

زندگینامه مشاهیر ایران و جهان

۱۶

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحیم

زندگینامه مشاهیر ایران و جهان

نویسنده:

واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر چاپی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

زندگینامه مشاهیر ایران و جهان جلد ۱۶

مشخصات کتاب

سرشناسه : مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، ۱۳۹۰

عنوان و نام پدیدآور : زندگینامه مشاهیر ایران و جهان/ واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان.

مشخصات نشر دیجیتالی: اصفهان: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان – ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری : [۹۰۱۸] ص.: مصور.

یادداشت : عنوان روی جلد: زندگینامه مشاهیر ایران و جهان : دانشمندان – شاعران – نویسندگان....

یادداشت : کتابنامه: ص. [۹۰۱۸].

عنوان روی جلد : زندگینامه مشاهیر ایران و جهان : دانشمندان – شاعران – نویسندگان....

موضوع : سرگذشتنامه -- مجموعه‌ها

رده بندی کنگره : CT۲۰۳ /ف۲۸ و۶۷ ۱۳۸۵

رده بندی دیویی : ۹۲۰/۰۲

هنر

سینما و تئاتر

ابدی، پیمان

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

پیمان ابدی (۱۳۵۱ تهران – ۱۶ اردیبهشت ۱۳۸۸ تهران) بدل‌کار معروف ایرانی بود که به‌خاطر فعالیت در مجموعه هشدار برای کبری ۱۱ به شهرت رسیده بود. پیمان ابدی در ۱۶ اردیبهشت ۱۳۸۸ در حین ایفای نقش بدل‌کاری در فیلم چشم‌های نامحسوس بر اثر حادثه، جان خود را از دست داد.

پیمان جلال ابدی، به اختصار پیمان ابدی در سال ۱۳۵۱ در محله یوسف‌آباد تهران به دنیا آمد. او به جز زبان فارسی به چهار زبان انگلیسی، آلمانی، اسپانیایی و ایتالیایی تسلط داشت و در رشته روانشناسی ورزشی تا مقطع دکترا تحصیل کرد و همچنین تحصیلات تخصصی در رشته‌ی سینما به ویژه کارگردانی داشت. رشته‌ی تخصصی ورزشی او شیرجه آزاد بود که در مسابقات آلمان ۲۷ مدال طلاـ و چندین مدال نقره کسب کرد و رکورد شیرجه‌ی آزاد وی هنوز در آلمان شکسته نشده‌است. وی با بدلکاری در فیلم‌های مشهور، در خلق و طراحی صحنه‌های هیجان‌انگیز، مهارت‌های علمی، فنی و شخصی خود را به نمایش گذاشته‌است. او عضو تیم بدلکاری اکشن کانسپت (یکی از تیم‌های بدلکاری مهم در کلن آلمان) بود، از جمله مهمترین پروژه‌های اکشن وی، سریال‌های پربیننده هشدار برای کبری ۱۱، موتورسواران پلیس و فیلم‌های ۱۰۰ درجه و نقاب است.

پیمان جلال ابدی در سال ۱۳۸۵ به ایران بازگشت و یک کلاس حرفه‌ای آموزش بدلکاری تاسیس کرد.

فیلم‌شناسی

•مجنون لیلی

•بختک

•قرنطینه

•ریسمان باز (۱۳۸۶)

•مخمصه (۱۳۸۶)

•سایه وحشت (۱۳۸۷)

•صندلی خالی (۱۳۸۷)

•پستچی سه بار در نمی‌زند (۱۳۸۷)

•باغ قرمز (۱۳۸۸)

•چشمهای نامحسوس (۱۳۸۸)

مجموعه‌های تلویزیونی

راه بی‌پایان (۱۳۸۵)

•خواب زده

•میوه ممنوعه

•عملیات ۱۲۵

•ترانه مادری

•روز حسرت

•آینه‌های نشکن

•مرگ تدریجی یک رویا

•بدلکاران

ابراهیم‌زاده، سیروس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۶ اردبیل. تحصیلات: فوق لیسانس تئاتر، فارغ‌التحصیل زبان و ادبیات انگلیسی از دانشگاه تهران، فارغ‌التحصیل کلاس هنرپیشگی تئاتر آناهیتا ۱۳۳۵، فعالیت در تلویزیون ۱۳۴۶، فعالیت در رادیو از ۱۳۴۷- فعالیت در دوبله از ۱۳۴۷- بازی در تئاتر از ۱۳۳۵. شروع بازیگری: حسن کچل (۱۳۴۹)

عمده‌ی فیلمها:

صمد و قالیچه‌ی حضرت سلیمان (۱۳۵۰)، ستارخان (۱۳۵۱)، صمد و سامی، لیلا و لی‌لی (۱۳۵۱)، کمال‌الملک (۱۳۶۲)، تحفه‌ها (۱۳۶۶)، برخورد (۱۳۷۰)، مجسمه (۱۳۷۱)، شکوه بازگشت (۱۳۷۱)، همسر (۱۳۷۲)، چهره (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ابهری، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۷ تهران. تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۴۵. شروع بازیگری: فصل خون (۱۳۶۰).

عمده‌ی فیلمها:

نقطه ضعف (۱۳۶۲)، خاک و خون (۱۳۶۲)، بازجویی (۱۳۶۲)، هیولای درون (۱۳۶۲)، طغیان (۱۳۶۴)، مرگ گرگها (۱۳۶۴)، مزدوران (۱۳۶۵)، بوعلی سینا (۱۳۶۶)، خواستگاری (۱۳۶۸)، دخترم سحر (۱۳۶۸)، مادر (۱۳۶۸)، راز کوکب (۱۳۶۸)، چاووش (۱۳۶۹)، آقای بخشدار (۱۳۷۰)، دلشدگان (۱۳۷۰)، دو همسفر (۱۳۷۱)، مجسمه (۱۳۷۱)، ضربه‌ی آخر (۱۳۷۲)، هدف (۱۳۷۳)، جهنم سبز (۱۳۷۴)، هفت سنگ (۱۳۷۴).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اثباتی، امیر

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: امیر اثباتی

تاریخ تولد: ۱۳۳۵

متولد ۱۳۳۵ در تهران.

فارغ التحصیل رشته معماری از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران.

نامزد بهترین طراحی صحنه برای فیلم دو فیلم با یک بلیط در جشنواره فیلم فجر در نهمین دوره.

نامزد بهترین طراحی صحنه برای فیلم نرگس در دهمین دوره جشنواره فیلم فجر.

سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه برای فیلم سرزمین خورشید در پانزدهمین جشنواره فیلم فجر.

سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه برای فیلم بانوی اردیبهشت در شانزدهمین جشنواره فیلم فجر.

گنج (محمدعلی سجادی - ۱۳۶۳)

خارج از محدوده (رخشان بنی اعتماد - ۱۳۶۶)

طلسم (داریوش فرهنگ - ۱۳۶۵)

پاییزان (رسول صدرعاملی - ۱۳۶۶)

کشتی آنجلیکا (محمدرضا بزرگ نیا - ۱۳۶۷)

دو فیلم با یک بلیط (داریوش فرهنگ - ۱۳۶۹)

سفر جادویی (ابوالحسن داودی - ۱۳۶۹)

نرگس (رخشان بنی اعتماد - ۱۳۷۰)

من زمین را دوست دارم (ابوالحسن داودی - ۱۳۷۳)

مرد آفتابی (همایون اسعدیان – ۱۳۷۴)

تعطیلات تابستانی (فریدون حسن پور – ۱۳۷۴)

سرزمین خورشید (احمدرضا درویش – ۱۳۷۵)

بانوی اردیبهشت (رخشان بنی اعتماد – ۱۳۷۶)

دوئل (احمدرضا درویش – ۱۳۸۱)

دیشب باباتو دیدم آیدا (رسول صدرعاملی – ۱۳۸۳)

خیلی دور خیلی نزدیک (رضا میرکریمی – ۱۳۸۳)

کارگران مشغول کارند (مانی حقیقی – ۱۳۸۴)

تقاطع (ابوالحسن داودی – ۱۳۸۴)

جوایز و انتخابها:

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (خیلی دور خیلی نزدیک)

[دوره ۲۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۸۳]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (دوئل)

[دوره ۲۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۸۲]

>>برنده تندیس زرین بهترین طراحی صحنه و لباس (دوئل)

[دوره ۹ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۴]

>>کاندید تندیس زرین بهترین طراحی صحنه و لباس (خیلی دور خیلی نزدیک)

[دوره ۹ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۴]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (دو فیلم با یک بلیط)

[دوره ۹ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۶۹]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (نرگس)

[دوره ۱۰ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۰]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (سرزمین خورشید)

[دوره ۱۵ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۵]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (بانوی اردیبهشت)

[دوره ۱۶ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۶]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (مسافر ری)

[دوره ۱۹ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۹]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین پوستر (زینت)

[دوره ۱۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه بهترین پوستر) – سال ۱۳۷۳]

>>۲ – دومین طراحی صحنه و لباس سال (مسافر ری)

[دوره ۱۶ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۰]

>>۱ – بهترین طراحی صحنه و لباس سال (دوئل)

[دوره ۱۹ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۳]

>>کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (خیلی دور خیلی نزدیک)

[دوره ۶ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۴]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (تقاطع)

[دوره ۲۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۸۴]

>>برنده تندیس زرین بهترین طراحی صحنه و لباس (تقاطع)

[دوره ۱۰ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۵]

منابع زندگینامه :http://www.iranact.com

اجلی، صفر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۲ میانه. تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تدارکات از ۱۳۵۰، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از ۱۳۵۸. شروع بازیگری: جمیل (۱۳۶۶)

عمده‌ی فیلمها:

صخره‌ی سبز (۱۳۶۷)، باغ سید (۱۳۶۸)، چاووش (۱۳۶۹)، عروس حلبچه (۱۳۶۹)، نقطه‌ی اوج (تلویزیونی- ۱۳۶۹)، تلیسه (تلویزیونی- ۱۳۷۰)، گریز (تدارکات- ۱۳۷۱)، آخرین خون (تدارکات- ۱۳۷۲)، هبوط (۱۳۷۲)، عروسی خون (تدارکات، بازیگر- ۱۳۷۳)، سربلند (تدارکات- ۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

احمد خان

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، تعزیه‌گردان و خواننده. سید احمدخان در دوره‌ی ناصری می‌زیست و در تعزیه‌ها، نقش حرّ بن یزید ریاحی و عباس بن علی (ع) را خوب ایفاء می‌کرده است. او اولین خواننده‌ای است که صفحات موسیقی از او به یادگار مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :سرگذشت موسیقی (۳۴۹، ۱۳۴ /۱).

احمدلو، شاهد

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: شاهد

نام خانوادگی اصلی: احمدلو

سمت (در بخش های): بازیگران،جلوه های ویژه،کارگردانی، تاریخ تولد: ۱۳۵۳

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان

>>محمدولی احمدلو (پدر) بیوگرافی

فرزند محمدولی احمدلو (بازیگر و مدیر تدارکات سینما).

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم" سرب ("مسعود کیمیایی) در سال ۱۳۶۷.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۴ چند میگیری گریه کنی؟ (شاهد احمدلو) [کارگردان]

۱۳۸۴ اگه می تونی منو بکش (شاهد احمدلو) [کارگردان]

۱۳۸۲ باج خور (فرزاد مؤتمن) [بازیگر]

۱۳۸۱ ملاقات با طوطی (علیرضا داودنژاد) [مدیر جلوه های ویژه]

۱۳۷۶ ساحره (داود میرباقری) [منشی صحنه]

۱۳۷۵ حریف دل (عبدالرضا گنجی) [بازیگر]

۱۳۷۱ قافله (مجید جوانمرد) [بازیگر]

۱۳۷۰ دره شاپرک ها (فریال بهزاد) [بازیگر]

۱۳۶۹ چاوش (ساموئل خاچیکیان) [بازیگر]

۱۳۶۹ گروهبان (مسعود کیمیایی) [بازیگر]

۱۳۶۸ دندان مار (مسعود کیمیایی) [بازیگر]

۱۳۶۶ سرب (مسعود کیمیایی) [بازیگر] فردا روز دیگری است (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۲)

پاییز بلند (مجموعه، منوچهر عسگری نسب، ۱۳۷۲)

سیاهی لشگر (کوتاه، فقط کارگردان، ۱۳۷۲)

نبردی دیگر (مجموعه، عبدالله باکیده، ۱۳۷۴)

سینماسگ (کوتاه، فقط کارگردانی، ۱۳۷۹)

پس از سکوت (پشت صحنه کاغذ بی خط، فقط کارگردان، ۱۳۸۰)

جوایز و انتخابها

>>برنده سیمرغ بلورین جایزه ویژه هیات داوران (چند میگیری گریه کنی؟)

[دوره ۲۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۴]

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

احمدلو، محمدولی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۷ اراک، پدر شاهد احمدلو (بازیگر). تحصیلات: سیکل. شروع بازیگری: تیغ و ابریشم (۱۳۶۵)

عمده‌ی فیلمها:

دندان مار (۱۳۶۸)، چاووش (۱۳۶۹)، گروهبان (۱۳۶۹)، رد پای گرگ (۱۳۷۱)، آدم برفی (۱۳۷۳).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

احمدی گرگانی، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تهیه‌کننده.

تولد: ۱۳۲۵.

درگذشت: ۲۴ تیر ۱۳۷۳.

مهدی احمدی گرگانی از سال ۱۳۴۵ مدیریت سینما برلیان را بر عهده گرفت و سه سال بعد نیز سینما مرجان را اداره کرد. در سال ۱۳۵۹ خانه فلیم ایران را تأسیس کرد و نخستین فعالیت او پس از انقلاب اسلامی، تهیه‌کنندگی فیلم «دادا» بود. احمدی در مجموع، تهیه‌کنندگی سیزده فیلم- خواه مستقل یا با مشارکت دیگران- را بر عهده داشت که تعدادی از آنها عبارتند از: «تفنگدار»، «شب شکن»، «دستمزد»، «زرد قناری»، «عبور از غبار»، «بچه‌های طلاق»، «افسانه‌ی آه»، «دیگه چه خبر؟».

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

احمدی، مرتضی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۳ تهران. تحصیلات: دیپلم، پیش پرده‌خوانی و بازی در تئاتر ۱۳۲۲، مهاجرت به اهواز ۱۳۳۲ و فعالیت مجدد از ۱۳۴۲، فعالیت در رادیو و دوبله ۱۳۴۲، فعالیت در تلویزیون. شروع بازیگری: ماجرای زندگی (۱۳۳۳)

عمده‌ی فیلمها:

شیرین و فرهاد (۱۳۴۹)، میوه‌ی گناه (۱۳۴۹)، جنجال عروسی (۱۳۴۹)، فریاد (۱۳۵۰)، شراره (۱۳۵۰)، بابا شمل (۱۳۵۰)، قلندر (۱۳۵۱)، فرار از زندگی (۱۳۵۱)، مطرب (۱۳۵۱)، قایقرانان (۱۳۵۱)، نانجیب (۱۳۵۱)، جعفر جنی و محبوبه‌اش (۱۳۵۲)، تنها و گلها

(۱۳۵۲)، موسرخه (۱۳۵۳)، خانه خراب (۱۳۵۴)، مردی که زیاد می‌دانست (۱۳۶۳)، نادر می‌تواند (کوتاه- ۱۳۶۴)، مدرک جرم (۱۳۶۴)، اتوبوس (۱۳۶۴)، معما (۱۳۶۵)، ماموریت (۱۳۶۵)، جدال در تاسوکی (۱۳۶۵)، در انتظار شیطان (۱۳۶۶)، ارثیه (۱۳۶۷)، تا غروب (۱۳۶۷)، گراند سینما (۱۳۶۷)، صنوبرهای سوزان (۱۳۶۸)، خانه خلوت (۱۳۷۰)، ناصرالدین شاه (۱۳۷۰)، راه و بیراه (۱۳۷۱)، یکبار برای همیشه (۱۳۷۱)، بلندیهای صفر (۱۳۷۲)، کلاه قرمزی و پسرخاله (۱۳۷۳)، حشره شانس (۱۳۷۳)، عروسی خون (۱۳۷۳)، خانه‌ی پدری (۱۳۷۳)، پاکباخته (۱۳۷۴)

سال ۱۳۰۳ شمسی بود که مرتضی احمدی در یکی از محلات جنوب شهر تهران، در یک خانواده‌ی مذهبی دیده به جهان باز کرد. در آن روزگار جنوب شهر تهران محل زندگی داش‌مشدی‌ها و لوطی‌ها و تقریباً پهلوانان بود که این گروه خود را حامی ضعیفان و اهل محل خود می‌دانستند و موسیقی مخصوص به خودشان داشتند که «غزل» می‌نامیدند و با صدای خوش در مایه‌های دشتی و سه‌گاه می‌خواندند که آن را کوچه‌باغی و بنابه گفته‌ی موسیقی‌دانان بیات تهران گفته می‌شد. که در رأس آنان شخصی بود از بچه‌های پامنار به نام «ابراهیم غزل‌خوان» که بسیار در این نوع خوانندگی استاد و سبک و شیوه‌ی خاصی داشت و یکی از غزل‌خوانان مشهور تهران به شمار می‌رفت و هرچندگاه در قهوه‌خانه‌های آن زمان که مرکز تجمع اینگونه افراد بود مردم دور هم جمع می‌شدند و به غزل‌خوانی با اشعاری بسیار نغز و شیوا می‌پرداخت و چون فرستنده‌ی رادیویی در کار نبود که بشود از طریق آن موسیقی را به گوش مردم رسانید لذا موسیقی و آواز مردم بیشتر همین نوع خوانندگی بود که مرتضی احمدی هم سخت تحت تأثیر آن قرار گرفت و به زمزمه و خواندن نزد خود گاه‌گاهی ادامه می‌داد. مرتضی احمدی، پس از گذراندن دوران تحصیلی دبستان وارد دبیرستان شرف شد و از سال دوم دبیرستان کارهای هنری و ورزشی خود را آغاز کرد و در سال ۱۳۲۱ در تئاتر فرهنگ شروع به فعالیت‌های هنری نمود و با خواندن ترانه‌های فکاهی که رهبری نوازندگان آن با زنده‌یاد حسن رادمرد بود آغاز خوانندگی کرد، نوازندگان بزرگ آن زمان مرحوم وزیری‌تبار (قره‌نی)، میردادیان (ترمپت) و حسن رادمرد (پیانو) بودند که وی همکاری خود را با این اساتید شروع و ادامه داد.

از آنجایی که خواندن ترانه‌های فکاهی و به اصطلاح پیش‌پرده مورد توجه شدید تماشاچیان بود خیلی زود شهرت وی دهان به دهان گشت تا به گوش پدر وی رسید و چون پدرش با کارهای هنری و خواندن مخالف بود، او را از این کار منع و مرتضی را تحت فشار و ناراحتی‌های مختلف قرار داد تا دست از خواندن بکشد ولی وی عاشق هنر خود بود و به خوانندگی ادامه می‌داد تا این که، پدر او را از خانه و کاشانه طرد کرد.

از این زمان به بعد مرتضی احمدی مردانه از خواسته‌ی بحق خود که همان هنر خواندن و بازیگری بود دفاع و با ناملایمات زندگی پنجه در پنجه افکند و مبارزه کرد تا موفق شد شیرینی پیروزی و موفقیت را خیلی زود به کام خود کشد.

از طرفی مرتضی احمدی چون از کودکی شدیداً تحت تأثیر مرحوم جواد بدیع‌زاده بود، به سوی ترانه‌های سنتی جذب و در سال ۱۳۲۳ با تشویق حسن رادمرد و اصغر تفکری که خود را مدیون آنها می‌داند خواندن «غزل»، «کوچه‌باغی» و با بهتر بگویم «بیات تهران» را که از مرحوم بدیع‌زاده آموخته بود و می‌رفت تا این نوع موسیقی رفته‌رفته فراموش شود، دوباره به اوج خود رساند و وی را در اجرای این برنامه‌ها مرحوم حسینقلی طاطائی با ویولن همراهی می‌کرد.

در سال ۱۳۲۲ بود که ترانه‌ی معروف «گل‌پری‌جون» را که پس از ترانه‌ی «مبارک‌باد» معروف‌ترین و پراجراترین ترانه‌های ایران بود، خواند و با اجرای همین ترانه به اوج شهرت رسید که پی‌آمد آن دعوتی بود که رادیو تهران از وی جهت اجرا و خواندن به صورت زنده به عمل آورد و پس از آن سال‌های زیادی در رادیو برنامه‌های تئاتر و خواندن ترانه‌های مختلف را عهده‌دار گردید و از سال ۱۳۴۲ به بعد با ارکسترهای مختلف رادیو بخصوص گروه نوازندگان شما و رادیو همکاری مکرر خود را ادامه داد.

همانطور که در بالا اشاره شد، به علت علاقه شدیدی که به ترانه‌های سنتی (روحوضی) داشت و سال‌ها با آن مأنوس و با آن خو

گرفته بود، تا آنجا که در توانش بود آنچه را که به نام ضربی خوانده می‌شد اجرا و به اوج رسانید که نمونه‌ی شاخص آن در فیلم «حسن کچل» به کارگردانی علی حاتمی بود.

متأسفانه بعد از مرتضی احمدی هنوز هنرمندی به طور جدی این هنر و حفظ و اشاعه‌ی آن را که از هنگ مردم کوچه و بازار و سنت آنان سرچشمه گرفته دنبال نکرده و با پراکنده شدن بچه‌ها و مردم اصیل تهران و گم شدن فرهنگ خاص جنوب شهری بیم آن می‌رود که این نوع موسیقی و خواندن به فراموشی سپرده شود. البته مرتضی احمدی، پس از چندین سال تلاش قسمت اعظم ترانه‌های روحوضی را که مربوط به یک قرن می‌باشد جمع‌آوری و آماده‌ی به چاپ رسانیدن است که به صورت کتابی مدون درآید.

مرتضی احمدی در سال ۱۳۲۸ تعداد پنج صفحه برای کمپانی هیزمسترویس انگلیسی اجرا و ضبط کرد که هنرمندان نوازنده‌ی آن عبارت بودند از شادروانان مرتضی‌خان محجوبی، موسی‌خان معروفی، ابراهیم‌خان منصوری، حسین تهرانی، وزیری‌تبار و... گویا دو صفحه‌ی این آهنگ‌ها در آرشیو رادیو باشد.

مرتضی احمدی در دوران فعالیت‌های هنری خود بیش از چهارصد ترانه ضربی و یکصد و پنجاه ترانه فکاهی خوانده که متجاوز از دوسوم آن در آرشیو رادیو موجود می‌باشد و در بسیاری از فیلم‌های ایرانی و نمایشنامه‌ها شرکت کرد و به طور کلی خواننده، بازیگر تئاتر و سینما و سمت گویندگی و دوبله‌ها را به عهده داشت و از این طریق به فرهنگ و هنر وطن خود، ایران کمک شایان توجهی نموده است.

از نمایشنامه‌های عمده‌ی وی می‌توان از: عروسکی فیگارو، مریض خیالی، مشدی عباد، هزار و یک شب، خسیس نام برد و از فیلم‌های وی در سینما باید از فیلم‌های: «ماجرای زندگی»، «میوه گناه»، «شیرین و فرهاد»، «جنجال عروسی»، «فریاد»، «شراره»، «نانجیب»، «قلندر»، «فرار از زندگی»، «قایقرانان»، «مطرب»، «جعفر جنی و محبوبه‌اش»، «تنها و گل‌ها»، «خانه‌خراب»، «مردی که زیاد می‌دانست»، «مدرک جرم»، «اتوبوس»، «معما»، «جدال»، «تاسوکی»، «مأموریت»، «در انتظار شیطان»، «گراند سینما» نام برد. مرتضی احمدی علاوه بر پیش پرده‌خوانی قطعات فکاهی و ضربی (ریتمیک) و بازی در تئاتر و سینما در سریال‌های متعدد تلویزیونی نظیر: «تک مضراب»، «هردمبیل و هردم‌کلنگ»، «چنگک»، «سلطان صاحبقران»، «بخش چهار جراحی» و «آینه» شرکت فعال و چشم‌گیر داشته و هم‌اکنون با شرکت در فیلم‌ها و سریال‌های مختلف و خواندن بعضی از ترانه‌ها در برنامه‌های رادیو به فعالیت‌های هنری خود ادامه می‌دهد.

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

احمدی، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: مهدی احمدی

تاریخ تولد: ۱۳۴۵

متولد ۱۳۴۵ در تهران. فارغ التحصیل رشته گرافیک از دانشگاه هنر.

هنگامی که توسط یکی از استادانش به خسرو سینایی معرفی شد و در فیلم «در کوچه های عشق» بازی کرد، هیچکس او را جدی نگرفت تا اینکه با فیلم « عروس آتش » بار دیگر دیده شد و توانست در فیلمهای دیگری هم بازی کند.

در کوچه های عشق (خسرو سینایی – ۱۳۶۹)

کوچه پاییز (خسرو سینایی – ۱۳۷۶)

عروس آتش (خسرو سینایی – ۱۳۷۸)

هفت پرده (فرزاد موتمن – ۱۳۷۸)

تک درختها (سعید ابراهیمی فر – ۱۳۷۹)

نگین (اصغر هاشمی – ۱۳۸۰)

شب های روشن (فرزاد موتمن – ۸۱ – ۱۳۸۰)

مزرعه پدری (رسول ملاقلی پور – ۱۳۸۲)

باج خور (فرزاد موتمن – ۱۳۸۲)

احمدیه، اسفندیار

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اسفندیار احمدیه هجدهم اسفندماه ۱۳۰۷ در محله پامنار تهران متولـد شد. احمدیه از سال ۱۳۳۶ به انیمیشن روی آورد و موفق شد نخستین فیلم خود را در بـا عنوان" ملاـ نصـرالدین "بسـازد. امروز نـام احمـدیه علاـوه بر حـک شـدن زیر تابلوهـایش به عنوان یک انیمـاتور در تیتراژ فیلم هـا و آثـار مسـتقل انیمیشن به چشم می خورد. آخرین فیلم وی در سـال های اخیر اثر ۹۰ دقیقه ای" رسـتم و اسفندیار "است. این هنرمند پیشکسوت با وجود کهولت سن در حال حاضر به ساخت یکی دیگر از فیلم های انیمیشن خود پرداخته است.گروه : هنررشـته : انیمیشـنوالدین و انساب : پدر اسـفندیار احمدیه از سرشناسترین پزشکان طب سنتی و نخستین مشوق وی در امر هنر بـود.تحصـیلات رسـمی و حرفـه ای : اسـفندیار احمـدیه در دوران کـودکی بـه رغـم مشـکلات در شـنوایی و تکلـم ابتـدا به کودکسـتان و بعـد به مـدرسه معمولی رفته که موفق به اخـذ مـدرک شـشم ابتدایی میشود و بعد از مدتی ترک تحصـیل ، در رشـته نقاشی در هنرستان کمال الملک ادامه تحصیل میدهد . از سال ۱۳۲۴ در هنرستان کمال الملک تحت نظر استادانی چون اصغر پتگر، حسین شیخ، آشتیانی و ... به فراگیری مبانی نقاشی پرداخت و به مرور زمان و به واسطه گرایش غریبی که به این هنر داشت توانست موفقیت هایی در این حیطه کسب کند.اسـتادان و مربیان : از اسـتادان اسفندیار احمدیه می توان به اصغر پتگر، حسین شیخ، آشتیانی اشـاره نمـود.هم دوره ای هـا و همکـاران : از همکـاران اسـفندیار احمـدیه جنـاب آقایـان، پرویز اصـانلو، نصـرت الله کریمی، بهروز یغمائیان و اسـماعیل شرعی می باشند.همسر و فرزندان : اسفندیار احمدیه در سال ۱۳۳۶ با خانم پروین مهاجر ازدواج کردند.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : از دیگر فعالیت های اسفندیار احمدیه میتوان به موارد زیر اشاره نمود: ۱– فعالیت در وزارت فرهنگ و هنر از سال ۱۳۳۶ که با فیلم ملانصرالدین انیمیشن را شروع میکند که سال تا ۱۳۵۵ ادامه دارد و در آن سال بازنشسته میشوند . همکاری با صدا و سـیما از سال ۱۳۵۲ بصورت قراردادی .۲–همکاری با آقای بهروز یغمائیان که به مـدت ۱۰ سال . در عین حال با صـدا و سیما نیز همکاری داشته اند.۳– همکاری با شرکت فرهنگ هنری صبا از سال ۱۳۷۴ که هم اکنون ادامه دارد.آرا و گرایشهای خاص : آنچه آثار اسـفندیار احمـدیه را متمایز و شاخص جلوه میدهـد، اسـتفاده از درونمایه های اجتماعی است. از زنـدگی مردم کوچه و بازار تا محله های قـدیمی تهران دسـتمایه کار این هنرمنـد در حیطه نقاشـی است.جوائز و نشانها : در سال ۱۳۸۶طی مراسمی که در موزه هنرهـای دینی امـام علی(ع) بر پا شـد از اسـفندیار احمـدیه تشـکر و قـدردانی شـد.چگونگی عرضه آثار : آثاری که امروزه از

اسفندیار احمدیه در موزه هنرهای دینی امام علی (ع) از وی به نمایش گذاشته شده دارای سوژه ها و بن مایه های مذهبی سنتی و آئینی است.

آثار : خوشه گندم رستم و اسفندیار ویژگی اثر : آخرین فیلم اسفندیار احمدیه رستم و اسفندیار میباشد.۳ زاغی زیرک ملانصرالدین ویژگی اثر : اسفندیار احمدیه درسال ۱۳۳۷ فیلم انیمیشن ۱۳ ثانیه ای به نام ملا نصرالدین را باهمان ابزار اولیه این هنر ساخت.۷ موش و گربه نارنج و ترنج

ارجمند، داریوش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۸ مشهد. تحصیلات: گذراندن سال آخر دکترای سیکل سوم رشته‌ی تئاتر دانشگاه پاریس ۱۹۸۰، فارغ‌التحصیل رشته‌ی تاریخ و جامعه‌شناسی برنده‌ی جایزه‌ی اول در جشنواره‌ی سینمای آزاد مشهد برای ساخت فیلم کوتاه «هیس– ۱۳۵۳». برنده‌ی لوح زرین بهترین بازیگر مرد در پنجمین جشنواره‌ی فجر (ناخدا خورشید)، شروع کار با «گفت به زیر سلطه من آئید» (نویسنده کارگردان– ۱۳۶۲)

شروع بازیگری: ناخدا خورشید (۱۳۶۵)

عمده‌ی فیلمها:

پائیزان (۱۳۶۶)، سفر عشق (۱۳۶۷)، کشتی آنجلیکا (۱۳۶۷)، جستجوگر (۱۳۶۸)، پرده آخر (۱۳۶۹)، تیغ آفتاب (۱۳۶۹)، قربانی (۱۳۷۰)، ناصرالدین شاه (۱۳۷۰)، هبوط (۱۳۷۲)، زمین آسمانی (۱۳۷۳)، از جنوب تا شمال (۱۳۷۴)، هفت سنگ (۱۳۷۴).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ارحام‌صدر، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۲ اصفهان. تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی فلسفه و امور، تربیتی از دانشگاه اصفهان، فعالیت در تئاتر سپاهان از ۱۳۲۴، بازی در تئاتر از ۱۳۲۰. شروع بازیگری: شب نشینی در جهنم (۱۳۶۶)

عمده‌ی فیلمها:

علی واکسی (۱۳۴۰)، ستاره‌ای چشمک زد (۱۳۴۲)، زن و عروسکهایش (۱۳۴۴)، داماد فراری (۱۳۴۵)، مامور ۰۰۸(۱۳۴۶)، جاده زرین سمرقند (۱۳۴۷)، شوهر پاستوریزه (۱۳۵۰)، مردان خشن (۱۳۵۰)، یک اصفهانی در نیویورک (۱۳۵۱)، لج و لجبازی (۱۳۵۱)، مستاجر (۱۳۵۱)، پریزاد (۱۳۵۲)، کی دست گل به آب داده (۱۳۵۲)، اکبر دیلماج (۱۳۵۲)، جوجه فوکلی (۱۳۵۳)، ماجراهای علاءالدین و چراغ جادو (نمایش داده نشد– ۱۳۵۷)، جعفرخان از فرنگ برگشته (۱۳۶۶)، نصف جهان (۱۳۷۱)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اردکانی، تهمینه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

کارگردان، فیلنامه‌نویس.

تولد: ۱۳۳۹، تهران (قلهک شمیران).

درگذشت: ۲۶ اسفند ۱۳۷۲، سقوط هواپیما.

تهمینه اردکانی فعالیت هنری خود را با عکاسی در جبهه‌های دفاع مقدس آغاز نمود. اولین فیلم کوتاه خود با همکاری شوهرش محمدرضا معزری به نام «بچه‌های بالاچلی» در سال ۱۳۶۲ ساخت. در سال ۱۳۶۳ به ساخت فیلم کوتاه «بورناز» پرداخت و سال بعد فیلم بلند داستانی «گلبهار» را کارگردانی کرد.

وی در دومین جشنواره‌ی فیلم فجر (۱۳۶۲، تهران) توانست برای فلیم «بچه‌های بالا-چلی»، به سبب برخورد صمیمی و انسانی آن، لوح زرین و تقدیر هیئت داوران برای بهترین فیلم شانزده میلیمتری را از آن خود نماید.

تهمینه اردکانی به سبب سقوط هواپیمایی که با آن از مسکو به تهران عازم بود، جان سپرد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

ارشادی، همایون

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: همایون ارشادی تاریخ تولد: ۱۳۲۶ – اصفهان تا مقطع دبیرستان در آبادان درس خواند. پس از دیپلم به ایتالیا رفت و در آنجا معماری خواند و یازده سال بعد به ایران بازگشت.

در سال ۱۳۷۵ توسط تهمینه میلانی به عباس کیارستمی معرفی و موفق شد در فیلم طعم گیلاس بازی کند. فیلم جایزه نخل طلا را بدست آورد و همایون ارشادی یکشبه ره صدساله رفت. بازی او در فیلم ماندگار درخت گلابی افتخار دیگری برای او به حساب آمد. کاکادو (تهمینه میلانی – ۱۳۷۳) طعم گیلاس (عباس کیارستمی – ۱۳۷۵) درخت گلابی (داریوش مهرجویی – ۱۳۷۶) عشق گمشده (سعید اسدی – ۱۳۷۶) رویای نقره ای (فیلم کوتاه، ۱۳۷۶) همشاگردیها (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۷) دیوار (فیلم کوتاه، ۱۳۷۹) پارتی (علی مصفا – ۱۳۷۹) مزاحم (سیروس الوند – ۱۳۸۰) بوی گل سرخ (ناصر محمدی – ۱۳۸۰) باران عشق (مجموعه – احمد امینی – ۱۳۸۰) واکنش پنجم (تهمینه میلانی، ۱۳۸۱) سیمای زنی در دوردست (علی مصفا، ۱۳۸۲) از دور دست (رامین محسنی – ۱۳۸۳)

ارکان، هاشم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر.

تولد: ۱۳۲۱، یزد.

درگذشت: ۱۶ آبان ۱۳۷۴.

هاشم ارکان فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی هنرهای زیبا دراماتیک دانشگاه تهران بود. وی کار هنری خود را با نوشتن و بازیگری و کارگردانی برای تئاتر در یزد آغاز کرد. بعدها نمایش‌هایی را در تهران به روی صحنه آورد. از جمله نمایش‌های او می توان به «کفتارها» اشاره کرد که هم در یزد و هم در تهران اجرا شد. در تلویزیون در مجموعه‌های تلویزیونی «دلیران تنگستان» (همایون شهنواز) و «سربداران» (محمدعلی نجفی) ایفای نقش کرد. وی همچنین بازیگر تعدادی فیلم کوتاه از جمله «بأو» (فتحعلی اویسی)، «قلق» (پرویز امیر افشاری) و «کبوتر» (علی‌اصغر عسگریان) بود عباس کیارستمی از او به عنوان بازیگر در دو فیلمش «لباس برای عروسی» (۱۳۵۵) و «گزارش» (۱۳۵۶) استفاده کرد. آخرین فیلمی که بازی کرد «سربلند» (فتحعلی اویسی) بود که پس از «روز واقعه» (شهرام اسدی) در آن ظاهر شد.

هاشم اردکان در ۵۳ سالگی به دلیل سکته‌ی قلبی درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

استخری، شاهرخ

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام : شاهرخ نام خانوادگی : استخری متولد : ۱۳۵۹ بازیگر فیلم دلنوازان،مثل هیچکس

شاهرخ استخری جوان بسیار مستعد و ۲۹ ساله ای که به تازگی وارد عرصه ی هنر و بازیگری شده و به گفته ی خودش الف بای بازیگری رو خیلی خوب و نزد اساتید بزرگی اموخته جوانی با انگیزه دوست داشتنی و مودب که از گفت و گو با او بسیار لذت بردیم

بخوانیم مصاحبه با شاهرخ استخری محمد امیر (مثل هیچکس).

از یک رزومه شروع کنیم:

-اولین کارم در عرصه ی بازیگری یک نقش کوچکی بود در تئاتر اسب های اقای محمد رحمانیان که سال ۸۱-۸۲ بازی کردم بعد یک دوره ی بازیگری هم دیدم زیر نظر خانم نصیرپور و اقای پیام دهکردی و اقای هدایت هاشمی که هم در دوره ی مقدماتی و هم در دوره ی پیشرفته شرکت کردم و ۵ تا کار کوتاه هم بازی کردم که بعضی هاشون برای جشنواره ها بود و زیاد هم مهم نبودند ولی اولین کار بلند تصویری م هم تلخون بود که نقش اصلی رو بازی میکردیم با سیاوش خیرابی و مجید سالم که دوست دارم اسمش رو ببرم و امیدوارم موفق تر بشه و بعد از اون هم خود اقای امینی من رو به اقای مقدم برای فیلم پریدخت معرفی کردند

رشته ی تحصیلی ت چیه؟

-مهندسی صنایع برنامه ریزی و تحلیل داده ها و سیستم ورودی ۷۸

مهندسی صنایع برنامه ریزی و تحلیل داده ها وسیستم چه ربطی داره به بازیگری؟

-هیچ ربطی نداره......تقریبا "سال اخر دانشگاه بودم که کار تئاتر اسب ها رو بازی کردم

از قبل علاقه داشتی؟

–از بچگی ولی یادمه روم نمیشد بروم جلوی دوربین

اقای امینی چی توی شما دیدند که برای اولین حضورتون یکی از نقشهای اصلی رو بهتون پیشنهاد دادند؟

–اقای امینی یک شخصیه که واقعا "دغدغه ی معرفی بازیگر داره من میتوانم یک لیست بلند بالا از بازیگر تا عوامل پشت صحنه نام ببرم که اقای امینی برای اولین بار معرفی شون کرده

اولین جرقه برای بازیگر کی در ذهنتون زده شد؟

–به دلیل حساسیت خانواده ام به تحصیل سال اخر بود که چند اموزشگاه رفتم برای ثبت نام بازیگری و حداقل کاری که میتونستم انجام بدهم این بود که یک دوره ی اموزشی ببینم و اینکه با یک سری جوون در یک موسسه باشی و بین اون همه جوون مستعد بازی کنی و با اونها تمرین میکنی

چرا از بین اون همه جوون شاهرخ استخری شد؟

–خیلی ها هم شدند ولی خیلی هایی که نشدند امیدوارم بشوند چون ما دیدیم که چه استعدادهایی دارند ولی خودم واقعا "نمیدونم شاید خدا خواسته من تو این زمان وارد این عرصه بشوم نه شش سال قبل و چقدر خوب

اگه پدرتون به درس خواندنتون علاقه داشت چرا نرفتید دنبال تحصیلات رشته ی هنر؟

–اتفاقا "رفتم برای فوق لیسانس رشته ی هنر رو امتحان دادم ولی رتبه ام شد ۴۰۰ و نتونستم چون نخواندم.

منابع زندگینامه :http://forum.p۳۰pedia.com

اسدزاده، داریوش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۲ تهران. تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی، تهران ۱۳۳۱– لیسانس حقوق، عضو سندیکای هنرمندان فیلم ایرانی (مهر ۱۳۴۶)، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۲۰. شروع بازیگری: همسر مزاحم (۱۳۳۲)

عمده‌ی فیلمها:

کلاه غیبی (۱۳۳۵)، خورشید می‌درخشد (۱۳۳۵)، آقای شانس (۱۳۳۸)، صفر علی (۱۳۳۹)، آقای قرن بیستم (۱۳۴۳)، جاهل‌ها و ژیگول‌ها (۱۳۴۳)، چهار تا شیطون (۱۳۴۴)، سه تا بزن بهادر (۱۳۴۴)، پاسداران دریا (۱۳۴۴)، دو انسان (۱۳۴۵)، آقا دزده (۱۳۴۵)، شوخی نکن دلخور میشم (۱۳۴۵)، دختر کدخدا (۱۳۴۵)، مرد نامریی (۱۳۴۵)، لیلاج (۱۳۴۵)، یکه بزن (۱۳۴۶)، حقه بازان (۱۳۴۶)، سوغات فرنگ (۱۳۴۶)، دنیای قهرمانان (۱۳۴۶)، عمو سبزی فروش (۱۳۴۶)، آشیانه خورشید (۱۳۴۶)، مرد بی‌ستاره (۱۳۴۶)، من شوهر می‌خواهم (۱۳۴۷)، لوطی قرن بیستم (۱۳۴۷)، تونل (۱۳۴۷)، دلاور دوران (۱۳۴۷)، دختر شاه پریان (۱۳۴۷)، پهلوان پهلوانان (۱۳۴۸)، دور دنیا با جیب خالی (۱۳۴۹)، میوه‌ی گناه (۱۳۴۹)، وحشی جنگل (۱۳۵۰)، مبارزه با شیطان (۱۳۵۰)، راز درخت سنجد (۱۳۵۰)، در آمریکا اتفاق افتاد (۱۳۵۰)، فتانه (۱۳۵۱)، خردجال (۱۳۵۱)، کی دست گل به آب داده (۱۳۵۲)، زنجیری (۱۳۵۲)، جعفر جنی و محبوبه‌اش (۱۳۵۲)، شلاق (۱۳۵۲)، علی کنکوری (۱۳۵۲)، ناخدا با خدا (۱۳۵۲)، ممل آمریکایی (۱۳۵۳)، مرغ همسایه (۱۳۵۳)، سازش (۱۳۵۳)، دروغگوی کوچولو (۱۳۵۳)، تیرانداز (۱۳۵۴)، رفیق (۱۳۵۴)، خوش غیرت (نمایش داده نشد– ۱۳۵۵)، گل مریم (۱۳۶۶)، دلار (۱۳۶۷)، زمان از دست رفته (۱۳۶۸)، دو نیمه سیب (۱۳۷۰)، رابطه پنهانی (۱۳۷۱)،

شاهین طلایی (۱۳۷۲)، بلوف (۱۳۷۲)، روز شیطان (۱۳۷۳)، عروسیت مبارک (۱۳۷۳).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اسدی، افسر

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۶ میانه، همسر اصغر همت (بازیگر و گریمور)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای زیبای تهران، برنده لوح زرین بهترین بازیگر زن نقش دوم در هشتمین جشنواره فجر (عبور از غبار)، برنـده جایزه بهترین بازیگر نقش دوم از نخستین جشنواره‌ی فیلم سینما و زن ۱۳۷۴ (روسری آبی)، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر. شروع بازیگری: شب مکافات (۱۳۶۳).

عمده‌ی فیلمها:

جستجو در شهر (۱۳۶۴)، روزهای در انتظار (۱۳۶۵)، زمان از دست رفته (۱۳۶۸)، عبور از غبار (۱۳۶۸)، سالهای خاکستر (۱۳۶۹)، راز خنجر (۱۳۷۱)، روسری آبی (۱۳۷۳)، سربلند (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اسدی، داوود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

در سال ۱۳۷۳ مهران مدیری با استفاده از چند چهره ی تازه که پیش از آن در تلویزیون ناشناخته بودند، مجموعه ی تلویزیونی موفق ساعت خوش را ساخت و بازیگرانی مانند نصرالله رادش، نادر سلیمانی، سعید آقاخانی، رضا عطاران، ارژنگ امیرفضلی، رضا شفیعی جم و حمید لولایی و چند تن دیگر را به چهره های شناخته شده برای بسیاری از بینندگان تلویزیونی تبدیل کرد که برخی از آنها بعداً نیز در سینما و تلویزیون به کارشان ادامه دادند یکی دیگر از این چهره ها داود اسدی بود. او در سال ۱۳۴۸ در اراک به دنیا آمده بود، با حضور در مادرم گیسو، سرحد و دیدار، بازی در سینما را نیز تجربه کرد. در سال های اخیر، کم کار شده بود و در سریال های درجه دو ظاهر می شد و چون دستی به قلم داشت، ترجیح می داد که بیش تر به نویسندگی قطعه های نمایشی بپردازد. از کارهای اخیر او می توان به نویسندگی تله فیلم بختک (یوسف صیادی) در سال گذشته و بازی در مجموعه تلویزیونی خط شکن (مسعود تکاور) و سریال نرگس (سیروس مقدم) اشاره کرد. آخرین حضور داود اسدی در تلویزیون، بازی نیمه تمام او در مجموعه ی تلفن همراه (مسعود تکاور) بود. اوهم مانند شاهرخ سخایی روز سوم فروردین به دلیل سکته قلبی درگذشت.

فیلم شناسی:

سرحد (۱۳۷۵)، مادرم گیسو (۱۳۷۴)، دیدار (۱۳۷۳). منابع زندگینامه :منبع: سالنامه فیلم – ش ۱۸.

اسدی، سعید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سعید اسدی متولد ۱۳۳۲ تهران، فارغ التحصیل سینما از آمریکا است. وی فعالیت سینمایی را سال ۱۳۶۲ با کارگردانی فیلم «سراب» در سوئد آغاز کرد. از دیگر فعالیت های جنبی او میتوان به تدریس در دانشگاه اشاره کرد.

۱.کارگردان : (۷)مورد

(۱۳۶۰)(۱۳۷۰)(۱۳۸۰)

۱ - خیابان بیست و چهارم (۱۳۸۷)

۲ - فرود در غربت (۱۳۸۷)

۳ - تلافی (۱۳۸۶)

۴ - مهمان (۱۳۸۵)

۵ - آواز قو (۱۳۷۹)

۶ - سیب سرخ حوا (۱۳۷۷)

۷ - سراب (۱۳۶۵)

•نویسنده : (۴)مورد

(۱۳۶۰)(۱۳۷۰)(۱۳۸۰)

۱ - خیابان بیست و چهارم (۱۳۸۷)

۲ - فرود در غربت (۱۳۸۷)

۳ - آواز قو (۱۳۷۹)

۴ - سراب (۱۳۶۵)

•طرح اولیه داستان از : (۱)مورد

(۱۳۷۰)

۱ - آواز قو (۱۳۷۹)

•بازنویسی فیلمنامه : (۱)مورد

(۱۳۷۰)

۱ - سیب سرخ حوا (۱۳۷۷)

•بازیگر : (۳)مورد

(۱۳۶۰)(۱۳۸۰)

۱ - شاخه گلی برای عروس (۱۳۸۳)

۲ - تیک (۱۳۸۰)

۳ - سراب (۱۳۶۵)

•تهیه کننده : (۳)مورد

(۱۳۶۰)(۱۳۷۰)(۱۳۸۰)

۱ - خیابان بیست و چهارم (۱۳۸۷)

۲ – عشق گمشده (۱۳۷۵)

۳ – سراب (۱۳۶۵)

•تدوین : (۱)مورد

(۱۳۶۰)

۱ – سراب (۱۳۶۵)

•مدیر صحنه : (۱)مورد

(۱۳۸۰)

۱ – کنعان (۱۳۸۶)

•گروه صحنه : (۱)مورد

(۱۳۸۰)

۱ – جزیره آهنی (۱۳۸۳)

•گروه صحنه و لباس : (۱)مورد

(۱۳۸۰)

۱ – تقاطع (۱۳۸۴)

•دستیار صحنه : (۱)مورد

(۱۳۸۰)

۱ – خانواده دکتر ارنست (۱۳۸۸)

•دستیار صحنه و لباس : (۲)مورد

(۱۳۸۰)

۱ – همیشه پای یک زن در میان است (۱۳۸۶)

۲ – قاعده بازی (۱۳۸۵)

•با تشکر از : (۱)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – آواز قو (۱۳۷۹) منابع زندگینامه: http://www.sourehcinema.com

اسفندیار، یگانه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۸ تهران، تحصیلات: سوم متوسطه، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: قصه‌ی زندگی (۱۳۶۵)

عمده‌ی فیلمها:

بگذار زندگی کنم (۱۳۶۵)، افسون (۱۳۶۶)، گراند سینما (۱۳۶۷)، سیرک بزرگ (۱۳۷۰)، مدرسه‌ی پیرمردها (۱۳۷۰)، خانه‌ی خلوت (۱۳۷۰)، آخرین بندر (۱۳۷۳)، توطئه (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اسکندری، داود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۱ تهران، پدر محمدرضا اسکندری (بازیگر). تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، دارای سوختگی صورت (بر اثر نجات دادن مرحوم حیدر کاظمی از میان اتومبیل آتش گرفته به همراه ایلوش خوشابه در سر صحنه فیلم آخرین نبرد (۱۳۴۸) و فعالیت بعد از آن به عنوان بدل‌کار). شروع بازیگری: علی بابا و چهل دزد بغداد (۱۳۴۶)

عمده‌ی فیلمها:

پسران قارون (۱۳۴۶)، گل آقا (۱۳۴۶)، جاده زرین سمرقند (۱۳۴۷)، مرد دو چهره (۱۳۴۷)، بهرام شیردل (۱۳۴۷)، سنگ صبور (۱۳۴۷)، یوسف و زلیخا (۱۳۴۷)، چهار درویش (۱۳۴۷)، گراند سینما (۱۳۶۷)، غبار مرگ (۱۳۶۸)، عروس حلبچه (۱۳۷۰)، گلها و گلوله‌ها (۱۳۷۰)، گریز (۱۳۷۱)، یاران (۱۳۷۲)، آخرین خون (۱۳۷۲)، مروارید سیاه (۱۳۷۳)، سربلند (۱۳۷۳)، دشمن (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اسکندری، عبدالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: عبدالله اسکندری

تاریخ تولد: ۱۳۲۴

شروع فعالیت در تلویزیون: از سال ۱۳۵۱ زیر نظر بیژن محتشم در تلویزیون ملی ایران

شروع فعالیت در سینما: از سال ۱۳۵۴ با فیلم « گوزنها » (مسعود کیمیایی) از فیلم‌های مطرح او در قبل از انقلاب می‌توان به « ذبیح » (محمد متوسلانی)، « کندو » (فریدون گله)، « تب » (ایرج قادری) و « ملکوت » (خسرو هرتیاش) اشاره کرد.

اسکندری کار خود را با سریال « هزاردستان » پس از انقلاب ادامه داد که طراحی و اجرای چهره‌پردازی این مجموعه هنوز هم یکی از کارهای شاخص این رشته در ایران محسوب می‌شود.

از دیگر کارهای شاخص این هنرمند می‌توان به طراحی و اجرای چهره محمود بصیری در نقش یک پیرزن در اپیزود دوم فیلم « دستفروش » ساخته محسن مخلباف و چهره عزت‌الله انتظامی و گوهر خیراندیش در فیلم « بانو » به کارگردانی داریوش مهرجویی اشاره کرد که نشان از تبحر بالای این هنرمند دارد.

گفتنی است بعد از گنجاندن بخش چهره‌پردازی در لیست بهترین‌های جشنواره فیلم فجر که از دوره هفتم اتفاق افتاد اسکندری برای فیلم‌های « مادر » (علی حاتمی)، « ناصرالدین شاه اکتور سینما » (محسن مخملباف)، « بلندی‌های صفر » (فلاح لیالستانی)، « آخرین بندر » (حسن هدایت)، « روز واقعه » (شهرام اسدی) و « ساحره » (داوود میرباقری) برنده سیمرغ بلورین این رشته شده است.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۵ مهمان (سعید اسدی) [چهره پرداز]

۱۳۸۴ زمستان است (رفیع پیتز) [چهره پرداز]

۱۳۸۴ شهرآشوب (یدالله صمدی) [چهره پرداز]

۱۳۸۳ ازدواج صورتی (منوچهر مصیری) [چهره پرداز]

۱۳۸۳ یک تکه نان (کمال تبریزی) [چهره پرداز]

۱۳۸۳ نقاب (کاظم راست گفتار) [چهره پرداز]

۱۳۸۳ غروب شد بیا (انسیه شاه حسینی) [چهره پرداز]

۱۳۸۳ به رنگ ارغوان (ابراهیم حاتمی کیا) [چهره پرداز]

۱۳۸۳ پرونده هاوانا (علیرضا رییسیان) []

۱۳۸۳ عروس فراری (بهرام کاظمی) [چهره پرداز]

۱۳۸۲ کما (آرش معیریان) [چهره پرداز]

۱۳۸۲ تارا و تب توت فرنگی (سعید سهیلی) [چهره پرداز]

۱۳۸۱ تب (رضا کریمی) [چهره پرداز]

۱۳۸۱ زمانه (حمیدرضا صلاحمند) [چهره پرداز]

۱۳۸۱ عطش (حسین فرح بخش) [چهره پرداز]

۱۳۸۱ عروس خوشقدم (کاظم راست گفتار) [چهره پرداز]

۱۳۸۱ شاه خاموش (همایون شهنواز) [چهره پرداز]

۱۳۸۱ اینجا چراغی روشن است (رضا میرکریمی) [چهره پرداز]

۱۳۸۱ بر باد رفته (صدرا عبداللهی) [چهره پرداز]

۱۳۸۰ رز زرد (داریوش فرهنگ) [چهره پرداز]

۱۳۸۰ سیندرلا (بیژن بیرنگ مسعود رسام) [چهره پرداز]

۱۳۷۹ خاکستری (مهرداد میرفلاح) [چهره پرداز]

۱۳۷۹ آب و آتش (فریدون جیرانی) [چهره پرداز]

۱۳۷۹ آواز قو (سعید اسدی) [چهره پرداز]

۱۳۷۹ دختری به نام تندر (حمیدرضا آشتیانی پور) [چهره پرداز]

۱۳۷۹ شب های تهران (داریوش فرهنگ) [چهره پرداز]

۱۳۷۹ مسافر ری (داود میرباقری) [چهره پرداز]

۱۳۷۸ بلوغ (مسعود جعفری جوزانی) [چهره پرداز]

۱۳۷۸ تکیه بر باد (داریوش فرهنگ) [چهره پرداز]

۱۳۷۸ دخترداییِ گمشده (داریوش مهرجویی) [چهره پرداز]

۱۳۷۸ دوستان (علی شاه حاتمی) [چهره پرداز]

۱۳۷۸ رنجر (احمد مرادپور) [چهره پرداز]

۱۳۷۸ عشق طاهر (محمدعلی نجفی) [چهره پرداز]

۱۳۷۸ نسل سوخته (رسول ملاقلی‌پور) [چهره پرداز]

۱۳۷۷ بازیگر (محمدعلی سجادی) [چهره پرداز]

۱۳۷۷ دختری با کفش‌های کتانی (رسول صدرعاملی) [چهره پرداز]

۱۳۷۷ زخمی (کامران قدکچیان) [چهره پرداز]

۱۳۷۷ کمیته مجازات (علی حاتمی) [چهره پرداز]

۱۳۷۷ هیوا (رسول ملاقلی‌پور) [چهره پرداز]

۱۳۷۷ جنگجوی پیروز (مجتبی راعی) [چهره پرداز]

۱۳۷۶ پنجه در خاک (ایرج قادری) [چهره پرداز]

۱۳۷۶ ساحره (داود میرباقری) [چهره پرداز]

۱۳۷۶ عشق گمشده (سعید اسدی) [چهره پرداز]

۱۳۷۶ کمکم کن (رسول ملاقلی‌پور) [چهره پرداز]

۱۳۷۶ بانوی اردیبهشت (رخشان بنی اعتماد) [چهره پرداز]

۱۳۷۶ درخت گلابی (داریوش مهرجویی) [چهره پرداز]

۱۳۷۵ براده های خورشید (محمدحسین حقیقی) [چهره پرداز]

۱۳۷۵ طوفان شن (جواد شمقدری) [چهره پرداز]

۱۳۷۵ جوانمرد (جمشید آهنگرانی) [چهره پرداز]

۱۳۷۵ عقرب (ناصر شاملو) [چهره پرداز]

۱۳۷۵ فصل پنجم (رفیع پیتز) [چهره پرداز]

۱۳۷۵ ماه و خورشید (محمدحسین حقیقی) [چهره پرداز]

۱۳۷۵ خلبان (جمال شورجه) [چهره پرداز]

۱۳۷۴ اعاده امنیت (حمید رخشانی) [چهره پرداز]

۱۳۷۴ تا آخرین نفس (نجات یافتگان) (رسول ملاقلی‌پور) [چهره پرداز]

۱۳۷۴ مرد آفتابی (همایون اسعدیان) [چهره پرداز]

۱۳۷۴ بازمانده (سیف الله داد) [چهره پرداز]

۱۳۷۴ چهره (سیروس الوند) [چهره پرداز]

۱۳۷۴ پاکباخته (غلامحسین لطفی) [چهره پرداز]

۱۳۷۴ سفر به چزابه (رسول ملاقلی‌پور) [چهره پرداز]

۱۳۷۴ تحفه هند (محمدرضا زهتابی) [چهره پرداز]

۱۳۷۳ آدم برفی (داود میرباقری) [داستان نویس-چهره پرداز]

۱۳۷۳ آخرین بندر (حسن هدایت) [چهره پرداز]

۱۳۷۳ بهشت پنهان (کامران قدکچیان) [چهره پرداز]

۱۳۷۳ خط آتش (علی سجادی حسینی فرید سجادی حسینی) [چهره پرداز]

۱۳۷۳ رویای یک نیمه شب تابستان (داریوش مودبیان) [چهره پرداز]

۱۳۷۳ روزهای خوب زندگی (مهدی صباغ زاده) [چهره پرداز]

۱۳۷۳ پری (داریوش مهرجویی) [چهره پرداز]

۱۳۷۳ روز واقعه (شهرام اسدی) [چهره پرداز]

۱۳۷۳ روسری آبی (رخشان بنی اعتماد) [چهره پرداز]

۱۳۷۳ کیمیا (احمدرضا درویش) [چهره پرداز]

۱۳۷۲ ترانزیت (علی سجادی حسینی) [چهره پرداز]

۱۳۷۲ راز گل شب بو (سعید خورشیدیان) [چهره پرداز]

۱۳۷۲ روز فرشته (بهروز افخمی) [چهره پرداز]

۱۳۷۱ یک مرد ، یک خرس (مسعود جعفری جوزانی) [چهره پرداز]

۱۳۷۱ هنرپیشه (محسن مخملباف) [چهره پرداز]

۱۳۷۱ راز چشمه سرخ (علی سجادی حسینی) [چهره پرداز]

۱۳۷۱ طعمه (فرامرز صدیقی) [چهره پرداز]

۱۳۷۱ راز خنجر (محمدحسین حقیقی) [چهره پرداز]

۱۳۷۱ عیالوار (پرویز صبری) [چهره پرداز]

۱۳۷۰ قهرمان (آخرین تلاش) (سیامک اعتمادی) [چهره پرداز]

۱۳۷۰ مدرسه پیرمردها (علی سجادی حسینی) [چهره پرداز]

۱۳۷۰ بانو (داریوش مهرجویی) [چهره پرداز]

۱۳۷۰ دادستان (بزرگمهر رفیعا) [چهره پرداز]

۱۳۷۰ سیرک بزرگ (اکبر خواجویی) [چهره پرداز]

۱۳۷۰ قربانی (رسول صدرعاملی) [چهره پرداز]

۱۳۷۰ دو نیمه سیب (کیانوش عیاری) [چهره پرداز]

۱۳۷۰ آواز تهران (کامران قدکچیان) [چهره پرداز]

۱۳۷۰ خانه خلوت (مهدی صباغ زاده) [چهره پرداز]

۱۳۷۰ نرگس (رخشان بنی اعتماد) [چهره پرداز]

۱۳۷۰ دلشدگان (علی حاتمی) [چهره پرداز]

۱۳۷۰ هور در آتش (عزیزالله حمیدنژاد) [چهره پرداز]

۱۳۷۰ ناصرالدین شاه آکتور سینما (محسن مخملباف) [چهره پرداز]

۱۳۶۹ ملک خاتون (حسن محمدزاده) [چهره پرداز]

۱۳۶۹ آپارتمان شماره ۱۳ (یدالله صمدی) [چهره پرداز]

۱۳۶۹ سفر جادویی (ابوالحسن داودی) [چهره پرداز]

۱۳۶۹ عروس (بهروز افخمی) [چهره پرداز]

۱۳۶۹ گالان (امیر قویدل) [چهره پرداز]

۱۳۶۸ تمام وسوسه های زمین (حمید سمندریان) [چهره پرداز]

۱۳۶۸ باغ سید (محمدرضا اسلاملو) [چهره پرداز]

۱۳۶۸ صنوبرهای سوزان (عباس شیخ بابائی) [چهره پرداز]

۱۳۶۸ ریحانه (علیرضا رییسیان) [چهره پرداز]

۱۳۶۸ آخرین پرواز (احمدرضا درویش) [چهره پرداز]

۱۳۶۸ دزد عروسک ها (محمدرضا هنرمند) [چهره پرداز]

۱۳۶۸ هامون (داریوش مهرجویی) [چهره پرداز]

۱۳۶۸ ساوالان (یدالله صمدی) [چهره پرداز]

۱۳۶۸ مادر (علی حاتمی) [چهره پرداز]

۱۳۶۸ در جستجوی قهرمان (حمیدرضا آشتیانی پور) [چهره پرداز]

۱۳۶۸ تماس (خسرو ملکان) [چهره پرداز]

۱۳۶۸ مدرسه رجایی (کریم زرگر) [چهره پرداز]

۱۳۶۸ شنا در زمستان (محمد کاسبی) [چهره پرداز]

۱۳۶۷ زرد قناری (رخشان بنی اعتماد) [چهره پرداز-تهیه کننده]

۱۳۶۷ طوبی (خسرو ملکان) [چهره پرداز]

۱۳۶۷ عروسی خوبان (محسن مخملباف) [چهره پرداز]

۱۳۶۷ شب حادثه (سیروس الوند) [چهره پرداز]

۱۳۶۷ ارثیه (کاظم بلوچی) [چهره پرداز]

۱۳۶۷ بای سیکل ران (محسن مخملباف) [چهره پرداز]

۱۳۶۷ افق (رسول ملاقلی‌پور) [چهره پرداز]

۱۳۶۶ تحفه ها (ابراهیم وحیدزاده) [چهره پرداز]

۱۳۶۶ پرنده کوچک خوشبختی (پوران درخشنده) [چهره پرداز]

۱۳۶۶ ترن (امیر قویدل) [چهره پرداز]

۱۳۶۶ گمشدگان (محمدعلی سجادی) [چهره پرداز]

۱۳۶۶ پاییزان (رسول صدرعاملی) [چهره پرداز]

۱۳۶۶ خانه ای مثل شهر (حجت الله سیفی) [چهره پرداز]

۱۳۶۶ غریبه (رحمان رضایی) [چهره پرداز]

۱۳۶۶ ردپایی بر شن (محمدرضا هنرمند) [چهره پرداز]

۱۳۶۶ بحران (علی اصغر شادروان) [چهره پرداز]

۱۳۶۶ مکافات (منوچهر مصیری) [چهره پرداز]

۱۳۶۶ جعفرخان از فرنگ برگشته (علی حاتمی محمد متوسلانی) [چهره پرداز]

۱۳۶۶ سایه های غم (شاپور قریب) [چهره پرداز]

۱۳۶۶ طهران روزگار نو (علی حاتمی) [چهره پرداز]

۱۳۶۵ تشکیلات (منوچهر مصیری) [چهره پرداز]

۱۳۶۵ تصویر آخر (مهدی صباغ زاده) [چهره پرداز]

۱۳۶۵ تیغ و ابریشم (مسعود کیمیایی) [چهره پرداز]

۱۳۶۵ تیرباران (علی اصغر شادروان) [چهره پرداز]

۱۳۶۵ گذرگاه (شهریار بحرانی) [چهره پرداز]

۱۳۶۵ گزارش یک قتل (محمدعلی نجفی) [چهره پرداز]

۱۳۶۵ ماموریت (حسین زندباف) [چهره پرداز]

۱۳۶۵ ناخدا خورشید (ناصر تقوایی) [چهره پرداز]

۱۳۶۵ دستفروش (اپیزود دوم) : تولد یک پیرزن (محسن مخملباف) [چهره پرداز]

۱۳۶۵ کنار برکه ها (یدالله نوعصری) [چهره پرداز]

۱۳۶۵ قصه زندگی (خسرو شجاعی) [چهره پرداز]

۱۳۶۴ آوار (سیروس الوند) [چهره پرداز]

۱۳۶۴ جاده های سرد (مسعود جعفری جوزانی) [چهره پرداز]

۱۳۶۴ گردباد (کامران قدکچیان) [چهره پرداز]

۱۳۶۴ بایکوت (محسن مخملباف) [چهره پرداز]

۱۳۶۳ شب شکن (خسرو ملکان) [چهره پرداز]

۱۳۶۳ گل های داودی (رسول صدرعاملی) [چهره پرداز]

۱۳۶۲ دو چشم بی سو (محسن مخملباف) [چهره پرداز]

۱۳۶۲ شیلات (رضا میرلوحی) [چهره پرداز]

۱۳۶۲ استعاذه (محسن مخملباف) [چهره پرداز]

۱۳۶۲ خاک و خون (کامران قدکچیان) [چهره پرداز]

۱۳۶۲ فرار (جمشید حیدری) [چهره پرداز]

۱۳۶۱ مرگ یزدگرد (بهرام بیضایی) [چهره پرداز]

۱۳۵۹ گفت هر سه نفرشان (غلامعلی عرفان) [چهره پرداز]

۱۳۵۶ در امتداد شب (پرویز صیاد) [چهره پرداز]

۱۳۵۵ بت (ایرج قادری) [چهره پرداز]

۱۳۵۵ نازنین (علیرضا داودنژاد) [چهره پرداز]

۱۳۵۵ ملکوت (خسرو هریتاش) [چهره پرداز]

۱۳۵۴ شب غریبان (فرزان (محمد) دلجو) [چهره پرداز]

۱۳۵۴ کندو (فریدون گله) [چهره پرداز]

۱۳۵۳ اسرار گنج دره جنی (ابراهیم گلستان) [چهره پرداز]

جوایز و انتخابها:

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (خانه خلوت)

[دوره ۱۰ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۰]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (عروس)

[دوره ۹ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۶۹]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (ناصرالدین شاه آکتور سینما)

[دوره ۱۰ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۰]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (نرگس)

[دوره ۱۰ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۰]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (هنرپیشه)

[دوره ۱۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۱]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (راز خنجر)

[دوره ۱۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۱]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (روز فرشته)

[دوره ۱۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۲]

>>کاندید تندیس زرین بهترین چهره پردازی (تارا و تب توت فرنگی)

[دوره ۸ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۳]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (آخرین بندر)

[دوره ۱۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۳]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (روز واقعه)

[دوره ۱۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۳]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (پری)

[دوره ۱۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۳]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (روسری آبی)

[دوره ۱۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۳]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (مرد آفتابی)

[دوره ۱۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۴]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (سفر به چزابه)

[دوره ۱۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۴]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (عقرب)

[دوره ۱۵ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۵]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (ساحره)

[دوره ۱۶ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۶]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (هیوا)

[دوره ۱۷ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۷]

>>کاندید تندیس زرین بهترین چهره پردازی (اینجا چراغی روشن است)

[دوره ۷ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۲]

>>کاندید تندیس زرین بهترین چهره پردازی (عروس خوشقدم)

[دوره ۷ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۲]

>>کاندید تندیس زرین بهترین چهره پردازی (مسافر ری)

[دوره ۵ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۰]

>>کاندید تندیس زرین بهترین چهره پردازی (دختری به نام تندر)

[دوره ۵ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۰]

>>۲ – دومین چهره پردازی سال (کمیته مجازات)

[دوره ۱۴ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۷۸]

>>۲ – دومین چهره پردازی سال (نسل سوخته)

[دوره ۱۵ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۷۹]

>>۳ – سومین چهره پردازی سال (آب و آتش)

[دوره ۱۶ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۰]

>>۲ – دومین چهره پردازی سال (مسافر ری)

[دوره ۱۶ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۰]

>>کاندید تندیس زرین بهترین چهره پردازی (شهرآشوب)

[دوره ۱۰ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۵]

منابع زندگینامه: http://www.iranactor.com/

اسکندری،ستاره

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام: ستاره اسکندری

تاریخ تولد: ۱۳۵۳

خواهر لاله اسکندری (بازیگر)

....

متولد ۱۳۵۳. دانشجوی رشته مترجمی زبان از دانشگاه آزاد.

از تئاتر آغاز کرد و سه بار هم کاندید دریافت جایزه از جشنواره تئاتر دانشجویی شد. با مجموعه تلویزیونی خانه شماره سیزده به تلویزیون آمد و در مجموعه تلویزیونی ایستگاه موفق و متفاوت ظاهر شد.

حریف دل (رضا گنجی – ۱۳۷۵)

مسافر ری (داود میرباقری – ۱۳۷۹)

تارزن و تارزان (علی عبدالعلی زاده – ۱۳۸۰)

مواجهه (سعید ابراهیمی فر – ۱۳۸۳)
شبانه (امید بنکدار – کیوان علی محمدی – ۱۳۸۳)
ماه مهربان (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۶)
ایستگاه (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۷)
حامی (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۸۰)
نرگس (مجموعه تلویزیونی، سیروس مقدم، ۱۳۸۴)
مرگ تدریجی رویا

اسکندری،لاله

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام اصلی: لاله نام خانوادگی اصلی: اسکندری سمت (در بخش های): بازیگران، .... تاریخ تولد: ۱۳۵۴
ملیت: ایران ....
مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل گرافیک

بیوگرافی فارغ التحصیل گرافیک از دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۷۱.
خواهر: ستاره اسکندری (بازیگر).
خواهر: سارا اسکندری (چهره پرداز).
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم" متولد ماه مهر "در سال ۱۳۷۸.
با بازی در فیلم" متولد ماه مهر "به سینما آمد و با فیلم" شراره "مطرح شد.
با بازی در مجموعه تلویزیونی" خاک سرخ "استعدادهایش به معرض نمایش گذاشت و با بازی در نقش زنی که حرف نمی زند در فیلم" این زن حرف نمی زند، "بازی قابل توجهی از خود ارائه داد .

اسلامی، مهناز

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ارومیه

تحصیلات: دیپلم، همسر شعبانعلی اسلامی (تهیه‌کننده)، گویندگی و ترجمه در صد او سیمای مرکز ارومیه، فعالیت در تلویزیون.

شروع بازیگری: اتوبوس (۱۳۶۴)

عمده‌ی فیلمها:

گلها و گلوله‌ها (۱۳۷۱)، گریز (۱۳۷۱)، آخرین خون (۱۳۷۲)، مرضیه (۱۳۷۳)، سربلند (۱۳۷۳)، دشمن (۱۳۷۴)، ویرانگر (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اسلامی، هادی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر تئاتر و سینما.

تولد: ۱۳۱۸، تهران (محله‌ی پامنار).

درگذشت: ۷ مرداد ۱۳۷۲، تهران.

هادی اسلامی فعالیت هنری خود را از دوره‌ی دبیرستان شروع کرد. سپس در دانشکده‌ی تئاتر به تحصیل پرداخت و با مدرک فوق دیپلم این رشته در سال ۱۳۴۲ فارغ‌التحصیل شد. در همان سال با بازی در نمایشنامه‌ی «روسری قرمز»، به جرگه‌ی هنرمندان حرفه‌ای تئاتر پیوست و در سال ۱۳۴۶ با اجرای نمایشنامه‌ی «زیر گـذر لوطی صالـح» به عنوان نویسنده و کارگردان هم مطرح شد. وی در نمایش‌هـای دیگر زیر ایفـای نقش کرده اسـت: «دارالحکـومه تهران»، «غریـب»، «خر بـا بـار نمـک»، «مرد متوسـط»، «یـک اشـتباه از خردمنـدترین آدم‌هـا سـر می‌زنـد»، «صـیادان»، «سـرباز لاف زن». هادی اسـلامی در سالهای پس از انقلاب اسـلامی با بازی در فیلم «قدیس» در سال ۱۳۵۸ به سینما پیوست و از آن پس هر سال به عنوان بازیگر در فیلم‌ها ظاهر شد. فیلم‌هایی که در آنها ایفای نقش کرده است عبارتنـد از: «دست شـیطان» (۱۳۶۰)؛ «موج طوفـان» (۱۳۶۰)؛ «مرگ سـفید» (۱۳۶۰)؛ «ملـخ زدگان» (۱۳۶۳)؛ «مترسک» (۱۳۶۳)؛ «اتوبوس» (۱۳۶۴)؛ «آوار» (۱۳۶۴)؛ «معما» (۱۳۶۵)؛ «میهمانی خصوصی» (۱۳۶۵)؛ «قصه‌ی زندگی» (۱۳۶۵)؛ «آشیانه‌ی مهر » (۱۳۶۶)؛ «مقاومت» (۱۳۶۶)؛ «بهـار در پاییز» (۱۳۶۶)؛ «جهزیه‌ای برای ربـاب» (۱۳۶۶)؛ «سرب» (۱۳۶۷)؛ «شاخه‌های بید» (۱۳۶۷)؛ «خواستگاری»، «دل نمک»، «قطب مخوف»، «شتابزده»، «ساده لوح»، «مستأجر»، «طعمه»، «سهراب تا سهراب ».

هـادی اسـلامی در مجموعه‌هـای تلویزیـونی مختلفی نیز ایفـای نقش نمـود، از جمله: مجموعه‌ی تلویزونی «سـمک عیـار» (۱۳۴۵) و مجموعه‌ی «مرغ حق» (در نقش شـهید مدرس). کارگردانی نمایش‌های «حاکم یک شـبه»، «حسن سـنتوری»، «محراب» و با بازی در نمایش‌های «مروارید»، «آنتیگون»، «سنگ و سرنا»، «شاه می‌میرد»، «سوگ سیاوش» و... از جمله فعالیت‌های دیگر هنری اوست.

هـادی اسـلامی در طرح ارزشـیابی هنرمنـدان به کسب درجه‌ی دکترای تئـاتر نایـل گردیـد. هـادی اسـلامی کلاـس بازیگری را نزد اسـتادش عبـاس جوانمرد و بعـد خلیـل موحـد دیلمقـانی گذرانـد و فن بیان را از مهین دیهیم آموخت. وی در چهارمین جشـنواره‌ی بین‌المللی فیلم فجر در سال ۱۳۶۴ در تهران برنده‌ی جایزه‌ی بازیگری در بخش فلیم‌های بلند، به عنوان بهترین بازیگر مرد، برای فیلم «اتوبوس» شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

اسماعیل خانی، جمشید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تاریخ تولد: ۱۳۲۹ در شیراز

تحصیلات: دیپلم تاریخ فوت : ۱۳۸۱

همسر گوهر خیراندیش

از دوران دبیرستان فعالیتهای تئاتر خود را آغاز کرد. بازیهای او همیشه زیبا و دیدنی است. او برای بازی در فیلمهای «زیر بامهای شهر» و «روسری آبی» کاندیدای بهترین بازیگر نقش دوم مرد از جشنواره های هشتم و سیزدهم فیلم فجر شد.

او آخرین فیلمی که از او به نمایش درآمد، فیلم «نوروز» بود که در بیستمین جشنواره فیلم فجر جزو فیلمهای بخش مسابقه بود و آخرین حضور او در تلویزیون در مجموعه تلویزیونی «همسایه ها» به نقش بنگاه دار بود. فیلم:

آخرین ستاره شب (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۴)

تا آخرین نفس (۱۳۷۴)

شلیک نهایی (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۴)

سرعت (۱۳۷۴)

دو پنجره (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۵)

سفر به چزابه (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۵)

هفت سنگ (۱۳۷۵)

مهر مادری (۱۳۷۶)

شیدا (۱۳۷۷)

کت جادویی (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۸)

مرد بارانی (۱۳۷۸)

مونس (۱۳۷۹)

همسایه ها (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۹)

نوروز (۱۳۸۰)

نان و عشق و موتور ۱۰۰۰ (۱۳۸۰)

آینه (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۶۷)

زیر بامهای شهر (۱۳۶۸)

چون ابر در بهاران (۱۳۶۹)

همه یک ملت (۱۳۶۹)

آپارتمان شماره سیزده (۱۳۶۹)

در آرزوی ازدواج (۱۳۶۹)

مسافران (۱۳۷۰)

روزی روزگاری (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۱)

لبه تیغ (۱۳۷۱)

دو همسفر (۱۳۷۱)

عیالوار (۱۳۷۱)

سنگ و شیشه (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۳)

همه وصیت من (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۳)

آپارتمان (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۳)

روسری آبی (۱۳۷۳)

تعطیلات زمستانی (۱۳۷۴)

اسماعیلی، امیر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

امیر اسماعیلی، نویسنده ی پیش کسوت سینما، شنبه هشتم تیر در ۶۸ سالگی بر اثر ابتلا به بیماری سرطان درگذشت. او با نام کامل امیر اسماعیلی کلاهدوز در یکی از محله های قدیمی تهران متولد شد. در دوران جوانی به بازی در تئاتر علاقه پیدا کرد وتجربه هایی در زمینه ی دوبله ی فیلم داشت تا این که در سال ۱۳۲۸ با نوشتن داستان کوتاهی به نام «پیشواز» درمجله ی امید ایران فعالیت مطبوعاتی اش را آغاز کرد. در ۲۴ سالگی نخستین کتاب خود را که مجموعه ای به نام «گل آفتاب» بود منتشر کرد و در کنار فعالیت های نوشتاری و مطبوعاتی شان، در سازمان تربیت بدنی مشغول به کار شد. اسماعیلی که فارغ التحصیل زبان و ادبیات فارسی بود، نزدیک به صد قصه ی کوتاه در نشریه هایی مثل امید ایران، آسیای جوان، اطلاعات هفتگی، تهران مصور، صبح امروز و... چاپ کرده و نزدیک به پنج هزار مقاله، گزارش، نقل و گفت و گو در زمینه های گوناگون فرهنگی، اجتماعی، ادبی و به خصوص سینما تئاتر از او به جا مانده است. ترجمه رمان های باباگوریو، مردی که می خندد، جنایت و مکافات، بینوایان و آوای وحش و نمایش نامه های در خانه ی معلم، مسجد باران، شیطان و فیلم نامه های کاموس، دوست داری آدم بزرگی بشی و در باور بهار از جمله آثار اوست. از اسماعیلی دو کتاب پژوهشی سینمایی به نام های شصت سال سینمای ایران و تاریخ کامل سینمای ایران به جا مانده است. او همچنین متن بعضی از مستندهای تلویزیونی مثل اسب و آواها و نواهای پهلوانی را نوشت و مدتی هم دبیر شورای عالی کمیته ی واژه گزینی بخش تربیت بدنی در فرهنگستان زبان و ادب فارسی بود. از آخرین فعالیت هایش می توان به داوری انجمن منتقدان درنخستین دوره ی اهدای جایزه ی بزرگ شهید آوینی اشاره کرد. منابع زندگینامه :سالنامه فیلم – ش ۱۸.

اسماعیلی، حبیب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۹ ایوانکی، تحصیلات: فوق دیپلم حسابداری، مدیر تولید- تهیه‌کننده، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: پرواز به سوی مینو (۱۳۵۸).

عمده‌ی فیلمها:

بازجویی (تهیه‌کننده، مدیر تولید، بازیگر- ۱۳۶۲)، گنج (مدیر تولید، بازیگر- ۱۳۶۳)، حریم مهرورزی (۱۳۶۴)، مدار بسته (مدیر تولید، بازیگر- ۱۳۶۴)، گمشده (مدیر تولید- ۱۳۶۴)، ترنج (مدیر تولید- ۱۳۶۵)، تصویر آخر (مدیر تولید، بازیگر- ۱۳۶۵)، روزهای انتظار (مدیر تولید- ۱۳۶۵)، طلسم (مدیر تولید- ۱۳۶۵)، خارج از محدوده (مدیر تولید- ۱۳۶۵)، محموله (۱۳۶۶)، جهیزیه

برای رباب (مدیر تولید- ۱۳۶۶)، سالهای خاکستر (تهیه‌کننده، بازیگر- ۱۳۶۷)، بازی تمام شد (۱۳۶۸)، دو فیلم با یک بلیت (مدیر تولید- ۱۳۶۹)، تبعیدیها (۱۳۷۰)، ساده‌لوح (۱۳۷۱)، رابطه پنهانی (مدیر تولید- ۱۳۷۱)، پرواز را به خاطر بسپار (مدیر تولید- ۱۳۷۱)، تصادف (مدیر تولید، بازیگر- ۱۳۷۲)، اعاده‌ی امنیت (مدیر تولید، بازیگر- ۱۳۷۳)، روز دیدنی (مدیر تولید، بازیگر- ۱۳۷۳).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اصفهانی، اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۹ اصفهان. نام اصلی: اکبر هرندی، تحصیلات: دیپلم، شروع کار با بدل‌کاری و بعد عکاس سینمایی. شروع بازیگری: هفت دلاور (۱۳۴۷)

عمده فیلمها: کاکاسیاه (۱۳۵۲)، کج کلاه‌خان (۱۳۵۲)، شلاق (۱۳۵۲)، مهدی فرنگی (۱۳۵۳)، دختران بلا- مردان ناقلا- (۱۳۵۳)، انگشت نما (۱۳۵۴)، جنجال (۱۳۵۴)، کمین (۱۳۵۴)، حرفه‌ای (۱۳۵۵)، چلچراغ (۱۳۵۵)، ستیز (۱۳۵۵)، صبح خاکستری (۱۳۵۶)، کوسه‌ی جنوب (۱۳۵۷)، مشت (۱۳۶۳)، گریز (۱۳۷۱)، ضربه‌ی آخر (۱۳۷۲)، چشم شیطان (۱۳۷۲)، غربت (۱۳۷۴)، فاتح (۱۳۷۴)، گارد ویژه (۱۳۷۴).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اصفهانی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد مهدی واعظی در روز چهاردهم تیرماه سال ۱۳۴۵ در تهران و در خیابان ۱۷ شهریور بدنیا آمد . پدربزرگ وی صدای خوبی داشت و به واعظ اصفهانی معروف بود ، بهمین خاطر وی نام هنری اصفهانی را برای خود انتخاب کرد . تحصیلات

تحصیلات ابتدایی و متوسطه خود را در مدرسه علوی تهران به پایان رساند . سپس با شرکت در کنکور سراسری و اخذ رتبه ۱۷۸ به دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران راه یافت و در سال ۱۳۷۶ در رشته پزشکی موفق به اخذ دکترا شد . وی همزمان با تحصیل علم به کسب هنر نیز اهتمام ورزید .

قرائت قرآن

وی از اوان کودکی قرائت قرآن کریم را به سه روایت نزد اساتید وقت آموخته و از شیوه های مختلف این فن به ویژه شیوه استاد "مصطفی اسماعیل "بهره مند شده است . تاکنون در محافل مهم بسیاری از حضور دکتر اصفهانی برا ی قرائت قرآن استفاده شده است .

محمد اصفهانی موسیقی ایرانی را با بهره مندی از مکتب استاد محمدرضا شجریان خواننده شهیر و با رهنمودهای این استاد آواز

ایران و شاگرد مبرزش علی جهاندار آموخت . نزد استاد شجریان ردیف و موسیقی آوازی را فراگرفت . استاد دیگر او فریدون شهبازیان بود که نزد او تلفیق و تحدید فنی در موسیقی کلامی و زیبایی شناسی در الحان موسیقی ملی ایران را آموخت . از دیگر اساتید او می توان به همایون خرم و بابک بیات اشاره کرد . او همواره از اساتید ارجمندش در زمینه موسیقی بخصوص فریدون شهبازیان با تواضع و مهر یاد می کند .

آلبوم ها

گلچین حسرت

نازنین کار مشترک

فاصله

...تنها ماندم

ماه غریبستان نون و دلقک

برکت

اصلانی، ماندانا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۱ تهران، تحصیلات: فوق دیپلم رشته‌ی بازیگری صدا و سیما، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: ناروئی (۱۳۶۷)

عمده‌ی فیلمها:

شب بیست و نهم (۱۳۶۸)، به خاطر همه چیز (۱۳۶۹)، تبعیدیها (۱۳۷۰)، مسافر غریب (۱۳۷۲)، توطئه (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اصلانی، محسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۵ تهران. تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون. شروع بازیگری: سفیر (۱۳۶۱)

عمده‌ی فیلمها:

شب‌شکن (۱۳۶۳)، صاعقه (۱۳۶۳)، یک روز گرم (۱۳۶۳)، گردباد (۱۳۶۴)، کفشهای میرزا نوروز (۱۳۶۴)، غریبه (۱۳۶۶)، بازی تمام شد (۱۳۶۸)، ساده‌لوح (۱۳۷۱).

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اصلانی، محمدرضا

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمدرضا اصلانی متولد سال ۱۳۲۲ در رشت و فارغ التحصیل هنر و نقاشی از دانشکده‌ هنرهای تزئینی است. وی دوره‌ آموزش فیلمسازی را در وزارت فرهنگ و هنر گذرانده است.

اصلانی فعالیت حرفه‌ای خود در سینما را از سال ۱۳۴۶ و با ساخت فیلم مستند" جام حسنلو "آغاز می‌کند و سپس آثاری نظیر "بدبده"، "با اجازه"، "چنین کنند حکایت"، "تاری خانه"، "فهرج"، "مش اسماعیل"، "ابوریحان بیرونی"، "میراث شیشه"،"چیغ ودل جهان را جلوی دوربین می‌برد. «کودک و استثمار» عنوان مستندی است که با هدف نمایش برای جامعه‌ مدیریتی ساخته شدکه از بهترین مستند های دهه ۶۰ ایران بود. اما در سال ۶۱ به شکل غیررسمی توقیف و به حاشیه رانده شد.

اولین فیلم سینمایی اصلانی به نام"شطرنج باد"در ۱۳۵۵ تجربه متفاوت و نو در سینمای ایران که بسیار جسورانه بود.بازیگر مطرح ایرانی شهره آغداشلو شروع فعالیت هنری اش با فیلم شطرنج باد در نقش کنیزک بود.

ساخت مجموعه‌های تلویزیونی" سمک عیار"، "غبار نور"، "منطق الطیر، "نگارش فیلمنامه فیلم‌های سینمایی" خط"، "سوزنبان،" "سوی شهر خاموش"، "تنگنا"، "مرثیه"، "صبح روز چهارم"، "باغ سنگی "و سرودن سه کتاب شعر" شب‌های نیمکتی و روزهای باد"، "بر تفاضل دو مغرب "و" سوگنامه سال‌های ممنوع، "تدریس در دانشکده‌های سینما تئاتر و سوره و نقد و نظر و رساله در باب سینما و... از فعالیت‌های حرفه‌ای وی برشمرده می‌شود. اصلانی در سال‌های اخیر داوری بسیاری از جشنواره‌های معتبر را بر عهده داشته و هم‌اینک رئیس هیات مدیره انجمن مستندسازان ایران است.

ساخته دیگرش" خاطرات یک هفتاد و پنج ساله، "مستند بلندی است که به سفارش بانک ملی ساخته شده است. بخش چشم واقعیت بیست و پنجمین جشنواره فیلم فجرسیمرغ بلورین ویژه هیات داوران به فیلم خاطرات یک هفتاد و پنج ساله تعلق گرفت.

آتش سبز محصول ۱۳۸۶ جدیدترین کار وی محسوب می‌شود.داستان آتش سبز، برگرفته از روایت کهن و اساطیری سنگ صبور است.

سنگ صبور، روایت دختری به نام ناردانه است که ندایی درونی بر او می گوید": با مردی مرده وصلت خواهد کرد ".روزی ناردانه به طور ناگهانی وارد قلعه‌ای کهن می‌شود. در اتاقی از اتاقهای این قلعه افسانه‌ای، مردی مرده می‌یابد با هفت پیکان در بدن. کتابی در اتاق است، ناردانه کتاب را برداشته و می‌خواند" بسم رب العزت، "این کتاب هفت حدیث دارد و ناردانه باید هر روز یک حدیث بخواند و تنها روزی یک مغز بادام بخورد و پس از هرروز یک تیر (سوزن) از تن مرد بیرون آورد و در پایان حدیث هفتم مرد مرده زنده شده و با او وصلت خواهد کرد. همایون شجریان در بخش هایی از فیلم" آتش سبز "آواز می خواند.

اطلسی، سیامک

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۵ ارومیه، نام اصلی: عزت اطلسی‌فر، نویسنده، کارگردان، تحصیلات: دیپلم ریاضی، برنده جایزه ویژه از نخستین جشنواره، فرهنگی هنری کار و کارگر (۱۳۶۹)، فعالیت در دوبله از ۱۳۴۴- فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر. شروع بازیگری: توبه (۱۳۵۱).

عمده‌ی فیلمها:

نظر (۱۳۵۱)، کج کلاه‌خان (۱۳۵۲)، مروارید (۱۳۵۲)، کروگان (۱۳۵۳)، عروس پابرهنه (۱۳۵۳)، آب (۱۳۵۴)، دردسر ماه عسل (نویسنده- ۱۳۵۷)، انفجار (نویسنده- ۱۳۵۷)، شجاعان ایستاده می‌میرند (نمایش داده نشد- ۱۳۵۸)، چریکه تارا (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، جای پای غدیر (کوتاه- ۱۳۶۱)، تاتوره (۱۳۶۲)، پرونده (۱۳۶۲)، بی‌بی چلچله (۱۳۶۳)، مشت (نویسنده، کارگردان- ۱۳۶۳)، جدال (۱۳۶۵)، ملاقات (۱۳۶۵)، آن سوی آتش (۱۳۶۵)، شاید وقتی دیگر (۱۳۶۶)، در انتظار شیطان (نویسنده- ۱۳۶۶)، دوران سربی (۱۳۶۷)، گل سرخ (۱۳۶۸)، دو فیلم با یک بلیت (۱۳۶۹)، آقای بخشدار (۱۳۷۰)، اوینار (۱۳۷۰)، مخترع ۲۰۰۱(۱۳۷۰)، مسافران دره انار (۱۳۷۰)، همسر (۱۳۷۲)، در کمال خونسردی (۱۳۷۳)، روز واقعه (۱۳۷۳)، خط آتش (۱۳۷۳)، یک داستان واقعی (تلویزیونی- ۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

افخمی، بهروز

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: بهروز

نام خانوادگی اصلی: افخمی

سمت (در بخش های): تدوین،فیلمنامه،کارگردانی، تاریخ تولد: ۱۳۳۵

محل تولد: تهران

ملیت: ایران مدرک تحصیلی: فوق دیپلم تدوین

بیوگرافی

فوق دیپلم تدوین از مدرسه عالی تلویزیون و سینما در سال ۱۳۵۷.

همسر ناهید طلوع (چهره پرداز).

شروع فعالیت در تلویزیون به عنوان مدیر تولید، تدوینگر و مسئول گروه فیلم و سریال.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم" زیر باران ("سیف الله داد) به عنوان مدیر فیلمبرداری و تدوینگر در سال ۱۳۶۳.

نماینده هفتمین دوره مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۷۸.

برنده دیپلم افتخار بهترین کارگردانی از نهمین جشنواره فیلم فجر برای فیلم" عروس "در سال ۱۳۶۹.

پس از ساخت چند فیلم مستند در تلویزیون، فیلمبرداری یک فیلم" (زیر باران) "و تدوین یک فیلم دیگر" (آب را گل نکنید) "را انجام داد.

در سال ۱۳۶۷ و در پی انصراف ناصر تقوایی از ساخت مجموعه تلویزیونی" کوچک جنگلی "کارگردانی آن را به عهده گرفت و این مجموعه به یکی از پربیننده ترین سریالهای تلویزیون تبدی

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۲ گاوخونی (بهروز افخمی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۷۷ شوکران (بهروز افخمی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۷۶ جهان پهلوان تختی (بهروز افخمی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۷۵ عقرب (ناصر شاملو) [مشاور کارگردان]

۱۳۷۳ روز شیطان (بهروز افخمی) [بازیگر-کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۷۲ روز فرشته (بهروز افخمی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۷۲ سجاده آتش (احمد مرادپور) [فیلمنامه نویس]

۱۳۶۹ پنجاه و سه نفر (یوسف سیدمهدوی) [تدوینگر]

۱۳۶۹ عروس (بهروز افخمی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۶۸ آب را گل نکنید (شهریار بحرانی) [تدوینگر]

۱۳۶۵ دست نوشته ها (مهرزاد مینویی) [فیلمنامه نویس]

۱۳۶۴ زیر باران (سیف الله داد) [بازیگر-مدیر فیلمبرداری]

فرزند صبح (۱۳۸۴)

کوچک جنگلی (مجموعه، ۱۳۶۷)

جوایز و انتخابها

>>کاندید لوح زرین بهترین فیلمنامه (دست نوشته ها)

[دوره ۵ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۵]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (عروس)

[دوره ۹ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۹]

>>برنده دیپلم افتخار بهترین کارگردانی (عروس)

[دوره ۹ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۹]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (جهان پهلوان تختی)

[دوره ۱۶ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۶]

>>کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (گاوخونی)

[دوره ۵ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۴]

>>برنده لوح زرین بهترین فیلم سال (شوکران)

[دوره ۱ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۰]

>>کاندید لوح زرین بهترین کارگردان سال (شوکران)

[دوره ۱ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۰]

>>کاندید لوح زرین بهترین فیلمنامه سال (شوکران)

[دوره ۱ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۰]

>>۶ – ششمین فیلم سال (عروس)

[دوره ۶ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۷۰]

>>۲ – دومین فیلم سال (جهان پهلوان تختی)

[دوره ۱۴ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۷۸]

>>۲ – دومین کارگردان سال (جهان پهلوان تختی)

[دوره ۱۴ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۷۸]

>>۱ – بهترین فیلمنامه سال (جهان پهلوان تختی)

[دوره ۱۴ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۷۸]

>>۲ – دومین فیلم سال (شوکران)

[دوره ۱۵ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۷۹]

>>۲ – دومین کارگردان سال (شوکران)

[دوره ۱۵ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۷۹]

>>۱ – بهترین فیلمنامه سال (شوکران)

[دوره ۱۵ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۷۹]

>>۶ – ششمین فیلم سال (گاوخونی)

[دوره ۱۹ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۳]

>>۹ – نهمین فیلم سال (روز شیطان)

[دوره ۱۰ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۷۴]

منابع زندگینامه: http://www.iranactor.com

افرندنیا، کاظم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۴ نائین، تحصیلات: دیپلم هنرستان هنرهای زیبا، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۲، بازی در تئاتر از ۱۳۵۱، شروع بازیگری: ناجورها (۱۳۵۳)

عمده‌ی فیلمها:

پلنگ در شب (۱۳۵۴)، بی‌نشان (۱۳۵۵)، کوچ (۱۳۵۶)، تپه ۳۰۳ (نمایش داده نشد– ۱۳۵۶)، مفسدین (نمایش داده نشد– ۱۳۵۸)، تب مرگ (نمایش داده نشد– ۱۳۵۸)، از فریاد تا ترور (۱۳۵۹)، عصیانگران (۱۳۶۰)، سفیر (۱۳۶۱)، بازرس ویژه (۱۳۶۱)، زخمه (۱۳۶۲)، پناهگاه (نمایش داده نشد– ۱۳۶۲)، میرزا کوچک خان (۱۳۶۳)، پیراک (۱۳۶۳)، پایگاه جهنمی (۱۳۶۳)، سردار جنگل

(۱۳۶۳)، تفنگ شکسته (۱۳۶۴)، کفشهای میرزا نوروز (۱۳۶۴)، جدال (۱۳۶۵)، جدال در تاسوکی (۱۳۶۵)، شبح کژدم (۱۳۶۵)، مزدوران (۱۳۶۵)، خبرچین (۱۳۶۶)، کانی مانگا (۱۳۶۶)، کمینگاه (۱۳۶۶)، آری این چنین بود (۱۳۶۷)، آخرین مهلت (۱۳۶۸)، دو سرنوشت (۱۳۶۸)، مرگ پلنگ (۱۳۶۸)، عملیات کرکوک (۱۳۷۰)، از بلور خون (۱۳۷۱)، مردی در آینه (۱۳۷۱)، ضربه‌ی توفان (۱۳۷۲)، مروارید سیاه (۱۳۷۳)، بازی با مرگ (۱۳۷۳)، رقص مرگ (۱۳۷۳)، عیاران (۱۳۷۴)، دام (۱۳۷۴)، فرار از جهنم (۱۳۷۴)، گارد ویژه (۱۳۷۴)، تنگنا (۱۳۷۴).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

افسری، منوچهر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۱ تهران، تحصیلات: دیپلم طبیعی، شروع بازیگری: سرنوشت سازان (۱۳۵۸)

عمده‌ی فیلمها:

پرواز به سوی مینو (۱۳۵۸)، عصیانگران (۱۳۶۰)، تفنگدار (۱۳۶۱)، زخمه (۱۳۶۲)، بازجویی (۱۳۶۲)، پیک جنگل (۱۳۶۲)، نقطه ضعف (۱۳۶۲)، گنج (۱۳۶۳)، طغیان (۱۳۶۴)، مدار بسته (۱۳۶۴)، ترنج (۱۳۶۵)، جدال (۱۳۶۵)، تیغ و ابریشم (۱۳۶۵)، بی‌پناه (۱۳۶۵)، روزهای انتظار (۱۳۶۵)، جدال در تاسوکی (۱۳۶۵)، مزدوران (۱۳۶۵)، جهیزیه برای رباب (۱۳۶۶)، خارج از محدوده (۱۳۶۶)، محموله (۱۳۶۶)، سالهای خاکستر (۱۳۶۷)، بازی تمام شد (۱۳۶۸)، دو فیلم با یک بلیت (۱۳۶۹)، رابطه پنهانی (۱۳۷۱)، ماموریت آقای شادی (۱۳۷۱)، تصادف (۱۳۷۲)، می‌خواهم زنده بمانم (۱۳۷۳)، همزاد (۱۳۷۳)، دشمن (۱۳۷۴)، قانون (۱۳۷۴)، طالع سعد (۱۳۷۴).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

افشار ،مهناز

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

بیوگرافی: متولد ۱۳۵۶

مدرک: دیپلم علوم تجربی

شباهت بیش از حد او به فائقه آتشین (گوگوش) باعث شد تا قبل و بعد از اکران فیلم « شور عشق » به خواست خود سوژه اول مطبوعات باشد. بعد از مدتی جنجال مطبوعاتی و پس از توقیف فیلم « خاکستری » مدتی از او خبری نبود. تا اینکه پس از یکسال با بازی در فیلم « نگین » به سینما بازگشت....

او و رادان اولین حضور رسمی خود را در شور عشق نشان دادند و حالا ـ رادان به یک ستاره بدل شده اما مهناز افشار با موفقیت مسیری طولانی فاصله دارد و اگر بپذیریم که او حتی زودتر از رادان دوربین سینما را شناخته و تجربه کرده بود پس باید گفت یک جای کار در برنامه حرفه ای او می لنگد. افشار که تا مقطع دیپلم در رشته تجربی تحصیل کرده است متولد ۱۳۵۶ می باشد و مدتها

به خـاطر شـباهت و به خواننـده و بـازیگر پیش از انقلاب یعنی فـایقه آتشـین در بورس جنجالهای مطبوعات شایع پرداز قرار داشت. مهناز بازی را با مجموعه عشق گمشده در سال ۱۳۷۶ آغاز کرد و پس از آن در دوستان به کارگردانی علی شاه حاتمی در سال ۷۷ به سینما راه یافت . فیلم شـکست می خورد اما لااقل او را برای اندک زمانی می شناسند.سپس با محسن محسنی نسب درام ورزشی شیرهـای جوان را در کنار جعفر دهقان و در سال ۷۸ به سرانجام می رساند که با استقبال قابل قبولی روبرو می شود . اما هنوز برای عرض انـدام فرصت دست نـداده بود . تـا اینکه دار سـال ۸۰ از راه می رسـد و نـادر مقـدس از او برای در نقش مقابـل بهرام رادان دعوت به عمل می آورد . شور عشق ساخته می شود و ناگهان هر دو چهره اصـلی فیلم به شهرتی باور نکردنی دست پیدا می کنند . سـال بعـد از آن در خـاکستری به کـارگردانی مهرداد میر فلاح بازی می کنـد که به خاطر موضوعش توقیف می شود . توقیف فیلم جنجالهـای مطبوعاتی و حواشـی غیر قابل کنترل پیرامون افشار او را به سـکوت می کشانـد و سـر انجام در سال ۸۰ بـا نگین در یک نقش نامتعـارف و بـاز هم جنجـالی باز می گردد دختری در قفس در سال در سال ۸۱ هیچگونه موفقیتی را با او همراه نمی کنـد.اما سال ۸۲ شانس یک باره در خانه افشار می زند سه فیلم زهر عسل ،کما و سیزده گربه روی شیروانی با فروش بالایی روبرو می شوند . افشار یک پله بالاتر می آید ضـمن آنکه اکران تقریبا همزمان سه فیلم از او نام و چهره اش را بیشتر در ذهن ماندگار می کند. زهر عسل در کنار شـهاب حسـینی و گلزار جای چندان کاری نداشت در واقع ساخته ابراهیم شـیبانی به غیر از گلزار و البته حضور کوتاه اما جـذاب حسـینی هیـچ نکته مثبتی در خود نـداشت و نمی توان فیلم را متعلق به افشار دانست که یک اثر کاملا مردانه بود .کما به همین طریق باحضور امین حیایی و گلزار یک اثر کاملا مردانه به حساب می آمد . اما ۱۳گربه روی شیروانی با وجود داشتن فضایی فانتزی و تاکنون تجربه نشده و داشـتن چهره های مطرحی چون گلزار و شـریفی نیا و نواب صـفوی او را در سـطح خوبی شناور نگه می دارد. سال ۸۳ در فیلم آکواریوم نیز در کنـار امین حیایی و سالاد فصل در کنار شـریفی نیا و شـکیبا ظاهر می شود . او در سالاد فصـل همبـازی قدرتمنـد و قوی چو ن لیلا- حـاتمی را در کنـار داشت . امسـال او نیز تنها به بازی در کارگران مشـغول به کارنـد به کارگردانی مانی حقیقی پاسخ مثبت داده است. مجموعه آثار: – دوستان (علی شاه حاتمی، ۱۳۷۷)

– شیرهای جوان (محسن محسنی نسب، ۱۳۷۸)

– شور عشق (نادر مقدس، ۱۳۷۸)

– خاکستری (مهرداد میرفلاح، ۱۳۷۹–۸۰)

– نگین (اصغر هاشمی، ۱۳۸۰)

– دختری در قفس (قدرت الله صلح میرزایی، ۱۳۸۱)

– ۱۳ گربه روی شیروانی (علی اکبر عبدالعلی زاده، ۱۳۸۲)

– زهر عسل (ابراهیم شیبانی، ۱۳۸۲)

– کما (آرش معیریان، ۱۳۸۲)

– سالاد فصل (فریدون جیرانی، ۱۳۸۳)

– آکواریوم (ایرج قادری، ۱۳۸۳)

– کارگران مشغول کارند (مانی حقیقی، ۱۳۸۴)

– آتش بس (کیومرث پوراحمد، ۱۳۸۳)

– چه کسی امیر را کشت؟ (مهدی کرم پور، ۱۳۸۴)

– محاکمه (ایرج قادری، ۱۳۸۵)

– تله (سیروس الوند، ۱۳۸۵)

- رییس (مسعود کیمیایی، ۱۳۸۵)
- تسویه حساب (تهمینه میلانی، ۱۳۸۶)
- کلاغ پر (شهرام شاه حسینی، ۱۳۸۶) مجموعه تلویزیونی:
- گمشده (۱۳۷۶)

افشار، بهاره

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران متولد (۱۳۶۳) طراح لباس و بازیگر ایرانی است.

هرچند شهرت او به دلیل بازی در مجموعه تلوزیونی" او یک فرشته بود "در نقش" فرشته "می باشد، کار اصلی وی طراحی لباس است و سالها قبل از بازیگری، مزون داشته است.

او دیپلم تئاتر دارد و در رشته نقاشی تحصیل کرده است. در کودکی به علت رفت و آمدی که به تولیدی لباس پدرش داشت به طراحی لباس علاقه مند شد.

افشار، قاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

قاسم افشار متولد ۱۳ آبان ۱۳۳۰ در تهران است. سال‌های ابتدائی را در مدرسه مهدوی در خیابان شریعتی طی کرد و سال ششم را در مدرسه صمصامیه در شهر قصر شیرین گذراند.

سال‌های بعدی را در دبیرستان‌های محمد رضا پهلوی - وصال - و خامنه‌ای طی کرد. سال اول دانشگاه را در رشته روانشناسی در مدرسه عالی پارس در خیابان شریعتی گذراند وبعد از پایان تعطیلی دانشکاه‌ها به دلیل انقلاب فرهنگی به دانشگاه علامه طباطبائی رفت و از این دانشگاه لیسانس روانشناسی گرفت

و سپس از دانشگاه آزاد اسلامی مدرک فوق لیسانس در رشته روانشناسی گرفت. بعد از انقلاب اسلامی در سال ۱۳۶۰ وارد صدا و سیما شد و به عنوان گوینده اخبار رادیو و تلویزیون آغاز به کار کرد.

وی از قدیمی ترین گویندگان صدا و سیما است و مشغول به فعالیت است. وی تجربه ۸ سال اجرای خبر در ۸ سال جنگ تحمیلی عراق بر علیه ایران را دارد.

افشارپناه، مهوش

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۸ سقز. تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در تلویزیون، بازی در

تئاتر از ۱۳۴۶، بازی در فیلم کوتاه «نادر می‌تواند» (۱۳۶۴). شروع بازیگری: خانه در انتظار (۱۳۶۶).

عمده‌ی فیلمها:

لنگرگاه (۱۳۶۷)، زیر بامهای شهر (۱۳۶۸)، زینت (۱۳۷۲)، دمام (۱۳۷۳).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

افشارزاده، مهشید

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۴ آبادان، تحصیلات: دیپلم طبیعی، شروع بازیگری: بای سیکل‌ران (۱۳۶۷)

عمده‌ی فیلمها:

افسون (۱۳۶۷)، دوران سربی (۱۳۶۷)، آخرین پرواز (۱۳۶۸)، بچه‌های طلاق (۱۳۶۸)، دخترم سحر (۱۳۶۸)، افسانه آه (۱۳۶۹)، شقایق (۱۳۷۰)، مردی در آینه (۱۳۷۱)، مستاجر (۱۳۷۱)، بلوف (۱۳۷۲)، یاران (۱۳۷۲)، شاهین طلایی (۱۳۷۲)، انتهای قدرت (۱۳۷۳)، روز دیدار (۱۳۷۴).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

افشانی، محسن

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محسن افشانی این مجری و بازیگر نوپا در یازدهم فروردین ۱۳۶۸ چشم به جهان گشود .

رشته اش در دبیرستان ریاضی فیزیک بوده . به مهندسی شیمی و میکانیک خیلی علاقه داره .

صاحب یک خواهر بزرگتر از خودش هست که اگه کسی مزاحمش بشه مزاحم رو پودر می کنه !!! از کودکی دوست داشت بازیگر بشه ولی با دادن تستی سر از کار مجری گری در آورد.

اولین برنامه اش در مجری گری آستانه بود بعد در برنامه های «ما دو تا»، «بوم سفید» و «سلام بهار» نیز به عنوان مجری ظاهر شده و در حرفه بازیگری در گاراگاهان و ترانه مادری حضور داشته. شیرین ترین خاطراتش رو اتفاقاتی می دونه که در حین مجری گری زنده براش می افته.

در وب نویسی هم دست داره و ۲.۵ سال نیمه کاره وب نویسی انجام داده .دوستانش از خطش خیلی تعریف می کنند.

خواننده مورد علاقه:احسان خواجه امیری و محسن نامجو

بازیگر مورد علاقه : حامد بهداد

بهترین فیلم : نقاب

محل اقامت : تهران پارس

افضلی، مهناز

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۲ قصر شیرین، همسر حسن‌پور شیرازی (بازیگر)، تحصیلات: دیپلم تجربی، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۶۰، شروع بازیگری: گزارش یک قتل (۱۳۶۵)

عمده‌ی فیلمها:

پرستار شب (۱۳۶۶)، عبور از غبار (۱۳۶۸)، سوءظن (۱۳۷۱)، زمین آسمانی (۱۳۷۳)، آخرین بندر (۱۳۷۳).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

افکاری، پردیس

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۳ تهران. تحصیلات: دانشجوی دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، شروع بازیگری: شاخه‌های بید (۱۳۶۷).

عمده‌ی فیلمها:

دخترک کنار مرداب (۱۳۶۹)، گزل (۱۳۶۹)، برخورد (۱۳۷۰)، پرواز را به خاطر بسپار (۱۳۷۱)، پنجاه روز در التهاب (۱۳۷۲)، ضربه‌ی آخر (۱۳۷۲)، بانی چاو (۱۳۷۴).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اقبالپور، پری

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۶ اهواز، نام اصلی: پریدخت اقبالپور، تحصیلات: سیکل، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر. شروع بازیگری: پسر، پدر و مادر (کوتاه- ۱۳۵۰).

عمده‌ی فیلمها:

مظفر (۱۳۵۳)، ماجراهای علاءالدین و چراغ جادو (نمایش داده نشد- ۱۳۵۷)، دانه‌های گندم (۱۳۵۹)، جای پای غدیر (کوتاه-۱۳۶۱)، رهایی (۱۳۶۱)، کیلومتر پنج (۱۳۶۱)، مرگ سفید (۱۳۶۲)، پیک جنگل (۱۳۶۲)، بازجویی (۱۳۶۲)، جایزه (۱۳۶۲)، سناتور (۱۳۶۲)، مترسک (۱۳۶۲)، عقابها (۱۳۶۳)، یک روز گرم (۱۳۶۳)، حماسه‌ی مهران (نمایش داده نشد- ۱۳۶۳)، گنج (۱۳۶۳)، یوزپلنگ (۱۳۶۴)، سامان (۱۳۶۴)، زنجیرهای ابریشمی (۱۳۶۴)، سراب (۱۳۶۵)، جدال (۱۳۶۵)، دبیرستان (۱۳۶۵)، شناسایی (۱۳۶۶)، دلار (۱۳۶۷)، افسون (۱۳۶۷)، آخرین مهلت (۱۳۶۸)، آواز تهران (۱۳۷۰)، شقایق (۱۳۷۰)، آخرین خون (۱۳۷۲)، مرد

کوچک (۱۳۷۳)، مادرم گیسو (۱۳۷۴)، تنگنا (۱۳۷۴).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اکبری، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عباس اکبری در سال ۱۳۳۷ در شیراز متولد شد. او فارغ التحصیل رشته مهندسی کامپیوتر از دانشگاه شیراز بود و علاوه بر تدریس در دانشگاه در زمینه ی ترجمه و نگارش فیلمنامه نیز فعالیت دارد. نگارش فیلمنامه های: «نماهنگ امام علی (ع)»، «نیمه بلند سفر» (۱۳۶۷)، «سه گانه در سفر آخر» (۷۹ ـ ۱۳۷۷)، بازنویسی فیلمنامه «بازهای پنهان» (۱۳۷۲)، سریال «نجات» در مرحله پیش تولید، «یوسف و زلیخا»، «حمزه سیدالشهدا»، «ابوسعید»، «آذرباد» و بازنویسی فیلمنامه بازی های «پنهان» از جمله فعالیت های اوست. همچنین فیلمنامه های «همه پدربزرگ ها قصه دوست دارند» و نماهنگ «بازگشت» به ترتیب برنده جوایز بهترین فیلمنامه در جشنواره فیلم فجر و جشنواره دوم سیما شدند. اکبری در زمینه ترجمه فعال بوده و از آثار او می توان به ترجمه کتاب های «راهنمای فیلمنامه نویسی» (لید فیلم)، «فیلمنامه نویسی برای سینما و تلویزیون» (آلن آرمر)، «روند فیلمنامه نویسی» (رابرت برمن)، «نگارش فیلمنامه کوتاه» (ویلیام اچ فیلیس)، «نگارش فیلمنامه اقتباسی» (لینداسینگر)، «ترمیناتور ۲»، «روز داوری» (جیمز کامرون، ویلیام ویشر)، «سکوت بره ها» (تد تالی)، «مرد سوم» (گراهام گرین)، «یادداشت کوئیلر» (هارولد پنتر)، «در بارانداز» (باد شولبرگ)، «دجه کا» (رابرت ای شروود، جان هریسون) «درس های کارگردانی ایزنشتین» (ولادیمیر نیژنی)، «شمال از شمال غربی» (ارنست گمن) اشاره کرد.

۱.نویسنده : (۱)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – سفر (۱۳۷۱)

•بازنویسی فیلمنامه : (۱)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – بازیهای پنهان (۱۳۷۴)

•بازیگر : (۱)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – بچه های بد (۱۳۷۹)

•با تشکر از : (۱)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – دیپلمات (۱۳۷۴)

اکبری، عبدالرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۲ بافت. تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۴، بازی در تئاتر از ۱۳۴۹، شروع بازیگری: دوله تو (۱۳۶۳).

عمده‌ی فیلمها:

اتاق یک (۱۳۶۵)، جدال در تاسوکی (۱۳۶۵)، بی‌پناه (۱۳۶۵)، کانی مانگا (۱۳۶۶)، مکافات (۱۳۶۶)، آخرین پرواز (۱۳۶۸)، صنوبرهای سوزان (۱۳۶۸)، فانی (۱۳۶۸)، آقای بخشدار (۱۳۷۰)، ماموریت آقای شادی (۱۳۷۱)، مستاجر (۱۳۷۱)، زیر سایه کنار (۱۳۷۲)، آنها هیچکس را دوست ندارند (۱۳۷۲)، پنجاه روز التهاب (۱۳۷۲)، روز شیطان (۱۳۷۳)، بازی با مرگ (۱۳۷۳)، قانون (۱۳۷۴)، تا ظهر فردا (۱۳۷۴).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

الماسی، جهانگیر

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۴ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده علوم سیاسی، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۷، بازی در تئاتر از ۱۳۵۰. شروع بازیگری: ریشه در خون (۱۳۶۲)

عمده‌ی فیلمها:

آوار (۱۳۶۳)، آشیانه‌ی مهر (۱۳۶۳)، پدربزرگ (۱۳۶۴)، تنوره‌ی دیو (۱۳۶۴)، شبح کژدم (۱۳۶۵)، سرزمین آرزوها (۱۳۶۶)، محموله (۱۳۶۶)، ویزا (۱۳۶۶)، شناسایی (۱۳۶۶)، تفنگهای سحرگاه (۱۳۶۷)، لنگرگاه (۱۳۶۷)، نارونی (۱۳۶۷)، شاگرد کلاس اول گیلاس (۸ م.م- ۱۳۶۷)، هفته انضباط (کوتاه- ۱۳۶۷)، باد سرخ (۱۳۶۷)، افسانه‌ی آه (۱۳۶۹)، نقش عشق (۱۳۶۹)، دیگه چه خبر (۱۳۷۰)، آذرخش (۱۳۷۱)، چشمه‌ی زندگی (۱۳۷۱)، آهوی وحشی (۱۳۷۱)، غنچه‌ی ارغوانی (۱۳۷۲)، هبوط (۱۳۷۲)، مصائب عاشق فقیر (۱۳۷۴)، بانی چاو (۱۳۷۴).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

الوند، سیروس

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: سیروس

نام خانوادگی اصلی: الوند

سمت (در بخش های): بازیگران،تهیه و تولید،صحنه و لباس،فیلمنامه،کارگردانی، تاریخ تولد: ۱۳۲۹

محل تولد: تهران

ملیت: ایران مدرک تحصیلی: دیپلم ریاضی فیزیک

بیوگرافی

شروع فعالیت نویسندگی (نقد فیلم) در مجله های" فردوسی"، "ستاره سینما "و" ماه نو فیلم "در سال ۱۳۴۸.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم" میعادگاه خشم ("سعید مطلبی) به عنوان یکی از فیلمنامه نویسان در سال ۱۳۵۲.

فعالیت خود را به عنوان منتقد در سینمای قبل از انقلاب و در مجلات" ستاره سینما "و" فردوسی "آغاز کرد. بعدها با فیلمنامه نویسی فعالیت خود را ادامه داد و در سال ۱۳۵۴ موفق به ساخت اولین فیلم بلند خود شد.

در بعد از انقلاب یکی از پرکارترین کارگردانان بود. او در سال ۱۳۷۱ با فیلم" یکبار برای همیشه "موفق به دریافت سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی از یازدهمین جشنواره فیلم فجر شد. اما بعدها هیچگاه نتوانست موفقیت این فیلم را دوباره تکرار کند.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۵ تله (سیروس الوند) [کارگردان]

۱۳۸۳ رستگاری در هشت و بیست دقیقه (سیروس الوند) [کارگردان]

۱۳۸۲ برگ برنده (سیروس الوند) [کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]

۱۳۸۰ مزاحم (سیروس الوند) [بازیگر-کارگردان-تهیه کننده-فیلمنامه نویس-سرمایه گذار]

۱۳۷۹ از صمیم قلب (بهرام کاظمی) []

۱۳۷۸ دست های آلوده (سیروس الوند) [کارگردان]

۱۳۷۶ ساغر (سیروس الوند) [کارگردان-تهیه کننده-مجری طرح]

۱۳۷۵ هتل کارتن (سیروس الوند) [کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]

۱۳۷۴ چهره (سیروس الوند) [کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]

۱۳۷۴ فاتح (بهرام ری پور) [فیلمنامه نویس]

۱۳۷۲ پادزهر (بهرام کاظمی) [فیلمنامه نویس]

۱۳۷۱ یکبار برای همیشه (سیروس الوند) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۷۰ برخورد (سیروس الوند) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۶۷ شب حادثه (سیروس الوند) [کارگردان-فیلمنامه نویس-طراح صحنه و لباس]

۱۳۶۶ محموله (سیروس الوند) [کارگردان]

۱۳۶۴ آوار (سیروس الوند) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۶۲ ریشه در خون (سیروس الوند) [کارگردان]

۱۳۶۲ فرار (جمشید حیدری) [فیلمنامه نویس]

۱۳۶۱ تفنگدار (جمشید حیدری) [فیلمنامه نویس]

۱۳۵۹ مسافر شب (منصور تهرانی) [بازیگر]

۱۳۵۹ مرز (جمشید حیدری) [فیلمنامه نویس]

۱۳۵۷ نفس بریده (سیروس الوند) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

حیدر (فقط نویسنده، ۱۳۵۰)

ساعت فاجعه (فقط نویسنده، ۱۳۵۰)

میعادگاه خشم (فقط نویسنده همکار، ۱۳۵۰)

مرد (فقط نویسنده، ۱۳۵۱)

بندری (فقط نویسنده، ۱۳۵۲)

مکافات (فقط نویسنده، ۱۳۵۲)

سالومه (فقط نویسنده، ۱۳۵۲)

هرجایی (فقط نویسنده، ۱۳۵۲)

سلام بر عشق (فقط نویسنده، ۱۳۵۳)

تعصب (فقط نویسنده، ۱۳۵۴)

شب آفتابی (نویسنده و کارگردان، ۱۳۵۴)

هم خون (فقط نویسنده، ۱۳۵۴)

تنها حامی (فقط نویسنده، ۱۳۵۵)

فریاد زیر آب (نویسنده و کارگردان، ۱۳۵۶)

جای امن (فقط نویسنده، ۱۳۵۶)

تکیه بر باد (فقط نویسنده، ۱۳۵۸)

نفس بریده (فقط کارگردان، ۱۳۵۹)

مرز (فقط نویسنده، ۱۳۶۰)

تفنگدار (فقط نویسنده، ۱۳۶۱)

ریشه در خون (فقط کارگردان، ۱۳۶۲)

فرار (فقط نویسنده، نویسنده، ۱۳۶۳)

آوار (نویسنده و کارگردان، ۱۳۶۳)

محموله (کارگردان، ۱۳۶۶)

شب حادثه (نویسنده و کارگردان، ۱۳۶۷)

برخورد (کارگردان، ۱۳۷۰)

یکبار برای همیشه (نویسنده و کارگردان، ۱۳۷۱)

چهره (نویسنده و کارگردان، ۱۳۷۴)

هتل کارتن (نویسنده و کارگردان، ۱۳۷۵)

ساغر (فقط کارگردان، ۱۳۷۶)

دستهای آلوده (نویسنده و کارگردان، ۱۳۷۸)

مزاحم (فقط کارگردان، ۱۳۸۰)

برگ برنده (نویسنده و کارگردان، ۱۳۸۱)

رستگاری در هشت و بیست دقیقه (کارگردان، ۱۳۸۳)

تله (کارگردان، ۱۳۸۵)

زن دوم (کارگردان، ۱۳۸۵)

جوایز و انتخابها

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (برگ برنده)

[دوره ۲۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۸۲]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (یکبار برای همیشه)

[دوره ۱۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۱]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (یکبار برای همیشه)

[دوره ۱۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۱]

>>کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (برگ برنده)

[دوره ۵ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۴]

>>۸ – هشتمین فیلم سال (یکبار برای همیشه)

[دوره ۸ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۷۲]

منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com

امکانیان، بیژن

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۲ آبادان، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر دانشکده هنرهای زیبای تهران، روزنامه‌نگار و منتقد فیلم، ساخت فیلمهای ۸ م. م، تهیه‌کننده- مدیر تعاونی تولید و توزیع ایران میلاد، بازی در تئاتر، بازی در فیلم کوتاه «من با چراغ» (۱۳۵۴). شروع بازیگری: آفتاب نشینها (۱۳۶۰).

عمده‌ی فیلمها:

پرونده (۱۳۶۲)، سناتور (۱۳۶۲)، گلهای داوودی (۱۳۶۳)، توتن‌ها پیر و خسته‌اند (ناتمام- ۱۳۶۴)، دبیرستان (۱۳۶۵)، گمشدگان (۱۳۶۶)، صعود (۱۳۶۶)، سیمرغ (۱۳۶۶)، شب حادثه (تهیه‌کننده، بازیگر- ۱۳۶۷)، صنوبرهای سوزان (۱۳۶۸)، سفر جادویی (تهیه‌کننده- ۱۳۶۹)، در آروزی ازدواج (۱۳۶۹)، پوتین (تهیه‌کننده- ۱۳۷۰)، آواز تهران (۱۳۷۰)، سایه‌ی مرگ (۱۳۷۱)، راز گل شب‌بو (۱۳۷۱)، لبه تیغ (۱۳۷۱) راه افتخار (۱۳۷۲)، دیوانه‌وار (۱۳۷۳)، سالهای بی‌قراری (۱۳۷۳)، دیدار در فلق (۱۳۷۳)، فرار از جهنم (۱۳۷۴)، هفت سنگ (۱۳۷۴).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

امیر سلیمانی، سعید

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۱ تهران، پـدر کمنـد امیرسـلیمانی (بـازیگر)، تحصـیلات: فارغ‌التحصـیل دوره‌ی هنرپیشـگی تئاتر، آناهیتا- دیپلم طبیعی، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۳۹، شروع بازیگری: آب (۱۳۵۴)

عمده‌ی فیلمها:

صدای صحرا (۱۳۵۴)، سوته‌دلان (۱۳۵۶)، گفت هر سه نفرشـان (نمـایش داده نشـد- ۱۳۵۹)، خـط قرمز (۱۳۶۱)، دادشاه (۱۳۶۲)، جنجال بزرگ (۱۳۶۳)، راه دوم (۱۳۶۳)، کفشهای میرزا نوروز (۱۳۶۴)، مردی که موش شد (۱۳۶۴)، جمیل (۱۳۶۶)، روز باشکوه (۱۳۶۷)، چون ابر در بهـاران (نویسـنده، کارگردان- ۱۳۶۹)، دنـدان طلا (۱۳۷۰)، دلشدگان (۱۳۷۰)، ناصـرالدین شاه (۱۳۷۰)، راز خنجر (۱۳۷۱)، لبه‌ی تیغ (۱۳۷۱)، مهریه‌ی بی‌بی (۱۳۷۳).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

امیر سلیمانی،کمند

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

در نوجوانی با بازی در فیلم ترنـج (۱۳۶۵) به سـینما آمـد. امـا در تلویزیون و با بازی در نقش آذر در مجموعه پـدرسالار بود که به شهرت رسید. با هنرنمایی اش بازی در مجموعه همسایه ها بسیار مورد توجه واقع شد.

کمنـد امیرسـلیمانی در سـینما هم موفق بود. او برای بـازی قابـل قبول و متفاوتش در فیلم قرمز در هفـدهمین جشـنواره فیلم فجر مود تقدیر قرار گرفت. نام اصلی: کمند

نام خانوادگی اصلی: امیرسلیمانی

سمت (در بخش های): بازیگران،

....

تاریخ تولد: ۱۳۵۲

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

....

مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل بازیگری و کارگردانی

روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان

>>سعید امیرسلیمانی (پدر)

>>سپند امیرسلیمانی (برادر)

بیوگرافی

فرزند سعید امیرسلیمانی (کارگردان و بازیگر تاتر).

خواهر سپند امیرسلیمانی (بازیگر).

فارغ التحصیل بازیگری و کارگردانی تاتر از دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۷۶.

شروع فعالیت در تاتر با بازی در نمایش سنجاب ها در سال ۱۳۵۹.

شروع فعالیت در تلویزیون از سال ۱۳۶۰.

در نوجوانی با بازی در فیلم ترنج (۱۳۶۵) به سینما آمد. اما در تلویزیون و با بازی در نقش آذر در مجموعه پدرسالار بود که به شهرت رسید. با هنرنمایی اش بازی در مجموعه همسایه ها بسیار مورد توجه واقع شد.

کمند امیرسلیمانی در سینما هم موفق بود. او برای بازی قابل قبول و متفاوتش در فیلم قرمز در هفدهمین جشنواره فیلم فجر مود تقدیر قرار گرفت.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۳ شبانه (امید بنکدار کیوان علی محمدی) [بازیگر]

۱۳۷۷ شیدا (کمال تبریزی) [بازیگر]

۱۳۷۷ قرمز (فریدون جیرانی) [بازیگر]

۱۳۷۳ مهریه بی بی (اصغر هاشمی) [بازیگر]

۱۳۷۱ راز خنجر (محمدحسین حقیقی) [بازیگر]

۱۳۶۹ چون ابر در بهاران (سعید امیرسلیمانی) [بازیگر]

۱۳۶۹ در آرزوی ازدواج (اصغر هاشمی) [بازیگر]

۱۳۶۸ دخترک کنار مرداب (علی ژکان) [بازیگر]

۱۳۶۷ سفر عشق (ابوالحسن داودی) [بازیگر]

۱۳۶۶ با من از فردا بگو (فریدون کوچکیان) [بازیگر]

۱۳۶۵ ترنج (محمدرضا اعلامی) [بازیگر]

جوایز و انتخابها

>>با تقدیر از بهترین بازیگر نقش مکمل زن (قرمز)

[دوره ۱۷ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۷]

امیرجلالی، مریم

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

مریم امیرجلالی

متولد:۲۹ اذر ۱۳۲۶

تحصیلات:فوق دیپلم حسابداری

چهارخواهر و چهار برادر دارد و خودش یکی مانده به آخری است.

پدرش بازنشسته ارتش است.

یک دختر و دو نوه دارد.

اصالتا آذری است.

دخترش هم به موسیقی علاقه دارد و سنتور میزند.

به موسیقی سنتی علاقه دارد.

آشنایی او با مینا جعفرزاده و بهمن زرین پور باعث شد وارد دنیای هنر شود.

برخلاف نقش هایش بسیار آرام است.

مادربزرگ مهربانی است.

چند سالی در انتشارات خوارزمی فعالیت کرده .

فیلمشناسی:

شب های تهران (۱۳۷۹)

مربای شیرین (۱۳۸۰)

دم صبح (۱۳۸۴)

ترش و شیرین

نصف مال من، نصف مال تو (۱۳۸۵)

میهمان (۱۳۸۵)

مادرزن سلام (۱۳۸۵)

امیرحمزه، پری

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۴ تهران، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۳۶، شروع بازیگری: جایزه (کوتاه- ۱۳۵۴)

عمده‌ی فیلمها:

سرایدار (۱۳۵۵)، دایره‌ی مینا (۱۳۵۷)، فصل خون (۱۳۶۰)، بی‌پناه (۱۳۶۵)، مجنون (۱۳۶۹)، سه مرد عامی (۱۳۷۲).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

امیرصادقی، خسرو

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: قائمشهر، نام اصلی: امیرخسرو صادقی، مدیر تولید، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: پنجمین سوار سرنوشت (۱۳۶۱)
عمده‌ی فیلمها:
تفنگدار (۱۳۶۱)، بازجویی (۱۳۶۲)، نقطه ضعف (۱۳۶۲)، سیاه راه (۱۳۶۳)، ملخزدگان (۱۳۶۳)، میرزا کوچک خان (۱۳۶۳)، سردار جنگل (۱۳۶۳)، آشیانه‌ی مهر (۱۳۶۳)، برگ و باد (۱۳۶۳)، حادثه (۱۳۶۳)، محکومین (۱۳۶۳)، مشت (۱۳۶۳)، تفنگ شکسته (۱۳۶۴)، گردباد (۱۳۶۴)، مزدوران (۱۳۶۵)، ترنج (۱۳۶۵)، گرفتار (۱۳۶۶)، بهار در پاییز (۱۳۶۶)، مسافران مهتاب (۱۳۶۶)، تپش (مدیر تولید- ۱۳۶۷)، ستاره و الماس (مدیر تولید- ۱۳۶۷)، خواستگاری (مدیر تولید- ۱۳۶۸)، تماس (مدیر تولید- ۱۳۶۸)، راز کوکب (۱۳۶۸)، گالان (مدیر تولید- ۱۳۶۹)، شقایق (۱۳۷۰)، شتابزده (تهیه‌کننده- ۱۳۷۰)، تاواریش (مدیر تولید- ۱۳۷۲)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

امیرفضلی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر.

تولد: ۱۲۹۹، تهران.

درگذشت: ۲۴ اسفند ۱۳۷۰، تهران.

حسین (هوشنگ) امیرفضلی، بازیگر رادیو، تئاتر، تلویزیون و سینما از نوجوانی به کارهای نمایشی علاقه‌مند شد و بازیگری تئاتر را به طور رسمی در سال ۱۳۲۲ با بازی در نمایش‌های «قربانی در مقدم ابوالهول» آغاز کرد. سال ۱۳۲۷ با بازی در یکی از نقش‌های «طوفان و زندگی»- نخستین فیلم سینمای ایران پس از دوره‌ی فترت- به سینما روی آورد.سپس در نمایشگاه «نادر شاه و فتح هندوستان» شرکت نمود. از ابتدای تأسیس رادیو جزو بازیگران نمایش‌های را کارگردانی کرد. در اوائل دهه‌ی ۱۳۴۰، سرپرست گروه نمایش برنامه‌ی کارگردان رادیو شد و در دهه‌ی ۱۳۳۰ و همزمان با رشد تولید فیلم در ایران سه فیلم «دزدان معدن» (۱۳۳۵)؛ «هالو» (۱۳۳۸) و «عشق و حماقت» (۱۳۴۰) را تهیه و کارگردانی کرد. کار تلویزیون را با بازی در مجموعه‌ی «سرکار استوار» در سال ۱۳۴۶ شروع کرد که تا آخرین سال حیاتش هم فعالیت تلویزیونی او ادامه داشت. حاصل فعالیت وی در مقام بازیگر نزدیک به چهل فیلم سینمایی و شش مجموعه‌ی تلویزیونی بود. از جمله نمایش‌های دیگری که در آنها ایفای نشق کرده است. می توان به این عنوان‌ها اشاره کرد: «ریشارد دارلینگتن»، «جلاد لندن»، «کارمند شریف»، «انکار»، «عاشق گیج»، «بازجویی».
عمده فیلم‌های امیرفضلی به این شرح هستند: «بی‌پناه» (۱۳۳۲)؛ «شاهین طوس» (۱۳۳۳)؛ «آغا محمد خان قاجار» (۱۳۳۳)؛ «بوالهوس» (۱۳۳۲)؛ «امیر ارسلان نامدار» (نسخه اول، ۱۳۳۴)؛ «غروب عشق» (۱۳۳۴)؛ «دزدان معدن» (نویسنده کارگردان، بازیگر، ۱۳۳۵)؛ «اتهام» (۱۳۳۵)؛ «یعقوب لیث» (۱۳۳۶)؛ «برهنه‌ی خوشحال» (۱۳۳۶)؛ «قاصد بهشت» (۱۳۳۷)؛ «هالو» (نویسنده، کارگردان تهیه‌کننده، بازیگر ۱۳۳۸)؛ «شیر فروش» (۱۳۳۹)؛ «کی به کیه» (۱۳۳۹)؛ «عشق و حماقت» (نویسنده، کارگردان، تهیه‌کننده، بازیگر ۱۳۴۰)؛ «دوستت دارم» (۱۳۴۲)؛ «اشک‌ها و خنده‌ها» (۱۳۴۳)؛ «امیر ارسلان نامدار» (نسخه‌ی دوم، ۱۳۴۵)؛ «زیبای خطرناک» (۱۳۴۶)؛ «تهران می‌رقصد» (۱۳۴۸)؛ «دنیای پر امید» (۱۳۴۸)؛ «صمد و قالیچه‌ی حضرت سلیمان» (۱۳۵۰)؛ «خیلی هم ممنون» (۱۳۵۱)؛ «فتنه‌ی چکمه‌پوش» (۱۳۵۱)؛ «اعجوبه‌ها» (۱۳۵۱)؛ «شهر آفتاب» (۱۳۵۱)؛ «صمد و سامی و لیلا و لی‌لی» (۱۳۵۱)؛ «صمد و فولاد زره دیو» (۱۳۵۱)؛ «صمد به مدرسه می‌رود» (۱۳۵۲)؛ «صمد آرتیست می‌شود» (۱۳۵۳)؛ «صمد خوشبخت می‌شود» (۱۳۵۴)؛

«گراند سینما» (۱۳۶۷).

مجموعه‌های تلویزیونی که در آنها ایفای نقش کرده است: «سرکار استوار» (۱۳۴۶ / ۴۹)؛ «اختاپوس» (۱۳۴۹)؛ «آدم به آدم» (۱۳۵۰)؛ «مأمور ما صمد در ماجراهای بالاتر از خطر» (۱۳۵۳)؛ «سایه همسایه» (۱۳۶۵).

متولد: ۱۲۹۹ تهران- متوفی: ۱۳۶۸ تهران، تهیه‌کننده، کارگردان، نویسنده، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۶۴- فعالیت در رادیو، بازی در تئاتر از ۱۳۲۲، شروع بازیگری: طوفان زندگی (۱۳۲۷)

عمده‌ی فیلمها:

بی‌پناه (۱۳۳۲)، شاهین طوس (۱۳۳۳)، آغا محمدخان قاجار (۱۳۳۳)، بوالهوس (۱۳۳۳)، امیرارسلان نامدار (۱۳۳۴)، غروب عشق (۱۳۳۴)، دزدان معدن (کارگردان، نویسنده، بازیگر- ۱۳۳۵)، اتهام (۱۳۳۵)، یعقوب لیث (۱۳۳۶)، برهنه‌ی خوشحال (دستیار کارگردان، مدیر تولید بازیگر- ۱۳۳۶) قاصد بهشت (۱۳۳۷)، هالو (تهیه‌کننده، کارگردان، نویسنده، بازیگر- ۱۳۳۸)، شیرفروش (۱۳۳۹)، کی به کیه (۱۳۳۹)، عشق و حماقت (تهیه‌کننده، کارگردان، نویسنده، بازیگر- ۱۳۴۰)، دوستت دارم (۱۳۴۲)، اشکها و خنده‌ها (۱۳۴۳)، امیرارسلان نامدار (۱۳۴۵)، زیبای خطرناک (۱۳۴۶)، تهران می‌رقصد (۱۳۴۸)، دنیای پر امید (۱۳۴۸)، صمد و قالیچه‌ی حضرت سلیمان (۱۳۵۰)، خیلی هم ممنون (۱۳۵۱)، اعجوبه‌ها (۱۳۵۱)، شهر آفتاب (۱۳۵۱)، فتنه‌ی چکمه‌پوش (۱۳۵۱)، صمد و سامی، لیلا و لی‌لی (۱۳۵۱)، صمد و فولاد ذره دیو (۱۳۵۱)، صمد به مدرسه می‌رود (۱۳۵۲)، صمد آرتیست می‌شود (۱۳۵۳)، صمد خوشبخت می‌شود (۱۳۵۴)، گراند سینما (۱۳۶۷)، رانده شده (۱۳۶۸)، پرواز پنجم ژوئن (۱۳۶۸).

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

امیرفضلی،ارژنگ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

با جنگ « نوروز ۷۲ » به کارگردانی داریوش کاردان و همراه با مهران مدیری و حمید لولایی به تلویزیون آمد و از همان سال درخشید. بیوگرافی:

با جنگ « نوروز ۷۲ » به کارگردانی داریوش کاردان و همراه با مهران مدیری و حمید لولایی به تلویزیون آمد و از همان سال درخشید.

....

مجموعه آثار:

- الو الو من جوجوام (مرضیه برومند، ۱۳۷۲)
- جنگجوی پیروز (مجتبی راعی، ۱۳۷۷)
- مربای شیرین (مرضیه برومند، ۱۳۷۹)
- شارلاتان (آرش معیریان، ۱۳۸۳)
- شام عروسی (ابراهیم وحیدزاده، ۱۳۸۴)
- اخراجی ها (مسعود ده نمکی، ۱۳۸۵)

امیری، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: رشت، نام اصلی: عباس امیری مقدم، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: آتش در زمستان (۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

یکبار دیگر از اول (کوتاه- ۱۳۶۴)، عرض حال (کوتاه- ۱۳۶۷)، تفنگهای سحرگاه (۱۳۶۷)، عروس (۱۳۶۹)، اُ منفی (۱۳۶۹)، افسانه مه پلنگ (۱۳۷۱)، حمله خرچنگها (۱۳۷۱)، دمرل (۱۳۷۲)، روز فرشته (۱۳۷۲)، روز واقعه (۱۳۷۳)، هفت سنگ (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

امینی ،الیزابت

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

الیزابت امینی دوره آموزش بازیگری را ابتـدا در سال ۱۳۷۶ در آموزشـگاه پویا شـروع و به طور حرفه ای وارد کار تاتر شده و با دو تـاتر کودک به گروه تاتر بزرگسالان وارد شـده و برای اجرای نمایش سـنگین الکترا مـدت یک سال به تمرین این نمایش پرداخت که با کم لطفی هیات بازبینی مواجه شد و این تاتر به روی صحنه نرفت. در سال ۱۳۷۹ و بخاطر بازی در فیلم خواب سفید دعوت به تست بازیگری شد که این فیلم آغازی برای شروع کار بازیگری خانم امینی شد. بعد از بازی در این فیلم و به دلیل علاقه و احساس نیـاز به آموزش هر چه بیشتر در آموزشـگاه کیمیـای هنر مشـغول به فراگیری این هنر زیر نظر اساتیـدی همچون: بـازیگری حرفه ای: آقـای شـریفی نیـا و خـانم حاجیـان فن بیان و بازیگری حسـی: آقای مهـدی فتحی حرکات موزون: نادر رجب پور و دیـدار قنبرزاده کارگردانی: خسـرو شجاعی روان شناسی بازیگری: دکتر گرشاسبی دوره های مختلف و مفیدی را گذراند. خانم امینی تا آخر سال ۱۳۸۲، ۱۲ کـار تصویری را در کارنامه هنری خود دارنـد. لازم به ذکر است که خانم امینی حـدود ۱۰ ماه، به دلیل مشـکل شخصی کلیه پیشنهادها را که عمدتاً فیلم های سینمایی بوده اند را رد کرده اند که دوره سکوت کاری ایشان محسوب می شود. آخرین کار وی مجموعه تلویزیونی وفا می باشد که در ایام عید نوروز ۸۵ پخش شد

امینی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: احمد امینی

تاریخ تولد: ۱۳۳۰

متولد ۱۳۳۰ در تهران.

فوق دیپلم معماری از مدرسه عالی ساختمان.

فوق دیپلم مدرسه عالی تلویزیون و سینما.

فارغ التحصیل رشته کارگردانی سینما از دانشگاه هنر.

با نویسندگی و نقد فیلم در ماهنامه فیلم آغاز ك رد و سپس در سال ۱۳۷۱ با ساخت فیلم سایه های هجوم، کارگردانی را هم تجربه کرد.

سایه های هجوم (۱۳۷۱)

غریبانه (۱۳۷۶)

چتری برای دو نفر (۱۳۷۹)

این زن حرف نمی زند (۱۳۸۲)

یک روز اپیریت (مجموعه تلویزیونی – ۱۳۷۸)

تصویر یک رؤیا (مجموعه تلویزیونی – ۱۳۷۷)

باران عشق (مجموعه تلویزیونی – ۱۳۸۰)

اولین شب آرامش (مجموعه تلویزیونی – ۱۳۸۴)

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (سایه های هجوم)

[دوره ۱۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۱]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلم (سایه های هجوم)

[دوره ۱۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۱]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلم اول (سایه های هجوم)

[دوره ۱۱ جشنواره فیلم فجر (فیلم های اول و دوم) – سال ۱۳۷۱]

>>کاندید تندیس زرین بهترین کارگردانی (این زن حرف نمی زند)

[دوره ۷ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۲]

>>۷ – هفتمین فیلم سال (سایه های هجوم)

[دوره ۸ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۷۲]

>>۷ – هفتمین فیلم سال (این زن حرف نمی زند)

[دوره ۱۸ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۲]

>>۴ – چهارمین کارگردان سال (این زن حرف نمی زند)

[دوره ۱۸ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۲]

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

انتظامی، عزت‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۳ تهران، پدر مجید انتظامی (آهنگساز)، فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، فارغ‌التحصیل مدرسه شبانه بازیگری در آلمان، پیش پرده‌خوانی و بازی در تئاتر، برنده جایزه بهترین بازیگر مرد از جشنواره شیکاکو (گاو- ۱۹۷۰)، برنده جایزه بهترین بازیگر مرد از هفتمین جشنواره فجر (گراند سینما)، برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر مرد از دوازدهمین جشنواره فجر (روز فرشته)، رتبه‌ی اول در رای‌گیری بهترین بازیگران سینمای ایران (۱۳۷۳)، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۷، شروع بازیگری: واریته بهاری (نقش کوتاه- ۱۳۲۸)

عمده‌ی فیلمها:

گاو (۱۳۴۸)، آقای هالو (۱۳۴۹)، پستچی (۱۳۵۱)، صادق کرده (۱۳۵۱)، بی‌تا (۱۳۵۱)، ستارخان (۱۳۵۱)، قیامت عشق (۱۳۵۲)، ملکوت (۱۳۵۵)، شیر خفته (مشترک با آلمان- ۱۳۵۵)، دایره‌ی مینا (۱۳۵۷)، غبارنشین‌ها (۱۳۵۷)، این گروه محکومین (۱۳۵۷)، مدرسه‌ای که می‌رفتیم (۱۳۵۹)، حاجی واشنگتن (۱۳۶۱)، خانه‌ی عنکبوت (۱۳۶۲)، کمال‌الملک (۱۳۶۲)، شیر سنگی (۱۳۶۵)، چمدان (۱۳۶۵)، اجاره‌نشینها (۱۳۶۵)، شیرک (۱۳۶۶)، جعفرخان از فرنگ برگشته (۱۳۶۶)، در مسیر تندباد (۱۳۶۷)، کشتی آنجلیکا (۱۳۶۷)، گراند سینما (۱۳۶۷)، هامون (۱۳۶۸)، سایه‌ی خیال (۱۳۶۹)، خانه‌ی خلوت (۱۳۷۰)، ناصرالدین شاه (۱۳۷۰)، بانو (۱۳۷۰)، بازیچه (۱۳۷۲)، جنگ نفتکشها (۱۳۷۲)، روز فرشته (۱۳۷۲)، روز شیطان (۱۳۷۳)، روز واقعه (۱۳۷۳)، روسری آبی (۱۳۷۳)، توفان (۱۳۷۴).

هنرمند شایسته و باارزش، عزت‌اللّه انتظامی به سال ۱۳۰۳ در تهران متولد شد و فعالیت‌های هنری خود را از سال ۱۳۲۰ با پیش پرده‌خوانی و بازیگری در تاترهای لاله‌زار آغاز کرد. در سال ۱۳۳۳ به آلمان عزیمت و در مدرسه سینما تئاتر «هانور» به تحصیل پرداخت. وی در سال ۱۳۳۸ به تهران بازگشت و در وزارت فرهنگ و هنر وقت استخدام و در اداره‌ی هنرهای دراماتیک مشغول به کار شد. سپس در کارگردانی و اجرای نمایشنامه‌های تلویزیونی و صحنه تئاتر «سنگلج» فعالیت‌های هنری خود را شروع نمود و با شرکت در نمایشنامه‌های: «آی با کلاه آی بی‌کلاه»، «امیرارسلان نامدار»، «چوب بدست‌های ورزیل»، «افول»، «کرگدن»، «مردی که مرده بود و خود نمی‌دانست»، «کلمب»، «جعفرخان از فرنگ برگشته»، «بنگاه تاترال»، «خانه روشنی»، «شیدوش و ناهید»، «آخرین نیرنگ» خدمات ذیقیمتی به هنر تئاتر کرد.

وی در سال ۱۳۴۷، در دانشکده هنرهای زیبای کشور دانشگاه تهران مجدداً مشغول به تحصیل شد و در سال ۱۳۵۱ با درجه لیسانس تحصیلات خود را در هنرهای زیبا در دانشگاه تهران به پایان برد. در سال ۱۳۴۷ با شرکت در فیلم «گاو»، بازیگری در سینما را آغاز کرد و در سال ۱۹۷۱ به خاطر بازی گیرا و درخشانی که در این فیلم ارائه کرد، جایزه‌ی بهترین بازیگر را در هفتمین فستیوال بین‌المللی فیلم شیکاگو را نصیب خود گردانید، همچنین دیپلم منتقدین و نویسندگان شرکت‌کننده در فستیوال بین‌المللی فیلم شیکاگو به او اعطاء شد. در سال ۱۳۴۹ در سومین جشنواره سینمایی سپاس تهران، برنده‌ی جایزه‌ی سپاس به خاطر ایفاء نقش دوم در فیلم «هالو»، در هفتمین جشنواره‌ی سینمایی فیلم فجر در سال ۱۳۶۷ برای بازی در فیلم «گراند سینما» موفق به اخذ جایزه بهترین بازیگر می‌شود، همچنین انجمن منتقدان و نویسندگان سینمائی ایران، دیپلم افتخار خود را به عنوان بهترین بازیگر مرد، در این فیلم به او اهداء کرد.

عزت‌اللّه انتظامی، به طور کلی در فیلم‌هایی که شرکت داشته، از اینقرار می‌باشند:

«گاو»، «آقای هالو»، «ستارخان»، «بی‌تا»، «صادق کرده»، «پستچی»، «قیامت عشق»، «بنگاه تاترال»، «ملکوت»، «شیر خفته»، «دایره مینا»، «این گروه محکومین»، «غبارنشین‌ها»، «مدارسه‌ای که می‌رفتم»، «حاجی واشنگتن»، «خانه عنکبوت»، «جعفرخان از فرنگ برگشته»، «چمدان»، «شیر سنگی»، «اجاره‌نشین‌ها»، «شیرک»، «کشتی آنجلیکا»، «گراند سینما»، «در مسیر تندباد»، «کمال‌الملک»، «بانو»، «هامون»، «خانه خلوت»، و «خانه شاگرد» در ضمن در سریال‌های تلویزیونی هزاردستان و حسن صباح نیز شرکت داشته.

انتظامی، مدتی نیز در دانشگاه الزهرا و دانشکده هنرهای دراماتیک به تدریس و آموزش این هنر مشغول بود و هیئت ارزشیابی هنری، هنرمندان کشور در سال ۱۳۶۷ با بررسی سوابق هنری وی، درجه‌ی دکترا، به او اعطاء کرد.

نگارنده وقتی در یکی از استودیوهای فیلمبرداری تهران با ایشان به مصاحبه نشستم، درباره‌ی کارها و سوابق هنری خود، چنین اظهار داشت:

«از سال ۱۳۲۰، در تماشانه «کشور» واقع در لاله‌زار کوچه برلن شروع به پیش‌پرده‌خوانی کردم و از سال‌های اولیه تحصیلات متوسطه در مدرسه صنعتی تهران، همراه با فعالیت در اغلب تئاترهای لاله‌زار کارهای هنری خود را پیش بردم. سپس اغلب پیش‌پرده‌ها یا قطعات فکاهی را در رادیو تهران «واقع در بی‌سیم، جاده قدیم شمیران)، روزهای جمعه بعد از ظهر به طور زنده اجرا می‌کردم، علاوه بر این در نمایشنامه‌های کمدی مخصوص روز جمعه رادیو که به نوشته و سرپرستی پرویز خطیبی بود و توسط خود وی کارگردانی می‌شد، شرکت می‌کردم، علاقه‌ی وافری به خواندن پیش‌پرده‌های سیاسی داشتم که به همین علت هم چندین بار از طرف پلیس توقیف و زندانی شدم.

در این دوران، پیش‌پرده‌خوانی، پس از شروع سال‌های آغازین خود، به بالاترین مقام و موقعیت خود رسید و گاهی جنبه و شکل مبارزات سیاسی به خود می‌گرفت. برجسته‌ترین این نوع پیش‌پرده، قطعه‌ای بود که به نام «بهشت برین» ساخته‌ی پرویز خطیبی، در اجرای این پیش‌پرده، دستگاه حکومت با مهارت و زیرکی خاصی به ریشخند گرفته می‌شد، مثلاً قطعه‌ی فکاهی «بهشت برین» تماماً تعریف و تمجید از دولت و حکومت وقت بود که چگونه برای رفاه حال مردم کار می‌کند، تا ملت در آرامش و آسایش به زندگی خود ادامه دهد و همانطور که از اسمش پیدا است مملکت واقعاً «بهشت برین» شده است! این پیش‌پرده این چنین اجرا می‌گردید:

خواننده، جلوی صحنه ظاهر می‌شد و شروع به خواندن می‌کرد (آهنگ ترکی بری باخ).

ز سعی دولت دگر- مملکت‌آباد شده- قلب حزین همه ز غصه آزاد شده.

لطف سران وطن- شامل افراد شده- بساط ظلم و ستم- یکسره برباد شده.

سال و ماه ارزونیه- روز و شب مهمونیه- بساط اعیونیه- ای عمو.

اندرین سال بخدا- درد تو میشه دوا- دیگه پشت وزراء بد نگو.

اگر که اهل دلی- بگفته‌ام کن یقین- شکر خدا مملکت- گشته بهشت برین.

پس از انجام بند اول، خواننده سکوت می‌کرد. صدای خوانندگانی چند به صورت کر، از پشت پرده شنیده می‌شد که می‌خواندند: قاسم کوریه... قاسم کوریه... قاسم کوریه... قاسم کوریه... (یعنی دروغه، دروغه، دروغه، دروغه).

سپس خواننده بند دوم را شروع می‌کرد و صدای خوانندگان کر، کاملاً آرام خواننده را همراهی می‌کرد و بلافاصله پس از انجام هر بند کر، قاسم کوری با صدای بلند اجرا می‌شد و همین طور تا پایان پیش‌پرده.

گروه کر، که از کلیه بازیگران تئاتر تشکیل می‌شد، این همخوانی را کمک می‌کردند، علاوه بر گروه کر، خواننده هم با آهنگ و ریتم «قاسم کوری» یک چشم خود را باز و بسته می‌نمود که معنی و مفهوم آن، این بود که همه‌ی این تعریف و تمجیدها و «بهشت برین» دروغ و بی‌اساس است.

هنگام اجرای این پیش‌پرده عکس‌العمل تماشاگر فوق‌العاده و بی‌نظیر بود، زیرا تماشاگر که خود قدرت بیان چنین انتقادی را نداشت در این ماجرا به طور زنده خواندن قاسم کوری را با گروه کر همراهی می‌کرد.

مجسم کنید یک سالن پر از تماشاچی با خواننده همکاری و هم‌صدا می‌شود و همراه با گروه کر، قاسم کوری، قاسم کوری... را از ته دل بخواند و دم دهد چه وضعی به وجود می‌آید.

خوب به خاطر دارم دوران حکومت قوام‌السلطنه بود، از شروع خواندن این پیش‌پرده گاهی شب‌ها از شهربانی و ارتش و حتی یک

بار سپهبد امیراحمدی به پشت صحنه حاضر شد و دستور داد که دیگر شعر مزبور اجرا نگردد ولی من گوشم بدهکار نبود و استقبال تماشاگر آن چنان من را متعهد کرده بود که سر از پا نمی‌شناختم، بالاخره کار بالا کشید و ناگهان شبی هنگام اجرای برنامه، پلیس به روی صحنه هجوم آورد و پس از مضروب کردن من، مرا بازداشت و در جیپ شهربانی نهادند و به کلانتری بردند، شب را در کلانتری به سر بردم و فردای آن روز به زندان موقت تهران بند (۱) منتقل شدم. نجاتم از زندان، تقریباً پانزده روز طول کشید، خیلی بیشتر از دفعات قبل که فقط چند روز در توفیق می‌ماندم. بالاخره این بار با ضمانت و خلاصه کلی پارتی‌بازی و برو بیای مرسوم آن زمان، پرونده تشکیل شد که بعداً رسیدگی شود و از زندان نجات پیدا کردم.

لازم به تذکر است که لحظه‌ی بردن من به کلانتری توسط مأمورین با سر و صورت خون‌آلود، ازدحام مردم و اعتراض جماعت، دیدنی و فراموش نشدنی بود.

به هر حال خبر به روزنامه‌ها رسید و یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار آن زمان در سرمقاله‌ی خود نوشت: «هنرمندان زنجیرهای اسارت را پاره می‌کنند.»

در آن روزگار، پیش‌پرده‌خوانی جزء لاینفک تئاتر به حساب می‌آمد و اگر تئاتر یا تماشاخانه‌ای از اجرای پیش‌پرده، خودداری می‌کرد، کمتر مورد استقبال تماشاگر قرار می‌گرفت. گرچه من علاوه بر پیش‌پرده‌خوانی در نمایشنامه‌ها نیز به ایفای نقش می‌پرداختیم ولی در سال ۱۳۲۶ با افتتاح تئاتر فردوسی توسط عبدالحسین نوشین و گروهش به طور کلی و برای همیشه پیش‌پرده‌خوانی را کنار گذاشتم و به عنوان هنرپیشه تئاتر، با گروه نوشین به همکاری پرداختم، پس از بسته شدن تئاتر فردوسی، کلیه‌ی هنرپیشگان در تئاتر سعدی به فعالیت مشغول شدند که من نیز جزو این گروه در تئاتر سعدی به بازیگری پرداختم. در سال ۱۳۳۳ به آلمان عزیمت و پس از انجام دوره هنرپیشگی و کارگردانی در شهر «هانور» عازم تهران شدم و بلافاصله در وزارت فرهنگ و هنر استخدام و در اداره‌ی هنرهای دراماتیک مشغول به کار گردیدم. همزمان با اجرای نمایشنامه‌های تلویزیونی و نمایش‌های صحنه در تالار سنگلج، در سال ۱۳۴۷ به دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران مراجعه و مجدداً به تحصیل و آموختن پرداختم و در سال ۱۳۵۱ با درجه لیسانس پایان‌نامه‌ی تحصیلی خود را در رابطه با پیش‌پرده‌خوانی در ایران نوشتم که مورد تشویق کتبی از طرف مسئولین دانشگاهی قرار گرفتم، پایان‌نامه‌ی تحصیلی به نام پیش‌پرده‌خوانی در ایران در چهار فصل تنظیم و به شرح زیر است:

Avant-Seene

فصل اول

۱- ریشه‌یابی آوان سن (پیش‌پرده)

۲- پیدایش پیش‌پرده در ایران.

الف- زمینه پیش‌پرده در ایران.

ب- آغاز اجرای پیش‌پرده در ایران و توسعه آن.

فصل دوم

۱- اجرای پیش‌پرده.

۲- آهنگ سازی برای پیش‌پرده.

۳- لباس و آرایش در پیش‌پرده.

فصل سوم

مضامین پیش‌پرده.

انحطاط در پیش‌پرده‌خوانی.

فصل چهارم

خوانندگان معروف پیش‌پرده.

باید یادآور شوم، به نظر اینجانب، بهترین سازندگان اشعار و قطعات فکاهی پیش‌پرده، با احترام فراوان از اسماعیل نواب صفا، پرویز خطیبی، ابوالقاسم حالت یاد می‌کنم و بهترین پیش‌پرده‌خوانان استادان ارجمند، زنده‌یاد مجید محسنی، آقایان حمید قنبری، مرتضی احمدی، نصرت‌اللّه کریمی، عباس حکمت شعار، جمشید شیبانی و چند نفر دیگری که نامشان را به خاطر ندارم بودند.

در اینجا، درباره‌ی خودم لازم به توضیح می‌دانم که من هنگام خواندن پیش‌پرده یا قطعات فکاهی و آوانسن، دانسته یا ندانسته سعی می‌کردم شعر ساخته شده را بازی کنم. دقیقاً مانند یک بازیگر تئاتر مطالب و کلمات و لحظات حساس و زیبای شعر را با صدا و حرکات بدن و میمیک صورت به تصویر می‌کشیدم و در قضاوت تماشاگر که فقط چند متری با من فاصله داشت قرار می‌دادم. به این ترتیب، احساس و عکس‌العمل و تأثیر کلام بیان شده را در چهره‌ی تماشاگر می‌دیدم. رابطه‌ی مستقیم یک نفره بین بازیگر و تماشاگر.»

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

انتظامی، مجید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

هنر برتر از گوهر آمد پدید

عزت‌اللّه انتظامی هنرمند ارزنده و بزرگ سینما و تأتر ایران که بازیهای گیرا و هنرمندانه‌ی وی به خصوص در فیلم‌های: «گاو»، «هالو»، «پستچی»، «دایره‌ی مینا»، «خانه‌ی عنکبوت»، «کمال‌الملک»، «اجاره‌نشین‌ها» هیچگاه از خاطره و ذهن تماشاچی ایرانی محو نخواهد شد، فرزندانی در رشته‌ی موسیقی تربیت و به جامعه موسیقی کشور معرفی کرد که از جمله: مجید انتظامی میان آنان مشخص می‌باشد هر چند که دو برادر دیگرش نیز هنرمندانی با استعداد می‌باشند.

مجید انتظامی هنرمند شایسته‌ای که برای بیش ۳۵ فیلم تاکنون موسیقی ساخته که با توجه به سن کم و خیلی جوان وی تصدیق اهل فن، این آهنگها را از ارزشی والاـ برخوردار می‌باشند، شاهد آن هم نوارهای موجود و فیلمهای آنان است. وی در سال ۱۳۲۶ در خانواده‌ای هنرمند در تهران متولد و با راهنمایی‌های پدرش، همراه با دو برادر خود به تحصیل موسیقی پرداخت. تحصیلات موسیقی خویش را در کنسرواتوار تهران آغاز کرد و پس از پایان این دوره برای ادامه تحصیل به کشور آلمان غربی رفت و در دانشگاه دولتی برلین نزد استادانی چون: «کارل اشتاین» و «لوتارکخ» به تحصیل ادامه دارد. او به عنوان هنرمند تکنواز بر صحنه شهرهای برلین در آلمان غربی، نانسی، مارسی و لیون در فرانسه ظاهر شده است.

مجید انتظامی در سال ۱۳۵۲ به دعوت ارکستر سنفونیک تهران به عنوان تکنواز به تهران دعوت شد و پس از اجرای موفقیت‌آمیز یک کنسرت بار دیگر به آلمان غربی بازگشت. در طول اقامتش در آلمان غربی به عنوان نوازنده با ارکستر سنفونیک برلین و ارکستر فیلارمونیک آلمان غربی همکاری داشت.

در سال ۱۳۵۳ به ایران بازگشت و به همکاری با ارکستر سنفونیک تهران پرداخت و به تدریس در دانشگاه تهران و هنرستان عالی موسیقی مشغول شد. مجید انتظامی در حال حاضر به عنوان هنرمند درجه‌ی یک در طبقه‌بندی مشاغل هنرمند شناخته شده و در

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به کار اشتغال دارد.

او تـا کنون جوایز متعـددی را از جشـنواره هـای داخلی دریـافت کرده است. دریافت چهار سـیمرغ بلورین، یک دیپلم افتخار و یک تقدیر و نامزدی ۹ فیلم در دوره هـای مختلف جشـنواره فیلم فجر از افتخارات او محسوب می شود. جوایز (سـیمرغ بلورین جشـنواره فیلم فجر): بای سـیکل ران / جشنواره هفتم روز واقعه / جشنواره سیزدهم آژانس شیشه ای / جشنواره شانزدهم دیوانه از قفس پرید / جشـنواره بیست و یکم جوایز (دیپلم افتخـار جشـنواره فیلم فجر): از کرخه تـا راین / جشـنواره یـازدهم راز خنجر / جشـنواره یازدهم تقدیر (جشنواره فیلم فجر): ناصرالدین شاه آکتور سینما / جشنواره دهم کاندیدا (جشنواره فیلم فجر): ترن / جشنواره ششم راه افتخار / جشـنواره سـیزدهم نون و گلدون / جشـنواره چهاردهم اعتراض / جشـنواره هجدهم در ضـمن مجید انتظامی از ششمین جشن خانه سینما هم تندیس بهترین موسیقی متن را برای فیلم نورا گرفت. فیلم شناسی: سفر سنگ (۱۳۵۷) در محاصره (۱۳۶۰) آفتاب نشین ها (۱۳۶۰) خـط قرمز (۱۳۶۱) پرونـده (۱۳۶۲) سـردار جنگل (۱۳۶۳) سـناتور (۱۳۶۳) تفنگ شکسـته (۱۳۶۴) عقابهـا (۱۳۶۴) گردباد (۱۳۶۴) پلاک (۱۳۶۵) دبیرستان (۱۳۶۵) دستفروش (۱۳۶۵) گذرگاه (۱۳۶۵) ماموریت (۱۳۶۵) آشیانه مهر (۱۳۶۵) بحران (۱۳۶۶) ترن (۱۳۶۶) هراس (۱۳۶۶) بای سیکل ران (۱۳۶۷) زرد قناری (۱۳۶۷) سیمرغ (۱۳۶۷) آخرین پرواز (۱۳۶۸) آتش پنهان (۱۳۶۹) ابلیس (۱۳۶۹) چشم شیشه ای (۱۳۶۹) در آرزوی ازدواج (۱۳۶۹) راز کـوکب (۱۳۶۹) اوینار (۱۳۷۰) شـب بیست و نهم (۱۳۶۹) پوتین (۱۳۷۰) تبعیـدی ها (۱۳۷۰) ناصـرالدین شاه آکتور سـینما (۱۳۷۰) وصـل نیکان (۱۳۷۰) از کرخه تـا راین (۱۳۷۱) راز خنجر (۱۳۷۱) آذرخش (۱۳۷۱) طعمه (۱۳۷۱) آخرین خون (۱۳۷۲) ضربه آخر (۱۳۷۲) آرزوی بزرگ (۱۳۷۲) روز واقعه (۱۳۷۲) سوء ظن (۱۳۷۱) راه افتخـار (۱۳۷۳) بازمانـده (۱۳۷۴) بـوی پیراهن یوسف (۱۳۷۴) مرد آفتـابی (۱۳۷۴) دشمن (۱۳۷۴) نون و گلـدون (۱۳۷۴) سرعت (۱۳۷۵) تنهاترین سـردار (مجموعه، ۱۳۷۵) آژانس شـیشه ای (۱۳۷۶) مردان آنجلس (مجمـوعه،۱۳۷۶) عشق بدون مرز (۱۳۷۷) اعتراض (۱۳۷۸) مریم مقدس (۱۳۷۹) من ترانه ۱۵ سال دارم (۱۳۸۰) نورا (۱۳۸۰) نغمه (۱۳۸۱) دیوانه از قفس پرید (۱۳۸۱)

برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد اول)

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

اوتادی،لیلا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد ۱۳۶۲

مدرک تحصیلی: کاردانی معماری داخلی از دانشکده غیرانتفاعی آموزش عالی.

مجموعه آثار:

– چشمان سیاه (ایرج قادری، ۱۳۸۱)

– بید مجنون (مجید مجیدی، ۱۳۸۳)

– چپ دست (آرش معیریان، ۱۳۸۴)

– قصه دلها (هوشنگ درویش پور، ۱۳۸۵)

فیلم کوتاه:

– مجموعه « فرش ایرانی » (اپیزود مربوط به داریوش مهرجویی)

اویسی، زهرا

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام: زهرا اویسی تاریخ تولد: ۱۳۶۲ نوه میراحمد صفوی (کارگردان تئاتر) فرزند زهره صفوی (بازیگر سینما و تئاتر) خواهر ماندانا اویسی (چهره پرداز و بازیگر سینما) متولد ۱۳۶۲ در تهران. دارای مدرک دیپلم. شروع فعالیت از سال ۱۳۶۹ با بازی در مجموعه تلویزیونی خانه من کجاست؟ از سن ۹ سالگی بازی در سینما را تجربه کرد و در سن ۱۱ سالگی با فیلم کیمیا شناخته شد. بازی اش در مجموعه تلویزیونی خانه ما او را به محبوبیت رساند. لبه تیغ (جمال شورجه – ۱۳۷۱) حسرت (۱۳۷۲) کیمیا (احمدرضا درویش – ۱۳۷۳) مرضیه (اسفندیار شهیدی – ۱۳۷۳) ماه پیشونی (۱۳۷۴) تنها (علی قوی تن – ۱۳۷۶) شور زندگی (فریال بهزاد – ۱۳۷۷) خانه ما (مجموعه – مسعود کرامتی – ۱۳۷۸) همسفر (مجموعه – یک قسمت – قاسم جعفری – ۱۳۷۹) مثلث آبی(هادی صابر، ۱۳۷۹) خط قرمز (مجموعه – قاسم جعفری –۱۳۸۰)

اویسی، فتحعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۴ قم، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشگاه ایالتی تگزاس در رشته‌ی کارگردانی سینما، نویسنده و کارگردان، برنده چهار جایزه در نخستین جشنواره فیلمهای ایرانی کودکان «سه‌شنبه آخر» (۱۳۵۸)، فعالیت در گروه دانش تلویزیون و ساخت فیلمهای مستند، ساخت فیلمهای کوتاه «سه‌شنبه آخر» (۱۳۵۴)، مهاجرت به آمریکا ۱۳۴۷– بازگشت به ایران ۱۳۵۳، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: مادر (کارگردان، بازیگر– ۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

میرزا کوچک خان (۱۳۶۳)، سردار جنگل (۱۳۶۳)، ناخدا خورشید (۱۳۶۵)، پرنده کوچک خوشبختی (۱۳۶۶)، سرب (۱۳۶۶)، باو (کارگردان– ۱۳۶۷) تفنگهای سحرگاه (۱۳۶۷)، هی جو(۱۳۶۷)، ریحانه (۱۳۶۸)، گل سرخ (۱۳۶۸)، هامون (۱۳۶۸)، حکایت آن مرد خوشبخت (۱۳۶۹)، سایه‌ی خیال (۱۳۶۹)، پرنده‌ی آهنین (۱۳۷۰)، دلشدگان (۱۳۷۰)، قرق (۱۳۷۰)، مسافران دره انار (۱۳۷۰)، مریم و میتیل (نویسنده، کارگردان– ۱۳۷۱)، پرواز را به خاطر بسپار (۱۳۷۱)، آخرین خون (۱۳۷۲)، می‌خواهم زنده بمانم (۱۳۷۳)، لژیون (۱۳۷۳)، سربلند (کارگردان، بازیگر– ۱۳۷۳)، پاتک (۱۳۷۴)، حادثه در گندوان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اهنگرانی،پگاه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام اصلی: پگاه

نام خانوادگی اصلی: آهنگرانی فراهانی سمت (در بخش های): بازیگران

تاریخ تولد: ۱۳۶۲

ملیت: ایران

روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان

>>جمشید آهنگرانی (پدر)

>>مژگان حکمت (مادر)

بیوگرافی

تحصیلات ناتمام در هنرستان موسیقی.

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم گربه آوازخوان (کامبوزیا پرتوی) در سال ۱۳۶۹.

برنده جایزه بهترین بازیگر نقش اول زن در جشنواره فیلم قاهره برای بازی در فیلم دختری با کفشهای کتانی.

دارنده تقدیرنامه برای بازی در فیلم دختری با کفشهای کتانی در جشنواره برلین.

برنده جایزه بهترین بازیگر از جشن دنیای تصویر برای فیلم دختری با کفشهای کتانی در سال ۱۳۷۸.

برنده جایزه بهترین بازیگر برای بازی در فیلم زندان زنان از جشنواره لوکارنو در سال ۱۳۸۰.

دارنده تقدیرنامه از جشنواره اجتماعی آبادان در سال ۱۳۸۰.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۲ مکس (سامان مقدم) [بازیگر]

۱۳۸۰ روزگار ما (رخشان بنی اعتماد محسن عبدالوهاب مونا زندی حقیقی) [بازیگر]

۱۳۸۰ زندان زنان (مژگان حکمت) [بازیگر]

۱۳۷۷ دختری با کفش‌های کتانی (رسول صدرعاملی) [بازیگر]

۱۳۶۹ گربه آوازخوان (کامبوزیا پرتوی) [بازیگر]

جوایز و انتخابها

>>۲ – دومین بازیگر کودک و نوجوان سال (دختری با کفش‌های کتانی)

[دوره ۱۴ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۷۸]

ایران منش، رضا

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ایران منش، رضا

تاریخ تولد: ۱۳۴۶

متولد ۱۳۴۶ در جیرفت. لیسانس بازیگری و فوق لیسانس کارگردانی از دانشگاه تربیت مدرس.

با فیلم سجاده آتش به سینما آمد و خیلی زود در سه فیلم جنگی دیگر بازی کرد. پس از عدم ساخت فیلم های جنگی در نیمه دوم دهه هفتاد به تلویزیون آمد اما در آنجا هم موفق نبود. تنها توانست با قسمت دوم مجموعه بسیار موفق داستان یک شهر کمی به حضور خود در تلویزیون سر و سامان بدهد.

سجاده آتش (احمد مرادپور – ۱۳۷۲)

آخرین شناسایی (علی شاه حاتمی – ۱۳۷۲)

دکل (عبدالحسن برزیده – ۱۳۷۴)

کمین (حمید خیرالدین – ۱۳۷۴)

تلفن (شفیع آقامحمدیان – ۱۳۷۸)

آخرین پرواز ققنوس (۱۳۸۱)

شعله گذشت (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۶۷)

در کنج تنهایی (فیلم کوتاه، ۱۳۷۲)

سفر بیست و یکم (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۳)

بهاران (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۴)

ترور (مجموعه تلویزیونی، ۷۵-۱۳۷۴)

گالری ۹ (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۶)

خبرنگار خارجی (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۷)

داستان یک شهر ۲ (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۸)

ایلوش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۰ ارومیه، نام اصلی: ایلوش خوشابه، نام مستعار در ایتالیا: ریچارد لوید، تحصیلات: مهندسی مکانیک، قهرمان سابق پرورش اندام، مهاجرت به ایتالیا ۱۳۵۲، فعالیت مجدد از ۱۳۷۱، شروع بازیگری: امیرارسلان نامدار (۱۳۳۴)

عمده‌ی فیلمها:

قزل ارسلان (۱۳۳۶)، بیژن و منیژه (۱۳۳۷)، دندان افعی (۱۳۴۰)، ولکان خدای جنگ (ایتالیا- ۱۳۴۱)، مبارزات علی بابا (ایتالیا- ۱۳۴۲)، هرکول سامسون اولیس (ایتالیا- ۱۳۴۳)، برادران شکست ناپذیر (ایتالیا- ۱۳۴۳)، قهرمان (ایتالیا- ۱۳۴۴)، مجموعه تلویزیونی اف بی آی (آمریکا- ۱۳۴۴)، من جاسوس هستم (امریکا- ۱۳۴۴)، تیرانداز (امریکا- ۱۳۴۵)، حسین کرد (۱۳۴۵)، از جان گذشتگان (۱۳۴۶)، خطاکاران (لبنان- ۱۳۴۶)، بازی شانس (لبنان- ۱۳۴۷)، کشتی نوح (۱۳۴۷)، پهلوان پهلوانان (۱۳۴۸)، غول بیابانی (۱۳۴۸)، احمد چکمه‌ای (۱۳۵۰)، آخرین نبرد (۱۳۵۱)، عباسه و جعفر برمکی (۱۳۵۱)، جنگجویان کوچولو (۱۳۵۲)، افعی (۱۳۷۱)، یاران (۱۳۷۲)، تعقیب (۱۳۷۴)، گارد ویژه (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

آبادی، ابراهیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۳ تبریز، تحصیلات: فارغ‌التحصیل کارگردانی از دانشگاه هنرهای دراماتیک پراگ فعالیت در تلویزیون بازی در تئاتر

شروع بازیگری: برپاخواسته (۱۳۵۲)

عمده فیلمها:

زنگها (۱۳۶۴)، شاهدان (کوتاه ۱۳۶۴)، عینک (کوتاه ۱۳۶۴)، دوستم بدارید (کوتاه- ۱۳۶۴)، ایستگاه (۱۳۶۶)، ردپایی بر شن (۱۳۶۶)، پنجره (۱۳۶۷)، گراند سینما (۱۳۶۷)، عروسی خوبان (۱۳۶۷)، دزد عروسکها (۱۳۶۸)، عبور از غبار (۱۳۶۸)، آپارتمان شماره ۱۳(۱۳۶۹)، ملک خاتوان (۱۳۶۹)، همه یک ملت (۱۳۶۹)، راز گل سرخ (۱۳۷۱)، مرد ناتمام (۱۳۷۱)، شکاف (۱۳۷۱)، همه دختران من (۱۳۷۲)، بوی خوش زندگی (۱۳۷۳)، می‌خواهم زنده بمانم (۱۳۷۳)، حسرت (۱۳۷۳)، سکوت کوهستان (۱۳۷۴)، تعطیلات تابستانی (۱۳۷۴)، توطئه (۱۳۷۴) یحیی (۱۳۷۴).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

آدینه، گلاب

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۲ تهران، همسر مهدی هاشمی (بازیگر) تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته اقتصاد از دانشگاه شهید بهشتی، منشی صحنه، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش دوم در سیزدهمین جشنواره‌ی فیلم، فجر (روسری آبی)، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۵۱.

شروع بازیگری: رسول پسر ابوالقاسم (منشی صحنه، بازیگر- ۱۳۵۹)

عمده‌ی فیلمها:

چوپانان کویر (منشی صحنه، بازیگر- ۱۳۵۹)، زرد قناری (۱۳۶۷)، شکار خاموش (۱۳۶۸)، بهترین بابای دنیا (۱۳۷۰)، روسری آبی (۱۳۷۳).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

آذری، منوچهر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۲ تهران. تحصیلات: دیپلم طبیعی- فارغ‌التحصیل رشته بیان کلاسهای هنرهای دراماتیک، فعالیت در رادیو- فعالیت در دوبله، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر. شروع بازیگری: آخرین لحظه (۱۳۶۷)

عمده‌ی فیلمها:

یک صبح پرماجرا (کوتاه- ۱۳۶۷)، شاخه‌های بید (۱۳۶۷)، در مسیر تندباد (۱۳۶۷)، دزد عروسکها (۱۳۶۸)، عبور از غبار (۱۳۶۸)، روزهای بلند افتخار (۱۳۶۹)، سایه‌ی خیال (۱۳۶۹)، یک مرد و یک خرس (۱۳۷۱)، دیدار در فلق (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

آریان‌نژاد، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۱ زنجان، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: پالیز (کوتاه- ۱۳۶۵).

عمده‌ی فیلمها:

سازمان ۴(۱۳۶۶)، کانی مانگا (۱۳۶۶)، روزنه (۱۳۶۷)، تبعیدیها (۱۳۷۰)، از بلور خون (۱۳۷۱).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

آزاد، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر تئاتر و سینما.

تولد: ۱۳۱۷، تهران.

درگذشت: ۶ شهریور ۱۳۷۱، تهران.

علی آزاد با همکاری با گروه تئاتر اداره‌ی هنرهای دراماتیک از سال ۱۳۳۹ با نمایش «ویولن‌ساز کره مونا» بازی خود را شروع کرد. در سال ۱۳۴۱ وارد سینما شد و با بازی در فیلم «ساحل دور نیست» پیشه‌ی بازیگری خود را در سینما پی گرفت. عمده فیلم‌هایی را که در آنها ایفای نقش کرده است، به شرح زیر است: «اهریمن زیبا» (۱۳۴۱)؛ «انتقام روح» (۱۳۴۱)؛ «ترس و تاریکی» «تعقیب خطرناک» (۱۳۴۳)؛ «بن بست» (۱۳۴۳)؛ «گردن کلفت» (۱۳۴۳)؛ «ببر رینگ» (۱۳۴۳)؛ «گل‌های گیلان» (۱۳۴۳)؛ «شکوفه‌های امید» (۱۳۴۳)؛ «زشت و زیبا» (۱۳۴۴)؛ «شیطان سفید» (۱۳۴۴)؛ «صیادان نمکزار» (۱۳۴۴)؛ «در دنیا بیگانه بودم» (۱۳۴۴)؛ «همه سر حریف» (۱۳۴۴)؛ «مزد خونین» (۱۳۴۴) «کابوس» (۱۳۴۵)، «لیلاج» (۱۳۴۵)؛ «جهان پلهوان» (۱۳۴۵)؛ «قفس طلایی» (۱۳۴۵)؛ «مومیایی» (۱۳۴۵)؛ «کلاه نمدی» (۱۳۴۵)؛ «ولگردان ساحل» (۱۳۴۵)؛ «فراری» (۱۳۴۶)؛ «قربانی سوم» (۱۳۴۶)؛ «در جستجوی تبهکاران» (۱۳۴۶)؛ «گل آقا» (۱۳۴۶)؛ «پنجه‌ی آهنین» (۱۳۴۷)؛ «گردش روزگار» (۱۳۴۷)؛ «سکه‌ی دورو» (۱۳۴۷)؛ «مرد صحرا» (۱۳۴۷)؛ «قمارباز» (۱۳۴۷)؛ «خشم کولی» (۱۳۴۷)؛ «نعره‌ی طوفان» (۱۳۴۸)؛ «سوگند سکوت» (۱۳۴۸)؛ «آخرین مبارزه» (۱۳۴۸)؛ «جدایی» (۱۳۴۸)؛ «گناه زیبایی» (۱۳۴۸)؛ «بابا کرم» (۱۳۴۹)؛ «فریاد انسان‌ها» (۱۳۴۹)؛ «یک جو غیرت» (۱۳۵۱)؛ «گریز از مرگ» (۱۳۵۲)؛ «گروگان» (۱۳۵۳)؛ «پلنگ در شب» (۱۳۵۴)؛ «سارق» (۱۳۵۴)؛ «مشکی» (۱۳۵۴)؛ «رقیب» (۱۳۵۴)؛ «زیبای پررو» (۱۳۵۴)؛ «غرور و تعصب» (۱۳۵۵)؛ «پاداش یک مرد» (۱۳۵۵)؛ «قادر» (۱۳۵۵)؛ «آتش جنوب» (۱۳۵۵)؛ «همراهان» (۱۳۵۶)؛ «هزار بار مردن» (۱۳۵۶)؛

«غربتی‌ها» (۱۳۵۶)؛ «طغیان گر» (۱۳۵۷)؛ «حکم تیر» (۱۳۵۸)؛ «لبه‌ی تیغ» (۱۳۵۸)؛ مجموعه‌ی تلویزیونی «غارتگران» (۱۳۵۶). وی در مجموعه‌ی «امام علی (ع) نیز ایفای نقش کرده است.

بر گرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

آزادی پور ،رعنا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بیوگرافی رعنا آزادی پور:

با بازی در فیلم مارمولك (كمال تبریزی، ۱۳۸۲) فعالیت در سینما را آغاز كرد و با یك سال دوری از سینما با بازی در سه فیلم در سال ۱۳۸۴ موقعیت خود را در سینما تثبیت كرد. او با بازی در فیلم پارك وی (فریدون جیرانی، ۱۳۸۵) برای بار نخست بازی در نقش اول را همراه با نیما شاهرخ شاهی تجربه كرد.

مجموعه آثار:

- مارمولك (كمال تبریزی، ۱۳۸۲)
- هوو (علیرضا داودنژاد، ۱۳۸۴)
- كارگران مشغول كارند (مانی حقیقی، ۱۳۸۴)
- زاگرس (محمدعلی نجفی، ۱۳۸۴)
- پارك وی (فریدون جیرانی، ۱۳۸۵)

آژیر، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

صداپیشه.

تولد: ۱۳۲۰.

درگذشت: ۱۶ اسفند ۱۳۶۶، تهران.

مهدی آژیر صداپیشگی را از سال ۱۳۴۰ سال در سن بیست سالگی آغاز کرد و این کار را در دو استودیوی دماوند و کاسپین پی گرفت و همزمان به رادیو و تلویزیون راه پیدا کرد. در ابتدا کارمند اداره‌ی پست و تلگراف بود، اما به دلیل علاقه‌ای که به کار صداپیشگی (دوبله) داشت، استعفا داد و زندگی خود را مصروف همین حرفه نمود. آژیر اغلب در برنامه کودك رادیو و تلویزیون و به جای شخصیت‌های عروسکی و کارتونی مانند «ساتورنن»، «شیلا»، (در سندباد) «تنسی تاکسیدو»، «نخودی»، «تقی آقا بزرگه»، (در مجموعه‌ی «پاکیزگی نشانه ایمان است»)؛ «پدر هادی و هدی» و «پدر آنت» در مجموعه‌ی «بچه‌های آلپ» صداگذاری می‌کرد. آژیر در سینما هم به جای تعدادی از بازیگران ایرانی و خارجی حرف زده است. وی نیمه شب شانزدهم اسفند ۱۳۶۶ در خانه‌ی شخصی خود درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

آسایش، ویشکا

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام اصلی: ویشکا

نام خانوادگی اصلی: آسایش

سمت (در بخش های): بازیگران،صحنه و لباس،

تاریخ تولد: ۱۳۵۱

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

مدرک تحصیلی: لیسانس طراحی صحنه و لباس

روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان

>>مازیار پرتو (دایی)

بیوگرافی

فارغ التحصیل طراحی صحنه و لباس از دانشگاه لندن.

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم ساحره (داود میرباقری) در سال ۱۳۷۶.

بـا بازی در نقش قطام در مجموعه تلویزیونی امام علی (ع) (داود میرباقری) به شـهرت رسـید. سـپس در فیلم ساحره (داود میرباقری) توانایی های اش را به رخ همگان کشـید و موافق و مخالفان زیادی پیـدا کرد و بازیهای موفق او در دو فیلم عشق + ۲ (رضا کریمی، ۱۳۷۸) و بلوغ (مسعود جعفری جوزانی، ۱۳۷۸) او را به عنوان بازیگری آگاه معرفی کرد.

بازی او که در فیلم مسافر ری (داود میرباقری، ۱۳۷۶) در نسخه به نمایش درآمده در اکران عمومی بسیار لطمه خورد، متفاوت ترین نقش سینمایی او به حساب می آید.

او طراحی صحنه را هم برای اولین بار در فیلم دنیا (منوچهر مصیری، ۱۳۸۰) تجربه کرد.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۳ گل یخ (کیومرث پوراحمد) [بازیگر]

۱۳۸۳ هشت پا (علیرضا داودنژاد) [بازیگر-طراح صحنه و لباس]

۱۳۸۱ دنیا (منوچهر مصیری) [طراح صحنه و لباس]

۱۳۷۹ مسافر ری (داود میرباقری) [بازیگر]

۱۳۷۸ بلوغ (مسعود جعفری جوزانی) [بازیگر]

۱۳۷۷ عشق + ۲ (رضا کریمی) [بازیگر]

۱۳۷۶ ساحره (داود میرباقری) [بازیگر]

جوایز و انتخابها

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (ساحره)

[دوره ۱۶ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۶]

....

>>کاندید لوح زرین بهترین بازیگر زن (بلوغ)

[دوره ۱ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۰]

آصف، فتانه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فتانه آصف

تاریخ تولد: ۱۳۳۲

متولد ۱۳۳۲ در تهران.

دارای مدرک تحصیلی دیپلم.

شروع فعالیت از سال ۱۳۶۷ بافیلم هامون.

بازی در نمایش و مجموعه تلویزیونی طنزهای چخوف و پزشکان. هامون (داریوش مهرجویی، ۱۳۶۸)

افسانه آه (تهمینه میلانی، ۱۳۶۹)

پرنده آهنین (علی شاه حاتمی، ۱۳۷۰)

یک بار برای همیشه (سیروس الوند. ۱۳۷۱)

چهره (سیروس الوند، ۱۳۷۴)

هتل کارتن (سیروس الوند، ۱۳۷۵)

آخر بازی (همایون اسعدیان، ۱۳۷۹)

قتل آن لاین (مسعود آب پرور، ۱۳۸۴)

آقاربی، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۷ تهران، بازی در تئاتر از ۱۳۶۰، شروع بازیگری: پرچمدار (۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

حماسه‌ی دره‌ی شیلر (۱۳۶۵)، خانه‌ای مثل شهر (۱۳۶۶)، پیک (کوتاه– ۱۳۶۶)، صخره‌ی سبز (۱۳۶۷)، عروس حلبچه (۱۳۶۹).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

آقاربی، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عنوان :رضا آقاربی

تحصیلاتش را تا مقطع دیپلم ادامه داد و از سال ۱۳۶۰ بازیگری را با تئاتر آغاز کرد. از سال ۱۳۶۳ با بازی در حماسه دره ی شیلر (شهریار بحرانی) وارد سینما شد مسیری را که با آن فیلم آغاز کرده بود تقریباً به شکلی مشابه در بقیه فیلم هایش هم ادامه داد. سریال های مختارنامه و یوسف پیامبر از آخرین فعالیت های او بودند. آقاربی روز هفدهم مرداد، هنگام ورزش صبحگاهی در پارک نزدیک محل سکونتش دچار حمله قلبی شد و درگذشت.

فیلم هاـ ۱۳۶۳: پرچم دار، ۱۳۶۵: حماسه ی دره ی شیلر، ۱۳۶۶: خانه ای مثل شهر، ۱۳۶۷: صخره ی همیشه سبز، ۱۳۶۹: عروسی حلبچه، ۱۳۷۱: ماه عسل، ۱۳۷۴: دایره ی سرخ، ۱۳۷۶: همسفر منابع زندگینامه :منبع: سالنامه فیلم – ش ۱۸.

آقالو، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۸ قزوین

تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر از دانشکده هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون- فعالیت در دوبله، فعالیت در رادیو- بازی در تئاتر از ۱۳۵۰

شروع بازیگری: دادشاه (۱۳۶۲)

عمده‌ی فیلمها:

زنجیرهای ابریشمی (۱۳۶۴)، پاتال و آرزوهای کوچک (۱۳۶۸)، تمام وسوسه‌های زمین (۱۳۶۸)، مرغابی وحشی (۱۳۷۰)، عبور از تله (۱۳۷۲)، کودکانی از آب و گل (۱۳۷۲).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

آقایی، منیژه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۰ چالوس، تحصیلات: دیپلم- فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری از مجتمع فرهنگ و هنر، منشی صحنه.

شروع بازیگری: رابطه (۱۳۶۵).

عمده‌ی فیلمها:

آشیانه‌ی مهر (منشی صحنه- ۱۳۶۳)، دزد و نویسنده (منشی صحنه- ۱۳۶۴)، شبح کژدم (۱۳۶۵)، خواستگاری (۱۳۶۸).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

آقایی، ناصر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۵ قم، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته تئاتر از دانشکده هنرهای دراماتیک- دکترای بازیگری، نویسنده‌ی کتابهای بازیگری، عضو هیئت علمی دانشگاه تهران، تدریس بازیگری در دانشکده هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: شهر قصه (۱۳۵۲).

عمده‌ی فیلمها:

اشباح (۱۳۶۱)، تصویر آخر (۱۳۶۵)، شبح کژدم (۱۳۶۵)، تپش (۱۳۶۷)، پرواز پنجم ژوئن (۱۳۶۸)، نصف جهان (۱۳۷۱)، دکل (۱۳۷۱)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

آل‌احمد، فرنوش

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۸ تهران، تحصیلات: دیپلم دانشسرای هنر، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: ما ایستاده‌ایم (۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

خانه‌ی ابری (۱۳۶۵)، سازمان ۴(۱۳۶۶)، شرایط عینی (۱۳۶۶)، بهار در پاییز (۱۳۶۶)، به خاطر همه چیز (۱۳۶۹)، انفجار در اتاق عمل (۱۳۷۰)، مستاجر (۱۳۷۱).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

آوینی، مرتضی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

کارگردان، تهیه‌کننده.

تولد: ۱۳۲۶، شهر ری.

شهادت: ۱۹ فروردین ۱۳۷۲، منطقه فکه.

سید مرتضی آوینی به سال ۱۳۵۴ در رشته‌ی معماری از دانشگاه تهران فارغ‌التحصیل گردید. سپس به ادامه‌ی تحصیل در مقطع

کارشناسی ارشد همان رشته در دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران پرداخت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی به جهاد سازندگی پیوست و فیلم مستند «سیل خوزستان» را در سال ۱۳۵۸ و مجموعه‌های «شش روز در ترکمن صحرا» و «خان گزیده‌ها» را در سال ۱۳۵۹ برای گروه جهاد سازندگی صدا و سیما کارگردانی نمود. با آغاز جنگ تحمیلی، فیلم مستند «فتح خون» و یازده قسمت مجموعه «حقیقت» را به کارگردانی و تدوین کرده است. از سال ۱۳۶۴ تا سال ۱۳۸۶ علاوه بر کارگردانی اکثر مجموعه‌ی «روایت فتح» تدوین، نویسندگی متن و گویندگی کل این مجموعه هفتاد قسمتی را بر عهده داشته است. از سال ۱۳۶۸ همراه با ادامه‌ی فعالیت مستندسازی و تدوین، به نوشتن نقد سینمایی و مقالات نظری درباره سینما و تلویزیون پرداخت. از نیمه‌ی دوم سال ۱۳۶۹ سردبیری ماهنامه‌ی هنری «سوره» و ویژه‌نامه‌های سینمایی این نشریه را بر عهده داشته است. سرپرستی واحد تلویزیونی حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات اسلامی از سال ۱۳۷۰ و دفتر مطالعات دینی هنر از دیگر وظایف او بوده است. وی سپس به کارگردانی مجموعه‌های جدید «روایت فتح» پرداخت.

از جمله آثار وی می‌توان به کتاب آینه‌ی جادو (درباره‌ی رسانه‌های تصویری و به ویژه سینما) و احتراز روح و شرح تعابیر حضرت امام (ره) و فردایی دیگر (مجموعه‌ی مقالات) اشاره نمود.

سید مرتضی آوینی روز پنج شنبه ۱۹ فروردین ۱۳۷۲ هنگامی که برای تصویربرداری مجموعه‌ی تلویزیونی «روایت فتح» به منطقه‌ی فکه رفته بود، بر اثر انفجار یک مین عمل نشده، به شهادت رسید.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

آهنگرانی، پگاه

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: پگاه آهنگرانی

تاریخ تولد: ۱۳۶۳

دختر منیژه حکمت و جمشید آهنگرانی

متولد ۱۳۶۳ در تهران. تحصیل نیمه تمام در هنرستان موسیقی.

در ۶ سالگی در فیلم گربه آوازخوان بازی کرد. اما شاید در دومین بازی کارنامه هنری اش در سن پانزده سالگی بود که درخشید: بازی در نقش تداعی در فیلم ددختری با کفشهای کتانی. بازی راحت و روانش نظرات مثبتی در پی داشت. تا اینکه جایزه بهترین بازیگر زن را از جشنواره فیلم قاهره بدست آورد. او در اولین تجربه کارگردانی مادرش به نام زندان زنان در سه نقش متفاوت بازی کرده است.

گربه آوازخوان (کامبوزیا پرتوی، ۱۳۶۹)

دختری با کفشهای کتانی (رسول صدرعاملی، ۱۳۷۷)

زندان زنان (منیژه حکمت، ۸۰ – ۱۳۷۹)

روزگار ما (مستند، رخشان بنی اعتماد، ۱۳۸۰)

مکس (سامان مقدم، ۱۳۸۲)

آهی، رضاخان

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۹ ق)، هنرمند. وی از افرادی بود که پس از تأسیس تیاتر ملی در آن فعالیت می‌کرد. تیاتر ملی اولین گروه نمایشی مستقل در ایران بود که فعالیت اصلی آن نمایش در ابعاد وسیع بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ادبیات نمایشی (۴۰ /۲)، سیمای هنرمندان (۳۰۰، ۲۸۲، ۲۷۸).

آئیش، فرهاد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: فرهاد

نام خانوادگی اصلی: آییش

سمت (در بخش های): بازیگران،

بازی در سینما را از سال ۱۳۷۹ و با فیلم شب های تهران (داریوش فرهنگ) آغاز کرد.

بازی در مکس (۱۳۸۲) توانایی های او در عرصه بازیگری سینما را نیز به همگان ثابت کرد. آییش یکی از پیشکسوتان بازی و کارگردانی نمایش در ایران است.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۲ مکس (سامان مقدم) [بازیگر]

۱۳۸۱ عطش (حسین فرح بخش) [بازیگردان]

۱۳۸۱ عروس خوشقدم (کاظم راست گفتار) [بازیگر]

۱۳۸۰ سیندرلا (بیژن بیرنگ مسعود رسام) [بازیگر]

۱۳۸۰ عزیزم من کوک نیستم (محمدرضا هنرمند) [بازیگر]

۱۳۸۰ نورا (محمود شولی زاده) [بازیگر]

۱۳۷۹ شب های تهران (داریوش فرهنگ) [بازیگر]

جوایز و انتخابها

>>کاندید لوح زرین بهترین بازیگر مرد (مکس)

[دوره ۶ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۴]

بابک، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۳ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، نام اصلی: رضا فشنگچی، عروسک گردان، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: چریکه تارا (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)

عمده‌ی فیلمها:

بدبده (کوتاه- مدیر تولید- ۱۳۴۹)، با اجازه (کوتاه- مدیر تولید- ۱۳۵۰)، بیائید تئاتر بازی کنیم (کوتاه- ۱۳۵۵)، ارثیه (۱۳۶۷)، سفر عشق (۱۳۶۷)، ریحانه (۱۳۶۸)، گربه‌ی آوازخوان (۱۳۶۹)، چشمهایم برای تو (۱۳۷۱)، لبه تیغ (۱۳۷۱)، کودکانی از آب و گل (۱۳۷۲)، روز دیدار (۱۳۷۴)، مصائب عاشق فقیر (۱۳۷۴)، مرد آفتابی (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

باختر، کامران

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۵ تهران، تحصیلات: دیپلم طبیعی، شروع بازیگری: گردش روزگار (۱۳۴۷)

عمده‌ی فیلمها:

عبدالله (مشترک با آمریکا- ۱۳۴۷)، گناه مادر (۱۳۴۸)، قهرمانان (مشترک با آمریکا- ۱۳۴۹)، طاهر (۱۳۵۲)، شیخ صالح (۱۳۵۲)، بوسه بر لبهای خونین (۱۳۵۲)، مرگ در باران (۱۳۵۳)، کاروانها (مشترک با آلمان و آمریکا- ۱۳۵۶)، تیغ و ابریشم (۱۳۶۵)، افعی (۱۳۷۱)، طعمه (۱۳۷۱)، ردپای گرگ (۱۳۷۱)، پادزهر (۱۳۷۲)، پرتگاه (۱۳۷۲)، ضربه‌ی توفان (۱۳۷۲)، بلوف (۱۳۷۲)، آرایش مرگ (۱۳۷۳)، مجازات (۱۳۷۳)، آخرین فرصت (۱۳۷۴)، جهنم سبز (۱۳۷۴)، گارد ویژه (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بازغی،پژمان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد ۱۹/۵/۱۳۵۳ در یک خانواده ۵ نفره در تهران به دنیا آمده است. اصل و ریشه خانوادگی اش به شمال ایران و به شهر لاهیجان بر می گردد.

در دوران کودکی به واسطه شغل پدرش در شهرهای مختلف زندگی کرده و تجربیات زیادی را بدست آورده است. پس از تولد ۴ سال در تهران و در منازل سازمانی نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران زندگی کرده و همزمان با پیروزی انقلاب اسلامی ایران به شهر رشت می رود. با شروع جنگ و اعزام پدرش برای محافظت مرزهای آب ایران و خلیج همیشگی فارس به بوشهر رفته. با پایان جنگ به تهران باز می گردد. پس از قبولی در دانشگاه آزاد در لاهیجان برای تحصیل رشته مهندسی معدن به آنجا بر می گردد و از همانجا با سینما آشنا می شود.

در سال ۱۳۷۳ با ورود به سینمای جوانان مرکز گیلان در اولین فیلمش با نام اعتراف ساخته مجید زیم خواه باز می کند. پس از آن به استخدام آژانس دوستی در می آید و به مدت ۲ سال همراه بازیگران خوب این مجموعه علی تاخصوص مرحوم حسین پناهی به ایفای نقش می پردازد. بعد از آژانس به سراغ جوانی مجید قاریزاده می رود و با مسعود جعفر جوزانی به بلوغ می رسد پس از آن به گروه ویژه مهرداد خوشبخت می پیوندد و گمگشته اش را با رامبد جوان پیدا می کند. وی همراه سیروس مقدم با دریایی ها سفر می کند و در سال ۸۰ برای نجات دختری در قفس با قدرت الله صلح میرزایی همراه می شود پس از آن به دوئل با استاد بزرگوارش احمدرضا درویش می پردازد و با تارا و تب توت فرنگی سعید سهیلی و سربازهای جمعه کیمیایی کارش را به پایان می رساند. پس از سایه آفتاب ، نفس تازه می کند و در حال حاضر نیز با سامان مقدم برای سال آینده نفستو حبس کن را آماده می کند. برادر کوچکترش هم علاقه زیادی به این پرده نقره ای دارد و در ۲ فیلم پسران مهتاب و شب برهنه سعید سهیلی بازی کرده است.

دوئل که اکران شد نظر بسیاری نسبت به پژمان و بازی او عوض شد ، بسیاری اذعان داشتند که او جوان بااستعدادی است که تا کنون توانایی هایش را نادیده گرفته اند . اما در واقع بازغی پیش از دوئل این فرصت را نیافته بود که خودش را بشناسد و حضور سینمایی و تلویزیونی اش نتوانسته بود مورد توجه واقع شود و به نوعی می توان گفت که دوره های بازیگری او به پیش از دوئل تبدیل شده است.

بازغی متولد ۱۳۵۳ است و با مدرک مهندسی صنایع از دانشگاه امیر کبیر از سال ۱۳۷۳ وارد سینما شد.

بازغی نخستین بار در اعتراف نقش یک بازیگر را ایفا کرد که البته این کار به نمایش در نیامده و بازی او هیچگاه دیده نشد . سپس مدتی سکوت کرد تا اینکه سال ۱۳۷۵ با مجموعه تلویزیونی آژانس دوستی بازیگری را به طور رسمی آغاز کرد .بازی او در این مجموعه تلویزیونی شاید بی شباهت به شخصیت واقعی او نباشد . جوانی که در سر رویای ستاره سینما شدن داشت . محبوبیت مجموعه باعث شد تا سری بعد آن نیز ساخته شود و بازغی خودش را به خوبی مطرح سازد پس از آن در فیلم جوانی به کارگردانی مجید قادری زاده(۷۷) ظاهر شد که نتوانست کمکی به ارتقای بازیگری او بکند.سل ۷۸ همزمان در یک مجموعه و در یک فیلم سینمایی بازی کرد ابتدا در این مجموعه این یک دادگاه نیست نقش منشی دادگاه را بازی کرد و بعد در بلوغ به همراه ویشکا آسایش ساخته مسعود جعفری جوزانی حضور پیدا کرد . هر دوی این کار ها از دور نمایه ای اجتماعیی برخوردار بودند ، اما نتوانستند پژمان را به سطح مطلوبی برساند.

او همان سال وارد عرصه تبلیغات شد و چهرهاش برای تبلیغ نوعی چای بر روی بیلبورد ها رفت . اما این تجره نا موفق تا به امروز او را از عرضه تبلیغات دور کرد. گروه ویژه مجموعه به سبک سریالهای امدادی خارجی بود که مورد استقبال قرار نگرفت ، اگر چه در مجموعه دریایی ها در همان سال توانست بیشتر خود و توانایی هایش را به نمایش بگذارد . دریایی ها عرصه ای نو در سریال سازی به کارگردانی سیروس مقدم بود که در آن بازغی خود را رویاروی بزرگانی چون حسن فتحی قرار داده بود .

سال ۸۱ سال خوبی برای بازغی به شمار می رفت . بازی همزمان دو کار مجال بیشتر برای خود نمایی این بازیگر به شمار می رفت . دختری در قفس با حضور او و مهناز افشار و کارگردانی قدرت ا.. صلح میرزایی آنطور که انتظار می رفت جلب مخاطب نمی کند، ولی دوئل فرصت بسیار مناسبی بود.

فیلم با هزینه بالایی که صرف ساخت و تبلیغاتش می شود ، سرو صدای فراوانی به راه می اندازد و فروش کم سابقه آن ثابت می کند که با خرج بسیار بالایی می توان درآمد بیشتری داشت ، بازغی در این کار بهترین بازی خود را ارایه می دهد . او در نقش چالش بر انگیز زینال با گریم سنگین دو مقطع جوانی ومیان سالی او را به تصویر می کشد و چنان هئات داوران جشنواره بیست و دوم را تحت تاثیر قرار می دهد که بی درنگ او را کاندیدای دریافت جایزه نقش اول مرد می کنند . دوئل باعث می شود تا پژمان بازغی بهتردیده شود و او هم در این درام جنگی بازی بسیار خوب و دلچسبی را از خود به نمایش می گذارد ، پس از آن نوبت به

همکاری با مسعود کمیایی می رسد که درسربازهای جمعه او را به خدمت می گیرد و بازغی در لباس نظامی همراه با فروتن ، رادان و پولاد کمیایی بازی خوبی ارایه می دهد ، اما تارا و تب توت فرنگی یک شکست تمام عیاربود که اصلا در حد و اندازه های یک کار سینمایی نبود . بعد از این کارها بازغی دوباره به تلویزیوهن بازگشت تا همراه با حامد بهداد و یوسف تیموری در ساخته محمد رضا آهنج با عنوان سایه آفتا ایفای نقش کند.

باقربیگی، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۵۶ اصفهان، تحصیلات: دیپلم، برنده‌ی دیپلم افتخار بهترین بازیگر نوجوان برای فیلمهای «شرم و صبح روز بعد» در یازدهمین جشنواره‌ی فیلم فجر و جشنواره‌ی سیما (۱۳۷۴)، شروع بازیگری: صبح روز بعد (۱۳۷۱)

عمده‌ی فیلمها:

شرم (۱۳۷۱)، نان و شعر (۱۳۷۲)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بایگان، افسانه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۰ تهران، تحصیلات: دیپلم، شروع کار با سریال «سربداران»، برنده‌ی دیپلم افتخار بهترین بازیگر زن در چهاردهمین جشنواره‌ی فیلم فجر (خواهران غریب)، شروع بازیگری: کیلومتر پنج (۱۳۶۱)

عمده‌ی فیلمها:

گمشده (۱۳۶۴)، صفورا (کوتاه- ۱۳۶۴)، حریم مهرورزی (۱۳۶۴)، بگذار زندگی کنم (۱۳۶۵)، تشکیلات (۱۳۶۵)، دبیرستان (۱۳۶۵)، گل مریم (۱۳۶۶)، مکافات (۱۳۶۶)، طوبی (۱۳۶۷)، آخرین مهلت (۱۳۶۸)، شنگول و منگول (۱۳۶۸)، فانی (۱۳۶۸)، دو فیلم با یک بلیت (۱۳۶۹)، گرگهای گرسنه (۱۳۷۰)، قرق (۱۳۷۰)، مریم و میتیل (۱۳۷۱)، آلما (۱۳۷۱)، خوش‌خیال (۱۳۷۱)، حمله‌ی خرچنگها (۱۳۷۱)، اتل متل توتوله (۱۳۷۱)، بی‌قرار (۱۳۷۱)، آنها که دوست دارند (۱۳۷۱)، شکوه بازگشت (۱۳۷۱)، تصادف (۱۳۷۲)، روز دیدنی (۱۳۷۳)، مجازات (۱۳۷۳)، خواهران غریب (۱۳۷۴)، تپش مرگ (۱۳۷۴)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بختیاری،بهنوش

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

بهنوش بختیاری بازیگری که در اکثر ساخته‌های مهران مدیری حضور داشته و با نقش‌های متفاوت بر محبوبیت خود در بین سریال‌های تلویزیون افزوده است.

بهنوش بختیاری متولد ۲۹/۲/۱۳۵۴ در بیمارستان اقبال تهران و ساکن شهرک ژاندارمری است.

پدرش بختیاری و مادرش تهرانی است. بهنوش عضو آخر یک خانواده ۶ نفری است. یک خواهر و دو برادر بزرگ‌تر از خود دارد که هر سه متاهلند.

در رشته مترجمی زبان لیسانس گرفته و با توجه به علاقه فراوانی که به این رشته دارد به محض این‌که فرصتی پیدا کند، به سراغ این رشته و ترجمه متون می‌رود.

با توجه به شایعات فراوانی که در مورد ازدواج او بر سر زبان‌هاست هنوز مجرد است و به قول خودش شاید اصلا ازدواج نکند. با مجموعه هوای تازه ساخته محمد رحمانیان پا به عرصه بازیگری گذاشت و بعد از آن در مجموعه‌های وکیل محله، خانه قدیمی، سایه‌ها و معجزه وکیل هم بازی کرد.

قبل از بازیگری به عنوان منشی صحنه فعالیت می‌کرد که این کار او را بسیار مسئولیت‌پذیر و منظم بار آورد که پایه‌گذار موفقیت‌های او در بازیگری بود.

سال ۷۵ به مدت یک سال زیرنظر خانم مهتاب نصیرپور در مدرسه رسام هنر دوره یک ساله تئاتر را گذراند که به واسطه آن با ادبیات بازیگری آشنا شد.

به موسیقی علاقه فراوانی دارد، پدرش هم در این وادی کار می‌کند و یکی از دو برادرش هم در زمینه موسیقی فعال است.

در مجموعه زیر آسمان شهر(۳) و ورود ممنوع ممنوع به عنوان دستیار کارگردان در کنار مهران غفوریان حضور داشت.

علاقه زیادی به فوتبال ندارد اما فوتبال‌های ملی رادنبال می‌کند در صورتی که فرصت پیدا کند به ورزش بدنسازی می‌پردازد.

علاقه‌ای به بیزینس ندارد. به قول خودش هر کسی جلوی او از پول و حساب و کتاب حرف بزند احساس می‌کند او سرگرم صحبت به زبان اسپانیایی است.

عاشق خطاطی است و خیلی دلش می‌خواهد این هنر را به صورت حرفه‌ای دنبال کند.

با توجه به مشغله کاری فراوان زیاد به کارهای خانه‌داری و آشپزی نمی‌رسد اما بسیار منظم و خوش‌سلیقه است. چلوکباب از غذاهای مورد علاقه اوست.

عاشق لهجه بختیاری پدرش است اما خودش به لهجه بختیاری صحبت نمی‌کند.

علاقه فراوانی به مسافرت دارد. آخرین مسافرتش به شهر مقدس مشهد بود و سرعین اردبیل به یادماندنی‌ترین نقطه‌ای بود که به مسافرت رفته است. علاقه فراوانی به مطالعه دارد و تا فرصتی به دست آورد به مطالعه می‌پردازد. او عاشق مطالعه کتاب‌های روان‌شناسی و رمان است. آخرین کتابی که مطالعه کرده سلاخ خانه شماره ۵ بود.

در دوران کودکی برخلاف بسیاری از بچه‌ها که خیلی شلوغ و شر هستند دختر آرام و دوست‌داشتنی بوده.

به موسیقی کلاسیک علاقه فراوانی دارد و از بین خوانندگان پاپ به صدای رضا صادقی، مرحوم ناصر عبداللهی و مازیار علاقه فراوانی دارد.

در صورتی که وقت کند به سینما می‌رود. او سعی می‌کند همه فیلم‌های روز را ببیند. آخرین فیلمی که در سینما دیده «وقتی همه خواب بودن» است.

علاقه فراوانی به مهمانداری هواپیما دارد. او پذیرایی در اوج آسمان را عاشقانه دوستدارد.

از خواندن شعر لذت می‌برد، اما اصلا نمی‌تواند شعر بگوید و یا شعر حفظ کند ولی بسیار روحیه رمانتیکی دارد.

آخرین کارهـایش مسـتند ایرانگردی و کار ۹۰ دقیقه‌ای «یـک روزی زنجیرش رو پـاره می‌کنم» سـاخته آقای عباسـی است که هنوز پخش نشده.

به بازی خانم‌ها ثریا قاسمی، مریلا زارعی، گوهر خیراندیش، لیلا حاتمی، سحر ولدبیگی و شقایق دهقان علاقه فراوانی دارد.

تا به حال در اکثر کارهای مهران مـدیری به ایفای نقش پرداخته و در اکثر نقش‌هایش موفق ظاهر شـده است، به هیچ عنوان از بازی کسی ایراد نمی‌گیرد و اهل بدگویی نیست.

برای بازی چنـدین پیشنهاد دارد که به خاطر بازی در مجموعه باغ مظفر به پیشـنهادهایش جواب نه داده. او شـرط بازی در کارهای روتین را متن و کارگردان و عوامل خوب عنوان می‌کند

بخشایی، شاهپور

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۳ رشت، تحصیلات: دیپلم ادبیات و هنر، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۲۹، شروع بازیگری: تقدیر چنین بود (۱۳۳۳)

عمده‌ی فیلمها:

لغزش (۱۳۳۳)، امیرارسلان نامدار (۱۳۳۴)، برای تو (۱۳۳۴)، مستشار جزیره (۱۳۳۵)، فردا روشن است (۱۳۳۹)، بهشت دور نیست (۱۳۴۸)، ناخـدا باخدا (۱۳۵۲)، دکتر و رقـاصه (۱۳۵۳)، عبـور از مرز زنـدگی (۱۳۵۴)، رامشگر (۱۳۵۵)، تلافی (۱۳۵۶)، پرواز به سوی مینو (۱۳۵۹)، مرز (۱۳۶۰)، بازرس ویژه (۱۳۶۱)، جایزه (۱۳۶۲)، بالاش (۱۳۶۲)، سناتور (۱۳۶۲)، حادثه (۱۳۶۳)، برگ و باد (۱۳۶۳)، پایگاه جهنمی (۱۳۶۳)، محکومین (۱۳۶۳)، اتوبوس (۱۳۶۴)، سامان (۱۳۶۴)، تصویر گمشده (کوتاه- ۱۳۶۵)، هشت و نیم شب (۱۳۶۵)، دست نوشته‌ها (۱۳۶۵)، حماسه‌ی دره‌ی شـیلر (۱۳۶۵)، تـا انتهای حضور (کوتاه- ۱۳۶۵)، هشـت و نیم شب (۱۳۶۵)، دست نوشته‌ها (۱۳۶۵)، حماسه‌ی دره شیلر (۱۳۶۵)، تـا انتهای حضور (کوتاه- ۱۳۶۶)، گرفتار (۳۶۶)، شهری چون بهشت (کوتاه- ۱۳۶۷)، دلـار (۱۳۶۷)، شب حـادثه (۱۳۶۷)، رانـده شده (۱۳۶۸)، تبعیـدیها (۱۳۷۰)، عشـق من شـهر من (۱۳۷۰)، دو نفر و نصـفی (۱۳۷۰)، ناصرالدین شاه... (۱۳۷۰)، راز گل شب بو (۱۳۷۱)، ضربه‌ی توفان (۱۳۷۱)، مرد نامرئی (۱۳۷۳)، کچل عاشق (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بخشی، عنایت‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۴ طالقان، همسـر سـیمین بازرجانی (نویسنده فیلمنامه)، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۴۵، بازی در تئاتر از ۱۳۴۲، شروع بازیگری: آقای هالو (۱۳۴۹)

عمده‌ی فیلمها:

صمـد و قـالیچه‌ی حضـرت سـلیمان (۱۳۵۰)، لـوطی (۱۳۵۰)، صـمد و سـامی، لیلاـ و لیلی (۱۳۵۱)، خواسـتگار (۱۳۵۱)، ستارخان

(۱۳۵۱)، تنگنا (۱۳۵۲)، تنگسیر (۱۳۵۲)، صمد آرتیست می‌شود (۱۳۵۳)، اسرار گنج دره‌ی جنی (۱۳۵۳)، مسلخ (۱۳۵۳)، صمد خوشبخت می‌شود (۱۳۵۴)، زنبورک (۱۳۵۴)، شرف (۱۳۵۴)، گوزنها (۱۳۵۴)، چلچراغ (۱۳۵۵)، بت‌شکن (۱۳۵۵)، جای امن (۱۳۵۶)، شب آفتابی (۱۳۵۶)، فریاد زیر آب (۱۳۵۶)، بوی گندم (۱۳۵۷)، انفجار (نمایش داده نشد- ۱۳۵۸)، خیابانی‌ها (نمایش داده نشد- ۱۳۵۸)، شیطان (۱۳۵۸)، پرواز در قفس (۱۳۵۹)، دانه‌های گندم (۱۳۵۹)، موج طوفان (۱۳۵۹)، طلوع انفجار (۱۳۶۰)، تفنگدار (۱۳۶۱)، بنفشه‌زار (نمایش داده نشد- ۱۳۶۲)، بازجویی (۱۳۶۲)، بالاش (۱۳۶۲)، سناتور (۱۳۶۲)، محکومین (۱۳۶۳)، سیاه راه (۱۳۶۳)، میرزا کوچک خان (۱۳۶۳)، پیراک (۱۳۶۳)، سردار جنگل (۱۳۶۳)، صاعقه (۱۳۶۳)، صاعقه (۱۳۶۳)، مشت (۱۳۶۳)، تفنگ شکسته (۱۳۶۴)، مدرک جرم (۱۳۶۴)، یوزپلنگ (۱۳۶۴)، جدال (۱۳۶۵)، خبرچین (۱۳۶۶)، ترن (۱۳۶۶)، شکار (۱۳۶۶)، محموله (۱۳۶۶)، محموله (۱۳۶۶)، دلار (۱۳۶۷)، ستاره و الماس (۱۳۶۷)، ۵۳ نفر (۱۳۶۸)، انفجار در اتاق عمل (۱۳۷۰) دلشدگان (۱۳۷۰)، مسافران (۱۳۷۰)، قربانی (۱۳۷۰)، زندان دیو (۱۳۷۱)، آخرین خون (۱۳۷۲)، روز واقعه (۱۳۷۳)، دشمن (۱۳۷۴)، فرار (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بدخشانی، بهرام

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: بهرام بدخشانی

تاریخ تولد: ۱۳۳۷

فارغ التحصیل فیلمبرداری از مدرسه عالی تلویزیون و سینما در سال ۱۳۵۷.

همسر بهناز نازی (بازیگر و طراح صحنه و لباس).

شروع فعالیت سینمایی با فیلم « گال » (ابوالفضل جلیلی) به عنوان دستیار فیلمبردار در سال ۱۳۶۵. قهرمان (سیامک اعتمادی، ۱۳۶۹)

آشیانه (اسماعیل براری، ۱۳۷۰)

سایه های هجوم (بهرام بدخشانی، ۱۳۷۱)

ایلیا نقاش جوان (ابوالحسن داودی، ۱۳۷۱)

عبور از تله (غلامرضا رمضانی، ۱۳۷۲)

بوی خوش زندگی (ابوالحسن داودی، ۱۳۷۳)

مادرم گیسو (سیامک شایقی، ۱۳۷۴)

تعقیب (علی عبدالعلی زاده، ۱۳۷۴)

بزرگ خیلی بزرگ (فرزین مهدی پور، ۱۳۷۵)

شب روباه (همایون اسعدیان، ۱۳۷۵)

زندگی (اصغر هاشمی، ۱۳۷۶)

هیوا (رسول ملاقلی پور، ۱۳۷۷)

مرد بارانی (ابوالحسن داودی، ۱۳۷۸)

دایره (جعفر پناهی، ۱۳۷۸)

چتری برای دو نفر (احمد امینی، ۱۳۷۹)

دوئل (احمدرضا درویش، ۱۳۸۱)

بید مجنون (مجید مجیدی، ۱۳۸۳)

دیشب باباتو دیدم آیدا (رسول صدرعاملی، ۱۳۸۳)

کافه ستاره (سامان مقدم، ۱۳۸۴)

تقاطع (ابوالحسن داودی، ۱۳۸۴)

جوایز و انتخابها

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (آخر بازی)

[دوره ۱۹ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۹]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (مرد بارانی)

[دوره ۱۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۸]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (من ترانه پانزده سال دارم)

[دوره ۲۰ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۰]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (دوئل)

[دوره ۲۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۲]

>>کاندید تندیس زرین بهترین فیلمبرداری (تقاطع)

[دوره ۱۰ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۵]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (تقاطع)

[دوره ۲۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۴]

>>کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (دیشب باباتو دیدم آیدا)

[دوره ۶ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۴]

>>۱ - بهترین فیلمبرداری سال (دوئل)

[دوره ۱۹ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۳]

>>۴ - چهارمین فیلمبرداری سال (بمانی)

[دوره ۱۷ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۱]

>>۳ - سومین فیلمبرداری سال (من ترانه پانزده سال دارم)

[دوره ۱۷ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۱]

>>کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (دوئل)

[دوره ۵ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۴]

>>برنده تندیس زرین بهترین فیلمبرداری (دایره)

[دوره ۵ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۰]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (هیوا)

[دوره ۱۷ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۷]

>>برنده دیپلم افتخار بهترین فیلمبرداری (سایه های هجوم)

[دوره ۱۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۱]

بدیعی،عسل

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

گذراندن سه ترم از دوره نمایش در دانشگاه آزاد اسلامی. شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم بودن یا نبودن (کیانوش عیاری) در سال ۱۳۷۶.

با بازی در اولین حضور سینمایی اش بودن یا نبودن خوش درخشید اما هیچگاه تنوانست در فیلمهای بعدی این موفقیت را تکرار کند. نام اصلی: عسل

نام خانوادگی اصلی: بدیعی

سمت (در بخش های): بازیگران،

....

تاریخ تولد: ۱۳۵۶

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

....

مدرک تحصیلی: لیسانس تغذیه

روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان

>>فریبرز عرب نیا (شوهر)

بیوگرافی

فارغ التحصیل تغذیه از دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۷۹.

همسر فریبرز عرب نیا (بازیگر)

گذراندن سه ترم از دوره نمایش در دانشگاه آزاد اسلامی.

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم بودن یا نبودن (کیانوش عیاری) در سال ۱۳۷۶.

با بازی در اولین حضور سینمایی اش بودن یا نبودن خوش درخشید اما هیچگاه تنوانست در فیلمهای بعدی این موفقیت را تکرار کند.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۴ پروانه ای در مه (محمدجواد کاسه ساز) [بازیگر]

۱۳۸۲ شمعی در باد (پوران درخشنده) [بازیگر]

۱۳۷۹ از صمیم قلب (بهرام کاظمی) [بازیگر]

۱۳۷۹ هفت پرده (فرزاد مؤتمن) [بازیگر]

۱۳۷۸ دست های آلوده (سیروس الوند) [بازیگر]

۱۳۷۶ بودن یا نبودن (کیانوش عیاری) [بازیگر]

جوایز و انتخابها

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (دست های آلوده)

[دوره ۱۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۸]

برجسته، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۲ تهران، نام اصلی: غلامعلی برجسته، تحصیلات: دیپلم، تهیه‌کننده- مدیر تولید. شروع بازیگری: بازرس ویژه (۱۳۶۱)

عمده‌ی فیلمها:

بالاش (۱۳۶۲)، پایگاه جهنمی (۱۳۶۳)، مشت (۱۳۶۳)، عقابها (۱۳۶۳)، کمینگاه (۱۳۶۶)، زیر بامهای شهر (۱۳۶۸)، آخرین مهلت (۱۳۶۸)، خواستگاری (۱۳۶۸)، بازارچه (کوتاه- ۱۳۶۸)، جستجو در جزیره (تهیه‌کننده، بازیگر- ۱۳۶۹)، تبعیدیها (۱۳۷۰)، خانه خلوت (۱۳۷۰)، شتابزده (۱۳۷۰)، راز گل شب بو (۱۳۷۲)، ضربه آخر (۱۳۷۲)، در کمال خونسردی (مدیر تولید- ۱۳۷۳)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

برزویه، بابک

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بابک برزویه متولد ۱۳۴۸ در تهران، لیسانس عکاسی از دانشگاه تهران و لیسانس کارگردانی و بازیگری از دانشگاه آزاد است. از دیگر فعالیت های وی تدریس رشته گرافیک و عکاسی، دبیر جشنواره عکس پیام و عکاسی صنعتی و تبلیغاتی می باشد.

●بازیگر : (۶)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۵۰)

۱ - سن پترزبورگ (۱۳۸۸)

۲ - یکی بود یکی نبود (۱۳۷۹)

۳ - کمکم کن (۱۳۷۷)

۴ - سفر به چزابه (۱۳۷۴)

۵ - ایلیا، نقاش جوان (۱۳۷۰)

۶ - مدرسه ای که می رفتیم (۱۳۵۹●) عکس : (۲۰)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)

۱ – محاکمه در خیابان (۱۳۸۷)

۲ – مظفرنامه (۱۳۸۶)

۳ – اخراجیها (۱۳۸۵)

۴ – زن بدلی (۱۳۸۵)

۵ – باغ فردوس، پنج بعد از ظهر (۱۳۸۴)

۶ – حکم (۱۳۸۴)

۷ – جایی برای زندگی (۱۳۸۳)

۸ – این زن حرف نمی زند (۱۳۸۱)

۹ – بانوی من (۱۳۸۱)

۱۰ – قارچ سمی (۱۳۸۰)

۱۱ – یکی بود یکی نبود (۱۳۷۹)

۱۲ – کمکم کن (۱۳۷۷)

۱۳ – هیوا (۱۳۷۷)

۱۴ – خفاش (۱۳۷۶)

۱۵ – پدر (۱۳۷۴)

۱۶ – سفر به چزابه (۱۳۷۴)

۱۷ – نجات یافتگان (۱۳۷۴)

۱۸ – نان و شعر (۱۳۷۲)

۱۹ – سایه های هجوم (۱۳۷۱)

۲۰ – ایلیا، نقاش جوان (۱۳۷۰)

برسوزیان، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۴ تهران، تحصیلات: دیپلم، مدیر تولید، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۳ در تئاتر لاله‌زار

شروع بازیگری: کوچ (۱۳۵۶)

عمده‌ی فیلمها:

رفاقت (۱۳۵۶)، سرنوشت‌سازان (۱۳۵۳۸)، عصیانگران (۱۳۶۰)، مرگ سفید (۱۳۶۲)، مردی که زیاد می‌دانست (۱۳۶۳)، مدرک جرم (۱۳۶۴)، طائل (۱۳۶۴)، آتش در زمستان (۱۳۶۴)، میهمانی خصوصی (۱۳۶۵)، معما (۱۳۶۵)، لنگرگاه (۱۳۶۷)، ساوالان (۱۳۶۸)، پوتین (۱۳۷۰)، بندر مه‌آلود (۱۳۷۱)، چشم شیطان (۱۳۷۲)، دمرل (۱۳۷۲)، بازی با مرگ (۱۳۷۳)، سفر (مدیر تولید- ۱۳۷۳)، یحیی (۱۳۷۴).

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بروفه،زیبا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

در تلویزیون با مجموعه زیر گنبد کبود (بهمن زرین پور) و سپس با مجموعه دلبندم (رضا عطاران) شناخته شد. اما شاید بهترین نقش آفرینی وی در فیلم پر پرواز (خسرو معصومی) باشد. بازی او در این فیلم شاید یکی از نقاط قوت معدود فیلم باشد که زیبا بروفه به بهترین شکل ممکن از پس آن برآمده است. نام اصلی: زیبا

نام خانوادگی اصلی: بروفه

سمت (در بخش های): بازیگران،

....

تاریخ تولد: ۱۳۵۴

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

....

مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل حقوق قضایی

روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان

>>پیام صابری (شوهر)

بیوگرافی

فارغ التحصیل حقوق قضایی از دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۷۸.

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم شب روباه (همایون اسعدیان) در سال ۱۳۷۵.

با سریال خانه شلوغ (علی شوقیان، ۱۳۷۳) بازیگری را آغاز کرد.

در تلویزیون با مجموعه زیر گنبد کبود (بهمن زرین پور) و سپس با مجموعه دلبندم (رضا عطاران) شناخته شد. اما شاید بهترین نقش آفرینی وی در فیلم پر پرواز (خسرو معصومی) باشد. بازی او در این فیلم شاید یکی از نقاط قوت معدود فیلم باشد که زیبا بروفه به بهترین شکل ممکن از پس آن برآمده است.

اگر زیبا بروفه دست به انتخاب درست بزند شاید در سینما بتواند بسیار موفق تر از تلویزیون باشد

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۱ دوشیزه (محمد درمنش) [بازیگر]

۱۳۸۰ بی همتا (جهانگیر جهانگیری) [بازیگر]

۱۳۸۰ مانی و ندا (پرویز صبری) [بازیگر]

۱۳۷۹ پر پرواز (خسرو معصومی) [بازیگر]

۱۳۷۵ شب روباه (همایون اسعدیان) [بازیگر]

برومند، زری

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۵ تهران، تحصیلات: سیکل، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: رهایی (۱۳۶۱)

عمده‌ی فیلمها:

مترسک (۱۳۶۲)، عقابها (۱۳۶۳)، یک روز گرم (۱۳۶۳)، کفشهای میرزا نوروز (۱۳۶۴)، یوزپلنگ (۱۳۶۴)، گرفتار (۱۳۶۶)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بزرگ نیا، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: محمدرضا

نام خانوادگی اصلی: بزرگ نیا

سمت (در بخش های): تهیه و تولید،فیلمنامه،کارگردانی،

تاریخ تولد: ۱۳۲۳

محل تولد: مشهد

ملیت: ایران

مدرک تحصیلی: فوق دیپلم کارگردانی سینما بیوگرافی :

فوق دیپلم کارگردانی از مدرس عالی تلویزیون و سینما.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم" پستچی ("داریوش مهرجویی) به عنوان دستیار کارگردان در سال ۱۳۵۰.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۲ جایی برای زندگی (محمدرضا بزرگ نیا) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۷۵ طوفان (محمدرضا بزرگ نیا) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۷۲ جنگ نفت کش ها (محمدرضا بزرگ نیا) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۶۷ کشتی آنجلیکا (محمدرضا بزرگ نیا) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۶۵ میهمانی خصوصی (حسن هدایت) [فیلمنامه نویس]

۱۳۶۴ آتش در زمستان (حسن هدایت) [مدیر تولید]

۱۳۵۹ ۱۹۳۶ (محمدرضا بزرگ نیا حسن قلی‌زاده) [کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]

۱۳۵۰ پستچی (داریوش مهرجویی) [دستیار کارگردان]

جوایز و انتخابها:

>>برنده سیمرغ بلورین جایزه ویژه هیات داوران (جایی برای زندگی)

[دوره ۲۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۳]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (جایی برای زندگی)

[دوره ۲۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۳]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (جایی برای زندگی)

[دوره ۲۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۳]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (جنگ نفت کش ها)

[دوره ۱۲ جشنواره فیلم فجر (فیلم دوم) - سال ۱۳۷۲]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (جنگ نفت کش ها)

[دوره ۱۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۲]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (جنگ نفت کش ها)

[دوره ۱۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۲]

>>۲ - دومین فیلم سال (کشتی آنجلیکا)

[دوره ۴ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۶۸]

>>۱۰ - دهمین فیلم سال (جنگ نفت کش ها)

[دوره ۹ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۷۳]

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

بزرگی، مهین

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۱) صدای مهین بزرگی در تمام دهه ی چهل خورشیدی از رادیو و تلویزیون شنیده شد. بیشتر صدایش در ساعت ده هرشب از برنامه" تابستان شب "رادیو شنیده می شد. صدای او در برنامه های" داستان شب "و سایر نمایش های رادیویی که ساعت یک بعدازظهر روزهای جمع و تعطیل در قالب نمایش های رادیویی تنظیم شده بود، در کالبد قهرمانان حضوری استوار داشت. از اواخر دهه چهل با پیدایش و همه گیر شدن تلویزیون در کشور در سریال ها به جای بازیگران مختلفی حرف زد. صدایش ویژگی خاصی داشت و بیشتر در کنار توران مهرزاد ، مهین دیهیم، ژاله علووو و شمسی فضل اللهی در نمایشنامه ها به جای زنان مسن و میان سال حرف می زد . او جوان بود، اما صدایش را با زنان مسن هماهنگ می کرد. مهین بزرگی به اتفاق مهین کسمایی (برادرزاده علی کسمایی) ، جزو اولین گویندگان زن سینمای ایرانبودند و به جای بسیاری از زنان سینمای ایران وجهان حرف زدند. تخصص مهین بزرگی در صداپیشگی ، تیپ گویی بود. این پدیده کار هر دوبلوری نیست. سراسر دهه چهل و اوایل دهه پنجاه ردپای صدای مهین بزرگی در دوبله فیلم ها را می توان دید. نسل نوجوان و جوان دهه چهل با نام و صدای او آشنا بوده و ده ها اثری که او از آن طریق

صدایش شنیده شد را به خاطر دارند. نگارنده ده ها نمایش رادیویی با صدای پیچیده او را در نقش های گوناگون نمایشنامه ها به خاطر دارد. زنانی که مهین بزرگی به جایشان صحبت می کرد، عموماً زنانی باوقار و قدرتمند و میان سال بودند.

۲) مهین بزرگی با نام اصلی فاطمه ابوالقاسم تبریزی در یازدهم خرداد ۱۳۱۴ در خانواده ای مذهبی و آذری زبان چشم به دنیا گشود. تحصیلات خود را تا مقطع متوسطه ادامه داد. هنوز دوران دبیرستان را به پایان نرسانده بود که علی کسمایی او را برای حرف زدن به جای یکی از بازیگران مستی عشق (اسماعیل کوشان، ۱۳۳۰) دعوت کرد و او در این فیلم به جای گلناز(معصومه خاکیار) حرف زد. این فیلم خانوادگی در بیست و هفتم شهریور ۱۳۳۰ در سینماهای هما و متروپل اکران شد. پس از پایان دبیرستان او حرفه دوبلوری را به صورت جدی دنبال کرد که هم شغل او شد و هم به علاقمندی او پاسخ مثبت می داد. مهین بزرگی همزمان در کنار کار دوبله عصرها در هنرستان هنرپیشگی تهران تحصیل بازیگری می کرد . در آن دوره دکتر نامدار، عنایت الله شیبانی و علی اصغر گرمسیری در آن هنرستان تدریس بازیگری می کردند. در همان دوره که مهین بزرگی درس بازیگری می خواند، ناصر ملک مطیعی و آذر دانش همکلاسی های او بودند.

۳) این که چرا او نام مهین بزرگی را برای خود برگزید ، به شرایط اجتماعی و خانوادگی آن دوره بر می گردد. این را از زبان خودش بخوانیم:« سال ۱۳۴۲ از بنده دعوت شد تا به رادیو بروم و در برنامه های داستان های شب گویندگی کنم. اولین بار داستانی را با اکبر مشکین به نام" هردمبیل "کار کردم. این داستان خیلی قشنگ بود و من در آن نقش خوبی داشتم. شب ها پدر من این داستان را گوش می داد و به ما می گفت از این زن یاد بگیرید و بشنوید در این داستان چه می گوید . او نمی دانست که آن زن من هستم. برای این که من نگفته بودم در رادیو هستم و به همین خاطر هم نام مهین بزرگی را برای خودم انتخاب کردم، چون اگر پدرم می فهمید مخالفت می کرد.»

۴) مهین بزرگی در سال ۱۳۳۰ به دعوت صمد صباحی به تئاتر پارس رفت و با علی تابش در نمایشنامه" شاهزاده و گدا "بازی کرد. او در تئاتر فردوسی هم حضور یافت و در چند نمایشنامه ایفای نقش کرد.همکاران این دوره او فروغ سهامی و پرویز بهرام بودند. در یکی از شب ها که ایشان قرار بود از سالن تئاتر خارج شود به طور اتفاقی با یکی از بازیگران سینمای ایران آشنا شد که از او خواسته شد در استودیو عصر طلایی در دوبله یک فیلم عربی به جای سامیه جمال حرف بزند . با دوبله این فیلم و تأیید صدایش کار حرفه ای او به مثابه دوبلور آغاز شد که همه عمر را در برگرفت . او برای اولین بار در فیلمی به کارگردانی عطاالله زاهد بازی کرد. مهین بزرگی در دوره اوج دوبله فیلم ها عمدتاً به جای ایران قادری و ایران دفتری حرف زد، اما پس از انقلاب عمدتاً به جای پروین سلیمانی صحبت می کرد. تصادف روزگار این که هنوز پانزده روز از فوت پروین سلیمانی نمی گذشت که مهین بزرگی هم از دنیا رفت.

۵) مهین بزرگی به جای بازیگران معروف سینمای جهان حرف زد، از جمله در ملکه آفریقا/ قایق افریکن کوئین (جان هیوستن ، ۱۹۵۱) به جای کاترین هپبرن حرف زد. در دوبله این فیلم منوچهر زمانی همکار مهین بزرگی بود. مهین بزرگی چند سال پیش درباره دوبله گفت:«آن زمان ها شخصیت ها برایم خیلی اهمیت داشتند، ولی الان دیگر اهمیتی ندارند. الان برایم این مهم است که در خانه نمانم. در خانه افسرده می شوم . چقدر می توانم تلویزیون نگاه کنم یا کتاب بخوانم؟»

۶) او به جای بازیگران زن سینمای ایران در فیلم های مستأجر ، دیدار در استانبول ، گریز و... حرف زد. در سریال آینه به جای پروین سلیمانی صحبت کرد. به جای مهری ودادیان در سریال باغ گیلاس و فرخ لقا هوشمند در سریال به او بگویید دوستش دارم و صدیقه کیانفر در سریال فاصله صحبت کرد. در سریال معروف و طولانی دور از خانه (اوشین) که در دهه شصت از تلویزیون پخش شد، به جای مادربزرگ اوشین صحبت کرد. در سریال های خارجی چون بازرس ، خانم مارپل ، درِک ، معلم جزیره ، بینوایان ، در برابر باد، رؤیای سبز و... به جای خانم های مسن حرف زد در کارتون های سفرهای کمون ، نیکو ، دامبو و ماجراهای هاکلبری فین

به جای چند شخصیت کارتونی صحبت کرد.

۷) آخرین بار نیکی کریمی ، مهین بزرگی را در فیلم خود چند روز بعد شرکت داد و از او نقش کوتاهی ضبط کرد.مهین بزرگی از دوبلورهای پیشکسوت و از نسل اول گویندگان فیلم بود. او از سال ۱۳۳۵ وارد کار دوبله شد و تا پایان عمر این حرفه را عاشقانه دوست داشت . وی هیچ گاه ازدواج نکرد وقتی درگذشت ۷۴ ساله بود.

۸)در مراسم خاکسپاری زنده یاد بزرگی ، چند تن از همکارانش این گونه یاد او را گرامی داشتند. زهره شکوفنده گفت:«خانم بزرگی مادر دوبله ایران و مادر همه بود . همه ما از او خاطرات خوبی داریم ؛ از محبت ها ، معرفت و کمک هایش . پنج شش سالی سایه اش بالای سرم بود. واقعا انگار مادرم را از دست داده ام.» ناصر ممدوح اظهار داشت:«با فوت هریک از بزرگان دوبله مانند شادوران بزرگی ، گوشه ای از قلب ما با آن ها می رود.» محمود قنبری نیز گفت:«نخستین فیلم های فارسی با گویندگی او شروع شد و ایشان در دوبله آثار خوب زیادی از خود بر جای گذاشته است. بهترین نقشی که مرحوم بزرگی گفته ، صداپیشگی به جای زنده یاد پروین سلیمانی است. نکته جالب این که این دو خیلی به هم علاقمند بودند و زود به هم پیوستند.»

از زبان خود

کلاس ششم ابتدایی بودم که توسط آقای علی کسمایی برای دوبله فیلم مستی عشق (۱۳۳۰) به استودیوی تخت جمشید دعوت شدم . این فیلم ساخته اسماعیل کوشان بود و در آن حسین دانشور، معصومه خاکیار،محسن مهدوی ، بهرام سی یر، مسعود شرافت و... بازی می کردند که من به جای معصومه خاکیار حرف زدم. من ، مهین کسمایی ، توران مهرزاد ، مهین دیهیم، ژاله علو و... نخستین گویندگان زن ایرانی بودیم و کارمان آن قدر خواهان داشت که اگر در استودیویی مشغول کار بودیم ، استودیوهای دیگر صبر می کردند کار ما تمام شود تا با وقت قبلی بتوانند ما را به خدمت بگیرند. اولین فیلم خارجی که در آن حرف زدم [دوبله اول] برنج تلخ (جوزپه دسانتیس) بود که در شهاب فیلم دوبله شد و مرحوم محمود نوذری صدابردار کار بود. از دیگر استودیوهایی که در آن زمان بیشترین کارها را در آن ها انجام دادم، می توان به پارس فیلم ، برنا فیلم و ... اشاره کرد. من از ابتدای جوانی تیپ می گفتم و با استفاده از عوض کردن صدا ، خارج کردن صدا از نقاط مختلف حنجره و... صداسازی (اغلب به جای زنان توانمند و مقتدر) می کردم. منابع زندگینامه :منبع:نشریه صنعت سینماشماره۸۴

بسیم، محرم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۲۹۹ باکو، نام اصلی محرمعلی بسیم، تحصیلات: ابتدایی زبان روسی، از بنیانگذاران تئاتر آذری در تهران، مهارت در نواختن تار، فعالیت در تلویزیون . شروع بازیگری: سرایدار (۱۳۵۵)

عمده‌ی فیلمها:

مفسدین (نمایش داده نشد– ۱۳۵۸)، شجاعان ایستاده می‌میرند (نمایش داده نشد– ۱۳۵۸)، نیت (کوتاه– ۱۳۶۲)، میلاد (۱۳۶۲)، مرگ سفید (۱۳۶۲)، خاک و خون، دیوار سفید (کوتاه– ۱۳۶۲)، یک روز گرم (۱۳۶۳)، جدال (۱۳۶۵)، تیغ و ابریشم (۱۳۶۵)، خانه‌ی ابری (۱۳۶۵)، عینک (کوتاه– ۱۳۶۶)، شکار (۱۳۶۶)، غریبه (۱۳۶۶)، گلنار (۱۳۶۷)، پدربزرگها... (کوتاه– ۱۳۶۷) دو سرنوشت (۱۳۶۸)، خانه‌ی پدری (کوتاه– ۱۳۶۹)، پرواز را به خاطر بسپار (۱۳۷۱)، چهارشنبه عزیز (۱۳۷۱)، ضربه‌ی آخر (۱۳۷۲)، می‌خواهم زنده بمانم (۱۳۷۳)، افسانه دو خواهر (۱۳۷۳)، کوچه و موزه (۱۳۷۳)، بازیهای پنهان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بصیری، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۶ یزد، برادر ناتنی امیر مولایی (بازیگر)، تحصیلات: ششم ابتدایی، شروع کار با ایفای نقشهای کوتاه، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: قهوه‌خانه‌ی قنبر (۱۳۴۸)

عمده‌ی فیلمها:

پل (۱۳۵۰)، سوته دلان (۱۳۵۶)، شارلوت به بازارچه می‌آید (۱۳۵۶)، ارثیه (۱۳۵۷)، از فریاد تا ترور (۱۳۵۹)، طلوع انفجار (۱۳۶۰)، دادشاه (۱۳۶۲)، مردی که زیاد می‌دانست (۱۳۶۳)، گلهای داوودی (۱۳۶۳)، دستفروش (۱۳۶۵)، جمیل (۱۳۶۶)، گراند سینما (۱۳۶۷)، مرثیه (۱۳۶۷)، زرد قناری (۱۳۶۷)، مادر (۱۳۶۸)، دو سرنوشت (۱۳۶۸)، مجنون (۱۳۶۹)، چهارشنبه عزیز (۱۳۷۱)، خسوف (۱۳۷۱)، الوالو من جوجوام (۱۳۷۳)، مهریه‌ی بی‌بی (۱۳۷۳)، خانه‌ی پدری (۱۳۷۳)، روز دیدار (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بقایی، بهروز

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بهروز بقایی

متولد ۱۳۳۲ در تهران است. فعالیت خود در زمینه تاتر را با نمایش لبخند با شکوه آقای گیل در سال ۱۳۵۲ آغاز کرد و در سال ۱۳۵۹ با فیلم سینمایی تاریخ سازان(هادی صابری) فعالیت سینمایی خود را نیز آغاز کرد. بقایی همچنین دانش آموخته بازیگری و کارگردانی دانشگاه هنر در سال ۱۳۵۷ و همسر پرستو گلستانی(بازیگر) می باشد.

بقایی همواره همکاری نزدیکی با بیژن بیرنگ و مسعود رسام دارد که از آنجمله می توان به مجموعه محبوب همسران، سرزمین سبز، قطار ابدی و سیب خنده(مجموعه طنز برای کودکان) اشاره کرد. از آخرین فعالیت های تلویزیونی وی می توان کارگردانی سری دوم مجموعه بازهم زندگی را نام برد. وی همچنین در یکی از قسمت های سری نخستین این مجموعه با عنوان جناب مستطاب آشپزی که با شرکت نجف دریابندری و همسر وی به موضوع کتاب مستطاب آشپزی(نوشته نجف دریابندری.) می پرداخت در یک گزارش طنز به کندوکاو در آبگوشت فروشی های تهران پرداخت.

گزیده فعالیت های هنری

- لبخند با شکوه آقای گیل بازیگر (۱۳۵۲)
- تاریخ سازان، بازیگر (هادی صابری ۱۳۵۹)
- شناسایی، بازیگر (محمدرضا اعلامی ۱۳۶۶)
- پرواز پنجم ژوئن، بازیگر (علیرضا سمیعی آذر ۱۳۶۸)

•همسران، بازیگر (بیژن بیرنگ - مسعود رسام)

•سرزمین سبز

•قطار ابدی

•تنها راه ممکن، بازیگر (علا محسنی)

•بزرگمرد کوچک، (مسعود رسام۱۳۸۵) منابع زندگینامه :نور پرتال noorportal.net

بلوچی، کاظم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۵ شیراز، نام اصلی: محمدکاظم بلوچی، نویسنده و کارگردان

تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی کارگردانی و بازیگری از دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک ۱۳۵۹، تدریس بازیگری در دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران و دانشکده‌ی سینما و تئاتر، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۹، بازی در تئاتر از ۱۳۵۴. شروع بازیگری: گزارش (کوتاه- ۱۳۵۶)

عمده‌ی فیلمها:

صاعقه (۱۳۶۳)، سیاه راه (۳۶۳)، شب مکافات (۱۳۶۳)، کبودی زدن (کوتاه- ۱۳۶۴)، ارثیه (نویسنده، کارگردان- ۱۳۶۷)، آذرخش (۱۳۷۱)، کوچه و موزه (نویسنده، کارگردان- ۱۳۷۳)، عیاران (کارگردان- ۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بلوکات، لیلا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

لیلا بلوکات متولد ۱۳۶۰ در رشتهٔ کارشناسی فرش تحصیل کرده و ۳ سال کار تأتر انجام داده و از سال ۷۸ با سریال «روزهای زندگی» به کارگردانی سیروس مقدم وارد کار تلویزیون و سینما شده.او همچنین در سریال یوسف پیامبر نیز نقش آفرینی کرد.

بنفشه‌خواه، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۲ تهران، نام اصلی: غلامرضا بنفشه‌خواه، پدر بیژن بنفشه‌خواه (بازیگر)

تحصیلات: دیپلم ریاضی، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۳۹ در تروپ تئاتر، اسکار و از ۱۳۴۱ در تئاتر آناهیتا

شروع بازیگری: شب مکافات (۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

پدر بزرگ (۱۳۶۴)، توهم (۱۳۶۴)، گره (۱۳۶۴)، اجاره‌نشینها (۱۳۶۵)، دست نوشته‌ها (۱۳۶۵)، خارج از محدوده (۱۳۶۶)، پرستار شب (۱۳۶۶)، افسون (۱۳۶۷)، سالهای خاکستر (۱۳۶۷)، روزنه (۱۳۶۷)، ارثیه (۱۳۶۷)، ماجرای جاده (کوتاه– ۱۳۶۷)، دلار (۱۳۶۷)، زیر بامهای شهر (۱۳۶۸)، آخرین پرواز (۱۳۶۸)، تا مرز دیدار (۱۳۶۸)، بازی تمام شد (۱۳۶۸)، شب دهم (۱۳۶۸)، مدرسه‌ی پیرمردها (۱۳۷۰)، لبه تیغ (۱۳۷۱)، مجسمه (۱۳۷۱)، هدف (۱۳۷۳)، بازیهای پنهان (۱۳۷۴)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بنی اعتماد، رخشان

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

رخشان بنی اعتماد متولد ۱۳۳۳ تهران، فارغ التحصیل کارگردانی از دانشکده هنرهای دراماتیک دانشگاه تهران است. وی از سال ۱۳۵۲ با سمت منشی صحنه در تلویزیون مشغول به کار شد و تا سال ۱۳۵۹ چند فیلم مستند کوتاه را به نام کارگردان به ثبت رساند. فعالیت سینمایی خود را از سال ۱۳۶۰ به عنوان منشی صحنه فیلم « آفتاب نشین ها» به کارگردانی مهدی صباغ زاده آغاز کرد و با جهانگیر کوثری(مدیر تولید و مفسر ورزش) ازدواج کرد و ماحصل آن باران کوثری (بازیگر) است. فیلم شناسی : کارگردان برنامه ریز دستیار کارگردان مشاور کارگردان منشی صحنه نویسنده مشاور فیلمنامه بازیگر تهیه کننده سرمایه گذار ۱.کارگردان : (۱۲)مورد

(۱۳۶۰)(۱۳۷۰)(۱۳۸۰)

۱ – خون بازی (۱۳۸۵)

۲ – گیلانه (۱۳۸۳)

۳ – روایت سه گانه (اپیزود سوم، ننه گیلانه) (۱۳۸۲)

۴ – روزگار ما (۱۳۸۰)

۵ – زیر پوست شهر (۱۳۷۹)

۶ – داستانهای جزیره (اپیزود سوم، باران و بومی) (۱۳۷۷)

۷ – بانوی اردیبهشت (۱۳۷۶)

۸ – روسری آبی (۱۳۷۳)

۹ – نرگس (۱۳۷۰)

۱۰ – پول خارجی (۱۳۶۸)

۱۱ – زرد قناری (۱۳۶۷)

۱۲ – خارج از محدوده (۱۳۶۶)

●برنامه ریز : (۱)مورد

(۱۳۶۰)

۱ – گلهای داوودی (۱۳۶۳)

•دستیار کارگردان : (۲)مورد

(۱۳۶۰)

۱ – تنوره دیو (۱۳۶۴)

۲ – گلهای داوودی (۱۳۶۳)

•مشاور کارگردان : (۲)مورد

(۱۳۸۰)

۱ – شبانه (۱۳۸۴)

۲ – عصر جمعه (۱۳۸۴)

•منشی صحنه : (۱)مورد

(۱۳۶۰)

۱ – آفتاب نشینها (۱۳۶۰)

•نویسنده : (۸)مورد

(۱۳۷۰)(۱۳۸۰)

۱ – خون بازی (۱۳۸۵)

۲ – گیلانه (۱۳۸۳)

۳ – روایت سه گانه (اپیزود سوم، ننه گیلانه) (۱۳۸۲)

۴ – زیر پوست شهر (۱۳۷۹)

۵ – داستانهای جزیره (اپیزود سوم، باران و بومی) (۱۳۷۷)

۶ – بانوی اردیبهشت (۱۳۷۶)

۷ – روسری آبی (۱۳۷۳)

۸ – نرگس (۱۳۷۰)

•مشاور فیلمنامه : (۱)مورد

(۱۳۸۰)

۱ – شب یلدا (۱۳۸۰)

•بازیگر : (۱)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – میکس (۱۳۷۸)

•تهیه کننده : (۵)مورد

(۱۳۷۰)(۱۳۸۰)

۱ – حیران (۱۳۸۷)

۲ – خون بازی (۱۳۸۵)

۳ – روزگار ما (۱۳۸۰)

۴ – زیر پوست شهر (۱۳۷۹)

۵ – نرگس (۱۳۷۰)

•سرمایه گذار : (۱)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – زیر پوست شهر (۱۳۷۹) منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com

بهجت محمدی، فیروز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۵ تبریز، تحصیلات: سیکل، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۴۸، بازی در تئاتر از ۱۳۳۸، شروع بازیگری: گاو (۱۳۴۸)

عمده‌ی فیلمها:

شازده احتجاب (۱۳۵۳)، کتیبه (کوتاه– ۱۳۵۳)، کاروانها (مشترک با آلمان و امریکا– ۱۳۵۶)، گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد– ۱۳۵۹)، آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد– ۱۳۵۹)، صبح پیروزی (کوتاه– ۱۳۶۱)، مادیان (۱۳۶۴)، روزهای انتظار (۱۳۶۵)، جنگلبان (۱۳۶۶)، بوعلی سینا (۱۳۶۶)، باد سرخ (۱۳۶۷)، سالهای خاکستر (۱۳۶۷)، گزل (۱۳۶۹)، جنگ نفتکشها (۱۳۷۲)، سایه به سایه (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بهداد،حامد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد ۶ آبان ۱۳۵۲ مشهد

برای اولین بار با ایفای نقش اصلی در فیلم « آخر بازی » (همایون اسعدیان، ۱۳۷۹) سینما را تجربه کرد و برای بازی در همین فیلم هم کاندید سیمرغ بلورین از نوزدهمین جشنواره فیلم فجر شد. اما بعدها با وجود اینکه هیچگاه در شکل و شمایل نقش اول ظاهر نشد، اما توانست بازیهای در خور توجهی از خود در قالب نقش مکمل در فیلم های مختلف به جا بگذارد که از جمله می توان به فیلم های « بوتیک » (حمید نعمت الله، ۱۳۸۱)، « این زن حرف نمی زند » (احمد امینی، ۱۳۸۱)، « کافه ستاره » (سامان مقدم، ۱۳۸۴) و « آدم » (عبدالرضا کاهانی، ۱۳۸۵) اشاره کرد. اما پررنگ ترین بازی او در قالب نقش مکمل، بازی در فیلم « روز سوم » (محمدحسین لطیفی، ۱۳۸۵) بود که در نقش یک افسر عراقی که در بحبوحه محاصره خرمشهر عاشق دختری خرمشهری می شود، ظاهر شد و موفق شد نظر اکثر کارشناسان و منتقدان سینمایی را به خود جلب کند و برای دومین بار پس از « آخر بازی » کاندید سیمرغ بلورین از دوره بیست و پنجم جشنواره فیلم فجر شود. بازی حامد بهداد در « روز سوم » اوج هنرنمایی اوست.

مجموعه آثار: – آخر بازی (همایون اسعدیان، ۱۳۷۹)

– این زن حرف نمی زند (احمد امینی، ۱۳۸۱)

– بوتیک (حمید نعمت الله، ۱۳۸۱)

– کافه ستاره (سامان مقدم، ۱۳۸۴)

– عروس کوهستان (یوسف سیدمهدوی، ۱۳۸۴)

– باغ فردوس پنج بعدازظهر (سیامک شایقی، ۱۳۸۴)

– آدم (عبدالرضا کاهانی، ۱۳۸۵)

– روز سوم (محمدحسین لطیفی، ۱۳۸۵)

– تسویه حساب (تهمینه میلانی، ۱۳۸۶)

جشنواره ها و جوایز: – کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول مرد از نوزدهمین جشنواره فیلم فجر برای بازی در فیلم « آخر بازی » – ۱۳۷۹

– کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد از بیست و پنجمین جشنواره فیلم فجر برای بازی در فیلم « روز سوم » – ۱۳۸۵

– کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد از هشتمین جشن خانه سینما برای بازی در فیلم « بوتیک » – ۱۳۸۳

– کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد از دهمین جشن خانه سینما برای بازی در فیلم « کافه ستاره » – ۱۳۸۵

– پنجمین بازیگر نقش مکمل مرد سال به انتخاب نویسندگان و منتقدان سینمایی برای بازی در فیلم « این زن حرف نمی زند » – ۱۳۸۲

– دومین بازیگر نقش مکمل مرد سال به انتخاب نویسندگان و منتقدان سینمایی برای بازی در فیلم « بوتیک » – ۱۳۸۳

بهرام ،پاته آ

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد:۱۳۴۸

محل تولد: تهران

متولد:۱۳۴۸ تهران بازیگر تآتر، سینما، مجموعه‌های تلویزیونی، دانش‌آموختهٔ مدرسه صدا و سیما و ادبیات نمایشی.

در ۱۳۶۶ فعالیت بازیگری خود را به صورت آکادمیک با ورود به مدرسه صدا و سیما و تحصیل در رشته بازیگری آغاز کرد. اولین حضور جدی در تئاتر را در ۱۳۶۷با بازی در مقابل تماشاگر در تالار هنر و قصه شبنم تجربه کرد. در ۱۳۷۱ با تحصیل در رشته ادبیات نمایشی گام جدیدتری در تعمیق دانش آکادمیک در زمینهٔ هنرهای نمایشی برداشت.

فعالیت‌ها

پانته‌آ بهرام در تآتر و سینما و مجموعه‌های تلویزیونی حضور پررنگی داشته است اما ماوی اصلی او تآتر است

تآتر

آتقی و شهر خیال (۱۳۶۹)

مجلس عاشقانه سلیمان و بلقیس (۱۳۶۹)

مرگ یزدگرد (۱۳۷۰)

شب بخیر مادر (۷۵-۱۳۷۴)

زمستان ۶۶ (۱۳۷۶)

رقص کاغذ پاره (۱۳۷۷)

پس تا فردا و دل سگ (۱۳۷۸)

یک دقیقه تا سکوت (۱۳۷۹)

افسون معبد سوخته (۱۳۸۰)

همان همیشگی – زمزمه مردگان – رازها و دروغها (۱۳۸۱)

خواب در فنجان خالی – شب هزار ویکم (۱۳۸۲)

نمایشنامه‌خوانی آدم های خیس (۱۳۸۳)

شکلک (مهر ۱۳۸۳)

با دهان بند سکوت (مهر ۱۳۸۳)

زمزمهٔ مردگان (آذر ۱۳۸۳)

هی مرد گنده گریه نکن! (دی ۱۳۸۳)

منطقهٔ اشغال شده (بهمن ۱۳۸۳ - در جشنوارهٔ تئاتر فجر)

طبیعت

زیبایی های جهان

دریای آبی

سینما

زشت و زیبا (۱۳۷۵)

عینک دودی (۱۳۷۸)

توکیو بدون توقف (۱۳۸۱)

بانوی من (۱۳۸۱)

غوغا (۱۳۸۱)

سه راه حل برای یک مشکل (۱۳۸۳)

چهارشنبه‌سوری (۱۳۸۴)

تلویزیون

چهره به چهره

بحران معنویت

ایستگاه

مسافر (مجموعه تلویزیونی)

بحران معنویت

سکوت

پلیس جوان

وکیل

جوایز

۱۳۷۰ جایزه اول بازیگری نمایش مرگ یزدگرد

۱۳۷۵ زمستان ۶۶ جایزهٔ سوم بازیگری

۱۳۷۷ جایزه اول بازیگری جشنواره دفاع مقدس "زمستان ۶۶"

۱۳۷۸ جایزه اول بازیگری تئاتر پس تا فردا

۱۳۸۰ جایزه دوم بازیگری (تئاتر رازها و دروغها)

جایزه اول کانون ملی منتقدان (برای تئاترهای همان همیشگی و رازها و دروغها)

۱۳۸۲ جایزه دوم بازیگری (تئاتر شکلک)

۱۳۸۳ برگزیدهٔ بهترین بازیگر زن در نخستین جشن بازیگر در تاریخ ۹

۱۳۸۴ برگزیدهٔ بهترین بازیگر زن در دومین جشن بازیگر در تاریخ ۱۰ اردیبهشت ۱۳۸۴

بهرامی، صادق

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر، کارگردان.

تولد: ۱۲۸۸، تهران.

درگذشت: ۱۳۶۶.

صادق بهرامی، فرزند ابراهیم، پس از تحصیلات ابتدایی و متوسطه (دبیرستان شرف)؛ دوره‌ی آموزشی وزارت دارایی را طی کرد. سپس از مدرسه هنرستان هنرپیشگی تهران فارغ‌التحصیل شد. بازی در تئاتر را از سال ۱۳۰۱ با تشکیل گروه‌های تئاتر مدرسه‌های «شرف مظفری» و دارالفنون همراه حسین خیرخواه آغاز کرد، سپس در گروه تئاتر تهران در نمایش‌هایی به کارگردانی سید علی‌خان نصر، افراسیاب آزاد، میر سیف‌الدین کرمانشاهی، قسطانیان، هایک کاراکش، رفیع حالتی، شمس ملک‌آرا، محمود ظهیرالدینی، طریان، غلامعلی فکری (معزالدیوان)؛ فضل‌الله بایگان، عبدالحسین نوشین، صمد صباحی بازی، و شرکت کرد. از جمله نمایشنامه‌هایی که بهرامی در آنها شرکت داشت عبارتند از: «جزای روزگار»، «توپاز»، «دختران واخورده»، «بیگانه»، «برای شرف»، «مسافری از آن دنیا»، «ولپن»، «یوسف و زلیخا»، «حسن جنی»، «سه ملعون»، «قسمت»، «پیر کفتار»، «محمدعلی بیک»، «دکتر کارد و چنگال»، «بهلول»، «خسیس»، «مریض خیالی»، «انقلاب مشروطیت»، «طبیب اجباری»، «اوضاع اداری»، «بچه گدا»، «عروسی اعیان»، «مرگ موش».

صادق بهرامی از سال ۱۳۳۳ یکی از بازیگران نمایش‌هایی رادیویی بود که بسیاری از نمایشنامه‌ها را خود کارگردانی می‌کرد و یا داستان آنها را می‌نوشت.

صادق بهرامی از سال ۱۳۳۰ با فیلم «شکار خانگی» فعالیت خود را آغاز کرد. از جمله فیلم‌های وی می‌توان به عنوان‌های زیر اشاره کرد: «شب‌های تهران» (بازیگر، نویسنده، ۱۳۳۲)؛ «همسر مزاحم» (۱۳۳۳)؛ «آغا محمدخان قاجار» (۱۳۳۳)؛ «مستشار جزیره» (۱۳۳۵)؛ «بهلول» (۱۳۳۶)؛ «همه گناهکاریم» (۱۳۳۷)؛ «شاباجی خانم» (کارگردان، ۱۳۳۷)؛ «حسن کچل» (۱۳۴۹)؛ «بدنام» (۱۳۵۰)؛ «راز درخت سنجد» (۱۳۵۰)؛ «ستارخان» (۱۳۵۱)؛ «مرد اجاره‌ای» (۱۳۵۱)؛ «خواستگار» (۱۳۵۱)؛ «بدکاران» (۱۳۵۳)؛ «آقا مهدی کله‌پز» (۱۳۵۲)؛ «اسرار گنج دره‌ی جنی» (۱۳۵۳)؛ «زنبورک» (۱۳۵۴) بازی کرد و در تلویزیون افزون بر برنامه‌های گوناگون، در مجموعه‌های تلویزیونی «اختاپوس» (۱۳۴۵ / ۴۹)؛ «آدم به آدم» (۱۳۵۰)؛ «سلطان صاحبقران» (۱۳۵۵ / ۵۶) و... عهده‌دار نقش‌های متفاوت بود.

صادق بهرامی پس از سی و چهار سال خدمت در وزارت دارایی بازنشست شد. او در سال‌های واپسین زندگی به فراموشی دچار شده بود.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

بهرامی، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۶ تویسرکان، تحصیلات: دیپلم ردی، بازی در تئاتر از ۱۳۳۶، شروع بازیگری: صمد و قالیچه‌ی حضرت سلیمان (۱۳۵۰)

عمده‌ی فیلمها:

سه قاپ (۱۳۵۰)، تولدت مبارک (۱۳۵۱)، مرغ تخم طلا (۱۳۵۱)، صمد به مدرسه می‌رود (۱۳۵۲)، صمد آرتیست می‌شود (۱۳۵۳)، اسرار گنج دره‌ی جنی (۱۳۵۳)، زنبورک (۱۳۵۴)، زلزله دوم (۱۳۵۶)، پیک جنگل (۱۳۶۲)، مدار بسته (۱۳۶۴)، خارج از محدوده (۱۳۶۶)، مسافران مهتاب (۱۳۶۶)، سالهای خاکستر (۱۳۶۷)، دستمزد (۱۳۶۸)، بازی تمام شد (۱۳۶۸)، رنو تهران ۲۹(۱۳۶۹)، جیب‌برها... (۱۳۷۰)، مخترع ۲۰۰۱(۱۳۷۰)، من زمین را دوست دارم (۱۳۷۲)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بهروزی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۲ میانه

تحصیلات: دیپلم ادبی، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر لاله‌زار، شروع بازیگری: سفیر (۱۳۶۱)

عمده‌ی فیلمها:

بازرس ویژه (۱۳۶۱)، تفنگدار (۱۳۶۱)، زخمه (۱۳۶۲)، بالاش (۱۳۶۲)، پیراک (۱۳۶۳)، حادثه (۱۳۶۳)، طغیان (۱۳۶۴)، تفنگ شکسته (۱۳۶۴)، پلاک (۱۳۶۴)، دزد و نویسنده (۱۳۶۴)، شبح کژدم (۱۳۶۵)، خبرچین (۱۳۶۶)، پاییز بلند (۱۳۷۲)، فاتح (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بهزادپور، بهزاد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تحصیلات: دیپلم، شروع کار از حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات، کارگردان، شروع بازیگری: توبه نصوح (۱۳۶۱)

عمده‌ی فیلمها: هودج (کوتاه- ۱۳۶۲)، دو چشم بی‌سو (۱۳۶۲)، معبر (کوتاه- کارگردان، نویسنده- ۱۳۶۳)، بلمی به سوی ساحل (۱۳۶۴)، دستفروش (۱۳۶۵)، گریز (کوتاه- کارگردان، نویسنده- ۱۳۶۵)، ردپایی بر شن (۱۳۶۶)، مجنون (۱۳۶۹)، تعقیب سایه‌ها (دستیار کارگردان- ۱۳۶۹)، خسوف (۱۳۷۱)، آخرین شناسایی (نویسنده- ۱۳۷۲)، قله‌ی دنیا (نویسنده مشارکتی- ۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بهشتی، هوشنگ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر.

تولد: ۱۳۰۲، تهران.

درگذشت: ۱۲ آبان ۱۳۷۰.

هوشنگ بهشتی فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران در سال ۱۳۲۰ بود. سپس دوره‌ی دو ساله‌ی مدرسه‌ی تئاتر را در سال ۱۳۲۲ طی نمود و در سال ۱۳۵۰ در رشته‌ی سینما از دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک فارغ‌التحصیل شد.

از سال ۱۳۲۳ بازی در تئاتر را آغاز کرد. نمایش‌های عمده‌ای که در آنها ایفای نقش کرده است، عبارتند از: «نافرمانی»، «میشل استروگوف»، «شفای بیمار»، «خانم گلفروش»، «عروسک پشت پرده»، «خانه عروسک»، «شوهرهای مریم خانم»، «خسیس»، «خروس بی‌محل». از سال ۱۳۳۰ بازی در نمایش‌های رادیویی را شروع کرد. اولین حضورش جلوی دوربین سینما، بازی در فیلم «جدال با شیطان» (۱۳۳۱، حسین مدنی) بود و در طول فعالیتش در بیش از پنجاه فیلم بازی کرد. آخرین حضورش ایفای نقش در مجموعه‌ی تلویزیونی «این خانه دور است» بود که هنگام بازی در آن دار فانی را وداع گفت. از فیلم‌های دیگر وی می‌توان به عناوین زیر اشاره نمود: «گرداب» (۱۳۳۲)؛ «سرنوشت در را می‌کوبد» (۱۳۳۳)؛ «کینه» (۱۳۳۳)، «پایان رنجها» (۱۳۳۴)؛ «بازگشت به زندگی» (۱۳۳۶)؛ «دست تقدیر» (۱۳۳۸)؛ «گوهر لکه‌دار» (۱۳۳۸)؛ «بیم و امید» (۱۳۳۹)؛ «گرگ صحرا» (۱۳۴۰)؛ «لاشخورها» (۱۳۴۲)؛ «نیرنگ دختران» (۱۳۴۳)؛ «زندگی دوزخی» (بازیگر، تهیه‌کننده با مشارکت سعید نیوندی، ۱۳۴۳)؛ «هه سر حریف» (۱۳۴۴)؛ «حاتم طلایی» (۱۳۴۵)؛ «جهان پهلوان» (۱۳۴۵)؛ «ایمان» (۱۳۴۶)؛ «کوه زاد» (۱۳۴۶)؛ «نیم وجبی» (۱۳۴۶)؛ «ولگردها» (۱۳۴۶)؛ «معجزه» (۱۳۴۶)؛ «من شوهر می‌خواهم» (۱۳۴۷)؛ «دزد سیاهپوش» (۱۳۴۷)؛ «ستاره‌ی هفت آسمون» (۱۳۴۷)؛ «تکخال» (۱۳۴۸)؛ «قاتلین هم می‌گریند» (۱۳۴۸)؛ «قلب‌های طلایی» (۱۳۴۸)؛ «پهلوان پهلوانان» (۱۳۴۸)؛ «دنیای پر امید» (۱۳۴۸)؛ «گناه مادر» (۱۳۴۸)؛ «اجل معلق» (۱۳۴۹)؛ «قسمت» (۱۳۴۹)؛ «پایان تاریکی» (۱۳۴۹)؛ «دنیا مال منه» (۱۳۵۰)؛ «مرد افکن» (۱۳۵۰)؛ «مبارزه با شیطان» (۱۳۵۰)؛ «احمد چوپان» (۱۳۵۱)؛ «قربون هر چی خوشگله» (۱۳۵۲)؛ «فرار از بهشت» (۱۳۵۳)؛ «کمال‌الملک» (۱۳۶۲)؛ «میرزا کوچک‌خان»

(۱۳۶۲)؛ «سردار جنگل» (۱۳۶۳)؛ «گال» (۱۳۶۵)؛ «شناسایی» (۱۳۶۶)؛ «پنجره» (۱۳۶۷)؛ «دو سرنوشت» (۱۳۶۸)؛ «دلشدگان» (۱۳۷۰)؛ «آتش درون» (۱۳۷۰). اسامی مجموعه‌های تلویزیونی که وی در آنها ایفای نقش کرده است، به این شرح هستند: «تلخ و شیرین» (۱۳۵۵)؛ «طلاق» (۱۳۵۶)؛ «غارتگران» (۱۳۵۶)؛ «امیر کبیر» (۱۳۶۵)؛ «کوچک جنگلی» (۱۳۶۵)؛ «این خانه دور است» (۱۳۷۴ – ۱۳۷۰)؛ «ماشاءالله پر شمشیر» (از مجموعه مش خیرالله صندوقچه‌ی اسرار، ۱۳۷۱).

متولد: ۱۳۰۲ تهران- متوفی: ۱۳۷۰ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران ۱۳۲۰- فعالیت در تلویزیون- فعالیت در رادیو از ۱۳۳۰- فعالیت در دوبله- بازی در تئاتر از ۱۳۲۳، شروع بازیگری: جدال با شیطان (۱۳۳۱)

عمده‌ی فیلمها:

گرداب (۱۳۳۲)، سرنوشت در را می‌کوبد (۱۳۳۳)، کینه (۱۳۳۳)، پایان رنجها (۱۳۳۴)، فرزند گمراه (۱۳۳۴)، مهتاب خونین (۱۳۳۴)، بازگشت به زندگی (۱۳۳۶)، دست تقدیر (۱۳۳۸)، گوهر لکه‌دار (۱۳۳۸)، بیم و امید (۱۳۳۹)، گرگ صحرا (۱۳۴۰)، لاشخورها (۱۳۴۲) نیرنگ دختران (۱۳۴۳)، زندگی دوزخی (تهیه‌کننده: بازیگر- ۱۳۴۴)، حاتم طایی (۱۳۴۵)، جهان پهلوان (۱۳۴۵)، گدایان تهران (۱۳۴۵)، دروازه تقدیر (۱۳۴۶)، ایمان (۱۳۴۶)، دروازه تقدیر (۱۳۴۶)، خوشگل و قهرمان (۱۳۴۶)، کوه زاد (۱۳۴۶)، چرخ فلک (۱۳۴۶)، داش احمد (۱۳۴۶، نیم وجبی (۱۳۴۶)، ولگردها (۱۳۴۶)، معجزه (۱۳۴۶)، من شوهر می‌خواهم (۱۳۴۷)، ستاره هفت آسمون (۱۳۴۷)، تکخال (۱۳۴۷)، دزد سیاهپوش (۱۳۴۷)، قلبهای طلایی (۱۳۴۸)، قاتلین همه می‌گریند (۱۳۴۸)، پهلوان پهلوانان (۱۳۴۸)، دنیای پر امید (۱۳۴۸)، گناه مادر (۱۳۴۸)، قسمت (۱۳۴۹)، پایان تاریکی (۱۳۴۹)، اجل معلق (۱۳۴۹)، مبارزه با شیطان (۱۳۵۰)، مرد افکن (۱۳۵۰)، احمد چوپان (۱۳۵۱)، قربون هر چی خوشگله (۱۳۵۲)، فرار از بهشت (۱۳۵۳)، کمال‌الملک (۱۳۶۲)، میرزا کوچک خان (۱۳۶۳)، سردار جنگل (۱۳۶۳)، گال (۱۳۶۵)، شناسایی (۱۳۶۶)، پنجره (۱۳۶۷)، دو سرنوشت (۱۳۶۸)، دلشدگان (۱۳۷۰)

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

بیات، بابک

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بابک بیات، از چهره‌های با استعداد موسیقی نوین است که آثار او نمایانگر این مدعا می‌باشد. وی که از صدایی خوب بهره‌مند است می‌بایست هم‌اکنون خواننده باشد ولی به سوی آهنگسازی کشانده شد و تمام کوشش خود را در این راه به کار بست و چنان پیشرفت نمود که یکی از آهنگسازان خوب و باارزش موسیقی فیلم شد. بهتر است درباره‌ی بابک بیات از قلم خود وی مطالبی را مطالعه نماییم:

«در خردادماه سال ۱۳۲۵ در تهران کوچه‌ی روز به محله‌ی پل چوبی متولد شدم و پس از یک سال به خیابان هفده شهریور سه راه شکوفه خیابان کرمان نقل مکان کردیم، تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در همین مکان به پایان بردم، از همان طفولیت با خواندن و موسیقی انس و الفت و علاقه داشتم ولی یادم هست هفده ساله بودم که یکی از دوستان هنرمندم آقای میلاد کیائی مرا با نت موسیقی آشنا ساخت و از این به بعد بود که راه خود را یافتم، البته مشوقم در کارهای هنری، بیشتر خانواده ایرج عطایی بودند. حدود بیست سالم بود که توسط یکی از دوستانم به خانم اولین باغچه‌بان معرفی شدم و در کلاس‌های شبانه هنرستان موسیقی نزد این هنرمند گرامی به فراگیری موسیقی علمی مشغول شدم و در دسته کر، اپرا و کرملی وارد گردیدم و موسیقی واقعی را شناختم.

در اینجا در چند اپرا شرکت کردم از جمله اپراهای: «کاوالریار وستیکانا»، «دلاور سهند» کار آقای احمد پژمان و «ایل ترو واتوره» و چند اپرای دیگر. بعد از این بود که به موسیقی فیلم علاقمند شدم و به آهنگسازی برای متن فیلم‌ها روی آوردم. در سن ۲۵ سالگی موسیقی فیلم «خورشید در مرداب» ساخته‌ی م. صفار، سال بعد موسیقی متن فیلم «برهنه تا ظهر با سرعت» کار خسرو هریتاش را ساختم که برایم بسیار جدی بودند این کارها و بعد سریال تلویزیونی «چنگک» ساخته‌ی جلال مقدم و چند فیلم سینمایی آن روز را ساختم، لازم به توضیح است که هنرمند شایسته آقای محمد اوشال در یادگیری و پیشرفت من در کار ساختن موزیک متن فیلمها بسیار مؤثر بودند که با محبت فراوان مثل یک برادر با ایشان بودم و در زندگی و کارهای هنری من بسیار مؤثر بوده‌اند. بعد از انقلاب بود که اولین کار هنریم را با نوار کاست خروس زری پیرهن پری نوشته آقای احمد شاملو که انتشاراتی ابتکار آن را تکثیر کرد، سپس موسیقی متن ۶۱ فیلم را با فیلم «مرگ یزدگرد» از ساخته‌های بهرام بیضائی آغاز کردم و تا یک سال و نیم کار نکردم، در سالهای اخیر از فعالیتهای هنری‌ام باید از دو نوار کاست به نامهای: «سکوت سرشار از ناگفته‌هاست» و «چیدن سپیده دم» با آقای احمد شاملو نام ببریم. »برنده سیمرغ بلورین بهترین موسیقی در نهمین جشنواره فیلم فجر برای ساخت موسیقی فیلم « عروس » (بهروز افخمی) در سال ۱۳۶۹. برنده سیمرغ بلورین بهترین موسیقی در پانزدهمین جشنواره فیلم فجر برای ساخت موسیقی فیلم های « سرزمین خورشید » (احمدرضا درویش) و « مردی شبیه باران » (سعید سهیلی) در سال ۱۳۷۵.فیلم شناسی: تنها مرد محله (۱۳۵۱) شیرتوشیر (۱۳۵۱) کیفر (۱۳۵۲) خورشید در مرداب (۱۳۵۲) هیاهو (۱۳۵۳) مسلخ (۱۳۵۳) تنها حامی (۱۳۵۵) فریاد زیر آب (سیروس الوند – ۱۳۵۶) برهنه تا ظهر با سرعت (۱۳۵۵) مرگ یزد گرد (بهرام بیضایی – ۱۳۶۰) نقطه ضعف (محمدرضا اعلامی – ۱۳۶۲) سلطان و شبان (مجموعه، داریوش فرهنگ – ۱۳۶۲) راه دوم (۱۳۶۳) ریشه در خون (سیروس الوند – ۱۳۶۳) مترسک (حسن محمدزاده – ۱۳۶۳) آتش در زمستان (حسن هدایت – ۱۳۶۴) اتوبوس (یدالله صمدی – ۱۳۶۴) جستجو در شهر (۱۳۶۴) صاعقه (۱۳۶۴) ترنج (محمدرضا اعلامی – ۱۳۶۵) تشکیلات (منوچهر مصیری – ۱۳۶۵) طلسم (داریوش فرهنگ – ۱۳۶۵) ایستگاه (یدالله صمدی – ۱۳۶۶) شاید وقتی دیگر (بهرام بیضایی – ۱۳۶۶) شکار (مجید جوانمرد – ۱۳۶۶) گاویار (کیومرث پوراحمد – ۱۳۶۶) گمشدگان (محمدعلی سجادی – ۱۳۶۶) مزدوران (۱۳۶۶) مکافات (منوچهر مصیری – ۱۳۶۶) ویزا (بهرام ری پور – ۱۳۶۶) شاخه های بید (امرالله احمدجو – ۱۳۶۷) شب حادثه (سیروس الوند – ۱۳۶۷) عروسی خوبان (محسن مخملباف – ۱۳۶۷) کشتی آنجلیکا (محمدرضا بزرگ نیا – ۱۳۶۷) تمام وسوسه های زمین (حمید سمندریان – ۱۳۶۸) دستمزد (مجید جوانمرد – ۱۳۶۸) دو سرنوشت (مهران تاییدی – ۱۳۶۸) شب مکافات (۱۳۶۸) شنا در زمستان (محمد کاسبی – ۱۳۶۸) گل سرخ (حمید تمجیدی – ۱۳۶۸) پرده آخر (واروژ کریم مسیحی – ۱۳۶۹) عروس (بهرو افخمی – ۱۳۶۹) دو فیلم با یک بلیط (داریوش فرهنگ – ۱۳۶۹) آقای بخشدار (خسرو معصومی – ۱۳۷۰) بهترین بابای دنیا (داریوش فرهنگ – ۱۳۷۰) عشق من، شهر من (علی قوی تن – ۱۳۷۰) قربانی (رسول صدرعاملی – ۱۳۷۰) مار (مجید جوانمرد – ۱۳۷۰) مسافران (بهرام بیضایی – ۱۳۷۰) مو تو (محمدعلی نظریان – ۱۳۷۰) خوش خیال (۱۳۷۱) روز فرشته (بهروز افخمی – ۷۲/۱۳۷۱) تماس شیطانی (حسن قلی زاده – ۱۳۷۱) آتش در خرمن (سعید حاجی میری – ۱۳۷۱) افعی (محمدرضا اعلامی – ۱۳۷۱) بیا با من (مهدی ودادی – ۱۳۷۱) دیدار (محمدرضا هنرمند – ۱۳۷۲) جنگ نفت کشها (محمدرضا بزرگ نیا – ۱۳۷۲) عروسی خون (مجید جوانمرد – ۱۳۷۳) روز شیطان (بهروز افخمی – ۱۳۷۳) توفان (محمدرضا بزرگ نیا – ۱۳۷۴) سرزمین خورشید (احمدرضا درویش – ۱۳۷۵) دیپلمات (داریوش فرهنگ – ۱۳۷۵) حرفه ای (اسماعیل فلاح پور – ۱۳۷۵) مردی شبیه باران (سعید سهیلی – ۱۳۷۵) پهلوانان نمی میرند (مجموعه, حسن فتحی، ۱۳۷۵) مرسدس (مسعود کیمیایی – ۱۳۷۶) جهان پهلوان تختی (بهروز افخمی – ۱۳۷۶) ساحره (داود میرباقری – ۱۳۷۶) قرمز (فریدون جیرانی – ۱۳۷۷) معصوم (داود توحیدپرست – ۱۳۷۷) فریاد (مسعود کیمیایی – ۱۳۷۷) دوزن (تهمینه میلانی – ۱۳۷۷) شیدا (کمال تبریزی – ۱۳۷۷) ولایت عشق (مجموعه، مهدی فخیم زاده – ۱۳۷۸) دستهای آلوده (سیروس الوند – ۱۳۷۸) سام و نرگس (ایرج قادری – ۱۳۷۸)

برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد اول)

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

بیات، محبوبه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۸ مشهد، نام اصلی: کلثوم بیات مختاری، تحصیلات: دیپلم، شروع فعالیت از اداره‌ی فرهنگ و هنر مشهد، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۶، بازی در تئاتر از ۱۳۴۸، شروع بازیگری: گوزنها (۱۳۵۴)

عمده‌ی فیلمها:

در امتداد شب (۱۳۵۶)، صدا (کوتاه- ۱۳۵۶)، فریاد مجاهد (۱۳۵۸)، آخرین روز جهان (کوتاه- ۱۳۵۹)، سیم خاردار (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، موج طوفان (۱۳۵۹)، آفتاب نشینها (۱۳۶۰)، دست شیطان (۱۳۶۰)، جای پای غدیر (کوتاه- ۱۳۶۱)، بازجویی (۱۳۶۲)، دوستان (کوتاه- ۱۳۶۳)، آوار (۱۳۶۳)، همه‌ی فرزندان من (تلویزیونی- ۱۳۶۳)، زنگ اول (۱۳۶۳)، آتش در زمستان (۱۳۶۴)، مردی که موش شد (۱۳۶۴)، زائر خلف (نمایش داده نشد- ۱۳۶۴)، سراب (۱۳۶۵)، جدال (۱۳۶۵)، بگذار زندگی کنم (۱۳۶۵)، بهار در پاییز (۱۳۶۶)، غریبه (۱۳۶۶)، جمیل (۱۳۶۶)، ماهی (۱۳۶۷)، دو سرنوشت (۱۳۶۸)، مادر (۱۳۶۸)، جستجو در جزیره (۱۳۶۹)، قرق (۱۳۷۰)، مسافران (۱۳۷۰)، بندر مه‌آلود (۱۳۷۱)، سوءظن (۱۳۷۱)، از بلور خون (۱۳۷۱)، بازیچه (۱۳۷۲)، مجازات (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بی‌بی‌شهربانویی، مسعود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

کارگردان.

تولد: ۱۳۳۳، بی‌بی‌شهربانو.

درگذشت: ۳ تیر ۱۳۶۶.

مسعود بی‌بی‌شهربانوی تحصیلات خود را در سال ۱۳۵۱ در مدرسه‌ی تلویزیون و سینما آغاز کرد و دو سال بعد با پایان دوره، به استخدام سازمان رادیو و تلویزیون ایران درآمد. چندی بعد برای ادامه‌ی تحصیل وارد دانشگاه هنرهای دراماتیک شد و در رشته‌ی کارگردانی لیسانس گرفت. او طی پانزده سال کار در تلویزیون با گروه‌های مختلفی در این سازمان کار کرد و فیلم‌هایی را کارگردانی نمود. فیلم «پهلوان توانا نیست» و مجموعه‌ی مستند تلویزیونی «کنکاش» از آخرین کارهای او بود. این مجموعه تلویزیونی قرار بود در سیزده قسمت ساخته شود اما عمر کارگردان فقط به ساختن دو قسمت از آن کفاف داد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

بیچاره، اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اصغر بیچاره (زاده ۲۲ خرداد ۱۳۰۶ در تهران) عکاس، بازیگر و کارگردان ایرانی است. از او به عنوان قدیمی‌ترین عکاس سینمای ایران یاد می‌شود. بیچاره در حال حاضر بزرگترین آرشیو عکس ایران را در اختیار دارد. او از ۱۱ سالگی به عنوان کارگر ساده در عکاسی به کار مشغول شد، پس از چند سال در لاله‌زار تهران مغازه‌ای باز کرد که به زودی تبدیل به پاتوق هنرمندان و نویسندگان معروف آن زمان شد. نخستین بار با گرفتن کپی از تمام عکس‌های فیلم دختر لر برای عبدالحسین سپنتا فیلمنامه‌نویس این فیلم، رسما وارد دنیای هنر شد. سپس با آشنایی با تئاتر، افزون بر عکاسی از نمایش‌ها، گاه در بعضی از آنها هم به بازی پرداخت. چند سال بعد با گروه دوبله مرتضی حنانه و حسین سرشار در ایتالیا همکاری کرد. او عکاسی را از سال ۱۳۲۳ آغاز کرد. فعالیت‌های عکاسی : بیچاره در نمایشگاه‌های مختلف عکس و عکاسی در ایران و دیگر کشورهای جهان حضور داشته است. او بزرگترین آرشیو عکس سینما و تئاتر ایران را در خانه خود گرد آورده است. او در موزهٔ شخصی‌اش دوربین‌هایی از قدیمی‌ترین عکاسان ایران مانند دوربین «ماشاءالله خان عکاسباشی» (نخستین عکاس ایران) را نگهداری می کند. بیچاره ۳ جلد کتاب درباره تاریخ سینمای ایران نگاشته است.

او افزون بر عکاسیِ ۳۸ فیلم، سابقه بازی در ۲۳ فیلم را نیز دارد.فیلم‌هایی که بیچاره در آن‌ها به بازی پرداخته است: ۱. دم صبح (۱۳۸۴)

۲. بانوی من (۱۳۸۱)

۳. زیستن (۱۳۸۰)

۴. مزاحم (۱۳۸۰)

۵. نان و عشق و موتور ۱۰۰۰ (۱۳۸۰)

۶. بوی کافور، عطر یاس (۱۳۷۸)

۷. جنگجوی پیروز (۱۳۷۷)

۸. چهره (۱۳۷۴)

۹. افسانه دو خواهر (۱۳۷۳)

۱۰. ای ایران (۱۳۶۸)

۱۱. ناخدا خورشید (۱۳۶۵)

۱۲. امشب اشکی می‌ریزد (۱۳۵۷)

۱۳. کلام حق (۱۳۵۶)

۱۴. کوسه جنوب (۱۳۵۶)

۱۵. رفیق (۱۳۵۴)

۱۶. عمو فوتبالی (۱۳۵۴)

۱۷. قفس (۱۳۵۳)

۱۸. تنها مرد محله (۱۳۵۱)

۱۹. قلندر (۱۳۵۱)

۲۰. زمین تلخ (۱۳۴۱)

۲۱. گربه وحشی (۱۳۴۱)

۲۲. یکی بود یکی نبود (۱۳۳۸)

۲۳. لیلی و مجنون (۱۳۳۵)

اصغر بیچاره، نویسنده و کارگردان فیلم «سَیَنَد زنده» در سال ۱۳۵۹ بوده است. او همچنین در سینمای ایران به عنوان تهیه‌کننده، فیلم‌بردار و سایر بخش‌ها نیز فعالیت داشته است

بیضایی، بهرام

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: بهرام

نام خانوادگی اصلی: بیضایی

سمت (در بخش های): تدوین،تهیه و تولید،عنوان بندی،فیلمنامه،کارگردانی،

....

تاریخ تولد: ۱۳۱۷

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

....

روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان

>>مژده شمسایی (زن)

بیوگرافی

تحصیلات ناتمام دانشگاهی.

همسر مژده شمسایی (بازیگر و چهره پرداز).

استخدام در اداره کل ثبت اسناد و املاک دماوند در سال ۱۳۳۸.

فیلمبرداری یک فیلم هشت میلیمتری چهار دقیقه ای سیاه و سفید در سال ۱۳۴۱.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم" رگبار "به عنوان نویسنده و کارگردان در سال ۱۳۵۱.

در زمینه تئاتر بسیار موفق بود. نمایشنامه های بسیار زیادی نوشت که بعدها نمایش های بسیاری بر اساس آنها به روی صحنه رفت. و نشان داد که سینما را هم خوب می شناسد. در زمینه سینما هم توانایی های خود را نشان داد. فیلمنامه های" روز واقعه، "مسافران "و" سگ کشی "از شاهکارهای او به حساب می آیند. او در حال حاضر بهترین کارگردان سینمای ایران به شمار می رود.

مژده شمسایی چهره پرداز و بازیگر همسر اوست.

خانواده‌اش اهل کاشان و آن‌گونه که خود بیضایی نوشته در کار تعزیه بودند.

او تحصیلات دانشگاهیش را در رشته ادبیات ناتمام گذاشت و در سال ۱۳۳۸ به استخدام اداره کل ثبت اسناد و املاک دماوند درآمد. فعالیت در تئاتر :

بهرام بیضایی یکی از معدود هنرمندان ایرانی است که هم در صحنه تئاتر کارنامه‌ای درخشان دارد و هم در سینما ، در عین حال او همیشه به پژوهش در زمینه تئاتر هم علاقه داشته و در سالهای دهه ۱۳۴۰ کتابهایی را درباره تئاتر در چین، ژاپن و ایران منتشر کرده که هنوز هم منبع درسی دانشجویان تئاتر محسوب می‌شود.

بهرام بیضایی نوشتن نقد ، تحقیق و مطالب پراکنده درباره تئاتر و سینما در نشریات علم و زندگی ، هنر و سینما ، گاهنامه آرش ، مجله موسیقی ، کیهان ماه ، ماهنامه ستاره سینما ، کتاب چراغ و ... را در سال ۱۳۳۸ آغاز کرد. اجراهای صحنه‌ای او اغلب از تئاترهای پر مخاطب بوده‌اند.

بیضایی در سال ۱۳۵۸ نمایش مرگ یزدگرد را به روی صحنه برد.

او بعد از هجده سال محروم شدن از صحنه در بهار ۱۳۷۷ دو نمایشنامه" کارنامه بنداربیدخش "نوشته خودش و" بانو آئویی "را به طور همزمان در سالن چهارسو و سالن قشقایی واقع در تئاتر شهر به روی صحنه برد.

"شب هزارو یکم "را نیز در سال ۱۳۸۱ در سالن چهارسو اجرا کرد.

در تابستان سال ۱۳۸۴ نمایش" مجلس شبیه در ذکر مصایب استاد نوید ماکان و همسرش مهندس رخشید فرزین "را در سالن اصلی تئاتر شهر به روی صحنه برد که باز هم با استقبال گرم تماشاگران روبرو شد. در سالهایی که بیضایی از صحنه به دور ماند و مجال فیلمسازی را نداشت ، به نوشتن نمایشنامه و فیلمنامه مشغول بود که اغلب آنان منتشر شده‌اند.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۱ زمانه (حمیدرضا صلاحمند) [تدوینگر]

۱۳۷۹ سگ کشی (بهرام بیضایی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-سرمایه گذار-طراح عنوان بندی]

۱۳۷۵ فصل پنجم (رفیع پیتز) [فیلمنامه نویس]

۱۳۷۴ بازی های پنهان (کریم هاتفی نیا) [تدوینگر]

۱۳۷۴ برج مینو (ابراهیم حاتمی کیا) [تدوینگر]

۱۳۷۳ روز واقعه (شهرام اسدی) [فیلمنامه نویس]

۱۳۷۰ مسافران (بهرام بیضایی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]

۱۳۶۶ شاید وقتی دیگر ... (بهرام بیضایی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-سازنده آنونس]

۱۳۶۵ باشو، غریبه کوچک (بهرام بیضایی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۶۳ دونده (امیر نادری) [تدوینگر]

۱۳۶۱ مرگ یزدگرد (بهرام بیضایی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]

۱۳۶۰ خط قرمز (مسعود کیمیایی) [داستان نویس]

۱۳۵۷ چریکه تارا (بهرام بیضایی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-طراح صحنه و لباس-تهیه کننده-]

۱۳۵۶ کلاغ (بهرام بیضایی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۵۴ غریبه و مه (بهرام بیضایی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-]

۱۳۵۱ رگبار (بهرام بیضایی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

جراهای تئاتر :

سلطان مار-(۱۳۴۵)

مرگ یزدگرد-(۱۳۵۷)

کارنامه بنداربیدخش-(۱۳۷۷)

بانو آئویی-(۱۳۷۷)

شب هزارو یکم-(۱۳۸۱)

مجلس شبیه در ذکر مصایب استاد نوید ماکان و همسرش مهندس رخشید فرزین-(۱۳۸۴)

افرا یا روز می‌گذرد-(۱۳۸۶) ....

آثار :

نمایشنامه‌ها

مترسکها در شب-۱۳۴۱

عروسکها-۱۳۴۱

غروب در دیاری غریب-۱۳۴۱

قصه ی ماه پنهان-۱۳۴۲

پهلوان اکبر می میرد-۱۳۴۲

هشتمین سفر سندباد-۱۳۴۳

دنیای مطبوعاتی آقای اسراری-۱۳۴۵

سلطان مار-۱۳۴۵

میراث و ضیافت-۱۳۴۶

چهار صندوق-۱۳۴۶

ساحل نجات-۱۳۴۷

درحضورباد-۱۳۴۷

دیوان بلخ-۱۳۴۷

گمشدگان-۱۳۴۸

راه طوفانی فرمان پسر فرمان از میان تاریکی-۱۳۴۹

ندبه-۱۳۵۶

نوشته های دیواری-۱۳۵۷

مرگ یزدگرد-۱۳۵۸

خاطرات هنرپیشه ی نقش دوم-۱۳۶۰

فتحنامه کلات-۱۳۶۱

پردهخانه-۱۳۶۴

جنگنامه غلامان-۱۳۶۷

طربنامه-۱۳۷۳

سهراب کشی-۱۳۷۳

مجلس بساط برچیدن-۱۳۷۶

افرا یا روز می گذرد-۱۳۷۶

مجلس قربانی سنمار-۱۳۷۷

گزارش اردوایراف-۱۳۷۸

مجلس ضربت زدن-۱۳۷۹

شب هزار و یکم-۱۳۸۲

دیوان نمایش (جلد یک و دو)-۱۳۸۲

مجلس شبیه در ذکر مصائب استاد نوید ماکان و همسرش مهندس رخشید فرزین-۱۳۸۳ ....

فیلم نامهها :

عمو سیبیلو(کوتاه)-۱۳۴۹(فیلم شده ی ۱۳۴۹)

عیار تنها-۱۳۴۹

رگبار-۱۳۴۹(فیلم شده ی ۱۳۵۰)

سفر(کوتاه)-۱۳۵۱(فیلم شده ی ۱۳۵۱)

غریبه و مه-۱۳۵۱(فیلم شده ی ۱۳۵۲)

حقایق درباره لیلا دختر ادریس-۱۳۵۴

چریکه تارا-۱۳۵۴(فیلم شده ی ۱۳۵۷)

کلاغ-۱۳۵۵(فیلم شده ی ۱۳۵۵)

چشم انداز-۱۳۵۵(بازنویسی-۱۳۷۵)

آهو، سلندر، طلحک و دیگران-۱۳۴۹

قصه های میر کفن پوش-۱۳۵۸

شب سمور -۱۳۵۹

اشغال-۱۳۵۹

آینه های روبرو-۱۳۵۹

روز واقعه -۱۳۶۱

داستان باور نکردنی-۱۳۶۱

زمین-۱۳۶۱

عیار نامه-۱۳۶۳

پرونده قدیمی پیر آباد-۱۳۶۳

کفشهای مبارک-۱۳۶۳

تاریخ سری سلطان در آبسکون-۱۳۶۳

باشو غریبه کوچک-۱۳۶۴(فیلم شده ی ۱۳۶۴)

قلعه کولاک -۱۳۶۴

وقت دیگر شاید-۱۳۶۴(فیلم شده ی ۱۳۶۶ با نام شاید وقتی دیگر)

طومار شیخ شرزین -۱۳۶۵

گیل گمش -۱۳۶۵

دیباچه نوین شاهنامه -۱۳۶۵

پرده نئی-۱۳۶۵

آقای لیر-۱۳۶۷

برگی گمشده از اوراق هویت یک هموطن آینده-۱۳۶۷

سفر به شب-۱۳۶۸

مسافران-۱۳۶۸(فیلم شده ی ۱۳۷۰)

فیلم در فیلم-۱۳۶۹

چه کسی رییس را کشت؟-۱۳۷۱

سگ کشی-۱۳۶۸(فیلم شده ی ۱۳۷۹)

یوانا یا نامه ای به هیچکس -۱۳۷۱

گبر گور یا گفتگو با خاک(کوتاه)-۱۳۷۲

سیاوش خوانی(فیلمنامه/نمایشنامه)-۱۳۷۲

آوازهای ننه آرسو-۱۳۷۳

حورا در آینه-۱۳۷۴

مقصد-۱۳۷۵

اعتراض-۱۳۷۵

گفتگو با باد(کوتاه)-۱۳۷۷

گفتگو با آب(کوتاه)-۱۳۷۸

گفتگو با آتش(کوتاه)-۱۳۷۸

ایستگاه سلجوق-۱۳۷۹

اتفاق خودش نمی افتد-۱۳۸۱

سند-۱۳۸۳

ماهی-۱۳۸۳

لبه پرتگاه-۱۳۸۵

وقتی همه خوابیم-۱۳۸۶

جوایز و انتخابها

>>کاندید لوح زرین بهترین تدوین (شاید وقتی دیگر ...)

[دوره ۶ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۶]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (مسافران)

[دوره ۱۰ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۰]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (مسافران)

[دوره ۱۰ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۰]

>>برنده سیمرغ بلورین جایزه ویژه هیات داوران (مسافران)

[دوره ۱۰ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۰]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (روز واقعه)

[دوره ۱۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۳]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (سگ کشی)

[دوره ۱۹ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۹]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (سگ کشی)

[دوره ۱۹ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۹]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلم (سگ کشی)

[دوره ۱۹ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۹]

>>برنده تندیس زرین بهترین کارگردانی (سگ کشی)

[دوره ۵ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۰]

>>کاندید تندیس زرین بهترین فیلم (سگ کشی)

[دوره ۵ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۰]

>>کاندید تندیس زرین فیلم منتخب انجمن نویسندگان و منتقدان (سگ کشی)

[دوره ۵ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۰]

>>کاندید تندیس زرین بهترین فیلمنامه (سگ کشی)

[دوره ۵ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۰]

>>کاندید تندیس زرین بهترین تدوین (سگ کشی)

[دوره ۵ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۰]

>>کاندید تندیس زرین بهترین عنوانبندی (سگ کشی)

[دوره ۵ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۰]

>>برنده مجسمه سپاس بهترین فیلمنامه (رگبار)

[دوره ۵ جشنواره سپاس (مسابقه) - سال ۱۳۵۲]

>>برنده لوح زرین بهترین فیلم سال (سگ کشی)

[دوره ۲ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۱]

>>برنده لوح زرین بهترین کارگردان سال (سگ کشی)

[دوره ۲ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۱]

>>برنده لوح زرین بهترین فیلمنامه سال (سگ کشی)

[دوره ۲ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۱]

>>۲ - دومین فیلم سال (شاید وقتی دیگر ...)

[دوره ۳ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۶۷]

<<۱ - بهترین فیلم سال (باشو، غریبه کوچک)

[دوره ۴ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۶۸]

<<۱ - بهترین فیلم سال (مسافران)

[دوره ۷ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۷۱]

<<۲ - دومین فیلم سال (سگ کشی)

[دوره ۱۶ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۰]

<<۱ - بهترین کارگردان سال (سگ کشی)

[دوره ۱۶ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۰]

<<۲ - دومین فیلمنامه سال (سگ کشی)

[دوره ۱۶ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۰]

<<۱ - بهترین تدوین سال (سگ کشی)

[دوره ۱۶ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۰]

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

بینا، شیرین

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام اصلی: شیرین

نام خانوادگی اصلی: صدق گویا سمت (در بخش های): بازیگران،

تاریخ تولد: ۱۳۴۳

ملیت: ایران مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل علوم تربیتی

روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان

<<نگین صدق گویا (خواهر) بیوگرافی

فارغ التحصیل علوم تربیتی از دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۷۶.

خواهر نگین صدق گویا (بازیگر).

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم" تیک تاک ("محمدعلی طالبی) در سال ۱۳۷۲.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۴ رویای خیس (پوران درخشنده) [بازیگر]

۱۳۸۱ تب (رضا کریمی) [بازیگر]

۱۳۸۱ فرش باد (کمال تبریزی) [بازیگر]

۱۳۷۹ مریم مقدس (شهریار بحرانی) [بازیگر]

۱۳۷۸ سهراب (سعید سهیلی) [بازیگر]

۱۳۷۶ کیسه برنج (محمد علی طالبی) [بازیگر]

۱۳۷۴ بوی پیراهن یوسف (ابراهیم حاتمی کیا) [بازیگر]

۱۳۷۲ تیک تاک (محمد علی طالبی) [بازیگر]

جوایز و انتخابها

>>با تقدیر از بهترین بازیگر نقش مکمل زن (تیک تاک)

[دوره ۱۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۲]

پازوکی، فخری

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

بازیگر.

درگذشت: اوایل بهمن ۱۳۷۰.

فخری پازوکی در سال ۱۳۵۴ در فیلم «هم قسم» به کارگردانی مهدی رئیس فیروز بازی کرد. در سال‌های پس از انقلاب هم یکی از نقش‌های اصلی مجموعه تلویزیونی «شاه دزد» را بر عهده گرفت. آخرین کار وی، مجموعه‌ی تلویزیونی «آرایشگاه زیبا» بود.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

پاک نیت، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۱ کازرون

تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۴۹، شروع بازیگری: گشتی‌ها (۱۳۶۶)

عمده‌ی فیلمها:

شاخه‌های بید (۱۳۶۷)، تابستان ۵۸(۱۳۶۸)، جای امن (۱۳۷۲)، آرایش مرگ (۱۳۷۳)، غزال (۱۳۷۴)، قله‌ی دنیا (۱۳۷۴)، سرزمین خورشید (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پاکدل، سمانه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سمانه پاکدل متولد ۱۳۶۶ است . او یک خواهر و یک برادر دارد . خواهر او سی ساله و برادرش بیست و هفت سال دارد.او تنها عضو مجرد خانواده شان است و فعلا هم قصد ازدواج ندارد . الگوی اخلاقی او در زندگی مادرش است وپرویز پرستویی را هم الگوی خود در بازیگری انتخاب کرده است . از بازیگران مورد علاقه ی او می توان به فاطمه معتمد آریا ، فاطمه گودرزی و حامد بهداد اشاره کرد. سمانه پاکدل سفر را خیلی دوست دارد و علاقه مند است که مدام به سفر داخلی و خارجی رود.

پاکدل، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مهدی پاکدل

بازیگر و گرافیست

متولد اصفهان/ دهم تیرماه ۱۳۵۹

دانش آموخته ی گرافیک

- طراحی و اجرای ده ها پوستر تئاتر
- تدوینگر در استودیو نماهنگ اول از سال ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۱
- گرافیست در کانون تبلیغاتی تینانوا از سال ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۳
- کارگردانی فیلم کوتاه رقص مردان روی شیب در سال ۱۳۸۲/ منتخب در جشنواره فیلم های کوتاه سونی و اکران در کشورهای اسپانیا، آمریکا و فرانسه
- برگزیده به عنوان یکی از سه گرافیست جوان در فستیوال تصویر سال/ ۱۳۸۵

فعالیت های بازیگری

تئاتر

- جنبش انفیه در کلکته/ سیروس شاملو/ ۱۳۷۶
- ریچارد سوم/ داوود رشیدی/ ۱۳۷۸
- سیاها/ حامد محمد طاهری/ ۱۳۷۸
- بعد از مگریت/ مریم مجد/ ۱۳۷۹
- دیر راهبان/ فرهاد مهندس پور/ ۱۳۸۰
- پای دیوار بزرگ شهر/ حسن معجونی/ ۱۳۸۱

- قهوه ی تلخ/ شبنم طلوعی/ ۱۳۸۲
- روی زمین/ افروز فروزند/ ۱۳۸۲
- بی شیر و شکر/ مهرداد ضیایی و حمید امجد/ ۱۳۸۳
- همسایه ی آقا/ حسین کیانی/ ۱۳۸۵

تلویزیون

- سریال با من بمان/ حمید لبخنده/ ۱۳۸۱
- تله فیلم یک روز معمولی/ حسن فتحی/ ۱۳۸۲
- سریال مروارید سرخ/ شاپور قریب و مسعود رسام/ ۱۳۸۳
- تله تئاتر خاموشی دریا/ حسین عاطفی/۱۳۸۴
- سریال اولین شب آرامش/ احمد امینی/ ۱۳۸۴
- سریال ما چند نفر/ فیاض موسوی/ ۱۳۸۵

سینما

- آبی/ حمید لبخنده/ ۱۳۷۸
- قرارهای اینترنتی/ حسین قناعت/ ۱۳۸۲
- ماهی ها عاشق می شوند/ علی رفیعی/ ۱۳۸۳
- شبانه/ امید بنکدار و کیوان علی محمدی/ ۱۳۸۳
- مصائب دوشیزه/ مسعود اطیابی/ ۱۳۸۵
- مخمصه/ محمد علی سجادی/ ۱۳۸۵

پاکرو، افسانه

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

افسانه پاکرو:(بازیگر فیلم محاکمه و رویای خیس و .....)

سنش را در هیچ جا و در هیچ مجله ای نگفته است.ما هم نمیدانیم که او چند ساله است؟! هنگام تحصیل در دبستان در چند نمایشنامه ایفای نقش کرده بود که در یکی از ان نمایشنامه ها نقش یک قورباغه را بازی کرده است.پس از ان دوره اصلا به بازیگری فکر نکرده است.بعد از راهنمایی به هنرستان رفته و در انجا رشته گرافیک را انتخاب کرده و در ادامه هم رشته نقاشی را تا مقطع کارشناسی خوانده است.وی با فیلم سینمایی ((محکومین بهشت)) که در اسفند ماه سال ۱۳۸۵ اکران شد به اهالی سینما معرفی شد.البته بازیگری را از کلاس های استاد سمندریان فرا گرفته است.

فیلم شناسی:

محکومین بهشت(۱۳۸۴)

پیدا و پنهان(۱۳۸۴)

رسم عاشقی(سریال۱۳۸۴)

رویای خیس(۱۳۸۴)

محاکمه(۱۳۸۵)

پاکرو، قاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۶ شیراز، تحصیلات: دیپلم هنری، طراح حرکات موزون، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۸، بازی در تئاتر از ۱۳۵۶، شروع بازیگری: عیاران و طراران (۱۳۶۴).

عمده‌ی فیلمها:

قهرمان کیه (کوتاه- ۱۳۶۴)، سراب (۱۳۶۵)، ردپایی بر شن (طراح موزون، بازیگر- ۱۳۶۶)، یاد و دیدار (۱۳۶۶)، عروسی خوبان (۱۳۶۷)، شاخه‌های بید (طراح حرکات موزون- ۱۳۶۷)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پرتو، مازیار

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: مازیار پرتو

تاریخ تولد:۱۳۱۱

فرزند علی پرتو (ش. پرتو) (نویسنده و محقق ادبی).

دایی ویشکا آسایش (بازیگر و طراح صحنه).

گذراندن یک دوره آموزش فیلمبرداری در دانشگاه سیراکیوز در تهران.

فعالیت در وزارت فرهنگ و هنر به عنوان فیلمبردار فیلم های گزارشی، خبری و مستند.

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم « شب نشینی در جهنم » (ساموئل خاچیکیان، موشق سروری) در سال ۱۳۳۶.

هاشم خان (محمد زرین دست – ۱۳۴۵)

زن خون آشام(وامپایر) (۱۳۴۶)

شکوه جوانمردی (۱۳۴۶)

سه دیوانه (جلال مقدم – ۱۳۴۷)

دزد سیاهپوش (۱۳۴۷)

قیصر (مسعود کیمیایی – ۱۳۴۸)

خانه کنار دریا (هوشنگ کاووسی – ۱۳۴۸)

مردان روزگار (۱۳۴۸)

زن وحشی وحشی (۱۳۴۸)

دور دنیا با جیب خالی (۱۳۴۹)

طوقی (علی حاتمی – ۱۳۴۹)

خوشگل محله (ایرج گل افشان – ۱۳۵۰)

خاطرخواه (امیر شروان – ۱۳۵۱)

ناخدا (۱۳۵۲)

دشمن (۱۳۵۲)

باباشمل (علی حاتمی – ۱۳۵۰)

قلبها برای که می تپد؟ (۱۳۵۰)

گل پری جون (۱۳۵۳)

بابا گلی بجمالت (۱۳۵۵)

برزخی ها (ایرج قادری – ۱۳۶۱)

کفش های میرزانوروز (محمد متوسلانی – ۱۳۶۴)

هزاردستان (مجموعه، علی حاتمی – ۶۶/۱۳۵۹)

خبرجین (کارگردان – ۱۳۶۶)

جعفرخان از فرنگ برگشته (محمد متوسلانی – ۱۳۶۷)

جستجوگر (محمد متوسلانی – ۱۳۶۸)

بازی تمام شد (مهدی صباغزاده – ۱۳۶۸)

سفر جادویی (ابوالحسن داودی – ۱۳۶۹)

اوینار (شهرام اسدی – ۱۳۷۰)

امام علی (ع) (مجموعه – داود میرباقری – ۱۳۷۰)

روز واقعه (شهرام اسدی – ۱۳۷۲)

آدم برفی (داود میرباقری – ۱۳۷۳)

قانون (فرامرز قریبیان – ۱۳۷۴)

سفر پر ماجرا (سیامک اطلسی – ۱۳۷۴)

حریف دل (رضا گنجی – ۱۳۷۵)

مردان آنجلس (مجموعه، فرج الله سلحشور – ۷۷/۱۳۷۶)

فوتبالیست ها (علی اکبر ثقفی – ۱۳۷۹)

پرستویی، پرویز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۴ همدان، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، برنده جایزه بهترین بازیگر مرد نقش دوم در دومین جشنواره فیلم فجر (دیـار عاشـقان)، برنـده‌ی دیپلم افتخـار بهترین بـازیگر مرد در چهـاردمین جشـنواره‌ی فیلم فجر (لیلی بـا من است)، بـازی در تئاتر از ۱۳۴۸.

شروع بازیگری: دیار عاشقان (۱۳۶۲)

عمده‌ی فیلمها:

پیشتازان فتح (۱۳۶۳)، سازمان ۴(۱۳۶۶)، شکار (۱۳۶۶)، حکایت آن مرد خوشبخت (۱۳۶۹)، مار (۱۳۷۰)، آدم برفی (۱۳۷۳)، لیلی با من است (۱۳۷۴) آژانس شیشه‌ای، روبان قرمز، مارمولک.

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پزشکی‌نژاد، فریدون

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

هنرمند صنایع دستی.

تولد: ۱۳۲۵، تهران.

درگذشت: دی ۱۳۶۴.

فریدون پزشـکی‌نژاد تحصـیلات متوسـطه‌ی خود را طی یک دوره‌ی دو ساله در انستیتو تکنولوژی تهران در رشته‌ی کاشی پشت سر گـذاشت. در سال ۱۳۵۲ به اسـتخدام وزارت فرهنـگ و آموزش عالی درآمـد. طی دو سال دوره‌های تخصصـی هنر کاشـی‌سازی و ساخت را زیر نظر مهدی زواره‌ای فراگرفت.

فریدون پزشکی‌راد به سبب سکته‌ی قلبی در دی ۱۳۶۴ درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

پسیانی، آتیلا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۶ تهران، فرزند جمیله شـیخی، همسـر فاطمه نقوی، پدر ستاره پسیانی (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر از دانشـکده‌ی هنرهـای زیبای تهران، سـرپرست گروه تئاتر بازی، فعالیت در تلویزیون، بازی و طراح صـحنه و کارگردانی تئاتر، شـروع بازیگری: آرتیست (۱۳۵۵)

عمده‌ی فیلمها:

از نو بسازیم (۱۳۶۲)، مرگ سفید (۱۳۶۲)، طلسم (۱۳۶۵)، کشتی آنجلیکا (۱۳۶۷)، پرواز پنجم ژوئن (۱۳۶۸)، دو فیلم با یک بلیت (۱۳۶۹)، مسافران (۱۳۷۰)، راز خنجر (۱۳۷۱)، خاکستر سبز (۱۳۷۲)، در کمال خونسردی (۱۳۷۳)، روز شیطان (۱۳۷۳)، بوی پیرهن یوسف (دستیار کارگردان- ۱۳۷۴)، هفت سنگ (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پطروسیان، ماهایا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۸ تهران، تحصیلات: دانشجوی رشته‌ی تئاتر دانشکده هنرهای زیبای تهران، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: پرده‌ی آخر (۱۳۶۹)

عمده‌ی فیلمها:

عشق و مرگ (۱۳۶۹)، دیگه چه خبر (۱۳۷۰)، ناصرالدین شاه... (۱۳۷۰)، هنرپیشه (۱۳۷۱)، راز گل شب بو (۱۳۷۲)، دیدار در فلق (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پلنگی، خسرو

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تصویربردار، کارگردان.

تولد: ۱۳۵۵، همدان.

درگذشت: ۱۲ آبان ۱۳۷۳، تهران.

خسرو پلنگی در سال به ۱۳۵۷ بـه انگلستان و سپس به فرانسه رفت و از سـال ۱۳۵۹ فعـالیت سینمایی خود را آغـاز کرد. از جمله فیلم‌هـای مسـتند/ جنگی او می‌توان به «مویه کن جنوب» (۱۳۶۲) و «مجنون» (۱۳۶۳) اشاره کرد. وی همچنین تعدادی فیلم داسـتانی سـاخت و به عنوان دستیـار تصویربرداری در «آتش نهفته» (۱۳۶۲) شـرکت داشت. خسـرو پلنگی در زمینه تئاتر هم فعالیت داشت و نویسنده و کـارگردان چهـار نمایشـنامه نیز است. از دیگر آثار به جا مانـده از وی می‌توان مجموعه شـعر و قطعات ادبی و عرفانی و یادداشت‌هایی برای تنها دخترش نام برد.

خسرو پلنگی از سال ۱۳۶۱ تا ۱۳۵۶ تصویربردار واحد سینمایی بخش فرهنگی و هنری دفتر تبلیغات اسلامی حوزه‌ی علمیه‌ی قم بود و در ضـمن در رشـته‌های تخصصی سینما در این واحد به تحصیل پرداخت و سپس به مدت سه سال به عنوان تصویربردار، در واحد سینمـایی واحـد فرهنگی بنیـاد شـهید انقلاب اسـلامی همکـاری کرد. پلنگی همچنین به تـدریس تصویربرداری در انجمن سـینمای جوانان ایران (مرکز)، انجمن سـینمای جوانان قم، سپاه پاسداران انقلاب اسـلامی کردستان (سنندج)، سازمان تبلیغات اسلامی استان گیلان (رشت) و سازمان تبلیغات اسلامی مهاباد پرداخت.

خسـرو پلنگی با دوربین هشت میلیمتری و ویـدیویی خود مجموعه‌ای شامل حـدود پنجاه ساعت فیلم مسـتند از جبهه‌ها و پشت جبهه طی سال‌های ۱۳۶۶ –۱۳۶۱ ساخته است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

پناهی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۵ کهکیلویه، شاعر، برندهٔ دیپلم افتخار بهترین بازیگر در نهمین جشنوارهٔ فیلم فجر (سایهٔ خیال)، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: گال (۱۳۶۵)

عمدهٔ فیلمها:

در مسیر تندباد (۱۳۶۷)، هی جو (۱۳۶۷)، ارثیه (۱۳۶۷)، نارونی (۱۳۶۷)، راز کوکب (۱۳۶۸)، چاووش (۱۳۶۹)، سایهٔ خیال (۱۳۶۹)، اوینار (۱۳۷۰)، مرد ناتمام (۱۳۷۱)، مهاجران (۱۳۷۱)، هنرپیشه (۱۳۷۱)، آرزوی بزرگ (۱۳۷۳)، روز واقعه (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پور زارعی، عرش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۷ شمیران، تحصیلات: دیپلم ادبی، شروع فعالیت از سینمای آزاد با ساخت فیلمهای هشت میلیمتری، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۵، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: عبدالله (مشترك با آمریکا- ۱۳۴۷)

عمدهٔ فیلمها:

آخرین بازی (کوتاه- سازنده- ۱۳۵۵)، ملکوت (۱۳۵۵)، کلاغ (۱۳۵۶)، کاروانها (مشترك با آلمان و آمریکا- ۱۳۵۶)، سفیر (۱۳۶۱)، دادشاه (۱۳۶۲)، عیاران و طراران (۱۳۶۴)، جدال (۱۳۶۵)، حماسهٔ درهٔ شیلر (۱۳۶۵)، کانی مانگا (۱۳۶۶)، سازمان ۴(۱۳۶۶)، عروسی خون (۱۳۷۳)، دیدار (۱۳۷۳)، مرد پنجم (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پوراحمد، کیومرث

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تاریخ و محل تولد

بیست و پنجم آذر ماه سال ۱۳۲۸

اصفهان

کیورث پوراحمد متولد ۱۳۲۸ اصفهان است. وی فعالیت هنری خود را با دستیاری کارگردان در مجموعه تلویزیونی «آتش بدون دود» به کارگردانی نادر ابراهیمی آغاز کرد. او سینما را با نویسندگی فیلمنامه «قصه خیابان دراز» به کارگردانی محسن تقوایی

تجربه کرد.

۱.کارگردان : (۱۷)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)

۱ – اتوبوس شب (۱۳۸۵)

۲ – نوک برج (۱۳۸۴)

۳ – گل یخ (۱۳۸۳)

۴ – شب یلدا (۱۳۸۰)

۵ – خواهران غریب (۱۳۷۴)

۶ – به خاطر هانیه (۱۳۷۳)

۷ – نان و شعر (۱۳۷۲)

۸ – سفرنامه ی شیراز (۱۳۷۱)

۹ – صبح روز بعد (۱۳۷۱)

۱۰ – شرم (۱۳۷۰)

۱۱ – شکار خاموش (۱۳۶۸)

۱۲ – لنگرگاه (۱۳۶۷)

۱۳ – گاویار (۱۳۶۶)

۱۴ – آلبوم تمبر (۱۳۶۵)

۱۵ – بی بی چلچله (۱۳۶۳)

۱۶ – تاتوره (۱۳۶۳)

۱۷ – باران (۱۳۶۱)

●دستیار کارگردان : (۱)مورد

(۱۳۶۰)

۱ – خانه دوست کجاست؟ (۱۳۶۵)

●نویسنده : (۱۸)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)(۱۳۵۰)

۱ – اتوبوس شب (۱۳۸۵)

۲ – گل یخ (۱۳۸۳)

۳ – شب یلدا (۱۳۸۰)

۴ – خواهران غریب (۱۳۷۴)

۵ – به خاطر هانیه (۱۳۷۳)

۶ – نان و شعر (۱۳۷۲)

۷ – سفرنامه ی شیراز (۱۳۷۱)

۸ – صبح روز بعد (۱۳۷۱)

۹ – شرم (۱۳۷۰)

۱۰ – شکار خاموش (۱۳۶۸)

۱۱ – لنگرگاه (۱۳۶۷)

۱۲ – شکوه زندگی (۱۳۶۶)

۱۳ – گاویار (۱۳۶۶)

۱۴ – آلبوم تمبر (۱۳۶۵)

۱۵ – بی بی چلچله (۱۳۶۳)

۱۶ – تاتوره (۱۳۶۳)

۱۷ – باران (۱۳۶۱)

۱۸ – قصه خیابان دراز (۱۳۵۷)

•بازیگر : (۱)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – شرم (۱۳۷۰)

•تهیه کننده : (۵)مورد

(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)

۱ – خواهران غریب (۱۳۷۴)

۲ – سفرنامه ی شیراز (۱۳۷۱)

۳ – صبح روز بعد (۱۳۷۱)

۴ – شرم (۱۳۷۰)

۵ – آلبوم تمبر (۱۳۶۵)

•تدوین : (۱۴)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)

۱ – اتوبوس شب (۱۳۸۵)

۲ – عروسک فرنگی (۱۳۸۴)

۳ – گل یخ (۱۳۸۳)

۴ – شب یلدا (۱۳۸۰)

۵ – مصائب شیرین (۱۳۷۷)

۶ – خواهران غریب (۱۳۷۴)

۷ – به خاطر هانیه (۱۳۷۳)

۸ – نان و شعر (۱۳۷۲)

۹ – سفرنامه ی شیراز (۱۳۷۱)

۱۰ – صبح روز بعد (۱۳۷۱)

۱۱ – شرم (۱۳۷۰)

۱۲ – شکار خاموش (۱۳۶۸)

۱۳ – لنگرگاه (۱۳۶۷)

۱۴ – گاویار (۱۳۶۶)

●صدابردار : (۱)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – خواهران غریب (۱۳۷۴)

●میکس : (۱)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – صبح روز بعد (۱۳۷۱)

●ساخت آنونس : (۱)مورد

(۱۳۸۰)

۱ – شب یلدا (۱۳۸۰)

منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com

پورحسن، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۷ آبادان، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، عضو گروه تئاتر بازی، بازی در در تئاتر از سال ۱۳۵۰ در شهرستان آبادان و از سال ۱۳۵۸ در تهران، شروع بازیگری: باد سرخ (۱۳۶۷)

عمده‌ی فیلمها:

قربانی (کوتاه– ۱۳۶۸)، دو فیلم با یک بلیت (۱۳۶۹)، آوای دریا (۱۳۶۹)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پورحسینی، پرویز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۰، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۴۰، شروع بازیگری: اندوه دوربین (کوتاه– ۱۳۵۰)

عمده‌ی فیلمها:

چشمه (۱۳۵۱)، سلندر (کوتاه– ۱۳۶۰)، کمال‌الملک (۱۳۶۲)، گنج (۱۳۶۳)، زنگ انشاء (کوتاه– ۱۳۶۴)، خط پایان (۱۳۶۴)، مردی که موش شد (۱۳۶۴)، سراب (۱۳۶۵)، طلسم (۱۳۶۵)، میهمانی خصوصی (۱۳۶۵)، رابطه (۱۳۶۵)، باشو غریبه‌ی کوچک (۱۳۶۵)،

ایستگاه (۱۳۶۶)، بهار در پاییز (۱۳۶۶)، کشتی آنجلیکا (۱۳۶۷)، سفر عشق (۱۳۶۷)، شب حادثه (۱۳۶۷)، دو سرنوشت (۱۳۶۸)، راز کوکب (۱۳۶۸)، چاووش (۱۳۶۹)، رنو تهران ۲۹(۱۳۶۹)، اوینار (۱۳۷۰)، دره شاپرکها (۱۳۷۰)، راه و بیراه (۱۳۷۱)، روز فرشته (۱۳۷۲)، بلندیهای صفر (۱۳۷۲)، مصائب عاشق فقیر (۱۳۷۴)، حرفه‌ای (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پوررضا، اسماعیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۸ قصر شیرین، تحصیلات: دیپلم ادبی، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: غریبه و مه (۱۳۵۴)

عمده‌ی فیلمها:

آیینه (کوتاه- ۱۳۵۸)، چوپانان کویر (۱۳۵۹)، از نو بسازیم (کوتاه- ۱۳۶۲)، صف (نمایش داده نشد- ۱۳۶۳)، مسافران (۱۳۷۰)، سایه به سایه (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پورستار، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۸ اردبیل، نام اصلی: محمد قاسم پورستار، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیك تهران، نویسنده‌ی نمایشهای تلویزیونی، شروع بازیگری : کاروانها (مشترك با آلمان و آمریکا- ۱۳۵۶)

عمده‌ی فیلمها:

چنین کنند حکایت (کوتاه- ۱۳۵۸)، آفتاب نشینها (۱۳۶۰)، سفیر (۱۳۶۱)، میلاد (۱۳۶۲)، دوران کودکی (کوتاه- ۱۳۶۳)، جستجو در شهر (۱۳۶۴)، اتوبوس (۱۳۶۴)، کنار برکه‌ها (۱۳۶۵)، بابا راهنما (کوتاه- ۱۳۶۵)، شکار (۱۳۶۶)، ارثیه (۱۳۶۷)، ابلیس (۱۳۶۹)، عیاران (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پورسرخ،پوریا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

با حضوری کوتاه در مجموعه تلویزیونی « فرار بزرگ » حضور در مقابل دوربین را تجربه کرد و با بازی در مجموعه « وفا » به شهرت رسید و با ایفای نقش در مجموعه « صاحبدلان » ثابت کرد بازیگر توانمندی است.

زندگی خصوصی پوریا پورسرخ:

محل تولد: جردن

سال تولد: نمی گویم

ماه تولد: تیر

قد: ۱۸۲

وزن : متغییر بین ۷۵ تا ۸۰

....

مجموعه آثار:

– پسران آجری (مجید قاری زاده، ۱۳۸۵)

– مهمان (سعید اسدی، ۱۳۸۵)

– مصائب دوشیزه (۱۳۸۵)

– روز سوم (محمدحسین لطیفی، ۱۳۸۵) مجموعه های تلویزیونی:

– فرار بزرگ (محمدحسین لطیفی، ۱۳۸۳)

پورشیرازی، حسن

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حسن پورشیرازی نام اصلی: حسن

نام خانوادگی اصلی: پورشیرازی

تاریخ تولد: ۱۳۳۶

....

فارغ التحصیل بازیگری و کارگردانی. همسر مهناز افضلی (بازیگر) است .شروع فعالیت سینمایی با فیلم" بازی بزرگان ("کامبوزیا پرتوی) به عنوان برنامه ریز و دستیار کارگردان بود.همچنین او لیسانس تئاتر است.

....

بخشی از فیلم شناسی:

* در سال ۱۳۸۴ عروسک فرنگی (فرهاد صبا) [بازیگر]

* در سال ۱۳۸۳ به آهستگی (مازیار میری) [بازیگر]

* در سال ۱۳۸۲ مهمان مامان (داریوش مهرجویی) [بازیگر]

* در سال ۱۳۷۹ سگ کشی (بهرام بیضایی) [بازیگر]

* در سال ۱۳۷۹ مسافر ری (داود میرباقری) [بازیگر]

* در سال ۱۳۷۱ بازی بزرگان (کامبوزیا پرتوی) [برنامه ریز–دستیار کارگردان]

* در سال۱۳۶۹ گربه آوازخوان (کامبوزیا پرتوی) [بازیگر عروسکی]

....

جوایز و انتخابها * کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول مرد (مهمان مامان)

[دوره ۲۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۸۲] * کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش اول مرد (مهمان مامان)

[دوره ۸ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۳] * کاندید لوح زرین بهترین بازیگر مرد (مهمان مامان)

[دوره ۵ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۴] * ۲ – دومین بازیگر نقش اول مرد سال (مهمان مامان)

[دوره ۱۹ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۳] * کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد (به آهستگی)

[دوره ۲۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۸۴] * کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد (به آهستگی)

[دوره ۱۰ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۵]

پورصمیمی، سعید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۲ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری از دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران (دوره‌ی اول)، فارغ‌التحصیل کلاسهای آزاد بازیگری اداره هنرهای دراماتیک ۱۳۳۹، برنده لوح زرین بهترین بازیگر نقش دوم در پنجمین جشنواره فجر (ناخدا خورشید)، برنده لوح زرین بهترین بازیگر نقش دوم در ششمین جشنواره فجر (تحفه‌ها)، برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش دوم در نهمین جشنواره‌ی فجر (پرده‌ی آخر)، فعالیت در تلویزیون– بازی در تئاتر از ۱۳۴۰، شروع بازیگری: مرد کرایه‌ای (نمایش داده نشد– ۱۳۴۵)

عمده‌ی فیلمها:

شاهد (کوتاه– ۱۳۵۲)، میر نصیر و غول نگونبخت (۱۳۵۳)، ناخدا خورشید (۱۳۶۵)، تحفه‌ها (۱۳۶۶)، هی جو (۱۳۶۷)، تا غروب (۱۳۶۷)، پرده‌ی آخر (۱۳۶۹)، دلشدگان (۱۳۷۰)، مدرسه‌ی پیرمردها (۱۳۷۰)، آبادانی‌ها (۱۳۷۱)، پاییز بلند (۱۳۷۳)، چهره (۱۳۷۳)، سرزمین خورشید (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پورعرب، ابوالفضل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۰ ری، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشسرای هنر، برنده‌ی جایزه بهترین بازیگر نقش اول در چهاردهمین جشنواره‌ی فیلم پیونگ– یانگ (عروس)، بازی در تئاتر، دستیار کارگردان در «دزد و نویسنده» (۱۳۶۵)، شروع بازیگری: زخمه (نقش کوتاه–

۱۳۶۲)

عمده‌ی فیلمها:

عروس (۱۳۶۹)، قربانی (۱۳۷۰)، نرگس (۱۳۷۰، آواز تهران (۱۳۷۰)، مهاجران (۱۳۷۱)، رابطه پنهانی (۱۳۷۱)، سوء ظن (۱۳۷۱)، دو روی سکه (۱۳۷۲)، نیش (۱۳۷۲)، مرضیه (۱۳۷۳)، در کمال خونسردی (۱۳۷۳)، چهره (۱۳۷۳)، بهشت پنهان (۱۳۷۳)، بی‌قرار (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پورقلیزاده، حسن

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: حسن پورقلی زاده

تاریخ تولد: ۱۳۲۶

فارغ التحصیل رشته جامعه شناسی از دانشگاه ملی.

فارغ التحصیل رشته فیلم‌برداری از مدرسه عالی تلویزیون و سینما.

فعالیت در زمینه فیلم‌برداری فیلم‌های خبری و مستند در سال ۱۳۵۱.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم « پستچی » (داریوش مهرجویی) به عنوان دستیار کارگردان در سال ۱۳۵۰.

۱۹۳۶ (محمدرضا بزرگ نیا – ۱۳۶۰)

پیک جنگل (حسن هدایت – ۱۳۶۱)

مرگ سفید (حسین زندباف – ۱۳۶۳)

آتش در زمستان (حسن هدایت – ۱۳۶۵)

تیغ و ابریشم (مسعود کیمیایی – ۱۳۶۵)

جهیزیه برای رباب (سیامک شایقی – ۱۳۶۶)

شیرک (داریوش مهرجویی – ۱۳۶۶)

زرد قناری (رخشان بنی اعتماد – ۱۳۶۷)

سالهای خاکستر (مهدی صباغزاده – ۱۳۶۷)

کشتی آنجلیکا (محمدرضا بزرگ نیا – ۱۳۶۷)

پول خارجی (رخشان بنی اعتماد – ۱۳۶۸)

ساوالان (یدالله صمدی – ۱۳۶۸)

آپارتمان شماره ۱۳ (یدالله صمدی – ۱۳۶۹)

جستجو در جزیره (مهدی صباغزاده – ۱۳۶۹)

قرق (احمد هاشمی – ۱۳۷۰)

عیالوار (پرویز صبری – ۱۳۷۱)

تماس شیطانی (+ کارگرداتی و فیلمنامه – ۱۳۷۱)

جنگ نفت کشها (محمدرضا برگ نیا – ۷۲/۱۳۷۱)

در کمال خونسردی (سیامک شایقی – ۱۳۷۳)

روزهای خوب زندگی (مهدی صباغزاده – ۱۳۷۳)

کاکادو (تهمینه میلانی – ۱۳۷۳)

طوفان (محمدرضا بزرگ نیا – ۱۳۷۴)

بازیهای پنهان (کریم هاتفی نیا – ۱۳۷۴)

براده های خورشید (محمدحسین حقیقی – ۱۳۷۴)

عشق کافی نیست (مهدی صباغزاده – ۱۳۷۷)

آسمان پرستاره (+ کارگرانی و فیلمنامه – ۱۳۷۸)

بانوی کوچک (مهدی صباغزاده، ۱۳۸۰)

جوایز و انتخابها

>>کاندید لوح زرین بهترین فیلمبرداری (اجاره نشین ها)

[دوره ۵ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۶۵]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (تماس شیطانی)

[دوره ۱۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۱]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (ساوالان)

[دوره ۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۶۸]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (آپارتمان شماره ۱۳)

[دوره ۹ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۶۹]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (خانه خلوت)

[دوره ۱۰ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۰]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (قرق)

[دوره ۱۰ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۰]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلم اول (تماس شیطانی)

[دوره ۱۱ جشنواره فیلم فجر (فیلم های اول و دوم) – سال ۱۳۷۱]

منابع زندگینامه: http://www.iranactor.com

پویا، حسن

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: حسن

نام خانوادگی اصلی: پویا

سمت (در بخش های): تهیه و تولید،فیلمبرداری،فیلمنامه،موسیقی،

تاریخ تولد: ۱۳۳۷

محل تولد: تهران

ملیت: ایران مدرک تحصیلی: دیپلم

یوگرافی:

شروع فعالیت سینمایی با فیلم" اعدامی ("محمدباقر خسروی) به عنوان دستیار فیلمبردار در سال ۱۳۵۹.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۵ اخراجی ها (مسعود ده نمکی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۴ شهرآشوب (یدالله صمدی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۲ این زن حرف نمی زند (احمد امینی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۲ عروس افغان (ابوالقاسم طالبی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۱ فرش باد (کمال تبریزی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۱ عروس رومشکان (ناصر غلامرضایی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۰ تیک (اسماعیل فلاح‌پور) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۰ ارتفاع پست (ابراهیم حاتمی کیا) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۹ آبی (حمید لبخنده) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۹ قطعه ناتمام (مازیار میری) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۹ مریم مقدس (شهریار بحرانی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۸ متولد ماه مهر (احمدرضا درویش) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۷ جوانی (مجید قاری‌زاده) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۷ روبان قرمز (ابراهیم حاتمی کیا) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۶ روزی که هوا ایستاد (نادر ابراهیمی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۴ اشک و لبخند (شاپور قریب) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۴ بیگانه ای در شهر (حسن هدایت) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۳ آخرین بندر (حسن هدایت) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۳ آرایش مرگ (افشین شرکت) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۲ پادزهر (بهرام کاظمی) [مدیر فیلمبرداری-تهیه کننده]

۱۳۷۲ چشم شیطان (حسن هدایت) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۲ هبوط (احمدرضا معتمدی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۱ دلاوران کوچه دلگشا (حسن هدایت) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۰ ساده لوح (مهدی فخیم‌زاده) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۰ عشق من، شهر من (علی قوی تن) [فیلمبردار]

۱۳۷۰ مار (مجید جوانمرد) [فیلمبردار]

۱۳۶۹ حکایت آن مرد خوشبخت (غلامرضا حیدرنژاد) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۹ شهر خاکستری (حسن هدایت) [فیلمنامه نویس]

۱۳۶۵ شبح کژدم (کیانوش عیاری) [دستیار فیلمبردار]

۱۳۶۴ آتش در زمستان (حسن هدایت) [دستیار فیلمبردار]

جوایز و انتخابها:

<<کاندید سیمرغ بلورین بهترین دستاورد هنری (فرش باد)

[دوره ۲۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۱ <<] برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (چشم شیطان)

[دوره ۱۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۲ <<] برنده دیپلم افتخار بهترین فیلمبرداری (روبان قرمز)

[دوره ۱۷ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۷ <<] کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (مریم مقدس)

[دوره ۱۹ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۹ <<] کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (ارتفاع پست)

[دوره ۳ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۲ <<] ۲ - دومین فیلمبرداری سال (روبان قرمز)

[دوره ۱۴ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۷۸ <<] ۱ - بهترین فیلمبرداری سال (ارتفاع پست)

[دوره ۱۷ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۱ <<] ۴ - چهارمین فیلمبرداری سال (این زن حرف نمی زند)

[دوره ۱۸ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۲] منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

پویا، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: حسن پویا

تاریخ تولد: ۱۳۳۷

شروع فعالیت سینمایی با فیلم « اعدامی » (محمدباقر خسروی) به عنوان دستیار فیلمبردار در سال ۱۳۵۹.

حکایت آن مرد خوشبخت (رضا حیدرنژاد - ۱۳۶۹)

شهر خاکستری (حسن هدایت - ۱۳۶۹)

ساده لوح (مهدی فخیم زاده - ۱۳۷۰)

عشق من، شهر من (علی قوی تن - ۱۳۷۰)

مار (مجید جوانمرد - ۱۳۷۰)

دلاوران کوچه دلگشا (حسن هدایت - ۱۳۷۱)

پادزهر (بهرام کاظمی - ۱۳۷۲)

چشم شیطان (حسن هدایت – ۱۳۷۲)

آرایش مرگ (افشین شرکت – ۱۳۷۳)

آخرین بندر (حسن هدایت – ۱۳۷۳)

بیگانه ای در شهر (حسن هدایت – ۱۳۷۳)

اشک و لبخند (شاپور قریب – ۱۳۷۳)

هبوط (احمدرضا معتمدی – ۱۳۷۴)

روزی که هوا ایستاد (نادر ابراهیمی – ۱۳۷۶)

جوانی (مجید قاری زاده – ۱۳۷۷)

روبان قرمز (ابراهیم حاتمی کیا – ۱۳۷۷)

متولد ماه مهر (احمدرضا درویش – ۱۳۷۸)

ارتفاع پست (ابراهیم حاتمی کیا – ۱۳۸۰)

تیک (اسماعیل فلاح پور – ۱۳۸۰)

عروس رومشکان (ناصر غلامرضایی – ۱۳۸۱)

فرش باد (کمال تبریزی – ۱۳۸۱)

عروس افغان (ابوالقاسم طالبی – ۱۳۸۲)

این زن حرف نمی زند (احمد امینی – ۱۳۸۲)

شهرآشوب (یدالله صمدی – ۱۳۸۴)

اخراجی ها (مسعود ده نمکی – ۱۳۸۵)

پویا، شهرزاد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: شهرزاد پویا

تاریخ تولد: ۱۳۳۸

متولد ۱۲ تیر ۱۳۳۸ در تهران.

لیسانس تدوین از دانشکده صدا و سیما.

شروع فعالیت از سال ۱۳۵۹ در واحد تدوین صدا و سیما.

– برنده جایزه بهترین تدوین برای فیلم « سفر به چزابه » از چهاردهمین جشنواره بین المللی فیلم فجر در سال

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۳ زن زیادی (تهمینه میلانی) [تدوینگر]

۱۳۸۳ جنگ کودکانه (ابوالقاسم طالبی) [تدوینگر]

۱۳۸۲ شهر زیبا (اصغر فرهادی) [تدوینگر]

۱۳۸۱ واکنش پنجم (تهمینه میلانی) [تدوینگر]

۱۳۷۹ سگ کشی (بهرام بیضایی) [تدوین صدا]

۱۳۷۹ روزی که زن شدم (مرضیه مشکینی) [تدوینگر]

۱۳۷۸ چریکه هورام (احمد مهران فر) [تدوینگر]

۱۳۷۴ تا آخرین نفس (نجات یافتگان) (رسول ملاقلی‌پور) [تدوینگر]

۱۳۷۴ سفر به چزابه (رسول ملاقلی‌پور) [تدوینگر]

۱۳۷۲ پناهنده (رسول ملاقلی‌پور) [تدوینگر]

۱۳۷۱ راه و بی راه (سیامک شایقی) [تدوینگر]

۱۳۶۹ سایه خیال (حسین دلیر) [صداگذار]

۱۳۶۹ در آرزوی ازدواج (اصغر هاشمی) [صداگذار]

۱۳۶۸ زیر بام های شهر (اصغر هاشمی) [صدابردار]

۱۳۶۷ دوران سربی (خسرو معصومی) [صداگذار]

۱۳۶۵ باشو، غریبه کوچک (بهرام بیضایی) [دستیار کارگردان]

جوایز و انتخابها

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (شهر زیبا)

[دوره ۲۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۲ >>] برنده سیمرغ بلورین بهترین تدوین (سفر به چزابه)

[دوره ۱۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۴ >>] کاندید تندیس زرین بهترین تدوین (واکنش پنجم)

[دوره ۷ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۲ >>] کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (شهر زیبا)

[دوره ۵ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۴ >>] کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (زن زیادی)

[دوره ۶ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۴]

منابع زندگینامه: http://www.iranactor.com/

پویان، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۲ ملایر، تحصیلات: فوق لیسانس کارگردانی تئاتر از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: پیکر تراش (نمایش داده نشد- ۱۳۶۰)

عمده‌ی فیلمها:

بحران (۱۳۶۶)، بچه‌های طلاق (۱۳۶۸)، ابلیس (۱۳۶۹)، عروس حلبچه (۱۳۶۹)، چشمهایم برای تو (۱۳۷۱)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پیردوست، سعید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۹ تهرا ن، نام اصلی: محمدولی پیردوست، تحصیلات: ششم متوسطه، شروع بازیگری: خاک (۱۳۵۲)

عمده‌ی فیلمها:

گوزنها (۱۳۵۴)، خط قرمز (۱۳۶۱)، تیغ و ابریشم (۱۳۶۵)، سرب (۱۳۶۶)، دندان مار (۱۳۶۸)، گروهبان (۱۳۶۹)، رد پای گرگ (۱۳۷۱)، فردا روز دیگری است (۱۳۷۲)، سیاهی لشگر (ویدئویی- ۱۳۷۲)، سربلند (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پیروزفر،پارسا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: پارسا

نام خانوادگی اصلی: پیروزفر

سمت (در بخش های): بازیگران،

....

تاریخ تولد: ۱۳۵۱

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

....

مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل نقاشی

فارغ التحصیل نقاشی از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران.

پس از تجربیاتی در زمینه گرافیک و تصویرسازی، از سال ۱۳۷۰ در نمایش های عروسکی شرکت کرد و سپس به فعالیت در دوبله پرداخت.

از دیگر فعالیتهایش، شرکت در نمایشنامه های رادیویی است.

در نمایش" بینوایان "و" بانو آئویی "بازی کرده و در تعدادی نمایش ویژه کودکان به صورت نوار کاست نیز همکاری داشته است.

او تا به حال در سه فیلم از فیلمهای مسعود کیمیایی خوش درخشیده است": ضیافت"، "مرسدس "و" اعتراض."

او اواسط آبان ۱۳۸۰ نمایش" هنر "را با بازی و کارگردانی خویش به روی صحنه برد.

سرانجام پس از ده سال، مزد زحماتش را برای بازی بسیار زیبایش در فیلم" مهمان مامان "از هشتمین جشن خانه سینما دریافت کرد. دیگر جوایز:

- برنده جایزه بهترین بازیگر مرد از جشنواره فیلم های آسیایی دهلی نو برای بازی در فیلم" اشک سرما "در سال ۱۳۸۴

تاج مغول کی‌سر، مهین

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

بازیگر.

تولد: ۲ خرداد ۱۳۱۸، شیراز.

درگذشت: زمستان ۱۳۷۰.

مهین تاج مغول کی‌سر، ملقب به «شهین» از سال ۱۳۳۰ کار بازیگری تئاتر را با نمایش «قائم مقام» در تئاتر پاریس شروع کرد. سپس در جامعه‌ی باربد در نمایش «لیلی و مجنون» بازی کرد. مهم‌ترین کارهای تئاتری او «خسرو و شیرین» و «خاقان می‌رقصد». وی در بیش از شصت نمایش تئاتر بازی کرد.

مهین کی‌سر در سال ۱۳۳۲ با بازی در فیلم «گناهکار» وارد سینما شد و همزمان به عنوان خواننده به رادیو رفت. وی طی مدت بیست سال، نزدیک به صد فیلم بازی کرد. آخرین فیلم وی به نام «رانده شده» در سال ۱۳۵۴ به نمایش درآمد.

فیلمهایی که وی در آنها اجرای نقش نمود، عبارتند از: «اتهام»، «بازگشت»، «بلبل مزرعه»، «صفر علی»، «جادو»، «اتهام»، «خورشید می‌درخشد»، «مادموازل خاله»، «نردبان ترقی»، «روزنه‌ی امید»، «دو عروس برای سه برادر»، «آقا جنی شده»، «دو قلوها»، «این هم یه جورشه»، «دوستان یکرنگ»، «آخرین هوس»، «دختری از اصفهان»، «مادر فداکار»، «آقای هفت رنگ»، «ترانه های روستایی»، «ستاره‌ی صحرا»، «دختر ولگرد»، «افسانه‌ی دهکده»، «جاهل محل»، «دختران با معرفت»، «ول معطلی»، «افق روشن»، «سه تا نخاله»، «مرد ده میلیون تومانی»، «پروفسور نخاله»، «سه قهرمان»، «کلید بهشت»، «قمارباز»، «شعله‌های خشم»، «چهار خواهر»، «عمو سبزی فروش»، «فراری»، «مرد افکن»، «علی بی‌غم»، «شنگول و منگول»، «بارگاه شیطان» و غیره...

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

تاج، آرش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۸ تهران، نام اصلی: فتح‌الله تاج تهرانی، تحصیلا ت: فارغ‌التحصیل رشته‌ی کارگردانی از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۴۵

شروع بازیگری: جاده (۱۳۵۱)

عمده‌ی فیلمها:

زیر پوست شب (۱۳۵۳)، سفر سنگ (۱۳۵۷)، گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، نفس بریده (۱۳۵۹)، میراث من جنون (۱۳۶۰)، دست شیطان (۱۳۶۰)، پلاک (۱۳۶۴)، ترن (۱۳۶۶)، عشق من شهر من (۱۳۷۰)، لژیون (۱۳۷۳)، دیدار در فلق (۱۳۷۳)، جهنم سبز (۱۳۷۴)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

تاجیک، امیر

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

امیر تاجیک هشتم شهریور ماه ۱۳۴۷ در تهران متولد شد.وی تحصیلاتش را در زمینه مهندسی طراحی صنعتی به پایان رساند و فعالیت موسیقی را از سال ۱۳۷۰ به صورت حرفه ای آغاز کرد. از آثار ماندگار او می توان زیر آسمان شهر ، سرود تیم ملی ایران ، افتتاحیه جام جهانی کشتی و ... نام برد.وی دارای ۲ کاست به نامهای همکلاسی و زیر آسمون شهر می باشد. کاست جدید او به نام شیطان نیز به زودی روانه بازار خواهد شد.

تارخ، امین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۲ شیراز، همسر منصوره شادمنش (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای زیبای تهران ۱۳۵۶

فوق لیسانس مدیریت امور فرهنگی ۱۳۶۴، تدریس بازیگری، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۵، بازی در تئاتر از ۱۳۵۰، بازی در فیلم کوتاه «مهرمار» (۱۳۵۶)، شروع بازیگری: مرگ یزدگرد (۱۳۶۰)

عمده‌ی فیلمها:

چمدان (۱۳۶۵)، پاییزان (۱۳۶۶)، پرنده کوچک خوشبختی (۱۳۶۶)، بوعلی سینا (۱۳۶۶)، سرب (۱۳۶۶)، مادر (۱۳۶۸)، جستجوگر (۱۳۶۸)، دلشدگان (۱۳۷۰)، شقایق (۱۳۷۰)، مجسمه (۱۳۷۱)، سارا (۱۳۷۱)، آنها هیچ کس را دوست ندارند (۱۳۷۲)، آرزوی بزرگ (۱۳۷۳)، هفت سنگ (۱۳۷۴)، ماه مهربان (۱۳۷۴)، توطئه (۱۳۷۴)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

تبریزی، کمال

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: کمال

نام خانوادگی اصلی: مصفای تبریزی سمت (در بخش های): تدوین،تهیه و تولید،صحنه و لباس،فیلمبرداری،فیلمنامه،کارگردانی،

تاریخ تولد: ۱۳۳۸

محل تولد: تهران

ملیت: ایران مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل سینما

بیوگرافی

فارغ التحصیل سینما از مجتمع دانشگاهی هنر.

شروع فعالیت در سینمای آزاد تهران در سال ۱۳۵۸.

مسئول بخش آموزش مرکز اسلامی آموزش فیلم سازی از سال ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۲.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم" آوای غیب ("سعید حاجی میری) به عنوان فیلمبردار در سال ۱۳۶۲.

برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه نویس از چهاردهیمن جشنواره فیلم فجر برای فیلم" لیلی با من است "در سال ۱۳۷۴.

برنده تندیس زرین بهترین فیلم به انتخاب انجمن منتقدان از هفتمین جشن خانه سینما برای فیلم" فرش باد "در سال ۱۳۸۲.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۳ یک تکه نان (کمال تبریزی) [کارگردان]

۱۳۸۲ مارمولک (کمال تبریزی) [کارگردان]

۱۳۸۱ فرش باد (کمال تبریزی) [کارگردان]

۱۳۸۱ گاهی به آسمان نگاه کن (کمال تبریزی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۷۷ شیدا (کمال تبریزی) [کارگردان]

۱۳۷۶ شاهرگ (علی غفاری) [مشاور کارگردان]

۱۳۷۶ مهر مادری (کمال تبریزی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۷۴ لیلی با من است (کمال تبریزی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-طراح صحنه و لباس]

۱۳۷۲ کودک قهرمان (پایان کودکی) (کمال تبریزی) [تدوینگر-کارگردان-طراح صحنه و لباس]

۱۳۷۱ آتش در خرمن (سعید حاجی میری) [مدیر فیلمبرداری-مجری طرح]

۱۳۶۹ در مسلخ عشق (کمال تبریزی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۶۸ تا مرز دیدار (حسین قاسمی جامی) [تدوینگر-مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۷ عبور (کمال تبریزی) [کارگردان-فیلمنامه نویس-طراح صحنه و لباس]

۱۳۶۵ هویت (ابراهیم حاتمی کیا) [مدیر تولید-دستیار کارگردان]

۱۳۶۴ توهم (سعید حاجی میری) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۲ آوای غیب ( ) [مدیر فیلمبرداری]

جوایز و انتخابها

>>برنده سیمرغ بلورین جایزه ویژه هیات داوران (مارمولک)

[دوره ۲۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۲]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلم اول و دوم (عبور)

[دوره ۷ جشنواره فیلم فجر (فیلم های اول و دوم) - سال ۱۳۶۷]

>>کاندید سیمرغ بلورین فیلم منتخب تماشاگران (گاهی به آسمان نگاه کن)

[دوره ۲۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۱]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (گاهی به آسمان نگاه کن)

[دوره ۲۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۱]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین اثر هنر و تجربه (فرش باد)

[دوره ۲۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۱]

>>برنده سیمرغ بلورین جایزه ویژه هیات داوران (فرش باد)

[دوره ۲۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۱]

>>برنده سیمرغ بلورین فیلم منتخب تماشاگران (فرش باد)

[دوره ۲۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۱]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (لیلی با من است)

[دوره ۱۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۴]

>>برنده تندیس زرین فیلم منتخب انجمن نویسندگان و منتقدان (فرش باد)

[دوره ۷ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۲]

>>کاندید لوح زرین بهترین کارگردان سال (فرش باد)

[دوره ۴ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۳]

>>۸ - هشتمین فیلم سال (کودک قهرمان (پایان کودکی))

[دوره ۹ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۷۳]

>>۶ - ششمین فیلم سال (فرش باد)

[دوره ۱۸ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۲]

>>۲ - دومین فیلم سال (لیلی با من است)

[دوره ۱۱ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۷۵]

>>۸ - هشتمین فیلم سال (مهر مادری)

[دوره ۱۳ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۷۷

منابع زندگینامه: http://www.iranactor.com

تجدد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۲ تهران، نام اصلی: مدیر محمد تجدد، تحصیلات: دیپلم طبیعی، شروع بازیگری: عذاب مرگ (۱۳۴۳)

عمده‌ی فیلمها:

گل شیطان (مشترک به سفارش سازمان ملل متحد- ۱۳۴۴)، زبون بسته (۱۳۴۴)، هاشم خان (۱۳۴۵)، یک قدم تا بهشت (۱۳۴۵)، ایمان (۱۳۴۶)، زنی به نام شراب (۱۳۴۶)، جاده زرین سمرقند (۱۳۴۷)، سه دیوانه (۱۳۴۷)، مرد حنجره طلایی (۱۳۴۷)، رودخانه

وحشی (۱۳۴۷)، حاجی فیروز (نمایش داده نشد- ۱۳۴۸)، دو دل و یک دلبر (۱۳۴۸)، قیصر (۱۳۴۸)، دنیای آبی (۱۳۴۸)، سرود زندگی (۱۳۴۸)، جوانی هم عالمی دارد (۱۳۴۹)، رسوایی (۱۳۴۹)، همای سعادت (مشترک با هندوستان- ۱۳۵۰)، رشید (۱۳۵۰)، آسمون بی‌ستاره (۱۳۵۰)، ساحره (۱۳۵۱)، سرگروهبان (۱۳۵۱)، صادق کرده (۱۳۵۱)، حکیم باشی (۱۳۵۱)، صبح روز چهارم (۱۳۵۱)، بدکاران (۱۳۵۲)، عیالوار (۱۳۵۲)، بندری (۱۳۵۲)، گرگ بیزار (۱۳۵۲)، آب (۱۳۵۳)، خشم و خون (نمایش داده نشد- ۱۳۵۳)، خوش غیرت (نمایش داده نشد- ۱۳۵۵)، ماجراهای علاءالدین و چراغ جادو (نمایش داده نشد- ۱۳۵۷)، جدال (۱۳۶۵)، تشکیلات (۱۳۶۵)، گودال (۱۳۶۵)، سرب (۱۳۶۶)، بازی تمام شد (۱۳۶۸)، گروهبان (۱۳۶۹)، بندر مه‌آلود (۱۳۷۱)، از بلور خون (۱۳۷۱)، افسانه مه پلنگ (۱۳۷۱)، بندر مه‌آلود (۱۳۷۱)، راه و بیراه (۱۳۷۱)، پرواز از اردوگاه (۱۳۷۳)، فاتح (۱۳۷۴)، جهنم سبز (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

تحصنی، سامی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۲ مشهد- متوفی: ۱۳۶۷ تهران، نام اصلی: حامد تحصنی، تحصیلات: دیپلم هنرستان صنعتی مشهد، دکوراتور- فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۲- بازی در تئاتر از ۱۳۲۶ در گروه تئاتر سیار و از ۱۳۳۵ در تئاتر گیلان و از ۱۳۴۸ در تهران، شروع بازیگری: غریبه و مه (۱۳۵۴)

عمده‌ی فیلمها:

کاروانها (مشترک با آلمان و آمریکا- ۱۳۵۶)، سایه‌های بلند باد (۱۳۵۸)، خشم الهی (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، دانه‌های گندم (۱۳۵۹)، چریکه تارا (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، بند (نمایش داده نشد- ۱۳۶۰)، مرز (۱۳۶۰)، برنج خونین (۱۳۶۰)، سفیر (۱۳۶۱)، میلاد (۱۳۶۲)، راه دوم (۱۳۶۳)، سردار جنگل (۱۳۶۳)، گنج (۱۳۶۳)، کفشهای میرزا نوروز (۱۳۶۴)، حریم مهرورزی (۱۳۶۴)، رابطه (۱۳۶۵)، حماسه‌ی دره شیلر (۱۳۶۵)، شیر سنگی (۱۳۶۵)، طلسم (۱۳۶۵)، اتاق یک (۱۳۶۵)، ترنج (۱۳۶۵)، جهیزیه برای رباب (۱۳۶۶)، بهار در پاییز (۱۳۶۶)، طپش (۱۳۶۷)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

تسلیمی، خسرو

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خسرو تسلیمی، مدیر تولید و تهیه کننده ی پیشکسوت سینمای ایران، یکشنبه نوزدهم آبان بر اثر سکته ی قلبی در بیمارستانی در کرج درگذشت. او که از ۱۳۲۰ فعالیتش را در تئاتر گیلان آغاز کرده بود، پس از دو سال در اداره ی تئاتر به عنوان بازیگر استخدام شد. در ۱۳۳۲ به دعوت استودیو کاروان فیلم در سمت مدیر تولید فعالیتش را آغاز و پس از آن شرکت اسکار فیلم را تأسیس کرد. سازمان سینمایی تسلیم را در سال ۱۳۵۶ تأسیس کرد، که سال ۱۳۵۷ منحل شد. تسلیمی از سال ۱۳۶۳ به بعد در

استودیوهای مختلف به عنوان مدیر تولید فعالیتش را از سر گرفت. او فعالیت سینمایی اش را با فیلم مهتاب خونین (موشق سروری) آغاز کرد. نفرین خنیاگر، تاجر چترباز، نادرشاه، قضاوت دنیا، جزای روزگار، ازدواج، بی نوایان و عروسی فیگارو از عمده نمایش هایی بودند که تسلیمی در آن ها حضور داشت. او همسر منیره آخوندنیا (بازیگر تئاتر) و پدر سیروس تسلیمی و سوسن تسلیمی بود.

فیلم ها ـ ۱۳۳۴: مهتاب خونین، ۱۳۳۵: خورشید می درخشد، ۱۳۳۶: نردبان ترقی، ۱۳۳۷: چشم به راه، روزنه ی امید، ۱۳۴۱: عروس دهکده، ۱۳۴۳: ترانه های روستایی، مسیر رودخانه، ۱۳۵۳: الکی خوش، تهمت، ۱۳۵۴: انگشت نما، حسرت، کمین، ۱۳۵۶: تازه عروس، ۱۳۵۷: خیابانی ها، ۱۳۶۴: کفش های میرزانوروز، ۱۳۶۶: شاید وقتی دیگر، پرنده ی کوچک خوشبختی، ۱۳۶۸، عبور از غبار، زمان از دست رفته، ۱۳۶۹: آوای دریا، ۱۳۷۰: پرنده ی آهنین، ۱۳۷۲: پنجاه روز التهاب، ۱۳۷۳: مجازات، ۱۳۷۴: گذرگاه، ۱۳۷۷: پنجه در خاک، ۱۳۷۸: دختران انتظار، شهرت، ۱۳۸۰: بی همتا، ۱۳۸۲: الهه زیگورات. منابع زندگینامه : سالنامه ی فیلم – ش ۱۸.

تسلیمی، سوسن

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سوسن تسلیمی :

متولد۱۳۲۵ در رشت فرزند منیر تسلیمی و خسرو تسلیمی خواهر سیروس تسلیمی(تهیه کننده) همسر سابق داریوش فرهنگ(کارگردان و بازیگر)

سوسن تسلیمی دو سال اول زندگی خود را در رشت گذراند پدر و مادر وی در آن زمان از بازیگران تأتر گیلان بودند. تأتر گیلان به خصوص در رشت خیلی زودتر از جاهای دیگر ایران شروع به کار کرد و در رشت زنها خیلی زود به روی صحنه رفتند.

خانواده تسلیمی در سال۱۳۲۸ به تهران مهاجرت کردند ودر تهران نیز کار تأتر را دنبال نمودند. مادر سوسن تسلیمی (منیر تسلیمی) بعد از مدتی به بازی در سینما روی آورد و چندین فیلم بازی کرد که از آن جمله میتوان به شاهین طوس عروس دجله و .... اشاره نمود. تسلیمی مادر خود را در سن پنج سالگی از دست داد این در حالی بود که در همان سال به مادر جایزه بهترین بازیگر مکمل زن را در جشنواره فیلم گلریزان و به خاطر بازی در فیلم مهتاب خونین اهدا کردند و این جایزه را سوسن تسلیمی به جای مادر دریافت نمود. پس از مرگ مادر پدر نیز بازیگری را کنار گذاشت و به کار تهیه فیلم مشغول شد و به این شکل وارد کار سینما شد.

تسلیمی اولین بازی خود را در سن ۱۱ سالگی در تأتر مدرسه و در نقش ابومسلم خراسانی بازی کرد در آن زمان تسلیمی با اینکه جثه کوچک و ریز اندامی داشت و شمشیری به بزرگی خود در طول نمایش با خود حمل میکرد اما به خوبی توانست از پس نقش برآید و استعداد خود را به پدر و مربی تأتر نشان دهد.

در سن ۱۶ سالگی در برنامه (جوانان) رادیو به صورت آماتور و بدون دستمزد شروع به کار کرد و در همان عوان با گروههای آماتوری تأتر نیز فعالیت مینمود. تسلیمی در همان دوره در دو نمایش تلویزیونی که راجع به نادر شاه افشار بود ایفای نقش کرد که از آنها به عنوان اولین نمایشهای تلویزیونی یاد میکنند.

پس از دیپلم در مهرماه ۱۳۴۸ وارد دانشکده هنرهای زیبا رشته بازیگری و کارگردانی تأتر شد اولین کارش به صورت حرفه ای

بازی در نمایش نگاهی از پل نوشته آرتور میلر و به کارگردانی حمید سمندریان بود. بعد از آن هم در نمایش امشب از خود می سازیم نوشته لوییجی پیرآندللو و به کارگردانی پری صابری به روی صحنه رفت.

علی حاتمی و امیر نادری جزو اولین کارگردانانی بودند که به تسلیمی پیشنهاد بازی در فیلم را ارایه دادند اما وی به علت جو موجود در سینما و فقر فیلمنامه و طرح های بدیع از پذیرفتن آنها منصرف شد. تسلیمی در سال ۱۳۴۹ و برای اولین بار در فیلم پایان نامه تحصیلی یک دانشجو جلوی دوربین رفت فیلم ماجرای یک روز از زندگی دختر جوانی را روایت میکند که با دوست پسرش به بیرون رفته و از آینده حرف میزنند.

اولین فعالیت حرفه ایش در سینما فیلم چریکه تارا بود که در سال ۱۳۵۸ توسط بهرام بیضایی ساخته شد البته لازم به تذکر است که در اوایل سال ۱۳۵۸ و درست پس از انقلاب و قبل از چریکه تارا تسلیمی نمایشنامه مرگ یزدگرد را همراه با بیضایی به روی صحنه برده بود که این نمایش در واقع آخرین کار تأتری وی در ایران بود. بیضایی در سال ۱۳۶۱ مرگ یزدگرد را این بار به صورت فیلم و باز با بازی تسلیمی جلوی دوربین برد که از آن به عنوان یکی از شاهکارهای سینمای ایران یاد می کنند.

تسلیمی بعد از مرگ یزدگرد در سریال سربداران ساخته محمد علی نجفی ظاهر شد که البته بسیاری از صحنه هایی که تسلیمی در آنها ظاهر شده بود به دلایلی نامعلوم و به دستور مدیران وقت صداوسیما حذف گردید.

سوسن تسلیمی فیلم مادیان را به کارگردانی علی ژکان و در سال ۱۳۶۴ بازی کرد او در این فیلم نقش یک زن روستایی را دارد که به خاطر فقر و مشکلات مادی دختر خود را در قبال دریافت یک مادیان به ازدواج مرد مسنی در می آورد(نقش مرد مسن را حسین محجوب بر عهده داشت). تسلیمی در فیلم بعدی خود جلوی دوربین همسرش داریوش فرهنگ ظاهر شد در فیلمی به نام طلسم . طلسم به نسبت کارنامه و بقیه فیلمهای تسلیمی در رده پایین تری قرار دارد.

باشو غریبه کوچک شاهکار سینمای ایران در دوران جنگ پنجمین فیلم سوسن تسلیمی بود فیلمی ساخته بهرام بیضایی که آن را در کوران جنگ و در شمال کشور فیلمبرداری نمود. زبان فیلم به طور کل از دو گویش گیلکی و عربی استفاده میکند. تسلیمی در این فیلم نقش یک زن شمالی را بر عهده دارد که شوهرش در جنگ ایران و عراق به سر میبرد و وی با دو فرزندش در روستایی در شمال کشور زندگی میکنند که با وارد شدن یک نوجوان جنوبی به نام عدنان به جمع آنها ماجراها و تغییراتی در زندگی این دو شخصیت ایخاد میشود.

تسلیمی در مورد لهجه گیلکی خود در فیلم اظهار کرده بود(زیرا سوسن تسلیمی در ۲ سالگی به اتفاق خانواده از گیلان به تهران مهاجرت کرده بود و آشنایی چندانی با این زبان نداشت): در دوران کودکی در تهران بودم و در خانه همه فارسی حرف میزدند جز مادربزرگم که گیلکی حرف میزد و لهجه غلیظی هم داشت و او تنها رابط من بود با گیلان البته به جز تابستانها که به رشت سفر میکردیم.

در سال ۱۳۵۶ سوسن تسلیمی شاهکار و معجزه بازیگری خود را در معرض نمایش گذاشت شاید وقتی دیگر ساخته بهرام بیضایی. تسلیمی در این فیلم در سه نقش اصلی (زن – خواهر زن و مادر آنها) به بازی گرفته شد وبه ایفای هنر پرداخت و به جرات می توان گفت که با قدرت و هنرمندی خاصی نیز از رویارویی با هر سه نقش سربلند بیرون می آید و یک تنه بار سنگین فیلم را به دوش میکشد و به سرمنزل میرساند.

تسلیمی بعد از این فیلم به خاطر برخی مسایل حاشیه ای و فشارهای افراد بیرون از سینما مجبور به ترک ایران و مهاجرت به سوید شد او در بدو ورود به سوید نمایش مده آ را یک تنه (بازیگری-کارگردانی و ترجمه نمایش نامه) به روی صحنه برد که این نمایش با استقبال فراوانی مواجه شد. سوسن تسلیمی توانست با پشتکار و هنری که به طور ذاتی در وجود او نمایان است به موفقیتهایی در سطح جامعه فرهنگی-هنری سوید دست پیدا کند . او بعد از فیلم جنجالی و بحث بر انگیز خانه در جهنم در حال

فیلمبرداری اولین مجموعه تلویزیونی خود به نام بازداشتگاه است که بسیاری از صحنه های آن در زندان به سر میبرد.

کارنامه سوسن تسلیمی در سوید:

۱۹۸۹:نوشتن نمایشنامه هدف۱-۲-۳-۰ به سویدی و فارسی

۱۹۹۰:نوشتن نمایشنامه مجلس نقاب دارهابه سویدی و فارسی

۱۹۹۱:نوشتن نمایشنامه مده آ در تأتر شهر گوتنبرگ به کارگردانی و بازی خودش

۱۹۹۲:نوشتن فیلم نامه shinte

۱۹۹۳:همکاری با orion teater و بازی در نمایشنامه های dibbuk اثر نمایشنویس روس آنسکی و نیز بازیهای کریسمس به کارگردانی پتراسکارشون از مهمترین و بهترین کارگردانان تأتر

۱۹۹۴:اجرای برنامه رادیویی صحبت های تابستانی

۱۹۹۴:بازی در فیلم کوتاه مرز به کارگردانی رضا پارسا

۱۹۹۹-۱۹۹۵: بازی در نمایشنامه های مهراد پسرکی از سرزمین بوسنی- evry body-قربانی - سلستینا (جایزه بهترین بازیگر برای نقش سلستینا)- از چشمه می مر - هملت - سفر شگفت انگیز نیلس هولگرسون.

۱۹۹۹:اجرای نمایش مده آ به کارگردانی سارا ارلینگس دتر

۱۹۹۹:دریافت بهترین بازیگر سال از طرف آکادمی سوید (سازمانی که جوایز نوبل را تقسیم می کند) برای ایفای نقش مده آ

۲۰۰۰:شروع همکاری با موسسه migma film به سمت فیلم نامه نویس و کارگردان

۲۰۰۱:فیلم برداری فیلم hus helvet (خانه در جهنم)

۱۹۹۹:عضویت در هیات شورای مدیریت موسسه فیلم سوید (اعضای هیات مدیره هر سه سال یک بار از طرف دولت سوید انتخاب میشوند)

۱۹۹۵:فیلم برداری مجموعه بازداشتگاه در زندانهای سوید

همچنین بازی در چندین نمایش رادیویی و شرکت در برنامه های فرنگی در رادیو و تلویزیون و خواندن داستانهای ادبی و تدریس بازیگری

تفتی، عمار

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۶۱

تحصیلات: فارغ التحصیل رشته سینما با گرایش تدوین از دانشگاه هنر

او که از ۱۰ سالگی با فیلم « ایلیا نقاش جوان» به کارگردانی ابوالحسن داوودی (۱۳۷۱)به سینما پا گذاشته ست و آخرین فیلم سینمایی اش « جایی برای زندگی» به کارگردانی محمدرضا بزرگ نیا و محصول سیما فیلم بوده.

با همه بازیگران میوه ممنوعه قبلا بازی داشته به غیرازهرمزهدایت.

دوست دارد کارگردان شود چون از اداره کردن ۵۰ آدم خوشش می آید.

دوست دارد پدر شود.

فیلمشناسی:

ایلیا نقاش جوان (ابوالحسن داودی، ۱۳۷۰)

نون و گلدون (محسن مخملباف، ۱۳۷۴)

نان و عشق و موتور هزار (ابوالحسن داودی، ۱۳۸۰)

جایی برای زندگی (محمد بزرگ نیا، ۱۳۸۲)

مجموعه های تلویزیونی:

زیرزمین (علیرضا افخمی، ۱۳۸۵)

میوه ممنوعه (حسن فتحی، ۱۳۸۶)

تقی پور، آتش

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: آرتور

نام خانوادگی اصلی: اخگر

آتش تقی پور در سال ۱۳۲۴ در خوی متولد شد. دیپلم ادبی را در ارومیه گرفت و در سال ۱۳۴۵ وارد دانشکده ی هنرهای دراماتیک شد. در سال ۱۳۴۹ در رشته ی بازیگری و کارگردانی فارغ التحصیل شد و بعنوان بازیگر با کارگاه نمایش در چندین اجرا همکاری کرد. اولین کار حرفه ای او بازی در نمایش حکومت زمانخان به کارگردانی رکن الدین خسروی بود که در سال ۱۳۴۶ ـ ۱۳۴۵ در تالار سنگلج به اجرا درآمد.

<<شهین علیزاده (زن)

بیوگرافی

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۴ زیر درخت هلو (ایرج طهماسب) [بازیگر]

۱۳۷۹ تارزن و تارزان (علی عبدالعلی زاده) [بازیگر]

۱۳۷۶ فرار بزرگ (ناصر محمدی) [بازیگر]

۱۳۷۵ ماه و خورشید (محمدحسین حقیقی) [بازیگر]

۱۳۷۵ جان سخت (علی اکبر ثقفی) [بازیگر]

۱۳۷۳ نگاهی دیگر (حسین علی مختاری) [بازیگر]

۱۳۷۲ زینت (ابراهیم مختاری) [بازیگر]

۱۳۷۲ جاده عشق (رجب محمدین) [بازیگر]

۱۳۷۱ مستاجر (رحیم رحیمی پور) [بازیگر]

۱۳۷۱ دایان باخ (فرهاد پوراعظم) [بازیگر]

۱۳۷۰ مخترع ۲۰۰۱ (امیر توسل) [بازیگر]

۱۳۷۰ مسافران (بهرام بیضایی) [بازیگر]

۱۳۷۰ جیب برها به بهشت نمی روند (ابوالحسن داودی) [بازیگر]

۱۳۷۰ دیدار در استانبول (افشین شرکت) [بازیگر]

۱۳۶۹ عروس حلبچه (حسن کاربخش) [بازیگر]

۱۳۶۸ فانی (افشین شرکت) [بازیگر]

۱۳۶۵ طلسم (داریوش فرهنگ) [بازیگر]

۱۳۶۵ حماسه دره شیلر (احمد حسنی مقدم) [بازیگر]

۱۳۶۴ زیر باران (سیف الله داد) [بازیگر]

۱۳۶۳ طائل (محمد عقیلی) [بازیگر]

۱۳۶۳ شب مکافات (فرامرز باصری) [بازیگر]

منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com

تقی‌پور، معصومه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۴ تهران، نام اصلی: معصومه تقی‌پور حمامی، کارشناس تجربی تئاتر، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۴، فعالیت در دوبله از ۱۳۶۵، کارگردانی تئاتر از ۱۳۶۷، بازی در تئاتر از ۱۳۴۷، شروع بازیگری: مراد برقی و هفت دخترون (۱۳۵۳)

عمده‌ی فیلمها:

موج طوفان (۱۳۵۹)، بند (نمایش داده نشد- ۱۳۶۰)، بی‌بی چلچله (۱۳۶۳)، مدرک جرم (۱۳۶۴)، جاده‌های سرد (۱۳۶۴)، طغیان (۱۳۶۴)، کنار برکه‌ها (۱۳۶۵)، مرگ پلنگ (۱۳۶۸)، خواستگاری (طراح صحنه- ۱۳۶۸)، چاووش (نویسنده- ۱۳۶۹)، آتش پنهان (۱۳۶۹)، سایه‌ی خیال (۱۳۶۹)، نگاهی دیگر (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

توسلی، هانیه

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران نام اصلی: هانیه

نام خانوادگی اصلی: توسلی

سمت (در بخش های): بازیگران،کارگردانی، تاریخ تولد: ۱۳۵۶

ملیت: ایران مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل ادبیات نمایشی

روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان

>>هما توسلی (خواهر) بیوگرافی

فارغ التحصیل ادبیات نمایشی از دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۸۲.

شروع فعالیت در تلویزیون با مجموعه تلویزیونی" غریبه ("جواد ارشاد) در سال ۱۳۷۹.

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم" شام آخر ("فریدون جیرانی) در سال ۱۳۸۰.

در تنها بازی تلویزیونی اش (غریبه) موفق ظاهر شد و بلافاصله از او برای بازی در فیلم" شام آخر "دعوت به عمل آمد. در" شام آخر "خیلیها به او امید بستند. بازی منحصر بفرد او در فیلم" شبهای روشن "نشان داد که یک رقیب سرسخت برای بازیگران بزرگ سینمای ایران پیدا شده است. در حالی که در بیست و یکمین جشنواره فیلم فجر، سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن حق مسلم او بود، جایزه را نیکی کریمی گرفت.

او تندیس بهترین بازیگر نقش اول زن را برای بازی در" شبهای روشن "از" هفتمین جشن خانه سینما ("۲۲ شهریور ۱۳۸۲) دریافت کرد.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۴ زمان می ایستد (علیرضا امینی) [بازیگر]

۱۳۸۴ عصر جمعه (مونا زندی حقیقی) [بازیگر]

۱۳۸۳ کافه ستاره (سامان مقدم) [بازیگر]

۱۳۸۳ دیشب باباتو دیدم آیدا (رسول صدرعاملی) [انتخاب کننده بازیگر]

۱۳۸۳ یک شب (نیکی کریمی) [بازیگر]

۱۳۸۲ جایی برای زندگی (محمدرضا بزرگ نیا) [بازیگر]

۱۳۸۱ شب های روشن (فرزاد مؤتمن) [بازیگر]

۱۳۸۱ گاهی به آسمان نگاه کن (کمال تبریزی) [بازیگر]

۱۳۸۰ اثیری (محمدعلی سجادی) [بازیگر]

۱۳۸۰ شام آخر (فریدون جیرانی) [بازیگر]

۱۳۷۹ آخر بازی (همایون اسعدیان) [دستیار کارگردان]

غریبه (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۹)

روی جاده نمناک (مهدی کرم پور، ۱۳۸۰)

جوایز و انتخابها

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (جایی برای زندگی)

[دوره ۲۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۳]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر زن (شب های روشن)

[دوره ۲۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۱]

>>برنده لوح زرین بهترین بازیگر زن (شب های روشن)

[دوره ۴ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۳]

>>۱ - بهترین بازیگر نقش اول زن سال (شب های روشن)

[دوره ۱۸ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۲]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (زمان می ایستد)

[دوره ۲۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۸۴]

>>برنده تندیس زرین بهترین بازیگر نقش اول زن (شب های روشن)

[دوره ۷ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۲]

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

توکلی، رسول

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۹ اصفهان، نام اصلی: رسول توکلیان، تحصیلات: دانشجوی رشته‌ی عمران سازه‌های دریایی، شروع بازیگری، پنجمین سوار سرنوشت (نمایش داده نشد– ۱۳۶۰)

عمده‌ی فیلمها:

عبور از میدان مین (۱۳۶۲)، تاراج (۱۳۶۳)، مرگ گرگها (۱۳۶۴)، شکوه بازگشت ۱۳۷۱)، فردا روز دیگری است (۱۳۷۱)، پنجاه روز التهاب (۱۳۷۲)، شاخ گاو (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

توکلی، هوشنگ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۷ تهران، نام اصلی: هوشنگ گلدوز توکلی، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۶، بازی در تئاتر از ۱۳۴۶، بازی در فیلم کوتاه «زنده بگور» (۱۳۵۵)، شروع بازیگری: خانه‌ی ابری (۱۳۶۵)

عمده‌ی فیلمها:

اتاق یک (۱۳۶۵)، ابلیس (۱۳۶۹)، انفجار در اتاق عمل (۱۳۷۰)، فرار (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

تهرانی،هدیه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

برای بازی در فیلم روز واقعه انتخاب شد اما بعد ها لادن مستوفی جای او را گرفت. کیانوش عیاری هم او را برای بازی در بودن یا

نبودن انتخاب کرد که بعدها عسل بدیعی به جای او برگزیده شد. اما سرانجام مسعود کیمیایی او را برای فیلم سلطان انتخاب کرد و هدیه تهرانی وارد سینمای حرفه ای شد. نام اصلی: هدیه

نام خانوادگی اصلی: تهرانی

سمت (در بخش های): بازیگران

....

تاریخ تولد: ۱۳۵۱

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

....

مدرک تحصیلی: دیپلم

بیوگرافی

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم سلطان (مسعود کیمیایی) در سال ۱۳۷۵.

برای بازی در فیلم روز واقعه انتخاب شد اما بعد ها لادن مستوفی جای او را گرفت. کیانوش عیاری هم او را برای بازی در بودن یا نبودن انتخاب کرد که بعدها عسل بدیعی به جای او برگزیده شد. اما سرانجام مسعود کیمیایی او را برای فیلم سلطان انتخاب کرد و هدیه تهرانی وارد سینمای حرفه ای شد.

بازیهای راحت و روان او در فیلمهای غریبانه و به خصوص شوکران تحسین همگان را برانگیخت.

او یکی از بهترین انتخاب ها برای بازی در فیلم های بزرگ است.

برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن از جشنواره هفدهم فیلم فجر برای بازی در فیلم قرمز (فریدون جیرانی) در سال ۱۳۷۷.

– برنده جایزه از جشنواره پیونگ یانگ برای بازی در فیلم پارتی در سال ۱۳۸۰ (۲۰۰۱).

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۴ چهارشنبه سوری (اصغر فرهادی) [بازیگر]

۱۳۸۳ یک بوسه کوچولو (بهمن فرمان‌آرا) [بازیگر]

۱۳۸۳ شبانه (امید بنکدار کیوان علی محمدی) [بازیگر]

۱۳۸۲ جایی برای زندگی (محمدرضا بزرگ نیا) [بازیگر]

۱۳۸۱ دختر ایرونی (محمدحسین لطیفی) [بازیگر]

۱۳۸۱ دنیا (منوچهر مصیری) [بازیگر]

۱۳۸۱ زمانه (حمیدرضا صلاحمند) [بازیگر]

۱۳۸۱ دوئل (احمدرضا درویش) [بازیگر]

۱۳۸۰ خانه ای روی آب (بهمن فرمان‌آرا) [بازیگر]

۱۳۸۰ کاغذ بی خط (ناصر تقوایی) [بازیگر]

۱۳۷۹ آبی (حمید لبخنده) [بازیگر]

۱۳۷۹ پارتی (سامان مقدم) [بازیگر]

۱۳۷۹ چتری برای دو نفر (احمد امینی) [بازیگر]

۱۳۷۸ دست های آلوده (سیروس الوند) [بازیگر]

۱۳۷۷ سیاوش (سامان حسنی مقدم) [بازیگر]

۱۳۷۷ قرمز (فریدون جیرانی) [بازیگر]

۱۳۷۷ شوکران (بهروز افخمی) [بازیگر]

۱۳۷۶ غریبانه (احمد امینی) [بازیگر]

۱۳۷۵ سلطان (مسعود کیمیایی) [بازیگر]

جوایز و انتخابها

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (کاغذ بی خط)

[دوره ۲۰ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۰]

....

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (قرمز)

[دوره ۱۷ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۷]

....

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (چهارشنبه سوری)

[دوره ۲۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۴]

....

>>برنده تندیس زرین بهترین بازیگر نقش اول زن (چهارشنبه سوری)

[دوره ۱۰ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۵]

....

>>کاندید لوح زرین بهترین بازیگر زن (دختر ایرونی)

[دوره ۴ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۳]

....

>>برنده لوح زرین بهترین بازیگر زن (کاغذ بی خط)

[دوره ۳ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۲]

....

>>برنده لوح زرین بهترین بازیگر زن (شوکران)

[دوره ۱ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۰]

....

>>۳ - سومین بازیگر نقش اول زن سال (قرمز)

[دوره ۱۴ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۷۸]

....

>>۳ - سومین بازیگر نقش اول زن سال (غریبانه)

[دوره ۱۴ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۷۸]

....

>>۲ - دومین بازیگر نقش اول زن سال (شوکران)

[دوره ۱۵ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۷۹]

....

>>۲ - دومین بازیگر نقش اول زن سال (کاغذ بی خط)

[دوره ۱۷ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۱]

....

>>۲ - دومین بازیگر نقش اول زن سال (دنیا)

[دوره ۱۸ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۲]

....

>>۲ - دومین بازیگر نقش اول زن سال (دختر ایرونی)

[دوره ۱۸ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۲]

تیرانداز، سیما

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۹ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل مدرسه‌ی هنر و ادبیات صدا و سیما- دانشجوی رشته‌ی تئاتر دانشگاه آزاد اسلامی- فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، همسر ناصر هاشمی (بازیگر)، شروع بازیگری: هامون (۱۳۶۸)

عمده‌ی فیلمها:

سایه‌های هجوم (۱۳۷۱)، جاده عشق (۱۳۷۲)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

تیموری،یوسف

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی : یوسف تیموری واقف

تاریخ تولد: ۶ دی ماه ۱۳۵۸ - در غرب تهران به دنیا آمده .

تحصیلات : فوق دیپلم هنر و دانش آموخته هنرستان صدا و سیما می باشد و یکی از هنرجویان ممتاز کلاسهای استاد سمندریان بوده است.

وی فرزند دوم خانواده است و دو خواهر و یک برادر دارد .

نه آبی و نه قرمز فقط تیم ملی.

اگر بازیگر نمیشد دروازه بان می شد.

موسیقی را دوست دارد و خودش هم گیتار می نوازد و به طراحی صحنه هم علاقه دارد و به آن نیز می پردازد.

به شعر نو علاقه دارد.

در دوران دانشکده او را بابک صدا میزدند.

فیلم:

خواستگار محترم (۱۳۸۵)

بوتیک (۱۳۸۲)

معادله (۱۳۸۲)

دختر شیرینی فروش (۱۳۸۰)

تیموریان، رویا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

تاریخ تولد: ۱۳۳۸

متولد بیست و هفت اسفند ۱۳۳۸ در تهران. همسر فعلی :مسعود رایگان،همسر قبلی: میروالی مدنی (مدیر تولید و تهیه کننده سینما) لیسانس بازیگری و کارگردانی از دانشگاه هنر در سال۱۳۶۶ فعالین در رادیو از سال ۱۳۶۰، فعالیت در تلوزیون از سال ۱۳۶۲ با مجموعه برده رقصان ، فعالیت در سینما از سال۱۳۷۳ با بازی در فیلم به نمایش در نیامده در حسرت دیدار، با بازی در مجموعه تلوزیونی رعنا نوید یک بازیگر با استعداد را داد. در مجموعه تلوزیونی هایی که بازی کردف همیشه خود بود. و این اواخر در مجموعه محاکمه(حسن هدایت- ۱۳۷۸)اوج هنرنمایی خود را به معرض نماش گذاشت. در سینما اما موفق تر بود.با بازی در فیلم های مرد بارانی، قارچ سمی و به خصوص در زندان زنان که جایزه بهترین بازیگر نقش اول را گرفت، توانایی خود را به رخ همگان کشید.

ثابت، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۵ تهران، نام اصلی: علی ثابت‌فر، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر و سینما از آلمان غربی، فعالیت در دوبله، شروع بازیگری: ذبیح (۱۳۵۴)

عمده‌ی فیلمها:

کندو (۱۳۵۴)، کلام حق (۱۳۵۶)، انفجار (نمایش داده نشد- ۱۳۵۸)، مرز (۱۳۶۰)، خط قرمز (۱۳۶۱)، فرمان (۱۳۶۱)، جنجال

بزرگ (۱۳۶۳)، میرزا کوچک خان (۱۳۶۳)، سردار جنگل (۱۳۶۳)، کـان مانگا (۱۳۶۶)، وسوسه (۱۳۶۸)، قافله (۱۳۷۱)، سربلند (۱۳۷۳)، گارد ویژه (۱۳۷۴)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

جبلی، حمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۷ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، عروسک گردان، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۶۲، شروع فعالیت از ۱۳۵۰ به عنوان هنرجوی کـانون پرورش فکری کودکـان و نوجوانان، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: با هم برای ایثار (کوتاه– ۱۳۶۱)

عمده‌ی فیلمها:

از نو بسازیم (۱۳۶۲)، شهر موشها (عروسک گردان– ۱۳۶۳)، جاده‌های سرد (۱۳۶۴)، خط پایان (۱۳۶۴)، مردی که موش شد (۱۳۶۴)، شیر سنگی (۱۳۶۵)، شیرک (۱۳۶۶)، تحفه‌ها (۱۳۶۶)، در مسیر تندباد (۱۳۶۷)، ستاره و الماس (۱۳۶۷)، ای ایران (۳۶۸)، مادر (۱۳۶۸)، ریحانه (۱۳۶۸)، روزهای بلند انتظار (۱۳۶۹)، سایه‌ی خیال (۱۳۶۹)، گربه‌ی آوازه‌خوان (۱۳۶۹)، دلشدگان (۱۳۷۰)، دیگه چه خبر (۱۳۷۰)، قرق (۱۳۷۰)، مرد ناتمام (۱۳۷۱)، مریم و میتیل (۱۳۷۱)، یک مرد و یک خرس (۱۳۷۱)، کلاه قرمزی و پسر خاله (۱۳۷۳)، مرد آفتابی (۱۳۷۴)، تعطیلات تابستانی (نویسنده– ۱۳۷۴)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

جعفری جوازانی، مسعود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: مسعود

نام خانوادگی اصلی: جعفری جوزانی

سمت (در بخش های): تهیه و تولید،فیلمنامه،کارگردانی،

تاریخ تولد: ۱۳۲۷

محل تولد: ملایر

ملیت: ایران

مدرک تحصیلی: فوق دیپلم فیلم و تلویزیون

روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان

>>سحر جعفری جوزانی (دختر)

>>فتح الله جعفری جوزانی (برادر)

بیوگرافی

فوق دیپلم فیلم و تلویزیون از کالج مودستو آمریکا در سال ۱۳۵۳.

فارغ التحصیل دانشگاه ایالتی سانفرانسیسکو در سال ۱۳۵۶.

موسس دفتر سینمایی "جوزان فیلم."

شروع فعالیت سینمایی با فیلم" شهر موشها ("محمدعلی طالبی، مرضیه برومند) به عنوان مشاور هنری در سال ۱۳۶۳.

برنده لوح زرین بهترین فیلمنامه از پنجمین جشنواره فیلم فجر برای فیلم" شیر سنگی "در سال ۱۳۶۵.

برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلم از هفتمین جشنواره فیلم فجر برای فیلم" در مسیر تندباد "از هفتمین جشنواره فیلم فجر

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۳ غروب شد بیا (انسیه شاه حسینی) [تهیه کننده]

۱۳۷۸ چشم هایش (فرامرز قریبیان) [فیلمنامه نویس]

۱۳۷۸ بلوغ (مسعود جعفری جوزانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۷۳ بشیر (احمد رمضان زاده) [فیلمنامه نویس]

۱۳۷۳ دل و دشنه (مسعود جعفری جوزانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۷۱ یک مرد ، یک خرس (مسعود جعفری جوزانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]

۱۳۷۰ ناصرالدین شاه آکتور سینما (محسن مخملباف) [تهیه کننده]

۱۳۶۹ سایه خیال (حسین دلیر) [فیلمنامه نویس-تهیه کننده]

۱۳۶۷ در مسیر تندباد (مسعود جعفری جوزانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۶۵ شیر سنگی (مسعود جعفری جوزانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]

۱۳۶۴ جاده های سرد (مسعود جعفری جوزانی) [کارگردان]

۱۳۶۳ شهر موش ها (محمد علی طالبی) []

جوایز و انتخابها

>>برنده لوح زرین بهترین فیلمنامه (شیر سنگی)

[دوره ۵ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۵]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (در مسیر تندباد)

[دوره ۷ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۷]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (در مسیر تندباد)

[دوره ۷ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۷]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلم (سایه خیال)

[دوره ۹ جشنواره فیلم فجر (فیلم های اول و دوم) - سال ۱۳۶۹]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (بلوغ)

[دوره ۱۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۸]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (بلوغ)

[دوره ۱۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۸]

>>برنده سیمرغ بلورین جایزه ویژه هیات داوران (بلوغ)

[دوره ۱۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۸]

>>برنده لوح زرین جایزه ویژه هیات داوران (جاده های سرد)

[دوره ۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۴]

>>کاندید لوح زرین بهترین فیلم سال (بلوغ)

[دوره ۱ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۰]

>>۳ - سومین فیلم سال (جاده های سرد)

[دوره ۱ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۶۵]

>>۸ - هشتمین فیلم سال (شیر سنگی)

[دوره ۲ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۶۶]

جعفری جوزانی، سحر

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران نام اصلی: سحر

نام خانوادگی اصلی: جعفری جوزانی

سمت (در بخش های): بازیگران، تاریخ تولد: ۱۳۵۷

محل تولد: تهران

ملیت: ایران مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل روانشناسی کودک

روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان

>>مسعود جعفری جوزانی (پدر)

>>فتح الله جعفری جوزانی (عمو)

بیوگرافی

فرزند مسعود جعفری جوزانی (نویسنده و کارگردان).

فارغ التحصیل روانشناسی کودک از دانشگاه آزاد اسلامی.

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم شیر سنگی)مسعود جعفری جوزانی)در سال ۱۳۶۵.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۷۸ چشم هایش (فرامرز قریبیان) [بازیگر]

۱۳۷۸ بلوغ (مسعود جعفری جوزانی) [بازیگر]

۱۳۶۵ شیر سنگی (مسعود جعفری جوزانی) [بازیگر]

آژانس دوستی (مجموعه تلویزیونی، ۷۸/۱۳۷۵)

حامی (مجموعه تلویزیونی، بهمن زرین پور، ۱۳۸۱)

نقطه چین (مجموعه تلویزیونی، مهران مدیری، ۱۳۸۲)

باغ مظفر (مجموعه تلویزیونی، مهران مدیری، ۱۳۸۵) جوایز و انتخابها

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (بلوغ)

[دوره ۱۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۸]

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

جعفری جوزدانی، مسعود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مسعود جعفری جوزدانی در ۱۸ آذرماه سال ۱۳۲۷ در شهر ملایر استان همدان به دنیا آمد وی دارای مدرک کارشناسی ارشد فیلمسازی از دانشگاه ایالتی سان فرانسیسکو است ، او فعالیت سینمایی را با کارگردانی فیلم های کوتاه آغاز کرد، از دیگر فعالیت های او می توان به مجوز تدریس مادام العمر در دانشگاه ایالتی سان فرانسیسکو ، تدریس در دانشگاه های کشور و مدیریت موسسه «جوزدان فیلم» اشاره داشت.

او در سال ۶۴ فیلم جاده های سرد را کارگردانی کرد و یک سال بعد شیر سنگی را مقابل دوربین برد و پس ازآن در مسیر تندباد ، یک مرد یک خرس ، دل ودشنه و بلوغ را مقابل دوربین برد ، شاید جالب باشد که بدانید که در مجموعه پرطرفدار «شهر موش ها»، وی مشاور هنری بوده ... و اما در مقام نویسنده هم این فیلم ها را نوشته : چشم هایش ، بلوغ ، دل و دشنه ، یک مرد یک خرس ، سایه خیال ، در مسیر تندباد، شیر سنگی و... او در مقام تهیه کنندگی هم فیلم های شیرسنگی ، سایه خیال ، یک مرد یک خرس ، دل و دشنه ، بلوغ ، غروب شد بیا ، همخانه و ناصرالدین شاه آکتور سینما را ساخت. اما «در چشم باد» هفت سال وقت او را گرفت، دو سال برای نویسندگی و پنج سال هم برای کارگردانی ... منابع زندگینامه :نشریه خانواده سبز،شماره۲۲۸.

جعفری، آرام

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

آرام جعفری

آرام جعفری متولد ۲۲ بهمن‌ماه سال ۵۹ در تهران است، فرزند دوم خانواده تحصیلاتش را در رشته نقاشی به پایان رسانده و همچنین در عالم تئاتر بارها روی صحنه رفته، اولین باری که جلوی دوربین رفت در مجموعه «خارج از حصار» بود و بعدها با مجموعه «میگی نه نگاه کن» مهمان خانه‌ها شد و این بار با پرواز در حباب آمد.

________آخرین گفته‌های او را بخوانید: * آرام همه آدم‌ها رو

دوست داره، لجبازه، مهربونه و غیرقابل پیش‌بینیه. * من کار با آقای مقدم رو خیلی دوست دارم، ایشان با من تماس گرفتند و بعد از این‌که توضیحاتی درباره نقشم شنیدم با کمال میل قبول کردم که در این پروژه همکاری کنم. * به شدت به بیزینس (تجارت) علاقه‌مندم. * حدودا سه الی چهار سال به صورت جدی نقاشی می‌کردم و در حال حاضر فرصت ندارم ولی راستش رو بخوای دلم برای نقاشی تنگ شده. * اصولا هر انسانی آرزوهای شخصی داره که قابل بازگو نیست، من هم یکسری آرزوها داشتم که بهش نرسیدم.

* ________________________________وقتی در کنار بازیگرانی بازی کنی که فقط خودشون رو مهم ندونند انرژی می‌گیری، بازیگرانی که بازیگر نقش مقابلشون هم براشون مهمه و حتی برای حس بازیگر مقابلشون از هر کمکی که از دستشون بر بیاد دریغ نمی‌کنند. * من قبلا تئاتر کار می‌کردم از وقتی که سنم کم بود روی صحنه تئاتر بودم و بعد هم به طور اتفاقی وارد تلویزیون شدم. * من تعریف جداگانه‌ای از سوپراستار دارم. در کشور ما و سینمای ایران متاسفانه سوپراستارها دوره‌ای شدند. یک دوره اسم یک سوپراستار روی زبون‌هاست و بعد که چهره‌ای جدیدتر و بازی جدیدتر نظر همه رو جلب می‌کنه و به قولی سوپراستار جدید میاد، دیگه نامی از سوپراستار قدیمی شنیده نمی‌شه به خاطر همین اکثر سوپراستارهای سینمای ما یک دوره اذیت می‌شوند به خاطر این‌که اسمشون روی زبون‌هاست و یک دوره اذیت می‌شوند چون توجه‌ها دیگه منحصر به بازیگر و سوپراستارهای جدیده اما این وسط عده‌ای هستند که محبوب مردم هستند، نه سوپراستار و محبوبیتش هم دوره‌ای نیست. من دوست دارم محبوب باشم.

* ________________________________بازیگران زن در سینما و تلویزیون و همچنین تئاتر امروز ایران خیلی پربارتر و با حس و تکنیکال‌تر نسبت به دیروز کار می‌کنند و در حال حاضر موقعیت هنرپیشه زن در ایران خیلی بهتر از قبل و چند سال پیش شده. * من دیوانه‌وار بچه‌ها رو دوست دارم. برای مثال همین چند روز پیش که از تلویزیون شیرخوارگاه رونشون می‌داد، های های زدم زیر گریه. * شنیدن صدای استاد علیرضا افتخاری بهم انرژی می دهد. * سعی می‌کنم سفرهای کوتاه داشته باشم به اطراف شهر تهران می‌رم مثل فشم و یا شمال. * کسی روحش تندرست و سلامته که یک لحظه از یاد خدا غافل نباشه، آدم‌ها رو دوست داشته باشد و به همه چیز با دید منفی نگاه نکنه.

منابع زندگینامه :نگاهک

http://negahak.com

جعفری، محمدعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر، کارگردان.

تولد: ۱۳۰۴، تهران.

درگذشت: ۸ مهر ۱۳۶۵، تهران.

محمدعلی جعفری پس از پایان تحصیلات ابتدایی به هنرستان صنعتی تهران رفت و هنگامی که در حال تحصیل در این هنرستان بود، به هنرستان هنرپیشگی تهران تغییر رشته داد و از این مدرسه در رشته‌ی بازیگری فارغ‌التحصیل گردید. وی از سال ۱۳۲۲ با شرکت در نمایشنامه‌ی «مادام کاملیا» فعالیت‌های هنری خود را روی صحنه تئاتر آغاز و پس از آن در تئاتر تهران در نمایش‌های

«عروسک پشت پرده»، «شاهزاده تورانـدخت» و «رومئو و ژولیت» ظاهر شـد. در سال ۱۳۲۳ با تأسیس تئاتر فرهنگ، جعفری به آنجا رفت و در نمایشنامه‌های «ولپن» و «برای شرف» بازی کرد و بالاخره به تئاتر فردوسی آمد و در نمایش «چراغ گاز» ایفای نقش نمود. بعـد از چنـد سال تئاتر فردوسـی تعطیل شـد. پس از آن در تئاتر سـعدی در نمایش‌های «بادبزن خانم ویندرمیر»، «چراغ گاز»، «شـنل قرمز»، «از طبع خارج شد»، «اوژنی گدا» و «مونتسـرا» به روی صـحنه رفت. وی همچنین در نمایش‌های «در سایه‌ی حرم»، «عروسـک پشت پرده» و «خسیس» به کـارگردانی رفیع حالت ایفای نقش نمود. در سال ۱۳۳۳ جعفری گروهی تشـکیل داد و چند نمایشنامه‌ی دیگر را برای صحنه آماده کرد که عبارتند از: «آخرین لحظه»، «پیچ خطر» و «آتش زیر خاکستر».

وی همچنیـن در نمایشـنامه‌های زیر نیز بـازی کرده اسـت: «مکافـات»، «والـدین وحشـتناک»، «شـب بحرانی»، «مسـتنطق»، «دخـتر گل فروش»، «گربه روی شیروانی داغ»، «عروسی باقرخان»، «خاقان می‌رقصد» و «لمبک آب فروش».

محمـدعلی جعفری در سال ۱۳۳۵ بـا شـرکت در فیلم «مرجـان» فعالیت سـینمایی خود را آغاز کرد و پس از آن در فیلم‌های مختلف سینمـایی به سـمت بـازیگر، کـارگردان و تهیه‌کننـده فعـالیت داشت. فلیم‌هـایی که جعفری در آنهـا به سـمت بـازیگر، کـارگردان و تهیه‌کننـده شـرکت داشت عبارتند از: «مردی که رنج می‌برد» (کارگردان و بازیگر، ۱۳۳۶)؛ «آفت زندگی» (به کارگردانی سیامک یاسمی، ۱۳۳۹)؛ «عشق بزرگ» (کـارگردان و بـازیگر ۱۳۴۰)؛ «الکی» (کـارگردان و بـازیگر، ۱۳۵۰). وی همچنین تهیه‌کننـده فیلم «کلبه‌ای آن سوی رودخـانه» (۱۳۵۰) بود. فیلم‌هـای دیگر وی عبارتنـد از: «ساحـل انتظار» (به کارگردانی سـیامک یاسـمی، ۱۳۴۲)؛ «دختـر کوهسـتان» (بـازیگر و کـارگردان، ۱۳۴۲)؛ «لـذت گنـاه» (بـازیگر، ۱۳۴۳)؛ «سـهامداران جنـایت» (بـازیگر، ناتمـام، ۱۳۴۳)؛ «اشک‌ها و لبخندها» (به کارگردانی اسماعیل کوشان، ۱۳۴۳)؛ «نابغه‌ی هفت ماهه» (به کارگردانی سیامک یاسمی، ۱۳۴۳)؛ «مرفین» (بازیگر و کارگردان) شـرکت کرد. محمدعلی جعفری در حدود سال ۱۳۴۶ به هنرمندان اداره‌ی تئاتر پیوست. در این اداره حاصـل کـار او چنین بـود بـازی در نمایشـنامه‌ی «آی بی‌کلاـه، آی باکلاـه» (نوشـته‌ی ساعـدی، به کـارگردانی جفعر والی، ۱۳۴۶)؛ بـازی و کـارگردانی نمایشــنامه‌های «پرواربنـدان» (نوشـته‌ی ساعـدی، ۱۳۴۸)؛ «مرگ همســایه» و «مطبــخ» (نوشــته‌ی غلاـمعلی عرفـان، به کارگردانی جعفر والی، ۱۳۵۲)؛ «خسیس» (اقتباس از مولیر، ۱۳۵۳)؛ «فصل یادها» (نوشته‌ی کوروس سلحشور، ۱۳۵۵). بنا به گفته‌ی خود او بیش از سی نمایشـنامه را کـارگردانی و در بیش از پنجـاه نمـایش به عنوان بـازیگر ظاهر شـده بود. جعفری در تلویزیون نیز فعالیت‌هایی داشته است. نمایشنامه‌های تلویزیونی او عبارتند از: «آخرین لحظه» (اثر ژان آنوی)؛ «برگ‌های خزان» (هانری دوودنوا)؛ «طنـاب» (پاتریـک هامیلتون)؛ «پیـچ خطرناک» (ج. ب. پرسـنلی)؛ «تله» (روبرتوما با کارگردانی و بازی جعفری) و «ببر گراز دنـدان» (فریتس هوخ ولدر، به کارگردانی پرویز ممنون).

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

جعفری، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۲ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، برنده لوح زرین بهترین بـازیگر نقش دوم در هفتمین جشـنواره‌ی فجر (زرد قنـاری)، فعـالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شـروع بازیگری: بازجویی (۱۳۶۲)

عمده‌ی فیلمها:

روزهای انتظار (۱۳۶۵)، طلسم (۱۳۶۵)، مقاومت (۱۳۶۵)، خارج از محدوده (۱۳۶۶)، کارآگاه ۲(۱۳۶۷)، زرد قناری (۱۳۶۷)، شاخه‌های بید (۱۳۶۷)، یاد و دیدار (۱۳۶۷)، مرگ پلنگ (۱۳۶۸)، حکایت آن مرد خوشبخت (۱۳۶۹)، گزل (۱۳۶۹)، همسر (۱۳۷۲)، چهره (۱۳۷۳)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

جعفری،امیر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازی او در مجموعه بدون شرح (مهدی مظلومی، ۱۳۸۰) اولین حضور او در تلویزیون بود. زوج او و فتحعلی اویسی در دو مجموعه بدون شرح و کمربندها را ببندیم (مهدی مظلومی، ۱۳۸۳) با استقبال فراوان مخاطبین مواجه شد.

نام اصلی: امیر

نام خانوادگی اصلی: جعفری

سمت (در بخش های): بازیگران،

تاریخ تولد: ۱۳۵۳تهران

....

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

بیوگرافی امیر جعفری:

بازیگری را زیر نظر حمید سمندریان آموخت.

او تا به حال پنج بار برای بازی در نمایشهای زیر از جشنواره تئاتر فجر برنده جایزه شده است:

جایزه اول: رژیستورها نمی میرند - یک دقیقه سکوت

جایزه دوم: پاییز - همان همیشگی

جایزه سوم: رقص کاغذپاره ها

تقدیر: شب های آوینیون

بازی در سینما را در سال ۱۳۸۰ و با بازی در فیلم نان و عشق و موتور ۱۰۰۰ آغاز کرد و با بازی در فیلم قارچ سمی ادامه داد.

بازی او در مجموعه بدون شرح (مهدی مظلومی، ۱۳۸۰) اولین حضور او در تلویزیون بود. زوج او و فتحعلی اویسی در دو مجموعه بدون شرح و کمربندها را ببندیم (مهدی مظلومی، ۱۳۸۳) با استقبال فراوان مخاطبین مواجه شد.

مجموعه های تلویزیونی:

- بدون شرح (مهدی مظلومی)
- من یک مستاجرم (پریسا بخت آور)
- کمربندها را ببندیم (مهدی مظلومی)

- برای آخرین بار (اکبر منصورفلاح)

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۳ تردست (محمدعلی سجادی) [بازیگر]

۱۳۸۲ مکس (سامان مقدم) [بازیگر]

۱۳۸۱ جنایت (محمدعلی سجادی) [بازیگر]

۱۳۸۰ قارچ سمی (رسول ملاقلی‌پور) [بازیگر]

۱۳۸۰ نان، عشق، موتور هزار (ابوالحسن داودی) [بازیگر]

جعفری،بهناز

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد ۱۳۵۳ در تهران.

فارغ التحصیل رشته ادبیات نمایشی از دانشگاه آزاد اسلامی. او در نمایشهای رادیویی هم بازی کرده است.

در نقش کوتاهی در فیلم رروسری آبی ظاهر شد اما دیگر از او خبری نبود تا اینکه با بازی در نقش اول فیلم عشق طاهر بار دیگر به سینما آمد. بازی متفاوت او در فیلم های آب و آتش و نگین نشان از توانایی های او دارد.

او برای بازی کوتاهش در فیلم خانه ای روی آب، از بیستمین جشنواره بین المللی فیلم فجر، سیمرغ بلورین بهتری بازیگر مکمل زن را گرفت. فیلم شناسی روسری آبی (رخشان بنی اعتماد، ۱۳۷۳) تنها در تهران (فیلم کوتاه، ۱۳۷۷) عشق طاهر (محمدعلی نجفی - ۱۳۷۸) تخته سیاه (سمیرا مخملباف - ۱۳۷۸) کاپوچینو (فیلم کوتاه - فریدون جیرانی - ۱۳۷۸) زمان شوریدگی (مجموعه - محمدعلی نجفی - ۱۳۷۸) جام جان (فیلم کوتاه، فقط گفتار متن، ۱۳۷۹) مسافر ری (داود میرباقری، ۱۳۷۹) آب و آتش (فریدون جیرانی، ۱۳۷۹) خاک سرخ (مجموعه - ابراهیم حاتمی کیا - ۱۳۷۹) دوران سرکشی (مجموعه - کمال تبریزی - ۸۰-۱۳۷۹) نگین (اصغر هاشمی، ۱۳۸۰) خانه ای روی آب (بهمن فرمان آرا، ۱۳۸۰) غوغا (سعید سهیلی، ۱۳۸۱) تهران، ساعت هفت صبح (امیرشهاب رضویان، ۱۳۸۱) چند تار مو (ایرج کریمی، ۱۳۸۲)

جمالی، مسعود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نوازنده.

تولد: ۱۳۰۶، همدان.

درگذشت: ۱۳۷۴، همدان.

مسعود جمالی دوره‌ی کودکی و تحصیلات ابتدایی را تا نهم ابتدایی در اسدآباد طی نمود و مقدمات کار موسیقی را در همانجا شروع کرد. سپس به همدان آمد و در اداره‌ی ثبت احوال مشغول به کار شد. او در نواختن تار استاد مشخصی نداشت و این هنر را

نزد خود آموخت. وی همواره رادیو و صفحات گرامافون را بهترین معلم خود بر می‌شمرد.
پس از طی این دوره و آموختن مقدمات کار، برای یادگیری ردیف موسیقی و حالت گوشه‌ها از حسین قوامی استفاده بسیار برد.
وی که مدت‌ها از نوازندگی در رادیو پرهیز می‌کرد، در سال ۱۳۷۲ و ۱۳۷۳ قطعاتی را به صورت ساز سلو به همراه تنبک در دو کنسرت به همت صدا و سیمای مرکز همدان شرکت جست. از آنجا که اساس نوازندگی جمالی بر بداهه‌نوازی و نغمه‌های آنی بود، از او اثر مکتوبی به صورت آهنگ به جای نماند- به جز یک پیش‌درآمد همایون و یک والس شوشتری که می‌توان آنها را به خط موسیقی نوشت- ولی نوارهای متعددی از او به جای مانده است که در آنها دستگاه‌ها و آوازهای مختلف را نواخته است.
جمالی پس از یک بیماری بسیار کوتاه، سرانجام عصر سه‌شنبه هفتم آذر ۱۳۷۴ بر اثر عارضه‌ی قلبی دار فانی را وداع گفت. پیکر وی با حضور تعدادی از شاعران و هنرمندان در قطعه‌ی هنرمندان همدان در باغ بهشت به خاک سپرده شد.
بر گرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

جنتی عطایی، ابوالقاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نمایشنامه‌نویس.

تولد: ۱۲۶۹، مشهد.

درگذشت: ۱۹ خرداد ۱۳۷۲، پاریس.

ابوالقاسم جنتی عطایی، فرزند خلیل‌الله، دوره‌ی ابتدایی و دبیرستان را در مشهد گذراند و در تهران نیز از مدرسه‌ی تئاتر فارغ‌الحصیل شد. دکترای ادبیات تطبیقی را از دانشگاه سربن گرتف. سال‌ها مدرس تئاتر در هنرستان تئاتر و موسیقی بود و کارگردانی چندین نمایشنامه را بر عهده داشت.
خدمت مطبوعاتی خود را از سال ۱۳۱۴ آغاز کرد. با نشریات بسیاری از جمله «بررسی‌های تاریخی»، «اطلاعات هفتگی» و برخی مجلات هفتگی همکاری مستمر داشت. در سال ۱۳۳۶ جایزه‌ی اول نمایشنامه‌نویسی وزارت فرهنگ و هنر نصیب او شد. از تألیفات او می‌توان از بیست و دو جلد کتاب و چندین نمایشنامه برای صحنه و رادیو را نام برد.
اولین کتاب او به نام یادگار اشک در سال ۱۳۱۶ به چاپ رسید. برخی از آثار چاپ شده‌ی ایشان به این شرح است: در بخش داستان و نمایشنامه: یادگار اشک، چراغ (نمایشنامه‌ی رادیویی، فارسی و فرانسه)؛ نمایشنامه‌ی مدارس؛ نمایشنامه‌ی نکات اساسی نامه‌گذاری؛ نمایشنامه‌ی سربازان جاوید (برنده‌ی جایزه‌ی اول نمایشنامه‌نویسی در سال ۱۳۳۶)؛ شیرمردی از خراسان (شامل هشت داستان و نمایشنامه‌ی کوتاه)؛ سیاه خوشبختی؛ ستاره و رمضان؛ در راه وطن (شامل پنج نمایشنامه‌ی کوتاه). در بخش زندگی‌نامه‌نویسی: زندگی و آثار کمال (شهرزاد)؛ نیما یوشیج (کیست- چیست ؟)؛ میر سیف‌الدین کرمانشاهی؛ نیما و زندگی و آثار او. در بخش تصنیف: سخنان بزرگان؛ بنیاد نمایش در ایران. در بخش ترجمه: تاریخ تئاتر در جهان. در بخش تحشیه: ارزش احساسات (اثر نیما یوشیج)؛ مانلی (اثر نیما یوشیج). اثر منتشر نشده، مثنوی گزند دلبستگی.
بر گرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

جنیدی،فلامک

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

فلامک جنیدی، متولد سال ۱۳۵۱، پدرش مشهدی است. دو خواهر و یک برادر دارد، سوم دبیرستان بود که تصمیم گرفت روزی بازیگر شود، در دانشگاه نمایشنامه‌نویسی خوانده است اولین باری که مردم با چهره او آشنا شدند ایفای نقش در «جنگ ۷۷» بود و پس از آن ببخشید شما، جایزه بزرگ، بدون شرح، شب‌های برره و... او با رامین ناصر نصیر هم دانشگاهی بود و توسط وی به مهران مدیری معرفی شد... فلامک جنیدی هم طی سال‌های اخیر یک پای ثابت مجموعه‌های طنز بوده است.

جوان، رامبد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: ۱۳۵۰ – تهران مدرک تحصیلی: دیپلم. شروع بازی در تئاتر: از سال ۱۳۷۰ شروع بازی در تلویزیون: از سال ۱۳۷۳ شروع بازی در سینما: از سال ۱۳۷۶ با بازی در نقش کوتاهی در مجموعه تلویزیونی پرطرفدار همسران شناخته شد و سپس با بازی در مجموعه تلویزیونی خانه سبز به شهرت رسید و خیلی زود توانست نویسندگی و کارگردانی بعضی از نمایشها و مجموعه ها را به عهده بگیرد. بازی او فیلم مومیایی۳ و مجموعه تلویزیونی ولایت عشق چهره دیگری از او به نمایش گذاشت. اولین مجموعه تلویزیونی اش را در سال ۱۳۸۰ با نام گمگشته کارگردانی کرد که این سریال در ماه مبارک رمضان بسیار مورد توجه واقع شد. اما بهترین و کامل ترین بازی سینمایی اش را در فیلم صورتی ایفا کرد. او سال ۱۳۸۲ را با کارگردانی دومین مجموعه تلویزیونی اش آغاز کرد. اولین تجربه کارگردانی در سینما را با ساخت فیلم اسپاگتی در هشت دقیقه از ۲۵ آبان ۱۳۸۳ آغاز کرد. منابع زندگینامه :cinema.parsgooya.ir

جوانبخش، بهزاد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۶ تهران، نام اصلی: عبدالله جوانبخش فرد، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۶، شروع بازیگری: آشوبگر (۱۳۵۰)

عمده‌ی فیلمها:

بوسه بر لبهای خونین (۱۳۵۲)، مرگ در باران (۱۳۵۳)، اضطراب (۱۳۵۵)، انفجار (نمایش داده نشد– ۱۳۵۸)، مشت (۱۳۶۳)، تاراج (۱۳۶۳)، گالان (تهیه‌کننده، نویسنده، بازیگر– ۱۳۶۹)، گریز (۱۳۷۱)، مرضیه (۱۳۷۳)، همزاد (۱۳۷۳)، غربت (۱۳۷۴)، فاتح (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

جوهرچی، حسن

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حسن

زندگی

حسن جوهرچی در سال ۱۳۴۷ از پدرومادری اردبیلی در تهران متولد شد. لیسانس تئاتر از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران دارد. بازی در سینما را در سال ۱۳۶۷ با «فیل در تاریکی» که بعد از پانزده سال کامل شد شروع کرد. اولین بازی مطرح او در سینما در سال ۱۳۷۰ با فیلم «برخورد» به کارگردانی سیروس الوند بود. اما با بازی در سریال در پناه تو در سال ۱۳۷۷ به‌شهرت رسید. همسر او مهناز بیات، چهره‌پرداز است.

فیلم‌شناسی

سینما

●آبی (۱۳۷۹)

●آقای رئیس جمهور (۱۳۷۹)

●دختری بنام تندر (۱۳۷۹)

●بادام‌های تلخ (۱۳۷۸)

●دو زن (۱۳۷۷)

●حماسه قهرمانان (۱۳۷۶)

●زن شرقی (۱۳۷۶)

●بالاتر از خطر (۱۳۷۵)

●روزی که خواستگار آمد (۱۳۷۵)

●سلطان (۱۳۷۵)

●ضیافت (۱۳۷۴)

●ویرانگر (۱۳۷۴)

●افسانه دو خواهر (۱۳۷۳)

●جای امن (۱۳۷۲)

●زینت (۱۳۷۲)

●بر بال فرشتگان (۱۳۷۱)

●برخورد (۱۳۷۰)

●فیل در تاریکی (۱۳۶۸)

تلویزیون

●۱۳۸۶ – بوی عیدی

●۱۳۸۵ – جابر ابن حیّان

●۱۳۸۵ – هویت پنهان

●۱۳۸۴ – پیله‌های پرواز

●۱۳۸۴ – او یک فرشته بود

●۱۳۸۳– غریبانه

●۱۳۸۲ – سیمای مدرسه

●۱۳۸۱ – مشق عشق

●۱۳۷۹ – نسیم رویا

●۱۳۷۷ – در پناه تو

●قاصدک‌ها

جوهری، الیزا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۰ تهران، خواهر تانیا جوهری (بازیگر)

تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، شروع بازیگری: هشت و نیم شب (۱۳۶۵)

عمده‌ی فیلمها:

آخرین پرواز (۱۳۶۷)، نقش عشق (۱۳۶۹)، به خاطر همه چیز (۱۳۶۹)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

جوهری، تانیا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۹ تهران، خواهر الیزا جوهری (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، بازی در فیلم کوتاه «کتیبه» (۱۳۵۳)، فعالیت در تلویزیون– بازی در تئاتر، شروع بازیگری: بازجویی (۱۳۶۲)

عمده‌ی فیلمها:

آوار (۱۳۶۳)، پرواز پنجم ژوئن (۱۳۶۸)، زمان از دست رفته (۱۳۶۸)، حکایت آن مرد خوشبخت (۱۳۶۹)، دیدار در فلق (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

جهانبخش، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۲ قم، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی علوم بانکداری، تهیه‌کننده، مدیر جهان فیلم، شروع بازیگری: عشق و مرگ (تهیه‌کننده، بازیگر- ۱۳۶۹)

عمده‌ی فیلمها:

دادستان (۱۳۷۰)، دو نیمه سیب (۱۳۷۰)، دیدار در استانبول (۱۳۷۱)، بیا با من (تهیه‌کننده: بازیگر- ۱۳۷۱)، چشمهایم برای تو (تهیه‌کننده، بازیگر- ۱۳۷۱)، دایان باخ (تهیه‌کننده، بازیگر- ۱۳۷۱)، آرزوی بزرگ (تهیه‌کننده- ۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

جهانزاده، جمشید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۰ گچساران، همسر فرزانه نشاطخواه (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل بازیگری از دانشکده هنرهای زیبای تهران، مدیر تولید، بازی و کارگردانی در تئاتر، شروع بازیگری: آخرین تکلیف شب (کوتاه- ۱۳۶۴)

عمده‌ی فیلمها:

پالیز (کوتاه- ۱۳۶۵)، گودال (۱۳۶۵)، سرزمین آرزوها (۱۳۶۶)، زرد قناری (مدیر تولید- ۱۳۶۷)، کشتی آنجلیکا (۱۳۶۷)، لحظه‌ی موعود (کوتاه- ۱۳۶۷)، به خاطر همه چیز (مدیر تولید- ۱۳۶۹)، دره شاپرکها (مدیر تولید- ۱۳۷۰)، دایان باخ (مدیر تولید- ۱۳۷۱)، عبور از تله (۱۳۷۲)، جنگ نفتکشها (۱۳۷۲)، افسانه دو خواهر (۱۳۷۳)، خط آتش (۱۳۷۳)، قانون (۱۳۷۴)، توفان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

جیرانی، فریدون

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: فریدون

نام خانوادگی اصلی: جیرانی

سمت (در بخش های): تهیه و تولید،فیلمبرداری،فیلمنامه،کارگردانی،

تاریخ تولد: ۱۳۳۰

ملیت: ایران

مدرک تحصیلی: دیپلم تجربی

بیوگرافی

فعالیت در تاتر با بازی در نمایش " عصمت "در سال ۱۳۵۱.

شروع فعالیت در سینمای آزاد مشهد در سال ۱۳۵۲.

فعالیت در مطبوعات از سال ۱۳۷۰.

سردبیر هفته نامه" سینما "از سال ۱۳۷۰ تا خرداد سال ۱۳۸۴.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم" آفتاب نشینها ("مهدی صباغزاده) به عنوان نویسنده فیلمنامه در سال ۱۳۵۹.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۵ پارک وی (فریدون جیرانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۸۴ زاگرس (محمدعلی نجفی) [فیلمنامه نویس]

۱۳۸۴ ستاره ها - جلد اول: ستاره می شود (فریدون جیرانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۸۴ ستاره ها - جلد دوم: ستاره است (فریدون جیرانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۸۳ سالاد فصل (فریدون جیرانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۸۱ صورتی (فریدون جیرانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۸۰ شام آخر (فریدون جیرانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۸۰ سفر به فردا (محمدحسین حقیقی) []

۱۳۷۹ آب و آتش (فریدون جیرانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس-سرمایه گذار]

۱۳۷۷ قرمز (فریدون جیرانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۷۶ غریبانه (احمد امینی) []

۱۳۷۴ اشک و لبخند (شاپور قریب) [فیلمنامه نویس]

۱۳۷۳ در کمال خونسردی (سیامک شایقی) [فیلمنامه نویس]

۱۳۷۱ دو همسفر (اصغر هاشمی) [فیلمنامه نویس]

۱۳۷۱ دو روی سکه (محمد متوسلانی) []

۱۳۷۱ گریز (ناصر مهدی‌پور) [فیلمنامه نویس]

۱۳۷۰ نرگس (رخشان بنی اعتماد) [نورپرداز]

۱۳۶۹ در آرزوی ازدواج (اصغر هاشمی) [فیلمنامه نویس]

۱۳۶۸ زیر بام های شهر (اصغر هاشمی) [فیلمنامه نویس]

۱۳۶۷ شب حادثه (سیروس الوند) [داستان نویس]

۱۳۶۶ پاییزان (رسول صدرعاملی) []

۱۳۶۶ صعود (فریدون جیرانی) [کارگردان]

۱۳۶۵ تصویر آخر (مهدی صباغ زاده) [فیلمنامه نویس]

۱۳۶۵ دبیرستان (اکبر صادقی) [مشاور کارگردان]

۱۳۶۴ گمشده (مهدی صباغ زاده) [فیلمنامه نویس]

۱۳۶۳ گل های داودی (رسول صدرعاملی) [فیلمنامه نویس]

۱۳۶۲ پرونده (مهدی صباغ زاده) [فیلمنامه نویس]

۱۳۶۲ سناتور (مهدی صباغ زاده) [فیلمنامه نویس-دستیار کارگردان]

۱۳۶۱ رهایی (رسول صدرعاملی) [فیلمنامه نویس]

۱۳۶۰ آفتاب‌نشین‌ها (مهدی صباغ زاده) [فیلمنامه نویس-دستیار کارگردان]

جوایز و انتخابها

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (صورتی)

[دوره ۲۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۱] >>کاندید تندیس زرین بهترین کارگردانی (صورتی)

[دوره ۷ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۲]

>>کاندید تندیس زرین بهترین فیلمنامه (صورتی)

[دوره ۷ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۲]

>>کاندید لوح زرین بهترین فیلمنامه سال (صورتی)

[دوره ۴ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۳]

>>۹ - نهمین فیلم سال (قرمز)

[دوره ۱۴ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۷۸]

>>۱۰ - دهمین فیلم سال (شام آخر)

[دوره ۱۷ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۱]

>>۱۰ - دهمین فیلم سال (صورتی)

[دوره ۱۸ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۲]

چمن ماه ،چکامه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام اصلی: چکامه

نام خانوادگی اصلی: چمن ماه

شغل : بازیگر

....

تاریخ تولد: ۱۳۵۹

ملیت: ایران

....

مدرک تحصیلی: دیپلم مجسمه سازی

بیوگرافی

فرزند هنگامه فرازمند (منشی صحنه و بازیگر).

با بازی در فیلم" بودن یا نبودن "ساخته کیانوش عیاری، بازی در سینما را تجربه کرد و بعد از آن در چند فیلم ظاهر شد. اما تا به حال نتوانسته خودی نشان بدهد.

چهره‌آزاد، رقیه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

بازیگر.

تولد: ۱۲۸۶، تهران.

درگذشت: ۱۰ دی ۱۳۷۳، تهران.

رقیه فخرالملوک توکلی یا رقیه چهره‌آزاد بازیگری را در ابتدا با جمعیت باربد شروع نمود و سپس مدتی با تئاتر هند و پس از آن با هنرمندان گروه هنر ملی همکاری داشت و در نمایش‌های: «لیلی و مجنون»، «عدالت»، «تأثیر زن در اجتماع»، «خانه‌ی برنارد آلبا»، «عاشق بازنشسته»، «خان تاتار»، «عشاق و بقیه‌ی غریبه‌ها»، «سایه»، «قائم مقام»، «مرگ موش یا نوش جان آقا»، «دشمن مردم»، «سلطان مار»، «روسری قرمز»، «عروسی»، «ازدواج به سبک ایتالیایی»، «فرفره‌ها» در نقش‌های مختلف بازی کرد و سپس در رادیو و نمایشنامه‌های آن نیز فعالیت و همکاری نمود. ر سال ۱۳۷ با بازی در فیلم «توفان زندگی» به سینما راه یافت. در سال ۱۳۸۶ با بازی در نقش مادر در فیلم «مادر» به کارگردانی علی حاتمی به نقطه‌ی اوج فعالیت‌های سینمایی‌اش رسید. وی در هشتمین جشنواره‌ی بین‌المللی فیلم فجر در سال ۱۳۶۸ جایزه‌ی بازیگری نقش اول زن را برای بازی در فیلم «مادر» از آن خود نمود.

از جمله فیلم‌هایی که در آنها ایفای نقش کرده است می‌توان به این عنوان‌ها اشاره نمود: «دستکش سفید» (۱۳۳۰)؛ «آقا جنی شده» (۱۳۳۸)؛ «بچه ننه» (۱۳۳۹)؛ «عروسک پشت پرده» (۱۳۳۹)؛ «کی به کیه» (۱۳۳۹)؛ «آهنگ دهکده» (۱۳۴۰)؛ «دختر همسایه» (۱۳۴۰)؛ «طلای سفید» (۱۳۴۱)؛ «عروس فرنگی» (۱۳۴۳)؛ «دختر ولگرد» (۱۳۴۳)؛ «رگبار» (۱۳۵۱)؛ «سوته دلان» (۱۳۵۶)؛ «زنده باد...» (۱۳۵۹)؛ «دلشدگان» (۱۳۷۰)؛ «سه مرد عامی» (کارگردان: سیامک تقی پور، ۱۳۷۲)؛ «زمین آسمانی» (به کارگردانی محمدعلی نجفی، ۱۳۷۳).

مجموعه‌های تلویزیونی که چهره‌آزاد در آنها ایفای نقش کرده است عبارتند از: «مرد اول» (۲۳۵۴)؛ «ابو نصر» (۱۳۵۵)؛ «هزار دستان» (۱۳۶۶ –۱۳۵۷).

رقیه چهره‌آزاد در تهران درگذشت و پیکر وی در قطعه‌ی هنرمندان بهشت زهرا به خاک سپرده شد.

متولد: ۱۲۸۶ تهران– متوفی: ۱۳۷۳ تهران، نام اصلی: رقیه فخرالملوک توکلی، مادر سینمای ایران، فعالیت در تلویزیون، برنده لوح زرین بهترین بازیگر زن در هشتمین جشنواره فیلم فجر (مادر)، بازی در تئاتر از ۱۳۱۰، شروع بازیگری: طوفان زندگی (۱۳۲۷)

عمده‌ی فیلمها:

دستکش سفید (۱۳۳۰)، پریچهر (۱۳۳۰)، سایه (۱۳۳۸)، آقا جنی شده (۱۳۳۸)، عروسک پشت پرده (۱۳۳۹)، بچه ننه (۱۳۳۹)، کی به کیه (۱۳۳۹)، دختر همسایه (۳۴۰)، آهنگ دهکده (۱۳۴۰)، علی واکسی (۱۳۴۰)، دخترها اینطور دوست دارند (۱۳۴۱)، طلای سفید (۱۳۴۱)، ساحل دور نیست (۱۳۴۱)، عروس فرنگی (۱۳۴۳)، دختر ولگرد (۱۳۴۳)، مرخصی اجباری (۱۳۴۴)، شاهنامه آخرش خوشه (۱۳۴۵)، رگبار (۱۳۵۱)، سوته دلان (۱۳۵۶)، زنده باد... (۱۳۵۸)، ارثیه (۱۳۶۷)، مادر (۱۳۶۸)، راز کوکب (۱۳۶۸)، سکوت (۱۳۶۹)، عروس (۱۳۶۹)، دلشدگان (۱۳۷۰)، عشق من شهر من (۱۳۷۰)، آنها هیچ کس را دوست ندارند (۱۳۷۲)، سه مرد عامی (۱۳۷۲)، زمین آسمانی (۱۳۷۳)، الوالو من جوجوام (۱۳۷۳)، ساعت کاغذی (کوتاه– ۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

حاتمی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

کارگردان.

تولد: ۲۳ مرداد ۱۳۲۳، تهران.

درگذشت: ۱۵ آذر ۱۳۵۷، تهران.

علی حاتمی پس از فارغ‌التحصیلی از دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک، به همکاری با تلویزیون پرداخت و به نوشتن فیلمنامه مشغول شد. نخستین فیلم بلند سینمایی‌اش «حسن کچل» بود که از عناصر بومی در آن استفاده نمود. فیلم‌های دیگر او همچون «طوقی»، «بابا شمل»، «قلندر»، «ستارخان»، «خواستگار»، «سوته دلان»، «حاجی واشنگتن»، «کمال‌الملک»، «جعفرخان از فرهنگ برگشته»، «مادر»، «دلشدگان»، به همراه مجموعه‌های تلویزیونی چون «سلطان صاحبقران» و «هزار دستان» همگی نشان‌دهنده‌ی علاقه‌ی او به فرهنگ ایرانی است. حاتمی در حال ساختن مجموعه‌ی تلویزیونی «جهان پهلوان تختی» بود که عمرش کفاف اتمام آن را نداد.

علی حاتمی که از بیماری رنج می‌برد، سرانجام در آذرماه ۱۳۷۵ درگذشت و پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی ۸۸ (هنرمندان و نویسندگان) به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

حاتمی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بیوگرافی محمد حاتمی

تولد:۱۳۴۶

متاهل و پدر دو فرزند به نامهای علی(۱۶ساله)و پوریا(۱۰ ساله) بازیگر، کارگردان

تحصیلات: کارشناسی رشته بازیگری، کارگردانی از دانشکده هنرهای زیبا، دانشگاه تهران،۱۳۶۸ـ ۱۳۶۷ نمایش‌ها:

کارنامه هنری:

تئاتر:جنگ کور،شمس پرنده،معرکه در معرکه،ایکاور،رند خلوت نشین و ...

تلویزیون:پهلوانان نمی میرند،بیگانه ای در میان ما،سقوط و ...

سینما:آژانس شیشه ای،این زن حرف نمیزند،نگاه،کلنل و.... بازی در نمایش "موش و گربه"نوشته"عبید زاکانی"به کارگردانی "حمید عبدالملکی"، اجرا در ۱۳۵۷

بازی در نمایش "جنگ کور"به کارگردانی "حمید عبدالملکی"، اجرا در ۱۳۶۰

بازی در نمایش "تولدی کور"به کارگردانی "امیر دژاکام"، آسیای میانه و تهران، تئاترشهر

گذراندن دوره پانتومیم زیر نظر "آدام داریوس" درسال، ۱۳۶۵

بازی در فیلم سینمایی "کلنل"به کارگردانی "نورالدین نیک‌روش"،

بازی در فیلم سینمایی "افسانه آه" به کارگردانی "تهیمنه میلانی"

بازی در فیلم سینمایی "زمانه" به کارگردانی "حمید ملامحمد"

بازی در فیلم "آژانس شیشه‌ای" به کارگردانی "ابراهیم حاتمی کیا"

بازی در مجموعه "بیگانه‌ای میان ما" به کارگردانی "احمد امینی

بازی در مجموعه تلویزیونی "سقوط" به کارگردانی "سعید اکبریان"،

بازی در مجموعه تلویزیونی "همسایه‌ها" به کارگردانی "حسن فتحی

حاجی زاده، مجید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: مجید حاجی زاده

تاریخ تولد: ۱۳۵۸

....

متولد ۱۳۵۸ در تهران. دیپلم علوم تجربی. دوره بازیگری را در مکتب خانه هنر و یک دوره شش ماهه فیلمنامه نویسی را در حوزه هنری گذرانده است. تحصیل در رشته میکروبیولوژی را رها کرد و هم اکنون تئاتر می خواند.

با نقش کوتاهی که در فیلم دختری با کفشهای کتانی بازی کرد به سینما آمد و توانست بلافاصله در فیلم سهراب نقش اول بازی کند.

بخشی از فیلم شناسی:

– نامزد آمریکایی من (۱۳۸۷)

۲ – آقا (۱۳۸۲)

دختری با کفشهای کتانی (۱۳۷۷)

سهراب (سعید سهیلی – ۱۳۷۸)

مارال (مهدی صباغزاده – ۱۳۷۹)

مهر و آینه (فیلم کوتاه، ۱۳۷۹)

– مومیایی۳ (۱۳۷۸)

حاجیان، آزیتا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۶ تهران، همسر محمدرضا شریفی‌نیا (دستیارگردان، بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از ۱۳۵۴ با گروه کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، شروع بازیگری: تپش سایه دوست

(کوتاه– ۱۳۶۷)

عمده‌ی فیلمها:

دزد عروسکها (۱۳۶۸)، سفر جادویی (۱۳۶۹)، اوینار (۱۳۷۰)، دایان باخ (۱۳۷۱)، هنرپیشه (۱۳۷۱)، راز گل شب‌بو (۱۳۷۲)، راه افتخار (۱۳۷۲)، آدم برفی (۱۳۷۳)، توفان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

حالتی حجار، رفیع

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر، کارگردان، مترجم.

تولد: ۱۲۷۵، تهران.

درگذشت: ۱۳۶۰، تهران.

رفیع حالتی تحصیلاتش را در مدرسه‌ی سن‌لویی گذراند. وی از سال ۱۲۸۸ با شرکت در نمایش «رستاخیز» کار خود را در تئاتر آغاز کرد. وی در سفارشی که برای طراحی صحنه‌ی نمایشنامه‌ی «رستاخیز» در مدرسه‌ی رستاخیز به مدرسه کمال‌الملك از طرف سید علی‌خان نصر داده شده بود، توسط استادش به نصر معرفی شد و این آغاز ورود جدی او به تئاتر بود. در پاییز سال ۱۳۰۰ نقش کلفت را در «مریض خیالی» اثر مولیربه عهده داشت. به سال ۱۳۰۵ که جامعه‌ی باربد توسط اسماعیل مهرتاش تأسیس شد، حالتی از اعضای فعال این جمیعت شد و در کلاس تئاتر آن مؤسسه در رشته‌ی دکلاماسیون تدریس می‌کرد. حالتی از ابتدای تأسیس هنرستان هنرپیشگی تهران در سال ۱۳۱۸ معلم تاریخ لباس، چهره‌پردازی و طراحی صحنه بود. از جمله آثاری که وی ترجمه یا اقتباس یا نگارش کرده است می‌توان از نمایشنامه‌های زیر نام برد: قائم مقام؛ لمبک آب فروش؛ ولگرد؛ خانم لال؛ دکتر اقدسی و شوهرش؛ عروسك پشت پرده؛ اشتباه لپی؛ اصفهانی چلمن؛ پیر کفتار؛ تیر به قلب خورده؛ کوزه‌ی عسل؛ تاجر ونیزی.

وی همچنین با همکاری و فعالیت در شرکت کمدی ایران، شرکت کمدی اخوان، دایره‌ی نمایش سازمان پرورش افکار، تدریس در هنرستان نقاشی پسران و دختران، تدریس در هنرستان کمال‌الملك و تأسیس اتحادیه‌ی هنرپیشگان سال‌ها به کار هنری پرداخت.

او با شرکت در نمایشنامه‌های: «خاقان می‌رقصد»، «سایه‌ی جرم»، «تاجر ونیزی»، «خسیس»، «اصفهانی چلمن»، «افتضاح»، «عشاق پریشان»، «کوزه‌ی عسل» سال‌ها روی صحنه‌های تئاترهای شهر ایفای نقش نمود. وی همچنین در کار بازیگری و کارگردانی سینما نیز فعالیت داشت. از جمله فیلم‌های وی می توان به این عنوان‌ها اشاره نمود: «برای تو»، «عروسک پشت پرده»، «ستارگان می‌درخشند»، «پستچی» (کارگردانی)؛ «آهنگ دهکده»، «عشق بزرگ»، «گرگ صحرا »، «آقای قرن بیستم»، «مسیر رودخانه»، «گنج قارون»، «مرد نامرئی»، «مومیایی»، «سوغات فرنگ»، «طوفان نوح»، «دروازه‌ی تقدیر»، «زیر گنبد کبود»، «دالاهو»، «دختر طلا»، «هفت شهر عشق»، «بر آسمان نوشته»، «یوسف و زلیخا»، «قوز بالاقوز»، «رقاصه‌ی شهر»، «کلبه‌ای در آن سوی رودخانه»، «محلل»، «معرکه»، «عاصی»، «بی‌گناه»، «غیرت»، «فری دست قشنگه»، «امشب اشکی می‌ریزد» و مجموعه‌ی تلویزیونی «ایران در جنگ جهانی دوم».

(۱۳۶۰ –۱۲۷۸ / ۱۲۷۵ ش)، مترجم، نویسنده، کارگردان و بازیگر تئاتر. مشهور به استاد رفیع حالتی. ملقب به حجار. تحصیلاتش را در مدرسه‌ی سن‌لویی گذراند، سپس در مدرسه‌ی کمال‌الملك به آموختن نقاشی پرداخت. بازی در تئاتر را از سال ۱۲۸۸ ش با نمایش رستاخیز سلاطین آغاز کرد. از سال ۱۳۰۱ ش در شرکت کمدی ایران، و از سال ۱۳۰۳ ش در شرکت کمدی اخوان، و

شرکتهای جامعه‌ی باربد و دایره‌ی نمایش سازمان پرورش افکار فعالیت کرد. در هنرستان هنرپیشگی تهران به تدریس پرداخت. حالتی، مؤسس اتحادیه‌ی هنرپیشگان بود. از جمله آثار او نمایشنامه‌های: «کشتن خلیفه معتصم»؛ «ایمان»؛ «شاه‌عباس»؛ «محمودآقا را وکیل کنید»؛ «بازرس گوگول»، خاقان می‌رقصد»؛ «تاجر ونیزی»؛ و فلیمهای: «عروسک پشت پرده»؛ «پستچی»؛ «ولگرد»؛ «قائم مقام»؛ «خانم لال».[۱]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :

[۱] زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۵۶-۵۵/ ۳)، سیمای هنرمندان (۳۳۲-۳۳۰/ ۱)، مردان موسیقی (۳۱۳، ۳۰۰-۲۹۹/ ۲).

حامدی، منوچهر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر.

تولد: ۴ مهر ۱۳۱۸، تهران.

درگذشت: ۲ دی ۳۷۴، تنکابن.

رضا حامدی خراسانی مشهور به منوچهر حامدی فعالیت تئاتری خود را در سال ۱۳۳۷ آغاز کرد. وی پس از پایان تحصیلات متوسطه به بازیگری در تئاترهای تهران، دهقان، نصر و مرجان پرداخت و در همان سال‌ها، از کلاس‌های هنرپیشگی تئاتر نصر فارغ‌التحصیل شد. سپس به اصفهان رفت و با تئاتر سپاهان (گروه ارحام صدر) همکاری کرد و پس از بازگشت به تهران به صورت حرفه‌ای در تئاتر دهقان و جامعه‌ی باربد به فعالیت ادامه داد. با شروع کار تلویزیون در سال ۱۳۳۷، به بازی در نمایش‌های تلویزیونی که به شکل زنده پخش می‌شد، پرداخت. وی از سال ۱۳۴۵ بازی در مجموعه‌های تلویزیونی را با «پهلوانان» (سیروس افخمی) آغاز کرد که پخش آن سه سال به طول انجامید. حامدی نخستین بار با فیلم «درخت‌ها ایستاده می‌میرند» (۱۳۵۰، امیر شروان) بازیگری در سینما را تجربه کرد. وی در جشنواره‌ی یازدهم فیلم فجر (۱۳۷۱) برای «رد پای گرگ» و در جشنواره سیزدهم‌ی فیلم فجر (۱۳۷۳) برای «روز شیطان» نامزد دریافت جایزه‌ی بهترین بازیگر نقش دوم مرد شد.

از جمله فیلم‌هایی که وی در آنها ایفای نقش کرده است می‌توان به این آثار اشاره کرد: «شبگرد» (۱۳۴۵)؛ «پاشنه طلا» (۱۳۵۴)؛ «چشم انتظار» (۱۳۵۴)؛ «بوی گندم» (۱۳۵۷)؛ «پیک جنگل» (۱۳۶۲)؛ «پناهگاه» (۱۳۶۲- نمایش داده نشد)، «شکار در شب» (۱۳۶۳- نمایش داده نشد)؛ «مردی که زیاد می‌دانست» (۱۳۶۳)؛ «آتش در زمستان» (۱۳۶۴)؛ «تفنگ شکسته» (۱۳۶۴)؛ «طائل» (۱۳۶۴)؛ «مشت» (۱۳۶۴)؛ «یک روز گرم» (۱۳۶۴)؛ «اجاره‌نشین‌ها» (۱۳۵۶)؛ «میهمانی خصوصی» (۱۳۶۵)؛ «ترن» (۱۳۶۶)؛ «ستاره و الماس» (۱۳۶۷)؛ «گراند سینما» (۱۳۶۷)؛ «زرد قناری»، و نیز در مجموعه‌های تلویزیونی: «پهلوانان» (۱۳۴۸-۱۳۴۵)؛ «داش پالکی» (۱۳۵۲)؛ «کیمیاگر» (۱۳۵۳)؛ «طبل تو خالی» (۱۳۶۲)؛ «آوای فاخته».

حامدی پس از پایان تصویربرداری فیلم «نخل محبت» در عباس‌آباد تنکابن، هنگام عبور از عرض جاده بر اثر برخورد با یک خودروی سواری جان سپرد. وی بازی در مجموعه‌ی تلویزیونی «دزدان مادربزرگ» (مهدی صباغ‌زاده) را آغاز کرده بود و به علاوه قرار بود در فیلم «تنگنا» (علی درخشی) هم بازی کند. پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی ۸۸ به خاک سپرده شد.

متولد: ۱۳۱۷ تهران- متوفی: ۱۳۷۴ تهران، نام اصلی: رضا حامدی خراسانی، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۴۵، بازی

در تئاتر از ۱۳۳۷، شروع بازیگری: درختان ایستاده می‌میرند (۱۳۴۵)

عمده‌ی فیلمها:

جبار سرجوخه‌ی فراری (۱۳۵۲)، جنگجویان کوچولو (۱۳۵۲)، اوستا کریم نوکرتیم (۱۳۵۳)، پاشنه طلا (۱۳۵۴)، شبگرد (۱۳۵۴)، چشم انتظار (۱۳۵۴)، بوی گندم (۱۳۵۷)، سفیر (۱۳۶۱)، پیک جنگل (۱۳۶۲)، کمال‌الملک (۱۳۶۲)، شکار در شب (نمایش داده نشد- ۱۳۶۳)، یک روز گرم (۱۳۶۳)، یک روز گرم (۱۳۶۳)، صف (نمایش داده نشد- ۱۳۶۳)، مردی که زیاد می‌دانست (۱۳۶۳)، راه دوم (۱۳۶۳)، مشت (۱۳۶۳)، طائل (۱۳۶۴)، تفنگ شکسته (۱۳۶۴)، آتش در زمستان (۱۳۶۴)، اجاره‌نشینها (۱۳۶۵)، میهمانی خصوصی (۱۳۶۵)، زرد قناری (۱۳۶۷)، ستاره و الماس (۱۳۶۷)، گراند سینما (۱۳۶۷)، پرواز پنجم ژوئن (۱۳۶۸)، آخرین مهلت (۱۳۶۸)، دو سرنوشت (۱۳۶۸)، فانی (۱۳۶۸)، مدرسه‌ی رجایی (۱۳۶۸)، وسوسه (۱۳۶۸)، نقش عشق (۱۳۶۹)، آواز تهران (۱۳۷۰)، سیرک بزرگ (۱۳۷۰)، مجسمه (۱۳۷۱)، رابطه‌ی پنهانی (۱۳۷۱)، ردپای گرگ (۱۳۷۱)، شکوه بازگشت (۱۳۷۱)، راز گل سرخ (۱۳۷۱)، قافله (۱۳۷۱)، آخرین خون (۱۳۷۲)، دو روی سکه (۱۳۷۲)، پرتگاه (۱۳۷۲)، ترانزیت (۱۳۷۲)، من زمین را دوست دارم (۱۳۷۲)، بوی خوش زندگی (۱۳۷۳)، رویای نیمه شب تابستان (۱۳۷۳)، عروسی خون (۱۳۷۳)، روز شیطان (۱۳۷۳)، هدف (۱۳۷۳)، مرد کوچک (۱۳۷۳)، قانون (۱۳۷۴)، یحیی (۱۳۷۴)، نخل محبت (۱۳۷۴)، حادثه در کندوان (۱۳۷۴)، پاکباخته (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

حامی، حمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حمید حامی شریف ۱۳۵۵متولد / تهران خواننده ی جوان و از آماده ترین استعدادهای ترانه خوانی سال های اخیر که علاوه بر توانایی های خداداد صدا داشتن ذوق و پشتکار لازم برای خود آموزی از آموزش و راهنمایی های بابک بیات بهره ی فراوان برده است . در واقع خوانندگی او ادامه ی منطقی شیوه و برداشت بابک بیات در ترانه خوانی است . شیوه ای که از اوایل دهه ی ۵۰ بزرگترین خوانندگان پاپ را تربیت کرده و حامی از آخرین هنر آموختگان این مکتب است که در حد توانایی صدایش بدون تقلید و مشابه خوانی آغازی قدرتمند و تحسین برانگیز داشته است .

حمیدرضا در خانواده ای بزرگ شد که همواره به موسیقی عشق می ورزیدند . او از کودکی حس شنیدن را از بین حواس پنج گانه خود بیشتر دوست می داشت و به آن عشق می ورزید . پدر ومخصوصا مادر او از صدای بسیار مناسبی برخوردار بودند . به طوری که خود حامی در مصاحبه هایش می گوید که صدایش را از پدر و مادرش به ارث برده و یک ارث به حساب می آید .

او در گفته های خود از سخنان یکی از برترین هنرمندان تاریخ سینمای جهان نام می برد :

چارلی چاپلین می گوید :

همه چی ژن است یعنی آموزش می تواند مؤثر باشه ولی ژن ۹۰ درصدو آموزش ۱۰ درصدمؤثر است .

حامی از همان بچگی فردی خجالتی بود و همین موضوع باعث می شد که در گروه های سرود مدرسه شرکت نکند تا سن ۱۱ سالگی که این خجالت با خواندن در یک محیط خانوادگی از بین رفت . حامی تحصیلات خود را در دبیرستان در رشته ی علوم تجربی دنبال کرد و در دانشگاه رشته ی دکوراسیون داخلی را دنبال کرده است ولی به دلایلی ۱ سال مانده به اتمام تحصیل درس

خود رارها کرد . حامی همچنین شعر می گوید و عکاسی و نقاشی را هم دنبال می کند . ولی به گفته ی خودش تنها کار کردن در زمینه ی موسیقی را دوست دارد و تنها از فعالیت کردن در زمینه ی موسیقی لذت می برد . حامی فوق العاده آدم احساسی و مهربانی هست . او پدرش را در ۱۱ سال پیش بر اثرسکته ی قلبی از دست داد . حامی دوست دارد هنرمند تاریخ باشد . از مدت فعالیت حامی در عرصه ی موسیقی ۹ سال می گذرد . او ابتدا با آهنگی که برای جشن عاطفه ها و تیتراژ فیلم فالگیر درسال ۷۷خواند کار خود را در عرصه ی موسیقی شروع کرد . تا کنون ۳ آلبوم از او به نامهای (حامی . سال ۱۳۷۹ به آهنگسازی دکتر چراغعلی) و (دو نیمه ی رویا . سال ۸۲ بهآهنگسازی زنده یاد استاد بیات) و (فقط نگاه می کنم . سال ۸۶ به آهنگسازی بامداد بیات . حامی .ناصر چشم آذر . پرویز مقصدی . فردین خلعتبری و سیروان خسروی) منتشر شده است .

حامی همچنین بر روی فیلم های سینمایی بسیاری و سریال هاآثاری را خوانده است . مانند : فیلمسام و نرگس . گل یخ . هدف اصلی . مردان کوچک . جوانی . فالگیر .سلام . نقش بر آب و ....

حجار،میترا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام اصلی: میترا نام خانوادگی اصلی: حجار سمت (در بخش های): بازیگران، .... تاریخ تولد: ۱۳۵۵ محل تولد: تهران ملیت: ایران ....

مدرک تحصیلی: دیپلم ریاضی فیزیک بیوگرافی دوره دو ساله کارگردانی را در کلاس های بزرگمهر رفیعا گذراند.

او نخستین بار با بازی در نقش دوم در فیلم" غریبانه "به سینما آمد.

اما در فیلم" فریاد "خوب ظاهر شد و برای بازی در فیلم" متولد ماه مهر "از هجدهمین جشنواره فیلم فجر جایزه بهترین بازیگر نقش اول زن را دریافت کرد.

بازی متفاوت او در فیلم" صورتی "نامزدی بهترین بازیگر زن را از بیست و یکمین جشنواره فیلم فجر برای او به ارمغان آورد.

او همچنان یکی از بهترین انتخابها برای فیلمهای بزرگ است.

حجازی، صدرالدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۷ شهرضا، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران ۱۳۵۲، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۴۹، بازی در تئاتر از ۱۳۴۵، شروع بازیگری: زنجیرهای ابریشمی (۱۳۶۴)

عمده‌ی فیلمها:

ناخدا خورشید (۱۳۶۵)، شاخه‌های بید (۱۳۶۷)، از بلور خون (۱۳۷۰)، سه مرد عامی (۱۳۷۱)، جدال بزرگ (۱۳۷۱)، زمانی برای امیر علی (کوتاه- ۱۳۷۳)، روز شیطان (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

حسندوست، حسن

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: حسن حسندوست

تاریخ تولد: ۱۳۳۷

متولد ۱۳۳۷ در تهران.

فارغ التحصیل رشته تدوین از مدرسه عالی تلویزیون و سینما.

فعالیت از دوره هنرجویی در کلاس های فیلم سازی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در سال ۱۳۵۰.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم « شهر موش ها » (محمدعلی طالبی، مرضیه برومند) به عنوان تدوینگر در سال ۱۳۶۳.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۵ خدا نزدیک است (علی وزیریان) [تدوینگر]

۱۳۸۴ زمستان است (رفیع پیتز) [تدوینگر]

۱۳۸۴ سفر به هیدالو (مجتبی راعی) [تدوینگر]

۱۳۸۳ بید مجنون (مجید مجیدی) [تدوینگر]

۱۳۸۲ رسم عاشق کشی (خسرو معصومی) [تدوینگر]

۱۳۸۲ معادله (ابراهیم وحیدزاده) [تدوینگر]

۱۳۸۱ قطار کودکی (سیروس حسن پور) [تدوینگر]

۱۳۸۰ عشق فیلم (ابراهیم وحیدزاده) [تدوینگر]

۱۳۸۰ پرنده باز کوچک (رهبر قنبری) [تدوینگر]

۱۳۸۰ تو آزادی (محمد علی طالبی) [تدوینگر]

۱۳۸۰ سیندرلا (بیژن بیرنگ مسعود رسام) [تدوینگر]

۱۳۷۹ باران (مجید مجیدی) [تدوینگر]

۱۳۷۹ رخساره (امیر قویدل) [تدوینگر]

۱۳۷۹ نیمه گمشده (محمدعلی آهنگر) [تدوینگر]

۱۳۷۸ میکس (داریوش مهرجویی) [بازیگر-تدوینگر]

۱۳۷۸ نسل سوخته (رسول ملاقلی‌پور) [تدوینگر]

۱۳۷۸ صنم (رفیع پیتز) [تدوینگر]

۱۳۷۷ پسر مریم (حمید جبلی) [تدوینگر]

۱۳۷۷ رنگ خدا (مجید مجیدی) [تدوینگر]

۱۳۷۶ کیسه برنج (محمد علی طالبی) [تدوینگر]

۱۳۷۶ تولد یک پروانه (مجتبی راعی) [تدوینگر]

۱۳۷۶ جهان پهلوان تختی (بهروز افخمی) [تدوینگر]

۱۳۷۶ مهر مادری (کمال تبریزی) [تدوینگر]

۱۳۷۵ بچه های آسمان (مجید مجیدی) [تدوینگر]

۱۳۷۵ فصل پنجم (رفیع پیتز) [تدوینگر]

۱۳۷۴ غزال (مجتبی راعی) [آهنگساز]

۱۳۷۴ پدر (مجید مجیدی) [تدوینگر]

۱۳۷۳ راه افتخار (داریوش فرهنگ) [تدوینگر]

۱۳۷۳ پری (داریوش مهرجویی) [تدوینگر]

۱۳۷۲ تیک تاک (محمد علی طالبی) [تدوینگر]

۱۳۷۱ مجسمه (ابراهیم وحیدزاده) [تدوینگر]

۱۳۷۱ سارا (داریوش مهرجویی) [تدوینگر-صداگذار]

۱۳۷۱ بندر مه آلود (امیر قویدل) [تدوینگر]

۱۳۷۱ چکمه (محمد علی طالبی) [تدوینگر]

۱۳۷۰ بانو (داریوش مهرجویی) [تدوینگر-صداگذار]

۱۳۷۰ جیب برها به بهشت نمی روند (ابوالحسن داودی) [تدوینگر-صداگذار]

۱۳۷۰ دره شاپرک ها (فریال بهزاد) [تدوینگر]

۱۳۷۰ مسافران دره انار (یدالله نوعصری) [تدوینگر]

۱۳۶۹ سفر جادویی (ابوالحسن داودی) [تدوینگر]

۱۳۶۹ گالان (امیر قویدل) [تدوینگر]

۱۳۶۸ دخترم سحر (مجید قاری‌زاده) [تدوینگر]

۱۳۶۸ هامون (داریوش مهرجویی) [تدوینگر]

۱۳۶۸ مادر (علی حاتمی) [تدوینگر]

۱۳۶۷ برهوت (محمد علی طالبی) [تدوینگر]

۱۳۶۷ سفر عشق (ابوالحسن داودی) [تدوینگر]

۱۳۶۶ شیرک (داریوش مهرجویی) [تدوینگر]

۱۳۶۵ اجاره نشین ها (داریوش مهرجویی) [تدوینگر-صداگذار]

۱۳۶۳ شهر موش ها (محمد علی طالبی) [تدوینگر-دستیار کارگردان]

جوایز و انتخابها:

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (بید مجنون)

[دوره ۲۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۳]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (رسم عاشق کشی)

[دوره ۲۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۲]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (بندر مه آلود)

[دوره ۱۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۱]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین تدوین (هامون)

[دوره ۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۶۸]

>>کاندید تندیس زرین بهترین تدوین (رسم عاشق کشی)

[دوره ۸ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۳]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (پدر)

[دوره ۱۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۴]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین تدوین (بچه های آسمان)

[دوره ۱۵ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۵]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (تولد یک پروانه)

[دوره ۱۶ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۶]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (جهان پهلوان تختی)

[دوره ۱۶ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۶]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (میکس)

[دوره ۱۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۸]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (باران)

[دوره ۱۹ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۹]

>>کاندید تندیس زرین بهترین تدوین (باران)

[دوره ۵ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۰]

>>۲ – دومین تدوین سال (جهان پهلوان تختی)

[دوره ۱۴ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۷۸]

>>۲ – دومین تدوین سال (باران)

[دوره ۱۶ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۰]

>>کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (بید مجنون)

[دوره ۶ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۴]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (زمستان است)

[دوره ۲۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۸۴]

>>کاندید تندیس زرین بهترین تدوین (زمستان است)

[دوره ۱۰ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۵]

>>کاندید لوح زرین بهترین تدوین (اجاره نشین ها)

[دوره ۵ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۶۵]

>>کاندید تندیس زرین بهترین تدوین (بید مجنون)

[دوره ۹ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۴]

منابع زندگینامه: http://www.iranactor.com

حسنی، فرزاد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران سینمایی

فرزاد حسنی متولد:۲۱ شهریور ۱۳۵۶(۳۰ سال) محل تولد:بیمارستان عیوض زاده تهران محل زندگی:خانی آباد خانواده:نام مادر: شکوه السادات نام پدر: مرتضی فرزند بزرگ خانواده برادران : فرهاد و فرشاد تحصیلات: لیسانس مکانیک از دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی دوره بازیگری مدرسه امین تارخ و استاد سمندریان شغل: مجری و بازیگر و ترانه سرا نکاتی از زندگی او: *نام فرزاد را دخترخاله مادرش برای او انتخاب نوده است . *میگوید بهترین فیلمی که تا بحال دیده کازابلانکاست. *از درس ریاضی خوشش نمی آمده و نمره کمترین نمره ای که از ریاضی گرفته است ۱۴ میباشد. *اولین سریال او" عید آن سالها " است *با فوتبال میانه ای ندارد است * بسیار ولخرج است وجسارت و حاضر جوابی خاصی دارد *فعالیت در تلویزیون را از سال ۷۵ در شبکه جام جم آغاز کرد. * اواعتقاد دارد اجرای رادیو سخت تر از تلویزیون است

*همیشه بدنبال اجرای برنامه هایی است که در آن آزادی عمل داشته باشد و آن را طبق خواسته و روش خود پیش ببرد. . یک خاطره برای تست بازیگری: خودش میگوید من خیلی دیر رسیدم جمعیت زیادی برای تست آمده بودند که در میان آنها گروهی از بازیگران جوان وحتی قدیمی هم به چشم می خوردند متنی که داده بودند خیلی سخت بود شامل متون قدیمی واخباری .من حافظه خوبی دارم یک بار که نگاه کنم حفظ می شوم .چون بقیه حاضر نبودند به عنوان اولین نفر تست دادم و قبول شدم ".

* ترانه " آد م فروش "شادمهر عقیلی را وی سروده است

. * عاشق کشور عزیزمان ایران بوده و به ورزشهای شنا " یوگا و ژیمناستیک علاقه دارد.

* به رنگ آبی علاقه خاصی دارد

*نمازخوان و مقید است و اصولا آدم بدقولی نیست . عاشق رمان الیور تویست

است.

* ترانه تیتراژ مجموعه " کمکم کن " و " کوله پشتی " را او سروده بود " همچنین تیتراژ سریال " روز رفتن " را

.

*اما جدی ترین فعالیت او به عنوان مجری به برنامه نیمرخ بر میگردد . برنامه ای که پیش از آن با حضور کامیار اسماعیلی امیر حسین مدرس و... به کار موفقی بدل شده بود وشاید اجرای فرزاد حسنی در این برنامه یکی از مهمترین دلایل انتخاب او برای برنامه کوله پشتی بود

*موسیقی بدون کلام را دوست ندارد . موسیقی خارجی هم گوش نمی دهد

. * در زندگی , خود را مدیون پدر و مادر و معلم های دوره دبیرستانش می داند .

* ربطه اش با دوستانش بسیار صمیمی است " اما اصلا اهل رفیق بازی نیست .

*می گوید در بسیاری از مسائل و برنامه ها اگر کمک مادرم نباشد کارم پیش نمی رود . مادرم در ارتباط با کارهایم یک منتقد بی رحم است.

* معلم فن بیان او مرحوم مهدی فتحی بود

.

*در یک خانواده کاملا مذهبی بزرگ شده و مادرش همیشه با وضو به او شیر داده است .

* امین زندگانی او را برای حضور در رادیو معرفی کرد

* از پوشیدن لباسهای رنگ روشن خصوصا سفید خوشش می اید

.

*برای شهدا احترام فوق العاده ای قائل است . زود عصبانی می شود . اطلاعات عمومی خوبی دارد

* وی موفق ترین گوینده رادیو را مرحوم منوچهر نوذری می داند.

.

* نمره هر دو چشمش بالای دو است و عینکش طبی است

.

* سعی می کند هیچ گاه نمازش قضا نشود مخصوصا نماز صبح

. * برای بازی در یک کار به هر کارگردانی راحت اعتماد نمی کند . به بازی بازیگرانی چون علی نصیریان، عزت ا... انتظامی" رضا کیانیان " پرویز پرستویی " خسرو شکیبایی و ... علاقه دارد . هر وقت دلش بخواهد می تواند شعر بگوید

.

. *محمد رضا شجریان نخستین انتخاب او در موسیقی است و محمد علیزاده بیش از سایر خوانندگان ترانه های وی را اجرا نموده است. منابع زندگینامه :http://www.ettefagheno.ir

حسینی ،شهاب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شهاب حسینی

شهاب حسینی متولد: ۱۳۵۲

+مدرک تحصیلی: دانشجوی انصرافی روانشناسی دانشگاه تهران

ابتدا با گویندگی در رادیو آغاز کرد و سپس در تعدادی از برنامه های تلویزیون مجری بود. در مجموعه تلویزیونی" پس از باران" در عرصه بازیگری هم خود را آزمود و در نهایت در سال ۱۳۷۹ در فیلم" رخساره ("امیر قویدل) به عنوان اولین فیلم سینمایی اش موفق ظاهر شد. مجموعه" پلیس جوان "اوج هنرنمایی او در زمینه بازیگری است.

شهاب حسینی

شهاب حسینی در سینما هم خوب ظاهر شده: بازی موفق اما در حاشیه (واکنش پنجم) و بازی فوق العاده اش در فیلم" شمعی در باد ("پوران درخشنده) و نقش آفرینی متفاوت او در فیلم" رستگاری در هشت و بیست دقیقه "که کاندید دریافت جایزه بهترین بازیگر نقش دوم از جشنواره بیست و دوم و بیست و سوم فیلم فجر هم شد. + مجموعه آثار:

- رخساره (امیر قویدل، ۱۳۷۹)
- آدمکها (علی قوی تن، ۱۳۸۱)
- واکنش پنجم (تهمینه میلانی، ۱۳۸۱)
- این زن حرف نمی زند (احمد امینی، ۱۳۸۱)
- زهر عسل (ابراهیم شیبانی، ۱۳۸۱)
- شمعی در باد (پوران درخشنده، ۱۳۸۲)
- الهه زیگوران (رحمان رضایی، ۱۳۸۲)
- رستگاری در هشت و بیست دقیقه (سیروس الوند، ۱۳۸۳)
- گرداب (حسن هدایت، ۱۳۸۳)
- قتل آن لاین (مسعود آب پرور، ۱۳۸۴)
- پیشنهاد پنجاه میلیونی (مهدی صباغزاده، ۱۳۸۴)
- بچه های ابدی (پوران درخشنده، ۱۳۸۵)
- غیرمنتظره (محمدهادی کریمی، ۱۳۸۶)
- پرچم های قلعه کاوه (محمد نوری زاد، ۱۳۸۶)
- محیا (اکبر خواجویی، ۱۳۸۶)
- درباره الی (اصغر فرهادی، ۱۳۸۷) + مجموعه و برنامه های تلویزیونی:
- اکسیژن (سری اول، مجری، ۱۳۷۷)
- رنگ صبح (مجری، ۱۳۷۸)
- برپا، برپا (مجری، ۱۳۷۸)
- با شما (مجری، ۱۳۷۸)
- آفتابگردان (مجری، ۱۳۷۸)
- اکسیژن (سری دوم، مجری، ۱۳۷۸)
- ویژه برنامه عید فطر (مجری، ۱۳۷۹)
- پس از باران (مجموعه، سعید سلطانی، ۱۳۷۹)
- همسفر (مجموعه تلویزیونی، در دو اپیزود، ۱۳۸۰)
- پلیس جوان (مجموعه، سروس مقدم، ۱۳۸۰)
- تب سرد (مجموعه، علیرضا افخمی، ۱۳۸۲) + جشنواره ها و جوایز:
- برنده دیپلم افتخار بهترین بازیگر نقش اول مرد از جشنواره بیست و ششم فیلم فجر برای بازی در فیلم" محیا - "۱۳۸۶
- کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش دوم مرد از جشنواره بیست و سوم فیلم فجر برای بازی در فیلم" رستگاری در هشت و بیست دقیقه - "۱۳۸۳
- کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش دوم مرد از جشنواره بیست و دوم فیلم فجر برای بازی در فیلم" شمعی در باد - "۱۳۸۲
- کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش دوم مرد از هشتمین جشن خانه سینما برای بازی در فیلم" شمعی در باد - "۱۳۸۳
- کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش دوم مرد از هفتمین جشن خانه سینما برای بازی در فیلم" واکنش پنجم - "۱۳۸۲

حسینی، میر صلاح

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۷ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر از دانشکده‌ی هنرهای زیبا، بازی در تئاتر از ۱۳۵۱، بازی در فیلم کوتاه «روایت رزم» (۱۳۶۱)، شروع بازیگری: سیاه راه (۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

گلهای داودی (۱۳۶۳)، آتش در زمستان (۱۳۶۴) خط پایان (۱۳۶۴)، تنوره‌ی دیو (۱۳۶۴)، سامان (۱۳۶۴)، شیر سنگی (۱۳۶۵)، در مسیر تندباد (۱۳۶۷)، سالهای خاکستر (۱۳۶۷)، مادر (۱۳۶۸)، آقای بخشدار (۱۳۷۰)، سایه‌ی خیال (۱۳۷۰)، بانو (۱۳۷۰)، آذرخش (۱۳۷۱)، یک مرد و یک خرس (۱۳۷۱)، یکبار برای همیشه (۱۳۷۱)، شاهین طلایی (۱۳۷۲)، دل و دشنه (۱۳۷۳)، دام (۱۳۷۴)، عیاران (۱۳۷۴)، تعطیلات تابستانی (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

حقیقت دوست، شهرام

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران نام اصلی: شهرام نام خانوادگی اصلی: حقیقت دوست سمت (در بخش های): بازیگران، تاریخ تولد: ۱۳۵۱ محل تولد: تهران ملیت: ایران

بیوگرافی بازیگری را از سال ۱۳۷۳ و با بازی در نمایش پسر کارون (امیر دژاکام، ۱۳۷۳) شروع کرد و با بازی در مجموعه تلویزیونی مهر خوبان (یوسف سیدمهدوی، ۱۳۷۴) به تلویزیون آمد. تنها تجربه سینمایی شهرام حقیقت دوست بازی در نقش کوتاهی در فیلم درخت گلابی (داریوش مهرجویی، ۱۳۷۶) است. بازی روان او در مجموعه های تلویزیونی و بخصوص در مجموعه خط قرمز (۱۳۷۹) نشان از توانایی های او دارد. او هنوز فرصت خودنمایی در عرصه سینما را پیدا نکرده است. بازی متفاوت او در فیلم عطش (۱۳۸۱) به دلیل ضعف در شخصیت پردازی به چشمها نیامد. نقش آفرینی بسیار زیبای او در فیلم جنایت (محمدعلی سجادی)، بازی ماندگاری در کارنامه او به یادگار گذاشت. بخشی از فیلم شناسی: ۱۳۸۵ سنگ، کاغذ، قیچی (سعید سهیلی) [بازیگر] ۱۳۸۵ مخمصه (محمدعلی سجادی) [بازیگر] ۱۳۸۴ چند میگیری گریه کنی؟ (شاهد احمدلو) [بازیگر] ۱۳۸۳ تردست (محمدعلی سجادی) [بازیگر] ۱۳۸۱ جنایت (محمدعلی سجادی) [بازیگر] ۱۳۸۱ عطش (حسین فرح بخش) [بازیگر] ۱۳۸۱ غوغا (سعید سهیلی) [بازیگردان] ۱۳۷۶ درخت گلابی (داریوش مهرجویی) [بازیگر] جوایز و انتخابها >> کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش اول مرد (جنایت) [دوره ۷ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۲ >>] کاندید لوح زرین بهترین بازیگر مرد (جنایت) [دوره ۴ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۳]

حقیقی، مانی

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مانی حقیقی کارگردان، نویسنده و بازیگر سینمای ایران است. او نویسنده و کارگردان فیلم‌های کنعان، آبادان و «کارگران مشغول کارند» است. وی هم‌چنین از نویسندگان فیلم چهارشنبه‌سوری، ساختهٔ اصغر فرهادی بوده و در فیلم دیگر او دربارهٔ الی نیز به ایفای نقش پرداخته است.

او نوه ابراهیم گلستان، کارگردان، نویسنده و مترجم برجستهٔ ایرانی است. مادر او لیلی گلستان هم از مترجمان سرشناس و پدر او نعمت حقیقی فیلم‌بردار پرآوازهٔ ایرانی است. پدر و مادر او از هم جدا شده‌اند.

حکمت، ثریا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۲ خوی، نام اصلی: آذر مهدی قلی‌خانی، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۴، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: ناجورها (۱۳۵۳)

عمده‌ی فیلمها:

آلوده (۱۳۵۴)، ستیز (۱۳۵۵)، راهی به سوی خدا (نمایش داده نشد- ۱۳۵۸)، سیم خاردار (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، برزخی‌ها (۱۳۶۱)، نقطه ضعف (منشی صحنه- ۱۳۶۲)، شب شکن (۱۳۶۳)، مشت (۱۳۶۳)، جنجال بزرگ (۱۳۶۳)، سمندر (۱۳۶۴)، گردباد (۱۳۶۴)، جدال در تاسوکی (۱۳۶۵)، تصویر آخر (۱۳۶۵)، بهار در پاییز (۱۳۶۶)، ای ایران (۱۳۶۸)، خواستگاری (۱۳۶۸)، دو همسفر (۱۳۷۱)، شاهین طلایی (۱۳۷۲)، نیش (۱۳۷۲)، خانه‌ی پدری (۱۳۷۳)، روز دیدنی (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

حکیمی، دانیال

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۲ شاهرود، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: دیگه چه خبر (۱۳۷۰)

عمده‌ی فیلمها:

مخترع ۲۰۰۱(۱۳۷۰)، چشمهایم برای تو (۱۳۷۱)، لژیون (۱۳۷۳)، توفان (۱۳۷۴)، بازیهای پنهان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

حمزه، حمید

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حمید حمزه ابیازنی، نویسنده ، بازیگر و کارگردان تاتر و چهره‌پرداز

تولد ۱۳۳۳

تهران زمینه فعالیت نویسنده، بازیگر، چهره‌پرداز

زندگی:

حمید حمزه فارغ‌التحصیل رشته هنرهای نمایشی از دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران است. وی فعالیت هنری خود در سینما را در سال ۱۳۶۴ با چهره‌پردازی فیلم سامان به کارگردانی احمد نیک‌آذر آغاز کرد.

او همسر سوده انصاری، چهرپرداز سینما است.

فیلم‌شناسی:

در زمینه بازیگری تاتر و سینما، کارگردانی تاتر (صحنه‌ای و تلویزیونی) و برنامه‌ریزی فعالیت کرده است و به عنوان دستیار اول کارگردان، مشاور کارگردان و طراح گریم در سینما و تلویزیون نیز فعالیت کرده است.

روه کارگردانی:

۱.یکی بود، یکی نبود (۱۳۷۹)

۲.بال‌های سپید (۱۳۷۷)

۳.مهره (۱۳۷۷)

۴.راه و بیراه (۱۳۷۰)

۵.رنو تهران- ۲۹ (۱۳۶۹)

۶.مجنون (۱۳۶۹)

۷.ماهی (۱۳۶۶)

بازیگر:

۱.رنو تهران- ۲۹ (۱۳۶۹)

۲.سراب (۱۳۶۵)

طراج چهره‌پرداز:

۱.مهره (۱۳۷۷)

۲.عبور از تله (۱۳۷۲)

۳.ایلیا، نقاش جوان (۱۳۷۰)

۴.رنو تهران- ۲۹ (۱۳۶۹)

چهره‌پرداز:

۱.یکی بود، یکی نبود (۱۳۷۹)

۲.سمفونی تهران (۱۳۷۳)

۳.سایه‌های هجوم (۱۳۷۱)

۴.راه و بیراه (۱۳۷۰)

۵.مجنون (۱۳۶۹)

۶.ستاره و الماس (۱۳۶۷)

۷.صعود (۱۳۶۶)

۸.ماهی (۱۳۶۶)

۹.سراب (۱۳۶۵)

۱۰.شبح کژدم (۱۳۶۵)

۱۱.سامان(۱۳۶۴)

داستان‌نویسی:

•تجربه‌هایی در زمینه ترانه‌سرایی برای کودکان (و بزرگان) به همراهی حسین علیزاده و نیز تنظیم و تالیف نمایشنامه‌های رادیویی داشته است.

•۱۳۷۲، تثلیث.

•۱۳۸۱، سرسلامتی. داستان آبجی خانم از این مجموعه داستان در سومین دوره جایزه هوشنگ گلشیری به عنوان داستان برگزیده توسط داوران انتخاب شد و در مجموعه نقش ۸۱ منتشر شد.

حمیدی،الهام

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام و نام خانوادگی:

الهام حمیدی

تاریخ تولد و محل تولد:

مهر ۱۳۵۶ در تهران

زمینه فعالیت:

بازیگر

مدرک تحصیلی:

ـــــــ

مجموع آثار وی:

سینمایی:

- تیک (اسماعیل فلاح پور، ۱۳۸۰)

- دنیا (منوچهر مصیری، ۱۳۸۰)

- وعده دیدار (جمال شورجه، ۱۳۸۲)

- خیلی دور خیلی نزدیک (رضا میرکریمی، ۱۳۸۳)

- شهرآشوب (یدالله صمدی، ۱۳۸۴)

- سرگیجه (محمد زرین دست، ۱۳۸۴)

- بچه های ابدی (پوران درخشنده، ۱۳۸۵)

- محیا (اکبر خواجویی، ۱۳۸۶)
- دلداده (قدرت الله صلح میرزایی، ۱۳۸۷)

مجموعه های تلویزیونی:

- مسافری از هند (قاسم جعفری، ۱۳۸۲)
- زیر تیغ (محمدرضا هنرمند، ۱۳۸۵)

جوایز و جشنواره ها:

برنده تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل زن از نهمین جشن خانه سینما برای بازی در فیلم خیلی دور خیلی نزدیک - ۱۳۸۴

- کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل زن از بیست و سومین جشنواره فیلم فجر برای بازی در فیلم خیلی دور خیلی نزدیک - ۱۳۸۳

حیایی،امین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: امین

نام خانوادگی اصلی: حیایی

سمت (در بخش های): بازیگران،موسیقی،

....

تاریخ تولد: ۱۳۴۹

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

....

مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل کامپیوتر

فارغ التحصیل کامپیوتر.

همسر نیلوفر خوش خلق (بازیگر).

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم" دو همسر ("اصغر هاشمی) در سال ۱۳۷۰.

- در دوران تحصیل به فعالیت در تئاتر پرداخت و پس از گرفتن دیپلم، ضمن خدمت سربازی در مرکز هنرهای نمایشی عقیدتی - سیاسی نیروی هوایی فعالیتش را آغاز کرد. در سال ۱۳۷۰ بازیگر یک تئاتر کودکان به کارگردانی ثریا قاسمی بود. در پانزدهمین جشنواره فیلم فجر نامزد دریافت جایزه بازیگر نقش دوم برای فیلم براده های خورشید شد.

- خیلی زمان برد تا بتواند به عنوان بازیگر نقش اول در فیلمهای سینمایی بازی کند. در اولین نقش آفرینی اش به عنوان بازیگر نقش اول در فیلم" سیب سرخ حوا ("۱۳۷۸) چندان موفق نبود.

- او در فیلم های سیروس الوند توانست خوش بدرخشد. در فیلمهای" هتل کارتن"، "دست های آلوده "و بخصوص در فیلم "مزاحم "که متاسفانه بازی زیبای امین حیایی با شخصیت پردازی ضعیف از دست رفت.

– او در سال ۱۳۸۱، رکورددار بود. شش فیلم با بازی او در سال ۱۳۸۱ در سینماهای تهران به روی پرده رفت: مزاحم، مانی و ندا، مونس، اثیری، رز زرد، بوی بهشت

– بازیهای متفاوت او در سال ۱۳۸۲": عروس خوش قدم "و" دختر ایرونی "و در سال ۱۳۸۳ با فیلمهای" کما "و" مهمان مامان" نام او را به عنوان یک بازیگر توانا سر زبانها انداخت تا جایی که او به عنوان یکی از دو بازیگر برگزیده سال برای بازی در فیلم "دختر ایرونی "از جشن سالیانه ماهنامه دنیای تصویر تندیس حافظ دریافت کرد.

بازی کم نقص و تحسین برانگیز او در فیلم" زن زیادی "در جشنواره بیست و سوم فیلم فجر همچنان نشان از سیر صعودی او در زمینه بازیگری دارد.

خاچیکیان، سوریک

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: ۱۳۰۵، تبریز.

درگذشت: ۲۵ آبان ۱۳۷۴.

سوریک خاچیکیان در صنعت فیلم خدمت می‌کرد و مشاغلی چون تدوین‌گری، صداگذاری، مدیریت دوبلاژ، مسئولیت امور فنی «آژیر فیلم» را به عهده داشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

خادم، مسعود

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران مسعود خادم از آن دسته از هنرمندان جوان موسیقی پاپ است که به رغم تجربه کوتاه مدتش دراین عرصه، امیدهای بسیاری را بوجود آورده است. مسعود خادم در تهران متولّد شده است، او از سنین نوجوانی به تشویق پدر و مادر آواز خواندن را شروع کرد او از محضر استادانی چون (حاتم عسگری ، محمود گروهی و ناصر وحدتی) بهره‌های فراوان برد.

وی همزمان شروع به نواختن (تار) کرد نزد اساتیدی چون (رضا وهدانی ، کمال میرزایی و محمدرضا لطفی). از سال ۷۱ به عضویت گروه کر در واحد موسیقی صدا و سیما درآمد که در این زمان دوره‌های مختلف (سولفژ) و صداسازی را نزد دکتر اسفندیار قره‌باغی گذراند.

بعد از مدتی سولیست یا تکخوان واحد موسیقی شد و کارهایی از قبیل تیتراژ سریالهای مختلف از جمله (کت جادویی ، صدف و مروارید و سریال همراه آفتاب) را اجرا کرد. وسواس، دقت و حساسیت بالای هنری سه ویژگی عمده در کارهای موسیقیایی مسعود خادم است؛ خواننده ای که تصمیم به فتح قله های موسیقی پاپ گرفته است.

خاکدان، ولی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: ۱۳۰۳.

درگذشت: ۱۳۷۵.

ولی خاکدان هنرمند تئاتر و سینما بود. پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی ۸۸ (هنرمندان و نویسندگان) مدفون است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

خاکی، منصور

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۲ کرج، نام اصلی: هوشنگ منصور خاکی، تحصیلات: دیپلم هنرستان، شروع بازیگری: زخمه (۱۳۶۲)

عمده‌ی فیلمها:

شب شکن (۱۳۶۳)، دل نمک (۱۳۶۸)، افعی (۱۳۷۱)، دل و دشنه (۱۳۷۳)، مروارید سیاه (۱۳۷۳)، فرار از جهنم (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خانشهری، امیرحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۲ تبریز، تهیه‌کننده صدا و سیما ۱۳۴۲، تحصیلات: دیپلم ادبی، تهیه‌ی نمایشنامه‌های رادیویی، فعالیت در تئاتر تبریز، شروع بازیگری: رضا موتوری (۱۳۴۹)

عمده‌ی فیلمها:

فصل خون (۱۳۶۰)، گردباد (۱۳۶۴)، زمزمه (۱۳۶۶)، جستجو (کوتاه- ۱۳۶۷)، دل نمک (۱۳۶۸)، عشق و مرگ (۱۳۶۹)، بیا با من (۱۳۷۱)، ردپای گرگ (۱۳۷۱)، پیراهن یوسف (کوتاه- ۱۳۷۱)، پنجاه روز در التهاب (۱۳۷۲)، بلوف (۱۳۷۲)، مروارید سیاه (۱۳۷۳)، دل و دشنه (۱۳۷۳)، آرزوی بزرگ (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خان‌محمدی، فرهاد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۵ تهران، تحصیلات: ششم ابتدایی، فعالیت در تلویزیون- شروع کار با سیاهی لشکری، شروع بازیگری: آقای قرن بیستم

(۱۳۴۳)

عمده‌ی فیلمها:

کاروانها (مشترک با آلمان و آمریکا- ۱۳۵۶)، فصل خون (۱۳۶۰)، ملخ زدگان (۱۳۶۲)، سناتور (۱۳۶۲)، دوله تو (۱۳۶۳)، مادیان (۱۳۶۴)، روزهای انتظار (۱۳۶۵)، ترنج (۱۳۶۵)، اجاره‌نشینها (۱۳۶۵)، پرستار شب (۱۳۶۶)، جنگلبان (۱۳۶۶)، خارج از محدوده (۱۳۶۶)، محموله (۱۳۶۶)، سرب (۱۳۶۶)، بابا راهنما (کوتاه- ۱۳۶۶)، دلار (۱۳۶۷)، کشتی آنجلیکا (۱۳۶۷)، هی جو (۱۳۶۷)، ارثیه (۱۳۶۷)، ریحانه (۳۶۸)، هامون (۱۳۶۸)، ساوالان (۱۳۶۸)، دخترک کنار مرداب (۱۳۶۸)، رانده شده (۱۳۶۸)، رنو تهران ۲۹(۱۳۶۹)، آپارتمان شماره ۱۳(۱۳۶۹)، دو فیلم با یک بلیت (۱۳۶۹)، افعی (۱۳۷۱)، دلاوران کوچه دلگشا (۱۳۷۱)، راز چشمه‌ی گل سرخ (۱۳۷۱)، طعمه (۱۳۷۱)، ضربه‌ی توفان (۱۳۷۲)، چشم شیطان (۱۳۷۲)، دمرل (۱۳۷۲)، سربلند (۱۳۷۳)، آخرین بندر (۱۳۷۳)، فرار (۱۳۷۴)، قانون (۱۳۷۴)، توطئه (۱۳۷۴)، گروگان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خانی بیک، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۰ تهران، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۴۶، شروع بازیگری: فریاد مجاهد (۱۳۵۸)

عمده‌ی فیلمها:

تب مرگ (نمایش داده نشد- ۱۳۵۸)، مفسدین (نمایش داده نشد- ۱۳۵۸)، سرباز اسلام (۱۳۵۹)، دست شیطان (۱۳۶۰)، سفیر (۱۳۶۱)، راه دوم (۱۳۶۳)، زنگ اول (۱۳۶۳)، تفنگ شکسته (۱۳۶۴)، زیر باران (۱۳۶۴)، خانه‌ای مثل شهر ما (۱۳۶۶)، پرستار شب (۱۳۶۶)، صخره همیشه سبز (۱۳۶۷)، ریحانه (۱۳۶۸)، آخرین پرواز (۱۳۶۸)، عبور از غبار (۱۳۶۸)، بازگشت قهرمان (۱۳۶۹)، آهوی وحشی (۱۳۷۱)، راه افتخار (۱۳۷۲)، از جنوب تا شمال (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خداداد ،شیلا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

تاریخ تولد: ۱۴ آبانماه ۱۳۵۹

محل تولد : تهران

در سینما ما معروف است که مسعود کیمیایی به نوعی کاشف استعدادهای جوان است . این نکته جهت حضور ستارگان صاحب نامی که امروزه در سینمای ما جایگاه خاصی پیدا کرده اند ،کاملا هویدا است . تنها هدیه تهرانی و محمدرضا فروتن دو نمونه از این سوپر استار های دهه اخیر سینمای ما بوده اند که با کلید طلایی کیمیایی وارد دنیای اعجاب انگیز سینما شدند و هر چند استارت اولیه همراه توسط یک کارگردان و یا تهیه کننده زده می شود اما مسئله اصلی نوع و نگاه بازیگر به هنر و مقوله بازیگری است که

خود باعث ماندگاری و یا اوفل او می شود . یکی از این استعدادهایی که نخستین بار در یکی از کارهای در خود توجه مسعود کمیایی فرصت حضور یافت شیلا خداداد است . بازیگر جوان و مستعدی که بر خلاف ادعای بسیاری که علاقه مندی صرفشان به تئاتر قلمداد می کنند و مدعی خوردن خاک صحنه هستند ،کارش را بازی در فیلم های سینمایی شروع کرد ،بدون آن که پرونده ای از نقش های کوتاه از اپیزودهای تلویزیونی داشته باشد .

شیلا خداداد در ۱۴ آبان ماه سال ۱۳۵۹ در تهران متولد شده و دارای مدرک مهندسی شیمی می باشد .

او اولین بار بازیگری را با بازی در فیلم اعتراض کیمیایی شروع کرد . اعتراض جولانگاه خوبی برای یک جوان با استعداد کم تجربه مانند شیلا بود و بازی در کنار کسانی چون داریوش ارجمند ،میترا حجار و محمد رضا فروتن تجربه خوبی برای او به شمار می رفت. مدتی بعد حمید لبخنده کارگردان معروف سریال در پناه تو که خود بازیگرانی چون پارسا پیروز فر و لیعا زنگنه را به سینمای ایران شناسانده بود برای فیلم جدیدش یعنی آبی در کنار هدیه تهرانی ،بهرام رادان و حسن جوهرچی از وجود شیلا خداداد بهره جست . شیلا در آبی نقش یک مادر جوان و بارداررا علی رغم سکانسهای محدود به خوبی ایفا کرد و همین مقدمه خوبی برای شناخته شدن وی در فیلم عیسی می آید علی ژکان تا در این فیلم هنرپیشه نقش اول زن باشد.

او در سال ۸۲ در فیلم قلبهای نا آرام در نقش یک عروس به کارگردانی مجید مظفری و تهیه کنندگی امید نجیب زاده در نقش مقابل حمید خندان (خواننده) ظاهر شد اما فیلم به موفقیتی چندانی نرسید.

قاسم جعفری کاگردان خوش سلیقه صدا و سیما در یک اقدام بی سابقه در تاریخ تلویزیون در دهه اخیر ،طرح یک سریال دو زبانه را به مرحله اجرا در آورد. سریال که از جذابیتهای خاص مردم هندوستان که همواره در کشور ما محبوبیت خاصی دارند استفاده کرد. ترکیب و تلفیق دو ملیت ،دو خانواده ،دو فرهنگ و دو زبان و تکرار همان داستانهای قدیمی فیلم های هندی که دختر و پسری عاشق هم می شوند و خانواده ها مخالفند و ساز ناکوک می زنند و با سنگ اندازی مشکلات فراوانی بر سر راه دو دلدار ایجاد می کنند تولید شد.

نکته قابل توجه و در خور تحسین این سریال فرو رفتن ماهرانه و حرفه ای شیلا خداداد در قالب یک دختر نجیب زاده هندی است.ضمن این که با کوشش های مستمر و خالصانه زبان شناسی چون ایرج نوذری ،شیلا خداداد کاملا لهجه و گویشی هندی وار دارد می توان او را به عنوان یک دختر هندی تلقی کرد.

و اما بازی آخر او در فیلم ازدواج به سبک ایرانی به کارگردانی حسین فتحی در کنار بازیگرانی مطرحی چون داریوش ارجمند فاطمه گودرزی ،دانیل هولمز،لادن طباطبایی ،محمد رضا شریفی نیا و حسام نواب صفوی نقش شرین را ایفا کرده است.

داستان از این قرار است که یک جوان آمریکایی برای شرکت در توری برای دیدن نقاط تاریخی ایران به آژانسی می رود که شیرین خانم (شیلا خداداد)در آن کار می کند و در همان نگاه اول ،مثل قصه های شاه پریان یک دل نه صد دل عاشق شیرین خانم می شود و دل به او می بازد . اما ماجرا به همین سادگی ها نیست حاج ابراهیم(داریوش ارجمند) دختر به خارجی نمی دهد به خصوص از نوع آمریکایی اش باشد و حالا تازه کشمکش ها آغاز شده است...

شیلا خداداد در چهاردهم آبان ماه سال ۱۳۵۹ دریک خانواده کوچک و در شهر تهران به دنیا آمد.

او دوران تحصیل خود را با موفقیت سپری کرد و در سال ۷۵ وارد دبیرستان شد . در دبیرستان در رشته ریاضی فیزیک به تحصیل پرداخت و در سال ۷۸ با معدل ۱۷ فارق التحصیل شد و به دانشگاه راه یافت . در دانشگاه رشته مهندسی فیزیک را برگزید و در این رشته شروع به تحصیل کرد.

شیلا خداداد به طور کاملا اتفاقی توسط مسعود کیمیایی وارد عرصه سینما شد و در کنار بزرگان این رشته شروع به کار کرد.او تاکنون در فیمهای« اعتراض ، آبی ، عیسی می آید ، قلبهای ناآرام » و مجموعه تلویزیونی « مسافری از هند » ایفای نقش نموده . وی همچنین در رشته موسیقی نیز فعالیت دارد و در چند گروه موسیقی مشغول به کار است. ورزش مورد علاقه او فوتبال و والیبال ، وتیم مورد علاقه اش استقلال است

خدادادی، جواد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد سال ۱۳۲۳و کارمند ساده اداره تئاتر بود که به واسطه علاقمندی و استعدادش در بازیگری به این رشته روی آورد. اواخر دهه ۱۳۴۰ بود که جواد خدادادی توانست از شغل دفترداری اداره تئاتر به رده بازیگری نمایش های روشنفکرانه آن دوران برسد. او درس خواند، دیپلم گرفت و وارد دانشکده هنرهای دراماتیک آن زمان شد، در حالی که تا پیش از آن در یک پیراهن دوزی کار می کرد. در سال ۱۳۵۰ نخستین تجربه بازیگری اش را در نقش کوتاهی در تله تئاتر در شاهراه به کارگردانی ایرج راد با موفقیت به انجام رساند و استعدادش را ثابت کرد. تا پیش از انقلاب اسلامی، خدادادی در تله فیلم مسافرت (عزت الله انتظامی) ظاهر شد و در سال های بعدی در بحبوحه روزهای جنگ در نمایش های مختلفی مانند جانشین غلامحسین ساعدی، سربازها (هرمز هدایت)، مروارید (عزت الله مهرآوران)، تجاوزگران (اکبر زنجان پور) و ... بازی کرد. او در نمایش های دکتر فاستوس درکنار جمیله شیخی و پرویز پور حسینی و دکتر کنوک نوشته ژول درمن (هر دو به کارگردانی ایرج راد) در نقش اصلی خوش درخشید.
در سال های دهه ۱۳۶۰ بود که غلامحسین لفی با سپردن یکی از نقش های اصلی سریال معروف و موفق آینه به جواد خدادادی باعث شهرت و محبوبیت او در دورانی شد که برنامه های سرگرم کننده در اقلیت بودند. آینه اوج موفقیت جواد خدادادی بود و در کنار آن می شود به نقش متفاوت ابوذر غفاری در سریال امام علی (ع) (داود میرباقری) اشاره کرد. در دهه اخیر، به خاطر بیماری همسرش ناچار به مهاجرت به اروپا شد و همین موضوع باعث شد تا حقوقش در مرکز هنرهای نمایشی به دلیل غیبت بیش از شصت روز قطع شد و نامه نگاری های او هم به جایی نرسید. خدادادی چند ماه پیش از مرگ، برای ادامه کار و زندگی به ایران برگشت، ولی پیش از این که هیچ نقشی را جز زندگی سخت خودش ایفا کند، بر اثر مشکل قلبی و سرطان معده از دنیا رفت. منابع زندگینامه :سالنامه فیلم – ش ۱۸.

خداویسی، بهزاد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران بهزاد خداویسی در سال ۱۳۴۴ در تهران زاده شد.
لیسانس بازیگری و کارگردانی تئاتر خود را از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران دریافت کرد و بعدها فوق لیسانس نیز گرفت.
او با فیلم «تحفه ها» به سینمای ایران وارد شد و سپس با بازی در فیلم «ضیافت» به کارگردانی مسعود کیمیایی و در کنار بازیگران بسیار مشهور آن زمان همچون فریبرز عرب‌نیا و پارسا پیروزفر توجه بسیاری را به خود جلب کرد.

او بعـدها به تلویزیون راه یافت و با بازی در سـریال‌هایی همچون «سـرنخ» و «روزگار جوانی» به بازیگری محبوب در تلویزیون بـدل شد به طوری که منتقدان اورا عموماً را بازیگری می دانند که در تلویزیون موفق تر بوده است.

آخرین اثر او تا به امروز سریال نوروزی «دوباره زندگی» بوده است. فیلم‌شناسی

تحفه‌ها (۱۳۶۶)

در جستجوی قهرمان (۱۳۶۸)

مجسمه (۱۳۷۱)

دره هزار فانوس (۱۳۷۲)

من زمین را دوست دارم (۱۳۷۲)

عصیان (۱۳۷۳)

علاءالدین و چراغ جادو (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۳)

بانی چاو (۱۳۷۴)

ضیافت (۱۳۷۴)

سوخته دلان (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۴)

ناگفته‌ها (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۵)

مدرسه مادربزرگها (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۵)

سرنخ (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۵)

غریبانه (۱۳۷۶)

یاد سبز لک لکها (به نمایش درنیامده، ۱۳۷۶)

آشوبگران (۱۳۷۶)

ایران سرای من است (۱۳۷۷)

روزگار جوانی (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۸)

آی آدم‌ها (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۹)

جوانی (مجموعه تلویزیونی، (۱۳۸۰) منابع زندگینامه :سایت الانا

خردمند، آهو

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۹ تهران، خـواهر نیکـو خردمنـد (بـازیگر)، فعـالیت در تلویزیون از ۱۳۴۹، بـازی در تئـاتر، مقیم خـارج از کشور، شـروع بازیگری، پسر ایران از مادرش بی‌خبر است (۱۳۵۲)

عمده‌ی فیلمها:

حکـایت کوچ به روایت ولاـیت غربت (تلویزیونی– ۱۳۵۶)، انفجار (نمایش داده نشـد– ۱۳۵۸)، مرز (۱۳۶۰)، عفریت (نمایش داده نشد– ۱۳۶۱)، دادشاه (۱۳۶۲)، تفنگدار (۱۳۶۲)، سیاه راه (۱۳۶۳)، پدربزرگ (۱۳۶۴)، دزد و نویسنده (۱۳۶۵)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خردمند، نیکو

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۶ تهران، خواهر آهو خردمند (بازیگر)، دیپلم، فعالیت در رادیو از ۱۳۳۷، فعالیت در دوبله از ۱۳۳۹، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۱، برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش دوم در نهمین جشنواره فجر (پرده‌ی آخر) برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر، نقش دوم در دوازدهمین جشنواره‌ی فجر (بازیچه)

شروع بازیگری: پرده آخر (۱۳۶۹)

عمده‌ی فیلمها:

حکایت آن مرد خوشبخت (۱۳۶۹)، خانه خلوت (۱۳۷۰)، بازیچه (۱۳۷۲)، پاییز بلند (۱۳۷۲)، زینت (۱۳۷۲)، باغ ملکوت (۱۳۷۲)، راز گل شب بو (۱۳۷۲)، روزهای خوب زندگی (۱۳۷۳)، نگاهی دیگر (۱۳۷۳)، غزال (۱۳۷۴)، هفت سنگ (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خشایار، به لوس بیت

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۵ کرمانشاه، نام اصلی: به لوس بیت یونان، تحصیلات: سیکل، شروع بازیگری: فاصله (۱۳۵۴)

عمده‌ی فیلمها:

سارق (۱۳۵۴)، دختر نگو بلا بگو (۱۳۵۴)، کوسه‌ی جنوب (۱۳۵۷)، شیر سینا (نمایش داده نشد- ۱۳۵۸)، شجاعان ایستاده می‌میرند (نمایش داده نشد- ۱۳۵۸)، قیام (۳۵۹)، جانبازان (۱۳۶۱)، شکار در شب (نمایش داده نشد- ۱۳۶۳)، مدرك جرم (۱۳۶۴)، موعود (نمایش داده نشد- ۱۳۶۵)، جمیل (۱۳۶۶).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خطیبی، حمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر.

تولد: ۱۳۰۵، ارومیه.

درگذشت: ۱۳۷۴، ارومیه.

حمید خطیبی، پیشکوست تئاتر ارومیه، از سال ۱۳۲۳ از دوران تحصیل در مدرسه فعالیت نمایشی خود را آغاز کرد. از سال ۱۳۲۴ فعالیت حرفه‌ای نمایشی خود را شروع کرد. از فروردین سال ۱۳۳۹ به همکاری در رادیو و شرکت در نمایش‌های رادیویی پرداخت. وی همچنین ده‌ها نمایش و قطعه و شعر برای برنامه‌های متعدد رادیو نوشت. از جمله نمایش‌هایی که وی در آنها بازی کرده است می‌توان به این عنوان‌ها اشاره کرد: «عاشق فداکار» (۱۳۲۵، ارومیه)؛ «عدالت بشر» (۱۳۲۹، مهاباد)؛ «جنایت بشر» (۱۳۳۶، ارومیه)؛ «خانعلی و جانعلی» (۱۳۳۶، در جبهه‌های جنگ).

حمید خطیبی مدتی نیز به کار روزنامه‌نگاری پرداخت. همزمان با فعالیت در رادیو به نوشتن فیلمانه نیز دست زد. وی ابتدا با پارس فیلم کار می‌کرد اما فعالیت مستقل سینمایی وی از سال ۱۳۳۰ با تهیه‌ی فیلم شانزده میلیمتری «دستکش سفید» شروع شد. از جمله فیلم‌هایی که وی در آنها ایفای نقش کرده است عبارتند از: «شکوه زندگی» (۱۳۳۶ به کارگردانی حسن محمدزاده)؛ «گل مریم» (۱۳۳۶ به کارگردانی حسن محمدزاده)؛ «ملک خاتون» (۱۳۶۸ به کارگردانی حسن محمدزاده).

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

خلیلی، سروش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۵ آستارا، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۳۷، بازی در تئاتر از ۱۳۳۴، شروع بازیگری: دایره‌ی مینا (۱۳۵۷)

عمده‌ی فیلمها:

گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، دانه‌های گندم (۱۳۵۹)، اعدامی (۱۳۶۰)، بنفشه‌زار (نمایش داده نشد- ۱۳۶۲)، کمال‌الملک (۱۳۶۲)، مردی که موش شد (۱۳۶۴)، ماموریت (۱۳۶۵)، ترن (۱۳۶۶)، غریبه (۱۳۶۶)، خارج از محدوده (۱۳۶۶)، جمیل (۱۳۶۶)، وسوسه (۱۳۶۸)، مدرسه‌ی پیرمردها (۱۳۷۰)، کچل عاشق (۱۳۷۳)، روز واقعه (۱۳۷۳)، عیاران (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خلیلی، ماه چهره

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

او فارغ التحصیل دانشگاه آکسفورد و دارای مدرک کارشناسی ارشد در رشته ی معماری ، کارشناسی در رشته های تکنولوژی ساختمان و بازیگری- کارگردانی است. وی مدتها سر دبیر سه نشریه مد در لندن بود و با فیلم «چشمان سیاه» ایرج قادری وارد عرصه ی بازیگری شد.

خمسه، علیرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۱ تهران، تحصیلات: لیسانس روانشناسی- تحصیل در مدرسه بازیگری دانشگاه، برنده‌ی جایزه‌ی بهترین بازیگر مرد از جشنواره‌ی پیونگ یانگ (آپارتمان شماره ۱۳)، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۶۰، تدریس بازیگری در مجتمع فرهنگ و هنر، مرکز اسلامی آموزش فیلمسازی و مدرسه‌ی هنر و ادبیات صدا و سیما از سال ۱۳۶۲، بازی در تئاتر از ۱۳۵۴ با گروه تئاتر پیاده، شروع بازیگری: مرگ یزدگرد (۱۳۶۰)

عمده‌ی فیلمها:

لنگرگاه (۱۳۶۷)، روز باشکوه (۱۳۶۷)، زیر بامهای شهر (۱۳۶۸)، شکار خاموش (۱۳۶۸)، آپارتمان شماره ۱۳(۱۳۶۹)، جیب برها... (۱۳۷۰)، دو نفر و نصفی (۱۳۷۰)، چهارشنبه عزیز (۱۳۷۱)، دلاوران کوچه دلگشا (۱۳۷۱)، ماموریت آقای شادی (۱۳۷۱)، چشم شیطان (۱۳۷۲)، من زمین را دوست دارم (۱۳۷۲)، بوی خوش زندگی (۱۳۷۳)، مهریه بی‌بی (۱۳۷۳)، پاکباخته (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خمسه‌ای، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر.

تولد: ۱۲۹۱.

درگذشت: ۷ مرداد ۱۳۷۵.

احمد شیخ‌احمد خمسه‌ای، فرزند مصطفی، کار حرفه‌ای خود را نزد لوطی حسین فرزند کاکا ممد (از خیمه شب‌بازان مشهور) آغاز کرد. طی سالیان دراز به نمایش عروسکی مشغول بود. وی همچنین در جشنواره‌های بین‌المللی نیز حضور یافت. از جمله در جشنواره‌ی نمایش عروسکی در آرنم در هلند، زاگرب در یوگسلاوی، پولچینلای ناپل، چرویا در ایتالیا، سگوویا در اسپانیا، آوینیون در فرانسه، تئاتر کودکان در یونان.

استاد خمسه‌ای همه‌ی عروسک‌های خود را به مرکز هنرهای نمایشی اهداء کرد تا در موزه‌ی هنرهای نمایشی نگهداری شود.

استاد خمسه‌ای در مهرداد ۱۳۷۵ درگذشت و پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی ۸۸ (هنرمندان و نویسندان) به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

خندان، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۲ شوشتر، نام اصلی: محمدرضا خندان، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرهای نمایشی دانشکده، هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: ترس (کوتاه- ۱۳۶۶)

عمده‌ی فیلمها:

خانه در انتظار (۱۳۶۶)، گمشدگان (۱۳۶۶)، دندان مار (۱۳۶۸)، مجنون (۱۳۶۹)، ایلیا (۱۳۷۱)، عبور از تله (۱۳۷۲)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خواجه امیری، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حسین خواجه امیری (ایرج)به سال ۱۳۱۳ در شهر کاشان متولد شد ، بیش از شش سال از سنش نمی گذشت که شروع به زمزمه اشعار روز و عامیانه مردم که رایج آن زمان بود می کند .
پدر بزرگ وی که از صدایی بسیار خوش برخوردار بوده ، یکی از خوانندگان به نام ناصرالدین شاه قاجار بود و هر وقت که شاه قاجار اراده می کرده باید وی برای او بخواند ولی به طوری که از شواهد و آثار بر می آید ، غیر از دربار ، او خیلی مواقع برای مردم عادی نیز می خوانـد و در محافل شرکت می کرده و می خوانـده ، پـدر حسین خواجه امیری که از صـدایی خوب برخوردار و از پـدرش به ارث برده بود حسین را تحت تعلیم خود قرار می دهـد و بسیاری از شب هـا که ستاره هـای منطقه کویری کاشان مانند خوشه هایی از زمرد در آسمان خودنمایی می کردنـد و محیطی شاعرانه به وجود می آوردنـد ، وی را به صحرای اطراف شهر می برد و او را تشویق به خواندن با صدایی هر چه بلند می کرد . مدت ها حسین تحت تعلیم پدر این کار را ادامه داد و پس از چندی به تهران می آید و به کلاس روان شاد استاد ابوالحسن خان راه یافت ، مدت شش ماه متوالی از محضر استاد صبا کسب فیض کرد ، سپس در سال ۱۳۲۷ توسط ابراهیم خان منصوری برای شرکت در برنامه های رادیویی به رادیو دعوت شـد . حسین مدت ها با این ارکستر همکاری می کنـد و خودش ارتشی بود ، شب هـای جمعه به مـدت نیم ساعت در برنامه ارتش شرکت می کنـد و پس از مدتی در ارکستر آقای عبدالله جهان پناه شرکت و با ارکستر او همکاری کرد .
در سال ۱۳۳۶ بنا به دعوت مرحوم داود پیرنیا به برنامه گلها راه می یابـد و در اولین همکاری خود با گلها، آوازی در مایه " سه گاه "همراه با ویولون استاد علی تجویدی می خواند و چندی بعد یکی از آهنگ های آقای مهندس همایون خرم را با همکاری جلیل شهناز و جهانگیر ملک به نام گلهای ۵۱۰ در مایه مخالف" سه گاه " اجرا می کند و از این به بعد همکاریش با این برنامه ادامه می یابد . ایرج ، علاوه بر خواندن ، به نواختن ضرب نیز علاقه وافر دارد وضرب به خوبی می نوازد . وی معتقد است که جامعه ایران ، آواز و آهنگ های اصیل ایرانی را می خواند و همین آثار و آهنگ ها است که نمودار فرهنگ صوتی و ملی کشور بوده و توسط گذشتگان ما به طور سینه به سینه حفظ و نسل به نسل به ما منتقل شده و این میراث گرانقدر برایمان مانده و باید در حفظ و اشاعه آن سعی و کوشش وافر داشته باشیم و به موسیقی ملی و سنتی سرزمین خود خیلی بیش از این ها ارج گذاریم .
حسین خواجه امیری چون افسر ارتش بود لـذا مشکلاتی برای اجرای برنامه هـای هنری خود از جمله نـام حقیقی خود پیش روی داشت ، بـدین سبب نام مستعار (ایرج) را برای خود برگزیـد . ایرج که از صدایی خوش و رسا و مطلوب برخوردار است در زمان خود به آواز ایران خـدمات شایان توجهی نمود به طوری که در دور افتاده ترین قراء مملکت هم علاقمنـدان فراوان پیـدا کرد ، ولی افسوس که این هنرمنـد خوش صـدا ، اشتباه بزرگی را در زنـدگی هنری خـود مرتکب شـد و آن این که یکی از کارگردانـان ابن الوقت سینمای آن زمـان که ضربات فراوان و سنگینی به صنعت فیلم سازی کشور زده بود ، وی را اغوا کرد و در بسیاری از فیلم های ساخته او ، آهنگ های " آن چنانی "!خوانـد که ای کاش نمی خواند و به شهرت و مقام والا و اصیل هنری خود خدشه وارد نمی کرد . به هر حال صاحب نظران در موسیقی ایران ، متفق القولنـد که وی یکی از بهترینهای آواز ایران بوده که هیچوقت خاطره

او در آواز و موسیقی سنتی ایران فراموش نخواهد به قول معروف اگر در و گوهر در لجن زار هم بیفتد ، اصلیت خود را از دست نخواهد داد و حسین خواجه امیری (ایرج) هم حکم همین در و گوهر را دارد .

خوروش، فخری

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۹ کرمانشاه، نام اصلی: فخری اسودی، تحصیلات: دیپلم، مهاجرت به آمریکا ۱۳۶۵- بازگشت به ایران ۱۳۷۰، رتبه‌ی پنجم در رای‌گیری بهترین بازیگران سینمای ایران (۱۳۷۳)، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۳۵، شروع بازیگری: برای تو (۱۳۳۴)

عمده‌ی فیلمها:

مستشار جزیره (۱۳۳۵)، بهلول (۱۳۳۶)، لات جوانمرد (۱۳۳۷)، جنوب شهر (۱۳۳۷)، همه گناهکاریم (۱۳۳۷)، آسمون جل (۱۳۳۸)، جلد مار (کوتاه- ۱۳۴۲)، طلوع (۱۳۴۹)، آقای هالو (۱۳۴۹)، حسن سیاه (۱۳۵۱)، شیر تو شیر (۱۳۵۱)، خورشید در مرداب (۱۳۵۲)، بی‌قرار (۱۳۵۲)، نفرین (۱۳۵۲)، شازده احتجاب (۱۳۵۳)، شهر شراب (۱۳۵۵)، والده‌ی آقامصطفی (۱۳۵۵)، شطرنج باد (۱۳۵۵)، سوته‌دلان (۱۳۵۶)، غبارنشین‌ها (۱۳۵۷)، پرواز در قفس (۱۳۵۹)، زمزمه محبت (۱۳۵۹)، وقتی که آسمان بشکافد (نمایش داده نشد- ۱۳۵۴ -۵۹)، پنجمین سوار سرنوشت (نمایش داده نشد- ۱۳۶۰)، قرنطینه (۱۳۵۸ -۶۱)، ستاره دنباله‌دار (۱۳۶۱)، دادا (۱۳۶۱)، گرداب (نمایش داده نشد- ۱۳۶۱)، تفنگدار (۱۳۶۲)، زخمه (۱۳۶۲)، مترسک (۱۳۶۲)، ملخ‌زدگان (۱۳۶۲)، با من حرف بزن (کوتاه- ۱۳۶۳)، صاعقه (۱۳۶۳)، تاراج (۱۳۶۳)، تفنگ شکسته (۱۳۶۴)، بگذار زندگی کنم (۱۳۶۵)، فرار (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خوروش، فخری

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

فخری خوروش در سال ۱۳۰۹ در کرمانشاه متولد شد.نام اصلی او فخری اسودی است.خوروش تحصیل را تا مقطع دیپلم ادامه داد.وی فعالیت هنری رااز سال ۱۳۳۷ با بازیگری تئاتر آغاز کرد و در نمایشهای فراوانی حضور یافت که تعدادی از آنها عبارتند از: دستهای آلوده، دعوت، شاهزاده تاتیانا، بلبل سر گشته، دست بالای دست.

خوروش فعالیت سینمایی را از سال ۱۳۳۳ با بازی در فیلم «برای تو» ساخته ی مشترک جمشید شیبانی و صادق بهرامی آغاز کرد.وی از سال ۱۳۶۴ با بازی در سریال «امیر کبیر» فعالیت تلویزیونی خود را آغاز نمود و پس از آن در سریال هایی چون باغ گیلاس، بیا تا گل برافشانیم، نقطه ی اوج، امام علی (ع)، فرار، پهلوانان نمی میرند، مادر، بافته های رنج، کت جادویی، فرمان، روشن تر از خاموشی و خانه ای در تاریکی ایفای نقش کرده است.خوروش همچنین در نمایشهای تلویزیونی فرشته ی مرگ، عاشق مترسک، دیدار حضرت خضر و عروس حضور داشته است.

خوش خلق،نیلوفر

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

همسر امین حیایی.

بـازی در سـینما را از ابتـدای دهه هشـتاد و حضور در سه فیلم ضـعیف آغاز کرد. اما با کمی صبر و تامل از سال ۱۳۸۴ در فیلم های خوب و در نقش های بهتر ظاهر شد. بازی او در فیلم « چند روز بعد » تحسین برانگیز است.

مصاحبه:

جایی از امین حیایی خواندم که گفته بود : «در زمانی که من دچار افسردگی شدید بودم و نتوانسته بودم بجای محمدرضا فروتن در فیلم قرمز ساخته ی فریدون جیرانی بازی کنم نیلوفر از خانواده اش در خارج از کشور جدا شد و به ایران آمد تا در کنار من باشد » شما متولد ایران هستید ؟

متولد ایران هستم ، مدتی در خارج از کشور زندگی می کردم که فکر نکنم آنقدر بر روی زندگی ام تاثیر داشته باشد . متولد چه سالی هستید ؟

۱۳۵۱ قبل از اینکه با امین حیایی آشنا بشین علاقه خاصی به سینما داشتید ؟

نه اصلا هیچ علاقه ای به سینما نداشتم حتی شاید باور نکنین که من اصـلا فیلم هم نگاه نمی کردم . سریال روزگار جوانی اولین کـار شـما بود و فیلم مونس دومین کار بازیگری شـما در هر دو بـا امین حیـایی همبـازی بودیـد و در آن زمـان ازدواج هم نکرده بودید امین در آن زمان هم به شما کمک می کرد ؟

در آن زمان من و امین نامزد بودیم بله خیلی کمکم می کرد . سر فیلم « بوی بهشت » با امین ازدواج کردید درسته ؟

بله حتی در تیتراژ بوی بهشت هم بجـای نیلوفر خوش خلق نیلوفر حیایی نوشته شد (!) ۳ کار اول ضعیف شما برای نابود شدن هر بـازیگری کافی است فیلمهای ضـعیف مونس مـانی و نـدا و بوی بهشت که اتفاقـا هر سه نیز در یک سال تولیـد شدنـد (سال ۱۳۷۹) و جالب این است که شـما پس از فیلم بوی بهشت تا ۴ سال هم بازی نکردید (!) اما با وجود این شـرایط در سال ۱۳۸۴ با بازی در فیلم به آهستگی و معرفی دوباره شما به تماشاگران نه تنها از یاد آنها نرفته بودیـد بلکه هیچ کس هم باور نمی کرد که نیلوفر خوش خلق ۴ سال است بر پرده سـینما دیـده نشده است قبول داریـد این باقی ماندن شـما به عنوان بازیگر در سـینما فقط و فقط بدلیل وجود شخصی به نام امین حیایی است ؟

۱۰۰ قبول دارم حرف شـما را . در پشت صحنه فیلم های امین همراه او سر صحنه فیلمبرداری می روید و جایی گفته بودید که این حضور خیلی برای یک بازیگر موثر است . این موثر بودن از دیدن نوع بازی امین حیایی است یا طرز برخورد او با دیگر افراد ؟

هر دو هر بار حضور در پشت صـحنه فیلم های امین برای من خیلی موثر است از هر دو جهت این حضور می تونه هم در بازی تاثیر بگـذارد و هم در اخلاق . اخلاق یکی از اساسـی ترین ویژگی های یک هنرمند است . هنگام بازی سـراغ نقش های مشابه که قبلا توسط افراد دیگری بازی شده هم میرید ؟

حتما نه اما فیلم زیاد میبینم . از کسـی شـنیدم که قبل از شـروع فیلمبرداری امین حیایی یک بار نقش شـما را برایتان اجرا می کنـد و شما سعی می کنید مشابه امین حیایی بازی کنید این درست است ؟

همیشه نه اما وقتی امین کارش سـبک باشـد این کار را برای من انجام میدهد . یکی از فیلم های موفق در کارنامه شـما فیلم آتش بس است لالـه (نیلوفر خوش خلق) در آتش بس قرار بود بـا حرف هـا و کارهـایش باعث به هم ریختگی وضع زنـدگی سایه و

همسرش شود اما این اتفاق فقط در ۱ مورد (جریان کتابخانه رفتن سایه نیازی) روی می دهد . نقش به آن شکل که باید در می آمد در نیامد یا از ابتدا قرار بود چنین باشد ؟

من کارهای خانم میلانی را خیلی دوست دارم اما نقش سایه از ابتدا نقش کم رنگی بود شاید حذف چند پلان مربوط به این نقش باعث کم رنگ تر شدن این نقش شد . آدم در هر جایی نباید دیده شود . اما نقش سایه دیده شد چون تعداد بازیگران کار کم بود . امین کارهای طنز زیادی را بازی کرده با توجه به این مسئله در اولین تجربه طنز شما (اگه می تونی منو بگیر) چه کمکی به شما کرد ؟

امین در آن زمان که ما فیلمبرداری را شروع کردیم خودش سر فیلمبرداری بود و من بدون کمک امین این فیلم را بازی کردم . نیلوفر خوش خلق خیلی کم مصاحبه می کند اما در جایی گفته بود معیار انتخاب فیلم برای من نقش های خاص و متفاوت است و با ۴ سال بازی نکردن این مساله را ثابت کرد اما فیلم اگه می تونی منو بگیر نه خاص است و نه متفاوت چرا بازی در چنین کاری را قبول کردید ؟

کار طنز بود و می خواستم یک کار طنز هم در کارنامه ام داشته باشم . فضای کار را هم خیلی دوست داشتم " . چند روز بعد " به کارگردانی نیکی کریمی آخرین کار سینمایی شما در مقام بازیگر است کار با نیکی کریمی را چطور دیدید ؟

به نظرم نیکی کریمی کسی است که هم بازیگر بسیار خوبی است هم به واسطه بازیگری بسیار خوبش بزودی یکی از بهترین کارگردان های سینمای ایران هم می شود همان طور که در " چند روز بعد "در مقام کارگردانی بسیار خوش درخشیده است . کار آینده ؟

فیلمی است به کارگردانی فرهاد نجفی و به اسم حرکت اول . علت کم کاری ؟

کم کار نیستم چند کار پشت سر هم انجام دادم و با هم اکران شدند . صمیمی ترین دوست شما در بین هنرمندان چه کسی است ؟

سحر ولدبیگی . نظرتون درباره CD های قاچاق چیه به نظرم بیشترین لطمه را به فیلم " اگه می تونی منو بگیر "زد نظر شما چیه ؟

وارد این مساله نمی شوم اما خیلی به سینما ضربه میزند .

خوشابفرد، فریدون

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

صدابردار و صداگذار قدیمی سینمای ایران که نامش را در عنوان بندی بسیاری از فیلم ها دیده بودیم، در آستانه ی جشنواره فجر، در یازدهم بهمن امسال چشم از جهان فروبست. دلیل مرگ او سکته ی قلبی اعلام شد واین در حالی است که خوشابافر تا آخرین روزهای حیاتش مشغول کار در حرفه ای بودکه به آن عشق می ورزید. تله فیلم یک بام و دو هوا (انوشیروان حداد) آخرین کار صداگذاری بود که از ۱۳۵۹ کارش را آغاز کرد و لحظه ی آخر بی وقفه کارش را ادامه داد. از فیلم های مشهور خوشابافرد می توان به آثار زیر اشاره کرد: آفتاب نشین ها (مهدی صباغ زاده)، جست و جو (امیر نادری)، مرگ یزدگرد (بهرام بیضایی)، بلمی به سوی ساحل (رسول صدر عاملی)، رابطه (پوران درخشنده)، بای سیکل ران (محسن مخملباف)، خواستگاری (مهدی فخیم زاده)، عینک دودی (محمدحسین لطیفی)، آواز قو (سعید اسدی)، شب های روشن (فرزاد مؤتمن)، عشق فیلم (ابراهیم وحیدزاده)، زن ها

فرشته اند (شهرام شاه حسینی) و... منابع زندگینامه :سالنامه فیلم - ش ۱۸.

خوئینی ها، سارا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سارا خوئینی ها

سارا خوئینی ها

متولد :۱۳۵۳ در تهران

نام مستعار: سارا وثوقی

تحصیلات : فارغ التحصیل رشته گرافیک

متاهل است.

دارای یک دختر ۱۶ ساله به نام «غنچه» و یک پسر ۸ ساله به نام «شایان».

اولین بار در ۱۵سالگی با بازی در فیلم « گلها و گلوله ها » (ناصر مهدی پور، ۱۳۷۰) بازیگری در سینما را تجربه کرد.

فیلمشناسی :

گلها و گلوله ها (ناصر مهدی پور، ۱۳۷۰)

دوستان (علی شاه حاتمی، ۱۳۷۸)

بالای شهر پایین شهر (اکبر خامین، ۱۳۸۰)

نقاب (کاظم راست گفتار، ۱۳۸۳)

اسپاگتی در هشت دقیقه (رامبد جوان، ۱۳۸۴)

گیس بریده (جمشید حیدری، ۱۳۸۵)

مجموعه های تلویزیونی:

معصومیت از دست رفته (داود میرباقری، ۱۳۸۱)

بی صدا فریاد کن (مهدی فخیم زاده، ۱۳۸۶)

خیرابی ،سیاوش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سیاوش خیرابی متولد ماه آذر سال ۱۳۶۳ آخرین مدرک تحصیلی : فوق دیپلم نرم افزار کامپیوتر از دانشگاه آزاد تهران سابقه هنری : از دوران کودکی در فعالیتهای هنری شرکت داشته . در سال سوم راهنمایی اولین کار بازیگری خود را انجام داده و به خاطر تحصیل بعد از آن کار جدیدی نداشته است . آموزش دوره بازیگری : سیاوش خیرابی دوره بازیگری خود را در کانون سینماگران سپری کرده است . کارهای او تا کنون : تله فیلم تلخون - سریال ترانه مادری

خیراندیش، گوهر

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

زندگی هنری گوهر خیراندیش گوهر خیراندیش در سال ۱۳۳۳ در شیراز به دنیا آمد، مدرک تحصیلی او لیسانس بازیگری و کارگردانی تئاتر از دانشکده هنرهای زیباست. او همسر مرحوم جمشید اسماعیل‌خانی است. فعالیت خود را از سال ۱۳۴۹ با گروه تئاتر در استان فارس آغاز کرد، از ابتدا که وارد عرصه سینما و تلویزیون شد، بازی‌اش را همگان پسندیدند. او با فیلم روزهای انتظار آغاز کرد و با فیلم «بانو» خوش درخشید. او برای بازی بسیار زیبایش در فیلم رسم عاشق‌کشی، سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن را از جشنواره فیلم فجر در سال ۸۲ به دست آورد. او به یک میزان در سریال‌های تلویزیونی و فیلم‌های سینمایی بازی کرده است و به راحتی از پس هر نقشی که به او می‌دهند، بر می‌آید، اگر به اکبر عبدی در دنیای سینما به خاطر گریم‌های متفاوتش لقب «مرد هزار چهره» داده‌اند در بین بازیگران زن، باید این لقب را به گوهر خیراندیش داد.

تئاتر، دغدغه‌ی همیشگی

شاید بد نباشد بدانید که خیراندیش با این که بیش‌تر عمرش را معطوف سینما کرده هنوز هم خون یک تئاتری در رگ‌هایش جریان دارد و خود را یک بازیگر تئاتر می‌داند.

او در مورد جشنواره‌ی فیلم فجر چنین می‌گوید: «همیشه جشنواره برای همه اهمیت دارد، حالا می‌خواهد جشنواره‌ی فجر باشد یا هر جشنواره‌ی دیگری، اما مهم‌ترین نکته برای همه این است که کارها در این جشنواره‌ها به داوری گذاشته می‌شود و این برای من هم مهم است. شاید باور نکنید اگر بگویم من همیشه موقع حضور در هر جشنواره‌یی فوق‌العاده هیجان‌زده می‌شوم. با این که اکثراً در جشنواره‌ی فیلم فجر یا نامزد یا برنده‌ی جایزه بوده‌ام، اما همیشه جایزه‌ام را از آدم‌هایی که موشکافانه کارم را دیده‌اند، گرفته‌ام».

گوهر خیراندیش در آموزشگاه‌های مختلف بازیگری به آموزش این فن به هنرجویان مشتاق می‌پردازد و این کار را کاری الهی می‌داند. او هم‌اکنون یکی از اساتید ثابت کانون سینماگران جوان است.

و معجزه برای خیراندیش ...

روزهای آخر شهریورماه ۱۳۸۷ بود، که گوهر خیراندیش در روستای «حلب» در حوالی زنجان، مشغول بازی در سریال تلویزیونی «حماسه آرت» به کارگردانی بهزاد فرهانی بود. او در حین فیلمبرداری درد شدیدی در ناحیه شکم داشت، زمانی که به بیمارستان انتقال پیدا می کند، متوجه می شود که آپاندیسش ترکیده است! و برای ادامه درمان سریعا به تهران می آید قرار بر این بود که پس از درمان ابتدایی مورد عمل جراحی قرار بگیرد، وقتی به منزل انتقال پیدا می کند، به دلیل ضعف جسمانی زمین می خورد و از ناحیه لگن دچار شکستگی می شود و این روزها خانه‌نشین است.

بخشی از فیلم شناسی:

بازیگری در:

۱۳۸۷ صندلی خالی

۱۳۸۷ کلانتری غیرانتفاعی

۱۳۸۷ یک اشتباه کوچولو

۱۳۸۶ دایره زنگی

۱۳۸۶ دعوت (ابراهیم حاتمی کیا)

۱۳۸۵ خواستگار محترم

۱۳۸۵ بی وفا (اصغر نعیمی)

۱۳۸۵ محاکمه (ایرج قادری)

۱۳۸۴ قاعده بازی (احمدرضا معتمدی)

۱۳۸۳ گل یخ (کیومرث پوراحمد)

۱۳۸۳ تردست (محمدعلی سجادی)

۱۳۸۳ نقاب (کاظم راست گفتار)

۱۳۸۲ رسم عاشق کشی (خسرو معصومی)

۱۳۸۲ مکس (سامان مقدم)

۱۳۸۱ توکیو بدون توقف (سعید عالم زاده)

۱۳۸۱ دنیا (منوچهر مصیری)

۱۳۸۱ واکنش پنجم (تهمینه میلانی)

۱۳۸۱ سیزده گربه روی شیروانی (علی عبدالعلی زاده)

۱۳۸۰ ارتفاع پست (ابراهیم حاتمی کیا)

۱۳۸۰ نان، عشق، موتور هزار (ابوالحسن داودی)

۱۳۷۹ مربای شیرین (مرضیه برومند)

۱۳۷۸ میکس (داریوش مهرجویی)

۱۳۷۷ شیدا (کمال تبریزی)

۱۳۷۷ جنگجوی پیروز (مجتبی راعی)

۱۳۷۶ ساغر (سیروس الوند)

۱۳۷۴ چهره (سیروس الوند)

۱۳۷۳ بوی خوش زندگی (ابوالحسن داودی)

۱۳۷۱ یک مرد ، یک خرس (مسعود جعفری جوزانی)

۱۳۷۱ لبه تیغ (جمال شورجه)

۱۳۷۱ عیالوار (پرویز صبری)

۱۳۷۰ مدرسه پیرمردها (علی سجادی حسینی)

۱۳۷۰ بانو (داریوش مهرجویی)

۱۳۶۹ سایه خیال (حسین دلیر)

۱۳۶۹ همه یک ملت (حسین مختاری)

۱۳۶۸ زیر بام های شهر (اصغر هاشمی)

۱۳۶۷ شاخه های بید (امرالله احمدجو)

۱۳۶۷ شب حادثه (سیروس الوند)

۱۳۶۷ روز باشکوه (کیانوش عیاری)

۱۳۶۶ با من از فردا بگو (فریدون کوچکیان)

۱۳۶۵ روزهای انتظار (اصغر هاشمی) جوایز و انتخابها

برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (رسم عاشق کشی) از بیست و دومین جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۸۲

کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (زیر بام های شهر) از هشتمین دوره جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۶۸

کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر زن (واکنش پنجم) از بیست و یکمین دوره جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۸۱

برنده دیپلم افتخار بازیگر نقش اول زن سال (ارتفاع پست) از بیستمین دوره جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۸۰

کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (چهره) از چهاردهمین دوره جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۴

کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (جنگجوی پیروز) از هفدهمین دوره جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۷

برنده تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (واکنش پنجم) از هفتمین دوره ۷ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۲

برنده تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (دنیا) هفتمین دوره جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۲

کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (ارتفاع پست) از ششمین دوره جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۱

بهترین بازیگر نقش مکمل زن سال (ارتفاع پست) از هفدهمین دوره منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۱

تندیس بهترین بازیگر نقش مکمل زن از دوازدهمین جشن خانه‌ی سینما برای بازی در فیلم «دعوت»

منابع زندگینامه :منابع: مجله خانواده سبز/ ایران اکتور

خیرآبادی، حمیده

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۳ رشت، لقب: نادره، مادر ثریا قاسمی (بازیگر)، تحصیلات: دیپلم، رکوردار بازی در فیلمهای فارسی، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۴۸، بازی در تئاتر از ۱۳۲۶

شروع بازیگری: میهن‌پرست (۱۳۳۲)

عمده‌ی فیلمها:

هالو (۱۳۳۸)، دست تقدیر (۱۳۳۸)، شیرفروش (۱۳۳۹)، در جستجوی داماد (۱۳۳۹)، آخرین هوس (۱۳۳۹)، بچه ننه (۱۳۳۹)، بچه‌های محل (۱۳۳۹)، دختران حوا (۱۳۴۰)، تازه به دروان رسیده (۱۳۴۰)، آتش و خاکستر ۱۳۴۰)، خروس بی‌محل (۱۳۴۰)، چادرنشینها (۱۳۴۱)، عروس دهکده (۱۳۴۱)، قربون خودم (۱۳۴۱)، مسافری از بهشت (۱۳۴۲)، فرشته‌ای در خانه من (۱۳۴۲)، آقای هفت رنگ (۱۳۴۲)، ترانه‌های روستایی (۱۳۴۳)، اشکها و خنده‌ها (۱۳۴۳)، عروس فرنگی (۱۳۴۳)، زندگی دوزخی (۱۳۴۳)،

نیرنـگ دختران (۱۳۴۳)، شـکوفه‌های امید (۱۳۴۳)، یکپـارچه آقا (۱۳۴۴)، افـق روشن (۱۳۴۴)، چهار تا شـیطون (۱۳۴۴)، همه سر حریف (۱۳۴۴)، ولگرد قهرمـان (۱۳۴۴)، خوشـگل خوشگلا (۱۳۴۴)، در دنیـا بیگانه بودم (۱۳۴۴)، مرخصی اجباری (۱۳۴۴)، دزد بانک (۱۳۴۴)، ده سـایه خطرنـاک (۱۳۴۴)، حسین کرد (۱۳۴۵)، آقـا موچول (۱۳۴۵)، شـوخی نکن دلخـور میشم (۱۳۴۵)، دختر کدخدا (۱۳۴۵)، علی‌بابـا و چهـل دزد (۱۳۴۶)، دنیـای قهرمانان (۱۳۴۶)، کـوه زاد (۱۳۴۶)، عمو سـبزی فروش (۱۳۴۶)، هفت شهر عشق (۱۳۴۶)، ولگردها (۱۳۴۶)، معجزه (۱۳۴۶)، الماس ۳۳(۱۳۴۶)، تحفه هند (۱۳۴۷)، جوانمرد دهکـده (نیمه‌تمام– ۱۳۴۷)، مرد روز (۱۳۴۷)، شب فرشتگان (۱۳۴۷)، عشق قارون (۱۳۴۷)، گرفتار (۱۳۴۸)، سالار مردان (۱۳۴۸)، قصر زرین (۱۳۴۸)، گربه را دم حجله می‌کشـند (۱۳۴۸)، حسـن کچـل (۱۳۴۹)، قصـه شب یلـدا (۱۳۴۹)، دزد و پاسـبان (۱۳۴۹)، علی بی‌غـم (۱۳۴۹)، میوه گناه (۱۳۴۹)، ارادتمند شـما عزرائیل (۱۳۴۹)، طوقی (۱۳۴۹)، یک خوشـگل هزار مشکل (۱۳۵۰)، دلقکها (۱۳۵۰)، کاکو (۱۳۵۰)، بابا شمل (۱۳۵۰)، رسـوای عشق (۱۳۵۰)، شب عروسـی (۱۳۵۰)، زن یکشبه (۱۳۵۰)، مهدی مشـکی و شلوارک (۱۳۵۱)، کافر (۳۵۱)، شهر آفتـاب (۱۳۵۱)، تولـدت مبـارک (۱۳۵۱)، مردان خلیـج (۱۳۵۱)، باجنـاق (۱۳۵۲)، در آخریـن لحظه (۱۳۵۲)، قصه‌ی شب (۱۳۵۲)، تیغ آفتـاب (۱۳۵۲)، صـلوه ظهر (۱۳۵۳)، اوسـتا کریم نوکرتیم (۱۳۵۳)، ممـل آمریکایی (۱۳۵۳)، عروس پـابرهنه (۱۳۵۳)، بزن بریم (۱۳۵۳)، ماجراجویان خشن (۱۳۵۳)، فراز از بهشت (۱۳۵۴)، پاشنه طلا (۱۳۵۴)، پلنگ در شب (۱۳۵۴)، تعصب (۱۳۵۴)، همسفر (۱۳۵۴)، شـاهرگ (۱۳۵۴)، دو آقـای با شخصـیت (۱۳۵۴)، پاشـنه طلا (۱۳۵۴)، پلنـگ در شـب (۱۳۵۴)، تعصب (۱۳۵۴)، همسفر (۱۳۵۴)، شاهرگ (۱۳۵۴)، دو آقای باشخصـیت (۱۳۵۴)، شادیهای زنـدگی ما (۱۳۵۵)، کلک نزن خوشـگله (۱۳۵۵)، ماه عسل (۱۳۵۵)، مادر جونم عاشق شده (۱۳۵۵)، همکلاس (۱۳۶۵)، تشنه باران (نمایش داده نشد– ۱۳۵۶)، تازه عروس (۱۳۵۶)، زن (۱۳۵۶)، خـدا قوت (۱۳۵۶)، شب آفتابی (۱۳۵۶)، جـانی و تپل (۱۳۵۶)، اشک رقاصه (۱۳۵۶)، مشکل آقااعتماد (۱۳۵۷)، پرستش (نمایش داده نشد– ۱۳۵۷)، مفسدین (نمایش داده نشد– ۱۳۵۸) با عشق مردن (۱۳۵۸)، شب شکن (۱۳۶۳)، پیراک (۱۳۶۳)، مدرک جرم (۱۳۶۴)، خـانه‌ی ابری (۱۳۶۵)، اجاره‌نشـینها (۱۳۶۵)، سایه‌هـای غم (۱۳۶۶)، زرد قنـاری (۱۳۶۷)، هی جـو (۱۳۶۷)، ریحانه (۱۳۶۸)، بچه‌های طلاق (۱۳۶۸)، مادر (۱۳۶۸)، شب بیست و نهم (۱۳۶۸)،، سایه خیال (۱۳۶۹)، در آرزوی ازدواج (۱۳۶۹)، علی و غول جنگل (۱۳۶۹)، جستجو در جزیره (۱۳۶۹)، جیب برها... (۱۳۷۰)، گرگهای گرسنه (۱۳۷۰)، راز چشمه سرخ (۱۳۷۱)، مریم و میتیل (۱۳۷۱)، یـک مرد و یک خرس (۱۳۷۱)، راز گل سرخ (۱۳۷۱)، هنرپیشه (۱۳۷۱)، عیالوار (۱۳۷۲)، حشره‌ی شانس (۱۳۷۳)، روز واقعـه (۱۳۷۳)، کلاـه قرمزی و پسـرخاله (۱۳۷۳)، عروسـیت مبارک (۱۳۷۳)، پاکبـاخته (۱۳۷۴)، سـلام بر انتظـار (۱۳۷۴)، ماه مهربان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

داد، سیف الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران سیف الله داد در سال ۱۳۳۴ ، ۵۴ سال پیش در خرمشهر به دنیا آمد و پس از دوران دبستان و دبیرستان در سال ۱۳۵۸ در رشـته جامعه شناسـی از دانشگاه شیراز فارغ التحصیل شد. اولین سمت او، سرپرستی رادیو و تلویزیون شیراز در سال ۱۳۵۷ بود. از سال ۱۳۵۸ تا سال ۱۳۶۲ عضو شورای بررسی فیلمنامه گروه فیلم و سریال شبکه اول سیما بود و اولین فیلمش را در سال ۱۳۶۴ به نام زیر بـاران ساخت که در اول بهمن ۱۳۶۵ در دو سینمای شـهر قصه و فلسطین اکران شد و چند بار نیز از تلویزیون پخش شد. اولین تجربه سـیف الله داد، ملودرامی سـاده بود که اسـاس و پایه اش بر مروت و وجـدان با پیشبرد حادثه نهاده شـده بود. در دهه شـصت،

سیف الله داد در بخش فرهنگی بنیاد سینمایی فارابی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مشغول کار بود. او همچنین از موسسان سازمان سینمایی سینا فیلم بود و از سال ۱۳۷۴ تا ۱۳۷۶ نیز رئیس هیأت مدیره خانه سینما بود.

سیف الله داد از سال ۱۳۶۲ تا سال ۱۳۷۶ در امور فیلم و سینما فعال بود. فیلمنامه های گره (یوسف سید مهدوی، ۱۳۶۴) و کانی مانگا (به کارگردانی خودش، ۱۳۶۵) را نوشت و فیلم های بچه های طلاق (تهمینه میلانی، ۱۳۶۸)، ابلیس (احمدرضا درویش، ۱۳۶۹)، در مسلخ عشق (کمال تبریزی، ۱۳۶۹)، عملیات کرکوک (جمال شورجه، ۱۳۷۰) وهور در آتش (عزیزالله حمیدنژاد، ۱۳۷۰) را تدوین کرد و مدیر تولید از کرخه تا راین (ابراهیم حاتمی کیا، ۱۳۷۱) و کارگردان و تدوینگر بازمانده (۱۳۷۳) بود. او فیلم های کوتاه نیت ودیوار سفید را نیز در پرونده سینمایی خود دارد. داد از سال ۱۳۷۶ تا سال ۱۳۷۹ در دولت سید محمد خاتمی معاونت امور سینمایی کشور را بر عهده داشت که از دوران ویژه سینمای کشور را بر عهده داشت که از دوران ویژه سینمای ایران است. روز بیست و نهم مرداد ۱۳۷۶ دکتر عطاالله مهاجرانی که از سوی سید محمد خاتمی به عنوان وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به مجلس شورای اسلامی معرفی شده بود، طی یک سخنرانی مواضع خود را پیرامون فعالیت ها و فضای فرهنگی با صراحت اعلام و سیف الله داد را به عنوان معاونت امور سینمایی معرفی کرد. به طور اجمالی می توان حوادث و تحولات سینمای ایران را در دوران تصدی سیف الله داد در معاونت سینمایی این گونه دید: طعم گیلاس (عباس کیارستمی) در پنجاهمین دوره جشنواره کن، نخل طلا را به اتفاق مارماهی (شوهه ایمامورا) برد. تعداد زیادی از بازیگران سرشناس سینمای ایران در سیزدهم خرداد ۱۳۷۶ در مقابل سینماهای تهران گرد آمدند تا همراه مردم آغاز ریاست جمهوری خاتمی را تبریک بگویند. جشن خانه سینما با ۲۶ صنف سینمایی در تالار وحدت برپا شد. فیلم های آینه، آدم برفی، خواهران غریب، بچه های آسمان، فصل پنجم، غزال، مسافر جنوب و .. در جهان تجلیل شدند.

در پی اعلام سیاست های معاونت سینمایی در مورد ایجاد حق اعتراض برای کسانی که فیلم های آن ها درجه ج گرفته است، تهیه کنندگان ۹ فیلم خواستار بررسی مجدد درجه فیلم هایشان شدند. آژانس شیشه ای (ابراهیم حاتمی کیا) بحث انگیزترین فیلم جشنواره فجر با چهارده مورد نامزدی و گرفتن ۹ سیمرغ بلورین و یک دیپلم افتخار رکوردار شانزدهمین جشنواره فیلم فجر شد. هشت نفر از کارگردانان و تهیه کنندگان فیلم های ج برای درخواست تجدید نظر در مورد درجه بندی فیلم شان در روزهای ۲۷ و ۲۸ خرداد ۱۳۷۷ در راهروهای اداره کل نظارت و ارزشیابی تحصن و اعتصاب غذا کردند. هیأت دولت تصویب کرد کمیسیون ویژه ای برای رسیدگی به وضعیت سینمای ایران تشکیل شود. حاجی واشنگتن پس از پانزده سال پروانه نمایش گرفت. نیروی انتظامی از سازندگان آژانس شیشه ای شکایت کرد، اما در تیرماه شکایت خود را پس گرفت. فیلم های آژانس شیشه ای، ابراهیم، رقص خاک، دان، بانو، درخت گلابی، ابر و آفتاب، مرد عوضی، هیوا و مرد کوچک در سال ۱۳۷۷ در ایران و جهان تجلیل شدند. خانه سینما نشریه نامه سینما را منتشر کرد. برای شش موسسه ویدئویی پروانه تأسیس صادر شد. برای اولین بار به موسسات غیر دولتی مجوز ویدئویی داده شد. بهرام بیضایی پس از هشت سال که از مسافران می گذشت، در سال ۱۳۷۹ فیلم تحسین شده سگ کشی را ساخت. در سال ۱۳۷۹ این فیلم ها در ایران و جهان تجلیل شدند: زمانی برای مستی اسب ها، کودک و سرباز، عروس آتش، دایره، روزی که زن شدم... و به طور خلاصه فضای نسبی بازتری در سینمای ایران دید آمد که اما دیری نپایید.

سیف الله داد در دوره دوم ریاست جمهوری سید محمد خاتمی حضور ندارد و کم تر از او خبری می شود. با حضور او در سینمای ایران به عنوان معاونت سینمایی، مولفه های مشترک آثار سینمایی در گذشته و حیطه های آن به فراموشی سپرده شد و مولفه های مهاجرت، تقابل های سیاسی و جناحی، عشق های زمینی، آدم های حاشیه ای، بازنگری در برخی احکام، وقایع سیاسی روز، تغییر آرمان ها و ارزش ها، نیازهای بی پاسخ جوانان، بازبینی جنگ هشت ساله، خشونت، فساد، ناهنجاری های جامعه و .. در این دوره ارکان روایت فیلم ها شد و اقبال گسترده مخاطبان به این نوع فیلم ها ضرورت اقتصادی تولید آن ها را برای صنعت رو به زوال

سینما و بازتاب اجتماعی آن در میان مخاطبان و لزوم توجه به آن را بیش از پیش ثابت کرد. فیلم هایی که برای نخستین بار توانسته بودند گوشه ای از واقعیت های انکارناپذیر دور و برمان را به تصویر در آورند، در یک اتفاق نظر ناخودآگاه همگانی، بدبینی خود در موانع متعدد موجود سر راه شخصیت های آثارشان را اعلام کردند. برای مثال فیلم های مرد عوضی (۱۳۷۷)، زندگی (۱۳۷۷)، تکیه بر باد (۱۳۷۷)، شوکران (۱۳۷۹) و عشق + ۲ (۱۳۷۹) مضامینی را برگزیدند که تا آن زمان به هیچ فیلمی راه نیافته بود. اما در اواخر این دوره فیلم ها در یک گرایش افراطی به سینمایی سوق داده شدند که به سینمای دختر و پسری معروف شدند.

در این گونه فیلم ها گاهی حتی در میانه فیلم کلیپ هایی پخش می شد که سرانجام مخاطبان تکرار آن را نپذیرفتند و این گونه سینما دچار بحران شد.

داد در سینمای نوشتاری هم فعال بود. در نشر فیلمنامه هور در آتش که در سال ۱۳۷۱ منتشر شد، مشاور کتاب بود. همچنین در بولتن ویژه سینمای جنگ که بنیاد سینمایی فارابی منتشر کرد، مصاحبه مفصلی با سیف الله داد صورت گرفته است که بسیاری از نظرات و سیاست های او را در سینمای ایران بیان می کند. در ماهنامه نیستان، شماره ۸: ویژه سینما نیز زیر عنوان مظلوم مثل خود فلسطین، گفت و گویی خواندنی با سیف الله داد شده که با این سینمای مظلوم یعنی سینمای فلسطین غمخواری کرده است.

در دوره معاونت سینمایی سیف الله داد، آمار برگزاری جشنواره های مختلف بالا رفت و در یکی از سال های خدمت او حتی از هجده جشنواره در سال هم تجاوز کرد. این جشنواره های داخلی و کوچک در شهرهای گوناگون اجرا می شدند: مصلحانه، زن و سینما، اجتماعی، ورزشی، طلای سرخ و .. از آن جمله اند که جدا از دو جشنواره بین المللی فیلم فجر و کودک و نوجوان بودند. حتی رؤسای ادارات کل ارشاد در استان ها دست به تأسیس جشنواره فیلم زدند از جمله اصفهان، مشهد، اهواز و شیراز.

کانی مانگا در دوره ششم جشنواره فیلم فجر برنده لوح زرین شد، تدوین فیلم های ابلیس در دوره نهم جشنواره و هور در آتش در دوره دهم جشنواره کاندیدای جایزه شدند و در دوره چهاردهم جشنواره نیزبازمانده کاندیدای سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه شد و یک جایزه ویژه هیأت داوران نیز گرفت. اما پس از اکران بازمانده از داد کم تر خبری بود و عملاً در سایه بود.

نمایش کانی مانگا در سال ۱۳۶۷ توجه دست اندرکاران فعالیت های سینمای و منتقدان را به سوی سیف الله داد جلب کرد. ساختار حرفه ای و انسجام موجود در بدنه ساختاری کانی مانگا نشانگر حضور فیلمسازی بود که شناخت آگاهانه ای از علائم بصری در سینما داشت. او هوشمندانه اولین تجربه سینمایی اش را ارائه داده بود. کانی مانگا اگرچه از نظر مضمونی در رده آثار جنگی / حادثه ای بود، اما از نقطه نظر ساختار روایی و ترکیب بندی اجرایی نمایشی فراتر از یک فیلم جنگی صرف بود. فیلم در مجموع خوش ساخت ترین فیلم سینمای جنگ ایران تا سال های پایانی دهه شصت بود. یکی از شاخص ترین جلوه های حضور سیف الله داد در گستره سینمای ایران و مهم ترین نشانه عملکرد ارزشی و متفاوت او در زمینه کارگردانی فیلم به سال ۱۳۷۴ و ساخت فیلم بسیار دشوار بازمانده باز می گردد. این فیلم که با بهره گیری از حضور عوامل خارجی و در یک لوکیشن کاملاً برون مرزی ساخته شده بود، یکی از بارزترین نشانه های تبحر و تسلط حرفه ای سیف الله داد در زمینه کارگردانی فیلم بود. سیف الله داد از معدود فیلمسازانی بود که در مرحله عملکرد نیز قادر به کاربرد درست آگاهی های تئوریک خود بود. هر چند بازمانده آخرین کار حرفه ای اوست، اما پروژه کوتاه او در مجموعه فرش ایرانی به عنوان آخرین ساخته سینمایی اش ماندگار شده است. بهمن فرمان آرا درباره سیف الله داد می گوید: « وقتی سیف الله داد به معاونت سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منصوب شد، خاطرم هست که گفت بالاخره برای اولین بار یک فیلمساز مسئول معاونت سینمایی شد و چقدر از این موضوع خرسند شدم. آخر ما قدیمی ها در وزارت فرهنگ و هنر آن زمان افرادی را در این پست دیده بودیم که فرق پزتیو و نگاتیو را هم نمی دانستند» سیف الله داد در دوران خدمتش در رادیو و تلویزیون شیراز، برنامه ای به نام جهاد برتر داشت که نثرش روان و خواندنی بود و مجری به خوبی آن را قرائت می کرد. از نظر فنی، آخرین تدوین او فرزند صبح (بهروز افخمی) است که موضوع آن زندگی امام خمینی (ره) است و

هنوز به اکران در نیامده است. دانش آموختگان جوان مرکز اسلامی آموزش فیلمسازی که درراه ورود به سینما بودند، ساختمان باغ فردوس را فراموش نخواهند کرد که سیف الله داد در آن جا به آنان درس می داد. او را از نزدیک چند بار دیده بودم و پیوسته صحبت مان از یادمان های خرمشهر، شهر زادگاهش بود. روح او همچون روح صفیه در بازمانده، مقاوم، روان و پاک بود. روحش شاد و یادش گرامی. منابع زندگینامه :منبع:نشریه صنعت سینما ،شماره ۸۵.

داداش‌پور هریس، ستار

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۱ سراب، تحصیلات: ششم ابتدایی، تهیه‌کننده، شروع بازیگری: جاهل محل (۱۳۴۳)

عمده‌ی فیلمها:

ولگرد قهرمان (۱۳۴۳)، نبرد غولها (۱۳۴۴)، یکه بزن (۱۳۴۶)، آشیانه خورشید (۱۳۴۶)، قهرمان شهر ما (۱۳۴۶) فراری (۱۳۴۶)، قوس قزح (۱۳۴۷)، سرسخت (۱۳۴۷)، سه فراری (۱۳۴۸)، روسپی (۱۳۴۸)، نسل شجاعان (۱۳۴۸)، آخرین مبارزه (۱۳۴۸)، زن وحشی وحشی (۱۳۴۸)، دور دنیا با جیب خالی (۱۳۴۹)، عقاب طلایی (۱۳۴۹)، نامادری (۱۳۴۹)، رام کردن مرد وحشی (۱۳۴۹)، قهرمانان نمی‌میرند (۱۳۴۹)، وحشی جنگل (۱۳۵۰)، ایوا... (۱۳۵۰)، خر دجال (۱۳۵۱)، بالاتر از خطر (تهیه‌کننده، بازیگر– ۱۳۵۱)، گریز از مرگ (۱۳۵۲)، شرور (۱۳۵۲)، نبرد عقابها (۱۳۵۳)، مشکی (۱۳۵۴)، حرفه‌ای (۱۳۵۵)، سیاه‌بخت (۱۳۵۵)، فریاد مجاهد (تهیه‌کننده، بازیگر– ۱۳۵۸)، سرباز اسلام (تهیه‌کننده، بازیگر– ۱۳۵۹)، ملخ‌زدگان (تهیه‌کننده، بازیگر– ۱۳۶۲)، طغیان (تهیه‌کننده، بازیگر– ۱۳۶۴)، دو نیمه سیب (۱۳۷۰)، آبادانی‌ها (۱۳۷۱)، مرد پنجم (۱۳۷۳)، شاخ گاو (۱۳۷۴)، جهنم سبز (۱۳۷۴)، نخل محبت (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

دادشکر، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۶ مهاباد، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران– عروسک گردان– فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: خورشید زیتون دریا (کوتاه– ۱۳۶۱)

عمده‌ی فیلمها:

کارآگاه ۲(۱۳۶۷)، شنگول و منگول (۱۳۶۸)، حرفه‌ای (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

داودنژاد، رضا

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران نام اصلی: رضا

نام خانوادگی اصلی: داودنژاد

سمت (در بخش های): بازیگران،فیلمنامه،کارگردانی، تاریخ تولد: ۱۳۵۹

محل تولد: تهران

ملیت: ایران مدرک تحصیلی: دیپلم

بیوگرافی

فرزند علیرضا داودنژاد (نویسنده و کارگردان).

برادرزاده محمدرضا داودنژاد (بازیگر).

برادر زهرا داودنژاد (بازیگر و منشی صحنه).

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم" بی پناه ("علیرضا داودنژاد) در سال ۱۳۶۵.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۴ چپ دست (آرش معیریان) [بازیگر]

۱۳۸۴ هوو (علیرضا داودنژاد) [بازیگر]

۱۳۸۳ هشت پا (علیرضا داودنژاد) [بازیگر]

۱۳۸۱ ملاقات با طوطی (علیرضا داودنژاد) [دستیار کارگردان]

۱۳۸۰ بانوی کوچک (مهدی صباغ زاده) [بازیگر]

۱۳۸۰ روزگار ما (رخشان بنی اعتماد محسن عبدالوهاب مونا زندی حقیقی) [بازیگر]

۱۳۷۹ بچه های بد (علیرضا داودنژاد) [بازیگر-دستیار کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۷۷ مصائب شیرین (علیرضا داودنژاد) [بازیگر]

چراغ جادو (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۹)

پشت کنکوریها (مجموعه، پریسا بخت آور، ۱۳۸۱)

زندگی به شرط خنده (مهدی مظلومی، ۱۳۸۴)

۱۳۶۵ بی پناه (علیرضا داودنژاد) [بازیگر]

جوایز و انتخابها

>>کاندید لوح زرین بهترین فیلمنامه سال (بچه های بد)

[دوره ۲ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۱]

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

داودنژاد، زهرا

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام اصلی: زهرا

نام خانوادگی اصلی: داودنژاد

سمت (در بخش های): بازیگران،کارگردانی، تاریخ تولد: ۱۳۵۶

محل تولد: تهران

ملیت: ایران مدرک تحصیلی: دیپلم

بیوگرافی

فرزند علیرضا داودنژاد (نویسنده و کارگردان).

برادرزاده محمدرضا داودنژاد (بازیگر).

خواهر رضا داودنژاد (بازیگر).

شروع فعالیت سینمایی با فیلم" عاشقانه ("علیرضا داودنژاد) به عنوان منشی صحنه در سال ۱۳۷۴.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۴ وقتی همه خواب بودند (فریدون حسن پور) [دستیار کارگردان]

۱۳۸۴ گناه من (مهرشاد کارخانی) [منشی صحنه]

۱۳۸۱ دختری در قفس (قدرت الله صلح میرزایی) [دستیار کارگردان]

۱۳۸۱ ملاقات با طوطی (علیرضا داودنژاد) [بازیگر]

۱۳۸۰ بانوی کوچک (مهدی صباغ زاده) [منشی صحنه]

۱۳۷۹ بچه های بد (علیرضا داودنژاد) [بازیگر]

۱۳۷۹ بهشت از آن تو (علیرضا داودنژاد) [منشی صحنه]

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

داودنژاد، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

برادر علی‌رضا داودنژاد (کارگردان)- برنده دیپلم افتخار بهترین بازیگر نقش اول در سیزدهمین جشنواره فیلم فجر (خلع سلاح)

شروع بازیگری: عفریت (نمایش داده نشد- ۱۳۶۱)

عمده‌ی فیلمها:

خانه‌ی عنکبوت (۱۳۶۲)، نیاز (۱۳۷۰)، خلع سلاح (۱۳۷۳)، عاشقانه (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

داورفر، اسماعیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۱ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۳۵، شروع بازیگری: گاو (۱۳۴۸)

عمده‌ی فیلمها:

آقای هالو (۱۳۴۹)، صادق کرده (۱۳۵۱)، سرایدار (۱۳۵۵)، چنین کنند حکایت (کوتاه- ۱۳۵۸)، تاتوره (۱۳۶۲)، وکیل اول (۱۳۶۵)، افسون (۱۳۶۷)، لنگرگاه (۱۳۶۷)، زیر بامهای شهر (۱۳۶۸)، آقای بخشدار (۱۳۷۰)، عیالوار (۱۳۷۱)، روز فرشته (۱۳۷۲)، پادزهر (۱۳۷۲)، حشره‌ی شانس (۱۳۷۳)، روزهای خوب زندگی (۱۳۷۳)، مهریه‌ی بی‌بی (۱۳۷۳)، تعطیلات تابستانی (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

دایی نمایشی، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۴۴ -۱۲۸۷ ق)، هنرمند. تا سال ۱۳۱۵ ق نزد پدرش بود و سپس برای کسب و تجارت به رشت رفت و در آن شهر ساکن شد و با سمت منشیگری به خدمت تجارت خانه‌ی سید علی تبریزی درآمد. از زمانی که میرزا حسن خان ناصر، جمعیت امید ترقی را به عنوا نسختین گروه نمایشی گیلان تشکیل داد، میرزا محمد نیز عضویت آن جمعیت را پذیرفت و وارد کار نمایش شد. وی نخستین کسی بود که در رشت، در محل سرای گلشن، مجلس جشنی به نام مشروطیت برپا کرد. در زمان آمدن هنرپیشه‌های قفقازی به رشت و اجرای نمایشنامه‌ی نادرشاه به روی صحنه آمد. نقش میرزا مهدی خان را اجرا کرد و چون صاحب ذوق و استعداد بود، در کار نمایش مهارت کامل پیدا کرد و کم‌کم معروف به دایی نمایشی شد. بعدها در تشکیل دارالایتام در رشت خدمات موثری کرد. وی در بنیانگذاری و گسترش تئاتر واقع‌گرا و انتقادی در شهرستانها که نوعی مبارزه‌ی با خرافات در میان مردم از طریق تئاتر بود، فعالیت مثمر و پیشرو داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ادبیات نمایشی (۶۷، ۶۵ /۲)، زندگی نامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۹۷/۳)، سیمای هنرمندان (۲۹۲/۱).

درخشانی، سام

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سام درخشانی

بازیگر : (۷)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)

۱ – شکار روباه (۱۳۸۷)

۲ – نطفه شوم (۱۳۸۷)

۳ – شهر آشوب (۱۳۸۴)

۴ – صحنه جرم، ورود ممنوع! (۱۳۸۴)

۵ – جدا افتاده (۱۳۸۳)

۶ – خانه ای در شن (۱۳۸۲)

۷ – دلباخته (۱۳۷۸)

درخشنده، پوران

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام اصلی: پوران

نام خانوادگی اصلی: درخشنده

سمت (در بخش های): بازیگران،تهیه و تولید،فیلمنامه،کارگردانی، تاریخ تولد: ۱۳۲۸

محل تولد: تهران

ملیت: ایران مدرک تحصیلی: فوق دیپلم کارگردانی سینما و تلویزیون

بیوگرافی

فارغ التحصیل کارگردانی از مدرسه عالی تلویزیون و سینما در سال ۱۳۵۱.

فعالیت به عنوان کارگردان فیلم های مستند در تلویزیون مرکز کرمانشاه در سال ۱۳۵۲.

فعالیت به عنوان کارگردان فیلم های مستند در تلویزیون تهران در سال ۱۳۵۴.

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم" خانه آقای حقدوست ("محمود سمیعی) در سال ۱۳۵۹.

برنده دیپلم افتخار از اولین دوره جشنواره جیفونی ایتالیا برای فیلم" رابطه."

برنده لوح زرین بهترین فیلم از ششمین جشنواره فیلم فجر برای فیلم" پرنده کوچک خوشبختی "در سال ۱۳۶۶.

برنده دیپلم افتخار بهترین کارگردانی از ششمین جشنواره فیلم فجر برای فیلم" پرنده کوچک خوشبختی "در سال ۱۳۶۶.

برنده دیپلم افتخار از سومین جشنواره فیلم زنان از آرژانتین برای فیلم های" پرنده کوچک خوشبختی "و" زمان از دست رفته. "

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۵ بچه های ابدی (پوران درخشنده) [کارگردان–فیلمنامه نویس–تهیه کننده]

۱۳۸۴ رویای خیس (پوران درخشنده) [کارگردان–فیلمنامه نویس–تهیه کننده]

۱۳۸۲ شمعی در باد (پوران درخشنده) [کارگردان–فیلمنامه نویس–تهیه کننده]

۱۳۷۷ عشق بدون مرز (پوران درخشنده) [کارگردان–فیلمنامه نویس–تهیه کننده]

۱۳۶۸ عبور از غبار (پوران درخشنده) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۶۸ زمان از دست رفته (پوران درخشنده) [کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]

۱۳۶۶ پرنده کوچک خوشبختی (پوران درخشنده) [کارگردان]

۱۳۶۵ رابطه (پوران درخشنده) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۵۹ خانه آقای حقدوست ( ) [بازیگر]

جوایز و انتخابها

>>برنده لوح زرین جایزه ویژه هیات داوران (پرنده کوچک خوشبختی)

[دوره ۶ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۶]

>>کاندید لوح زرین بهترین کارگردانی (پرنده کوچک خوشبختی)

[دوره ۶ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۶]

>>۱۰ - دهمین فیلم سال (پرنده کوچک خوشبختی)

[دوره ۳ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۶۷]

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

دستگیر، خسرو

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۲ ارومیه، تحصیلات: فوق دیپلم، شروع بازیگری: اتوبوس (۱۳۶۴)

عمده‌ی فیلمها:

میهمانی خصوصی (۱۳۶۵)، ایستگاه (۱۳۶۶)، شکوه زندگی (۱۳۶۶)، گل مریم (۱۳۶۶)، جستجوگر (۱۳۶۸)، ساوالان (۱۳۶۸)، ملک خاتون (۱۳۶۹)، دلاوران کوچه دلگشا (۱۳۷۱)، چشم شیطان (۳۷۲)، دمرل (۱۳۷۲)، رویای نیمه شب تابستان (۱۳۷۳)، آخرین بندر (۱۳۷۳)، عصیان (۱۳۷۳)، سکوت کوهستان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

دفتری، ایران

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

بازیگر.

تولد: ۱۲۸۶، رشت.

درگذشت: ۲ آذر ۱۳۷۴، تهران.

ایران دفتری با حمایت مادرش تا کلاس ششم درس خواند. سپس در مسافرتی که به شمال ایران نمود با ضیاء دفتری ازدواج نمود. ضیاء دفتری از هنرمندان عصر خود بود و چون نمایش «آرشین مالالان» احتیاج به زنی داشت که بتواند در نقش «گل‌چهره» آواز بخواند، ناچار همسر خود را با این که راضی نبود، برای این نقش آماده ساخت. در آن زمان میرسیف‌الدین کرمانشاهی تئاتری به نام هیئت کرمانشاهی در سالن زردشتی ها دایر کرده بود و ایران دفتری با نقش گل‌چهره مورد توجه او واقع شد و به تعلیم وی پرداخت.

ایران دفتری برای اولین بار در نمایشی به نام «رستاخیز» که براساس اپرای میرزاده‌ی عشقی تهیه شده بود، در سال ۱۳۰۷ در رشت روی صحنه رفت و یک سال بعد در نمایش «آرشین مالالان» بازی کرد. دفتری بازیگری در سینما را با فیلم «شیرین و فرهاد» (عبدالحسین سپنتا، هندوستان، ۱۳۱۳) شروع و تا سال ۱۳۴۹ که دچار ضعف بینایی شد در تعداد زیادی فیلم و نمایش، ایفای نقش کرد.

چون هنرستان هنرپیشگی ایجاد شد، از وی برای تدریس در این هنرستان دعوت به عمل آمد. سپس به تئاتر دهقان رفت و بعد همکاری خود را با محمدعلی جعفری با نمایش «آخرین لحظه» شروع نمود و سپس در فیلم «مردی که رنج می‌برد» جعفری نیز شرکت کرد.

در سال ۱۳۲۰ سالن تابستانی تئاتر جامعه‌ی باربد در خیابان شاه‌آباد دایر گردید که دفتری نیز به آن گروه پیوست و در این تئاتر نمایش‌های زیادی را از قبیل، «خاقان می رقصد»، «قائم مقام»، «جان فدای وطن»، «نادرشاه»، «آغا محمدخان قاجار»، «یک شب در حرم ناصرالدین‌شاه» و در تئاتر تهران نمایش‌های «خانواده‌ی فنا شده» و «ایده‌آل عشقی» را بازی کرد.

نمایش «بلبل سرگشته» از مشهورترین نمایش‌هایی است که او بازی کرد. کارهای سینمایی خود را با فیلم «شکار خانگی» شروع کرد و سپس در «پریچهر» و بعد در «عروس کدومه» ایفای نقش نمود.

پس از سال ۱۳۴۹ و در پی توصیه‌ی پزشکان که دیگر نباید در مقابل نورافکن‌ها قرار بگیرد و عمل جراحی که بر روی چشمش صورت گرفت بینایی‌اش باز هم کاهش یافت، تنها در چند فیلم ظاهر شد و از سال ۱۳۵۱ به کلی کناره‌گیری کرد. وی در زمان فعالیت هنریش در نمایش‌های تلویزیونی و رادیویی نیز بازی کرد.

جوایزی که وی از آن خود کرده است به این شرح است: جایزی هنرپیشگی از وزارت معارف، اوقاف و صنایع مستظرفه (۱۳۳۲)؛ جایزه‌ی بهترین بازیگر نقش دوم، جایزه‌ی سپاس تهران (۱۳۴۸)؛ دریافت لوح تقدیر از سوی خانه‌ی سینما برای ارج نهادن به وی (از وی به عنوان مادر سینمای ایران یاد شد) (۱۳۷۴)؛ برنده‌ی جایزه‌ی برتر در مراسم اهدای برگزیدگان هیئت داوری خانه‌ی سینما از میان آثار سیزدهمین جشنواره‌ی فجر.

نمایش‌هایی که ایران دفتری در آنها ایفای نقش کرده است، عبارتند از :«شیرین و فرهاد»، «ایده‌ال عشقی»، «آخرین لحظه»، «نادرشاه»، «یک شب در حرم ناصرالدین‌شاه»، «خانواده‌ی فنا شده»، «جان فدای وطن»، «خاقان می رقصد»، «آغا محمدخان قاجار»، «حافظ»، «بلبل سرگشته».

اسامی عمده فیلم‌های وی در آنها نقش بازی کرده است، به این ترتیب است: «شکار خانگی» (۱۳۳۰)؛ «پریچهر» (۱۳۳۰)؛ «خواب های طلائی» (۱۳۳۰)؛ «برای تو» (۱۳۳۴)؛ «مردی که رنج می برد» (۱۳۳۴)؛ «عروس کدومه» (۱۳۳۸)؛ «عروس دریا» (۱۳۳۴)؛ «خداحافظ تهران» (۱۳۴۵)؛ «زیر گنبد کبود» (۱۳۴۶)؛ «روزهای تاریک یک مادر» (۱۳۴۶)؛ «سر مازندران» (۱۳۴۷)؛ «قیصر» (۱۳۴۸)؛ «سکه شانس» (۱۳۴۹)؛ «قهرمانان» (مشترک با آمریکا، ۱۳۴۹)؛ «قلاب» (۱۳۵۰)؛ «ایوب» (۱۳۵۰)؛ «نانجیب» (۱۳۵۱)؛ «گذر اکبر» (۱۳۵۱)؛ «دختر چوپان»، «لیلی و مجنون»، «عشق مادر».

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

دلشکیب، حمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۵ تبریز، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۴۶، بازی در تئاتر از ۱۳۲۱، شروع بازیگری: تازه عروس (۱۳۵۶)

عمده‌ی فیلمها:

طغیانگر (۱۳۵۷)، گدای اشرافزاده (۱۳۵۸)، پرواز به سوی مینو (۱۳۵۸)، آفتاب‌نشینها (۱۳۶۰)، بازجوئی یک جنایت (۱۳۶۲)، پرونده (۱۳۶۲)، آن سفر کرده (۱۳۶۳)، گلهای داودی (۱۳۶۳)، تنوره دیو (۱۳۶۴)، مدار بسته (۱۳۶۴)، زائر خلف (نمایش داده نشد- ۱۳۶۴)، تیغ و ابریشم (۱۳۶۵)، تصویر آخر (۱۳۶۵)، جنگلبان (۱۳۶۶)، جمیل (۱۳۶۶)، دو فیلم با یک بلیط (۱۳۶۹)، راه افتخار (۱۳۷۲)، مرد نامرئی (۱۳۷۳)، فرار (۱۳۷۴)، سایه به سایه (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

دودکار، اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تحصیلات: سیکل، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: کمال‌الملک (۱۳۶۲)

عمده‌ی فیلمها:

جنجال بزرگ (۱۳۶۳)، مردی که زیاد می‌دانست (۱۳۶۳)، اتوبوس (۱۳۶۴)، مردی که موش شد (۱۳۶۴)، باشو غریبه کوچک (۱۳۶۵)، شبح کژدم (۱۳۶۵)، در انتظار شیطان (۱۶۶)، شاید وقتی دیگر (۱۳۶۶)، گلنار (۱۳۶۷)، طوبی (۳۶۷)، گراند سینما (۱۳۶۷)، تا مرز دیدار (۱۳۶۸)، بازی تمام شد (۱۳۶۸)، دل نمک (۱۳۶۸)، رانده شده (۱۳۶۸)، شهر خاکستری (۱۳۶۹)، رنو تهران ۲۹(۱۳۶۹)، آپارتمان شماره ۱۳(۱۳۶۹)، آقای بخشدار (۱۳۷۰)، دو نفر و نصفی (۱۳۷۰)، سیرک بزرگ (۱۳۷۰)، مدرسه‌ی پیرمردها (۱۳۷۰)، دلاوران کوچه دلگشا (۱۳۷۱)، عیالوار (۱۳۷۱)، ترانزیت (۱۳۷۲)، چشم شیطان (۱۳۷۲)، دمرل (۱۳۷۲)، مرد آفتابی (۱۳۷۴)، روز دیدار (۱۳۷۴)، تعطیلات تابستانی (۱۳۷۴)، پاکباخته (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

دولتشاهی، سحر

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام : سحر دولتشاهی

تاریخ تولد : ۱۳۵۸

محل تولد: تهران سحر دولتشاهی فارغ‌التحصیل ادبیات نمایشی و مترجمی زبان فرانسه. پیش از آن هم «مهندسی شیمی» را نیمه‌کاره رها کرده است . وی همسر رامبد جوان (بازیگر و کارگردان) است .

فیلم ها :

۱ – طلا و مس (۱۳۸۷)

۲ – فرزند صبح (۱۳۸۷)

۳ – وقتی همه خوابیم (۱۳۸۷)

۴ – زخم شانه حوا (۱۳۸۶)

۵ – میم مثل مادر (۱۳۸۵)

۶ – چهارشنبه سوری (۱۳۸۴) سریال ها :

کتاب فروشی هدهد(۱۳۸۶)

مسافران (۱۳۸۸)

دهقان ،شقایق

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

من در روز چهارم اسفند ماه سال ۱۳۵۷ درست سه ماه قبل از اینکه برای اولین بار سوار هوا پیما بشم, در یکی از شهر های کوچک دانشجوی آلمان به اسم لان گسین به دنیا آمدم و بعد از سه ماه در لوایل سال ۱۳۵۸ که مصادف شد با اتمام تحصیلات پدرم, وقوع انقلاب, آغاز دلتنگی های مادرم و هفت ساله شده خواهر بزرگم ما به کشور بازگشتیم و به دلیل کار پدرم به مدت ۶ سال در شمال کشور ساکن شدیم و من , خواهر بزرگترم و خواهر و برادر کوچکترم که در همان شهر های شمال کشور به دنیا آمدند و به خوانواده ما پیوستند دوران کودکیمان را تا قبل از مدرسه رفتن من در فضایی خوش و آرام گذراندیم و بعد از ۶ سال, خانواده ۶ نفری ما به تهران آمد و در تهران ساکن شد و من به مدرسه رفتم . سالهای بین اول ابتدایی تا گرفتن دیپلم ساده ترین, سطحی ترین و بی دغدغه ترین سالهای زندگی من بود . بدون هیچ اوج و فرودی. مثل یک شاگرد خوب, مودب و سر به زیر و هیجان انگیز ترین قسمت سالهای تحصیلی من شرکت در برنامه های ورزشی و فرهنگی بین مدارس بود!

تا اینکه در تابستان سال ۱۳۷۴ زمانی که هفده سالم بود برای گذراندن اوقات فراغت در یکی از کلاسهای عروسک گردانی فرهنگسرای امیر کبیر ثبت نام کردم و با فضای تازه ای آشنا شدم که خیلی لذت بخش تر از فضای یکنواخت , تکراری و بی هیجانی بود که تا آن زمان داشتم .فضایی که آدم را وادار به فکر کردن و ایجاد خلاقیت می کرد و دو سال بعد, همزمان با امتحانات نهایی سال چهارم دبیرستان از طرف معلمی که در آن کلاس با هم آشنا شده بودیم به یک گروه تئاتر عروسکی که برای جشنواره عروسکی آماده می شدند معرفی شدم و آغاز به کار کردم .

صحنه, اجرا و تماشاچی بی نظیر بود . کار کردن با عروسکهای نمایشی رو دوست داشتم . بنابراین به دیپلم ریاضی که گرفته بودم هیچ اهمیتی ندادم و تصمیم گرفتم با تمام تلاشم به این رشته ادامه بدم . اما آن اجرا . اولین و آخرین تجربه تئاتر عروسکی من شد . از طریق یکی از همان همکارهای گروه تئاتر عروسکی به خانم گلچهره سجادیه که مشغول تشکیل یک گروه تئاتر بود و اجرای نمایش بود معرفی شدم و همکاریم با آن گروه شروع کردم .

فضایی جدی تر , سنگین تر , پیچیده تر و عجیب , خیلی عجیب . سه ماه تمرین و دوماه اجرا .

پنج ماه کار کردن با یک گروه حرفه ای تئاتر باعث شد تا پیش خودم قسم بخورم که تا آخر عمرم به کار تئاتر ادامه می دهم و همزمان و بازهم طریق یکی از همکاران همان تئاتر عروسکی به یکی از تهیه کننده های گروه کودک تلویزیون معرفی شدم و کار نوشتن من آن برنامه را هم شروع کردم و پیش خودم فکر کردم خب می توانم هر دو کار را با هم انجام بدهم . بازی در تئاتر و نوشتن برای تلویزیون . اما بازی در سریالهای تلویزیونی , هرگز !

طولی نکشید که یکی از همان کارگردانهای گروه کودک تلویزیون , اجرای من را در آن نمایش دید و به من پیشنهاد بازی در سریالش را داد و من بعد از دو هفته تردید پذیرفتم !

کارم را در تلویزیون با فعالیت در گروه کودک آغاز کردم و شدم عضو جدایی نا پذیر خانواده تلویزیونی ها . در این بین در دو کار سینمایی هم بازی کردم زیر نور ماه و نقش کوتاهی در فیلم سیندرلا و بعد بلافاصله به آغوش تلویزیون بازگشتم .

زندگی در کنار خانواده ای که بسیار زیاد دوستشان داشتم و شغلی که با اشتیاق و علاقه دنبال می کردم به بهترین نحو می گذشت .

تا اینکه در پائیز سال ۱۳۸۱ اتفاق عجیبی افتاد . بستن یک قرار داد جدید و بازی در سریال طنز هر شبی به اسم" پاورچین "و آشنا شدن با .....

از قبل می شناختمش, دو سه سالی بود . اولین آشنائیمان در یک برنامه ترکیبی بود به اسم گلخونه برای شبکه جام جم . سه سال قبل از پاورچین و بعد از آن چند کار نصفه و نیمه که هیچکدام به مرحله تولید و پخش نرسید .

اما این بار فرق می کرد .

مهراب قاسم خانی . همکار خوب و خوش اخلاق و صمیمی من . دیگر فقط یک همکار نبود . خیلی عجیب بود یه حس عجیب ... یه حسی مثل تفاهم و همفکری و اشتراک .

الان هم که چند ماه از زندگی مشترک من با آن همکار خوب و خوش اخلاق و صمیمی می گذرد . بار ها شده که خاطراتمان را با هم مرور کردیم و هر دوی ما حداقل از طرف خودم می گویم . خدا را شکر می کنم که همه خوشبختیهای دنیا را یک جا به من هدیه کرده است .

دهقان سنگستانی، قاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر.

تولد: ۱۳۳۷.

درگذشت: ۱۴ شهریور ۱۳۷۴، یزد.

قاسم دهقان سنگستانی، طراح صحنه، مشاور نظامی و بازیگر مجموعه‌ی تلویزیونی «قطعه‌ای از بهشت» چهاردهم شهریور ۱۳۷۴ در یزد حین بازی در آخرین نمایش بر اثر انفجار مین درگذشت. دهقان یکی از سه سرباز گارد پادگان قصر بود که روز هفدهم شهریور ۱۳۵۷، برای تن ندادن به کشتار مردم در خیابان، با سلاح خود فرار کردند و یکی از آنها به شهادت رسید. امیر قویدل فیلم «خونبارش» را براساس این ماجرا در سال ۱۳۵۹ ساخت که دهقان در نقش خودش ظاهر شد. او با آغاز جنگ، به جبهه‌های جنگ

رفت و بـا تشـکیل گروه «روایت فتـح» از اولین کسانی بود که همراه با سـید مرتضـی آوینی و دیگران به ثبت وقایع جنگ پرداخت. دهقان به دلیل آشنایی با مناطق جنگی به کسانی که برای ثبت تصویر به جبهه‌ها می‌آمدند کمک می‌کرد و بارها همراه با گروه‌های مختلف به مناطق جنگی اعزام شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

دهقان، جعفر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۹ تهران، تحصـیلات: دیپلم فنی و حرفه‌ای، شـروع کار از حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات، برنـده‌ی سـیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش دوم در دوازدهمین جشنواره‌ی فجر (حماسه‌ی مجنون)، شروع بازیگری: توجیه (۱۳۶۰).

عمده‌ی فیلمها:

مرگ دیگری (۱۳۶۱)، عقود(۱۳۶۳)، بلمی به سوی ساحـل (۱۳۶۴)، تیرباران (۱۳۶۵)، دستفروش (۱۳۶۵)، پرواز در شب (۱۳۶۵)، بحران (۱۳۶۶)، هراس (۱۳۶۶)، لحظـه‌ی موعـود (کوتـاه- ۱۳۶۷)، طلوع خورشـید (کوتـاه- مـدیر تولیـد- ۱۳۶۸)، تعقیب سـایه‌ها (۱۳۶۹)، عملیات کرکوک (۱۳۷۰)، زیر آسمان (۱۳۷۱)، صلیب طلایی (۱۳۷۱)، حماسه‌ی مجنون (۱۳۷۲)، حمله به اچ ۳(۱۳۷۳)، بوی پیرهن یوسف (۱۳۷۴)، جهنم سبز (۱۳۷۴)، هفت گذرگاه (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

دهقان‌نسب، حبیب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۸ شـیراز، تحصـیلات: فارغ‌التحصیل بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای زیبای تهران، فعالیت در رادیو از ۱۳۴۵، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۴۹، بازی در تئاتر از ۱۳۴۷، شروع بازیگری: شرایط عینی (۱۳۶۶)

عمده‌ی فیلمها:

مستاجر (۱۳۷۱)، عبور از تله (۱۳۷۲)، نجات یافتگان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

دهکردی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۴ شـهرکرد، تحصـیلات: دانشجوی رشـته‌ی بازیگری از دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۷۴،

شروع بازیگری: از کرخه تا راین (۱۳۷۱)

عمده‌ی فیلمها:

روز شیطان (۱۳۷۳)، براده‌های خورشید (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

دیبائیان، هوشنگ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۶ تهران، نام اصلی: غلامرضا دیبائیان، تحصیلات: دیپلم فنی، شروع بازیگری: سفیر (۱۳۶۰)

عمده‌ی فیلمها:

محموله (۱۳۶۶)، کشتی آنجلیکا (۱۳۶۷)، پرواز را به خاطر بسپار (۱۳۷۱)، آخرین بندر (۱۳۷۳)، روز دیدنی (۱۳۷۳)، می‌خواهم زنده بمانم (۱۳۷۳)، دشمن (۱۳۷۴)، قانون (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

دیرباز،کامبیز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد ۱۳۵۴ تهران

مدرک تحصیلی: لیسانس بازیگری از دانشکده هنرهای دانشگاه آزاد اسلامی

آغاز فعالیت هنری از سال ۱۳۷۶ با حضور در تئاتر سیاوش خوانی

آغاز فعالیت سینمایی: دختران انتظار (رحمان رضایی، ۱۳۷۸)

....

مصاحبه با کامبیز دیرباز:

محدثه واعظی پور:کامبیز دیرباز بازیگری سینما را با نقش‌های کوتاهی در «دختران انتظار» و «نغمه» شروع کرد.بازی در «دوئل» و دریافت سیمرغ بلورین آغاز یک جریان تازه در کارنامه حرفه‌ای این بازیگر بود. دیرباز پس از «دوئل» در فیلم‌های «گرداب»، «به نام پدر»، «مقلد شیطان»، «سرگیجه» و «اخراجی‌ها» بازی کرد. این گفت‌وگو به بهانه اکران «اخراجی‌ها» فیلمی که دیرباز در آن نقش مجید سوزوکی شخصیت اصلی را بازی کرده انجام شده در روزهای پایانی سال ۸۵ که دیرباز مشغله‌های زیادی داشت. چند روز را سر صحنه مجموعه «در چشم باد» در شمال کشور می‌گذراند و چند روز به تهران می‌آمد تا به ضبط برنامه نوروزی‌اش در رادیو برسد.

بعد از «دوئل» و گرفتن سیمرغ چه اتفاقی افتاد؟ به نظر می‌رسد کامبیز دیرباز کاملاً حرفه‌ای با موضوع برخورد کرده، احساساتی

نشده و فقط به فکر بازی در نقش اول نبوده. در عین حال که به تنوع انتخاب‌هایش هم اهمیت داده.

قطعاً اینها که گفتید در ذهن من بوده، البته چقدر به این ایده‌آل نزدیک شده‌ام، بحث دیگری است. بعد از «دوئل» و گرفتن سیمرغ بلورین و پخش «تب سرد» پیشنهادهای زیادی داشتم. تا جایی که توانستم سعی کردم به متن اهمیت بدهم و به اینکه پیشنهاد در مدیوم سینماست یا تلویزیون کمتر توجه کردم. سعی کردم به عنوان یک مخاطب با پیشنهادهایم برخورد کنم، خیلی حسی انتخاب کردم و پیشنهادهایی را پذیرفتم که دوستشان داشتم. همین حساسیت‌ها باعث شد ۱۴ ماه هیچ کاری را قبول نکنم تا «به نام پدر».

کار با حاتمی کیا برایتان مهم بود؟

در کنار همکاری با آقای حاتمی کیا که مهم بود، نقش و فیلمنامه را هم دوست داشتم.

نقش هم با کارهای قبلی‌تان متفاوت بود.

بله. میثم با پیمان در «تب سرد» ویحیی در «دوئل» خیلی تفاوت داشت. من هم تمام انرژی‌ام را گذاشتم که این تفاوت‌ها به چشم بیاید.

پروژه «در چشم باد» بعد از «به نام پدر» پیشنهاد شد؟

بله. «در چشم باد» یک کار ویژه و متفاوت تلویزیونی است. نقشی را که در این مجموعه بازی می کنم خیلی دوست دارم.

در این مدت به نظر می‌رسد تعمداً نخواسته‌اید کار تلویزیونی قبول کنید؟

اگر «در چشم باد» را جزو مجموعه‌های مرسوم تلویزیون حساب نکنیم، ۳ سال است که در مجموعه‌ای بازی نکرده‌ام. با وجودی که به متن فیلمنامه اهمیت می‌دهم اما در انتخاب‌هایم سعی کردم نگاهم به سینما باشد.

در این فاصله در نمایش «یک زن، یک مرد» هم روی صحنه رفتید. آزیتا حاجیان درباره انتخاب شما درست عمل کرد. ویژگی‌های چهره‌تان طوری است که هم برای بازی در نقش مثبت مناسب هستید، هم منفی و یکی از بازی‌های خوبتان را در قالب یک شخصیت کاملاً خبیث در این نمایش دیدیم.

خیلی وقت بود روی صحنه نرفته بودم و خیلی خوشحالم که با آن نقش، دوباره به تئاتر برگشتم. بازی در نقشی با این میزان جذابیت یک تمرین فوق‌العاده بود. یک نکته دیگر که در این نمایش برایم اهمیت دارد، استقبالی است که از آن شد. کار ما بدون مخاطب بی‌معنی است، دوست ندارم فقط برای دلم بازی کنم.

در «به نام پدر» با آزیتا حاجیان هم‌بازی بودید. احتمالاً به همین دلیل برای بازی در این نمایش انتخاب شدید.

تجربه مشترکی که در «به نام پدر» داشتیم در انتخاب من تاثیر داشت. خانم حاجیان بازیگردان آن فیلم بود و احتمالاً شناختی که از جنس بازی من داشته باعث شده من را انتخاب کند.

گفتید که مخاطب خیلی برایتان اهمیت دارد. اگر پیشنهاد بازی در فیلمی داشته باشید که در چند جشنواره داخلی و خارجی نمایش داده شود اما اکران عمومی گسترده نداشته باشد، رد می کنید؟

اگر یک فیلم اکران محدود داشته باشد به معنی این نیست که مخاطب ندارد. بعضی فیلم‌ها، اصلاً مخاطب ندارند حتی اگر در تعداد زیادی سینما روی پرده بروند. فیلم‌هایی که جنبه هنری و فرهنگی بیشتری دارند هم مخاطب دارند و بازی کردن در آنها، تجربه خوبی است. همان‌طور که گفتم فیلمنامه و نقش برای من اهمیت زیادی دارد. وقتی فیلمنامه‌ای را می‌خوانم تقریباً می‌توانم تشخیص بدهم که مخاطب چگونه با آن برخورد می کند. در این مدت در یک فیلم کوتاه هم بازی کردم. این فیلم‌ها مخاطب کمتری نسبت به فیلم‌های سینمایی دارد، اگر برای من فقط مخاطب انبوه مهم بود در چنین فیلمی بازی نمی کردم اما این تجربه‌ها هم مخاطب خاص خودش را دارد و این مخاطب برای من مهم است.

مسعود ده‌نمکی سوابق سیاسی روشنی دارد. از همکاری با او و داوری‌هایی که ممکن بود درباره شما و فیلم «اخراجی‌ها» بشود،

نترسیدید؟

دیدگاه و سوابق سیاسی آقای ده‌نمکی به خودشان مربوط است. من از زمانی که با او آشنا شدم به عنوان یک کارگردان به او نگاه کردم و او هم من را به عنوان بازیگر فیلمش پذیرفت، رابطه‌ای کاملاً حرفه‌ای بین ما حاکم بود.

در این مدت با کارگردان‌هایی کار کرده‌اید که اولین فیلمشان را می‌سازند. اعتماد کردن به قابلیت‌های این کارگردان‌ها آسان است؟ ده‌نمکی البته دو فیلم مستند ساخته، آنها را دیده بودید؟

در مقطعی کارگردانی به من اعتماد کرده و فرصت داده در فیلمی مثل «دوئل» برای اولین‌بار به طور جدی خود را محک بزنم. این اعتماد را من به عنوان بازیگر به بعضی فیلمسازها داده‌ام و هیچ‌وقت فکر نکرده‌ام نباید با یک کارگردان فیلم اولی همکاری کرد. در مورد آقای ده‌نمکی هم دو فیلم مستند از او دیده بودم. «فقر و فحشا» به نظرم فیلم جسورانه و متفاوتی است. در همان مستندها هم می‌توان استعداد آقای ده‌نمکی در فیلمسازی را تشخیص داد. در کنار اینها تیمی که قرار بود در ساخت «اخراجی‌ها» او را کمک کند، تیمی حرفه‌ای بود و من می‌دانستم نتیجه همکاری این گروه اگر شاهکار نشود، کار قابل دفاعی می‌شود.

کسی توصیه نکرد با ده‌نمکی همکاری نکنید؟

نه. اصلاً. واقعاً کسی چنین توصیه‌ای نکرد.

مجید سوزوکی کاراکتری است که ده‌نمکی او را دیده، یک کاراکتر واقعی که وجود داشته. بازی در چنین نقشی جذابیت خاصی دارد؟

آقای ده‌نمکی عکس او را به من نشان داد، خاطرات مختلفی از او برایم تعریف کرد که شناخت من را از این کاراکتر بیشتر می‌کرد. مجید، جوانی است با ذهنیت مثبت، کم‌حرف و جدی. تلاش من و آقای ده‌نمکی این بود تا تصویری که از مجید سوزوکی ارائه می‌دهیم واقعاً به او نزدیک باشد.

این شباهت‌ها در ویژگی‌های ظاهری هم رعایت شد؟ یعنی نوع لباس پوشیدن و گریم شما قرار است مجید سوزوکی واقعی را تداعی کند.

نوع لباس پوشیدن، شکل گریم، انگشترهایی که در دست من است و حتی استفاده از تکیه‌کلام ما چاکریم در جهت نزدیک شدن به آن شخصیت بود. شخصیتی که می‌خواستیم دوباره او را زنده کنیم.

جدیتی که در بازی شما می‌بینیم دقیقاً خواسته ده‌نمکی بود؟ این جدیت که در رفتار مجید هست، جنس شوخی‌ها و نوع متلک‌ها او را کاملاً از دوستانش متفاوت کرده.

از قبل رویش فکر کرده بودیم و خواسته آقای ده‌نمکی بود. دوستان مجید به جز مصطفی که سینه‌سوخته و از همه بزرگ‌تر است، بقیه اهل فکر کردن نیستند، آنها اول عمل می‌کنند بعد فکر می‌کنند (می‌خندد) اما مجید سوزوکی با بقیه فرق دارد. در این گروه، فقط او هدف دارد و به همین دلیل، از بقیه متفاوت است.

مرگ مجید در پایان فیلم، قابل پیش‌بینی و کلیشه‌ای است. هر چند ده‌نمکی سعی کرده روی تحول مجید خیلی تاکید نکند.

مرگ مجید باید اتفاق می‌افتاد. در دنیای واقعی هم مجید سوزوکی در جبهه شهید شد و این فیلم بخشی از زندگی او را به تصویر می‌کشد. همان بخشی که با مرگش به پایان می‌رسد.

در واقعیت هم مجید سوزوکی همین مدت در جبهه بوده و در همین فاصله زمانی شهید شده؟

بله، مجید سوزوکی می‌آید که در جبهه گشتی بزند و بعد برگردد که شهید می‌شود.

تحول مجید برای شما قابل قبول است؟

به نظر من تحول باسمه‌ای در فیلم نمی‌بینیم. زمانی که فیلمنامه را می‌خواندم آرزو می‌کردم مجید در پایان متحول نشود. اگر می‌شد

این نقش را بازی نمی‌کردم. وقتی فیلمنامه به آخر رسید خیلی خوشحال بودم که تحول باسمه‌ای اتفاق نیفتاد و مجید در لحظات آخر زندگی هم مرام خودش را دارد. اگر تحولی در مجید می‌بینیم از جنس خود اوست.

فکر می‌کردید برای بازی در نقش مجید سوزوکی نامزد سیمرغ بشوید؟

موقع فیلمبرداری نمی‌شود به این چیزها فکر کرد. موقع بازی در این نقش اصلاً به این بخش از ماجرا فکر نمی‌کردم.

یعنی اصلاً گرفتن سیمرغ یا نامزد شدن در جشنواره اهمیتی ندارد؟

مگر می‌شود اهمیت نداشته باشد. دیده شدن بازی‌ام در جشنواره و بعد از آن خیلی مهم است. درباره «اخراجی‌ها» این اتفاق افتاد و من حس کردم که مردم بازی من را دیده‌اند. اگر نامزد می‌شدم یا جایزه می‌گرفتم این شیرینی بیشتر می‌شد ولی برای من که یک بار سیمرغ بلورین گرفته‌ام، نظر مردم و استقبال آنها اهمیت بیشتری پیدا کرده است.

این روزها مشغول اجرای یک برنامه در رادیو هستید. اولین بار است که در رادیو فعالیت می‌کنید؟

اجرای یک برنامه سینمایی را برعهده دارم. با برگزیدگان سینمای ایران در سال ۸۵ صحبت می‌کنیم. این روزها مشغول ضبط برنامه هستیم و از فروردین‌ماه پخش برنامه شروع می‌شود. خوشبختانه اولین تجربه‌ام در رادیو، اجرای یک برنامه سینمایی است که در سرتاسر ایران پخش می‌شود.

به نظر می‌رسد به بازیگر محبوب کارگردان‌های سینمای جنگ تبدیل شده‌اید؟

(می‌خندد) «به نام پدر» فیلم جنگی نبود.

حاتمی‌کیا بیشتر در حوزه سینمای جنگ فعالیت کرده.

به هر حال فیلمنامه خوب معیار انتخاب من است. اگر باز هم در این حوزه پیشنهادهایی بشود می‌پذیرم.

«اخراجی‌ها» جزو فیلم‌هایی است که دوستش دارید؟

من همه فیلم‌هایی که بازی کرده‌ام، دوست دارم. خوشحالم که «اخراجی‌ها» فیلمی است که هم من آن را دوست دارم، هم مردم.

به اندازه «دوئل» آن را دوست دارید؟

«دوئل» برای من یک قصه دیگر دارد و آغاز یک جریان است و با دیگر تجربه‌هایم قابل مقایسه نیست

مجموعه آثار:

- دختران انتظار (رحمان رضایی، ۱۳۷۸)
- نغمه (ابوالقاسم طالبی، ۱۳۸۱)
- دوئل (احمدرضا درویش، ۱۳۸۲)
- گرداب (حسن هدایت، ۱۳۸۴)
- به نام پدر (ابراهیم حاتمی کیا، ۱۳۸۴)
- سرگیجه (محمد زرین دست، ۱۳۸۴)
- اخراجی ها (مسعود ده نمکی، ۱۳۸۵)
- انعکاس (رضا کریمی، ۱۳۸۶) مجموعه های تلویزیونی:
- تب سرد (علیرضا افخمی، ۱۳۸۳)
- در چشم باد (مسعود جعفری جوزانی، ۱۳۸۴)

....

جشنواره ها و جوایز:

– برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد از بیست و دومین جشنواره فیلم فجر برای بازی در فیلم دوئل – ۱۳۸۲

– کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد از بیست و چهارمین جشنواره فیلم فجر برای بازی در فیلم به نام پدر – ۱۳۸۴

– کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد از نهمین جشن خانه سینما برای بازی در فیلم دوئل –

دینی، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۲ کردستان، تحصیلات: فوق دیپلم نظامی، فعالیت در تلویزیون– شروع فعالیت از سریال آئینه‌ی عبرت، شروع بازیگری: آذرخش (۱۳۷۱)

عمده‌ی فیلمها:

تابع قانون (۱۳۷۲)، مجازات (۱۳۷۳)، حامی (۱۳۷۳)، نخل محبت (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

راد، ایرج

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۴ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر از دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر از دانشگاه کاردیف انگلستان، فعالیت در تلویزیون، بازی و کارگردانی تئاتر از ۱۳۴۱، شروع بازیگری: پستچی (۱۳۵۱)

عمده‌ی فیلمها:

بنگاه تاترال (نمایش داده نشد– ۱۳۵۶)، دایره‌ی مینا (۱۳۵۷)، گردباد (۱۳۶۴)، اجاره‌نشینها (۱۳۶۵)، ویزا (۱۳۶۶)، جعفرخان از فرنگ برگشته (۱۳۶۶)، طوبی (۱۳۶۷)، چون ابر در بهاران (۱۳۶۹)، نصف جهان (۱۳۷۱)، سهراب تا سهراب (۱۳۷۲)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

راد، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۶ تبریز، نام اصلی: محمدرضا راد، تحصیلات: ششم ابتدایی، شروع بازیگری: سفیر (۱۳۶۰)

عمده‌ی فیلمها:

میرزا کوچک خان (۱۳۶۳)، سردار جنگل (۱۳۶۳)، دوله تو (۱۳۶۳)، پلاک (۱۳۶۴)، کانی مانگا (۱۳۶۶)، ترن (۱۳۶۶)، دلار

(۱۳۶۷)، هی جـو (۱۳۶۷)، روز باشـکوه (۱۳۶۷)، مرگ پلنـگ (۱۳۶۸)، جسـتجوگر (۱۳۶۸)، خـط آتش (۱۳۷۳)، سـایه به سایه (۱۳۷۳)،

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رادان،بهرام

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: بهرام

نام خانوادگی اصلی: رادان

سمت (در بخش های): بازیگران،

....

تاریخ تولد: ۱۳۵۸

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

....

مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل مدیریت بازرگانی

فارغ التحصیل مدیریت بازرگانی.

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم" شور عشق ("نادر مقدس) در سال ۱۳۷۸.

در سال ۱۳۷۸ در آموزشگاه هیوا فیلم بازیگری را آموخت.

در اولین حضور سینمایی تنها به واسطه چهره اش شناخته شد": شور عشق ("نادر مقدس).

اما فیلم به فیلم به دانش سینمایی خود افزود و توانست فوت و فن بازیگری را بیاموزد تا اینکه در چهارمین نقش آفرینی اش کاندید دریافت تندیس بهترین بازیگر نقش اول مرد در پنجمین جشن خانه سینما شد": آواز قو ("سعید اسدی).

دو سال بعد در بیست و دومین جشنواره فیلم فجر سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول را تصاحب کرد": شمعی در باد ("پوران درخشنده).

رادش ،نصرالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

در ۱۲ آذرماه در آبادان به دنیا آمد، اما پس از این‌که به تهران آمد، به دنیای بازیگری روی آورد و هم‌اکنون ساکن تهران و

شهرك اكباتان است، جوانی كه اواخر ۷۳ با بازی در مجموعه ساعت خوش، یک شبه راه صد ساله پیمود، در سال‌های اخیر كمتر از او نقشی دیدیم، اما یكبار دیگر مهران مدیری به سراغ او رفت و او را به باغ مظفر دعوت كرد، صحبت از نصرا... رادش است، آخرین گفته‌های او را بخوانید بازیگری كه هنوز نقش زیبای او در«روزگار جوانی» در ذهن‌ها نقش بسته است.

●این لهجه یک پیرمرد بود كه چون نوكر خان‌مظفر است كمی بدون داشتن اعتماد به نفس صحبت می‌كند. «حیف نان» لهجه‌ای كودكانه دارد كه البته با كمک گرفتن از تجربه آقای مدیری این لهجه تندتر و یا كندتر می‌شد ●. فكر می‌كنم، حیف نان خوب كار شد و درخدمت داستان شیرین كار می‌كرد و با مردم انس گرفته است ●. شروع كار هنری‌ام با همكاری مهران مدیری رقم خورد. بعد از پرواز ۵۷ و ساعت خوش سومین همكاری‌ام با ایشان است ●. بله همانطور كه گفتید شروع كار من در تلویزیون با آقای مدیری بوده، ساعت خوش تجربه‌ای جالب بود ●. تاكنون كه با مردم عادی و همچنین مخاطبین مجموعه‌های طنز برخورد داشته‌ام، متوجه شدم كه «حیف نان» جای خودش را در بین مردم باز كرده است ●. تكه كلام كه نمی‌شود گفت ولی «حیف نان» همیشه مواظب اطرافیانش است و چیزهایی را بر می‌دارد كه IQ اطرافیان را تخمین بزند.

●به خاطر بعضی از دلایل شخصی كه مربوط به خودم است مدتی است كم‌كار شده‌ام و مشغول كارهایی غیر از كارهای به اصطلاح هنری هستم. تا حدودی از این طریق كسب درآمد می‌كنم ●. من یک دوره دو ساله را در این زمینه می‌گذرانم. از سال ۶۸ تا ۷۰ در فرهنگسرای نیاوران تئاتر كار كردم، فوق دیپلم تئاتر را هم گرفتم كه آقای مدیری من را انتخاب كردند و شروع به همكاری كردیم.

●بازیگری همانند بازی بچه‌هاست، سرگرمی زیبا و شیرین ●. مردم به هر حال مرا با طنز دیده‌اند با طنز همراه بودم، اما اگر پیشنهاد بازی در فیلم‌ها و یا مجموعه‌های جدی را هم داشته باشم می‌پذیرم و مطمئن هستم كه از عهده‌اش برخواهم آمد ●. رسم بازیگری همین است، اما خب به هر حال تاكنون طنز كار كردم و به قول شما اكثریت مرا با نام طنز می‌شناسند.

●همه مردم كره زمین را دوست دارم محبتی را كه مردم به من هدیه می‌كنند دوست‌داشتنی‌ترین مورد زندگی‌ام تاكنون بوده●. برخورد مردم عالی است، مردم هنرمندان را دوست دارند، البته اگر بشود نام هنرمند را روی خود بگذاریم ●. سكانس آغازین قصه سكانسی بود كه حیف نان همراه كامران وارد خانه می‌شوند و حیف نان لباس تن كامران می‌كند و آماده‌اش می‌كند.این سكانس بیشتر به دلم نشست ●. می‌گوید: خبرنگاری شغل پردردسری است، واقعا كار كردن در این رشته را دوست دارید ●؟ درست می‌گویید، تحركم كم شده، كم‌كار شدم اما سعی می‌كنم درستش كنم، ان‌شاءا... تا چند وقت دیگر همان نصرا... رادش پركار خواهم شد ●. رادش بی ریا «حیف نان» را دوست داشت، بازیگری حس جالب و شیرینی به او می‌داد شاید كم كاری‌اش باعث شده بود كسل باشد.

راستگار، فهیمه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۲ تهران، همسر نجف دریابندری (نویسنده)، تحصیلات: لیسانس زبان فرانسه، عزیمت از سال ۱۳۳۸ تا ۱۳۴۲ به ایتالیا برای دوبله، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۳۰، شروع بازیگری: مغولها (۱۳۵۲)

عمده‌ی فیلمها:

آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد– ۱۳۵۹)، خط پایان (۱۳۶۴)، اشتباه بزرگ (كوتاه– ۱۳۶۴)، ترنج (۱۳۶۵)، شیر سنگی (۱۳۶۵)،

جهیزیه برای رباب (۱۳۶۶)، محموله (۱۳۶۶)، مرغ و همسایه (کوتاه- ۱۳۶۷)، عشق و مرگ (۱۳۶۹)، الوالو من جوجوام (۱۳۷۳)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رامز، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۶ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی از دانشگاه هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: گلنسا (۱۳۳۱)

عمده‌ی فیلمها:

بر باد رفته (۱۳۳۳)، ملاقات (۱۳۶۵)، جنگلبان (۱۳۶۶)، زرد قناری (۱۳۶۷)، پول خارجی (۱۳۶۸)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رایگان، مسعود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مسعود رایگان هنرپیشه متولد دهد ۳۰ سینما و همسر رویا تیموریان است.کارگردانی تئاتر از دانشکده هنرهای دراماتیک است. وی چند سالی را در اروپا و سوئد به بازیگری پرداخته ولی در سال ۱۳۸۰ به ایران بازگشت. نام مسعود رایگان با فیلم خاموشی دریا بر سر زبانها افتاد اما خیلی دور، خیلی نزدیک او را به شهرت رساند، به طوری که جایزه جشن خانه سینما را برای بازی در این فیلم از آن خود کرد. وی همچنین کاندیدای دریافت سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول مرد در بیست و سومین دوره جشنواره فیلم فجر، برای بازی در این فیلم شده است

زندگینامه

رایگان هنرپیشگی را در کودکی و از پرده‌خوانی در کارهای پدرش آغاز کرده‌است، بعدها در سال‌های ۱۳۵۱ و ۱۳۵۲ در فیلمی از مرتضی جزایری بازی کرد در سال‌های ۱۳۵۹ و ۱۳۶۰ با چند برنامه تلویزیونی همکاری کرد و سپس به سوئد رفت. وی علاوه بر تحصیل در مدرسه فیلم سوئد با مراکز اینترنشنال کالجر، فرهنگ ملل و تئاتر شهر، تئاتر ملی، تئاتر اوروبرد، تئاتر القبر همکاری کرد و برنامه‌ای تحت عنوان دست‌های روشن برای شبکه ۲ تلویزیون سوئد کارگردانی کرد، همچنین در فیلمی از سوزان اوستن کارگردان برادران آمادتوس، تحت عنوان زندگی خطرناک بازی کرد و همچنین در چهار مجموعه تلویزیونی در سوئد نقش آفرینی کرد. رایگان سال ۱۳۸۰ به دعوت وحید موساییان به ایران آمد و در فیلم خاموشی دریا بازی کرد. او بار دیگر به دعوت رضا میرکریمی به ایران آمد و در نقش اول فیلم خیلی دور، خیلی نزدیک، ساخته رضا میرکریمی بازی کرد

فیلم‌شناسی

- شمس العماره (مجموعه تلویزیونی)
- بازیگر : (۱۲)مورد

(۱۳۸۰)

●۱ – پرسه در مه (۱۳۸۸)

۲ – زیر آب (۱۳۸۸)

۳ – دوزخ، برزخ، بهشت (۱۳۸۷)

۴ – زادبوم (۱۳۸۷)

۵ – مخمصه (۱۳۸۶)

۶ – پاپیتال (۱۳۸۵)

۷ – خون بازی (۱۳۸۵)

۸ – دستهای خالی (۱۳۸۵)

۹ – سنتوری (۱۳۸۵)

۱۰ – گوشواره (۱۳۸۵)

۱۱ – خیلی دور، خیلی نزدیک (۱۳۸۳)

۱۲ – خاموشی دریا (۱۳۸۰●) نویسنده : (۱)مورد

(۱۳۸۰)

●۱ – تنهایی باد (۱۳۸۳)

●با حضور افتخاری : (۱)مورد

(۱۳۸۰)

●۱ – کافه ستاره (۱۳۸۳)

رجایی، علی محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۵۰ –۱۲۸۵ ش)، بازیگر. در تهران متولد شد. وی بازیگر فیلم‌های فارسی بود. بازی در تئاتر را از ۱۳۱۸ ش در تئاتر «سپاهان اصفهان» و فعالیت سینمایی را از ۱۳۴۲ ش با فیلم «مسافری از بهشت» شروع نمود. از فیلم‌های عمده وی: «زبون بسته»؛ «پسر زاینده‌رود».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :فرهنگ سینمای ایران (۱۰۷)، فرهنگ فیلمهای سینمای ایران (۳۰۷، ۲۶۱، ۱۴۵، ۱۱۴ /۱).

رجائیان، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: مازیار پرتو

تاریخ تولد:۱۳۱۱

فرزند علی پرتو (ش. پرتو) (نویسنده و محقق ادبی).

دایی ویشکا آسایش (بازیگر و طراح صحنه).

گذراندن یک دوره آموزش فیلمبرداری در دانشگاه سیراکیوز در تهران.

فعالیت در وزارت فرهنگ و هنر به عنوان فیلمبردار فیلم های گزارشی، خبری و مستند.

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم « شب نشینی در جهنم » (ساموئل خاچیکیان، موشق سروری) در سال ۱۳۳۶.

هاشم خان (محمد زرین دست – ۱۳۴۵)

زن خون آشام(وامپایر) (۱۳۴۶)

شکوه جوانمردی (۱۳۴۶)

سه دیوانه (جلال مقدم – ۱۳۴۷)

دزد سیاهپوش (۱۳۴۷)

قیصر (مسعود کیمیایی – ۱۳۴۸)

خانه کنار دریا (هوشنگ کاووسی – ۱۳۴۸)

مردان روزگار (۱۳۴۸)

زن وحشی وحشی (۱۳۴۸)

دور دنیا با جیب خالی (۱۳۴۹)

طوقی (علی حاتمی – ۱۳۴۹)

خوشگل محله (ایرج گل افشان – ۱۳۵۰)

خاطرخواه (امیر شروان – ۱۳۵۱)

ناخدا (۱۳۵۲)

دشمن (۱۳۵۲)

باباشمل (علی حاتمی – ۱۳۵۰)

قلبها برای که می تپد؟ (۱۳۵۰)

گل پری جون (۱۳۵۳)

بابا گلی بجمالت (۱۳۵۵)

برزخی ها (ایرج قادری – ۱۳۶۱)

کفش های میرزانوروز (محمد متوسلانی – ۱۳۶۴)

هزاردستان (مجموعه، علی حاتمی – ۶۶/۱۳۵۹)

خبرجین (کارگردان – ۱۳۶۶)

جعفرخان از فرنگ برگشته (محمد متوسلانی – ۱۳۶۷)

جستجوگر (محمد متوسلانی – ۱۳۶۸)

بازی تمام شد (مهدی صباغزاده – ۱۳۶۸)

سفر جادویی (ابوالحسن داودی – ۱۳۶۹)

اوینار (شهرام اسدی – ۱۳۷۰)

امام علی (ع) (مجموعه – داود میرباقری – ۱۳۷۰)

روز واقعه (شهرام اسدی – ۱۳۷۲)

آدم برفی (داود میرباقری – ۱۳۷۳)

قانون (فرامرز قریبیان – ۱۳۷۴)

سفر پر ماجرا (سیامک اطلسی – ۱۳۷۴)

حریف دل (رضا گنجی – ۱۳۷۵)

مردان آنجلس (مجموعه، فرج الله سلحشور – ۷۷/۱۳۷۶)

فوتبالیست ها (علی اکبر ثقفی – ۱۳۷۹)

رجب‌پور، نادر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۱ تهران، تحصیلات: دیپلم هنرستان، کارگردان حرکات موزون در تئاتر، بازی در تئاتر از ۱۳۵۷، شروع بازیگری: صاعقه (۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

مردی که موش شد (۱۳۶۴)، شنگول و منگول (۱۳۶۸)، هامون (۱۳۶۸)، سایه‌ی خیال (۱۳۶۹)، ابلیس (۱۳۶۹)، مخترع ۲۰۰۱(۱۳۷۰)، هبوط (۱۳۷۲)، روز واقعه (۱۳۷۳)، کیمیا (۱۳۷۳)، از جنوب تا شمال (۱۳۷۴)، طالع سعد (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رجبی، مهران

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مهران رجبی

نام: مهران رجبی

تاریخ تولد مهران رجبی : ۱۳۴۰

شرح حال مهران رجبی : متولد ۱۳۴۰ در کرج.

کارشناس گرافیک از دانشگاه گرافیک از دانشگاه تهران.

کارشناسی ارشد گرافیک از دانشگاه تربیت مدرس تهران. برای نخستین بار در مجموعه تلویزیونی « بچه های مدرسه همت » به کارگردانی رضا میرکریمی در نقش ناظم بازی کرد. و توسط رضا میرکریمی بود که به سینما راه یافت و در فیلمهای بعدی

میرکریمی هم به عنوان بازیگر حضور پیدا کرد: کودک و سرباز و زیر نور ماه. بازی او در نقش روحانی در فیلم زیر نور ماه تحسین همگان را برانگیخت.

مهران رجبی بازیهای ماندگاری در سینمای ایران از خود به جای گذاشته است.

فیلم شناسی مهران رجبی :

•خانه ای روی آب (بهمن فرمان آرا – ۱۳۸۰)

•عزیزم من کوک نیستم (محمدرضا هنرمند – ۱۳۸۰)

•تهران ساعت هفت صبح (امیرشهاب رضویان – ۱۳۸۱)

•صورتی (فریدون جیرانی، ۱۳۸۱)

•دو فرشته (محمد حقیقت – ۱۳۸۱•) بچه های مدرسه همت (محموعه – سیدرضا میرکریمی – ۱۳۷۶)

•کودک و سرباز (سیدرضا میرکریمی – ۱۳۷۸)

•زیر نور ماه (سیدرضا میرکریمی – ۱۳۷۹)

•دوران سرکشی (مجموعه – کمال تبریزی – ۱۳۷۹)

•از کنار هم می گذریم (ایرج کریمی – ۱۳۷۹)

•ایستگاه متروک (علیرضا ریئسیان – ۱۳۸۰)

رحمانی، سوگند

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۶ تهران، فرزند ملیحه نیکجومند (بازیگر)، مقیم خارج از کشور، شروع بازیگری: فرار (۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

زنجیرهای ابریشمی (۱۳۶۴)، طلسم (۱۳۶۵)، شیرسنگی (۱۳۶۵)، آن سوی مه (۱۳۶۵)، ویزا (۱۳۶۶)، کشتی آنجلیکا (۱۳۶۷)، شب حادثه (۱۳۶۷)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رحمانی، مسعود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۰ تهران، تحصیلات: دیپلم طبیعی، شروع بازیگری: پیکر تراش (نمایش داده نشد– ۱۳۵۹)

عمده‌ی فیلمها:

شناسایی (۱۳۶۶)، بحران (۱۳۶۶)، شب حادثه (۱۳۶۷)، شنا در زمستان (۱۳۶۸)، بدوک (۱۳۷۰)، حمله خرچنگها (۱۳۷۱)، هفت گذرگاه (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رحمتی، اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۸ تهران، تحصیلات: دیپلم اقتصاد، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۱، بازی در تئاتر از ۱۳۴۶، شروع بازیگری: رسول پسر ابوالقاسم (۱۳۵۹)

عمده‌ی فیلمها:

سه چهره از یک مبصر (کوتاه- ۱۳۶۷)، چهره (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رحیم‌خانی، بهزاد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۲ تهران، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، فعالیت در رادیو از ۱۳۳۹، بازی در تئاتر از ۱۳۳۸، شروع بازیگری: پیش کسوت (۱۳۵۵)

عمده‌ی فیلمها:

بازرس ویژه (۱۳۶۱)، سناتور (۱۳۶۲)، پایگاه جهنمی (۱۳۶۳)، عقابها (۱۳۶۳)، عقابها (۱۳۶۳)، پدربزرگ (۱۳۶۴)، خط پایان (۱۳۶۴)، شیر سنگی (۱۳۶۵)، شرایط عینی (۱۳۶۶)، زمان از دست رفته (۱۳۶۸)، از بلور خون (۱۳۷۱)، رویای نیمه شب تابستان (۱۳۷۳)، فرار (۱۳۷۳)، روز دیدار (۱۳۷۴)، نخل محبت (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رخشانی، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۲۹۷ تهران، پدر حمید رخشانی (کارگردان)- بازی در تئاتر از ۱۳۲۳، شروع بازیگری: عروس دجله (۱۳۳۳)

عمده‌ی فیلمها:

اتهام (۱۳۳۵)، یعقوب لیث (۱۳۳۶)، بهلول (۱۳۳۶)، زیر بازارچه (۱۳۵۰)، عزیز قرقی (۱۳۵۰)، خانوم خانوما (۱۳۵۱)، قدیر (۱۳۵۱)،

قدیر (۱۳۵۱)، عباسه و جعفر برمکی (۱۳۵۱)، جبار سرجوخه فراری (۱۳۵۲)، شیخ صالح (۱۳۵۲)، تنگسیر (۱۳۵۲)، هفت مرد دلاور (۱۳۵۲)، تعقیب تا جهنم (۱۳۵۲)، بزن بریم (۱۳۵۳)، راه دوم (۱۳۶۳)، شب بیست و نهم (۱۳۶۸)، پرواز را به خاطر بسپار (۱۳۷۱)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رستمی، امیرحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران امیر حسین رستمی با فیلم سینمایی «رئیس» مسعود کیمیایی پا به عرصه بازیگری گذاشت ولی به گفته خودش در جشنواره فیلم فجر از روی بدشانسی هیچ سکانسی از بازی‌اش پخش نشد و بعد از جشنواره در تدوین تغییراتی صورت گرفت و چند سکانس از بازی او برای اکران به فیلم اضافه شد ولی باز هم آن بازی که ارائه داده بود، نبود. سپس در فیلم «فقط چشم‌هایت را ببند» علی رضا امینی بازی کرد، ولی او این فیلم را نخستین بازی‌اش در عرصه سینما می‌داند زیرا قبل از «رئیس» اتفاق افتاد و بعد از بازی در فیلم «فقط چشم‌هایت را ببند» در فیلم «رئیس» بازی کرد. آشنایی‌اش با پیمان قاسم خانی نیز به فیلم «فقط چشم‌هایت را ببند» باز می‌گردد. قاسم خانی فیلم‌نامه نویس مطرح کشورمان بعد از دیدن بازی او در فیلم «علیرضا امینی» با او آشنا و همین آشنایی سبب شد که به «مهران مدیری» برای مجموعه مرد هزار چهره معرفی‌اش کند. این بازیگر جوان کشورمان در چندین فیلم تلویزیونی و سینمایی دیگر هم چون «خاک آشنا» بهمن فرمان آرا نیز هنرآفرینی کرده است.

رسول اف، محسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عنوان:محسن رسول اف

عکاس جوان سینمای ایران که سال گذشته جزو گروه تولید آتش سبز (محمدرضا اصلانی) بود، در جریان سقوط هواپیمای قزاقستان چشم از جهان فروبست. محسن رسول اف فرزند دکتر جلال رسول اف از مدیران بانک اقتصاد نوین بود، بانکی که در حمایت از سینمای ایران گام های مؤثری برداشته است. او همچنین پسرعموی محمد رسول اف کارگردان است که به گفته ی او دوستی صمیمانه ای میان شان برقرار بود. محسن رسول اف در شیراز متولد شده بود و در رشته ی مهندسی ارتباطات سیستمی (CIS) انگلستان تحصیل می کرد.

این عکاس جوان عضو انجمن هنر عکاسی کانادا، انجمن عکاسان سلطنتی بریتانیا، سازمان فوتوبلاگرهای لندن، سازمان هنرمندان بدون مرز، باشگاه عکاسی کاروان و ایران و کانادا، جامعه ی عکس شیراز و گرگان، سندیکای عکاسان مطبوعات ایران و عضو مؤسس گروه عکاسی +۱ بود.

او در نمایشگاه های گروهی سایه ها وحرکت (شیراز)، انتزاعی ها (تهران)، فضای شهری (آبادان)، دوست (همدان)، انبوه (تهران)، دوتایی ها (تهران)، چشم درون (تهران)، دنیای چشم ماهی (تهران)، لحظه ای روی زمین (دبی)، رازهای نجوا شده، رویاهای زیر لب (لندن)، حسادت های شهری (استانبول) و ایران غزل بی پایان (تهران) شرکت کرده بود. همچنین عضو خانه ی کاریکاتور ایران و گروه کاریکاتور بین المللی شیراوژن بود. عکس های چاپ شده اش در کاتالوک نمایشگاه کودک آینه ی معنویت، مجله ی

تصویر، کاتالوگ نمایشگاه چشم درون . کاتالوگ نمایشگاه رازهای نجوا شده، رویاهای زیر لب به چاپ رسیده است.
محسن رسول اف در دو فیلم کوتاه برگ و گوشه، در فیلم بلند آتش سبز و در مستند لالایی عکاسی کرده بود. منابع زندگینامه :سالنامه فیلم – ش ۱۸.

رشیدی، امین الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بیوگرافی و کارنامه امین الله رشیدی آهنگساز و خواننده رادیو ایران

امین الله رشیدی متولد شهرستان کاشان، نخستین خواننده ایرانی آشنا با خط بین المللی موسیقی (نوت)هنر آموخته در کلاسهای رایگان شبانه هنرستان موسیقی ایران ،ساختمان قبلی تالار رودکی در سالهای ۱۳۲۶ تا ۱۳۲۸ شمسی نزد استادان موسی خوان معروفی و دکتر مهدی فروغ و پیش از این تاریخ فراگیری مقدمات تار نوازی نزد آقایان حسن نقشپور و مسعود معارفی و نیز آموزش خط و نقاشی در مدت تحصیل در دبستان شاهپور و دبیرستان پهلوی کاشان از استاد علی اکبر صناعتی و بعد از تحصیلات ادامه آموزش نقاشی در کاشان نزد آقایان محمود دبیر الصنایع و نقشپور نام برده تا رسیدن به مرحله طراحی.

آهنگ سازی و خوانندگی رشیدی در رادیو تهران–ایران–از سال ۱۳۲۷ شمسی آغاز و تا پایان سال ۱۳۴۴ بطور مداوم و مستمر ادامه داشته و در ظرف این مدت بیش از ۱۲۰ آهنگ ساخته و با همکاری نوازندگان هنرمند،آقایان حبیب الله بدیعی ،پرویز یاحقی،همایون خرم،عباس شاپوری،انوشیروان روحانی،رضا یاوری و جمعی از عزیزهنرمندان در رادیو اجرا نموده است.

او غیر از آهنگ هایی که خود ساخته است ،تعدادی آهنگ(ترانه)از دیگر اساتید موسیقی ایران همچون آقایان موسی معروفی ،حسین یا حقی،علی تجویدی،همایون خرم،شاپور نیاکان،عباس زندی و دیگران را نیز به طور زنده و مستقیم در رادیو خوانده است.

در حدود نیمی از آهنگ های یاد شده در سالهای قبل از ۱۳۳۴،یعنی پیش از رسیدن ضبط صوت به ایران در رادیو اجرا شده و بدین جهت اثری از آنها برجای نمانده است.اما بخشی از نیم دیگر آن آثار از سال ۱۳۷۸ تا این زمان در ۵ کاست و cd بنامهای (عطرگیسو)و(من عشقم)و(افسونگر)و(دلم تنگ است،چاوشی)با ... از قطعه (چاووشی)سروده مهدی اخوان ثالث و چشم شب محتوی ۵۰ آهنگ– ترانه و آواز–در ایران منتشر شده است– و دو کاست بنامهای (شهر افسانه ها)و(زمستان) در سال آینده انتشار خواهد یافت.

اشعار ترانه های یاد شده را شاعران و ترانه سرایان مشهور ارجمند ایران ،آقایان ابوالقاسم حالت،رهی معیری،فریدون مشیری،مهرداد اوستا،تورج نگهبان،بیژن ترقی،دکتر مهدی حمیدی شیرازی،عبداله الفت،پرویز وکیلی و ... سروده اند.

رشیدی آهنگهای بسیاری نیز روی اشعار شاعران نو پرداز ،آقایان مهدی اخوان ثالث،نادر نادر پور،فریدون مشیری،نیما یوشیج،منچهر آتشی،نصرت رحمانی و دیگران ساخته که فقط یکی از آنها– زمستان–سروده مهدی اخوان ثالث برای اولین بار در سال ۱۳۴۸ بوسیله ارکستر بزرگ رادیو ایران بخوانندگی خانم پروین و تنظیم سیروس شهردار اجرا و پخش شده و امید است درآینده بقیه آن آهنگها بوسیله خود رشیدی یا دیگر خوانندگان اجرا گردد.

شغل اصلی رشیدی سردفتری اسناد رسمی بوده است.او دارای دو فرزند دختر و پسر بنامهای افسانه و صباح است که دارای ذوق موسیقی هستند.رشیدی در نویسندگی و شاعری نیز دستی دارد . اشعار بعضی از ترانه هایش را منجمله (دریا)خود ساخته است.سفرنامه ای از او بنام (از کاشان تا کاناری،جزائر قناری)محتوی گزارش سفرهای متعدد او به کشورهای اروپا تا جزائر قناری با

چاشنی طنز و انتقاد و شعر و موسیقی در سال ۱۳۷۲ توسط انتشارات سنائی تهران و دومین کتابش بنام (خاطره ها و نغمه ها-عطر گیسو)محتوی بخشی از نیم قرن خاطرات رادیویی هنری و یادداشتهای ادبی،اجتماعی و سیاسی و مطالبی نو و ناگفته در ارتباط با هنر مندان موسیقی و نویسندگان و شاعران معروف ایران با چاپی نفیس در ۶۵۰ صفحه و ۲۶۰ تصویر از آنان بوسیله انتشارات عطایی تهران درمعرض نظر و مطالعه علاقمندان به هنر و ادبیات قرار گرفته است.

این کتاب با ادای احترام به فرهیختگان جهان موسیقی– بعنوان مقدمه- شروع و با اتو بیو گرافی نویسنده به شیوه ای خاص ،ابتکاری،طنز آمیز و محاکمه مانند ادامه یافت وبا گزارشات ویژه ای در دودهه ۳۰ و ۴۰ در رادیو ایران در مورد هنر مندان ،ظهور برنامه (گلها) و شان نزول آن ،انجاک سه کدتای هنری در رادیو ایران و همچنین گزارشی مفصل و پرهیجان در مورد مسابقه و جدال بین مدعیان شعر نو و کهن در نیم قرن اخیر ،کارنامه مطبوعات در سالهای ۱۳۴۰ تا ۱۳۵۰ .

یاد داشتهایی در باره دکتر محمد مصدق ،اسرار..محمد مسعود مدیر روزنامه مردامروز و مطالب متنوع دیگری در هر زمینه در این کتاب منتشر شده و سرانجام با نوت ها و اشعار ۳۸ آهنگ– ترانه-در کاست های نامبرده پایان میگیرد.

با نظری گذرا بر مطالب خاطره ها و نغمه ها چنین بر می آید که این هنر مند کاشانی در اکثر هنرهای رایج زمان کم و بیش دستی داشته و نمونه هایی از آن هنرها در این کتاب منعکس شده است و میتوان گفت که چاپ کتابی با این فرم و محتوی ،آنهم از طرف یک هنرمند اهل موسیقی ،کم سابقه و این ،نمایانگر دلبستگی و علاقه شدید مولف بموسیقی و ادبیات ایران و سایر هنرهاست و از نظری دیگر ساده نویسی ،صداقت ،حقگوئی و بت شکنی نیز وجه مناسب (خاطره ها و نغمه ها)است.

کتاب نامبرده دو شاخه دیگر نیز دارد .اولی دلبستگی عمیق نویسنده به زادگاه خود ،شهر کاشان است که در سرتاسر کتاب بمناسبتهایی خاص از ضرب المثلها ،خاطرات مربوط به هنرمندان مشهور کاشانی الاصل نام میبرد و دومین ،ارادت مخصوصی است که مولف نسبت به نویسندگان و محققین ارجمند ایران ،امثال پروفسور فضل الله رضا ،دکتر شفیعی کدکنی،مهدی اخوان ثالث ،نجف دریابندری و بالاخص دکتر باستانی پاریزی دارد که در موارد بسیار در جهت تایید نظرات خود از نوشته های ایشان مدد میگیرد.

جلد دوم کتاب خاطره ها و نغمه ها در ۷۰۰ صفحه تخت عنوان" تا مرزهای بی سرانجامی "در مرحله حروف چینی است و امید است که تا چند ماه دیگر چاپ و منتشر گردد.

رشیدی، داود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۱ تهران، نام اصلی: داود رشیدی حائری، تحصیلات: فارغ‌التحصیل بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای دراماتیک سوئیس، فعالیت در تلویزیون - بازی در تئاتر، شروع بازیگری: فرار از تله (۱۳۵۰)

عمده‌ی فیلمها:

میعادگاه خشم (۱۳۵۰)، تجاوز (۱۳۵۱)، گذر اکبر (۱۳۵۱)، فدایی (۱۳۵۱)، جهنم به اضافه‌ی من (۱۳۵۱)، خروس (۱۳۵۲)، کندو (۱۳۵۴)، هوس (کوتاه- ۱۳۵۵)، شیطان (۱۳۵۸)، قدغن (۱۳۵۹)، آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، کرکسها می‌میرند (۱۳۵۹)، پیکر تراش (نمایش داده نشد- ۱۳۶۰)، اعدامی (۱۳۶۰)، مرز (۱۳۶۰)، طلوع انفجار (۱۳۶۰)، تفنگدار (۱۳۶۱)، بازرس

ویژه (۱۳۶۱)، رهایی (۱۳۶۱)، کمال‌الملک (۱۳۶۲)، شیلات (۱۳۶۲)، خانه‌ی عنکبوت (۱۳۶۲)، هیولای درون (۱۳۶۲)، تاتوره (۱۳۶۲)، گلهای داودی (۱۳۶۳)، بی‌بی چلچله (۱۳۶۳)، عبور از تله (۱۳۷۲)، راه افتخار (۱۳۷۲)، خط آتش (۱۳۷۳)، بازیهای پنهان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رضایی، حبیب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: حبیب

نام خانوادگی اصلی: رضایی

سمت (در بخش های): بازیگران،کارگردانی،

تاریخ تولد: ۱۳۴۸

محل تولد: تهران

ملیت: ایران مدرک تحصیلی: لیسانس

با بازی بسیار زیبایش در یک قسمت از مجموعه تلویزیونی" خانه سبز "توانایی خود را به رخ همگان کشید و بلافاصله برای بازی در فیلم" آژانس شیشه ای "انتخاب شد.

بعد از آن در فیلم" شوخی "با پرویز پرستویی بار دیگر زوج موفق" آژانس شیشه ای "را تکرار کرد.

در سال ۱۳۸۰ بازیگردانی دو فیلم" من ترانه ۱۵ سال دارم "و" ارتفاع پست "را به عهده گرفت که هر دو فیلم به لحاظ بازیگری در بیستمین جشنواره فیلم فجر تحسین همگان را برانگیختند.

حبیب رضایی برای بازی در فیلم" اینجا چراغی روشن است، "سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول بیست و یکمین جشنواره بین المللی فیلم فجر را از آن خود کرد.

یک تکه نان (کمال تبریزی) [بازیگردان]

۱۳۸۳ به رنگ ارغوان (ابراهیم حاتمی کیا) [بازیگردان]

۱۳۸۲ مارمولک (کمال تبریزی) [بازیگردان-انتخاب کننده بازیگر]

۱۳۸۱ اینجا چراغی روشن است (رضا میرکریمی) [بازیگر]

۱۳۸۰ ارتفاع پست (ابراهیم حاتمی کیا) [بازیگردان-انتخاب کننده بازیگر-دستیار کارگردان]

۱۳۸۰ بمانی (داریوش مهرجویی) [بازیگر]

۱۳۸۰ من ترانه پانزده سال دارم (رسول صدرعاملی) [بازیگردان]

۱۳۷۷ شوخی (همایون اسعدیان) [بازیگر]

۱۳۷۶ آژانس شیشه ای (ابراهیم حاتمی کیا) [بازیگر]

جوایز و انتخابها

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر مرد (اینجا چراغی روشن است)

[دوره ۲۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۸۱]

>>برنده دیپلم افتخار بهترین بازیگر نقش مکمل مرد (آژانس شیشه ای)

[دوره ۱۶ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۶]

>>کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش اول مرد (اینجا چراغی روشن است)

[دوره ۷ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۲]

>>کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد (بمانی)

[دوره ۶ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۱]

>>۳ – سومین بازیگر نقش مکمل مرد سال (بمانی)

[دوره ۱۷ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۱]

رضایی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۸ ملایر، تحصیلات: ششم ابتدایی، شروع بازیگری: گلهای گیلان (۱۳۴۳)

عمده‌ی فیلمها:

جاهل محل (۱۳۴۳)، تعقیب خطرناک (۱۳۴۳)، یکه بزن (۱۳۴۶)، زیبای خطرناک (۱۳۴۶)، گنج و رنج (۱۳۴۶)، فراری (۱۳۴۶)، من شوهر می‌خواهم (۱۳۴۷)، سرسخت (۱۳۴۷)، قاتلین همه می گریند (۱۳۴۷)، قهوه‌خانه‌ی قنبر (۱۳۴۸)، نسل شجاعان (۳۴۸)، مردان روزگار (۱۳۴۸)، رقاصه شهر (۱۳۴۹)، شیرین و فرهاد (۱۳۴۹)، عروس بیانکا (۱۳۴۹)، قهرمانان (مشترک با آمریکا– ۱۳۴۹)، شهر گناه (۱۳۴۹)، پهلوان مفرد (۱۳۵۰)، مردافکن (۱۳۵۰)، پهلوان در قرن اتم (۱۳۵۰)، صبح روز چهارم (۱۳۵۱)، حسن دینامیت (۱۳۵۱)، کافر (۱۳۵۱)، جدال در کویر (۱۳۵۱)، طغرل (۱۳۵۱)، فدایی (۱۳۵۱)، میخک سفید (۱۳۵۱)، جبار سرجوخه‌ی فراری (۱۳۵۲)، قربون زن ایرانی (۱۳۵۲)، تنگنا (۱۳۵۲)، پریزاد (۱۳۵۲)، گدای میلیونر (۱۳۵۲)، ناخدا با خدا (۱۳۵۲)، آقا مهدی وارد می‌شود (۱۳۵۳)، کوثر (نمایش داده نشد– ۱۳۵۳)، مهدی فرنگی (۱۳۵۳)، نیزار (۱۳۵۴)، گل خشخاش (۱۳۵۵)، جدال (۱۳۵۵)، خاکستر عشق (نمایش داده نشد– ۱۳۵۵)، شکاف (نمایش داده نشد– ۱۳۵۷)، طغیانگر (۱۳۵۷)، تب مرگ (نمایش داده نشد– ۱۳۵۸)، مشت مرد (۱۳۵۹)، دانه‌های گندم (۱۳۵۹)، شبح کژدم (۱۳۶۵)، روز باشکوه (۱۳۶۷)، بازی تمام شد (۱۳۶۸)، جستجو در جزیره (۱۳۶۹)، آقای بخشدار (۱۳۷۰)، دو نیمه سیب (۱۳۷۰)، بندر مه‌آلود (۱۳۷۱)، دایان باخ (۱۳۷۱)، آبادانی‌ها (۱۳۷۱)، قافله (۱۳۷۱)، نیش (۱۳۷۲)، الوالو من جوجوام (۱۳۷۳)، عروسی خون (۱۳۷۳)، خانه پدری (۱۳۷۳)، شاخ گاو (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رضوی، بهروز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۶ تهران، نام اصلی: محمدرضا رضوی‌نیا، تحصیلات: دیپلم ریاضی، برادر عاطفه رضوی (بازیگر)، گوینده‌ی آنونس، دستیار کارگردان، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: ردپایی بر شن (۱۳۶۶)

عمده‌ی فیلمها:

تشکیلات (دستیار کارگردان– ۱۳۶۵)، محموله (دستیار کارگردان، بازیگر– ۱۳۶۶)، آب را گل نکنید (۱۳۶۸)، جستجوگر (۱۳۶۸)، دادستان (۱۳۷۰)، یکبار برای همیشه (۱۳۷۱)، نجات یافتگان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رضوی، سهیلا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۳ تهران، تحصیلات: دیپلم منشیگری، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: گردباد (۱۳۶۴)

عمده‌ی فیلمها:

سراب (۱۳۶۵)، چون ابر در بهاران (۱۳۶۹)، آخرین فرصت (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رضوی، عاطفه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۶ تهران، همسر مهرداد شکرآبی (گریمور)، خواهر بهروز رضوی (بازیگر)، تحصیلات: دیپلم اقتصاد، گریمور، شروع فعالیت از کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، شروع بازیگری: آن سوی آتش (۱۳۶۵)

عمده‌ی فیلمها:

خانه‌ای مثل شهر (کریم– ۱۳۶۶)، ردپایی بر شن (گریم– ۱۳۶۶)، زرد قناری (کریم– ۱۳۶۷)، زیر بامهای شهر (۱۳۶۸)، دزد عروسکها (گریم– ۱۳۶۸)، مادر (گریم– ۱۳۶۸)، عروس (گریم– ۱۳۶۹)، شبهای زاینده رود (گریم– ۱۳۶۹)، نرگس (۱۳۷۰)، خانه خلوت (گریم– ۱۳۷۰)، یک مرد و یک خرس (گریم– ۳۷۰)، زینت (۱۳۷۲)، روز فرشته (گریم– ۱۳۷۲)، کیمیا (گریم– ۱۳۷۳)، روزهای خوب زندگی (گریم– ۱۳۷۳)، چهره (۱۳۷۳)، مرد آفتابی (گریم– ۱۳۷۴)، سفر به چزابه (۱۳۷۴)، نجات یافتگان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رضویان،جواد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی : جواد

نام اصلی خانوادگی : رضویان

تاریخ تولد : ۶/۵/۱۳۵۳

مدرک تحصیلی : لیسانس نقاشی جواد رضویان یکی از بازیگران معروف و مشهور متولد ۱۳۵۴ است . از سال ۷۳ در عرصه بازیگری مشغول به کار شده .در مجموعه های متعددی از جمله سیب خنده ،دلبندم و باغچه مینو شرکت کرد با مجموعه سیب خنده به تلویزیون آمد. ولی با مجموعه طنز پاورچین به کارگردانی مهران مدیری به موفقیت رسید و در جایزه بزرگ این موفقیت را تکرار کرد . یکی دو تجربه کارگردانی هم داشته که البته نتوانست در این زمینه موفقیتهایی که در عرصه بازیگری بدست آورده بود را تکرار کند. وی تاکنون در چند تله فیلم نیز بازی کرده و تا به حال چند آلبوم نیز بیرون داده است که آخری آن کاری با نام لحاف دوزی است .

زندگی شخصی

مرد خوش خنده ی مجموعه های طنز سید جواد رضویان بچه سلسبیل است و در تاریخ ۶ مرداد ۱۳۵۳ به دنیا آمده .از طرف مادری یزدی است و از طرق پدری قمی و اصالتا یزدی است.فارغ التحصیل رشته ی نقاشی است و درسش خوب بوده اما در دوره ی راهنمایی یا باید از سردخانه ها بیرون می کشیدیش یا از زیر تابوت شهدا چون عاشق اعزام به جنگ بود . در ثلث سوم امتحانات سال دوم راهنمایی هم شرکت نکرد تا یکضرب مردود شود . برای اعزام به جبهه به آموزش نظامی رفت اما قطعنامه ی ۵۹۸ پذیرفته شد و ... رضویان هم اکنون بازیگر و کارگردان پر طرفداری است اما به بعضی از همکارانش آلرژی دارد ... نسبت به سیامک انصاری و مهران مدیری و رضا عطاران آلرژی دارد و نمی تواند بدون آنکه بخندد روبرویشان بازی کند ! دارای یک وختر و یک طوطی برزیلی می باشد و عاشق رنگ نارنجی است . به طور اتفاقی وارد این رشته شده و سال اول دانشگاه با مهران غفوریان و امیر غفارمنش و بیژن بنفشه خواه همکلاس بوده و به کمک آنها وارد این رشته شده . سبک نقاشی اش الیستراسیون است سبک تصویر سازی کودک .

فیلم شناسی

۱ – چار چنگولی (۱۳۸۷)

۲ – ده رقمی (۱۳۸۷)

۳ – حنابندان (۱۳۸۶)

۴ – کلاهی برای باران (۱۳۸۵)

۵ – شاخه گلی برای عروس (۱۳۸۳)

۶ – شارلاتان (۱۳۸۳)

مجموعه‌های تلویزیونی

سیب خنده

پاورچین

جایزه بزرگ

باغچه مینو

ارث بابام

چارخونه

قرارگاه مسکونی

مامور بدرقه

رفیعی جم، اصغر

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: اصغر

نام خانوادگی اصلی: رفیعی جم

سمت (در بخش های): تهیه و تولید،صحنه و لباس،عکس،فیلمبرداری،

تاریخ تولد: ۱۳۲۹

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

مدرک تحصیلی: دیپلم

بیو گرافی:

نام مستعار: اصغر ربیعی

کارگر فنی استودیو" مهرگان فیلم "در سال ۱۳۴۶.

شروع فعالیت سینمایی در فیلم" هنگامه ("ساموئل خاچیکیان) به عنوان متصدی برق در سال ۱۳۴۷.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۳ هشت پا (علیرضا داودنژاد) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۲ برگ برنده (سیروس الوند) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۱ تب (رضا کریمی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۰ نگین (اصغر هاشمی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۹ رخساره (امیر قویدل) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۹ سگ کشی (بهرام بیضایی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۸ اعتراض (مسعود کیمیایی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۷ طوطیا (ایرج قادری) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۷ مصائب شیرین (علیرضا داودنژاد) [مدیر فیلمبرداری-عکاس]

۱۳۷۶ مرسدس (مسعود کیمیایی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۵ طوفان شن (جواد شمقدری) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۵ سلطان (مسعود کیمیایی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۳ زمین آسمانی (محمدعلی نجفی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۳ سربلند (فتحعلی اویسی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۳ روز واقعه (شهرام اسدی) []

۱۳۷۱ شکوه بازگشت (سیروس مقدم) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۱ راز چشمه سرخ (علی سجادی حسینی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۱ مریم و میتیل (فتحعلی اویسی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۰ برخورد (سیروس الوند) [مدیر فیلمبرداری-تهیه کننده-طراح صحنه و لباس]

۱۳۶۹ پرده آخر (واروژ کریم‌مسیحی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۸ زیر بام های شهر (اصغر هاشمی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۸ آخرین پرواز (احمدرضا درویش) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۷ برهوت (محمد علی طالبی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۶ شاید وقتی دیگر ... (بهرام بیضایی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۵ جدال (محمدعلی سجادی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۵ دزد و نویسنده (کاظم معصومی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۳ پیراک (کوپال مشکوهٔ) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۲ خانه عنکبوت (علیرضا داودنژاد) [مدیر فیلمبرداری-تهیه کننده]

۱۳۵۷ جنگ اطهر (محمدعلی نجفی) [تدوینگر-مدیر فیلمبرداری]

۱۳۵۲ بیقرار (ایرج قادری) [دستیار فیلمبردار]

۱۳۵۰ شوهر پاستوریزه (نصرت‌الله وحدت) [دستیار فیلمبردار]

جوایز و انتخابها:

>>برنده لوح زرین بهترین فیلمبرداری (شاید وقتی دیگر ...)

[دوره ۶ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۶ >>] برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (پرده آخر)

[دوره ۹ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۹ >>] کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (زمین آسمانی)

[دوره ۱۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۳ >>] برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (سگ کشی)

[دوره ۱۹ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۹ >>] کاندید تندیس زرین بهترین فیلمبرداری (سگ کشی)

[دوره ۵ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۰ >>] کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (سگ کشی)

[دوره ۲ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۱ >>] ۱ - بهترین فیلمبرداری سال (سگ کشی)

[دوره ۱۶ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۰] منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

رمضانی‌فر، عزت‌الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۵ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، دستیار فیلمبردار در امور سینمایی وزارت فرهنگ و هنر از ۱۳۴۴، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۴۰، شروع بازیگری: گاو (۱۳۴۸)

عمده‌ی فیلمها:

جن (کوتاه- ۱۳۵۰)، حیدر (۱۳۵۰)، ساحره (۱۳۵۱)، مرد (۱۳۵۱)، پستچی (۱۳۵۱)، صادق کرده (۱۳۵۱)، بندری (۱۳۵۲)، حریص (۱۳۵۲)، روسیاه (۱۳۵۲)، میرم بابا بخرم (۱۳۵۳)، جوجه فوکلی (۱۳۵۳)، حسین آژدان (۱۳۵۳)، خشم و خون (نمایش داده نشد- ۱۳۵۳)، فرار از بهشت (۱۳۵۳)، کندو (۱۳۵۴)، اسلحه (۱۳۵۴)، مهر گیاه (۱۳۵۴)، هم قسم (۱۳۵۴)، غیرت (۱۳۵۵)، والده‌ی آقا مصطفی (۱۳۵۵)، شارلوت به بازارچه می‌آید (۱۳۵۶)، خان نایب (۱۳۵۶)، باغ بلور (۱۳۵۸)، از فریاد تا ترور (۱۳۵۹)، کرکسها می‌میرند (۱۳۵۹)، خشم الهی (نمایش داده شد- ۱۳۵۹)، مسافر شب (نمایش داده نشد- ۱۳۶۰)، مرز (۱۳۶۰)، تفنگدار (۱۳۶۱)، بالاش (۱۳۶۲)، کفشهای میرزا نوروز (۱۳۶۴)، یوزپلنگ (۱۳۶۴)، ارثیه (۱۳۶۷)، سالهای خاکستر (۱۳۶۷)، غبار (کوتاه- ۱۳۶۸)، قهرمان (۱۳۶۹)، بیا با من (۱۳۷۱)، دو همسفر (۱۳۷۱)، مردی در آینه (۱۳۷۱)، مستاجر (۱۳۷۱)، آشیانه (۱۳۷۲)، بلوف (۱۳۷۲)، مروارید سیاه (۱۳۷۳)، خانه‌ی پدری (۱۳۷۳)، حادثه در کندوان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رنجبر، ملکه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ملکه رنجبر فرزند عبادالله رنجبر هنرمند تئاتر گیلان در سال ۱۳۱۷ در رشت متولد شد. تحصیلات خود را تا مقطع سوم متوسطه در رشت و همدان ادامه داد و پس از آن زیر نظر پدرش تعلیم بازیگری دید. او از سن ۶ سالگی با ایفای نقش کوزت در نمایش بینوایان فعالیت خود را آغاز نمود. سپس در سال ۱۳۲۷ به تهران عزیمت نمود و به ادامه بازیگری در تئاتر سعدی پرداخت. رنجبر از بدو افتتاح تلویزیون با اجرای برنامه های زنده به همکاری با آن سازمان پرداخت و در سال ۱۳۳۵ کار در رادیو را شروع کرد.

۱.بازیگر : (۲۲)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)(۱۳۳۰)

۱ – نیش و زنبور (۱۳۸۸)

۲ – منفی هجده (۱۳۸۶)

۳ – سوغات فرنگ (۱۳۸۵)

۴ – چپ دست (۱۳۸۴)

۵ – کوچولوی خوش شانس (۱۳۸۳)

۶ – نان و عشق و موتور ۱۰۰۰ (۱۳۸۰)

۷ – مرد بارانی (۱۳۷۸)

۸ – اعتراف (۱۳۷۵)

۹ – بانی چاو (۱۳۷۴)

۱۰ – شعله های خشم (۱۳۷۱)

۱۱ – شعله های خشم (۱۳۴۷)

۱۲ – اعتراف (۱۳۴۵)

۱۳ – کابوس (۱۳۴۵)

۱۴ – گناه من چیست (۱۳۴۳)

۱۵ – خشم و فریاد (۱۳۴۲)

۱۶ – نصیب و قسمت (۱۳۴۱)

۱۷ – فردا روشن است (۱۳۳۹)

۱۸ – ماجرای عجیب (۱۳۳۵)

۱۹ – تقدیر چنین بود (۱۳۳۳)

۲۰ – شب های معبد (۱۳۳۳)

۲۱ – محکوم بی گناه (۱۳۳۲)

۲۲ – عمر دوباره (۱۳۳۱)

رنگزن، سلیمه

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سلیمه رنگزن در سال ۱۳۲۹ در شهر آبادان متولد شد. بازی در تئاتر را از سال ۱۳۵۴ و همچنین بازی در سینما را از سال ۱۳۷۸ با «عروس آتش» به کارگردانی «خسرو سینایی» آغاز به کار کرد.

۱.بازیگر : (۸)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)

۱ – عصر روز دهم (۱۳۸۷)

۲ – روی خط صفر (۱۳۸۶)

۳ – زخم شانه حوا (۱۳۸۶)

۴ – مثل یک قصه (۱۳۸۵)

۵ – گزارش مریم (۱۳۸۴)

۶ – جنگ کودکانه (۱۳۸۳)

۷ – تکیه بر باد (۱۳۷۹)

۸ – عروس آتش (۱۳۷۸)

روحانی، هاشم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

هاشم روحانی: متولـد ۱۳۲۹ هست و از سـال ۱۳۴۸ فعـالیت خود را در زمینه بـازیگری شـروع کرد که تـا به امروز ادامه دارد. اولین نمایش «مترسک ها در شب» نوشـته آقای بهرام بیضایی به کارگردانی آقای فرامرز بهبودی بود و آخرین کاردر حال حاضر «تو چار سو خبری نیست» کاری از آقای حسن باستانی. سینما را با فیلم «باغ سنگی» به کارگردانی آقای پرویز کیمیاوی شروع کرد و آخرین کار فیلم «کارناوال مرگ» به کارگردانی آقای کاسه ساز و «کیش و مات» به کارگردانی آقای جمشـید حیـدری می باشـد که هنوز اکران نشـده است. در سـال ۶۶ چنـد سـالی از فعالیت‌هـای هنری دور بـوده و در نوروز ۷۳ اولین برنـامه تلویزیونی خود را بـا برنامه «نوروز ۷۳» آغاز کرد. از فیلم‌هایی که او در آنها بازی کرده، به فیلم‌های قلقلک (مسعود نوابی)، سیب سرخ حوا (سعید اسدی)، بلوغ (مسعود جعفری جوزانی) و آقـای شـانس (رحمـان رضایی) می‌توان اشاره کرد. آخرین کار«در چشم باد» به کارگردانی آقای جوزانی است که هر جمعه در حال پخش از شبکه یک سیما می باشد.

روزبهانی، بهمن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۸ قزوین، تحصیلات: دوره‌های فنی و غیرفنی در نیروی هوایی فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: دادشاه (۱۳۶۲)

عمده‌ی فیلمها:

بایکوت (۱۳۶۴)، شبح کژدم (۱۳۶۵)، کانی مانگا (۱۳۶۶)، روز شیطان (۱۳۷۳)، آخرین بندر (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

روستا، هما

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولـد: ۱۳۲۵ تهران، همسر حمیـد سـمندریان (کـارگردان و اسـتاد تئـاتر)، تحصـیلات فوق لیسـانس دانشـکده هنرهـای دراماتیک بخارست، مهاجرت به شوروی ۱۳۳۲، تحصـیلات در مسـکو، برلین شـرقی و ژنو، بازگشت به ایران ۱۳۴۹، بـازی در تئاتر از ۱۳۵۱، شروع بازیگری: دیوار شیشه‌ای (۱۳۵۰)

عمده‌ی فیلمها:

گزارش یک قتل (۱۳۶۵)، پرنده‌ی کوچک خوشـبختی (۱۳۶۶)، تمام وسوسه‌های زمین (۱۳۶۸)، تیغ آفتاب (۱۳۶۹)، ملک خاتون (۱۳۶۹)، مسافران (۱۳۷۰)، از کرخه تا راین (۱۳۷۱)، دو همسفر (۱۳۷۱)، کودکانی از آب و گل (۱۳۷۲)، لژیون (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

روشن، نفیسه

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد اردیبهشت ۱۳۶۱ در محله باغ صبا تهران

فعالیت هنری اش را از سال دوم دبیرستان با ایفای نقش در تئاتر " بسوی سعادت " آغاز نمود که در این اولین تجربه ، موفق به دریافت لوح تقدیر از آموزش و پرورش منطقه گردید.

همراه با ادامه تحصیل به فعالیت هنری اش ادامه داد و پس از ورود به دانشگاه در مقطع کارشناسی و طی یک دوره کلاس بازیگری ، بصورت جدی پا به عرصه تصویر گذاشت . شروع فعالیت تلویزیونی او را می توان بازی در سریال " روزهای بیادماندنی "به کارگردانی همایون شهنواز در تابستان ۱۳۸۲ دانست .

اشتغال به تحصیل در مقطع لیسانس علت اصلی کم کاری وی در این سالها بود ، اما پس از پایان تحصیلات دانشگاهی خود ، دامنه فعالیتش را گسترش داد . در پائیز سال ۱۳۸۲ در سریال" بچه های خیابان " به کارگردانی همایون اسعدیان ایفای نقش کرد که این تجربه را یکی از بیادماندنی ترین کارهایش می داند .

پس از آن در پائیز ۱۳۸۳ ، پیشنهاد کیانوش عیاری برای حضور در سریال " روزگار غریب " را پذیرفت و به گروه عیاری پیوست تا برگ زرین دیگری بر افتخارات خود بیافزاید ، وی همکاری با عیاری را یکی از ایده آل های خود می داند .

بازی خوب و تجربه و آموخته هایش سبب شد تا پیشنهادات مختلفی از کارگردانان بنام تلویزیون و سینما دریافت کند ، از جمله کارهای او :

- سریال " خوش رکاب " به کارگردانی علی شاه حاتمی در نوروز ۱۳۸۴
- تله فیلم " مسافر " به کارگردانی محمد دستگردی در اردیبهشت ۱۳۸۴
- تله فیلم " آوای زمین " به کارگردانی مهرداد خوشبخت در تیر ۱۳۸۴
- سریال " کلانتر " به کارگردانی محسن شامحمدی در آذر ۱۳۸۴
- سریال " سالهای برف و بنفشه " به کارگردانی سعید سلطانی در پائیز ۱۳۸۵

توانائیهای حیرت آور او سبب شد تا در ماه مبارک رمضان سال ۱۳۸۶ ، ایفای نقش" پری "در سریال" اغماء "به وی سپرده شود . "اغماء "از دیدگاه وی یک معجزه کاری است که علاوه بر امکان حضور در کنار اساتیدی همچون امین تارخ ، لعیا زنگنه ، ناصر ممدوح ، عبدالرضا اکبری و ... ، برگ زرین دیگری بر افتخارات خود بیافزاید . به گفته وی " : کارکردن با سیروس مقدم یکی از آرزوهای او بوده که موفقیت خود را در اغماء را نیز مدیون او می داند" .

درخشش وی در بازی منحصر بفرد و تاثیرگذار در نقش" پری "تحسین منتقدان و مردم را برانگیخت و سبب تقدیر و تمجید از وی در مجامع مختلف هنری و دانشگاهی گردید . پس از اغماء پیشنهادات متعددی به وی گردید که از جمله کارها :

- تله فیلم " این پرونده مختومه نیست " به کارگردانی مهرداد خوشبخت در اردیبهشت ۱۳۸۶
- تله فیلم " ماموریت بهار " به کارگردانی حسن لفافیان در بهمن ۱۳۸۶
- تله فیلم " سرگرد " به کارگردانی کاظم معصومی در فروردین ۱۳۸۷
- تله فیلم " پیوند " به کارگردانی سعید عالم زاده در اردیبهشت ۱۳۸۷
- سریال " مثل هیچکس " به کارگردانی عبدالحسن برزیده در رمضان ۱۳۸۷

منابع زندگینامه :http://www.nafiseh.ir

روشنیان، رحیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۵۴ -۱۲۹۸ ش)، کارگردان، نویسنده و بازیگر. در شیراز متولد شد. از هنرستان هنرپیشگی تهران فارغ‌التحصیل گردید و فعالیت در تئاتر را از ۱۳۱۸ ش در بندر انزلی با نمایش «اپرت جنت» و «مرجان» شروع نمود. عمده فیم‌های وی: «عروس و حجله»؛ «فیل و فنجان»؛ «فرشته نجات».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ادبیات نمایشی (۱۲۴/۲)، تاریخ سینمای ایران (۳۹۱، ۳۱۴، ۲۹۴)، فرهنگ فیلم‌های سینمایی ایران (۱۱۱ ،۶۳، ۳۷، ۲۷ /۱).

رویگری، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۵ شمیران، نام اصلی: محمدرضا رویگری، تحصیلات: دیپلم طبیعی، خواننده‌ی انقلابی، نقاش، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: عقابها (۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

یوزپلنگ (۱۳۶۴)، اجاره‌نشینها (۱۳۶۵)، کانی مانگا (۱۳۶۶)، سرزمین آرزوها (۱۳۶۶)، غریبه (۱۳۶۶)، شاخه‌های بید (۱۳۶۷)، دخترم سحر (۱۳۶۸)، آخرین مهلت (۱۳۶۸)، شب بیست و نهم (۱۳۶۸)، وسوسه (۱۳۶۸)، رانده شده (۱۳۶۸)، خانه خلوت (۱۳۷۰)، مردی در آینه (۱۳۷۱)، ماه عسل (۱۳۷۱)، طعمه (۱۳۷۱)، افسانه مه پلنگ (۱۳۷۱)، آلما (۱۳۷۱)، خوش خیال (۱۳۷۱)، دیدار در استانبول (۱۳۷۱)، بلوف (۱۳۷۲)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رهگذار، کیهان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نویسنده، کارگردان.

تولد: ۱۳۲۶، تهران.

درگذشت: اواسط اردیبهشت ۱۳۷۲، دانمارک.
کیهان رهگذار فارغ‌التحصیل تئاتر از دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران بود. وی بازی در تئاتر را از سال ۱۳۴۸ آغاز کرد: نمایش‌های عمده عبارتند از: «صدای شکستن»؛ «اودیپوس شهریار»؛ «آدم آدم است». از سال ۱۳۵۵ با کارگردانی و نوشتن نمایش‌های کودکان و مجموعه‌ی «شهر من شیراز» با همکاری شاهرخ ذوالریاستین فعالیت خود را در تلویزیون آغاز کرد. وی علاوه بر همکاری در نگارش فیلمنامه‌ی «سفیر» و نوشتن فیلمنامه‌ی مجموعه‌ی تلویزیونی «سربداران» (۱۳۶۲)؛ مجموعه‌ی «ابن سینا» (۱۳۶۵) (از این مجموعه یک فیلم بلند سینمایی به نام «بو علی سینا» در سال ۱۳۶۶ ساخته شده است) را نیز نوشت و کارگرانی کرد که از آن یک فیلم سینمایی نیز تدوین شده است.
کیهان رهگذار به علت سکته‌ی قلبی در دانمارک درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

رهنما ،بهاره

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام: بهاره رهنما تاریخ تولد: ۱۳۵۲

همسر پیمان قاسم خانی (نویسنده)

لیسانس ادبیات فارسی و حقوق قضایی از دانشگاه آزاد اسلامی. برای اولین بار با یک فیلم اکشن - افعی - به سینما آمد. سپس با همسرش در فیلم عاشقانه بازی کرد. او در سال ۱۳۸۰ بازی در یک فیلم کمدی - نان و عشق و موتور هزار - را تجربه کرد که نشان از توانایی او در زمینه فیلمهای کمدی داشت. اما شاید بازی در فیلم گاوخونی ساخته بهروز افخمی یکی از بهترین فرصتها برای نمایش توانایی هایش باشد.
بهاره رهنما یکی از بازیگران زن ایرانی است که در ۱۰ آذر سال ۱۳۵۲ در هزاوه از توابع استان مرکزی متولد شده.وی لیسانس ادبیات نمایشی و فوق لیسانس حقوق قضایی را از دانشگاه آزاد گرفته. وی همسر پیمان قاسم خانی نویسنده سینما(فیلم‌های دختری با کفشهای کتانی،دیشب باباتو دیدم آیدا،مارمولک و... و مجموعه‌های پاورچین، شبهای برره، کمربندها را ببندیم و خانهٔ ما) همچنین دختری به نام پریا قاسم خانی دارند که تجربه حضور در تئاتر پنجره‌ها و فیلم سینمایی بانو را دارد. بهاره رهنما جاری(زن برادر شوهر) شقایق دهقان بازیگر سینما و تلویزیون می باشد. بهاره رهنما از معدود بازیگرهایی است که تحصیلات بالایی در حد دانشگاهی دارد و شاید به همین خاطر در عرصه سینما و تلویزیون کم کار است. وی در عرصه نویسندگی نیز فعالیت دارد و در نشریهٔ چهل چراغ نیز می نویسد.همچنین وی از معدود هنرمندانی است که وبلاگ می نویسد

فیلم شناسی:

افعی (محمدرضا اعلامی، ۱۳۷۱)

عاشقانه (علیرضا داودنژاد، ۱۳۷۴)

غزال (مجتبی راعی، ۱۳۷۴)

ای نسیم باران (تله تئاتر، ۱۳۷۵)

بازگشت به خانه (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۵)

بادام های تلخ (کاظم معصومی، ۱۳۷۶)

بچه های بد (علیرضا داودنژاد، ۱۳۷۹)

داستان یک شهر ۲ (مجموعه، اصغر فرهادی، ۱۳۷۹)

ملاصدرا (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۹)

پیش از آشنایی (تله تئاتر، ۱۳۷۹)

نان و عشق و موتور هزار (ابوالحسن داودی، ۱۳۸۰)

گاوخونی (بهروز افخمی، ۱۳۸۱)

رهنورد، پرویز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر.

درگذشت: ۱۷ آذر ۱۳۶۷.

پرویز رهنورد بازیگری را در جامعه‌ی باربد و زیر نظر اسماعیل مهرتاش فراگرفت و در سال‌های بین ۱۳۳۶ تا ۱۳۵۰ در بیشتر نمایش‌های این تماشاخانه نقش‌های اول را بر عهده داشت. رهنورد از این طریق به سینما نیز راه یافت و از جمله فیلم‌هایی که در آنها ایفای نقش کرده است می‌توان به این عنوان‌ها اشاره نمود: «روز گمشده» (۱۳۳۸، رضا زندی‌نژاد) و «پستچی» (۱۳۴۰، رفیع حالتی). او خیلی زود کار بازیگری را رها کرد و به کار مدیریت تئاتر جامعه‌ی باربد و سینماداری پرداخت و سینماداری را تا روزهای آخر عمر خود ادامه داد.

پرویز رهنورد بر اثر سکته‌ی قلبی درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

ریاحی، اسماعیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۹ ش)، کارگردان و نویسنده. در تهران متولد شد. از دانشگاه تهران در رشته ادبیات فارغ‌التحصیل گردید و از جمله مشاغل وی می‌توان کار در جراید و فعالیت در تئاتر را یاد کرد. از سال ۱۳۳۵ ش فعالیت در سینما را با ساخت فیلمهای کوتاه تبلیغاتی با عنوان مستعار «شهاب» و فعالیت در سینمای ایران را از ۱۳۴۱ ش با «عروس دهکده» آغاز نمود. از فیلم‌های عمده وی: «سیاست هارون‌الرشید»؛ «شیطان در می‌زند»؛ «جاده مرگ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ سینما ایران (۴۳۰، ۳۶۵، ۳۵۶)، فرهنگ سینمای ایران (۱۲۰).

ریاحی، شهلا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۵ تهران، نام اصلی: قدرت زمان شربتچی (وفادوست)، همسر اسماعیل ریاحی (نویسنده و کارگردان)، تحصیلات: دیپلم، به روایتی اولین کارگردان زن سینمای ایران (مرجان- ۱۳۳۵)، فعالیت در تلویزیون- فعالیت در رادیو از ۱۳۳۵، عضو سندیکای هنرمندان فیلم ایرانی (مهر ۱۳۴۶)

بازی در تئاتر از ۱۳۲۳

شروع بازیگری: خوابهای طلایی (۱۳۳۰)

عمده‌ی فیلمها:

یک نگاه (۱۳۳۱)، دزد عشق (۱۳۳۱)، گناهکار (۱۳۳۲)، چهره آشنا (۱۳۳۲)، دختر سرراهی (۱۳۳۲)، نیمه راه زندگی (۱۳۳۲)، دختر چوپان (۱۳۳۲)، برای تو (۱۳۳۴)، مرجان (کارگردان، بازیگر- ۱۳۳۵)، بوسه مادر (۱۳۳۵)، عروسک پشت پرده (۱۳۳۹)، آفت زندگی (۱۳۳۹)، مرغابی سرخ کرده (۱۳۴۰)، عشق بزرگ (۱۳۴۰)، عروس دهکده (۱۳۴۱)، جاده مرگ (۱۳۴۲)، شیطان در میزند (۱۳۴۳)، بیست سال انتظار (۱۳۴۵)، جهان پهلوان (۱۳۴۵)، شارلاتان (۱۳۴۵)، گدایان تهران (۱۳۴۵)، لیلاج (۱۳۴۵)، چرخ فلک (۱۳۴۶)، چهار خواهر (۱۳۴۶)، زیر گنبد کبود (۱۳۴۶)، شکوه جوانمردی (۱۳۴۶)، مرد بی‌ستاره (۱۳۴۶)، عروس تهران (۱۳۴۶)، بهرام شیردل (۱۳۴۷)، ستاره هفت آسمون (۱۳۴۷)، خشم کولی (۱۳۴۷)، پلی به سوی بهشت (۱۳۴۷)، قاتلین همه می‌گریند (۱۳۴۸)، رابطه (۱۳۴۸)، دنیای پر امید (۱۳۴۸)، ستاره فروزان (۱۳۴۸)، بهشت دور نیست (۱۳۴۸)، قصه‌ی شب یلدا (۱۳۴۹)، درشکه چی (۱۳۵۰)، شاطر عباس (۱۳۵۰)، دلهای بی‌آرام (۱۳۵۰)، شب عروسی (۱۳۵۰)، سراب (۱۳۵۲)، خانه خراب (۱۳۵۴)، شکاف (نمایش داده نشد- ۱۳۵۷)، پرنده کوچک خوشبختی (۱۳۶۶)، پرستار شب (۱۳۶۶)، گل مریم (۱۳۶۶)، در مسیر تندباد (۱۳۶۷)، گلنار (۱۳۶۷)، بچه‌های طلاق (۱۳۶۸)، رانده شده (۱۳۶۸)، زمان از دست رفته (۱۳۶۸)، مرگ پلنگ (۱۳۶۸)، تیغ آفتاب (۱۳۶۹)، دو فیلم با یک بلیت (۱۳۶۹)، دلشدگان (۱۳۷۰)، راه و بیراه (۱۳۷۱)، چشمهایم برای تو (۱۳۷۱)، رابطه پنهانی (۱۳۷۱)، خوش خیال (۱۳۷۱)، دلاوران کوچه دلگشا (۱۳۷۱)، بی تو هرگز (۱۳۷۲)، می‌خواهم زنده بمانم (۱۳۷۳)، حشره‌ی شانس (۱۳۷۳)، عروسی خون (۱۳۷۳)، رویای نیمه شب تابستان (۱۳۷۳)، انتهای قدرت (۱۳۷۳)، خانه‌ی پدری (۱۳۷۳)، مرضیه (۱۳۷۳)، فرار از جهنم (۱۳۷۴)، سلام بر انتظار (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ریاحی، کتایون

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۰ تهران، تحصیلات: لیسانس ادبیات و مردم‌شناسی، شروع فعالیت با فیلمنامه‌نویسی، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۶۳، شروع بازیگری: پائیزان (۱۳۶۶)

عمده‌ی فیلمها:

خبرچین (۱۳۶۶)، غریبه (۱۳۶۶)، آخرین لحظه (۱۳۶۷)، کشتی آنجلیکا (۱۳۶۷)، آپارتمان شماره ۱۳(۱۳۶۹)، حکایت آن مرد خوشبخت (۱۳۶۹)، راز گل سرخ (۱۳۷۱)، قافله (۱۳۷۱)، ماه مهربان (۱۳۷۴)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ریاضی، حمیرا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

بیوگرافی حمیرا ریاضی برای اولین بار با بازی در تله تئاترهای خسیس دهکده روگافورد و انگشتر ژنرال ماسیاس بود که به تلویزیون آمد و موفقیت خودش در زمینه نمایش را دوباره تکرار کرد. اوج هنرنمایی او بازی در مجموعه تلویزیونی طلسم شدگان است.

بازی اش در فیلمهای زیر پوست شهر و رنگ شب از بهترین نقش آفرینی های کارنامه سینمایی اوست. نام اصلی: حمیرا

نام خانوادگی اصلی: حسنی ریاضی

سمت (در بخش های): بازیگران،

تاریخ تولد: ۱۳۴۶

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

مدرک تحصیلی: فوق لیسانس کارگردانی تاتر

روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان

>>علیرضا اوسیوند (شوهر)

بیوگرافی

فوق لیسانس کارگردانی از دانشکده سینما و تاتر.

فارغ التحصیل کارگردانی تاتر از دانشکده هنرهای زیبا در سال ۱۳۷۴.

همسر علیرضا اوسیوند (بازیگر).

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم ساز و ستاره (محرم زینال زاده) در سال ۱۳۷۳.

برای اولین بار با بازی در تله تئاترهای خسیس دهکده روگافورد و انگشتر ژنرال ماسیاس بود که به تلویزیون آمد و موفقیت خودش در زمینه نمایش را دوباره تکرار کرد. اوج هنرنمایی او بازی در مجموعه تلویزیونی طلسم شدگان است.

بازی اش در فیلمهای زیر پوست شهر و رنگ شب از بهترین نقش آفرینی های کارنامه سینمایی اوست.

مجموعه های تلویزیونی:

- همسایه ها (حسن فتحی، ۱۳۷۰)
- ساز و ستاره (۱۳۷۱)
- پهلوانان نمی میرند (حسن فتحی – ۱۳۷۴)

– در جستجوی گمشده (فیلم داستانی، ۱۳۷۵)

– آژانس دوستی (احمد رمضان زاده – ۱۳۷۸)

– همسفر (قاسم جعفری – ۱۳۷۹)

– دختران (اصغر توسلی – ۱۳۷۹)

– طلسم شدگان (داریوش فرهنگ، ۱۳۸۲)

تله تئاتر:

– خسیس دهکده روگافورد (تله تئاتر، ۱۳۷۵)

– انگشتر ژنرال ماسیاس (تله تئاتر، ۱۳۷۵)

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۱ نغمه (ابوالقاسم طالبی) [بازیگر]

۱۳۷۹ رنگ شب (محمدعلی سجادی) [بازیگر]

۱۳۷۸ زیر پوست شهر (رخشان بنی اعتماد) [بازیگر]

۱۳۷۳ ساز و ستاره (محرم زینال زاده) [بازیگر]

جوایز و انتخابها

>>۳ – سومین بازیگر نقش مکمل زن سال (زیر پوست شهر)

[دوره ۱۵ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۷۹]

بیشترین همکاری های حمیرا ریاضی با:

>>گلاب آدینه (بازیگران،کارگردانی،) (در ۲ فیلم <) ==

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

ری‌پور، بهرام

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فیلم‌ساز، مترجم، محقق.

تولد: مرداد ۱۳۱۵، تهران.

درگذشت: دی ۱۳۷۵.

بهرام ری‌پور فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی ادبیات دانشگاه تهران است. از دوران دانشجویی همکاری خود را با مطبوعات با نوشتن مقالات یا ترجمه‌ی مطالب سینمایی آغاز نمود. پیشه‌ی سینمایی خود را با ساختن فیلم‌های کوتاه برای وزارت فرهنگ و هنر آغاز نمود. در سال ۱۳۴۶ وارد عرصه‌ی کار حرفه‌ای شد.

از جمله آثار ترجمه‌ی اوست: خال گلی (تنسی ویلیامز)؛ دستور زبان سینما (ژوزه روژر، ۱۳۵۱)؛ جذابیت پنهان بورژوازی (لوئیس

بونوئل، ژان کلود کاریر، ۱۳۵۲)؛ شبح آزادی (لوئیس بونوئل، ۱۳۵۴)؛ راهنمای فیلم‌سازی (سامنر گلیمچر، وارن جانسون، ۱۳۶۲)؛ شرق بهشت (پل آزبرن، ۱۳۷۵). از جمله آثار ویراستاری و تدوین و تألیف وی عبارتند از: صد فیلم (مؤلف، ۱۳۶۳)؛ آموزش متحرک‌سازی (کیت لیبرن، ترجمه‌ی مهدی ظوابطی، ویراستار، ۱۳۶۴)؛ فرهنگ فیلم‌نگاری (یون کارتنبرگ، ترجمه و تدوین با همکاری، ۵۶۳۱)؛ (۶۵۹۱ -۸۸۹۱) Iranian cinaema (ویرایش، با همکاری، ۱۳۶۷)؛ تکنیک سینما (ال برنارد هپه، ترجمه‌ی غلامرضا طباطبایی، ویراستار، با همکاری، ۱۳۶۸)؛ فیلم‌های ۱۳۶۸ (گردآوری، ۱۳۶۸)؛ فیلم‌های ۱۳۶۹ (گردآوری، ۱۳۶۹).

علاوه بر فیلم‌های مستند و فیلم‌های کوتاه داستانی در فیلم‌های بلند داستانی به عنوان بازیگر، دستیار کارگردان، کارگردان و فیلم‌نامه‌نویس فعالیت کرده است. از جمله فیلم‌های آخر او می توان به «پرتگاه» (کارگردان، ۱۳۷۳)؛ «فاتح» (کارگردان، ۱۳۷۵) اشاره نمود.

پیکر بهرام ری‌پور در بهشت زهرا در قطعه‌ی ۸۸ (هنرمندان و نویسندگان) به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

رئیسی، علیرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۶۰ تهران، تحصیلات: تحصیل در دوره‌ی متوسطه عمومی، شروع بازیگری: پاتال و آرزوهای کوچک (۱۳۶۸)

عمده‌ی فیلمها:

چشمهای بابا (کوتاه- ۱۳۶۹)، خطا (کوتاه- ۱۳۷۰)، شهر در دست بچه‌ها (۱۳۷۰)، مدرسه‌ی پیرمردها (۱۳۷۰)، خط آتش (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

زارع، قاسم

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران نام اصلی: قاسم

نام خانوادگی اصلی: زارع زاغه

سمت (در بخش های): بازیگران، تاریخ تولد: ۱۳۳۶

محل تولد: همدان

ملیت: ایران مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل تاتر

بیوگرافی

فارغ التحصیل مرکز آموزش تاتر اداره کل فرهنگ و هنر همدان.

فعالیت در تاتر در سال ۱۳۵۱.

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم" صنوبرهای سوزان ("عباس شیخ بابایی) در سال ۱۳۶۸.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۵ سنگ، کاغذ، قیچی (سعید سهیلی) [بازیگر]

۱۳۸۵ اخراجی ها (مسعود ده نمکی) [بازیگر]

۱۳۸۴ زاگرس (محمدعلی نجفی) [بازیگر]

۱۳۸۳ پیک نیک در میدان جنگ (رحیم حسینی) [بازیگر]

۱۳۸۲ جایی برای زندگی (محمدرضا بزرگ نیا) [بازیگر]

۱۳۸۱ مزرعه پدری (رسول ملاقلی‌پور) [بازیگر-بازیگردان]

۱۳۸۰ خانه ای روی آب (بهمن فرمان‌آرا) [بازیگر]

۱۳۸۰ دختر شیرینی فروش (ایرج طهماسب) [بازیگر]

۱۳۸۰ سفر به فردا (محمدحسین حقیقی) [بازیگر]

۱۳۷۹ آواز قو (سعید اسدی) [بازیگر]

۱۳۷۹ رقص شیطان (افشین براری) [بازیگر]

۱۳۷۹ موج مرده (ابراهیم حاتمی کیا) [بازیگر]

۱۳۷۶ آژانس شیشه ای (ابراهیم حاتمی کیا) [بازیگر]

زاگرس (محمدعلی نجفی – ۱۳۸۴)

راهیان شهادت (فیلم کوتاه، ۱۳۶۰)

آینه (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۰)

خانه بخت (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۰)

مدالی برای ویلی (تله تئاتر، ۱۳۷۱)

استپان (تله تئاتر، ۱۳۷۱)

نبردی دیگر (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۳)

نابغه های قرن بیستم (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۵)

حباب (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۵)

هتل (مرضیه برومند – مجموعه تلویزیونی، یک قسمت، ۱۳۷۸)

گروه ویژه (۱۳۷۹)

منابع زندگینامه: http://www.iranactor.com

زارعی،مریلا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

بازی در فیلم دوزن (تهمینه میلانی، ۱۳۷۷) یکی از شانسهای بزرگ او بود.

پس از آن توانـایی هـایش را در واکنش پنجـم (تهمینـه میلانـی، ۱۳۸۱) به رخ همگـان کشـید و سـرانجام بـا بـازی کوتاه اما بسـیار تاثیرگذارش در سربازهای جمعه (مسعود کیمیایی، ۱۳۸۲) مزد زحماتش را از بیست و دومین جشنواره فیلم فجر، از هشتمین جشن خانه سینما و از نویسندگان و منتقدان دریافت کرد. نام اصلی: مریلا

نام خانوادگی اصلی: زارعی برزی

....

سمت (در بخش های): بازیگران،

....

تاریخ تولد: ۱۳۵۳/۱/۲۵

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

....

مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل صنایع غذایی

بیوگرافی

فارغ التحصیل مهندسی صنایع غذایی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۷۵.

فعالیت در تلویزیون با بازی در مجموعه تلویزیونی دبیرستان خضرا (اکبر خواجویی) در سال ۱۳۷۵.

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم سلام سینما (محسن مخملباف) در سال ۱۳۷۳.

بـا مجموعه تلویزیونی کاراگاه (حسن هـدایت) به دنیای بازیگری روی آورد. و با مجموعه تلویزیونی هوای تازه (محمـد رحمانیان) بیشتر شناخته شد. بازی در فیلم دوزن (تهمینه میلانی، ۱۳۷۷) یکی از شانسهای بزرگ او بود.

پس از آن توانـایی هـایش را در واکنش پنجـم (تهمینـه میلانـی، ۱۳۸۱) به رخ همگـان کشـید و سـرانجام بـا بـازی کوتاه اما بسـیار تاثیرگذارش در سربازهای جمعه (مسعود کیمیایی، ۱۳۸۲) مزد زحماتش را از بیست و دومین جشنواره فیلم فجر، از هشتمین جشن خانه سینما و از نویسندگان و منتقدان دریافت کرد.

مجموعه های تلویزیونی:

- کاراگاه (مجموعه، حسن هدایت، ۱۳۷۴)
- مهر خوبان (مجموعه، ۱۳۷۴)
- خلبان (مجموعه، ۱۳۷۴)
- جهان وارونه (مجموعه، ۱۳۷۴)
- دبیرستان خضراء (مجموعه، اکبر خواجویی، ۷۵-۱۳۷۴)
- خانه های اجاره ای (تله تئاتر، ۱۳۷۵)
- هوای تازه (مجموعه، محمد رحمانیان، ۱۳۷۵)
- کهنه سوار (مجموعه، اکبر خواجویی، ۱۳۷۶)
- شن های کف رودخانه (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۶)
- فردا دیر است (مجموعه، حسن فتحی، ۱۳۷۶)
- ولایت عشق (مجموعه، مهدی فخیم زاده، ۱۳۷۷)

- داستان یک شهر (مجموعه، اصغر فرهادی، ۱۳۷۸)
- زمان شوریدگی (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۹)
- پلیس جوان (مجموعه، سیروس مقدم، ۱۳۸۰)
- دریایی ها (مجموعه، سیروس مقدم، ۱۳۸۱)

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۵ اخراجی ها (مسعود ده نمکی) [بازیگر]

۱۳۸۵ آفتاب بر همه یکسان می تابد (عباس رافعی) [بازیگر]

۱۳۸۵ دستهای خالی (ابوالقاسم طالبی) [بازیگر]

۱۳۸۴ زاگرس (محمدعلی نجفی) [بازیگر]

۱۳۸۳ زن زیادی (تهمینه میلانی) [بازیگر]

۱۳۸۳ مجردها (اصغر هاشمی) [بازیگر]

۱۳۸۳ حکم (مسعود کیمیایی) [بازیگر]

۱۳۸۲ سربازهای جمعه (مسعود کیمیایی) [بازیگر]

۱۳۸۲ معادله (ابراهیم وحیدزاده) [بازیگر]

۱۳۸۲ هم نفس (مهدی فخیم‌زاده) [بازیگر]

۱۳۸۱ واکنش پنجم (تهمینه میلانی) [بازیگر]

۱۳۸۱ سیزده گربه روی شیروانی (علی عبدالعلی زاده) [بازیگر]

۱۳۸۰ عشق فیلم (ابراهیم وحیدزاده) [بازیگر]

۱۳۷۸ تکیه بر باد (داریوش فرهنگ) [بازیگر]

۱۳۷۷ دو زن (تهمینه میلانی) [بازیگر]

۱۳۷۵ روی خط مرگ (شفیع آقامحمدیان) [بازیگر]

۱۳۷۵ خلبان (جمال شورجه) [بازیگر]

جوایز و انتخابها

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (زن زیادی)

[دوره ۲۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۳]

....

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (سربازهای جمعه)

[دوره ۲۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۲]

....

>>کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش اول زن (زن زیادی)

[دوره ۹ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۴]

....

>>برنده تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (سربازهای جمعه)

[دوره ۸ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۳]

....

>>برنده لوح زرین بهترین بازیگر زن (سربازهای جمعه)

[دوره ۵ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۴]

....

>>کاندید لوح زرین بهترین بازیگر زن (واکنش پنجم)

[دوره ۴ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۳]

....

>>کاندید لوح زرین بهترین بازیگر زن (زن زیادی)

[دوره ۶ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۴]

....

>>۲ – دومین بازیگر نقش مکمل زن سال (دو زن)

[دوره ۱۴ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۷۸]

....

>>۳ – سومین بازیگر نقش مکمل زن سال (سربازهای جمعه)

[دوره ۱۹ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۳]

....

>>۵ – پنجمین بازیگر نقش مکمل زن سال (واکنش پنجم)

[دوره ۱۸ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۲]

زاهد، عطاءاللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۴ ش)، کارگردان و نویسنده. وی در شیراز به دنیا آمد، از فارغ‌التحصیلان رشته ادبیات از دانشگاه تهران بوده، وی از جمله کارگردانان، نویسندگان و بازیگران فیلم فارسی است. بازی در تیاتر را از سال ۱۳۲۲ با نمایش «بزم بهرام گور» شروع نمود. نمایشهای عمده‌اش: «بوعلی سینا»؛ «رستاخیز سلاطین»؛ و فعالتی سینما را از سال ۱۳۲۷ با تاسیس استودیو آریا با همکاری مهدی امیر قاسم خانی، مفید غیاثی و احمد شیرازی از سر گرفت. عمده‌ی فیلمهایش: «شیر سنگی»؛ «ماهی» و مجموعه‌های تلویزیونی: «سربداران»؛ «طالب».[۱]

متولد: ۱۲۹۴ شیراز– متوفی: ۱۳۷۰ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی ادبیات از دانشگاه تهران– فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران، تاسیس استودیو آریا در ۱۳۲۷، کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، از اعضای هیئت مدیره اتحادیه صنایع فیلم ملی

ایران (دهه‌ی چهل)، فعالیت در دوبله- فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از ۱۳۲۲، شروع بازیگری: چشم به راه (تهیه‌کننده، کارگردان، نویسنده، بازیگر- ۱۳۳۷)

عمده‌ی فیلمها:

بوسه‌ی مادر (کارگردان، نویسنده- ۱۳۳۵)، بازگشت به زندگی (کارگردان، نویسنده- ۱۳۳۶)، راهی به سوی خدا (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، مادیان (۱۳۶۴)، سمندر (۱۳۶۴)، شیر سنگی (۱۳۶۵)، طلسم (۱۳۶۵)، اتاق یک (۱۳۶۵)، ماهی (۱۳۶۷)، در مسیر تندباد (۱۳۶۷)، برهوت (۱۳۶۷)، دوران سربی (۱۳۶۷)، آخرین مهلت (۱۳۶۸)، عبور از غبار (۱۳۶۸)، رانده شده (۱۳۶۸)، عروس حلبچه (۱۳۶۹)، دلشدگان (۱۳۷۰)، مدرسه‌ی پیرمردها (۱۳۷۰)

بازیگر.

تولد: ۱۲۹۴ در شیراز.

درگذشت: ۱۵ آبان ۱۳۷۰، تهران.

عطاءالله زاهد شیرازی در سال ۱۳۱۹ کلاس های موسیقی تعلیم آواز را گذارند. سپس دوره‌ی هنرپیشگی را پشت سر گذاشت. پس از آن مدتی اخبار عربی رادیو را به سبب آشنایی با زبان عربی قرائت می‌کرد. سپس وارد دانشسرای عالی دارالمعلمین تهران شد و پس از ان از رشته‌ی ادبیات دانشگاه تهران فارغ‌التحصیل شد.

پدرش از تحصیل کرده‌های دارالفنون بود و با موسیقی آشنایی داشت. این امر موجب شد تا نخستین بار در خردسالی در نمایش «رستاخیز سلاطین» (۱۳۰۴) که موسیقی آن کار پدرش بود بازی کند پس از آن و در کنار تحصیل، از جمله در نمایش‌های «سرباز وطن» و «مدرسه‌ی قدیم و مدرسه‌ی جدید» بازی کرد. آشنایی‌اش با سینما و سابقه‌ی بازی در تئاتر موجب شد تا در سالن سینمای محمدخان (پسر عموی پدرش) به عنوان ناطق سینما (دیلماج) متن فیلم‌ها را با صدای بلند برای تماشاگران بخواند. با سکونت در تهران دهه‌ی بیست برای تحصیل در دارالمعلمین، شروع به فعالیت سیاسی کرد و از جمله با مجله‌های «تئاتر»، «نمایش»، و روزنامه‌های «پشتکار»، «سنگر» و «دوستی ملت» همکاری داشت. آشنایی‌اش با عبدالحسین نوشین سرپرست تئاتر فرهنگ و از پیشکوستان تئاتر در ایران موجب شد تا بازی در تئاتر را جدی‌تر بگیرد. از دیگر نمایش‌هایی که زاهد در آنها بازی کرد باید به این عنوان‌ها اشاره کرد: «خسیس»، «محمدعلی بیک»، «شاه صفی»، «بارگاه معاویه»، «دختر شکلاتی»، «تاجر ونیزی»، «دزدان اجتماع»، «کارمند دولت» و... سپس مدتی به خارج از کشور رفت و در سال ۱۳۲۷ به ایران بازگشت. همکاری‌اش را با مؤسسه‌ی «ایران نو فیلم» در زمینه‌ی آموزش فن بیان برای صداپیشگی و امور فنی سینما به علاقه‌مندان آغاز کرد. در سال ۱۳۲۸ فیلم «مرا ببخش» را صدا گذاشت، اولین فیلمی که در ایران صدابرگردان شد. در همین سال، استودیو «آریانا فیلم» را با احمد شیرازی، مهدی امیر قاسم‌خانی و چند تن دیگر تأسیس کرد و اولین فیلم رنگی خارجی را به نام «آهنگ شهرزاد» صدابرگردان نمود. در سال ۱۳۳۵ با کارگردانی «بازگشت به زندگی» به فیلم‌سازی روی آورد، اما پس از ساخت سه فیلم و در حالی که فیلم «مردم از خوشی» را در حال فیلم‌برداری داشت جلوی فعالیت هنری‌اش گرفته شد. زاهد از مؤسسان حسینیه‌ی ارشاد بود و مدتی در آنجا کلاس‌های تئاتر و سینما را اداره می‌کرد. همچنین در دهه‌ی چهل دبیر اتحادیه‌ی تهیه‌کنندگان و رییس و سخنگوی اتحادیه‌ی بازیگران بود. پس از انقلاب اسلامی، فعالیت سینمایی را پس از یک وقفه‌ی طولانی از سر گرفت و به بازیگری روی آورد. وی از بنیانگذاران انجمن هنرمندان طی این سال ها بود. از جمله فیلم‌های وی می توان این موارد را ذکر کرد: «بوسه‌ی مادر» (فقط نویسنده و کارگردان، ۱۳۳۵)؛ «بازگشت به زندگی» (فقط نویسنده و کارگردان، ۱۳۳۶)؛ «چشم به راه» (کارگردان، نویسنده و مشارکت در تهیه با اکبر دهقان، بازیگر ۱۳۳۷)؛ «راهی به سوی خدا» (بازیگر، به نمایش درنیامد، ۱۳۵۹)؛ «مادیان» (بازیگر، ۱۳۶۴)؛ «سمندر» (بازیگر، ۱۳۶۴)؛ «شیر سنگی» (بازیگر، ۱۳۶۵)؛ «لوحه‌ی صفورا» (کوتاه ۱۳۶۵)؛ «طلسم» (۱۳۶۵)؛ «اتاق شماره‌ی یک» (۱۳۶۵)؛ «ماهی»

(۱۳۶۷)؛ «در مسیر تندباد» (۱۳۶۷)؛ «برهوت» (۱۳۶۷)؛ «دوران سربی» (۱۳۶۷)؛ «رانده شده» (۱۳۸۶)؛ «آخرین مهلت» (۱۳۶۸)؛ «عبور از غبار» (۱۳۶۸)؛ «عروس حلبچه» (۱۳۶۹)؛ «مدرسه‌ی پیرمردها» (۱۳۶۹)؛ «دلشدگان» (۱۳۷۰)؛ مجموعه‌های تلویزیونی «هزار دستان» (۱۳۶۶ –۱۳۵۸)؛ «طالب» (۱۳۶۳)؛ «سربداران» (۱۳۶۳)؛ «بوعلی سینا» (۱۳۶۵).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] تاریخ سینمای ایران (۸۷۸، ۳۰۶ –۳۰۵، ۲۹۳ –۲۹۲، ۲۸۲ –۲۷۷)، فرهنگ سینمای ایران (۱۲۳)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (۶۵۵، ۶۴۴ /۲، ۶۰/۱).

زاهدی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۸ تهران، نام اصلی: علی سخاوت زاهدی، تحصیلات: دیپلم، شروع بازیگری: تولدت مبارک (۱۳۵۱)

عمده‌ی فیلمها:

صمد به مدرسه می‌رود (۱۳۵۲)، گدای میلیونر (۱۳۵۲)، قربون هر چی خوشگله (۱۳۵۲)، ناخدا با خدا (۱۳۵۲)، میرم بابا بخرم (۱۳۵۳)، صمد آرتیست می‌شود (۱۳۵۳)، شوهر کرایه‌ای (۱۳۵۳)، ماشین مشتی ممدلی (۱۳۵۳)، دختر نگو بلا- بگو (۱۳۵۴)، نیزار (۱۳۵۴)، شادیهای زندگی ما (۱۳۵۵)، با هم ولی تنها (۱۳۵۵)، شوهر جونم عاشق شده (۱۳۵۵)، صمد در راه اژدها (۱۳۵۶)، فقط آقای مهدی می‌تونه (۱۳۵۶)، صمد دربدر می‌شود (۱۳۵۷)، مرد خدا (۱۳۵۸)، صمد به شهر می‌رود (۱۳۵۸)، علی و غول جنگل (۱۳۶۹)، بیا با من (۱۳۷۱)، خوش خیال (۱۳۷۱)، اتل متل توتوله (۱۳۷۲)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

زرین دست، علیرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: علیرضا زرین دست

تاریخ تولد: ۱۳۳۰

برادر محمد زرین دست (بازیگر و کارگردان).

شروع فعالیت سینمایی با فیلم « وسوسه شیطان » (وسوسه شیطان) به عنوان دستیار فیلمبردار در سال ۱۳۴۶.

جوایز:

– پری (سیزدهمین جشنواره فیلم فجر)

– سیندرلا (ششمین جشن خانه سینما)

کاندیداها:

- خارج از محدوده (ششمین جشنواره فیلم فجر)

- بای سیکل ران (هفتمین دوره جشنواره فیلم فجر)

- خانه خلوت (دهمین دوره جشنواره فیلم فجر)

- بلوغ (هجدهمین جشنواره فیلم فجر)

شکوه قهرمان (۱۳۴۸)

لوطی (۱۳۵۰)

فاتحین صحرا (۱۳۵۰)

رشید (پرویز نوری - ۱۳۵۰)

خداحافظ رفیق (امیر نادری - ۱۳۵۰)

خواستگار (علی حاتمی - ۱۳۵۱)

مردی در طوفان (۱۳۵۱)

شاهرگ (علیرضا داودنژاد - ۱۳۵۴)

سازدهنی (امیر نادری - ۱۳۵۲)

صمد آرتیست می شود (۱۳۵۳)

پشمالو (۱۳۵۵)

گزارش (عباس کیارستمی - ۱۳۵۶)

در امتداد شب (پرویز صیاد - ۱۳۵۶)

سایه های بلند باد (بهمن فرمان آرا - ۱۳۵۸)

صمد به شهر می رود (۱۳۵۸)

خط قرمز (مسعود کیمیایی - ۱۳۶۱)

نقطه ضعف (محمدرضا اعلامی - ۱۳۶۳)

گمشده (مهدی صباغزاده - ۱۳۶۴)

مشت (سیامک اطلسی - ۱۳۶۴)

تصویر آخر (مهدی صباغزاده - ۱۳۶۵)

دستفروش (محسن مخملباف - ۱۳۶۵)

طلسم (داریوش فرهنگ - ۱۳۶۵)

خارج از محدوده (رخشان بنی اعتماد - ۱۳۶۶)

گنج (محمدعلی سجادی - ۱۳۶۶)

بای سیکل ران (محسن مخملباف - ۱۳۶۷)

عروسی خوبان (محسن مخملباف - ۱۳۶۷)

کلوزآپ (عباس کیارستمی - ۱۳۶۸)

دو فیلم با یک بلیط (داریوش فرهنگ - ۱۳۶۹)

شبهای زاینده رود (محسن مخملباف - ۱۳۶۹)

عروس حلبچه (حسن کاربخش - ۱۳۶۹)

گزل (محمدعلی سجادی - ۱۳۶۹)

خانه خلوت (مهدی صباغزاده - ۱۳۷۰)

آقای بخشدار (خسرو معصومی - ۱۳۷۰)

قافله (مجید جوانمرد - ۱۳۷۱)

آبادانی ها (کیانوش عیاری - ۱۳۷۱)

پری (داریوش مهرجویی - ۱۳۷۲)

بازمانده (سیف الله داد - ۱۳۷۳)

پاکباخته (غلامحسین لطفی - ۱۳۷۴)

ضیافت (مسعود کیمیایی - ۱۳۷۴)

نابخشوده (ایرج قادری - ۷۵/۱۳۷۴)

سجده بر آب (حمید خیرالدین - ۱۳۷۵)

ساحره (داود میرباقری - ۱۳۷۶)

فریاد (مسعود کیمیایی - ۱۳۷۷)

بلوغ (مسعود جعفری جوزانی - ۱۳۷۷)

رقص شیطان (اسماعیل براری - ۱۳۷۸)

سیندرلا (بیژن بیرنگ، مسعود رسام - ۱۳۸۰)

ملاقات با طوطی (علیرضا داودنژاد - ۱۳۸۱)

واکنش پنجم (تهمینه میلانی - ۱۳۸۱)

صبحانه ای برای دو نفر (مهدب صباغزاده - ۱۳۸۱)

الهه زیگورات (رحمان رضایی - ۱۳۸۲)

حکم (مسعود کیمیایی - ۱۳۸۳)

صحنه جرم ورود ممنوع (ابراهیم شیبانی - ۱۳۸۴)

آتش بس (تهمینه میلانی - ۱۳۸۴)

رئیس (مسعود کیمیایی - ۱۳۸۵)

زرین زاده، علیرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

کارنامه علیرضا زرین‌دست:

۱۳۴۸

شکوه قهرمان (محمد زرین‌دست)

۱۳۴۹

ازیاد رفته (محمد زرین‌دست)

۱۳۵۰

فاتحین صحرا (محمد زرین‌دست)

وحشی جنگل (ربرت اکهارت)

لوطی (خسرو پرویزی)

رشید (پرویز نوری)

خداحافظ رفیق (امیرنادری)

۱۳۵۱

خواستگار (علی‌حاتمی)

حسن سیاه (پرویز اصانلو)

مردی در طوفان (خسرو پرویزی)

۱۳۵۲

خورشید در مرداب (محمدصفار)

سازدهنی (امیر نادری)

۱۳۵۳

صمد آرتیست می‌شود (پرویز صیاد)

مسلخ (هادی صابر)

۱۳۵۴

صمد خوشبخت می‌شود (پرویز صیاد)

همت (خسرو پرویزی)

شاهرگ (علیرضا داودنژاد)

۱۳۵۵

سرایدار (خسرو هریتاش)

پشمالو(مهدی‌فخیم‌زاده)

۱۳۵۶

صمد در راه اژدها (پرویز صیاد)

در امتدادشب (پرویز صیاد)

گزارش(عباس کیارستمی)

گربه در قفس (محمد زرین‌دست)

۱۳۵۷

صمد در به در می‌شود (پرویز صیاد)

سایه‌های بلند باد (بهمن فرمان‌آرا)

۱۳۵۸

صمد به شهر می‌رود (پرویز صیاد)

۱۳۶۰

مرگ دیگری (محمدرضا هنرمند)

۱۳۶۱

خط قرمز (مسعود کیمیایی)

۱۳۶۲

فرمان (کوپال مشکوه)

نقطه ضعف (محمد رضا اعلامی)

بازجویی یک جنایت (محمد علی سجادی)

۱۳۶۳

مشت (سیامک اطلسی)

۱۳۶۴

گمشده (مهدی صباغ‌زاده)

مداربسته (رحمان رضایی)

۱۳۶۵

طلسم (داریوش فرهنگ)

تصویر آخر(مهدی صباغ‌زاده)

دستفروش (محسن مخملباف)

حریم مهرورزی (ناصرغلامرضایی)

۱۳۶۶

خارج از محدوده (رخشان بنی‌اعتماد)

سیمرغ (اکبر صادقی)

گنج (محمدعلی سجادی)

۱۳۶۷

بای‌سیکل‌ران (محسن مخملباف)

عروسی خوبان (محسن مخملباف)

۱۳۶۸

الماس بنفش (رحیم رحیمی‌پور)

۵۳ نفر (یوسف سید مهدوی)

کلوزآپ، نمای نزدیک (عباس کیارستمی)

۱۳۶۹

دو فیلم با یک بلیط (داریوش فرهنگ)

شب‌های زاینده‌رود

عروس حلبچه (حسن کاربخش)

گزل (محمدعلی سجادی)

۱۳۷۰

آقای بخشدار (خسرو معصومی)

خانه خلوت (مهدی صباغ زاده)

۱۳۷۱

آبادانی‌ها(کیانوش عیاری)

قافله (مجید جوانمرد)

۱۳۷۲

پرتگاه (بهرام ری پور)

شعله‌های خشم (حمید رضا آشتیانی‌پور)

۱۳۷۳

پری (داریوش مهرجویی)

۱۳۷۴

بازمانده (سیف الله داد)

پاکباخته (غلامحسین لطفی)

دشمن (عباس باویهی)

ضیافت (مسعود کیمیایی)

۱۳۷۵

تحفه هند (محمدرضازهتابی)

سجده برآب (حمید خیرالدین)

نابخشوده (ایرج قادری)

۱۳۷۶

ساحره (داود میرباقری)

سفرشبانه (خسرو معصومی)

۱۳۷۷

بلوغ (مسعود جعفری جوزانی)

فریاد (مسعود کیمیایی)

۱۳۷۸

رقص شیطان (اسماعیل براری)

چشم‌هایش (فرامرز قریبیان)

سیندرلا (مسعود رسام ـ بیژن بیرنگ)

همسر دلخواه من (افشین شرکت)

۱۳۷۹

واکنش پنجم (تهمینه میلانی)

ملاقات با طوطی (علیرضا داودنژاد)

۱۳۸۰

الهه زیگورات (رحمان رضایی)

صبحانه‌ای برای دو نفر (مهدی صباغ زاده)

۱۳۸۱

۱۸۵ دقیقه از مجموعه تلویزیونی در چشم باد

۱۳۸۲

نقاب (کاظم راست گفتار)

۱۳۸۳

حکم (مسعود کیمیایی)

۱۳۸۴

صحنه جرم، ورود ممنوع (ابراهیم شیبانی)

سنگ، کاغذ، قیچی (سعید سهیلی)

آتش‌بس (تهمینه میلانی)

۱۳۸۵

تو دروغ‌می گی،پس می‌ترسی (تهمینه میلانی)

رئیس (مسعود کیمیایی)

تصویه‌حساب (تهمینه میلانی)

۱۳۸۶

ناشناس (احمد ظریف رفتار)

تلخ عین عسل (محمدعلی باشه‌آهنگر)

مجنون لیلی (قاسم جعفری)

و مجموعه تلویزیونی دایی‌جان ناپلون (ناصر تقوایی)

فیلم‌های کوتاه تجربه و زنگ‌تفریح و همسرایان از ساخته‌های عباس کیارستمی

زرین‌پور، بهمن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۰ باختران، نویسنده و کارگردان- فعالیت در تلویزیون از ۱۳۴۸- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: فدایی (۱۳۵۱)

عمده‌ی فیلمها:

ستارخان (۱۳۵۱)، جعفر جنی و محبوبه‌اش (۱۳۵۲)، صمد آرتیست می‌شود (۱۳۵۳)، اسرار گنج دره جنی (۱۳۵۳)، زنبورک (۱۳۵۴)، صمد خوشبخت می‌شود (۱۳۵۴)، صمد در راه اژدها (۱۳۵۶)، فریاد زیر آب (۱۳۵۶)، اشک رقاصه (نویسنده- ۱۳۵۶)، کوسه جنوب (نویسنده- ۱۳۵۷)، پرستوهای عاشق (نویسنده- ۱۳۵۷)، اشک مادر (نویسنده- نمایش داده نشد- ۱۳۵۷)، صمد دربدر می‌شود (۱۳۵۷)، بن‌بست (۱۳۵۸)، صمد به شهر می‌رود (۱۳۵۸)، تا آخرین نفس (نویسنده- ۱۳۵۸)، پرواز در قفس (نویسنده- ۱۳۵۹)، میرزا کوچک خان (۱۳۶۳)، سردار جنگل (۱۳۶۳)، حادثه (نویسنده- ۱۳۶۳)، مدرک جرم (نویسنده- ۱۳۶۴)، تحفه‌ها (۱۳۶۶)، زرد قناری (نویسنده، بازیگر- ۱۳۶۷)، آرزوی بزرگ (نویسنده- ۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

زکریا، سحر

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

بیوگرافی و توضیحات: نام: سحر زکریا با بازی در مجموعه تلویزیونی در پناه تو (در نقش دخترعموی رامین) وارد دنیای بازیگر شد. سپس توانایی خود را در بازی در نمایشها و تله تئاترهای مختلف آزمود. اما شاید از بازی در فیلم مردی از جنس بلور بود که دیده شد و بار دیگر به تلویزیون بازگشت و نقشهای نچندان مهمی در چند مجموعه بازی کرد. بازی در نقش همسر رابین هود در مجموعه طنز قطار ابدی تا حدودی او را به شهرت رساند، اما شاید او با برنامه طنز پاورچین بود که هم استعدادهای نهفته بازی در نقش کمدی خود را بروز داد و هم توانست به محبوبیت دست یابد.

فیلمشناسی

در پناه تو (مجموعه، حمید لبخنده، ۱۳۷۳)

مردی از جنس بلور (سعید سهیلی، ۱۳۷۷)

کاشانه (مجموعه، قاسم جعفری، ۱۳۷۷)

همسفر (مجموعه، قاسم جعفری، ۱۳۷۸)

دنیای شیرین دریا (مجموعه، بهروز بقایی، ۱۳۷۸)

پسران مهتاب (مهدی ودادی، ۱۳۷۹)

قطار ابدی (مجموعه ، ۱۳۷۹)

باران عشق (مجموعه، احمد امینی، یک قسمت، ۱۳۸۰)

پاورچین (مجموعه، مهران مدیری، ۱۳۸۱)

زمانی ،مصطفی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

یوسف از شمال کشور

نقش جوانی حضرت یوسف نیز توسط مصطفی زمانی ایفا شد. انتخاب مصطفی زمانی برای نقش حضرت یوسف نیز جالب و شنیدنی است، او اهل فریدونکنار است و روزی به همراه یکی از دوستان خود به دفتر سریال یوسف مراجعه می کند. دوست او علاقه‌مند بوده تا برای ایفای نقش در این سریال تست بازیگری بدهد.

مصطفی زمانی هم به طور اتفاقی تست می‌دهد و از میان علاقمندان فراوانی که برای این منظور به سریال یوسف آمده بودند، زمانی برای ایفای نقش در این سریال انتخاب می‌شود. پس از عقد قرارداد نیز برای او کلاس‌های بازیگری به شکل خصوصی بر گزار و حتی با صرف هزینه‌ای او در کلاس‌های بدن‌سازی ثبت نام می کند تا برای ایفای این نقش آماده تر شود. زمانی که شاهین اقبال بر شانه او نشست و او را به سمت تخت عزیزی مصر راهنمایی کرد، در زمان انتخاب شدن برای ایفای این نقش، دانشجوی رشته کارشناسی مدیریت صنعتی در ساری بود و در دانشکده، در یک یا دو تئاتر به عنوان بازیگر حضور یافته بود و مدتی نیز به عنوان حسابدار در یک شرکت خصوصی فعالیت کرده بود. انتخاب او برای نقش یوسف زمانی اتفاق افتاد که هنوز بازیگر میانی نقش یوسف انتخاب نشده بود. وقتی زمانی متوجه عدم انتخاب بازیگر نقش نوجوانی یوسف می‌شود، با معرفی پسرخاله خود حسین جعفری به دست اندرکاران سریال یوسف، قدمی جدی در حل مشکل سازندگان این سریال برمی دارد و به این ترتیب کار انتخاب بازیگران یوسف عملاً به پایانی خوش می‌رسد. زمانی این روزها بر اساس قراردادی که با سریال تلویزیونی یوسف دارد، متعهد شده تا بعد از پایان پخش سریال یوسف، در هیچ اثر نمایشی حاضر نشود. علت این قرارداد نیز این است که به احتمال زیاد حضور او در کارهای مشابه باور پذیری مخاطب را نسبت به این نقش کمرنگ می کند. از این بازیگر جوان جز چند مصاحبه کوتاه تاکنون مطلبی منتشر نشده، اما شاید بد نباشد به بخش‌هایی از تنها مصاحبه طولانی او که در همان روزهای حضور در سریال یوسف، در سایت خبری سیما فیلم منتشر شد اشاره کنیم. مصاحبه‌ای که در آن زمانی می گوید: «برخی عوامل اصلی کارسعی درانتخاب یکی ازبازیگران حرفه‌ای داشتند. حتی مدتی دنبال یک بازیگرخارجی گشتند. ولی همه ما می‌دانیم که تجربه ساخت فیلم مصائب مسیح توسط مل گیبسون ثابت کرد ایفاگرنقش پیامبر باید یک بازیگر ناشناخته باشد، آدمی که روی او ذهنیت خاصی وجود ندارد. به هرحال از آنجا که بازیگری برای من آنقدراهمیت نداشت که به خاطرآن ازهمه چیزبگذرم، باهمه اینها کنارآمدم. من به مفهوم واقعی عاشق بازیگری و شهرت نبودم، به هرحال یا بازی می کردم یا نمی کردم.» وقتی هم « آرزو شهبازی» مصاحبه کننده از او سوال می کند، «فکرمی کنید چهره تان چه ویژگی خاصی برای ایفای این نقش داشته است؟» او پاسخ می‌دهد: « قضیه یوسف یک قضیه باطنی است. زیبایی ظاهری با توجه به زاویه دید مردم تغییرپیدا می کند. پس مطلق بودن را باید دراین زمینه کنارگذاشت و دیگر این که بعضی چهره‌ها هستند که بدون داشتن زیبایی ظاهری صمیمیت دارند. آدمها با آنها احساس نزدیکی می کند و این به انسانیت آدمها برمی گردد.

فکرمی کنم کارگردان بیشتر دنبال همین بوده است که از این نظر تا حدودی به خودم مطمئن هستم، به اضافه یک زیبایی ظاهری که البته درگریم بسیاری ازجذابیت‌های چهره پوشانده شده است. در واقع زیبایی در اینجا براساس فضای پیرامون تعیین می‌شود. براساس گریم فراعنه مصر وآدم‌های دور و براست که زیبایی یوسف برجسته شود. ازطرفی باید این چهره برای مردم باورپذیر می‌شد، اما خب کاندیداهای دیگری هم بودند که چهره‌های بسیارزیبایی داشتند اما آن انرژی درونی را که کارگردان دنبالش بود

نداشتند وگرنه من خودم را ازنظرزیبایی درحد آدم‌های معمولی می‌بینم.» اگرچه انتخاب این بازیگر جوان به عنوان ایفاگر نقش یوسف حرف و حدیث‌ها و حتی آنگونه که خود زمانی تلویحا اشاره کرده، مخالفت‌هایی را در پروژه به دنبال داشت، اما درباره بازیگر نقش زلیخا حرف و حدیث چندانی وجود نداشت و کتایون ریاحی برای چنین نقشی انتخاب معقولی به نظر می‌رسید؛ البته سریال یوسف بر خلاف دیگر سریال‌های تاریخی در زمینه انتخاب بازیگر اعتقاد چندانی به حضور بازیگران حرفه‌ای نداشت و شاید کمتر از ده بازیگر حرفه‌ای در آن ایفای نقش کردند که جعفر دهقان، محمود پاک نیت، پروانه معصومی، جهانبخش سلطانی، علی طالب لو، پرویز فلاحی پور و... برخی از این بازیگران هستند وبرای سایر نقش‌ها بازیگرانی غیر حرفه‌ای انتخاب شدند، اما قضاوت نهایی درباره بازی‌های آنها نیز با توجه به پخش نشدن قسمت‌هایی که با حضور این بازیگران ساخته شده، می‌تواند در زمانی دیگر نتیجه بهتری به دنبال داشته باشد

زمانی، اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۲ تهران، نام اصلی: اصغر اسم زمانی آغمیونی، تحصیلات: ششم ابتدایی، مدیر تدارکات، بازی در تئاتر لاله‌زار، شروع بازیگری: من و مش کاظم (کوتاه- ۱۳۶۱)

عمده‌ی فیلمها:

سقا (کوتاه- ۱۳۶۱)، مرگ سفید (تدارکات، بازیگر- ۱۳۶۲)، سیاه راه (۱۳۶۳)، مردی که زیاد می‌دانست (۱۳۶۳)، در اسارت (تدارکات، بازیگر- ۱۳۶۴)، طائل (۱۳۶۴)، آتش در زمستان (تدارکات، بازیگر- ۱۳۶۴)، اتوبوس (۱۳۶۴)، میهمانی خصوصی (۱۳۶۵)، معما (تدارکات- بازیگر- ۱۳۶۵)، قصه‌ی زندگی (۱۳۶۵)، ایستگاه (۱۳۶۶)، خارج از محدوده (۱۳۶۶)، در انتظار شیطان (تدارکات- ۱۳۶۷)، طوبی (تدارکات، بازیگر- ۱۳۶۷)، گراند سینما (۱۳۶۷)، ریحانه (تدارکات- بازیگر- ۱۳۶۸)، رانده شده (۱۳۶۸)، آپارتمان شماره ۱۳ (تدارکات- ۱۳۶۹)، شهر خاکستری (تدارکات، بازیگر- ۱۳۶۹)، عشق من شهر من (۱۳۷۰)، چشم شیطان (۱۳۷۲)، راه افتخار (۱۳۷۲)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

زنجانپور، اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۳ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۴۸، کارگردانی تئاتر، بازی در تئاتر از ۱۳۴۴، شروع بازیگری: بی‌تا (۱۳۵۱)

عمده‌ی فیلمها:

شطرنج باد (۱۳۵۵)، زلزله دوم (۱۳۵۶)، این گروه محکومین (۱۳۵۷)، تاریخ‌سازان (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، ستاره دنباله‌دار (۱۳۶۱)، مرگ سفید (۱۳۶۲)، ریشه در خون (۱۳۶۲)، حادثه (۱۳۶۳)، یک روز گرم (۱۳۶۳)، زائر خلف (نمایش داده نشد-

۱۳۶۴)، سامان (۱۳۶۴)، تشکیلات (۱۳۶۵)، ملاقات (۱۳۶۵)، گزارش یک قتل (۱۳۶۵)، گرفتار (۱۳۶۶)، طپش (۱۳۶۷)، روز دیدنی (۱۳۷۳)، طالع سعد (۱۳۷۴)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

زنگنه،لعیا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نخستین کار حرفه ای اش در تئاتر، بازی در نمایش یادگار سال های شن (علی رفیعی، ۱۳۷۱) بود.

بازی زیبای او در مجموعه تلویزیونی در پناه تو (حمید لبخنده، ۱۳۷۳) هنوز در یادها مانده است.

بازی کوتاه او در فیلم مزاحم (سیروس الوند) شاید بهترین نقش آفرینی او در سینما تا به امروز باشد. نام اصلی: لعیا

نام خانواد گی اصلی: زنگنه

سمت (در بخش های): بازیگران،

....

تاریخ تولد: ۱۳۴۴

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

....

مدرک تحصیلی: لیسانس تاتر

بیوگرافی

فارغ التحصیل تاتر از دانشگاه هنر.

یک دوره کلاس نقاشی را گذرانده است.

شروع فعالیت در تاتر در سال ۱۳۷۰.

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم راز مینا (عباس رافعی) در سال ۱۳۷۵.

در دوران دانشجویی در چند نمایش از جمله پارانویا، یادگار، خال خالی (عروسکی) و نیز در فیلم کوتاه دانشجویی در کنج تنهایی بازی کرد.

نخستین کار حرفه ای اش در تئاتر، بازی در نمایش یادگار سال های شن (علی رفیعی، ۱۳۷۱) بود.

بازی زیبای او در مجموعه تلویزیونی در پناه تو (حمید لبخنده، ۱۳۷۳) هنوز در یادها مانده است.

بازی کوتاه او در فیلم مزاحم (سیروس الوند) شاید بهترین نقش آفرینی او در سینما تا به امروز باشد.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۵ رئیس (مسعود کیمیایی) [بازیگر]

۱۳۸۱ تب (رضا کریمی) [بازیگر]

۱۳۸۰ مزاحم (سیروس الوند) [بازیگر]

۱۳۷۹ رنگ شب (محمدعلی سجادی) [بازیگر]

۱۳۷۹ شیفته (محمدعلی سجادی) [بازیگر]

۱۳۷۸ تکیه بر باد (داریوش فرهنگ) [بازیگر]

۱۳۷۵ راز مینا (عباس رافعی) [بازیگر]

زهتاب، محسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۴ تهران، برادر حسین زهتاب (بازیگر)، تحصیلا ت: دیپلم ادبی، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۳۴ در تئاتر جامعه باربد، شروع بازیگری: دزدان معدن (۱۳۳۴)

عمده‌ی فیلمها:

ردپایی بر شن (۱۳۶۶)، مکافات (۱۳۶۶)، من هستم (کوتاه- ۱۳۶۷)، صخره‌ی سبز (۱۳۶۷)، عروسی خوبان (۱۳۶۷)، پرواز پنجم ژوئن (۱۳۶۸)، چشم شیطان (۱۳۷۲)، پادزهر (۱۳۷۲)، عیاران (۱۳۷۴)، سرزمین خورشید (۱۳۷۴)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

زهره کرمانی، عبدالرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تاریخ تولد: ۱۳۵۴

....

متولد ۱۳۵۴ در کرمان. فارغ التحصیل رشته تدوین از مرکز اسلامی آموزش فیلمسازی. دوره بازیگری را در کلاسهای کارگاه آزاد بازیگری گذراند.

با حضور در فیلمهای ملاقلی پور به سینما راه یافت. بازی در نقش امیربهادر در اپیزود اول فیلم نسل سوخته او را به عنوان بازیگری توانا معرفی کرد. اما شاید با حضور در مجموعه تلویزیونی غریبه بود که شناخته شد. آخرین حضور سینمایی او بازی در نقش کوتاهی در فیلم قارچ سمی ساخته ملاقلی پور است.

زیرک، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بیوگرافی حسن زیرک

حسن زیرک یک‌نابغه به معنای واقعی بود استاد حسن زیرک به سال ۱۳۰۰ در شهرستان بوکان واقع در قسمت کردنشین استان آذربایجان غربی ایران چشم به جهان گشود و در سن ۵ سالگی از مهر پدر محروم گشت و بدبختی و تلخی و سختی‌های فراوانی چشید و زندگی را در درون درد و رنج گذراند و عمری را در شهرهای کردستان ایران و عراق سپری کرد و مدت زیادی در بخش کردی رادیو بغداد همکاری کردو از سال ۱۳۳۷ که بخش رادیو کردی ایران در تهران برای اولین بار گشایش یافت همکاری خود را با این مرکز آغاز کرد.

حسن زیرک گرچه به خاطر شرایط سخت زندگی از نعمت درس و تحصیل بی‌بهره ماند ولی استعداد کم‌نظیری در سرودن شعر و آهنگسازی کردی داشت و این استعداد به همراه صدای منحصر به فرد، سبب گردید که خالق آثار مانا و ماندگاری در عرصه موسیقی کرد باشد و ترانه‌هایش در سرتاسر کردستان محبوبیت یافت به شکلی که اینک صدای او در جای جای مناطق کردنشین و در کوچه‌ها و خیابانها و در خانه‌ها و مغازه‌ها طنین‌انداز گردیده است.

حسن زیرک که در رادیو کردی تهران فعالیت داشت با خانم میدیا زندی گوینده بخش کردی ازدواج کرد که حاصل آن ازدواج دو دختر به نامهای مهتاب (آرزو) و مهناز (ساکار) بود که چند ترانه را برای فرزندانش اجرا کرده است.زندگی حسن زیرک همیشه با کوچ و آوارگی همراه بود و یکی از شهرهایی که در آن مدت زیادی اقامت داشت کرمانشاه بود و همکاری او در این شهر با هنرمندان برجسته کرمانشاهی همچون استاد مجتبی میرزاده، محمد عبدالصمدی، اکبر ایزدی و بهمن پولکی سبب خلق آثار زیبایی شد.

حسن زیرک مدتی به عراق می‌رود و در مسافرخانه" فه‌نده‌ق شمال "به شاگردی می‌پردازد و روزی هنگام نظافت که مشغول زمزمه یکی از ترانه‌هایش بوده مسافری به نام جلال طالبانی (رهبر اتحادیه میهنی کردستان عراق و رئیس جمهور کنونی دولت موقت عراق) که در آنجا اقامت داشته با شنیدن صدای حسن زیرک او را به رادیو بغداد برده و در آنجا مشغول به کار می‌شود و در سال ۱۳۳۷ به ایران برمی‌گردد.

رفتار دولت وقت ایران با حسن زیرک او را دچار مشکل فراوانی کرد، به ویژه وقتی که دکتر شیخ عابد سراج‌الدینی رییس وقت برنامه‌های کردی رادیو تهران بود به او اجازه کار نداد و این کار سراج‌الدین چنان تاثیر منفی بر دل لطیف حسن گذاشت که دیگر هیچ وقت به رادیو

برنگشت و با دلی شکسته باروبند خود را به سوی بغداد پیچید.
هنگامی که به بغداد رسید در آنجا نیز او را دچار مشکل کردند، او را گرفته و روانه زندان کردند، در آنجا زیرک را به پنکه سقفی بسته و شکنجه دادند.

پس از رهایی از بغداد مجددا به تهران برگشت، در تهران نیز ساواک او را گرفت و شکنجه داد که جریان شکنجه‌اش در ساواک را خودش در نوار گفته که صدای او هنوز به یادگار مانده است و این رویدادها نشان دهنده این است که حسن زیرک نه در ایران و نه در عراق روی خوشی و راحتی و آزادی را ندید. در سال‌های ۱۳۴۱ تا ۱۳۴۳ در کرمانشاه بود و با رادیو کرمانشاه همکاری داشت و بیشتر این درد و غمها و مصیبتی که به حسن رسیده بود بخاطر عدم توجه حکومت وقت به هنرمند بزرگ کرد بود...سالهای پایانی زندگی زیرک در تلخی و ناکامی گذشت و چندان به آواز نمی‌پرداخت. در منطقه بوکان قهوه‌خانه‌یی دایر کرد و در میان مردمی که دوست‌شان داشت و دوستش داشتند آخرین نفس‌هایش را در رنج و بیماری کشید و سرانجام در چهارم تیرماه ۱۳۵۱ در بیمارستان شهر بوکان به علت بیماری لاعلاج چشم از جهان فروبست و بر فراز کوه ناله شکینه که از کوههای معروف و زیبای آن منطقه است به خاک سپرده شد همسر مرحوم حسن زیرک که خودش گوینده بخش کردی رادیو تهران قدیم است می‌نویسد: »حسن زیرک نزدیک به هزار ترانه در تهران و کرمانشاه اجرا کرده بود و بخاطر همین ترانه‌های او بود که روزانه نزدیک به دوهزار نامه نوشته می‌شد و حتی درون نامه پول قرار می‌دادند تا ترانه مورد درخواست آنان پخش شود و در کل برنامه‌های کردی رادیو تهران و کرمانشاه بخاطر صدای دلنشین حسن زیرک مورد توجه همه قرار گرفته بود و آن موقع هر روز دو بار برنامه (ما و شنوندگان) پخش می‌شد و حسن زیرک با صدای رسا و لذت‌بخش خود باعث معروفیت و کیفیت و شکوفایی برنامه‌های کردی در تهران و کرمانشاه شده بود و سیل نامه‌های طرفداران ترانه‌های او هر روز به رادیو جاری بود اما پس از این همه خدمت ، حسن زیرک را دیگر به رادیو راه ندادند واو را از یاد بردند درحالی که در ۲۸ مرداد ۱۳۴۱ که برد ایستگاه رادیوی کرمانشاه به صد کیلو وات رسیده بود صدای حسن زیرک به همه شهرها و روستاهای کردنشین می‌رسید.« استاد شهرام ناظری هنرمند بلند آوازه موسیقی سنتی ایران در خصوص صدای حسن زیرک چنین اظهار داشت: »در خصوص مرحوم حسن زیرک، در مجموع فقط می‌توانم بگویم که یک انسان

نابغه به معنای واقعی بود، یعنی در همان لحظه که وارد ارکستر رادیو می‌شد و به اتاق ضبط می‌رفت بداهتا هم شعر می‌سرود، هم آهنگ می‌ساخت و هم آن را می‌خواند که تا کنون چنین موردی در موسیقی سابقه نداشته است و با توجه به این نکته که ایشان سواد خواندن و نوشتن هم نداشتند اما موسیقی و شعر را به صورت الهامی و حفظ شده می‌خواند و واقعا از افراد کاملا استثنایی و از نوابغ موسیقی کردی بودند و بنده در میان خوانندگان کرد علاقه خاصی به صدای حسن زیرک دارم.«فاروق صفی‌زاده بوره که‌یی، از پژوهندگان معاصر در خصوص حسن زیرک می نویسد: »حسن زیرک بیش از هزار و پانصد ترانه ساخته است و همه آهنگ‌های ترانه‌ها و بیشتر سروده‌های آن را خود می‌ساخته و می‌سروده است. از آهنگ‌های این هنرمند بزرگ بیشتر ترانه‌سرایان امروز فارس و کرد و بیگانه و ترک نیز سود جسته‌اند و امروز هر آهنگی که پدید می‌آید نشانی از آهنگ‌های این هنرمند را در خود نهفته دارد، هنگامی که به آهنگ‌های او گوش فرا می‌دهی، زندگی را با همه آزارها و مویه‌ها و رنج‌هایش درمی‌یابی. بر همین پایه آهنگ‌های حسن زیرک نشانه زندگی هر کرد آریایی رنج‌کشیده را در خود نهفته دارد. «استاد مجتبی میرزاده نوازنده ویولون و موسیقیدان برجسته که در تمامی آثار مرحوم حسن زیرک در دهه ۱۳۴۰ در ارکستر رادیو کرمانشاه نوازندگی و تنظیم آهنگ‌های او را به عهده داشته در مورد این هنرمند فقید در گفت‌وگو با راقم این سطور چنین اظهار داشت: »حسن زیرک با اینکه مطلقاً سواد نداشت اما اشعار اغلب آثارش را به صورت بداهه و در آن لحظه که می‌خواند می‌سرود و از حافظه‌یی بسیار قوی در حفظ شعر و آهنگ و مقام‌های کردی برخوردار بود و باید گفت که حسن زیرک هیچ‌گاه در موسیقی کرد تکرار نخواهد شد چرا که ماندگارترین و زیباترین نغمات کردی را خلق کرد و اینک نه تنها در ایران حتی در میان کردهای عراق، سوئد و سایر نقاط جهان آثار و نام و یاد او از مقام و منزلت والایی برخوردار است.«مرحوم حسن زیرک در رادیو تهران آثاری به ثبت و ضبط رسانید که اغلب با ساز اساتیدی همچون استاد حسین یاحقی، استاد حسن کسایی، استاد جلیل شهناز، جهانگیر ملک، احمد عبادی و به سرپرستی زنده‌یاد مشیر همایون شهردار همراه بود. در خصوص شخصیت هنری حسن زیرک نظر استاد بیژن کامکار خواننده و نوازنده برتر کشورمان را نیز جویا شدیم که ایشان هم با اعلام این مطلب که علاقه‌زیادی به صدای مرحوم حسن زیرک دارد گفت: »حسن زیرک یکی از

برجستگان موسیقی کرد به شمار می آید و خیلی از آهنگ‌های کردی یا فارسی که الان به اجرا در می‌آید الهام گرفته از آثار آن هنرمند است و شهرت و محبوبیت حسن زیرک فقط محدود به مرزهای ایران نیست بلکه در کشورهای اروپایی وتمام نقاط کردنشین جهان امتداد دارد.«چندی پیش رییس شورای اسلامی شهر بوکان در گفت‌وگو با نشریه سیروان (یکی از نشریات محلی استان کردستان) اعلام کرد که عملیات اجرایی احداث مجتمع توریستی حسن زیرک و همچنین ایجاد خیابان ۱۲ متری به نام وی تا محل آرامگاهش آغاز می‌شود که اگر این‌چنین باشد باید به مسوولان مربوطه و ذیصلاح منطقه بوکان دست‌مریزاد گفت و همچنین در سال گذشته فیلمی از زندگانی حسن زیرک در شهر سلیمانیه عراق ساخته و تا چند ماه بر پرده سینماهای شهرهای کردستان عراق اکران شد که در این فیلم گوشه هایی از سختی و مشقت‌های این هنرمند اصیل و ارزشمند را در ایران و عراق به نمایش گذاشته بود.اخیرا نیز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مجوز کاستی از این هنرمند را صادر کرده تحت عنوان (ترانه‌های حسن زیرک) شامل ترانه‌هایی از آن مرحوم در رادیو کرمانشاه و رادیو تهران حوالی دهه ۱۳۴۰ است که تدوین و به بازار عرضه شده است.

زینال‌زاده، محرم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۰ خوی، تحصیلات: فارغ‌التحصیل انیستیتو هنر، شروع کار از حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات، کارگردان، نویسنده، شروع بازیگری: دستفروش (۱۳۶۵)

عمده‌ی فیلمها:

بای سیکل ران (۱۳۶۷)، باغ سید (نویسنده، بازیگر- ۱۳۶۸)، آب را گل نکنیم (دستیار کارگردان- ۱۳۶۸)، عملیات کرکوک (۱۳۷۰)، ناصرالدین شاه (۱۳۷۰)، مرد ناتمام (کارگردان- ۱۳۷۱)، یک شب یک غریبه (۱۳۷۲)، دیدار در فلق (کارگردان، ۱۳۷۳)، ساز و ستاره (کارگردان، نویسنده- ۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ژیان، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ژیان، رضا

رضا ژیان (۱۳۲۸، تهران – ۲۷ بهمن، ۱۳۸۱، بیمارستان شهریار تهران) بازیگر، کارگردان، فیلمنامه نویس سینما، تلویزیون و تئاتر ایرانی است.

خلاصه زندگی هنری• شروع فعالیت در تاتر از سالهای تحصیل در دبیرستان.

•فعالیت در « کارگاه نمایش » وابسته به تلویزیون ملی ایران از سال ۱۳۴۸ تا سال ۱۳۵۷.

•عزیمت به آمریکا به تشکیل « کارگاه تاتر تهران ».

•بازگشت به ایران و ادامه فعالیت به عنوان بازیگر.

•شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم « پسر ایران از مادرش بی خبر است » (فریدون رهنما) در سال ۱۳۵۵. زندگینامه

رضا ژیان هنرپیشه ایرانی بامداد ۱۶ فوریه در سن ۵۳ سالگی در بیمارستان شهریار تهران درگذشت.

وی از چندی پیش در بیمارستان فیروزگر تهران بستری بود و سپس به بیمارستان شهریار انتقال یافت.

رضا ژیان که عمده فعالیتش برصحنه تئاتر متمرکز بود از بازیگران بنام سینما و تلویزیون نیز به شمار می‌رفت و علاوه بر بازیگری آثاری را نیز کارگردانی کرد.

وی فعالیت هنری را از دوران تحصیل و در خانه پیشاهنگی و کاخ جوانان آغاز کرد و پس از فارغ التحصیلی از دبیرستان و در سن بیست سالگی با پیوستن به" کارگاه نمایش، "وابسته به تلویزیون ایران، به صورت حرفه ای به بازیگری روی آورد.

مجموعه‌های تلویزیونی" حسن خیاط باشی "و" سرزمین افتخار "از جمله مهمترین کارهای این دوره از فعالیت هنری او به شمار می‌رود.

رضا ژیان پس از انقلاب بیشتر بر صفحه تلویزیون ظاهر شد که کارگردانی مجموعه تلویزیونی مثل آباد و بازیگری در آن و بازی در مجموعه‌های محله برو بیا و محله بهداشت نام او را بیش از پیش مطرح کرد.

رضا ژیان چند سالی را نیز در خارج از ایران سپری کرد.

از جمله مشهورترین آثاری که او در سالهای اخیر در آنها نقش آفریده عبارتند از: مجموعه‌های تلویزیونی" طنزآوران جهان، "" خودرو تهران – ۱۱ "و" آژانس دوستی، "فیلمهای سینمایی" مرد عوضی "، "مومیایی ۳"، "مسافر ری "و" عشق فیلم "و نمایشهای" دوستان بامحبت "و" عشق روی خرپشته."

فیلمشناخت

مجموعه تلویزیونی

•زیر آسمان شهر (سری سوم) ، (۱۳۸۱) فیلم سینمایی

•عشق فیلم (ابراهیم وحیدزاده – (۱۳۸۰)

•مسافر ری (داود میرباقری – ۱۳۷۹)

•دارا و ندار (۱۳۷۸)

•مومیایی ۳(محمدرضا هنرمند – (۱۳۷۸)

•عشق بدون مرز (پوران درخشنده – (۱۳۷۷)

•مرد عوضی (محمدرضا هنرمند – (۱۳۷۷)

•آتش در زمستان (۱۳۶۴)

•سیاه راه (۱۳۶۳)

•چوپانان کویر (۱۳۵۹)

•رسول پسر ابوالقاسم (داریوش فرهنگ - (۱۳۵۹)

•پسر ایران از مادرش بی خبر است (۱۳۵۵)

سارنگ هوشنگ، حشمت

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۴۸ -۱۲۹۱ ش)، بازیگر سینما. در تهران چشم به جهان گشود. وی از فارغ‌التحصیلان هنرستان هنرپیشگی تهران (۱۳۱۸ ش) بوده است. سارنگ بازی را در تئاتر سعادت آغاز کرد. از نمایشهای عمده‌ی وی در این دوران «لحظات بحرانی» و «مزاحم زندگی» بود. او در ۱۳۱۷ ش فعالیت در رادیو و در ۱۳۳۲ ش فعالیت در سینما (گلنساء) را شروع کرد. عمده فیلم‌های وی: «بر باد رفته» (۱۳۳۳ ش)؛ «دست تقدیر» (۱۳۳۸ ش).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ سینمای ایران (۳۳۱، ۲۲۹)، فرهنگ سینمای ایران (۱۳۲)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (۶۵، ۳۳-۳۲ /۱).

ساعتی، عزیز

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ام اصلی: عزیز

نام خانوادگی اصلی: ساعتی مفرد خمسه

سمت (در بخش های): صحنه و لباس،عکس،فیلمبرداری،کارگردانی،چهره پردازی،

تاریخ تولد: ۱۳۲۷

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

مدرک تحصیلی: فوق دیپلم تصویربرداری

بیوگرافی :

فوق دیپلم تصویربرداری از مدرسه عالی تلویزیون و سینما در سال ۱۳۵۳.

مدرس عکاسی و لابراتوار سیاه و سفید در مدرسه عالی تلویزیون و سینما در سال ۱۳۵۵.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم" کلاغ ("بهرام بیضایی) به عنوان طراح پوستر و عکاس در سال ۱۳۵۶.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۴ زیر درخت هلو (ایرج طهماسب) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۱ کلاه قرمزی و سروناز (ایرج طهماسب) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۰ دختر شیرینی فروش (ایرج طهماسب) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۹ مسافر ری (داود میرباقری) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۷ پسر مریم (حمید جبلی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۷ کمیته مجازات (علی حاتمی) [عکاس]

۱۳۷۶ آژانس شیشه ای (ابراهیم حاتمی کیا) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۶ مهر مادری (کمال تبریزی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۴ مرد آفتابی (همایون اسعدیان) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۴ برج مینو (ابراهیم حاتمی کیا) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۴ بوی پیراهن یوسف (ابراهیم حاتمی کیا) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۳ کلاه قرمزی و پسر خاله (ایرج طهماسب) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۳ روسری آبی (رخشان بنی اعتماد) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۲ من زمین را دوست دارم (ابوالحسن داودی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۲ الو! الو! من جوجو ام (مرضیه برومند) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۱ یک مرد ، یک خرس (مسعود جعفری جوزانی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۱ هنرپیشه (محسن مخملباف) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۱ تماس شیطانی (حسن قلی‌زاده) []

۱۳۷۱ ردپای گرگ (مسعود کیمیایی) [عکاس]

۱۳۷۰ بانو (داریوش مهرجویی) [عکاس]

۱۳۷۰ دلشدگان (علی حاتمی) [عکاس]

۱۳۶۹ سفر جادویی (ابوالحسن داودی) [عکاس]

۱۳۶۹ سایه خیال (حسین دلیر) [عکاس]

۱۳۶۸ مادر (علی حاتمی) [عکاس]

۱۳۶۸ دندان مار (مسعود کیمیایی) [عکاس]

۱۳۶۸ زمان از دست رفته (پوران درخشنده) [عکاس]

۱۳۶۷ زرد قناری (رخشان بنی اعتماد) [دستیار کارگردان]

۱۳۶۷ برهوت (محمد علی طالبی) [عکاس]

۱۳۶۷ بای سیکل ران (محسن مخملباف) [عکاس]

۱۳۶۶ شاید وقتی دیگر ... (بهرام بیضایی) [عکاس]

۱۳۶۶ پاییزان (رسول صدرعاملی) [عکاس]

۱۳۶۶ جعفرخان از فرنگ برگشته (علی حاتمی محمد متوسلانی) [عکاس]

۱۳۶۶ سایه های غم (شاپور قریب) [عکاس]

۱۳۶۶ طهران روزگار نو (علی حاتمی) []

۱۳۶۵ تیغ و ابریشم (مسعود کیمیایی) [عکاس]

۱۳۶۵ ماموریت (حسین زندباف) [طراح صحنه و لباس-عکاس]

۱۳۶۵ دستفروش (اپیزود دوم) : تولد یک پیرزن (محسن مخملباف) [عکاس]

۱۳۶۲ کمال الملک (علی حاتمی) [عکاس]

۱۳۶۱ مرگ یزدگرد (بهرام بیضایی) [عکاس]

۱۳۶۰ خط قرمز (مسعود کیمیایی) [عکاس]

۱۳۵۷ چریکه تارا (بهرام بیضایی) [مدیر تولید-عکاس]

۱۳۵۷ صمد در به در می شود (پرویز صیاد) [عکاس]

۱۳۵۶ در امتداد شب (پرویز صیاد) [عکاس]

۱۳۵۶ کلاغ (بهرام بیضایی) [عکاس-طراح پوستر]

جوایز و انتخابها:

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (بوی پیراهن یوسف)

[دوره ۱۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۴ >>] کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (آژانس شیشه ای)

[دوره ۱۶ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۶ >>] کاندید تندیس زرین بهترین فیلمبرداری (کلاه قرمزی و سروناز)

[دوره ۷ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۲ >>] کاندید تندیس زرین بهترین فیلمبرداری (مسافر ری)

[دوره ۵ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۰ >>] برنده سیمرغ بلورین بهترین عکس (دستفروش (اپیزود دوم) : تولد یک پیرزن)

[دوره ۷ جشنواره فیلم فجر (مسابقه بهترین عکس) - سال ۱۳۶۷ >>] برنده سیمرغ بلورین بهترین عکس (بای سیکل ران)

[دوره ۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه بهترین عکس) - سال ۱۳۶۸] منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

سائقی، مختار

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۵ تهران، تحصیلات: سیکل، همکاری در پشت صحنه، ایفاگر نقشهای کوتاه، شروع بازیگری: ریشه در خون (۱۳۶۲)، عمده‌ی فیلمها:

شب شکن (۱۳۶۳)، آوار (۱۳۶۳)، گردباد (۱۳۶۴)، ماموریت (۱۳۶۵)، گمشدگان (۱۳۶۶)، غریبه (۱۳۶۶)، محموله (۱۳۶۶)، شب حادثه (۱۳۶۷)، پنجره (دستیار کارگردان، بازیگر- ۱۳۶۷)، دستمزد (مسوول لباس- ۱۳۶۸)، کاکلی (۱۳۶۸)، قافله (گروه کارکردانی- بازیگر- ۱۳۷۱)، یکبار برای همیشه (گروه صحنه، بازیگر- ۱۳۷۱)، آخرین خون (گروه طراحی- ۱۳۷۲)، بلوف (طراح

صحنه- ۱۳۷۲)، یاران (صحنه- ۱۳۷۲)، مروارید سیاه (صحنه و لباس- ۱۳۷۳)، گارد ویژه (طراح صحنه- ۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سپاه منصور، فریده

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۶ تهران، تحصیلات: دیپلم نقاشی، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: ردپایی بر شن (۱۳۶۶)

عمده‌ی فیلمها:

صنوبرهای سوزان (۱۳۶۸)، دخترک کنار مرداب (۱۳۶۸)، تابستان ۵۸(۱۳۶۸)، آهوی وحشی (۱۳۷۱)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سپنتا، ساسان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

دکتر ساسان سپنتا، فرزند شادروان عبدالحسین‌خان سپنتا، اولین فیلمساز کارگردان فیلم ناطق ایرانی است که یکی از موسیقی‌دانان و پژوهشگران و محققین بزرگ می‌باشد. وی آموزش موسیقی را ابتدا نزد زنده‌یاد استاد ابوالحسن صبا آغاز و پس از چندی نزد استاد محمود تاجبخش رفت و مدتی را از مکتب وی بهره گرفت و با نواختن ساز ویولن آشنایی پیدا کرد. سپس نزد زنده‌یاد روح‌اللّه خالقی و شادروان استاد علینقی وزیری رفت و مدتی را در کلاس این بزرگان علم موسیقی سپری کرد و علم موسیقی را آموخت.

دکتر ساسان سپنتا، طی ساهای ۱۳۳۶ به بعد مقالات جامع و متعددی درباره هنر موسیقی ایران در مجلات مختلف به خصوص مجله موزیک ایران و ماهنامه موسیقی به چاپ رسانید که بسیار سازنده و راهگشا بود. وی در سال ۱۳۵۱ دکترای خود را تحت عنوان بررسی فونتیکی خصوصیات واج‌های زبان فارسی دریافت داشت و تاکنون متجاوز از شصت مطلب و مقاله تحقیقی از وی راجع به موسیقی و ادبیات و زبانشناسی به چاپ رسیده است و از کارهای بزرگ و تاریخی وی، باید از آثار استادان موسیقی عصر ناصرالدین‌شاه یاد کرد که او این آثار را از استوانه‌های مومی «فتوگراف» که طی بیش از حدود شصت- هفتاد سال متروک مانده و در حال زوال و از بین رفتن بود، با زحمات فراوان و طاقت‌فرسا و تمهیدات و ابتکارات فنی بازیافت صوتی کرد و برای گنجینه موسیقی اصیل و سنتی ایران از خود به یادگار گذاشت.

از آخرین آثار این مرد بزرگ هنردوست تألیف کتاب «تاریخ تحول ضبط موسیقی در ایران» است که حدود چهارصد و هشتاد صفحه می‌گردد که از آثار گرانبها و تحقیقی در تاریخ ضبط موسیقی و تحول آن در ایران می‌باشد.

دکتر ساسان سپنتا در کنگره بین‌المللی «باربد» که در شهر «دوشنبه» تاجیکستان برگزار گردیده بود، به عنوان اولین سخنران در مورد موسیقی ایران در زمان ساسانیان و این موسیقیدان ایرانی صحبت کرد و از طرف هیئت برگزاری این مراسم رئیس جلسه کنگره نیز انتخاب شد که موجب شناخت هرچه بیشتر موسیقی ایران به جهانیان گردید. دکتر سپنتا دو فرزند به نامهای داریوش و دانش دارد که امید است مثل پدربزرگ و پدر خود، منشاء خدمات بزرگ فرهنگی و هنری به وطن خود ایران گردند.

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زبان‌شناسی، دانشکده: ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه: تهران

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران، کارشناسی ارشد و دکترای زبان‌شناسی از دانشگاه تهران، گواهی‌نامه تخصصی در رشته بی‌سیم و ارتباطات رادیوئی از آمریکا، تحصیل موسیقی نزد استادان فن و طی دوره هنرستان عالی موسیقی محلی.

مرتبه علمی:

تدریس در دانشگاههای تهران و اصفهان، مدرسه عالی ترجمه، دانشگاه دورهام انگلستان، مؤسسه بین‌المللی لینگافن لندن، دانشیار دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

زبان‌شناسی و مطالعات الکترواکوستیک زبان، تعیین فورماتهای واجها (صامتها و مصوتها) در زبان فارسی و ثبت و سنجش طیف گفتاری زبان فارسی، سنجش الگوهای آهنگ کلام و نواخت در زبان فارسی، بازسازی گفتار زبان فارسی با دستگاههای الکترواکوستیک.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

زبان‌شناسی و هنر بویژه موسیقی.

مقالات

تعداد مقالات بزبان فارسی: ۷۰، تعداد مقالات بزبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

زبان‌شناسی، ادبیات و هنر موسیقی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

سپنتا، عبدالحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۴۸ -۱۲۸۲/۱۲۸۶ ش)، نویسنده، فیلمساز، روزنامه‌نگار و شاعر. در تهران متولد شد، سالهای کودکی و نوجوانی را تحت نظارت دایی‌اش محمدحسین شیرازی که از فضلا بود، گذراند. تحصیلات خود را در مدرسه‌های سن‌لویی، مدرسه زرتشتیان تهران، استیورت مموریان کالج اصفهان و کالج امریکایی تهران انجام داد او از شانزده سالگی مقاله‌نویسی را شروع کرد. در سال ۱۳۰۶ ش از راه بوشهر به هند سفر کرد و چند سالی با دین شاه دانشمند پارسی حشر و نشر داشت و به تالیف و ترجمه پرداخت. او در همین سال نخستین روزنامه‌اش را با نام «دورنمای ایران» در بمبئی منتشر کرد که بعد از مدت کوتاهی تعطیل شد. بار دیگر روزنامه‌ای در بمبئی تحت عنوان «جنگل» منتشر کرد که چاپ آن هم بیش از دو شماره نکشید «پیام راستی» آخرین روزنامه‌ای است که در هند

منتشر کرد. سپس از هند به عراق رفت و به ایران بازگشت و در اصفهان مقیم شد و در سال ۱۳۲۲ ش هفته‌نامه‌ی «سپنتا» را در آن شهر انتشار داد که نشر آن تا سال ۱۳۳۵ ادامه داشت. سپنتا به هنگام اقامت در هند کتابهایی راجع به تاریخ و ادبیات ایران تالیف کرد که در آنجا چاپ شده است و علاوه بر آن، چندین فیلم با ناطق فارسی تهیه کرد از جمله: «دختر لر»، «چشمهای سیاه»، «شیرین و فرهاد»، «فردوسی»، «لیلی و مجنون». او زبانهای پهلوی قدیم و انگلیسی را به خوبی می‌دانست. سرانجام در اصفهان بدرود حیات گفت و در همان شهر به خاک سپرده شد. از جمله تالیفات او است: «پرتوی از فلسفه‌ی ایران باستان»؛ «زرتشت که بود و چه کرد؟»؛ «پیام راستی»؛ «اخلاق ایرانیان باستان»؛ «منتخباتی از اشعار دهقان سامانی»؛ «نوآموز مزدیسنا»؛ «اشک سپنتا» و «اسرار جنگل».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ جراید (۳۰۲ -۳۰۰ /۲)، تاریخ سینمای ایران (۸۳ -۶۳)، تذکره‌ی شعرای معاصر اصفهان (۲۳۷ -۲۳۵)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۶ -۵۲ /۳)، الذریعه (۴۲۹/۹)، شرح حال رجال (۱۳۸/۶)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۲۹ -۲۱ /۴)، سخنوران نامی معاصر (۱۷۳۵ -۱۷۳۲ /۳)، مؤلفین کتب چاپی (۷۳۵ -۷۳۴ /۳).

سپهرنیا، منصور

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: منصور

نام خانوادگی اصلی: سپهرنیا

تاریخ تولد: ۱۳۰۹

ملیت: ایران

مدرک تحصیلی: دیپلم ادبی

فیلم شناسی : نویسنده (۱) / بازیگر (۱۰۰) / با حضور افتخاری (۱) / تهیه کننده (۳)

نویسنده : (۱)مورد

(۱۳۵۰)

۱ - قربون زن ایرونی (۱۳۵۲)

بازیگر : (۱۰۰)مورد

(۱۳۵۰)(۱۳۴۰)(۱۳۳۰)

۱ - حلقه های ازدواج (۱۳۵۶)

۲ - جایزه (۱۳۵۵)

۳ - غلام زنگی (۱۳۵۴)

۴ - آب توبه (۱۳۵۳)

۵ - آقا مهدی وارد می شود (۱۳۵۳)

۶ - ماشین مشتی ممدلی (۱۳۵۳)

۷ - مهدی فرنگی (۱۳۵۳)

۸ – قربون زن ایرونی (۱۳۵۲)

۹ – اعجوبه ها (۱۳۵۱)

۱۰ – باشرف ها (۱۳۵۱)

۱۱ – فتانه (۱۳۵۱)

۱۲ – میخک سفید (۱۳۵۱)

۱۳ – آسمون بی ستاره (۱۳۵۰)

۱۴ – این گروه زبل (۱۳۵۰)

۱۵ – رنگین کمان (۱۳۵۰)

۱۶ – سه تا جاهل (۱۳۵۰)

۱۷ – سه دلاور (۱۳۵۰)

۱۸ – سه دلاور بی باک (۱۳۵۰)

۱۹ – شیادان (۱۳۵۰)

۲۰ – یک چمدان سکس (۱۳۵۰)

۲۱ – آفتاب مهتاب (۱۳۴۹)

۲۲ – زیبای جیب بر (۱۳۴۹)

۲۳ – عروس بیانکا (۱۳۴۹)

۲۴ – پسران قارون (۱۳۴۸)

۲۵ – تعطیلات داش اسمال (۱۳۴۸)

۲۶ – زن وحشی وحشی (۱۳۴۸)

۲۷ – سه فراری (۱۳۴۸)

۲۸ – عشق کولی (۱۳۴۸)

۲۹ – غول بیابانی (۱۳۴۸)

۳۰ – قصر زرین (۱۳۴۸)

۳۱ – کاسبهای محل (۱۳۴۸)

۳۲ – گربه را دم حجله می کشند (۱۳۴۸)

۳۳ – گناه مادر (۱۳۴۸)

۳۴ – آواره های تهران (۱۳۴۷)

۳۵ – جاده تبهکاران (۱۳۴۷)

۳۶ – جنجال پول (۱۳۴۷)

۳۷ – چهار درویش (۱۳۴۷)

۳۸ – ریکاردو (۱۳۴۷)

۳۹ – سه دیوانه (۱۳۴۷)

۴۰ – قدرت عشق (۱۳۴۷)

۴۱ – هفت دختر برای هفت پسر (۱۳۴۷)

۴۲ – پسران علاءالدین (۱۳۴۶)

۴۳ – سه جوانمرد (۱۳۴۶)

۴۴ – علی بابا و چهل دزد (۱۳۴۶)

۴۵ – کوه زاد (۱۳۴۶)

۴۶ – معجزه (۱۳۴۶)

۴۷ – هارون و قارون (۱۳۴۶)

۴۸ – ولگردها (۱۳۴۶)

۴۹ – آقا موچول (۱۳۴۵)

۵۰ – حاتم طائی (۱۳۴۵)

۵۱ – داماد فراری (۱۳۴۵)

۵۲ – سه بمب آتشین (۱۳۴۵)

۵۳ – سه قهرمان (۱۳۴۵)

۵۴ – سه ناقلا در ژاپن (۱۳۴۵)

۵۵ – گدایان تهران (۱۳۴۵)

۵۶ – جلاد (۱۳۴۴)

۵۷ – زبون بسته (۱۳۴۴)

۵۸ – زن و عروسک هایش (۱۳۴۴)

۵۹ – سرسام (۱۳۴۴)

۶۰ – سه تا بزن بهادر (۱۳۴۴)

۶۱ – سه تا نخاله (۱۳۴۴)

۶۲ – سه کارآگاه خصوصی (۱۳۴۴)

۶۳ – شانس بزرگ (۱۳۴۴)

۶۴ – عروس دریا (۱۳۴۴)

۶۵ – فریاد دهکده (۱۳۴۴)

۶۶ – مرخصی اجباری (۱۳۴۴)

۶۷ – مرد ده میلیون تومانی (۱۳۴۴)

۶۸ – مردی در قفس (۱۳۴۴)

۶۹ – ببر رینگ (۱۳۴۳)

۷۰ – بن بست (۱۳۴۳)

۷۱ – ترانه های روستائی (۱۳۴۳)

۷۲ – جاهل ها و ژیگول ها (۱۳۴۳)

۷۳ – جهنم زیر پای من (۱۳۴۳)

۷۴ – چهار تا شیطون (۱۳۴۳)

۷۵ – سه تفنگدار (۱۳۴۳)

۷۶ – عروس فرنگی (۱۳۴۳)

۷۷ – آن ها زندگی را دوست داشتند (۱۳۴۲)

۷۸ – ترس و تاریکی (۱۳۴۲)

۷۹ – طلاق (۱۳۴۲)

۸۰ – وحشت (۱۳۴۲)

۸۱ – دخترها اینطور دوست دارند (۱۳۴۱)

۸۲ – زن دشمن خطرناکیست (۱۳۴۱)

۸۳ – کلاه مخملی (۱۳۴۱)

۸۴ – کلید (۱۳۴۱)

۸۵ – خانم عوضی گرفتین (۱۳۴۰)

۸۶ – دختری فریاد می کشد (۱۳۴۰)

۸۷ – عشق و حماقت (۱۳۴۰)

۸۸ – آخرین هوس (۱۳۳۹)

۸۹ – بچه های محل (۱۳۳۹)

۹۰ – در جستجوی داماد (۱۳۳۹)

۹۱ – آقای شانس (۱۳۳۸)

۹۲ – بی ستاره ها (۱۳۳۸)

۹۳ – تپه عشق (۱۳۳۸)

۹۴ – شانس و عشق و تصادف (۱۳۳۸)

۹۵ – طوفان در شهر ما (۱۳۳۷)

۹۶ – قاصد بهشت (۱۳۳۷)

۹۷ – چهار راه حوادث (۱۳۳۴)

۹۸ – خواب و خیال (۱۳۳۴)

۹۹ – خون و شرف (۱۳۳۴)

۱۰۰ – دختری از شیراز (۱۳۳۳) با حضور افتخاری : (۱)مورد

(۱۳۴۰)

۱ – فریاد نیمه شب (۱۳۴۰)

تهیه کننده : (۳)مورد

(۱۳۵۰)

۱ – آب توبه (۱۳۵۳)

۲ – مهدی فرنگی (۱۳۵۳)

۳ – قربون زن ایرونی (۱۳۵۲)

سجادی حسینی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

کارگردان.

تولد: ۱۳۳۲، اهواز.

درگذشت: ۱۳۷۳.

سید علی سجادی حسینی فعالیت حرفه‌ای خود را در زمینه‌ی تئاتر و نمایشنامه‌نویسی از سال ۱۳۴۶ در اهواز آغاز کرد. با فیلم «افق» به عنوان دستیار کارگردان در سال ۱۳۶۶ وارد سینمای حرفه‌ای شد، اولین تجربه‌ی کارگردانی سینمایی وی با ساخت فیلمی به نام «سکوت» برای کودکان و نوجوانان صورت گرفت. وی کارگردانی سه فیلم دیگر به اسامی «مدرسه‌ی پیرمردها» (۱۳۷۱)؛ «راز چشمه‌ی سرخ» (۱۳۷۱)؛ و «ترانزیت» (۱۳۷۲) را نیز به عهده داشت. همچنین یک فیلم جنگی به نام «خط آتش» را آغاز کرده بود که طی حادثه‌ای درگذشت. این فیلم در سال ۱۳۷۳ توسط برادرش سید فرید سجادی حسینی به اتمام رسید. وی در هشتمین جشنواره‌ی بین‌المللی فیلم‌های کودکان و نوجوانان در سال ۱۳۷۱ در اصفهان پروانه‌ی زرین را در بخش فیلم‌های ایرانی– فیلم‌های بلند، برای کارگردانی فیلم «راز چشمه‌ی سرخ»، به سبب طرح موضوعی ساده و اخلاقی در قالب مناسبی از تخیل از آن خود نمود. همچنین در سومین جشنواره‌ی بین‌المللی فیلم‌های کودکان قاهره در سال ۱۳۷۱ در مصر جایزه‌ی هیئت داوران کودک را برای فیلم «مدرسه‌ی پیرمردها» از آن خود کرد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

سجادیه، گلچهره

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام اصلی: گلچهره

نام خانوادگی اصلی: سجادیه

سمت (در بخش های): بازیگران، تاریخ تولد: ۱۳۳۳

محل تولد: اراک

ملیت: ایران مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل تاتر

بیوگرافی

فارغ التحصیل تاتر از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۶.

شروع فعالیت در تاتر از دوران دانشجویی با بازی در نمایش" جعفرخان از فرنگ برگشته "در سال ۱۳۵۴.

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم" کلاغ ("بهرام بیضایی) در سال ۱۳۵۶.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۰ نگین (اصغر هاشمی) [بازیگر]

۱۳۷۷ زشت و زیبا (احمدرضا معتمدی) [بازیگر]

۱۳۷۷ هیوا (رسول ملاقلی‌پور) [بازیگر]

۱۳۷۵ سرزمین خورشید (احمدرضا درویش) [بازیگر]

۱۳۷۳ آرایش مرگ (افشین شرکت) [بازیگر]

۱۳۷۲ هبوط (احمدرضا معتمدی) [بازیگر]

۱۳۷۱ ردپای گرگ (مسعود کیمیایی) [بازیگر]

۱۳۶۹ گروهبان (مسعود کیمیایی) [بازیگر]

۱۳۶۸ دندان مار (مسعود کیمیایی) [بازیگر]

۱۳۶۷ سفر عشق (ابوالحسن داودی) [بازیگر]

۱۳۶۶ ایستگاه (یدالله صمدی) [بازیگر]

۱۳۵۹ موج طوفان (منوچهر احمدی) [بازیگر]

۱۳۵۶ کلاغ (بهرام بیضایی) [بازیگر]

جوایز و انتخابها

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (هبوط)

[دوره ۱۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۲]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (سرزمین خورشید)

[دوره ۱۵ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۵]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (هیوا)

[دوره ۱۷ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۷]

منابع زندگینامه: http://www.iranactor.com/

سخایی، شاهرخ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شاهرخ سخایی عکاس سینمای ایران روز سوم فروردین بر اثر حمله قلبی درگذشت. او فارغ التحصیل رشته عکاسی و طراحی از انستیتو طراحی و عکاسی دنور بود و فعالیت در زمینه ی عکاسی در سینمای ایران را در سال ۱۳۶۴ با فیلم مادیان آغاز کرد. او هم چنین در رشته های اقتصاد در انگلستان، و جامعه شناسی در سوئد نیز تحصیل کرده بود و در سال های ۱۳۶۳ تا ۶۶ مسؤولیت کارگاه عکس و اسلاید و آرشیو موزه ی شهدا را بر عهده داشت و یک سال نیز، سرپرستی کارگاه عکس و آرشیو هنرمندان بنیاد

فارابی با او بود. مرحوم سخایی درکنار عکاسی، گاهی نیز در برخی از فیلم ها به عنوان بازیگر حضور داشت. در مهمان مامان نیز سخایی نقش پزشکی را بازی می کند که پس از دیدن نوار قلب مادر، به او دلداری می دهد. آخرین فیلمی که در آن نقش کوتاهی داشت و موقع مرگش همچنین روی پرده ی سینماها بود، دایره زنگی است.

عکاس:

پرونده هاوانا (۱۳۸۴)، رستگاری در ۸/۲۰ دقیقه (۱۳۸۳)، تب (۱۳۸۲)، مهمان مامان (۱۳۸۲)، به من نگاه کن (۱۳۸۱)، بمانی (۱۳۸۰)، سگ کشی (۱۳۷۹)، سیب سرخ حوا (۱۳۷۷)، مرسدس (۱۳۷۶)، راز مینا (۱۳۷۸)، عشق گمشده (۱۳۷۸)، قانون (۱۳۷۴)، جنگ نفتکشها (۱۳۷۲)، لبه تیغ (۱۳۷۱)، پرنده آهنین (۱۳۷۰)، دادستان (۱۳۷۰)، دو فیلم با یک بلیت (۱۳۶۹)، عروس حلبچه (۱۳۶۹)، نقش عشق (۱۳۶۹)، الماس بنفش (۱۳۶۸)، تمام وسوسه های زمین (۱۳۶۸)، طپش (۱۳۶۷)، خارج از محدوده (۱۳۶۶)، محموله (۱۳۶۶)، روزهای انتظار (۱۳۶۵)، آن سوی مه (۱۳۶۴)، تفنگ شکسته (۱۳۶۴)، مادیان (۱۳۶۴).

بازیگر: دایره زنگی (۱۳۸۶)، مهمان مامان (۱۳۸۲)، مرد عوضی (۱۳۷۶)، دو فیلم با یک بلیت (۱۳۶۹). منابع زندگینامه :سالنامه فیلم – ش ۱۸.

سخی، محمدعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۴۹ –۱۲۹۸ ش)، بازیگر. در تهران به دنیا آمد. وی از بازیگران فیلم فارسی بود. سخی بازی در سینما را از سال ۱۳۳۱ ش با عنوان «حاکم یک روزه» شروع کرد. از عمده‌ی نمایشهای وی «افسانه» و «خسیس» بود. از فیلمهای مهم وی: «شاباجی خانم» (۱۳۳۷)؛ «سایه» (۱۳۳۸).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ سینمای ایران (۳۰۲)، فرهنگ سینمای ایران (۱۳۶)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (۷۵ –۷۴، ۵۷ /۱).

سرتیپ‌پور، جهانگیر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محقق.

تولد: ۱۲۸۲، رشت.

درگذشت: ۷ آذر ۱۳۷۱، تهران.

جهانگیر سرتیپ‌پور در جوانی به نهضت جنگل پیوست. در سال ۱۳۰۱ به منظور تعلیم و ترویج هنر تئاتر، جمعیت ادبی و هنری آزاد ایران را تشکیل داد و نمایشنامه‌های اخلاقی و تاریخی چون «عاقبت وخیم»، «کاوه آهنگر»، «انتقام»، «آخرین روز بابل» و «اپرت فردوسی» را نوشت و با جمعی از هنرمندان گیلانی در رشت و تهران به روی صحنه آورد و درآمد حاصل از اجرای نمایشنامه‌های مذکور را برای خرید زمین جهت تأسیس بیمارستان پورسینای رشت و احداث ساختمان زایشگاه رشت اختصاص داد. سرتیپ‌پور

مبارزات سیاسی و مجاهدات میهنی خود را از همگامی با میرزا کوچک‌خان جنگلی آغاز کرد. وی هنگام اشغال آذربایجان به وسیله فرقه‌ی دموکرات آذربایجان نهضت مقاومت گیلان را تشکیل داد و موجبات اتحاد عشایر گیلان و شاهسون را فراهم نمود و موقعی که ارتش فرقه‌ی دموکرات به طرف طوالش پیش آمدند، قوای نهضت مقاومت گیلان با حملات مسلحانه در مقابل آنها ایستادگی کردند. وی در هنگام طرح لایحه‌ی کاپیتولاسیون توسط دولت حسنعلی منصور به مخالفت پرداخت و در مجلس شورای ملی علیه آن سخن گرفت. آثاری که از وی به چاپ رسیده است به این شرح است: مجموعه‌ی ترانه‌های گیلکی به نام اوخان، نشانی‌هایی از گذشته دور گیلان و مازندران، ویژگی‌های دستوری زبان گیلکی، نام‌ها و نامدارها. کتاب‌های دیگری که از وی به جا مانده که به چاپ نرسیده است به این شرح هستند: ریشه‌یابی زبان گیلکی، آداب و رسوم گیلان، بازی‌های سنتی گیلان، دفتر خاطراتش که متضمن تاریخ هفتاد ساله‌ی گیلان و ایران است.

جهانگیر سرتیپ‌پور در سال ۱۳۷۱ درگذشت. پیکر وی در جوار مرقد میرزا کوچک‌خان جنگلی در رشت به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

سرتیپی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۰ تهران، تحصیلات: دیپلم، دستیار کارگردان، شروع بازیگری: قربانی (۱۳۷۰)

عمده‌ی فیلمها:

دبیرستان (دستیار کارگردان- ۱۳۶۵)، پاییزان (دستیار کارگردان- ۱۳۶۶)، باز باران (۱۳۷۱)، راه و بیراه (۱۳۷۱)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سرشار، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حسین سرشار، هنرمند باارزش و خوش‌صدا به سال ۱۳۱۰ در تهران خیابان فرهنگ دیده به جهان باز کرد. وی از کودکی به موسیقی علاقه‌مند و از صدایی رسا و خوب برخوردار بود به همین جهت به تشویق دوستان و اطرافیان در هر فرصتی که پیش می‌آمد برای آنان می‌خواند و با صدای خدادادی خود آنان را محفوظ می‌کرد.

حسین سرشار هنوز خیلی جوان بود که شروع به پیش پرده‌خوانی نمایشات کرد و پس از چندی، چند قطعه سرود رادیویی نیز اجرا نمود و برای پیشرفت در فن و هنر خوانندگی به هنرستان عالی موسیقی رفت و در این هنرستان ثبت نام کرد. در هنرستان خیلی زود حسین خود را شناساند و اولیای هنرستان پی به صدای عالی و حنجره طلایی وی بردند و برای او پیش‌بینی می‌کردند که صاحب این صدا روزی می‌تواند با نغمات روح‌پرور خود، صاحبش را به اوج شهرت و افتخار برساند.

این پیش‌بینی کاملاً درست و حساب شده بود و حسین سرشار پس از اتمام دوره‌ی هنرستان عالی موسیقی، به توصیه‌ی اساتید فن برای گذراندن دوره‌ی کنسرواتوار بدون استفاده از بورس تحصیلی که سایر هنرآموزان دریافت می‌کردند عازم ایتالیا شد. وی پس

از ورود به رم، خود را برای کنکور کنسرواتوار «سانتاچی چیلیا»، «سبیل مقدس» آماده کرد و از این کنکور دشوار با موفقیت بیرون آمد. از این زمان به بعد وی پل‌های موفقیت یکی پس از دیگری طی کرد و در مسابقه بین‌المللی آواز که با شرکت خوانندگان: آمریکایی، روسی، فرانسوی و ایتالیایی در ونیز برگزار شده بود شرکت و مقام اول را به دست آورد و اینجا بود که سرشار، سرشار از پیروزی گردید ولی هیچ‌گاه تکبر و غرور، در وی راه نیافت و هنوز هم همان انسان درویش و خوش برخورد و دوست‌داشتنی است.

حسین سرشار، پس از این موفقیت در شهر ونیز، مدت یکسال در این شهر اقامت کرد و یک دوره‌ی عالی را پشت سر گذراند و در این مدت در چند برنامه‌ی رادیو، تلویزیونی شرکت و یک‌بار هم در ارکستر سمفونیک میلان برنامه‌ی مستقلی اجرا کرد.

در این دوران بود که عده‌ای از هنرمندان ایرانی در ایتالیا در صدد برآمده بودند که فیلم‌های ایتالیایی را به فارسی برگردانند و چون از صدای خوب حسین مطلع شده بودند به سراغش آمدند.

حسین هنگام فراغت از تحصیل، بنا به دعوت این متصدیان دوبلاژ ایرانی به دوبلاژ نیز روی آورد و از همان ابتدای کار یک «تن عالی» برای هر یک از پرسناژهای مشهور انتخاب کرد، از جمله: «ویتوریو دسیکا»، «ویتوریو گاسمن»، «آلبرتو سوردی»، «والتر کیاری»، «ایومونتان» و چند هنرپیشه دیگر بود و فیلم‌هایی که با شرکت این هنرپیشه‌ها در ایران نمایش داده شد و موفقیت کسب کرد، صدای حسین سرشار در این موفقیت‌ها به طور محسوسی مؤثر بود و این موضوع عملاً نشان داده شد، زیرا چند فیلم از دسیکا و سوردی که با صدای دیگری دوبه شده بود شکست خورد.

حسین سرشار، پس از پایان تحصیلات در سال ۱۳۴۰ به وطن بازگشت و از بدو تأسیس و تشکیل تالار رودکی، با این مرکز هنری فرهنگی همکاری کرد و در اپراهای «ریگو لتو»، «توسکا»، «دون ژوان»، «قدرت سرنوشت»، «لابوهم»، «ایل ترو واتوره» و چند برنامه‌ی موفقیت‌آمیز دیگر شرکت کرد.

در ایران از حسین سرشار جهت شرکت در فیلم دعوتهای بسیاری شد ولی او تنها در چند فیلم ظاهر گردید که از آن جمله است فیلم‌های: «جعفرخان از فرنگ برگشته» به کارگردانی علی حاتمی، «اجاره‌نشین‌ها» به کارگردانی داریوش مهرجویی، «ای ایران» به کارگردانی ناصر تقوایی، «هامون» به کارگردانی داریوش مهرجویی و «رنو تهران ۲۹» به کارگردانی سیامک شائقی.

متولد: ۱۳۱۳ تهران- متوفی ۱۳۷۵ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل مدرسه عالی موسیقی خواننده‌ی اُپرا و فعالیت در اپراهای ایتالیا و فرانسه، دوبله فیلمهای ایتالیایی به فارسی در رم تشکیل مرکز اُپرای تهران ۱۳۶۴، شروع بازیگری: اجاره‌نشینها (۱۳۶۵)

عمده‌ی فیلمها:

جعفرخان از فرنگ برگشته (۱۳۶۶)، ای ایران (۱۳۶۸)، هامون (۱۳۶۸)، رنو تهران ۲۹(۱۳۶۹)، راه و بیراه (۱۳۷۱)

استاد موسیقی و اپرا، خواننده، بازیگر.

تولد: ۲۲ خرداد ۱۳۱۳.

درگذشت: ۲۶ اسفند ۱۳۷۴.

حسین سرشار از جوانی شروع به پش‌پرده‌خوانی نمایش‌ها نمود. پس از چندی چند قطعه سرود رادیویی اجرا نمود. سپس از هنرستان عالی موسیقی فارغ‌التحصیل شد. مدتی برای تحصیل اپرا و گذراندن دوره‌ی کنسرواتوار به ایتالیا رفته بود. هنگامی که در ایتالیا بود، در چند برنامه‌ی تلویزیونی شرکت کرد و یک بار هم در ارکستر سمفونیک میلان برنامه‌ی مستقلی اجرا کرد. فعالیت او در زمینه‌ی اپرا، پس از بازگشت وی از ایتالیا به تشکیل مرکز اپرای تهران انجامید. وی در فیلم‌هایی نظیر: «اجاره‌نشین‌ها»، «جعفرخان از فرنگ برگشته»، «هامون»، «ای ایران»، «رنو تهران ۲۱» و صدایش در صدابرگردانی (دوبله) فیلم‌های خارجی از زبان بازیگرانی چون ویتوریودسیکا، ویتوریو گاسمن، آلبرتو سوردی، والتر کیاری، ایو مونتان به یادگار ماند.

از سرشار به دلیل ابتلای وی به فراموشی (بیماری آلزایمر) مدتی خبری در دست نبود تا این که خانواده‌اش او را در یکی از شهرهای جنوبی کشور یافتند وی در ۲۲ اسفند ۱۳۷۴ بار دیگر ناپدید شد و در فروردین ماه ۱۳۷۵ در حالی که به دلیل برخورد با اتومبیل جانی در پیکر نداشت، در پزشکی قانونی پیدا شد. پیکر وی روز ۲۵ فروردین ۱۳۷۵ از تالار وحدت تشییع شد و در بهشت زهرا در قطعه‌ی ۸۸ (قطعه‌ی هنرمندان و نویسندگان) دفن گردید.

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سروری، موشق

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۱ ش)، نویسنده و کارگردان. وی علاوه بر کارگردانی و نویسندگی، جزو تهیه‌کنندگان و دکوراتورهای فیلم فارسی بوده است. او در تهران به دنیا آمد و فعالیت سینمایی‌اش را از سال ۱۳۱۶ ش با تهیه مجموع فیلم‌های مولتی پلیکاسیون (نقاشی متحرک) شروع نمود. وی در سال ۱۳۲۲ ش در تئاتر تهران به عنوان دکوراتور مشغول به کار شد. سروری از موسسین تئاتر ملی در محل سالن زرتشتیان (۱۳۲۴ ش) بوده است. او فعالیت در سینمای ایران را از سال ۱۳۳۳ ش با «مهتاب خونین» شروع کرد. از عمده فیلم‌های وی «شاهنامه آخرش خوشه» است که به سال ۱۳۴۰ ش ساخت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ سینمای ایران (۹۷۶، ۹۶۷، ۲۷۲، ۲۰۰، ۱۹۹)، فرهنگ سینمای ایران (۱۳۷)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (۱/ ۴۱- ۴۲، ۶۹۸/۲).

سعادت، مریم

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

مریم سعادت در سال ۱۳۳۷ در تهران متولد شد. وی لیسانس تئاتر عروسکی از دانشکده هنرهای دراماتیک سال ۱۳۶۳ می باشد.

فیلم شناسی : مشاور کارگردان (۱) / بازیگر (۱۰) / عروسک گردان (۱) / بازیگران عروسکی (۲) / طراح عروسک (۱) / گویندگان عروسکی (۲) / ساخت عروسک (۱)

•مشاور کارگردان : (۱)مورد

(۱۳۸۰)

۱ - تارزن و تارزان (۱۳۸۰)بازیگر : (۱۰)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)

۱ - کلاغ پر (۱۳۸۶)

۲ - قاعده بازی (۱۳۸۵)

۳ - اسب (۱۳۸۴)

۴ – یک بوس کوچولو (۱۳۸۴)

۵ – در به درها (۱۳۸۳)

۶ – ماهی ها عاشق می شوند (۱۳۸۳)

۷ – تارزن و تارزان (۱۳۸۰)

۸ – شهر زنان (۱۳۷۷)

۹ – کارآگاه ۲ (۱۳۶۷)

۱۰ – میهمان ناخوانده (۱۳۶۷●) عروسک گردان : (۱)مورد

(۱۳۸۰)

۱ – تارزن و تارزان (۱۳۸۰●) بازیگران عروسکی : (۲)مورد

(۱۳۶۰)(۱۳۷۰)

۱ – الو!الو! من جوجوام (۱۳۷۳)

۲ – شهر موش ها (۱۳۶۴)

●طراح عروسک : (۱)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – الو!الو! من جوجوام (۱۳۷۳)

●گویندگان عروسکی : (۲)مورد

(۱۳۶۰)(۱۳۸۰)

۱ – تارزن و تارزان (۱۳۸۰)

۲ – گلنار (۱۳۶۷)

●ساخت عروسک : (۱)مورد

(۱۳۸۰)

۱ – در به درها (۱۳۸۳)

سلحشور، فرج الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۱ قزوین، تحصیلات: دیپلم، شروع کار از حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات برنده‌ی دیپلم افتخار بهترین فیلم اول در دوازدهمین جشنواره‌ی فجر (ایوب پیامبر)، بازی در فیلم کوتاه «شاه کوچک» (۱۳۶۰)، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: توبه نصوح (۱۳۶۱)

عمده‌ی فیلمها:

گورکن (۱۳۶۳)، پرواز در شب (۱۳۶۵)، انسان واسطه (۱۳۶۷)، نخلستان (کوتاه– ۱۳۶۷)، ایوب پیامبر (کارگردان، نویسنده، بازیگر– ۱۳۷۲)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سلطانی، جهانبخش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۰ اصفهان، تحصیلات: دیپلم طبیعی، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش دوم در یازدهمین جشنواره‌ی فیلم فجر (شرم)

شروع بازیگری: افق (۱۳۶۷)

عمده‌ی فیلمها:

الماس بنفش (۱۳۶۸)، بچه‌های طلاق (۱۳۶۸)، شب دهم (۱۳۶۸)، عملیات کرکوک (۱۳۷۰)، معمای سوم (کوتاه– ۱۳۷۰)، حمله‌ی خرچنگها (۱۳۷۱)، صبح روز بعد (۱۳۷۱)، پرتگاه (۱۳۷۲)، حماسه‌ی مجنون (۱۳۷۲)، بازگشت از بوداپست (۱۳۷۳)، مهریه‌ی بی‌بی (۱۳۷۳)، تا ظهر فردا (۱۳۷۴)، آخرین مرحله (۱۳۷۴)، فرار (۱۳۷۴)، گروگان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سلطانی، شهره

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۸ بجنورد، تحصیلات: دانشجوی رشته‌ی موسیقی، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۶۹، بازی در تئاتر از ۱۳۶۷، شروع بازیگری: سه مرد عامی (۱۳۷۰)

عمده‌ی فیلمها:

عبور از تله (۱۳۷۲)، آدم برفی (۱۳۷۳)، توطئه (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سلطانی، فقیه

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام: فقیه سلطانی

تاریخ تولد: ۱۳۵۳ – تهران

مدرک تحصیلی: کارشناس ادبیات نمایشی از دانشگاه آزاد اسلامی.

....

یک دوره بازیگری را زیر نظر گلاب آدینه گذرانده است.

با فیلم معجزه خنده استعداد دیگری به عرصه سینما قدم نهاد.

اما به دلیل کم کاری تنها در یک فیلم دیگر به نام عینک دودی ظاهر شد که بسیار موفق تر از فیلم قبلی بود.

او در بیست و یکمین جشنواره فیلم فجر با ۳ فیلم پرکارترین بازیگر بود و بازی اش در صورتی اوج هنرنمایی او. معجزه خنده (فقیه سلطانی، ۱۳۷۵)

ای حریر عشق (۱۳۷۷)

عینک دودی (محمدحسین لطیفی، ۱۳۷۸)

دوشیزه (محمد درمنش، ۱۳۸۱)

نغمه (ابوالقاسم طالبی، ۱۳۸۱)

صورتی (فریدون جیرانی، ۱۳۸۱)

بی بی یون (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۲)

سایه (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۷)

میهمانی از بهشت (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۹)

آهوی ماه نهم (مجموعه تلویزیونی، مسعود نوابی، ۱۳۸۳) منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

سلطانی، مظفر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۸ تهران، تحصیلات: دیپلم ادبی، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۴۸، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: صمد و قالیچه‌ی حضرت سلیمان (۱۳۵۰)

عمده‌ی فیلمها:

صمد و سامی، لیلا و لیلی (۱۳۵۱)، شیر تو شیر (۱۳۵۱)، پرونده (۱۳۶۲)، سناتور (۱۳۶۲)، آوار (۱۳۶۳)، گمشده (۱۳۶۴)، تصویر آخر (۱۳۶۵)، محموله (۱۳۶۶)، دو فیلم با یک بلیت (۱۳۶۹)، پرواز را به خاطر بسپار (۱۳۷۱)، رابطه‌ی پنهانی (۱۳۷۱)، راه و بیراه (۱۳۷۱)، آخرین بندر (۱۳۷۳)، بوی خوش زندگی (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سلطانی،شهره

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

با مجموعه ماندگار روزی روزگاری (امرالله احمدجو) به شهرت رسید. و در چند مجموعه، موفق ظاهر شد و به عنوان یک بازیگر

توانای تلویزیونی به محبوبیت رسید. اما در سینما به هیچ وجه موفق نبود. حتی در فیلم قرمز (فریدون جیرانی).
اما بازی زیبای او در یک قسمت از مجموعه خانه سبز (بیژن بیرنگ، مسعود رسام) و همچنین در یک قسمت از مجموعه همسایه ها (محمدحسین لطیفی) از او چهره ای محبوب ساخت. نام اصلی: شهره

نام خانوادگی اصلی: سلطانی

سمت (در بخش های): بازیگران،

....

تاریخ تولد: ۱۳۴۸

محل تولد: بجنورد

ملیت: ایران

....

مدرک تحصیلی: لیسانس موسیقی

بیوگرافی

فارغ التحصیل موسیقی از دانشگاه آزاد.

شروع فعالیت در تاتر با نمایش گلدونه خانوم در سال ۱۳۶۶.

شروع فعالیت در تلویزیون در سال ۱۳۶۹.

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم سه مرد عامی (سیامک شایقی) در سال ۱۳۷۲.

با مجموعه ماندگار روزی روزگاری (امرالله احمدجو) به شهرت رسید. و در چند مجموعه، موفق ظاهر شد و به عنوان یک بازیگر توانای تلویزیونی به محبوبیت رسید. اما در سینما به هیچ وجه موفق نبود. حتی در فیلم قرمز (فریدون جیرانی).

اما بازی زیبای او در یک قسمت از مجموعه خانه سبز (بیژن بیرنگ، مسعود رسام) و همچنین در یک قسمت از مجموعه همسایه ها (محمدحسین لطیفی) از او چهره ای محبوب ساخت.

برنده جایزه بهترین نمایش نامه نویس از پانزدهمین جشنواره تاتر فجر برای بازی در نمایش شعبده و طلسم.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۲ این زن حرف نمی زند (احمد امینی) [بازیگر]

۱۳۷۷ قرمز (فریدون جیرانی) [بازیگر]

۱۳۷۴ توطئه (علی قوی تن) [بازیگر]

۱۳۷۲ عبور از تله (غلامرضا رمضانی) [بازیگر]

سلطانیان، اسماعیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۳ کرمانشاه، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته بازیگری از دانشکده هنرهای دراماتیک ۱۳۶۴، فعالیت در تلویزیون، بازی

در تئاتر از ۱۳۴۹، شروع بازیگری: شکار شکارچی (۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

زنگها (۱۳۶۴)، بایکوت (۱۳۶۴)، دستفروش (۱۳۶۵)، بای سیکل ران (۱۳۶۷)، عبور (دستیار هنری- ۱۳۶۷)، افسون (۱۳۶۷)، دیده‌بان (دستیار هنری، بازیگر- ۱۳۶۸)، مهاجر (دستیار کارگردان- ۱۳۶۸)، مدرسه رجائی (۱۳۶۸)، ابلیس (دستیار کارگردان- بازیگر- ۱۳۶۹)، راز خنجر (۱۳۷۱)، شعله‌های شم (۱۳۷۱)، بر بال فرشتگان (دستیار کارگردان، بازنویسی فیلمنامه- ۱۳۷۱)، همه دختران من (نویسنده، کارگردان- ۱۳۷۲)، غزال (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سلمانیان، عطاءالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۸ ابهر، تحصیلات: دیپلم هنرستان، شروع کار با حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات دستیار کارگردان، شروع بازیگری: سقای تشنه لب (کوتاه- ۱۳۶۱)

عمده‌ی فیلمها:

عقود (۱۳۶۳)، بلمی به سوی ساحل (۱۳۶۴)، پاپر (کوتاه- دستیار کارگردان- ۱۳۶۵)، تیرباران (۱۳۶۵)، گذرگاه (۱۳۶۵)، هراس (۱۳۶۶)، گنبد نور (کوتاه- منشی صحنه- ۱۳۶۷)، طلوع خورشید (کوتاه- دستیار کارگردان- ۱۳۶۸)، باغ سید (۱۳۶۸)، در جستجوی قهرمان (۱۳۶۸)، شنا در زمستان (دستیار کارگردان- ۱۳۶۸)، چشم شیشه‌ای (دستیار کارگردان- ۱۳۶۹)، سجاده‌ی آتش (۱۳۷۲)، یک شب یک غریبه (۱۳۷۲)، ایوب پیامبر (۱۳۷۲)، رقص مرگ (دستیار کارگردان، بازیگر- ۱۳۷۳)، قله‌ی دنیا (دستیار کارگردان- ۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سلوکی ،مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: سال ۱۳۶۱ اصفهان

متولد اصفهان

مهدی سلوکی در سال ۱۳۶۱ در اصفهان به دنیا آمد، دیپلم خود را در مقطع گرافیک گرفت و در سال ۱۳۷۵ با کلیپ سریالی به نام گنجشک و ماه کاری از گروه کودک، فعالیت خود را در تلویزیون آغاز کرد، سپس به دنبال آن در برنامه نیم رخ و آقای رئیس جمهور شرکت جست و با سریال «چراغهای خاموش» کاری از کاظم بلوچی چهره شد و در سریال «روشنایی دشت» کاری از عبدالله باکیده هم شرکت کرده است که این سریال هنوز پخش نشده و به تازگی قرار است در سریالی ۹۰ قسمتی که هنوز کلید

نخورده و کاری است به کارگردانی کیومرث پوراحمد به همراه دکتر عزیزی و حدیث فولادوند ایفای نقش کند.

سلیمانی، پروین

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متود: ۱۳۰۱ تهران، نام اصلی: بتول سلیمانی‌خو، تحصیلات: دیپلم ادبی، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: میهن‌پرست (۱۳۳۲)

عمده‌ی فیلمها:

لغزش (۱۳۳۲)، نیمه راه زندگی (۱۳۳۲)، گلنسا (۱۳۳۲)، گدایان تهران (۱۳۴۵)، خانه‌ی قمرخانم (۱۳۵۱)، مرغ تخم‌طلا (۱۳۵۱)، صبح روز چهارم (۱۳۵۱)، مکافات (۱۳۵۲)، خاک (۱۳۵۲)، بی‌حجاب (۱۳۵۲)، جوجه فوکلی (۱۳۵۳)، یاور (۱۳۵۳)، صلوه ظهر (۱۳۵۳)، شازده احتجاب (۱۳۵۳)، پلنگ در شب (۱۳۵۴)، شیطان (کوتاه- سازنده- ۱۳۵۴)، بوف کور (۱۳۵۴)، تیرانداز (۱۳۵۴)، همخون (۱۳۵۴)، کمین (۱۳۵۴)، عمو فوتبالی (۱۳۵۴)، رقیب (۱۳۵۴)، گوزنها (۱۳۵۴)، ذبیح (۱۳۵۴)، کندو (۱۳۵۴)، رفیق (۱۳۵۴)، مرد شرقی و زن فرنگی (۱۳۵۴)، بت (۱۳۵۵)، خاکستر عشق (نمایش داده نشد- ۱۳۵۵)، پشمالو (۱۳۵۵)، شارلوت به بازارچه می‌آید (۱۳۵۶)، هزار بار مردن (۱۳۵۶)، در شهر خبری نیست (۱۳۵۶)، غربتی‌ها (۱۳۵۶)، عشق و خشونت (۱۳۵۶)، طوطی (۱۳۵۷)، باغ بلور (۱۳۵۸)، حق و ناحق (۱۳۵۸)، دوران کودکی (کوتاه- ۱۳۶۳)، دوستان (کوتاه- ۱۳۶۳)، آشیانه‌ی مهر (۱۳۶۳)، زائر خلف (نمایش داده نشد- ۱۳۶۴)، سمندر (۱۳۶۴)، شبح کژدم (۱۳۶۵)، بگذار زندگی کنم (۱۳۶۵)، آن سوی آتش (۱۳۶۵)، سیمرغ (۱۳۶۶)، سرب (۱۳۶۶)، شکوه زندگی (۱۳۶۶)، برهوت (۱۳۶۷)، زمان از دست رفته (۱۳۶۸)، غبار (کوتاه- ۱۳۶۸)، ابلیس (۱۳۶۹)، افسانه‌ی آه (۱۳۶۹)، دیگه چه خبر (۱۳۷۰)، دو نیمه سیب (۱۳۷۱)، دیدار در استانبول (۱۳۷۱)، هنرپیشه (۱۳۷۱)، گریز (۱۳۷۱)، مستاجر (۱۳۷۱)، آخرین خون (۱۳۷۲)، کچل عاشق (۱۳۷۳)، عروسیت مبارک (۱۳۷۳)، هدف (۱۳۷۳)، خانه‌ی پدری (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سلیمی، سهراب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۹ مشهد، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۴، بازی در تئاتر از ۱۳۴۹، شروع بازیگری: گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)

عمده‌ی فیلمها:

دوران کودکی (کوتاه- ۱۳۶۳)، ملاقات (۱۳۶۵)، قایق شکسته (کوتاه- ۱۳۶۷)، دیدار (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سمندرپور، فریبرز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۸ تهران، تحصیلا ت: دیپلم، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: عروسک کوکی (کوتاه- ۱۳۶۰)

عمده‌ی فیلمها:

مزدوران (۱۳۶۵)، اتاق یک (۱۳۶۵)، پنجاه و سه نفر (۱۳۶۸)، انفجار در اتاق عمل (۱۳۷۰)، لبه‌ی تیغ (۱۳۷۱)، پاییز بلند (۱۳۷۲)، جای امن (۱۳۷۳)، مرد پنجم (۱۳۷۳)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سمندریان، حمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حمید سمندریان (زاده ۱۳۱۰ در تهران) کارگردان تئاتر است. کارگردانی تئاتر صحنه‌ای:

۱- «دوزخ» اثر ژان پل سارتر سال اجرا ۱۳۴۱ بازیگران: جمیله شیخی ـ رکن الدین خسروی ـ پرویز کاردان ـ عزت پریان ۲- «اشباح» اثر هنریک ایبسن سال اجرا ۱۳۴۲ بازیگران: جمیله شیخی ـ محمد علی کشاورز ـ عباس غفوریان ـ اسماعیل دادفر ـ عزت پریان ۳- «مرده‌های بی‌کفن و دفن» اثر ژان پل سارتر سالهای اجرا ۱۳۴۲ و ۱۳۵۷ بازیگران: محمد علی کشاورز ـ منوچهر فرید ـ پرویز فنی زاده ـ اسماعیل محرابی ـ پری صابری ـ جمشید مشایخی ۴- «طبیب اجباری» اثر مولیر سال اجرا ۱۳۴۳ بازیگران: محمدعلی کشاورز ـ پرویز فنی‌زاده ـ اسماعیل محرابی ـ مسعود فقیه ـ شکوه نجم‌آبادی ـ سعید پورصمیمی ۵- «هرکول و طویله اوجیاس» اثر دورنمات سال اجرا ۱۳۴۴ بازیگران: پرویز صیاد ـ محمد گودرزی ـ محمد حفاظی ـ ثریا قاسمی ـ عباس یوسفیانی ـ سیروس ابراهیم‌زاده ـ فریده صابری ۶- «ملاقات بانوی سالخورده» اثر فردریش دورنمات سال اجرا ۱۳۵۱ بازیگران جمیله شیخی ـ آذر فخر ـ اکبر زنجانپور ـ محمود هاشمی ـ علی رامز ـ غلامرضا طباطبائی ۷- «نگاهی از پل» اثر آرتور میلر سال اجرا ۱۳۴۸ بازیگران: اکبر زنجانپور ـ سوسن تسلیمی ـ خسرو فرحزادی ـ اسماعیل دادفر ـ پروین دولتشاهی ۸- «مرغ دریایی» اثر آنتوان چخوف سال اجرا ۱۳۵۶ بازیگران: جمیله شیخی ـ محمدعلی کشاورز ـ قاسم سیف ـ هما روستا ـ جمال اجلالی ـ محمد مطیع ـ منوچهر فرید ـ سرور رجائی- آتیلاـ پسیانی ـ سروش خلیلی و.... ۹ ـ «کرگدن» اثر اوژن یونسکو سال اجرا ۱۳۵۱ بازیگران: عزت ا... انتظامی ـ پرویز صیاد ـ اسماعیل دادفر ـ محمد حفاظی ـ مهدی فخیم‌زاده ـ پروین دولتشاهی ـ فریده صابری ـ عباس یوسفیانی ـ محمود شیبانی و.... ۱۰- «بازی استریندبرگ» اثر فردریش دورنمات سال اجرا ۱۳۵۱-۱۳۷۸ بازیگران: محمدعلی کشاورز ـ اسماعیل شنگله ـ هما روستا ۱۱- «دایره گچی قفقازی» اثر برتولت برشت سال اجرا ۱۳۷۷ بازیگران: سعید پور صمیمی ـ آزیتا حاجیان ـ سهراب سلیمی ـ حسن پورشیرازی ـ آرمان امید ـ جمال اجلالی و.... ۱۲- «باغ وحش شیشه‌ای» اثر تنسی ویلیامز سال اجرا ۱۳۴۲ بازیگران: پرویز فنی‌زاده ـ شهلاـ ریاحی ـ پری صابری ـ عباس مغفوریان ۱۳- «آندورا» اثر ماکس فریش سال اجرا ۱۳۴۶ بازیگران: سعید پورصمیمی ـ ثریا قاسمی ـ محمدعلی کشاورز ـ منوچهر فرید ـ پرویز پورحسینی ـ جمیله شیخی ـ اسماعیل دادفر ـ جمشید مشایخی ـ منوچهر فرید ـ پری امیر حمزه ـ اسفندیار شهیدی و.... ۱۴ـ «ازدواج آقای می‌سی‌سی‌پی» اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۶۸ بازیگران: رضا کیانیان ـ

احمد آقالو ـ میکائیل شهرستانی ـ هما روستا ـ نورالدین استوار ـ جمال اجلالی ـ رضا عمرانی ـ قاسم زارع و..... ۱۵– «لئوکادیا» اثر ژان آنوی سال اجرا ۱۳۴۳ بازیگران: پرویز پورحسینی ـ سعید پورصمیمی ـ محمدعلی کشاورز ـ محمد حفاظی ـ شکوه نجم‌آبادی – عصمت صفوی

کارگردانی تئاتر رادیویی:

حمید سمندریان در رادیو صدای ایران تعدادی نمایشنامه را ترجمه کرده که کارگردانی آن را نیز به عهده داشته‌است: ۱– غروب روزهای آخر پاییز نوشته فردریش دورنمات سال ۱۳۴۱ ۲– پنچری نوشته فردریش دورنمات سال ۱۳۴۱ ۳– همزاد نوشته فردریش دورنمات سال ۱۳۴۱ ۴– اقدامات وگا نوشته فردریش دورنمات سال ۱۳۴۱ ۵– فیزیکدانها نوشته فردریش دورنمات سال ۱۳۶۶

تله تئاتر:

آثار اجرا شده در تلویزیون ملی ایران (تله تئاتر) که ترجمه و کارگردانی این آثار به عهده حمید سمندریان بوده‌است: ۱– غروب روزهای پائیز اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۴۲ ۲– بازی استریندبرگ اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۵۱ ۳– خمره اثر لوئیجی پیراندللو سال ۱۳۵۳ ۴– جراحی پلاستیک اثر پی‌یر فراری سال ۱۳۴۰ ۵– پلوفت (شبح کوچک) اثر ماریا کل راماشادو سال ۱۳۴۰ ۶– ساعت شش در خیابان آتن اثر روژه فردیناند ۷– به‌سوی دمشق اثر اگوست استریندبرگ سال ۱۳۸۱ حمید سمندریان به دعوت پرفسور رگن‌برگ استاد دانشگاه مونیخ و کارگردان تئاتر به انستیتو گوته دعوت شد و نمایشنامه‌های بسیاری را با بازیگران آلمانی روی صحنه برد. این همکاری بین سالهای ۵۱ تا ۵۷ ادامه داشت. ۱– شهاب آسمانی اثر فردریش دورنمات ۲– چگونه رنجهای آقای موکین پوت برطرف می‌شود اثر پیتر وایس ۳– پنچری اثر فردریش دورنمات ۴– سانتا کروز اثر ماکس فریش ۵– راهب و راهزن اثر هاینریش بول ۶– خوزه اثر هاینریش بول ۷– خشم شدید فلیپ هوتس اثر ماکس فریش ۸– بالماسکه دزدان اثر ژان آنوی ۹– دوزخ اثر ژان پل سارتر ۱۰– ازدواج آقای می‌سی‌سی‌پی اثر فردریش دورنمات ۱۱– توراندخت اثر هیلدس هایمر ۱۲– مرده‌های بی‌کفن و دفن اثر ژان پل سارتر : ترجمه

حمید سمندریان در باب ترجمه آثار نمایشی در جامعه تئاتری: ۱– غروب روزهای پاییز اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۴۰ ناشر مروارید ۲– پنچری اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۴۲ ناشر مروارید ۳– ازدواج آقای می‌سی‌سی‌پی اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۴۱ نشر پیروز ۴– دایره گچی قفقازی اثر برتولت برشت سال ۱۳۴۱ چاپ مجدد ۱۳۷۸ ۵– اقدامات وگا و همزاد اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۴۱ ۶– ملاقات بانوی سالخورده اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۴۲ چاپ مجدد ۱۳۷۸ نشر قطره ۷– رومولوس کبیر اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۶۹ مرکز هنرهای نمایشی ۸– باغ وحش شیشه‌ای اثر تنسی ویلیامز سال ۱۳۴۲ چاپ مجدد ۱۳۸۳ نشر قطره ۹– لئوکادیا اثر ژان آنوی سال ۱۳۴۳ چاپ مجدد ۱۳۸۳ نشر قطره ۱۰– هرکول و طویله اوجیاس اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۴۳ ۱۱– آندورا اثر ماکس فریش سال ۱۳۴۷ انتشارات روز ۱۲– فیزیکدانها اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۵۰ چاپ مجدد ۱۳۸۳ نشر قطره ۱۳– خشم شدید فلیپ هوتس اثر ماکس فریش سال ۱۳۵۰ چاپ مجدد ۱۳۷۰ نشر مرکز هنرهای نمایشی ۱۴ ـ فرشته‌ای به بابل می‌آید اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۵۲ ۱۵– چگونه رنجهای آقای موکین پوت بر طرف می‌شود سال ۱۳۵۳ ۱۶– مکبث اثر ویلیام شکسپیر سال ۱۳۵۵ چاپ مجدد ۱۳۸۳ نشر قطره ۱۷– بازی استریندبرگ اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۵۱ چاپ مجدد ۱۳۷۴ نسل قلم

سنگ چاپ، افشین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

افشین سنگ چاپ متولد ۲۸ تیر ماه ۱۳۴۷ ــ شهر تهران ــ لیسانس بازیگری، کارگردانی از دانشکده ی هنر و معماری ــدارای یک خواهر کوچکتر از خودش که متاهل و دارای دوفرزند است ــافشین تا به حال در تلویزیون بیشتر به عنوان بازیگر، دستیار کارگردان و بازیگردان فعالیت کرده است. بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۱ بوتیک (حمید نعمت الله) [بازیگر]

۱۳۷۹ دارا و ندار (فریدون حسن پور) [بازیگر]

۱۳۷۸ یکی بود یکی نبود (ایرج طهماسب) [بازیگر]

سنگی علی بدخشی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، هنرمنـد. وی از شاگردان دوست محمد مصور بود که بریده‌های بسیار مقبول و مرغوب می‌ساخت. وی طوری در این هنر مهارت داشته که بریـده‌های خطوط وی با خطهای نوشـته شـده معلوم نمی‌شـده است. از آثار وی: قطعه خط بریـده‌ی بی‌نظیری است، با رقم: «کتبه الفقیر میرعلی قاطعها سنگی علی بدخشی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۲۸/۱)، مناقب هنروران (۱۰۳).

سهیلی زاده، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حسین سهیلی زاده

۱.برنامه ریز : (۴)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – راز مینا (۱۳۷۵)

۲ – تعقیب (۱۳۷۴)

۳ – دیپلمات (۱۳۷۴)

۴ – ایلیا، نقاش جوان (۱۳۷۰)

۱.دستیار کارگردان : (۶)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)

۱ – چهار انگشتی (۱۳۸۵)

۲ – راز مینا (۱۳۷۵)

۳ – دیپلمات (۱۳۷۴)

۴ – الو!الو! من جوجوام (۱۳۷۳)

۵ – ایلیا، نقاش جوان (۱۳۷۰)

۶ – سفر جادویی (۱۳۶۹)

منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com

سیدی، هومن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

هومن سیدی

متولد :۱۳۵۹ ، رشت

همسرآزاده صمدی

پس از پایان دوره متوسطه و دریافت دیپلم گرافیک کارخود را با حضور در کلاسهای انجمن سینمای جوان رشت و ساخت چند فیلم کوتاه آغاز کرد . سپس به تهران آمد و در کلاسهای بازیگری پرویز پرستویی شرکت کرد.نخستین فعالیت حرفه اش را باحضوردر یک تکه نان (کمال تبریزی)تجربه کرد و سپس نقش کوتاهی را در چهارشنبه سوری (اصغر فرهادی) ایفا کرد .اولین تجربه تلویزیونی او بازی در سریال جاده متروک (علی شاه حاتمی)بود تا این که برای بازی در نقش اصلی پابرهنه در بهشت (بهرام توکلی)انتخاب شد و آرش معیریان نیز از او در فیلم آن که دریا میرود بهره برد.

فیلمشناسی:

یک تکه نان (۱۳۸۴)

چهارشنبه سوری(۱۳۸۴)

پابرهنه در بهشت(۱۳۸۵)

آنکه دریا میرود(۱۳۸۵)

سریالها:

جاده متروک (۱۳۸۴)

راه بی پایان (۱۳۸۶)

سیرتی، هرمز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۹ بابل، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: هشت و نیم شب (۱۳۶۵)

عمده‌ی فیلمها:

سازمان ۴(۱۳۶۶)، چراغ خطر عقب (کوتاه- ۱۳۶۷)، نقش عشق (۱۳۶۹)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سیف، قاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازی در تئاتر، شروع بازیگری: سرگردانی بچه‌هایمان (کوتاه- ۱۳۵۲)

عمده‌ی فیلمها:

شاید اگر (کوتاه- دستیار کارگردان- ۱۳۵۳)، فرار (کوتاه- دستیار کارگردان- ۱۳۵۳)، گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، مدرسه‌ای که می‌رفتیم (۱۳۵۹)، آتش در زمستان (۱۳۶۴)، پرستار شب (۱۳۶۶)، گراند سینما (۱۳۶۷)، پنجاه و سه نفر (۱۳۶۸)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سیفی، آیت‌الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

کارگردان، تصویربردار.

تولد: ۱۳۳۷، سراب.

شهادت: ۲۵ دی ۱۳۶۵، در جبهه‌ی جنگ.

آیت‌الله سیفی فارغ‌التحصیل رشته‌ی فیزیک هسته‌ای در دانشگاه شهید بهشتی است. وی همچنین هنر فیلمسازی را فراگرفت.

از جمله فعالیت‌های وی می‌توان به تصویربرداری فیلم‌های مستندی نظیر «صدای پای نور»، «ایلام شهر آتشباران» و فیلم‌های داستانی «وارث»، «معبر»، «سرباز کوچک»، «یک قطره دریا»، «دفاع مقدس» و «اتاق شماره‌ی یک» اشاره کرد.

در تصویربرداری از عملیات کربلای ۲ در منطقه حاج عمران حضور داشت. در دی ۱۳۶۵ عازم منطقه‌ی شلمچه شد و سرانجام در بعدازظهر پنجشنبه ۲۵ دی ماه در حین تصویربرداری در فتح جزیره‌ی بوارین مورد اصابت ترکش قرار گرفت و شهید شد.

وی از جمله شهدایی بود که از سوی مجتمع هنر و ادبیات دفاع مقدس، در سال ۱۳۷۶ طی مراسمی در تالار وحدت، برنده‌ی لوح دست خط زرین حضرت امام (ره)، دیپلم افتخار و سکه‌ی یادبود مجتمع، به عنوان برگزیده‌ی بخش فیلم مستند و داستانی اعلام شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

شاکردوست ،الناز

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

النـاز شاکردوست در سال ۱۳۶۳ در یکی از محله هـای تهران چشم به دنیا گشود..در دوران دبسـتان عاشق بازیگری شـد.دانشـجوی تئاتر از دانشـکده هنر و معمـاری دانشـگاه تهران است. کلاـ انسـانی عجیبی است.. عـاشق فوتبـال است شبیه بازیگری ! مادر خود را بسیار دوست دارد. و عجیب ترین نکته در زندگی او دوست صمیمی اوست.

مدرک تحصیلی: دانشـجوی تئاتر از دانشکده هنر و معماری دانشگاه آزاد تهرانبا بازی در فیلم « گل یخ » ساخته کیومرث پوراحمد به سینما آمد و ظرف کمتر از یک سال در پنج فیلم سینمایی نقش آفرینی کرد. تفاوت بازی او در دو فیلم « گل یخ » و « مجردها » نشان از توانایی های او دارد.

شاکردوست در « بی وفا » اولین ساخته منتقد قدیمی سینما – اصغر نعیمی – بهترین بازی کارنامه سینمایی اش را به نمایش گذاشت. بله دوست صـمیمی او گوهر خیر اندیش است که حداقل ۳۰ سال از او بزرگتر است.به طور اتفاقی وارد سینما شد.به گفته کیومرث پوراحمـد وقتی دنبال یک بازیگر حدودا ۲۰ سـاله میگشـته که النـاز رو دیـده و از بازی وی که در ان موقع در تئاتر بازی می کرده خوشـش امـده و او را در فیلم گـل یـخ به عنوان بـازیگر نقش اول بازی داده است. بازی های مختلف و نقش های مختلف که از او دیـدیم او را یک بازیگر باهوش و با اسـتعداد معرفی کرده است. بازی های متفاوت نظیر یک دختر پولدار در عروس فراری ... یک دختر شـل و ول در مجردهـا(واقعـا فوق العـاده بود).. یـک دختر نسـل سومی در چه کسـی امیر را کشت (بـازی او در این فیلم عالی بود..بسـیار بهتر از نیکی کریمی . مهنـاز افشار و...)و بازی بسـیار زیبای او در فیلم بی وفا(به عنوان یک دختر پایین خیابونی که عمرا هیـچ بازیگری نمی تونست این نقش را به این خوبی بازی کن).در این سه سال و تا سن ۲۲ سالگی بازی در ۱۱ فیلم یک امار فوق العاده برای یک بازیگر است..منتقدین بسیاری از همان اول از بازی او تعریف کرده اند.

حتی هنرمنـدانی ماننـد مرحوم منوچهر نوذری از بازی وی تعریف کرده انـد.. همچنین مهدی فخیم زاده کارگردان خوب کشورمان عنوان کرده است که الناز شاکردوست به زودی بهترین بازیگر سینمای ایران خواهد شد. مجموعه آثار:

– گل یخ (کیومرث پوراحمد – ۱۳۸۳)

– مجردها (اصغر هاشمی – ۱۳۸۳)

– عروس فراری (بهرام کاظمی – ۱۳۸۳)

– چند می گیری گریه کنی؟ (شاهد احمدلو – ۱۳۸۴)

– قتل آن لاین (مسعود آب پرور – ۱۳۸۴)

– چه کسی امیر را کشت؟ (مهدی کرم پور – ۱۳۸۴)

– بی وفا (اصغر نعیمی – ۱۳۸۵)

– قاعده بازی (احمدرضا معتمدی – ۱۳۸۵)

– کارناوال مرگ (رضا اعظمیان – ۱۳۸۵)

– خدا نزدیک است (علی وزیریان – ۱۳۸۵) جشنواره ها و جوایز:

– کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل زن از نهمین دوره جشن خانه سینما برای بازی در فیلم « مجردها » – ۱۳۸۴

– کاندیـد تنـدیس زریـن بهـترین بـازیگر نقش مکمـل زن از دهمین دوره جشن خـانه سـینما برای بـازی در فیلم « چه کسـی امیر را کشت؟ »

شاه ابراهیمی، محسن

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: محسن شاه ابراهیمی

تاریخ تولد: ۱۳۳۳

فارغ التحصیل طراحی صحنه از دانشگاه هنرهای زیبای فلورانس ایتالیا.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم « کنار برکه ها » (یدالله نوعصری) به

عنوان طراحی صحنه در سال ۱۳۶۵.

برنده لوح زرین بهترین طراحی صحنه از ششمین جشنواره فیلم فجر برای فیلم پرستار شب در سال ۱۳۶۶.

وابط خانوادگی با دیگر هنرمندان:

شهین نجف زاده (زن)

فیلم شناسی:

کنار برکه ها (یدالله نوعصری - ۱۳۶۵)

پرستار شب (محمدعلی نجفی - ۱۳۶۶)

یاد و دیدار (رجب محمدین - ۱۳۶۶)

در مسیر تندباد (مسعود جعفری جوزانی - ۱۳۶۷)

تمام وسوسه های زمین (حمید سمندریان - ۱۳۶۸)

دیگه چه خبر؟ (تهمینه میلانی - ۱۳۷۰)

مسافران دره انار (یدالله نوعصری - ۱۳۷۰)

لبه تیغ (جمال شورجه - ۱۳۷۱)

دیدار در استانبول (افشین شرکت - ۱۳۷۱)

عیالوار (پرویز صبری - ۱۳۷۱)

آدم برفی (داود میرباقری - ۱۳۷۳)

زشت و زیبا (احمدرضا معتمدی - ۱۳۷۷)

پسر مریم (حمید جبلی - ۱۳۷۷)

ایران سرای من است (پرویز کیمیاوی - ۱۳۷۷)

متولد ماه مهر (احمدرضا درویش - ۱۳۷۸)

مومیایی ۳ (محمدرضا هنرمند - ۱۳۷۸)

دختردایی گمشده (داریوش مهرجویی - ۱۳۷۸)

مسافر ری (داود میرباقری - ۱۳۷۹)

نگین (اصغر هاشمی - ۱۳۸۰)

بر باد رفته (صدرا عبداللهی - ۱۳۸۱)

شب های روشن (+ بازیگر - ۱۳۸۱)

ایستگاه متروک (علیرضا رئیسیان – ۱۳۸۱)

زهر عسل (ابراهیم شیبانی – ۱۳۸۲)

مهمان مامان (داریوش مهرجویی – ۱۳۸۲)

سیمای زنی در دوردست (علی مصفا – ۱۳۸۲)

به زنگ ارغوان (ابراهیم حاتمی کیا – ۱۳۸۳)

زاگرس (محمدعلی نجفی – ۱۳۸۴)

جوایز و انتخابها:

کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (مهمان مامان)

[دوره ۲۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۸۲]

>>برنده لوح زرین بهترین طراحی صحنه و لباس (پرستار شب)

[دوره ۶ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۶۶]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (در مسیر تندباد)

[دوره ۷ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۶۷]

>>برنده تندیس زرین بهترین طراحی صحنه و لباس (مهمان مامان)

[دوره ۸ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۳]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (متولد ماه مهر)

[دوره ۱۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۸]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (مومیایی ۳)

[دوره ۱۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۸]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (مسافر ری)

[دوره ۱۹ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۹]

>>برنده تندیس زرین بهترین طراحی صحنه (شب های روشن)

[دوره ۷ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۲]

>>کاندید تندیس زرین بهترین طراحی لباس (شب های روشن)

[دوره ۷ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۲]

>>برنده تندیس زرین بهترین طراحی لباس (ایستگاه متروک)

[دوره ۶ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۱]

>>کاندید تندیس زرین بهترین طراحی صحنه (ایستگاه متروک)

[دوره ۶ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۱]

>>کاندید تندیس زرین بهترین طراحی لباس (مسافر ری)

[دوره ۵ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۰]

>>کاندید تندیس زرین بهترین طراحی صحنه (مسافر ری)

[دوره ۵ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۰]

>>۳ – سومین طراحی صحنه و لباس سال (متولد ماه مهر)

[دوره ۱۵ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۷۹]

>>۲ – دومین طراحی صحنه و لباس سال (مسافر ری)

[دوره ۱۶ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۰]

>>۲ – دومین طراحی صحنه و لباس سال (مهمان مامان)

[دوره ۱۹ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۳]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین جلوه های ویژه (زاگرس)

[دوره ۲۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۸۴]

>>کاندید تندیس زرین بهترین جلوه های ویژه (زاگرس)

[دوره ۱۰ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۵]

منابع زندگینامه: http://www.iranact.com

شاهرخ شاهی،نیما

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد ۱۷ مرداد ۱۳۶۰

مدرک تحصیلی: دانشجوی رشته عمران

با بازی در نقش امیرعلی در فیلم مکس (سامان مقدم، ۱۳۸۲) به سینما آمد. اما سه سال طول کشید تا با بازی در نقش اول فیلم پارک وی (فریدون جیرانی، ۱۳۸۵) بدرخشد.

....

مجموعه آثار:

– مکس (سامان مقدم، ۱۳۸۲)

– پارک وی (فریدون جیرانی، ۱۳۸۵)

شاه‌محمدی، جمشید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۶ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: سلام سرزمین من (۱۳۶۷)

عمده‌ی فیلمها:

گرگهای گرسنه (۱۳۷۰)، باغ ملکوت (۱۳۷۲)، چشم شیطان (۱۳۷۲)، دیدار (۱۳۷۳)، مرضیه (۱۳۷۳)، ساز و ستاره (۱۳۷۳)،

حرفه‌ای (۱۳۷۴)، ویرانگر (۱۳۷۴)، سلام به انتظار (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شاهین‌خو، پرویز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۲۹۴ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران ۱۳۱۷، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۱۲، شروع بازیگری: تنگه اژدها (۱۳۴۷)

عمده‌ی فیلمها:

زنگ انشا (کوتاه- ۱۳۶۴)، مادیان (۱۳۶۴)، روزهای انتظار (۱۳۶۵)، پرستار شب (۱۳۶۶)، شاخه‌های بید (۱۳۶۶)، دوران سربی (۱۳۶۷)، دخترک کنار مرداب (۱۳۶۸)، حکایت آن مرد خوشبخت (۱۳۶۹)، نقش عشق (۱۳۶۹)، مجنون (۱۳۶۹)، باز باران (۱۳۷۱)، یکبار برای همیشه (۱۳۷۱)، سپید یال (۱۳۷۲)، روز واقعه (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شبیری، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

طراح، تصویربردار.

تولد: ۱۳۲۷، همدان.

درگذشت: ۲۳ شهریور ۱۳۷۲.

رضا شبیری از دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک در سال ۱۳۴۹ با احراز رتبه‌ی اول در رشته‌ی دکور و طراحی صحنه فارغ‌التحصیل شد و در وزارت فرهنگ و هنر سابق در واحد نقاشی متحرک مشغول به کار گردید. وی طی سال‌ها فعالیت در این واحد، در ساختن و طراحی بسیاری از فیلم‌های نقاشی متحرک مشارکت داشت و پس از انقلاب اسلامی شخصا به طراحی و کارگردانی چند فیلم نقاشی متحرک از جلمه: «مرگ بر آمریکا»، «بهاری که داشتیم»، «ما انقلاب کردیم» و... پرداخت.

شبیری علاوه بر طراحی و نقاشی، در زمینه‌ی طنز ترسیمی و کاریکاتور نیز فعال بود. بسیاری از طرح‌های او، از سال ۱۳۵۰ در نشریات به چاپ رسیده است. شبیری در سال‌های اواخر عمر به عنوان کارگردان نقاشی متحرک فعالیت می‌کرد. وی در سال ۱۳۷۲ برای دریافت درجه‌ی دکترای هنری نامزد شده بود که در روز جمعه ۲۳ شهریور همان سال به علت سکته‌ی مغزی چشم از جهان فروبست.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

شجاع کاوه، اردلان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۱ بیرجند، تحصیلات: دانشجوی فوق لیسانس و فارغ‌التحصیل رشته‌ی کارگردانی و بازیگری از دانشکده هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون- شروع کار از حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: بایکوت (۱۳۶۴)

عمده‌ی فیلمها:

گذرگاه (۱۳۶۵)، هراس (۱۳۶۶)، پنجاه و سه نفر (۱۳۶۸)، دادستان (۱۳۷۰)، عملیات کرکوک (۱۳۷۰)، بر بال فرشتگان (۱۳۷۱)، دایره سرخ (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شجاع نوری، علی‌رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۴ شیراز، فعالیت در بنیاد سینمائی فارابی، مترجم کتاب «دوربینهای فیلمبرداری»، شروع بازیگری: آن سوی مه (۱۳۶۴)

عمده‌ی فیلمها:

زیر باران (۱۳۶۴)، بی‌بی چلچله (۱۳۶۵)، دست نوشته‌ها (۱۳۶۵)، شیر سنگی (تهیه‌کننده مشارکتی، بازیگر- ۱۳۶۵)، روز واقعه (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شجاع، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۱ تهران، تحصیلات: دیپلم ادبی، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: مایه (۱۳۶۷)

عمده‌ی فیلمها:

پرواز پنجم ژوئن (۱۳۶۸)، آذرخش (۱۳۷۱)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شجاع‌زاده، خسرو

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۴ بندر ترکمن، نام اصلی: خسرو شجاع‌زاده یکه، تحصیلات: ششم متوسطه- فارغ‌التحصیل هنرستان آزاد هنرهای دراماتیک ۱۳۳۹، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۴۸، بازی در تئاتر از ۱۳۴۰، بازی در فیلم کوتاه «خیابان» (۱۳۴۶)، شروع بازیگری: گاو (۱۳۴۸)

عمده‌ی فیلمها:

تجاوز (۱۳۴۸)، قیامت عشق (۱۳۵۲)، غریبه و مه (۱۳۵۴)، سوزنبان (کوتاه- ۱۳۵۴)، محافظ (کوتاه- کارگردان، نویسنده- ۱۳۵۶)، شب حقیقی (کوتاه- نویسنده، کارگردان- ۱۳۵۶)، برزخی‌ها (۱۳۶۰)، آن سوی آتش (۱۳۶۵)، گودال (۱۳۶۵)، آخرین لحظه (۱۳۶۷)، آری این چنین بود (۱۳۶۷)، دل نمک (۱۳۶۸)، راز خنجر (۱۳۷۱)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شرافتی، طیب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۹ تهران، نام اصلی: طیب شرافتی سوئینی، تحصیلات: فوق دیپلم مخابرات، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۰، بازی در تئاتر از ۱۳۴۶، شروع بازیگری: شب شکن (۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

گردباد (۱۳۶۴)، ماموریت (۱۳۶۵)، جدال در تاسوکی (۱۳۶۵)، گمشدگان (۱۳۶۶)، شب حادثه (۱۳۶۷)، زرد قناری (۱۳۶۷)، دستمزد (۱۳۶۸)، آواز تهران (۱۳۷۰)، نیش (۱۳۷۲)، گروگان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شریفی نیا، ملیکا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

تاریخ و محل تولد : بیست و یکم آبان ماه سال ۱۳۶۵ تهران

زندگینامه : ملیکا شریفی نیا در سال ۱۳۶۵ در تهران متولد شد. وی فرزند «آزیتا حاجیان» و «محمدرضا شریفی نیا» بازیگران سینما و تلویزیون و خواهر «مهراوه شریفی نیا»، بازیگر می باشد. بازی در سینما را از سال ۱۳۷۰ با فیلمی به نام «اوینار» به کارگردانی «شهرام اسدی» شروع کرد.

بازیگری : (۱۱)مورد

۱ – دایره زنگی (۱۳۸۶)

۲ – مهمان مامان (۱۳۸۲)

۳ – میکس (۱۳۷۸)

۴ – افسانه پوپک طلائی (۱۳۷۷)

۵- ابر و آفتاب (۱۳۷۵)

۶ - آرایش مرگ (۱۳۷۳)

۷ - اشک و لبخند (۱۳۷۳)

۸ - پری (۱۳۷۳)

۹ - دایان باخ (۱۳۷۱)

۱۰ - اوینار (۱۳۷۰)

۱۱ - دیدار در استانبول (۱۳۷۰)

شریفی نیا، مهراوه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

مهراوه از سن ۸ سالگی یعنی از سال ۱۳۶۸ بازی را شروع کرد. فیلم زیبای دزد عروسک ها به کارگردانی محمدرضا هنرمند (کارگردان زیر تیغ) شروع فعالیت های هنری مهراوه بود.
آزیتا حاجیان یکی از برترین بازیگران سینما و تئاتر ایران مادر مهراوه و پدر او محمدرضا شریفی نیا یکی از بازیگران و بازیگردانان بنام ایران است. مهراوه فرزند اول خانواده شریفی نیاست و خواهر کوچک تر او ملیکا هم بازی خود را از سنین کودکی آغاز کرده. ملیکا ۵ سال از مهراوه کوچک تر است و اوایل امسال ازدواج کرد درحالی که مهراوه هنوز مجرد است. در رشته موسیقی تحصیل کرده. بعد از فیلم دزد عروسک ها در فیلم" دایان باخ "فرهاد پوراعظم در سال ۱۳۷۱ به ایفای نقش پرداخت و تا ۷ سال در هیچ فیلمی حضور پیدا نکرد...
در فیلم" زیر پوست شهر "رخشان بنی اعتماد، نقش دوست باران کوثری را بازی کرد.... همان دختر عاصی که به خاطر آزار برادرش از خانه فرار کرد و... شاید این اولین حضور جدی مهراوه به عنوان بازیگر حرفه ای به شمار رود... بعد از این فیلم مهراوه در دو فیلم سینمایی دیگر به نام های دختری به نام تندر و به من نگاه کن (۱۳۸۱-شهرام اسدی) بازی کرد... اما بدون شک اوج بازی مهراوه در سریال زیبای ساعت شنی است. بازی کاملا احساسی و به دور از کلیشه هایی که در بیش تر مواقع در سریال ها و فیلم های سینمایی شاهد آن هستیم... مهراوه به جز کارهای سینمایی در سریال ها و مجموعه های بسیار زیبایی هم بازی کرده. مهم ترین آن ها سریال به یاد ماندنی امام علی(ع) (۱۳۷۰) هست. دیگر سریال هایی که مهراوه در آن ها به ایفای نقش پرداخته: این قافله عمر (۱۳۷۱)،شبحی در تاریکی (۱۳۷۵) و قصه های رودخانه سیاه (مجموعه،۱۳۷۸) است.

شریفی نیا،محمد رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

برای اولین بار با بازی در نقش بسیار کوتاهی (استاد دانشگاه) در فیلم پری (داریوش مهرجویی، ۱۳۷۳) دیده شد. اما قبل از آن و در سالهای ۱۳۷۰ تا ۱۳۷۲ مشغول بازی در نقش ولید در مجموعه تلویزیونی امام علی (ع) (داوود میرباقری) بود که با پخش این

مجموعه در سال ۱۳۷۵ مطرح و شناخته شد. نام اصلی: محمدرضا

نام خانوادگی اصلی: شریفی نیا

سمت (در بخش های): بازیگران،تهیه و تولید،عکس،کارگردانی،

....

تاریخ تولد: ۱۳۳۴

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

....

روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان

>>آزیتا حاجیان (همسر)

>>ملیکا شریفی نیا (دختر)

>>مهراوه شریفی نیا (دختر)

بیوگرافی

برای اولین بار با بازی در نقش بسیار کوتاهی (استاد دانشگاه) در فیلم پری (داریوش مهرجویی، ۱۳۷۳) دیده شد. اما قبل از آن و در سالهای ۱۳۷۰ تا ۱۳۷۲ مشغول بازی در نقش ولید در مجموعه تلویزیونی امام علی (ع) (داود میرباقری) بود که با پخش این مجموعه در سال ۱۳۷۵ مطرح و شناخته شد.

پس از پری آدم برفی (داود میرباقری، ۱۳۷۳) را بازی کرد که این فیلم به مدت سه سال توقیف شد.

محمدرضا شریفی نیا علاوه بر بازی در فیلمهای سینمایی و مجموعه های تلویزیونی سمتهای دستیار کارگردان، برنامه ریز، عکاس را هم برعهده داشت. او علاوه بر اینها بهترین انتخاب برای گزینش بازیگر برای فیلمهای سینمایی است. در بسیاری از فیلمها انتخاب بازیگران بر عهده او بوده است.

محمدرضا شریفی نیا بهترین بازی عمرش را در فیلم دنیا (منوچهر مصیری، ۱۳۸۱) ارائه داد. یک بازی قدرتمندانه از کسی که توانایی های بالقوه ای در ارائه نقش دارد.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۵ سنتوری (داریوش مهرجویی) [عکاس]

۱۳۸۵ پارک وی (فریدون جیرانی) [بازیگر-انتخاب کننده بازیگر]

۱۳۸۵ اخراجی ها (مسعود ده نمکی) [بازیگر-انتخاب کننده بازیگر]

۱۳۸۵ محاکمه (ایرج قادری) [بازیگر]

۱۳۸۵ مهمان (سعید اسدی) [بازیگر]

۱۳۸۴ چه کسی امیر را کشت؟ (مهدی کرم پور) [بازیگر]

۱۳۸۴ گیس بریده (جمشید حیدری) [بازیگر]

۱۳۸۳ سالاد فصل (فریدون جیرانی) [بازیگر]

۱۳۸۳ نقاب (کاظم راست گفتار) [بازیگر-انتخاب کننده بازیگر-مشاور کارگردان]

۱۳۸۳ ازدواج به سبک ایرانی (حسن فتحی) [بازیگر]

۱۳۸۲ الهه زیگورات (رحمان رضایی) [بازیگر]

۱۳۸۲ مهمان مامان (داریوش مهرجویی) [دستیار کارگردان]

۱۳۸۲ مکس (سامان مقدم) [بازیگر]

۱۳۸۱ دنیا (منوچهر مصیری) [بازیگر]

۱۳۸۱ عروس خوشقدم (کاظم راست گفتار) [بازیگر-انتخاب کننده بازیگر]

۱۳۸۱ واکنش پنجم (تهمینه میلانی) [بازیگر]

۱۳۸۱ سیزده گربه روی شیروانی (علی عبدالعلی زاده) [بازیگر]

۱۳۸۰ بمانی (داریوش مهرجویی) [مجری طرح]

۱۳۸۰ مونس (حمید رخشانی) [بازیگر]

۱۳۷۹ خاکستری (مهرداد میرفلاح) [بازیگر]

۱۳۷۹ دختری به نام تندر (حمیدرضا آشتیانی پور) [انتخاب کننده بازیگر-عکاس-بازیگر]

۱۳۷۹ سفر قندهار (محسن مخملباف) [عکاس]

۱۳۷۹ مسافر ری (داود میرباقری) [بازیگر]

۱۳۷۹ مربای شیرین (مرضیه برومند) [بازیگر]

۱۳۷۸ بلوغ (مسعود جعفری جوزانی) [بازیگر]

۱۳۷۸ دختردایی گمشده (داریوش مهرجویی) [بازیگر-دستیار کارگردان-عکاس]

۱۳۷۸ میکس (داریوش مهرجویی) [بازیگر-دستیار کارگردان-عکاس]

۱۳۷۷ بازیگر (محمدعلی سجادی) [بازیگر]

۱۳۷۷ شیدا (کمال تبریزی) [بازیگر]

۱۳۷۷ عشق کافی نیست (مهدی صباغ زاده) [بازیگر]

۱۳۷۶ جهان پهلوان تختی (بهروز افخمی) [بازیگر]

۱۳۷۶ درخت گلابی (داریوش مهرجویی) [دستیار کارگردان-مدیر تولید]

۱۳۷۵ سینما سینماست (ضیاءالدین دری) [بازیگر]

۱۳۷۵ لیلا (داریوش مهرجویی) [بازیگر-دستیار کارگردان-عکاس]

۱۳۷۵ ابر و آفتاب (محمود کلاری) [بازیگر-دستیار کارگردان]

۱۳۷۴ برج مینو (ابراهیم حاتمی کیا) [بازیگر]

۱۳۷۳ آدم برفی (داود میرباقری) [بازیگر-دستیار کارگردان-عکاس]

۱۳۷۳ پری (داریوش مهرجویی) [بازیگر-دستیار کارگردان-عکاس]

۱۳۷۱ هنرپیشه (محسن مخملباف) [بازیگر]

۱۳۷۰ اوینار (شهرام اسدی) [بازیگر]

۱۳۶۸ دل نمک (امیر قویدل) [بازیگر]

شعاعی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۷ قروین، تحصیلات: دیپلم، تهیه‌کننده- مدیر تولید، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۷۳، بازی در تئاتر از ۱۳۶۰، شروع بازیگری: جمعه (۱۳۵۳)

عمده‌ی فیلمها:

سرایدار (۱۳۵۵)، فصل خون (۱۳۶۰)، تفنگدار (۱۳۶۱)، شیلات (۱۳۶۲)، خاک و خون (۱۳۶۳)، فرار (۱۳۶۳)، تشریفات (۱۳۶۴)، ماموریت (۱۳۶۵)، گمشدگان (۱۳۶۶)، زرد قناری (تهیه‌کننده- ۱۳۶۷)، شهر خاکستری (۱۳۶۹)، شقایق (تهیه‌کننده- ۱۳۷۰)، پوتین (تهیه‌کننده، بازیگر- ۱۳۷۰)، پادزهر (تهیه‌کننده، مدیر تولید- ۱۳۷۲)، فرار (تهیه‌کننده- ۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شفرازیان، آنیک

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۲۹۰ اصفهان، برنده لوح زرین بهترین بازیگر نقش دوم در ششمین جشنواره‌ی فجر (سرزمین آرزوها)، بازی در تئاتر از ۱۳۲۵، شروع بازیگری: فریاد نیمه شب (۱۳۴۰)

عمده‌ی فیلمها:

دلهره (۱۳۴۱)، ضربت (۱۳۴۳)، جهنم سفید (۱۳۴۷)، درشکه چی (۱۳۵۰)، شازده احتجاب (۱۳۵۳)، کلاغ (۱۳۵۶)، سایه‌های بلند باد (۱۳۵۸)، خشم الهی (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، بند (نمایش داده نشد- ۱۳۶۰)، آفتاب نشینها (۱۳۶۰)، نقطه ضعف (۱۳۶۲)، سرزمین آرزوها (۱۳۶۶)، سفر عشق (۱۳۶۷)، هامون (۱۳۶۸)، شب بیست و نهم (۱۳۶۸)، شقایق (۱۳۷۰)، پرواز را به خاطر بسپار (۱۳۷۱)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شفیعی جم ،رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بیوگرافی:

متولد ۱۳۵۰.

مدرک تحصیلی: دیپلم گرافیک

....

مجموعه آثار:

- دو همسفر (اصغر هاشمی، ۱۳۷۱)
- مرد عوضی (محمدرضا هنرمند، ۱۳۷۶)
- ارتفاع پست (ابراهیم حاتمی کیا، ۱۳۸۰)
- صورتی (فریدون جیرانی، ۱۳۸۱)
- جوجه اردک من (۱۳۸۱)
- روایت سه گانه (اپیزود اول، یک آرزوی کوچک، پرویز شیخ طادی، ۱۳۸۲)
- قلقلک (مسعود نوابی، ۱۳۸۴)
- زن بدلی (مهرداد میرفلاح، ۱۳۸۵)
- چارچنگولی (سعید سهیلی، ۱۳۸۷) برخی از مجموعه های تلویزیونی:
- ساعت خوش (مهران مدیری، ۱۳۷۳)
- این چند نفر (مهران غفوریان، ۱۳۷۹)
- کوچه اقاقیا (رضا عطاران، ۱۳۸۲)
- نقطه چین (مهران مدیری، ۱۳۸۳)
- جایزه بزرگ (مهران مدیری، ۱۳۸۴)
- شبهای بره (مهران مدیری، ۱۳۸۴)
- باغ مظفر (مهران مدیری، ۱۳۸۵)
- ترش و شیرین (رضا عطاران، ۱۳۸۶)
- چارخونه (سروش صحت، ۱۳۸۶)
- پیامک از دیار باقی (سیروس مقدم، ۱۳۸۷)

....

جشنواره ها و جوایز:

- نامزد تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد از ششمین دوره جشن خانه سینما برای فیلم" ارتفاع پست -"۱۳۸۱

شفیعی، عنایت

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۱ کرمان، نام اصلی: عنایت‌الله شفیعی، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از جامعه‌ی باربد، شروع بازیگری: گوزنها (۱۳۵۴)

عمده‌ی فیلمها:

دست شیطان (۱۳۶۰)، دادشاه (۱۳۶۲)، مردی که زیاد می‌دانست (۱۳۶۳)، صف (نمایش داده نشد- ۱۳۶۳)، معما (۱۳۶۵)، شرایط عینی (۱۳۶۶)، حمله‌ی خرچنگها (۱۳۷۱)، ترانزیت (۱۳۷۲)، عبور از تله (۱۳۷۲)، روز واقعه (۱۳۷۳)، عیاران (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شکرابی، رامبد

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: رامبد

نام خانوادگی اصلی: شکرابی

سمت (در بخش های): بازیگران،چهره پردازی،

تاریخ تولد: ۱۳۵۱

محل تولد: تهران

ملیت: ایران مدرک تحصیلی: دیپلم

بیوگرافی

شروع فعالیت سینمایی در فیلم ترانزیت (علی سجادی حسینی) به عنوان بازیگر در سال ۱۳۷۲

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۲ تارا و تب توت فرنگی (سعید سهیلی) [بازیگر]

۱۳۸۰ عروسی مهتاب (خسرو ملکان) [بازیگر]

۱۳۸۰ همکلاس (سعید خورشیدیان) [بازیگر]

۱۳۷۹ خاکستری (مهرداد میرفلاح) [بازیگر]

۱۳۷۹ صدای سخن عشق (رضا شالچی) [بازیگر]

۱۳۷۹ نیمه گمشده (محمدعلی آهنگر) [بازیگر]

۱۳۷۸ اعتراض (مسعود کیمیایی) [بازیگر]

۱۳۷۸ سحرگاه پیروزی (حسین بلنده) [بازیگر]

۱۳۷۶ خفاش (علی اصغر شادروان) [بازیگر]

۱۳۷۶ آخرین نبرد (حمید بهمنی) [بازیگر]

۱۳۷۶ مرسدس (مسعود کیمیایی) [بازیگر]

۱۳۷۴ تعقیب (علی عبدالعلی زاده) [بازیگر]

۱۳۷۴ طالع سعد (مهستی بدیعی) [بازیگر]

۱۳۷۲ ترانزیت (علی سجادی حسینی) [بازیگر]

سرزمین ملائک (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۵)

شن های کف رودخانه (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۷)

تنگنا (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۷)

داستان یک شهر ۱ (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۸)

باران عشق (مجموعه، یک قسمت، ۱۳۸۰)

شکیبایی، خسرو

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۳ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل بازیگری، برنده لوح زرین بهترین بازیگر مرد در هشتمین جشنواره‌ی فیلم فجر (هامون)، برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر مرد در سیزدهمین جشنواره فیلم فجر (کیمیا)، برنده جایزه بهترین بازیگر مرد از نخستین جشنواره فیلم سینما و زن ۱۳۷۴ (کیمیا)، رتبه دوم در رای گیری بهترین بازیگران سینمای ایران (۱۳۷۳)، فعالیت در دوبله از ۱۳۴۷، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۴، بازی در تئاتر از ۱۳۴۸، شروع بازیگری: کتیبه (کوتاه- ۱۳۵۳)

عمده‌ی فیلمها:

خط قرمز (۱۳۶۱)، دادشاه (۱۳۶۲)، صاعقه (۱۳۶۳)، دزد و نویسنده (۱۳۶۴)، رابطه (۱۳۶۵)، ترن (۱۳۶۶)، شکار (۱۳۶۶)، هامون (۱۳۶۸)، عبور از غبار (۱۳۶۸)، ابلیس (۱۳۶۹)، جستجو در جزیره (۱۳۶۹)، بانو (۱۳۷۰)، سارا (۱۳۷۱)، یکبار برای همیشه (۱۳۷۱)، پرواز را به خاطر بسپار (۱۳۷۱)، بلوف (۱۳۷۲)، پری (۱۳۷۳)، کیمیا (۱۳۷۳)، لژیون (۱۳۷۳)، درد مشترک (۱۳۷۳)، خواهران غریب (۱۳۷۴)، غربت (۱۳۷۴)، سرزمین خورشید (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شمس، فریبا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۴ تهران، تحصیلات: اول دبیرستان، منشی صحنه، شروع بازیگری: مدار بسته (۱۳۶۴)

عمده‌ی فیلمها:

معما (منشی صحنه- ۱۳۶۵)، بگذار زندگی کنم (منشی صحنه- ۱۳۶۵)، خانه‌ای مثل شهر ما (۱۳۶۶)، آری این چنین بود (۱۳۶۷)، پنجره (۱۳۶۷)، پنجاه و سه نفر (۱۳۶۸)، عبور از غبار (۱۳۶۸)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شمسایی، مژده

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام اصلی: مژده

نام خانوادگی اصلی: شمسایی

سمت (در بخش های): بازیگران،صحنه و لباس،چهره پردازی،

....

تاریخ تولد: ۱۳۴۷

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

....

مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل هنرهای نمایشی

روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان

>>بهرام بیضایی (شوهر)

بیوگرافی

گذراندن دوره چهره پردازی زیر نظر فرهنگ معیری در سال ۱۳۶۵.

همسر بهرام بیضایی (کارگردان).

شروع فعالیت سینمایی در فیلم شاید وقتی دیگر (بهرام بیضایی) به عنوان چهره پرداز در سال ۱۳۶۶.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۷۹ سگ کشی (بهرام بیضایی) [بازیگر]

۱۳۷۲ زینت (ابراهیم مختاری) [چهره پرداز-چهره پرداز]

۱۳۷۰ پرنده آهنین (علی شاه حاتمی) [چهره پرداز]

۱۳۷۰ مسافران (بهرام بیضایی) [بازیگر]

۱۳۷۰ دیدار در استانبول (افشین شرکت) [چهره پرداز]

۱۳۶۹ چاوش (ساموئل خاچیکیان) [چهره پرداز]

۱۳۶۹ پرده آخر (واروژ کریم‌مسیحی) [چهره پرداز]

۱۳۶۸ دندان مار (مسعود کیمیایی) [چهره پرداز]

۱۳۶۸ شب بیست و نهم (حمید رخشانی) [طراح صحنه و لباس-چهره پرداز]

۱۳۶۷ آری این چنین بود ... (داود اسماعیلی) [چهره پرداز]

۱۳۶۶ شاید وقتی دیگر ... (بهرام بیضایی) [چهره پرداز]

جوایز و انتخابها

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (پرده آخر)

[دوره ۹ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۹]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (مسافران)

[دوره ۱۰ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۰]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (سگ کشی)

[دوره ۱۹ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۹]

>>کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش اول زن (سگ کشی)

[دوره ۵ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۰]

>>برنده لوح زرین بهترین بازیگر زن (سگ کشی)

[دوره ۲ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۱]

>>۲ - دومین بازیگر نقش اول زن سال (سگ کشی)

[دوره ۱۶ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۰]

منابع زندگینامه: http://www.iranactor.com

شهاب، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۵ تهران، تحصیلات: سیکل، بازی در تئاتر لاله‌زار از ۱۳۶۹، شروع بازیگری: گردش روزگار (۱۳۴۷)

عمده‌ی فیلمها:

گناه زیبایی (۱۳۴۸)، توبه (۱۳۵۱)، احمد چوپان (۱۳۵۱)، قایقرانان (۱۳۵۱)، یک جو غیرت (۱۳۵۱)، دشنه (۱۳۵۱)، نامحرم (۱۳۵۲)، سازش (۱۳۵۳)، کینه (۱۳۵۴)، همسفر (۱۳۵۴)، غرور و تعصب (۱۳۵۴)، خبیث (نمایش داده نشد- ۱۳۵۸)، قیام (۱۳۵۹)، برزخی‌ها (۱۳۶۰)، تفنگدار (۱۳۶۱)، بازداشتگاه (۱۳۶۱)، خاک و خون (۱۳۶۲)، پیک جنگل (۱۳۶۲)، شیلات (۱۳۶۲)، حماسه‌ی مهران (نمایش داده نشد- ۱۳۶۳)، فرار (۱۳۶۳)، یک روز گرم (۱۳۶۳)، ماموریت (۱۳۶۵)، مزدوران (۱۳۶۵)، جنگلبان (۱۳۶۶)، غریبه (۱۳۶۶)، جمیل (۱۳۶۶)، دو سرنوشت (۱۳۶۸)، شب بیست و نهم (۱۳۶۸)، قهرمان (۱۳۶۹)، شانس زندگی (۱۳۷۰)، پاییز بلند (۱۳۷۲)، تلاش معکوس (۱۳۷۳)، دام (۱۳۷۴)، فرار (۱۳۷۴).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شهابی، مهین

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۵ تهران، نام اصلی: مهین نیک طبع، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۳۹، شروع بازیگری: ماجرای جنگل (۱۳۳۹)

عمده‌ی فیلمها:

گاو (۱۳۴۸)، بی‌تا (۱۳۵۱)، قیامت عشق (۱۳۵۲)، سازش (۱۳۵۳)، عبور از مرز شب (۱۳۵۹)، آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، بزرگترین قندیل غار (کوتاه- ۱۳۶۱)، صبح پیروزی (کوتاه- ۱۳۶۱)، شیلات (۱۳۶۲)، بگذار زندگی کنم (۱۳۶۵)، ماموریت (۱۳۶۵)، مزدوران (۱۳۶۵)، پاییزان (۱۳۶۶)، گل مریم (۱۳۶۶)، پنجره (۱۳۶۷)، دو سرنوشت (۱۳۶۸)، آقای بخشدار (۱۳۷۰)، دو نیمه سیب (۱۳۷۰)، راه افتخار (۱۳۷۲)، روز دیدار (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شهبازیان، فریدون

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فریدون شهبازیان در سال ۱۳۲۱ در تهران متولد شد و از ۷ سالگی به تشویق پدرش که از آهنگسازان رادیو و رهبر ارکستر شماره‌ی ۳ بود با موسیقی آشنا شد و در هنرستان عالی موسیقی به تحصیل مشغول گردید و به فراگیری ویولن پرداخت. اولین معلم او عطاالّله خادم میثاق بود که پس از چند سال وی را به دلیل استعداد خاص خود به دست معلم خویش سرژخوتسیف که از روسیه به تهران مهاجرت کرده بود. پس از گذراندن دوران ابتدایی در هنرستان عالی موسیقی به دبیرستان ادیب رفت و با دیپلم ریاضی فارغ‌التحصیل گردید ولی در عین حال از کلاس ویولن لوئیجی پاساناری که در آن زمان کنسرت مایستر ارکستر سمفونیک تهران بود بهره می‌گرفت. در ۱۷ سالگی به عضویت ارکستر سمفونیک تهران به رهبری حشمت سنجری درآمد و با آشنائی با مرحوم روح‌اللّه خالقی در ارکستر گلهای رادیو نیز به کار پرداخت و پس از چندی با ایجاد ارکستر فارابی که تحت سرپرستی مرحوم مرتضی حنانه، فریدون ناصری و مصطفی کسری اداره می‌شد به عضویت این ارکستر پذیرفته شد و به دلیل علاقه به موسیقی ایرانی علاوه بر یادگیری ردیفهای موسیقی در ارکستر بزرگ فرهنگ و هنر به رهبری حسین دهلوی عضویت یافت.

در سال ۱۳۴۵ با تشکیل کر و ارکستر سمفونیک رادیو به رهبری این واحد هنری برگزیده شد و اولین آثار خود را در زمینه‌ی آهنگسازی در همین سالها تصنیف کرد «راپسودی برای سنتور و ارکستر»، «راپسودی برای تار و ارکستر»، «روزهای خوش جوانی».

پس از گذراندن دوران سربازی در کنکور دانشکده هنرهای زیبا رشته‌ی معماری و موسیقی شرکت نمود و قبول شد و به دلیل علاقه شدید به موسیقی این رشته را برگزید و با شروع فعالیت در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان آثار صدای شاعر را به وجود آورد. «حافظ، مولوی، خیام با صدای احمد شاملو»، «رودکی با صدای منوچهر انور»، «سعدی با صدای هوشنگ ابتهاج»، «اخوان ثالث با صدای اخوان ثالث». در دوران دانشکده از وجود هنرمندانی چون هوشنگ استوار، یوسف یوسف‌زاده، محمدتقی مسعودیه، ولفگانگ والیش و توماس کریستین داوید بهره می‌گرفت و با عضویت در ارکستر مجلسی رادیو تلویزیون به رهبری توماس کریستین داوید و فرهاد مشکوة تجربیات فوق‌العاده‌ای کسب کرد. اجرای کنسرتها و رسیتالهای مختلف در دوران دانشکده خصوصاً رسیتال پایانی به همراه پیانیست لوست مارتیروسیان باعث شد تا بتواند با بهترین والور به عنوان سولیست فارغ‌التحصیل گردد.

در این سالها به دعوت هوشنگ ابتهاج که سرپرستی برنامه گلهای تازه و واحد موسیقی رادیو را عهده‌دار بود به عنوان مسئول موسیقی این برنامه عهده‌دار مسئولیت سنگینی شد و آثاری در زمینه موسیقی ایرانی را در این سالها تصنیف کرد: «اندیشه‌ای میان دو جام»، «گریز»، «آوای تنهائی»، «عزیزم سوزه»، «بر تربت حافظ»، «در گلستان ارم». در زمینه‌ی موسیقی فیلم با فیلم‌های کودکان «اسب» از مسعود کیمیائی «سکه» از نعمت حقیقی و فیلم «حباب» Wourld Focous Limited محصول کمپانی In Search

Of Democracy انگلستان تجربه‌ی بسیار گرانبهایی بود که به علت تحولات اخیر در ایران به نمایش درنیامد. در دهه‌ی ۵۰ به علت فعالیت چشمگیری که در زمینه‌ی موسیقی از خود نشان داد لوح زرین فرخزاد را به خاطر آثاری که به وجود آورد به او تعلق گرفت و در دهه‌ی ۶۰ یکی از آثارش به عنوان بهترین آرم رادیوئی در آمریکا برنده جایزه اول شد.

نوازندگی در ارکسترهای مختلفی چون: ارسکتر سمفونیک تهران، ارکستر گلهای رادیو، ارکستر مجلسی رادیو تلویزیون، ارکستر صبا، ارکستر فارابی. رهبر گروه کر و ارکستر سمفونیک رادیو در سال ۱۳۴۶. شروع فعالیت آهنگسازی برای فیلم از دهه شصت با فیلم: « گفت هر سه نفرشان ». فیلمشناسی: غبارنشینها (۱۳۵۳) گفت هرسه نفرشان (۱۳۵۹) آقای هیروگلیف (۱۳۵۹) میرزا کوچک خان (امیر قویدل – ۱۳۶۳) دادشاه (حبیب کاوش – ۱۳۶۲) آن سفر کرده (احمد نیک آذر – ۱۳۶۳) زنجیرهای ابریشمی (حسن کار بخش – ۱۳۶۵) آوار (سیروس الوند – ۱۳۶۴) وکیل اول (جمشید حیدری، ۱۳۶۵) شیر سنگی (مسعود جعفری جوزانی – ۱۳۶۵) حماسه شیلر (احمد حسنی مقدم – ۱۳۶۵) پائیزان (رسول صدر عاملی – ۱۳۶۶) سالهای خاکستر (مهدی صباغزاده – ۱۳۶۷) در مسیر تندباد (مسعود جعفری جوزانی – ۱۳۶۷) یک مرد، یک خرس (مسعود جعفری جوزانی، ۱۳۷۱) کودکانی از آب و گل (عطاء الله حیاتی، ۱۳۷۲) سه مرد عامی (۱۳۷۲) دشت ارغوانی (نادر مقدس، ۱۳۷۳) نامزدی (ناصر غلامرضایی – ۱۳۷۵) لیلاـ (داریوش مهرجویی – ۱۳۷۵) زندگی (اصغر هاشمی، ۱۳۷۶) هیوا (رسول ملاقلی پور، ۱۳۷۷) چرخ (غلامرضا رمضانی، ۱۳۷۷) کمکم کن (رسول ملاقلی پور – ۱۳۷۶) آقای رئیس جمهور (ابوالقاسم طالبی – ۱۳۷۹) عروس رومشکان (ناصر غلامرضایی – ۱۳۷۹) شام آخر (فریدون جیرانی – ۱۳۸۰) خاموشی دریا (وحید موساییان – ۱۳۸۲) آرزوهای زمین (وحید موسائیان –۱۳۸۰) تنهایی باد (وحید موسائیان، ۱۳۸۲) خانه روشن (وحید موساییان – ۱۳۸۴) جوایز و عناوین: – تندیس بهترین آهنگساز – اولین دوره جشن خانه سینما (۱۳۷۶) – برای فیلم « نامزدی » – دیپلم افتخار بهترین آهنگساز – پانزدهمین جشنواره فیلم فجر (۱۳۷۵) – برای فیلم « نامزدی » – کاندید بهترین آهنگساز – پنجمین جشنواره فیلم فجر (۱۳۶۵) – برای فیلم « شیر سنگی » – کاندید بهترین آهنگساز – ششمین جشنواره فیلم فجر (۱۳۶۵) – برای فیلم « وکیل اول » – کاندید بهترین آهنگساز – هفتمین جشنواره فیلم فجر (۱۳۶۵) – برای فیلم « در مسیر تندباد » – کاندید بهترین آهنگساز – سومین جشن خانه سینما (۱۳۷۸) – برای فیلم « هیوا » – کاندید بهترین آهنگساز – ششمین جشن خانه سینما (۱۳۸۱) – برای فیلم « آرزوهای زمین »

برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد اول)

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

شهرزاد، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۶ –۱۲۷۷ ش)، مترجم و نمایشنامه‌نویس. در تهران به دنیا آمد و تحصیلات اولیه را از مدرسه‌ی سن‌لوئی آغاز کرد و زبان فرانسه را در آنجا آموخت. وی کم کم به ترجمه قطعاتی از ادبیات فرانسه پرداخت و پس از آن به نمایشنامه‌نویسی روی آورد. از فرط علاقه به داستانهای هزار و یک شب نام شهرزاد داستان‌گوی معروف هزار و یک شب را بر خود نهاد. شهرزاد، هنرپیشگانی را که نقش نمایشنامه‌های او را بر عهده داشتند تشویق می‌کرد و می‌کوشید قهرمانهای ساخته‌ی خود را هرچه بهتر و با شکوهتر نشان دهد خود وی بارها به صحنه آمد و در سال ۱۳۰۸ ش که نمایشنامه «مجسمه‌ی مرمر» را نوشت خود با موفقیت در نقش اول آن ظاهر شد. در اواخر عمر وارد خدمات دولتی شد و سرانجام در صبح روز بیستم شهریور ماه ۱۳۱۶ ش خودکشی کرد. از آثار وی:

ترجمه‌ی «سالمه‌ی» اثر ساکاروایلد؛ «افسانه‌ی عشق»؛ «اصلی و کرم»؛ «کمربند سحرآمیز»؛ «نمونه آثار پوشکین به یادگار صدمین سال وفات شاعر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :از نیما تا روزگار ما (۴۳۷ -۴۳۶)، مؤلفین کتب چاپی (۱۷۰/۳).

شیبانی، جمشید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

جمشید شیبانی، نویسنده، کارگردان، بازیگر و تهیه‌کننده تئاتر و سینما در سال ۱۳۰۴ در تهران متولد شد. وی فارغ‌التحصیل اولین دوره‌ی هنرستان هنرپیشگی تهران در سال ۱۳۱۸ می‌باشد و حرفه بازیگری را از پیش‌پرده‌خوانی از سال ۱۳۱۹ در تئاتر تهران شروع کرد و سالها بعد جهت تحصیل راهی آمریکا شد و در رشته تعلیم و تربیت از دانشگاه «سانتامونیکا» و رشته سینما از دانشگاه «کالیفرنیا» در سال ۱۳۲۸ فارغ‌التحصیل شد و سالها در آمریکا خبرنگار سینمایی بود و با مطبوعات ایران همکاری داشت و از آن دیار برای مجلات تهران، بخصوص مجله تهران مصور اخبار سینمای هولیود را تهیه و می‌فرستاد.

جمشید شیبانی، همکاری هنری خود را با رادیو تهران (ایران) از سال ۱۳۳۲ به عنوان خواننده آغاز کرد و در همین زمان هم به فیلم و سینما روی آورد و رسماً از سال ۱۳۳۴ به عنوان کارگردان، نویسنده و تهیه‌کننده و بازیگر وارد عالم سینما گردید.

جمشید شیبانی، فیلم‌های: «برای تو»، «مهاجرت به آمریکا»، «مستشار جزیره»، «طلای سفید»، «قانون زندگی»، «شیطون بلا»، «ساقی»، «ملا محمدجان»، «عشقی‌ها»، «عطش»، «پسرخوانده»، «بیگانه»، «بی‌حجاب»، «بی‌قرار»، «جوجه فکلی»، «پری خوشگله»، «یاور»، «میرم بابا بخرم»، «صلوهٔ ظهر»، «قفس»، «ابرمرد»، «پلنگ در شب»، «سارق»، «هوس»، «تیرانداز»، «جنجال»، «عمو فوتبالی»، «دختر نگو بلا بگو»، «عبور از مرز زندگی»، «دفاع از ناموس»، «خانم دلش موتور می‌خواد»، «سه رفیق»، «راننده سربلند»، «بابا گلی به جمالت»، «والده آقا مصطفی»، «جایزه خوشبختی»، «آتش جنوب»، «سرباز»، «تلافی»، «نان و نمک»، «سرنوشت»، «سه دلباخته» را، طی سالهای فعالیت‌های هنری که در موسیقی و سینما و تئاتر کشور داشت ساخت و در تمام آنها به سمت کارگردان و تهیه‌کننده و یا نویسنده و بازیگر سهم عمده داشت. جمشید شیبانی از صدایی گرم و جذاب برخوردار بود که در موسیقی هم طرفداران خاص خود را یافت.

برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد دوم)

شیخ طادی، پرویز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: پرویز

نام خانوادگی اصلی: شیخ طادی

سمت (در بخش های): بازیگران،صحنه و لباس،فیلمنامه،کارگردانی،

تاریخ تولد: ۱۳۴۰

محل تولد: آبادان

ملیت: ایران

مدرک تحصیلی: دیپلم

بیوگرافی

شروع فعالیت سینمایی در فیلم مهاجر (ابراهیم حاتمی کیا) به عنوان طراح صحنه و لباس در سال ۱۳۶۸.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۴ سینه سرخ (پرویز شیخ طادی) [کارگردان–فیلمنامه نویس]

۱۳۸۳ پشت پرده مه (پرویز شیخ طادی) [کارگردان–فیلمنامه نویس–طراح صحنه و لباس]

۱۳۸۰ خوب می رونی کاکو (نوروز) (رحیم حسینی) [طراح صحنه و لباس]

۱۳۷۹ موج مرده (ابراهیم حاتمی کیا) [طراح صحنه و لباس]

۱۳۷۸ دفتری از آسمان (پرویز شیخ طادی) [کارگردان]

۱۳۷۷ روبان قرمز (ابراهیم حاتمی کیا) [طراح صحنه و لباس]

۱۳۷۶ آژانس شیشه ای (ابراهیم حاتمی کیا) [طراح صحنه و لباس]

۱۳۷۵ طوفان شن (جواد شمقدری) [طراح صحنه و لباس]

۱۳۷۵ قاصدک (قاسم جعفری) [طراح صحنه و لباس]

۱۳۷۴ برج مینو (ابراهیم حاتمی کیا) [طراح صحنه و لباس]

۱۳۷۴ بوی پیراهن یوسف (ابراهیم حاتمی کیا) [طراح صحنه و لباس]

۱۳۷۴ دکل (عبدالحسن برزیده) [طراح صحنه و لباس]

۱۳۷۳ به خاطر هانیه (کیومرث پوراحمد) [طراح صحنه و لباس]

۱۳۷۲ آخرین شناسایی (علی شاه حاتمی) [طراح صحنه و لباس]

۱۳۷۲ سجاده آتش (احمد مرادپور) [طراح صحنه و لباس]

۱۳۷۱ از کرخه تا راین (ابراهیم حاتمی کیا) [بازیگر–طراح صحنه و لباس]

۱۳۷۰ وصل نیکان (ابراهیم حاتمی کیا) [طراح صحنه و لباس]

جوایز و انتخابها

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (پشت پرده مه)

[دوره ۲۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۸۳ >>] کاندید تندیس زرین بهترین طراحی صحنه و لباس (پشت پرده مه)

[دوره ۹ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۴ >>] کاندید تندیس زرین بهترین فیلمنامه (پشت پرده مه)

[دوره ۹ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۴ >>] کاندید تندیس زرین فیلم منتخب انجمن نویسندگان و منتقدان (پشت پرده مه)

[دوره ۹ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۴ >>] کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلم اول و دوم (پشت پرده مه)

[دوره ۲۳ جشنواره فیلم فجر (فیلم های اول و دوم) – سال ۱۳۸۳ >>] کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (پشت پرده مه)

[دوره ۲۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۸۳ >>] کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (سجاده آتش)

[دوره ۱۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۲ >>] کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (آخرین شناسایی)

[دوره ۱۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۲ >>] کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (دکل)

[دوره ۱۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۴]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (روبان قرمز)

[دوره ۱۷ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۷]

>>۱ – بهترین طراحی صحنه و لباس سال (روبان قرمز)

[دوره ۱۴ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۷۸] منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

شیخ کرنا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

یکی از دلقکهای عهد ناصرالدین شاه (ف. ۱۳۳۱ ه.ق.)

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

شیخزاده، سعید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۵۷ تهران، برادر وحید شیخزاده (بازیگر)، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: مرگ پلنگ (۱۳۶۸)

عمده‌ی فیلمها:

سفر جادویی (۱۳۶۹)، علی و غول جنگل (۱۳۶۹)، گالان (۱۳۷۰)، دره‌ی شاپرکها (۱۳۷۰)، شقایق (۱۳۷۰)، آبادانی‌ها (۱۳۷۱)، خوش خیال (۱۳۷۱)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شیخی، جمیله

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۹ زنجان، مادر آتیلا پسیانی و مادربزرگ ستاره پسیانی (بازیگر)

تحصیلات: دیپلم- دکترای افتخاری تئاتر، برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر زن در دهمین جشنواره فجر (مسافران)، رتبه‌ی چهارم در رای گیری بهترین بازیگران سینمای ایران (۱۳۷۳)، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۳۸، بازی در تئاتر از ۱۳۳۶

شروع بازیگری: خانه خراب (۱۳۵۴)

عمده‌ی فیلمها:

قرنطینه (۱۳۵۸ -۶۱)، پاییزان (۱۳۶۶)، پرنده کوچک خوشبختی (۱۳۶۶)، ویزا (۱۳۶۶) سفر عشق (۱۳۶۷)، صنوبرهای سوزان (۱۳۶۸)، مسافران (۱۳۷۰)، یاد سبز لک‌لکها (۱۳۷۴)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شیرازی، مهری

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

مهری شیرازی در سال ۱۳۳۸ در تهران متولد شد. او بعد از بیست و پنج سال خدمت در زمینه گریم از سازمان صدا و سیما بازنشسته شد و به فعالیت در سینما مشغول شد و در جشن صد سالگی سینما برنده تندیس بهترین چهره پردازی برای فیلم «زیر پوست شهر» (رخشان بنی اعتماد) شد و در ششمین جشن سینمای ایران برنده جایزه بهترین چهره پردازی برای فیلم «زندان زنان» (منیژه حکت) گردید. او همچنین در اولین جشن سینمای آزاد ایران جایزه ای برای فیلم «طلوع تاریک» (ابراهیم شیبانی) در رشته بهترین چهره پردازی دریافت نمود شیرازه علاوه بر فعالیت حرفه ای به تدریس در هنرسرای گریم، دانشگاه سوره اصفهان و آموزشگاه های آزاد مشغول می باشد.

●طراح چهره پردازی : (۵۱)مورد

(۱۳۷۰)(۱۳۸۰)

۱ – سن پترزبورگ (۱۳۸۸)

۲ – گل بارون (۱۳۸۸)

۳ – صداها (۱۳۸۷)

۴ – عصر روز دهم (۱۳۸۷)

۵ – فرود در غربت (۱۳۸۷)

۶ – کارناوال مرگ (۱۳۸۷)

۷ – موش (۱۳۸۷)

۸ – تلافی (۱۳۸۶)

۹ – در شهر خبری نیست، هست (۱۳۸۶)

۱۰ – قرنطینه (۱۳۸۶)

۱۱ – ماه وش (۱۳۸۶)

۱۲ – محافظ (سیاهی روشن است) (۱۳۸۶)

۱۳ – ارابه مرگ (۱۳۸۵)

۱۴ – بچه های ابدی (۱۳۸۵)

۱۵ – دستهای خالی (۱۳۸۵)

۱۶ – سه زن (۱۳۸۵)

۱۷ – عاشق (۱۳۸۵)

۱۸ – محاکمه (۱۳۸۵)

۱۹ – مقلد شیطان (۱۳۸۵)

۲۰ – میم مثل مادر (۱۳۸۵)

۲۱ – هدف اصلی (۱۳۸۵)

۲۲ – باغ فردوس، پنج بعد از ظهر (۱۳۸۴)

۲۳ – چه کسی امیر را کشت (۱۳۸۴)

۲۴ – رویای خیس (۱۳۸۴)

۲۵ – شام عروسی (۱۳۸۴)

۲۶ – نوک برج (۱۳۸۴)

۲۷ – زن زیادی (۱۳۸۳)

۲۸ – کافه ستاره (۱۳۸۳)

۲۹ – گل یخ (۱۳۸۳)

۳۰ – مجردها (۱۳۸۳)

۳۱ – شمعی در باد (۱۳۸۲)

۳۲ – عروس افغان (۱۳۸۲)

۳۳ – معادله (۱۳۸۲)

۳۴ – هیام (۱۳۸۲)

۳۵ – دختر ایرونی (۱۳۸۱)

۳۶ – دوشیزه (۱۳۸۱)

۳۷ – زهر عسل (۱۳۸۱)

۳۸ – عشق فیلم (۱۳۸۱)

۳۹ – واکنش پنجم (۱۳۸۱)

۴۰ – شب یلدا (۱۳۸۰)

۴۱ – نیمه پنهان (۱۳۸۰)

۴۲ – رقص با رویا (۱۳۷۹)

۴۳ – زندان زنان (۱۳۷۹)

۴۴ – زیر پوست شهر (۱۳۷۹)

۴۵ – فوتبالیستها (۱۳۷۹)

۴۶ – دختران خورشید (۱۳۷۸)

۴۷ – دو زن (۱۳۷۷)

۴۸ – بانوی اردیبهشت (۱۳۷۶)

۴۹ – گارد ویژه (۱۳۷۴)

۵۰ – دیدار (۱۳۷۳)

۵۱ – آنها هیچکس را دوست ندارند (۱۳۷۲)

●چهره پرداز : (۳۰)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)

۱ – آنکه دریا می رود (۱۳۸۵)

۲ – اتوبوس شب (۱۳۸۵)

۳ – چند روز بعد (۱۳۸۵)

۴ – مثل یک قصه (۱۳۸۵)

۵ – چه کسی امیر را کشت (۱۳۸۴)

۶ – صحنه جرم، ورود ممنوع! (۱۳۸۴)

۷ – عروس افغان (۱۳۸۲)

۸ – عشق فیلم (۱۳۸۱)

۹ – واکنش پنجم (۱۳۸۱)

۱۰ – تاریک خانه (۱۳۸۰)

۱۱ – سایه روشن (۱۳۸۰)

۱۲ – شب یلدا (۱۳۸۰)

۱۳ – نیمه پنهان (۱۳۸۰)

۱۴ – رقص با رویا (۱۳۷۹)

۱۵ – زندان زنان (۱۳۷۹)

۱۶ – زیر پوست شهر (۱۳۷۹)

۱۷ – دختران خورشید (۱۳۷۸)

۱۸ – دو زن (۱۳۷۷)

۱۹ – بانوی اردیبهشت (۱۳۷۶)

۲۰ – پاکباخته (۱۳۷۴)

۲۱ – دیدار (۱۳۷۳)

۲۲ – روسری آبی (۱۳۷۳)

۲۳ – از بلور خون (۱۳۷۱)

۲۴ – بازیچه (۱۳۷۱)

۲۵ – سوء ظن (۱۳۷۱)

۲۶ – دادستان (۱۳۷۰)

۲۷ – دستمزد (۱۳۶۸)

۲۸ – راز کوکب (۱۳۶۸)

۲۹ – تشکیلات (۱۳۶۵)

۳۰ – حریم مهرورزی (۱۳۶۵)

●با تشکر از : (۱)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – بانوی اردیبهشت (۱۳۷۶) منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com

شیراندامی، ولی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۰ مرو، برادر یدالله شیراندامی (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک دانشگاه تهران، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۲، بازی در تئاتر از ۱۳۳۸، شروع بازیگری: کیفر (۱۳۵۲)

عمده‌ی فیلمها:

شازده احتجاب (۱۳۵۳) غریبه و مه (۱۳۵۴)، فصل خون (۱۳۶۰)، دادا (۱۳۶۱)، پرونده (۱۳۶۲)، تفنگدار (۱۳۶۲)، سمندر (۱۳۶۴) شیر سنگی (۱۳۶۵)، گمشدگان (۱۳۶۶)، مکافات (۱۳۶۶)، روز باشکوه (۱۳۶۷)، دو سرنوشت (۱۳۶۸)، شب دهم (۱۳۶۸)، وسوسه (۱۳۶۸)، گالان (۱۳۶۹)، قرق (۱۳۷۰)، ماه عسل (۱۳۷۱)، فرار (۱۳۷۴)، عیاران (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شیره‌ای، کریم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بزرگ و سرآمد دلقکهای دربار ناصرالدین شاه قاجار (نیمه‌ی دوم قر. ۱۳ و اوایل قر. ۱۴ ه.). وی مردی بسیار شوخ‌طبع، زرنگ، باهوش و حاضرجواب بود. می‌گویند کریم در آغاز زندگی شیره‌ی ملایر می‌فروخت و به همین سبب نامش را کریم شیره‌ای گذاشته‌اند. وی تنها کسی بود که در حضور شاه هر مطلبی را– ولو بسیار زننده– بر زبان می‌راند و مبلغی به طور مستمری می‌گرفت.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

شیری، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۸ مشهد، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۴۸، بازی در تئاتر از ۱۳۵۲، شروع بازیگری: دادشاه (۱۳۶۲)

عمده‌ی فیلمها:

سامان (۱۳۶۴)، آخرین مهلت (۱۳۶۸)، دخترم سحر (۱۳۶۸)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شیری‌فرد، نریمان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: ۱۳۱۲.

درگذشت: ۹ تیر ۱۳۷۵.

نریمان شیری‌فرد فرزند پنجعلی است. اولین فیلمی که در آن بازی کرد «جدال در مهتاب» و آخرین فیلمی که در آن ظاهر شد، «بانی چاو» نام داشت. پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی ۸۸ (هنرمندان و نویسندگان) مدفون است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صابری، امرالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۰ تنکابن، نام اصلی: امرالله صابری شیروانی، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، کارگردان تلویزیون ملی ایران از ۱۳۴۷، شروع بازیگری: بلوچ (۱۳۵۱)

عمده‌ی فیلمها:

پستچی (۱۳۵۱)، قصه‌ی ماهان (۱۳۵۲)، ناجورها (۱۳۵۴)، گوزنها (۱۳۵۴)، غزل (۱۳۵۵)، سفر سنگ (۱۳۵۷)، دایره‌ی مینا (۱۳۵۷)، برهوت (نمایش داده نشد- ۱۳۵۷)، مدرسه‌ای که می‌رفتیم (۱۳۵۹)، خط قرمز (۱۳۶۱)، ستاره دنباله‌دار (۱۳۶۱)، میرزا کوچک‌خان (۱۳۶۳)، سردار جنگل (۱۳۶۳)، ترن (۱۳۶۶)، هامون (۱۳۶۸)، راز کوکب (۱۳۶۸)، چاووش (۱۳۶۹)، آقای بخشدار (۱۳۷۰)، مخترع ۲۰۰۱(۱۳۷۰)، ضربه‌ی آخر (۱۳۷۲)، یاران (۱۳۷۲)، چهره (۱۳۷۳)، هدف (۱۳۷۳)، تپش مرگ (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

صابری، فریده

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

فریده صابری در سال ۱۳۲۷ در تهران متولد شد. دیپلم هنرستان عالی موسیقی را در سال ۱۳۴۷ دریافت کرد و همزمان در رشته ی طبیعی از دبیرستان نراقی فارغ التحصیل شد. دارای درجه فوق لیسانس ازدانشگاه ایندیانا در آمریکا بوده و در ۱۹۷۷ لیسانس کارگردانی و بازیگری از دانشکده ی هنرهای دراماتیک ایران سال ۱۳۵۲، سال های ۱۹۸۴ تا ۱۹۸۶ دوره پانتومیم را در کشور آلمان گذراند. صابری در فیلم ها و تئاترهای زیادی ایفای نقش نموده است.

بازیگر : (۶)مورد

(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)

۱ – مارال (۱۳۷۹)

۲ – درد مشترک (۱۳۷۳)

۳ – روز شیطان (۱۳۷۳)

۴ – روز واقعه (۱۳۷۳)

۵ – اوینار (۱۳۷۰)

۶ – راز خنجر (۱۳۶۹)

۷– دلنوازان (۱۳۸۸)

منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com/

صادقی ، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام و نام خانوادگی: علی صادقی

تاریخ تولد: ۱۴ آذر ۱۳۵۹

محل تولد: بیمارستان طرفه تهران

مدرک تحصیلی: فوق دیپلم کامپیوتر

ساکن: خیابان شریعتی تهران

....

علی صادقی متولد ۱۴ آذر ۵۹ است و در بیمارستان طرفه تهران متولد شده است. پدرش تراشکار و مادرش خانه دار است یک خواهر کوچکتر و یک برادر بزرگتر از خودش دارد.

بیوگرافی هنری وی شامل اثار زیر می باشد:

آفتاب عالم تاب، فرزندان ایران، تابستانه پاییزه زمستانه، دردسر والدین، پشت کنکوری ها، کوچه اقاقیا، هوو، خانه به دوش، ترش و شیرین، تیغ زن، ...

با مجموعه آفتاب عالم تاب ساخته امیر سماواتی و مازیار حبیبی نیا وارد عرصه ی سینما شد.

اصلاً اهل فوتبال نیست و بین سازها به گیتار برقی بیشتر علاقه دارد.

خود او کار کوچه ی اقاقیاش را بیشتر از بقیه دوست دارد.

بزرگترین آرزوی وی این است که آخر و عاقبتش به خیر باشد.

ایده ی وی در زندگی این است که یک مزرعه داشته باشد در استرالیا با گاو :)))

خوبی اخلاق وی این است که دروغ در کارش نیست. بدی اخلاقش هم اینه که خیلی رک است.

در زندگی بیشتر ازموسیقی گوش دادن لذت می برد.

کارتون مورد علاقه علی صادقی در دوران کودکی یه کارتون عروسکی به نام ارگ و جیرجیر. بن و سباستین، گامبا (یه موش بود که خونه شود گم کرده بود) یونیکو اسب شاخداراست.

....

فیلم‌شناسی:

* پیک نیک در جنگ (سیدرحیم حسینی، ۱۳۸۳)

* هشت پا (علیرضا داودنژاد، ۱۳۸۳)

* هوو (علیرضا داودنژاد، ۱۳۸۴)

* اگه میتونی منو بگیر (شاهد احمدلو، ۱۳۸۵)

* تیغ زن (علیرضا داودنژاد، ۱۳۸۵)

* حرکت اول

*چپ دست (۱۳۸۴)

*پیک نیک در میدان جنگ (۱۳۸۳)

*آقا (۱۳۸۲)

*روایت سه گانه (اپیزود دوم، شوخی‌های خدا) (۱۳۸۲)

مجموعه های تلویزیونی:

* آفتاب عالم تاب

* کوچه اقاقیا (رضا عطاران)

* پشت کنکوری ها (پریسا بخت آور)

* خانه به دوش (رضا عطاران)

* متهم گریخت (رضا عطاران)

*۳ در ۴ (مجید صالحی)

صادقی، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

رضا صادقی ۲۵ مرداد ۱۳۵۸ در شهر بندرعباس به دنیا آمد. و اصالتش از شهریست زیبا به نام میناب (آنامیس) . نظر به اینکه در خانواده مذهبی و مقید چشم به دنیا گشوده بود ابتدا خواندن را با تلاوت قرآن آغاز کرد. علاقه مندی او به مسائل هنری باعث شد تا در زمینه موسیقی فعالیتش را آغاز کند . سال ۱۳۶۸ ابتدای راه و به نوعی اولین جرقه فکری او بود با توجه به اینکه در آن سالها منطقه بندرعباس امکانات بسیار محدودی برای فراگیری داشت . او با مطالعه کتابهای متفاوت در این زمینه ساختار فکری خود را در مورد این هنر بسیار رویایی و لطیف استحکام بخشید . علاقه مندی او به موسیقی مدرن باعث شد تا از نگاه موزیسین های بزرگ برای بعد کاری خود استفاده کند

در سال ۱۳۷۱ اولین آهنگ خود را به نوعی میشود گفت ساخت . به نام راز عشق . شاید در آن سالها کارهای او مورد قبول واقع نمی شد زیرا تفکرات به سوئی دیگر سوق گرفته بود. در سال ۱۳۷۲ اولین کار را در قالب کاست ارائه کرد که به نام همان راز عشق بود. اما از حق نگذریم هیچ نوع بار هنری نمی شد در آن پیدا کرد اما حرکتی تازه بود

در سال ۱۳۷۳ با کمی دقت دومین کار خود را ارائه کرد به نام بال پرواز که بعد از آن کاست نظر عموم نسبت به کارهای او جلب شد و او با شوق بیشتری به کسب تجربه و اطلاعات گام به جلو بر می داشت

بنا به دلایلی در سال ۱۳۷۴ به طور موقت دست از کارهای هنری برداشت و شاید همان مدت برای او مدت زمان پر باری بود و اواخر سال ۱۳۷۴ بود که با ارائه کاستی تحت نام کلاغ غارغاری شروع دوباره اما تا حدودی قوی تر از قبل را تجربه کرد

علاقه زیاد او به هنرمندانی چون استاد چشم آذر و بیات باعث شد تا به کارهای ایشان و بزرگانی دیگر توجه خاص داشته باشد. و کارهای او تحت شعاع آنها قرار گرفت

البته او در زمینه شعر و ادبیات فعالیت دارد و ارادت او به شاعرانی چون اخوان ثالث - حافظ - مولانا - سهراب سپهری - شاملو و ماگوت بیگل باعث شد ذهنیت فکری آنها را در راه خود نورپردازی کند . البته لازم به ذکر است که ۹۵٪ کارهای او با کلامهای خود اوست

در سال ۱۳۷۵ کاست گل لاله را ارائه داد که به نوعی با کارهای قبلی او تفاوت داشت . او سیر نسبتا صعودی را دنبال کرد به طوری که در سال ۱۳۷۶ بندرقدیم ۱۳۷۷ مستانه و دیوانه در سال ۱۳۷۸ رویای شیرین و ده ثانیه را با هم در یک سال ارائه داد

سال ۱۳۷۹ سال آرامش و کسب تجربه بود و پربار . یک حادثه زیبا در رویاهای او - لحظه ها را برایش سرشار کرده بود تا اینکه در سال ۱۳۸۰ کاست عاشقم من را که با گیتار اجرا شد را به بازار ارائه داد که مورد استقبال خاصی قرار گرفت . البته این کاست قبل از اینکه ویرایش شود به بازار رفت که در مورد آن جای بحثی طولانی است

آن حادثه زیبا و رویایی نگاه تازه او به عشق و عاشق شدن بود و دیدن زشتیها را با نگاه دیگر. او مدت ۸ سال پیراهن مشکی به تن داشت و همه مردم او را مشکی پوش می شناختند تا اینکه در سال ۱۳۸۱ کاست حکایت مشکی پوش را به مردمی تقدیم کرد که سالها او را با مهرشان به اوج سوق می دادند

حکایت مشکی پوش آغازی است برای حرکتی ار نوع مشکی پوش.

در سال ۱۳۸۲ با کسب تجربه های تلخ و شیرین آلبوم مشکی رنگ عشقه را که عشق خودش را به مشکی بود را ارائه کرد این آلبوم شروعی از رضا صادقی برای دنیا قشنگ مشکی بود که نظر خیلی ها را جلب کرد.

در سال ۱۳۸۳ به بعد چندین بار کارهای او به صورت غیر مجاز پخش شد.

و در نهایت در سال ۱۳۸۴ رضا صادقی اولین آلبوم رسمی خود را با عنوان"" پیرهن مشکی ""به مردم ارائه کرد و توانست عنوان بهترین آهنگساز و خواننده را به خود ارائه دهد.

رضا صادقی با همسفری آهنین به نام عصا به سوی دنیای سبز فردا به پیش می رود شاید خود اوهم می داند که مانده تا برف زمین

آب شود اما او با گرمی که از جنوب به ارث برده این برف ها را آب خواهد کرد

صارمی، غزل

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام: غزل صارمی

متولد ۱۳۵۷ در تهران. دیپلم. دوره بازیگری را در کارگاه آزاد بازیگری گذرانده است. شانس او حضور در فیلم عروس آتش و بازی در کنار بازیگران قدرتمندی چون حمید فرخ نژاد، سعید پورصمیمی و حتی سلیمه رنگزن بود. اما با بازی در سری سوم زیر آسمان شهر نشان داد که هیچ استعدادی ندارد.

عروس آتش (خسرو سینایی - ۱۳۷۸) سفر سرخ (حمید فرخ نژاد - ۱۳۷۹) رستوران خانوادگی (مجموعه، یک قسمت، ۱۳۸۰) زیر آسمان شهر (سری سوم - مهران غفوریان، ۱۳۸۱) زیر تیغ (مجموعه تلویزیونی - محمدرضا هنرمند، ۱۳۸۴)

صالح علاء، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۰ اراک، تحصیلات: فارغ‌التحصیل بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای زیبای تهران- فوق لیسانس از دانشگاه علامه طباطبایی، کارگردان تلویزیونی، شروع بازیگری: تیغ و ابریشم (۱۳۶۵)

عمده‌ی فیلمها:

پنجره (۱۳۶۷)، دستمزد (۱۳۶۸)، تیغ آفتاب (۱۳۶۹)، دادستان (۱۳۷۰)، گرگهای گرسنه (۱۳۷۰)، پادزهر (۱۳۷۲)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

صالحی ،پرستو

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران او به موسیقی علاقه دارد و در این کلاسها ثبت نام کرده و هنوزه در این کلاسها شرکت می کند. اولین فیلمی که به آن علاقه پیدا کرد سلطان قلبها بوده و اولین فعالیت او در حرفه ی تئاتر با نام نغمه های خورشید است و بعد از این کار در سریالی با نام محاکمه بازی کرده که یک کار تاریخی به کارگردانی حسن هدایت و بعد از آن در سه فیلم نود دقیقه ای که توسط سیما فیلم ساخته شده با نام های یک روز طولانی آبی و بعد از آن در سریال های عشق سالهای جنگ در کنار فرها جم ،تب ، مهر پنهان، همسفر، این زمینی ها، چشم هایش و در سری دوم زیر آسمان شهر ایفای نقش کرده . در فیلم سینمایی خانه ای بر روی آپ نقش کوتاهی را در ابتدای فیلم در صحنه ی ماشین بر عهده داشت .او بازی نیکی کریمی را الگویی برای خود می داند و دوست دارد روزی مانند آنها بازی کند

صامتی، ژاله

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام: ژاله صامتی

تاریخ تولد: ۱۳۵۱ متولد ۱۳۵۱ در تهران.

لیسانس رشته بازیگری از دانشگاه آزاد اسلامی.

شروع فعالیت در تئاتر از سال ۱۳۶۸ با نمایش کاکا سیاه.

شروع فعالیت در سینما از سال ۱۳۷۴ با بازی در فیلم « دشت ارغوانی » ساخته نادر مقدس. بازی بسیار دیدنی او در فیلم « سایه به سایه (برای مشاهده لینک ها ، باید در انجمن ثبت نام کنید) » (علی ژکان) (که در سال ۱۳۷۴ به عنوان بهترین بازیگر نقش دوم زن از دید نویسندگان ماهنامه فیلم انتخاب شد) و یک قسمت از مجموعه تلویزیونی « هتل » (مرضیه برومند) همچنان در یادها مانده است.

فیلم شناسی دشت ارغوانی (نادر مقدس، ۱۳۷۴) (برای مشاهده لینک ها ، باید در انجمن ثبت نام کنید)

بالاتر از خطر (سعید عالم زاده، ۱۳۷۵) (برای مشاهده لینک ها ، باید در انجمن ثبت نام کنید)

سایه به سایه (علی ژکان، ۱۳۷۵) (برای مشاهده لینک ها ، باید در انجمن ثبت نام کنید)

فرار مرگبار (تورج منصوری، ۱۳۷۵)

خفاش (عباس شادروان، ۱۳۷۶)

آخرین نبرد (حبیب الله بهمنی، ۱۳۷۶)

مربای شیرین (برای مشاهده لینک ها ، باید در انجمن ثبت نام کنید) (مرضیه برومند، ۱۳۸۰)

گیلانه (رخشان بنی اعتماد، محسن عبدالوهاب، ۱۳۸۲) هتل (مجموعه، مرضیه برومند، یک قسمت، ۱۳۷۷)

نسیم رویا (مجموعه، ۱۳۸۱)

صبا، فرهاد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: فرهاد

نام خانوادگی اصلی: صبا

سمت (در بخش های): فیلمبرداری،

تاریخ تولد: ۱۳۲۵

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل ادبیات فرانسه

بیوگرافی

فوق دیپلم رشته فیلم برداری از مدرسه عالی تلویزیون و سینما در سال ۱۳۵۰.

فعالیت در تلویزیون ملی ایران به عنوان فیلم بردار فیلم های مستند و کوتاه داستانی در سالهای ۱۳۵۰ الی ۱۳۵۲.

شروع فعالیت سینمایی در فیلم میرنصیر و غول نگون بخت (بهنام جعفری) به عنوان فیلم بردار در سال ۱۳۵۴.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۴ پیشنهاد پنجاه میلیونی (مهدی صباغ زاده) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۴ عروسک فرنگی (فرهاد صبا) [کارگردان–طراح صحنه و لباس–فیلمنامه نویس]

۱۳۸۳ گاهی واقعی (رامین لباسچی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۲ شمعی در باد (پوران درخشنده) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۱ گاهی به آسمان نگاه کن (کمال تبریزی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۰ کاغذ بی خط (ناصر تقوایی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۹ چتری برای دو نفر (احمد امینی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۹ هزاران زن مثل من (رضا کریمی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۸ عشق شیشه ای (غلامرضا حیدرنژاد) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۸ صنم (رفیع پیتز) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۷ شوخی (همایون اسعدیان) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۷ بید و باد (محمد علی طالبی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۶ کیسه برنج (محمد علی طالبی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۵ ستاره های سربی (مهدی ودادی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۴ تا آخرین نفس (نجات یافتگان) (رسول ملاقلی‌پور) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۴ مصائب عاشق فقیر (حسین علی لیالستانی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۴ سفر به چزابه (رسول ملاقلی‌پور) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۳ راه افتخار (داریوش فرهنگ) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۳ سفر (علیرضا رییسیان) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۳ ستارگان خاک (عزیزالله حمیدنژاد) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۲ زیر درختان زیتون (عباس کیارستمی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۲ تیک تاک (محمد علی طالبی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۱ یکبار برای همیشه (سیروس الوند) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۱ چکمه (محمد علی طالبی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۹ گربه آوازخوان (کامبوزیا پرتوی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۷ لنگرگاه (کیومرث پوراحمد) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۷ سفر عشق (ابوالحسن داودی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۶ سرزمین آرزوها (مجید قاری‌زاده) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۶ خانه در انتظار (منوچهر عسگری نسب) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۵ آلبوم تمبر (کیومرث پوراحمد) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۵ تیغ و ابریشم (مسعود کیمیایی) [دستیار فیلمبردار]

۱۳۶۵ خانه دوست کجاست؟ (عباس کیارستمی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۵ رابطه (پوران درخشنده) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۴ پدربزرگ (مجید قاری‌زاده) [فیلمبردار]

۱۳۶۲ تاتوره (کیومرث پوراحمد) [فیلمبردار]

۱۳۵۴ بی بی چلچله (کیومرث پوراحمد) [مدیر فیلمبرداری]

جوایز و انتخابها

<<کاندید لوح زرین بهترین فیلمبرداری (خانه دوست کجاست؟)

[دوره ۵ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۵ <<] کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (کاغذ بی خط)

[دوره ۲۰ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۰ <<] کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (تیک تاک)

[دوره ۱۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۲ <<] کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (سفر به چزابه)

[دوره ۱۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۴ <<] کاندید تندیس زرین بهترین فیلمبرداری (کاغذ بی خط)

[دوره ۶ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۱ <<] کاندید تندیس زرین بهترین فیلمبرداری (ستاره های سربی)

[دوره ۶ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۱ <<] ۲ - دومین فیلمبرداری سال (کاغذ بی خط)

[دوره ۱۷ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۱] منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

صباغ زاده، مهدی

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مهدی صباغ زاده متولد ۱۳۳۰ مشهد است. وی فعالیت هنری را با تئاتر و شرکت در سینمای آزاد و فیلمسازی تجربی آغاز کرد و پس از کسب تجربه و ساخت چندین فیلم کوتاه و مستند وارد کار حرفه ای شد.

۱.کارگردان : (۱۸)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)

۱ - راننده تاکسی (۱۳۸۵)

۲ - پیشنهاد ۵۰ میلیونی (۱۳۸۴)

۳ - صبحانه ای برای دونفر (۱۳۸۲)

۴ - بانوی کوچک (۱۳۸۰)

۵ – مارال (۱۳۷۹)

۶ – عشق کافی نیست (۱۳۷۷)

۷ – بدلکاران (۱۳۷۶)

۸ – روزهای خوب زندگی (۱۳۷۳)

۹ – خانه خلوت (۱۳۷۰)

۱۰ – جستجو در جزیره (۱۳۶۹)

۱۱ – مهاجران (۱۳۶۹)

۱۲ – بازی تمام شد (۱۳۶۸)

۱۳ – سالهای خاکستری (۱۳۶۷)

۱۴ – تصویر آخر (۱۳۶۵)

۱۵ – گمشده (۱۳۶۴)

۱۶ – پرونده (۱۳۶۲)

۱۷ – سناتور (۱۳۶۲)

۱۸ – آفتاب نشینها (۱۳۶۰)

●نویسنده : (۶)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۶۰)

۱ – صبحانه ای برای دونفر (۱۳۸۲)

۲ – بانوی کوچک (۱۳۸۰)

۳ – سالهای خاکستری (۱۳۶۷)

۴ – تصویر آخر (۱۳۶۵)

۵ – گمشده (۱۳۶۴)

۶ – پرونده (۱۳۶۲)

●بازنویسی فیلمنامه : (۱)مورد

(۱۳۶۰)

۱ – بازی تمام شد (۱۳۶۸)

●تهیه کننده : (۱۰)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)(۱۳۵۰)

۱ – پیشنهاد ۵۰ میلیونی (۱۳۸۴)

۲ – صبحانه ای برای دونفر (۱۳۸۲)

۳ – بانوی کوچک (۱۳۸۰)

۴ – زندگی (۱۳۷۶)

۵ – در کمال خونسردی (۱۳۷۳)

۶ – روزهای خوب زندگی (۱۳۷۳)

۷ – خانه خلوت (۱۳۷۰)

۸ – جستجو در جزیره (۱۳۶۹)

۹ – مهاجران (۱۳۶۹)

۱۰ – چه پر ستاره بود شبم (۱۳۵۵)

●سرمایه گذار : (۱)مورد

(۱۳۸۰)

۱ – پیشنهاد ۵۰ میلیونی (۱۳۸۴)

●عکس : (۱)مورد

(۱۳۵۰)

۱ – چه پر ستاره بود شبم (۱۳۵۵)

●تدوین : (۱۳)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)

۱ – راننده تاکسی (۱۳۸۵)

۲ – پیشنهاد ۵۰ میلیونی (۱۳۸۴)

۳ – صبحانه ای برای دونفر (۱۳۸۲)

۴ – عشق کافی نیست (۱۳۷۷)

۵ – بدلکاران (۱۳۷۶)

۶ – روزهای خوب زندگی (۱۳۷۳)

۷ – آلما (۱۳۷۱)

۸ – خانه خلوت (۱۳۷۰)

۹ – جستجو در جزیره (۱۳۶۹)

۱۰ – مهاجران (۱۳۶۹)

۱۱ – سالهای خاکستری (۱۳۶۷)

۱۲ – تصویر آخر (۱۳۶۵)

۱۳ – حریم مهرورزی (۱۳۶۵)

●طراح صحنه : (۱)مورد

(۱۳۶۰)

۱ – بازی تمام شد (۱۳۶۸)

●ساخت آنونس : (۴)مورد

(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)

۱ – زن شرقی (۱۳۷۶)

۲ – مهاجران (۱۳۶۹)

۳ – جهیزیه ای برای رباب (۱۳۶۶)

۴ - خارج از محدوده (۱۳۶۶)

منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com

صباغی، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۰ مشهد، نام اصلی: فیروز صباغی، شروع کار با سینمای آزاد مشهد، ساخت فیلمهای ۸ و ۱۶ میلیمتری، بازی در فیلم کوتاه «گریز» (۱۳۵۴)، شروع بازیگری: گریز از شهر (۱۳۶۴)

عمده‌ی فیلمها:

زمزمه (۱۳۶۶)، گردو (۱۳۶۶)، طوبی (۱۳۶۷)، تماس (۱۳۶۸)، بازگشت قهرمان (۱۳۶۹)، سایه‌ی خیال (۱۳۶۹)، گرگهای گرسنه (۱۳۷۰)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

صبری، نیکتاج

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۸ ش)، بازیگر. از هنرمندان دوران اولیه فعالیتهای هنری در تئاتر ایران بود. وی در تهران به دنیا آمد و بازی در تئاتر را از ۱۳۱۱ ش آغاز کرد.برخی از فیلم‌هایی که او در آنها ایفای نقش کرده از این جمله‌اند: «یاغی»؛ «روزنه‌ی امید»؛ «خروس جنگی» و غیره.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ سینمای ایران (۲۲۴، ۲۰۲، ۱۹۸، ۱۹۶)، سیمای هنرمندان (۳۹۸ -۳۹۷ / ۱)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (۱۲۷، ۶۰، ۵۸، ۱۳ / ۱).

صحت، سروش

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: سروش صحت

تاریخ تولد: ۱۳۴۴

با نویسندگی و بازی در مجموعه طنز « جنگ ۷۷ » خوش درخشید. بازی روان و راحت او در سری دوم مجموعه تلویزیونی « داستان یک شهر » او را به عنوان بازیگری توانا مطرح کرد و بازی متفاوت اش در فیلم « نان، عشق و موتور هزار » از او چهره ای

ماندگار ساخت. سروش صحت در ضمن یک نویسنده خوش قریحه نیز هست.

بخشی از فیلم شناسی:

شراره (بازیگر، سیامک شایقی، ۱۳۷۸)

نان و عشق و موتور ۱۰۰۰ (بازیگر، ابوالحسن داودی، ۱۳۸۰)

گاو خونی (بهروز افخمی، ۱۳۸۱)

بازنده (قاسم جعفری، ۱۳۸۳)

نوک برج (فقط نویسنده، کیومرث پوراحمد، ۱۳۸۴)

تقاطع (ابوالحسن داودی، ۱۳۸۴)

جنگ ۷۷ (نویسنده - بازیگر، ۱۳۷۷)

داستان یک شهر - سری دوم (بازیگر، ۱۳۷۸)

چراغ جادو (مجموعه تلویزیونی، نویسنده، ۱۳۷۹)

کاکتوس (مجموعه تلویزیونی، بازیگر، ۱۳۸۰)

زیر آسمان شهر - سری سوم (نویسنده، ۱۳۸۱) منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

صحرارودی، باقر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۱ فسا، نام اصلی: محمدباقر صحرارودی، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، شروع بازیگری: خواستگار (۱۳۵۱)

عمده‌ی فیلمها:

ستارخان (۱۳۵۱)، صادق کرده (۱۳۵۱)، صمد به مدرسه می‌رود (۱۳۵۲)، اسرار گنج دره‌ی جنی (۱۳۵۳)، زنبورک (۱۳۵۴)، کبودی زدن (کوتاه- ۱۳۶۴)، در آرزوی ازدواج (۱۳۶۹)، آقای بخشدار (۱۳۷۰)، جیب برها... (۱۳۷۰)، دندان طلا- (۱۳۷۰)، آبادانی‌ها (۱۳۷۱)، کودکانی از آب و گل (۱۳۷۲)، مصائب عاشق فقیر (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

صدیق شریف، فخرالدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۴ تهران، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۶- فعالیت در رادیو از ۱۳۷۰ (مجری برنامه‌ی مشاهیر جهان علم) شروع بازیگری: گراند سینما (۱۳۶۷)

عمده‌ی فیلمها:

پرواز پنجم ژوئن (۱۳۶۸)، ابلیس (۱۳۶۹)، طعمه (۱۳۷۱)، روز واقعه (۱۳۷۳)، آخرین بندر (۱۳۷۳)، سرزمین خورشید (۱۳۷۴)، تا ظهر فردا (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

صدیق، امیرحسین

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: امیرحسین صدیق

تاریخ تولد: ۱۳۵۱ متولد ۱۳۵۱ در نیشابور.

دیپلم بازیگری از مدرسه هنر و ادبیات صدا و سیما.

شانس او حضور در مجموعه آثار مرضیه برومند بود. او توانست در این آثار توانایی خود را بروز بدهد که انصافا هم از پس چند نقش کاملا متفاوت به خوبی برآمد. بخصوص در مجموعه های زی زی گولو، خودرو تهران ۱۱، هتل، مربای شیرین و...

بخشی از فیلم شناسی:

قافله (مجید جوانمرد، ۱۳۷۱)

نسل سوخته (اپیزود سوم، رسول ملاقلی پور، ۱۳۷۸)

دختری به نام تندر (حمیدرضا آشتیانی پور، ۱۳۷۹)

مربای شیرین (مرضیه برومند، ۱۳۷۹)

شبانه (کیوان علی محمدی، امید بنکدار، ۱۳۸۳)

در به درها (فقط کارگردان، ۱۳۸۳)

نوک برج (کیومرث پوراحمد، ۱۳۸۴)

میم مثل مادر (رسول ملاقلی پور، ۱۳۸۴)

تله (سیروس الوند، ۱۳۸۵)

زی زی گولو (مجموعه تلویزیونی، مرضیه برومند، ۱۳۷۳)

ماجراهای آقای اصل تهرانی (مجموعه، مرضیه برومند، ۱۳۷۴)

شب روباه (فیلم / مجموعه، همایون اسعدیان، ۱۳۷۵)

در سرزمینی دیگر (به نمایش درنیامد، مجید جوانمرد، ۱۳۷۵)

خودرو تهران ۱۱ (مجموعه تلویزیونی، مرضیه برومند، ۷۶-۱۳۷۵)

دیروز و فردا (فیلم کوتاه، ایرج کریمی، ۱۳۷۶)

هتل (مجموعه تلویزیونی، مرضیه برومند، ۱۳۷۷)

ورثه آقای نیکبخت (مجموعه تلویزیونی، مرضیه برومند، ۱۳۷۸)

داستان یک شهر ۱ (مجموعه تلویزیونی، مرضیه برومند، ۱۳۷۸)

این زمینی ها (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۹)

کاراگاه شمسی و مادام (مجموعه، مرضیه برومند، ۱۳۸۰)

بدون شرح (مجموعه تلویزیونی، مهدی مظلومی، ۱۳۸۱)

عشق تنهاست و ... (فیلم کوتاه، امید بنکدار، کیوان علی محمدی، ۱۳۸۱)

منابع زندگینامه: http://www.iranactor.com

صدیقی، فرامرز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۸ سقز، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر از دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، ساخت فیلمهای هشت میلیمتری کارگردان و نویسنده، برنده‌ی جایزه سیمرغ بلورین بهترین بازیگر در دهمین جشنواره‌ی فجر (دادستان)، برنده‌ی جایزه‌ی دوم نقدی صد هزار ریال در ششمین جشنواره‌ی سپاس «کلید»، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از ۱۳۴۹، شروع بازیگری: چشمه (۱۳۵۱)

عمده‌ی فیلمها:

زن باکره (۱۳۵۲)، کلید (کوتاه- کارگردان، نویسنده- ۱۳۵۳)، برهنه تا ظهر به سرعت (۱۳۵۵)، گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، امشب اشکی می‌ریزد (۱۳۵۹)، تیغ و ابریشم (۱۳۶۵)، سایه‌های غم (۱۳۶۶)، روزنه (۱۳۶۷)، آخرین پرواز (۱۳۶۸)، دندان مار (۱۳۶۸)، زمان از دست رفته (۱۳۶۸)، دلشدگان (۱۳۷۰)، دادستان (۱۳۷۰)، طعمه (کارگردان، نویسنده- ۱۳۷۱)، پاییز بلند (۱۳۷۲)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

صفاریان، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۵ تهران، تحصیلات: ششم ابتدایی، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۶، شروع بازیگری: تونل (۱۳۴۷)

عمده‌ی فیلمها:

خبیث (نمایش داده نشد- ۱۳۵۸)، انفجار (نمایش داده نشد- ۱۳۵۸)، امشب اشکی می‌ریزد (۱۳۵۹)، سناتور (۱۳۶۲)، شکار در شب (نمایش داده نشد- ۱۳۶۳)، جنجال بزرگ (۱۳۶۳)، گلهای داودی (۱۳۶۳)، شب شکن (۱۳۶۳)، عقابها (۱۳۶۳)، گردباد (۱۳۶۴)، ماموریت (۱۳۶۵)، تشکیلات (۱۳۶۵)، ترن (۱۳۶۶)، در انتظار شیطان (۱۳۶۶) ، کمینگاه (۱۳۶۶)، مکافات (۱۳۶۶)، گمشدگان (۱۳۶۶)، غریبه (۱۳۶۶)، طوبی (۱۳۶۷)، آخرین مهلت (۱۳۶۸)، فانی (۱۳۶۸)، تماس (۱۳۶۸)، تیغ آفتاب (۱۳۶۹)، پادزهر (۱۳۷۲)، تحفه هند (۱۳۷۳)، سیمرغ (۱۳۷۳)، کچل عاشق (۱۳۷۳)، گرازها (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

صفایی، عیسی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: ۱۲۷۶، مشهد.

درگذشت: ۱۳۷۵، تهران.

عیسی صفایی فرزند محمود از هنرمندان سینما، تئاتر و تلویزیون بود. پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی هنرمندان و نویسندگان (قطعه‌ی شماره‌ی ۸۸) مدفون گردید.

متولد: ۱۳۰۵ مشهد- متوفی ۱۳۷۵ تهران، تحصیلات: چهارم متوسطه- تاسیس انجمن هنرپیشگی جوانان ایرانی ۱۳۲۳- مسوول روابط عمومی انجمن هنرمندان ایران، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از ۱۳۲۴ در کانون کارمندان دولت، شروع بازیگری: شب بیست و نهم (۱۳۶۸)

عمده‌ی فیلمها:

خواستگاری (۱۳۶۸)، دادستان (۱۳۶۹)، به خاطر همه چیز (۱۳۶۹)، آتش پنهان (۱۳۶۹)، شتابزده (۱۳۷۰) ساده‌لوح (۱۳۷۱)، طعمه (۱۳۷۱)، مجسمه (۱۳۷۱)، پرواز را به خاطر بسپار (۱۳۷۱)، دو روی سکه (۱۳۷۲)، من زمین را دوست دارم (۱۳۷۲)، می‌خواهم زنده بمانم (۱۳۷۳)، بوی خوش زندگی (۱۳۷۳)، آخرین بندر (۱۳۷۳)، مهریه‌ی بی‌بی (۱۳۷۳)، بوی پیرهن یوسف (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صفوی گلپایگانی، عصمت السادات

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(۱۳۵۳ -۱۲۸۱ ش)، بازیگر. در تهران به دنیا آمد. پس از به پایان بردن تحصیلات ابتدایی به هنرستان هنرپیشگی تئاتر شهرداری رفت و در ۱۳۱۷ ش فارغ‌التحصیل شد. او از بازیگران فیلم فارسی بود. صفوی فعالیت بازیگری در تئاتر را از ۱۳۱۹ ش و فعالیت سینمایی خود را از ۱۳۳۰ ش، با فیلم «شکار خانگی» آغاز کرد. از دیگر فیلم‌هایی که وی در آنها بازی کرده «راز درخت سنجد »؛ «گاو»؛ «رگبار» و غیره است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ سینمای ایران (۶۱۵، ۵۴۱)، سیمای هنرمندان (۳۹۹ -۳۹۸ / ۱)، فرهنگ سینمای ایران (۱۶۷)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (۴۶۵، ۳۷۲ / ۲، ۲۶۷، ۱۵ / ۱).

صمدی، آزاده

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام: آزاده صمدی

متولد: لاهیجان او پس از گذراندن دوره لیسانس تئاتر در دانشگاه سوره، دوره کلاس‌های بازیگری کارنامه (با مدیریت پرویز پرستویی) گذراند. در تئاتر «بی‌شیر و شکر» (حمید امجد) ایفای نقش کرد. سپس در تله‌تئاتر «دریاروندگان» (محمد عاقبتی) بازی و پس از مدتی برای بازی در سریال تلویزیونی «راه بی‌پایان» (همایون اسعدیان) انتخاب شد.

آزاده صمدی در فیلم کوتاه «۳۵ متری سطح آب» (هومن سیدی) به تهیه‌کنندگی مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی و مجید علی‌حسینی و «هیچکس با هیچکس سخن نمی‌گوید» (امید بنکدار، کیوان علی‌محمدی) نیز بازی کرده است.

صورتی اصفهانی، علی

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، شاعر و بازیگر. وی از بازیگران و نقش‌آفرینان شهر اصفهان بود که به نمایش صور ملائکه و عاصیان و شرح روز محشر، در میدان مرکزی اصفهان، مشغول بود لذا به او علی معرکه‌گیر هم گفته‌اند. صورتی در سرودن شعر نیز دست داشت. اورا مرثیه‌ای است در سوگ فرزندش رضا:

پسری داد ایزدم ز قضا

هم قضا نام او نهاد رضا

عاقبت هم قضا رضا را برد

چکنم داده‌ام رضا به قضا

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (۴۸۱)، الذریعه (۶۲۰ / ۹)، هفت اقلیم (۴۳۷ / ۲).

ضرابی، مرتضی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۵ تهران، نام اصلی: مرتضی ضرابی صفاری، تحصیلات: دیپلم بازرگانی، فعالیت در تلویزیون- گریمور، شروع بازیگری: ماموریت (۱۳۶۵)

عمده‌ی فیلمها:

دستفروش (۱۳۶۵)، جدال در تاسوکی (کریم- ۱۳۶۵)، سفر عشق (گریم، بازیگر- ۱۳۶۷)، دزد عروسکها (۱۳۶۸)، تویی که نمی‌شناختمت (گریم، بازیگر- ۱۳۶۹)، آپارتمان شماره ۱۳(۱۳۶۹)، پرده‌ی آخر (۱۳۶۹)، آواز تهران (۱۳۷۰)، سیرک بزرگ (۱۳۷۰)، دایان باخ (۱۳۷۱)، راز گل سرخ (۱۳۷۱)، عیالوار (۱۳۷۱)، بی تو هرگز (۱۳۷۲) حشره‌ی شانس (۱۳۷۳)، هفت سنگ (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ضیغمی ،نیوشا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

از بـازیگران موفق کانون سـینما گران جوان (ورودی سال ۱۳۸۲) که بلافاصـله پس از پایان دوره آموزشـی خود مشـغول به کار در عرصه حرفه ای سـینما و تلویزیون شد.نیوشا بواسـطه اسـتعداد و توانایی و تلاش مسـتمر خود توانست در مدت کوتاهی در فیلم های سینمایی بزرگی در نقش اول کار کند.

نیوشا ضیغمی فارغ التحصیل روانشناسی کودك و متولد ۱۸ تیر سال ۱۳۵۹ تازگی ها نامزد کرده که همسرش در کار هنری فعالیت ندارد. دوره بازیگری کانون سـینما گران جوان با سـریال «در چشم باد»مسـعو جعفری جوازانی در سال ۱۳۸۲ کـار حرفه ای را آغاز کرد.یک سال بعـد با بازی در فیلم«تر دست»محمد علی سـجادی و کار با این کارگردان با تجربه به او بازیگری را بیشتر آموخت تا این باعث شد که محمد علی سجادی نام اورا در کنار بازیگرهای مورد علاقه اش قرار دهد.

بعد از تجربه «تردست » محمدعلی سجادی او را برای بازی در فیلم «شوریده» در اواخر سال ۱۳۸۳ انتخاب کرد.

نیوشـا ضـیغمی بـا بـازی در فیلم «شوریـده » گامی بزرگ در سـینما برداشت و با حضور در جشـنواره ۲۴ فیلم فجر بـاعث شـد نامزد دریـافت تنـدیس بهترین بازیگر نقش اول زن شود و با هـدیه تهرانی رقابت کنـد.که خودش گوشه ایی از موفقیتش را بازی در فیلم «شوریده» و همکار اش با محمدعلی سجادی می داند.

«مواجهه » که در جشـنواره ۲۴ فیلم فجر هم حضور داشت باعث شد تا داوران جشـنواره تبهر جالبی روی نیوشا داشـته باشـند و او را جز بازیگران حرفه ایی قرار دهند.

«اخراجی ها » بـدلیل حضور بازیگران بزرگ خانه درس بزرگی برای نیوشا ضـیغمی بود.که پرفروش ترین فیلم تاریخ سـینمای ایران را با بازی در فیلم مسعود ده نمکی یدک می کشد.

نیوشا ضیغمی در سال ۱۳۸۵ بازی خود رادر «پارک وی » به اتمام رسانـد. «پارک وی » مطمئنا یکی از کارهای ارزشـمند او خواهد بود به خاطر کار کردن با کارگردان بزرگی همچون فریدون جیرانی.اما نیوشا زیاد در بازی در این فیلم راضـی نیست چون در زمان منتاژ فیلم سکانس های خوب نیوشا را خذف کر ده بودند.

اما در جشنواره ۲۵ فیلم فجر هم حضـور خوبی داشت بـا سه فیلم «پـارک وی » «اخراجی هـا » و «گنـاه من» که در این فیلم بـا حمید گودرزی همبازی بوده است که در این میان کار ده نمکی یعنی «اخراجی ها» با استقبال مردم روبرو شد ودر ایام عید در حال اکران است که در آن فیلم که تنها فیلم اکران شده از اوست حضور درخشانی داشـته است و از نظر خیلی از سـینماگران آینده روشـنی در انتظار اوست.

همیشه می دانستم و اعتقاد داشتم که مرز بین داشتن و نداشتن ، تصمیمی و اراده ایست استوار. پس خواستم که بروم. راه سخت بود ، باید بسیار می آموختم و تجربه می کردم

باید از خودم کس دیگری می ساختم ، اما عشق ، عشق رسیدن به هدف هر روز در من پر رنگ تر شد.

عشق و اراده به یاریم آمدنـد تا به هـدف نزدیک شوم و هر روز به شـکرانه این عشق تلاش می کنم قـدمی به سوی راههای بزرگتر بردارم ، مبارزه کنم و امیدوار باشم...

طاری، مصطفی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۴ تهران، نام اصلی: مصطفی کامران فرد، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای دراماتیک ۱۳۵۶، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۴۸، شروع بازیگری: تجربه (کوتاه- ۱۳۵۲)

عمده‌ی فیلمها:

مسافر (۱۳۵۳)، گزارش (۱۳۵۶)، صدا (کوتاه- ۱۳۵۶)، خشم الهی (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، کرکس‌ها می‌میرند (۱۳۵۹)،، از فریاد تا ترور (۱۳۵۹)، شب مکافات (۱۳۶۳)، عیاران و طراران (۱۳۶۴)، پلاک (۱۳۶۴)، جدال در تاسوکی (۱۳۶۵)، بی‌پناه (۱۳۶۵)، جنگلبان (۱۳۶۶)، بهار در پاییز (۱۳۶۶)، ارثیه (۱۳۶۷)، خواستگاری (۱۳۶۸)، از بلور خون (۱۳۷۱)، عیاران (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

طاعتی، حمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۳ اردبیل، تحصیلات: دیپلم ریاضی، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۲، بازی در تئاتر از ۱۳۴۰، شروع بازیگری: میرنصیر و غول نگون‌بخت (۱۳۵۳)

عمده‌ی فیلمها:

شطرنج باد (۱۳۵۵)، سفر سنگ (۱۳۵۷)، هجرت (۱۳۵۹)، ستاره دنباله‌دار (۱۳۶۱)، ریشه در خون (۱۳۶۲)، اتوبوس (۱۳۶۴)، گمشدگان (۱۳۶۶)، محموله (۱۳۶۶)، اوینار (۱۳۷۰)، روز شیطان (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

طالبلو، علی

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

علی طالب لو

متولد ۱۳۳۴ در قزوین.

دارای مدرک تحصیلی دیپلم طبیعی.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم مرد پنجم (محسن شهابی) به عنوان بازیگر در سال ۱۳۷۳.

مرد پنجم (۱۳۷۳)

سال های بیقراری (۱۳۷۳)

در سرزمینی دیگر (۱۳۷۵)

بی تو تنهایم (۱۳۸۱)

و انبوهی از مجموعه های تلویزیونی ...

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

طالبوف تبریزی، عبدالرحیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۲۹ / ۱۳۲۸ ق)، نویسنده، مترجم. وی در تبریز به دنیا آمد. شانزده یا هفده ساله بود که تبریز را ترک کرد و به تفلیس رفت و به کسب و کار و تحصیل پرداخت. در اواسط پادشاهی ناصرالدین شاه، طالبوف نیز که از مجرای زبان روسی اطلاعاتی به دست آورده بود. از راه نوشتن به بیداری مردم و انتقاد از استبداد پرداخت. چنان که بعد از صدور فرمان مشروطیت از طرف مردم آذربایجان به نمایندگی مجلس انتخاب شد اما به دلیل نامعلومی از قبول وکالت سر باز زد. او مسلمان باعقیده‌ای بود و مراسم حج را بجا آورد ولی با این همه هرگز پایبند اوهام نشد. مردی وطن‌پرست و میهن‌دوست بود. در اواخر عمر برای درمان چشمش به برلین رفت و پس از بازگشت درگذشت. از آثارش: «سفینه‌ی طالبی» یا «کتاب احمد»؛ «مسالک المحسنین»؛ «مسائل الحیات»؛ «پندنامه مارکوس قیصر روم». ترجمه؛ «رساله‌ی فیزیک»؛ «نخبه‌ی سپهری»، که خلاصه‌ای از «ناسخ التواریخ» است در احوال رسول اکرم (ص)؛ «ایضاحات در خصوص آزادی»؛ «سیاست طالبی»؛ ترجمه‌ی رساله‌ی «هیئت جدید».[۱]

(حاج ملا) عبدالرحیم بن (استاد) ابوطالب نجار تبریزی سرخابی، نویسنده و دانشمند (و. ۱۲۵۰– ف. تمرخان شوره ۱۳۲۸ ه.ق.) وی در حدود ۱۶ سال به تفلیس رفت و به تحصیل زبان روسی و ادبیات آن پرداخت و متدرجا نزد رجال و دانشمندان روسیه به درستکاری و راست گفتاری شناخته شد و سپس در تمرخان شوره – داراالحکومه داغستان– اقامت کرد و مورد احترام جمیع مسلمانان و جزایشان گردید و خانه‌اش مقصد امرا و علما و اعیان و ملجاء نیازمندان و مستمندان شد. وی یکی از نسختین نویسندگان فارسی است که ایرانیان را به تألیف رمانهای علمی و تآتر و ترجمه علوم و فنون و هنرهای زیبا و مکارم اخلاق به زبان ساده آگاه کرد، و این امر روز به روز بر اعتبار و منزلت او نزد همه می افزود. از آثار اوست: «کتاب احمد»یا«سفینه طالبی»در سه جلد،«پندنامه قیصر»،«مسالک المحسنین»،«مسائل الحیاۀ»،«فیزیک» و «تاریخ مختصر اسلام» (قزوینی. وفیات معاصرین یادگار ۵ شماره ۵ –۴)، «نخبه سپهری» در احوال حضرت رسول، ترجمه پندنامه مارکوس، هیئت جدیده ترجمه از فلاماریون، ایضاحات در خصوص آزادی، سیاست طلبی و غیره (لغ.)

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] ادبیات نوین ایران (۱۲۷ –۱۲۶، ۱۰۲)، از صبا تا نیما (۳۰۴ –۲۸۷ / ۱)، پژوهشی در نثر و نظم دوره‌ی بازگشت ادبی (۱۲۹ –۱۲۵)، تاریخ انقلاب مشروطیت (۱۹۱ –۱۹۰ / ۱)، چون سبوی تشنه (۳۴۲، ۱۹۰، ۱۸۹، ۱۵)، دایره‌المعارف فارسی (۱۶۱۰ / ۲)، الذریعه (۲۵۶ / ۹۵ / ۲۴ ،۳۴۵، ۲۰ / ۲۶۳، ۱۷ / ۱۹۹، ۳)، ریحانه (۱۷ / ۴)، سبک‌شناسی (۳۶۶ / ۳)، شخصیت‌های نامی (۳۰۲ –۳۰۱)، شرح حال رجال (۲۶۳ –۲۶۲ / ۲)، صد سال داستان‌نویسی (۲۵ –۲۴ / ۲ –۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۱۰۱ / ۱۴)، لغت‌نامه (ذیل/ طالبوف)، مکارم الآثار (۲۰۲۴ / ۶)، مؤلفین کتب چاپی (۸۲۶ –۸۲۴ / ۳)، یادگار (س ۵، ش ۵ –۴، ص ۸۶)،

یغما (س ۴، ش ۵، ص ۲۲۱ –۲۱۴).

طاهری، فاطمه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۸ تهران، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: تحفه‌ها (۱۳۶۶)

عمده‌ی فیلمها:

روز باشکوه (۱۳۶۷)، زیر بامهای شهر (۱۳۶۸)، هامون (۱۳۶۸)، سفر جادویی (۱۳۶۹)، همه یک ملت (۱۳۶۹)، نرگس (۱۳۷۰)، طعمه (۱۳۷۱)، رابطه‌ی پنهانی (۱۳۷۱)، جای امن (۱۳۷۳)، مهریه‌ی بی‌بی (۱۳۷۳)، بی‌قرار (۱۳۷۴)، مرد آفتابی (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

طباطبایی، غلامرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۹ تبریز، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته ارتباطات جمعی از دانشگاه ایالتی میشیگان، تهیه‌کننده برنامه‌های رادیو و تلویزیون از ۱۳۴۰، نویسنده و مترجم سینما، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: سرگردانی بچه‌هایمان (کوتاه – ۱۳۵۲)

عمده‌ی فیلمها:

زنده باد...(۱۳۵۸)، ملاقات (۱۳۶۵)، ردپایی بر شن (۱۳۶۶)، ویزا (۱۳۶۶)، تحفه‌ها (۱۳۶۶)، محموله (۱۳۶۶)، ده صحنه تا اخراج (کوتاه– ۱۳۶۷)، صنوبرهای سوزان (۱۳۶۸)، عشق و مرگ (۱۳۶۹)، راز خنجر (۱۳۷۱)، روز شیطان (۱۳۷۳)، لژیون (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

طباطبایی،بهنوش

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد ۱۳۶۰

مدرک تحصیلی: لیسانس کامپیوتر

گذراندن یک دوره در کلاس های بازیگری دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران

....

مجموعه آثار:

– پسران آجری (مجید قاری زاده، ۱۳۸۵)

– مصائب دوشیزه (مسعود اطیابی، ۱۳۸۵)

– کلاغ پر (شهرام شاه حسینی، ۱۳۸۶)

مجموعه های تلویزیونی:

– کوی دامون

– مسافری از هند (قاسم جعفری، ۱۳۸۲)

عشق گمشده (۱۳۸۴)

طباطبایی،لادن

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام: لادن طباطبایی

تاریخ تولد: ۱۳۴۹ – تهران

....

فارغ التحصیل بازیگری تئاتر از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران.

هیچگاه آنطور که باید، نتوانست بدرخشد هرچند که بازیهای نسبتا خوبی در کارنامه دارد. بازی در مجموعه پلیسی خواب و بیدار فرصت بسیار خوبی برای هنرنمایی او بود.

بازیگر برگزیده از دوازدهمین جشنواره سراسری تئاتر فجر برای نمایش سورنا و مادر لوک. متولد تهران ، دیپلمه علوم تجربی و لیسانس بازیگری تأتر از دانشکده هنرهای زیبا ،دانشگاه تهران . گذراندن دوره سه ماهه فیلمنامه نویسی و تحلیل فیلم در کلاسهای کارگاه آموزش فیلمسازی ، زیر نظر فریدون جیرانی و فرخ انصاری بصیر.

شروع فعالیت بازیگری همزمان با ورود به دانشکده ، با حضور در نمایشهای دانشجویی .

وی ابتدا با گرایش نمایش عروسکی به تحصیل پرداخت که حاصل آن چند تجربه عروسک گردانی ، نمایشنامه نویسی عروسکی و کارگردانی دو نمایش(مهمانهای ناخوانده ، به شیوه زنده)و (جوجه طلایی ، عروسکی) بود . سپس با تغییر گرایش به رشته بازیگری فعالیت خود را در این زمینه متمرکز کرد .

در بهمن ماه ۱۳۷۳ با ارایه پایان نامه نظری و عملی از دانشکده فارغ التحصیل شد . پایان نامه نظری وی تحت عنوان « بازیگر و اشیا » به بررسی ارتباط بازیگر و اشیا از دیر باز تاکنون میپردازد و ضمن نگاهی به دیدگاههای پیشینیان به نقش و حضور اشیا در حیطه نمایش و زندگی ، کارکرد اشیا را در جریان نزدیکی به نقش بررسی میکند .

پایان نامه عملی وی با نام « لباسی برای مهمانی » اجرایی بود با تحلیل کاملاً متفاوت از نمایش دعوتِ غلامحسین ساعدی . در این نمایش که با کارگردانی محمد رحمانیان و بازی لادن طباطبایی و مهتاب نصیر پور به مدت ۱۰ شب بر صحنه تالار مولوی بود ، اشیا موجود در صحنه بنحوی مورد استفاده بازیگران قرار میگرفت که مفاهیم متفاوتی را به تماشاگر القا مینمود .

تعدادی از نمایشهای دانشجویی که به عنوان بازیگر در آنها حضور داشته :

سیاه (علی نصیریان)، باغ وحش شیشه ای (تنسی ویلیامز)، خانه برناردا آلبا (گارسیا لورکا)، یرما (گارسیا لورکا) ، دعوت (غلامحسین ساعدی) ، تکیه بر باد (ناظرزاده کرمانی) دختر بخت (اوژن یونسکو)، چهار فصل (آرنولد وسکر + کارگردان) .

همچنین با بازی در نمایش « سورنا مادر لوک » نوشته داریوش مختاری و کارگردانی فرشته سرابندی ، جایزه بازیگر برگزیده زن را از جشنواره سراسری تأتر فجر بدست آورد (سال ۱۳۷۲).

در سال ۱۳۷۸ نمایش تک پرده ای با نام « لیلی...بی مجنون » نوشته و کار خودش را با بازی خودش بر روی صحنه برد ، که این نمایش با صحنه خالی و با تکیه بر توانایی بازیگر در ارایه چندین نقش و با استفاده از مفاهیم اشیا اجرا شد که در جشنواره تأتر بانوان جایزه بازیگر برگزیده را از آن خود کرد .

اولین حضور وی در مقابل دوربین تجربه کوتاهی در برنامه عروسکی « عطر و گلاب بپاشید » به کارگردانی ایرج طهماسب (۱۳۷۰) بود و پس از آن مجموعه تلویزیونی « بر سر دو راهی » به کارگردانی حسین فردرو (۱۳۷۱) و جنگ نوروز ۷۲ داریوش کاردان . هم چنین دو تله تأتر تحت نام مجموعه یک داستان ، به کارگردانی محمد رحمانیان ، برگرفته از آثار نویسندگان روسی بازی کرد .

پس از پایان دوره لیسانس وی بازیگری را به طور جدی دنبال کرد ، اولین سریال بلند وی « نیمه پنهان ماه» بهمن ماه ۱۳۷۳ پخش شد و بهار ۱۳۷۴ اولین حضور مقابل دوربین ۳۵ با فیلم سینمایی سایه به سایه به کارگردانی علی ژکان رقم خورد . تابستان ۱۳۷۴ در فیلم سینمایی خواهران غریب (کیومرث پوراحمد) شرکت کرد ...

طلوعی، شبنم

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: شبنم

نام خانوادگی اصلی: طلوعی

سمت (در بخش های): بازیگران،دوبله،

تاریخ تولد: ۱۳۵۰

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

مدرک تحصیلی: دیپلم حسابداری

روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان :

>>کورش تهامی (شوهر)

بیوگرافی :

فارغ التحصیل دوره دو ساله مرکز آموزش فیلمسازی در رشته کارگردانی سینما.

از تئاتر آغاز کرد و شمار جوایزش نشان از توانایی هایش دارد. در سینما با نقش آفرینی متفاوتش در فیلم" شراره "و بازی بسیار کوتاه اما قدرتمندش در فیلم" خانه ای روی آب "و بخصوص سه بازی ماندگار در فیلم کوتاه و سه اپیروزدی" عشق تنهاست و ..."نوید ظهور یک بازیگر موفق را داد.

شبنم طلوعی در سال ۱۳۸۱ با دو مجموعه تلویزیونی پرمخاطب" نیستان "و بخصوص" بدون شرحÂ " بیشتر دیده شد. جوایز (در زمینه نمایش):

- بهترین بازیگر

- بهترین بازیگر دوم

- بهترین نویسنده نمایش دوم

- بهترین کارگردانی دوم مجموعه های تلویزیونی:

- همسفر (قاسم جعفری، ۱۳۷۹)

- نیستان (حسین مختاری، ۸۰-۱۳۷۹)

- بدون شرح (مهدی مظلومی، ۱۳۸۱)

- کاراگاه شمسی و مادام (مرضیه برومند، ۱۳۸۱)

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۲ شکلات (افشین شرکت) [بازیگر]

۱۳۸۰ خانه ای روی آب (بهمن فرمان‌آرا) [بازیگر]

۱۳۷۹ تارزن و تارزان (علی عبدالعلی زاده) [گوینده]

۱۳۷۹ روزی که زن شدم (مرضیه مشکینی) [بازیگر]

۱۳۷۸ شراره (سیامک شایقی) [بازیگر]

۱۳۷۸ دفتری از آسمان (پرویز شیخ طادی) [بازیگر]

۱۳۷۶ بودن یا نبودن (کیانوش عیاری) [بازیگر]

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

طوفان، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۸ تهران، نام اصلی: رضا صفایی‌پور، تحصیلات: پنجم متوسطه، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۹، شروع بازیگری با بدلکاری، شروع بازیگری: قهرمانان (مشترک با آمریکا- ۱۳۴۷)

عمده‌ی فیلمها:

ضرب شست (۱۳۴۸)، مردی از جنوب شهر (۱۳۴۹)، جنوبی (۱۳۵۲)، هفت مرد دلاور (۱۳۵۲)، عفریت (نمایش داده نشد- ۱۳۶۱)، میرزا کوچک خان (۱۳۶۳)، فصل خاکستری (نمایش داده نشد- ۱۳۶۳)، پلاک (۱۳۶۴)، جمیل (۱۳۶۶)، سیمرغ (۱۳۶۶)، شکار خاموش (۱۳۶۸)، پوتین (۱۳۷۰)، صلیب طلایی (۱۳۷۱)، آنها هیچ‌کس را دوست ندارند (۱۳۷۲)، ضربه‌ی آخر (۱۳۷۲)، مرضیه (۱۳۷۳)، خط آتش (۱۳۷۳)، جهنم سبز (۱۳۷۴)، پانک (۱۳۷۴)، حادثه در کندوان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

طهماسب، ایرج

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۸ تهران، همسر مرجان مدرسی (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای زیبا، شروع فعالیت از تلویزیون (۱۳۶۲)، عروسک گردان، سازنده‌ی پرفروش‌ترین فیلم تاریخ، سینمای ایران (کلاه قرمزی و پسرخاله)، شروع بازیگری: شهر موشها (عروسک گردان- ۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

آن سوی مه (۱۳۶۴)، خط پایان (۱۳۶۴)، روزهای انتظار (۱۳۶۵)، مقاومت (۱۳۶۵)، خانه در انتظار (۱۳۶۶)، جهیزیه برای رباب (۱۳۶۶)، صعود (۱۳۶۶)، سفر عشق (۱۳۶۷)، روز باشکوه (۱۳۶۷)، زیر بامهای شهر (۱۳۶۸)، راز کوکب (۱۳۶۸)، گربه‌ی آوازه‌خوان (عروسک‌گردان- ۱۳۶۹)، یکبار برای همیشه (مدیر روابط عمومی- ۱۳۷۱)، کلاه قرمزی و پسر خاله (کارگردان، نویسنده، بازیگر- ۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

طهمورث، سیاوش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۵ تهران، نام اصلی: حسن طهمورث‌نیا، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، بازی و کارگردانی در تئاتر از ۱۳۴۲، دستیار کارگردان در فیلم گاو (۱۳۴۸)، شروع بازیگری: آن سفر کرده (۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

اجاره‌نشینها (۱۳۶۵)، تشکیلات (۱۳۶۵)، کنار برکه‌ها (۱۳۶۵)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ظهوری، تقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر.

تولد: ۱۲۹۲، تهران.

درگذشت: ۱۱ اسفند ۱۳۷۰، کرج.

تقی ظهوری فارغ‌التحصیل دوره‌ی اول هنرستان هنرپیشگی تهران است که به سال ۱۳۱۸ از این مدرسه فارغ‌التحصیل شد. پس از پایان تحصیلات به خدمت وزارت دادگستری درآمد و در آن وزارتخانه به سمت کارمند مشغول خدمت گردید. تقی ظهوری از نوجوانی به هنر بازیگری علاقه‌مند شد و سرانجام به صحنه‌ی تئاتر و هنر بازیگری کشیده شد. وی پس از سال ۱۳۱۵ با شرکت نمایشنامه‌های: «نوکر زبردست »؛ «مشهدی عباد»؛ «اشک‌های عشق»؛ «بهلول»؛ «یوسف و زلیخا»؛ «قسمت»؛ «دزد ناشی» و «خسیس»

فعالیت‌های هنری خود را در در صحنه‌ی تئاتر تهران آغاز کرد و با شرکت در فیلم «واریته‌ی بهاری» ازسال ۱۳۲۹ وارد سینما و شرکت در فیلم‌های سینمایی شد. تقی ظهوری از سال ۱۳۳۱ وارد کار دوبله‌ی فیلم‌ها شد و از سال ۱۳۳۵ برای شرکت در برنامه‌ها و نمایشنامه‌های رادیویی همکاری خود را با این مؤسسه آغاز کرد. فیلم‌های عمده‌ای که وی در آنها شرکت کرده عبارتند از: «زنده باد خاله» (۱۳۳۱)؛ «دختر چوپان» (۱۳۳۲)؛ «مشهدی عباد» (۱۳۳۲)؛ «میهن پرست» (۱۳۳۲)؛ «برای تو» (۱۳۳۴)؛ «فرزند گمراه» (۱۳۳۴)؛ «بوسه‌ی مادر» (۱۳۳۵)؛ «مادموزال خاله» (۱۳۳۶)؛ «بلبل مزرعه» (۱۳۳۶)؛ «ظالم بلا» (۱۳۳۶)؛ «بهلول» (۱۳۳۶)؛ «عروس فراری» (۱۳۳۷)؛ «طلسم شکسته» (۱۳۳۷)؛ «دو قلوها» (۱۳۳۸)؛ «اول هیکل» (۱۳۳۹)؛ «آرشین مالالان» (۱۳۳۹)؛ «ستارگان می‌درخشند» (۱۳۳۹)؛ «عروسک پشت پرده» (۱۳۳۹)؛ «گلی در شوره‌زار» (۱۳۴۰)؛ «عمو نوروز» (۱۳۴۰)؛ «بیوه‌های خندان» (۱۳۴۰)؛ «صد کیلو داماد» (۱۳۴۰)؛ «تازه به دوران رسیده» (۱۳۴۰)؛ «خروس بی‌محل» (۱۳۴۰)؛ «دختر همسایه» (۱۳۴۰)؛ «دخترها این طور دوست دارند» (۱۳۴۱)؛ «ساحل انتظار» (۱۳۴۲)؛ «آراس خان» (۱۳۴۲)؛ «عروس دهکده» (۱۳۴۲)؛ «مردها و جاده‌ها» (۱۳۴۲)؛ «قربانی هوس» (۱۳۴۲)؛ «نابغه‌ی هفت ماهه» (۱۳۴۳)؛ «ابرام در پاریس» (مشترک با فرانسه، ۱۳۴۳)؛ «لذت گناه» (۱۳۴۳)؛ «دهکده‌ی طلایی» (۱۳۴۳)؛ «شکوفه‌های امید» (۱۳۴۳)؛ «ترانه‌های روستایی» (۱۳۴۳)؛ «مو طلایی شهر ما» (۱۳۴۴)؛ «قهرمان قهرمانان» (۱۳۴۴)؛ «یک پارچه آقا» (۱۳۴۴)؛ «گنج قارون» (۱۳۴۳)؛ «خوشگل خوشگلا» (۱۳۴۴)؛ «دزد بانک» (۱۳۴۴)؛ «شانس بزرگ» (۱۳۴۴)؛ «هارون و قارون» (۱۳۴۵)؛ «حسین کرد» (۱۳۴۵)؛ «داماد فراری» (۱۳۴۵)؛ «جهان پهلوان» (۱۳۴۵)؛ «امروز و فردا» (۱۳۴۵)؛ «پروفسور نخاله» (۱۳۴۵)؛ «گدایان تهران» (۱۳۴۵)؛ «الماس ۱۳۴۶) ۳۳)؛ «طوفان نوح» (۱۳۴۶)؛ «گوهر شب چراغ» (۱۳۴۶)؛ «معجزه» (۱۳۴۶)؛ «دالاهو» (۱۳۴۶)؛ «شکوه جوانمردی» (۱۳۴۶)؛ «هفت شهر عشق » (۱۳۴۶)؛ «غروب بت پرستان» (۱۳۴۷)؛ «یوسف و زلیخا- نسخه دوم» (۱۳۴۷)؛ «ماجرای شب ژانویه» (۱۳۴۷)؛ «بر آسمان نوشته» (۱۳۴۷)؛ «دزد سیاهپوش» (۱۳۴۶)؛ «تنگه‌ی اژدها» (۱۳۴۷)؛ «معجزه قلب‌ها» (۱۳۴۸)؛ «جدایی» (۱۳۴۸)؛ «دو دل و یک دلبر» (۱۳۴۸)؛ «دنیای پر امید» (۱۳۴۸)؛ «شهر آشوب» (۱۳۴۸)؛ «قسمت» (۱۳۴۹)؛ «مردی از جنوب شهر» (۱۳۴۹)؛ «سوگلی» (۱۳۴۹)؛ «دنیا مال منه» (۱۳۵۰)؛ «درخت‌ها ایستاده می‌میرند» (۱۳۵۰)؛ «بده در راه خدا» (۱۳۵۰)؛ «خوشگل محله» (۱۳۵۰). تقی ظهوری ناگهان دست از فعالیت‌های هنری کشید و در منزل خود در حومه‌ی کرج به مطالعه و پرورش گل و گیاه پرداخت.

تقی ظهوری یازدهم اسفند ۱۳۷۰ درگذشت.

(۱۳۷۰ -۱۲۹۱ ش)، بازیگر. در تهران به دنیا آمد. وی فارغ‌التحصیل دوره‌ی اول هنرستان هنرپیشگی تهران بود. پس از پایان تحصیلات به خدمت وزارت دادگستری درآمد. وی با نمایشنامه‌های: «مشهدی عباد»؛ «بهلول»؛ «یوسف و زلیخا» و «خسیس»فعالیتهای هنری خود را در صحنه تئاتر آغاز کرد. او با شرکت در فیلم «واریته‌ی بهاری» وارد کار سینما و فیلم‌های سینمایی شد و کار دوبله و نمایشنامه‌های رادیویی را نیز انجام می‌داد. وی در تهران درگذشت. از بهترین فیلم‌هایی که او به بازیگری پرداخته: «گوهر شب‌چراغ»؛ «شهر آشوب»؛ «گنج قارون»و غیره.[۱]

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

منابع زندگینامه :[۱] تاریخ سینمای ایران (۵۷۶، ۳۵۴، ۲۰۲)، سیمای هنرمندان (۴۳۷ -۴۳۵ / ۱)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (۱۱۱ -۱۱۰، ۸۰، ۲۳، ۱۳ / ۱).

عاملی، حمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حمید عاملی (۱۳۲۰ – ۱۶ دی ۱۳۸۶) گوینده رادیو و قصه‌گو بود.

حمید عاملی در سال ۱۳۲۰ تهران زاده شد. او از سال ۱۳۳۴ در مجله‌های کیهان بچه‌ها، اطلاعات هفتگی و روشنفکر داستان‌های کوتاه کودکان می‌نوشت و از سال ۱۳۳۷ به گویندگی رادیو در برنامه «کار و کارگر» پرداخت. او در سال ۱۳۵۰ گوینده برنامه رادیویی «راه شب» شد. حمید عاملی همچنین بیش از ۱۰۰ کتاب داستان نوشته است.

حمید عاملی در سال ۱۳۵۲، پس از مرگ فضل‌الله مهتدی (صبحی)، قصه‌گوی برنامه «قصه ظهر جمعه» شد. او در آخرین سالهای کاری خود گوینده برنامه «یک شب از هزار و یک شب» رادیو بود و ۹۰۰ قسمت آن را اجرا کرد.

آقای عاملی در سال ۱۳۸۲ از سوی وزارت فرهنگ «پیشکسوت اهل قلم» معرفی شده بود ولی پس از ۴۹ سال فعالیت ، در حالی‌که «قصه‌های یک روز تعطیل» او در رادیو تهران پخش می‌شد، در سال ۱۳۸۵ از کار برکنار شد.

مراسم بزرگداشتی برای حمید عاملی چند روز پیش از مرگش در رادیو تهران برگزار شد و او در آن مراسم گفته بود که پس از بازگشت از بیمارستان مجدداً به رادیو بازخواهد گشت.

به گفته منوچهر آذری، عاملی در بادرود انجمن شعری را پایه‌گذاری کرده بود و هر ماه یک‌بار تا بادرود می‌رفت و در جلسات این انجمن شرکت می‌کرد.

او سرانجام در ۱۶ دی ۱۳۸۶ بر اثر سرطان در تهران مُرد.

عبادی ،دانیال

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد : ۱۳۶۱

دانشجوی رشته MBA (بیزینس اجرایی) در مقطع کارشناسی ارشد

فیلم ها :

غیره منتظره (۱۳۸۶)

عباسی، سعید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۱ ارومیه، تحصیلات: دیپلم، شروع بازیگری: اتوبوس (۱۳۶۴)

عمده‌ی فیلمها:

میهمانی خصوصی (۱۳۶۵)، ضمیر (کوتاه– ۱۳۶۵)، ایستگاه (۱۳۶۶)، ملک خاتون (۱۳۶۹)، قرق (۱۳۷۰)، زندان دیو (۱۳۷۱)، عروسی خون (۱۳۷۳)، سکوت کوهستان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

عبدالملکی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۰ ارومیه، نام اصلی: حمیدرضا عبدالملکی، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک ۱۳۵۶، فعالیت در تلویزیون- عروسک گردان، مقیم فرانسه، شروع بازیگری: کچل کفترباز (کوتاه- ۱۳۶۰)

عمده‌ی فیلمها:

یاد و دیدار (۱۳۶۶)، کارآگاه ۲(۱۳۶۷)، شنگول و منگول (۱۳۶۸)، جستجو در جزیره (۱۳۶۹)، علی و غول جنگل (۱۳۶۹)، مجنون (۱۳۶۹)، خسوف (۱۳۷۱)، هنرپیشه (۱۳۷۱)، باغ ملکوت (۱۳۷۲)، روز واقعه (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

عبدی، اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۷ تهران، نام اصلی: اکبر عبدی آقاباقر، تحصیلات: دیپلم، شروع کار از تلویزیون ۱۳۶۲، برنده‌ی لوح زرین بهترین بازیگر نقش دوم در هشتمین جشنواره‌ی فجر (مادر)، رتبه‌ی پنجم در رای گیری بهترین بازیگران سینمای ایران (۱۳۷۳)

شروع بازیگری: جنجال بزرگ (۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

مردی که موش شد (۱۳۶۴)، اجاره‌نشینها (۱۳۶۵)، ماموریت (۱۳۶۵)، غریبه (۱۳۶۶)، گراند سینما (۱۳۶۷)، ای ایران (۱۳۶۸)، دزد عروسکها (۱۳۶۸)، ریحانه (۱۳۶۸)، مادر (۱۳۶۸)، در آرزوی ازدواج (۱۳۶۹)، سفر جادویی (۱۳۶۹)، دلشدگان (۱۳۷۰)، سیرک بزرگ (۱۳۷۰)، مدرسه‌ی پیرمردها (۱۳۷۰)، ناصرالدین شاه (۱۳۷۰)، هنرپیشه (۱۳۷۱)، روز فرشته (۱۳۷۲)، برلین در ماه مه (۱۳۷۲)، آرزوی بزرگ (۱۳۷۳)، حشره‌ی شانس (۱۳۷۳)، کچل عاشق (۱۳۷۳)، رویای نیمه شب تابستان (۱۳۷۳)، مرد آفتابی (۱۳۷۴)، غربت (۱۳۷۴)، پاکباخته (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

عبدی، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۰ تهران، تحصیلات: پنجم ابتدایی، فعالیت در رادیو از ۱۳۳۷، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۳۵، شروع بازیگری: دوستان یکرنگ (۱۳۳۹)، عمده‌ی فیلمها:

آئینه تاکسی (۱۳۳۹)، بچه ننه (۱۳۳۹)، آفت زندگی (۱۳۳۹)، آهنگ دهکده (۱۳۴۰)، عسل تلخ (۱۳۴۰)، دوستت دارم (۱۳۴۲)، نسیم عیار (۱۳۴۶)، نعره طوفان (۱۳۴۸)، نسل شجاعان (۱۳۴۸)، دنیای پر امید (۱۳۴۸)، قصر زرین (۱۳۴۸)، مردی از جنوب شهر (۱۳۴۹)، یک خوشگل هزار مشکل (۱۳۵۰)، ایوب (۱۳۵۰)، عشقی‌ها (۱۳۵۰)، زندگی وارونه (۱۳۵۰)، مردان خشن (۱۳۵۰)، یک مرد یک شهر (۱۳۵۰)، آبشار طلا۔ (۱۳۵۱)، جهنم به اضافه من (۱۳۵۱)، اعجوبه‌ها (۱۳۵۱)، همیشه قهرمان (۱۳۵۱)، کاکاسیاه (۱۳۵۲)، قصه‌ی شب (۱۳۵۲)، قرار بزرگ (۱۳۵۵)، بر فراز آسمانها (۱۳۵۸)، کفشهای میرزا نوروز (۱۳۶۴)، هی جو (۱۳۶۷)، سفر جادویی (۱۳۶۹)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

عرب‌نیا، فریبرز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۲ تهران، تحصیلات: لیسانس گرافیک

شروع بازیگری: خسوف (۱۳۷۱)

عمده‌ی فیلمها:

بندر مه‌آلود (۱۳۷۱)، من زمین را دوست دارم (۱۳۷۲)، بوی خوش زندگی (۱۳۷۳)، سالهای بی‌قراری (۱۳۷۳)، کاکادو (۱۳۷۳)، مرد پنجم (۱۳۷۳)، از جنوب تا شمال (۱۳۷۴)، ضیافت (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

عرفانی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۱ تهران، تحصیلات: دیپلم، همسر شهلا ناظریان (بازیگر و دوبلور)، فعالیت در تلویزیون، فعالیت در رادیو- فعالیت در دوبله

شروع بازیگری: عشق و خشونت (۱۳۵۶)

عمده‌ی فیلمها:

حرمت رفیق (۱۳۵۶)، با عشق مردن (۱۳۵۸)، سیم خاردار (نمایش داده نشد- ۱۳۶۰)، خوش‌خیال (۱۳۷۲)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

عسکری، شهاب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۴ تهران، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در دوبله- فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از ۱۳۵۹ با تئاتر نصر لاله‌زار، شروع بازیگری: کوسه جنوب (۱۳۵۷)

عمده‌ی فیلمها:

تکیه بر باد (۱۳۵۸)، سیم خاردار (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، میرزا کوچک خان (۱۳۶۳)، سردار جنگل (۱۳۶۳)، پیراک (۱۳۶۳)، جنجال بزرگ (۱۳۶۳)، تفنگ شکسته (۱۳۶۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

عطاران،رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بیوگرافی:

با حضور در جنگ « ساعت خوش » (مهران مدیری - ۱۳۷۳) فعالیت هنری و بازیگری اش را آغاز کرد. و خیلی زود به جرگه کارگردانان تلویزیونی پیوست. مجموعه های « خانه به دوش » ، « متهم گریخت » و « ترش و شیرین » که عطاران آنها را کارگردانی کرده از مجموعه های پربیننده و برتر تلویزیون است.رضا عطاران در سینما هم موفق بود. او در

مجموعه آثار:

- کلید ازدواج (داود موثقی، ۱۳۷۷)
- سیندرلا (بیژن بیرنگ، مسعود رسام، ۱۳۸۰)
- کلاه قرمزی و سروناز (ایرج طهماسب، ۱۳۸۱)
- هوو (علیرضا داودنژاد، ۱۳۸۴)
- تیغ زن (علیرضا داودنژاد، ۱۳۸۵)
- کلاهی برای باران (مسعود نوابی، ۱۳۸۵)
- توفیق اجباری (محمدحسین لطیفی، ۱۳۸۶)« هوو » معرکه بود.

عفتی، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۷ مشهد، تحصیلات: فارغ‌التحصیل تاریخ تحلیلی اسلام در دانشگاه آزاد، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۹، بازی در تئاتر از ۱۳۴۹، شروع بازیگری: عاشورا (کوتاه- ۱۳۶۱)

عمده‌ی فیلمها:

بازجویی یک جنایت (۱۳۶۲)، گنج (۱۳۶۳) صعود (۱۳۶۶)، کچل عاشق (۱۳۷۳)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

عکاسباشی، ابراهیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۹۴ -۱۲۵۳ ش)، عکـاس، فیلمـبردار و مـترجم. وی در تهران به دنیـا آمـد. پـدرش عکاس‌باشـی دربـار ناصـرالدین‌شاه بود. او از نوجوانی تحصـیلات خود را در هنر عکاســی و گراورسـازی در پـاریس آغـاز کرد. پس از مـدتی همراه پـدر به تهران آمـد و ملتزم مظفرالـدین‌شاه شد و در ۱۲۷۷ ش، لقب عکاس‌باشـی گرفت. میراز ابراهیم‌خـان نخستین فیلم را در اسـتاند بلژیـک در مراسم جشـن گلهـا فیملبرداری کرد و سـپس همراه شـاه به تهران بـازگشت. عکاس‌باشـی ضـمن نمـایش فیلم در دربـار، گـاهی نیز به فیلمبرداری می‌پرداخت. در «تاریـخ سـینمای ایران» محل وفات وی چابکسـر قزوین ذکر شده که به نظر اشـتباه می‌رسد و باید چابکسـر لاهیجان باشد. از دیگر آثار او، ترجمه‌ی «رساله‌ی لکه‌گیری» از فرانسه به فارسی است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ سینمای ایران (۲۲ -۲۱)، مؤلفین کتب چاپی (۷۴ / ۱).

علایی، ناصر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

درگذشت: ۱۳۷۱.

ناصـر علایی تـدوینگر سـیمای جمهوری اسـلامی ایران در ۳۳ سـالگی به علت بیماری قلبی درگـذشت. وی فارغ‌التحصـیل رشـته‌ی تدوین از مدرسه‌ی عالی تلویزیون و سـینما بود و تدوین تعداد زیادی از فیلم‌های مسـتند و داستانی تلویزیون را انجام داده بود که از میان آنها به سریال‌های مستند «زمین و زمین‌شناسی» و از «اردبیل تا دشت مغان» می توان اشاره کرد. ناصر علایی در تدوین فیلم‌های سینمایی «راز کوکب»، «تا غروب»، «روز باشـکوه»، «دره‌ی شاپرک‌ها»، «سـتاره‌ی الماس» و «جیب‌برها به بهشت نمی‌رونـد» همکاری داشت.

بر گرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

علو، ژاله

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۹ تهران، نام اصـلی: شوکت علو، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران- فارغ‌التحصیل دانشسرای مقدماتی دانشگاه تهران، فعالیت در رادیو از ۱۳۳۱- فعالیت در دوبله از ۱۳۳۲- فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از ۱۳۲۶، شروع بازیگری:

زندانی امیر (۱۳۲۷)

عمده‌ی فیلمها:

توفان زندگی (۱۳۲۷)، واریته بهاری (۱۳۲۸)، افسونگر (۱۳۳۲)، آغا محمدخان قاجار (۱۳۳۳)، ماجرای زندگی (۱۳۳۳)، عروس دجله (۱۳۳۳)، اتهام (۱۳۳۵)، یعقوب لیث صفاری (۱۳۳۶)، طلسم شکسته (۱۳۳۷)، بیژن و منیژه (۱۳۳۷)، بی‌ستاره‌ها (۱۳۳۸)، آسمون جل (۱۳۳۸)، شب کلاه شیطان (نمایش داده نشد- ۱۳۳۹)، صفرعلی (۱۳۳۹)، پیمان (۱۳۳۹)، دندان افعی (۱۳۴۰)، بیوه‌های خندان (۱۳۴۰)، طلای سفید (۱۳۴۱)، کلید (۱۳۴۱)، هوکانی (نمایش داده نشد- ۱۳۴۸)، شیرین و فرهاد (۱۳۴۹)، لیلی و مجنون (۱۳۴۹)، طوقی (۱۳۴۹)، پنجره (۱۳۴۹)، پل (۱۳۵۰)، احساس داغ (۱۳۵۰)، داش آکل (۱۳۵۰)، لوطی (۱۳۵۰)، آدمک (۱۳۵۰)، قلندر (۱۳۵۱)، اتل متل توتوله (۱۳۵۱)، فتنه‌ی چکمه‌پوش (۱۳۵۱)، ساعت فاجعه (۱۳۵۱)، عباسه و جعفر برمکی (۱۳۵۱)، آب نبات چوبی (۱۳۵۱)، شیر علی مردان (نمایش داده نشد- ۱۳۵۱)، کیفر (۱۳۵۲)، غریب (۱۳۵۲)، صدای صحرا (۱۳۵۴)، واسطه‌ها (۱۳۵۶)، زمان از دست رفته (۱۳۶۸)، پرواز را به خاطر بسپار (۱۳۷۱)، جنگ نفتکشها (۱۳۷۲)، روز واقعه (۱۳۷۳)، آدم برفی (۱۳۷۳)، طالع سعد (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

علیدوستی ،ترانه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(یک دوره کلاسهای فیلمنامه نویسی را در حوزه هنری گذرانده است)

.... با اولین فیلم دوران زندگی اش خوش درخشید و موفق شد در کمتر از یک ماه

چند جایزه مطرح سینمایی به خود اختصاص دهد:

- سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن از بیستمین جشنواره فیلم فجر
- بهترین بازیگر زن از پنجاه و پنجمین جشنواره ی فیلم لوکارنو (سوییس)
- برگزیده منتقدان به عنوان بهترین بازیگر نقش اول زن
- برگزیده جشنواره فیلم آبادان

با بازی در دومین فیلمش شهر زیبا ثابت کرد که استعداد فوق العاده ایست در بازیگری.

او یکی از چهره های شاخص سینمای آینده ایران خواهد بود.

علیدوستی، ترانه

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام اصلی: ترانه

نام خانوادگی اصلی: علیدوستی

سمت (در بخش های): بازیگران،

تاریخ تولد: ۱۳۶۲/۱۰/۲۲

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

مدرک تحصیلی: دیپلم کامپیوتر

بیوگرافی

(یک دوره کلاسهای فیلمنامه نویسی را در حوزه هنری گذرانده است)

با اولین فیلم دوران زندگی اش خوش درخشید و موفق شد در کمتر از یک ماه چند جایزه مطرح سینمایی به خود اختصاص دهد:

- سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن از بیستمین جشنواره فیلم فجر

- بهترین بازیگر زن از پنجاه و پنجمین جشنواره ی فیلم لوکارنو (سوئیس)

- برگزیده منتقدان به عنوان بهترین بازیگر نقش اول زن

- برگزیده جشنواره فیلم آبادان

با بازی در دومین فیلمش" شهر زیبا "ثابت کرد که استعداد فوق العاده ایست در بازیگری. او یکی از چهره های شاخص سینمای آینده ایران خواهد بود.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۴ چهارشنبه سوری (اصغر فرهادی) [بازیگر]

۱۳۸۲ شهر زیبا (اصغر فرهادی) [بازیگر]

۱۳۸۰ من ترانه پانزده سال دارم (رسول صدرعاملی) [بازیگر]

جوایز و انتخابها

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (شهر زیبا)

[دوره ۲۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۲]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (من ترانه پانزده سال دارم)

[دوره ۲۰ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۰]

>>کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش اول زن (شهر زیبا)

[دوره ۸ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۳]

>>برنده لوح زرین بهترین بازیگر زن (شهر زیبا)

[دوره ۵ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۴]

>>برنده لوح زرین بهترین بازیگر زن (من ترانه پانزده سال دارم)

[دوره ۳ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۲]

>>۱ - بهترین بازیگر نقش اول زن سال (من ترانه پانزده سال دارم)

[دوره ۱۷ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۱]

>>۱ – بهترین بازیگر کودک و نوجوان سال (من ترانه پانزده سال دارم)

[دوره ۱۷ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۱]

>>با تقدیر از بهترین بازیگر نقش مکمل زن (چهارشنبه سوری)

[دوره ۲۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۸۴]

>>برنده تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (چهارشنبه سوری)

[دوره ۱۰ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۵]

منابع زندگینامه: http://www.iranactor.com/

علیزاده، شهین

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۴ تهران، همسر آتش تقی‌پور (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: مسافر (کوتاه- ۱۳۶۴)

عمده‌ی فیلمها:

پرده‌ی آخر (۱۳۶۹)، مسافران (۱۳۷۰)، آذرستان (۱۳۷۱)، نگاهی دیگر (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

علیزاده، مجید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۳ تهران، تحصیلات: ششم ابتدایی، بدل‌کار- فعالیت در تلویزیون از ۱۳۶۰، شروع بازیگری: طلاق (۱۳۴۲)

عمده‌ی فیلمها:

مالک دوزخ (۱۳۴۸)، نسل شجاعان (۱۳۴۸)، پهلوان مفرد (۱۳۵۰)، احمد چوپان (۱۳۵۱)، مرغ تخم طلا- (۱۳۵۱)، جنگجویان کوچولو (۱۳۵۲)، فریاد زیر آب (۱۳۵۶)، نفس بریده (۱۳۵۹)، از فریاد تا ترور (۱۳۵۹)، بازداشتگاه (۱۳۶۱)، فرمان (۱۳۶۱)، قرنطینه (۱۳۵۸ -۶۱)، بازداشتگاه (۱۳۶۱)، ریشه در خون (۱۳۶۲)، سناتور (۱۳۶۲)، سرزمین آرزوها (۱۳۶۶)، غریبه (۱۳۶۶)، طوبی (۱۳۶۷)، بازی تمام شد (۱۳۶۸)، دندان مار (۱۳۶۸)، آوای دریا (۱۳۶۹)، یکبار برای همیشه (۱۳۷۱)، دو روی سکه (۱۳۷۲)، پرتگاه (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

علیقلی، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: محمد رضا علیقلی

تاریخ تولد: ۱۳۴۰ بازجویی یک جنایت (۱۳۶۳)

رهایی (۱۳۶۳)

یاد (۱۳۶۳)

بهار (۱۳۶۴)

تنوره دیو (۱۳۶۴)

خط پایان (۱۳۶۴)

شهر موشها (۱۳۶۴)

مدار بسته (۱۳۶۴)

بی پناه (۱۳۶۵)

پرواز در شب (۱۳۶۵)

تصویر آخر (۱۳۶۵)

جدال (۱۳۶۵)

حریم مهرورزی (۱۳۶۵)

تحفه ها (۱۳۶۶)

جهیزیه برای رباب (۱۳۶۶)

خارج از محدوده (۱۳۶۶)

شرایط عینی (۱۳۶۶)

گنج (۱۳۶۶)

محموله (۱۳۶۶)

انسان و اسلحه (۱۳۶۷)

گلنار (۱۳۶۷)

ستاره و الماس (۱۳۶۷)

افق (۱۳۶۷)

پاتال و آرزوهای کوچک (۱۳۶۸)

آخرین مهلت (۱۳۶۸)

بازی تمام شد (۱۳۶۸)

پول خارجی (۱۳۶۸)

دزد عروسکها (۱۳۶۸)

مشق شب (۱۳۶۸)

جنجال بزرگ (۱۳۶۹)

حکایت آن مرد خوشبخت (۱۳۶۹)

مجنون (۱۳۶۹)

بدوک (۱۳۷۰)

خانه خلوت (۱۳۷۰)

خمره (۱۳۷۰)

دندان طلا (۱۳۷۰)

سهند دریا (۱۳۷۰)

عملیات کرکوک (۱۳۷۰)

مدرسه پیرمردها (۱۳۷۰)

مرغابی وحشی (۱۳۷۰)

نرگس (۱۳۷۰)

نیاز (۱۳۷۰)

مجسمه (۱۳۷۱)

لبه تیغ (۱۳۷۱)

بر بال فرشتگان (۱۳۷۱)

راز چشمه سرخ (۱۳۷۱)

خسوف (۱۳۷۱)

عیالوار (۱۳۷۱)

حمله خرچنگها (۱۳۷۱)

تیک تاک (۱۳۷۲)

ماجرای نیمه شب تابستان (۱۳۷۲)

جای امن (۱۳۷۲)

حماسه مجنون (۱۳۷۲)

سجاده آتش (۱۳۷۲)

کلاه قرمزی و پسرخاله (۱۳۷۳)

خط آتش (۱۳۷۳)

منطقه ممنوعه (۱۳۷۳)

کوچه و موزه (۱۳۷۳)

پناهنده (۱۳۷۲)

سالهای بیقراری (۱۳۷۳)

بخاطر هانیه (۱۳۷۳)

اشک کوسه (۱۳۷۳)

عاشقانه (۱۳۷۴)

بازگشت از بوداپست (۱۳۷۳)

تعطیلات تابستانی (۱۳۷۴)

دکل (۱۳۷۴)

پدر (۱۳۷۴)

لبنان عشق من (۱۳۷۴)

دایره سرخ (۱۳۷۴)

سجده بر آب (۱۳۷۵)

ماه و خورشید (۱۳۷۵)

معجزه خنده (۱۳۷۵)

روانی (۱۳۷۶)

جان سخت (۱۳۷۶)

مهره (۱۳۷۶)

تنها (۱۳۷۶)

یاسهای وحشی (۱۳۷۶)

مرد عوضی (۱۳۷۷)

روبان قرمز (۱۳۷۷)

پرواز خاموش (۱۳۷۷)

شوخی (۱۳۷۸)

تکیه بر باد (۱۳۷۸)

مومیایی ۳ (۱۳۷۸)

متولد ماه مهر (۱۳۷۸)

مرد بارانی (۱۳۷۸)

دارا و ندار (۱۳۷۸)

زیر نور ماه (۱۳۷۹)

شبهای تهران (۸۰/۱۳۷۹)

یاد و یادگار (۱۳۷۹)

موج مرده (۱۳۷۹)

نگین (۱۳۸۰)

نان و عشق و موتور هزار (۱۳۸۰)

ارتفاع پست (۱۳۸۰)

دختر شیرینی فروش (۱۳۸۰)

کلاه قرمزی و سروناز (۱۳۸۱)

اینجا چراغی روشن است (

عیاری، داریوش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: داریوش عیاری

تاریخ تولد: ۱۳۲۵

برادر کیانوش عیاری (کارگردان).

فعالیت در سینمای آزاد اهواز در سال ۱۳۵۰.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم « تنوره دیو » (کیانوش عیاری) به عنوان فیلم‌بردار در سال ۱۳۶۴.

تنوره دیو (کیانوش عیاری، ۱۳۶۴)

خط پایان (محمدعلی طالبی، ۱۳۶۴)

شبح کژدم (کیانوش عیاری، ۱۳۶۵)

محموله (سیروس الوند، ۱۳۶۶)

آن سوی آتش (کیانوش عیاری، ۱۳۶۶)

چمدان (جلال مقدم، ۱۳۶۷)

روز باشکوه (کیانوش عیاری، ۱۳۶۷)

وسوسه (جمشید حیدری، ۱۳۶۸)

ستاره و الماس (سیامک شایقی، ۱۳۶۷)

چون ابر در بهاران (سعید امیرسلیمانی، ۱۳۶۹)

دو نیمه سیب (کیانوش عیاری، ۱۳۷۰)

مدرسه پیرمردها (علی سجادی حسینی، ۱۳۷۰)

آذرخش (احمدرضا درویش، ۱۳۷۱)

شاخ گاو (کیانوش عیاری، ۱۳۷۳)

خواهران غریب (کیومرث پوراحمد، ۱۳۷۴)

جوانمرد (جمشید آهنگرانی، ۷۵/۱۳۷۴)

راز مینا (عباس رافعی، ۱۳۷۵)

شبیخون (جمشید آهنگرانی، ۱۳۷۷)

دختری با کفشهای کتانی (رسول صدرعاملی، ۱۳۷۷)

سفره ایرانی (کیانوش عیاری، ۸۰-۷۹-۱۳۷۸)

زندان زنان (منیژه حکمت، ۱۳۸۰)

روز کارنامه (مسعود کرامتی، ۱۳۸۱)

معادله (ابراهیم وحیدزاده، ۱۳۸۲)

شام عروسی (ابراهیم وحیدزاده، ۱۳۸۴)

غازی‌بیات، نادر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

درگذشت: ۱۳۷۴.

نادر غازی‌بیات، بازیگر تئاتر و سینما در ۵۶ سالگی درگذشت وی از سال ۱۳۳۷ با گروه آناهیتا کار تئاتری‌اش را آغاز کرد و از سال ۱۳۴۷ به بازی در فیلم‌های سینمایی پرداخت. آخرین فیلم او نقش کوتاهی در «مسافران» (ساخته‌ی بهرام بیضایی) بود. وی همچنین در مجموعه‌ی تلویزیونی «پدر» نقشی بر عهده داشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

غیاثی فراهانی، شاهرخ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مجسمه‌ساز، نقاش، بازیگر سینما.

تولد: شهریور ۱۳۳۱.

درگذشت: آبان ۱۳۷۵، تهران.

شاهرخ غیاثی فراهانی فارغ‌التحصیل رشته‌ی سینما از دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک بود. وی مدتی به بازیگری در تئاتر و عروسک‌گردانی پرداخت و از سال ۱۳۶۳ آموزش نقاشی را نزد استادش آیدین آغداشلو آغاز کرد. اولین حضور در سینما، بازی در فیلم «موج طوفان» (۱۳۶۰) بود. او سال‌ها بعد با بازی در فیلم «بلندی‌های صفر» ساخته‌ی حسینعلی فلاح لیالستانی توانایی خود را در بازیگری نشان داد.

«ماه مهربان» ساخته‌ی قاسم جعفری آخرین تجربه‌ی حضور او در سینما بود.

زمینه‌ی اصلی فعالیت شاهرخ غیاثی، نقاشی و مجسمه‌سازی بود و نخستین بار در سال ۱۳۶۸ در یک نمایشگاه جمعی در موزه‌ی هنرهای معاصر برای حمایت از زلزله‌زدگان رودبار شرکت کرده بود.

شاهرخ غیاثی فراهانی بر اثر سانحه حین تمرین فیلم سینمایی درگذشت. پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی هنرمندان و نویسندگان به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

فاطمی، نظام

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

یکی دیگر از ترانه‌سرایان معروف که ترانه‌های قابل قبولی در دهه‌های ۱۳۳۰ در آشفته بازار وقت ارائه کرد، نظام فاطمی بود، وی فرزند علی‌اصغر خان فاطمی است که خود مردی ادیب و دانشمند و به شعر و موسیقی علاقه‌ای وافر داشت، علی‌اصغر فاطمی در تعلیم و تربیت فرزند خود نظام سعی و کوشش فراوان داشت تا روزی وی بتواند برای کشور خود در هنر و ادبیات کاری انجام دهد و فخرآفرین باشد.

نظام فاطمی، در روستای «آهو» از توابع تفرش متولد شد، دوران کودکی را زیر نظر دقیق و تیزبین پدر فاضل خود سپری کرد و از مکتب پدر فیض فراوان برد و خود در سن شانزده سالگی رغبتی به شعر و شاعری پیدا نمود و اولی غزلی را که ساخت، اولین بیت آن چنین بود:

«خوشا دمی که ز وصل تو شادمانه شوم

ز بحر مایل هجر تو بر کرانه شوم»

نظام فاطمی، علاقه بسیاری به ادبیات و تاریخ و نقاشی دارد، به همین سبب ادبیات را برگزید و در این رشته ادامه تحصیل داد و فارغ التحصیل گشت. وی از سال ۱۳۳۰ همکاری خود را با رادیو آغاز کرد و بیش از سیصد و پنجاه ترانه ساخت و بیشتر آن‌ها از ترانه‌های موفق زمان خود به شمار می‌روند، ترانه‌های: «صدف» با صدای سیمین، «من و آینه»، «عیش و نوش»، «حاصل عشق»، «غروب دهکده»، «جام طلا» با صدای دلکش، «صدای آشنا» با صدای داریوش رفیعی و «گذشت عمر» با صدای پروین. نظام فاطمی، علاوه بر شعر و شاعری در هنر نویسندگی هم دستی دارد و سال‌ها همکار صمیمی مطبوعات و نویسنده سناریوهای: «فردا روشن است» و «بیوه‌های خندان» می‌باشد. یکی از ترانه‌های این شاعر باذوق را در ذیل از نظر خوانندگان گرامی می‌گذرانم:

«غنچه‌ی نشکفته»

غنچه نشکفته- شب بچمن خفته

بامید لبخند سحر- که گشاید زان خنده، مگر دل تنگ بیمارش را

بگشاید بر خنده لبش- بفزاید بر جان طربش بفروزد در خارش را

تو نوا سحری- همچو غنچه منم

تا بر من ندمی- لبخندی نزنم

ای خورشید جهان- امشب سر نزنی

بر هم خواب خوشم- تا دیگر نزنی

از جور تو دل- بمرادش نرسد

داد از دل تو- که بدادش نرسد

بامید لبخند سحر- که گشاید زان خنده مگر دل تنگ بیمارش را

بگشاید بر خنده لبش- بفزاید بر جان طربش بفروزد در خارش را

گر صد مرغ چمن- گوید نغمه‌زنان- فسانه‌ها در گوشم

من ای صبح طرب- دلتنگم همه شب- برفته از سر هوشم

تا بر من ندمی- لبخندی نزنم- فسرده و خاموشم

«دل رمیده»

به تو رو نکنم ز تو دل بکنم

از آن‌که دیدم مرا تو دیگر نشناسی
دلم از همه کس به تو بستم و بس
دلی چو گوهر ولی تو گوهر نشناسی
تو را گمان بردم که دل شکستن نمی‌توانی
چو دیدم اکنون خلاف آنی دگر چگویم دگر چه دانی
من که دگر رسم تو را می‌دانم
گوهر جان بر تو چرا افشانم
بخدا بخدا از تو گیرم دل و زین پس
بسپارم بدگر کس
که مگر قدر آن بداند- راز آن بخواند- این شکسته دل را از بلا رهاند
برمش چون گوهری
بر صاحب نظری
آه چکنم اگر کسی نیابم
بجهان که دل ز من ستاند
چکنم اگر کسی نباشد
که مرا بسوی خود نخواند
چکنم گر کس دیگر نشناسد مرا
به که تنها شوم و با غم هجران سازم

فیلمنامه‌نویس، کارگردان.

تولد: ۱۳۱۰، آشتیان.

درگذشت: ۳۱ تیر ۱۳۷۳.

نظام فاطمی، فرزند علی‌اصغر، در روستای «آهو» از توابع تفرش متولد شد، دوران کودکی را زیر نظر پدرش طی کرد. تحصیلات متوسطه را در دبیرستان حکیم نظامی قم گذراند. در دوران نوجوانی فعالیت ادبی خود را آغاز کرد و اولین اشعار خود را در سن شانزده سالگی سرود، تعدادی از اشعارش در مجله‌های «روشنفکر» و «سپید و سیاه» به چاپ رسید. به موازات آن به نوشتن نمایش و ترانه‌سرایی برای رادیو (در دهه‌ی ۱۳۳۰ و بیش از سیصد و پنجاه ترانه) نیز پرداخت. از جمله این ترانه‌ها می‌توان به این عنوان‌ها اشاره نمود: «صدف»؛ «من و آینه»؛ «عیش و نوش»؛ «حاصل عشق»؛ «غروب دهکده»؛ «جام طلا»؛ «صدای آشنا» و «گذشت عمر».

نظام فاطمی که فارغ‌التحصیل رشته‌ی ادبیات از دانشگاه تهران بود در سال ۱۳۳۸ با نوشتن فیلمنامه‌ی «دو قلوها» فعالیت سینمایی خود را آغاز کرد و فیلم «بیوه‌های خندان» نخستین فیلمی بود که علاوه بر فیلمنامه کارگردانی آن را بر عهده گرفت. از آن پس تنها به فعالیت در سینما پرداخت. در سال ۱۳۵۵ براساس قصه‌های هفت پیکر نظامی گنجوی، به ساختن یک مجموعه‌ی تلویزیونی پرداخت که نیمه کاره رها کرد. تنها فیلم او پس از انقلاب «زنگ اول» (۱۳۶۴) بود. فاطمی سال‌های آخر عمر را با مطالعه‌ی متون پهلوی، گردآوری ادبیات پندآمیز نظامی در مجموعه‌ای که آن را بوستان نظامی نامیده بود و سرودن شعر می‌گذراند.

عمده فیلم‌های وی به این شرح هستند: «فردا روشن است» (نویسنده، ۱۳۳۹)؛ «بیوه‌های خندان» (کارگردان، نویسنده، ۱۳۴۰)؛ «گرگ‌های گرسنه» (نویسنده، ۱۳۴۱)؛ «مرد میدان» (نویسنده، ۱۳۴۲)؛ «دهکده‌ی طلایی» (کارگردان، نویسنده، با همکاری

اسماعیل پورسعید، ۱۳۴۳)؛ «کمین گاه شیطان» (کارگردان، نویسنده، ۱۳۴۳)؛ «شیطون بلا» (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده با مشارکت موسی افشار و جمشید شیبانی، ۱۳۴۴)؛ «هارون و قارون» (کارگردان، نویسنده، ۱۳۴۵)؛ «زن‌ها و شوهرها» (کارگردان، نویسنده ۱۳۴۶)؛ «گردباد زندگی» (کارگردان، نویسنده با همکاری پرویز نوری و جمال امید، ۱۳۴۷)؛ «سالار مردان » (کارگردان، ۱۳۴۷)؛ «مرید حق» (کارگردان، ۱۳۴۹)؛ «شوهر پاستوریزه» (نویسنده، ۱۳۵۰)؛ «قصاص» (کارگردان، ۱۳۵۰)؛ «مهدی مشکی و شلوارك داغ» (کارگردان، ۱۳۵۱)؛ «استوار و پاسبان» (کارگردان، ۱۳۵۱)؛ «کاکل زری» (کارگردان، ۱۳۵۱)؛ «مردان خلیج» (کارگردان، ۱۳۵۱)؛ «قربون هر چی خوشگله» (کارگردان، نویسنده، ۱۳۵۲)؛ «دختران بلاـ مردان ناقلا» (کارگردان، ۱۳۵۳)؛ «دروغگوی کوچولو» (کارگردان، ۱۳۵۳)؛ «پاشنه طلا» (کارگردان، ۱۳۵۴)؛ «حسرت » (کارگردان، ۱۳۵۴)؛ «راز» (کارگردان، نویسنده، ۱۳۵۵)؛ «کلام حق» (کارگردان، ۱۳۵۶)؛ «زنگ اول» (کارگردان، ۱۳۶۴).

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

فتحی، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۸ تهران، نام اصلی: مدیقلی فتحی، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در رادیو- فعالیت در تلویزیون بازی در تئاتر از ۱۳۴۸ با گروه تئاتر آناهیتا، شروع بازیگری: تحفه‌ها (۱۳۶۶)

عمده‌ی فیلمها:

کشتی آنجلیکا (۱۳۶۷)، دستمزد (۱۳۶۸)، کاکلی (۱۳۶۸)، دخترك کنار مرداب (۱۳۶۸)، در آرزوی ازدواج (۱۳۶۹)، اوینار (۱۳۷۰)، مدرسه‌ی پیرمردها (۱۳۷۰)، زینت (۱۳۷۲)، روز واقعه (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فخیم‌زاده، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۱ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده ادبیات و دانشکده هنرهای دراماتیک- تحصیلات ناتمام در دانشکده‌ی پزشکی- کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده برنده‌ی دیپلم افتخار بهترین فیلمنامه در دهمین جشنواره‌ی فیلم فجر (شتابزده)، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۶، بازی در تئاتر از ۱۳۴۸، شروع بازیگری: تپلی (۱۳۵۱)

عمده‌ی فیلمها:

خانواده سرکار غضنفر (۱۳۵۱)، زن باکره (۱۳۵۲)، مکافات (۱۳۵۲)، یاور (۱۳۵۳)، اسرار گنج دره‌ی جنی (۱۳۵۳)، پلنگ در شب (۱۳۵۴)، همخون (۱۳۵۴)، کمین (نویسنده، بازیگر- ۱۳۵۴)، مجازات (کارگردان، نویسنده، بازیگر- ۱۳۵۴)، پیش کسوت (نویسنده، بازیگر- ۱۳۵۵)، پشمالو (کارگردان، نویسنده، بازیگر- ۱۳۵۵)، هزار بار مردن (۱۳۵۶)، فری دست قشنگ (کارگردان، نویسنده، بازیگر- ۱۳۵۶)، در شهر خبری نیست (کارگردان، تهیه‌کننده- ۱۳۵۶)، غربتی‌ها (۱۳۵۶)، به دادم برس رفیق (کارگردان،

نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر- ۱۳۵۸)، میراث من جنون (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر- ۱۳۵۸)، اشباح (۱۳۶۰)، تفنگدار (کارگردان، نویسنده، بازیگر- ۱۳۶۱)، زخمه (۱۳۶۱)، خاک و خون (۱۳۶۲)، فرار (۱۳۶۳)، تشریفات (کارگردان، نویسنده، بازیگر- ۱۳۶۶)، تپش (کارگردان، نویسنده- ۱۳۶۷)، خواستگاری (کارگردان، نویسنده- ۱۳۶۸)، رنو تهران ۲۹(۱۳۶۹)، شتابزده (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر- ۱۳۷۰)، تاواریش (کارگردان، نویسنده، بازیگر- ۱۳۷۲)، همسر (کارگردان، نویسنده- ۱۳۷۲)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فخیمی، مهرداد

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: مهرداد فخیمی

تاریخ تولد: ۱۳۱۸

فارغ التحصیل رشته فیلمبرداری از آلمان.

همسر شهرزاد مهدوی (منشی صحنه و مدیر تولید).

شروع فعالیت سینمایی با فیلم « غریبه و مه » (بهرام بیضایی) به عنوان فیلمبردار در سال ۱۳۵۴.

فیلم شناسی:

کلاغ (بهرام بیضایی، ۱۳۵۶)

مرگ یزدگرد (بهرام بیضایی، ۱۳۶۰)

حاجی واشنگتن (علی حاتمی، ۱۳۶۱)

کمال الملک (علی حاتمی، ۱۳۶۳)

صاعقه (سیدضیاءالدین دری، ۱۳۶۴)

ترنج (محمدرضا اعلامی، ۱۳۶۵)

تیغ و ابریشم (مسعود کیمیایی، ۱۳۶۵)

پاییزان (رسول صدرعاملی، ۱۳۶۶)

پرنده کوچک خوشبختی (پوران درخشنده، ۱۳۶۶)

وکیل اول (جمشید حیدری، ۱۳۶۶)

تا غروب (جعفر والی، ۱۳۶۷)

مدرسه ای که می رفتیم (داریوش مهرجویی، ۱۳۶۷)

جیب برها به بهشت نمی روند (ابوالحسن داودی، ۱۳۷۰)

مسافران (بهرام بیضایی، ۱۳۷۰)

افسانه مه پلنگ (محمدعلی سجادی، ۱۳۷۱)

افسانه دمرل (یدالله صمدی، ۱۳۷۲)

دیدار (محمدرضا هنرمند، ۷۳/۱۳۷۲)

بانی چاو (احمدرضا گرشاسبی، ۱۳۷۴)

عشق گمشده (سعید اسدی، ۷۶/۱۳۷۵)

روانی (داریوش فرهنگ، ۱۳۷۶)

مرد عوضی (محمدرضا هنرمند، ۷۷/۱۳۷۶)

سیب سرخ حوا (سعید اسدی، ۱۳۷۸)

دختری به نام تندر (حمیدرضا آشتیانی پور، ۱۳۷۹)

لژیون (سیدضیاءالدین دری، ۱۳۸۰)

بانوی من (یدالله صمدی، ۱۳۸۱)

چه کسی امیر را کشت؟ (مهدی کرم پور، ۱۳۸۴)

۱۳۷۷ کمیته مجازات (علی حاتمی) [مدیر فیلمبرداری]

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

فراهانی ،گلشیفته

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

گلشیفته فراهانی متولد نوزده تیر ماه ۱۳۶۲ تهران، فرزند بهزاد فراهانی و فهیمه رحیمی نیا و خواهر شقایق فراهانی. فارغ التحصیل موسیقی دانشگاه جامع علمی_کاربردی و خوش اقبال ترین بازیگر نوجوان دهه هفتاد.

آغاز فعالیت هنری از سال۷۶ با فیلم«درخت گلابی» به کارگردانی داریوش مهرجویی. خواهرش محمدرضا شریفی نیا را می شناخت و آنها هم به دنبال یک دختر نوجوان بودند و او از این طریق به سینما راه پیدا کرد.نقشی که در «درخت گلابی» ایفا کرد ، قدرتمندانه و ماندگار بود که گلشیفته جز بازی خوب راه دیگری نداشت.

متاهل است و عاشق بازیگری و به امید کارگردانی در این عرصه فعالیت می کند. برای بازی در فیلم «درخت گلابی» در ۱۴ سالگی یک ضبط صوت هدیه گرفت. می گوید:«بدون بازیگری می میرم.»قبل از شروع کار در سینما، در چند تئاتر و کار عروسکی در کنار پدرش فعالیت کرد.

برای بازی در فیلم «اشک سرما» به کارگردانی عزیزالله حمیدنژاد یک ماه با گله گوسفند در کوهها بود و با مردم آن منطقه زندگی کرد و روزهایی که کار نداشت گله را برای چرا می برد و در میان گله بزی را دوست داشت که بز نر به او می گفت.

بهترین بازیگر جشنواره بیست و دوم فیلم فجر برای بازی های خیره کننده اش در دو فیلم«بوتیک» و «اشک سرما» به انتخاب منتقدان.

برنده تندیس زرین هشتمین جشن خانه سینما برای بازی در فیلم «اشک سرما».

برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن در بخش مسابقه بین المللی شانزدهمین جشنواره فیلم فجر به خاطر بازی در فیلم«درخت گلابی».

بازی در فیلم «بوتیک» در کارنامه اش یک نقطه عطف است و خودش علاقه زیادی به بازی اش در این فیلم دارد.

سال ۸۱ در فیلم«زمانه» بازی کرد، فیلمی ضعیف و سطحی که گلشیفته خودش هم آن را ندید.

بازی اش در فیلم «میم مثل مادر» یک بار دیگر بر توانایی های او صحه گذاشت.

زنده یاد ملاقلی پور گفته بود گلشیفته برای بازی در فیلم «میم مثل مادر» انتخاب اول و آخرم بود.

چهار ماه و بیست روز درگیر بازی در فیلم «اشک سرما» بود. می گوید: «قبل از اینکه بروم کردستان عاشق فرهنگشان بودم، ولی وقتی رفتم آنجا مجنون شدم، وقتی مردم آنجا را دیدم و با آنها زندگی کردم دیگر نمی خواستم از آنجا بر گردم.»

شهرت او در میان علاقمندان سینما بیشتر از آنکه به ستاره بودنش ربط داشته باشد به خاطر توانایی هایش است.

در شدیدترین و سخت ترین شرایط تماسش را با پدر و مادرش قطع نمی کند و مرتب به آنها ابراز علاقه می کند.

نسبت به خانواده اش احساس مسوولیت عجیبی دارد.

پدرش- بهزاد فراهانی - می گوید:«گلشیفته گاهی یادداشت هایی برایم می گذارد که تنم می لرزد. یک بار چهل تا قلب روی کاغذ کشیده بود و نوشته بود بابا دوستت دارم.»

بسیار ساده و صمیمی است و زلال و مهربان. هر کارگردانی می تواند با اطمینان سخت ترین نقش ها را به او بسپارد.

نمی خواست در فیلم«میم مثل مادر »بازی کند و ترسیده بود و بهانه آورد که نمی خواهم ابروهایم را نازک کنم، اما ملاقلی پور اسرار فراوان داشت که گلشیفته باید این نقش را بازی کند.

خاله دلسوز و خوبی برای خواهرزاده اش است. می گوید:«سخت ترین کار در بازیگری کار کردن در مقابل افراد نود سال به بالا و ده سال به پایین است و البته نابازیگران.»

شخصیت برونگرا و شلوغی دارد.مهربانی را خالصانه به اطرافیانش نثار می کند.لحظه ای که بازی می کند دیگر به هیچ چیز فکر نمی کند.

می گوید:«برای بازی در فیلم«میم مثل مادر» از نظر روحی خیلی ارضاء شدم. اولین موی سفیدم هم سر همین فیلم در آمد.» بازیگر محبوبش «جانی دپ» است.معتقد است او نابغه بازیگری است. از بازی «نیکول کیدمن» هم خوشش می آید.

نام اصلی اش رهاورد است.

با الگو برداری مخالف است و معتقد است هر آدمی تا وقتی به درون خودش مراجعه کند شاخص تر است، هر کس باید راه خودش را برود.

می گوید:«بی تعارف می گویم در خانواده ما من از همه کم استعدادترم ولی شرایط برایم بهتر بوده است.»

صداقت او در هر شرایطی ستودنی است.

چون سالهای سال موسیقی کار کرده، ریتم را خیلی خوب می شناسد.

می گوید لذتی که در سینما بردم هیچ وقت در موسیقی نصیبم نشد در تولید یک فیلم متوسط با همسرش امین آشنا شد.

آرزو دارد با رخشان بنی اعتماد کار کند.

دورترین نقش به خودش را در «اشک سرما» بازی کرد و نزدیک ترین نقش به خودش را در «درخت گلابی» ایفا کرد.

رضا کیانیان و بازی هایش را خیلی دوست دارد.

برای بازی در فیلم «به نام پدر» پرویز پرستویی با او تماس گرفت و از او دعوت کرد.

فراهانی، بهزاد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۳ اراک، نام اصلی: لطف‌الله درمنکی فراهانی، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر ناسیونال استراسبورگ فرانسه، نویسنده، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۴۵، شروع بازیگری: میعادگاه خشم (نویسنده: بازیگر– ۱۳۵۰)

عمده‌ی فیلمها:

نقره داغ (۱۳۵۰)، تجاوز (نویسنده، بازیگر– ۱۳۵۱)، گرگ بیزار (نویسنده، بازیگر– ۱۳۵۲)۷ سفر سنگ (نویسنده– ۱۳۵۷)، دستمزد (۱۳۶۸)، صنوبرهای سوزان (۱۳۶۸)، راز کوکب (۱۳۶۸)، مار (۱۳۷۰)، بلندیهای صفر (۱۳۷۲)، راه افتخار (۱۳۷۲)، سالهای بی‌قراری (۱۳۷۳)، ماه مهربان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فراهانی، شقایق

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد ۱۳۵۱

مدرک تحصیلی: دیپلم گرافیک از هنرستان هنرهای تجسمی و فارغ التحصیل نقاشی از دانشگاه آزاد اسلامی.

دختر بهزاد فراهانی و فهیمه رحیم نیا

خواهر گلشیفته فراهانی

از کودکی همراه پدر و مادرش (بهزاد فراهانی و فهیمه رحیمی نیا) به بازی در تئاتر پرداخت.

با حضوری کوتاه در فیلم « لیلا » به سینما آمد اما تنها در فیلم « چتری برای دو نفر » توانست توانایی های خود را به نمایش بگذارد.

بازی او در این فیلم کاملا بر بازی بازیگران مقابلش – رضا کیانیان و هدیه تهرانی – برتری دارد.

با بازی خوبش در فیلم « پروانه » در سطح بین المللی هم توانست موفق شود.

شقایق فراهانی مجموعه آثار:

بیوگرافی شقایق فراهانی:

متولد ۱۳۵۱

مدرک تحصیلی: دیپلم گرافیک از هنرستان هنرهای تجسمی و فارغ التحصیل نقاشی از دانشگاه آزاد اسلامی.

دختر بهزاد فراهانی و فهیمه رحیم نیا

خواهر گلشیفته فراهانی

از کودکی همراه پدر و مادرش (بهزاد فراهانی و فهیمه رحیمی نیا) به بازی در تئاتر پرداخت.

با حضوری کوتاه در فیلم « لیلا » به سینما آمد اما تنها در فیلم « چتری برای دو نفر » توانست توانایی های خود را به نمایش بگذارد.

بازی او در این فیلم کاملا بر بازی بازیگران مقابلش – رضا کیانیان و هدیه تهرانی – برتری دارد.

با بازی خوبش در فیلم « پروانه » در سطح بین المللی هم توانست موفق شود.

شقایق فراهانی مجموعه آثار:

– لیلا (داریوش مهرجویی، ۱۳۷۵)
– مهره (محمدعلی سجادی، ۱۳۷۶)
– درخت گلابی (داریوش مهرجویی، ۱۳۷۶)
– طوطیا (ایرج قادری، ۱۳۷۷)
– عشق کافی نیست (مهدی صباغزاده، ۱۳۷۷)
– شهرت (ایرج قادری، ۱۳۷۸)
– راز شب بارانی (سیامک اطلسی، ۱۳۷۸)
– چتری برای دو نفر (احمد امینی، ۱۳۷۹)
– شبهای تهران (داریوش فرهنگ، ۱۳۷۹)
– صدای سخن عشق (رضا شالچی، ۱۳۷۹)
– سمفونی تاریک (محمد عرب، ۱۳۸۰)
– آدمکها (علی قوی تن، ۱۳۸۱)
– آخرین پرواز ققنوس (مسعود تکاور، ۱۳۸۱)
– پروانه (عباس رافعی، ۱۳۸۲)
– شارلاتان (آرش معیریان، ۱۳۸۳)
– قلقلک (مسعود نوابی، ۱۳۸۴)
– صحنه جرم ورود ممنوع (ابراهیم شیبانی، ۱۳۸۴)
– مهمان (سعید اسدی، ۱۳۸۵)
– نصف مال من، نصف مال تو (وحید نیکخواه آزاد)

منابع زندگینامه: http://www.iranactor.com

فراهانی، نیره

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۱ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرهای نمایشی دانشکده هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: تحفه‌ها (۱۳۶۶)

عمده‌ی فیلمها:

عینک (کوتاه- ۱۳۶۶)، سالهای خاکستر (۱۳۶۷)، عبور از غبار (۱۳۶۸)، ایلیا (۱۳۷۱)، روسری آبی (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فرجاد، جلیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۰ مرند، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: بازداشتگاه (۱۳۶۱)

عمده‌ی فیلمها:

سیاه راه (۱۳۶۳)، شب مکافات (تهیه‌کننده، بازیگر- ۱۳۶۳)، اُ مثبت (کوتاه- ۱۳۶۴)، توهم (۱۳۶۴)، دست نوشته‌ها (۱۳۶۵)، هویت (۱۳۶۵)، گشتی‌ها (۱۳۶۶)، تا مرز دیدار (۱۳۶۸)، عزیز خانم (کوتاه- ۱۳۶۸)، بر بال فرشتگان (۱۳۷۱)، کوچه و موزه (۱۳۷۳)، عیاران (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فرجامی، فریماه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۰ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، برنده دیپلم افتخار بهترین بازیگر در هفتمین جشنواره‌ی فجر (سرب)، برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر در نهمین جشنواره‌ی فجر (پرده‌ی آخر)، رتبه‌ی دوم در رای گیری بهترین بازیگران سینمای ایران (۱۳۷۳)، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)

عمده‌ی فیلمها:

خط قرمز (۱۳۶۱)، تیغ و ابریشم (۱۳۶۵)، اجاره‌نشینها (۱۳۶۵)، بی‌پناه (۱۳۶۵)، سرب (۱۳۶۶)، مادر (۱۳۶۸)، پرده‌ی آخر (۱۳۶۹)، نرگس (۱۳۷۰)، راز گل سرخ (۱۳۷۱)، تماس شیطانی (۱۳۷۱)، عیاران (۱۳۷۴)، بانی چاو (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فرخ نژاد، حمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرخ نژاد، حمید

تاریخ تولد: ۱۳۴۸ - آبادان

تحصیلات: فارغ التحصیل دانشکده هنرهای زیبا - دانشگاه تهران در رشته کارگردانی تئاتر

– آغاز فعالیت به عنوان دستیار کارگردان در سینما – ساخت چند فیلم کوتاه و چند نمایشنامه دانشجویی
– پایان نامه « آنکه گفت آری. آنکه گفت نه » – برتولد برشت (موضوع پایان نامه تئوری: « نمایش در شرق »).

بازیگر قسم خورده‌ی کارگردان‌های تازه‌کار!... فرخ‌نژاد همیشه در حال آزمون و خطاست انگار. جداً می‌شه گفت بازیگریه که اصلاً مطرح بودن اسم کارگردان براش مهم نیست. در عین حال، کارگردان‌های تازه‌کاری که به دنبال یه بازیگر خیلی خوب با ریسک‌پذیری بالاـ می‌گردن خیلی سریع دنبالش میان... نمونه‌های دم دستی که از این سال‌های اخیر توی ذهن دارم، «طبل بزرگ زیر پای چپ»، «آتشکار»، «حقیقت گمشده»، «جایی دیگر» و خیلی فیلم‌های دیگه‌اس که بازی توی اون‌ها چیز زیادی رو نصیب فرخ‌نژاد نکرده. امسال بازیگر جنوبی ما توی «پوسته» مصطفی آل‌احمد و «حریم» سید رضا خطیبی سرابی بازی کرد. دو تا تجربه‌ی نوی دیگه تو سینمای ما که اولی – فیلمی آوانگارد و به طرز غیرقابل باوری بی‌سروته –! به نظر من به شدت ناموفق و دومی – فیلم ترسناکی که گاهی بالاتر از استانداردهای سینمای ما به نظر می‌رسید – برخلاف اون یکی به شدت موفق بودند... بازی فرخ‌نژاد از فیلم‌ها بیرون نمی‌زد و نرم و روان تنها در جهت خواسته‌ی کارگردان‌های تازه‌کار بود.

جوایز:

سیمرغ بلورین بازیگری و فیلمنامه در هجدهمین جشنواره فیلم فجر بخاطر « عروس آتش » – ۱۳۷۸
تندیس جشن خانه سینما (بهترین فیلمنامه – بهترین بازیگر) برای فیلم « عروس آتش » – ۱۳۷۹
بهترین بازیگر جشنواره سینمای خانواده ارومیه برای فیلم « ارتفاع پست »
بهترین بازیگر مرد جشنواره کارلووی واری جمهوری چک سال ۲۰۰۰
بهترین بازیگر سال ۸۰ و ۸۱ به انتخاب منتقدان مجله فیلم
بهترین بازیگر جشنواره مسکو برای فیلم « طبل بزرگ زیر پای چپ » در سال ۱۳۸۴

فرخ‌نیا، مریم

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

درگذشت: ۱۳۶۱.

مریم فرخ‌نیا بازیگر تئاتر، تلویزیون و سینما کارش را سال‌ها پیش در نوجوانی، با گویندگی در رادیو آغاز کرد. بعدها به دوبله در فیلم‌ها پرداخت و همزمان، به بازیگری در تئاتر، سینما و تلویزیون روی آورد. از جمله کارهای تئاتری او می‌توان «بکت و فرار شاه جونز» را نام برد. فرخ‌نیا در چند سریال و برنامه تلویزیونی از جمله «پیرزن مکار»، «اشک تمساح»، «۱۷ شهریور»، و «کبوتر کاغذی» نیز بازی کرد. او قبل از مرگش فعالیت‌های سینمایی‌اش را گسترش داد و در دو فیلم «بنفشه‌زار» و «ملخ‌زدگان» به ایفای نقش پرداخت.

مریم فرخ‌نیا بر اثر سکته‌ی قلبی درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

فردوسی پور، عادل

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عادل فردوسی‌پور (مهر ۱۳۵۳ در تهران) روزنامه‌نگار، مترجم، مدرس دانشگاه، تهیه‌کننده، مجری تلویزیونی و گزارشگر فوتبال اهل ایران است. او دارای مدرک کارشناسی ارشد مهندسی صنایع از دانشگاه صنعتی شریف است و هم‌اکنون به ارایهٔ واحد درسی زبان انگلیسی تخصصی مهندسی صنایع در این دانشگاه می‌پردازد. او پایه‌گذار، تهیه‌کننده و مجری برنامهٔ ۹۰ که از شبکه ۳ سیمای جمهوری اسلامی ایران پخش می‌شود نیز هست. در سال ۲۰۰۹، هفته‌نامه نیوزویک او را در فهرست پرقدرت‌ترین افراد در ایران در رده نوزدهم جای داد.مجله ورلدساکر به او لقب «جان ماتسن ایران» داده‌است. زندگی

عادل در مهر ماه ۱۳۵۳ در محله شهر آرا تهران زاده شد تحصیل:

عادل دوران دبستان را در مدرسهٔ ذوقی گذراند و با وجوده علاقهٔ بسیارش به فوتبال از درسش دور نشد و دیپلم خود را از دبیرستان البرز با معدل ممتاز گرفت. سرانجام در رشتهٔ مهندسی صنایع دانشگاه صنعتی شریف پذیرفته شد و تحصیلات خود را در همین رشته و دانشگاه تا مقطع کارشناسی ارشد ادامه داد.

کار رسانه‌ای:

روزنامه‌نگاری

او کار رسانه‌ای خود را در سال ۱۳۷۲، با روزنامه‌نگاری در روزنامه ابرار ورزشی به سردبیری اردشیر لارودی آغاز کرد. وی در آن زمان، دانشجوی سال سوم کارشناسی بود و در بخش ترجمه صفحه فوتبال خارجی کار می‌کرد. او پس از قبولی در آزمون گزارشگری صدا و سیما، کمی از روزنامه‌نگاری فاصله گرفت، اما پس از مدتی با مجله سروش جوان، مجله همشهری جوان و روزنامه جام‌جم به همکاری پرداخت.او برای مجله ورلدساکر نیز مطلب می‌نویسد. گزارشگری:

او در پایان سال ۱۳۷۳ پس از چندین بار آزمون به صدا و سیما راه یافت و در ابتدا به گزارش برنامه منتخب ورزشی (برنامه‌ای آرشیوی از شبکه سوم سیما که در نیمه شب پخش می‌شود) می‌پرداخت. فردوسی پور کم کم پیشرفت کرد و توانست بازی‌های بهتری را گزارش کند. او پس از گزارش‌های خوبش در جام جهانی ۹۸، توانست خود را به همه بشناساند و از آن پس بود که به عنوان گزارشگر بازی‌های زنده و مهم انتخاب شد. در آن زمان که تلفظ نادرست نام‌های خارجی در گزارش‌های فوتبال صدا و سیما زیاد اتفاق می‌افتاد، او از معدود گزارشگران مسلط به زبان‌های خارجی بود. او در مراسم اهدای توپ طلای فوتبال ایران نیز جایزهٔ بهترین گزارشگر را از افشین قطبی دریافت کرد.

:تئاتر

فردوسی‌پور در سال ۱۳۸۴ با گروه اجرایی نمایش «فنز» به نویسندگی و کارگردانی محمد رحمانیان همکاری داشت. او در این نمایش صداپیشه یک گزارشگر فوتبال بود. نمایش فنز درباره یک خانواده انگلیسی بود که همگی از طرفداران متعصب تیم منچستر یونایتد بودند. پرویز پرستویی، ترانه علیدوستی، حبیب رضایی، مهتاب نصیرپور و احمد مهران‌فر نیز در این نمایش حاضر بودند ترجمه:

فردوسی‌پور سال‌ها پس از تجربه ترجمه در روزنامه ابرار ورزشی، در سال ۱۳۸۸ قراردادی را برای ترجمه کتاب فوتبال در برابر دشمن که درونمایه‌ای فوتبالی-سیاسی دارد با نشر چشمه امضاء کرد

صداگذاری بازی رایانه‌ای:

فردوسی‌پور تعدادی از سری‌های بازی‌های فوتبال تکامل حرفه‌ای و فیفا را به زبان فارسی گزارش کرده‌است.

فرشود، فرشید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر.

تولد: ۱۳۲۴، لنگرود.

درگذشت: ۶ مرداد ۲۳۷۰.

فرشید فرشود در حدود سال ۱۳۵۰ فعالیت هنری‌اش را در تئاتر آغاز کرد. سپس در سال ۱۳۵۵ به تهران آمد و به گروه تئاتر «خلیل موحـد دیلمقـانی» پیوست و همزمـان در تلویزیون بـا بـازی در مجموعه‌ی «ملاـ نصـرالدین» به کـار پرداخت که فعالیت تئاتری‌اش تا اواخر عمر ادامه داشت. وی در چنـد فیلم سـینمایی از جمله «بـوف کـور» (کیـومرث درم‌بخش) «هیولاـی درون» (خسـرو سـینایی) و تعداد بسیاری فیلم، مجموعه و نمایش تلویزیونی هم بازی کرد. در اواخر عمر به سبب بیماری عصبی دیگر از وی استفاده نمی‌شد و همین باعث شد در اوج تنگدستی فوت کند.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

فروتن، مسعود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران «مسـعود فروتن» برای برخی اگر چهره آشـنایی نباشـد، قطعاً نـامی آشـناست. نـام او را به عنوان کارگردان تلویزیونی در عنوان بنـدی بسـیاری از مجموعه ها و تئاترهای تلویزیونی دیده اید. برای نمونه، مجموعه های «مدرس»، «آیینه»، «همه فرزندان من»، «افسانه سلطان و شبان» و تله تئاترهای «هنر»، «ملودی شـهرباراني»، استاد معمار» و«خرده جنایت های زن و شوهری» را به یادتان می آورم. او به تمـام معنا یک «پیشـکسوت» است. دانش او در خصوص تلویزیون، گرافیک، موسـیقی، تاریـخ، ادبیات، مردم شناسـی و بسـیاری حوزه های دیگر، مایه شـگفتی و تحسـین است. دوستان بسیاری در حوزه های مختلف هنر و ادبیات داردبه همان شیرینی و جـذابیت که سـخن می گویـد، می نویسـد و با مخاطبش ارتباطی صـمیمانه برقرار می کند، با هیچکس تعارف ندارد، صـریح است، مهربان است و به همان سادگی که می خندد، می گرید.

این هم از زبان خود فروتن است:

من هنوز مـدرسه نمی رفتم. فقط می دانم تابسـتان بود، زیرا فهمیده بودم که به خاطر هوای خنک و ییلاقی دماوند، عده ای از فامیل برای گذرانـدن تابسـتان از آمل به دماونـد آمـده انـد. پس از ورود هر کـدام از آنها پدر، مادر و مادربزرگ با یکی از بچه ها برای خوش آمد گویی به دیدارشان می رفتند. بالاخره آنها بیش از ۵ خانواده شدند که در جاهای گوناگون شهر باغ هایی اجاره کرده و خنکی هوا را تجربه می کردند!

غروب که می شـد، همه آنهـایی که به ییلاق آمـده بودنـد از خانه خارج می شدنـد و در خیابان شـمالی شـهر قـدم می زدنـد. روی رودخانه و نزدیک به شـمال تنها خیابان شـهر یک پل نه چندان بزرگ بود. خیابان با فاصـله ای نه چندان زیاد از پل به انتهای شـهر می رسـید که در آنجا مزرعه های گندم قرار داشت. تا واپسـین لحظه های روشنی هوا تفریحگاه اصلی کنار مزرعه های گندم بود و سایه سار درختانی که اینجا و آنجا قرار داشت. فرزندان کشاورزان، الاغ هایشان را به صحرا می آوردند و به تهرانی های الاغ ندیده

ساعتی کرایه می دادند. بعضی بچه های زرنگ تر، از شاخه های بید چوب دستی هایی درست کردند و پوست آن را با نوک چاقو به شکلی هنرمندانه به فرم های هندسی در می آوردند و آنها را به مهمانان شهرشان می فروختند. بعضی از مردم خودشان دوربین عکاسی داشتند، عکاسان دوره گرد هم که فقط تابستان ها در شهر حضور داشتند از آنهایی که دلشان می خواست عکس یادگاری بگیرند ولی دوربین نداشتند، عکس می گرفتند.

با شروع تاریکی هوا، مردم آهسته آهسته به طرف نقاط شمالی شهر سرازیر می شدند. دو طرف پل لبه های پهنی داشت و آنهایی که زودتر می رسیدند روی لبه های پل می نشستند و رفت و آمد دیگران را تماشا می کردند. بساط بستنی فروش رو به راه بود و در گوشه و کنار خیابان هم چند دست فروش بلال ها را روی آتش برشته می کردند، عده ای مشتری هم دور آنها را گرفته بودند. در گوشه ای دیگرگرد و فروش نشسته بود که گردوهای تازه را درسته از درون قالب چوبی و پوسته سبز سفت آن در می آورد و به مردم می فروخت. خیلی ها انگار که به مهمانی آمده باشند، شیک ترین لباس ها و بهترین کفش های خود را پوشیده بودند.

یادم می آید به خاطر اینکه آن سال ها دماوند آسفالت نبود و حتی وضع کوچه ها بدتر از خیابان ها بود، وقتی جایی به مهمانی می رفتیم، مادر یک جفت کفش راحتی می پوشید و کفش های پاشنه بلند مهمانی را توی یک کیسه می گذاشت. هنگامی که جلوی در خانه میزبان می رسیدیم، قبل از در زدن، کفش هایش را عوض می کرد و کفش های راحتی را توی کیسه می گذاشت و با کفش پاشنه بلند وارد مهمانی می شد. و عکس این کاررا نیز هنگامی که از مهمانی خارج می شد انجام می داد. در عالم بچگی از خود می پرسیدم آیا میزبان فکر می کند که مادر توی این کوچه های دماوند که اکثراً کوچه باغ بود و پر از پستی و بلندی چگونه با این کفش ها تا اینجا آمده است؟ یکی از روزهایی که قرار بود عده ای مهمان خانم به منزل ما بیایند، من و محبوب توی کوچه بازی می کردیم و دیدیم که همه خانم ها قبل از وارد شدن کفش های شیک و پاشنه بلند خود را از کیسه ها در آوردند وبا کفش های راحتی خود عوض کردند و بعد وارد خانه شدند. آن وقت بود که فهمیدم همه خانم ها در آن شهر این کار را می کنند.

خانه ما توی یک باغ بزرگ بود. مادر بزرگ که زن خانه دار بالفطره ای بود و تعدادی مرغ و خروس هم در خانه نگه می داشت و یک جفت بوقلمون نر دمش را به صورت چتری در می آورد و دور بوقلمون ماده می چرخید و خود را به رخ می کشید، اسباب تفریح و شادی همه اهل خانه بود. زیرا اتاقی که مهمانخانه نام داشت، زیر زمین انبار گونه ای بود با سقفی کوتاه که مادر بزرگ آن را به نگهداری مرغ و خروس ها اختصاص داده بود و فقط هم خودش جرأت داشت که داخل آن برود و تخم مرغ ها را جمع آوری کند. صبح که مادر بزرگ بساط صبحانه را جمع می کرد، در لانه مرغ ها را باز می کرد و آنها با سرو صدای فراوان وارد حیاط می شدند. مادر بزرگ که برای آنها در یک ظرف چوبی غذا آماده می کرد به گوشه حیاط می کشاندشان و برایشان دانه می ریخت. وقتی یکی از مرغ ها کرچ می شد، مادر بزرگ که معتقد بود تخم مرغ کرچ گذاشتن برای ما «آمد» ندارد، یکی از کارگرهایی را که معمولاً- به خانه ما می آمدند مأمور این کار می کرد. سرانجام جوجه ها از تخم در می آمدند و آنگاه بود که سرگرمی جدیدی برای ما درست می شد.

یک روز یکی از مرغ ها جلوی چشم ما وسط حیاط پرپر می زد و ناگهان سرجایش جان داد.

تا پیش از ماجرا چند روز بود که مادر اقلاً روزی یک بار به پدر می گفت: «فروتن یک روز باید همه فامیل را که ییلاق آمده اند دعوت کنیم و باناهار از آنها پذیرایی کنیم.» و پدر همیشه می گفت: «باشد آنها تا آمده اند و تا سه ماه باید بمانند.» آن روز که مرغ وسط حیاط جان داد، مادر بزرگ هراسان به مادر گفت: «فکر می کنم مریضی توی مرغ ها افتاده، یک دونه مرغ مرده هم صبح توی لونه پیدا کردم.» مادر سریع به طرف تلفن رفت و از مرکز تلفن خواست تا سریع اداره پدر را به تلفن منزل وصل کند. وقتی پدر به تلفن جواب داد، مادر جریان را برای او شرح داد و گفت: «سریع یک نفر را بفرست تا بقیه مرغ ها را سر ببرد و من هم کارگر خانه را می فرستم تا برای جمعه ناهار، همه فامیل را دعوت کند. خوبه که تا جمعه ۲ روز بیشتر نمانده.»

ساعتی بعد قصاب محل آمد و یکی یکی مرغ ها را جلوی چشم ما سربرید و به گوشه ای پرت کرد. مادر بزرگ، مادر و کارگر بسیج شدند که پر مرغ ها را بکنند، شکم آنها را پاره کنند و اضافات را بیرون بریزند و سپس مرغ ها را بشویند و نمک بزنند، تا جمعه....

مادر بزرگ پنجشنبه پیش درآمد کارهای آشپزخانه را انجام داده بود؛ برنج شسته شده و آماده پختن بود. مرغ ها هم سرخ شده تا بعداً یک بار دیگر پخته شوند.

جمعه ظهر که شد مهمان ها آمدند. زهرا خانم دادخواه با دخترش طاهره خانم وشوهرش آقا نورزاد، دختر عمو ربابه خانم با شوهرش آقای نوایان و بچه هایش، دختر عمو فاطمه خانم گودرزی و بچه هایش و بالاخره دختر عموی روحی خانم نجات و شوهر و بچه هایش. نمی دانم چند نفر بودند چون هنوز شمردن بلد نبودم. همه توی اتاق نشیمن نشسته بودند. بعد از سلام و احوالپرسی و یکسری صرف چای، مادر دستور داد که سفره را پهن کنند. دخترها سفره را پهن کردند. بشقاب ها، قاشق و چنگال ها، لیوان و پارچ آب روی سفره آمد. بشقاب های سبزی خوردن هم در جاهای مختلف سفره چیده شد.

چندین دیس پلو روی سفره قرار گرفت وآخر سر هم مرغ های پخته و تزئین شده با اسفناج و بادمجان و کدو و سیب زمینی بود که در بشقاب های بزرگ گود روی سفره و بین ظرف های برنج قرار داده شد. زهرا خانم دادخواه روبه مادرم کرد و گفت: «خانم فروتن چه خبره؟ چقدر مرغ کشتین» من که کنار درگاهی ایستاده بودم در پاسخ خانم دادخواه گفتم: «آخه، یکی از مرغ هامون مریض شد و مرد. بقیه رو کشتیم و شماها را دعوت کردیم.» ناگهان حس کردم که از گوش در هوا آویزان شده ام. کسی که بعداً فهمیدم مادر است گوشم را محکم کشید، مرا تا لب ایوان آورد و در حالی که گوشم را در دست داشت مرا به گوشه حیاط، زیر درخت آلبالو رساند. گفت:«بچه فضول حق نداره ناهار بخوره، همینجا وایسا و تکان نخور.»

و بعد من بودم و تنهایی و گرسنگی. صدای شادی و همهمه توأم با غذا خوردن از اتاق می آمد و من در تنهایی خودم فکر می کردم که اگر کار بدی بود چرا بزرگ ترها انجام دادند و اگر عمل زشتی نبود پس چرا من با گفتن آن محکوم به گرسنگی شدم!

منابع زندگینامه :نشریه زندگی ایرانی، شماره ۳.

فروتن،محمد رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: محمدرضا

نام خانوادگی اصلی: فروتن

سمت (در بخش های): بازیگران، تاریخ تولد: ۱۳۴۷:

محل تولد: تهران

ملیت: ایران مدرک تحصیلی: لیسانس روانشناسی بالینی

- بازیگری را از سال ۱۳۷۳ آغاز کرد و پس از بازی در سریال" سرنخ ("قسمت تماشاخانه) یک دوره بازیگری و کارگردانی تئاتر و یک دوره فیلمنامه نویسی گذراند.

- او با بازی در فیلم" مرسدس "شناخته شد و با بازی در فیلمهای" قرمز"، "دوزن"، "متولد ماه مهر"، "زیر پوست شهر "و بخصوص " شب یلدا "Â توانایی هایش را به رخ همگان کشید.

- او برای بازی در فیلم" قرمز "در هفدهمین جشنواره فیلم فجر و در فیلم" شب یلدا "از پنجمین جشن خانه سینما جایزه بهترین بازیگر نقش اول مرد را به دست آورد.

- پس از بازی ماندگارش در فیلم" شب یلدا "نزدیک به چهار سال است که با وجود اکران فیلمهایش (آخرین آن" سربازهای جمعه) "کمتر خبری مربوط به بازی او می شنویم!

- او دو فیلم به نمایش در نیامده نیز در کارنامه دارد": رقص با رویا "و" بر باد رفته."

- پس از بازی در چهار فیلم متوالی از مسعود کیمیایی (مرسدس، فریاد، اعتراض و سربازهای جمعه) در بیست و پنجمین فیلم مسعود کیمیایی جایی نداشت. او در کنار بهروز وثوقی، فرامرز قریبیان، فرامرز صدیقی، فریبرز عرب نیا، داریوش ارجمند، محمدعلی فردین، سعید راد، احمد نجفی، عزت الله انتظامی و بهرام رادان در نقش قهرمان همیشگی آثار کیمیایی در چهار فیلم ایفای نقش کرد.

فروزنده،نگار

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام: نگار فروزنده

تاریخ تولد: ۱۳۵۷

متولد ۱۳۵۷ درشمیران. دیپلم علوم انسانی. یک دوره کلاس بازیگری را زیر نظر حمید سمندریان گذراند.

پس از بازی در فیلم ها و مجموعه های نچندان موفق، شانس حضور در دو فیلم از داریوش مهرجویی را پیدا کرد. اما پس از آن همچنان در انتخاب نقشها چندان دقت به خرج نمی دهد.

او بهترین نقش آفرینی اش را در فیلم « کافه ستاره » ثبت کرد. بازیهای پنهان (کریم هاتفی نیا – ۱۳۷۴)

معصوم (داود توحیدپرست – ۱۳۷۶)

میکس (داریوش مهرجویی – ۱۳۷۸)

دختردایی گمشده (داریوش مهرجویی – ۱۳۷۸)

شک (ساموئل خاچیکیان / داود موثقی – ۱۳۷۹)

کافه ستاره (سامان مقدم – ۱۳۸۳)

چه باید کرد؟ (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۲)

میرزا یحیی (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۴)

کارآگاه (مجموعه تلویزیونی / حسن هدایت – ۱۳۷۵)

پشت دیوار شب (مهران تاییدی – ۱۳۷۵)

ورای طلوع (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۵)

افق (ویدئو کلیپ، ۱۳۷۵)

دو پنجره (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۶)

گلهای آفتابگردان (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۶)

راه سوم (مجموعه تلویزیونی / قاسم جعفری – ۱۳۷۷)

دخترداییِ گمشده (داریوش مهرجویی – ۱۳۷۷)

همسفر (مجموعه تلویزیونی / قاسم جعفری – ۱۳۷۹)

جوان امروز (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۸۰)

شب آفتابی (مجموعه تلویزیونی / قاسم جعفری – ۱۳۸۰)

من یک مستاجرم (مجموعه تلویزیونی / پریسا بخت آور – ۱۳۸۲)

فروهر، جهانگیر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۲۹۹ اصفهان، تحصیلات: دیپلم هنرستان صنعتی، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر سپاهان اصفهان، شروع بازیگری، مراد (۱۳۳۲)

عمده‌ی فیلمها:

ماجرای زندگی (۱۳۳۳)، خواب و خیال (۱۳۳۴)، گنجینه‌ی سلیمان (۱۳۴۵)، نخاله قهرمان (۱۳۴۵)، عمو سبزی فروش (۱۳۴۶)، چرخ فلک (۱۳۴۶)، سه دیوانه (۱۳۴۷)، چرخ بازیگر (۱۳۴۷)، بی‌گناهی در شهر (۱۳۴۷)، ستاره هفت آسمون (۱۳۴۷)، دختر شاه پریان (۱۳۴۷)، رودخانه وحشی (۱۳۴۷)، قهوه‌خانه قنبر (۱۳۴۸)، پهلوان پهلوانان (۱۳۴۸)، مردان روزگار (۱۳۴۸)، تعطیلات داش اسمال (۱۳۴۸)، حاجی فیروز (نمایش داده نشد– ۱۳۴۸)، سکه‌ی شانس (۱۳۴۹)، تاکسی عشق (۱۳۴۹)، مردی از جنوب شهر (۱۳۴۹)، پنجره (۱۳۴۹)، یاقوت سه چشم (۱۳۴۹)، حادثه جویان (۱۳۴۹)، شب اعدام (۱۳۴۹)، شاطر عباس (۱۳۵۰)، سه تا جاهل (۱۳۵۰)، داش آکل (۱۳۵۰)، ایوا... (۱۳۵۰)، خوشکلترین زن عالم (۱۳۵۰)، خوشگل محله (۱۳۵۰)، قلندر (۱۳۵۱)، صمد و سامی، لیلاـ و لیلی (۱۳۵۱)، خواستگار (۱۳۵۱)، مرد اجاره‌ای (۱۳۵۱)، پخمه (۱۳۵۱)، خیلی هم ممنون (۱۳۵۱)، همیشه قهرمان (۱۳۵۱)، آب نبات چوبی (۱۳۵۱)، عطش (۱۳۵۱)، ستارخان (۱۳۵۱)، خوشگله (۱۳۵۱)، مترس (۱۳۵۲)، غول (۱۳۵۲)، تنها و گلها (۱۳۵۲)، بیگانه (۱۳۵۲)، صمد به مدرسه می‌رود (۱۳۵۲)، گل‌پری جون (۱۳۵۳)، مظفر (۱۳۵۳)، اسرار گنج دره جنی (۱۳۵۳)، تشنه‌ها (۱۳۵۳)، زنبورک (۱۳۵۴)، گوزنها (۱۳۵۴)، شرف (۱۳۵۴)، گل خشخاش (۱۳۵۵)، هوس (کوتاه– ۲۳۵۵)، شب آفتابی (۱۳۵۶)، سوته دلان (۱۳۵۶)، در امتداد شب (۱۳۵۶)، مشکل آقای اعتماد (۱۳۵۷)، طلوع انفجار (۱۳۶۰)، جایزه (۱۳۶۱)، کمال‌الملک (۱۳۶۲)، تصویر آخر (۱۳۶۵)، تشکیلات (۱۳۶۵)، جعفرخان از فرنگ برگشته (۱۳۶۶)، پول خارجی (۱۳۶۸)، زمان از دست رفته (۱۳۶۸)، راز کوکب (۱۳۶۸)، تیغ آفتاب (۱۳۶۹)، رنو تهران ۲۹(۱۳۶۹)، آقای بخشدار (۱۳۷۰)، آواز تهران (۱۳۷۰)، خانه خلوت (۱۳۷۰)، ناصرالدین شاه... (۱۳۷۰)، یکبار برای همیشه (۱۳۷۱، راه و بیراه (۱۳۷۱)، ماموریت آقای شادی (۱۳۷۱)، مجسمه (۱۳۷۱)، مستاجر (۱۳۷۱)، الوالو من جوجوام (۱۳۷۳)، آرزوی بزرگ (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فرهادی، اصغر

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران کارگردان غیر منتظره اجتماعی؛ اصغر فرهادی را با همین ۳ صفت می توان توصیف کرد؛ کارگردانی که در هر ۴ فیلم سینمایی اش می توان این ۳ ویژگی را به راحتی پیدا کرد؛ به خصوص در آخرین و پر سرو صدا ترین فیلمش؛ «درباره الی».

کارگردان: کارگردان ترین کارگردان سینمای ایران؛ این لقب را این روزها به راحتی می توانید به اصغر فرهای بدهید. نباید هیچ ترسی هم از دادن این لقب به او داشته باشید. او در «رقص در غبار»، «شهر زیبا»، «چهارشنبه سوری»و «درباره الی» و ۲ سری سریال محبوب و پرطرفدارش، «داستان یک شهر» این قدر مدرک برایتان آماده دارد که بدون هیچ نگرانی ای می توانید سکانس به سکانس فیلم هایش را با فیلم های امروز دیگر کارگردان های سینمایی ایران مقایسه کنید. در زمانه ای که کارگردانان قدری مثل حاتمی کیا و مهرجویی دوران افول خود را سپری می کنند و آن دقت و انرژی گذشته را سر سکانس های فیلم هایشان خرج نمی کنند و در دوره گذاری که کارگردانان جوان نو رسیده هنوز دارند فیلم به فیلم تجربه می کنند و غلط های خودشان را اصلاح می کنند، او با ساخت ۴ فیلم چنان اعتباری برای خودش دست و پا کرده که دیگر هیچ تماشا گر جدی سینمایی به راحتی نمی تواند از نام او و دیدن فیلم های او بگذرد. برای اثبات این ادعا نیازی هم به دیدن دوباره فیلم های قبلی او نیست؛ فقط کافی است سکانس دریای درباره الی را ببینید تا بفهمید با چه کارگردان قدری رو به رو هستید؛ سکانسی که اجرای آن واقعا از حد سینمای ایران و کارگردان های ایرانی بالاتر است و همه چیز آن در اوج است. فقط باید سکانس دریا را ببینید... .

غیر منتظره: تماشاگران فیلم های فرهادی فیلم به فیلم رودست می خورند و انتظاراتشان نقش بر آب می شود. بعد از یک درام عاشقانه تلخ مثل رقص در غبار با «درام اجتماعی سنگینی» مثل شهر زیبا رو به رو می شوند. بعد یکدفعه با چهار شنبه سوری به وسط مشکلات طبقه متوسط اجتماعی پرت می شوند و فیلمی می بینند که هم جوایز جشنواره را درو می کند و هم تماشاگران را سرازیر سالن های سینمایی می کند و حالا بعد از همه اینها با «درباره الی» رو به رو می شوند، فیلمی سرتا پا متفاوت با همه فیلمهایی که از فرهادی دیده اند. فرهادی با تسلط بی چون و چرایش بر کارگردانی، فیلمنامه نویسی، بازی گرفتن و دیگر جزئیات فنی و تکنیکی سینما، همیشه چیز جدیدی برای غافلگیر کردن حتی تماشاگران پیگیر فیلم هایش دارد.

اجتماعی: اگر فقط ۲مورد بالا بود و از این سومی در فیلم هایش خبری نبود، او حداکثر می شد یک تکنسین کاربلد سینمایی ایران ولی چیزی که فیلم های او را درگیر کننده از کار می آورد و باعث می شود فیلم هایش تا مدت ها یقه تماشاگر را ول نکنند، دست گذاشتن فرهادی روی داغ ترین و فراگیرترین دغدغه های اجتماعی جامعه ماست. او نه تنها این دغدغه هاو مشکلات را به بهترین واثر گذارترین شکل مطرح می کند، بلکه با همه توان سینمایی -اجتماعی اش تماشاگر را هم در لحظه لحظه فیلم درگیر کرده و هم در قضاوت اخلاقی اجتماعی قصه، شریک می کند؛ تماشاگری که بعد از تماشای درباره الی و رو به رو شدن با بخشی از واقعیت شخصی-اجتماعی خودش روی پرده سینما، خلع سلاح می شود و چاره ای ندارد جز سپردن خودش به چنگک های دنیای فیلم؛ دنیایی که آرزوی فرهادی رسیدن به آن است؛ «در سینمایی که من آرزومند آنم، تماشاگر در طول تماشای اثر مجبور است قضاوت گر باشد و خود تشخیص بدهد که چه کس یا کسانی خیرند و چه کس یا کسانی شر. چه بسا تماشاگری که این را خیر می داند و آن را شر، درست نظرش نقطه مقابل نظر و قضاوت تماشاگر صندلی کناری اش باشد. در واقع فیلم خط کشی مسلم و محرزی برای دایره قضاوت مجموع تماشاگران ترسیم نمی کند و از همنفسی و یک صدایی تماشاگرانش خوشحال نخواهد بود. این سینما، امکانی را برای تماشاگرش فراهم می کند که پس از تماشای فیلم به شناختی از خود و روان خود دست یابد و به ناشناخته های درون خود پی ببرد. او هنگامی که از سینما بیرون می آید، می تواند از خود بپرسد چرا دوست من که با هم به تماشای این فیلم آمده ایم، دوست داشت آن شخصیت به هدفش برسد و حق را به او داد و من درست برعکس، آرزوی شکست

همان شخصیت را داشته ام؟ تفاوت درون وروان من با دوستم چیست؟ درباره الی تلاش من برای رسیدن به این آرزوهاست».
نویسنده: محمد جباری منابع زندگینامه :منبع:مجله همشهری جوان، شماره۲۱۵.

فرهنگ، داریوش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۶ کرمان، نام اصلی: داریوش فرهنگ درخشانی، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک تهران ۱۳۵۰، برنده‌ی جایزه‌ی ویژه در نهمین جشنواره فجر (دو فیلم با یک بلیط)، کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۶۲، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: سلندر (کوتاه– ۱۳۶۰)

عمده‌ی فیلمها:

رسول پسر ابوالقاسم (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده– ۱۳۵۹)، اتوبوس (نویسنده– ۱۳۶۴)، کفشهای میرزا نوروز (نویسنده– ۱۳۶۴)، باشو غریبه کوچک (دستیار کارگردان– ۱۳۶۵)، طلسم (کارگردان، نویسنده، ۱۳۶۵)، شاید وقتی دیگر (۱۳۶۶)، دو فیلم با یک بلیت (کارگردان، نویسنده، بازیگر– ۱۳۶۹)، بهترین بابای دنیا (کارگردان، نویسنده– ۱۳۷۰)، راه افتخار (کارگردان، نویسنده، ۱۳۷۲)، سفر (۱۳۷۳)، دیپلمات (کارگردان، نویسنده– ۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فرهی، بیتا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۷ تهران، تحصیلات: دیپلم طبیعی، شروع بازیگری: هامون (۱۳۶۸)،

عمده‌ی فیلمها:

بانو (۱۳۷۰)، کیمیا (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فضل‌الهی، شمسی

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۶ تهران، تحصیلات: دیپلم، نام مستعار: شهرزاد، گوینده رادیو نیروی هوایی از ۱۳۴۱، فعالیت در تلویزیون، فعالیت در رادیو ایران از ۱۳۴۳، فعالیت در دوبله از ۱۳۴۳، بازی در تئاتر از ۱۳۳۶، شروع بازیگری: دختر سرراهی (۱۳۳۲)

عمده‌ی فیلمها:

قاصد بهشت (۱۳۳۷)، شانش و عشق و تصادف (۱۳۳۸)، آسمون جل (۱۳۳۹)، پول حلال (۱۳۳۹)، عسل تلخ (۱۳۴۰)، کلید (۱۳۴۱)، فرار (۱۳۴۲)، شیر سنگی (۱۳۶۵)، عبور از تله (۱۳۷۲)، چهره (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فقیه نصیری، آتنه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۷ تهران، تحصیلات: لیسانس زبان اسپانیایی، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: جیب برها.... (۱۳۷۰)

عمده‌ی فیلمها:

دو نفر و نصفی (۱۳۷۰)، آهوی وحشی (۱۳۷۱)، بندر مه‌آلود (۱۳۷۱)، من زمین را دوست دارم (۱۳۷۲)، بلوف (۱۳۷۲)، در کمال خونسردی (۱۳۷۳)، کاکادو (۱۳۷۳)، سالهای بی‌قراری (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فقیه، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۴ شیراز، نام اصلی: مهدی فقیه منفرد، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: گشتی‌ها (۱۳۶۶)

عمده‌ی فیلمها:

هور در آتش (۱۳۷۰)، به خاطر هانیه (۱۳۷۳)، غزال (۱۳۷۴)، آخرین مرحله (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فکری ارشاد، غلامعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نویسنده، بازیگر.

تولد: ۱۲۸۰، تهران.

درگذشت: مهر ۱۳۶۴، تهران.

غلامعلی فکری ارشاد، مشهور به معزالدین فکری، فارغ‌التحصیل مدرسه‌ی سن‌لویی تهران است. او نخستین کار نمایشی خود را با نمایشنامه‌ی «رستاخیز و بچه‌ی گدا» اثر میرزاده‌ی عشقی در گراند هتل آغاز کرد. از سال ۱۲۹۵ در تئاتر ملی بازی کرد. در سال ۱۳۰۰ به کمک حسن مقدم، جمعیت ایران جوان را تأسیس کرد و نمایشنامه‌ی «جعفرخان از فرنگ آمده» را بر روی صحنه برد و

در سال ۱۳۰۳ پس از مدتی نزد علی‌نقی وزیری بود و به تدریس در هنرستان ملی موسیقی مشغول شد. در سال ۱۳۱۸ مدتی نیز در هنرستان هنرپیشگی تهران مشغول گردید. نمایش‌های عمده‌ی دیگری که در آنها ایفای نقش کرده است به این شرح است: «آپاندیسیت»، «ابن سلام در جهنم»، «ابومسلم خراسانی»، «اتومبیل دوج»، «ارنانی»، «اسکاندال»، «اصلی و کرم»، «انتقام مادر»، «بدگمان»، «پریچهر و پریزاد»، «تاجر ونیزی»، «تراژدی رستم وسهراب»، «تریستان و ایزوت»، «جرح و تعدیل»، «جنگ زرگری»، «حلقه‌ی نامزدی»، «خلیفه‌ی یک روزه»، «دختر قرن بیستم»، «رومئو و ژولیت»، «رؤیای مجنون»، «زن لال»، «سودابه و سیاوش»، «شب‌های تیره»، «عدالت هارون‌الرشید»، «عشق و آزادی»، «علاءالدین»، «غیاث خشت‌مال»، «گلرخ»، «لیلی و مجنون»، «ماهپاره»، «موسی و فرعون»، «نادرشاه»، «هردم بیل». در سال ۱۳۳۵ پس از چهل سال، از فعالیت نمایشی کناره‌گیری کرد وی در گسترش تئاتر عامیانه و نظام بخشی به ضوابط آن نقش اساسی داشت.

فکری در سال ۱۳۳۰ تا ۱۳۳۴ به فعالیت‌های سینمایی روی آورد. در سال ۱۳۳۰ فیلم «خواب‌های طلایی» را براساس فیلمنامه‌ای به قلم خودش جلوی دوربین برد و یکی از نقش‌های اصلی آن را نیز بازی کرد. عمده فیلم‌های دیگر او به این نام‌ها هستند: «دختر چوپان» (بازیگر، نویسنده، کارگردان، ۱۳۳۲)؛ «دختر سر راهی» (بازیگر، نویسنده، کارگردان، ۱۳۳۲)؛ «میلیونر» (نویسنده، ۱۳۳۳)؛ «زندگی شیرین است» (بازیگر، ۱۳۳۵)؛ «بلبل مزرعه» (بازیگر، ۱۳۳۵)؛ «گرگ صحرا» (بازیگر، ۱۳۴۰)؛ «اهریمن زیبا» (بازیگر، ۱۳۴۱)؛ «لاله آتشین» (بازیگر، ۱۳۴۱)؛ «دل‌های بی‌آرام» (بازیگر، ۱۳۵۰).

وی سپس فعالیت سینمایی را کنار گذاشت. از سال ۱۳۶۱به سبب سکته‌ی قلبی در خانه‌اش بستری بود و سرانجام در مهر ۱۳۶۴ درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

فکری معز دیوان، غلامعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۶۴ -۱۲۷۹ ق)، کارگردان، نویسنده و موسیقیدان. در تهران به دنیا آمد. پس از طی تحصیلات ابتدایی، از مدرسه سن‌لویی تهران فارغ‌التحصیل شد. وی سازهای مختلف را می‌نواخت، اما ساز اصلی او ویولن بود. غلامعلی معز الدیوان فکری بازیگری خود را ابتدا با شرکت در تئاتر ملی در ۱۲۹۵ ش آغاز کرد و از همکاران پاپازیان بود. فکری در هنرستان هنرپیشگی تهران نیز تدریس می‌کرد. «دختر سر راهی» و «دختر چوپان» از جمله فیلمهایی است که وی کارگردانی کرده است و از نمایشنامه‌های او نیز می‌توان «جنگ زرگری» و «ابومسلم خراسانی» را نام برد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ادبیات نمایشی (۱۸۶ / ۱)، از صبا تا نیما (۳۱۱ / ۲)، سیمای هنرمندان (۲۸۲ -۲۷۹ / ۱).

فکورصبور، زهره

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

تاریخ و محل تولد:اول فروردین ماه سال ۱۳۵۷

تهران

زهره فکورصبور در تلویزیون نیز فعالیت داشته و دارد که کارهایی که در آنها حضور داشته عبارتند از: سینما: بوی گل سرخ، تلویزیون: روزگار جوانی، بی بی گل، روزهای آرزو، نیستان، گروه ویژه، سه پنج دو، مسافری از هند، یکی بود یکی نبود، همسفر، کاشانه، گروه هفت، تئاتر: هملت.

۱.بازیگر: ۳)مورد) ۱ – دوشیزه باران (۱۳۸۶)

۲ – بوی گل سرخ (۱۳۸۰)

۳- دلنوازان(۱۳۸۸) منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com

فلاح، نیما

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نیما فلاح

تاریخ تولد: ۱۳۵۱

متولد ۱۳۵۱ در تهران. کارشناس گرافیک مطبوعاتی از دانشگاه علوم مطبوعاتی وزارت ارشاد. اگر برنامه کاملا موفق ساعت خوش در اوج محبوبیت توقیف نمی شد شاید نیما فلاح زودتر از اینها به محبوبیت می رسید. او از بازی در نقش دستیار درک (هنرا) در مجموعه طنز ساعت خوش آغاز کرد و پس از چند سال وقفه دوباره با مهران مدیری و اینبار در برنامه جنگ ۷۷ فعالیت بازیگری اش را ادامه داد. بدن نرم و نوع بازی اش از او بازیگری منحصر بفرد ساخت. وقتی در فیلم دستهای آلوده در نقش داماد بازی کرد همه را به خنده واداشت. فیلم شناسی: دستهای آلوده (سیروس الوند – ۱۳۷۸) غزل (سعید خورشیدیان – ۱۳۸۰) سیزده گربه روی شیروانی (علی عبدالعلی زاده – ۱۳۸۱) آکواریوم (ایرج قادری – ۱۳۸۳) نوروز ۷۴ (مجموعه تلویزیونی ۱۳۷۳) ساعت خوش (مجموعه تلویزیونی ۱۳۷۴) جنگ ۷۷ (مجموعه تلویزیونی۱۳۷۷) بیست (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۸) ببخشید شما ؟ (مجموعه تلویزیونی ۱۳۷۸) قطار ابدی (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۸) رستوران خانوادگی (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۸۰)

منابع زندگینامه :http://irantrack.com/Forum

فلاحت‌پور، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تصویربردار.

تولد: ۱۳۴۳.

شهادت: ۱۳ اردیبهشت ۱۳۷۱، لبنان.

مهدی فلاحت‌پور دانشجوی سال سوم رشته‌ی تصویربرداری دانشکده‌ی سینما تئاتر مجتمع دانشگاهی هنر بود. از سال ۱۳۶۶ وارد

گروه تلویزیونی جهاد سازندگی شد. تصویربرداری چند قسمت از مجموعه‌ی «روایت فتح» و فیلم‌های «با من سخن بگو دو کوهه»، «دسته‌ی ایمان»، «عکاسان جنگ»، و مجموعه‌های «گنجینه‌ی سبز» و «سراب» از جمله کارهای اوست.

مهدی فلاحت‌پور برنده‌ی دیپلم افتخار و جایزه‌ی بهترین فیلمبرداری، در بخش فیلم- فیلمبرداری برای مجموعه‌ی فیلم «روایت فتح» از ششمین جشنواره‌ی ادبی هنری روستا که در سال ۱۳۷۱ در تهران برگزار گردید، شده است.

بهروز فلاحت‌پور که عضو گروه تصویربرداران مجموعه‌ی «روایت فتح» بود، روز ۱۳ اردیبهشت ۱۳۷۱ در پی مأموریتی از سوی شبکه‌ی دوم سیمای جمهوری اسلامی ایران به لبنان سفر کرده بود، هنگام تصویربرداری در جریان تهاجم هواپیمای جنگنده‌ی اسرائیلی به شهادت رسید.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

فنی‌زاده، پرویز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر.

تولد: ۷ بهمن ۱۳۱۶، تهران.

درگذشت: ۵ اسفند ۱۳۵۸، تهران.

پرویز فنی‌زاده، پس از تحصیلات متوسطه از سال ۱۳۳۴ در مؤسسه‌ی «اطلاعات» با عناوین حروفچین، مصحح و ویراستار مشغول به کار شد.

پرویز فنی‌زاده کار بازیگری ابتدا در گروه تئاتر آماتور از سال ۱۳۳۵ و سپس در سال ۱۳۳۷ با شرکت در کلاس‌های هنرستان هنرهای دراماتیک آغاز کرد و سپس گروه تئاتر «گل سرخ» را تشکیل داد، در ادامه‌ی کار خود و در سطحی بالاتر با حمید سمندریان همکاری نمود. در سال ۱۳۴۰ از او دعوت شد تا در گروه حرفه‌ای تئاتر پازارگاد مشغول به کار شود که در نمایش «پولوفت شبه کوچک» (۱۳۴۰) ایفای نقش سپس از روزنامه‌ی «اطلاعات» استعفا داد و به حرفه‌ی بازیگری تئاتر پرداخت. در سال ۱۳۴۵ فنی‌زاده همزمان با تحصیلات عالی در رشته‌ی تئاتر، در اداره‌ی هنرهای دراماتیک (اداره‌ی برنامه‌های تئاتر) استخدام شد. از جمله نمایش‌های عمده‌ی وی می‌توان به این عنوان‌ها اشاره کرد: «حسن کچل»، «زاویه»، «پرواربندان»، «دیکته»، «مرده‌های بی کفن و دفن»، «باغ وحش شیشه‌ای»، «طبیب اجباری»، «استثناء و قاعده»، «سرگذشت مرد خسیس»، «سرباز لاف‌زن»، «جعفرخان از فرنگ برگشته»، «آی بی کلاه، آی با کلاه»، «چوب به دست‌های ورزیل»، «شش شخصیت در جستجوی نویسنده»، «ماجرای باغ وحش»، «یک نوکر و ارباب»، «خر با بار نمک»، «خبر چین»، «استحاله»، «جایی که صلیب گذاشته‌اند»، «قطار سریع‌السیر سانتیگو»، «دست بالای دست»، «خوشا به حال بردباران».

اولین فعالیت سینمایی بازی در فیلم «خشت و آینه» به کارگردانی ابراهیم گلستان در سال ۱۳۴۴ بود. عمده‌ی فیلم‌هایی که وی در آن بازی کرده است به این شرح است: «گاو» (۱۳۴۸)؛ «غریبه» (۱۳۵۱)؛ «رگبار» (۱۳۵۱، جوایز بهترین بازیگر مرد در جشنواره‌ی سپاس و جشنواره‌ی بین‌المللی فیلم تهران برای بازی در فیلم به وی داده شد)؛ «تنگسیر» (۱۳۵۲)؛ «قربون هر چی خوشگله» (۱۳۵۲)؛ «بوف کور» (۱۳۵۴)؛ «گوزن‌ها» (۱۳۵۴)؛ «شام آخر» (۱۳۵۵)؛ «جمعه» (۱۳۵۶)؛ «تپه ۱۳۵۶) ۳۰۳، نمایش داده نشد)؛ «سرخپوست‌ها» (۱۳۵۸)؛ «باغ بلور» (۱۳۵۸)؛ «قدغن» (۱۳۵۹)؛ «اعدامی» (صحنه‌های باقی مانده‌ی نقش او را رضا کرم‌رضایی بازی کرد، ۱۳۶۰).

مجموعه‌های تلویزیونی که در آنها ایفای نقش کرده است به این شرح است: «دایی جان ناپلئون» (۱۳۵۵ / ۵۶، در نقش مش قاسم)؛ «سلطان صاحبقران» (۱۳۵۶)؛ «سفر بهاری» (زندگی صادق هدایت، ۱۳۵۶).

فنی‌زاده در سال ۱۳۵۸ درحین بازی در فیلم سینمایی «اعدامی» به کارگردانی باقر خسروی به سبب بیماری درگذشت. او که در یک سانحه دچار آسیب دیدگی شده بود، به خاطر ادامه‌ی حضور در فیلم سینمایی «اعدامی» در منطقه‌ی آلوده به سبب عفونت زخم‌هایش راهی بیمارستان شد و سرانجام در ساعت ۷ صبح روز یکشنبه پنجم اسفند ماه ۱۳۵۸ درگذشت.

پس از فوت به وی درجه‌ی دکترای هنر داده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

فولادوند،حدیث

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

با بازی در نقش عروس جوان در فیلم دستهای آلوده (۱۳۷۸) به سینما آمد و یک سال بعد در فیلم مارال (۱۳۷۹) بود که فرصت خودنمایی پیدا کرد اما در تلویزیون با مجموعه تلویزیونی گمگشته (۱۳۸۰) معروف شد. نام اصلی: حدیث

نام خانوادگی اصلی: فولادوند

سمت (در بخش های): بازیگران

....

تاریخ تولد: ۱۳۵۶

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

....

مدرک تحصیلی: فوق دیپلم

بیوگرافی

با بازی در نقش عروس جوان در فیلم دستهای آلوده (۱۳۷۸) به سینما آمد و یک سال بعد در فیلم مارال (۱۳۷۹) بود که فرصت خودنمایی پیدا کرد اما در تلویزیون با مجموعه تلویزیونی گمگشته (۱۳۸۰) معروف شد.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۴ عروس کوهستان (یوسف سیدمهدوی) [بازیگر]

۱۳۸۳ شاخه گلی برای عروس (قدرت الله صلح میرزایی) [بازیگر]

۱۳۸۳ گاهی واقعی (رامین لباسچی) [بازیگر]

۱۳۸۲ کما (آرش معیریان) [بازیگر]

۱۳۸۱ تب (رضا کریمی) [بازیگر]

۱۳۸۱ غزل (محمدرضا زهتابی) [بازیگر]

۱۳۸۰ رز زرد (داریوش فرهنگ) [بازیگر]

۱۳۸۰ همکلاس (سعید خورشیدیان) [بازیگر]

۱۳۷۹ مارال (مهدی صباغ زاده) [بازیگر]

۱۳۷۹ مسافر ری (داود میرباقری) [بازیگر]

۱۳۷۸ دست های آلوده (سیروس الوند) [بازیگر]

فیاضی، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۲ اهواز، نام اصلی: عبدالرضا فیاضی، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرهای نمایشی دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک تهران- نویسنده- فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از ۱۳۴۷ در اهواز و از ۱۳۵۳ در تهران، شروع بازیگر: دست من (کوتاه- ۱۳۶۵)

عمده‌ی فیلمها:

کارآگاه (۱۳۶۷)، گزل (۱۳۶۹)، روسری آبی (۱۳۷۳)، مرد پنجم (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فیض نوروزی، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بیوگرافی رضا فیض نوروزی

فوق لیسانس بازیگری و کارگردانی تئاتر از دانشگاه آریزونای آمریکا در سال ۱۹۸۴.

پس از بازی در تئاتر تانگو (اسلاومیر مروژک) در دانشگاه آریزونا و نمایش همه علیه من (نیل سایمن) همراه با رضا ژیان در آمریکا در سال ۱۹۹۵، در سال ۹۶ به ایران آمد و اولین بار در مجموعه کاکتوس ظاهر شد. نام اصلی: رضا

نام خانوادگی اصلی: فیض نوروزی

سمت (در بخش های): بازیگران،

تاریخ تولد: ۱۳۳۰

محل تولد: کرمانشاه

ملیت: ایران

مدرک تحصیلی: فوق لیسانس بازیگری و کارگردانی

بیوگرافی

فوق لیسانس بازیگری و کارگردانی تئاتر از دانشگاه آریزونای آمریکا در سال ۱۹۸۴.

پس از بازی در تئاتر تانگو (اسلاومیر مروژک) در دانشگاه آریزونا و نمایش همه علیه من (نیل سایمن) همراه با رضا ژیان در آمریکا در سال ۱۹۹۵، در سال ۹۶ به ایران آمد و اولین بار در مجموعه کاکتوس ظاهر شد.

بازی متفاوت او در مجموعه گوهر کمال او را به شهرت رساند. او در سینما هم موفق بود.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۲ معادله (ابراهیم وحیدزاده) [بازیگر]

۱۳۸۱ کلاه قرمزی و سروناز (ایرج طهماسب) [بازیگر]

۱۳۸۱ جوجه اردک من (امیر فیضی) [بازیگر]

۱۳۸۰ عشق فیلم (ابراهیم وحیدزاده) [بازیگر]

۱۳۸۰ علی و دنی (وحید نیکخواه آزاد) [بازیگر]

۱۳۷۹ تارزن و تارزان (علی عبدالعلی زاده) [بازیگر]

۱۳۷۹ مربای شیرین (مرضیه برومند) [بازیگر]

۱۳۷۸ مومیایی ۳ (محمدرضا هنرمند) [بازیگر]

۱۳۷۷ شبیخون (جمشید آهنگرانی) [بازیگر]

بیشترین همکاری های رضا فیض نوروزی با:

<<محمدرضا علیقلی (تهیه و تولید،موسیقی،) (در ۴ فیلم <) ==

<<داریوش عیاری (فیلمبرداری،کارگردانی،) (در ۳ فیلم <) ==

<<مهرداد میرکیانی (عکس،چهره پردازی،) (در ۳ فیلم <) ==

<<ابراهیم وحیدزاده (تدوین،تهیه و تولید،عنوان بندی،فیلمنامه،کارگردانی،) (در ۲ فیلم)

<<خسرو احمدی (بازیگران،) (در ۲ فیلم <) ==

<<محمد فوقانی (بازیگران،عکس،) (در ۲ فیلم <) ==

<<ثریا قاسمی (بازیگران،دوبله،) (در ۲ فیلم <) ==

<<هوشنگ قوانلو (بازیگران،) (در ۲ فیلم <) ==

<<عباس شوقی (بازیگران،جلوه های ویژه،موسیقی،) (در ۲ فیلم <) ==

<<مریلا زارعی (بازیگران،) (در ۲ فیلم <) ==

<<ابراهیم آبادی (بازیگران،) (در ۲ فیلم <) ==

<<محمد آلادپوش (جلوه های ویژه،عنوان بندی،فیلمبرداری،) (در ۲ فیلم <) ==

<<سیروس ابراهیم زاده (بازیگران،) (در ۲ فیلم <) ==

<<حافظ احمدی (عکس،فیلمبرداری،) (در ۲ فیلم <) ==

<<حسن حسندوست (بازیگران،تدوین،صدا،) (در ۲ فیلم <) ==

<<محسن روشن (صدا،) (در ۲ فیلم <) ==

<<حسین زندباف (تدوین،تهیه و تولید،عنوان بندی،کارگردانی،موسیقی،) (در ۲ فیلم)

<<رضا ژیان (بازیگران،چهره پردازی،) (در ۲ فیلم <) ==

<<محمود سماک باشی (صدا،) (در ۲ فیلم <) ==

<<اکبر عبدی (بازیگران،دوبله،) (در ۲ فیلم <) ==

فیوضات، کامران

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۰ تهران، نام اصلی: کامران علی فیوضات، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۵، بازی در تئاتر از ۱۳۴۹، شروع بازیگری: رسول پسر ابوالقاسم (۱۳۵۹)

عمده‌ی فیلمها:

ای ایران (۱۳۶۸)، پائیز بلند (۱۳۷۲)، مرد نامرئی (۱۳۷۳)، مصائب عاشق فقیر (۱۳۷۴).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

قاجار، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۱ تهران، نام اصلی: امیرعباس قاجار، تحصیلات: پنجم طبیعی، شروع بازیگری: سه بمب آتشین (۱۳۴۵)

عمده‌ی فیلمها:

پسر دهاتی (۱۳۴۵)، چهار خواهر (۱۳۴۶)، جنجال عروسی (۱۳۴۹)، میعادگاه خشم (۱۳۵۰)، قاصدک (۱۳۵۵)، هزار بار مردن (۱۳۵۶)، خط قرمز (۱۳۶۱)، شیلات (۱۳۶۲)، نقطه ضعف (۱۳۶۲)، خاک و خون (۱۳۶۳)، معما (۱۳۶۵)، شناسایی (۱۳۶۶)، سرب (۱۳۶۶)، دندان مار (۱۳۶۸)، پرواز پنجم ژوئن (۱۳۶۸)، گروهبان (۱۳۶۹)، گروهبان (۱۳۶۹)، آپارتمان شماره ۱۳ (۱۳۶۹)، قرق (۱۳۷۰)، رد پای گرگ (۱۳۷۱)، افعی (۱۳۷۱)، بلوف (۱۳۷۲)، همزاد (۱۳۷۳)، تحفه‌ی هند (۱۳۷۳)، دام (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

قادری، توران

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۳ زنجان، تحصیلات: دوم دبیرستان، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۶۳، شروع بازیگری: ترن (۱۳۶۶)

عمده‌ی فیلمها:

سایه‌های غم (۱۳۶۶)، آخرین مهلت (۱۳۶۸)، قربانی (کوتاه- ۱۳۶۸)، دو فیلم با یک بلیت (۱۳۶۹)، گالان (۱۳۶۹)، حسنک (۱۳۷۱)، حمله خرچنگها (۱۳۷۲)، مرد کوچک (۱۳۷۳)، حامی (۱۳۷۳)، فرار (۱۳۷۴)، دام (۱۳۷۴)، تنگنا (۱۳۷۴)، ماه مهربان (۱۳۷۴)، غزال (۱۳۷۴)، سایه به سایه (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

قاسم خانی، پیمان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

پیمان قاسم خانی سال ۱۳۴۵ در تهران متولد شد. او که در دانشکده اهواز آمار انفورماتیک خوانده است سال ۱۳۷۰ به مرکز آموزش فیلمسازی باغ فردوس رفت و دوره فیلمنامه نویسی را در اولین مرکز گذرانده است. از جمله فیلمنامه های او: «من زمین را دوست دارم»، «بوی خوش زندگی» (بازنویسی)، «نان و عشق و موتور هزار» است که برای ابوالحسن داوودی و فیلمنامه «هتل» را نیز برای مرضیه برومند نوشته است. او برای نوشتن فیلمنامه ی «دختری با کفش های کتانی» جایزه بهترین فیلمنامه نویسی را از خانه سینما دریافت کرد و بعد سناریو و سرپرست نویسندگی سریال «پاورچین» را بعهده گرفت. فیلم کوتاهی نیز به نام«هزارپا» با بازی بهاره رهنما، مهران مدیری، سروش صحت و پگاه آهنگرانی ساخت .همچنین سریال های «خانه ما» (مسعود کرامتی) و «گالری ۹» (غلامرضا رمضانی) را نوشته است.

۱.نویسنده : (۷)مورد

(۱۳۷۰)(۱۳۸۰)

۱ – سن پترزبورگ (۱۳۸۸)

۲ – مکس (۱۳۸۳)

۳ – مارمولک (۱۳۸۲)

۴ – نان و عشق و موتور ۱۰۰۰ (۱۳۸۰)

۵ – دختری با کفشهای کتانی (۱۳۷۷)

۶ – بوی خوش زندگی (۱۳۷۳)

۷ – من زمین را دوست دارم (۱۳۷۲)

۸– مسافران–(۱۳۸۸)

•طرح اولیه داستان از : (۱)مورد

(۱۳۸۰)

۱ – نقاب (۱۳۸۳)

•بازیگر : (۲)مورد

(۱۳۷۰)(۱۳۸۰)

۱ – سن پترزبورگ (۱۳۸۸)

۲ – عاشقانه (۱۳۷۴)

منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com

قاسم خانی، محراب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

در روز شانزدهم آذر سال ۱۳۵۰ در تهران و محله ستارخان به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی را در هفت سالگی آغاز کرد و تا انتهای دوره راهنمایی به طور طبیعی ادامه داد . دوره چهار ساله دبیرستان را با روال غیر طبیعی در پنج سال و با میانگین نه تجدید در هر سال به اتمام رسانده .و موفق به اخذ مدرک دیپلم تجربی با معدل ده تمام شد . در طول این سالها به طور تفننی فیلم دیدن , نقاشی , کاریکاتور , فوتبال بازی کردن و پیمان قاسم خانی می پرداخت. پس از اتمام دوره دبیرستان و دوسال کسب تجربه در زمینه استراحت های طولانی مدت , دوره خدمت وظیفه عمومی خود را در سپاه پاسداران در سال ۱۳۷۲ آغاز کرد ودر کنار آن دوره ای یک ساله را در رشته گرافیک در موسسه سوره به پایان رساند . در همان سال و پس از قبولی در رشته نقاشی عمومی دانشگاه آزاد, واحد تهران مرکز, خدمت سربازی را پس از هفت ماه و یک روز ترک کرد و به دانشکده هنر و معماری رفت . دوره کارشناسی را این بار به طور طبیعی و پس از چهار سال به پایان رساند. حاصل این دوره یک پایان نامه با موضوع " تئوری بازتاب در فرآیند آفرنش هنر " در بخش تئوری و مجموعه ای تابلوی نقاشی با موضوع " تخریب "در پخش عملی بود . در طول این دوره نیز بابرگزاری چند نمایشگاه گروهی و شرکت در بینال دوم نقاشی تهران به فعالیت در زمینه نقاشی ادامه داد و همچنین اولین فعالیت سینمایی خود را نیز در سال ۱۳۷۴ در فیلم سینمایی عاشقانه به کارگردانی علیرضا داود نژاد در سمت طراح لباس انجام داد.

درسال ۱۳۷۶ موفق به قبولی در دوره کارشناسی ارشد رشته نقاشی دانشگاه آزاد شده و این دوره دوساله را نیز دوباره به صورت غیر طبیعی در چهار سال به پایان رساند . حاصل این دوره نیز یک پایان نامه با موضوع " پرفورمنس آرت " در بخش تئوری و مجموعه آثاری با نام " تجزیه " در بخش عملی و همچنین فاصله گرفتن از نقاشی بود .

فعالیت جدی در صدا و سیما را در سال ۱۳۷۸ و با برنامه " ببخشید شما " به کارگردانی مهران مدیری در سمت طراح صحنه و فیلمنامه نویس آغاز کرد و ادامه داده و کماکان مشغول ادامه دادن هست.

در طول این پنج سال فعالیت در صدا و سیما در سال ۱۳۸۱ برای او سال دیگری بود . مجموعه پاورچین با استقبال بسیار زیادی از طرف ببینند گان, همکاران و منتقدین روبرو شد و همچنین تبدیل به نقطه ای روشن در کارنامه حرفه ای عوامل تولید آن شد ...

قاسم‌خانی، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تصویربردار، کارگردان.

تولد: ۱۳۰۶، تهران.

درگذشت: ۸ دی ۱۳۷۴، تهران.

مهدی‌امیر قاسم‌خانی، مشهور به «خانی» در سال ۱۳۰۶ در تهران متولد شد و پس از تمام کردن تحصیلات خود در مدرسه‌ی صنعتی به نواختن ویولن پرداخت. آشنایی با عطاءالله زاهد، احمد شیرازی و احمد مغازه‌ای باعث شد به سینما و صداپیشگی علاقه‌مند شود. او با همکاری سه تن استودیوی «آریا فیلم» را تأسیس کرد و نخستین فیلمی که در آن استودیو صدابرگردانی شد فیلم «آهنگ شهرزاد» بود. بعدها به استودیو «ایران نو فیلم» رفت و در آنجا تصویربرداری کرد «اشتباه» (۱۳۳۱، منصور مبینی) بود که در فروردین ۱۳۳۲ در سینما مایاک به نمایش درآمد. خانی بعدها به «استودیو عصر طلایی» رفت و سه فیلم عطاءالله زاهد را تصویربرداری کرد و همچنین تصویربردار بسیاری از فیلم‌های امین امینی بود، از جمله «فرزند گمراه» (۱۳۳۴)؛ «مادموازل خاله» (۱۳۳۶) و «سایه»

(۱۳۳۸). وی همچنین تصویربرداری «هفده روز به اعدام» (۱۳۳۵، هوشنگ کاوسی)؛ «روزنه‌ی امید» (۱۳۷، سردار ساگر) و «پیمان» (۱۳۳۹، مهدی رئیس فیروز) را به عهده گرفت. در سال ۱۳۳۹ «آخرین هوس» را کارگردانی کرد ولی تا آخر عمرش فقط شش فیلم را کارگردانی که «حادثه جویان» (۱۳۴۹) آخرین فیلمش در مقام کارگردانی بود. خانی ۵۸ فیلم ایرانی را تصویربرداری کرد و آخرین کارش «سه ماه تعطیلی» (۱۳۵۶، شاپور قریب) بود. وی همچنین مجموعه‌ی تلویزیونی «مستنطق» (۱۳۵۶، عباس جوانمرد) را تصویربرداری کرد که هرگز به نمایش درنیامد. جلال مقدم از او برای تصویربرداری «راز درخت سنجد» (۱۳۵۰) دعوت کرد و دو سالی بعد فیلم «قیامت عشق» (هوشنگ حسامی) را تصویربرداری کرد. خانی در سال‌های آخر عمرش اغلب در بستر بیماری بود.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

قاسمی، ثریا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۹ تهران، نام اصلی: مولود ملاقاسم، تحصیلات: لیسانس زبان خارجه، فرزند حمیده خیرآبادی (بازیگر) فعالیت در تلویزیون از ۱۳۴۷- فعالیت در رادیو ارتش- فعالیت در رادیو ایران- فعالیت در دوبله- بازی در تئاتر از ۱۳۴۴، شروع بازیگری: آرامش در حضور دیگران (۱۳۵۲)

عمده‌ی فیلمها:

زنده باد... (۱۳۵۸)،، خانه‌ی ابری (۱۳۶۵)، ستاره و الماس (۱۳۶۷)، خواستگاری (۱۳۶۸)، مجسمه (۱۳۷۱)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

قائدی، شهرام

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شهرام قاددی زمینه فعالیت بازیگر ملیت ایرانی

بازیگر : (۹)مورد

(۱۳۸۰)

۱ – چار چنگولی (۱۳۸۷)

۲ – کلانتری غیرانتفاعی (۱۳۸۷)

۳ – احضار شدگان (۱۳۸۶)

۴ – قاعده بازی (۱۳۸۵)

۵ – سرود تولد (۱۳۸۳)

۶ – ماجراهای اینترنتی (چای نت) (۱۳۸۳)

۷ – من و نگین دات کام (۱۳۸۲)

۸ – روز کارنامه (۱۳۸۱)

۹ – ارتفاع پست (۱۳۸۰)

قبادی، محسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۶ تهران، نام اصلی: محسن قبادی فرد، تحصیلات: لیسانس علوم تغذیه، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: کوثر (نمایش داده نشد ۱۳۵۳)

عمده‌ی فیلمها:

تعصب (۱۳۵۴)، برگ و باد (۱۳۶۳)، حادثه (۱۳۶۳)، یک روز گرم (۱۳۶۳)، شکار در شب (نمایش داده نشد– ۱۳۶۳)، مدرک جرم (۱۳۶۴)، سراب (۱۳۶۵)، ملاقات (۱۳۶۵)، شخص دوم (کوتاه– ۱۳۶۸)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

قدکچیان، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۲۹۹ تهران، تحصیلات: دیپلم، پدر کامران و حمید قدکچیان (کارگردان و امور فنی صدا)، تهیه‌کننده– عضو سندیکای هنرمندان فیلم ایرانی (مهر ۱۳۶۴)، برنده جایزه بهترین بازیگر نقش دوم در سومین جشنواره‌ی سپاس (مردان سحر)، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۴– فعالیت در رادیو– فعالیت در دوبله– بازی در تئاتر، شروع بازیگری: خوابهای طلایی (۱۳۳۰)

عمده‌ی فیلمها:

گرداب (۱۳۳۲)، چهره‌ی آشنا (۱۳۳۲)، گناهکار (۱۳۳۲)، دختر سر راهی (۱۳۳۲)، دختر چوپان (۱۳۳۲)، تقدیر چنین بود (۱۳۳۳)، بوالهوس (۱۳۳۳)، عروس دجله (۱۳۳۳)، خواب و خیال (۱۳۳۴)، فرزند گمراه (۱۳۳۴)، مهتاب خونین (۱۳۳۴)، مرجان (۱۳۳۵)، بوسه مادر (۱۳۳۵)، مردی که رنج می‌برد (۱۳۳۶)، نردبان ترقی (۱۳۳۶)، بهلول (۱۳۳۶)، چشم براه (۱۳۳۷)، آسمون جل (۱۳۳۸)، اینم یه جورشه (۱۳۳۸)، دوستان یکرنگ (۱۳۳۹)، صفرعلی (۱۳۳۹)، بچه ننه (۱۳۳۹)، آفت زندگی (۱۳۳۹)، فرشته فراری (۱۳۳۹)، آئینه تاکسی (۱۳۳۹)، دام عشق (۱۳۴۰)، دختران حوا (۱۳۴۰)، دخترها اینطور دوست دارند (۱۳۴۱) زن دشمن خطرناکیست (۱۳۴۱)، لاله آتشین (۱۳۴۱)، کلید (۱۳۴۱)، مسافری از بهشت (۱۳۴۲)، قانون زندگی (۱۳۴۳)، دزد شهر (۱۳۴۳)، ستاره صحرا (۱۳۴۳)، مرخصی اجباری (۱۳۴۴)، پاسداران دریا (۱۳۴۴)، داماد فراری (۱۳۴۵)، قفس طلایی (۱۳۴۵)، بیست سال انتظار (۱۳۴۵)، قهرمان دهکده (۱۳۴۵)، هاشم‌خان (۱۳۴۵)، شوخی نکن دلخور می‌شم (۱۳۴۵)، گدایان تهران (۱۳۴۵)، میلیونرهای گرسنه (۱۳۴۶)، زنها و شوهرها (۱۳۴۶)، دروازه تقدیر (۱۳۴۶)، دنیای قهرمانان (۱۳۴۶)، کوه زاد (۱۳۴۶)، گذشت بزرگ (۱۳۴۶)، معجزه (۱۳۴۶)، هفت شهر عشق (۱۳۴۶)، فردای باشکوه (۱۳۴۷)، من شوهر می‌خواهم (۱۳۴۷)، تحفه هند (۱۳۴۷)، چرخ بازیگر (۱۳۴۷)، لوطی قرن بیستم (۱۳۴۷)، سنگ صبور (۱۳۴۷)، دختر عشوه‌گر (۱۳۴۷)، ستاره هفت آسمون (۱۳۴۷)، گردش روزگار (۱۳۴۷)،

دختر شاه پریان (۱۳۴۷)، پسران قارون (۱۳۴۸)، تکخال (۱۳۴۸)، دنیای پر امید (۱۳۴۸)، ستاره فروزان (۱۳۴۸)، مردان روزگار (۱۳۴۸)، شهر آشوب (۱۳۴۸)، حاجی فیروز (نمایش داده نشد- ۱۳۴۸)، کاسبهای محل (۱۳۴۸)، امشب دختری می‌میرد (۱۳۴۸)، مالک دوزخ (۱۳۴۸)، قوز بالا_قوز (۱۳۴۹)، کمربند زرین (۱۳۴۹)، سوگلی (تهیه‌کننده، بازیگر- ۱۳۴۹)، لیلی و مجنون (۱۳۴۹)، علی بی‌غم (۱۳۴۹)، حادثه‌جویان (۱۳۴۹)، ایوب (تهیه‌کننده، بازیگر- ۱۳۵۰)، مردان سحر (تهیه‌کننده، بازیگر- ۱۳۵۰)، مرد (تهیه‌کننده- ۱۳۵۱)، کاکل زری (۱۳۵۱)، یک جو غیرت (۱۳۵۱)، ساعت فاجعه (۱۳۵۱)، مردان خلیج (۱۳۵۱)، سراب (تهیه‌کننده، بازیگر، ۱۳۵۲)، بندری (تهیه‌کننده- ۱۳۵۲)، سالومه (تهیه‌کننده- ۱۳۵۲)، هر جایی (تهیه‌کننده- ۱۳۵۳)، قفس (۱۳۵۳)، هوس (۱۳۵۴)، هدف (۱۳۵۴)، حسرت (۱۳۵۴)، مرد شرقی و زن فرنگی (۱۳۵۴)، ستیز (۱۳۵۵)، خاتون (۱۳۵۶)، جانی و تپل (۱۳۵۶)، خط قرمز (۱۳۶۱)، شیلات (۱۳۶۲)، شیلات (۱۳۶۲)، خاک و خون (۱۳۶۲)، فرار (۱۳۶۳)، تشریفات (۱۳۶۴)، بگذار زندگی کنم (۱۳۶۵)، ارثیه (۱۳۶۷)، چراغ خطر عقب (کوتاه- ۱۳۶۷)، تماس (۱۳۶۸)، انفجار در اتاق عمل (۱۳۷۰)، راه و بیراه (۱۳۷۱)، نیش (۱۳۷۲)، دیوانه‌وار (۱۳۷۳)

(تو ۱۲۹۹ ش)، تهیه‌کننده، بازیگر و فیلمساز. در تهران به دنیا آمد. بازی در تئاتر را از ۱۳۲۲ ش با نمایش «اسکندر و دارا» شروع کرد. از نمایش‌های عمده وی می‌توان از «شفای بیمار» و «اتللو» نام برد. وی فعالیت در رادیو را از ۱۳۲۹ ش و بازی در سینما را از ۱۳۳۰ ش با «خوابهای طلایی» آغاز نمند. «چهره آشنا»، «گرداب»، «سنگ صبور»، «دختر چوپان»، «سهراب»، «مردان سحر» و «حیدر» و غیره از جمله فیلم‌هایی هستند که وی در آنها به هنرمندی پرداخته و تهیه کننده تعدادی از آن فیلمها نیز بوده است.[۱]

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

منابع زندگینامه :[۱] تاریخ سینمای ایران (۵۳۸، ۲۸۰، ۲۳۲)، سیمای هنرمندان (۴۰۳ –۳۹۹ / ۱)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (۵۰۹، ۴۳۱ / ۲، ۲۹۵، ۲۸۸ / ۱).

قدمی، اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۰ تهران، تحصیلات: دیپلم فنی، فعالیت در تلویزیون ۱۳۵۶، شروع بازیگری: تحفه‌ها (۱۳۶۶)

عمده‌ی فیلمها:

مسافران (۱۳۷۰)، مجسمه (۱۳۷۱)، حسرت (۱۳۷۳)، طوفان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

قربان زاده، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

علی قربان‌زاده، متولد سال ۱۳۵۷ در تهران مدرک تحصیلی او دیپلم در رشته ریاضی و فیزیک است. او با گذراندن دوره تجربی ساختن فیلم‌های انیمیشن در شرکت کلک خیال در سال ۱۳۷۳ و شروع فعالیت سینمایی با فیلم سیاوش (سامان مقدم) به عنوان

بازیگر در سال ۱۳۷۷ کار خود را آغاز کرد.شانس او حضور در فیلم سیاوش در کنار هدیه تهرانی بود که او را یک شبه بشدت مطرح کرد. بلافاصله بعد از این فیلم در سری اول مجموعه داستان یک شهر ظاهر شد و بر دوستداری خود افزود. اما دیگر نتوانست موفقیت سیاوش و داستان یک شهر را تکرار کند.

فیلم شناسی

۱. ۵۴۸۷ ۵۴۸۷ ۵۴۸۷۱۳۸۶ – صد سال به این سالها

۲. ۵۴۸۷ ۵۴۸۷ ۵۴۸۷۱۳۸۱ – غزل (محمدرضا زهتابی)

۳. ۵۴۸۷ ۵۴۸۷ ۵۴۸۷۱۳۸۱ – واکنش پنجم (تهمینه میلانی)

۴. ۵۴۸۷ ۵۴۸۷ ۵۴۸۷۱۳۸۱ – بی تو تنهایم (قدرت الله صلح میرزایی)

. ۵۴۸۷ ۵۴۸۷ ۵۴۸۷۱۳۸۰ – بانوی کوچک (مهدی صباغ زاده)

. ۵۴۸۷ ۵۴۸۷ ۵۴۸۷۱۳۸۰ – شب برهنه (سعید سهیلی)

. ۵۴۸۷ ۵۴۸۷ ۵۴۸۷۱۳۸۰ – همکلاس (سعید خورشیدیان)

۵۴۸۷ ۵۴۸۷ ۵۴۸۷ ۱۳۷۷ – سیاوش (سامان حسنی مقدم)

قره‌داش، امیر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نوازنده.

تولد: ۱۳۰۹، تهران.

درگذشت: ۳ آبان ۱۳۷۱، تهران.

امیر قره‌داش از هشت سالگی ابتدا با نی‌لبک و فلوت آشنا شد. پس از مدتی که از نواختن و تا حدود فراگیری این ساز گذشت، به سراغ سنتور رفت و از این زمان به سازهای سیمی علاقه‌مند گردید و پس از چندی به یادگیری ویولن پرداخت. امیر قره‌داش در هیجده سالگی تعلیمات مقدماتی ویولن را نزد یکی از شاگردان ابوالحسن صبا آموخت تا ردیف سوم را فراگرفت ولی پس از چندی نزد عباس شاپوری رفت.

امیر قره‌داش زمانی که برنامه به طور زنده از مرکز بی‌سیم جاده شمیران پخش می‌شد. همکاری خود را با ارکستر عباس شاپوری آغاز کرد. پس از چندی وی در ارکسترهای شماره‌ی چهار و در سال ۱۳۴۳ ارکستر شما و رادیو و ارکستر رامتین و ارکستر باربد و تا سال ۱۳۵۸ در ارکستر سازهای ایرانی به رهبری مهدی فتاح همکاری کرد. وی همچنین در شهرهای مختلف ایران به اجرای کنسرت پرداخت و تحت قراردادهای فرهنگی و هنری بین ایران و کشوهای جهان به کشورهای آلمان، ترکیه و آمریکا عزیمت نمود.

امیر قره‌داش بر اثر سکته و درد ریوی دار فانی را وداع گفت و در بهشت زهرا قطعه‌ی ۷۶ ردیف ۶۹ شماره‌ی ۵۹ به خاک سپرده شد.

امیر قره‌داش از نوازندگان هنرمند و باتجربه است که در سال ۱۳۰۹ در تهران متولد شد. وی از سن هشت سالگی مثل بسیاری از هنرمندان ابتدا با نی‌لبک و فلوت آشنائی پیدا کرد. پس از مدتی که از نواختن و تا حدود فراگیری این ساز گذشت روزی به سراغ

سنتور برادر خود که در منزل بود و برادرش آن را می‌نواخت رفت و شروع به نواختن نزد خود کرد و از این زمان به سازهای سیمی علاقمند گردید و پس از چندی به یادگیری ویولن پرداخت.

امیر قره‌داش هیجده بهار از سنش می‌گذشت که تعلیمات مقدماتی ویولن رانزد یکی از شاگردان استاد ابوالحسن صبا آموخت و تا ردیف سوم این استاد بی‌نظیر را فراگرفت ولی پس از چندی نزد استاد عباس شاپوری هنرمند فرزانه رفت و بر اثر استعداد و علاقه و پشتکار چنین معلم دلسوزی بسیاری نیاموخته‌ها را آموخت و زمانی که برنامه به طور زنده از مرکز بی‌سیم جاده شمیران می‌شد همکاری خود را با ارکستر عباس شاپوری آغاز کرد.

پس از چندی وی در ارکسترهای شماره ۴ و در سال ۱۳۴۳ ارکستر شما و رادیو و ارکستر رامتین و ارکستر باربد و تا سال ۱۳۵۸ در ارکستر سازهای ایرانی به رهبری مهدی مفتاح همکاری کرد.

امیر قره‌داش، در شهرهای مختلف ایران جهت کنسرت و اجرای برنامه به نفع مؤسسات خیریه و فرهنگی همراه عباس شاپوری، علی تجویدی، کورس سرهنگ‌زاده و غیره مسافرت‌های فراوان کرد و تحت قراردادهای فرهنگی و هنری بین ایران و کشورهای جهان به ممالک: آلمان، ترکیه، آمریکا عزیمت نمود. در آمریکا ایالات واشنگتن، نیویورک، بستون شیکاگو، لوس‌آنجلس و همراه شادروان مرتضی حنانه، شجریان، ایرج برنامه‌های موسیقی سنتی اجرا کرده ست.

امیر قره‌داش در تاریخ ۷۱/۸/۳ بر اثر سکته و درد ریوی، دار فانی را وداع گفت و در بهشت‌زهرا قطعه ۷۶ شماره ۵۹ به خاک سپرده شد. روانش شاد.

برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد سوم)

قریبیان، فرامرز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۰ تهران، همسر مینا خیامی (فیلمنامه‌نویس)، پدر محمدسام قریبیان (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل کالج هنرپیشگی استراسبرگ نیویورک، کارگردان- برنده‌ی جایزه‌ی بهترین بازیگر نقش دوم در ششمین جشنواره‌ی سپاس (خاک)، برنده لوح زرین بهترین بازیگر در ششمین جشنواره‌ی فجر (ترن)، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر در یازدهمین جشنواره‌ی فجر (بندر مه‌آلود)، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۶۵، شروع بازیگری: بیگانه بیا (۱۳۴۷)

عمده‌ی فیلمها:

خاک (۱۳۵۲)، صلوه ظهر (۱۳۵۳)، چشم انتظار (۱۳۵۴)، گوزنها (۱۳۵۴)، غزل (۱۳۵۵)، سرباز (۱۳۵۶)، خاتون (۱۳۵۶)، سایه‌های بلند باد (۱۳۵۸)، جنگ اطهر (۱۳۵۸)، وقتی که آسمان بشکافد (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، امشب اشکی می‌ریزد (۱۳۵۹)، هجرت (۱۳۶۰)، سفیر (۱۳۶۱)، بازرس ویژه (۱۳۶۱)، ریشه در خون (۱۳۶۲)، سناتور (۱۳۶۲)، عفریت (نمایش داده نشد- ۱۳۶۲)، پرونده (۱۳۶۲)، پایگاه جهنمی (۱۳۶۳)، آوار (۱۳۶۳)، گمشده (۱۳۶۴)، سمندر (۱۳۶۴)، گردباد (۱۳۶۴)، جدال در تاسوکی (کارگردان، تهیه‌کننده- ۱۳۶۵)، کمینگاه (۱۳۶۶)، کانی مانگا (۱۳۶۶)، ترن (۱۳۶۶)، دلار (۱۳۶۷)، مرگ پلنگ (۱۳۶۸)، انفجار در اتاق عمل (۱۳۷۰)، تبعیدیها (۱۳۷۰)، دو نفر و نصفی (۱۳۷۰)، بندر مه‌آلود (۱۳۷۱)، طعمه (۱۳۷۱)، ردپای گرگ (۱۳۷۱)، گریز (۱۳۷۱)، آخرین خون (۱۳۷۲)، ترانزیت (۱۳۷۲)، می‌خواهم زنده بمانم (۱۳۷۳)، مروارید سیاه (۱۳۷۳)، تجارت (۱۳۷۳)، رقص مرگ (۱۳۷۳)، دایره‌ی سرخ (۱۳۷۳)، یاد سبز لک‌لکها (۱۳۷۴)، دشمن (۱۳۷۴)، قانون (کارگردان، بازیگر ۱۳۷۴)، روز دیدار (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

قریبیان، محمدسام

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۵۳ تهران، فرزند فرامرز قریبیان (بازیگر) و مینا خیامی (فیلمنامه‌نویس)، تحصیلات: دیپلم، شروع بازیگری: گردباد (۱۳۶۴)

عمده‌ی فیلمها:

جدال در تاسوکی (۱۳۶۵)، شکار خاموش (۱۳۶۸)، ترانزیت (۱۳۷۲)، قانون (دستیار کارگردان ۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

قریشی، سحر

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سحر قریشی متولد ۱۳۶۶ است و تنها عضو متاهل بین بازیگران جوان دلنوازان به حساب می آید. همسر او مهران اخوان ذاکری است و ۲۵ سال سن دارد . زندگی مشترک آنها چند سالی است که آغاز شده و روز های خوبی را با هم پشت سر میگذارند . سحر قریشی تنها یک برادر دارد و رنگ های مورد علاقه اش مشکی ، آبی و قرمز است . سحر قریشی دوست دارد هر چه زود تر به اوج برسد و این آینده را برای خود پیش بینی میکند . برای قریشی نوع پوشش و لباس خیلی اهمیت دارد . او حسین سهیلی زاده را مانند پدرش دوست دارد.

قزلباش، اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۳ ابهر، نام اصلی: علی‌اصغر قزلباش، تحصیلات: دیپلم طبیعی، شروع بازیگری: شب‌شکن (۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

خبرچین (۱۳۶۶)، آخرین پرواز (۱۳۶۸)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

قلی خانی،شبنم

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

شبنم قلی خانی در نوزدهم آبان سال ۱۳۵۶ در تهران به دنیا آمد، او دارای دیپلم ریاضی فیزیک است، در دانشگاه در رشته ی تئاتر قبول شد و گرایش طراحی صحنه را انتخاب کرد. چندی بعد در کنکور کارشناسی ارشد در گرایش کارگردانی تئاتر مشغول به تحصیل شد و هم اکنون فارغ التحصیل این رشته است، وی کارش را از سال ۱۳۷۵ با تئاتر آنتیگونه آغاز کرد و در سال ۷۶ با همین تئاتر، در شهر تئاتر شهر بر روی صحنه رفت، اولین کار او باعث شد، وی با بازی در فیلم سینمایی «مریم مقدس» به کارگردانی شهریار بحرانی چهره شود. به سال ۷۹ بود که او یک شبه ره صد ساله پیمود، از دیگر فیلم های سینمایی که او ایفای نقش کرد، می توان به یک الف ناقابل، عطش، جوجه اردک من و وعده دیدار اشاره داشت، همچنین او در مجموعه های تلویزیونی زیادی ایفای نقش کرده است که از آن جمله می توان به «اولین شب آرامش» اشاره کرد ...

جمعه ۱۹ آبان تولد این بازیگر توانای سینما و تلویزیون است، او بجز مدرک تحصیلی که اخذ کرده، یک دوره آموزش گریم سینمایی و چهره پردازی زیر نظر استاد جلال الدین معیریان گذرانده و یک دوره آموزش فیلم نامه نویسی نیز درکلاس های حوزه هنری زیر نظر فریدون جیرانی دیده است، وی در حال حاضر غیر از بازیگری و کارگردانی فیلم در دانشگاه آزاد مشغول تدریس رشته تئاتر به دانشجویان است، وی در زمینه ساخت فیلم کوتاه هم فعالیت می کند، ابتدا فیلمی به نام «من تنها» را ساخت و سپس فیلم دیگری به نام «خونه» را کارگردانی کرد...

شبنم قلی خانی، در کنار مادرش در منطقه سعادت آباد تهران زندگی می کند، چرا که سال ها پیش پدرش دارفانی را وداع گفته است.آخرین کاری که از او در نوبت پخش است، اثر «اگر عشق نبود» به کارگردانی فیاض موسوی است، وی در این مجموعه نقش دختری به نام پریسان را ایفا می کند، پریسان دختری است که می تواند با مشکلات به تنهایی کنار بیاید، او به عرفان رو می آورد و این معنویت در زندگی اش باعث می شود که از پس مشکلات برآید.

همان طور که گفتیم، قلی خانی در سال ۸۲ پدرش را از دست داد و حالا با مادرش زندگی می کند، او فرزند سوم خانواده است، یک برادر و یک خواهر بزرگ تر از خود دارد که هر دو متاهل و دارای فرزند هستند. او از لحاظ شخصیتی آدم جالبی است، آدم های مختلف را در زندگی به راحتی می تواند تحمل کند و به قول معروف زود از کوره در نمی رود، اما ناگفته نماند که گاهی اوقات محیط کار و زندگی خسته اش می کند، با اینکه در قبال اطرافیان تحمل دارد، اما در رابطه با خودش این گونه نیست.

قلی خانی در مورد مجموعه اولین شب آرامش می گوید: «نقش آذر را دوست داشتم و از اینکه این نقش را بازی کردم راضی ام، آذر بر پایه احساساتش فکر نمی کرد و از روی منطق عمل می کرد، همان طور که در مجموعه دیدیم که او در روز ازدواج از «سفره عقد» بلند می شود و می رود، به نظرم آذر تصمیم درستی گرفت، او به حرف دلش گوش کرد.

علاقه او به «فرزاد» باعث می شود که وارد زندگی علیرضا نشود تا او را بدبخت کند او می خواست مجبور نباشد تا یک عمر به طرف مقابل دروغ بگوید و وانمود کند که دوستش دارد، اما خودش کس دیگری را در دل دوست داشته باشد. گرچه در آخرین لحظات به این فکر افتاد، اما تصمیم درست و منطقی همین بود.

قلی خانی درباره یک فیلم خوب می گوید: یک فیلم یا مجموعه ابتدا به فیلمنامه قوی بر می گردد، اگر چیزی غیر از آن باشد، اثر خوب در نمی آید... قلی خانی امروز ۲۹ ساله شده که برای یک بازیگر سن تجربه در سینما است، او خوشحال است که در طول زندگی اش انسان مفیدی بوده است، دو مدرک تحصیلی، استاد دانشگاه، بازیگر قابل تئاتر، سینما و تلویزیون و از همه مهم تر انسانی است که از حاشیه به دور است، جشن تولد شبنم را تلفنی به او تبریک می گوییم.

قمر ،شهره

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

در ابتدا می خواستم یک بیوگرافی از خودتان برایمان بگویید.

من متولـد اول مهر ماه ۱۳۶۴ هسـتم. اصـلیتم از سـمت پدری کرد است. در واقع متولد کردسـتان هستم، منتها شناسنامه ام صادره از تهران است. ولی خب از افتخـاراتم این است که بگویم من یـک کرد هسـتم و محل تولـدم یک شهرسـتان در کردسـتان بوده است. تحصیلات آکادمیـک نـدارم، رشـته اصـلی ام حسابـداری است. عاشق هنر هسـتم. به موزیک خیلی علاقه دارم، خودم هم می شود گفت به یک نحو موزیسـین هسـتم، گیتار را به صورت حرفه ای می زنم، آموزش هم می دم، البته در پی تشکیل یک گروه کر هم هستم.

چه طور شد که بازیگر شدید؟

در واقع کار اول من، یعنی شـروع فیلمبرداری من، فیلم رئیس مسعود کیمیایی بود. که من روزی برای دیدن ایشون، کلا خیلی علاقه منـد بودم به اینکه برم کارگردانـان به نـام و مطرح را از نزدیـک ببینم. کمـا اینکه دیـدن آقـای مهرجویی رفتم، دیـدن آقـای عبـاس کیارسـتمی رفتم، دیدن آقای بیضایی و خیلی از کارگردانان به نام. خیلی دوست داشـتم از نزدیک باهاشون برخورد داشـته باشم. بر حسب اتفاق یعنی روزی که من رفتم دیدن آقای کیمیایی، سـکانس های تیر خوردن پولاد کیمیایی بود در فیلم در همان دفتر آقای کیمیایی، یعنی در واقع هشـتاد درصـد فیلمنامه تمام شـده بود. که ایشان که من را دیـدن، بنا به درخواست ایشان، گفتند بیایید و من نقشـی را برای شـما می آفرینم و شـما بازی کنید و من به افتخار این پیشـنهاد شان و به احترام شان که دست رد به سـینه ایشان نزنم، رفتم و آن نقش را بـازی کردم که در نهـایت چیزی که از آن نقش مانـد، در حـد چنـد تا سـکانس بود. اکثر پلان های من با آقای داریوش ارجمند در کاراکتر رئیس و با مهناز افشار، این ها درآمد، به خاطر اینکه اصـلا قرار نبود من در این فیلم بازی کنم و خودم هم تمایلی نداشتم برای بازی در این فیلم. ولی خب گفتم صرفا برای اینکه دست رد به سینه استاد کیمیایی نزده باشم به خاطر همین قطعـا اولین کـار سینمایی ام را انعکـاس معرفی می کنم. چون آنجـا دیگه واقعا به زوایای شخصـیتی من شناسـنامه داشت و احساس کردم واقعا یک میـدان است برای اینکه خودم را نشان دهم اگر توانایی است در من، واقعا احساس کردم می توانم در این فیلم و در این کار به نمایش بگذارم.

پس ورود تان به سینما با رفتن و دیدن کارگردان ها بوده است؟

بله.

آشنایتی هم داشتید که پیش شان رفتید؟

نه. من از طریق شاگردان و دوسـتان کارگاه آقای کیمیایی بود که رفتم. بالاخره آدم دوستان زیادی دارد که یکی شان شاگرد آقای تارخ هسـتند و یکی شان یک جای دیگه کار می کننـد و... یکی از دوسـتان من، که لزومی نداره اسم شان را ببرم، باعث شدند که این ارتبـاط به وجود بیایـد و خیلی اتفـاقی بود چون دفتر آقـای کیمیـایی خیلی شـلوغ بود و داشـتن فیلمبرداری می کردن و همه می آمـدن و می رفتن. من زرنگی کردم و رفتم لحظه ای خودشـان در اتاق استراحت می کردن، در زدم رفتم داخل و با ایشان صـحبت کردم. به گفته آقـای کیمیـایی من بایـد یـک پدیـده بشم و آقـای کیمیـایی گفتن به لحـاظ چهره خـاص تون، صـدای خاص تون و فیزیکی که دارید مطمئنا شما یک سوپر استار می شوید. حالا ببینیم حرف شان تا چه حدی صحت داره.(با خنده)

اگر کسی از شما بپرسد که چگونه باید بازیگر شد و چگونه باید جلو رفت چه جوابی به او می دهید؟

من نمی توانم قضـاوت کنم و یا توصـیه ای بکنم. برای اینکه ورود من به سـینما خیلی اتفاقی اتفاق افتاد. من نه دوره کلاس خاصـی

دیـده بودم و نه تحصـیلات آکادمیک داشـتم. البته الان دارم به شدت روی بیانم کار می کنم. الان یک سـری دوره های آموزشـی فشـرده، تـا قبـل از شـروع فیلمبرداری کـار جدیـدم، را با یکی از تئاتریست های خیلی خیلی معتبر شـروع کردم. تقریبا می شه گفت اسـتاد خصوصـی گرفتم که روی بیـانم بـا من کار کنن. می خواهم اگر نقش کاملا متفاوت است، من هم بازی متفاوت تری داشـته باشم. کسانی هسـتند که می روند زحمت می کشـند، درس می خوانند و با تحصـیلات آکادمیک وارد این حرفه می شوند. کسانی هسـتند که خیلی اتفاقی، مثل خیلی از بازیگران ما، وارد این عرصه شده اند. می توانم بگویم که ورود من هم کاملا اتفاقی بود. کما اینکه خودم خیلی علاقه داشـتم به بازیگری. برای اینکه من در دوران دبیرسـتان و دانشـجویی ام، کاملا علاقه مند بودم و گروه تئاتر را به عنوان سـرگروه هـدایت می کردم. از بچه گی هم مقلـد صدای خانواده بودم، هر کی می آمد خانه ما و می رفت، من باید اداء آن را درمی آوردم. دلقـک شـده بـودم. این حس و پتانسـیل از بچه گی در من بود. من احسـاس می کردم این کاریزمـا را دارم که بتوانم بروم و روی آن سرمایه گذاری کنم.

نظر تان درباره بازی خودتان در انعکاس چه است؟

من بعد از اینکه بازی خودم را در انعکاس دیدم، به عنوان کار اول و کار حرفه ای جلوی دوربین، نمی گم خیلی بد بود، خب برای کار اول بازی ام خیلی نقات ضـعف داشت. الان که بازی ام را می بینم، فکر می کنم شایـد می توانسـتم بهتر از این باشم.به هر حال تجربه اول دیگه، انتظار بیشتر از من نباید داشته باشید.

آیا شنیده بودید در فیلم انعکاس گریمتان باعث شباهت چهره تان با خانم پرستو گلستانی شده بود؟

جدا؟ نشنیده بودم. البته می شنیدم که این اصلا تو نیستی. خب این کاملا یک خانم مشکی بود، ولی من تقریبا بورهستم و آن نقش از خودم چاق تر بود و من در یک دوره یک ماهه، می توانم بگویم ۶-۷ کیلو اضافه وزن پیدا کردم برای اینکه به آن نقش بخورم. آقای حاجی میری و آقای کریمی اعتقاد داشـتن که این زن باید پر باشه، چاق باشه، قب قب داشـته باشه و سنش باید بالا باشه. نمی خواهم بگویم که حرکت بـازیگران هـالیوودی را انجـام دادم، ولی کمتر کسـی در ایران پیـدا می شود که چنین کاری را بکنـد و یا اینکه چهره خودش را زیر سوال ببرد. من واقعا این چیزها برایم مهم نبود و فقط می خواستم بهم بگویند بازیگر خوب، نمی خواستم بگویند چقدر خوشکله.

اسم تعدادی از هنرمندان روز را می بریم و شما هر چه می خواهید در موردشان بگویید :

مهران مدیری : یک طنز پرداز .

رضا عطاران : یک بازیگر و طناز .

باران کوثری : بازیگر جوان .

گلشیفته فراهانی : واقعاً یک بازیگر ، یک بازیگر خوب ، یک هنرمند خوب . یک بازیگر توانا ..

محمدرضا گلزار : یک سوپراستار .

مهناز افشار : یک بازیگر سوپراستار .

بهرام رادان : آن هم یک بازیگر سوپراستار .

پس یعنی سوپراستار ولی بازی هم بلدند .

بله .

آقای گلزار ...

خوب آقـای گلزار می دانیـد اگر نظر شخصـی من را بخواهیـد خب بـازیگر خوبی است ولی بیشتر آن فیزکشـان و آن ظاهرشان من احساس می کنم خیلی بیشتر به چشم می آید . به نظر من بازیگر خوبی است . همه ی ما حتی خود من ، که اوایلش حالا بازی شاید

به چشم نیاید و فقط بگویند ظاهر خوبی دارد ، ولی آقای گلزار هم ثابت کرده است که می تواند بازیگر خوبی باشد .

سخن پایانی ...

خیلی خوشحالم که یک عده از جوانان با ذوق و عاشق هنر، با هم جمع شدن و می خواهند با هم یک فعالیت داشته باشند در عرصه هنر و هنرمندان سینما و تلویزیون این کشور دارند زحمت می کشند، آشنا شدم، یک مصاحبه با شما داشتم، خیلی خوب بود و این مصاحبه من، واقعا از صمیم قلب می گم، یک مصاحبه ای بود که یک مقدار فضایش فرق می کرد با مصاحبه های دیگر من ، به لحاظ اینکه فضای پرسش ها یک مقدار متمایز بود و این را به فال نیک می گیریم. انشا الله که یک سایت خبری خوب، بسیار فعال و مردمی داشته باشید و ما هم اگر کاری از دستمان بر می آید، بتوانیم کمک کنیم.

قناد، مجید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران مجید قناد در سال ۱۳۳۳ در خرمشهر متولد شد. او دارای لیسانس کارگردانی و بازیگری دانشگاه هنرهای زیبا فعالیت هنری خود را از زمان تحصیل در خرمشهر با تئاتر آغاز نموده است. درسال ۱۳۵۵ با برنامه های تلویزیونی هنر و ادبیات کودکان و نوجوانان در صدا وسیمای آبادان ادامه داد و در سال ۱۳۵۸ در دانشگاه هنری دراماتیک در رشته بازیگری و کارگردانی مشغول به تحصیل شده با شروع جنگ تحمیلی و تعطیل شدن دانشگاه در سال ۱۳۵۹ فعالیت خود را در صدا و سیمای مرکز اصفهان در زمینه تهیه کنندگی و کارگردانی آغاز کرد و از سال ۱۳۶۱ به بعد در صدا و سیمای مرکز خرم آباد مشغول به کار شده و در سال ۱۳۶۲ همراه با ادامه تحصیل در تهران و به عنوان مجری و تهیه کننده، کارگردان در شبکه ۲ سیما تهران مشغول به کار شد و این فعالیت تاکنون ادامه دارد. برنامه های بسیاری از جمله مسابقات، نمایش، جنگ های مختلف، سریال، همکاری با تلویزیون جام جم و خانه سینما از فعالیتهای ایشان می باشد. فعالیتهای سینمائی از جمله «شهر در دست بچه ها» و «همه دختران من» به عنوان بازیگر ایفای نقش نموده و در طول سال های فوق به عنوان مجری و کارگردان برنامه های فرهنگی و هنری در مناسبات های مختلف در سازمان ها از جمله دانشگاه های شهید بهشتی، صنعتی شریف، دانشگاه اصفهان، و شرکت های برق، پتروشیمی و.... فعالیت داشته و دارند. در حال حاضر به عنوان تهیه کننده، کارگردان و مجری برنامه های کودکان به صورت پخش زنده حضور دارند.

۱.بازیگر : (۲)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – همه دختران من (۱۳۷۲)

۲ – شهر در دست بچه ها (۱۳۷۰)

منابع زندگینامه: www.sourehcinema.com

قوامی فاخته‌ای، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حسین قوامی در سال ۱۲۸۸ شمسی در تهران چشم به جهان گشود، پدرش رضاقلی قوامی به موسیقی ایرانی بسیار علاقمند بود به

طوری که در منزل تمام صفحات خوانندگان آن زمان را داشت و هر روز تعدادی از آنها را روی گرامافون می‌گذاشت و ساعتها به نوای آنها گوش می‌داد و در این میان حسین قوامی که کودکی بیش نبود کنار پدر می‌نشست و گوش می‌داد و بیش از همه صدای خوانندگانی نظیر: طاهرزاده، ظلی جلب توجهش را می‌کرد و لذت می‌برد و اغلب در منزل از صدای آنان تقلید می‌کرد، این شوق و علاقه موجب شد به کار خوانندگی ادامه دهد تا زمانی که برادرش، علی قوامی مشغول فراگرفتن تار شد و در نتیجه با تعدادی از خوانندگان و نوازندگان قدیمی امثال: استادان عبادی، حسین یاحقی و حاج علی‌اکبر خان شهنازی و عده‌ای دیگر آشنایی پیدا کرد و این آشنایی موجب دوستی بین آنان و تشکیل محافل و مجالس دوستانه شد.

حسین قوامی در سنین ۱۶ و ۱۷ سالگی گاهی همراه برادر در مجالس هنری شرکت می‌کرد و با ساز بعضی از آنان می‌خواند، وقتی این استادان متوجه قدرت و لطافت صدای او شدند توجهشان نسبت به او جلب شد و او را در ادامه‌ی خوانندگی البته به صورت صحیح تشویق کردند. همین توجه اساتید موسیقی ملی موجب ترغیب هرچه بیشتر وی در پیشبرد هنرش شد و بر اثر علاقه و پشتکار فراوانی که به خوانندگی داشت پیشرفتهایی در خوانندگی عایدش شد به طوری که یکی از استادان زبردست ولی گمنام آن زمان به نام عبداللّه حجازی داوطلب تعلیم خوانندگی وی طبق اصول علمی و موازین صحیح ردیفهای موسیقی اصیل ایرانی گردید.

حسین قوامی مدت هفت سال نزد این شخص هنرمند ردیفها و دستگاههای موسیقی را به خوبی فراگرفت. در سال ۱۳۲۵ به دعوت آقای مستعان که رئیس وقت رادیو بود برای اجرای برنامه‌هایی به رادیو رفت و اولین برنامه را روز جمعه با برادران وفادار مجید و حمید اجرا می‌کند که مورد تشویق مردم قرار می‌گیرد. این همکاری تا سال ۱۳۲۹ ادامه داشت تا حسین قوامی که در آن ایام در ارتش وارد خدمت شده بود به مقام افسری نائل شده به یکی از مأموریت‌های اداری از مرکز به شهرستان انتقال می‌یابد و ناگزیر به مدت هشت سال همکاری او با رادیو قطع می‌شود؛ پس از چندی که مأموریتش پایان می‌یابد. در بهمن ماه ۱۳۳۷ به دعوت شادروان داود پیرنیا برای شرکت در برنامه‌ی «گلها» مجدداً به رادیو وارد می‌شود او در این دوران به اوج شکوفایی هنر خوانندگی رسیده زیباترین و پربارترین ترانه‌ها و قطعات اصیل را در این برنامه‌ها از خود به یادگار گذاشت. قوامی در بدو شرکت در برنامه‌ی «گلها» چون مانع اداری داشت و نمی‌توانست اسم اصلی خود را از رادیو اعلام نماید، ناچاراً بنا به پیشنهاد روح‌اللّه خالقی اسم مستعار (فاخته) را برای خود انتخاب کرد ولی در سال ۱۳۴۲ که بازنشسته شد و مانعی برای اعلام اسم اصلی او وجود نداشت با نام اصلی خود حسین قوامی از رادیو معرفی شد. حسین قوامی در سال ۱۳۰۹ به خدمت وظیفه احضار و در سال ۱۳۱۱ پس از انجام خدمت وظیفه به استخدام ارتش درآمد و در سال ۱۳۱۴ وارد آموزشگاه ستوانی شد و در سال ۱۳۱۷ با درجه ستوان سومی آموزشگاه را به اتمام رسانید و در سال ۱۳۴۱ با درجه سرهنگ دومی بازنشسته شد. او در درجه‌ی ستوان یکمی بود که همکاریش را با رادیو شروع کرد. لازم به تذکر است که چون استاد حسین قوامی افسر ارتش بود و مشکلات و محظوراتی برایش موجود بود، لذا بنا به پیشنهاد استاد روح‌اللّه خالقی نام «فاخته» که اسمی مستعار بود برای وی انتخاب گردیده بود. استاد قوامی در سنین ۸۰ سالگی به خوبی می‌خواند و هنوز این چشمه‌ی فیاض الهی در وجودش خشک نشده بود. وی روز پنجشنبه ۱۳۶۸/۱۲/۱۷ در بیمارستان ایران‌مهر در ساعت ۸/ ۳۰ شب فوت شد و در امامزاده طاهر کرج در جوار غلامحسین بنان و مرتضی حنانه به خاک سپرده شد، روانش شاد باد.

نوازنده.

تولد: ۱۲۸۸، تهران.

درگذشت: ۱۷ اسفند ۱۳۶۸، تهران.

حسین قوامی مشهور به «فاخته‌ای»، فرزند رضاقلی، تحصیلات ابتدایی را در دبستان ترغیب و تحصیلات متوسطه را (تا سوم متوسطه) در دبیرستان قاجاریه انجام داد و سپس به خدمت نظام وظیفه اعزام شد. ولی در حین خدمت نظام وظیفه به تحصیلات خود ادامه

داد، پس از طی آموزشگاه افسری وارد خدمت ارتش شد و تا درجه‌ی سرهنگ دومی ارتقا یافت. وی از چهارده سالگی به موسیقی علاقه‌مند شد و مدتی نیز برادرش علی، تار مشق کرد، بعدها نزد حسین اسماعیل‌زاده، مدت پنج سال به تمرین خواندن آواز و ردیف موسیقی ایرانی پرداخت. بین سال‌های ۱۳۰۵ -۱۳۰۴ نزد عبدالله حجازی به فراگیری فن آواز پرداخت و این کار را به مدت شش الی هفت سال متوالی دو بار در هفته ادامه داد. وی همچنین از وجود حبیب سماعی و نورعلی برومند بهره‌ها گرفت.

در سال ۱۳۲۵ بود که بنا به دعوت حسینقلی مستعان رییس تبلیغات و انتشارات وقت به رادیو رفت و چون در کسوت نظام بود ابتدا به نام خواننده‌ی ناشناس به مدت شش ماه برنامه اجرا کرد تا اینکه خالقی نام مستعار «فاخته‌ای» را برای ایشان انتخاب کرد. همکاران حسین در شروع کار برادران وفادار مجید و حمید بودند که در سال ۱۳۱۲ پس از اتمام حجت وظیفه با آنان آشنایی به هم زده بود. مجید وفادار نوازنده‌ی چیره‌دست ویولن و حمید وفادار نوازنده‌ی زبردست تار بودند. این همکاری تا سال ۱۳۲۹ که قوامی به مأموریت خارج از تهران اعزام شد ادامه یافت. غیبت وی تا سال ۱۳۳۷ ادامه یافت. در این سال بود که قوامی بنا به دعوت سرپرست «گلها» مجددا به اجرای برنامه پرداخت. قوامی در حدود ۲۲۰ برنامه در «گل‌های جاویدان»، «گل‌های رنگارنگ»، «برگ سبز»، «شاخه گل» و «گل‌های تازه» شرکت جست. قوامی تا سال ۱۳۴۱ که در سن ۵۳ سالگی از ارتش بازنشسته شد، به نام «فاخته‌ای» برنامه اجرا می‌کرد ولی ازآن پس تا سال ۱۳۵۴ که از رادیو نیز کناره گرفت برنامه‌هایش به نام حسین قوامی پخش شد.

پیکر وی در کنار آرامگاه غلاحسین بنان و عبدالعی وزیری در بهشت زهرا به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

قومی، محمدرضا

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: محمدرضا قومی

تاریخ تولد: ۱۳۴۲

برادر علیرضا قومی (مسئول جلوه های ویژه)

متولد ۱۳۴۲ در کرج.

دارای مدرک تحصیلی دیپلم هنرستان فنی.

شروع فعالیت در سینما باچهره پردازی و اجرای جلوه های ویژه در فیلم « دادشاه ».

فیلم شناسی:

دادشاه (حبیب کاوش – ۱۳۶۲)

نقطه ضعف (محمدرضا اعلامی – ۱۳۶۲)

تاراج (ایرج قادری – ۱۳۶۳)

مادیان (علی ژکان – ۱۳۶۴)

طغیان (جهانگیر جهانگیری – ۱۳۶۴)

مزدوران (جهانگیر جهانگیری – ۱۳۶۵)

سرزمین آرزوها (مجید قاری زاده – ۱۳۶۶)

آری اینچنین بود (داود اسماعیلی – ۱۳۶۶)

افسون (محمدرضا صفوی – ۱۳۶۷)

هی جو (منوچهر عسگری نسب – ۱۳۶۷)

دوران سربی (خسرو معصومی – ۱۳۶۷)

سلام سرزمین من (۱۳۶۷)

باد سرخ (۱۳۶۷)

عبور از غبار (پوران درخشنده – ۱۳۶۸)

دندان مار (مسعود کیمیایی – ۱۳۶۸)

شب بیست و نهم (حمید رخشانی – ۱۳۶۸)

دخترک کنار مرداب (علی ژکان – ۱۳۶۸)

چاووش (ساموئل خاچیکیان – ۱۳۶۹)

گربه آوازه خوان (کامبوزیا پرتوی – ۱۳۶۹)

نقش عشق (شهریار پارسی پور – ۱۳۶۹)

گروهبان (مسعود کیمیایی – ۱۳۶۹)

دو نیمه سیب (کیانوش عیاری – ۱۳۷۰)

مسافران (بهرام بیضایی – ۱۳۷۰)

پرنده آهنین (علی شاه حاتمی – ۱۳۷۰)

مردی در آینه (ساموئل خاچیکیان – ۱۳۷۱)

از بلور خون (جمشید عندلیبی – ۱۳۷۱)

اتل متل توتوله (۱۳۷۱)

چشمهایم برای تو (خسرو شجاعی – ۱۳۷۱)

بلوف (ساموئل خاچیکیان – ۱۳۷۲)

آخرین شناسایی (علی شاه حاتمی – ۱۳۷۲)

ضربه آخر (داود موثقی – ۱۳۷۲)

زینت (ابراهیم مختاری – ۱۳۷۲)

آرایش مرگ (افشین شرکت – ۱۳۷۳)

ستارگان خاک (عزیزالله حمیدنژاد – ۱۳۷۳)

فرار از جهنم (۱۳۷۴)

سفر پر ماجرا (سیامک اطلسی – ۱۳۷۴)

سایه به سایه (علی ژکان – ۱۳۷۴)

لاک پشت (علی شاه حاتمی – ۱۳۷۵)

هتل کارتن (سیروس الوند – ۱۳۷۵)

تارهای نامرئی (۱۳۷۶)

خفاش (علی اصغر شادروان – ۱۳۷۶)

جوانی (مجید قاری زاده – ۱۳۷۷)

فریاد (مسعود کیمیایی – ۱۳۷۷)

اعتراض (مسعود کیمیایی – ۱۳۷۸)

چتری برای دو نفر (احمد امینی – ۱۳۷۹)

پارتی (سامان مقدم – ۱۳۷۹)

عیسی می آید (علی ژکان – ۱۳۸۰)

تیک (اسماعیل فلاح پور – ۱۳۸۰)

جایی دیگر (مهدی کرم پور – ۱۳۸۱)

بی تو تنهایم (قدرت الله صلح میرزایی – ۱۳۸۱)

مکس (سامان مقدم – ۱۳۸۲)

این زن حرف نمی زند (احمد امینی – ۱۳۸۲)

سربازهای جمعه (مسعود کیمیایی – ۱۳۸۲)

گاهی واقعی (رامین لباسچی – ۱۳۸۳)

خیلی دور خیلی نزدیک (رضا میرکریمی – ۱۳۸۳)

عروسک فرنگی (فرهاد صبا – ۱۳۸۴)

وقتی همه خواب بودند (فریدون حسن پور – ۱۳۸۴)

قلقلک (مسعود نوابی – ۱۳۸۴)

آرامش در میان مردگان (مهرداد فرید – ۱۳۸۴)

جوایز و انتخابها:

>>کاندید تندیس زرین بهترین چهره پردازی (وقتی همه خواب بودند)

[دوره ۱۰ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۵]

>>کاندید تندیس زرین بهترین چهره پردازی (مکس)

[دوره ۱۰ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۵]

>>برنده تندیس زرین بهترین چهره پردازی (خیلی دور خیلی نزدیک)

[دوره ۹ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۴]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (خیلی دور خیلی نزدیک)

[دوره ۲۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۸۳]

منابع زندگینامه :http://www.iranact.com/

کاسبی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۰ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی تئاتر از دانشکده هنرهای دراماتیک ۱۳۶۰، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر مرد در چهاردهمین جشنواره‌ی فیلم فجر (پدر)، شروع کار از حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات، کارگردان، نویسنده، شروع بازیگری: توبه نصوح (دستیار کارگردان، بازیگر ۱۳۶۱)

عمده‌ی فیلمها:

مرگ دیگر (کوتاه ۱۳۶۱)، استعاذه (۱۳۶۱)، دو چشم بی‌سو (۱۳۶۲)، بایکوت (۱۳۶۴)، زنگها(۱۳۶۴)، قاصد (کوتاه کارگردان، نویسنده ۱۳۶۵)، بحران (۱۳۶۶)، شنا در زمستان (کارگردان، نویسنده ۱۳۶۸)، بدوک (۱۳۷۰)، پناهنده (۱۳۷۲)، دل و دشنه (۱۳۷۳)، حمله به اچ ۳(۱۳۷۳)، دایره‌ی سرخ (۱۳۷۳)، پدر (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کاویانی، فردوس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۰ کرمان، نام اصلی: فردوس کاویانی کوثر خیری، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر دانشده هنرهای دراماتیک تهران ۱۳۵۰، برنده جایزه بهترین بازیگر مرد از جشنواره‌ی سیما ۱۳۷۴ (سریال همسران)، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۶۰- شروع فعالیت با پانتومیم- بازی و کارگردانی در تئاتر از ۱۳۴۷، شروع بازیگری: تجاوز (۱۳۴۸)

عمده‌ی فیلمها:

شهر قصه (۱۳۵۲)، چوپانان کویر (۱۳۵۹)، رسول پسر ابوالقاسم (۱۳۶۰)، پرونده (۱۳۶۲)، آن سفر کرده (۱۳۶۳)، اجاره‌نشینها (۱۳۶۵)، بهار در پاییز (۱۳۶۶)، یاد و دیدار (۱۳۶۶)، در مسیر تندباد (۱۳۶۷)، ده صحنه تا اخراج (کوتاه- ۱۳۶۷)، ساوالان (۱۳۶۸)، دخترک کنار مرداب (۱۳۶۸)، سایه‌ی خیال (۱۳۶۹)، سیرک بزرگ (۱۳۷۰)، بانو (۱۳۷۰)، یک مرد و یک خرس (۱۳۷۱)، همه دختران من (۱۳۷۲)، جاده عشق (۱۳۷۲)، دل و دشنه (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کاویانی،مریم

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

در چند سال اخیر بیشتر در سریال‌های تلویزیونی ایفای نقش کرد. بازی‌های خوب او باعث شد بیننده تلویزیونی با چهره او آشنا شود. اوج کارش در مجموعه «او یک فرشته بود» به چشم آمد که ماه رمضان سه سال پیش (۸۴) از شبکه دوم پخش شد و او در نقش همسر حسن جوهرچی ایفای نقش کرد.از این بازیگر هم‌اکنون دو مجموعه «روزگار قریب» و «خط‌شکن» پخش می شود که بازهم استعدادهای خود را به نمایش گذاشته... اما شاید برایتان جالب باشد که بدانید وی ابتدا بازیگر نبود و در ۳۲ سالگی پا به این وادی گذاشت؛ زمانی که «نادر مقدس» برای بازی در فیلم «رویای جوانی» از او دعوت به کار کرد وی پس از تست دادن، نشان داد

که می تواند بازیگر قابلی باشد. شاید شما خواننده محترم بپرسید شغل مریم کاویانی در ابتدا چه بود؟مریم کاویانی پس از دیپلم، رشته تحصیلی پرستاری را در دانشگاه انتخاب کرد و همین امر باعث شد پس از فارغ‌التحصیلی و اخذ مدرک فوق‌لیسانس پرستاری، به حرفه مقدس پرستاری روی بیاورد. در واقع مریم کاویانی یک «خانم پرستار» بود که به قول خودش قضا و قدر او را به سوی بازیگری کشاند. با این خانم پرستار بازیگر گفتگوی کوتاهی انجام دادیم که در ادامه خواهید خواند؛ گفتگو با هنرمندی که پدر و مادرش اصالتی مازندرانی دارند، خودش در اهواز به دنیا آمده و حالا در تهران زندگی می کند. مازندرانی، اهوازی! در سال ۱۳۴۹ به دنیا آمدم و یک برادر کوچکتر از خود دارم. من در اهواز به دنیا آمدم اما پدر و مادرم اصالتی مازندرانی دارند. شغل اصلی‌ام پرستاری است اما سرنوشت طوری رقم خورد که در سال ۱۳۸۱ بازیگری را آغاز کردم. اولین کارم یک اثر سینمایی به نام «رویای جوانی» به کارگردانی نادر مقدس بود و پس از آن «تردست»، «اسپاگتی در هشت دقیقه»، «مخمصه» و «هوو»، اما با مجموعه «او یک فرشته بود» کار علیرضا افخمی که در رمضان سال ۸۴ از تلویزیون پخش شد، خیلی از علاقه‌مندان هنر با من بیشتر آشنا شدند و آن سریال باعث شد که از آن سال به بعد بیشتر به کارهای تلویزیونی روی بیاورم که عبارتند از: «به دنیا بگویید بایستد»، «روز رفتن»، «شکرانه»، «خط‌شکن» و «روزگار قریب» که این دو تای آخر در حال پخش است. از او می‌خواهیم از دوران کودکی‌اش برایمان بگوید و او می گوید: خیلی مظلوم بودم. یادم می آید همیشه مادرم می گفت پدرت نگران است که نکند وقتی بزرگ شوی، هیچ کاری از تو برنیاید. یکی از رویاهای دوران کودکی‌ام این بود که بتوانم روی طناب راه بروم. تمرین هم می کردم اما هیچوقت این اتفاق نیفتاد اما چون دوست داشتم، به خیلی‌ها به دروغ می گفتم که من روی طناب راه می روم. شهرت وحشتناک است شهرت یک پدیده وحشتناک است. از شهرت باید ترسید. به نظر من فوایدش کمتر از ضررهایش است. اگر ظرفیت نداشته باشید، شما را زمین‌گیر می کند. در عوض محبوبیت ماندنی است. سعی من هم همین است که به این جایگاه برسم اما نمی دانم چقدر موفق می شوم. ستون اصلی خانواده، ستون اصلی برای موفقیت افراد است. انسان ذات خود را از خداوند هدیه می گیرد اما فرهنگ و تربیت را از خانواده‌اش فرا می گیرد. به نظر من اگر یک خانواده خوب فرهنگی، چهارچوب مشخصی داشته باشند، مطمئنا حرص و طمع در فرزندان آن خانواده هم کمتر به چشم می خورد، از طرفی کمتر دچار حادثه و اتفاقات بد خواهند شد و ناخودآگاه به سمت درستی هدایت می شوند.از او می خواهیم بارزترین ویژگی اخلاقی‌اش را برایمان بگوید که می گوید: «گاهی اوقات خودم از صداقتم خسته می شوم.» نقش‌های دوست‌داشتنی تمامی نقش‌هایم را دوست دارم اما فکر می کنم نقش «رعنا» در مجموعه «او یک فرشته بود» بیشتر به دل مردم نشست؛ همچنین نقشم در سریال «روزگار قریب».اما چه شد که مریم کاویانی از پرستاری به بازیگری روی آورد؟ «خواست خدا بود. در واقع خودم نمی خواستم اما اصرار باعث شد که حداقل یک بار هم شده، بازیگری را تجربه کنم. تجربه به من چسبید و حالا شش سال است که این شغل را انتخاب کرده‌ام. تا حالا در نزدیک به سی اثر سینمایی و تلویزیونی بازی کرده‌ام.» او در سریال روزگار قریب نقش یک پرستار مسئول را بازی می کند. «نقش بسیار خوبی بود. این نقش برای من خیلی جای کار داشت چون در واقع نقش خودم را بازی می کردم. با این حال عقیده‌ام این بود که باز هم نقش یک پرستار واقعی را بازی نمی کردم، بلکه فقط داشتم بازی می کردم. از طرفی این مجموعه از سه سال پیش تصویربرداری شد و با بازی من در مجموعه «او یک فرشته بود» همزمان شد ولی کیانوش عیاری حسن نیت داشتند و پافشاری کردند که من حتما این نقش را بازی کنم. از طرفی همزمانی بازی باعث شده بود که طوری از من بازی گرفته شود که به بازی‌ام لطمه‌ای وارد نشود.» پرستار موفق یک پرستار موفق ابتدا باید دانش خود را بالا ببرد و پس از آن وجدانش است که باید همیشه آن را سرلوحه کار خود قرار دهد و از همه مهم‌تر، احساس مسئولیت که باید آن را در تمامی دقایق و ثانیه‌های کارش حفظ کند و به عبارتی بهتر از آن محافظت کند. برای این‌که ببینیم خانواده‌ای سبز است یا نه، ابتدا باید به سراغ پدر و مادر آن خانواده رفت. باید دید که این دو، عشق و محبت خود را چگونه خرج خانه و خانواده می کنند؛ برای مثال خود من، با این‌که از پدر و مادرم دور

هستم اما عشق را در چشمان پدر و مادرم می بینم و زندگی‌ام را مدیون آنها هستم، سعی خودم را می کنم فرزندی باشم که زحماتشان را جبران کنم اما نمی دانم آنها از من راضی هستند یا نه. دلم می خواهد به جوانان بگویم سعی‌شان این باشد که با خودشان روراست باشند و دلشان برای خودشان بسوزد. به خانواده‌ها می گویم که قدر کانون گرم زندگی‌شان را بدانند و از لحظه لحظه آن لذت ببرند و اسیر زندگی و رویاهای کاذب نشوند.

کرامتی، مهتاب

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام اصلی: مهتاب

نام خانوادگی اصلی: کرامتی شیخ‌الاسلامی

سمت (در بخش های): بازیگران،

تاریخ تولد: ۱۳۵۰

محل تولد: تهران

ملیت: ایران مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل میکروبیولوژی

روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان

>>بابک ریاحی پور (شوهر) بیوگرافی

فارغ التحصیل رشته میکروبیولوژی از دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۷۳.

گذراندن دوره کلاس‌های کارگاه آزاد بازیگری زیرنظر امین تارخ.

همسر بابک ریاحی‌پور (آهنگساز).

فعالیت در تلویزیون در سال ۱۳۷۵.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم / مجموعه مردان آنجلس (اصحاب کهف) (فرج‌الله سلحشور) به عنوان بازیگر در سال ۱۳۷۵.

او برای بازی در فیلم مرد بارانی کاندید دریافت جایزه از هجدهمین جشنواره فیلم فجر شد.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۵ آدم (عبالرضا کاهانی) [بازیگر]

۱۳۸۵ پاداش سکوت (مازیار میری) [بازیگر]

۱۳۸۳ رستگاری در هشت و بیست دقیقه (سیروس الوند) [بازیگر]

۱۳۸۳ هشت پا (علیرضا داودنژاد) [بازیگر]

۱۳۸۱ شاه خاموش (همایون شهنواز) [بازیگر]

۱۳۸۱ ملاقات با طوطی (علیرضا داودنژاد) [بازیگر]

۱۳۷۹ بهشت از آن تو (علیرضا داودنژاد) [بازیگر]

۱۳۷۹ مریم مقدس (شهریار بحرانی) [بازیگر]

۱۳۷۸ مرد بارانی (ابوالحسن داودی) [بازیگر]

۱۳۷۸ مومیایی ۳ (محمدرضا هنرمند) [بازیگر]

۱۳۷۷ مردی از جنس بلور (سعید سهیلی) [بازیگر]

جوایز و انتخابها

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (مرد بارانی)

[دوره ۱۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۸]

کردوانی، عزیزاللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۸ ق)، تهیه کننده. وی فارغ‌التحصیل رشته‌ی اقتصاد و از تهیه‌کنندگان فیلم فارسی و مؤسس و مدیر استودیو عصر طلایی بود. از عمده فیلم‌های وی «فرزند گمراه»؛ «هفده روز به اعدام»؛ «بوسه‌ی مادر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فرهنگ سینمای ایران (۳۵۳)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (۴۹، ۴۱/ ۱).

کرم رضایی، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۶ سنقرآباد، تحصیلات: فارغ‌التحصیل انیستیتو تئاتر و فیلم در آلمان غربی ۱۳۴۵، کارگردانی تئاتر از ۱۳۳۶، مترجم ادبیات نمایش از ۱۳۴۶، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۴، بازی در تئاتر از ۱۳۳۳، شروع بازیگری: برهنه‌ی خوشحال (۱۳۳۶)

عمده‌ی فیلمها:

محلل (۱۳۵۰)، تجاوز (۱۳۵۱)، خواستگار (۱۳۵۱)، حسن سیاه (۱۳۵۱)، تولدت مبارک (۱۳۵۱)، علی کنکوری (۱۳۵۲)، همسفر (۱۳۵۴)، کندو (۱۳۵۴)، بابا خالدار (۱۳۵۴)، ماه عسل (۱۳۵۵)، پسرک (۱۳۵۵)، رابطه جوانی (۱۳۵۵)، میهمان (۱۳۵۵)، نازنین (۱۳۵۵)، هکلاس (۱۳۵۶)، جمعه (۱۳۵۶)، در شهر خبری نیست (۱۳۵۶)، غبارنشینها (۱۳۵۷)، بازیگر (کوتاه- ۱۳۵۷)، عبور از مرز شب (۱۳۵۸)، مشت مرد (۱۳۵۹)، اعدامی (۱۳۶۰)، قرنطینه (۱۳۵۸ -۶۱)، بنفشه‌زار (نمایش داده نشد- ۱۳۶۲)، محکومین (۱۳۶۳)، جنجال بزرگ (۱۳۶۳)، طغیان (۱۳۶۴)، گرفتار (۱۳۶۶)، شاخه‌های بید (۱۳۶۷)، آخرین لحظه (۱۳۶۷)، رانده شده (۱۳۶۸)، آواز تهران (۱۳۷۰)، دندان طلا (۱۳۷۰)، نرگس (۱۳۷۰)، رابطه پنهانی (۱۳۷۱)، از بلور خون (۱۳۷۱)، سهراب تا سهراب (۱۳۷۲)، نیش (۱۳۷۲)، در کمال خونسردی (۱۳۷۳)، می‌خواهم زنده بمانم (۱۳۷۳)، دیوانه‌وار (۱۳۷۳)، کچل عاشق (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کرمانشاهی، سیف‌الدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۲ -۱۲۵۵ ش)، نمایشنامه‌نویس و کارگردان. در خانواده‌ای روحانی به دنیا آمد. در هفت سالگی به مکتب رفت، اما تحصیلاتش را ترک کرد و بعد از مدتی برای فراگیری و خواندن درس تئاتر عازم تفلیس شد. در آنجا زبان روسی و ترکی را آموخت و در هنر نمایش و نقاشی کار کرد و در فن نمایش به مقام کارگردانی رسید. او برای تکمیل معلومات خود به مسکو رفت و در ۱۳۰۰ ش به باکو سفر کرد و در مدرسه‌ی هنرپیشگی آنجا تعلیم فن خطابت و بیان و آرایش صحنه را به عهده گرفت و نمایشنامه‌هایی به معرض تماشا گذاشت. وی بعد از مدتی به تبریز رفت و در آنجا چند نمایشنامه به صحنه آورد. سپس به تهران آمد و به جامعه‌ی باربد راه یافت و در تئاتر نکیسا نیز استخدام شد. او در میزانسن و دکور صحنه‌ها تصرفاتی کرد که تا آن روز در ایران مجهول و بی‌سابقه بود. وی چون شیوه‌ی کارش با دیگران فرق می‌کرد، مورد حسادت همکاران واقع شد، تا آنجا که او را به جرم قفقازی بودن به زندان انداختند. بعد از آزادی اجازه‌ی تأسیس استودیو کرمانشاهی را به دست آورد. از ابتکارات وی نمایش در صحنه‌ی گردان بود. او که زبان فارسی را خوب نمی‌دانست، بعضی از نمایشنامه‌ها را به کمک دوستان خود به فارسی ترجمه می‌کرد و نمایش می‌داد. کرمانشاهی به دلیل دشمنی رقبا با دسته‌ی سیار نمایشی به شهرستان‌ها سفر کرد و دسته‌ی سیار او با موفقیت روبرو شد. وی عاقبت به دلیل دسیسه‌های دشمنان خود تحت پیگرد شهربانی قرار گرفت و بعد از پنجاه و هفت سال تحمل رنج و مشقت، با اقدام به خودکشی، از دنیا رفت. از نمایشنمه‌های او: «خسرو و شیرین»؛ «لیلی و مجنون»؛ «بتکده‌ی هندی»؛ «عزیز و عزیزه»؛ «یوسف و زلیخا»؛ «کلبه‌ی عموتم»؛ «حسن صورت یا حسن سیرت»؛ «حیله و حقیقت»؛ «پول یا وجدان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ادبیات نمایشی (۱۱۹، ۱۱۶، ۱۱۰، ۱۰۹/ ۲)، از نیما تا روزگار ما (۴۴۰ -۴۳۷)، تاریخ سینمای ایران (۱۹۵، ۴۲)، سیمای هنرمندان (۳۳۵، ۲۸۷/ ۱).

کریمی، نیکی

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۵۰ تهران، تحصیلات: دیپلم تجربی، برنده جایزه بهترین بازیگر زن از نخستین جشنواره‌ی فیلم سینما و زن ۱۳۷۴ (سارا)، برنده‌ی جایزه‌ی بهترین بازیگر زن در جشنواره‌ی سن سباسین (سارا) و جشنواره‌ی فیلم فجر ۱۳۸۲، شروع بازیگری: وسوسه (۱۳۶۸)

عمده‌ی فیلمها:

عروس (۱۳۶۹)، ردپای گرگ (۱۳۷۱)، سارا (۱۳۷۱)، پری (۱۳۷۳)، بوی پیرهن یوسف (۱۳۷۴)، سایه به سایه (۱۳۷۴)، برج مینو (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کسبیان، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۲ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران و دانشکده الهیات، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۴، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: رگبار (۱۳۵۱)

عمده‌ی فیلمها:

شازده احتجاب (۱۳۵۳)، مهر مار (کوتاه- ۱۳۵۶)، سایه‌های بلند باد (۱۳۵۸)، تاریخ‌سازان (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، بند (نمایش داده نشد- ۱۳۶۰)، هجرت (۱۳۶۰)، تفنگدار (۱۳۶۱)، پرونده (۱۳۶۲)، مترسک (۱۳۶۲)، آن سفر کرده (۱۳۶۳)، پدربزرگ (۱۳۶۴)، طغیان (۱۳۶۴)، گمشدگان (۱۳۶۶)، غریبه (۱۳۶۶)، چون باد (۱۳۶۷)، باد سرخ (۱۳۶۷)، دل‌نمک (۱۳۶۸)، مادر (۱۳۶۸)، شقایق (۱۳۷۰)، حشره‌ی شانس (۱۳۷۳)، رویای نیمه شب تابستان (۱۳۷۳)، گروگان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کسرائیان، مانی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: مانی

نام خانوادگی اصلی: کسرائیان

سمت (در بخش های): بازیگران،

....

تاریخ تولد: ۱۳۵۵

محل تولد: شیراز

ملیت: ایران

....

مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل بازیگری

بیوگرافی

فارغ التحصیل رشته بازیگری از دانشکده هنر و معماری دانشگاه آزاد.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم بانوی اردیبهشت (رخشان بنی‌اعتماد) به عنوان بازیگر در سال ۱۳۷۶.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۱ جایی دیگر (مهدی کرم پور) [بازیگر]

۱۳۸۰ مانی و ندا (پرویز صبری) [بازیگر]

۱۳۷۹ هفت پرده (فرزاد مؤتمن) [بازیگر]

۱۳۷۸ عشق طاهر (محمدعلی نجفی) [بازیگر]

۱۳۷۶ روزی که هوا ایستاد (نادر ابراهیمی) [بازیگر]

۱۳۷۶ بانوی اردیبهشت (رخشان بنی اعتماد) [بازیگر]

>>جشنواره ها و مراسم ها

کشاورز، محمدعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۹ اصفهان، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۴۷، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: شب قوزی (۱۳۴۳)

عمده‌ی فیلمها:

خشت و آئینه (۱۳۴۴)، آقای هالو (۱۳۴۹)، رگبار (۱۳۵۱)، صادق کرده (۱۳۵۱)، خورشید در مرداب (۱۳۵۲)، قصه‌ی ماهان (۱۳۵۲)، فرار (کوتاه- ۱۳۵۳)، صحرای تاتارها (مشترک با فرانسه- ۱۳۵۴)، شام آخر (۱۳۵۵)، شطرنج باد (۱۳۵۵)، کاروانها (مشترک با آلمان و آمریکا- ۱۳۵۶)، غبارنشینها (۱۳۵۷)، این گروه محکومین (۱۳۵۷)، وقتی که آسمان بشکافد (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، زمزمه محبت (۱۳۵۹)، برزخی‌ها (۱۳۶۰)، دست شیطان (۱۳۶۱)، گرداب (نمایش داده نشد- ۱۳۶۱)، ستاره دنباله‌دار (۱۳۶۱)، کمال‌الملک (۱۳۶۲)، نقشه (کوتاه- ۱۳۶۴)، طائل (۱۳۶۴)، کفشهای میرزا نوروز (۱۳۶۴)، مردی که موش شد (۱۳۶۴)، جمیل (۱۳۶۶)، جعفرخان از فرنگ برگشته (۱۳۶۶)، پول خارجی (۱۳۶۸)، گل سرخ (۱۳۶۸)، جستجوگر (۱۳۶۸)، مادر (۱۳۶۸)، جستجو در جزیره (۱۳۶۹)، آقای بخشدار (۱۳۷۰)، دلشدگان (۱۳۷۰)، ناصرالدین شاه (۱۳۷۰)، چهارشنبه عزیز (۱۳۷۱)، خسوف (۱۳۷۱)، یک مرد و یک خرس (۱۳۷۱)، زیر درختان زیتون (۱۳۷۲)، لژیون (۱۳۷۳)، روز واقعه (۱۳۷۳)، نگاهی دیگر (۱۳۷۳)، غزال (۱۳۷۴)، دام (۱۳۷۴)، سلام بر انتظار (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کشکولی، صفر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۴ تهران، نام اصلی: صفر صفرزاده کشکولی، تحصیلات: دیپلم فنی جوشکاری، شروع کار با ایفای نقشهای کوتاه، شروع بازیگری: بی‌عشق هرگز (۱۳۴۴)

عمده‌ی فیلمها:

مرد روز (۱۳۴۷)، لیلی و مجنون (۱۳۴۹)، آبشار طلا (۱۳۵۱)، اجاره‌نشینها (۱۳۶۵)، به چه جرمی (کوتاه- ۱۳۶۵)، سازمان ۴(۱۳۶۶)، شکار (۱۳۶۶)، خارج از محدوده (۱۳۶۶)، دلار (۱۳۶۷)، رویای نیمه شب تابستان (۱۳۷۳)، عروسیت مبارک (۱۳۷۳)، سرحد

(۱۳۷۴)، سفربخیر (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کفایی، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

کارگردان.

تولد: ۱۱ تیر ۱۳۵۶.

درگذشت: ۱۶ تیر ۱۳۵۶.

مهدی کفایی در سال ۱۳۴۶ پس از اخذ دیپلم در رادیو استخدام شد و در آنجا به کار پرداخت. سپس به قسمت پخش تلویزیون منتقل شد و تا سال ۱۳۵۱ که وارد دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک شد، در همانجا به کار مشغول بود، همزمان با ادامه‌ی تحصیل در دانشکده، به بخش تولید فیلم تلویزیون منتقل شد و در آنجا به فعالیت‌هایش ادامه داد. وی در سال ۱۳۵۵ تحصیلات دانشگاهی‌اش را به پایان رساند و از آن پس به عنوان کارگردان فیلم در تولید شبکه‌ی اول تلویزیون به کار مشغول بود. از مهمترین فیلم‌هایی که او برای تلویزیون ساخته، می‌توان اشاره کرد به: «جنگ ایران و عراق» (۱۶ ،۱۳۵۹ میلیمتری)؛ «خاطرات بهروز مرادی از جنگ» (۱۶ ،۱۳۶۲ میلیمتری)؛ «روی خاک‌ها خوابیده‌ام» (۱۳۶۲)؛ «گور سفید» (۱۳۶۲) وی در تولید سینمایی نیز نقش داشت و در دو فیلم «طبیعت بیجان» و فیلم «مدرسه‌ای که می‌رفتیم» ساخته‌ی داریوش مهرجویی به عنوان دستیار کارگردان کار کرد. او در سال ۱۳۶۳ کار در تلویزیون را رها کرد تا در بخش حرفه‌ای فعال‌تر باشد، وی قصد داشت که فیلمنامه‌ی «سفر شوم» را به صورت فیلم سینمایی تولید کند که مرگ فرصت این کار را نداد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

کلاری، محمود

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: محمود کلاری

تاریخ تولد: ۱۳۳۰

گذراندن دوره تخصصی شناخت و تکنیک عکاسی در نیویورک، فعالیت در آژانس بین‌المللی عکس خبری سیگما در پاریس.

فعالیت در مطبوعات در زمینه عکاسی در سال ۱۳۵۳.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم « مدرسه موش‌ها » (مرضیه برومند و محمدعلی طالبی) به عنوان عکاس در سال ۱۳۶۳.

فیلم شناسی:

جاده های سرد (مسعود جعفری جوزانی - ۱۳۶۴)

آن سوی مه (منوچهر عسگری نسب - ۱۳۶۴)

شیر سنگی (مسعود جعفری جوزانی – ۱۳۶۵)

روزهای انتظار (اصغر هاشمی – ۱۳۶۵)

ویزا (بهرام ری پور – ۱۳۶۶)

سرب (مسعود کیمیایی – ۱۳۶۶)

ریحانه (علیرضا رئیسیان – ۱۳۶۸)

مادر (علی حاتمی – ۱۳۶۸)

ای ایران (ناصر تقوایی – ۱۳۶۸)

نوبت عاشقی (محسن مخملباف – ۱۳۶۹)

گروهبان (مسعود کیمیایی – ۱۳۶۹)

مرغابی وحشی (مسعود کرامتی – ۱۳۷۰)

دو نفر و نصفی (یدالله صمدی – ۱۳۷۰)

دلشدگان (علی حاتمی – ۱۳۷۰)

ردپای گرگ (مسعود کیمیایی – ۷۱/۱۳۷۰)

سارا (داریوش مهرجویی – ۱۳۷۱)

از کرخه تا راین (ابراهیم حاتمی کیا – ۱۳۷۱)

چشم هایم برای تو (خسرو شجاعی – ۱۳۷۱)

همسر (مهدی فخیم زاده – ۱۳۷۲)

سمفونی تهران (رسول صدرعاملی – ۱۳۷۲)

سلام سینما (محسن مخملباف – ۱۳۷۳)

تجارت (مسعود کیمیایی – ۱۳۷۳)

روز شیطان (فیلمبردار کمکی – بهروز افخمی – ۱۳۷۳)

کیمیا (احمدرضا درویش – ۱۳۷۳)

نون و گلدون (محسن مخملباف – ۱۳۷۴)

گبه (محسن مخملباف – ۱۳۷۴)

غزال (مجتبی راعی – ۱۳۷۴)

ابر و آفتاب (+ کارگردانی – ۱۳۷۵)

لیلا (داریوش مهرجویی – ۱۳۷۵)

نامزدی (ناصر غلامرضایی – ۱۳۷۵)

درخت گلابی (داریوش مهرجویی – ۱۳۷۶)

سیاوش (سامان مقدم – ۱۳۷۷)

قرمز (فریدون جیرانی – ۱۳۷۷)

باد ما را خواهد برد (عباس کیارستمی – ۱۳۷۷)

میکس (داریوش مهرجویی – ۱۳۷۸)

بوی کافور عطر یاس (بهمن فرمان آرا – ۱۳۷۸)

آب و آتش (فریدون جیرانی – ۷۹/۱۳۷۸)

نیمه پنهان (تهمینه میلانی – ۱۳۷۹)

رقص با رویا (+ کارگردان، ۱۳۷۹)

خانه ای روی آب (بهمن فرمان آرا – ۱۳۸۰)

آبادان (مانی حقیقی – ۱۳۸۱)

بوتیک (حمید نعمت الله – ۱۳۸۱)

چشمان سیاه (ایرج قادری – ۱۳۸۱)

سربازهای جمعه (مسعود کیمیایی – ۱۳۸۲)

باباعزیز (محمدناصر خمیر – ۱۳۸۳)

پرونده هاوانا (علیرضا رئیسیان – ۱۳۸۳)

بید مجنون (مجید مجیدی – ۱۳۸۳)

یک بوس کوچولو (بهمن فرمان آرا – ۱۳۸۳)

ماهی ها عاشق می شوند (علی رفیعی – ۱۳۸۳)

گرگ و میش (قاسم جعفری – ۱۳۸۴)

کارگران مشغول کارند (فقط بازیگر – مانی حقیقی – ۱۳۸۴)

آفساید (جعفر پناهی – ۱۳۸۴)

خون بازی (رخشان بنی اعتماد – ۱۳۸۵)

جوایز و انتخابها

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (ماهی ها عاشق می شوند)

[دوره ۲۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۸۳]

>>برنده تندیس زرین بهترین فیلمبرداری (ماهی ها عاشق می شوند)

[دوره ۹ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۴]

>>کاندید لوح زرین بهترین فیلمبرداری (شیر سنگی)

[دوره ۵ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۶۵]

>>کاندید لوح زرین بهترین فیلمبرداری (ویزا)

[دوره ۶ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۶۶]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (ردپای گرگ)

[دوره ۱۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۱]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (سرب)

[دوره ۷ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۶۷]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (ریحانه)

[دوره ۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۶۸]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (نوبت عاشقی)

[دوره ۹ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۹]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (خانه ای روی آب)

[دوره ۲۰ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۰]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (همسر)

[دوره ۱۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۲]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (کیمیا)

[دوره ۱۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۳]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (گبه)

[دوره ۱۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۴]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (لیلا)

[دوره ۱۵ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۵]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (قرمز)

[دوره ۱۷ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۷]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (بوی کافور عطر یاس)

[دوره ۱۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۸]

>>کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (خانه ای روی آب)

[دوره ۴ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۳]

>>۱ - بهترین فیلمبرداری سال (بوی کافور عطر یاس)

[دوره ۱۵ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۷۹]

>>۱ - بهترین فیلمبرداری سال (خانه ای روی آب)

[دوره ۱۸ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۲]

>>۱۰ - دهمین فیلم سال (ابر و آفتاب)

[دوره ۱۳ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۷۷]

>>کاندید تندیس زرین بهترین فیلمبرداری (گرگ و میش)

[دوره ۱۰ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۵]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین اثر هنر و تجربه (خون بازی)

[دوره ۲۵ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۵]

کمالی، صبا

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام: صبا کمالی

لیسانس ادبیات نمایشی از دانشکده سینما و تئاتر در سال ۱۳۷۸.

شروع فعالیت در تئاتر در سال ۱۳۷۶.

شروع فعالیت در تلویزیون در سال ۱۳۷۸.

برنده جایزه اول بهترین بازیگر از سومین جشنواره تئاتر تهران برای بازی در نمایش از عدمیت تا آدمیت در سال ۱۳۷۷.

متولد ماه مهر (احمدرضا درویش، ۱۳۷۸)

چشمان سیاه (ایرج قادری، ۱۳۸۱)

بوتیک (حمید نعمت الله، ۱۳۸۱)

کیف انگلیسی (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۸)

پس از باران (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۹)

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

کمیلی ،حامد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حامد کمیلی متولد ۱۴ تیر ماه سال ۱۳۶۱ در اصفهان .

دارای مدرک کارشناسس مدیریت بازرگانی و کاردانی کامپیوتر .

دارای ۱۰ سال فعالیت تئاتر در پروندهی هنری خودش .

فصل مورد علاقه : پاییز

چون به گفته ی خودش در پاییز غمی وجود دارد که در عین شادی نهفته هم دارد .

دارای شش سال سابق آشنایی با ساز پیانو .

کارهای مورد علاقه در اوقات فراغت : خواندن فیلنامه / تماشای فیلم / نوازندگی پیانو و همراهی با خانواده .

دارای ۲ برادر ۲ قلو به نام های احسان و ایمان که هر دو تازه وارد دانشگاه شدند .

احسان عمران و ایمان معماری می خواند .

وضعیت تاهل : مجرد ...

کوثری ،باران

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام اصلی: باران

نام خانوادگی اصلی: کوثری تاریخ تولد: ۱۳۶۴

محل تولد: تهران

ملیت: ایران مدرک تحصیلی: دیپلم بیوگرافی

گذراندن دوره نمایش در هنرستان سوره.

فعالیت در تئاتر در سال ۱۳۷۶.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم نرگس (رخشان بنی‌اعتماد) به عنوان بازیگر در سال ۱۳۷۰.

با بازی در فیلمهای مادرش به سینما آمد. و سرانجام در فیلم زیر پوست شهر بود که خوش درخشید.

باران کوثری سال ۱۳۸۱ را با بازی در فیلمی غیر از ساخته مادرش آغاز کرد: رقص در غبار. بازی او در خوابگاه دختران فراتر از حد تصور است

کوثری، فریبا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۵ زاهدان، تحصیلات: دیپلم اقتصاد، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۶۷، شروع بازیگری: در مسیر تندباد (۱۳۶۷)

عمده‌ی فیلمها:

دندان مار (۱۳۶۸)، صنوبرهای سوزان (۱۳۶۸)، مرگ پلنگ (۱۳۶۸)، ابلیس (۱۳۶۹)، جستجو در جزیره (۱۳۶۹)، نقش عشق (۱۳۶۹)، آقای بخشدار (۱۳۷۰)، آواز تهران (۱۳۷۰)، نصف جهان (۱۳۷۱)، خسوف (۱۳۷۱)، غنچه‌ی ارغوانی (۱۳۷۲)، یک داستان واقعی (تلویزیونی- ۱۳۷۴) دلنوازان (۱۳۸۸)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کوشان، اسماعیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۶۲ -۱۲۹۶/ ۱۲۹۴ ش)، نویسنده، کارگردان و تهیه کننده. در تهران به دنیا آمد. وی ملقب به پدر سینمای ایران بود. پس از پایان تحصیلات متوسطه به آلمان سفر نمود و برای کسب اطلاعات بیشتر به استودیو «اوفا» رفت. او در رشته‌ی اقتصاد دکترا گرفت و همزمان در رشته‌ی روابط عمومی تلویزیون و سینما نیز به تحصیل ادامه داد. در ۱۳۲۴ ش عازم وین شد و با خرید فیلم‌های «دختر فراری» و «زن سنگدل»، آنها را در استودیو سس فیلم ترکیه دوبله کرد که فیلم «دختر فراری» اولین فیلم دوبله شده به فارسی بود. در ۱۳۲۵ ش به ایران بازگشت و میترا فیلم را تأسیس کرد و به کار دوبله‌ی فیلم‌های اروپایی مشغول شد. فعالیت در سینمای ایران را در ۱۳۲۷ ش با فیلم «طوفان زدگی» شورع کرد. وی پس از آن پارس فیلم را تأسیس نمود. سپس در همان سال فعالیت مستقل فیلم‌سازی را با فیلم «زندانی امیر» به عنوان کارگردان، نویسنده، فیلمبردار، تدوین گر و تهیه کننده آغاز کرد. کوشان در ۱۳۳۰ ش

مدیریت مجله‌ی «عالم هنر» را به عهده گرفت. او تا ۱۳۴۸ ش رئیس اتحادیه‌ی صنایع فیلم ملی ایران بود. سرانجام در تهران درگذشت. از جمله فیلم‌های ساخته شده توسط وی: «شرمسار»؛ «گوهر شب چراغ»؛ «دندان افعی»؛ «مادر»؛ «حسین کرد». از جمله فیلم‌هایی که وی تهیه کننده آنها بوده است: «واریته‌ی بهاری»؛ «دختر فراری»؛ «طوفان زندگی»؛ «چشمه‌ی آب حیات». از تألیفات او: «امپراطوری ژاپن»؛ «نگاهی به اقتصاد ایران».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ سینمای ایران (۹۲۸ -۹۲۷، ۸۴۲، ۳۹۸، ۳۹۷- ۳۸۸، ۳۸۶- ۲۰۳، ۱۹۹- ۱۹۳، ۹۴، ۵۴)، سیمای هنرمندان (۴۳۱ ۳۶۸، / ۱)، فرهنگ سینمای ایران (۳۶۴ -۳۶۲)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (۳۳۳ ،۱۶۳ ،۱۲۱ -۱۲۰ ،۸۹ ،۱۶ ،۱۳ ،۱۲/ ۱)، فرهنگ کارگردانهای سینمای ایران (۶۹۴ -۶۹۱)، مؤلفین کتب چاپی (۶۱۱ -۶۱۰/ ۱).

کهنمویی، محمد تقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۶۲ -۱۲۹۸ ش)، بازیگر. وی فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران و بازیگر فیلم فارسی بود. در ۱۳۳۲ ش با نمایش «رستم و سهراب» بازی در تئاتر را شروع کرد و با گروه نوشین و خیرخواه فعالیت تئاتری خود را ادامه داد و در ۱۳۴۴ ش، با بازی در فیلم «مراد و لاله» فعالیت سینمایی خود را آغاز نمود. از دیگر فیلم‌های وی: «مو طلایی شهر ما»؛ «میلیونر فراری».[۱]

متولد: ۱۲۹۸ تهران- متوفی: ۱۳۶۳ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از ۱۳۲۲ با گروه سیار خیرخواه، شروع بازیگری: مراد و لاله (۱۳۴۴)

عمده‌ی فیلمها:

موطلایی شهر ما (۱۳۴۴)، میلیونر فراری (۱۳۴۵)، امیرارسلان نامدار (۱۳۴۵)، گدایان تهران (۱۳۴۵)، فراز از حقیقت (۱۳۴۵)، سرنوشت (۱۳۴۶)، زن خون آشام (۱۳۴۶)، عمو سبزی فروش (۱۳۴۶)، از جان گذشتگان (۱۳۴۶)، زنی به نام شراب (۱۳۴۶)، دختر طلا (۱۳۴۶)، گردباد زندگی (۱۳۴۷)، بی‌گناهی در شهر (۱۳۴۷)، من شوهر می‌خواهم (۱۳۴۷)، سنگ صبور (۱۳۴۷)، آواره‌های تهران (۱۳۴۷)، قمارباز (۱۳۴۷)، دختر شاه پریان (۱۳۴۷)، به امید دیدار (۱۳۴۷)، سالار مردان (۱۳۴۷)، سلطان گلها (۱۳۴۷)، پسران قارون (۱۳۴۸)، سوگند سکوت (۱۳۴۸)، رابطه (۱۳۴۸)، روسپی (۱۳۴۸)، قصر زرین (۱۳۴۸)، بابا کرم (۱۳۴۹)، رقاصه شهر (۱۳۴۹)، نامادری (۱۳۴۹)، زیبای جیب بر (۱۳۴۹)، سکه شانس (۱۳۴۹)، شهر گناه (۱۳۴۹)، حسن فرفره (۱۳۴۹)، مرید حق (۱۳۴۹)، آئینه زمان (۱۳۴۹)، کوچه مردها (۱۳۴۹)، حادثه جویان (۱۳۴۹)، رسوایی (۱۳۴۹)، داش آکل (۱۳۵۰)، همای سعادت (مشترک با هندوستان- ۱۳۵۰)، شب عروسی (۱۳۵۰)، بده در راه خدا (۱۳۵۰)، قلاب (۱۳۵۰)، شکار انسان (۱۳۵۰)، زیر بازارچه (۱۳۵۰)، ماجرای یک دزد (۱۳۵۰)، توبه (۱۳۵۱)،قمار زندگی (۱۳۵۱)، آشوبگر (۱۳۵۱)، نواب (۱۳۵۱)، نانجیب (۱۳۵۱)، پدر که ناخلف افتد (۱۳۵۱)، ضعیفه (۱۳۵۱)، جهنم به اضافه‌ی من (۱۳۵۱)، احمد چوپان (۱۳۵۱)، نفرین (۱۳۵۲)، قصه شب (۱۳۵۲)، تعقیب تا جهنم (۱۳۵۲)، دشمن (۱۳۵۲)، بنده خدا (۱۳۵۳)، کنیز (۱۳۵۳)، کنیز (۱۳۵۳)، راننده اجباری (۱۳۵۴)، مشکی (۱۳۵۴)، کینه (۱۳۵۴)، فراشبانی (۱۳۵۴)، دفاع از ناموس (۱۳۵۴)، والده آقامصطفی (۱۳۵۵)، سنجر (نمایش داده نشد- ۱۳۵۵)، سیاه‌بخت (۱۳۵۵)، کاروانها (مشترک با آلمان و آمریکا- ۱۳۵۶)، حرمت رفیق (۱۳۵۶)، هزار بار مردن (۱۳۵۶)، سرباز (۱۳۵۶)، فری دست قشنگ (۱۳۵۶)، غربتی‌ها (۱۳۵۶)، سرخپوستها (۱۳۵۸)، سند زنده (۱۳۵۹)، لوطی عنتری (۱۳۵۹)، سفیر (۱۳۶۱)، بازجویی (۱۳۶۲)،

پرونده (۱۳۶۲)، زخمه (۱۳۶۲)، پیراك (۱۳۶۳)، آن سفر كرده (۱۳۶۳)

بازیگر.

درگذشت: اواسط اردیبهشت ۱۳۶۳، تهران.

محمدتقی کهنمویی فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران است. فعالیت هنری خود را با بازی در تئاتر از سال ۱۳۲۲ با نمایش «رستم و سهراب» آغاز کرد. سپس با گروه عبدالحسین نوشین و گروه سیار خیرخواه همکاری کرد. نمایش‌های عمده‌ای که در آنها ایفای نقش کرده است به این شرح است: «پیراهن ابریشمی»؛ «محاکمه»؛ «در دربار خان»؛ «ازدواج به سبک ایتالیایی»؛ «یوسف و زلیخا»؛ «عشق پیری»؛ «عروسی جناب میرزا». از سال ۱۳۴۴ با فیلم «مراد و لاله» وارد عرصه‌ی سینما شد. عنوان‌های عمده‌ی فیلم‌هایی که در آنها ایفای نقش کرده چنین است: «مو طلایی شهر ما» (۱۳۴۴)؛ «میلیونر فراری» (۱۳۴۵)؛ «امیر ارسلان نامدار» (۱۳۴۵)؛ «گدایان تهران» (۱۳۴۵)؛ «فرار از حقیقت» (۱۳۴۵)؛ «سرنوشت» (۱۳۴۶)؛ «زن خون آشام» (۱۳۴۶)؛ «عموی سبزی فروش» (۱۳۴۶)؛ «از جان گذشتگان» (۱۳۴۶)؛ «زنی به نام شراب» (۱۳۴۶)؛ «دختر طلا» (۱۳۴۶)؛ «گردباد زندگی» (۱۳۴۷)؛ «بیگناهی در شهر» (۱۳۴۷)؛ «من شوهر می‌خواهم» (۱۳۴۷)؛ «سنگ صبور» (۱۳۴۷)؛ «آواره‌های تهران» (۱۳۴۷)؛ «قمارباز» (۱۳۴۷)؛ «دختر شاه پریان» (۱۳۴۷)؛ «به امید دیدار» (۱۳۴۷)؛ «سالار مردان» (۱۳۴۷)؛ «سلطان قلب‌ها» (۱۳۴۷)؛ «پسران قارون» (۱۳۴۸)؛ «سوگند سکوت» (۱۳۴۸)؛ «رابطه» (۱۳۴۸)؛ «روسپی» (۱۳۴۸)؛ «قصر زرین» (۱۳۴۸)؛ «بابا کرم» (۱۳۴۹)؛ «زیبای جیب‌بر» (۱۳۴۹)؛ «سکه‌ی شانس» (۱۳۴۹)؛ «نامادری» (۱۳۴۹)؛ «رقاصه‌ی شهر» (۱۳۴۹)؛ «شهر گناه» (۱۳۴۹)؛ «حسن فرفره» (۱۳۴۹)؛ «مرید حق» (۱۳۴۹)؛ «آئینه‌ی زمان» (۱۳۴۹)؛ «کوچه‌ی مردها» (۱۳۴۹)؛ «حادثه جویان» (۱۳۴۹)؛ «رسوایی» (۱۳۴۹)؛ «داش آکل» (۱۳۵۰)؛ «همای سعادت» (مشترک با هندوستان، ۱۳۵۰)؛ «شب عروسی» (۱۳۵۰)؛ «بده در راه خدا» (۱۳۵۰)؛ «قلاب» (۱۳۵۰)؛ «شکار انسان» (۱۳۵۰)؛ «زیر بازارچه» (۱۳۵۰)؛ «قمار زندگی» (۱۳۵۱)؛ «آشوبگر» (۱۳۵۱)؛ «نواب» (۱۳۵۱)؛ «نانجیب» (۱۳۵۱)؛ «پدر که ناخلف افتد» (۱۳۵۱)؛ «ضعیفه» (۱۳۵۱)؛ «جهنم به اضافه‌ی من» (۱۳۵۱)؛ «احمد چوپان» (۱۳۵۱)؛ «نفرین» (۱۳۵۲)؛ «قصه‌ی شب» (۱۳۵۲)؛ «تعقیب تا جهنم» (۱۳۵۱)؛ «دشمن» (۱۳۵۲)؛ «بنده خدا» (۱۳۵۳)؛ «کنیز» (۱۳۵۳)؛ «راننده‌ی اجباری» (۱۳۵۴)؛ «مشکی» (۱۳۵۴)؛ «کینه» (۱۳۵۴)، «فراشباشی» (۱۳۵۴)؛ «دفاع از ناموس» (۱۳۵۴)؛ «کاروان‌ها» (۱۳۵۵)؛ «والده‌ی آقا مصطفی» (۱۳۵۵)؛ «سنجر» (۱۳۵۵، نمایش داده نشد)؛ «سیاه بخت» (۱۳۵۵)؛ «حرمت رفیق» (۱۳۵۶)؛ «هزار بار مردن » (۱۳۵۶)؛ «سرباز» (۱۳۵۶)؛ «فری دست قشنگه» (۱۳۵۶)؛ «غربتی‌ها» (۱۳۵۶)؛ «سرخپوستها» (۱۳۵۸)؛ «سند زنده» (۱۳۵۹)؛ «لوطی عنتری» (۱۳۵۹)؛ «سفیر» (۱۳۶۱)؛ «بازجویی» (۱۳۶۲)؛ «پرونده» (۱۳۶۲)؛ «زخمه» (۱۳۶۲)؛ «پیراک» (۱۳۶۳)؛ «آن سفر کرده» (۱۳۶۳). تنها مجموعه‌ی تلویزیونی که در آن شرکت داشت «غریبه» (۱۳۵۳ / ۵۴) بود.

محمدتقی کهنمویی خود را برای بازی در فیلم «خشت» ساخت سیامك اطلسی آماده می‌کرد که به سبب بیماری و سالخوردگی درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] سیمای هنرمندان (۴۵۲، ۴۲۸، ۳۱۲/ ۱)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (۱۷۳، ۱۶۰، ۱۵۷/ ۱).

کیارستمی، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: عباس

نام خانوادگی اصلی: کیارستمی

سمت (در بخش های): بازیگران،تدوین،تهیه و تولید،صحنه و لباس،عنوان بندی،فیلمنامه،کارگردانی،موسیقی،

....

تاریخ تولد: ۱۳۱۹

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

....

مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل نقاشی

بیوگرافی

فارغ التحصیل رشته نقاشی از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۲.

فعالیت در آتلیه ۷ و تبلی فیلم به مدیریت بیژن جزنی در زمینه کارهای تبلیغاتی ، طراحی و اجرای جلد کتاب و آفیش در سال‌های ۱۳۴۰ الی ۱۳۴۵.

سرودن اشعار و نوشتن طرح حدود یکصد و بیست فیلم تبلیغاتی.

دعوت به همکاری توسط فیروز شیرانلو در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان.

فعالیت در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در زمینه طراحی و اجرای نقاشی‌های کتاب من حرفی دارم که فقط شما بچه‌ها باور می‌کنید نوشته احمدرضا احمدی در سال ۱۳۴۷.

راه‌اندازی استودیوهای فیلم‌سازی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در سال ۱۳۴۸.

با ساختن نخستین فیلم کوتاه خود در سال ۱۳۴۹ ستایش منتقدان داخلی و بین‌المللی را برانگیخت و اولین تقدیرنامه را دریافت کرد.

شروع فعالیت&

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۴ کارگران مشغول کارند (مانی حقیقی) [فیلمنامه نویس]

۱۳۸۲ سربازهای جمعه (مسعود کیمیایی) [طراح عنوان بندی]

۱۳۸۱ ایستگاه متروک (علیرضا رییسیان) [فیلمنامه نویس]

۱۳۸۱ طلای سرخ (جعفر پناهی) [فیلمنامه نویس]

۱۳۸۰ ده (عباس کیارستمی) [تدوینگر–کارگردان–فیلمنامه نویس–تهیه کننده]

۱۳۷۹ آ ب ث آفریقا (عباس کیارستمی) [تدوینگر–کارگردان–تهیه کننده]

۱۳۷۸ باد ما را خواهد برد (عباس کیارستمی) [تدوینگر–کارگردان–فیلمنامه نویس–تهیه کننده]

۱۳۷۷ بید و باد (محمد علی طالبی) [فیلمنامه نویس]

۱۳۷۵ طعم گیلاس (عباس کیارستمی) [تدوینگر–کارگردان–فیلمنامه نویس–تهیه کننده]

۱۳۷۳ سفر (علیرضا رییسیان) [فیلمنامه نویس]

۱۳۷۳ بادکنک سفید (جعفر پناهی) [فیلمنامه نویس]

۱۳۷۲ زیر درختان زیتون (عباس کیارستمی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-آهنگساز-تهیه کننده-طراح صحنه و لباس]

۱۳۷۰ زندگی و دیگر هیچ (عباس کیارستمی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۷۰ خمره (ابراهیم فروزش) []

۱۳۶۸ کلوزآپ، نمای نزدیک (عباس کیارستمی) [بازیگر-تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۶۷ مشق شب (عباس کیارستمی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۶۵ خانه دوست کجاست؟ (عباس کیارستمی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۶۵ کلید (ابراهیم فروزش) [تدوینگر-فیلمنامه نویس]

۱۳۶۴ اولی ها (عباس کیارستمی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۵۶ گزارش (عباس کیارستمی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۵۳ مسافر (عباس کیارستمی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۵۱ حکیم باشی (پرویز نوری) []

جوایز و انتخابها

<<برنده لوح زرین بهترین کارگردانی (خانه دوست کجاست؟)

[دوره ۵ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۵ >>] برنده لوح زرین جایزه ویژه هیات داوران (خانه دوست کجاست؟)

[دوره ۵ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۵ >>] کاندید لوح زرین بهترین فیلمنامه (خانه دوست کجاست؟)

[دوره ۵ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۵ >>] برنده سیمرغ بلورین جایزه ویژه هیات داوران (کلوزآپ، نمای نزدیک)

[دوره ۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۸]

<<کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (کلوزآپ، نمای نزدیک)

[دوره ۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۸]

<<کاندید سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (کلوزآپ، نمای نزدیک)

[دوره ۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۸]

<<کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (بادکنک سفید)

[دوره ۱۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۳ >>] برنده لوح زرین جایزه ویژه هیات داوران (اولی ها)

[دوره ۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۴ >>] ۱ - بهترین فیلم سال (خانه دوست کجاست؟)

[دوره ۳ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۶۷ >>] ۶ - ششمین فیلم سال (مشق شب)

[دوره ۵ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۶۹ >>] ۱۰ - دهمین فیلم سال (کلوزآپ، نمای نزدیک)

[دوره ۵ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۶۹ >>] ۳ - سومین فیلم سال (زندگی و دیگر هیچ)

[دوره ۸ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۷۲ >>] ۱ - بهترین فیلم سال (زیر درختان زیتون)

[دوره ۹ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۷۳ >>] ۱ - بهترین فیلم سال (طعم گیلاس)

[دوره ۱۴ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۷۸ >>] ۱ - بهترین کارگردان سال (طعم گیلاس)

[دوره ۱۴ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۷۸ <<] انتخاب ویژه سال (طعم گیلاس)

[دوره ۱۴ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۷۸

کیانفر، صدیقه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۱ آبادان، تحصیلات: دیپلم منشیگری، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: قربانی (کوتاه- ۱۳۶۷)

عمده‌ی فیلمها:

هامون (۱۳۶۸)، آپارتمان شماره ۱۳(۱۳۶۹)، مجنون (۱۳۶۹)، پرنده‌ی آهنین (۱۳۷۰)، دو نفر و نصفی (۱۳۷۰)، دلاوران کوچه دلگشا (۱۳۷۱)، ماموریت آقای شادی (۱۳۷۱)، یک مرد و یک خرس (۱۳۷۱)، زیر سایه کنار (۱۳۷۲)، سه مرد عامی (۱۳۷۲)، من زمین را دوست دارم (۱۳۷۲)، پنجاه روز در التهاب (۱۳۷۲)، لژیون (۱۳۷۳)، عصیان (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کیانی، کنعان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد ۱۳۱۱ بادکوبه، تحصیلات: دیپلم، گریمور (در اکثر فیلمهایش به عنوان گریمور نیز فعالیت داشته است)، فعالیت در دوبله- فعالیت در رادیو- فعالیت در تلویزیون از ۱۳۴۳، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: طوفان زندگی (۱۳۲۷)

عمده‌ی فیلمها:

دسیسه (۱۳۳۳)، خواب و خیال (۱۳۳۴)، مهتاب خونین (۱۳۳۴)، خورشید می‌درخشد (۱۳۳۵)، شب‌نشینی در جهنم (۱۳۳۶)، آقای اسکناس (۱۳۳۷)، الماس ۳۳(۱۳۴۶)، شب فرشتگان (۱۳۴۷)، گربه را دم حجله می‌کشند (۱۳۴۸)، پسر زاینده‌رود (۱۳۴۹)، ارادتمند شما عزرائیل (۱۳۴۹)، داش آکل (۱۳۵۰)، پستچی (۱۳۵۱)، فرمان (۱۳۶۱)، شیلات (۱۳۶۲)، جنجال بزرگ (۱۳۶۳)، مزدوران (۱۳۶۵)، ترن (۱۳۶۶)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کیانیان، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۰ تهران، نویسنده، تحصیلات: فارغ‌التحصیل تئاتر از دانشکده هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: پاتال و آرزوهای کوچک (نویسنده، بازیگر- ۱۳۶۸)

عمده‌ی فیلمها:

تمام وسوسه‌های زمین (۱۳۶۸)، مرد ناتمام (۱۳۷۱)، کیمیا (۱۳۷۳)، درد مشترک (طراح صحنه، بازیگر- ۱۳۷۳)، مادرم گیسو (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کیمیایی، مسعود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بیوگرافی مسعود کیمیایی

با دستیاری ساموئل خاچیکیان در فیلم خداحافظ رفیق به سینما آمد. و با ساخت دومین فیلم بلندش (قیصر) موج جدیدی را در سینمای ایران پایه گذاری کرد که این نوع سینما تا سال ۱۳۵۷ ادامه پیدا کرد. فیلمهای زیادی از روی قیصر ساخته شد و بازیگران بسیاری با فیلمهای کیمیایی مطرح شدند نام: مسعود کیمیایی

تاریخ تولد: ۱۳۲۲

همسر سابق مرحوم گیتی پاشایی (آهنگساز و خواننده)

همسر فائقه آتشین (گوگوش)

متولد ۱۳۲۲در تهران. دیپلم.

بیوگرافی فیلمها :

با دستیاری ساموئل خاچیکیان در فیلم خداحافظ رفیق به سینما آمد. و با ساخت دومین فیلم بلندش (قیصر) موج جدیدی را در سینمای ایران پایه گذاری کرد که این نوع سینما تا سال ۱۳۵۷ ادامه پیدا کرد. فیلمهای زیادی از روی قیصر ساخته شد و بازیگران بسیاری با فیلمهای کیمیایی مطرح شدند: بهروز وثوقی، بهمن مفید، جمشید هاشم پور، گلچهره سجادیه، فریماه فرجامی، فرامرز صدیقی، احمد نجفی، شاهد احمدلو، فریبرز عرب نیا، هدیه تهرانی، محمدرضا فروتن، میترا حجار و ...

بیگانه بیا (۱۳۴۷)

قیصر (۱۳۴۸)

رضا موتوری (۱۳۴۹)

داش آکل (۱۳۵۰)

بلوچ (۱۳۵۱)

خاک (۱۳۵۲)

گوزن ها (۱۳۵۴)

پسر شرقی (کوتاه، ۱۳۵۴

غزل (۱۳۵۵)

اسب (کوتاه، ۱۳۵۵

سفر سنگ (۱۳۵۶)

خط قرمز (۱۳۶۱)

تیغ و ابریشم (۱۳۶۴)

سرب (۱۳۶۷)

دندان مار (۱۳۶۸)

گروهبان(۱۳۶۹)

ردپای گرگ (۷۱-۱۳۷۰)

تجارت (۱۳۷۳)

ضیافت (۱۳۷۴)

سلطان (۱۳۷۵)

مرسدس (۱۳۷۶)

فریاد (۱۳۷۷)

اعتراض (۱۳۷۸)

حکم

رئیس

مسعود کیمایی و حکم‌اش

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

کرامتی ،مهتاب

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

در نگاه اول تنها چیزی که از او به خاطر بیاورید چشمان آبی رنگش باشد که با سردی صورتش همخوانی مناسبی دارد . مهتاب کرامتی هیچگاه از حد یک بازیگر متوسط بالا نیامد با این که شاید عامل زیبایی چهره هم بی نصیب نبود. بار اول در یک مجموعه تلویزیونی به کارگردانی فرج ا.. سلحشور که بین سالهای ۷۶ تا ۷۷ ساخته شد ، بازی کرد . این مجموعه که مردان آنجلس نام داشت یک داستان تاریخی مذهبی بود. درباره گروهی از بزرگان روم که به اصحاب کهف معروف شدند و کرامتی در آن نقش همسر مکسیملیان با بازی جعفر دهقان را ایفا می کرد.از آن مجموعه سالها گذشت اما مهتاب نتوانسته به حد بالاتری از بازیگری برسد.

مهتاب کرامتی درسال ۱۳۴۹ متولد شد و تحصیلاتش را در رشته میکروبیولوژی با مدرک کارشناسی از دانشگاه آزاد اسلامی به پایان رساند. دوره را در کلاسهای آزاد بازیگری می گذراند و همان جا برای ایفای نقش هلن در فیلم / مجموعه مردان آنجلس انتخاب می شود.

کرامتی با همین مجموعه شناخته می شود ولی نمی تواند از این موقعیت استفاده مناسبی کند . سال ۷۷ در مردی از جنس بلور به کاگردانی سعید سهیلی ایفای نقش می کند که نمی تواند درخششی برایش محسوب شود . سال پس از آن در فیلم مومیایی ۳ و مرد بارانی بازی می کند . اولین فیلم کمدی خوش ساخت با بازی پرویز پرستویی بود که جای کار چندانی برای او به نقش یک دلال عتیقه نداشت و دومین فیلم به کارگردانی ابوالحسن داوودی با بازی ابوالفضل پور عرب بود که در آن ایفاگر نقش یک وکیل بود . کرامتی برای همین کاندیدای دریافت جایزه از هجدهمین جشنواره فیلم فجر می شود . سال ۷۹ را درحالی به پایان برد که یک مجموعه تلویزیونی و یک فیلم سینمایی را به کارنامه اش اضافه کرده بود.

مریم مقدس باز هم یک اثر تاریخی مذهبی به کارگردانی شهریار بحرانی بو.د که به صورت فیلم /مجموعه تلویزیونی ساخته شد و بهشت از آن تو تجربه ای متفاوت از علیرضا داوود نژاد بود که بازی خوب کرامتی به آن جلوه داد. سال ۸۰ تنها به بازی در مجموعه تلویزیونی خاک سرخ می پردازد که اولین تجربه تلویزیونی حاتمی کیا محسوب می شود . او نقش یک زن جنوبی که به دنبال دخترش می گردد برای دومین بار رویاروی پرویزپرستویی قرار می گیرد که شاید تا به امروز بهترین بازی کرامتی در یک اثر محسوب می شود . پس از در سال ۸۱ در اکشن ملاقات با طوطی همراه با ماهایا پطرسیان و محمد رضا فروتن ظاهر می شود که دومین همکاری او علیرضا داوودنژاد محسوب می شود . شاه خاموش در سال بعد به کارگردانی همایون شهنواز تجربه ناموفقی تاریخی بود و نتوانست هیچ موفقیتی چه از لحاظ تجاری و چه از لحاظ هنری برای او در پی داشته باشد. هشت پا حاصل سومین همکاری او با علیرضا داوود نژاد می باشد. پس از آن در همکاری با سیروس الوند رستگاری در هشت و بیست دقیقه رابازی می کند که در آن باشهاب حسینی و بهرام رادان همبازی است. نقش یک زن خیابانی را ایفا می کند

گرجستانی، سیروس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۳ بندر انزلی، نام اصلی: علی‌اکبر گرجستانی، تحصیلات: دیپلم طبیعی، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۲، بازی در تئاتر از ۱۳۴۸)، شروع بازیگری: فریاد مجاهد (۱۳۵۸)

عمده‌ی فیلمها:

گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد– ۱۳۵۹)، آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد– ۱۳۵۹)، چوپانان کویر (۱۳۵۹)، دادشاه (۱۳۶۲)، راه دوم (۱۳۶۳)، بچه مردم (کوتاه– ۱۳۶۳)، تنوره‌ی دیو (۱۳۶۴)، تیغ و ابریشم (۱۳۶۵)، خانه‌ی ابری (۱۳۶۵)، با من از فردا بگو (۱۳۶۶)، مار (تلویزیونی– ۱۳۶۶)، دوران سربی (۱۳۶۷)، شکار خاموش (۱۳۶۸)، آپارتمان شماره ۱۳ (۱۳۶۹)، آدم برفی (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

گرجی، نعمت‌الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۵ تهران، تحصیلات: سوم دبیرستان (نهم قدیم)، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۲، بازی در گروه‌های نمایشی و سیاه‌بازی، شروع بازیگری: دزدان معدن (۱۳۳۵)

عمده‌ی فیلمها:

اینم یه جورشه (۱۳۳۸)، غمها و شادیها (۱۳۴۷)، گردباد زندگی (۱۳۴۷)، تونل (۱۳۴۷)، کاکو (۱۳۵۰)، خانواده سرکار غضنفر (۱۳۵۱)، تپلی (۱۳۵۱)، در آخرین لحظه (۱۳۵۲)، علی کنکوری (۱۳۵۲)، خاک (۱۳۵۲)، شورش (۱۳۵۲)، غول (۱۳۵۲)، مصطفی لره (۱۳۵۲)، گروگان (۱۳۵۳) ممل آمریکایی (۱۳۵۳)، شکست ناپذیر (۱۳۵۳)، تهمت (۱۳۵۳)، الکی خوش (۱۳۵۳)، سازش (۱۳۵۳)، مواظب کلات باش (۱۳۵۳)، گوزنا (۱۳۵۴)، همسفر (۱۳۵۴)، انگشت نما (۱۳۵۴)، تعصب (۱۳۵۴)، چشم انتظار (۱۳۵۴)، خداحافظ کوچولو (۱۳۵۴)، آلوده (۱۳۵۵)، پسرک (۱۳۵۵)، بی‌گناه (۱۳۵۵)، قاصدک (۱۳۵۵)، پشمالو (۱۳۵۵)، خاکستر عشق (نمایش داده نشد- ۱۳۵۵)، شیر خفته (مشترک با آلمان- ۱۳۵۵)، رامشگر (۱۳۵۵)، همکلاس (۱۳۵۶)، واسطه‌ها (۱۳۵۶)، تازه عروس (۱۳۵۶)، خدا قوت (۱۳۵۶)، خاتون (۱۳۵۶)، شب آفتابی (۱۳۵۶)، جانی و تپل (۱۳۵۶)، گلهای کاغذی (۱۳۵۶)، اشکهای رقاصه (۱۳۵۶)، شب زخمی (۱۳۵۶)، تشنه باران (نمایش داده نشد- ۱۳۶۰)، تکیه بر باد (۱۳۵۸)، بر فراز آسمانها (۱۳۵۸)، قدیس (۱۳۵۹)، عصیانگران (۱۳۶۰)، مسافر شب (نمایش داده نشد- ۱۳۶۰)، بازرس ویژه (۱۳۶۲)، ریشه در خون (۱۳۶۲)، ملخ زدگان (۱۳۶۲)، یک روز گرم (۱۳۶۳)، محکومین (۱۳۶۳)، جنجال بزرگ (۱۳۶۳)، راه دوم (۱۳۶۳)، حادثه (۱۳۶۳)، شب‌شکن (۱۳۶۳)، مشت (۱۳۶۳)، مدرک جرم (۱۳۶۴)، مدار بسته (۱۳۶۴)، مردی که موش شد (۱۳۶۴)، طغیان (۱۳۶۴)، حریم مهرورزی (۱۳۶۴)، شبح کژدم (۱۳۶۵)، تصویر آخر (۱۳۶۵)، سامان (۱۳۶۵)، شکار (۱۳۶۶)، ستاره و الماس (۱۳۶۷)، عبور از غبار (۱۳۶۸)، بازی تمام شد (۱۳۶۸)، دخترم سحر (۱۳۶۸)، آوای دریا (۱۳۶۹)، آخرین خون (۱۳۷۲)، رویای نیمه شب تابستان (۱۳۷۳)، روسری آبی (۱۳۷۳)، روز دیدنی (۱۳۷۳)، سلام بر انتظار (۱۳۷۴)، تا ظهر فردا (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

گرگین، جمشید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۵ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته تئاتر دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۴- بازی در تئاتر از ۱۳۵۱ با گروه تئاتر پیاده، شروع بازیگری: صدای صحرا (۱۳۵۴)

عمده‌ی فیلمها:

رطیل (کوتاه- ۱۳۵۴)، ملکوت (۱۳۵۵)، سراب سلطانیه (نمایش داده نشد- ۱۳۵۷)، جستجو در شهر (۱۳۶۴)، ویزا (۱۳۶۶)، تفنگهای سحرگاه (۱۳۶۷)، پرنده‌ی آهنین (۱۳۷۰)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

گرمسیری، علی اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۷۹ -۱۲۹۰ ش)، بازیگر و موسیقیدان. در تهران به دنیا آمد. از پیشکسوتان و اساتید هنری تئاتر ایران بود. از ۱۳۰۵ ش همکاری خود را با گروه کمدی ایران آغاز کرد. در ۱۳۰۸ با گروه تئاتر دائمی سیروس به عنوان بازیگر مشغول کار شد. او در طی این مدت با گروه‌های تئاتری متعددی همکاری داشت و آخرین سمت وی ریاست اداره‌ی هنرهای ملی، در وزارت فرهنگ و هنر بود. گرمسیری در هنرستان هنرپیشگی زیر نظر نعمت‌اللّه مصیری با اصول نقاشی آشنا شد و موسیقی و سلفژ را از استاد فقید جواد معروفی و موسیقی سنتی ایران را هم نزد استاد اسماعیل مهرتاش و احمد عبادی آموخت. او همچنین با زبان فرانسه و عربی آشنا بود و ادبیات فارسی را نزد محمد حجازی و دکتر ناظرزاده کرمانی فراگرفت. از شاگردان وی: علی نصیریان، داریوش اسدزاده، محمد علی کشاورز و غیره بودند. گرمسیری در بیش از یکصد نمایشنامه از آثار نویسندگان ایرانی و جهانی، از سبک کلاسیک گرفته تا مدرن به ایفای نقش پرداخت و نویسندگی هفده نمایشنامه و ترجمه‌ی چهار نمایشنامه و کارگردانی پنجاه و دو تئاتر را عهده‌دار بود. وی در ۱۳۲۹ ش به انگلستان رفت و در آنجا درباره‌ی تئاتر ایران سخنرانی‌های مهمی ایراد کرد. وی همچنین سفرهایی به ایتالیا، سوئیس، بلژیک و هلند داشته است. برخی از فیلم‌هایی که او در آنها بازی داشت عبارتند از: «ناخدا خورشید»؛ «گزارش یک قتل»؛ «غریبه»؛ «مدرسه پیرمردها»؛ «دلشدگان»؛ «رابطه‌ی پنهانی»؛ «آرایشگاه زیبا».[۱]

متولد: ۱۲۹۰ تهران، استاد هنرستان هنرپیشگی ۱۳۱۸، تحصیلات: فارغ‌التحصیل نخستین دوره‌ی هنرستان هنرپیشگی تهران، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۰۵، شروع بازیگری: شب کلاه شیطان (ناتمام- ۱۳۳۹)

عمده‌ی فیلمها:

ناخدا خورشید (۱۳۶۵)، گزارش یک قتل (۱۳۶۵)، خارج از محدوده (۱۳۶۶)، مکافات (۱۳۶۶)، غریبه (۱۳۶۶)، ارثیه (۱۳۶۷)، نارونی (۱۳۶۷)، آخرین پرواز (۱۳۶۸)، تمام وسوسه‌های زمین (۱۳۶۸)، زمان از دست رفته (۱۳۶۸)، دلشدگان (۱۳۷۰)، مدرسه‌ی پیرمردها (۱۳۷۰)، رابطه‌ی پنهانی (۱۳۷۱)، یک مرد و یک خرس (۱۳۷۱)، راز گل سرخ (۱۳۷۱)، جاده عشق (۱۳۷۲)، می‌خواهم زنده بمانم (۱۳۷۳)، هدف (۱۳۷۳)، همزاد (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] سیمای هنرمندان (۳۲۹ -۳۱۰/ ۱)، فرهنگ سینمای ایران (۳۷۵ -۳۷۴)، فرهنگ فیلمهای سینمای ایران (۹۶۰، ۴۱۸ -۴۱۷/ ۲)، کیهان فرهنگی (س ۶، ش ۶، ص ۵ -۱).

گریگوری پک، الدرد

قرن:۲۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد:پنجم آوریل۱۹۱۶، کالیفرنیا

نام اصلی:الدرد گریگوری پک

همسران و فرزندان:

گرتا کانن چهره پرداز(۵۴-۱۹۴۲،جدا شدند)پسرها جاناتان و استیون و کری پل

ورونیک پاسانی روزنامه نگار(۱۹۵۵ تا وقت مرگش)پسر و دختری به نام آنتونی و سیسیلیا

جوایز اسکار:

برنده جایزه اسکار بهترین بازیگر مرد به خاطر کشتن مرغ مقلد

نامزد جایزه اسکار به خاطر کلید های آسمان،یرلینگ،قول مردانه و Twelve o'clock High

ادب برگ برنده گریگوری پک بود و صداقت ذاتی اش چهره پدرانه ایده آلی از او می ساخت.حتی قبل از آن که در نقش مورد علاقه اش در کشتن مرغ مقلد(۱۹۶۲)-وکیلی شریف در شهری کوچک-ظاهر شود، سینما رو ها به وی اطمینان داشتند.وقتی به آن شخصیت سینمایی پشت کرد،همان معدود نقش های منفی سینمایی اش کوبنده تر جلوه کردند. هنگامی که نقش تاجر شرافتمندی را بازی کرد که در پول آدم های دیگر (۱۹۹۱)توسط شرکت های بزرگ به ورشکستگی کشانده می شود، در واقع ملتی را نمایندگی می کرد که چنین بلایی به سرشان می آید. پک یک «بچه طلاق»بود و بخش اعظم کودکی اش را به فیلم دیدن گذراند.پس از بازی در یکی از نمایشنامه های مدرسه ای(موبی دیک نخستین تجربه بازیگری اش)تب بازی وجودش را فرا گرفت و به نیویورک رفت و در سال ۱۹۴۲ در برادوی به روی صحنه تئاتر رفت.اگرچه تمام نمایش های وی در برادوی ناموفق بودند ولی به هر حال مورد توجه قرار گرفت و دیوید ا(O).سلزنیک تهیه کننده و کمپانی فاکس قراردادی با وی بستند.پک با روز های افتخار(۱۹۴۴)تجربه سینمایی خود را آغاز کرد و سپس به خاطر بازی اش در کلید های آسمان(۱۹۴۴)در نقش یک کشیش برای اولین بار نامزد اسکار شد.به خاطر قد بلند و خوش سیمایی اش از همان ابتدا به عنوان یک «گری کوپر جدید»شناخته شد.وقتی در طلسم شده(آلفرد هیچکاک،۱۹۴۵)در مقابل اینگرید برگمن بازی کرد، واکنش بیننده ها از بسیاری از نما های درشت،باعث می شد دیالوگ ها شنیده نشوند.او که در استخدام استودیو ها بود،در وسترن هایی مانند دوئل در آفتاب(۱۹۴۶)یا درام های اجتماعی مانند قول مردانه(۱۹۴۷) یا فیلم هایی جنگی مانند ۱۹۴۹)Twelve O'clock High) درخشید. در تعطیلات رمی(۱۹۵۳)در مقابل ادری هیبورن ثابت کرد که می تواند شوخ و طناز باشد.در دهه ۱۹۵۰ وقتی قراردادش با استودیو ها به پایان رسید ،مستقل کار کرد و فقط به دنبال پروژه هایی-مثل فیلم محبوبش کشتن مرغ مقلد-بود که توجهش را به سوی خود جلب می کردند.ولی پیدا کردن نقش های قابل توجه بیش از پیش دشوار جلوه می کرد.در دهه ۱۹۷۰،ستاره بازیگری اش که رو به افول گذاشت، پک سعی کرد از قابلیت های خود در زمینه تهیه و تولید فیلم استفاده کند ولی به طور غافلگیر کننده ای با فیلم طالع نحس(۱۹۷۶)بود که دوباره در اوج نشست.در سال ۱۹۸۲ و در مینی سریال آبی و خاکستری در نقش آبراهام لینکلن،کار خود را در تلویزیون آغاز کرد.پک با وجود پیری و کهولت،فعال باقی ماند.در وقت مرگ،حتی صحبتش بود که در توت فرنگی های وحشی،شاهکار اینگمار برگمان بازی کند.

گلچین، مرجانه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۵۱ تهران، خواهر منیژه دلدار گلچین (بازیگر)، نام اصلی: مرجانه دلدار گلچین، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان موسیقی تهران، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۶۱، بازی در تئاتر از ۱۳۶۲، شروع بازیگری: قصه‌ی زندگی (۱۳۶۵)

عمده‌ی فیلمها:

پرنده‌ی کوچک خوشبختی (۱۳۶۶)، شب بیست و نهم (۱۳۶۸)، رانده شده (۱۳۶۸)، دو سرنوشت (۱۳۶۸)، دو نیمه سیب (۱۳۷۰)، چهارشنبه عزیز (۱۳۷۱)، چشمهایم برای تو (۱۳۷۱)، دیدار در استانبول (۱۳۷۱)، ضربه‌ی توفان (۱۳۷۲)، عروسی خون (۱۳۷۳)، مجازات (۱۳۷۳)، بی‌قرار (۱۳۷۴)، دام (۱۳۷۴)، سلام بر انتظار (۱۳۷۴)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

گلچین، منیژه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۸ رشت، نام اصلی: بمانی دلدار گلچین، خواهر مرجانه گلچین (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان موسیقی تهران، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۶۱، بازی در تئاتر از ۱۳۵۹، شروع بازیگری: زنجیرهای ابریشمی (۱۳۶۴)

عمده‌ی فیلمها:

قصه‌ی زندگی (۱۳۶۵)، گل مریم (۱۳۶۶)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

گلچین، نادیا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۹ تهران، فرزند نادر گلچین (خواننده) و دخترعموی مرجانه و بمانی گلچین (بازیگر) تحصیلات: دیپلم هنرستان موسیقی، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۶۶، بازی در تئاتر از سال ۱۳۶۹، شروع بازیگری: ابلیس (۱۳۶۹)

عمده‌ی فیلمها:

دیدار در استانبول (۱۳۷۱)، دو روی سکه (۱۳۷۲)، پادزهر (۱۳۷۲)، همه دختران من (۱۳۷۲)، روسری آبی (۱۳۷۳)، خط آتش (۱۳۷۳)، مرد نامرئی (۱۳۷۳)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

گلدره،پوپک

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

جشن تولد!...

...پایان زندگی نیست. حداقل یکتاپرستان از پیامبران الهی آموختند که ... سرآغاز یک زندگی جاودانه و چون تولدی دوباره است. پس چرا ما از ... هراس داریم؟ عزراییل فرشته‌ای است از فرشتگان الهی، چون جبرییل و میکاییل و هر یک را وظیفه‌ای مقرر شده از سوی خداوند خالق هستی. ضرب‌المثلی است که می گوید: بیش از طول عمر، عمق آن اهمیت دارد. خوب مردن و به سرای خاموشان سفر کردن، سعادتی است که نصیب هر انسانی نمی شود. انسان‌های خوشبخت آنهایی هستند که... شان جمع کثیری را گریان می کند و برای آمرزش ایشان، بسیاری خدا را مخاطب خود قرار می دهند و خداوند که رحمان و رحیم است و هیچ لذتی

برای او از بخشش و عفو بندگانش مطلوب‌تر و جذاب‌تر نیست. پس خوشا به حال آنها که پس از... شان انسان‌های بسیاری هستند که برای ایشان فاتحه‌ای بخوانند و طلب آمرزش کنند. راستی چه بسیار از دوستان، آشنایان و همکارانی که می شناختیمشان و اکنون دیگر در بین ما نیستند. قبل از ادامه این مطلب بد نیست برای همه بزرگ‌ترها و چشم‌انتظارانی که دستانشان از دنیا کوتاه است، فاتحه‌ای بخوانیم. به نام خداوند بخشنده مهربان. خداوند رحمان و رحیم.

ستایش مخصوص خداوندی است که پروردگار جهانیان است. خداوندی که بخشنده و بخشایشگر است ...خداوندی که مالک روز جزاست.

پروردگارا، تنها تو را می پرستیم و تنها از تو یاری می جوییم. ما را به راه راست هدایت کن. کسانی که آنان را مشمول نعمت خود ساختی، نه کسانی که بر آنان غضب کرده‌ای و نه گمراهان...

به نام خداوند بخشنده مهربان

بگو: خداوند، یکتا و یگانه است.خداوندی است که همه نیازمندان قصد او می کنند. هرگز نزاد و زاده نشده. برای او هیچ گاه شبیه و مانندی نبوده است.

و اما هدهد، رویای شیرین دریا، که از دره پر گل ایران سر برآورد و پروازکنان تا اوج خاطرات تلخ و شیرین جعبه جادو پرواز کرد. انگار زود به اوج رسید و دوست داشت همیشه در اوج بماند<. نرگس، >راوی دردهای خانواده‌های زجر کشیده و قصه‌گوی این شب‌های گرم تابستانی ایرانیان. وه! چه زود این هدهد شیرین سخن پرواز کرد و شاید این نقش آخر یعنی جشن تولد،... برازنده‌ترین نقش او بود. شاید شما هم با من هم عقیده باشید که از ظاهر و باطن آدم‌ها نمی توان، بهشت و جهنم آنها را تشخیص داد. چه بسیار مدعیان بی خبر و چه بسیار بی خبران عامل به عمل! خلاصه هر چه که باشد خداوند بنده محبوب بندگانش را در آتش نمی سوزاند و هنر زمینه‌ای است برای تحول آفرینی در انسان، تغییر، یک گام به پیش برداشتن و پی بردن به اسرار هستی. از آنجا که خدا زیباست و زیبایی‌ها را دوست دارد، اشرف مخلوقاتش نیز به هنر و هنرمند عشق می ورزد.

نوشتن از پوپک گلدره برای شماره سالگرد انتشار و جشن تولد هشت سالگی یک مجله شاید کمی عجیب باشد. اما مگر مادر پوپک در مراسم در آغوش خاکسپاری او، به جای لباس سیاه، سپید نپوشیده بود؟ مگر ... در باور ما سرآغاز زندگی و جشن تولد زندگی جاودانه نیست؟ می گویند در مالزی یکی از زیباترین و هیجان‌انگیزترین مکان‌ها برای بازدید توریست‌ها، وادی خاموشان و سرای ابدی انسان‌هاست. راستی چرا این‌قدر قبرستان‌های ما معمولی و عادی است؟ چرا تا زنده هستیم حداقل یک درخت در سرای ابدیمان نمی‌کاریم؟ چرا؟ شاید به این خاطر که اصولاً به ... فکر نمی‌کنیم. به واقعیتی که از رگ گردن به ما نزدیک‌تر و اگر انسان درستکاری باشیم از عسل شیرین‌تر است.

در هر صورت شاید انتخاب این سوژه برای سالگرد و نوشتن این چند سطر به مذاق بعضی از خوانندگانمان خوش نیاید، که اگر این طور است به بزرگواری خود ببخشید، اما باور ما این است که ... هم بخشی از زندگی است؛ شتری که در هر خانه‌ای، خواهد نشست. دیر و زود دارد، اما سوخت و سوز ندارد. پس بیایید برای خودمان دعا کنیم، به گونه‌ای زندگی نماییم که تا هستیم قدر یکدیگر را دانسته و پس از آغاز سفر آخرت نیز، طلب آمرزش بندگان صالح خدا را بدرقه را همان داشته باشیم و این چند صفحه را از طرف خودمان و همه علاقه‌مندان به هنر و هنرمند تقدیم می‌کنیم به خانواده سبز<پوپک گلدره >به مناسب جشن تولد خانواده سبز و پوپک، چرا که هر دو در مرداد ماه متولد شدند!

تا بعد – سردبیر

زمانی که< دنیای شیرین دریا >را از جعبه جادویی می‌دیدیم، تصورمان بر این بود که بازیگر این نقش یک دختر شمالی است. چند سال بعد که فیلم سینمایی< موج مرده >را دیدیم، باز هم تصورمان بر این بود دختری که نقش اصلی زن این فیلم را ایفا

می کند، دختری است از اهالی جنوب ...اما آن دختر باهوش و بااستعداد در عرصه هنر، دختری از اهالی پایتخت بود؛ دختری که رتبه ۵۴ کنکور دانشگاه سراسری را از آن خود کرده بود<. پوپک گلدره ...>بازیگری که حال در بین ما نیست و جامعه هنری کشور را از استعدادهای خود محروم کرده است. او چگونه رشد کرده بود؟ او در کجا به دنیا آمد؟ تحصیلات او از کجا آغاز و به کجا ختم شد؟ به بازیگری از کجا رو آورد؟ روز حادثه کجا بود؟ و ده‌ها پرسش دیگر ...از طرفی زمانی که مجله< خانواده سبز> به سال هشتم خود رسید، دلمان می‌خواست با کسی به گفتگو بنشینیم که برای خوانندگانمان جذابیت داشته باشد<. خانواده سبز> مردادماه متولد شد، درست مثل< پوپک >که در چنین ماهی به دنیا آمد؛ خانواده سبز هشت ساله شد، درست مثل< پوپک >که در< هشتم >مردادماه به دنیا آمد. مردم هر شب او را با نرگس در خانه‌های خود می‌بینند، اما او حالا دیگر در خانه‌اش نیست. خودش می گفت، <...: پایان زندگی نیست>.او راست می گفت ...: پایان زندگی نیست، اگر پایان زندگی بود، حالا ـ از او نمی‌نوشتیم و به یاد او نبودیم. دلمان می‌خواست دینمان را به او ادا کنیم. هنرمندی که برای هنر ایران زحمت کشید و چه بهانه‌ای بهتر از این‌که تولد او را جشن می گرفتیم، تولد او در هشتم مردادماه را...

در یکی از کوچه پس کوچه‌های میدان هروی تهران در یک مجتمع مسکونی، زنگ واحد ۳۰۳ را می‌فشاریم. از پله‌های مجتمع بالا می‌رویم، به طبقه سوم می‌رسیم، با خود می گوییم، به احتمال زیاد، وقتی که در گشوده شود با خانه‌ای بزرگ در منطقه شمال شرقی تهران، بر می‌خوریم؛ در که باز می‌شود، خانه‌ای کوچک و به دور از تجملات مقابلمان است؛ (رها) نوه پنج ساله خانواده به ما سلام می گوید و سپس< بهار، >خواهر بزرگ‌تر پوپک؛ مادر باز هم با پیراهن سفید، به ما خوشامد می گوید و در پایان پدر خانواده<، محمدرضا گلدره >در چهره‌اش کاملا نمایان است که به این راحتی‌ها نمی‌تواند، غم از دست دادن دختر را از یاد ببرد. او ته‌تغاری بابا بود و مونس او ...زمانی که دختر بزرگ خانواده به خارج از کشور رفته بود، همه چیز پدر و مادر، پوپک بود، اما <پوپک >هم این پدر و مادر را تنها گذاشت. مقصر او نیست، بلکه سرنوشت این گونه رقم خورد. به قول پدر که می گوید: <پرواز او، پرواز بزرگی بود >و سپس می‌خواند:

هرگز نمیرد آن که دلش زنده شد به عشق

ثبت است بر جریده عالم دوام ما

پدر مرد باسوادی است، با صدای بسیار رسا که ما را به یاد دوبلورهای تلویزیون می‌اندازد، بسیار خوش صحبت و واژه‌ها را با نظم خاصی از دهان خارج می کند. در کجا به دنیا آمدید: سوم شهریورماه سال ۱۳۲۰، در همان روزی که متفقین به ایران حمله کردند، در میدان راه‌آهن به دنیا آمدم؛ در یک خانه قدیمی که تنها سیم‌های خاردار خانه ما را از راه‌آهن جدا می کرد. من فرزند ششم خانواده و کوچک‌ترین پسر بودم. پدرم یکی از متخصصین سراجی بود. او رییس صنف سراجان و طرح‌های جدیدی از کیف و کفش را در همان زمان تولید می کرد، اما از آنجا که حافظ منافع کارگران بود، هیچ‌گاه سرمایه‌ای جمع نکرد؛ او مردی عارف بود. در خیابان نادری، روبه‌روی هتل نادری مغازه‌ای داشت و من از شش، هفت سالگی در آنجا کار می کردم. او بیشتر ثروت خود را وقف عرفان کرد. او ارادت خاصی به< مولانا >داشت. پدر می‌خواست درس بخوانم، اما من علاقه‌ای شدید به ورزش و موسیقی داشتم. در باشگاه تهران جوان، در رشته کشتی و پرورش‌اندام فعالیت می کردم. ۱۴، ۱۵ سالم که شد رو به موسیقی آوردم. عاشق ساز ویولن بودم و زیرنظر اساتید آن زمان مشغول آموزش شدم.همچنین دو سال زیرنظر وزارت بهداری، در رشته علوم آزمایشگاهی دوره‌هایی گذراندم و به عنوان کارشناس آن وزارتخانه انتخاب شدم. در امور سل انتخاب شدم و به همین خاطر داوطلبانه یک سال به استان اصفهان و چهارمحال و بختیاری رفتم، تا آنجا کمک حال مردم باشم، اما به خاطر لذت از کمک کردن به مردمان آن دیار، یک سال به هفت سال ماندن در آنجا منجر شد. سرانجام در سال ۷۲، پس از گذراندن ۳۳ سال خدمت

بازنشسته شدم.

ازدواج پدر و مادر پوپک

پدر می‌گوید: مادر پوپک از دوستان تحصیلی خواهرم بود. به خانه ما رفت و آمد زیادی می‌کرد، از آنجا که به مولانا علاقه زیادی داشت، پدر هم علاقه‌ای شدید به او پیدا کرده بود. من در مردادماه سال ۱۳۴۲ به خواستگاری همسرم رفتم و در سال ۴۳ ازدواج کردیم. دختر اولم< بهار >در سال ۱۳۴۶ به دنیا آمد و پوپک هم در هشتم مردادماه سال ۱۳۵۰ به دنیا آمد...

مادر می‌گوید: پوپک ساعت هشت صبح روز جمعه، هشتم مردادماه در بیمارستان پاسارگاد تهران به دنیا آمد. آن زمان نمی‌دانستم بچه پسر یا دختر است. بگذارید یک خاطره در مورد نام< پوپک >بگویم. در سال آخر دبیرستان تحصیل می‌کردم که دبیر ادبیاتمان در رابطه با منطق‌الطیر، در حال صحبت بود، او می‌گفت: هدهد راهبر مرغان بود که نام دیگرش شانه به‌سر و پوپک است و پوپک هم به معنای دوشیزه بودن است. همان زمان به خودم گفتم اگر فرزندی داشته باشم، نام او را< پوپک >می‌گذارم. زمانی که دختر اولم به دنیا آمد و همسرم علاقه شدیدی به نام< بهار >داشت، از طرفی< بهار >هم در فصل بهار به دنیا آمد، از این رو او را به این نام صدا کردیم، اما زمانی که دختر دومم به دنیا آمد، این بار نوبت من بود که برروی او نام بگذارم و آرزوی من برآورده شد.طی هشت ماهی که پوپک در بیمارستان بستری بود، خیلی از آشنایان می‌گفتند که پوپک مانند یک کتاب است که ما خیلی چیزها از او یاد گرفتیم و این امر با مرور در زندگی او برایمان رخ داد. من هرگاه طی این مدت بالای سرش می‌رفتم، به او می‌گفتم< پوپک، >تو معنی نامت را پیدا کردی و هدهدی که داری راهبری می‌کنی. من بیشتر مواقع او را< هدهد >صدا می‌کردم و او هم، هرگاه که نامه می‌نوشت، با امضای< هدهد >بود.مادر به عکس قاب گرفته دخترش در کنج اتاق نگاه می‌کند و می‌خواند:

آرزویم بودی و دادی مرا عشق و امید

هدهدم گشتی و بر ملک صبا دادی نوید

و در ادامه می‌گوید: زمانی که اشتباهی می‌کرد و از دست او عصبانی بودم برایش می‌خواندم:

<مرجبا ای هدهد هادی شده >و او هم می‌گفت: مامان چه کار اشتباهی کردم که دوباره این شعر را برایم می‌خوانی...

مادر می‌گوید <...: پایان زندگی نیست، >ماموریت پوپک در این دنیا تمام شده، خدا خواسته که او برود و من در حال حاضر تنها< دلتنگ >پوپکم هستم.مادر پوپک، زنی عارف است، هر هفته کلاس‌های مولانا را بر پا می‌کند. منطق‌الطیر تدریس می‌کند، عاشق کلام قرآن است و عرفان مولانا را به طور کامل شرح می‌دهد. شاید به همین دلیل باشد که می‌گوید<: هیچ جایی نوشته نشده است که انسان نیست و فنا می‌شود، اگر به کلام دین خودمان هم توجه کنیم می‌بینیم که می‌گوید<: انا ...و اناالیه راجعون...>من راضی به رضای خداوند هستم، اما صبر به من بده که این دوری را تحمل کنم.

———

اگر یادتان باشد، در فیلم‌ها و تصاویری که از مراسم خاکسپاری پوپک پخش شد، مادر پوپک، هیچگاه پیراهن مشکی نمی‌پوشید، چرا؟ می‌گوید: پوپک هیچگاه دوست نداشت که من پیراهن مشکی بپوشم، او حساسیت شدیدی به این رنگ داشت. شاید بر می‌گردد به این اتفاق که پوپک ۱۵ روزه بود که پدرم درگذشت و من تا چند سال پیراهن مشکی به تن می‌کردم. شب اولی که پوپک فوت کرد، به سوی کمد لباس‌هایم رفتم، دست من به سوی لباس مشکی رفت، ناگهان صدای پوپک را مثل سابق شنیدم که گفت<: مامانی، مشکی ...>به خودم گفتم که معتقد نیستم که< پوپک >از پیش ما رفته و در آن وضعیت من باید به اطرافیان روحیه بدهم؛ از این رو تصمیم گرفتم، که سفید بپوشم. سفید رنگ روشنی و رنگ نور است. به پوپک گفتم< من سفید می‌پوشم تا تو خوشحال باشی>.

———

شخصیت او چگونه شکل گرفت؛ مادر می گوید<: پوپک >از زمانی که راه افتاد یک بچه دوست داشتنی و باهوش بود، چیزی که باعث تعجب من و پدرش شد، این بود که پوپک زبان شیوایی داشت و مسایل را خیلی عجیب و باور نکردنی با سن کمش به یکدیگر ارتباط می‌داد؛ در رابطه با تحصیل هم، وضعش این گونه بود که دوست نداشت بیست بگیرد، بلکه دلش می‌خواست با نمرات خوبی سال تحصیلی‌اش را به پایان ببرد و در کنار آن به تئاتر، موسیقی و همچنین در کنار دوستان بودن، هم برسد.یادم می‌آید که در دبیرستان< ایران، >چند تئاتر به همراه دوستانش اجرا کرد، که مورد توجه واقع شد.تحصیلات پوپک در چه مقاطعی بود؟ مادر می گوید: او در رشته ریاضی دیپلم گرفت، اما زمانی که می‌خواست برای کنکور ثبت‌نام کند، به ما گفت: که می‌خواهد در رشته علوم انسانی امتحان بدهد، از این رو، یک روز کتاب‌های چهار ساله علوم انسانی را تهیه کرد و چند ماه پیش از کنکور رو به مطالعه این کتاب‌ها آورد و بدون این‌که یک ساعت معلم داشته باشد و کلاس برود، خود را چهار ماه در خانه زندانی کرد و در دانشگاه سراسری رتبه ۵۴ را آورد. پوپک می‌توانست رشته حقوق را انتخاب کند، جالب این‌که خواهرش هم پیش از او در کنکور سراسری رتبه ۵۶ را آورد و در حقوق دانشگاه تهران قبول شد. اما پوپک می گفت به حقوق علاقه‌ای ندارد، از این رو در رشته روان‌شناسی بالینی دانشگاه تهران پذیرفته شد و در دانشگاه تهران، پایان‌نامه‌اش را در رشته تئاتر درمانی نوشت که سخت مورد توجه قرار گرفت. در همان زمان با اهالی تئاتر آشنا شد و رو به هنر آورد، همان چیزی که آرزویش بود. من هم هرگاه به پوپک می گفتم: عزیزم تو روان‌شناسی خواندی، بهتر نیست ادامه تحصیل بدهی و به درجه دکترا نایل شوی، او می گفت<: مامان، اتفاقا در هنر بازیگری، روان‌شناسی نقش موثری دارد>.

او چگونه رو به بازیگری آورد؟ او با دوستانش در دانشکده هنر، تئاتر< پل >را بازی کرد. تئاتری هم به نام< زمستان>۶۶ در سال ۷۴ بازی کرد که پوپک در آن تئاتر جایزه اول را گرفت و از او تقدیر شد. آن شب در تالار وحدت، او برایمان مایه افتخار شد. بعد از این تئاتر، او در سکانس‌هایی از مجموعه تلویزیونی< سرزمین سبز >بازی کرد که هیچ‌گاه پخش نشد و نمی‌دانیم که چرا این گونه شد؛ سپس در دنیای شیرین دریا بازی کرد، پس از آن در فیلم‌های سینمایی موج مرده، آخر بازی، سیندرلا، مجموعه مروارید سرخ و سپس نرگس..

ادامه تحصیل در آمریکا

مادر پوپک می گوید: پس از این‌که جایزه سیمرغ بلورین را به خاطر بازی در فیلم سینمایی< موج مرده >از آن خود کرد، او در سال ۸۰ به آمریکا پیش خواهرش رفت، البته قصدش از رفتن ادامه تحصیل بود؛ خیلی‌ها به او گفتند که حالا زمان مناسبی نیست، تو الان می‌توانی به پیشنهادات خوبی فکر کنی، اما او عزمش را جزم کرده بود که پیش خواهرش برود. گویا پس از این‌که رفته بود پشیمان شده و دایما با ما تماس می گرفت که نمی‌تواند در آنجا زندگی کند و می‌خواهد به ایران بازگردد. من، پدر و خواهرش هم به او می گفتیم که حداقل فوق‌لیسانست را بگیر و سپس برگرد، که او گفت: نه من نمی‌توانم، سپس به بهانه دیدن ما به ایران آمد، چند ماهی بود و دوباره رفت، پس از هشت ماه دوباره به ایران بازگشت و صریحا به ما گفت: که می‌خواهم به بازیگری ادامه بدهم.

———

از مادرش می‌پرسیم که او هیچ وقت در رابطه با ... صحبت می کرد و به طور کلی نظری در مورد ... داشت که می گوید: بله، او ابتدا از ... می‌ترسید، اما گویا زمانی که در مجموعه‌ای در اطراف شاهرود در کویر بازی می کرد، در بیمارستانی با پیرزنی برخورد کرد که مردن او را به چشم دید. به من گفته بود، زمانی که پیرزن جان داد، متوجه شد که چیزی از بدن او جدا شده، چیزی به شکل روح ...احساس کردم، لباس او باقی ماند و روح از بدنش جدا شد. روزی هم در قبری خوابید که باعث شد ترسش بریزد، به

من گفته بود که ماmان از زمانی که در قبر خوابیدم، دیگر از ... نمی‌ترسم.

———

آیا پـدر با بازی پوپک مخالفت می‌کرد؟ پـدر می‌گویـد: نه، من سـعی می‌کردم همیشه به فرزندانم، معنویات را بیاموزم. از آنجا که کـارم صـبح تا ظهر بود و به دنبال اضافه کاری و مادیات نبودم، وقت بیشتری با دخترانم می‌گذرانـدم. مخالف بازی کردن او نبودم، بلکه موافق درست زنـدگی کردن آنها بودم؛ شاید به همین خاطر بود که هیچ‌گاه دخترانم، به مادیات توجه نمی‌کردند. همیشه از او می‌پرسیدم که تعریف درستی از واژه< هنر >در کشورمان بیان کند.

پوپـک در این اواخر سـعی می‌کرد، به اطرافیـان خود بیشتر از گذشـته کمک کنـد، او به هیـچ عنوان به مادیات توجه نشان نمی‌داد؛ شاید درست نباشد بگویم، اما واقعیت است که به اشخاصی که کمک مالی نیاز داشتند، دریغ نمی‌کرد و اصلا مادیات برای خودش کاملاـ بی‌ارزش بود. خوشـحالم که او چنین طرز تفکری داشت و بـا همین طرز تفکر رشـد کرد. من این نوع زنـدگی را از پـدرم به ارث بردم، خود من در بهترین موقعیت می‌توانسـتم موسیقی تدریس کنم، حتی بارها به خاطر صدایم از تلویزیون به من پیشنهاد شد، اما من به همان کارهای آزمایشـگاهی‌ام، قانع بودم و دوست داشـتم، بیشتر وقتم را با خانواده صـرف کنم. شاید به همین علت باشـد که پس از سال‌ها زندگی در تهران یک خانه هفتاد متری دارم و مبلغی ناچیز حقوق بازنشستگی...

———

شنیـده بودیم که پوپک با اتومبیل شخصـی‌اش تصادف کرد، اما پـدر این گونه تعریف می‌کند. ۲۴ ساعت از پوپک خبری نداشـتم، فیلمبرداری در< ازگل >بود. آقایان مقدم و مهام به خاطر این که پوپک ده روز مقابل دوربین بود به او ۴۸ ساعت استراحت دادند و پوپک هم در پاسـخشان گفته بود<: جانم، می‌روم یک سری به دریا می‌زنم و می‌آیم >با همسر سیروس مقدم تماس گرفتم که آیـا پوپـک سـر صـحنه است، امـا او گفت: ما هم از او خبری نـداریم و گوشـی همراهش خاموش است. او ساعت ده شب در زمان بـازگشت به تهران، بـا یک پیکان سواری در حال بازگشت بود که راننـده پیکان قصـد سـبقت گرفتن را داشت، از روبه‌رو هم یک آردی با همین سـرعت می‌آمـد، تصادف شاخ به شاخ صورت گرفت و هفت نفر در همان جا، مردنـد. اتومبیل‌ها مچاله شـده بودند. آنها را سـریعا به بیمارسـتان نور رساندنـد، اما افاقه‌ای نکرد. در بین آنان، تنها پوپک و یک آقای دیگر زنده ماندند. چند بار پس از تصادف با من تماس گرفتند که اگر می‌خواهید دیه بگیرید، باید مراحل قانونی سپری شود، از این روز باید از راننده شکایت بشود، اما من نه حوصله این کارها را دارم و نه راننده‌ای زنده است که از او شکایت کنم. آن راننده هم یک پدر هفتاد ساله دارد که گویا حالا گرفتار این مسایل شـده است.در نور هم، پوپک را با یک آمبولانس فرسـتاند تهران، اما قسـمت این بود که او از ما جـدا شود، آن هم پس از هشت ماه ...گویا خداوند می‌خواست صبر ما را امتحان کند. پدر در ادامه از پرسـتاران به نیکی یاد می‌کند و از آنان به عنوان فرشـتگان نجات نام می‌برد، اما گله‌هایی از پزشـکان دارد.. که دوست دارد، در این باره زیاد توضـیح ندهد، چون فایده‌ای نـدارد<، دخترم که دوباره بر نمی‌گردد>.پدر در ادامه می‌گوید: عشق به بازیگری اجازه نداد که او در آمریکا زندگی کند، من با توجه به اسـتعدادهایی که از او سـراغ داشتم، یقین داشتم که اگر در آن جا تحصیل می‌کرد، با مدرک دکترای روان‌شناسی بالینی از آنجا باز می‌گشت. اما نمی‌دانم چه شـد که او دوباره به ایران بازگشت. پدر در ادامه می‌گوید: من هم مثل همسـرم دلم برای پوپک تنگ شـده است، معتقدم که پوپک پرواز زیبایی داشت و شاید پرواز زیبا کردن، از زندگی زیبا کردن هم مهم‌تر باشد. منظورم این است که زیبا مردن هم جزو نعمت‌های خداست.

در هشت ماهی که او بستری بود، به چشم دیدیم که مردم چه طور برای او دعا و راز و نیاز می‌کنند و آرزوی سلامتی‌اش را داشتند. پـدر پوپـک در پایـان از زحمـات صـدا و سیما و مخـارجی که بـابت پوپـک متحمـل شدنـد، به ویژه از زحمـات آقایان ضـرغامی، پورمحمـدی و تقدسـی قـدردانی می‌کنـد که طی این مـدت کمک‌رسان او و خانواده‌اش بودنـد.وی می‌گوید: طی مدت هشت ماه،

سازمان صدا و سیما هفتاد میلیون تومان خرج دخترم کرد ـ ـ ـ ...

و سرانجام پویک گلدره، فرزند دوم محمدرضا گلدره، در شب تولد رسول اکرم(ص)، در ۲۷ فروردین‌ماه ۱۳۸۵ در حالی که ۳۴ سال و هشت ماه سن داشت، دارفانی را وداع گفت...

همین چند سال پیش، او جایزه بهترین بازیگر زن با بازی در فیلم< موج مرده >را از آن خود کرده بود. با او قرار گفتگو گذاشتم. ابتدا امتناع می‌کرد، اما او را مجاب کردم که با من گفتگو کند. به من گفت: چه می‌خواهی بپرسی؟ کجا به دنیا آمدم، کجا تحصیل کردم، نظرم را درباره این سکانس بگویم و شاید بهترین پرسش این باشد که پیام این فیلم چه بود؟ گفتم: سرکار خانم، ما هم مقصر نیستیم، بلکه اذهان عمومی از ما این چنین پرسش‌هایی می‌خواهند. کمی فکر کرد و گفت: یعنی مردم ...گفتم: آری. گفت: همه مردم ...گفتم: نه، آن قشری که حداقل مطبوعات را می‌خوانند و از طرفداران دنیای سینما هستند. این‌ها، هم جزوی از مردم هستند. گفت: حالا که پای مردم وسط است، پس بپرس ...و من پرسیدم و پرسیدم تا این‌که رسیدم به پرسش کلیشه‌ای پایانی، مثل تمام مصاحبه‌ها< حرف پایانی ...>دوباره به فکر فرو رفت، مثل پاسخ دادن به دیگر پرسش‌ها، که با طمانینه به آنان پاسخ می‌داد. برخلاف خیلی از هنرمندان، برای طرف مقابل، ارزش قایل بود. ما خبرنگاران زمانی که رو در روی کسی برای گفتگو می‌نشینیم، متوجه می‌شویم که چه کسی حال و حوصله گفتگو را دارد و چه کسی حال و حوصله ندارد ...چه کسی می‌خواهد با پاسخ‌های تک کلمه‌ای از شر ما راحت شود و چه کسی با فکر، تعمق و تامل پاسخگوی پرسش‌های ماست و گلدره از این گروه بود. گروهی که یا مصاحبه نمی‌کرد و اگر هم حاضر به مصاحبه می‌شد برای فرد روبه‌رو، ارزش قایل می‌شد.

مثل آن بازیگر زن تازه به دوران رسیده‌ای نبود که شش ماه، ما را امروز و فردا کرد و سرانجام هم گفت: پرسش‌هایتان را بیاورید، پرسش‌هایمان که به پانزده پرسش می‌رسید را بردیم و به او سپردیم که حداقل برای هر پرسش سه، چهار خط مطلب بنویسد ...پس از دو ماه از آن روز که به دنبال پرسش‌هایمان بودیم، به ما گفت که برویم از منزلشان در یکی از خیابان‌های فرعی میرداماد تهران بگیریم.

زمانی که مادر بازیگر مربوطه، کاغذ را دستمان داد، از حالت تعجب داشتم شاخ در می‌آوردم؛ پس از شش ماه به دنبال او بودن و دو ماه هم به دنبال پرسش‌ها، برای هر یک از پرسش‌ها، تنها چند کلمه پاسخ داد. از پانزده سوال، شش پرسش عادی را پاسخ نداد؛ به سه سوال دیگر، بلی یا خیر گفت و برای شش سوال هم، تنها چند کلمه پاسخ ...از مجتمع که خارج شدم، کاغذ را مچاله و به گوشه‌ای پرتاب کردم. زیر لب به خودم دشنام دادم که هشت ماه از وقتم را صرف او کردم و روانم را آزار دادم، آخرش هم... وقتی که او برایت احترام قایل نمی‌شود، آن گاه برای چه باید عکس او را با ژست‌های مختلف روی جلد بیاوری ...شاید پاسخ این باشد<، برای مردم ...>اما او برای مردم، برای من و برای تو چه کرد؟ مردم باید بدانند که برخی از اهالی این قشر چگونه رفتار می‌کنند ...ما برای آنان می‌گوییم که برای مردم از شما گفتگو می‌خواهیم و آن گاه آنان هشت ماه، ما را به دنبال خود می‌کشانند. زمانی که این اتفاق در تابستان گذشته که اگر اشتباه نکنم، مردادماه گذشته بود، افتاد ...به یاد حرف‌های< پویک گلدره >افتادم که به من در اوج محبوبیت و مشهوریت به خاطر دریافت سیمرغ بلورین از جشنواره فجر گفت: اگر به خاطر مردم است، بپرس و من پرسیدم تا رسیدم به همان پرسش پایانی<. اگر در پایان چیزی دوست دارید، بگویید، به عبارتی سخن پایانی >و او پس از کمی تامل گفت<: ما انسان‌ها، باید قدر یکدیگر را بدانیم ...، به همه ما نزدیک است ...، در کمین همه ماست، دنیا چند روزی بیشتر نیست، ما در دنیای دیگری هم باید زندگی را تجربه کنیم ...، پایان زندگی نیست، پس با کوله‌باری از رفتار پسندیده به سوی آن دنیا گام برداریم>.

و لحظاتی بعد صحبت‌هایش عامیانه‌تر شد<: برای یکدیگر کلاس نگذاریم، از غرور فاصله بگیریم، دل‌هایمان را به یکدیگر

نزدیک‌تر کنیم، به مادیات زنـدگی توجه بی‌جا نشان نـدهیم و از گذشـتگان عبرت بگیریم، دست پایین‌تر از خود را بگیریم و به او کمـک کنیم که تنها همین مسایل، نام انسان‌ها را نیک می‌کنـد ...>و چه زیبا پوپک آن گفته‌ها را به زبان آورد، چرا که خود این گونه بود و به همین شکل زندگی می‌کرد...

روحش شاد

گلزار،محمد رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: محمدرضا

نام خانوادگی اصلی: گلزار

سمت (در بخش های): بازیگران،

....

تاریخ تولد: ۱۳۵۴

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

....

مدرک تحصیلی: لیسانس مکانیک

قبل از اینکه به سـینما بیایـد، نوازنـده بود و به عنوان گیتاریست با گروه آریان همکاری می کرد. آشـنایی اتفاقی اش با ایرج قادری بـاعث می شود تـا در فیلم" سـام و نرگس "بازی کنـد. از آن به بعـد در فیلمهای" زمانه"، "بالای شـهر، پایین شـهر "و" شام آخر" بازی کرد که فیلم آخری زودتر از دیگر فیلمهایش به نمایش درآمد.

محمـدرضا گلزار در سال ۱۳۸۱ در فیلمهـای" بوتیـک "و" چشـمان سـیاه "بازی و سال ۱۳۸۲ را بـا بـازی در فیلم" ۱۳ گربه روی شیروانی "آغاز کرد.

شایـد کسـی باور نمی کرد که گلزار هم بتواند خوب بازی کند. اما او در فیلم" بوتیک "نشان داد که اگر بخواهد می تواند بازیگر موفقی باشد. به شرطی که ...

گلستانی، پرستو

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۵۰ تهران، همسـر بهروز بقایی (بازیگر)، خواهرزاده‌ی مهدی اخوان ثالث (شاعر)، تحصیلات: دانشجوی رشته‌ی نمایش از دانشگاه آزاد اسلامی، فعـالیت در تلویزیون، بـازی در تئاتر با کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان از ۱۳۶۵، شروع بازیگری: مجنون (۱۳۶۹)

عمده‌ی فیلمها:

مار (۱۳۷۰)، خسوف (۱۳۷۱)، قافله (۱۳۷۱)، رابطه پنهانی (۱۳۷۱)، همسر (۱۳۷۲)، هفت سنگ (۱۳۷۴)، تا ظهر فردا (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

گودرزی ،حمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام : حمیـد گودرزی سال تولد : ۲/۹/۱۳۵۶ محل تولـد : تهران در یک خوانواده ۴ نفری زنـدگی میکرد .متاهل است.بامادرش ۱۴ سـال اختلاـف سنی دارنـد. یـک خواهر دارد که گرافیـک خوانـده ولی عشق وکـالت دارد.پـدرش تـاجر فرش و مـادرش خانه دار است.هم پـدر و هم مـادرش بـا بـازیگر شـدن او مخالف بودنـد. در ۲۰ شـهریور ۱۳۸۳ ازدواج کرد.بـا همسـرش رو راست است.در زندگی متعصب است او ۱۰۰ در صد مخالف فعالیت هنری همسـرش است.او حتی دوست ندارد یک نفر همسرش را ببیند. به خاطر بـازی در سـریال کمکم کن مـدتی دچـار افسـردگی شـد.هیچکس در دنیـا مـادرش نمیشود. عاشق پاریس است.به موبایل علاقه ی زیادی دارد. علاوه بر بازیگری تجارت فرش و شکلات هم می کند.از شهرت و سوپر استار شدن متنفر است. آرامش را با دو عامل سلامتی و ثروت معنی می کنـد بـا شـرکت درسا برای تبلیغات قرارداد ۱۸ مـاهه دارد عـاشق بـازی در نقش دیوانه و معلول است.به شدت به تیم اسـتقلال علاقه دارد.ورزش شـنا و بکس و تنیس و بدنسازی علاقه دارد. همسـر حمید خانه دار است و با فعالیت هنری حمید مخالف است.(به هم می خورن دو تاشون با فعالیت هنری اون یکی مخالفن)اما حمید مقید است نمازش قضا نمی شه تو آرزو هاش سـلامتی را فراموش نمی کنه.عاشق دعا و نماز است.به نظر او انسان بدون دعا و معنویت به ابتذال و تکرار میرسه. هنگام خرید بـه شـدت اهـل چـانه زنی است و وقـتی موفـق میشه مثـل این است که کـار بزرگی انجـام داده است. وابسـتگی شدیـد به خـانواده و همسـرش دارد و حتی هنگـام مسافرت با او در تماس است. پیانو و ساکسـیفون را دوست دارد.به شـدت علاقه به کادو دادن و کادو گرفتن دارد از این که بعضـی از هنرمنـدان ازدواج خود را از مردم و طرفـدارانشون پنهان می کننـد متاسـفه و معتقـد اون ها ضـعف فرهنگی دارند. خودش مشوق اصلی خودش بوده است

گودرزی، فاطمه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۲ تهران، تحصیلات: دیپلم اقتصاد، برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر زن در چهاردهمین جشنواره‌ی فیلم فجر (غزال)، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۶۷)، شروع بازیگری: به خاطر همه چیز (۱۳۶۹)

عمده‌ی فیلمها:

خانه خلوت (۱۳۷۰)، مهاجران (۱۳۷۱)، افسانه مه پلنگ (۱۳۷۱)، بهشت پنهان (۱۳۷۳)، غزال (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

گیتی‌جاه، ناصر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۴ تهران، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۲- بازی در تئاتر از ۱۳۳۴ در تئاتر جامعه باربد، شروع بازیگری: گدای میلیونر (۱۳۵۲)

عمده‌ی فیلمها:

مراد برقی و هفت دخترون (۱۳۵۳)، نقص فنی (۱۳۵۵)، میهمان (۱۳۵۵)، اسیر زن (نمایش داده نشد- ۱۳۵۷)، راه دوم (۱۳۶۳)، مدرک جرم (۱۳۶۴)، تنوره‌ی دیو (۱۳۶۴)، یوزپلنگ (۱۳۶۴)، خط پایان (۱۳۶۴)، مکافات (۱۳۶۶)، خواستگاری (۱۳۶۸)، پنجاه و سه نفر (۱۳۶۸)، قافله (۱۳۷۱)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

گیل، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۹ تهران، تحصیلات: دیپلم، مدیر موسسه‌ی طلوع فجر، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۷، شروع بازیگری: رانندگان جهنم (۱۳۴۵)

عمده‌ی فیلمها:

سوغات فرنگ (۱۳۴۶)، شب فرشتگان (۱۳۴۷)، سالار مردان (۱۳۴۷)، آخرین مبارزه (۱۳۴۸)، گربه را دم حجله می‌کشند (تهیه‌کننده: بازیگر- ۱۳۴۸)، طوقی (۱۳۴۹)، قهرمانان نمی‌میرند (۱۳۴۹)، پل (۱۳۵۰)، سه قاپ (۱۳۵۰)، وحشی جنگل (۱۳۵۰)، حیدر (۱۳۵۰)، مرد (۱۳۵۱)، ساعت فاجعه (۱۳۵۱)، دشنه (۱۳۵۱)، بندری (۱۳۵۲)، سراب (۱۳۵۲)، مکافات (۱۳۵۲)، غول (۱۳۵۲)، مرد و نامردها (۱۳۵۲)، یاور (۱۳۵۳)، بنده خدا (۱۳۵۳)، نبرد عقابها (۱۳۵۳)، صلوه ظهر (۱۳۵۳)، شکست ناپذیر (۱۳۵۳)، ابرمرد (۱۳۵۳)، مجازات (۱۳۵۴)، کین ه(۱۳۵۴)، غرور و تعصب (۱۳۵۵)، پیش کسوت (۱۳۵۵)، پشمالو (۱۳۵۵)، حرمت رفیق (۱۳۵۶)، موشک سری (مشترک با آمریکا- ۱۳۵۶)، غربتی‌ها (۱۳۵۶)، طوطی (۱۳۵۷)، سفر سنگ (۱۳۵۷)، بدادم برس رفیق (۱۳۵۸)، پلاک (۱۳۶۴)، مسافران مهتاب (۱۳۶۶)، جمیل (۱۳۶۶)، شب بیست و نهم (۱۳۶۸)، اعاده‌ی امنیت (۱۳۷۳)، هفت گذرگاه (۱۳۷۴)، پانک (۱۳۷۴)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

لاجوردی، مصطفی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۳ تهران، نام اصلی: مصطفی لاجوردی قمی، تحصیلات: چهارم طبیعی، فعالیت در تدارکات، شروع بازیگری: فدایی (۱۳۵۱)

عمده‌ی فیلمها:

شب نشست (کوتاه- ۱۳۵۸)، خونبارش (تدارکات- ۱۳۵۹)، برنج خونین (تهیه‌کننده، بازیگر- ۱۳۶۰)، میرزا کوچک خان (تدارکات، بازیگر- ۱۳۶۳)، سردار جنگل (تدارکات، بازیگر- ۱۳۶۳)، پرواز در شب (۱۳۶۵)، الماس بنفش (۱۳۶۸)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

لاچینی، آزیتا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۷ تهران، نام اصلی: معصومه نیک‌نام- نام مستعار: آرزو، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۴، فعالیت در دوبله- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: مسافری از بهشت (۱۳۴۲)

عمده‌ی فیلمها:

الکلی (۱۳۵۰)، آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، زنجیرهای ابریشمی (۱۳۶۴)، هشت و نیم شب (۱۳۶۵)، دبیرستان (۱۳۶۵)، شیر سنگی (۱۳۶۵)، جنگلبان (۱۳۶۶)، پرنده کوچک خوشبختی (۱۳۶۶)، مکافات (۱۳۶۶)، دلار (۱۳۶۷)، دزد عروسکها (۱۳۶۸)، نوروز (کوتاه- ۱۳۶۹)، کوران جوانی (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

لارین مازندرانی، قاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۳ ش)، نویسنده، نمایشنامه نویس، روزنامه‌نگار و شاعر. در بابل به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در زادگاهش و تهران به پایان رساند. بعد در خارج به تحصیل و تکمیل زبان فرانسه پرداخت. وی مدتی مترجم فرانسه شرکت الکا بود و چندی نیز دبیر فرانسه‌ی دبیرستان شاهپور بابل شد. پس از آن در ۱۳۱۹ ش مترجم زبان فراسنه اداره‌ی کل دخانیات گردید. سرانجام در ۱۳۲۰ ش از کار دولتی کناره‌گیری کرد و به کار آزاد روی آورد. در ۱۳۲۶ ش وارد عرصه‌ی مطبوعات شد و در همان سال روزنامه‌ی «جهان فردا» را تأسیس و منتشر کرد. لارین علاوه بر نویسندگی، شاعری توانا بود که در ۱۳۶۲ ش منظومه‌ای در حماسه و عشق به نام «ایرج و هوبره» سرود. از دیگر آثارش: «جاده‌های بریده»؛ «رازها»؛ «زن مست»؛ «عشق و سیاست» یا «سقوط یک استاد»؛ «من و تو»؛ «گره کور». او همچنین نمایشنامه‌های: «زهره و منوچهر»، «عشاق جانی» و «مرگ آزادی» را نوشت که در بابل به نمایش گزارده شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۵۹/ ۱۲)، شرح حال رجال معاصر مازندران (۱۷۶ -۱۷۵/ ۲)، شعرای مازندران و گرگان (۲۶۸ -۲۶۶)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۳۱۷۲، ۲۹۸۹ -۲۹۸۸، ۲۷۹۵، ۲۳۱۱، ۱۸۷۰، ۱۶۱۹/ ۲ ،۹۸۳/ ۱)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۳۱۱)، مؤلفین کتب چاپی (۹۰۴ -۹۰۲/ ۴).

لاکانی، مینا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۵۱، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول در سیزدهمین جشنواره‌ی فیلم فجر (دیدار)، شروع بازیگری: پرواز را به خاطر بسپار.

عمده‌ی فیلمها:

روز فرشته (۱۳۷۲)، دیدار (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

لایق، جمشید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۰ تهران، فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، دکترای افتخاری تئاتر، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۶، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: تجاوز (۱۳۵۱)

عمده‌ی فیلمها:

خواستگار (۱۳۵۱)، رگبار (۱۳۵۱)، کلاغ (۱۳۵۶)، دایره‌ی مینا (۱۳۵۷)، فصل خون (۱۳۶۰)، سیاه راه (۱۳۶۳)، محکومین (۱۳۶۳)، کفشهای میرزا نوروز (۱۳۶۴)، روزهای انتظار (۱۳۶۵)، ترنج (۱۳۶۵)، بوعلی سینا (۱۳۶۶)، خارج از محدوده (۱۳۶۶)، شاید وقتی دیگر (۱۳۶۶)، شناسایی (۱۳۳۶)، محموله (۱۳۶۶)، سیمرغ (۱۳۶۶)، شاخه‌های بید (۱۳۶۷)، بازی تمام شد (۱۳۶۸)، در آرزوی ازدواج (۱۳۶۹)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

لبخنده، حمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۰ اهواز، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرهای نمایشی دانشکده هنرهای دراماتیک تهران ۱۳۵۶- طراح بروشور و آفیش تئاتر شهر- فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر.

شروع بازیگری: گمشدگان (۱۳۶۶)

عمده‌ی فیلمها:

ترس (کوتاه- ۱۳۶۶)، چون باد (۱۳۶۷)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

لرستانی، شهره

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۵ تهران، نام اصلی: شهره صالحی لرستانی، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی کارگردانی تئاتر، از دانشکده‌ی هنرهای زیبا، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: نیاز (۱۳۷۰)

عمده‌ی فیلمها:

ماموریت آقای شادی (۱۳۷۱)، آلما (۱۳۷۱)، پناهنده (۱۳۷۲)، عبور از تله (۱۳۷۲)، مروارید سیاه (۱۳۷۳)، لیلی با من است (۱۳۷۴)، یاد سبز لک‌لکها (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

لطفی، غلامحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۸ قزوین، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگر و کارگردانی دانشکده هنرهای زیبا، کارگردان، نویسنده، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۶۲، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: صبح خاکستر (۱۳۵۶)

عمده‌ی فیلمها:

نان و نمک (۱۳۵۶)، سرخپوستها (کارگردان، نویسنده- ۱۳۵۷)، جنگ اطهر (۱۳۵۸)، رسول پسر ابوالقاسم (۱۳۶۰)، ریل (کوتاه- ۱۳۶۱)، جاده (۱۳۶۱)، سرب (۱۳۶۶)، ای ایران (۱۳۶۸)، علی و غول جنگل (۱۳۶۹)، پرده‌ی آخر (۱۳۶۹)، سیرک بزرگ (۱۳۷۰)، جیب برها... (۱۳۷۰)، اتل متل توتوله (۱۳۷۱)، هبوط (۱۳۷۲)، نیش (۱۳۷۲)، در کمال خونسردی (۱۳۷۳)،، دیوانه‌وار (۱۳۷۳)، بوی خوش زندگی (۱۳۷۳)، مرد آفتابی (۱۳۷۴)، پاکباخته (کارگردان- ۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

لطیفی، محمدحسین

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمدحسین لطیفی (زاده۲۵ اسفند ۱۳۴۱ در تهران)، کارگردان ایرانی است.

زندگینامه:

لطیفی فعالیت هنری خود با نقاشی و مجسمه‌سازی و به دنبال آن پویانمایی شروع کرد و وارد عرصه فیلم‌سازی شد.

فیلم‌شناسی:

سینما

•سرعت (۱۳۷۵)

•عینک دودی (۱۳۷۸)

•دختر ایرونی (۱۳۸۱)

•خوابگاه دختران (۱۳۸۳)

•روز سوم (۱۳۸۵)

•نردبامی بر آسمان (۱۳۸۶)

•توفیق اجباری (۱۳۸۶)

مجموعه تلویزیونی

•کت جادویی

•همسایه‌ها

•سفر سبز

•فرار بزرگ

•وفا

•صاحبدلان

جشنواره

•سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (روزسوم، بخش مسابقه سینمای ایران_سودای سیمرغ_بیست و پنجمین جشنواره بین المللی فیلم فجر ۱۳۸۵)

oتوضیح: فیلم «روز سوم» در بیست و پنجمین جشنواره فیلم فجر در ۱۲ رشته (تمامی رشته‌ها) کاندیدای دریافت سیمرغ بود ولی تنها ۴ سیمرغ کسب کرد، از جمله بهترین فیلم از نگاه داوران.

لقایی، ناصر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۳ مشهد، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی کارگردانی و بازیگری از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران- شروع فعالیت با گروه اقتصادی تلویزیون- بازی در تئاتر از ۱۳۴۸، شروع بازیگری: گراند سینما (۱۳۶۷)

عمده‌ی فیلمها: آپارتمان شماره ۱۳ (۱۳۶۹)، آخرین بندر (۱۳۷۳)، توطئه (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

لوطی، غلامحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(لوطی) حقه‌باز مشـهور (نیمه‌ی اول قر. ۱۳ ه.). وی در محل قبرسـتان قدیم تهران (که از چهارراه حسن‌آباد تا پشت خیابان اسـتخر و خیابان یوسف‌آباد ادامه داشت) بساط حقه‌بازی را می‌گشود و مردم را به دور خود جمع می‌کرد و پس از خوانـدن اشـعاری چند، با مهره‌بـازی معرکـه را شـروع می‌کرد، بـدین معنی که دو زانـو روی زمین می‌نشـست و چنـد دانه مهره به انـدازه‌ی یـک نخـود که از گلوله‌ی کوچکی نخ موم کشـیده درست کرده بود در جلو خود می‌گذاشت و فنجانهای فلزی را وارونه به روی زمین قرار می‌داد، و بعـد در زیر هر کـدام از آنهـا مهره‌ای می‌گـذاشت. سـپس بـا چوب کوچکی یکی یکی آن فنجانهـا را وارونه می‌کرد و تماشـاگران می‌دیدند که مهره‌ای در زیر آنها وجود ندارد، تا به فنجان آخری می‌رسـید، چون آن را بلند می‌کرد معلوم می‌شد که همه‌ی مهره‌ها در زیر آن جمع شـده. سـپس به کارهـای دیگر می‌پرداخت و از جملهٔی آنهـا بـازی شـامورتی بود: شـامورتی (ه.م) را که بـدنه‌اش سوراخ سوراخ بود، پر از آب می‌کرد و چون دسـتور می‌داد. «شامورتی! آب بده» از سوراخها آب می‌ریخت و چون دسـتور می‌داد: «آب نـده» بسـته می‌شـد. بعـد از آنکه تماشـاگران را جلب می‌کرد، چشـمه‌ی بزرگـتری را مطرح می‌نمـود، مثلاًـ مـوش را در قوطی می‌کرد و قول می‌داد که آن را تبدیل به مار یا کبوتر یا حیوانی دیگر سازد، و چون می‌دید که همه تشـنه‌ی دیدن عمل او هسـتند به گرفتن پول شروع می‌کرد. پس از گرفتن پول کافی مجدداً عملیات خود را آغاز می‌نمود.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

لولایی،حمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد ۱۳۳۴ در محله عشرت‌آباد تهران.

●اصالتا شمالی است اما بزرگ شده محله عشرت‌آباد است متاهل و دو دختر به نام‌های مریم و سارا دارد.

●از کودکی عاشق بازیگری بود و با استفاده از جعبه‌های پودر لباسشویی و چسباندن عکس و گویندگی بچه‌های محل را دور خود جمع می‌کرد.

●با پول‌های عیدی خود به سینما می‌رفت. بهترین تفریح زمان کودکی‌اش سینما رفتن بود.

..

●عشق به بازیگری در ۱۵ سالگی او را به کلاس‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان کشاند.

●دوره کلاس‌های هنرهای زیبا را به صورت شبانه گذراند.

●کار تئاتر را به طور جدی در سال ۱۳۵۸ با بازی در نمایشی به کارگردانی مرحوم رضا ژیان و سیاوش طهمورث شروع کرد.

«●پیکرتراش» فیلم سینمایی بود که از آن به عنوان کار دوم خود یاد می‌کند اما این فیلم به اکران عمومی در نیامد و هیچ وقت دیده نشد.

•در آغاز جنگ در فیلم سربداران هم نقش کوتاهی را ایفا کرد که این آخرین فیلم او قبل از شروع جنگ تحمیلی بود.

•با شروع جنگ تحمیلی به مدت شش سال از عرصه هنر دور ماند.

•در زمان خدمت سربازی همچنان به کار تئاتر مشغول بود «سبزه دوست بچه‌ها» تئاتری بود که او در این دوران به همراه مرحوم رضا ژیان برای بچه‌ها اجرا می‌کرد.

•در سال ۶۹ در کلاس مدیریت سینما شرکت کرد و پذیرفته شد و مدیریت سینما عصر جدید را به عهده گرفت.

•مدیریت سینما آزادی او را دوباره به دوستان قدیمی‌اش رساند که این دیدار مجدد موجب روی آوردن دوباره لولایی به بازیگری شد.

«•فراموشخانه» مجموعه‌ای بود که با آن کار و بارش رونق یافت به همین خاطر از مدیریت سینما استعفا داد و به بازیگری روی آورد.

•بهترین فیلمی که در هنگام مدیریتش در سینما اکران شد «مادر» بود که همیشه از آن به خوبی یاد می‌کند.

•سال ۱۳۷۲ از مدیریت سینما آزادی استعفا داد و دقیقا یک سال و نیم بعد، سینما آزادی دچار آتش‌سوزی شد.

•عشق و علاقه او به بازیگری حتی در زمان مدیریت سینما لحظه‌ای او را رها نمی‌کرد به طوری که هرگاه فرصتی به دست می‌آورد زود جیم می‌زد و خود را به سر صحنه می‌رساند.

•با ساعت خوش قدم به عرصه طنز گذاشت. داریوش کاردان اولین کسی بود که قابلیت‌های او را در این وادی کشف کرد.

•در ساعت خوش بیشتر از همه عوامل با مهران مدیری و رضا عطاران رابطه بهتری داشت.

•مدیریت سینما مانع ازحضور مدام او در سریال ساعت خوش می‌شد. به همین دلیل بازیگری را به مدیریت سینما ترجیح داد.

•با خشایار مستوفی حسابی گل و خود را به جامعه طنز معرفی کرد.

•در بازیگری تنها مشوق خود را مادرش معرفی می‌کند و همیشه به خاطر صداقت و روراستی‌اش زبانزد خاص و عام است.

•نقاشی تنها هنری است که به بازیگری نزدیک می‌داند او عاشق کارهای آنتوان چخوف است.

•صبر و تحمل زیادی دارد و بسیار کم‌حرف است اما خودش را هیچ وقت دست کم نمی‌گیرد.

•خودش معتقد است حمید لولایی آدم بی‌آزاری است. اخلاق او در منزل بسیار عالی است.

•بسیار دل رحم و مهربان است و بسیار علاقه دارد به دیگران ابراز محبت کند.

•عاشق سوارکاری است و فوتبال را خیلی دوست دارد.

•عاشق بازی چارلی چاپلین است. در بچگی برای دیگران ادای چارلی چاپلین را در می‌آورد.

•به بازی پرویز پرستویی علاقه فراوانی دارد و از عطاران به عنوان آدم خوش فکر و بسیار فروتن یاد می‌کند.

•از تلخ‌ترین خاطره‌های زندگی‌اش فوت مادر خانمش بود که روی او تاثیر زیادی داشت.

•تعصب خاصی روی دو تیم پرسپولیس و استقلال ندارد اما به بازی مهدی مهدوی‌کیا در تیم ملی علاقه‌مند است.

لهراسبی، علی

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از هنرمندان تازه نفس و با تجربه ای است که چند سالی از ورودش به عرصه ی موسیقی می گذرد.او مردی ست متولد بهار و اولین

فرزنـد خانواده شـش نفره،پـدرش از بازنشسـتگان نیروی هوایی ست و مادرش کدبانویی خانه دار.در رشتـه ی الکترونیک تحصـیل کرده و تا مقطع کارشناسـی دنبال کرده است .اما در حال حاضـر بیشتر در عرصه ی تبلیغات و موسیقی فعال است.او یکی از مدیران پروژه ی یک شرکت تبلیغاتی نامدار است و شما می توانید ایده های خلاقانه ی وی را در میان تیزرهای تلویزیونی جستجو کنید. «.او از سال ۱۳۷۴موسیقی را با نوازندگی پیانو نزد «مهرداد تاج کریمی» آغاز نمود. سپس به فراگیری تئوری موسیقی پرداخت و در بخش موسـیقی کودکان و نوجوانان شروع به فعالیت کرد. در سال ۷۹ با خوانندگی تیتراژ سریال کلبه سفید بطور جدی وارد عرصه خوانندگی گردیـد و پس از آن حـدود یکسـال و نیم به فراگیری آواز کلاسـیک نزد «محمـدرضا صادقی» مشـغول بود.در سال ۸۱ دومین تیتراژ را برای سـریال دریایی‌هـا به کـارگردانی «مسـعود رسام»خوانـد و آلبومی نیز به همین نام منتشـر کرد.در سال ۸۳ تیتراژ برنامه روزانه صبح بخیر ایران و در سال ۸۴ تیتراژ سریال پیله های پرواز به آهنگسازی «بهروز صفاریان»را اجرا نمود و با این تیتراژ و ترانه آشنای «حس غریب» به شهرت رسید در سال ۸۵ آلبوم مثلث که آلبومی متفاوت و بهتر از دریاییها بود را روانه بازار کرد.

لیقوانی، حمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۰ تهران، تحصیلات: دیپلم ادبی، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۸، بازی در تئاتر از ۱۳۴۹، کارگردانی تئاتر از ۱۳۵۴، شروع بازیگری: کاروانها (مشترک با آلمان و آمریکا- ۱۳۵۵)

عمده‌ی فیلمها:

اکسیژن ۲۰۰ (کوتاه- ۱۳۵۶)، محافظ (کوتاه- ۱۳۵۷)، گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، فصل خون (۱۳۶۰)، آخرین اعلامیه (کوتاه- کارگردان، نویسنده- ۱۳۶۰)، شیطان بزرگ (تلویزیونی- کارگردان، نویسنده- ۱۳۶۱)، دستهای آلوده (تلویزیونی- ۱۳۶۳)، فیل در تاریکی (نمایش داده نشد- ۱۳۶۷)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مارگریت، آدریان

قرن:۲۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

آدریان مارگریت اسمیت پایپر(۱)، متولد ۲۰ سپتامبر ۱۹۴۸، جزو اولین نسل هنرمندان کانسـپچوالیست محسوب می شود که آثارش از بیست سـالگی در نقـاط مختلف جهـان به نمـایش در آمـده است.او، در سـال۱۹۶۹، از مـدرسه هنرهای تجسـمی نیویورک فارغ التحصـیل شـد، و در حـالی که هم زمـان به خلق و نمـایش آثارش می پرداخت، در سال ۱۹۷۴، کارشناسـی فلسفه را از سیتی کالج نیویورک و دکتری فلسـفه را از دانشگاه هاروارد، زیر نظر جان رولز، اخذ کرد. وی همچنین از سال ۱۹۶۵، به تمرین و مطالعه یوگا پرداخته است.

آثار پایپر را می توان منحصـر به فرد و، از همه مهم تر، متنوع دانست. به دلیل اسـتفاده از شـیوه های بیانی و رسانه هایی نظیر نقاشی، چیدمان، هنر اجرا و همچنین ابزارهای متنوع، که طیف وسیعی از مداد تا سیستم های صوتی ـ تصویری را شامل می شود، و پرداختن

به موضوعات مختلفی مانند نژاد پرستی، جنسیت و هندوئیسم، به سختی می توان او را در یکی از قالب های متداول هنری قرار داد. به عنوان یک فیلسوف آکادمیک، پایپر تاملات فلسفی اش را به آثارش تعمیم می دهد، در حالی که خود را از مناسبات اقتصادی، که بر روند تولید هنر تحمیل می شود، کنار می کشد. آثار اولیه او، با استفاده از متون، اعداد، طرح ها و عکس هایی که روی صفحات جداگانه نقش بسته اند و به کمک حلقه های فنری به یکدیگر متصل شده اند، شکل گرفته است. جایی که وی می کوشد زوایا و جنبه های گوناگون زمان و مکان را مورد بررسی قرار دهد.از سال ۱۹۷۰، در واکنش به اتفاقات مختلف سیاسی، پایپر شروع به تحلیل موقعیت اجتماعی خود به عوان یک هنرمند، یک زن و یک افریقایی ـ امریکایی می کند و مهم ترین دوره کاری وی شکل می گیرد.او موضوعاتی مانند نژاد،جنسیت، بیگانه هراسی و نژاد پرستی را وارد حوزه هنر مفهومی می کند و می کوشد با بررسی مبانی ایدئولوژیک و زمینه های روحی و روانی پدیده هایی چون نژاد پرستی و بیگانه ستیزی به آسیب شناسی علل و عوامل ایجاد آنها در جامعه بپردازد.با این که نمایش بی پروای این وضوعات (ترس ها، کلیشه ها و تصوراتی که بعقیده پایپر شکل دهنده نوع نگاه سفید پوستان به نژاد سیاه است)همواره خطر افتادن به ورطه سطحی نگری و شعارزدگی را محتمل می کند، اما وی تصوارت و پیش فرض های موجود درباره نژاد را ، که موجب می شود گروهی از مردم مشکل بتوانند به فردی رنگین پوست نگاه انسانی داشته باشند، مورد توجه قرار می دهد و به چالش می کشد.

در مجموعه ۱۹۸۹) ur-Mutter۵(پایپر تصویری از یک زن سومالیایی، که فرزندش را در آغوش گرفته و به بی نهایت خیره شده است، می نمایاند.زن رنج کشیده، تسلیم و پیرتر از سن واقعی اش به نظر می رسد.تصویر زن با تصاویر دیگری نظیر یک مادر و فرزند سفید پوست امریکایی یا تصویری از دکتر مارتین لوتر کینگ ترکیب می شود؛ و معمولا جملاتی در گوشه تصویر حک شده اند"، این گناه شما نیست."جمله ای که روی تصویر مادر سومالیایی نوشته شده است"، اما شما مسؤول هستید، "جمله ای که تصویر لوتر کینگ پاسخ می دهد.پایپر می کوشد مخاطبانش را نسبت به شریک جرم بودن ،در چیزی که خود از آن به عنوان سیستم نژاد پرست، بیگانه ستیز و ناعادلانه در حال گسترش نام می برد، آگاه کند.

آثار آدریان پایپر در گالری ها و موزه هایی نظیر موزه هیرش هورن، موزه ویتنی و، در سال های اخیر، در موزه هنر اسمارت(۲)شیکاگو، در سال ۲۰۰۶ و همچنین گالری الیزابت دی(۳)نیویورک، در سال ۲۰۰۸، به نمایش گذاشته شده است.پایپر، در دانشگاه های جورج تاون، هاروارد ،میشیگان، استنفورد و دانشگاه کالیفرنیا سابقه تدریس دارد.مهم ترین تألیفات پایر در زمینه های فرا اخلاق(۴)، کانت و تاریخ اخلاقیات است و مجموعه ای دو جلدی از نوشته های او در باب فرا هنر(۵)و نقد هنر به چاپ رسیده است.(۶)او در حال حاضر در برلین زندگی و کار می کند.

پی نوشت

۱-Adrian Piper.

۲-Smart Museum of Art.

۳-Elizabeth Dee.

۴-Meta Ethics

۵-Meta_art.

۶-Out of order out of sight.

۷-Cape Cod. منابع زندگینامه :منبع:نشریه تندیس شماره ۱۵۱

مالدن، کارل

قرن:۲۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران ۱) کارل مالدن

کارل مالـدن بازیگر قـدیمی سـینما در سن ۹۵ سـالگی درگـذشت. او بـازیگری متعلق به دوران طلاـیی آکتورز اسـتودیو و بـازیگر محوری است که بـا اکثر کارگردانـان معروف هـالیوود کـار کرد. در سـال ۱۹۴۰ وقتی ۲۶ سـاله بود بـا آن هـا می دانسـتند چه می خواهند به بازیگری سـینما رو آورد. اما تا سال ۱۹۱۵ با فیلم درخشان اتوبوسـی به نام هوس بود که با دریافت اسکار نقش مکمل به شهرت و معروفیت رسـید. او در این فیلم که از نمایشـنامه تنسی ویلیامز اقتباس شده بود، در کنار مارلون براندو و ویوین لی به ایفای نقش پرداخت: «زنی مطلقه به نیواورلئان می آیـد تا نزد خواهرش زنـدگی کند، اما با شوهرخواهرش کنار نمی آید.» یکی از بهترین نسـخه هـای سینمایی آثـار تنسـی ویلیامز که به یمن کارگردانی الیا کازان و موسـیقی جاز الکس نورث فضای پرتنش و تیره و تلخ نیوارلئان دهه ۱۹۴۰ را باز می سازد. نقش های او در ژانرهای گوناگون سـینما پیوسته متفاوت بود ودر طول عمر بازیگری خود در همه گونه هـا حضور یـافت. سـینماروهای قـدیمی فهرستی از آثـار درخشان را در خاطر دارنـد که یکی از بازیگرانش کارل مالـدن است.

۲) کارل مالـدن با نام اصـلی مالدن سوکیلوویچ در یک خانواده مهاجر صـرب در شـیکاگو در سال ۱۹۱۴ به دنیا آمـد و در ایندیانا بزرگ شد. پس از تحصـیل در دبیرسـتان به کار رو آورد و دنبال شـغل های مختلف رفت، اما نمی دانست بازیگر می شود. وقتی به اتفاق دوستی یکی از نمایش های برادوی را دیـد، دوسـتدار نمایش شد و در مدرسه تئاتر شـیکاگو به تحصـیل بازیگری پرداخت و فـارغ التحصـیل شـد. پس از بـازی در اولین فیلمش تا هفت سال در فیلمی بازی نکرد و به کارهای دیگری پرداخت، اما توانست در سال ۱۹۴۷ بازی در شماره ۱۲ خیابـان مادلن را تجربه کنـد. هنری هاتاوی (کارگردان) او را در کنار جیمز کاگنی، آنابلا و ریچارد کنت قرار داد. فیلم سیاه و سفید، ۹۵ دقیقه و در ژانر گنگستری بود.

۳) او ابتدا در مدرسه تئاتر دراماتیک گودمن ثبت نام کرد و پس از مدتی رشـته خود را به بازیگری تغییر داد. او در همین سال ها با مونا گرینبرگ همسـر آینـده خود آشـنا شـد و به اتفاق در چنـد نمایش نقش آفرینی کردند. آن ها در سال ۱۹۳۸ ازدواج کردند و دسـامبر پارسـال هفتـادمین سـال ازدواج خود را جشن گرفتنـد. او طی یـک دهه بعـد در برادوی در نمایش هایی ماننـد کی لارگو، پسـران و سربازان و عمو هری ظاهر شد. مالدن در جنگ جهانی دوم به عنوان سرباز به ارتش پیوست و در همین سال ها در نمایش پیروزی بالدار در نیروی هوایی ارتش بازی کرد. مالدن پس از جنگ و پیش از نقش آفرینی در اتوبوسـی به نام هوس در فیلم هایی چون شماره ۱۲ خیابـان مـادلن، مکافات عمل، بوسه مرگ، ششـلول بنـد، جایی که پیاده رو و تمام می شود. تالارهای مونته زوما و تصـمیم پیش از سپیده دم به نقش آفرینی پرداخت. اتوبوسـی به نام هوس زمینه موفقیت های بیشتر مالدن را فراهم آورد و نتیجه آن بازی در فیلم هایی چون روبی جنتری (کینگ ویـدور)، اعتراف می کنم (آلفرد هیچکاک) و از همه مهم تر در بارانداز (الیا کازان) بود. مالـدن در آن سـال هـا بـا کـازان و برانـدو روابطی بسیار صـمیمانه داشت. هر چنـد کازان در اوایل سال های ۱۹۵۰ و پس از همکاری با کمیته مبارزه با فعالیت های ضـد آمریکایی یکی از چهره های بـدنام هالیوود شـده بود، اما مالدن تا پایان عمر همیشه از او حمایت می کرد و یکی از کسانی بود که در تصمیم آکادمی برای اعطای جایزه یک عمر دستاورد هنری به کازان در سال ۱۹۹۹ نقش داشت. مالدن در ۱۹۵۹ به لس آنجلس نقل مکان کرد، اما هیچ وقت تئاتر را از یاد نبرد.

۴) نگارنده برای اولین بار در درخت اعدام (دلمر دیوز، ۱۹۵۹) چهره ای تنومند و منفی با بینی بزرگ از بازیگری را دید که تا سال هـا و اکنون که فوت شـده، یـاد و خـاطره اش را بـا خود دارد: « دکتر جو فریل (گری کویر) که پیشـینه درخشانی نـدارد، به شـهری کوچک می رود تا زنـدگی نوینی را آغاز کنـد. او راهزنی به نام دون (بن پیاتسا) را از اعـدام نجات می دهد و اصـلاحش می کند

سپس به تیمار و سرپرستی دختری نابینا به نام الیزابت (ماریا شل) می پردازد و به او پول می دهد تا با رون و فرنچی (کارل مالدن) در خرید یک معدن طلا- شریک شود. وقتی فرنچی به الیزابت حمله ور می شود، دکتر از راه می رسد و فرنچی را از پای در می آورد، اما عده ای او را دستگیر می کنند و قصد اعدامش را دارند. در این جا الیزابت با طلاهایش جان دکتر را می خرد...» این وسترن فرمالیست و کلاسیک که نوعی تجدید نظر در سبک را در خود دارد با آهنگی دقیق و پر قدرت پیش می رفت و نگارنده را با بازی فوق العاده و واقعاً کینه توزانه کارل مالدن آشنا می کرد. فصل آشنایی آغاز شد، اما او بازیگری جوان پسند نبود، بلکه بازیگری بود که در مسیر روایت نقش را به خوبی ایفا می کرد.

۵) کارل مالدن پس از بازی در پانزده فیلم توسط آلفرد هیچکاک برای من اعتراف می کنم (در ایران: اعتراف به گناه / ۱۹۵۳) گزینش شد. در این فیلم متفاوت با داستانی غیر متعارف کارل مالدن با نقشی باورپذیر در کالبد یک پلیس در کنار مونتگمری کلیفت و آن باکستر در اوج روایت حضورش سنگین و راه گشا می شود. بعدها او را بیشتر در نقش های مکمل دیدم و در نقشی طولانی در روایت فیلم ندیدم.

۶) پدر و مادر کارل مالدن اهل صربستان (یوگسلاوی) بودند که برای یافتن کار در سال ۱۹۰۰ به آمریکا مهاجرت کرده بودند و کارل در آمریکا به دنیا آمد. او در خانواده ای پر جمعیت پرورش یافت که هر کس شغلی را برگزید و کارل مالدن بارها در نقش های مکمل و مهم بازی کرد تا این که دوباره در نقشی منفی در فیلم در بارانداز (الیا کازان، ۱۹۵۴) نامزد جایزه اسکار نقش مکمل شد و حضور گرم او حتی بقیه عوامل صحنه را تحت الشعاع قرار می داد.

۷) مالدن در چند مجموعه تلویزیونی نیز بازی کرد، اما به خاطر بازی خویش در سریال پر تماشاگر خیال مرگبار برنده جایزه امی شد. در طول بازیگری اش چندین بار سمت آکادمی هنرها و علوم سینمایی (آسکار) بود. همسرش مونا گراهام نیز از سال ۱۹۳۸ بازیگر بود، اما هر دو در یک فیلم ظاهر نشدند. به جرأت می توان گفت کارل مالدن پیوسته شایستگی نقش های اول و دشوار را داشت، اما به خاطر هیکل بزرگ و چهره نه چندان قشنگش بیشتر به نقش های خشن و منفی مکمل ظاهر می شد. او یکی از بازیگران پیچیده نقش هایی بود که به سادگی کسی از عهده شان بر نمی آمد. اگر منصفانه به اتوبوسی به نام هوس نگاه کنیم، بازی او در نقش میچ به اندازه بازی مارلون براندو تأثیرگذار و عمیق است. مالدن در سه فیلم الیا کازان بازی کرد که از آثار درخشان بازیگری اوست. او در بیبی دال (۱۹۵۶) در نقش شوهری که احساس سرد عروس نوجوانش را به خانه می آورد، به نقش اول ظاهر می شود و با کارل بیکر و ایلای والاک همبازی می شود. دومین سریال تلویزیونی معروف به مالدن در آن حضور یافت خیابان های سانفرانسیسکو بود. او در آثار قابل اعتنایی چون یولیانا(۱۹۶۰)، پرنده باز آلکاتراز(۱۹۶۲)، همه سقوط می کنند (۱۹۶۲)، پاییز قبیله شاین(۱۹۶۴)، صف قاتلین(۱۹۶۶)، هتل(۱۹۶۷)، بلو(۱۹۶۸) و حادثه پوزیدون (۱۹۷۹) نیز بازی کرد و آخرین بار در میانه دهه نود میلادی در نقش کوتاهی ظاهر شد.

منابع زندگینامه :منبع:نشریه صنعت سینما ،شماره ۸۵.

مبارکه، کریم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۲ تهران، نام اصلی: کریم اکبری مبارکه، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای زیبای تهران ۱۳۶۵- فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۹- بازی در تئاتر از ۱۳۵۰.

شروع بازیگری: مرگ یزدگرد (۱۳۵۹)

عمده‌ی فیلمها:

مقاومت (۱۳۶۵)، زنگ تفریح (کوتاه ۱۳۶۶)، مسافران (۱۳۷۰)، دیدار (۱۳۷۳)، عیاران (دستیار کارگردان، بازیگر- ۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

متخصص، فریبا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۰ بروجرد، تحصیلات: دانشجو، فعالیت در رادیو از ۱۳۶۷، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: شب مکافات (۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

شنگول و منگول (۱۳۶۸)، دیدار (۱۳۷۳)،، ماه پیشونی (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

متوسلانی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۳ تهران، همسر میهن بهرامی (فیلمنامه نویس)- دبیر زبان انگلیسی- کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، تحصیلات: فارغ‌التحصیل زبان و ادبیات انگلیسی دانشگاه تهران- فارغ‌التحصیل کارگردانی سینما از A.L.C.U آمریکا، برنده دو جایزه از جشنواره‌ی فیلم تاشکند (کفشهای میرزا نوروز)، فعالیت مطبوعاتی و انتشاراتی از ۱۳۳۴، با سردبیری مجله‌ی سایه‌ها، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۵، طوفان در شهر ما (۱۳۳۷)

عمده‌ی فیلمها:

تپه عشق (۱۳۳۸)، بی‌ستاره‌ها (۱۳۳۸)، چک یک میلیون تومانی (۱۳۳۸)، شیرفروش (۱۳۳۹)، بچه‌های محل (نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر- ۱۳۳۹)، فریاد نیمه شب (۱۳۵۴۰)، ترس و تاریکی (تهیه‌کننده، کارگردان، نویسنده، بازیگر- ۱۳۴۲)، ستاره صحرا (۱۳۴۳)، سه تفنگدار (نویسنده، بازیگر- ۱۳۴۳)، سه تا بزن بهادر (۱۳۴۴)، سه تا نخاله (۱۳۴۴)، سه کارآگاه خصوصی (کارگردان، نویسنده، بازیگر- ۱۳۴۴)، سه قهرمان (۱۳۴۵)، سه بمب آتشین (۱۳۴۵)، سه ناقلا در ژاپن (کارگردان، نویسنده، بازیگر- ۱۳۴۵)، سه جوانمرد (۱۳۴۶)، پسران علاءالدین (۱۳۴۷)، آواره‌های تهران (۱۳۴۷)، هفت دختر برای هفت پسر (کارگردان، نویسنده، بازیگر- ۱۳۴۷)، قدرت عشق (۱۳۴۷)، ریکاردو (۱۳۴۷)، جنجال پول (۱۳۴۷)، پسران قارون (۱۳۴۸)، سه فراری (۱۳۴۸)، غول بیابانی (۱۳۴۹)، شیادان (کارگردان، نویسنده، بازیگر- ۱۳۵۰)، این گروه زبل (مشترک با ترکیه- نویسنه، بازیگر- ۱۳۵۰)، سه تا جاهل (۱۳۵۰)، اعجوبه‌ها (۱۳۵۱)، یک میلیونر و دو مفلس (۱۳۵۱)، سازش (کارگردان، نویسنده- ۱۳۵۳)، کندو (کارگردان- ۱۳۵۴)، ذبیح (کارگردان- ۱۳۵۴)، حلقه‌های ازدواج (نویسنده، بازیگر- ۱۳۵۶)، کفشهای میرزا نوروز (کارگردان- ۱۳۶۴)، جعفرخان از فرنگ برگشته (کارگردان، نویسنده با مشارکت علی حاتمی- ۱۳۶۶)، جستجوگر (کارگردان- ۱۳۶۸)، دل و دشنه (۱۳۷۳)، بانی چاو

(۱۳۷۴)، تپش مرگ (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مجتهدی، جمال

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند حاج میرزا محمد صادق شاه آبادی و نوه ی آیت الله شاه آبادی، در تهران به دنیا آمد تحصیلات ابتدایی را در مکاتب باقی مانده از دوران قاجار در تهران پشت سر گذاشت. علاقه مجتهدی به سینما و البته زمینه ی کاری پدر به اواین اجازه را داد که زمینی درکرج را به ساخت سینما اختصاص دهد. جمال مجتهدی در سال ۱۳۳۲ سینما شاهین را در کرج افتتاح کرد.؛ سینمایی که زمینه ورود او به شغل مدیریت سینما را مهیا کرد. در سال ۱۳۳۴ مجتهدی کار خود را گسترش داد و سینما سیلوانا (ملت) را در میدان ژاله (شهدا) افتتاح کرد. سینما سیلوان در این منطقه یکی از مهم ترین سینماهای نمایش دهنده ی فیلم های ایرانی محسوب می شد. مجتهدی در همین سال ها گروه سینماهای میامی را پی ریزی کرد. مجتهدی در سال ۱۳۴۵ با تأسیس سازمان سینمایی چهله ستون رسماً وارد جریان تولید فیلم های ایرانی شد. در سال ۱۳۴۵ سازمان سینمایی چهل ستون با تولید فیلم ترسناک مومیایی به کارگردانی، فیلم برداری و تدوین حمیدمجتهدی (از معدود تولیدات قابل توجه سینمای ایران در ژانر وحشت) رسماً تولید فیلم را شروع کرد. پرفروش ترین فیلم سازمان سینمایی چهل ستون فیلم رابطه ی جوانی است که در ۱۳۵۵ دومین فیلم پرفروش سال بود.

این موفقیت باعث شد خانواده ی مجتهدی با حفظ خط داستانی و ترکیب بازیگران و عوامل فنی، فیلم همکلاس را در سال ۱۳۵۶ روانه ی اکران گروه سینماهای میامی کنند. پس از انقلاب جمال مجتهدی تنها به مدیریت سینماهایش پرداخت. وحید و مجید جای او در مدیریت سینماهای سه گانه را گرفتند و حمید به مستندسازی روی آورد. پس از مدتی سینما ملت را فروختند و تنها دو سینمای اروپا و تهران با مالکیت خانواده ی مجتهدی باقی ماند. شادروان جمال مجتهدی یکی از پیشگامان فعالیت های صنفی در مدیریت سینمای ایران بود. اصالت خانوادگی و تشخص شخصیتی او زبان زد همه است. او با توجه به سابقه مذهبی خانواده اش همیشه مناسک مذهبی را انجام می داد و در بین اهل سینما همیشه به خوش حسابی و رعایت حقوق دیگران شهره بود. مجتهدی در خرداد دار فانی را وداع گفت و یک ماه بعد فرزند دومش وحید نیز بر اثر عارضه ی قلبی درگذشت.

فیلم شناسی جمال مجتهدی در مقام تهیه کنندگی:

۱۳۴۵: مومیایی (ح. مجتهدی)، ۱۳۴۷: جاده ی زرین سمرقند (ناصر ملک مطیعی)، ۱۳۴۸: قصه ی دل ها (مجتهدی)، ۱۳۵۰: بده در راه خدا (رضا صفایی)، یک خوشگل و هزار مشکل (محمدعلی زرندی)، آسمون بی ستاره (مجتهدی)، ۱۳۵۱: طغرل (سیامک یاسمی)، ۱۳۵۲: پریزاد (یاسمی)، دل خودش می خواد (یاسمی)، ۱۳۵۵: رابطه ی جوانی) (سیاوش شاکری)، هیولا (یاسمی)، ۱۳۵۶: همکلاس (شاکری). منابع زندگینامه :سالنامه فیلم – ش ۱۸.

مجید صالحی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تاریخ تولد: ۲۶ شهریور ۱۳۵۴ در تهران وی فعالیت هنری خود را با بازی در نمایش (آنتیگونه) آغاز کرد و سپس به تلویزیون رفت و در مجموعه های تلویزیونی مختلف و البته اغلب با مضمون طنز بازی کرد.

خیلی زود با شخصیت (مجید دلبندم) مشهور شد و این روند با برنامه های دیگر ادامه پیدا کرد.

کنار گیری حمید جبلی از فیلم (یکی بود یکی نبود) باعث شد او جایگزین وی شود و این فیلم هم شد نخستین تلاش او برای ورود به عرصه سینما.

وی علاوه بر بازی در برخی از مجموعه های تلویزیونی نویسندگی و کارگردانی را نیز بر عهده داشته است. اغلب فیلم هایی که صالحی تاکنون در آنها ایفای نقش کرده با فروش بالایی روبه رو شده اند و این نشان می دهد که او بازیگری است قابل اعتماد و البته پرطرفدار، به قول خودش بازیگر خوش شانسی است !

فیلم:

یکی بود یکی نبود (ایرج طهماسب، ۱۳۷۸)

خوابگاه دختران (محمدحسین لطیفی، ۱۳۸۲)

پل سیزدهم (استیون راش، ۱۳۸۳)

مجردها (اصغر هاشمی، ۱۳۸۳)

شاخه گلی برای عروس (قدرت الله صلح میرزایی، ۱۳۸۳)

سوغات فرنگ (کامران قدکچیان، ۱۳۸۴)

چپ دست (آرش معیریان، ۱۳۸۴)

مجموعه های تلویزیونی :

سیب سرخ

سیب خنده

قطار ابدی

جنگ آفتاب

برگ سبز

نماکاریکاتور

سیمای صبحگاهی

درکوچه اقاقی ها (نویسنده + کارگردان)

آشتی کنان (کارگردان)

پلیس جوان

خوش رکاب

خوش غیرت

مرده متحرک

ترش و شیرین

مجیدی، مجید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۸ تهران، نام اصلی: مجید مجیدی طالشی، تحصیلات: دیپلم، کارگردان، نویسنده، شروع کار از حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات، برنده‌ی ۲ سیمرغ بلورین بهترین فیلم از چهاردهمین جشنواره‌ی فیلم فجر (پدر)، شروع بازیگری: توجیه (۱۳۶۰)

عمده‌ی فیلمها:

استعاذه (۱۳۶۱)، مرگ دیگری (کوتاه- ۱۳۶۱)، هودج (کوتاه- کارگردان- ۱۳۶۲)، دو چشم بی‌سو (۱۳۶۲)، بایکوت (۱۳۶۴)، تیرباران (۱۳۶۵)، قاصد (کوتاه- ۱۳۶۵)، روز امتحان (کوتاه- کارگردان، نویسنده، بازیگر- ۱۳۶۷)، تا مرز دیدار (۱۳۶۸)، در جستجوی قهرمان (۱۳۶۸)، شنا در زمستان (۱۳۶۸)، بدوک (کارگردان، نویسنده، ۱۳۷۰)، پدر (کارگردان، نویسنده- ۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

محب اهری، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۰ تهران، همسر فرحناز منافی ظاهر (بازیگر)، تحصیلات، فارغ‌التحصیل رشته‌ی ادبیات فارسی از مدرسه‌ی عالی ادبیات ۱۳۵۸، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: از نو بسازیم (تلویزیونی- ۱۳۶۲)

عمده‌ی فیلمها:

رابطه (۱۳۶۵)، خارج از محدوده (۱۳۶۶)، محموله (۱۳۶۶)، دوستی (کوتاه- ۱۳۶۶)، سالهای خاکستر (۱۳۶۷)، شنگول و منگول (دستیار کارگردان- ۱۳۶۸)، سفر جادویی (۱۳۶۹)، دو فیلم با یک بلیت (۱۳۶۹)، جیب برها... (۱۳۷۰)، سیرک بزرگ (۱۳۷۰)، خوش خیال (۱۳۷۱)، روز فرشته (۱۳۷۲)، من زمین را دوست دارم (۱۳۷۲)، همسر (۱۳۷۲)، راه افتخار (۱۳۷۲)، کچل عاشق (۱۳۷۳)، کاکادو (۱۳۷۳)، عروس کاغذی (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

محبت، فرهاد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۶ تهران، تحصیلات: چهارم ریاضی، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از ۱۳۳۷ با گروه تئاتر آزاد کاوه، شروع بازیگری: در انتهای ظلمت (۱۳۴۱)

عمده‌ی فیلمها:

شیطون بلا (۱۳۴۴)، من و مادرم (۱۳۴۴)، آشیانه‌ی خورشید (۱۳۴۶)، ستاره‌ی فروزان (۱۳۴۸)، خوشگله (۱۳۵۱)، مطرب (۱۳۵۱)، حریص (۱۳۵۲)، آب (۱۳۵۳)، انفجار (نمایش داده نشد- ۱۳۵۸)، مسافر شب (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، تفنگدار (۱۳۶۱)، دادشاه

(۱۳۶۲)، میرزا کوچک‌خان (۱۳۶۳)، سردار جنگل (۱۳۶۳)، محکومین (۱۳۶۳)، عیاران و طراران (۱۳۶۴)، تحفه‌ها (۱۳۶۶)، آتش پنهان (۱۳۶۹)، امید (۱۳۷۱)، تابع قانون (۱۳۷۲)، بازیهای پنهان (۱۳۷۴)، فرار (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

محبوب، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۸ رشت، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۴۶، بازی در تئاتر از ۱۳۴۶، شروع بازیگری: دیوار شیشه‌ای (۱۳۵۰)

عمده‌ی فیلمها:

جبار سرجوخه‌ی فراری (۱۳۵۲)، ستاره‌ی دنباله‌دار (۱۳۶۱)، چاووش (۱۳۶۹)، مخترع ۲۰۰۱(۱۳۷۰)، ماه عسل (۱۳۷۱)، من زمین را دوست دارم (۱۳۷۲)، در کمال خونسردی (۱۳۷۳)، بوی خوش زندگی (۱۳۷۳)، تنگنا (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

محبی، اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۰ کرمانشاه، نام اصلی: علی‌اصغر محبی، تحصیلات: دیپلم، فارغ‌التحصیل دوره‌ی دراماتیک در کرمانشاه، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: دوله تو (۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

سازمان ۴(۱۳۶۶)، بوعلی سینا (۱۳۶۶)، روزنه (۱۳۶۷)، عروس حلبچه (۱۳۶۹)، لبه‌ی تیغ (۱۳۷۱)، بازی با مرگ (۱۳۷۳)، ویرانگر (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

محتشم‌زاده، نصرت‌الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

کارگردان، بازیگر، صداپیشه.

تولد: ۱۲۸۹، تهران.

درگذشت: ۱۳۵۹.

نصرت‌الله محتشم‌زاده تحصیلات ابتدایی خود را تا کلاس چهارم در مدرسه‌ی اقدسیه و از کلاس چهارم تا ششم را در مدرسه ثروت به پایان رسانید. سه سال در مدرسه‌ی نظام بود ولی از آنجا به مدرسه‌ی دارالمعلمین مرکزی رفت و از دارالفنون دیپلم گرفت. ابتدا به دانشکده‌ی پزشکی رفت ولی پس از یک سال آن را رها کرد و به مدرسه‌ی حقوق و علوم سیاسی وارد گردید و دوره‌ی آن را به پایان رسانید. وی پس از پایان تحصیلات همراه پدرش به رشت رفت و چون از کودکی به هنر بازیگری و نمایش علاقه‌مند شد، به همین سبب با توجه به تحصیلات عالیه و ممتازی که داشت از سال ۱۳۰۸ در تئاتر فرهنگ رشت به روی صحنه رفت و پس از مدتی به تهران آمد و زیر نظر سید علی‌خان نصر به فعالیت نمایشی پرداخت. در سال ۱۳۰۹ که سیف‌الدین کرمانشاهی از روسیه به ایران مراجعت کرد، و کلاسی به نام «استودیو درام» تأسیس کرد، محتشم نیز به آنجا وارد شد و بعد به تئاتر دائمی نکیسا که مدیر آن افلاطون شاهرخ بود روی آورد.

در سال ۱۳۱۱ برای تحصیل تئاتر به فرانسه رفت ولی دو سال بعد در سال ۱۳۱۳ به ایران مراجعت و از آنجا به هندوستان رفت و در کمپانی امپریال فیلم نقش سلطان محمود را در فیلم «حکیم ابوالقاسم فردوسی» که عبدالحسین سپنتا تهیه می‌کرد به عهده گرفت. در اواخر سال ۱۳۱۴ به ایران مراجعت کرد و در سال ۱۳۱۶ با همکاری نوشین به کار تئاتر پرداخت و در نمایش‌هایی مانند «حبیب و مریم»؛ «مردم»؛ «ایده‌آل» شرکت کرد. در سال ۱۳۲۰ به تماشاخانه‌ی تهران و پس از مدتی به تئاتر فردوسی رفت که با همکاری نوشین به روی صحنه رفت.

محتشم‌زاده همچنین به عنوان رییس اداره‌ی نمایشات وزارت کشور طی در دو دوره مشغول خدمت گردید. پس از آن برای همکاری به رادیو دعوت شد و همزمان در استودیوهای مختلف مشغول شد. نصرت‌الله محتشم در فیلم‌های «آغا محمدخان قاجار» (به عنوان نویسنده، کارگردان و بازیگر)؛ «ماجرای زندگی» (کارگردان)؛ «عروس دجله» (کارگردان)؛ «طلسم شکسته» (بازیگر)؛ «کلید» (بازیگر)؛ «ورپریده» (بازیگر)؛ «جدال در مهتاب» (بازیگر)؛ «بن بست»؛ «فرمان خان» (بازیگر)؛ «جاده زرین سمرقند» (بازیگر)؛ «شاهراه زندگی» (بازیگر) و در مجموعه‌ی تلویزیونی «خسرو میرزای دوم» شرکت و همکاری داشته است. نصرت‌الله محتشم در نمایشنامه‌های: «شاه صفی»، «سایه‌ی حرم»، «صلاح‌الدین ایوبی»، «ناپلئون»، «نادرشاه و فتح هندوستان»، «ابومسلم خراسانی»، «برزو و رستم و سهراب»، «ناصرالدین‌شاه»، «نادر و ستاره»، «جنایت یا مرگ آغا محمدخان قاجار»، «شاه عباس»، «نادر پسر شمشیر»، «حبیب و مریم»، «قیام آغا محمدخان قاجار»، «ایده‌آل» و... شرکت داشته که بیشتر این نمایشنامه‌ها را خود نوشته و کارگردانی کرده است. مشخص است که نصرالله محتشم علاقه‌ی خاصی به بازی در نمایشنامه‌های تاریخی داشته است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

محجوب، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۷ رشت، تحصیلات: دیپلم ادبی، کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازی در تئاتر از ۱۳۴۵، شروع بازیگری: مادیان (۱۳۶۴)

عمده‌ی فیلمها:

آئینه (کوتاه- کارگردان، نویسنده- ۱۳۵۸)، چوپانان کویر (کارگردان، تهیه‌کننده- ۱۳۵۹)، کنار برکه‌ها (۱۳۶۵)، شاید وقتی دیگر (۱۳۶۶)، برهوت (۱۳۶۷)، دوران سربی (۱۳۶۷)، ریحانه (۱۳۶۸)، نقش عشق (۱۳۶۹)، پرده‌ی آخر (۱۳۶۹)، در جستجوی تعادل

(کارگردان، نویسنده، بازیگر- ۱۳۷۲)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

محرابی، اسماعیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۳ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۴، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: کرکسها می‌میرند (۱۳۵۹)

عمده‌ی فیلمها:

در محاصره (۱۳۶۰)، بالاش (۱۳۶۲)، وکیل اول (۱۳۶۵)، بوعلی‌سینا (۱۳۶۶)، افسون (۱۳۶۷)، طپش (۱۳۶۷)، خواستگاری (۱۳۶۸)، بازی با مرگ (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

محسنی، اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: ۱۲۹۱، تهران.

درگذشت: ۱۳۷۴.

اکبر محسنی، فرزند سید حسین محسنی، پس از مرگ پدرش، به وسیله‌ی شوهر خواهرش در مدرسه‌ی موسیقی که زیر نظر سالار معزز اداره می‌شد نام‌نویسی کرد. ابتدا به آلتو برنجی روی آورد، سپس ترومپت و فلوت را امتحان کرد و در همان جا به فراگیری نت پرداخت. سپس تار را نزد رحمت‌الله صفا، از شاگردان موسی معروفی، تعلیم گرفت. بعد از مدتی دسته‌ی موزیک درست کرد و به تدریس موسیقی پرداخت. در سال ۱۳۱۵ وزارت فرهنگ، جمع کوچکشان را به نام هنرآموز موسیقی استخدام کرد. وقتی رادیو افتتاح شد، ارکستری تشکیل داد که زیر نظر استاد علی‌نقی وزیری تعلیم می‌گرفت. بعد از انحلال این ارکستر، در ارکستر انجمن موسیقی ملی که به رهبری روح‌الله خالقی برنامه اجرا می‌کرد به نوازندگی پرداخت. نخستین آهنگی که ساخت «سه‌تار و ستاره» بود در مایه‌ی سه‌گاه که شعر آن را کریم فکور سروده بود و ناهید سرافراز و حمید قنبری در سال ۱۳۲۶ در رادیو ایران اجرا کردند. تا سال ۱۳۳۶ فعالیت رادیویی داشت، تا اینکه وزارت فرهنگ برای تدریس سرود و موسیقی در مدارس ایرانیان مقیم عراق وی را انتخاب کرد و در ضمن مأموریت دادند که در طول خدمت فنون عود را جمع کرده تا بتواند در مراجعت آنها را منتشر کرده و تعلیم دهد. چهار سال در عراق بود و به نوجوانان ایرانی که در کاظمین و بغداد در مدارس مخصوص درس می‌خواندند، سرودهای میهنی و موسیقی یاد داد و خود نیز عود را نزد استادانی چون جمیل بشیر، گل خماش، وکیل (موسیقیدان ایرانی) و حکمت فاضل یاد گرفت و به جمع‌آوری فنون مصری و عراقی پرداخت. پس از بازگشت به ایران، اندوخته‌های خود را در نواختن عود در شورای موسیقی در حضور دکتر مهدی برکشلی، مشیر همایون (حبیب‌الله شهردار) و چند نفر از استادان ارائه داد و به این ترتیب به کار خود

در رادیو ادامه داد و چند سال نیز در تلویزیون تهیه‌ی آهنگ‌ها و سرپرستی ارکستر برنامه‌ی «هفت شهر عشق» را به عهده گرفت. یکی از تصنیف‌های اکبر محسنی تصنیف «الهه ناز» است با صدای غلامحسین بنا خوانده شده است. وی بیش از ۴۰۰ آهنگ ساخته است. از آثار دیگر او ترانه‌ی «انتظار»، «به یاد وی تا سحر ماندم نیامد» و «ساقیا» است.

یکی از موسیقیدانان بزرگ که خدمات ذی‌قیمتی به موسیقی اصیل وسنتی ایران کرد،اکبر محسنی است. وی هنرمندی متدین و باصفا و حساس می‌باشد که از همان نوجوانی در خانواده مذهبی‌اش نماز و روزه او ترک نشد و بهترین آهنگهایش را پس از نماز صبح و مناجات با خالق یکتا ساخت و موسیقی را برای خود یک نوع عبادت و زار و نیاز با خداوند می‌داند.

اکبر محسنی به سال ۱۲۹۱ در تهران دیده به جهان گشود، پدرش سید حسین محسنی از افسران توپخانه، مردی مذهبی و باایمان بدو و موسیقی را با دید دیگری نگاه می کرد.

اکبر از کودکی به موسیقی علاقه‌مند بود و از همان کودکی دائما با سر قلیان شکسته‌ای جلوی پدر پای می کوبید و آهنگهای مارش نظامی را با دهان تقلید می کرد. پس از چندی که پدرش به رحمت ایزدی پیوست، توسط شوهر خواهرش در سال ۱۳۰۲ به مدرسه موزیک نظام که ریاست آن با سالار معزز بود رفت و در آنجا نام‌نویسی کرد. در آن مدرسه اولین سازی را که وی زد آلتو برنجی بود، سپس با نواختن ترومپت و فلوت آشنا شد و به فراگیری نت نیز پرداخت زیرا در مدرسه موزیک نظام نوازنده هر قدر هم خوب و در سطح ممتاز و عالی می‌نواخت باید حتما با خط نت آشنایی کامل می‌داشت.

پس از چندی وی زیر نظر رحمت‌اله صفا که از شاگردان برجسته موسی خان معروفی استاد تار بود به فراگیری این ساز ایرانی و خوش صدا پرداخت وی مدتی هم نزد حسین یاحقی ویولن کار کرد. پس از فراگیری ردیف‌های موسیقی ایرانی، خود دسته موسیقی ترتیب داد و در سال ۱۳۱۵ این دسته کوچک موسیقی به استخدام وزارت فرهنگ وقت با ماهی ۲۴ تومان درآمدند.

پس از تأسیس رادیو، در ارکستری که زیر نظر استاد علیقی وزیری رهبری می‌شد رفت و در این ارکستر تارباس می‌زد و ماهیانه ۷۰ تومان حقوق دریافت می کرد. پس از انحلال این ارکستر همکاری خود را با ارکستر انجم موسیقی ملی به رهبری استاد روح‌اله خالقی شروع نمود.

اولین آهنگی که اکبر محسنی ساخت در سال ۱۳۲۶ بود که در مایه «سه گاه» و شعر کریم فکور با صدای ناهید سرفراز و حمید قنبری از رادیو پخش شد این همکاری با رادیو، در ارکسترهای گوناگون تا سال ۱۳۳۶ ادامه داشت تا این‌که از طرف وزارت فرهنگ مأموریت یافت به عراق برای تعلیم سرود و موسیقی ایرانی به کودکان ایرانی مقیم آن کشور عزیمت کند مدت چهار سال در شهرهای: بغداد و کاظمین در مدارس ایرانی مشغول تدریس شد و در این مدت با موسیقی‌دانان و نوازندگان بزرگ عراق آشنایی پیداکرد و تکنیک‌های مصری و عراقی را نزد استادانی چون: جمیل بشیر، گل خماش، وکیل که این آخری موسیقی‌دان ایرانی بود ولی با تکنیک موسیقی عرب آشنایی کامل داشت رفت و بسیاری از رموز موسیقی را آموخت.

پس از پایان مأموریت در کشور عراق به خاک وطن خود بازگشت و دوباره فعالیت خود را در سازمان رادیو تلویزیون آغاز و در تلویزیون ساختن آهنگ و سرپرستی ارکستر برنامه هفت شهر عشق را به عهده گرفت. اکبر محسنی حدود ۸۶ ترانه ساخت که از میان آنها ترانه‌ای که بسیار مورد توجه مردم قرار گرفت تصنیف «الهه ناز» با صدای گرم شادروان غلامحسین بنان بود که برای کارگران اجرا و هدیه به آنان بود شعر این آهنگ از کریم فکور بود. باید یادآور شد که این آهنگ و تصنیف همیشه در تاریخ موسیقی ایران به یادگار خواهد ماند.

باز ای الهه ناز با دل من بساز

کاین غم جانگداز برود ز برم

گر دل من نیاسود از گناه تو بود

بیا تا ز سر گنهت گذرم
باز می‌کنم دست یاری به سویت دراز
بیا تا غم خود را با راز و نیاز
ز خاطر ببرم
گر نکند تیر خشتمت دلم را هدف
بخدا همچو مرغ پر شور و شعف به سویت بپرم
آنکه او به غمت دل بندد چون من کیست
ناز تو بیش از این بهر چیست کیست ناز
تو الهه نازی
در بزمم نشین
من تو را وفا دارم
بیا که جز این نباشد هنرم
این همه بی‌وفایی
ندارد ثمر
بخدا اگر از من نگیری خبر نیابی اثرم

اکبر محسنی با اینکه در عراق با موسیقی عرب و تکنیک و چند و چون آن آشنایی پیدا کرد هیچگاه آهنگهایش فرم و رنگ عربی نداشت و علت کشش او هم به سوی عود و فراگیری و نواختن آن، بیشتر برای زنده کردن این ساز ایرانی که همان بربط است بود. زیرا در مدت سه سالی که در عراق بود و در مدارس ایرانیان مقیم آن کشور موسیقی و سرود تدریس می‌کرد تحقیقاتی راجع به ساز عود کرد که خودش می‌گوید: «سه سال پیش اداره هنرهای زیبا ضمن نامه دو نفر را که هر دو از شاگردان خود من بودند برای فراگرفتن تکنیک عود به عراق فرستاد ولی متأسفانه به علت پیش آمدن حوادث عراق موضوع عملی نشد و من تصمیم گرفتم که شخصا این کار را انجام بدهم و بدون این که دستوری از هنرهای زیبا داشته باشم ساعات فراغت خود را به فراگرفتن این ساز اختصاص دادم. مدتی زیر نظر سلمان شکور نوازنده نامدار عراقی به فراگرفتن مبانی نوازندگی این ساز مشغول شدم و چون در نواختن این ساز توانایی کافی پیدا کردم از استادان دیگری نیز از جمله حکمات فاضل (عراقی) و وکیل (که یک موسیقیدان ایرانی مقیم عراقی می‌باشد) اطاعاتی در این زمینه کسب کردم...حاصل این مطالعات اتخاذ روش جدیدی در نواختن عود است که امیدوار هستم بتوانم در آینده به وجهی که در خور استفاده عموم باشد چگونگی این روش را انتشار دهم.»

محسنی دارای سه پسر و یک دختر است که به هیچ کدام نواختن سازی را نیاموخت، چرا؟ معلوم نیست؟ یا نخواست یا وقت کافی جهت تعلیم و تعلم آنان در اختیار نداشت.

نوازندگان کمانچه

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

محسنی، مجید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر، پیش‌پرده‌خوان.

تولد: ۱۳۰۲، گیلیارد دماوند.

درگذشت: ۱۶ تیر ۱۳۶۹، تهران.

سید مجید محسنی پس از تحصیلات ابتدایی وارد دبیرستان شد و در دبیرستان در نمایش‌هایی که توسط شاگردان مدرسه اجرا می‌شد، شرکت می‌کرد. وی پس از چندی به هنرستان هنرپیشگی رفت و در سال ۱۳۱۶ از این هنرستان و کلاس تئاتر شهرداری فارغ‌التحصیل شد و اولین نمایشنامه‌یی که درآن شرکت کرد «سالومه» اثر اسکاروایلد بود. محسنی در این نمایشنامه که زیر نظر علی دریابیگی به روی صحنه رفت، نقش غلام بچه‌ی سالومه را ایفا کرد که با همین اولین بازی، وارد عرصه‌ی تئاتر شد. سپس به پیش‌پرده‌خوانی روی آورد.

سید مجید محسنی، علاوه بر پیش‌پرده‌خوانی در تئاتر، در نمایشنامه‌هایی شرکت داشت از جمله نمایش‌های «خسیس»، «تارتوف»، «لوکرس بورژیا»، «ننگ جامعه»، «عاشق قراردادی»، «تو مال منی»، «مجید و خانمش»، «مجید در باغ»، «مجید و کلفتش». از سال ۱۳۳۶ در رادیو به فعالیت پرداخت و شخصیت‌هایی چون عمقلی، جناب میرزا، خانباباخان، معلم فوفول و غیره... را ارائه می‌داد. مدتی وکیل مجلس شورای ملی (از سال ۱۳۴۲) و مشاور سازمان رادیو و تلویزیون ملی ایران (از سال ۱۳۴۸) بود. از فعالیتهای او تأسیس استودیو تهران و شهرستان فیلم در سال ۱۳۳۸ بود. فعالیت سینمایی او از سال ۱۳۳۰ با «خواب‌های طلایی» (بازیگر) آغاز شد. مجید محسنی علاوه بر فیلم‌هایی که در استودیوی شخصی و با سرمایه‌ی خود ساخت در برخی فیلمهای دیگر شرکت می‌جست. از جمله فیلم‌هایی که در آنها شرکت داشته است (به صورت بازیگر، کارگردان، نویسنده یا تهیه‌کننده) می‌توان به این عنوان‌ها اشاره کرد: «دزد عشق» (بازیگر، ۱۳۳۱)؛ «دختر چوپان» (بازیگر، ۱۳۳۱)؛ «خواب و خیال» (کارگردان، تهیه کننده، بازیگر، ۱۳۳۴)؛ «زندگی شیرین است» (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر، ۱۳۳۵)؛ «بلبل مزرعه» (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر، ۱۳۳۶)؛ «لات جوانمرد» (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر، ۱۳۳۷)؛ «عروسک پشت پرده» (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر، ۱۳۳۹)؛ «آهنگ دهکده» (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر، ۱۳۴۰)؛ «قربون خودم» (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر، ۱۳۴۱)؛ «گذشت» (بازیگر، ۱۳۴۱)؛ «پرستوها به لانه باز می‌گردند» (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر، ۱۳۴۲)؛ «محکوم» (بازیگر، ۱۳۴۲)؛ «انسان‌ها» (بازیگر، ۱۳۴۳)؛ «زیر گنبد کبود» (بازیگر، ۱۳۴۳)؛ «گنج و رنج» (بازیگر، ۱۳۴۶)؛ «سکه‌ی دو رو» (بازیگر، ۱۳۴۷)؛ «دنیای پوشالی» (بازیگر، ۱۳۴۷).

سید مجید محسنی در تاریخ ۱۹ تیر ۱۳۶۹ هنگامی که روی صحنه‌ی تالار وحدت مشغول سخنرانی بود، درگذشت. پیکرش را در امامزاده عبدالله در جوار همسرش به خاک سپردند.

پس از شهریور ۱۳۲۰ و اشغال ایران توسط قوای نظامی متفقین، فضای اجتماعی و سیاسی جامعه ایران ناگهان دگرگون شد، فریادهای سکوت که مدت بیست سال در سینه‌ها خفه شده بود ناگهان مثل کوه آتش‌فشان فوران کرد. احزاب گوناگون و روزنامه‌های رنگارنگ مثل قارچ سبز شدند. این واکنش استبداد بیست ساله بود که به شکل اعتراض و گاه به صورت هرج و مرج خودنمایی می‌کرد.

همه زبان به انتقاد گشوده بودند بنابراین تئاترهای تهران هم نمی‌توانستند از این قافله عقب بمانند. ناگهان انتقادات سیاسی و اجتماعی چاشنی نمایشات تئاتری شد، اما چون نوشتن نمایشنامه‌های سیاسی اجتماعی دشوار بود و ترجمه این گونه نمایشنامه‌ها هم دشواری‌های دیگری داشت، راه آسان را انتخاب کردند، همراه همان نمایشات کمدی سبک و ملودرام‌های عاشقانه دوران بیست ساله، به عنوان چاشنی مد روز چند پیش‌پرده با مضامین سیاسی اجتماعی هم اجرا می‌کردند.

پیش‌پرده‌خوانی قبل از وقایع شهریور ۱۳۲۰ هم مرسوم بود ولی از مضامین خانوادگی و انتقادات اخلاقی پا فراتر نمی‌گذاشت، معروف‌ترین پیش‌پرده‌خوان آن زمان شادروان مجید محسنی بود که ترانه‌هایی با مضامین: سیزده بدر، مردی که از کلفت خانه گله دارد، عشق و حسادت و غیره... را اجرا می‌کرد و سوکسه فوق‌العاده داشت. قبل از او شادروان مرحوم منزوی پیش‌پرده مرد تریاکی را می‌خواند که بسیار مورد استقبال قرار می‌گرفت شروع پیش‌پرده تریاکی با این بیت بود:

ای آقایون من که می‌بینید لشم

تریاکیم روزی دو بس می‌کشم

زنده‌یاد منزوی که کمتر در خاطرات هنرمندان تئاتر از او یاد شده است بازیگر بسیار خوبی بود و جا دارد یادآور شوم که در آن زمان جز مرحوم رفیع حالتی کسی قدر او را نمی‌دانست. منزوی بدون این که از تئوری‌های استانیسلاوسکی اطلاع داشته باشد، چنان در نقش خود غرق می‌شد که بدون اغراق‌های تصنعی تئاتری که در آن زمان مد بود، به طرز باور نکردنی نقش خود را ارائه می‌داد، این گونه بازیگری زیر پوستی را پس از او از چند نفر از جمله شادروان فنی‌زاده دیدیم.

به هر حال مجید محسنی یکی از بزرگترین پیش‌پرده‌خوانان بود که این نوع موسیقی را با گوش مردم کشور آشنا کرد و وسیله آن دردها، الم‌ها و وضع خاص جامعه‌ی آن روز ایران را منعکس می‌نمود.

مرحوم مجید محسنی که از پیشگامان پیش‌پرده‌خوانی در کشور بوده در سال ۱۳۰۲ در گیلیارد دماوند دیده به جهان گشود.

وی فارغ‌التحصیل کلاس هنرپیشگی تئاتر شهرداری و هنرستان هنرپیشگی تهران بود، در سال ۱۳۱۶ با شرکت در نمایشنامه سالومه اثر اسکاروایلد که توسط شاگردان کلاس تئاتر شهرداری زیر نظر علی دریابیگی استاد وقت تئاتر کشور به روی صحنه آمد فعالیت‌های هنری خود را آغاز کرد. سپس به پیش‌پرده‌خوانی روی آورد که با اقبال بزرگ و عمومی مواجه شد.

مجید محسنی در سال ۱۳۲۹ با شرکت در فیلم «خواب‌های طلایی» به کارگردانی معز دیوان فکری فعالیت‌های سینمایی خود را شروع نمود و پس از آن به بعد در فیلم‌های «بلبل مزرعه»، «لات جوانمرد»، «آهنگ دهکده»، «پرستوها به لانه برمی‌گردند» شرکت کرد که محصول استودیوی تهران- شهرستان فیلم بودند و به بسیاری از کشورها مثل: شوروی، عراق، افغانستان فروخته شد و در کشورهای: ایتالیا، آلمان، فرانسه، انگلستان و اتریش به نمایش درآمد.

مجید محسنی، سالها پیش علاوه بر پیش‌پرده‌خوانی در تئاتر، در نمایشنامه‌های بسیار شرکت داشت و در نمایشنامه‌های: خسیس، تارتوف، لوکرس بورژیا، ننگ جامعه، عاشق قراردادی، تو مال منی، مجید و خانمش، مجید در باغ، مجید و کلفتش و شرکت در یک سری فیلم‌های تبلیغاتی می‌باشد و از سال ۱۳۳۶ در رادیو فعالیت فراوان و چشمگیری را آغاز کرد و با ارائه‌ی تیپ‌های معروف عمقلی، جناب میرزا، خانباباخان، معلم فوفول و غیره... و مدتی وکیل مجلس و مشاور سازمان رادیو و تلویزیون ملی ایران در سال ۱۳۴۸ بود.

مجید محسنی، علاوه بر فیلم‌هایی که در استودیوی شخصی و با سرمایه خود ساخت در فیلم‌های: «دزد عشق»، «دختر چوپان» در سال ۱۳۳۱، «گذشت» سال ۱۳۴۱، «محکوم» سال ۱۳۴۲، «انسان‌ها» ۱۳۴۳، «زیر گنبد کبود» سال ۱۳۴۳، در «گنج و رنج» سال ۱۳۴۶، «سکه دورو» سال ۱۳۴۷، «دنیای پوشالی» سال ۱۳۴۷ شرکت نمود.

مرحوم مجید محسنی فیلم‌های: «خواب و خیال»، «زندگی شیرین است»، «بلبل مزرعه»، «لات جوانمرد»، «عروسک پشت پرده»، «آهنگ دهکده»، «قریون خودم»، «پرستوها به لانه بازمی‌گردند» را علاوه بر شرکت در آنها، سمت سناریست، تهیه‌کننده و کارگردانی را نیز به عهده داشته است.

وی در تاریخ ۶۹/۴/۱۹ هنگامی که روی سن تالار رودکی (وحدت) درباره‌ی مقام هنر و هنرمند مشغول سخنرانی بود، متأسفانه دچار عارضه سکته‌ی مغزی شد و جهان فانی را ترک نمود و این هنرمند باارزش سالها روی سن زحمت کشید و عرق کرد با آن

زندگی کرد و روی سن هم عاقبت جان باخت. و در امامزاده عبداللّه واقع در شهر ری در جوار همسرش به خاک سپرده شد، روانش شاد.

شاعر گرامی، ضیاء ساحلی در رثاء وی تحت عنوان «مقام هنر»، شعری سروده است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

محمدی، اکرم

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۷ تهران، همسر مجید جعفری (بازیگر)، تحصیلات: دیپلم تجربی، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: مادر (۱۳۶۸)

عمده‌ی فیلمها:

همه‌ی یک ملت (۱۳۶۹)، دره‌ی شاپرکها (۱۳۷۰)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

محمودی، نیلوفر

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۷ تهران، تحصیلات: لیسانس اقتصاد، شروع بازیگری: فانی (۱۳۶۸)

عمده‌ی فیلمها: آپارتمان شماره ۱۳ (۱۳۶۹)، دو فیلم با یک بلیت (۱۳۶۹)، بوی خوش زندگی (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مختاری، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۳ آستارا، تحصیلات: سیکل، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۴، شروع بازیگری: چرخ فلک (۱۳۴۷)

عمده‌ی فیلمها:

فریاد زیر آب (۱۳۵۶)، انفجار (نمایش داده نشد- ۱۳۵۸)، خبیث (نمایش داده نشد- ۱۳۵۸)، مسافر شب (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، از فریاد تا ترور (۱۳۵۹)، دادا (۱۳۶۱)، بازرس ویژه (۱۳۶۱)، فرمان (۱۳۶۱)، فصل خاکستری (نمایش داده نشد- ۱۳۶۲)، هیولای درون (۱۳۶۲)، کمال‌الملک (۱۳۶۲)، بالاش (۱۳۶۲)، ملخزدگان (۱۳۶۳)، پیراک (۱۳۶۳)، مشت (۱۳۶۳)، بی‌بی چلچله (۱۳۶۳)، حادثه (۱۳۶۳)، طائل (۱۳۶۴)، پلاک (۱۳۶۴)، یوزپلنگ (۱۳۶۴)، معما (۱۳۶۵)، جنگلبان (۱۳۶۶)، کمینگاه (۱۳۶۶)، ترن (۱۳۶۶)، سلام سرزمین من (۱۳۶۷)، آخرین مهلت (۱۳۶۸)، حمله‌ی خرچنگها (۱۳۷۱)، راز چشمه سرخ (۱۳۷۱)، شاهین طلایی (۱۳۷۲)،

پادزهر (۱۳۷۲)، یاران (۱۳۷۲)، می‌خواهم زنده بمانم (۱۳۷۳)، آرایش مرگ (۱۳۷۳)، فرار از جهنم (۱۳۷۴)، دشمن (۱۳۷۴)، فرار (۱۳۷۴)، سایه به سایه (۱۳۷۴)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مدیری ،مهران

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران زندگی نامه مهران مدیری

مهران مدیری متولد دهه ۴۰ در تهران است. او که در خانواده ای هنردوست به دنیا آمده بود فعالیتهای هنری خود را از نخستین سالهای نوجوانی شروع کرد و تا قبل از ورود به رشته تئاتر در دانشگاه،در چندین اثر نمایشی به عنوان بازیگر شرکت نمود.

تحصیلات آکادمیک او در رشته «تئاتر» ،به دلیل حضور او در جبهه های جنگ، ناتمام ماند اما عشق او به هنرهای نمایشی ،بار دیگر او را به عرصه نمایش در تئاتر و رادیو کشانید. او تا سال ۱۳۷۲ با نمایشهای زیادی چون: شوخی، تلگراف، آرسنال، پانسیون، سیمرغ،

هملت، کیسه بوکس و ... روی صحنه رفت. و در این دوران با

بسیاری از بزرگان تئاتر کشور چون «قطب الدین صادقی» و «میکائیل

شهرستانی» همکار شد.

وی همچنین در این دوران به عنوان بازیگر در نمایشهای رادیویی «قصه های شب» نیزحضور یافت. مدیری در سالهای آغازین دهه ۸۰، نخستین تجربه حضور خود را در برنامه های مذهبی تلویزیون تجربه کرد تا آنکه بر حسب اتفاق، وارد وادی «طنز نمایشی» در تلویزیون گردید. او که تا پیش از آن تنها یک اثر کمدی نمایشی بنام«پانسیون» را روی صحنه داشت، با نخستین جرقه های نبوغ و ابتکار خود در زمینه کمدی در مجموعه های تلویزیونی «نوروز۷۲» –در سمت بازیگر- و «پرواز۵۷» –به عنوان بازیگر و کارگردان– که دربهار و زمستان ۱۳۷۲، روی آنتن رفته بود به عنوان یک بازیگر کمدی خوش درخشید. چنان که یک سال بعد در مقام کارگردانی مجموعه طنز «ساعت خوش» توانست اثری ماندگار را در ژانر کمدی تلویزیونی به نام خود به ثبت برساند. «ساعت خوش» نخستین مجموعه آیتمی طنز در طول تاریخ تلویزیون ایران بود و حواشی این برنامه پربیننده چنان دست و پاگیر دست اندرکاران آن شد که تا سه سال امکان فعالیت مجدد تصویری را از آنان گرفت. مهران مدیری که به سبب این محرومیت سه اله، امکان بازی در فیلمهای مطرح «ضیافت» و «سلطان» مسعود کیمیایی را از دست داده بود، در نوروز ۷۷ همزمان با اکران فیلم سینمایی «دیدار» –که در آن در سمت بازیگر حضور یافته بود- و نیز پخش برنامه طنز «نوروز ۷۷» بار

دیگر به صحنه نمایش بازگشت. او چند ماه بعد با ساختن مجموعهطنز «جنگ ۷۷» که آغاز دوباره دوران شهرت و محبوبیت او را نوید می داد، بار دیگر با ساختار شکنی در این ژانر از برنامه های تلویزیونی به نوع جدیدی از سبک نمایش کمدی رسید که مبتنی برداستان گویی بود. کارگردانی مجموعه های: ببخشید شما(۱۳۷۸)،پلاک ۱۴ (۱۳۷۹–۱۳۷۸) ،نودشب (۱۳۷۹) و طنز ۸۰ (نوروز۸۰)، بازی در یک سریال تلویزیونی بنام «دردسروالدین» (۱۳۸۰) و بازیگری و بازیگردانی فیلم سینمایی «توکیو بدون توقف»، که به نوعی ادامه روندتکمیلی تجربه های هنری او محسوب می شد، وی را به چنان پختگی و تجربه رسانیده بود تا بار دیگر اتفاق جدیدی را در عرصه کمدی نمایشی ایران به ثبت برساند.

در سال ۸۱، او به همراه همکار نویسنده اش «پیمان قاسم خانی»، قومی را خلق کردند بنام «برره»، اهل ناکجاآبادی به همین نام .

«پاورچین» با طرح معضلات فرهنگی و بیماری های اخلاقی ساکنان روستای خیالی«بره»، رذایل اخلاقی اجتماع و سنتهای غلط مردم آنرا چنان بی رحمانه به نقد کشید که این مجموعه را بزرگترین اتفاق نمایشی در تاریخ تلویزیون ایران لقب داد و این تازه آغاز ماجرا بود.

در حالی که مجموعه تلویزیونی «نقطه چین» آنچنان که شایسته ی مدیری و همکارانش بود مطرح نشد و مجموعه داستانی «جایزه بزرگ» نیز با وجود پربیننده بودن، در حد و اندازه های مدیری از آب در نیامد، او به گذشته ی بره سفر کرد تا داستان هایی جدید را درفضای ۵۰ سال قبل ایران روایت کند. «شبهای بره» که در سال ۸۴ ساخته شد و به روی آنتن رفت، جایگاهی بود تا حرفهای در گلو مانده جامعه به زبان بیاید. از دردها،مشکلات و ناهنجاری های فرهنگی مردم ایران که سالها در قالب سنت ها و آداب و رسوم غلط و بی ریشه دامنگیر آنان شده بود.

مدیری و گروهش در طی چند ماه سختی ها و ناهمواری های زیادی را تحمل کردند و از زیر تیغ تیز بی مهری ها، کوته فکری ها، انتقادهای تند و شایعات بی اساس گذشتند تا «شبهای بره» بار خود را سالم به مقصد برساند ... و «بره» ماندگار شد...

مهران مدیری در کنار علاقمندی هایش به هنر نمایش و کارگردانی و تلاشی که برای رسید به جایگاه کنونی اش کرده است همواره به عالم موسیقی نیز عشق و ارادت خاصی داشته است. او با انتشار نخستین آلبوم موسیقی اش در سال ۷۹، در مقام خواننده و نیز در نخستین کنسرت رسمی خود که در بهمن ماه ۱۳۸۳ در تهران اجرا کرد، با انتخاب هوشمندانه ملودی ها، تصنیف ها و صدای دلنشینی که از سوی شنوندگان آثارش مقبول افتاده بود، ثابت کرد که موسیقی را خوب می شناسد و نیز سلیقه مردم هنردوست ایران را !

مرادی، حمیدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۵۸ تهران، تحصیلات: تحصیل در دوره‌ی متوسطه عمومی، شروع بازیگری: ماهی (۱۳۶۷)

عمده‌ی فیلمها:

گلنار (۱۳۶۷)، یک روز پرماجرا (کوتاه- ۱۳۶۷)، پاتال (۱۳۶۸)، سکوت (۱۳۶۹)، سفر جادویی (۱۳۶۹)، دره‌ی شاپرکها (۱۳۷۰)، مدرسه‌ی پیرمردها (۱۳۷۰)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مرادیان، یوسف

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: یوسف

نام خانوادگی اصلی: مرادیان

سمت (در بخش های): بازیگران،

تاریخ تولد: ۱۳۴۹

محل تولد: تهران

ملیت: ایران مدرک تحصیلی: دیپلم

بیوگرافی

گذراندن دوره کلاس‌های آزاد بازیگری از کودکی در صدا و سیمای کرمانشاه به عنوان بازیگر فعالیت کرد.

او یک دوره بازیگری را در کارگاه آزاد بازیگری گذرانده است.

با بازی در فیلم دوستان به دلیل فیزیک ظاهر و به دلیل حرف و حدیثهایی مبنی بر صحبت چنگیز جلیلوند به جای او و در این فیلم که نقش او یادآور محمدعلی فردین شده (که بعدها به دلیل همین شباهت خسرو خسروشاهی به جای او صحبت کرد)، مشهور شد.

فعالیت در صدا و سیمای مرکز کرمانشاه به عنوان بازیگر.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم لاک‌پشت (علی شاه‌حاتمی) به عنوان بازیگر در سال ۱۳۷۵.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۴ سوگند (شاپور قریب) [بازیگر]

۱۳۸۴ شاهزاده ایرانی (محمد نوری‌زاد) [بازیگر]

۱۳۸۳ رستگاری در هشت و بیست دقیقه (سیروس الوند) [بازیگر]

۱۳۸۱ غزل (محمدرضا زهتابی) [بازیگر]

بوی گل سرخ (ناصر محمدی - ۱۳۸۰)

۱۳۸۰ دعوت به شام (داود موثقی) [بازیگر]

۱۳۷۹ آوازخوان (کاظم معصومی) [بازیگر]

آقای رئیس جمهور (ابوالقاسم طالبی - ۱۳۷۹)

۱۳۷۹ شب های تهران (داریوش فرهنگ) [بازیگر]

۱۳۷۸ چریکه هورام (احمد مهران فر) [بازیگر]

۱۳۷۸ دوستان (علی شاه حاتمی) [بازیگر]

۱۳۷۸ رنجر (احمد مرادپور) [بازیگر]

اصحاب کهف (فیلم / مجموعه، فرج الله سلحشور - ۱۳۷۶)

۱۳۷۵ لاک پشت (علی شاه حاتمی) [بازیگر]

مرزبان، هادی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۳ سبزوار، همسر فرزانه کابلی (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، فارغ‌التحصیل طراحی تئاتر از انگلستان، تدریس بازیگری در دانشکده هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۸- بازی و کارگردانی در تئاتر از ۱۳۴۵ با گروه اسکوئی، شروع بازیگری: جنگلبان (۱۳۶۶)

عمده‌ی فیلمها:

ابلیس (۱۳۶۹)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مستوفی، لادن

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام اصلی: زهرا

نام خانوادگی اصلی: مستوفی

....

سمت (در بخش های): بازیگران،

....

تاریخ تولد: ۱۳۵۱

محل تولد: تنکابن

ملیت: ایران

....

مدرک تحصیلی: دیپلم

روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان

>>لاله مستوفی (خواهر)

بیوگرافی

شروع فعالیت سینمایی با فیلم روز واقعه (شهرام اسدی) به عنوان بازیگر در سال ۱۳۷۳.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۴ باغ فردوس ساعت پنج بعدازظهر (سیامک شایقی) [بازیگر]

۱۳۸۴ شب بخیر فرمانده (انسیه شاه حسینی) [بازیگر]

۱۳۸۳ غروب شد بیا (انسیه شاه حسینی) [بازیگر]

۱۳۸۲ تارا و تب توت فرنگی (سعید سهیلی) [بازیگر]

۱۳۸۱ به من نگاه کن (شهرام اسدی) [بازیگر]

۱۳۷۹ دختری به نام تندر (حمیدرضا آشتیانی پور) [بازیگر]

۱۳۷۵ طوفان (محمدرضا بزرگ نیا) [بازیگر]

۱۳۷۵ ماه و خورشید (محمدحسین حقیقی) [بازیگر]

وقت چیدن گردوها (ایرج امامی - ۱۳۸۱)

۱۳۷۳ روز واقعه (شهرام اسدی) [بازیگر]

مشایخی، جمشید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۳ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، برنده‌ی جایزه بهترین بازیگر در جشنواره‌ی پیونگ یانگ ۱۹۸۷ (پدربزرگ)، برنده‌ی لوح زرین بهترین بازیگر در سومین جشنواره‌ی فجر (گلهای داودی و کمال‌الملک)، رتبه‌ی ششم در رای‌گیری بهترین بازیگران سینمای ایران (۱۳۷۳)، مدیر شرکت تعاونی فرهنگی هنری چهره‌آزاد، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۳- بازی در تئاتر، بازی در فیلم کوتاه «جلد مار» (۱۳۴۲)

شروع بازیگری: خشت و آئینه (۱۳۴۴)

عمده‌ی فیلمها:

قیصر (۱۳۴۸)، گاو (۱۳۴۸)، پسر زاینده‌رود (۱۳۴۹)، طلوع (۱۳۴۹)، جوانی هم عالمی دارد (۱۳۴۹)، پل (۱۳۵۰)، فریاد (۱۳۵۰)، سه تا جاهل (۱۳۵۰)، شکار انسان (۱۳۵۰)، مردان خشن (۱۳۵۰)، آسمون بی‌ستاره (۱۳۵۰)، با شرفها (۱۳۵۱)، اتل متل توتوله (۱۳۵۱)، مطرب (۱۳۵۱)، آب نبات چوبی (۱۳۵۱)، پدر که ناخلف افتد (۱۳۵۱)، چشمه (۱۳۵۱)، نفرین (۱۳۵۲)، بی‌حجاب (۱۳۵۲)، شازده احتجاب (۱۳۵۳)، آب (۱۳۵۳)، صدای صحرا (۱۳۵۴)، ذبیح (۱۳۵۴)، ماه عسل (۱۳۵۵)، بت‌شکن (۱۳۵۵)، گمشده (۱۳۵۶)، شارلوت به بازارچه می‌آید (۱۳۵۶)، ماهیها در خاک می‌میرند (۱۳۵۶)، سوته‌دلان (۱۳۵۶)، صدا (کوتاه- ۱۳۵۶)، گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، دادا (۱۳۶۱)، تفنگدار (۱۳۶۱)، ستاره دنباله‌دار (۱۳۶۱)، کمال‌الملک (۱۳۶۲)، خانه‌ی عنکبوت (۱۳۶۲)، پیراک (۱۳۶۳)، گلهای داودی (۱۳۶۳)، آوار (۱۳۶۳)، پدربزرگ (۱۳۶۴)، حریم مهرورزی (۱۳۶۴)، گردباد (۱۳۶۴)، سراب (۱۳۶۵)، طلسم (۱۳۶۵)، تصویر آخر (۱۳۶۵)، ملاقات (۱۳۶۵)، تحفه‌ها (۱۳۶۶)، سایه‌های غم (۱۳۶۶)، مکافات (۱۳۶۶)، سرب (۱۳۶۶)، سیمرغ (۱۳۶۶)، شاخه‌های بید (۱۳۶۷)، رانده شده (۱۳۶۸)، دخترک کنار مرداب (۱۳۶۸)، چون ابر در بهاران (۱۳۶۹)، گالان (۱۳۶۹)، ملک خاتون (۱۳۶۹)، دندان طلا (۱۳۷۰)، راز چشمه سرخ (۱۳۷۱)، ماه عسل (۱۳۷۱)، آلما (۱۳۷۱)، دلاوران کوچه‌ی دلگشا (۱۳۷۱)، ماه عسل (۱۳۷۱)، شکوه بازگشت (۱۳۷۱)، راه افتخار (۱۳۷۲)، روز واقعه (۱۳۷۳)، اشک کوسه (۱۳۷۳)، همزاد (۱۳۷۳)، خانه‌ی پدری (۱۳۷۳)، سلام بر انتظار (۱۳۷۴)، بی‌قرار (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مشیری، مجید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: مجید مشیری

تاریخ تولد: ۱۳۴۰ در شیراز.

لیسانس مهندسی راه و ساختمان از دانشگاه فنی مهندسی شیراز.

مدتی در معدن سنگ بوشهر فعالیت کرده است. ضمنا او یک دوره کلاسهای کارگاه آزاد بازیگری را گذرانده است. همه چیز از مجموعه تلویزیونی « سرنخ » شروع شد.

بعد از آن او هم در سینما و هم در تلویزیون نقشهای متفاوتی را بازی کرد.

اما در فیلم رای باز (مهدی نوربخش، ۱۳۸۱) بود که بازی بسیار درخشانی از خود بجای گذاشت و تحسین همگان را برانگیخت.

گذراندن دوره کلاس‌های آزاد بازیگری.

فعالیت در تلویزیون در سال ۱۳۷۴.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم" خلبان ("جمال شورجه) به عنوان بازیگر در سال ۱۳۷۵.

فیلم:

خلبان (جمال شورجه، ۷۵ - ۱۳۷۴)

آژانس شیشه ای (ابراهمی حاتمی کیا، ۱۳۷۶)

ساغر (سیروس الوند، ۱۳۷۶)

بسوی افتخار (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۶)

عشق + ۲ (رضا کریمی، ۱۳۷۷)

سام و نرگس (ایرج قادری، ۱۳۷۸)

دفتری از آسمان (پرویز شیخ طادی، ۱۳۷۸)

آخر بازی (همایون اسعدیان، ۱۳۷۹)

هفت پرده (فرزاد مؤتمن، ۱۳۷۹)

بی تو تنهایم (قدرت الله صلح میرزایی، ۱۳۷۹)

ساقی (محمدرضا اعلامی، ۱۳۷۹)

نگین (اصغر هاشمی، ۱۳۸۰)

رای باز (مهدی نوربخش، ۱۳۸۱)

آخرین پرواز ققنوس (مسعود تکاور، ۱۳۸۱)

دنیا (منوچهر مصیری، ۱۳۸۱)

دختری در قفس (قدرت الله صلح میرزایی، ۱۳۸۱)

چند تار مو (ایرج کریمی، ۱۳۸۲)

عاشق مترسک (مهدی نوربخش، ۱۳۸۲)

پروانه (عباس رافعی، ۱۳۸۲)

بازنده (قاسم جعفری، ۱۳۸۳)

رویای خیس (پوران درخشنده، ۱۳۸۴)

سرنخ (مجموعه تلویزیونی، کیومرث پوراحمد، ۱۳۷۵)

مردان آنجلس (فیلم، مجموعه، ۱۳۷۷)

غریبه ای در راه (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۷)

قانون کارما (کوتاه، ۱۳۷۸)

قصه های شهرک (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۹)

همسفر (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۹)

هم پیمان (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۹)

نامه به یک رزمنده (فیلم داستانی، ۱۳۷۹)

ماه پشت ابر (فیلم داستانی، ۱۳۸۰)

خط قرمز (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۸۰)

غریبه ای در چاه (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۸۰)

مصدق، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر.

تولد: ۱۳۰۵، تهران.

درگذشت: ۱۳۶۳، تهران.

عباس مصدق، در سال ۱۳۲۸ فعالیت هنری خود را با بازی در تئاتر آغاز کرد. نمایش‌های عمده‌ای که در آنها ایفای نقش کرد، عبارتند از: «طلا و خاکستر»، «شاهزاده خانم تاتیانا»، «پاکباخته»، «بدگمان»، «مرحوم آقا»، «مکافات»، «عروس ایمان»، «داد نزن بیدار می‌شه»، «عشق پیری»، «اسمال در نیویورک»، «مرگ موش یا نوش جان آقا»، «دختران واخورده»، «پلکان»، «مردی از دنیا»، «اسکار». از سال ۱۳۳۰ در رادیو شروع به کار کرد و از سال ۱۳۳۳ وارد عرصه‌ی سینما شد و در فیلم «عروس دجله» ایفای نقش کرد. در سال ۱۳۳۵ فعالیت در صدابرگردانی را نیز شروع کرد. عمده‌ی فیلم‌های او به این شرح هستند: «نقلعلی» (۱۳۳۳)؛ «فرزند گمراه» (۱۳۳۴)؛ «خورشید می‌درخشد» (۱۳۳۵)؛ «بازگشت به زندگی» (۱۳۳۶)؛ «ظالم بلا» (۱۳۳۶)؛ «بهلول» (۱۳۳۶)؛ «قزل ارسلان» (۱۳۳۶)؛ «قاصد بهشت» (۱۳۳۷)؛ «بیژن و منیژه» (۱۳۳۷)؛ «روزنه‌ی امید» (۱۳۳۷)؛ «دشمن زن» (۱۳۳۷)؛ «بی‌ستاره‌ها» (۱۳۳۷)؛ «اول هیکل» (۱۳۳۹)، «دوستان یکرنگ» (۱۳۳۹)؛ «آتشپاره‌ی تهران» (۱۳۴۰)؛ «علی واکسی» (۱۳۴۰)؛ «دختری فریاد می‌کشد» (۱۳۴۰)؛ «ورپریده» (۱۳۴۱)؛ «مرد میدان» (۱۳۴۲)؛ «مادر فداکار» (۱۳۴۲)؛ «دختران با معرفت» (۱۳۴۳)؛ «جاهل محل» (۱۳۴۳)؛ «جاهل‌ها و ژیگول‌ها» (۱۳۴۳)؛ «افسانه‌ی دهکده» (۱۳۴۳)؛ «شیر مرد» (۱۳۴۴)؛ «ایستگاه ترن» (۱۳۴۵)؛ «ول معطلی» (۱۳۴۵)؛ «سوغات فرنگ» (۱۳۴۶)؛ «فردای با شکوه» «کاسب‌های محل» (۱۳۴۸)؛ «کمربند زرین» (۱۳۴۹). تنها مجموعه‌ی تلویزیونی که در آن ایفای نقش کرد «اختاپوس» (۱۳۴۹). بود.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

مصدقی، لیلا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

خواهر مریم مصدقی (بازیگر)، شروع بازیگری،: دو نیمه سیب (۱۳۷۰)

عمده‌ی فیلمها:

مهاجران (۱۳۷۱)، حشره‌ی شانس (۱۳۷۳) خانه‌ی پدری (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مصفاء علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۵ تهران، تحصیلات: دانشجوی مهندسی عمران دانشکده فنی دانشگاه تهران، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش دوم در سیزدهمین جشنواره فیلم فجر (پری)

شروع بازیگری: امید (۱۳۷۱)

عمده‌ی فیلمها:

همه‌ی دختران من (۱۳۷۲)، پری (۱۳۷۳)، برج مینو (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مطیع، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۳، بازی در تئاتر ۱۳۴۶، شروع بازیگری: رضا هفت خط (۱۳۵۰)

عمده‌ی فیلمها:

دایره‌ی مینا (۱۳۵۷)، آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، رسول پسر ابوالقاسم (۱۳۵۹)، گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، سلندر (کوتاه- ۱۳۶۰)، بازداشتگاه (۱۳۶۱)، آوار (۱۳۶۳)، گردباد (۱۳۶۴)، روزهای انتظار (۱۳۶۵)، وکیل اول (۱۳۶۵)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مظفری، مجید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۹ تهران، نام اصلی: مجید مظفری افشار، تحصیلات: دیپلم، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر در دهمین جشنواره‌ی فجر (مسافران)، برنده‌ی جایزه‌ی بهترین بازیگر نقش اول در هفته دفاع مقدس (سایه‌های هجوم) بازی در تئاتر از ۱۳۴۸

شروع بازیگری: شهر قصه (۱۳۵۲)

عمده‌ی فیلمها:

سازش (۱۳۵۳)، زیر پوست شب (۱۳۵۳)، همسفر (۱۳۵۴)، سنجر (نمایش داده نشد– ۱۳۵۵) سرخپوستها (۱۳۵۸)، جنگ اطهر (۱۳۵۸)، دانه‌های گندم (۱۳۶۰)، تفنگدار (۱۳۶۱)، عبور از میدان مین (۱۳۶۲)، زخمه (۱۳۶۲)، آوار (۱۳۶۳)، تنوره‌ی دیو (۱۳۶۴)، یوزپلنگ (۱۳۶۴)، روزهای انتظار (۱۳۶۵)، تشکیلات (۱۳۶۵)، تیغ و ابریشم (۱۳۶۵)، گل مریم (۱۳۶۶)، در مسیر تندباد (۱۳۶۷)، یک صبح پرماجرا (کوتاه– ۱۳۶۷)، کشتی آنجلیکا (۱۳۶۷)، ریحانه (۱۳۶۸)، ساوالان (۱۳۶۸)، فانی (۱۳۶۸)، شهر خاکستری (۱۳۶۹)، مسافران (۱۳۷۰)، سایه‌های هجوم (۱۳۷۱)، راز گل سرخ (۱۳۷۱)، راز خنجر (۱۳۷۱)، بیا با من (۱۳۷۱)، سه مرد عامی (۱۳۷۲)، جنگ نفتکشها (۱۳۷۲)، اعاده‌ی امنیت (۱۳۷۳)، آرایش مرگ (۱۳۷۳)، توفان (۱۳۷۴)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

معترف، مریم

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۴ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای زیبا ۱۳۴۹، فوق لیسانس در رشته زیباشناسی، تئاتر از سور بن پاریس ۱۳۵۹، فعالیت در رادیو از ۱۳۴۴، تهیه‌کننده برنامه‌های تلویزیونی از ۱۳۵۱، فعالیت در دوبله از ۱۳۴۷، بازی در فیلم کوتاه «پیاده ۱۳۵۳) ۷)، بازی و کارگردانی در تئاتر از ۱۳۴۶، شروع بازیگری: آن سوی مه (۱۳۶۴)

عمده‌ی فیلمها:

خانه در انتظار (۱۳۶۶)، تا غروب (۱۳۶۷)، دستمزد (۱۳۶۸)، آپارتمان شماره ۱۳(۱۳۶۹)، سایه‌ی خیال (۱۳۶۹)، دندان طلا (۱۳۷۰)، عزیز خانم (کوتاه– ۱۳۷۰)، ضربه‌ی آخر (۱۳۷۲)، براده‌های خورشید (۱۳۷۴)، یحیی (۱۳۷۴)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

معتضدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سینماپرداز.

تولد: ۱۲۷۱، تبریز.

درگذشت: ۲۹ اردیبهشت ۱۳۶۵.

خان‌بابا معتضدی برای ادامه‌ی تحصیل راهی اروپا شد. ضمن تحصیل در رشته‌ی الکترومکانیک، در ایام فراغت و تعطیل، در کارخانه/ استودیوی گرمون به کار پرداخت. پس از بازگشت به ایران در سال ۱۲۵۹، علیرغم تحصیل در رشته‌ی الکترومکانیک،

در اداره‌ی گمرک به کار می‌پردازد. در عین حال به ساخت فیلم مستند روی می‌آورد و به تصویربرداری احمدشاه، تا وقایع مهم دوران رضاشاه و تا مشاکرت در فیلمبرداری فیلم‌های «آبی و رابی» و «حاجی آقا اکتور سینما» را در برمی گیرد. معتضدی نخستین دایر کننده‌ی تاریکخانه برای ظهور و چاپ فیلم در ایران نیز است. او اولین کسی است که «مطابق روایت‌های شفاهی کتبی» برای فیلم‌های فرهنگی، میان‌نویس فارسی تهیه کرده است. علاوه بر این، سینماهایی را نیز تأسیس و راه‌اندازی و پس از چندی واگذار کرد. سینما میهن واقع در میدان حسن‌آباد نقطه‌ی پایانی این فعالیت‌هاست.

پیکر وی در قطعه‌ی شماره‌ی هشت در بهشت زهرا مدفون است.

بر گرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

معتمد آریا، فاطمه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۰ تهران، تحصیلات: دیپلم دانشسرای هنرهای تهران، عروسک گردان، رتبه اول در رای گیری بهترین بازیگران سینمای ایران (۱۳۷۳)، برنده‌ی لوح زرین بهترین بازیگر نقش دوم در هفتمین جشنواره‌ی فجر (برهوت)، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول در یازدهمین جشنواره‌ی فجر (یکبار برای همیشه) ، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول در دوازدهمین جشنواره‌ی فجر (همسر)، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: شهر موشها (عروسک گردان- ۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

جدال (۱۳۶۵)، تحفه‌ها (۱۳۶۶)، گمشدگان (۱۳۶۶)، جهیزیه برای رباب (۱۳۶۶)، محموله (۱۳۶۶)، یاد و دیدار (۱۳۶۶)، ستاره و الماس (۱۳۶۷)، برهوت (۱۳۶۷)، ریحانه (۱۳۶۸)، مسافران (۱۳۷۰)، ناصرالدین شاه (۱۳۷۰)، یکبار برای همیشه (۱۳۷۱)، هنرپیشه (۱۳۷۱)، همسر (۱۳۷۲)، کلاه قرمزی و پسر خاله (۱۳۷۳)، سفر (۱۳۷۳)، روسری آبی (۱۳۷۳)، مرد آفتابی (۱۳۷۴)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

معجونی، محمدحسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حسن معجونی محمدحسن معجونی

متولد: ۱۳۴۷

لیسانس ادبیات نمایشی ، مدرس دانشگاه

سمت: کارگردان ، طراح و بازیگر و" سرگروه " بازیگر : (۴)مورد ۱ – پاداش (۱۳۸۷)

۲ – کنعان (۱۳۸۶)

۳ – همیشه پای یک زن در میان است (۱۳۸۶)

۴– مسافران (۱۳۸۸)

تئاتر:

نمایش " در مضار توتون"

نویسنده : آنتون چخوف کارگردان : محمد حسن معجونی

سمت : کارگردان و بازیگر

نمایش " یادگار سالهای شن"

نویسنده : علی رفیعی کارگردان : علی رفیعی سمت : بازیگر

نمایش " در مصر برف نمی بارد"

نویسنده : محمد چرمشیر کارگردان : علی رفیعی سمت : بازیگر نقش " فرشته"

نمایش " در میان ابرها"

نویسنده : امیر رضا کوهستانی کارگردان : امیر رضا کوهستانی سمت : بازیگر نقش " مرد قشقائی"

نمایش " آنتیگونه در نیویورک"

نویسنده : خوانز گلواکی کارگردان : هما روستا سمت : طراح صحنه

نمایش " پای دیوار بزرگ شهر " نویسنده : تانکرد دورست کارگردان : محمد حسن معجونی سمت : کارگردان و بازیگر

نمایش " خرس و خواستگاری"

نویسنده : آنتون چخوف کارگردان : محمد حسن معجونی اجرا شده در تالار سایه - ۱۳۸۳سمت : کارگردان - (بازیگر در اجرای جشنواره چخوف تهران)

نمایش " یک روز بیاد ماندنی برای پروفسور وو"

نویسنده : ؟ کارگردان : دکتر علی رفیعی سمت : بازیگر نقش " لرد توسای"

نمایش " دیر راهبان"

نویسنده : محمد چرمشیر کارگردان : فرهاد مهندس پورسمت : بازیگر نقش " پدر ژرژ"

نمایش " کوارتت"

نویسنده : امیر رضا کوهستانی کارگردان : امیر رضا کوهستانی سمت : بازیگر نقش فتح ا....

نمایش " در انتظار گودو"

نویسنده : ساموئل بکت کارگردان : علی اکبر علیزادسمت : طراح صحنه و لباس – بازیگر

نمایش " شهرهای نامرئی " نویسنده : علی اکبر علیزاد کارگردان : محمد حسن معجونی سمت : کارگردان

نمایش " سمفونی درد "

نویسنده : حسین پاکدل کارگردان : حسین پاکدل سمت : بازیگر

نمایش " مکبث "

نویسنده : محمد چرمشیر کارگردان : فرهاد مهندس پورسمت : بازیگر نقشهای " مکداف - دکتر - سیوارد جوان - دانل بین "

نمایش " پای دیوار بزرگ شهر " نویسنده : تانکرد دورست کارگردان : محمد حسن معجونی سمت : کارگردان

نمایش " مثل خون برای استیک "

نویسنده : محمد چرمشیر - بازخوانی از رمان فرانکاشتاین،اثر مری شلی کارگردان : محمد حسن معجونی سمت : کارگردان و بازیگر

نمایش " عروسی خون "

نویسنده : گارسیا لورکا کارگردان : علی رفیعی سمت : بازیگر نقش " لئوناردو "

نمایش " شبهای آوینیون "

نویسنده : کوروش نریمانی کارگردان : کوروش نریمانی سمت : طراح لباس - بازیگر نقشهای " پهلوان - ابی - مرد اسپانیائی "

نمایش " کالیگولا "

نویسنده : محمد چرمشیر کارگردان : آتیلا پسیانی سمت : بازیگر نقش " کالیگولا "

نمایش " مده ی سن مدار "

نویسنده : آنکا ویسده کارگردان : رضا بهبودی سمت : بازیگر

نمایش " بحرالغرایب "

نویسنده : محمد چرمشیر کارگردان : آتیلا پسیانی سمت : بازیگر نقش " خور "

نمایش " رومئو و ژولیت "

نویسنده : ویلیام شکسپیر کارگردان : علی رفیعی سمت : بازیگر نقشهای " مرکوچیو - عطار "

نمایش " روز رستاخیز "

نویسنده : محمد چرمشیر کارگردان : فرهاد مهندس پورسمت : بازیگر نقش " تادئوس "

نمایش " خواب آهسته مرگ "

نویسنده : محمد چرمشیر

کارگردان : محمد حسن معجونی

سمت : کارگردان - طراح صحنه

نمایش " اسبهای آسمان خاکستر می بارد"

نویسنده : نغمه ثمینی کارگردان : علی راضی سمت : بازیگر

نمایش" رویای شب نیمه تابستان"

نویسنده : ویلیام شکسپیر کارگردان : محمد حسن معجونی سمت : طراح - کارگردان و دراماتورژ

نمایش عروسکی " پدر عزیزم"

نویسنده : محمد چرمشیر طراح و کارگردان : محمد حسن معجونی سمت : طراح و کارگردان

نمایش مونولوگ " دو راهی سقاخونه"

نویسنده : محمد چرمشیر طراح و کارگردان : محمد حسن معجونی سمت : طراح و کارگردان

معصومی، پروانه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۹ کردستان، نام اصلی: سکینه کبودر آهنگی، تحصیلات: لیسانس زبانهای خارجه- تحصیلات ناتمام حقوق سیاسی، برنده‌ی لوح زرین بهترین بازیگر زن در سومین جشنواره‌ی فجر (گلهای داودی)، برنده‌ی لوح زرین بهترین بازیگر در ششمین جشنواره‌ی فجر (شکوه زندگی، جهیزیه برای رباب)، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: سفر (کوتاه- ۱۳۵۱)

عمده‌ی فیلمها:

رگبار (۱۳۵۱)، بی‌تا (۱۳۵۱)، شهر قصه (۱۳۵۲)، غریبه و مه (۱۳۵۴)، کلاغ (۱۳۵۶)، تاتوره (۱۳۶۲)، گلهای داودی (۱۳۶۳)، آشیانه‌ی مهر (۱۳۶۳)، راه دوم (۱۳۶۳)، جستجو در شهر (۱۳۶۴)، ترنج (۱۳۶۵)، ناخدا خورشید (۱۳۶۵)، ملاقات (۱۳۶۵)، چمدان (۱۳۶۵)، شکوه زندگی (۱۳۶۶)، تحفه‌ها (۱۳۶۶)، جهیزیه برای رباب (۱۳۶۶)، خارج از محدوده (۱۳۶۶)، شناسایی (۱۳۶۶)، طوبی (۱۳۶۷)، سالهای خاکستر (۱۳۶۷)، تماس (۱۳۶۸)، ناصرالدین شاه (۱۳۷۰)، تنگنا (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

معصومی، کاظم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

کاظم معصومی متولد ۱۳۴۰ تهران، فارغ التحصیل دانشسرای هنر است. وی فعالیت هنری خود را با نمایش «نظاره بر شب» در سال ۱۳۶۱ شروع و در کنار تئاتر فعالیت هایی هم در سینمای ۸ م.م و فیلمنامه نویسی داشت. او فعالیت در سینمای حرفه ای ر ااز سال ۱۳۶۵ با فیلم «دزد و نویسنده» به عنوان نویسنده و کارگردان آغاز کرد.

۱.کارگردان : (۹)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)

۱ – سمفونی (۱۳۸۸)

۲ – طبل بزرگ زیر پای چپ (۱۳۸۳)

۳ – آوازخوان (۱۳۷۹)

۴ – ازدواج غیابی (۱۳۷۹)

۵ – دبستان شوک (۱۳۷۹)

۶ – بادام های تلخ (۱۳۷۸)

۷ – سوء ظن (۱۳۷۱)

۸ – راز کوکب (۱۳۶۸)

۹ – دزد و نویسنده (۱۳۶۵)

●نویسنده : (۳)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۶۰)

۱ – سمفونی (۱۳۸۸)

۲ – طبل بزرگ زیر پای چپ (۱۳۸۳)

۳ – دزد و نویسنده (۱۳۶۵)

●بازنویسی فیلمنامه : (۱)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – آوازخوان (۱۳۷۹)

●بازیگر : (۱)مورد

(۱۳۶۰)

۱ – گلهای داوودی (۱۳۶۳)

●تهیه کننده : (۲)مورد

(۱۳۸۰)

۱ – سمفونی (۱۳۸۸)

۲ – طبل بزرگ زیر پای چپ (۱۳۸۳)

●مجری طرح : (۱)مورد

(۱۳۸۰)

۱ – طبل بزرگ زیر پای چپ (۱۳۸۳)

●طراح صحنه و لباس : (۲)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)

۱ – طبل بزرگ زیر پای چپ (۱۳۸۳)

۲ – سوء ظن (۱۳۷۱)

●طراح صحنه : (۱)مورد

(۱۳۶۰)

۱ – راز کوکب (۱۳۶۸)

منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com

معصومی،خزر

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام اصلی : خزر

نام اصلی خانوادگی : معصومی

مدرک تحصیلی : لیسانس حقوق

....

خزر معصومی بازیگر سینما و تلویزیون ایران است و کار خود را با بازی در فیلمی از ابراهیم حاتمی‌کیا آغاز کرد. وی آخرین چهره ی نسل بازیگران دهه ی ۶۰ سینمای ایرانی است . نسلی که از دهه ی ۸۰ به سینمای ایران وارد شده اند . با گرایشات مشخص روشنفکری از کشفیات حبیب اسماعیلی اولین نقش آفرینی اش در به رنگ ارغوان ابراهیم حاتمی کیا بود در نقش مقابل حمید فرخ نژاد . فیلمی که هر کس آن را دید از بازی شگرف و پر حرارت وی سخن گفت و فیلمی که در گذر از ممیز ارشاد هیچ گاه مجوز نمایش دریافت نکرد و تنها نام خزر معصومی در بین دستندرکاران سینما شهرت یافت . اما با اکران باغ های کندلوس و بازیش در کنار محمدرضا فروتن کمی خسران ناشی از توقیف به رنگ ارغوان جبران شد .خزر معصومی آدم را نگران می کند؛ این هیچ ربطی به چهره‌ی معصومش ندارد که آماده‌است تا یک حساسیت و آسیب‌پذیری بی‌شائبه را به تصویر بکشد. همه‌ی این نگرانی به آنجا بر می گردد که او فرق دارد و نمی‌دانی او با همه این فرق‌ها و تفاوت‌ها، در این سینمای یکدست راه به کجا می‌برد

زندگی شخصی

خزر معصومی دانشجوی رشته حقوق بوده اما چون در آزمون وکالت قبول نشده نتوانسته وکیل بشود , اما وکالت را خیلی دوست دارد علاقه جدی‌اش است و می‌خواهد درسش را در گرایش حقوق محیط زیست ادامه بدهد. او زیاد اهل گفت‌وگو نیست ، خیلی به چهره اعتقاد ندارد و می گوید آدم ترسویی است , کمال‌گراست و اعتماد به نفس ندارد . آدمی نیست که خیلی مشغولیت‌های بیرون از خانه داشته باشد . خیلی اهل معاشرت نیست و با اندک دوستانی که دارد وقت می گذراند.

فیلم و سریال

به رنگ ارغوان (ابراهیم حاتمی‌کیا، ۱۳۸۳)

باغ‌های کندلوس (ایرج کریمی، ۱۳۸۳)

یک مشت پر عقاب (اصغر هاشمی، ۱۳۸۶)

معلومی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۵ رشت، نام اصلی: سید حسین معلومی، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۰، بازی در فیلم کوتاه «پیاده ۱۳۵۳) ۷)، شروع بازیگری: فرمان (۱۳۶۱)

عمده‌ی فیلمها:

پیک جنگل (۱۳۶۲)، عیاران و طراران (۱۳۶۴)، پلاک (۱۳۶۴)، گال (۱۳۶۵)، فرصت سبز حیات (کوتاه- ۱۳۶۵)، ترن (۱۳۶۶)، سازمان ۴(۱۳۶۶)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

معیری، فرهنگ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

چهره پرداز با سابقه سینمای ایران، اول خرداد ۱۳۲۲ در مرند متولد شد. درکودکی در فیلم سیاوش در تخت جمشید (فریدون رهنما) در نقش کودکی سیاوش بازی کرد و در نوجوانی حضور کوتاهی در شب قوزی (فرخ غفاری) داشت. حضورش در پشت صحنه ی خشت و آینه (ابراهیم گلستان) او را چهره پردازی علاقه مند کرد. در همان دوره به مهاباد رفت و در آن جا چند فیلم کوتاه ساخت و با حضور در پشت صحنه ی فیلم هایی در این حرفه کسب تجربه کرد. پس از بازگشت به تهران، همایون شهنواز برای چهره پردازی نمایش رومئو و ژانت از او دعوت کرد به این ترتیب فعالیت حرفه ای او در این رشته آغاز شد. با شهنواز درمجموعه ی دلیران تنگستان همکاری کرد و چهره پردازی بخشی از کار را به عهده گرفت و در همان سال محمدرضا اصلانی برای چهره پردازی مجموعه ی سمک عیار از او دعوت به کار کرد. فعالیتش را در سینما با فیلم خاتون (رضا میرلوحی) آغاز کرد و پس از انقلاب مسئول واحد گریم تلویزیون شد و بعدها به عنوان چهره پرداز ارشد سازمان صداوسیما فعالیت خود را ادامه داد. پیکر این هنرمند با سابقه ی سینما، تئاتر و تلویزیون روز یک شنبه ۲۲ اردیبهشت در زادگاهش در روستای «ارنگه» به خاک سپرده شد. درگذشت او را به بازماندگانش تسلیت می گوییم

فیلم ها ـ ۱۳۵۶: خاتون، سرباز، کلاغ، گل های کاغذی، ۱۳۵۷: چریکه ی تارا، سفر سنگ، جنگ اطهر، نفس بریده، ۱۳۶۰: فصل خون، بند، ۱۳۶۱: اشباح، خط قرمز، ۱۳۶۲: نقطه ضعف، خانه ی عنکبوت، ۱۳۶۳:سیاه راه ،صاعقه ،مشت،۱۳۶۴ مادیان، ۱۳۶۵: رابطه، پرواز در شب، حماسه ی دره ی شیلر، ملاقات، خانه ی ابری، طلسم، اتاق یک، باشو غریبه ی کوچک، کانی مانگا، ۱۳۶۶: شایدوقتی دیگر، شکار، سرزمین آرزوها، شناسایی، گشتی ها، ۱۳۶۷: افسون، دوران سربی، سفر عشق، سلام سرزمین من، باد سرخ، ۱۳۶۸: عبور از غبار، زمان از دست رفته، ۱۳۶۹: عشق ومرگ، نفس عشق، ۱۳۷۰: بهترین بابای دنیا، آقای بخشدار، مسافران، ۱۳۷۱: افعی، ۱۳۷۲: کودکانی از آب و گل، سه مرد عامی، ۱۳۷۳: لژیون، در حسرت دیدار، ۱۳۷۴: سایه به سایه، ۱۳۷۵: زن امروز، ۱۳۷۶: روانی، ۱۳۷۹: رخساره، سگ کشی، ۱۳۸۲: اشک سرما، صبحانه برای دو نفر، ۱۳۸۴: پیشنهاد پنجاه میلیونی، ۱۳۸۵: گناه من. عمده ی سریال ها ـ ۱۳۵۴: دلیران تنگستان، سمک عیار، ۱۳۶۶: مدرس. منابع زندگینامه :سالنامه فیلم – ش ۱۸.

معیریان، آرش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

آرش معیریان در سال ۱۳۵۰ در تهران متولد شد. او فوق دیپلم برنامه نویسی کامپیوتر، لیسانس کارگردانی سینما از دانشگاه هنر و فوق لیسانس ادبیات نمایشی از دانشگاه تهران می باشد. فعالیت هنری وی به شرح زیر است: عضو کانون تدوینگران خانه ی سینما، عضو کانون کارگردانان خانه ی سینما، مدرس کارگردانی فیلم و تدوین در دانشگاه های هنر (دانشکده ی سینما و تئاتر)، دانشگاه سوره (تهران و اصفهان)، و دانشگاه جامع علمی کاربردی سروش (صداوسیما)، مؤلف و مترجم متون سینمایی (در حدود ۴۰ عنوان مقاله) در نشریه ها و ماهنامه ها و فصلنامه هایی چون: فارابی، بیدار، بیناب، هنرنامه و نقد سینما. عضو هیئت علمی دانشکده سینما و تأتر دانشگاه هنر، مدیر گروه سینمای دانشگاه هنر، شروع فعالیت حرفه ای در سینما از سال ۱۳۷۰ با دستیاری کارگردان/ منشی گری صحنه و دستیاری تدوین در مجموعاً ۲۵ فیلم سینمایی و سریال، سازنده آنونس برای فیلم های سینمایی (حدود ۱۰ آنونس)، نگارش کتاب «زیبایی شناسی سینمای تداومی» برای «دفتر پژوهش های سیما»، تدوین حدود ۴۰ فیلم سینمایی، سریال و فیلم داستانی برای سینما و تلویزیون، سازنده حدود ۱۰ عنوان فیلم کوتاه، مستند و کلیپ، سازنده ی سه فیلم سینمایی.

۱.کارگردان : (۷)مورد

(۱۳۸۰)

۱ – شیر و عسل (۱۳۸۸)

۲ – احضار شدگان (۱۳۸۶)

۳ – آنکه دریا می رود (۱۳۸۵)

۴ – چپ دست (۱۳۸۴)

۵ – شارلاتان (۱۳۸۳)

۶ – کما (۱۳۸۲)

۷ – تیک آف (۱۳۸۱)

•دستیار کارگردان : (۳)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – سایه های هجوم (۱۳۷۱)

۲ – ایلیا، نقاش جوان (۱۳۷۰)

۳ – جیب برها به بهشت نمی روند (۱۳۷۰)

•نویسنده : (۱)مورد

(۱۳۸۰)

۱ – تیک آف (۱۳۸۱)

•بازیگر : (۱)مورد

(۱۳۸۰)

۱ – من و نگین دات کام (۱۳۸۲)

•تدوین : (۱۶)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)

۱ – دلداده (۱۳۸۷)

۲ – موج سوم (۱۳۸۷)

۳ – احضار شدگان (۱۳۸۶)

۴ – آنکه دریا می رود (۱۳۸۵)

۵ – کلاهی برای باران (۱۳۸۵)

۶ – هر چی تو بخوای (تعطیلات آخر هفته) (۱۳۸۵)

۷ – چپ دست (۱۳۸۴)

۸ – شاخه گلی برای عروس (۱۳۸۳)

۹ – شارلاتان (۱۳۸۳)

۱۰ – عروس فراری (۱۳۸۳)

۱۱ – کوچولوی خوش شانس (۱۳۸۳)

۱۲ – بله برون (۱۳۸۲)

۱۳ – جوان ایرانی (۱۳۸۲)

۱۴ – دختری در قفس (۱۳۸۱)

۱۵ – بی تو تنهایم (۱۳۸۰)

۱۶ – شراره (۱۳۷۸)

•دستیار تدوین : (۸)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – شب های تهران (۱۳۷۹)

۲ – زشت و زیبا (۱۳۷۷)

۳ – سیب سرخ حوا (۱۳۷۷)

۴ – ساغر (۱۳۷۶)

۵ – ضیافت (۱۳۷۴)

۶ – الو!الو! من جوجوام (۱۳۷۳)

۷ – عبور از تله (۱۳۷۲)

۸ – من زمین را دوست دارم (۱۳۷۲)

•طراح صحنه و لباس : (۱)مورد

(۱۳۸۰)

۱ – تیک آف (۱۳۸۱)

•چهره پرداز : (۱)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – ایلیا، نقاش جوان (۱۳۷۰)

•ساخت آنونس : (۳)مورد

(۱۳۷۰)(۱۳۸۰)

۱ – کلاغ پر (۱۳۸۶)

۲ – بچه های بد (۱۳۷۹)

۳ – بهشت از آن تو (۱۳۷۹) منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com

معیریان، جلال

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: جلال معیریان

تاریخ تولد: ۱۳۲۰

فارغ التحصیل رته حسابداری از دانشکده حسابداری ارتش در سال ۱۳۴۶.

فارغ التحصیل هنرستان آزاد هنرهای دراماتیک در رشته‌های بازیگری و چهره‌پردازی در سال ۱۳۵۱.

فعالیت در تلویزیون در سال‌های ۱۳۵۱ الی ۱۳۷۷.

موسس اولین آموزشگاه خصوصی چهره‌پردازی در سال ۱۳۷۳.

فعالیت در انستیتو مربیان امور هنری به عنوان مدرس در سال‌های ۱۳۵۲ الی ۱۳۵۷.

فعالیت در حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی در سال ۱۳۷۳.

فعالیت در دانشگاه الزهرا در سال ۱۳۷۰.

فعالیت در مرکز آموزش گریم در سال ۱۳۷۰.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم « آرامش در حضور دیگران » (ناصر تقوایی) به عنوان چهره‌پرداز در سال ۱۳۴۹.

۱۳۸۴ آتش بس (تهمینه میلانی)

۱۳۸۴ شاهزاده ایرانی (محمد نوری‌زاد)

۱۳۸۳ از دور دست (رامین محسنی)

۱۳۸۲ الهه زیگورات (رحمان رضایی)

۱۳۸۱ زندانی ۷۰۷ (حبیب الله بهمنی)

۱۳۸۱ مزرعه پدری (رسول ملاقلی‌پور)

۱۳۸۱ سیزده گربه روی شیروانی (علی عبدالعلی زاده)

۱۳۸۰ خانه ای روی آب (بهمن فرمان‌آرا)

۱۳۸۰ قارچ سمی (رسول ملاقلی‌پور)

۱۳۷۹ تارزن و تارزان (علی عبدالعلی زاده)

۱۳۷۹ دلباخته (خسرو معصومی)

۱۳۷۹ قطعه ناتمام (مازیار میری)

۱۳۷۹ مریم مقدس (شهریار بحرانی)

۱۳۷۸ شراره (سیامک شایقی)

۱۳۷۷ آخرین تک سوار (محمد سیف زاده)

۱۳۷۷ کمیته مجازات (علی حاتمی)

۱۳۷۵ طوفان (محمدرضا بزرگ نیا)

۱۳۷۵ جان سخت (علی اکبر ثقفی)

۱۳۷۴ فاتح (بهرام ری پور)

۱۳۷۴ غزال (مجتبی راعی)

۱۳۷۴ لبنان عشق من (حسن کاربخش)

۱۳۷۴ رهاشدگان (غلامرضا جنت خواه دوست)

۱۳۷۴ تعقیب (علی عبدالعلی زاده)

۱۳۷۳ زمین آسمانی (محمدعلی نجفی)

۱۳۷۳ آرزوی بزرگ (خسرو شجاعی)

۱۳۷۳ روز دیدنی (فرزین مهدی‌پور)

۱۳۷۲ پادزهر (بهرام کاظمی)

۱۳۷۲ همه دختران من (اسماعیل سلطانیان)

۱۳۷۲ ایوب پیامبر (فرج الله سلحشور)

۱۳۷۲ پرتگاه (بهرام ری پور)

۱۳۷۲ هبوط (احمدرضا معتمدی)

۳۷۲ آخرین خون (منوچهر مصیری)

۱۳۷۱ دلاوران کوچه دلگشا (حسن هدایت)

۱۳۷۱ ماه عسل (حجت الله سیفی)

۱۳۷۱ سارا (داریوش مهرجویی)

۱۳۷۱ بندر مه آلود (امیر قویدل)

۱۳۷۱ تماس شیطانی (حسن قلی‌زاده)

۱۳۷۱ زندان دیو (حسن محمدزاده)

۱۳۷۱ ردپای گرگ (مسعود کیمیایی)

۱۳۷۰ گرگ های گرسنه (سیروس مقدم)

۱۳۷۰ اوینار (شهرام اسدی)

۱۳۷۰ مرغابی وحشی (مسعود کرامتی)

۱۳۷۰ شقایق (مجید قاری‌زاده)

۱۳۷۰ قرق (احمد هاشمی)

۱۳۷۰ عشق من، شهر من (علی قوی تن)

۱۳۷۰ دو نفر و نصفی (یدالله صمدی)

۱۳۷۰ مار (مجید جوانمرد)

۱۳۷۰ جیب برها به بهشت نمی روند (ابوالحسن داودی)

۱۳۷۰ تبعیدی ها (جهانگیر جهانگیری)

۱۳۶۹ پنجاه و سه نفر (یوسف سیدمهدوی)

۱۳۶۹ چون ابر در بهاران (سعید امیرسلیمانی)

۱۳۶۹ گزل (محمدعلی سجادی)

۱۳۶۹ حکایت آن مرد خوشبخت (غلامرضا حیدرنژاد)

۱۳۶۹ افسانه آه (تهمینه میلانی)

۱۳۶۹ در مسلخ عشق (کمال تبریزی)

۱۳۶۹ همه یک ملت (حسین مختاری)

۱۳۶۸ دستمزد (مجید جوانمرد)

۱۳۶۸ مرگ پلنگ (فریبرز صالح)

۱۳۶۷ شاخه های بید (امرالله احمدجو)

۱۳۶۷ کشتی آنجلیکا (محمدرضا بزرگ نیا)

۱۳۶۷ در مسیر تندباد (مسعود جعفری جوزانی)

۱۳۶۶ سرب (مسعود کیمیایی)

۱۳۶۶ طهران روزگار نو (علی حاتمی)

۱۳۶۶ وکیل اول (جمشید حیدری)

۱۳۶۳ مدار بسته (رحمان رضایی)

۱۳۶۳ گنج (محمدعلی سجادی)

۱۳۶۲ هیولای درون (خسرو سینایی)

۱۳۶۲ کمال الملک (علی حاتمی)

۱۳۶۱ مرگ یزدگرد (بهرام بیضایی)

۱۳۵۹ آقای هیروگلیف (غلامعلی عرفان)

۱۳۵۹ گفت هر سه نفرشان (غلامعلی عرفان)

۱۳۵۸ زنده باد ... (خسرو سینایی)

۱۳۴۹ آرامش در حضور دیگران (ناصر تقوایی)

جوایز و انتخابها:

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (خانه ای روی آب)

[دوره ۲۰ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۸۰]

>>برنده تندیس زرین بهترین چهره پردازی (مریم مقدس)

[دوره ۵ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۰]

>>۲ - دومین چهره پردازی سال (کمیته مجازات)

[دوره ۱۴ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۷۸]

>>۳ - سومین چهره پردازی سال (خانه ای روی آب)

[دوره ۱۸ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۲]

>>کاندید تندیس زرین بهترین چهره پردازی (قارچ سمی)

[دوره ۷ جشن خانه سینما (مسابقه) - سال ۱۳۸۲]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (طوفان)

[دوره ۱۵ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۵]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (غزال)

[دوره ۱۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۴]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (تماس شیطانی)

[دوره ۱۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۱]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (بندر مه آلود)

[دوره ۱۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۱]

>>با تقدیر از بهترین چهره پردازی (اوینار)

[دوره ۱۰ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۰]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (کشتی آنجلیکا)

[دوره ۷ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۷]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (در مسیر تندباد)

[دوره ۷ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۷]

منابع زندگینامه :http://www.iranact.com

مفید، بهمن

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد ۱۳۲۱ در تهران. فارغ التحصیل رشته تئاتر از دانشکده هنرهای دراماتیک. مفید بازیگری در تئاتر را از کودکی آغاز کرد و در نمایشنامه هایی که پدر و برادرش کارگردانی می کردند، روی صحنه رفت. او بازیگری سینما را از سال ۱۳۴۸ و با فیلم «قیصر» (مسعود کیمیایی) آغاز کرد.

فیلم شناسی : بازیگر (۷۰) / نوازنده (۱) / خواننده (۳) / گویندگان عروسکی (۲) بازیگر : (۷۰)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۶۰)(۱۳۵۰)(۱۳۴۰)

۱ - سرود تولد (۱۳۸۳)

۲ - قدیس (۱۳۶۰)

۳ - فریاد مجاهد (۱۳۵۸)

۴ - برادر کشی (۱۳۵۷)

۵ – حق و ناحق (۱۳۵۷)

۶ – نفس بریده (۱۳۵۷)

۷ – هجرت (۱۳۵۷)

۸ – پشت و خنجر (۱۳۵۶)

۹ – تلافی (۱۳۵۶)

۱۰ – جمعه (۱۳۵۶)

۱۱ – رفاقت (۱۳۵۶)

۱۲ – زن (۱۳۵۶)

۱۳ – طوطی (۱۳۵۶)

۱۴ – غربتی ها (۱۳۵۶)

۱۵ – فریادرس (۱۳۵۶)

۱۶ – بابا گلی به جمالت (۱۳۵۵)

۱۷ – پاداش یک مرد (۱۳۵۵)

۱۸ – پشمالو (۱۳۵۵)

۱۹ – جاهل و رقاصه (۱۳۵۵)

۲۰ – خانم دلش موتور می خواد (۱۳۵۵)

۲۱ – راز (۱۳۵۵)

۲۲ – غرور و تعصب (۱۳۵۵)

۲۳ – کلک نزن خوشگله (۱۳۵۵)

۲۴ – والده آقا مصطفی (۱۳۵۵)

۲۵ – ولی نعمت (۱۳۵۵)

۲۶ – رفیق (۱۳۵۴)

۲۷ – رقیب (۱۳۵۴)

۲۸ – عمو فوتبالی (۱۳۵۴)

۲۹ – غلام زنگی (۱۳۵۴)

۳۰ – کمین (۱۳۵۴)

۳۱ – مجازات (۱۳۵۴)

۳۲ – مشکی (۱۳۵۴)

۳۳ – هم خون (۱۳۵۴)

۳۴ – آقا مهدی وارد می شود (۱۳۵۳)

۳۵ – تهمت (۱۳۵۳)

۳۶ – جوجه فکلی (۱۳۵۳)

۳۷ – حسین آژدان (۱۳۵۳)

۳۸ – بیگانه (۱۳۵۲)

۳۹ – غریب (۱۳۵۲)

۴۰ – غول (۱۳۵۲)

۴۱ – کیفر (۱۳۵۲)

۴۲ – مترس (۱۳۵۲)

۴۳ – مردها و نامردها (۱۳۵۲)

۴۴ – مروارید (۱۳۵۲)

۴۵ – معشوقه (۱۳۵۲)

۴۶ – مکافات (۱۳۵۲)

۴۷ – نامحرم (۱۳۵۲)

۴۸ – اتل متل توتوله (۱۳۵۱)

۴۹ – پخمه (۱۳۵۱)

۵۰ – توبه (۱۳۵۱)

۵۱ – خاطرخواه (۱۳۵۱)

۵۲ – خانواده سرکار غضنفر (۱۳۵۱)

۵۳ – رضا هفت خط (۱۳۵۱)

۵۴ – ساحره (۱۳۵۱)

۵۵ – شیر بها (۱۳۵۱)

۵۶ – قلندر (۱۳۵۱)

۵۷ – مرد (۱۳۵۱)

۵۸ – مرغ تخم طلا (۱۳۵۱)

۵۹ – بابا شمل (۱۳۵۰)

۶۰ – پل (۱۳۵۰)

۶۱ – حیدر (۱۳۵۰)

۶۲ – داش آکل (۱۳۵۰)

۶۳ – رشید (۱۳۵۰)

۶۴ – زن یکشنبه (۱۳۵۰)

۶۵ – سه قاپ (۱۳۵۰)

۶۶ – فریاد (۱۳۵۰)

۶۷ – رضا موتوری (۱۳۴۹)

۶۸ – رقاصه شهر (۱۳۴۹)

۶۹ – طوقی (۱۳۴۹)

۷۰ – قیصر (۱۳۴۸) نوازنده : (۱)مورد

(۱۳۵۰)

۱ – توبه (۱۳۵۱) خواننده : (۳)مورد

(۱۳۵۰)

۱ – فریادرس (۱۳۵۶)

۲ – توبه (۱۳۵۱)

۳ – رضا هفت خط (۱۳۵۱)

گویندگان عروسکی : (۲)مورد

(۱۳۸۰)

۱ – سرتو بدزد رفیق (۱۳۸۴)

۲ – در به درها (۱۳۸۳) منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com/

مفیدی، روح‌الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۸ یزد، تحصیلات: دیپلم، گریمور، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۲، بازی در تئاتر از جامعه‌ی باربد ۱۳۲۵، شروع بازیگری: پریچهر (گریمور، بازیگر– ۱۳۳۰)

عمده‌ی فیلمها:

لیلی و مجنون (۱۳۳۵)، سایه (گریم– ۱۳۳۸)، آقا جنی شده (گریم، بازیگر– ۱۳۳۸)، صد کیلو داماد (گریم، بازیگر– ۱۳۴۰)، انسانها (۱۳۴۳)، بدنام (۱۳۵۰)، درشکه چی (۱۳۵۰)، راز درخت سنجد (۱۳۵۰)، کلبه آن سوی رودخانه (۱۳۵۰)، دل خودش می‌خواهد (۱۳۵۲)، تنگسیر (۱۳۵۲)، مراد برقی و هفت دخترون (۱۳۵۳)، مرغ همسایه (۱۳۵۳)، دروغگوی کوچولو (۱۳۵۳)، تشنه‌ها (۱۳۵۳)، رقیب (۱۳۵۴)، کلک نزن خوشگله (۱۳۵۵)، وقتی که آسمان بشکافد (نمایش داده نشد– ۱۳۵۹)، رهایی (گریم– ۱۳۶۱)، بازجویی (گریم– ۱۳۶۲)، شب مکافات (گریم– ۱۳۶۳)، بی‌بی چلچله (گریم– ۱۳۶۳)، تفنگ شکسته (گریم– ۱۳۶۴)، تنوره‌ی دیو (گریم، بازیگر– ۱۳۶۴)، مقاومت (۱۳۶۵)، پاییزان (۱۳۶۶)، روز باشکوه (گریم، بازیگر– ۱۳۶۷)، وسوسه (گریم– ۱۳۶۸)، حکایت آن مرد خوشبخت (۱۳۶۹)، جیب‌برها... (۱۳۷۰)، دندان طلا (۱۳۷۰)، یک مرد و یک خرس (۱۳۷۱)،راه و بیراه (۱۳۷۱)، مهاجران (گریم، بازیگر– ۱۳۷۱)، ضربه‌ی آخر (۱۳۷۲)، الوالو من جوجوام (۱۳۷۳)، دیوانه‌وار (۱۳۷۳)، رویای نیمه شب تابستان (۱۳۷۳)، عروسیت مبارک (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مقامی، جلال

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۰ تهران، دیپلم، فعالیت در دوبله از ۱۳۳۷، فعالیت در تلویزیون، فعالیت در رادیو- گویندگی تلویزیون از ۱۳۶۱ با برنامه‌ی دیدنیها، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: من و مادرم (۱۳۴۴)

عمده‌ی فیلمها:

ایستگاه ترن (۱۳۴۵)، گردباد زندگی (۱۳۴۷)، آلونک (۱۳۴۷)، زنگ اول (۱۳۶۳)، راز گل شب بو (۱۳۷۲)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مقانلو، نسرین

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران با فیلم امید به سینما آمد. اما شاید در فیلم همسر بیشتر دیده شد و پس از بازی در فیلم نابخشوده چند سالی خارج از کشور گذراند.

پس از بازگشت به ایران بار دیگر بازی در سینما را با حضور در فیلمهای نچندان خوب ادامه داد تا اینکه به عنوان یکی از نقشهای اصلی فیلم مهمان مامان انتخاب شد. بازی روان و فوق العاده او، نام او را به عنوان یک بازیگر توانا مطرح کرد. نام اصلی: نسرین

نام خانوادگی اصلی: مقانلو

سمت (در بخش های): بازیگران،

تاریخ تولد: ۱۳۴۱

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

مدرک تحصیلی: دیپلم

شروع فعالیت سینمایی با فیلم قربانی (رسول صدرعاملی) به عنوان بازیگر در سال ۱۳۷۰.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۲ مهمان مامان (داریوش مهرجویی) [بازیگر]

۱۳۸۱ دختری در قفس (قدرت الله صلح میرزایی) [بازیگر]

۱۳۷۵ نابخشوده (ایرج قادری) [بازیگر]

۱۳۷۲ بازیچه (تورج منصوری) [بازیگر]

۱۳۷۲ همه دختران من (اسماعیل سلطانیان) [بازیگر]

۱۳۷۲ همسر (مهدی فخیم‌زاده) [بازیگر]

۱۳۷۱ امید (حبیب کاوش) [بازیگر]

۱۳۷۰ قربانی (رسول صدرعاملی) [بازیگر]

۱۳۷۰ دو نیمه سیب (کیانوش عیاری) [بازیگر]

جوایز و انتخابها

>>کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (مهمان مامان)

[دوره ۸ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۳]

>>کاندید لوح زرین بهترین بازیگر زن (مهمان مامان)

[دوره ۵ منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۴]

>>۲ – دومین بازیگر نقش مکمل زن سال (مهمان مامان)

[دوره ۱۹ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۳]

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مقبلی، عزت‌الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۲ تهران– متوفی: ۱۳۶۷ تهران، تحصیلات: دیپلم، همسر محبوبه احمدی افشار (بازیگر– گوینده)– فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۰ فعالیت در رادیو از ۱۳۴۶– فعالیت در دوبله از ۱۳۳۵– بازی در تئاتر از ۱۳۲۴، شروع بازیگری: طلسم شیطان (۱۳۳۵)

عمده‌ی فیلمها:

کی به کیه (۱۳۳۹)، آس و پاس (۱۳۴۰)، بیوه‌های خندان (۱۳۴۰)، خانم عوضی گرفتی (۱۳۴۰)، صد کیلو داماد (۱۳۴۰)، گربه‌ی وحشی (۱۳۴۱)، زن دشمن خطرناکیست (۱۳۴۱)، کمینگاه شیطان (۱۳۴۳)، دختران با معرفت (۱۳۴۳)، مرخصی اجباری (۱۳۴۴)، شانس بزرگ (۱۳۴۴)، شیطون بلا (۱۳۴۴)، هاشم‌خان (۱۳۴۵)، آقا موچول (۱۳۴۵)، پروفسور نخاله (تهیه‌کننده، کارگردان، نویسنده، بازیگر– ۱۳۴۵)، دروازه تقدیر (۱۳۴۶)، هفت شهر عشق (۱۳۴۶)، میلیونرهای گرسنه (۱۳۴۶)، آفتاب مهتاب (۱۳۴۹)، سوگلی (۱۳۴۹)، ایوب (۱۳۵۰)، خر دجال (۱۳۵۱)، مطرب (تهیه‌کننده، بازیگر– ۱۳۵۱)، مادر جونم عاشق شده (۱۳۵۵)، تازه عروس (۱۳۵۶)، سفیر (۱۳۶۱)، چمدان (۱۳۶۵)، خبرچین (۱۳۶۶)، سایه‌های غم (۱۳۶۶)، شاخه‌های بید (۱۳۶۷)، هی جو (۱۳۶۷) بازیگر.

تولد: ۱۳۱۲، تهران.

درگذشت: دی ۱۳۶۷.

عزت‌الله مقبلی از سال ۱۳۲۴ بازی در تئاتر را در باشگاه کودکان آغاز کرد. از سال ۱۳۳۶ همکاری با رادیو را شروع نمود. از سال ۱۳۳۵ به امور صداپیشگی (دوبلاژ) نیز پرداخت. فعالیت سینمایی او با بازی در فیلم «طلسم شدگان» در سال ۱۳۳۶ شروع شد. عمده‌ی فیلم‌هایی که در آنها ایفای نقش کرده است به این شرح است: «خانم عوضی گرفتی» (۱۳۴۰)؛ «صد کیلو داماد» (۱۳۴۰)؛ «زن دشمن خطرناکی است» (۱۳۴۱)؛ «گربه‌ی وحشی» (۱۳۴۱)؛ «دختران با معرفت» (۱۳۴۳)؛ «کمین گاه شیطان» (۱۳۴۳)؛ «مرخصی اجباری» (۱۳۴۴)؛ «شیطون بلا» (۱۳۴۴)؛ «شانس بزرگ» (۱۳۴۴)؛ «هاشم‌خان» (۱۳۴۵)؛ «آقا موچول» (۱۳۴۵)؛ «پروفسور نخاله» (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر، ۱۳۴۵)؛ «دروازه‌ی تقدیر» (۱۳۴۶)؛ «میلیونرهای گرسنه» (۱۳۴۶)؛ «هفت شهر عشق» (۱۳۴۶)؛ «آفتاب مهتاب» (۱۳۴۹)؛ «سوگلی» (۱۳۴۹)؛ «ایوب» (۱۳۵۰)؛ «خر دجال» (۱۳۵۱)؛ «مطرب» (تهیه‌کننده با مشارکت شکرالله رفیعی، بازیگر، ۱۳۵۱)؛ «مادر جونم عاشق شده» (۱۳۵۵)؛ «تازه عروس» (۱۳۵۶)؛ «فری دست قشنگه» (۱۳۵۶)؛ «سفیر» (۱۳۶۱)؛ «خبرچین» (۱۳۶۶)؛ «سایه‌های غم» (۱۳۶۶)؛ شاخه‌های بید» (۱۳۶۷). عنوان مجموعه‌های تلویزیونی که در آنها نقش ایفا نموده است به این قرار است: «آدم وحوا» (بازیگر، ۱۳۵۰)؛ «گذر عمر» (کارگردان، بازیگر، ۱۳۵۳)؛ «چنگک» (بازیگر، ۱۳۵۶).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مقدم، جلال

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۸ نیشابور- متوفی: ۱۳۷۵ تهران، دبیر دبیرستانهای تهران، کارگردان، نویسنده، برنده‌ی جایزه‌ی بهترین کارگردان در چهارمین جشنواره‌ی سپاس (فرار از تله)، شروع بازیگری: خشت و آئینه (۱۳۴۴)

عمده‌ی فیلمها:

جنوب شهر (نویسنده- ۱۳۳۷)، شب قوزی (نویسنده- ۱۳۴۳)، خانه‌ی خدا (کارگردان، نویسنده- ۱۳۴۵)، سه دیوانه (کارگردان، نویسنده- ۱۳۴۷)، پنجره (کارگردان، نویسنده- ۱۳۴۹)، فرار از تله (کارگردان، نویسنده- ۱۳۵۰)، راز درخت سنجد (کارگردان- ۱۳۵۰)، صمد و فولادزره دیو (کارگردان، نویسنده، بازیگر- ۱۳۵۱)، آشیانه‌ی مهر (کارگردان- ۱۳۶۳)، چمدان (کارگردان- ۱۳۶۵)، سرب (۱۳۶۶)، هی جو (۱۳۶۷)، هامون (۱۳۶۸)، دندان مار (۱۳۶۸)، سایه‌ی خیال (۱۳۶۹)، گالان (۱۳۶۹)، دلشدگان (۱۳۷۰)، مار (۱۳۷۰)، ردپای گرگ (۱۳۷۱)، بلندیهای صفر (۱۳۷۲)، می‌خواهم زنده بمانم (۱۳۷۳)، شاخ گاو (۱۳۷۴)

فیلمنامه‌نویس، کارگران، بازیگر.

تولد: ۱۳۰۸، نیشابور.

درگذشت: فروردین ۱۳۷۵، تهران.

جلال مقدم، فرزند کاظم، فعالیت هنری‌اش را از سن پانزده سالگی با کار تئاتر آغاز کرد. فعالیت حرفه‌ای را در زمینه‌ی سینما از سال ۱۳۳۷ با نوشتن فیلمنامه‌ی «جنوب شهر» آغاز کرد. اولین بار برای بازی در فیلم «خشت و آیینه» (ابراهیم گلستان، ۱۳۴۴) جلوی دوربین قرار گرفت. پیش از انقلاب، عمده‌ی فعالیتش در زمینه‌ی کارگردانی و نوشتن فیلمنامه بود. وی تعدادی فیلم کوتاه مستند نیز ساخته، اما در سال‌های آخر عمر، کمتر به کارگردانی پرداخت و بیشتر به بازیگری روی آورد. فیلم‌های وی به این شرح است: «جنوب شهر» (نویسنده، ۱۳۳۷)؛ «شب قوزی» (نویسنده، ۱۳۴۳)؛ «خشت و آیینه» (۱۳۴۴)؛ «مشهد شهر مقدس» (کارگردان، مستند کوتاه، ۱۳۴۵)؛ «خانه‌ی خدا» (کارگردان، مستند، ۱۳۴۵)؛ «سپنتا» (کارگردان، مستند کوتاه، ۱۳۴۶)؛ «سه دیوانه» (کارگردان و نویسنده، ۱۳۴۷)؛ «جشن هنر» (کارگردان، مستند کوتاه، ۱۳۴۸)؛ «پنجره» (کارگردان و نویسنده، ۱۳۴۹)؛ «فرار از تله» (کارگردان و نویسنده، ۱۳۵۰)؛ «راز درخت سنجد» (کارگردان، ۱۳۵۰)؛ «صمد و فولاد زره دیو» (کارگردان، همکاری در نوشتن فلیمنامه، ۱۳۵۱)؛ «آشیانه‌ی مهر» (کارگردان، ۱۳۶۳)؛ «چمدان» (کارگردان، ۱۳۶۵)؛ «سرب» (۱۳۶۷)؛ «هی جو» (۱۳۶۷)؛ «دندان مار» (۱۳۶۸)؛ «هامون» (۱۳۶۸)؛ «گالان» (۱۳۶۹)؛ «سایه‌ی خیال» (۱۳۶۹)؛ «بانو» (به نمایش در نیامد، ۱۳۷۰)؛ «مار» (۱۳۷۰)؛ «دلشدگان» (۱۳۷۰)؛ «رد پای گرگ» (۱۳۷۱)؛ «بلندی‌های صفر» (۱۳۷۲)؛ «بدل» (۱۳۷۲)؛ «می خواهم زنده بمانم» (۱۳۷۳)؛ «شاخ گاو» (۱۳۷۴). مجموعه‌های تلویزیونی: «همسران» (بازیگر مهمان، ۱۳۷۳)؛ «این خانه دور است» (نام قبلی: بهشت کوچک، ۱۳۷۴ -۱۳۷۰) «سوء تفاهم» (۱۳۷۴).

وی بر اثر تصادف با اتومبیل مجروح شد و پس از سه ماه بستری در بیمارستان در حال اغماء سرانجام در فروردین سال ۱۳۷۵ درگذشت. پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی ۸۸ ویژه هنرمندان و نویسندگان به خاک سپرده شد است.

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مقدم، رحمان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۴ قائمشهر، نام اصلی: رحمان رحمتی مقدم، تحصیلات: سیکل، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: شب‌شکن (۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

یک روز گرم (۱۳۶۳)، جستجو در شهر (۱۳۶۴)، سامان (۱۳۶۴)، تیغ و ابریشم (۱۳۶۵)، اجاره‌نشینها (۱۳۶۵)، مزدوران (۱۳۶۵)، به چه جرمی (کوتاه- ۱۳۶۵)، سازمان ۴(۱۳۶۶)، غریبه (۱۳۶۶)، خون در گـل قالی (کوتاه- ۱۳۶۷)، دستمزد (۱۳۶۸)، بچه‌های طلاق (۱۳۶۸)، دو فیلم با یک بلیت (۱۳۶۹)، فرار (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مقدم، سامان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سامان مقـدم متولد ۱۳۴۷ تهران، فـارغ التحصـیل سـینما از مجتمع آموزشـی سـینما است. وی فعـالیت هنری خود را در سال ۱۳۷۲ با دستیاری کارگردانی فیلم «ردپای گرگ» به کارگردانی مسعود کیمیایی آغاز کرد.

کارگردان : (۵)مورد

(۱۳۷۰)(۱۳۸۰)

۱ – صد سال به این سالها (۱۳۸۶)

۲ – کافه ستاره (۱۳۸۳)

۳ – مکس (۱۳۸۳)

۴ – پارتی (۱۳۷۹)

۵ – سیاوش (۱۳۷۷)

برنامه ریز : (۲)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – ضیافت (۱۳۷۴)

۲ – مرد آفتابی (۱۳۷۴)

دستیار کارگردان : (۵)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – سلطان (۱۳۷۵)

۲ – ضیافت (۱۳۷۴)

۳ – مرد آفتابی (۱۳۷۴)

۴ – تحفه هند (۱۳۷۳)

۵ – جیب برها به بهشت نمی روند (۱۳۷۰)

گروه کارگردانی : (۲)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – مرد آفتابی (۱۳۷۴)

۲ – ردپای گرگ (۱۳۷۰)

مدیر برنامه ریزی : (۲)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – سلطان (۱۳۷۵)

۲ – تحفه هند (۱۳۷۳)

منشی صحنه : (۳)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – من زمین را دوست دارم (۱۳۷۲)

۲ – افعی (۱۳۷۱)

۳ – ردپای گرگ (۱۳۷۰)

نویسنده : (۳)مورد

(۱۳۷۰)(۱۳۸۰)

۱ – صد سال به این سالها (۱۳۸۶)

۲ – پارتی (۱۳۷۹)

۳ – سیاوش (۱۳۷۷)

دستیار تدوین : (۱)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – افعی (۱۳۷۱) با تشکر از : (۱)مورد

(۱۳۷۰)

۱ – غریبانه (۱۳۷۶)

مقدمی، شبنم

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

شبنم مقدمی متولد ۱۳۵۱ در تهران است . وی دارای مدرک کارشناسی ادبیات فارسی و دانش آموخته آموزشگاه ازاد بازیگری امین تارخ است. وی فعالیت خود در رادیو را در سال ۷۷ با اجرای برنامه خانه ی کاغذی به کارگردانی شهرام کرمی آغاز کرد و سابقه اجرا در برنامه هایی چون هفت شنبه، خط خطی، کبوتری ناگهان و هفت ترانه را داراست.وی به موازات فعالیتهای رادیویی خود کار بازیگری در سینما را با فیلم زخمی (کامران قدکچیان–۷۷)آغاز نمود و تا کنون در فیلم های از صمیم قلب (بهرام کاظمی –۷۹)، زیستن(رضا سبحانی–۸۰)، به نام پدر(ابراهیم حاتمی کیا–۸۴)، پاداش سکوت(مازیار میری–۸۵) و فرزند خاک(محمد علی آهنگر–۸۵) نقش آفرینی نموده است.وی همچنین در تئاتر نیز فعال است و عضو هیأت مدیره انجمن بازیگران خانه تئاتر نیز هست.

مقصودلو، بهروز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران آرشیتکت، گرافیست، نویسنده، تهیه کننده و مستندساز ـ که سر صحنه ی فیلمی ناگهان و بدون سابقه قبلی دچار حمله قلبی شده بود، بامداد دوشنبه ۲۶ فروردین در شصت سالگی در بیمارستان کسرای تهران درگذشت. مقصودلو طراحی و ساخت بناهایی چون فرودگاه زادگاهش گرگان، فرودگاه دشت ناز ساری، کانون اصلاح و تربیت و چندین پروژه ی بزرگ دیگر را در کارنامه داشت، اما او که شیفته ی سینما بود، در هر فرصتی به سراغ آن می رفت. ورودش به حرفه ی سینما را با بازی در فیلم دونده (امیر نادری) آغاز کرد و در ادامه به سرمایه گذاری و حمایت مالی از بعضی مجموعه ها و تولیدات سینمایی و ساخت چند مستند پرداخت. احمد محمود نویسنده، احمد شاملو شاعر آزادی، تاریخ سینمای ایران، تعزیه وکودتای ۲۸ مرداد از جمله مستندهایی است که به تهیه کنندگی او ساخته شدند. او معمولاً از ساخت آثار فیلم سازان جوان حمایت می کرد و از فیلم های کوتاهی که تهیه کرد می توان به زندگی در مه و سربازی به نام امین (ساخته های بهمن قبادی) اشاره کرد که فیلم اول پایه ی نخستین فیلم بلند و موفق قبادی، زمانی برای مستی اسب ها، شد. که در آن هم مقصودلو به قبادی کمک کرد. فیلم کوتاه دیگرش مثل مادر بود که جایزه ی اول جشنواره ملبورن را گرفت. مقصودلو از سرمایه گذاران منهتن از روی شماره (امیر نادری) بود و در ساخت آب، باد، خاک نیز با نادری همکاری کرده بود. آشناترین تصویری که دوست داران سینما از او باید به یاد داشته باشند، معلم فیلم دونده است. او در سریال سر به داران هم ایفای نقش کرده و این اواخر مشغول تهیه ی مستندی از هنرمندان سینمای ایران بود. مقصودلو دو سال پیش مستندی شاعرانه و نوستالژیک به نام آن سوی دیوار شکسته ساخت .او که مقاله هایی در زمینه ی محیط زیست و معماری نوشته ،دستی هم در شاعری داشت و مجموعه ی شعرهایش در دست چاپ است. منابع زندگینامه : سالنامه فیلم ایران – ش ۱۸.

ملاح، حسینعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۳۰۰ ش)، موسیقیدان و نمایشنامه نویس. وی پس از طی کردن تحصیلات ابتدایی، به دانشکده‌ی کشاورزی راه یافت و به اخذ گواهینامه از این دانشکده نایل آمد. ملاح تحت تعلیم و راهنماییهای دایی خود، کلنل وزیری، ویولن و سه تار را آموخت و پیشرفتهای زیادی کرد. در ۱۳۲۴ ش تک نواز ویولن رادیو شد و در ارکستر سمفونیک هنرستان موسیقی و انجمن موسیقی ملی نوازندگی می‌کرد. در ۱۳۳۰ ش به ریاست موسیقی رادیو ایران منصوب شد. وی شغلهای متعددی از جمله: عضویت در شورای

عالی موسیقی، رهبری ارکستر رادیو، دبیر شورای عالی موسیقی، رئیس اداره‌ی فنی رادیو و غیره را بر عهده داشت. او سفرهایی به مسکو، لنینگراد، باکو و تفلیس داشت و در محافل هنری راجع به موسیقی ایران سخنرانی‌ها کرد. سپس عضو هیئت نمایندگی ایران در کنگره بین‌المللی موسیقی گردید. از آثار وی: رساله‌ای به نام «تصنیف چیست»؛ شرحی بر «رساله موسیقی جامی»؛ رساله‌ای درباره‌ی سازهای مهجور و فرهنگ سازهای باستانی؛ شرحی بر کتاب «مقاصد الالحان» عبدالقادر مراغی؛ شرحی درباره‌ی رساله‌ی «بهجة الروح» عبدالمؤمن بن صفی‌الدین جرجانی؛ «قاآنی و موسیقی»؛ «حافظ و موسیقی»؛ «منوچهری دامغانی و موسیقی»؛ «زندگی و آثار غلامحسین درویش»؛ «تاریخ موسیقی نظامی‌ایران»؛ «پیوند شعر و موسیقی». از نمایشنامه‌های او: «موریس مترلینگ»؛ «انجمن دوستی و تفریح»؛ «دختران فضل فروش».[۱]

موسیقیدان، پژوهشگر.

تولد: ۱۳۰۰، تهران.

درگذشت: ۲۷ تیر ۱۳۷۱.

حسینعلی ملاح تحصیلات موسیقی و نقاشی را نزد دایی‌های خود حسنعلی و علی‌نقی وزیری آغاز کرد و در سنین بالاتر، وارد هنرستان عالی موسیقی شد و از آنجا دیپلم گرفت. او سال‌ها در رادیو تهران به نوازندگی، آهنگسازی، سرپرستی ارکسترها و عضویت در شورای عالی موسیقی اشتغال داشت. وی در هنرستان موسیقی ملی نیز تدریس میکرد و عضو ثابت ارکستر انجمن ملی موسیقی (به سرپرستی روح‌الله خالقی) بود. وی همچنین سردبیری مجله‌ی «موسیقی رادیو ایران» را به عهده داشت. حسینعلی ملاح ضمن تحصیلات خود در هنر موسیقی، در دانشکده‌ی کشاورزی کرج نیز مشغول تحصیل می‌گردد و از همین دانشکده در رشته‌ی کشاورزی نیز فارغ‌التحصیل می‌گردد.

مرگ همسر اولش در اواسط دهه‌ی ۱۳۵۰ و سکته‌ی قلبی او در سال ۱۳۵۵، مسیر سال‌های آخر زندگی وی را به نحوی دیگر رقم زد. ملاح در این پانزده سال (۱۳۷۰ –۱۳۵۵) توانست موسیقی را نزد احمد فروتن راد، ابوالحسن صبا و دیگران بیاموزد.

حسینعلی ملاح تحقیقاتی در زمینه موسیقی ایرانی دارد. مهمترین آنها عبارتند از: حافظ و موسیقی (بررسی موسیقی در اشعار حافظ)، منوچهری دامغانی و موسیقی (موسیقی در اشعار منوچهری دامغانی)، زندگی و آثار غلاحسین درویش، تاریخ موسیقی نظامی ایران، پیوند شعر و موسیقی، شرحی بر رساله‌ی موسیقی جامی، رساله‌ی موسیقی بهجت‌الروح، تاریخ موسیقی ایران (جلد اول و جلد دوم)، سرگذشت کلنل وزیری.

یکی از فعالیت‌های تحقیقاتی وی فرهنگ سازها است که در حکم دایرةالمعارف سازشناسی ایران به شمار می‌رود. کار دیگر او شرح موسیقیای یکصد و بیست و نه غزل حافظ بود که به پایان نرسید. مجموعه‌ی مقالات وی که برگزیده‌ی چهل سال تحقیقات وی مطبوعات موسیقی است در دست چاپ و انتشار است. استاد همچنین آثاری را نیز ترجمه کرده است. از آن جمله است مشت‌زن (۱۳۲۳)؛ مونا و انا و دو نمایشنامه‌ی دیگر (موریس مترلینگ، ۱۳۳۹، با همکاری بدری وزیری)؛ انجمن دوستی؛ تفریح؛ دختران فضل فروش به همراه چهار نمایشنامه‌ی دیگر از چهار نویسنده دیگر (۱۳۳۴، با همکاری بدری وزیری)، زنده باد زندگی؛ ملکه‌ی ویکتوریا.

حسینعلی ملاح، علاوه بر هنر موسیقی، با هنر نقاشی نیز آشنایی داشت و آثاری در این هنر از خود به جای نهاد که از جمله می‌توان تصویرهای کلنل وزیری و کمال‌الملک را نام برد.

حسینعلی ملاح اواخر تیر ۱۳۷۱ درگذشت و پیکر وی در کنار غلامحسین بنان و عبدالعلی وزیری در امامزاده طاهر کرج به خاک سپرده شد.

حسینعلی ملاح به سال ۱۳۰۰ در تهران از خانواده‌ای فاضل و هنرمند و سرشناس متولد شد، پدرش از رؤسای وزارت کشور بود که

در وزارتخانه مردی جدی در کار اداره و در منزل پدری مهربان و خوش‌خلق برای فرزند بود.

مادر ملاح که خواهر استاد بی‌نظیر کلنل وزیری بود و خود از هنر موسیقی بی‌بهره نبود، مشوقی بزرگ برای پسرش در فراگیری علم موسیقی بود. ملاح نیز از کودکی خودش به موسیقی و فراگیری آن عشق و علاقه‌ای خاص داشت و لحظه‌ای از آن دوری نمی‌جست به طوری که هر وقت فرصت می‌یافت به جای بازی گوشی و شیطنت که خاص دوران کودکی هر انسان است به موسیقی روی می‌آورد و صفحه‌هایی را روی گرامافون می‌گذاشت و مدتها به آن گوش فرامی‌داد و مات و مبهوت مجذوب موسیقی می‌گردید.

پدر و مادر وی که می‌دیدند فرزندشان چنین علاقه‌ای به موسیقی از خود نشان می‌دهد، برای بیشتر به شوق درآوردن وی، هر روز هنگام صرف صبحانه و ناهار و شام، صفحات متعددی را از هنرمندان آن زمان را روی گرامافون گذارده و به نغمات آن گوش می‌دادند تا کودکشان هم از آن بهره‌مند گردد.

این وضع ادامه داشت تا این که وی به سن چهارده سالگی می‌رسد و از این زمان بود که پدرش برای او ویولنی تهیه می‌کند و او شروع به نواختن می‌کند. ملاح ابتدا نزد معلم نقاشی خود که از موسیقی هم بهره‌ای داشت تمرین را آغاز می‌نماید ولی چندی بعد نزد استادانی چون: ابوالحسن خان صبا، حسین یاحقی و کلنل علینقی وزیری رفته و به فراگیری علم موسیقی مشغول می‌گردد.

زمانی که استاد کلنل وزیری به ریاست مدرسه‌ی عالی موسیقی منصوب می‌گردد، ملاح به این مدرسه می‌رود و به طور مستمع آزاد ثبت نام می‌کند و در کلاسهای این هنرستان شرکت می‌کند. در این هنگام که مدت هشت سال از نواختن و آشنایی وی با تار و سه‌تار و ویولن می‌گذشته، ابتدا نزد فروتن‌راد، تمرین و فراگیری ویولن، سپس آرمونی را نزد استاد روح‌اللّه خالقی می‌آموزد و سرانجام از مدرسه‌ی عالی موسیقی کشور، موفق به دریافت دیپلم موسیقی می‌گردد. حسینعلی ملاح هنرمندی بزرگ و بااستعداد است به طوری که ضمن تحصیلات عالیه در هنر موسیقی، در دانشکده‌ی کشاورزی کرج نیز مشغول تحصیل می‌گردد و از همین دانشکده در رشته‌ی کشاورزی نیز فارغ‌التحصیل می‌گردد و از همین دانشکده در رشته‌ی کشاورزی نیز فارغ‌التحصیل می‌گردد ولی به جای این که با آب و خاک و گل و گیاه سر و کار پیدا کند چون عاشق موسیقی بود با ویولن، سه‌تار و تار و نت و آهنگ دمساز گردید و خدمات شایانی به موسیقی کشور نمود و آثار بزرگی از خود در قسمت کتابت و تئوری موسیقی ایران از خود به جای نهاد که راه‌گشایی برای حال و نسلهای آینده خواهد بود و شاید بتوان گفت بیش از هر نویسنده‌ی صاحب نامی در این راه گام برداشته و قلم زده که علاوه بر مطالب گوناگونی که در مجلات و روزنامه‌ها تحریر کرده باید از شرحی بر رساله‌ی موسیقی جامی، رساله‌ی موسیقی بهجت‌الروح، حافظ و موسیقی، تاریخ موسیقی نظامی ایران، تاریخ موسیقی ایران (جلد اول)، منوچهری دامغانی و موسیقی، تاریخ موسیقی ایران (جلد دوم)، سرگذشت کلنل وزیری، مشت‌زن، مونا و انا و دو اثر دیگر، انجمن دوستی و تفریح و چهار دختران فضل فروش و چهار نمایشنامه‌ی دیگر، زنده‌باد زندگی، فرهنگ سازها، ملکه ویکتوریا، و این اواخر، اثری بدیع و راهگشایی بزرگ به نام «پیوند موسیقی و شعر» که چاپ و منتشر گردید.

حسینعلی ملاح، علاوه بر هنر موسیقی، با هنر نقاشی نیز آشنایی کامل دارد و آثار بزرگی در هنر نقاشی از خود به جای نهاده که از جمله می‌توان از تصویرهای جالب و استثنایی کلنل وزیری و کمال‌الملک و غیره را نام برد، با تمام این ویژگی‌ها، حسینعلی ملاح مردی است بی‌تکبر، خوش برخورد و مهماندوست به طوری که در خانه‌اش همیشه به روی اهل موسیقی و علم و ادب باز بوده و هر کمکی که از وی به هنرآموزان موسیقی برمی‌آمده دریغ نمی‌ورزیده و چنین مردانی در کشورمان موجب پیشرفت موسیقی و علم و هنر است.

ملاح آهنگهای زیبا و جالبی ساخت که از آثار خوب و باارزش موسیقی اصیل ایرانی است. وی علاوه بر نوازندگی با ویولن که ساز تخصصی‌اش می‌باشد با نواختن تار و سه‌تار نیز آشنایی کامل دارد و این سازها را نیکو می‌نوازد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] تاریخ تحول ضبط موسیقی (۳۱۴،۳۱۲)، تاریخ موسیقی (۶۱۲ –۶۱۱/ ۲)، سرگذشت موسیقی (۲۹۸/ ۱)، کیهان فرهنگی (س ۹، ش ۶، ص ۵۵)، مردان موسیقی (۹۲ –۹۰/ ۱).

ملاقاسمی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۴ تهران، نام اصلی: حسین ملاقاسمی ابراهیمیان، مربی سابق تیم ملی کشتی ایران، شروع بازیگری: مرد و نامرد (۱۳۴۴)

عمده‌ی فیلمها:

سرنوشت (۱۳۴۶)، ببر مازندران (۱۳۴۷)، جهنم سفید (۱۳۴۷)، اخم نکن سرکار (۱۳۵۴)، آقای لر به شهر می‌رود (۱۳۵۷)، جاهل و محصل (نمایش داده نشد– ۱۳۵۷)، پایگاه جهنمی (۱۳۶۳)، کمینگاه (۱۳۶۶)، خط آتش (۱۳۷۳)، دام (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ملاقلی پور، رسول

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: رسول

نام خانوادگی اصلی: ملاقلی‌پور

سمت (در بخش های): تدوین،تهیه و تولید،صحنه و لباس،عنوان بندی،فیلمنامه،کارگردانی،

تاریخ تولد: ۱۳۳۴

محل تولد: تهران

ملیت: ایران مدرک تحصیلی: سیکل

بیوگرافی

فعالیت در زمینه عکاسی عمومی.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم مرگ دیگری (محمدرضا هنرمند) به عنوان مدیر صحنه در سال ۱۳۶۱.

سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی برای فیلم هیوا از هفدهمین جشنواره فیلم فجر در سال ۱۳۷۷.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۵ میم مثل مادر (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان–فیلمنامه نویس]

۱۳۸۱ رویای جوانی (نادر مقدس) [تهیه کننده]

۱۳۸۱ مزرعه پدری (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان–فیلمنامه نویس–طراح صحنه و لباس]

۱۳۸۰ قارچ سمی (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان–فیلمنامه نویس–تهیه کننده]

۱۳۸۰ سفر به فردا (محمدحسین حقیقی) [طراح صحنه و لباس]

۱۳۷۸ نسل سوخته (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان–فیلمنامه نویس]

۱۳۷۷ هیوا (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان–فیلمنامه نویس]

۱۳۷۶ کمکم کن (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان–فیلمنامه نویس]

۱۳۷۴ تا آخرین نفس (نجات یافتگان) (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان–فیلمنامه نویس–مجری طرح]

۱۳۷۴ سفر به چزابه (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان]

۱۳۷۳ دشت ارغوانی (نادر مقدس) [فیلمنامه نویس–تهیه کننده]

۱۳۷۲ پناهنده (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان–فیلمنامه نویس–تهیه کننده]

۱۳۷۱ خسوف (رسول ملاقلی‌پور) [تدوینگر–کارگردان–فیلمنامه نویس–طراح صحنه و لباس–تهیه کننده–سازنده آنونس]

۱۳۷۱ راز خنجر (محمدحسین حقیقی) []

۱۳۷۱ لبه تیغ (جمال شورجه) [فیلمنامه نویس–]

۱۳۷۰ مرغابی وحشی (مسعود کرامتی) [تهیه کننده]

۱۳۶۹ مجنون (رسول ملاقلی‌پور) [تدوینگر–کارگردان–فیلمنامه نویس–تهیه کننده]

۱۳۶۸ پاتال و آرزوهای کوچک (مسعود کرامتی) [تدوینگر]

۱۳۶۷ افق (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان]

۱۳۶۵ پرواز در شب (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان–فیلمنامه نویس–تهیه کننده]

۱۳۶۴ بلمی به سوی ساحل (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان–فیلمنامه نویس]

۱۳۶۲ نینوا (رسول ملاقلی‌پور) [بازیگر–کارگردان–فیلمنامه نویس]

ملک‌آرایی، شهروز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۰ ملایر، تحصیلات: دیپلم ادبی، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۳۷، فعالیت در دوبله از ۱۳۳۹– فعالیت در رادیو از ۱۳۴۰– بازی در تئاتر از ۱۳۳۴، شروع بازیگری: گرگ صحرا (۱۳۴۰)

عمده‌ی فیلمها:

زنها و شوهرها (۱۳۴۶)، مرگ پیشور (تلویزیونی– ۱۳۶۱)، لومومبا (تلویزیونی– ۱۳۶۱)، میرزا کوچک‌خان (۱۳۶۳)، سردار جنگل (۱۳۶۳)، دادستان (۱۳۷۰)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ملکم خان اصفهانی، ملکم خان

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۳۲۶ -۱۲۴۶ ق)، نویسنده، روزنامه‌نگار و شاعر. ملقب به ناظم‌الدوله. در جلفای اصفهان به دنیا آمد. اصل وی از ارامنه جلفا بود که پدرش بعدها اسلام آورده و به جدیدالاسلام مشهور شده بود. میرزا ملکم خان پس از اتمام تحصیلات مقدماتی جهت تحصیل به فرانسه رفت و در آن کشور علوم و افکار جدید را فراگرفت. پس از بازگشت به ایران در دارالفنون به شغل معلمی و مترجمی پرداخت. وی از مؤسسین فراموش خانه (فراماسونری) در ایران بود. او از حدود ۱۲۸۹ تا ۱۳۰۷ ق، وزیر مختار ایران در لندن بود. سرانجام به دلیل سوء استفاده‌های مالی، مانند گرفتن امتیاز لاتاری و فروش آن پس از لغو امتیاز، از مقام خود عزل شد. وی که مسبب عزل خود را امین‌السلطان می‌دانست با او از در مخالفت درآمد و در ۱۳۰۷ ق در لندن به انتشار روزنامه‌ی «قانون» مبادرت کرد و از مخالفین استبداد شد و ندای قانون و قانونمندی سر داد. چنان که پس از استقرار مشروطیت سفیر ایران در ایتالیا شد. ملکم خان نمونه خطی را از ترکیب حروف الفبای فارسی ابداع کرد که شرح اختراع خود را در رساله‌ای به نام «نمونه‌ی خط آدمیت» در ۱۳۰۳ ق در لندن انتشار داد. او در لوزان درگذشت و جنازه‌اش را به برن بردند و طبق وصیتش سوزاندند. از دیگر آثار وی: «مبدأ ترقی»؛ «شیخ و وزیر»؛ اهتمام در انتشار «کلمات قصار حضرت علی (ع)»، با خط ملکمی؛ «در باب تسخیر مرو و ترکمان».[۱]

پرنس میرزا ملکم‌خان ناظم‌الملک (بعدها ناظم‌الدوله، پرنس، نظام‌الدوله) از ارامنه‌ی جلفای اصفهان و پسر میرزا یعقوب ارمنی جلفائی. (و. ۱۲۴۹ ه.ق در اصفهان– ف. ۱۳۲۶ ه.ق در لوزان). گویند پدرش اسلام آورد و بعنوان جدیدالاسلام به مقاماتی نیز رسید. ملکم در سن ده سالگی به پاریس فرستاده شد و در آنجا به تحصیل علوم طبیعی و فیزیک و مهندسی پرداخت و پس از فراغت از تحصیل در سال ۱۲۶۷ ه.ق (در سن نوزده سالگی) به ایران برگشت و در دارالفنون به شغل معلمی و مترجمی اشتغال ورزید و ۵ سال بعد (در سال ۱۲۷۲) مترجم وزارت خارجه شد. در سال ۱۲۷۳ با سمت مترجم مخصوص سفارت و درجه‌ی سرهنگ اتاماژوری مأمور سفارت دولت علیه‌ی ایران در اسلامبول گردید و سال بعد که به ایران بازگشت در تهران فراموش‌خانه (فراماسون) را دایر کرد که عده‌ای از اعیان و شاهزادگان و برخی از جوانانی که در دارالفنون تحصیل می‌کردند در آن مجمع وارد شدند. در سال ۱۲۷۹ فراموش‌خانه بسته شد و میرزا ملکم به عثمانی تبعید گردید ولی ۹ سال بعد (سال ۱۲۸۸) در زمان صدارت میرزا حسین‌خان مشیرالدوله به سمت مستشاری صدارت عظمی منصوب گردید. در سال ۱۲۸۹ به لقب ناظم‌الملکی ملقب و مفتخر به دریافت نشان تمثال همایون از درجه‌ی اول گردید و از سال ۱۲۸۹ تا سال ۱۳۰۷ ه.ق (۱۸۸۸ -۱۸۷۲ م.) (مدت ۱۸ سال) سفیر و وزیرمختار ایران در لندن بود. ملکم به طور کلی در دوران مأموریتش در اروپا سوءاستفاده‌های زیادی کرد و از بابت واگذاری امتیازاتی به خارجیها حق دلالیهای کلان می‌گرفت. بالاخره در سال ۱۳۰۷ از سفارت ایران در لندن عزل گردید و دیگر تا موقعی که ناصرالدین شاه زنده بود کاری به او ارجاع نگردید. ملکم در این مدت در لندن روزنامه‌ای به نام قانون انتشار می‌داد و تا ۴۱ شماره این روزنامه را منتشر کرد. در سفر اول مظفرالدین شاه به اروپا (در سال ۱۳۱۷ ه.ق– ۱۹۰۰ م) ملکم در پاریس به حضور شاه رسید و به لقب نظام‌الدوله مفتخر گشت و به سمت وزیرمختاری ایران در ایتالیا منصوب شد و تا موقعی که حیات داشت در همین سمت باقی بود. در سال ۱۳۲۶ ه.ق در سن ۷۷ سالگی درگذشت و برحسب وصیتش جنازه‌اش را به برن (پایتخت سویس) برده سوزاندند. از آثار او می‌توان رساله‌ی مبدأ ترقی شیخ و وزیر، نمایشنامه‌ی اشرف‌خان را نام برد. ضمناً مبتکر خط جدیدی هم بوده است.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

منابع زندگینامه :[۱] از نیما تا روزگار ما (۴۱)، تاریخ جراید (۱۰۲ -۹۶/ ۴)، الذریعه (۲۶۶/ ۱۴ ،۵۷/ ۸)، شرح حال رجال (۱۵۴ -

۱۳۹/ ۴)، المآثر و الآثار (۱۹۷)، مکارم الآثار (۱۲۹۴ -۱۲۹۳/ ۴)، مؤلفین کتب چاپی (۲۸۸ -۲۸۴/ ۶)، یادگار (س ۵، ش ۸ و ۹، ص ۱۵۶ -۱۵۵).

ملک‌مطیعی، کیومرث

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۳، بازی در تئاتر لاله‌زار، شروع بازیگری: غریبه (۱۳۵۴)

عمده‌ی فیلمها:

شهر شراب (۱۳۵۵)، فریاد زیر آب (۱۳۵۶)، سکه (کوتاه- ۱۳۵۶)، صبح خاکستر (۱۳۵۶)، فریاد مجاهد (۱۳۵۸)، سایه‌های بلند باد (۱۳۵۸)، چنین کنند حکایت (کوتاه- ۱۳۵۸)، نفس بریده (۱۳۵۹)، سرباز اسلام (۱۳۵۹)، آخرین روز جهان (کوتاه- ۱۳۵۹)، دست شیطان (۱۳۶۰)، پیکر تراش (نمایش داده نشد- ۱۳۶۰)، طلوع انفجار (۱۳۶۰)، برنج خونین (۱۳۶۰)، سفیر (۱۳۷۱)، جاده (۱۳۶۱)، شیلات (۱۳۶۲)، بازجویی (۱۳۶۲)، مرگ سفید (۱۳۶۲)، مردی که زیاد می‌دانست (۱۳۶۳)، راه دوم (۱۳۶۳)، تفنگ شکسته (۱۳۶۴)، میهمانی خصوصی (۱۳۶۵)، بگذار زندگی کنم (۱۳۶۵)، معما (۱۳۶۵)، جنگلبان (۱۳۶۶)، ترن (۱۳۶۶)، سرزمین آرزوها (۱۳۶۶)، غرامت (کوتاه- ۱۳۶۸)، آوای دریا (۱۳۶۹)، فردا روز دیگری است (۱۳۷۲)، باغ ملکوت (۱۳۷۲)، الوالو من جوجوام (۱۳۷۳)، دیدار (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ملک‌نصر، یاسمین

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

همسر محمود کریمی حکاک (بازیگردان)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی کارگردانی از دانشگاه کالیفرنیای جنوبی، برنده‌ی جایزه‌ی بهترین بازیگر نقش دوم در یازدهمین جشنواره‌ی فیلم فجر (سارا) نویسنده و کارگردان، شروع بازیگری: سارا (۱۳۷۱)

عمده‌ی فیلمها: درد مشترک (کارگردان، نویسنده، بازیگر- ۱۳۷۳)، مادرم گیسو (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ملکی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: حسین ملکی

تاریخ تولد: ۱۳۲۰

متولد ۱۳۲۰ در تهران.

دارای مدرک تحصیلی سیکل.

بخشی از فیلم شناسی: نیاز (علیرضا داودنژاد – ۱۳۷۰)

خانواده کوچک ما (شاپور قریب – ۱۳۷۰)

بازی بزرگان (کامبوزیا پرتوی – ۱۳۷۱)

بندر مه آلود (امیر قوی دل – ۱۳۷۱)

بی تو هرگز (هوشنگ درویش پور – ۱۳۷۲)

خط آتش (علی سجادی حسینی – ۱۳۷۳)

عروسی خون (مجید جوانمرد – ۱۳۷۳)

جهنم سبز (اسماعیل براری – ۱۳۷۴)

توطئه (علی قوی تن – ۱۳۷۴)

گروگان (اصغر هاشمی – ۱۳۷۴)

لاک پشت (علی شاه حاتمی – ۱۳۷۵)

کلید ازدواج (داود موثقی – ۱۳۷۶)

شاهرگ (علی غفاری – ۱۳۷۶)

پنجه در خاک (ایرج قادری – ۱۳۷۷)

مونس (حمید رخشانی – ۱۳۷۸)

سحرگاه پیروزی (حسین بلنده – ۱۳۷۸)

۱۳۸۵ تله (سیروس الوند) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۵ مخمصه (محمدعلی سجادی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۵ محاکمه (ایرج قادری) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۴ شوریده (محمدعلی سجادی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۴ شاهزاده ایرانی (محمد نوری‌زاد) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۴ گیس بریده (جمشید حیدری) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۳ سالاد فصل (فریدون جیرانی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۳ تردست (محمدعلی سجادی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۲ تارا و تب توت فرنگی (سعید سهیلی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۱ جنایت (محمدعلی سجادی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۰ اثیری (محمدعلی سجادی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۰ بی همتا (جهانگیر جهانگیری) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۰ سایه روشن (حسن هدایت) [مدیر فیلمبرداری-عکاس]

۱۳۸۰ مونس (حمید رخشانی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۰ همکلاس (سعید خورشیدیان) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۹ رنگ شب (محمدعلی سجادی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۹ شیفته (محمدعلی سجادی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۸ راز شب بارانی (سیامک اطلسی) [مدیر فیلمبرداری] جوایز و انتخابها

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین عکس (کشتی آنجلیکا)

[دوره ۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه بهترین عکس) - سال ۱۳۶۸]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین عکس (ریحانه)

[دوره ۹ جشنواره فیلم فجر (مسابقه بهترین عکس) - سال ۱۳۶۹]

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

ممدوح، ناصر

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ناصر ممدوح دوبلور و بازیگر کشورمان متولد تهران در سال ۱۳۲۱ است. او ۴۰ سال پیش با بازیگر توانمند کشورمان شیوا خنیاگر ازدواج کرد و صاحب ۳ فرزند است. ممدوح به دلیل علاقه زیاد به رادیو و کارهای نمایشی از سوی زنده یاد علاءالدین کاملی در سال ۱۳۴۰ به رادیو معرفی شد و از همان سال فعالیت های هنری خود را آغاز کرد. در سریال راه شب ۱۳۸۵ به کارگردانی داریوش فرهنگ نقش پژمان گوینده رادیو را بازی کرد. نقش دکتر نایینی سریال اغماء ۱۳۸۶ به کارگردانی سیروس مقدم را نیز ایفا کرد.از آثار مهمی که او دوبله کرده است می توان به فیلم محمدرسول ا... (خالد)، سریال جنگجویان کوهستان، سریال افسانه شجاعان و هملت اشاره کرد.وی بیشتر در زمینه دوبله فیلم های مستند فعالیت دارد و مدیر دوبلاژ کارتون های مارکوپولو، سندباد، معاون کلانتر و شش نشان رها شده بود. ممدوح دوبله تمامی آثار خارجی جشنواره رشد را نیز بر عهده داشت. امسال نیز با مسابقه ۱۰۱ میهمان شبکه سوم سیماست.

منافی‌ظاهر، فرحناز

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۹ اردبیل، همسر حسین محب اهری (بازیگر)، عروسک گردان، تحصیلات: فوق دیپلم دانشسرای هنر، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: شنگول و منگول (۱۳۶۸)

عمده‌ی فیلمها:

عروس (۱۳۶۹)، پرواز در نهایت (۱۳۷۰)، سیرک بزرگ (۱۳۷۰)، مدرسه‌ی پیرمردها (۱۳۷۰)، راز چشمه‌ی سرخ (۱۳۷۱)، روز فرشته (۱۳۷۲)، راه افتخار (۱۳۷۲)، هدف (۱۳۷۳)، روز دیدار (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

منصوری، تورج

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: تورج منصوری

تاریخ تولد: ۱۳۳۱

فارغ التحصیل رشته سینما از دانشگاه اشلند اورگان امریکا در سال ۱۳۵۸.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم « مردی که زیاد می‌دانست » (یدالله صمدی) به عنوان دستیار کارگردان در سال ۱۳۶۳.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۵ سنتوری (داریوش مهرجویی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۵ دستهای خالی (ابوالقاسم طالبی) [فیلمبردار]

۱۳۸۳ انتخاب (تورج منصوری) [کارگردان]

۱۳۸۳ پرونده هاوانا (علیرضا رییسیان) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۲ مهمان مامان (داریوش مهرجویی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۲ مکس (سامان مقدم) [بازیگر-مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۱ شاه خاموش (همایون شهنواز) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۰ قارچ سمی (رسول ملاقلی‌پور) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۸۰ نان، عشق، موتور هزار (ابوالحسن داودی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۶ ساغر (سیروس الوند) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۴ فرار مرگبار (تورج منصوری) [کارگردان-فیلمنامه نویس]

۱۳۷۴ چهره (سیروس الوند) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۳ دل و دشنه (مسعود جعفری جوزانی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۲ بازیچه (تورج منصوری) [کارگردان-تهیه کننده]

۱۳۷۲ جنگ نفت کش ها (محمدرضا بزرگ نیا) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۲ بلندی های صفر (حسین علی لیالستانی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۱ امید (حبیب کاوش) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۱ راز چشمه سرخ (علی سجادی حسینی) [سرمایه گذار]

۱۳۷۱ بیا با من (مهدی وادادی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۷۰ بانو (داریوش مهرجویی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۹ ابلیس (احمدرضا درویش) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۸ هامون (داریوش مهرجویی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۷ در مسیر تندباد (مسعود جعفری جوزانی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۶ پرستار شب (محمدعلی نجفی) [تدوینگر]

۱۳۶۶ ایستگاه (یدالله صمدی) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۶ یاد و دیدار (رجب محمدین) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۵ هوای تازه (تورج منصوری) [تدوینگر-کارگردان]

۱۳۶۴ آن سوی مه (منوچهر عسگری نسب) [مدیر فیلمبرداری]

۱۳۶۴ جاده های سرد (مسعود جعفری جوزانی) [مدیر فیلمبرداری]

جوایز و انتخابها

>>کاندید لوح زرین بهترین تدوین (پرستار شب)

[دوره ۶ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۶]

>>کاندید لوح زرین بهترین فیلمبرداری (ایستگاه)

[دوره ۶ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۶]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (در مسیر تندباد)

[دوره ۷ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۷]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (هامون)

[دوره ۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۸]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (بازیچه)

[دوره ۱۲ جشنواره فیلم فجر (فیلم دوم) - سال ۱۳۷۲]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (بلندی های صفر)

[دوره ۱۲ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۲]

>>برنده لوح زرین بهترین فیلمبرداری (جاده های سرد)

[دوره ۴ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۶۴]

>>۳ - سومین فیلمبرداری سال (مهمان مامان)

[دوره ۱۹ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال ۱۳۸۳]

منابع زندگینامه: http://www.iranactor.com

موثقی، داود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۰ تهران، کارگردان، مدیر تولید، تحصیلات: فارغ‌التحصیل ریاضیات و علوم کامپیوتری، شروع بازیگری: بازداشتگاه (۱۳۶۱)

عمده‌ی فیلمها:

میرزا کوچک خان (۱۳۶۳)، سردار جنگل (۱۳۶۳)، مدرک جرم (۱۳۶۴)، قصه‌ی زندگی (۱۳۶۵)، کانی مانگا (۱۳۶۶)، جمیل

(۱۳۶۶)، آخرین مهلت (۱۳۶۸)، شخص دوم (کوتاه - دستیار کارگردان- ۱۳۶۸)، شب بیست و نهم (مدیر تولید- ۱۳۶۸)، بازارچه (کوتاه- کارگردان، نویسنده- ۱۳۶۸)، راز کوکب (مدیر تولید- ۱۳۶۹)، چاووش (مدیر تولید- ۱۳۶۹)، آقای بخشدار (مدیر تولید، بازیگر- ۱۳۷۰)، ضربه‌ی آخر (کارگردان، طراح صحنه و لباس- ۱۳۷۲)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مودبیان، داریوش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۹ تهران، نویسنده و کارگردان، تحصیلات: فارغ‌التحصیل در رشته‌های زبان‌شناسی، ادبیات و هنرهای نمایشی در ایران، انگلستان و فرانسه- دبیر شورای مرکزی و رئیس کانون مدرسان سینما- تدریس بازیگری- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: پرونده (۱۳۶۲)

عمده‌ی فیلمها:

قلق (کوتاه- ۱۳۶۳)، یک مرد و یک خرس (۱۳۷۱)، شکوه بازگشت (۱۳۷۱)، رویای نیمه شب تابستان (نویسنده، کارگردان، بازیگر- ۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مولایی، امیر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۴ تهران، برادر ناتنی محمود بصیری (بازیگر)

تحصیلات: ششم ابتدایی، ایفاگر نقشهای کوتاه، شروع بازیگری: گروگان (۱۳۵۳)

عمده‌ی فیلمها:

کنیز (۱۳۵۳)، والده‌ی آقا مصطفی (۱۳۵۵)، فریاد زیر آب (۱۳۵۶)، اعدامی (۱۳۵۹)، گردباد (۱۳۶۴)، ماموریت (۱۳۶۵)، خارج از محدوده (۱۳۶۶)، غریبه (۱۳۶۶)، زرد قناری (۱۳۶۷)، پول خارجی (۱۳۶۸)، پنجاه و سه نفر (۱۳۶۹)، یک شب و یک غریبه (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مومنی، ولی‌الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۳ اردبیل، خطاط، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در دوبله از ۱۳۴۷، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری:

عصیانگران (۱۳۶۰)،

عمده‌ی فیلمها:

آفتاب نشینها (۱۳۶۰)، جمع هیزم از صحرا (کوتاه- ۱۳۶۱)، میرزا کوچک‌خان (۱۳۶۳)، سردار جنگل (۱۳۶۳)، عروس حلبچه (۱۳۶۹)، افعی (۱۳۷۱)، ضربه‌ی آخر (۱۳۷۲)، دمرل (۱۳۷۲)، دل و دشنه (۱۳۷۳)، جهنم سبز (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مهتدی، روح‌انگیز

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۴ تهران، تحصیلات: دیپلم پرستاری، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: اعدامی (۱۳۵۹)

عمده‌ی فیلمها:

پیک جنگل (۱۳۶۲)، ارثیه شوم (کوتاه- ۱۳۶۲)، مترسک (۱۳۶۲)، حماسه‌ی مهران (نمایش داده نشد- ۱۳۶۳)، صف (نمایش داده نشد- ۱۳۶۳)، صاعقه (۱۳۶۳)، جدال (۱۳۶۵)، قصه‌ی زندگی (۱۳۶۵)، خانه‌ای مثل شهر (۱۳۶۶)، سایه‌های غم (۱۳۶۶)، مکافات (۱۳۶۶)، روز باشکوه (۱۳۶۷)، پنجاه و سه نفر (۱۳۶۸)، زیر بامهای شهر (۱۳۶۸)، به خاطر همه چیز (۱۳۶۹)، گزل (۱۳۶۹)، دو نیمه سیب (۱۳۷۰)، آذرخش (۱۳۷۱)، آرزوی بزرگ (۱۳۷۳)، کچل عاشق (۱۳۷۳)، تا ظهر فردا (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مهدوی مرندی هاشمی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

کارگردان، فیلمنامه‌نویس.

تولد: ۱۳۱۸، تهران.

درگذشت: ۱۶ اردیبهشت ۱۳۷۲، تهران.

سید احمد مهدوی مرندی هاشمی مشهور به احمد هاشمی فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران در رشته‌ی بازیگری بود. از سال ۱۳۴۰ در تئاترهای تلویزیونی ظاهر شد و همچنین در نمایشنامه‌های رادیویی نیز ایفای نقش می‌کرد. برای اولین با فیلم «پرستوها به لانه باز می‌گردند» وارد سینما شد. اما حضور جدی وی در سینما به بعد از انقلاب اسلامی باز می‌گردد که به عنوان فیلمنامه‌نویس و بازیگر فعالیت می‌کرد.

فیلم‌های عمده او به این قرار هستند: «فریاد» (۱۳۵۰)؛ «بدنام» (۱۳۵۰)؛ «پخمه» (۱۳۵۱)؛ «گردباد» (۱۳۶۴)؛ «تشریفات» (۱۳۶۴)؛ «شیر سنگی» (۱۳۵۶)؛ «روزهای انتظار» (۱۳۶۵)؛ «ترنج» (نویسنده، بازیگر، ۱۳۶۵)؛ «مسافران مهتاب» (نویسنده، ۱۳۶۶)؛ «قرق» (نویسنده، ۱۳۶۷)؛ «فرار» (خاک و خون)، «در مسیر تندباد»؛ «دستمزد»؛ «تیغ آفتاب»؛ «آخرین تلاش»؛ «دادستان»؛ و مجموعه‌ی تلویزیونی «تاریخ قشم» (۱۳۶۵).

وی قصد داشت فیلم جدیدش را به نام «دروازه‌ی بهشت» جلوی دوربین ببرد که روز ۱۶ اردیبهشت ۱۳۷۲ بر اثر سکته‌ی قلبی در بیمارستان جم در گذشت.

بر گرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

مهدوی مرندی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

استاد احمد مهدوی مرندی هاشمی درسال۱۳۱۸ه.ش. درتهران زاده شد. وی فارغ التحصیل دانشکده هنرهای زیبای تهران دررشته بازیگری بود. ازسال ۱۳۴۰درتئاترهای تلویزیونی ظاهرشدوهمچنین درنمایشنامه های رادیویی نیز ایفای نقش می کرد وبرای اولین باردرفیلم پرستوهابه لانه بازمی گردندوارد سینماشد. اماحضور جدی وی درسینمابعدازانقلاب اسلامی بوده وی در۱۶اردیبهشت ۱۳۷۲درتهران در گذشت وی فیلمهای بسیاری ساخته ونام خودراماندگار کرد.

گروه : هنر

رشته : هنرهای نمایشی

والدین و انساب : سید احمد مهدوی مرندی هاشمی مشهور به احمد هاشمی درخانواده ای متوسط المال درتهران به دنیا آمد.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : استاد احمد مهدوی مرندی هاشمی پس ازاخذ دیپلم ازدبیرستانهای تهران وارد دانشکده هنرهای زیبای تهران شد. وی دارای لیسانس بازیگری ازآن دانشکده می باشد.

خاطرات و وقایع تحصیل : تحصیل دررشته بازیکری دردانشکده هنرهای زیبای تهران نقطه عطفی درزندگی هنری استاد احمد هاشمی بوده است.

فعالیتهای ضمن تحصیل : استاد هاشمی درحین تحصیل دررشته بازیگری به مطالعه فیلمنامه ا ونمایشنامه ها ونیز به تماشای فیلم ونمایشنامه می رفت.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : استاد مهدوی مرندی هاشمی بهعنوان بازیگر ازدانشکده هنرهای زیبای تهران فارغ التحصیل شد . ونیزدرتلویزینون ورادیو به بازیگری پرداخت .اماپس ازانقلاب اسلامی به عنوان فیلمنامه نویس وبازیگر به فعالیته هنری خود ادامه داد.

فعالیتهای آموزشی : گرچه درمنابع سخنی ازفعالیتهای اجتماعی آموزشی استاد مرنید هاشمی نیامده است. امافیلمنامه های وی ازسوی بسیاری ازکارگردانان تهیه کنندگان ودانشجویان رشته سینما مورد اقتباس قرار گرفته است.

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : استاداحمد هاشمی به مطالعه آثار سینمای وتئاتر وتماشای آنها علاقه بسیارداشته است.

شاگردان :

آرا و گرایشهای خاص : استاد احمد مهدوی مرندی هاشمی ازجمله فیلمنامه نویسان وبازیگران بود که علاوه برفیلم های داستانی وحادثه ای توجهی به سمتندهای فرهنگی نیزداشته است. که ازآن نمونه است مجموعه تلویزیونی تاریخ قشم ۱۳۶۵.

آثار :

۱ آخرین تلاش

۲ بدنام ۱۳۵۰

۳ پخمه ۱۳۵۱

۴ ترنج نویسند وبازیگر ۱۳۶۵

۵ تشریفات ۱۳۶۴

۶ تیغ آفتاب

۷ خاک وخون

۸ دادستان

۹ درمسیر تندبارد

۱۰ دستمزد

۱۱ روزهای انتظار ۱۳۶۵

۱۲ شیرسنگی ۱۳۶۵

۱۳ فرار

۱۴ فریاد ۱۳۵۰

۱۵ قرق نویسنده ۱۳۶۷

۱۶ گردباد۱۳۶۴

۱۷ مجموعه تلویزیونی تاریخ قشم۱۳۶۵

۱۸ مسافران مهتاب نویسنده ۱۳۶۶ منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

مهر، فرحناز

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۴ تهران، تحصیلات: دیپلم، شروع بازیگری: بیا با من (۱۳۷۱)

عمده‌ی فیلمها:

چشمهایم برای تو (۱۳۷۱)، نیش (۱۳۷۲)، روز فرشته (۱۳۷۲)، عروسی خون (۱۳۷۳)، دیدار (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مهرپرور، فرهنگ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر.

تولد: ۱۳۲۴، تهران.

درگذشت: ۱۴ شهریور ۱۳۷۳، تهران.

فرهنگ مهرپرور فعالیت هنری‌اش را از جوانی با اجرای نمایش‌های مدرسه‌ای آغاز کرد. پس از پایان تحصیلات متوسطه‌ی آن را جدی گرفت و به فرانسه رفت تا یک دوره‌ی دو ساله‌ی تئاتر را بگذارند. پس از بازگشت، در برنامه‌های مختلف تلویزیونی، به اجرای نقش پرداخت که موفق‌ترین آنها برنامه‌ی «بچه‌ها، بچه‌ها» بود. وی در قطعات نمایشی «اورنگ و مهرنگ»، نقش مهرنگ را بر عهده داشت. در سالهای ۱۳۵۳ –۱۳۵۲ به استخدام رادیو درآمد و فعالیت‌های رادیویی‌اش را آغاز کرد که تا هنگام مرگ ادامه داشت. مهمترین برنامه‌ی رادیویی مهرپرور در این سال‌ها، برنامه‌ی «صبح جمعه با شما» بود. وی بیش از دو سال شخصیت‌های متفاوتی را اجرا کرد و علاوه بر آن، کارگردانی برنامه را نیز به عهده داشت. پس از انقلاب، به بازیگری در سینما روی آورد و در تعدادی فیلم نیز ایفای نقش کرد. فیلم‌هایی که وی در آنها ایفای نقش کرده است به این شرح هستند: «صعود» (۱۳۶۶)؛ «آخرین لحظه» (۱۳۶۷)؛ «هی جو» (۱۳۶۷)؛ «دزد عروسک‌ها» (۱۳۶۸)؛ «عبور از غبار» (۱۳۶۸)؛ «سفر جادویی» (۱۳۶۹)؛ «آتش پنهان» (۱۳۶۹). مجموعه‌ها و نمایش‌های تلویزیونی که در آنها ظاهر شده است، به این شرح هستند : «هزار دستان» (۱۳۶۶ –۱۳۵۸)؛ «هزار برگ و هزار رنگ» (۱۳۶۷)؛ «شتر و پنبه‌دانه (از مجموعه مش خیرالله)» (۱۳۷۱)؛ «همسایه‌های روبرو» (۱۳۷۲)؛ «لبخند نوروزی» (۱۳۷۲).

متولد: ۱۳۲۴ تهران– متوفی: ۱۳۷۳ تهران، تحصیلات: لیسانس زبان فرانسه، فعالیت در رادیو، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: صعود (۱۳۶۶)

عمده‌ی فیلمها:

آخرین لحظه (۱۳۶۷)، هی جو (۱۳۶۷)، دزد عروسکها (۱۳۶۸)، عبور از غبار (۱۳۶۸)، سفر جادویی (۱۳۶۹)، آتش پنهان (۱۳۶۹)

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

مهرجویی، داریوش

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

داریوش مهرجویی، آذر ماه سال ۱۳۱۸ در تهران به دنیا آمد. از کودکی بخت آن را داشت که با مسائل هنری آشنا شود. به این ترتیب، مهرجویی از همان سالها به فراگیری موسیقی و نقاشی می‌پردازد. در ۲۰ سالگی به کالیفرنیا عزیمت می‌کند تا در رشته سینما ادامه تحصیل دهد. در دانشگاه یوسی‌ال‌ای با افراد نامداری چون رنوآر آشنا می‌شود و اصول سینما را می‌آموزد. پس از گذراندن چند ترم، ناگهان سینما را ترک می‌کند و در همان دانشگاه به فلسفه تغییر رشته می‌دهد. بلافاصله پس از فارغ‌التحصیلی با کمک دوستانش، مجله نقد پارسی را به منظور آشنا کردن غرب با ادبیات ایران منتشر کرد. همانجا، نخستین فیلمنامه خود را با مضمون عاشقانه به رشته تحریر درآورد و سپس با هدف ساختن فیلمی بر اساس آن، راهی ایران شد. اما این پروژه با شکست روبرو شد و مهرجویی چندی بعد فیلم الماس ۳۳ را جلوی دوربین برد. این فیلم، گرچه از نظر فنی قابل قبول بود اما موفقیت چندانی کسب نکرد

اما فیلم دوم او داستان دیگری داشت. مهرجویی با" گاو "شهرت فراوانی کسب کرد و ظهور دوره جدید سینمای ایران را نوید داد. گاو از اولین فیلمهایی بود که از کمک دولتی استفاده کرد ولی در هنگام نمایش، گرفتار سانسور شد. فیلم در سال ۱۳۵۰(۱۹۷۱) در جشنواره ونیز شرکت کرد و جایزه ویژه منتقدان را از آن خود کرد. پس از آن هم، گاو در جشنواره‌های متعددی شرکت کرد.

گاو که اکنون به عنوان فیلمی کالت شناخته می‌شود بارها توسط منتقدان ایرانی به عنوان یکی از فیلمهای برتر تاریخ سینما انتخاب شده است. فیلم بعدی او، آقای هالو، یک درام اجتماعی بود که موفقیت تجاری خوبی داشت. سپس، پستچی را بر اساس نوشته‌ای از کارل بوخنر با مضمونی سیاسی ساخت. دایره مینا، فیلم دیگر او بود که با جریانات انقلاب همزمان شد و در محاق توقیف ماند ولی پس از ۴ سال که امکان نمایش در خارج از کشور را یافت به عنوان فیلمی موفق از آن یاد شد. پس از انقلاب، چند سالی را در فرانسه گذراند و در بازگشت، فیلم موفق اجاره‌نشینها را ساخت که هنوز هم به عنوان بهترین فیلم کمدی سینمای ایران شناخته می‌شود

و اما هامون، یکی از محبوبترین فیلمهای نسل جوان پس از انقلاب، مسیر فیلمسازی مهرجویی را تغییر داد. موفقیت فوق‌العاده فیلم در سایه حمایت دولت، مهرجویی را به سمت ساختن فیلمهای شخصی‌تر با مضامین فلسفی سوق داد. بانو فیلم بعدی او بود که به دلایلی نامعلوم توقیف شد و پس از ۷ سال به نمایش در آمد. مهرجویی، سارا را پس از آن ساخت و سپس به سراغ پری رفت. اگر پری را فقط به خاطر عنوانش فیلمی زنانه حساب کنیم، لیلا آخرین بخش از چهارگانه مهرجویی درباره زنان است. درخت گلابی، فیلم دیگر اوست که برخی منتقدان، آن را کاملترین فیلم وی دانسته‌اند. پس از آن، مهرجویی به سراغ تجربه‌ای شخصی رفت و بمانی را با سبکی کاملا متفاوت از دیگر فیلمهای خود که به شدت استیلیزه بود ساخت و همه را متعجب کرد. آخرین فیلم او مهمان مامان است که رگه‌های اجتماعی قوی دارد و منتقدان منتظرند که بدانند آیا با این فیلم فصل جدیدی در کارهای او گشوده می‌شود؟ اما از دیدگاهی دیگر، مهرجویی در همه این سالها سیاست مشترکی را دنبال کرده است. واضحترین وجه مشترک فیلمهای او، اقتباس از آثار ادبی است و این نشان می‌دهد که مهرجویی علاقه بسیاری به ادبیات دارد. از اولین فیلم موفق او" گاو "که بر اساس نوشته معروف ساعدی ساخته شد تا آخرین فیلمش" مهمان مامان "که با کمک داستانی از مرادی کرمانی به همین نام شکل گرفت بیشتر فیلمهایش به نوعی وامدار ادبیات بوده‌اند. همچنین، همه فیلمهای او به نوعی مورد توجه و تاثیرگذار بوده‌اند که این برای یک فیلمساز موفقیت قابل توجهی به شمار می‌رود

مهرزاد، توران

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۹ تهران، نام اصلی: فاطمه بزرگمهری راد، خواهر ایران بزرگمهری راد (دوبلور)، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در رادیو از ۱۳۳۶- فعالیت در دوبله از ۱۳۳۸- فعالیت در تلویزیون از ۱۳۳۹- بازی در تئاتر از ۱۳۱۷، شروع بازیگری: تنگه اژدها (۱۳۴۷)

عمده‌ی فیلمها:

پنجره (۱۳۴۹)، لج و لجبازی (۱۳۵۱)، تختخواب سه نفره (۱۳۵۱)، فتانه (۱۳۵۱)، عیالوار (۱۳۵۲)، کنیز (۱۳۵۳)، شارلوت به بازارچه می‌آید (۱۳۵۶)، شب آفتابی (۱۳۵۶)، پرواز در قفس (۱۳۵۹)، برزخی‌ها (۱۳۶۰)، خط قرمز (۱۳۶۱)، میهمانی خصوصی (۱۳۶۵)، مکافات (۱۳۶۶)، باد سرخ (۱۳۶۷)، هامون (۱۳۶۸)، همه‌ی یک ملت (۱۳۶۹)، دلشدگان (۱۳۷۰)، پری (۱۳۷۳)، دل و دشنه (۱۳۷۳)، برج مینو (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مهرنیا، مهری

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۲۹۶ تهران، نام اصلی: فاطمه مرموزنیا، تحصیلات: ششم ابتدایی، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر، نقش دوم در چهاردهمین جشنواره‌ی فجر (تنوره‌ی دیو)، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۴۵، بازی در تئاتر از ۱۳۲۷، شروع بازیگری: عروس فرنگی (۱۳۴۳)

عمده‌ی فیلمها:

خشت و آئینه (۱۳۴۴)، رهایی (کوتاه- ۱۳۵۰)، رضا هفت خط (۱۳۵۱)، آرامش در حضور دیگران (۱۳۵۲)، چوپانان کویر (۱۳۵۹)، هیولای درون (۱۳۶۲)، نیت (کوتاه- ۱۳۶۲)، مادر (۱۳۶۳)، مشت (۱۳۶۳)، تنوره‌ی دیو (۱۳۶۴)، زیر باران (۱۳۶۴)، اتوبوس (۱۳۶۴)، حریم مهرورزی (۱۳۶۴)، دزد و نویسنده (۱۳۶۵)، هشت و نیم شب (۱۳۶۵)، تصویر آخر (۱۳۶۵)، مسافران مهتاب (۱۳۶۶)، جهیزیه برای رباب (۱۳۶۶)، خارج از محدوده (۱۳۶۶)، شکوه زندگی (۱۳۶۶)، هوای کوی یار (کوتاه- ۱۳۶۶)، روز باشکوه (۱۳۶۷)، زمان از دست رفته (۱۳۶۸)، گل سرخ (۱۳۶۸)، بوی خوش آشنایی (کوتاه- ۱۳۶۸)، غرامت (کوتاه- ۱۳۶۸)، سایه‌ها (کوتاه- ۱۳۶۸)، نقش عشق (۱۳۶۹)، خواستگار (۱۳۶۹)، مسافران دره‌ی انار (۱۳۷۰)، راه و بیراه (۱۳۷۱)، دیدار در استانبول (۱۳۷۱)، چهارشنبه عزیز (۱۳۷۱)، من زمین را دوست دارم (۱۳۷۲)، دمرل (۱۳۷۲)، کلاه قرمزی و پسر خاله (۱۳۷۳)، روسری آبی (۱۳۷۳)، سکوت کوهستان (۱۳۷۴)، تنگنا (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مهیمن، پوراندخت

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۲ اصفهان، تحصیلات: فوق دیپلم دانشسرای هنر، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: شب شکن (۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

سامان (۱۳۶۴)، رابطه (۱۳۶۵)، معما (۱۳۶۵)، فصل شکفتن (کوتاه- ۱۳۶۵)، گرایش (کوتاه- ۱۳۶۵)، بهار در پاییز (۱۳۶۶)، گل مریم (۱۳۶۶)، بچه‌های طلاق (۱۳۶۸)، ای ایران (۱۳۶۸)، زمان از دست رفته (۱۳۶۸)، گربه‌ی آوازه خوان (۱۳۶۹)، در آرزوی ازدواج (۱۳۶۹)، چهارشنبه عزیز (۱۳۷۱)، ماموریت آقای شادی (۱۳۷۱)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مهین ترابی، مهرانه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

مهرانه مهین ترابی (Mehraneh Mahintorabi), متولد ۱۳۳۶ درکرج.

لیسانس بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای زیبا

با تئاتر آغاز کرد و با فیلم گلبهار (۱۳۶۵) به سینما آمد. اما در تلویزیون درخشید. با مجموعه تلویزیونی «خیرالله صندقچه اسرار» مطرح شد و با نقش آفرینی زیبایش در مجموعه تلویزیونی همسران به محبوبیت رسید. او همچنان یکی از بازیگران موفق تلویزیون به شمار می رود. - گلبهار (۱۳۶۵)

- ردپایی بر شن (۱۳۶۶)

- دوران سربی (۱۳۶۷)

- راز کوکب (۱۳۶۸)

- ملک خاتون (۱۳۶۹)

- مسافران دره انار (۱۳۷۰)

- دادستان (۱۳۷۰)

- خیرالله، صندوقچه اسرار (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۱)

- استپان (تله تئاتر، ۱۳۷۲)

- بهاران در بهاران (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۳)

- همسران (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۴)

- فاتح (۱۳۷۴)

- خانه سبز (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۵)

- سفر پرماجرا (۱۳۷۵)

- قطار ابدی (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۸)

- نگین (۱۳۸۰)

- نیستان (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۸۰)

- یادداشتهای کودکی (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۸۰)

- باران عشق (مجموعه تلویزیونی، یک قسمت، ۱۳۸۰)

- سریال تلویزیونی نرگس، ۱۳۸۵)

سریال شمس العماره ۱۳۸۸

مهین‌ترابی، مهرانه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۶ کرج، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، برنده‌ی جایزه‌ی بهترین بازیگر زن از جشنواره‌ی سیما- ۱۳۷۴ (سریال همسران)، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: گلبهار

(۱۳۶۵)

عمده‌ی فیلمها:

ردپایی بر شن (۱۳۶۶)، دوران سربی (۱۳۶۷)، راز کوکب (۱۳۶۸)، ملک خاتون (۱۳۶۹)، دادستان (۱۳۷۰)، مسافران دره‌ی انار (۱۳۷۰)، فاتح (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مؤید الممالک فکری، مرتضی قلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۹۷ –۱۲۵۰ ش)، نمایشنامه‌نویس و روزنامه‌نگار. وی تحصیلات خود را در مدرسه‌ی دارالفنون فراگرفت و با زبان فرانسه آشنا شد و بعد از آن به خدمت دولت درآمد و چندی نیز حکومت مازندران، عراق و گلپایگان را به عهده داشت. او در ۱۳۲۵ ق روزنامه‌ی «صبح صادق» را در تهران منتشر کرد. مؤید الممالک از آزادیخواهان و مشروطه‌طلبان به شمار می‌رفت و روزنامه‌اش بعد از بمباران مجلس شورای ملی مورد غارت قرار گرفت. وی پس از آن مدتی در بادکوبه و بخارا و سمرقند و مصر متواری بود. فکری پس از بازگشت به ایران روزنامه‌های «پلیس ایران» و «ارشاد» را منتشر نمود. او در تهران درگذشت. از آثار وی نمایشنامه‌های: «سیروس کبیر»، «سرگذشت یک روزنامه‌نگار»، «عشق پیری»، «حکام قدیم و حکام جدید» و «سه روز در مالیه» است که آنها را برای کمک به روزنامه‌ی «ارشاد» و با همکاری شرکت نمایش عالی ارشاد به نمایش گذاشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :ادبیات نمایشی (۱۸۲ –۱۵۵، ۱۵۴، ۱۵۳/ ۲)، از صبا تا نیما (۱۱۰/ ۲)، تاریخ جراید (۱۰۵ –۱۰۲/ ۳، ۷۹ –۷۵/ ۲، ۱۱۸، ۱۱۷/ ۱).

میامی، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۲ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون، فعالیت در تئاتر عروسکی، بازی و کارگردانی در تئاتراز سال ۱۳۴۸، شروع بازیگری: جاده (۱۳۶۰)

عمده‌ی فیلمها:

بازجویی (۱۳۶۲)، گنج (۱۳۶۳)، جدال (۱۳۶۵)، پرنده کوچک خوشبختی (۱۳۶۶)، تا غروب (۱۳۶۷)، چون باد (۱۳۶۷)، کارآگاه ۲(۱۳۶۷)، گزل (۱۳۶۹)، مرد ناتمام (۱۳۷۱)، سه مرد عامی (۱۳۷۱)، راه افتخار (۱۳۷۲)، آمون (۱۳۷۳)، حسرت (۱۳۷۳)، یحیی (۱۳۷۴)، یاد سبز لک‌لکها (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

میرامینی، حدیث

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

حدیث میر امینی متولد ۶۷ است و در رشته ی نمایش تحصیل کرده است از این رو باید او را تنها دختری دانست که در این سریال در رشته مرتبط با کارش تحصیل کرده است . او فرزند چهارم خانواده است و سه برادر بزرگتر از خود هم دارد . رنگ قرمز رنگ مورد علاقه ی حدیث میر امینی است و به غذاهای ایتالیایی هم علاقه فراوان دارد. بازیگر مورد علاقه ی خارجی او رابرت دنیرو است. تفریح مورد علاقه ی میر امینی فیلم دیدن و ورزش کردن است . و این بازیگر شنا را یشتر از هر ورزش دیگری دوست دارد او عاشق سینما است و دوست دارد در این عرصه بسیار موفق تر از تلویزیون باشد. او به سهیلی زاده و مهران مهام علاقه ی زیادی دارد و معتقد است آنها به او کمک زیادی کرده اند.

میرباقری، بیژن

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بیژن میرباقری زاده ۱۳۴۷، فیلمساز ایرانی است.

زندگینامه

او دیپلم هنر خود را در رشته مجسمه سازی و لیسانس فیلمبرداری از دانشگاه هنر گرفته است.

در سال ۱۳۶۴، به عنوان مربی نقاشی درمرکز آفرینش‌های هنری کانون پرورش فکری شروع به کار کرد. او با ساخت فیلم انیمیشن آفتاب می‌شود . فعالیت حرفه‌ای خود را آغاز کردو در ادامه انیمیشن های مرد و سایه . گل و مه سا فعالیتش را ادامه داد. از سال ۱۳۶۷ با ساخت فیلم کوتاه دو خواهر به فیلم سازی کوتاه و بلند روی آورد.

آثار فیلم‌های بلند سینمایی

۱- فیلم سینمایی ماهمه خوبیم/ ایران ۱۳۸۳/ محصول آفتاب نگاران/ کاندیدای ۱۰ سیمرغ بلورین از جشنواره فیلم فجر و برنده سیمرغ بهترین تدوین برای سعید شساهسواری و برنده بهترین بازیگر دوم زن برای لیلاـ زارع برنده یوزپلنگ نقره‌ای از فستیوال لوکارنو/ سوئیس/ ۲۰۰۵

۲- قیلم سینمایی" روز بر می‌آید "۳-فیلم سینمایی " دوزخ. برزخ . بهشت "۴- فیلم سینمایی طبقه سوم

ساخت فیلم‌های انیمیشن :

•آفتاب می‌شود (۳۵ م.م ۱۳۶۷)

•گل (۱۶ م.م ۱۳۶۷ انجمن سینمای جوانان ایران)

•مرد و سایه (۱۶ م.م ۱۳۶۷ انجمن سینمای جوانان ایران)

•پسرک آبی (مجموعه)(۱۳۷۸) ویدیو انجمن سینمای جوانان ایران)

•مه سا (۳۵م.م ۱۳۸۱ کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان ۸ دقیقه) برنده جایزه بهترین انیمیشن از بخش مسابقه سینمای ایران در جشنواره فیلم کودک اصفهان ۱۳۸۲ و نیز بهترین فیلم کوتاه از بخش بین الملل جشنواره کودک اصفهان ۱۳۸۲

فیلم‌های کوتاه

•دو خواهر (۳۵م.م ۱۳۷۸ انجمن سینمای جوانان ایران)، برنده جوایز: بهترین فیلم کوتاه از نگاه اتحادیه تهیه کنندگان سینمای ایران ۱۳۷۹ بهترین فیلمنامه و کارگردانی از جشنواره دفاع مقدس ۱۳۸۰، مدال نقره یونیکا هلند ۲۰۰۰، نشان طلا از فستیوال ابنزی اتریش ۲۰۰۰، جایزه بزرگ جشنواره و بهترین فیلم داستانی از جشنواره بیلبائو اسپانیا۲۰۰۰، جایزه بزرگ جشنواره فیلم کوتاه لیختن اشتاین ۲۰۰۰

•پرنده (ویدیو ۱۳۷۹)، پدربزرگها شعرنو بلد نیستند (ویدیو ۱۳۷۹)

•نامه نانوشته (۱۳۸۰ ، ۳۵mm ، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان ۲۱دقیقه) برنده جایزه مدال طلا جشنواره هوستون ۲۰۰۲، حضور در بخش کن جونیور کن فرانسه َ۲۰۰۲)

•خاموشی (۳۵م.م ۱۳۸۲ انجمن سینمای جوانان ایران) حضور در بخش مسابقه بین الملل جشنواره دراما یونان َ ۲۰۰۴

فیلمنامه

•روبه آسمان (بلند سینمایی، ۱۳۷۹)

•نفر پنجم (کوتاه، داستانی، ۱۳۸۰)

•آفتاب (کوتاه، انیمیشن، ۱۳۸۰)

•سیب (کوتاه، انیمیشن، ۱۳۸۰)

•ستاره حلبی (کوتاه، انیمیشن، ۱۳۸۱)

•ساخت ژاپن (بلند سینمایی، ۱۳۸۱)

•دوزخ، برزخ، بهشت (بلند سینمایی، ۱۳۸۱)

•داشتن (بلند سینمایی، کار مشترک، ۱۳۸۳)

•طبقه سوم (بلند سینمایی، ۱۳۸۳)

•شب بارانی (کوتاه، کار مشترک، ۱۳۸۳)

•خدا چیه ؟ (کوتاه، ۱۳۸۳)

•آن دیگری (بلند سینمایی، کار مشترک، ۱۳۸۴)

سایر آثار

•فیلم بلند ما همه خوبیم (۳۵ م.م ۱۳۸۳ محصول آفتاب نگاران)

•فیلم بلند داشتن (ویدیو، سیما فیلم)

•فیلم مستند «برادران امیدوار» (۱۳۸۰ کوتاه انجمن سینمای جوانان ایران) سینمای خانگی (کوتاه موسسه رسانه‌های تصویری ۱۳۸۳) جیرفت (در حال تولید)

•تصویرسازی مجموعه کتاب کودک جیرک و جورک (در چهار فصل) نشر و مرکز ۱۳۷۹

•مجموعه تلویزیونی نوعروس (شبکه دو سیما ۱۳۸۱)

•تیزر بیست و دومین جشنواره فجر

•و بیش از صد عنوان تیزر تبلیغاتی

میربختیار، شهلا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، مقیم کانادا، شروع بازیگری: هیولای درون (۱۳۶۲)

عمده‌ی فیلمها:

زنجیرهای ابریشمی (۱۳۶۴)، سایه‌های غم (۱۳۶۶)، سلام سرزمین من (۱۳۶۶)، باد سرخ (۱۳۶۷)، راز کوکب (۱۳۶۸)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

میرزایی، ابوالفضل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۰ میانه، نام اصلی: ابوالفضل میرزایی اشلقی، تحصیلات: ششم ابتدایی، شروع بازیگری: کانی مانگا (۱۳۶۶)

عمده‌ی فیلمها:

سالهای خاکستر (۱۳۶۷)، آخرین مهلت (۱۳۶۸)، رانده شده (۱۳۶۸)، مهاجران (۱۳۷۱)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

میرزایی، بیوک

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۴ تهران، تحصیلات: دانشجوی رشته‌ی علوم سیاسی دانشگاه آزاد، فعالیت در رادیو از ۱۳۶۲- فعالیت در دوبله از ۱۳۵۶- فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۳- بازی در تئاتر از ۱۳۴۹ با گروه آناهیتا، شروع بازیگری: نارونی (۱۳۶۷)

عمده‌ی فیلمها:

ابلیس (۱۳۶۹)، دادستان (۱۳۷۰)، تعطیلات تابستانی (۱۳۷۴)، حادثه در کندوان (۱۳۷۴)، تنگنا (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

میرزائیان، مجید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۸ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل کلاسهای آزاد دراماتیک تهران، شروع بازیگری: پرونده (۱۳۶۲)

عمده‌ی فیلمها:

پایگاه جهنمی (۱۳۶۳)، عقابها (۱۳۶۳)، حماسه‌ی دره‌ی شیلر (۱۳۶۵)، دبیرستان (۱۳۶۵)، دلار (۱۳۶۷)، خواستگاری (۱۳۶۸)، بازارچه (کوتاه- ۱۳۶۸)، عروس حلبچه (۱۳۶۹)، تبعیدیها (۱۳۷۰)، قربانی (۱۳۷۰)، بندر مه‌آلود (۱۳۷۱)، رابطه پنهانی (۱۳۷۱)، ضربه‌ی توفان (۱۳۷۲)، پرواز از اردوگاه (۱۳۷۳)، دام (۱۳۷۴)، بانی چاو (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

میرفخرایی، مجید

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: مجید میر فخرائی

فوق لیسانس طراحی صحنه و تاتر از دانشگاه ونسن پاریس در فرانسه.

همسر غوغا بیات (عکاس).

شروع فعالیت در سینمای آزاد و ساخت فیلم کوتاه « شماره ۲ ».

شروع فعالیت سینمایی با فیلم « غریبه و مه » (بهرام بیضایی) به عنوان طراح صحنه در سال ۱۳۵۴.

فیلم شناسی:

ردپایی بر شن (محمدرضا هنرمند – ۱۳۶۶)

بحران (۱۳۶۶)

افق (رسول ملاقلی پور – ۱۳۶۷)

مرگ پلنگ (فریبرز صالح – ۱۳۶۸)

ملک خاتون (۱۳۶۸)

آخرین پرواز (احمدرضا درویش – ۱۳۶۸)

افسانه آه (تهمینه میلانی – ۱۳۶۹)

ابلیس (احمدرضا درویش – ۱۳۶۹)

انفجار در اتاق عمل (رحیم رحیمی پور – ۱۳۷۰)

امام علی (ع) (مجموعه, داود میرباقری – ۱۳۷۰)

حماسه مجنون (جمال شورجه – ۱۳۷۲)

روز واقعه (شهرام اسدی – ۱۳۷۳)

جهان پهلوان تختی (بهروز افخمی – ۱۳۷۶)

خلبان (جمال شورجه – ۱۳۷۶)

جنگجوی پیروز (مجتبی راعی – ۱۳۷۷)

مردان آنجلس (مجموعه ، فرج الل سلحشور – ۱۳۷۷)

سیب سرخ حوا (سعید اسدی – ۱۳۷۸)

گاهی به آسمان نگاه کن (کمال تبریزی – ۱۳۸۱)

شاه خاموش (همایون شهنواز – ۱۳۸۱)

فرش باد (کمال تبریزی – ۱۳۸۱)

زندانی ۷۰۷ (حبیب الله بهمنی – ۱۳۸۱)

باباعزیز (محمدناصر خمیر – ۱۳۸۳)

لاک پشت ها هم پرواز می کنند (بهمن قبادی – ۱۳۸۳)

وعده دیدار (جمال شورجه – ۱۳۸۳)

ازدواج به سبک ایرانی (حسن فتحی – ۱۳۸۳) جوایز و انتخابها:

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (آخرین پرواز)

[دوره ۸ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۶۸]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (راز خنجر)

[دوره ۱۱ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۱]

>>برنده سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (روز واقعه)

[دوره ۱۳ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۷۳]

>>کاندید تندیس زرین بهترین طراحی صحنه (فرش باد)

[دوره ۷ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۲]

>>کاندید تندیس زرین بهترین طراحی لباس (فرش باد)

[دوره ۷ جشن خانه سینما (مسابقه) – سال ۱۳۸۲]

>>۲ – دومین طراحی صحنه و لباس سال (فرش باد)

[دوره ۱۸ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) – سال ۱۳۸۲]

>>کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (اخراجی ها)

[دوره ۲۵ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) – سال ۱۳۸۵]

منابع زندگینامه: http://www.iranact.com

میرلوحی، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

کارگردان، نویسنده.

تولد: ۱۳۱۹، تهران.

درگذشت: ۱۳۶۳، تهران.

محمدرضا میرلوحی از سال ۱۳۴۲ بازی در تئاتر را ابتدا در گروه شاهین سرکیسیان و بعد گروه بیژن مفید و گروه هنرهای ملی آغاز کرد. از جمله نمایش‌هایی که در آنها حضور پیدا کرد، می‌توان به این عنوان‌ها اشاره کرد: «چنگال»، «بهارهای از دست رفته»، «در راه کاردیف». در این مدت داستان‌هایی از وی به چاپ رسید. مدتی نیز در گروه ادب تلویزیون فعالیت داشت. با نوشتن فیلمنامه‌ی

«رقاصه‌ی شهر» از سال ۱۳۴۹ وارد عرصه‌ی سینما شد. از جمله فیلم‌هایی که نوشته است یا کارگردانی آنها را به عهده داشته است، می‌توان به عنوان‌های زیر اشاره نمود: «کاکو» (نویسنده، ۱۳۵۰)؛ «زن یک شبه» (نویسنده، ۱۳۵۰)؛ «تپلی» (کارگردان، نویسنده، ۱۳۵۱)؛ «شورش» (کارگردان، نویسنده، ۱۳۵۲)؛ «آقای جاهل» (کارگردان، نویسنده، ۱۳۵۳)؛ «مواظب کلاهت باش» (کارگردان، نویسنده، ۱۳۵۳)؛ «شکست ناپذیر» (کارگردان، ۱۳۵۳)؛ «پاکباخته» (کارگردان، نویسنده، ۱۳۵۵)؛ «خاتون» (کارگردان، نویسنده، ۱۳۵۶)؛ «اشباح» (کارگردان، نویسنده، ۱۳۶۱)؛ «شیلات» (کارگردان، ۱۳۶۲)؛ «ریشه در خون» (تدوین، ۱۳۶۳)؛ «خاک و خون» (نویسنده، ۱۳۶۳)؛ «فرار» (تدوین، ۱۳۶۳).

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

میری، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد ۱۳۱۵ در شهسوار در سال ۱۳۴۰ از هنرستان هنرپیشگی فارغ التحصیل و به کار تئاتر مشغول شد و در بیشتر از پنجاه نمایش به ایفای نقش پرداخت. فعالیت در سینما را از سال ۱۳۴۳ به عنوان بازیگر با فیلم زمزمه محبت آغاز کرد. سپس به عنوان بازیگر نقش فرعی و نوچه کمیک فیلم ها را با لهجه گیلانی در بیش از صد فیلم سینمای ایران بازی کرد. بعد از انقلاب، میری به خارج از کشور مهاجرت کرد و درکنار کارهای مختلف، گاهی درنمایش های کمدی ایرانی برای بینندگان فارسی زبان آمریکا و اروپا و اخیراً دبی ایفای نقش کرد. وی در دوازده اسفند دار فانی را وداع گفت.

گزیده فیلم شناسی:

به دادم برس رفیق (۱۳۵۷)، زخم خنجر رفیق (۱۳۵۷)، زرخرید (۱۳۵۷)، سرنوشت سازان (۱۳۵۷)، نمک نشناس (۱۳۵۷)، رفاقت (۱۳۵۶)، روزهای بی خبری (۱۳۵۶)، عشق و خشونت (۱۳۵۶)، فقط آقا مهدی می تونه (۱۳۵۶)، مرد خدا (۱۳۵۶)، مشکل آقای اعتماد (۱۳۵۶)، نان و نمک (۱۳۵۶)، همراهان (۱۳۵۶). منابع زندگینامه :سالنامه فیلم – ش ۱۸.

میناسیان، لوریک

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۲ تهران، نام اصلی: لوریک وارطان یوسفیانس، فرزند مرحوم آرمان (بازیگر)، تحصیلات: فوق دیپلم، شروع بازیگری: نقش خیام (۱۳۷۱)

عمده‌ی فیلمها:

بوی خوش زندگی (۱۳۷۳)، بوی پیرهن یوسف (۱۳۷۴).

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

میهن دوست، حمید

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

زندگی: دانش‌آموخته بازیگری نزد حمید سمندریان در ۱۳۷۰ و دانش آموخته چهره‌پردازی نزد جلال معیریان در ۱۳۷۱ است. ۱. سریال چارخونه ، کارگردان سروش صحت ، (۱۳۸۶)

۲. مجموعه شب‌های برره، کارگردان مهران مدیری، ۱۳۸۴

۳. سینمایی خاک سرد، کارگردان رضا سبحانی ، (۱۳۸۴)

۴. سریال جایزه بزرگ، کارگردان مهران مدیری، ۱۳۸۳

۵. اتاق رویا، کارگردان نیما بانکی ، ۱۳۸۲

۶. سینمایی ایمیل، کارگردان مجید هدایتی،(۱۳۸۲)

۷. سریال نقطه‌چین، کارگردان مهران مدیری، ۱۳۸۲

۸. سینمایی خاموش، کارگردان بیژن میرباقری، (۱۳۸۱)

۹. سریال پاورچین، کارگردان مهران مدیری، ۱۳۸۰

۱۰. سینمایی توکیو بدون‌توقف، کارگردان سعید عالم‌زاده، (۱۳۸۰)

۱۱. سینمایی عروسکی برای الدوز، کارگردان محسن چگینی، (۱۳۸۰)

۱۲. سریال همسایه‌ها، کارگردان حسین لطیفی، ۱۳۷۹

۱۳. سریال مسافر، کارگردان سیروس مقدم،۱۳۷۹

۱۴. سینمایی بهشت از آن تو، کارگردان علی‌رضا داودنژاد، (۱۳۷۸)

۱۵. پشت صحنه راه بی‌پایان

بازیگر: ۱. سریال راه بی‌پایان، کارگردان همایون اسعدیان، (۱۳۸۶)

۲. سینمایی خاک سرد، کارگردان رضا سبحانی، (۱۳۸۴)

۳. سینمایی مواجهه، کارگردان سعید ابراهیمی‌فر، (۱۳۸۳)

۴. سینمایی روایت سه‌گانه، کارگردان سعید ابراهیمی‌فر، (۱۳۸۳)

۵. سریال بابای خجالتی، کارگردان شاپور قریب، (۱۳۸۲)

۶. سریال سفر سبز، کارگردان حسین لطیفی، (۱۳۸۰)

۷. سریال همسایه‌ها، کارگردان حسین لطیفی، (۱۳۷۹)

۸. سریال مسافر، کارگردان سیروس مقدم، (۱۳۷۹)

۹. سینمایی قانون، کارگردان فرامرز قریبیان ، (۱۳۷۳)

۱۰. سینمایی هبوط، کارگردان احمدرضا معتمدی، (۱۳۷۲) مجری چهره‌پردازی: ۱. سینمایی خواب سفید،کارگردان حمید جبلی، (۱۳۷۹)

۲. سریال قطار ابدی، کارگردان بهروز بقایی، ۱۳۷۸

۳. سریال روزهای زندگی، کارگردان سیروس مقدم،۱۳۷۷

۴. سینمایی بازداشتگاه،کارگردان رضا صفایی، (۱۳۷۶)

۵. سینمایی آخرین تک‌سوار ایل، کارگردان حجت قاسم‌زاده، (۱۳۷۶)

۶. سینمایی پشت دیوار شب، کارگردان مهران تاییدی، (۱۳۷۶)

۷. سینمایی سلول، کارگردان بهروز فرجی، (۱۳۷۵)

۸. سریال یحیی و گلابتون، کارگردان اصغر آبگون، ۱۳۷۵

۹. سینمایی بزرگ خیلی بزرگ، (۱۳۷۵)

۱۰. سریال حکایت میرزا یحیی، کارگردان حمید لبخنده،۱۳۷۴

۱۱. سینمایی عاشقانه، کارگردان علی‌رضا داودنژاد، (۱۳۷۴)

مدیر تولید:

۱. سریال چارخونه ، کارگردان سروش صحت ، (۱۳۸۶)

نادری، زیبا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۴ تبریز، نام اصلی: زیبا مقدم قدیمی، شروع بازیگری: می‌خواهم زنده بمانم (۱۳۷۳)

عمده‌ی فیلمها:

دیوانه‌وار (۱۳۷۳)، هدف (۱۳۷۳)، رویای نیمه شب تابستان (۱۳۷۳)، عروسیت مبارک (۱۳۷۳)، غربت (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نارنجیها، پرویز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

گوینده، صداپیشه.

تولد: ۱۳۱۸، تهران.

درگذشت: ۱ شهریور ۱۳۷۲، تهران.

پرویز نارنجیها، گویندگی برای فیلم را از سال ۱۳۴۲ آغاز کرد و در فیلم‌ها با دو سه گویش گوناگون به جای شخصیت‌های متفاوتی سخن می‌گفت، به خاطر لحن بیان مخصوصی که داشت، اکثرا به جای کشیش‌ها و رؤسای دادگاه حرف می‌زد. او همچنین از فعالان صدابرگردانی (دوبله) در تلویزیون، به ویژه در برنامه‌های کودک بود. گفتار متن نقاشی متحرک «پلنگ صورتی» و برنامه‌ی «لحظه‌ها» گفتارهای چی کی یویا و بزغاله‌ی دکتر در کارتون‌های «ایکیوسان» و «پسر شجاع»، گویندگی به جای آدم آهنی در فیلم «دیگه چه خبر؟» و گویندگی در نقش گروهبان گارسیا در مجموعه‌ی تلویزیون «زورو» از جمله فعالیت‌های او بود. علاوه بر اینها، نارنجیها معلم بود و نقاشی نیز می‌کرد.

نارنجیها نمیه شب اول شهریور ۱۳۷۲ در حالی که به سبب سکته‌ی مغزی پنج ماه از سکوتش می‌گذشت، به علت ناهنجاری شدید

گوارشی در بیمارستان ساسان در تهران درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

ناصر،یکتا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

فرزنـد دوم یک خانواده ی ۵ نفره است که یـک خواهر بزرگتر به نـام نیکتا دارد که عکاسـی خوانـده و به تازگب عضو خانواده ی سینمـا شـده و یـک برادر کوچکـتر هـم دارد ..... اسـمش را مـادرش برگزیـده .... پرسپولیسـی است و ارام جعفری یکی از دوسـتان صمیمی اش .... در برخورد اول بسـیار جدی و سرسـخت به نظر میرسد اما بسیار مهربان است .... معتقد است که تقدس بازیگری را حفظ می کند .... از طیق دوسـتان خواهرش که در دانشـکده هنر درس می خوانده با این کار آشنا شده و برای اوایل تنها تئاتر بازی می کرده و بعـد به دفاتر سـینمایی معرفی میشود .... او در سال ۷۵ در حالی که فقط ۱۸ سـال داشت برای نخستین بار مقابل دوربین رفت و در کار تلویزیونی گلهای کاغذی ایفای نقش کرد ...

در سال ۷۶ که مسـیر و سـلیقه ی سـینمای ایران تغییر کرد و به سـمت جوانگرایی و جوان پسندی رفت یکتا ناصر که از قبل زمینه ی حضور در سـینما را داشت ترجیـح داد به درسـهای دانشـگاه بـپردارد ! در این سالهـا موجی از جوانـان به صورت فراگیر وارد سـینما شدنـد و آنهایی که اسـتعداد داشـتند خود را نشان دادند و آنهایی هم که اسـتعداد نداشـتند این فرصت را بدست آوردند تا در چند پروژه خوب خود را مطرح کننـد امی در این میان تنها کارهایی برای یکتا پیش آمـد که خیلی باعث مطرح کردن این هنرمند نشد (از جمله : پـدر خوانـده - شب چراغ) این رونـد کـار تا سال ۷۹ ادامه داشت .... تـا اینکه در سـال ۷۹ تغییر سـرنوشت یکتا به دست حمید لبخنده با کار تلویزیونی (با من بمان) رقم خورد ...

بهرام رادان که تـازه بـا شور عشق نـادر مقـدس در کنـار مهنـاز افشار به شـهرت و محبوبیت رسـیده بود در فیلم ساقی به کارگردانی محمدرضا اعلامی در کنار یکتا قرار گرفت و این خود باعث مطرح شدن یکتا در سـینما شد ...بعد از فیلم ساقی سیلی از پیشنهادات به سمت یکتا آمد و یکتا در اواخر سال ۷۹ یک فیلم تلویزیونی به نام (ضربه سوم) را کار کرد ...

در دهه ی ۸۰ او بخاطر کار کردن با کارگردانان مطرحی چون لبخنده و اعلامی بازیگری را جدی گرفت و به عنوان اولین انتخاب . پروژه ی سـینمایی (ناه پشت ابر) را برگزبد ... که البته این فیلم بخاطر اینکه ستارگان نامدار در این فیلم حضور نداشتند و همچنین تبلیغـات ضـعیف فیلم بـاعث شـد فیلم فروش چنـدانی نداشـته باشـد ... بعـد از این فیلم یکتا در کنار میترا حجار فیلم (فراری) را به ساخته ی رضا جعفری بازی کرد ... که البته فراری هم مانند ساقی توقیف شد !!!!

سال ۸۱ را یکتا با امیدواری برای اکران دو فیلم اصـلی ایش که توقیف شده بود آغاز کرد ... وقتی امید او مانند سازنندگان ساقی و فراری نقش بر آب شد دوباره راه تلویزیون را پیش گرفت و با مجموعه ی (عید آن سالها) دوباره به تلویزیون آمد ...

(پیش پرده) نـام فیلم تلویزیـونی دیگر یکتـا در سـال ۸۱ بود و بـا همین اثر این سـال کـاری هم به پایـان برد تـا وقت بیشـتری برای پرداختن به موسیقی و نقاشی داشته باشد .

وقتی در سال ۸۲ یکتا پیشنهاد بازی در فیلم (عاشق مترسک) را پذیرفت نه خود یکتا و نه هیچکدام ار اهالی سینما فکر نمی کردند که این فیلم هم به سرنوشت دو فیلم قبلی بازیگر جوان دچار شود !!!! اما این اتفاق افتاد و این فیلم یکتا هم توقیف شد !!!!

!!!!!! دیگر همه باور کرده بودند که طلسـمی در سینما برای ستاره ی سینما بوجود آمده که مشخص نیست کی خواهد شکست و بد

شانسی کی دست از سر یکتا ناصر بر می دارد !!!!!! و دوباره یکتا مجبور شد به تلویزیون بیاید ...

او در سالهای ۸۲ تا ۸۴ ترجیح داد فقط به پیشنهادهای تلویزیونی پاسخ مثبت بدهد ... بعد از با من بمان لبخنده – سریال (لبه تاریکی) ساخته سعید سلطانی را بازی کرد و در پی پخش این مجموعه از تلویزیون و درصد بالای بیننده اش محبوبیت و شهرت یکتا به چند برابر رسید ....

... و در سال ۸۴ که به پیشنهاد احمد امینی پاسخ مثبت داد و یکی از نقش های اصلی مجموعه ((اولین شب آرامش)) را بازی کرد .... البته یک فیلم تلویزیونی دیگر از یکتا به نام (قند ترش) ساخته کوروش خزایی نیز از دیگر کارهای یکتا در این سالهاست ....

و بالاخره در ۲۱ مرداد سال ۸۳ با اکران فیلم فراری طلسم سینمایی یکتا شکست که البته قبل از آن و با فاصله ی دراز از تولید (ساقی) نخستین فیلم یکتا ساخته ی اعلامی اکران شده بود که با تغییر ذائقه ی سینما دوستان به موفقیت لازم نرسید ... این موضوع دقیقا برای فیلم فراری هم بود که وقتی اکران شد که سینما از سوژه ی فرار دختران اشباع شده بود .... (عاشق مترسک) هم نیز از ۲۴ فروردین ۸۴ اکران شد و دقیقا سومین کار یکتا هم دچار سرنوشت دو کار قبلی اش شد و خیلی موفق نشد ....

بعد از این او کارهای بسیار دیگری کار کرد . از جمله : (خنگ آباد) مهدی اباسلط – (مستند خانه ای در شن) اردشیر افشین راد – (ابر می باریـد . باران نه) محمدرضا آهنج – (قتل آنلاین) مسعود آب پرور که در حال حاضر بر پرده ی سینماهاست که این فیلم در پائیز و زمستان ۸۴ فیلمبرداری شد و به مراحل فنی رفت . – (افسانه شادیها) یا (روزهای نازنین) علی قوی تن که این فیلم از دی ماه ۸۴ کلید خورد و تا پایان فروردین ۸۵ ادامه داشت . – (سود تولد) علی قوی تن در بهار ۸۵ – (باران رویاها را نمی شود)اصغر یوسفی

ناظرزاده کرمانی، فرهاد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتباطات، دانشکده: هنرهای زیبا، دانشگاه: تهران

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ادبیات و علوم اجتماعی از دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۹، کارشناسی هنرهای نمایشی از دانشکده هنرهای دراماتیک دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۷ تا ۱۳۴۹، کارشناسی ارشد تاریخ و علوم اجتماعی از داشگاه سوربن فرانسه در سال ۱۳۵۱، دکترا در رشته ادبیات و هنرهای ارتباطی- نمایشی از دانشگاه دولتی بولین گرین آمریکا در سال ۱۳۵۶، گذراندن دوره‌های کوتاه‌مدت هنرهای نمایشی در مدارس حرفه‌ای لوس آنجلس در سال ۱۳۶۲.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۶۳ تا ۱۳۶۶ و دانشیار دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران از سال ۱۳۶۶ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بازیگری و نمایشنامه‌نویسی، فرهنگ تئاتر ایران، تدریس دروس ادبیات و هنرهای ارتباطی- نمایشی، تاریخ نمایش، تحلیل نمایش، نمایشنامه‌نویسی، سبک‌های نمایشی، نقد در نمایش و تحلیل نمایشنامه در دانشگاههای دولتی بولین گرین، دانشکده صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران و تربیت مدرس، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۵ پایان‌نامه

کارشناسی و کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

پیش‌درآمدی بر هنری نمایشی در مصر، تئاتر پیشتاز و تجربه‌گر و بحث‌نما، تی.اس. الیوت و نمایشنامه منظوم و مذهبی، سبک‌های اجرائی در تئاتر معاصر جهان، نمادگرایی در ادبیات نمایشی نی‌لبک و بهمن، گزاره‌گرایی در ادبیات نمایشی، پژوهشی در هنر نمایش در خاور زمین در سه بخش، آشنایی با تئاتر سیاهپوستان آمریکائی، ادبیات نمایشی در رم.

مقالات

تعداد مقالات بزبان فارسی: ۲۶، تعداد مقالات بزبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

زمینه‌های فلسفی آثار ساموئل بکت، حشره‌ها و آدمهای ماشینی چاپک، تلویزیون فصل جدیدی از تاریخ را می‌سازد، مسئله مضحکه و یا کمدی در آثار اوژن یونسکو، پژوهشی در شعر پل الوار، گزاره‌گرائی (اکسپرسیونیسم) در ادبیات نمایشی، طبیعت‌گرائی و واقعیت‌گرائی در ادبیات نمایشی، تئاتر سیاه- نمایش آیینی- سنتی یوروبایی در نیجریه آفریقا، آشنایی با مکتبهای ادبی- نمایشی، نگاهی اجمالی به تئاتر هند از آغاز تا امروز، عناصر تشکیل‌دهنده هنر نمایش، نکاتی پیرامون نقد و منتقد در ادبیات نمایشی، نکاتی پیرامون اهمیت تئاتر در جهان، چند نکته پیرامون اهمیت هنر نمایش و آشنائی با تئاتر کارگری در جهان، هنر نمایش در ژاپن.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

ناظری، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۲۹۵ تهران، نام اصلی: عباس ناظری نیک، تحصیلات: سوم متوسطه، شروع بازیگری: هنگامه (۱۳۴۷)

عمده‌ی فیلمها:

رام کردن مرد وحشی (۱۳۴۹)، فرار از تله (۱۳۵۰)، بدنام (۱۳۵۰)، راز درخت سنجد (۱۳۵۰)، مرد اجاره‌ای (۱۳۵۱)، عاصی (۱۳۵۱)، تنگسیر (۱۳۵۲)، ممل آمریکایی (۱۳۵۳)، فاصله (۱۳۵۴)، ذبیح (۱۳۵۴)، مرد شرقی زن فرنگی (۱۳۵۴)، هزار بار مردن (۱۳۵۶)، دونده (۱۳۶۳)، یوزپلنگ (۱۳۶۴)، شبح کژدم (۱۳۶۵)، ملاقات (۱۳۶۵)، کشتی آنجلیکا (۱۳۶۷)، دوران سربی (۱۳۶۷)، خواستگاری (۱۳۶۸)، رانده شده (۱۳۶۸)، مردی در آینه (۱۳۷۱)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ناظریان، ایرج

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

صداپیشه.

تولد: ۱۳۱۴.

درگذشت: ۲۶ مرداد، ۱۳۷۰، سوئد.

ایرج ناظریان کارش را از تئاتر در دهه‌ی ۱۳۳۰ شروع کرد و از سال ۱۳۳۵ وارد کار صداپیشگی شد. وی به جای بازیگران مانند راک هادسن، چارلز برانسون، ریچارد برتون، ناصر ملک مطیعی و... حرف زده است. آخرین کار وی در زمینه‌ی صداپیشگی، مجموعه‌ی تلویزیونی «بادبان‌های برافراشته» بود که به جای شخصیت کاپیتان حرف می‌زد.

وی روز سه شنبه ۲۶ مرداد ۱۳۷۰، به دنبال یک بیماری سخت و کوتاه مدت، در سن ۵۶ سالگی در سوئد درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

نجات‌الهی، سرور

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

مقیم خارج از کشور، شروع بازیگری: ماموریت (۱۳۶۵)

عمده‌ی فیلمها:

سرزمین آرزوها (۱۳۶۶)، بوعلی سینا (۱۳۶۶)، جعفرخان از فرنگ برگشته (۱۳۶۶)، جمیل (۱۳۶۶)، در مسیر تندباد (۱۳۶۷)، سالهای خاکستر (۱۳۶۷)، ریحانه (۱۳۶۸)، دلشدگان (۱۳۷۰)، سیرک بزرگ (۱۳۷۰)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نجفلو، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: ۱۲۷۸، اردبیل.

درگذشت: ۵ مرداد ۱۳۶۹.

حسن نجفلو بازیگر بود و یکی از پیشکسوتان تئاتر شهرستان اردبیل به حساب می‌آمد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

نجفی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: احمد

نام خانوادگی اصلی: نجفی

سمت (در بخش های): بازیگران،تهیه و تولید،

تاریخ تولد: ۱۳۲۷

محل تولد: خرمشهر

ملیت: ایران

....

مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل مدیریت بازرگانی

بیوگرافی

فارغ التحصیل رشته مدیریت سینما از دانشگاه وودبری لوس‌آنجلس امریکا.

موسس شرکت پخش فیلم در امریکا در سال ۱۳۵۵ (۱۹۷۶).

فعالیت در شبکه دوم سیما به عنوان معاون مدیر شبکه در سال ۱۳۵۸.

مدیر دفتر نمایندگی تلویزیون در امریکا.

فعالیت در کارگاه آزاد فیلم به مدیریت مسعود کیمیایی به عنوان قائم مقام مدیرعامل.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم غزل (مسعود کیمیایی) به عنوان دستیار کارگردان و متصدی تدارکات و اجرای دکور در سال ۱۳۵۵.

مسئول پخش در تل فیلم.

تاسیس دفتر هفتمین هنر به همراه ناصر تقوایی.

با بازی در فیلمی از مسعود کیمیایی به سینما آمد. در دندان مار چندان موفق نبود و حتی بسیاری از منتقدان بازی او را یکی از ضعفهای دندان مار به حساب آوردند. اما بازی بسیار خوبش در گروهبان همه حسابها را به هم ریخت. بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۴ شوریده (محمدعلی سجادی) [بازیگر]

۱۳۸۳ هشت پا (علیرضا داودنژاد) [بازیگر]

۱۳۸۳ وعده دیدار (جمال شورجه) [بازیگر]

۱۳۸۳ بشارت منجی (نادر طالب زاده) [بازیگر]

۱۳۸۱ جایی دیگر (مهدی کرم پور) [بازیگر]

۱۳۸۰ سایه روشن (حسن هدایت) [بازیگر]

۱۳۷۹ سگ کشی (بهرام بیضایی) [بازیگر]

۱۳۷۶ کمکم کن (رسول ملاقلی‌پور) [بازیگر]

۱۳۷۵ بالاتر از خطر (سعید عالم زاده) [بازیگر]

۱۳۷۵ طوفان شن (جواد شمقدری) [بازیگر]

۱۳۷۵ هتل کارتن (سیروس الوند) [بازیگر-تهیه کننده-مجری طرح

۱۳۷۴ بیگانه ای در شهر (حسن هدایت) [بازیگر]

۱۳۷۳ آخرین بندر (حسن هدایت) [بازیگر]

۱۳۷۳ خط آتش (علی سجادی حسینی فرید سجادی حسینی) [بازیگر]

۱۳۷۲ تاواریش (رفیق) (مهدی فخیم‌زاده) [بازیگر-تهیه کننده-مجری طرح]

۱۳۷۲ پناهنده (رسول ملاقلی‌پور) [بازیگر]

۱۳۷۰ برخورد (سیروس الوند) [بازیگر]

۱۳۶۹ گروهبان (مسعود کیمیایی) [بازیگر-تهیه کننده]

۱۳۶۸ ای ایران (ناصر تقوایی) [مدیر تولید]

۱۳۶۸ دندان مار (مسعود کیمیایی) [بازیگر]

جوایز و انتخابها

>>برنده دیپلم افتخار بهترین بازیگر نقش اول مرد (طوفان شن)

[دوره ۱۵ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۵]

....

>>برنده دیپلم افتخار بهترین بازیگر نقش اول مرد (هتل کارتن)

[دوره ۱۵ جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال ۱۳۷۵]

....

نجفی، محمدعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمدعلی نجفی (۱۳۲۴ -) معمار، فیلم‌نامه‌نویس و کارگردان ایرانی.

زندگی

محمدعلی نجفی در ۱۳۲۴ در اصفهان به دنیا آمد. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد شهرسازی و معماری از دانشگاه ملی است. فعالیت هنری خود را با کارگردانی نمایش سربداران در حسینیه ارشاد شروع کرد. در ۱۳۵۶ موسسه «آیت فیلم» را با همکاری انجمن اسلامی مهندسین تأسیس کرد. نخستین فعالیت هنری سینمایی‌اش کارگردانی فیلم «جنگ اطهر» بود. وی این فیلم را در ۱۳۵۸ ساخت. فیلم‌شناسی

سال ساختعنواننوع فیلم‌برداریمدتسمت

۱۳۵۶

جنگ اطهر|سینمایی

۹۰ دقیقهکارگردان و طراح صحنه

۱۳۵۷

لیله‌القدر

سینمایی ۹۰ دقیقهکارگردان

۱۳۶۰

سربداران

سریال

کارگردان

۱۳۶۴

لوحه صفورا

فیلم کوتاه

کارگردان و طراح صحنه

۱۳۶۵

گزارش یک قتل

سینمایی۸۷ دقیقهکارگردان

۱۳۶۶

پرستار شب

سینمایی۸۳ دقیقهکارگردان

۱۳۷۰

افسانه شهر لاجوردی

سینماییکارگردان

۱۳۷۳

زمین آسمانی

سینمایی۹۵ دقیقهکارگردان و طراح صحنه

۱۳۷۶

قرمز

سینماییطراح صحنه

۱۳۷۷

شیدا

سینماییطراح صحنه

۱۳۷۷

عشق طاهر

سینمایی۹۱ دقیقهکارگردان

۱۳۷۹

زمان شوریدگی

سریالکارگردان

۱۳۸۴

زاگرس

سینمایی ۱۰۰ دقیقهکارگردان

۱۳۸۵

پیاده‌روهای کلان شهر

مستند

کارگردان

۱۳۸۸

جایی نزدیک زمین

سینمایی

تهیه کننده و طراح صحنه

نجفیان، رسول

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۰ تهران، تحصیلات: لیسانس روانشناسی از مدرسه‌ی عالی پارس ۱۳۵۶، دستیار کارگردان- فعالیت در گروه تئاتر آزاد آناهیتا از ۱۳۴۸، فعالیت در سینمای آزاد از ۱۳۵۲- کارگردانی در تئاتر و تلویزیون، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: صف (نمایش داده نشد- ۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

نارونی (۱۳۶۷)، دزد عروسکها (۱۳۶۸)، پول خارجی (۱۳۶۸)، نقش عشق (۱۳۶۹)، یک مرد و یک خرس (۱۳۷۱)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نجومی، مهتاج

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۸ تهران، تحصیلات: فوق دیپلم مدرسه‌ی عالی سینما و تلویزیون، شروع بازیگری: گاو (۱۳۴۸)

عمده‌ی فیلمها:

چشمه (۱۳۵۱)، آن سوی مه (۱۳۶۴)، پول خارجی (۱۳۶۸)، در کمال خونسردی (۱۳۷۳)، مادرم گیسو (۱۳۷۴)، یاد سبز لک‌لکها (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نرسی، جمشید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۷ تهران، نام اصلی: واخناک گرگیانرسی، تحصیلات: دیپلم طبیعی و دیپلم طراحی، شروع بازیگری: زمین تلخ (۱۳۴۱)

عمده‌ی فیلمها:

ببر کوهستان (۱۳۴۴)، بی‌عشق هرگز (۱۳۴۵)، در جستجوی تبهکاران (۱۳۴۶)، الماس ۳۳(۱۳۴۷)، کشتی نوح (۱۳۴۷)، شاهراه زندگی (۱۳۴۷)، شب فرشتگان (۱۳۴۷)، دلاور دوران (۱۳۴۷)، مالك دوزخ (۱۳۴۸)، آدم و حوا (۱۳۴۹)، قسمت (۱۳۴۹)، خشم عقابها (۱۳۴۹)، بارگاه شیطان (۱۳۴۹)، حسن فرفره (۱۳۴۹)، کوچه مردها (۱۳۴۹)، رعد و برق (۱۳۵۰)، جان سخت (۱۳۵۰)، شکار انسان (۱۳۵۰)، خوشگل محله (۱۳۵۰)، مبارزه با شیطان (۱۳۵۰)، علی سورچی (۱۳۵۱)، فرار از زندگی (۱۳۵۱)، فاتح دلها (۱۳۵۱)، قربون زن ایرونی (۱۳۵۲)، ابرمرد (۱۳۵۳)، مواظب کلات باش (۱۳۵۳)، گلنسا در پاریس (۱۳۵۳)، کمین (۱۳۵۴)، راننده‌ی اجباری (۱۳۵۴)، غیرت (۱۳۵۵)، ستیز (۱۳۵۵)، جانی و تپل (۱۳۵۶)، محکومین (۱۳۶۳)، تشکیلات (۱۳۶۵)، تیغ و ابریشم (۱۳۶۵)، پرستار شب (۱۳۶۶)، سرب (۱۳۶۶)، هی جو (۱۳۶۷)، دندان مار (۱۳۶۸)، چاووش (۱۳۶۹)، گالان (۱۳۶۹)، تبعیدیها (۱۳۷۰)، بندر مه‌آلود (۱۳۷۱)، افعی (۱۳۷۱)، پرواز را به خاطر بسپار (۱۳۷۱)، آنها هیچ کس را دوست ندارند (۱۳۷۲)، آشیانه (۱۳۷۲)، پادزهر (۱۳۷۲)، همزاد (۱۳۷۳)، مرد کوچک (۱۳۷۳)، دشمن (۱۳۷۴)، قانون (۱۳۷۴)، نخل محبت (۱۳۷۴)، گارد ویژه (۱۳۷۴)، دام (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نشاط خواه، فرزانه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۴ تهران، همسر جمشید جهانزاده (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل ادبیات دراماتیک و نمایشنامه‌نویسی از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران ۱۳۶۳- فعالیت در تلویزیون ۱۳۵۶- تدریس تئاتر در دبیرستان- بازی در تئاتر از ۱۳۵۳، شروع بازیگری: مجموعه تربیتی برای انجمن اولیاء و مربیان (۱۳۵۵)

عمده‌ی فیلمها:

کچل کفترباز (کوتاه- ۱۳۶۰)، جاده‌های سرد (۱۳۶۴)، تصویر آخر (۱۳۶۵)، ده صحنه تا اخراج (کوتاه- ۱۳۶۷)، دیگه چه خبر (۱۳۷۰)، مسافران (۱۳۷۰)، دره‌ی شاپرکها (۱۳۷۰)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نصر، تورج

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۵ تهران، تحصیلات: دیپلم، نام اصلی: داود شعبانی نصر، فعالیت در دوبله از ۱۳۴۸- فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۲- فعالیت در رادیو بازی در تئاتر، شروع بازیگری: اتل متل توتوله (۱۳۷۱)

عمده‌ی فیلمها:

حسنک (۱۳۷۱)، حمله خرچنگها (۱۳۷۲)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نصیری، ملیحه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۷ قائم‌شهر، نام اصلی: حکومه ایمانقزی، تحصیلات: سیکل، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: عروس کدومه (۱۳۳۸)

عمده‌ی فیلمها:

آخرین نبرد (۱۳۵۱)، یک میلیونر و دو مفلس (۱۳۵۱)، مکافات (۱۳۵۲)، سازش (۱۳۵۳)، ممل آمریکایی (۱۳۵۳)، جوجه فوکلی (۱۳۵۳)، شوهر کرایه‌ای (۱۳۵۳)، دکتر و رقاصه (۱۳۵۳)، فاجعه (نمایش داده نشد- ۱۳۵۳)، هیاهو (۱۳۵۳)، هوس (۱۳۵۴)، انگشت نما (۱۳۵۴)، کینه (۱۳۵۴)، بی‌نشان (۱۳۵۵)، پاداش یک مرد (۱۳۵۵)، سیاه‌بخت (۱۳۵۵)، جاهل و رقاصه (۱۳۵۵)، غرور و تعصب (۱۳۵۵)، بت‌شکن (۱۳۵۵)، قاصدک (۱۳۵۵)، سینه‌چاک (۱۳۵۵)، فریاد زیر آب (۱۳۵۶)، سرباز (۱۳۵۶)، روزهای بی‌خبری (۱۳۵۸)، زرخرید (۱۳۵۸)، قیام (۱۳۵۹)، قدیس (۱۳۵۹)، مسافر شب (نمایش داده نشد- ۱۳۶۰)، سیم خاردار (نمایش داده نشد- ۱۳۶۰)، عصیانگران (۱۳۶۰)، محسن (کوتاه- ۱۳۶۱)، شکار در شب (نمایش داده نشد- ۱۳۶۳)، مردی که زیاد می‌دانست (۱۳۶۳)، طغیان (۱۳۶۴)، یوزپلنگ (۱۳۶۴)، گره (۱۳۶۵)، طلسم (۱۳۶۵)، مزدوران (۱۳۶۵)، گل مریم (۱۳۶۶)، حرکت در ایستگاه (کوتاه- ۱۳۶۷)، آخرین مهلت (۱۳۶۸)، عشق و مرگ (۱۳۶۹)، افسانه آه (۱۳۶۹)، شانس زندگی (۱۳۷۰)، افسانه‌ی دو خواهر (۱۳۷۳)، هدف (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نصیریان، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۳ تهران، تحصیلات: دیپلم هنرستان هنرپیشگی تهران، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۷، رتبه‌ی چهارم در رای‌گیری بهترین بازیگران سینمای ایران (۱۳۷۳)، برنده‌ی دیپلم افتخار بهترین بازیگر نقش اول در پنجمین جشنواره‌ی سپاس بازی و کارگردانی در تئاتر از ۱۳۲۹، شروع بازیگری: گاو (۱۳۴۸)

عمده‌ی فیلمها:

آقای هالو (نویسنده، بازیگر- ۱۳۴۹)، پستچی (۱۳۵۱)، ستارخان (۱۳۵۱)، مهر گیاه (۱۳۵۴)، سرایدار (۱۳۵۵)، بنگاه تاترآل (ناتمام- ۱۳۵۵)، دایره‌ی مینا (۱۳۵۷)، مدرسه‌ای که می‌رفتیم (۱۳۵۹)، آفتاب‌نشینها (۱۳۶۰)، بند (نمایش داده نشد- ۱۳۶۰)، فصل خون (۱۳۶۰)، جایزه (۱۳۶۱)، کمال‌الملک (۱۳۶۲)، کفشهای میرزا نوروز (۱۳۶۴)، جاده‌های سرد (۱۳۶۴)، دزد و نویسنده (۱۳۶۵)، ترنج (۱۳۶۵)، ناخدا خورشید (۱۳۶۵)، شیر سنگی (۱۳۶۵)، روز باشکوه (۱۳۶۷)، سالهای خاکستر (۱۳۶۷)، پول خارجی (۱۳۶۸)، عشق من شهر من (۱۳۷۰)، ضربه‌ی توفان (۱۳۷۱)، مهار آتش (۱۳۷۱)، بوی پیرهن یوسف (۱۳۷۴)، عیاران (۱۳۷۴)، برج مینو (۱۳۷۴)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نظری، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۵ زنجان، تحصیلات: دیپلم، مربی ورزشی، شروع بازیگری: پلاک (۱۳۶۴)

عمده‌ی فیلمها:

عروس حلبچه (۱۳۶۹)، گریز (۱۳۷۱)، گلها و گلوله‌ها (۱۳۷۱)، پرواز از اردوگاه (۱۳۷۳)، مرد پنجم (۱۳۷۳)، هدف (۱۳۷۳)، از جنوب تا شمال (۱۳۷۴)، ویرانگر (۱۳۷۴)، هفت گذرگاه (۱۳۷۴)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نظری، ملیحه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۰ تهران، تحصیلات: سیکل، شروع بازیگری: در امتداد شب (۱۳۵۶)

عمده‌ی فیلمها:

سایه‌های بلند باد (۱۳۵۸)، قدیس (۱۳۵۹)، بند (نمایش داده نشد- ۱۳۶۰)، توهم (۱۳۶۴)، مادیان (۱۳۶۴)، یادگاری دایی جواد (کوتاه- ۱۳۶۴)، آن سوی مه (۱۳۶۴)، زنجیرهای ابریشمی (۱۳۶۴)، تصویر گمشده (کوتاه- ۱۳۶۵)، روزهای انتظار (۱۳۶۵)، کانی مانگا (۱۳۶۶)، یاسهای سپید (کوتاه- ۱۳۶۶)، سرزمین آرزوها (۱۳۶۶)، گلن (کوتاه- ۱۳۶۷)، دوران سربی (۱۳۶۷)، دستمزد (۱۳۶۸)، آخرین پرواز (۱۳۶۸)، مرگ پلنگ (۱۳۶۸)، شقایق (۱۳۷۰)، جای امن (۱۳۷۲)، روزهای خوش زندگی (۱۳۷۳)، شاخ گاو(۱۳۷۴)، شاخ گاو (۱۳۷۴)، تپش مرگ (۱۳۷۴)، تا ظهر فردا (۱۳۷۴)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نظیری، لقمان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۵ نهاوند، تحصیلات: فوق دیپلم مترجمی فرانسه از دانشگاه تهران- فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای زیبای تهران- فعالیت در تلویزیون از ۱۳۴۷- بازی و کارگردانی در تئاتر از ۱۳۴۷، شروع بازیگری: دادشاه (۱۳۶۲)

عمده‌ی فیلمها:

پلاک (۱۳۶۴)، وصل نیکان (۱۳۷۰)، یاران (۱۳۷۲)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نعلبندیان، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نمایشنامه‌نویس.

درگذشت: ۱۳۶۸.

عباس نعلبندیان در سال ۱۳۴۷ برنده‌ی نخستین مسابقه‌ی نمایشنامه‌نویسی جشنواره‌ی هنر شیراز شد.

پیش از این دو داستان کوتاه به اسم «آقای م. م...» و «خوشه» منتشر شده بود. این نمایشنامه به نام «پژوهشی ژرف و سترگ و نو، در سنگواره‌های دوره‌ی بیست و پنجم زمین‌شناسی و یا چهاردهم، بیستم و غیره، فرقی نمی‌کند» پس از اجرای آن در جشنواره‌ی سال ۱۳۴۷ به کارگردانی آربی آوانسیان، در برخی از جشنواره‌ی تئاتر خارج از کشور نیز شرکت کرد. این نمایشنامه برنده‌ی جایزه‌ی اول تلویزیون ملی ایران هم شد. پس از این نمایشنامه نعلبندیان نمایشنامه‌نویسی را جدی گرفت. برخی از آثار وی به این شرح است: نمایشنامه‌ی اگر آقای فاوست یک کم معرفت به خرج داده بود (۱۳۴۸)؛ نمایشنامه صندلی کنار پنجره بگذاریم و بنشینیم و به شب دراز تاریک خاموش سرد بیایان نگاه کنیم (۱۳۴۹)؛ ناگهان هذا حبیب‌الله مات فی حب‌الله، هذا قتیل‌الله، مات بسیف‌الله (۱۳۵۱)؛ قصه‌ی غریب سفر شاد شین شاد شنگوئل به دیار آدم‌کشان و امردان و جذامیان و دزدان و دیوانگان و روسپیان و کاف‌کشان (۱۳۵۱) و...

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

نعمتی، فرخ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرخ نعمتی در سال ۱۳۳۰ در تهران متولد شد. همسر وی «سهیلا رضوی»، بازیگر می باشد. لیسانس مدیریت اقتصادی است. بازی در سینما را از سال ۱۳۶۳ با «زائر خلف»، همکاری «یدالله نوعصری» آغاز کرد.

۱.بازیگر : (۱۳)مورد

(۱۳۶۰)(۱۳۷۰)(۱۳۸۰)

۱ – آتش سبز (۱۳۸۶)

۲ – خواب لیلا (۱۳۸۶)

۳ – راه طی شده (۱۳۸۴)

۴ – ماهی ها عاشق می شوند (۱۳۸۳)

۵ – سیندرلا (۱۳۸۰)

۶ – صنم (۱۳۷۸)

۷ – تابلویی برای عشق (۱۳۷۶)

۸ – هتل کارتن (۱۳۷۵)

۹ – جمیل (۱۳۶۶)

۱۰ – محموله (۱۳۶۶)

۱۱ – تشکیلات (۱۳۶۵)

۱۲ – سراب (۱۳۶۵)

۱۳ – زائر خلف (۱۳۶۳)

نقشینه، غلامحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۲ ش)، بازیگر. در تهران به دنیا آمد. وی بازی در تئاتر را از ۱۲۹۷ ش با گروه کمدی ایران در سالن گراند هتل که بعدها به تئاتر دهقان تغییر نام یافت، شرکت کرد و پس از آن در تئاتر تهران مشغول بازیگری گردید. نقشینه در ۱۳۱۸ ش از هنرستان هنرپیشگی تهران فارغ‌التحصیل شد و جزو نخستین فارغ‌التحصیلان این هنرستان بود. او در نمایش‌های متعددی به ایفای نقش پرداخته است، از جمله: «گیج»، «قمار»، «عاشق غریب» و «محاکمه». نقشینه در ۱۳۳۲ ش با شرکت در فیلم «میهن‌پرست» به سینما آمد و پی از آن در فیلم‌های: «مستشار جزیره»، «لیلی و مجنون»، «چشمه‌ی آب حیات»، «زشت و زیبا»، «تشکیلات»، «ناخدا خورشید»، «سراب» و غیره به ایفای نقش پرداخت. وی همچنین در سریال‌های تلویزیونی: «دلیران تنگستان»، «غریبه» و «دایی جان ناپلئون» شرکت نموده است.[۱]

متولد: ۱۲۸۲ تهران– متوفی، ۱۳۷۵ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل نخستین دوره هنرستان هنرپیشگی تهران ۱۳۱۸، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۲– بازی در تئاتر از ۱۲۹۷ با گروه کمدی ایران در سالن گراند هتل– بازی در تئاتر تهران از ۱۳۰۷، شروع بازیگری: میهن‌پرست (کارگردان، بازیگر– ۱۳۳۲)

عمده‌ی فیلمها:

مستشار جزیره (۱۳۳۵)، لیلی و مجنون (۱۳۳۵)، چشمه‌ی آب حیات (۱۳۳۸)،، قربون خودم (۱۳۴۱)، ساحل انتظار (۱۳۴۲)، پرستوها به لانه برمی‌گردند (۱۳۴۲)، دختر کوهستان (۱۳۴۲)، زشت و زیبا (۱۳۴۴)، مردی از اصفهان (۱۳۴۶)، حقه‌بازان (۱۳۴۶)، ولگردها (۱۳۴۶)، سرنوشت (۱۳۴۶)، سه دیوانه (۱۳۴۷)، الکلی (۱۳۵۰)، آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد– ۱۳۵۹)، تشکیلات (۱۳۶۵)،

ناخدا خورشید (۱۳۶۵)، وکیل اول (۱۳۶۵)، افسون (۱۳۶۷)، ای ایران (۱۳۶۸)

تولد: ۱۲۸۷.

درگذشت: ۱۸ خرداد ۱۳۷۵.

غلامحسین نقشینه بازیگر تئاتر و سینما بود که در خرداد ۱۳۷۵ درگذشت. پیکرش در بهشت زهرا در قطعه‌ی ۸۸ (هنرمندان و نویسندگان) مدفون است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] تاریخ سینمای ایران (۳۵۵، ۳۵۰، ۲۶۴)، سیمای هنرمندان (۳۴۲ - ۳۴۰/ ۱)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (۷۱۰، ۶۸۳، ۶۸۲/ ۲، ۳۳۹، ۲۱۸، ۱۹۲، ۱۴۶، ۱۲۶، ۱۱۲، ۴۵/ ۱).

نقوی، فاطمه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۳ تهران، تحصیلات: لیسانس آموزش و پرورش کودک، همسر آتیلا پسیانی (بازیگر)، مادر ستاره پسیانی (بازیگر)، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: گنج (۱۳۶۳)

عمده‌ی فیلمها:

بهار (۱۳۶۴)، گال (۱۳۶۵)، هفت سنگ (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نواب صفوی،حسام

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فارغ التحصیل بازیگری از دانشگاه آزاد اسلامی.

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم اعتراض (مسعود کیمیایی) در سال ۱۳۷۸.

با بازی در نقش کوتاهی در فیلم اعتراض به دنیای بازیگری قدم گذاشت. به قول خودش بخشهای عمده بازی او و پولاد کیمیایی بنابه دلایلی از فیلم حذف شده است نام اصلی: حسام

نام خانوادگی اصلی: نواب صفوی

سمت (در بخش های): بازیگران،

....

تاریخ تولد: ۱۳۵۳

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

پست الکترونیک:

hesamsafavi@yahoo.com

....

مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل بازیگری

بیوگرافی

فارغ التحصیل بازیگری از دانشگاه آزاد اسلامی.

شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم اعتراض (مسعود کیمیایی) در سال ۱۳۷۸.

با بازی در نقش کوتاهی در فیلم اعتراض به دنیای بازیگری قدم گذاشت. به قول خودش بخشهای عمده بازی او و پولاد کیمیایی بنابه دلایلی از فیلم حذف شده است.

اما با مجموعه تلویزیونی کیف انگلیسی در نقشی منفی ظاهر شد و فیزیک چهره و بازی اش توجه خیلی ها را جلب کرد. بازی خوب و قابل قبول او در فیلم اتانازی نشان داد که توانایی هایی هم دارد.

بخشی از فیلم شناسی:

۱۳۸۵ مهمان (سعید اسدی) [بازیگر]

۱۳۸۴ سوغات فرنگ ( ) [بازیگر]

۱۳۸۴ ابراهیم خلیل الله (محمدرضا ورزی) [بازیگر]

۱۳۸۳ سرود تولد (علی قوی تن) [بازیگر]

۱۳۸۳ ازدواج به سبک ایرانی (حسن فتحی) [بازیگر]

۱۳۸۳ عروس فراری (بهرام کاظمی) [بازیگر]

۱۳۸۲ شمعی در باد (پوران درخشنده) [بازیگر]

۱۳۸۱ عروس خوشقدم (کاظم راست گفتار) [بازیگر]

۱۳۸۱ سیزده گربه روی شیروانی (علی عبدالعلی زاده) [بازیگر]

۱۳۸۰ اتانازی (رحمان رضایی) [بازیگر]

۱۳۸۰ نان، عشق، موتور هزار (ابوالحسن داودی) [بازیگر]

۱۳۷۸ اعتراض (مسعود کیمیایی) [بازیگر]

نوذری، صادق

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

کارشناس جلوه‌های تصویری.

تولد: ۱۳۲۱، سوهانک شمیران.

درگذشت: ۳۰ مرداد ۱۳۷۲.

صادق نوذری از سال ۱۳۴۲ در لابراتور وزارت فرهنگ و هنر مشغول به کار شد و در طول فعالیت خود راه‌اندازی لابراتور میثاقیه را نیز به عهـده داشت. از جمله، خـدمات نـوذری در سال‌هـای پس از انقلاب، تلاش او در جهت گسـترش فن جلوه‌هـای تصـویری و تروکاژهـای سینمایی بود که از کارهـای شـاخص او در این زمینه می‌توان به جلوه‌هـای تصویری فیلم‌های «سایه‌ی خیال»، «شـهر در دست بچه‌ها» و «ناصرالدین‌شاه آکتور سینما» اشاره کرد. وی بعدها به سرپرستی لابراتوار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی رسید.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

نوذری، منوچهر

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

منوچهر نوذری متولد ۱۳۱۵ قزوین، دارای مـدرک دیپلم است. وی فعالیت هنری را سال ۱۳۳۲به عنوان دوبلور در رادیو آغاز کرد. او سینمای حرفه ای را سال ۱۳۴۱ بـا بازی در فیلم «لاله آتشـین» به کارگردانی محمود نوذری و هوشـنگ لطیف پور آغاز کرد و با سـاخت فیلم «ایوالله» نخستین تجربه اش در کـارگردانی را مقابـل دوربین برد. نوذری در دهه ۱۳۵۰ با مهاجرت به مصـر فیلم «الو من گربه هسـتم» را سـاخت و پس از بازگشت به ایران برنامه پر مخاطب «صبح جمعه با شـما» را کارگردانی کرد. نوذری برادر محمود نوذری (کارگردان و فیلمبردار) و پدر ایرج نوذری (بازیگر سینما و تلویزیون) می باشد.

پدرش حسابدار و نقاش قالي و اهل كاشان بود. فعالیت در رادیو را به شکل حرفه ای از بیست سالگی شروع کرد و از سال ۱۳۳۴ به دوبله پرداخت. فعالیت در سینمای حرفه ای را از سال ۱۳۳۴ با بازی در فیلم «امیر ارسلان نامدار» آغاز کرد. در سال ۱۳۴۷ در شبکه BBC یک دوره شش ماهه را گذراند و در سال بعد استودیو دوبلاژ تندیس را تأسیس کرد. در سال ۱۳۵۳ به مصر رفت و در آنجا نیز به کـار فیلمسازی ادامه داد. در مصـر یک فیلم مستند درباره رود نیل ساخت که خیلی مورد اسـتقبال واقع شـد. تا سال ۱۳۵۶ در مصـر بود، سپس مدت چهار ماه و نیم به سوریه و پنج ماه نیز به اردن رفت و از آنجا به ایران بازگشت. فعالیت مجدد در رادیو را از اسفند ۱۳۶۶ بـا فعـالیت در برنامه صـبح جمعه با شـما و راه شب شـروع کرد. وی تعـدادی نمایش نیز ماننـد توی این دیونه خونه چه خـبره؟، تو این خونه چه خبره به عنوان نویسـنده، کـارگردان و بـازیگر اجرا کرده است. نوذری سه فیلم بلنـد را به عنوان نویسـنده و کارگردان در کارنامه دارد: ایوالله(۱۳۵۰)، خیلی هم ممنون(۱۳۵۱) و خیالاتی(۱۳۵۳). غیر از این در شـماری از فیلم‌های قبل و بعد از انقلاب بـازی کرد کـه آخریـن آن‌هـا چنـد می گیری گریـه کنی؟ در نـوبت اکران قرار دارد. علاـوه بر کـارگردانی و بـازیگری، فعالیت‌های سینمایی دیگری از جمله تـدوین، صدابرداری و نوازنـدگی موسـیقی هم در کارنامه این نمایشـگر فقید دیده می‌شود. به گزارش سـینمای مـا نوذری در دوبله هم بسـیار فعـال بود و خـاطره دوبله‌هـای دنی کی و خصوصـا جک لمون با صـدای او از یادها نخواهـد رفت. بیننـدگان تلویزیـون هم نـوذری را بـا اجرای عـالی برنـامه مسـابقه هفته و سـریال‌های کوچه اقاقیـا و باجناق‌هـا به یـاد می‌آورند. منوچهر نوذری که از اواسط مهر به دلیل عوارض قلبی، کلیوی و دیابت بین خانه و بیمارسـتان در رفت و آمد بود از اویل آذر به دنبال عفونت کلیوی دربخش دیالیز بیمارسـتان مدرس بستری و سـرانجام صبح چهارشنبه ۱۶ آذر ۱۳۸۴ درگذشت. روحش شاد و یادش گرامی باد.

نونهالی، رویا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

تحصیلات: لیسانس، برنده‌ی جایزه‌ی لوح زرین بهترین بازیگر در هفتمین جشنواره‌ی فجر (عروسی خوبان)، شروع بازیگری: یار در خانه (۱۳۶۶)

عمده‌ی فیلمها:

عروسی خوبان (۱۳۶۷)، باغ سید (۱۶۸)، آب را گل نکنید (۱۳۶۸)، مدرسه‌ی رجایی (۱۳۶۸)، پرنده‌ی آهنین (۱۳۷۰)، مرد ناتمام (۱۳۷۱)، دیدار در استانبول (۱۳۷۱)، آنها هیچ‌کس را دوست ندارند (۱۳۷۲)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نوید، عزت‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۹ ش)، بازیگر. در اصفهان به دنیا آمد. وی بازی در تئاتر را از ۱۳۱۷ ش در تئاتر سپاهان اصفهان و بعد در تئاتر فردوسی تهران شروع کرد و سپس در ۱۳۳۰ ش به فعالیت سینمایی پرداخت و در ۱۳۳۵ ش همکاری خود را با رادیو آغاز نمود. از نمایش‌های او: «فالگوش»؛ «بازرس». از فیلم‌های وی: «آقای هالو» ۱۳۴۹ ش؛ «درشکه چی» ۱۳۵۰ ش.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ سینمای ایران (۱۰۱۵)، فرهنگ سینمای ایران (۴۷۰)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (۳۰۳،۲۸۷/ ۱).

نویدی، هدایت‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۷ اصفهان، تحصیلات: لیسانس پرستاری، شروع بازیگری: یک اتفاق ساده (۱۳۵۲)

عمده‌ی فیلمها:

کیلومتر پنج (۱۳۶۱)، صاعقه (۱۳۶۳)، بهار (۱۳۶۴)، ملاقات (۱۳۶۵)، عکس عکس (کوتاه- ۱۳۶۷)، حرکت در ایستگاه (کوتاه- ۱۳۶۷)، خط شکسته (کوتاه- ۱۳۶۷)، تا مرز دیدار (۱۳۶۸)، نسیم سحری (کوتاه- ۱۳۶۹)، پیغام (کوتاه- ۱۳۷۰)، پرنده‌ی آهنین (۱۳۷۰)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نیکجومند، ملیحه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۲ اصفهان، نام هنری: شیده، تحصیلات: دیپلم، مادر سوگند رحمانی (بازیگر)، فعالیت در رادیو- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: خانه‌ی قمرخانم (۱۳۵۱)

عمده‌ی فیلمها:

شیر تو شیر (۱۳۵۱)، فرار (۱۳۶۳)، آوار (۱۳۶۳)، مردی که زیاد می‌دانست (۱۳۶۳)، آتش در زمستان (۱۳۶۴)، مادیان (۱۳۶۴)، آن سوی مه (۱۳۶۴)، ماموریت (۱۳۶۵)، طلسم (۱۳۶۵)، بهار در پاییز (۱۳۶۶)، هی جو (۱۳۶۷)، شب دهم (۱۳۶۸)، به خاطر همه چیز (۱۳۶۹)، برخورد (۱۳۷۰)، افسانه مه پلنگ (۱۳۷۱)، مسافر غریب (۱۳۷۲)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نیوندی، سعید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۰ تهران- متوفی: ۱۳۶۵ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان صنعتی تهران، فعالیت در استودیو ایران فیلم از ۱۳۳۱ و در استودیو کاروان فیلم از ۱۳۳۵، کارگردان، نویسنده، فیلمبردار، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۳، شروع بازیگری: زنها فرشته‌اند (۱۳۴۲)

عمده‌ی فیلمها:

صفرعلی (کارگردان، فیلمبردار- ۱۳۳۹)، آفت زندگی (فیلمبردار- ۱۳۳۹)، دختران حوا (کارگردان، فیلمبردار، نویسنده- ۱۳۴۰)، گرگ صحرا (کارگردان، فیلمبردار- ۱۳۴۰)، نیرنگ دختران (کارگردان، فیلمبردار- ۱۳۴۳)، دهکده طلایی (۱۳۴۳)، زندگی دوزخی (کارگردان، تهیه‌کننده، نویسنده، فیلمبردار- ۱۳۴۳)، خروس جنگی (۱۳۴۴)، هارون و قارون (۱۳۴۵)، قهرمان دهکده (۱۳۴۵)، مامور ۱۱۴(۱۳۴۵)، فراری (۱۳۴۶)، سنگ صبور (۱۳۴۷)، شعله‌های خشم (۱۳۴۷)، آواره‌های تهران (فیلمبردار، تدوین- ۱۳۴۷)، قمارباز (فیلمبردار- ۱۳۴۷)، رابطه (۱۳۴۸)، بابا کرم (کارگردان، فیلمبردار- ۱۳۴۹)، شب اعدام (۱۳۴۹)، الکلی (۱۳۴۹)، آشوبگر (کارگردان، فیلمبردار، نویسنده- ۱۳۵۱)، کاکل زری (۱۳۵۱)، خان نایب (۱۳۵۷)، اعدامی (۱۳۶۰)، آفتاب نشینها (۱۳۶۰)، بازرس ویژه (۱۳۶۱)، عبور از میدان مین (۱۳۶۲)، سناتور (۱۳۶۲)، تاراج (۱۳۶۳)، خط پایان (۱۳۶۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

والامقام، منصور

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۵ تهران، تحصیلات: دیپلم هنرستان هنرپیشگی، فعالیت در دوبله- فعالیت در رادیو، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: شاباجی خانم (۱۳۳۷)

عمده‌ی فیلمها:

پسر دریا (۱۳۳۸)، سایه (۱۳۳۸)، آقای شانس (۱۳۳۸)، دختری از اصفهان (۱۳۳۹)، گربه‌ی وحشی (۱۳۴۱)، نصیب و قسمت (۱۳۴۱)، مکر و ابلیس (۱۳۴۱)، قربانی هوس (۱۳۴۲)، ستاره‌ای چشمک زد (۱۳۴۲)، مادر فداکار (۱۳۴۲)، در دنیا بیگانه بودم (۱۳۴۴)، رعد و برق (۱۳۵۰)، کانی مانگا (۱۳۶۶)، گراند سینما (۱۳۶۷)، پنجاه و سه نفر (۱۳۶۸)، عروس (۱۳۶۹)، حکایت آن مرد خوشبخت (۱۳۶۹)، دلشدگان (۱۳۷۰)، مجسمه (۱۳۷۱)، ترانزیت (۱۳۷۲)، روز واقعه (۱۳۷۳)، رویای نیمه شب تابستان (۱۳۷۳)، مجازات (۱۳۷۳)، غزال (۱۳۷۴)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

والی زاده، منوچهر

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

منوچهر والی زاده تهرانی در چهارم تیر ماه سال ۱۳۱۹ در تهران متولد شد. او در سال های ۱۳۳۸-۱۳۳۷ یعنی از دوران دبیرستان بعد از چند تئاتر آماتوری به تئاتر تهران راه یافت و در یک نمایشنامه به کارگردانی خانم مورین نقش کوتاهی به عهده گرفت و بعد از آشنایی با منصور متین که از هنرمندان تئاتر و دوبلاژ فیلم بودند به استودیوی شاهین فیلم برای دوبله دعوت شد و پس از همکاری در چند فیلم کوتاه نزد ایشان به استاد علی کسمائی معرفی شد و چندین سال در خدمت ایشان کارآموز بود و بعد از مدتی در فیلم «دختر بنفشه فروش» نقش اول فیلم «هل فرر» را به عهده گرفت. در سال ۱۳۴۰ از طریق خانم تاجی احمدی به امین امینی معرفی شد، (استودیو عصر طلائی) و اولین بازیگری او در سینما بازی در فیلم «خداداد» بوده است و تا سال ۱۳۵۷-۱۳۵۶ نزدیک به ۱۸ فیلم سینمایی بازی کرد. لازم به ذکر است که حرفه اصلی والی زاده کار در دوبلاژ می باشد.

والی، جعفر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۲ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک تهران، کارگردان، نویسنده، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۴- بازی و کارگردانی در تئاتر - مقیم خارج از کشور، شروع بازیگری: گاو (۱۳۴۸)

عمده‌ی فیلمها:

خاک (۱۳۵۲)، گرگ بیزار (۱۳۵۲)، تنگسیر (۱۳۵۲)، سفر سنگ (۱۳۵۷)، آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- ۱۳۵۹)، هجرت (۱۳۶۰)، ستاره‌ی دنباله‌دار (۱۳۶۱)، دادشاه (۱۳۶۲)، ملخ‌زدگان (۱۳۶۲)، مردی که زیاد می‌دانست (۱۳۶۳)، گلهای داودی (۱۳۶۳)، میهمان ناخوانده (راوی- ۱۳۶۴)، گمشده (۱۳۶۴)، مدار بسته (۱۳۶۴)، ناخدا خورشید (۱۳۶۵)، پاییزان (۱۳۶۶)، بهار در پاییز (۱۳۶۶)، باد سرخ (۱۳۶۷)، تا غروب (کارگردان، نویسنده- ۱۳۶۷)، مسافران دره‌ی انار (۱۳۷۰)، مریم و میتیل (نویسنده- ۱۳۷۱)، راه و بیراه (۱۳۷۱)، جاده عشق (۱۳۷۲)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

وثوق، عزت‌الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر.

تولد: ۱۲۹۳، باکو

درگذشت: ۱۳۷۰.

عزت‌الله وثوق، سال ۱۳۱۱ پس از فارغ‌التحصیل از کنسرواتوار باکو شعله‌ی آواز، قسمت باریتون و فارغ‌التحصیلی از هنرهای دراماتیک باکو، در سال ۱۳۰۹ به ایران آمد. اولین اثری را که بازی کرد در تئاتر شهر باکو به نام «سایه‌ی درخت» درسال ۱۳۰۷ بود. سپس در کلاس هنرپیشگی معروف به شهرداری تهران تحت نظر علی دریابیگی تحصیل کرد و اولین دوره‌ی هنرستان هنرپیشگی ایران را با اخذ دیپلم، با موفقیت طی کرد. از سال ۱۳۱۲ بازی در تئاتر در تهران را آغاز کرد. نمایشهای عمده وی عبارتند از: «تارتوف»، «عوام فریب سالوس»، «سه عروس در یک شب»، «پز دادن به درد نمی‌خورد»، «حسن جنی»، «آرشین مالالان»، «مشهدی عباد»، «میرزا کمال‌الدین»، «شیخ صنعان»، «بوسه مادر»، «مرد خسیس»، «کاوه آهنگر»، «راهزنان»، «شاه عباس کبیر». وی تا سال ۱۳۳۰ فعالیت‌های تئاتری انجام می‌داد.

در سال ۱۳۳۰ با فیلم «افسونگر» وارد عرصه‌ی سینما شد. در بیش از چهل فیلم ظاهر شد و شهرتش را مدیون فیلم «شب‌نشینی در جهنم» و نقش حاجی جبار است. عمده‌ی فیلم‌هایی که درآنها ایفای نقش کرده است از این قرار است: «مراد» (۱۳۳۲)؛ «بازگشت» (۱۳۳۲)؛ «آخرین شب» (۱۳۳۴)؛ «هفده روز به اعدام» (۱۳۳۵)؛ «شب‌نشینی در جهنم» (۱۳۳۶)؛ «حاجی جبار در پاریس» (۱۳۳۹)؛ «ستارگان می‌درخشند» (۱۳۳۹)؛ «دختر همسایه» (۱۳۴۰)؛ «اشک شوق» (۱۳۴۱)؛ «جاهل محل» (۱۳۴۳)؛ «سه تا نخاله» (۱۳۴۴)؛ «سه تا بزن بهادر» (۱۳۴۴)؛ «آقا موچول» (۱۳۴۵)؛ «ول معطلی» (۱۳۴۵)؛ «معجزه» (۱۳۴۶)؛ «جاده تبهکاران» (۱۳۴۷)؛ «قوس و قزح» (۱۳۴۷)؛ «عشق قارون» (۱۳۴۷)؛ «فریاد انسان‌ها» (۱۳۴۹)؛ «سه تا جاهل» (۱۳۵۰)؛ «علی سورچی» (۱۳۵۱).

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

وثوقی، چنگیز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۶ اصفهان، برادر شهراد، بهزاد و فیروز وثوقی (بازیگر)، تحصیلات: دیپلم ادبی، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: بلوچ (۱۳۵۱)

عمده‌ی فیلمها:

خوشگلا عوضی گرفتید (۱۳۵۳)، چشمان بسته (۱۳۵۴)، سه نفر روی خط (۱۳۵۵)، نازنین (۱۳۵۵)، تا آخرین نفس (۱۳۵۸)، شب شکن (۱۳۶۳)، یک روز گرم (۱۳۶۳)، بوعلی سینا (۱۳۶۶)، تیغ آفتاب (۱۳۶۹)، عشق و مرگ (۱۳۶۹)، جدال بزرگ (۱۳۶۹)، آواز تهران (۱۳۷۰)، شانس زندگی (۱۳۷۰)، گلها و گلوله‌ها (۱۳۷۰)، گریز (۱۳۷۱)، مردی در آینه (۱۳۷۱)، تصادف (۱۳۷۲)، برلین در

ماه مه (۱۳۷۲)، بازی با مرگ (۱۳۷۳)، هدف (۱۳۷۳)، روز دیدنی (۱۳۷۳)، دام (۱۳۷۴)، حرفه‌ای (۱۳۷۴)، حادثه در کندوان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

وثوقی، شهراد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۵ تهران، برادر بهزاد، چنگیز و فیروز وثوقی (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی سینما از مدرسه‌ی لندن اینترنشنال فیلم (۱۹۷۸)

شروع بازیگری: ناصرالدین شاه (۱۳۷۰)

عمده‌ی فیلمها:

بازیچه (۱۳۷۲)، انتهای قدرت (۱۳۷۳)، روز واقعه (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

وثوقی‌راد، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۴ شیراز، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی از دانشکده‌ی هنرهای زیبا ۱۳۶۵، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۸، بازی در تئاتر از ۱۳۴۷، شروع بازیگری: شرایط عینی (۱۳۶۶)

عمده‌ی فیلمها:

شاخه‌های بید (۱۳۶۷)، آخرین پرواز (۱۳۶۸)، چون ابر در بهاران (۱۳۶۹)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

وادادیان، مهری

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۵ تهران، نام اصلی: کبری وادادیان غلامحسینی، تحصیلات: ششم ابتدایی، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۵۳، بازی در تئاتر از ۱۳۴۰، شروع بازیگری: آشیانه‌ی خورشید (۱۳۴۶)

عمده‌ی فیلمها:

شوهر آهوخانم (۱۳۴۷)، گناه زیبایی (۱۳۴۸)، فریاد (۱۳۵۰)، بدنام (۱۳۵۰)، رضا هفت خط (۱۳۵۱)، قلندر (۱۳۵۱)، توبه (۱۳۵۱)،

خواستگار (۱۳۵۱)، گذر اکبر (۱۳۵۱)، مطرب (۱۳۵۱)، صبح روز چهارم (۱۳۵۱)، نعمت نفتی (۱۳۵۲)، خیالاتی (۱۳۵۲)، حریص (۱۳۵۲)، طاهر (۱۳۵۲)، محبوب بچه‌ها (۱۳۵۲)، تنگنا (۱۳۵۲)، بی‌حجاب (۱۳۵۲)، بدکاران (۱۳۵۲)، تنگسیر (۱۳۵۲)، مظفر (۱۳۵۳)، خوشگلا عوضی گرفتید (۱۳۵۳)، بنده‌ی خدا (۱۳۵۳)، تهمت (۱۳۵۳)، فاصله (۱۳۵۴)، اگر برگی نریزد (۱۳۵۵)، هوس (کوتاه- ۱۳۵۵)، امواج (تلویزیونی- ۱۳۵۶)، گمشده (تلویزیونی- ۱۳۵۶)، مهرمار (کوتاه- ۱۳۵۶)، شجاعان ایستاده می‌میرند (نمایش داده نشد- ۱۳۵۸)، کیف (کوتاه- ۱۳۶۰)، مرز (۱۳۶۰)، بازجویی (۱۳۶۲)، شیلات (۱۳۶۲)، میلاد (۱۳۶۳)، محکومین (۱۳۶۳)، گلهای داودی (۱۳۶۳)، گمشده (۱۳۶۴)، مدار بسته (۱۳۶۴)، پدربزرگ (۱۳۶۴)، گردباد (۱۳۶۴)، بگذار زندگی کنم (۱۳۶۵)، تصویر آخر (۱۳۶۵)، رابطه (۱۳۶۵)، قصه‌ی زندگی (۱۳۶۵)، خبرچین (۱۳۶۶)، در انتظار شیطان (۱۳۶۶)، شکار (۱۳۶۶)، سیمرغ (۱۳۶۶)، صعود (۱۳۶۶)، سایه‌های غم (۱۳۶۶)، آخرین لحظه (۱۳۶۷)، دخترم سحر (۱۳۶۸)، فانی (۱۳۶۸)، عبور از غبار (۱۳۶۸)، شنگول و منگول (۱۳۶۸)،افسانه‌ی آه (۱۳۶۹)، بازگشت قهرمان (۱۳۶۹)، خانه‌ی پدری (کوتاه- ۱۳۶۹)، بهترین بابای دنیا (۱۳۷۰)، دلشدگان (۱۳۷۰)، دیدار در استانبول (۱۳۷۱)، فردا روز دیگری است (۱۳۷۲)، جاده عشق (۱۳۷۲)، بازیچه (۱۳۷۲)، الوالو من جوجوام (۱۳۷۳)، عروسیت مبارک (۱۳۷۳)، مرد آفتابی (۱۳۷۴)، عیاران (۱۳۷۴)، سلام بر انتظار (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ورشوچی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۴ تهران، نام اصلی: محمدعلی ورشوچی، تحصیلات: سیکل، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۴۰)، بازی در تئاتر از ۱۳۲۶، شروع بازیگری: علی کنکوری (۱۳۵۲)

عمده‌ی فیلمها:

سازش (۱۳۵۳)، گوزنها (۱۳۵۴)، صمد در راه اژدها (۱۳۵۶)، زخمه (۱۳۶۲)، مرگ سفید (۱۳۶۲)، کمال‌الملک (۱۳۶۲)، صاعقه (۱۳۶۳)، مشت (۱۳۶۳)، مردی که زیاد می‌دانست (۱۳۶۳)، طائل (۱۳۶۴)، کفشهای میرزا نوروز (۱۳۶۴)، یوزپلنگ (۱۳۶۴)، سامان (۱۳۶۵)، ملاقات (۱۳۶۵)، تصویر آخر (۱۳۶۵)، تحفه‌ها (۱۳۶۶)، دوستی (کوتاه- ۱۳۶۶)، در انتظار شیطان (۱۳۶۶)، خارج از محدوده (۱۳۶۶)، گراند سینما (۱۳۶۷)، سالهای خاکستر (۱۳۶۷)، دستمزد (۱۳۶۸)، شنگول و منگول (۱۳۶۸)، ای ایران (۱۳۶۸)، رانده شده (۱۳۶۸)، بازارچه (کوتاه- ۱۳۶۸)، رنو تهران ۲۹(۱۳۶۹)، آقای بخشدار (۱۳۷۰)، خانه خلوت (۱۳۷۰)، قرق (۱۳۷۰)، مریم و میتیل (۱۳۷۱)، دو همسفر (۱۳۷۱)، عیالوار (۱۳۷۱)، مستاجر (۱۳۷۱)، دیدار در استانبول (۱۳۷۱)، من زمین را دوست دارم (۱۳۷۲)، شاهین طلایی (۱۳۷۲)، حشره‌ی شانس (۱۳۷۳)، کچل عاشق (۱۳۷۳)، عروسیت مبارک (۱۳۷۳)، تعطیلات تابستانی (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

وطن‌زاد، امیر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۴۰ تهران، نام اصلی: امیر فرزند وطن‌زاد، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: مرگ سفید (۱۳۶۴)

عمده‌ی فیلمها:

تفنگ شکسته (۱۳۶۴)، دست نوشته‌ها (۱۳۶۵)، شاخه‌های بید (۱۳۶۷)، خواستگاری (۱۳۶۸)، شتابزده (۱۳۷۰)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

وقاری، مهوش

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

مهوش وقاری سال ۱۳۳۳ در تهران متولد شد. همسر وی «محسن قاضی مرادی» بازیگر سینما و تلویزیون می باشد. او همچنین لیسانس علوم سیاسی در سال ۱۳۵۵ را داراست. بازی در سینما را از سال ۱۳۶۷ با «نار و نی»، همکاری «سعید ابراهیمی فر» آغاز کرد.

۱.بازیگر : (۲۵)مورد

(۱۳۷۰)(۱۳۸۰)

۱ – نیش و زنبور (۱۳۸۸)

۲ – بیداری (۱۳۸۷)

۳ – پسر آدم، دختر حوا (۱۳۸۷)

۴ – پوست موز (۱۳۸۷)

۵ – نطفه شوم (۱۳۸۷)

۶ – یک وجب از آسمان (۱۳۸۷)

۷ – بی وفا (۱۳۸۵)

۸ – سوغات فرنگ (۱۳۸۵)

۹ – تقاطع (۱۳۸۴)

۱۰ – تله (۱۳۸۴)

۱۱ – کوچولوی خوش شانس (۱۳۸۳)

۱۲ – چشمان سیاه (۱۳۸۱)

۱۳ – زیر پوست شهر (۱۳۷۹)

۱۴ – شب های تهران (۱۳۷۹)

۱۵ – دوستان (۱۳۷۸)

۱۶ – روزی که خواستگار آمد (۱۳۷۵)

۱۷ – گریز از مرگ (۱۳۷۴)

۱۸ – مروارید سیاه (۱۳۷۳)

۱۹ – آنها هیچکس را دوست ندارند (۱۳۷۲)

۲۰ – راز گل شب بو (۱۳۷۲)

۲۱ – سارا (۱۳۷۱)

۲۲ – ماه عسل (۱۳۷۱)

۲۳ – مجسمه (۱۳۷۱)

۲۴ – مستاجر (۱۳۷۱)

۲۵ – سیرک بزرگ (۱۳۷۰)

وقاری، مهوش

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

مهوش وقاری سال ۱۳۳۳ در تهران متولد شد. همسر وی «محسن قاضی مرادی» بازیگر سینما و تلویزیون می باشد. او همچنین لیسانس علوم سیاسی در سال ۱۳۵۵ را داراست. بازی در سینما را از سال ۱۳۶۷ با «نار و نی»، همکاری «سعید ابراهیمی فر» آغاز کرد.

۱.بازیگر : (۲۵)مورد

۱ – نیش و زنبور (۱۳۸۸)

۲ – بیداری (۱۳۸۷)

۳ – پسر آدم، دختر حوا (۱۳۸۷)

۴ – پوست موز (۱۳۸۷)

۵ – نطفه شوم (۱۳۸۷)

۶ – یک وجب از آسمان (۱۳۸۷)

۷ – بی وفا (۱۳۸۵)

۸ – سوغات فرنگ (۱۳۸۵)

۹ – تقاطع (۱۳۸۴)

۱۰ – تله (۱۳۸۴)

۱۱ – کوچولوی خوش شانس (۱۳۸۳)

۱۲ – چشمان سیاه (۱۳۸۱)

۱۳ – زیر پوست شهر (۱۳۷۹)

۱۴ – شب های تهران (۱۳۷۹)

۱۵ – دوستان (۱۳۷۸)

۱۶ – روزی که خواستگار آمد (۱۳۷۵)

۱۷ – گریز از مرگ (۱۳۷۴)

۱۸ – مروارید سیاه (۱۳۷۳)

۱۹ – آنها هیچکس را دوست ندارند (۱۳۷۲)

۲۰ – راز گل شب بو (۱۳۷۲)

۲۱ – سارا (۱۳۷۱)

۲۲ – ماه عسل (۱۳۷۱)

۲۳ – مجسمه (۱۳۷۱)

۲۴ – مستاجر (۱۳۷۱)

۲۵ – سیرک بزرگ (۱۳۷۰)

ولدبیگی، سحر

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام: سحر ولدبیگی

تاریخ تولد: ۱۳۵۶

فرزند مسعود ولدبیگی (چهره پرداز و بازیگر)

دیپلم اداری بازرگانی از هنرستان شهید مدرس.

گذراندن دوره بازیگری زیرنظر امین تارخ در سال ۱۳۷۵.

فعالیت در تلویزیون در سال ۱۳۷۶.

شروع فعالیت سینمایی با فیلم « ازدواج غیابی » (کارگروهی) به عنوان بازیگر در سال ۱۳۷۹.

مجموعه آثار:

– ازدواج غیابی (کار گروهی، ۱۳۷۹)

– قلقلک (مسعود نوابی، ۱۳۸۴)

– اگه می تونی منو بکش (شاهد احمدلو، ۱۳۸۴)

مجموعه های تلویزیونی:

– سلام زندگی (۱۳۷۵)

– ب، مثل بهار (۱۳۷۷)

– قصه های شهرک (۱۳۷۸)

– قلیدون (۱۳۷۸)

– پسرخاله ها (۱۳۷۹)

– دختران (اصغر توسلی، ۱۳۸۰)

– پاورچین (مهران مدیری، ۱۳۸۱)

- نقطه چین (مهران مدیری، ۱۳۸۲)

- زندگی به شرط خنده (مهدی مظلومی، ۱۳۸۴)

هاتفی، صادق

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۳ تهران، نام اصلی: سیدصادق هاتفی مفرد، نویسنده، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرهای نمایشی دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، بازی و کارگردانی در تئاتر، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۶۲، شروع بازیگری: گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد-۱۳۵۹)

عمده‌ی فیلمها:

آوار (نویسنده- ۱۳۶۳)، دبیرستان (۱۳۶۵)، مار (۱۳۶۶)، سیمرغ (نویسنده، بازیگر- ۱۳۶۶)، صعود (۱۳۶۶)، آخرین لحظه (۱۳۶۷)، دلار (۱۳۶۷)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

هاشم‌پور، جمشید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام: جمشید هاشم پور

تاریخ تولد: ۱۳۲۳

جمشید هاشم پور که تا اواسط دهه شصت با نام « جمشید آریا » فعالیت می کرد در قبل از انقلاب در چهار فیلم ظاهر شد اما خیلی زود از سینمای آن روزها کناره گیری کرد.

او در بعد از انقلاب در اولین حضور سینمایی خود در فیلمی از مسعود کیمیایی با عنوان خط قرمز بازی کرد. این فیلم همچنان توقیف است.

شاید با بازی در نقش زینال بندری در فیلم تاراج ساخته ایرج قادری بود که جمشید هاشم پور با سر تراشیده میان مردم مطرح شد. تا جایی که تیپ قهرمان سر تراشیده تا سالها مخاطبان بسیاری را بخصوص در شهرستانها روانه سینماها می کرد.

جمشید هاشم پور با بازی در نقشهای متفاوت توانایی های خود را به اثبات رسانده است. او در دهه شصت و اوایل دهه هفتاد در کنار بازی در فیلمهای اکشن و حادثه ای گه گداری بازی در نقشهای دیگر را نیز امتحان کرده است: روز باشکوه (کیانوش عیاری، ۱۳۶۷) - مادر (علی حاتمی، ۱۳۶۸) - پرده آخر (واروژ کریم مسیحی، ۱۳۶۹) - عشق و مرگ (محمدرضا اعلامی، ۱۳۶۹) و دلشدگان (علی حاتمی، ۱۳۷۰).

هاشم پور پس از دریافت دیپلم افتخار از هفدهمین جشنواره فیلم فجر (۱۳۷۷) برای بازی در فیلم هیوا (رسول ملاقلی پور) گزیده کار شد و سعی کرد در فیلمهای خوب و متفاوت بازی کند.

بازی بسیار خوب او در فیلمهای آواز قو (سعید اسدی، ۱۳۷۹)، سفر به فردا (محمدحسین حقیقی، ۱۳۸۰)، قارچ سمی (رسول ملاقلی پور، ۱۳۸۰)، واکنش پنجم (تهمینه میلانی، ۱۳۸۱) نشان از رویکرد سخت گیرانه هاشم پور دارد. او در این سالها یک بازی تحسین برانگیز و معرکه از خود به نمایش گذاشت: مسافر ری (داود میرباقری، ۱۳۷۹).

جمشید هاشم پور در سال ۱۳۸۲ دو فیلم بر پرده سینماهای تهران داشت: واکنش پنجم و سفر به فردا. بازی خوب او در فیلم « سفر به فردا » که نامزدی جشنواره بیستم فیلم فجر را برایش به ارمغان آورد به دلیل اکران نامناسب و نوع فیلم آنچنان که باید دیده نشد.

فراری (۱۳۴۶)

جهنم سفید (۱۳۴۷)

ایوالله (۱۳۵۰)

خوشگلترین زن عالم (۱۳۵۱)

خط قرمز (مسعود کیمیایی – ۱۳۶۱)

بازداشتگاه (کوپال مشکوۀ – ۱۳۶۳)

نقطه ضعف (محمدرضا اعلامی – ۱۳۶۲)

بالاش (اکبر صادقی – ۱۳۶۳)

تاراج (ایرج قادری – ۱۳۶۴)

عقابها (ساموئل خاچیکیان – ۱۳۶۴)

یوزپلنگ (ساموئل خاچیکیان – ۱۳۶۴)

تیغ و ابریشم (مسعود کیمیایی – ۱۳۶۵)

روز باشکوه (کیانوش عیاری – ۱۳۶۷)

مادر (علی حاتمی – ۱۳۶۸)

پرده آخر (واروژ کریم مسیحی – ۱۳۶۹)

عشق و مرگ (محمدرضا اعلامی – ۱۳۶۹)

دادستان (بزرگمهر رفیعا – ۱۳۷۰)

قرق (احمد هاشمی – ۱۳۷۰)

دلشدگان (علی حاتمی – ۱۳۷۰)

افعی (محمدرضا اعلامی – ۱۳۷۱)

طعمه (فرامرز صدیقی – ۱۳۷۱)

تماس شیطانی (حسن قلی زاده – ۱۳۷۱)

قافله (مجید جوانمرد – ۱۳۷۱)

نیش (همایون اسعدیان – ۱۳۷۲)

پادزهر (بهرام کاظمی – ۱۳۷۲)

پرواز از اردوگاه (حسن کاربخش – ۱۳۷۳)

دیوانه وار (کامران قدکچیان – ۱۳۷۳)

روز دیدنی (فرزین مهدی پور – ۱۳۷۳)

آخرین بندر (حسن هدایت – ۱۳۷۳)

لاک پشت (علی شاه حاتمی – ۱۳۷۵)

عقرب (کار گروهی – ۱۳۷۵)

یاغی (جهانگیر جهانگیری – ۱۳۷۶)

چشم عقاب (شفیع آقامحمدیان – ۱۳۷۶)

هیوا (رسول ملاقلی پور – ۱۳۷۷)

رنجر (احمد مرادپور – ۱۳۷۸)

سهراب (سعید سهیلی – ۱۳۷۸)

مسافر ری (داود میرباقری – ۱۳۷۹)

آواز قو (سعید اسدی – ۸۰/۱۳۷۹)

سفر به فردا (محمدحسین حقیقی – ۱۳۸۰)

قارچ سمی (رسول ملاقلی پور – ۱۳۸۰)

واکنش پنجم (تهمینه میلانی – ۱۳۸۱)

جنایت (محمدعلی سجادی، ۱۳۸۱)

مزرعه پدری (رسول ملاقلی پور، ۱۳۸۱)

از دور دست (رامین محسنی، ۱۳۸۳)

قتل آن لاین (مسعود آب پرور، ۱۳۸۴)

میم مثل مادر (رسول ملاقلی پور، ۱۳۸۵)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

هاشمی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۸ تهران– متوفی: ۱۳۷۲ تهران، نام اصلی: سید احمد مهدوی مرندی هاشمی، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری از دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، کارگردان، تهیه‌کننده، نویسنده، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۶۵، بازی در تئاتر از ۱۳۴۰، شروع بازیگری: سه قاپ (۱۳۵۰)

عمده‌ی فیلمها:

فریاد (۱۳۵۰)، بدنام (۱۳۵۰)، پخمه (۱۳۵۱)، بازجویی یک جنایت (۱۳۶۲)، شیلات (دستیار کارگردان– ۱۳۶۲)، خاک و خون (۱۳۶۲)، فرار (۱۳۶۳)، گردباد (۱۳۶۴)، تشریفات (۱۳۶۴)، شیر سنگی (۱۳۶۵)، روزهای انتظار (۱۳۶۵)، ترنج (نویسنده، ۱۳۶۵)، مسافران مهتاب (نویسنده– ۱۳۶۶)، در مسیر تندباد (۱۳۶۷)، دستمزد (طراح صحنه و لباس، بازیگر– ۱۳۶۸)، تیغ آفتاب (نویسنده، بازیگر– ۱۳۶۹)، قهرمان (۱۳۶۹)، دادستان (۱۳۷۰)، قرق (تهیه‌کننده، کارگردان، نویسنده بازیگر– ۱۳۷۰)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

هاشمی، جواد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سیدجواد هاشمی متولد ۱۳۴۴ تهران و فارغ التحصیل رشته کارگردانی از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران در سال ۱۳۷۳ می باشد. اولین کار جدی تأتر وی «حج ابراهیم حج عاشورا» ۱۳۵۸، اولین کار سینمائی وی «پرواز در شب» ۱۳۶۵، اولین کار تلویزیونی وی «سیمرغ» ۱۳۷۱، و آخرین کار وی «دولت عشق» در نقش شهید رجائی می باشد. کار تلویزیونی ۳ـ۵ـ۲ محصول شبکه دوم سیما در مقام بازیگری و سریال های «مظلوم اول»، «تنها» و« افسون» در مقام نویسندگی و کارگردانی کار شده است. سریال «بسوی خورشید» کار آقای جعفر سیمائی در مقام آهنگساز، فیلم سینمائی «پرواز روح» و فیلم سینمائی «تشنه» ساخته‌های آقای حسین جامی در مقام آهنگساز از دیگر کارهای وی می باشد.

فیلم‌شناسی : بازیگر

۱ – راه طی شده (۱۳۸۴)

۲ – پرواز روح (۱۳۷۶)

۳ – ترور (۱۳۷۶)

۴ – جان سخت (۱۳۷۶)

۵ – یاسهای وحشی (۱۳۷۶)

۶ – سرعت (۱۳۷۵)

۷ – لاک پشت (۱۳۷۵)

۸ – آخرین شناسایی (۱۳۷۲)

۹ – سجاده آتش (۱۳۷۲)

۱۰ – حماسه مجنون (۱۳۷۱)

۱۱ – خسته نباشید (۱۳۷۱)

۱۲ – تعقیب سایه ها (۱۳۶۹)

۱۳ – چشم شیشه‌ای (۱۳۶۹)

۱۴ – سکوت (۱۳۶۹)

۱۵ – الماس بنفش (۱۳۶۸)

۱۶ – افق (۱۳۶۷)

۱۷ – انسان و اسلحه (۱۳۶۷)

۱۸ – سیمرغ (۱۳۶۶)

۱۹ – پرواز در شب (۱۳۶۵)

فیلم‌شناسی : : کارگردان مظلوم اول

تن ها

افسون

دوئت

فیلم‌شناسی : آهنگساز

بال های سپید (۱۳۷۷)

پرواز روح (۱۳۷۶)

هاشمی، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۵ لنگرود، نام اصلی: میرمهدی هاشمی قرمزی، همسر گلاب آدینه (بازیگر)، برادر ناصر هاشمی (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر در نهمین جشنواره‌ی فجر (دو فیلم با یک بلیت)، فعالیت در تلویزیون از (۱۳۶۲)، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: زنده باد... (۱۳۵۸)

عمده‌ی فیلمها:

مرگ یزدگرد (نمایش داده نشد- ۱۳۶۱)، بگذار زندگی کنم (۱۳۶۵)، غریبه (۱۳۶۶)، خارج از محدوده (۱۳۶۶)، تفنگهای سحرگاه (۱۳۶۷)، زرد قناری (۱۳۶۷)، شکار خاموش (۱۳۶۸)، دو فیلم با یک بلیت (۱۳۶۹)، علی و غول جنگل (۱۳۶۹)، بهترین بابای دنیا (۱۳۷۰)، ناصرالدین شاه (۱۳۷۰)، همسر (۱۳۷۲)، الوالو من جوجوام (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

هاشمی، ناصر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۵ لنگرود، نام اصلی: میر احمد هاشمی قرمزی، همسر سیما تیرانداز (بازیگر)، برادر مهدی هاشمی (بازیگر)، نویسنده، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: گزارش یک قتل (۱۳۶۵)

عمده‌ی فیلمها:

گربه‌ی آوازه‌خوان (دستیار کارگردان- ۱۳۶۹)، سکوت (۱۳۶۹)، برخورد (۱۳۷۰)، مرغابی وحشی (نویسنده- ۱۳۷۰)، دستها (کوتاه- ۱۳۷۲)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

هایراپتیان، لرتا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۷۷ –۱۲۹۰ ش)، بازیگر. در تهران به دنیا آمد. پس از پایان تحصیلات ابتدایی و متوسطه به روسیه رفت و در دانشگاه مسکو در رشته‌ی تئاتر تحصیل کرد و پس از فارغ‌التحصیل شدن به تهران بازگشت. وی از ۱۳۱۴ ش، فعالیت هنری خود را در تئاتر ایران با نمایش «اتللو» آغاز کرد و پس از آن در نمایشنامه‌های: «توپاز»، «سرگذشت وشمگیر»، «چراغ گاز»، «اوژنی گرانده» و غیره شرکت جست. لرتا در ۱۳۴۹ ش، با شرکت در فیلم «شب اعدام»، پا به عرصه‌ی سینما گذاشت و سپس در فیلم‌های: «احساس داغ»، «معرکه» و «همای سعادت» به ایفای نقش پرداخت و در مجموعه‌ی تلویزیونی «خسرو میرزای دوم» نیز شرکت کرد. وی سرانجام در وین درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :سیمای هنرمندان (۳۳۴ –۳۳۳/ ۱)، فرهنگ سینمای ایران (۳۹۳ –۳۹۲)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (۳۱۶،۳۰۶، ۳۰۰،۲۹۹/ ۱)، کارنامه‌ی زنان (۱۹۰ –۱۸۹).

هدایتی، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام ونام خانوادگی:

محمدرضا هدایتی

تاریخ تولد و محل تولد:

متولد زابل در استان سیستان و بلوچستان

زمینه فعالیت:

بازیگر

مدرک تحصیلی:

مجموع آثار وی:

سینما:

تاکسی نارنجی

بی‌وفا

شام عروسی

الاهه زیگورات

دلقک

روز کارنامه

سریال:

باغ مظفر

داستان‌های نوروزی

در چشم باد

وکیل محل

رانت‌خوار کوچک

صفر درجه

قهر و آشتی

نیستان

شب‌های بره

نقطه‌چین...

پاورچین

پلاک ۱۴

ببخشید شما؟

کمین

تئاتر:

نیرنگ باری

لولوی عزیز من

میزان

خواستگاری

گوریل پشمالو

دلم دریا

زمانی برای کشتن

دزد و مهتاب

بار دیگرها بیل

شب بخیر سرهنگ

اطلاعاتی بیشتر در مورد وی:

او همچنین خوانندگی هم نموده و یک آلبوم به نام برگ و باد از او وارد بازار شده است.

هژیر آزاد، کاظم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۹ تهران، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: قافله (۱۳۷۱)

عمده‌ی فیلمها:

کیف (کوتاه- نویسنده- ۱۳۶۰)، نیش (۱۳۷۲)، هدف (۱۳۷۳)، گروگان (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

همایون، عبدالعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خواننده ترانه‌های فولکلور، فکاهی، فکاهی‌نویسی مجله هفتگی فکاهی توفیق عبدالعلی همایون، در سال ۱۲۹۹ شمسی در تهران متولد شد و بازیگری در تئاتر را با پیش‌پرده‌خوانی و آوازهای کوچه باغی یا غزل در «بیات تهران» که خیلی در آن روزگار باب بود آغاز نمود.

عبدالعلی همایون ابتدا در تئاترهای گوهر، هنر، فرهنگ و تهران حرفه بازیگری را شروع کرد و در پیس‌های موفقی در آن زمان چون: «مرگ موش»، «مسافری از آن دنیا»، «دشمن مرد» و غیره شرکت کرد و از سال ۱۳۳۷ با شرکت در فیلم «جنوب شهر» به کارگردانی فرخ غفاری به سینما آمد و از آن پس در فیلم‌های: «دشمن زن» «داماد فراری»، «تعطیلات داش اسمال»، «صمد و قالیچه حضرت سلیمان»، «سه تا جاهل»، «عمو یادگار»، «صمد و فولادزره دیو»، «مهدی مشکی و شلوارك داغ»، «ستارخان»، «صمد و سامی و لیلا و لی لی»، «استوار و پاسبان»، «صمد به مدرسه می‌رود»، «قربون هر چی خوشگله»، «صمد آرتیست می‌شود»، «صمد خوشبخت می‌شود»، «صمد در راه اژدها» و سریالهای تلویزیونی «سرکار استوار»، «ماجراهای صمد»، «مأمور ما صمد» و «بالاتر از خطر» شرکت کرد. عبدالعلی همایون از صدایی گرم و گیرا برخوردار می‌باشد و در چندین فیلم که در آن شرکت داشت آوازهایی را اجرا می‌کرد.

برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد دوم)

همت، اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۱ شیراز، گریمور- همسر افسر اسدی (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری دانشکده هنرهای دراماتیک (۱۳۵۷)، فعالیت در تلویزیون، تدریس بازیگری- بازی در تئاتر ۱۳۴۴، شروع بازیگری: سرخپوستها (۱۳۵۸)

عمده‌ی فیلمها:

ما ایستاده‌ایم (۱۳۶۳)، آوار (گریم- ۱۳۶۳)، جاده‌های سرد (گریم- ۱۳۶۴)، هویت (گریم- ۱۳۶۵)، شیر سنگی (گریم، بازیگر- ۱۳۶۵)، روزهای انتظار (گریم، بازیگر- ۱۳۶۵)، یک صبح پرماجرا (کوتاه- ۱۳۶۷)، در مسیر تندباد (۱۳۶۷)، علی و غول جنگل (گریم، بازیگر- ۱۳۶۹)، هفت سنگ (۱۳۷۴)، یحیی (گریم- ۱۳۷۴)، دیدار (گریم- ۱۳۷۳)، براده‌های خورشید (گریم- ۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

همتی ،آناهیتا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام اصلی: آناهیتا

نام خانوادگی اصلی: همتی

سمت (در بخش های): بازیگران،

....

تاریخ تولد: ۱۳۵۲

محل تولد: تهران

ملیت: ایران

....

مدرک تحصیلی: دیپلم

بیوگرافی

در سال ۱۳۷۲ با نمایش تنبورنوازان (هادی مرزبان) بازی در تئاتر را آغاز کرد و در سال ۱۳۷۴ با بازی در مجموعه تلویزیونی دبیرستان خضراء (اکبر خواجویی) شناخته شد. او تا به امروز در مجموعه های بسیاری بازی کرده است.

آناهیتا همتی بازی در سینما را در سال ۱۳۷۵ و با فیلم به نمایش درنیامده افسانه پوپک طلایی (خسرو شجاعی) آغاز کرد و اولین فیلمی که از او بر پرده سینماها به نمایش درآمد در سال ۱۳۷۸ و با نام عشق کافی نیست (مهدی صباغزاده) بود.

آناهیتا همتی هیچگاه ندرخشید. هیچگاه آنطور که باید دیده نشد، اما حضور فعالش در تلویزیون و بازیهای روان و راحت او باعث شده تا همچنان پرکارترین بازیگر تلویزیونی باشد.

شاید بهترین و ماندگارترین حضورش در تلویویون مربوط به بازی مجموعه تلویزیونی کلانتر (محسن شامحمدی) و بخصوص خانه به دوش (رضا عطاران) باشد.

هودی، رحیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۱۴ شیراز، تحصیلات: فوق دیپلم فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: خاک و خون (۱۳۶۲)

عمده‌ی فیلمها:

تشریفات (۱۳۶۴)، روزهای انتظار (۱۳۶۵)، در مسیر تندباد (۱۳۶۷)، تابستان ۵۸(۱۳۶۸)، پاییز بلند (۱۳۷۳)، به خاطر هانیه (۱۳۷۳)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

هوشمند، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر، چهره‌پرداز.

تولد: ۱۳۰۲، رشت.

درگذشت: ۳۱ اردیبهشت ۱۳۶۸.

رضا هوشمند کار هنری را از سال ۱۳۳۰ با پیش‌پرده و تصنیف‌خوانی در تئاتر گیلان آغاز کرد. او که از شاگردان اسماعیل مهرتاش بود در سال ۱۳۳۵ به تهران آمد و ساکن این شهر شد. در سال ۱۳۳۹ به دعوت علی محزون که در آن زمان در شیراز فعالیت تئاتری داشت، به آن شهر رفت و به مدت یک سال در آنجا کار تئاتر را ادامه داد. در سال ۱۳۴۰، همکاری‌اش را با تلویزیون کانال سه به عنوان چهره‌پرداز شروع کرد. او در کنار بازیگری، در یکی از چاپخانه‌ها به کار صحافی نیز اشتغال داشت.

از سال ۱۳۳۷ با فیلم «روزنه امید» وارد عرصه‌ی فعالیت سینمایی شد. ابتدا به عنوان چهره‌پرداز و سپس بازیگر، به اتفاق همسرش فرح‌لقا هوشمند، در چند فیلم و مجموعه‌ی تلویزیونی همکاری کرد. در فیلم «باشو، غریبه کوچک» نقش کوتاهی به عهده گرفت و سپس در مجموعه‌ی تلویزیونی «کوچک جنگلی» نقش ژنرال آسیتکوف روسی را بازی کرد. عمده فیلم‌هایی که در آنها ایفای نقش کرده است به این قرار هستند: «فردا روشن است» (۱۳۳۹)؛ «شب قوزی» (۱۳۴۲)؛ «داغ ننگ» (۱۳۴۴)؛ «صمد و قالیچه‌ی حضرت سلیمان» (۱۳۵۰)؛ «مردان خشن» (۱۳۵۰)؛ «صمد و سامی و لیلا و لی‌لی» (۱۳۵۱)؛ «صمد و فولاد زره دیو» (۱۳۵۱)؛ «صمد به مدرسه می‌رود» (۱۳۵۲)؛ «صمد آرتیست می‌شود» (۱۳۵۳)؛ «صمد در راه اژدها» (۱۳۵۶)؛ «صمد به شهر می‌رود» (۱۳۵۸)؛ «باشو غریبه‌ی کوچک» (۱۳۶۷ –۱۳۶۵). مجموعه‌های تلویزیونی: «سرکار استوار» (۱۳۴۹ –۱۳۴۶)؛ «هزار و یک شب» (۱۳۵۴)، «هشتمین سفر سندباد» (۱۳۵۶)؛ «پائیز صحرا» (۱۳۶۶ –۱۳۶۳).

رضا هوشمند روز سی و یکم اردیبهشت ۱۳۶۸ در سن شصت و پنج سالگی بر اثر بیماری آتروفی مغز در یکی از بیمارستان‌های تهران درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

هوشمند، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

استاد رضا هوشمند متولد ۱۳۰۲ه.ش.ازابتدادررشت پیش پرده تصنیف خوانی می کرد. وی ازسال۱۳۳۵به تهران آمد. اما درشیراز درمحضر علی محزون فعالیت تئاتری کرد. ازسال ۱۳۳۰درکانال سوم تلویزیون به عنوان چهره پردازآغاز به کار کرد وسپس بازیگر شد ودرفیلم های زیادی بازی کرد. وی در۳۱اردیبهشت ۱۳۶۸درگذشت.

گروه : هنر

رشته : هنرهای نمایشی

گرایش : بازیگر و چهره پرداز

تحصیلات رسمی و حرفه ای : استادرضا هوشمندکارهنری راباپیش پرده وتصنیف خوانی درتئاتر گیلان درسال ۱۳۳۰آغاز کرد. اوازشاکردان اسماعیل مهرتش بود درسال۱۳۳۹به دعوت علی محزون به شیراز رفت ویک سال درآنجا فعالیت تئاتری داشت ازسال ۱۳۴۰به عنوان چهر ه پردازدرکانال سوم تلویزیون وسپس به عنوان بازیگر مشغول به کار شد. وفیلم های بسیاری را بازی کرد.

خاطرات و وقایع تحصیل : استادرضا هوشمند ازسال ۱۳۳۵به تهران آمد ونیز درسال ۱۳۳۹به مدت یک سال درشیراز فعالیت هنری داشته است.

فعالیتهای ضمن تحصیل : استادرضا هوشمند به مشاهده فیلم های سینمایی به عنوان یک تماشاگر حرفه آی می پرداخت .

استادان و مربیان : مهمترین استاد رضا هوشمنددربازیگری وتئاتر اسماعیل مهرتاش بوده است.

همسر و فرزندان : فرخ لقا هوشمند نام همسراستادرضا هوشمند بودکه به همراه همسر خود درچند فیلم ومجموعه تلویزیونی باوی همکاری می کرد.

وقایع میانسالی : استادرضا هوشمندازسال۱۳۳۷بافیلم روزنه امید وارد عرصه فعالیت سینمای شد . ودرجند سریال بازی می کرد. ونیز دربسیاری فیلم های سینمایی نقش عمده ای داشته است.

زمان و علت فوت : استادرضا هوشمند در۳۱اردیبهشت ماه ۱۳۶۸درسن ۶۵سالگی براثربیماری آتروفی مفردریک بیمارستان های تهران درگذشت.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : استادرضا هوشمند درآغازدرگیلان پیش پرده خوان وتصنیف خوان بود. درشیرازفعالیت تئاتری می کردوازسال۱۳۳۷به عنوان چهره پردازوسبس بازیگر وارد سینما شد.

فعالیتهای آموزشی : استادرضا هوشمند به عنوان هنرمندی تجربی گرچه رسما فعالیت آموزشی نداشت امافیلم های وگریم های وی سرمشق برخی چهر پردازان وبازیگران جوانتر شد.

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : استادرضا هوشمند درکنار فعالیتهای سینمایی خوددریک ازچاپخانهای به کار صحافی نیز مشغول بوده است.

آرا و گرایشهای خاص : استادرضا هوشمند درفعالیتهای سینمای به انواع ژانرهای توجه داستامابیش ازهرچیزی به طنز ومجموعه های تلویزیونی تاریخی وفرهنگی توجه داشت.

چگونگی عرضه آثار : بسیاری ا زآثار استادرضا هوشمند ازسینمای ایران وتلویزیون ایران پخش شده است.

آثار :

۱ باشو غریبه کوچک ۱۳۶۷-۱۳۶۵

۲ داغ ننگ ۱۳۴۴

۳ سرکار استوار۱۳۴۹-۱۳۴۶

۴ شب قوزی ۱۳۴۲

۵ صمد آرتیست می شود۱۳۵۴

۶ صمد به شه رمی رود۱۳۵۸

۷ صمد درراه اژدها ۱۳۵۶

۸ صمد وفولادزره دیو۱۳۵۱

۹ صمد وقالیچه حضرت سلیمان ۱۳۵۰

۱۰ صمدوسامی ولیلا ولی لی ۱۳۵۱

۱۱ فرداروشن است۱۳۳۹

۱۲ ماجراهای صمد ۱۳۵۲

۱۳ ماموریت صمد درماجراهای بالاترازخطر ۱۳۵۳

۱۴ مردان خشن ۱۳۵۰

۱۵ هزارویک شب ۱۳۵۴

۱۶ هشتمین سفر سند باد۱۳۵۶

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

هوشمند، فرخ لقا

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

فرخ لقا هوشمند در سال ۱۳۱۰ در رشت به دنیا آمد. وی بازی در تئاتر را از سال ۱۳۲۴ تا سال ۱۳۳۵ در گیلان و سپس در تهران تا سال ۱۳۴۲ شروع کرد و بازی در سینما را سال ۱۳۳۶ با ایفای نقش کوتاهی در «نردبان ترقی»، همکاری «پرویز خطیبی» آغاز کرد. وی در سال ۱۳۸۸ دار فانی را وداع گفت. روحش شاد و یادش گرامی.

۱.بازیگر : (۶۲)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)(۱۳۵۰)(۱۳۴۰)(۱۳۳۰)

۱ – غزل (۱۳۸۰)

۲ – شراره (۱۳۷۸)

۳ – زخمی (۱۳۷۶)

۴ – کلید ازدواج (۱۳۷۶)

۵ – سرحد (۱۳۷۵)

۶ – مینا و غنچه (۱۳۷۵)

۷ – اشک و لبخند (۱۳۷۳)

۸ – الو!الو! من جوجوام (۱۳۷۳)

۹ – سفر (۱۳۷۳)

۱۰ – کلاه قرمزی و پسرخاله (۱۳۷۳)

۱۱ – بلوف (۱۳۷۲)

۱۲ – همسر (۱۳۷۲)

۱۳ – همه دختران من (۱۳۷۲)

۱۴ – چهارشنبه عزیز (۱۳۷۱)

۱۵ – خوش خیال (۱۳۷۱)

۱۶ – دو نفر و نصفی (۱۳۷۰)

۱۷ – دو همسفر (۱۳۷۰)

۱۸ – دیدار در استانبول (۱۳۷۰)

۱۹ – مسافران (۱۳۷۰)

۲۰ – افسانه آه (۱۳۶۹)

۲۱ – رنو تهران ـ ۲۹ (۱۳۶۹)

۲۲ – ملک خاتون (۱۳۶۹)

۲۳ – پنجاه و سه نفر (۱۳۶۸)

۲۴ – شکار خاموش (۱۳۶۸)

۲۵ – باشو غریبه کوچک (۱۳۶۵)

۲۶ – قرنطینه (۱۳۶۱)

۲۷ – صمد به شهر می رود (۱۳۵۸)

۲۸ – صمد در به در می شود (۱۳۵۷)

۲۹ – صمد در راه اژدها (۱۳۵۶)

۳۰ – فری دست قشنگ (۱۳۵۶)

۳۱ – کلاغ (۱۳۵۶)

۳۲ – پاکباخته (۱۳۵۵)

۳۳ – پسرک (۱۳۵۵)

۳۴ – شادیهای زندگی (۱۳۵۵)

۳۵ – صمد خوشبخت می شود (۱۳۵۴)

۳۶ – اوستا کریم نوکرتیم (۱۳۵۳)

۳۷ – صمد آرتیست می شود (۱۳۵۳)

۳۸ – گل پری جون (۱۳۵۳)

۳۹ – صمد به مدرسه می رود (۱۳۵۲)

۴۰ – کج کلاخان (۱۳۵۲)

۴۱ – استوار و پاسبان (۱۳۵۱)

۴۲ – خانه قمرخانم (۱۳۵۱)

۴۳ – خواستگار (۱۳۵۱)

۴۴ – صمد و سامی، لیلا و لی لی (۱۳۵۱)

۴۵ – صمد و فولاد زره دیو (۱۳۵۱)

۴۶ – مهدی مشکی و شلوارک داغ (۱۳۵۱)

۴۷ – همیشه قهرمان (۱۳۵۱)

۴۸ – پهلوان مفرد (۱۳۵۰)

۴۹ – دنیا مال منه (۱۳۵۰)

۵۰ – صمد و قالیچه حضرت سلیمان (۱۳۵۰)

۵۱ – مالک دوزخ (۱۳۴۸)

۵۲ – نعره طوفان (۱۳۴۸)

۵۳ – ببر مازندران (۱۳۴۷)

۵۴ – دزد سیاهپوش (۱۳۴۷)

۵۵ – شوهر آهو خانم (۱۳۴۷)

۵۶ – میلیونرهای گرسنه (۱۳۴۶)

۵۷ – من مادرم (۱۳۴۴)

۵۸ – شب قوزی (۱۳۴۳)

۵۹ – آقای هفت رنگ (۱۳۴۲)

۶۰ – ستاره ای چشمک زد (۱۳۴۲)

۶۱ – علی واکسی (۱۳۴۰)

۶۲ – روزنه امید (۱۳۳۸)

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

یاری، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نام اصلی: حسین نام خانوادگی اصلی: یاری سمت (در بخش های): بازیگران،کارگردانی، تاریخ تولد: ۱۳۴۶ محل تولد: تهران ملیت: ایران مدرک تحصیلی: دیپلم بیوگرافی بازیگری را از تئاتر و در سال ۱۳۶۰ آغاز کرد. او در واحد دوبلاژ صدا و سیما به عنوان گوینده هم فعالیت کرده است. با فیلمهای دفاع مقدس شناخته شد که در این ژانر موفق بود و برای بازی در فیلم" آخرین مرحله "جایزه سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد را از چهاردهمین جشنواره فیلم فجر دریافت کرد. او بازی در نقشهای دیگر را هم با فیلمهای" سرعت "و" دنیای وارونه "تجربه کرد که برای او تجربه گرانقدری بود. بازی او در" بلوغ "تحسین منتقدان را برانگیخت و دیپلم افتخار بهترین بازیگر نقش اول مرد را برای بازی در این فیلم از هجدهمین جشنواره فیلم فجر بدست آورد. اما شاید تنها شانس او بازی در فیلم / مجموعه" شب دهم "بود که توانست با بازی بسیار زیبایش در نقش حیدر در میان عموم محبوبیت بسیار زیادی کسب کند. شاید اگر فیلم سینمایی" شب دهم "به بخش مسابقه جشنواره بیستم فجر راه پیدا می کرد خیلیها برای بازی او ، کتایون ریاحی و ثریا قاسمی حسابی جدا باز می کردند. او در سال ۱۳۸۳ فیلم" معادله "را بر پرده سینماها داشت.

منابع زندگینامه :www.funpatogh.com

یاریار، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۳۵ تهران، تحصیلات: دیپلم ادبی، حرفه‌ی قبلی: فوتبالیست، شروع بازیگری: چاووش (۱۳۶۹)

عمده‌ی فیلمها:

مردی در آینه (۱۳۷۱)، بلوف (۱۳۷۲)، دام (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

یاکیده، کیکاووس

قرن:۲۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

کیکاووس یاکیده (زاده بهمن ۱۳۴۷ در تهران) دوبلور و شاعر ایرانی است.

یاکیده اخیرا کتابی با نام بانو و آخرین کولی سایه فروش از طریق انتشارات کاروان، منتشر کرده که رویکردی متفاوت به شعر سپید است و به نوعی هایکو وارهایی بسیار ملموس.

این دوبلور دارای پسری به نام ایلیا می‌باشد.

جوایز و افتخارات

دیپلم افتخار سردبیر انجمن بین‌المللی شعر در آمریکا ۲۰۰۲ شاعر برگزیده توسط سایت poetry.com در آمریکا ۲۰۰۳ مدال شعر شایسته از سمپوزیوم شعر واشنگتون دی سی دریافت کاپ شایستگی از انجمن بین المللی شعر/ ۲۰۰۴ نیز از افتخارات این هنرمند می‌باشد[۱][نیازمند منبع]

دوبله‌های معروف

دوبله صدای نقاش آمریکایی باب راس در سری برنامه لذت نقاشی توسط کیکاووس یاکیده انجام شده است.

آثار مکتوب

- مجموعه شعر بانو و آخرین کولی سایه‌فروش، انتشارات کاروان، ۱۳۸۱
- مجموعه داستان کوچه بابل، نشر آرویج، ۱۳۸۲
- مجموعه شعر کولی پیراهن تنگ یک خواب بلند، انتشارات کاروان، ۱۳۸۶

یزدانیان، پروین‌دخت

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۰۲ نجف‌آباد، مادر کیومرث و منوچهر پوراحمد (کارگردان)

تحصیلات: ششم ابتدایی، برنده‌ی دیپلم افتخار بهترین بازیگر نقش دوم در یازدهمین جشنواره‌ی فیلم فجر (شرم، صبح روز بعد)، فعالیت در تلویزیون از ۱۳۷۱، شروع بازیگری: صبح روز بعد (۱۳۷۱)

عمده‌ی فیلمها:

شرم (۱۳۷۱)، مهریه‌ی بی‌بی (۱۳۷۳)، خواهران غریب (۱۳۷۴)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

یکتا، اسدالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد: ۱۳۲۶ تهران، بازیگر کوتاه قد فیلمهای فارسی، تحصیلات: دوم ابتدایی، شروع بازیگری: مراد و لاله (۱۳۴۴)

عمده‌ی فیلمها:

کلید بهشت (۱۳۴۵)، عمو سبزی فروش (۱۳۴۶)، گل‌آقا (۱۳۴۶)، کشتی نوح (۱۳۴۷)، قوس قزح (۱۳۴۷)، سالار مردان (۱۳۴۷)، قهوه‌خانه‌ی قنبر (۱۳۴۸)، گناه زیبایی (۱۳۴۸)، قصه‌ی دلها (۱۳۴۸)، ضرب شست (۱۳۴۸)، گربه‌ی کور (۱۳۴۸)، بهشت دور نیست (۱۳۴۸)، شهر هرت (۱۳۴۹)، بابا کرم (۱۳۴۹)، فریاد انسانها (۱۳۴۹)، آدم و حوا (۱۳۴۹)، ارادتمند شما عزرائیل (۱۳۴۹)، قهرمانان نمی‌میرند (۱۳۴۹)، جعفر و گلنار (۱۳۴۹)، عروس بیانکا (۱۳۴۹)، رسوایی (۱۳۴۹)، فرجام (ناتمام- ۱۳۴۹)، احساس داغ (۱۳۵۰)، احمد چکمه‌ای (۱۳۵۰)، رعد و برق (۱۳۵۰)، وحشی جنگل (۱۳۵۰)، زیر بازارچه (۱۳۵۰)، شب عروسی (۱۳۵۰)، عزیز قرقی (۱۳۵۰)، آخرین نبرد (۱۳۵۱)، آشوبگر (۱۳۵۱)، علی بلبل (نمایش داده نشد- ۱۳۵۱)، خر دجال (۱۳۵۱)، خانم خانوما (۱۳۵۱)، یک میلیونر و دو مفلس (۱۳۵۱)، عروس و مادرشوهر (۱۳۵۲)، صخره سیاه (۱۳۵۲)، هفت مرد دلاور (۱۳۵۲)، کوثر (ناتمام- ۱۳۵۳)، فرار از دجله (۱۳۵۴)، مردی در آتش (۱۳۵۵)، حرفه‌ای (۱۳۵۵)، شنگول و منگول (۱۳۶۸)، هامون (۱۳۶۸)، علی و غول جنگل (۱۳۶۹)، دو همسفر (۱۳۷۱)، مستاجر (۱۳۷۱)، کاکادو (۱۳۷۳)

بر گرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

یوسف نیا، شراره

قرن:۱۵

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نام: شراره یوسف نیا

تاریخ تولد: ۱۳۴۹

متولد هجدهم شهریور ماه ۱۳۴۹ در تهران.

لیسانس رشته کارگردانی سینما و فوق لیسانس بازیگری از مجارستان.

شروع فعالیت از سال ۱۳۷۰ با ساختی فیلم های کوتاه ارتباط در آخرین روز هفته و گشت و گذر در کنار رود دانوب.

بخشی از فیلم شناسی:

راه و بی راه (سیامک شایقی، ۱۳۷۱)

خسوف (رسول ملاقلی پور، ۱۳۷۱)

سکوت کوهستان (یدالله نوعصری، ۱۳۷۴)

یحیی (حسین فرخی، ۱۳۷۴)

به من نگاه کن (شهرام اسدی، ۱۳۸۱)

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

یونسی، روناک

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

«روناک یونسی» دی‌ماه سال ۱۳۵۹ در تهران به دنیا آمد، او دوران دبیرستان را در رشته گرافیک گذراند و لیسانس طراحی صنعتی از دانشکده هنر و معماری دارد. مثل همه دخترهای ایرانی، عاشق خانواده‌اش است و عاشقانه به پدر و مادرش عشق می‌ورزد، می‌گوید: «موفقیت‌هایم را مدیون راهنمایی‌های درست پدرم هستم.» مادر روناک، فرهنگی است و مدیر دبیرستان دخترانه می‌باشد، خانواده یونسی چهار فرزند دختر دارند، که روناک فرزند اول این خانواده است، او سه خواهر کوچکتر از خودش دارد که همگی آنان تحصیلات دانشگاهی دارند. دوران کودکی خاطرات زیادی از دوران کودکی خود ندارد، به جز اینکه بسیار شیطون بوده و خرابکاری زیاد می‌کرده، اما از آنجا که مادرش شاغل بود، مراقبت از خواهرانش را همیشه برعهده داشته به همین دلیل از کودکی شخصیت استقلال‌طلبی در او به خوبی نمایان بوده ضمن اینکه خانه‌داری و آشپزی را از همان روزهای نوجوانی به خوبی فراگرفته است. او با اینکه شیطون و پر شر و شور بوده اما بچه درسخوانی هم بود. معمولا بابت یک موضوع، جلوی دفتر دبیرستان می‌ایستاد، اما چون شاگرد زرنگ بوده، از خطایش چشم‌پوشی می‌کردند. می‌گوید: به خاطر تقلبی که در امتحان به دوستم رسانده بودم، سه روز اخراج شدم و نمره‌ام صفر شد. دانشگاه به محض اینکه دیپلمش را گرفت، وارد دانشگاه نشد، بلکه وقفه‌ای در آن به وجود آمد، چرا که در مدرسه به تدریس نقاشی و خطاطی می‌پرداخت تا اینکه سرانجام تصمیم گرفت دانشجو شود و در رشته مهندسی طراحی صنعتی پذیرفته شد. هنر را کماکان دنبال می‌کرد، فیلم می‌دید، تلویزیون تماشا می‌کرد و... تا اینکه یک روز یکی از دوستانش که از علاقه او به هنر آگاه بود، به او پیشنهاد کرد که برای بازی در یک فیلم سینمایی تست بدهد و ابتدا عکسش را به گروه سازنده نشان بدهد، اما او نسبت به این کار بی‌میل بود و ناامید... «تصور نمی‌کردم، اتفاقی بیفتد، اما برخلاف انتظار، فردای همان روز تماس گرفتند و از من دعوت کردند که به دفتر فیلمسازی بروم، آنجا بود که برای اولین بار قاسم جعفری را دیدم.» او به آنجا رفت و به دورخوانی مشغول شد در پایان دورخوانی گروهی، همان روز انتخاب شد، برایش باورکردنی نبود، مراحل پیش تولید به سرعت سپری شد و او حالا می‌دانست که باید در فیلم «گرگ و میش» به کارگردانی قاسم جعفری بازی کند. این اولین تجربه هنری او بود. تجربه‌ای که خیلی غیرمنتظره پیش آمد... بازی در یک فیلم سینمایی ساخته یک کارگردان مطرح آن هم در نقش اصلی. نکته مهم در مورد این بازیگر بااستعداد این است که تحصیلات و آموزش بازیگری ندارد، اما بازیگری را به صورت تجربی آموخته و حتی به کلاس‌های بازیگری هم نرفته است، اما سعی کرده در کار همیشه با چشمانی باز و گوش‌هایی شنوا، عمل کند و از تجارب پیشکسوت‌ها بهره بگیرد. همین امر باعث شد تا در سریال رستگاران، برای حضور در نقش خجسته، انتخاب اول باشد. اولین سریال تلویزیونی «روناک یونسی» پس از حضور در فیلم سینمایی گرگ و میش در چند فیلم تلویزیونی هم بازی کرد، تا اینکه رسید به سریال «گل‌های گرمسیری» که در نقش مرضیه ایفای نقش کرد، در آن سریال هم او مقابل آتیلا پسیانی بازی کرد، پسیانی در آن مجموعه در نقش پدر شوهرش را بازی کرد، بازی خوب او باعث شد تا نگاه‌ها به سمت او معطوف شود تا جایی که «یونسی» هم‌اکنون، بازیگری را مهم‌ترین دغدغه‌اش می‌داند. او تشنه تجربه کردن نقش‌های متفاوت است و دوست دارد با کارگردان‌های مختلف همکاری کند و به دانسته‌های خود بیفزاید. دل‌مشغولی‌های روناک «روناک یونسی» مثل هر بانوی ایرانی به کار در خانه علاقه دارد، آشپزی خوبی دارد و از دوران نوجوانی آن را جدی می‌گرفته است، فیلم دیدن و مطالعه و شعر خواندن را

خیلی دوست دارد، می گوید؛ خواندن اشعار حافظ به من آرامش می‌دهد.از نوجوانی به ورزش علاقه داشته و شنا و بسکتبال را تقریبا به شکل حرفه‌ای ادامه داده... اصولا به ورزش‌هایی که پای توپ، وسط است را به ورزش‌های دیگر ترجیح می‌دهد و از آن به عنوان بهترین تفریح یاد می کند. به موسیقی سنتی علاقه دارد و ساز موردعلاقه‌اش سنتور است، به صدای شهرام ناظری علاقه دارد .او ۵سال پیش ازدواج کرده و در محله کامرانیه تهران زندگی می کند. منابع زندگینامه :http://putin.parsiblog.com

خط

ابراهیم، خلیل

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۲۹ ق)، خطاط. از کاتبان روزگار خود و ظاهراً اهل بخارا بود. به خط وی یک نسخه کتاب «مهر و مشتری»، تألیف عصار تبریزی در پاریس است که به قلم کتابت خوش در بخارا نوشته شده است، با رقم: «ابراهیم خلیل» به سال ۹۲۹.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۸ -۱۷ /۱).

ابراهیم‌آبادی نطنزی، اسکندر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۰۳ ق)، خطاط. از آثار وی: کتیبه‌ی سمت راست ایوان جنوبی مسجد جمعه‌ی نطنز، به خط نستعلیق، با رقم: «... فی ثامن شهر رجب سنهٔ ثلاث و مائهٔ و الف کتبه العبد الراجی اسکندر ابراهیم آبادی النطنزی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار تاریخی شهرستانهای کاشان و نطنز (۲۸۰ -۲۷۹)، آثار ملی اصفهان (۹۱۳)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۸۷۸ -۸۷۷).

ابریشمی مشهدی، محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۲۳ ق)، خطاط و شاعر. اصلا مشهدی و از شاگردان سلطانعلی مشهدی بود که در کتابخانه‌ی امیرعلیشیر نوایی به امر کتابت اشتغال داشته است. صاحب «گلستان هنر» خط وی را ستوده و شیفته‌ی کتیبه‌ای شده که محمد ابریشمی شعر آن را سروده و خود بر سنگ قبر سلطانعلی مشهدی نوشته است، که اکنون اثری از آن باقی نیست. از آثار وی: یک قطعه سوره‌ی فاتحه، به قلم دو دانگ و

نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «الحقیر محمد ابریشمی المشهدی غفر ذنوبه»؛ یک رساله در علم قافیه، به قلم نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «العبد الفقیر محمد ابریشمی المشهدی، فی شهور سنه عشرین و تسعمائة»؛ یک نسخه «منطق الطیر» عطار نیشابوری، به قلم کتابت جلی متوسط، با رقم: «العبد الفقیر محمد ابریشمی المشهدی... سنهٔ ثلث و عشرین و تسعمائة..»؛ دو قطعه از مرقع شاه اسماعیل، به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ و کتابت و غبار خوش و دو بیت شعر از خود او، با رقم های: «مشقه العبد الفقیر محمد ابریشمی المشهدی...» و «العبد الفقیر محمد ابریشمی المشهدی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۳۲ -۶۳۰/ ۳)، اطلس خط (۴۶۵)، خوشنویسان و هنرمندان (۹،۳۷)، گلستان هنر (۶۳ -۶۲)، مناقب هنروران (۶۲)، هنر عهد تیموریان (۶۳۳، ۵۹۸، ۵۸۵، ۵۸۳، ۵۲۲).

ابن مقله، ابوعبداللّه حسن

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۳۸ -۲۷۸ / ۲۶۰ ق)، خطاط. در بغداد به دنیا آمد. پدرش نیز خط را نیکو می‌نوشت. وی با برادرش، محمد، نزد پدر خود که از مردم بیضای فارس بود به فراگیری خط کوفی پرداخت. ابوعبداللّه خطهایی که برادر ابداع کرده بود به خوبی فراگرفت و تا آنجا پیش رفت که خط این دو را از هم باز نمی‌شناختند. برخی منابع اختراع خط نسخ را به او نسبت داده‌اند. ابوعبداللّه هنگامی که برادرش مغضوب و پنهان گردید، وی نیز پنهان می‌زیست. از آثار وی: قرآنی به خط کوفی، باقی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اطلس خط (۲۹۶ -۲۹۵)، پیدایش خط و خطاطان (۶۹ -۶۸)، خوشنویسان و هنرمندان (۲۲)، ریحانه (۲۲۷ -۲۲۶ /۸)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۱۵)، گلستان هنر (یازده، ۱۸، ۶)، معجم الادباء (۳۴ -۲۸ /۹)، الوافی بالوفیات (۱۴۵ -۱۴۳ /۱۲).

ابن‌بَوّاب، ابوالحسن علی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۲۳ /۴۱۳ ق)، خطاط مذهّب، حافظ، قاری، ادیب و شاعر شیعی. مشهور به ابن‌بواب یا ابن‌ستری و ملقّب به علاءالدین و قبلهٔ‌الکتاب. پدرش پرده‌دار دستگاه آل‌بویه بود و شهرت وی هم از این رو است. ابوالحسن نیز یک چند در خدمت بهاءالدوله‌ی دیلمی سرپرستی کتابخانه‌ی بهاءالدوله را در شیراز بر عهده داشت. خوشنویسی را از ابن‌اسد کاتب آموخت، برخی او را شاگرد حسن بن مقله و بعضی شاگرد محمد بن مقله دانسته‌اند. خط نسخ را به شیوه‌ی خود می‌نوشت و اصولی نیز برای آن وضع کرد. وی را پایه‌گذار شیوه‌ی ریحانی و محقق نیز دانسته‌اند. آموزشگاهی برای تعلیم خط تأسیس کرد که تا ۶۹۸ ق برجا بود. شصت و چهار نسخه قرآن به خط خود نوشته بود. ابن‌بواب به خدمت فخرالملک، ابوغالب محمد بن علی بن خلف واسطی، والی عراق، از جانب بهاءالدوله، درآمد و ندیم وی شد. در بغداد درگذشت و در جوار امام احمد حنبل به خاک سپرده شد. آثاری از وی در مجموعه‌ی چستربیتی لندن و کتابخانه لاله لی استانبول باقی است. نسخه قرآن کتابخانه چستربیتی به امضای او و به تاریخ ۳۹۱ ق است که هم

از نظر خط و هم از تذهیب مجلل است. اشعاری نیز در فن خط و لوازم آن سروده که ادیبان «القصیدهٔ الرائیهٔ» او را در نهایت بلاغت دانسته‌اند. شهرت او در تکمیل و تنقیح شیوه‌ی ابن‌مقله است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اطلس خط (۳۰۸ -۳۰۰)، الاعلام (۱۸۳ /۵)، پیدایش خط و خطاطان (۷۵، ۷۴ -۷۰)، تاریخ گزیده (۶۹۶)، تاریخ هنرهای ملی (۷۴۴ -۷۳۹ /۲)، خوشنویسان و هنرمندان (۲۲)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۴۵۴ /۳)، دائرةالمعارف البستانی (۴۱۱ -۴۱۰ /۱)، ریحانه (۴۲۴ -۴۲۲ /۷)، سرآمدان فرهنگ (۳۶ -۳۵ /۱)، سیر النبلاء (۳۲۰ -۳۱۵ /۱۷)، کارنامه‌ی بزرگان (۲۴)، کشف الظنون (۱۳۳۹)، الکنی والالقاب (۲۳۴ /۱)، گلستان هنر (۱۹، ۱۸، ۱۲)، مجالس المؤمنین (۴۸۸ /۲)، معجم الادباء (۱۳۴ -۱۲۰ /۱۵)، معجم المؤلفین (۲۵۸ /۷)، مناقب هنرمندان (۱۱۳، ۴۲، ۳۸ -۳۷)، نامه‌ی دانشوران (۱۰۵ -۹۱ /۵)، وفیات الاعیان (۳۴۴ -۳۴۲ /۳)، هدیهٔ الاحباب (۵۱).

ابن‌حسول رازی، صفی‌الملک، ابوالعلاء محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۴۵۰ ق)، ادیب و خوشنویس شیعی. از مردم همدان بود، اما در ری نشو و نما یافت. پدرش نیز ادیب و کاتب بود. وی از صاحب بن عباد و ابن‌فارس ادب آموخت. ابتدا در دستگاه آل‌بویه‌ی ری عهده‌دار دیوان رسایل بود، سپس به وزارت ابوطالب مجدالدوله رسید و با تسلط محمود غزنوی بر ری، به غزنویات پیوست و به دبیری گمارده شد. در ۴۳۴ ق به هنگام تسلط ترکان سلجوقی بر ری به خدمت آنها درآمد و منشی عمیدالملک کندری شد. از آثار وی: «تفضیل الاتراک علی سائر الاجناد»؛ «مناقب الحضرهٔ السلطانیه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۶۲ /۷)، اعیان الشیعه (۳۸۳ /۲)، بزرگان و سخن سرایان همدان (۳۴ -۳۱ /۱)، تاریخ بیهق (۱۱۱)، دائرةالمعارف البستانی (۴۴۵ /۱)، راحهٔ الصدور (۴۸۲ -۴۸۰)، کشف الظنون (۴۶۲)، معجم المؤلفین (۳۱۸ /۱۰)، الوافی بالوفیات (۱۳۵ -۱۳۲ /۴).

ابن‌حسین شریفی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه از مرقع مالک، به خط ثلث سه دانگ جلی ممتاز و نسخ و رقاع کتابت جلی عالی، با رقم: «حرره العبد المذنب الراجی ابن‌حسین الشریفی فی ذیحجهٔ‌الحرام سنهٔ تسع و خمسین و تسعمائهٔ...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۱۵ /۴).

ابن‌خازن دینوری خراسانی، ابوالفضل احمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۱۸ /۵۱۲ -۴۷۱ ق)، خطاط و شاعر. وی خوشنویس ایرانی‌تبار بغدادی است که در بغداد متولد شد. از مردم دینور بود. «دیوان» شعری از او به جا مانده که پسرش نصراللّه آن را گردآوری کرد. اشعار وی را به زیبایی ستوده‌اند. ابن‌خازن از خطاطین و از عجوبه‌های خوشنویسان بود و در مدت عمرش پانصد قرآن نگاشت، او از مخترعان خطوط رقاع و توقیع است. وی در بغداد درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۰۸ /۱)، پیدایش خط و خطاطان (۷۹ -۷۸)، دائرةالمعارف البستانی (۴۵۶ -۴۵۵ /۱)، ریحانه (۱۰۸ /۲)، کشف الظنون (۷۶۵)، معجم المؤلفین (۱۴۴ /۲)، الوافی بالوفیات (۸۰ -۷۸ /۸)، وفیات الاعیان (۱۵۱ -۱۴۹ /۱).

ابن‌ساوجی، ابوالمحاسن محمد

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۷۳۲ ق)، ادیب، شاعر و خطاط. از مردم نخجوان بود. از وی اشعاری در تذکره‌ها به جای مانده است. از آثار او: منظومه‌ای است به نام «درّة المعانی»، در ترجمه و شرح «لآلی المنثوره»، که ابن‌ساوجی آن را در ۷۳۲ ق سروده است؛ نسخه‌ای از ترجمه‌ی کتاب «مسالك و ممالك» ابواسحاق ابراهیم اصطخری به خط ابن‌ساوجی به تاریخ ۷۲۶ ق؛ کتاب «السامی فی الاسلامی»، به خط نسخ و رقاع و عناوین ثلث دودانگ، با رقم: «ابوالمحاسن محمد بن سعد بن محمد یعرف ابن الساوجی... سنة احدی عشر و سبعمائة الهجریة، بالسلطانیة» (۷۱۱).کاتب این نسخه را برای فرزندش، ابوطاهر محمد، کتابت کرده است و اکنون این کتاب در کتابخانه‌ی سلطنتی موجود است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۷۰ /۴)، تاریخ نظم ونثر (۷۷۱)، دانشمندان آذربایجان (۲۱)، فرهنگ سخنوران (۱۹).

ابن‌کربلایی قزوینی، درویش حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۸۸ ق)، صوفی، شاعر و خطاط. معروف به کربلایی، بابافرجی و حافظ حسین. وی از متصوفه‌ی طریقه‌ی عبداللهیه علویه و مرید سید احمد حسینی حسنی موسوی باب الابوابی بود. در سال ۹۸۸ ق به دمشق رفت و با شیخ بورینی ملاقات کرد و شیخ زبان فارسی را از او فراگرفت و در همین ایام بود که با شیخ بهایی ملاقات کرد. وی خط را نیکو می‌نوشت و از شاگردان علاءالدین علی بیگ

تبریزی بود. وی در دمشق درگذشت و در موضع مرج الدحداح در جوار قبر شیخ ابوشامه دفن شد. از آثار وی: «روضات الجنان و جنات الجنان»، در خصوص مقابر فضلاء و مشاهیر اولیای تبریز.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۴۰۶)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۵۶۹ /۲)، دانشمندان آذربایجان (۱۴۹)، الذریعه (۲۷ /۱۱ ، ۹۰۸ /۹)، روضات الجنان (۱/ مقدمه)، ریحانه (۱۶۸ /۸).

ابن‌مُقْله، ابوعلی محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۲۸ -۲۷۲ ق)، خطاط، شاعر و دانشمند. از مردم بیضای فارس بود. در بغداد تحصیلک کرد و به خدمات دیوانی مشغول شد. ابن‌مقله سه بار به وزارت خلفای عباسی، مقتدر و قاهر و راضی باللّه رسید. ولی هربار با توطئه‌ی درباریان دستگیر و از کار برکنار شد. مدتی نیز حکومت فارس را در دست داشت و مدتی سرپرستی دیوان مظالم و قضا بر عهده‌ی او بود. ابن‌مقله چندین بار بر ضد خلفای عباسی تلاش نمود که هربار بی‌اثر ماند. سرانجام ابن‌رائق که امیرالا-مرا بود، خلیفه را واداشت تا او را از وزارت بردارد و دستور دهد دست راست او را قطع کنند تا چیزی ننویسد. ولی وی با دست چپ می‌نوشت. ابن‌مقله شعر نیز نیکو می‌سرود و در اشعارش از سرنوشت شوم خویش می‌نالید. چندی بعد زبانش را نیز بریدند و سرانجام در زندان بغداد درگذشت. وی در فقه و تفسیر و ادب چیره‌دست بود. او را مبتکر خط ثلث و نسخ می‌دانند. اصلاحات ابن‌مقله در خط سبب تسهیل در امر نگارش شد. ولی نسبت وضع تمام شش قلم به او روا نیست. اسماعیل بن حماد، محمد بن اسماعیل بغدادی، ابواسحاق ابراهیم بن هلال صابی، شمس المعالی قابوس بن وشمگیر، حسن بن مرزبان سیرافی، ابن‌بواب و گروهی دیگر از شاگردان و پیران او بودند، ابن‌ندیم جد ابن‌مقله را نیز خوشنویس دانسته و قرآنی به خط وی دیده است.[۱]

ابوعلی محمد بن علی (ف. ۳۲۸ ه.ق.). وی به خدمت ابوالحسن بن فرات درآمد و مورد لطف او شد و ثروتی اندوخت و سپس بین آن دو کدورتی ایجاد شد و ابن‌مقله کفران احسان او کرد و در زمره دشمنان وی درآمد تا آنگاه که ابن فرات معزول و دستگیر شد و چون بار دیگر به وزارت رسید ابن مقله را بگرفت و مصادره کرد. مقتدر خلیق در ۳۱۶ ابن‌مقله را به وزارت انتخاب کرد و او در ۳۱۸ معزول و محبوس شد، و بار دیگر به وزارت راضی خلیفه منصوب گردید و به سعایت حاسدان دست راست او را بریدند و مدتی در زندان ماند و همانجا درگذشت. وی مخترع خطوط ثلث، توقیع، ریحان، رقاع و محقق است.

ابوعلی محمد بن علی بن حسین بن مقله‌ی فارسی، پدرانش از مردم فارس بودند و خود به سال ۲۷۳ در بغداد متولد شد، واضع خط ثلث و نسخ است. وی از دانشمندان عصر خود بود و در علوم فقه و تفسیر و قرائت و ادبیات دست داشت و شعر می‌گفت و در ترسل و انشاء و خط سرآمد بود. در اوایل زندگی خود شهرت جهانی داشت تا حدی که ممدوح شعرا واقع شد. ابن‌مقله در اوان جوانی به کارهای دیوانی در دستگاه خلافت پرداخت، و زمانی از طرف «المقتدر بالله» عباسی به حکومت بعض نواحی فارس مأمور بود و پس از چندی به بغداد فراخوانده شد و در مرکز خلافت به خدمت مشغول گردید ولی با توطئه‌هایی که شده بود، به حبس خلیفه افتاد و مدتی در حبس گذرانید تا دوباره خلیفه او را از حبس بیرون آورد و وزارت خود به او داد.

از سال ۳۱۶ ه.ق مدت سه سال با قدرت کامل به رتق و فتق امور مشغول بود ولی در این تاریخ به سعی ساعیان و دشمنان از کار برکنار و به فارس تبعید شد. هنگامی که ابن‌مقله در تبعید روزگار می‌گذرانید، مقتدر را کشتند و «القاهر باللّه» (۳۲۲ -۳۲۰) را

خلیفه کردنـد. وی به محض جلـوس بر مسـند خلافـت، ابن‌مقله را به بغـداد طلبیـد و وزارت به وی تفـویض شـد. مـدتی برنیامـد که دشـمنان وی را نزد خلیفه متهم کردند و او از بیم جان در گوشه‌ای پنهان گردید. چندی بعد القاهربالّله را گرفتند و چشم وی را میل کشیدند و محمد بن مقتدر «الراضی بالّله» (۳۲۹ –۳۲۲) را به خلافت نشانیدند و او ابن‌مقله را به مقام وزارت بازآورد و پس از مدت اندکی از وی رنجیده گشت و او را به حبس افکند. چندی بعد دست راست او را قطع کردند و به این اندازه هم اکتفا نکرده زبانش را هم بریدند و سرانجام او را کشتند (۳۲۸).

این مرد بزرگ ایرانی پیشـقدم یکی از زیباترین مظاهر هنری یعنی خوشنویسـی در تمدن اسلامی است و جمله‌ی مورخین برآنند که تا ظهور وی هیـچ یک ازخطاطان به قدرت او در نوشـتن اقلام مختلف و تتبع او در اختراع خطوط نیامده است و بعضـی گویند اقلام سته را که از اصول خطوط متعـارفه‌ی اسـلامی بود. وی از خـط کوفی اقتباس کرده است، قـدر مسـلم اینکه ابن‌مقله در تکمیل اقلام موجود کوشـیده است و شایـد بعض خطوط را نیز وضع کرده و یا سـر و صورتی به آنها داده باشـد (محقق و توقیع و رقاع و نسـخ)، ولی نسبت وضع تمام شش قلم به او روا نیست.

ابن‌مقله را به کثرت آثار سـتوده‌اند ولی متأسـفانه از آثار خطوط وی اکنون چیزی به جای نمانـده و آنچه به نام او دیـده شـده شـش رقعه (از مرقع) ثلث رقاع چهار دانگ و دو دانگ جلی و نسخ خوش در کتابخانه سـلطنتی است و رقم «خط ابن‌مقلهٔ» دارد و این رقم نیز قدیم است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۱۶ –۱۰۱۵ /۴)، اطلس خط (۳۰۰ –۲۹۵)، الاعلام (۱۵۸ –۱۵۷ /۱)، پیدایش خط و خطاطـان (۶۸ –۵۷)، تاریـخ برگزیـدگان (۴۵۷)، تاریـخ هنرهـای ملی (۷۳۱ –۷۳۰ /۲)، خوشـنویسان و هنرمنـدان (۲۲ –۲۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۷۰ /۶)، دائرۀالمعارف البستانی (۷۰۴ –۷۰۳ /۱)، دایرۀالمعارف فارسی (۲۲ /۱)، ریحانه (۲۲۸ –۲۲۷ /۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۸۶ /۴)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۸۳، ۱۱۳۴، ۱۱۱۰ /۲)، الفهرست ابن‌الندیم،ترجمه (۱۵)، الکنی والالقاب (۴۲۶ –۴۲۵ /۱)، گلسـتان هنر (۱۸ –۱۶)، لغت‌نـامه (ذیـل / ابن‌مقله)، مجمل فصـیحی (ذیل/ سالهای ۳۲۸، ۳۲۳، ۳۲۲، ۳۲۰، ۳۱۴ ، ۳۱۱)، معجم المـؤلفین (۳۲۰ –۳۱۹ /۱۰)، منـاقب هنروران (۴۳ –۳۷)، نـامه‌ی دانشوران (۹۰ –۷۲ /۵)، الوافی بالوفیـات (۱۶۸ /۱)، وفیات الاعیان (۱۱۸ –۱۱۳ /۵)، هدیۀ الاحباب (۹۰).

ابوالبقاء موسوی حسینی ابرقویی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۰۰ ق)، خطاط و شاعر. ملقب به رسـتم الخطاطین. از سادات ابرقو بود که در اصفهان می‌زیست و خود نسبت سیادتش را یک جـا موسوی و دیگر جـای حسـینی یـاد می‌کنـد. ابوالبقـا مـدارش بر تحصـیل علوم و کسب کمالات بود و از شـاگردان محمـد امین مشـهدی و از خوشـنویسان دربار شاه جهان، پادشاه هندوسـتان، به شـمار می‌رفت؛ بعـد از برگشت از هند به دربار شاه‌عباس اول راه پیدا کرد و از او لقب رستم‌الخطاطین یافت. در خدمت تقرب‌خان قربت یافت و پس از مرگ او، محمدعلی خان به او مهربانی بسیار کرد. از خطوط او: «منهـاج العبـاد» است تـألیف سـعید فرغـانی، به قلم کتـابت جلی خوش؛ یک قطعه به قلم دودانگ خوش، با رقم: «ابوالبقاء الموسوی ۱۰۰۶»؛ یـک قطعه به قلم دودانگ و کتاب خوش، با رقم «المـذنب ابوالبقا الحسـینی»؛ یک قطعه به قلم دودانگ خوش، با رقم: «کمترین ابوالبقاء الموسوی»؛ چهار قطعه به قلمهای سه دانگ و دودانگ و کتابت خوش، با ارقام مختلف.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۴ -۲۲ /۱)، تاریخ هنرای ملی (۹۴۳ /۲)، تذکرهٔ الخطاطین (۱۹۲ -۱۸۲ /۲)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۱۶)، خوشنویسان و هنرمندان (۵۵)، الذریعه (۱۳۹، ۳۷ /۹)، صبح گلشن (۶۷)، فرهنگ سخنوران (۲۱)، کاروان هند (۱۲ -۱۱ /۱).

ابوالحمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۹۹ ق)، خطاط. از شکسته‌نویسان گمنام است. از آثار او: یک نسخه «خلاصهٔ الخمسه»، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «به تاریخ... سنهٔ تسعهٔ و تسعین بعدالالف... در دارالسلطنه‌ی اصفهان... حرره ابی‌الحمد بن محمد شفیع...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۴۱/۴).

ابوالعز، عمر

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از او یک جزو از قرآن با ترجمه و تفسیر فارسی (شبیه تفسیر تربت جام) ریحان خفی متوسط با رقم «ابوالعز عمر بن علی بن محمد ۶۰۳» در بقعه‌ی مولوی در قونیه موجود است.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

ابوالفتح

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از او یک قرآن رحلی جلد ساغری قهوه‌ای ضربی لولادار عالی با رقم «... ابوالفتح... محمود... کردی» (یمانه‌ی کلمات محو شده و از رقم فقط این سه کلمه را می‌توان خواند) سال ۷۲۸. در موزه‌ی ایران باستان وجود دارد.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

ابوالقاسم، علی

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از او قرآن خشتی، نسخ ریحان مانند کتابت خفی متوسط. نسبت به ابن‌بواب داده‌اند و صحیح نیست و رقم: «کتبه ابوالقاسم علی... اربع مائة» از آن خوانده می‌شود و بقیه را محو کرده‌اند. در موزه‌ی اسلامی ترک موجود است.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

ابوطالب اصفهانی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۳۵ ق)، خطاط و شاعر. وی از نجبای اصفهان بود و پس از مرگ پدر منصب سرخط نویسی دیوان شاه سلطان حسین به او تفویض شد. و وزراء و درباریان او را بسیار توقیر می‌کردند. ابوطالب در فن انشاء، حسن خط، صفات حسنه و اخلاق پسندیده یکتا بود. صاحب «گلشن»، خط شکسته وی را در کمال خوبی و درستی دانسته است و همچنین او را خوش طبع و لطیف مزاج و شیرین گفتار یافته. «دیوانی» مشتمل بر دو سه هزار بیت از او به جا مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴/ ۱۲۴۱)، تذکرهٔ القبور (۸۰).

ابوطالب شیخ

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۵۳ ق)، خطاط، نقاش، مذهّب و شاعر. او از مشایخ و مجتهدان بود و هفت قلم را نیکو می‌نوشت و در نقاشی و تذهیب نیز دست داشت. ابوطالب در ادبیات و زبان فارسی و عربی مهارت داشت و به هر دو زبان شعر می‌گفت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۸ -۲۷ /۱)، احوال و آثار نقاشان (۴۵ -۴۴ /۱).

ابوطالبان، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

احمد ابوطالبیان متولد۱۳۴۵ قزوین است وی فوق لیسانس خود را در رشته روابط بین الملل از آکادمی عالی علوم اقتصاد بخارست دریافت کرده. احمد ابوطالبیان قزوینی از جمله هنرمندان خوشنویس به شیوه نستعلیق است که مرحوم میرزا غلامرضا اصفهانی مبتکر آن بود.گروه : هنرشته : خوشنویسیگرایش : نستعلیقتحصیلات رسمی و حرفه ای : . احمد ابوطالبیان متولد۱۳۴۵ قزوین، لیسانس خود را در رشته اقتصاد و فوق لیسانس خود را در رشته روابط بین الملل از آکادمی عالی علوم اقتصاد بخارست دریافت کرده و

مدت ۱۷ سال در خارج از ایران علاوه بر تحصیل به فعالیت های فرهنگی و هنری مشغول بوده است .فعالیتهای ضمن تحصیل : وی به مدت ۱۷ سال در خارج از ایران بوده است و علاوه بر تحصیل به فعالیت های فرهنگی و هنری مشغول بوده است .سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : ابوطالبیان در زمینه مجموعه داری هم فعال هستند و مجموعه های باارزشی فراهم کرده اند": حدود ۲۵ سال است که مجموعه داری می کنم و در این مدت بزرگترین مجموعه از آثار خطی روی کاغذ را در گنجینه خصوصی ام فراهم آورده ام. علاوه بر آثار خوشنویسی و غیر از خطوط کوفی که جزو آثار اسلامی مربوط به قرون اولیه اسلام هستند، آثار خطی ایرانی را از قرن حدوداً ششم تا دوران قاجار را جمع آوری کرده ام. به اضافه آثار خطی و مرقعات خطی که شامل قرآن های خطی از زمان یاقوت مستعصمی تا پایان دوره قاجار می شود. مجموعه نفیسی هم از ادعیه خطی هست که توسط خوشنویسان بزرگی مانند زین العابدین اشرف الکتاب اصفهانی، محمد شفیع تبریزی و عبدالرحیم افسر نوشته شده اند. کتب خطی دیگری هم شامل دواوین شعرای بزرگ پارسی مانند اهلی شیرازی، منوچهری دامغانی، سعدی، حافظ و... جمع آوری کرده ام که هم از نظر تصاویر، هم از نظر مینیاتور، هم از نظر خط و هم به لحاظ کتاب آرایی مجموعه بی نظیری است ".چگونگی عرضه آثار : ابوطالبیان دایرهٔ المعارفی در دست چاپ دارد که خود او در این مورد توضیح میدهد": حدود ۲۰ سال قبل دایرهٔ المعارفی در زمینه شرح احوال و آثار خوشنویسان قزوین فراهم کردم که از هزار سال قبل تا پایان دوره قاجار را در بر می گرفت. این کتاب با توجه به قراردادی که با ناشر امضاکردم، قرار بود توسط انتشارات طه منتشر شود. اما چون مدت ۱۷سال از ایران دور بودم، چاپ این کتاب هم به سرانجام نرسید. اما از دوسال پیش که به ایران برگشتم، مجدانه پیگیر چاپ این کتاب هستم".

آثار : دایرهٔ المعارف شرح احوال و آثار خوشنویسان قزوین ویژگی اثر : تالیف، در دست چاپ منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

ابهری، علی‌اکبر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم و دوازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان عصر خود بود. از آثار وی: یک نسخه «فوائد الافضلیه» علی افضل طبیب قزوینی، به خط نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «قدفرغ من تسوید هذا الکتاب... علی ید اقل الکتاب... ابن محمدعلی، علی‌اکبر الابهری، فی تاریخ... اثنا و عشرین و مائه و الالف ۱۱۲۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۱۶ / ۴).

ابهری، محمد محسن

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی : «قرآن بغلی، به خط نسخ کتابت خفی نزدیک به غبار خوش، با رقم :«کتبه الفقیر الحقیر ابن

محمد صالح، محمد محسن الابهری فی ۱۱۲۴».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴/ ۱۱۹۵).

ابهری، محمدمحسن

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

قرآن بغلی نسخ کتابت خفی نزدیک به غبار خوش با رقم: «کتبه الفقیر الحقیر ابن محمد صالح، محمدمحسن الابهری فی ۱۱۲۴» در مجموعه‌ی دکتر خوئی دکتر اصغر مهدوی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

اتابکی، عبداللّه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۲ -۱۲۸۴ ق)، خوشنویس و شاعر، متخلص به امیر. مشهور به اتابکی. در تهران متولد شد، علوم ادبی و عربی را نیکو می‌دانست. وی مردی فاضل و از منشیان خوش خط و شاعری توانا بود. مدتی منشی عین‌الدوله و بعد منشی میرزا علی اصغرخان اتابک اعظم شد. پس از عزل اتابک و به صدارت رسیدن عین‌الدوله، اتابکی به جرم این که منشی اتابک اعظم بوده، تبعید شد. امیر در تبعیدگاه قصیده‌ای در هجو عین‌الدوله ساخت و برای او فرستاد. وی در سن ۴۸ سالگی درگذشت و در ابن بابویه به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سخنوران نامی معاصر (۳۶۷ -۳۶۲ /۱)، شرح حال رجال (۶/ ۱۴۵).

اجلی، قربانعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

قربانعلی اجلی به سال ۱۳۱۸ درشهرستان میانه تولد یافت . پدر قربان علی فرهنگی و مادرش معلم قرآن بود .
تحصیلات رسمی و حرفه ای : قربانعلی اجلی تا پایان دوره اول متوسطه درمیانه بود و پس از آن برای اتمام تحصیلاتش به تهران آمد. پس از پایان دوره متوسطه دردانشکده هنر های تزیینی پذیرفته شد و پس از اخذ لیسانس دررشته معماری داخلی به دوره فوق لیسانس درهمین رشته راه پیدا کرد و دوره فوق لیسانس را نیز به پایان رساند .
استادان و مربیان : قربانعلی اجلی از محضر استادانی بزرگی چون استاد سید حسن میرخانی ، استاد علی اکبر کاوه ، مرحوم استاد

سید حسین میرخانی .استاد احمد نجفی زنجانی و استاد ابراهیم بوذری به آموختن خطوط نستعلیق و نسخ و ثلث پرداخت . ضمن تلمذ در محضر این اساتید ، در آثار بزرگان خط ،چون میر عماد، میرزا رضا کلر ،میرزا غلامرضا ، استاد عبد المجید درویش ، استاد مسلم شکسته نستعلیق به تفحص وتحقیق پرداخت .همچنین زیر نظر استاد شیخ ، استاد کاتوزیان ، بهزاد و مصیری و اولیاء به آموزش طراحی و نقاشی رنگ روغن پرداخت .

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : قربانعلی اجلی ازهمان سالهای اولیه تدریس عضو انجمن های ادبی تهران شد .

فعالیتهای آموزشی : قربانعلی اجلی به علت علاقه زیاد به آموزش به استخدام دولت درآمده و دردبیرستانهاو مدارس عالی به تدریس مشغول شد . سپس از طرف دانشکده هنر های تزیینی بعنوان مدرس دعوت شسد وبتدریس شیوه های گوناگون خط پرداخت و مدت ۲۲ سال درامرتدریس روزگار سپری کرد .

آرا و گرایشهای خاص : قربان علی اجلی معتقد است که :« هنر مند با رسالت کسی است که بمانند معلم ، انواع آن چه را آموخته و خودش هم گاهی خالق آن است به جامعه ای که نیاز مند است بیاموزد ،متاسفانه در جوامع امروزی آنطور که باید ،به هنرمندان توجه نمی شود و این عامل باعث می شود که هنر مند به جهات اقتصادی ناچار با یک عده سود اگر آثار هنری سروکار پیدا کرده و ارزش کارهایش تا سرحد امکان تنزل پیدا کند چرا که هنر را با هیچ معیاری از مادیات سنجش هنر با پول باشد آن هنر رکود پیدا کرده و می میرد و از سوی دیگر هنر نمی بایستی فرمایشی باشد بلکه هنرمند می بایست درزمینه کار خود آزاد باشد و با توجه به نیاز های جامعه ای که در آن زندگی می کند به خلق اثر بپردازد .

چگونگی عرضه آثار : بسیاری از تابلوهای قربانعلی اجلی نه بصورت معمولی است ، که از ویژگی خاصی برخوردار است . مجموعه حروف شکلی از اشکال طبیعتند و یا شاید طبیعت به شکل حروف ، . دراین سبک تازه که خود او آنرا گلگشت نامیده است خط و طبیعت به همراه یکدیگر ارائه می شود بطوریکه انتخاب کلمات و حروف و نحوه قرار گرفتن آنها در یکدیگر از اهمیت فوق العاده ای برخورداراست . به بیان دیگر باید گفت دراین سبک ، خط و نقش مکمل یکدیگرند و رابطه خط با طبیعت و طبیعت با خط زمینه و هم آهنگی کلی کار از نظر رنگ و فرم ، ملموس بودن عناصری که به خدمت گرفته می شوند مورد توجه خاص سازنده اثر است . اهمیت دیگراین سبک داشتن بعد معنوی آن است که مطالب آموزه ومفید ، درتهیه آن انتخاب می شود و تعهد و مسئو لیت سازنده آنرا نسبت به جامعه نشان می دهد . سبک گلگشت ، فرم و فضاهای تازه ای را برابر بیننده قرار می دهد که تجسس و حس کنجکاوی اورا برانگیزد .

منابع زندگینامه :فصلنامه هنر ، شماره ۵ ،زمستان و بهار ۶۳-۶۲

احسن‌اللّه، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن، جلد روغنی عالی کشمیری. پشت صفحه‌ی اول ترنج مذهب. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع نسخ هندی خفی متوسط با رقم: «راقم حضرت کلام‌اللّه محمد احسن‌اللّه» (قرن ۱۳ -۱۲) در کتابخانه‌ی سلطنتی.

بر گرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

احصایی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد احصائی ، در تیرماه ۱۳۱۸ شمسی در قزوین دیده به دنیا گشود. احصائی ، سال های نخست زندگی را در قزوین گذراند و سپس تهران را برای سکونت برگزید. در ابتدای راه زندگی هنری خویش ، آثار استاد عمادالکتاب قزوینی را سرمشق قرارداد تا سرانجام به حضور استاد سیدحسین میرخانی رسید و از تعلیمات ایشان بهره جست. آنگاه به دانشسرای تهران راه یافت و پس از آن بیش از ده سال را به تجربه و تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا و حضور در نمایشگاه های هنری سپری کرد تا سرانجام موفق به ارائه ی هنر « نقاشیخط » شد. وی پس از سال های ۱۳۳۸ به بعد ، توجه خود را بر روی آثار میرعماد قزوینی متمرکز نمود و بعدها هنر خط را در دوره ی قاجار کاوید. احصائی ، گرافیست ، خوشنویس ، مؤلف و کارشناس هنر ، عضو شورایعالی هنرهای تجسمی کشور ، عضو شورایعالی انجمن خوشنویسان ، ادیتور کتاب های هنر در سازمان کتاب های درسی ایران و احیاگر کاربرد خطاطی در معماری اسلامی می باشد.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد احصائی ، سال های نخست زندگی را در قزوین گذراند و سپس تهران را برای سکونت برگزید. در ابتدای راه زندگی هنری خویش ، آثار استاد عمادالکتاب قزوینی را سرمشق قرارداد تا سرانجام به حضور استاد سیدحسین میرخانی رسید و از تعلیمات ایشان بهره جست. آنگاه به دانشسرای تهران راه یافت و پس از آن بیش از ده سال را به تجربه و تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا و حضور در نمایشگاه های هنری سپری کرد تا سرانجام موفق به ارائه ی هنر « نقاشیخط » شد. وی پس از سال های ۱۳۳۸ به بعد ، توجه خود را بر روی آثار میرعماد قزوینی متمرکز نمود و بعدها هنر خط را در دوره ی قاجار کاوید.

خاطرات و وقایع تحصیل : محمد احصائی ، با ذکر خاطره ای از دوران تجربه اندوزی های خود می گوید : « در بهار ۱۳۵۴ ، در روزه داری های ادواریم ، در یک حالتی از مواجهه ی شدید عاطفی با کلام « الله » ، که یکسره ذهن و دل مرا به تصرف گرفته بود ، حدود دویست قطعه کار انجام شد که تکنیک اجرای آن ، حضور دائم و آمادگی شدید روحی را می طلبید ؛ ضرباهنگی که هدایت قلم را « قلب » به عهده داشت ».

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد احصائی ، مشاور رئیس مؤسسه ی مطالعات و تحقیقات فرهنگی در قسمت چاپ و انتشارات می باشد.

فعالیتهای آموزشی : محمد احصائی ، سال ها به عنوان آموزگار ادبیات فارسی و خط در دبستان های جهان تربیت و شهر ری ، مدرس گروه هنرهای تجسمی دانشکده هنرهای زیبا ی دانشگاه تهران و دانشگاه هنرهای تزئینی و عضو رسمی هیئت علمی دانشگاه تهران به فعالیت های آموزشی اشتغال داشته است.

مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : محمد احصائی ، عضو هیئت مؤسس « انجمن هنرمندان نقاش ایران » می باشد.

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : محمد احصائی ، گرافیست ، خوشنویس ، مؤلف و کارشناس هنر ، عضو شورایعالی هنرهای تجسمی کشور ، عضو شورایعالی انجمن خوشنویسان ، ادیتور کتاب های هنر در سازمان کتاب های درسی ایران و احیاگر کاربرد

خطاطی در معماری اسلامی می باشد. وی در بیست سال اخیر ، به جمع آوری و مطالعه ی عمیق روی کارهای اساتید متقدم خویش پرداخته و قلم « محقق » و « ریحان » – که در جهان اسلام به قلم های ایرانی مشهورند – دستاورد کار مداوم او در این سال ها است.

آرا و گرایشهای خاص : نستعلیق محمد احصائی ، آمیزه ای از شیوه ی « میر » و « میرزا غلامرضا اصفهنی » و « میرحسین » با بعضی ملاحظات امروزی است و کاربرد گرافیکی در خوشنویسی وی ، از وجوه مشخصه ای است که موجب تفاوت فاحش از دیگر خوشنویسان معاصر شده است. کارهای « کلام الله » احصائی به چهار گروه تقسیم بندی می شوند که عبارتند از : نقاشی خط ها ، الله ها ، کارهای در ارتباط با معماری ، و احیای قلم محقق و ریحان. وی در حوزه ی « نقاشی خط » با قلم « ثلث » و « محقق » با یاری گرفتن از « کلام الله » ، به خلق آثار بدیعی دست زده است.

جوائز و نشانها : محمد احصائی ، در هفتمین نمایشگاه بزرگ قرآن کریم تهران در سال ۱۳۷۸ ، به جهت « خوشنویس ممتاز آیات قرآنی » در قطعات و کتیبه ها ، به ویژه احیای خطوط ریحان و محقق ، و بهره گیری مناسب از خط و گرافیک و نقاشیخط در آثار خود ، همچنین استفاده از کلمه ی مبارکه ی الله به صورت های متنوع در آثار و کتیبه نگاری ، به عنوان « خادم برگزیده » شناخته شد.

چگونگی عرضه آثار : محمد احصائی در زمینه ی تشکیل نمایشگاه های مختلف در ایران و خارج از کشور نیز فعالیت دارد که دستاورد آن ، ارائه ی آثاری متفاوت در زمینه ی خط است که در گرافیک و معماری کاربرد فراوانی دارد. نمونه هایی از این نمایشگاه ها عبارتند از : نمایشگاه گالری سیحون ، فستیوال بین المللی نقاشی در کانی سومر فرانسه ، نمایشگاه جمعی جهان در بال سوئیس ، نمایشگاه هنرمندان ایرانی در پکن و شانگهای جمهوری خلق چین ، نمایشگاه جمعی در دانشکده هنرهای زیبای ایران و ... --

آثار :

۱ تحریر قرآن مجید به قلم « محقق »

۲ خوشنویسی سوره علق به ابعاد ۱۲۰ × ۱۱۰ سانتی متر با رنگ و روغن روی بوم

ویژگی اثر : این اثر ، اکنون جزء گنجینه ی آثار مجموعه ی موزه ی هنرهای معاصر تهران قرار دارد.

۳ کتیبه ای به قطع ۴۰۰ مترمربع واقع در دانشکده الهیات

۴ کتیبه ی سردر ورودی موزه ملی ایران (ایران باستان)

ویژگی اثر : این اثر ، آیه ای از قرآن مجید به شیوه ی « محقق » و « برجسته » با لعاب زر است.

۵ مجموعه ی « الله »

اخترگرجی، احمد بیک

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۳۲ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به اختر. از غلام زادگان گرجی صفویه و اصل وی از ترکهای گرجستان بود که در تبریز یا به قولی در اصفهان متولد شد و در اصفهان و شیراز نشو و نما یافت و چنانکه خود گوید: «از خدمت دانشمندان به قدر مقدور فی الجمله خطی و ربطی تحصیل نموده و در مراتب شهری آنچه سخن شناسان دقیقه را به نظر آید مشخص کرده است». در جوانی در خدمت امرای زندیه بود و پس از انقراض آن، مدتی هم ندیم سلیمان‌خان قاجار بود. وی به جهت ابراز عشق به یکی از خواص

امیر، زبانش را بریدند و پس از آن به اصفهان رفت و به تألیف «تذکره‌ی شعرای معاصر» خود پرداخت، قبل از اتمام آن عمرش به پایان رسید، و بعد از او برادرش، محمدباقر بیک نشاطی، به این کار پرداخت ولی او نیزوفات یافت و فاضل‌خان گروسی تذکره را به اتمام رسانـد و «انجمن خاقان» نام نهاد. احمد بیك شعر را خوب می‌شناخت و شکسته را خوش می‌نوشت. هنگام اقامت هدایت در شیراز، وی نیز در آنجا بود. او را شاعری نظرباز و زبان دراز و غزل‌ساز و هجو پرداز دانسته‌اند که طبع شاعری متوسطی داشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۵۱ – ۱۲۵۰ /۴)، تذکره‌ی پیمانه (۷۵ /۶۱)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۳۳۱ – ۳۸۰ /۲)، حدیقة الشعراء (۹۴ – ۹۰ /۱)، سفینة المحمود (۱۶۱ –۱۵۹ /۱)، شرح حال رجال (۲۵ –۲۴ /۶)، مجمع الفصحا (۱۵۵ –۱۵۴ /۴)، مصطبه‌ی خراب (۱۳ –۱۲)، مکارم الآثار (۹۵۱ – ۹۵۰ /۳)، نگارستان دارا (۱۷۰ –۱۶۸).

اختیار منشی، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۹۰ ق)، خطاط. از معروفترین خوشنویسان خط تعلیق بود و از شاگردان تاج سلیمانی و عبدالحی منشی. مدت سی سال کاتب سلطان محمد میرزا صفوی در خراسان بود. کسانی که نام خواجه اختیار را ذکر کرده‌اند، همگی وی را از مردم هرات دانسته‌اند، ولی مرقعی از آثار خطوط وی دیده شده که نام و نسب خود را چنین ذکر کرده است: «اختیار المنشی بن علی الجنابدی فی سنه ۹۶۴» که نسب گنابادی وی در آنجا مشخص شده است. از آثار او قطعات و رساله‌های متعددی موجود است، از جمله، مجموعه منشآتی در کتابخانه‌ی سلطنتی تهران است که به طرز زیبایی تذهیب شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ هنرهای ملی (۹۱۷ /۲)، خوشنویسان و هنرمندان (۸۰)، دایرةالمعارف فارسی (۶۸ /۱)، سرآمدان فرهنگ (۳۳۶ /۱)، کارنامه‌ی بزرگان (۱۱۳ –۱۱۲)، گلستان هنر (۴۹).

اختیارالدین حسین

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۲۸ ق)، شاعر، ادیب و خطاط. وی اهل تربت حیدریه بود. در جوانی از ولایت زاوه به هرات رفت و به تحصیل علوم دینی پرداخت و پس از آن به فن انشاء و شعر و معما نیز آگاهی یافت. در ابتدا کاتب محکمه‌ی قضاوت نظام‌الدین امیر علیشیر بود و در زمان سلطان حسین بایقرا به منصب قضاوت رسید و به دلیل دانش و کمالاتش سرآمد قضات زمان خود شد. در عهد ابوالفتح محمد خان شیبانی نیز در کار قضاوت بود، ولی پس از کشته شدن آن پادشاه به تربت رفت و به امر کشاورزی پرداخت. در همان قصبه بدرود زندگانی گفت. از آثار وی: «اساس الاقتباس»؛ «مجالس الملوك»؛ «مختار اختیار الاخبار در میان فضلای روزگار»؛ «مقالات حسینی»؛ «قیاسات»؛ مثنوی «عدل و جود».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :تاریخ نظم و نثر (۲۷۸)، تاریخ هنرهای ملی (۹۱۷/ ۲)، تحفه‌ی سامی (۴۹)، تذکره‌ی روز روشن (۴۴ -۴۳)، حبیب السیر (۳۵۶ -۳۵۵/ ۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۸۰)، الذریعه (۲۴۶ -۲۴۵/ ۱۹، ۶۲/ ۹)، روضة الصفا (۲۹۳ -۲۹۲/ ۷)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۸/ ۱۰)، فرهنگ سخنوران (۴۸)، کارنامه‌ی بزرگان (۱۱۳)،لغت‌نامه (ذیل/ اختیارالـدین) مجالس النفائس (۲۷۱، ۹۵)، هدیة العارفین (۳۱۷/ ۱).

اخگر اصفهانی، محمدرضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سـیزدهم ق)، شـاعر و خطـاط. اصـل وی از اصـفهان بـود. در خـط شکسـته، تحریری دلکش داشـته و بـه میـل خـود در سـلک نویسندگان و کتاب محمود میرزای قاجار درآمده، به جمع‌آوری و تحریر اشعار او مشغول بوده است. از او است:

به قتلم وعده داد آن شوخ بی‌پروا و میدانم

کزین طالع که دارم خواهد آخر رفت از یادش

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سفیه المحمود (۱۶۲ -۱۶۱).

اخگر بیگدلی، عبدالرشید

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۲ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به اخگر. در قم متولد شد. وی نواده‌ی مؤلف «آتشکده‌ی آذر» بود و به جهت مشاغل دیوانی سـاکن تهران شـد و بـا صاحب «حدیقـة الشـعراء» معاشـرت داشت. اخگر انواع کمالات ظاهری و معنوی را دارا و در شکسته‌نویسـی استادی بزرگ بود. از علوم متداول زمان خود بهره داشت و در سرودن انواع شعر توانا بود. وی سرانجام در مشهد مقدس زندگی را بدورد گفت. از آثار او: قرآن وزیری، مذهب عالی، حواشی و خواص سور شکسته‌ی کتابت خفی خوش. متن به خط نسخ کتابت و پایان آن رقاع عالی، با رقم: «فقـد تشـرفت بکتابه هذه قرآن ... عبدالرشـید بیگدلی مسـتوفی. فی شـهر محرم الاحرام سـنهٔ ۱۲۹۲»، در کتابخانه‌ی مجلس.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۱/ ۴)، حدیقة الشعراء (۹۹ -۹۷/ ۱)، الذریعه (۶۲/ ۹)، المآثر و الآثار (۲۰۴).

اخوین، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عباس اخوین در سال ۱۳۱۶ ، در مشهد چشم به جهان گشود. دوره دبستان و دبیرستان را در زادگاه خود طی نمود. سرانجام در دانشسرایعالی تهران به ادامه تحصیل پرداخت و در رشته شیمی فارغ التحصیل گردید. چون ضمن تحصیل استعداد فن خط را از خود بروز داده بود در این وقت هرجا قطعه های زیبایی از خطوط خوشنویسان را می دید با اشتیاقی فراوان به مشق از روی آن می پرداخت و از ظرافتکاری های خطاطان به حد کافی استفاده می کرد وتلاش او دردرک قواعد و رموز زیبایی و نکات عمده خط، وجود هنری اش را جلاـ بخشید و با درک محضر خوشنویسان بزرگ مشهد و بر قواعد فنون خطاطی اشراف یافت و با حضور درکلاس آزاد خوشنویسی هنرهای زیبا به دیگر تکنیکهای این هنردست یافت.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

والدین و انساب : عباس اخوین فرزند علی اصغر می باشد.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : عباس اخوین دوره دبستان و دبیرستان را در زادگاه خود طی نمود. سرانجام در دانشسرایعالی تهران به ادامه تحصیل پرداخت و در رشته شیمی فارغ التحصیل گردید. چون ضمن تحصیل استعداد فن خط را از خود بروز داده بود درین وقت هرجا قطعه های زیبایی از خطوط خوشنویسان را می دید با اشتیاقی فراوان به مشق از روی آن می پرداخت و از ظرافتکاری های خطاطان به حد کافی استفاده می کرد و سعی می نمود قواعد و رموز زیبایی و نکات عمده خط را دریابد. در سال ۱۳۳۴ از مشهد به تهران رفته و چون احساس کرد که باید از محضر استادی کسب فیض کند و اصول قواعد فنون خطاطای را بیاموزد از سال ۱۳۳۷ خورشیدی در کلاس آزاد خوشنوبسی هنرهای زیبا کشور شرکت نمود و هنر خود را دنبال کرد.

استادان و مربیان : عباس اخوین پس از آنکه تصمیم گرفت هنر خوسنویسی را به طور جدی و علمی دنبال نماید ، درکلاس آزاد خوشنویسی هنرهای زیبا شرکت کرد و در آنجا از خوشنویس محضر علی آقا حسینی ظرف مدت دو سال تعلیم خط قرار گرفت. -

---

آثار :

۱ التفاصیل

۲ پویه و رها

ویژگی اثر : مجموعه ای از منظومات فریدون توللی می باشد.

ادایی شیرازی، بهاءالدین علی، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۲۸ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به ادایی. وی همچون همشهریش سعدی پیوسته سفر می‌کرد و با اهل فضل و کمال در اطراف و اکناف عالم مصاحب می‌شد و از هر طایفه‌ای فضیلتی کسب می‌کرد. وی نه تنها در سرودن شعر از مثنوی و قصیده و غزل توانا بود که کاتب توانایی نیز بود و خط را خوش می‌نوشت. در استانبول درگذشت. از آثار وی: «نظم تاریخ سلطان سلیم»، به بحر شاهنامه، تحت عنوان: «سلیم‌نامه»؛ یک نسخه «نه سپهر» امیر خسرو دهلوی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «... علی ید اقل... علی المشهور به ادایی... ثلاث و عشرین تسعمائه» از اوست:

ماه من آئینه هرگه پیش رخسار آورد

صورت آئینه را با خود به گفتار آورد

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۳۴ /۲)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (۲۴۴ -۲۴۳ /۱)، الذریعه (۶۳ /۹)، فرهنگ سخنوران (۵۰)، لغت‌نامه (ذیل/ ادائی)، مجالس النفائس (۳۶۶ -۳۶۴).

ادب کرمانشاهی، محمدتقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۲۸۰ ق)، خطاط، شاعر و ادیب. وی از سلسله‌ی سادات کرمانشاه بود. از بیشتر علوم متداول زمان خود بهره‌ی کافی داشت. مردی ادیب و دانشمند بود. کتابی به سبک «گلستان» سعدی پرداخته و در آن حکایات خوبی همراه با شعر آورده است. وی در خط شکسته مهارت داشت. ادب در کرمانشاه بدرود حیات گفت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقهٔ الشعراء (۱۰۸ -۱۰۲ /۱)، الذریعه (۱۷۳ -۱۷۲ /۹)، فرهنگ سخنوران (۱۵۰).

ادهم ابهری

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. اهل ابهر و اصل و نسب وی عرب بود. نسبش از طریق مادر به مالک اشتر و از سوی پدر به احمد غزالی می‌رسد. وی چندی کاتب شاه طهماسب بود و در سال دوم سلطنت شاه طهماسب به دست دمری سلطان شاملو کشته شد. جسد او بعد از مدتی به کربلا منتقل شد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ اصفهان (۲۲۵)، گلستان هنر (۴۷).

ادهم یزدی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۰۱ ق)، خطاط. مشهور به ادهم کور. از اهالی یزد بود و در خراسان می‌زیست. خط نستعلیق را با ظرافت می‌نوشت و معاصر با مولانا حیرتی اصفهانی از شعرای مشهور بود. گویند که بزرگان ترکمان او را از خراسان به اصفهان فرستادند تا کتیبه‌های منازل ایشان را بنویسد. سپهر نام او را ابراهیم و تاریخ مرگش را سال ۹۰۱ ق ضبط کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۸ -۵۷ /۱)، تاریخ اصفهان (۲۳۰ -۲۲۹)، گلستان هنر (۸۶).

ادهمی، عبدالحمید

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از استادان خوشنویس بود. در امامزاده اسماعیل اصفهان، در ضلع شرقی مسجد کوچک شعیا، شبستانی وجود دارد که بانی ساختمان آن محمد هادی کاشانی بوده است: کتیبه روی گچ محراب مسجد هادی کاشانی، در امامزاده اسماعیل اصفهان، به خط ثلث چهار دانگ با کتیبه‌ی خوش، با رقم: «... محراب مسجد هادی کاشانی، کتبه عبدالحمید الادهمی ۱۱۱۵» از آثار اوست.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهانی (۷۵۷)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۹۹ / ۴)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۵۳۳).

ادیب الخطاطین اصفهانی، یحیی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به واله. وی خواهرزاده‌ی میرزا طاهر وحید قزوینی بود. در چهارده سالگی به مشق خط پرداخت و در جوانی شهرت یافت و مدت چهارده سال به وزارت و مشاغل دیوانی اشتغال داشت. وی به شعر و شاعری علاقه داشت و گاهی اوقات نیز شعر می‌سرود. او شاگرد ابوتراب بود. در اواخر عمر گوشه‌نشینی اختیار کرد. و کتابی در لغت نوشت. وی در اصفهان درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثا خوشنویسان (۹۶۸ -۹۶۷ /۳)، تذکرهٔ الخطاطین (۶۳ -۵۱ /۲).

ادیب شیرازی، رضاقلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۳۰ ق)، خطاط و شاعر. وی از اهالی شیراز بود، خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و گاهی شعر مطایبه‌آمیز می‌گفت. در شیراز درگذشت و در تکیه‌ی حافظیه دفن شد. از آثار او: یک نسخه «مناجات» خواجه عبداللّه انصاری، به قلم نیم دودانگ متوسط، با رقم: «حرره الفقیر رضا قلی ادیب شیرازی ۱۳۰۷ غفرله»؛ یک نسخه «پند لقمان»، به قلم نیم دودانگ متوسط، با رقم «حرره العبد المذنب الفقیر رضا قلی ادیب»؛ یک قطعه، به قلم دودانگ و نیم دودانگ و کتابت خفی خوش، با رقم:«در دارالسلطنه‌ی اصفهان

العبد الفقیر المذنب رضا قلی ادیب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۴۵)، احوال و آثار خوشنویسان (۲۱۱ /۱)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (۲۴۶ -۲۴۵ /۱)، ریحانه (۹۹ /۱)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۵۶ /۲)، مرآت الفصاحه (۵۳ -۵۲).

ادیب شیرازی، محمدحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم و سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به ادیب. وی از سادات شیراز و از سلسله‌ی ذهبیه بود. گویند تخلصش با کمالاتش چندان بی‌مناسبت نبود. او مردی معقول و آرام و خوش محاوره بود و در شعر بیشتر به غزل رغبت داشت. خط نستعلیق را نیز خوب می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (۱۱۲ -۱۱۱ /۱)، مرآت الفصاحه (۴۹).

ادیب شیرازی، محمود مصطفوی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۳۱۰ ش)، خطاط و ادیب. در خط نستعلیق شیوه شیرینی داشت و بسیار خوش می‌نوشت. در شیراز وفات یافت. از آثار وی: کتابهای «دبستان الفرصه»، «بحور الالحان» که از مؤلفات میرزا نصیرالدین فرصت شیرازی است و در بمبئی چاپ شده؛ همچنین «کلیات سعدی» تصحیح شوریده به قلم او کتابت شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن سرایان فارس (۲۴۵، ۲۴۴ /۱).

ادیب صفوی، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به ادیب. از سلسله‌ی سادات صفویه موسوی بود که در کرمانشاه سکونت یافت. وی در علوم ادبی و خط و انشاء و شعر دست داشت. در اوایل «رهی» تخلص می‌کرد ولی پس از چندی تغییر تخلص داد. «دیوانی» قریب به چهار هزار بیت از او به جا مانده که مقدار کمی از آن مراثی و قطعه و رباعی و باقی قصاید است و در حواشی آن نیز، نوشته‌های منثور را خودش نوشته است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۱۱۳ -۱۱۲ /۱).

ادیب کرمانی، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۲۹ق)، شاعر و خطاط. وی در کرمان متولد شد. همچون پدر به زبان فارسی و عربی، مسلط و در نظم و نثر متبحّر بود. خطی خوش داشت و به سرودن انواع شعر توانا بود. در کرمان وفات یافت. از آثار اوست: «سالار نامه»، در تاریخ ایران که به تشویق عبدالحسین میرزای فرمانفرما به نظم آورد «دیوان» اشعار فارسی مشتمل بر سه هزار بیت؛ «دیوان عربی» مشتمل بر قصیده و دیگر انواع شعر و مقداری هجو هزل.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی شاعران کرمان (۳۹ -۳۴)، الذریعه (۶۵ /۹)، ستارگان کرمان (۲۱ -۱۵)، مؤلفین کتب چاپی (۳۵۲ /۱).

ادیبی خوارزمی، ابوسعید احمد

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هفتم ق)، شاعر و خطاط. وی اهل خوارزم بود و در فصاحت و بلاغت و املاء و انشاء مهارت داشت حسن خط و کتابت وی در درجه‌ی عالی و بیشتر از یاقوت حموی می‌زیست.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریحانه (۱۰۰ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/احمد)، معجم الادباء (۱۳۵ -۱۳۱ /۲).

ارباب، عبدالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، خطاط. از خوشنویسان شهر اصفهان بود. از آثار وی: «التحفه القوامیه» به قطع جانمازی، نسخ کتابت خفی و رقاع خوش، با رقم: «کتبه العبد... عبدالله ارباب... سنه ۱۳۴۷ من الهجره...»؛ «نامه‌ی حضرت علی (ع) به مالک اشتر»، مذهب مزین، نسخ کتابت خوش، با رقم: «کمترین... عبدالله ارباب مقیم اصفهان ۱۳۴۴»؛ دعای «تعقیب صلوه صبح» جانمازی، نسخ کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد... عبدالله ارباب سنه ۱۳۵۴...».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۸۹ -۱۰۸۸ / ۴)، تاریخ اصفهان (۱۰۸).

ارجمند منشی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم و سیزدهم ق)، خطاط. میرزا ارجمند از منشیان و خوشنویسان و مصوّران زمانه بود و خط شفیعایی را به چندین عنوان می‌نوشت. چندی خدمت میر منشی گری نواب عمادالملک را داشت و در آخر عمر به ملازمت فتحعلی‌خان درآمد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۵۲ –۱۲۵۱ /۴).

اردبیلی، محمدرحیم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۷۷)، خطاط. وی علاوه بر نستعلیق، به همه‌ی اقلام متداول مسلط بود و نستعلیق را استادانه می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه منظومه‌ی «دستور مجالس» نزاری قهستانی، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم: «... سنه‌ی ۱۰۷۵، کتبه العبد... محمدرحیم بن محتسب اردبیلی...»؛ یک نسخه «حدیقة الحقیقه» سنایی، به قلم کتابت عالی، با رقم: «کتبه الحقیر المذنب محمدرحیم بن محتسب الاردبیلی... سنه‌ی ۱۰۷۶»؛ یک قطعه ثلث دو دانگ جلی و رقاع کتابت خفی متوسط، با رقم: «مشقه... محمدرحیم بن محتسب اردبیلی فی الف و سبعین و سبع».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۶۶/ ۴، ۷۱۸ –۷۱۷/ ۳).

اردبیلی، نظام‌الدین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۲۰ ق)، خطاط. از خوشنویسان آذربایجان بود. وی علاوه بر نستعلیق، خطوط سته را خوش می‌نوشت و بیشتر به کتابت اشتغال داشت. به آورده‌ی صاحب «گلستان هنر... "»: تا سنه‌ی عشرین و تسعمائه در قید حیات بوده است".

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۴۳ –۹۴۲/ ۳)، دانشمندان آذربایجان (۳۸۰)، گلستان هنر (۳۳ –۳۲).

اردوبادی، عسکربیگ

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. ساکن تبریز بود. از آثار وی: یک نسخه «دره‌ی نادره»، که در ۱۲۷۴ ق در تبریز به چاپ رسیده و به قلم کتابت خفی دو دانگ خوش نوشته است؛بعضی از مجلدات «ارشاد العوام»، که در ۱۲۷۱ ق به قلم کتابت خفی دو دانگ خوش در بمبئی چاپ شده است؛ یک نسخ «کلیات» سعدی و «دیوان» ناصرخسرو و «شمس الحقایق» و غیره که در تبریز به چاپ رسیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۳۰ / ۲).

اردوبادی، محمدباقر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر. وی امر قضاوت اردوباد را بر عهده داشت. مردی با کمال بود و هفت خط را خوش می‌نوشت. محمدباقر شعر نیز می‌سرود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۵۴/ ۳)، گلستان هنر (۳۹).

ارسطو

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. وی از شکسته‌نویسان است. به خط وی قطعه‌ای است به قلم کتابت خفی خوش که چنین رقم دارد: «... ارسطو در طهران تحریر کرد در حالت افسردگی و دل تنگی در منزل... نور چشم مکرم میرزا علی‌اکبر در قورخانه‌ی مبارکه محض یادگاری قلمی شد، الراجی ارسطو، ۱۳۱۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۵۲/ ۴).

ارسنجانی، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی کوچک، شش صفحه‌ی اول آن مذّهب مرصّع ممتاز، به خط نسخ کتابت خوش، با رقم: «... حسین بن علی عسکر ارسنجانی... سال ۱۲۸۵».[۱]

از اوست: قرآن رحلی کوچک جلد روغنی ممتاز- شش صفحه‌ی اول مذهب مرصع ممتاز، نسخ کتابت خوش با رقم: «... حسین بن علی عسکر ارسنجانی...» سال ۱۲۸۵ در کتابخانه‌ی ملک.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۶۰ /۴).

ارسنجانی، علی عسکر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۰۲ ق)، ادیب، عارف، خطاط، نقاش و شاعر. از اهالی قصبه‌ی ارسنجان شیراز و مردی درویش مسلک بود که به ملااحمد ارسنجانی دست ارادت داده بود. از علوم رسمی و کمالات بهره داشت و خط نسخ را خوب می‌نوشت و در نقاشی و چهره‌سازی نیز دست داشت. وی در زادگاه خود بدرود حیات گفت. از آثار او: دعای صباح، جانمازی، دو صفحه‌ی اول مذهّب عالی نسخ و آخر رقاع کتابت خوش. ترجمه‌ی نستعلیق کتابت خفی عالی، حواشی شکسته خفی خوش، با رقم: «علی عسکر الارسنجانی الشیرازی ۱۲۹۲»؛ قرآن جلد روغنی، به خط نسخ و آخر رقاع کتابت خفی عالی، با رقم: «علی عسکر بن محمد شفیع الارسنجانی سنه ۱۲۵۳»؛ یک قطعه نسخ و رقاع کتابت عالی، با رقم: «وانا العبد الاقل علی عسکر الارسنجانی ۱۲۸۱».[۱]

علی عسکر ارسنجانی مشهور به میرزا آقا در هنر خطاطی و شعر از نوابغ بود. علی عسکر در شعر «الحان» تخلص می‌کرده است. قطعات بسیاری از مرحوم میرزا آقا به جای مانده است که از ذوق و ابتکار وی حکایت می‌کند.

علی عسکر در اوان جوانی چنان در هنر خط و نقاشی درخشید که شهرت جهانی یافت و از طرف دولت هندوستان به آن کشور دعوت شد. سپس از آن کشور بازگشت و در شیراز بدرود حیات گفت و در حرم مطهر امامزاده سید حاج غریب شیراز مدفون گردید.

دعای صباح، جانمازی، دو صفحه‌ی اول مذهب عالی نسخ و آخر رقاع کتابت خوش. ترجمه‌ی نستعلیق کتابت خفی عالی، حواشی شکسته خفی خوش با رقم:

«کتبه فی شهر ربیع‌الاول سنهٔ اثنی و تسعین و مأتین بعد الالف من الهجرهٔ علی عسکر الارسنجانی الشیرازی» «۱۲۹۲» در مجموعه‌ی آقای سلطان القرائی.

- قرآن جلد روغنی رقم «یا امیرالمؤمنین» نسخ و آخر رقاع کتابت خی عالی با رفم: «حسب‌الخواهش... میرزا عابد مستوفی شیرازی له الاعز... میرزا محمدرضا من شهور سنهٔ ثلث و خمسین و مأتین بعد الاف من الهجرهٔ... سمت اختتام پذیرفت. و انا العبد الاثم الخاطی الجانی العاصی الفانی علی عسکر ابن محمد شفیع الارسنجانی سنهٔ ۱۲۵۳».

- یک قطعه نسخ و رقاع کتابت عالی با رقم: «کتبه فی شهر ذی‌القعدهٔ‌الحرام سنهٔ احدی و ثمان و مأتین بعد الف من الهجرهٔ النبویهٔ المصطفویهٔ و انا العبد الاقل علی عسکر الارسنجانی ۱۲۸۱» در مجموعه‌ی بیانی.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آثار عجم (۲۴۹ -۲۴۸)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۲۱ -۱۱۲۰ /۴)، حدیقهٔ الشعراء (۲۰ /۱)، ریحانه (۱۰۶ /۱)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (۷۰۷ /۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۲۵۱ /۲).

ارغون کاملی

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۷۵۰ ق)، خطاط. دارای اصل و نسب ایرانی بود و در بغداد می‌زیست. وی از شاگردان یاقوت مستعصمی بود. از آثار او: یک صفحه از مرقع، به خط ثلث سه دانگ جلی عالی و نسخ یاقوتی، با رقم: «کتبه ارغون الکاملی حامدا و مصلیا»؛ قرآن سلطانی کوچک مذهب عالی، متن به خط ریحان و سر سوره‌ها ثلث دودانگ عالی، با رقم: «کتبه العبد الفقیر الی اللّٰه تعالی ارغون الکاملی حامدا و مصلیا و مسلما فی سنهٔ احدی و اربعین و سبع مائهٔ...»؛ هشت صفحه از مرقع بایقرا- طهماسب، به خط ثلث و رقاع چهار دانگ جلی ممتاز و نسخ کتابت جلی خوش و توقیع و نیم دو دانگ عالی، با رقم: «کتب فی یوم الاثنین ثامن عشر محرم الحرام من سنه احدی و ثلثین و سبعمائهٔ کتبه ارغون بن عبداللّٰه حامدا و مصلیا و مسلما»؛ یک قطعه از مرقع سید احمد مشهدی، به خط ثلث سه دانگ جلی و رقاع کتابت خوش، با رقم: «نمقه ارغون بن عبداللّٰه فی شهور سنهٔ سبعمائهٔ الهجریه؛ قرآن وریری ساغری منگنه، دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب و صفحه آخر مذهّب مرصع عالی، به خط ثلث کتابت خفی عالی، با رقم: «... ارغون الکاملی...» سال ۷۴۵؛ کتیبه‌های دو مدرسه یکی در مرغابیه و دیگری در کنار جسر که هر دو به خط اوست . در کتاب «احوال و آثار خوشنویسان» از سه اثر دیگر وی نام برده شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۴۴ -۱۰۴۳ /۴)، کارنامه‌ی بزرگان (۳۴)، گلستان هنر (۲۱).

استرآبادی، عبدالحی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هتشم و نهم ق)، خطاط و نقاش. از اهالی استرآباد بود. در زمان علاءالدوله،پسر بایسنقر میرزا (۸۶۵ -۸۲۰ ق)، می‌زیست. ولی در بغداد نشوونما یافت. وی به امر امیر تیمور گورکانی در حدود ۷۹۵ ق بعد از فتح بغداد به سمرقند رفت و به خواجه عبدالحی هروی معروف شد. او پایه‌گذار سبک تیموری در سمرقند است که به همراه استادان تصویرساز نامی دیگر، مکتب ثانی بغداد را به سمرقند و سپس به هرات برد و به وسیله‌ی سلطان ابراهیم میرزا شاهرخی به شیراز برگشت و در آن دیار توسعه یافت. از استادان وی، خواجه تاج‌الدین سلمانی و استاد شمس‌الدین از همه معروفتر هستند و صاحب «مناقب هنروران» وی را در خط و نقاشی شاگرد محمد سیمی نیشابوری ذکر کرده است. سلطان احمد بن اویس جلایر، پیر احمد باغ شمالی و محمد بن محمود خیامی از شاگردان مهم وی به شمار می‌آیند. از آثار منسوب به او: نسخه‌ی «دیوان» مصور خواجوی کرمانی، که در ۷۹۹ ق انجام یافته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۶۹ / ۳ ،۳۲۴ -۳۲۲ / ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۳۳۵ -۳۳۴ / ۱)، گلستان هنر (سی و پنج، سی و شش، ۱۵۰)، مناقب هنروران (۹۸ ،۵۷).

استرآبادی، محمد امین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۶۳ ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه ثلث دو دانگ جلی خوش و نسخ کتابت خفی متوسط و رقاع کتابت خفی خوش، با رقم: «مشقه العبد المذنب محمد امین الاسترآبادی»، ۱۰۶۳ ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۴۲/ ۴).

اسحاق

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام بود. به خط وی، قطعه‌ای به قلم نستعلیق چهار دانگ و سه دانگ خوش، با رقم: «حرره اسحق»، در کتابخانه‌ی ملی پاریس موجود است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۸/ ۱).

اسحاق محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. از آثار وی: یک نسخه خمسه‌ی نوائی است به قلم کتابت خفی متوسط و رقم: «اسحق محمد بن اسحق» با تاریخ کتابت ۹۶۱ ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۹/ ۱).

اسد همدانی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به جانی. وی معاصر صادقی بیک افشار، صاحب «مجمع الخواص» بود و در غزل و معما دست داشت و اقسام خطوط را خوش می‌نوشت. در هنگام تألیف «مجمع الخواص» (۱۰۱۶ ق)، درگذشته بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۹/ ۱)، بزرگان و سخن سرایان همدان (۲۳۹/ ۱)، الذریعه (۱۹۰/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۲۰۶)، لغت‌نامه (ذیل/ جانی)، مجمع الخواص (۲۷۳).

اسدالّله

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: قرآن نیم ربعی دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب مرصع خوش به سبک یاقوت سه سطر اول و وسط و آخر به قلم زر و خط ثلث رقاع کتابت جلی خوش بقیه سطور نسخ کتابت خفی متوسط با رقم «فرغ من تحریر هذه المصحف المجید... العبد المذنب المحتاج الی رحمهٔالّله الملک الصمد اسدالّله ابن محمد.» «فی شهر محرم‌الحرام سنهٔ ستین و تسعمائهٔ هجریهٔ (۹۶۰) در کتابخانه‌ی سلطنتی.

- قرآنی دیگر متعلق به محمد حسین عابدی پاکستانی نسخ کتابت یاقوتی خفی متوسط با رقم «تشرف من تحریر المصحف... العبد المذنب المحتاج الی رحمهٔالّله الملک السبحانی اسدالّله بن محمد کاشانی فی شهر جمادالاولی لسنهٔ خمس و ستین و تسعمائهٔ هجریهٔ».

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

اسعد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم ق)، خطاط. اثر وی: کتاب نصف دوم کتاب «قانون» ابن‌سینا، به خط نسخ تحریر کتابت خفی متوسط و عناوین رقاع کتابت خوش، با رقم «آخر کتاب القانون تصنیف شیخ الرییس ابن‌علی حسین بن عبداللّٰه... (ساقط) و افق الفراغ من نسخهٔ یوم الاحد الخامس عشر من ذیب الحجهٔ من سنهٔ ست و ثمانین و خمسمائه (۵۸۶)، و کتب اسعد بن ابی‌المعالی بن ابراهیم بن عبداللّٰه الکاتب بالقاهرهٔ... حامدا...»، در مجموعه‌ی کتابخانه‌ی مجلس شورای ملی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۴۵/ ۴).

اسعدالدوله، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، ادیب و خطاط. رییس ذخیره‌ی توپخانه بود و مدتی در شیراز می‌زیست. وی در علوم ادبی فارسی و عربی ماهر بود و نستعلیق را استرار می‌نوشت. هنگام تألیف «آثار عجم»، سال ۱۳۱۳ ق، در قید حیات بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۳۴ -۵۳۳)، احوال و آثار خوشنویسان (۳/ ۶۳۴).

اسفزاری هروی، معین‌الدین محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۱۵ ق)، نویسنده، شاعر و خطاط. از نویسندگان و منشیان معروف خراسان بود که در جوانی به هرات رفت و در آنجا به کسب فضایل و کمالات معنوی همت گماشت. در ادب و انشاء شهرت یافت و مورد توجه خواجه قوام‌الدین نظام‌الملک خوافی، وزیر سلطان حسین بایقرا، قرار گرفت و به دربار وی راه یافت و به مرتبه‌ای رسید که نشان شاهی یعنی مهر رسمی دربار سلطنت را به او تفویض کردند. وی علاوه بر استادی در فن ترسل، از ذوق شعری و حسن خط نیز بهره‌مند بود. در خط تعلیق شیوه‌ی تاج سلمانی و خواجه عبدالحی منشی را مراعات می‌کرد و از شاگردان عبدالحی بود، امّا، عمده‌ی شهرت وی به سبب کتاب «روضات الجنات فی اوصاف مدینه هرات» است که در سال ۸۷۳ ق تألیف کرد. این کتاب مشتمل بر اطلاعات مبسوط جغرافیایی و تاریخی هرات و دیگر بلاد خراسان تا روزگار مؤلف است و از جمله منابع دست اول تاریخ آل‌کرت و تیموریان است. وی از آثاری که پیش از او درباره‌ی هرات نگاشته شده بود، استفاده کرد. آخرین آنها «تاریخ نامه هرات» رسمی هروی است. دیگر اثر وی «ترسّل» مشتمل بر منشآت، مناشیر و مکتوبات.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴/ ۱۲۷۹)، از سعدی تا جامی (۶۲۰ -۶۱۹)، تاریخ دبیات در ایران (۵۳۸ -۵۳۷ /۴)، تاریخ نظم و نثر (۲۵۲)، حبیب السیر (۴/ ۳۴۸)، خوشنویسان و هنرمندان (۸۰، ۷)، روضات الجنات فی اوصاف مدینهٔ هرات (مقدمه)، فرهنگ ادبیات فارسی (۵۳)، کشف الظنون (۹۲۲ -۹۲۱)، لغت‌نامه (ذیل/ معین‌الدین) معجم المؤلفین (۲۰۰ /۱۰)، هدیهٔ العارفین (۲/ ۲۲۵).

اسکویی، امیرصدرالدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر. از مردم اسکوی آذربایجان و از امرای دربار شاه طهماسب بود. در صرف و نحو و تعلیق نیز مهارت داشت. وی در سرودن غزل توانا بود. این بیت از اوست:

تیری که ز شست تو مرا بر جگر آید

من منتظر استاده که تیری دگر آید

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۷۰)، تذکره‌ی روز روشن (۸۱).

اسلامی، مرجان

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۹۷ ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن نیم ربعی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب عالی، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «قد تم هذا المصحف الشریف علی یدی الفقیر الحقیر مرجان عفی عنه... ۱۰۶۵»؛ یک قطعه رقاع سه دانگ جلی و نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «فقیر مرجان الاسلامی فی ۱۰۹۷».[۱]

اثر اوست: قرآن نیم‌ربعی، جلد تیماج ماشی منگنه‌ی مذهب، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب عالی. نیمه‌ی اول حواشی مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط با رقم: «قد تم هذا للمصحف الشریف علی یدی الفقیر الحقیر مرجان عفی عنه» «فی تاریخ سلخ ذی‌القعدهٔ‌الحرام سنهٔ خمس و ستین و الف من الهجرهٔ...» ۱۰۶۵ در کتابخانه‌ی سلطنتی.

- یک قطعه رقاع سه دانگ جلی و نسخ کتابت خفی متوسط با رقم: «فقیر مرجان الاسلامی» «فی ۱۰۹۷» در مجموعه‌ی بیانی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۱۵/ ۴).

اسیر خوانساری، جواد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۸۷/۱۲۸۶ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به اسیر. وی از خاندان امیرکبیر و در ساختن ماده تاریخ بسیار زبردست و از خوشنویسان بنام خوانسار بوده است. آثار شعر و خط او در سقف و کتیبه‌های سادات رییسان خوانسار موجود است. او دارای «دیوان» اشعار بوده است. از جمله ماده تاریخهایی که سروده قطعه‌ای است که در تاریخ بنای مسکونی سید ابوالقاسم، پدر آیت‌اللّٰه سید ابوتراب خوانساری گفته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای خوانسار (۱۸ -۱۷).

اشراق شیرازی، ابوالقاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به اشراق. وی در شیراز متولد شد. تحصیلات مقدماتی را نزد دایی خود، آیت‌اللّٰه حاج میرزا عبدالباقی آموخت. سپس به سرودن شعر و خوشنویسی پرداخت. ظاهراً در استانداری فارس خدمت می‌کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن سرایان فارس (۲۷۹ -۲۷۸ /۱).

اشرف ارسنجانی، محمدعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۷۰ ش)، از خوشنویسان معاصر است. خط نسخ را بسیار نیکو می‌نوشت و اغلب کتیبه‌های مساجد و مدارس شیراز به خط وی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن سرایان فارس (۲۷۹/۱).

اشرف الکتاب (زین العابدین)

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

آقا زین العابدین خطّاط اصفهانی، [به نوشته ی مآثر: وی] از مفاخر عظیمه ی این دولت است که او در قلم نسخ، کرامت اظهار می‌فرمود. تعلیم آن استاد لازم التعظیم از آقا محمود خوشنویس اصفهانی علیه الرحمه بود... قریب یکصد سال زندگی کرد، و در نهم شعبان سال ۱۲۹۶ به اصفهان رحلت گزید.

در کارنامه بزرگان ایران (: ۳۴۷) گوید: فرزند محمّد تقی، معروف به اشرف الکتّاب، و ملقّب به سلطانی است.

در تذکره خوشنویسان معاصر (: ۶۴) پس از آن که مطالب کارنامه ی بزرگان را با تغییر عبارت نقل می‌کند، وفاتش را به سال ۱۳۰۰ می‌نویسد و گوید: سرگشته ی شاعر درباره ی او گوید:

به پیش خطّ خوش نغز اشرف الکتّاب

ز خطّ سبز نکویان همه دهان بستند

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

اشرف الکتاب یزدی، عبدالعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، خطاط. از آثار او: یک صفحه از یک قطعه شعر فارسی که چنین شروع می‌شود.

«عهد سلطان عصر احمدشاه

کز رخش تخت و تاج رخشنده»

به خط نسخ کتابت خوش، با رقم: «کاتبها ناظمها لتقدیم... فرمان فرما... و انا العبد الاقل الراجی الی غفور الولی عبدالعلی اشرف

الکتاب الیزدی فی سنه ۱۳۳۵...».
بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۵ /۴).

اشرف الکتاب، محمد

قرن:۱۳
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. معروف به اشرف الکتاب. از آثار وی: یک قطعه، به خط نسخ دو دانگ جلی و رقاع نیم دو دانگ عالی، با رقم: «... انا العبد سید محمد الملقب به اشرف الکتاب سنه ۱۳۰۱».
بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۴۵ /۴).

اشرف الملک اصفهانی، زین‌العابدین

قرن:۱۳
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ۱۳۰۰ /۱۲۹۶ ق)، خطاط. ملقب به اشرف‌الملک. از استادان مسلم خط نسخ در دوره‌ی فتحعلی‌شاه و محمدشاه و ناصرالدین‌شاه و از کتاب وی بود، به همین مناسبت سلطانی رقم می‌کرد و به فرمان ناصرالدین شاه ملقب به اشرف‌الملک شد. از آقا محمود اصفهانی تعلیم خط گرفت. اما از روی خطوط میرزا احمد نیریزی مشق بسیار می‌کرد و نام او را به عظمت یاد می‌کرد. وی بیش از صد سال زیست و در مدت عمر طولانی خویش شاگردان بسیاری تربیت کرد که از آن جمله سید محمد بقاء بود. اشرف الملک در اصفهان درگذشت. آثار متعدد رقم‌داری از وی برجا مانده است، از جمله: یک رقعه رقاع نیم دو دانگ شکسته نستعلیق خفی خوش، با رقم: «و انا العبد زین العابدین الاصفهانی السلطانی در سنه ۱۲۵۴»؛ یک قطعه از مرقع نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، با رقم: «حرره العبد الاقل زین‌العابدین فی جمادی الاخر ۱۲۲۷»؛ «صحیفه‌ی سجادیه»، به قطع وزیری با جلد روغنی و سرلوح مذهب که چندین صفحه اول متن و حاشیه تشعیرسازی مذهب است و به خط نسخ کتابت جلی، با رقم: «کتبه العبد الجانی زین‌العابدین السلطانی الاصفهانی ۱۲۵۷»؛ قرآن بسیار مزین مرصع و مذهب به خط نسخ کتابت و سر سوره‌ها و آخر رقاع کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد الجانی زین العابدین السلطانی الاصفهانی فی شهر شعابن سنه ۱۲۷۸» و چندین اثر ارزشمند دیگر که در موزه‌ها و کتابخانه‌ها موجود است.[۱]
(ع. شریفترین کاتبان) زین‌العابدین ابن محمد تقی اصفهانی، استاد خط نسخ (ف. اصفهان ۱۳۰۰ ه.ق.) وی از کاتبان دربار ناصرالدین شاه قاجار بود و به همین مناسبت «سلطانی» رقم می‌کرد و شاه او را «اشرف الکتاب» لقب داده است. او در خط نسخ شاگرد آقا محمود اصفهانی بود، ولی از روی خط میرزا احمد نیریزی مشق بسیار کرد.
بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۷۵ -۱۰۷۱ /۴)، تذکره القبور (۱۴۹)، المآثر و الآثار (۲۱۲).

اشرف طباطبایی، عبدالله

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۲۳ ق)، خطاط. از آثار او: کتابت «بلدالامین کفعمی» است به قطع نیم ربعی مذهب و نسخ غبار خوش، با رقم: «و قد استمت کتابت هذا الکتاب متنا و حاشیه علی ید الفقیر الحقیر تراب اقدام الکتاب اشرف بن عبدالله طباطبایی فی عصر یوم الاحد و هو الحادی عشر من شهر محرم الحرام من شهور سنه ثلث و عشرین و مائه بعد اللف الهجریه علی هاجرها...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۴۸ -۱۰۴۷ /۴).

اشرف مازندرانی، محمدسعید

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۱۶ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به اشرف. وی نوه‌ی دختری علامه‌ی مجلسی است. در اصفهان به دنیا آمد. از محضر پدر و استادانی چون میرزاقاضی و آقا حسین خوانساری بهره برد. وی در ۱۰۷۰ ق بر اثر مرگ فرزندش محمد رفیع و وفات جد مادریش، محمدتقی مجلسی، به هندوستان رفت و معلم زیب‌النساء بیگم، دختر بزرگ اورنگ‌زیب، شد. پس از مدتی به یاد دیار افتاد و به اصفهان بازگشت. بار دیگر به هندوستان رفت و در عظیم‌آباد ساکن شد اشرف در پایان عمر قصد زیارت خانه‌ی خدا را داشت که در ضمن سفر در شهر مونگیر درگذشت و در همان جا دفن شد.وی علاوه بر شاعری در خوشنویسی و نقاشی نیز دست داشت و در شعر و سخنوری به شیوه‌ی صائب معتقد بود. از آثار وی: «دیوان» اشعار؛ مثنویهای: «سوزوگداز»؛ «قضاوقدر»؛ «ساقی‌نامه»؛ «شهرآشوب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۸۶۸ -۸۶۵ /۲)، تذکره المعاصرین (۳۱۷ -۳۰۹)، تذکره‌ی نصرآبادی (۵۴۱ -۵۴۰، ۱۸۲ -۱۸۱)، الذریعه (۲۲۸، ۸۲ /۱۹، ۱۴۵ /۱۷، ۱۰۳ /۱۲، ۷۸ /۹)، فرهنگ سخنوران (۶۶)، فوائد الرضویه (۵۴۵)، کاروان هند (۷۴ -۶۲ /۱).

اشرف مشهدی، محمداصغر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۸۳ ق)، شاعر و خطاط. معروف به اشرف‌خان میرمنشی. از سادات حسینی عربشاهی مشهد و از امرای دربار اکبر، پادشاه هندوستان بود و خطاب اشرف‌خان را از او گرفت. غزل و رباعی را خوب می‌سرود. و انشاء نگارش می‌کرد و هنر هفت‌قلم را بسیار زیبا می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :احوال و آثار خوشـنویسان (۶۸ /۱)، تاریخ نظم و نثر (۵۴۲)، فرهنگ سخنوران (۶۶)، کاروان هند (۶۱ -۶۰ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/ اشرف‌خان)، هفت اقلیم (۲۰۹ -۲۰۸ /۲).

اشکوری گیلانی، عبدالسلام

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم و دهم ق)، خطـاط. از مشـاهیر خوشـنویسان زمـان سـلطان حسـین بـایقرا و در طرز و روش خود ممتاز بود. از آثار او: قرآن مذهب نیم‌ربعی، نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «... عبدالسلام بن محمد امین گیلانی الاشکوری السلکوئی فی عام الف...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۲ / ۴).

اشکوری، عبدالصمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سـیزدهم ق)، خطـاط. از خوشـنویسان نسـتعلیق و شکسـته است. از آثـار وی: قطعه‌ای به قلم نیم دو دانـگ خوش، با رقم: «کتبه عبدالصمد ۱۲۸۷»؛ دو قطعه به قلم دو دانگ و کتابت نستعلیق و شکسته‌ی خوش، با رقم: «عبدالصمد» و «کمترین بندگان عبدالصمد اشکوری، مسوده نمود، ۱۲۷۴»؛ یک نسـخه «هـدایه الطالبین» حاج ملا هادی سبزواری، به قلم کتابت عالی و نسخ خوش، با رقم: «... عبدالصمد ابن مرحوم جعفر قلی اشکوری جیلانی... در ماه رجب هزار و دویست و هفتاد و هفت هجری بپایان رسید...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۰۱ / ۲).

اصطهباناتی، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حجه‌الاسـلام آقا شـیخ حسـین بن محمد یوسف اصطهباناتی عالمی فاضل بوده و بعد از ۱۲۹۲ ق وفـات نموده است. وی دارای خط زیبائی بوده و کتاب (الشواهد) عینی را بخط خود نوشته است.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد سوم)

اصفهانی، ابراهیم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۸۹ ق)، شاعر، ادیب و خطاط. از هنرمندان عصر صفوی بود. پس از قتل پدرش (۹۲۸ ق)، روزگار او و برادرش، میرزا اسماعیل، دگرگون شد. میرزا ابراهیم به قزوین رفت و چون خوش قریحه و با ذوق بود، منزلش محفل دانشمندان و شعرا گردید. وی خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود. خط او را در ردیف حسنعلی مشهدی و سید احمد مشهدی و میرمعز کاشانی دانسته‌اند. به گفته‌ی صاحب «عالم آرای عباسی»، وی فرهنگی تدوین کرده بود که در آن لغات متداول در اشعار قدما و معانی آنها، گاه به تتبع و گاه به تصرف قریحه، جمع‌آوری شده بود. در قزوین درگذشت. از آثار وی: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۶ -۱۵ /۱)، تاریخ نظم و نثر (۵۰۱)، الذریعه (۱۵ /۹)، عالم آرای عباسی (۱۷۲ /۱)، مجمع الخواص (۷۰)، هفت اقلیم (۴۰۱ /۲).

اصفهانی، ابومحمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. پدر وی منجّم باشی فتحعلی شاه قاجار بود. نسب این سلسله به زیدبن علی بن حسین (ع) می‌رسد. وی شکسته را خوش می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود و از علوم ادبی بهره داشت. ابومحمد در آغاز جوانی و در سن ۲۲ سالگی، به نوبه‌ی غش در اصفهان درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۴۸ /۴).

اصفهانی، اسداللّه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: قرآن کوچک بغلی مزین زیبا که برای سلطان‌العلماء اصفهانی نوشته است. نسخ کتابت غبار عالی با رقم: بید العبد الاقل الائم الجانی اسداللّه الاصفهانی محرر و مکتوب گردید فی یوم الخمیس الرابع شهر شوال المکرم سنهٔ ۱۲۸۴» در مجموعه‌ی حاج سید نصراللّه تقوی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

اصفهانی، اسماعیل

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۳۲ ق)، خطاط و شاعر. میرزااسماعیل از همطرحان شفیعا بود که شعر نیز می‌سرود. از اوست:

بی وعده آمد امشب آن مرهم دل ریش

همچون گلی که آید در غیر موسم خویش

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۵۲/۴)، صبح گلشن (۲۴).

اصفهانی، اشرف‌الملک، زین‌العابدین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

زین‌العابدین بن محمدتقی اصفهانی ملقب به «اشرف‌الملک» از استادان مسلم خط نسخ در دوره‌ی فتحعلی شاه و محمدشاه و ناصرالدین شاه و از کتاب دربار این پادشاه اخیر بوده و به همین مناسبت سلطانی رقم می‌کرده و به فرمان ناصرالدین شاه به «اشرف‌الکتاب» ملقب شده است. در «الماثر الاثار» است که «آقا زین‌العابدین خطاطا از مفاخر عظیمه‌ی این دولت است که او در قلم نسخ کرامت اظهار می‌فرمود...».

آقا زین‌العابدین از «آقا محمود» اصفهانی تعلیم خط گرفته ولی از روی خطوط میرزا احمد نیریزی مشق بسیار نموده و نام وی را به عظمت یاد کرده است. اشرف‌الکتاب در دوره‌ی زندگانی طولانی خود شاگردان بسیار تربیت کرده که یکی از آنان سید محمد بقاء بوده است، و آثار گرانبهای فراوان از قلم خود به یادگار گذاشته است وی بیش از یک صد سال زیسته و به عقیده آقای میرزا محمد حسین ادیب اصفهانی خط شناس بی‌نظیر، در پیری به از جوانی می‌نوشته است. به سال ۱۲۹۶ یا به قول جابری انصاری صاحب تاریخ اصفهان در حدود یک صد و ده سالگی به تاریخ ۱۳۰۰ قمری در اصفهان درگذشته است.

سرگشته‌ی شاعر در ستایش اشرف‌الکتاب سروده است:

به پیش خط خوش نغز اشرف‌الکتاب

ز خط سبز نکویان همه دهان بستند

قرآن وزیری جلد روغنی تمامی صفحات متن و حاشیه مذهب مرصع عالی نسخ کتابت و اندکی رقاع کتابت عالی بلکه ممتاز در بهترین خط اشرف‌الکتاب برای فتحعلی شاه استکتاب کرده است با رقم: «... و کان ذلک فی خامس عشر شهر شعبان‌المعظم من شهور سنهٔ سبع و اربعین بعد الالف (۱۲۴۷)... و انا العبد... زین‌العابدین بن محمدتقی الاصفهانی...» در مجموعه‌ی آقای علی اتحادیه که این نام خط زده شده و به نام «شاه» نوشته شده است.

-قرآن بسیار مزین مرصع و مذهب نسخ کتابت و سر سوره‌ها و آخر رقع کتابت خوش با رقم: «کتبه العبد الجانی زین‌العابدین السلطانی الاصفهانی فی شهر شعبان سنهٔ ۱۲۷۸ در کمال ضعف و پیری و شکستگی و زمین‌گیری از حضرت حق جل شأنه استدعا نمودم به نذر کتابت این جلد قرآن خداوند سبحان شفا عطا فرماید والحمد للّه الذی وفقنی باتمامه.» (آقا جان پرتو در دنبال به خط رقاع خوش نوشته: «این جلد کلام اللّه مجید ربانی را یک قلم خط است برای آقا زین‌العابدین اشرف‌الکتاب است بی‌شرکت غیر که در این اواخر سن با ضعف قوی و باصره توفیق نگارش یافت حرره العبد آقاجان پرتو». در مجموعه‌ی مهدوی.

- سوره‌ی یس و ادعیه نسخ نیم دو دانگ و رقاع عالی با رقم: «و انا العبد الداعی لدوام الدولة القاهرة الباهره زین‌العابدین و حرر فی ذی‌الحجةالحرام سنة ۱۲۲۲ فی دارالسلطنة اصفهان» در مجموعه‌ی حاج سید نصراللّه تقوی.

- قرآن نیم ربعی جلد روغنی. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، نسخ و رقاع کتابت خفی عالی با رقم: «به سعی و اهتمام عالیجاه سیادت پناه میرزا عبدالوهاب گلستانه سمت اتمام پذیرفت. کتبه زین‌العابدین الاصفهانی» «سنة ۱۲۵۶» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

- صحیفه‌ی سجادیه وزیری جلد روغنی- سرلوح مرصع مذهب، چندین صفحه‌ی اول متن و حاشیه تشعیرسازی مذهب نسخ کتابت جلی عالی با رقم «کتبه العبد الجانی زین‌العابدین السلطانی الاصفهانی ۱۲۵۷» ترجمه‌ی فارسی نستعلیق کتابت خوش: «ترجمه‌ی این صحیفه که به قلم معجز رقم استاد کل آقا زین‌العابدین اصفهانی است حسب‌الاشاره... میرزا نصراللّه مستوفی خاصه‌ی حضور مبارک به تحریر این فقیر به انجام رسید. انا العبد الراجی محمد ساوجی سنة ۱۲۷۸». در کتابخانه‌ی سلطنتی.

- یک قطعه رقاع سه دانگ و نیم دو دانگ خوش با رقم: «هو الفرد الاحد».

پیچیدن افعی به کمندت ماند

آتش به سنان دیو بندت ماند

اندیشه به جستن سمندت ماند

خورشید به همت بلندت ماند

در سن صد و دو سالگی بدون عینك قلمی شد. سلطان الخطاطین اشرف‌الکتاب زین‌العابدین سنه‌ی ۱۲۸۹» در مجموعه‌ی آقای محمدتقی کمال.

- قرآن وزیری بزرگ. جلد روغنی عالی. دو صفحه‌ی اول و دو صفحه‌ی آخر مذهب. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع کاغذ اصفهانی مجدول مذهب تماماً بین السطور طلاانذازی و تشعیرسازی مذهب. سر صفحه‌ها و علائم و سر سوره‌ها مذهب مرصع عالی. خطمتن نسخ کتابت و آخر رقاع عالی. ترجمه‌ی فارسی در ذیل سطور و خواص سور در حواشی. نسخ کتابت خفی خوش. پایان متن قرآن: «کتبه العبد تراب اقدام المؤمنین، این مرحوم المغفور المبرور آقا محمدتقی طاب ثراه و جعل ثراه و جعل الجنة مأواه زین‌العابدین السلطانی الاصفهانی» «سنة ۱۲۷۵ من الهجرة المقدسة المصطفویه» پایان خواص سور: «کتبه العبد الاثم محمد علی بن ملا محمد الاصفهانی سنة ۱۲۷۶» برای فروش به موزه.

بنابر آنچه از نمونه‌های خطوط مرحوم آقا زین‌العابدین استنباط شد وی در سال ۱۱۸۷ به دنیا آمد و حداقل صد و دو سال زیسته و در دوره‌ی خود استاد مسلم و مورد احترام بوده است به طوری که «سلطانی» رقم می‌کرده است.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

اصفهانی، حسینعلی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۳۰ ق)، خطاط. وی از شاگردان میر سید احمد مشهدی بود که در راه حجاز درگذشت. به خط وی قطعه‌ای است به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «العبد الاقل حسین علی. فی شهور سنه اثنان و تسعین و تسعمائه الهجریه»، در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۵۹ -۱۵۸/۱).

اصفهانی، رضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۹۰ ق)، خطاط. به قول سپهر وی نستعلیق را خوش می‌نوشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۱۰/۱).

اصفهانی، عبدالجبار

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۶۵ ق)، خطاط. از شاگردان طراز اول میرعماد و از استادن برجسته‌ی نستعلیق است که طریقه‌ی استاد را پیش گرفت و بخوبی از عهده‌ی تقلید کارهای استاد برآمده است. وی در اصفهان درگذشت. از آثار او: چهار قطعه، به قلمهای دو دانگ و نیم دو دانگ و کتابت عالی و خوش، با ربم: «العبد عبدالجبار سنه‌ی ۱۰۲۰» و «الفقیر الحقیر عبدالجبار»؛ یک نسخه «کلمات» حضرت علی (ع)، به قلم دو دانگ و کتابت عالی، با رقم: «کتبه العبد المذنب الراجی، عبدالجبار... سنه‌ی ۱۰۲۹»؛ یک نسخه «مناجات» خواجه عبدالله انصاری، به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه العبد... فی سنه ۱۰۴۱ من الهجره...». پنج اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۶۷ -۳۶۶ / ۲)، اطلس خط (۵۳۷ -۵۳۲۶)، پیدایش خط و خطاطان (۱۴۲ -۱۴۱)، تاریخ اصفهان (۱۷۱)، تاریخ هنرهای ملی (۹۳۹ / ۲)، تذکره القبور (۳۱۹).

اصفهانی، عبدالرزاق

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش، مذهب و خطاط. اهل اصفهان بود. وی آبرنگ‌کار بود و در ارائه‌ی چهره و شبیه‌پردازی مهارت داشت. او به غیر از آبرنگ، در کارهای روغنی و فن تذهیب نیز دست داشت و خط نستعلیق را هم نیکو می‌نوشت. وی در یکی از آثارش خود را عبدالرزاق مخترع نامیده است. از آثار وی: تصویر در آتش انداختن حضرت ابراهیم (ع) است که چنین برمی‌آید در زمان محمدشاه قاجار ترتیب یافته، با رقم: «حاجی عبدالرزاق مخترع نوظهور»؛ تصویر حمامی که به زیبایی، وضع داخلی حمامهای قدیم و

شیوه‌ی استحمام و وسایل تنظیف و لوازم را در نهایت دقت، ظاهر ساخته و حواشی تصویر که به دست نقاش تذهیب شده و همچنین خطوطی که نقاش نوشته، در کمال مهارت است، با رقم: «فی سنه ۱۲۶۶... عبدالرزاق»؛ جلد بزرگی در شیوه‌ی لایه‌چینی که رویه‌ی آن از گل و مرغهای شیوا و نقش طاووس و تزیینات دیگر ترکیب یافته است؛ با رقم: «کارخانه‌ی حاجی عبدالرزاق مخترع نوظهور مبارکه تاریخ ۱۲۷۴»؛ جلد روغنی ارزنده‌ای که در رویه دو طرف جلد، مناظر رقص و شادمانی، در حضور شاه‌عباس و خلیفه سلطان، سفیر هند است، با رقم:«عمل حاجی عبدالرزاق اصفهانی ۱۲۷۶». مؤلف «احوال و آثار نقاشان» نام وی را در دو مدخل جداگانه آورده است که اشتباه به نظر می‌رسد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۷۰ / ۳، ۳۲۷ -۳۲۵ / ۱).

اصفهانی، عبدالمولی

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

قدوه‌ی مستعدان روزگار، خط نسخ و شکسته را خوب می‌نوشته، شعر را به حلاوت می‌گفته. چندین سال قبل از تألیف تذکره‌ی حزین به کهولت وفات یافته. از اشعار اوست:

عجز من و غرور تو شد آشنا به هم

رسم نوی است الفت شاه و گدا به هم

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

اصفهانی، علیرضا

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۸۱ ق)، خطاط. معروف به عتیق. وی شاگرد میرعلی هروی بود و از آثار وی قطعه‌ای موجو است که به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش نوشته شده و رقم «عبده علی‌رضا الاصفهانی» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۵۶ / ۲).

اصفهانی، غلامرضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۰۷ / ۱۳۰۴ -۱۲۵۰ ق)، خطاط. در اصفهان به دنیا آمد. پدرش از قنادان اصفهان بود که در اواخر عمر به تهران آمد. وی یکی

از معروفترین خوشنویسان بزرگ و معاصر میرزا محمدرضا کلهر بود. او هنوز کودک بود که به علت حسن خطش شهره گردید. روزی سطری از خط او را به نظر محمدشاه قاجار رسانیدند و وی او را احضار و پس از امتحان، او را به تعلیم مشق خط شاهزادگان مأمور کرد و او چند سال مشغول این امر بود. بعد از فوت محمدشاه، در خانه خود به تحریر و تعلیم پرداخت. میرزا غلامرضا جمله‌ی خطوط نستعلیق، از شش دانگ کتیبه تا کتابت خفی و غبار، را استادانه می‌نوشت و در شکسته‌نویسی هم مهارت داشت و غالبا خط خود را با رقمهای: «غلامرضا»، «غلام‌رضا، یا علی مدد»، «یا علی مدد»مشخص کرده است. از شاگردان وی: میرزا ابراهیم تهرانی مشهور به میرزاعمو، میرزا حسین‌خان کاتب الخاقان، شاهزاده عباسقلی میرزا ذبیح‌السلطنه، میرزا حسین خوشنویسان و عبدالکریم طهرانی می‌باشند. مقبره‌اش در صفاییه‌ی شهر ری است.از آثار وی: یک صفحه به خط شکسته نستعلیق کتابت خفی عالی؛ صفحه‌ی دیگر به قلم نستعلیق نیم دو دانگ عالی، که ظاهرا عریضه‌ای است که خطاب به ناصرالدین‌شاه قاجار نوشته؛ یک مکتوب به خط شکسته‌ی نستعلیق کتابت عالی، به ناصرالدین‌شاه؛ کتیبه‌های مدرسه‌ی سپهسالار، به قلم چهار دانگ کتیبه‌ی عالی و قطعات مختلفی که تاریخ رقمهای آن بین سالهای ۱۲۶۰ و ۱۳۰۳ ق است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۵۶ -۵۵۰ / ۲)، اطلس خط (۵۷۵ -۵۷۳)، تاریخ اصفهان (۱۵۶ -۱۵۴)، تاریخ هنرهای ملی (۶۵۶ / ۱)، تذکره خوشنویسان معاصر (۲۶ -۲۵)، گلستان هنر (بیست و یک).

اصفهانی، محمد باقر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۷ ق)، خطاط. از آثار وی: تصدیق خط نیریزی پشت کتاب «عدهٔ الداعی»، به نسخ کتابت خوش، با رقم: «حرره محمد باقر الاصفهانی سند ۱۲۹۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۴۹/ ۴).

اصفهانی، محمدجعفر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۰ ق)، خطاط. از آثار وی: اسفار (مجلد سوم) وزیری، مجدول مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «محمدجعفر ابن رجبعلی الاصفهانی... سنهٔ اثنین و خمسین و مأتین بعد الالف...»؛ اسفار (امور عامه) وزیری، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «... و انا العبد... ابن رجب علی محمدجعفر سنهٔ ۱۲۸۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۵۵ -۱۱۵۴/ ۴).

اصفهانی، محمدحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن بغلی، جلد سوخت تحریر عالی. دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مرصع عالی. نسخ غبار خوش با رقم: «انا العبد الجانی ابن مرحوم محمدجعفر، محمدحسن الاصفهانی» «فی سادس و عشرین شهر شوال المکرم فی سنهٔ ۱۲۶۰» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

اصفهانی، محمدرحیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن بغلی، جلد روغنی عالی، دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مرصع عالی، نسخ غبار خوش با رقم: «برحسب فرمایش... دبیرالملک... و انا العبد ابن غلامعلی المشتهر به خوشنویس اصفهانی، محمدرحیم» «فی ثلاث شهر رجب‌المرجب فی سنهٔ تسع و سبعون و مأتین بعد الالف...» ۱۲۷۹ در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

اصفهانی، نورالدین محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۹۴ ق)، خطاط. وی برادر بزرگ محمدصالح اصفهانی بود و در کتابخانه‌ی شاه عباس اول به امر کتابت اشتغال داشت. میرزا سنگلاخ به وی لقب جواهرنگار داده است. از آثار وی: یک قطعه، به قلم نیم دو دانگ عالی، با رقم: «تراب اقدام الفقراء نورالدین محمد الاصفهانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۴۸/ ۳)، اطلس خط (۵۴۶)، تاریخ اصفهان (۱۵۱).

اصفهانی، هادی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه ثلث رقاع دو دانگ جلی عالی و نسخ کتابت خوش، با رقم: «مشقه العبد المذنب المحتاج ابن محمد علی، هادی الاصفهانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۲۵/ ۴).

اصفهانی، هدایت‌اللّٰه

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. وی شاگرد میر معز کاشانی (م ۹۹۵ ق) بود. از آثار منسوب به او: قطعه‌ای از یک مرقع، به قلم کتابت جلی عالی، با رقم: «کتبه هدایت‌اللّٰه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۵۹/ ۳)، مناقب هنروران (۸۶).

اصیلی مشهدی، محمدعلی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق ۹، خطاط و شاعر، متخلص به اصیلی. از شعرای معاصر امیر علی‌شیر نوایی بود. مولف «مجالس النفائس» او را از شمار شعرای مشهد ذکر می کند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۴۶۲/۲)، احوال و آثار خوشنویسان (۶۸/۱)، تذکره‌ی روز روشن (۵۷)، الذریعه (۸۰/۹)، صبح گلشن (۲۶)، فرهنگ سخنوران (۶۹)، مجالس النفائس (۲۴۲، ۶۸).

اظهر تبریزی، ظهیرالدین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۸۰ ق)، خطاط. شاگرد میرزا جعفر بایسنقری بود که در بدایت حال از تبریز به هرات سفر کرد و ملازم سلطان ابوسعید بن محمد بن میرانشاه گردید. بعد از تسخیر خراسان توسط الغ‌بیگ، شاه گورکانی اظهر را به همراه خود از خراسان به سمرقند برد و مصاحب خود کرد. تذکره‌نویسان متقدم به اظهر لقب ظهیرالدین و متاخرین به او لقب استادالاساتید داده اند. قدمای خطشناس اظهر را سومین استاد خط نستعلیق بعد از میرعلی و میرزا جعفر می‌دانند. خطوط اصول و مخصوصا ثلث را بسان بزرگترین خوشنویسان، نیکو می‌نوشته است. از شاگردان معروف اظهر می‌توان، سلطانعلی قاینی، سلطانعلی مشهدی و شیخ بایزید پورانی را نام برد. اظهر در

بیت‌المقدس درگذشت. از آثار او: یک نسخه‌ی کامل شش دفتر «مثنوی»، به قلم نستعلیق کتابت خفی و عناوین به قلم رقاع نیم و دودانگ، با رقم: «تم الکتاب المثنوی المولوی... العبد الظهر،... سنه اثنی و سبعین و ثمانمائه (۸۷۲)، یک نسخه «مقطعات» ابن یمین، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «تمت... سنه ربع و ستین و ثمانمائه... اظهر»؛ ۲۹ قطعه از مرقعات بهرام میرزا،... به خطوط ثلث ممتاز و رقاع عالی و نستعلیق خوش، به قلمهای چهار دانگ تا غبار و تاریخهای ۸۴۰ و ۸۷۳؛ یک نسخه «خمسه‌ی» نظامی و امیر خسرو دهلوی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «تمت الکتاب... بید الاحقر اظهر تبریزی... سنه سبع و سبعین و ثمانمائه» (۸۷۷)، در کتابخانه‌ی دانشگاه پنجاب لاهور. یازده اثر دیگر وی در کتاب «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۴ -۶۸ /۱)، اطلس خط (۴۶۰ -۴۵۸)، پیدایش خط و خطاطان (۹۶ -۹۵)، تاریخ هنرهای ملی (۸۱۵ -۸۱۳ /۲)، حبیب السیر (۱۹/۴)، دانشمندان آذربایجان (۴۳)، گلستان هنر (۵۷)، لغت‌نامه (ذیل/اظهر)، مناقب هنروران (۶۱، ۵۹).

اعلی اصفهانی، علی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۳۶ ق)، خطاط، موسیقی‌دان و شاعر. از مردم کوسار اصفهان بود و از کودکی با محمدعلی حزین معاشرت داشت. وی در موسیقی ماهر بود و خوش می‌خواند و همه‌ی خطوط را نیک می‌نوشت. از علوم متداول نیز بهره‌مند بود و شعر می‌گفت و اشعار فراوان از حفظ داشت و به علم قرائت مسلط بود. ملاعلی هنگام غلبه‌ی رومیه بر همدان به قتل رسید.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۳۵ / ۲)، تذکره المعاصرین (۲۱۸ -۲۱۶).

افسر اصفهانی، عبدالرحیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف بعد از ۱۳۰۵ ق)، خطاط، ادیب و شاعر، متخلص به افسر. وی پزشکی نیز می‌دانسته اما به این حرفه اشتغال نداشته است. بنا به گفته‌ی جلال‌الدین همایی در مقدمه‌ی «دیوان» طرب: طرب در خط، ارشد شاگردان میرزا عبدالرحیم افسر شاعر خوشنویس معروف است که وفاتش علی‌التحقیق بعد از سنه‌ی ۱۳۰۸ و به بعض احتمالات در سال ۱۳۱۵ قمری است». کتابت خفی نزدیک به غبار را بسیار شیرین و استوار می‌نوشت. از استواری خط میرعماد و ملاحت کتابت میرعلی هروی در خطوط او اثری است. از آثار وی: قسمت اول روزنامه‌ی «فرهنگ» است که در زمان حکومت ظل‌السلطان در اصفهان چاپ سنگی شده و قسمتهای بعدی آن به خط پسر او میرزا فتح‌الله جلالی است که از شاگردان وی نیز بود؛ خط و شعر کتیبه‌ی کاشیکاری سر در تکیه‌ی حاج محمد جعفرآباده‌ای، جنب مسجد رکن‌الملک تخت فولاد اصفهان؛ یک نسخه «جهانگشای» جوینی، به قلم کتابت جلی عالی، با رقم: «کتبه العبد المذنب المستکین ابن مسکین الحقیر الفقیر الاثیم، عبدالرحیم المتخلص به افسر ۱۲۸۳»؛ یک نسخه «گلشن راز» شبستری،

به قلم کتابت خفی عالی، در سنه‌ی ۱۲۷۹. شش اثر دیگر وی در کتاب «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر گردیده است.

احوال و آثار خوشنویسان (۳۸۴ -۳۸۱ /۲)، اطلس خط (۵۷۶)، تذکره القبور (۱۸۰)، حدیقه الشعراء (۱۴۱ -۱۴۰ /۱)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۷۳۶).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

افسر سنندجی، علی‌اکبر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۱۷ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به افسر. مشهور به صادق‌الملک وقایع‌نگار. وی مردی مهربان و خلیق و با معلومات و دارای خطی خوش بود. به اقتفا و تقلید از گذشتگان شعر می‌سرود و بیشتر به قصیده‌سرایی تمایل داشت. از اشعار او مقدار بسیار کمی به جای مانده است. اثر وی: «حدیقه‌ی ناصری».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ مشاهیر کرد (۶۴ -۶۲ /۲ ،۴۲۱/۱)، حدیقه الشعراء (۱۴۳ -۱۴۲ /۱)، فرهنگ سخنوران (۷۳).

افسر کرمانی، مهدی‌قلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۰۰ -۱۲۵۹ ق)، ادیب، خطاط و شاعر، متخلص به افسر. ملقب به افسر الشعراء. وی در کرمان به دنیا آمد و در این شهر تحصیل کرد. در حکمت و منطق سرآمد سخنوران عصر خود گشت بطوری که ناصرالدین شاه وی را به حضور پذیرفت و او را به افسرالشعرا ملقب ساخت. افسر در حسن خط ممتاز بود و نثر را به شیوه‌ی قایم‌مقام نیکو می‌نوشت. ظاهرا نخستین انجمن ادبی را در کرمان وی بنیاد نهاد. او دارای دو «دیوان» شعر از انواع قصاید، غزلیات، مثنویات و رباعیات بوده که به وسیله‌ی یکی از احفادش گردآوری و چاپ شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی شاعران کرمان (۷۳ -۷۰)، الذریعه (۸۴/۹)، ستارگان کرمان (۵۳ -۴۹)، فرهنگ سخنوران (۷۳).

افضل‌الملک کرمانی، محمود

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۲۲ -۱۲۶۷ ق)، نویسنده و خطاط. وی برادر شیخ احمد روحی و از دوستان سید جمال‌الدین اسدآبادی بود. افضل‌الملک پس از دستگیری برادرش شیخ احمد و میرزا آقاخان کرمانی و میرزا حسن‌خان خبیرالملک، به استانبول گریخت و پس از مدتی توقف، به

طور ناشناس به کرمان بازگشت و اندکی بعد به تهران آمد اما چون از دوستان سید جمال‌الدین اسدآبادی شمرده می‌شد، دولت به او مظنون بود و به محض ورود به تهران دستگیر و مدتی زندانی شد. شکوائیه‌ای به شاه نوشت و شاه پس از دیدن نامه و پی بردن به فضائل و حسن خطش و با وساطت امین‌الدوله، او را از زندان آزاد کرد. سرانجام در سن پنجاه و پنج سالگی در اصفهان درگذشت. آثاری ادبی و تاریخی از وی برجای مانده که ارزنده‌ترین آنها «جغرافیای بلوچستان» است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سرآمدان فرهنگ (۱۷۱ - ۱۷۰ /۱)، شرح حال رجال (۳۵ -۳۴ /۴).

اقبال

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از شکسته‌نویسان گمنام است. به خط وی یک نسخه «دیوان» ظهیر فارابی در کتابخانه‌ی حاج سید نصرالله تقوی موجود است، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه اقبال بنده‌ی دولتشاه، فی شهر رمضان المبارک ۱۲۳۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۵۳/۴).

اکبرمیرزا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. نستعلیق جلی را خوش می‌نوشت و در جوانی درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان(۷۶ -۷۵ /۱)، فارسنامه‌ی ناصری(۱۰۹۴ /۲).

اکرمی قزوینی، ضیاءالدین محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار او: «نفحات الانس» جامی، به قطع نیم ربعی، به خط نسخ و نستعلیق خفی متوسط، با رقم: «قد تشرفت بکتابهٔ هذه الرسالهٔ الشریفه اقل عبداللّه الغنی ضیاءالدین محمد الاکرمی القزوینی... فی شهور سنهٔ تسعین و تسعمائه»(۹۹۰).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان(۱۰۸۶ /۴).

الاصفهانی، ظهیر الدین محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه از مرقع سید احمد مشهدی، به خط ثلث سه دانگ جلی عالی و نسخ و رقاع کتابت خوش، با رقم: «مشقه العبد الاقل ظهیرالدین محمد الاصفهانی»، (قرن ۱۰).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۴۵ / ۴).

الحسینی، ابوالقاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)،خطاط. شکسته نویس گمنام بود. ازآثار وی: یک قطعه، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «ابوالقاسم الحسینی در هفدهم شهر ربیع الاول سنهی ۱۳۳۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۴۲ /۴).

الوبیگ اردوبادی، عمادالاسلام

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۷۳ ق)، خطاط. نسب وی به خواجه نصیرالدین محمد می‌رسد. منشی بی‌نظیر و استاد خطوط سته و خط تعلیق بود و طالب کسب علونم و فقه. قاضی اردوباد و آن سرحد و ولایات بود و اوقاف سر کار چهار معصوم(ع) را که نزد مادر شاه سلطان‌محمد بود، به خط رقاع نوشته است. در اواخر عمر به شهر قزوین رفت در خدمت شاه بود تا در همان شهر درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :گلستان هنر(۵۱ -۵۰).

الهام، مرتضی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۲۶ ق)، عالم، خطاط و شاعر، متخلص به الهام. در سی سالگی علوم معقول و منقول را به اتمام رساند وی در فن سپاهیگری یکتا بود. هفت قلم را به خوبی می‌نوشت. پس از مرگ اورنگ زیب، فنون و کمالات خود را به بهادرشاه عرضه کرد که مورد توجه شاه واقع شد. وی در جوانی درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان(۸۹۸ -۸۹۷ /۳).

الهی شیرازی، محمدحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار او: دعای مشلول جانمازی است با جلد روغنی، سرلوح مرصّع، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «حسب الامر... میرزا محمدخان سپهسالار اعظم... محمدحسن الکاتب الالهی الشیرازی فی ۱۲۸۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۵۸ /۴).

الهی، عیسی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۰ ق)، خطاط. به خط وی، یک نسخه «سیر العباد» سنایی در مجموعه‌ی مهدی بیانی موجود است، به قلم کتابت خفی‌خوش، به شیوه‌ی میراز رضا کلهر. از معرفی‌نامه‌ی ابتدای کتاب چنین برمی‌آید که وی در وزارت معارف به منشی گری مشغول بوده است. این اثر، با رقم «الرّاجی... عیسی الالهی، فی شهر ذی‌القعده ۱۳۲۰» است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان(۵۴۵ /۲).

ام‌السلمه

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

از اوست: قرآن نیم‌ورقی جلد روغنی عالی دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع نسخ کتابت خفی متوسط با رقم «نمقت من هی للشاه امه بید الاثم ام‌سلمه» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

تعقیبات نماز نیم‌ربعی جلد روغنی (که با خطوط نسخ نقشها برانگیخته‌اند!) سرلوح مرصع نسخ کتابت خفی متوسط با رقم: نمقت بنت شه ام‌سلمه». «فی شهر رمضان المبارک سنهٔ ۱۲۴۵» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

سور و ادعیه نیم‌ربعی جلد روغنی سرلوح مرصع نسخ کتابت خفی متوسط با رقم «نمقت من هی للشاه امهٔ بیدالدائره ام‌سلمه» «فی سنهٔ ۱۲۳۸» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

امامی اصفهانی، محمدتقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. از سادات اصفهان و خاندان هنرمند امامی‌بود. این هنرمند در سطح میرزا نصراللّٰه امامی‌نقش می‌آفرید و شاید شاگرد وی بوده است. علاوه بر صنعت نقاشی، در رشته‌ی گل و بوته و پرنده‌سازی و جدول‌کشی نیز قلمی‌خوش داشت. خط رقاع را نیز خوب می‌نوشت. از آثار وی: قلمدان زیبایی است از گل و مرغ و در انتهای قلمدان به خط طلایی: «رقم محمدتقی الامامی۱۲۸۶» داشته که شباهت زیادی به کارهای میرزا نصراللّٰه امامی‌دارد؛ قلمدانهای متعددی که جذاب و استادانه است، با رقم: «کمترین محمدتقی امامی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۷۵/۲)، هنر قلمدان (۱۵۱).

امامی اصفهانی، نصراللّٰه

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۲۶ ق)، نقاش و خطاط. ملقب به نقاش‌باشی و از خاندان امامی اصفهان بود. در گل و بوته و پرنده‌سازی و هنرهای روغنی لاکی استدی مبرز به شمار می‌آمد. میرزا نصراللّٰه به غیر از قلمدان‌سازی در نقش جلدها و قاب آینه‌ها استعدادی وافر و شیوه‌ی مخصوص به خود داشت. سایه‌ها را در پردازهای درشت‌تر می‌زد و از ریزه‌کاریهای زیاده از حد احتراز می‌جست. رنگها را به عیار و برداشت ابتکاری خود انتخاب می‌کرد و جزئیات و آرایش آنها را تغییر می‌داد. سال دریافت لقب نقاش‌باشی نصراللّٰه دقیقاً معلوم نیست، ولی در قدیمی‌ترین آثار خود که لقب نقاش‌باشی را قید کرده سال ۱۲۹۰ ق است. بنابراین در آن سال و یا سالیانی قبل از آن لقب نقاش‌باشیگری را از ناصرالدین شاه قاجار و یا ظل‌السلطان، حاکم اصفهان دریافت کرد. این نقاش بیش از چهل سال و اندی در خدمت هنر بوده و آثار بسیاری ارائه داده است. او همچنین در خطوط مختلفه، به خصوص خط شکسته مهارت زایدالوصفی داشت و گاهی به نظم شعر نیز، طبع‌آزمایی می‌کرد. از جمله آثار وی: تک گل قرنفل که برگهای موزون داشت، با رقم: «کمترین نصراللّٰه نقاش‌باشی»؛ جعبه‌ی بزرگی که رویه کناره‌های آن گل سرخ داشت، با رقم: «نصراللّٰه الحسینی الامامی فی سنه ۱۲۸۲»؛ قاب آینه گل و مرغی که در وسط رویه آن، یک گل درشت جلب‌نظر می‌کرد و به خط نستعلیق رقم: «نصراللّٰه الحسینی الامامی سنه ۱۲۵۱»؛ قاب آینه چشم آذینی که رویه آن گلهای سرخ زیبا داشت، با: «رقم حقیر نصراللّٰه حسینی ۱۲۸۱»؛ انفیه‌دان زیبایی به اندازه قوطی کبریت، با رقم: «کمترین نصراللّٰه حسینی الامامی» و شش اثر رقم‌دار دیگر که از وی برجای مانده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۸۷ -۱۳۸۴ /۳)، هنر قلمدان (۱۵۶ -۱۵۵).

امامی حسینی اصفهانی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. از سادات اصفهان بود و در کارهای روغنی از قبیل قاب آینه و قلمدان و انواع جلدها ذوق داشت. در زادگاه خویش کارخانه‌ی مجهزی دایر کرد و طراحی و اساس اولیه‌ی نقوش را خود انجام می‌داد و بقیه را به عهده‌ی شاگردان می‌گذاشت؛ سپس کارخانه را به تهران انتقال داد. در ترسیم مجالس بزمی و رزمی به شیوه‌ی دوران صفوی صاحب ابتکار بود و در ارائه گل و مرغ و مناظر پر طراوت و ترسیم حیوانات مهارت داشت. علاوه بر فنون یاد شده، خط نسخ و نستعلیق را خوش می‌نوشت. بین سالهای ۱۲۶۰ تا ۱۲۸۰ ق به خلق آثار زیبایی اشتغال داشته است. از آثار وی: یک جلد کتاب رحلی که حاشیه‌ی آن به خط نسخ معمولی است و در داخل جلد، تصویر مجلس بزمی است، با رقم: «در اصفهان در کارخانه جناب آقای سید محمد ۱۲۷۴ تمام شد»؛ قلمدان بزرگی که در وسط آن، گل و مرغهای خوشرنگی نقش بسته، با: «رقم کمترین سید محمد ۱۲۸۰»؛ یک جفت در اطاق مزین و منقش که مانند شیوه‌ی جلدسازی و قلمدان‌سازی روغنی گشته و در آن مجالس گوناگونی به شیوه‌ی دوران صفوی نقاشی شده، با: «رقم سید محمداصفهانی»؛ جلد کتابی که در داخل رویه‌ی آن، انواع گلها و طاووس و حواشی آن خطوط نسخ بود که با ابیات شعر پر گشته و رقم «عمل سید محمد امامی حدود سالیان ۱۲۸۰» دارد؛ قلمدان کیانی که از برگیرنده‌ی نزدیک پانصد چهره از قهرمانان «شاهنامه» و داستانهای «مثنوی» مولوی و «پنج گنج» نظامی با پرداز لطیف و حالات گوناگون است، با رقم: «سید محمدالحسینی».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۵۱ -۶۵۰ /۲)، هنر قلمدان (۱۳۶).

امامی هروی، محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط و منشی. از زبر دست‌ترین کاتبان قرن خویش بود که ظاهراً در دربار سلطان یعقوب و رستم آق قویونلو به کار کتابت مشغول بود و به همین جهت یعقوبی و رستمی رقم می‌کرد. از خطوط نستعلیق او: یک نسخه «انیس العاشقین»، به قلم نستعلیق کتابت عالی، با رقم: «تمت... به انیس العاشقین فی تاریخ سنهٔ سبع و ثمانین و ثمانمائهٔ... شیخ محمد الامامی»؛ یک نسخه «هفت اورنگ» جامی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه العبد الفقیر الحقیر شیخ محمد بن شیخ احمد الهروی فی تاریخ سنهٔ تسع و تسعین و ثمانمائهٔ»؛ یک نسخه مثنوی «اشترنامه»، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تمام شد کتاب اشترنامه‌ی شیخ فریدالدین عطار... شیخ محد بن احمد... سنه‌ی احمد عشرین و ثمانمائهٔ...» و قطعات و مرقعات دیگر که در کتاب «احوال و آثار خوشنویسان» به آنها اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۴۴- ۶۴۲ /۳).

امامی، ابوسعید

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. معاصر شاه طهماسب بود. از آثار وی کتیبه‌ی سر در مسجد قطبیه که اکنون در چهل ستون اصفهان است، به خط ثلث تزیینی معرق خوش، با رقم: «... شاه طهماسب الحسینی بهادرخان... کتبه العبد ابوسعید الامامی، سنه‌ی ۹۵۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۱۷ /۴)، تاریخ اصفهان (۱۰۰ -۹۹)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۳۸۸، ۳۸۰).

امامی، علی نقی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند محمد محسن خطاط است که در بیشتر از مساجد اصفهان از نوشته‌های او آثاری موجود است، و از سال ۱۱۱۲) مسجد جامع) شروع، به ۱۱۲۲ (مسجد علی قلی آقا) ختم می‌شود.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

امامی، غیب الله

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. بعضی او را گیلانی می‌دانند. وی معاصر سلطانعلی قاینی (م ۹۱۴ ق) است. در شیوه‌ی خط نستعلیق جزو چند تن خوشنویسی است که به شیوه و طرز غیر سلطانعلی مشهدی می‌نوشت. از آثار وی: یک قطعه از مرقعی، به قلم دو دانگ و کتابت خفی خوش، با رقم: «... کتبه العبد الفقیر غیب الله الامامی عفا الله عنه»؛ یک نسخه «صد کلمه‌ی» حضرت علی (ع)، به قلم نیم دو دانگ جلی و کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه العبد... غیب‌الله امامی... فی سنه ثلث و تسعین و ثمانمائه الهجریه النبویه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۶۱ -۵۶۰ / ۲).

امامی، محمد محسن بن محمد رضا

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از مردم اصفهان، و از مفاخر هنری این سامان است. آثار او از سال ۱۰۹۰ (مسجد خان) شروع، و به ۱۱۰۰ (مسجد درباغ قلندرها) ختم می‌شود. در مسجد خان به همین تاریخ کتیبه دیگری است به خط عباس مولوی که او نیز از خطاطین آن عصر بوده است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

ام‌سلمه قاجار

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. مشهور به گلین خانم. وی خوشنویسی را از استادان این فن از جمله آقا زین‌العابدین اصفهانی و حاج‌آقا فراگرفت. وی خط نسخ را با مهارت تمام می‌نوشت. از خطوط او: یک رقعه نسخ کتابت به آب زر خفی متوسط، با رقم: «نمقت بنت شه ام‌السلمه ۱۲۴۰»؛ یک قطعه نسخ کتابت متوسط، با رقم: «نمقت بنت خاقان (فتحعلی‌شاه) سلمه سنهٔ ۱۲۵۵»؛ یک قطعه نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «نمقت بنت شه ام‌السلمه فی شهر رمضان المبارک سنه ۱۲۹۵»؛ یک رقعه نسخ کتاب متوسط با رقم: «نمقت ام‌سلمه ۱۲۴۸» و پنج اثر دیگر وی که در کتاب «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر گردیده است.[۱]

قرن سیزدهم هجری، گلین خانم از زنان خوشنویس. وی دختر چهارم فتحعلی شاه قاجار (۱۲۵۰ -۱۲۱۲ ق) و برادر تنی محمدعلی میرزا دولتشاه و همسر پسر عمویش زین‌العابدین خان بود. گلین خانم خوشنویسی را از استادان این فن از جمله آقا زین‌العابدین اصفهانی و حاج علی آقا فراگرفت و خط نسخ را با مهارت تمام می‌نوشت. مجموعه نفیسی از کتابهای دعا و قرآن به خط او در آستانه‌های مقدس مشهد و کربلا ـ و نجف و نیز در قصر گلستان و کتابخانه ملک در تهران موجود است. از جمله آنها یک جلد قرآن و یک جلد دعای کمیل در کتابخانه قصر گلستان بوده است.[۲]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۰ -۱۰۴۹ /۴)، تاریخ عضدی (۳۱۶،۳۰۶،۲۰۰)، مشاهیر زنان (۱۷).

[۲] منابع: احوال و آثار خوشنویسان، ۱۰۵۰ -۱۰۴۹؛ اعیان‌الشیعه (مستدرکات)، ۱۸۵ /۳؛ تاریخ عضدی، ۳۱۶، ۳۰۶، ۲۰۰؛ دایرةالمعارف تشیع، ۵۰۳ /۲.

امیرالکتاب ملک‌الکلامی، ابوسعید عبدالحمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۶۸ -۱۳۰۲ ق)، خطاط، نقاش و شاعر، متخلص به شرقی. در سنندج متولد شد و همان جا به کسب علم و دانش پرداخت. به وساطت بیان‌السلطنه، ناصرالملک، والی کردستان امیرالکتاب را به دارالایاله فراخواند و به کار انشاء گماشت. بعد از انتصاب ناصرالملک به وزارت مالیه، در دفتر استیفا مشغول کار شد مدتی نیز منشی نخست‌وزیر بود. انواع خط را به خوبی می‌نوشت. در نقاشی آبرنگ تبحر داشت و از نقاری و حکاکی نیز بهره‌مند بود. در تاریخ و طب و گیاه‌شناسی و پرورش گلها و ریاحین مطالعات

عمیق داشت. اغلب اشعارش انتقادی است و به همین جهت آنها را در دیوان خود ثبت نکرده است، اما خود همه آنها را از حفظ داشت و برای کسانی که طرف اعتمادش بودند می‌خواند. امیرالکتاب، در سن شصت و شش سالگی چشم از جهان فروبست و در امامزاده عبداللّه دفن گردید. از شاگردان او می‌توان به مرتضی عبدالرسولی اشاره کرد. آثار وی در زمینه‌ی خطاطی: کتیبه‌ی ثلث دودانگ گلوگاه سر در موزه‌ی ایران باستان و پیشانی کتابخانه‌ی ملی و دارالفنون و غیره در تهران؛ کتیبه‌ی آرامگاه حافظ در شیراز، ابنیه‌ی جدید فرهنگی تبریز و دیگر شهرهای ایران که در دوره‌ی رضاخان برپا شده است؛ قطعه‌ای به قلم نیم دودانگ عالی، به خط نستعلیق، با رقم: «کتبه امیرالکتاب ۱۳۳۰»؛ قطعه شعری در مدح ناصرالملک، به همان قلم و رقم و تاریخ ۱۳۲۹؛ یک لوحه، به قلم شش دانگ و نیم دودانگ نستعلیق و دودانگ رقاع و ثلث عالی، با مضمون: «حضرت رییس الوزراء نجفقلی صمصام‌السلطنه، کتبه امیرالکتاب سنه‌ی ۱۳۳۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۷۶ -۳۷۱ /۲)، اطلس خط (۶۰۱ -۵۹۹)، تاریخ برگزیدگان (۴۷۴ -۴۷۳)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۱۱۲ -۱۰۹)، شرح حال رجال (۱۴۲/۵)، تاریخ مشاهیر کرد (۲۹۷ -۲۹۵ /۲).

امیرخان بیک

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر. از خوشنویسان اسکندرخان بکیشلو از اعیان دربار صفویه بود. مردی وارسته و صوفی مشرب و در غزلسرایی استاد بود. در یزد درگذشت و در همان جا دفن شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۵۰۶).

امیرشاهی سبزواری، ملک

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۵۷ ق)، خطاط، نقاش، موسیقیدان و شاعر، متخلص به شاهی. از غزلسرایان معروف شیعه‌ی قرن خود بود و ظاهراً در شاعری، استاد عبدالرحمان جامی بوده است. در سبزوار به دنیا آمد و نیاکانش از امرای سربداری و خود خواهرزاده‌ی خواجه علی مؤید سربداری بود. علت اشتهار شاعر به امیر به همین سبب، و انتخاب تخلص شاهی هم ظاهراً به این دلیل است. وی در طلب علم و ادب به هرات رفت و در خدمت شاهزاده بایسنقر منصب تقرب و ندیمی یافت. بعد از مدتی از او رنجیده شد و از هرات به سبزوار رفت و در آنجا به کشاورزی پرداخت. در اواخر عمر برای نقاشی کوشک گل‌افشان که بابر میرزا در استرآباد ساخته بود، به آنجا رفت و همان درگذشت. جنازه‌ی او را به سبزوار انتقال دادند و در خانقاه مربوط به نیاکانش به خاک سپردند. امیرشاهی انواع خطوط را خوش می‌نوشت و نام وی را در زمره‌ی خوشنویسان کتابخانه‌ی بایسنقری آورده‌اند، ولی تاکنون نمونه‌ی خطی از وی دیده نشده است. امیر در فن نقاشی مصور و مذهب شهرت داشت و در موسیقی ماهر بود و عود می‌نواخت. از آثار وی: «دیوان شعر»، مشتمل

بر دوازده هزار بیت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۴۰۴ -۴۰۰ /۱)، احوال و آثار خوشنویسان (۷۹ -۷۷ /۱)، احوال و آثار نقاشان (۹۲/۱)، از سعدی تا جامی (۷۲۶ -۷۲۳)، پیدایش خط و خطاطان (۸۴ -۸۳)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۱۴ -۳۱۰ /۴)، تاریخ موسیقی (۲۳۲/۱)، تاریخ نظم و نثر (۳۰۱)، تذکرهٔ الشعراء (۴۹۲ -۴۸۰)، حبیب السیر (۱۹ -۱۸ /۴)، الذریعه (۵۰۳ -۵۰۲ /۹)، ریحانه (۱۸۰ -۱۷۹ /۱)، سرآمدان فرهنگ (۱۹۵/۱)، صبح گلشن (۲۲۱)، لغت نامه (ذیل/ شاهی سبزواری)، مؤلفین کتب چاپی (۲۸۲/۶)، مجالس المؤمنین (۶۶۷ -۶۶۶ /۲)، مجالس النفائس (۲۴ -۲۳)، مجمع الفصحا (۴۴/۴)، مناقب هنروران (۵۸)، هفت اقلیم (۲۸۷ -۲۸۶ /۲).

امیرکلهر، محمدمحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. از امرای کلهر و یا از طایفه ایل کلهر در دوره‌ی فتحعلی شاه قاجار بود که در میناسازی شهرت داشت. در تصویر و شبیه‌سازی استادی شیرین قلم، و در گل و مرغ و آرایش صحنه‌های تزیینی قوی‌دست و نازک قلم بود علاوه بر نقش تصویر و میناسازی، خط نستعلیق را نیز نیکو می‌نوشت. از آثار امضادار وی که در موزه‌ی جواهرات ایران به یادگار مانده است: قاب آینه‌ی مینایی نفیسی است که از نفایس صنعت میناسازی ایران به شمار می‌آید و در داخل قاب آینه که زمینه سبز سیر و نقوش گل و مرغی دارد، تصویر فتحعلی شاه ارائه شده و در حاشیه‌ی تصویر، گل و مرغهایی زیبایی در زمینه‌ی سفید به چشم می‌خورد و در چهار گوشه‌ی آن ابیاتی در وصف فتحعلی شاه قاجار دیده می‌شود، با رقم: «کمترین محمدمحسن امیرکلهر ۱۲۱۲»؛ جعبه گرد میناکاری که بر روی در آن، تصاویر شاهزادگان و رجال درباری و تصویر دو زن جوان و یک کودک خردسال نقش شده و دارای رقم است؛ جعبه گرد میناکاری که بر روی آن تصاویری از یک خانواده مذهبی ترسیم گشته و سال انجام کار، سنه ۱۲۲۵ ق است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۸۱ -۱۰۸۰ /۳).

امیرنظام گروسی، حسنعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۷ -۱۲۳۷/۱۲۳۶ ق)، ادیب و خطاط. ملقب به سالار عسکر و امیرنظام. یکی از رجال جلیل‌القدر دوره قاجار و از خاندان قدیمی ایل کرد کبودوند ساکن گروس بود. نیاکان وی در دوره‌های صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه مصدر خدمات مهم دولتی بوده‌اند امیرنظام همواره مشاغل سیاسی و اداری مهمی در داخل و خارج از کشور برعهده داشت. از جمله اقدامات سیاسی وی پایان دادن به ماجرای عبیداللّه خان نقشبندی، رییس صوفی مسلک کرد بوده است. امیرنظام گهگاهی از روی تفنن به نظم هم می‌پرداخته است. از آثار وی: «منشآت امیرنظام» و «پندنامه» که به خط خود برای فرزندش یحیی نوشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۵۶ -۱۲۵۴ /۴)، از صبا تا نیما (۱۷۲ -۱۶۵ /۱)، اطلس خط (۶۳۱ -۶۳۰)، تاریخ برگزیدگان (۱۹۰ -۱۸۸)، تذکره خوشنویسان معاصر (۵۶ -۵۳)، سرآمدان فرهنگ (۲۰۱ -۲۰۰ /۱)، شرح حال رجال (۳۶۷ -۳۵۹ /۱).

امین اردستانی، محمدعلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. اثر وی: یک نسخه «خمسه‌ی» نظامی به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «قد وقع الفراغ من تسوید... فی یوم الاربعا ثالث شهر جمیدی الثانی سنهٔ اربع و تسعین و تسعمائه، علی ید العبد... امین بن محمدعلی اردستانی غفراللّه له...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۰/۱).

امین الادبا، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۲۷ ق)، خطاط. وی خواهرزاده‌ی آقا میرعلی زنوزی بود و علاوه بر خطاطی، مکتبداری نیز می‌کرد. در خطاطی ظاهراً از شاگردان میرزا مهدی‌خان بود که او نیز از شاگردان میرزا سید حسین خوشنویس باشی است. خاندان او به فرقه‌ی شیخیه انتساب داشتند، و خود وی از پیروان حاج محمدکریم خان کرمانی بود. از شاگردان او: حاج محمدآقا نخجوانی و اسماعیل امیرخیزی بودند. چند قطعه به خط او در گنجینه‌ی امیرخیزی موجود است. وی در تبریز درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۵۰ -۱۴۹ /۱).

امین شام

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. در قزوین متولد شد و از وزرای شاه طهماسب بود. پس از فوت شاه، نزد بابا شاه و میرعماد مشق می‌کرد تا در نستعلیق سرآمد شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۰/۱).

امین شیرازی، امین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۱۲ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به امین. وی برادر میرزا عبدالباقی منجم، متولی مسجد گوهرشاد بود. خط نستعلیق و تحریر را نیکو می‌نوشته و به فارسی و عربی شعر می‌سروده و در اغلب علوم عصر خود، خاصه نجوم و هیأت، تبحر داشته است. در سال ۱۳۰۰ ق به شیراز رفت و در آن شهر مقیم شد. در عهد وزارت حاج میرزا محمدخان، سپهسالار اعظم، به بغداد رفت و مدتی در آن حدود ماند. غزلی از وی در کتاب «اشعه‌ی شعاعیه» تألیف شعاع‌الملک آمده است. امین در شیراز درگذشت و در بیرون تکیه‌ی حافظ دفن شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن سرایان فارس (۳۲۶ -۳۲۵ /۱)، المآثر والآثار (۲۲۱).

امین مشهدی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۱۲ ق)، خطاط، عالم، هیوی، ریاضیدان و شاعر. وی برادر میرزا عبدالباقی منجم، متولی مسجد گوهرشاد بود. در فتنه‌ی سالار اموالش غارت شد و به تهران آمد. در عهد حاج میرزا محمدخان سپهسالار، از بی‌مبالاتِی و لاقیدی به بغداد تبعید شد و تا تاریخ تألیف «المآثر والآثار»، سال ۱۳۰۶ ق، هنوز در آنجا به سر می‌برد. خط نستعلیق و شکسته و ناخنی را نیکو می‌نوشت و استادانه شعر می‌گفت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۵۹)، احوال و آثار خوشنویسان (۸۱ -۸۰ /۱)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (۳۲۶ -۳۲۵ /۱)، فرهنگ سخنوران (۹۶)، المآثر والآثار (۲۲۱).

امین‌الدوله، هاشم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۹۴ ق)، خطاط. ملقّب به امین خلوت و امین‌الدوله. نسب خود را به ابوذر غفاری می‌رساند. در سال ۱۲۷۲ ق که نخستین سیم تلگراف در ایران کشیده شد عمل تلگراف و کشیدن سیم به عهده‌ی شاهزاده علیقلی میرزا اعتضادالسلطنه و کلیه‌ی محاسبات آن زیر نظر میرزاهاشم خان بود. در سال ۱۲۷۸ ق که ریاست اداره‌ی صرف جیب مبارک را داشت ملقب به امین خلوت شد. در صدارت سپهسالار به مناسبت مخالفت با او از خلوت شاه اخراج شد و پس از عزل سپهسالار مجدداً روی کار آمد و به شغل سابق

خود که ریاست تفنگداران خاصه و ریش سفیدی خلوت شاه بود منصوب شد. در سال ۱۲۸۴ ق امور حکومتی فیروزکوه و در سال ۱۲۸۸ ق امور حکومتی شاهرود، بسطام و چندی بعد در همین سال حکومت کاشان نیز زیر نظر وی قرار گرفت و از اجزای مجلس دارالشورای کبری شد. و نیز در همین سال بود که پس از درگذشت برادرش، فرخ‌خان امین‌الدوله، به امین‌الدوله ملقب و به منصب وزارت حضور منصوب شد. وی بنا به گفته‌ی سپهر، سخندان بود و نستعلیق را استوار و شکسته را درست می‌نوشت. در قم دفن شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۵۸/۳)، شرح حال رجال (۴۱۵ -۴۱۳ /۴).

امین‌الدین کاشانی، فتح‌اللّٰه

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۳۲ ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن نیم ربعی جلد روغنی عالی، دو صفحه‌ی اول و آخر مذهّب و دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، به خط نسخ غبار خفی متوسط و سر سوره‌ها رقاع خوش، با رقم: «امین‌الدین فتح‌اللّٰه الکاشانی سنه ۱۰۳۲»؛ یک قطعه از مرقع بهرام میرزا، نستعلیق سه‌دانگ و کتابت خفی و نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «العبد فتح اللّٰه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۲۹، ۱۰۵۰ /۴).

امینی مشهدی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. در «آتشکده‌ی آذر»، «صبح گلشن» و «الذریعه» حسن امینی مشهدی به عنوان شاعر، شعرشناس و صاحب «دیوان» شعر ذکر شده است. از آثار او: یک نسخه «سبحهٔ الابرار» جامی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه المذنب امینی مشهدی»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم سه‌دانگ و نیم دودانگ خوش، با رقم: «فی شهور سنهٔ خمسن و ستین و تسعمائهٔ، المذنب امینی مشهدی، غفر ذنوبه و ستر عیوبه»؛ یک قطعه، به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه المذنب امینی ۱۰۱۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۴۶۳/۲)، احوال و آثار خوشنویسان (۸۱/۱)، الذریعه (۱۰۶/۹)، صبح گلشن (۴۲)، فرهنگ سخنوران (۹۹).

انجو، ابوالفتح

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان شیراز بود و نستعلیق را با قدرت و شیوایی می‌نوشت. از آثار وی: سه قطعه از خط خوش، در کتابخانه‌ی سلطنتی و کتابخانه‌ی ملی است به تاریخهای ۱۰۷۰، ۱۰۶۵ و ۱۰۸۰ ق و چنین رقم دارد: «در دارالفضل شیراز سمت تحریر و ترقیم پذیرفت، فقیر حقیر ابوالفتح الانجوئی...» و «ابوالفتح الانجو» و «... علی السلطانی. نقله ابوالفتح انجو... شهر صفر سنه ثمانین بعدالالف من الهجرهٔ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۸ /۱).

انجوی شیرازی، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از شکسته‌نویسان گمنام قرن خویش بود. از آثار وی: یک نسخه «کلیات» سعدی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «... اقل السادات احمد الانجوی، تحریراً فی پانزدهم شهر رجب المرجب من شهور سنهٔ ۱۲۵۲»؛ یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... اقل السادات احمد انجو تحریراً فی شهر شعبان المعظم سنهٔ ۱۲۳۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۴۸/۴).

اندکانی، عتولک

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. مشهور به اندکانی. از کاتبان گمنام است. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» جامی، به قلم کتابت متوسط، که به شیوه‌ی میرعلی هروی نوشته است، با رقم: «کتبه العبد المذنب تولک باقی الکتاب در بلده‌ی فاخره‌ی بخارا...»؛ یک نسخه «نصایح السلاطین»، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «قاضی تولک حافظ المشهور باندکانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۲/۱).

انصاری تبریزی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۸۰ ق)، خطاط و شاعر. پدر وی وزیر خارجه‌ی فتحعلی شاه قاجار بود. انصاری نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. از علوم ادبی و عربی بهره‌مند بود و به دو زبان عربی و فارسی شعر سروده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۴۷/۲)، شرح حال رجال (۱۵۵/۶).

انصاری گرمرودی، موتمن الملک، سعید

قرن:۱۳
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(۱۳۰۱ -۱۲۳۱ ق)، خطاط، ادیب و شاعر. وی خود را از اولاد خواجه عبداللّه انصاری می‌دانست و در انشاء و حسن خط و احاطه بر اشعار عربی و فارسی در عهد خود کم‌نظیر بوده است. نستعلیق و شکسته را استوار و درست می‌نوشت. سعید خان به خاطر دیداری که با میرزا محمدتقی خان امیرکبیر کرد و میرزا محمدتقی خان حسن خطش را دید، او را از تبریز به تهران آورد و مسؤول نامه‌های محرمانه خود قرار داد. او پس از مدتی ملقب به موتمن‌الملک شد و در سال ۱۲۶۹ ق رسما به وزارت خارجه منصوب گردید و مدتها بر آن سمت بود. در پایان عمر نیز افتخار تولیت آستان قدس رضوی را داشت. او سرانجام در هفتاد سالگی در تهران درگذشت و در دارالسعاده‌ی مشهد دفن شد. از آثار وی: مرقعی به قلم سه دانگ و کتابت متوسط از اشعار مختلف، با رقم: «لمحرره سعید».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۳۱ -۲۳۰ /۱)، شرح حال رجال (۷۰ -۶۶ /۲).

انصاری، شرف‌الدین عبدالواحد

قرن:۱۲
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از کاتبان فارس است. از آثار وی: یک نسخه «رساله‌ی ضمیمه‌ی نه سپهر»، به قلم نمی دو دانگ متوسط نستعلیق و مقداری به قلم نسخ کتابت و شکسته نستعلیق کتابت خفی متوسط، با رقم: «در... سنه‌ی ۱۱۱۳ سمت اتمام ترقیم یافت... کاتبه الفقیر... شرف‌الدین عبدالواحد الانصاری».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۰۸/۲).

انصاری، محمد

قرن:۱۱
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه طلااندازی نسخ کتابت و کتابت خفی عالی شکسته، با رقم: «اول روز جمعه‌ی هشتم محرم‌الحرام سنهٔ ۱۰۹۱ نوشته شد... العبد محمد الانصاری».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۴۸/ ۴).

انیسی خوارزمی، عبدالرحیم

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به انیسی. وی برادر عبدالکریم خوارزمی خوشنویس و مصاحب سلطان یعقوب آق‌قویونلو بود. چون، به سلطان محبت می‌ورزید، سلطان نیز او را دوست می‌داشت و او را انیس خطاب می کرد، عبدالرحیم به این مناسبت در عشر به انیسی تخلص می کرد. گاهی به مناسبت کاتبی مخصوص سلطان یعقوب، «سلطانی» و «یعقوبی» هم رقم می کرد. در خطاطی سبکی پدید آورد که به روش انیسی معروف شد. او در تندی و ظرافت خط نستعلیق کوشیده است. بعضی او را قرینه سلطان علی مشهدی دانسته‌اند. روش عبدالرحیم همانند شیوه‌ی غرب و جنوب ایران است که کلمات و حروف تند و تیز و کشیده‌ها در عین استواری، زیاده از حد قیاس بلند و دایره‌ها در عین صافی، بزرگتر از اندازه‌ی معمول است. از میان شاگردان وی باید از میر عضد بخارائی، ملا علی سلطان، اسداللّه کرمانی و محمد کرمانی و نویسی شامی نام برد. اثر وی: «دیوان» شعر. از خطوط وی: یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «تمت الکتّاب علی ید العبد الفقیر عبدالرحیم، فی جمادی الآخر سنهٔ اربع و ستین و ثمانمائهٔ»؛ یک مجموعه‌ی منتخب غزلیات: حافظ، امیرخسرو، کمال خجندی، حسن کاتبی، امیرشاهی، جامی، اشرف و بساطی، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «تمت الکتاب... کتبه العبد... عبدالرحیم بن عبدالرحمن الخوارزمی السلطانی، فی سادس عشرین ذی قعدهٔ سنهٔ تسع و سبعین و ثمانمائهٔ الهجریهٔ»؛ یک قطعه به قلم نیم دودانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه عبدالرحیم الیعقوبی». پنج اثر دیگر وی در کتاب «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۸۸ -۳۸۴ /۲)، تاریخ نظم و نثر (۳۴۳)، تحفه‌ی سامی (۱۳۴)، الذریعه (۱۱۰/۹)، فرهنگ سخنوران (۱۰۵)، گلستان هنر (۵۸ -۵۷)، مجالس النفائس (۳۰۱)، مناقب هنروران (۱۱۴، ۹۰ -۸۸).

اوبهی، سلطانعلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۵۰ ق)، خطاط و شاعر.از مردم اوبه، از توابع هرات بود. ظاهرا در فتنه‌ی هرات و غلبه‌ی صفویه، به ماوراءالنهر رفته و در بخارا زیسته است. وی از مریدان خواجه عبیداللّه احرار به شمار می‌رفت و با سلطانعلی مشهدی معاصر و معارض بود. اوبهی شاعری خوش طبع بوده و رساله‌ای در مصافحه نوشته و قطعه و رباعی را خوب می‌سروده است. او همچنین خطوط را نیز نیکو می‌نوشت. اوبهی در خانقاه مرشدش، در سن صد و نه سالگی چشم از جهان فروبست.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۳۴/۱)، تاریخ نظم و نثر (۶۲۱)، خوشنویسان و هنرمندان (۳۷، ۹)، الذریعه (۴۵۷، ۲۲۰

۹/)، مجالس النفائس (۱۴۴).

اورنگ شیرازی، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۴۴ -۱۲۸۶ ق)، خطاط، ادیب و شاعر، متخلص به اورنگ. مشهور به وقارالسلطنه. وی نواده‌ی وصال شیرازی بود و علوم ادبی و فارسی و عربی را در محضر پدر آموخت. سفری به عراق رفت و چندی در اصفهان و تهران اقامت کرد. در یکی از دوره‌ها از سوی مردم فارس به نمایندگی مجلس شورای ملی انتخاب شد و از آن پس در تهران ساکن شد و ریاست دفتر رییس الوزراء ایران را قبول کرد. پس از مرگ پدر به عتبات سفر کرد و بعد از شش ماه در سال ۱۳۱۳ ق به تهران بازگشت و با مؤلف «طرائق الحقائق» معاشر شد و مورد نوازش صدراعظم قرار گرفت. وفات وی در تهران اتفاق افتاد و در ابن‌بابویه به خاک سپرده شد. اثر وی: دیوان «اشعار»، و از خطوط او: یک نسخه «لوایح» جامی، به قلم کتابت خفی خوش در کتابخانه‌ی مجلس شورای ملی، که چنین تمام می‌شود، «به انجام رسید... در چهارم شهر ربیع‌الاول من شهور سنه ۱۳۱۳ صلات عشر و ثلاثمائهٔ بعدالالف، علی ید تراب اقدام العارفین محمودالمتخلص به اورنگ ابن الفرهنگ ابن الوصال». اثر دیگر وی، «نصاب الرجال» است که منظومه‌ای فکاهی است و در آن از اوضاع ایران و فساد اخلاق مردمش به اسلوب زیبایی انتقاد کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۳۶۴ -۳۶۳)، احوال و آثار خوشنویسان (۸۶۷ -۸۶۶ /۳)، حدیقهٔ الشعراء (۲۰۲ -۲۰۰ /۱)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (۳۷۶ -۳۷۱ /۱)، الذریعه (۱۱۲/۹)، ریحانه (۳۲۸/۶، ۲۰۶/۱)، شرح حال رجال (۲۵۹/۶)، طرائق الحقائق (۳۸۱/۳)، لغت‌نامه (ذیل/ اورنگ شیرازی)، مؤلفین کتب چاپی (۱۰ -۹ /۶)، مرآت الفصاحه (۷۶ -۷۵).

اوکتای قاجار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۵ ق)، نقاش، خطاط و شاعر. ظاهراً به دلیل تغییر اوضاع، همراه نزدیکان و عموهای خود در مهاجرت بود، سپس در همدان ساکن شد و پس از ازدواج دخترش، ملقب به افسرالسلطنه، با ناصرالدین شاه در دربار تقرب بیشتری یافت. خط شکسته را به خوبی می‌نوشت و در آبرنگ و شبیه‌سازی دست داشت. وی صاحب دو «دیوان» مرتب بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۳/۱)، حدیقهٔ الشعراء (۲۰۳ -۲۰۲ /۱)، الذریعه (۱۱۲/۹)، فرهنگ سخنوران (۱۱۰)، مصطبه‌ی خراب (۱۷).

اولیاء

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم و دوازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام بود. به خط، قطعه‌ای است به قلم چهاردانگ خوش، با رقم: «الفقیر اولیاء غفرله»، در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۲/۱).

اولیاء سمیع، محمدابراهیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۰۰ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به صفا. معروف به حاجی‌آقا اولیاء سمیع. وی از نوادگان میرغیاث‌الدین منصور و از سادات دشتکی اهل‌اللّه بود. همه‌ی خاندان او به همین نام معروف بوند. در خدمت حسام‌السلطنه، سلطان مراد میرزا، تربیت یافت. پس از تحصل علم و معرفت در شیراز، به بمبئی رفت و کتابهای «تاریخ وصاف»، «دیوان» حافظ، «انوار سهیلی»، «شاهنامه فردوسی»، «دیوان قاآنی» را به خط خود نوشت و چاپ کرد و تاکنون نسخه‌های آن در کتابخانه‌های ایران موجود است. سالها در بمبئی و حیدرآباد به سر برد و در آنجا به تجارت پرداخت. در آخر کلیه مال‌التجاره او در دریا غرق شد و تهی‌دست به حیدرآباد رفت و در آنجا به تعلیم زبان فارسی مشغول شد. پس از چندی به مشهد و از آنجا به شیراز رفت و همان جا درگذشت. جسدش را به نجف منتقل کردند. اولیاء سمیع نستعلیق را خوش می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ «تاریخ وصاف»، که به سال ۱۲۶۹ ق در بمبئی چاپ شده است، به قلم کتابت خفی خوش؛ «اخلاق ناصری» و غیره، که اجزاء خمسه‌ی آن در یک مجلد به سال ۱۲۸۶ ق در بمبئی چاپ شده، به قلم کتابت خفی خوش، شش دفتر «مثنوی» مولانا، که به سال ۱۲۷۰ ق چاپ شده، به قلم کتابت خفی خوش. و دو اثر دیگر که در کتاب «احوال و آثار خوشنویسان» به آنها اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۶۱)، احوال و آثار خوشنویسان (۶۲۴ -۶۲۳ /۳)، حدیقة الشعراء (۱۰۲۲ -۱۰۲۱ /۲)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (۴۶۲ -۴۵۹ /۳)، الذریعه (۶۰۹/۹)، ریحانه (۴۴۷/۳)، سفینهٔ المحمود (۵۵۶ -۵۵۵ /۲)، طرائق الحقائق (۵۱۶/۳)، لغت‌نامه (ذیل/ صفا)، مرآت الفصاحه (۳۵۵ -۳۵۴)، مصطبه‌ی خراب (۱۱۸)، نگارستان دارا (۲۱۸ -۲۱۶).

ایجی، علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. ملقب به غیاث‌الدین ایجی. از آثار او: «ذخیره‌ی خوارزمشاهی»، ساغری مذهب و سوخته، مذهب مرصع، به خط نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «کتبه العبد الفقیر الی رحمهٔ اللّه الاحد علی بن احمد الملقب به غیاث‌الدین الایجی غفراللّه ذنوبهما. فی... سنهٔ خمس و تسعمائهٔ الهجریهٔ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۲۵/۴).

ایروانی، عبدالعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از خطوط او: «جنات الخلود»، به خط نسخ کتابت تند و تیز و کتابت خفی و غبار عالی و رقاع دودانگ خوش، با رقم: «... ابن محمدالعبد المذنب الجانی عبدالعلی الایروانی... من شهور سنهٔ احدی و ستین و مأتین بعد الالف».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۵، ۱۱۰۲/ ۴).

ایروانی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از کاتبان و ظاهراً از شاگردان میرزاعلی محمد صفای لواسانی بوده است. از خطوط او: یک «رساله‌ی» فارسی در شکیات نماز، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «قد تمت الرسالهٔ الشریفهٔ فی شهر صفرالمظفر من ثلث تسعین و مائین بعدالالف... سید محمدالایروانی غفر له سنه‌ی ۱۲۹۳...»؛ یک قطعه به قلم نیم دودانگ خوش، با رقم: «العبد محمدالایروانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۵۲/۳).

ایزدی، احمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از او قرآن نیم ربعی، نسخ کتابت خفی یاقوتی و سر سوره‌ها رقاع نیم دو دانگ (خوش بلکه عالی) با رقم «خدم به کتابهٔ هذا المصحف المجید اقل عبادالله الغنی احمد ایزدی الملقب به سراج عفااللّه عنه فی شهور سنهٔ اثنتین و تسعمائهٔ (۹۰۲) در کتابخانه‌ی آقای شهیدزاده تقی‌زاده در همدان موجود است.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

ایلچی، ابراهیم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و خطاط. وی از جمله فضلا و ادبای عهد شاه‌محمد خدابنده صفوی (۹۹۶ –۹۸۵ ق)، و شاگرد میر معزالدین محمد کاشانی بود که در شهر قم حکمرانی داشت. این هنرمند در فن خط نسخ و تعلیق و رسامی و نقاشی و مذهَّب کاری یگانه‌ی زمان خود بود. شاه محمد خدابنده صفوی او را برای عرض تهنیت به دربار سلطان مرادخان سوم عثمانی به استانبول فرستاد. ابراهیم‌خان چون به دربار عثمانی رسید، سلطان عثمانی او را گنجینه‌ای یافت و از دولت ایران خواست تا او را در استانبول بماند و برخی کتابها را برای سلطان عثمانی خطاطی کند. اثر وی: «صحیفه‌ی سجادیه»ای است که به خط نسخ زیبا برای سلطان عثمانی نوشت و به انواع تذهیبات و نقوش زیبا آرایش داد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۲ /۱)، احوال و آثار نقاشان (۱۴ /۱)، مناقب هنروران (۸۶).

ایواوغلی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، مذهب، خطاط و شاعر. از اهالی قصبه‌ی ایواوغلی، از توابع شهر خوی و از قورچیان سلطان حمزه میرزا (م ۱۰۶۹ ق)، نواده‌ی شاه طهماسب، بود. در خوشنویسی و تذهیب و طلاکاری مهارت داشت و بیشترین کارهای این هنرمند، تذهیب و تزیین و حاشیه‌بندی قطعات و نسخه‌های خطی بود و چون در صنعت شعر نیز دست داشت، اغلب سروده‌های خود و سایر شاعران را تذهیب می‌کرد. وی اشعار فارسی و ترکی را خوب می‌سرود. از آثار او: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۵۴/ ۲)، تاریخ نظم و نثر (۵۰۷)، دانشمندان آذربایجان (۳۲۹)، الذریعه (۹۹۲، ۱۱۵/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۸۱۲)، مجمع الخواص (۱۲۶ –۱۲۵).

ایوب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. از شکسته‌نویسان عصر خویش بود. از خطوط او: یک قطعه، به قلم کتابت خفی، با رقم: «از روی خط استادی درویش مجید به رسم نقل نوشته شده ایوب بن حکیم نورمحمد» و پشت قطعه مرآةالممالک نوشته است: «از خطوط و مشقهای آقای دکتر ایوب خان خطیب معاصر است که اگر از مرحوم مبرور درویش عبدالمجید طالقانی کمتر نوشته باشد از مرحوم استادی میرزاکوچک بهتر نوشته است ربیع الاول ۱۳۱۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۵۷/۴).

ایوبی، مصطفی

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن ربعی نسخ کتابت نیمه خفی عالی با رقم: «کتبه الحقیر المحتاج الی ربه القدیر مصطفی بن عمر الایوبی...».
در موزه‌ی هنر و پیشه هامبورک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

آباده‌ای

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۵۵ -۱۲۷۵ ق)، خطاط و شاعر نوحه‌سرا، متخلص به مینو. در قریه‌ی صغاد از توابع آباده متولد شد. مقدمات علوم ادبی و عربی را نزد پدرش آموخت و به خوشنویسی و به خصوص خط نستعلیق نیز علاقه داشت و در آن مهارت کامل یافت. حاج آقا بزرگ در سرودن انواع شعر به ویژه نوحه‌سرایی استاد بود. اشعارش در تعزیه‌ها و سوگواریها هنوز خوانده می‌شود. آنچه به اشعار او امتیاز بخشیده است انتخاب بحور عروضی مناسب و ترکیبات مفرداتی است دل‌انگیز و دلنشین.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سخنوران نامی معاصر (۳۵۰۵ - ۳۵۰۰ /۵).

آبشوری، زین‌العابدین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر. در «جامع مفیدی» آمده است: در نوشتن خط نستعلیق مرتبه‌ی عالی یافت و با وجود حسن خط، به انواع کمالات و فضایل و تقوا آراسته بود. آبشوری شعر نیز می‌گفت و دیوانش متداول بود. در تعلیم خط مهارت داشت و آداب تعلیم را به شاگردان در لباس نظم ادا می‌کرد. در اواخر دولت شاه صفی صفوی (۱۰۵۲ -۱۰۳۸ ق) بدرود زندگی گفت. اثر وی «دیوان» اشعار.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۲۴ /۱)، جامع مفیدی (۴۰۱ - ۴۰۰ /۳).

آثار ارسنجانی فارسی محمد شفیع

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۳۳۳ –۱۲۵۳ ق)، شاعر و خطاط. از اهالی ارسنجان از توابع زرقان شیراز بود. خط نسخ را خوش می‌نوشت و در هفت قلم استاد بود. در کتاب «آثار عجم» آمده که پس از نیریزی خط مذکور را احدی به پایه‌ی او ننوشته، و اغلب به خوشنویسی «قرآن مجید» اشتغال داشته و در سرودن اشعار بویژه در غزل صاحب طبع سلیم بوده است. از آثاراو: یک نسخه قرآن، به قلم نسخ و رقاع و خواص آیات به قلم نستعلیق کتابت عالی، با رقم: «... محمد شفیع بن علی عسکر الارسنجانی... سنه ۱۲۹۱»؛ یک قطعه به خط ثلث و نسخ و رقاع و تعلیق و شکسته و نستعلیق نیم دودانگ خوش، با رقم: «... سنهٔ احدی و ثلثمائهٔ بعد الالف... العبد محمد شفیع بن علی عسکر»؛ قرآن رحلی با جلد روغنی به قلم نسخ و رقاع با رقم: «... محمد شفیع ارسنجانی فی سنه ۱۳۲۲».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۲۴۹)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۷۳ –۱۱۷۲ /۴ ،۷۵۴ /۳)، اطلس خط (۳۶۲)، حدیقهٔ الشعراء (۲۲ – ۲۰ /۱)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (۳ –۲ /۱)، الذریعه (۲ /۹)، ریحانه (۳۹ /۱)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۲۵۱ /۲)، فرهنگ سخنوران (۲)، مرآت الفصاحهٔ (۲۴ –۲۳)، نام‌آوران فرهنگ (۴۶۹).

آخوندزاده، میر عبدالرحمان

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۶۸ ق)، خطاط و شاعر. از سادات حسینی هرات و از معاصران شاه محمود سدوزایی و پسرش کامران بود. او شعر می گفت و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت و از شیوه‌ی میرعماد پیروی می کرد. از شاگردان او، ملا محمد حسین سلجوقی و نجف سلمانی در هرات مشهورند. از آثار وی: یک قطعه به قلم نستعلیق دو دانگ و شکسته نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «... حرّره میر عبدالرحمن»؛ پنج قطعه به قلم نستعلیق پنج دانگ و سه دانگ و دو دانگ و شکسته نستعلیق کتابت خوش، با رقمهای: «مشقه عبدالرحمن سنه‌ی ۱۲۳۶» و «... عبدالرحمن الحسینی» و «فقیر عبدالرحمن الحسینی سنه‌ی ۱۲۴۷» و «مشقه العبد الاقل عبدالرحمن الحسینی ۱۲۳۳».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۷۸ –۳۷۷ /۲).

آذربد، افضل الدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۷ ش)، خطاط و نقاش. در تهران متولد شد. ابتدا در مدرسه‌ی فیضیه‌ی قم به تحصیل پرداخت، ولی پس از چندی به علت علاقه به تذهیب و نقاشی نزد استادانی چون میرزا ابوالقاسم اصفههانی تذهیب، و حسین بهزاد نقاشی را فراگرفت. پس از آن تعلیم خط گرفت و نوشتن خطوط کوفی، نسخ، ثلث، رقاع، طغرا، ریحان و تعلیق را خوب فراگرفت. مدتی در ارتش خدمت کرد. سپس

در وزارت پیشه و هنر و سازمان برنامه مشغول به کار شد و چندی نیز در شرکت ملی نفت به امور دولتی اشتغال داشت. از آثار وی کتابی است تحت عنوان «مفتاح الخطوط» که انواع خطوط را در آن درج کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره خوشنویسان معاصر (۱۵۹ -۱۵۳).

آزاد، احمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۱۷ ق)، خطاط. از مدرم ایران بود که در کشمیر هندوستان به سر می‌برده و در آنجا یک نسخه «قرآن مجید با تفسیر کاشفی» به قلمهای خوش ثلث و نسخ و رقاع و نستعلیق نوشته است و چنین رقم نهاده: «تمت الکلام ملك العلام مع التفسیر... احمد بن میرزا کاظم... آزاد تخلص... در خطه‌ی کشمیر... سه ۱۲۱۷». این تفسیر در کتابخانه‌ی دانشگاه استانبول است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۶/ ۱).

آشتیانی، ابراهیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۷۰ ق)، خطاط. وی از اشراف و بزرگان زمان خود بود. خط نستعلیق را نزد پدرش آموخته بود و خوش می‌نوشت. از علوم ادبی نیز بهره‌ی کافی داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۴/ ۱).

آشتیانی، محسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۷۰ ق)، خطاط و منشی. در علم انشاء مهارت داشت و نستعلیق را نیکو و استوار می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۲۰/ ۳).

آشتیانی، محمدهاشم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

متولد ۱۲۹۰ قمری، فرزند حاج میرزا حسن آشتیانی مجتهد معروف دوره‌ی ناصرالدین شاه. حاج میرزا حسن همان کسی است که در واقعه‌ی رژی و تحریم تنباکو فتوای میرزای شیرازی یا فتوای منتسب به او را در تهران انتشار داد و در مقابل ناصرالدین شاه و کامران میرزا نایب‌السلطنه و امین‌السلطان ایستادگی کرد تا سرانجام فتوا به تحقق پیوست و قرارداد تنباکو باطل گردید.

میرزا محمدهاشم تحصیلات خود را در رشته‌ی عرفان و ادبیات عرب و فقه و اصول تا درجه اجتهاد پایان برد. مدتی در نجف به تحصیل اشتغال داشت و از همان جا اجازت اجتهاد گرفت. در تهران هم مورد توجه مردم بود. در دوره‌ی سوم از تهران به وکالت مجلس انتخاب شد. در دوره‌ی پنجم نیز وکیل شد و به انقراض قاجاریه و سلطنت رضا شاه رأی داد. در ادوار ششم و هفتم و هشتم وکیل مجلس شورای ملی بود. امر صادر شد تمام وکلای مجلس باید لباس متحدالشکل بپوشند و روحانیون نماینده نمی‌توانند در کسوت روحانیت باقی بمانند. عده‌ی زیادی از این دستور تبعیت کردند و عبا و عمامه را فوراً به کت و شلوار و کراوات تبدیل نمودند، ولی میرزا محمدهاشم که در آن تاریخ حدود شصت سال داشت، زیر بار نرفت. در ادوار بعدی دیگر او را انتخاب نکردند.

حدود ۸۰ سالگی در تهران رحلت کرد. او مردی ثروتمند و متعین بود. پس از مرگ املاک و مستغلات زیادی از او باقی ماند.

(۱۳۲۸ - ۱۲۵۰ ش)، عالم و خطاط. وی پسر سوم میرزاحسن آشتیانی مجتهد معروف بود. میرزاهاشم در دوره‌های سوم تا هشتم مجلس شورای ملی به عنوان نمایندگی انتخاب شد. در ۱۳۰۲ ش، در مجلس شورای ملی، میرزاهاشم در کنار مدرس و مشیرالدوله سرسختانه با جمهوریت رضاخانی مخالفت کرد. وی متمول بود و املاک و مستغلات زیادی داشت. در ضمن یکی از بزرگترین پرورش دهندگان قناری در ایران بود که نسل قناریهای خوش‌آواز تربیت شده توسط او شهرت تمام دارد. خط و تحریرش هم خوب بود. تألیفاتی در ادعیه و زیارات از ایشان به یادگار مانده است. «ابواب الجنات» بنا به امر ایشان توسط حاج شیخ رضا قاضی تهرانی تألیف شد.[۱]

برگرفته از کتاب :شرح حال رجال سیاسی و نظامی معاصر ایران (جلد اول)

منابع زندگینامه :[۱] الذریعه (۲۴ / ۲۶)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۴۰ -۳۸ / ۱)، شرح حال رجال (۴۱۳ / ۴)، گنجینه‌ی دانشمندان (۳۶۴ / ۴)، مؤلفین کتب چاپی (۷۴۴ / ۶).

آشفته، سید علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۰۹ - ۱۲۸۰ ق)، عالم، خطاط و شاعر، متخلص به آشفته. نسبش به آقا سید علی حسینی صاحب مقامات منتهی می‌شود. جد اعلای او از هرات به مشهد مهاجرت کرد و از آنجا اولادش به تهران آمدند. آشفته در کربلا به دنیا آمد. در نوجوانی به تحصیل علوم مشغول شد. پس از تکمیل مقدمات به ایران آمد و در بیست و دو سالگی به عراق بازگشت و در سامراء سکنی گزید و مدت چهار سال در محضر میرزای شیرازی استفاضه کرد. در ۱۳۰۶ ق به کربلا مراجعت کرد. طبع شعر نیکویی داشت، و تخلص‌های متفاوت، اما آخرین تخلص او آشفته بود. خط نسخ را بخوبی می‌نوشت و کتابهای بسیار به خط خود به یادگار گذاشت. وی به تألیف و تصنیف نیز پرداخت اما هیچ یک به اتمام نرسید. صاحب کتاب «نزهة العیون» خواهرزاده و شاگرد او است. پاره‌ای از اشعار

وی در «نزهة العیون» آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :نزهه العیون (۷۷ -۷۳).

آشنای نهاوندی، نجف

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، شاعر و خطاط. اصلش از نهاوند است. وی در کتابت ممتاز و در زمره‌ی منشیان شاهزاده محمود میرزا قاجار، پسر چهاردهم فتحعلی‌شاه، بود و شاهزاده‌ی مذکور در «تذکره‌ی» خود از کمال خط نستعلیق او تعریف نموده و چند شعر از او نوشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (۵۴ -۵۳ /۱)، سفینة المحمود (۱۴۳ -۱۴۲ /۱)، فرهنگ سخنوران (۷).

آشوب تهرانی، ابوالقاسم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۶۹ ق)، شاعر و خطاط. وی برادر میرزا ابوالحسن منشی بود و در نگارش نظم و نثر و خوشنویسی مهارت داشت. آشوب به کارهای دیوانی مشغول و از منشیان مقتدر بود. وی با رضاقلی خان هدایت، صاحب «مجمع الفصحا» معاصر است. قصیده و غزلی از او در «گنج شایگان» آورده شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۴۲ /۴)، حدیقة الشعراء (۵۶ -۵۴ /۱)، فرهنگ سخنوران (۸)، گنج شایگان (۱۴۶ - ۱۴۴)، لغت‌نامه (ذیل/ آشوب)، مجمع الفصحا (۱۳۴ -۱۳۳ /۴).

آشوبی نطنزی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر. در اوایل دوران شاه‌عباس اول صفوی می‌زیست. «دیوان» شعری از او به جای مانده است. آشوبی خط نستعلیق را به غایت نیکو می‌نوشت. وی پیش از تألیف «تذکره‌ی هفت اقلیم» توسط امین احمد رازی (۱۰۰۲ ق) درگذشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱ /۱)، الذریعه (۹/ ۷)، صبح گلشن (۶)، لغت‌نامه (ذیل/ آشوبی)، مستدرکات اعیان (۴

۳/)، هفت اقلیم (۴۴۱ /۲).

آق قوینلو، سلطانعلی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط و شاعر. از نوادگان اوزون حسن پادشاه بود. وی در نه سالگی از خوشنویسان نامی فارس بوده و علاوه بر خوشنویسی، شعر نیز می‌سروده است. از آثار او ابیاتی است که در عمارت تخت جمشید بر سنگ نقش شده است، با رقم: «و کان ذالک فی تاریخ احدی و ثمانین و ثمانمائه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :گلستان هنر (۳۲ -۳۱).

آقابابا

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۳۴ ق)، خطاط. از آثار او: یک رقعه از مرقع نسخ دودانگ جلی خوش، با رقم: «العبد الاقل عبداللّٰه المدعوبه آقا بابا فی شهر ذیحجهٔالحرام سنهٔ ۱۲۳۴».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۱۳ /۴).

آقاجان

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. قطعه‌ای به خط وی در مرقع سیداحمد مشهدی در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول به قلم دودانگ و کتابت خوش موجود است، با رقم: «تشرف بکتابتها العبد آقاجان غفرذنوبه بدارالارشاد اردبیل، فی شهور سنه ۹۶۸ هجریهٔ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲ /۱).

آقاحسینی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۴۱ -۱۲۹۰ ش)، خطاط. در طالقان به دنیا آمد. پس از پایان دبیرستان برای تحصیل علوم قدیم به مدرسه سپهسالار رفت. از محضر محمدحسین خوشنویس باشی و میرزا حسن‌خان عاصمی تعلیم خط گرفت و سرانجام به مکتب عمادالکتاب راه یافت و از دست او گواهی‌نامه گرفت. وی سپس به استادی کلاس عمومی تعلیم خط هنرهای زیبا مشغول شد. آقاحسینی در خط نستعلیق به ویژه جلی شیوه دلپسندی دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره خوشنویسان معاصر (۱۷۳ -۱۷۲).

آقاسی بیک افشار

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از مردم آذربایجان و سرکرده‌ی عده‌ای سوار در اردوی نادرشاه بود. همچنین در زمان سلطنت کریم‌خان مورد توجه و عنایت او بود، طوری که خانه‌ی بزرگ مجلّلی در میدان شاه برای وی ساخت و او را از آذربایجان خواست، و او پس از بازگشت از مکه و عتبات به شیراز وارد شد. آقاسی خط نستعلیق را نیکو می‌نوشت و کتیبه‌ی سنگ مرمر قبر حافظ ب خط او است. از دیگر آثار وی: «تکیه‌ی حاج آقاسی» است که به «تکیه‌ی نواب هندی» نیز شهرت دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶/ ۱)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۰۴ -۱۱۰۳ /۲).

آقاصادق دوم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(شکوفایی ۱۲۱۰ -۱۱۶۰ ق)، نقاش، شاعر و خطاط. مشهور به صادق، آقاصادق و محمدصادق. وی سجعش را «یا صادق‌الوعد» می‌نوشت و یا تنها به ذکر نام ساده‌ی خود اکتفا می‌نمود. در رشته‌های گوناگون نقاشی، از قبیل آبرنگ و کارهای روغنی و ارائه تصاویر رنگ و روغنی و تذهیب و ترصیع و حل‌کاری صاحب ابتکار بود. آقاصادق در گل و مرغ و شبیه‌پردازی و تک چهره‌سازی و مجالس پر جماعت رزمی و بزمی و شکار جانورسازی و حتی فرنگی‌سازی استاد بود و به رموز و دقایق نقش تصویر وقوف تمام داشت. وی به غیر از نقاشی در شعر و ادب نیز دست داشت و اغلب ارقام هنری خود را به نظمی مناسب به شعر درآورده و به خط زیبای خود کتابت می‌کرد. از آثار او: «اثر بزرگ رنگ و روغنی جنگ کرنال در کاخ چهلستون اصفهان، این اثر به امر آغا محمدخان قاجار ترسیم گشته و رقمش چنین است: «یا صادق‌الوعد»؛ اثر بزرگ رنگ و روغنی از جنگ نادرشاه با ترکان عثمانی در یکی از سالنهای کاخ گلستان تهران؛ دیگر اثر وی که در کتابخانه مجلس قرار دارد، تصویر رنگ و روغنی بهشت است به ابعاد تقریبی ۱۸۰ در ۲۸۰ سانتیمتر؛ و قلمدان گل و مرغی استادانه‌ای که در مدالیونهای مختلف حواشی قلمدان نیز مناظر شکار و تصاویر پر حالت دیگر نقش بسته و چنین رقم دارد: «یا صادق‌الوعد». در «احوال و آثار نقاشان» نوزده اثر دیگر از آقاصادق ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۶۴ -۲۵۹ /۱)، گلستان هنر (چهل و نه)، هنر قلمدان (۱۰۴ -۱۰۳).

آقامیرک اصفهانی، جلال‌الدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و خطاط. وی غیر از روح اللّه میرک هراتی است. آقا میرک از سادات اصفهان بود و در تبریز، در دربار شاه‌طهماسب اول مقام والایی داشت. وی از شاگردان مستعد استاد بهزاد به شمار می‌آمد و در تذهیب و ترصیع و نقوش ساختمانها و مهارت در تنوع آرایش طبیعت و ارائه چهره‌ها انگشت‌نما و پرمایه بود. همچنین در کتابت انواع خطوط نیز دست داشت و اغلب خطوط زیبای نستعلیق و ثلث تصاویر را خود می‌نوشت. خواجه عبدالصمد شیرازی ملقب به شیرین قلم از شاگردان او بود. از آثار وی، تصاویری است در نسخه‌ای از «خمسه‌ی» نظامی به خط شاه محمد نیشابوری که همراه با استادان نامی آن زمان نقش‌آفرینی کرده است و رقم «عمل آقا میرک» و «آقا میرک» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۵ -۱۳۲ /۱)، تاریخ اصفهان (۲۸۸)، تاریخ هنرهای ملی (۸۳۶ -۸۳۵ /۲)، تحفه‌ی سامی (۷۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۲۰، ۱۸)، گلستان هنر (۱۳۹).

آقامیری، سید رسول

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سید رسول آقامیری از نقاشان معاصر است . او اهل اصفهان بوده و درخانواده ای مذهبی و هنردوست رشد و نمو یافت . وی درنمایشگاه های انفرادی و گروهی شرکت داشته و درزمینه خوشنویسی به ویژه خط نستعلیق خوش درخشیده است .

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : خوشنویسی

والدین و انساب : پدر بزرگ سید رسول آقامیری ،سید عباس آقا میری از نقاشان معروف زمان خود بود. نقاشی های مدرسه چهار باغ اصفهان و پل خواجو از جمله کارهی سید عباس به شمار می آید.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : سید رسول آقا میری از سال ۱۳۷۴ فعالیت هنری را با گرایش به خوشنویسی براساس علاقه زیاد و همچنین تشویق های پدرو مادر و دایی اش آغاز کرد و تاسال ۱۳۷۶ هجری شمسی به طور ذوقی ازروی کتابهای خوشنویسی بدون استاد کار می کرد . درسال ۱۳۷۶ با ملاحظه چند پوستر کانون فرهنگی ـ هنری نور، به شیوه ای جدید درزمینه خط دست یافت .

استادان و مربیان : مهمتر ین سید رسول آقامیری، استاد علی فرزانه است که درسال ۱۳۷۷ هجری شمسی با هم آشنا شدند . وی تا سال ۱۳۷۸ هجری شمسی از محضر این استاد استفاده کرد.

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : درسال ۱۳۷۸ هجری شمسی ، سید رسول آقا میری موفق به اخذ مدرک ممتاز ازانجمن خوشنویسان شد و به عضویت انجمن خوشنویسان اصفهان درآمد . از سال ۱۳۷۹ فعالیت هنری خود را به طوررسمی شروع کرد و در همایشی که انجمن خوشنویسان ایران به مناسبت تکریم سال حضرت علی (ع) برگزار نمود شرکت کرد و دراولین حضور خود در عرصه رسمی هنر افتخار داشتن یک اثر درکنار آثارهنرمندان سراسر کشور را به دست آورد .

آرا و گرایشهای خاص : سید رسول آقامیری معتقد است که باید خط نستعلیق را که خط ملی و سنتی ما است و کمال خطوط می باشد . در قالبهای نو و بدیع به «دوستداران هنرو به خصوص خط نستعلیق ارائه کرد» . منابع زندگینامه : فصلنامه فرهنگ اصفهان ،شماره ۲۰ ، تابستان ۱۳۸۰ ، ص ۱۱۳

آقایی، محمدحسین

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۹۸ ق)، خطاط. در کتابخانه‌ی سلطنتی، سیزده رقعه از او با خط نسخ کتابت خفی متوسط موجود است، با رقم: «العبد الفقیر آقایی فی ۱۱۹۸»، و «العبد الداعی محمدحسین شهیر به آقایی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۵۹ /۴).

آگه شیرازی، علی اشرف

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۴۴ ق)، شاعر، عارف و خطاط. اصلاً از قزوین بودند ولی در زمان صفویه با خانواده به اصفهان آمده بودند و در فتنه‌ی افغان به قزوین و سپس به شیراز رفتند. پدر وی آقا علی مدرس و عمویش آقا خلیل مشهور به آقا بزرگ مدرس از سلسله مدرسین شیراز بودند. دو برادر وی حاج علی‌اکبر نواب شیرازی و لطفعلی مدرس نیز شاعر بودند و به ترتیب «بسمل» و «فکار» تخلص می‌کردند. آقاعلی مدرس دست ارادت به مولانا عبدالحسین کازرونی نوربخشی داده بود. علی اشرف پس از تحصیل علوم متداوله‌ی عصر به خدمت حاج میرزا ابوالقاسم سکوت، درویش شیرازی، قطب سلسله‌ی ذهبیه رسید؛ و مجذوب وی گشت. در اندک زمان از فیض صحبت پیر عارف به معارف الهیه پی برد و به مقامات رسید. آگه خط شکسته را نیز نیکو می‌نوشت. اثر وی: «دیوان» اشعار است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (۶۲ -۶۱ /۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۴۲ -۴۰ /۱)، الذریعه (۱۲ /۹)، ریاض العارفین (۲۴۱ -۲۳۹)، طرائق الحقائق (۳۴۷ /۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۹۴۲ -۹۴۱ /۲)، لغت‌نامه (ذیل/ آگه)، مجمع الفصحا (۱۳۹ -۱۳۷ /۴)، مرآت الفصاحة (۲۹ -۲۸)، مصطبه‌ی خراب (۹)، مکارم الآثار (۱۲۱۶ -۱۲۱۵ /۴).

آل گداعلی بیگ، محمدصالح

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۸۸ -۱۱۸۷ ق)، فقیه، اصولی، مرجع دینی و خطاط. جدش امیرفضل علی‌خان مشهور به گداعلی بیگ نوری از خوانین بزرگ بروجرد و سلطان‌آباد بود که در روزگار دولت صفوی به عراق مهاجرت کرد و در کربلا ساکن شد و با خواهر سید میرزا صالح شهرستانی ازدواج کرد. شیخ محمدصالح از شاگردان برجسته‌ی سید ابراهیم قزوینی، صاحب «ضوابط» بود که در فقه و اصول شهره‌ی عام و خاص شد و از مراجع بنام کربلا گشت. از آثار وی: کتیبه‌ی داخل گنبد حضرت سیدالشهداء (ع) به خط ثلث بوده که در آیینه‌کاری از بین رفته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :طبقات اعلام الشیعه (قرن ۶۶۴ -۶۶۳ /۱۳).

آیتی اصفهانی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، شاعر و خطاط. خط نستعلیق را خوب می‌نوشت و از شعرای بذله‌گوی اصفهان بود. مکتب‌دار بود و تدریس خطاطی نیز می‌کرد. پیش از تألیف «تحفه‌ی سامی» (۹۵۷ ق)، فوت کرده است. غزل می‌سرود، و «دیوان» اشعار دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۹۲۲ /۳)،احوال و آثار خوشنویسان (۶ /۱)، تاریخ نظم و نثر (۶۴۸)، تحفه‌ی سامی (۲۶۲ -۲۶۱)، الذریعه (۱۳ /۹)، لغت‌نامه (ذیل/ آیتی)، فرهنگ سخنوران (۱۴).

آیتی تبریزی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. بنا به قول صاحب «مناقب هنروران» یکی از چهل تن خوشنویس دربار شاهزاده بایسنقر گورکانی بود که در کتابخانه‌ی آن امیرزاده، با سرپرستی میرزا جعفر تبریزی، به کا کتابت اشتغال داشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷ /۱)، مناقب هنروران (۵۶).

بابا شاه اصفهانی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۱۲ /۹۹۶ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به حالی. ملقب به رییس الرؤساء. از مردم کوهپایه‌ی عراق بود که در اصفهان نشو و نما یافته و به آن سبب مشهور شده است. وی را شاگرد سید احمد مشهدی دانسته‌اند و برخی دیگر شاگرد میر علی هروی که نباید این قول روا باشد. بابا شاه از استادان طراز اول نستعلیق بود و در اصفهان درگذشت. از آثار وی: رساله‌ی منثور «آداب المشق» که بعضی آن را منسوب به میرعماد می‌دانند و صحیح نیست، زیرا رقم «کاتبه مصنفه، بابا شاه الاصفهانی غفرالله ذنوبه» دارد؛ یک نسخه «سلسلهٔ الذهب» جامی، به قلم کتابت ممتاز، با رقم: «... بسعی فقیر بابا شاه اصفهانی،... سنه‌ی سبع و سبعین و تسعمائهٔ»؛ یک نسخه «نصایح الملوک»، به قلم کتابت عالی، با رقم: «... در تاریخ سنه‌ی ثمانین و تسعمائهٔ، بسعی فقیر بابا شاه...»؛ یک نسخه «خمسه‌ی» نظامی (در متن) و «خمسه‌ی» امیر خسرو دهلوی (در حاشیه)، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم: «نمقه العبد المذنب الحقیر بابا شاه، فی سنه‌ی ۹۹۴...». شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.[۱]

بابا شاه اصفهانی، خطاط (ف. اصفهان ۹۹۶ ه.ق.). وی شاگرد سید احمد شوشتری بود و در اصفهان به درویشی و انزوا روزگار میگذرانید و از راه کتابت اعاشه می‌کرد. وی مؤلف رساله‌ایست به نام «آداب المشق» (که به خطا آن را به میر عماد نسبت داده‌اند) از آثار قلمی او کتابها و رساله‌هایی است که آنها را در نهایت قدرت و ملاحت نوشته و تاریخهایی بین ۹۷۷ و ۹۹۴ ه.ق. دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۹۱ -۸۵ /۱)، اطلس خط (۴۹۴ -۴۹۲)، پیدایش خط و خطاطان (۹۷ -۹۶)، تاریخ هنرهای ملی (۸۹۳ -۸۹۲ /۲)، تذکرهٔ الخطاطین (۱۷۷ -۱۶۹ /۱)، خوشنویسان و هنرمندان (۴۶)، الذریعه (۲۲۷ -۲۲۶ /۹)، سرآمدان فرهنگ (۲۱۰/۱)، عالم آرای عباسی (۱۷۱/۱)، فرهنگ سخنوران (۲۴۴)، کارنامه‌ی بزرگان (۱۶۸)، گلستان هنر (۱۱۹)، لغت‌نامه (ذیل/ بابا شاه عراقی)، مناقب هنروان (۱۲۱ ،۷۹ -۷۸)، هفت اقلیم (۴۳۰/۲)، هنر عهد تیموریان (۵۵۷ -۵۵۶، ۵۱۲ -۵۱۱).

بابا شیرازی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» میرزا تقی علی‌آبادی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «تمت الکتاب... علی بابا ابن‌مرحمت پناه، میرزا محمد شیرازی... فی سنه‌ی ۱۲۵۸»؛ یک نسخ شش دفتر «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «... علی بابا ابن‌مرحوم میرزا محمد شبیه‌ساز شیرازی تحریر یافت... فی سنه‌ی ۱۲۵۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۳۹ / ۲).

بابا مستوفی آشتیانی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۵۵ ق)، خطاط. وی برادر میرزا حسن مستوفی الممالک و در علم سیاق سرآمد بود. بابا مستوفی نستعلیق و شکسته را نیکو می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۵۷/۴، ۸۳/۱).

بابا میر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام است. از آثار او: قطعه‌ای از مرقع بهرام میرزا به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «مشقه العبد الفقیر بابامیر تجاوز الله عنه»، که در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول موجود است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۲/۱).

بابای انجوی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۷۹ -۱۲۵۵ ق)، خطاط. وی همه‌ی خطوط متداول را خوش می‌نوشت و در جوانی درگذشت. از آثار وی، حواشی قرآنی است که به خط نستعلیق و شکسته‌ی خوش نوشته شده، با رقم: «تمت الحواشی فی عشر ثالث محرم الحرام من شهور سنهٔ ۱۲۷۹ علی ید اقل السادات، میر محمد، الشهیر بمیرزا بابای الانجوی غفر له».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۴۵)، احوال و آثار خوشنویسان (۸۵ -۸۴ /۱).

بابونه‌ی گرجی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۹۵ ق) خطاط. میرزا سنگلاخ از این شخص نام برده و گوید: برده‌ی آزاد کرده‌ی ابوتراب خوشنویس اصفهانی و پرورده‌ی او بود. بابونه پس از مرگ ابوتراب آنقدر گریست که کور شد. سفری به هندوستان کرد و همان جا درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۲/۱)، تذکرهٔ الخطاطین (۵۱ -۳۷ /۲).

باذلی ساوجی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط و شاعر. وی مرد مهذب و افتاده‌ای بود و از خوشنویسان معروف زمان خود به شمار می‌رفت. باذلی نستعلیق را خوب می‌نوشته و غزل را نیکو می‌سروده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۳ -۹۲ /۱)، تاریخ نظم و نثر (۵۳۶)، تذکره‌ی روز روشن (۹۶)، الذریعه (۱۱۹/۹)، فرهنگ سخنوران (۱۱۶)، لغت‌نامه (ذیل/ باذلی ساوجی)، مجمع الخواص (۳۰۷).

باغ دشتی هروی، محمد حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن وزیری، جلد ضربی مذهب، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی، به خط نسخ کتابت خفی عالی و رقم: «... محمد حسین ابن محیی هروی...» سال ۹۴۴ ق، در موزه‌ی ایران باستان؛ یک قطعه مذهب به سفیدآب و زر تحریردار، به خط ثلث کتابت خوش و رقم: «مشقه العبد محمد حسین بن محیی الهروی المشهور بباغ دشتی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۶۲/۴).

باغ‌میشه، ابراهیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۷ ق)، خطاط. در تبریز می‌زیست. از منشیان و خوشنویسان دربار ولیعهدی مظفرالدین شاه قاجار در تبریز بود. نسخه‌ای از «تحفهٔ الملوک» به خط وی در کتابخانه‌ی سلطنتی است، به قلم نستعلیق نیم دودانگ متوسط، با رقم: «بهجهٔ،... ابراهیم باغ میشه... شهر ربیع‌الثانی ۱۲۹۷».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۶ /۱).

باقر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: قطعه‌ای است در کتابخانه‌ی دانشگاه استانبول، به قلم دودانگ خوش و با رقم: «باقر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۳/۱).

باقی بخاری، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۹۰ ق)، خطاط. از آثار او: یک قطعه مذهب از یک مرقع، به خط ثلث دودانگ عالی و نسخ کتابت خوش یاقوتی و رقاع کتابت خوش، با رقم: «مشقه العبد المذنب الفقیر الحقیر الراجی باقی محمد البخاری غفر الله ذنوبه فی سنهٔ تسعین و تسعمائهٔ بدار تاشکند».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۱/۴)، مناقب هنروان (۴۴).

باقی تبریزی، عبدالباقی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۳۹ ق)، خطاط، صوفی و شاعر، متخلص به باقی. ملقب به دانشمند. از سخنوران و خوشنویسان معروف و صوفی‌مشرب تبریز بود و در خانقاه مولویها سکونت داشت، به همین جهت به عبدالباقی صوفی شهرت یافت. او بر حسب دعوت سپهسالار عبدالرحیم خان خانان به هندوستان رفت و مدتی در آنجا مقیم شد. بعد به بغداد مسافرت کرد و نزد مصطفی دده به مشق خط پرداخت. باقی در خدمت علاء بیگ تبریزی نیز تلمذ کرده و خود در نوشتن انواع خطوط بخصوص ثلث و نسخ استادی گرانمایه به شمار می‌آمده و نستعلیق را نیز خوش می‌نگاشته است. شاه عباس اول هنگام بنای مسجد جامع جدید عباسی، از وی درخواست کرد که نوشتن کتیبه‌های مسجد را به عهده بگیرد اما، او نپذیرفت و بعد از فتح بغداد به اصفهان رفت و مشغول کتیبه‌نویسی شد. عبدالباقی در فنون فضایل حکمت و عربیت مهارت داشت و گاهی به نظم اشعار عارفانه و عاشقانه می‌پرداخت. باقی از معاصران میرزا ابراهیم همدانی بود و با وی دوستی و مراسله داشت. در تذکره‌ی «هفت اقلیم» آمده که باقی شاگرد میرزا جان بوده است و صاحب «تذکره‌ی شعرای آذربایجان» نیز او را فرزند بیرامخان می‌داند. مؤلف «تذکره‌ی نصرآبادی» نزد وی تعلیم خط دیده است. از آثار وی: کتاب «منهاج الولایه من کتاب نهج‌البلاغه»، در گزارش نهج‌البلاغه بر حسب موضوع و در دوازده باب، «تفسیر القرآن»، بر طریقه‌ی تصوف؛ «شرح الصحیفهٔ الکاملهٔ السجادیهٔ»، بر طریقه‌ی صوفیه؛ «دیوان» شعر. از خطوط او: مرقع قصیده‌ی «برده»، به سال ۱۰۳۶ ق؛ یک رقعه ثلث سه دانگ و نسخ دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه باقی»؛ کتیبه‌ی فوقانی داخل گنبد بزرگ مسجد شاه اصفهان، به خط ثلث و با رقم: «قد تشرف بکتابتها عبدالباقی التبریزی فی سنهٔ ست و ثلثین و الف حامدا لله تعالی»؛ کتیبه‌ی ایوان

بزرگ مسجد شاه و اطراف محوطه زیر گنبد، به خط ثلث و با رقم: «کتبه بحمدالله وحده عبدالباقی»؛ کتیبه‌ی داخل ایوان شمالی مسجد شاه، به خط ثلث و با رقم: «کتبه عبدالباقی فی الف و ثلاثین و خمس».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۶۸۱، ۶۷۶، ۶۷۴ -۶۷۳)، آتشکده‌ی آذر (۱۱۱/۱)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۱/۴ ، ۳۶۴/۲)، اطلس خط (۳۴۹ -۳۴۸)، اعیان الشیعه (۴۳۳/۷)، پیدایش خط و خطاطان (۱۳۳ -۱۳۱)، تاریخ اصفهان (۹۳ -۹۱)، تاریخ هنرهای ملی (۸۷۸ -۸۷۷ /۲)، تذکرهٔ الخطاطین (۶۷ -۵۹ /۱)، تذکره‌ی روز روشن (۵۲۱)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۸۱ -۷۶ /۲)، تذکره‌ی نصرآبادی (۲۰۷ -۲۰۶)، دانشمندان آذربایجان (۱۴۶ -۱۴۴)، الذریعه (۱۷۹/۲۳، ۱۳۰/۱۴، ۳۵۲/۱۳، ۶۸۲، ۱۲۳ /۹ ، ۲۸۰/۴)، ریحانه (۲۱۲ -۲۱۱ /۲)، ریاض العارفین (۱۷۴)، ریاض العلماء (۶۴ -۵۹ /۳)، سخنوران آذربایجان (۲۲۸ -۲۲۵)، فرهنگ سخوران (۱۲۱)، گنجنه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۴۵۱، ۴۴۶، ۴۴۱ -۴۳۹، ۴۳۸، ۴۳۶)، لغت‌نامه (ذیل/ باقی)، هفت اقلیم (۲۴۳/۳).

باقی نهاوندی، عبدالباقی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۴۲ ق)، نویسنده، خطاط و شاعر، متخلص به باقی. پدرش وزارت همدان داشت، بعد از مرگش عبدالباقی وزارت یافت ولی، آن شغل را ترک گفت و به کاشان نزد برادر خود رفت. بعد از کشته شدن برادرش به دستور شاه عباس، کاشان را ترک گفت و مدتی در عراق و فارس به سر برد و بعد از سفر به مکه از راه بندر دایول به هندوستان رفت، و در سال ۱۰۲۳ ق به ملازمت خان خانان رسید و منصب یافت. استاد وی میر مغیث محوی همدانی بود. از جمله تصانیف وی: «مآثر رحیمی»، «دیباچه‌ی دیوان استادش»؛ «دیباچه‌ی دیوان عرفی شیرازی»؛ «دیوان» اشعار.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۶۶/۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۷۴۲ -۱۷۳۹ /۵)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۷۵۱ - ۷۴۶ /۲)، تاریخ نظم و نثر (۶۸۵)، تذکره‌ی روز روشن (۵۲۲ -۵۲۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۲۵ -۱۲۴)، الذریعه (۱۲۴/۹)، ریحانه (۲۲۴ -۲۲۳ /۱)، شام غریبان (۴۸)، صبح گلشن (۵۵)، فرهنگ سخنوران (۱۲۱ -۱۲۲)، کاروان هند (۱۵۷ -۱۵۳ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/ باقی)، مؤلفین کتب چاپی (۷۰۷ -۷۰۶ /۳)، مآثر رحیمی (۱۵۷۶ -۱۵۳۵ /۴، ۱۸ -۵ /۱)، نشتر عشق (۲۲۷ -۲۲۶ /۱).

بایزید پورانی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۰۰ ق)، خطاط و شاعر. از هرات و از اولاد شیخ پوران بود و از شاگردان اظهر تبریزی. خط نستعلیق را خوش می‌نوشت. بایزید مدتها در هرات و بخارا می‌زیست، سپس به هند سفر کرد و چندی در دربار امرای تهتهه به سر برد و اعتباری فراوان یافت. در همان جا وفات یافت و دفن شد. وی از غزلسرایان زبردست زمان خود بود. از جمله آثارش: «کتیبه‌ی محراب مسجد جامع قدیم بخارا»؛ چهار قطعه از مرقع بهرام میرزا، به قلم سه‌دانگ و دودانگ و نیم دودانگ و کتابت خوش، با رقمهای: «مشقه العبد المذنب بایزید

الپورانی» و «کتبه العبد الفقیر المحتاج الی رحمهٔ الله، بایزید الپورانی غفر ذنوبه»؛ یک قطعه از مرقع امیر غیب بیگ، به قلم نیم دودانگ خوش که قطعه شعری است، با رقم: «... مشقهٔ بایزید الپورانی»..

بر گرفته از کتاب :اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۵ -۹۴ /۱)، تاریخ نظم و نثر (۶۱۱)، خوشنویسان و هنرمندان (۹۳).

بایسنغر

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند شاهرخ پسر تیمور (۸۳۷ -۸۰۲) که خود از خوشنویسان و هنرمندان بود و اهل هنر را تشویق بسیار می‌کرد و در کتابخانه‌ی او پیوسته چهل تن از خوشنویسان و مذهبان و مصوران مشغول کتابت و تذهیب و تصویر بودند. بایسنقر میرزا در خطوط اصول (شش- قلم) شاگرد شمس‌الدین محمد بن حسام هروی معروف به شمس بایسنغر بوده است و خود در خط محقق و ثلث از استادان برجسته. کتیبه‌ی پیش طاق مسجد گوهرشاد مشهد به خط ثلث اوست که در بیست سالگی نوشته و از قدرت و قوت قلم سحر و معجزه‌ای به یادگار گذاشته است. کتابت بزرگترین قرآن موجود به خط محقق نیز اثر ارزنده‌ی اوست که هم‌اکنون بعض صفحات آن در موزه‌ی آستان قدس رضوی و کتابخانه‌ی سلطنتی و کتابخانه‌ی ملی و موزه‌ی ایران باستان و کتابخانه‌ی ملک و بعضی مجموعه‌های خصوصی موجود است و منسوب به او می‌دانند و بعضی از اوراق آن هم در امامزاده‌ای در قوچان بوده است چه در حدیق‌الحقایق است که:

«... از زلزله جز همان امامزاده سلطان ابراهیم بن علی بن موسی‌الرضا (در قوچان) چیزی باقی نمانده و بعضی اوراق قرآن خط میرزا بایسنغر بن میرزا شاهرخ ابن امیر تیمور گورکانی در آنجاست. گویند نادرشاه افشار از سمرقند به آنجا آورده از عجایب آثار است: طول صفحه دو ذرع و نیم، عرض یک ذرع و ده گره، طول سطر یک ذرع، عرض سطر پنج گره، بین‌السطور یک چارک اندازه‌ی قلم صد یک ذرع، و شاه شهید در سفر خراسان دو صفحه از آن را برای اطاق موزه به تهران آورد». حدایق‌الحقایق ج ۳، ص ۳۱۳.

بایسنغر میرزا در سنین جوانی (سی و پنج سالگی یا سی و هشت سالگی) در هرات بدرود حیات گفت. مولف «حبیب‌السیر» درباره‌ی او می‌نویسد: «به مجالست ارباب عالم و کمال به غایت مایل و راغب بود و در تعظیم و تبجیل اصحاب فضل و هنر در هیچ وقتی از اوقات اهمال و اغفال نمی‌نمود و خردمندان کامل از اطراف و اکناف ایران و توران به هرات آمده در آستان مکرمت آشیانش مجتمع می‌بودند، و بلغای وافر کیاست و فصحای صاحب فراست از اصار و امصار عراق و فارس و آذربایجان به درگاه عالم پناهش شتافته صبح و شام ملازمت می‌نمودند و آن شاهزاده عالی شأن در تربیت و رعایت تمامی آن طایفه گرامی کوشیده همه را به وفور انعام و احسان مسرور و شادمان می‌ساخت و هر کس از خوشنویسان و مصوران و نقاشان و مجلدان در کار خویش ترقی می‌کرد به همگی همت، به حالش می‌پرداخت».

بایسنغر میرزا دوست‌ترین و بانی زیباترین مکتب کتاب‌سازی در ایران بوده است و در هیچ دورانی به اندازه‌ی زمان او نسخه‌های نفیس و زیبا نوشته و تصویر نشده است به طوری که در کمتر کتابخانه‌ای در جهان ممکن است از کتابهای کتابخانه‌ی بایسنغر نسخه‌ای یافته نشود.

(۸۳۷ -۸۰۲ / ۸۰۱ ق)، خطاط، ادیب و شاعر. در سال ۸۲۰ ق پدرش سمت قاضی القضاهٔ دربار خود را به او داد و در سال ۸۳۵ ق تبریز را تصرف کرد و در همان سال حاکم استرآباد شد. در اواخر عمر به علت اینکه اخترشناسان عمر او را چهل سال بیشتر تخمین

نزده بودند، به میگساری پرداخت و دست به کارهای ناشایست زد. وی ذوقی ادبی و هنری داشت و اشعار و آثار فارسی را به دقت مطالعه می‌کرد و در سرودن اشعار فارسی و ترکی نیز مهارت داشت. مجلس او مجمع شاعران، مورخان، خوشنویسان و نقاشان ایرانی بود. خود در خط استاد بود و شاگرد شمس‌الدین محمد هروی خوشنویس. خطوط محقق و ثلث را به مهارت می‌نوشت و اوراق قرآنهایی که به خط خود نوشته، هنوز در دست است و رقم استادانه او بر طاق و اطراف سر در مسجد گوهرشاد که آیاتی از قرآن مجید نوشته، ظاهر است. میر علی، خوشنویس معروف، و بسیاری دیگر از خوشنویسان آن عصر در کتابخانه او کار می‌کردند، بایسنقر در نقاشی و تهذیب نیز دست داشته و بانی زیباترین مکتب کتابسازی در ایران بوده است. نسخه‌ای از شاهنامه به دستور وی فراهم شد و خود مقدمه‌ای بر آن نوشت که به «دیباچه بایسنقری» و یا «شاهنامه‌ی بایسنقری» معروف شد. در تذکره‌ی «صبح گلشن» سال ولادت او ۸۳۵ ق و سال وفاتش ۸۶۵ ق ذکر کرده است. از آثار او: کتیبه‌ی پیش طاق مسجد گوهرشاد مشهد به خط ثلث که در بیست سالگی نوشته است.[۱]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۲ -۱۰۵۱/ ۴)، از سعدی تا جامی (۷۲۹ -۷۲۸، ۵۵۵، ۵۳۸ -۵۳۷)، پیدایش خط و خطاطان (۹۹ -۹۸)، تاریخ ادبی ایران (۱۸۷/ ۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۳۱/ ۴)، تاریخ نظم و نثر (۷۹۸ -۷۹۷)، تاریخ هنرهای ملی (۸۰۹ -۸۰۶/ ۲)، تذکرهٔ الخطاطین (۵۲ -۴۵/ ۱)، تذکرهٔ الشعراء (۳۹۲ -۳۹۰)، حبیب السیر (۶۴۴، ۶۳۴، ۴۶/ ۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۲۹، ۱۲۸، ۱۲۷)، دایرهٔالمعارف فارسی (۳۸۷/ ۱)، الذریعه (۱۲۵/ ۹)، روضهٔ السلاطین (۳۳ -۳۲)، سرآمدان فرهنگ (۲۱۶ -۲۱۵/ ۱)، صبح گلشن (۵۶)، فرهنگ سخنوران (۱۲۴)، کارنامه‌ی بزرگان (۳۶۹)، گلستان هنر (نوزده، سی و هفت، سی و هشت، ۲۹)، لغت‌نامه (ذیل/ بایسنقر)، مجالس النفائس (۱۲۵) مناقب هنروران (۱۰۶، ۵۹، ۵۸)، هنر عهد تیموریان (۴۸۲ -۴۸۱).

بایسنقر میرزا، غیاث‌الدین، فرزند سلطان محمود میرزا

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۰۰ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به عادلی. پدر وی سلطان و حکمران بخارا بود. پس از مرگ پدر به سال ۹۰۰ ق از بخارا به سمرقند آمد و مخالفان را از پیش روی برداشت و به جای پدر نشست. وی خط نستعلیق را خوب می‌نوشت تا حدی که سلطانعلی مشهدی بارها از حسن خطش تعریف می‌کرد. از اوست:

کاش در عشق بتی، دیوانه‌ای باشد کسی

ترک عالم کرده در ویرانه‌ای باشد کسی

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۶/۱)، حبیب السیر (۲۳۱، ۲۳۰، ۲۲۹/۴)، الذریعه (۶۶۴/۹)، فرهنگ سخنوران (۶۰۳)، لغت‌نامه (ذیل/ بایسنقر)، مجالس النفائس (۱۷۴).

بحرانی، محمد حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر. بعد از مرگ پدر در کنف حمایت میرزا طاهر، صاحب «گنج دانش»، نشو و نما یافت و در خط مهارت پیدا کرد. مدتی در خدمت شاهزاده اعتضاد السلطنه علیقلی میرزا، وزیر علوم، بود و کتابت رسایل و احکام به عهده‌ی او بود. بحرانی شعر نیز می‌گفت. از آثار وی: نسخه‌ی خطی «گنج شایگان» که اکنون در کتابخانه‌ی مجلس شورای ملی است، به قلم کتابت خوش و با رقم: «... به خط کمترین غلام، محمد حسین منشی بحرانی...»؛ دیگر نسخه‌ی خطی «حدائق السحر» رشید وطواط، به قلم نیم دودانگ خوش و با رقم: «... ذی قعده‌ی ۱۲۷۱... حرره العبد محمد حسین البحرینی»؛ «تاریخ افغانستان»، به قلم کتابت جلی خوش، به سال ۱۲۷۳ ق؛ «فلک السعادة»، به قلم کتابت جلی خوش، به سال ۱۲۷۸ ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۸۰ -۶۷۹ /۳).

بخارایی، قاسم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر. در جوانی شاگرد سید بهاءالدین حسن نثاری بخارایی بود، اما در دانش ترقی نکرد، به کتابت پرداخت و خوشنویس شد. غزل را بسیار خوب می‌سرود. پس از مرگ پدرش زر بسیار به او رسید و همه را با عبدالعلی خوشنویس قمار کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۳۶).

بدخشی حسینی، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. به خط وی قطعه‌ای در یک مرقع کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول است، به قلم سه‌دانگ و نیم دودانگ خوش، با رقم: «العبد محمد البدخشی حسینی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار و احوال خوشنویسان (۶۶۱/۳).

بدیع‌الزمان تبریزی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۳۸ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به بدیعا. در دوره‌ی شاه عباس صفوی می‌زیست. از حکمت و فلسفه بهره‌مند و با ادبیات و زبان عربی و ترکی و فارسی آشنا بود و شعر نیز می گفت. بعضی مدفن او را گورستان تخت فولاد تعیین کرده‌اند. از جمله‌ی آثار او: دو قطعه به قلم سه‌دانگ و دودانگ و نیم دودانگ خوش، یکی با رقم: «در شهر تبریز نوشته شده، نقله العبد بدیع‌الزمان...» و دیگری قطعه شعری است که خود او گفته، با رقم: «لکاتبه... خمس و ثلثین و الف»؛ قطعه‌ی دیگر به قلم سه‌دانگ و نیم دودانگ خوش، با رقم «کتبه بدیع‌الزمان غفر ذنوبه و ستر عیوبه بدار السلطنه‌ی اصفهان مرقوم قلم شکسته رقم گردید».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۹ -۹۷ /۱)، پیدایش خط و خطاطان (۹۸ -۹۷ /۱)، تذکرهٔ الخطاطین (۲۵۰ -۲۴۵ /۱)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۸۵ -۸۴ /۲)، دانشمندان آذربایجان (۶۶)، الذریعه (۱۲۹/۹)، سخنوران آذربایجان (۲۳۲ -۲۳۰)، فرهنگ سخنوران (۱۲۹).

برغانی، مرتضی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۵۸ -۱۲۸۲ ش)، خطاط. در زمان خود از خوشنویسان بنام بود که مدتی در هندوستان اقامت داشت و به امر کتابت اشتغال. برقانی در سال ۱۳۱۶ ق با حاج میرزا یحیی دولت‌آبادی مدرسه‌ی سادات را در تهران تأسیس کرد و در مدرسه کاتب و دفتردار بود. بعد از اختلاف با دولت‌آبادی از مدرسه کناره‌گیری کرد، وی از شاگردان میرزا رضای کلهر خوشنویس شهیر بوده و کتابهای زیادی از جمله «شاهنامه» و کتب متداول دیگر را در ایران و بمبئی به چاپ رسانده است. برغانی پدر سید حسین و سید حسن میرخانی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :شرح حال رجال (۲۶۰/۶)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر ایران (۵۵/۲).

بروجردی، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۴۰ ق)، خطاط و شاعر. نستعلیق را استوار و شکسته را درست می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۸ /۱).

بروجردی، محمدتقی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن نسخ و رقاع کتابت خوش (ترجمه‌ی نستعلیق خفی متوسط) با رقم: «قد فرغ من الکلام المجید فی الثلثا خامس عشر شهر شوال المکرم، حسب‌الاشاره... میرزا علی... حرره العبد... محمدتقی ابن مرحوم محمدعلی البروجردی سنهٔ ۱۲۲۵» برای فروش نزد جهانشاهی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

برهان

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۰۱ ق)، خطاط. وی از کاتبان خوشنویس و گمنام معاصر میرعماد معروف بود.از آثار او: یک نسخه‌ی نفیس «شاهنامه‌ی مذهب مصور مزین، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... صورت اتمام و تکمیل یافت کتاب همایون خطاب شاهنامه... حکیم فردوسی الطوسی... العبد الضعیف برهان، فی الثانی من شهر شعبان سنه‌ی ۱۰۰۱ احدی و الف من الهجرهٔ محمد سید الکونین...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۹/۱).

بسطامی، شمس‌الدین محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۰۰ ق)، خطاط. اصلش از ولایت بسطام است و در مشهد، شاگرد سید احمد مشهدی بوده و کاتب مقرر گشته است. در کتابخانه‌ی شاه عباس به امر کتابت اشتغال داشته و صاحب تیول و مواجب بوده است. وی خط را خوش می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۶۲ -۶۶۱ /۳)، گلستان هنر (۱۲۳).

بشارت، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ملقّب به بشارت حضور، شاعر و ادیب خطّاط، از فضلای اصفهان، در ۱۳۵۶ وفات یافته، در صحن تکیه مزبور مدفون گردید.

از اشعار اوست:

شبهای فراق چون سحرگاه شود

هنگام دعا و ناله و آه شود

با دل به شکایت تو می‌پردازم

امّا نه چنان که ناله آگاه شود

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

بصیرت، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۳ ق)، خطاط. بعضی آثار وی عبارتند از: «کلیات حاج سید عظیم شیروانی»؛ «کتاب شمس المضیئه»؛ «ملستان» که به قلمهای کتابت جلی و دو دانگ خوش نوشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۸ /۱).

بغدادی، حسن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش، مذهب و شاعر. بغدادی الاصل و مقیم تبریز بود که در هنر خود سرآمد مستعدان و رموز و دقایق آن شهره شهر به شمار می‌رفت. در بدایت حال به تهذیب و آرایش روضه‌ی مطهره‌ی امام حسین (ع) مفتخر شد و در نزد شاه طهماسب اول قدر و منزلت والایی کسب کرد. به همین دلیل فرمان ریاست جماعت هنرمندان شهر تبریز به وی تعلق یافت. با این حال بهترین و ارزنده‌ترین آثار این هنرمند، تذهیب بی‌نظیر و استادانه‌ی قرآنی به خط نستعلیق عالی شاه محمود نیشابوری است که تاریخ ختم قرآن به سال ۹۴۵ ق است و تذهیب و آرایش آن به قلم استاد حسن چنین رقم دارد: «ذهبها فقیر المذنب حسن بغدادی المذهب غفراله ذنوبه و ستر عیوبه فی شهور سنه سبعین و تسعمائه من الهجریه»، در کتابخانه توپ قاپو سرای استانبول.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۵۱ -۱۴۸ /۱)، تاریخ هنرهای ملی (۸۵۴/۲)، الذریعه (۲۴۵/۹)، عالم آرای عباسی (۱۷۷/۱)، گلستان هنر (۱۴۶ -۱۴۵)، مجمع الخواص (۲۵۸ -۲۵۷)، مناقب هنروران (۱۰۷).

بقال، محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. مشهور به بقال. از کاتبان گمنام بود. از خطوط وی: یک نسخه «دیوان» کاتبی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تم الکتاب العبد محمد بقال»؛ یک نسخه «دیوان» امیر خسرو، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «تم الکتاب... بتاریخ شهر

ذوالقعده الحرام سنه سبعین و ثمانمائه... العبد محمد بن محمد المشهور به بقال و السلام».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۶۲/۳).

بقای اصفهانی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۱ -۱۲۵۷ ق)، خطاط، ادیب و شاعر، متخلص به بقاء ملقب به شرف المعالی و اشرف الکتاب از بزرگان و معارف اصفهان بود و در تهران اقامت داشت. بقا خطوط مختلف را خوش می‌نوشت و در نسخ مهارت داشت. شعر نیز می‌سرود و صاحب طبع بود. وی در تهران درگذشت. از آثار او: «آیات یا مراتب و مناقب خسروی» شعر؛ «رساله‌ی هاشمیه»، شعر. از خطوط وی: جزوه‌ی «زیارت جامعه»، سرلوح مذهب، نسخ و رقاع کتابت خفی عالی، با رقم: «بجهت... ۱۲۸۳ تحریر شد... انا العبد سید محمد الاصفهانی»؛ قرآن وزیری جلد روغنی، نسخ کتابت نسخ کتابت خوش، با رقم: «... سید محمد بقاء اصفهانی... ۱۲۹۹»؛ یک رقعه به خط نسخ کتابت خوش، با رقم: «... کتبه العبد سید محمد المتخلص بالبقا، سنه ۱۳۱۴»؛ «صحیفه سجادیه»، یک سرلوح مذهب، به خط نسخ کتابت خوش و نستعلیق تحریر متوسط و در آخر رقاع خوش، با رقم: «... حرره العبد سید محمد المتخلص بالبقاء الملقب بشرف المعالی سنه ۱۳۲۲». سیزده اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۴۴ -۱۱۴۳ /۴)، تذکرةالقبور (۱۴۹)، حدیثه الشعراء (۲۴۹ -۲۴۸ /۱)، المآثر و الآثار (۲۰۲)، مؤلفین کتب چاپی (۷۸۳ -۷۸۲ /۵).

بکایی اصفهانی، غلامعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۶۷ -۱۲۸۰ ق)، شاعر و خطاط. وی ساکن محله‌ی نیم آورد اصفهان بود. روزگار را به شغل کتابت و مکتب‌داری می گذراند. گاهی شعر نیز می‌سرود. او خط نسخ، شکسته و نستعلیق را خوب می‌نوشت. در تخت فولاد اصفهان دفن شد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای معاصر اصفهان (۹۱ -۹۰).

بلبل، فغان‌الدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۰۵ ق)، خطاط. در دارالسلطنه‌ی اصفهان نشو و نما یافت. نسخ و ثلث را با رقاع به مرتبه‌ی عالی رسانید. مدتی در قم زندگی می‌کرد زندگی می‌کرد و به قطعه‌نویسی و «شاهنامه» خوانی اشتغال داشت و بعد عزم دارالسلطنه‌ی قزوین کرد. از آثار او: یک قطعه ثلث دو دانگ جلی و رقاع کتابت خوش و نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «...مشـقه العبد الاقل بلبل شهنامه خوان، در سنه خمس و الف».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار و احوال خوشنویسان (۱۱۳۱ -۱۱۳۰ /۴)، گلستان هنر (۴۱ -۴۰).

بلخی، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطـاط. به خـط وی قطعه‌ای از یک مرقع در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف اسـتانبول است، به قلم نیم دودانگ خوش، به شیوه‌ی شاه محمود نیشابوری و با رقم: «مسوده محمد بلخی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۶۲/۳).

بلند اقبال شیرازی، رضی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۹ -۱۲۴۵ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به بلند اقبال. وی تحصیلات خود را در شیراز به پایان رسانید. خود و پدر و اجداد وی کارمنـد دولت بودنـد. بلنـد اقبال نسـتعلیق و شکسـته و سـیاق را خوش می‌نوشت و در حسابـداری و علوم غریبه‌ی رمل و اسـطرلاب مهارتی بسزا داشت و گاهی شعر نیز می‌گفت. از آثار وی: «دیوان» اشعار، مشتمل بر هیجده هزار بیت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منـابع زنـدگینامه :آثـار عجم (۵۴۱ -۵۴۰)، احـوال و آثـار خوشــنویسان (۲۱۹/۱)، حـدیقه الشـعراء (۲۵۷ -۲۵۰/۱)، دانشـمندان و سخن‌سـرایان فارس (۴۶۰ -۴۵۸/۱)، الذریعه (۱۴۱/۹)، ریحانه (۲۸۱/۱)، فارسـنامه‌ی ناصری (۱۰۷۷ -۱۰۷۶/۲)، فرهنگ سخنوران (۱۴۰)، مرآت الفصاحه (۹۵ -۹۴)، مکارم الآثار (۱۲۵۱/۴).

بمرودی، محمود

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۸۸۳ ق)، خطـاط. از آثـار وی: یک نسـخه شـش دفتر «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت جلی متوسط، با رقم: «تمت الکتاب... فی یوم

الاربعا ثالث ذوالقعده سنه ثلاث و ثمانین و ثمانمائهٔ، علی ید العبد الفقیر النحیف الضعیف، محمود بن سیف‌الدین بن حسین شاه بن علی البمرودی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۶۷/ ۳).

بناء اصفهانی، محمد امین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۱۲ ق)، نقاش، طراح و خطاط. اهل اصفهان و رسمی‌ساز نقوش مختلف و طراح خطوط کوفی تزیینی و پیرآموزی و بنایی بود و کاشی‌ها را با تزیینات گوناگون و خطوط شیوا می‌آراست. از آثار او پیرایش صفه‌ی استاد در مسجد جامع اصفهان است که اصل بنای اولیه‌ی آن، در دوران سلجوقی انجام پذیرفته و با تزیینات دوره‌ی صفویه تکامل یافته است. این بنا در ۱۱۱۲ ق ارایش و کاشی کاری شده و ارقام آن چنین است: «عمل ابن محمد مؤمن، محمد امین»؛ «عمل ذره‌ی بیمقدار ابن محمد مؤمن»؛ «محمد امین بناء اصفهانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهانی (۵۵۱، ۵۴۹)، احوال و آثار نقاشان (۶۵۴/ ۲)، تاریخ اصفهان (۳۶۰)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۱۱۰ -۱۰۹).

بناء آملی، علی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم مق)، خطاط. از آثار وی: کتیبه‌ی سرور ورودی برج‌السلطان زین‌العابدین در ساری که بر روی کاشی نقش شده و رقم «عمل سید علی بن سید کمال‌الدین بناء آملی» دارد. در برج سلطان زین‌العابدین صندوق چوبینی وجود دارد که بر روی آن کتیبه‌ای است به خط ثلث که ممکن است این اثر نیز از استاد سید علی باشد و چنین تاریخ دارد: «... سنه تسع و ثمانمائه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی (۱۳۹ -۱۳۸).

بنایی هروی، کمال‌الدین شیر علی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۱۸ ق)، خطاط، موسیقیدان، شاعر و عارف. در شهر هرات متولد شد و از مشاهیر شعرای آن شهر است که به جهت معمار و

بنا بودن پدرش بنائی تخلص می‌کرده است. به وی ملای شاعران هم لقب داده‌اند. بنایی در جوانی جزو شاعران دستگاه امیر علیشیر نوایی درآمده بود. و سپس به دربار سلطان یعقوب آق‌قویونلو، و بعد از آن در سمرقند نزد سطان علی میرزا رفت و قصیده‌ای به زبان مروزی به نام «مجمع الغرایب» در مدح او گفت و زمانی هم مداح محمود سلطان بود. وی در زمان استیلای محمد خان شیبانی منصب ملک‌الشعرایی دربار او را یافت. بعد به هرات بازگشت و در زمان امیر نجم ثانی در قتل عامی که به فرمان شاه اسماعیل صورت گرفت او هم در آن میان کشته شد. وی در قصیده، غزل و مثنوی دست داشت و حالی تخلص می‌کرد. وی استاد نظیره‌سازی است. غالب اشعار سعدی حافظ را استقبال کرد. «دیوان» قصاید و غزلیات او شامل شش هزار بیت است. دیگر سروده‌های وی عبارت‌اند از: «مثنویهای باغ ارم/ بهرام و بهروز»؛ «شیبانی نامه». وی در پایان عمر به موسیقی پرداخت و آهنگ‌ساز زبردستی شد و دو رساله در ادوار موسیقی نگاشت. علامه دوانی درباره‌ی وی گفته است: «وی دانشمند شاعران و شاعر دانشمندان است».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۷۶۳ -۷۵۹ /۲)، پیدایش خط و خطاطان (۱۰۳ -۱۰۲)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۶۵/۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۴۴۱ -۳۹۳ /۴)، تاریخ موسیقی (۲۲۹/۱)، تاریخ نظم و نثر (۳۱۱ -۳۱۰)، تحفه سامی (۱۶۸ -۱۶۷)، حبیب السیر (۳۴۹ -۳۴۸ /۴)، دایرۀالمعارف فارسی (۴۴۸/۱) الذریعه (۱۴۲ -۱۴۱ /۹)، ریحانه (۲۸۲/۱)، شهیدان راه فضیلت (۲۲۴ -۲۲۱)، مجالس النفائس (۶۰)، مخزن الغرائب (۳۱۰/۱)، منظومه‌های فارسی (۱۷۷ -۱۷۶).

بنت اقرع، فاطمه

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خلاصه : فاطمه دختر حسین علی بن عطارمعروف به بنت اقرع بود . این خطاط در فرهنگ اسلامی به چند سبک جایگاهی نمایان دارد . اولاـ درتاریخ فرهنگ اسلامی وی نخستین زن خوشنویس ایرانی است که نامش ثبت شده ،ثانیا وجود این گونه زن های خوشخط و فاضله گواه برآن است که زنان آن عصر درردیف مردان ، برای گسترش معرفت و جهان بینی اسلامی و انتقال این جهان بینیو زیبا شناسی به نسل های تعدی خدمت شایانی کرده اند.

گروه : هنر

رشته : خوشنویسی

والدین و انساب : پدر فاطمه بنت اقرع از اشخاص فاضل و دانش دوست و به زمان خود بود و چنانکه آورده اند با علما و ادبا بغداد حشر و نشر داشته است.

اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : درباره زندگی و فعالیت فاطمه بنت اقرع حسین بن علی عطار ، معروف به بنت اقرع ،اطلاعات کمی دردست داریم ،درمیان مورخین و نویسندگانی که راجع به بنت اقرع مطلبی نوشته اند، اطلاعات یاقوت حموی و ذهبی از اهمیت بخصوصی برخوردار است . خانواده فاطمه ازطبقه متوسط جامعه بغداد بوده و گذشتگانش دکان دار بوده اند و اغلب به کسب عطاری اشتغال داشتند، همین مسئله باعث شد که او بنت اقرع خطاب نمایند و به این علت اورا بنت اقرع گفته اند.

استادان و مربیان : فاطمه بنت اقرع یکی از پیروان مشهور ابن بواب بود .

زمان و علت فوت : فاطمه بنت اقرع درروز چهار شنبه ۲۱محرم سال ۴۸۰ هجری دربغداد فوت کرد .

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : طبق نوشته های مورخان ،بعد از آنکه فاطمه بنت اقرع پیمان نامه متارکه جنگ میان دولت عباسی و روم را نوشت دردیوان خلیفه و میان خوشنویسان و اهل علم و ادب ، اعتبار و ارزش بلندی یافت.

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : فاطمه بنت اقرع ،اما الفضل ، نویسنده و کاتب معروفی بود . مردم خط اورا نیکو می دانستند و به خاطر زیبایی خط اش بسیار اورا دوست می داشتند. فاطمه همان زنی است که برای نوشتن نامه صلح به امپراطوری روم از جانب خلیفه دعوت شده و نامه او ضرب المثل است .

منابع زندگینامه :http://iranologyfo.com/

بنده‌ی تبریزی، محمد رضی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۲۳ -۱۱۵۸ ق)، خطاط، نویسنده و شاعر، متخلص به بنده. پدرش چندی وزیر آذربایجان و مستوفی نادرشاه افشار بود و خود سالها منشی الممالک ایران و از ندیمان خاص فتحعلی شاه قاجار بود. محمد رضی خطوط شکسته و نستعلیق را خوش می‌نوشت و نستعلیق را به شیوه‌ی میرعماد و میرزا صالح می‌نگاشت. بنده در نظم و نثر فارسی و ترکی و عربی مهارت داشت و کتاب «رینةالتواریخ»، مشتمل بر اخبار و آثار انبیا و سلاطین و حکما و عرفا و شاعران و فرهیختگان، را به دستور فتحعلی شاه تألیف کرد. وی در تهران وفات یافت و جنازه‌اش به نجف منتقل شد. از خطوط او یک نسخه «دیوان» فتحعلی شاه قاجار در کتابخانه‌ی سلطنتی موجود است که به قلم نستعلیق کتابت خوش نوشته شده. از دیگر آثار وی: رساله «حسن و دل، عشق و روح»، از منشآت ادبی و عرفانی؛ «حوادث‌نامه»، در وقایع جنگ فرانسه و اطریش و روسیه؛ ترجمه‌ی «خطبه‌ی بی‌نقطه و خطبه بی‌الف حضرت علی (ع)؛ و از مکاتیب معروف او «نامه‌ی» مفصلی است که از قول فتحعلی شاه به ناپلئون نوشته و تمامی این نامه در «زنبیل» فرهاد میرزا چاپ شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۱۸ -۲۱۲ /۱)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۶۵۳ -۶۵۱ /۲)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۹۵ -۹۱ /۲)، دانشمندان آذربایجان (۷۱ -۷۰)، الذریعه (۹۲ -۹۱ /۱۲ ،۳۷۲ ،۱۴۲ /۹ ،۱۷ -۱۶ /۷)، ریحانه (۲۸۴ -۲۸۳ /۱)، سخنوران آذربایجان (۲۴۵ -۲۳۸)، سخنوران آذربایجان (۲۴۵ -۲۳۸)، لغت‌نامه (ذیل/ بنده‌ی تبریزی)، مجمع الفصحا (۱۷۹ -۱۷۷ /۴)، مصطبه‌ی خراب (۲۹)، مکارم‌الآثار (۷۷۴/۳)، نگارستان دارا (۶۷ -۶۳).

بنیادی تبریزی

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، خطاط و مذهب. از آثار وی قطعه‌ای است که با همکاری عبداللّه شهابی به انجام رسانده و آن قطعه، به خط نستعلیق گلزار چهار دانگ کتابت خوش است و در متن آن، سوره‌ی یس به خط نسخ غبار نوشته شده و چنین رقم نهاده‌اند: «بنده آل علی بنیادی تبریزی» و «کتبه المذنب عبداللّه شهابی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۸۹/۴).

بوذری، ابراهیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابراهیم بوذری به سال ۱۲۷۴ شمسی در قریه کرود از توابع طالقان دیده به جهان گشود، پدرش ملا علی‌اصغر بود، جد وی مرحوم سلطان محمد بود که قرآن‌های بسیاری به خط زیبای وی موجود می‌باشد.

بوذری، ابتدا در مکتبخانه‌ی کرود، شروع به فراگیری دروس فارسی و قرآن کرد و حدود پنج سال داشت به تهران آمد و در منزل مرحوم شیخ محمد آقا بوذری طالقانی که از افاضل زمان و مدرس مدرسه عالی شهید مطهری (سپهسالار) بود اقامت گزید.

مرحوم شیخ محمدآقا بوذری طالقانی در منزل حوزه‌ی علمیه داشت که فضلا و مدرسین و طلبه‌ها در این منزل آمد و شد داشتند و مرحوم ابراهیم بوذری در این منزل و در چنین محیطی پرورش یافت.

ابتدا، ادبیات فارسی، عربی، اصول و فقه را نزد مرحومان شیخ مسیح اوانکی، آیت‌اللّه کاشانی، حاج میرزا خلیل کمره‌ای و علی شوشتری فراگرفت و از مرحوم شوشتری موفق به دریافت اجازه در امور حسبیه گرفت.

در هنر خطاطی، در رشته نستعلیق ابتدا شاگرد مرحوم حاج زین‌العابدین که نواده‌ی مرحوم میرزا زکی‌خان نوری بوده رفته، سپس نزد مرحوم عماد طاهری (عمادالشریعه) که از شاگردان مرحوم امیرحسین خوشنویس بود به تلمذ پرداخت و بالاخره در محضر عمادالکتاب به کمال رسید. در خط ثلث شاگرد مرحوم امیرالکتاب استاد بی‌نظیر خط که در ادب و شعر و شاعری «شرفی» تخلص می‌کرد رفت و در اندک زمانی گوی سبقت از همگنان خود ربود و خط نسخ و رقاء را در محضر آشیخ علی عبدالرسولی (پدر مرتضی عبدالرسولی از شاگردان مرحوم حبیب سماعی) که از شاگردان سید محمدتقی شرف‌المعالی بود به کمال آموخت.

مرحوم استاد ابراهیم بوذری، خود از بنیان‌گذاران کلاس‌های انجمن خوشنویسان که سلف انجمن خوشنویسان فعلی ایران می‌باشد بود و در این رشته شاگردان فراوانی که همگی هم‌اکنون از استادان خوشنویس می‌باشند تربیت نمود. وی سالها در دبیرستان‌های مختلف تهران از جمله تمدن و اسلام به تعلیم خط پرداخت و از سال ۱۳۲۷ شمسی به استاد خط دانشگاه روحانی معقول و منقول انتخاب و مشغول تعلیم شد. استاد بوذری بیش از سی سال کارشناس خط در وزارت دادگستری بود و خطاط رسمی کتابخانه مجلس شورای ملی سابق و اداره‌ی مباشرت و دارالانشاء بود که همکاری وی در این ادارات بیش از ۳۷ سال ادامه داشته و در سال ۱۳۴۱ بازنشسته گردید.

آثار چاپی وی تا آنجا که در دسترس نگارنده است عبارتند از: دیوان خواجه شیراز، منتخبات دیوان مسعود سعد سلمان، کتاب تاریخ دبیرستاها، صرف و نحو برای دبیرستانها، جوامع‌الحکایت مرحوم اوفی ترجیع‌بند مرحوم صفی علیشاه، منتخبات مثنوی، پاورقی نقد مرحوم حکمت اشعار مرحوم حاج ذوالریاستین (مونس علیشاه)، کتیبه‌های آرامگاه شیخ شیراز سعدی، کتیبه‌ی آرامگاه شاه خلیل‌اللّه در تفت یزد، کتیبه‌ی دروازه‌ی قرآن شیراز، وقف‌نامه‌ی بیمارستان نمازی شیراز، تاریخچه‌ی آب شیراز و...

استاد بوذری، واقعاً هنرمندی بی‌نظیر بود که خداوند استعدادی در نهاد او به ودیعه نهاده بود که در کمتر انسانی می‌شود مشاهده کرد، زیرا با توجه به این همه هنر، در رشته آواز و موسیقی از نوادر روزگار بود از صدایی رسا و خوش برخوردار بود و دستگاهها و گوشه‌های آوازهای ایرانی را نزد اقبال‌السلطان، سید حسین طاهرزاده، ابوالحسن صبا فراگرفت که باید یادآور شد که اقبال‌السلطان

دو شاگرد بیشتر نداشته که یکی رضاقلی ظلی و دیگری ابراهیم بوذری بوده‌اند.

متأسفانه مشغله‌ی فراوان و گرفتاری‌های استاد به وی اجازه نداد که در رشته‌ی آواز شاگرد بپذیرد و یا آثاری آنچنان از خود به جای نهد تنها چند نواری از وی به جای مانده که در آرشیو وزارت ارشاد اسلامی (فرهنگ و هنر سابق) موجود می‌باشد که امید است روزی پخش و برای هنرجویان مورد استفاده قرار گیرد و چاپ دو کتاب در مورد تعزیه و تعزیه‌خوانی است که از طرف وزارت فرهنگ و هنر (ارشاد اسلامی فعلی) در سال ۱۳۵۴ چاپ کرد و به سرعت نایاب گردید.

مرحوم استاد ابراهیم بوذری در عرفان هم صاحب مکتب و نظر بود و اشعار زیبایی هم سروده که خود جای بحث‌ها و گفتگوهای جداگانه دارد و یکی از دو بیتی‌های استاد را که فی‌البدیه ساخته و آن چنین بوده که روزی دوستی، فندکی به رسم یاد بود توسط دوست مشترکی برای استاد می‌فرستد و مرحوم بوذری به قدری تحت تأثیر این محبت و دوستی قرار می‌گیرد که این دو بیتی را برای وی می‌سراید:

جانا غم هجران تو اندک نبود

در دوستی ما به خدا شک نبود

خود آتش دوریت طی سوختنم

بس باشد و محتاج به فندک نبود

فرزندان مرحوم ابراهیم بوذری پنج پسر و دو دختر می‌باشند به نامهای: علی‌اصغر، یوسف، پروین، منوچهر، علی، شیرین و فریدون که کلیه ایشان از خطی زیبا و خوش برخوردار می‌باشند.

از خاطرات استاد بوذری این که یکسال مرحوم اقبال‌السلطان از تبریز به تهران می‌آید و در سرچشمه منزل مرحوم شیخ محمد بوذری طالقانی که یکی از شب‌های ماه مبارک رمضان بوده مهمان می‌شود. هنگام سحر که در آن زمان از گلدسته‌های مدرسه عالی سپهسالار (شهید مطهری فعلی) برای بیدار شدن مردم، جهت ادای فرائض دینی و صرف سحری، توسط تنی چند از خوش‌صداترین مؤذنان گلدسته‌ها، مناجات سر می‌دادند آن شب مردم متوجه‌ی وضع دیگری شدند چرا که شب‌های گذشته و سال‌های قبل هر یک از مناجات کنندگان از گلدسته‌های متعدد این مدرسه می‌خواندند و هر یک جواب یکدیگر را می‌دادند ولی آن شب با خواندن مرحوم اقبال آذر در مدرسه و از پایین گلدسته‌ها آن خوانندگان همه ساکت شدند و تنها صدای رسا و خوش مرحوم اقبال‌السلطان به گوش مردم می‌رسید و فردا تمام اهالی خیابان‌های سرچشمه، سیروس، ایران، پامنار، بهارستان، مخبرالدوله و بسیاری خیابان‌های دوردست دیگر از یکدیگر می‌پرسیدند راستی این چه کسی بود که دیشب این چنین زیبا و عالی مناجاب سر داده بود؟ فقط کسانی که ساکن منزل مرحوم شیخ محمدآقا بوذری بودند می‌دانستند که صاحب صدای مناجات اقبال‌السلطان است.

استاد ابراهیم بوذری هم در سال ۱۳۶۵ درگذشت و جهان فانی را بدرود گفت و با آثاری که از خود به جای نهاد، نامش همیشه زنده و جاوید و خدماتش به فرهنگ و هنر کشور در تاریخ ثبت است. روانش شاد.

(۱۳۶۵ -۱۲۷۴ ش). موسیقیدان، خواننده، خطاط و ادیب. در روستای کرود از توابع طالقان به دنیا آمد. تحصیل خود را از مکتب خانه‌ی زادگاهش شروع کرد، در سن پنج سالگی به تهران آمد و در مدرسه‌ی سپهسالار اقامت گزید. ادبیات فارسی، عربی، اصول و فقه را نزد شیخ مسیح ایوانکی، آیت‌اللّه کاشانی، حاج میرزا خلیل کمره‌یی و علی شوشتری فراگرفت. در هنر خطاطی از محضر حاج زین‌العابدین، عماد طاهری، عمادالکتاب و امیرالکتاب بهره برد. وی از بنیانگذاران انجمن خوشنویسان بود. بوذری سالها در دبیرستانهای مختلف به تعلیم خط پرداخت و بیش از سی سال کارشناس خط در وزارت دادگستری بود؛ همچنین خطاط رسمی کتابخانه‌ی مجلس شورای ملی سابق و اداره‌ی مباشرت و دارالانشاء نیز بود. ابراهیم صدایی رسا و خوش داشت و دستگاهها و

گوشه‌های آوازهای ایرانی را نزد اقبال‌السلطان، سید حسین طاهرزاده و ابوالحسن صبا آموخت، مدتی نیز از حبیب‌اللّٰه کاشانی تعلیم گرفت و سرانجام اقبال آذر را به استادی انتخاب کرد. در عرفان هم صاحب مکتب و نظر بود، اشعار زیبایی هم سروده است. از آثار چاپی وی: «دیوان» خواجه شیراز؛ «منتخبات دیوان» مسعود سعد؛ کتاب «تاریخ» دبیرستانها؛ «صرف و نحو» برای دبیرستان‌ها؛ «جوامع الحکایات» عوفی کتیبه‌های آرامگاه شیخ شیراز و کتیبه‌ی دروازه قرآن شیراز.[۱]

خوشنویس، مدرس خوشنویسی.

تولد: ۱۲۷۴، طالقان.

درگذشت: ۱ بهمن ۱۳۶۵، تهران.

ابراهیم بوذری، فرزند علی‌اصغر طالقانی پس از فرا گرفتن علوم مرسوم زمان مانند ادبیات فارسی و عربی و فقه و اصول و غیره به مطالعه رشته‌ی قضاء پرداخت و از محضر آیت‌الله خلیل کمره‌ای و آیت‌الله کاشانی و همچنین آیت‌الله شوشتری استفاده کرد و از آیت‌الله شوشتری اجازه در امور حسبیه گرفت و دارای مدرک اجتهاد شد.

دیری نگذشت که به عرصه‌ی خوشنویسی وارد شد و نکات و دقایق اولیه‌ی خط نستعلیق را در محضر زین‌العابدین ساعت ساز فراگرفت و سپس از استاد حاج آقا محمد مشهور به عماد طاهری که از شاگردان میر حسین خوشنویس باشی بود استفاده برد و برای تکمیل این خط و همچنین برای آموختن خط ثلث، نزد استاد عبدالحمید ملک‌الکلامی مشهور به امیرالکتاب (متوفی ۱۳۲۸) به تملذ پرداخت. وی چندی نیز جهت تکمیل خط نستعلیق در محضر استاد محمدحسین عمادالکتاب سیفی قزوینی (متوفی ۱۳۱۵) حضور یافت. سپس خط نسخ را در مکتب استاد محمدتقی کمال و آقا شیخ عبدالرسولی آموخت.

وی پس از سال‌ها خدمت در دستگاه‌های دولتی سرانجام در سال ۱۳۳۰ بازنشسته شد. وی مدت‌ها به فرمان‌نگاری و خوشنویسی احکام در مجلس شورای ملی و طی خدمتش در وزارت دادگستری به کارشناسی رسمی خطوط و امضای فارسی نیز اشتغال داشت. استاد بوذری به موسیقی نیز علاقه‌مند بود و از جمله اساتید وی در این زمینه اقبال آذر تعزیه‌خوان معروف به اقبال‌السلطان بودند. تجربه‌هایی از او در «ردیف»، «پرده»، «نوا» و ایرانی به یاد مانده است.

بوذری جزء نخستین کسانی بود که بنیاد کلاس‌های آزاد و رایگان خوشنویسی را به وجود آورده و به همراه دیگر استادان (حسین میرخانی و علی‌اکبر کاوه) سرانجام انجمن خوشنویسان ایران را پایه‌گذاری کرد. او تا آخرین لحظات عمر خود در آن انجمن به عنوان مشاور شورای عالی با حفظ مقام استادی و نیز عضویت در شورای تعیین شایستگی مقام استادی به کار ادامه داد.

ابراهیم بوذری ابتدا به سبک میر حسین و بعدا به اسلوب ملک‌الکلامی و عمادالکتاب گرایش پیدا نمود و سرانجام دارای شیوه‌ای خاص خود گردید که به اسلوب مستقل بوذری معروف شد.

از آثار کتابت به جای مانده از وی می‌توان به این عنوان‌ها اشاره نمود: ملخص مثنوی؛ منتخب دیوان سعد سلمان؛ جلد اول جوامع الحکایات؛ پارسی نغز؛ تاریخچه‌ی آب شیراز؛ وقف‌نامه‌ی بیمارستان نمازی؛ وقف‌نامه‌ی موقوفات مسجد فخرالدوله؛ جزوه‌های قرآن چاپ معروف به حاج ضیاءالدنی؛ ارمغان پاک؛ دیوان حافظ؛ کتب کلاسیک؛ کتیبه‌ی آرامگاه سعدی؛ کتیبه‌ی شاه خلیل‌الله در یزد؛ کتیبه رو به تهران دروازه شیراز به خط ثلث؛ یک دوره کتاب‌های درسی سال‌های مختلف دبستان و دبیرستان.

برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد دوم)

منابع زندگینامه :[۱] استادان موسیقی (۶۳)، تاریخ موسیقی (۶۶۹/ ۲)، تذکره خوشنویسان معاصر (۱۳۵ -۱۳۳)، سرگذشت موسیقی (۳۸۰/ ۱)، مردان موسیقی (۱۵۲ -۱۴۹/ ۲).

بهاءالدین حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. وی منشی آستانه‌ی سدره مرتبه بود و بیسار خوش می‌نوشت. خط او برابر با خط سایر استادان بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۷۲/۴)، گلستان هنر (۴۹).

بهاءالدین درجزینی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۹۷ ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه مجموعه‌ی «لعمات» عراقی و «تحقیقات» شیخ صفی‌الدین و غیره، به قلم نستعلیق کتابت متوسط، با رقم: «قدتمت... علی یدالضعیف... ابن جلال‌الدین درجزینی، بهاءالدین... فی غرة شهر ذی‌الحجة سنة سبع و تسعین و الف...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۱/۱).

بهادر شیرازی، بهادرچم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۵ ش)، شاعر و خطاط. وی در شیراز متولد شد. پس از طی دوره‌ی دبستان در رشته‌ی درودگری هنرستان مارس، به تحصیل ادامه داد و موفق به اخذ دیپلم شد پس از آن به خدمت وزارت دارایی درآمد. پدرش مدیر روزنامه‌ی «مرد انقلاب» بود. چون کارمندان دولت از نشر روزنامه ممنوع شده بودند این روزنامه تعطیل گشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۹۳۶ -۹۳۴ /۵).

بهبود شاهنشاهی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و نقاش وی شاگرد محمدحسین تبریزی و از بردگان شاه طهماسب اول صفوی بود که در حرم خاص او به کتابت اشتغال داشت. بهبود در خوشنویسی نستعلیق و نقاشی از بی‌بدیلان روزگار بود و کتابت و تزیین و تذهیب و تصویر کتابها را

به عهده داشت. از آثار وی: یک قطعه از مرقع، به قلم دودانگ متوسط، با رقم: «مشق فقیر، بهبود».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۲/۱)، احوال و آثار نقاشان (۱۰۴/۱)، مناقب هنروران (۸۷).

بهجت اصفهانی، محمدباقر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به بهجت. در اصفهان متولد شد و در خط نستعلیق مهارت یافت. وی از مداحان معتمدالدوله منوچهرخان گرجی و از ندیمان محمدشاه در اوایل جلوسش بود. محمدباقر، پدر محمدمهدی فروغ اصفهانی، صاحب «تذکره‌ی الشباب» بود که مؤلف «ریحانه» فرزند را متخلص به بهجت آورده، در حالیکه تخلص پدر بهجت و تخلص فرزند فروغ بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ تذکره‌های فارسی (۴۲۶-۴۲۵ /۲)، تذکره‌ی پیمانه (۳۷۲)، الذریعه (۱۴۷-۱۴۶ /۹)، ریحانه (۲۹۷/۱).

بهجت شیرازی، عبدالحمید

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۲۵۰ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به بهجت. عبدالحمید خط نسخ و نستعلیق را خوش می‌نوشت. او غیر از میرزا جعفر شیرازی، متخلص به بهجت است که پدر فرصت‌الدوله شیرازی بود. وی مدتها با جناب حاجی زین‌العابدین شیروانی معاشرت و نسبت به وی اظهار خلوص داشت. بهجت اغلب به مجلس جناب محمدحسین قزوینی آمد و شد می‌کرد. وی سرانجام در شیراز درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۷۱/۲)، حدیقهٔ‌الشعراء (۲۸۳-۲۸۲ /۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۴۸۵/۱)، الذریعه (۱۴۷/۹)، ریاض‌العارفین (۲۴۵)، طرائق‌الحقائق (۲۹۴/۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۵۹/۲)، فرهنگ سخنوران (۱۴۸)، مرآت‌الفصاحه (۹۹).

بهجت قاجار، غلامحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۰۹-۱۲۵۰ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به بهجت. ملقب به صدرالشعراء. وی پدر جلال‌الممالک ایرج میرزا، شاعر معروف،

قاجار بود. در محله‌ی شش گلان تبریز ساکن بود و ایام عمر خود را در آن شهر به سر برد. خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و صاحب «دیوان» شعر بود. از خطوط وی: یک نسخه «نثر اللالی»، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «مشقه العبد غلام حسین بن ملک ایرج قاجار، سنه‌ی ۱۲۷۱»؛ چهار رقعه از مرقعهای مختلف، به قلمهای سه‌دانگ و دودانگ و نیم دودانگ متوسط، با رقمهای: «بنده‌ی درگاه... غلام حسین قاجار» و «العبد المذنب... ابن ملک ایرج قاجار غلام حسین»؛ یک قطعه به قلم کتابت جلی و خفی خوش، با رقم: «... غلام حسین بن ملک ایرج میرزا، در دارالسلطنه‌ی تبریز، سنه‌ی یکهزار و دویست و هشتاد و هشت»؛ یک نسخه «نصایح انوشیروان»، به قلم نیم دودانگ متوسط، با رقم: «... سنه‌ی یکهزار و دویست و نود و یک... کاتبه ابن‌ملک ایرج میرزا، غلام حسین قاجار، صدرالشعراء».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۵۰ -۵۴۹ /۲)، از صبا تا نیما (۳۸۴ -۳۸۳ /۲)، حدیقهٔالشعراء (۲۸۴ -۲۸۳ /۱)، شرح حال رجال (۱۷۲/۶)، فرهنگ سخنوران (۱۴۸).

بیانی تبریزی، بهرام‌بیگ

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به بیانی. ساکن محله‌ی عباس‌آباد اصفهان بود و نستعلق را خوش می‌نوشت. در بهار به شغل کتابت و در زمستان به پوستین‌دوزی مشغول بود. بهرام‌بیگ شعر نیز می‌سرود و در زمان تألیف «تذکره‌ی نصرآبادی»، ۱۰۸۹ ق، در قید حیات بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۳ -۱۰۲/۱)، تذکره‌ی شعرا آذربایجان (۱۰۰ -۹۹ /۲)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۹۰)، دانشمندان آذربایجان (۷۲)، الذریعه (۱۵۰/۹)، سخنوران آذربایجان (۲۴۸ -۲۴۷)، صبح گلشن (۷۱)، فرهنگ سخنوران (۱۵۱)، مجمع‌الخواص (۲۷۱).

بیدل آشتیانی، محمد تقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۰ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به بیدل. وی در تهران متولد شد و خط نستعلیق را بد نمی‌نوشت. در اوایل متخلص به افسر بود ولی بعدها تخلص بیدل یا بینش را برگزید. بیدل در سلک خدام دربار ظل السلطان به لقب استیفا ملقب شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۴۹۶)، حدیقهٔ الشعراء (۲۸۸ -۲۸۶ /۱)، مکارم الآثار (۳۸۹/۲) .

بیدل شیرازی، رحیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۵۸ /۱۲۵۷ ق)، طبیب خطاط و شاعر، متخلص به بیدل. ملقب به فخرالدوله. در اوایل حال در خدمت میرزا حسنعلی طبیب تحصیل مراتب حکمت و طب کرد. سپس از شیراز به تهران آمد و ندیم و حکیم‌باشی فتحعلی شاه قاجار شد. وی به دلیل این که طبیب خاصه‌ی فخرالدوله، صبیه‌ی، خاقان بود، به حاجی میرزا رحیم فخرالدوله اشتهار یافت. بیدل در شاعری توانا بود و «دیوانی» مشتمل بر سی هزار بیت از قصاید و غزلیات و مراثی و غیره داشت که اکنون پنج هزار بیت آن باقی مانده است. وی خطوط سبعه به ویژه نستعلیق را نیکو می‌نوشت. در شهر قم درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۲۷ -۵۲۶)، احوال و آثار خوشنویسان (۷۲۰ -۷۱۸ /۲)، بزرگان جهرم (۳۱۹ -۳۱۸)، بزرگان شیراز (۳۷۰ -۳۶۹)، حدیقه العراء (۲۹۴ -۲۸۸ /۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۱۴ -۵۰۶ /۱)، الذریعه (۱۵۳/۹)، ریحانه (۳۰۲/۱)، سفینهٔ المحمود (۵۰۷ -۵۰۵ /۲)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۰۹۹ -۱۰۹۸ /۲)، فرهنگ سخنوران (۱۵۶ -۱۵۵)، مجمع الفصحا (۱۸۴ -۱۸۳ /۴)، مصطبه‌ی خراب (۲۹ -۲۸)، نگارستان دارا (۷۰ -۶۷).

بیضای خاوری، عبدالغفار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۵۰ ق)، خطاط. وی نستعلیق راخوش می‌نوشت و شعر را نیکو می گفت. از آثار او کتیبه‌های بیروت و اطراف صحن و پشت مسجد محمدعلی پاشا، خدیو معروف مصر در قاهره است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۰۵)، شرح حال رجال (۱۴۳ -۱۴۲ /۶).

بیضای قاجار، اللّهوردی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۱۶- ح ۱۲۸۰ ق)، خطاط، ریاضیدان و شاعر، متخلص به بیضاء. او چندی حکمران بسطام و شاهرود بود. پس از عزل، ملتزم رکاب پدر شد و بعد از وفات او نواب ظل‌السلطان، حکومت قم را به وی بخشید. پس از استقرار محمد شاه فرار کرده، به عتبات عالیه رفت و از آنجا به استانبول سفر کرد و به دربار سلطان محمود عثمانی راه یافت و سالها در آنجا در آسایش و احترام می‌زیست تا سلطان درگذشت و پس از او نیز مدتی در دربار سلطان عبدالمجید خان اول به سر برد، بعدها به بغداد رفت و از آنجا به بیروت و پس از چندی در همان جا متوطن شد. بیضاء خط نستعلیق را خوب می‌نوشت. استادش در شعر و شاعری محمود میرزا بود. در علم ریاضی نیز توانا بود و شعر هم می‌سرود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۶/۱)، تاریخ عضدی (۱۸۳ -۱۸۲)، حدیقهٔ الشعراء، (۳۰۴ -۳۰۳ /۱)، سفینهٔ المحمود (۴۰ -۳۹ /۱)، شرح حال رجال (۱۵۴ -۱۵۳ /۱)، مجمع الفصحا (۳۱/۱)، مصطبه‌ی خراب (۲۶)، مکارم الآثار (۱۳۵۵ /۴، ۵۶۹ -۵۶۸ /۲)، نگارستان دارا (۳۵).

بیضای قاجار، امامقلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۹۲ -۱۲۳۰ ق)، شاعر و خطاط. ملقب به دولتشاه عمادالدوله. او تا زمان حکومت برادرش حشمت‌الدوله به تحصیل علوم پرداخت. بعدها با روی کار آمدن محمدشاه به تهران آمد و مشغول تحصیل شد و در اغلب علوم مهارت کسب کرد. وی در زمان سلطنت ناصرالدین شاه حاکم کرمانشاهان شد و چون عاقل و کافی بود قریب بیست و چهار سال حکومت آنجا را به عهده داشت و حکومت ولایات لرستان و نهاوند را نیز عهده‌دار گردید. از آثار خیرات او مسجدی است در کرمانشاه و عمارتی در صبای کرمانشاه که به عمادیه معروف است. او در خط شکسته از میرزا عبدالوهاب معتمدالدوله پیروی می‌کرد، اشعاری به فارسی و عربی دارد اما شعرش چندان انسجام و استحکامی ندارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقهٔ الشعراء (۳۰۸ -۳۰۵ /۱)، شرح حال رجال (۱۶۲ -۱۶۰ /۱)، گنج شایگان (۳۹ -۳۳)، مصطبه‌ی خراب (۲۷).

بیضایی، نصرالله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۸۰ ق)، خطاط. از مستوفیان بود و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت، به طوری که با خط استادان این دو خط اشتباه می‌شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۳۹/۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۰۲۷/۲).

بیوکی، محمدحسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

کتیبه‌نویس.

تولد: ۱۳۲۸، ق.، مشهد.

درگذشت: ۱۳۶۳.

محمدحسن بیوکی معروف به رضوان مدت سی سال نزد پدر خود به فراگیری اصول کتیبه‌نویسی و خطاطی پرداخته است.

وی دارای آثاری در زمینه‌های خطاطی، طراحی، کتیبه‌نویسی و نقاشی است که نمونه‌هایی از آن در صحن‌ها و رواق‌های امام رضا (ع) و در دانشگاه رضوی مشهد وجود دارد.

رضوان پیش از این که به خدمت آستان قدس درآید در خیابان تهران واقع در مشهد با برادران پیراسته و ارژنگ نگارستانی تشکیل داده بودند و بیشتر در خانه‌ها کار می‌کردند ولی حدود چهل و هفت سال قبل به آستان قدس رضوی آمد و مشغول کار شد. در این مدت وی طرح‌ها و کتیبه‌هایی را طراحی کرد که برای مثال می‌توان از کتیبه‌های دارالذکر و سر در موزه و گنبد اللهوردیان نام برد. وی همچنین در خط ثلث استاد بود.

رضوان علاوه بر خدمات خود در آستان قدس رضوی، کارهای هنری فراوانی در آستان‌های اصفهان، فارس و خراسان انجام داده است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

پارسا

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۸۰ ق)، خطاط و شاعر. از کاتبان هرات بود. پارسا نستعلیق خفی را نیکو می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵/۱)، خوشنویسان و هنرمندان (۴۵).

پتگر، علی‌اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نقاش.

تولد: ۱۲۹۲، تبریز.

درگذشت: ۱۷ اردیبهشت ۱۳۷۱.

علی‌اصغر پتگر دوران مقدماتی نقاشی را نزد میرمصور ارژنگی گذارند. سپس به همراه برادرش، جعفر پتگر، بعد از به پایان رساندن تحصیلات متوسطه به تهران آمد و در هنرستان هنرهای متسظرفه (هنرهای زیبای کنونی) مشغول به تحصیل شد. در این هنرستان با آثار استاد کمال‌الملک آشنا شد و همچنین از حضور در کنار اساتیدی چون شیخ اسماعیل آشتیانی و علی‌محمد حیدریان بهره جست. پس از اخذ لیسانس تصمیم به تأسیس آموزشگاه آزاد هنر نقاشی گرفت. بدین ترتیب وی و برادرش نخستین آموزشگاه آزاد هنر نقاشی را در سال ۱۳۱۹ در تهران پایه‌گذاری کردند و تا پایان عمر به تدریس پرداختند. در خلال تدریس هنر نقاشی به خلاقیت هنری خود می‌پرداخت و آثار متعددی در شیوه‌ی رئالیسم با سبک کلاسیک و همچنین قلم آزاد و امپرسیونیستی

را آفرید و تدریجا پایه‌گذار سبک و سیاق خاص خود شد.
علی‌اصغر پتگر همیشه موضوع آثارش را از میان مردم، کارگران، زحمتکشان، فروشندگان دوره‌گرد، رختشویان و پیشخدمت‌های خانه‌ها انتخاب می‌کرد. در این زمینه می‌توان از تابلوهای «محله‌ی گازران تبریز»، «روز رختوشیی»، «قاری» و «درویش» یاد کرد. او همچنین به خلق مناظر و پرتوهایی ساخته است که نزد برخی مجموعه‌داران موجود است.
آثار پتگر، در سال‌های ۳۴۶، ۱۳۴۳، ۱۳۲۴ و ۱۳۵۳ در نمایشگاه‌های مختلف به نمایش درآمد. گرچه از سال ۱۳۵۵ به بعد خاموشی اختیار کرد و فعالیت نمایشگاهی خود را متوقف کرد ولی همواره به نقاشی و تدریس مشغول بود، آخرین باری که برخی از آثارش به معرض نمایش گذاشته شد، در پاییز سال ۱۳۷۰ در موزه‌ی هنرهای معاصر بود.
(۱۳۷۱ -۱۲۹۲ ش)، نقاش و شاعر. اهل تبریز بود و از همان سنین کودکی، توانایی خود را در نقاشی بروز داد. مراحل اولیه‌ی تحصیل این هنر را نزد استاد میر مصور ارژنگی گذراند و در سال ۱۳۱۲ ش به توصیه‌ی همان استاد، همراه برادرش، جعفر پتگر، از تبریز به تهران آمد و در مدرسه‌ی هنرهای مستظرفه مراحل عالی آموزش هنری را گذراند. وی پس از اخذ لیسانس، اولین آموزشگاه طراحی و نقاشی را افتتاح کرد و در آنجا به تعلیم زنان و دختران نیز پرداخت. نقاشیهای اولیه‌ی استاد متأثر از آثار کمال الملک، شیخ اسماعیل آشتیانی و علی محمد حیدریان است. وی از سال ۱۳۲۴ ش به بعد، به سوی قلمهای آزاد رفت و در مکتبهای رئالیسم و امپرسیونیسم و حال و هوای ویژه خودش، تنوع و تکامل ویژه‌ای به حرکتهای رئالیستی هنر نقاشی معاصر ایران بخشید. هنرمندان مشهور بسیاری از محضر استاد پتگر استفاده کردند، از آن جمله دو تن از فرزندان وی: نامی پتگر و نیما پتگر. وی علاوه بر نقاشی دارای قریحه‌ی شعر و غزلسرایی نیز بود. پتگر در سن ۷۹ سالگی بر اثر حمله قلبی درگذشت. از آثارش: تابلوهای «خیابان سرچشمه‌ی تهران»؛ «روز رختشویی»؛ «قاری»؛ «درویش»؛ «مجله گازران تبریز»؛ «بازگشت به ده» و همچنین مجموعه شعری به نام «رنگین کمان».[۱]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] کیهان فرهنگی (س ۹، ش ۴، ص ۴۹)، مجله‌ی زنان (س ۱، ش ۴).

پرتو اصفهانی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۰۴/۱۳۰۳ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به پرتو. مشهور به آقاجان. در لنجان، یکی از توابع اصفهان چشم به جهان گشود و تحصیلات خود را در آن شهر به پایان برد. به کسب هنر خط نسخ پرداخت و در زمره‌ی استادان این خط درآمد. پرتو علاوه بر خوشنویسی، شاعر خوش‌طبعی بود و در اقسام شعر مهارت داشت و بیشتر غزل می‌سرود. او سالهای آخر زندگی را در تهران به سر برد و در دربار ناصرالدین شاه معزز می‌زیست. در اصفهان درگذشت. از وی «دیوان» شعری بر جای مانده است. از خطوط او: یک قطعه نسخ کتابت خوش و رقاع عالی، با رقم: «و انا العبد الاقل الداعی ابن محمد علی، علیرضا شهر بآقاجان فی محروسهٔ اصفهان... سنهٔ ۱۲۰۵»؛ یک قطعه نسخ کتابت خوش، با رقم: «العبد پرتو الاصفهانی، سنهٔ ۱۲۶۳»؛ قرآن رحلی جلد روغنی، به خط نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، ترجمه‌ی فارسی نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «... در عهد دولت... ناصرالدین شاه... کمترین بنده‌ی این قرآن کریم... فی سنهٔ ۱۲۷۷»؛ قرآن وزیری جلد روغنی مذهب، نسخ خوش، با رقم: «... علیرضا... ملقب... آقاجان.... پرتو تخلص اصفهانی... ۱۲۹۷». چهار اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۱۹ -۱۱۱۸ /۴)، اطلس خط (۳۶۵)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۵۸)، حدیقهٔ الشعراء (۳۱۵ -۳۱۳ /۱)، الذریعه (۱۵۷،۷۵۷ /۹)، فرهنگ سخنوران (۱۶۴)، المآثر و الآثار (۲۱۶،۲۰۵)، مجمع الفصحا (۱۷۷ -۱۷۳ /۴)، مصطبه‌ی خراب (۳۴)، مؤلفین کتب چاپی (۵۶۰/۴).

پرتو، علی‌رضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند محمدعلی و مشهور به «آقاجان» و متخلّص به «پرتو» است. از اهالی لنجان اصفهان بود تحصیلات مقدماتی را در شهر اصفهان به پایان رسانید و به تکمیل خط نسخ پرداخت و در این خط سرآمد شد. پرتو علاوه بر خوشنویسی شاعری به نکته‌دانی و خوش‌طبعی شهرت داشت و بسیار نیک محضر و مهربان بود. سالهای آخر زندگی را در تهران به سر برد و در دربار ناصرالدین شاه مکانی یافته از خوشنویسان مخصوص گردید. تاریخ وفاتش یافته نشد ولی به طور قطع تا سال ۱۲۹۷ حیات داشته و به سال ۱۳۰۶ تاریخ تالیف «الماثر والاثار» درگذشته بوده است.

- قرآن رحلی، جلد روغنی ممتاز، چهار صفحه‌ی اول مذهب، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع ممتاز. نسخ و رقاع کتابت جلی خوش ترجمه‌ی فارسی نستعلیق کتابت خوش با رقم: «... در عهد دولت... ناصرالدین شاه... در بارگاه همایون معروض گردید که کمترین بنده‌ی این قرآن کریم و مصحف عظیم با این رونق بها... سمت اختتام پذیرفت» «... فی سنهٔ ۱۲۷۷»

- دنباله‌ی ترجمه‌ی: «فزت بالفراغ من کتابهٔ ترجمهٔ القرآن السابع فی اواسط شهر شعبان المعظم من شهور سنهٔ ۱۲۷۷ سبع و سبعین و مائتان بعد الاف و انا الفقیر الحقیر میر علی الشیرازی ۱۲۷۷» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

- قرآن وزیری، جلد روغنی مذهب، چهار صفحه‌ی اول مذهب مرصع علای نسخ خوش با رقم: «... علیرضا... ملقب... آقاجان... پرتو تخلص اصفهانی...» سال ۱۲۹۷ در کتابخانه‌ی ملک.

بر گرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

پورانی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق) خطاط. از خاندان پورانی بود و در خط نسخ و نستعلیق زبردست. وی به شیوه و قدرت میرعلی هروی خط می‌نوشت. از آثار او: پنج قطعه از مرقع بهرام میرزا، به قلم سه دانگ جلی و نیم دو دانگ و کتابت خوش، با رقمهای: «مشقه میرشیخ الپورانی غفر ذنوبه ۹۳۹» و «میرشیخ الپورانی» و «عبده میرشیخ پورانی» و «عبده میرشیخ پورانی غفر ذنوبه و ستر عیوبه» و «عبدکم میرشیخ پورانی»؛ دو قطعه از مرقع سیداحمد مشهدی، به قلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «مشقه میرشیخ الپورانی»؛ چهار قطعه، در سه مرقع مختلف، به قلمهای شش و چهار و سه و دو و نیم دو دانگ و کتابت خوش، و بعضی به قلم نسخ خوش، با رقمهای: «میرشیخ الپورانی» و «مشقه العبد میرشیخ الپورانی»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم سه دانگ جلی خوش، که با این رقم تمام می‌شود: «فقیر

میرشیخ»؛ یک قطعه، به قلم سه دانگ و دو دانگ عالی، با رقم: «مشقه العبد میرشیخ الپورانی سنه ۹۶۸»، در کتابخانه آستان رضوی مشهد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار و احوال خوشنویسان (۹۳۳ -۹۳۲ /۳).

پیر حسین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. وی از خطاطان گمنام است. آثاری که به خط او دیده شده مجموعه‌ای است مشتمل بر مثنویهای: «اسرارنامه»، «الهی‌نامه»، «منطق‌الطیر»، «مصیبت‌نامه»، و «مختارنامه‌ی» شیخ عطار، با رقم: «تمت النسخه الموسوم بمختارنامه من جمله الکتاب المسمی بسته الشیخ... فرید المله و الشریعه و الطریقه و الحقیقه والدین عطار... فی تاریخ عشر اوسط شعبان المعظم سنه ثلاث و تسعین و ثمانمائه الهجریه، علی ید العبد... پیرحسین غفرالله ذنوبه...»، به قلم کتابت خفی متوسط؛ یک نسخه «دیوان» حافظ، با رقم: «ثم الدیوان افصح الفصحاء... شمس المله و الطریقه و الحقیقه و الدین محمد الشیرازی رحمه الله علیه فی تاریخ ثانی عشرین شهر شوال ۸۷۴ ختم بالخیر والاقبال، علی یدالعبد المذنب پیرحسین الکاتب غفر ذنوبه»، به قلم کتابت خفی متوسط؛ یک نسخه «تحفه الغرایب» زکریا بن محمد قزوینی، با رقم: «اتمام پذیرفت... در تاریخ عشر اوسط ربیع‌الثانی سنه‌ی سبع و تسعین و ثمانمائهٔ علی انامل العبد المذنب پیرحسین الکاتب غفرالله ذنوبه»، به قلم کتابت خوش.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۶ -۱۰۵ /۱).

پیرعلی جامی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۳۳ ق)، خطاط. صاحب «گلستان هنر»، او را از شاگردان سلطانعلی مشهدی دانسته است. احتمال می‌رود که وی فرزند عبدالرحمان جامی باشد. گویند در دستگاه امیرعلی‌شیر نوایی همان مقامی را که عبدالرحمان جامی در فضل و معرفت داشت، پیرعلی در خوشنویسی داشته است. وی به سرعت کتابت مشهور بود و سالها در سایه امیرعلی‌شیر مرفه زندگی کرد و این مقام را در نتیجه‌ی توجه سلطانعلی مشهدی یافت. از آثار وی: یک نسخه «ظفرنامه‌ی» هاتفی، به قلم کتابت جلی متوسط، با رقم: «کتبه العبد الفقیر پیرعلی الکاتب الجامی غفر ذنوبه و ستر عیوبه...»؛ نسخه‌ی دیگر به قلم کتابت متوسط، با رقم: «پیرعلی الجامی»؛ قطعه‌ای از مرقع بهرام میرزا، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه العبد الفقیر پیرعلی الجامی غفر ذنوبه»؛ یک خسنه «دیوان» جامی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد الفقیر الحقیر پیرعلی بن عبدالرحمان جامی، تجاوزالله عنه، فی اواخر رجب المرجب سنه‌ی ۹۳۳ ثلاث و ثلثین و تسعمائه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۷ -۱۰۶ /۱)، خوشنویسان و هنرمندان (۴۱)، گلستان هنر (۶۲)، مناقب هنروران (۶۷).

پیرعلی هروی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. وی را نباید با پیرعلی جامی یکی دانست. به خط پیرعلی هروی، یک نسخه «گلستان» سعدی موجود است که رقم «بتاریخ... سنه ۱۰۳۸ هجری برسم کتابخانه‌ی بندگان اعلیحضرت... حرره العبدالاقل پیرعلی ابن ملا عبدالرحیم عنبرین قلم بدارالفاخره‌ی آگره» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :خوشنویسان و هنرمندان (۵۶).

پیرمحمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از اهالی شیراز بود و صاحب «مناقب هنروران» وی را از شاگردان میرعلی هروی و معاصر با مولانا محمود سیاوش شیرازی می‌داند. نویسنده‌ی «احوال و آثار خوشنویسان»، از سه کاتب با نام پیرمحمد که یکی از ایشان همان پیرمحمد اول است، یاد کرده و در کتاب خود چنین آورده است: به نظر می‌رسد آن دو یک کاتب نباشند و حتی پیرمحمد سومی نیز سراغ دارم که یک نسخه‌ی خمسه‌ی نظامی به قلم کتابت نستعلیق متوسط، به خط او در کتابخانه‌ی مدرسه‌ی سپهسالار است و چنین رقم و تاریخ دارد: «... علی ید افقر العباد پیرمحمد کاتب ولد محمد حافظ، غفر ذنوبه... به تاریخ اول جمادی‌الاول سنه‌ی ۱۰۰۶». مولف «گلستان هنر» وی را از خطاطان ثلث و اکثر کتیبه‌های مساجد و مدارس شیراز در سال ۹۲۰ ق را به خط پیرمحمد ثانی می‌داند. از آثار وی: قرآن وزیری بزرگ، جلد طلاپوش درون سوخت کار روزبهان بن حاجی نعیم‌الدین کاتب مذهب، در تاریخ ۹۳۰ ق، دو صفحه‌ی اول تمام مذهب، به خط نسخ کتابت و ثلث جلی خوش با رقم: «پیرمحمد ثانی...» سال ۹۲۹ ق، یک نسخه «ظفرنامه‌ی» هاتفی، به قلم کتابت متوسط با رقم: «کتبه العبد الفقیر پیرمحمد الکتابت»؛ یک قطعه به قلم سه دانگ جلی متوسط، با رقم: «مشقه العبد پیرمحمد».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۳ -۱۰۵۲ /۴، ۱۰۸، ۱۰۷ /۱)، گلستان هنر (نوزده، ۲۸)، مناقب هنروران (۷۷).

پیرنور اصفهانی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم و دوازدهم ق)، خطاط. از آثار او: «صحیفه‌ی سجادیه»، به قطع بغلی، دو صفحه‌ی اول مذهب، به خط نسخ غبار خوش، با رقم: «نمقه... ابن پیرمحمد مقیم، پیرنور الاصفهانی فی تاریخ... سنه ۱۱۰۷»؛ «صحیفه‌ی سجادیه»، به قطع بغلی، مذهب و به خط نسخ غبار خوش، با رقم: «کتبه ابن پیرمحمد مقیم، پیرنور اصفهانی، سنه ۱۰۹۵»، در کتابخانه سلطنتی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۳/۴).

پیریحیی صوفی

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، خطاط و صوفی. از شاگردان احمد رومی و مبارکشاه زرین قلم بود. وی در خدمت سلاطین جلایر، ایلخانی و امیر چوپان سلدوز (وف ۷۲۸ ق)، به سر می‌برد و سلسله‌ی شاگردی خوشنویسان عراق به او می‌رسد. اکثر عمارات نجف اشرف و کتیبه‌های آن به خط او است؛ از دیگر آثار وی: قرآن سلطانی کوچک مذهب ممتاز به خط نسخ یاقوتی نیم دو دانگ، با رقم: «کتبه یحیی الصوفی حامدا لله تعالی علی نعمه و مصلیا علی نبیه محمد و آله مسلما فی سنه تسع و ثلثین و سبعمئه» (۷۳۹)، وصایای حضرت امیر (ع)... به قطع وزیری کوچک و به خط نسخ کتابت یاقوتی خوش، با رقم: «کتبه اضعف عبادالله تعالی یحیی الصوفی فی سنه احدی و ثلثین و سبعمائه (۷۳۱)، حامدا و مصلیا»؛ چهار صفحه از مرقع طهماسب- بایقرا، به خط ثلث و ریحان پنج دانگ ممتاز و نسخ کتابت عالی، با رقم: «کتبه پیریحیی الصوفی عفاالله عنه». پنج اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۳۴ -۱۲۳۳ /۴)، پیدایش خط و خطاطان (۱۷۶)، گلستان هنر (۲۴ -۲۳)، مناقب هنروران (۱۱۴، ۳۹).

تابع قمی، محمدباقر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۵۰ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به تابع. اهل قم بود و با اینکه محتسب شهر نیز بود اما، روزگار به درویشی سپری می‌کرد. مدتی در خدمت ملاـ محمدطاهر درس خواند. تابع نه تنها در سرودن شعر قادر بود بلکه خط شکسته را نیز درست و نمکین می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (۱۴۲)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۱۴)، الذریعه (۱۶۴/۹)، فرهنگ سخنوران (۱۷۵)، مخزن الغرائب (۴۱۹/۱).

تاج سلمانی اصفهانی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو پیش از ۸۹۷ -۸۲۱ ق)، خطاط. اکثر تذکره‌نویسان خطاطان، وی را واضع قلم شکسته‌ی نستعلیق نوشته‌اند. اگر هم چنین نباشد، حداقل اول کسی است که به آن سر و صورت کامل داده و خط شکسته را تحت قاعده آورده است. چنانکه گویند هیچ یک از مخترعان خطوط، خط اختراعی خود را به زیبایی او ننوشته‌اند. خواجه تاج سلمانی در زمان سلطنت ابوسعید گورکانی می‌زیسته و خطوط وی را هم در اقلام ستّه و هم در تعلیق به زیبایی و لطافت ستوده‌اند. مولف «خوشنویسان و هنرمندان» وی را از شاعران و از احفاد سلمان فارسی، صحابی پیامبر (ص)، دانسته و کتابی به نام «شمس‌الحسن» به او نسبت داده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اطلس خط (۴۰۷ -۴۰۶)، خوشنویسان و هنرمندان (۹۷، ۶)، گلستان هنر (پانزده، شانزده، ۴۲).

تاج‌الدوله، طاووس

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، ادیب، شاعر و خطاط. در اصفهان متولد شد. وی از گرجی‌زادگان صفویه و زنی هوشمند و دانا بود. تاج‌الدوله علوم اسلامی و فنون ادب و خط را از معتمدالدوله‌ی نشاط اصفهانی فراگرفت. وی همسر فتحعلی‌شاه و بسیار مورد توجه و اعتنای او بود. تخت طاووس که «تخت خورشید» نام داشت، بعد از وفات تاج‌الدوله، تخت طاووس نامیده شد. سلطان محمد میرزای سیف‌الدوله، که شاعری توانا بود، یکی از سه پسر او است. بعد از مرگ فتحعلی‌شاه، تاج‌الدوله دو مرتبه به حج مشرف شد و سرانجام نجف اشرف را مسکن دایمی خویش قرار داد و در همان شهر درگذشت. طاووس خانم در صحن مطهر حضرت امیرالمومنین (ع)، در آرامگاهی که خود ساخته بود، به خاک سپرده شد. از اوست:

باد از سر کوی تو گذشتن نتواند

پیغام من دلشده را پس که رساند؟

گفتم به صبوری دل خود را بفریبم

دیگر دل بیچاره صبوری نتواند[۱]

قرن سیزدهم هجری، از زنان ادیب و شاعر. نام اصلی او طاووس خانم و از زنان صیغه‌ای فتحعلی شاه قاجار (۱۲۵۰ -۱۲۱۲ ق) بود که بسیار مورد علاقه و توجه وی قرار داشت و از همین رو به او لقب تاج‌الدوله داد. تخت جواهرنشان سلطنتی معروف به تخت طاووس را که تا پیش از عروسی تاج‌الدوله تخت خورشید می‌گفتند از نخستین شب ازدواج شاه و طاووس خانم، تخت طاووس نامیدند. وی خارج از حرمخانه شاهی قصر مجللی مخصوص به خود داشت. شاه و شاهزادگان قاجاری هر ساله از روز اول نوروز تا پایان روز سیزدهم عید مهمان تاج‌الدوله بودند.

تاج‌الدوله نزد شاعر معروف آن زمان، میرزا عبدالوهاب اصفهانی، متخلص به نشاط فنون ادب و هنر را فراگرفت و در رموز نویسندگی به استادی رسید. نامه‌هایی که به شاه می‌نوشت مضامین و دقایق لطیف داشت. برخی از رسایل و مراسلات او را ماه شرف از زنان فاضل و ادیب انجام می‌داد. تاج‌الدوله پس از مرگ فتحعلی شاه از بیم نزاع میان شاهزادگان به عالم معروف اصفهان،

سید محمدباقر شفتی (۱۲۶۰ ق) معروف به حجت‌الاسلام پناه برد. پس از جلوس محمدشاه قاجار (۱۲۶۴ -۱۲۵۰ ق) تاج‌الدوله تمام ثروت و جواهرات خود را به محمدشاه تقدیم کرد که به وی بازگرداند. وی چند بار به سفر حج رفت و در پایان عمر در نجف اشرف سکونت کرد و در همان شهر درگذشت و در صحن مطهر امیر مؤمنان دفن شد. از جمله فرزندان مشهور او احمد میرزا عضدالدوله مؤلف تاریخ عضدی و خورشید کلاه بودند.

تاج‌الدوله طبع شعر داشت. وقتی پسرش بر اثر ابتلا به مرض وبا درگذشت شاه با ارسال بیت زیر به او تسلیت گفت:

از کسی چون بشکند چیزی بلایی بگذرد

خوب شد بر تو بزد آسیبش از مینا گذشت

و او نیز با یک بیت شعر به شاه چنین پاسخ داد:

اگر بشکست اندر بزم مستان ساغر مینا

سر ساقی سلامت دولت پیرمغان برجا

به خواهش او محمود میرزا کتاب پرورده خیال را به رشته تحریر درآورد. از اشعار اوست:

باد از سر کوی تو گذشتن نتواند

پیغام من دلشده را پس که رساند

تا کی به صبوری بفریبم دل خود را

دیگر دل بیچاره صبوری نتواند

به تاج‌الدوله چون دادم لقب شاه

گذشت از آن سرم از طارم ماه

همیشه بخت با او هست و نبود

کسی باذات غیر از سایه همراه[۲] برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] از رابعه تا پروین (۱۶۶ -۱۶۴)، تذکره القبور (۳۵)، حدیقه الشعراء (۲۱۷۸ -۲۱۷۲ /۳)، الذریعه (۶۳۹/۹)، روضه الصفا (۱۳۸، ۱۰۱، ۹۵، ۷۷ /۱۰)، زنان سخنور (۱۴۰ -۱۳۹)، فرهنگ سخنوران (۱۷۶)، کارنامه‌ی زنان (۱۰۰ -۹۸)، مشاهیر زنان (۵۰ -۴۹)، ناسخ التواریخ (۱۵۳/۲)، یغما (س ۲، ش ۲ و ۳، ص ۸۷ -۸۰).

[۲] منابع: از رابعه تا پروین، ۱۶۶ -۱۶۴؛ تاریخ عضدی، ۲۰ -۱۷؛ تذکرةالقبور، ۳۵؛ حدیقةالشعرا، ۲۱۷۸ -۲۱۷۲ /۳؛ خیرات حسان، ۱۴۵ -۱۴۰ /۲؛ دایرةالمعارف تشیع، ۱۱ -۱۰ /۴؛ الذریعه، ۶۳۹ /۹؛ ریاحین‌الشریعه، ۹۵ /۵؛ زنان سخنور، ۳۱۲ -۳۱۱، ۱۴۰ -۱۳۹ /۱؛ کارنامه زنان مشهور ایران، ۹۸؛ نقل مجلس، گ ۲۳ -۲۱.

تاجی

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، خطاط. از آثار وی: یک صفحه از مرقع ثلث چهاردانگ کتیبه و سه‌دانگ جلی عالی و به خط نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «مشقه تاجی‌الفقیر»، در دانشگاه استانبول.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۳/۴).

تایب مراغه‌ای، شرف‌الدین محمود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۳۰)، خطاط و شاعر. از فرهیختگان مشهور آن سامان بود. بسیاری از مردم معتقد و مرید وی بوده‌اند. وی مرید شیخ ابراهیم و شیخ مجاهد، از فرزندان شیخ مصطفی عزیز کندی، بود. او صاحب حسن خط و اشعار خوب بود. مقبره وی در چرنداب در حرم شیخ ابراهیم جونیانی مقابل تکیه سیدحسن مقتول‌بند است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمند آذربایجان (۸۵ -۸۴)، الذریعه (۱۶۴ -۱۶۳ /۹)، روضات الجنان (۳۶۲ -۳۵۸ /۱).

تایبادی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام است. از آثار وی: یک نسخ «دیوان» سلمان ساوجی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تمت الکتاب... تحریرا فی تاریخ غره‌ی شهر رجب المرجب سنه‌ی ۱۰۶۵، کتبه المذنب سلطان محمد تایبادی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۶۷/۱).

تبریزی ابوالفتح، شمس الدین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به جرعه. از سخنوران تبریز بود و دیوان او قریب شش هزار بیت شعر دارد که مشتمل بر قصاید، غزل، قطعه، رباعی و مسمط است. وی کتابت مثنوی «خسرو و شیرین » را شروع کرد امّا ناتمام ماند. کتابهایی که او کتابت کرد، در تبریز به چاپ سنگی رسید که از آن جمله «کلیّات» قاآنی و «جهان نما» است. جرعه، ناصرالدین شاه و اتابک اعظم و چند تن از رجال قاجار را مدح گفته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۹ /۱)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۱۲۷ -۱۲۵ /۲)، دانشمندان آذربایجان (۹۴ -۹۳)، الذریعه (۱۹۳ /۹)، سخنوران آذربایجان (۲۸۳ -۲۸۱)، فرهنگ سخنوران (۲۰۹).

تبریزی اصفهانی، نعمت‌اللّه

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، عالم دینی، قاضی و خطاط. اهل تبریز و از فرزندزادگان میر عبدالوهاب تبریزی بود. او مدتی در دستگاه سلاطین آق‌قوینلو معزز می‌زیست و پس از فتنه‌ی تبریز و تسلط عثمانیان در ۹۵۵ ق، به کاشان رفت و چندی شیخ‌الاسلام آنجا گردید. سپس عازم اصفهان شد و منصب قاضی‌القضاتی یافت. صاحب «گلستان هنر» آورده: میر نعمت‌اللّه... خطوط ثلث و نسخ را خوب می‌نویسد، اما شکسته تعلیق میر نیز بسیار بامزه است... در «دانشمندان آذربایجان»، صاحب عنوان تحت نام میر نعمت‌اللّه بن محمد بواب ذکر گردیده، که ظاهرا با نعمت‌اللّه بن محمد بواب خلط شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۴۵ -۹۴۴/ ۳)، تاریخ اصفهان (۲۰۲)، دانشمندان آذربایجان (۳۸۶)، گلستان هنر (۳۸ - ۳۷).

تبریزی شمس‌الدین، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۳۷ ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی بزرگ مذهب و جلد سوخت ممتاز، به خط ثلث دو دانگ جلی و نسخ کتابت یاقوتی و رقاع کتابت عالی، با رقم: «... کتبه العبد الفقیر... شمس‌الدین محمد بن امیرعلی التبریزی فی العشر الاخر من شهر ربیع الثانی سنه سبع ثلثین و تسعمائه حامدا للّه...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۴۸/۴).

تبریزی محراب

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۶۱ ق)، خطاط. محمدصالح اصفهانی و میرزا سنگلاخ وی را قزوینی و صاحب «پیدایش خط و خطاطان» اصفهانی و صاحبان «دانشمندان آذربایجان» و «ریحانهٔ الادب» تبریزی دانسته‌اند. او شاگرد میرعماد و سریع‌القلم بود و گویند روزی پانصد بیت کتابت می‌کرد. محراب بیگ در دربار شاه عباس صفوی (۱۰۳۸ -۹۹۶ ق) سکونت داشت. بعضی وی را داماد شاه عباس دانسته‌اند. صاحب «دانشمندان آذربایجان» آورده که قرآنی به خط نسخ و با تاریخ ۹۰۹ ق از وی دیده است، که اگر چنین باشد، این کاتب قرآن غیر از صاحب عنوان است، زیرا که دیگر منابع محراب بیگ را جزو نستعلیق‌نویسان آورده و تاریخ وفاتش را ۱۰۶۱ ق، در

اصفهان دانسته‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۱۹/ ۳)، پیدایش خط و خطاطان (۱۵۶)، دانشمندان آذربایجان (۳۲۸)، ریحانه (۳۲۶ - ۳۲۵/ ۱)، لغت نامه (ذیل/ تبریزی)، مناقب هنروران (۱۰۴).

تبریزی، امین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر. بنا به گفته‌ی نصرآبادی، وی پسر بزرگ میرزا نوری بیک تبریزی بود. مدتها بیکار بود و در آخر استیفاء شیراز به او واگذار شد. نستعلیق را خوش می‌نوشت و گاهی شعر می گفت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۹/۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۹۳)، الذریعه (۱۰۴/۹).

تبریزی، حسن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از هنرمندان تبریز بود که بعد از تصرف این شهر به دست عثمانیها در زمان سلطان محمد صفوی، پدر شاه عباس، به اصفهان و سپس به قزوین رفت. وی در مسجد جامع قزوین به مشق و کتابت اشتغال داشت. خط او را کمتر از استادان سته ندانسته‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان آذربایجان (۱۱۵)، گلستان هنر (۴۰).

تبریزی، شاه قاسم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۴۸ ق)، خطاط. از مردم آذربایجان بود و در حسن خط و علم انشاء مهارت داشت. سلطان سلیم پس از جنگ چالدران در سال ۹۲۰ ق، او را با سه هزار نفر از اهل حرف و صنایع و علماء، به استانبول روانه ساخت. وی به تالیف تاریخ دولت عثمانی پرداخت، اما ناتمام ماند و درگذشت. تاریخ وفات شاه قاسم تبریزی را، صاحب «پیدایش خط و خطاطان» ۹۰۹ ق ضبط کرده که سهو است. مولف «دانشمندان آذربایجان» به نقل از کتاب «الشقایق النعمانیه» وی را فرزند شیخ مخدومی دانسته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۹۰ –۲۸۹ /۲)، پیدایش خط و خطاطان (۱۷۷)، دانشمندان آذربایجان (۱۸۹ –۱۸۸).

تبریزی، شمس‌الدین محمد

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن رحلی بزرگ مذهب و جلد سوخت ممتاز. ثلث دو دانگ جلی و نسخ کتابت یاقوتی و رقاع کتابت عالی با رقم: «... کتبه العبد الفقیر الی رحمهٔالّله الغنی شمس‌الدین محمد بن امیر علی التبریزی فی العشر الاخر من شهر ربیع‌الثانی سنهٔ سبع و ثلثین و تسعمائه حامداً للّه...» در موزه‌ی اسلامی ترک.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

تبریزی، عباس

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. وی ظاهرا شاعر هم بوده و قدرت تخلص می‌کرده است. از آثار وی «برج زواهر» است که به قلم کتابت خفی متوسط نوشته و در ۱۲۷۶ ق به چاپ رسیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۴۲ / ۲).

تبریزی، عبدالباقی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ع. بنده جاوید (خدای)) تبریزی، خوشنویس معروف (ف. ۱۰۳۹ ه.ق.). وی از بزرگان خوشنویسان عهد شاه عباس اول و شاگرد علاءالدین تبریزی و در نوشتن خطوط ثلث و نسخ و رقاع استاد مسلم است. نام او را در زمره حکیمان و عارفان و شاعران نیز آورده و گفته‌اند مردی بسیار مهربان و دروی مسلک بود و در شعر «باقی» تخلص می‌کرد. بخشی از عمر او در بغداد گذشته. هنگامی که بنای مسجد سلطانی اصفهان به پایان رسید، شاه عباس او را به اصفهان فراخواند و وی بعض کتیبه‌های مسجد را به خط زیبای خود نوشت که هم اکنون باقی است.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

تبریزی، عبدالغفار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان دربار ناصرالدین‌شاه قاجار بود. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» عنصری، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «حسب الفرمایش... ناصرالدین میرزا... بنده‌ی درگاه عبدالغفار تبریزی... سنه‌ی ۱۲۶۳»؛ صفحه‌ی آخر قرآن معروف نستعلیق میرزا اسدالله شیرازی، که به قلم نستعلیق کتابت جلی خوش نوشته، با رقم: «این کلمات بتحریر... عبدالغفار تبریزی است... سنه‌ی ۱۲۷۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۰۵ / ۲).

تبریزی، عبدالقیوم

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، خطاط. از آثار وی: یک جزو از قرآن، به خط ریحان سه دانگ عالی و به شیوه‌ی احمد سهروردی و ثلث رقاع مانند خوش، با رقم: «کتبه العبد الضعیف الراجی... ابومحمد عبدالقیوم بن محمد بن کرماشاه التبریزی»، (قرن ۸).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۷ / ۴).

تبریزی، عبدالنبی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. از خوشنویسان عصر ناصری بود که خط نستعلیق را به شیوه‌ی میرعماد می‌نوشت و در شکسته‌نویسی نیز ماهر بود. از آثار وی: یک قطعه به قلم سه دانگ خوش، با رقم: «عبدالنبی»؛ دو قطعه به قلم شش دانگ و سه دانگ خوش، با رقمهای: «بنده‌ی درگاه عبدالنبی» و «عبدالنبی سنه‌ی ۱۲۸۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۱۶-۴۱۵ / ۲).

تبریزی، عبیدالله

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. وی تلعیم خط از پدر گرفت و واسطه‌ی نشر و تعلیم آن بود. درباره‌ی کیفیت و حسن خط میرعبیدالله، اختلاف

سلیقه موجود است. بعضی تذکره‌ها نام وی را عبدالله آورده‌اند و از متقدمین تذکره‌نویسان، محمد قصه‌خوان نام او را عبیدالله ضبط کرده و این قول از حقیقت دور نیست. از آثار وی، نسخه‌ای از «کلیات» اشعار سلطان احمد جلایر موجود است که به قلم کتابت متوسط نوشته و چنین رقم نهاده: «خدم بکتابه... عبیدالله بن علی الکاتب السلطانی... سنه تسع و ثمان مئه الهجریه» و در دنباله‌ی مثنوی دیگر: «خدم بکتابه... عبیدالله بن علی الکاتب السلطانی... سنه تسع و ثمان مائه الهجریه، بدار السلطنه بغداد...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۵۳ -۳۵۲ / ۲)، اطلس خط (۴۵۵)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۲ / ۴)، گلستان هنر (شانزده)، مناقب هنروران (۵۵)، هنر عهد تیموریان (۶۷۸).

تبریزی، علاءالدین محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. معروف به ملا- علاءبیگ. ملقب به جمال‌الملک. وی از استادان معروف و همعصر دوست محمد کتابدار است، که در خطوط نسخ و ثلث از نوادر روزگار به شمار می‌رفت. او از شاگردان شمس‌الدین محمد تبریزی، نویسنده‌ی فرمان‌شاه طهماسب است. صاحب «گلستان هنر» آورده که وی به هند سفر کرده است. علاءالدین شاگردان معروفی چون عبدالباقی تبریزی و علیرضا عباسی تربیت کرده است ، که هر یک از استادان معروف‌اند. از آثار وی بعضی کتیبه‌های عمارات تبریز بوده که غالبا بر اثر مرور زمان از میان رفته است، اما بعضی نسخه‌ها و قطعات وی در کتابخانه‌های مختلف موجود است. از جمله: قرآن رحلی جلد معرق طلاپوش، به خط نسخ کتابت و ثلث عالی، با رقم: «... علاءالدین... بن محمد الحفاظ التبریزی...»، سال ۹۶۴؛ یک قطعه نسخ کتابت عالی، با رقم: «نقل من خط قبله الکتاب یاقوت المستعصمی، علاءالدین التبریزی، فی ۹۸۰»؛ قرآن وزیری جلد روغنی مذهب، به خط نسخ و رقاع کتابت عالی، با رقم: «... العبد الفقیر علاءالدین بن شمس‌الدین محمد القاری التبریزی... فی سنه تسع و ثمانین و تسعمائه»؛ مرقع بیست و دو رقعه‌ای، به خط ثلث سه دانگ جلی و نسخ کتابت عالی، با رقم: «کتبه العبد المذنب علاءالدین تبریزی، بدار السلطنه قزوین، فی سنه ۱۰۰۱». یازده اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۶۷۳)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۱۴ -۱۱۱۳ / ۴)، اطلس خط (۳۴۷)، پیدایش خط و خطاطان (۱۴۱ -۱۴۰)، تاریخ هنرهای ملی (۸۷۶ -۸۷۵ / ۲)، خوشنویسان و هنرمندان (۲۸)، کارنامه‌ی بزرگان (۱۵۸ -۱۵۷)، گلستان هنر (۴۰)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۴۰۱)، مناقب هنروران (۴۴).

تبریزی، محمد زمان

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۹۴ ق)، خطاط. اصلا کرمانی بوده، ولی در تبریز نشو و نما یافته و به این نسبت معروف شده است. صاحب «گلستان هنر» او را کاتب و قطعه‌نویس می‌داند. سپهر وفات او را ۹۹۴ ق ذکر کرده است. از آثار وی: یک قطعه از مرقعی، به قلم سه دانگ و کتابت

خوش، با رقم: «مشقه محمد زمان التبریزی...»؛ قطعه‌ی دیگری، به قلم سه دانگ و دو دانگ و کتابت گلزار عالی، با رقم: «سوده محمد زمان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۴۰/ ۳) گلستان هنر (۱۲۰)، مناقب هنروران (۱۱۳).

تبریزی، محمد شفیع

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۶۲ ق)، خطاط. از نسخ‌نویسان طراز اول تبریز بود و قدرت قلم وی را کمتر کسی از معاصران داشته است. از آثار وی بسیار در دست است و سی و دومین قرآنی در کتابت کرده، دیده شده است. فرزند محمد شفیع، همنام جد خود، محمدعلی است که خوشنویس نسخ و نستعلیق بوده است. از آثار وی: دعای عدیله نیم ربعی جلد روغنی مذهب، نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد الاثم... ابن محمدعلی، محمد شفیع التبریزی سنه‌ی ۱۲۳۵»؛ تعلیقات نماز، نیم ربعی جلد روغنی مذهب، نسخ کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد الاثم ابن محمدعلی، محمد شفیع

التبریزی فی سنهٔ ۱۲۳۸»؛ یک قطعه مذهب، نسخ کتابت جلی عالی و رقاع خوش، با رقم: «العبد محمد شفیع التبریزی فی ۱۲۵۲»؛ یک رقعه نسخ دو دانگ جلی متوسط، با رقم: «کتبه العبد الاثم محمد شفیع التبریزی ۱۲۶۲». شانزده اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۷۵ -۱۱۷۳/ ۴).

تبریزی، محمدحسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۸۶/۹۸۵ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به محزون. ملقب به مهین استاد. وی برادر مولانا محمدعلی، از علمای عصر خود، بود. محمدحسین ابتدا به کسب علوم پرداخت و در علم ادب و لغت عرب مهارت پیدا کرد. در جوانی به مشهد رفت و از سید احمد مشهدی و میر حیدر خوشنویس تعلیم خط گرفت و سپس خط را نزد بابک دیلمی تکمیل کرد. در کتیبه‌نویسی دست قوی داشت و در زمان شاه‌اسماعیل دوم، مدار کتیبه‌نویسی عمارات دولتی با وی بود. او شعر نیز می‌سرود و در جوانی درگذشت. از شاگردان معروفش، محمدرضا تبریزی، بهبود شاهنشاهی، محمد شریف، علیرضا عباسی و میرعماد را نام برده‌اند. از آثار وی: یک نسخه «مناجات» خواجه عبدالله انصاری، به قلم دودانگ خوش، با رقم: «تمت الرساله بید العبد المذنب محمدحسین التبریزی، غفر ذنوبه»؛ یک نسخه منتخب «حدیثه الحقیقه» سنایی، به قلم نیم دودانگ خوش، با رقم: «تمت الرساله الشریف علی ید الفقیر محمدحسین التبریزی»، یک قطعه، به قلم دودانگ و نیم دودانگ و کتابت عالی، با رقم: «نمقه العبد محمدحسین التبریزی غفر له» و قطعات مختلف دیگر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۸۳ -۶۸۰ /۳)، اطلس خط (۴۹۷ -۴۹۵)، پیدایش خط و خطاطان (۱۵۹ -۱۵۷)، تاریخ هنرهای ملی (۸۹۵ -۸۹۴ /۲)، تذکره الخطاطین (۲۰۸ -۱۹۴ /۱)، تذکره‌ی روز روشن (۷۲۱)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۵۷۱ - ۵۶۶ /۲)، خوشنویسان و هنرمندان (۴۸)، دانشمندان آذربایجان (۳۲۸)، ریحانه (۳۲۷ -۳۲۶ /۱)، عالم آرای عباسی (۱۷۱ -۱۷۰ /۱)، فرهنگ سخنوران (۸۰۹)، کارنامه‌ی بزرگان (۱۸۱)، گلستان هنر (۱۱۹)، لغت‌نامه (ذیل/ تبریزی)، مناقب هنروران (۸۷)، مواد التواریخ (۳۶۹ -۳۶۸)، هفت اقلیم (۲۴۲ -۲۴۱ /۳).

تبریزی، محمدصادق

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۸۴ ق)، خطاط. از آثار وی: «صحیفه‌ی سجادیه»، به خط نسخ و آخر رقاع کتابت خفی عالی، با رقم: «تمت الصحیفهٔ الکامله... کتبه ابن محمدحسین، محمدصادق التبریزی... فی سنهٔ ۱۰۸۳»؛ یک رقعه از مرقع ثلث سه دانگ جلی و نسخ کتابت و خفی و غبار خوش، با رقم: «کتبه محمدصادق التبریزی فی ۱۰۸۴».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۸۰/ ۴).

تبریزی، محمدمومن

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: کتیبه‌ی فرمان شاه سلطان حسین به رستم‌خان بیگلربیگی آذربایجان برای بستن قمارخانه‌ها و غیره بر سر در مسجد اسحاق تبریز، به خط ثلث یک دانگ کتیبه‌ی عالی، با رقم: «تحریرا شهر شوال سنه ۱۱۰۶... قد تشرف بکتابتها محمد مومن التبریزی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۹۹/۴).

تبریزی، مقصود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از استادان نامور خط رقاع بود. از آثار وی: یک رقعه ثلث رقاع پنج دانگ جلی و دو دانگ جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد حاجی مقصود التبریزی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۱۹/۴)، مناقب هنروان (۴۴).

تبریزی، نورالدین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن سی ورقی، نیم‌ورقی جلد روغنی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع نسخ کتابت خفی غبار خوش با رقم: «قد تشرفت باتمام، یوم‌الثلثاء شهر ذی‌قعدهٔ‌الحرام من شهور سنهٔ ثمان و سبعون و مأتین بعدالالف... ابن المرحوم المغفور شهاب‌الدین احمد، نورالدین الحسینی الشیرازی» ۱۲۷۸ در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

تجرید اصفهانی، محمد شریف

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم و دوازدهم ق) خطاط و شاعر، متخلص به تجرید. از بزرگان اصفهان بود و به تحصیل علوم و کتابت مشغول بود. نستعلیق را خوش می‌نوشت و از طریق کتابت صحایف امرار معاش می‌کرد. تجرید هنگام تالیف «تذکره‌ی نصرآبادی» در قید حیات بود. از سروده‌های اوست:

ای دردکش باده حمد تو بیانها

یک موج ز دریای ثنای تو زبانها

آنان که چو تیر از هدف چرخ گذشتند

در قبضه حکم تو شکستند کمانها

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۵۳/۳)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۹۸)، الذریعه (۱۶۶/۹)، فرهنگ سخنوران (۱۸۰).

تجلی لاهیجی گیلانی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر. پدرش از علمای گیلان بود. تجلی از معاصران مولف «مآثر رحیمی» بود و خط شکسته را خوش می‌نوشت. در شعر، ابتدا جمالی تخلص می‌کرد. وی در نسا و ابیورد ملازم سلطان استاجلو قزلباش بود. او از آنجا به مشهد رفت و بعد به هندوستان سفر کرد و در آنجا تخلص جمالی را به خاوری بدل کرد، بعد از مدتی نیز تخلص جمالی را برگزید. در برخی

منابع مانند «تذکره‌ی روز روشن» ترجمه‌ی احوال او ذیل نام خاوری سمنانی و تجلی سمنانی آمده است. تجلی در سال ۱۰۲۲ ق سفری به حجاز و عتبات کرد. از وی «دیوان» شعری بر جای مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۵۹ -۱۲۵۸ /۴)، تذکره‌ی روز روشن (۲۳۷، ۱۴۷)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۰۴)، الذریعه (۲۸۸، ۱۶۸ /۹)، شام غریبان (۵۹)، فرهنگ سخنوران (۳۰۰، ۱۸۱)، کاروان هند (۲۰۹ -۲۰۶ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/ خاوری سمنانی و خاوری لاهیجی)، مآثر رحیمی (۱۰۵۷ -۱۲۰۷ /۴)، مخزن الغرائب (۴۵۳ -۴۵۲ /۱).

تجلی، حافظ محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، خطاط. از آثار او: یک لوحه ریحان و ثلث نیم دودانگ کتیبه و نسخ و رقاع نیم دودانگ کتابت خوش، با رقم: «حرره العبد المذنب حافظ محمدتجلی ترجمان دیوان همایون ۳۵۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۵۲/۴).

تذهیبی، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۱۲ ش)، مذهب و خطاط. معروف به آقا محمدعلی. وی نوه‌ی استاد محمدعلی بهار، فرزند میرزا ابوطالب مدرس است که در صنعت تذهیب دستی داشته و در زمان خود از تذهیب کاران شیرین قلم بوده است. آقا محمدعلی علاوه بر زرنشان کردن قلمدان، در حواشی نقاشی‌های میرزا آقا امامی، هنرمند معاصر خود، تذهیبهای جالبی کرده است. او در شعر و شاعری نیز صاحب قریحه بود و از خوشنویسی و علوم دینی سررشته داشت. وی در ۱۳۱۰ ش در مدرسه‌ی کمال‌الملک، به عنوان معلم نقاشی قالی استخدام شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۳۰/ ۲)، هنر قلمدان (۱۶۷ -۱۶۵).

ترابای اصفهانی، ابوتراب

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۷۲ ق)، خطاط و شاعر. اصل او از اصفهان بود. در خوشنویسی از شاگردان ملافایضی و سپس میرعماد بود. رابطه ترابا و

میرعماد از شاگردی و استادی فراتر بود و به مرز مریدی و مرادی می‌رسید. سالها نزد وی تعلیم خط گرفت و بسیار شبیه استاد می‌نوشت. فرزند وی، محمدصالح، نیز از استادان خط نستعلیق بود. ترابا در مرگ استادش میرعماد مرثیه‌ای سروده است و اولین کسی بود که بعد از کشته شدن میرعماد، بر سر نعش استاد حاضر شد. مقبره‌ی ترابا در مسجد لنبان اصفهان و در جوار مزار خواجه صاین‌الدین ترکه است. در خوشنویسی آثار رقم‌داری از وی باقی مانده است که از آن جمله‌اند: قطعه‌ای به قلم چهاردانگ و دودانگ خوش، با رقم: «ترابا»؛ یک قطعه به قلم دودانگ خوش، با رقم: «ابوتراب ۱۰۵۲» و یک نسخه «سبحةالابرار»، بدون رقم که به وی نسبت داده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۶ -۲۴ /۱)، پیدایش خط و خطاطان (۸۱)، تاریخ اصفهان (۱۵۴ -۱۵۳)، تذکره الخطاطین (۱۲ -۴ /۲)، تذکره القبور (۶۶)، تذکره‌ی نصرآبادی (۲۰۸)، خوشنویسان و هنرمندان (۵۴)، الذریعه (۱۶۹/۹)، ریحانه (۴۴/۷)، فرهنگ سخنوران (۱۸۳)، مخزن الغرائب (۴۲۹/۱).

تربتی، عبدالعلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۸۴ ق)، خطاط. از آثار وی: بازوبندی با جلد ساغری مشکی مذهب، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی، نسخ غبار خوش، با رقم: «وقع الفراغ... علی ید العبد... عبدالعلی بن محمد تربتی... سنه‌ی اربع و ثمانون و تسعمائه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۳ / ۴).

تربتی، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از شاگردان شاه محمد نیشابوری بود و رتبه‌اش به دوری هروی نزدیک است. وی در مشهد مدفون است. در «مناقب هنروران» نام وی سلطان محمود تربتی آمده که با فهرست آخر کتاب همخوانی ندارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۶۷/۱)، مناقب هنروران (۷۱).

تربتی، مظفر علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۹۹۰ ق)، نقاش، خطاط و شاعر. ملقب به نقاش شاهی. از ولایت تربت و خواهرزاده و شاگرد استاد بهزاد بود. وی در تصویرسازی و چهره‌پردازی ماهر و در ارئه جانوران و گرفت و گیر آنها، صورتگری استاد بود و در تذهیب و تشعیر مقام شایسته‌ای داشت. هنر رنگ روغنی این هنرمند، بیشتر بر روی جلدها و قلمدان‌ها بوده و در قطاعی نیز دست داشته است. مظفر علی در کتابت خط نستعلیق مهارت داشت و از شیوه‌ی سلطانعلی مشهدی پیروی می نمود و در شعر نیز، غزلسرایی ماهر بود. وی نزد شاه طهماسب معزز و محترم می‌زیست و اکثر تصاویر عمارت دولتخانه و چهل ستون این پادشاه در قزوین، از آثار اوست. مرگ مظفر علی در قزوین اتفاق افتاده و در مزار شاهزاده حسین دفن شده است. از آثار نقاشی وی: تصویر بهرام گور در شکارگاه که با یک تیر، پای آهویی را به گوشش دوخته و حیوان را زا حرکت باز داشته است، با رقم: «عمل استاد مظفر علی»؛ تصویر نجات یوسف از چاه بدون رقم؛ تصویر دیدار مجنون از لیلی که در زیر یک چادر رنگین بزرگان قوم نشسته‌اند و با مجنون صحبت می کنند و لیلی با ندیمه‌اش در بیرون چادر دیده می‌شود، بدون رقم؛ تصویر رستم زال در نخجیرگاه، بدون رقم. از آثار خطی وی: دو قطعه از مرقع امیر غیب بیگ، به قلم سه دانگ و دو دانگ خوش، با رقم: «الفقیر مظفر علی» و «فقیر مظفر علی»؛ یک نسخه «گلستان» و «بوستان» سعدی، با رقم: «کاتب السلطانی مظفر علی» و تاریخ ۹۷۵ ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۱۲/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۱۷۱ -۱۱۶۴/ ۳)، تاریخ نظم و نثر (۵۲۵)، تاریخ هنرهای ملی (۸۳۵-۸۳۴/ ۲)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۰۳)، الذریعه (۱۰۶۰/ ۹)، عالم آرای عباسی (۱۷۴/ ۱)، قزوین در گذرگاه هنر (۱۹۶)، کارنامه‌ی بزرگان (۱۲۳ -۱۲۲)، گلستان هنر (۱۴۱)، لغت نامه (ذیل/ مظفر علی)، مجمع الخواص (۲۵۶ -۲۵۵)، هنر عهد تیموریان (۷۷۸، ۶۶۹، ۶۷۰، ۵۷۸، ۴۰۴)، هنر قلمدان (۲۴).

ترکستانی، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. وی از خوشنویسان گمنام است و به خط وی یک نسخه «گوی و چوگان» عارفی، در کتابخانه سلطنتی است، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب میرزا محمد بن شاه محمد ترکستانی غفر ذنوبه و ستر عیوبه فی شهر محرم سنه ۹۸۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۶۶/۳).

ترکمان قمی، محمدعلی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به واحد. وی ساکن اصفهان بود. وی از تربیت یافتگان شاه طهماسب صفوی و در سلک هنرمندان کتابخانه‌ی همایونی بود. نستعلیق را خوش می‌نوشت و مدتی شاگردی میر عبدالرزاق کاشانی کرده بود. ترکمان علاوه بر

آشنایی به علم انشاء و معما، در سرودن مثنوی نیز مهارت داشت. مثنوی «گلشن خیال» در بحر حدیقه‌ی سنایی اثر اوست.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۰۳/۳)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۶۶)، الذریعه (۲۲۶/۱۸، ۱۲۴۷/۹)، صبح گلشن (۵۷۸)، فرهنگ سخنورن (۹۶۶).

ترکمان، رضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۴۵ ق)، خطاط. به نقل از سپهر وی نستعلیق را خوش می‌نوشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۱۱/۱).

ترکیبی یزدی، محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه مذهب، به خط ثلث و رقاع دودانگ خوش، با رقم: «کتبه محمد الحکیم الحافظ الترکیبی الیزدی فی شهور سنه اربعین و ثمانمائه» ۸۴۰ یک قطعه از مرقع، توفیق نیم دودانگ جلی عالی، با رقم: «کتبه محمد الحکیم الحافظ الترکیبی الیزدی... لسنه ستین و ثمانمائه حامدا و مصلیا و مسلما».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۶۴/۴).

تفتی، حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۹۵ ق)، خطاط. وی از اعیان یزد و از شکسته‌نویسان برجسته بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۶۱/۴).

تفرشی، اسماعیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از کاتبان بود و به خط وی: یک نسخه‌ی «لبّ قصص مثنوی» مولانا، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «... میرزا اسمعیل خلف مرحوم میرزا معصوم تفرشی... فی سنه‌ی ۱۲۸۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۶/۱).

تفرشی، عباسعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. از آثار وی کتابت «لطیفه‌ی غیبیه» است که در ۱۳۰۴ ق در تهران به چاپ سنگی رسیده و دیگر، کتابت «بحر الجواهر»، در علم حساب و سیاق، که رساله‌ی اول به قلم نستعلیق کتابت خفی خوش و رساله‌ی دوم به قلم شکسته‌ی کتابت خوش است، و به ترتیب با رقمهای: «تمت بالخیر... بید اقل الکتاب عباس علی تفرشی، فی سنه‌ی ۱۳۰۴» و «بید اقل الکتاب عباس علی تفرشی، سمت اختتام پذیرفت».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۴۱ – ۳۴۰ / ۲).

تفرشی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۹۹ ق)، خطاط. او نستعلیق جلی را مانند استادان و تحریر شکسته را شیرین می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۵۰/۲).

تفرشی، علی‌اکبر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. ملقب به کاتب السلطان. از خوشنویسان دربار فتحعلی‌شاه قاجار بود. وفات او را سپهر ۱۲۴۵ ق ضبط کرده است. از آثار وی: یک نسخه «کلیات» فتحعلی‌خان صبا، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه کاتب الحضره السلطانی، علی اکبر تفرشی... ۱۲۴۰»؛ یک صفحه به کتابت خوش، با رقم: «کتبه...علی اکبر تفرشی فی... سنه‌ی ۱۲۳۷...».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۳۶ / ۲).

تفرشی، نصرالله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «حدیقةالشیعه» مقدس اردبیلی، به قلم کتابت خفی و دو دانگ متوسط، که در ۱۲۶۵ ق به چاپ رسیده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۳۹/ ۳).

تقاوی، فضل‌اللّه

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن نسخ کتابت جلی ترکی عالی با رقم: «فضل‌اللّه بن محمد تقای سنهٔ ۱۰۶۷» در موزه‌ی اسلامی ترک.

بر گرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

تقی اصفهانی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۲۱ ق)، خطاط و شاعر. معروف به آقاتقی. اهل اصفهان بود. از مقدمات علمی آگاهی داشت و اشعار قدما را تتبع می‌کرد. وی سفرهایی به سیستان و خراسان کرد؛ سپس در عهد جهانگیر شاه به هند رفت و ملازم شاهزاده پرویز شد. در جوانی درگذشت و در برهانپور خاندیس در عادل پوره دفن شد. آقاتقی خط شکسته را خوش می‌نوشت و طبعی روان داشت و چون دیوانی ترتیب نداده بود اشعار وی پراکنده و مهجور مانده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۹۲۸/۳)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۵۹/۴)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۳۱)، الذریعه (۱۷۳/۹)، فرهنگ سخنوران (۱۸۸)، کاروان هند (۲۳۶ -۲۳۰ /۱)، ماثر رحیمی (۱۴۷۷ -۱۴۷۴ /۴)، مخزن الغرائب (۴۶۱/۱).

تکلو، احمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۳۳ ق)، مذهّب، خطاط و شمشیرساز. هنرمند ذوفنونی از محل تکه ترکمان، نزدیک مشهد بود که در هنگام حمله سلطان سلیم به ایران و فتح تبریز، از موطن اصلی خود رخت بربسته و در دربار سلطنتی پادشاه عثمانی به کار هنری مشغول گشته بود. از آثار این استاد که در سال ۹۳۳ ق به پایان رسانده: شمشیر منقش و استادانه سلطان سلیمان قانونی است که در قبضه عاجی آن، انواع نقوش قرینه‌ای و سایر تزیینات اسلیمی، در کمال ریزنگاری انجام پذیرفته و بر روی تیغه به خط ثلث طلاکوبی رقم «احمد تکلو قارا باجک» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۱ -۱۴۴۰ /۳).

تکلو، مسیب

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط، موسیقیدان و شاعر. پدرش از اعاظم و بزرگان طایفه‌ی تکلو بود. خود وی نیز از امرای آن قوم به حساب می‌آمد و از خویشاوندان سلاطین صفویه بود. در آن دوره وی مدتی بیگلر بیگی هرات را داشت و چندی حاکم تهران بود. او در اواخر سلطنت سلطان محمد خدابنده به مخالفت با ولیعهدی حمزه میرزا برخاست و خواهان ولایتعهدی طهماسب میرزا شد. سرانجام به دست حمزه میرزا اسیر گشت و از شوکت و اعتبار افتاد. مسیب خان در فن موسیقی و خطاطی مهارت داشت. تصنیفهای ساخته‌ی و در آن زمان معروف بوده است. از آثارش: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۸۷/ ۱)، احوال و آثار خوشنویسان (۹۰۳/ ۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۸۱۹/ ۵)، تاریخ موسیقی (۳۲۱/ ۱)، تاریخ نظم و نثر (۴۹۵ -۴۹۴)، الذریعه (۱۰۴۰/ ۹)، عالم آرای عباسی (۱/ صفحات متعدد)، فرهنگ سخنوران (۸۴۲)، لغت نامه (ذیل/ مسیب خان)، مجمع الخواص (۳۰ -۲۹)، مجمع الفصحا (۱۱۴/ ۱).

تمیمی، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. وی کاتب سلاطین ترکمان، قراقوینلو و آق قوینلو بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۶۸/۴)، گلستان هنر (۴۴).

تنکابنی، فتحعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از کاتبان دربار محمدشاه و ناصرالدین‌شاه قاجار بود. از آثار وی: یک نسخ «جنات الخلود»، به قلم کتابت خوش، با رقم: «در عهد خجسته...محمدشاه قاجار... فتح علی تنکابنی... سنه‌ی ۱۲۵۶...»؛ یک نسخه «آتشکده‌ی آذر»،به قلم کتابت عالی، با رقم: «از ناسازگاری سپهردون... فتح‌علی تنکابنی غفرالله ذنوبه و ستر عیوبه، فی... سنه‌ی هزار و دویست و شصت من هجره...»؛ یک مرقع مناجات حضرت علی (ع)، به قلم دو دانگ و کتابت خفی عالی، با رقم: «فتح علی تنکابنی، سنه‌ی ۱۲۷۲»؛ یک مرقع، به قلم نیم دو دانگ و کتابت رنگه‌ی خوش، با رقم: «السلطان... ناصرالدین شاه... فتح‌علی تنکابنی ۱۲۷۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۶۵ -۵۶۴ / ۲).

تواقتمور شهابی ساوی

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست؛ قرآن رحلی عظیم، ثلث و ریحان سه دانگ جلی خوش. نسخ کتابت جلی متوسط با رقم: «فرغ من کتبه توقتمور بن عبدالرزاق الشهابی الساوی فی یوم الاربعا التاسع عشر من شوال لسنهٔ سته عشرهٔ و سبعمائهٔ (۷۱۶) در موزه‌ی اسلامی ترک.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

توحید شیرازی، محمد اسماعیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۸۶ -۱۲۴۶ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به توحید. وی قصیده را خوب می‌گفت و غزل را به سبک خواجه‌ی شیراز می‌سرود. در علوم، خاصه ریاضی و موسیقی تحصیل کرده، صوتی خوب داشته و هفت خط را نیکو می‌نوشته است، بخصوص خط نسخ. وی در سی و یک سالگی با برادر بزرگ خود، میرزا احمد وقار به تهران آمد و سپس به شیراز بازگشت. قرآنهایی که او بر پوست آهو با قلمهای بسیار ریز می‌نوشته، از شهرت زیادی برخوردار بوده است. توحید در چهل سالگی به علت مرض وبا، چشم از جهان فرو بست و در صحن حضرت شاهچراغ به خاک سپرده شد. صاحب «گلشن وصال» اشاره کرده است که توحید در ضبط اشعار خود مسامحه می‌کرده و برادرش یزدانی به زحمت دو هزار و پانصد بیت از گفته‌های او را مدون ساخته است. روحانی، خود اشعار را جمع‌آوری کرده که هزار و صد و هفتاد و پنج بیت است. از خطوط وی: قرآن بغلی جلد روغنی، نسخه کتابت خفی غبار خوش و رقاع، با رقم: «... کاتبه العبد الحقیر... محمد اسمعیل التخلص بالتوحید. سنه اربع و ثمانین و ماتین بعد الالف...»؛ «صحیفه سجادیه» جانمازی، نسخ کتابت خفی عالی و رقاع، با رقم: «کتبه العبد الاقل... محمد اسمعیل التوحید... سنه ۱۲۷۸»؛ شش دفتر «مثنوی»، نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «... و انا العبد... ابن المرحوم المبرور الوصال... محمد اسمعیل المتخلص بالتوحید... سنه ۱۲۸۱...»؛

ادعیه‌ی رقعه مرصع مزین مذهب، نسخه کتابت خفی خوش، با رقم: «حرره العبد... محمد اسمعیل التوحید ابن المرحوم الوصال... فی سنه ۱۲۸۱ من الهجره».[۱]

اثر اوست:- قرآن بغلی جلد روغنی، شش صفحه‌ی اول تماماً مذهب عالی. تمام متن قرآن روی زر نوشته شده است. نسخ کتابت خفی غبار خوش و رقاع با رقم: «الحمد للّٰه الذی وفقنی به اتمام کتابه المجید... اتباً عاالاسر... شاهرخ میرزا... کاتبه العبد الحقیر الفقیر المحتاج الی ربه الغنی محمد اسمعیل المتخلص بالتوحید ابن المرحوم المبرور المغفور میرزا محمد شفیع‌الوصال طیب‌اللّٰه مضجعه». «و قد فرغ من تحریره و تمنیقه بعون‌اللّٰه تعالی و توفیقه فی شهر جمید ری الثانیه من شهور سنهٔ اربع و ثمانین و مأتین بعد الالف حامداً للّٰه و مصلیاً علی نبیه و آله» (۱۲۸۴) در مجموعه‌ی آقای دکتر وصال.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آثار عجم (۳۶۱ -۳۶۰)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۴۲ -۱۱۴۰ /۴)، اطلس خط (۵۶۶)، حدیقه الشعراء (۳۴۸ -۳۴۲ /۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۵ -۵۰ /۲)، الذریعه (۱۸۰ -۱۷۹ /۹)، ریحانه (۳۵۵/۱)، طرائق الحقائق (۳۸۴ -۳۸۲ /۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۰۱۶ -۱۰۱۴ /۲)، المآثر و الآثار (۲۰۵)، مجمع الفصحا (۱۹۴ -۱۸۶ /۴)، مرآت الفصاحه (۱۲۴ -۱۲۳).

تهرانی حائری، محمدجعفر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۱ ق)، مذهب و خطاط. وی مذهبی نازک قلم بود و در خط نسخ نیز قلمی شیوا داشت. تنها اثر وی رساله‌ی دینی و احکام شرعی است که علاوه بر تذهیب و آرایش صفحات و جداول کناره‌ها، متن اصلی رساله را نیز به خط نسخ شیوای خود کتابت کرده است و حواشی نسخه با تذهیبهای زیبا و گلهای الوان و کتیبه‌های مذهب و گنبدی آرایش یافته و رقم نهاده: «قد فرغ من تسوید هذه الرساله... تماما من حیث الخط و الجدول و التذهیب الحقیر... الشیخ محمدجعفر الطهرانی الحائری فی سنه ۱۲۸۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۸۰ -۶۷۹/ ۲).

تهرانی، ابوالحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۶۹ ق)، خطاط. وی برادر ابوالقاسم خوشنویس است. خط تحریر را بسیار خوش می‌نوشت. در فن انشاء دستی قوی داشت و در یک شبانه‌روز یک صد و چند فرمان و نامه می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۴۰ /۴).

تهرانی، محمدحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان دربار محمدشاه و ناصرالدین شاه قاجار بود که چند قلم را خوش می‌نوشت و در کتابت نیز قوی‌دست بود. وی هنگام تالیف «المآثر و الاثار» (۱۳۰۶ ق)، درگذشته بوده است. اثر عظیم و نفیس وی یک دوره «ترجمه‌ی الف لیله و لیله» است که به امر ناصرالدین شاه کتابت و تزیین و تذهیب شده است، با رقم: «کمترین کاتب حضرت السلطانی، محمدحسین طهرانی تحریر نمود، ۱۲۶۹» و از دیگر آثار او: یک نسخه «آداب المشق» بابا شاه اصفهانی، به قلم نیم دودانگ خوش، با رقم: «کتبه محمدحسین الطهرانی غفرله سنه ۱۲۵۹»؛ یک مرقع مشتمل بر سی رقعه، به قلمهای نسخ و شکسته نستعلیق و نستعلیق از پنج‌دانگ تا نیم دودانگ عالی و خوش، با رقم: «کتبه محمد حسین الطهرانی، غفرله، سنه ۱۲۵۹»؛ مرقع دیگر مشتمل بر سی رقعه، به قلمهای ثلث و تعلیق و شکسته نستعلیق و نستعلیق از پنج‌دانگ تا نیم دودانگ عالی و خوش، با رقم: «الکاتب السلطانی، محمدحسین الطهرانی غفرله ۱۲۷۰» و قطعات دیگر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۷۰/۴، ۶۹۷ –۶۹۵ /۳)، شرح حال رجال (۲۳۰/۶)، المآثر و الاثار (۲۱۳).

تهرانی، محمدمهدی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۲۱ ق)، خطاط. در دوره‌ی فتحعلی‌شاه قاجار می‌زیست و تا زمان سلطنت ناصرالدین‌شاه در قید حیات بود. وی در کتیبه نگاری دستی قوی داشت و غالب کتیبه‌های ابنیه‌ی دولتی زمان فتحعلی‌شاه به خط اوست. در «احوال و آثار خوشنویسان» آمده است که میرزا سنگلاخ گوید که از فتحعلی‌شاه لقب خوشنویس خاصه را گرفت و نزد من به تعلیم خط پرداخت. او جز نستعلیق، سایر اقلام را نیز خوش می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «تمت الکتاب... سنه‌ی ۱۲۰۴... انا العبد المذنب الحقیر محمدمهدی»؛ یک نسخه ادعیه، به قلم کتابت خوش، با رقم: «حرره کاتب الحضرة السلطانی محمدمهدی الطهرانی... سنه‌ی ۱۲۱۳، بدار السلطنه طهران... تحریر شده»؛ کتیبه‌ی ازاره‌ی مدخل مسجد سلطانی تهران، به قلم سه دانگ کتیبه‌ی خوش، با رقم: «کمینه کاتب الحضرة السلطانی، محمدمهدی الطهرانی ۱۲۲۱»؛ هفت اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۰۰/ ۴، ۸۴۹ –۸۴۸/ ۳)، اطلس خط (۵۸۶).

ثاقب شیرازی، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۰ ش)، خطاط و شاعر متخلص به ثاقب. ثاقب در کودکی با پدر از شیراز به تهران آمد و مقدمات علوم را آموخت. پس از مرگ پدر به شیراز بازگشت، و تحت توجه میرزا قاسم‌خان آصف‌الملک شیرازی، قرار گرفت. وی چهار سال از محضر درس سید یعقوب انوار اردکانی استفاده کرد، و مقدمات عربی را از صرف و نحو و معانی و بیان آموخت. ثاقب مدتی سمت منشیگری شهرداری شیراز را داشت و در سال ۱۳۱۰ ش به تهران آمد و مدیر دبیرخانه بانک سپه شد، و تا سال ۱۳۳۸ ش در این سمت باقی ماند. در سال ۱۳۱۲ ش وارد سلسله‌ی صفائیه نعمت‌اللهی شد که قطب آن حاج میرزا حسن صفی علیشاه اصفهانی بود. ثاقب خط نستعلیق را از میرزا محمد خوشنویس فراگرفت. و از شمار خوشنویسان شد. آثار وی: «تذکره السلاطین»؛ «جامع المقطعات و الحکایات»؛ «اسرار العاشقین»؛ «مجمع القصائد».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۸۱ -۷۴ /۲)، فرهنگ سخنوران (۱۹۹ -۱۹۸)، گلزار جاویدان (۲۹۴/۱).

ثاقب مدراسی، مهدی حسینی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۲۳ ق)، خطاط و شاعر. از سادات حسینی مدارس و برادر سید مرتضی بینش بود که اجدادش از مشهد خراسان به جنوب هندوستان سفر کردند. خود وی به حیدرآباد رفت و با شاعران آن دیار محشور شد. ثاقب هفت قلم را حوش می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۲۶/۳)، الذریعه (۱۸۳/۹)، صبح گلشن (۹۸)، نتایج الافکار (۱۳۹ -۱۳۸).

ثریا کرمانشاهانی، حیدرعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به ثریا. ملقب به مجدالادبا. از شاعران عهد ناصرالدین شاه بود. در کرمانشاه متولد شد، پس از پایان تحصیلات به تهران آمد و در محضر حاج سید صادق طباطبایی به نگارش اشتغال یافت. ثریا مدتی معلم فرح‌السلطنه، دختر شاه بود. وی در گفتن ماده تاریخ مهارت داشت. قصایدی که درباره‌ی ائمه اطهار (ع) گفته به نام «خیر الکلام فی مدائح الاکرام» مدون شده است. از خطوط وی: رساله‌ای در احوال امامزاده‌ها، تالیف سید محمدصادق، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «... سنه‌ی ۱۲۹۶... حیدرعلی محرر شرعیات، المتخلص بالثریا مسوده نمود...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۷۳/۱)، الذریعه (۹۶۰، ۱۸۴ /۹، ۲۸۵ -۲۸۴ /۷)، ریحانه (۱۸۴/۵)، فرهنگ سخنوران (۲۰۰)، المآثر و الآثار (۲۲۶ -۲۲۵).

ج.اهرپور، ناصر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خلاصه : ناصر جواهر پور از هنرمندان خط نستعلیق می باشد . او صاحب مدرک «ممتاز »در خط نستعلیق از انجمن خوشنویسان است . وی بر فلسفه پخش و نشر خط و کتابت به شکل گسترده و موسع اش اعتقادی دیرین داردو انتشارات را در زمینه خط و خوشنویسی از امهات فعالیت های انجمن خوشنویسان ایران می انگارد .وی هم اکنون در انجمن به کار تلمیذ و تدریس اشتغال دارد .

گروه : هنر

رشته : خوشنویسی

والدین و انساب : ناصر جواهر پور درسال ۱۳۲۲ در اصفهان به دنیا آمد . او از طرف مادر اصفهانی و از طرف پدر باخترانی است . منتها اجداد پدری اش در اسد آباد بوده و آهنگری می کردند لیکن اجداد مادری اش به کارهای هنری علاقه داشتند .

استادان و مربیان : استاد حسین میرخانی ، در انجمن خوشنویسان یکی از استادان جواهر پور بود .ناصر جواهر پور همچنین در نزد استادش حسین میرخانی نیز تعلیماتی فراگرفته است .

هم دوره ای ها و همکاران : یکی از همکاران ناصر جواهر پور دراداره هنر گرافیک ،غلامحسین امیر خانی بود .

وقایع میانسالی : ناصر جواهر پور در سن ۱۸ سالگی دریک آتلیه نقاشی کار می کرد و کار نقاشی اش نسبت به سنش خوب بود . لیکن به یاد گرفتن خط نیز نیاز پیدا کرد بدان علت مبالغی را برای آموختن خط می پرداخت و راهی طولانی رانیز طی می کرد . این طولانی بودن راه و خرج مبالغ باعث شد که او به فکریاد گرفتن خط بیفتد و پیشرفت نماید. مهمترین خاطره جواهر پور در دوران میان سالی این بود که اوبعد از اخذ مدرک «ممتاز » باز هم درهمان انجمن خوشنویسان ثبت نام کرده و شهریه کلاس دوره ممتاز رایک بار دیگر پرداختا کرده و گفت که «می خواهم باز هم تعلیم بگیرم » .چون وی علیرغم اینکه مدرک ممتاز راگرفته بود ولی احساس می کرد که خطش آن طور که باید خوب و یا عالی نشده است .

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : ناصر جواهرپور دوسال درارتش مشغول کارشد ولی چون دید که استعدادش در آن محیط کاربردی ندارد به استخدام فرهنگ و هنر در آمد . او درآنجا در اداره گرافیک مشغول به فعالیت شد .

آرا و گرایشهای خاص : ناصر جواهر پور با« خط /نقاشی »یا« نقاشی /خط »و به قول دیگر «خطاشی » مخالف نیست . او آن هنر را برای دستیابی به هدف لازم می داند لیکن اگر مخالفتی هم باشد با کار آن دسته از ناآگاهان مخالف است که تقلید کورکورانه ای از صاحبان فهم و اندیشه می کنند .

چگونگی عرضه آثار : ناصر جواهر پور درسال ۱۳۴۵ مدرک «ممتاز» در خط نستعلیق را از دست استاد سید حسین میرخانی دریافت کرده است .

منابع زندگینامه :http://iranologyfo.com/

جامی، ابوبکر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۷۷ ق)، خطاط. سلسله نسبش به عبدالرحمن جامی، صاحب «نفحات الانس»، می‌رسد. وی جامع کمالات صوری و معنوی بود. جامی مدتی از خراسان به کردستان رفت و به سبب حسن خطش جمع انبوهی به خدمتش رسیدند. ابوبکر خط نستعلیق را نیکو می‌نوشت و قطعات خوبی از خود به یادگار گذاشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۴/۱)، پیدایش خط و خطاطان (۸۸)، ریحانه (۴۱/۷).

جامی، خلیل

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از هنرمندان گمنام بود. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» جامی، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «... فی شهر ذی حجه سنه ۹۶۶ ست و ستین و تسعمائه. کتبه العبد خلیل بن درویش محمد الجامی»؛ یک نسخه «خمسه‌ی» امیر خسرو دهلوی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «... فی تاریخ شهر رجب المرجب سنه‌ی ثمان سبعین و تسعمائه. العبد خلیل بن درویش محمد الجامی»؛ یک نسخه «کلیات» جامی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «... فی تاریخ شهر ذی قعده سنه‌ی ثمان و ستین و تسعمائه. کتبه العبد خلیل بن درویش محمد الجامی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۸۱ -۱۸۰ /۱).

جامی، غیاث الدین علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» عبدالرحمان جامی، به قلم کتابت خفی خوش و به شیوه‌ی سلطان محمد نور، با رقم: «تحریرا فی... سنه سبع و ثلاثین و تسعمائه، راقمه الفقیر الجانی، غیاث‌الدین علی الجامی...»؛ یک نسخه «تیمورنامه‌ی» هاتفی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تمت بتاریخ سنه‌ی ۹۵۰، خمسین و تسعمائه، راقمه غیاث‌الدین علی الجامی غفرله».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۵۰ / ۲)، هنر عهد تیموریان (۵۴۵، ۷۷۰).

جامی، فخرالدین علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی یک نسخه «یوسف و زلیخا»ی جامی، به قلم کتابت متوسط و با رقم: «فی ساسد شهر ربیع‌الاول سنه‌ی ۹۹۱ بدارالسلطنه‌ی هراه واقع شد، علی ید العبد الضعیف، فخرالدین علی بن محمد اصغر الجامی غفرالله ذنوبه و ستر عیوبه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۵۰ / ۲)، هنر عهد تیموریان (۵۳۹ -۵۳۸).

جامی، مرید

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از شکسته تعلیق‌نویسان زبردست گمنام بود. از خطوط وی: یک قطعه از یک مرقع، به قلم کتابت جلی عالی، با رقم: «کتبه العبد الداعی، مرید بن احمد الحافظ الجامی»، در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۷۹/۴).

جاهی صفوی، ابوالفتح، ابراهیم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۹۸۴ -۹۴۶ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به جاهی. وی به علو همت وفور فضل و لطف طبع در میان شاهزادگان صفویه ممتاز بود. در جوانی به دامادی شاه طهماسب رسید و ایالت خراسان به او تفویض شد. او از علوم متداول، صرف و نحو، معانی و بیان، عروض و قافیه، معما، انشاء، منطق و حکمت طبیعی و الهی، طب، ریاضی، موسیقی، هیات، تاریخ، علم انساب و... حظی وافر داشت و همچنین با فنون مختلف و هنرهای خوشنویسی، نقاشی و تذهیب و تصویرسازی، زرفشانی، صحافی و خاتم‌سازی آشنا بود. همچنین شعر فارسی و ترکی را نیکو می‌سرود. وی علم تجوید و قرائت را نزد شیخ فخرالدین طبسی و پدرش، شیخ حسنعلی، آموخت. جاهی در خط نستعلیق، ابتدا چندی نزد مالک دیلیمی تعلیم گرفت اما چون به شیوه‌ی میرعلی هروی متمایل بود، از روی خط او مشق می‌کرد و گاهی نیز کتابت خفی می‌کرد. سلطان ابراهیم میرزا پس از دوازده سال فرمانروایی خراسان به پایتخت (قزوین) احضار شد و شاه اسماعیل دوم بر اثر عداوت و کینه‌ای که از وی و دیگر شاهزادگان داشت، او و یازده تن دیگر را به قتل رسانید. جاهی به صحبت دانشمندان و شعرا و ادبا و هنرمندان میل فراوان داشت و در مجلس وی غالبا دانشمندان و موسیقیدانان حاضر بودند. او چند ساز را به خوبی می‌نواخت و در نواختن قانون شاگرد قاسم قانونی هراتی بود. از شاگردان وی می‌توان به میرمنشی قمی (پدر قاضی احمد)، خاقانی ثانی، خواجه حسین ثنایی مشهدی، انیسی شاملو و ملاشکوهی اشاره کرد. مجموعه‌ی آثار وی عبارتند از: «خطوط خوشنویسان»؛ «تصاویر مصوران»؛ «جواهرات»؛ «ظروف چینی». همچنین وی در کتابخانه‌ی خود قریب چهارهزار نسخه‌ی خطی داشته است. جاهی صاحب «دیوان» شعری قریب سه‌هزار بیت است. از خطوط او دو قطعه موجود است که هر دو رنگه‌ی تحریردار، یکی به قلم سفیداب و دیگری به زعفران، به خط نستعلیق سه‌دانگ خوش و هر دو به شیوه‌ی میرعلی هروی است، با رقمهای: «فقیر ابراهیم بن بهرام غفر ذنوبه» و «فقیر ابراهیم».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۵۱ -۵۰ /۱)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۳ -۹ /۱)، احوال و آثار نقاشان (۱۷ -۱۶ /۱)، پیدایش خط و خطاطان (۷۶ -۷۵)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۷۹/۴)، تاریخ ادبیان در ایران (۷۷۹ -۷۷۸، ۴۹۹ /۵)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۶۱۸ -۶۱۷ /۱)، تاریخ موسیقی (۳۲۰ -۳۱۹ /۱)، تاریخ نظم و نثر (۸۳۰ -۸۲۹، ۴۹۲ -۴۹۱)، تاریخ هنرهای ملی (۸۵۲ -۸۵۰ /۲)، حبیب السیر (۶۷ -۶۵ /۴)، دانشمندان آذربایجان (۲۱ -۱۸)، دایره المعارف فارسی (۱۳۲۳/۱)، الذریعه (۱۹۱/۹)، ریحانه (۳۹۲/۱)، سرآمدان فرهنگ (۴۶۹/۱)، عالم آرای عباسی (۲۰۸ -۲۰۷، ۱۳۶ /۱)، فرهنگ سخنوران (۲۰۶)، کارنامه‌ی بزرگان (۳۹۷ -۳۹۶)، گلستان هنر (۱۱۲ -۱۰۶)، لغت‌نامه (ذیل/ابراهیم)، مجمع الخواص (۲۵)، مجمع الفصحا (۳۴ -۳۳ /۱).

جدایی ترمذی، سیدعلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به جدایی. اصل وی از ترمذ بود. همراه پدرش به تبریز آمد و در کتابخانه‌ی شاه طهماسب به فعالیت هنری پرداخت. بعدها به هند رفت و در دربار جلال‌الدین اکبر شاه لقب نادرالملک همایون شاهی یافت. جدایی با غزالی مشهدی معاصر بوده و با وی مکالمات و مناقشات داشته است. مشهورترین همکاران یا استادان وی که مدتی با آنها همکاری داشته، استاد میرک و سلطان محمد تبریزی بوده‌اند. میر سیدعلی علاوه بر شیوه‌های متنوعی که در آرایش و تزیین و طراحی و تنظیم نسخه‌ی «حمزه‌نامه» به کار برده، در چهره‌پردازی، صنعت تذهیب، آبرنگ و نقاشیهای روغنی و بخصوص جلدسازی نیز مهارت والایی داشت. در خط نستعلیق و ثلث شیوا قلم بود و تزیینات خطوط کوفی را هم خوب می‌دانست. جدایی در غزلسرایی ماهر بوده و قصاید و مقطعات و رباعیان نیز داشته است. از شاگردان وی، دسونته، شیخ حسین، شیخ علی و شیخ هاطم (حاتم)، از همه معروفترند. میر سیدعلی و عبدالصمد شیرین قلم مکتب هنر نقاشی جدید را که مایه‌ی اصلی آن از ایران بود، در هند پایه‌گذاری کردند. از آثار گرانقدر او که زیر نظر و همکاری وی و در معیت سایر استادان ایرانی و هندی به نقش در آمده، نسخه‌ی «حمزه‌نامه» مصور است که حدود پانزده سال به طول انجامیده است. از دیگر آثار وی: تصویر شکار بهرام گور در معیت روزبه و همراهان؛ تصویر خطاط جوانی که رحل کوچکی به جلو نهاده و روی آن کتابی قرار دارد و مطالعه می‌کند، با رقم: «صوره سیدعلی نادرالملک همایونشاهی»؛ تصویر مجنون که زنجیری به گردن آویخته و به حضور لیلی آمده است، با رقم: «عمل میر سیدعلی»؛ مجمع روحانیون مسلمان، که قبل از سفر به هند تصویر کرده است و به خط نستعلیق رقم «کار میر سیدعلی» دارد. هشت اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۳۴ -۱۳۱۳ /۳)، تاریخ ادبیات ایران (۴۵۷/۵)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۳۸۸ -۳۸۶ /۲)، تاریخ نظم و نثر (۸۲۰، ۴۲۴)، تاریخ هنرهای ملی (۸۳۳/۲، ۴۵۲ -۴۵۱، ۴۴۸، ۴۲۲ /۱)، دانشمندان آذربایجان (۹۳)، الذریعه (۱۹۲ - ۱۹۱ /۹)، شام غریبان (۶۷ -۶۶)، صبح گلشن (۱۰۰)، کاروان هند (۲۷۵ -۲۷۲ /۱)، گلستان هنر (چهل، چهل و یک، چهل و پنج، ۱۴۰ -۱۳۹)، مجمع الخواص (۹۸ -۹۷)، مخزن الغرائب (۵۸۰ -۵۷۹ /۱)، هفت اقلیم (۹۴ -۹۳ /۲)، هنر قلمدان (۲۴).

جراح نظام، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از کاتبان بوده است و به خط وی یک نسخه «قرابادین صالحی» (تحفه الصالحین)، به قلم کتابت خفی و دودانگ متوسط موجود است که در سال ۱۲۸۴ ق در تهران به چاپ رسیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۹۱/۳).

جرجانی، ابوالحسن علی

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۶۶ /۳۶۲ - ۲۹۰ ق)، ادیب، شاعر، خطاط، مورخ، مفسر و فقیه شافعی. از جرجان به همراه برادرش ابوبکر محمد به نیشابور آمد و در این شهر حدیث شنید و دانشهای مختلف را آموخت، تا آنجا که ثعالبی او را در خوشنویسی و شعر و نثر با ابن‌مقله و بحتری و جاحظ برابر دانسته است و ابن‌خلکان نیز شعر وی را ستوده. ابتدا قاضی جرجان بود و بعد قاضی القضاهٔ ری و از نزدیکان خاص صاحب بن عباد شد. در هفتاد سالگی در ری درگذشت. جنازه‌اش به جرجان منتقل شد. یاقوت حموی و ذهبی وفات وی را در دهه آخر قرن چهارم ذکر کرده‌اند. از آثار او: «الوساطهٔ بین المتنبّی و خُصومه»؛ «تفسیر القرآن»؛ «تهذیب التاریخ»، که گویا همان کتاب «صفهٔ التاریخ» است؛ «مجموعه‌ی رسائل»؛ «کتاب الوکالهٔ»؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۱۴ /۵)، تاریخ ادبیات در ایران (۶۴۴ -۳۵۵ /۱)، تاریخ الاسلام (حوادث ۲۷۳ -۲۷۱ /۴۰۰ -۳۸۱)، تاریخ نیشابور (۱۷۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۹۴۶ /۷)، ریحانه (۴۰۲ /۱)، سیر النبلاء (۲۱ -۱۹ /۱۷)، الکامل (۸۸ /۷)، کشف الظنون (۱۴۷۱ ،۷۸۲)، الکنی والالقاب (۱۴۴ /۲)، لغت‌نامه (ذیل/ علی)، معجم المؤلفین (۱۲۳ /۷)، معجم الادباء (۳۵ -۱۴ /۱۴)، هدیهٔ العارفین (۶۸۴ /۱)، وفیات الاعیان (۲۸۱ -۲۷۸ /۳).

جرجانی، زین‌العابدین

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، خطاط. از آثار وی: دو صفحه از مرقع بایقرا- طهماسب اویغوری، به قلم سه دانگ و کتابت زیبا و به خط رقاع کتابت جلی و نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «مشقه العبد الضعیف... زین‌العابدین بن سلطان بخت الحسینی الجرجانی... (قرن ۸)».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۷۵/۴).

جرجانی، محمدقاسم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. به خط وی قطعه‌ای است به قلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب الخادم بالمشهد الغری محمدقاسم الجرجانی غفرله».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۰۷/۳).

جرفادقانی، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک رقعه از مرقع، به خط نسخ کتابت جلی و خفی خوش، با رقم: «حسین بن محمدالجرفادقانی فی سنه ۱۲۴۴»، در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۶۱/۴).

جشوی، احمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از آثار وی: «مثنوی» مولانا به قطع وزیری با جلد روغنی، نسخ کتابت خوش، با رقم: «... احمد بن عبدالرحمان بن ابی‌القسم الجشوی... سنهٔ ثلاث و ستین و ثمانمائه...» (۸۶۳).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۱۹/۴).

جعفر اهری

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از خطوط وی: یک رقعه از مرقع، به خط نسخ کتابت خوش، با رقم: «العبد المذنب جعفر الاهری، من

شهور سنهٔ ۱۱۲۳»، در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۴/۴).

جعفر بایسنقری، کمال‌الدین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۶۲/۸۶۰ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به جعفر. اهل تبریز بود، اما عده‌ای به جهت طول اقامتش در هرات وی را هروی دانسته‌اند. بنا به روایتی، سفرهایی به نواحی ماوراءالنهر داشته است. جعفر تربیت یافته‌ی امیرشاهرخ و مورد توجه و حمایت بایسنقر میرزا، فرزند شاهرخ، و همچنین رییس کتابخانه بایسنقر بود و برای وی کتابت می‌کرد. به همین خاطر به بایسنقری معروف شد. جعفر علاوه بر استادی در نستعلیق، که شاگرد میر عبداللّه، فرزند میرعلی تبریزی، بود در خطوط اصول نیز از شاگردان شمس‌الدین مشرقی قطابی به شمار می‌رفت. وی چون در خط نستعلیق از استاد خود پیش‌تر رفته، او را دومین استاد خط نستعلیق دانسته‌اند. صاحب «روضات الجنان» به او لقب فریدالدین داده و دیگران او را به قبلهٔ الکتاب و کمال‌الدین ملقب کرده‌اند. از شاگردان جعفر که هر یک خود استادی ماهر و شهره بوده‌اند، در خط نستعلیق، اظهر تبریزی و شیخ محمود زرین قلم خفی نویس؛ در خط تعلیق، عبدالحی استرآبادی؛ در خطوط اصول، عبداللّه طباخ، از همه مشهورترند. از آثار وی: نسخه‌ی «شاهنامه‌ی» فردوسی، که به امر بایسنقر میرزا کتابت و مقدمه‌ای به آن افزوده شده و تذهیب و ترصیع و تشعیر و تصویر و تجلید آن، به بهترین وجهی انجام گشته است. متن نسخه، به قلم نستعلیق کتابت خفی متوسط و عنوانها به کوفی تزیینی خوش و غالباً نیم دو دوانگ با رقاع عالی است، با رقم: «... جعفر البایسنقری... سنه ثلاث و ثلثین و ثمانمائهٔ...»؛ یک نسخه «دیوان» اشعار حسن دهلوی، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «... جعفر البایسنقری... فی خامس عشرین و ثمانمائهٔ الهجریهٔ، به دارالسلنه هراهٔ...». بیش از بیست اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.[۱]

بایستغری تبریزی خطاط (ف. حدود ۸۶۰ ه.ق.) وی در جمله خطوط متداول زمان خود مخصوصا در نستعلیق استاد بود. در خطوط ششگانه شاگرد شمس‌الدین مشرقی و در نستعلیق با واسطه میر عبداللّه فرزند میر علی تبریزی شاگرد شخص اخیر بود. از مهمترین آثار او شاهنامه معروف بایسنغری است. این کتاب به خط نستعلیق شیوا و مزین به مجالس تصویر و تذهیبهای عالی است که به سال ۸۳۳ ه.ق. به پایان رسیده و اکنون در کتابخانه سلطنتی موجود است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۶ -۱۰۵۴ /۴، ۱۲۳ -۱۱۴ /۱)، از سعدی تا جامی (۷۲۸، ۵۵۵)، الطلس خط (۳۲۵ -۳۲۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۷۲/۴)، تاریخ نظم و نثر (۳۴۱)، تاریخ هنرهای ملی (۸۰۰ -۷۹۸ /۲)، تذکرۀالخطاطین (۱۴۳ -۱۳۶ /۱)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۱۴۰ -۱۲۸ /۲)، حبیب السیر (۱۹/۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۳۲، ۶)، دانشمندان آذربایجان (۹۵)، دایرۀالمعارف فارسی (۷۴۰/۱)، الذریعه (۱۹۴/۹)، روضات الجنات (۳۷۱/۱)، سخنوران آذربایجان (۲۸۹ -۲۸۴)، سر آمدان فرهنگ (۲۵۳ -۲۵۲ /۱)، فرهنگ سخنوران (۲۱۰)، کارنامه‌ی بزرگان (۶۵ -۶۴)، گلستان هنر (شانزده، ۵۷، ۲۵)، لغت‌نامه (ذیل/ جعفر تبریزی)، مناقب هنروران (۵۹، ۵۶، ۵۵)، هنر عهد تیموریان (۴۸۰ -۴۴۹).

جعفری هروی، محمود

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از شاگردان جعفر تبریزی بایسنقری بود. او ابتدا نزد پیر بوداق بن جهانشاه قراقوینلو به امر کتابت مشغول بود و پس از آن به دربار سلطان یعقوب بن اوزون حسن پیوست و در کتابخانه‌ی وی به امر کتابت پرداخت. مرقعی بسیار نفیس از متروکات سلطان یعقوب اکنون در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول است که در آن مکتوبی از شیخ محمود ظاهرا خطاب به سلطان یعقوب نوشته است و از مفاد آن چنین استنباط می‌شود که در کتابخانه‌ی آن امیر، سمت ریاست را داشته است. شیخ محمود نستعلیق را خوش و اقلام شش‌گانه را بسان استادان طراز اول می‌نوشت. مولف «احوال و آثار خوشنویسان» نام وی را در دو ذیل «محمود جعفری» و «محمود هروی» آورده که هر دو یکی هستند. از آثار وی: یک قطعه از مرقعی در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «کتبه شیخ محمود الجعفری بمزار متبرک گازرگاه هرات»؛ یک نسخه «غزلیات» میرشاهی، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «بسعی و اهتمام اقل عبادالله الودود، شیخ محمود... سنه اربع و ستین و ثمانمائه الهجریه... بدارالملک شیراز...»؛ یک نسخه «رباعیات خیام»، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «کتبه العبد... شیخ محمود پیر بوداقی... سنه خمس و ستین و ثمانمائه الهجریه...»؛ یک نسخه «چهل کلمه» با ترجمه‌ی نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «کتبه شیخ محمود... سنه تسع و ستین و ثمانمائه بدارالسلم بغداد» و چند ترجیع‌بند و قطعات دیگر با تاریخهای مختلف.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۹۴-۸۹۱، ۸۶۸/ ۳)، هنر عهد تیموریان (۶۲۹).

جعفری، یحیی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خلاصه : یحیی جعفری در سال ۱۳۰۰ ، در تفرش دیده به جهان گشود. دوران جوانی خود را در تفرش به تحصیل مقدماتی پرداخت و سپس برای تکمیل تحصیلات خود به تهران رفته و در محضر علما و فضلا به کسب معلومات متداوله پرداخت. وی در خلال تحصیل به فراگیری هنر خوشنویسی پرداخت. استاد در سال ۱۳۱۹ در شهرداری تهران وارد خدمت دولتی گردید. و از سال ۱۳۳۴ به مجلس سنا سابق منتقل شد و با سمت خوشنویسی به خدمت خویش ادامه داد. استاد جعفری در فن کتابت قادر و خط نستعلیق را از خفی تا جلی زیبا تحریر نموده است. او در زمینهٔ خط شکسته نیز دستی دارد.

گروه : هنر

رشته : خوشنویسی

والدین و انساب : یحیی جعفری فرزند حسن می باشد.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : یحیی جعفری دوران جوانی خود را در تفرش به تحصیل مقدماتی پرداخت و سپس برای تکمیل تحصیلات خود در سال ۱۳۱۹ به تهران رفته و در محضر علما و فضلا به کسب معلومات متداوله پرداخت. وی در خلال تحصیل به فراگیری هنر خوشنویسی پرداخت.

استادان و مربیان : یحیی جعفری در خلال تحصیل نزد خوشنویس معروف علی منظوری به فراگرفتن اصول و قواعد خط روی نمود و چند سال از او تعلیم گرفت. او همچنین از استادان دیگری همچون کاوه مشق خط گرفته و هنر خوشنویسی را در خود بارور نمود.
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : یحیی جعفری در سال ۱۳۱۹ در شهرداری تهران وارد خدمت دولتی گردید. او از سال ۱۳۳۴ به مجلس سنا سابق منتقل شد و با سمت خوشنویسی به خدمت خویش ادامه داد.
آرا و گرایشهای خاص : یحیی جعفری در فن کتابت قادر و خط نستعلیق را از خفی تا جلی زیبا تحریر نموده است. او در زمینهٔ خط شکسته نیز دستی دارد.
منابع زندگینامه: /http://iranologyfo.com

جلال یزدی، ابراهیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۴۵ -۱۲۸۳ ق)، حکاک، خطاط و شاعر، متخلص به جلال. از نوادگان میرزا علینقی. در قریه‌ی نبادک سادات یزد متولد شد. در نوجوانی ضمن کار حکاکی به تحصیل پرداخت و در ۲۶ سالگی ابتدا به اصفهان و سپس به تهران رفت و توسط میرزا علی‌اصغر اتابک به دربار مظفرالدین شاه قاجار وارد شد و به دلیل بلاغت گفتار لقب افصح‌الملک یافت. وی در سرودن غزل، مثنوی و قصیده، بویژه قطعه، مهارت داشت. وی در یزد وفات یافت و در جوار حرم امامزاده جعفر، دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی سخنوران یزد (۴۲۶ -۴۲۲)، الذریعه (۲۰۱/۹)، ریحانه (۱۵۷/۱)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۵ -۱۳ /۳)، فرهنگ سخنوران (۲۱۷).

جلال‌الدین یوسف

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. وی از شکسته‌نویسان و از شاگردان محمدحسین خلف بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۶۰/۴).

جلال‌الدین، امیر یوسف

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به امیری. از خوشنویسان دستگاه بایسنقر بود. احتمال می‌رود وی همان ملا محمد یوسف

هروی، متخلص به امیری، از مداحان شاهرخ میرزا باشد که نام وی در «تذکره‌ی روز روشن» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۳۴۲)، تذکره‌ی روز روشن (۸۲).

جلایر، اسماعیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۸۵/۱۲۹۰ ق)، نقاش رنگ و روغن، قلمدانکار و خطاط. نقاشی را در مدرسه‌ی دارالفنون و زیر نظر زبده‌ترین استادان زمان خود آموخت. در اغلب رشته‌های هنری، از قبیل: آبرنگ و سیاه‌قلم و نقطه‌پردازی و شبیه‌سازی پراستعداد بود. آثار رنگ و روغنی خود را با رنگهای شاد و زنده تصویر می‌کرد و بعضی اوقات از رنگ سیاه و سفید استفاده می‌کرد و رنگ و روغن را به روش سیاه‌قلم می‌ساخت. وی زمینه‌ی آثار خود را با گل و برگهای شاد و زنده و ابتکار مخصوص پر می‌کرد. در خطاطی نیز روش خاصی داشت. و از روی خطوط میرزا غلامرضا خوشنویس باشی مشق و با قلم‌مو نقاشی می‌کرد. به خاطر اعتقاد باطنی خاصی که به حضرت علی (ع) داشت، موضوعات هنری را از بین اقطاب و اخوان صفا و قلندران پاکباخته انتخاب و ترسیم می‌کرد. وی شاگردان بسیاری را تربیت کرد و از آن جمله: علی‌اکبر مصور معروف به حجار. از آثار وی: تابلوی «ذبح اسماعیل»، در اندازه‌ی بزرگ که تصویر خیالی ابراهیم و اسماعیل و شماری چند از فرشتگان را نقش‌بندی کرده و با نبوغ هنری خود جنبه‌ی ملکوتی چشم‌گیری به آن تابلو داده است. و این اثر عالی جزو آثار فاخر تزیینی می‌باشد؛ مجلس چایخوری مانند، قصه‌ی معروف یوسف و زلیخا، با رقم: «اسمعیل– غرض نقشی است کز ما باز ماند»؛ دو تابلوی زیبا، به خط نستعلیق استادانه شش دانگ با نام والقاب امین‌السلطان اتابک، با رقم:«اسماعیل»؛ شمایل آبرنگ امیرالمؤمنین با حسنین، با: «رقم کمترین فدویان اسماعیل جلایر»؛ تصویر رنگ و روغن میرزا حسین‌خان سپهسالار بر روی اسب که صورت تصویر را در شیوه‌ی امپرسیونیسم و با تکه رنگهای گوناگون تصویر کرده است، با رقم: «عمل نقاش دولت علیه ایران اسمعیل بن المرحوم حاج زمان خان جلایر». در «احوال و آثار نقاشان» به پانزده اثر دیگر وی نیز اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۸۸ –۷۷ /۱)، تاریخ هنرهای ملی (۱۰۰۳ –۱۰۰۱ /۲)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (۱۲۶– ۱۲۷).

جلوه‌ی شیرازی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۳ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به مفتون. وی از شیراز برای تجارت به یزد رفت و در آنجا ساکن شد. در اوایل عمر حکاکی می‌کرد و خط نستعلیق را هم خوب می‌نوشت. از اوست:

چو ما را نیست در عشقش نصیبی جز جدایی‌ها

اجل گو تا کند در کار ما مشگل گشایی‌ها

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقهٔ الشعراء (۳۷۹ -۳۷۸ /۱)، مرآت الفصاحه (۱۳۶).

جمال حسن اصفهانی

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، نقاش و خطاط. در خراسان زندگی می‌کرده و به غیر از هنر نقاشی در ریخته‌گری نیز مهارت داشته و در خطاطی صاحب قلم بوده است. از آثار این استاد مفرغی هنرمندانه‌ای است که در مسجد جامع هرات قرار گرفته، با رقم: «عمل العبد حسن بن علی بن حسن ابن استاد علی صفاهانی المذکور به جمال حسن ۷۷۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۶/۳).

جمال مشهدی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. ترجمه‌ی احوال وی را جزو خوشنویسان نیاورده‌اند. از آثار وی: یک نسخه نفیس «دیوان» سلطان ابراهیم میرزا صفوی متخلص به جاهی، به قلم کتابت متوسط و با رقم: «... فی شهور سنه ۹۸۹ کتبه جمال المشهدی»؛ یک نسخه رساله‌ی منظوم «قواعد خطوط» سلطانعلی مشهدی، به قلم کتابت جلی متوسط و با رقم: «کتبه جمال المشهدی غفراللّٰه ذنوبه و ستر عیوبه»؛ قطعه‌ای از یک مرقع کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقات استانبول، به قلم دودانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه جمال المشهدی»؛ دو بیت شعر از سعدی، در پشت یک نسخه «روضهٔ الصفا»، به تاریخ ۹۸۶ ق، به قلم کتابت خوش، که چنین رقم دارد: «حسب الامر حضرت آصف جاهی، خواجه حمزه بیگ، مرقوم شد. عبده جمال المشهدی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۸ -۱۲۷ /۱).

جمالا شیرازی، جمال

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۹۶ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به واله. وی برادر شمسا، مشهور به بینی است. جمالا شعر می‌گفت و در خط نستعلیق شاگرد میرعماد بود. حاجی جمال از اصفهان به هندوستان سفر کرد و تا پایان عمر در آنجا ساکن شد. از خطوط وی: یک نسخه

«کشکول» شیخ بهایی، به قلم کتابت تحریر متوسط، با رقم: «قد فرغ من تحریر هذه النسخه... سنهٔ ست و تسعون و الف من الهجرهٔ... کتبه العبد حاجی جمال ابن ملک محمد شیرازی»؛ کتاب دیگری به همان قلم، با رقم: «... سنهٔ تسع و ثمانون و الف من الهجرهٔ... کتبه العبد حاجی جمال ابن ملک محمد شیرازی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۷ -۱۲۶ /۱)، اطلس خط (۵۳۸)، تذکره‌ی نصرآبادی (۲۸۸)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (۱۱۴/۲)، الذریعه (۱۲۵۶ -۱۲۵۵ /۹)، ریحانه (۲۹۸/۶)، صبح گلشن (۵۸۵)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۴۴۵/۲)، فرهنگ سخنوران (۹۷۳)، کاروان هند (۱۵۰۳/۲)، لغت‌نامه (ذیل/ واله).

جمالی

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

صوفی، یحیی، خطاط معروف (قر. ۸ ه.) معاصر شاه شیخ ابواسحاق اینجو. وی در شیراز می‌زیست. آثار مخطوط وی در موزه پارس (شیراز) موجود است.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

جمشید بیگ، امیر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۶۱ ق)، خطاط و شاعر. ملقب به خان خوشنویس. میرزا سنگلاخ نام وی را آورده و گوید که از کارکنان کتابخانه‌ی شاه‌عباس بود و میرعماد قطعاتی به نام وی نوشته است. جمشیدبیگ به هندوستان رفته و همان جا درگذشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۸/۱)، تذکرهٔ الخطاطین (۱۶۵ -۱۴۸ /۲).

جوانرودی، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۶۳ -۱۳۰۰ ق)، منشی، خطاط، ادیب و دانشمند. از اهالی جوانرود بود. تحصیلات خود را در مدارس کردستان ایران و عراق شروع کرد و در شهر کرکوک علوم دینی را نزد علامه علی حکمت افندی به کمال رساند و به ایران بازگشت و در آبادی بالک از قرای مریوان به مدت یازده سال تدریس کرد، سپس به دره تفی رفته و تا هنگام مرگ در آنجا ماند و به تدریس و خدمت اجتماعی و دینی ادامه داد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ مشاهیر کرد (۲۶۳/۲)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۲۹/۳).

جواهر رقم ثانی، بخش‌اللّه

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. ممکن است وی فرزند سید علیخان تبریزی معروف به جواهر رقم باشد. بخصوص که شیوه‌ی خطش مشابه خط جواهر رقم است. از آثار وی قطعه‌ای است به قلم سه‌دانگ خوش و با رقم: «العبد المذنب الرّاجی بخش اللّه خان بن میرعلیخان، جواهر رقم ثانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۷ -۹۶ /۱).

جواهر رقم، علی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۹۴ ق)، خطاط شاعر. وی از سادات حسینی تبریزی و ساکن اصفهان بود. بعدها به همراهی پدر به هندوستان رفت و به دربار اورنگ زیب عالمیگر راه یافت و خطاب خان و عنوان هزاری را از او دریافت کرد. علاوه بر این سمت خدمت‌نویسی و کتابداری خاصه نیز به وی تفویض شد. سید علی خان شعر نیز می‌سرود و تخلص به نام می‌کرد. او در خط نستعلیق شاگرد پدر خود، محمدمقیم، بود که او نیز خود از شاگردان میرعماد بود. از آثار او: پنج قطعه از مرقعهای مختلف، به قلمهای سه دانگ و دو دانگ و کتابت خفی خوش، با رقمهای: «جواهر رقم» و «بنده‌ی مهجور جواهر رقم سنه‌ی ۱۰۸۳»؛ یک قطعه از مرقعی، به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه العبد سید علی غفر له ۱۰۶۲»؛ دو قطعه به قلم نیم دو دانگ عالی، که مهر شاهجهان در پشت آن است، با رقم: «جواهر رقم» و قطعات مختلف دیگر

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۴۹ -۴۴۷ /۲)، تاریخ اصفهان (۱۸۷ -۱۸۶)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۶۰۵ -۶۰۳ /۲)، تاریخ هنرهای ملی (۹۴۱/۲)، تذکرهٔ الخطاطین (۳۶۳ -۳۴۷ /۲)، تذکره‌ی نصرآبادی (۲۰۹ -۲۰۸)، خوشنویسان و هنرمندان (۵۸)، الذریعه (۷۵۳/۹)، ریحانه (۱۳۶/۳)، سرآمدان فرهنگ (۲۶۴/۱)، شام غریبان (۱۸۷)، صبح گلشن (۲۱۳)، فرهنگ سخنوران (۲۲۹ - ۲۲۸)، کارنامه بزرگان (۲۵۵)، کاروان هند (۳۰۸ -۳۰۷ /۱)، گلستان هنر (نوزده).

جوشقانی، شعیب

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، شاعر و خطاط. اهل جوشقان، از توابع کاشان و از بزرگان آن شهر بود. در زمان شاه عباس اول محرری می‌کرد و در سلک وزرا بود. از آثار وی: «وامق و عذرا». این رباعی از اوست:

ایام بهار و موسم نوروز است

بر طارم شاخ گل جهان‌افروز است

دی رفت و پدید نیست فردا، ساقی!

برخیز و پیاله ده که روز، امروز است

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۹۵۰/۳)، تذکره‌ی نصر آبادی (۸۰ -۷۹)، الذریعه (۲۳/۲۵، ۳۳۰/۱۹، ۵۲۹/۹)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۶۲/۱۱)، عالم آرای عباسی (۸۳۷، ۷۱۱ /۲)، فرهنگ سخنوران (۵۰۶)، منظومه‌های فارسی (۲۶۲ -۲۶۱، ۵۲)، نشتر عشق (۸۰۳/۳).

جوهری، محمود

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هفتم ق)، حکاک و خطاط. معروف به رشید حکاک. اصلاً نیشابوری بود و در حکاکی و کتابت خطوط به روی سنگها مهارت داشت. از آثار ارزنده‌ی وی، حکاکی قطعه سنگ سیاهی است به حالت طبیعی، که برای سلطان جلال‌الدین ابوالمظفر منکبرنی تهیه شده و بر روی آن جملاتی به خط کوفی تزیینی، ثلث، نسخ و رقاع حکاکی کرده، با رقم: «عمل العبد... محمود بن محمد الجوهری یعرف بر شید الحکاک النیشابوری فی المحرم سنه ثمان و عشرین و ستمائه (۶۲۸ ه ق...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۳۷/۳).

جهانشاه

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۲۴ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به جهان. نزد محمود میرزا، برادر خود، مؤلف «گلشن محمود»، و دیگر هنرمندان شاگردی کرد. جهانشاه میرزا خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و اشعار فراوانی از حفظ بود و شعر نیز می‌سرود. از اوست:

جهان جانی ندارد بی نکویان

مگر این نیکوان جان جهانند

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۳۰/۱)، سفینهٔ المحمود (۴۲ -۴۱ /۱)، فرهنگ سخنوران (۲۲۷)، مجمع الفصحا

(۳۷/۱)، مصطبه‌ی خراب (۳۹)، نگارستان دارا (۳۵).

چرختاب، محمدرضا

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۹۲ ق)، خطاط. معروف به چرختاب. از اهالی مشهد و شاگرد استاد سید احمد مشهدی بود. او از مشهد به یزد نقل مکان کرد و در آن شهر ساکن شد. از آثار او: یک قطعه از مرقع شاهاسماعیل به قلم دودانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب محمدرضا المشهدی غفراللّه ذنوبه و ستر عیوبه».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۳۷ –۷۳۶ /۳)، گلستان هنر (۱۲۰).

چلمه‌ی بخاری، اسکندر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از مردم بخارا و یکی از هفت تن از شاگردان معروف میرعلی هروی بود. وی در عصر استادش به حدی در حسن خط ترقی کرد که وقتی میرعلی به وی اجازه داد که در قطعاتش عنوان «کتبه میرعلی» را رقم کند، میرچلمه به استاد پرخاش کرد و میرعلی آزرده شد و وی را نفرین کرد و چلمه پس از اندک زمانی نابینا شد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۳۲/۱)، مناقب هنروران (۷۸، ۷۷).

چینی چی‌زاده، عبدالرحمن

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: قرآن نیم‌ربعی نسخ کتابت خفی عالی با رقم: «چینی چی‌زاده عبدالرحمن ۱۱۰۳» در موزه‌ی اسلامی ترک.

بر گرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

حاتمی، تقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تقی حاتمی در تهران متولد گردید. از ابتدای طفولیت عشق و علاقه سرشاری به هنر ظریف خط و خوشنویسی که شیوه دیرین پدران و اجداد او بود، داشت. پس از اتمام دوره تحصیل، این هنر را به جد نزد اساتید بزرگ زمان خود فراگرفت. او در خط نستعلیق از شیوه عمادالکتاب پیروی نموده و در نوشتن این نوع خط از خفی و جلی ید تبحر خاص دارد. وی علاوه بر آن خط شکسته تحریر را زیبا می نوشته است. استاد سالها در مجلس شورای ملی به سمت کارگزینی مشغول خدمت بود.گروه : هنررشته : خوشنویسیوالدین و انساب : تقی حاتمی فرزند یوسف مستوفی تفرشی می باشد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : تقی حاتمی از ابتدای طفولیت عشق و علاقه سرشاری به هنر ظریف خط و خوشنویسی که شیوه دیرین پدران و اجداد او بود داشت. پس از اتمام دوره تحصیل این هنر را به جد نزد اساتید بزرگ زمان خود کسب نمود.استادان و مربیان : تقی حاتمی از سال ۱۳۰۵ به خدمت استاد عمادالکتاب رفته و به فراگیری روموز و اصول خط پرداخت.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : تقی حاتمی سالها در مجلس شورای ملی به سمت کارگزینی مشغول اشتغال داشته است.آرا و گرایشهای خاص : تقی حاتمی در خط نستعلیق از شیوه عمادالکتاب پیروی نموده و در نوشتن این نوع خط از خفی و جلی تبحر خاص دارد. وی علاوه بر آن خط شکسته تحریر را زیبا می نوشته است.

آثار : ارشاد بیان عطار اسرار نامه شیخ عطار پند نامه عطار ترجمه الصلوه فیض کاشی ترجیع بند هاتف اصفهانی حدیقه الحقیقه سنایی مصیبت نامه عطار مظهر الذات عطار مظهر العجایب عطار منتخب ساقی نامه ها منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

حاجب شیرازی، حیدرعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۴ -۱۲۷۱ ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به حاجب. وی در کناره، از روستاهای مرودشت شیراز، به دنیا آمد. با پدرش به شیراز رفت و علوم ادبی و نقاشی و قلمدان‌سازی را در آنجا آموخت. حاجب در اواسط عمر به تهران آمد و ضمن تحصیل علوم ادبی و عربی، در هنر خط نستعلیق هم تبحر یافت. او در اواخر عمر در سلک صوفیان سلسله ذهبیه درآمد. وی در تهران درگذشت و پس از مرگ، جنازه‌اش را در خانقاه متعلق به وی به خاک سپردند. از وی «دیوان» اشعاری به جای مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن سرایان فارس (۱۸۵ -۱۷۷ /۲)، الذریعه (۲۱۶/۹)، سخنوران نامی معاصر (۱۰۴۵ -۱۰۴۰ /۲)، فرهنگ سخنوران (۲۳۶)، مؤلفین کتب چاپی (۹۷۷ -۹۷۶ /۲).

حاجی محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار او: یک رقعه مذهَّب روی چلوار، ثلث رقاع سه دانگ جلی ممتاز و نسخ رقاع کتابت عالی، با رقم:

«بمحروسهٔ اصفهان کتبه العبد المذنب المستغفر من ذنبه و خطائه حاجی (محمد) حامداً تعالی مصلیاً و مسلما» (۹۷۹).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۴۷/۴).

حافظ باباجان تربتی

قرن:۱۰
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ۹۴۴ ق)، خطاط و شاعر. معروف به بهرامی. از مردم تربت حیدریه و برادر حافظ قاسم، خواننده مشهور عصر خود، بود. پدرش از ملازمان دربار سلطان حسین میرزا بایقرا و خود از ملازمان دستگاه بهرام میرزا صفوی بود و به همین جهت است که خود را بهرامی معرفی کرده است. حافظ باباجان خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و در موسیقی نیز دست داشت و عود و شترغو را نیکو می‌نواخت. وی همچنین زرفشانی و نقاری در استخوان را خوب می‌دانست و در عروض و معما توانا بود و شعر نیز می‌سرود. در تبریز درگذشت. از آثار وی، دو قطعه در مرقع بهرام میرزای صفوی، در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول است: یکی به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «کاتبها حافظ باباجان، و قاطعها دوست محمد» و دیگری به قلم نیم دودانگ خوش، با رقم: «کتبه العبد باباجان بهرامی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۴ -۸۳ /۱)، تاریخ موسیقی (۲۴۵، ۲۳۳ /۱)، تحفه سامی (۱۳۶ -۱۳۵)، گلستان هنر (۱۰۱)، مناقب هنروران (۵۶).

حافظ تبریزی

قرن:۱۰
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، شاعر، موسیقیدان و خطاط. از مردم محله‌ی خیابان تبریز و حافظ قرآن و صاحب آوازی خوش بود. او سازهای قانون و شترغو را نیکو می‌نواخت و غزل را نیکو می‌سرود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ موسیقی (۳۲۳، ۲۴۶ /۱)، تاریخ نظم و نثر (۶۹۶)، تحفه سامی (۱۳۷)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۱۶۷ - ۱۶۶ /۲)، دانشمندان آذربایجان (۱۱۰)، الذریعه (۲۲۵ -۲۲۴ /۹)، سخنوران آذربایجان (۳۱۰).

حافظ رومی

قرن:۹
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «عجائب المخلوقات و غرائب الموجودات»، به خط ثلث خوش و نسخ خفی متوسط با رقم: «وقع الفراغ من تحریره فی... سنهٔ اربعه و ثمانین و ثمانمائه... حرره العبد... حافظ رومی...».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۷/۴).

حافظ سبزواری، علی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: قران رحلی مذهب جلد سوخت عالی نسخ و رقاع نیم دو دانگ خوش با رقم: «قد تشرفت بکتابهٔ... العبد الضعیف... علی بن ملک الحافظ السبزواری... فی یوم الاحد: فی شهر ذی‌القعدهٔ‌الحرام سنهٔ تسع و تسعین و ثمانماءه (۸۹۹) و هذا هو المصحف الرابع من المصاحف التامهٔ التی شرفه اللّه تعالی به توفیق کتابها...» در موزه‌ی اسلامی ترک.

بر گرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

حافظ شیرازی، شمس

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه ثلث رقاع دو دانگ جلی خوش، با رقم: «کتبه افقر الفقراء شمس الحافظ الشیرازی... اربع و سبعین و سبعمائه» (۷۷۴)؛ یک قطعه ثلث دو دانگ جلی عالی و نسخ کتابت خفی متوسط و رقاع کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد شمس الکتاب الشیرازی...»؛ قطعه‌ی «وقبح خطیاتی علی یشنع»، به خط ثلث چهار دانگ جلی خوش و نسخ و رقاع کتابت خوش، با رقم: «مشقه خادم الفقراء شمس الحافظ الشیرازی».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۸۵ -۱۰۸۴ /۴)، یغما (س ۴، ش ۹، ص ۴۲۷).

حافظ شیرازی، غیاث‌الدین حسن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار او: قرآن رحلی عظیم مذهَّب و جلد سوخت عالی، ریحان نیم دو دانگ خوش و نسخ نیم دو دانگ جلی خوش، با رقم: «غیاث‌الدین حسن حافظ الشیرازی ابن مرشدالدین محمد غفراللّٰه رب العالمین و کتب فی سنهٔ اثنین و تسعون و تسع مائهٔ (۹۹۲) من الهجرهٔ النبویهٔ».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۲۸/۴).

حافظ شیرازی، نظام الدین احمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از آثار وی: «قرآن» سلطانی کوچک، دو سطر ثلث و یک سطر ریحان، در هر صفحه نیم دودانگ عالی به زر و متن به خط نسخ کتابت خفی یاقوتی خوش، با رقم: «کتبه نظام الدین احمد الحافظ الشیرازی» (قرن نهم).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۲۷ /۴).

حافظ فوطه‌ای

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم و دهم ق)، خطاط. از نازک‌نویسان و کاتبان دربار سلطان حسین میرزا بایقرا بود. وی شاگردان نامداری تربیت کرد که مشهورترین آنها ملا میرحسین حسینی است، که خط او را نظیر خط میرعلی هروی می‌شمارند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۳۳/۱)، مناقب هنروران (۶۱).

حافظ قنبر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. اصل وی حبشه بود و غلام قاضی شرف‌الدین عبدالمجید قمی. حافظ قنبر در خط ثلث استاد بود و کتیبه‌ی درگاه مسجد جامع قم و محراب و درگاه مزار سلطان سید بواحمد در دروازه‌ی ری به خط اوست. در اواخر عمر به خط نستعلیق پرداخت و در آن نیز سرآمد شد. مولانا شاگرد وی بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۸۴/۲)، گلستان هنر (۳۲،۳۳).

حافظ هروی، جلال‌الدین محمود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۲۴ ق)، شاعر و خطاط. وی از خاصان امیرعلیشیر نوایی بود که سوای خط نستعلیق، همه‌ی اقلام را به پایه‌ی اعلی رساند. او شعر می‌سرود و همچنین امامت و خطابت مسجد جامع هرات، و پیش‌نمازی مسجد نوایی را عهده‌دار بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۳۴ -۱۳۳ /۱)، الذریعه (۲۲۵/۹)، مجالس النفائس (۲۷۵، ۹۸).

حافظ هروی، کمال‌الدین حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۷۴ /۹۷۳ ق)، خطاط و قاری. معروف به واحدالعین. اصل وی از هرات بود ولی، به مشهد رفت و از آنجا به قم و به اردوی شاه طهماسب صفوی پیوست. او در خواندن قرآن در خراسان شهرت فراوانی داشت و مورد توجه بزرگان و پادشاهان بود. کمال‌الدین جز نستعلیق، انواع خطوط را ماهرانه و استادانه می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه کلمات قصار حضرت امیرالمؤمنین (ع) و دو قطعه به قلم ثلث نیم دو دانگ و نسخ کتابت ممتاز و عالی، با رقم: «... کمال‌الدین حسین الحافظ الهروی فی المشهد المقدس بتاریخ سنه‌ی ثلث و ثلاثین و تسعمائهٔ» و «مشقه الفقیر کمال‌الدین حسین الحافظ الهروی»؛ کتیبه‌ی صفه‌ی صاحب در مسجد جامع اصفهان، به قلم ثلث سه دانگ کتیبه‌ی عالی، با رقم: «انجام یافت فی تاریخ سنه ثمان و ثلاثین و تسعمائهٔ کتبه کمال‌الدین حسین الحافظ الهروی»؛ یک قطعه از مرقع سید احمد مشهدی، به قلم ثلث سه دانگ جلی و نسخ و رقاع کتابت ممتاز، با رق: «مشقه العبد کمال‌الدین حسین حافظ هروی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۵۳۸ -۵۳۷)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۶۳/۴، ۱۶۹ -۱۶۸ /۱)، اطلس خط (۳۳۵)، پیدایش خط و خطاطان (۱۵۰)، تاریخ اصفهان (۲۳۳)، تاریخ موسیقی (۳۱۹ -۳۱۸)، تاریخ هنرهای ملی (۸۷۳ -۸۷۲ /۲)، خوشنویسان و هنرمندان (۲۸)، گلستان هنر (۱۰۴ -۱۰۳)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۹۴ -۹۱).

حافظ، محمدیوسف

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار او: ادعیه‌ی نیم‌ربعی جلد روغنی، سرلوح مرصع، تمام متن و حاشیه مذهَّب، به خط نسخ کتابت جلی متوسط و با رقم: «کتبه تراب اقدام المؤمنین الفقراء محمدیوسف الحافظ فی شهور سنهٔ ۱۱۵۷...»، در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۰۹/۴).

حافظی شیرازی، غیاث‌الدین حسن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن رحلی عظیم مذهب و جلد سوخت عالی ریحان نیم دو دانگ خوش. نسخ نیم دو دانگ جلی خوش با رقم: «غیاث‌الدین حسن حافظی الشیرازی ابن مرشدالدین محمد غفراللّه رب‌العالمین و کتب فی ایام عمرنا او حیوتنا مائهٔ و ثلث و ثمانین و من المصاحف المختومهٔ المرقومهٔ فی سنهٔ اثنین و تسعون و ست مائه (۹۹۲) من الهجرهٔ النبویهٔ» در موزه‌ی اسلامی ترک.

بر گرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

حاکم نیشابوری، ابوعبداللّه محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۰۵ –۳۲۱ ق)، حافظ، محدّث، فقیه و عارف. معروف به ابن البیّع و مشهور به شیخ المحدثین. در نیشابور متولد شد. از همان دوران کودکی به تحصیل علم و دانش پرداخت. وی در طلب علوم عصر بویژه دانش حدیث که پرجاذبه‌ترین دانشهای آن روزگار بود به نقاط مختلف عالم اسلامی از نیشابور تا عراق و حجاز و ماوراءالنهر و دیگر بلاد خراسان سفر کرد، و در نیشابور و دیگر بلاد از حدود دو هزار تن از مشایخ سماع حدیث داشته است. در شناختن و نقد حدیث در آن روزگار کسی همتای او نبود. یکی از استادان وی حاکم ابواحمد نیشابوری است. ابوعبداللّه در تصوف نیز از محضر ابوالحسن پوشنجی و جعفر بن نصیر و ابوعمر و زجاجی و ابوعثمان مغربی کسب فیض کرد. وی در عصر سامانیان به روزگار وزارت عُتبی در سال ۳۵۹ ق چندی قضاوت نیشابور را عهده‌دار بود. برخی نویسندگان یادآور شده‌اند که وی نقش میانجی سیاسی میان سامانیان و آل‌بویه را نیز عهده‌دار بوده است. مشهورترین عنوانی که وی بدان شناخته می‌شود «الحاکم» است. بنا به گفته‌ی ابن خلکان، این عنوان به اعتبار مقامی است که در قضاوت داشته است و به گفته‌ی محدث قمی در «الکنی والالقاب»، حاکم در اصطلاح محدثان به کسی اطلاق می‌شود که احاطه به جمیع احادیث داشته باشد. بسیاری از محدثان عامه چون او را متشیع دانسته‌اند، نقل حدیث- غدیر- «من کنت مولاه...» و حدیث «طیر» و نگارش کتاب «فضایل حضرت زهرا (س) را از نقاط ضعف او شمرده‌اند. آنه مسلم است این که وی اگر چه در باطن شیعی مذهب بود، اما در ظاهر مسلمانی سنی و بر مذهب امام شافعی بوده و مانند اغلب شافعیان به اهل‌بیت رسول و امیرالمؤمنین علی (ع) ارادتی خاص داشته است. او بر اثر سکته در نیشابور درگذشت. از آثار او: «تاریخ نیشابور»؛ «المستدرک علی الصحیحین»؛ «معرفهٔ علوم الحدیث»؛ «مُزَکّی الاخبار»؛ «المدخل الی الاکلیل»؛ «فضایل فاطمهٔ الزهرا»؛ «فضایل الشافعی»؛ «المدخل الی الصحیح»؛ «مفاخر الرضا»؛ «فوائد الشیوخ»؛ «الامالی».[۱]

عبدالمجید طالقانی. خطاط معروف ایرانی (ف. ۱۱۸۵ ه.ق.). وی از مردم طالقان بود و در آغاز جوانی به اصفهان رفت و چندی در کسوت فقر گذرانید. سپس به مشق خط پرداخت و از نستعلیق شروع کرد. پس از اندك زمانی به خط شکسته مشغول شد و در این هنر استاد مسلم گردید. خط شکسته را درویش کامل کرد، قواعد این خط را استوار نمود و زیبایی و شیوایی آن را به حد اعلی رسانید. از گرانبهاترین آثار او جز مقطعات و مرقعات متعدد نسخه «کلیات سعدی» است که در کتابخانه سلطنتی ایران موجود است. وی شاعر بود و در شعر «خموش» و «درویش» تخلص می‌کرد و دیوان غزلیاتش موجود است. وی در جوانی (سی و پنج سالگی) درگذشت و از معروفترین شاگردانش میرزا کوچک است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۱۰۱/۷)، اعیان الشیعه (۳۹۱/۹)، تاریخ بغداد (۴۷۴ -۴۷۳ /۵)، تاریخ نیشابور (مقدمه/۴۲ -۳۰)، دایرةالمعارف فارسی (۸۲۸/۱)، الذریعه (۱۹۹/۲)، روضات الجنات (۲۶۶/۷)، ریحانه (۴۲۷/۷)، سیرالنبلاء (۱۷۷ -۱۶۲ /۱۷)، کشف الظنون (۱۴۴)، الکنی والالقاب (۱۷۰ -۱۷۲ /۲)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن بیع)، مؤلفین کتب چاپی (۵۸۳ -۵۸۲ /۵)، معجم المؤلفین (۲۳۸ -۲۳۹ /۱)، الوافی بالوفیات (۳۲۱ -۳۲۰ /۳)، وفیات الاعیان (۲۸۰ -۲۸۱ /۴).

حالتی گیلانی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ح ۹۸۰ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به حالتی. از مردم لاهیجان و از سادات آن سامان بود. شعر می‌گفت و خط نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. از اوست.

آنکه شادی از جفای سرو آزادی نداشت

بود آزاد از غم ما، خاطر شادی نداشت

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۶۰/۴، ۱۳۴/۱)، تذکره‌ی روز روشن (۱۹۳)، الذریعه (۲۲۶/۹)، صبح گلشن (۱۱۶)، فرهنگ سخنوران (۲۴۴ -۲۴۳)، لغت‌نامه (ذیل/ حالتی)، نامها و نامدارهای گیلان (۱۲۵)، هفت اقلیم (۱۵۲ -۱۵۱ /۳).

حالی اردبیلی، محسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۳۳۳ -۱۲۴۷ ش)، خطاط، شاعر و صوفی. معروف به عمادالفقرا. در اردبیل متولد شد. از عرفای سلسله‌ی ذهبیه مقیم اردبیل بود. در عتبات وفات یافت. از آثار وی: رساله‌ی «افاضه‌ی روحیه»؛ «آینه‌ی بیابان»؛ «آیات الرجعهٔ»؛ مثنوی «تذکرهٔ السالکین»؛ رساله در «تصوف»؛ ترجمه‌ی «غررالحکم و دررالحکم» به شعر؛ «قصیده‌ی عشقیه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۲۲۶/۹، ۱۲۱/۴)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۶۰/۳)، فرهنگ سخنوران (۲۴۴)، مؤلفین کتب چاپی (۲۱۴ -۲۱۳ /۵).

حالی اصفهانی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بابا شاه، از معروفترین و زبردست ترین استادان خط نستعلیق نیمه دوم قرن دهم بابا شاه.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

حامدی اصفهانی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۸۸۴ ق)، شاعر، صوفی و خطاط. از متصوفین پیرو طریقه‌ی مولوی بود، که پس از جهانگردی بسیاری به خاک عثمانی و به دربار سلطان محمد فاتح راه یافت و سمت شیخی مزار مولانا جلال‌الدین در قونیه را عهده‌دار شد. به جز «دیوان» شعرش، اشعاری در پاسخ معماهای جامی سرود و نیز برای فرزندش، محمود، زایجه‌ای به فارسی شامل سی و دو سؤال وضع کرد و در پاسخ هر سوال یک یا دو بیت فارسی سرود و آن را «جام سخن گوی» نام نهاد. همچنین او بیش از نیمی از غزلیات حافظ را تضمین کرد. وی خطاط نیز بود، چنانکه «مفردات»ابن‌بیطار و «دلایل الاعجاز» را به خط خوش برای سلطان محمد فاتح نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۳۴۲/۴)، تاریخ نظم و نثر (۷۹۳ -۷۹۲)، فرهنگ سخنوران (۲۴۵)، مولفین کتب چاپی (۴۶۷/۲).

حجاب شیرازی، فتحعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۶۹ ق)، خطاط، مذهب و شاعر، متخلص به حجاب. وی شاگرد وصال شیرازی بود. در سال ۱۲۶۶ ق با پسران وصاف به هندوستان رفت و دو سال بعد به شیراز بازگشت. حجاب انواع نستعلیق را از شش دانگ تا غبار استوار و عالی می‌نوشت و در سرودن شعر نیز مهارت داشت. صاحب «حدیقه الشعراء» آورده: «... در رسوم شاعری هم بین‌الاقران ممتاز بود. دیوانش قریب شش هزار بیت است...»، او در شیراز درگذشت و در بقعه‌ی شاهچراغ دفن شد. از خطوط تذهیبی وی اثر رقم‌داری دیده نشده است. از آثار او: یک نسخه شش دفتر «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم: «تمت الکتاب... کتبه فتح علی الشیرازی المتخلص به حجاب، سنه‌ی ۱۲۶۳»؛ یک نسخه «لوایح» جامی، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «.... اقل الکتاب فتح علی الشیرازی متخلص به حجاب تحریر نمود...»؛ یک نسخه «تاریخ معجم»، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «... اقل الکتاب فتح علی الحجاب، گردید» و چند قطعه‌ی دیگر که در احوال و آثار خوشنویسان» به آنها اشاره شده است.[۱]

فتحعلی بن محمد جعفر شاعر، خطاط شیرازی (ف. شیراز ۱۲۶۹ ه.ق.). وی در خط نستعلیق مهارت داشت. پس از مرگ او را در بقعه شاه‌چراغ دفن کردند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آثار عجم (۵۴۵ -۵۴۴)، احوال و آثار خوشنویسان (۵۶۷ -۵۶۵ /۲)، احوال و آثار نقاشان (۵۰۰/۲)، اطلس خط (۵۶۸ -۵۶۷)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۵۷)، حدیقه الشعراء (۴۲۲ -۴۱۷ /۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۳۴ -۲۳۳ /۲)،

الذریعه (۲۳۲/۹)، ریحانه (۲۲/۲)، شرح حال رجال (۱۷۶ -۱۷۵ /۶)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۶۴/۲)، فرهنگ سخنوران (۲۴۸)، لغت نامه (ذیل/ حجاب شیرازی)، مرآت الفصاحه (۱۵۵ -۱۵۴)، مکارم الآثار (۱۹۳۶/۶).

حجاب شیرازی، محمدمهدی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۰۴ -۱۲۲۴ ق)، خطاط. و شاعر، متخلص به حجاب در شیراز متولد شد و در همان جا کسب کمالات کرد و مقدمات ادبی و عربی، منطق، کلام و حکمت الهی را آموخت. سپس برای تجارت به هند رفت و در کنار تجارت، به عبادت و صحبت اصحاب کمال روزگار می‌گذرانید او گاهی شعر نیز می‌سرود و در خط شکسته تعلیق مهارت داشت. فرزند وی، سحاب، تاریخ فوت پدر را چنین سروده:

چو کرد عزم حریم وصال گفت سحاب

حجاب پرده برافکند و بی‌حجاب برفت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۵۵)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۷۷ -۱۲۷۶ /۴)، بزرگان شیراز (۳۴۶)، حدیقه الشعراء (۴۲۳ -۴۲۲ /۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۳۳ -۲۳۰ /۲)، طرائق الحقائق (۴۷۲ -۴۷۱)، فارسنامه‌ی ناصری (۹۵۴/۲)، فرهنگ سخنوران (۲۴۸)، مرآت الفصاحه (۱۵۴ -۱۵۳).

حجار اصفهانی، اسماعیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۹ ق)، خطاط و حجّار. از آثار وی: حجاری ستون سنگی سمت چپ ایوان شمالی مسجد سید اصفهان است که به خط نستعلیق چنین نوشته شده: «حاجی اسمعیل حجار، التماس دعا دارم سنه ۱۳۰۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۶۵۲)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۷۶۹).

حجازی، احمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از او قرآن به قطع سلطانی ثلث و ریحان دو دانگ جلی عالی، نسخ کتابت یاقوتی خوش با رقم «احمد بن عبداللّه الحجازی ۸۷۲» در بقعه‌ی مولوی در قونیه موجود است.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

حداد اصفهانی، محمد حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. مشهور به ناقوسی. از آثار او: ادعیه نیم ربعی، جلد روغنی، مذهب به خط نسخ و رقاع و کتابت خوش و با رقم: «... انا العبد... اقل الحاج ابن حاجی محمد تقی، محمد حسن الاصفهانی فی سنه ۱۲۳۷» و «خط حاج حسن حداد»؛ ادعیه نیم ربعی جلد میشن مذهب، نسخ کتابت جلی متوسط، با رقم: «... حاجی محمد حسن الاصفهانی الشهیر بالناقوسی» (قرن ۱۳)، ادعیه نیم ربعی به سفیدآب و الوان، نسخ و رقاع کتابت خفی، با رقم: «... اقل الحاج محمد حسن الاصفهانی فی ۱۲۴۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۵۸ -۱۱۵۷ /۴).

حسام الواعظین، محمد رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند حاج میرزا محمد علی علاقبند بن ملا اسماعیل بن علی بن جعفر بن حسن اصفهانی. واعظ جلیل، و فاضل محدث خبیر، ادیب شاعر و خطاط، از خطبای طراز اول اصفهان بلکه ایران به شمار می‌رفت.

در ۱۳۰۱ متولد، و در شب جمعه ۱۳ ربیع الاول سال ۱۳۸۱ وفات یافته، در یکی از اطاق‌های تکیه‌ی سید العراقین مدفون گردید.

در اصفهان خدمت: آقا سید محمود کلیشادی، و ملا محمد حسین کرمانی، و آقا سید محمد باقر درچه‌ای تحصیل نمود. سال‌ها در طهران ساکن، و به وسیله‌ی شمس العرفا در سلسله‌ی فقر [!] وارد شده و به تصفیه‌ی نفس پرداخته، سپس به اصفهان مراجعت نموده و به وعظ و ارشاد پرداخته، الحق واعظی شیرین بیان، و محدثی طلیق اللسان بود. شعر خوب می‌سرود، و خط نستعلیق را در نهایت استادی می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

حسنی تبریزی، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار او: «کیمیای سعادت» غزالی به قطع وزیری بزرگ، جلد تیماج عنابی جدول منگنه که دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب عالی است، به خط نسخ کتابت تحریر خوش، با رقم: «فرغ من تحریره العبد محمد بن امیرعلی الحسنی فی ثالث عشر رجب سنه و ثلثین و تسعمائه» (۹۳۶)، در کتابخانه‌ی ملی.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۴۸/۴).

حسنی سیفی قزوینی، عماد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۰۲۴ -۹۶۱ ق)، خطاط و شاعر. ملقب به عمادالملک. بزرگترین استاد خط نستعلیق است. وی از سادات سیفی حسنی قزوین بود و در همان شهر به تحصیل مقدمات علوم و آموختن خوشنویسی پرداخت. برخی گویند وی ابتدا در قزوین شاگرد مالک دیلمی بوده و سپس به تبریز مسافرت کرده و نزد محمدحسین تبریزی به تکمیل هنر خویش مبادرت نموده است. میرعماد مسافرتهایی به آسیای صغیر و حجاز کرد و در مراجعت به ایران جزو خوشنویسان فرهاد خان قرامانلو، از سرداران شاه عباس اول (۱۰۳۸ -۹۹۶ ق) که در هرات بود، قرار گرفت. پس از قتل او در ۱۰۰۷ ق به گیلان سفر کرد و از آنجا به قزوین بازگشت و پس از یک سال به اصفهان رفت و به دربار شاه عباس راه یافت. میرعماد در مدت شانزده سال اقامت خود در اصفهان، شاگردانی تربتی کرد که بعضی از آنها از استادان معروف خط نستعلیق به شمار می‌روند، از جمله: نورالدین محمد لاهیجی معروف به نورا، عبدالرشید دیلمی معروف به رشیدا، ابوتراب اصفهانی معروف به ترابا، عبدالجبار اصفهانی، محمد صالح خاتون‌آبادی، درویش عبدی بخارایی و گوهرشاد دختر میرعماد. میرعماد نزد شاه عباس جایگاهی ارجمند یافت و به همین سبب نیز، محسود اقران که به قولی یکی از آنها علیرضا عباسی بود، قرار گرفت و سعایت ایشان در حق وی و همچنین وارد آمدن اتهام تسنن و نیز کنایات و اشعار نیش‌دار میرموجب بدبین شدن شاه نسبت به او و نهایتا کشته شدن وی به اشارت پنهانی شاه عباس، توسط مقصود بیگ مسگر قزوینی گردید. میرعماد پایه‌ی خط نستعلیق را در جایی نهاد که هیچ کس، چه در مدت دو قرن قبل از او و چه در طی نیم قرن زمان خوشنویسی او و چه در طول چهار قرن بعد از او تا امروز، به آن جایگاه نرسیده است. میرعماد در لطافت قلم و قدرت کتابت و استواری و خوش‌اندامی حروف و کلمات و سطر و صفحه و تمام محاسنی که برای خط نستعلیق یاد کرده‌اند، اعجاز می‌کرد. هم خفی را خوش می‌نوشت و هم جلی را استوار و شیرین. آوازه‌ی حسن خط میر در زمان حیاتش به اقطار کشورهای اسلامی رسید و قطعات خطوط وی را در ایران و هندوستان و عثمانی و غیره به بهای زر می‌خریدند و شاهان و بزرگان عصر به داشتن خطوط وی در کتابخانه‌ی خود مباهات می‌کردد. میرعماد در پایان سالهای عمر خود سبک خاصی در نستعلیق داشت که شیواترین شیوه‌هاست، این شیوه ترکیبی از خط میر علی هروی و بابا شاه اصفهانی، و در عین حال روش مستقل خاصی است که پس از گذشت سالها از مرگ وی، تاکنون کسی دیگر نتوانسته است نقطه‌ای به آن بیفزاید و یا از آن نکته‌ای بکاهد. میر در نثر و نظم نیز دست داشت و بعضی رساله‌ی منثور «آداب المشق» را به او نسبت می‌دهند، که این رساله به احتمال زیاد از آثار بابا شاه اصفهانی است. آرامگاه میرعماد در مسجد مقصود بیگ در اصفهان است. از آثار وی: یک نسخه «سبحهٔ الابرار» جامی، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم: «عماد الحسنی، سنه‌ی ۹۷۲»؛ یک نسخه «الاسماء الحسنی»، به قلم دو دانگ و غبار ممتاز، با رقم: «عماد الحسنی، سنه‌ی ۹۸۷»؛ یک نسخه «تکملهٔ النفحات» عبدالغفور لاری (ضمیمه‌ی «نفحات الانس» جامی به خط ضیاءالدین قزوینی) و حواشی بسیار بر «نفحات الانس» و فهرست اعلام آن، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم‌های: «تمت الحاشیه الشریفه اللطیفه... سنه‌ی ۹۹۲، علی ید عبدالضعیف... عماد بن ابراهیم الحسنی...» و «تمت الرسالهٔ... سنهٔ اثنی و تسعین و تسعمئهٔ... عماد الحسنی عفی عنه»؛ یک نسخه «گلستان» و در حاشیه‌ی آن «بوستان» سعدی، به قلم کتابت و کتابت خفی عالی، با رقم: «... کتبه العبد... عماد الملک الحسنی...

بدارالسلطنهٔ قزوین سنهی ۹۹۸»؛ یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت عالی، با رقم: «تمت الکتاب... فی سنهی ثلاث و الف الهجریهٔ النبویهٔ، فقیر عماد الحسنی»؛ یک نسخه «مناجات» حضرت علی (ع)، با ترجمهی فارسی، به قلم نیم دو دانگ و کتابت خفی ممتاز، با رقم: «شرف بکتابتها... عماد الحسنی... سنهٔ عشر و الف»؛ یک نسخه «رباعیات» خیام، به قلم نیم دو دانگ ممتاز، با رقم: «کتبه العبد عماد الحسنی ۱۰۱۶»؛ مرقعی مشتمل بر یکصد قطعه، به قلم‌های چهار دانگ تا غبار ممتاز و عالی، با تاریخ‌های ۱۰۰۷ تا ۱۰۲۴ ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۷۳۰)، احوال و آثار خوشنویسان (۵۳۸ -۵۱۸/ ۲)، اطلس خط (۵۳۲ -۵۲۲)، پیدایش خط و خطاطان (۱۲۲ -۱۱۵)، پیدایش و سیر تحول هنر خط (۱۴۹)، تاریخ برگزیدگان (۴۶۲ -۴۶۱)، تاریخ هنرهای ملی (۹۰۲ -۸۹۶/ ۲)، تذکرهی روز روشن (۵۶۷ -۵۶۶)، تذکرهی نصرآبادی (۲۰۸ -۲۰۷)، خوشنویسان و هنرمندان (۵۴ -۵۳)، دایرةالمعارف فارسی (۲۹۵۵ -۲۹۵۴/ ۲)، الذریعه (۱۲۰۷ -۱۲۰۶، ۷۶۷/ ۹)، ریحانه (۷۶ -۷۲/ ۶)، طرائق الحقائق (۱۵۸/ ۳)، عالم آرای عباسی (۸۹۵/ ۲)، فرهنگ سخنوران (۶۵۳)، قزوین در گذرگاه هنر (۲۱۹ -۲۱۴)، کارنامهی بزرگان (۱۹۰ -۱۸۸)، گلستان هنر (نوزده، ۱۲۲ -۱۲۱)، گنجینهی آثار تاریخی اصفهان (۴۷۰ -۴۶۸)، لغت نامه (ذیل/ عماد قزوینی)، مآثر رحیمی(۱۵۴۴/ ۴)، مؤلفین کتب چاپی (۶۱۶ - ۶۱۴/ ۴)، مینودر (۷۶۲ -۷۵۹/ ۱).

حسنی سیفی قزوینی، گوهرشاد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۳۸ ق)، خطاط. وی یکی از بزرگترین نستعلیق نویسان زمان خود بود. او پس از قتل پدر تا ۱۰۳۲ ق در اصفهان زیست و سالها سوگوار بود. سپس به قزوین رفت و همان جا درگذشت. گوهر شاد خط نستعلیق را از پدر تعلیم گرفت و در میان زنان خوشنویس، کسی به زبردستی او در این خط دیده نشده است. از آثار وی: یک نسخه «گلستان» سعدی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب گوهرشاد غفر له ۱۰۲۵»؛ یک قطعه به قلم نیم دو دانگ خوش و به آب زر، با رقم: «نمقه گوهرشاد ۱۰۳۰».[۱]

۱۰۳۸ ق، از زنان نامدار خوشنویس. وی دختر میرعماد قزوینی (۱۰۲۴ ق) بود و نستعلیق‌نویسی را از پدرش فراگرفت و سرآمد زنان نستعلیق‌نویس گردید. همسر وی میر محمدعلی خدیو الخطاطین بود و فرزندان بسیاری بدنیا آورد که همگی خوشنویس بودند. پس از قتل پدرش تا سال ۱۰۳۲ در اصفهان زیست و سالها سوگوار بود سپس به قزوین رفت و در همانجا درگذشت. یک نسخه گلستان سعدی با قلم کتابت عالی به خط وی در قم و تاریخ «کتبه العبد المذنب گوهرشاد غفر لها ۱۰۲۵» موجود است.[۲]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۵۹۴/ ۳)، اطلس خط (۵۳۶)، پیدایش خط و خطاطان (۱۵۰)، تاریخ هنرهای ملی (۹۲۱/ ۲)، تذکرهٔ القبور (۳۶)، الذریعه (۷۶۷/ ۹)، قزوین در گذرگاه هنر (۲۲۸)، مشاهیر زنان (۲۰۰ -۱۹۹).

[۲] منبع: احوال و آثار خوشنویسان، ۳ و ۵۹۴ / ۴؛ پیدایش خط و خطاطان، ۲۱۳؛ تذکرهٔالقبور، ۳۶؛ الذریعه، ۹۰ / ۲۰ / ۷۶۷ / ۹.

حسنی قزوینی، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «روضه الشهداء» ملا حسین واعظ، به خط نستعلیق کتابت خفی عالی، با رقم: «قد تمت الکتاب فی... سنه ۹۱۴ علی ید العبد... شاه محمد بن قاسم بن عزیزاللّه الحسنی القزوینی...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :خوشنویسان و هنرمندان (۹۳).

حسنی لاریجانی، لطف الله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۳۸ ق)، خطاط. ظاهرا در دربار فتحعلی شاه قاجار به امر کتابت اشتغال داشته و طبع شعر نیز داشته است. از آثار وی: یک نسخه «گلستان» سعدی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «حرره لطف‌اللّه الحسنی غفر له ۱۲۳۷»؛ «دیوان» حافظ، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «... حرره العبد الحقیر، ابن‌محمد زمان، لطف‌اللّه الحسنی... سنه‌ی ۱۲۳۷»؛ یک نسخه مجموعه‌ی «غزلیات و رباعیات» سعدی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «در عهد... فتحعلی شاه... تحریر یافته است... و انا الفقیر الحقیر ابن‌محمد زمان، لطف‌اللّه الحسنی لاریجانی... سنه‌ی ۱۲۳۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۹۷ -۵۹۶/ ۳).

حسنی، حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۴ ق)، خطاط، از آثار او: یک لوحه ثلث یک دانگ کتیبه‌ی عالی، با رقم: «کتبه حسن حسنی ۱۳۱۴»، در ابوجامع بورسه.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۸/۴).

حسینی استرآبادی، فخرالدین محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: صحیفه روغنی مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «... سلخ شهر ربیع‌الثانی من شهور

سنه ۱۰۷۹... فخرالدین محمد الحسینی الاسترآبادی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۲۹ / ۴).

حسینی تبریزی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۵ ق)، خطاط. از آثار او: دعای مشلول جانمازی، جلد روغنی سرلوح مرصع، به خط نسخ کتابت خوش و با رقم. «کتبه اقل السادات محمد بن جلال الحسینی التبریزی، فی سنه ۱۳۰۵»، در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۵۲/۴).

حسینی تبریزی، محمدحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار او: تعقیبات نماز، نیم ربعی جلد روغنی، مذهب و به خط نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه... محمد حسن الحسینی التبریزی، سنه ۱۲۳۵»؛ نیم قطعه نسخ دو دانگ جلی عالی و رقاع کتابت جلی عالی، با رقم: «کتبه العبد الاثم محمد حسن الحسینی التبریزی ۱۲۳۴»؛ دعای صباح و غیره، به قطع وزیر کوچک، نسخ کتابت جلی خوش و با رقم: «حرره الداعی... محمد حسن الحسینی التبریزی، سنه‌ی ۱۲۳۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۵۸/۴).

حسینی تهرانی، عبدالکریم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. از شاگردان میرزا غلامرضای اصفهانی بود که نستعلیق را به شیه‌ی استاد خود می‌نوشت. گویند وی جز نستعلیق، در شکسته‌نویسی نیز استاد بوده، ولی خط شکسته‌ی او دیده نشده است. از آثار او: یک مرقع پانزده قطعه‌ای، به قلم دو دانگ خوش و با رقم: «الفقیر عبدالکریم ۱۲۹۳»؛ یک نسخه «گلستان» سعدی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «راقمه عبدالکریم الطهرانی ۱۲۸۶»؛ یک قطعه چهار دانگ جلی عالی، با رقم: «الفقیر المذنب عبدالکریم الحسینی سنه‌ی ۱۳۰۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۱۲/ ۲).

حسینی خطیب قمی، ابوطالب

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۰۷ ق)، خطاط. از خوشنویسان و کتیبه نگاران روزگار صفویه بود و اهل قم. از آثار وی: کتیبه‌ی مقبره‌ی شاه سلطان حسین در جوار مزار حضرت معصومه، در قم که روی گچ برجسته‌ای، به خط ثلث چهاردانگ کتابت نوشته شده، با رقم: «کتبه ابوطالب الحسینی الخطیب القمی فی سنهٔ ۱۱۰۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۱۷/ ۴).

حسینی رضوی، محمدجعفر

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار او: «صحیفه‌ی سجادیه»، نیم ربعی جلد روغنی، دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب مرصع، به خط نسخ کتابت خفی متوسط و با رقم. «تم ماردناه حامدا و مصلیا... سنه ثلاثین و مائه بعدالالف... کتبه العبد الاحقر المفتاق الی رحمه ربه الغنی محمد جعفر الحسینی الرضوی، سنه ۱۱۳۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۵۵/۴).

حسینی زنجانی، محمدطاهر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. از خطوط وی: یک نسخه «گلستان» سعدی، به قلم نیم دودانگ متوسط، با رقم: «تمت علی ید... خلیفه محمدطاهر بن قوام‌الدین محمد بن عبداللّٰه الحسینی الزنجانی... سنه‌ی ۱۰۸۱»؛ یک قطعه از مرقعی، به قلم دو دانگ جلی خوش، با رقم: «محمدطاهر الحسینی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۸۳-۷۸۲ /۳).

حسینی سبزواری، جعفر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی چنین برمی‌آید که از سادات حسینی سبزوار و همعصر میرعماد بوده است. از آثار او: یک نسخه «گلستان» سعدی، با یک مثنوی از امیرخسرو دهلوی، به قلم کتابت و کتابت خفی خوش، با رقم: «... جعفر بن علی الحسینی سبزواری... تحریراً فی ۹۹۴ کتبه جعفر الحسینی»؛ یک نسخه مثنوی «عشق و روح» فضولی، به قلم نیم دودانگ خوش، با رقم: «کتبه الفقیر العبد المذنب الراجی جعفر الحسینی غفراللّٰه ذنبه سنه‌ی ۱۰۴۶»، یک قطعه در مرقعی، به قلم دودانگ و نیم دو دانگ عالی، به شیوه‌ی میرعماد، با رقم: «کتبه الفقیه... جعفر بن سید آقا میر الحسینی... سنه ۱۰۴۶» و قطعات مختلف دیگر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۴ -۱۲۳ /۱).

حسینی شیرازی صادق، محمد صادق

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۳۹ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به صادق. از سادات شیراز بود که پس از تحصیل علوم دینی مقام قاضی القضاتی آن شهر را به دست آورد. حسینی معاصر شاه صفی بود و چون در نگارش خط نسخ و نستعلیق مهارت داشت، شاه صفی او را به اصفهان خواست و به کتابت و استنساخ در کتابخانه‌ی سلطنتی واداشت. اما پس از اندک زمانی استعفا داد و به شیراز بازگشت و از آنجا به لار رفت و همان جا درگذشت. صادق در سرودن شعر دست داشته و اشعاری از وی در تذکره‌ها نقل شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی نصرآبادی (۲۷۳ -۲۷۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۴۱۶ -۴۱۳ / ۳)، الذریعه (۵۷۹ -۵۷۸ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۵۳۷).

حسینی شیرازی، علیرضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. از کاتبان شیراز و نواده‌ی میرزا محمد کلانتر بود. هنگام فرمانفرمایی حاج فرهاد میرزا معتمدالدوله در فارس، کاتب مخصوص او و در تاریخ تألیف «فارسنامه‌ی ناصری»؛ ۱۳۰۴ ق، در قید حیات بود. از آثار وی: یک نسخه «روزنامه‌ی» میرزا محمد کلانتر، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «... اقل السادات علی‌رضا الحسینی الشیرازی، نواده‌ی مرحوم میرزا محمد کلانتر سابق شیراز... سنه‌ی ۱۲۹۷»؛ یک نسخه «دیوان» فرخی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تمت الکتاب... علی‌رضای حسینی شیرازی... سنه‌ی ۱۲۹۶...»؛ یک نسخه «دیوان» مغربی، به قلم کتابت جلی، با رقم: «کتبه العبد... علی‌رضا الحسینی الشریفی، ابن‌السید الشریف الشیرازی... سنه ۱۲۸۰». سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۶۳ –۴۶۱ / ۲).

حسینی شیرازی، نورالدین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۷۸ ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن سی ورقی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، نسخ کتابت خفی غبار خوش، با رقم: «قد تشرفت با تمام، یوم الثلثاء شهر ذی قعده الحرام من شهور سنه ثمان و سبعون و ماتین بعد الالف... ابن المرحوم المغفور شهاب‌الدین احمد، نورالدین الحسینی الشیرازی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۲۳/ ۴).

حسینی علی، میرعلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام قرن دهم و یازدهم قمری است که چندی از دوران آخر زندگی میرعلی حسینی هروی را درک کرده و مانند او «کاتب السلطانی» رقم و به شیوه‌ی میرعلی هروی کتابت می‌کرد. از آثار وی: یک نسخه‌ی «دیوان» امیرشاهی به قلم کتابت خفی غبار خوش با رمق: «وفق بکتابتها...الفقیر میر علی الکاتب السلطانی .. سنه‌ی ۱۰۰۸»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم دو دانگ و کتابت جلی عالی با رقم: «کتبه العبد... علی الحسینی الکاتب غفر له»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم دو دانگ و کتابت خوش با رقم: «فی شهور سنه سبع و مثانین و ستعمائه، میرعلی السحینی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۵۳ –۴۵۲ / ۲).

حسینی قاینی، محمدحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۷۱ ق)، خطاط. از آثار وی: ادعیه‌ی گوناگون، جلد روغنی عالی، در حاشیه آیهٔالکرسی به خط رقاع عالی، مرقع به نسخ و رقاع کتابت جلی ممتاز، با رقم: «اهداء حضور... امام الجمعهٔ... العبد محمدحسین الحسینی القائنی ۱۲۷۱»؛ حواشی و کتیبه جلد روغنی، به خط رقاع عالی، با رقم: «العبد الجانی محمدحسین بن محمداسمعیل الحسینی القائنی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۶۱/ ۴).

حسینی قریشی، اسدالله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۸ ق)، خطاط. از آثار وی کتیبه‌ای است که در میان نقاشیهای سه گانه‌ی سر در قیصریه‌ی اصفهان و پشت بغلهای کاشیکاری عهد صفویه، به فرمان ناصرالدین شاه، به خط نستعلیق چنین نوشته شده در عهد دولت و زمان... ناصرالدین شاه قاجار... صورت اتمام و سمت انجام پذیرفت... اسداللّه الحسینی القرشی سنهٔ ۱۲۹۸.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۳۹۳ -۳۹۲)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۴۶۷ -۴۶۶).

حسینی قمی، شرف‌الدین حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۹۹۰ -۹۱۳ ق)، شاعر، ادیب و خطاط. معروف به میر منشی قمی. وی پدر قاضی احمد و در آغاز منشی سام میرزا در هرات بود. بعدها در مشهد وزیر سلطان ابراهیم میرزا شد و نسبت ابراهیم یافت و بعد از آن به تبریز رفت. سرانجام در آستانه‌ی حضرت عبدالعظیم درگذشت و همان جا دفن شد. استاد وی در خط ثلث مولانا حیدر قمی و در صرف و نحو صدقی استرآبادی بود و هیات و ریاضی را نزد غیاث‌الدین منصور دشتکی آموخت. حسینی در شعر و انشاء نیز مرتبه‌ای والا داشت. مولانا عبدی جنابدی در تاریخ فوت او گفته:

چو تاریخ جستم ز پیر خود

بگفتا: «بهشت برین جای او».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۸۲ -۱۲۸۱/ ۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۶۷۸ -۱۶۷۷/ ۵)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۷۲۴ -۷۲۳/ ۲)، گلستان هنر (پنجاه و شش- پنجاه و هفت).

حسینی کاشانی، معزالدین محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۹۵ ق)، خطاط و شاعر. معروف به میر معز. از سادات حسینی کاشانی و از مشاهیر خوشنویسان عصر خود و در خط نستعلیق شاگرد میر هبهٔ‌اللّه کاشانی بود. از آثار خطوط جلی و خفی موجود وی و مقایسه و مطابقه با خطوط محمود شهابی و سید احمد

مشهدی به خوبی می‌توان دریافت که مایه و استواری و ملاحت و شیوایی خط او، به خط خواجه محمود برتری دارد و از خط میرزا سید احمد که در کتابت استاد مسلم است، فروتر نیست. بعضی از تذکره‌نویسان متأخر، شرح زندگی میر معز را با میر معز دیگری که یزدی بوده است، خلط کرده و گفته‌اند که در زمان شاه عباس اول به هندوستان رفت و به سال ۱۰۳۵ ق مقتول گردید، در صورتی که در تذکره‌های معاصر وی، از جمله «تاریخ عالم آرای عباسی» و «گلستان هنر» و «مجمع الخواص» او را از خوشنویسان دوره‌ی شاه طهماسب دانسته و اشاره‌ای به مسافرت او به هندوستان نشده است. صاحب «مناقب هنروران»، محمد تقی مروارید و ملا مظفرعلی و ملا هدایت‌اللَّه اصفهانی و مهدی قولی و ایلچی ابراهیم را از جمله شاگردان او ذکر کرده است. از آثار وی: یک نسخه «مقالات» خواجه عبداللَّه انصاری، به قلم دو دانگ عالی، با رقم: «کتبه الفقیر المذنب معزالدین محمد الحسینی الکاتب، سنه‌ی ۹۸۵»؛ هفده قطعه از مرقعات مختلف، به قلم‌های چهار دانگ تا کتابت عالی و خوش، با رقم های: «کتبه معزالدین محمد الحسینی» و تاریخ‌های ۹۸۴ و ۹۸۷ ق و جزو همین قطعات بهترین خطی که ازا و موجود است، به قلم سه دانگ جلی ممتاز، با رقم: «کتبه معزالدین محمد الحسینی ۹۸۱». در «احوال و آثار خوشنویسان» چند اثر دیگر از او ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۲۳ -۸۱۸/ ۳)، اطلس خط (۴۹۵ -۴۹۴)، عالم آرای عباسی (۱۷۱)، کاروان هند (۱۳۱۷ -۱۳۱۶/ ۲)، گلستان هنر (۱۱۹)، مجمع الخواص (۹۵)، مناقب هنروران (۷۲ -۷۱).

حسینی مرعشی، اسداللَّه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از خطوط او: قرآن نیم ورقی جلد روغنی، دو صفحه اول متن و حاشیه مذهّب خوب، به خط نسخ کتابت جلی متوسط، با رقم «قدفرغ من تسوید کتابت القرآن، ابن‌محمد شریف‌الحسینی المرعشی القاضی الشوشتری، العبد الآثم اسداللَّه غفراللَّه ذنوبهما سنهٔ ۱۲۶۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴/ ۱۰۴۴).

حسینی مرعشی، ظفر حسین

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه قرآن بغلی جلد سوخته عالی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی، به خط نسخ غبار خوش و با رقم: «قد وقع الفراغ من تحریره و انا العبد الاقل ظفر حسین‌خان الحسینی المرعشی»، (حدود قرن ۱۲).[۱]

از اوست: قرآن بغلی جلد سوخت عالی. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی نسخ غبار خوش با رقم: «قد وقع الفراغ من تحریره و انا العبد الاقل ظفر حسین خان الحسینی المرعشی». (حدود قرین ۱۲) در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۸۷ / ۴).

حسینی مرعشی، محمد مقیم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. وی از شکسته تعلیق‌نویسان گمنام است. از آثار او: یک نسخه «مکاتبات و رسالات» ظهوری به آقا حسین خوانساری، به قلم کتابت خوش که چنین تمام می‌شود: «حسب الاشاره صاحب سفینه بل صاحب کمینه، بتضییع این اوراق جرات نمود، و انا العبد الاقل المذنب ابن میرزا حسین المرعشی، محمد مقیم الحسینی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۷۵/۴).

حسینی مشهدی، عبدالوهاب

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از سادات حسینی مشهد و نواده‌ی دختری و پرورش‌یافته‌ی سلطانعلی مشهدی است. قاضی احمد منشی، صاحب «گلستان هنر»، وی را در مشهد ملاقات کرده و گوید: «خطش به غایت صاف بود اما نزاکت نداشت... همیشه جزوه‌دان بزرگ پر از قطعه به خط خود همراه داشت که همه را افشان و حاشیه و جدول کرده بود و به مردم می‌نمود...». از آثار وی: سه قطعه از مرقع امیر غیب‌بیک، به قلمهای سه دانگ و نیم دو دانگ خوش و متوسط، بعضی رنگی و محرر، با رقمهای: «کتبه عبدالوهاب السحینی المشهدی...» و «... انا الفقیر عبدالوهاب الحسینی المشهدی غفر ذنوبه»؛ سه قطعه از مرقع سید احمد مشهدی، به قلمهای سه دانگ و نیم دو دانگ خوش و متوسط، با رقمهای: «الفقیر عبدالوهاب الحسینی» و «... فقیر عبدالوهاب الحسینی»؛ یک قطعه از مرقعی، به قلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «... بنده‌ی کمترین عبدالوهاب الحسینی المشهدی...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۲۲-۴۲۱ / ۲)، گلستان هنر (۹۰)، هنر عهد تیموریان (۵۷۷).

حسینی موسوی کاظمی، علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح س دهم ق)، خطاط. از آثار او: قرآن نیم ربعی که دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی است، به خط ثلث جلی و نسخ غبار خوش- که جلد روغنی عالی آن به رقم میرزا اسداللّه مذهب مشهدی است و در تاریخ ۱۲۹۴ ه ق انجام گرفته است- با رقم. «بتشرف کتابته العبد... علی بن الحسین زین‌العابدین الحسینی الموسوی الکاظمی... ببلده المومنین شیرازی»، (حدود قرن دهم).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۲۵/۴).

حسینی موسوی، اصفهانی، ابوالقاسم کوچک

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۲۳ ق)، نقاش و خطاط. ملقب به مـذهب باشـی. از سادات اصـفهان و در خط شکسـته و تعلیق اسـتاد و در تذهیب و تصویر از نوادر بود. وی در دوران فتحعلی‌شاه به لقب مـذهب باشـی مفتخر شد. میرزا کوچک در تمم مراحل طلاکاری و در ارائه نقوش زیبا مهارت داشت. شاگرد معروف وی، میرزا محمـدتقی مذهب اصـفهانی است که از اسـتادان ممتاز تذهیب دوره‌ی خود بوده است. از آثارش: جلـد مقوایی روغنی طلایی با حواشـی متن زر که به طرح کتیبه‌ای و برگ انگوری تذهیب شده، با رقم: «ذهبه اقل السادات ابوالقاسم الحسینی اصفهانی ۱۲۲۲»؛ متن و حواشـی فرمانی است که تمام متن و حواشی آن و کناره مهر پادشاه را در نهایت استادی تذهیب کرده و به خط تعلیق رقم «مذهب... ابوالقاسم الحسینی الموسوی الاصفهانی ۱۲۲۳» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۸ -۴۷/ ۱).

حسینی موسوی، علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۳۸ ق)، خطاط. از خوشـنویسان معاصـر میرعلی هروی است. از آثار وی: قطعه‌ای در مرقع سـید احمد مشهدی، به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب علی الحسینی الموسوی فی شهور سنه ثمان و ثلاثین و تسعمائه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۵۳ / ۲).

حسینی نجف‌آبادی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سید حسن حسینی (اسـماعیلان) نجف‌آبادی ابن سیدباقر بن حاج سـیدرضا ابن سـیدعلی حسـینی از سادات معروف نجف‌آباد و از فضـلاء حوزه علمیه قم صاحب (کتاب فضائل امیرالمؤمنین (ع) و آشـنا به خطوط مختلف اسـلامی و اسـتاد خط ثلث نسخ و نویسنده قسـمتی از کتیبه‌های کتابخانه مبارکه آیت‌اللّه العظمی مرعشی نجفی و ایوانهای مسجد اعظم و مسجد امام حسن عسکری (ع) در قم و بعضی مساجد و مشاهد دیگر می‌باشند.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد هفتم)

حسینی هروی، عارف

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم و دهم ق)، خطاط و شاعر. از خوشنویسان و شاعران دوره‌ی سلطان حسین میرزا بایقرا بود و در خط نستعلیق مهارت داشت. از او اشعاری در تذکره‌ها نقل شده است. بعضی وی را یزدی می‌دانند. از آثار او: یک نسخه «نزهه الارواح» امیر حسینی و «لمعات» عراقی، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «تمت... عارف بن روح‌الله الحسینی... فی سنه‌ی ۹۰۱»؛ یک قطعه از مرقع بهرام‌میرزا، به قلم نیم دو دانگ و کتابت متوسط، به شیوه‌ی اظهر تبریزی، با رقم: «العبد الفقیر عارف الحسینی، اصلح‌الله».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۳۹ -۳۳۸ / ۲)، تذکره‌ی روز روشن (۵۱۱)، الذریعه (۶۷۰/ ۹)، صبح گلشن (۲۷۰)، فرهنگ سخنوران (۶۰۶)، هنر عهد تیموریان (۶۴۵، ۵۸۳).

حسینی، ابوالخیر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «تحفهٔ الملوک» و «مناجات» خواجه عبدالله انصاری، به خط نستعلیق نیم دودانگ متوسط، با رقم «بتاریخ... سنه‌ی مأتین و اربعین بعدالالف، بید حقیر فقیر المذنب اقل السادات الحسینی، ابوالخیر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۷/۱).

حسینی، ابوالمعالی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از استادان نستعلیق و شکسته بود. از آثار او: کتیبه‌ی پیشانی ایوان تعمیری شاه سلطان حسین، در مسجد جامع اصفهان، که به قلم کتیبه‌ی دادانگ خوش نوشته شده است و چنین رقم دارد: « کتبه المذنب ابوالمعالی النقیب الحسینی ۱۱۱۲»؛ یک نسخه «نثر اللالی»، به قلم نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «تم الکتاب...، ابوالمعالی الحسینی،... سنهٔ الف و مائهٔ و اربع و عشرین... ۱۱۲۴»؛ دو قطعه، به قلم نستعلیق و شکسته کتابت خوش، به زر تحریر دار، با رقمهای: «... ابوالمعالی الحسینی ۱۱۰۵» و «... ابوالمعالی الحسینی المنشی غفر له»؛ یک قطعه از مرقع کتابت خوش، با رقم: «تم... ابوالمعالی الحسینی... فی سنهٔ الف و مائهٔ و اربع و عشرین... ۱۱۲۴»؛ یک قطعه، به قلم کتابت خفی شفیعایی، با رقم: «... ابوالمعالی الحسینی غفر له».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۴۸ /۴،۳۵ /۱).

حسینی، ابوتراب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: کتیبه‌ی دیوار سمت غرب بقعه‌ی آرامگاه بابا افضل کاشانی، در مرق کاشان، به خط نستعلیق که چنین نوشته شده است:

گر عرض دهد سپهر اعلی

فضل فضلا و فضل افضل

از هر ملکی به جای تسبیح

آواز آید که افضل افضل

حرره ابوتراب الحسینی ۱۲۶۹.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار تاریخی شهرستانهای کاشان و نطنز (۲۵۳)، فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی ایران (۱۹۸).

حسینی، ابوسعید

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۰ ق)، خطاط. از کاتبان خوشنویس بود. از آثار وی: یک نسخه «تاج المآثر» حسن نظامی که به امر شاه عباس اول، پادشاه صفوی نوشته شده است و به قلم نستعلیق دو دانگ خوش، با رقم: «علی ید العبد الضعیف ابوسعید بن حسن الحسینی... فی سنهٔ الف من الهجرهٔ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۷ /۱).

حسینی، حسن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از هنرمندان گمنام بود. به خط وی قطعه‌ای در مرقعی در کتابخانه‌ی روان کوشکوی استانبول است، به قلم دو دانگ جلی خوش، با رقم: «مشق بنده‌ی داعی حسن حسینی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۳۷/۱).

حسینی، داور کیا

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان و قاطعان عصر خود بود. از آثار وی: یک قطعه به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «فقیر داور کیا الحسینی»؛ قطعه‌ای بریده، به قلم سه دانگ نستعلیق خوش و سه دانگ ثلث عالی، با رقم: «قاطعه داور کیا الحسینی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۸۶/۱).

حسینی، زین‌العابدین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از آثار او: یک صفحه از مرقع کوفی سه دانگ و غبار خوش، به خط نسخ کتابت خوش و نستعلیق کتابت متوسط و رقاع کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد... زین‌العابدین الحسینی غفراللّه له» (قرن ۱۱ - ۱۰).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۷۵/۴).

حسینی، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۶ -۱۲۷۳ ش)، خطاط. در تهران متولد شد. نستعلیق را خوش می‌نوشت و در این خط شاگرد میرزا کاظم خوشنویس بود پدر او، سید احمد، جد خاندان سید احمدیان است. از آثار وی: یک قطعه به قلم پنج دانگ و دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «عباس بن احمد الحسینی سید احمدیان،... سنه‌ی یک هزار و سیصد و هفتاد من الهجره المقدسه»؛ یک قطعه به قلم چهار دانگ و دو دانگ، با رقم: «راقمه سید عباس سید احمدیان، طهران، سنه‌ی ۱۳۵۸ ق».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۴۰ -۳۳۹ /۲).

حسینی، عبدالقادر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

قرآن رحلی مذهب تشعیرسازی و جلد سوخت ممتاز، ریحان نیم دو دانگ به زر و لاجورد محرر با رقم: «کتبه اضعف عبادالله و اعجز خلق الله عبدالقادرین عبدالوهاب الحسینی» (قرن ۱۱ -۱۰) پو «حرره الفقیر قاسم بن ملا حسین» در موزه‌ی اسلامی ترک.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

حسینی، عبداللطیف

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: دو قطعه به خط رقاع ثلث دو دانگ جلی خوش و نسخ کتابت و رقاع کتابت خوش، با رقم: «نمقه عبداللطیف الحسینی»، (قرن ۱۱ -۱۰).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۸ / ۴).

حسینی، عقیل الدین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» ملا محسن فیض کاشانی، به قطع وزیری کوچک و خط نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «تم بالخیر عم و الحمدلله، کتبه ابن سید رکن‌الدین مسعود، عقیل‌الدین الحسینی، فی اواخر شهر جمادی‌الاول سنه ۱۰۸۵، خمس و ثمانین بعد الالف من الهجره النبویه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۱۲ / ۴).

حسینی، علاءالدین محمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «اعمال حج» وزیری، با جلد روغنی عالی، به خط نسخ کتابت خوش، با رقم: «... من شهور سنه ۱۱۳۴ مرقوم قلم شکسته رقم کمترین غلام و غلام‌زادگان قدیمی، علاءالدین محمد الحسینی گردید...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۱۵ / ۴).

حسینی، علی محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی یک قطعه خط مرغی است، به خط نسخ خوش کتابت و با رقم: «علی محمد الحسینی»، (قرن ۱۳).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۲۲ / ۴).

حسینی، محمدحسن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از کاتبان زبردست گمنام بود به خط او نسخه‌ای از «دیوان» حافظ به قلم کتابت خوش و به شیوه‌ی میرعلی هروی، در کتابخانه‌ی دانشگاه استانبول است، با رقم: «کاتبها الفقیر الحقیر محمد حسن است، با رقم: «کاتبها الفقیر الحقیر محمد حسن بن فیروز بخت الحسینی غفر ذنوبهما و ستر عیوبهما. تحریرا فی اواسط رمضان المبارك سنه‌ی احدی و سبعین و تسعمائه فی قریه‌ی رزه من قراء با خرز».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۷۶/۳).

حسینی، نجم‌الدین

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: «صحیفه‌ی سجادیه»، نیم‌ربعی، جلد روغنی، دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب مرصع، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «کتبه الفقیر الحقیر الجانی الی رحمهٔ ربه الغنی ابن سعدالدین محمد الحسینی نجم‌الدین» (قرن ۱۲).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۲۱/ ۴).

حسینی، ولی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۲۵ ق)، خطاط. از سادات قم و از کتیبه‌نویسان بناهای مذهبی این شهر بود و خط ثلث را ماهرانه می‌نوشت. از آثار وی: کتیبه‌ی برجسته‌ی مدخل حرم حضرت معصومه (س) در قم، به خط ثلث یک دانگ کتیبه‌ی عالی، با رقم: «... شاه اسماعیل الصفوی... سنهٔ خمس و عشرین و تسعمائه کتبه ولی الحسینی»؛ کتیبه‌ی سر در ورودی صحن قدیم، به خط ثلث چهار دانگ عالی، با رقم: «... بتاریخ خمس و عشرین و تسعمائهٔ کتبه ولی الحسینی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۲۵/ ۴)، گلستان هنر (۳۳).

حشمتی خوانساری، علی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق، خطاط و شاعر، متخلص به حشمتی. از مردم خوانسار بود و از خاندان شیخ حافظ سعدالدین عنایت‌اللّٰه عارف. اجداد وی در میان مردم منصب شیخی و ارشاد داشته‌اند. حشمتی به نصرآباد اصفهان رفت و به بستگان محمد طاهر نصرآبادی سواد و خط یاد داد. در اصفهان معلم شاهزاده حوا بیگم شد و پس از مدتی ترک تعلیم کرد و در نصرآباد منزوی شد و به کتابت قرآن پرداخت. وی در نود سالگی، در اوایل سلطنت شاه سلیمان درگذشت و جنازه‌اش به کربلا منتقل شد. ملا علی بیگ هفت قلم را خوش می‌نوشت و شعر را نیکو می‌سرود. «دیوان» شعرش را حدود پنج هزار بیت نوشته‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۴۱ –۴۴۰ /۲)، تذکره‌ی شعرای خوانسار (۴۵ ،۴۳)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۲۰)، الذریعه (۲۵۶/۹)، صبح گلشن (۱۳۹)، فرهنگ سخنوران (۲۷۱).

حفاظ فقیه، شمس‌الدین

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست قرآن جانمازی جلد روغنی کشمیری. سرلوح مرصع و دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «... شمس‌الدین بن فخرالدین حافظ فقیه» سال ۷۱۷ در کتابخانه‌ی ملی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

حکاک باشی شیرازی، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۹۰ -۱۲۱۰ ق)، نقاش، حکاک و خطاط. وی اصلا شیرازی از منسوبان آقا محمد طاهر حکاک شیرازی بود. میرزا حسین به آذربایجان رفت و مدت چهل سال در تبریز زندگی کرد و همان جا درگذشت. او در خط نستعلیق و حک خواتم و عمل نقاری و کتیبه‌نگاری و سجع مهر و طغراسازی و ترکیب بندی در عصر خود بی‌نظیر بود. از آثار وی مهرهایی است که برای ناصرالدین‌شاه و بسیاری از شاهزادگان و بزرگان رجال به دست او حک شده و آنچه پول در دوره‌ی وی ضرب شده سر سکه‌ی آن را، او کنده است. لقب حکاک باشی به فرمان ناصرالدین به نام او صادر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۵۱/۱)، احوال و آثار نقاشان (۱۲۹۱/۳، ۱۵۹/۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۸۹/۲)، المآثر و الآثار (۲۲۰).

حکاک تهرانی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۷۵ ق)، حکاک و خطاط. وی نستعلیق را نیکو و محکم می‌نوشت و در فن حکاکی مهارت کامل داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۷۳/۲).

حکاک، حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش، حکاک و خطاط. وی برادر حاج میرزا حسین حکاک باشی و از خویشاوندان آقا محمدطاهر حکاک معروف بود. از مردم شیراز و معاصر ناصرالدین‌شاه قاجار بود. او در خط نستعلیق و تقلید آثار و حک مهر و نقاری و کتیبه‌نگاری و تربیت سجع مهر و طغراسازی، مانند برادرش، دست قوی داشت و هنگام تالیف «المآثر و الاثار» (۱۳۰۶ ق)، درگذشته بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۳۸ -۱۳۷ /۱)، احوال و آثار نقاشان (۱۵۲/۱).

حکاک، خداداد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۰۳ ق)، خطاط. از هنرمندان گمنام بود. از آثار او قطعه‌ای است به قلم سه دانگ خوش، با رقم: «مشقه العبد المذنب خداداد الحکاک ۱۲۰۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۷۵ -۱۷۴ /۱).

حکیم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۳۰ ق)، خطاط و طبیب. اجدادش از پزشکان دربار صفوی بودند و خود وی نیز طبیب بود و نستعلیق را خوش می‌نوشت. شاه عباس از

وی رنجیده‌خاطر شد و او را از اصفهان راند. حکیم مدت دو سال در کاشان در تبعید به سر برد و از آنجا به مشهد و از مشهد به هندوستان رفت و همان جا درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۷۰/۱).

حکیم الهی، علینقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۴۴ -۱۲۹۳ ق)، خطاط، مذهب، مترجم و شاعر، متخلص به حکمت. معروف به موتمن دیوان مشیر الکتاب. در تهران متولد شد. نزد پدر تحصیل علم کرد و نزد میرزا علی محمد صفا به فراگیری خط پرداخت. وی در تهران درگذشت و در صفاییه دفن شد. الهی، نسخ و ثلث را خوب می‌نوشت و در تذهیب و نقاشی و حجاری و نجاری نیز مهارت داشت. حکیم الهی در سالهای ۱۳۱۵ - ۱۳۱۴ ق بنا به دستور وزیر علوم، دو نسخه از ترجمه‌های کتب خارجی را برای کتابخانه‌ی سلطنتی نوشت. وی طبع شعر نیز داشت و بیشتر اشعارش به صورت قصیده و اغلب در مدح ائمه (ع) بود. اثر به جای مانده از وی: «لطیفه العرفان، الهی نامه»، شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۲۲/۳)، مولفین کتب چاپی (۶۰۹ -۶۰۸ /۴).

حکیم الهی، محمد جعفر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۹۸ -۱۲۱۵ ش)، خطاط. وی برادر بزرگ میرزا علی محمد صفای لواسانی بود و در حدیث و علوم معقول و تاریخ ماهر و در

انشاء استاد بود. وی در تهران درگذشت و در نجف اشرف به خاک سپرده شد. از آثار وی: تصدیقی است در پشت یک جزو از «اسکندرنامه‌ی» نظامی که نسخه را به خط میرعماد دانسته و مضمون تصدیق‌نامه این است: «آنچه عالی جناب اخوی میرزا علی محمد تصدیق نموده‌اند، حجت است. محمد جعفر الالهی ۱۲۸۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۷۲/۳)، شرح حال رجال (۴۸۳/۲)، طرائق الحقائق (۶۴۰/۳)، المآثر و الاثار (۱۹۹).

حکیم قزوینی، جلال

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۱۳ ق)، خطاط. در قزوین متولد شد. به کاشان سفر کرد و در آنجا به امر طبابت پرداخت. وی پس از اندکی شهره شهر شد. او علاوه بر خطاطی به علم ادوار و موسیقی و فنون سپاهیگری و سوارکاری آشنا بود و اشعار و غزلیات عاشقانه‌ای نیز می‌سرود. میرزا جلال نستعلیق را خوش می‌نوشت و با صاحب «خلاصهٔ الاشعار» مصاحب بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۶/۱).

حمید

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۷۶ ق)، خطاط. از آثار وی: مرقعی به قلم چهار دانگ تا دو دانگ متوسط که چنین رقم دارد: «مشقه سلطان حمید بن نصره‌الدوله، فی شهر رجب سنه‌ی ۱۲۷۶»، در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۳۴ -۲۳۳ /۱).

حیدری، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد حیدری درسال ۱۳۳۸ در شهرستان ابرکوه دیده به جهان گشود،ابتدای خط خوشنویسی را در محضر استاد حسین میرخانی آغاز کرد و بعد به علت نابینایی استاد میرخانی ادامه کار خود را با کیخسرو خروش ادامه داد، به سال ۱۳۵۸ درمحضر استاد یدالله کابلی ادامه تحصیل نمود. وی از سال ۱۳۶۰ مشغول تدریس می باشند. ایشان مدرک استادی خود را در سال ۱۳۷۸ اخذ نمودند. از سوابق کاری ایشان می توان به تدریس در دانشگاه های آزاد، دانشگاه الزهراء و دانشگاه کابل اشاره کرد. استاد محمد حیدری دبیر

شورای ارزشیابی هنری انجمن خوشنویسان ایران می باشند.گروه : هنررشته : خوشنویسیگرایش : خط شکستهتحصیلات رسمی و حرفه ای : محمدحیدری در سال ۱۳۵۷ تحصیلات خود را با سیدحسین میرخانی در زمینه خوشنویسی آغاز نمود و از محضر استادان مختلفی کسب فیض نمود. ایشان مدرک استادی خود را درسال ۱۳۷۸ اخذ نمود.استادان و مربیان : محمدحیدری از محضر سید حسین میرخانی، کیخسرو خروش و یدالله کابلی در زمینه خوشنویسی کسب فیض نمود.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد حیدری دبیر شورای ارزشیابی هنری انجمن خوشنویسان ایران می باشند.فعالیتهای آموزشی : محمد حیدری از سال ۱۳۶۰ مشغول تدریس می باشند، از سوابق کاری ایشان می توان به تدریس در دانشگاه های آزاد، دانشگاه الزهراء و دانشگاه کابل اشاره کرد.چگونگی عرضه آثار : از دیگر آثار محمد حیدری می توان به موارد زیر اشاره نمود: - چاپ اثر در مجموعه های منتشر شده انجمن و غیره - نمایشگاه انفرادی در ایران و خارج از ایران - مشارکت در کلیه نمایشگاههای جمعی خوشنویسی از سال ۱۳۶۰ تا کنون

آثار : بخش شکسته خوانی کلک شیدایی / ۱۳۶۹ ساغر و سامان/ ۱۳۷۱ سواران آفتاب / ۱۳۶۲ فرمان حضرت امیر به مالک اشتر / ۱۳۶۶ کتاب" از نیستان "ویژگی اثر : (چلیپا نویسی در خط شکسته نستعلیق)، به خط و تالیف: استاد محمد حیدری، انتشارات انجمن خوشنویسان ایران،سال ۱۳۸۷ ۶ مادر / ۱۳۷۰ مشعله خاوری / ۱۳۷۳ منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

حیران یزدی، غلامرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به حیران. شغل وی مکتب‌داری بود. حیران در اواخر عهد جیحون محمد، شاعر یزدی (م ۱۳۱۸ ق) می‌زیست. او در خط نسخ مهارت داشت و در نظم و نثر چیره‌دست بود. چند نسخه از «دیوان» وی به خط خودش در یزد موجود است. از اوست.

زاهد که ترس روز جزا را بهانه ساخت

بیمش ز خلق بود و خدا را بهانه ساخت

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره سخنوران یزد (۱۰۹ -۱۰۷)، الذریعه (۲۷۳/۹)، ریحانه (۹۵/۲)، فرهنگ سخنوران (۲۸۴).

خاتون‌آبادی اصفهانی، محمدتقی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. از آثار وی: یک نسخه «نزهه القلوب»، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «کتبه العبد المذنب محمدتقی بن حسین الکاتب الخاتون‌آبادی الاصفهانی... در تاریخ سنه‌ی... اربع و ثلاثین و الف، سمت اختتام پذیرفت»؛

یک نسخه «حبیب السیر»؛ به قلم نیم دودانگ متوسط، با رقم: «باتمام رسید... سنه‌ی اربع و اربعین و الف. کتبه المذنب محمدتقی بن حسین الکاتب الخاتون‌آبادی الاصفهانی عفی عنهما»؛ نسخه‌ی دیگر «نزهه القلوب»، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... محمدتقی الخاتونابادی الاصفهانی... سنه‌ی احدی و اربعین و الف هجریه المصطفویه...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۶۸ -۶۶۷ /۳).

خاتون‌آبادی اصفهانی، محمدحسین

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۵۱ ق)، فقیه، محدث، مفسر، شاعر و خطاط. وی دخترزاده‌ی علامه مجلسی است و از پدر خود که شاگرد خاص میرعماد بود و نیز از آقاجمال خوانساری کسب علوم کرد. او منشی زبردستی بود، و انواع خطوط را نیکو می‌نوشت. سرانجام در اصفهان درگذشت و جنازه‌اش را به مشهد منتقل کردند. در «تاریخ اصفهان» تالیفات چندی از جمله «نجم الثاقب» بدو نسبت داده شده در حالی که در «الذریعه» این کتاب از جمله کتب پدر وی قلمداد شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۷۸/۳)، الذریعه (۶۹/۲۴).

خاتون‌آبادی، محمدصالح

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. وی شاگرد میرعماد بود و میر او را به رشیدا، خواهرزاده‌ی خود، ترجیح می‌داده و به او توجه مخصوص داشته است. میرزا سنگلاخ در تذکره‌ی خود آورده که وی نزد شاه عباس معزز بوده و وفاتش در هشتاد سالگی در اصفهان اتفاق افتاده است. از خطوط وی: یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم: «تمت الکتاب... سنه‌ی ۱۰۳۱، کتبه العبد محمدصالح بن میرزا علی خاتونابادی»؛ یک نسخه «دیوان» صائب، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تمام شد کتاب... حرره]محمد[صالح خاتونابادی... سنه ۱۰۷۱». و قطعات مختلف دیگر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۷۵ -۷۷۴ /۳)، اطلس خط (۵۳۸ -۵۳۷)، تذکره الخطاطین (۲۳۵ -۲۲۳ /۲).

خاتون‌آبادی، محمدمحسن

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. وی از کاتبان عصر خود بود. به خط او یک نسخه «شفا»ی ابن‌سینا، به قلم کتابت خفی متوسط موجود است که چنین تمام می‌شود. «تم فی... سنه‌ی ثلث و خمسین و الف هجری نبوی، بید العبد المذنب الخاطی محمدمحسن بن محمدحسین الخاتونابادی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۳۲/۳).

خاقانی محلاتی، حبیب‌اللّه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به حبیب و خاقانی. اصلا شیرازی و از هنرمندان عصر ناصری و برادر کوچک میرزا فرج‌اللّه منشی خازن الاشعار بود. در کودکی با پدرش از موطن خود به محلات رفت و در آنجا مقیم شد. پس از تحصیلات و مهارت در خوشنویسی شاعری را پیشه‌ی خود ساخت. ابتدا حبیب تخلص می‌کرد و پس از اینکه به تهران آمد و به دربار راه یافت، در زمره‌ی مداحان شاه درآمد و شاه به وی تخلص خاقانی داد. از وی «دیوان» اشعاری بر جای مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۵۲۱ -۵۱۸ /۱)، الذریعه (۲۸۱/۹)، شرح حال رجال (۷۵/۶)، گنج شایگان (۱۸۲ -۱۷۴)، لغت نامه (ذیل/ خاقانی محلاتی)، المآثر و الآثار (۲۰۵)، مجمع الفصحا (۲۴۰/۴).

خانلربندپیی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۵۰ ق)، منشی و خطاط. وی منشی الممالک شاه قاجار بود و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۷۴/۱).

خانلرخان زند

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۴۸ ق)، خطاط. از اعیان و امرای دولت قاجار بود و نستعلیق را خوش می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۷۴/۱).

ختایی، یوسف

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به یوسف. معروف به ایو اوغلی. اصل وی از جغتای بود و ساکن ماوراءالنهر. مولانا یوسف معاصر شاه طهماسب بود و منصب توشمالی داشت. علاوه بر اینکه خطوط مختلف را خوش می‌نوشت، در سرودن شعر به دو زبان پارسی و ترکی، بویژه در قالب غزل توانا بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۳۹)، تحفه سامی (۳۵۱)، الذریعه (۱۳۱۸/۹).

خدایار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام بود. به خط وی مرقعی است به قلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه اضعف العباد خدایار سنه‌ی ۱۱۶۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۷۵/۱).

خراسانی، رستم علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. وی خواهرزاده‌ی بهزاد، نقاش معروف، بود. خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و در کتابت خفی و جلی مهارت داشت. به قولی در هرات نشو و نما یافته و در دربار سلطان حسین بایقرا به کتابت مشغول بوده و پس از زوال سلطنت او به فارس سفر کرده است. در اوایل حال از کاتبان کتابخانه‌ی بهرام میرزای صفوی و سپس در نزد فرزند او، سلطان ابراهیم میرزا، در مشهد به کار کتابت اشتغال داشته و از شاگردان سلطان علی مشهدی و از نزدیکان شاه محمود نیشابوری بوده است. از شاگردان لایق او می‌توان به فرزند هنرمندش، محبعلی نایی، اشاره کرد. اختلافاتی در مکان و زمان وفات وی وجود دارد: عده‌ای معتقدند در هرات در جوار قبر کمال‌الدین بهزاد در سال ۹۴۲ ق دفن شده، و عده‌ای دیگر مدفن وی را در هرات و در حدود سال ۹۳۵ تا ۹۴۲ ق ذکر کرده‌اند، اما مولف «گلستان هنر» مرقد وی را در جنب مزار سلطانعلی مشهدی دانسته و سال وفات وی را ۹۷۰ ق در مشهد ذکر کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۰۸ -۲۰۷ /۱)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۷)، عالم آرای عباسی (۱۷۰/۱)، گلستان هنر (۱۰۰)، مناقب هنروران (۷۲، ۶۶).

خراسانی، عبدالعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان دوره‌ی فتحعلی‌شاه قاجار است. از آثار وی: سور و ادعیه‌ی وزیری جلد روغنی، به خط نسخ و رقاع کتابت عالی و با رقم: «... سنه ۱۲۳۳ ثلث و ثلثون و مأتین بعد الالف من الهجره... عبدالعلی الخراسانی بمحروسه دارالسلطنه طهران»؛ قطعات متعدد نسخ کتابت و رقاع خوش، با رقم: «کتبه العبد الاقل عبدالعلی، ۱۲۲۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۴ -۱۱۰۳ / ۴).

خراسانی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۸۹۶ ق)، شاعر و خطاط. از مشاهیر فضلای خراسان بود و انواع خطوط را نیکو می‌نوشت و طبع شعری نیز داشت. به هنگام تالیف تذکره «مجالس النفائس» هنوز می‌زیست. بیت زیر از اوست:

سویم گذری شبی عجب نیست

یک شب مه هزار شب نیست

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۵۵ -۴۵۴ /۲)، مجالس النفائس (۱۴۹).

خراسانی، قاسم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۲۸ ق)، خطاط و شاعر. وی وزیر دیوان بدیع‌الزمان میرزا گورکانی بود و بعدها به ملازمت درومیش‌خان شاملو درآمد. وی نستعلیق و تعلیق را خوش می‌نوشت و شعر فارسی و ترکی نیز می‌سرود و معمایی و منشی بود. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ یک نسخه «دیوان» هلالی، در کتابخانه‌ی دانشگاه استانبول، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «مشقه قاسم الفقیر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۷۹ -۵۷۸ / ۲)، الذریعه (۸۶۵ / ۹)، لغت‌نامه (ذیل/ قاسم)، مجالس النفائس (۱۷۰).

خراسانی، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن وزیری جلد روغنی- دو صفحه‌ی اول افتتاح متن و حاشیه مرصع نسخ کتابت خفی عالی با رقم: «حرره فی یوم‌الخمیس فی شهر رمضان‌المبارک ۱۲۷۹ و انا العبد الاقل الداعی لابود الدولهٔ القاهرهٔ الباهرهٔ السلطانیهٔ المذنب الوصی المحتاج الی رحمهٔ ربه الغنی، ابن محمد، محمدعلی الخراسانی». در کتابخانه‌ی سلطنتی.
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار او: قرآن وزیری جلد روغنی که دو صفحه اول افتتاح متن و حاشیه مرصع است، به خط نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «حرره فی یوم الخمیس فی شهر رمضان المبارک ۱۲۷۹ و انا العبد الاقل الداعی... ابن محمد، محمد علی الخراسانی».[۱]
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی
منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۹۱/ ۴).

خرده کاشانی، باقر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۳۸ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به باقر. وی اهل خرده از توابع کاشان و مردی شیدا مسلک بود. باقر خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و در شعر شاگرد محتشم کاشانی بود. از ایران به هندوستان سفر کرد و در بیجاپور مسکن گزید و نزد عادل شاه، والی دکن، تقرب یافت و بعد از آن به بنگاله رفت. باقر از آنجا به زیارت بیت الله مشرف شد و در برهانپور درگذشت. وی در سرودن شعر توانا بود. از آثار وی: «دیوان» اشعار؛ «ساقی‌نامه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۵۸ -۶۵۷ /۳)، تاریخ ادبیات در ایران (۶۱۷، ۴۷۴ /۵)، تاریخ نظم و نثر (۵۱۶)، تذکره‌ی روز روشن (۹۸ -۹۷)، تذکره‌ی میخانه (۶۱۴)، الذریعه (۱۰۵/۱۲، ۱۲۲ -۱۲۱ /۹)، شام غریبان (۴۹)، فرهنگ سخنوران (۱۲۰ -۱۱۹)، کاروان هند (۱۴۹ -۱۴۳ /۱)، گلستان هنر (۱۲۲)، لغت‌نامه (ذیل/ باقر)، مخزن العرائب (۳۲۶ -۳۲۴ /۱)، نشتر عشق (۲۳۶ -۲۳۵ /۱).

خرمشاهی خرقانی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۳۰۰ ش)، خطاط و شاعر، متخلص به خرم. در ساوه به دنیا آمد. از همان اوان کودکی به تهران آمد و تحصیلات خود را در

این شهر به پایان رسانید. از سال ۱۳۱۶ ش همکاری با مطبوعات را آغاز کرد و با نوشتن مقالات انتقادی و اشعار طنزآمیز به جرگه‌ی نویسندگان پیوست و اشعارش را بیشتر با نامهای مستعار: گل مولا، درویش، شیخ شنگول و چندین نام دیگر انتشار داد. او از خوشنویسی نیز بهره‌ی کافی داشت و خط نستعلیق را نیکو می‌نوشت. آثار منظوم وی: «شیخ شنگول»؛ «دنیای شادیها»؛ «نامه‌های عشق».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سخنوران نامی معار (۱۲۷۳ -۱۲۶۷ /۲)، فرهنگ سخنوران (۳۰۷).

خروش، کیخسرو

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

کیخسرو خروش درسال ۱۳۲۰ در تهران دیده به جهان گشود.ایشان برای ادامه تحصیل وارد دانشکده هنرهای زیبا شد و از همان سالهای اول دانشکده ۱۳۴۱شمسی از استاد سید حسین میرخانی کمال استفاده را برد. وی در همان دوران دانشگاه در زمینه نقاشی از استاد علیمحمد حیدریان بهره های زیادی برد. ایشان در سال ۱۳۵۳ مسئولیت مرکز کتاب انجمن خوشنویسان را به عهده گرفت. کیخسرو خروش علاوه بر کتابت، قطعه نویسیهایی بصورت نمایشگاه چه در داخل و چه در خارج بر پا کرد .گروه : هنرشته : خوشنویسیتحصیلات رسمی و حرفه ای : خروش نقاشی را نزد استاد حیدریان آموخته و حیدریان از پروردگان مکتب کمال الملک است از این رو آثار این چهره ماندگار هنر، اهمیت و منزلتی خاص دارد.استادان و مربیان : از استادان کیخسرو خروش می توان به سید حسین میرخانی در زمینه خط و علیمحمد حیدریان در زمینه نقاشی اشاره کرد.

آثار : پرتره امام خمینی(ره) ویژگی اثر : یخسرو خروش پرتره جدیدی از بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران را برای نگهداری و نمایش در موزه حرم مطهر بر " بوم " ماندگار کرد۲ ترجمه نامهٔ حضرت امیر المومنین ترجمه نهج البلاغه ترکیب بندیهای واقعه کربلا چهارمقاله عروضی سمرقندی رباعیات خیام سفرنامهٔ ناصر خسرو کلیات دیوان حافظ مثنوی پیرو جوان مثنوی زهره و منوچهر منثوی یوسف و زلیخا وصیت نامه امام منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

خسروی خراسانی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، شاعر و خطاط. از مردم بیرجند و از ملازمان شاهزاده سلیم بود، که اکثر خطوط را خوش می‌نوشت و در تیراندازی و سرودن شعر نیز مهارت داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۷۵/۱)، هفت اقلیم (۳۳۱/۲).

خصالی هروی، حیدر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، شاعر و خطاط. وی در تون خراسان و به قولی در هرات متولد شد. در سنین کودکی از زادگاهش به سمرقند رفت و در آنجا نزد مظفر حسین میرزای صفوی نشو و نما یافت. بعد از استیلای ازبکان بر خراسان، به هند رفت و پس از چندی سیر و سیاحت به خدمت زمانه بیگ مهابت رسید. صاحب «ریحانه الادب» نام وی را براساس «قاموس» ترکی «حسن بیگ» آورده است. خصالی نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۵۷ -۵۶ /۱)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۷۲/۱)، تذکره‌ی شعرای کشمیر (۶۶۶ -۶۰۴)، تذکره‌ی میخانه (۸۴۷ -۸۴۵)، الذریعه (۲۹۶/۹)، ریحانه (۱۳۷/۲)، کاروان هند (۳۸۱ -۳۷۸/۱)، مآثر رحیمی (۱۲۹۱ -۱۲۸۹ /۴).

خضر شاه استرآبادی، حسین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۹۶ ق)، شاعر و خطاط. انسانی خوش طبع ولی پر مجادله بود. خط نستعلیق را به شیوه‌ی جعفر، نیکو می‌نوشت و در طریق جعفر کسی بهتر از او نستعلق ننوشته است. وی همچنین شعر را نیکو می‌سرود و به تقلید از «لیلی و مجنون» یک مثنوی به عنوان «زید و زینب» به نظم درآورده است. خضر شاه در استرآباد درگذشت و در همان جا دفن شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۷۶ -۱۷۵ /۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۷۲/۴)، تاریخ نظم و نثر (۳۴۴)، تذکره‌ی روز روشن (۲۴۱)، الذریعه (۲۹۶/۹)، فرهنگ سخنوران (۳۱۱)، مجالس النفائس (۲۱۲ -۲۱۱ ،۳۸).

خطاط اصفهانی، غلامرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نویسنده قسمتی از کتیبه‌های مدرسه‌ی سپهسالار جدید در طهران در فن کتیبه نویسی و ترکیب کلمات بی‌نظیر بوده، و امضای او «یا علی مدد» می‌باشد.

در نوشتن خط شکسته نیز مهارت داشته، ضمنا شعر نیز می گفته.

از آثارش تابلوی بزرگ و زیبایی است به طول و عرض ۱/۵ ضرب در ۲/۵ متر که حدیث «ناد علیا مظهر العجایب» را تا آخر با طلای ناب جهت دوست محمد خان معیرالممالک نوشته است. فوتش در ۱۳۰۷ بوده، در صفائیه‌ی ابن‌بابویه مدفون گردید. [نام وی

قبلا شد.]

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

خطاط ساوجی، عزیزالدین

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی عظیم، به خط ثلث و ریحان چهار دانگ جلی و نسخ کتابت خوش، با رقم: «عزالدین الخطاط الساوجی ۷۲۷»، در بقعه‌ی مولوی، قونیه.[۱]

از اوست: قرآن رحلی عظیم، ثلث و ریحان چهار دانگ جلی، نسخ کتابت خوش با رقم: «عزالدین الخطاط الساوجی ۷۲۷» در بقعه‌ی مولوی در قونیه.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۱۲/۴).

خطاط، ابوتراب

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

معروف به رئیس الخطّاطین، از شاگردان مبرزّ میر عماد خطّاط معروف است.

وی اوّلین کسی است که پس از کشته شدن استادش خود را بر سر نعش او رسانیده، و جهت او نوحه سرایی کرده، و جنازه استاد را با کمال احترام دفن نموده است.

او را طبعی روان بوده، و در مرثیه استادش اشعاری سروده که اوّل آن این است:

دهر پر فتنه و پر مشغله و پر غوغاست

شرح این ماتم و این سوگ که را خود یار است

صاحب عنوان پس از وفات استاد خود دارالمشق داشته، و شاه عباس گاهی به دارالمشق او می‌رفته. در سنّ ۸۳ سالگی در سال ۱۰۷۲ وفات یافته؛ قبرش در جوار مزار خواجه صاین الدین ترکه می‌باشد.

فرزندش: امیر نظام الدین عبدالحی منشی اصفهانی نیز از خطّاطین معروف است که نزد پدر تعلیم خط نموده، و پس از وفات، جنب پدر مدفون گردیده است.

فرزند دیگرش: میرزا نورالدین معروف به جواهر نگار بوده، او نیز از خوشنویسان معروف است.

و او غیر از: میرزا نورا فرزند صدر الشریعه اصفهانی خطّاط است که از نمونه‌های خطّ او، کتیبه‌ای است در داخل ایوان شرقی مسجد آقا نور، به خطّ نستعلیق، مورّخ به سال ۱۰۳۴ «مسجد نور کعبه عجم است».

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

خطاط، غلامرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از خوشنویسان معروف است که خط نستعلیق جلی را خصوصا بسیار عالی و درست می‌نوشته، و در فن کتیبه نویسی و ترکیب کلمات بی‌نظیر بوده، شکسته را نیز خوب می‌نوشته. طبع شعری نیز داشته، پاره‌ای از کتیبه‌های مدرسه‌ی عالی سپهسالار در طهران به خط اوست.

فوت او در حدود سال ۱۳۰۷ روی داده، و در صفائیه جنب ابن‌بابویه در شهر ری مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

خطاط، محمد هاشم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شکسته‌نویس، از اساتید بزرگ خط، در اواسط عمر آنچه نوشته است با قطعات درویش عبدالمجید خبره‌ی فن تمیز نتوانستند گذاشت.

در خدمت آقا صابرعلی و جمعی دیگر از عرفا فضائل و آداب عرفان کسب نموده، مدت هشت سال در شیراز در خدمت رحمت علی شاه بوده. از گفته‌های عرفانی اوست: «تا کسی انسان کامل را ندیده هیچ ندیده».

بیشتر از هفتاد سال عمر کرده، در ماه صفر ۱۳۰۶ وفات یافته، در بقعه‌ی فیض مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

خطاط، یحیی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محی‌الدین، به انواع کمالات و فضایل آراسته بود، در حسن خط، فرید دهر و وحید عصر به شمار می‌رفته، از شاگردان میرعماد بوده.

گویند: وقتی شاه عباس از میرعماد کسی را خواست که در حسن کتابت و صحت املاـ و انشا و بلاغت کامل باشد، میرعماد، میریحیی را معرفی نموده، از طرف پادشاه نام برده به میرثانی ملقب شده، در ۱۰۴۰ وفات یافته است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

خفاف‌زاده، حسین

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از خطوط وی: مرقع ثلث دو دانگ جلی و نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه اضعف الضعفا حسین الشهیر بخفاف‌زاده، سنه ۱۱۵۰»؛ مرقع ثلث سه دانگ و نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه الفقیر حسین المعروف بخفاف‌زاده غفر له».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۶۰/۴).

خفری، علاءالدین احمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار او: «احیاء علوم‌الدین» نیم ورقی جلد ضربی، سرلوح مذهب عالی، به خط نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم «قد وقع الفراغ من تحریره... علی ید اضعف العبد و احقر اهل الزمان علاءالدین احمد بن جمال محمد خفری غفرالله لهم... فی سنه ۹۶۴».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۱۳/۴).

خفری، محمدحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. به خط وی یک نسخه «جوگ» در کتابخانه سلطنتی است، به قلم کتابت خفی متوسط و با رقم: «تمت الکتاب... فی بیست و دوم شهر جمادی‌الثانی سنه‌ی ۱۲۵۷، بجهت پیشکش... السلطان محمدشاه غازی... سمت اتمام پذیرفت. اقل الکاتبین محمدمحسن الخفری غفرالله...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۳۲/۳).

خلخالی، حمدالله

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. بعضی معتقدند وی شاگرد میر علی هروی است و بعضی گویند میر را درک نکرده و فقط از روی قطعاتش مشق کرده است. از خطوط وی، قطعه‌ای از یک مرقع در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول است، به قلم سه دانگ جلی خوش و با رقم: «... الفقیر المذنب حمداللّه خلخالی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۷۰/۱)، مناقب هنروران (۷۷).

خلخالی، محمدصادق

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۱۲ ق)، خطاط. از آثار وی: «مفاتیح الاعجاز» و شرح «گلشن راز» به خط نسخ کتابت تحریر متوسط، با رقم: «تمت الکتاب بید اقل العباد محمدصادق الخلخالی، فی سنه ۱۱۱۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۸۰/۴).

خلف آشتیانی، عبداللّه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۲۵۴ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به خلف. مشهور به مستوفی الممالک. وی در شعر و هنر خوشنویسی توانا بود و جد اعلای خانواده میکده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :شرح حال رجال (۲۹۲/۲).

خلف شیرازی، سلیمان خان

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۱ -۱۲۵۴ ق)، خطاط، نویسنده و شاعر، متخلص به خلف. ملقب به رکن‌الملک. از بزرگان سلسله‌ی خلف بیگی شیرازی بود که در شیراز به دنیا آمد. وی در ابتدای عمر به کسب علوم ادبی پرداخت و در خط نستعلیق و شکسته و سایر خطوط سرآمد شد. در سال ۱۲۷۷ ق کارگزار دولت بحرین شد و به سال ۱۲۸۱ ق منشی مخصوص مسعود میرزای ظل‌السلطان، فرمانفرمای فارس. پس از آنکه ظل‌السلطان به حکومت اصفهان منصوب شد، رکن‌الملک نیز همراه او بود و در سال ۱۲۹۶ ق از طرف وی به نیابت حکومت اصفهان معین شد. میرزا سلیمان علاوه بر شاعری در فن انشاء نیز مهارتی بسزا داشته است. او در اصفهان درگذشت و در نزدیکی

مسجدی که خود در تخت فولاد بنا کرده بود به خاک سپرده شد. کارهای نیک و آثار خیری که رکن‌الملک در دوران حیات ساخته بدین قرار است: تا ساختن مسجد و مدرسه در ابتدای تخت فولاد اصفهان؛ تاسیس شرکت اسلامیه؛ تاسیس اداره‌ی دعوت اسلامی؛ بنای بقعه‌ی آقا محمد بیدآبادی، حکیم و فیلسوف معروف، و بقعه‌ی حاج محمد جعفر آباده‌ای، از فقهای مشهور؛ تعمیر و مرمت تکیه‌ی میر فندرسکی و مسجد خلف بیگ، معروف به مسجد سرخی؛ آینه‌کاری ایوان سامراء؛ چاپ کتابهای اسلامی مانند: قرآن کریم؛ «صحیفه‌ی سجادیه»؛ «زادالمعاد» مجلسی؛ «جامع عباسی» شیخ‌بهایی؛ و کتابهای دیگر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۰۳)، آثار ملی اصفهان (۶۳۹ -۶۳۵ ، ۶۳۰ -۶۲۹ ، ۶۲۰)، احوال و آثار خوشنویسان (۲۸۵/۱)، حدیقه الشعراء (۵۷۹ -۵۷۳ /۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۴۵۹ -۴۵۴ /۲)،شرح حال رجال (۱۱۶ -۱۱۵ /۲)، فارسنامه‌ی ناصری (۹۱۷ -۹۱۶ /۲)، فرهنگ سخنوران (۳۱۳)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۸۲۱ -۸۰۵ ،۷۸۸)، مرآت الفصاحه (۲۰۱ -۱۹۹)، مکارم الآثار (۱۴۷۷ -۱۴۷۵ /۵)، یادگار (س ۳، ش ۹، ص ۴۶ -۳۳).

خلوتی تبریزی، خواجه عبدالرحیم

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۵۹ ق)، خطاط، عارف، نویسنده و شاعر، متخلص به خلوتی. وی مرید مولانا محمد مغربی بود و تربیت از او یافت. پس از چندی به خدمت جمعی دیگر از بزرگان مثل سلطان خواجه علی صفوی و شیخ زین‌الدین خوافی و شیخ کال خجندی نیز رسید. خلوتی در خوشنویسی از سرآمدان روزگار خود به شمار می‌رفت و سند خط استادان آذربایجان و خراسان بدو می‌پیوندد. خواجه عبدالرحیم و برادر مهترش، خواجه عبدالحی، هر دو در خوشنویسی شاگرد پدر خود بودند. وی در حظیره بابا مزید مدفون است. از تالیفات او: «مفاتیح الغیب»، در تصوف؛ «حاشیه بر شرح اصطلاحات شیخ عبدالرزاق کاشی»؛ «شرح بر رباعی حورابیه‌ی» ابوسعید ابوالخیر؛ «تعلیقات بر بعضی ابیات مشکله گلشن راز» و چند اثر دیگر: از خطوط وی: یک قطعه از مرقع مالک، به خط ثلث دو دانگ جلی و رقاع و نسخ و توقیع کتابت جلی ممتاز، با رقم: «کتبه اضعف عبادالله تعالی... عبدالرحیم الخلوتی ابن شمس التبریزی المشرقی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۰/۴)، تاریخ نظم و نثر (۷۹۵، ۷۴۲)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۲۰۵ -۲۰۴ /۲)، دانشمندان آذربایجان (۱۴۲ -۱۴۱)، الذریعه (۳۰۵/۲۱ -۳۰۱ /۹)، روضات الجنات (۸۸، ۸۳، ۷۵ /۱)، سخنوران آذربایجان (۳۳۸ -۳۳۶)، گلستان هنر (۲۸، ۲۵).

خلوصی، سید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، خطاط. از خطوط وی: دو لوحه بر مزار مولوی، به خط ثلث شش دانگ عالی، با رقم: «کتیبه خلوصی ۱۳۲۲» و

«۱۳۲۶»؛ لوحه‌ای دیگر در همان جا به خط ثلث سه دانگ جلی عالی و نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «خاکپای اولیا سید خلوصی پر خطا ۱۳۲۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۶۵/۴).

خلیفه الخلفایی، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، شاعر و خطاط. معروف به خلیفه سلطان. جد وی از وزرای شاه عباس بود. محمدبیگ انسانی متواضع و فروتن، و در نقاشی، مصوری، خط نستعلیق و در نواختن طنبور و پنج تار استاد بود. وی شعر را نیکو می‌سرود و چندین رباعی از او بر جای مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۱۲/۳)، تاریخ موسیقی (۵۵۸/۲، ۳۳۱/۱)، تاریخ نظم و نثر (۵۰۲)، الذریعه (۳۰۲، ۳۰۱/۹)، فرهنگ سخنوران (۳۱۵)، مجمع الخواص (۷۳).

خلیقی پور، محمد مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابن‌سید عبدالوهاب طالقانی معروف به خلیقی پور. ادیب فاضل خطاط، انواع خط به خصوص نستعلیق را در کمال استادی می‌نوشت. در ۳ شنبه ۵ رجب ۱۳۷۱ وفات یافته، در قسمت شمالی بقعه مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

خلیلی اصفهانی، غیاث‌الدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از خطاطین معروف عهد شاه طهماسب صفوی است. از آثارش قرآنی نفیس و مذهب است، مورخ به سال ۹۸۳ که شاه نامبرده آن را به سلطان مراد خان سوم هدیه نموده، و اکنون بر سر قبر ابوایوب انصاری می‌باشد.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

خلیلی تبریزی، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی مذهب با جلد سوخت ممتاز، به خط ریحان نیم دودانگ جلی و ثلث و رقاع عالی، با رقم: «هو المصحف... علی ید العبد الفانی خادم کلام اللّٰه [العلی] محمد بن احمد الخلیلی التبریزی غفر له... فی سنه ۹۶۳» احتمال می‌رود که صاحب عنوان با غیاث‌الدین محمد بن احمد خلیلی، یکی باشد.[۱]

اثر اوست: قرآن رحلی مذهب جلد سوخت ممتاز ریحان نیم دو دانگ جلی. ثلث و رقاع عالی با رقم: «... هو المصحف الثانی و الاربعون من المصاحف المرقومهٔ المختومهٔ علی یدالعبد الفانی خادم کلام‌اللّٰه... (العلی) محمد بن احمد الخلیلی التبریزی غفر له و لوالدیه بحرمهٔ محمد و آله الطاهرین فی سنهٔ ۹۶۳» در موزه‌ی اسلامی ترک.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۴۰/۴).

خلیلی، غیاث‌الدین محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

قرآن وزیری بزرگ، جلد سوخت تحریر، جلد پوش عالی. دو صفحه‌ی اولی و دو صفحه‌ی آخر مذهب. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی- تمامی نسخه مزین ثلث کتابت خوش با رقم: «... حاجی غیاث‌الدین محمد بن احمد الخلیلی...» سال ۹۹۲ در آستانه‌ی حضرت معصومه‌ی قم.

(س دهم ق)، خطاط. از آثار او: قرآن وزیری بزرگ با جلد سوخت تحریر و جلدپوش عالی، دو صفحه اول و دو صفحه آخر مذهب، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی، تمامی نسخه مزین و به خط ثلث کتابت خوش، با رقم «... حاجی غیاث‌الدین محمد بن احمد الخلیلی... سال ۹۹۲».[۱]

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۲۸/ ۴).

خماری، محمود

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۸۵۴ ق)، خطاط. ظاهرا از خوشنویسان دربار پیر بوداق قراقوینلو بود و در بغداد می‌زیسته است. از آثار وی: کتابت بعضی ترجیعات، جزو مجموعه‌ی «بیست و یک ترجیع‌بند از شانزده شاعر»- که ظاهرا خوشنویسان دربار پیر بوداق بن جهانشاه قراقوینلو کتابت کرده و در یک مجلد گردآورده‌اند- به قلم کتابت جلی متوسط، با رقم: «تم الترجیعات... کتبه العبد الضعیف المحتاج الی رحمهٔ‌اللّٰه الملک الباری محمود بن محمد خماری عفا اللّٰه عنهم»؛ یک نسخه «لمعات» عراقی و «گلشن راز» شبستری، به قلم کتابت

خفی متوسط، با رقم: «تمت... علی ید اقل عبادالله الملک الباری، محمود بن محمد بن محمود بن خماری، فی سنه‌ی ۸۵۴».
بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۷۴ -۸۷۳/ ۳).

خندان، محمد

قرن:۱۰
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر. وی از نستعلیق نویسان مقرر خراسان و از جمله شاگردان طراز اول سلطانعلی مشهدی است. گویند تمام مدت عمر را در هرات و از اوان جوانی در خدمت امیرعلیشیر نوایی گذرانیده است. از فرط انبساط وی را خندان لقب داده بودند. خندان کتابت را خوش می‌نوشت ولی در قطعه‌نویسی مسلطتر بود و از آثار رنگه‌ی او معدودی موجود است. او همچنین از شعر و معما و موسیقی بهره داشت و نی را خوش می‌نواخت. بعضی گویند که سلطان محمد خود را به دیوانگی منسوب می‌داشته است. در تاریخ وفات وی اختلاف است و سال مرگ او را ۹۵ ،۹۳۲، ۹۱۵ ق تعیین کرده‌اند که هیچ یک درست نیست، زیرا آثاری وی تا سال ۹۵۷ ق موجود است. خندان پس از مرگ در هرات، در محل حسین باخرزی و محمد قاسم شادیشاه را ذکر کرده‌اند که هر یک استادی بوده‌اند. از آثار او: یک نسخه «یوسف و زلیخا»ی جامی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «تمت الکتاب.. سنه‌ی ۹۱۵، کتبه سلطان محمد خندان...»؛ یک نسخه «بوستان» سعدی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه سلطان محمد خندان... فی سنه ۹۲۰»؛ یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد... سلطان محمد خندان... سنه‌ی ست و عشرین و تسعمائه»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم نیم دو دانگ عالی، با رقم: «تمت... سنه ۹۵۷ سبع و خمسین و تسعمائه، کتبه سلطان محمد خندان». چهارده اثر دیگر او در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۷۱ -۲۶۸ /۱)، اطلس خط (۴۷۳)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۷۲/۴)، تاریخ نظم و نثر (۳۴۵)، تاریخ هنرهای ملی (۸۲۲ -۸۲۱ /۲)، تذکره‌ی روز روشن (۳۶۳)، حبیب السیر (۳۶۳/۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۳۵ ،۳۵ -۳۴ ،۹)، الذریعه (۹۹۶ ،۴۶۰ /۹)، ریحانه (۶۲/۳)، طرائق الحقائق (۲۱۰/۳)، فرهنگ سخنوران (۳۱۷)، گلستان هنر (۸۹ ،۸۷ -۸۶ ، ۶۲)، مجالس النفائس (۱۴۸)، مناقب هنروران (۱۱۴ ،۷۱ ،۷۰ ،۹۲)، هنر عهد تیموریان (۶۹۱ ،۶۴۷ ،۵۷۶ ،۴۳۶ ،۳۴۲).

خواجکی

قرن:۱۱
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از کاتبان خوشنویس گمنام بود. به خط وی، یک نسخه «صد پند لقمان» و یک «رساله» موجود است، به قلم کتابت جلی و کتابت خوش، با رقم: «تمت هذه الرساله الشریفه فی شهور سنه ۱۰۷۴، العبد خواجکی عفی عنه».
بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۸۱/۱).

خواجه‌زاده، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۹۸ ق)، خطاط. از خطوط وی: قرآنی به خط نسخ کتابت جلی عالی، با رقم: «... خواجه‌زاده محمد سنه ۱۰۸۰»؛ دو مرقع ثلث دو دانگ جلی و نسخ کتابت خوش، با رقم: «حرره محمد الشهیر بخواجه‌زاده»؛ مرقع نسخ نیم دو دانگ جلی خوش و رقاع، با رقم: «نمقه المذنب محمد خواجه‌زاده»؛ یک مرقع «آیهٔالکرسی»، ثلث پنج دانگ و رقاع سه دانگ عالی، با رقم: «خدمه العبد الضعیف محمد خواجه‌زاده سنه ۱۰۹۸».[۱]

اثر اوست: یک مرقع آیهٔالکرسی، ثلث پنج دانگ و رقاع سه دانگ عالی با رقم: «خدمه العبد الضعیف محمد خواجه‌زاده سنهٔ ۱۰۹۸» در موزه‌ی اسلامی ترک.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۶۵ -۱۱۶۴ /۴).

خوارزمی ادیبی، ابوسعید احمد

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۶۲۶ ق)، ادیب، شاعر و خطاط. از اهالی خوارزم بود و در فصاحت و بلاغت و نگارش مهارت داشت از خوشنویسان طراز اول به شمار می‌رفت و پیش از زمان یاقوت حموی می‌زیست.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریحانه (۱۰۰ /۱)، معجم الادباء (۱۳۵ -۱۳۱ /۲).

خوارزمی، سلطانعلی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۱۹ ق)، خطاط. از سلسله‌ی نقشبندیه بود. وی در زمان سلطان سلیم اول به استانبول رفت و در جوار مزار ابوایوب انصاری مسکن گزید و وظیفه‌خوار سلطان شد. سلطانعلی از شاگردان عبدالرحیم انیسی بود. از آثار وی: قطعه‌ای به قلم نیم دو دانگ و کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب سلطانعلی الکاتب غفرالله ذنوبه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۳۵ -۲۳۴ /۱).

خوارزمی، عبدالرحمان

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از استادان قدیم نستعلیق و معاصر اظهر تبریزی و سلطانعلی مشهدی و به قولی، شاگرد میر عبیدالله بن میر علی تبریزی بود. ابتدا وی و بعد دو فرزندش، عبدالرحیم انیسی و عبدالکریم پادشاه، در شیوه‌ی خط نستعلیق و روش سلطانعلی مشهدی تغییراتی ایجاد کردند که مدتها در جنوب و غرب ایران رایج شد، اما بعدها متروک گردید. او در دربار جهانشاه بن یوسف قراقوینلو و فرزند وی، پیر بوداق می‌زیست. سپس در ۸۸۶ ق به دربار سلطان یعقوب آق قویلنو پیوست و اعتبار یافت. از آثار وی: یک نسخه شش دفتر «مثنوی» مولانا جلال‌الدین، به قلم کتابت متوسط و با رقم: «عبدالرحمن کاتب، سنه‌ی ۸۳۹»؛ یک نسخه «خمسه‌ی» نظامی، به قلم کتابت خفی و رقاع کتابت خوش، با رقم: «تمام شد خمسه... کتبه العبد عبدالرحمن الکاتب... سنه تسع و ثلثین و ثمانمائه»؛ یک «ترجیع‌بند»، جزو مجموعه‌ی بیست و یک ترجیع‌بند، از شانزده شاعر، به قلم کتابت جلی متوسط، با رقم: «تم الترجیع... سنه ست و ستین و ثمانمائه، کتبه العبد عبدالرحمن الخوارزمی... فی دارالسلام بغداد»؛ یک نسخه «دیوان» کاتبی، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «تمت الکتاب... سنه ستین و ثمانمائه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۸۰ -۳۷۸ / ۲)، اطلس خط (۴۶۰)، مناقب هنروران (۱۱۴ ،۸۹ -۸۸)، هنر عهد تیموریان (۴۹۷- ۴۹۸).

خوارزمی، عبدالکریم پادشاه

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط و شاعر. معروف به پادشاه و عبدالکریم پادشاه. وی برادر عبدالرحیم انیسی و از خوشنویسان دربار سلطان یعقوب آق قوینلو بود و یعقوبی هم رقم می‌کرد. عبدالکریم به شیوه‌ی پدر و برادر خود که به شیوه‌ی انیسی شهرت دارد، می‌نوشت و جز نستعلیق، همه‌ی اقلام را استادانه می‌نوشت. او در اواخر عمر به پریشانی حواس مبتلا شد و رد قطعاتش «کتبه خدا» یا «کتبه زرافه» و «کتبه پادشاه»، رقم می‌کرد و به همین مناسبت معروف به عبدالکریم پادشاه بود. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ یک نسخه «حال نامه‌ی» عارفی و «روشنایی نامه»، به قلم کتابت جلی متوسط، با رقم: «تمت الکتاب... عبدالکریم بن عبدالرحمن الخوارزمی... سنه ثلاث و ثمانین و ثمان مائه الهجریه»؛ یک صفحه از مرقع شاه طهماسب، به قلم نستعلیق چهار دانگ جلی خوش و نسخ کتابت عالی، با رقم: «کتبه عبدالکریم الخوارزمی» و چندین قطعه‌ی مختلف که در «احوال و آثار خوشنویسان» به آنها اشاره شده است. لازم به ذکر است که وفات صاحب عنوان را سپهر ۹۸۲ ق و صاحب «هنر عهد تیموریان» ۹۹۶ ق آورده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۱۱ -۴۰۹ / ۲)، اطلس خط (۴۶۱ -۴۶۰)، تحفه سامی (۱۳۵)، الذریعه (۶۹۲ / ۹)، خوشنویسان و هنرمندان (۴۳)، صبح گلشن (۲۷۶)، فرهنگ سخنوران (۶۱۹)، گلستان هنر (۵۸)، مناقب هنروران (۱۱۴ ،۸۹ ،۸۸)، هنر عهد تیموریان (۶۲۸، ۵۹۵، ۵۷۷، ۴۹۸، ۳۱۴).

خواری تبریز

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۷۴ ق)، شاعر و خطاط. در هرات متولـد شد و در تبریز می‌زیست. از شاگردان لسانی و از شاعران دوره‌ی شاه طهماسب بود. وی مردی خوش‌گذران و عیارپیشه بود که خط نستعلیق خفی را بسیار خوب می‌نوشت. در میان غزلسرایان به استادش اعتقاد داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۱۱۵/۱)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۸۲/۱)، تاریخ نظم و نثر (۵۱۶)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۲۱۱ -۲۰۶ /۲)، دانشـمندان آذربایجان (۱۲۹ -۱۲۸)، دویست سـخنور (۹۵ -۹۴)، الذریعه (۳۰۷ -۳۰۶ /۹)، سخنوران آذربایجان (۳۴۳ -۳۳۸)، صبح گلشن (۱۴۸)، فرهنگ سخنوران (۱۹۸)، مجمع الخواص (۲۱۶)، مکتب وقوع (۱۰۳ -۹۸)، نتایج الافکار (۱۲۹).

خوانساری، حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سـیزدهم ق)، خطـاط. از آثـار او: یـک قطعه نسـخ و رقـاع کتابت خوش، با رقم: «حرره العبـد الاقل حسن الخوانساری فی زمان القحـط و الغلا ۱۲۳۲ و نزول انواع البلا»؛ قرآن وزیری کوچـک جلـد روغنی، نسـخه خوش، با رقم: «... حسن الخوانساری فی شـهر ربیع‌الاول من سنه ۱۲۰۹ تسع و ماتین و الف من الهجره المبارکه...»؛ «زاد المعاد» وزیری کوچک جلد روغنی عالی، سـرلوح مذهب عالی، نسـخه و رقاع کتابت جلی متوسط، با رقم: «... العبد المحتاج الی تعالی اللّٰه الحسن الخوانساری... سنه ۱۲۴۵». سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۸/۴).

خوانساری، محمد ابراهیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۴۶ ق)، خطاط. از آثار وی: دو قطعه رقاع نیم دو دانگ خوش و غبار، با رقم: «حرره الـداعی... محمـد ابراهیم الخوانساری فی شهر شعبان المعظم سنهٔ ۱۲۴۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۳۷/ ۴).

خوانساری، محمدباقر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۶۷ ق)، خطاط. از آثار وی: شش دفتر «مثنوی»، مجدول مذهب، جلد روغنی، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «قد فرغ من تسوید هذا الکلام... ابن محمد هاشم، محمدباقر الخوانساری سنهٔ سبع و ستین و مأتین بعد الالف...».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۵/ ۴).

خوانساری، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از آثار اوست: قرآن رحلی جلد روغنی عالی دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی نسخ کتابت جلی خوش با رقم: «برحسب امر... فتحعلیشاه قاجار... العبد الاقل الاثم الجانی کاتب السلطانی محمدعلی بن عبدالرحیم الخوانساری» «فی شهر شعبان‌المعظم من شهور سنهٔ ۱۲۴۹...» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

- قرآن رحلی جلد روغنی عالی چهار صفحه‌ی اول و چهار صفحه‌ی آخر مذهب دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع. نسخ و رقاع کتابت جلی خوش با رقم: «برحسب امر... اسلطان فتحعلی شاه قاجار... محمدعلی کاتب السلطانی ابن عبدالرحیم الخوانساری» سمت اختتام یافت فی... سنهٔ ۱۲۴۰» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

- دعوات نیم‌ربعی، جلد روغنی عالی. سرلوح مذهب نسخ و رقاع کتابت جلی خوش با رقم: «چون طبع نواب... عصمت‌الدین والدین والده ماجده‌ی نایب‌السلطنه... مراقبت تلاوت ادعیه و اذکار است لهذا داعلی دوام دولت شهریاری الجانی محمدعلی خوانساری به تحریر ادعیه پرداخت و مدینه‌ی محفل... ساخت» «فی شهر شوال المکرم من شهور سنهٔ ۱۲۶۳» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

- سور و ادعیه وزیری کوچک، جلد روغنی، سرلوح مذهب نسخ کتابت خوش با رقم: «چون طبع اقدس... فتحعلیشاه قاجار... به مواظبت اذکار مایل است لهذا داعلی دوام دولت شهریاری محمدعلی به تحریر این ادعیه پرداخت و هدیه... ساخت» «فیه شهور سنهٔ ۱۲۴۸» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی با جلد روغنی عالی، چهار صفحه‌ی اول و آخر مذهب و دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، به خط نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، با رقم: «... محمدعلی کاتب السلطانی ابن عبدالرحیم الخوانساری، سمت اختتام یافت فی.. سنه ۱۲۴۰»؛ دعوات نیم ربعی با جلد روغنی عالی، سرلوح مذهب، به خط نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، با رقم: «چون طبع نواب... محمدعلی خوانساری بتحریر این ادعیه پرداخت... سنه ۱۲۶۳»؛ ادعیه‌ی وزیری، جلد روغنی عالی، سرلوح مرصع مذهب، نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، با رقم: «... محمدعلی الخوانساری... فی شهر ذی الحجه‌الحرام من شهور سنه ۱۲۳۸»؛ سور و ادعیه وزیری کوچک جلد روغنی، سرلوح مذهب و نسخ کتاب خوش، با رقم: «... محمدعلی بتحریر این ادعیه پرداخت... فی شهور سنه ۱۲۴۸»؛ قرآن رحلی جلد روغنی عالی، نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «... العبد الاقل الاثم الجانی کاتب السلطانی محمد علی بن عبدالرحیم الخوانساری... سنه ۱۲۴۹».[۱]

بر گرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۹۰/ ۴).

خواوند سالک

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «کلیات» کامل عبدالرحمان جامی، به قلم کتابت متوسط که در پایان بعضی از کتابها چنین رقم دارد: «در بلده‌ی محفوظه‌ی سمرقند، در تاریخ نهصد و نود و چهار، در موضع باغ میدان، باتمام رسید. کتبه العبد الفقیر خواجه خواوند بن میرک غفر ذنوبه» و «تمت الکتاب تحریرا سنه‌ی ۹۹۹» و «در بلده‌ی محفوظه‌ی سمرقند در موضع باغ میدان در تاریخ نهصد و نود و پنج، باتمام رسید. کتبه... خواجه خواوند بن میرک»؛ نسخه‌ای از «تحفه الاحرار» جامی با تاریخ ۹۹۰ و رقم: «خواوند سالک بن میرک».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۸۲/۱)، خوشنویسان و هنرمندان (۴۷)، هنر عهد تیموریان (۵۱۰).

خواهر مولی رحیم

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

دختر مولی اصفهانی و خواهر مولی عبدالرحیم اصفهانی، ساکن در محلّه کران بوده، و در اعیان الشیعه(۸۵:۶) فرماید: مؤلّف ریاض العلماء گوید: الآن در اصفهان ساکن، و از علماء معدود است، و در نزد پدر و برادرش درس خوانده. من خطّش را دیده‌ام، و برخی از فوائد او را بر شرح لمعه مشاهده کرده‌ام. خطّش در نهایت خوبی است، و خطّ نسخ و نستعلیق را خوب می‌نویسد.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

خوراسکانی حسنی طباطبایی، محمد نصیر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۱۳ ق)، خطاط. از آثار وی: «صحیفه‌ی سجادیه‌ی» رحلی، سرلوح مرصع مذهب، به خط نسخ سه دانگ جلی و رقاع و ترجمه نستعلیق کتابت خفی متوسط، با رقم: «اقل عبادالله ابن میر محمدسعید الحسنی الطباطبایی، میر محمدنصیر الخوارسکانی، فی غره شهر ربیع‌الاول من شهور سنه‌ی ثلث عشر و مائه بعد الالف سنه ۱۱۱۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۰۰/۴).

خوراسگانی، محمدباقر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن رحلی، جلد ساغری مشکی ضربی مطلا. دو صفحه‌ی اول و دو صفحه‌ی آخر مذهب- دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع مذهب عالی، نسخ کتابت جلی متوسط با رقم: «این قرآن مجید... حسب‌الفرمان... ابوالفتح والنصر... السلطان فتحعلیشاه قاجار... سمت تحریر یافت کاتب ارقام خسروانی محمدباقر الخوراسگانی» «سنهٔ ۱۲۳۵» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی با جلد ساغری مشکی ضربی مطلا، دو صفحه اول و دو صفحه آخر مذهب، دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مرصع و مذهب عالی، به خط نسخ کتابت جلی متوسط، با رقم: «این قرآن مجید... حسب الفرمان فتحعلی‌شاه قاجار... سمت تحریر یافت، کاتب ارقام خسروانی محمدباقر الخوارسکانی، سنه ۱۲۳۵».[۱]

بر گرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۵۰/ ۴).

خورشید کلاه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ز ۱۳۰۷ ق، از زنان خوشنویس، از او قرآنی نیم‌ورقی با خط نسخ کتابت خفی متوسط با رقم «... خورشید کلاه بنت خانه‌زاد بن خانه‌زاده علینقی بن حاج اسماعیل، الملقب بحکیم الممالک...» موجود است. وی این قرآن را به دستور ناصرالدین شاه در سال ۱۳۰۷ ق نوشت.[۱]

(ز ۱۳۰۷ ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن نیم ورقی جلد روغنی عالی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب، به خط نسخ کتابت خفی متوسط و با رقم: «برحسب امر... ناصرالدین خسرو والامقام...کتبه خانه‌زاد خورشیدکلاه بنت خانه‌زاد بن علینقی ابن حاج اسمعیل الملقب بحکیم الممالک» (سال ۱۳۰۷).[۲]

بر گرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :[۱] منبع: احوال و آثار خوشنویسان، ۱۰۶۵ / ۴، ۳.

[۲]احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۶۵/ ۴).

خوشمردان، بابا

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از آثار او: یک قطعه از مرقع بایقرا- طهماسب، به خط ثلث چهار دانگ جلی عالی و نسخ کتابت خفی عالی،

با رقم: «مشقه العبد سید بابا الخوشمردان» (قرن نهم).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۰/۴).

خوشمردان، علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار او: یک قطعه ثلث سه دانگ جلی عالی و نسخ کتابت و شکسته رقاع نیم دودانگ خوش، با رقم: «مشقه العبد المذنب الراجی... علی بن الحسن الخوشمردان... سنه ست و عشرین و تسعمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۱۶/۴).

خوشنویس نطنزی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۷۵ ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن نیم ربعی جلد روغنی، شش صفحه‌ی اول تمام مذهب، نسخ کتابت خفی عالی به شیوه‌ی آقا غلامعلی، با رقم: «حسب الفرمایش... آقا محمد امین ابن مرحوم... حاج محمدرضا التاجر الشیرازی صورت اختتام یافت از ید کاتب الحروف آقا محمد خوشنویس الشهیر بنطنزی سنه‌ی ۱۲۷۵».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۳۶/ ۴).

خوشنویس‌باشی، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۰۰/۱۳۰۳ ق)، خطاط. معروف به خوشنویس‌باشی. وی اهل تهران بود ولی، بیشتر ایام عمر را در تبریز سپری کرد و در آنجا سمت معلمی خط شاهزادگان قاجار را داشت. او در خط نستعلیق استاد مسلم بود. سید حسین شاگردان خوبی تربیت کرده که از جمله‌ی آنان میرزا یوسف، میرزا علی‌محمد تبریزی، میرزا مهدی خان، اسماعیل امیر خیزی و یوسف میرزا قاجار می‌باشند. قطعات مختلف از آثار وی، از قم شش دانگ تا نیم دو دانگ عالی و ممتاز است که تاریخ کتابت آنها بین سالهای ۱۲۷۱ و ۱۲۹۵ و با رقم «میر حسین» است. روی سنگ قبر محمدشاه قاجار در قم، در اطراف تمثال او کتیبه‌ای است از اشعار سروش اصفهانی، که ظاهرا به خط همین میر سید حسین است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۵۲ -۱۵۱ /۱)، اطلس خط (۵۹۱ -۵۹۰)، شرح حال رجال (۷۶/۵)، المآثر و الاثار (۲۱۲).

خویی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهادرهم ق)، خطاط. از کاتبان تبریز بود. به خط وی چند کتاب موجود است، از جمله: یک نسخه «منشات» امیر نظام، به قلم کتابت و دودانگ خوش؛ یک نسخه «منشآت» محسن میرزای دارا، با رقم: «کتبه اقل الاحقر حسین خویی الاصل تبریزی المسکن... سال ۱۳۲۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۵۳ -۱۵۲ /۱).

خویی، عبداللّه

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۹۱ ق)، شاعر، نویسنده و خطاط. در آغاز از منشیان سلطان محمد خدابنده بود. پدرش قاضی خوی و سلماس بود و در سرودن شعر ترکی و فارسی توانا. وی در خط تعلیق استاد بود و نسخ را هم ماهرانه می‌نوشت. قاضی عبداللّه علاوه بر متون فارسی، در متون عربی و ترکی نیز مهارت داشت و «رساله‌ای در واجبات»، به زبان ترکی دارد. وی هنگام مراجعت از مشهد در حوالی سبزوار درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۷۰۱)، دانشمندان آذربایجان (۲۶۶)، الذریعه (۶۹۶/۹)، فرهنگ سخنوران (۶۲۰)، گلستان هنر (۵۲ -۵۱).

خویی، مؤمن محمد

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۶۲۲ ق)، نقاش و خطاط. اهل خوی آذربایجان بود. مصور، و احیانا کاتب، نسخه‌ی ارزنده و نفیسی به نام «ورقه و گلشاه» عیوقی است. این نسخه کهن‌ترین نسخه‌ی خطی مصور موجود در سده‌های ششم و هفتم قمری است. اصل نسخه قدیمی در قرن پنجم قمری توسط عیوقی شارع به سلطان محمود غزنوی هدیه شده که عشق قبیله‌ای را در متن کتاب به رشته‌ی نظم درآورده است.

شیوه‌ی تصاویر در مکتب تبریز نقش بسته و هفتاد و یک تصویر در هفتاد صفحه کتابت شده است. تاریخ اجرای مینیاتورها و کتابت آن در حدود ۶۲۲ ق انجام پذیرفته و جمله‌ی تصاویر، کتیبه‌ای نقش بسته یعنی از کنار صفحه به کنار دیگر صفحه امتداد یافته و اندازه‌ی مینیاتورها نیز کوچک است. شیوه‌ی اسلیمی و تذهیب نقاش بخصوص در روی چادرها ابتکاری و زیبا است و خط نسخی و تحریری و رقاعی موضوعات، استادانه است و اثر دست خود نقاش می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۴۲ -۱۲۳۶/ ۳).

خیاط، محمدکاظم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۰۴ ق)، خطاط. وی تعلیق را بسی نیکو می‌نوشت. از آو آثاری مشاهده نشده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۷۳/۴).

خیام، محمد

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم و نهم ق)، نقاش و خطاط. از شیوه‌ی عبدالحی هروی پیروی می‌کرد و دنباله‌رو مکتب چینی نیز بود و در این زمینه از استاد سیاه قلم و استاد شیخی و فضل‌اللّه دیوانه درس می‌گرفت و در شیوه مخلوط ایران و چینی نقش می‌آفرید. استاد محمد در ارائه مجالس رزمی و چهره‌پردازی و پرنده‌سازی قدرت قلم داشت و در خط تعلیق و توقیع نیز ماهر بود. از آثار وی: تصویر سوارکار رزم‌آوری که خود و اسبش مسلح به زره فولادی بوده و با سوارکار دیگری به رزم و ستیز مشغول هستند، با رقم: «نقل از استاد عبدالحی نقاش کمترین بندگان محمد بن محمود الخیام»؛ تصویر قوی زیبایی که یک پای خود را بلند کرده است و به خط تعلیق رقم «محمد بن محمد الخیام» دارد؛ تصویر پهلوانی که سوار بر اسب شده و به اژدهای قوی هیکلی حمله می‌کند، با رقم: «محمد خیام». شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۳۰ -۶۲۸/ ۲).

خیرالدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۸۱ ق)، خطاط. وی شاگرد میرعلی هروی بود و با اجازه‌ی استاد، یک نسخه «شاهنامه» فردوسی را که میر به کتابت آغاز کرده بود، به پایان رسانید.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۸۴/۱)،

خیری

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۱ ق)، خطاط. از خطوط وی: دو لوحه ثلث یک دانگ کتیبه‌ی عالی، با رقم: «اثر خیری ۱۳۱۰ و ۱۳۱۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۶۶/۴).

دانش تفرشی، تقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۲۶ -۱۲۵۰ ش)، خطاط:، منشی و شاعر، متخلص به دانش. ملقب به ضیاء لشکر و مستشار اعظم. معروف به بلور. در تفرش به دنیا آمد. از کودکی نزد ملا- عبدالحمد یزدی و میرزا علی محمد به تحصیل زبان عربی و ادبیات فارسی پرداخت و تعلیم خط گرفت. در یازده سالگی قصیده‌ای در هفتاد بیت به رشته‌ی نظم کشید که سبب شهرتش شد. از آن پس به دبیری میرزا یوسف خان مستوفی الممالک منصوب شد، آنگاه سالها در همین سمت در شهرهای مختلف، در دستگاه ظل‌السلطان و ناصرالملک و میرزا علی‌اصغر خان اتابک به خدمت اشتغال ورزید. در سال ۱۳۱۵ ق «تذکره‌ی صدر اعظمی» را در شرح شاعران معاصر اتابک نگاشت و در سال ۱۳۱۹ ق فکاهیات خود را به نام «دیوان حکیم سوری» به چاپ رسانید. در سال ۱۳۲۷ ق به شیراز رفت و چندی ریاست عدلیه و دفتر ایالتی آن شهر را به عهده داشت. تقی خان در نوشتن اقسام خط توانا بود و نمونه‌هایی که از خط او به جا مانده، بیانگر استادی وی است. وی مدعی بود که قانون اساسی ایران را به دستور مظفرالدین شاه یک شب تا صبح نگاشته است. دانش در تهران درگذشت. او در مجموع بیست و دو جلد کتاب نگاشته که همه‌ی آنها به خط اوست و این آثار غیر از «تذکره‌ی نون والقلم»- که در شرح حال خطاطان ایران است- همگی منظوم‌اند و صد هزار بیت شعر را شامل می‌شود. مهمترین آنها عبارت‌اند از: «دیوان» اشعار، مشتمل بر غزلیات، قصاید، قطعات، رباعیات و پهلویات؛ «نوشین روان»؛ «مثنوی اکسیر اعظم»؛ «فردوس برین» و چند اثر دیگر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ادبیات معاصر (۵۰ -۴۸)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۸۰۱ -۸۰۰ /۲ -۳۰۹ -۳۰۶ /۱)، الذریعه (۳۱۵، ۲۶۲ /۹)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۷۸ -۱۷۶ /۳)، سخنوران نامی معاصر (۱۳۳۸ -۱۳۳۳ /۲)، شرح حال رجال (۴۶ -۴۵ /۵)، فرهنگ سخنوران (۳۳۱)، مؤلفین کتب چاپی (۲۱۷ -۲۱۶ /۲).

داوری شیرازی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۸۳/۱۲۸۲ -۱۲۳۸ ق)، خطاط، نقاش، ادیب و شاعر، متخلص به داوری. در شیراز به دنیا آمد. علوم ادبی و عربی و آداب سخنوری و خوشنویسی را در محضر پدر و برادر مهتر خود وقار، آموخت و فنون نقاشی و چهره‌نگاری و نیز زبان و ادبیات ترکی را از شخصی به نام حاجی اسدالّله فراگرفت. داوری در سرودن انواع مختلف شعری بویژه قصیده مهارت داشت. خطوط هفت گانه را خوش می‌نوشت و در نستعلیق قوی‌دست بود. صاحب «طرائق الحقائق» مدت دو ماه نزد وی تعلیم خط گرفته است. او همچنین در هنر نقاشی بخصوص آبرنگ، شیرین قلم و صاحب ابتکار بود و تذهیب و آرایش تصاویر را نیکو می‌دانست. دیوان بیگی، مولف «حدیقه الشعراء»، وی را «شمس القلاده‌ی» خاندان وصال دانسته است. از کارهای هنری این استاد، تذهیب و نقاشی «شاهنامه‌ی» فردوسی است که بعدها توسط لطفعلی خان شیرازی و میرزا آقای نقاش تکمیل شد. داوری در زادگاه خود درگذشت و در کنار میرزای سکوت، در حرم شاهچراغ به خاک سپرده شد. «دیوان» اشعار وی در حدود پانزده هزار بیت دانسته‌اند. در بعضی منابع «رساله‌ای در عروض» و کتابی در «معانی و بدیع» و «فرهنگ» بزرگی به زبان ترکی به وی نسبت داده‌اند. از آثار چهره‌پردازی وی: چهار قطعه تصاویر آبرنگی از قیافه رجال برجسته‌ی دوره‌ی ناصری که در مرقعی با خطوط متنوع ترتیب یافته است؛ تصویر محمد شفیع وصال که بر روی تشکی نشسته است. از خطوط او: یک نسخه شش دفتر «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم:؛... و انا العبد... محمد المتخلص بداوری ابن المرحوم وصال... سنه‌ی ۱۲۶۷»؛ یک نسخه «لوایح» جامی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «... فی سنه‌ی ۱۲۷۶... و انا العبد داوری بن وصال»؛ یک نسخه «چهار مقاله‌ی» نظامی عروض، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... حرره داوری بن وصال غفر له، سنه‌ی ۱۲۷۹»؛ یک نسخه «سحر حلال»، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... داوری بن وصال ۱۲۸۲». چهار اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.[۱]

محمد متلخص به داوری سومین پسر وصال از شاعر از قرن سیزدهم (و. ۱۲۳۸- ف. ۱۲۸۲ ه.ق.). وی در ۱۲۷۹ در تهران بود و در شیراز به بیماری دق درگذشت و در بقعه شاه چراغ شیراز مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آثار عجم (۳۶۰ -۳۵۹)، احوال و آثار خوشنویسان (۷۱۶ -۷۱۲ /۳)، احوال و آثار نقاشان (۷۱۵ -۷۱۳ /۲)، اطلس خط (۵۶۶ -۵۶۵)، بزرگان شیراز (۳۶۳)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۲۰۷ -۲۰۵ /۴)، تاریخ هنرهای ملی (۹۸۷/۲)، تذکره‌ی روز روشن (۲۵۷ -۲۵۶)، حدیقه الشعراء (۶۱۳ -۶۰۴ /۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۱۷ -۵۰۶ /۲)، الذریعه (۳۲۰ -۳۱۹ /۹)، ریحانه (۳۲۷ -۳۲۶ /۶، ۲۱۲ /۲)، سرآمدان فرهنگ (۳۵۲ -۳۵۱ /۱)، شرح حال رجال (۱۸۸ -۱۸۶ /۶)، طرائق الحقائق (۳۷۹ -۳۷۶ /۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۰۱۱ -۱۰۰۸ /۲)، فرهنگ سخنوران (۳۳۴)، لغت نامه (ذیل/ داوری شیرازی)، المآثر و الآثار (۲۰۵)، مؤلفین کتب چاپی (۷۸۲ -۷۸۱ /۵)، مجمع الفصحا (۲۹۹ -۲۹۳ /۴)، مرآت الفصاحه (۲۱۱ -۲۰۸)، مکارم الآثار (۱۰۷۰ -۱۰۶۹ /۴).

دایمی، ابراهیم

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، خطاط. از آثار وی: مرقع ثلث سه دانگ جلی و نسخ کتابت عالی، با رقم: «سوده ابراهیم المعروف بدائمی» در موزه‌ی اسلامی ترک.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۱۳/۴).

دبیر الملک، محمدحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «مفتاح الفلاح» و «دعای کمیل»، به خط نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «... محمدحسین الحسینی الملقب بدبیر الملک، فی شهر ربیع المولود سنه ۱۲۸۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۸۴/۳).

دبیر الممالک، اسماعیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۰ ق)، خطاط و مترجم. سمت ژنرال آجودانی و مترجمی صدر اعظم را داشت و چون به زبان فرانسه و آلمانی آشنا بود، چند کتاب را به فارسی ترجمه کرد و در وزارت امور خارجه هم سمتی داشت. اسماعیل خان خط نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. وی تا تاریخ تالیف «تذکره‌ی خوشنویسان» سپهر هنوز در قید حیات بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۶/۱).

دبیر شیرازی، محمدحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۵ -۱۲۸۶ ق)، شاعر، خطاط. وی خطوط شکسته، نسخ و تعلیق را خوش می‌نوشت. به نیابت کارگزاری بوشهر مامور بندر مزبور شد و مدتی در آنجا به سر برد و به شیراز بازگشت و در اداره‌ی ایالتی منشی شد. دبیر به هند سفر کرد و سپس به بوشهر بازگشت و از آنجا به چابهار رفت و در اثر گرمی هوا به جنون مبتلا شد. برادرش، شعاع الملک، در شیراز به معالجه وی پرداخت و موثر واقع شد و رو به بهبودی گذاشت و به نوشتن دواوین شعرای گذشته خود مشغول داشت. در شیراز در گذشت و در قرب تکیه خواجه حافظ دفن شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۲۰ -۵۱۷ /۲).

دبیر، علی‌اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۶ ش)، خطاط. در رضاییه به دنیا آمد. پدرش مردی تحصیل کرده بود و به همین جهت، فرزند خود را به تحصیل دانش و کسب کمال و نوشتن مشق خط واداشت. دبیر در ابتدای کار وارد خدمت فرهنگ شد، سپس به وزارت دارایی منتقل گردید و در سال ۱۳۳۷ ش بازنشست شد. او خط نستعلیق و شکسته را عالی می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره خوشنویسان معاصر (۱۴۸ -۱۴۷).

دبیرالدوله، محمدتقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۶ ق)، خطاط. او وزیر دار الشورای ناصرالدین شاه قاجار بود که اجدادش از علماء و مجتهدان بودند و سلسله‌ی نسبش به امام زین‌العابدین (ع) می‌رسد. در جوانی تحصیل حسابداری و دفترداری و مقدمات علوم ادبی و عربی کرد. وی خطوط نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. دبیرالدوله به منصب لشکرنویسی نیز رسیده است. پس از فوت، جسد وی را به کربلا منتقل کردند و در رواق حرم امام حسین (ع) به خاک سپردند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۶۶/۳)، شرح حال رجال (۲۲۰/۵).

دبیرالسلطان، علی‌اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «گلستان» سعدی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «برای تقدیم... مظفرالدین شاه، این غلام جان نثار علی‌اکبر الملقب بدبیر السلطان، تحریر نمود، روز یکشنبه دویم شهر جمادی‌الثانی، سنه‌ی ایت ئیل ۱۳۱۶...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۳۶/۲).

دبیرالملک شیرازی، نصرالله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۹ -۱۲۵۲ ق)، خطاط. ملقب به دبیرالملک. در شیراز به دنیا آمد. پس از تحصیل علوم و کسب کمالات به اتفاق پدرش به تهران آمد و پس از فوت پدر، به جای وی جبادارباشی شد. هنگامی که مشیرالدوله به صدارت رسید، میرزا نصراللّه خان را مورد توجه کامل خود قرار داد و او را به تولیت آستان قدس رضوی برگزید. دبیرالملک خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و به این جهت به کمک پسر عمویش، میرزا عبدالوهاب خان که عهده‌دار نیابت وزارت خارجه بود، منشی این وزارتخانه شد. وی در ۱۳۰۱ ق ملقب به دبیرالملک گردید و بعد در همین سال نایب اول و سپس مدیر کل وزارت امور خارجه شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۳۹/ ۳)، شرح حال رجال (۳۴۳ -۳۴۱/ ۴)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۰۶۰/ ۲).

دبیرمخصوص، علینقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خطاط، ادیب.

تولد: ۱۲۶۶(۱۳۰۶ ق.)، سنندج.

درگذشت: ۱۳۵۸.

علینقی دبیرمخصوص، متخلص به «هشیار» و مشهور به هشیار سنندجی، فرزند میرزا کاظم آقا محمدرحیم معمارباشی کردستانی، به فراگیری مقدمات علوم پرداخت. پس از آن در مدارس دینی با زبان عربی آشنا شده و صرف و نحو و مبانی دینی کسب نمود. مدتی هم در آموزشگاه آلیانس سنندج به تحصیل زبان فرانسه پرداخت و ضمنا از استادان فن خط نسخ و نستعلیق به مشق و تمرین حسن خط مشغول شده است. پس از آن مدتی در دستگاه یکی از خوانین سنندج به شغل دبیری و نویسندگی استخدام شده و به سال ۱۳۳۳ ق. به تهران آمد و وارد خدمت دولتی شد. مدت هیجده سال در دفتر نخست وزیری منشی مخصوص وکفیل دفتر بوده و چند سالی هم در دادگستری سمت نویسندگی و دفترداری داشته است. در سال ۱۳۱۴ به وزارت کشور منتقل شد و در آنجا مشاغلی از قبیل ریاست کارگزینی وزارتی و فرمانداری شهرستان بود که عمرش یزد، مراغه، خوی، سمنان و دامغان را دارا بود. پس از آن به تهران بازگشت و پس از مدتی در سمت بازرس وزارت کشور، در سال ۱۳۲۸ بازنشسته شد. هشیار به ادبیات فارسی عشق می ورزید و خود نیز شعر می‌گفت و از ذوق و قریحه‌ی خوبی برخوردار بود.

علینقی دبیرمخصوص سرانجام در سال ۱۳۵۸ درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

درویش احمد

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، خطاط. از آثار وی: یک لوحه ریحان و ثلث شش دانگ و نسخ و رقاع دو دانگ عالی، با رقم: «کتبه الفقیر السید درویش احمد غفر ذنوبه و ستر عیوبه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۲۴/۴).

درویش سمرقندی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام بود. از آثار وی قطعه‌ای در کتابخانه‌ی سلطنتی موجود است، به قلم سه دانگ خوش و با رقم: «فقیر محمد درویش السمرقندی غفر ذنوبه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۱۶/۳).

درویش شمس کاتب

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه ثلث دو دانگ جلی عالی و نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، با رقم: «مشقه درویش شمس الکاتب فی حجه ۱۰۲۸ من هجریه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۸۵/۴).

درویش عبدالمجید

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۱۸۵ -۱۱۵۰ ق)، خطاط و شاعر. متخلص به مجید و خموش. وی از مردم طالقان قزوین بود. در آغاز جوانی به اصفهان آمد و معلومات خود را در آنجا تکمیل کرد و سرآمد هنرمندان فن خط شد. او از معاصران لطفعلی آذر بیگدلی بود. عبدالمجید برجسته‌ترین استاد خط شکسته نستعلیق است، همانطور که خط نستعلیق به دست میرعماد کمال یافت، خط شکسته را نیز درویش به

حد اعلی رسانید. چنان که شش دانگ جلی را چون کتابت خفی و غبار، استوار و شیرین می‌نوشت. وی علاوه بر شکسته نستعلیق، خط نستعلیق و شکسته تعلیق را نیز خوش می‌نوشت. او در سرودن شعر نیز توانا بود و «دیوان» غزلیاتش در حدود هزار و پانصد بیت است. مهمترین شاگردان بی‌واسطه‌ی او میرزا کوچک اصفهانی، فضلعلی بیک دنبلی و خواجه ابوالحسن فسایی می‌باشند. درویش عبدالمجید در اصفهان درگذشت و در تخت فولاد، روبروی تکیه میرفندرسکی دفن شد. از آثار وی: مرقع (۴۰ رقعه) شکسته‌ی نیم دو دانگ و کتابت خفی و غبار ممتاز، با رقمهای: «... سنه‌ی ۱۱۷۹ و در دارالسلطنه‌ی اصفهان... بنده‌ی باخلاص عبدالمجید» و «... تحریر شد العبد المجید ۱۱۸۲» و «... حرره العبد الاقل عبدالمجید فقیر تاریخ ۱۱۸۴ در دارالسلطنه‌ی اصفهان» و «نقل از خط استادی شفیعا نمود بنده‌ی کمترین عبدالمجید درویش سنه ۱۱۷۳». «... بتاریخ ۱۱۸۴ مسوده نموده عبدالمجید فقیر» و... از گرانبهاترین آثار وی، جز مقطعات و مرقعات متعدد، نسخه‌ی «کلیات» سعدی است که در کتابخانه‌ی سلطنتی مضبوط می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۴۵)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۶۴ -۱۲۶۲ /۴، ۴۱۴ /۲)، اطلس خط (۶۲۱ -۶۱۸)، پیدایش خط و خطاطان (۱۲۷ -۱۲۶)، تاریخ اصفهان (۱۳۴ -۱۳۱)، تاریخ هنرهای ملی (۹۳۰ -۹۲۷ /۲)، تذکره‌ی روز روشن (۷۱۷ -۷۱۶، ۲۵۹)، تذکره القبور (۳۱۹)، الذریعه (۶۹۸، ۳۲۴، ۳۲۳ /۹)، ریحانه (۲۱۹ -۲۱۸ /۲)، سرآمدان فرهنگ (۳۵۴/۱)، سفینه المحمود (۳۰۳ - ۳۰۱ /۱)، شرح حال رجال (۳۰۱/۲)، صبح گلشن (۳۶۷)، طرائق الحقائق (۱۶۵/۳)، فرهنگ سخنوران (۳۳۹ -۳۳۸)، قزوین در گذرگاه هنر (۲۲۹)، کارنامه‌ی بزرگان (۲۷۷ -۲۷۶)، لغت نامه (ذیل/ (درویش)، مجمع الفصحا (۹۳۲ -۹۳۱ /۵)، نتایج الافکار (۶۷۰ -۶۶۹)، نگارستان دارا (۲۵۱ -۲۵۰)، یغما (س ۳، ص ۴۸).

درویش عبدی بخارایی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۵۷ ق)، خطاط. در اصفهان به خدمت میرعماد رسید و از وی تعلیم خط گرفت. به مسافرت و سیاحت پرداخت و در دولت سلطان مراد خان چهارم، به خاک عثمانی رفت و در استانبول به خدمت او رسید و مدتها معزز می‌زیست. وی به خواهش محمد پاشا صدراعظم، شاهنامه‌ای نوشت و در سفر عثمانی به سلک مشایخ طریقه‌ی مولویه درآمد. درویش عبدی اولین خوشنویسی است که خط نستعلیق ایرانی را در دولت عثمانی آورد. وی معاصر عبدالجبار اصفهانی بود و در استانبول درگذشت. از آثار وی: یک صفحه کتابت خوش، که چنین تمام می‌شود: «قد وقع الفراغ من کتابه کتاب المثنوی الشریف... درویش عبدی المولوی... سنه سته و عشرین و الف من الهجره النبویه»؛ هشت قطعه از دو مرقع، به قلمهای پنج دانگ تا کتابت خوش، با رقمهای: «فقیر درویش عبدی غفرله» و «للعبد الفقیر المذنب عبدی» و «المذنب عبدی غفرله» و «مشق فقیر عبدی» و «العبد الحقیر.. درویش عبدی غفرله سنه‌ی ۱۰۴۱»؛ یک مکتوب ترکی به سلطانم برهان‌الدین افندی، به قلم نستعلیق تحریر کتابت متوسط، با رقم: «من المخلص الداعی عبدی الخطاط»؛ یک مرقع یازده رقعه‌ای، به قلم دو دانگ متوسط، با رقم: «العبد المذنب الفقیر درویش عبدی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۲۴ -۴۲۳ /۲)، اطلس خط (۵۴۰ -۵۳۹)، پیدایش خط و خطان (۱۴۲ -۱۴۱)، تاریخ هنرهای ملی (۹۴۱ -۹۴۰ /۲)، تذکره الخطاطین (۵۰۹/۱)، تذکره القبور (۳۱۹)، خوشنویسان و هنرمندان (۴۳).

درویش عمر

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، خطاط. از آثار وی: مرقع ثلث سه دانگ و نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «مشقه اضعف لضعفا درویش عمر الجودی...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۶۷/۴).

درویش قربانعلی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۱۶ ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه از مرقع ثلث سه دانگ جلی خوش و نسخ کتابت جلی خوش و رقاع کتابت خفی متوسط، با رقم: «الاقل الداعی درویش قربان علی کوه‌سره... سنه ۱۲۱۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۶۷/۴).

درویش محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

قرآن میشن عنابی مذهب ترکی- تزیینات ترکی، نسخ کتابت ترکی متوسط با رقم: «قد وقع الفراغ... فی شهر ذالقعده سوده لفقیر الحقیر درویش محمد بن یوسف من تلامیذ فضل اللّه افندی الامام جامع والده‌ی سلطان غفرله...» «سنهٔ ۱۰۹۶» در مجموعه‌ی مهدوی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

درویش محمد کاتب

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. به خط وی یک نسخه «گلستان» سعدی در کتابخانه‌ی سلطنتی موجود است، به قلم نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «تمام شد کتاب گلستان... سنه‌ی ۹۳۵ علی ید العبد الضعیف درویش محمد الکاتب غفراللّٰه ذنوبه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۸۷/۱).

درویش مقصود تبریزی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از وی دو اثر مشاهده شده که فاصله‌ی بین تاریخ کتابت آنها بسیار است و احتمالا یکی از دو تاریخ تحریف شده است. این دو اثر بدین شرح است: دو قطعه مذهب ثلث نیم دو دانگ کتیبه‌ی عالی و نسخ و رقاع نیم دو دانگ جلی خوش، با رقم: «حسب الفرموده‌ی جناب سیادت مآب امیر زین‌الدین علی الصفوی سلمه‌اللّٰه تعالی فی الدارین نوشته شد. نمقه مقصود التبریزی فی شهور سنه ۹۸۰...»؛ یک قطعه مذهب ثلث چهار دانگ کتیبه عالی و نسخ کتابت جلی متوسط و رقاع نیم دو دانگ خوش، با رقم: «الفقیر درویش مقصود فی محروسه الفارس جهت توفیق آثاری نورالدین محمد نوشته شد تحریر فی ۱۰۹۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۶۷/۴).

دره ای، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از کاتبان خوشنویس گمنام است. از آثار وی: یک نسخه «تیمور نامه‌ی» هاتفی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تمت الکتاب... سنه‌ی ست و سبعین و تسعمائه، در بلده‌ی قندهار صورت یافت، کتبه العبد المذنب شاه محمد دره‌یی...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۹۲/۲).

دری، فرج الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند شیخ عباس (عالم و فاضل و مجتهد بوده، و انواع خطوط را نیکو می‌نوشته) فرزند آقا صبور (شاعر و ادیب بوده، دیوان اشعاری دارد) فرزند محمد سعیدبن محمد زکی.

عالم فاضل محقق زاهد، از شاگردان آقا سید محمدباقر درچه‌ای و آخوند کاشی، و از مخصوصین و اصحاب سر ایشان بوده، ضمنا خدمت جانگیرخان قشقائی و جمعی دیگر از علمای اصفهان تحصیل نموده، سال‌ها در مدرسه‌ی عربها ساکن، و جمعی کثیر از طلاب در خدمت او مستفیض می‌شدند.

سرانجام در ۲۹ ربیع الاول سال ۱۳۸۲ به سن قریب نود سال وفات یافته، در تکیه‌ی حاج آقا باقر قزوینی که به تکیه‌ی خلیلیان

معروف است مدفون گردید.
استاد جلال‌الدین همایی در تایخ وفات او قطعه‌ای سروده، از آن جمله است:
واحسرتا که کوکب دری افول کرد
در حالتی که نادره‌ی بی‌مثال بود
شیخ جلیل مافرج الله دری آنک
اندر زمانه قدوه‌ی ارباب حال بود
فرزانه طبع، شیخ پسندیده روزگار
آزاده خوی، مرد ستوده خصال بود
رفت از جهان و داشت به وقت فراق مرگ
حالی چنان که گفتی عید وصال بود
تاریخ را سنا به میان پا نهاد و گفت
دری دری ز مخزن علم و کمال بود
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

دستغیب شیرازی، صادق

قرن:۱۱
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، شاعر و خطاط. وی قاضی‌القضاه شیراز بود. در زمان شاه صفی به علت حسن خط، مدتی در کتابخانه‌ی دولتی مشغول کتابت شد، عاقبت به جهت شهامت و علو همت آنجا را ترک کرد و به شیراز رفت و بعد از مدتی در لار فوت کرد. روز فوت او غزلی را که در همان ایام گفته بوده، در پیش جنازه‌اش می‌خوانده‌اند و شوری برپا بود که خارج از بیان است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی نصرآبادی (۲۷۳ -۲۷۲)، الذریعه (۵۷۹ -۵۷۸ /۹)، ریحانه (۲۲۰/۲)، فرهنگ سخنوران (۳۴۰).

دوری هروری، بایزید

قرن:۱۰
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ۹۸۶ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به دوری. از مردم هرات بود و به میردوری مشهور. چون خود را از ابناء ملوك می‌دانست، پیش از نام خود سلطان می‌نهاد. وی یکی از شاگردان طراز اول میرعلی هروی و مورد توجه استاد بود و میرعلی او را «فرزند» خطاب می‌کرد. ملاـ قاسم شادیشاه نیز استاد وی بود. سفری به هندوستان رفت و در سلك ملازمان اکبر پادشاه درآمد و از این پادشاه لقب کاتب‌الملك یافت. گویند که تا ورود میردوری به هندوستان، خوشنویسی به مهارت او در خط نستعلیق نیامده بود. آخر عمر به قصد گزاردن حج، عازم مکه گردید و در آب غرق شد. وی از غزلسرایان روزگار خود بود و صاحب مجموعه‌ی اشعاری به

نام «مجمع الشعراء» که آن را به حمیده بانو، مادر اکبرشاه، تقدیم کرد. نسخه‌ای از این مجموعه اشعار به خط خود شاعر در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران موجود است. از آثار وی: یک نسخه «مثنوی خضر خانی و دولرانی» امیر خسرو از کتابخانه ریاست کپور هند، به قلم کتابت جلی خوش که چنین تمام می‌شود: «الفقیر الحقیر المذنب سلطان بایزید به میرنظام مشهور بدوری بتاریخ شهر محرم‌الحرام سنه‌ی ۹۷۶»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم دو دانگ و کتاب خوش؛ با رقم: «الفقیر المذنب سلطان بایزید دوری غفر ذنوبه...»؛ یک قطعه به قلم نیم دو دانگ و کتابت جلی خوش، بار قم: «العبد کاتب الملک، المشتهر بدوری غفر ذنوبه. فی تاریخ شهر شوال سنه‌ی ۹۸۵ ق...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۶ -۹۵ /۱)، تاریخ نظم و نثر (۴۱۹)، تاریخ هنرهای ملی (۸۳۳ -۸۳۲ /۲)، خوشنویسان و هنرمندان (۹۳)، الذریعه (۳۳۰/۹)، شام غریبان (۹۹)، فرهنگ سخنوران (۳۴۵)، کاروان هند (۴۱۹ -۴۱۷ /۱)، مناقب هنروران (۷۷)، هفت اقلیم (۱۶۰ -۱۵۹ /۲).

دوست محمد بن نظام‌الملک

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: قطعه‌ای در مرقع بهرام میرزا، به قلم نیم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «الفقیر دوست محمد بن نظام‌الملک». می‌توان پنداشت که این دوست محمد، همان دوست محمد گواشانی، جامع مرقع باشد که پدرش سلیمان، ملقب به نظام‌الملک بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۰۳/۱).

دولت آبادی، مهدی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عالم فاضل ادیب، شاعر، مابین اکفاء و اقرانش به جودت فهم، و وفور عقل، و سماحت طبع، و حسن ذوق، و نیک محضری شناخته می‌شد.

در خدمت: آقا میرمحمد تقی مدرس، و آخوند کاشی، و جهانگیرخان تلمذ نموده خط شکسته را در نهایت خوش می‌نوشته، و در اشعار «مهدی» تخلص می‌نموده، و امام جماعت مسجد قراول خانه بوده است.

در ذی‌قعده ۱۲۸۸ متولد، و در یکشنبه ۱۴ رمضان المبارک ۱۳۳۴ به مرض حصبه وفات یافته، در تخت فولاد در تکیه‌ی صاحب روضات مدفون گردید.

از آثارش جنگی است در متفرقات ادبی و تاریخ که به خط شیوای خود نگاشته، و در نزد اولادش محفوظ است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

دیوانه‌ی بلخی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۲۸ ق)، خطاط و شاعر. وی هفت قلم را خوش می‌نوشت و شعر را نیز نیکو می‌سرود. از اوست:

می‌خواستم نظاره کنم نقش او در آب

ناگه نسیم آمد و نقش بر آب زد

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۰۴/۱)، تاریخ نظم و نثر (۳۴۴)، الذریعه (۳۳۵/۹)، مجالس النفائس (۳۸۶).

ذبیح‌اللَّه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۶ ق)، خطاط. ظاهرا از کاتبان دربار ناصرالدین شاه بود. از آثار وی: قطعه‌ای به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «خانه‌زاد دولت قاهره، ذبیح‌اللَّه ۱۲۸۶»؛

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۰۵/۱).

ذوقی اصفهانی، ابوالقاسم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۶ -۱۲۷۳ ق)، شاعر و خطاط. در اصفهان متولد شد. تحت سرپرستی عمویش علوم متداول را فراگرفت و در حسابداری و دفترداری و نگارش منشات تجاری مهارت پیدا کرد. وی در اکثر مجامع ادبی اصفهان و شیراز شرکت می‌جست، از جمله مصاحبان او در انجمنهای ادبی میرزا محمد سها و میرزا ابوالقاسم طرب و میرزا حسن آتش و ابوالفتح خان دهقان بودند. وی در اصفهان درگذشت و در تخت فولاد نزدیک تکیه‌ی میرزا ابوالمعالی دفن شد. از آثار وی: «دیوان» اشعار، متشمل بر پنج هزار بیت که در اصفهان به چاپ رسیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۳۴۱/۹)، سخنوران نامی معاصر (۱۴۱۰ -۱۴۰۷ /۳)، مؤلفین کتب چاپی (۲۴۷ -۲۴۶ /۱).

ذوقی بسطامی، فتح‌اللَّه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۲۸۸/۱۲۷۴ ق)، خطاط، ریاضیدان، ادیب و شاعر، متخلص به ذوقی. اصلا از طایفه‌ی عرب بنی‌عامر و ساکن بسطام بود. در اوایل دوره‌ی محمد شاه قاجار، برای دیدار دایی خود، حبیب‌اللّه خان عرب، به فارس رفت و در شیراز به تکمیل تحصیلات پرداخت و صاحب دیوان رسائل شد. در ادبیات فارسی و عربی و ریاضیات سرآمد بود. میرزا طاهر، صاحب کتاب «گنج شایگان»، او را آگاه به علم ریاضی، هیئت و حکمت و تاریخ می‌داند. ذوقی تمام خطوط را خوش می‌نوشت. هنگامی که جعفر قلی خان شادلو به ایالت بجنورد و جوین و جاجرم و استرآباد مامور شد، حکیم فتح‌اللّه را به عنوان رییس دفتر رسائل خود به همراه برد. با هدایت صاحب «مجمع الفصحا» چه در شیراز، چه در تهران معاشرت داشت. هنگام تالیف «گنج شایگان» میرزا طاهر (۱۲۷۲ ق) در قید حیات بود و هنگام تالیف «مجمع الفصحا» سال ۱۲۸۸ ق، فوت کرده بود. ذوقی تنها یک دختر داشت که صاحب کمال بود و بسیاری از اشعار شاعران عرب را از بر داشت و با ادبیات عرب آشنا بود و شعر می‌گفت و سلطانی تخلص می‌کرد و خط نسخ را خوش می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۶۳ -۵۶۲ /۲)، تذکره‌ی طلعت (۸۲)، حدیقه الشعراء (۶۴۴ -۶۴۰ /۱)، الذریعه (۳۴۱/۹)، فرهنگ سخنوران (۳۵۵)، گنج شایگان (۱۸۸ -۱۸۲)، لغت نامه (ذیل/ ذوقی بسطامی)، مجمع الفصحا (۳۰۳ -۲۹۹ /۴)، مصطبه‌ی خراب (۶۶ -۶۵).

ذوقی شیرازی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، شاعر و خطاط. وی در دستگاه دیوانیان مشغول خدمت بود. طبعی موزون داشت و اشعاری از او به جای مانده است. از اوست:

بهر نثار یا نداریم غیر جان

آن هم محقر است و مزید خجالت است

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۶۴۵ -۶۴۴ /۱)، فرهنگ سخنوران (۳۵۶)، مرآت الفصاحه (۲۲۲ -۲۲۱).

ذوقی، آقابزرگ

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(اوایل س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر. خط شکسته را بد نمی‌نوشت و گاهی شعر می‌گفت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۵۸ /۴).

رازی، حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر. اهل ری بود و خط نستعلیق را خوش می‌نوشت. او شعر نیز می‌سرود. از اوست:

به حال من نظری کن که عاشق زارم

غریب و خسته دل و ناتوان و بیمارم

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۵۳/۱)، تحفه سامی (۳۳۰)، الذریعه (۲۵۱/۹).

راسم

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

قرآن نیم ربعی نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «راسم اغرگاپی لی ۱۴۴۰» در موزه‌ی اسلامی ترک.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

راغب قمی، عبداللّٰه

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۱۰ ق)، حکیم، فیلسوف، خطاط و شاعر، متخلص به راغب و وحدت. اصل وی از کاشان بود. چون بیشتر در قم می‌زیست به قمی مشهور بود. وی معاصر با شاه سلیمان صفوی بود و در سرودن شعر توانا. در آغاز وحدت تخلص می‌کرد. حکیم عبداللّٰه خط را نیز نیکو می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۵۹ –۳۵۸ /۲)، تذکره‌ی نصرآبادی (۴۷۸، ۳۶۵ –۳۶۴)، الذریعه (۱۲۶۲، ۶۹۷، ۳۴۹ – ۳۴۸ /۹)، ریحانه (۲۹۴ –۲۹۳ /۲)، فرهنگ سخنوران (۹۷۷)، لغت نامه (ذیل/ راغب قمی).

راقم مشهدی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به راقم. ملقب به امین‌الشعراء. او برادر اختر طوسی بود که در صحن جدید مکتب خانه داشت و به تدریس مشغول بود. وی خط خوشی داشت و کتیبه‌هایی در دو صحن و مساجد به خط اوست. راقم زبان فرانسه می‌دانست و بیشتر اشعارش به گویش مشهدی است. از آثار وی: «دیوان» اشعار.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۳۵۱/۹)، صد سال شعر خراسان (۲۵۰ -۲۴۹)، فرهنگ سخنوران (۳۶۵).

راووسی، یوسف

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن خشتی بزرگ، نسخ کتابت جلی ترکی و ثلث دو دانگ عالی با رقم «یوسف بن محمد الراووسی ۱۰۶۸» در موزه‌ی اسلامی ترک.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

رجالی اصفهانی، اسدالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۷۲ ق)، خطاط. پدر وی نقاش و خطاط بود. اسداللّه از شاگردان افسر و جلالی بود و انواع نستعلیق را از خفی تا قلم پارویی بسیار جلّی خوب می‌نوشت. در عین حال سریع‌القلم بود و تا آخر پیری نشاط روح و نیروی قلم را از دست نداد. از آثار وی: کتیبه‌ی داخل ایوان شمالی مسجد سید اصفهان، به خط نستعلیق و با رقم: «کتبه اسداللّه شهیر برجالی» (۱۳۱۸)؛ کتیبه‌ی ایوان کوچک، در مغرب ایوان شمالی مسجد سید، به خط نستعلیق، با رقم: «عبده العاصی اسداللّه رجالی غفر ذنوبه» (۱۳۱۸)؛ کتیبه نمای خارجی سر در جنوب شرقی مسجد سید، به خط نستعلیق، با رقم «کتبه اسداللّه شهیر برجالی ۱۳۱۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۶۵۴ -۶۵۳)، تاریخ اصفهان (۱۱۰ -۱۰۹)، تذکرهٔ القبور (۱۳۰ -۱۲۹)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۷۷۶ -۷۷۵، ۷۷۱، ۷۷۰).

رحمت اصفهانی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به رحمت. اصل وی از کوزه‌کنان تبریز است و موطنش اصفهان. به توسط ابوالمعالی معتمدالدوله‌ی نشاط به حضور فتحعلی‌شاه رسید و در دیوان انشا منصب گرفت و به دستور آن پادشاه کتابی حاوی قصص راستان و حکایات صحیح به نام «زینت الحکایات» قریب به پنجاه هزار بیت در بحر مثنوی به قلم نیم دو دانگ خوش نوشته است. جز این تالیفات و تصانیف دیگر نیز داشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۲۶/۳)، دانشمندان آذربایجان (۱۵۸، ۱۱۷)، الذریعه (۳۵۶/۹)، ریاض العارفین (۲۵۹)، ریحانه (۳۰۵/۲)، سفینه المحمود (۶۷۲ -۶۷۰ /۲)، فرهنگ سخنوران (۳۷۰)، لغت نامه (ذیل/ رحمت کوزه‌کنانی)، مجمع الفصحا (۹۴۵/۵)، مصطبه‌ی خراب (۱۸۱)، نگارستان دارا (۷۶ -۷۵).

رحمت شیرازی، عبداللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۴۴ -۱۲۷۲/۱۲۷۰ ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به رحمت. وی نوه وصال شیرازی بود که در شیراز متولد شد. ریاضیات و ادبیات را از عمویش میرزا وقار، علم طب را از پدرش و حاج میرزا حسن فسایی و دبیری و شاعری را از میرزا داوری فراگرفت. نسخ و خفی‌نویس را از دیگر عمویش میرزا توحید آموخت. وی در سال ۱۳۲۵ ق به هندوستان رفت و پس از یک سال اقامت در بمبئی به شیراز بازگشت و به طبابت مشغول شد. او نخست ریاست انجمن حفظ الحصه و بعد ریاست اداره‌ی معارف فارس را عهده‌دار بود. رحمت به حسن خلق و مدارا با خلق و مراعات حال تهیدستان معروف بود. در شیراز وفات یافت و او را در نزدیکی بقعه‌ی شیخ ابوالوفا، که از عرفای متقدم است دفن کردند. از آثار وی: «زینه المساجد، ادعیه‌ی المنتخب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۳۶۲)، حدیقه الشعراء (۶۶۱ -۶۵۹ /۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۷۸ -۵۷۲ /۲)، الذریعه (۳۵۶/۹)، ریحانه (۳۰۵ -۳۰۴ /۲)، طرائق الحقائق (۳۷۶ -۳۷۵ /۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۰۲۲ -۱۰۲۱ /۲)، فرهنگ سخنوران (۳۷۰)، مرآت الفصاحه (۲۳۱ -۲۳۰)، مکارم الآثار (۲۰۲۴ -۲۰۲۳ /۶)، مؤلفین کتب چاپی (۹۹۴ -۹۹۳ /۳).

رحمتی تبریزی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۲۵ ق)، خطاط و شاعر. وی خط نسخ و ثلث را خوب می‌نوشت. دیوانی قریب به هفت هشت هزار بیت از او باقی مانده است. رحمتی مدتی در شیراز می‌زیست و سپس از آنجا به هند رفت و در شهر آگره درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۹۸)، دانشمندان آذربایجان (۱۵۸)، الذریعه (۳۵۶/۹)، سخنوران آذربایجان (۳۶۸)، کاروان هند (۴۳۸ -۴۳۷ /۱).

رحیم اصفهانی، حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۷۳ ق)، خطـاط. در کتابت نسـتعلیق دست وقی داشت و روزی یک هزار بیت می‌نوشت. به نقل از سپهر، او در هجـده روز سی هزار بیت نستعلیق خوش کتابت کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۰۶/۱).

رحیمای قاری

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۸۲ ق)، خطاط. در کتاب «جامع مفیدی» ضـمن خوشنویسان یزد چنین آمده: «رحیما در خط نستعلیق رایت بی‌مثلی می‌افرازد و بـا وجود حسن خـط و خلق، انواع فنون و اصـناف کمالاـت حاصـل نموده اکثر اوقـات همت بر تعلیم قواعـد آن می گمارد و قطعات خطش روح‌افزا است. در فنون شـعر و معمـا سـرآمد است. به سال ۱۰۸۰ ق به اصـفهان به اردوی شـاه صـفی رفت و خطوطش مورد پسند شاه واقع شد و پس از مدتی توقف در اصفهان و معاشرت با ارباب دانش و سخن، به یزد بازگشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۰۶/۱)، جامع مفیدی (۴۰۳ -۴۰۲ /۳).

رزه‌ای باخرزی، محمدحسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر. از خوشنویسان قزوین بود. متقدمان تذکره‌نویسان وی را از رزه‌ی باخرز و متاخران اسفراینی دانسته‌اند. میر محمدحسـین شاگرد محمـدقاسم شادیشاه بود و از تعلیم شاه محمود نیشابوری و سـلطان محمد خندان نیز بهره‌مند شد. کتابت او را پخته و حتی بعضـی در نهـایت امتیاز یافته‌انـد. وی در قزوین با اکثر اعیان دربار شاه طهماسب مصاحب بود و پس از مرگ شاه به خراسـان رفت و به کشـاورزی پرداخت. صـاحب «خلاـصه التواریـخ» با او دیـدار کرده و او را آراسـته به کمالات و شـعرش را نیکو دانسته است. در اوان ترکتازی ترکمانان و انقلابات خراسان، پریشان و بی‌سامان شده و در همان اوان و درگذشته است. از آثار وی: یک نسـخه «دیوان» امیر شاهی که به احتمال قوی به خط اوست. و به قلم کتابت خوش چنین رقم دارد: «کاتبها الفقیر [محمدحسین] الحسینی غفر ذنوبه و ستر عیوبه. تحریرا فی شهر رجب المرجب سنه‌ی ۹۷۶ بمقام رزه من اعمال باخرز».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۸۵ -۶۸۴ /۳)، خوشنویسان و هنرمندان (۴۸، ۴۲)، گلستان هنر (۱۰۲)، مناقب هنروران (۸۲، ۷۱).

رسول

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام بود. یک قطعه به خط وی در موزه‌ی کابل است، به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ خوش و با رقم: «مشقه رسول سنه‌ی ۱۱۷۰». ظاهرا او همان عبدالرسول است که در همان موزه، قطعه‌ای به همان قلم و با این رقم دارد: «عبد الرسول سنه‌ی ۱۱۶۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۰۹/۱).

رسولی، محمد جلیل

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد جلیل رسولی در سال ۱۳۲۶ ه. ش در همدان متولد شد. از همان کودکی به خوشنویسی علاقه داشت. برای همین وقتی به تهران مهاجرت کرد به صورت نیمه حرفه ای به این کار پرداخت و تاکنون نزدیک به ۴۳ سال است که خوشنویسی می کند. تا به حال حدود ۳۲ نمایشگاه انفرادی در تهران داشته و در کشورهایی همچون انگلیس، ایتالیا، آلمان، چین، ژاپن و... هم نمایشگاه هایی برپاکرده است. هم کار کلاسیک انجام می دهدو هم کارِ مدرنِ نقاشی ـ خط. استاد ایشان در زمینه خوشنویسی، سید حسن میرخانی بودند که در سال ۱۳۶۷مدرک استادی را به وی ارائه دادند. به دلیل این که از همان کودکی عاشق رنگ بود و آثار نقاشی را به دقت بررسی می کرد . او در زمینه خوشنویسی از سرآمدان نقاشی ـ خط نیز محسوب می شود. نقاشی ـ خط یکی از شاخه های هنر ایرانی است که سابقه چندان طولانی ندارد و نگاهی نو به عنصر خط درآثار نقاشی ـ خط داشته است. گروه : هنررشته : خوشنویسیگرایش : نقاشی - خطتحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد جلیل رسولی پس از مدتی تحصیل در زادگاه خودهمدان، به تهران آمد و ضمن ادامه تحصیل، به هنر خوشنویسی و نقاشیخط علاقمند شد و به پیروی از سبک استادانی چون میرعماد قزوینی، میرخانی و عبد المجید طالقانی پرداخت. تا آنجا که درسال ۱۳۶۸ مدرک استادی درخط را از استاد سید حسن میرخانی دریافت کرد.خاطرات و وقایع تحصیل : محمد جلیل رسولی اولین نمایشگاه خوشنویسی خود را درسال ۱۳۵۲ برگزار کرد و پس از آن درنمایشگاههای انفرادی و جمعی در داخل و خارج از کشور شرکت کرد.فعالیتهای ضمن تحصیل : محمد جلیل رسولی درحین هنر آموزی، در نمایشگاههای انفرادی و جمعی هنری داخل و خارج از کشور شرکت نموده و شرکت می نماید.استادان و مربیان : محمد جلیل رسولی گرچه از سبک میرعماد قزوینی و عبدالمجید طالقانی پیروی می کند، اما مهمترین استاد وی سید حسن امیرخانی به شمار می رود.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد جلیل رسولی به عنوان خوشنویس، چند اثر ادبی از جمله ترجمهٔ فارسی نهج البلاغه، دیوان امام(ره) و شاهنامه فردوسی را کتاب کرده است. وی عضو فرهنگستان هنر

جمهوری اسلامی ایرامن نیز می باشد.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : محمد جلیل رسولی به تمرین طولانی و ابداع در زمینهٔ خوشنویسی و نقاشیخط می پردازد. و آثاری را در این زمینه خلق کرده است.آرا و گرایشهای خاص : محمد جلیلی رسولی در مورد نقاشی–خط میگوید: «نقاشی ـ خط یکی از شاخه های هنر ایرانی است که سابقه چندان طولانی ندارد و نگاهی نو به عنصر خط درآثار نقاشی ـ خط داشته است. در این شیوه، هنرمند از انواع خطوط ایرانی مانند نستعلیق و شکسته نستعلیق، ثلث، نسخ و... استفاده می کند و حتی در این شیوه بسیاری از هنرمندان، از فرم های جدید و مدرن و ابتکاری در نقاشی ـ خط خود استفاده می کنند و با استفاده از رنگ ها و ساختارهای گوناگون و مواد مختلف به خلق اثر می پردازند: «حقیقت این است که بزرگانی چون میرعماد، کلهر، درویش و... هنر خوشنویسی کلاسیك را به حد اعلا رسانده اند و در واقع حرف اول و آخر را در این هنر آنها زده اند و جا برای کسی نگذاشته اند که بگوید من می توانم چنین تغییری در قالب خط یا اندازه حروف و... بدهم. البته، هنرمند خطاط می تواند صاحب سبك باشد و تقلید نکند. برای نمونه سوره حمد را به طریق دیگری غیر از آنچه کلهر نوشته، بنویسد. به هر حال این کار هم سخت است، چون ارزش و بهایی که خوشنویسی در زمان گذشته داشت، اکنون ندارد و آن توجه ها و علاقه هایی که پیش از این وجود داشت، کمتر هست. علت این که من به نقاشی ـ خط روی آوردم، یکی به همین دلیل بود که حرف های نهایی را در خط کلاسیك، بزرگان ما زده اند. از طرف دیگر هنر خوشنویسی با توجه به این نکته ها، به بن بست نرسیده؛ چون خودم به عنوان یك خطاط به بن بست نرسیده ام و این راه را بسیار وسیع و باز می بینم، فقط باید زحمت کشید و در این راه وقت صرف کرد... همیشه بر این اعتقاد بوده ام که تمام هنرها به هم پیوسته هستند و یك هنرمند زمانی پیشرفت خواهد کرد که به تمام هنرها توجه داشته باشد؛ زیرا تك بعدی نگاه کردن، فکر و ذهن انسان را محدود می کند. از طرف دیگر به نظر من اصل هنر، نوآوری است و با نوآوری است که هنر یك هنرمند جاودانه می شود. جوائز و نشانها : محمد جلیل رسولی در سال ۱۳۵۷ در جشنوارهٔ خوشنویسی جهان اسلام در تهران برگزیده شد.چگونگی عرضه آثار : آثار ارزشمند و ماندگار محمد جلیل رسولی در زمینه خوشنویسی و نقاشیخط که در قالب ۳کتاب تحت عنوانهای : جان جانان، یادگار عشق و مرقع برگ سبز، و چهار فصل منتشر شده است. سرمشقی برای هنرجویان این هنر می باشد. گالری سیحون، ۱۳۵۲، نمایشگاه انفرادی. گالری سیحون، ۱۳۵۳، نمایشگاه انفرادی. لندن، ۱۳۵۵، نمایشگاه گروهی. تهران، ۱۳۵۶، نمایشگاه انفرادی. نگارخانه شیخ، ۱۳۵۷، نمایشگاه انفرادی. فرهنگسرای نیاوران، ۱۳۵۸، نمایشگاه انفرادی. موزه نگارستان، ۱۳۵۸، نمایشگاه انفرادی. انجمن فرهنگی فرانسه در تهران، ۱۳۵۹، نمایشگاه انفرادی. موزه هنرهای معاصر، ۱۳۶۰، نمایشگاه انفرادی. پاکستان، ۱۳۶۰، نمایشگاه انفرادی. برپایی نمایشگاه های متعددی در کشورهای ایتالیا، انگلستان، قطر، کویت، لبنان، سوریه، ترکیه، ژاپن و چین از ۱۳۶۲ اشاره کرد

آثار : ۱ جان جانان ۲ چهار فصل ۳ کتابت ترجمهٔ فارسی نهج البلاغه ۴ کتابت دیوان امام(ره) ۵ کتابت شاهنامه فردوسی ۶ یادگار عشق و مرقع برگ سبز

رشتی، اسدالله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. در اصفهان ساکن بود و همان جا درگذشت. از آثار وی: قطعه‌ای، به خط نستعلیق چهاردانگ خوش، بدون رقم کتیبه‌ی دور مقبره‌ی پدرش سید محمدباقر در محله‌ی بیدآباد اصفهان.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۰ -۵۹ /۱).

رشید تبریزی، محمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۳۵ ق)، نقاش و خطاط. اهل تبریز بود و در گل و مرغ و چهره‌پردازی، قلمی پرمهارت داشت. وی خط شکسته را نیز خوش می‌نوشت. از آثار او: تصویر آبرنگی بنفشه‌ی کوهی و گل لاله، با رقم‌های: «محمد رشید خان تبریزی ۱۱۲۹» و «محمد رشید تبریزی ۱۱۲۹»؛ تصویر ملا محمدباقر مجلسی، با رقم: «محتاج التفات محمد رشید خان تبریزی ۱۱۳۰»؛ تصویر سه شاخه زنبق گل درشتی که پروانه‌ای را نیز به حالت پرواز در بالای گلها ارائه داده است، با رقم: «هو محتاج التفات محمد رشید خان تبریزی ۱۱۳۳»؛ تصویر گل سیب، با ساقه و بوته‌های زیبا که در سیاه قلم عمل آمده، با رقم: «هو در تبریز... محمد رشید خان تبریزی ۱۱۳۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۷۲۰ -۷۱۹/ ۲).

رشیدا

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عبدالرشید دیلمی استاد خط نستعلیق (ف. آگره ۱۰۸۱ ه.ق.) خواهرزاده و شاگرد میرعماد بود و در اصفهان می‌زیست. وی از خوشنویسان دربار شاه عباس اول صفوی بود، و پس از قتل میرعماد از ایران به هند مهاجرت و ملازمت شاه جهان را اختیار کرد و مقرب شاه گردید و به تعلیم خط شاهزاده داراشکوه پرداخت. هنردوستان هند او را «آقا» لقب دادند. از نوشته های وی مقدار زیادی در ایران و هند موجود است.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

رشیدای ثانی، محمدتقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بوده که خود را رشیدای ثانی خوانده است. وی خط نستعلیق و نسخ، هر دو را خوش می‌نوشته است. از آثار او: یک نسخه «جوشن کبیر»، به نسخ کتابت خوش و نستعلیق متوسط و با رقم: «... انا العبد محمدتقی کاتب السلطانی، رشیدای ثانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۶۹/۳).

رشیدای قزوینی، عبدالرشید

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۸۱ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به رشیدا. خواهرزاده و شاگرد میرعماد قزوینی و از معاصران جواهر رقم بود. وی پس از قتل میر، چندی در اصفهان به سر برد و سرانجام رخت به هندوستان کشید و به دربار شاه جهان راه یافت و جزو ملازمان خاص شد. او را در ایران به نام عبدالرشید و رشیدا و در هندوستان به عنوان آقا رشید و آقا می‌شناختند. روش رشیدا در خط نستعلیق کاملا مشابه شیوه‌ی میرعماد است و روش میرعلی هروی را نیز به پایه اعلی رسانید. با آمدن او به هندوستان و اشاعه‌ی آثار خطوط او، شیوه‌اش در سراسر هندوستان شایع شد و هندیان شیوه‌ی او را اخذ کردند. از شاگردان او غیر از شاهزادگان، داراشکوه و زیب‌النساء، محمد اشرف خواجه‌سرا، سعیدای اشرف، عبدالرحمان فرمان نویس و میرحاجی درخور ذکرند. رشیدا سرانجام در اکبرآباد (آگره) وفات یافت. دهخدا به نقل از «قاموس اعلام ترکی» محل وفات وی را کشمیر دانسته است. در تاریخ وفات وی اخلاف است. سعیدای اشرف که در شاعری هم شاگرد صائب تبریزی بود، قطعه شعری به درخواست زیب‌النساء، دختر هنرمند شاه جهان، در رثاء و تاریخ وفات رشیدا و صائب سروده است و مطالب تاریخی چندی در آن است که در ترجمه‌ی احوال آن دو بکار رفته است:

... گفتم از ارشاد پیر عقل، در تاریخ آن

(بود با هم مردن آقا رشید و صایبا)

از آثار او: یک نسخه «شرح گلشن راز»، با رقم: «بنده‌ی شاه جهان عبدالرشید دیلمی ۱۰۴۰»؛ یک نسخه شش دفتر «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت خوش و با رقم: «کتبه العبد... عبدالرشید الدیلمی...»، قطعه‌ای از بهترین خطوط او که سوره‌ی فاتحه را به قلم دو دانگ نوشته است، با رقم: «کتبه العبد... عبدالرشید الدیلمی... فی شهور سنه خمسین و الف»؛ قطعات مختلف و مرقعات که در تاریخ بین سالهای ۱۰۳۰ و ۱۰۷۱ نوشته شده است. پنج اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۰۰ -۳۹۳ /۲)، اطلس خط (۵۳۶ -۵۳۳)، پیدایش خط و خطاطان (۱۰۹)، تاریخ اصفهان (۱۸۵ -۱۸۳)، تاریخ هنرهای ملی (۹۲۰ -۹۱۸ /۲)، تذکره الخطاطین (۲۹۵ -۲۸۶ /۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۱۲)، خوشنویسان و هنرمندان (۵۵)، ریحانه (۲۵۰ -۲۴۹ /۲)، سرآمدان فرهنگ (۳۷۸ -۳۷۷ /۱)، قزوین در گذرگاه هنر (۲۳۵ -۲۳۱)، کارنامه‌ی بزرگان (۲۳۷ -۲۳۶)، گلستان هنر (نوزده، ۱۲۲)، لغت نامه (ذیل/ شیدا).

رضا، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، خطاط. از آثار او: دو لوحه بر مزار مولوی، ثلث شش دانگ عالی و نسخ دو دانگ خوش، با رقم: «حرره الحاج

السید حسن رضا غفرالله ذنوبه سنه ۱۳۲۹»، در قونیه؛ یک لوحه‌ی مذهب عالی ریحان و ثلث شش دانگ جلی و نسخه دو دان جلی عالی، با رقم: «بنده‌ی آل‌عبا سید حسن رضا ۱۳۲۳»، در دانشگاه استانبول.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۹/۴).

رضایی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حسین رضایی معروف به بلال رضا ، در سال ۱۲۸۸ ، در تهران به دنیا آمد. در سن شش سالگی وارد مکتبخانه شد و به فراگرفتن قرآن صرف و نحو ، فارسی ، انشاء ، خط و... پرداخت. او قواعد خط را در همان زمان تعلیم گرفت و در سال ۱۲۹۸ شمسی به همراه پدر و برادر بزرگترش به تهران رفته و هنر خوشنویسی را از محضر استادان آن خطه فراگرفت. استادرضایی هرجا قطعه خط خوش می یافت ، بی درنگ به مشق کردن از روی آن می پرداخت و می کوشید اصل و قواعد و رموز زیبایی خط را دریابد. وی پس از آنکه رهسپار تهران گردید ، در دبیرستان های دارالفنون ، شرف ، فرخی بهکار تعلیم خط مشغول شد. او در سال ۱۳۱۷ رسماً به استخدام وزارت فرهنگ درآمد و از این زمان در دبیرستان های هدف شماره ای ۱و۳و۴ به تعلیم خط پرداخت. پس از آنکه رهسپار تهران گردید ، در دبیرستان های دارالفنون ، شرف ، فرخی بهکار تعلیم خط مشغول شد. او در سال ۱۳۱۷ رسماً به استخدام وزارت فرهنگ درآمد و از این زمان در دبیرستان های هدف شماره ای ۱و۳و۴ به تعلیم خط پرداخت.گروه : هنرشته : خوشنویسیوالدین و انساب : حسین رضایی معروف به بلال رضا فرزند جعفرقلی به سال ۱۲۸۸ خورشیدی ، در قریه بارزجان از توابع شهرستان تفرش به دنیا آمد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : حسین رضایی در سن شش سالگی وارد مکتبخانه شد و به فراگرفتن قرآن صرف و نحو ، فارسی ، انشاء ، خط و... پرداخت. او قواعد خط را در همان زمان تعلیم گرفت و در سال ۱۲۹۸ شمسی به همراه پدر و برادر بزرگترش به تهران رفته و هنر خوشنویسی را از محضر استادان آن خطه فراگرفت.فعالیتهای ضمن تحصیل : حسین رضایی هرجا قطعه خط خوش می یافت ، بی درنگ به مشق کردن از روی آن می پرداخت و می کوشید اصل و قواعد و رموز زیبایی خط را دریابد.استادان و مربیان : حسین رضایی در تهران از محضر استاد امیر الکتاب معروف به ملک الکلامی مختصری خط نستعلیق فراگرفت ، او در مورد این استاد چنین می گوید: « مشق خط را روی ذوق و علاقه بدون استاد تمرین نموده فقط مختصری از امیر الکتاب معروف به ملک الکلامی تعلیم گرفته و هرچه توانسته از هنر ظریفه خط بدست آورده فقط در اثر استعداد ذاتی بوده نه مشوقی داشته و نه تعلیم زیادی گرفته ام ... »مشاغل و سمتهای مورد تصدی : حسین رضایی در وزارت کشور با سمت فرمان نگار و در وزارت دادگستری با عنوان کارشناس امضا و خط فارسی سابقه خدمت دارد.فعالیتهای آموزشی : حسین رضایی پس از آنکه رهسپار تهران گردید ، در دبیرستان های دارالفنون ، شرف ، فرخی بهکار تعلیم خط مشغول شد. او در سال ۱۳۱۷ رسماً به استخدام وزارت فرهنگ درآمد و از این زمان در دبیرستان های هدف شماره ای ۱و۳و۴ به تعلیم خط پرداخت.

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

رضوی شیرازی، ابوطالب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۵۱ ق)، خطاط. وی تحصیل کمالات علمی کرد و خط شکسته را درست آموخت. سالها در خدمت حجهٔالاسلام حاج شیخ مهدی مجتهد کجوری کسب علوم شرعی کرد. به سال ۱۲۹۸ ق به موجب درستی رفتار و راستی کردار محل وثوق گشت و به منصب صدارت دیوانخانه‌ی عدلیه‌ی شیراز منصوب شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴/ ۱۲۴۱)، فارسنامه‌ی ناصری (۲/ ۹۱۸).

رضوی یزدی، محمدصادق

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۴۸ ق)، مذهب، نقاش و خطاط. هنرمند ذوفنون بود که خطوط نسخ و رقاع را استادانه می‌نوشت و در جلدسازی نیز تبحر داشت. وی جمله فنون کتابت را از قبیل خط و تذهیب و جدول‌سازی و حل کاری و حتی جلد روغنی و آرایش آن را خود انجام می‌داد و تمام رشته‌ها را پرمایه عمل می‌آورد. از آثار او: ادعیه‌ای به خط نسخ و جلد روغنی مذهب که حواشی آن به خط رقاع است، با رقم: «محمدصادق الرضوی سنه ۱۲۴۶»؛ جلد استادانه ادعیه‌ی نفیسی از «دعای کمیل» که تمام صفحات آن به شیوایی تمام تذهیب و حل کاری شده و به نسخ ممتاز کتابت گشته است، با رقم: «... ابن عبدالحی الرضوی، محمدصادق به محروسهٔ الیزد... سنه ۱۲۴۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۰۰/ ۲).

رضوی، محمد امیر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۷۴ ق)، خطاط، نقاش و مذهب. از معاصران و مصاحبان غلام محمد هفت قلمی بود. وی جوانی خوش اخلاق و خوش طبع و شیرین زبان بود که در هنر نقاشی، تذهیب، جدول‌کشی، صحافی، علاقه‌بندی و سنگ تراشی مهارت داشت. او نستعلیق را به شیوه‌ی قدما می‌نوشت و در خوشنویسی از روش رشیدا پیروی می‌کرد و خود مجموعه‌ی نفیسی از آثار رشید را جمع آورد و بیشتر آنها را تذهیب و تزیین کرد و کم‌کم شباهت خط او به رشیدا به آنجا رسید که بر خط خود رقم رشیدا می‌نهاد. وی در ماه محرم مجلسی از خوشنویسان تشکیل می‌داد و در باب خط و خطاطان مباحثات و مذاکرات می‌کرد. رضوی در بلوای هندوستان هدف گلوله واقع شد و درگذشت. از آثار وی: یک قطعه در موزه‌ی باستان‌شناسی دهلی، به قلم دو دانگ و کتابت متوسط، با رقم: «مسوده محمد امیر، در سنه‌ی یکهزار و دوصد و پنجاه و هفت هجره النبویه تحریر یافت»؛ تصویر پر زیب و زینت که برای سلطان

عالم تهیه کرده و مجموعه‌ی پرحلاوتی از هنر تذهیب و تشعیر است وی در آخر کتاب خود را عبداللطیف خوانده و رقم نهاده: «به تاریخ غره محرم‌الحرام سنه ۱۲۷۶ هجری»؛ از دیگر آثار این هنرمند کتابی زیبا که مینیاتور نیز دارد و یکی از آنها تصویر خود سلطان عالم بوده که در بالای تصویر نوشته شده: «شبیه دست در دست گرفته، فهمانیدن سلطان عالم نواب سرفراز مخلص صاحبه را سنه ۱۲۶۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۴۵ -۶۴۴ /۳)، احوال و آثار نقاشان (۶۵۲ -۶۵۱ /۲).

رضوی، محمد شفیع

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. وی سیاه قلم را خوش می‌ساخت و پرداز را استادانه می‌زد. در جانورسازی صاحب ابتکار بود و نستعلیق را خوش می‌نوشت. از آثار این هنرمند، تصویر گاوی است در سیاه قلم که کوهان برآمده داشته و تصویر مرد چوپانی نیز، همراه آن دیده می‌شود و به خط نستعلیق رقم «محمد شفیع رضوی» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۸۹۷/ ۲).

رضی شیرازی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۳ ق) خطاط و شاعر، متخلص به رضی. وی در علوم ادبی و لغت عربی و خطوط، بخصوص نستعلیق دست داشت. در سال ۱۲۷۸ ق از شیراز به تهران آمد و در وزارت امور خارجه به خدمت مشغول شد و به مقامات عالی رسید. میرزا رضی گاهی نیز شعر می‌سرود. صاحب «تذکره‌ی مرآت الفصاحه» او را دیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۲۷)، احوال و آثار خوشنویسان (۲۱۹/۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۶۲۵ -۶۲۴ /۲)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۰۰ -۱۰۹۹ /۲)، مرآت الفصاحه (۲۴۵ -۲۴۴).

رفعت اصفهانی، رفیع‌الدین محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به رفعت. وی نواده‌ی حاج باقر، معروف به مسگر است. رفعت شاعری با کمال و صلاح و

مقبول عامه بود و از علوم مختلف سررشته داشت. خط نستعلیق را خوش می‌نوشت. از او است:

بزم مرا خیال خطت یاسمن کند

سرو قد تو کلبه‌ی ما را چمن کند

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۱۹/۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۹۰ -۱۸۹)، الذریعه (۳۷۶/۹).

رفعت قاجار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۵۵/۱۲۵۰ ق)، شاعر و خطاط. فتحعلی‌شاه حکومت کرمانشاه را به وی داد. وی خط نسخ را نیکو می‌نوشت. در «مدایح معتمدیه» اشعاری از وی ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۶۸۴ -۶۸۱ /۱)، الذریعه (۳۷۶/۹)، فرهنگ سخنوران (۳۸۹).

رفعتی آق حصاری، حسین

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: قرآن وزیری کوچک نسخ کتابت خفی و رقاع خوش با رقم: «سنه‌ی ۱۲۱۸ (یا ۱۳۱۸) فی اوایل شهر الشریف الشعبان کتبه الفقیر الذلیل السید حافظ حسین الرفعتی الاق حصاری» در موزه‌ی اسلامی ترک.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

رفعتی تبریزی، ابراهیم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به رفعتی. در تبریز متولد شد و در همان جا نشو و نما کرد. خط شکسته را نیز نیکو می‌نوشت. به هندوستان سفر کرد. پس از بازگشت از هند مدتی در خدمت عرب خان، حاکم شروان بود و در همان جا نیز فوت کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۳۹/۴)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۲۵۸ -۲۵۷ /۲)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۹۹)، دانشمندان آذربایجان (۱۶۰)، الذریعه (۳۷۷/۹)، سخنوران آذربایجان (۳۷۶)، صبح گلشن (۱۸۲)، فرهنگ سخنوران (۲۸۹)، کاروان

هند (۴۵۲ – ۱/ ۴۵۱).

رفیع بخاری

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط، موسیقیدان، پزشک و شاعر. وی در بیشتر علوم دست داشت و پزشک حاذقی بود. در خط نستعلیق شاگرد سلطانعلی مشهدی و از خوشنویسان معروف زمان خود بود. رفیع قانون را خوب می‌نواخت و در فن موسیقی مهارت داشت. وی را در این فن پس از خواجه عبداللّه مروارید از همه برتر می‌دانستند. او در سن هفتاد سالگی درگذشت و در جوار پدرش، در بخارا، دفن شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۲۴)، تاریخ هنرهای ملی (۸۷۰/۲).

رفیقی هروی، کمال‌الدین محمود

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به رفیقی. از مردم خراسان و پدر مجنون چپ‌نویس بود و نستعلیق را خوش می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه «خمسه‌ی» جامی، به قلم کتابت خفی متوسط، که عباراتی به قلم رقاع و شکسته تعلیق کتابت خوش نیز دارد و چنین تمام می‌شود: «تمت هذه الفیض الحقیقی بخط العبد محمود الرفیقی، فی سنه‌ی ۸۹۳» و «تمت... فی شهر شعبان‌المعظم سنه‌ی تسعین و ثمانمائه»؛ یک نسخه «ذخیره الملوک» سید علی همدانی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «و تم ذلک الفیض الحقیقی بخط العبد محمود الرفیقی فی شهور سنه‌ی ۸۹۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۷۵ – ۳/ ۸۷۴)، تاریخ نظم و نثر (۳۳۳)، گلستان هنر (۸۵).

رکن‌الدوله قاجار، محمدتقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۳۱۸ – ۱۲۶۲ ق)، خطاط. از شاهزادگان هنرمند و با کفایت قاجار بود و به کارهای خطیر مانند ایالت خراسان اشتغال داشت. مجموعه‌ی کتابهای خطی وی از نفایس است. او خط نستعلیق را استادانه می‌نوشت و از شاگردان میرزا کاظم خطاط بود. از آثار او: قطعه‌ای به قلم سه دانگ خوش، با رقم: «بنده‌ی درگاه محمدتقی قاجار ۱۲۷۵»؛ دو قطعه به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «رکن‌الدوله» و «مشقه محمدتقی قاجار سنه‌ی ۱۲۸۴»؛ یک قطعه به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «رکن‌الدوله».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۷۰/۳)، شرح حال رجال (۳۱۹ -۳۱۲ /۳).

روحانی وصال شیرازی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۲ -۱۲۵۷ ش)، خطاط، نقاش و شاعر. وی نواده‌ی وصال شیرازی است که در شیراز به دنیا آمد و در همان جا به کسب علوم قدیمی پرداخت و در فنون ادب مهارت پیدا کرد. او غیر از شاعری در نوشتن خطوط شکسته و نسخ و نستعلیق استاد، و در فن نقاشی از مهارت کافی برخوردار بود. دوبار در سالهای ۱۲۸۸ و ۱۲۹۷ ش به هندوستان سفر کرد و در آنجا کتابی به نام «سفرنامه» نوشت و سرانجام در سن هفتاد و پنج سالگی در شیراز درگذشت. دیگر از آثار وی: نظم «داستان بینوایان ویکتور هوگو»؛ «گلشن وصال»، در شرح حال و آثار دودمان وصال.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۳۶۴)، احوال و آثار خوشنویسان (۴۶۷/۲)، اطلس خط (۵۶۷)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۶۴۷ -۶۴۰ /۲)، الذریعه (۲۲۹/۱۸، ۳۸۶/۹)، ریحانه (۳۳۷/۲)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۳۴۶/۳)، سخنوران نامی معاصر (۱۵۹۲ -۱۵۸۸ /۳)، شرح حال رجال (۱۶۴ -۱۶۳ /۶)، طرائق الحقائق (۳۸۴/۳)، لغت نامه (ذیل/ روحانی شیرازی)، مؤلفین کتب چاپی (۲۵۰/۴)، مرآت الفصاحه (۷۲۳).

ریاض همدانی، جعفر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۶۸ ق)، خطاط، شاعر و نویسنده. وی در همدان متولد شد. نزد ابوالقاسم ذوالریاستین تحصیل کرد و بعد از مرگ استادش به تهران سفر نمود بعد از مدتی در انزوا زیستن، امیرکبیر او را شناخت و برکشید. بعد از مرگ امیرکبیر مریض شد و در سن جوانی درگذشت. ریاض از شاعران و نثرنویسان عهد محمدشاه و ناصرالدین‌شاه بود. وی صاحب مقالاتی به سبک بدیع‌الزمان و مقامات حمیدالدین بلخی است و کتابی نیز به نام «گنج شایگان» دارد که در آن از «گلستان» سعدی و «پریشان» قاآنی تقلید کرده است. میرزا جعفر به دو زبان فارسی و عربی شعر می‌گفته و در نجوم و هندسه و حساب نیز دست داشته است و به قولی رساله‌ای در موسیقی نیز داشته و در نگارش خطوط نسخ و شکسته توانا بوده است. از آثار چاپ شده‌ی وی: «غزلیات ریاض»؛ «الف لیله»؛ «دیوان شعر».[۱]

ابراهیم ریاضی از علماء بنام و دانشمندان گرامی نجف‌آباد بوده‌اند.

وی در سال ۱۲۷۷ شمسی در نجف‌آباد در یک خانواده زراعت پیشه‌ای متولد شده و چون در کودکی پدر خود را از دست داد تا سن ۱۸ سالگی تحت سرپرستی برادر بزرگش به زراعت اشتغال داشت.

ولی در این سنین علاقه‌ای که از مدتها پیش به تحصیل علم داشت او را به سوی حوزه علمیه اصفهان کشانیده و پس از فراگرفتن

علوم مقدماتی و ادبیات و... در اصفهان عزیمت به قم نموده و از محضر مرحوم آیت‌اللّٰه حایری (مؤسس) حوزه استفاده نموده و به واسطه شدت علاقه‌اش به تحصیل و تقوای باطنی که داشت مورد توجه و اعتماد استاد واقع و کم‌کم جزو معاریف حوزه و نزدیکان آن مرحوم گردید.

خلاصه آن مرحوم مدت دوازده سال در اصفهان و قم تحصیل و کسب علم و کمال نمود و در سن سی‌سالگی به نجف‌آباد مراجعت و ازدواج نموده و در آنجا ملازمت فقیه زمانش مرحوم آیت‌اللّٰه حاج شیخ احمد حججی که عالمی بی‌آلایش و مروجی کم‌نظیر بود اختیار و مشغول به تبلیغ و ترویج گردید و در مدت کوتاهی به خدمتگذاری و خیراندیشی معروف و با همت بلند و کوشش صادقانه خود و کمک مردم یک مرکز علمی و دینی به نام (مدرسه الحجتیه) تأسیس که دارای سی حجره و مدرس و کتابخانه مجهز و مسجدی آبرومند می‌باشد.

مرحوم ریاضی برای تدریس و تربیت طلاب علوم دینی زحمات فراوانی متحمل شده و بر اثر کوشش معظم‌له در این مورد بالغ بر سیصد نفر دانشجوی علوم دینی در مقامات مختلف از این شهر و حومه آن برخاسته که هر کدام به نوبه خود مشغول انجام وظیفه هستند.

باری آن مرحوم بر اثر فعالیتهای خستگی‌ناپذیر و عشق و علاقه‌ای که به خاندان رسالت داشت چندین مسجد بنام آن بزرگواران و نیز برای رفاه مردم حمام و حسینیه بنا نموده است.

مرحوم ریاضی به واسطه کاردانی و معنویت و تقوائی که داشت در شهر نجف‌آباد چنان نفوذ کلام داشت که حتی دعاوی و اختلافات چندین ساله محاکم قضائی را در یک جلسه فیصل می‌داد و مردم شهر به دیده احترامی بیش از حد به وی می‌نگریستند که این توجه برای خدمت به خلق و بسندگی خالص خدا و پاکی نیتش بود بارها شده بود که برای تشویق مردم به امور خیر شخصا بیل و کلنگ به دست گرفته و به امور ساختمانی مدرسه و مسجد و... کمک می‌کرد.

خلاصه عمری کوتاه و بابرکت داشت به طوری که این همه خدمت و فعالیت در این مدت کوتاه جز به توفیقات الهی میسر نیست.

آن مرحوم در مهرماه ۱۳۳۳ شمسی در سن پنجاه و شش سالگی بر اثر سکته قلبی درگذشت و در حسینیه اعظم که از بناهائی است که به دست آن مرحوم پایه‌گذاری شد دفن گردید و فوت آن مرحوم انقلاب عظیمی در استان اصفهان به وجود آورد به طوری که از فرسخها راه عزاداران به صورت دسته‌های سینه‌زن و زنجیرزن حرکت و به نجف‌آباد آمده و مورد استقبال گرم مردم نجف‌آباد شده و این تظاهرات موجب شد که عده‌ای از جوانان علاقمند به تحصیل علوم دینی گردیدند.

آری مرحوم ریاضی حیات و مماتش برکت و تبلیغ بود. دارای چندین فرزند می‌باشد که از آنها فرزند ارشدش ثقه‌الاسلام آقا شیخ حیدرعلی ریاضی در لباس مقدس روحانیت اشتغال به انجام وظیفه دینی دارند و مورد احترام طبقات مختلف شهر می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الذریعه (۳۹۶ –۳۹۵ /۹)، فرهنگ سخنوران (۴۰۷ –۴۰۶)، المآثر و الآثار (۲۰۵)، مؤلفین کتب چاپی (۳۱۸/۲)، مجمع الفصحا (۳۳۱/۴).

ریحانی، محمدکریم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن بازوبندی جلد روغنی عالی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی نسخ غبار خوش با رقم: «... سنهٔ ستون و

ماء‌تان بعدالالف و انا العبد... ابن مولینا سلیم، محمد کریم ریحانی...» ۱۲۶۰ در کتابخانه‌ی سلطنتی.

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن جلد روغنی عالی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی، نسخ غبار خوش، با رقم: «... سنه ستون و ماتان بعد الالف و انا العبد... ابن مولینا سلیم، محمد کریم ریحانی... ۱۲۶۰».[۱]

بر گرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۹۵ -۱۱۹۴/ ۴).

زاهد گیلانی ثانی، ابراهیم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۱۹ ق)، عالم، ادیب، عارف، شاعر و خطاط. وی عموی محمدعلی حزین لاهیجی، صاحب «تذکره المعاصرین» بود. نسبش با چهارده واسطه به شیخ زاهد گیلانی می‌رسد. او مقدمات علوم را در لاهیجان نزد پدرش و ملا علی نوری فراگرفت و در شاعری و خوشنویسی و ترسل مهارت یافت. هفت قلم را نیکو می‌نوشت و خوشنویسان اصفهان از نمونه‌های خط او که به آنجا می‌رسید، بهره می‌بردند. هنگامی که با پدر خود به لاهیجان سفر کرده بود، مدت یک سال نزد عموی خود به تحصیل مشغول شد و «خلاصه الحساب» شیخ‌بهایی را نزد او فراگرفت. وی سپس به خدمت حسینعلی شاه رسید و به هدایت مردم مامور شد. شیخ ابراهیم از پیروان سلسله‌ی نعمت‌اللهیه بود. او در لاهیجان درگذشت. از آثار وی: حاشیه بر «المختلف» علامه، به نام «رافع الخلاف»؛ حاشیه بر «کشاف» به نام «کاشف الغواشی»؛ رساله‌ای در توضیح «کتاب اقلیدس»؛ «القصائد الغراء»، در مدح آل‌عباء (ع)؛ «دیوان» شعر.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹ -۸ /۱)، اعیان الشیعه (۱۸۱/۲)، تذکره المعاصرین (۲۴۶ -۲۴۵، ۱۱۶ -۱۱۳)، الذریعه (۲۳۹، ۸۶/۱۷، ۶۰/۱۰، ۳۹۹/۹)، ریاض العارفین (۲۶۱ -۲۶۰)، ریحانه (۳۵۷ -۳۵۶ /۲)، طرائق الحقائق (۲۲۳/۳)، لغت نامه (ذیل/ زاهد)، معجم المؤلفین (۵۳/۱)، مکارم الآثار (۷۵۰/۳)، نامها و نامدارهای گیلان (۸).

زاهد، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۳ ش)، شاعر، نویسنده و خطاط. در شیراز به دنیا آمد. در سال ۱۳۱۵ ش از دانشسرای مقدماتی شیراز دیپلم گرفت و مدتی به تدریس پرداخت و برای ادامه تحصیل به تهران آمد و از دانشکده ادبیات و دانشسرای عالی به اخذ دانشنامه لیسانس در رشته‌ی زبان فرانسه نایل آمد. در سال ۱۳۴۲ ش به درخواست خود بازنشسته شد و به تأسیس دبستان نمونه راز همت گماشت. زاهد خط نستعلیق را بسیار خوش می‌نوشت و صاحب آوازی دلنشین بود و سالها در جلسات کانون دانش پاریس و انجمنهای ادبی هدایت و خواجو شرکت می‌کرد. اثر وی کتابی به نام «طرز تدریس در دبستان» است. او همچنین مقالاتی ادبی و اجتماعی را از زبان فرانسه به فارسی ترجمه و در روزنامه‌ی پارس و سایر روزنامه‌های شیراز منتشر کرد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انجمنهای ادبی شیراز (۴۴۲).

زاهدی گیلانی، ابوطالب

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۱۲۷ -۱۰۵۸ ق)، مفسر، عالم دینی، ریاضیدان، شاعر و خطاط. در لاهیجان متولد شد. علوم عربی و سطح را در همان شهر نزد شیخ‌الاسلام ملا حسن لاهیجی خواند. در بیست سالگی به اصفهان رفت و ریاضی را نزد ملا رفیع یزدی و سایر علوم متداول را از اکابر علمای آن شهر همچون آقا حسین خوانساری فراگرفت و به مراتب عالیه‌ی علمی نایل گردید. چون از فقر قادر به خرید کتاب نبود کتابهای مورد احتیاج خود را استنساخ می‌کرد و تا روزی هزار بیت که هر بیت پنجاه حرف بود می‌نوشت. خوش خط و سریع‌القلم بود. وی کتابخانه‌ای با بیش از پنج هزار جلد کتاب گردآورد که بسیاری از آنها را به خط خود تصحیح کرده و بر بیشتر آنها شرح و حاشیه نوشته است. «تفسیر بیضاوی» و «قاموس» و «تهذیب» و «شرح لمعه» را به خط خوش نوشت. در اصفهان وفات یافت و در همان شهر دفن شد. از آثار وی: «رساله الحرکه»؛ رساله در «مساله العلم»؛ رساله در «عمل المسبع و المتسع و الدائره»؛ رساله در شرح آیه‌ی «قل الروح من امر ربی»؛ شرح قول ارسطو «لم صار ماء المطر خفیفا»؛ شرح حدیث «عرفت‌اللّٰه بفسخ العزائم» که برخی از این تالیفات را پسرش شیخ محمدعلی حزین لاهیجی به فارسی ترجمه و شرح کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۳۶۷/۲)، تذکره القبور (۷۹)، تذکره المعاصرین (۴۴ -۴۳)، الذریعه (۳۴۷، ۳۱۵ /۱۵، ۲۴/۱۴، ۲۰۲/۱۳، ۳۹۴/۶، ۳۲۸/۴)، ریحانه (۱۶۶/۷، ۳۵۷ -۳۵۶ /۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۹۴ -۳۹۳ /۱۲)، الکنی و الالقاب (۱۰۸ -۱۰۷ /۱)، لغت نامه (ذیل/ زاهدی)، نامها و نامدارهای گیلان (۲۲).

زاهدی، عزیزاللّٰه

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به عزیز. وی در سال ۸۱۰ ق سفری به هرات رفت و در آنجا ده سال رنج تحصیل کشید و بعد به خدمت میرزا بایسنقر، پسر شاهرخ، راه یافت و «روضه العاشقین» را به نام او به سال ۸۲۰ ق به نظم درآورد، این مثنوی در هزار بیت و در شماره ده نامه‌هایی است که در قر هشتم و نهم بارها ساخته شد و تفاوتش با ده نامه‌های دیگر آن است که به بحر هزج مسدس نیست. «روضه العاشقین» به وزن فاعلاتن مفاعلن فعلن در بحر خفیف است که هر بیت آن هم دارای صنعت تجنیس است و هم ذو قافیتین. نسخه‌ای از این مثنوی در کتاب خانه‌ی موزه‌ی بریتانیا موجود می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۴۶۱ -۴۶۰ /۴)، تاریخ نظم و نثر (۳۴۱).

زرگر اصفهانی، محمدهاشم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم و سیزدهم ق)، خطاط. معروف به زرگر. وی پدر میرزا محمدعلی محرم و جد میرزا عبدالوهاب محرم یزدی، شاعر دوره‌ی ناصری، است. زرگر از استادان مسلم خط نسخ است که در زمان خود، در سراسر کشورهای اسلامی شهرت داشت و حتی در خوشنویسی ممدوح شاعران عصر بود. او را در خط نسخ ردیف عبدالمجید درویش در خط شکسته نهاده‌اند. از آثار او: قرآن نیم ربعی جلد روغنی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، به خط نسخ و رقاع کتابت خفی عالی، با رقم: «... و انا العبد... محمدهاشم الصائغ الاصفهانی، فی... سنه ۱۱۷۲»؛ یک قطعه نسخ کتابت جلی عالی و رقاع خوش، با رقم: «حرره العبد... محمدهاشم الاصفهانی، فی ۱۱۹۰»؛ یک نسخه «صحیفه‌ی سجادیه‌ی» جانمازی جلد روغنی، دو صفحه‌ی اول حاشیه و متن مرصع، سرلوح مرصع رقاع و به خط نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «... ابن محمدصالح لؤلؤی محمدهاشم الاصفهانی... ۱۲۱۲»؛ یک قطعه به خط شکسته‌ی تعلیق و کتابت خوش، با رقم: «مشقه العبد الاقل ابن محمدصالح، محمدهاشم». یازده اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۷۷، ۱۲۰۴- ۱۲۰۲/ ۴).

زرین خط، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۷۳ ش)، خطاط. از خطاطان معروف معاصر است. وی در مکتب خانه‌های زمان قدیم به تصحیل انشاء و خط و معلومان پرداخت و چون در خوشنویس مستعد بود، در همان مکتب خانه به تعلیم خط مشغول شد. به دلایل اختلافاتی که بین وی و استادش روی داد، تعلیم خط را رها کرد، تا این که پس از چند سال به نزد استاد عمادالکتاب می‌رود و هنر خود را ترقی می‌دهد و در وزارت فرهنگ به خدمت می‌شود. قطعات خط وی هم اکنون موجود است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره خوشنویسان معاصر (۱۲۵ -۱۲۲).

زرین قلم خوانساری، عبدالحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان دوره‌ی ناصرالدین‌شاه قاجار بود. کتیبه‌ی سر در ورودی صحن و کتیبه‌ی پیشانی ایوان شمالی مزار حضرت عبدالعظیم در شهر ری، به خط وی است که به قلم پنج دانگ کتیبه‌ی خوش نوشته و رقم «... السلطان ناصرالدین‌شاه قاجار...کتبه عبدالحسین الخوانساری زرین قلم» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۷۰/۲).

زرین قلم، حسام‌الدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. به خط وی، یک قطعه از مرقع نسخ کتابت خفی خوش در موزه‌ی اسلامی ترک موجود است و رقم «نمقه الفقیر حسام‌الدین زرین قلم فی سنه ۹۹۵» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۸/۴).

زرین قلم، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط، نقاش و شاعر. خوشنویس تصویرگر بود که به هفت قلم خط و کتابت طغراهای تزیینی تسلط کامل داشت. او در ابتکار و تلفیق خطوط مهارت داشت و در بطن آنها تصاویر مذهبی به وجود می‌آورد آثار نقاشیخط وی بین رجال و اعیان آن دوره بسیار دیده شده است. زرین قلم شعر نیز می‌سرود. از آثار او: مرقعی به قلمهای نستعلیق و نسخ و ثلث و تعلیق و توقیع و طغرایی و شکسته، از شش دانگ تا غبار خوش و متوسط، با رقمهای: «کتبه حسن زرین قلم، شهر صفر سنه‌ی ۱۳۰۱»، «حسن زرین قلم ۱۳۱۲، ۱۳۱۱، ۱۳۰۹، ۱۳۰۶»، «خانه‌زاد آستان همایون... حسن زرین قلم، مداح رکاب... ناصرالدین‌شاه»، «کتبه و مشقه... حسن زرین قلم... سنه‌ی ۱۳۰۷» و «... شهر رجب ۱۳۱۴ حسن زرین قلم... در عهد دولت... مظفرالدین‌شاه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۶۱/۴، ۱۴۲– ۱۴۱/ ۱)، احوال و آثار نقاشان (۱۵۳/۱).

زرین قلم، مبارک شاه

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، خطاط. ملقب به زرین قلم. او از مردم تبریز و معاصر مبارک شاه دمشقی سیوفی و از شاگردان یاقوت مستعصمی بود. وقتی که سلطان اویس جلایر در نجف، بر مزار حضرت علی (ع) عمارتی بنا کرد، به جهت خوابی که از حضرت دید، به مبارک شاه زرین قلم سفارش فرمود کتابت کتیبه‌ی عمارت را به عهده بگیرد. از آثار او: چهار صفحه از مرقع بایقرا– طهماسب، به خط ثلث چهار دانگ جلی ممتاز و نسخ کتابت عالی، با رقم: «کتبه اضعف عباداللّٰه و احوجهم مبارک شاه بن قطب... سنه اثنین و

ثلاثین و سبعمائه (۷۳۲)، حامدا و مصلیا»؛ دو صفحه‌ی از مرقع بایقرا- طهماسب، به خط ثلث چهار دانگ جلی ممتاز و نسخ کتابت عالی، با رقم: «مشقه دون الادمان... مبارک شاه بن قطب...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۳۴/۴)، پیدایش خط و خطاطان (۱۵۱)، خوشنویسان و هنرمندان (۲۴، ۵)، دانشمندان آذربایجان (۳۲۴)، گلستان هنر (۲۲ -۲۱)، مناقب هنروران (۱۱۴، ۳۹).

زرین‌خط، غلامرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خوشنویس.

تولد: ۱۲۸۷، سیرجان.

درگذشت: ۲۷ آذر ۱۳۶۴، سیرجان.

غلامرضا زرین‌خط در کودکی پدر خود را از دست داد. تحصیلات قدیم و جدید را در سیرجان به پایان رساند. سپس به عنوان معلم خط، قرآن، تعلیمات دینی و ادبیات فارسی، به استخدام وزارت فرهنگ درآمد و مدت ۳۸ سال در دبستان‌ها، دبیرستان‌ها و مدارس شبانه سیرجان به تدریس پرداخت.

وی به فعالیت مطبوعاتی نیز پرداخت و نمایندگی و خبرنگاری چندین روزنامه و مجله را در سیرجان به عهده داشت. از استاد زرین‌خط، آثار بسیاری در انواع خطوط بر جای مانده است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

زمجی، معین الدین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

معین الدین محمد زمجی اسفزاری متخلص به نامی در حدود ۸۵۰ ه . ق دراسفزار (سبزوار) متولد گردید .و در همان جا به تحصیل علوم مقدماتی پرداخت . اما در پی آشوبهای پس از وفات سلطان ابو سعید تیموری و طاعون سال ۸۳۸ ه .ق به هرات رفت وتحصیل در علوم مختلف پرداخت ، و ازمحضر استادان بزرگ زمانه بویژه عبد الرحمن جامی (شاعر و صوفی) بهره برد . و دردربار سلطان حسین بایقرا به مناصب منشی گری ، مهر داری و حتی وقایع نگاری رسید . وبنابه سفارش خواجه قوام الدین نظام الملک وزیر سلطان بایقرا کتاب مشهور روضات الجنات فی اوصاف مدینه هرات را درتاریخ محلی و جغرافیایی هرات نگاشت . اسفزاری تاپایان عمربعنوان یکی از دانشمندان ،و مترسلان مشهور زمانه خود به تدریس درمدارس هرات مشغول بود . درشاعری و خط تعلیق نیز دست داشت و بیشتر معاصرانش وی را ستوده اند .

گروه : علوم انسانی

رشته : تاریخ

گرایش : ایران بعد از اسلام

والـدین و انساب : معین الـدین محمـد زمجی اسـفزاری در کتاب خود از پـدر خود نامی نیاورده است اما می نویسد که وی شاعری چیره دست بوده و درتوصیف فجایع طاعون هولناک سال ۸۳۸ ه. ق اشعاری سروده است .

تحصـیلات رسـمی و حرفه ای : معین الـدین محمـد زمجی اسـفزاری از آغـاز جوانی دراسـفزار آغاز به کسب علم و هنر نمود و نزد استادان زمان به تحصیل پرداخت اما از سال ۸۷۳ به هرات رفت و از محضـر نورالدین عبد الرحمن جامی (عارف) بهره برد و مدتی بعد درسن ۲۳ سالگی در دیوان خواجه مجد الـدین محمـد (وزیر سـلطان حسـین بایقرا)به منشـی گری مشـغول شد . وی درهرات مهـارت خود را در علوم گوناگون چون صـرف و نحو ،منطق و معانی و بیان و زبان و ادبیات عرب وفقه حنفی و تفسـیرو احادیث و زبان وادبیات پارسـی و هراتی و ترکی جغتایی و قواعـد انشاء که خود آن مورد رساله ای نوشـته است ،و علم تاریـخ و جغرافیا و فن شعر و خطاطی و نیز مختصری هیئت و نجوم و طب و موسیقی تکمیل کرد .

خـاطرات و وقـایع تحصـیل : درزمـان سـلطان ابوسـعید تیموری هنگامی که معین الـدین محمـد زمجی اسـفزاری هنوز در اسـفزار به تحصـیل مشـغول بود ، مولانا شـرف الـدین عبـد القهار (متخلص به شـریف) که ازدانشـمندان روزگار ربود از آن ولایت گذشت و معین الدین افتخار درک مقدم وی را یافت و مولانا شـرف الدین در شـعر به بدیهه دربار اسفزار گفت : دارد نشانی از بهشت آب و هوای اسفزار معین الدین اسفزاری نیز درپاسخ وی چنین سرود : اکنون زیمن مقدمت دارد به جنت افتخار

استادان و مربیان : معین الدین محمد زمجی اسفزاری اولین استاد عرفانی معین الدین محمد در هرات بود .

هم دوره ای ها و همکاران : معین الـدین محمـد زمجی اسـفزاری بادانشـمندانی چون محمـد فرهی ،میرخوانـد ، مولانا عبد الرحمان جامی معاصـر ومعاشـر بوده است . امیر علیشـیرنوایی ،مولانا عبد الواسع نظامی (منشی ومورخ) ، شیخ عبد الله دیوانه (خوشنویس) ، خواجه غیاث الدین ده دار (ندیم سلطان حسین بایقرا).

وقایع میانسالی : معین الدین محمد زمجی اسـفزاری عمده عمر خود را باسـلطان حسـین بایقرا تیموری معاصر و با وی معاشر بود . از حمایت قوام الدین نظام الملک وزیر برخورداربود . از سال ۸۹۷ خواجه قوام الدین نظام الملک به وزارت سلطان حسین بایقرا رسید . و اسـفزاری به خـدمت او درآمـده به فرمـان وی کتاب روضات الجنات فی اوصاف مـدینه هرات را درتاریـخ شـهرهرات شـروع به تـالیف کرد . هـدف وزیر هم خـدمت به شـاه و هم به جاویـدان کردن اثری بوده است از نویسـنده ای دانا وادیبی کامل بوده است . اسـفزاری نیز مدتها پیش از این درچنین اندیشه ای بوده است . وی دراین هنگام تالیف کتاب خود باامیر جلال الدین فرخزاد طبسـی که پسـر ارشـد امیرنورالدین جلال الاسـلام بود وا ز اعیان دولت تیمور گورکانی به شـمارمی رفت ،دیدارکرد . اسـفزاری درصددن افزودن کتاب دیگری درادامه شرح وقایع کتاب روضات الجنات بوده است که بدلیل نا آرامی های ناشی از کشته شدن خواجه قوام الدین نظام الملک در ۹۰۳ ه ق این کارصورت نپذیرفت .

مشاغل و سـمتهای مورد تصدی : معین الدین محمد زمجی اسـفزاری منشـی دربار سـلطان بایقرا وتحت حمایت وزیر وی قوام الدین نظام الملک بود . وی پیش از قوام الدین ، در خدمت خواجه مجد الدین محمد (وزیر سابق سـلطان حسین بایقرا)بوده است . از این رو امیر علیشـیر نوایی (وزیر بعدی سلطان حسین) که با خواجه قوام الدین نظام الملک نزاع سیاسی داشته است ، تنها به ذکر نامی از معین الدین اسـفزاری اکتفا نموده است . اسـفزاری در دربارسـلطان بایقرا تا آنجا ترقی یافت که نشان شاهی راکه مهر رسـمی دربار سلطنت بود و به وی سپرده بودند .

فعالیتهای آموزشـی : معین الدین محمد زمجی اسـفزاری چنان در خط تعلیق مهارت داشت که بیشتر اوقات در هرات به تعلیم قواعد این هنر مشغول بود . وی درمدارس هرات نیز بعنوان استاد به تدریس مشغول بوده است .

سـایر فعالیتهـا و برنـامه های روزمره : معین الـدین محمـد زمجی اسـفزاری علاوه برمنشـی گری ،به شاعری و خطاطی می پرداخت .

چنانکه درخط تعلیق بسیار ماهر بود. و شعر هایی می گفت که بر زبان مردم هرات جاری بود . چنانکه می نویسد : به سرمه است آنکه می بینی به چشم هر پری پیکر که از غوغای چشمش می کند خاك سیر بر سر چنانکه اشعایی درمدح سلطان حسین بایقرا ،مرثیه شیخ عبد الرحمن جامی و رباعی ،غزلیات ،قصای و مثنویاتی می سروده و بعنوان شاهد در تاریخ خود بکار می برد و به نامی متخلص می کرد .

همفکران فرد : معین الدین محمد زمجی اسفزاری منشی صاحب ذوقی بوده است که نثر او از منشیان معاصر وی همچون مولانا حسین واعظ کاشفی صاحب انوار سهیلی و مولانا کمال الدین عبد الواسع نظامی و وقایع نگاری که سجع و قافیه های بسیاری درنثر بکار می برد ، او نثر و ساده تر بوده است .

آرا و گرایشهای خاص : معین الدین محمد زمجی اسفزاری درانشائ مترسل ایرانی نسبت به ایرانیان معاصر خود شیوه ای ساده ترو روانتر را برگزیده بود . از نظرمذهبی نیز گویا وی به فقه حنفی گرایش داشته و دراین زمینه ازکودکی آموزشهایی را کسب کرده بود وعلاقه ای در حد تعصب به مذهب خودابراز میکرد . و شیعیان آن زمان را خارج از دین می دانست . اما درهمه جای کتاب خود به اولاد علی (ع) ، بویژه امام رضا (ع) همانند یک شیعی خالصی ،ارادت می ورزند . از این گذشته ،وی درراه سلوك و عرفان ازمریدان شیخ عبد الرحمن جامی نیز به شمار می رود .

چگونگی عرضه آثار : معین الدین محمد زمجی اسفزاری کتاب روضات الجنات را در ۹-۸۹۷ ه ق تالیف کرده و به سلطان حسین بایقرا تقدیم کرد. ---

-

آثار :

۱ ترسل

ویژگی اثر : این رساله درباره آیین نامه نویسی تالیف کرده است .

۲ روضا ت الجنات فی اوصاف مدینه هرات

ویژگی اثر : کتاب روضات الجنات فی اوصاف مدینه هرات دنباله تاریخ نامه هرات اثر سیف بن محمد بن نعقوب هروی (سیفی هروی) که وقایع هرات را در (۷۲۱-۶۱۸ ه ق) توصیف کرد ، به شمار می رود . [آژند ، تاریخ نگاری محلی ایران ،تاریخ نگاری درایران ، تهران ؛گستره ، ۱۳۸۰] این کتاب تاریخ هرات را تاسال ۸۷۵ ه ق در بر دارد . و در۲۶ روضه مفصل بندی شده است و درآن اطلاعاتی است که در منابع دیگری نیامده است . گرچه بیشتر مطالب آن تکرار گفته های مورخین معاصر پیشین از جمله ابواسحق احمد بن یاسین ، شیخ عبد الرحمن نامی ، سیفی هروی و ربیعی پوشنگی است ،اما بخش آخر کتاب منحصر به دیده ها و شنیده های مورخ و روش نگاری کتاب نیز یکی از بهترین و روانترین نمونه های نثر فارسی درقرن نهم می باشد . مطالب کتاب شامل ۲۶ روضه است . روضه های هفتم تا دهم درباره ی اخبار ملوك آل کرت و ذکر بلاد وابنیه و مزارات و عمران خراسان و هرات در عهد تیموری است . کتاب مزبوز تاریخ هرات راتصرف آنجا توسط سلطان حسین بایقرا در بر دارد . همچنین اطلاعات جالبی نیز درباب رجال خراسان و هرات درضمن مطالب کتاب آمده است . [معین الدین محمد الزمجی اسفزاری ، روضات الجنات فی اوصاف مدینه هرات ،ج ۱ ،به اهتمام محمد اسحاق ،کلکته :درپاسری ،۱۳۸۰ ه ق . / ۱۹۶۱ میلادی ،محال]

منابع زندگینامه :

۱آزنده ،تاریخ نگاری ،محل دایراه ،تاریخ نگاری درایران ، ص ۲۸۶۲آژند ،تاریخ نگاری درایران ، تاریخ نگاری در ایران ،ص۲۸۶۳سعید نفیسی ،تاریخ نظم و نثر ایران و درزبان فارسی ،ج اول، تهران : کتابفروشی فروغی ،۱۳۴۴ ،ص ۲۵۲۴معین الدین محمد الزمجی اسفزاری ، روضات الجنات فی اوصاف مدینه هرات ،ج ۱ ،به اهتمام محمد اسحاق ،کلکته :درپاسری ،۱۳۸۰ ه ق . /

۱۹۶۱ میلادی ،محال۵میر نظام الدین علیشیر نوایی ، تذکره مجلس النفاس ،به اهتمام علی اصغر حکمت ،تهران ؛ کتابخانه منوچهری ،۱۳۶۳ ،ص ۹۸-۹۹

زوزنی، ابوحنیفه عبدالرحمان

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۵۵)، خطاط، محدث و دانشمند. وی در اکثر علوم متداوله‌ی زمان خود استاد بود، خصوصا در سرعت قلم و خوبی خط نسخ، ید بیضا داشت. چنان که در اوقات زندگی خود چهارصد قرآن هر یکی به اجرت پنجاه دینار با خط خودش به یادگار گذاشت. زوزنی در هنگام سفر حج درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :پیدایش خط و خطاطان (۹۵ -۹۴)، ریحانه (۳۹۵ -۳۹۴ /۲).

زهدی، اسماعیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک لوحه‌ی ثلث دودانگ عالی، به خط نسخ کتابت جلی عالی، با رقم: «کتبه الفقیر اسمعیل الزهدی سنه ۱۲۰۲»؛ مرقّع ثلث سه‌دانگ و نسخ کتابت و رقاع کتابت عالی، با رقم: «کتبه اضعف الکتاب اسمعیل الزهدی سنهٔ اربعین و مائهٔ و الف» (۱۱۴۰)؛ «فیروزنامه‌ی» منظوم ترکی در قواعد خطوط، به خط نسخ کتابت خوش ثلث و ریحان عالی و رقاع خوش، با رقم: «فرح اولدی فیروز سنده اولدی چو تاریخی آی سلح ماه رجب رسمه الفقیر اسماعیل الزهدی غفراللّٰه ذنوبه و لمن نظر فیه آمین یا رب العالمین سنهٔ ۱۱۳۸»؛ یک قطعه، به خط ثلث دودانگ جلی عالی و نسخ کتابت خوش، با رقم: «کتبه الفقیر اسمعیل الزهدی» دو اثر دیگر وی در کتاب «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر گردیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۴۶/۴).

زیارتگاهی، عبدالله

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از خوشنویسان زبردست اقلام شش‌گانه است که نستعلیق را نیز خوش می‌نوشته و از قدیمی‌ترین خوشنویسان این خط و معاصر جعفر بایسنقری است. از آثار وی: دو قطعه در مرقع امیر غیب‌بیک، به اقلام مذکور و نستعلیق کتابت متوسط، به شیوه‌ی اظهر تبریزی، با رقم: «کتبه... عبدالله الزیارتگاهی... فی سنه اثنی و ثلثین و ثمانمائه الهجریه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۸۹ / ۴، ۳۵۶ / ۲)، گلستان هنر (نوزده)، هنر عهد تیموریان (۵۷۷).

زینا شیرازی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۲۱ ق)، خطاط. از آثار او: «شرح اشعار» انوری، جلد روغنی و مذهب، به خط نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «تمام شد شرح مقطعات بمبارکی و فرخی. قد وقع الفراغ من استنساخه وقت الضحی یوم السبت ثامن عشر رمضان المبارک سنه احدی و شعرین و الف. اقل خلق‌اللّه زیناء الشیرازی سنه‌ی ۱۰۲۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۷۱/۴).

ساعاتی، علی

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، خطاط. از آثار وی: دو صفحه از مرقع، به خط ریحان دو دانگ کتیبه‌ی عالی، با رقم: «خط ابونا و استادنا کاتب علی ابن‌مزید المشتهر بالساعاتی»، در دانشگاه استانبول.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۲۳/۴).

ساعتساز، حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۸۰ ق)، خطاط. حرفه‌ی وی ساعت‌سازی بود. او نستعلیق را خوش می‌نوشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۴۲/۱).

ساغر تبریزی، عبدالرحیم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، شاعر و خطاط. پدرش کلانتر سراب و گرمرود بود. ساغر تحصیلات ادبی و عربی را در تبریز گذرانید و استاد فن شد. وی خط شکسته را خوش می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان آذربایجان (۱۷۱)، الذریعه (۴۱۵/۹)، فرهنگ سخنوران (۴۲۷)، نگارستان دارا (۲۰۲ -۲۰۱).

ساکت شیرازی، غلامرضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۳ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به ساکت. مشهور به میرزا کوچک. او ساکن شیراز بود و در آنجا شغل بزازی داشت. میرزا غلامرضا خط نستعلیق را با سبک مخصوصی می‌نگاشت و شعر را نیز خوب می‌سرود. سال وفات وی به دست نیامده است. از اوست:

در فصل بهار با یکی حور سرشت

یک شیشه‌ی می به طرف جوی و لب کشت

بهتر بود از کوثر و از هشت بهشت

این عشرت را نباید از دست بهشت

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۴۵)، احوال و آثار خوشنویسان (۵۵۶/۲)، حدیقه الشعراء (۷۲۸/۱)، الذریعه (۴۱۷/۹)، ریحانه (۴۱۴ - ۴۱۳ /۲)، لغت نامه (ذیل/ ساکت)، مرآت الفصاحه (۲۶۲ -۲۶۱).

ساکت نیریزی، ابراهیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۳۴ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به ساکت و ادیب اصلش از نیریز بود. با فرصت شیرازی همعصر و مانوس بود. و مدح وی را می‌گفته. خط نسخ را نیکو می‌نوشت. اشعار بسیار به عربی و فارسی سروده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۵۸)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۱۶ -۱۲ /۳)، مرآت الفصاحه (۲۶۴ -۲۶۳).

سالک

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۸۹۹ ق)، خطاط. از آثار وی یک نسخه «شاهنامه‌ی» فردوسی است در دانشگاه استانبول که به دستور سلطان میرزا علی نوشته و تاریخ ۸۹۹ ق دارد. این سلطان علی میزا، فرزند سلطان محمود میرزا، حکمران حصار در اواخر دوره‌ی تیموریان است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :هنر عهد تیموریان (۶۱۴).

سالک اصفهانی، محمدحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۰ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به سالک. شهرت او بیشتر به سبب خط نسخ اوست که کمال تعریف دارد، و مردم او را میرزا محمدحسین خوشنویس می گفتند. مولف «حدیقه الشعراء» آورده که: «در سال ۱۲۸۰ در زمره‌ی احیا و از جمله معمرین بود». از آثار او: ادعیه‌ی نیم ربعی، جلد روغنی،: سرلوح مرصع، دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب، نسخ کتابت و رقاع خوش، با رقم: «... السلطان ناصرالدین‌شاه... درجه‌ی قبول یابد. کتبه... محمدحسین الاصفهانی المتخلص بسالک»؛ کلمات قصار نیم ربعی، جلد روغنی، سرلوح مرصع، نسخ کتابت خفی جلی و رقاع خوش، با رقم: «... کتبه محمدحسین الاصفهانی المتخلص بسالک فی سنه ۱۲۷۵»؛ ادعیه‌ی نیم ربعی، مذهب، نسخ و رقاع کتابت خفی خوش، با رقم: «... کتبه محمدحسین الاصفهانی المتخلص بسالک... سنه ۱۲۷۶...».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۶۰ -۱۱۵۹ /۴)، حدیقه الشعراء (۷۲۹ -۷۲۸ /۱)، الذریعه (۴۱۸/۹)، گنج شایگان (۱۹۵ -۱۹۲)، مجمع الفصحا (۴۶۱ -۴۶۰ /۴).

سالکی، بهرام

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بهرام سالکی خطاط معاصر ایرانی قرآن کریم را به خط زیبلی ریحان کتابت کرده است. این مصحف شریف توسط مجید دوخته چی تذهیب شده و توسط انتشارات مبلغان نشر شده است.

خط ریحان یکی از رایج ترین و در عین حال باشکوه ترین و عظیم ترین سبک های خوشنویسی است.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

سالیانی، محمد یار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۴۲ ق)، خطاط. وی انواع خطوط را خوش می‌نوشت. از آثار او: یک قطعه نسخ کتابت خوش و نستعلیق نیم دو دانگ کتابت خفی متوسط، با رقم: «حسب الاشاره... محمدحسن خان قاجار... و انا العبد الاذل الاقل محمد یار سالیانی، فی سنه‌ی ۱۲۴۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۰۹/ ۴، ۸۶۱/ ۳).

سام میرزای صفوی، ابونصر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۹۷۵/۹۷۴ -۹۲۳ ق)، تذکره‌نویس، خطاط و شاعر، متخلص به سامی. وی در مراغه متولد شد دومین فرزند شاه اسماعیل و برادر شاه طهماسب بود. در زمان پدر نخست حکمران گیلان و سپس حکمران خراسان شد و در هرات استقرار یافت اما چندی پس از مرگ شاه اسماعیل معزول شد و بر شاه طهماسب طغیان کرد و در جنگی در قندهار شکست خورد و از آنجا به طبس گیلکی رفت. وی پس از چندی امان نامه دریافت کرد و به دربار بازگشت و چندی به این نحو می‌زیست تا این که از شاه طهماسب درخواست کرد که از التزام رکاب معذورش بدارد، شاه طهماسب تلویت بقعه شیخ صفی‌الدین و حکمرانی اردبیل را به او داد. سام میرزا سالها بعد بار دیگر بر شاه طهماسب شورید و به مدت شش سال در قلعه قهقهه زندانی شد و سام در همان قلعه در زیر آوار زلزله درگذشت. از جمله آثارش: «تحفه‌ی سامی»؛ «دیوان». شعر. سام میرزا همچنین خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و از خطوط وی، یک قطعه به قلم نیم دو دانگ متوسط به زر تحریردار موجود است، با رقم: «...کتبه غلام شاه، سام».[۱]

صفوی پسر شاه اسماعیل و برادر شاه طهماسب صفوی (ف. ۹۴۰ ه‌.ق.). وی در فنون شعر و انشا مهارت داشت و کتاب «تحفه سامی» که تذکره‌ایست از شعرا تألیف اوست. در سال ۹۳۹ ه‌.ق. از طرف برادرش به حکومت خراسان منصوب شد و در سال ۹۴۰ بر برادر شورید و در همان اثنا درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آتشکده‌ی آذر (۶۳ -۶۲ /۱)، احوال و آثار خوشنویسان (۲۲۸/۱)، از سعدی تا جامی (۶۷۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۴۹۸/۵)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۱۵۷ -۱۵۵ /۱)، تاریخ نظم و نثر (۳۷۹ -۳۷۸)، تحفه سامی (مقدمه)، دانشمندان آذربایجان (۱۷۸ -۱۷۶)، دایرۀالمعارف فارسی (۱۲۴۶/۱)، الذریعه (۴۲۴ -۴۲۳ /۹)، روضه السلاطین (۷۱)، ریحانه (۱۵۱/۲)، سخنوران آذربایجان (۳۶ -۳۱)، فرهنگ ادبیات فارسی (۲۶۰)، فرهنگ سخنوران (۴۳۵ -۴۳۴)، لغت نامه (ذیل/ سام میرزا)، مؤلفین کتب چاپی (۲۸۶/۳)، مجمع الخواص (۲۴)، مجمع الفصحا (۵۹ -۵۸ /۱)، نتایج الافکار (۳۳۲ -۳۳۱).

ساوجی، ابوالفضل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابوالفضل ساوجی (۱۲۴۸- ۱۳۱۲ قمری) وی پس از اقامت در تهران به تحصیل طب و حکمت پرداخت. آثاری از وی به خط

نستعلیق، شکسته نستعلیق و شکسته تعلیق موجود است که استادی وی را در خوشنویسی می‌رساند. دیوان شعری نیز به وی منسوب شده است .گروه : هنررشته : خوشنویسیگرایش : خط نستعلیق و شکستهوالدین و انساب : ابوالفضل ساوجی از خاندان شاملو است و نامش حاجی میرزا ابوالفضل مجدالدین محمد بن حاجی میرزا فضل الله بن عبدالله بن لطفعلی ساوجی است. پدرانش از امرای صفوی بوده‌اند که از خراسان به عراق آمده و در ساوه توطن گزیده‌اند. میرزا ابوالفضل و پدرش از ساوه به تهران آمده و در این شهر ساکن شدند.تحصیلات رسمی و حرفه ای : ابوالفضل ساوجی در تهران طب و حکمت آموخت .همسر و فرزندان : از فرزندان ابوالفضل ساوجی، می‌توان ذبیح منصور را نام برد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : ابوالفضل ساوجی در شاعری دستی داشته و خط نستعلیق و شکسته نستعلیق و شکسته تعلیق را استادانه می‌نوشته است. وی همچنین در کتیبه نویسی نیز دستی داشت.

آثار : آداب المشق ویژگی اثر : یک نسخه آداب المشق در کتابخانه سلطنتی به قلم نستعلیق به سال ۱۲۶۱ .[سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند. ۱۳۸۰]۲ تهذیب المنطق ویژگی اثر : یک نسخه تهذیب المنطق در کتابخانه کاخ موزه گلستان به قلم دودانگ به سال ۱۲۸۶.[سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند. ۱۳۸۰]۳ دیوان شعر ویژگی اثر : یک نسخه دیوان اشعار ساوجی که به قلم نستعلیق و شکسته تعلیق غبار به سال ۱۲۷۴ [سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند. ۱۳۸۰]۴ قطعات و مرقعات ویژگی اثر : قطعات و مرقعات در کتابخانه شلطنتی و یک قباله فروش سه باب دکان در مجموعه مهدی بیانی .[سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند. ۱۳۸۰]۵ کتیبه بنای مزار حضرت عبدالعظیم در شهر ری کتیبه طلای روی کاشی سر در باب همایون کلام الملوک ویژگی اثر : یک نسخه کلام الملوک در کتابخانه مجلس به تاریخ ۱۲۶۱. [سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند. ۱۳۸۰]۸ وقف نامه قنات ناصری در قم منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

ساوجی، ابوالفضل مجدالدین محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۲ -۱۲۴۸ ق)، طبیب، خطاط و شاعر. از خاندان شاملو و از بازماندگان حیدرقلی خان و حسن خان شاملو، از امرای دوران پادشاهی صفویان، بود. ابتدا در ساوه موطن داشتند سپس، میرزا ابوالفضل و پدرش به تهران آمدند و در این شهر ساکن شدند. وی در تهران به کسب علوم و کمالات پرداخت و با اکثر علوم متداول از جمله طب و حکمت الهی و طبیعی و علوم ادبی آشنا شد. مقام فضل و دانش او بود که وی را یکی از چهارتن دانشمند طراز اول قرار داد تا به امر مهم فرهنگی، یعنی تألیف «نامه‌ی دانشوران ناصری» پردازد. ساوجی شعر می گفت و صاحب «دیوان» بود و در خط نستعلیق و شکسته نستعلیق و شکسته تعلیق از استادان مسلم به شمار می‌رفت. نستعلیق را هم خفی و هم جلی، خوش می‌نوشت و بسیاری از کتیبه‌های عمارات سلطنتی و دولتی که در زمان وی با شد، به خط اوست، از جمله: «کتیبه‌ی طلایی روی کاشی سر در باب همایون»؛ «کتیبه‌ی بنای مزار حضرت عبدالعظیم» در شهر ری؛ «وقف‌نامه‌ی قنات ناصری» در قم. از دیگر آثار خطی وی: یک نسخه «دیوان» اشعار، خود او که به قلم نستعلیق کتابت جلی و شکسته تعلیق غبار عالی به سال ۱۲۷۴ ق نوشته است، با رقم: «ابن فضل الله الساوجی ابوالفضل مجدالدین محمد الطبیب»؛ یک نسخه «تهذیب المنطق»، به قلم نستعلیق دودانگ خوش، با تاریخ سال ۱۲۸۶ ق؛ یک نسخه «آداب المشق»، به قلم نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «کتبه الحقیر المذنب ابوالفضل مجدالدین محمد بن فضل‌اللّه ۱۲۶۱»؛ یک نسخه «کلام الملوک»، به قلم نیم دودانگ خوش، با

رقم: «تمت الرساله... محمد بن فضل‌اللّه الملقب بمجدالدین ساوجی ۱۲۶۱» و دیگر قطعات و مرقعات مختلف.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۲ -۲۹ /۱)، اطلس خط (۵۹۰ -۵۸۹)، پیدایش خط و خطاطان (۱۰۷ -۱۰۵)، حدیقه الشعراء (۱۵۱۳ -۱۵۰۸ /۳)، الذریعه (۹۶۱ -۹۶۰ /۹)، ریحانه (۴۱۸ -۴۱۷ /۲)، سرآمدان فرهنگ (۲۹۵ -۲۹۴ /۱)، شرح حال رجال (۵۴ /۱)، طرائق الحقائق (۵۸۴ -۵۸۳ /۳)، گنج شایگان (۵۱۸ -۵۰۹)، المآثر و الآثار (۲۰۲)، مجمع الفصحا (۹۰۷ -۹۰۱ /۵).

ساوجی، حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۵۵ ق)، خطاط از خطاطان دربار فتحعلی شاه قاجار بود. وی نستعلیق را نیکو می‌نوشت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۴۲/۱).

ساوجی، فضل الله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۷۵ ق)، ادیب، طبیب و خطاط. وی پدر ابوالفضل ساوجی و از خاندان شاملو و از اعقاب حسن‌خان شاملوی معروف، والی هرات است. میرزا فضل‌الله، خود از مشاهیر اطبای ساکن تهران بود و فتحعلی‌شاه او را به سمت معلمی علی‌خان ظل‌السلطان، دهمین فرزند خود، منصوب داشت. از خطوط، علاوه بر نستعلیق، ثلث و نسخ را نیز خوش می‌نوشت. او را به داشتن سجایای اخلاقی و مراتب فضل و کمال یاد کرده‌اند و بعضی شاعران عصر، مانند شباهنگ، در اشعار خود وی را ستوده‌اند.او در تهران درگذشت و جنازه‌اش را به نجف اشرف منتقل کردند و در وادی‌السلام به خاک سپردند. از آثارش، قطعه‌ی سیاه‌مشقی است که به قلم چهار دانگ خوش نوشته شده و رقم «ذلک فضل‌الله» دارد؛ قطعه‌ای به قلم شش دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «یا هو، در نهایت افسردگی و بیدماغی نوشته شد، کتبه الحقیر لله، فضل‌الله ۱۲۵۷».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۷۳ -۵۷۲ / ۲)، شرح حال رجال (۱۷۸ / ۶)، حدیقه الشعراء (۱۵۱۳ -۱۵۱۲، ۱۵۰۸ / ۳)، طرائق الحقائق (۵۸۴ -۵۸۳ / ۳)، مجمع الفصحا (۹۰۱ / ۵)، گنج شایگان (۵۰۹).

ساوجی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۰۱ ق)، ادیب و خطاط. از خانـدان میرزا ابوالفضل ساوجی و در زمره‌ی دانشـمندان عصـر خود بود و در نظم و نثر فارسـی دست داشت و خط نستعلیق را خوش می‌نوشت. وی در تهران درگـذشت و در قم به خاک سپرده شد. از آثارش: ترجمه‌ی فارسـی یک نسـخه «صـحیفه‌ی سجادیه»، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «ترجمه‌ی این صحیفه‌ی کامله‌ی شریفه‌ی سجادیه که بقلم معجز رقم اسـتاد کل آقا زین‌العابدین اصـفهانی است... بتحریر این حقیر بانجام رسـید. و انا العبد الراجی محمد الساوجی سنه ۱۲۷۸»؛ یک قطعه، به قلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «الحقیر محمد الساوجی غفر له ۱۲۸۲».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۴۱ - ۷۴۰/ ۳).

سایر مشهدی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، شاعر و خطاط. ملقب به سایرا. اصـلا مشـهدی و ساکن اصفهان بود. وی از اساتید شعرای معروف عهد شاه سلیمان صفوی است که خـط نسـتعلیق را خوب می‌نوشـته و اکثر اوقـات خود را به کتـابت می‌گذرانیـده است. از او «دیوان» شـعری بر جای مانده که به خط خود نوشته است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۴۶۹ -۴۶۸/ ۲)، تاریخ اصفهان (۱۶۲ -۱۶۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۴۵ -۳۴۴)، الذریعه (۴۲۵/۹)، کلمات الشعراء (۷۸)، محزن الغرائب (۶۴۰ -۶۳۸/ ۲)، نشتر عشق (۷۴۰ -۷۳۸/ ۲).

سایلی عراقی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، شـاعر، خطـاط و موسـیقیدان. در «مجـالس النفـائس» دربـاره‌ی وی چنین آمـده: «از مردم نیک ملک عراق است، و در خراسـان فضایـل بسیار کسب کرد. اول به شـعر مشـغول گردیـد و آخر به معمـا و خـط کوشـید و اکثر سازها را خوب نواخت و در موسیقی کارهای نیک ساخت، هم سلامت نفس دارد و هم استقامت طبع».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۴۲۷، ۴۲۱/ ۹)، صبح گلشن (۱۹۶)، فرهنگ سخنوران (۴۳۷)، لغت نامه (ذیل/ سالمی)، مجالس النفائس (۲۳۹ -۲۳۸، ۶۶).

سبحانی، محمدحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: بیاض ادعیه‌ی کوچک جلد روغنی مذهب، نسخ کتابت خفی خوش (به شیوه‌ی آقا زین‌العابدین قزوینی)، با رقم: «حسب الاشاره‌ی... اعتمادالدوله... سمت تحریر پذیرفت و انا العبد... محمدحسن الکاتب السبحانی ۱۲۷۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۵۸/۴).

سبز مشهدی، یوسف علی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از آثار وی: دو قطعه از یک مرقع، به قلم نیم دو دانگ و کتابت متوسط، به شیوه‌ی سلطان علی مشهدی، با رقم‌های: «مشقه العبد یوسف علی سبز مشهدی تجاوز اللّٰه عنه» و «مشقه العبد یوسف علی سبز مشهدی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۷۳ -۹۷۲/ ۳)، هنر عهد تیموریان (۶۴۹).

سبز مشهدیس، سلطانعلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. نام وی را سبزعلی نیز ضبط کرده‌اند. او از کاتبان کتابخانه‌ی امیرعلیشیر بوده و یکی از مشاهیر خطاطان دربار سلطان حسین بایقرا معرفی شده است. از شاگردان بی‌واسطه‌ی سلطانعلی مشهدی است و نستعلیق را به غایت صاف و بر اصول می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۳۵/۱)، اطلس خط (۴۷۰)، خوشنویسان و هنرمندان (۳۸ -۳۷ ،۹)، مناقب هنروران (۶۷).

سبزواری غباری، جلال‌الدین علی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: قرآن حمایلی. جلد ضربی مذهب اندرون ساخت. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی نسخ غبار خفی با رقم «... جلال‌الین بن علی الحافظ سبزواری غباری...» سال ۹۲۵ در موزه‌ی ایران باستان.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

سبزواری، عبدالحق

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۲۲ ق)، خطاط. از شاگردان عبدالله طباخ هروی و از استادان خوشنویس خراسان بود. کتیبه‌ی بیرونی گنبد حضرت امام رضا (ع) به خط اوست و از دیگر آثار وی: یک نسخه «ادعیه» با قطع وزیری خشتی، مجدول مذهب و نسخ کتابت خفی و رقاع کتابت خوش، با رقم: «تمت الدعوات... و کتبها العبد... عبدالحق بن محمد السبزواری فی شهور اثنی و عشرین و تسعمائه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۹۸ / ۴)، گلستان هنر (۳۲).

سبزواری، عنایت‌الدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. به قول میرزاحبیب، شاگرد سید احمد مشهدی بود و گویا وی همان عنایت‌الدین مذهب است که شاگرد مانی نقاش بوده و در ۱۰۰۰ ق درگذشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۴۲ / ۲).

سبزواری، کمال

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۶۵ ق)، خطاط. از شاگردان پدر خود، عبدالحق بود. او خطوط شش‌گانه را خوش می‌نوشت و همیشه به کتابت کلام اللّه و ادعیه‌ی دوازده امام (ع) اشتغال داشت. قاضی میر احمد، مؤلف گلستان هنر، در ۹۶۵ ق با وی دیدار کرده است. از آثار او: مفردات یاقوت، به خط ثلث دو دانگ و نیم دو دانگ عالی و نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «مشقه شیخ کمال عبدالحق ۹۳۳»؛ یک قطعه از مرقع شاه اسماعیل، به خط ثلث سه دانگ جلی ممتاز و نسخ و رقاع کتابت عالی، با رقم: «مشقه شیخ کمال بن عبدالحق السبزواری فی سنهٔ احدی و اربعین و تسعمائهٔ»؛ دو صفحه از مرقع بایقرا طهماسب، به خط ثلث سه دانگ جلی محرر و نسخ کتابت عالی، با رقم: «کتبه... شیخ کمال بن عبدالحق السبزواری... ۹۶۵ به مشهد المقدس الرضویه»؛ یک قطعه از مرقع ثلث دو دانگ جلی و نسخ و رقاع کتابت خوش، با رقم: «مشقه... کمال‌الدین محمود بن عبدالحق السبزواری... سنهٔ ثمان و عشرین و تسعمائهٔ الهجریهٔ»، که اگر این اثر اخیر از خود وی باشد، نام اصلی این هنرمند کمال‌الدین محمود است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۳۳ -۱۱۳۲/ ۴)، گلستان هنر (۳۸).

سبزواری، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و خطاط. اهل سبزوار بود و ملازم سلطان ابراهیم صفوی شد و با او به عراق رفت. در زمان شاه اسماعیل دوم، در کتابخانه‌ی وی مشغول به کار شد، سپس به خراسان بازگشت و به خدمت شاه عباس درآمد، تا در همان جا درگذشت. شیخ محمد شاگرد استاد دوست دیوانه بود و در انواع تذهیب و تشعر و حل‌کاری مهارت داشت و طلای شفاف به کار می‌برد. در جانورسازی و تصویر حیوانات نیز صاحب قلم بود و مناظر بزمی و رزمی را با حالت می‌ساخت. از فرنگی سازی وی که در کتاب «عالم‌آرای عباسی» ذکر شده، اثری مشاهده نشده است. او در کتابت خطوط نیز صاحب قلم بود و نستعلیق را خوش می‌نوشت. از خطوط وی: قطعه‌ای از مرقع مالک دیلمی، به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ خوش که به مرکب الوان نوشته شده و رقم «... فقیر شیخ محمد بن شیخ کمال سبزواری... ۹۷۶» دارد. از آثار نقاشی وی: تصویر شتر و ساربانی که در کناره‌های آن، اشعار خود را درج نموده و در هر بیت آن، نام شتر و حجره گنجانده شده است، با رقم: «مصوره و محرره شیخ محمد فی شهور سنه ۹۶۴»؛ تصویر مجلس پر جلال معارفه‌ی یوسف است که برای ازدواج با زلیخا تشکیل یافته است و مستخدمان مشغول پذیرایی بوده و نقل و نبات در دستشان دیده می‌شود؛ تصویر اسکندر که در بستر مرگ افتاده و همراهان وی گریه‌کنان به سر و سینه‌ی خود می‌زنند و در افق تصویر درخت تنومند و کهنسالی با شاخه‌های شکسته و آتش گرفته دیده می‌شود؛ تصویر مردی که کلاهی به سر گذاشته و روی آن شال پارچه‌ای بسته است در زمینه‌ی صفحه، تصاویر اسلیمی و برگ و گل و حل‌کاری ترسیم شده و تمام صفحه را در بر گرفته است و رقم «راقمه شیخ محمد» دارد. شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۴۲ -۷۴۱/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۴۶۵/۳، ۲۵۵ -۲۵۳/ ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۸۹۶ -۸۹۵/ ۲)، عالم‌آرای عباسی (۱۷۶/۱)، گلستان هنر (۱۴۲)، هنر عهد تیموریان (۵۹۵).

سبزواری، محمدصالح

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۴۹ ق)، خطاط. از آثار وی: یک صفحه از مرقع بایقرا طهماسب، ثلث چهار دانگ جلی و سه دانگ محرر عالی و نسخ و رقاع نیم دو دانگ خوش، با رقم:«مشقه العبد المذنب... محمد صالح بن محمد یوسف السبزواری... سنهٔ تسع و اربعین و تسعمائهٔ من الهجرهٔ المصطفویه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۸۲/ ۴).

سبزواری، محمود

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط و شاعر. جدش، خواجه باب علی خوشمردان، از بزرگان و مشاهیر روزگار بود و درویشی صاحب خانقاه و مرید. محمود سبزواری خط را خوب می‌نوشت و شعر نیز نیکو می‌سرود. وی منظومه‌ای به نام «اصول شش قلم» دارد که اصول شش قلم را به ترتیب ثبت کرده است. در آخر چند بیت شعر آورده و در بیت آخر تاریخ آن را ذکر کرده است که به قول «الذریعه» ۸۶۶ ق و به گفته‌ی «فرهنگ سخنوران» ۸۹۷ ق می‌باشد که ظاهرا دومی درست‌تر می‌نماید. از آثارش: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۱۰۱۰/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۸۲۰)، مجالس النفائس (۲۷۷، ۱۰۳).

سپهری، حمیده

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۵ ق)، شاعر، خطاط و نقاش. در خانواده‌ای درباری و روشنفکر تربیت شد. او همسر ملک‌المورخین، پسر ارشد محمدتقی لسان‌الملک سپهر، نویسنده‌ی «مرآت الوقایع مظفری» و «ناسخ التواریخ» بود. از روزگار کوکی هوش و حافظه‌ی نیرومندی داشته و تاریخ، ادبیات، خط و نقاشی را نزد همسر خود فراگرفت. وی همدوره‌ی پروین اعتصامی بود و در سرودن شعر طبع موزونی داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اندیشه‌نگاران زن در شعر مشروطه (۱۰۰ -۹۹)، زنان سخنور (۱۳۵ -۱۳۱ /۳)، مجموعه‌ی گلها (۳۸۰ -۳۷۸ /۱).

ستاران، ابولیث محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. معروف به ابولیث ستاران. از خوشنویسان گمنام است. از آثار وی نسخه‌ای است از «فعلت فلاتلم فی الهئیه» در کتابخانه‌ی مجلس شورای ملی، به قلم کتابت خوش که چندین رقم دارد: «خدم بکتابه... محمد بن عبدالله، المدعو بابی اللیث الستاران... سنه ست عشرین و ثمانمائه هجریه...». این نسخه‌ی نفیس که مورد مطالعه‌ی الغ بیک گورکانی بوده و به خط وی عباراتی در پشت صفحه‌ی اول است، یکی از بهترین نمونه‌های آغاز تکامل خط نستعلیق و تغییر شکل آن از قلم تعلیق به نستعلیق است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۸۶ -۷۸۵ /۳).

سخاوت، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: ۱۳۰۴.

درگذشت: ۱۳۷۵، تهران.

حسن سخاوت مدرس انجمن خوشنویسان بود. از جمله آثار خطاطی اوست: ارغنون حقیقت (سروده‌ی عبدالرفیع حقیقت، ۱۳۷۱)؛ افسانه‌ی نیما (۱۳۷۰)؛ ترانه‌ها: بخشی دیگر از دیوان بویه (اسدالله آل بویه، ۱۳۷۳)؛ رستم و سهراب (۱۳۶۹)؛ مجموعه کامل غزل‌های سعدی (۱۳۶۹)؛ مجموعه کامل غزل‌های فروغی بسطامی (۱۳۷۴).

پیکرش در بهشت زهرا در قطعه‌ی ۸۸ (هنرمندان و نویسندگان) مدفون است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

سر رشته‌دار، محمد حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند میرزا مرتضی. از مستوفیان و کارگزاران دستگاه ظل السلطان بوده، در شیراز خدمت رحمت علی شاه نعمت‌اللهی رسیده، و در زمره عرفا و صوفیه وارد شده، در علم سیاق، استاد، و خط نستعلیق را خوب می‌نوشته، در غره‌ی رجب سال ۱۳۲۰ وفات یافته، بیرون بقعه‌ی فیض مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

سرابی، ابراهیم

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۷۹۸ ق)، مذهب و خطاط. ملقّب به شیخ. از هنرمندان گمنام بود. تنها اثر رقم‌دار وی: کتابت و تذهیب «مثنوی معنوی» است که در آخر جلد سوم چنین رقم زده: «... قدوقع الفراغ فی اواخر شهر المحرم عظم اللّٰه حرمته سنه ثمان و تسعین و سبعمائه برابر است ۷۹۸ کتبه و ذهبّه عبدالضعیف والحقیر الفقیر ابراهیم الملقب به شیخ ابراهیم السرابی حامداً و مصلیا علی نبیه محمد و آله اجمعین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۳۵ /۳).

سراج ایزدی، احمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۰۲ ق)، خطاط. از آثار او: قرآن نیم ربعی، نسخ کتابت خفی یاقوتی و سر سروه‌ها به خط رقاع نیم دو دانگ خوش بلکه عالی با رقم: «خدم بکتابه هذ المصحف المجید اقل عباداللّه الغنی احم ایزدی الملقب بسراج عفااللّه عنه فی شهور سنه اثنین و تسعمائه» (۹۰۲).

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۲۲/۴).

سراج حسنی، یعقوب بن حسن

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از کاتبان خوشنویس عصرخود بود که اقلام شش‌گانه را استادانه و نستعلیق را خوش می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه «ظفرنامه‌ی» تیموری شرف‌الدین علی یزدی، به قلم کتابت جلی و عنوان آن ثلث و رقاع عالی، با رقم: «... یعقوب حسن الملقب به سراج الحسنی القطانی... لسنه رابعین و ثمانمائه هجریه...».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۷۰/۳).

سرور

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۹۱ ق)، خطاط. از آثار او: یک نسخه «تفسیر آصفی»، به قطع وزیری با کاغذ دولت‌آبادی، به خط نسخ تحریر خفی متوسط، با رقم: «کتبه العبد سرور بن عبداللّه، فی شهر محرم‌الحرام سنه احدی و تسعین بعد الالف» (۱۰۹۱).

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۷۹/۴).

سروش اصفهانی، محمد باقر

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۰۵ ق)، شاعر و خطاط. اهل اصفهان بود. از شاگردان درویش عبدالمجید شکسته‌نویس. سروش خط شکسته خوش

می‌نوشت در تخت فولاد اصفهان دفن است. از اوست:

با تو گویم شمه‌یی از سرگذشت

بی تو آب دیده‌ام از سر گذشت

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سفینه المحمود (۳۷۱ -۳۷۰ /۱)، فرهنگ سخنوران (۴۵۱ -۴۵۰)، نگارستان دارا (۲۰۰ -۱۹۹).

سرهنگ شیرازی، عبدالله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۷۴ -۱۲۲۳ ق)، خطاط. وی شش دانگ نستعلیق را خوش می‌نوشت و در شیراز درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۵۷ / ۲)، فارسنامه‌ی ناصری (۹۳۵ / ۲).

سعدالدین کازرونی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۸۸۹ ق)، خطاط. از آثار او: یک نسخه «ترجمه‌ی تاریخ طبری»، به قطع خشتی کاغذ اصفهانی، مجدول و مذهب، با جلد تیماج تریاکی، به خط نسخ تحریر خفی متوسط، با رقم: «فی تاریخ غره‌ی رجب المرجب سنه تسع و ثمانین و ثمانمائه الهجریه... سعدالدین بن تاج‌الدین بن علی بن محمد بن نجیب کازرونی...» (۸۸۹).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۷۹/۴).

سعیدای گیلانی، محمد سعید

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، حکاک، خطاط و شاعر. معروف به سعیدا و بی‌بدل خان. او از خاندان بازرگانان و متمکن بود. در فن نقاشی و طراحی، طلا و نقره و جواهرشناسی عدیل نداشت. شعر و بخصوص ماده‌ی تاریخ را بسیار خوب می‌گفت. سعیدا در زمان جهانگیر پادشاه به هند رفت و به داروغگی زرگرخانه‌ی شاهی منصوب شد و در عهد شاه جهان نیز همان خدمت را بر عهده داشت و بی‌بدل خان ممتاز شد. تخت مرصع شاهجهانی معروف به تخت طاووس در مدت هفت سال به سرپرستی وی ساخته شده است. زندگیش تا سال ۱۰۴۷ ق، که ماده‌ی تاریخ بنای مسجدی را در قطعه شعری آورده است، معلوم است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۴۶ -۷۴۵ /۳)، احوال و آثار نقاشان (۸۲۵ -۸۲۴ /۲)، تذکره‌ی روز روشن (۳۵۷)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۷۷)، الذریعه (۴۵۲/۹)، فرهنگ سخنوران (۴۵۸ -۴۵۷)، کاروان هند (۵۶۰ -۵۵۸ /۱)، نامها و نامدارهای گیلان (۲۵۵).

سکوتی اصفهانی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۰۴۸ ق)، شاعر و خطاط. از صاحب طبعان زمان بود و در حسن خط بر خوشنویسان عصر امتیاز داشت و سالها در دکن اقامت داشت. از اوست:

آلوده به خونم چه کنی تیغ نگاهت
ما را غم سر نیست ولیکن غم تیغ است

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :کاروان هند (۵۶۱/۱).

سلطان احمد جلایر

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۸۱۳ -۷۸۴ ق)، نقاش، مذهب، خطاط، موسیقیدان و شاعر. وی نزد پدر تعلیم دید و در خط نستعلیق دست داشت. در زمان پادشاهی او نقاشی مینیاتور به پایه‌های والاتری از ترقی رسید و نگارگران چیره‌دستی بوجود آمدند. سلطان احمد خود به عربی و فارسی شعر می‌سرود و در تصویر و تذهیب و خاتم‌بندی و موسیقی بی‌مانند بود و شش قلم را خوب می‌نوشت. او در نقاشی شاگرد خواجه عبدالحی بود و از او تصویر آموخت. وی بیست و هشت سال سلطنت کرد و در آخر کار، در جنگ با قرایوسف ترکمان قراقوینلو بر سر تصرف تبرز کشته شد. سلطان احمد از ممدوحان خواجه حافظ شیرازی بوده و از شاگردان و ملازما او می‌توان به خواجه عبدالقادر اشاره کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۷ -۵۶ /۱)، از سعدی تا جامی (۵۶۱ ، ۳۸۰، ۲۸۱، ۲۵۵)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۱۱۴ ، ۱۱۱۳ ، ۱۱۱۲، ۱۱۱۱، ۱۰۲۵ /۳)، تاریخ موسیقی (۲۲۵ ،۲۲۴، ۲۱۹، ۲۰۰ /۱)، تاریخ نظم و نثر (۷۷۳)، تاریخ هنرهای ملی (۳۳۵ - ۳۳۴ /۱)، تذکره الشعراء (۳۴۳-۳۴۱)، دانشمندان آذربایجان (۳۰)، الذریعه (۵۷ /۹)، روضه السلاطین (۶۵ -۶۳)، فرهنگ سخنوران (۴۳)، گلستان هنر (پانزده، سی و پنج، سی و شش، ۲۶)، مجمع الفصحا (۶ -۵ /۱)، هنر عهد تیموریان (۵۷۳)، هنر قلمدان (۲۰ - ۱۹).

سلطان الکتاب اصفهانی، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. از آثار او: قرآن وزیری جلد روغنی، دو صفحه‌ی اول و آخر مذهب، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، به خط نسخ و رقاع کتابت خفی عالی، با رقم: «... بید الاقل محمدعلی الاصفهانی فی سنه ۱۲۸۹ من الهجره النبویه»؛ سوره‌ی یس و ادعیه، جلد روغنی مذهب مزین، به خط نسخ و رقاع کتابت خوش، با رقم: «بهجه هدیه حضور... کتبه العبد.. محمدعلی الاصفهانی فی سنه ۱۲۶۸»؛ قرآ رحلی، جلد روغنی مذهب عالی، نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، با رقم: «عبده... محمدعلی اصفهانی ملقب بلسطان الکتاب.. ۱۳۱۷... هجری...»؛ یک قطعه از مرقع نسخ و رقاع کتابت جلی خوش بلکه عالی، با رقم: «کتیبه العبد محمدعلی المقلب بسلطان الکتاب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۸۶- ۱۱۸۵ /۴).

سلطان الکتاب نایینی، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۸ ق)، خطاط.از آثار وی: یک تصدیق خط آقا ابراهیم قمی در پشت قرآن، به خط رقاع کتابت جلی عالی، با رقم: «سلطان الکتاب ۱۳۰۶» و تصدیق مورخ ۱۳۰۸ ق؛ یک تصدیق خط آقا ابراهیم قمی در پشت قرآن به خط رقاع کتابت خفی عالی، با رقم: «العبد الاقل الاثم محمدعلی بن حسن علی النائینی سنه ۱۳۰۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۹۱، ۱۰۷۹ /۴).

سلطان بخت آغا

قرن:۸

جنسیت:زن

ملیت:ایران

خان سلطان معروف به سلطان بخت آغا، دختر امیر غیاث الدین کیخسرو، برادر زاده شاه شیخ ابواسحق اینجو، و زن سلطان محمود آل مظفر می‌باشد. چون امیر مبارزالدین مظفّری عموی او شیخ ابواسحق اینجو را در سال ۷۵۷ و یا ۷۵۸ در میدان سعادت شیراز به قتل رسانیده بود. خان سلطان به دسایس و تدابیر مخصوص، بین شاهزادگاان مظفّری ایجاد اختلاف می‌کرد تا آن که سلطان محمود بدین دسایس پی برده، و او را در حال مستی در رمضان سال ۷۶۹ کشت، و در مقبره جنب مدرسه دردشت مدفون گردانید.

این بقعه و سنگ قبر را ظاهراً خود خان سلطان قبل از کشته شدن تهیه کرده و عبارت از سنگ یک پارچه سماق نفیسی است که

کتیبه ذیل به خطّ ثلث برجسته بر روی آن نوشته شده است:
هذه الصخرة المقدّسه أنشأتها الخاتون العظمی سلطان بخت آغا ابنة الامیر خسرو شاه ادام اللّه توفیقها بعد وفاتها فی رمضان سنة ثلث و خمسین و سبعمائة.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

سلطان حسینی، عبدالله

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. مشهور به خوشحال. از آثار وی: یک قطعه از مرقع ثلث دو دانگ جلی و نسخ و راقع کتابت خوش، با رقم: «مشقه عبدالله السلطان حسینی الشهیر بخوشحال ۱۱۱۹».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۸۹ / ۴).

سلطان قاجار

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر. متخلص به سلطان. وی خواهر محمود میرزا، مولف «سفینه المحمود»، است که نزد برادر خود تعلیم و تربیت یافته و با عروض و نجوم و انشا آشنا شده و خط شکسته را نیز فراگرفته است. سلطان قاجار به دستور پدرش به ازدواج محمدخان، پسر مهدیقلی خان بیگلر بیگی، درآمد ولی در جوانی درگذشت. دفتری حدود هزار بیت از او به جای مانده است. برخی منابع، او را به اشتباه دختر محمود میرزا دانسته‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :از رابعه تا پروین (۱۵۲ -۱۵۱)، تاریخ عضدی (۳۱۷، ۳۱۳، ۲۵)، حدیقه الشعراء (۲۱۶۷ -۲۱۶۶ /۳)، خیرات حسان (۹۲/۲)، الذریعه (۴۵۹/۹)، زنان سخنور (۲۵۷ -۲۵۶ /۱)، مشاهیر زنان (۱۲۳).

سلطانی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

جلال‌الدین محمود ملقب به قطب مغیثی سلطانی، خوشنویس ایرانی (قر. ۹ ه.) وی از معاصران و شاگردان میرزا جعفر تبریزی بایسنقری و از اقران عبداللّه طباخ و اظهر تبریزی خوشنویس بود. در آغاز از خوشنویسان دربار بایسنقر میرزا بود و سپس در کتابخانه سلطان ابراهیم میرزا بن شاهرخ تیموری به کتابت مشغول شد و به مناسبت قلب امیر اخیر که مغیث‌السلطنه والدین بود

«مغیثی» رقم میکرد. وی را در خط ثلث تالی یاقوت مستعصمی دانسته‌اند. نسخه‌ای از قرآن که به خط وی در کتابخانه سلطنتی ایران موجود است که با بهترین خطوط یاقوت برابری می‌کند. او تا حدود ۵۸۰ ه.ق. میزیسته.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

سلطانی بسطامی

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ز ۱۲۹۶ ق، از زنان ادیب، شاعر و خوشنویس. وی تنها فرزند میرزا فتح‌اللّه ذوقی شاعر بود. پدرش در تعلیم و تربیت او همت گماشت. خواندن و نوشتن را در کودکی آموخت و خوشنویسی و شعر و ادب فارسی و عرب را نیز فراگرفت. گویند اشعار عربی زیادی از دوره جاهلی از حفظ داشت و دیوانی نیز فراهم آورده بود.

در اوایل جوانی با پسر محمد ناصر خان قاجار، ملقب به ظهیرالدوله ازدواج کرد. چنانکه از اشعار این بانو پیداست از زندگی زناشویی خود رضایت نداشته است. از اشعار اوست:

اول چنین نوشت قضا سرنوشت ما

کاخر خم شراب شود خاک و خشت ما

عشق آمد و عقل رفت و دیوانه شدیم

وز کعبه روان به سوی بتخانه شدیم

این روزه و این نماز آید به چه کار

ما را که حریف جام و پیمانه شدیم

در سینه توست کینه ما

مهر تو نهان به سینه‌ی ما

دیدی که چه سان گرفت الفت

با سنگ تو آبگینه‌ی ما

مهرت که بها فزونش از جان

یکتا گهر خزینه‌ی ما[۱]

(س سیزدهم ق)، ادیب، شاعر و خطاط. وی چون تنها فرزند خانواده بود، پدرش در تعلیم و تربیت او اهتمام تمام داشت. خواندن و نوشتن را در کودکی آموخت و خوشنویسی و شعر و ادب فارسی و عرب را نیز فراگرفت. اشعار عربی زیادی از دوره‌ی جاهلی از حفظ داشت و «دیوانی» نیز فراهم آورده بود. در اوایل جوانی با پسر محمد ناصر خان قاجار، ملقب به ظهیرالدوله، ازدواج کرد. چنانکه از اشعار این بانو پیداست، از زندگی زناشویی خود رضایت نداشته است.[۲]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] منبع: حدیقهٔالشعراء، ۲۱۶۸ -۲۱۶۷ / ۳.

[۲] حدیقه الشعراء (۲۱۶۸ -۲۱۶۷/ ۳)، فرهنگ سخنوران (۴۶۳)، مشاهیر زنان (۱۲۶ -۱۲۵).

سلطانی بلخی، عبداللّه

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۲۰ ق)، خطاط. اصلش از بلخ بود و در هرات به سر می‌برد. وی از شاگردان خواجه عبدالحی منشی بود و استاد و شاگرد هر دو در عصر سلطان ابوسعید و میرزا سلطان حسین بایقرا و فرزندانش و شاهی بیگ‌خان ازبک را بر عهده داشت. شاگردان او خواجه جان جبریل و میرمنصور منشی بوده‌اند. از آثار وی: «منشآت»ی است به خط او، و خواجه اختیار، که رقم دارد: «درویش عبدالله سلطانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :خوشنویسان و هنرمندان (۸۰)، گلستان هنر (۴۵ -۴۴)، هنر عهد تیموریان (۴۸۴).

سلطانی کمال‌الدین، بهزاد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۹۴۲ -۸۵۴/ ۸۴۴ ق)، نقاش، خطاط و شاعر. بنا به روایات متعدد در شهر هرات متولد شد و در آن شهر نشو و نما یافت. استاد از روزگار طفولیت از مادر و پدر دور ماند و نزد میرک تربیت شد. وی از زمان سلطان حسین بایقرا تا زمان شاه طهماسب می‌زیست. بهزاد استاد مسلم و سرآمد مینیاتور ایرانی بود. او با برطرف کردن شیوه محدود و بی‌روح مغول، مکتب مجلس‌آرای پرغنای خود را که زاییده تصورات پرمایه و قدرت معجزنگارش بود، به دنیای تصویرها کشانید. و سبک حقیقت‌جویی (رئالیسم) را در نقش تصویرها عریان ساخت. وی شاگرد خاص سیداحمد تبریزی بود و فن تصویر را از خلیل میرزا آموخت و در زمان شاه اسماعیل ریاست کتابخانه‌ی سلطنتی را به عهده گرفت. در خط و شعر نیز دست داشت. از جمله شاگردان وی: جلال‌الدین میرک اصفهانی، میر مصور، ملا یوسف، مظفر علی، ملا درویش محمد نقاش خراسانی، رستم‌علی و حیدرعلی، خواجه عبدالعزیز، قاسم‌علی و سلطان محمد، تمراز و بهرامقلی و غیره بودند. برخی آثار رقم‌دار اصیل وی در کتاب «بوستان» سعدی مضبوط در کتابخانه‌ی قاهره مصر، عبارت‌اند از: «منظره مسجدی با گنبد سبز و کاشی‌کاری مزین و خطوط لاجوردی و طلایی که در کمال مهارت تصویر شده است»؛ «جلسه‌ی تدریس و بحث و مذاکره در مسجد»؛ «تصویر حکایت یوسف و زلیخا»؛ و از دیگر تصاویر او: «تصاویر خمسه نظامی که به سال ۹۰۰ یا ۸۹۶ ق تصویر شده است»؛ «تصویر جنگ بر روی جیحون»؛ «مجلس بزم سلطان حسین بایقرا»؛ «منظره‌ی قصر زیبایی در فصل زمستان»؛ «تصویر سلطان محمد خوارزم شاه»؛ «تصویر شیبک‌خان محمد شاه بخت‌خان شیبانی»؛ «تصاویر ظفرنامه‌ی تیموری به خط سلطان محمد نور». بیست و سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.[۱]

(بخش ۱) نقاش و مینیاتورساز مشهور اواخر عهد تیموری و اوایل دوره صفوی (و.

بین ۸۴۴ و ۸۵۵ ه.ق.) لقب وی کمال‌الدین و از مردم هرات و شاگرد پیر سید احمد تبریزی است. او نخست در دربار سلطان حسین بایقرا بود و امیر علیشیر نوائی وزیر مشوق و حامی او بود. بعدها شاه اسماعیل صفوی وی را از هرات به تبریز برد و او تا اوایل سلطنت شاه طهماسب اول (۹۸۴ -۹۳۰) حیات داشته و پادشاه اخیر نزد او نقاشی می‌آموخته است. مینیاتورهای بسیاری به بهزاد منسوب است که اصالت غالب آنها مورد تردید است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار نقاشان (۱۲۰ -۱۰۶ /۱)، پیدایش خطاطان (۱۰۱)، تاریخ اصفهان (۲۸۸)، تاریخ برگزیدگان (۴۸۳ -۴۸۱)، تاریخ نظم و نثر (۳۳۸) تاریخ هنرهای ملی (۸۸۲ -۸۲۵ /۲، ۴۴۲، ۲۶۸ -۲۶۷ /۱)، حبیب‌السیر (۳۶۲/۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۰۳ -۱۰۰، ۱۸، ۱۶)، دایرةالمعارف فارسی (۴۷۹ -۴۷۸ /۱)، سرآمدان فرهنگ (۲۳۸/۱)، شرح حال رجال و مشاهیر (۴۹۳ -۴۹۰)، کارنامه‌ی بزرگان (۱۱۲ -۱۱۱)، گلستان هنر (چهل، ۱۳۶ -۱۳۴)، مناقب هنروران (۱۲۱، ۱۰۴)، هنر عهد تیموریان (۶۰ -۵۲).

سلطانی هروی، علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۷۰ ق)، خطاط. او ظاهرا اندکی پس از دوره‌ی خوشنویسی میرعلی هروی معروف در هرات می‌زیسته و شیوه‌ی خط او شبیه شیوه‌ی میرعلی هروی بوده و کاتبی زبردست به شمار می‌رفته است. از آثار وی: یک نسخه «بوستان» سعدی، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «در دارالسلطنه‌ی هرات صورت اتمام پذیرفت. الفقیر الحقیر میرعلی السلطانی غفر ذنوبه و ستر عیوبه ۹۷۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۱۶/۲).

سلطانی، جلال‌الدین محمود

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. ملقب به قطب مغیثی سلطانی. وی از معاصران و شاگردان میرزا جعفر بایسنقری و از اقران عبداللّٰه طباخ و اظهر تبریزی بود. سلطانی را در خط ثلث، تالی یاقوت مستعصمی دانسته‌اند. از آثار وی: قرآن وزیری، خشتی، یا جلد میشن منگنه مذهب. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب عالی، به خط ثلث کتابت خفی ممتاز و رقاع عالی، با رقم: «نقل من کتابه... یاقوت المستعصمی... علی ید العبد الفقیراللّٰه الغنی محمود السلطانی... فی اواخر جمادی‌الاول سنه ست و رابعین و ثمانمائه بدارالسلطنه هراه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۱۱ -۱۲۱۰ /۴)، سرآمدان فرهنگ (۴۷۷/۱).

سلطانی، جهانگیر

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. وی از کاتبان خط نستعلیق است. از آثار وی یک نسخه «مثنویات» شیخ عطار در کتابخانه‌ی دانشگاه استانبول است، به قلم کتابت خفی متوسط و با رقم: «تم الکتاب... علی یدالعبد الفقیر جهانگیر السلطانی... سنهٔ تسع و اربعین و ثمانمائهٔ...».

بر گرفته از کتاب :اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۳۰).

سلطانی، شرف‌الدین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از آثار وی: کتیبه‌های سردر مدرسه و خانقاه نصرآباد، در اصفهان که اشعاری به فارسی و عربی به خط ثلث نوشته شده و تاریخ ۸۵۵ ق دارد، با رقم: «کتبه شرف‌الدین السلطانی».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۸۲۱)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهانی (۳۳۱ -۳۲۹).

سلطانی، محمود

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن وزیری، خشتی، جلد میشن منکنه مذهب. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب عالی ثلث کتابت خفی ممتاز و رقاع عالی با رقم: «نقل من کتابهٔ سید الاصحاب و سندالکتاب استادی الکل فی الکل مولانا جمال الملهٔ والدین یاقوت المستعصمی علیه‌الرحمهٔ والغفران علی یدالعبد الفقیر اللّه الغنی محمود السلطانی...» فی اواخر جمادی‌الاول سنهٔ ست و اربعین و ثمانمائه بدارالسلطنه هراهٔ» (با بهترین خطوط یاقوت برابری می‌کند). کتابخانه‌ی سلطنتی.

بر گرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

سلطانیه‌ای، علی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط، ادیب و فقیه. وی از علوم متداول مانند فقه و حدیث و لغت و تجوید و قرائت و ادب بهره‌مند و خطشناسی ماهر بود و همگی خطوط را خوش می‌نوشت. در کتابت و انشاء رتبه‌ی اعلی داشت و بعضی از کتابهای حدیث فقه و ادعیه را به خط خود نشوت و تصحیح و تحشیه کرده است. میرزاعلی بسیاری از فرمانهای دیوانی و قباله‌ها را به خود نوشته و امر قضای سلطانیه به او محول بوده است. به گفته‌ی صاحب «احوال و آثار خوشنویسان» صاحب عنوان در تاریخ تألیف «گلستان هنر» (ح ۱۰۵۲ ق) زنده بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۶۹ -۴۶۸ / ۲).

سلماسی، ابوعلی حسین

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هفتم ق)، نویسنده و خطاط. او از دانشمندان و خوشنویسان ساکن اصفهان بوده است. از آثار او: مجموعه‌ای به خط خوش که به سال ۶۲۴ و ۶۲۵ ق ترتیب داده و شامل «رساله الشرفیه فی تقاسیم العلوم الیقینیه» است؛ «قابوسنامه» یا پندنامه‌ی عنصرالمعالی کیکاووس؛ «ترجمه‌ی تقویم الصحه» تالیف ابن بطلان بغدادی؛ «ترجمه‌ی رساله الذهبیه» که امام علی بن موسی الرضا (ع) به مامون نوشته است؛ «ترجمه‌ی الرساله السیاسیه» در وصایای بقراط حکیم و حکمای یونانی؛ مختصری در منتخبات امثال و اشعار تازی؛ که تمام این آثار را برای شرف‌الدین ابوالحسن علی بن اسماعیل اصفهانی تالیف و ترجمه کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۷۳۸).

سلمان همدانی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از کاتبان است. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» سلمان ساوجی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «در تاریخ سلخ ربیع اول سمت تحریر یافت، کتبه العبد المذنب سید سلمان ابن میرمحمد همدانی، ساکن شیراز».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۸۲/۱).

سلیم نیشابوری

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۹۰ ق)، خطاط و شاعر. اصلا حبشی و پدرش از غلامان میر جمال‌الدین صدر استرآبادی بود سلیم را در قعطه‌نویسی و کتابت و رنگه‌نویسی ستوده‌اند و استاد دانسته و در کتابت قرین سلطان محمد نور گرفته‌اند. او در کتابت خفی شیوه‌ی استاد خود، شاه محمود نیشابوری، را پیروی کرده است. برخی وی را نقاش و مذهب پنداشته و گویا از لفظ رنگه به اشتباه افتاده‌اند، در حالی که این اصطلاح مخصوص خطاطان است. سلیم همیشه در مشهد زندگی می‌کرد و همان جان نیز درگذشت. از آثار او: یک نسخه «خمسه‌ی» نظامی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «تمت الکتاب... سنه‌ی احدی و ستین و تسعمائه، و انا العبد المذنب الرجی سلیم...»؛

یک سنخه «چهل حدیث» و ترجمه‌ی فارسی آن، به قلم نیم دو دانگ و کتابت خفی رنگه،با رقم: «وفق بکتابتها العبد الاقل سلیم... سنه اربع و ستین و تسعمائه من الهجریه»؛ یک قطعه به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «در مشهد مقدس انور نوشته شد ۹۶۸ العبد الفقیر سلیم...». در «احوال و آثار خوشنویسان» به سه اثر دیگر وی اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۸۴ -۲۸۲ /۱)، پیدایش خط و خطاطان (۱۱۳)، تاریخ نظم و نثر (۶۹۴)، گلستان هنر (چهل، ۱۰۴)، مناقب هنروران (۷۰)، هنر عهد تیموریان (۶۴۱، ۶۰۶، ۵۹۹، ۵۹۵، -۵۹۴).

سلیمان، یاقوت

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن نیم‌ورقی نسخ و آخر رقاع کتابت جلی با رقم: «یاقوت سلیمانی» بدون تاریخ (قرن ۱۰). در خانواده‌ی دارائی پشت صفحه اول خط و مهر حسنعلی خان امیر نظام گروسی است که به سامی خانم هبه کرده است.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

سمرقندی، رستم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۰۵ ق)، خطاط، شاعر، متخلص به رستم. وی مدتی در دستگاه سعید خان در سمرقند منصب انشاء داشته، پس از مرگ او به بلخ رفت و به وزارت خواجه جان پارسا رسید. پس از مرگ خواجه به هند رفت و در آن دیار سرگردان بود تا در مالوه درگذشت. از جمله آثارش: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۵۸۵)، تذکره الشعراء (۴۲۳)، فرهنگ سخنوران (۳۷۴).

سمرقندی، محمد امین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از کاتبان است. از آثار وی: یک قطعه به قلم سه دانگ متوسط، با رقم: «الفقیر محمد امین سمرقندی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۷۴/۳).

سمرقندی، موسی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «شرح معمای امیرحسین»، به قلم کتابت جلی متوسط، با رقم: «تم بالخیر علی ید اضعف عبادالله موسی بن عیسی سمرقندی... فی تاریخ سبع و سبعین و تسمائه.. ».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۲۳/۳).

سمسانی شیرازی، محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، خطاط. مشهور به ابن سمسانی. در آغاز عمر به اکتساب علوم و فضایل پرداخت. آنگاه متوجه مشق و تعلیم خط گردید و به نزد ابن‌مقله به فارس رفت و بعد از مدتی از زمره‌ی اساتید و مشاهیر گشت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :پیدایش خط و خطاطان (۱۶۱ -۱۶۰).

سمسوری اصفهانی، محمدباقر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. در عهد فتحعلی‌شاه و محمدشاه و ناصرالدین شاه قاجار می‌زیست. وی در خط از شیوه‌ی میرعماد و محمدصالح پیروی می‌کرد و بسیاری خط وی را بر محمد صالح ترجیح می‌دادند. عبدالرحیم سمیرمی از شاگردان او بود. از آثار وی: یک نسخه کلام‌الله مجید، به خط نسخ جلی در سال ۱۲۳۵ ق؛ یک مرقع، مشتمل بر دوازده رقعه، به قلم‌های پنج دانگ و چهار دانگ و دو دانگ خوش، با رقم‌های: «من عبید السلطانی محمد باقر الخوراسکانی ۱۲۳۷» و «بنده‌ی حضرت خسروانی محمدباقر خوراسکانی ۱۲۳۷» و «کتبه العبد الفقیر محمدباقر من عبید حضرت السلطانی، محمدباقر الاصفهانی، فی سنه‌ی ۱۲۳۷»؛ یک قطعه که عینا از روی یک قطعه‌ی خط میرعماد نقل کرده است، به قلم سه دانگ جلی و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «نقله عبد حضرت السلطانی محمدباقر الاصفهانی فی ۱۲۳۷»؛ یک نسخه «کلمات قصار» حضرت امیر (ع)، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «... بنده‌ی جان نثار محمدباقر اصفهانی... سنه‌ی ۱۲۴۷».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۵۵/ ۳)، اطلس خط (۵۷۲ -۵۷۱)، تاریخ اصفهان (۲۱۳، ۱۳۷ -۱۳۶).

سمنانی، احمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. وی از اولاد علاءالدوله سمنانی بود و پدرانش منصب وزارت داشتند. میرزا احمد در بخارا می‌زیست و خط نستعلیق را بسیار خوب می‌نوشت. وی در هفدهم جمادی‌الثانی سال ۹۶۸ ق نسخه‌ای از «نفحات الانس» جامی را به پایان رسانیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۳۴).

سموری سکزی، ظهیرالدین نصر

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم ق)، شاعر، خطاط. وی از سیستان به غور به عنوان سفیر رفت و فخرالدین مبارک شاه را مدح گفت. از او است:

هرکه چون گل به زر فریفته شد

در عمل آب روی داد به بار

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۶۵۸، ۴۷۰ /۹)، فرهنگ سخنوران (۵۹۸)، لباب الالباب (۱۳۷ -۱۳۳ /۱)، مجمع الفصحا (۸۵۱ - ۸۵۰ /۲).

سمیرمی، عبدالرحیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۰۵ ق)، خطاط. از خوشنویسان دربار ناصرالدین شاه قاجار بود که در اصفهان نشوونما یافت و از شاگردان محمد باقر سمسوری و میرزا علی‌اکبر محلاتی به شمار می‌رفت. عبدالرحیم در خط مهارت داشت و کتیبه را از کتابت نیکوتر می‌نوشت. وی در تهران درگذشت. از آثار او: کتیبه‌ی سردر شمس العماره؛ کتیبه‌ی آرامگاه میرزا یوسف متسوفی‌الممالک در ونک شیمران؛ مقداری گرده‌ی کتیبه و یک لوحه که به قلم شش دانگ به زر روی کاغذ مشکی نوشته شده، قطعه‌ای به قلم نستعلیق چهار دانگ و شکسته نستعلیق نیم دو دانگ خوش، با رقم: «... عبدالفقیر، عبدالرحیم نوشت».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۸۹ -۳۸۸ / ۲).

سنجری

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن نیم‌ورقی، جلد سوخت معرق. دو صـفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی، نسخ کتابت خفی و ثلث و رقاع جلی خوش با رقم: «... میرم سنجری...» سال ۹۳۰ در آستانه‌ی حضرت معصومه‌ی قم.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

سنگلاخ خراسانی، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۹۴ -۱۱۸۴ ق)، خطاط و شاعر. وی اصلا از خاندان قرایی قوچان خراسان بود و به خود لقب سنگلاخ داده و از آن وقار و متانت اراده کرده است. بسـیار عـارف مسـلک و صوفی‌منش بود و در نظم و نثر دست داشت. سالها در اسـتانبول توقف داشت و اعیان آن دولت تجلیلش نموده و مدایح او را کتابی کرده و به طبع رسانیده‌اند. از خطوط، نسـتعلیق و شکسـته را خوش می‌نوشت و خطوط را نیک می‌شـناخت. قدسـی خراسانی، خواهرزاده و شاگرد وی در خط بود. میرزا سـنگلاخ در تبریز درگـذشت و در مقابل مزار سـید ابراهیم دفن شـد. معروفترین اثر وی یـک قطعه سـنگ مرمر عظیم است که سـطح آن تقریبـا پوشـیده از عبارات مختلف است و متن اصـلی آن یک «بسم اللّه الرحمن الرحیم» دارد، به قلم یک دانگ کتیبه‌ی نسـتعلیق خوش و تمامی خطوط و نقوش آن برجسته است و رقم «راقمه سـنگلاخ خـامه روان» دارد؛ از دیگر آثـار وی: سه قطعه به قلمهـای پنـج و چهار و سه دانگ خوش و عالی، با رقمهای عجیب. از تالیفـات او: «آداب المشق»؛ «امتحـان الفضـلا» یا «تـذکره الخطاطین»؛ «سـیاحت نامه»؛ «صـراط السـطور»؛ «مـداد الخطوط»؛ «مجمع الاوصاف»، که مشتمل بر اشعاری است که شاعران در مدیح وی سروده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منـابع زنـدگینامه :احوال و آثار خوشـنویسان (۸۰۰ -۷۹۷ / ۳)، اطلس خـط (۵۸۶ -۵۸۵)، تاریـخ هنرهـای ملی (۹۹۰/۲)، الذریعه (۴۷۴/۹)، ریحانه (۹۳ -۹۲ /۳)، شرح حال رجال (۲۸۱ -۲۸۰، ۱۹۹ /۶)، طرائق الحقائق (۴۶۴/۳)، فرهنگ سخنوران (۴۷۱)، گلستان هنر (بیست و یک)، المآثر و الآثار (۲۱۶)، مصطبه‌ی خراب (۸۹ -۸۷)، یادداشتهای قزوینی (۱۵۷/۵).

سوزی ساوجی، حسنعلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۱۴/۱۰۰۲ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به سوزی. اصـلا از ساوه ولی مقیم اصـفهان بود. وی ابتـدا در شـعر جفاکش تخلص می‌کرد، تا اینکه سـفری به خراسان کرد و تخلص خود را به سوزی بدل کرد. از آنجا به اصـفهان رفت و در این شـهر سکنی گزید. اشـعار وی را بیش از بیست هزار بیت دانسـته‌اند. سـوزی همچنین نسـتعلیق را خـوش می‌نوشت و در اصـفهان، در مـدرسه‌ی هـارون ولایت به کتابت مشغول بود. وی در اصـفهان درگـذشت. مولف «خلاصه الاشعار» گویـد: اکثر دیوانهای اسـتادان اصـفهان به خط

اوست. از جمله‌ی این دیوانها، یکی نسخه‌ی «دیوان» انوری است که به قلم کتابت خفی متوسط نوشته شده و چنین رقم دارد: «باتمام رسید... کلیات سلطان‌الشعرا... اوحدالدین حکیم انوری... بتاریخ رابع عشر ربیع‌الاول سنه‌ی ثمان و ثمانین و تسعمائه الهجریه، علی ید اضعف الخلایق سوزی بن علی الساوجی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۱۱۳۶ -۱۱۳۵ /۳)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۴۵ -۱۴۴ /۱)، تاریخ نظم و نثر (۵۲۹ -۵۲۸)، تذکره‌ی روز روشن (۳۷۴)، الذریعه (۴۷۷ -۴۷۶ /۹)، ریحانه (۹۵/۳)، فرهنگ سخنوران (۴۷۵)، مجمع الخواص (۲۷۴)، نتایج الافکار (۳۲۹).

سهوی تبریزی، کمال‌الدین محمد حسین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخص به سهوی. از مردم تبریز بود. او نستعلیق را نزد ملا- محمدحسین تبریزی، استاد میرعماد، تعلیم گرفت، اما بیشتر به شیوه‌ی میرعلی هروی متمایل بود و جلی و خفی، هر دو را خوش می‌نوشت. سهوی در بیست سالی، از تبریز به قصد حج به حجاز رفت و هنگام بازگشت، به علت حمله‌ی عثمانیان به آذربایجان، از تبریز به عراق عجم رفت و دوازده سال در کاشان سکنی گزید. سپس عازم هندوستان شد و به دربار ملوک گورکانیان پیوست و همان جا درگذشت. وی شعر را نیکو می‌سرود و در غزلسرایی طبعی لطیف داشت. سال وفاتش را «صبح گلشن» ۱۰۰۳، سپهر در «تذکره‌ی خوشنویسان» ۱۰۲۸ و مولف «خط و خطاطان» ۱۱۰۰ ق، ثبت کرده‌اند که هیچ یک درست نیست و ظاهرا تا سال ۱۰۴۹ ق در هند می‌زیسته است و باید عمری طولانی کرده باشد. از آثار وی: یک نسخه دیوان هلالی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «میرحسین حسینی سنه‌ی ۹۹۲»؛ قطعه‌ای از یک مرقع، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه میرحسین سهوی التبریزی»؛ پنج قطعه از یک مرقع، به قلمهای سه دانگ و دو دانگ و کتابت خوش، با رقمهای: «فقیر محمدحسین التبریزی»، «العبد المذنب الفقیر محمدحسین» و «فی شهور هزار و چهل و نه در دارالسلطنه‌ی اکبرآباد تحریر یافت... محمدحسین التبریزی ستر عیوبه و غفر ذنوبه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۵۴ -۱۵۳ /۱)، پیدایش خط و خطاطان (۱۰۹ -۱۰۸)، تاریخ نظم و نثر (۶۵۹، ۸۳۷)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۲۹۶ -۲۹۴ /۲)، دانشمندان آذربایجان (۱۸۵ -۱۸۴)، الذریعه (۴۷۹/۹)، ریحانه (۳۲۲/۱)، سخنوران آذربایجان (۴۰۹ -۴۰۶)، صبح گلشن (۲۱۳)، فرهنگ سخنوران (۴۷۲)، کاروان هند (۵۹۵ -۵۹۴ /۱)، گلستان هنر (۱۲۲)، هفت اقلیم (۲۵۰/۳).

سهیل

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «مصباح» کفعمی، رحلی و سرلوح مذهب، نسخ کتابت و رقاع خوش (به شیوه‌ی

ملاـ علاـ بیک)، با رقم: «فرع من تحریر التمهیـد... فی دارالسـلطنه‌ی تبریز لسـنه ست و ثلثین و الف من الهجره النبویه علی یـد العبد الضعیف و النحیف الی رحمه‌اللّه تعالی سهیل بن عبداللّه غفراللّه له...».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۸۱ –۱۰۸۰ /۴).

سهیل شیرازی، لطف‌اللّه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۳ ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به سـهیل. در دوره‌ی ناصری می‌زیست و اهل فسا بود و به میرزا سهیل شیرازی شهرت داشت. وی در خوشنویی و شعر و نقاشی دست داشته است. از او آثاری در زمینه‌ی نقاشی دیده نشده است. این بیت از او ست:

گاه از هجر تو نالم، گهی از زاری دل

حال دل را به که گویم که کند یاری دل

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۵۹)، احوال و آثـار نقاشان (۵۶۰/۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۰۸/۳)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، مرآت الفصاحه (۲۸۶ –۲۸۵).

سهیلی خوانساری، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۰ ش)، کتاب شناس، خطاط و شاعر. وی در تهران به دنیا آمد و پس از اتمام تحصیلات به خدمات فرهنگی مشغول شد. او چهل سال رییس کتاب خانه‌ی ملک در تهران بود. سـهیلی از اوان جوانی به شاعری پرداخت و در انجمن‌های ادبی عضو بود. او در نسخ و ثلث از شاگردان امیرالکتاب بوده است. سهیلی دارای تالیفاتی است از جمله: «حصار نای»، در شرح حال مسعود سعد سلمان؛ «کمـال هنر»، در احوال و آثـار کمال‌الملک؛ کتابهای: «آداب الحرب و الشـجاعه»؛ «ذیل عالم آرای عباسـی»؛ «دیوان حافظ»؛ «دیوان بابا فغانی»؛ «خسرونامه‌ی عطار»؛ «شهنامه‌ی نادری»؛ «دیوان صفای اصفهانی» را تصحیح و تحشیه کرده است. «دیوان» اشعار وی بیش از شش هزار بیت است.[۱]

محقق، ادیب، شاعر.

تولد: ۱۲۹۱، تهران.

درگذشت: ۸ مرداد ۱۳۷۳.

احمد سـهیلی خوانساری، فرزند غلامرضا، پس از پایان تحصیلات، بیشتر اوقات خود را صرف تحقیق و پژوهش در متون کهن ادب پارسی کرد. وی سال‌ها ریاست کتابخانه‌ی ملک را به عهده داشت.

علاوه بر این تحقیقات ولی غزل نیز می‌سرود. ضمنا به تصحیح متون کهن فارسی و دیوان‌های شاعران ایران نیز می‌پرداخت.

از جمله آثاری که به قلم وی تنظیم شده یا نه همت تصحیح شده است می‌توان به این عنوان‌های زیر اشاره نمود: دیوان خواجوی کرمانی، دیوان بابا فغانی شیرازی، دیوان حکیم صفای اصفهانی، شاهنامه‌ی نادری، خسرونامه‌ی عطار، دیوان جلوه، ذیل عالم آرای عباسی، شاهنامه‌ی نادری محمدعلی فردوسی ثانی، محمود و ایاز (۱۳۳۲)، کمال هنر (احوال و آثار محمد غفاری- کمال‌الملک)، حصار نای (شرح احوال مسعود سعد سلمان).

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱]تذکره‌ی شعرای خوانسار (۱۳۱ -۱۱۹)، الذریعه (۴۸۰/۹)، سخنوران نامی معاصر (۱۸۴۸ -۱۸۴۴ /۳)، فرهنگ سخنوران (۴۷۳)، مؤلفین کتب چاپی (۴۰۷ -۴۰۶ /۱).

سیاقی هروی، محمود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۷۹ ق)، شاعر و خطاط. پدرش از مشاهیر. متصوفه‌ی زمان خود و از سادات صحیح‌النسب هرات بود. وی تا حیات اسفندیار سلطان در فرغانه وزرات او را داشت. سیاقی هروی در خط و انشاء و معما و عروض و قافیه دست داشته و انواع شعر را خوب می‌گفته است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۵۹۹ -۵۹۸).

سیاوشانی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. از خطوط وی: یک نسخه «تحفه الاحرار» و «سبحه الابرار» جامی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «کتبه العبد... خواجه جان بن سلطان احمد سیاوشانی ستر عیوبه و غفر ذنوبه... تمت الکتاب فی غره‌ی محرم‌الحرام سنه‌ی ۹۳۹»؛ نسخه‌ی دیگری به خط وی در مجموعه‌ی چستربیتی است که در بخارا کتاب شده و تاریخ ۹۵۴ ق دارد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۸۱/۱)، هنر عهد تیموریان (۴۲۱، ۳۶۰).

سیبک نیشابوری، یحیی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۵۲ ق)، خطاطو شاعر، متخلص به فتاحی. وی از شاعران دوره‌ی شاهرخ گورکانی ست و در کتابخانه‌ی بایسنقر میرزا مشغول

به کتابت بوده و در بیشتر علوم دست داشته است. بخصوص در شعر و خط معروف بود. یحیی غیر از تخلص فتاحی، به تفاحی، اسراری و خماری نیز تخلص می‌کرده است. از آثار او: «تعبیرنامه‌ی منظوم»؛ مثنوی «دستور عشاق» معروف به «حسن و دل» که در سال ۸۴۰ ق به پایان رسانیده؛ «شبستان نکات و گلستان لغات» که در سال ۸۴۳ ق به پایان برده؛ کتاب «اسرار و خماری» شامل اشعاری در اسامی اغذیه که از شاعران پیشین تقلید کرده است؛ «شبستان خیال» به نظم و نثر؛ «خمریات»؛ «اسرارنامه»؛ «دیوان» شعر و چندین دهنامه‌ی دیگر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۷۰/۳)، پیدایش خط و خطاطان (۱۷۱ -۱۷۰)، تاریخ ادبیات در ایران (۴۵۹/۴)، تاریخ نظم و نثر (۲۹۹)، تذکره الشعراء (۴۷۱ -۴۷۰)، حبیب السیر (۱۵/۴)، الذریعه (۹۶/۲۳، ۲۴/۱۳، ۸۰۷/۹، ۱۶۱/۸)، ریحانه (۱۰۷/۳)، فرهنگ سخنوران (۴۷۷ -۴۷۵)، کشف الظنون (۶۶۶)، لغت نامه (ذیل/ فتاحی)، مجالس النفائس (۱۸۹، ۱۸۸، ۱۳)، مناقب هنروران (۵۹ -۵۸)، مؤلفین کتب چاپی (۸۳۷ -۸۳۶/ ۶)، هدیه العارفین (۵۲۸/۲).

سیچانی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «زادالمعاد»، به قطع نیم ربعی، با جلد روغنی عالی، مذهب، نسخ کتابت خفی عالی و به شیوه‌ی ملا زین‌العابدین محلاتی، با رقم: «تمت الکتاب بعون‌اللّٰه الملک الوهاب علی ید الفقیر الحقیر الجانی ملا علی السیچانی فی شهر محرم الحرام سنه ۱۲۵۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۲۰/۴).

سیدالشعراء شیرازی، مرتضی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۵ -۱۲۸۹ ق)، شاعر و خوشنویس، متخلص به سیدالشعراء. ملقب به شجاع‌السادات. فقه و اصول را در مدرسه‌ی خان شیراز آموخت. در سال ۱۳۲۷ ق قرائت خانه و کتابخانه‌ای در سرباغ ایالتی تاسیس کرد و در سال ۱۳۲۸ ق امتیاز روزنامه «آیینه» را گرفت و در سال ۱۳۳۲ ق به کار وکالت دادگستری پرداخت. وی در شیراز به سن چهل و پنج سالگی به بیماری حصبه فوت کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۱۳/۳).

سیری، احمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۰۳ ق)، خطاط. از آثار وی: یک جزوه به خط ثلث دو دانگ جلی عالی، با رقم: «کتبه خان احمد سیری فی ثلاث و الف» (۱۰۰۳)، در سلیمانیه‌ی استانبول.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۶۵/۴).

سیف‌الدین محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی کتیبه‌ای است در مدرسه بالاـ سردر مشهد، که به خط ثلث نوشته و چنین رقم دارد: «راقمه سیف‌الدین محمد» مدرسه‌ی بالاسر از بناهای دوره تیموری است که در عهد شاه سلیمان صفوی به سال ۱۰۹۱ ق تعمیر شده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی (۷۵).

سیف‌الملک، عباسقلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۰ ق)، خطاط. وی مردی عامی و بی‌سواد بوده که از طرف شوهرخواهر خود، میرزا آقا خان نوری، ملقب به سیف‌الملک شده است. در سال ۱۲۷۱ ق با رتبه‌ی میرپنجی به سفارت پطرز بورگ رفته و دو سال بعد بازگشته است. سیف‌الملک مدتی نیز کاتب دربار بوده و چند کتاب به نام میرزا آقا خان نوشته است. او به خطوط نستعلیق و شکسته نستعلیق و رقاع و تعلیق آشنا بود و نستعلیق را خوش و رقاع را عالی می‌نوشت. تاریخ کتابت خطوط او بین سالهای ۱۲۷۹ و ۱۲۸۰ ق، است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۴۲-۳۴۱ /۲)، شرح حال رجال (۲۳۴ -۲۳۲ /۲).

سیفی، محمد امین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۲۶ ق)، خطاط. وی نواده‌ی میرعماد سیفی حسنی بود. با اینکه شیوه‌ی او شباهت به شیوه‌ی میرعماد دارد و خود کاتب خوشنویس است، ولی پایه‌ی خطش حتی از شاگردان میرعماد هم پایین‌تر است. میرزا سنگلاخ و تذکره‌نویسان پس از او، به وی

لقب دانا دبیر داده‌اند. از آثار وی: یک نسخه «رفیق توفیق» محمدعلی قزوینی، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «ذره‌ی بی‌مقدار نواده‌ی مرحوم میرعماد الحسنی... سنه‌ی ۱۱۱۲»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد... محمد امین نواده‌ی مغفور مرحوم میر عماد الحسنی... سنه‌ی ۱۱۱۷»؛ یک قطعه، به قلم نیم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «حرره العبد محمدامین نواده‌ی مرحوم میر عماد الحسنی... سنه‌ی ۱۱۱۸»؛ یک نسخه «تحفة المؤمنین»، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تمت الکتاب... محمد امین نواده‌ی مرحوم مغفور میر عماد الحسنی... به تاریخ هزار و صد و بیست و شش...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۴۸ -۶۴۷/ ۳) پیدایش خط و خطاطان (۱۷۸)، قزوین در گذرگاه هنر (۲۲۴).

سیمای کاشانی، محمدرضا

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۳۵ ق)، حکیم، ادیب و خطاط. او از اجداد میرزا محمدتقی سپهر لسان‌الملک کاشانی است که در عهد شاه سلطان حسین صفوی می‌زیسته و از این سلطان به لقب عضدالدوله مفتخر شده است. سیما از حکمت الهی و نظم و نثر فارسی و تازی بهره‌مند بود و خطوط هفت‌گانه را خوش می‌نوشت. او در فتنه‌ی افغان در اصفهان به قتل رسید.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۲۹/۳)، مکارم الآثار (۵۸۱/۲).

سیمی نیشابوری، محمد، عبداللّه

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش، مذهب، خطاط و شاعر. وی در مشهد سکونت داشت و مکتب‌داری می‌کرد. سیمی از کاتبان دربار بایسنقر میرزا و شاگرد جعفر بایسنقری بود و هفت قلم را خوش می‌نوشت. شعر را نیز نیکو می‌سرود و در سرعت قلم بی‌نظیر بوده است. در معماری و رنگ‌آمیزی و مرکب‌سازی و افشان‌گری و تذهیب و رنگ کاری کاغذ سررشته داشت و در بعضی از این هنرها رسالاتی تالیف کرده و معمیات او متداول بوده است. از شاگردان وی عبدالحی منشی استرآبادی بود. بنا به روایتی در یک شبانه‌روز دو یا سه هزار بیت به نظم درآورد و یکصد و بیست مکتوب شد که هر یک ده سطر بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۵۰ -۷۴۹/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۸۸۷ -۸۸۶/ ۲)، اعیان ا لشیعه (۳۲۶/۷)، پیدایش خط و خطاطان (۱۳۶ -۱۳۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۳۵ -۲۳۴، ۱۹۴، ۱۷۱ /۴)، تاریخ نظم و نثر (۷۸۷، ۲۹۹)، تذکره الخطاطین (۱۶۹ -۱۵۷ /۱)، تذکره‌ی روز روشن (۳۸۶ -۳۸۵)، تذکره الشعراء (۴۶۹ -۴۶۴)، جامع مفیدی (۸۳۶ -۸۳۵ /۳)، حبیب السیر (۶۲/۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۳۳)، الذریعه (۴۸۹ -۴۸۸ /۹)، طرائق الحقائق (۱۰۶/۳)، فرهنگ سخنوران (۴۸۳)، گلستان هنر (سی و نه، ۵۹ -۵۸)، مطلع الشمس (۴۳۵ -۴۳۴ /۲)، مناقب هنروران (۱۱۴، ۵۸ -۵۷).

سینکی، مجدالملک محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۹۸ ق)، خطاط، دبیر و نویسنده. وی در سال ۱۲۹۰ ق متولی آستان قدس رضوی بود و در تهران زمانی که سمت وزارت وظایف و اوقاف را داشت فوت کرد. از آثار وی: «رساله‌ی مجدیه»، وضعیت سلطنت ناصرالدین‌شاه.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بیداری ایرانیان (مقدمه/ ۱۵۴)، المآثر و الآثار (۱۹۶)، مؤلفین کتب چاپی (۷۱۲ -۷۱۱ /۵).

شارق قاجار، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدههم ق)، شاعر و خطاط. در جوانی تحصیل اقسام علوم کرد و در درشت نویسی خط شکسته دست داشت و در غزلسرایی طبعی موزون.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۸۲۰ -۸۱۹ /۲)، فرهنگ سخنوران (۴۸۶).

شاملو، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۶۴ ق)، خطاط. وی در اوایل دوره‌ی قاجاریه می‌زیست و با اینکه در خوشنویسی خط نسخ شهرت داشت، خط نستعلیق را خوش و شکسته را نیز عالی می‌نوشت. میرزا احمد شاملو، خوشنویس سرکاری محمد علی میرزا، فرزند فتحعلی‌شاه قاجار و استاد خط وی بود. قدیمی‌ترین اثری که از او بازمانده، یک نسخه رساله‌ی «ذخیرهٔ الاخرهٔ» در کتابخانه‌ی سلطنتی است که تاریخ شوال ۱۲۱۷ ق دارد. از دیگر آثار وی: یک قطعه مذهّب نسخ دو دانگ جلی عالی، با رقم: «... فقیر عزلت‌جو احمد شاملو در سنه‌ی ۱۲۱۸»؛ یک قطعه، نسخ کتابت خوش، با رقم: «... احمد شاملو فی ۱۲۲۲ من الهجرهٔ المقدسهٔ»؛ قرآن جانمازی با دو صفحه‌ی اول و دو صفحه‌ی آخر مذهب، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی، به خط نسخ خفی غبار و رقاع عالی، با رقم: «بنده‌ی درگاه احمد شاملو فی شهر ذی الحجهٔ الحرام من شهور سنه (۱۲۲۷)»؛ یک قطعه از مرقع ثلث رقاع کتابت خوش، با رقم: «حرره احمد شاملو»؛ یک رقعه‌ی مذهِّب، نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «نمقه احمد الشاملوئی». از آثار خط نستعلیق وی، یک نسخه «صحیفه‌ی سجادیه» که ترجمه‌ی آن را به قلم نستعلیق کتابت خفی خوش نوشته است؛ یک قطعه، به قلم کتابت خفی ممتاز، با رقم: «حسب الفرمان... احمد شاملو مشق نمود. بتاریخ... ۱۲۲۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۴۹، ۱۰۲۶ /۴، ۴۰ /۱)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۵۰)، گلستان هنر (بیست)، المآثر و الآثار (۲۰۲).

شاملو، حسن خان

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۵۲ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به حسن. از بزرگان امرای شاملو بود که پیوسته در دربار شاهان صفوی مصدر مشاغل مهم بودند. حسن خان در زمان سلطنت شاه عباس اول به جای پدر خود، امیرالامراء و بیگلربیگی خراسان شد و تا زمان شاه صفی همچنان حکومت هرات را داشت. او بیشتر اوقات خود را صرف مجالست فرهیختگان و شاعران و هنرمندان می کرد. از معاصران وی فصیحی و اوجی و مشرقی هستند که در خدمت و ملازمت او بودند. حسن خان در خوشنویسی نیز صاحب قلم بود و به شیوه‌ی میر عماد می‌نوشت. وی در هرات درگذشت و جنازه‌اش به مشهد منتقل شد. در «مخزن الغرائب» و «تذکره‌ی روز روشن» نام وی را تحت عنوان حسابی آورده‌اند. از او «دیوان» اشعاری به جا مانده که صاحب «تذکره‌ی نصرآبادی» آنرا حدود سه هزار بیت دانسته است. از خطوط وی: یک قطعه به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «جهه فرزندی میر عبدالصمد نوشته شد. مشقه حسن شاملو»؛ سنه‌ی ۱۰۳۷»؛ یک قطعه دیگر به قلم سه دانگ خوش، با رقم: «مشقه حسن شاملو ۱۰۴۵» و قطعات مختلف دیگر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۵۶ -۵۵ /۱)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۴۴ -۱۴۲ /۱)، اطلس خط (۵۴۷ -۵۴۶)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۱۱۴ -۱۱۱۱ /۵)، تاریخ هنرهای (۹۴۳ -۹۴۲ /۲)، تذکره الخطاطین (۲۵۵ -۲۴۱ /۲)، تذکره‌ی روز روشن (۲۰۴ -۲۰۳ ، ۱۹۹)، تذکره‌ی نصرآبادی (۲۲ -۲۰)، خوشنویسان و هنرمندان (۶۲)، الذریعه (۴۹۴، ۲۴۳ /۹)، ریاض العارفین (۶۸)، سرآمدان فرهنگ (۳۰۶/۱)، عالم آرای عباسی (۱۰۸۴، ۹۴۲ /۲)، فرهنگ سخنوران (۲۵۸)، کارنامه‌ی بزرگان (۲۲۴)، گلستان هنر (نوزده)، مخزن الغرائب (۷۸۱/۱).

شاملو، رضاقلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک رقعه نسخ کتابت جلی متوسط، با رقم: «کتبه العبد رضاقلی شاملو للولد الاعزالاکرم محمد ابراهیم فی سنه ۱۲۵۱»؛ بیاض بغلی روی کاغذ ترمه سفیداب الوان، نسخ و رقاع کتابت خفی متوسط، با رقم: «حرره العبد المذنب المحتاج الی رحمه‌اللّٰه الملک الغنی ابن احمد شاملو رضاقلی فی شهر صفر المظفر من شهور سنه ۱۲۵۲ من الهجره المقدسه المبارکه ثقلت من خط استاد اسماعیل قبله الکتاب احمد النیریزی رحمهٔ‌اللّٰه تعالی و نوراللّٰه مرقده».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۷۰/۴).

شاملو، مرتضی قلی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۵۳ ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به مرتضی. از بزرگان طایفه‌ی شاملو بود که در زمان شاه صفی سمت ایشیک آقاسی باشی دیون و دیوان بیگی یافت و در زمان شاه عباس دوم به رتبه‌ی قورچی‌باشی رسید. بعد به علتی معزول و پس از مدتی انزوا به حکومت اردبیل معین شد. او همچنین در عصر شاه سلیمان صفوی به حکومت قم رسید. این هنرمند از پیشوایان خط شکسته نستعلیق بود و بنا به روایتی خط شکسته را از خط نستعلیق استخراج کرده و تصرفاتی در آن به عمل آورده است. وی را از استادان میرزا شفیعا می‌دانند. او دوستدار شاعران و معاشر آنان بود و خود نیز شعر می‌سرود و «دیوان» او قریب چهار هزار بیت است. از خطوط وی: یک قطعه به قلم کتابت خفی و غبار خوش، با رقم: «بتاریخ... سنه‌ی ۱۰۵۳ مرتضی قلی ابن‌حسن شاملو». از آثار نقاشی وی: تصویر شیر خوابیده‌ای، به سیاه‌قلم، با رقم: «مرتضی قلی شاملو»؛ تصویر شتری که به نازک قلمی عمل آورده و امضای طغرایی خود را ذیل آن قرار داده است؛ تصویر معلم و نوجوانی که تا حدی به شیوه‌ی رضا عباسی است، با رقم: «مرتضی قلی شاملو».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۸۷ -۸۶/ ۱)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۷۸/ ۴)، احوال و آثار نقاشان (۱۱۴۵ -۱۱۴۴/ ۳)، پیدایش خط و خطاطان (۱۶۲ -۱۶۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۳۰۷/ ۵)، تذکره‌ی روز روشن (۷۳۲ -۷۳۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۲۴ -۲۳)، الذریعه (۱۰۲۷/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۸۳۳)، مجمع الفصحا (۱۱۴/ ۱).

شامی، محمد امین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۱۹ ق)، خطاط. از شاگردان باباشاه اصفهانی و از معاصران میرعماد بود و خود را از اولاد جعفر طیار می‌دانست. پدرش در دربار شاه طهماسب بود و پس از مرگ پدر به عراق عرب رفت. وی با اینکه اصلا قزوینی است، چون در شام متولد شده، به شامی معروف گردیده است. او در ادب و انشاء فارسی و عربی دست داشت و شعر نیز می‌سرود و خط را خوش می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۴۸/۳).

شاه شبلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم و دهم ق)، خطاط و شاعر. از مردم او به هرات و از نیکان عصر بود که جمله‌ی خطوط، بخصوص نستعلیق را خوش

می‌نوشت و شعر خوب می‌گفت. وی در زمان دولت سلطان ابوسعید گورکانی می‌زیست و زندگانی را به کتابت و استنساخ کتاب و غزلسرایی می‌گذرانید و تا اوایل سلطنت سلطان حسین میرزا بایقرا نیز حیات داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۸۸/۲)، تاریخ نظم و نثر (۳۴۵).

شاه مراد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه از مرقع بایقرا- طهماسب، به خط ثلث سه دانگ جلی ممتاز و نسخ و رقاع کتابت عالی، با رقم: «مشقه شاه مراد» (قرن ۹)، در خزینه‌ی طوپ قاپوسرای.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۸۲/۴).

شاهرخشاهی، رضاقلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. از دراویش بود و از هنرمندان زبردست ناخنی به شمار می‌رفت. از آثار ناخنی وی: تصویر جنگ و گریز دو باز شکاری که پرهای سبک بال آنها در هوا پخش شده با رقم: «رضاقلی شاهرخ شاهی ۱۲۷۵»؛ یک مرقع ناخنی از تصاویر ممتاز و خطوط عالی، که خطوط آن به قلم شش دانگ و چهار دانگ عالی است، با: «رقم بنده‌ی کمترین درگاه، رضاقلی شاهرخشاهی ۱۲۷۶»، که ظاهرا باید از ملازمان دربار ناصرالدین‌شاه قاجار بوده باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۱۲ -۲۱۱ /۱)، احوال و آثار نقاشان (۲۰۰/۱).

شاهی، رستم علی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. وی از نزدیکان سلطان علی قاینی و عبدالرحیم و عبدالکریم خوارزمی و از خوشنویسان دربار سلطان یعقوب آق قوینلو (۸۹۶ -۸۸۴ ق) بود و به همین مناسبت «شاهی» رقم می‌کرد و به شیوه‌ی سلطانعلی مشهدی می‌نگاشت. از آثار وی: هشت قطعه در مرقعهای مختلف، به قلمهای دو دانگ و نیم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «مشقه رستم علی شاهی غفر ذنوبه» و «مشقه رستم علی»؛ دو قطعه از مرقع سید احمد مشهدی، به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه رستم علی غفر ذنوبه»؛

چهارده قطعه از مرقع بهرام میرزا، به قلمهای سه دانگ و دو دانگ و نیم دو دانگ و کتابت خوش و یکی رقم دارد: «بفرموده‌ی حضرت شاه... مشقه رستم علی الشاهی...» و بقیه: «کاتبها رستم علی...» و «مشقه رستم علی الشاهی».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۰۹ -۲۰۸ /۱)، هنر عهد تیموریان (۶۴۹).

شجاع‌الدین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۸۹۴ ق)، خطاط. از کاتبان است. از آثار وی: یک نسخه «خمسه‌ی» نظامی، به قلم کتابت خفی متوسط، با تاریخهای ۸۹۲ و ۸۹۴ ق و با رقم: «... سنه اثنین و ستعین و ثمانمائه... فی یوم الثلثا اواخر شهر جمادی‌الاول سنه اربع و تسعین و ثمانمائه، علی ید العبد... شجاع‌الدین بن مرشد الحرمین...».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۰۷/۲).

شجری، ابراهیم

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوم ق)، خطاط. وی خط جلیل (طوماری)، را از اسحاق بن حماد فراگرفت و از آن قلمی خفیفتر به نام ثلثین اختراع کرد. شجری استاد کاملی در عصر خود بود و از قلم «ثلثین» قلمی دیگر پدید آورد و آن را ثلث نامید. برادر وی، یوسف، نیز قلم رئاس را که به اسم ذوالریاستین، فضل بن سهل، وزیر مامون مشهور شده و عبارت از قلم توقیع است به وجود آورد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اطلس خط (۲۲۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۵۵/۱).

شرف جهان قزوینی، شرف‌الدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۹۶۸ -۹۱۲ ق)، خطاط، ادیب و شاعر، متخلص به شرف. در جوانی مقدمات دانش و ادب را در زادگاه خود فراگرفت، سپس به شیراز رفت و نزد امیر غیاث‌الدین منصور دشتکی شیرازی و خواجه جلال‌الدین محمود شیرازی، به کسب دانشهای معقول همت گماشت. علمای معاصر او به فضلش گواهی داده‌اند. شرف جهان در خط و انشا و شعر و حتی در موسیقی و آواز سرآمد زمان بود و خط را به روش خواجه عبدالحی منشی می‌نوشت. وفات وی در قزوین اتفاق افتاد و در مزار شاهزاده حسین به خاک سپرده شد.

وی به غیر از «دیوان» شعر، صاحب «ساقی نامه»ای است که به مدح شاه طهماسب ختم شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۱۱۸۷ -۱۱۷۴ /۳)، حسن التواریخ (۶۹۹ -۶۹۸، ۵۳۳)، ایضاح المکنون (۵۱۰/۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۶۹۱ -۶۷۹ /۵)، تاریخ نظم و نثر (۸۲۶ -۸۲۵، ۴۴۰ -۴۳۹)، تذکره‌ی میخانه (۱۶۸ -۱۵۱)، الذریعه (۵۱۶ -۵۱۵ /۹)، ریحانه (۱۸۸/۳)، عالم آرای عباسی (۱۷۸/۱)، قزوین در گذرگاه هنر (۲۲۱ -۲۲۰)، گلستان هنر (۴۹)، مجمع الخواص (۴۰ -۳۹)، مجمع الفصحا (۴۴/۴)، مینودر (۴۷۳ -۴۷۲ /۲)، نتایج الافکار (۳۶۹ -۳۶۸).

شرف‌المعالی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن بغلی جلد روغنی عالی. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی. تمام صفحات حاشیه تشعیرسازی مذهب نسخ غبار خوش. با رقم: «بجهۀ سلامت وجود... احمد علی شاهنشاه قاجار. انا العبد سید محمد الملقب به شرف‌المعالی» «۱۳۴۱» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
- قرآن وزیری جلد روغنی ممتاز چهار صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب مرصع نسخ کتابت خوش با رقم: «... سید محمد بقاء اصفهانی...» سال ۱۲۹۹ در کتابخانه‌ی ملک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

شرفی یزدی، محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از خوشنویسان است که جز نستعلیق، به اقلام اصول نیز آشنا بود از آثار وی: یک نسخه «صد کلمه‌ی» حضرت علی (ع) با ترجمه‌ی فارسی آن، که متن به قلم ثلث خوش و ترجمه به قلم نستعلیق کتابت متوسط است، با رقم: «کتبه محمد بن نظام الشرفی الیزدی، فی سنه‌ی ۸۸۱».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۵۲/۳).

شریف شیرازی، محمد شریف

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۱۴ ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به فارسی. ملقب به امیرالامراء. وی به خواهش همایون پادشاه، با عده‌ای از هنرمندان

ایرانی جهت اشاعه‌ی هنر تصویرسازی عازم هند شد و در آن ولایت متوطن گشت. و به منصب امیرالامرایی رسید. او صاحب «دیوان» است. از آثار رقم‌دار وی: مجلس شکار جهانگیر پادشاه که سوار بر اسب شده و در معیت همراهان و دوستان خود در کنار کوهی به شکار کردن مشغول است. منظره‌ی کوه و درختان و دمن ستودنی است و در بطن تصویر اشعاری به چشم می‌خورد که اثر خود نقاش است و رقم «عمل مرید در چهار مرتبه اخلاص پای برجا شریف- بتاریخ شهر فروردین الهی مطابق نه صد و نود و نه» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۴۳ -۲۴۱ /۱)، تاریخ نظم و نثر (۶۵۲، ۴۲۸)، تاریخ هنرهای ملی (۸۳۴ -۸۳۳ /۲)، تذکره‌ی روز روشن (۴۲۰)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۴۶ -۴۴ /۴)، الذریعه (۵۲۲/۹)، صبح گلشن (۲۲۳)، فرهنگ سخنوران (۵۰۳)، کاروان هند (۴۹ -۴۸ /۱)، مرآت الفصاحه (۲۹۹ -۲۹۸).

شریف شیرازی، مهدی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۰ ق)، نقاش، خطاط و قاطع. خطاط و قاطع زبردست شیرازی بود و در خط نستعلیق و تصویر طغرایی و برش و قطاعی آنها مهارت داشت. وی کتیبه‌نویس بسیاری از کاشی‌های طاقی کوچه‌ها و سر در خانه‌ها بوده که بیشتر آنها رقم «کتبه مهدی الشریف» داشته است. از دیگر آثارش: تصویر منظره‌ی گل و درخت و خانه که به نازک قلمی بریده شده و رقم «کتبه مهدی الشریف ۱۳۱۸» دارد؛ یک لوحه بریده‌ی بزرگ حدیث، به قلم پنج دانگ نستعلیق و چهار دانگ ثلث عالی، بر روی کاغذ مشکی، با رقم: «کتبه مهدی الشریف ۱۳۱۹»؛ یک قطعه لوحه بریده‌ی نستعلیق شش دانگ عالی، با رقم: «کتبه مهدی ۱۳۲۰». از آثار طغرایی او تصویر کله انسانی است که از تلفیق اسماء متبرکه عمل آورده و بدون رقم است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۲۷ -۹۲۶/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۲۴۷ -۱۲۴۶/ ۳).

شریف یزدی، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن وزیری، جلد روغنی مذهّب، به خط نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «حرره العبد المحتاج الی رحمةاللّه الغنی اللطیف احمد الشریف الیزدی فی رمضان ۱۲۶۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۲۷ -۱۰۲۶ /۴).

شریف یزدی، عبدالجواد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۵ ق)، خطاط. از خوشنویسان سده‌ی سیزدهم و چهاردهم هجری است. از آثار وی: یک نسخه «ده فصل» خواجه نصیر طوسی و «سلم السماء» غیاث‌الدین جمشید کاشانی، به قطع نیم ربعی و خط نسخ و رقاع کتابت متوسط، با رقم: «تمت هذه النسخه الشریفه... عبدالجواد الشریف الیزدی، فی... هزار و سیصد و پانزده من الهجره المصطفویه ۱۳۱۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۹۶ / ۴).

شریف، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. وی شکسته‌ی نستعلیق را خوش می‌نوشت و به خط او، قطعه‌ای است، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «العبد المذنب احمد الشریف فی شهر ذی قعدة الحرام من شهور ثمانین و مأتین بعد الالف ۱۲۸۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۵۰ -۱۲۴۹ /۴).

شریف، حسن

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۹۰ ق)، خطاط. از شکسته‌نویسان گمنام بود. به خط وی دو قطعه موجود است، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کمترین بیقدران حسن الشریف سنه‌ی ۱۱۹۰» و «کمترین بیقدران روزگار حسن الشریف».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۶۱/۴).

شریف، کاظم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۲ ق)، خطاط. ملقب به سلطان الکتاب. از آثار وی: کتیبه‌های ضریح آرامگاه سید حجةالاسلام در اصفهان، که به خط ثلث نوشته شده و رقم «... کتبه سلطان الکتاب کاظم الشریف ۱۳۲۲» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۷۸۵).

شریفی تبریزی، معین‌الدین محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از شاگردان میرعلی هروی است. از آثار وی: یک قطعه از مرقع مالک دیلمی، به قلم سه دانگ جلی و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه العبد معین‌الدین محمد الشریفی، در مشهد مقدس انور نوشته شد».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۶۵ -۶۶۴ /۳)، دانشمندان آذربایجان (۱۹۸ -۱۹۷)، الذریعه (۵۲۵ -۵۲۴ /۹)، مناقب هنروران (۷۶).

شریفی سمرقندی، شریف

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، شاعر و خطاط. در سمرقند متولد شد وی در دربار پادشاهان اوزبک سمت دیوانی داشته است. پدرش از مردم هرات، ولی ساکن سمرقند بود. وی مردی گوشه‌نشین و درویش مشرب بود و در زمان عبداللّه خان مستوفی ولایت سمرقند شد و در جوانی در هرات درگذشت. در علم سیاق و انشا معما و غزل دست داشته و خوش‌نویس هم بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۵۹۱).

شریفی، جواد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خوشنویس.

تولد: ۳ مهر ۱۲۹۰، تهران.

درگذشت: ۱۳۶۲، تهران.

جواد شریفی، فرزند میرزا زین‌العابدین خان خوشنویس شریف قزوینی ملقب به ملک‌الخطاطین، تحصیلات مقدماتی و عالی را در مدارس سلطانی و بصیرت به پایان رساند و سپس در محضر پدرش فنون و رموز خطوط را فراگرفت تا آن که خود استاد گشت.
جواد شریفی به خط نستعلیق و شکسته و کتابت می‌نوشت. وی از سال ۱۳۲۹ به بعد در کلاس‌های آزاد انجمن خوشنویسان با سمت

استاد به تعلیم خط اشتغال داشت. اکثر کارهای وی در کتابت با خط نستعلیق بوده است. نوشتن شاهنامه‌ی فردوسی را در سن پنجاه سالگی تعهد کرد و مدت دوازده سال تمام بر سر آن وقت گذاشت تا این کار را به پایان رسانید.

وی همچنین مدتی ریاست اداره‌ی کل عرایض را به عهده داشت.

کتاب‌شناسی آثار خطی استاد جواد شریفی به این شرح است: مختصر کلیله و دمنه؛ دیوان حافظ؛ دیوان حافظ به خط نستعلیق؛ دیوان چهار زبانه حافظ؛ قرآن مجید؛ قرآن مجید با ترجمه خط نستعلیق؛ دیوان صائب تبریزی؛ منظومه زهره و منوچهر (ایراج میرزا)؛ مناجات‌نامه‌ی خواجه عبدالله انصاری؛ رباعیات شیخ ابوسعید ابوالخیر؛ شاهنامه‌ی فردوسی؛ داستان بیژن و منیژه؛ چند دوره از کتاب‌های میرزا عبدالعظیم قریب؛ دستور زبان فارسی (پنج استاد)؛ کلیات سعدی چاپ سنگی و افست؛ تفسیر قرآن مجید مهدی الهی قشمه‌ای؛ دیوان عمان سامانی، دیوان جام؛ چند دوره کتاب‌های کلاسیک میرزا رضا مهندس الملک، دوره‌ی کتاب‌های چاپ تقی فاطمی، کتاب‌های هندسه، جبر و بسیار کتب دیگر.

جواد شریفی در هفتاد و یک سالگی به سبب سکته درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

ششنقی، محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از قدیمی‌ترین کاتبان خط نستعلیق است به خط وی، یک نسخه «شاهنامه‌ی» فردوسی در کتابخانه‌ی سلطنتی است، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «تمت الکتاب، کتبه الفقیر... محمد بن محمد بن محمدعلی حنفی ششنقی... سنه اربع و اربعین و ثمانمائه الهجریه المصطفویه»، که مقدمه‌ی منثور این نسخه به قلم نسخ و عنوان آن به قلم ثلث عالی است که معلوم می‌گردد در آن اقلام نیز استاد بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۵۵/۳، ۱۱۷۲/۴).

شعاعی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام است. به خط وی قطعه‌ای است که به قلم چهار دانگ خوش نوشته شده و رقم «راقمه شعاعی» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۰۹/۲).

شعوری هروی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، شاعر و خطاط. اجدادش در هرات اقامت داشتند. و خود در کابل زندگی می‌کرد. به زیارت حرمین شریفین، به حجاز و حج رفت. در زمان اکبرشاه به هندوستان مسافرت کرد و در حوالی کالپی اقامت کرد. در شاعری دارای طبعی لطیف بود و مضامین رنگین را به قید الفاظ شیرین می‌آورد. دارای مثنوی «شیر و شکر» یا «قند و شکر» بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۵۲۹/۹)، صبح گلشن (۲۲۵ –۲۲۴)، فرهنگ سخنوران (۵۰۶)، کاروان هند (۶۳۷ –۶۳۵)، منظومه‌های فارسی (۳۳۶).

شفق یزدی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، شاعر و خطاط. از اهالی یزد که تعلیم علوم دینی کرده و خط خوش هم داشته است. وی غالبا کتابت قرآن می‌کرد و قرآنش در یزد مرغوب بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۸۵۲ –۸۵۱ /۲)، الذریعه (۵۳۱/۹)، فرهنگ سخنوران (۵۰۷).

شفیع عباسی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۸۵ ق)، نقاش و خطاط. اهل اصفهان و نقاش نازک قلم و پرمایه‌ی شاه صفی اول و شاه عباس دوم بود که در دستگاه پادشاهی آنان به عزت و احترام می‌زیسته است. محمد شفیع عاشق طبیعت و زیباییهای افسانه‌ای آن بود و در بیشترین آثار خود از حلاوت گلها و پرندگان به تردستی تمام هنرها آفریده و به نازک قلمی و قدرت تمام از عهده‌ی آنها برآمده است. از ارقام ذیل آثارش، معلوم می‌گردد که در خط نسخ و رقاع و نستعلیق نیز استادی شیرین قلم بوده است. به روایات مختلف گویا او به هند رفته و در شهر آگره درگذشته است. از آثار وی: تصویر شانه‌بسری که روی ساقه‌های پر گل نشسته و دور زنبور و یک پروانه در جوالی گلها دیده می‌شود، با: «رقم کمینه شفیع عباسی سنه ۱۰۴۴»؛ تصویر گل سنبل پر غنچه‌ای که دارای هفت یا هشت غنچه و گل است و به خط نستعلیق رقم نهاده. «رقم کمینه محمد شفیع اصفهانی، سنه ۱۰۵۰»؛ تصویر مرغ سینه سرخی که روی ساقه‌ی نرگس نشسته و آن را خم کرده است، با رقم: «در تاریخ... سنه‌ی ۱۰۶۲... کمینه شفیع عباسی»؛ تصویر کبک چاقی که روی شاخه‌ی گل سیب نشسته و مشغول آوازخوانی است؛ با رقم: «کمینه شفیع عباسی سنه ۱۰۶۶»؛ قلمدان گل و بوته‌ای، با رقم: «محمد شد شفیع هر دو عالم». در «احوال و آثار نقاشان» به هشت اثر دیگر وی اشاره شده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۴۶ -۲۴۳ /۱)، تاریخ هنرهای ملی (۴۹۲/۱)، گلستان هنر (چهل و پنج)، هنر قلمدان (۹۹ ، ۲۵).

شفیعای هروی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۸۱ ق)، خطاط، نقاش، مـذهب و شاعر، متخلص به شـفیعا. مشـهور به پیشوا. از سادات حسـینی هرات بود و در خط شاگرد فصیحی شـاعر است که در دسـتگاه مرتضـی قلی خـان شاملو بود. شـفیعا خط نسـخ و نسـتعلیق و شکسـته را خوش می‌نوشت و خط شکسـته را به جایی رساند که به نام وی، شفیعایی خوانده می‌شد و بعدها درویش عبدالمجید این خط را تکمیل کرد و به حد کمال رساند. وی همچنین در شعر و ادب و نقاشی و تذهیب و استادی بی‌مانند بود. سفری به هند کرد و در بازگشت مدتی در اصفهان به سر برد و در دربار شاه عباس دوم خوشـنویس مقرر و موظف بود، چنانکه در بعضـی قطعات عباسی رقم کرده است. سپس به هرات رفت و در سن هشـتاد و پنـج سالگی در مشـهد درگـذشت. قطعاتی با رقم «محـد شـفیع الحسـینی» دیـده شده که در شـیوه‌ی قدرت همانند خط شـفیعا است و تاریخ ۱۰۹۲ و ۱۱۱۶ و ۱۱۲۴ و ۱۱۲۸ دارد و ممکن است که محمـد شـفیع الحسینی دیگری نیز پس از مرگ شـفیعا وجود داشـته که درست در خط شفیعایی همسنگ و برابر شفیعا بوده است. از شفیعا، قطعه‌ای مانده که در تاریخ وفات پدر خود سـروده و به لوح مزارش، به خط نسـتعلیق ممتاز مکتوب نموده و رقم «کتبه العبد خادم المساکین محمد شفیع ابن میرحسن الحسینی ۱۰۴۲ ه» دارد. از دیگر آثـار وی: یـک قطعه از مرقع، به قلم سه دانـگ و نیم دو دانـگ و کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه العبـد المـذنب محمد شـفیع»؛ یک قعطه به قلم پنج دانگ و کتابت متوسط، با رقم: «کتبه الحقیر محمد شـفیع الهروی»؛ یک قطعه به قلم نیم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه العبد محمد شفیع غفر ذنوبه» و «مشقه العبد محمد شفیع».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منـابع زنـدگینامه :احوال و آثار خوشـنویسان (۷۶۴ -۷۶۳ /۳)، احـوال و آثـار نقاشـان (۸۹۱ -۸۹۰ /۲)، اطلس خـط (۶۱۴ -۶۱۳)، پیدایش خط و خطاطان (۱۶۳ -۱۶۲)، تاریخ هنرهای ملی (۹۲۶ -۹۲۵ /۲)، تذکره‌ی روز روشن (۴۲۶ -۴۲۵)، تذکره‌ی نصرآبادی (۴۰۶)، خوشنویسان و هنرمندان (۸۵ -۸۲)، الذریعه (۵۳۱/۹)، ریحانه (۲۲۸/۳)، گلستان هنر (بیست)، هنر عهد تیموریان (۵۲۰).

شفیق، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن وزیری نسخ نیم دو دانگ ترکی ثلث سه دانگ خوش با رقم: «احمد شفیق ۱۲۶۰» در موزه‌ی اسلامی ترک.

بر گرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

شکرزاده، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از آثار اوست: قرآن وزیری مذهب عالی، نسخ و رقاع کتابت عالی با رقم: «کتبه العبد الضعیف تیمن هذاالمصحف الشریف السید محمد معروف به شکرزاده... مأمورا باشارهٔ السلطان... احمد الغازی ابن السلطان محمد بن السلطان محمد بن سلطان ابراهیم... نقلا من خط عثمان المشهور به حاظ القرآن... فی شهر رجب‌المرجب لسنهٔ احدی و اربعین و الف (۱۰۴۱) من الهجرهٔ» در موزه‌ی اسلامی ترک.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

شکیب اصفهانی، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، عارف، شاعر و خطاط. وی در شیراز با رضا قلی خان هدایت همنشین و معاشر بود. مدتها برای دیدار عرفا به سیر و سیاحت در عراق، کردستان، فارسس و هندوستان پرداخت. شکیب خط شکسته را خوب می‌نوشت. وی در هند درگذشت. از آثارش: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۸۶۹/۲)، الذریعه (۵۶۳/۹)، ریاض العارفین (۲۶۲)، ریحانه (۲۳۳/۳)، سفینه المحمود (۴۹۰/۲)، فرهنگ سخنوران (۵۰۹)، لغت نامه (ذیل/ شکیب)، مجمع الفصحا (۵۴۴/۵).

شمس الخطاطین، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۵۶ ق)، خطاط. پدر وی اصفهانی و خود نیز متولد اصفهان بود. هنرمندی خوش منظر و خوشگذران و عاشق پیشه و در خط نستعلیق شاگرد رشیدا بود. در سوارکاری و چوگان بازی و تیراندازی مهارت داشت و در لاهور درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۴۶/۳)، تذکره الخطاطین (۲۰۸ -۱۹۳ /۲).

شمس الکتاب خواجویی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فاضل و عارف و خوش‌نویس، فوت رجب ۱۳۶۷.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

شمس الکتاب، محمد حسینی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۷ ش)، خطاط. ملقب به شـمس الکتاب. از شاگردان میرزا علی محمـد صـفای لواسانی بود که مهدی بیانی، مولف «احوال و آثار خوشـنویسان»، به مدت یک سال از وی تعلیم خط گرفته است. وی در سال ۱۲۹۷ ش حدود شـصت و پنج سال داشته است. از آثـار او: یـک نسـخه «رسم المشق» منسوب به میرعمـاد، به قلم کتـابت جلی عـالی، با رقم: «بجهت ضـبط ترکیب از خط اسـتاد الکل میرعماد... نقل شد... سـنه‌ی ۱۲۹۵، کتبه... محمـد الحسـینی الملقب بشـمس الکتاب...»، یک نسـخه «نصاب الصبیان»، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «نقل شد از روی خط اسـتاد الاعظم آقا میرزا علی محمد (صـفا)... انا العبد... محمد الحسینی... الملقب بشمس الکتاب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۱۶ -۳۱۵ /۲).

شمس الکتاب، محمدصادق

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۰ ق) خطـاط. از کاتبـان دارالتـالیف اداره‌ی انطباعـات دوره‌ی ناصـرالدین شاه و مظفرالـدین شاه بود که در سالهای ۱۳۰۶ تا ۱۳۱۸ ق، در اداره‌ی مزبور رسـما مشغول استکتاب و در سال ۱۳۲۰ ق، معلم خوشنویسـی در مدرسه‌ی دارالفنون قدیم بوده است. از آثار کتابت وی، روزنامه‌ی «ایران» و «اطلاع» است که در سال ۱۳۰۶ ق، طبع و نشر می‌شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۱۷ -۳۱۶ /۲).

شمس بایسنقری، محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. مشـهور به شـمس‌الدین بایسـنقری. از خوشـنویسان دربار بایسنقر میرزای گورکانی و استاد خط این شاهزاده‌ی هنرمند است و به همین مناسبت در رمقها، خود را بایسنقری و گاهی سلطانی منسوب داشته است. وی را از استادان خط ثلث قلمداد کرده و گفته‌اند که اقلام سته را خوش می‌نوشته است و کسی جز صاحب «گلستان هنر» یادی از خوشنویسی نستعلیق او نکرده است.

شمس بایسنقری معاصر و معارض جعفر بایسنقری بود و از شاگردان معروف بغدادی خطاط به شمار می‌رفت. تاریخ وفاتش را فقط سپهر متذکر است که به سال ۸۵۰ ق بوده است. از آثار وی: کتیبه‌ی قسمتی از آستانه‌ی رضوی و مسجد گوهرشاد که تاریخ ۸۲۱ دارد؛ قرآن سلطانی مذهب عالی، نسخ کتابت جلی یاقوتی، سر سوره‌ها ثلث دو دانگ عالی و آخر رقاع توقیع، با رقم: «وفق‌اللّه... بکتابه هذا الکلام الحمید... شمس البایسنقری... فی.. سبع و ثلثین و ثمانمائه الهجریه الهلالیه»؛ یک نسخه مثنوی «همای و همایون»، به قلم کتابت خفی متوسط، به شیوه‌ی اظهر تبریزی، با رقم: «کتبه العبد... محمد بن حسام، المشتهر بشمس‌الدین البایسنقری... سنه احدی و ثلثین و ثمانمائه الهجریه...» (۸۳۱)؛ یک قطعه از مرقع که همه‌ی قطعات آن به اقلام سته و به خط اوست و بعضی از آن به قلم نستعلیق کتابت جلی متوسط، با رقم: «مشقه العبد... محمد بن حسام المشتهر بشمس‌الدین البایسنقری... فی دارالسلطنه هراه...»، دو قطعه با همان تنوع خطوط و نستعلیق نیم دو دانگ متوسط، به شیوه‌ی اظهر تبریزی، با رقم: «مشقه العبد محمد بن حسام المشتهر بشمس‌الدین...» و «مشقه شمس السلطانی...».[۱]

شمس‌الدین محمد بن حسام هروی، از خوشنویسان دربار بایسنغر میرزای گورکانی و استاد خط این شاهزاده‌ی هنرمند است و به همین مناسبت در رقمها خود را «بایسنغری» و گاهی «سلطانی» منسوب داشته است.

همه جا مانند مطلع سعدین و حالات هنروران و حبیب‌السیر و غیره، شمس را از استادان خط ثلث، قلمداد کرده و گفته‌اند که اقلام سته (محقق- ریحان- ثلث- نسخ- توقیع- رقاع) همه را خوش می‌نوشته است، و کسی جز صاحب گلستان هنر، یادی از خوش‌نویسی نستعلیق او نکرده است که گفته: «خصوصاً چهره‌گشای خط نستعلیق که عروس خطهاست، کسی بهتر از او مشاطگی نکرده است» و در دنبال همین مطلب نکته‌ای که در تذکره‌ی دولتشاهی نیز آمده است آورده که: «مشهور است میرزا بایسنغر دیوان قاضی شمس‌الدین طبسی را به مولانا فرموده بود که کتابت کند و همیشه می‌گفت که «این نوع شعر و این قسم خط که درباره‌ی این دو شمس کرامت شده، از فیوضات الهی است» که به نظر می‌رسد، این دیوان را باید به خط نستعلیق نوشته باشد (زیرا که در آن عصر دیوانهای اشعار فارسی را به ندرت به قلم دیگری جز نستعلیق، نوشته‌اند).

شمس‌الدین در خط ثلث از نوادر روزگار بوده و کتیبه‌ی قسمتی از آستانه‌ی رضوی و مسجد گوهرشاد که تاریخ ۸۲۱ دارد، نمونه‌ی بارز کامل خط ثلث است و به قول صاحب گلستان هنر: «خطوط سته را بسیار خوب می‌نوشته و قلم بر قلم و قدم بر قدم یاقوت داشته، بسی نازک و به اسلوب و شیرین می‌نوشته... فقیر خط او را با خطوط استادان سته (شیخ‌زاده‌ی سهروردی- ارغون کاملی- نصراللّه عراقی- مبارکشاه زرین قلم- یوسف مشهدی- سید حیدر جلی‌نویس) موازنه کردم و به میزان نظر سنجیدم؛ خط وی کم از هیچ کدام نیست.» و به گمان من جز خط ریحان و ثلث، سایر اقلام را از یاقوت هم زیباتر نوشته است.

شمس بایسنغری معاصر و معارض و قرین جعفر بایسنغری تبریزی است. در فرایند غیاثیه تألیف جلال‌الدین یوسف محرر جامی، مکتوبی به انشاء مؤلف، از زبان مولانا احمد جامی به جعفر بایسنغری است که یک مورد اختلاف و جدال بین آن دو هنرمند خوشنویس زبردست را حاکی است و عین آن نامه را در اینجا می‌آورم:

«من انشاء العبد المحرر، الی یاقوت عصره و ابن مقلهٔ دهره، مولانا جعفر التبریزی، عن لسان الحافظ احمد بن مولانا محمود الجامی:

ای باد سلام سر به مهر از سر مهر

از قطره به دریا برو، از ذره به مهر

اعنی جناب عنبر تراب، فضایل انتساب، مولانا الاعظم، مزین مجالس ملوک العجم، ادام اللّه ظلال کمالاته علی مفارق الامم الی حشر الرمم نظاماً جعفراً. واللّه علی ما اقول شهید، که در این مدت مدید و عهد بعید، مخلص مستهام جام، در صبح و شام، در سفر و مقام، دعای دولت دوام آن خلاصه و زبده‌ی ایام را سادس صلوات مس به سموات سبع مرفوع گردانیده و می گفته: (شعر)

کای بر سر کتّاب ترا منصب شاهی

فتوای خرد داده برین حرف گواهی

و بر هر مجلس که درون آمده و از هر محفل که بیرون رفته، به نشر ماثر و نثر مفاخر آن ناسخ مفاخر اوایل و اواخر، رطب‌اللسان عذب‌البیان بوده و خواهد بود. به از این خود چه کار خواهد کرد. هذا چنین استماع افتاد که در آن اوراق که مخدوم کریم‌الاعراق مداللّه ظلّه جلالاً به رسم سلام سایه‌ی سریر سلطان، زاده‌ی انام خلداللّه زمانه الی قیام اللیام رسانیده بودند، میان مولانا شمس حسام و آن برگزیده و معتقد سلاطین ایام، نزاعی واقع شده و لطف مقال به قبح جدال انجامیده و نهال خلافت معتلی و هلالی اختلاف ممتلی گشته و او گفته که این خط من است و ایشان می‌فرموده‌اند که این خط خوب یاقوت است، و حضرت سلطنت را در این سخن ترددی واقع است. زینهار، زینهار، که جعفروار بدان قول صادق ثابت باشند و یقین دانند که چراغ کذب را نبود فروغی. تتمه‌ی آن اوراق که مشرف است به اسم شریف یاقوت، عن قریب، فقیر غریب به حضرت سلطنت خواهد رسانید، تا ارکان دولت و اعیان حضرت و ملازمان مخیّم اقبال و ملتزمان عتبه‌ی جاه و جلال را، چون صبح روشن و چون خورشید معین گردد که جعفر صادق (ع) که می گویند، در عالم تویی. و خار از سمن و سیر از سوسن مبیّن شود و مولانا شمس حسام به حضرت پادشاه اسلام بعد از این ایام سخن لا واقع، به معرض عرض و موقف انهاء نرسانند، زیادت چه نویسد.

(شعر)

عمرت دراز باد کز الطاف کردگار

هر روز دولتی رسدت نو، ز شهریار

به محمد و آله الاطهار و صاحبهٔ‌الاخیار».

شمس‌الدین شاگرد معروف بغدادی خطاط است ولی پایه‌ی هنر او به مراتب از استاد فراتر است. تاریخ وفاتش را فقط سپهر متذکر است که به سال ۸۵ بوده.

از آثار شیوای خطوط او:

یک نسخه مثنوی همای و همایون، به قلم کتابت خفی متوسط، به شیوه‌ی اظهر تبریزی، که چنین پایان یافته است: «کتبه العبد المستغفر من ذنبه الرای الی رحمهٔ‌اللّه الملک العلام محمد بن حسام، المشتهر به شمس‌الدین البایسنغری، تجاوز اللّه عن سیاته، فی دارالسلطنهٔ هرات، حماها اللّه عن الافات، فی سنهٔ احدی و ثلثین و ثمانمائهٔ الهجریه ۸۳۱.

سخن را بباید نهایت بدید

ورق درشکستم چو اینجا رسید

در کتابخانه‌ی ملّی، وین

یک قطعه از مرقعی که همه‌ی قطعات آن به اقلام سته به خط اوست و بعض آن به قلم نستعلیق کتابت جلی متوسط و رقم دارد: «مشقّه العبد المستغفر من ذنبه الراجی محمد بن حسام المشتهر به شمس‌الدین البایسنغری تجاوز اللّه عن سیاته، فی دارالسلطنهٔ هراهٔ حمیت عن الافات والبلیات» در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف، استانبول.

دو قطعه دیگر با همان تنوع خطوط و نستعلیق نیم دو دانگ متوسط، به شیوه‌ی اظهر تبریزی، با رقم: «مشقه العبد محمد بن حسام المشتهر به شمس‌الدین تجاوز اللّه عن سیاته فی دارالسلطنهٔ هراهٔ حماه اللّه تعالی عن الافات» و «مشقه شمس السلطانی عفا اللّه عنه فی دارالسلطنهٔ هراهٔ حمیت عن الافات» در همان کتابخانه.

یک قطعه از مرقع بایقرا طهماسب. ثلث سه دانگ جلی عالی و نسخ کتابت جلی عالی نستعلیق نیم دانگ متوسط با رقم: مشقه شمس السلطانی عفا اللّه عنه فی دارالسلطنهٔ هرات حمیت من الافات» در خزینه‌ی طوپ قاپوسرای.

– قرآن سلطانی مذهب عالی. نسخ کتابت جلی یاقوتی. سر سوره‌ها ثلث دو دانگ عالی آخر رقاع توقیع مانند کتابت جلی عالی با

رقم: «وفق اللّه... به کتابهٔ هذا الکلام الحمید و تحریره تتبعاً و نقلاً لما سطر و حرر من قبل قبلهٔ الکتاب قدوهٔ ارباب القلم الواصل الی جواراللّه یاقوت بن عبا اللّه المبتداء بالاشارهٔ العالیهٔ الصادر من جناب فلق ملوک الخافقین... غیاث‌السلطنهٔ والدنیا والدین بایسنغر سلطان انار اللّه تعلای برهانه... به اهتمام قرهٔ عینیه و قرهٔ ظهره و نور قلبه و نور بصره و هو السلطان الاعظم والخاقان المعظم المعتصم به حبل اللّه المتین علاء الدولهٔ والدنیا والدین خلد اللّه تعالی سلطنته الی بوم... اضعف المحتاجین الی رحمهٔ الملک الغنی شمس البایسنغری روضهٔالاحباب (الحساب؟) العبقری فی الثامن والعشرین من رمضان المبارک سبع و ثلثین و ثمانمائهٔ الهجریهٔ الهلالیهٔ (۸۴۷) در موزه‌ی اسلامی ترک.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۸۴/۴، ۳۱۵ -۳۱۲ /۲)، اطلس خط (۳۲۹ -۳۲۸)، تاریخ نظم و نثر (۷۹۷، ۷۷۱)، تاریخ هنرهای ملی (۸۰۴ -۸۰۳ /۲)، تذکره الشعراء (۱۷۸)، حبیب السیر (۱۹/۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۲۷)، گلستان هنر (۲۹ - ۲۸)، لغت نامه (ذیل/ شمس‌الدین)، هنر عهد تیموریان (۷۳۵، ۶۴۸، ۶۰۹ -۶۰۸).

شمس محمد، لطف‌اللّه

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط و شاعر. از خوشنویسان گمنام است که شعر نیز می‌گفته و شاید شمس تخلص وی بوده باشد، به خط وی، یک قطعه از مرقع بهرام میرزاست، که قطعه شعری از خود اوست و به قلم نیم دو دانگ خوش به زر تحریردار نوشته و رقم «کاتبه و قائله شمس محمد لطف‌اللّه، حرره میرمصور» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۱۷/۲).

شمس نیریزی، شمس المعالی اسحاق

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۸۰ ق)، خطاط و شاعر. در جوانی به شیراز رفت. کسب کمالات علمی نمود و فنون شاعری و خوشنویسی را در حد عالی آموخت. میرزا اسحاق تمام خطوط بخصوص نسخ را خوش می‌نوشت تاریخ و اخبار و اشعار فارسی و عربی بسیار به خاطر داشت. مدتی را به سیاحت و مسافرت گذرانید. در پایان عمر از شیراز به شوشتر رفت و همان جا وفات یافت. چون نخست انجمن تخلص می‌کرد، در برخی تذکره‌ها وی تحت عنوان انجمن فارسی آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۱۸۲/۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۳۱۷/۳)، الذریعه (۱۰۶/۹)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۵۷۱ - ۱۵۷۰ /۲)، فرهنگ سخنوران (۵۱۵)، گنج شایگان (۵۰۹ -۵۰۳)، مرآت الفصاحه (۶۸ -۶۷).

شمس‌الادباء شیرازی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر. مکنی به ابوالمعالی و ابوالفرید. وی خواهرزاده و تربیت یافته‌ی میرزا کوچک وصال شیرازی بود که از علوم ادبی بهره داشت و شعر می‌گفت و جز نستعلیق، شکسته را نیز خوش می‌نوشت. میرعلی از کاتبان طراز اول و آثار متعدد موجود او نماینده‌ی قدرت و ملاحت قلم او است. از آثار وی: یک نسخه «جهانگشای جوینی» که ناتمام مانده، به قلم نیم دو دانگ عالی، با رقم: «تمام شد مجلد اول از تاریخ جهانگشای جوینی... علی ید العبد... میرعلی الشیرازی»؛ یک نسخه «دیوان» رشید وطواط، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «... میرعلی الشیرازی المقلب بشمس‌الادباء المکنی بابوالمعالی... حرره فی شهر شوال المکرم ۱۲۸۲»؛ یک نسخه «رباعیات خیام»، به قلم نستعلیق کتابت جلی عالی، با رقم: «بجهه پیش‌کش بزم حضور... مهد علیا... کتبه العبد الفقیر میرعلی الشیرازی، المقلب بشمس‌الادباء فی ۱۲۷۷»؛ یک قطعه به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه العبد الراجی، میرعلی الشیرازی المقلب بشمس‌الادبا و المکنی بابوالفراید، فی شهر رجب الاصب فی ۱۲۸۲». چهار اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۷۲ –۴۶۹ /۲).

شمس‌الدین عبدالله

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی با جلد روغنی مذهب، چهار صفحه‌ی اول و آخر مذهب مرصع عالی، به خط ثلث کتابت جلی خوش به سال ۱۰۱۲؛ قرآن رحلی عظیم جلد سوخت، تحریر طلاپوش ممتاز که تمامی قرآن مزین است، به خط نسخ جلی متوسط و ثلث و رقاع جلی متوسط، با رقم: «... شمس‌الدین عبداللّه... ۹۸۹».[۱]

قرآن رحلی، جلد روغنی مذهب. چهار صفحه‌ی اول و چهار صفحه‌ی آخر مذهب مرصع عالی. نسخه تماماً مزین است. ثلث کتابت جلی خوش سال ۱۰۱۲ در آستان حضرت معصومه‌ی قم.

– قرآن رحلی عظیم جلد سوخت تحریر طلاپوش ممتاز شش صفحه‌ی اول و چهار صفحه‌ی آخر تمام مذهب مرصع عالی و تمامی قرآن مزین است. نسخ جلی متوسط و ثلث جلی و رقاع جلی متوسط با رقم: «... شمس‌الدین عبداللّه...» سال ۹۸۹. در موزه‌ی ایران باستان.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۸۳/۴).

شمس‌العلماء، محمد حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ع. آفتاب دانشمندان) (حاج میرزا) محمد حسین قریب ملقب به شمس‌العلماء و متخلص به ربانی (و. گرکان (از توابع آشتیان) ۱۲۲۲ ه.ش.– ف. ۱۳۰۵ ه.ش./ ۱۳۴۵ ه.ق.). وی مقدمات علوم را در زادگاه خود گرگان آموخت. سپس برای تکمیل تحصیلات به قم شتافت و در آنجا به تحصیل فقه و اصول و حدیث و تفسیر و ضمنا به تتبع در ادبیات فارسی و عربی پرداخت. از آنجا سفری به عتبات کرد و سه سال علمای عصر به تحصیل و تکمیل علوم دینی اشتغال داشت، و بعد از مراجعت به ایران مدتی نیز نزد میرزا علی‌محمد صفا که از خطاطان معروف آن زمان بود به تعلیم خط اشتغال داشت و خط نستعلیق را به شیوه استاد خود می‌نوشت. درسال ۱۲۶۶ ه.ش. برای تعلیم زبان و ادبیات فارسی به آقاخان (سوم) از ایران یک تن استاد خواستند. شمس‌العلماء بدین خدمت نامزد گردید و به هندوستان (بمبئی) رفت. از سال مزبور تا سال ۱۲۷۵ ه.ش. در آنجا به تعلمی و تربیت آقاخان و ترویج دیانت اسلام مشغول بود. در سال اخیر به سبب ناسازگاری آب و هوا و علاقه به موطن خود به ایران بازگشت و بنا به دعوت مخبرالسلطنه هدایت در مدرسه علمیه و مدرسه نظام سابق و سپس در مدرسه علوم سیاسی به تدریس زبان و ادب فارسی پرداخت. در سال ۱۲۸۴ ه ش. با کسب اجازه از وزارت معارف به ترکستان و استانبول و قفقاز مسافرت کرد و به زیارت بیت‌اللّه الحرام مشرف گردید، و پس از مراجعت به ریاست مدرسه علمیه منصوب شد. ضمنا چند ساعت در مدرسه علوم سیاسی و دارالفنون به تدریس فارسی و عربی اشتغال داشت و تا پایان عمر از تدریس دست نکشید. از سال ۱۲۸۳ تا ۱۲۸۸ به تألیف کتاب «ابدع البدایع» در فن بدیع مشغول بود و آن به طبع رسیده. در سال ۱۲۹۳ به عضویت دیوان عالی تمیز (دیوان کشور) منصوب شد و در ۸۳ سالگی وفات کرد. وی به فارسی و عربی شعر می‌سرود و کتابهایی در معانی و بیان و منظومه‌ای در فقه و اصول پرداخته که تاکنون به طبع نرسیده. جنازه وی را در ابن‌بابویه دفن کرده‌اند (از یادداشت سرلشکر قریب، قزوینی. یادگار ۳ :۵ ص ۵۶)

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

شمیمی یزدی، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۲۸ ق)، شاعر، خطاط و موسیقی‌دان. در یزد به دنیا آمد. وی در انواع علوم و فنون مهارت داشت و خط را خوش می‌نوشت. او همچنین در علم موسیقی و تصنیف‌سازی مهارت داشت. شمیمی در اوایل جوانی، به سال ۱۰۲۸ ق به هندوستان رفت و چندی ملازمت و مداحی ظفرخان احسن تربتی را کرد و سرانجام در کرناتک هندوستان کشته شد. این بیت از اوست:

هر دم رخت ز جوش عرق تازه تر شکفت

گل غنچه گشت و غنچه به رنگ دگر شکفت

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (۴۳۸)، تذکره سخنوران یزد (۱۷۶ –۱۷۵)، تذکره‌ی میخانه (۸۵۶ –۸۵۴)، جامع مفیدی (۴۶۹ –۴۶۸ /۳)، کاروان هند (۶۵۴/۱).

شوخی بخارایی، محمد لطیف

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر. به خط وی، یک نسخه «کلیات» خاقانی در کتابخانه‌ی سلطنتی است، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «قد تمت النسخه... تحفه العراقین... سنه‌ی ۱۰۱۵ الف و خسمه عشر، علی ید الضعیف محمد لطیف المشهور به شوخی البخاری... لمسوده:

این نسخه که هست رشک طبع مانی

از مکرمت...

تاریخ سواد او رقم زد شوخی

اعجاز مسیحای دم خاقانی

سوده العبد... محمد لطیف المشهور بشوخی البخاری، فی اواسط رجب المرجب ۱۰۱۷...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۳۰ -۸۲۹ /۳).

شوری اصفهانی، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، شاعر و خطاط. پدر وی نسخ‌نویس معروف بود و خود نیز علاوه بر شاعری در خط نیز دست داشت. شوری، مدتی به وزارت امامقلی میرزا، از نوادگان فتحعلی‌شاه، منصوب بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۸۷۴ -۸۷۳ /۲)، الذریعه (۵۴۷/۹)، فرهنگ سخنوران (۵۲۵)، مجمع الفصحا (۵۳۷/۵).

شوشتری، علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۰۳ ق)، خطاط. از آثار وی: «دیوان» حضرت امیر (ع)، قطع وزیری، یک سرلوح مرصع، دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه تشعیرسازی مذهب، به خط نسخ کتابت خوش و ترجمه نستعلیق کتابت متوسط، با رقم: «کتبه الفقیر علی ابن محمد شوشتری فی اواخر شهر ذی‌الحجه الحرام سنه ثلاث و الف من الهجره النبویه» (۱۰۰۳).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۲۲/۴).

شوشتری، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «لیلی و مجنون ترکی» فضولی بغدادی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تم الکتاب... علی ید... حاجی محمد شوشتری... فی تاریخ شهر جمادی‌الثانی سنه‌ی ۹۷۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۶۴/۳).

شوقی، عثمان

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: قرآن جانمازی، نسخ غبار خوش با رقم: «عثمان شوقی ۱۲۶۶» در موزه‌ی اسلامی ترک.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

شهاب اصفهانی، محمدطاهر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، شاعر و خطاط. وی از سلسله تاجران اصفهان بود که به تحصیل کمال پرداخته بود و در یادگیری خط تا حدی بود که خطوط نسخ و رقعه را خوب می‌نوشت. وی در زمان حکومت فتحعلی‌شاه از اصفهان به شیراز رفت و از فرمان فرما محبت دید و به مصاحبت و همراهی والی روانه‌ی بهبهان شد. بعد از تغییر اوضاع به شوشتر و حویزه رفت و آنجا مسکن گزید و تا پایان عمر آنجا بود. وی اشعاری دارد که در بعضی تذکره‌ها نقل شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۹۰۳ -۹۰۲ /۲)، الذریعه (۵۵۲/۹)، مصطبه‌ی خراب (۹۷ -۹۶).

شهابی هروی، حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. صاحب «مناقب هنروران» وی را از خویشان و شاگردان خواجه محمود شهابی و هر دو را بخلی

دانسته است، در حالی که خود به خط خویش، در یک نسخه‌ی «دیوان ترکی» نوایی خود را هروی خوانده است که به قلم کتابت خفی خوش نوشته شده: «باتمام رسید... در کتابخانه‌ی... حسین خان شاملو، العبد الاقل شاه حسین بن فخرالدین علی الشهابی الهروی... سنه‌ی هزار و چهارده» و معلوم می‌شود که وی خوشنویس دربار حسین خان شاملو، والی خراسان، بوده است. دیگر از آثار وی: یک نسخه «گلستان» سعدی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه... شاه حسین ابن فخرالدین علی الشهابی... سنه‌ی ۹۹۲» و یک نسخه «تحفه الاحرار» جامی که تاریخ ۹۹۲ دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۵۵ -۱۵۴ /۱)، مناقب هنروران (۷۹)، هنر عهد تیموریان (۶۲۶، ۵۰۴، ۴۳۶ -۴۳۵).

شهابی هروی، محمود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۹۸ ق)، خطاط و موسیقیدان و شاعر. معروف به شهابی. وی اهل قریه‌ی سیاوشان هرات بود. پدرش مدتی کلانتر هرات بود و هنگامی که امیر بخارا، هرات را فتح کرد، خواجه اسحاق را با خاندان به بخارا کوچ داد، که در این سفر محمود با میرعلی هروی آشنا شد و میرعلی او را به شاگردی پذیرفت. شهابی بعد از چندی به هرات بازگشت و مورد توجه شاه حسین هراتی قرار گرفت و به همین سبب به شهابی معروف شد. محمود، پس از مدتی به بلخ رفت و در آنجا ساکن شد، و شهرت و اهمیت فراوان یافت. او هم در کتابت و هم در قطعه‌نویسی دست داشت، و در اخذ و تقلید شیوه‌ی میرعلی، هیچ یک از شاگردان میر، به پایه‌ی خواجه محمد نرسیده‌اند وی در موسیقی و شعر نیز سررشته داشت و ارغنون را نیکو می‌نواخت. امیر خلیل قلندر هروی از شاگردان اوست. خواجه محمد در شهر بلخ وفات یافت. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» هلالی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «تم الدیوان... علی ید العبد الفقیر محمود بن اسحاق الشهابی، فی سنه‌ی ۹۶۶»؛ یک نسخه «بوستان» سعدی، به قلم کتابت خوش، بار قم: «تمت الکتاب... علی ید... محمود بن اسحاق الشهابی،... بدارالسلطنه بلخ... فی شهور سنه ثمانین و تسعمائه ۹۸۰»؛ یک نسخه «نفحات الانس» جامی، به قلم کتابت عالی، با رقم: «محمود الشهابی» و تاریخ ۹۹۳. شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۸۰ -۸۷۶ /۳)، اطلس خط (۴۷۹)، پیدایش خط و خطاطان (۱۶۵ -۱۶۴)، تاریخ موسیقی (۳۱۸/۱)، تاریخ نظم و نثر (۴۷۶، ۴۶۴)، تاریخ هنرهای ملی (۸۸۳/۲)، تذکره الخطاطین (۱۹۳ -۱۸۵ /۱)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۳۲، ۴۷، ۴۵)، عالم‌آرای عباسی (۱۷۰/۱)، کارنامه‌ی بزرگان (۱۳۴)، گلستان هنر (۸۵ -۸۴)، مناقب هنروران (۷۹، ۷۸، ۷۶، ۷۷)، هنر عهد تیموریان (۷۴۹ -۷۴۸، ۶۹۰، ۶۵۱، ۵۹۱، ۵۰۱).

شهابی، محمود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمود بن اسحاق سیاوشان خطاط ایرانی قرن دهم ه. (ف. بلخ حدو ۹۹۳ ه.ق.) وی از شاگردان میر علی هروی و استاد زبردست

خط نستعلیق است. او سفرهایی به بخارا و سمرقند و بلخ کرده. از آثار ممتاز وی نسخه‌ای از دیوان هلالی در کتابخانه سلطنتی ایران (تهران) است مورخ به سال ۹۶۱ ه.ق. شهابی از شعر و موسیقی نیز بهره داشت و ارغنون را نیکو می‌نواخت.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

شهده، زینب

قرن:۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(۵۷۴ –۴۸۵/۴۸۲ ق)، فقیه، محدث و خطاط. ملقب به فخرالنساء بانویی عالم و هنرمند از ابیورد خراسان و همسر ثقةالدوله ابن انباری، از خاصان دربار المقتفی عباسی بود که در بغداد متولد شد و در فصاحت بیان مقامی بلند داشت. وی از محدثان زیادی مانند ابوالخطاب نصر بن احمد بطروانی ابوعبداللّه حسین بن احمد طلحه نعالی و طراد بن محمد زینبی و فخرالاسلام ابوبکر محمد بن شاشی سماع حدیث کرد و همچنین کسانی مانند ابن‌جوزی و علی بن هبه‌اللّه شافعی و عبداللّه بن عمر ابن ابی‌بکر مقدسی و عبدالرحمان بن عبدالوهاب حنبلی از او روایت و سماع حدیث کردند. او را جزو استادن خطوط سبعه، بخصوص ثلث و نسخ نیز آورده‌اند. زینب شهده قطعات و مرقعات نیکو می‌نگاشته و در بغداد چشم از جهان فروبسته است. اینکه وی را استاد یاقوت مستعصمی دانسته‌اند، به هیچ وجه روا نیست. شهده را به جهت حسن خط و انشاء شهده الکاتبه نیز گفته‌اند. او از صوتی زیبا نیز برخوردار بود.[۱]

۱۳ محرم ۵۷۴ ق، زینب دختر احمد بن فرج بن عمر ابری دینوری (یا ابیوردی خراسانی) ملقب به فخرالنساء از زنان دانشمند. وی در بغداد متولد شد و از محدثان بزرگی مانند ابوالخطاب نصر بن احمد بطروانی، ابوعبداللّه حسین بن احمد طلحه نعالی، طلحهٔ بن محمد زینبی، ابوالحسن علی بن حسین بن ایوب، ابوالحسین احمد بن عبدالقادر بن یوسف، فخرالاسلام ابوبکر محمد بن شاشی، طراد بن محمد زینبی و ثابت بن بندار روایت و سماع حدیث کرد. همچنین کسانی مانند ابن جوزی، علی بن هبهٔاللّه شافعی، عبداللّه بن عمر بن ابی‌بکر مقدسی، حسن بن عمر بن نصر، عبدالرحمن بن عبدالوهاب حنبلی و... از او روایت و سماع حدیث کردند.

علاوه بر این وی دارای فضایل و کمالات گوناگون بود. حلاوت بیان و فصاحت لسان داشت و بدیهه‌گو بود و قطعات و مرقعات را نیز نیکو می‌نوشت. برخی او را استاد خط یاقوت مستعصمی دانسته‌اند که با توجه به تاریخ وفات یاقوت (۶۹۷ –۶۷۷ ق)، این قول درست به نظر نمی‌رسد. وی در هشتاد سالگی درگذشت.[۲]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۲۷/۴)، الاعلام (۲۵۹/۳)، پیدایش خط و خطاطان (۱۱۰)، تاریخ مشاهیر کرد (۴۹ –۴۸ /۱)، خوشنویسان و هنرمندان (۲۳ –۲۲)، ریحانه (۲۷۰/۳)، لغت نامه (ذیل/ شهده الکاتبه)، مشاهیر زنان (۱۳۷)، وفیات الاعیان (۲/ ۴۷۷– ۴۷۸).

[۲] منابع: احوال و آثار خوشنویسان، ۱۲۲۷؛ اعلام‌النساء، ۳۱۲ –۳۰۹ /۲؛ پیدایش خط و خطاطان، ۱۵۸؛ تاریخ مشاهیر کرد، ۴۹ –۴۸ /۱؛ قاموس الاعلام، ۲۸۸۷ /۱۴۲.

شهرستانی، محمدباقر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۹۰ ق)، خطاط. از آثار وی: «نهج‌البلاغه‌ی» نیم ربعی، یک سرلوح مذهب مرصع عالی، به خط نسخ کتاب خفی شبیه به رقاع، با رقم: «وفقت الاتمام هذه النسخه المبارکه المیمونه... سنه تسعین بعد الالف من الهجره (۱۰۹۰) و انا العبد... محمدباقر بن ابی‌الفتوح الموسوی الحسینی الشهرستانی»؛ «صحیفه‌ی سجادیه‌ی» نیم ربعی مذهب، نسخ و راقع کتابت خفی خوش، با رقم: «حرره العبد المذنب محمدباقر بن ابی‌الفتوح الحسینی الموسوی الشهرستانی... سنه ست و ثمانین بعد الالف من الهجره...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۵۱ –۱۱۵۰ /۴).

شهسوار

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۰۸ ق)، خطاط. از آثار وی یک نسخه «بوستان» سعدی در موزه‌ی ملی دهلی است که برای سلطان ناصر شاه بن غیاث شاه بن محمود شاه خلجی نوشته شده و چهل و سه تصویر با رقم «عمل مصور محمود» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :هنر عهد تیموریان (۷۶۷ –۷۶۶).

شهشهانی، ضیاءالدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سید فاضل خطاط. در ۱۳۰۴ کتاب «آب زندگانی»، ترجمه‌ی کتاب «رجوع الشیخ الی صباه» را به خط زیبای خود نوشته، و به طبع رسانیده است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

شهمیرزادی، آقابابا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف بعد از ۱۲۴۷ ق)، عالم و خطاط. با خط زیبایش کتاب «درّة الغواص فی اوهام الخواص» قاسم بن علی بن عثمان حریری بصری را نوشته و در ۱۲۴۷ ق از کتابت آن فراغت یافته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :طبقت اعلام الشیعه (قرن ۱۶۰ /۱۳)، کشف الظنون (۷۴۱).

شهید بلخی، ابوالحسن شهید

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۲۵ ق)، متکلم، حکیم، شاعر و خطاط. معاصر رودکی، به فارسی و عربی شعر می گفت وی از بزرگان و متکلمین و حکمای عهد خود و در علوم اوایل استاد بود وی با رازی نیز مناظراتی داشت و هر یک بر دیگری نقضی و ردی داشته‌اند. اسم او را سهیل و علی نیز نگاشته‌اند. وی در خط نیز استاد بود و فرخی او را بدین هنر ستود. عوفی نظم اشعار عربی را به وی نسبت داده و قطعه‌ای از او به تازی نقل کرده است. وی در استادی هم‌ردیف و همانند رودکی بود و علی‌الخصوص غزلهای وی شهرت داشت بنا به نقل یاقوت حموی وی با ابوزید احمد بن سهل بلخی معاصر بود و با او ارتباط داشت از جمله ممدوحان شهید، نصر بن احمد سامانی و ابوعبداللّه محمد بن احمد جیهانی را می‌توان نام برد. گذشته از شاعری در علوم فلسفی مهارت داشت و با محمد بن زکریا مباحثاتی کرده. رودکی او را مرثیه گفته است و او را شاعر علی‌الطلاق خوانده است و حدود صد و دو بیت شعر از وی در کتابهای لغت و تذکره به جای مانده است.[۱]

(بخش ۱) بلخی. ابوالحسن شهید بن حسین جهودانکی بلخی شاعر و متکلم و حکیم قرن چهارم ه. (ف. ۳۲۵ ه.ق.) او را با ابوبکر محمد بن زکریای رازی مناظراتی بوده و هر یک بر دیگری نقضی وردی داشته است. شهید در خط نیز استاد بود و اشعار عربی هم می‌سرود. وی از بلخ به چغانیان نزد ابوعلی محتاج رفت و از جمله ممدوحان او نصر بن احمد سامانی و ابوعبداللّه محمد بن احمد جیهانی را ذکر کرده‌اند. رودکی در رثای او قطعه‌ای سروده. شهید مانند رودکی نزد شعرای بعد از خود مورد احترام بوده و او را در ردیف رودکی قرار داده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] تاریخ ادبیات در ایران (۳۹۳ -۳۸۹ /۱)، تاریخ ادبی ایران (۶۶۳/۱)، تاریخ نظم و نثر (۲۱)، تذکره‌ی روز روشن (۴۴۹)، دایرةالمعارف فارسی (۱۵۱۹/۲)، الذریعه (۵۶۱ -۵۶۰ /۹)، ریحانه (۲۷۸/۳)، سخن و سخنوران (۱۸ -۱۶)، سیری در شعر فارسی (۲۲۱ -۲۲۰)، شاعران بی‌دیوان (۳۷ -۲۶)، شخصیتهای نامی (۲۶۹ -۲۶۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۱/۴)، فرهنگ سخنوران (۵۲۳)، الکنی و الالقاب (۳۹۱/۲)، گنج سخن (۱۷ -۱۵ /۱)، لباب الالباب (۵ -۳ /۲)، لغت نامه (ذیل/ ابوالحسن)، مجمع الفصحاء (۸۰۴ -۸۰۳ /۱)، معجم المؤلفین (۳۱۰/۴)، هفت اقلیم (۶۰ -۵۹ /۲).

شهید شیرازی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. به خط وی، یک نسخه «روضه الصفا»، به قلم کتابت خفی و دو دانگ متوسط نوشته شده و در بمبئی به سال ۱۲۷۱ ق، به چاپ رسیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۸۶/۳).

شهید شیرازی، عبداللّه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف بعد از ۱۲۷۰ ق)، شاعر و طبیب و خطاط، متخلص به شهید. از بزرگ‌زادگان شیراز بود و در نوشتن اقسام خطوط بویژه نسخ و نستعلیق مهارت داشت. وی به طبابت اشتغال داشت. در شاعری از تربیت یافتگان و شاگردان وصال بود و در سرودن غزل توانا. وی در صحن سید علاءالدین حسین مدفون است. از آثار وی «دیوان» اشعار در حدود پنج هزار بیت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۶۰)، حدیقه الشعراء (۹۲۵ -۹۲۴ /۲)، الذریعه (۵۶۱/۹)، مرآت الفصاحه (۳۳۴ -۳۳۳).

شیبانی کاشانی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۵ ش)، خطاط. در کاشان به دنیا آمد. پس از فراگرفتن تحصیلات دوره‌ی ابتدایی در زادگاه خود و تهران، به خاطر حسن خطی که داشت در اداره‌ی فرمانداری کاشان به خدمت مشغول شد. پس از مدتی به تهران آمد و در وزارت پست و تلگراف و سپس در وزارت دارایی انجام وظیفه کرد. او در سال ۱۳۳۷ ش بازنشسته شد و به کاشان بازگشت. شیبانی از ادبیات فارسی نیز بهره داشت و خانه‌ی وی همواره محیط رجال شعر و ادب بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره خوشنویسان معاصر (۱۴۲ -۱۳۹).

شیبانی، بصیرالملک

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

میرزا محمد طاهر شیبانی مستوفی کاشانی ملقب به بصیر الملک ، فرزند میرزا احمد ادیب شیبانی است . وی به سال ۱۲۴۶ در کاشان به دنیا آمد . تحصیلات خود را در کربلا و نجف به اتمام رساند و به درجات عالیه ی علمی رسید . پس از بازگشت به ایران به دربار ناصر الدین شاه راه یافت . به سبب خط خوشی که داشت به منصب استیفا و مستوفی عالی رسید و سالها ریاست خازنی بیوتات سلطنتی از قبیل کتابخانه ، اسلحه خانه ، بلورخانه و غیره را عهده دار بود و نیز ممیزی مالیه ی بعضی از ولایات را انجام می داد . وی مردی معتقد به شعائر اسلامی و اجرای مراسم مذهبی بود . از کارهای فرهنگی بصیرالملک تصحیح مثنوی مولوی است که به سال ۱۳۱۴ ق در تهران بـا کشف الابیات که ابتکار خود او بود با چاپ سنگی منتشر کرد . این مثنوی به چاپ علاء الدوله

معروف است . دیگر قرآن مترجم فارسی با کشف الآیات با چاپ سنگی است . این قرآن به چاپ بصیر الملکی معروف است . دیگر از کارهای وی یادداشت های روزانه ی وقایع سالهای ۱۳۰۱ ـ ۱۳۰۶ ق (که چاپ حروفی شده و اصطلاحات گمگشته که حاوی اصطلاحات فراموش شده ی حرفه ها و دانشهای دیگر است . (دایره المعارف تشیع ، ذیل « خاندان شیبانی » ج ۷ / ص ۵۰) . برگرفته از کتاب :بررسی ترجمه های امروزین فارسی قرآن کریم

شیخ المشایخ دزفولی، اسماعیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۳۵ ق)، خطاط. از آثار وی: دو قطعه، به خط نسخ کتابت متوسط، با رقم: «کتبه الفقیر الدزفولی، فی سنه ۱۳۳۵ من الهجره».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۴۶/۴).

شیخ اول کرمانی، محیی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. وی مردی درویش مشرب از شاگردان قاسم شادی شاه بود. صاحب «مناقب هنروران» آورده که: «امروزه در خراسان خوشنویستر از وی کس نیست». وی در قندهار به دربار ظهیرالدین بابر، سر دودمان پادشاهان گورکانی هندوستان، راه یافت و به کتابت نستعلیق و نسخ پرداخت و در آن دربار مرفه زیست. او در اواخر عمر میرعلی هروی را درک کرد و از تربیت وی در اندک زمان بهره‌ی فراوان گرفت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۲۲-۳۲۱ /۲)، مناقب هنروران (۷۸، ۷۱).

شیخ ثانی کرمانی، حبیب‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. وی خط نسخ را از پدر خود و نستعلیق را از سید احمد مشهدی آموخت. از آثار او: یک قطعه از مرقع سلطان حسین بایقرا، به قلمهای مختلف از جمله نستعلیق نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «کتبه حبیب‌اللّه بن محیی المشتهر با میر شیخ الثانی الکرمانی»؛ یک قطعه از مرقع سید احمد مشهدی، به قلم چهار دانگ خوش، با رقم: «حبیب‌اللّه الکرمانی»؛ یک قطعه به قلم سه دانگ خوش، با رقم: «کتبه حبیب‌اللّه الکرمانی»؛ یک قعطه به قلم سه دانگ خوش، با رقم: «کتبه امیر شیخ‌الثانی الکرمانی»؛ یک قطعه به قلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «نمقه امیر شیخ‌الثانی الکرمانی، فی سنه ۹۹۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۷/۴، ۳۲۲/۲)، مناقب هنروران (۷۸).

شیخ‌الاسلام

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح س یازدهم ق)، خطاط. خوشنویس زبردستی است که به کلی گمنام مانده است. آنچه از آثار وی معلوم می‌گردد، این است که استواری و ملاحت و جودت قلمش، او را در مقام سنجش با بزرگترین استادان خط نستعلیق قرار می‌دهد و باید گفت که شیوه‌ی میرعلی هروی را به اعلی درجه و یکنواختی و قدرت قلم شاه بابا اصفهانی و استواری و کمال خط میرعماد قزوینی را جمع کرده است. از آثار وی: یک قعطه خط که فقط یک رباعی است، به قلم دو دانگ و کتابت ممتاز، با رقم: «کتبه العبد شیخ‌الاسلام خان» که باید در حدود سال هزار هجری باشد؛ قطعه‌ای به قلم چهار دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه العبد شیخ‌الاسلام خان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۲۱-۳۲۰/ ۲).

شیخ‌زاده، احمد

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۷۲۸ ق)، خطاط. از شاگردان یاقوت مستعصمی بود که در بغداد متولد شد و کتابت بسیاری از کتیبه‌های بغداد را به وی نسبت داده‌اند. از آثار وی: یک نسخه «نهج‌البلاغه»، به خط نسخ کتابت عالی و ثلث دو دانگ جلی عالی، با رقم: «خدم بکتبه العبد الفقیر... احمد بن یحیی بن محمد بن عمر بن محمد السهروردی... سنه ثمان و عشرین و سبعمائه...»؛ قرآن رحلی کوچک با جلد تیماج عنابی، صفحه‌ی اول هر جزء، تمام مذهب مرصع ممتاز، به خط ثلث جلی عالی، با رقم: «... احمد بن السهروردی...» سال ۷۰۶؛ یک صفحه از مرقع مالک، به خط ریحان سه دانگ جلی ممتاز، با رقم: «کتبه الفقیر... احمد بن السهروردی...». پنج اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۲۶-۱۰۲۴/ ۴)، تاریخ هنرهای ملی (۷۸۸-۷۸۷/ ۲)، گلستان هنر (۲۱)، مناقب هنروران (۱۱۴، ۴۳، ۳۹).

شیخ‌زاده، پورانی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، شاعر و خطاط. صاحب «مناقب هنروران» وی را از خوشنویسان دربار سلطان حسین بایقرا دانسته است. شیخ‌زاده از دقایق انشاء و نظم بهره‌مند بود و شعر می‌سرود و در خوشنویسی نیز مهارت داشت به طوری که در اندک زمانی سرآمد همگنان گردید.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۲۱/۲)، تذکره‌ی روز روشن (۴۵۱)، الذریعه (۵۶۴/۹)، فرهنگ سخنوران (۵۲۹)، مجالس النفائس (۹۷)، مناقب هنروران (۶۱ – ۶۰).

شیخی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و خطاط. وی در نقاشی ماهر بود و خط را نیز نیکو می‌نوشت، در مرقع بهرام میرزا قطعه خطی از این نقاش موجود است که به قلم نیم دو دانگ و کتابت خوش نوشته و چنین رقم دارد: «عرضه داشت بنده‌ی خاکسار شیخی بیک نقاش...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۲۳/۲)، احوال و آثار نقاشان (۲۵۵/۱)، هنر عهد تیموریان (۵۷۳، ۵۶۴).

شیدا شهرکردی، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۲۸ – ۱۲۶۰ ش)، شاعر و خطاط. در شهرکرد به دنیا آمد و تحصیلات مقدماتی را در زادگاه خود و در خدمت اساتید زمان فراگرفت و پس از چندی از مبرزین حوزه‌ی علمیه اصفهان شد. گویا یکی از اساتید وی در فقه، آقا شیخ مرتضی ریزی می‌باشد. شیدا سپس به خط روی آورد و نزد میرزا فتح‌اللّه جلالی تحصیل کرد و در این رشته به کمال رسید، چنانکه خط را بسیار نیکو و خوش می‌نوشت و در انواع خط بخصوص نسخ و نستعلیق مهارت و استادی داشت. وی در جوانی در دستگاه رضا قلی خان بختیاری وارد خدمت شد ولی آن خدمت را رها کرد و از راه کتابت و استنساخ کتب، تامین معاش می‌کرد. شیدا در تاسیس انجمن ادبی دانشکده اقدام کرد و بیست سال انجمن را در خانه خود تشکیل داد و به نشر مجله‌ی «دانشکده» نیز می‌پرداخت. وی را در تکیه‌ی سید العراقین اصفهان به خاک سپردند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ جراید (۲۷۳ –۲۷۲ /۲)، تذکره‌ی شعرای معاصر اصفهان (۲۹۴ –۲۹۱)، الذریعه (۵۶۶ –۵۶۵ /۹)، سخنوران نامی معاصر (۱۲۳۱ –۲۱۲۸ /۳)، فرهنگ سخنوران (۵۳۰).

شیدا، علی‌اکبر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

علی‌اکبر شیدا (۱۳ ه.ق) فرزند شاه‌ولی در شهر شیراز متولد و در تهران به سلک درویشان خانقاه صفی علیشاه پیوست و تا پایان عمر نیز در همان خانقاه زیست. علاقه و اعتقاد او به خانقاه و طریقت درویشی به حدی بود که تصنیفی زیبا در مایه سه‌گاه به نام «مولود نبی، ص» ساخت که یکی از بهترین آثار هنری او به شمار می‌رود.

میرزا علی‌اکبر شیدا را باید پایه‌گذار اصلی تصنیف و ترانه به معنی و مفهوم امروزی بدانیم. او راه‌گشا و راهنمای عارف در تصنیف‌سازی بود و به عبارت دیگر تاریخ تصنیف‌سازی و ترانه‌سرایی در ایران با شیدا آغاز می‌شود، چه تصنیفهای پیش از او، هرگز شکل تصنیفهای او را نداشته و با شعر و موسیقی تا این حد همگام نبوده است!

«علی‌اکبر شیدا، موسیقی‌دان و شاعر تصنیف‌ساز ایرانی که تصانیف او مقبول عموم بود و عارف او را بر حد مقدم می‌دانست و از او به نیکی یاد کرده است. شیدا مردی درویش و وارسته بود. مختصر سه‌تاری می‌زد و خط نستعلیق را هم خوش می‌نوشت. آهنگها و اشعارش بسیار مطلوب و دلنشین است، ولی صورتی نازیبا و قلبی پر از مهر و وفا- که همواره به کمند عشق زیبارویان گرفتار بود- داشت. آهنگهای وی- با آن متجاوز از ۵۰ سال از تاریخ سرودن آنها می‌گذرد- هنوز دارای لطف و جاذبه است».

همانطور که اشاره شد، یکی از بهترین تصنیفهای شیدا مولود نبی (ص) می‌باشد که در مایه‌ی «سه‌گاه» ساخته و در روز تولد حضرت علی (ع) با آهنگی مخصوص خوانده می‌شد.

مولود نبی (ص)

آهنگ و شعر از: علی‌اکبر شیدا

مولود نبی محبوب خداست

زین حسن ظهور عید فقراست

نزام به چنین بزمی که بپاست

با هم به صفا سلطان و گداست

به‌به چه صفا به‌به چه وفا

به‌به چه شهی به‌به چه گدا

ساز و دف و نی هو حق ز ندا

دم از دم مطلق ز ندا

زین نغمه‌ی خوش منطق زندا

کز مهر علی ذرات بپاست

عالم هم از او پرشور و نواست

به‌به چه شهی به‌به چه گدا

احسنت بدین (احسنت بدین)

عیش و طربی (عیش و طربی)

خوشا بچنین (خوشا بچنین)

عشق و طلبی (عشق و طلبی)

بخ بخ به چنین بزم ادبی

کز مهر و صفا و الطاف خداست

کاین جشن چنین، بی‌ریب و ریاست

به‌به چه صفا به‌به چه وفا

به‌به چه شهی به‌به چه گدا

نازم به مقامی که در او خسرو و درویش

هستند به هم یکدل و هم مسلک و هم کیش

چه خوش فکرت درویش

چه خوش فطرت درویش

چه خوش نیت درویش

چه خوش عشرت درویش

مرحوم میرزا علی‌اکبر شیدا، مردی درویش مسلک و وارسته بود که پشت پا به تمام فریبندگی‌های دنیا زده بود و چه شب‌های درازی را در خلوت دل با خالق یکتا به راز و نیاز می‌پرداخت و بهترین تصانیف این مرد فرزانه در همان اوقات نیمه‌شب‌ها ساخته شد و چون از مریدان صفی علیشاه بود به خانقاه رفت و تا آخر عمر در همانجا بسر بود. در ذیل، یکی از غزل‌های زیبای شیدا از نظر خوانندگان گرامی می‌گذرد:

«دل من»

در خم زلف تو از اهل جنون شد دل من

و اندر آن سلسله عمری است که خون شد دل من

در ازل با سر زلف تو چه پیوندی داشت

که پریشان شد و از خویش برون شد دل من

این همه فتنه مگر زیر سر زلف تو بود

که گرفتار بدین سحر و فسون شد دل من

سوخت سودای تو سرمایه عمرم ای دوست

می نپرسی که در این واقعه چون شد دل من

بی‌نشان گشتم و جستم چو نشان از دهنش

بر لب آب بقا راه نمون شد دل من

به تولای تو ای کعبه ارباب صفا

پیش اهل حرم و دیر زبون شد دل من

زلف بر چهره نمودی تو پریشان و نگون

که سیه‌روز از آن بخت نگون شد دل من

در دبستان غمت خوانده چو یک حرف وفا

به صفای تو که دارای فنون شد دل من

روی بنما و ز من هستی موهوم بگیر

سیر از زندگی (نی) دون شد دل من

تا که از خال لبت نکته موهوم آموخت

واقف سر ظهورات بطون شد دل من

ای صفا نور صفایی بدل شیدا بخش

تیره از خیره گی نفس حزون شد دل من

(بخش ۱) علی‌اکبر، موسیقی‌دان و شاعر تصنیف ساز ایرانی (قر. ۱۳ ه). تصنیفهای وی مقبول عموم بود و عارف او را بر خود مقدم می‌دانسته و از او به نیکی یاد کرده است. شیدا مردی درویش و وارسته بود. مختصر سه‌تاری میزد و خط نستعلیق را هم خوش مینوشت. آهنگها و اشعارش بسیار مطلوب و دلنشین است، ولی صورتی نازیبا و قلبی پر از مهر و وفا- که همواره به کمند عشق زیبارویان گرفتار بود- داشت. آهنگهای وی- با آنکه متجاوز از ۵۰ سال از تاریخ سرودن آنها میگذرد- هنوز دارای لطف و جاذبه است.

(وف ح ۱۳۲۷ ق)، موسیقیدان، خطاط و شاعر، متخلص به شیدا و ملقب به مسرور علیشاه. در شیراز متولد شد و از اهالی طالقان بود. پس از تحصیلات به سمت منشیگری در دستگاه حکومت مشغول کار شد و مورد توجه فتحعلی خان صاحب دیوان، حاکم فارس، قرار گرفت. سپس به تهران آمد و به سلک درویشان خانقاه صفی علیشاه پیوست و از طرف وی ملقب به مسرورعلی شاه گردید و تا پایان عمر نیز در همان خانقاه زیست. شیدا در تهران مورد توجه رجال عصر خود و نام بعضی از آنان از جمله علی‌اصغر خان اتابک، شعاع‌السلطنه و حاجب‌الدوله را در اشعار خود آورده است. وی همچنین خط نستعلیق را خوش می‌نوشت، اما عمده‌ی شهرتش به جهت تصنیف سازی است. شیدا پایه‌گذار اصلی تصنیف و ترانه به معنی و مفهوم امروزی است. او راهگشا و راهنمای عارف در تصنیف سازی بود و تاریخ تصنیف سازی و ترانه‌سرایی در ایران با شیدا آغاز می‌شود. یکی از تصانیف زیبای او در دستگاه سه‌گاه به نام «مولود نبی (ص)» است که جزو بهترین آثار هنری اوست. وی در ابن‌بابویه به خاک سپرده شد.[۱]

برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد اول)

منابع زندگینامه :[۱] از صبا تا نیما (۱۶۰ -۱۵۹/ ۲)، تاریخ ادبیات ایران، دوره‌ی بازگشت (۲۵۴ -۲۵۳/ ۲)، تاریخ موسیقی (۴۶۹ - ۴۶۴/ ۲)، تاریخ هنرهای ملی (۶۲۶ -۶۲۵/ ۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۳۸۹ -۳۷۸/ ۳)، سرگذشت موسیقی (۳۹۸ -۳۹۴، ۸۹ -۸۸/ ۱)، لغت نامه (ذیل/ شیدا)، مردان موسیقی (۲۰ -۱۸/ ۱).

شیراز، محمد اسماعیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۸۹ -۱۲۱۷ ق)، خطاط. وی نوه‌ی حاج ابراهیم خان اعتمادالدوله‌ی کلانتر است که در اصفهان چشم به جهان گشود و در بروجرد نشو و نما یافت و تحصیلات مقدماتی را همان جان به پایان برد. او همه‌ی خطوط را خوش می‌نوشت و در تحریر رسایل مهارت داشت و سالها در دستگاه محمدتقی رکن‌الدوله خوانسالار بود. به سال ۱۲۴۷ ق، با پدر خود به شیراز رفت و متی ندیم فرمانفرما گردید. در سال ۱۲۸۰ ق به آذربایجان رفت و مدتی در خدمت مظفرالدین‌شاه که در آن هنگام ولی عهد بود، ندیمی کرد و به شیراز بازگشت. قطعاتی با رقم محمداسماعیل دیده شده که احتمالا از همین کاتب می‌باشد: یک مرقع «مناجات حضرت امیر (ع)»، منقول از خط میرعماد، به قلم نستعلیق دو دانگ خوش، با رقم: «شرف بکتابتها العبد الفقیر الحقیر محمد اسمعیل...»؛ یک قطعه به قلم دو دانگ، به سفیداب، با رقم: «محمد اسماعیل غفر له».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۳۵/ ۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۹۶۳/ ۲).

شیرازی نوربخشی، عبدالله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان دوره‌ی محمدشاه قاجار است. از آثار وی: سور و ادعیه‌ی نیم‌ربعی جلد روغنی عالی، نسخ کتابت و رقاع کتابت خوش به زر و سفیداب، با رقم: «الحمدالله الذی.. اقل الحاج عبدالله الشیرازی النور بخشی فی دارالخلافه طهران... سنه خمسین و مأتین و الف ۱۲۵۰».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۹۰ / ۴).

شیرازی نوربخشی، عبدالّله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: سور و ادعیه نیم‌ربعی جلد روغنی عالی نسخ کتابت و رقاع کتابت خوش به زر و سفیدآب با رقم: «الحمد للّه الذی وفقنی به کتابهٔ هذه الایات والاسماء العظام و بلغنی لسنهٔ جلوس الملک... محمد شاه غازی... و انا الداعی بدوام الدولهٔ القاهره... اقل الحاج عبدالّله الشیرازی النوربخشی فی دارالخلافهٔ تهران...» «سنهٔ خمسین و مأین و الف ۱۲۵۰» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

بر گرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

شیرازی، ابوالفتح

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۴۴ ق)، خطاط. در شیراز متولد شد و در همان جا تحصیل کرد و در خط تحریر و سیاق سرآمد شد. وی چندین سفر به تهران رفت و به محاسبه‌ی دیوانی فارس پرداخت و سپس به شیراز بازگشت. به سال ۱۲۹۳ ق، تاریخ تالیف فارسنامه‌ی ناصری، در قید حیات بود.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۴۲ -۱۲۴۱/ ۴).

شیرازی، ابوالقاسم علیرضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک صفحه از قرآن، به خط نسخ و رقاع نیم دودانگ عالی، با رقم: «حرره الاثم ابن علیرضا ابوالقاسم الشیرازی ۱۲۲۹»؛ یک رقعه، به خط رقاع کتابت خفی متوسط، با رقم: «و انا العبد الاقل الآثم ابن علیرضا ابوالقاسم الشیرازی فی ۱۲۳۰»؛ ادعیه، به قطع وزیری، با جلد روغنی عالی، سرفصل مذهب به خط نسخ کتابت خوش، با رقم: «و انا العبد... ابن علیرضا ابوالقاسم الشیرازی ۱۲۴۳» و دیگر مرقعات مختلف که با تاریخ و رقم می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۲۰ /۴).

شیرازی، اسحاق

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۷۳ ق)، خطاط و شاعر. وی دانشمندی هنرمند بود و از علوم طب و حکمت و تفسیر بهره داشت و شعر فارسی و تازی می گفت و همه‌ی خطوط را خوش می‌نوشت. او در زمان سلطنت محمدشاه قاجار از فارس به تهران آمد و مویدالدوله طهماسب میرزا، فرزند محمدعلی میرزا دولت شاه، او را نزد خود نگاه داشت و سمت ملا باشی (معلم خصوصی) یافت. وی تا زمان تالیف گنج شایگان (۱۲۷۳ ق)، با همان سمت معزز می‌زیست.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۹ -۵۸/ ۱).

شیرازی، اسمعیل

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: قرآن جانمازی چهار صفحه‌ی اول مذهب دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی نسخ خفی غبار متوسط با رقم «کتبه اسمعیل الشیرازی» «... به تاریخ شهر رجب‌المرجب سنهٔ مأتین و اربع عشر بعدالالف» ۱۲۱۴ در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

شیرازی، جلال‌الدین

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار او: یک قطعه ثلث دودانگ جلی و نسخ و رقاع کتابت عالی، با رقم: «مشقه العبد المذنب الراجی المحتاج الی رحمهٔ الملک الغنی ابن محمدرضا جمال‌الدین الشیرازی ۱۱۱۰»؛ یک قطعه ثلث سه دانگ و نسخ کتابت و رقاع کتابت خوش، با رقم: «مشقهٔ الاقل الافلین ابن محمدرضا، جمال‌الدین... سنه ۱۱۱۰». در «احوال و آثار خوشنویسان» نام وی در دو مدخل آمده که احتمالا هر دو یکی هستند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۷ -۱۰۵۶ /۴).

شیرازی، جلال‌الدین محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از هنرمندان گمنام است. از آثار وی مرقعی است به خط نسخ و شکسته و نستعلیق سه دانگ خوش، با رقمهای: «... جلال‌الدین الحسینی، فی سنه ۱۲۷۹...»؛ «راقمه جلال‌الدین محمدالحسینی الشیرازی الشریفی»؛ «مشقه العبد محمدالمدعو به جلال‌الدین الحسینی الشریفی الشیرازی، محرم‌الحرام سنه ۱۲۸۰»، در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۷۴/۳).

شیرازی، حافظ عبدالله

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از هنرمندان اهل شیراز بود که بعضی از کتیبه‌های آنجا به خط اوست.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :گلستان هنر (۲۸).

شیرازی، حسنعلی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام روزگار خود بود. به خط وی یک نسخه شش دفتر «مثنوی» مولانا جلال‌الدین، در کتابخانه سلطنتی ایران است، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «تمام شد کتاب مثنوی... بتاریخ منتصف شهر رمضان المبارک سنه‌ی ۱۰۶۵ کتبه العبد المذنب الراجی حسن علی بن حیدر شیرازی»؛ قطعه‌ای به قلم نیم دو دانگ و کتابت خوش و با این که تارخی و نسبت ندارد، باید به خط همین حسنعلی شیرازی باشد. رقم این قطعه چنین است: «العبد حسنعلی کاتب غفر ذنوبه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۴۶ -۱۴۵ /۱).

شیرازی، سلطانعلی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۰۳ ق)، خطاط. از کاتبان گمنام و معاصر سلطان علی مشهدی بود. به خط وی یک نسخه «مفاتیح الاعجاز» لاهیجی، در کتابخانه‌ی واتیکان ایتالیاست، که به قلم کتابت متوسط نوشته، با تاریخ سال ۹۰۳.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۳۶ -۲۳۵ /۱).

شیرازی، شرف‌الدین

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، خطاط. در زمان سلطان محمد اولجایتو می‌زیسته و وظیفه‌ی تعلیم سلطان ابوسعید ایلخان مغول را بر عهده داشته و خود از شاگردان احمد رومی بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :گلستان هنر (۲۳).

شیرازی، شکرالله

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۴۸ ق)، خطاط و عالم. ملقب به افضل خان. از فحول علما بود که در علم حساب و هیئت و هندسه و سایر فنون ریاضی متبحر بود. در شیراز متولد شد و همان جا نشو و نما یافت و در محضر پدرش به تصحیل علم و خط و حساب پرداخت. پس از فوت پدر، در دیوان خراج جانشین او شد و چندی بعد ترک خدمت گفت و با تقی‌الدین محمد شیرازی مصاحب شد و علم منطق و حکمت را از او آموخت. سپس به قزوین و همدان رفت و از محضر ابراهیم حسن همدانی کسب افاده کرد و از آنجا به عراق عرب رفت و پس از زیارت عتبات، رخت به هندوستان کشید و در شهر برهانپور مصاحب عبدالرحیم خان و به منصب دیوانی شاهزاده خرم، گماشته شد و لقب افضل خان را از او گرفت. وی خط نستعلیق را خوش می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۱۱/ ۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۹۱ -۲۹۰/ ۳)، مآثر رحیمی (۳۰ -۲۷/ ۳).

شیرازی، شهر امیر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از کاتبان خوشـنویس گمنام است. از آثار وی: یک نسخه قرآن نفیس، به قلم نستعلیق نیم دو دانگ خوش، با رقم: «العبـد الفقیر... شـهر امیر الکـاتب الشـیرازی»؛ یـک نسـخه مجموعه‌ی نفیس از «شاهنـامه‌ی» فردوسـی و «تیمور نامه‌ی» هاتفی و «شـهنشاه نامه‌ی» قاسم گنابادی و غیره، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد... شـهر امیر الکاتب الشـیرازی... سـنه اربع و سبعین و تسعمائه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۱۹/۲).

شیرازی، عبدالصمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، مذهب و خطاط. کاتب و مذهب قرآنی است. از آثار وی، قرآنی به خط نسخ خوش و سـرلوحها و سرسوره‌ها تذهیب گردیده، با رقم: «... خدمه به تذهیبه و تحریره عبدالصمد شیرازی سنه ۹۴۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۷۰ / ۳).

شیرازی، عبدالغفار

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم و سـیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه طلاانـدازی نسـخ و رقاع کتابت خوش، با رقم: «نمقه ابن‌محمـد حسـین الشیرازی، عبدالغفار فی شهر ذی‌القعده الحرام من شهور سنه ۱۲۰۲ الهجره النبویه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۶ / ۴).

شیرازی، علاءالدین منصور

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. به نقل از صاحب «گلستان هنر» وی از کرهرود بود و خط تعلیق را خوش می‌نوشت. علاءالدین منصور در بدو حال در خدمت میرزا کافی منشی به تحریر در دارالانشاء اشتغال داشت و در ایام محمدی‌بیگ منشی نیز اعتبارش بیشتر شد و در آخر، در ولایت کرهرود منزوی شد و عزلت اختیار کرد. از آثار وی: یک نسخه «شهنشاه‌نامه‌ی فارسی» سلطان مرادخان عثمانی، به قلم کتابت جلی متوسط، با رقم: «تم بالخیر و الحسن، فی سلخ شهر رمضان سنه‌ی ۹۸۹... علاءالدین منصور...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۲۱ / ۳)، تاریخ اصفهان (۲۲۸)، گلستان هنر (۵۶).

شیرازی، علی محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. وی از خوشنویسان دوره‌ی فتحعلی‌شاه و محمدشاه قاجار بود که نستعلیق را خوش و شیرین و شکسته را نیز نیکو می‌نوشت. از آثار او: نسخه مثنوی «پیر و جوان» میرزا محمد نصیر اصفهانی، به قلم نستعلیق نیم دو دانگ متوسط و شکسته‌ی خوش، با رقم: «حسب الامر... کمترین بندگان علی محمد... سنه‌ی ۱۲۲۶»؛ یک نسخه‌ی نفیس قرآن، به خط نستعلیق کتابت خوش، با جلد گوهرنشان و رقم: «... علی محمد شیرازی، مرقوم قلم شکسته رقم کرد... سنه‌ی ۱۲۴۸»؛ یک نسخه «کلیات» سعدی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «جهت بندگان... میرزا علی‌اکبر... علی محمد شیرازی، سنه‌ی ۱۲۴۵»؛ چهار اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۸۰-۴۷۸ / ۲).

شیرازی، علیقلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: «چهل کلمه‌ی» وزیری با جلد روغنی عالی، به خط ثلث و ثلث رقاع و نسخ کتابت خفی عالی، به شیوه‌ی یاقوت، با رقم: «کتبه العبد... علی قلی الشیرازی... فی سنه سبع و سبعین و تسعمائه» (۹۷۷)، در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۲۱/ ۴).

شیرازی، علینقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، خطاط. از کاتبان زبردست و برجسته‌ی عهد خود بود. از آثار وی: یک نسخه «کلیات» سعدی و شش دفتر مولانا، به قلم کتابت جلی عالی، با رقم: «علی نقی الشریف الشیرازی ابن‌یوسف» ۱۳۱۸ -۱۳۱۷ ق؛ یک مرقع «مناجات» حضرت علی (ع)، به قلم نیم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «العبد المذنب علی نقی»؛ یک نسخه «دیوان» حافظ، که رقم ندارد، ولی صفحات اول و آخر آن به قلم کتابت عالی نوشته شده و تاریخ ۱۳۳۵ ق دارد. سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۴۵)، احوال و آثار خوشنویسان (۴۹۲ -۴۹۱ / ۲).

شیرازی، عمر

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، خطاط. از آثار وی: مرقع ثلث چهار دانگ جلی و نسخ دو دانگ خوش، با رقم: «الفقیر عمر کاتب الشیرازی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۲۶/ ۴).

شیرازی، فضل الله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۱۰ ق)، خطاط. برادر میرزا علینقی خوشنویس معروف است. ابتدا به خط شکسته نستعلیق رغبت داشت، ولی بعدها به نستعلیق همت گماشت. از آثار وی: یک نسخه «لوایح» جامی به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «بر حسب فرمایش... العبد... فضل‌الله ابن المرحوم المغفور، میرزا محمد یوسف الذهب طاب ثراه، فی... سنه‌ی ۱۳۰۵»؛ یک نسخه «کلیات» سعدی، که به چاپ سنگی رسیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۴۶ -۵۴۵)، احوال و آثار خوشنویسان (۵۷۴ -۵۷۳ / ۲).

شیرازی، قاسمعلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. صاحب «مناقب هنروران» او را از شاگردان میرعلی هروی دانسته و گوید که نستعلیق جلی و خفی را خوش

می‌نوشت. صاحب «تاریخ رشیدی» که خود را شاگرد او معرفی کرده، وی را شاگرد محمد ابریشمی و قلم او را کند، اما در غایت مزه و لطافت و استحکام دانسته و گفته است که خط او به هیچ یک از سایر خوشنویسان شبیه نبود و از اکثر خوشنویسان خوشتر می‌نوشت. از آثار وی:یک نسخه «دیوان» نوایی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «قاسم علی الکاتب الشیرازی»؛ یک نسخه «خمسه‌ی» نظامی، با رقم: «قاسم الکاتب الشیرازی». ظاهرا شاعری به نام قاسمعلی و با تخلص عدیمی در زمانی نزدیک به زمان این خطاط می‌زیسته است و بعضی تذکره‌نویسان شرح حال این دو را در هم آمیخته‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۸۱ - ۵۸۰ / ۲)، مناقب هنروران (۱۲۹)، هنر عهد تیموریان.

شیرازی، محمد اسماعیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام است. از آثار وی: یک نسخه از کتاب «بستان السیاحه» در کتابخانه‌ی سلطنتی، به قلم نستعلیق تحریر غبار خوش، با رقم: «راقمه العبد... محمد اسمعیل بن... حاجی محمدباقر شیرازی... سنه‌ی ۱۲۴۹»؛ یک نسخه «روضه الطاهرین»، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «العبد الاقل العاصی، محمد اسمعیل شیرازی، فی شهور سنه‌ی ۱۲۴۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۳۶/ ۳).

شیرازی، محمد شفیع

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۷۶ ق)، خطاط. از آثار وی: «اصول کافی» و «فروع کافی» و «روضه‌ی کافی»، نیم ورقی، مجدول مذهب، سر هر کتاب سرلوح مرصع مذهب، نسخ تحریر کتابت خفی متوسط، با رقم: «قد فرغ من تحریره... سنهٔ ست و سبعین بعد الالف... محمد شفیع ابن المرحوم شمس‌الدین عبداللّه المعلم الشیرازی غفر ذنوبهما».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۷۸ -۱۱۷۷/ ۴).

شیرازی، محمد مسیح

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت خفی نزدیک به غبار عالی، با رقم: «بتاریخ... سنه

۱۰۷۲ سمت تحریر یافت، کتبه العبد... ابن مولانا نویدی، محمدمسیح شیرازی...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۳۷/ ۳).

شیرازی، محمدکاظم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۱۹ ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن نیم ربعی جلد روغنی، با چند صفحه‌ی مذهب عالی، به خط نسخ و رقاع کتاب خفی خوش، با رقم: «حرره استکتابا... ابن محمدتقی، محمدکاظم الشیرازی... سنه التاسع عشر و ماتین بعدالالف من الهجره النبویه...» (۱۲۱۹)؛ «زاد المعاد» نیم ربعی، سرلوح مذهب، به خط نسخ کتابت خفی و رقاع کتابت خوش، با رقم: «حرره استکتابا... ابن محمدتقی، محمدکاظم الشیرازی... سنه التاسع عشر و ماتین بعدالالف من الهجره... فی سنه ۱۲۱۹».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۹۳ -۱۱۹۲/ ۴).

شیرازی، محمدولی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. از اهالی شیراز بود و گل و مرغ و صورت‌سازی را استادانه انجام می‌داد. این هنرمند، قلمدان و جلد و قاب آینه می‌ساخت و در ارائه‌ی مجالس بزمی و رزمی و افسانه‌های ملی دست پرحلاوت داشت. وی علاوه بر فنون چهره‌پردازی، در تذهیب و طلاکاری و خط نستعلیق و شکسته نیز استاد بود و بسیار با سلیقه و هنرمندانه عمل می‌نمود. از آثار وی: قلمدان رزمی پرکاری که رزم‌آوران، البسه‌ی جنگی پوشیده و به حالت سواره، با یکدیگر مصاف می‌دهند و درحواشی قلمدان نیز، رستم مشغول تیراندازی است و در کناره‌ها اشعار رزمی شاهنامه، به خط نستعلیق سفید درج شده و بین آنها نیز تذهیب گشته و چنین رقم دارد: «بجهت پیش‌کش... حاجی معتمدالدوله... محمدولی بن جناب الصدر الشیرازی ربیع‌الثانی سنه ۱۲۹۷»؛ تصویر زن جوانی که به روی قلمدان نقش بسته و قلیانی به دست گرفته و در حواشی آن، مناظری از مسافران خوش‌گذرانی که با درشکه‌ها، به سیر و سیاحت می‌روند، جلب نظر می‌کند و رقم «راقمه محمدولی ۱۲۹۸» دارد؛ قمدان گل و مرغی پر مهارتی در شیوه‌ی لطفعلی، که دارای مناظر مختلفی است، با رقم: «محمدولی ۱۲۹۰».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۹۸ -۱۰۹۷/ ۳)، هنر قلمدان (۱۳۸).

شیرازی، محمدهادی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۹۱ ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «اصول و فروع کافی» نیم ورقی، مجدول و مذهب، سرکتاب سرلوح مرصع مذهب، جلد ساغری ضربی گل و بوته، به خط نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «علی ید العبد الراجی محمدهادی الشیرازی، سنه احدی و تسعین و الف ۱۰۹۱»، در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۰۱/ ۴).

شیرازی، میرکی

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، خطاط و مذهب. از آثار وی: قرآن عظیم رحلی، به خط ریحان دو دانگ عالی، با رقم: «خطاط و مذهب سید میرکی بن سید احمد الشیرازی»، در بقعه‌ی مولوی در قونیه.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۲۱/ ۴).

شیرازی، نصیر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن رحلی، جلد میشن ضربی مطلا، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی نسخ کتابت جلی متوسط، ثلث جلی عالی. رقاع متوسط ترجمه‌ی نستعلیق متوسط با رقم: «... حسب‌الامر... شاه سلطان حسین الصفوی الموسوی بهادرخان... به خط اقل کتاب کلام‌الملک العلام... نصیرالکاتب الشیرازی مولداً. الاصفهانی محتدا... ۱۱۲۷» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

شیرعلی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط و شاعر. صاحب «مناقب هنروران» وی را از کاتبان کتابخانه‌ی بایسنقر میرزا دانسته که در فن معما ماهر بوده و طبعی صوفیانه داشته است. در کتاب «مجالس النفائس» آمده که حالا مدتی است عزلت اختیار کرده و تا زمان تالیف این تذکره ۸۹۶ ق، هنوز می‌زیسته است، و اگر چنین باشد انتساب وی به دوره‌ی بایسنقر میرزا دشوار می‌نماید. از آثار وی: یک نسخه

«ظفرنامه‌ی» تیموری، که آن را برای سلطان حسین میرزا بایقرا نوشته است و تاریخ سال ۸۷۲ دارد؛ یک قطعه از مرقع بهرام میرزا، به قلم کتابت و نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «مشقه العبد شیرعلی...»؛ سه قطعه از مرقعهای مختلف، به قلمهای سه دانگ و کتابت و غبار خوش و متوسط، با رقم: «کتبه العبد شیرعلی... فی سنه ثلث و خمسین و ثمانمائه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۲۴ -۳۲۳ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۵۳۱)، مجالس النفائس (۲۷۳ ،۱۰۰)، مناقب هنروران (۵۶)، هنر عهد تیموریان (۶۴۵ ،۵۸۳، ۳۹۸).

شیرین رقم، عبداللّه

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. خوشنویس گمنام است. و به خط وی، یک قطعه به قلم دو دانگ و کتابت خوش در کتابخانه‌ی آستان قدس رضوی است که چنین رقم دارد: «القیر المذنب، میر عبداللّه شیرین رقم، غفر ذنوبه و ستر عیوبه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۵۸/ ۲).

شیرین رقم، معبیداللّه

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم و دوازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام است. از آثار وی: یک قطعه بقلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «فقیر میر عبیداللّه شیرین رقم»؛ یک قطعه به قلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه الفقیر میر عبیداللّه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۲۷ -۴۲۶/ ۲).

شیرین قلم، عبدالصمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش، خطاط و شاعر. ملقب به شیرین قلم. هنگامی که همایون شاه در سال ۹۵۱ ق جهت سیاحت و دیدار شاه طهماسب به ایران آمد، از شاه صفوی خواست که تعدادی از هنرمندان را همراه وی روانه‌ی هندوستان سازد؛ این امر به دستور شاه طهماسب انجام گرفت، اما وی به عبدالصمد و میر سید علی اجازه‌ی این سفر را صراحتا اعلام ننمود؛ سپس در سال ۹۵۵ ق این دو و جمعی دیگر از هنرمندان بدون رخصت شاه صفوی جهت دیدار همایون شاه خود را به قندهار رساندند و سپس همراه او به

هندوستان رفتند بدین ترتیب مکتب معروف هند و ایرانی پایه‌گذاری شد. شیرین قلم در زمان اکبرشاه، به منصب چهارصدی نایل شد و به سال ۹۸۵ ق امین دارالضرب فتح‌پور و به سال ۹۹۴ ق صاحب دیوان ولایت مولتان گردید. عبدالصمد در رشته‌های گوناگون تصویرسازی، از قبیل شبیه‌سازی و چهره‌پردازی و مجالس بزمی و رزمی و جانورسازی و گرفت و گیر و ارائه کوه و دشت و دمن قوی دست بود و خط نستعلیق را شیرین می‌نوشت و شعر نیکو می‌گفت. او در بعضی از آثار خود زرین قلم رقم زده است. شریف فارسی، ملقب به امیرالامراء، فرزند وی است. از آثار وی: تصویر مرد عمامه به سری که به همراه اسب خود در صحرا پیش می‌رود و در زمینه‌ی دوردست تصویر، منظره‌ی کوه و تک درخت تنومند جلب نظر می‌کند، با رقم: «عبدالصمد شرین قلم»، تصویر درویشی که در بیداری و هوشیاری نقش شده و گویا الهام پرمعنی نقاش از اشعار سعدی است که به استادی رقم گذاشته: «بنده شکسته رقم عبدالصمد شیرین قلم»؛ تصویر مجنون با حیوانات وحشی که در صحرا جمع گشته‌اند و در گوشه‌ی دیگر، تصویر جوانی است که دهنه‌ی اسب را گرفته و از آن مخافظت می‌کند، با رقم: «عمل نوروزی مولانا عبدالصمد... ۹۶۵». ده اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۰۲ -۴۰۱/ ۲)، احوال و آثار نقاشان (۳۳۷ -۳۲۹/ ۱)، تاریخ نظم و نثر (۴۲۸)، تاریخ هنرهای ملی (۴۵۲ -۴۵۱، ۲۷۳ -۲۷۲/ ۱)، گلستان هنر (چهل، چهل و یک، چهل و پنج).

صابر شیرازی، مهدی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(و ف ۱۲۹۰ / ۱۲۸۰ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به صابر. وی دنباله‌ی مثنوی «فرهاد و شیرین» وحشی را در ۳۰۶ بیت سرود و خود با خط نستعلیق خوش نوشت. صابر در ابتدای امر، خدمت میرزاابوالقاسم سکوت و بعد از محضر میرزا وصال کسب فیض نمود. وی مردی گوشه‌نشین بود و برای امرار معاش به تعلیم و تدریس معدودی از دختران و پسران بزرگان اشتغال داشت. با صاحب تذکره «مرآت الفصاحه» ملاقات داشته است. از

دیگر آثار وی: «دیوان» شعر، یک قطعه «اشعار نوروزیه»، به قلم کتابت خوش، به سفیداب، با رقم: «فی سن احدی و ستین و مائتین بعد الالف ۱۲۶۱، راقمه، قائله صابر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۶۰)، احوال و آثار خوشنویسان (۹۲۸ / ۳)، حدیقه الشعراء (۹۵۱ -۹۴۷ / ۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۹۹۷ -۹۹۶ / ۵، ۴۰۹ -۴۰۸ / ۳)، الذریعه (۵۷۳ / ۹)، طرائق الحقائق (۲۵۰ / ۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۳۱ -۱۱۳۰ / ۲)، مرآت الفصاحه (۳۴۰، ۳۳۷).

صاحب قلم ارومیه‌ای

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. معروف به صاحب قلم. از خاندان افشار ارومیه و مقیم استانبول بود که در آنجا به امر کتابت مشغول و در نوشتن خط نستعلیق بسیار ماهر بود. وی ظاهرا در دربار سلطان عبدالحمید نیز سمت کاتبی داشته است. از آثار او: یک نسخه «نصیحه الملوک» سعدی، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «بجهه تقدیم... سلطان عبدالحمید غازی... در دار الخلافه‌ی اسلامبول... از قلم بنده‌ی بی‌مقدار صاحب قلم افشار ۱۳۰۹»؛ یک قطعه به قلم چهار دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «راقمه صاحب قلم غفرله سنه‌ی ۱۲۹۴»؛ یک نسخه «گلستان» سعدی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه العبد الاحقر میرزا آقا المتخلص بصاحب قلم افشار ارومیه‌ی سنه‌ی ۱۲۹۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵ -۴ / ۱)، تذکره خوشنویسان معاصر (۵۳ -۵۲)، ریحانه (۳۸۲ -۳۸۱ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل/ صاحب قلم).

صاحب مشهدی، محمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، شاعر و خطاط. وی از شاعران خراسان است که با حزین لاهیجی (م ۱۱۸۰ ق) معاصر بود. صاحب در جوانی به نجف اشرف رفت و به تصحیل علوم دینی پرداخت. محمد مومن خط نسخ و شکسته را نیک می‌نوشت و طبعش موزون بود. در نجف درگذشت. از اوست:

دلیل و سنگ نشان جذبه‌ی رسا چه کند

عنان گسستگی سیل رهنما چه کند

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره المعاصرین (۲۲۵ -۲۲۴)، الذریعه (۵۷۷ -۵۷۶ / ۹).

صاحبه

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن سیزدهم هجری، از شاعران و خوشنویسان، وی همسر یکی از فرزندان فتحعلی شاه قاجار (۱۲۵۰ -۱۲۱۲ ق) بود. او را به حیا و عفت و صفات خوب ستوده‌اند. خط را نیز زیبا می‌نوشته است. تخلص او را صاحب هم نوشته‌اند. از اشعار اوست:

غم نیست که از حسرت بسیار تو مردم

لطفت نشود کم ز تو مقصود من این بود

زلف در روی تو هر کس که ببیند گوید

آتشی هست که با دود در آمیخته‌اند[۱]

(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به صاحبه یا صاحب. وی همسر یکی از فرزندان فتحعلی شاه قاجار (۱۲۵۰ -۱۲۱۲ ق)

بود. او را به حیا، عفت و صفات خوب ستوده‌اند. از اشعار اوست:

غم نیست که از حسرت بسیار تو مردم

لطفت نشود کم ز تو مقصود من این بود[۲]

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :[۱] منابع: «پرده‌نشینان سخنگوی»، آریانا، سال دهم، شماره ششم، ۵۳ –۵۲؛ از رابعه تا پروین، ۱۶۱؛ حدیقهٔالشعراء، ۲۱۷۱ / ۳؛ خیرات حسان، ۱۲۴ / ۱؛ زنان سخنور، ۳۰۴ / ۱؛ نقل مجلس، گ ۲۰.

[۲] از رابعه تا پروین (۱۶۱)، حدیقه الشعراء (۲۱۷۱/ ۳)، زنان سخنور (۳۰۴ / ۱)، فرهنگ سخنوران (۵۳۶)، مشاهیر زنان (۱۴۱).

صادقی افشار

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۰۱۸ / ۱۰۱۷ – ۹۴۰ / ۹۳۳ ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به صادقی. معروف به صادقی کتابدار. از بزرگان ایل خدا بنده‌لو بود که در نزدیکی محله‌ای به نام ورجو یا ویجویه‌ی تبریز به دنیا آمد. بیست ساله بود که پدرش کشته شد. پس از آن مدتی با امیرخان موصول و بدرخان و سکندر خان افشار به سر می‌برد. در عهد شاه اسماعیل دوم به کتابخانه‌ی دولتی راه یافت و در زمان سلطنت محمد خدابنده و شاه عباس کبیر منصب کتابداری را عهده‌دار بود. تا آن که علیرضا عباسی در حدود ۱۰۰۷ ق این منصب را از او گرفت، ولی صادقی تا آخر عمر، مواجب کتابداری را از دیوان اعلی دریافت می‌داشت. صادقی در نظم و نثر فارسی و ترکی مهارت داشت و از دوران جوانی نیز به هنر نقاشی و طراحی علاقه‌ی زیادی نشان می‌داد و از شاگردان استاد مظفر علی هروی نقاش محسوب می شد. وی در هنر خطاطی نیز دست داشت و به روایتی شاگرد میر علی هروی بود. او در ۱۰۱۰ ق، در اصفهان، تألیفات خود را جمع‌آوری و تدوین نمود و شرح حال مختصری بر آنها نوشت. اثر معروف وی «مجمع الخواص»، به زبان ترکی جغتایی است که شرح حال بسیاری از شاعران معاصر خود را در آن آورده و از آن معلوم می شود که سفرهای بسیاری به شهرهای مختلف کرده است. از دیگر آثار وی: «زبده الکلام»؛ مثنوی «فتح نامه‌ی عباس نامدار»؛ منظومه‌ی «قانون الصور»، در نقاشی؛ «دیوان» غزلیات پارسی و ترکی؛ مقالات و حکایاتی موسوم به «شرح حال منظوم»؛ مثنوی «سعد و سعید»؛ مجموعه‌ی «منشأت و مکاتبات»، به فارسی و ترکی؛ «تذکره الشعرا»یی مشتمل بر رباعیات معمایی؛ «حظیات». از آثار نقاشی او: تصویر مردی که در شیوه‌ی اصفهان ترسیم شده و در پشت سرش، درخت پرحالتی جلب نظر می کند، با رقم: «صادقی افشار»؛ تصویر زن زیبایی در شیوه‌ی فرنگی که دستاری از گردنش آویزان است، با رقم: «راقمه صادقی کتابدار ۱۰۱۵»؛ تصویر رستم، پهلوان قدیمی ایران، که کلاه پردار سفید به سر گذاشته و دیو تیره‌رنگ سهمناکی را به قتل می‌رساند و رقم «صادقی» دارد. در «احوال و آثار نقاشان» به هشت اثر دیگر وی اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۷۲ –۷۱ / ۱)، احوال و آثار نقاشان (۱۴۶۶ / ۳ ،۲۸۳ –۲۶۵ / ۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۵۷۷ / ۵)، تاریخ اصفهان (۳۰۲ –۲۹۸)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۶۲۳ –۶۲۱ ،۱۴۰ –۱۳۲ / ۲)، تاریخ نظم و نثر (۸۲۷ ،۴۵۸ –۴۵۷)، تاریخ هنرهای ملی (۸۵۰ –۸۴۸ / ۲)، تذکره‌ی نصرآبادی (۴۱ –۳۹)، حماسه‌سرایی در ایران (۳۶۸)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۰۶)، دانشمندان آذربایجان (۲۱۳ –۲۱۲)، دایره‌المعارف فارسی (۱۵۴۸/ ۲)، الذریعه (۳۱ / ۲۳ ،۲۷ / ۲ ،۲۰۵/ ۱۹ ،۱۰۹ / ۱۶ ،۱۸۴ / ۱۳ ،

۵۸۲ -۵۸۱ / ۹)، ریحانه (۴۰۵ / ۳)، عالم‌آرای عباسی (۱۷۵ / ۱)، فرهنگ سخنوران (۵۳۹ -۵۳۸)، کارنامه‌ی بزرگان (۱۸۰ -۱۷۹)، گلستان هنر (۱۶۴ -۱۵۲)، لغت‌نامه (ذیل/ صادقی کتابدار)، مجمع الخواص (مقدمه، ۳۱۷ -۳۱۴)، مولفین کتب چاپی (۵۱۴ / ۳).

صالحی خراسانی، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به صالحی. از نوادگان خواجه عبدالله مروارید کرمانی است که در هرات به دنیا آمد و در مشهد نشوونما یافت. نسب او به خواجه نظام‌الملک طوسی می‌رسد. وی، مانند برادرش، از منشیان زبردست زمان شاه طهماسب (۹۸۴ -۹۳۰ ق) بود و به طرز وقوع شعر می گفت. تذکره‌نویسان معاصر او، وی راهروی و مشهدی هم نوشته‌اند. صالحی در فن معما و انشا نیز مهارت کامل داشت. وی سوای غزلیاتش قصیده‌ای نیز دارد. صالحی در زمان اکبر شاه به هند رفت و در سلک منشیان وی درآمد و در مدح اکبر، پادشاه هند، اشعار بسیار دارد.صالحی در مشهد مقدس درگذشت. از آثارش: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۴۷۰ -۴۶۹ / ۲)، احوال و آثار خوشنویسان (۳۲۷ -۳۲۶ / ۲)، تاریخ نظم و نثر (۴۳۲)، الذریعه (۵۹۰ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۵۴۴)، کاروان هند (۶۹۶ -۶۸۶ / ۱)، مجمع الخواص (۵۰ -۴۸)، مکتب وقوع (۲۵۳ -۲۳۸)، هفت اقلیم (۲۱۱ -۲۱۰،۱۶۰ / ۲).

صبور کاشانی، احمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(مقتول ۱۲۲۸ ق)، شاعر و خطاط. از اهالی کاشان و برادرزاده‌ی فتحعلی‌خان صبا ملک‌الشعرای دربار فتحعلی شاه بود. وی در خوشنویسی مهارت داشت و در نظم ونثر نیز متبحر بود. صبور مدتی از منیشیان عبسا میرزا نایب‌السلطنه بود که سرانجام در یکی از جنگهای ایران و روس کشته شد. از آثار وی «دیوان» شعر است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۵۹۷ / ۹)، ریحانه (۴۱۵ / ۳)، سفینه المحمود (۴۳۹ -۴۳۸ / ۲)، طرائق الحقائق (۵۵۳ / ۳)، فرهنگ سخنوران (۵۵۰)، مجمع الفصحا (۶۹۴ -۶۸۸ / ۵)، مصطبه‌ی خراب (۱۱۶).

صحاف، محمد تقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

صحاف هنرمند که حقا صد مرد هنرمند در یک تن، و مجمع الصنایع هنر صحافی و نقاشی و طراحی و مذهبی و خوش‌نویسی و

سوخت سازی و معرق سازی چرمینه، و ساختن فانوس‌های فنری قدیم، و تعبیه‌ی انواع رنگ و روغن‌های نقاشی و امثال آن بوده، و نمونه‌ی خطوط ثلث وی در سر درب مسجد صفا محله‌ی شهشهان مورخ ۱۲۹۰، و سر درب مسجد رکن‌الملک در تخت فولاد با امضای محمدتقی بن محمد ابراهیم اصفهانی موجود است. وفاتش حدود سال ۱۳۳۷ می‌باشد.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

صحیفی جوهری شیرازی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۲۲ ق)، شاعر و خطاط. مشهور به جوهری از بازماندگان صوفی خلیل، از بزرگان طایفه‌ی ذوالقدر بود که شعر فارسی و ترکی را خوب می‌سرود و اشعارش بیشتر در مدح ائمه‌ی معصومین (ع) بوده است. در شیراز به دنیا آمد و در اصفهان نشوونما یافت. وی کتابخانه‌ی بسیار خوبی در سه‌تنان مسجد جامع اصفهان ترتیب داد و بیشتر در اصفهان می‌زیست. چون خط ثلث و کتیبه را خوب می‌نوشت، بیشتر کتیبه‌های مساجد و الواح قبور به خط او بود. او یکی از کتیبه‌نویسان زبردست دروه‌ی صفوی است. وی همچنین از تذهیب و صحافی و وصالی نیز سررشته داشت. صحیفی بیش از هشتاد سال عمر کرد. اسیری شیرازی فرزند صحیفی است که در زمان حیات پدر فوت شد. از آثار وی: «دیوان» شعر، کتیبه‌ای در مدخل مسجد جامع اصفهان، به قلم سه‌دانگ کتیبه‌ی ثلث عالی و نستلعیق متوسط، با رقم: «السلطان شاه عباس الصفوی... وفق بتعمیر هذا البعقه... رقم صحیفی... ۹۹۶»؛ کتیبه‌ی سردر مسجد جارچی اصفهان، به خط ثلث که چنین رقم دارد: «تیمنا و تبرکا.. سنه تسع عشر و الف، رقم صحیفی جوهری»؛ کتیبه‌ی سردر مسجد کوچک جورجیر اصفهان، با:«رقم فقیر صحیفی جوهری فی سنه ثمان عشر و الف»، کتیبه‌ی داخل بقعه‌ی شهشهان اصفهان، به خط ثلث و با رقم: «فی... سنه ثلاث عشر و الف من الهجره النبویه خط صحیفی الفارسی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۶۴۵ -۶۴۴، ۵۶۷، ۵۶۶- ۵۲۷، ۵۲۴-)، احوال و آثار خوشنویسان (۳۲۷ / ۲)، احوال و آثار نقاشان (۲۸۶ / ۱)، اطلس خط (۳۴۸ -۳۴۷)، تاریخ اصفهان (۱۴۹ -۱۴۶)، تاریخ نظم و نثر (۵۱۷ -۵۱۶)، تاریخ هنرهای ملی (۸۷۷ - ۸۷۶ / ۲)، تذکره‌ی میخانه (۳۲۰ -۳۱۶)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۰۵)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۴۳۳ / ۳)، الذریعه (۶۰۰ - ۵۹۹ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۵۵۲)، فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی (۲۷)، کاروان هند (۵۹ / ۱)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۴۷۷- ۴۷۵، ۳۸۹، ۳۴۱- ۳۳۹، ۱۶۵- ۱۶۴، ۱۴۸)، لغت‌نامه (ذیل/ صحیفی)، مجمع الخواص (۲۱۸)، هفت اقلیم (۲۵۲ / ۱).

صدر اصفهانی، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. وی نستعلیق را بسیار صاف و شیرین و نازک می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت خوش، با رقم: «برحسب امتثال امر... ناصرالدین شاه قاجار... احمد بن عبدالحسینخان بن الحاج محمد حسین‌خان صدر اصفهانی... سنه‌ی ۱۲۷۷»؛ یک نسخه مجموعه‌ی منتخب اشعار شعرای دوره‌ی غزنوی،با رقم: «بر حسب فرمایش... سنه‌ی ۱۲۷۳،... انا

العبد احمد بن عبدالحسین الاصفهانی عفی عنهما».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۷ / ۱).

صدقی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۰۱ ق)، خطاط. از خوشنویسان زبردست بود. از آثار وی: دو قطعه در مرقعی از کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استابنول است که به قلم سه دانگ و دو دانگ و کتابت عالی نوشته، با رقم: «کتبه المذنب صدقی غفرالله سبحانه ذنوبه و ستر عیوبه فی سنه ۱۰۰۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۲۹ / ۲).

صفای تفرشی، عبدالحمید

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به صفا. اصل وی از تفرش است. قصیده را خوب می‌سرود و به کمالات معنوی آراسته و سرعت قلم او بر همه مسلم بود. چنان که هر شبانه روز، هزار بیت کتابت می‌کرد و از این طریق امرار معاش می‌نمود. او در تاریخ تألیف «کنج شایگان»، در ۱۲۷۴ ق، هنوز می‌زیسته است. از آثار وی: «اکسیر الحکماء»، (گنج دانش در پند حکماء)؛ «دیوان» شعر. لازم به ذکر است که صاحب «مجمع الفصحا»، «دیوان» وی را مفقود شده می‌داند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنونیسان (۳۷۱ / ۲)، المآثر و الآثار (۲۰۵)، الذریعه (۶۰۸ / ۹)،حدیقه الشعراء (۱۰۱۵ -۱۰۱۴ / ۲)، گنج شایگان (۳۳۱ -۳۲۸)، لغت‌نامه (ذیل/ صفای تفرشی)، مجمع الفصحا (۶۹۹ -۶۹۴ / ۵)، مؤلفین کتب چاپی (۷۸۰ -۷۷۹ / ۳).

صفای لواسانی، علی محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۹۹ -۱۲۲۱ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به صفا. معروف به حسن خلق. وی برادر کوچک میراز محمد جعفر ملقب به حکیم الهی است. این سلسله پیوسته در ایران به فضل و کمال و جاه و جلال معروف و پدران ایشان نزد سلاطین افشاریه و قارجاریه به عزت موصوف بوده‌اند. میرزا علی محمد در آغاز جوانی به تحصیل کمالات کوششها کرد و رنجها برد تا مجمع هنر و مخزن کمال شد. او مدتها در تهران و کرمان به سر برد و اکتساب کمالات کرد و به طریقه‌ی شیخ احمد احسایی مایل بود. صفا را در خط

نستعلیق ستوده‌اند، در حالی که خط شکسته و تحریر او نیز دست کم از نستعلیق ندارد. صفا در تهران درگذشت و در جوار مزار حر بن یزید ریاحی در عتبات به خاک سپرده شد. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ «نصایح الامین»؛ یک نسخه از «وجیزه‌ی» حاج میرزا آقاسی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد... علی محمد بن حسین علی اللواسانی النظامی... سنه‌ی ۱۲۶۱»؛ یک نسخه «نصایح» سعدی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «از روی خط استاد بابا شاه اصفهانی... علی محمد اللواسانی... ۱۲۷۶»؛ یک حکایت، به قلم کتابت خوش، با رقم: «از جلد اول و صاف نقل شد... علی محمد اللواسانی غفر ذنوبه ۱۲۵۰»؛ یک نسخه از «شرح شمسیه»، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «تمت... سنه‌ی ۱۲۶۴... انا العبد علی محمد اللواسانی غفر له و الوالدیه». دیگر آثار خطی وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۸۴ -۴۸۱ / ۲)، اطلس خط (۶۲۵)، حدیقه الشعراء (۱۰۲۵ -۱۰۲۳ / ۲)، الذریعه (۶۱۰ / ۹)، طرائق الحقائق (۶۴۰ / ۳)، فرهنگ سخنوران (۵۵۸)، لغت‌نامه (ذیل/ صفای لواسانی)، المآثر و الآثار (۱۹۹)، مجمع الفصحا (۷۰۹ -۷۰۷ / ۵)، مکارم الآثار (۷۳۲ - ۷۳۰ / ۳)، یادگار (س ۳، ش ۵، ص ۳۹).

صفای محلاتی، محمد رضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۱ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به صفا. ملقب به سلطان الکتاب. او از کاتبان خوشنویس بود که در دربار ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه قاجار سمت لشکرنویسی داشت و بسیاری کتاب به خط او چاپ شده است، از جمله: یک نسخه «اوصفا ناصری»، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «کاتبه... ابن حاجی میراز حبیب‌الله متخلص بخاقانی شیرازی‌الاصل، حاجی میرزا محمد رضای متخلص بصفا»؛ یک سنخه «دیوان» مجمر، به قلم کتابت و دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه الحقیر الفقیر محمد رضا متخلص بصفای محلاتی الملقب بسلطان الکتاب ۱۳۱۲»؛ یک نسخه «دیوان» حکیم سوری، به قلم کتاب خوش، با رقم: «کتبه العبد حاجی صفای سلطان الکتاب... سنه‌ی ۱۳۲۱». سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۳۱ - ۷۳۰ / ۳)، الذریعه (۶۱۰ / ۹).

صفایی اصفهانی، محمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۳۰ ق)، خطاط، موسیقیدان و شاعر، متخلص به صفایی. وی در علم سیاق و موسیقی مهارت داشت به زبان عربی مسلط بود. در شعر نیز به قصیده‌سرایی متمایل بود و بر نظم و نثر تسلطی تمام داشت. صفایی اکثر خطوط را خوش می‌نوشت و به دسترنج کتابت امرار معاش می‌کرد. شاهکار صفایی، قطعه‌ی مفصلی است معروف به «ارزنیه» که آن را در شرح ارزن طلبیدن خود از کسی و ابای او از آن گفته است.[۱]

اصفهانی (ملا) محمد بن (ملا) سبزعلی شاعر ایرانی (ف. پس از ۱۲۲۵ ه.ق.). وی از گویندگان فاضل و ماهر عهد فتحعلی شاه قاجار است، ولی شهرتی به دست نیاورده. صفایی در موسیقی و حساب سیاق ماهر بود و خط را نیز نیکو می‌نوشت در شعر به قصیده سرایی اقبال داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۶۳۹ / ۳)، حدیقه الشعراء (۱۰۲۶ -۱۰۲۵، ۱۰۱۱ -۱۰۱۰ / ۲)، الذریعه (۶۱۱ / ۹)، سفینه المحمود (۴۴۰ -۴۳۹ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۵۵۹)، لغت‌نامه (ذیل / صفائی اصفهانی)، مجمع الفصحا (۵۶۵ -۵۶۴ / ۵)، نگارستان دارا (۲۲۳ -۲۲۲)، یادگار (س ۳، ش ۹، ص ۳۲ -۲۷).

صفایی تبریزی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۱۶ ق)، شاعر و خطاط. در تبریز نشوونما یافت و بعدها به علت تصرف شهر تبریز توسط رومیان به قزوین گریخت. وی در فقه استاد و در قرائت قرآن دست داشت و خط نسخ را بسیار خوب می‌نوشت. صفایی غزل را استادانه می‌سرود. وی در قزوین درگذشت و همان جا دفن شد. از آثار «دیوان» شعر می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۷۰۰)، تحفه سامی(۳۱۷)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۳۹۵ -۳۹۴ / ۲)، تذکره‌ی میخانه (۹۰۱ - ۹۰۰)، دانشمندان آذربایجان (۲۳۱ -۲۳۰)، الذریعه (۶۱۲ -۶۱۱ / ۹)، سخنوران آذربایجان (۴۹۱ -۴۹۰)، فرهنگ سخنوران (۵۵۹).

صفایی قاینی، علیرضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۸ ق)، خطاط، نقاش، طبیب و شاعر، متخلص به صفایی. از سادات حسینی قاین بود که در اصفهان سکونت داشت. وی شعر می‌گفت و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. صفایی در نقاشی نیز دست داشت و در شیوه‌های ایرانی و فرنگی نقش می‌آفرید. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ یک نسخه غزلیات و، به قلم نستعلیق و شکسته نستعلیق خوش، با رقم: «بجهه تقدیم... علی‌رضا الحسنی القایینی الطبیب المتخلص به صفائی... سنه‌ی ۱۳۰۸»؛ جلد روغنی مثنوی زیبایی که خط آنرا برادرش،محمد علی قاینی به این رقم نوشته است: «رقم کمترین اقل السادات علیرضا بن محمد اسمعیل الحسنی القاینی». مولف «احوال و آثار نقاشان» قلمدانی از وی دیده است که در روی آن، تصویر کالسکه‌ای است، با رقم: «کمترین علیرضا الحسینی القاینی سنه ۱۲۰۵»، که احتمالا صحیح این تاریخ ۱۳۰۵ ق است. در «الذریعه» و «بزرگان قائن» تخلص صاحب عنوان، صفا ذکره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۶۳ / ۲)، احوال و آثار نقاشان (۳۸۴ / ۱)، بزرگان قائن (۲۷۹ -۲۷۷)، الذریعه (۶۰۹ / ۹).

صفر شاه، خلیفه

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از خوشنویسان معاصر سلطانعلی مشهدی است و با این که از بیشتر خوشنویسان عصر خود خوشتر می‌نوشته، هیچ یک از تذکره نویسان ترجمه‌ی احوالش را نیاورده‌اند. از آثار وی: یک نسخه «کلیات» خواجوی کرمانی، با رقم: «تمت الکلیات من کلام افصح الشعراء... ابوالعطا محمود الملقب و المشتهر بخواجو الکرمانی... سنه‌ی سبع و عشرین و تسعمائه، کتبه العبد الفقیر خلیفه صفر شاه...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۳۰ / ۲).

صفوی، اسماعیل

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۹۳۰ -۸۹۲ ق)، شاعر و خطاط. معروف به شیخ شاه. از نوادگان شیخ صفی بود. مادر شاه اسماعیل، حلیمه خاتون، دختر اوزون حسن پادشاه آق قویونلو بود. دو برادر بزرگتر اسماعیل، به نامهای علی و ابراهیم، پس از مرگ پدرشان، شیخ حیدر، پی‌درپی جانشین او در مسند ارشاد طریقه‌ی صفوی شدند و بعد از درگذشت آنان مسند ارشاد به وی رسید و شیخ طریقه صوفیه شد. چون شیخ صفی‌الدین در طریقه‌ی تصوف جانشین شیخ ابراهیم زاهد گیلانی شده بود، پیروان شیخ زاهد از ایشان حمایت کردند. شاه‌اسماعیل در ۳۸ سالگی درگذشت و در بقعه‌ی جدش شیخ صفی‌الدین اردبیلی دفن گردید. شاه‌اسماعیل در سرودن شعر ترکی آذربایجان توانا بود و خطایی تخلص می‌کرد. وی یکی از نخستین کسانی است که به این زبان شعر گفته است، و دیوان اشعار وی یکی از مهمترین آثار ادبی این زبان است. گاهی هم به زبان فارسی شعر می‌گفته و چند بیت از او باقی مانده و «ده نامه‌ای» نیز در ۱۴۰۰ بیت نظم کرده است وی را در جزو خوشنویسان و هنرمندان خط نیز آورده‌اند. از آثار وی: چهار صفحه از مرقع دوازده امام، به خط ثلث چهاردانگ جلی خوش به زر و لاجورد با رقم: «حرره اسمعیل بن حیدرالحسین غفراللّه له»؛ یک صفحه مذهَّب ثلث جلی متوسط، بار رقم: «حرره اسمعیل بن حیدرالحسینی غفراللّه له».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۵۸ -۵۷ /۱)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۴۵/۴)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۴۶ -۳۹ /۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۳۹ -۱۳۶ /۱۴)، تاریخ نظم و نثر (۴۸۴ -۴۸۲)، تحفه‌ی سامی (۱۱ -۸)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۵۷ -۵۳ /۱)، حبیب السیر (۴۳۷ -۴۳۶، ۴۰۹ -۴۰۸ /۴)، دانشمندان آذربایجان (۱۳۷ -۱۳۶)، الذریعه (۲۹۸/۹)، روضة السلاطین (۷۰ -۶۷)، ریحانه (۱۳۸/۲)، سخنوران آذربایجان (۲۹ -۲۷)، صبح گلشن (۱۵۲)، عالم آرای عباسی (۴۴/۱)، لغت‌نامه (ذیل /اسماعیل صفوی)، مجمع الفصحا (۳۹ -۳۸ /۱).

صفوی، بهرام میرزای، ابوالفتح

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۹۵۶ /۹۵۵ –۹۲۳ ق)، خطاط، نقاش، موسیقیدان و شاعر. متخلص بـه بهرام و بهرامی. ملقب به ظهیرالـدین. وی برادر کهتر شاه طهماسب اول و شاهزاده‌ای دانشمند و هنرمند و هنرپرور بود که در شیوایی کلام و شعر و معما سررشته داشت. از هنر نقاشی و موسیقی نیز بهره‌مند بود و از خطوط، نستعلیق را خوش می‌نوشت. بهرام میرزا، مدتی از جانب برادر حکمرانی همدان را داشت و در جوانی، در حالی که بیش از سی و سه سال نداشت، درگذشت. از آثار وی: یک قطعه نستعلیق سه دانگ جلی خوش، که عنوان یک تصویر است، با رقم: «برای فقیرالحقیر ساخته شد، العبد بهرام الحسینی»؛ یک قطعه به قلم دودانگ خوش، با رقم: «کتبه بهرام بن اسمعیل الحسینی، نقل از خط سلطان محمد نور»؛ یک عنوان تصویر دیگر، با رقم: «... کتبه العبد بهرام بن اسماعیل حسینی بدارالسلطنه تبریز فی سنه‌ی ۹۳۴»؛ قطعه‌ای در یک مرقع، به قلم نیم دودانگ خوش، با رقم: «کتبه بهرام»؛ قطعه‌ای در یک مرقع به قلم دودانگ و نیم دودانگ خوش، با رقم: «مشقه بهرام الصفوی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۴۹/۱)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۴ –۱۰۳ /۱)، احوال و آثار نقاشان (۱۰۶/۱)، پیدایش خط و خطاطان (۱۰۲ –۱۰۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۳۹/۴)، تاریخ موسیقی (۳۹۱/۱)، تاریخ نظم و نثر (۸۲۷، ۴۵۵ –۴۵۴)، تحفه سامی (۱۲ –۱۱)، تذکره‌ی روز روشن (۱۲۳)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۹۸ –۹۷ /۲)، دانشمندان آذربایجان (۷۳ –۷۲)، الذریعه (۱۴۷/۹)، روضهٔالسلاطین (۷۳ –۷۱)، الذریعه (۱۴۷/۹)، روضهٔالسلاطین (۷۲ –۷۱)، عالم آرای عباسی (۱۱۰، ۹۹، ۷۴، ۷۳، ۷۲، ۶۰، ۵۸، ۴۴ /۱)، فرهنگ سخنوران (۱۴۹ –۱۴۸)، کاروان هند (۹۷۳ –۹۷۲ /۲)، گلستان هنر (چهل و یک، ۱۳۹ –۱۳۸)، لغت‌نامه (ذیل/ بهرام میرزای صفوی)، مجمع‌الخواص (۲۲)، مجمع‌الفصحا (۳۰/۱).

صفوی، حسین

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» بابا فعانی، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب میر حسین الصفوی غفر ذنوبه و ستر عیوبه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۵۶ / ۱).

صفوی، سلطان بانو

قرن:۱۰

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. او خط را نزد دوست محمـد هروی فراگرفت. در اصـفهان درگذشت و جنازه وی پس از وفات، در مقبره شاه علاءالدین محمد به عنوان امانت سپرده شد و سپس در سال ۱۰۱۳ ق در اعتاب مقـدس دفن شد. از آثار وی: قطعه‌ای از مرقع بهرام میرزا، به قلم نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «کتبته سلطان بنت اسمعیل الحسینی الصفوی».[۱]

قرن دهم هجری، از زنان نیکوکار و خوشـنویس. وی دختر شاه اسماعیل اول صفوی (۹۳۰ -۹۰۷ ق) بود. به نوشته گلستان هنر، وی خوشنویسـی را از دوست محمـد هروی فراگرفت. دو قطعه از مرقع بهرام میرزا به خـط وی در کتابخانه خزینه اوقاف است به قلم نیم دو دانگ متوسط با رقم «کتبته سـلطانم بنت اسـمعیل الحسـینی الصـفوی». به نوشه تذکرهٔالقبور جنازه وی پس از وفات در مقبره شاه علاءالدین محمد (بقعه شهان) به عنوان امانت سپرده شد و سپس در سال ۱۰۱۳ ق در عتبات مقدسه دفن گردید.[۲]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشـنویسان (۲۶۷/۱)، تذکره القبور (۳۴ -۳۳)، گلستان هنر (۹۹)، مشاهیر زنان (۱۲۵)، هنر عهد تیموریان (۵۸۲).

[۲] منابع: احوال و آثار خوشنویسان، ۲۶۷؛ تذکرهٔالقبور، ۳۴ -۳۳؛ گلستان هنر، ۵۱.

صفی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۳۴ ق)، خطاط. از آثار وی: شـش دفتر «مثنوی»، جلـد ساغری مشـکی ضـربی و مـذهب مرصع، به خط نسخ کتابت نزدیک به غبـار عـالی، بـا رقم: «... صـفی بن کریم بن ابراهیم... تم الجلـد الخـامس من کتاب المثنوی... سـنه اربع و ثلثین و الف من الهجره...» (۱۰۳۴).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۸۶ / ۴).

صفی الدین ارموی، ابوالمفاخر عبدالمومن

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۹۳ -۶۱۳ ق)، موسـیقی‌دان، خطاط و ادیب. اصـلش از بلـخ بود، اما خانـدانش در ارومیه به سر می‌بردند و او رد همان جا به دنیا آمد. در کودکی به بغداد رفت و در آنجا نشوونما یافت. وی در مدرسه‌ی مستنصریه به تصحیل عربی و علوم دینی و ادب و ریاضی پرداخت و در نظم اشـعار و علم انشـا و تاریـخ و حسن خـط شـهرت یـافت و در علم و عمل موسیقی بی‌ماننـد شـد. در آخرین سال خلافت مستعصم (م ۶۵۶ ق) نـدیم و عودنواز و کتابدار و کاتب او بود و بعدها به خدمت هلاکو درآمد. به قول بعضـی از محققین، در خـط همپـایه‌ی یـاقوت مستعصـمی و ابن‌مقلـه بـود، امـا در موسـیقی، پس از اسـحاق موصـلی، کسـی بـه پـایه‌ی او نرسـیده است. صفی‌الدین یکی از سه موسیقی‌دان بزرگ ایران و عالم اسـلام است، که نخستین ایشان، ابونصر فارابی و دیگری، خواجه عبدالقادر غیبی مراغه‌ای است. صفی‌الدین پیشقدم نظریه‌ی معروف (فرضیه‌ی منتظم) است که در آن گامها به هفده فاصله تقسیم می‌شود. وی

سازی به نام مغنی اختراع کرد که ترکیبی‌از قانون و رباب و نزهه بود، حتی برخی اختراع ساز نزهه را هم به او نسبت داده‌اند. صفی‌الدین شاگردان بنامی تربیت کرده است که از آن جمله‌اند: شیخ شمس‌الدین سهروردی، علی ستایی و حسین زامر. وی در سالهای پایان عمر به زندان افتاد و همان جا درگذشت. از آثار وی: «رساله الایقاع»، به فارسی، در پنج فصل؛ «الادوار فی حل الاوتار»، که جمعی از دانشمندان و علمای فن به ترجمه یا شرح آن به زبان فارسی پرداخته‌اند؛ «رساله فی علوم العروض و القوافی و البدیع»؛ «رساله الشرفیه فی النسب تألیفیه»، که به عربی و به نام شرف‌الدین‌هارون، فرزند خواجه شمس‌الدین صاحب دیوان جوینی، نوشته شده است و اختصارا «کتاب الموسیقی» خوانده می‌شود.[۱]

ارموی، عبدالمؤمن بن یوسف بن فاخر دانشمند و موسیقی‌دان ایرانی (و. ارومیه حدود ۶۱۳ ه.ق. - ف. ۹۶۳ ه.ق.) در کودکی وی را به بغداد بردند و او در آن شهر به تحصیل پرداخت و پس از آموختن فقه شافعی به روزگار مستنصر به مستنصریه پرداخت و به سبب خوشنویسی در کتابخانه خلیفه به خطاطی مشغول شد. سپس به نواختن عود پرداخت و به سبب مهارتی که در این راه یافت ملازم و ندیم مستعصم آخرین خلیفه عباسی گردید و مالی فراوان به دست آورد و بیشتر آن را صرف عشرت خویش و احسان بر یاران کرد. هنگامی که هولاکو بغداد را فتح نمود صفی‌الدین نزد او رفت و به سبب هنر موسیقی در دستگاه‌خان مغول احترامی یافت. سپس به ریاست دارالانشاء علاءالدین عطاملك جوینی رسید. آنگاه به تبریز شد و به دستور شمس‌الدین محمد جوینی صاحب دیوان پسرش شرف‌الدین هارون را تعلیم موسیقی داد و رساله «شرفیه» را به نام وی تألیف کرد. زندگانی او در پایان عمر آشفته گردید و به سختی روزگار می‌گذرانید و به سبب وام بسیار به حکم قاضی به زندان افتاد و در سن ۸۰ سالگی درگذشت. وی در عربیت و نظم شعر و انشاء و تاریخ و خلاف و موسیقی مهارت داشت و خط منسوب را کسی مانند او نمی‌نوشت. از آثار او رساله «شرفیه» و «کتاب ادوار» (هر دو به عربی) مشهور است. رساله‌های او در روزگار خود وی به فارسی ترجمه شده و در سال ۱۹۳۷ م. «بارون اولانژه» آنها را به فرانسوی ترجمه و طبع کرده است. موسیقی‌دانان ادوار بعد از رسایل وی استفاده بسیار بردند. او را مخترع سازی به نام «مغنی» دانسته‌اند و گویند آن ترکیبی از «قانون» و «رباب» و «نزهه» بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] استادان موسیقی (۳۵ -۳۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۷۲ -۲۷۱ / ۳)، تاریخ برگزیدگان (۵۵۳ -۵۵۲)، تاریخ موسیقی (۱۸۸ -۱۸۲ / ۱)، تاریخ نظم و نثر (۷۳۲، ۱۴۷ -۱۴۶)، تاریخ هنرهای ملی (۷۵۱ -۷۴۹ / ۲)، حبیب السیر (۱۰۷ / ۳)، دانشمندان آذربایجان (۲۳۷ -۲۳۶)، دایره‌المعارف فارسی (۱۵۷۴ -۱۵۷۳ / ۲)، دستور الوزراء (۲۷۰)، کارنامه‌ی بزرگان (۶۴ -۶۲)، معجم المولفین (۱۹۸ / ۶)، هدیه العارفین (۶۳۰ / ۱).

صنعی نیشابوری، میر صنعی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۷۶ ق)، خطاط، نقاش و شاعر. از سادات نیشابور بود. صادقی کتابدار از شاگردان صنعی در فن شعر است و در محضر وی رسائل شعر را آموخت. او در فن علاقه‌بندی استاد بود و از زنگ و افشان کاغذ و همچنین از سرنج و سفیداب و لاجوردشویی نیز اطلاع داشت و همه خطوط، بویژه نستعلیق را خوب می‌نوشت. مؤلف «فرهنگ سخنوران» صنعی را از شاگردان میر عبدالحی استرآبادی می‌داند و با «آتشکده‌ی آذر» سال فوت وی را ۹۷۲ ق نوشته‌اند. در «آتشکده‌ی آذر» نام وی میر صفی‌الدین آمده و شاید به این دلیل او را صفی نیشابوری هم گفته‌اند. صنعی در تبریز درگذشت و قبرش در جوار مسجد جهانشاه است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۶۹۵ -۶۹۴ / ۲)، احوال و آثار خوشنویسان (۳۳۱ / ۲)، احوال و آثار نقاشان (۲۸۷ / ۱)، تاریخ نظم و نثر (۵۰۲)، تحفه سامی (۳۸۳ -۳۸۲، ۷۵)، تذکره‌ی روز روشن (۴۸۰)، الذریعه (۶۱۹ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۵۶۵، ۵۶۲)، لغت‌نامه (ذیل/ صنعی، صفی)، مجمع الخواص (۸۷ -۸۶، ۷۶ -۷۴)، مطلع الشمس (۱۸۲ / ۳، ۴۳۷ / ۲).

صنیع

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

درگذشت: ۱۴ اسفند ۱۳۶۶.

ملک صنیع از خوشنویسان و نقاشان و علاقه‌مند به شعر و ادب بود، او مردی روشن ضمیر بود و گاهی به هر یک از اعضای کانون، اثری از خط و نقاشی خود را به عنوان یابود، هدیه می‌داد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صوفی مراغه‌ای، محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۸۷۶ ق)، خطاط. از آثار وی: مرقع تمام بریده «صد کلمه‌ی حضرت امیر (ع)»، از رشیدالدین وطواط، به همه‌ی اقلام و به خطوط مختلف خوش و متوسط، با رقم: «تم الکتاب بعون اللّه تعالی... العبد... محمد بن سیدی احمد بن علی الصوفی المراغی فی سنهٔ ۸۷۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۹۷/ ۴، ۸۳۶/ ۳).

صوفی، یحیی

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از شاگردان احمد رومی است که نزد مبارک شاه زرین قلم نیز تعلیم خط گرفته است. وی صوفی مشرب بود و کتابت بعضی کتیبه‌های ابنیه‌ی نجف به خط اوست.

پیر یحیی در خدمت امیر چوپان سلدوز (مقتول در ۷۲۲ ه) از امرای ابوسعید بهادر، و بعضی از امرای آل مظفر می‌زیست و سلسله‌ی شاگردی خوشنویسان عراق به او می‌رسد.

قرآن سلطانی کوچک مذهب ممتاز. نسخ یاقوتی نیم دو دانگ ممتاز در هر صفحه سه سطر ریحان سه دانگ جلی ممتاز و سر

سوره‌ها ثلث سه دانگ عالی با رقم: «کتبه یحیی الصوفی حامدا للّه تعالی علی نعمه و مصلیا علی نبیه و محمد و آله مسلماً فی سنهٔ تسع و ثلثین و سبعمئهٔ» (۷۳۹) در موزه‌ی اسلامی ترک.

- قرآن (دو جزو در دو مجلد) رحلی جلد میشن، دو صفحه‌ی اول تمام مذهب عالی. این نسخه در زمان حکومت شیخ ابواسحق در شیراز کتابت و از طرف تاس خاتون زوجه‌ی وی وقف مضجع شاه‌چراغ شده است. ثلث کتابت جلی عالی تماما بزر تحریردار نوشته شده است با رقم: «... پیر یحیی الجمالی الصوفی...» سال ۷۴۵۰۴۶ در موزه‌ی پاریس.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

صوفی‌زاده ذهنی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: قرآن وزیری کوچک نسخ کتابت خفی خوش با رقم: صوفی‌زاده ذهنی کوتاهیه‌ای ۱۲۶۲» در موزه‌ی اسلامی ترک.

صریر لجی‌زاده- محمد نجیب.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

صهبایی چشتی، عبدالباقی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به صهبایی. وی از احفاد قطب‌الدین مودود چشتی و از شاعران و ملازمان شاه جهان و عالمگیر (۱۱۸ -۱۰۶۹ ق)، پادشاهان هند، بود و در مدح عالمگیر قصاید بسیار دارد. صهبایی خوشنویس ماهری بود و غالب خطوط را خوش می‌نوشت. در مرقعی از کتابخانه‌ی آستان قدس رضوی مشهد، قطعه‌ای است به قلم سه دانگ خوش و آن قطعه شعری از شاعری است به نام عبدالباقی و در صدر آن نوشته است: «لراقمه». از صهبا «دیوان» شعری نیز باقی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۶۵ / ۲)، الذریعه (۶۲۳ / ۹)، صبح گلشن (۲۵۸ -۲۵۷)، فرهنگ سخنوران (۵۶۶).

صیرفی، عبداللّه

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند محمود تبریزی و شاگرد سید حیدر گنده‌نویس است که او نیز شاگرد یاقوت مستعصمی بود. عبداللّه در کتیبه‌نویسی و کاشی‌تراشی تسلط و قدرت تمام داشت و بسیاری از کتیبه‌های عمارات تبریز از جمله عمارت معروف «استاد و شاگرد» از بناهای امیر سلدوز چوپانی به خط او بوده است. وی معاصر اولجایتو سلطان محمد خدابنده (۷۱۶ -۷۰۳) بوده و سلسله‌ی خطاطان خراسان

به وی می‌رسد. علاوه بر آن کتابهٔ مدرسه‌ی «دمشقیّه» از بناهای «دمشق خواجه» به سر امیر چوپان به قلم او است. و در راه تبریز مسجدی قریب به قلعه‌ی سلیمانیه بوده که کاشیکاری آن کار عبداللّه صیرفی بوده است.

قرآن سلطانی کوچک مذهب جلد سوخت عالی. متن نسخه کتابت یاقوتی جلی خوش سر سوره‌ها ثلث ثلث سه دانگ جلی- آخر رقاع سه دانگ خوش با رقم: «تمت المصحف کلام اللّه الملک الودود علی یدی اضعف عباداللّه عبداللّه الصیرفی فی غره‌ی شهر ربیع‌الاول سنهٔ اربع و اربعین و سبعمائهٔ (۷۴۴)» در موزه‌ی اسلامی ترک.

قرآن مزین بهترین تذهیب و ترصیع و تماماً حواشی تشعیرسازی- خط ثلث جلی ممتاز تمامی به قلم زر تحریر یافته نوشته شده بدون رقم و تاریخ تحریر نسخه به اختیار عبدالرحیم بن محمد بیرم خان بوده و این مطالب را نوشته است.

«در سنه‌ی نهصد و هشتاد و دو این مصحف نفیس که در عالم مثل خود ندارد چنانچه خط ملا عبداللّه صیرفی و تحریر ملایاری و جلدهم از استادان معتبر مجزا شده اوراق جدا جدا دید و به دست این امیدوار مراحم الهی افتاد و در سال هزار و چهار فرموده شد که ترتیب نمایند و حواشی و قلمکاری گردید. اگر چه چنانچه دل می‌خواست نیامده و امید است که باز شناخته شود. اما جلد را زردوزی فرموده شد و بهبود تمام کرده و آنچنان شد که دل می‌خواست جانب درون جلد قدیم را به حال خود داشت جانب بیرون که مندرس شده بود به جای آن زردوزی وصل کرده شد و در سال سنه‌ی هزار و هجده که متوجه فتح ممالک دکن بود تمام نموده در نظر درآورند و به امید که مبارک شود و به برکت قرآن مجید و صدقه‌ی دوستان پروردگار کرم فتوحات نصیب شود و از تلاوت در این ثوابهای عظیم حاصل شود بمنه و لطفه و حرره عبدالرحیم ابن محمد بیرم عفی عنهما». نسخه در دست شاه جهان آمده و یادداشت دارد و عرضهای متعدد دارد که آخرین آن تاریخ ۱۰۹۷ در زمان عالمگیر است در مجموعه‌ی مهدوی.

(وف ۷۵۳ ق)، خطاط. از شاگردان سید حیدر کنده‌نویس است که او نیز شاگرد یاقوت مستعصمی بود. صیرفی در کتیبه‌نویسی و کاشی‌تراشی تسلط و قدرت تمام داشت و بسیاری از کتیبه‌های عمارات تبریز از جمله عمارت معروف «استاد و شاگرد» از بناهای امیر سلدوز چوپانی به خط اسوت. وی معاصر اولجایتو سلطان محمد خدابنده (۷۱۶ - ۷۰۳ ق) بوده و سلسله‌ی خطاطان خراسان به وی می‌رسد. علاوه بر آن، کتابت مدرسه‌ی «دمشقیه» از بناهای «دمشق خواجه»، پسر امیر چوپان، به قلم اوست. خواهرزاده صیرفی، حاج محمد بندگیر تبریزی، و خیرالدین مرعشی از شاگردان وی بوده‌اند. مدفن وی در چرنداب تبریز است. از دیگر آثار وی: «رساله»ای در قواعد خط صلث به زبان فارسی، در کتابخانه‌ی آستان قدس رضوی؛ قرآن سلطانی کوچک مذهب، جلد سوخته عالی، متن نسخ کتابت یاقوتی جلی خوش، سر سوره‌ها ثلث سه دانگ جلی، آخر رقاع سه دانگ خوش، با رقم: «تمت المصحف کلام الله... عبدالله الصیرفی... سنه اربع و اربعین و سبعمائه (۷۴۴)»؛ یک صفحه از مرقع ثلث دو دانگ جلی خوش، با رقم: «کتبه عبدالله الصیرفی»؛ یک صفحه از مرقع نسخ و رقاع کتابت خوش، با رقم: «کتبه... عبدالله الصیرفی حامدا الله تعالی...». شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.[۱]

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۹۱ -۱۰۹۰ / ۴)، اطلس خط (۳۲۲ -۳۲۱)، تاریخ هنرهای ملی (۷۹۴ -۷۹۳ / ۲)، دانشمندان آذربایجان (۲۳۹ -۲۳۸)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۱۶، ۲۴، ۵)، گلستان هنر (۲۴)، مناقب هنروران (۱۱۴، ۴۱ - ۴۰، ۳۹).

ضیاء اصفهانی، محمدحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۶۵ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به ضیاء اجدادش از فضلا و علما بودند که در زمان نادرشاه می‌زیستند و صاحب رسالات و تصانیف بودند، از طرف مادر نیز نسبش به میرزا مهدی‌خان منشی، صاحب «جهانگشای نادری» می‌رسید. ضیاد از معاصران دوره‌ی فتحعلی‌شاه و محمدشاه قاجار بود و در علوم ظاهری و هیئت و نجوم و هندسه و حساب مهارت داشت و از مداحین منوچهرخان معتمدالدوله به شمار می‌رفت. او هفت خط را خوش می‌نوشت و در شکسته و نستعلیق مهارت بسزایی داشت. وی بیشتر اوقات خود را با ادبا و شعرا می‌گذراند و اشعارش در برخی تذکره‌های معاصر آمده است. وی در اصفهان درگذشت و در تخت فولاد به خاک سپرده شد. صاحب «الذریعه» به نقل از «مدایح معتمدی»، وفات وی را ۱۲۶۳ ق ذکر کرده است. از آثارش: دو قطعه به خط نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «... محمد حسین ضیاء»؛ تعلیقات، به خط نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، با رقم: «... محمد حسین متخلص بضیاء الارجانی سنه ۱۲۵۰...»؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۶۱ / ۴)، تاریخ اصفهان (۱۹۴ -۱۹۳)، تذکره القبور (۳۹۳)، حدیقه الشعراء (۱۰۷۹ - ۱۰۷۴ / ۲)، الذریعه (۶۲۸ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۵۷۳).

ضیاء السلطنه قارجار

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(ز ۱۲۶۵ ق)، شاعر و خطاط. ملقب به ضیاءالسلطنه. وی خواهر محمود میرزا، مؤلف تذکره‌ی «نقل مجلس» و «سفینه المحمود» و دیگر کتب است. مادرش مریم‌خانم، زنی یهودی بود که پس از ازدواج با شاه مسلمان شد. ضیاء تحت‌نظر مهدعلیا، مادر شاه، پرورش یافت و بسیار مورد توجه شاه بود. فنون شعر و ادب را مدتی نزد برادر خود فراگرفت. خط شکسته و کتابت را خوش می‌نوشت و در هنر خیاطی و نقاشی نیز استاد بود. شاه‌بیگم به دلیل فضایل و کمالاتی که دارا بود از طرف پدر لقب ضیاءالسلطنه یافت و مسئولیتهای مهمی از جمله تصدی قرائت و تحریر نامه‌های محرمانه را بر عهده گرفت. وی صاحب طبعی موزون و اشعاری لطیف بود و به خواهش او، محمود میرزا تذکره‌ی «نقل مجلس» را نوشت. از آثار وی: قرآن رحلی، جلد ساغری، دو صفحه‌ی افتتاح و متن و حاشیه مذهب مرصع، نسخ و رقاع کتابت خفی متوسط، با رقم: «... ضیاءالسلطنه... بنت... فتحعلیشاه...» سال ۱۲۶۵ ق، در آستانه‌ی حضرت معصومه‌ی قم؛ «دیوان» شعر.[۱]

ز ۱۲۶۵ ق، شاه بیگم از زنان خوشنویس، هنرمند و شاعر. وی دختر فتحعلی شاه قاجار (۱۲۵۰ -۱۲۱۲ ق) و خواهر سلطان و محمود میرزا مؤلف تذکره نقل مجلس و مادرش مریم خان، زنی یهودی بود که پس از ازدواج با شاه مسلمان شد. شاه بیگم تحت نظر مهد علیا، مادر شاه، پرورش یافت و پس از مرگ مهد علیا همه اموالش به او منتقل شد. فتحعلی شاه علاقه فراوانی به شاه بیگم داشت و بسیار مورد توجه او بود. ساختمان مسکونی شاه بیگم در اندرون نزدیک ساختمان پدرش بود. به نوشته محمود میرزا شاه بیگم فنون شعر و ادب را مدتی نزد وی فراگرفت. خط شکسته و کتابت را خوش می‌نوشت و در هنر خیاطی و نقاشی نیز استاد بود. قرآنی رحلی به خط نسخ و رقاع، کتابت خطی متوسط از او در کتابخانه حضرت معصومه (س) موجود است که رقم «...ضیاءالسلطنه... بنت فتحعلیشاه...» و تاریخ ۱۲۶۵ ق را دارد. به دلیل فضل و کمالی که داشت فتحعلی شاه به او لقب ضیاءالسلطنه داد و مسئولیت‌های مهمی به او سپرد. خواندن و نوشتن نامه‌های محرمانه فتحعلی شاه که وارد و صادر می‌شد و نوشتن اشعار فی‌البداهه شاه و نگهداری لباس‌ها و صندوق‌های جواهرات سلطنتی و عرض حال زنان شاه بر عهده‌ی او بود. ضیاءالسلطنه پس از مرگ

پـدرش و در زمان سـلطنت محمـد شاه (۱۲۶۴ –۱۲۵۰ ق) و در سـن سـی و هفت سـالگی به عقـد ازدواج میرزا محمـود، وزیر امـور خارجه درآمـد. وی طبعی موزون و اشـعاری لطیف داشت و به خواهش او محمود میرزا تـذکره نقل مجلس را نوشت. مثنوی زیر از اوست:

ای عاقل فاضل خردمند

بشنو تو ز من نصیحتی چند

دنیاست نه جای عیش و شادی

دنیاست مکان نامرادی

زنهار از این عجوزه زنهار

خود را ز فریب او نگهدار

شه گرچه مرا ز راه اکرام

کرده است ضیاءالسلطنه نام

از سلطنتش مرا چه حاصل

زان رو که ز جمله کنده‌ام دل

هستم ز چراغ آبنوسی

قانع به پلاسی و سپوسی

یا رب تو به عز و جاه زهرا

بر معصیت ضیاء ببخشا

یا رب تو به حق شاه کونین

می‌دار شهم تو شاه دارین[۲]

از اوست: قرآن رحلی، جلد ساغری منگنه. دو صفحه‌ی افتتاح و متن و حاشیه مذهب مرصع نسخ و رقاع کتابت خفی متوسط با رقم: «... ضیاءالسلطنه... بنت... فتحعلیشاه...» سال ۱۲۶۵ در آستانه‌ی حضرت معصومه‌ی قم.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زنـدگینامه :[۱] احوال و آثـار خوشـنویسان (۱۰۸۶ / ۴)، از رابعـه تـا پروین (۱۶۴ –۱۶۳)، تاریـخ عضدی (۲۷ –۲۵)، حدیقه الشعراء (۱۵۹۴ / ۳، ۲۲۲ / ۱)، الذریعه (۶۳۰ / ۹)، زنان سخنور (۳۱۰ –۳۰۶ / ۱)، کارنامه‌ی زنان مشـهور (۹۳ –۹۲)، مشاهیر زنان (۱۴۷ –۱۴۶)، مصطبه‌ی خراب (۱۱۹ –۱۱۸).

[۲] منابع: احوال و آثار خوشـنویسان، ۱۰۸۶؛ از رابعه تـا پروین، ۱۶۴ –۱۶۳؛ تاریخ عضدی، ۲۷ –۱۳؛ حدیقهٔالشعراء، ۱۶۹۴، ۱۵۹۴، ۲۲۲ / ۱؛ خرابات، ۱۱۵، ۱۱۳، الذریعه، ۶۳۰ / ۹؛ کارنامه‌ی زنان مشهور، ۹۳ –۹۲؛ مصطبه‌ی خراب، ۱۱۹ –۱۱۸؛ نقل مجلس، گ ۲۸ –۲۳.

طالب آملی مازندرانی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۳۶ / ۱۰۳۵ ق). خطاط و شاعر. تخلص به طالب. معروف به طالبا. در آمل ولادت یافت و در همان جا تحصیل دانش و ادب کرد و از جوانی به شاعری روی آورد. در حدود بیست و شش سالگی مدح حکمران آمل گفت. در سال ۱۰۱۰ ق از مازندران بیرون رفت و چندی در اصفهان اقامت کرد و با تقی‌الدین اوحدی ملاقات داشت. از آنجا به کاشان رفت و بعد از توطن در کاشان در آنجا تأهل اختیار کرد. سپس از آن شهر به زادگاه خود و از آنجا به خراسان رفت و در مروشاهجان ملازم بکتش‌خان استاجلو، حاکم آنجا، شد و مثنویی به وزن «خسرو و شیرین» به نام او ساخت. از آنجا به هندوستان رفت و چندی در هند سرگردان بود و به قندهار برگشت و ملازم غازی‌خان ترخان شد و به ستایش او پرداخت. وی بعد از مرگ ممدوح‌خان ترخان شد و به ستایش او پرداخت. وی بعد از مرگ ممدوح خود به هندوستان رفت و در اگره با مؤلف تذکره‌ی «میخانه» دیداری کرد. پس از سفر به شهرهای مختلف هندوستان. سرانجام در لاهور با شاپور تهرانی دیدار نمود و بوسیله او به اعتمادالدوله وزیر معرفی شد و آن وزیر. طالب را به درگاه جهانگیر رسانید. از آن پس طالب به سرعت پای در مدارج ترقی نهاد و در سال ۱۰۲۸ ق به مرتبه ملك‌الشعرایی رسید و بعد از آن در همان جا درگذشت. از دیگر آثارش: «دیوان» شعر. وی در نگارش اقسام خط نیز توانا بود و جمله‌ی خطوط را خوش می‌نوشت. از خطوط او، یک صفحه از مرقعی است، به قلم کتابت متوسط، با رقم:«لراقم، بنازم ار بفلك، عیب من مکن طالب ».[۱]

(بخش ۱) ملك‌الشعراء محمد آملی شاعر اوایل قرن یازدهم هجری (ف. ۱۰۳۶ ه.ق./ ۱۶۲۶ م.). وی در آغاز در مازندران به سر می‌برد و همانجا به سرودن شعر پرداخت. سپس از آمل به کاشان و از آنجا به مرو رفت، و پس از چندی به هندوستان شتافت و در دبار جهانگیر به سال ۱۰۲۸ ه.ق/ ۱۶۱۸ م. سمت ملك‌الشعرایی یافت ولی در جوانی بدرود زندگی گفت. ستی‌خانم (ه.م.) خواهر او بعد از مرگ برادر سرپرستی فرزندان او را بر عهده گرفت. طالب شاعری لفظ تراش و معنی آفرین است. در گفتار او تشبیهات و استعارات و ترکیبات ابداعی همراه تخیلات دقیق مشهود است. وی علاوه بر دیوان قصاید و غزلیات دارای منظومه‌ای به بحر متقارب موسوم به «جهانگیرنامه» است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آتشکده‌ی آذر (۹۰۳ -۸۷۰ / ۲). احوال و آثار خوشنویسان (۳۳۳ / ۲). تاریخ ادبیات ایران. براون (۱۷۱ -۱۶۹ / ۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۰۶۸ -۱۰۵۶ / ۵). تاریخ موسیقی ۴۹۷ -۴۹۵ / ۲). تذکره‌ی میخانه (۵۷۰ -۵۴۵). تذکره‌ی نصرآبادی (۲۲۵ -۲۲۳). دایره‌المعارف فارسی (۱۶۱۰ / ۲). دویست سخنور (۲۰۹ -۲۰۷). الذریعه (۱۶۷ / ۱۹ .۶۳۷ -۶۳۶ / ۹). ریحانه (۱۸ / ۴). سبك‌شناسی (۲۵۵ / ۳). شخصیت‌های نامی (۳۰۳). فرهنگ سخنوران (۵۸۰ -۵۷۹). کاروان هند (۷۸۳ -۷۵۸ / ۱). گنج سخن (۹۱ -۸۵ / ۳). لغت‌نامه (ذیل/ طالب آملی). منظومه‌های فارسی (۳۷۶ -۳۷۴).

طالب شیرازی، ابوطالب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۰۸ ق)، شاعر، ادیب و خطاط. در علوم ادبی مهارت و در علوم عربی دست داشته است. خط شکسته را پاکیزه و شیرین می‌نوشت. در چند سال آخر عمر به صدارت دیوان خانه‌ی عدلیه‌ی فارس منصوب شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۱۰۸۹ -۱۰۸۸ / ۲).

طالع کازرونی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۰۳ ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به طالع. پدرش در کارزون ساکن بود و پس از چندی در شیراز منزل گزید و مشغول طبابت شد. میرزا محمد به قدر امکان علم صرف و نحو و معانی و بیان و منطق و کلام تحصیل کرد. خط نستعلیق و شکسته را خوب می‌نوشت و به شیوه‌ی شعرای قدیم شعر می‌سرود و همانند پدر در شیراز طبابت می‌کرد. وی در جوانی از دنیا رفت و پیکرش را به عتبات حمل نمودند. اثر وی «دیوان» شعر می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۶۲)، حدیقه الشعراء (۱۰۹۵ -۱۰۹۰ / ۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۱۵ -۵۱۴ / ۳)، الذریعه (۶۳۹ / ۹)، مرآت الفصاحه (۳۶۹ -۳۶۸).

طالعی یزدی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به طالعی. وی در دوره‌ی جلال‌الدین محمد اکبرشاه (۱۰۱۴ -۹۶۳ ق) از یزد به هندوستان رفت و در اکبرآباد (آگره) ساکن و به صحافی مشغول شد. طالعی نستعلیق را خوش می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۳۳ / ۲)، تذکره‌ی روز روشن (۴۹۵)، تذکره‌ی سخنوران یزد (۲۰۳ -۲۰۲)، فرهنگ سخنوران (۵۸۲)، کاروان هند (۷۹۰ -۷۸۸ / ۱).

طالقانی، خلیل الله

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از افاضل اصحاب ایقان، و مستغرق بحر عرفان، مدت چهل سال یا کم و بیش در یک خرقه، و شبانه روزی به یک دو لقمه چربش اکتفا نموده. علوم ظاهر و باطن را جامع، و نور شهود از سیمای او لامع بود، گوشه‌ی عزلت در اصفهان اختیار کرده، و از آنجا در حدود سال ۱۱۲۰ (۱۱۱۴) وفات یافته، در بقعه‌ی شیخ علی بن سهل در قبرستان طوقچی مدفون گردید.

از آثارش: ۱- دیوان اشعار ۲- رساله در علم مناظر و مرایا ۳- زاد السبیل، در آداب سلوک ۴- نظم کافیه‌ی ابن‌صاحب می‌باشد.

خطوط را زیبا می‌نوشته، و مجموعه‌ی کتب خویش را بر طلبه‌ی علوم وقف نموده بود.

از اشعار اوست:

ما باده کشان شنبه و آدینه نداریم

جز جام شراب و دل بی‌کینه نداریم

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طالقانی، عبدالمجید

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شاعر ادیب خطاط شکسته نویس معروف. در کسوت درویشی، سیرت پادشاهی داشته؛ وی یکی از ارکان اربعه‌ی مخترعین و خوشنویسان عالم است. در سنین جوانی به سال ۱۱۸۵ در اصفهان وفات یافته، در قبرستان کوچک مقابل تکیه‌ی میر مدفون است.

در بدایع و نوادر گوید: غالب به مالاریا مبتلا بوده.

از اشعار اوست:

جز دام تو جای دیگرم نیست

حاجت به شکستن پرم نیست

آه از شب هجران تو و روز قیامت

کان را شبی از پی نه و آن را سحری نیست

در شعر «خموش» تخلص داشته، و در فن شکسته نویسی به حدی ترقی کرد که رونق خط شفیعا را شکسته.

حاجب شیرازی درباره‌ی او گوید:

ای گشته مثل ز خوشنویسی ز نخست

مفتاح خزاین هنر خامه‌ی توست

تا کرده خدا لوح و قلم را ایجاد

ننوشت کسی شکسته را چون تو درشت

آذر مؤلف «تذکرة الشعراء» در ماده تاریخ وفات او گوید:

«شده ایوان جنان منزل درویش مجید» (۱۰۸۵)

دیوان اشعار او در کتابخانه‌ی مرکزی دانشگاه طهران موجود است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طالقانی، محمد صائب

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن نیم‌ربعی، جلد روغنی عالی، نسخ کتابت متوسط و رفاع خفی متوسط با رقم: «تم الکلام الحمید و الفرقان المجید فی رابع عشر شهر جمادی‌الاول بید المستغفر... ابن محمد نصیر. محمد صائب الطالقانی» «فی عام اربع و ثلثین و مائة بعدالالف من

الهجرة» ۱۱۳۴ در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

طاهر اصفهانی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از کتیبه‌نویسان زبردست و توانا بود. از آثار وی، کتیبه‌های سردر رباط شیخعلی‌خان، در اصفهان، بنا شده در ۱۰۹۸ ق، است که به خط نستعلیق خوش نوشته شده است، با رقم: «عمل استاد طاهر ولد استاد رضا الاصفهانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۶۴۸ -۶۴۷).

طاهر خوشنویس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۶۷ ش)، خطاط. معروف به میراز طاهر خوشنوس. در تبریز، در یک خانواده‌ی روحانی، به دنیا آمد. تحصیلاتش را از هفت سالگی نزد پدر آغاز کرد و در محضر وی به قرائت قرآن پرداخت. سپس صرف و نحو و فقه را نیز فراگرفت و چون علاقه وافری به هنر خوشنویسی داشت، در اثر پشتکار و تمرین بسیار توانست به اصول و قواد هنر خط پی ببرد. مرتبه‌اش در هنر خوشنویسی به درجه‌ای است که استادان این فن به مهارت او در خط نسخ معترف‌اند. از آثار خطی وی، کتابت: «جامع المقدمات»؛ «شرح جامی»؛ «کتاب رجال»؛ «نهج‌البلاغه»؛ «صحیفه‌ی سجادیه»؛ «کفایه الاصول»؛ «مکاسب»؛ «منتهی الآمال»؛ «مفاتیح الجنان» و قرآنهای متعدد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اطلس خط (۳۷۰)، تذکره خوشنویسان معاصر (۱۱۷ -۱۱۵).

طاهر محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «شرح گلشن راز»، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تمت... بطخ عبدالضعیف النحیف طاهر محمد هلالی، غفر ذنوبه و ستر عیوبه، سنه‌ی ۹۵۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۳۴ / ۲).

طاهر همدانی، محمد طاهر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به طاهر. وی خط شکسته را خوش می‌نوشت و در فن انشاء هم تسلط داشت. شعر نیز می‌سرود و به غزلسرایی متمایل بود. وی تا ۱۲۶۰ ق در قید حیات بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۱۰۹۶ -۱۰۹۵ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۵۸۴).

طایر شیرازی، حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۲۴۴ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به طایر. وی جزو خاندان حاج ابراهیم‌خان اعتمادالدوله بود و به فرمان فتحعلی‌شاه نابینا شد. در جوانی، چندی به اصفهان تبعید شد و در آن شهر به تحصیل کمالات پرداخت. بعد از مدتی به خدمت شاهزاده محمد علی میرزا دولتشاه درآمد و سمت ندیمی یافت.

طایر شعر می‌گفت و خط نستعلیق را خوش می‌نوشت. حکایت کرده‌اند که وی در بازی شطرنج، با وجود نابینایی، مهارت بخصوصی داشت. او در کرمانشاه درگذشت. اثر وی «دیوان» شعر می‌باشد. لازم به ذکر است صاحب «احوال و آثار خوشنویسان» نام صاحب عنوان را حسین علی‌خان آورده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۶۰ -۱۵۹ / ۱)، حدیقه الشعراء (۱۱۰۲ -۱۰۹۹ / ۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۰۷ -۴۹۸ / ۳)، الذریعه (۶۳۵ / ۹)، روشندلان جاوید (۲۷۶ -۲۶۲)، سفینه المحمود (۵۳۴ -۵۲۵ / ۲)، فارسنامه‌ی ناصری (۹۶۲ - ۹۶۱ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۵۸۵)، مجمع الفصحا (۷۲۸ -۷۲۵ / ۵)، مرآت الفصاحه (۳۷۳ -۳۷۰)، مصطبه‌ی خراب (۱۲۴ -۱۲۳)، نگارستان دارا (۱۱۱ -۱۰۹).

طایر، محمدهاشم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم و دوازدهم ق)، خطاط. وی به غیر از اقلام شش‌گانه، نستعلیق و شکسته را نیز خوش می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه «صحیفه‌ی سجادیه» که متن آن به قلم نسخ و ترجمه‌ی آن نستعلیق و حواشی آن شکسته‌ی خوش است، با رقم: «کتبه هذه الصحیفه و متنا وهامشا، محمد هاشم الشهیر بالطایر، فی ۱۱۰۲»؛ ترجمه‌ی ادعیه‌ی نیم ربعی با جلد روغنی عالی و سرلوح مرصع عالی، به خط

نسخ کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد الاقل محمد هاشم الشهیر بالطایر، فیس ۱۱۰۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۰۸ / ۴ ، ۸۶۰ / ۳).

طباخ هروی، عبدالله

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۸۰ ق)، خطاط، نقاش و شاعر. در هرات به دنیا آمد. بدان جهت به او طباخ گفته‌اند که پدرش شغل آشپزی داشت و عبدالله در دکان پدر مشغول کار بود. اغلب تذکره‌نویسان او را در اقلام سته شاگرد جعفر تبریزی دانسته‌اند. در خط نستعلیق نیز مهارت داشت و در خط ثلث پیروی یاقوت می‌کرد. به قول مؤلف «گلستان هنر» وی در زرافشانی و وصالی نیز دست داشته و اکثر کتیبه‌های عمارات هرات، خصوصا گازرگاه و مشهد به خط اوست. گویند وی ابتدا در هرات به تحصیل علوم پرداخت، آن‌گاه به بغداد رفت و چون در آنجا نیز از کسب معلومات فراغت یافت به هندوستان رفت و در خدمت پادشاه زمان و وزرا مقامی عالی یافت و در شعر نیز قصیده‌سرا بود. مرگ عبدالله در هرات اتفاق افتاد. از شاگردان او، حافظ فوطه‌ای، محمود کاتب و عبدالله بیانی معروف به خواجه مروارید درخور ذکرند. از آثار او: یک قطعه به قلم نستعلیق کتابت متوسط، در ضمن سایر اقلام،با رقم: «مشقه العبد الراجی عبدالله هروی، فی سنه ست و اربعین و ثمانمائه...»؛ یک قطعه از مرقع بایقرا- طهماسب، به خط ریحان دو دانگ جلی و رقاع دو دانگ جلی و نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «کتبه... عبدالله الهروی.. سنه تسع و خمسین و ثمانمائه بدارالملک سمرقند...»؛ یک نسخه ادعیه، با عنوان «حفظ الآیات» در ضمن سایر اقلام، چند صفحه به قلم کتابت متوسط، با رقم: «خدم بکتابه هذه الدعوات... عبدالله الهروی... سنه ست و ستین و ثمانمائه بدارالملک هراه...»؛ یک قطعه از مرقع، به خط نسخ نیم دو دانگ جلی خوش، با رقم: «مشقه عبدالله الطباخ»؛ یک قطعه از مرقع ثلث سه دانگ جلی ممتاز و توقیع کتابت جلی و نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «مشقه العبد... عبدالله الهروی.. سنه ست و ستین و ثمانمائه...» (۸۶۶) و چندین اثر دیگر که در «احوال و آثار خوشنویسان» به آنها اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۹۵ -۱۰۹۳، ۱۰۸۱ / ۴ ،۳۶۴ -۳۶۰ / ۲)، احوال و آثار نقاشان (۳۱۲ -۳۱۱ / ۱)، اطلس خط (۳۲۷ -۳۲۶)، پیدایش خط و خطاطان (۱۳۸ -۱۳۷)، تاریخ نظم و نثر (۳۴۱)، تاریخ هنرهای ملی (۸۰۱ -۸۰۰ / ۲)، حبیب السیر (۱۹ / ۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۲۶)، ریحانه (۴۸ / ۱)، گلستان هنر (۲۷)، مناقب هنروران (۱۱۴ ،۴۴)، هنر عهد تیموریان (۴۹۷، ۵۸۶، ۵۸۹- ۵۹۰ ، ۵۹۷، ۷۸۵).

طباطبایی خاقانی، محمود

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۴۷ ق)، خطاط. از آثار وی: یک رقعه کوفی دو دانگ جلی و رقاع کتابت جلی متوسط، با رقم: «مشقه العبد الاقل الاقلین ابن محمدرضا الشریف الموسوی، محمود طباطبایی»؛ دو رقعه رقاع کتابت خوش، با رقم: «... و انا ابن المرحوم... محمدرضا الشریف

الموسوی الصفوی...، محمود الطباطبایی الخاقانی... ۱۱۴۷ من الهجرة المقدسة النبویة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۱۱/ ۴).

طباطبایی نایینی، محمد حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. وی شکسته‌ی نستعلیق و شکسته‌ی تعلیق را خوش می‌نوشت. از آثار او، مرقعی است مشتمل بر هفت رقعه، به قلمهای نیم دو دانگ و کتابت که سه رقعه‌ی آن به خط شکسته و چهار رقعه به تلعیق خوش است، با رقم: «... سنه‌ی ۱۲۸۳... العبد الاقل المذنب الحقیر العاصی محمد حسن الطباطبائی نائینی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۶۹ / ۴).

طباطبایی نوری، عبدالغفار

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم و سیزدهم ق)، نقاش. از سادات طباطبایی نایین بود که در رشته‌ی آبرنگ و رنگ و روغن و تصاویر پشت شیشه‌ای مهارت داشت. از آثار وی: تصویر دخترانی که دست در دست همدیگر نهاده و به رقص و پایکوبی سرگرم هستند، و چنین رقم دارد: «رقم کمترین قاضی نائینی عبدالغفار طباطبائی نوری ۱۲۰۰»؛ تصویر رقاصه‌ای در رنگ و روغن که لباسهای دوره‌ی زندیه را بر تن کرده و به زر و زیور و جواهرات گوناگون آراسته شده است، و رقم آن به خط نستعلیق چنین است:«رقم کمترین عاصی نائینی عبدالغفار طباطبائی نوری ۱۲۰۱».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۴۲ / ۱).

طباطبایی، ابوالحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از هنرمندان دوره‌ی قاجار بود. از آثار او: یک قطعه نسخ و رقاع نیم دودانگ عالی، با رقم: «حرّره الراجی ابوالحسن الطباطبایی فی سنة ۱۲۶۴ من الهجرة المحترمة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۱۷/۴).

طباطبایی، احمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. در «شاه جهان نامه» آمده که صاحب فهم و دانش است و خط شکسته و غیره را به روش خاندان خود خوش می‌نویسد. میراز احمد در فیض‌آباد با مؤلف «شاه جهان نامه» ملاقات داشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۵۰ / ۴).

طبیب یزدی، محمد باقر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط.از آثار وی: قرآن وزیر، جلد میشن مذهب اندرون سوخته تحریر، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع و صفحه‌های تماما یک حاشیه تشعیرسازی مذهب دارد، به خط نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «محمد باقر متطبب یزدی» ۱۰۷۰ ق.[۱]

اثر اوست: قرآن وزیری. جلد میشن مذهب اندرون سوخت تحریر. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع. صفحه‌ها تماماً یک حاشیه تشعیرسازی مذهب دارد. نسخ کتابت خفی متوسط با رقم: «محمدباقر طبیب یزدی» سال ۱۰۷۰ در موزه‌ی ایران باستان.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۵۱ / ۴).

طراز یزدی، عبدالوهاب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۶۱ -۱۲۲۴ ق)، خطاط و شاعر. پدر وی از زردتشتیان یزد بود که مسلمان شده بود. طراز در یزد به دنیا آمد و از کودکی به تصحیل پرداخت و در جوانی به خط و شعر و سواد معروف شد. وی در خوشنویسی به چندین قلم سمت استادی داشت. میرزا عبدالوهاب پس از گندی به شاعری روی آورد و سپس به تهران آمد و به دربار محمد شاه قاجار راه یافت، اما مورد بی‌مهری حاج میرزا آقاسی صدر اعظم قرار گرفت و میرزا عبدالوهاب نیز به هجو وی پرداخت و بعد از مدتی چون احساس خطر کرد به یزد گریخت اما مورد ضرب و جرح مأموران صدر اعظم قرار گرفت. وی در یزد درگذشت و در همان شهر دفن گردید. طراز در فنون مختلف شعر و ادب مسلط بود و اشعاری در حقیقت امامان دین (ع) سروده است. در تذکره‌ی «سخنوران یزد» و «الذریعه» تارخی

وفات او ۱۲۲۱ ق ذکر شده است. اثر وی «دیوان» شعر می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی سخنوران یزد (۱۹۹ -۱۹۴)، حدیقه الشعراء (۱۱۱۰ -۱۱۰۷ / ۲)، الذریعه (۶۴۶ -۶۴۵/ ۹)، سخنوران نامی معاصر (۲۴۱۱ -۲۴۰۷ / ۴)، فرهنگ سخنوران (۵۸۸)، مجمع الفصحا (۷۱۹ / ۵)، مصطبه‌ی خراب (۱۲۳ -۱۲۲)، مکارم الآثار (۷۸۴ -۷۸۳ / ۳).

طرب اصفهانی، ابوالقاسم محمد نصیر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۰ -۱۲۷۶ ق)، خطاط، نقاش و شاعر، متخلص به طرب. ملقب به ملک الشعراء. وی پدر استاد جلال‌الدین همایی است. او را متو افهانی شیرازی گفت، چرا که محل تولد و نشوونما و مدفن او در اصفهان بوه و به این اعتبار اصفهانی است، اما به رعایت نسب و نژاد پدر و اسلافش، اصلش شیرازی است. طرب چهارده ساله بود که پدرش درگذشت و عنقا، برادر بزرگتر وی، تعلیم و تربیت او را بر عهده گرفت. در حدود ۱۳۱۳ ق به تهران آمد و عضو انجمن ادب شد و در یکی از قصاید خود که آن را «قصیده‌ی انجمنیه» نامیده، نام شاعران آن زمان تهران را که عضو انجمن بوده‌اند، آورده است. از استادان وی می‌توان، آخوند ملاـ محمد کاشانی، میرزا محمد باقر چهارسویی و میرزا ابوالحسن جلوه را نام برد. او در خط شاگرد میراز عبدالرحیم افسر بود، اما در شیوه‌ی خط مدتها از روی خط میرعماد و محمد صالح و آقا محمد باقر سمسوری و رضا قلی ادیب شیرازی مشق می‌کرد، تا خود صاحب شیوه‌ای ممتاز گردید. در کتیبه‌نویسی هم مهارتی بسزا داشت و نمونه‌ی کتیبه نویسیهای او در مسجد رکن‌الملک تخت فولاد و مسجد آخوند ملا محمد حسین کرمانی و سرای ملک در بازار شاه اصفهان و غیره به یادگار مانده است و از خطوط چاپی او هم دو اثر باقی است: یکی «ترجیع بند» عرفانی خود اوست و دیگر چند قصیده و قطعه، از خود او که در اثناء و پایان «دیوان» پدرش، همای شیرازی ، در ۱۳۳۰ ق به چاپ رسیده است. طرب علاوه بر کتابت گوناگون، در مرکب‌سازی و ساخت جوهر قرمز دانه و حل‌کاری و طلاسازی و زرافشان کردن کاغذها و نیز در شناختن خطوط اساتید نستعلیق و تقویم قطعات و مرقعات و کتب نفیسه مهارت بسیار داشت و از وی «دیوان» شعری به جای مانده است. وی در اصفهان وفات یافت و در صحن امامزاده احمد، در جوار مزار پدرش، به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۵۹۳، ۴۱۱ -۴۱۰)، احوال و آثار خوشنویسان (۸۵۶ -۸۵۳ / ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۰۹۳ / ۳)، اطلس خط (۵۸۰)، تاریخ اصفهان (۱۰۴ -۱۰۳)، تذکره القبور (۴۰۰ -۳۹۹)، حدیقه الشعراء (۱۱۱۲ -۱۱۱۰ / ۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۲۴ -۵۲۱ / ۳)، دویست سخنور (۲۲۰ -۲۱۷)، الذریعه (۶۴۶ / ۹)، شرح حال رجال (۱۲ -۱۱ / ۶)، فرهنگ سخنوران (۵۸۸)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۸۳۵، ۸۱۶ -۸۱۲، ۸۱۰ -۸۰۸، ۶۷۶)، مؤلفین کتب چاپی (۶۰۱ -۶۰۰ / ۶).

طرفه‌ی محلاتی، فرج‌الله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به طرفه. ملقب به خازن الاشعار. اصلش شیرازی و برادر بزرگ حبیب‌الله خاقانی است. در طفولیت، پدر آنها از شیراز به محلات رفت و متوطن شد. میراز فرج‌الله در آنجا به کسب علم و هنر پرداخت و از علوم متداول زمان خود بهره‌ها برد و در خط نستعلیق سرآمد گردید. پس از چندی به تهران آمد و هنگامی که بهمن میرزا به ایالت آذربایجان می‌رفت، به ملازمت او گماشته شد و عهده‌دار دیوان رسایل گردید. سپس به تهران بازگشت و جزو مداحان ناصرالدین شاه شد چون اشعار شاه را به خط خوش گردآورد ملقب به خازن‌الاشعار گردید. وی هنگام تألیف «مجمع الفصحا» (۱۲۸۸ ق) هنوز می‌زیست و در زمان تألیف «المآثر و الآثار» (۱۳۰۶ ق) در گذشته شود. از آثار وی: تذکره‌ای به نام «خازن الاشعار» که به دستور ناصرالدین شاه کتابت کرده است؛ «دیوان» شعر و قطعه‌ای به قلم چهار دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه العبد فرج‌الله» که احتمالا به خط او است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۶۹ / ۲)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۲۱۹ -۲۱۴ / ۱)، حدیقه الشعراء (۱۱۲۱ -۱۱۱۸ / ۲)، الذریعه (۶۴۸ / ۹)، شرح حال رجال (۱۷۸ -۱۷۷ / ۶)، فرهنگ سخنوران (۵۸۹)، گنج شایگان (۷ /۳۳۹ -۳۳۱) لغت‌نامه (ذیل/ طرفه‌ی محلاتی)، المآثر و الآثار (۲۰۶ -۲۰۵)، مجمع الفصحا (۷۱۸ -۷۱۷ / ۵)، مرآت الفصاحه (۳۸۱ -۳۸۰)، مؤلفین کتب چاپی (۸۰۵ / ۴).

طغرایی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. اصلش قزوینی است و شهرت وی به طغرایی از آن روست که طغرای مناشیر و احکام را بسیار خوب می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :گلستان هنر (۴۴).

طغرل اصفهانی، علی محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۷ ق)، شاعر و خطاط. وی برادرزاده‌ی تاج الشعراء شهاب بود. صاحب «فرهنگ سخنوران»، تخلص شهاب را، تخلص اولیه طغرل ذکر کرده و شهاب اصفهانی را با طغرل اصفهانی یکی می داند. وی در همان اوایل جوانی پدر و عمویش رااز دست داد. پس از آن چندی به مسافرت پرداخت و مدتی در شیراز و سپس در تهران اقامت گزید. او مدتی هم در اصفهان در دیوان خانه‌ی عدلیه در خدمت میرزا سلمان‌خان رکن الملک منشی بود. قمستی از اشعار وی در «حدیقه الشعراء» آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۱۱۲۲ -۱۱۲۱ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۵۸۹).

طلاکوب اصفهانی، رمضان

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. مشهور به استاد رمضان. از هنرمندان کتیبه‌نویس است. از آثار وی کتیبه‌هایی در آرامگاه سید حجه‌الاسلام در اصفهان است که این کتیبه‌ها اشعاری است به خط نستعلیق طلایی بر زمینه‌ی مشکی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۸۰۱)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۷۸۸ -۷۸۷).

طوبی کاشانی، محمد حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۵ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به طوبی. از کاتبان معاصر است که شعر نیز می‌سرود. از آثار چاپی وی، یک نسخه «دیوان» هلالی جغتایی است که به قلم کتابت متوسط نوشته و تاریخ ۱۳۱۵ ق دارد و چنین رقم نهاده: «این عبدمذنب...شیخ محمد حسین تاجر کاشانی المتخلص بطوبی...». از دیگر آثارش: کتابت «شرح دعای جوشن و صباح»؛ «شرح منظومه»؛ «یوسف و زلیخا»؛ «دیوان حسین بن حسن کاشانی»؛ «شرح حکمه الاشراق»؛ «اسرار الحکم» و چندین اثر دیگر. از کتابتهای خطی او، ترجمه‌ی فارسی یک نسخه قرآن به خط علی عسکر ارسنجانی است، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «طوبی تحریر کرد».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۰۲ -۷۰۱ / ۳).

طوبی، هاشم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، خطاط. از هنرمندان کتیبه‌نویس است که در اصفهان می‌زیست. از آثار وی: کتیبه‌ی سردر مسجد و مدرسه‌ی رکن‌الملک در اصفهان، به خط ثلث و با رقم: «... العبد الاقل الآثم سید هاشم المتخلص بطوبی ۱۳۲۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۶۲۹)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۸۰۸).

طوسی مشهدی، قاسم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۹۵ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به ارسلان. وی معاصر مؤلف «تذکره‌ی مذکر الاحباب» بود که در ماوراءالنهر نشو و نما یافت و به هندوستان رفت و در دربار اکبرشاه تقرب یافت. وی بیش از آنکه در شعر توانا باشد در خطشناسی و خوشنویسی استاد بود. از آثار وی: «دیوان» اشعار.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۸۶۳/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۵۴)، کاروان هند (۴۴ -۳۸ /۱)، لغت نامه (ذیل/ قاسم ارسلان)، منتخب التواریخ (۱۸۰ -۱۷۸ /۳)، هفت اقلیم (۲۱۸ -۲۱۷ /۲).

طهرانی، محمد ابراهیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۴ ق)، خطاط. مشهور به میرزا عمو. از خوشنویسان زبردست دوره‌ی ناصرالدین شاه قاجار و شاگرد میرزا غلامرضای اصفهانی بود. او در تحریر خط نستعلیق، از خفی و جلی توانا بود و در کتیبه‌نویسی نیز مهارت بسزایی داشت. از آثار وی: قطعه‌ای به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «العبد محمد ابراهیم طهرانی ۱۲۹۱»؛ کتیبه‌ی سر در ورودی صحن کهنه‌ی آستانه‌ی حضرت معصومه (ع)، در شهر قم، به قلم پنج دانگ کتیبه‌ی خوش، با رقم: «راقمه میرزا عمو، چو شد ز هجر نبی کیهزار و سیصد و یک»؛ کتیبه‌ی دو در سیمین حرم آستانه‌ی مزبور، به قلم سه دانگ کتیبه‌ی خوش، با رقم: «... میرزا ابراهیم الطهرانی الشهیر بمیرزا عمو ۱۳۱۴»؛ کتیبه‌ی مدخل حرم امامزاده طاهر (در صحن حضرت عبدالعظیم) به قلم کتیبه‌ی یک دانگ خوش، با رقم: «محمد ابراهیم طهرانی، مشهور به میرزا عمو ۱۳۰۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۹ -۱۸/ ۱)، اطلس خط (۵۸۷)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۲۷ -۲۶)، تربت پاکان (۷۴ -۷۳/ ۱)، گنجینه‌ی آثار قم (۵۱۰/ ۱).

ظریف اصفهانی، محمد حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به ظریف. از اعیان اصفهان و با بسمل، مؤلف تذکره‌ی «دلگشا»، دوستی داشت. وی از منشیان نظام‌الدوله محمد حسین‌خان صدر اصفهانی به شمار می‌رفت و در نوشت خط شکسته مهارت داشت و بعضی قرآنهای خط میرزا احمد نیریزی، تراجم و خواص الآیات به خط اوست. ظریف شعر را نیز نیکو می‌سرود. از وی «دیوان» شعری بجای مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۶۲ -۱۲۶۱ / ۴)، حدیقه الشعراء (۱۱۳۴ / ۲)، الذریعه (۶۵۵ -۶۵۴ / ۹)، سفینه المحمود (۴۹۹ -۴۹۸ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۵۹۵)، مجمع الفصحا (۷۳۰ / ۵)، مصطبه‌ی خراب (۱۲۵)، نگارستان دارا (۲۲۸).

ظهوری

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۰۲ ق)، خطاط. وی غیر از نورالدین محمد ظهوری ترشیزی شاعر است که نزدیک یک قرن پیش از او می‌زیسته است. از آثارش: یک نسخه «کلیات» عبدالرحمان جامی، به قلم کتابت متوسط و با رقم: «کتبه ظهروی، تمت الکتاب بعون الملک الوهاب، بتاریخ شهر شوال سنه‌ی اثنی و تسعمائه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۳۷ / ۲).

ظهیر اصفهانی، ظهیرالدین ابراهیم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر. وی خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود. امین احمد رازی آورده که: «میرزا ابراهیم خط نستعلیق را در غایت جودت تحریر می‌نموده و گاه‌گاه به شیوه‌ی جد و روش هزل بیتی یا رباعیی انشاء می‌کرده». برخی از اشعار وی به اشتباه در «دیوان» ظهیر فاریابی وارد شده است. از او «دیوان» شعری بر جای مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۶۵۷ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۵۹۷)، هفت اقلیم (۴۰۱ / ۲).

عارف قزوینی، ابوالقاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شادروان عارف قزوینی، مردی آزادیخواه، شاعر، ترانه‌سرا، و خواننده و موسیقی‌دان بزرگ ایران که قسمتی از شرح حال وی در جلد اول کتاب «مردان موسیقی سنتی و نوین ایران» آمد، راجع به خود در دیوان اشعارش چنین می‌گوید:

«اسمم ابوالقاسم تولدم در قزوین پدرم ملا هادی وکیل، می‌توانم بگویم نطفه من به بدبختی بسته شده است. برای این که از زمان طفولیت که در کنف حمایت و تربیت پدر و مادر زندگی می‌کردم به جهت خصومتی که مابین پدر و مادرم از اول عمر بوده است من و سایر برادرهای بدبختم همیشه مثل این بود که در میان دو ببر خشمگین زیست و زندگی می‌کنیم، چون می‌دانم بیشتر پدر و مادرها در ایران به واسطه آشنا نبودن از بدو زناشوئی اخلاقشان به همدیگر، همه در یک ردیف هستند اولادهای زیر دست این پدر

و مادرها را هم چون با خود شریک و همدرد می‌دانم از شرح آن خودداری کرده واگذار به درد دل و ذوق ایشان و خوانندگان می کنم.

یاد ندارم تاکنون اسم پدرم را به خیر و خوبی برده یا این‌که از برای او طلب آمرزش کرده باشم و تمام بدبختی‌های خود را در دوره زندگانی از او می‌دانم.»

باید یادآور شد که این شاعر و تصنیف‌ساز بلندآوازه، به قدری حساس و آزاده بود و به قدری به ایران و ایرانی عشق می‌ورزید که بسیاری از تصانیف و غزل‌های او راجع به وطن و جوانان وطن می‌باشد. و همیشه می گفت: «من همیشه می‌خواهم یک ایرانی پاک باقی بمانم، بگذار در گمنامی بمیرم، اما می‌خواهم هموطنانم نیرومند و سربلند و کشورم شکوفا باشد». به همین مناسبت در سال ۱۳۳۸ در یک کنسرت قطعه شعری را که به «یاد وطن» سروده بود، در «ابوعطا» اجرا کرد که مورد استقبال فراوان قرار گرفت.

هر وقت ز آشیانه‌ی خود یاد می کنم

نفرین به خانواده صیاد می کنم

یا در غم اسارت جان می‌دهم بباد

یا جان خویش از قفس آزاد می کنم

شاد از فغان من دل صیاد و من بدین

دلخوش که یکدلی بجهان شاد می کنم

جان می کنم چو کوهکن از تیشه‌ی خیال

بدبختی از برای خود ایجاد می کنم

شد سرد آتش دل و خشکید آب چشم

ای آه آخر از تو ستمداد می کنم

با حرقه‌ای که پیر خرابات ننگ داشت

وامش کند بباده، من ارشاد می کنم

گه اعتدال و گاه دمکرات من بهر

جمعیت عضو و کار ستبداد می کنم

با زلف یار تا سر و کارم بود چه غم

بی کار اگر بمانم افساد می کنم

تصانیف او اکثراً دارای اشعاری مهیج و محرک است که با آهنگ‌های زیبا و مطلوبی که می‌ساخت و روی آن‌ها می گذاشت، با صدای خوش و آواز دلنشین خود در کنسرت‌ها که اغلب در سالن گراند هتل اجرا می‌شد به همراهی شکری تارزن که بسیار مورد علاقه عارف بود برپا و برگذار می گشت.

از تصنیف‌های زیبایی که اغلب عارف می‌خواند، تصنیفی بود که به یاد کلنل محمدتقی خان پسیان دوست جوان و ناکام خود ساخته بود و مقدمه آن چنین بود:

«گریه کن که گر، سیل خون گری ثمر ندار، ناله‌ای که ناید ز نای دل برون، اثر ندارد».

ناگفته نماند که این تصنیف از قطعات مهم و مؤثری می‌باشد که با صدای قمر الملوک وزیری در همان اوان جوانی با صدای خوب و رسا و پر طنین این هنرمند، همراه با ساز مرتضی خان نی‌داود ضبط گردیده است.

من بی‌خبر ز خانه‌ی خود چون سر خری

بر هر دری، که مملکت آباد می‌کنم

اندر لباس زهد چو ره می‌زنم بروز

با رهزنان شب ز چه ایراد می‌کنم

سرشارم هر شب از می و لیک از خماریش

هر بامداد ناله و فریاد می‌کنم

درس آنچه خوانده‌ام همه از یاد می‌رود

یاد هرگه از شکنجه استاد می‌کنم

شاید رسد بگوش معارف صدای من

زانست عارف، این همه بی‌داد می‌کنم

«نمی‌دانم چه در»

نمی‌دانم چه در- نمی‌دانم چه در- پیمانه کردی جانم

تو لیلی‌وش مرا- تو لیلی‌وش مرا- دیوانه کردی جانم

دیوانه کردی خدا خدا- دیوانه کردی جانم

چه شد اندر دل من جا گرفتی جانم- مکان در خانه ویرانه کردی جانم

ویرانه کردی خدا خدا- ویرانه کردی جانم

ای تو تمنای من- یار زیبای من- تویی لیلای من

مرا مجنون صفت- دیوانه کردی جانم- دیوانه کردی جانم- دیوانه کردی خدا خدا

همان‌طور که اشارت رفت، عارف علاوه بر غزل از تصنیف‌سازان و ترانه‌سرایان بزرگ ایران است که کارهای او، راهگشای آیندگان در تصنیف‌سازی شد. و در این ترانه‌ها و تصانیف درد و مفاسد اجتماع را بیان می‌کرد، زشتی‌ها و نامرادی‌ها را می‌گفت، خیانت‌ها و جنایت‌های هیأت حاکمه وقت را برای مردم وطن خود افشاگری می‌کرد سیزده سالگی نزد حاجی صادق خرازی رفت و خوانندگانی را نزد وی آموخت و با صدای گرم و ملیح خود تصانیف و آهنگ‌های ساخته خویش را به خوبی اجرا می‌کرد. ابوالقاسم عارف قزوینی در دوم بهمن ماه ۱۳۱۲، پس از چندین بار که به بیماری مالاریا مبتلا شده بود و این سبب ضعف و ناتوانی جسمی و روحی او گردیده بود و از طرفی از وضع مادی خوبی هم بهره‌مند نبود دار فانی را وداع گفت و در حیاط بوعلی سینا به خاک سپرده شد.

خداوند روحش را قرین رحمت خویش فرماید.

(ع. بخش ۱) ابوالقاسم بن (ملا) هادی قزوینی شاعر و تصنیف‌ساز معروف (و. قزوین ۱۳۰۰ ه.ق.- ف. همدان ۱۳۵۲ ه.ق./ ۱۳۱۲ ه.ش.). هنر عارف در ساختن تصنیف بود. تصنیفهای وی علاوه بر محسنات موسیقی از نظر اشتمال بر وقایع زمان و تهییج حس وطن‌پرستی در دلها بسیار مؤثر می‌افتاد. با وجود تندخویی و غمناکی و گوشه‌گیری، اهل ذوق را به دیدار او اشتیاقی تام بود و وقتی پیش می‌آمد که مجلس را از شور تصانیف خود چون محفل سماع عارفان در وجد و طرب می‌افکند. در سالهای آخر عمر غم و اندوه او شدت گرفت و در همدان انزوا گزید و در همانجا بدرود حیات گفت. قبر وی در صحن آرامگاه ابن سیناست و سنگ مرمری بر سر قبر او نصب کرده‌اند که این بیت بر آن منقوش است:

عمرم گهی به هجر و گهی در سفر گذشت

تاریخ زندگی همه در دردسر گذشت.

(ح ۱۳۵۲ -۱۳۰۰ ق)، موسیقیدان، تصنیف‌ساز، خواننده، خطاط و شاعر، متخلص به عارف. در قزوین چشم به جهان گشود. وی تحصیلات قدیم را در زادگاه خود فراگرفت و به دو هنر خط و موسیقی اهتمام بیشتری ورزید و به شهرت رسید. اساتیدش در خوشنویسی، آقا محمدرضا کتاب‌فروش، آقا شیخ محمدرضا شالی خوشنویس و آقا شیخ علی شالی، معروف به سکاک، بودند. فن موسیقی را نزد حاجی صادق خرازی آموخت. در جوانی به رشت رفت و با رفعت علیشاه آشنا شد. سپس به تهران آمد. او پس از انقلاب مشروطیت، طبع شعر خود را در راه دفاع از آزادی و مشروطه و بر ضد مظالم طبقه‌ی حاکم به کار گرفت. هنگام قیام محمد تقی‌خان پسیان، به خراسان رفت و در تئاتری به قاجاریه ناسزا گفت، به همین سب، ایرج‌میرزا منظومه‌ی «عارفنامه» را در هجو او سرود. عراف بیشتر اوقات متواری ودر حال سمافرت بود. در ایام مهاجرت، او به نواحی غرب و بغداد و کرمانشاهان و استانبول نیز مسافرت کرد و با آزادیخواهان آن شهرها همکاری داشت. وی اواخر عمر را در تنگدستی در همدان گذرانید و همان جا درگذشت و در جوار مقبره‌ی ابوعلی دفن شد. کار بزرگ عارف تحول عظیمی بود که در ترانه‌سرایی پدید آورد. شهرت و حیثیت ملی وی برای تصنیفهای وطنی اوست که در مواقعی حساس سروده و با ملت ایران همدلی کرده است. دیگر از امتیازهای بزرگ تصنیفهایش آن است که او خود هم شاعر و موسیقیدان و هم آوازه‌خوان بود و تصنیف را با مهارت و استادی فوق‌العاده‌ای برای بیان مقاصد و مضامین ملی به کار می‌برد. وی در غزلهای خود از سعدی و حافظ پیروی کرده است. اثر او «دیوان» شعر است.[۱]

شادروان ابوالقاسم عارف در شهرستان قزوین متولد و دیری نپایید که استعداد سرشار و بخصوص لطف صدای او، وی را به مجامع مختلف اعیان و اشراف وقت کشانید.

ابوالقاسم عارف، چون سری پرشور و طبعی آزاده داشت به کمک صدای دلنشین خود، محبوبیت و معروفیت بسیار یافت و چون ارزش هنر خود را شناخته بود در سن ۱۳ سالگی به دنیای موسیقی وارد و تحت تعلیم «حاجی صادق خرازی» به تعلیم صدا و فراگرفتن اصول علمی موسیقی پرداخت و در این راه با سرعتی عجیب و قابل ملاحظه پیشرفت تا آنجا که تقریبا در هنر موسیقی به نسبت تحصیل و مطالعه رشد سریعی نمود و به ساختن تصنیف پرداخت. عارف اولین کسی است که شعر و موسیقی را به صورت «تصنیف» با مضامین بکر اجتماعی تؤام ساخت و با این ابتکار که از نظر روح حساس و محدودیتهای محیط و اجتماع بسایر شایان توجه و قابل اهمیت بود به انعکاس افکار خویش پرداخت و بدین ترتیب طبع سرکش و دمکرات خود را در هدایت جامعه و آشنا ساختن مردم به حقوق اجتماعی به کار واداشت.

عارف سفری هم به بغداد و استانبول رفت که بعد از دیدن «دارلالحان» ترک تصمیم گرفت به محض بازگشت به ایران با استفاده از مشاهدات خود آموزشگاهی جهت تعلیم موسیقی در ایران به وجود آورد. ولی از آنجا که چنین کاری با وضع محیط و موقعیت بخصوص عارف مطابقت نداشت در اجرای این تصمیم توفیقی حاصل نکرد. ولی همیشه رایج نبودن «نت» و عدم اطلاع موسیقی‌دانان ایرانی را به اصول علمی موسیقی، بزرگترین مصیبت برای موسیقی ایران می‌دانست. از عارف بیست و چهار تصنیف و چند مارش و سرود به جای مانده است که اشعار آنها در دیوانش به چاپ رسیده، تصنیف «آواز بهاری» را او در سال ۱۲۸۶ شمسی ساخته و به واسطه‌ی عشق و علاقه‌ای که «حیدر عمو اوغلی» به آن آهنگ داشت، آن را به نام وی کرد.

پس از آن که ندای مشروطه‌خواهی، از هر سو بلند شد، عارف که خود ستم‌ها دیده و روحی آزاده داشت، به آزادیخواهان پیوست او بیشتر از هرکس در تنویر افکار و روشن نمودن اذعان توده‌ی مردم، در زمان مشروطیت و آزادیخواهی ملت ایران اثر گذاشت.

در سالهای آخر عمر، غم و اندوه او شدت گرفت و در همدان انزوا گزید و در همانجا بدرود حیات گفت. قبر وی در صحن آرامگاه بوعلی سینا است و سنگ مرمری بر سر قبر او نصب کرده‌اند که این بیت بر آن منقوش است:

عمرم گهی به هجر و گهی در سفر گذشت
تاریخ زندگی همه در دردسر گذشت

زنده‌یاد جواد بدیع‌زاده که یکی از مفاخر موسیقی ملی ایران است در مورد عارف در یکی از یادداشتهای خود می‌نویسد: «عارف را در بسیاری از مجالسی که در منزل نظام‌الدوله خواجه نوری برپا بوده می‌دیدم، با پدرم دوستی نزدیکی داشت و مرا آقاجواد صدا می‌کرد. با وجودی که از هنر هیچکس تعریف و تمجید نمی‌کرد، شاید از صدای من که بسیار جوان بودم بدش نمی‌آمد، چون در این مجالس به پدرم می‌گفت: «به آقا جواد بگو کمی هم او بخواند». و عارف به اصرار میزبانش نظام‌الدوله خواجه نوری که منت زیادی بر او داشت و عارف هم متقابلا احترام زیادی به او می‌گذاشت شروع به خواندن می‌کرد. او حتی تصنیفی در مایه سه‌گاه دارد به نام «افتخارالسلطنه» که همسر رسمی خواجه نوری و دختر ناصرالدین شاه قاجار بود ساخته که مطلع آن چنین است: «افتخار همه آفاقی و محبوب منی»، با وجودی که خوانندگان دیگری که در آن مجلس حضور داشتند از آواز و صدایی بسیار بهتر و قوی‌تر نسبت به عارف برخوردار بودند ولی عارف در آن مجالس به واسطه‌ی این که با شور و التهاب و انقلابی دو چندان می‌خواند بیشتر گل می‌کرد.

به هر حال پس از چندی عارف را در هیچ مکان و یا مجلسی ندیدم تا این که در حدود سال ۱۳۱۰ شمسی با عده‌ای از دوستان به همدان سفر کرده بودیم و در یکی از روزها برای تفریح و تفرج به دره عباس‌آباد رفته بودیم و در قهوه‌خانه‌ای کنار جوی آبی نشسته بودیم و نوازنده‌ای به نام حسین ذوقی که بسیار خوب تار می‌زد در کنار ما بود. کمی دورتر بر روی فرشی پیرمردی را دیدیم که به حال خود مشغول بود. حسین ذوقی ساز را برداشت و شروع به نواختن کرد، «شور» و «دشتی» می‌زد و من هم به مقتضای زمان غزلی از حافظ را می‌خواندم و توجهی به آن پیرمرد نداشتم. پس از چندی صاحب آن قهوه‌خانه نزدیک ما آمد و گفت آن آقایی که آنجا نشسته خواهش کرده به شما بگویم اگر میل دارید چند دقیقه‌ای پیش او بنشینید، ما قبول کردیم و به طرف آن مرد مجهول رفتیم، ولی در فاصله دو سه متری وی که رسیدیم تشخیص دادم که عارف است، در کنارش نشستیم، پیرمردی بود که چهره‌اش پر از چین و چروک و سر و وضعی درهم ریخته داشت به طوری که واقعا شناخته نمی‌شد. او همان عارف، شاعر آزادیخواه و آزاده بود که به این روز افتاده بود.

عارف که زمانی بلند بالا و کمی زشت‌منظر ولی خوش‌لباس بود و در تهران بود عمامه‌ای سفید بر سر داشت و پوتین بندداری به پا می‌کرد و عبایی هم بر دوش می‌انداخت اکنون حال و هوا و روزگار دگر داشت. عارف اظهار داشت: «عالم دیگری پیدا کردم که آواز و ساز و حتی شعر مناسبی از حافظ شنیدم و ادامه داد که اخیراً هم چند تا صفحه برای من آورده‌اند که یکی دو تا آواز ضربی در بین آنها بود که بد نبود و سپس از دو صفحه‌ای که در آن زمان خواندم یکی «گرایلی» و دیگری ضربی «دشتی» بنام «جانا هزاران آفرین» و گفت نمی‌دانم بدیع‌زاده کیست که این آواز ضربی را خوانده و در این لحظه حسین ذوقی بالاخره طاقت نیاورد و بی‌محابا گفت: «آقا ایشان همان بدیع‌زاده است» و من بعد از آن مجبور شدم خود را به او معرفی کردم و به او گفتم: «شما هم مرا می‌شناسید، با عمامه‌ی سفید و عبا شما را در تهران می‌دیدم و با پدرم آشنایی داشتید و حتی با دایی من مرحوم «سعیدالواعظین» آشنا و دوست بودید، من جواد پسر بدیع‌المتکلمین هستم، عارف یکباره برافروخته شد و گفت: «تو فرزند آقا بدیع هستی؟!» در این هنگام بلند شدم و صورت و دست او را بوسیدم و به او گفتم تا شما را از نزدیک دیدم شناختم ولی خواهشی دارم، شما تصنیفی دارید در مایه دشتی و من آهنگ آن را کاملا با ضرب مخصوص نمی‌دانم، اگر ممکن است یک بند آن را بخوانید و او بلافاصله خواهش مرا پذیرفت و شروع به خواندن بند اول این تصنیف کرد که چنین است:

گریه کن که گر سیل خون ثمر ندارد

ناله‌ای که ناید زنای دل اثر ندارد

این تصنیف را او برای کلنل محمدتقی‌خان پسیان ساخته و در مشهد کنسرت داده بود. بعد از آن عارف نگاه سوزنده و مأیوس کننده‌ای به من کرد و گفت: «عارف مرده و من همان «شیخ ابوالقاسم قزوینی» هستم. و من آن بحث را قطع کردم و حسین ساز را

برداشت و باز هم در مایه «شور» و «دشتی» غزلی از حافظ با این مطلع خواندم:

خوشتر ز عیش و صحبت و باغ و بهار چیست

ساقی کجاست کو سبب انتظار چیست

بعد از اتمام آواز از او خداحافظی کردیم و رفتیم و دیگر او را ندیدم تا در سال ۱۳۱۲ در روزنامه‌ها خواندم که عارف مرده است. ولی من در همان سال او را مرده دیدم».

آواز بهاری

آهنگ و شعر از: ابوالقاسم عارف

هنگام می و فصل گل و گشت (جانم گشت و خدا گشت و چمن گشت)

دربار بهاری تهز ای زاغ و (جانم زاغ و خدا زاغ و) زغن شد

از ابر کرم خطه‌ی ری رشک ختن شد

دلتنگ چون من مرغ (جانم مرغ) قفس بهر وطن شد

چه کج رفتاری ای چرخ چه بدکرداری ای چرخ سر کین داری ای چرخ

نه دین داری نه آیین داری (نه آیین داری) ای چرخ

از خون جوانان وطن لاله دمیده

از ماتم، سر و قدشان سرو خمیده

در سایه گل بلبل از این غصه خزیده

گل نیز چو من در غمشان جامه دریده

چه کج‌رفتاری ای چرخ چه بدکرداری ای چرخ سر کین داری ای چرخ

نه دین داری نه آیین داری (نه آیین داری) ای چرخ

از اشک همه روی زمین زیر و زبر کن

مشتی گرت از خاک وطن هست به سر کن

غیرت کن و اندیشه ایام تبر کن

اندر جلو تیر عدو سینه سپر کن

چه کج رفتاری ای چرخ چه بدرفتاری ای چرخ سر کین داری ای چرخ

نه دین داری نه آیین داری (نه آیین داری) ای چرخ

عارف ز ازل تکیه بر اندام ندادست

جز جاه به کس دست چه خیام ندادست

دل جز به سر زلف دلارام ندادست

صد زندگی ننگ به یک نام ندادست

چه کج رفتاری ای چرخ چه بدکرداری ای چرخ سر کین داری ای چرخ

نه دین داری نه آیین داری (نه آیین داری) ای چرخ

برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد سوم)

منابع زندگینامه :[۱] ادبیات معاصر (۷۰ -۶۹)، از بهار تا شهریار (۲۴۰ -۲۲۸ / ۱)، از صبا تا نیما (۱۶۸ -۱۴۶ / ۲)، تاریخ تحول

ضبط موسیقی (۲۵۴ -۲۵۲)، تاریخ موسیقی (۴۷۶ -۴۶۹ / ۲)، چشمه‌ی روشن (۴۰۴ -۳۹۵)، چون سبوی تشنه (۶۵ -۶۳)، دایره‌المعارف فارسی (۱۶۵۱ / ۲)، دویست سخنور (۲۲۸ -۲۲۶)، الذریعه (۶۶۹ / ۹)، زندگی‌نامه‌ی رجال و مشاهیر (۳۰۳ -۲۸۹ / ۴)، سخنوران نامی (۲۲۸ -۲۰۴ / ۱)، سخنوران نامی معاصر (۲۴۶۱ -۲۴۵۶/ ۴)، سرگذشت موسیقی (۴۲۷ -۴۱۱ / ۱)، شخصیتهای نامی (۳۱۲ -۳۱۱)، شرح حال رجال (۴۲۷ -۴۱۱ / ۱)، شخصیتهای نامی (۳۱۲ -۳۱۱)، شرح حال رجال (۶۰ -۵۹ / ۱)، فرهنگ ادبیات فارسی (۳۳۶ -۳۳۵)، فرهنگ سخنوران (۶۰۵)، قزوین در گذرگاه هنر (۳۱۹ -۳۱۳، ۲۶۱)، لغت‌نامه (ذیل/ عارف قزوینی)، مردان موسیقی (۲۵ -۲۰ / ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۲۶۵ -۲۶۴ / ۱)، مینو در (۵۰۷ -۴۹۳ / ۲).

عارف کاشانی، عبدالحسین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۸۳ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به عارف. از سادات حسینی کاشان و معاصر و مصاحب میرزاطاهر نصرآبادی بود. جز نستعلیق، نسخ را نیز خوب می‌نوشت و با اجرت کتابت مصاحف، امرار معاش می‌کرد. مدتی در اصفهان بود، سپس به کاشان بازگشت و هنگام تألیف تذکره‌ی «نصرآبادی»، در ۱۰۸۳ ق، در کاشان می‌زیست. از آثار وی «دیوان» شعر است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۷۱ -۳۷۰۰ / ۲)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۶۹ -۳۶۸)، الذریعه (۶۷۰ / ۹)، صبح گلشن (۲۶۹).

عاشور، عبدالله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم و سیزدهم ق)، خطاط. وی از مردم رنان اصفهان و از مشاهیر خوشنویسان نسخ در آغاز دوره‌ی قاجار و به کثتر کتاب معروف بود. چنان که جز قطعات و ادعیه و کتابهای متفرقه‌ی فراوان، صد و یکمین قرآنی را هم که نوشته، دیده شده است. عاشور به اشاره‌ی فتحعلی‌شاه قاجار آثار گرانبهایی کتابت کرده است. از آثار وی قرآن نیم‌ربعی، با جلد روغنی، دو صفحه‌ی اول و آخر مذهب، نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «قد فرغ من تسوید هذا القرآن... عبدالله بن عاشور... ۱۲۰۱»؛ قرآن جلد روغنی، نسخ کتابت خفی نزدیک به غبار عالی، با رقم: «... انا العبد الاقل... عبدالله بن عاشور الاصفهانی فی سنه ۱۲۲۷»؛ «زادالمعاد» وزیر، ساغری مذهب، درون سوخته عالی، دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب عالی و نسخ کتابت عالی، با رقم: «حسب الامر نواب... عبدالله خان... حرره العبد الاقل... عبدالله بن عاشور رنانی الاصفهانی، سنه‌ی ۱۲۳۵». شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۹۳ -۱۰۹۱ / ۴)، اطلس خط (۳۵۷)، تاریخ اصفهان (۱۴۱-۱۴۰)، تاریخ هنرهای ملی (۹۵۸ / ۲)، تذکره القبور (۴۲۳)، کارنامه‌ی بزرگان (۲۹۷)، گلستان هنر (بیست).

عاشور، عبداللّه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از مردم «رنان» اصفهان و از مشاهیر خوشنویسان نسخ در آغاز دوره‌ی قاجار بود و به کثرت کتاب معروف می‌باشد چنانکه جز قطعات و ادعیه و کتابهای متفرقه فراوان که به خط وی موجود است صد و یکمین قرآنی را هم که نوشته دیده‌ایم. وی هیچگاه از اصفهان بیرون نیامد ولی به اشاره‌ی فتحعلی شاه قاجار آثار گرانبهایی را در کتابت به وجود آورد و نزد شاه فرستاد که موجود است. عبداللّه تا سال ۱۲۳۵ می‌زیسته است ولی تاریخ وفاتش معلوم نشد و اینکه از قول سپهر در ج ۳ ص ۲۵۵ آمده یا مربوط به عبداللّه زمانی دیگری است. یا تاریخ وفات آن درست نیست.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

عالی شیرازی، محمد حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۴۶ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به عالی. اهل شیراز و از احفاد می‌رسید شریف علامه بود. پدرش قبل از حاجی ابراهیم‌خان، کلانتر شیراز بود و لقب صاحب اختیاری داشت. تولیت آستانه‌ی احمدیه در زمان نادرشاه در دست این خاندان بود.وی مردی ادب‌دوست و محلفش مجمع ادبا و فضلا بود. خط نستعلیق را خوب می‌نوشت و و بیشتر اشعارش غزل بود. «دیوان» شعری وی حدود هفت هزار بیت است. صاحب «مجمع الفصحا» وفات وی را ۱۲۳۶ ق نوشته است، اما از قطعه‌ای که وصال شیرازی برای فوت او سروده، معلوم است که وی در ۱۲۴۳ ق در قید حیات بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۴۴۶)، احوال و آثار خوشنویسان (۶۸۹ -۶۸۸ / ۳)، حدیقه الشعراء (۱۱۶۱ -۱۱۵۷ / ۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۷۷ -۵۷۴ / ۳)، الذریعه (۶۷۶ / ۹)، فارسنامه‌ی ناصری (۹۴۴ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۶۱۱)، لغت‌نامه (ذیل/ عالی شرف)، مجمع الفصحا (۷۴۴ -۷۴۲ / ۵)، مرآت الفصاحه (۳۹۹ -۳۹۸)، مصطبه‌ی خراب (۱۲۸)، نگارستان دارا (۲۴۰ -۲۳۹).

عاملی، بهاءالدین محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۲۸ ق)، خطاط. از خوشنویسانی بود که خطوط مختلف را خوش می‌نوشت. از آثار وی: دو قطعه به قلمهای ثلث دو دانگ، نسخ کتابت، رقاع کتابت، شکسته نستعلیق کتابت جلی، توقیع کتابت و نستعلیق کتابت خوش با رقم: «ذره‌ی بی‌مقدار تحریر نمود. بهاءالدین محمد عاملی، فی سنه ۱۱۲۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۵۸/۴، ۷۸۵/۳).

عبدالرحیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه طلااندازی و رقاع کتابت خوش، با رقم: «... انا العبد المذنب الاقل... ابن‌محمد تقی، عبدالرحیم... سنه ۱۲۷۸ ثمان و سبعین و مأتین بعد الالف...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۰ / ۴).

عبدالعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان دوره‌ی فتحعلی‌شاه قاجار بود که خطوط وی از ۱۲۱۶ تا ۱۲۳۸ ق موجود است. از جمله: یک رقعه از مرقع نسخ کتابت خوش، با رقم:«کتبه تراب... عبدالعلی فی سنه ۱۲۳۷ من الهجزه الشریفه النبوه»؛ یک رقعه طلااندازی نسخ و کتابت عالی، با رقم: «... عبدالعلی... سنه ۱۲۲۵ من الهجره الشریفه»؛ یک صفحه مذهب، به نسخ کتابت عالی و با رقم: «کتبه الداعی... عبدالعلی فی سنه ۱۲۳۷ من الهجره».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۳ / ۴).

عبدالّله

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: قرآن وزیری جلد سوخت مرقع جواهرنشان نسخ کتابت جلی ترکی عالی: با رقم: «کتبه العبد الفقیر الی غایهٔ ربه القدیر السید عبدالّله رضی عنه مولاه بایر السلطان... احمد خان بن... محمدخان... لسنهٔ اربع و عشرین و مائهٔ و الالف فی بلدهٔ القسطنطنیهٔ» در اونیورسیته‌ی اسلامبول.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

عبدالّله، عبدالحسین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «برهان قاطع» نیم ورقی مجدول مذهب،به خط نسخ تحریر خفی متوسط و عناوین ثلث و رقاع نیم دو دانگ خوش، با رقم: «... تمام شد... بتاریخ بیست و هشتم ماه شوال... سال هزار و شصت و سه هجری (۱۰۶۳)... کاتبها عبدلحسین عبدالله...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۹۷ / ۴).

عبدالمجید

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه نسخ کتابت متوسط، با رقم: «کتبه الجانی و الفانی عبدالمجید».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۸ / ۴).

عبدی شروانی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۸۵ / ۹۷۵ ق)، شاعر، خطاط و صفوی. معروف به عبدی خوشنویس. وی در شطرنج مهارت داشته و غزل را به سبک اهلی شیرازی استادانه می‌سرود. عبدی در تبریز درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۷۰۱)، دانشمندان آذربایجان (۲۶۹ -۲۶۸)، الذریعه (۹ /۷۰۴)، هفت اقلیم (۲۹۸ -۲۹۷ / ۳).

عبدی قاجار، عبدالعلی میرزا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۳۳۰ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به عبدی ملقب به احتشام الملک، احتشام‌الدوله و معتمد الدوله. وی نواده‌ی فتحعلی‌شاه قاجار بود و به مشاغل دولتی و حکومت ولایات اشتغال داشت. ولی بعدها خانه‌نشین شد. عبدی در ادبیات و شعر و موسیقی و ریاضیات مهارت داشت و در حکمت متعالیه و فنون ریاضی و تصوف، شاگرد میرزا محمد علی قاینی و میرزا محمدرضا قمشه‌ای

بود. از خطوط نیز،جز نستعلیق، شکسته را هم خوش می‌نوشت. وی همچنین تار را نیکو می‌نواخت. از آثار وی «دیوان» شعر می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۰۴ / ۲)، تاریخ موسیقی (۳۷۲ / ۱)، الذریعه (۷۰۵ / ۹)،شرح حال رجال (۲۷۳ -۲۷۰ / ۲)، طرائق الحقائق (۴۴۶ / ۳)، فرهنگ سخنوران (۶۲۳)، المآثر و الآثار (۱۹۱).

عبدی نیشابوری، عبدالله

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به عبدی. از خوشنویسان ملازم دربار شاه‌طهماسب اول صفوی بود که ظاهرا در دربار شاه اسماعیل نیز به امر کتابت اشتغال داشته و به همین مناسبت شاهی رقم می‌کرده است. متقدمین خط کتابت عبدی را ستوده و او را کاتب بی‌بدل خوانده‌اند، ولی در خط مشق و جلی نیز آثار شیوایی دارد. وی از شاگردان سلطانعلی مشهدی بود و شاگرد برسجته‌ی خود او، شاه‌محمود نیشابوری است. از آثار او: «دیوان» شعر؛ یک نسخه «حالنامه‌ی» عارفی،به قلم کتابت خوش، با رقم: «تمت... علی ید الضعیف عبدی نیشابوری»؛ دو قطعه از مرقع شاه‌اسماعیل، به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ و کتابت خفی خوش، با رقمهای: «مشقه... عبدی بن حسن قلندر ۹۹۶» و «مشقه الفقیر المذنب، عبدی النیشابوری...» و قطعات مختلف دیگر که در «احوال و آثار خوشنویسان» به آنها اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۲۶ -۴۲۴ / ۲)، تحفه سامی (۱۳۴)، الذریعه (۷۰۵ -۷۰۴ / ۹)، گلستان هنر (۸۷)، مجالس النفائس (۱۴۸)، هنر عهد تیموریان (۷۴۶ -۷۴۵، ۶۳۵، ۵۹۷، ۵۸۳، ۵۴۱، ۵۰۰).

عبقری، تقی مجد الملک

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۷۸ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به عبقری. ملقب به مجدالملک. از اهالی مازندردان بود و نسب خود را به ابوصلت هروی می‌رسانید. وی در ابتدا مشغول تحصیل علوم ادبی شد، سپس هنگامی که مدرسه‌ی مشیریه به ریاست صنیع‌الدوله در تهران تشکیل شد، در آن مدرسه به تحصیل علوم جدید پرداخت. در ۱۲۹۹ ق از طرف ناصرالدین‌شاه به لقب مجحدالملک ملقب گردید.او در ۱۳۰۰ ق رئیس اداره‌ی وظایف و اوقاف شد و او در دوره‌ی اول مجلس (۱۳۲۴ ق)، از طرف اعیان تهران نماینده گردید و بعد در کابینه‌ی میرزا احمدخان مشیرالسلطنه وزیر تجارت شد. در حدود ۱۳۳۲ ق، به همراه محمد حسن میرزای ولیعهد به تبریز رفت و پس از مدتی به تهران بازگشت. عبقری شعر را نیک می‌سرود و از علوم معقول منقول و ریاضیات نیز بهره‌مند بود. او جز نستعلیق، خطوط دیگر، بویژه شکسته را بسیار خوش می‌نوشت در نقاشی و نقاری و حکاکی نیز دست داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۵۹، ۴، ۱۱۰ / ۱)، شرح حال رجال (۲۲۲ -۲۲۱ / ۱)، فرهنگ سخنوران (۶۲۳)، المآثر و الآثار (۱۸۷).

عثمان، حافظ

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از سرآمدان کتابت قرآن مجید و حافظان بوده است. در «آستانه» ولادت و نشو و نما یافت و از کودکی به خط علاقه‌مند شد و نزد استادانی چون درویش علی و دیگران به تعلیم و فراگرفتن آن پرداخت تا اجازه‌ی استادی گرفت و در سال ۱۱۰۶ به سمت استادی و تعلیم سلطان مصطفی خان ثالث و سلطان احمد خان ثانی انتخاب شد. بالغ بر ۲۵ قران نوشته که برخی به چاپ رسیده است وی در ۱۱۱۰ قمری درگذشت و در رباط رجه مصطفی پاشا مدفون شد. آثار خطی او از رقعه‌ها و قطعات فراوان است.

چند مرقع به قلمهای مختلف ثلث سه دانگ و نسخ کتابت عالی با رقم: «کتبه المذنب عثمان المعروف به حافظ القرآن» در موزه‌ی اسلامی ترک.

- قرآن وزیری نسخ کتابت و ثلث رقاع عالی با رقم: «کتبه الفقیر السید عثمان المعروف یک توقیع قدیم و نسخ کتابت خفی عالی با رقم حرره الحقیر عثمان المعروف به حافظ القرآن... و کان کتابتی فی زمن الصدر العالی. عزت محمد پاشا... فی یوم الجمعهٔ العاشر من جمادی الاولی سنهٔ سبع و ثمانین و مائهٔ و الف» (۱۱۸۷) در موزه‌ی اسلامی ترک.

- دو قطعه ثلث دو دانگ نسخ کتابت عالی با رقم: «کتبه الفقیر عثمان المعروف یک قطعه توقیع قدیم و نسخ کتابت خفی عالی با رقم: «حرره الحقیر عثمان المعروف به حافظ القرآن» در سلیمانیه‌ی اسلامبول. به حافظ القرآن سنه‌ی ۸۴(۱۰) ه» در سلیمانیه‌ی اسلامبول.

- مرقع مفردات، نسخ کتابت جلی عالی با رقم: «کتبه الفقیر عثمان المعروف به حافظ القرآن غفر اللّه ذنوبه و ستر عیوبه. در اونیورسیته‌ی اسلامبول.

- مرقع ده قطعه ثلث دو دانگ جلی و نسخ و رقاع کتابت جلی عالی با رقم «مشقه الفقیر عثمان» طریق المشق و الادمان سنهٔ ۱۰۹۸ و «مشقه عثمان المعروف به حافظ القرآن». در اوینورسیته‌ی اسلامبول.

- یک مرفع ثلث دو دانگ و نسخ کتابت جلی عالی با رقم «کتبه اضعف عباالرحمن عثمان المشتهر به حافظ القرآن غفراللّه ذنوبه و ستر عیوبه سنهٔ ۱۰۹۴» در اونیروسیته‌ی اسلامبول.

قرآن (یک جزو آخر از عم یتسائلون تا آخر) قطع نیم‌ربعی خشتی، کاغذ فستقی مجدول مذهب. یک سر لوح و سر سوره‌ها مذهب، جلد میشن عنابی ضربی مذهب. نسخ کتابت خوش با رقم: «کتبه العبد المذهب عثمان المشتهر به حافظ القرآن. حامداً اللّه تعالی و مصلیاً علی نبیهٔ محمد و آله الطاهرین اجمعین» در مجموعه‌ی آقای سلطانی القرائی. عثمان. حافظ.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

عجمی، حمید

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حمید عجمی (متولد: ۱۳۴۱ خورشیدی؛ تهران، قلهک فرزند حاج هدایت الله عجمی) طراح گرافیک؛ خوشنویس نستعلیق و ایجاد کننده خط معلی است.

اساتید و فراگیری نستعلیق

وی از پانزده سالگی نستعلیق را نزد استاد غلامحسین امیرخانی و کیخسرو خروش در انجمن خوشنویسان ایران آموخته است.

خط معلی

خط معلی توسط حمید عجمی در سال ۱۳۷۸ ایجاد و ثبت گردید. وی به واسطه ی این خط مورد تقدیر فرهنگستان هنر قرار گرفت.

مسئولیت ها و فعالیت ها

عضو رسمی فرهنگستان هنر

عضو رسمی مجمع هنرمندان حوزه هنری

عضو و مدیر مرکز هنرهای تجسمی حوزه هنری

مدیر موئسسه فرهنگی هنری فردآ

نمایشگاه ها

حمید عجمی تا کنون ۲۱ نمایشگاه انفرادی و چندین نمایشگاه و جشنواره گروهی داشته که در آن ها آثاری را به خط معلی و نستعلیق به نمایش گذاسته است که از مهم ترین آن ها می توان به این ها اشاره کرد:

جشنواره خوشنویسی جهان اسلام؛ تهران؛ فرهنگستان هنر؛ ۱۳۷۶(جمعی)

نمایشگاه سواد اعظم؛ تهران؛ خانه هنر های ایرانی؛ مهر ماه ۱۳۸۲ (انفرادی)

نمایشگاه بام بهشت؛ ۱۱۴ اثر با عنوان کلّی تجلی بسم الله در صور قرآنی؛ تهران؛ مرکز فرهنگی هنری صبا؛ بهمن ماه ۱۳۸۴ (انفرادی)

نمایشگاه یونسکو؛ پاریس؛ یونسکو، فوریه ۲۰۰۲ (انفرادی)

نمایشگاه اساتید خوشنویسی جهان اسلام؛ دانشکده هنر های زیبای بیروت؛ لبنان؛ آوریل ۲۰۰۲ (جمعی)

تألیفات

کتاب میرزا محمدرضا کلهر

شرح عرفانی آداب‌المشق میرعماد حسنی

برگرفته از کتاب :ویکی پدیا

عراقی، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۹۹ ش)، خطاط. از سادات حسینی سلطان‌آباد اراک بود. وی در جوانی از اراک به هرات رفت و همان جا ساکن شد. در خط شکسته و تعلیق مهارت داشت. میرزا حسین در تکیه‌ی میرزاخان به درس اطفال می‌نشست و ترسل و انشاء و مشق خط شکسته تعلیم می‌داد. وی هنگام مرگ بیش از هشتاد سال داشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۸).

عربکرلو، حسنعلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. وی از قورچیان شاه طهماسب و پدرش نیز وزیر قورچیان بود. خطی خوش داشت و دارای کمال استعداد بود و قطعه‌نویسی می‌کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :گلستان هنر (۴۹).

عرشی اکبرآبادی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۹۱ ق)، عارف، خطاط، شاعر، متخلص به عرشی. ملقب به نادرالعصر و مشهور به عرش‌الله. پدر وی از خوشنویسان معروف و از مشایخ نعمت‌اللهیه بود و وصفی تخلص می‌کرد. عرشی در اکبرآباد هند به دنیا آمد و همان جا نشوونما یافت. نسبش به چند واسطه به شاه نعمت‌الله ولی می‌رسد. عرشی از معاصران شاه جهان گورکانی بود و از سوی وی به نادرالعصر ملقب و در میان مریدان به عرش‌الله مشهور بود. داراشکوه بن شاه‌جهان او را به تعلیم فرزند خود، سلیمان شکوه، گماشت اما پس از چندی وی از خدمت کناره گرفت و به گوشه‌گیری میل کرد. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ منظومه‌ی «مهر و فا»؛ «شاهد عرشی»؛ «مناقب‌نامه‌ی مرتضوی»، که بعضی تألیف این اثر اخیر را به برادرش، میر صالح کشفی هم نسبت داده‌اند. از خطوط او: یک قطعه به قلم سه دانگ جلی و نیم دو دانگ عالی، با رقم: «الفقیر الحقیر محمد مؤمن الحسینی... ۱۰۷۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۴۲ / ۳)، ایضاح المکنون (۶۰۹، ۴۰ / ۲ ،۵۱۷ / ۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۳۱۶ - ۱۳۱۰ / ۵)، الذریعه (۷۱۰ / ۹)، ریحانه (۱۲۲ -۱۲۱ / ۴)، صبح گلشن (۲۸۰ -۲۷۹)، فرهنگ سخنوران (۶۲۸)، منظومه‌های فارسی (۴۲۲ -۴۲۱).

عزت، مصطفی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شاگرد «یساری افندی» و خود و برادرش «حافظ تحسین» دو تن خطاط مشهور آستانه‌ای بودند که از آنها مجموعه‌ی مشقی به نام

«مجموعه‌ی خطوط عثمانیه» چاپ و منتشر گردیده که محتوی ثلث و نسخ و رقه و فارسی (ظ. نستعلیق) و دیوانی است. این دو در ترکیب خط دارای ذوق سلیم بوده‌اند.

از خطوط او دیده‌ام: دو قرآن ربعی وزیری، نسخ کتابت خفی عالی با رقم: «مصطفی عزت ۱۲۸۸ و ۱۲۵۹» در موزه‌ی اسلامی ترک.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

عسیلی حنفی، علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: قرآن رحلی عظیم مذهب عالی بدون جلد، ریحان سه دانگ و نیم دو دانگ و رقاع نیم دو دانگ عالی با رقم: «تشرفت بکتابهٔ هذه الختمهٔ المکرمهٔ... العبد الفقیر الراجی عفو ربه القدیر علی المدعو بابی الحسن بن علی العسیلی الحنفی عامله اللّه بلطفه الخفی و کان الفراغ من کتابتها یوم الجمعهٔ المبارک الخامس من شهور سنهٔ ست و سبعین و تسعمائهٔ (۹۷۶) ختمت بالخیر و صلی اللّه علی سیدنا محمد و علی آله و اصحابه و سلم و تسلیماً دائماً» در موزه‌ی اسلامی ترک.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

عشرت شیرازی، محمد شفیع

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۸ -۱۲۵۵ ش)، خطاط و شاعر، متخلص به عشرت. وی منسوب به یکی از بزرگترین خاندانهای شعر و ادب شیراز (وصال شیرازی) است. در شیراز به دنیا آمد. در شش سالگی پدرش را از دست داد واز آن پس تحت سرپرستی عمویش، یزدانی، قرار گرفت. ادبیات فارسی و عربی و فنون شعر را به خوبی آموخت. خط نسخ را نزد برادرش همت فراگرفت و آن را به زیبایی می‌نوشت. سفری هم به عتبات کرد و چندی در خدمت میرزای بزرگ شیرازی بود. در اواخر عمر در تهران اقامت کرد و سرانجام در شیراز وفات یافت. مزارش در جوار بقعه‌ی شاه داعی‌الله، قرار دارد. اثر وی «دیوان» شعر می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۳۶۳)، از سعدی تا جامی(۴۲۲ -۴۲۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان (۶۳۹-۶۳۶ / ۳)، الذریعه (۷۲۱ / ۹)، ریحانه (۳۳۸ / ۶)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۰۲۱ - ۱۰۲۰ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۶۳۴)، مرآت الفصاحه (۴۱۴ -۴۱۲).

عشرت فراهانی، محمد مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۷۰ / ۱۲۶۰ -۱۱۸۲ ق)، خطاط، شاعر، متخلص به عشرت. ملقب به ملک الکتاب. وی تصحیلات مقدماتی خود را در فراهان

عراق و بروجرد فراگرفته و بـا مـایه‌ای نسـبتا کـافی از ادبیت و عربیت به تهران آمـده و بر اثر معاشـرت بـا فضـلا و دانشـمندانی چون فتحعلی‌خان ملک‌الشـعرا، میرزا صادق وقایع‌نگار مروزی و محمـدتقی علی‌آبادی، متخلص به صاحب، و مهمتر از همه کار کردن در زیردست میرزا بزرگ قائم‌مقام- که عشرت پسر عمو و داماد وی نیز بود- نواقص خود را تکمیل نمود. او در نوشتن انواع خط استاد و به شیوه‌ی درویش عبدالمجید می‌نوشت. سرعت کتابت او به قدری بود که در هفت ساعت هزار بیت می‌نوشت. میرزا محمد شعر هم می‌سرود. اثر وی «دیوان» شعر می‌باشد. از اوست:

در میان من و معشوق نهان رازی هست

که نیازی ز من و گاه از او نازی هست

بال بشکسته و پر بسته و تن خسته و باز

در گمانی که مرا قوت پروازی هست

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۱۱۹۹ -۱۱۹۷ / ۲)، الذریعه (۷۲۱ / ۹)، سفینه المحمود (۴۰۶ -۴۰۵ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۶۳۵ - ۶۳۴)، مجمع الفصحا (۷۳۰ / ۵)، مصطبه‌ی خراب (۱۳۰)، مکارم الآثار (۱۶۳۵ / ۵)، یادگار (س ۴، ش ۸، ص ۲۴ -۲۲).

عشرت قاجار، عبدالباقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۲۸۰ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به عشرت. در ابتدای سـلطنت محمدشاه قاجار،که پدرش حکومت همدان را داشت، به دنیا آمـد. در جوانی مقـدمات علوم را فراگرفت و در ادبیات سـرآمد شـد. در نزد میرزا ابوالفضل ساوجی هم تحصـیل علم کرد، هم تعلیم خط گرفت و در نسـتعلیق مهارت یافت. عبدالباقی علاوه بر خوشنویسـی، شـعر نیز می‌سـرود و اشـعارش بیشتر، قصیده و غزل و ربـاعی و مقطعـات است. ناصـرالدین شـاه وی را محترم می‌داشت و عبـدالفاضل می‌نامیـد و او را چنـدی مـأمور فارس کرد و سـپس حکومت لارستان را بدو تفویض نمود. در «المآثر و الآثار» نیز تحت عنوان عبدالفاضل ذکر وی آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منـابع زنـدگینامه :احوال و آثـار خوشـنویسان (۳۶۶ -۳۶۵ / ۲)، حدیقه الشـعراء (۱۲۰۴ -۱۲۰۱ / ۲)، طرائق الحقـائق (۴۲۱ / ۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۹۲۰ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۶۱۴)، گنج شایگان (۷۴ -۶۶)، المآثر و الآثار (۲۰۱)، یادگار (س ۵، ش ۱ و ۲، ص ۱۴۴ -۱۴۳).

عشرتی یزدی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۳۷ ق)، خطـاط و شـاعر، متخلص به عشـرتی. از سـادات و بزرگان یزد و از شاعران عهـد صـفویه بود. در عهـد محمـد قلی قطبشاه به گلنکده رفت و مورد توجه میرمحمد مؤمن استرآبادی قرار گرفت. وی در حسن خط، بویژه نستعلیق، مشهور بود و شعر نیز

می‌سرود. او دارای «دیوان» شعر است و برخی از اشعارش در تذکره‌ها نقل شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۳۰ / ۲)، تاریخ نظم و نثر (۴۷۰)، تذکره سخنوران یزد (۲۱۹ -۲۱۸)، جامع مفیدی (۴۶۸ / ۳)، الذریعه (۷۲۲ / ۹)، صبح گلشن (۲۸۶)، فرهنگ سخنوران (۶۳۵)، کاروان هند (۹۰۱ / ۲).

عصار، محمدعلی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از آثار اوست: قرآن نیم‌ربعی جلد روغنی عالی دو صفحه‌ی اول مذهب مرصع. کاغذ ترمه مجدول مذهب کمندوار. بین‌السطور طلااندازی. سر سوره‌ها مذهب خط نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «کتبه محمدعلی الشهیر بعصار الاصفهانی سنهٔ ۱۲۲۵» رمضانی. - قرآن روغنی نیم‌ربعی مذهب مزین نسخ کتابت خفی و رقاع خوش با رقم: «حسب‌الفرمایش... امیرالامراء العظام اللّٰه ویردی خان سمت تحریر یافت. کتبه العبد الخاطی محمدعلی الاصفهانی الشهیر به عصار فی خامس عشرین شهر رجب‌المرجب سنهٔ احدی و تسعین و مأته بعدالالف من الهجرهٔ... سنهٔ ۱۱۹۱».

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

عطارزاده، حسین

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوادزهم ق)، خطاط. از خطوط وی: یک مرقع ثلث دو دانگ جلی و نسخ کتابت عالی، با رقم: «کتبه العبد المذنب حسین الشهیر عطارزاده ۱۱۵۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۶۱/۴).

عطارهروی، محمدعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: ۱۲۸۸.

درگذشت: ۱۳۷۲.

از آثار خوشنویسی محمدعلی عطار هروی است: هنر آینه‌نگاری قرآن کریم: انواع خطوط کتیبه‌های کهن/ نوشته و متن و شرح اصطلاحات محمدمهدی هراتی (تهران، ۱۳۷۵).

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

عطایی چهرودی شیرازی، حیدر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر. از مردم چهرود فارس بود. از ایران به هندوستان رفت و در آن جا به سپاهیگری روزگار می‌گذرانید. عطایی خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و مدت بیست سال به کتابت روزگار می‌گذرانید. او در برهانپور ملازمتخان خانان عبدالرحیم‌خان (۱۰۳۶ -۹۶۴ ق) را اختیار کرد و به مدح او پرداخت. عطایی در سرودن شعر توانا بود. «فرهنگ سخنوران» صاحب عنوان را تحت عطایی چهروذی آورده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۷۳ -۱۷۲ / ۱)، کاروان هند (۹۰۶ -۹۰۵ / ۲)، مآثر رحیمی (۱۵۳۵ -۱۵۲۷ / ۴).

عطری کاتب، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: قطعه‌ای از یک مرقع، به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رق: «کتبه الفقیر المذنب محمد الشهیری بعطری الکاتب، غفر ذنوبه و ستر عیوبه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۸۷ / ۳).

عفاف

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن سیزدهم هجری، از زنان دانشمند، خوشنویس و شاعر. وی همسر شاهزاده حیدرقلی میرزا، فرزند فتحعلی شاه قاجار (۱۲۵۰ - ۱۲۱۲ ق) بود و خط شکسته را خوش می‌نوشت، با علوم غریبه آشنا بود و شعر نیز می‌سرود. ابیات زیر از اوست.

من آن مرغم که اندر دام صیاد

تفاوت نیستم با مرغ آزاد

به کوی عشق ای دل با خبر باش

که آنجا رهزنان اندر کمینند

چه نالی فصل گل ای بلبل زار

که گل را نیست پروای غم تو

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منابع: «پرده‌نشینان سخنگوی»، آریانا، سال دهم، شماره دهم، ۵۴؛ از رابعه تا پروین، ۱۶۹ -۱۶۸؛ حدیقةالشعراء، ۲۱۸۳ -۲۱۸۲ / ۳؛ خیرات حسان، ۱۸۴ / ۲؛ نقل مجلس، گ ۳۲ -۳۱؛

عفاف قاجار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، شاعر و خوشنویس. وی همسر شاهزاده حیدر قلی میرزا (تو ۱۲۱۴ ق) فرزند فتحعلی‌شاه قاجار بود. خط شکسته را خوش می‌نوشت، با علوم غریبه آشنا بود و طبع شعر نیز داشت. از اوست :

به کوی عشق ای دل باخبر باش

که آنجا رهزنان اندر کمین‌اند

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :از رابعه تا پروین (۱۶۹ -۱۶۸)، تاریخ عضدی (۲۲۶)، حدیقه الشعراء (۲۱۸۳ -۲۱۸۲ / ۳)، زنان سخنور (۳۳۰ / ۱)، فرهنگ سخنوران (۶۴۲)، مشاهیر زنان (۱۶۶ -۱۶۵).

عفت قاجار

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، عارف، خطاط و شاعر، متخلص به عفت. ملقب به نواب متعالیه و معروف به خانم خانمان. وی از علوم نجوم و مقدمات عربی بهره داشته خط نستعلیق و شکسته را خوب می‌نوشت. وی بیشتر به اشعار مولوی علاقه داشت و سبک او را در مثنوی پیروی می‌کرد.[۱]

قرن سیزدهم هجری، همایون سلطان خانم مشهور به خانم خانمان از زنان عارف، شاعر و خوشنویس. وی نخستین دختر فتحعلی شاه قاجار (۱۲۵۰ -۱۲۱۲ ق) و خواهر تنی حسینعلی میرزا فرمانفرمای فارس و حسنعلی میرزا والی خراسان و همسر ابراهیم خان ظهیرالدوله بود. به نوشته محمود میرزا در تذکره نقل مجلس، عفت از علوم نجوم، هیئت و مقدمات عربی بهره داشته، خط نستعلیق و شکسته را خوب می‌نوشت و شعر را نیز نیکو می‌سرود. چون عارف مسلک بود غالبا مثنوی مولوی می‌خواند و اشعاری نیز به سبک مثنوی می‌سرود. محمود میرزا به او تخلص عفت داد.

اشعار زیر از اوست:

میل خاطر می‌کشد تازه به آن

تازنو آرم حدیثی در میان

هست در شهر محبت تازه‌ها

در کتاب دوستی شیرازه‌ها

غیر عشقم هیچ در تقریر نه

دل زیاد عشق هرگز سیر نه

تشنگان را نیست لذت غیر آب

خستگان را نیست راحت غیر خواب

غرقه در دریا نخواهد جز کنار

در زمستان هر کسی جوید بهار

هر که را باشد بهاری در جهان

عشق می‌باشد بهار عاشقان[۲]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] از رابعه تا پروین (۱۷۳ -۱۷۲)، حدیقه الشعراء (۲۱۸۶ / ۳)، زنان سخنور (۳۳۷ / ۱)، طرائق الحقائق (۳۲۹ / ۳)، فرهنگ سخنوران (۶۴۲)، مشاهیر زنان (۶۶).

[۲] منابع: «پرده‌نشینان سخنگوی»، آریانا، سال دهم، شماره ششم، ۵۱ -۵۲؛ از رابعه تا پروین، ۱۷۳ -۱۷۲؛ تاریخ عضدی، ۳۱۶؛ حدیقهٔالشعراء، ۲۱۸۶ / ۳؛ خیرات حسان، ۱۸۵ / ۲؛ زنان سخنور، ۳۳۷ / ۱؛ طرایق‌الحقایق، ۳۲۹ / ۳ ناسخ‌التواریخ، دوره کامل تاریخ قاجاریه، ۳۲۵؛ نقل مجلس، گ ۱۸ -۱۶.

عقیلی تبریزی، محمد امین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط و شاعر. از اولاد عقیل بن ابی‌طالب بود و خاندان وی در رستمدار مازندران بوده‌اند. پدرش همراه سام‌میرزا صفوی، به اردبیل رفت و محمدامین در آن شهر به دنیا آمد و همان جا کسب علم و هنر کرد. او در زمان حمزه میرزا صفوی، کتابدار اسمی خان‌شاملو (اسماعیل قلی‌بیگ) شد و حمزه‌میرزا او را صاحب السیف و القلم خطاب می‌کرد. وی پس از مرگ حمزه‌میرزا منزوی شد و به مشق و کتابت اکتفا نمود و گاهی شعر ترکی می‌گفت. عقیلی از شاگردان محمد حسین تبریزی بود و خط جلی و خفی را خوش می‌نوشت. صاحب «گلستان هنر»، در ۱۰۱۵ ق او را در قزوین ملاقات کرده است. سپهر تاریخ وفاتش را در ۱۰۲۸ ق آورده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۴۹ -۶۴۸ / ۳)، گلستان هنر (۱۲۴ -۱۲۳).

علاءالدین محمد، علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: قرآن رحلی عظیم مهذب بدون جلد. متن ریحان نیم دو دانگ و سر سوره‌ها ثلث دو دانگ عالی. آخر رقاع نیم دو دانگ خوش با رقم: «کتبه العبد الفقیر الی الله الغنی علاءالدین محمد بن شمس‌الدین محمد بن امیرعلی النقیب الحسنی غفراللّه له و لوالدیه اجمعین. حرره فی سابع شهر ربیع‌الاول سنهٔ سبعین و تسعمائهٔ» (۹۷۰) در موزه‌ی اسلامی ترک.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

علوی حسینی، علی

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: سه جزو از قرآن سلطانی رحلی عظیم، ریحان سه دانگ جلی به زر محرر خوش بلکه عالی- نسخ ریحان دو دانگ خوش: با رقم: «کتب هـذا الجزء المبارک من اصل ثلاثین جزءاً و ما قبله و ما بعد العبد الفقیر الی اللّه تعالی علی بن محمد بن زید بن محمد بن زید بن محمد بن عبیداللّه العلوی الحسینی و کان الفراغ من کتابته فی رجب سند عشر و سبعمائهٔ» (۷۱۰) تارخی خط. در پشت صفحه‌ی اول به قلم ثلث دو دانگ خوش: هـذا امر امر بکتابـهٔ مقرباً الی اللّه مولانا السلطان الاعظم... خدابنـده محمد بن ارغون خان بن اباقاخان بن هلاکوخان بن تولی خان بن چنگیز خان خلد اللّه دولتهٔ... علی ید المولیین الوزیرین الاعظمین سلطانی وزراء العالم... اصحاب السیف والقلم خواجه رشیدالحق والـدین و معدالحق و الدولهٔ والدین اعزاللّه انصارهما...» «کتبه العبد الفقیر الی اللّه تعالی علی بن محمد علی بن محمد ابن زید بن محمد بن زید بن محمد بن محمد بن زید بن احمد بن محمد بن محمد بن عبیداللّه بن علی بن عبیداللّه بن علی بن عبیداللّه بن الحسین بن علی بن الحسین بن علی بن ابیطالب و کان الفراق منه فی یوم الاربـاع سادس جمادی‌الاولی من سنهٔ عشر و سبع مائه (۷۱۰) به مدینهٔ الموصل غفراللّه سالف خطیاته به محمد و آله...» در موزه‌ی اسلامی ترک.

- قرآن (یک جزو) رحلی کوچک- جلد تیماج مشکی منگنه، صفحه‌ی اول دارای پیشانی و ذیل مذهب. ثلث جلی به زر تحریر یافته‌ی خفی متوسط با رقم: «علی بن محمد بن زید بن محمد بن زید بن عبداللّه العلوی الحسینی...» سال ۷۱۰. در آستانه‌ی شاه نعمهٔ اللّه ماهان کرمان.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

علویه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ز ۱۳۱۳ ق، از زنان هنرمند. وی نقاش و خطاط ناخنی باذوقی بود که خطوط را به شیوه ناخنی می‌نوشت و نقوش تزیینی را نیز به شیوه ناخنی به آن می‌افزود. از آثار امضاء دارش، مرقعی به خط نستعلیق شش دانگ نستعلیق بود که به شیوه ناخنی عمل آورده و حواشی صفحات را بـا ترسیمات ساده‌ای به شیوه‌ی ناخنی تزیین نموده و رقم نهاده بود: «علویه ۱۳۱۲». اثر دیگرش کـه در حراج کریستی ۱۱ آوریل ۱۹۸۹ و لندن به فروش رسید مرقعی به خط نستعلیق شش دانگ بود که به خط ناخنی کتابت نموده و ترسیمانی نیز به آن علاوه کرده و به خط ناخنی رقم نهاده بود: «در ارض اقدس قم تحریر شد. کتبته علویه فی سنهٔ ۱۳۱۳».[۱]

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش و خطاط. از زنان هنرمند عصر خود به شمار می‌رفت. نقاش و خطاط ناخنی با ذوقی بود که

خطوط را به شیوه‌ی ناخنی کتابت می‌کرد و نقوش تزییناتی را نیز در همان شیوه آرایش می‌داد. از آثار وی: مرقعی به خط نستعلیق شش دانگ، که به شیوه‌ی ناخنی عمل آورده و حواشی صفحات را با ترسیمات ساده‌ای به شیوه‌ی ناخنی تزیین کرده و رقم نهاده: «علویه ۱۳۱۲»؛ مرقعی به خط نستعلیق شش دانگ که به خط ناخنی کتابت کرده و ترسیماتی نیز به آن اضافه کرده و به خط ناخنی رقم نهاده: «در ارض اقدس قم تحریر شد. کتبه علویه فی سنه ۱۳۱۳».[۲]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] منبع: احوال و آثار نقاشان قدیم ایران، ۱۴۷۱ / ۳.

[۲] احوال و آثار نقاشان (۱۴۷۱ / ۳).

علی عسکر

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک رقعه از مرقعی، به خط نسخ کتابت خوش، با رقم: «مشقه الاقل الاحقر علی عسکر، فی سنه ۱۱۸۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۲۰ / ۴).

عماد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(بخش ۱) (میر) محمد بن حسین حسنی سیفی قزوینی ملقب به عمادالملک و مشهور به میر، خطاط معروف ایرانی (و. قزوین حدود ۹۶۱- مقت. ۱۰۲۴ ه.ق.). وی مقدمات علوم و خط را در قزوین آموخت و سپس سفری به تبریز و کشور عثمانی و حجاز کرد و آنگاه به ایران بازگشت و در دربار شاه عباس اول به کار مشغول شد. مردی آزادمنش و به امور مادی و مناصب درباری بی‌اعتنا بود. وی را به تسنن متهم کردند و شاه عباس مقصود بیگ مسگر قزوینی- رئیس شاهسونان قزوین را مأمور قتل او کرد و او با گروهی در کوچه‌ای تاریک بر سر میرعماد ریختند و او را قطعه قطعه کردند. جنازه او را در مسجد مقصود بیگ واقع در دروازه طوقچی به خاک سپردند. میرعماد بزرگترین و معروفترین نویسنده خط نستعلیق به شمار می رود.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

عماد السلطان جهرمی، محمود

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. وی از دوره‌ی ناصرالدین‌شاه قاجار تا ۱۳۲۰ ق در دفتر استیفا انجام خدمت می‌کرد و جز نستعلیق، شکسته را نیز خوش می‌نوشت و از حسابداری سررشته داشت و خط سیاق را به کمال می‌دانست. از آثار او: یک نسخه منتخبات «گلستان»، به قلم نیم دو دانگ خوش بلکه عالی، با رقم: «در سن ده سالگی... برشته نگارش درآورد... سنه‌ی ۱۳۰۵»؛ یک نسه منتخبات اشعار حافظ، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... محمود بن مصطفی الموسوی المستوفی، در سن سیزده سالگی به رشته نگارش درآورد، فی شهر صفر ۱۳۰۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۸۳ -۸۸۲ / ۳).

عماد الکتاب، محمد حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۵ -۱۲۴۰ ش)، خطاط، نقاش و شاعر. ملقب به عمادالکتاب. در طایفه‌ی سیفی قزوینی، در قزوین به دنیا آمد و بیشتر عمرش را به نوشتن و تعلیم خط گذرانید.وی ابتدا خوشنویسی را با نسخ‌نویسی آغاز کرد و سپس به خط نستعلیق روی آورد و پیرو شیوه‌ی میرزا رضای کلهر شد، طوری که او را به عنوان کامل‌کننده‌ی شیوه کلهر نام می‌برند. عمادالکتاب نه تنها در خط نسخ و نستعلیق استادی توانا بود،بلکه شکسته و ثلث را نیز در کمال زیبایی می‌نوشت و با نقاشی سیاه‌قلم و آبرنگ نیز آشنایی داشت. عماد الکتاب با کمیته‌ی مجازات همکاری داشت و تحریرات بیانیه‌های کمیته به خط او بود. وی قبل از دوره‌ی مشروطیت جزو کاتبان وزارت انطباعات و در دوره‌ی سلطنت احمدشاه قاجار، مدتی در وزارت داخله، منشی و همان اوقات معلم مشق خط سلطان احمدشاه نیز بود. در چند سال اواخر عمر نیز در دربار پهلوی سمت خوشنویسی مخصوص داشت. وی قریحه‌ی شاعری نیز داشت و گاهی شعر می‌سرود. آثار خوشنویسی عماد الکتاب قطعات مختلف سیاه‌مشق است. همچنین یک دوره «رسم المشق» که برای نوآموزان دبستانها و دبیرستانها تألیف کرد و به چاپ رساند. وی شاگردان بسیاری داشت، از جمله علی منظوری، ملک الخطاطین، حسن زرین‌خط، علی‌اکبر کاوه و ابراهیم بوذری که هر یک به مقام استادی رسیده‌اند. عمادالکتاب در تهران می‌زیست و در همان جا درگذشت و در امامزاده عبدالله دفن شد. از دیگر آثار او: کتیبه‌ی سردر مدخل سپهسالار و لوحه‌ای بر آرامگاه فردوسی در طوس؛ یک نسخه «شاهنامه‌ی» فردوسی در ۱۳۳۶ ق؛ یک نسخه «نامه‌ی دانشوران» ناصری در ۱۳۱۸ ق؛ نسخه‌ی نفیس «ترجیع‌بند» هاتف. از دیگر قطعات وی در «احوال و آثار خوشنویسان» به آنها اشاره شده است. از آثار نقاشی وی: تصویر یکی از حواریون حضرت مسیح که به خط شکسته و تعلیق زیبا، با رقم: «در ماه رضمان هزار و سیصد و سی... العبد عماد السیفی قزوینی»؛ تصویر سیاه‌قلمی کریم‌خان زند که کلاه مخصوصی به سر نهاده است؛ تصویر دستی که طرز صحیح قلم به دست گرفتن و خط نوشتن را نشان می‌دهد...، با رقم: «عماد السیفی»؛تصویر خود نقاش به سیاه قلم...، با رقم: «صورت عماد المتاب سیفی که به دست خود ساخته است».[۱]

(ع. تکیه‌گاه کاتبان) (میرزا) محمد حسین سیفی قزوینی، خطاط معروف (و. ۱۲۴۵ ه. ش.- ف. تهران ۱۳۱۵ ه.ش.). وی در کمیته مجازات عضویت داشت و در آخر عمر به خدمت دربار درآمد. در خط نستعلیق استاد بود و ثلث و شکسته را هم نیکو می‌نوشت و از نقاشی آب و رنگ هم اطلاع داشته و شعر نیز می‌سروده. از آثار او یک دوره «رسم‌الخط» به طبع رسیده.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۲] احوال و آثار خوشنویسان (۷۰۰ -۶۹۷ / ۳)، احوال و آثار نقاشان (۷۰۷ -۷۰۶ / ۲)، اطلس خط (۵۹۵ -۵۹۴)، تاریخ برگزیدگان (۴۷۲ -۴۷۰)، تاریخ هنرهای ملی (۱۰۲۳ -۱۰۲۱ / ۲)، تذکره خوشنویسان معاصر (۳۳ -۲۷)، دایره‌المعارف فارسی (۱۷۶۷ / ۲)، شرح حال رجال (۳۸۳ -۳۸۲ / ۳)، قزوین در گذرگاه هنر (۲۵۰ -۲۴۷)، گلستان هنر (بیست و یک).

عماد طاهری، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۶۴ ش)، خطاط. در تهران به دنیا آمد. پس از کسب علوم متداول عصر خویش، به نزد محد حسین خوشنویس‌باشی رفت و به تحصیل قواعد و رموز خط نستعلیق همت گماشت. او همچنین این هنر را در نزد استادان دیگر نیز دنبال کرد و در خوشنویسی مهارت کامل یافت. طاهری در جوانی به استخدام وزارت فرهنگ درآمد و در ۱۳۲۲ ش بازنشسته شد. ابراهیم بوذری از جمله شاگردان وی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره خوشنویسان معاصر (۱۰۶ -۱۰۵).

عماد محلاتی، مسعود

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از خوشنویسان اقلام شش‌گانه بود که نستعلیق را نیز نیکو می‌نوشت. از آثار وی: قطعه‌ای به قلم نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «العبد... عماد المحلاتی، من بعد سبعین، سنه ۸۹۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۴۰ / ۲).

عمادالکتاب، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمدحسین عمادالکتاب فرزند محمد ،که در سال ۱۲۴۷ شمسی در قزوین متولدگردید. محمدحسین عمادالکتاب فرزند محمد ، در سال ۱۲۴۷ شمسی ، در قزوین متولدگردید. عمادالکتاب از جمله خوشنویسانی است که در زمینه ی « نستعلیق » خود را به مرتبه ی استادی رسانـد و به عنوان آخرین استاد این نوع خط مطرح گردیـد. از راه کتابت و تعلیم خط ، امور زنـدگی خود را اداره می نموده است. او همچنین علاوه بر استادی خط احمدشاه ، در دربار رضاشاه نیز سمت خوشنویس مخصوص و استادی ولیعهد را به عهده داشت. وی آخرین استاد کل خط نستعلیق در ایران است که از کتیبه تا غبار را استادانه می نوشت. این استاد اولین خوشنویسی

است که رسم المشق را برای استفاده ی نوآموزان ابداع و چاپ کرد. عمادالکتاب گذشته از کار خوشنویسی ، در دیگر زمینه های هنری نیز طبع آزمایی کرده است. او به کار نقاشی ، تذهیب ، شعر و ادبیات ، موسیقی و عکاسی علاقه داشت. سرانجام استاد محمدحسین عمادالکتاب در ۲۶ تیر ۱۳۱۵ شمسی در سن ۷۵ سالگی به سرای باقی شتافت.گروه : هنررشته : خوشنویسیگرایش : نستعلیقوالدین و انساب : محمدحسین عمادالکتاب فرزند محمد ، از خاندان سیفی قزوین بود ،که در سال ۱۲۴۷ شمسی در قزوین متولدگردید.اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : محمدحسین عمادالکتاب در خانواده ای دیده به جهان گشود که از جهت وضعیت اقتصادی در شرایط بسیار بدی قرار داشت. او این شرایط را اینگونه تشریح می کند : « ... فرزند ارشد شخصی هستم که در وقت نزع روان از تمام علائق و رنگ و بو و داشته های جهان محروم و خوشبختانه دارای یک دینار نبوده و به همین جهت دو پسر و یک دختر خود را به خدای متعال می سپارد و به درود زندگی کرده ، با کمال شرافت و پاکدامنی از این نشاه می رود و فقط آرزوی دیدار آخرین مرا به زیر خاک می برد. »تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمدحسین عمادالکتاب از جمله خوشنویسانی است که در زمینه ی « نستعلیق » خود را به مرتبه ی استادی رساند و به عنوان آخرین استاد این نوع خط مطرح گردید.خاطرات و وقایع تحصیل : محمدحسین عمادالکتاب در حالی پدر خود را از دست می دهد که در شهر بادکوبه به سر می برده است ، به همین خاطر پدر در آخرین لحظه از دیدار پسر ارشد محروم گرید و از این زمان به مشکلات عماد بیش از پیش افزوده گردید. خود در این باره چنین تعریف می کند : « پدر مرحومم اسمش محمد و در موقع ارتحال از دیدار فرزند ارشد خود (من) محروم و من بنده (که شانزده سال مرحله از مراحل زندگانی را پیموده بودم) در اولین شهر روسیه (بادکوبه) از فوت پدر بی خبر و گرفتار خدمات طاقت فرسای شخص تاجری از اهالی شیروان بودم و گاه و بی گاه در فراق پدر و مادر اشک حسرت می سودم و بدین منوال تا یک سال بار مشقت به دوش کشیده تا آخرالامر به وطن مالوف بازگشت کرده ، از مرگ پدر آگاه و پس از چندروز پیاده با قافله بی زاد و راحله عازم عتبات عالیات شدم و در کاظمین سه سال رحل اقامت افکنده و امرا معاش خود را به وسیله ی تحریر در کمال عسرت می گذراندم و استطاعت رفتن به کربلاـ نداشتم. در پایان این مدت ، وسایل حرکت فراهم و با مرحوم آقاسیدمحمدباقر حجه الاسلام به کربلا رهسپار و پنج سال مجاورت اختیار و در منتهای اعسار امرار حیات کردم ، در این مدت که اوان جوانی و عنفوان شباب زندگانی من بود ، غالبا مشغول تحصیل و پیوسته یک ذائقه ی مفرطی به کسب خطوط مختلفه داشتم ... ».استادان و مربیان : محمدحسین عمادالکتاب ، هنر نقاشی را نزد مهدی خان مصورالملک شبیه ساز ماهر دوره قاجاریه که نقاشی های شاهنامه امیر بهادری به قلم اوست ، فراگرفته است.همسر و فرزندان : از محمدحسین عمادالکتاب یک دختر به نام « ملوک سیفی » باقی ماند.وقایع میانسالی : محمدحسین عمادالکتاب گذشته از آنکه به عنوان یک استاد مسلم به کار خوشنویسی مشغول بود ، اما نسبت به رویدادهای زمانش بی تفاوت نبود ، چنانکه در سال ۱۳۴۴ قمری به کمیته مجازات پیوست و کار نوشتن بیانیه های کمیته را به عهده گرفت. در سال ۱۳۳۵ پس از دستگیری اعضای کمیته او نیز بازداشت شد ، مدتی زندانی و سپس به قم تبعید گردید.زمان و علت فوت : محمدحسین عمادالکتاب در ۲۶ تیر ۱۳۱۵ شمسی در سن ۷۵ سالگی به سرای باقی شتافت و در سمت جنوبی صحن حیاط امامزاده عبدالله در شهر ری به خاک سپرده شد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمدحسین عمادالکتاب پیش از دوران مشروطیت ، جزء کاتبان وزارت انطباعات بود و در زمان احمدشاه نیز مدتی به عنوان منشی در وزارت داخله خدمت نمود. وی از سال ۱۳۰۴ شمسی در دفتر مخصوص رضاشاه به سمت فرمان نگار مشغول خدمت شد و مامور تحریر فرامین و نامه ها گردید. در سال ۱۳۱۲ شمسی از طرف انجمن آثار ملی مامور نوشتن کتیبه های آرامگاه فردوسی در طوس شد و بعد از آن ، کتیبه های دارالفنون ، دانشسرای عالی ، مدرسه رضاییه ، دانشگاه تهران و دانشگاه معقول و منقول را نوشت.فعالیتهای آموزشی : محمدحسین عمادالکتاب از راه کتابت و تعلیم خط ، امور زندگی خود را اداره می نموده است. او همچنین علاوه بر استادی خط احمدشاه ، در دربار رضاشاه نیز سمت خوشنویس مخصوص و استادی ولیعهد را به عهده داشت. وی آخرین استاد کل خط نستعلیق در ایران است

که از کتیبه تا غبار را استادانه می نوشت. او اولین خوشنویسی است که روش نقطه گذاری را در آموزش خط ابداع کرد. او نه تنها نستعلیق ، بلکه شکسته و نسخ را هم نقطه گذاری کرد. استاد اولین خوشنویسی است که رسم المشق را برای استفاده ی نوآموزان ابداع و چاپ کرد.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : محمدحسین عمادالکتاب گذشته از کار خوشنویسی ، در دیگر زمینه های هنری نیز طبع آزمایی کرده است. او به کار نقاشی ، تذهیب ، شعر و ادبیات ، موسیقی و عکاسی علاقه داشت.شاگردان : محمدحسین عمادالکتاب در طول زندگی پربار خود در حدود چهارهزار نفر از کودکان را تعلیم داد. بسیاری از فرزندان شاهزادگان و رجال کشوری از شاگردان او بودند. مظفرالدین شاه ، احمدشاه ، محمدحسن میرزای ولیعهد و محمدرضا پهلوی از تعلیم یافتگان محضر او هستند. برجسته ترین شاگردان او که در سطح بالایی تعلیم یافتند ، عبارتند از : حسن زرین خط ، علی اکبر کاوه و مجدالکتاب گرگانی.آرا و گرایشهای خاص : محمدحسین عمادالکتاب در تمام زمینه های خوشنویسی تسلط داشت ، ولی در نستعلیق از کتیبه گرفته تا غبار ، استادی توانا بود. او شیوه ی خاص میرزامحمدرضای کلهر را دنبال می کرد.جوائز و نشانها : محمدحسین عمادالکتاب در سال ۱۳۱۲ شمسی به پاس قدردانی از خدمات صادقانه ، موفق به دریافت نشان درجه یک فرهنگ از وزارت معافی (وزارت ارشاد فعلی) و دریافت یک قطعه مدال نفیس و باارزش از دربار رضاشاه گردید.

آثار : تذکره تلامیذ الشعرا ویژگی اثر : مشتمل است بر شرح حال گروهی از شعرای معروف ایران به انضمام شرح حال خودش که این شرح حال را به شعر درآورده و به خط نستعلیق زیبایی نوشته است.۲ تصویر گل و بوته ویژگی اثر : این اثر با سیاه قلم و هم آب رنگ که شامل یک قطعه دورنمای جنگل و یک تابلو چهره ی خود او با لباس درباری در اوایل سلطنت رضاشاه است که این مجموعه در اختیار تنها دختر وی است.۳ طرح دست و نحوه ی قلم به دست گرفتن صحیح برای خوشنویسی به صورت سیاه قلم ویژگی اثر : این اثر در مجموعه آقای باقر ترقی نگهداری می شود.۴ فرهنگ مختصر عربی به فارسی ویژگی اثر : عمادالکتاب در این اثر تا حرف قاف ، قسمتی از لغات عربی را جمع کرده ، لغات عربی را به نسخ و ترجمه ی آن را به فارسی به خط نستعلیق در زندان نوشته و بقیه ی آن ناتمام مانده است.۵ قطعات ، سیاه مشق ها و نامه ها کتاب تقویت انگیزه در کارکنان ویژگی اثر : کتاب تقویت انگیزه در کارکنان به عنوان پایان نامه در حال چاپ میباشد.۷ کتاب درکوچه های آشتی کنان ویژگی اثر : کتاب درکوچه های آشتی کنان در حال چاپ میباشد.۸ کتاب زندگی فرخی شاعر لب دوخته ویژگی اثر : کتاب زندگی فرخی شاعر لب دوخته به عنوان پایان نامه با مشارکت حسین مسرت که مضمون این کتاب زندگی فرخی یزدی –مبارزات وآثار اوست.۹ کتابت اوصاف الاشراف خواجه نصیر طوسی ویژگی اثر : این کتاب به سال ۱۳۰۶ شمسی در آلمان چاپ شده است.۱۰ کتابت تحفه العراقین خاقانی کتابت ترجیع بند هاتف اصفهانی کتابت حساب موسی خان ویژگی اثر : این کتاب به سال ۱۲۷۴ شمسی چاپ شده است.۱۳ کتابت دیوان ناصرخسرو کتابت سفرنامه استانلی به آفریقا ویژگی اثر : این کتاب در دو جلد است.۱۵ کتابت شاهنامه فردوسی معروف به امیربهادر کتابت صفحه ای حاوی مفردات خطوط هفتگانه ویژگی اثر : این اثر برای پیشرفت خط مظفرالدین شاه تهیه شده با زمینه ی آبی و تذهیب چاپ اروپا که بسیار کمیاب است.۱۷ کتابت قانون اساسی کتابت قرآن نفیس با خط نسخ ممتاز حاشیه دار کتابت نامه ی دانشوران ناصری ویژگی اثر : این کتاب به سال ۱۲۷۵ شمسی چاپ شده است.۲۰ کتابت یک مرقع نفیس کتابی ازمیکروفیلم ویژگی اثر : کتابی ازمیکروفیلم کتاب شاهنامه زاگرپ منتقل شده از کتابخانه سلطنتی کرواسی توسط شخص آقای محمدی.۲۲ کتیبه اطراف صحن و مقبره خانقاه صفی علیشاه کتیبه حدیث (ولایت علی بن ابیطالب و ...)در حضرت عبدالعظیم کتیبه سردر اداره کل ثبت اسناد و املاک کشور کتیبه سردر بیمارستان فیروزآبادی در شهر ری کتیبه سردر دانشسرای عالی تهران (اکنون تربیت معلم) کتیبه سردر ساختمان دارالفنون در خیابان ناصرخسرو کتیبه سردر مسجد سپهسالار کتیبه سردر مسجد ناصریه کتیبه سردر مسجد و مدرسه قنبرعلی خان در خیابان سیروس کتیبه های لوحه ی آرامگاه حکیم ابوالقاسم فردوسی در

طوس منظره زنـدان انفرادی عمادالکتـاب در نظمیه ویژگی اثر : این اثر مربوط به سال ۱۳۳۸ است. اصل تابلو به انـدازه ی ۲۷ × ۳۵ سانتی متر و به شـیوه ی آب رنگ است و در مجموعه ی آقای باقر ترقی نگهـداری می شود.۳۳ منظومه از عطش لبریز ویژگی اثر : منظومه از عطش لبریز انتشار در سال ۷۲ شامل اشعاری به مناسبت های گوناگون از جمله شهادت شهدا تیپ الغدیر-شهید جوکار-شهید صدوقی و مرحوم خاتمی- روز درختکاری -سـمینار یزد و سازندگی-همسر وزندگی شخصی.۳۴ نیمرخ عمادالکتاب ویژگی اثر : ایـن اثر بـه صـورت سـیاه قلـم و به انـدازه ی ۱۷ × ۲۴ سـانتی متر در کتابخـانه ملی ایران نگهـداری می شود. منـابع زنـدگینامه :http://www.iranologyfo.com/

عنایت‌الله محسن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یـازدهم ق)، خطـاط. از خوشـنویسان زمـان شاه‌عبـاس اول است. از آثار وی: یک نسـخه «اخلاق ناصـری» خواجه نصـیر طوسی، به قلم کتابت خوش و با رقم: «بتاریخ ۲۲ شهر رمضان المبارك سنه‌ی ۱۰۰۰.. راقمه عنایت‌الله محسن».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۴۱ / ۲).

عنبرین قلم هروی، عبدالرحیم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یـازدهم ق)، خطـاط. ملقب به عنـبرین قلم و روشن رقم. اصـلش از مردم هرات بود. در جوانی از خراسـان به هندوسـتان رفت و به خـدمت عبدالرحیم‌خان خانان رسـید و بعدهاخان خانان او را به دربار جهانگیر پادشاه (۱۰۳۷ -۱۰۱۲ ق) معرفی کرد و از آن هنگام جز کاتبان دربار درآمد و ملقب به عنبرین قلم و سپس روشن رقم شد. او گاهی نیز جهانگیر شاهی نیز رقم کرده است. از آثار وی: دو قعطه به قلم نیم دو دانگ و کتابت و غبار و دو دانگ و کتابت خوش، با رقمهای: «کتبه الفقیر عبدالرحیم عنبرین قلم» و یکی با تاریـخ «سـنه‌ی ۹۹۹»؛ پـانزده قعطه از مرقعی، به قلمهـای چهـار دانـگ بـا کتـابت عـالی و خوش، بـا رقمهـای: «عبـدالرحیم»، «عبـدالرحیم کاتب»، «عبدالرحیم هروی» که یکی تاریخ ۱۰۰۲ ق دارد؛ یک نسـخه «چهل مجلس» علاءالدوله سمنانی، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «عبـدالرحیم روشن رقم ۱۰۲۰»؛ سه قعطه از مرقعی، به قلم دو دانـگ و نیم دو دانـگ و کتـابت خفی خـوش، با رقمهای مختلف که یکی رقم «فقیر عبدالرحیم جهانگیر شاهی،فی شـهور سـنه‌ی ۱۰۳۲» دارد؛ «یک نسـخه «جهانگیرنامه»، به قلم نیم دو دانـگ خوش، بـا رقم: «...سـنه‌ی ۱۰۳۴، کتبـه العبـد... عبـدالرحیم الهروی عنـبرین قلم...». هفت اثر دیگر وی در «احـوال و آثـار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۹۱ -۳۸۹ / ۲)، مآثر رحیمی (۱۶۷۸ / ۴)، هنر عهد تیموریان (۷۵۱، ۶۴۹- ۶۴۸، ۵۳۲ - ۵۳۱، ۴۴۱، ۴۳۷).

عنقای اصفهانی، جواد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۷۵ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به عنقا. پدرش از اعیان و معاریف اصفهان بود و خود همان جا به دنیا آمد. هنگامی که سلطان محمد میرزا سیف‌الدوله والی اصفهان بود، تعلیم خط از عنقا می گرفت. عنقا مدتی بعد همراه سیف‌الدوله به تهران آمد و متوطن شد و در همان شهر درگذشت. وی در خط شکسته مهارت داشت و خط نستعلیق را نیز نیکو می‌نوشت و همچنین در غزلسرایی، صاحب طبع و سبکش نزدیک به مذاق اهل عرفان بود. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ یک نسخه «دیوان» ناصرخسرو، که قسمتی از آن به قلم شکسته و بقیه به نستعلیق نیم دو دانگ خوش است، با رقم: «در عهد... ناصرالدین شاه... عبدالجواد... سنه‌ی ۱۲۶۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۶۹ -۳۶۸ / ۲)، حدیقه الشعراء (۱۲۳۶ -۱۲۳۴ / ۲)، الذریعه (۷۷۳ / ۹)، شرح حال رجال (۱۳۱ / ۶)، گنج شایگان (۳۵۰ -۳۴۸)، المآثر و الآثار (۲۰۶)، مجمع الفصحا (۷۴۰ / ۵).

عنقای شیرازی، محمد حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۰۸ -۱۲۶۰ ق)، ادیب، خوشنویس و شاعر، متخلص به عنقا. ملقب به ملك الشعراء.در اصفهان به دنیا آمد. مردی درویش‌مسلك بود. وی عموی استاد جلال‌الدین همایی است و بنا به نوشته‌ی او مرگ عنقا بر اثر مسمومیت از قهوه قجری به دنبال مشاجره‌اش با ظل‌السلطان و کتک خوردن از او در ۱۳۰۸ ق روی داده، اما به گفته صاحب «حدیقه الشعراء» عنقا در ۱۳۱۰ ق در اصفهان زنده بوده است. عنقا در اصفهان درگذشت و در تخت پولاد دفن شد. از وی «دیوان» شعری به جای مانده که به همت استاد جلال‌الدین همایی منتشر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره القبور (۹۸)، حدیقه الشعراء (۱۲۳۸ -۱۲۳۶ / ۲)، الذریعه (۷۷۴ -۷۷۳ / ۹)، شرح حال رجال (۲۲۹ / ۶).

عیانی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر. از آثار وی قطعه‌ای در مرقع شاه‌اسماعیل است که به قلم نیم دو دانگ خوش نوشته شده و رقم «الکاتبه... العبد المذنب، عیانی» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۴۳ / ۲).

عیشی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر. در هرات می‌زیست و از آنجا به مشهد رفت و در کتابخانه‌ی سلطان ابراهیم‌میرزا صفوی به امر کتابت مشغول شد و همان جا بود تا درگذشت و در آستان حضرت رضا (ع) دفن شد. بعضی وی را تبریزی دانسته‌اند. عیشی از شاگردان محمدقاسم شادیشاه بود و به قول صاحب «گلستان هنر» به روش سلطان محمدنور می‌نوشت. او همچنین در رنگه‌نویسی مهارت داشت و شعر نیز می‌سرود. از آثار وی: صفحه‌ای از یک نسخه‌ی «یوسف و زلیخا»ی جامی، با رقم: «عیشی ۹۴۴»؛ شش قطعه از مرقع امیر غیب‌بیک، به قلم نیم دو دانگ و کتابت و غبار عالی و خوش، با رقمهای: «العبد عیشی» و «کتبه عیشی» و «قائله عیشی» و «لمحرره... سنه‌ی ۹۶۵». چندین قطعه‌ی دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۴۶ –۵۴۵ / ۲)، خوشنویسان و هنرمندان (۴۵)، دانشمندان آذربایجان (۲۸۳)، گلستان هنر (۱۰۵)، مناقب هنروران (۸۵، ۷۱)، هنر عهد تیموریان (۶۰۰، ۵۹۸، ۵۹۵، ۵۷۸).

عینی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۸۹ ق)، خطاط. معاصران صاحب «ریحان نستعلیق» بود و هم او گوید که از ملا جمشید تعلیم خط گرفته و بسیار ماهرانه می‌نوشته است. به قولی، وی از هرات بوده و با سلطان حسین میرزا و امیر علیشیرنوایی دوستی داشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۴۷ / ۲).

غافل مازندرانی، محمد اسماعیل

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به غافل. اهل مازندران بود. وی به هندوستان رفت و به دربار اورنگ‌زیب راه یافت و سمت دبیری مخصوص اورنگ‌زیب را بر عهده گرفت و خطاب به روشن رقم شد. محمد اسماعیل خطوط ثلث و ریحان و رقاع و نستعلیق را خوش می‌نوشت و منشی زبردستی بود. شعر نیز می‌سرود و از او اشعاری در تذکره‌ها نقل شده است. او سفری به مکه

کرد و با صاحب «مرآه العالم»مصاحب بود. از آثار وی: یک صفحه از «بیاض» بختاورخان، به قلم کتابت خوش، با رقم: «محمد اسمعیل»؛ یک قطعه از مرقعی، به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «العبد محمد اسماعیل، فی شهور سنه احدی و تسعین و الف»؛ سه قطعه‌ی مختلف که یکی دو بیت شعر از خود اوست، به قلم سه دانگ و دو دانگ، با رقم: «فی شهور سنه اربع و تسعین و الف، العبد محمد اسمعیل» و «قد تشرف... محمد اسمعیل، فی سنه ۱۰۹۳»؛ یک قطعه از مرقعی، به قلم پنج دانگ خوش، با رقم: «کتبه العبد روشن رقم ۱۰۹۷»؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۳۸ -۶۳۶ / ۳)، الذریعه (۷۸۴ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۶۶۴).

غباری گیلانی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط، نوازنده و شاعر، متخلص به غباری. وی خط غبار را خوش می‌نوشته و به همین جهت غباری تخلص می‌کرده است. غباری از کمانداری روزگار می‌گذراند و در موسیقی دست داشت و ساز را خوب می‌نواخت. او در غزلسرایی نیز استاد بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ موسیقی (۳۲۲ / ۱)، تاریخ نظم و نثر (۵۳۶)، تاریخ هنرهای ملی (۸۶۸ / ۲)، الذریعه (۷۸۶ / ۹)، لغت‌نامه (ذیل/غباری)، مجمع الخواص (۳۱۰).

غباری هروی، محمد امین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، شاعر و خطاط. از هرات بود و خط را نیک می‌نوشت. غباری از علم هیئت نیز سررشته داشت و در سخنوری هم توانا بود. در «احوال و آثار خوشنویسان» از شخصی به نام محمدامین هروی نام برده شده که دو اثر از خود به یادگار گذاشته است که یکی تاریخ ۹۹۳ ق دارد و ممکن است با صاحب عنوان یکی باشد. این دو اثر عبارت‌اند از: ۱- یک نسخه «یوسف و زلیخا» و «تحفه الاحرار» و «سبحه الابرار» و «خرد نامه‌ی اسکندری»، به قلم کتابت جلی متوسط، با رقم: «... کتبه الفقیر محمد امین الکاتب الهروی... سنه‌ی ۲ ،۹۹۳- قطعه‌ای از یک مرقع، به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه محمد امین الهروی». همچنین در «هنر عهد تیموریان» علاوه بر خطوط مذکور، سه قطعه از وی آمده که چنین رقم نهاده است: «محمد بن ابراهیم المذهب ۹۹۰ ق» و بر یکی از آنها «حرره بمکه فی شهور سنه ۹۹۱» نوشته شده ست. از دیگر آثارش، «دیوان» شعر می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۵۱ / ۳)، احوال و آثار نقاشان (۶۵۳ / ۲)، تاریخ نظم و نثر (۵۲۶)، الذریعه (۷۸۶ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۶۶۵)، لغت‌نامه (ذیل/غباری)،مجمع الخواص (۲۶۴ -۲۶۳)، هنر عهد تیموریان (۶۳۸).

غباری، جلال‌الدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار او: قرآن حمایلی، جلد ضربی مذهب، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی، نسخ غبار خفی، با رقم: «... جلال‌الدین بن علی الحافظ سبزواری غباری...» سال ۹۲۹.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۶/۴).

غباری، یوسف

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن روی یک پرده پارچه حریر، ثلث رقاع چهاردانگ جلی نستعلیق گلزار سه دانگ، رقاع سه دانگ جلی، کوفی تزیینی سه دانگ نسخ کتابت جلی و خفی و غبار با رقم «یوسف غباری...» سال ۹۴۵ «فی ایام الدولهٔ السلطان الاعظم ابوالمظفر شاه طهماسب بهادرخان خلد ملکه. این پرده، نذر ابوالفتح بهرام ابن شاه اسمعیل صفوی برای تقدیم به آستانه‌ی شیخ صفی» در موزه‌ی ایران باستان.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

غمگین اصفهانی، محمد کاظم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۵۵ -۱۲۸۶ / ۱۲۸۰ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به غمگین. وی نواده‌ی دختری آقا غلامعلی خطاط است. در اصفهان متولد و در خدمت عم بزرگوار خود مرحوم میرزا ابراهیم ساغر تربیت شد. وی در انواع شعر از قصیده و غزل و مثنوی طبع‌آزمایی کرد، قصائدی به پیروی از کمال‌الدین اسماعیل اصفهانی ساخته است. اشعارش قریب بیست هزار بیت بالغ می‌شود. وی از مؤسسین اولیه انجمن ادبی شیدا و از رؤسا و اساتید آن انجمن بود و در انجمن ادیب نیز شرکت می‌کرد. در اصفهان درگذشت و در تخت‌فولاد دفن شد. از آثار وی «دیوان» شعر می‌باشد. صاحب تذکره‌ی «شعرای معاصر اصفهان» یکی از آثار وی را «سر الاسرار» ذکر کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره القبور (۴۵۴)، تذکره‌ی شعرای معاصر اصفهان (۳۳۹ -۳۳۸)، الذریعه (۷۹۲ / ۹)، سخنوران نامی معاصر (۲۵۶۳ -۲۵۵۹ / ۴)، مؤلفین کتب چاپی (۲۶ / ۵).

غنی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: کتیبه‌ی شبستان شرقی مسجد شاه اصفهان، به خط ثلث پنج و چهار دانگ کتیبه‌ی خوش، با رقم: «کتبه الغنی القوی فی ثمان و ثلثین و الف»، (۱۰۳۸)؛ کتیبه‌ی گلونمای شمالی مسجد شاه، به خط ثلث چهار دانگ کتیبه‌ی خوش، با رقم: «حرره محمد غنی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۶۷۷، ۶۷۶)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۹۱ / ۴)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۴۴۹ -۴۴۶، ۴۳۸).

غیاث مجلد اصفهانی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط و نقاش. اهل اصفهان و مقیم عثمانی بود. وی در خط نستعلیق نیز مهارت داشت. از آثار وی: یک نسخه «لمعات» عراقی، به قلم نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «... غیاث المجلد الاصفهانی... سنه احدی و ثمانین و ثمانمائه بقسطنطنیه»؛ یک نسخه «دیوان» فارسی و ترکی قبولی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «... غیاث المجلد الاصفهانی بدار السلطنه قسطنطنیه... فی شهور سنه ثمانین و ثمانمائه الهجریه»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم نیم دو دانگ جلی و کتابت متوسط، با رقم: «العبد الحقیر غیاث المجلد الفقیر... سنه‌ی ۸۷۹ بقسطنطنیه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۶۰ -۵۵۹ / ۲)، احوال و آثار نقاشان (۴۳۴ / ۱).

فاخری فسائی، محمدجعفر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمدجعفر بن مرحوم فخرالاشراف بن ملاباشی شیخ‌الاسلام فسائی متخلص به فاخری از فضلاء و شعراء و خوشنویسان معاصر می‌باشد در سال ۱۲۹۰ شمسی در فسا متولد شده و پس از تحصیل مقدمات برای تکمیل مبانی علمی خود به شیراز آمده و مدت ده سال در مدرسه منصوریه شیراز در محضر مرحوم آیت‌اللّه حاج شیخ یوسف حدائق تلمذ کرده است. دارای دو اثر مطبوع منظوم بنام چهل قطعه و شاهد و مشهود می‌باشد.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

فارسی، شجاع

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از کاتبان است. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» حسن دهلوی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تم الدیوان افصح المتکلمین امیرحسن دهلوی بید العبد الفقیر شجاع الفارسی... فی تاریخ ۹۳۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۰۸ -۳۰۷ /۲).

فاضل‌زاده بدیع شیرازی، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۴ ش)، نویسنده، مترجم و خطاط. در شیراز به دنیا آمد. در مدرسه‌ی شعاعیه تحصیل کرد. پاره‌ای از مقدمات علوم ادبی و عربی و زبان انگلیسی را در خدمت عم خود، میرزا عبدالصمد بدیع، آموخت. او در هیجده سالگی به عنوان معلم به استخدام وزارت فرهنگ درآمد. بدیع خط نسخ و شکسته بخصوص نستعلیق را بسیار خوش می‌نوشت و چند جلد کتاب از قبیل: «مثنوی» مولوی و «منتهی الآمال» و غیره را برای چاپ نوشت. او همچنین در دبیرستانهای شیراز معلم زبان انگلیسی بود در ضمن آموزشگاهی برای تعلیم زبان انگلیسی دایره کرده بود. از آثار وی: «اراده‌ی آهنین»، ترجمه؛ «بزرگان ما»، شرح حال و منتخب اشعار فردوسی؛ «دستور زبان انگلیسی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۴۴۵ -۴۴۴ / ۱)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۴۲ / ۵)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۱۴۸، ۴۹۹ / ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۶۶۶ -۵۵۶ / ۳).

فایق آشتیانی، محمدتقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۵ ق)، شاعر و خطاط. در جوانی در فوج مظفر مراغه بود و در قضیه‌ی مرو به دست ترکمانان اسیر شد و در این واقعه «دیوان» شعر چهار هزار بیتی او مفقود شد. سپس شاهرخ‌خان پسر ابراهیم‌خان قاجار او را آزاد کرد و به خدمت خود درآورد. فایق بعد از کشته شدن شاهرخ‌خان به خدمت محمدشاه وزیر بخارا درآمد و در خدمت او به نگارش مکاتیب می‌پرداخت و در اعیاد قصیده و غزل می‌گفت. سرانجام به ایران بازگشت. وی «دیوانی» هفت هزار بیتی داشته است. لازم به ذکر است که ملاقات فایق با دیوان بیگی در کرمانشاه اتفاق افتاده است. فایق در نوشتن خط ثلث متبحر بوده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۱۲۸۵ –۱۲۸۳ / ۲).

فخار شیرازی، جمال‌الدین حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. به اتابکان منسوب و از خوشنویسان شیراز بود. در انواع خطوط، بخصوص ثلث و نسخ مهارت بسیار داشت. در کتاب «پیدایش خط و خطاطان» وفات وی اواخر سده‌ی هزار هجری ثبت شده است. از آثار وی: یک قطعه از مرقع، نسخ کتابت جلی و خفی عالی، با رقم «کتبه حسین الفخار»؛ یک نسخه «بهجه المباهج»؛ وزیری بزرگ، دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب عالی، نسخ کتابت عالی، با رقم: «تمام شد کتاب بهجه المباهج... فی... سنه احدی و خمسنی و تسعمائه.. جمال‌الدین المشهور بحسین الفخار»؛ یک قطعه از مرقع مالک، ثلث و ریحان سه دانگ جلی و رقاع کتابت جلی ممتاز، با رقم: «مشقه العبد الضعیف حسین الفخار الشیرازی...».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۶۲ / ۴)، پیدایش خط و خطاطان (۱۰۵ –۱۰۴)، گلستان هنر (۳۴).

فخر جهان

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. نقاش. ملقب به فخرالدوله. وی ششمین دختر فتحعلی‌شاه قاجار و خواهر تنی شعاع‌السلطنه و همسر میرزا محمدخان، پسر عمویش، بود. وی در گل‌آرایی و تصویرسازی و کتابت خطوط به شیوه ناخنی مهارت داشت. از آثار او:یک مرقع خطوط و کار ناخنی به خطوط نستعلیق، شکسته تعلیق، نسخ، شکسته نستعلیق خوش و متوسط، با رقم: «حرره اقل خادمه‌الدوله القاهره الباهره، فخر جهان»؛ تصویر ناخنی تمام‌قد محمدشاه قاجار در لباس و کلاه و آرایش سلطنتی، با رقم: «فخر جهان ۱۲۶۰»؛ تصویر ناخنی دسته گل سرخ محمدی که یک گل درشت در وسط آن جلب نظر می‌کند. حواشی اثر، تذهیب طلاکاری دارد و زیر ساقه‌های گل به خط ناخنی رقم «فخر جهان نور جهان» دارد.[۱]

ز ۱۲۶۰ ق، ملقب به فخرالدوله از زنان هنرمند. وی ششمین دختر فتحعلی شاه قاجار (۱۲۵۰ –۱۲۱۲ ق) و خواهر تنی شعاع‌السلطنه بود. وی با میرزا محمدخان، پسر عمویش ازدواج نمود. ولی پس از نه سال زندگی با حالت بکارت طلاق گرفت و دیگر ازدواج نکرد. فخرالدوله نزد پدر و همه‌ی شاهزادگان احترام و تقرب خاص داشت. از آثار هنری او یک مرقع خطوط و کار ناخنی به خطوط نستعلیق، شکسته تعلیق، نسخ، شکسته نستعلیق خوش و متوسط است که چنین رقم دارد. «حرره اقل خادمهٔ الدولهٔ القاهره الباهره، فخر جهان». دیگر تصویر ناخنی تمام‌قد از محمد شاه قاجار (۱۲۶۴ –۱۲۵۰ ق) در لباس و کلاه و آرایش سلطنتی به تاریخ ۱۲۶۰ ق است. تصاویر دیگری از گل و گیاه به سبک ناخنی از او موجود است.[۲]

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۵۶۷ / ۲)، احوال و آثار نقاشان (۵۰۱ / ۲)، تاریخ عضدی (۳۱۷، ۲۱)، خیرات حسان (۲۲ / ۳)، گلستان هنر (پنجاه و یک)، مشاهیر زنان (۱۸۲).

[۲] منابع: احوال و آثار خوشنویسان، ۱ و ۵۶۷ / ۲؛ احوال و آثار نقاشان قدیم ایران ۵۰۱ / ۲؛ تاریخ عضدی، ۲۱؛ خیرات حسان، ۲۲ / ۳؛ گلستان هنر. پنجاه و یک؛ ناسخ‌التواریخ، دوره کامل قاجاریه.

فخرالدین علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی مذهب عالی و حواشی تشعیرسازی، به خط ریحان و ثلث دو دانگ عالی، و نسخ یاقوتی و رقاع کتابت عالی، با رقم: «کتبه العبد الفقیر... فخرالدین علی بن هدایه الحسینی... قد فرغ... فی الخامس و العشرین من شهر ذی‌الحجه الحرام سنه احدی و تسعین و تسعمائه»؛ قرآن رحلی مذهب عالی، به خط ریحان و ثلث دو دانگ عالی و نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «... فخرالدین علی بن هدایه‌الله الحسینی الکاشانی» صاحب «احوال و آثار خوشنویسان» آثار وی را در دو مدخل جداگانه آورده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۱۷ / ۴).

فخرالدین یحیی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه ثلث دو دانگ جلی و نسخ کتابت عالی، با رقم: «کتبه الفقیر فخرالدین یحیی»؛ یک قطعه ثلث دو دانگ جلی و نسخ کتابت عالی، با رقم: «کتبه الفقیر یحیی فخرالدین غفرالله ذنوبه سنه ۱۱۵۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۳۰ / ۴).

فخرالکتاب صفیاری، محمدباقر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۰ -۱۲۴۰ ش)، خطاط. ملقب به فخرالکتاب. در آذربایجان به دنیا آمد. تحصیلات متداول زمان را از علمای آن دیار فرا گرفت و در همان وقت به تعلیم خط نیز همت گماشت و از خوشنویسان بنام روزگار خود شد. صفیاری چندی در خدمت لطفعلی‌خان دنبلی ناصرالسلطان خدمت کرد، سپس تا آخر عمر در دستگاه امامقلی میرزا قاجار، سمت منشی‌گری و پیشکاری

داشت. وی در شهرستان مرند مدفون است. از آثار او، علاوه بر چند مرقع خطی بسیار زیبا و «گلستان» سعدی، یک نسخه «کلیله و دمنه» بهرامشاهی است که به اشاره‌ی امیر حسنعلی‌خان امیرنظام گروسی به قلم نیم دو دانک خوش نوشته و با رقم: «قد وقع... علی ید الحقیر محمد باقر منشی التبریزی فی... سنه خمس و ثلاثمائه بعد الالف... هزار و سیصد و چهار هجری».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۵۴ / ۳ ،۹۴ -۹۳ / ۱)، اطلس خط (۶۲۹)، تذکره خوشنویسان معاصر (۸۶ -۸۳).

فرادی، عبدالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خوشنویس.

تولد: ۱ شهریور ۱۳۶۰، تهران (هشت گنبد).

درگذشت: ۷ مرداد ۱۳۷۵، تهران.

عبدالله فرادی پس از گذراندن مدارج ابتدایی و بالاتر به مدرسه‌ی فرانسوی‌ها رفت. در سال ۱۳۲۵ معقول و منقول را تمام کرد. سپس به دانشکده‌ی حقوق دانشگاه تهران رفت. رشته‌ی قضاء را به اتمام رساند و بعد از طی این دوره توانست به تحصیل ادبیات و زبان فرانسه از طریق انجمن فرهنگی ایران و فرانسه بپردازد و موفق به دریافت مدرک لیسانس از دانشگاه سربن شود. پس از آن در وزارت دادگستری و وزرات آموزش و پرورش مشغول به کار شد. سرانجام به مستشاری دیوان کیفری رسید. پس از بازنشستگی به همکاری با انجمن خوشنویسان ایران پرداخت و علاوه بر تدریس و تعلیم عملی آموزش خوشنویسی کلاس‌های نظری انجمن نیز به عهده‌ی وی بود.

وی در کودکی نزد غلامرضا خوشنویس پاکنهاد شاگردی کرد، سپس از عماد طاهری معروف به عمادالشریعه بهره برد. وی همچنین از علی مخصوص و نیز علی آقا حسینی استفاده برد؛ در جوانی هم از محضر استاد علی‌اکبر کاوه بهره برد. وی سرانجام از محضر سید حسن میرخانی ملقب به سراج‌الکتاب بهره‌ها برد. از جمله آثار خوشنویسی به یاد مانده از وی می‌توان به این عنوان‌ها اشاره نمود: فرمان مالک اشتر، مخزن الاسرار، مرآت العارفین شیخ شاهرودی.

عبدالله فرادی در مرداد ۱۳۷۵ درگذشت و کالبد وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی ۸۸ به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

فراش خلوت، محمود

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۱ ق)، خطاط. وی از کاتبان خوشنویس دربار ناصرالدین‌شاه بود و به شیوه‌ی میرزا محمدحسین کاتب السلطان شیرازی کتابت می‌کرد. از آثار وی: یک نسخه‌ی مزین «سفرنامه‌ی فرنگستان» ناصرالدین‌شاه، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «غلام خانه‌زاد محمود فراش خلوت، فی شهر ذیقعدهٔ سنه‌ی ۱۲۹۱».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۶۸ -۸۶۷/ ۳).

فرخ زند، محمد حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(مقتول ۱۲۴۳ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به فرخ. مشهور به خانلرخان و معروف به فرخ زند. از نوادگان دختری محمد حسن‌خان قاجار بود. پس از فتح شیراز و قتل‌عام طایفه‌ی زند به دست آغامحمدخان قاجار، به دلیل خویشاوندی نزدیک از قتل رهید و بعدها در دربار آغا محمدخان و فتحعلی‌شاه مقرب شد، تا آنجا که در شورش عباسقلی‌خان، پسر ابراهیم‌خان، در کرمان از طرف فتحعلی‌شاه مأمور شد، که به کرمان رود و عاقبت کار را به او گوشزد نماید. وی سرانجام در هنگام بازگشت از کرمان در منطقه‌ای به نام باغین، در نزدیکی کرمان، توسط افراد عباسقلی‌خان به قتل رسید. در بیشتر مأخذ وفات فرخ در ۱۲۳۷ ق ذکر شده که ظاهرا اشتباه است. از آثار وی «دیوان» شعر می‌باشد. به گفته‌ی محمودمیرزا قاجار در «سفینه المحمود»، فرخ زند بر علوم ریاضی و هندسه نیز مسلط بوده و به حکم فتحعلی‌شاه کتابی در این زمینه تألیف نموده است. همچنین گفته، که فرخ در طبابت نیز دست داشته است. از دیگر آثار وی می توان به مثنوی «جمشید و خورشید» اشاره کرد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۱۳۱۲ -۱۳۰۸ / ۲)، الذریعه (۸۱۹ -۸۱۸ / ۹ ،۱۳۳ / ۵)، ریحانه (۳۱۸ -۳۱۷ / ۴)، سفینه المحمود (۱۲۳ -۱۱۷ / ۱)، شرح حال رجال (۹۲ / ۵)، مجمع الفصحا (۸۰۷ -۸۰۶ / ۵)، مصطبه‌ی خراب (۱۴۰ -۱۳۹)، نگارستان دارا (۱۲۰ - ۱۱۸ / ۱).

فرسی شیرازی، عنایت‌الله

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به فرسی. اهل شیدان فارس بود. خط نسخ، ثلث و نستعلیق را خوب می‌نوشت. در زمان اکبرشاه (۱۰۱۴ -۹۶۳ ق) به هند رفت و مورد توجه پادشاه قرار گرفت و در دربار وی نخست به کار کتابت و بعد به منصب کتابداری گماشته شد. در زمان جهانگیر پادشاه (۱۰۳۷ -۱۰۱۴ ق) علاوه بر منصب کتابداری، مکتوب‌خوانی نیز به وی واگذار شد. از او منظومه‌ای به نام «نسب‌نامه قطبشاهی» در ذکر وقایع و سوانح دوران سلطنت محمد قلی قطبشاه (۱۰۲۰ -۹۸۸ ق) و اسلاف وی مشتمل بر پانزده هزار بیت به جا مانده که در ۱۰۱۹ ق آن را به اتمام رسانیده است. از آثار خطی وی: یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت خفی خوش، با تاریخ و رقم: «۹۸۵ عنایت‌الله شیرازی»؛ یک نسخه «کلیات» سعدی، به قلم کتابت خوش، با تاریخ سال ۹۶۴.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۴۲ -۵۴۱ / ۲)، تذکره‌ی پیمانه (۳۷۱ -۳۶۳)، تذکره‌ی روز روشن (۶۱۷ -۶۱۶)،

دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۹۲ / ۴)، فرهنگ سخنوران (۷۰۲)، کاروان هند (۱۰۰۸ -۱۰۰۴ / ۲)، مرآت الفصاحه (۴۶۷).

فرمانفرما، حسینعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۵۱ -۱۲۰۳ ق)، خطاط. ملقب به فرمانفرما. وی پنجمین پسر فتحعلی‌شاه است و در ییلاق ده نوار به دنیا آمد. مادرش بدر جهان‌خانم بود. حسینعلی میرزا از ۱۲۱۴ ق به حکومت فارس رسید و تا ۱۲۵۰ ق، یعنی در حدود سی و هفت سال سلطان بی‌تاج و تخت فارس بود. حسینعلی میرزا خط نستعلیق را خوش می‌نوشت. او در تهران به مرض وبا درگذشت. از آثار وی: یک لوحه به نام فتحعلی‌شاه، به قلم پنج دانگ خوش و با رقم: «زد رقم خامه‌ی فرمانفرما».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۶۰ / ۱)، تاریخ عضدی (۲۲۱ -۲۱۹)، حدیقه الشعراء (۱۳۲۷ -۱۳۱۹/ ۲)، شرح حال رجال (۴۴۲ -۴۳۸ / ۱)، مکارم الآثار (۱۴۹ -۱۴۸ / ۱).

فرهنگ شیرازی، ابوالقاسم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۰۹ -۱۲۴۲ ق)، خطاط، ادیب، نویسنده و شاعر، متخلص به فرهنگ. وی چهارمین فرزند وصال شیرازی است. در شیراز به دنیا آمد. در آغاز جوانی به تحصیل علوم ادبی و فنون ریاضی پرداخت. علم جفر و رمل را نیز فراگرفت و زبان فرانسه را به تشویق حکیم قاآنی آموخت. فرهنگ شاعری توانا و در آداب سخنوری استاد بود. وی هفت اقلیم را خوش می‌نوشت و در خط ثلث مهارت خاصی داشت. او در شیراز درگذشت و در حرم سید میرمحمد، برادر شاهچراغ، به خاک سپرده شد.از آثار خطی وی: یک نسخه «حدائق السحر» رشید وطواط، به خط نسخ و شکسته کتابت خوش، با رقم: «حرره العبد الاقل... ابوالقاسم بن... وصال الشاعر...سنه ۱۲۷۸ ثمان و سبعین و مأتین بعد الالف». دیگر آثار وی: شرح «حدائق السحر» رشید وطواط، به طرز چهار مقاله‌ی نظامی عروضی، متجاوز از پانزده هزار بیت: کتاب لغتی به نام «فرهنگ فرهنگ»، شال لغات مصطلحه فارسی، عربی و ترکی؛ رساله‌ی «طب البله» یا «سکنجبینیه»، در مطایبات؛ شرح و ترجمه‌ی کتاب «بارع»، در علم نجوم بالغ بر ده هزار بیت؛ «دیوان» شعر، نزدیک به دوازده هزار بیت، به فارسی و عربی.[۱]

(بخش ۱) ابوالقاسم بن (میرزا) محمدشفیع وصال، شاعر و نویسنده‌ی دوره‌ی قاجاریه (و. ۱۲۴۲ ه.ق- ف. ۱۳۰۹ ه.ق). وی برادر وقار، داوری و یزدانی بود. فرهنگ در کودکی نزد پدر به تحصیل علم و خط پرداخت و پس از پدر نزد وقار برادر بزرگ خویش به تکمیل علوم و ادبیات مشغول گردید و گذشته از شعر و فنون ادبی در تحصیل رمل و جفر و اسطرلاب رنج بسیار کشید و در این فنون استاد شد در سال ۱۲۷۴ با وقار سفری به تهران کرد و دو سال بعد با وی به همراهی حسام‌السلطنه به شیراز بازگشت. سفر دیگری پس از مرگ وقار به شیراز نمود (حدود ۱۳۰۰). وی ناصرالدین شاه و حاج معتمدالدوله فرهاد میرزا، حسام‌السلطنه سلطان‌مراد میرزا، حاج معدل شیرازی را مدح نمود و مانند وقار و دیگر برادران نزد ممدوحان خویش اعزاز و احترام بسزا داشته

است. فرهنگ در اشعار خویش مانند داوری و وقار یکی از پیروان سبك خراسانیست. مضامین بکر در اشعار او بسیار است و نوعی تجدد از آنها استنباط می‌شود. برخی از قصاید وی مشحون از لغات فرانسه می‌باشد. و شماره‌ی اشعار او را بالغ بر ۲۰۰۰۰ می‌دانند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آثار عجم (۳۵۶ -۳۵۴)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۲۰ / ۴، ۳۴ -۳۲ / ۱)، اطلس خط (۵۶۶)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۲۱۰ -۲۰۸ / ۴)، تاریخ هنرهای ملی (۹۸۸ / ۲)، حدیقه الشعراء (۱۳۷۰ -۱۳۶۰ / ۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۱۳۵ -۱۳۱ / ۴)، الذریعه (۲۱۳ / ۱۶، ۱۸۵ / ۱۳، ۲۰۷ / ۱۲، ۸۲۹ / ۹)، ریحانه (۳۳۴ -۳۳۲ / ۴)،شرح حال رجال (۱۰ -۹ / ۶)، طرائق الحقائق (۳۸۱ -۳۷۹ / ۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۰۱۴ -۱۰۱۱/ ۲)، فرهنگ سخنوران (۷۰۴)، گلستان هنر (بیست)، المآثر و الآثار (۲۰۶)، مجمع الفصحا (۸۱۷ -۸۰۷ / ۵)، مرآت الفصاحه (۴۷۳ -۴۷۱)، مکارم الآثار (۱۱۷۴ -۱۱۷۳ / ۴)، مؤلفین کتب چاپی (۲۷۳ -۲۷۲ / ۱).

فریب اصفهانی، عبدالغفار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به فریب. پدرش از افاضل اصفهان بود.وی تصحیلات خود را در اصفهان و سپس در تهران به پایان رسانید و در هیجده سالگی جامع علوم ادبی بود. او از علوم معقول و منقول نیز بهره داشت و در علم طب ماهر بود. صاحب «مجمع الفصحا» آورده که: «... از فرط کیاست طرز معالجه جدید اطبای فرهنگ را مزید طب قدیم کرده...». وی قصیده را نیکو می‌سرود و در خط نستعلیق سرآمد اقران خود بود. او ابتدا خطاط و سپس فریب تخلص می‌کرد. از آثار وی: رساله‌ی درباره‌ی «بیماری وبا»، به عربی؛ منظومه‌ای در «تشریح»، به فارسی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۰۵ -۴۰۴ / ۲)، حدیقه الشعراء (۱۳۷۴ -۱۳۷۲ / ۲)، الذریعه (۹۶ / ۲۳، ۸۲۹ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۷۰۷ -۷۰۶)، مجمع الفصحا (۸۲۸ -۸۲۰ / ۵).

فریوسفی، امیر شاهرخ

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

امیرشاهرخ فریوسفی درسال ۱۳۴۴ درخانواده ای هنرمند در تهران بدنیاآمد .وی پس از دریافت دیپلم متوسطه ، وارد انجمن خوشنویسان شد و دردوره های متوسط و خوش را تحت نظر استاد کیخسرو خروش گذرانید . و دوره عالی و ممتاز را با راهنمایی استاد محمد علی گرجستانی به پایان رسانید و درخط شکسته از سرمشق های استاد عباس رفیعی فراهانی استفاده کرد . فریوسفی ازهمان دوره ازآثار متنوع استاد محمد باقر آقا میری درنگارگری و تذهیب سرمشق گرفت . وی ازسال ۱۳۷۳ تا کنون مسئولیت معاونت هنرستان هنرهای تجسمی پسران رابر عهده دارد . امیر شاهرخ فریوسفی دارای ده سال سابقه تدریس درهنرستان کمال الملك ،فرهنگسرای اندیشه و چند آتلیه خصوصی است . وی از سال ۱۳۷۶ تا کنون در نمایشگاهها و همایش های متعددی شرکت

کرده است . حضور و شرکت در همایش نگارش قرآن و تذهیب یک جزء قرآن مجید دریک روز ، درسال ۱۳۷۹ کسب مقام نخست در چهارمین جشنواره هنر های تجسمی آموزش و پرورش درسال ۱۳۷۹ ،شرکت در نمایشگاه هفته فرهنگی ایران درباکو و خوشنویسی سه عنوان کتاب از دیگر کارهای وی دراین دوره است . امیر شاهرخ فریوسفی درحال حاضر نایب رییس انجمن نگارگری ایران است .

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : خوشنویسی

اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : استاد فریوسفی درسال ۱۳۴۴ درتهران درخانواده ای هنرمند به دنیا آمد.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : امیر شاهرخ فریوسفی ،پس ازدریافت دیپلم متوسطه از دبیرستانهای تهران ،وارد انجمن خوشنویسان شدو دوره های متوسط و خوش را تحت نظر استاد کیخسرو خروش گذراند . و دوره های عالی و ممتاز را با راهنمایی استاد محمد علی گرجستانی به پایان رسانید و درخط شکسته ازسرمشق های استاد عباس رفیعی فراهانی استفاده کرد . فریوسفی از همان دوره ازآثار متنوع استاد محمد باقر آقا میری درنگارگری و تذهیب سرمشق گرفت .

استادان و مربیان : محمد علی گرجستانی ،محمد باقر آقامیری ، عباس رفیعی فراهانی از استادان امیرشاهرخ فریوسفی بوده است .

وقایع میانسالی : استاد فریوسفی پس ازگذراندن دوره های عالی خوشنویسی ، به تدریس در هنرستانهای کمال الملک ،فرهنگسرای اندیشه و چند آتلیه خصوصی پرداخت (باسابقه حداقل ۱۰ سال) ونیز درنمایشگاههای متعدد شرکت می کند .از این گذشته ،در حال حاضر، نایب رییس انجمن نگارگری ایران است .

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : معاون هنرستان تجسمی پسران ، معلم خوشنویسی درهنرستان کمال الملک ،فرهنگسرای اندیشه و چند آتلیه خصوصی است و نیز درحال حاضر نایب رییس انجمن نگارگی ایران است .

فعالیتهای آموزشی : تدریس خوشنویسی درهنرستان تجسمی ایران ، هنرستان کمال الملک فرهنگسرای اندیشه ،و چند آتلیه خصوصی از سوابق استاد فریوسفی است .

شاگردان : بسیاری از فارغ التحصیلان رشته های گوناگون هنری از هنرستان کمال الملک ،فرهنگسرای اندیشه برخی آتلیه خصوصی از شاگردان استاد فریوسفی به شمار می روند .

آرا و گرایشهای خاص : استاد فریوسفی عمدتا به خوشنویسی قرآن یا خطاطی چون نستعلیق و شکسته گرایش دارد .

جوائز و نشانها : کسب مقام اول درچهارمین جشنواره هنرهای تجسمی آموزش و پرورش ۱۳۷۹.

چگونگی عرضه آثار : حضورو شرکت درهمایش نگارش قرآن و تذهیب یک جزء قرآن مجید در یک روز ، شرکت درنمایشگاه هفته فرهنگی ایران درباکو . ---

آثار :

۱ اثری درهمایش نگارش قرآن و تذهیب یک جزء قرآن مجید دریک روز

۲ خوشنویسی سه عنوان کتاب

منابع زندگینامه :،من درمحراب آرامش می یابم ،کیهان فرهنگی ،ص۱۲

فسایی، عبدالرحیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۷۳ ق)، خطاط. وی نستعلیق را خوش می‌نوشت و بیشتر اوقات را در لار می گذرانید، سپس به شیراز رفت و در همان شهر درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۹۲ / ۲)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۴۰۶ / ۲).

فضایلی، حبیب الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

استاد حبیب الله فضایلی در سال ۱۳۰۱ ، در سمیرم دیده به جهان گشود. وی خوشنویسی را که هنر موروثی خانوادگی بود از پدر فراگرفت. شوق آموزش علوم دینی باعث گردید پس از پایان دوره ابتدایی ، به منظور آموزش دورس مورد علاقه خود عازم اصفهان گردد و مدت هشت سال از محضر مدرسان علوم مختلف صرف و نحو و منطق و فقه و اصول استفاده برد. سپس به دروس جدید روی آورد و موفق به اخذ لیسانس ادبیات فارسی از دانشگاه اصفهان شد. حبیب الله فضایلی در سال ۱۳۳۶ در آموزش و پروش اصفهان استخدام گردید و به تدریس تعلیمات دینی و عربی و خط پرداخت. با تاسیس کلاس های خوشنویسی در اصفهان ، تا سال ۱۳۴۸ به تعلیم هنرجویان مشغول گردید. استاد حبیب الله فضایلی در ۱۲ آبان ماه ۱۳۷۶ ، در سن ۷۵ سالگی در اصفهان دیده از جهان فروبست .گروه : هنررشته : خوشنویسیوالدین و انساب : حبیب الله فضایلی فرزند محمد ابراهیم ، در بهار سال ۱۳۰۱ شمسی در یک خانواده روحانی متولد شد.اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : فضایلی در سیزده سالگی پدر را از دست داد و بدین ترتیب مسئولیت ادراه امورخانواده به وی محول گردید. او در این مورد چنین می گوید: « پدرم به سال ۱۳۱۳ به رحمت ایزدی پیوست و مرا با کوهی از مشکلات تنها گذاشت. پس از آن تکفل خانواده ام بر دوش من افتاد و بنده تا دوازده سال از راه مکتبداری و نویسندگی و آموزش خوشنویسی هزینه خانواده خود را فی الجمله تامین کردم. »تحصیلات رسمی و حرفه ای : استاد فضایلی خوشنویسی را که هنر موروثی خانوادگی بود از پدر فراگرفت. شوق آموزش علوم دینی باعث گردید پس از پایان دوره ابتدایی ، به منظور آموزش دروس مورد علاقه خود عازم اصفهان گردد و مدت هشت سال از محضر مدرسان علوم مختلف صرف و نحو و منطق و فقه و اصول استفاده برد. سپس به دروس جدید روی آورد و موفق به اخذ لیسانس ادبیات فارسی از دانشگاه اصفهان شد. خاطرات و وقایع تحصیل : استاد فضایلی در نامه ای به انجمن خوشنویسان اصفهان ، درخصوص چگونگی قرار گرفتن در مسیر هنر خوشنویسی چنین می گوید: « در سمیرم شب نشینی های پدرم برایم بسیار جالب بود که با چندتن از اهل ذوق و سواد به خواندن دیوان اشعار یا شاهنامه می پرداختند و یا در معنی بعضی اشعار به تفحص و بحث می پرداختند و یا در معنی بعضی اشعار به تفحص و بحث می پرداختند. کلیه این امور مرا سخت تحت تاثیر قرار داده و وادار به مشق خط نمود و شوق خواندن کتاب و دیوان اشعار شاعران بزرگ بر من فزونی یافت. پدر که ذوق و علاقه خاص مرا دید سرمشق هایی از اساتید گذشته که بر زمینه های رنگی و زرافشان در خطوط نستعلیق و رقاع و نسخ و شکسته بود در اختیارم گذاشت و من مشغول مشق خط از روی نوشته های بزرگان گذشته خوشنویسی ایران شدم ... »استادان و مربیان : حبیب الله فضایلی هنر خوشنویسی را ابتدا نزد پدر و دایی خود ملا محمدخان

عالم فراگرفت. او تحت خوشنویسی پدر چگونگی تراش قلم و ساخت مرکب و دیگر فنون خوشنویسی را آموخت. با از دست دادن پدر به منظور فراگیری علوم حوزوی ، عازم اصفهان شد و در مدت هشت سال از محضر اساتید بزرگی چون : حاج آقا جمال خوانساری ، حاج آقا مقدس ، حاج شیخ عباسعلی ادیب ، سیدحسن مدرس ، حاج شیخ صدیقین ، آیت الله زند کرمانی و آیت الله طبیب در صرف و نحو و منطق و اصول و کلام فقه و تفسیر استفاده های شایانی برد. در زمینه خوشنویسی نیز از میر محمد مهدی خلیقی پور استاد خط نستعلیق ، علی اکبر کاوه و حسن زرین استفاده نمود ، تا اینکه موفق به دریافت گواهینامه از استاد کاوه و از اداره هنرهای زیبا شد.زمان و علت فوت : استاد حبیب الله فضایلی در ۱۲ آبان ماه ۱۳۷۶ ، در سن ۷۵ سالگی در اصفهان جهان را به درود گفت.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : استاد فضایلی عضو شورای عالی و هیات امنا و هیات تشخیص انجمن خوشنویسان ایران بود.فعالیتهای آموزشی : حبیب الله فضایلی در سال ۱۳۳۶ در آموزش و پروش اصفهان استخدام گردید و به تدریس تعلیمات دینی و عربی و خط پرداخت. با تاسیس کلاس های خوشنویسی در اصفهان ، تا سال ۱۳۴۸ به تعلیم هنرجویان مشغول گردید.مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : استاد حبیب الله فضایلی در سال ۱۳۴۳ کلاس آزاد خوشنویسی را در اصفهان بنیان نهادو به تعلیم هنرجویان پرداخت ، که این کلاس ها تا سال ۱۳۴۸ ادامه داشت و در این سال تحت پوشش و نظارت خوشنویسان مرکز قرار داشت.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : استاد فضایلی در ضمن اشتغالات روزمره ، از تحقیق و تالیف برکنار نماند و بیشتر سعی او در پدید آوردن آثار اسلامی و در حول قرآن و احادیث بوده است. وی همچنین بنابر ذوق ادبی و شرکت در انجمن های شعر ، اشعاری درباره قرآن و مدایح ائمه اطهار نیز سروده است.جوائز و نشانها : کتاب « اطلس خط » استاد فضایلی در یکی از سال های پیش از انقلاب به عنوان کتاب سال برگزیده شد.

آثار : آیه نور اطلس خط ویژگی اثر : این اثر استاد فضایلی ، از کتب مرجع در زمینه تاریخ خوشنویسی می باشد.۳ بوستان هنر خط تعلیم خط کتیبه های عتبات کربلا ، سامرا ، کاظمین ، امام رضا(ع) ویژگی اثر : استاد فضایلی لوحه ها و کتیبه های بسیاری از سوره های قرآن و آیات قرآن برزمینه کاشی و عیره جهت اماکن مقدسه و مساجد نگارش نموده است.۶ نگارش کلام الله مجید

فضلی قزوینی، فضل‌الله

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به فضلی. در قزوین به دنیا آمد. در خوشنویسی و خطاطی معروف و در سرودن شعر توانا بود. در زمان اکبرشاه گورکانی (۱۰۱۴ -۹۶۳ ق) همراه پسر خود، مقصود قزوینی به هند رفت و در آگره اقامت کرد و همان جا درگذشت. از اوست:

فضلی چو غنچه خلعت هستی به خود مپیچ

بر چهر چین میفگن و دامن به خون مکش

چون گل شکفته باش و چو سرو از غم جهان

آزاد باش و منت این چرخ دون مکش

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تحفه‌ی سامی (۱۲۹)، الذریعه (۸۳۷ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۷۱۲)، کاروان هند (۱۰۲۶ -۱۰۲۵ / ۲)، مینو در (۵۳۸

/ ۲).

فلسفی، امیر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

امیر فلسفی درشهر اهواز به دنیا آمد و تا سن ۲۲ سالگی در آن شهر زندگی کرد . او سپس به تهران آمده است . خوشنویس جوانی است که ذهن کنگاشگر و پویایی دارد . او در پهنه خط نستعلیق و خاصه در زمینه مسائل نظری آن ، صاحب اندیشه ونظر است و چون خود به نکویی بربداعت و بداهت آثار و اقوالش آگاه است از این روی خالی از هر گونه تعصب و پیشداوری به نظرات و منزلت خاستگاه های فکریش وقوف دارد . وی می گوید : که در واقع خط برای من یک وسیله است که آن میل به زیبایی شناسی و زیبایی آفرینی و خلاقیت را درمن ارضا می کند .گروه : هنررشته : خوشنویسیتحصیلات رسمی و حرفه ای : امیر از همان سالهای اول دبستان خط ریز را خوش می نوشت و تقریبا از کلاس سو م و چهارم ابتدایی به بعد مشخص شده بود که او خوش خط است . وی هم با تشویقی که هم از طرف آقای بابایی (معلمش) و اولیاء مدرسه و هم از سوی خانواده می شد به کارش ادامه می داد . امیر به جز بابایی معلم خط نداشت . فلسفی تا سالهای دبیرستان هم معلم خط نداشته است .امیر فلسفی دردوران دبیرستان گاها به نقاشی بیشتر معروف بود ، تا خطاطی .هر هفته نقاشی های او را در دبیرستان برای دیدن دانش آموزان به دیوار می زند . کارهای وی بیشتر با خودکار و مداد بود و در واقع سیاه قلم کارمی کرد چونکه او معلمی نداشته و نمی دانست که چه کار باید بکند . وی در سال ۱۳۵۹ دوره ممتاز خوشنویسی را با موفقیت سپری کرده است .استادان و مربیان : آقای ابن علی بابایی ،معلم کلاس اول و دوم دبستان بود . او بود که فلسفی را به خوشنویسی علاقمند کرده است . فلسفی درسال ۱۳۵۵ که به منظور ثبت نام در کلاس زبان به تهران آمده بود ، استاد حسن میرخانی آشنا شده و به کلاس ایشان رفت . اما چون ناچار بود که به شهر خود اهواز برگردد نتوانست بیش از سه ماه ایشان تعلیم بگیرد . حسن امیر خانی به عنوان اولین استاد خط تاثیر فوق العاده ای بر فلسفی داشت چونکه او اولین معلم تخصصی خط تخصصی خط فلسفی بود . استاد خروش نیز یکی دیگر از استادان خط فلسفی درانجمن خوشنویسان بود . استاد امیرخانی نیز یکی دیگر از استادان فلسفی بود که تاثیر تعیین کننده ای برروی خوشنویسی امیر فلسفی داشته است .همسر و فرزندان : همسر امیر فلسفی ،همکارش می باشد و در خوشنویسی تبحردارد . او حتی درزمینه نقطه نظرهای خوشنویسی هم یاری گر فلسفی می باشد ، چون به هر حال دید غیر درکار موثر است و چه بهتر که صاحب این دید ،خوشنویس هم باشد .مشاغل و سمتهای مورد تصدی : فلسفی بعد از پایان رسانیدن دوره ممتاز خوشنویسی درسال ۱۳۵۹ ، به عنوا ن معلم در انجمن خوشنویسان مشغول به کار شد . او دو سه سالی نیز در مرکز آمار وزارت آموزش و پرورش کارکرده است . بیشتر مشاغل ایشان آموزش است و مزید بر آن انجام سفارشات و کتابت می باشد .آرا و گرایشهای خاص : امیر فلسفی معتقد است که خوشنویسی از عرفان و عمق روحی وزیبایی شناختی نشات گرفته و به مراحل بالاو والا رسیده است . در ضمن تعریف خاصی از مکتب ، سبک و شیوه ارائه نشده است و گاه سبک و شیوه را با هم اشتباه می گیرند ، توضیح می دهد که مکتب عمده تر از آن دو واژه بوده وحتی ایدئولوژی مشخصی راهم دارا می باشد و او بر این باور است که سبک ، چیزی بین مکتب و شیوه می باشد . فلسفی درنقد خوشنویسی بیان می دارد که فراگیری و نوشتن خط شکسته ، از نستعلیق آسان تر است و البته اجرای خط نستعلیق از همه خطوط مشکل تر است . چون نوشتن خط شکسته ، بیشتر به شکل خط تزئینی در آمده است ، یعنی فاخرتر و مجلل تر از خط نستعلیق است . او خط شکسته را کاری تابلویی و نمایشی می داند .چگونگی عرضه آثار : فلسفی به ایهام درشعر علاقه خاصی دارد . شعرهای گزینه و انتخابی

آثار ایشان جنبه های کنایی و مجازی دلپذیری دارند که بر جلوه گر و چشم انداز خطوط دو چندان می افزایند .

آثار : کتابت اشعار بابا طاهر (ص ۱۷۶) کتابت اشعار حسن حسن زاده آملی (ص ۱۷۷) کتابت دیوان اقبال(ص ۱۷۷) کتابت دیوان حافظ (ص ۱۷۷) کتابت گلستان سعدی ویژگی اثر : این کتابت با همکاری لاله دشتی انجام یافته است . (ص۱۷۷) منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

فیروزکوهی، عبدالرحیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۱ ق)، خطاط. از استادان خوشنویس است. از آثار وی: «شرح منازل السائرین» عبدالرزاق کاشانی، به قطع نیم ربعی، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم:«قد وقع من تسوید هذا الکتاب المستطاب اقل الطلبه ابن محمدعلی، عبدالرحیم الفیروز کوهی... سنه احدی و ثلثاء بعد الالف من الهجره النبویه...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۱ - ۱۱۰۰ / ۴).

فیضی شروانی، حسن، حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به فیضی. از سادات شروان بود. اکثر خطوط را خوب می‌نوشت و در فن انشاء مهارت داشت. از اوست:

گفتی توان به آن مه نامهربان رسید

گر بگذری ز خود به خدا می‌توان رسید

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تحفه‌ی سامی (۶۷)، تذکره‌ی روز روشن (۶۴۲)، دانشمندان آذربایجان (۳۹۱، ۳۰۳ -۳۰۲)، الذریعه (۸۵۵ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۷۲۶)، هفت اقلیم (۲۹۷ / ۳).

قاجار، حبیب‌اللّٰه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۸ ق)، خطاط. به خط وی مرقعی به قلم سه دانگ و دو دانگ متوسط در کتابخانه‌ی سلطنتی است، با رقم: «کمترین غلام

خانه‌زاد حبیب‌اللّه قاجار، سنه‌ی ۱۳۰۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۳۵/۱).

قاری تبریزی، محمد جعفر

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: «صحیفه‌ی سجادیه» نیم ربعی، جلد روغنی، دو سرلوح مرصع، دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «و قد تشرفت بکتابه هذه الصحیفه... محمد جعفر القاری التبریزی... فی سنه‌ی ۱۱۲۳ بتوفیق الملک المعین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۵۵ / ۴).

قاری، محمد حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابن حاج میرزا محمّد مهدی قاری اصفهانی از دانایان به علم تجوید و قرائت و از خطّاطین معروف اواخر قرن سیزدهم است. یک نسخه از کتاب «تحفه حکیم مؤمن» به خطّ زیبای او در کتابخانه مدرسه عالی سپهسالار موجود است. در اصفهان در محلّه مسجد حکیم سکونت داشته است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

قاسم شادیشاه، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۵۵ ق)، خطاط و شاعر. اهل خراسان بود و در عصر سلطان ابوسعید گورکانی می‌زیست. از شاگردان سلطان محمد نور بود و در خدمت سلطان محمد خندان نیز مشق می‌نمود. نستعلیق را به مهارت می‌نوشت، ولی دیرنویس بود. بین او و میرعلی هروی همیشه معارضه جاری بود که اغلب به گستاخی شادیشاه منجر می‌شد. میرمحمد حسین هروی از شاگردان او است. در «پیدایش خط و خطاطان» قطعه‌ای از وی آورده شده که تاریخ ۹۵۵ ق دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :پیدایش خط و خطاطان (۱۵۰ -۱۴۹)، خوشنویسان و هنرمندان (۴۲ -۴۱)، فرهنگ سخنوران (۴۸۶)، گلستان هنر

(۹۰ -۸۹)، مناقب هنروران (۶۶).

قاسم، قاسم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. وقتی که همایون پادشاه گورکانی هند به ایران آمد، قاسم ملازم و منشی وی شد و با او به هند رفت و بعد از مرگ همایون (۹۶۳ ق) یک چند نیز در ملازمت فرزند او، شاه‌جلال‌الدین اکبر گذراند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :گلستان هنر (۴۹ -۴۸).

قاطع روزبهانی، منصور

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(اوایل س نهم ق)، قاطع. وی معاصر دوران بایسنقر میرزا بود و گویا در کتابخانه آن شاهزاده، به هنر قطاعی اشتغال داشته است. او در خط توقیع نیز صاحب قلم بود. از آثار وی قطعه خطی در یکی از مرقعات است که جمله‌ای را به خط رقاع نوشته و رقم «کتبه اقل عبادالله الغنی منصور القاطع الروزبهانی» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۱۵/ ۳).

قاطع، عبدالله

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، قاطع. در هرات به دنیا آمد و همان جا نشوونما یافت و شهرت فراوان پیدا کرد. وی در هنر قاطعی و برشکاری ماهر بود و از یاران هنرمند سلطانعلی مشهدی به شمار می‌آمد. از آثار وی قطعه نستعلیق استادانه‌ای است که به مهارت و استادی تمام بریده و رویه‌ی آن را به رنگهای گوناگون آرایش داده است و رقم نهاده: «قاطعها شیخ عبدالله».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۱۲ / ۱)، مناقب هنروران (۱۰۳).

قاینی بیرجندی، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۰۵ ق)، خطاط، نویسنده و دانشمند. وی در علوم فلسفی و هیئت و نجوم و ریاضیات استاد بود و جز خط نستعلیق، شکسته تعلیق و شکسته نستعلیق را نیز استادانه می‌نوشت. این استاد بیشتر عمر خود را در اصفهان گذراند، سپس به تهران آمد و در این دیار سکنی گزید. سلطان اویس میرزا احتشام‌الدوله مدتی نزد وی تلمذ کرده است. به گفته‌ی اعتمادالسلطنه، او یک نسخه «مثنوی» مولانا را به مدت سی سال کتابت کرده و به حاج فرهاد میرزا معتمدالدوله اهدا نموده است. وی در تهران درگذشت و در جوار امامزده یحیی به خاک سپرده شد. از آثار او: یک نسخه «مثنوی» مولانا، که ظاهرا همان نسخه‌ای است که ذکر آن در «المآثر و الآثار» آمده است، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم: «این کتاب مستطاب... محمدعلی بن محمداسماعیل الحسینی القاینی... قد شرع فی کتابته یوم الاحد خامس شهر شعبان فی ۱۲۶۶»؛ یک نسخه «نهایة الایضاح»، در هندسه، تألیف خود وی، به قلم کتابت خفی نزدیک به غبار خوش، با رقم: «و قد اتفق جفاف القلم،... سنة اربعة و سبعین و مأتین بعد الالف... ابن‌محمد اسمعیل الحسینی محمدعلی البیرجندی القاینی و صلی اللّه...»؛ یک نسخه «تحریر اقلیدس»، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «سمت اختتام پذیرفت و انا العبد... ابن محمد اسمعیل الحسینی، محمدعلی البیرجندی القاینی... فی عشر آخر، شهر ربیع المولود من شهور سنه‌ی ۱۲۷۴ من الهجرة النبویة».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۹۷-۷۹۵/ ۳)، الذریعه (۳۹۶/ ۲۴)، شرح حال رجال (۲۴۰/ ۶)، المآثر و الآثار (۲۰۰).

قاینی، ابوشریف محمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۳۹ ق)، عالم امامی، فقیه، محدث، مفسر، مدرس، متکلم، فیلسوف و خوشنویس.چون در مناظرات علمی کسی را یارای سخن گفتن با او نبود به سلطان‌العلماء مشهور شد. در چهارده سالگی به تحصیل روی آورد. دوران تحصیلات عالیه خود را در اصفهان به پایان رساند. در حوزه‌ی علمیه‌ی قاین، به تدریس فقه و فلسفه می‌پرداخت و گاه به نقاط دیگر جهت مباحثات علمی سفر می‌کرد، که سفر ۱۱۱۵ ق او به هرات و مباحثه او با علمای اهل سنت از آن جمله است. سرانجام در ماه رمضان درگذشت و (بماه رمضان) ماده تاریخش گشت. سلطان محمد پدر قطب‌الدین قاینی عالم ریاضی است. از آثارش: «تهذیب الامه»، تفسیر مفصلی بر قرآن؛ «تطهیر الائمه (ع)»؛ «الامامه»؛ «رساله فی الوجود»، شامل مباحث و فوائد فلسفی درباره‌ی وجود؛ «ام الوسائل فی ام المسائل»، تفسیر سوره‌ی حمد و برگرفته از تفسیر مفصل، به زبان عربی؛ حاشیه بر «الشرح الجدید للتجرید»؛ کتابت «ضیاء القلوب»، در حدیث، به خط نستعلیق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان قائن (۵۳۷-۵۳۱)، الذریعه (۳۶ / ۲۵ ،۱۱۶- ۱۱۵ / ۶ ،۳۲۷- ۳۲۶ / ۲)، ریحانه (۶۰-۵۹ / ۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۱۷-۳۱۶ / ۱۲).

قاینی، سلطانعلی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۱۴ ق)، خطاط و شاعر. او شاگرد اظهر تبریزی و معاصر و قرین سلطانعلی مشهدی بود که ابتدا در تبریز کاتب دربار سلطان یعقوب، فرزند اوزون حسن آق‌قوینلو، بوده و به همین مناسبت یعقوبی رقم می‌کرده است. پس از مرگ او و در دربار رستم، نوه‌ی سلطان یعقوب، کتابت می‌نموده و نام وی رستمی رقم می‌زده است. از تبریز سفری به حجاز کرد و پس از چندی به خراسان رفت و به دربار سلطان حسین میرزا بایقرا راه یافت و به سبب نزدیکی به او سلطانی رقم می‌کرد. سلطانعلی به هنگام اقامت در هرات جزو مجلسیان امیرعلیشیر نوایی و از ملازمان نورالدین عبدالرحمن جامی بود. او معدودی از اشعاری را که خود می‌سرود، معدودی از اشعار را به خط خود می‌نوشت. شیوه‌ی سلطانعلی آمیزه‌ای است از خط سلطانعلی مشهدی و خط استادش، اظهر تبریزی، است و کتابت خفی را از مشق و قلم جلی، خوشتر می‌نوشت. وی گرچه در خط نستعلیق معروف است، آثاری از خطوط اصول وی هست که استادی او را در نسخ و رقاع نیز نشان می‌دهد حاکی است. وی در هرات درگذشت. از آثار او: یک نسخه «زبده الحقایق» عین القضاه همدانی، به قلم نستعلیق کابت جلی خوش، با رقم: «تمت کتابه... سلطانعلی الیعقوبی. سنه‌ی اربع و ثمانین و ثمانمائه»؛ یک نسخه «ظفرنامه‌ی» تیموری شرف‌الدین علی یزدی، به قلم نستعلیق کتابت و عناوین به قلم رقاع خوش، با رقم: «قدتم... علی ید العبد الفقیر... سلطان علی القاینی... سنه اثنی و تسعین و ثمانمائه...»؛ یک نسخه «دیوان» کامل جامی، به قلم نستعلیق کتابت خوش که چند سطر آخر آن به قلم رقاع کتابت خوش است و رقم «قد وقع الفراغ من کتابه... سلطان علی القاینی... فی شهر ربیع‌الاول سنه ثمان و تسعین و ثمانمائه الهجریه» دارد؛ یک نسخه «دیوان» امیرعلیشیر نوایی (ترکی)، به قلم نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «تمت الکتاب... سلطان علی القاینی». و چندین اثر دیگر وی که در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۴۱ -۲۳۶ /۱)، اطلس خط (۴۶۲ -۴۶۱)، پیدایش خط و خطاطان (۱۱۴ -۱۱۳)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۷۲/۴)، تاریخ نظم و نثر (۳۴۵)، خوشنویسان و هنرمندان (۳۷ ،۹)، الذریعه (۴۵۸/۹)، مجالس النفائس (۲۷۴ ، ۱۰۱)، مناقب هنروران (۱۱۴ ، ۶۰ -۵۹)، هنر عهد تیموریان (۳۱۲، ۴۸۵، ۵۰۸- ۵۰۹، ۵۸۲، ۶۲۲).

قاینی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، محدث، فقیه، محقق، نویسنده و خطاط. از شاگردان ملا احمد نراقی و شیخ موسی بن جعفر نجفی، شریف العلماء، و سید محمد مجاهد بود. وی علاوه بر اینکه خود نویسنده و محقق بود، آثار نویسندگان دیگر را نیز به خط خود کتابت می‌نمود. از آثارش: «شرح المعالم الاصول»؛ کتابی در دانش «اصول»؛ کتابی در «تاریخ»؛ «الاسئله و الاجوبه» که فقه استدلالی و رساله‌ی عملیه است.از آثار کتابتی او: «محزن الادویه» و تذکره‌ی «اولی النهی» محمد حسین عقیلی به قلم نسخ در ۱۲۴۶ ق که جلد کتاب دارای گل و بوته و مذهب می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان قائن (۲۵۹ -۲۵۸)، الذریعه (۷۱ / ۱۴ ،۲۴۸ / ۱۲).

قاینی، میرک

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم و دوازدهم ق)، عالم، فیلسوف و خطاط. مدتی به تحصیل در حوزه‌ی علمیه اصفهان پرداخت، و از محضر آقا حسین خوانساری استفاده نمود. آثار باقیمانده از وی نمایانگر فضل و هنر اوست. از آثارش: کتابت «تهلیلیه» منسوب به جلال‌الدین دوانی با خط نستعلیق؛ کتابت «تلتحفه الرضویه» معزالدین محمد نقیب، در اصول فقه، برای امیر سید اسماعیل خاتون‌آبادی که حواشی و تعلیقاتی خود بر آن افزوده که نشان‌دهنده‌ی دانش قاینی در علوم عقلی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان قائن (۲۲۵)، فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه‌ی دانشکده‌ی الهیات دانشگاه تهران (۳۷۹ / ۱).

قدسی اصفهانی، عبدالحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند میرزا محمدعلی خوشنویس اصفهانی و برادر میرزا حسن و میرزا ابوالقاسم و میرزا مهدی قدسی که همه در خط نسخ خوشنویس بوده و آثار خطی و چاپی از خود باقی گذاشته‌اند ولی هیچ یک به درجه‌ی خوشنویسی پدر نبوده‌اند. مرحوم میرزا عبدالحسین علاوه بر نوشتن خط نسخ و رقاع در علوم ادبی نیز ید طولائی داشته و گاهی نیز شعری می‌گفته است. وی مؤسس مدرسه‌ی «قدسیه» یکی از قدیمی‌ترین مدارس جدید اصفهان است.

- قرآن وزیری کوچک مذهب عالی روغنی نسخ کتابت خفی عالی. رقاع کتابت خفی عالی بلکه ممتاز با رقم: «... اشیر الی به کتابهٔ القرآن الحکیم... الحاج میرزا محمد هاشم امام الجمعهٔ والجماعهٔ. کتبه عبدالحسین الاصفهانی».

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

قدسی خراسانی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۷۰ ق)، خطاط. خواهرزاده و شاگرد میرزا محمدعلی سنگلاخ خراسانی است. اصلش از اسفراین بود، ولی در مشهد کسب کمال کرد. در سی و سه سالگی در علوم فقه و اصول استاد بود و در ریاضی تسلط داشت و شعر نیز می‌سرود. وی به دعوت میرزا سنگلاخ به استانبول رفت و در آنجا خط نستعلیق و شکسته را نزد دایی خود آموخت و خوش نوشت. قدسی پس از مدتی اقامت در استانبول به اسفراین بازگشت و در همان جا درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۸۳ -۵۸۲ / ۲).

قدسی شیرازی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۶۱ -۱۲۸۸ ق)، خطاط، مصحح و شاعر، متخلص به قدسی. اصلش از دارابجرد فارس است. در شیراز به دنیا آمد و همان جا نشوونما یافت. او از سادات حسینی است. قدسی از خواص شاگردان شیخ مفید، صاحب «مرآت الفصاحه»، بود که توانست در خدمت استاد در زمینه علوم ادبی و کلام و حکمت بهره‌ها ببرد. خط نستعلیق را نیکو می‌نوشت. از سبک میرعماد حسینی پیروی می‌کرد. در سرودن اشعار عربی و فارسی ذوق و طبعی سلیم و مستقیم داشت. از آثارش: «خطائر القدس»، در کلمات و کرامات استادش شیخ مفید؛ «فردوس الکمال»، مشتمل بر تفسیر بعضی از آیات و شرح برخی از احادیث و پاره‌ای از حکم.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۸۰ -۷۸)، تذکره‌ی طلعت (۲۰۴ -۲۰۲)، حدیقه الشعراء (۱۴۲۶ -۱۴۲۴ / ۲)،دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۱۹۹ -۱۹۵ / ۴)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۰۸ / ۳)، شرح حال رجال (۱۹۹ -۱۹۸ / ۶)، فرهنگ سخنوران (۷۴۱)، مرآت الفصاحه (۵۰۱-۵۰۰).

قدسی، ابوالقاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خطاط نسخ نویس، متوفی جمادی الثانیه‌ی ۱۳۷۵ به سن ۷۵ سالگی، ماده تاریخ وفاتش را مرحوم نیر گوید:

سال تاریخ وفات خال خود نیر نگاشت

شد به قدسی مسکن بوالقاسم قرآن نویس

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

قدسی، منوچهر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خوشنویس.

تولد: ۱۳۱۲.

درگذشت: ۱۳۷۵.

از هشت سالگی تا پانزده سالگی در محضر جد بزرگوارش میرزا عبدالحسین- که در خطوط نسخ و ثلث و رقاع قلمی توانا داشت-

تعلیم نظری و علمی خط دید.

استاد سپس در خدمت میرزا اسدالله رجالی که از نستعلیق‌نویسان اصفهانی بود به فراگیری هنر خوشنویسی مشغول شد. بعدها وقتی به تهران آمد، از سر مشق اساتید انجمن آن زمان بهره گرفت.

قدسی نخست در دوران تحصیلات ابتدایی و متوسطه زبان عربی و صرف و نحو را در محضر عموی پدرش میرزا حسن آموخت و سپس در مدرسه‌ی صدر اصفهان در دوران متوسطه به فراگیری این علوم زیر نظر اساتیدی چون بدالدین کتابی و محمد صدرهاشمی پرداخت.

قدسی دوران تحصیل دانشگاهی را در دانشگاه تهران در رشته‌ی ادبیات فارسی به پایان رسانید. وی تحت تأثیر استاد جلال‌الدین همایی قرار گرفت و در مقدمه‌ی کتاب شعبویه شرح نسبتا مفصلی از حالات شخصی و افکار و خاطرات استاد همایی نوشت. وی از سال ۱۳۴۳ در دانشکده‌ی ادبیات دانشگاه اصفهان به تدریس مشغول شد و موضوع تاریخ تکامل خطوط اسلامی از جمله دروس ایشان بود. ایشان در دانشگاه آزاد اصفهان و دانشگاه پیام نور به کار آموزش مشغول بود. ایشان آثاری درباره‌ی تاریخ خط و خوشنویس و آثار خوشنویسان و ادبیات و مسائل فرهنگی و هنری دارد.

بر گرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

قراباغی، هاشم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۱ ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه به قلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب هاشم قراباغی ۱۲۸۱».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۵۸/ ۳).

قراری گیلانی، نورالدین محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، شاعر و خطاط. اهل گیلان بود و پدرش از دانشمندان گیلان به حساب می‌آمد. قراری مدتی امور خان احمدخان گیلانی را مدیریت می‌کرد و آن‌گاه که در گیلان آشوب برخاست به قزوین رفت. او به طرز وقوع شعر می‌گفت. دارای خطی خوش بود و نثر را نیکو می‌نوشت. در قزوین شاگرد خواجه افضل‌الدین محمد ترکه اصفهانی بود.بعد از فوت پدر، همراه دو برادر خود مسیح‌الدین ابوالفتح و حکیم نجیب‌الدین همام، در ۹۸۳ ق، به هند مسافرت کرد و در سلک ملازمت جلال‌الدین محمد اکبرشاه درآمد، اما بعد مورد کم‌لطفی شاه قرار گرفت و به بنگاله تبعید شد و تا پایان عمر در آنجا ماند. به آورده‌ی «کاروان هند»، وی در حدود ۹۹۲ ق درگذشته است، اما «مکتب وقوع» از زنده بودن او در ۹۹۵ ق خبر می‌دهد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۸۵۳-۸۵۱ / ۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۸۲۷-۸۲۴ / ۵)، تاریخ نظم و نثر (۴۲۵)، الذریعه (۸۸۰ /

۹)، فرهنگ سخنوران (۷۴۲ -۶۹۵)، کاروان هند (۱۱۳۲ -۱۱۲۱ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل/ قراری)، مجمع الخواص (۴۸ -۴۶)، مکتب وقوع (۳۷۶ -۳۶۴)، نامها و نامدارهای گیلان (۳۸۶)، هفت اقلیم (۱۴۹ -۱۴۶ / ۳).

قرشی، غلامحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۳۰۰ ش)، خطاط و شاعر، متخلص به قریشی. در الیگودرز بختیاری به دنیا آمد و پس از اتمام تحصیلات به استخدام وزرات فرهنگ درآمد و پس از آن سالها در بانک کشاورزی الیگودرز و دزفول خدمت کرد. وی در سرودن انواع شعر مهارت داشت. قرشی علاوه بر سرودن شعر خط نستعلیق و شکسته را نیز خوش می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سخنوران نامی معاصر ایران (۲۸۰۷ -۲۸۰۲ / ۴).

قره حصاری، احمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

به سال ۸۷۳ متولد شد و از معاصرین شیخ حمداللّه آماسی است و از اسداللّه کرمانی که به شیوه‌ی یاقوت می‌نوشت تعلیم گرفت و خود طریقه‌ای مستقل پیش گرفت و به زودی شهرت یافت. وی چهار تن از سلاطین عثمانی را درک کرد یعنی با یزید و سلطان محمد فاتح و سلطان سلیم یاووز و سلطان سلیمان خان قانونی و در ۹۶۳ درگذشت. شاگردان او عبارت بودند از: درویش محمد چلپی، ابراهیم حسن، محیی‌الدین خلیفه، فرهاد پاشا و سلیمان حجازی و چهار تن دیگر: حسین چلپی و ولی یوسف و قره‌علی افندی و نکنه‌چی حسین چلپی را نیز از شاگردان او شمرده‌اند.

لقب صاحب ترجمه را «ملاشمسی بیر قره حصاری» نوشته‌اند. از او آثار بسیار به جا مانده است.

جزو اول قرآن ریحان نیم دانگ جلی و نسخ کتابت خفی عالی با رقم: «کتبه اضعف الضعفاء و تراب اقدام المساکین والفقراء احمد القره حصاری من تلمیذ اسداللّه الکرمانی رحمهٔ‌اللّه علیه» در سلیمانیه‌ی اسلامبول.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

قزوینی یزدی، محمد ابراهیم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۳۶ ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن وزیری کوچک مذهب مزین، نسخ کتابت عالی، سر سوره‌ها و آخر آن رقاع کتابت عالی، با رقم: «... و انا العبد... محمد ابراهیم بن محمدجعفر القزوینی... فی سنهٔ خامس و عشرین و مأتین بعد الالف... »؛ یک نسخه «دعای

کمیل» جانمازی، نسخ و رقاع کتابت خوش و ترجمه‌ی نستعلیق کتابت خفی متوسط، با رقم: «این دعای کمیل... حسب الفرموده... عباس قلی خان تحریر شد و انا العبد... محمد ابراهیم قزوینی الاصل یزدی المسکن و کان ذلک فی سنهٔ سادس و ثلثین و مأتین بعد الالف».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۳۷/ ۴).

قزوینی یزدی، محمدابراهیم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: دعای کمیل جانمازی، جلد روغنی. مذهب نسخ و رقاع کتابت خوش. ترجمه‌ی نستعلیق کتابت خفی متوسط با رقم: «این دعای کمیل... حسب‌الفرموده... عباس‌قلی‌خان تحریر شد و انا العبد... محمدابراهیم قزوینی‌الاصل یزدی‌المسکن و کان ذلک فی سنهٔ من الهجرهٔ المحترمهٔ سادس و ثلثین و مأتین بعد الالف» (۱۲۳۶) در مجموعه‌ی خودم.

- قرآن وزیری کوچک مذهب مزین، نسخ کتابت عالی. سر سوره‌ها و آخر رقاع کتابت عالی با رقم: «حسب‌الحکم.. فرزند ارجمند شهنشاه کامکار دارای دوران آرامحمد ولی میرزا... و انا العبد المذنب المحتاج الی عفو ربه الغنی محمدابراهیم بن محمد جعفر القزوینی. امید که به نظر عنایت... و کان ذلک فی سنهٔ خامس و عشرین و مأتین بعد الالف من الهجرهٔ المقدسه» (۱۲۲۵) در مجموعه‌ی آقای احمد سهیلی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

قزوینی، ابوالهادی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۱۶ ق)، خطاط و شاعر و موسیقیدان. وی خواهرزاده‌ی مالک دیلمی خوشنویس بود. همه‌ی اقلام را خوش می‌نوشت و در موسیقی دست داشت و از تصنیف سازان بنام زمان شاه عباس بود. شعر نیز می‌گفت وطبعی خوش داشت. ابوالهادی از علم ریاضی نیز بهره‌مند بود و مقارن تألیف «تذکره‌ی مجمع الخواص» در قید حیات. در قزوین درگذشت و در مزار شاهزاده حسین به خاک سپرده شد. از اوست:

به من گفتی چون من یاری نداری

تو هم چون من گرفتاری نداری

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۶/ ۱)، تاریخ موسیقی (۳۲۴/ ۱)، الذریعه (۵۲/۹)، فرهنگ سخنوران (۳۷-۳۶)، قزوین در گذرگاه هنر (۲۴۲)، مجمع الخواص (۲۶۱).

قزوینی، اسداللّه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از وی است؛ قرآن بغلی جلد روغنی عالی دو صفحه اول متن و حاشیه مرصع عالی نسخ غبار خوش با رقم: «وقع الفراغ... فی شهر ذی‌الحجةالحرام سنة ۱۲۸۷ و انا العبد... اسداللّه بن المرحوم محمد ابراهیم القزوینی...» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

قرآن بغلی جلد روغنی عالی دو صفحه اول متن و حاشیه مرصع نسخ غبار خوش با رقم «وقع الفراغ... فی شهر ذیقعدةالحرام سنة ۱۲۸۴ و انا المذنب الجانی... اسداللّه بن محمد ابراهیم القزوینی...» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

قزوینی، تقی‌الدین محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط و موسیقیدان. پدرش از عموزادگان قاضی جهان سیفی قزوینی، وزیر شاه طهماسب اول صفوی بود که در اوایل عمر از قزوین به هندوستان رفت و در زمره‌ی ملازمان جلال‌الدین محمد اکبرشاه درآمد. میرزا ابراهیم حسینی همدانی، به علت رابطه‌ی دوستی با سید شریف، پس از مرگ وی سید تقی‌الدین را به همدان خواند و در تربیت او کوشید و او را به دامادی خود برگزید. تقی‌الدین با مراقبت میرزا ابراهیم، جامع علوم معقول و منقول شد و در خط نستعلیق، بی‌همتای دوران خود. وی در موسیقی و خوش‌خوانی شهره‌ی شهر بود. تقی‌الدین در ایام جوانی درگذشت و در مقبره‌ی سادات بنی حسن در همدان به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۱/۱)، تاریخ موسیقی (۳۲۶/۱).

قزوینی، صدرالدین محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۰۰۸/ ۱۰۰۷ -۹۴۵ ق)، خطاط، نقاش، موسیقیدان و شاعر. از سادات سیفی قزوین بود که در رنگ‌آمیزی و تذهیب و وصالی نیز مهارت داشت. وی در خط و موسیقی از شاگردان مالک دیلمی بود و خط را به شیوه‌ی سلطانعلی مشهدی می‌نوشت و در اواخر عمر به جهت ضعف بینایی ترک مشق کرد. میر صدرالدین محمد شعر را نیکو می‌سرود و از موسیقیدانهای بزرگ عصر خود محسوب می‌شد. او آهنگسازی بنام بوده و رساله‌ای در موسیقی تألیف کرده است. وی در سفری که در ملازمت شاه عباس به خراسان می‌رفت، در بسطام درگذشت. از دیگر آثار او: «تذکرة الشعراء».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۸۱/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۳۳۵/ ۳)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۶۲۱ -۶۲۰/ ۲ ، ۲۶۹ -۲۶۷/ ۱)، تاریخ موسیقی (۳۲۵ -۳۲۴/ ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۹۱۲/ ۲)، ریحانه (۴۲۶/ ۳)، عالم آرای عباسی (۱۷۱/ ۱)، قزوین در گذرگاه هنر (۲۲۰)، گلستان هنر (۹۹ -۹۷).

قزوینی، عبدالرزاق

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۶۳ / ۱۰۶۰ ق)، خطاط. وی خواهرزاده و شاگرد میرعماد بود که در دربار شاه‌عباس اول، خط می‌نوشت و شاهنامه می‌خواند. عبدالرزاق، نستعلیق را خوش می‌نوشت، ولی پایه‌ی خط رشیدا را نداشت. میرزا سنگلاخ به او لقب زبده‌ی آفاق داده و گوید که در اصفهان درگذشته و در جوار آرامگاه میرعماد به خاک سپرده شده است. از او یک نسخه منتخب «حدیقه الشعراء» سنایی غزنوی به قلم کتابت خوش موجوداست که رقم «تمت انتخاب الحدیقه فی سنه تسع و عشرین و الف، سوده عبدالرزاق عفی عنه» دارد و شاید که این نسخه خط صاحب عنوان باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۹۳ -۳۹۲ / ۲)، تذکره‌ی الخطاطین (۳۰۵ -۲۹۵ / ۱)، قزوین در گذرگاه هنر (۲۲۸).

قزوینی، عبدالهادی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۷۶ ق)، خطاط، موسیقیدان و شاعر. وی برادر همسر و شاگرد ملک دیلمی خوشنویس بود. از علوم ریاضی بهره داشت و در موسیقی از مشاهیر عصر بود و تصنیفهای خوب می‌ساخت و شعر نیز می‌سرود. گفته می‌شود که وی صاحب «دیوان» نیز بوده است. عبدالهادی در خط نستعلیق، بخصوص کتیبه‌نویسی قدرت تمام داشت. وی در قزوین درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۲۲ / ۲)، تاریخ موسیقی (۳۲۴ / ۱)، قزوین در گذرگاه هنر (۲۳۸)، گلستان هنر (۱۰۶ -۱۰۵).

قزوینی، محمد شفیع

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۵۹ ق)، خطاط. شاگرد میرعماد و در کتابخانه‌ی سلطنتی ملازم بود. میرزا سنگلاخ به او لقب خلیفهٔالخلفا داده و گفته که در

دوازده سالگی از قزوین به اصفهان رفت و نزد پدر به تعلیم خط پرداخت و خط خود را نزد میرعماد تکمیل کرد. محمد شفیع شعر نیز می‌گفت و کتابدار شاه عباس بود. پس از مرگ پدر به قزوین بازگشت و به مشاغل مهم دیوانی اشتغال ورزید. او در اصفهان درگذشت و در مزار بابا رکن‌الدین دفن شد. از آثار وی: یک نسخه «لوامع الاشراق» جلال‌الدین دوانی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «تمت الکتاب... سنهٔ تسعهٔ و خمسین و الف... محمد شفیع بن عبدالجبار غفر له» که اگر خط همین محمد شفیع باشد، پیداست که شیوه‌ی میرعماد و عبدالجبار، پدر خود را، بخوبی اخذ کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۶۳ -۷۶۲/ ۳).

قمی، حافظ محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از هنرمندان قم بود و معاصر سلاطین آق قویونلو. وی در خط ثلث سرآمد زمان خود و بی‌همتا بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :گلستان هنر (۳۲).

قمی، حیدر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. وی در قم ادیب بود و شهرت زیادی داشت. شاگرد حافظ قنبر شرفی بود و خطوط سته را خوش می‌نوشت، همچنین خط کوفی را نیز نیکو می‌نگاشت. وی از صدای خوشی نیز برخوردار بود و قرآن را از حفظ داشت. کتیبه‌های بیرون و درون گنبد حضرت معصومه (س)، و کتیبه‌های ثلث و کوفی زاویه‌ی حسینیه به خط اوست.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :گلستان هنر (۳۳).

قمی، محمد ابراهیم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۱۵ ق)، خطاط. میرزا احمد نیریزی خط نسخ را نزد وی تعلیم گرفت. آقا ابراهیم از خوشنویسان معروف و از استادان دوره‌ی شاه سلیمان و شاه سلطان حسین صفوی بود. جز خط نسخ بر خطوط تعلیق، نستعلیق و شکسته نیز تسلط داشت، ولی عمده شهرت وی در نسخ‌نویسی بود. سالی سه قرآن می‌نوشت و از این طریق امرار معاش می‌کرد. به گفته سپهر در هنر تذهیب و جلدسازی نیز

دست داشت و به سرعت کتابت معروف بود. تاریخ وفاتش مشخص نیست هر چند که لسان الملك سپهر آن را ۱۱۰۰ ق ضبط کرده، ولی آثار تاریخ‌دار وی تا ۱۱۱۵ ق نیز دیده شده است. از جمله آثار باقی مانده‌ی او: یک نسخه «صحیفه‌ی سجادیه»، به خط نسخ با رقم: «کتبه العبد الفقیر، محمد ابراهیم القمی ۱۱۱۲»؛ یک نسخه «قرآن»، به قلم نسخ، که ترجمه آن برخی به قلم نستعلیق، و خواص سور آن به قلم شکسته نستعلیق است، با رقم: «کتبه محمد ابراهیم».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۳۹ -۱۱۳۷/ ۴، ۶۲۶ -۶۲۵ /۳)، اطلس خط (۳۵۳ -۳۵۲)، تاریخ هنرهای ملی (۹۳۰ /۲)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۳۰، ۲۹) سرآمدان فرهنگ (۱۸ /۱)، کارنامه‌ی بزرگان (۲۶۳ -۲۶۲).

قنبری، محمدرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمدرضا قنبری در سال ۱۳۴۰ ، در قزوین دیده به جهان گشود. فراگیری هنر خوشنویسی را از سال ۱۳۵۵ در قزوین آغاز نمود و پس از بهره بردن از استادان زادگاه خود ، از روی آثار اساتید ترک (مکتب عثمانی) فراگیری دیگر فنون خوشنویسی را دنبال کرد. وی در سال ۱۳۶۲ به عنوان مدرس انجمن خوشنویسان ایران ـ دفتر مرکزی ـ در انواع خطوط همکاری خود را آغاز کرد. سپس از سال ۱۳۶۵ به عنوان مصحح امتحانات دوره های عالی و ممتاز سراسر کشور منصوب گردید. استاد قنبری علاوه بر حضور در جشنواره ها و نمایشگاه های متعدد و کسب درجات بالای هنری ، خلق و کتابت آثار زیادی را به عهده داشته است.گروه : هنررشته : خوشنویسیتحصیلات رسمی و حرفه ای : قنبری فراگیری هنر خوشنویسی را از سال ۱۳۵۵ در قزوین آغاز نمود و پس از بهره بردن از استادان زادگاه خود ، از روی آثار اساتید ترک (مکتب عثمانی) فراگیری دیگر فنون خوشنویسی را دنبال کرد.استادان و مربیان : قنبری خوشنویسی را در سال ۱۳۵۵ به طور خصوصی نزد استاد ابوالحسن محصص آغاز نمود.فعالیتهای آموزشی : استاد قنبری در سال ۱۳۶۲ به عنوان مدرس انجمن خوشنویسان ایران ـ دفتر مرکزی ـ در انواع خطوط همکاری خود را آغاز کرد. سپس از سال ۱۳۶۵ به عنوان مصحح امتحانات دوره های عالی و ممتاز سراسر کشور منصوب گردید.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : استاد قنبری علاوه بر حضور در جشنواره ها و نمایشگاه های متعدد و کسب درجات بالای هنری ، خلق و کتابت آثار زیادی را به عهده داشته است که آخرین پیشنهادهای دریافت شده عبارتند از: تحریر قرآن به شیوه ای نو و ویژگیهای انحصاری به صورت قرآن واحد در سطح جهان ، بازسازی و یا بازنویسی پردهٔ کعبه پس از ۱/۵ قرن.آرا و گرایشهای خاص : استاد قنبری هنر خوشنویسی را نزد استاد محصص آغاز نمود. سپس از روی آثار اساتید ترک (مکتب عثمانی) همچون استاد عزیز رفاعی ، حاج احمد کامل ، حامد الآمدی و غیره تمرین خط نمود.جوائز و نشانها : برخی از رتبه های بدست آمده از سوی استاد قنبری به شرح ذیل می باشد: ۱- برنده خط ثلث در اولین مسابقات جهانی خوشنویسی ، به سال ۱۹۸۶ از سوی سازمان کنفرانس اسلامی با شرکت بیش از ۴۰ کشور در ترکیهچگونگی عرضه آثار : استاد قنبری آثار خود را در موزه های داخل و خارج از کشور ،و به صورت نمایشگاههای انفرادی و جمعی عرضه نموده است.

آثار : تدوین کتاب منتخب الآثار ویژگی اثر : این کتاب به وسیله فرهنگسرای یساولی به چاپ رسیده است.۲ کتابت دیوان اشعار حضرت علی (ع) کتابت صحیفه سجادیه کتابت قرآن کریم ویژگی اثر : سه جلد منابع زندگینامه

/http://www.iranologyfo.com:

قوام، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

معروف به «قوام‌السلطنه»، در ۱۲۵۲ ش در تهران متولد شد. پدرش میرزا ابراهیم معتمدالسلطنه از رجال دوره‌ی ناصری و جدش قوام‌الدوله وزیر دفتر استیفا بود. مادرش طاووس‌خانم دختر میرزا محمدخان مجدالملك سینکی صاحب رساله مجدیه و پدر میرزا علی‌خان امین‌الدوله است. قوام تحصیلات مقدماتی را به اتفاق برادرش حسن وثوق نزد معلمین خصوصی فراگرفت، سپس در زمینه‌ی ادبیات فارسی و صرف و نحو عربی، عروض و قافیه و معانی بیان و ریاضیات قدیم ادامه‌ی تحصیل داد و مدتی نیز در مدرسه‌ی مروی به آموزش فلسفه و حکمت اشتغال ورزید. تلاش او در حسن‌خط موجب شد که در عداد خطاطان درجه‌ی اول روز قرار بگیرد.

قوام وقتی به سن رشد رسید، معتمدالسلطنه شمه‌ای از تحصیلات او و نمونه‌ای از خط او را نزد ناصرالدین شاه برد و برای فرزند خود تقاضای شغل و لقب نمود. شاه وقتی از حسن خط و شیوه‌ی نگارش این جوان واقف شد، او را جزء پیشخدمتان مخصوص قرار داد و ملقب به عنوان دبیر حضور کرد.

در سال ۱۳۱۴ ه.ق میرزا علی‌خان امین‌الدوله دائی او با پیشکاری ولیعهد به آذربایجان رفت و میرزا احمد دبیرحضور را نیز به عنوان منشی و رئیس دفتر مخصوص با خود به این ماموریت برد. چند ماهی پس از این ماموریت، امین‌الدوله به تهران احضار شد و به جای میرزا علی‌اصغرخان امین‌السلطان به صدارت رسید و قوام را منشی و رئیس دفتر خود نمود.

عبدالله مستوفی در تاریخ قاجار درباره‌ی این سمت دبیرحضور چنین می‌نویسد: «منشی‌گری صدراعظم در این ایام هم مثل سابق زیبائی خط و انشاء و امانت و صحت و پشتکار و هوش و فراستی لازم داشت که در همه یافت نمی‌شد زیرا هنوز هم نوشتن نامه به طور مرتجل و بدون پیش‌نویس و قلم‌خوردگی از لوازم کار به شمار می‌آمد. عهده کردن این کار زیردست نویسنده دقیق و صاحب خطی مانند امین‌الدوله کار هر بافنده و حلاج نبوده و آقای دبیرحضور تمام مزایای شغل را از زیبائی خط و انشاء مرتجل و امانت و پشتکار حائز بود».

میرزا احمدخان دبیر حضور مادام که امین‌الدوله صدراعظم بود، در آن سمت حساس قرار داشت. پس از کناره‌گیری امین‌الدوله، راه اروپا را پیش گرفت و متناوبا قریب ۳ سال در اروپا به تکمیل تحصیلات و آموزش زبانهای خارجی اشتغال ورزید. در ۱۳۲۲ ه.ق عین‌الدوله صدراعظم شد، دبیرحضور را به تهران فراخواند و به او مقام و عنوان وزیر رسائل داد. این سمت در آن ایام در حقیقت معاونت اجرائی و اداری نخست‌وزیر بود. در سفر سوم مظفرالدین شاه به اروپا در زمره‌ی همراهان قرار گرفت. پس از بازگشت به تهران، با دریافت لقب وزیرحضور، رئیس دفتر مخصوص مظفرالدین شاه شد. او در این سمت توانست اعتماد شاه را نسبت به خود جلب کند. قوام در اثر توقف طولانی در اروپا و مطالعه در نوع حکومتها به حکومت قانون و مشروطیت بستگی داشت و از این رو از سنگر دفتر مخصوص، شاه را تشویق به اعطای مشروطیت می‌نمود. اقدامات قوام و اعلم‌الدوله ثقفی پزشک مخصوص در این باره قابل تقدیس است. قوام فرمان مشروطیت را به خط زیبای خود نوشت و آن را برای امضاء نزد مظفرالدین شاه برد و در اثر اصرار سرانجام فرمان را به توشیح رسانید.

قوام در ۱۳۲۴ پس از فوت نریمان‌خان قوام‌السلطنه وزیرمختار ایران در اتریش با اهداء ۲۵ هزار اشرفی برای خود از شاه لقب

قوام‌السلطنه گرفت.

قوام از تاریخ صدور فرمان مشروطیت تا فتح تهران، کار دولتی نداشت و گاهی به عنوان میانجی بین مشروطه‌خواهان و مستبدین می‌شد و یا بعضی تندروی‌ها را تعدیل می‌کرد.

پس از خلع محمدعلی میرزا و اداره‌ی کشور وسیله‌ی سپهسالار و سردار اسعد از طرف سردار اسعد به معاونت وزارت داخله منصوب شد. ظاهرا مقام وزارت با سردار بود ولی او عملا هیچگونه مداخله‌ای در کارها نداشت. قوام سازمانی بر اساس کشورهای اروپائی برای وزارت داخله پی‌ریزی کرد و مسئولیتها را مشخص نمود و برای احراز مشاغل ضوابطی تعیین نمود. در مرداد ۱۲۸۹ در کابینه‌ی اول مستوفی‌الممالک، وزارت جنگ را احراز کرد. قوام‌السلطنه در این سمت توانست لایحه‌ی خلع سلاح مجاهدین را از تصویب مجلس بگذراند. همچنین از خودسری‌های بختیاری‌ها و تروریست‌ها جلوگیری کند. ستارخان و فدائیان او که مسلح و غالبا موجب بروز حوادث ناگواری در شهر می‌شدند، خلع سلاح شدند. در زدوخوردی که بین قوای دولتی و فدائیان ستارخان در پارک اتابک به وقوع پیوست، ستارخان گلوله خورد. قوام در همین سمت قیمتی برای سلاح مردم تعیین کرد و با قیمتی مناسب آنها را خرید و تحویل انبار مهمات وزارت جنگ داد.

در ۱۲۹۰ ش در کابینه‌ی دوم محمدولی‌خان سپهدار تنکابنی به وزارت عدلیه منصوب شد و در مرداد همان سال در هیئت دولت صمصام‌السلطنه بختیاری به وزارت داخله رسید و در هر سه ترمیم کابینه در وزارت داخله باقی ماند. در ۱۲۹۱ در کابینه‌ی محمدعلی‌خان علاءالسلطنه وزارت مالیه را عهده‌دار گردید. در ۱۲۹۶ در نخست‌وزیری دوم علاءالسلطنه وزیر داخله شد. در کابینه‌ی سلطان عبدالمجید میرزا عین‌الدوله همچنان مقام وزارت داخله را حفظ کرد.

در ۱۲۹۶ قوام‌السلطنه به جای کامران میرزا قاجار به ایالت خراسان منصوب شد. پس از ورود به مشهد، خود را فرمانروای کل ایالت خراسان و سیستان خواند. در این ماموریت، قوام‌السلطنه اقدامات چشمگیری برای ایجاد امنیت از طریق تقویت ژاندارمری و شهربانی به عمل آورد و اعتباراتی از مرکز برای تهیه‌ی تفنگ و مهمات دیگر تحصیل نمود. یاغیان و طاغیان را سر جای خود نشاند و به این استان پهناور امنیت نسبی بخشید. در همین ایام موجبات انتقال کلنل محمدتقی‌خان پسیان را برای ریاست ژاندارمری خراسان فراهم نمود و ساز و برگی مناسب و در خور یک واحد نظامی قومی برای او تدارک دید و از هر جهت کلنل را مورد تایید و تشویق قرار داد.

قوام‌السلطنه تا پایان ۱۲۹۹ در استان خراسان مستقر بود. بعد از کودتای ۱۲۹۹و نخست‌وزیری سید ضیاءالدین طباطبائی و صدور ابلاغ اعلامیه‌های تازه نخست‌وزیر از مرکز توضیح بیشتری خواست ولی سید ضیاء که از او بیم داشت، دستور توقیف او را به کلنل محمدتقی‌خان پسیان داد روز سیزده نوروز ۱۳۰۰ هنگامی که قوام با کالسکه‌ی مخصوص خود از باغ ملک‌آباد عازم شهر بود، در مقابل ژاندارمری توسط ماژور اسمعیل‌خان بهادر معاون کلنل دستگیر و زندانی شد و کلنل عهدشکنی خود را نسبت به ولی نعمت خود که سوگند وفاداری به او خورده بود شکست. کلنل پس از دستگیری قوام، اموالش را مصادره کرد و او را تحت‌الحفظ با گاری پستی به تهران فرستاد و تحویل زندان قصر داد.

در خردادماه ۱۳۰۰ سید ضیاءالدین از ریاست دولت معزول و به اروپا تبعید شد و شهاب‌الدوله شمس ملک‌آراء رئیس تشریفات سلطان احمدشاه فرمان نخست‌وزیری قوام‌السلطنه را در زندان قصر به او ابلاغ کرد.

قوام در چهاردهم خرداد رئیس‌الوزراء شد. در همین کابینه برای جلوگیری از تندروهای سردارسپه، مصدق‌السلطنه را به وزارت مالیه معرفی کرد و از مجلس برای او اختیارات گرفت و در تمام مدت نخست‌وزیری، وزارت داخله را خود متصدی گردید. قوام پس از نه ماه زمامداری و یک سلسله اقدامات بنیادی، در بهمن‌ماه همان سال جای خود را به مشیرالدوله داد ولی مشیرالدوله بیش از چهار ماه نتوانست دولت را اداره کند و کنار رفت و مجلس بار دیگر قوام‌السلطنه را به ریاست‌الوزرائی برگزید. قوام در این دوره

از نخست‌وزیری مورد تایید مدرس و اصلاح‌طلبان بود. در این دوره، قوام لایحه‌ی تشکیل بانک ملی و استخدام مستشاران آمریکائی را برای امور مالی تقدیم مجلس کرد. نخست‌وزیری دوم قوام‌السلطنه، حدود هشت ماه طول کشید و مستوفی جانشین او شد.

قوام در ۱۳۰۲ ظاهرا به جرم توطئه‌ای علیه وزیر جنگ تحت تعقیب قرار گرفت و مدتی توقیف بود تا در اثر وساطت عده‌ای از زندان آزاد و رهسپار اروپا گردید و سالها به صورت انزوا و تبعید در اروپا به سر می‌برد تا اینکه در اثر وساطت وثوق‌الدوله و ذکاءالملک فروغی به تهران آمد و دور از کارهای سیاسی در لاهیجان به کشاورزی مشغول شد. بعد از شهریور ۱۳۲۰ بار دیگر قوام وارد صحنه‌ی سیاست شد و خود را کاندیدای نخست‌وزیری کرد. فروغی برای رهائی از تحریکات قوام، او را به عضویت کابینه دعوت نمود ولی قوام نپذیرفت و همچنان در کمین نخست‌وزیری نشست. قوام، محمدرضا پهلوی را جز یک بار در دوران خردسالی ندیده بود. در ۱۳۰۱ که قوام‌السلطنه نخست‌وزیر و سردارسپه وزیر جنگ بود، رضاخان از رئیس‌الوزراء و وزیران برای صرف ناهار در منزل ییلاقی خود که بعدها سعدآباد نامیده شد، دعوتی به عمل می‌آورد. در آن روز سردارسپه فرزند سه‌ساله‌ی خود را نزد قوام‌السلطنه می‌برد و قوام نیز بر حسب رویه رجال و متعینین، کودک را در آغوش گرفته مشتی اشرفی طلا در جیب او می‌ریزد. دیگر از آن تاریخ به بعد، شاه جدید را ندیده بود. توسط شکوه‌الملک پسرعموی خود تقاضای ملاقات می‌کند. شاه او را می‌پذیرد و قوام وقتی وارد اتاق شاه می‌شود، بدون رعایت تشریفات می‌گوید آه چقدر بزرگ شده‌ای. شاه از این جمله که جنبه‌ی تحقیر در آن نهفته بود، از قوام نفرت پیدا می‌کند و همیشه انزجار خود را ابراز می‌کرد. در این ملاقات، شاه از قوام خواهش می‌کند کابینه را تقویت کند. قوام با صدور اعلامیه‌ای شایعه‌ی نخست‌وزیری خود را تکذیب می‌نماید.

در مرداد ۱۳۲۱ مجلس سیزدهم به نخست‌وزیری قوام رای اعتماد می‌دهد و شاه ناچار فرمان نخست‌وزیری او را صادر می‌کند. اشغال ایران از طرف متفقین قحطی و کمبود مواد غذائی، تورم شدید اقتصادی و بیکاری، دولت قوام را با مشکلات بزرگی روبرو ساخت. با وجودی که از تنی چند از رجال صدر مشروطیت در کابینه‌ی خود دعوت کرد، مع‌الوصف نتوانست به اوضاع کشور سر و صورتی بدهد. در ۱۷ آذر همان سال مردم شورش کردند، به داخل مجلس ریختند، عده‌ای از نمایندگان را مجروح ساختند، دکاکین به غارت رفت، ساختمانها به آتش کشیده شد و حتی خانه‌ی قوام‌السلطنه را آتش زدند و حکومت نظامی تمام مطبوعات را منحل کرد و مدیران آنها را به زندان انداخت، فقط نشریه‌ای به نام اخبار روز از طرف دولت منتشر می‌شد که حاوی اخبار جاری روز بود. قوام در محیط اختناق و خفقانی که به وجود آورده بود، نتوانست ادامه حکومت دهد، ناچار از کار کنار گرفت و مجددا صندلی صدارت را به سهیلی داد. مجلس چهاردهم در روزهای آخر عمر خود به فکر تعیین نخست‌وزیر مقتدری افتاد که بتواند بر مشکلات فائق آید. ماجرای آذربایجان و خراسان و فارس و اصفهان هر کدام در نوع خود مشکل بزرگی بودند. اوضاع درهم‌ریخته‌ی کردستان و تهدید قاضی محمد به استقلال، خود داستانی مفصل بود. در آن ایام موتمن‌الملک ذخیره‌ی سیاسی کشور و قوام‌السلطنه رجل استخواندار، کاندیدای نخست‌وزیری بودند. پس از اخذ رای، آراء آنها برابری می‌کرد و هر کدام پنجاه رای موافق داشتند. سید محمدصادق طباطبائی رئیس مجلس، در رای شرکت کرد و به نفع قوام رای خود را در گلدان انداخت و بدین ترتیب با یک رای اضافی، قوام بر رقیب خود موتمن‌الملک فائق آمد و زمام امور را در دست گرفت. قوام، دو تن از نخست‌وزیران سابق یعنی سهام‌السلطان بیات و دکتر احمد متین‌دفتری را به کابینه برد ولی مجلس مخصوصا فراکسیون حزب توده، با عضویت متین دفتری به شدت مخالفت کردند و قوام ناچار از او صرفنظر کرد و دولت و کشور را به دست سهام‌السلطان بیات سپرد و خود با هیئتی از کارشناسان سیاسی و اقتصادی و مطبوعاتی عازم مسکو شد تا قضیه‌ی آذربایجان را حل کند. قریب ده روز در مسکو به سر برد. در نخستین روزهای اقامت خود به هیچ وجه توفیقی در کار به دست نیاورد، حتی مقامات رسمی شوروی از مذاکره با او خودداری کردند. قوام در مسکو تصمیم به استعفا گرفت که از همانجا به اروپا برود ولی همکاران او را به مقاومت

بیشتری ترغیب کردنـد و مراتب را تلگرافی از موتمن‌الملک مشورت نمودنـد. موتمن‌الملک پاسـخ داد قـدری تامل کنیـد. قوام چند روز توقف خود را در مسکو ادامه داد تـا اینکه اسـتالین آمـادگی خود را برای مـذاکره با قوام اعلام نمود و قرار شـد قوام به دیـدار استالین برود. قوام این ملاقات را نپـذیرفت و پیغام فرسـتاد که او در راس هیئتی به مسـکو آمـده و اگر ملاقاتی می‌شود بایستی کلیه اعضاء هیئت او حضور داشـته باشـند. استالین ناگزیر پیشنهاد قوام را پذیرفت و روز بعد قوام‌السلطنه و هیئت او وارد اتاق کار استالین شدند. قوام در صـندلی مقابل میز اسـتالین قرار گرفت و بقیه‌ی اعضاء در روی مبلهای سالن نشستند. در این موقع استالین سیگاری از روی میز برداشته و پس از روشن کردن سیگار، مشغول کشیدن سیگار می‌شود بدون اینکه به قوام سیگار تعارف کند. قوام بلافاصله از جعبه سـیگار خود سـیگاری بر لب می‌نهد و ظاهرا به دنبال فندك در جیبهای خود می‌گردد. اسـتالین فندك خود را روشن کرده سیگار قوام را آتش می‌زند. مذاکرات قوام و اسـتالین رضایت‌بخش بود و قوام با وعده‌ی واگذاری نفت شـمال به روسها در صورت تصویب مجلس شورای ملی، موضوع تخلیه‌ی ایران و خودمختاری آذربایجان را با رهبر شوروی توافق می‌کنـد. او پس از مراجعه از شوروی چنـدی بعـد کـابینه‌ی خود را ترمیم کرده و سه تن از اعضـاء حزب توده را داخل کابینه نمود و حزبی به نام دموکرات ایران تاسـیس کرد. شاه را موظف کرد در حـدود قانون اساسـی سـلطنت کنـد و در امر حکومت مداخله ننماید. حتی قسـمتی از اختیارات قانونی شاه را محـدود نمود مثلا در فرامینی که شاه صادر می‌کرد، همیشه نوشـته می‌شـد پیشـنهاد نخست‌وزیر، قوام دسـتور داد تمام فرامین دربار را تعویض نمایند و به جای پیشـنهاد «تصویب و موافقت قوام‌السـلطنه» را افزود. به هیچ‌وجه به توصـیه‌های شاه و خاندان پهلوی ترتیب اثر نمی‌داد، در مجـالس رسـمی و بازدیـدها گـاهی دیرتر از شاه حضور می‌یافت و زمانی جلوتر از او حرکت می‌کرد. پس از حل مسئله‌ی آذربایجان و فارس و کردسـتان، شاه خدمات او را صادقانه سـتود و به او عنوان و لقب جناب اشـرف که قبلا از طرف سـلطان احمـدشاه هم داده شـده بود، اعطـاء کرد. قوام قریب بیست‌مـاه بلامنـازع حکومت کرد تـا سـرانجام در اثر فشـار افکار عمومی انتخابـات دوره‌ی پـانزدهم را بـا دخـالت کامل حزب دموکرات ایران انجام داد و ظاهرا تمام سـرسپردگان خود را به مجلس فرسـتاد و در آن مجلس فراکسـیونی به نام دموکرات ایران با اکثریت قاطع تشـکیل شد. لیدر فراکسـیون ملك‌الشـعرای بهار بود. شاه پس از حـل قضـیه‌ی آذربایجـان از محبوبیتی که برای او در بین عامه فراهم شـده بود، رشك می‌برد و می‌خواست اعاده‌ی امنیت در کشور و سایر اصـلاحات توسط او انجام گیرد، لـذا در مقام مبارزه‌ی پنهانی با قوام برآمـد. ابتدا وزرای نظامی را تحریك کرد که با قوام سـرشاخ شوند. قوام هر دو آنها را که سـپهبد احمدی و سرلشکر آق‌اولی بودند، از کابینه خارج ساخت. بعد عده‌ای از وزراء را پنهانی تحریك کرد و آنها به حالت اجتماع اسـتعفا دادنـد و قوام ضـرورتی برای رای اعتماد نمی‌دیـد، مع‌الوصف به اتفاق تنها وزیر کـابینه سـیدجلال‌الدین تهرانی که مستعفی نشـده بود، به مجلس رفت و نطق مفصـلی ایراد کرد و تقاضای رای اعتماد نمود. سـردار فاخر که چشم به مقام قوام دوخته بود و با شاه سـر و سـری داشت، موجبات سقوط قوام را فراهم نمود و مآلا اکثریت به او رای عدم اعتماد دادند و نخست‌وزیری او در آذر ۱۳۲۶ ساقط شد. پس از چند روز راه اروپا را پیش گرفت. از آن همه افراد حزب و دوستان و آشنایان، تنها یك نفر در فرودگاه او را بدرقه کرد، آن هم سید جلال‌الدین تهرانی بود.

شاه پس از سـقوط قوام ساکت ننشست و به وسیله‌ی ایادی خود مشغول پرونده‌سازی شد تا خدمات قوام را از ذهن مردم خارج کند و خود را قهرمـانی ملی قلمـداد نمایـد. اعلاـم جرمهـای متعـدد در مجلس و دادگستری به جریـان افتـاد ولی چون هیـچ کـدام محتوا نداشت، به جائی نرسید. قوام مدتها در اروپا باقی ماند تا اینکه شاه تصمیم گرفت به قانون اساسی شبیخون بزند و چند اصل آن را به نفع خود تغییر داده، اختیار انحلال مجلسـین را برای خود بگیرد، لذا دستور مجلس موسسان صادر شد. قوام‌السلطنه از اروپا عریضه‌ی سرگشاده‌ای برای شاه نوشت و مدلل ساخت که تغییر قانون اساسـی نه به مصـلحت شاه و نه ملت است، این خونبهای پدران را نباید ملعبه نمود و راهی برای تغییر آن باز کرد. شاه از نامه‌ی قوام برآشفت، جوابیه‌ای تهیه و به امضای حکیم‌الملك وزیر دربار برای قوام فرسـتاد و تمام مفاسد کشور را متوجه زمامداری قوام‌السـلطنه ساخت. قوام پس از چندی، پاسـخی به نامه‌ی شاه داد. این نامه را فقط

روزنـامه‌ی داریا به مـدیریت حسن ارسـنجانی انتشار داد. از نظر ضـبط در تاریـخ، نامه‌ی قوام عینا در زیر به نظر می‌رسـد. ضـمنا شاه عنوان و لقب جناب اشرف را نیز از او سلب نمود.

در جواب عریضه‌ی سـر گشاده که چنـدی قبـل به حضور همـایونی عرض کرده بودم نـامه‌ای به امضـای جناب آقای حکیم‌الملك به اینجانب رسید که تاریخ آن ۱۹ فروردین بود و در روزهـای آخرین فروردین که به دسـتور طبیب در جنوب فرانسه بودم به اینجانب ابلاـغ گردیـد. در آن موقع به شـهادت جمعی از آقایـان قریب بیست روز بیمـار و بستری بودم و بعـد هم برحسب وقتی که از جراح متخصص اذن گرفته بودم بایستی روز ۲۷ ماه مه (۱۶ اردیبهشت) برای عمل جراحی به لندن می‌رفتم این بود که پس از رفع کسالت برای ویزای گـذرنامه به پاریس آمـد و روز ۱۶ اردیبهشت وارد لنـدن شـدم. بـدیهی است در جریان عمل جراحی امکان خواندن و نوشـتن و فرصت ایراد جواب غیرمقدور بود. اکنون که از بیمارسـتان بیرون آمده با حال ضعف و نقاهت تحت‌نظر طبیب و جراح در لنـدن اقـامت دارم و فرصت محـدودی برای مطـالعه جرایـد تهران حاصـل است با کمال تعجب ضـمن شایعات جرایـد در روزنامه‌ی اطلاعـات ملاـحظه شـد که اینجـانب نـامه‌ای به علیاحضـرت ملکه مادر به طهران فرسـتاده و تقاضا کرده‌ام اجازه داده شود به طهران مراجعت نمـایم و نیز نوع انتشـارات سـبب شـد که بـا حـال کسـالت اولا شایعات مزبور را تکـذیب کنم، زیرا در خود گناه و خطائی نمی‌بینم که مورد عفو و اغمـاض ملوکـانه واقع شوم و بنـابراین هر وقت طبیب اجازه دهـد به وطن عزیز خود مراجعت خواهم کرد و ثانیا چنانچه آقای ابراهیم حکیمی را بی‌جواب می‌گذاشـتم مثل این بود که منـدرجات آن را تصـدیق کرده باشم و از مـدلول جواب واضح بود که آنچه را شـرح داده‌اند بر حسب ابتکار شخص ایشان نبوده، چه عمری است با ایشان رفاقت و خصوصیت داشته‌ام و در تمام این مدت کلمه‌ای برخلاف نزاکت و احترام از ایشان نسبت به خود نشنیده‌ام. پس مسلم است که آنچه را ایشان امضاء نموده‌اند ابلاغ فرمایشات همایونی بوده. بنابراین روی سخن و در عرض جواب به پیشگاه ملوکانه است نه به جناب ابراهیم حکیمی و چون در خـاتمه‌ی نامه ابلاغ نموده‌انـد که حسب‌الامر در آتیه از عرض عرایض به حضور همایونی خودداری شود ناچار جواب تقریرات را به وسیله‌ی رجال خیرخواه و جراید به عرض برسانم تا برخلاف اراده مبارك عمل و اقدامی نکرده باشم.

آنچه را در عریضه سـر گشاده به عرض رسانـده‌ام تنها عقیـده فـدوی نبوده بلکه نظر علمای اعلام و متفکرین عالیمقام و وطن‌پرسـتان ایران بـوده است که جز خیر و سـعادت مملکت و صـلاح شـخص شـخیص سـلطنت نظری نداشـته‌اند و جـای بسـی تـاسف است که عرایض خیرخواهانه به جای حسن قبول تولیـد ملال و کـدورت نموده تا حدی که قسـمت اعظم مشـکلات موجود را نتیجه‌ی دوران زمامداری فدوی دانسته‌اند.

اعلیحضـرت همـایونی اگر انـدکی صـرف وقت فرمـوده بـه تاریـخ قرن اخیر ایران مراجعه فرماینـد تـوجه خواهنـد فرمـود که دوران زمامـداری فدوی از جهانی مشـکل‌ترین و هولناکترین ازمنه تاریخ ایران بوده و اگر فدوی به وظیفه‌ی وطن‌پرستی جرات نموده قبول مسئولیت کرده‌ام و مصـدر خـدمت بوده یا مرتکب خیانت گردیده‌ام تاریخ ایران و بلکه تاریخ دنیا قضاوت آن را کرده و یا خواهد کرد و جـای تعجب و تـاسف است که اعلیحضـرت که حـامی و نگهبان مقام و احترام خـدمتگزاران کشور هسـتند به جای تشویق و تقـدیر می‌فرمایند زندگانی پلید خود را باید در گوشه زندان سپری نمایم در صورتی که اگر جسارتی کرده‌ام از این نظر بوده اسـت که چون مملکت را مشروطه و اعلیحضرت را متجدد و شاهنشاه دموکرات می‌دانستم لازم دیدم نظریات عموم را در کمال سادگی و صراحت برای خیر مملکت و صـلاح شـخص اعلیحضـرت به عرض برسانم لکن از جوابی که امر به صدور فرموده‌اند جا دارد تصور شود که اوضاع امروز با هفتصـد سال قبل فرقی نکرده است چنانکه شـیخ سـعدی گویـد «از تلون طبع پادشاهان برحـذر بایـد بود که وقتی به سـلامی برنجـد و دیگر وقت به دشـنامی خلعت دهنـد» می‌فرماینـد اگر فـدوی فراموش کرده یـا تظاهر به فراموشـی می‌نمایم عـواقب سوءسـیاست و خیـانت‌ورزی فـدوی بـه ایـن کیفیـت تجلی می‌نمـود که اگر تفضـل خداونـد و غیرت ملی افراد آذربایجـانی همراهی نمی‌کرد و فداکاریهای ارتش دلیر این کشور تحت فرماندهی مستقیم اعلی‌حضرت نبود حال نام آذربایجان از تاریخ کشور

زدوده شده بود.

اگرچه عرض ادب پیش یار بی‌ادبی است

زبان خموش ولیکن دهان پر از عربی است

پری نهفته رخ و دیو در کرشمه حسن

بسوخت عقل زحیرت که این چه بلعجبیست

هزار عقل و ادب داشتم من ای خواجه

کنون که مست و خرابم صلاح بی‌ادبیست

افسوس و هزار افسوس که نتیجه‌ی جانبازیها و فداکاریهای فدوی را با کمال بی‌رحمی و بی‌انضباطی تلقی فرموده‌اند پس ناچارم برخلاف مسلک و رویه خود که هیچ‌وقت دعوی حسن خدمت نکرده‌ام هر خدمتی را وظیفه‌ی ملی و وطن‌پرستی خود دانسته‌ام در این مورد با کمال جسارت و با رقت قلب و سوز دل به عرض برسانم که به خدای لایزال قسم روزی که تقدیرنامه اعلی‌حضرت به خط مبارک به افتخار فدوی رسید که ضمن تحسین و ستایش فرموده بودند سهم مهم اصلاح امور آذربایجان به وسیله‌ی فدوی انجام یافته است متحیر بودم که چگونه افتخار ضبط و قبول آن را حائز شوم زیرا غیر از خود برای احدی در انجام امور آذربایجان سهم و حقی قائل نبودم و فقط نتیجه‌ی تدبیر و سیاست این فدوی بود که به حمدالله مشکل آذربایجان حل شد و اهالی رشید و غیرتمند آذربایجان با سیاست فدوی یاری و همکاری نمودند و بعد که بحمدالله اعلیحضرت با جاه و جلال تشریف‌فرمای آذربایجان شدند- و برخلاف انتظار اعلیحضرت در بعضی نقاط استفاده‌جوئی و غارتگری شروع شد- با تلگراف رمز عرض کردم اگر نتیجه‌ی زحمات و اقدامات این است، از این تاریخ فدوی مسئول امور آذربایجان نیستم و ای کاش به جای این تهمتها و بی‌انصافی‌ها که بر خود اهالی آذربایجان نیستم و ای کاش به جای این تهمتها و بی‌انصافی‌ها که بر خود اهالی آذربایجان معلوم است در آبادی و عمران و رفع خرابی‌ها و خسارتها توجه بیشتری مبذول شده بود که اهالی رنجیده و فلک‌زده‌ی آنجا به اطراف و اکناف پراکنده نمی‌شدند، مال و حشم خود را برای معاش یومیه به ثمن بخس نمی‌فروختند و امروز بعد از چهار سال آذربایجان به صورت بهتر و آبرومندتری عرض‌اندام می‌نمود.

جناب آقای ابراهیم حکیمی با اطاعت امر ملوکانه انواع تهمت و افترا را نسبت به این فدایی ملت و مملکت ابلاغ نموده‌اند پس چرا تکمیل و تصریح ننموده‌اند که تعهدات شوم اینجانب در مسکو چه بود یا اینکه گزارش مسافرت خود را به تفصیل

در مجلس شورای ملی قرائت کردم نقشه‌ی تجزیه‌ی آذربایجان چگونه طرح شده و کی و چه وقت در مجلس شورای ملی لزوم تغییر قانون اساسی را پیشنهاد کرده‌ام و اگر هم وقتی اشاراتی کرده باشم راجع به تفسیر بعضی از مواد قانون اساسی بوده است نه تغییر آن. آن هم به این نظر بوده است که حدود مسئولیت وزراء دستخوش پاره‌ای مداخلات غیرقانونی نشود و امور حکومت من جمیع‌الجهات به وسیله‌ی وزراء و تحت نظارت دقیق مجلس اداره شود و اینکه می‌فرمایند دو نفر از وزرای کابینه را برای تغییر قانون اساسی مامور نموده‌ام برحسب و امر و فرمایش همایونی بوده است که خواستم به عرض برسانند راهی برای تغییر قانون اساسی پیش‌بینی نشده است. آیا تمام این مقدمات دلیل نمی‌شود که به ترتیبی که به همه معلوم است جمعی را به نام مجلس موسسان دعوت نموده قانون اساسی را تغییر دهند یعنی همان قانون اساسی که اعلیحضرت موقع قبول سلطنت حفظ و صیانت آن را تعهد نموده و سوگند یاد فرموده و کلام‌الله مجید را شاهد و ناظر قرار داده‌اند و مرحوم فروغی رئیس دولت وقت تصریح نموده که اعلیحضرت همایونی طبق قانون اساسی موجود سلطنت خواهند فرمود و اما اینکه می‌فرمایند در کابینه‌ی اول خود از مقام سلطنت انحلال مجلس را درخواست نموده‌ام اولاـ در آن موقع اکثریت مجلس طرفدار فدوی بوده است ثانیا البته در نظر مبارک هست که یک روز فرمودند فلان نماینده‌ی خارجی عرض کرده است فدوی دعوی انحلال مجلس را کرده‌ام و فرمودند اگر اینطور باشد پس

من چه کاره هستم فدوی عرض آن شخص را تکذیب کردم و به عرض رساندم نه اعلی‌حضرت همایونی و نه رئیس دولت هیچکدام حق انحلال مجلس را ندارند و با اصرار تمام استدعا نمودم آن شخص را بخواهند و با حضور فدوی مواجهه نمایند تا صحت و سقم مطلب معلوم شود و با اینکه دو مرتبه عرض خود را تجدید کردم اقدامی نفرمودند و استدعای فدوی به دفع‌الوقت گذشت. در نامه‌ی مزبور نوشته شده است اصلاح و تکمیل قانون اساسی با توجه به سنت طبیعی یعنی اصل تکامل و ارتقاء صورت گرفته فدوی با هوش و ذکاوت فوق‌العاده اعلیحضرت چگونه قبول کنم که اعلیحضرت همایونی چنین فرمایشی را فرموده باشند زیرا قانون تکامل و ارتقاء را نمی‌توان بدین طریق تاویل نمود که حقوقی را که بیش از چهل سال قبل ملت ایران دارا بوده اکنون که افکار عموم ملل روشن‌تر و مبانی آزادی در همه جا محکم‌تر و کاملتر شده و برای مردم دنیا در تمام ممالک حقوق بیشتری شناخته شده است حقوق مردم ایران را به عنوان اصل تکامل و ارتقاء یعنی به طور معکوس لغو کرده و قانون اساسی کشور را به نفع قوه مجریه تغییر داد و ملت ایران را از حق مشروع و مسلم خود محروم نمود.

امر فرموده‌اند در عریضه سرگشاده حقوق و حدود مقام سلطنت را بی‌پایه و مایه و بی‌ادبانه و جسورانه تلقی نموده و اگر این حقوق تشریفاتی می‌بود اکنون بنیان نظام کشور از بیخ و بن برکنده شده بود. فدوی آنچه را به عرض رسانده‌ام معمول ممالک مشروطه دنیا و مدلول قانون اساسی ایران بوده است و چنانچه عده‌ای از قضات محترم و عالی‌مقام کشور و متخصصین خارجی را مامور می‌فرمودند که عرایض فدوی را با قانون اساسی موجود تطبیق نمایند صحت و سقم عرایض فدوی معلوم می‌شد و نظری جز این نداشته‌ام که اعلیحضرت سالهای فراوان با کمال محبوبیت بر اریکه‌ی سلطنت برقرار باشند و مقام شامخ سلطنت را آلوده امور حکومت نفرمایند و به معمول سلاطین مشروطه و قانون اساسی ایران از مسئولیت و طرفیت با مردم مصون و محفوظ مانند. می‌فرمایند ضرورت پاره‌ای اصلاحات از قبیل تمدید مدت مجلس برای جلوگیری از تشنج انتخاباتی که هر دو سال گریبانگیر کشور می‌شود و با افزایش عده نمایندگان مجلس برای تقویت بنیان حکومت ملی به حدی روشن است که محتاج به توضیح نیست. خاطر مبارک مستحضر است که در قانون اساسی موجود عده‌ی نمایندگان تا دویست نفر پیش‌بینی شده است و برای تمدید مدت مجلس نیز هر وقت از طرف ملت تقاضاهای تمدید شد و آزادیخواهان و صلحای قوم تقاضای مجلس موسسان نمودند و مجلس موسسان در کمال آزادی و بی‌مداخله مامورین دولت تشکیل یافت راجع به تمدید مجلس نیز تصمیم ملت معلوم خواهد شد.

می‌فرمایند که در دوره‌ی زمامداری فدوی حبس و زجر عناصر آزادیخواه به حدی بود که عده‌ای از آنان در توقیفگاه درگذشتند و پاره‌ای دیگر نزدیک به این خطر گردیده بودند. خوب بود یکی از آنان را که در توقیفگاه درگذشته بودند معلوم فرموده بودند به علاوه ایام زمامداری فدوی به حدی با پیشامدهای هولناک مصادف بود که ناچار از بعضی از دوستان عزیز و حتی منسوبین خود با کمال احترام در عمارت شهربانی پذیرائی نمودم لیکن بر خاطر مبارک پوشیده نیست که بعد از فدوی هر امری که واقع شد اشخاص محترم و آزادی‌خواه را به حبس و زجر محکوم و در محبس شهربانی زندانی نمودند و روحانی بزرگواری را مانند آیت‌الله کاشانی که چندی در قزوین با کمال احترام و آزادی مهمان فدوی بودند و با اینکه خودشان میل به توقف فرمودند، تا زنده‌ام از وجود محترمشان خجل و شرمنده‌ام شبانه به آن طرز فجیع گرفتار و از هیچ نوع بی‌احترامی و اسائه ادب به شخص ایشان و مقام روحانیت فروگذار نکردند و ایشان را بدون هیچ دلیل و مدرک گرفتار و تبعید و در قلعه‌ی فلک‌الافلاک زندانی نمودند و بطرزی شرم‌آور از وطن مالوف اخراج و تبعید کردند و چنین فاجعه‌ی بی‌سابقه‌ای را به جامعه و روحانیت وارد ساختند. فدوی عرض نمی‌کنم این جنایت به امر و دستور اعلیحضرت همایونی واقع شده بلکه یقین دارم خاطر مبارک از وقوع آن مکدر و متاثر است لکن عرض می‌کنم بعد از اطلاع چرا مجرم و مسبب را تنبیه و تعزیر نفرموده از خدمت اخراج ننموده‌اند.

می‌فرمایند مردم به خوبی واقف هستند چه کسانی در مدت حکومت خود میلیون‌ها اندوخته ذخیره کرده و چه اشخاصی نیز میلیونها در راه رفاه عموم صرف نموده‌اند و در جای دیگر اشاره به جوازفروشی و رشوه‌خواری فرموده‌اند. اولا اگر اعلیحضرت در تمام

اوقات حکومت فدوی چه قبل از سلطنت اعلیحضرت و چه بعد معلوم فرمودند که فدوی اهل رشوه و استفاده بوده‌ام یا اندوخته و ذخیره‌ای در بانکهای داخله یا خارجه دارم تمام دارائی خود را به دولت تقدیم می‌کنم. ثانیا راجع به موضوع جواز چنانکه مکرر به عرض رسانده‌ام در محافل عمومی اظهار داشته و در مجلس شورای ملی به دفعات تصریح کرده‌ام فدوی چیزی از کسی نخواسته‌ام مقداری برنج و غیره اضافه بر احتیاجات کشور بود که اگر خارج نمی‌شد می‌پوسید و ضرر آن به رعیت و ملاک می‌رسید و از طرفی برای آسایش مردم و رفع نگرانی‌ها حزب دموکرات ایران تشکیل شده بود و لازم بود با عجله و شتاب پیشرفت کند این بود که خود مردم برای سرعت جریان و پیشرفت حزب دموکرات ایران و هم برای صرفه دولت و صرفه رعیت و ملاک و پیشرفت امور آذربایجان برای مقداری برنج و جو با تصویب هیئت وزراء اجازه‌ی صدور گرفته و ارز آن را به دولت پرداختند و هدایائی نیز به حزب دموکرات ایران دادند و اینکه می‌فرمایند چه اشخاصی میلیون‌ها در راه رفاه عمومی صرف نموده‌اند این قسمت را هم مردم خوب می‌دانند که این میلیونها را خود دارا بوده‌اند یا از اموال و املاک مردم فقیر و غنی این مملکت اندوخته و بعد که خط آن اموال غیرمقدور شد مقداری از آن را به چه مصارفی رسانده‌اند.

در خاتمه عرض می‌کنم که اعلی‌حضرت همایونی البته عرایض مکرر فدوی را فراموش نفرموده‌اند که فدوی با وضع حاضر داوطلب هیچ نوع منصب و مقامی نبوده‌ام و آنچه را با کمال وضوح و خلوص به عرض رسانده‌ام در راه خیر مملکت و صلاح شخص اعلیحضرت بوده و باز هم عرض می‌کنم که دوام و بقای سلطنت، و موفقیت، در حفظ و حراست حقوق ملت و احترام به افکار عامه است و در این موقع انتظار عموم از پیشگاه مبارک این است که حقوق ملت طبق قانون اساسی موجود محفوظ بماند و امور کشور به مبعوثین ملت و وزرای مسئول واگذار شود و دولتها مانند همیشه با رای تمایل مجلس انتخاب شوند و اعلیحضرت همایونی طبق روح قانون اساسی سلطنت فرمایند و آنچه برخلاف این منظور در بیست سال سلطنت شاهنشاه فقید معمول بوده از جزئی و کلی منسوح و متروک گردد و از آنچه را هم خلف وعده و نقض عهد است اجتناب شود. بدیهی است با پیروی مراتب فوق عموم افراد ملت را به وفاداری و فداکاری تشویق و ترغیب فرموده و قلوب مردم را به مهر و محبت وجود مبارک تسخیر خواهند فرمود برعکس چنانچه حقوق مردم گرفته شود و دلها شکسته و مجروح گردد جز یاس و ناامیدی عمومی که موجب بغض و عناد و مقدمه مقاومت و طغیان است نتیجه‌ای نمی‌توان انتظار داشت.

ما نصیحت به جای خود کردیم

چند وقتی در این بسر بردیم

گر نیاید به گوش رغبت کس

بر رسولان پیام باشد و بس

۲۵ خرداد از لندن احمد قوام

قوام مدتی در اروپا به معالجه پرداخت و در اوایل ۱۳۲۹ به تهران بازگشت و غالبا ملتزم بستر بیماری بود. در همین سال وثوق‌الدوله برادر او درگذشت. قوام از این حادثه سخت مکدر شد و غالبا وقت خود را در مصاحبت دوستان می‌گذرانید. در ۱۳۳۱ بین مصدق‌السلطنه و شاه اختلافاتی بروز کرد. مصدق خواهان وزارت جنگ بود ولی شاه از واگذاری آن خودداری کرد و مصدق از نخست‌وزیر استعفا داد. شاه برای اینکه حریف گردن‌کلفتی در مقابل مصدق بتراشد، سراغ قوام‌السلطنه رفت. در این کار تلاش اشرف پهلوی برای جلب رضایت قوام چشمگیر بود. قوام‌السلطنه جاه‌طلب که در آن هنگام هشتاد و یک سال از سنش می‌گذشت، داوطلب نخست‌وزیری شد و مجلس با اکثریت ضعیفی به او رای اعتماد داد و فرمان با عنوان جناب اشرف برای او صادر شد. به دنبال استعفای مصدق و روی کار آمدن قوام، مردم به حرکت درآمدند. جبهه ملی از یک طرف، آیت‌الله کاشانی و بازار تهران از طرف دیگر مردم را برای یک قیام خونین آماده کردند. مخصوصا اعلامیه‌ی شدیداللحن قوام که چند بار از رادیو قرائت شد، بیشتر

مردم را به حرکت درآورد به طوری که در روز سی تیر ۱۳۳۱ تهران و غالب شهرستانها صحنه‌ی زدوخورد پلیس و مامورین نظامی با مردم بود. در آن روز عده‌ی کثیری در تهران و شهرستانها کشته و زخمی شدند و ناچار در اثر عقب‌نشینی شاه، قوام از سمت خود استعفا داد و مجددا مصدق با اختیارات نظامی زمام امور کشور را در دست گرفت. شاه در کتاب ماموریت برای وطنم در مورد انتصاب قوام به نخست‌وزیر برای دفاع از خود و رد اعمال خلاف خویش چنین می‌نویسد:

«... من برخلاف نظر باطنی خود احمد قوام را که در گذشته شاغل مقام نخست‌وزیری بود به جای وی به نخست‌وزیر برگزیدم زیرا بزعم عده‌ای قادر بود در برابر دست‌چپی‌ها سخت مقاومت نماید. با روی کار آمدن قوام‌السلطنه حزب توده بلافاصله به طرفداران مصدق پیوستند و دست به تظاهر و آشوب زدند. نظم و قانون مختل گشت و دولت قوام در برابر عناصر اخلالگر و افراطی ناتوان ماند. ضمنا نطقی که قوام در رادیو کرد و در آن مخالفت خود را با احساسات شدید عامه در مسئله‌ی ملی شدن نفت اظهار نمود، اوضاع را وخیم‌تر ساخت. قوام به علت کبر سن بسیار ناتوان و بیمار شده و غالبا در مذاکرات مهم سیاسی به خواب می‌رفت هرچند حقیقتا در حل مسائل به اعمال قدرت معتقد بود ولی من وجدانا نمی‌توانستم اجازه‌ی اتخاذ چنین رویه‌ای را به شخص ناتوانی مانند او بدهم، ناچار پس از چهار روز نخست‌وزیری به صلاحدید من از نخست‌وزیری استعفا داد».

قوام پس از استعفا، مدتی به حالت اختفا می‌زیست و جانش در خطر بود. مجلس هفدهم لایحه‌ی مصادره‌ی اموال او را تصویب کرد و مامورین دولتی به خانه‌ی او رفته و از اموالش صورت‌برداری نمودند. قوام بعد از این جریان کاملا- تاب و توان خود را از دست داد و غالبا بیمار بود تا اینکه در تیرماه ۱۳۳۴ در سن ۸۲ سالگی درگذشت و در مقبره‌ی خانوادگی در قم مدفون شد.

قوام‌السلطنه در سن بیست سالگی با دختر حاجب‌الدوله دولو قاجار ازدواج کرد و تا آخر عمر صاحب فرزندی از او نشد. در ۱۳۲۶ در لاهیجان با دختر یکی از کشاورزان خود عقد ازدواج بست. حاصل این مزاوجت یک پسر به نام حسین بود که قوام و همسر اصلی‌اش به این کودک علاقه‌ی خاصی داشتند. حسین پس از مرگ پدر، چندی تحت‌نظر دکتر امینی در اروپا تحصیل نمود و با دختر جواد مسعودی ازدواج کرد ولی این ازدواج طولانی نشد و قسمتی از ثروت حسین از بین رفت. او تدریجا به مواد مخدر پناه برد و در استعمال این مواد راه افراط را پیمود تا اینکه در ۳۴ سالگی در اروپا در اثر استعمال مواد مخدر درگذشت.

درباره‌ی قوام‌السلطنه سیاستمدار کهنسالی که قریب ۶۰ سال در صحنه‌ی سیاسی ایران بازیگر ماهری بود، همه‌گونه سخن رفته است. دشمنان او بیشتر از دوستانش توانسته‌اند درباره‌ی او چیز بنویسند یا حرف بزنند.

او مجموعا پنج بار نخست‌وزیر و متجاوز از بیست مرتبه وزیر، یک بار فرمانروای کل خراسان و یک دوره هم وکیل مجلس بوده است. قوام ذاتا مردی مستبد و قانون‌شکن و جاه‌طلب بود، از جنجال و سروصدا لذت می‌برد، همیشه دوران صدارت او با هیاهو و سروصدا توام بوده است ولی در عین حال به وطن عشق می‌ورزید و هرگز خیانتی به زعم خود مرتکب نشد. از تملق لذت می‌برد، به همین دلیل اطرافیان او را همیشه افرا متملق و چاپلوس تشکیل می‌دادند. از ریخت‌وپاش دولتی ابائی نداشت. او مردی به تمام معنا دانشمند بود، از ادبیات و فلسفه و عرفان بهره‌ی کافی برده بود، گاهی برحسب تفنن شعر می‌سرود. اشعار او پرمغز و مشحون از مضامین لطیف ادبی است. البته در سرودن شعر هرگز به پایه و مایه برادرش وثوق‌الدوله نبود. در تحریر واقعا معجزه می‌کرد. نامه‌های او همیشه محکم و مستند و مستدل با کلمات زیبای فارسی و عربی توام بود. معتقدات مذهبی داشت. به اهل علم و روحانیون احترام می‌گذاشت. درب منزل او به روی همه باز بود. زندگانی او از محل عایدات باغهای چای در لاهیجان تامین می‌گردد.

درباره‌ی قوام اظهارنظرهای متعدد و متضادی شده است که در اینجا به چند مورد آن اشاره می‌کنیم. در یادداشتهای خطی موجود در کتابخانه‌ی مجلس که ظاهرا تالیف حاج میرزا ابوالحسن علوی است و تاریخ تحریر آن ۱۳۳۶ ه.ق می‌باشد، درباره‌ی قوام‌السلطنه چنین آمده است:

«قوام‌السلطنه (میرزا احمدخان) پسر میرزا ابراهیم‌خان معتمدالسلطنه در ایام جوانی جزء پیشخدمتهای ناصرالدین شاه و بعد منشی امین‌الدوله میرزا علی‌خان در موقعی که حکومت آذربایجان را داشته بود بعد در موقع صدارت میرزا علی‌خان امین‌الدوله در حدود ۱۳۱۵ به منشی حضوری صدراعظم معرفی شد و مدتی گذشت. به مناسبت حسن‌خط و نیکوئی انشاء به منشی حضوری مظفرالدین شاه و از لقب دبیرحضوری که داشت به وزیرحضوری مفتخر گردید. در دوره مشروطیت پس از فتح تهران (۱۳۲۷) معاون وزیر داخله شد و به واسطه بروز لیاقت زیادی که در ترتیبات و تاسیسات جدیده به خرج داده به وزارت داخله و وزارت جنگ و وزارت مالیه مدتی مشغول بود و حالیه (۱۳۳۶) در طهران بی‌شغل است. سن او بیش از چهل سال نیست. یکی از رجال قابل ایران است».

در کتاب برگزیدگان تالیف امیرمسعود سپهرم درباره‌ی او چنین آمده است:

«در نظم و نثر صاحب ذوق و چیره‌دست و جامع کمالات و سیاستمداری بزرگ بود و خدمات بسیار ارزنده و فراموش نشدنی به ملت ایران و حتی نسلهای آینده این مملکت انجام داد».

(بخش ۱) احمد، ملقب به قوام‌السلطنه (و. ۱۲۴۹ ه.ش– ف. تهران ۱۳۳۴ ه.ش) وی در دربار مظفرالدین شاه سمت دبیری مخصوص و ریاست دفتر را داشت و فرمان مشروطیت به خط او نوشته شده. قوام در دوره‌ی احمد شاه مدتی والی خراسان بود و پس از تشکیل کابینه‌ی سید ضیاء محبوس شد و سپس در زمان شاه مذکور نخست‌وزیر گردید (۱۳۰۱ –۱۳۰۰ ه.ش)، و چون سردارسپه به نخست‌وزیری رسید، قوام از کار برکنار شد و سپس مجبور به ترک ایران گردید. پس از شهریور ۱۳۲۰ فعالیت‌های سیاسی را مجدداً آغاز کرد و مکرر نخست‌وزیر شد (۱۳۳۱ –۱۳۲۶ –۱۳۲۵ –۱۳۲۴ –۱۳۲۱). آخرین بار فقط ۴ روز نخست‌وزیر بود و بر اثر حوادث ۳۰ تیر ۱۳۳۱ از کار برکنار شد. وی به بیماری قلبی درگذشت.

(۱۳۳۴ –۱۲۵۲ ش)، خطاط، ادیب و شاعر. ملقب به دبیر حضور، وزیر حضور و قوام السلطنه. وی از رجال نامی عهد مظفری و عصر مشروطیت است. نخست جزو عمله خلوت و پیشخدمتهای ناصرالدین شاه بود. در صدارت عین‌الدوله (سلطان عبدالمجید میرزا) منشی بود. پس از آن به تدریج در مقامات دولتی ترقی کرد، چنان که بارها به وزارت رسید و چندین بار نخست وزیر شد. ژاندارمری در زمان تصدی او در پست وزارت داخله تشکیل یافت. خروج نیروهای شوروی از ایران، بعد از جنگ جهانی دوم، و نیز عدم پشتیبانی شوروی از دموکراتهای آذربایجان، از نتایج اقدامات او دانسته شده است. وی در نظم و نثر صاحب ذوق بود و در خوشنویسی نیز مهارت داشت. فرمان مشروطیت به خط اوست. در تهران درگذشت و در مقبره‌ی خانوادگی خود در قم به خاک سپرده شد. قوام‌السلطنه خط شکسته نستعلیق را استادانه می‌نوشت و در نستعلیق نیز ماهر بود. از آثار وی: یک مرقع، شامل ده رقعه مناجات حضرت علی (ع) که به شیوه‌ی میرعماد سیفی قزوینی و به قلم دو دانگ و کتابت عالی نوشته شده، با رقم : «... احمد بن معتمدالسلطنه، فی شهر رجب المرجب سنه‌ی ۱۳۱۱»؛ یک مرقع مشتمل بر قصیده‌ای در مدح مظفرالدین شاه، به قلم چهار دانگ خوش، با رقم: «المذنب احمد»؛ دو قطعه نستعلیق سه دانگ خوش، با رقم: «المذنب احمد».[۱]

برگرفته از کتاب :شرح حال رجال سیاسی و نظامی معاصر ایران (جلد دوم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۴۳ –۴۲ / ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۱۰۳۳ / ۲)، تذکره خوشنویسان معاصر (۹۴ – ۸۸)، شخصیتهای نامی (۴۰۰ –۳۹۸)، شرح حال رجال (۹۹ –۹۴ / ۱)، گلستان هنر (بیست و یک)، نخبگان سیاسی ایران (۱۴۱، ۱۳۶، ۱۳۳، ۱۱۰، ۹۲، ۸۹، ۸۴، ۸۳، ۷۵ / ۳).

قوام‌الدین مسعود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، مذهب، نقاش و خطاط. از تذهیب‌کاران و تصویرگران بود و در خط نستعلیق نیز مهارت داشت. این هنرمند برادری نیز به نام کمال‌الدین عبدالوهاب مشهور به خواجه کاکا داشت که به شغل اجدادی خود علاقه‌مند بود و در شیراز زندگی می‌کرد. از آثار تذهیب و خطی وی، قطعه خط گلزاری است که به شیوایی تمام تزیین شده، با رقم: «مشقه العبدا المذنب مسعود بن میرکی المذهب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۵۰ -۱۱۴۹ / ۳)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۰۴، ۲۰)، گلستان هنر (چهل)، هنر عهد تیموریان (۵۹۳، ۵۸۹، ۴).

کاتب الخاقان، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۹ -۱۲۵۷ ش)، عالم و خطاط. در تهران به دنیا آمد. در نوجوانی به فراگیری علوم قدیمه پرداخت و در ادبیات فارسی و عربی تبحر یافت. او در خط شاگردی پدر خود را نمود تا به درجه کمال رسید. وی را به تقوا، پاکدامنی و حسین خلق ستوده‌اند. کاتب الخاقان در تهران درگذشت و در قم در قبرستان نو دفن شد. از وی قطعات بسیاری به جای مانده است. از دیگر آثارش: «سه مقاله‌ی مخصوص»، سه مقاله اخلاقی، به فارسی، به نامهای: «دیباچه اخلاق»، «دریچه اخلاق» و «سراچه اخلاق»؛ «فلسفه مخصوص»؛ «درر المنثوره».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۱۰۰ -۹۸)، الذریعه (۱۶۴/ ۱۲، ۱۴۸/ ۸).

کاتب الخاقانی، محمد صالح

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۱۸ ق)، خطاط. وی جامع مرقعی است که برای ولی محمد خان، حکمران استراخان، نگاشته که تاریخ ترتیب آن «مرقع خوب» (۱۰۱۸ ق) است. این مرقع دیباچه‌ی بسیار مزینی دارد و شامل قطعات شیوایی از خطوط استادان خط نستعلیق مانند: سلطانعلی مشهدی، میرعلی هروی، محمود بن اسحاق شهابی، محمد حسین تبریزی، میر معز کاشانی و سید احمد مشهدی می‌باشد. به غیر از خطوط، چند تصویر دیگر نیز وجود دارد که از کارهای عصر بابری هند و رضا عباسی است و برخی از تصاویر نیز به سبک اروپایی نقش شده است. مقدمه‌ی این مرقع به قلم دو دانگ خوش نوشته شده و رقم؛ کتبه الفقیر... محمد صالح الکاتب الخاقانی غفر ذنوبه و ستر عیوبه» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۷۷/ ۳)، هنر عهد تیموریان (۵۹۱ -۵۹۰).

کاتب السلطان شیرازی، محمد حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۳۱۷ ق)، خطاط. از کاتبان دربار ناصرالدین شاه بود و از طرف او به کاتب السلطان ملقب شد. وی یکی از چیره‌دست‌ترین خوشنویسان طراز اول خط نستعلیق است و این خط را- از شش دانگ جلی تا کتابت خفی و غبار- بسیار خوش می‌نوشته است. او پس از قتل ناصرالدین شاه، در دربار مظفرالدین شاه در سمت خود باقی ماند و آثاری نیز به نام وی از خود به جا گذاشت. کاتب السلطان در حدود هشتاد سالگی در تهران درگذشت. از آثار وی: یک نسخه کتیبه‌ی امامزاده عبداللّه در شهر ری، به قلم کتیبه‌ی دو دانگ ممتاز و با رقم: «کتبه العبد المذنب محمد حسین الشیرازی... سنه ۱۲۷۳»؛ یک مرقع به قلم دو دانگ و کتابت خفی عالی، با رقم: «الفقیر الحقیر المذنب... محمد حسین الشیرازی غفر له سنه ۱۲۷۴»؛ یک نسخه شش دفتر «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت ممتاز، با رقم: «... و انا العبد کاتب الحضرت السلطانی محمد حسین الشیرازی... سنه‌ی ۱۲۷۹»؛ یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت عالی، با رقم: «... محمد حسین الشیرازی.. سنه ۱۲۷۹»؛ یک نسخه ترجمه‌ی فارسی قرآن، به قلم نیم دو دانگ ممتاز، با رقم: «... انا العبد کاتب السلطانی، محمد حسین الشیرازی... سنه‌ی ۱۲۹۰»؛ ده اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۹۴ -۶۸۹/ ۳)، اطلس خط (۵۷۰ -۵۶۹)، تاریخ هنرهای ملی (۹۹۰ -۹۸۸/ ۲)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۶۳).

کاتب السلطان قمی، محمد ابراهیم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۰۶ ق)، نقاش و خطاط. در شهر قم به دنیا آمد. در دوره‌ی جوانی به اصفهان رفت و در این شهر با استادان نامی آشنا شد. وی سپس به دربار شاه سلیمان صفوی (۱۱۰۵ -۱۰۷۷ ق) راه یافت و به لقب کاتب السلطانی مفتخر گردید. کاتب السلطان در صنعت تذهیب و گل آرایی و قلمدان سازی مهارت داشت و در خطوط نستعلیق و نسخ و رقاع و شکسته، استادی صاحب قلم بود. بعضی از هنرشناسان، استاد حاجی محمد، برادر کوچکتر محمد ابراهیم کاتب السلطان، را با این هنرمند یک نفر به حساب آورده و دو اسم متفاوت برای یک نفر در نظر گرفته‌اند در حالی که آنها، دو نقاش جداگانه و برادرانی از سلاله حاج یوسف قمی بوده‌اند. از شاگردان وی، میرزا احمد نیریزی را ذکر کرده‌اند. از آثار او: نسخه‌ی پراعتبار «صحیفه‌ی سجادیه»، که کتابت و آرایش آن را خود انجام داده است، با رقم: «... ابن‌حاجی یوسف، محمد ابراهیم... سنه ۱۰۹۲...»؛ قطعه خطی در شیوه‌ی نسخی که زمینه‌ی آن، انواع حیوانات و پرندگان زیبا به شیوه‌ی حل کاری آرایش یافته، با رقم: «مشقه العبد... محمد ابراهیم المذهب القمی... به محروسه اصفهان ۱۱۰۳»؛ قلمدان زیبایی که به خط و تذهیب آراسته شده، با رقم: «کتبه اقل عباد اللّه محمد ابراهیم الکاتب السلطانی فی شهور سنه ست و مائة بعد الالف». پنج اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۴۸ -۶۳۸/ ۲)، اطلس خط (۳۵۲)، گلسـتان هنر (نوزده، چهل و هشت)، هنر قلمـدان (۹۹ ، ۷۳).

کاتب السلطان، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۳۷ ق)، خطاط. وی نزد میرزا غلامرضا اصـفهانی و میرزا علی محمد صفا تعلیم خط گرفت. در نوشتن خط نستعلیق، به ویژه جلی، شیوه‌ی مخصوصی داشت و از شکسته و تعلیق نیز بهره‌مند بود. از شاگردان وی فرزندش، علی مخصوص کاتب الخاقان است که او نیز از خوشـنویسان مشـهور است. کاتب السـلطان در مشـهد وفات یافت و همان جا دفن شـد. از آثار وی چند قطعه به قلم سـه دانگ متوسط و یک مکتوب به قلم نیم دو دانگ خوش موجود است که تاریخ ۱۳۰۸ ق دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۶۳/ ۱)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۷۶ -۷۵)، شرح حال رجال (۲۳۷/ ۵).

کاتب سرای، خلیل

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، خطـاط. از خطوط وی، یـک قطعه از مرقع ثلث چهـار دانـگ خوش و رقـاع کتـابت خوش، با رقم: «العبـد الـداعی خلیل کاتب سرای».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۶۵/۴).

کاتب شیرازی، روزبه

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۱۱ ق)، خطاط. از خوشـنویسان شـیراز بود. از آثار وی: یک نسـخه «اسـکندرنامه» نظامی، به قلم کتابت خفی خوش و با رقم: «تمت الکتاب... علی ید الفقیر الحقیر روزبه الکاتب الشـیرازی... سـنه‌ی احدی عشـر و الف...». وی ممکن است همان روزبهان باشد که سپهر نام او را آورده و سهوا به جای «روزبه» «روز بهان» ضبط کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۲۱ -۲۲۰/ ۱).

کاتب شیرازی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن وزیری جلد روغنی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب، نسخ یاقوتی خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب العاصی محمد الکاتب الشیرازی» (حدود قرن ۱۱).

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۷۹/ ۴).

کاتب شیرازی، محمد قوام

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۵۸ ق)، خطاط. مشهور به حمامی. از آثار وی: یک نسخه «صفوة الصفی»، به قلم کتابت متوسط و با رقم: «قد اتفق الفراغ... محمد القوام الکاتب الشیرازی المشهور به حمامی... سنهٔ ثمان و خمسین و تسعمائهٔ الهجریهٔ»؛ یک نسخه «خمسه» نظامی، به قلم کتابت متوسط و با رقم: «تم الکتاب... محمد القوام الکاتب الشیرازی»؛ یک نسخه «گلستان» و «بوستان» سعدی، به قلم کتابت متوسط و با رقم: «تم الکتاب کتبه محمد قوام شیرازی غفر له»؛ یک نسخه «دیوان» حافظ، با رقم: «محمد الشیرازی المشهور به حمامی»؛ یک نسخه «سبحهٔ الابرار» جامی، با رقم: «محمد القوام الکاتب الشیرازی، سنه ۹۵۸»؛ یک نسخه «شاهنامه‌ی» فردوسی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «محمد القوام ... در شهر شیراز». در «احوال و آثار خوشنویسان» به دوازده اثر دیگر وی اشاره شده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۱۶ -۸۱۴/ ۳)، هنر عهد تیموریان (۶۳۱، ۵۲۸، ۳۹۳ -۳۹۲، ۳۱۴).

کاتب شیرازی، نعیم‌الدین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۱۵ ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» امیر خسرو دهلوی، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «تم بعون اللّه و توفیقه، سابع عشرین شهر جمادی‌الاول سنه‌ی ۸۹۸، نعیم‌الدین الکاتب شیرازی اصلح اللّه حاله»؛ یک نسخه «دیوان» کمال خجندی، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «تم الکتاب... علی ید العبد المذنب نعیم‌الدین الکاتب، فی شهور سنهٔ احدی و تسعمائهٔ»؛ یک نسخه «خمسه» نظامی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «نعیم‌الدین کاتب الشیرازی» و تاریخ ۹۰۷ ق؛ نسخه‌ی دیگر «خمسه» نظامی، به همان قلم، با رقم: «نعیم‌الدین الکاتب» و تاریخ ۹۱۵ ق.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۴۶/ ۳).

کاتب لاری، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «هفت اورنگ» جامی، دارای سرلوحه‌ی مذهب و جداول رنگین مطلا و جلد چرمی، در سال ۹۵۸ ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :هنر عهد تیموریان (۶۸۳).

کاتب نیشابوری، محمدصالح

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۹۶ ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی، نسخ کتابت جلی متوسط، با رقم: «... ابن غلامحسین، محمدصالح الکاتب المنسوب الی النیسابور... سنهٔ سادس و تسعین بعد الالف من الهجرهٔ النبویهٔ ۱۰۹۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۸۲/ ۴).

کاتب هروی، برهان

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام هرات بود. از خطوط وی: «شرح رباعیات» و «لوایح» جامی، با رقم: «کتبه العبد المذنب برهان الهروی الکاتب غفر الله ذنوبه و ستر الله عیوبه، فی شهور سنه نهصد و چهل و شش».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :خوشنویسان و هنرمندان (۴۷).

کاتب هروی، خورد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از کاتبان خوشنویس گمنام بود. از خطوط وی: یک نسخه «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «خاتمه المجلد السادس من المثنوی المعنوی... بدارالسلطنه‌ی هرات... بتاریخ شهر ذی‌الحجه سنه‌ی ۱۰۲۶ علی یدی الضعیف النحیف ملا خورد الکاتب غفر ذنوبه و ستر عیوبه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۸۲/۱).

کاتب، ادریس

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. وی مردی دانشمند بود که در انشاء و خط تعلیق مهارت تمام داشت. خط او اگرچه نازک و رعنا نبوده و پیرو خواجه عبدالحی بوده اما اسلوب و اصول خوب داشته است. او کاتب پادشاهان آق قوینلو، حسن پادشاه (وف ۸۸۲ ق)، و رستم پادشاه (سلطنت ۸۹۷ ق)، و الوندبیگ (وف ۹۱۰ ق) بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ اصفهان (۲۲۵)، گلستان هنر (۴۴).

کاتب، حبیب‌اللّه

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم و سیزدهم ق)، خطاط. از آثار او: یک قطعه با سفیدآب روی کاغذ مشکی، به خط ثلث دو دانگ جلی عالی و نسخ کتابت و رقاع خوش، با رقم: «مشقه العبد المذنب حبیب‌اللّه الکاتب» (قرن ۱۳ -۱۲).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۷/۴).

کاتب، شاه قاسم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۲۸ ق)، خطاط. از کاتبان خوشنویس زبردست و از معاصران میرعماد معروف است. با اینکه او را باید از کاتبان استاد خط نستعلیق دانست، اما ترجمه‌ی احوالش را ذکر نکرده‌اند. آنچه از آثار وی معلوم می‌شود، این است که وی بیشتر در هرات می‌زیسته و ظاهرا ابتدا در کتابخانه‌ی سلطان علی چکنی و بعدها در کتابخانه‌ی حسن خان شاملو، به امر کتابت اشغال داشته است. از آثار وی: یک نسخه‌ی منتخب «مثنوی» مولانا و منتخب «حدیقه الحقیقه‌ی» سنایی، به قلم کتابت عالی، با رقمهای: «در کتابخانه‌ی نواب...

حسن خان شاملو صورت تحریر یافت، کتب المذنب شاه قاسم.. سنه‌ی ۱۰۲۸» و «تمت الکتاب... ۱۰۲۸ در کتابخانه‌ی... حسن خان شاملو... کتبه المذنب شاه قاسم الکاتب...»؛ یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت عالی با رقم: «تمت... ۱۰۱۰ کتبه المذنب شاه قاسم...»؛ یک نسخه «بوستان» سعدی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «در کتابخانه‌ی نواب کامیاب صورت تحریر یافت، فی غره‌ی شهر صفر ۱۰۱۴، کتبه شاه قاسم غفر ذنوبه». در «احوال و آثار خوشنویسان» به شش اثر دیگر وی اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۹۲ -۲۹۰ /۲)، هنر عهد تیموریان (۵۱۳، ۵۱۲، ۵۰۰).

کاتب، فتح الله

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر. وی جمیع خطوط را خوب می‌نوشت و در تبریز کاتب شاه‌اسماعیل اول صفوی (۹۳۰ -۹۰۷ ق) بود. بعد به عثمانی رفت و در استانبول کاتب سلطان سلیم اول (۹۲۶ -۹۱۸ ق) شد. وی اشعار زیادی از حفظ بود و خود نیز شعر می‌سرود. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ قطعه‌ای در مرقع بهرام‌میرزای صفوی، به قلم سه دانگ و کتابت خفی خوش با رقم: «العبد فتح‌الله».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۲۹ / ۴، ۵۶۴ / ۲)، الذریعه (۸۰۷ / ۹)، لغت‌نامه (ذیل/ فتح‌الله)، مجالس النفائس (۳۹۳).

کاتب، فخرالدین احمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. به خط وی: یک نسخه «کلیات» کمال خجندی، که به قلم کتابت خوش نوشته است و چنین تمام می‌شود: «قد وقع الفراغ من تحریر دیوان... الشیخ کمال...، محمد الخجندی، فی... سنهٔ خمسن و ستین و ثمانی مائهٔ، علی انامل اقل عباداللّٰه الواهب، فخرالدین احمد الکاتب...»؛ همچنین بعضی ترجیعات، از مجموعه ترجیع‌بندهای کتابخانه‌ی مجلس شورای ملی به خط اوست که به قلم کتابت جلی متوسط نوشته شده، با رقم: «کتبه العبد الغریب... فخرالدین احمد...»؛ یک رقعه از مرقع، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «مشقه العبد الغریب، فخرالدین احمد، احسن‌اللّٰه احواله، بدارالسلم بغداد»؛ کتیبه‌ی کاشی معرق در مسجد جامع یا مسجد حاجی ملک در ده بفرویه یزد که رقم «... المهتدین کتیبه فخرالدین فی ۸۶۶» دارد. اثر دیگری از وی دیده نشده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۴ -۴۳ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۲۸۹ /۱۰)، یادگارهای یزد (۹۷ /۱).

کاتب، محمد امین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۰۱ ق)، خطاط. از شاگردان میرمحمدباقر بن میر علی هروی بود و خط را خوش می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه «سلامان و ابسال» جامی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... کتبه المذنب محمد امین الکاتب... سنه احدی و الف»؛ دو قطعه از مرقع محمد محسن، به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم‌های: «مشقه الفقیر محمد امین... سنهٔ ثمانین و تسعمائهٔ» و «کتبه العبد المذنب محمد امین غفر ذنوبه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۴۵/ ۳) مناقب هنروران (۸۲)، هنر عهد تیموریان (۵۹۹، ۵۰۰).

کاتب، مسعود

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان است. از آثار وی : قطعه‌ای به قلم نیم دو دانگ و کتابت عالی، با رقم: «کتبه سلطان مسعود الکاتب»؛ در کتابخانه‌ی استان قدس رضوی مشهد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۸۱/۱).

کاتب، هدایت‌اللّه

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «کلیات» اهلی شیرازی، به قلم و دو دانگ و کتابت خفی متوسط، با رقم: «حرره هدایت‌اللّه کاتب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۶۲/ ۳).

کاتبی نیشابوری، شمس‌الدین محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۳۹/ ۸۳۸ ق)، عارف، خطاط و شاعر، متخلص به کاتبی. مولد و منشأ وی قریه‌ی طرق، میان نیشابور و ترشیز و طوس بود و به

همین جهت هم به ترشیزی و هم به نیشابوری معروف شد. دوران جوانی را در مولد خود گذراند و به کسب علوم و فنون عصر خود، خصوصا فن ادب و شعر پرداخت. از جمله استادان وی در نیشابور سیمی نیشابوری بود که خوشنویسی و فنون شعر را نزد او آموخت. وی برای تکمیل تحصیلات و اطلاعات خود به هرات رفت و در آنجا به خدمت بایسنقر میرزا پسر شاهرج میرزا رسید و از مداحان او گردید. وی سفرهایی به استرآباد، مازندران، گیلان، آذربایجان و شروان داشت و مداح پادشاهانی چون شروانشاه منوچهر و ابراهیم سلطان تیموری، پسر شاهرخ میرزا (م ح ۸۳۸ ق) گردید و پاداش و جوائز زیادی دریافت کرد. او پس از مدتی به اصفهان رفت و در آنجا به خدمت خواجه صاین الدین علی بن محمد ترکه (م ۸۳۵/ ۸۳۰ ق)، که از بزرگان علم بود، رسید و از او کسب فیض نمود و در زمینه‌ی تصوف و عرفان از وی بهره‌ها برد. وی عاقبت به استرآباد برگشت و در همان جا درگذشت و در جوار مزار امامزاده معصوم که به نه گوران معروف است به خاک سپرده شد. قاضی نوراللّه شوشتری در «مجالس المؤمنین» او را از شعرای شیعه شمرده و پاره‌ای از قصائد وی را در مدح امیرالمؤمنین (ع) آورده است. از آثارش: «دیوان» شعر؛ «خمسه کاتبی» شامل: «گلشن ابرار» به تقلید از «مخزن الاسرار» نظامی، «مجمع البحرین» به تقلید از «خورشید و جمشید» سلمان ساوجی و «همای و همایون» خواجو که به دو بحر است که «ذو بحرین» خوانده می‌شود که این منظومه مقدمه‌ای به نثر دارد و موضوع آن عشق عرفانی ناظر با منظور است که به نام «ناظر و منظور» یا «ناصر و منصور» نیز معروف است؛ مثنوی «ده باب» به تقلید از «بوستان» سعدی؛ مثنوی «سی نامه» یا «محب و محبوب»؛ مثنوی «کتاب دلربای»، در سرگذشت قباد، پادشاه یمن با وزیرش، که بعد از ۸۳۰ ق به نظم درآمده است. از دیگر مثنویات وی به «بهرام و گلندام» نیز می‌توان اشاره کرد.[۱]

(منسوب به کاتب بخش ۱) ترشیزی نیشابوری، محمد ابن عبداللّه ملقب به شمس‌الدین شاعر ایرانی (ف. استراباد بین ۸۵۰ –۸۳۸ ه.ق). مولد و منشأ او قریه‌ی طرق و راوش از اعمال ترشیز است، که بین نیشابور و ترشیز واقع است. کاتبی در آغاز حال به نیشابور رفت و از مولانا سیمی تعلیم گرفت و خوشنویس شد (وجه تسمیه). وی به علم شعر نیز وقوف یافت و غزلهای مصنوع و مطبوع می‌گفت. سیمی بر او حسد برد و بر او دل‌گران گردید. کاتبی به فراست دریافت و از نیشابور قصد دارالسلطنه‌ی هرات کرد، و همواره بی‌تعین و تکلف می‌گردید و به شعر و شاعری مشغول بود. بایسنغر میرزا از او جواب قصیده‌ی کمال‌الدین اسماعیل اصفهانی را به مطلع:

«سزد که تا جور آید به بوستان نرگس

که هست در چمن و باغ مرزبان نرگس»

را خواست و او جواب داد، ولی شاعران دیگر آن را وزنی ننهادند، وی دلسرد شد و به جانب استراباد و گیلان، و از آنجا به سوی شروان رفت. امیر شیخ ابراهیم شروانی او را نگاه داشت و تربیت کلی فرمود و بدو صله می‌داد و کاتبی در اندک مدتی وجه و مال را تلف می‌کرد. گویند امیر مزبور قصیده‌ای را که وی به ردیف گل ساخته بمطلع:

«باز با صد برگ آمد جانب گلزار گل

همچو نرگس گشت منظور اولوالابصار گل»

را ده هزار دینار شروانی صله داد و او در کاروانسرای شماخی بیک ماه آن نقد را پریشان ساخت و بر شاعران و ظریفان و فقیران و صالحان قسمت کرد. به طوری که روزی خواستند طبخی کنند بهای یک من آرد موجود نبود. بعضی او را ملامت کردند که پادشاهی در این نزدیکی تو را ده هزار دینار داده و اکنون بهای یک من آرد نداری. مبادا که سلطان از این طور منکر تو گردد. کاتبی گفت: اگر من بدین مال تحویلدار و خازن شاهم جواب محاسبه‌ی او بگویم و الا او احسانی به من کرد که یک تن بودم، و من به هزار تن آن مال قسمت کردم، هرگاه آن احسان از من بازخواهد، من نیز بدان کس حواله کنم که مستحقان را به من دلالت کرده. سپس کاتبی از شروان به آذربایجان شد و در مدح اسکندر بن قرایوسف قصیده‌ای غرا انشا کرد و او سخن وی را نفهمید و

بـدو التفات ننمود. وی از تبریز عزیمت اصـفهان کرد و به صـحبت خواجه صاین‌الـدین ترکه مشـرف شد و به تعلم عرفان پرداخت و تربیتهـا یافت و سـپس به اجازه‌ی وی به سوی طبرسـتان و گرگان رفت و در استراباد اقامت کرد. بزرگان و حکام آن دیار بوجود او خوش بودنـد. وی در هنگام فراغت و انزوا به جواب خمسه‌ی نظامی مشـغول می‌گردیـد و گویند که مخزن‌الاسـرار را جواب گفت، ولی در همین ایـام درگـذشت و مرقـد او در استرابـاد، بیرون مزار امـامزاده معصوم- که موسوم به نه گوران است- می‌باشـد. از آثار اوست: بهرام و گل‌انـدام (مثنوی)، حسن و عشق (مثنوی)، دیوان اشـعار شامـل غزلیـات و مقطعات و بعضـی رباعیات، مجمع‌البحرین (منظومه‌ی ذوبحرین و ذوقافیتین)، محب و محبوب، ناظر و منظور (مثنوی).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آتشکده‌ی آذر (۲۷۴ -۲۷۲/ ۱)، احوال و آثار خوشنویسان (۸۱۸ -۸۱۷/ ۳)، از سعدی تا جامی (۷۱۸ -۷۰۸)، تاریـخ ادبیات در ایران (۲۴۴ -۲۳۳/ ۴)، تاریـخ نظم و نـثر (۲۹۸ -۲۹۷)، تذکرهٔ الشـعراء (۴۳۸ -۴۲۹)، حبیب السـیر (۱۸/ ۴)، دایرهٔ المعارف فارسی (۲۱۱۴/ ۲)، الذریعه (۳۱۸، ۳۱۷، ۲۸۳، ۲۱۶ -۲۱۵، ۱۸۱، ۱۳۱ -۱۳۰/ ۱۹، ۸۹۷ -۸۹۶/ ۹)، ریاض العارفین (۱۲۹ - ۱۲۸)، ریحانه (۱۶ -۱۴/ ۵)، فرهنگ سخنوران (۷۵۴ -۷۵۳)، الکنی و الالقاب (۱۰۰/ ۳)، لغت‌نامه (ذیل، کاتبی ترشـیزی)، مجالس المؤمنین (۶۶۳ -۶۵۹/ ۲)، مجالس النفائس (۱۸۷ -۱۸۶، ۱۱ -۱۰)، مرآهٔ الخیال (۶۵)، مرآت الفصاحه (۵۱۵ -۵۱۳)، مطلع الشمس (۱۷۵/ ۳)، مناقب هنروران (۵۷)، منظومه‌های فارسی (۴۹۱ -۴۸۲)، نتایج الافکار (۵۹۹ -۵۹۶)، هفت اقلیم (۲۶۴ -۲۵۹/ ۲).

کازرونی، یوسف علی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۰۶ ق)، خطـاط. از آثار وی: یـک نسـخه «قاموس اللغـهٔ» فیروزآبادی، عناوین به قلم نیم دو دانگ نسـخ سـرخ و سیاه و متن به نسـخ کتـابت خفی متوسط، با رقم: « قـد وقع الفراغ من تحریر الجزء الثانی من القاموس... نمقه العبـد الراجی... یوسـفعلی ابن حاجی محمد الکازرونی فی عام سادس والمائهٔ بعد الالف بن الهجرهٔ النبویه ۱۱۰۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۳۶/ ۴).

کاشانی، ابوتراب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۷۵ ق)، خطاط. او از خوشنویسان و هنرمندان قرن سیزدهم بود و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۶/ ۱).

کاشانی، امین‌الدین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: قرآن نیم‌ربعی جلد روغنی عالی دو صفحه‌ی اول و دو صفحه‌ی آخر مذهب و دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع نسخ غبار خفی متوسط، سر سوره‌ها رقاع خوش با رقم «امین‌الدین فتح‌اللّه الکاشانی» «سنهٔ ۱۰۳۲» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

کاشانی، شهاب الدین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۹۹ ق)، خطاط. از سادات کاشان و خواهرزاده‌ی محمود خان ملک‌الشعراء بود و به قول سپهر، نستعلیق را صاف و بامزه می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۱۸/۲).

کاشانی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد کاشانی معروف به میرمعز الدین یکی از خوشنویسان مشهور قرن دهم هجری قمری است وی درخط نستعلیق شاگرد هبه الله کاشانی بوده است . محمد کاشانی شعر می گفت و معزی تخلص داشته است . از وی آثار زیادی باقی مانده است از جمله یوسف و زلیخا که ایشان به خط نستعلیق در مجموعه داوید کپنهاک آورده است . سال وفات وی را ۹۵۵و گروهی ۹۹۰ قمری دانسته اند .گروه : هنرشته : خوشنویسیوالدین و انساب : محمد کاشانی معروف به میرمعز الدین یکی از خوشنویسان مشهور قرن دهم هجری قمری است .استادان و مربیان : از جمله استادان محمد کاشانی می توان به هبه الله کاشانی اشاره کرد .زمان و علت فوت : سال وفات محمد کاشانی را گروهی ۹۵۵هجری قمری و گروهی ۹۹۰ قمری ذکر کرده اند .

آثار : دیوان شاهی سبزواری ویژگی اثر : که به شماره ۶۹۹ ادب فارسی در دار الکتب قاهره موجود است و تاریخ ۹۸۷ هجری قمری۲ زاد المسافرین امیر حسنی ویژگی اثر : که با شماره ۴۰۱ در کتابخانه شچدرین لنین گراد موجود است و تاریخ ۹۸۲دارد .۳ کتبه معز الدین محمد الحسنی ویژگی اثر : هفده قطعه از مرقعا ت مختلف با رقمهاو تاریخ های ۹۸۷ و ۹۸۴ و ۹۸۱ در کتابخانه خزینه اوقاف استانبول که زنده یاد مهدی بیانی معتقد است از بهترین خطوط او می باشد .۴ کتبه معز الدین محمد الحسنی ویژگی اثر : یک قطعه از مرقع بارقم وتاریخ در کتابخانه کاخ موزه گلستان۵ کتیبه معز الدین الحسینی ویژگی اثر : دو قطعه با رقم و تاریخ ۹۸۵و۹۸۷ در مجموعه مهدی بیانی۶ کتیبه معز الدین محمد الحسینی ۹۸۴ ویژگی اثر : در مجموعه آقای کریم زاده۷ مخزن الاسرار

نظامی ویژگی اثر : که به شماره ۳۸۲دربخشفارسی کتابخانه شهر مونیخ موجود است و تاریخ ۹۸۷ هجری قمری دارد .۸ مرقع امیر غیب ویژگی اثر : با یک رقم و تاریخ «العبد معز الدین محمد الحسینی غفر ذنوبه سنه ۹۶۲ » در همان کتابخانه۹ مرقع مالک دیلمی ویژگی اثر : بارقم و تاریخهای «کتیبه کعز الدین محمد الحسینی غفرالله ذنوبه و ستر عیوبه فی سنه ۹۶۲»و کتیبه معز الدین محمد الحسینی۹۷۶ » در همان کتابخانه۱۰ مرقع محمد صالح ویژگی اثر : که یک قطعه است و با رقم و تاریخ «مشق معز الدین محمد الحسینی فی سنه ۹۶۸ » در کتابخانه خزینه اوقاف استانبول۱۱ مقالات خواجه عبد الله انصاری ویژگی اثر : این مجموعه با رقم و تاریخ کتبه الفقیر المذنب معز الدین محمد الحسینی الکاتب سنه ۹۸۵ در کتابخانه کاخ موزه گلستان تهران۱۲ نسخه گوی و چوگان ویژگی اثر : این مجموعه با خط نستعلیق در تاریخ ۹۷۲هجری قمری در مجموعه داوید کپنهاک۱۳ یک قطعه به شیوه میر علی هروی ویژگی اثر : با رقم و تاریخ «کتیبه العبد المذنب معز الدین محمد الحسینی الکاتب غفر ذنوبه فی سنه ۹۷۱»در کتابخانه عمومی لنین گراد .۱۴ یوسف وزلیخا ویژگی اثر : به شماره ۹۰۷R درکتابخانه توپ قاپوسرای استانبول ثبت شده است . این نسخه به خط نستعلیق و تاریخ ۹۸۲ هجری قمری است . منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

کاشانی، هبهٔالله

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۵۸ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به قانعی. به آورده‌ی صاحب «مناقب هنروران» وی در خط، شاگرد سلطانعلی مشهدی و استاد میر معز کاشانی بود. همچنین او را در خوش‌طبعی و خوش‌فهمی و شعرشناسی، استادی مسلم دانسته‌اند. وی علاوه بر خوشنویسی گاهی شعر نیز می‌گفت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۵۹/ ۳)، تحفه سامی (۶۲)، الذریعه (۱۲۹۰/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۷۳۷)، مناقب هنروران (۷۲ -۷۱، ۶۶).

کاشی، محمدتقی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۹۳ ق)، شاعر و خطاط. وی خط نستعلیق را خوب می‌نوشت به همین دلیل به مروارید رقم ملقب شد. تقی از دیار خود به هند رفت و تا پایان عمر در دکن اقامت کرد. گاه تتبع شعر می‌کرد. از اشعار وی:

هر جا سوزیست آشنای دل ماست

هر جا دردیست از برای دل ماست

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰/۱)، الذریعه (۱۰۳۰/۹)، شام غریبان (۵۸)، صبح گلشن (۸۹)، فرهنگ سخنوران (۱۹۰)، کاروان هند (۲۵۴/۱)، لغت‌نامه (ذیل/ تقی کاشی)، هفت اقلیم (۴۶۴ -۴۶۳/ ۲).

کاظم قمی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۷۹ ق)، خطاط. در دوره‌ی ناصرالدین شاه قاجار خوشنویس آستانه‌ی حضرت معصومه (س)، در قم بود. از آثار وی کتیبه‌ی نقره‌ی برجسته ضریحی است که به امر شاه طهماسب اول ساخته شده و وی در زمان ناصرالدین شاه آن را مرمت و تکمیل کرده است. اشعار این کتیبه از محرم یزدی و خط آن از کاظم قمی است که به قلم یک دانگ کتیبه‌ی خوش نوشته است، با رقم: «کاتبه کاظم خطاط آستانه ۱۲۷۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۸۷/ ۲).

کاظمی، عبدالعلی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۸۰ ق)، خطاط. از آثار وی: یک مرقع وزیری بزرگ خشتی و یک قصیده از امرؤالقیس بن حجر بن عمرو الکندی، به خط ثلث دو دانگ جلی عالی و نسخ کتابت یاقوتی خوش، با رقم: «کتبه الضعیف عبد علی الکاظمی فی سنه الف و ثمانین من الهجره النبویه...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۵ / ۴).

کاغذی شوشتری، محمود

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۸۶۲ ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «شاهنامه» فردوسی، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «... محمود بن محمد بن یوسف تستری، سنه‌ی ۸۴۰»؛ نسخه دیگر «شاهنامه»، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «قد تم تحریر الکتاب الموسوم به شاه نامه علی انامل العبد الفقیر... محمود بن محمد بن یوسف المعروف بکاغذی التستری... سنهٔ تسع و ثلثین و ثمانمائهٔ»؛ یک نسخه «لمعات دیوان» عراقی و «عشق نامه»، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «کتبه العبد محمود بن محمد شوشتری المشهور بکاغذی، فی ۲۲ محرم‌الحرام سنه‌ی ۸۶۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۸۱ -۸۸۰/ ۳)، هنر عهد تیموریان (۷۵۸ -۷۵۷، ۶۵۲).

کافی اردوبادی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۶۹ ق)، شاعر و خطاط. اهل اردوباد آذربایجان بود. نسب وی به خواجه نصیرالدین طوسی می‌رسید. آبا و اجدادش در آذربایجان قاضی و از اهل شرع بودند. میرزا کافی در فنون شعر و علم انشاء ماهر بود و خطوط تعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. او سالها منصب منشی الممالکی داشت. در قزوین درگذشت و در مشهد مقدس دفن شد. اشعاری از وی بر جای مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۷۰۳)، تحفه سامی (۱۱۵)، دانشمندان آذربایجان (۳۱۲)، الذریعه (۹۰۳/ ۹)، صبح گلشن (۳۳۷)، فرهنگ سخنوران (۷۵۷)، گلستان هنر (۵۰)، هفت اقلیم (۲۶۱/ ۳).

کامل کرمانشاهی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۶۴ ق)، شاعر و خطاط. وی خواهرزاده‌ی حاجی میرزا محمد، متخلص به بیدل بود. کامل به پیروی از دایی خود به تحصیل کمال پرداخت و در علوم ادبی مهارت یافت. وی خطوط شکسته و نسخ و رقاع را خوب می‌نوشت. او در جوانی درگذشت. ابیاتی از اشعار وی در «حدیقهٔ الشعراء» آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقهٔ الشعراء (۱۴۴۸- ۱۴۴۷/ ۲).

کامل، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: دو لوحه‌ی مذهّب بر مزار مولوی در قونیه، که یکی با ثلث چهار دانگ جلی خوش، با رقم: «کتبه الفقیر الحاج احمد کامل غفر ذنوبه ۱۲۲۸»؛ و دیگری با ثلث سه دانگ کتیبه‌ی عالی و رقم: «کتبه کامل ۱۳۲۰». اختلاف تاریخ رقمهای او بسیار است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۲۹/ ۴).

کاملی، ارغون

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

وی اصـلاً ایرانی و از شاگردان یاقوت مستعصـمی بود و در بغداد می‌زیست و از آثار کتابت وی کتیبه‌های دو مدرسه را در بغداد به او نسبت می‌دهند.

قرآن سلطانی کوچک مذهب عالی متن ریحان سر سوره‌ها ثلث دو دانگ عالی با رقم «کتبه العبد الفقیر الی اللّه تعالی ارغون الکاملی حامداً و مصلیاً و مسلماً فی سنهٔ احدی و اربعین و سبع مائهٔ... (۷۴۱) در موزه‌ی اسلامی ترک.

قرآن وزیری ساغری منگنه دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب و صفحه‌ی آخر دارای ذیلو پیشانی مذهب مرصع عالی ثلث کتابت خفی عالی با رقم «... ارغون الکاملی...» سال ۷۴۵.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

کاووس

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۶۹ ق)، نقاش، مذهب و خطاط. از آثار وی: دو کتیبه در مسجد جامع قزوین، به قلم سه دانگ کتیبه‌ی متوسط، با رقم‌های: «بتوفیق... ابوالمظفر شاه عباس الحسینی الموسوی الصفوی... مطابق سنه‌ی تسع و ستین و الف من الهجرهٔ... کتبه العبد کاوس نقاش» و «کتبه الفقیر کاوس مصور».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۸۸/ ۲)، احوال و آثار نقاشان (۵۴۴/ ۲)، قزوین در گذرگاه هنر (۱۹۸).

کاوه، علی اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۶۹ -۱۲۷۳ ش)، خطاط و ادیب. در شیراز به دنیا آمد. از کودکی به مشق خط پرداخت و از قطعات و آثار استادان پیشین، چون میرعماد، درویش عبدالمجید، کلهر و میر سید حسین خوشنویس باشی تمرین می‌کرد سپس نزد استاد عماد الکتاب رفت و از او بهره‌مند شد و سرآمد شاگردان گردید. وی در ۱۲۹۸ ش وارد وزارت مالیه (دارایی) شد و در سمت منشی مخصوص وزیر، مشغول خدمت گردید. در ۱۳۱۰ ش به وزارت فرهنگ منتقل شد و سالهای متمادی در دبیرستان‌های مختلف تهران به تعلیم شاگردان پرداخت. کاوه در نوشتن خط نستعلیق از خفی و جلی استادی تمام عیار بود و در سیاه مشق و شکسته نستعلیق مهارت داشت. ملک‌الشعرای بهار او را میرعماد عصر می‌دانست. از شاگردان معروف او علی منظوری، عبداللّه فرادی، جهانگیر نظام العلماء و محمد سلحشور در خور ذکرند. از آثار وی کتابت: «گلچین اشعار صائب»؛ «آیات منتخبه‌ی قرآن»؛ «تعلیمات دینی»؛ «صرف و نحو»؛ «تاریخ ششم دبستانها و دبیرستانها».[۱]

خوشنویس.

تولد: ۱۳۱۲ ق.، شیراز.

درگذشت: ۶ شهریور ۱۳۶۹، تهران.

علی‌اکبر کاوه، فرزند علی‌محمدخان شیرازی، از کودکی به مشق خط پرداخت. سپس نزد استادانی به تکمیل هنر خود پرداخت. مدتی نیز نزد میرزا محمدحسین سیفی قزوینی (عمادالکتاب) به مشق و به ویژه خط نستعلیق پرداخت.

استاد از سال ۱۲۹۸ به سمت منشی مخصوص وزیر در وزارت دارایی به خدمت مشغول شد و پس از چندی بر حسب دعوت یحیی قزاگزلو (اعتمادالدوله) وزیر فرهنگ وقت از وزارت دارایی به وزارت فرهنگ منتقل گردید و سالهای متمادی در دبیرستان‌های تهران از قبیل: دارالفنون، ثروت، سیروس کالج، شاهدخت، شرف و علمیه به تعلیم خط اشتغال داشت تا اینکه بازنشسته گردید و مجددا بنابر تقاضای اداره‌ی کل هنرهای زیبا در کلاس آزاد خط هنرهای زیبا به تعلیم نوآموزان هنر مشغول شد و نیز ایشان چندی در کلاس کارآموزی خط که از طرف وزارت فرهنگ در عهد دکتر محمود مهران (وزیر فرهنگ وقت) تشکیل شده بود به تعلیم و تربیت مشغول بود. وی سالیان دراز به انجمن خوشنویسان ایران در تهران به تعلیم هنرجویان اشتغال داشت.

از آثار خطی که از وی به جای مانده است می‌توانیم به این عناوین اشاره کنیم: گلچین اشعار صائب؛ آیات منتخبه قرآن؛ تعلیمات دینی؛ صرف و نحو؛ تاریخ ششم دبستان‌ها و دبیرستان‌ها و غیره.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] اطلس خط (۵۹۷ -۵۹۶)، پیدایش و سیر تحول هنر خط (۲۳۴ -۲۳۰)، تاریخ برگزیدگان (۴۷۶ -۴۷۵)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۱۳۰ -۱۲۶)، کیهان فرهنگی (س ۵، ش ۱، ص ۵ -۱).

کتابی، محمد امین

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه به خط ثلث و رقاع و نسخ و تعلیق خوش، با رقم: «حسب الفرموده‌ی... نعمهٔاللّه میر کتب... بید الضعیف ملا محمد امین کتابی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۶۸/ ۴).

کربلایی اصفهانی، عبدالله

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حسابی، از سادات حائری، و صاحب فضایل و کمالات باطنی و ظاهری بوده، خط نسخ را نیکو می‌نوشته، شعر خوب می‌گفته، دیوانش قریب پنج هزار بیت بوده، به سن کهولت در اصفهان وفات یافته است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

کردی، ابوالفتح محمود

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۷۲۸ ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی جلـد ساغری، با رقم: «... ابوالفتح... محمود... کردی»، که کلمات میانی محو شده و از رقم فقط این سه کلمه را می‌توان خواند. با تاریخ ۷۲۸ ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۱۸/ ۴).

کرمانشاهی، ابراهیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۵۲ ق)، خطـاط. از آثـار او: یک رقعه‌ی مـذهَّب، به خط نسـخ و کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه الـذلیل الامیر الجلیل الـذی لیس له نظیر و لا عدیل معتمد الدولهٔ بیدالاقل الداعی ابراهیم الکرمانشاهی فی سنه ۱۲۵۲ من الهجرهٔ النبی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۱۴ /۴).

کرمانشاهی، حسینقلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۷۰ ق)، خطاط و شاعر. وی برادر علینقی‌خان بود. حسینقلی شعر می‌گفت و جز نستعلیق، شکسته را نیز خوش می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۶۲/۱).

کرمانی، ابوالحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۹۳ ق)، خطاط و شاعر. ملقب به نعمت علی. از سادات کلانتری کرمان بود و در جوانی به شغل دیوانی اشتغال داشت. خط شکسـته را خوش می‌نوشت، و شـعر نیکو می‌گفت. مـدتی به خـدمت رحمت علیشاه بود و از او به لقب نعمت علی و اجازه‌ی ارشاد

طالبین کرمان نایل آمد. در عصر ناصرالدین شاه درگذشت و در مشاقیه کرمان به خاک سپرده شد. از آثار وی: کتیبه‌ی دیوان رو به مشرق صحن سروی حضرت شاه نعمت‌اله ولی به خط نستعلیق، کنده‌کاری در پشت آینه به خط نستعلیق، که در کمال زیبایی بود؛ اثر دیگر وی کتابی است راجع به حالات جماعتی از علما و عرفای کرمان که نثر آن دارای سبک مخصوصی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۴۰/۴)، تذکره‌ی شاعران کرمان (۵۲۲ -۵۱۸)، الذریعه (۱۲۱۵/۹)، ستارگان کرمان (۳۹۶ -۳۹۲)، طرائق الحقائق (۴۰۳/۳).

کرمانی، اسدالله

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۹۳ ق)، خطاط. وی نستعلیق، ثلث و نسخ را خوش می‌نوشت. بنا به قول صاحب «مناقب هنروران» از شاگردان عبدالرحیم انیسی و کاتبی متین‌القلم بود. صاحب «پیدایش خط و خطاطان» وی را شاعر و در کسب علم و تعلیم خط، شاگرد شیخ محمد کرمانی دانسته است. در کتابخانه‌ی ایا صوفیه استانبول، قرآنی به خط اوست که در ابتدای آن این اشعار آمده است:

از آن روزی که این قرآن نوشتم

بجزو و حزب و عشر و خمس و

آیات به فال سعد از روی معانی

به تاریخش نوشتم «تلک آیات»

به تاریخ ۸۶۳ ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۴ /۱)، مناقب هنروران (۹۰، ۷۸، ۴۴)، پیدایش خط و خطاطان (۷۸).

کرمانی، جلال

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط و شاعر. وی در کتابخانه‌ی بایسنقر بود و شعر را نیکو می‌سرود. احتمال می‌رود مولانا کرمانی که در «تحفه سامی» از او یاد شده، همین جلال کرمانی باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۳۴۲ -۳۴۱)، تحفه سامی (۳۶۵ -۳۶۴).

کرمانی، سیف‌الله

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۸۹۷ ق)، خطاط. از آثار او: یک صفحه از مرقع ثلث و ریحان دو دانگ و نسخ کتابت خفی و رقاع کتابت خفی عالی، با رقم: «کتبه العبد... سیف‌اللّه الکرمانی فی شهور سنه ثلاث و ثمانین و ثمانمائه الهجریه النبویه...»؛ یک قعطه از مرقع امیر غیب بیک، به خط ثلث سه دانگ جلی عالی- ریحان دو دانگ عالی- و نسخ کتابت جلی و خفی و رقاع کتابت جلی عالی، با رقم: «مشقه العبد... سیف الکرمانی... سنه اربع و ثمانین و ثمانمائه الهجریه»؛ یک صفحه از مرقع به خط ثلث سه دانگ جلی عالی، نسخ یاقوتی و رقاع کتابت خوش، با رقم: «مشقه العبد... سیف‌اللّه الکرمانی... سنه سبع و تسعین و ثمانمائه (۸۹۷) ببلده هرات...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۸۱/۴).

کرمانی، شمس‌الدین محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم و دهم ق)، خطاط. ممکن است وی همان محمد کرمانی شاگرد عبدالکریم پادشاه باشد که در کتاب «مناقب هنروران» نیز به او اشاره شده است. از آثار وی: یک نسخه «خمسه‌ی» نظامی، به قلم کتابت خوش، که در پایان بعضی مثنویها رقم دارد: «نجز اتمام کتاب هفت پیکر... سنه سبع عشر و تسعمائه بدارالسلطنه‌ی تبریز... شمس‌الدین محمد کرمانی...» و «نجز اتمام هذه الکتاب... سنه خمس عشر و تسعمائه» و «تمت الکتاب... علی ید... شمس‌الدین محمد الکاتب الکرمانی... سنه ثمان عشر و تسعمائه...»؛ یک قطعه از مرقع مالک دیلمی، به قلم نیم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد... شمس‌الدین محمد الکاتب الکرمانی... فی شهر جمیدی الاولی ست عشر و تسعمائه»؛ سه قطعه از مرقع بهرام میرزا، به قلم نیم دو دانگ و کتابت خوش، با رقمهای: «مشقه العبد شمس‌الدین محمد الکرمانی، فی شهور سنه‌ی ۹۱۸ ثمان عشر و تسعمائه بدارالسلطنه‌ی تبریز» و «مشقه العبد... شمس‌الدین محمد الکرمانی...» و «کتبه العبد شمس‌الدین محمد، فی شهور سنه ثمان عشر و تسعمائه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۲۵-۸۲۴/۳)، مناقب هنروران (۹۰)، هنر عهد تیموریان (۵۸۴، ۵۲۹).

کرمانی، محمد مؤمن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۴۸ ق)، خطاط. در ابتدای حال به خدمت خواجه حبیب‌اللّه ساوجی- که «حبیب السیر» به نام وی تألیف شده است- درآمد. سپس به دربار شاه اسماعیل اول صفوی راه یافت و پادشاه صفوی، وی را به معلمی ابوالنصر سام میرزا گماشت. او بعدها به دربار شاه طهماسب پیوست و پس از آن نیز عازم هندوستان شد. محمد مؤمن در زمان حیات خود، استاد مسلم شناخته شده است. وی در هفت قلم، استادی بی‌همتا بود و در خطوط اصول، بالاترین مقام را داشت و خط نستعلیق را خوش می‌نوشت. سام میرزای صفوی

صنعت افشان بیخته را از اختراعات او می‌دانـد. از آثار وی: مرقع عظیمی که ظاهرا برای شاه طهماسب فراهم ساخته و بعدها پراکنده شده و بسیاری از صـفحات آن در ضـمن مرقع‌های دیگر آمده است، که بعضی از خطوط نستعلیق آن عبارتست از: یک صفحه نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه محمد مؤمن»؛ دو صـفحه به قلم سه دانگ و کتابت خفی خوش، با رقم: «... مشقه افقر العباد... محمد مؤمن بن عبـداللّه ۹۲۵» و «مشـقه... محمـد مؤمن بن عبداللّه مروارید غفر له سـنه‌ی ۹۲۵»؛ یـک صـفحه به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «نمقه العبد... محمد مؤمن بن عبداللّه فی شهور سنه سبع و اربعین و تسعمائهٔ».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشـنویسان (۱۱۹۹ -۱۱۹۸/ ۴ ،۸۴۵ -۸۴۲/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۰۸۷/ ۳)، اطلس خط (۳۴۶)، پیدایش خط و خطاطان (۱۶۰)، تاریخ هنرهای ملی (۸۷۳/ ۲)، تحفه سامی (۱۰۸/ ۱۰۷)، حبیب السیر (۶۱۶/ ۴)، گلستان هنر (چهل و چهار)، هنر عهد تیموریان (۶۰۱ -۶۰۰، ۵۸۷).

کرمانی، مروارید، شهاب‌الدین عبداللّه

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۹۲۲ -۸۶۵ ق)، منشی، خطاط، موسیقیدان و شاعر، متخلص به بیانی. از اشراف کرمان و وزیر دربار تیموریان بود. وی در جوانی به خدمت سلطان حسین میرزا بایقرا رسید و نزد آن امیر بسیار معزز می‌زیست، تا اینکه سمت صدارت یافت و به جای امیرعلیشیر نوایی مهر بر فرمانها و منشورها می‌زد. پس از مرگ امیرعلیشیر، گوشه‌نشینی گزید و به عبادت و کتابت قرآن مشغول شد. هنگامی که شاه اسماعیل صفوی بر خراسان دست یافت، او را فراخواند و شغل وزارت را به وی داد ولی، خواجه از پذیرفتن آن سر باز زد و بنابراین مامور نظم «تاریخ شاهی» شـد. خواجه عبداللّه به اکثر علوم و فنون متداول آشـنا بود و در نظم و نثر مهارت داشت و جمله‌ی خطوط را خـوش می‌نـوشت. او در موسـیقی و ادوار نیز صـاحب نظر بـود و در سـاختن سـاز قـانون تصـرف کرد. در خطوط اصول، اشـگرد عبـداللّه طبـاخ هروی و در خـط تعلیق، از شـاگردان خواجه تـاج سـلمانی بود. از تالیفـات وی، منظومه‌هـای: «تاریـخ شـاهی»؛ «تاریخ منظوم»؛ «خسـرو و شـیرین» و «مونس الاحبـاب» است. از خطوط او قطعه‌ای است به خـط محقق و نسـخ و رقاع که تاریـخ کتابت آن سال ۹۱۲ ق است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :آتشـکده‌ی آذر (۶۱۹ -۶۱۷/ ۲)، احـوال و آثـار خوشـنویسان (۳۵۲ -۳۵۰/ ۲)، اطلس خـط (۴۰۸، ۳۲۸ -۳۲۷)، پیـدایش خط و خطاطان (۱۴۰ -۱۳۸)، تاریـخ ادبیات در ایران (۱۷۲/۴)، تاریخ موسـیقی (۲۳۱ -۲۳۰/ ۱)، تاریـخ نظم و نثر (۷۷۷ ، ۲۵۹)، تاریخ هنرهای ملی (۸۰۳ -۸۰۲/ ۲)، تحفه سامی (۱۰۷ -۱۰۲)، تذکره‌ی روز روشن (۱۲۶ -۱۲۵)، تذکره‌ی شاعران کرمان (۱۵۰ -۱۴۷)، حبیب السیر (۳۲۶ -۳۲۵/ ۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۲۷)، دستور الوزراء (۳۹۷ -۳۹۴)، الذریعه (۲۸۱/۲۳ ، ۱۵۱ - ۱۵۰/ ۹، ۱۶۱/۷)، ریحـانه (۲۹۴ -۲۹۳/ ۵)، سـتارگان کرمـان (۱۲۱ -۱۱۷)، فرهنـگ سـخنوران (۱۵۲)، کارنـامه‌ی بزرگان (۵۵)، مجالس النفائس (۲۸۱)، مناقب هنروران (۹۷)، مولفین کتب چـاپی (۹۴۸ -۹۴۷/ ۳)، نتایج الافکار (۱۰۰ -۹۹)، هفت اقلیم (۲۷۹ - ۲۷۸/ ۱).

کرمشاه تبریزی

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هفتم ق)، خطاط و مذهب. وی در حل کاری و تحریر خطوط و تذهیب گوناگون استاد بود. از آثار وی: قرآن بزرگ و نفیسی که سر سوره‌ها با نقوش اسلیمی تذهیب شده و نام سوره‌ها به خط محقق کتابت گشته است، با رقم: «ذهبه کتبه کرمشاه تبر...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۴۷ -۵۴۶/ ۲).

کرهرودی، حیدر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، شاعر و خطاط. میرحیدر از رجال نامی دربار صفویه بود و در خطاطی و غزلسرایی مهارت داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۵۰۳)، الذریعه (۲۷۰/۹)، مجمع الخواص (۸۳).

کشته کاشانی، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به کشته. اصل وی از نطنز کاشان بود. خط شکسته را خوب می‌نوشت و در خدمت شاهزاده همایون میرزا، پسر فتحعلی شاه، به منصب ندیمی رسید. او شعر نیز می‌سرود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقهٔ الشعراء (۱۴۵۴ -۱۴۵۳ / ۲)، سفینهٔ المحمود (۲۶۹ -۲۶۷ / ۱)، فرهنگ سخنوران (۷۶۳)، مصطبه‌ی خراب (۱۵۴- ۱۵۵).

کشفی اکبرآبادی، محمد صالحی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۶۱/ ۱۰۶۰ ق)، خطاط و شاعر. وی در شعر فارسی کشفی و در شعر هندی سبحانی تخلص می‌کرد. پدرش از اولاد شاه نعمت‌اللّٰه بود که اجدادش از ایران به هندوستان سفر کردند و میر محمد صالح در دهلی به دنیا آمد. او در ابتدای حال در فقر و قناعت می‌زیست و در اواخر عمر، شاه جهان پادشاه او را نزد خود خواند و در دستگاه وی مقام والایی یافت. کشفی از علوم

مختلف بهره‌مند بود و در نظم و نثر فارسی و هندی دست داشت و نستعلیق را خوش می‌نوشت. از تألیفات وی: «راز و اعجاز مصطفوی»؛ «مناقب مرتضوی»؛ «دیوان» شعر. از خطوط او: یک قطعه به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ و کتابت خوش و یک رباعی از اشعار خود او، با رقم: «مشقه محمد صالح کشفی... سنه هزار و چهل و هشت»؛ سه قطعه از مرقعی، به قلم‌های سه دانگ و دو دانگ و کتابت خوش، با رقم‌های: «احقر العباد کشفی» و «سوده کشفی» و «سوده محمد صالح الحسینی».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۷۸/ ۳)، تذکره‌ی روز روشن (۶۷۹ -۳۷۸)، الذریعه (۳۳۴/ ۲۲ ،۹۱۱/ ۹)، ریحانه (۶۲/ ۵)، فرهنگ سخنوران (۷۶۳)، کاروان هند (۱۵۳۹/ ۲).

کشوری رودباری

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۸۹۶ ق)، شاعر و خطاط. اهل رودبار قزوین و با سام میرزا صفوی، مؤلف «تحفه سامی» معاصر بود. خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و شعر نیز می‌گفت. از آثار وی: یک نسخه «بوستان» سعدی، به قلم کتابت متوسط، به شیوه‌ی سلطانعلی مشهدی، با رقم: «کتبه العبد الضعیف کشوری ۸۹۶»؛ «دیوان» شعر.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۸۸/ ۲)، تحفه سامی (۲۷۶ -۲۷۵)، الذریعه (۹۱۱/ ۹).

کفری تربتی، حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۱۷/ ۱۰۱۶ ق)، خطاط و شاعر. اصل وی از زاوه (تربت حیدریه) خراسان بود که در مشهد رضوی نشو و نما یافت. در عنفوان جوانی به اتفاق مولانا نوعی خبوشانی از خراسان به هند رفت و مدت مدیدی در دکن بود و تحت ملازمت خان خانان قرار گرفت و منشی درگاه شاهزاده دانیال بن اکبر شاه شد و قصایدی در مدح آن شاهزاده گفت. وی همواره با مولانا ملک قمی، ظهوری ترشیزی، شکیبی اصفهانی، انیسی شاملوی هروی و دیگران هم‌صحبت بود. مدتی نیز تحت ملازمت نواب سید یوسف خان مشهدی به سر برد. کفری در نوشتن خط شکسته مهارت داشت. وی در برهانپور درگذشت. صاحب «الذریعه» سال وفات او را به اشتباه ۱۰۷۷ ق ذکر کرده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۵۷)، الذریعه (۹۱۲/ ۹)، صبح گلشن (۳۴۰)، فرهنگ سخنوران (۷۶۴)، کاروان هند (۱۱۶۹ - ۱۱۶۳/ ۲)، مآثر رحیمی (۸۱۱ -۸۰۷/ ۴)، هفت اقلیم (۱۹۲/ ۲).

کلکته چی، محمدتقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمدتقی کلکته چی در سال ۱۳۰۴ ، در تبریز دیده به جهان گشود. تحصیلات خود را در سن هفت سالگی و با آموزش قرآن ، عربی ، فارسی در مدرسه آغاز کرد. پس از به پایان بردن تحصیلات مقدماتی از تبریز به تهران رفته و به ادامه تحصیل و تکمیل فنون خط پرداخت. استاد در این زمان وارد کلاس آزاد خط هنرستان زیبا شد و از تجربیات استادان بزرگ آنجا بهره های فراوان برد. کلکته چی بعد از شش سال تعلیم وکار و فعالیت در زمینه خوشنویسی ، مدت سه سال در (هنرستان زیبای کشور) وزارت فرهنگ و هنر به سمت خوشنویس به خدمت پرداخت.گروه : هنررشته : خوشنویسیوالدین و انساب : محمدتقی کلکته چی فرزند علیمحمد می باشد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمدتقی کلکته چی تحصیلات خود را در سن هفت سالگی و با آموزش قرآن ، عربی ، فارسی در مدرسه آغاز کرد. پس از به پایان بردن تحصیلات مقدماتی از تبریز به تهران رفته و به ادامه تحصیل و تکمیل فنون خط پرداخت. استاد در این زمان وارد کلاس آزاد خط هنرستان زیبا شد و از تجربیات استادان بزرگ آنجا بهره های فراوان برد.استادان و مربیان : محمدتقی کلکته چی در کلاس آزاد هنرستان زیبا ، نستعلیق را از استاد حسین میرخانی و تا حدودی از برادرش استاد حسن میرخانی فراگرفت.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمدتقی کلکته چی بعد از شش سال تعلیم وکار و فعالیت در زمینه خوشنویسی ، مدت سه سال در (هنرستان زیبای کشور) وزارت فرهنگ و هنر به سمت خوشنویس به خدمت پرداخت.فعالیتهای آموزشی : محمدتقی کلکته چی پس از مدتی تصدی امور اداری ، به تعلیم هنرجویان کلاسی که خود در خیابان فردوسی تشکیل داده بود پرداخت.

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

کلهر، محمد رضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۰ –۱۲۴۵ ق)، خطاط. اصلا از ایل کرد کلهر کرمانشاهان بود و در همان جا به دنیا آمد. در دوره‌ی جوانی به تهران آمد و نزد میرزا محمد خوانساری تعلیم خط گرفت. پس از آن به مشق از روی خطوط میرعماد سیفی قزوینی پرداخت، چنان که گویند سفری هم به اصفهان رفت تا از روی کتیبه‌ی معروف میرعماد، در تکیه میرفندرسکی مشق کند و نیز سفری به قزوین کرد تا از روی کتیبه‌ای که بر سر در حمامی، به خط میر است، تعلیم بگیرد. وی از آن دو کتیبه چربه برداشت و پیوسته از روی آن مشق می‌کرد. پس از آنکه در خط نستعلیق شهرت یافت، ناصرالدین شاه او را به دربار احضار کرد و حتی گاهی نزد وی تعلیم خط می‌گرفت و می‌خواست که او را در وزارت انطباعات به کار کتابت بگمارد، ولی وی نپذیرفت. میرزای کلهر خط نستعلیق را بسیار ماهرانه می‌نوشت، تا آنجا که بعضی وی را همطراز میرعماد دانسته‌اند. او را در خط شکسته نیز از استادان می‌دانند. از خطوط کلهر آثار زیادی یافت نشده و اگر چاپ نویسی‌های او نبود، شاید شیوه‌ی خاصی که داشت، تا به حال از بین رفته بود. میرزا محمد حسین خان عماد الکتاب یکی از کسانی بود که باعث انتشار این شیوه شد و با اینکه نزد میرزای کلهر شاگردی نکرده بود، به وسیله‌ی همین کتب چاپی شیوه‌ی او را اخذ کرده به کمال رساند. این استاد گرانمایه هنگام بازگشت از خراسان به مرض وبا دچار شد و در تهران درگذشت. از شاگردان وی، میرزا زین‌العابدین شریفی قزوینی معروف به ملک الخطاطین، آقا مرتضی نجم آبادی، میرزا

عبداللّه خان مستوفی و سید محمود صدر الکتاب از همه معروفترند. مهم‌ترین اثر خطی وی، کتاب «فیض الدموع» میرزا محمد ابراهیم وقایع نگار نواب تهرانی است که به چاپ سنگی رسیده و در مقدمه‌ی آن چنین آمده: «... در عهد دولت... ناصرالدین شاه... کتاب مستطاب فیض الدموع... از املاء طبع و انشاء خاطر... میرزا محمد ابراهیم نواب طهرانی... در سال یکهزار و دویست و هشتاد و شش هجری، در دارالخلافه‌ی طهران... بخط احقر عباد محمد رضای کلهر مرقوم و به زینت طبع درآمد..». از دیگر آثار خطی به چاپ رسیده‌ی وی: قسمتی از روزنامه‌ی «شرف»؛ دوازده شماره روزنامه‌ی «اردوی همایون»؛ «سفرنامه‌ی دوم ناصرالدین شاه به خراسان»؛ کتاب «مخزن الانشاء»، که در ۱۲۸۵ ق به چاپ رسیده است؛ کتاب «منتخب السلطان»، که اشعاری از حافظ و سعدی است؛ رساله‌ی «غدیریه»؛ قسمتی از «سفرنامه‌ی کربلای ناصرالدین شاه»؛ «نصایح الملوک»؛ «مناجات نامه»؛ خواجه عبداللّه انصاری؛ قسمتی از «کلیات» قاآنی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۳۵ –۷۳۱/ ۳)، اطلس خط (۵۹۳ –۵۹۱)، پیدایش و سیر تحول هنر خط (۱۸۵ –۱۷۹)، تاریخ برگزیدگان (۴۶۹ –۴۶۸)، تاریخ هنرهای ملی (۱۰۱۳ –۱۰۱۱/ ۲)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۲۵ –۲۱)، دایرهٔ المعارف فارسی (۲۶۹۴/ ۲)، کارنامه‌ی بزرگان (۳۷۳ –۳۷۱)، کیهان فرهنگی (س ۴، ش ۷، ص ۵۵ –۵۲)، لغت نامه (ذیل/ کلهر)، المآثر و الآثار (۲۰۴ –۲۰۳)، مکارم الآثار (۱۲۶۰ –۱۲۵۸/ ۴)، یادگار (س ۱، ش ۷، ص ۵۶ –۳۹).

کلهر، میرزارضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

میرزا رضا کلهر فرزند رحیم بیک ، در سال ۱۲۴۵ هجری قمری ، در منطقه کلهر کرمانشاه به دنیا آمد . در آغازجوانی به مقتضای ایلی به سواری و تیراندازی متمایل گشت ، اما بعد ها به خوشنویسی روی آوردو به تهران رهسپار شد و نزد « میرزا محمد خوانساری » تعلیم خط گرفت . کلهر به سرعت از استادش پیشی گرفت و ناگزیر خطوط به جا مانده از میر عماد را سرمشق قرار داد. وقتی که آوازه او در افواه مردم پیچید ، ناصرالدین شاه قاجار او را دعوت نمود و مدتی به شاگردی نزدکلهر مشق خط نمود. علاقه شاه به وی هیچگاه باعث نگردید به درآمد دربار متکی گردد و با حقوق اندکی که از راه کتابت دریافت می داشت روزگار گذراند، تا سرانجام در سال ۱۳۱۰ ه. ق. بر اثر بیماری وبا درگذشت.گروه : هنررشته : خوشنویسیگرایش : نستعلیقوالدین و انساب : میرزا رضا کلهر فرزند رحیم بیک ،در منطقه کلهر کرمانشاه به دنیا آمد .خاطرات کودکی : یکی از مسائل مهم دوران کودکی میرزا رضا کلهر ، جنگها و برخوردهای قبیلگی و طایفه ای بود . در یکی از همین جنگها زخمی برکلهر وارد شد و باعث کم شنوایی او تا آخر عمر گردید .اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : میرزا رضا کلهر بر اساس نظام ایلی ، از سن ده دوازده سالگی به آموختن فنون رزمی و سوار کاری پرداخت و جسم خام را در بوته ممارست آماده نمود .تحصیلات رسمی و حرفه ای : از آنجایی که همه قبیله کلهر عالمان دین و شعر بودند از روی میل و قریحه شخصی به مشق خط رغبت یافت و پس از چند مشقی در نزد خوشنویسان ایل که همه از بنی اعمام او بودند ، به دلیل اغنا نشدن از این فراگیری ، راهی تهران شد . وی در خط نوآموز مکتب استاد میرزا محمد خوانساری که او نیز شاگرد محمد مهدی تهرانی بوده است تعلیم خط گرفت . پس از آن به اصفهان رفت و از روی خطوط و کتیبه های میرعماد در تکیه میرفندرسکی به مشق پرداخت .خاطرات و وقایع تحصیل : از حالات منحصر به فرد میرزا رضا کلهر این بوده است که وقتی به نوشتن می پرداخت یک روز فقط در تمرین یکی از حروف الفبا همچون ح – ف – ل– ن– ی

می پرداخت و در پایان روز از میان آن همه تمرین یک یا چند کلمه را که نظر مشکل پسند او را جلب می کرد انتخاب و نگهداری می نمود . میرزا رضا کلهر پس از استفاده از محضر اساتید تهران ، با شنیدن این موضوع که در قزوین بر سر درب حمامی ، قطعه ای از میر عماد وجود دارد عزم آن دیارکرد و از روی آن نکته ها آموخت و مشق ها کرد .استادان و مربیان : میرزا رضا کلهر خط را ابتدا در نزد خوشنویسان ایل که همه ازبنی اعمام او بودند آموخت سپس به نزد میرزا محمد خوانساری رسید و از محضر این استاد استفاده نمود .وقایع میانسالی : از وقایع و رویدادهای بوقوع پیوسته در دوران میانسالی میرزا رضا کلهر ، می توان احضار وی از سوی ناصرالدین شاه را نام برد : « چون صیت شهرت میرزا رضا کلهر به سمع ناصرالدین شاه رسید وی را احضار و نوازش نمود و به قولی اندکی هم نزد او مشق کرد و شاه اراده نمودوی را در وزارت انطباعات بکار گمارد از آنجا که مردی آزاده و بلند همت بود به واسطه استغنای طبعی که داشت قبول نکرد .» (۱) کلهر همراه با جنبش زمان خود همگام با رهبران نهضت های عقیدتی محضر خود را محفل انتقاد مستقیم از حکومت استبدادی و عادات و رفتار نکوهیده دولتمردان قرار داد . عبد الله مستوفی یکی از شاگردان کلهر چنین می گوید : « در مجلس مشق خود از سیاست حرف می زد و از رفتار حکومت بدون هیچ پرده پوشی آنچه را مخالف تصور می نمود نقادی می کرد ، بزرگترین گناه میرزا یوسف صدراعظم ، در نظر میرزا درویش بازی او بود ، از امین السلطان بی اندازه مزمت می کرد و مثل همه کرمانشاهی ها که کلمه قربان را در موارد محبت و یگانگی بیشتر از احترام به کار می برند به ما می گفت قربان ! اتمام عادات زشت ناصرالدین شاه که در این اواخر از او به ظهور می رسد ، از رویه ای است که این مرد و پدرش به او آموخته اند ، مخصوصا خیلی از پول دادن بلاعوض امین السلطان به این و آن نقادی کرده و می گفت قربان این مرد همه این کشور را گدا کرد . » (۲) [۱- علی کاوه ، پیدایش خط و خطاطان به انضمام تذکره خوشنویسان معاصر ،تالیف عبدالمحمد خان ایرانی (مودب السلطان) و علی راهجیری ص ۲۱ ؛ ۲- کیهان فرهنگی ،شماره ۷ ، مهر سال ۱۳۶۶]زمان و علت فوت : میرزا رضا کلهر در روز جمعه بیست و پنجم محرم الحرام سال ۱۳۱۰ در سن ۶۵ سالگی به مرض وبای عام تهران در گذشت .مشاغل و سمتهای مورد تصدی : میرزا رضا کلهر از راه خط نویسی و حق الکتابه مختصر درآمدی داشت و از آن راه زندگی می کرد . اگرچه وی به دستور ناصر الدین شاه دعوت به کار در وزارت انطباعات گردید، لیکن او نپذیرفت و تنها به آن قانع شد که هر وقت مایل باشد برای اداره انطباعات که زیر دست محمد حسنخان صنیع الدوله (همان اعتماد السلطنه) کتابت کند و اجرت آن را بگیرد. اعتماد السلطنه خود در کتاب «المآثر و الآثار» در احوال میرزا رضا چنین می نویسد: «« هنوز از دیوان اعلی راتبه نخواسته و جرایهٔ نگرفته است و برگ و ساز معاش همی از اجرت کتابت می کند و به هنر بازو و حاصل سرپنجه خویشتن روزگار می گذراند. »فعالیتهای آموزشی : میرزا رضا کلهر پس از رسیدن مرحله استادی و تبحردرخط نستعلیق ، تعلیم خط را آغاز نمود . از جمله جاهایی که وی در آنجا به کار تدریس پرداخت نزد ناصرالدین شاه قاجار بودسایر فعالیتها و برنامه های روزمره : میرزا رضا کلهر در ۲۴ ساعت ، جزء ۶ ساعت که برای انجام عبادت و استراحت و نظافت می پرداخت ۱۸ ساعت آن را در اجتهاد برای اعتلای فن خطاطی می گذرانده است . آخرین مرحله از زندگانی میرزا ، بعد علم و عرفان و خط سیر فکری اوست ؛ کلهر هنرمندی بود که در علوم ادبی تسلط کامل داشته و آثار بجا مانده از او مانند « مخزن الانشاء » گواه این ادعاست .شاگردان : میراز رضا کلهر اندوخته های شاگردان بسیاری داشت ، ماهر ترین ایشان سید مرتضی برغانی ، میرزا زین العابدین شریف قزینی ، سید محمود صدر الکتاب ، میرزا عبدالله خان مستوفی بودند. او همچنین برای مدتی معلم خط ناصرالدین شاه نیز بوده است . از دیگر شاگردان وی فرزندان میرزا محمد علیخان قوام الدوله بودند .آرا و گرایشهای خاص : میرزا رضا کلهر پایه خط نستعلیق را به جایی رساند که بعضی وی را هم طراز میر عماد می دانند؛ به علاوه در خط شکسته وی را باید از استادان این خط دانست. عبدالله مستوفی می نویسد : « میرزا رضا کلهر همان اصول میر عمادی را تعقیب کرد ولی سلیقه هایی در کوتاه کردن مدها و کوچک کردن دوائر و هم چنین تغییراتی در سایر ترکیبات حروف در این خط وارد کرد . البته عمومی شدن اسلوب جدید کار آسانی نبود زیرا سایر خطها که عموما به شیوه

میر عمادی می نوشتند مسلما با این اسلوب جدی ضدیت می کردند ولی میرزای کلهر با این حرفها از دم در نرفت و شیوه خود را تعقیب کرد و بالاخره توانست خود را به این درجه برساند که شیوه و اسلوب او امروز سرمشق خط نستعلیق شود و همگی از آن تبعیت نمایند . » دکتر بیانی در «احوال و آثار خوشنویسان» می نویسد : « آنچه مسلم است اینکه میرزا رضا پایه خط نستعلیق را در جایی نهاد که پس از او کس به آن مقام نرسیده است و قدرت او کمتر کسی از خوشنویسان را دست داده و در واقع شیوه تازه ای در خط نستعلیق آورده که پیش از وی کسی به آن نزدیک نشده است . »

آثار : ۰ ویژگی اثر : ۰۲۰ اردوی همایون ویژگی اثر : اثر خطی۴ تقویم خطی نفیس دیوان ذکاء الملک (فروغی ثانی) ویژگی اثر : اثر خطی۶ دیوان فروغی بسطامی ویژگی اثر : اثر خطی۷ دیوان قاآنی ویژگی اثر : اثر خطی۸ دیوان یغمایی جندقی ویژگی اثر : اثر خطی۹ رساله غدیریه ویژگی اثر : اثر خطی ۱۰ روزنامه شرف ویژگی اثر : اثرخطی۱۱ سفرنامه دوم ناصرالدین شاه به خراسان ویژگی اثر : اثر خطی۱۲ سفرنامه ناصرالدین شاه به عتبات عالیات ویژگی اثر : اثرخطی۱۳ فیض الدموع (نسخه خطی کتابخانه سلطنتی ایران) ویژگی اثر : اثرخطی۱۴ مخزن الانشاء ویژگی اثر : این کتاب منشات عده ای از نویسندگان بزرگ و صاحب نام است که در عرصه مراسلات دوستانه و دولتی استاد تام بوده اند ؛ مخزن الانشاء با نظارت عده ای از فضلای عصر از جمله کلهر و توسط ایشان کتابت گردید . اصل کتاب یک دست و بدون رفو موجود است و چنانچه در نسخ منتشره آن دقت شود از ابتدا تا انتها حتی یک سهو قلمی و اشتباه املایی وجود ندارد . [کیهان فرهنگی ، شماره ۷ ، مهر سال ۱۳۶۶ ، ص ۵۴]۱۵ مناجات نامه خواجه عبدالله انصاری ویژگی اثر : اثر خطی۱۶ منتخب السلطان ناصری از حافظ وسعدی ویژگی اثر : اثر خطی۱۷ نصایح الملوک ویژگی اثر : اثر خطی۱۸ وقایع اتفاقیه ویژگی اثر : اثر خطی منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

کمالی بخارایی، جمال الکتاب، عمید

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم ق)، خطاط، موسیقدان و شاعر. در عصر سلجوقیان می‌زیست و از شعرای آل سلجوق و معاصر و مداح سلطان سنجر (۵۵۲ -۴۷۹ ق) بود و نزد وی اعتبار و احترام زیادی داشت. کمالی معاصر امیر معزی سمرقندی و ممدوح حکیم اوحدالدین انوری ابیوردی بود.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۶۸۵ -۶۸۱/ ۲)، چهار مقاله (۴۵)، الذریعه (۹۲۲، ۹۱۷/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۷۷۰)، لباب الالباب (۹۱ -۸۶/ ۱)، مجمع الفصحا (۱۱۴۲ -۱۱۴۰/ ۳).

کمره‌ای

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۵ ق)، خطاط. از آثار وی کتابت چند کتاب است که به چاپ سنگی رسیده است، از جمله: «شمس المناقب»، «جغرافیای

عالم» و دو جلد از «مجمع الفصحا» که به قلم کتابت خفی متوسط تحریر شده، با رقم: «... این ذره‌ی بی‌مقدار، میرزا آقای کمرئی... سمت ترقیم و تحریر پذیرفت... ۱۲۹۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵/ ۱).

کواری، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۴ ق)، خطاط و منشی. از سادات حمزوی کوار شیراز بود. وی در شیراز به تحصیل مقدمات علمی پرداخت و در جوانی مورد توجه محمد رضا خان قوام الملک قرار گرفت و در دستگاه وی ملازم و منشی شد. کواری خط نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. او به هنگام تألیف «فارسنامه‌ی ناصری»، ۱۳۰۴ ق، هنوز می‌زیسته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۶۷/ ۱)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۴۶۵/ ۲).

کوشوانی هروی، دوست محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سام میرزا گوید که اهل کوشوان از قراء هرات و جوانی خوش‌صحبت است. در شعر و عروض و معمّا مهارت دارد و «گامی» تخلص می‌کند از صحافی سررشته دارد و نستعلیق را خوب می‌نویسد و چنین وانمود می‌کند که هنگام تألیف تحفه‌ی سامی (سال ۹۵۷) در حال حیات است؛ ولی صاحب مناقب هنروران، وی را جزو چهل تن هنرمندان دربار بایسنغر میرزا گورکانی (۸۳۷-۸۰۲) آورده است و کلمان هوار و میرزا حبیب، تاریخ مرگ او را سال ۸۷۱ ضبط کرده‌اند که سه قول متضاد است و به هیچ قسم نمی‌توان بین این سه قول توافقی حاصل کرد، جز اینکه فرض کنیم به فاصله‌ی یک قرن زمان، دوست محمد کوشوانی برخاسته و هر دو خوشنویس و هنرمند بوده‌اند.

صاحب گلستان هنر آورده است: «مولانا دوست محمد شاگرد مولانا قاسم شادی شاه است. مصحفی به خط نسخ تعلیق تمام کرده بود، شاه رضوان بارگاه (مقصود شاه طهماسب اول است) را به او لطفی بود و جمیع کاتبان و نقاشان را از کتابخانه اخراج نمودند به غیر از مولانا، که به حال خود باقی ماند. وی تعلیم خط به شاهزاده سلطانم می‌داد.» و تقریباً عین همین مطلب را کلمان هوار و میرزا حبیب و عبدالمحمد خان و سپهر، اقتباس کرده و متذکر آنند.

مؤلف صنعتگران و خوشنویسان هرات گوید: «در خوشنویسی خراسان و فارس (مقصود از فارس کشور ایران است!) شهرت زایدالوصفی حاصل کرده بود... در عصر صفویان فارس مسافرتی به فارس نمود و نزد طهماسب صفوی تقرب جسته است چنانچه این امر از اثر خطی گرانبهای او که در موزه‌ی زیارتگاه قم محفوظ است، واضح می‌شود. اثر مذکور عبارت از نسخه‌ی قلمی قرآن کریم است که برحسب فرمایش شاه طهماسب صفوی در سنه‌ی ۹۶۸ هجری قمری نوشته شده است.»

در جزو نفایس کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول، مرقعی است که به دست همین دوست محمد هروی، برای شاهزاده هنرمند هنرپرور، بهرام میرزای صفوی فراهم شده و گنجی است از بهترین آثار هنرمندان خوشنویس و صورتگر ایران و دیباچه و مقدمه‌ای به انشاء دوست محمد و به خط خود او به آن افزوده شده است که در پایان ترجمه‌ی احوال دوست محمد، مطالب سودمند آن عیناً نقل خواهد شد و آنچه از مفاد این مقدمه درباره‌ی احوال دوست محمد دستگیر می‌شود اینکه:

دوست محمد از خوشنویسان کتابخانه‌ی شاه طهماسب اول بوده است و در ذکر کتاب کتابخانه‌ی سرکاری شاه طهماسب دارد: «... دیگران این بنده‌ی بی‌بضاعت و کمینه‌ی بی‌استطاعت داعی دولت مؤید، دوست محمد که عمری خامه‌سان سر ارادت بر خط فرمان نهاده خط بندگی به سکان این آستان ملایک پاسبان داده قطه زمین خدمت را از زر رخسار زرافشان نموده و بر صفحه‌ی اوراق ثنا پیوندد...»

و نیز شاهزاده ابوالفتح بهرام میرزا که توجه و علاقه‌ی مخصوص به خطوط خوش استادان داشته است «مایل بدان شد که اوراق پریشان استادان ماضی و متاخرین را از حیز پریشانی درسک جمعیت آوردن» و دوست محمد را مأموریت ترتیب و تزیین چنان مرقعی داده و او حسب‌الاشاره «به رسم کتابخانه‌ی آن جم جاه سپهر احترام مرقعی ترتیب» کرده، چون ذکر منشأ خط و استادان خط را در آن مجموعه لازم دیده، به تمهید ایراد آن التزام کرده است و مختصری در تاریخ پیدا شدن خط و تکامل آن واساسی استادان خط و نقاشان و مذهبان کتابخانه‌ی شاه طهماسب را به رشته‌ی تحریر آورده است و در تاریخ تألیف آن چنین دارد:

پذیرفت اتمام چون این مرقع
زخیل ملایک برآمد منادی
تبارک از این خط و تصویر و تذهیب
فاحسنت از این زیب و زینت که دادی
به رسم کتب خانه‌ی شاهزاده
مه برج تمکین، گل عیش و شادی
سپهر کمالات، بهرام میرزا
که مثلش کسی نیست در هیچ وادی
چو تاریخ اتمام پرسید، گفتم
(ابوالفتح بهرام عادل نهادی)
که می‌شود سال ۹۵۱.

همچنین معلوم می‌شود که دوست محمد، گذشته از هنر خوشنویسی، به نقاشی و تذهیب و صحافی و قطاعی، آشنا بوده (و قطعات متعدد به خط میرعلی هروی و حافظ باباجان و شیخ محمد مذهب محرر» است، و اما با اینکه سام میرزا به بعض هنرهای دوست محمد اشاره کرده، ذکری از خدمت او در دربار شاه طهماسب و بهرام میرزا نکرده، و این از آن روست که در آن هنگام دوست محمد جوانی بوده و هنوز به کتابخانه‌ی شاه طهماسب راه نیافته بوده است.

دوست محمد هروی، نام پدرش سلیمان است و اینکه سپهر تاریخ وفات او را سال ۹۶۸ ضبط کرده، سهو است که حیات او تا سال ۹۷۲ که در این تاریخ کتابی کتابت کرده است، مسلم و پس از آن معلوم نیست تا کی زیسته باشد.

دوست محمد، جز نستعلیق، اقلام نسخ و ثلث و رقاع و شکسته تعلیق را، نیز خوش می‌نوشته است، از جمله همان نسخه‌ی قرآن کریم است که صاحب صنعتگران و خوشنویسان هرات گوید که برای شاه طهماسب نوشته است و متن این نسخه به سه قلم نسخ و ثلث و ریحان است که سطر اول و آخر هر صفحه، به قلم ریحان و سطر وسط صفحه ثلث بقیه‌ی سطور بین این سه سطر، نسخ کتابت عالی

است و رقم: «دوست محمد بن سلیمان هروی» و تاریخ سال ۹۶۸ دارد و به سال ۱۰۹۴ حاج آقا کافور، آن را وقف آستانه‌ی حضرت معصومه کرده و اکنون در موزه‌ی قم موجود است.

دیگر قطعه‌ای در یک مجموعه‌ی خصوصی دیده‌ام، که به قلمهای ثلث چهار دانگ و نسخ کتابت و تعلیق نیم دو دانگ خوش، نوشته است.

دیگر یک نسخه دیوان حضرت علی بن ابی‌طالب، در کتابفروشی دیده‌ام، و اما از قرآنی که به نستعلیق نوشته است و صاحب گلستان هنر ذکری از نسخه‌ی کامل آن قرآن کرده، فعلاً یک جزو آن در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف موجود است که رقم دارد: «کتبه العبد الفقیر دوست محمد الکاتب».

قرآن رحلی جلد سوخت تحریر طلاپوش. دو صفحه‌ی افتتاح و متن و حاشیه مذهب مرصع ممتاز- تماماً مزین. نسخ کتابت و ثلث رقاع جلی خوش با رقم: «... دوست محمد بن سلیمان هروی...» سال ۹۶۸. در آستانه‌ی حضرت معصومه‌ی قم.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

کوکب یزدی، عبدالعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۴۰ / ۱۲۳۹ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به کوکب. ملقب به نواب. در دوره‌ی فتحعلی شاه قاجار می‌زیست. در اصل خراسانی بود ولی در یزد به دنیا آمد. وی نزد پدر به کسب علوم پرداخت و بعدها به درخواست تقی خان یزدی از خراسان به یزد رفت و مدرس مدرسه‌ی تقی خان گردید. کوکب در نوشتن خطوط، به ویژه خط نسخ مهارتی بسزا داشت و شعر نیز می‌سرود. او در اواخر عمر به شیراز رفت و همان جا نیز درگذشت. از آثار وی: یک نسخه «دعای کمیل»، به قلم کتابت خوش، با رقم: «بر حسب انقیاد حکم... فتح علی شاه... کتبه العبد... ابن‌محمد محسن الخراسانی، عبدالعلی فی سنه‌ی ۱۲۲۷ ق»؛ سه رقعه نسخ کتابت خوش، با رقم‌های: «نمقه العبد الاقل عبدالعلی بن محمد محسن فی سنهٔ ۱۲۲۶» و «راقم الحروف عبدالعلی ۱۲۲۵» و «عبدالعلی فی ۱۲۳۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۵ -۱۱۰۴/ ۴، ۴۰۴۴ -۴۰۳/ ۲)، حدیقهٔ الشعراء (۱۴۷۳ -۱۴۷۱/ ۲)، الذریعه (۹۲۶ - ۹۲۵/ ۹)، ریحانه (۱۰۴/ ۵)، سفینهٔ المحمود (۲۷۴ -۲۷۳/ ۱)، فرهنگ سخنوران (۷۷۳)، مجمع الفصحا (۸۹۳ -۸۹۲/ ۵)، مصطبه‌ی خراب (۱۵۲)، مکارم الآثار (۱۰۹۳ -۱۰۹۲/ ۴)، نگارستان دارا (۱۲۴ -۱۲۳).

کوهیار ابرقوهی، علی

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۷۷۸ ق)، خطاط. از آثار وی: کتیبه‌ی محراب صفه‌ی عمر، در مسجد جامع اصفهان، به خط ثلث دو دانگ کتیبه‌ی متوسط و با رقم: «تحریرا فی سنهٔ ثمان و سبعین و سبعمائهٔ کتبه علی کوهیار الابرقوهی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۵۸۸)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۲۱/ ۴)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۱۴۱).

کهنه قمی، محمد علی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۷۲ ق)، خطاط. مشهور به کهنه قمی. از آثار وی: یک نسخه «اخلاق ناصری»، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تمت فی ید الحقیر الفقیر المذنب محمد علی الشهیر به کهنه... سنهٔ اثنان و سبعین و الف من الهجرهٔ...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۰۲-۸۰۱/ ۳).

کیمیا قلم، غلام حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۱ ق)، خطاط. ملقب به مؤید دفتر. کتیبه‌ی کفش کن قاینی‌ها، در آستانه قدس رضوی، که از کاشی و سنگ است به خط اوست و در روی سنگی که در زاویه‌ی جنوب غربی کفش کن نصب است، چنین رقم نهاده شده:

«بهین کتیبه نویس اندرین خجسته مقام

که جبرئیل امین خادمش بود بر در

بود کمینه، غلام حسین تشنه لب آن

که کیمیا قلم است و موید دفتر»

۱۳۲۱ ق.

اشعار این کتیبه از اختر طوسی (م ۱۳۳۳ ق) است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۵۰/ ۲).

گرایلی، محمد رحیم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۱۰۲ ق)، خطاط و شاعر. در گرایل، از توابع ساری، به دنیا آمد. پدرش خاک گرایل بود و خود او نیز بعدها به حکومت آنجا رسید. هنگامی که نادرشاه به بغداد می‌رفت، وی ترک خدمت کرد و عازم نجف شد و همان جا مقیم گردید. پس از مدتی به

هندوستان سفر کرد و ملازم برهان الملک شد و در همانجا درگذشت. رحیم خان با علیقلی خان واله داغستانی آشنایی داشت و هنگام تألیف «ریاض الشعراء»، حدود ۱۱۷۰ ق، درگذشته بود. وی از علوم ادبی بهره‌مند بود و نستعلیق را نیز خوش می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۲۰/ ۳، ۲۰۷ –۲۰۶/ ۱)، تذکره‌ی روز روشن (۲۹۰ –۲۸۹)، فرهنگ سخنوران (۳۷۲).

گرجی، بهزادبیگ

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۸۹ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به دوستاق. پدرش قورچی شاه عباس دوم بود. بهزاد در سن چهل سالگی توفیق خواندن و نوشتن یافت و در مدرسه‌ی ساروتقی در محله باغات اصفهان طلب علم کرد. او شعر می‌گفت و نسخ و نستعلیق را خوش می‌نوشت. بهزاد در زمان تألیف «تذکره‌ی نصرآبادی» در قید حیات بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۴/۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۴۷)، الذریعه (۳۳۱/۹)، فرهنگ سخنوران (۳۴۶).

گلپایگانی، ابویوسف محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۵۳۵ ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی بزرگ که متن آن به شیوه‌ی ابن‌بواب و به خط نسخ تحریر ریحان خوش نوشته شده است، با رقم: «کاتبه ابویوسف محمد بن اسمعیل ابن محمد الخطاط الجربادقانی فی... سنۀ خمس و ثلثین و خمس مائۀ...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۴۳ –۱۱۴۲/ ۴).

گلپایگانی، حسن

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۹۹ ق)، خطاط. از آثار او: قرآن جانمازی جلد روغنی عالی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع و به خط نسخ خفی غبار خوش، با رقم: «و انا العبد... ابن ملاحسین حسن گلپایگانی، سنه ۱۱۹۹»، در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۹/۴).

گلپایگانی، داوود

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۵ ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «سفر نامه‌ی» مظفرالدین شاه قاجار به فرنگ، به قلم کتابت خوش و با رقم: «تمام شد در روز جمعه از شهر محرم‌الحرام هزار و سیصد و پانزده، حرره الحقیر الفقیر داود گلپایگانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۸۶/۱).

گلپایگانی، محمدکاظم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن رحلی جلد ساغری دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع. نسخ کتابت جلی خوش با رقم: «... داعی دولت... محمدکاظم بن محمد حسن کاتب الگلپایگانی...» و زمان وقوع از تسوید آن خامس عشر شهر رجب‌المرجب من شهور سنهٔ تسع و خمسین و ماتین بعدالالف...» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

(ز ۱۲۵۹ ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی جلد ساغری، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، به خط نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «... داعی دولت... محمد کاظم بن محمد حسن کاتب گلپایگانی... سنهٔ تسع و خمسین و مأتین بعد الالف...».[۱]

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۹۴/ ۴).

گلپایگانی، ولایت اللَّه

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط و شاعر. وی از شاگردان محمدصالح اصفهانی (م ۱۱۲۶ ق) بوده و در شعر طبعی موزون داشته است. از آثار وی: کتیبه‌ی سردر مدرسه‌ی میرزا حسین خان در محله‌ی بیدآباد، به خط نستعلیق، با رقم: «العبد المذنب ولایت اللَّه گلپایگانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۵۰۱)، احوال و آثار خوشنویسان (۹۵۵/ ۳)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۶۴۹).

گلستانه، علی اکبر حسنی حسینی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۹ -۱۲۷۴ ق)، خطـاط. ملقب به احتشام السادات. در اصـفهام به دنیا آمـد و تحصـیلات مقـدماتی را در آن شـهر آغاز کرد. از دوران کودکی به فراگیری خط پرداخت و به زودی در این هنر سـرآمد شد. وی خط نسـتعلیق را خوش می‌نوشت و در خط شکسته نیز اسـتاد بود. بعضـی معتقدنـد که پس از ظهور درویش عبدالمجیـد، هیچ کس خط را به اسـلوب و شـیوه‌ی درویش مانند گلسـتانه ننوشـته است. او معتقد بود که باید ابتدا خط نسخ را آموخت و بعد از فراگیری آن به نسـتعلیق پرداخت. گلستانه سفرهایی به فارس، خراسان و عراق کرد و در اواخر عمر به تهران آمـد و در همین جا درگـذشت. جنازه‌اش را به قم بردنـد و در آنجا به خاک سپردند. از آثـار وی: مرقعی شامـل بیست و شـش قطعه، که بیشتر آنهـا به خـط نسـتعلیق و به قلم نیم دو دانـگ و کتابت خفی خوش است و بعضـی نیز به قلم شکسـته، بـا رقم‌های: «سـید گلسـتانه در طهران نوشت»؛ «سـید گلسـتانه به شـیوه‌ی اساتیـد نوشت ۱۳۱۶»؛ «از برای تقدیم... مظفرالدین شاه قاجار،... تحریر شد»؛ قطعات متعدد شکسته نستعلیق، به قلم‌های چهار دانگ تا کتابت خوش و عالی، که در یکی از قطعـات شکسـته، خود را چنین معرفی کرده است: «کمترین بنـدگان و سادات، سـید علی اکبر الحسـنی الحسـینی المـدعو به گلستانه، الملقب باحتشام السادات... سنه‌ی ۱۳۱۸».[۱]

علی‌اکبر، فرزنـد حـاج میرزا محمـدابراهیم خوشـنویس (و. ۱۲۷۴- ف. ۱۳۱۹ ق). وی از خانـدان قـدیم سـادات گلسـتانه بـود و در اصفهان متولد شد و تحصیلات مقدماتی و مشق خط را در آن شهر آغاز کرد و به زودی در هنر خوشنویسی سرآمد شد. چنانکه در جوانی خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و در خط شکسته استاد مسلم بود. پس از ظهور «درویش عبدالحمید» و شـرح وی در خط شکسـته بسـیاری از هنرمندان بدان سـبک مشق کردند و با اینکه شـماره‌ی خوشـنویسان این خط بسیار شد، هیچ یک شباهت خط و شیوه و اسـلوب درویش را به پایه و مایه‌ی گلسـتانه، نرسانیدنـد. سـید علی‌اکبر در مـدت زنـدگانی، سـفرهایی به خراسان و فارس و عراق کرد و در آخر عمر چندی به تهران آمد و در این شهر رشته‌ی حیات این ادیب دانشمند هنرمند، با یک عمل جراحی در سنین جوانی یعنی چهل و پنج سالگی بگسست و بنابر وصیت، به قم منتقل و به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشـنویسان (۴۳۸ -۴۳۷/ ۲)، اطلس خط (۶۲۷ -۶۲۵)، پیدایش و سـیر تحول هنر خط (۲۸۶ - ۲۸۵)، تاریخ اصـفهان (۱۸۱ -۱۷۹)، تاریـخ هنرهـای ملی (۱۰۳۵ / ۲)، تذکره‌ی خوشـنویسان معاصـر (۶۵ -۶۴)، کارنامه‌ی بزرگان (۴۱۸).

گلستانه، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابن سـید محمود. فاضـل ادیب خطـاط معروف به علوم، از خطاطین معروف، که نسـتعلیق را در نهایت اسـتادی می‌نوشت. در جوانی (شوال سال ۱۳۵۱) وفات یافته، در تکیه‌ی جهانگیرخان مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

گلشن گلپایگانی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۶ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به گلشن. نسبش با هفت واسطه به شیخ بهائی می‌رسد. اجدادش در سلک علما و فضلاء بودند و خود او در جوانی به تحصیل علوم متداول پرداخت و کسب کمال کرد. گلشن شعر می‌سرود و خط نستعلیق و شکسته را استادانه می‌نوشت. وی در تهران ساکن بود و مجلس مشق خط داشت و شاگردان بسیاری از او تعلیم گرفته‌اند. وی در هنگام تألیف «المآثر و الآثار» (۱۳۰۶ ق) در قید حیات بوده است. از آثار او: یک نسخه منتخب «دیوان» فرخی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه الداعی... محمد الکلبایکانی فی سنه‌ی ۱۲۶۷»؛ یک قطعه به قلم سه دانگ خوش و بدون رقم، که امیر الکتاب ملک الکلامی در پشت آن نوشته است: خط میرزا محمد گلپایگانی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۲۷ -۸۲۶/ ۳)، حدیقهٔ الشعراء (۱۴۸۰ -۱۴۷۹/ ۲)، الذریعه (۹۳۳/ ۹)، المآثر و الآثار (۲۱۴)، مجمع الفصحا (۹۰۰ -۸۹۹/ ۵).

گلشنی کاشانی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۷۴ ق)، خطاط و شاعر. وی دایی امیر معزالدین محمد کاشانی (م ۹۹۵ ق) بود. در ابتدا دارای شغل مشک فروشی و مکتبداری بود و در سرودن شعر و مثل گویی مهارت داشت و خط نستعلیق را خوب می‌نوشت. وی در غزل از طوسی و سیفی بخاری (م ح ۹۰۹ ق) پیروی می‌کرد. او بعد از کنار گذاشتن شغل مکتبداری به سیر و سیاحت پرداخت و به قصد تجارت در زمان همایون شاه (۹۶۳ -۹۳۷ ق) به هند رفت و در آنجا مریدان زیادی به دست آورد. وی بعد از مراجعت به وطن، به زیارت عتبات عالیات رفت و در بازگشت مدتی در شوشتر ماند و به آورده‌ی «خلاصهٔ الاشعار» پس از چندی دوباره به هند بازگشت و در همان جا درگذشت. صاحب «الذریعه» گلشنی شیرازی خطاط مکتبدار را به احتمال زیاد با صاحب عنوان یکی می‌داند، گرچه در «فرهنگ سخنوران» گلشنی مشک فروش از گلشنی مکتبدار و گلشن کاشی از شیرازی جدا آورده شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۹۴/ ۳)، تحفه سامی (۲۴۵ -۲۴۲)، الذریعه (۹۳۵/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۷۸۲)، کاروان هند (۱۱۹۶ -۱۱۹۳/ ۲).

گلین

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن سیزدهم هجری، از زنان خوشنویس و شاعر قاجار. وی دختر حسینقلی خان، برادر فتحعلی شاه قاجار (۱۲۵۰ -۱۲۱۲ ق) و همسر منوچهر میرزا، پسر بیست و پنجم فتحعلی شاه قاجار بود. به نوشته تاریخ عضدی «خط شکسته را درست و خوب می‌نوشت و طبعی موزون داشت.» رباعی زیر از اوست:

چشمه آن لبت از چشمه حیوان بهتر

منزل و منظرت از روضه رضوان بهتر

آنکه در بندگیت داده سر و دستاری

بودن در گهت از تخت سلیمان بهتر

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منابع: تاریخ عضدی، ۵۲؛ ریاحین‌الشریعه، ۴۲ / ۵؛ زنان سخنور، ۱۱۰ / ۲.

گلین، عصمت

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ز ۱۳۰۵ ق، ام‌السلمه مشهور به گلین خانم از زنان خوشنویس و شاعر. وی دختر فتحعلی شاه قاجار (۱۲۵۰ -۱۲۱۲ ق) و خواهر تنی کوچک محمد علی میرزا معروف به دولتشاه و همسر زین‌العابدین میرزا بود. خط نسخ را به زیبایی اساتید فن می‌نوشت و چند جلد قرآن کریم کتابت کرد و وقف اعتاب مدرسه نمود. مهدی بیانی در کتاب احوال و آثار خوشنویسان، تعدادی ادعیه، رقعه و قطعه او را که به خط نسخ کتابت خفی متوسط است معرفی کرده که در کتابخانه‌های ایران موجود است و رقم ام‌السلمه (ام‌سلمه) را دارد. تاریخ کتابت آنها از ۱۲۳۸ تا ۱۳۰۵ ق است (که اشتباها ۱۲۰۵ ق چاپ شده است).

عصمت گهگاه به اقتضای طبع شعر می‌گفت. مرثیه‌ی زیر را در رثای یکی از شاهزادگان قاجار سروده است:

چه کردی تو ای آسمان ستمگر

که یکدم نیاسایی از کین رادان

نداری جز از ظلم مایه به دکه

نداری جز از کینه توشه در انبان

نخواهی که ماهی بتابد به چرخی

نخواهی که مهری فروزد به ایوان

بسی حسرت از تو به دلهای خسته

بسی غم ز تو در دل ناتوانان

گلی سر نزد از گلستان دولت

که کردی بهار حیاتش تو پژمان

بود جاودان جانت چون من به مویه

روانت چو من باد دایم در افغان

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منابع: از رابعه تا پروین، ۱۷۵ -۱۷۴؛ احوال و آثار خوشنویسان، ۱۰۵۰ -۱۰۴۹؛ حدیقهٔالشعراء، ۲۱۸۱ -۲۱۸۰ / ۳؛ خیرات حسان، ۱۸۴ -۱۸۳ / ۲؛ ناسخ‌التواریخ، دوره کامل قاجاریه، ۳۲۵؛ نقل مجلس، گ ۱۹ -۱۸.

گنبدی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۶۴ -۱۲۸۷ ق)، فقیه، عارف و خطاط. در قریه‌ی گنبد از توابع ملایر چهار فرسنگی همدان متولد شد. پس از تحصیل مقدمات به اصفهان رفت و پس از ۱۲ سال اقامت در اصفهان به نجف اشرف عزیمت و در محضر درس آخوند خراسانی و آقا سید محمد کاظم یزدی حضور یافت و پس از فراغت از درس به وطن بازگشت و بقیه‌ی عمر را در همان گنبد ماند. استاد اخلاقی او آخوند ملا حسینقلی همدانی و حاج شیخ محمد بهاری است. کراماتی نیز از وی نقل می‌کنند. یکی از هنرهای آخوند گنبدی حسن خط بود، خود نیز خطی خاص اختراع کرده. از شاگردان وی می‌توان ملاـ علی همدانی و آقامیرزا محمد ثابتی را نام برد. آثار او عبارت‌اند از: «حاشیه بر تبصره‌ی علامه»؛ «تحریر تقاریر آخوند خراسانی و سید یزدی»، در اصول و فقه؛ «شرح مشکلات دیوان سیدرضی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان و سخن سرایان همدان (۲۲۸، ۲۴۱ /۲)، گنجینه‌ی دانشمندان (۳۸۷ -۳۸۴ /۷).

گنجوی، محمدحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: جزوه سوره‌ها و ادعیه نیم‌ربعی، نسخ کتابت جلی خوش. یکی رقاع به همان قلم با رقم: «به جههٔ سرکار عالیجاه رفیع جایگاه آقا میر علی‌اکبر قلمی گردید. و انا العبد الاقل محمدحسن الگنجوی فی ۱۲۶۵» نزد حاج ابوالقاسم برای فروش.

(ز ۱۲۶۵ ق)، خطاط. از آثار او: جزوه سوره‌ها و ادعیه نیم ربعی، نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «بجههٔ سرکار عالیجاه رفیع جایگاه آقا میر علی اکبر قلمی گردید. و انا العبد الاقل محد حسن الگنجوی فی ۱۲۶۵».[۱]

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۵۹/ ۴).

گنجه ای، احمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: کتیبه‌ی طغرایی سه دانگ و ثلث چهار دانگ خوش، با رقم: «عبد احمد گنجه‌ای حضرت

زینب سلطان سنهٔ ۱۱۸۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۲۱ /۴).

گنده‌نویس، حیدر

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۷۲۲ ق)، خطاط. از این جهت وی را بدین صفت می‌خوانده‌اند که جلی می‌نوشته است و هر کس از او تعلیم می‌گرفته، هم خوشنویس می‌شده، هم به مناصب و مراتب عالی می‌رسیده است. از شاگردان وی: خواجه تاج‌الدین علی شاه وزیر (م ۷۲۳ ق) و خواجه غیاث‌الدین محمد رشیدالدین فضل‌اللّه (م ۷۳۶ ق) و عبداللّه صیرفی بودند و خود شاگرد یاقوت مستعصمی (م ۶۹۸ ق) بود. از آثار وی چیزی دیده نشده است فقط در یک نسخه «دیوان الحادره» به خط یاقوت مستعصمی که در کتابخانه‌ی ایاصوفیه مضبوط است، چند سطر به قلم نسخ عالی نوشته شده که رقم «محمد بن حیدر الحسینی» و تاریخ ۷۲۲ دارد و بعید نیست که محمد نام او و حیدر نام پدرش باشد که به مسامحه وی را به نام پدر خوانده‌اند و تاریخ آن نوشته نیز با این احتمال وفق می‌دهد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۹۰ / ۴)، اطلس خط (۳۱۸ -۳۱۷)، پیدایش خط و خطاطان (۱۷۶)، تاریخ هنرهای ملی (۷۸۷ -۷۸۶/ ۲)، گلستان هنر (۲۲).

گورانی، ابراهیم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۲۱ ق)، خطاط. از خطوط او: قرآن وزیری کوچک، جلد روغنی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهَّب و منقَّش، به خط نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «... ابراهیم بن کاظم گورانی...» سال ۱۲۲۱.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۱۵ /۴).

گورکانی، ابراهیم

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۸۳۸ -۸۱۲ ق)، خطاط، نقاش و شاعر. او برادر بایسنقر میرزا و از هنرمندان و هنرپروران عصر خود محسوب می‌شد. در هفت سالگی به فرمانروایی فارس منصوب شد، و در آنجا پیر محمد شیرازی خط آموخت. در فن شعر و حسن خط و هنرهای متعلق به

خط رتبه‌ای بلند داشت. وی از خطوط یاقوت مشق می‌کرد و خطش بسیار شبیه خط او بود و تمیز آنها بسیار مشکل بود. سلطان ابراهیم همچنین با تعلم از استاد سیاوش گرجی، نقشگری سحرساز و رسامی خوش طرح و ممتاز شد. از آثار او: یک جزو از قرآن رحلی عظیم، با جلد روغنی عالی، به خط ثلث حلی و ثلث سه دانگ جلی، به قلم زر محرر و با رقم: «کتبه... ابراهیم سلطان بن شاهرخ بن تیمور گورکان... فی سنه سبع و عشرین و ثمانمئه الهجریه...»؛ کتیبه‌ی سنگی سر در مدخل صحن میر علاءالدین در شیراز، به خط ثلث کتیبه‌ای سه دانگ عالی، با رقم: «کتبه ابراهیم سلطان»؛ یک صفحه از مرقع، به خط ثلث دو دانگ جلی ممتاز و نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، به قلم زر محرر و با رقم: «کتبه... ابراهیم سلطان بن شاهرخ بن تیمور گورکان... فی سنه اثنی و عشرین و ثمانمائه» (۸۲۲)؛ کتیبه‌ی سردر صفه‌ی مقبره سعدی در شیراز که در سال ۸۳۵ ق نوشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۱۴ -۱۰۱۳ /۴)، پیدایش خط و خطاطان (۸۲)، تاریخ اصفهان (۲۲۲)، تاریخ هنرهای ملی (۸۱۰ -۸۰۹ /۲)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۲۷)، گلستان هنر (۳۱ -۲۹، ۲۴)، مناقب هنروران (۱۰۶، ۴۹).

گورکانی، شاه ملک

قرن:۹

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(ز ۸۷۱ ق)، خطاط. از نوادگان امیر تیمور گورکانی بود. از آثار او: قرآن سلطانی مذهب، به خط ریحان سه دانگ جلی متوسط و رقاع سه دانگ خوش، با رقم: «لقد تشرفت بکتابه هذه المصحف المجید... شاد ملک بنت محمد سلطان بن جهانگیر بن امیر تیمور گورکان... سنه احدی و سبعین و ثمانمائه الهجریه» (۸۷۱)، در موره اسلامی ترک.[۱]

ز ۸۷۱ ق، از زنان خوشنویس. وی از نوادگان امیر تیمور گورکان (۸۰۷ -۷۷۱ ق) بود. قرآن سلطانی مذهب، به خط ریحان سه دانگ جلی متوسط، رقاع سه دانگ خوش در «موزه اسلامی ترک» موجود است که رقم «... الامهٔ المذنبه المعترفهٔ... شاذ ملک بنت محمد سلطان بن جهانگیر بن امیر تیمور گورکان...» و تاریخ «سنه احدی و سبعین و ثمان مائهٔ الهجریه» (۸۷۱ ق) را دارد.[۲]

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۸۲ -۱۰۸۱ /۴)، مشاهیر زنان (۱۳۱).

[۲] منبع: احوال و آثار خوشنویسان، ۱۰۸۲ -۱۰۸۱.

گوهرشاد

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

از هنرمندان نامی خوش نویس قرن یازدهم هجری و یکی از بزرگ ترین نستعلیق نویسان زمان خود محسوب می شد ، وی در سال ۱۰۳۸ هجری درگذشت ، یک نسخه گلستان سعدی به خط او در کتابخانه ی سلطنتی وجود دارد .

منابع زندگینامه :راه کمال شماره ۲۴

گیلانی دوانی، ابوالفتح مسیح الدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۹۷ ق)، طبیب، شاعر و خطاط. پدرش در دانش پزشکی و روانشناسی و حکمت معروف زمان خود بود. حکیم ابوالفتح چنان که از قول تذکره‌نویسان برمی‌آید، در شعر دست داشته و در نوشتن خط نستعلیق نیز استاد بوده است. وی پس از مرگ پدرش به سال ۹۸۳ ق در زندان پادشاه صفوی، همراه دو برادر خود حکیم همان گیلانی و نورالدین قراری، شاعر زمان، به هندوستان مهاجرت کرد و به دربار جلال‌الدین اکبر پادشاه گورکانی راه یافت. بر اثر حذاقت در مداوای بیماران و دقت در روانشناسی که با تواضع و پاک نظری همراه بود، منزلتی عظیم یافت و محسود همگنان گردید. با این همه، از یاری رساندن به اهل دانش دریغ نداشت. از تألیفات وی: «افادات حکیم ابوالفتح»؛ «رقعات حکیم ابوالفتح یا چهارباغ» مشتمل بر نامه‌های او؛ «قیاسیه»، در حکمت؛ دو مثنوی به نامهای «مظهر الاسرار» و «ضیاء النیرین»؛ مجموعه‌ی اشعار خطی و اشعاری در جنگ «کنوز الشعرا».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۹ /۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۴۶۹ -۴۶۶ /۵)، تاریخ نظم و نثر (۸۳۳، ۵۴۲ -۵۴۱)، تذکره‌ی میخانه (۲۱۸)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۷۶)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (۱۰۸ -۱۰۷ /۱)، الذریعه (۳۰۰، ۲۳۸ /۱۹ ، ۱۳۱ /۱۵، ۴۶ /۹)، صبح گلشن (۱۳ -۱۲)، لغت نامه (ذیل/ ابوالفتح)، کاروان هند (۱۵ -۱۳ /۱)، نامها و نامدارهای گیلان (۱۴ - ۱۲).

گیلانی غیاث الدین، محمود بن سلیم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «کلیات» وحشی، به قلم کتابت خوش، به شیوه‌ی عبدالجبار اصفهانی، با رقم: «تمت الکتاب المسمی بدیوان الوحشی... کتبه العبد غیاث‌الدین محمود بن سلیم گیلانی»؛ یک نسخه «رساله‌ی احکام سعد و نحس در روزهای هفته»، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «قد وقع الفراغ... سنه‌ی ۱۰۸۶، العبد الضعیف المذنب غیاث‌الدین محمود بن سلیم گیلانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۷۶ / ۳).

گیلانی، دبیر مخصوص، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، خطاط. ملقب به دبیر مخصوص و نایب الوزاره. وی در هنگام تالیف «تذکره‌ی سپهر» (سال ۱۳۲۰ ق) در وزارت امور خارجه به کار تحریر و نگارش اشتغال داشت. حسن خان نستعلیق و شکسته را از خفی و جلی خوش می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۶۱/۴، ۱۳۸/۱).

گیلانی، رابعه

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

۱۲۸۰ ق، ام‌سلمه خانم از زنان خوشنویس، عارف، خیر و نیکوکار. وی دختر حاج میرزا محمد رشتی، از بزرگان وزرای گیلان و همسر حاج میر اسماعیل رشتی، از رجال معروف آن ولایت بود. هنگامی که عارف مشهور حاج محمدجعفر کبوتر آهنگی به گیلان رفت و مشغول وعظ و ارشاد و هدایت مردم شد، ام‌سلمه در مجالس وی حضور یافت و از محضرش استفاده کرد و از مریدان او گردید و از آن پس به سیر و سلوک عرفانی و تهذیب نفس پرداخت، پس از آنکه آوازه کمالات عرفانی حاج آقا رضا همدانی را شنید به محضر او شتافت و از مریدان خاص وی شد. محمد شاه قاجار (۱۲۶۴ –۱۲۵۰ ق) که خود تمایلات صوفیانه داشت، وقتی خبر فضایل و کمالات ام‌سلمه را شنید به وی لقب «رابعه ثانیه» داد و او را مأمور وعظ و ارشاد مردم کرمان نمود. در آن شهر وی مرقدی مشتمل بر گنبد، صحن و تعدادی حجره بر سر مقبره جمعی از مشایخ و عرفا، بنا کرد و دو هزار تومان به مصرف آن رساند که یک هزار تومان آن را محمد شاه تقبل کرد. این مرقد بعداً به مزار میرزا حسین‌خان شهرت یافت. ام‌سلمه املاک زیادی مانند چندین پارچه آبادی و روستا، تیمچه، باغ و... صدقه و وقف نمود و تولیت آنها را به حاج قا رضا همدانی و پس از او به عالمترین، فاضل‌ترین و عارفترین فرزندان پسر یا دخترش داد و در صورت انقراض نسل وی به عالمترین، عارفترین و پرهیزکارترین شخص رشت سپرد.

پس از احداث مرقد مزبور، وی به قم آمد و بیست سال در آنجا زیست و در همان شهر درگذشت و به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منابع: تذکرةالخواتین، ۱۲۸؛ خیرات حسان، ۱۴۰ / ۱؛ ریاحین‌الشریعه، ۱۳۶ –۱۳۵ / ۴؛ زنان نامی ایران و اسلام، ۷۴ –۷۳.

گیلانی، شمس‌الدین الدین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۱۹ ق)، خطاط. از آثار وی: دو قطعه به خط ثلث رقاع دو دانگ جلی خوش، در مدخل عمارت چهل ستون اصفهان با رقم: «العبد شمس‌الدین بن ملا محمد الجیلانی فی ۱۱۱۹»؛ دو قطعه مذهب در ایوان آیینه‌ی چهل ستون اصفهان، به خط ثلث رقاع کتابت جلی خوش، با رقم: «نصر من‌اللّه... کتبه العبد شمس‌الدین بن ملا محمد سعید الجیلانی فی ۱۱۱۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۳۵۶، ۳۴۵)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۸۴/۴)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۵۷۴).

گیلانی، عبدالسلام

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: قرآن مذهب نیم‌ربعی نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «قد صدر التوفیق بالتمنیق مصلیاً علی الرسول الشفیق و انا المالی من الاثام و محل تصادم الالام عبدالسلام بن محمد امین الگیلانی الاشکوری السلکوئی فی عام الف...»

میرزا ابوالفضل ساوجی در پشت صفحه‌ی اول به خط تعلیق نیم دو دانگ خوش نوشته است. «نگارنده‌ی این کلام اللّه مجید ربانی عبدالسلام اشکوری لاهیجی از مشاهیر خطاطان زمان سلطان حسین میرزا است و در طرز و روش خود کمتر از هیچ یک از اساتید این طبقه نمی‌باشد و زیاده از حد ممتاز است. و انا العبد ابوالفضل بن فضل اللّه الساوجی الشاملو فی شهر ذی‌الحجهٔ ترکیه‌ی یونیت ئیل» متعلق به خانم فخری راستگار.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

گیلانی، ولی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۸۹۷ ق)، خطاط. از خوشنویسان معروف اقلام شش گانه است که شکسته تعلیق را خوش می‌نوشت. از آثار وی: قطعه‌ای به قلم نیم دودانگ خوش، با رقم: «مشقه العبد الحقیر الجانی، ولی گیلانی، من خط قبلهٔ الکتاب تاج السلمانی نور مرقده و برد مضجعه، باریخ شهر محرم‌الحرام سنهٔ سبع و تسعین و ثمانمائهٔ الهجریهٔ النبویهٔ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۸۵/ ۴).

لاریجانی، عبداللطیف

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۴۵ ق)، خطاط و شاعر. از کاتبان و منشیان دیوان قاجاریه بود و عنوان کاتب السلطانی داشت. شعر می‌گفت و مردی خوشخوی بود. هنگامی که میرزا سنگلاخ در تهران اقامت داشت، نزد وی تعلیم خط نستعلیق و شکسته گرفت. از آثار وی: یک قطعه به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «بعز و شوکت فتح علی شه قاجار... کاتب حضرت السلطانی، عبداللطیف لاریجانی»؛ قطعه‌ای به قلم دو دانگ و کتابت جلی متوسط، با رقم: «عبداللطیف اللاریجانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۱۴-۴۱۳ / ۲)، تذکره الخطاطین (۳۸۰-۳۷۱ / ۱).

لال، احمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. به خط وی: قطعه‌ای است از مرقع سید احمد مشهدی، به قلم چهاردانگ و کتابت خوش و با رقم: «کتبه العبد احمد لال».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱/ ۴۴).

لاهیجی حائری، محمد قاسم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: چهارده قطعه از مرقعی، به قلم‌های سه دانگ و دو دانگ و کتابت خوش، با رقم‌های: «مشقه العبد محمد قاسم الحائری» و «العبد قاسم غفر ذنوبه» و «فقیر قاسم الجیلانی عفی عنه» و «کتبه الفقیر محمد قاسم لاهیجی» و «المذنب قاسم غفر ذنبه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۱۱-۸۱۰).

لاهیجی، محمد امین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۲۵ ق)، طبیب و خطاط. وی مدتی در محضر اطبای گیلان تحصیل علم کرد. بعد به تبریز رفت و نزد حکیم ابوطالب و حکیم باقر و حکیم جبرئیل به امر طبابت پرداخت. در دوران تصرف تبریز به وسیله‌ی امپراطور عثمانی، سرداران ترک به وی اعتقاد زیادی داشتند. بعد از آن به عثمانی مسافرت کرد و با بزرگان آن دیار آشنا شد و دوباره به تبریز بازگشت و این زمانی بود که شاه عباس (۱۰۳۸-۹۹۶ ق) آذربایجان را از وجود ترکان خالی کرده بود و حکیم توانست به دربار شاه راه یابد. او پس از مدتی به گیلان بازگشت و از آنجا به هندوستان رفت و به گفته‌ی صاحب «مآثر رحیمی» به خدمت عبدالرحیم خان، خان خانان رسید و از جمله‌ی خاصان و محرمان وی گردید و تا ۱۰۲۵ ق در دربار خان به طبابت مشغول بود. لاهیجی گذشته از مراتب علمی، در خوشنویسی نیز دست داشت و خط نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۵۰ -۶۴۹/ ۳)، مآثر رحیمی (۵۱ -۵۰/ ۳).

لاهیجی، نورالدین محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۰۵۱ ق)، خطاط. معروف به نورا. وی از شاگردان میرعماد بود و خط نستعلیق را خوش می‌نوشت. پس از قتل میرعماد از اصفهان به لاهیجان رفت، اما بعد از مدتی به دستور شاه عباس برای کتابت قرآنی به خط نستعلیق به اصفهان بازگشت. نورا ظاهراً در زمان خود شهرت فراوانی داشته و به خوشنویس ایران ملقب بوده است. از آثار او: یک مجموعه «دیوان» حافظ و «دیوان» مغربی و «دیوان» اوحدی، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «الفقیر نورالدین محمد اللاهیجی... تمت هذه النسخهٔ الشریفهٔ علی ید اضعف عبادالله الغنی، نورالدین محمد اللاهیجانی فی سنه‌ی ۱۰۳۲ من الهجرهٔ»، یک قطعه به قلم دو دانگ و کتابت خفی ممتاز، با رقم: «کتبه العبد نورالدین محمد اللاهیجی الملقب به خوشنویس ایران غفرالله ذنوبه،...، مرقوم قلم شکسته رقم شد، فی سنه‌ی ۱۰۳۹»؛ یک نسخه «نگارستان» قاضی احمد غفاری، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... نوراء المنشی اللاهیجی»، چهار قطعه به قلم‌های چهار دانگ و سه دانگ و دو دانگ عالی و خوش با رقم‌های: «کتبه نورالدین محمد اللاهیجی» و «مشقه نوراء لاهیجی» و «برسم یادگار جهت برادر عزیز خواجه علی بیک نوشته شد. مشقه نورالدین محمد لاهیجی»؛ سه قسم اول از دوره‌ی کامل یک نسخه «جامع الحکایات» محمد عوفی، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم‌های: «تم قسم الاول من جامع الحکایات و لوامع الروایات... فی منتصف ذی حجهٔالحرام ثمان و اربعین و الف» و «تمام شد قسم دوم از کتاب جامع الحکایات و لوامع الروایات... فی منتصف شعبان سنه‌ی خمسین و الف... نورالدین محمد اللاهیجی...» و «تمام شد قسم سوم از کتاب جامع الحکایات و لوامع الروایات... نورالدین محمد اللاهیجی...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۲۹ -۸۲۷/ ۳)، اطلس خط (۵۳۳)، تاریخ اصفهان (۲۰۲ -۲۰۱).

لسان‌الملک کاشی، هدایت‌الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، ادیب، شاعر، خطاط و نقاش. وی نواده‌ی دختری فتحعلی خان صبا ملک‌الشعراء بود. بعد از مرگ پدر، ملقب به لسان‌الملک شد. خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و اشعار فارسی و عربی را نیکو می‌سرود. لسان‌الملک همچنین از ادبیات و انواع علوم بهره داشت و در فن ترسل ماهر بود و نقاشی نیز می‌کرد. او در جوانی منشی مجلس مصلحت خانه دولتی ناصرالدین شاه بود و در تألیف کتاب «ناسخ التواریخ» با پدر همکاری داشت و پس از مرگ او، تألیف بقیه‌ی مجلدات کتاب را به عهده گرفت. از دیگر آثار وی: تذکره‌ی «خوشنویسان»، مشتمل بر نام عموم خوشنویسان و سال درگذشت آنان؛ «منشآت»؛ «دیوان» شعر، به فارسی و عربی، حدود یازده هزار بیت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۶۳ -۹۶۲/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۴۱۷/ ۳)، ریحانه (۱۳۱/ ۵)، شرح حال رجال (۳۱۹/ ۳).

لله باشی شیرازی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۵۵ ق)، شاعر و خطاط. مشهور به لله. از سلسله‌ی هاشمیه شیراز بود. بعد از پدر ملقب به کدخدا باشی شد و کدخدایی پنج محله‌ی حیدری خانه‌ی شیراز را به عهده گرفت. از آنجایی که حسینعلی میرزا فرمانفرمای فارس او را به سمت مربی گری و اتابکی پسرش، شاهرخ میرزا، برگزید به لله معروف شد. وی طبعی موزون داشت و خط نستعلیق را خوش می‌نوشت. از آثارش: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقهٔ الشعراء (۱۵۵۹ -۱۵۵۸ / ۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۸۹ / ۴)، فارسنامه‌ی ناصری (۹۶۱ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۷۹۱)، مرآت الفصاحه (۵۶۴ -۵۶۳)، مکارم الآثار (۱۵۱۱/ ۵).

لنجانی، عبدالخالق

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. از آثار وی: دو قعطه نسخ کتابت و رقاع کتابت خوش، با رقم: «حرره العبد... عبدالخالق ابن مرحوم حاجی میرزا رضا لنجانی... سنه ۱۳۰۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۹۹ / ۴).

لواسانی، حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(نیمه‌ی اول س یازدهم ق)، خطاط. از مردم لواسانی تهران بود، ولی در اصفهان اقامت داشت. آقاحسین در دربار شاه‌عباس اول به کار کتابت مشغول و از شاگردان علیرضای عباسی بود و چون گذشته از نیکویی خط، حسن صورت نیز داشت شاه او را ایاز ثانی می‌خواند. از آثار خطی او، کتیبه‌ی سر درِ مدرسه‌ی قوچقای بیگ در بازار صبّاغان اصفهان است. وی در شهر اصفهان وفات یافت و در مقبره‌ی میرفندرسکی در گورستان تخت فولاد مدفون است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۶۷ /۱)، تذکرة الخطاطین (۸۱ -۶۴ /۲).

لواسانی، حمدالله

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۰۲ ق)، خطاط. از خطوط وی: یک نسخه «شاهنامه‌ی» فردوسی، مذهب مرصع متوسط، نسخ کتابت تعلیق مانند خوش، با رقم: «تمه الکتاب... سنه‌ی اثنین و تسعمائه... حمداللّه بن قوام‌الدین ابن نظام‌الدین القاسم الادیب لباسانی...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۶۳/۴).

لواسانی، صدرالدین محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۹ ق)، خطاط. وی نستعلیق را استادانه می‌نوشت و در خط نستعلیق شاگرد عموی خود، میرزا علی محمد صفای لواسانی خوشنویس، بود. صاحب «طرائق الحقائق» وی را در ۱۳۱۴ ق در لواسان ملاقات کرده است. از آثار وی: یک نسخه «مصطلاحات الصوفیه»، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه صدرالدین محمد بن شمس‌الدین محمد بن محمد جعفر الالهی النظامی‌اللواسانی... سنه‌ی ۱۳۱۲»؛ نسخه‌ای دیگر از همان کتاب و به همان قلم، با رقم: «کتبه العبد... محمد صدرالدین... سنه‌ی ۱۳۱۱»؛ یک نسخه منتخب «نثر اللآلی»، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «... انا العبد صدرالدین بن شمس‌الدین الشهیر بحکیم الهی عفی عنه، سنه ۱۳۱۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۸۰ / ۳، ۳۲۹ -۳۲۸ / ۲)، طرائق الحقائق (۶۴۰ / ۳).

مازندرانی، حسینقلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان معاصر بود. در خراسان، او را در خط نستعلیق بر خود مقدم می‌داشتند. حسینقلی معلم خط جلال‌الدوله بود از آثار وی: دو کتیبه در آستان رضوی است. یکی زیر آینه کاری حرم مطهر بر روی سنگ مرمر، که قصیده‌ای طولانی است با تاریخ ۱۲۸۷ ق، و دیگری با رقم: «بخط العبد الفقیر حسینقلی مازندرانی ۱۲۸۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۶۲ -۱۶۱ /۱).

مازندرانی، محمدحسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۷۷ ق)، خطاط. از هنرمندان اهل ساری بود. از آثار وی: یک نسخه «ذخیره‌ی خوارزمشاهی» کامل، مجدول مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «تمام شد کتاب موسوم به کتاب ذخیره‌ی خوارزمشاهی بتوفیق و استعانت الهی... بدست ضعیف... محمدحسین بن شرف‌الدین علی بن کمال‌الدین مازندرانی در دارالمؤمنین ساری... سنه‌ی نهصد و هفتاد و هفت...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۶۳/ ۴).

مافی، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خطاط، نقاش.

تولد: ۵ ،۱۳۲۲ آذر، مشهد.

درگذشت: ۴ مهر ۱۳۶۱، تهران.

رضا مافی از کودکی به هنر گرایش داشت. پدرش به کار زرگری و حکاکی مشغول بود و برادر بزرگترش در زمینه‌ی نقاشی فعالیت داشت. رضا مافی نیز در کنار پدر و برادرش تمرین را آغاز کرد. اولین استاد وی در زمینه‌ی هنر خطاطی اعتضادی بود که در آن زمان کتب خطی موزه‌ی آستان قدس رضوی را مرمت می‌کرد. در سال ۱۳۳۷ برای کسب تجربه بیشتر به تهران آمد و پس از مدتی در سال ۱۳۴۳ به کلاس‌های آزاد خوشنویسی رفت. استاد و معلم او در این مرحله استاد حسین میرخانی بود. او در این سال‌ها تحت تأثیر شیوه‌ی میرزا غلامرضا اصفهانی، هنرمند قرن سیزدهم قرار داشت و به شیوه‌ی وی خط می‌نوشت.

پس از اتمام دوره‌ی چهار ساله‌ی کلاس‌های آزاد خوشنویسی در مدت سه سال، به خط نقاشی روی آورد. او نستعلیق را وارد خط نقاشی کرد. وی همچنین سیاه مشق طرح کتیبه برجسته سرامیک را نیز دنبال کرد و در این زمینه آثاری را از خود بر جا گذاشت.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، در سال ۱۳۵۸، نمایشگاهی از آخرین کارهایش را برپا کرد. وی عایدی این نمایشگاه را برای نوشتن سنگ نبشته‌ای برای شهدای انقلاب اسلامی در نظر گرفت.

رضا مافی بر اثر سانحه‌ای درگذشت. مدفن وی در مزار حضرت عبدالعظیم در شهر ری قرار دارد.

کارنامه‌ی هنری رضا مافی به شرح زیر است: برپایی نمایشگاه در موزه‌ی ایران باستان (۱۳۴۶)؛ برپایی نمایشگاه‌های انفرادی در سال‌های ۱۳۴۷ و ۱۳۴۸ و ۱۳۴۹ و ۱۳۵۰ و ۱۳۵۱ و ۱۳۵۲ و ۱۳۵۳ و ۱۳۵۴، برپایی نمایشگاه جمعی درپاریس (۱۹۷۱)؛ برپایی نمایشگاه انفرادی در پاریس (۱۹۷۲)؛ نمایشگاه انفرادی در تهران- نمایشگاه هنرمندان معاصر در موزه‌ی ایران باستان (۱۳۵۰)؛ نمایشگاه جمعی تالار دانشکده‌ی هنرهای زیبا (۱۳۵۱)؛ شرکت در نمایشگاه هنرمندان ایران در پاکستان (۱۳۵۲)؛ نمایشگاه جمعی در گالری لوترک (۱۳۵۳)؛ نمایشگاه سیمایی از هنر معاصر ایران (۱۳۵۴)؛ شرکت در نمایشگاه جهانی بلونیا در ایتالیا و شهر بال در سوییس (۱۳۵۵)؛ برپایی نمایشگاه انفرادی در بزرگداشت شهدای انقلاب اسلامی در باغ فردوس (۱۳۵۸).

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

مافی، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

رضا مافی، در سال ۱۳۲۲ در مشهد به دنیا آمد . در زمان تحصیل به نقاشی علاقمند شد و چندی بعد بر اثر تشویق تنی چند از خوشنویسان به هنر خطاطی روی آورد . مافی دورهٔ چهار سالهٔ خوشنویسی را طی سه سال و با اخذ « در جهٔ ممتاز » به پایان رساند . مافی در هنر « نقاشی خط » به حق پیشگام بود و در این زمینه به موفقیت بزرگی نائل آمد . « سیامشق » های مافی نمایشگر قدرت و نوآوری او در زمینهٔ هنر خوشنویسی است. وی در اول مهر ۱۳۶۱ بر اثر سقوط از اسب ، دچار خونریزی مغزی شد و در روز چهارم مهردر گذشت .گروه : هنررشته : خوشنویسیوالدین و انساب : رضا مافی در سال ۱۳۲۲ خورشیدی در مشهد متو لد شد . پدر وی زرگر و حکاك بود وبا این هنر ظریف آشنایی داشت .برادر بزرگتر او نقاشی می کرد و به هنر های تجسمی علاقمند بود .رضا از کودکی قلم را به دست می گرفت و با عشق خطاطی و بازی با حروف و کلمات ، این هنر ارزشمند را درخود گسترش داد.اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : رضا مافی زمینه فعالیت هنری مافی ، از کودکی و در خانواده ای هنرمند می گشت ، چراکه پدرش به کار زرگری و حکاکی مشغول بود وبرادر بزرگترش در زمینه نقاشی فعالیت داشت .تحصیلات رسمی و حرفه ای : رضا مافی در خانواده ای متوسط و مذهبی رشد کرد .نخستین کسانی که اور به مسیر هنر قرار دادند پدر و برادر وی بودند . وی تحصیلات ابتدایی و متوسطه خود را در شهر مشهد به پایان برد .در خلال تحصیل به نقاشی علاقمند شد و چندی بعد براثر تشویق تنی چنداز خو شنویسان به هنر خطاطی روی آورد .مافی دوره چهار ساله خوشنویسی را طی سه سال و با اخذ درجه ممتاز به پایان رساند .استادان و مربیان : از جمله استادانی که رضا مافی نزد اوتعلیم خوشنویسی گرفت استاد اعتضادی بود که در موزه آستان قد س رضوی کتابها و قطعات خطی قدیمی را تعمیر و مرمت می کرد .همچنین از استا غلامرضا اصفهانی و استاد حسین میرخانی ازدیگر استادان وی به شمار می آیند .وقایع میانسالی : نخستین نمایشگاه انفرادی رضا مافی در آبان ماه ۱۳۴۸ در گالری سیحون تشکیل شد و این نمایشگاه سر و صدای زیادی را به دنبال داشت ،چرا که نخستین با رخط نستعلیق را به صورت نقاشی خط در آمده و عرضه کرده بود . البته قبل از اوافرادی که صرفا نقاش بودند با خطی زیبا نقاشی زیبا و خوب عرضه کردند ولی مافی که هم خطاط بود وهم نقاشی می دانست از ترکیب این دوهنر راه و روش و با اندك تسا محی می توان گفت سبکی پدید آورد که ادامه پیدا کرد و پیروان و مقلدان فراوانی یافت .زمان و علت فوت : رضا مافی در اول مهرماه ۱۳۶۱ به هنگام اسب سواری سقوط کرد و دچار خونریزی مغزی گردید و روز چهارم مهرماه ۱۳۶۱ درگذشت.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : رضا مافی علاوه برکار هنری برای تحقیق و به قول خودش سیاحت و مطالعه در زمینه هنرهای اسلامی چندین بار به کشورهای آسیایی و اروپایی سفرکرد و ره آورد این سفرها همیشه برای او پربار بود. مافی به اسب سواری توجه خاصی داشت وبا اینکه به بیماری فشار خون مبتلا بود هرگز از این ورزش روی برنگرداند.آرا و گرایشهای خاص : رضا مافی در هنر و نقاشیخط به حق پیشگام بود و دراین زمینه به موفقیت بزرگ نائل آمد .از ویژگیهای مهم او ،چند بعدی بودن نگرش اودر قلمرو هنر خوشنویسی بود .هنر مافی و بیان تصویری یکسو نگرانه و یک بعدی نبود چرا که در سنت پرستی نه رومی روم بود و نه درمدرنیسم زنگی زنگ ،و با اینکه آثار او ناظر به هنرهای سنتی است و لی دستیابی به فرمهای هرچه جدیدتر هم اصلی بود . سیا ه مشق های مافی نمایشگر قدرت و نوآور او در زمینه هنر خوشنویسی است . او بدون استفاده از قلم مو ،با قلم نی و مرکب می نوشت و به شیوه ها و انواع مختلف (شکسته و نستعلیق ،ثلث

،تعلیق ،و رقاع) خطاطی می کرد و به خوبی ازعهده این کار بر می آمد .تکنیک استوار و چابکدستی او در ابزار و اظهار شیوه های جدید و سبک زیبای تا بلوها و به طور کلی ساختمان محکم (نقاشیخط) او وبویژه بازیکرد نمایش با حروف برای دستیابی به هارمونیهای بعدی جدید چهره ممتاز او را دبین خطاطان امروز مشخص کرده بو د. مافی شیفته رنگ قهوه ای بو د و به همین سبب رنگ اصلی غالب آثار اور ا تشکیل می دهد . او دیدگاه خود را از این گونه بیان می دارد : از این رنگ بوی سنت وتجربه و کمال به مشام می رسد .نمی خواهم با ادغام بی دلیل رنگها و بدون اندیشیدن به محتوای ،نقاشی و خطاطی کنم . من به فرهنگ غربی دامن نمی زنم و مانند هرانسان وطن دوستی که به فرهنگ کشورش می داند نمی گذارم فرهنگ بیگانه بر من مسلط شود.چگونگی عرضه آثار : رضامافی خطاطی پرکار بود تا بدان حد که در طی ۳۹ سال زندگی بیش از ۸۰۰ تا بلو از خود به یادگار گذاشت و در حدود ۵۰ نمایشگاه از آثار اودر داخل و خارج از کشور از جمله در کشورهای فرانسه و پاکستان و بلژیک و ترکیه و یوگسلاوی و انگلستان و سوئیس و ایتالیا عرضه و مورد توجه علاقمندان قرار گرفت .آخرین نمایشگاه آثارش در سال ۱۳۵۸، و در تهران برای بزرگداشت شهیدان را آزادی بر پاشد .در این نمایشگاه در پوستری تحت عنوان آزادی اگر می طلبی غرقه به خون باش ،نوشت : نقدینه ای که از فروش تا بلوها به دست آمده خرج سنگنبشته های انقلاب اسلامی شود. بر پایی نمایشگاه در موزه ایران باستان (۱۳۴۶)،برپایی نمایشگاه های انفرادی در سالهای (۱۳۴۷)، الی (۱۳۵۴) ، برپایی نمایشگاه جمعی در پاریس (۱۹۷۱) ، برپایی نمایشگاه انفرادی در پاریس (۱۹۷۲) ، نمایشگاه انفرادی تهران –نمایشگاه هنرمندان معاصر در موزه ایران باستان (۱۳۵۰) ،نمایشگاه جمعی تالار دانشکده های هنرهای زیبا (۱۳۵۱) ، شرکت در نمایشگاه هنرمندان ایران در پاکستان (۱۳۵۲)، نمایشگاه جمعی در گالری لوترک (۱۳۵۳) ، نمایشگاه سیمایی از هنر معاصر ایران (۱۳۵۴) ،شرکت در نمایشگاه جهانی بلونیا در ایتالیا و شهر بال سوئیس (۱۳۵۵) ، برپایی نمایشگاه انفرادی در بزرگداشت شهدای انقلاب اسلامی در باغ فردوس (۱۳۵۸) . [نشر دانش ، سال سوم ، شماره اول ، آذر و دی ۱۳۶۱ ، ص ۸۵ ، گلزار مشاهیر ، زندگی نامه درگذشتگان مشاهیر ایران ۱۳۵۸ – ۱۳۷۶ ، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی ، ص ۴۴۹]

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

مالک دیلمی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۹۶۹ –۹۲۴ ق)، خطاط، شاعر و موسیقیدان. اصلش از فیلواگوش قزوین بود. وی نزد پدر خط ثلث و نسخ را فراگرفت و بعها به نستعلیق روی آورد و از قطعات میر علی هروی مشق نمود. هنگامی که رستم علی و حافظ باباجان به قزوین رفتند، از آنها تعلیم خط گرفت. مالک علاوه بر خوشنویسی، از شعر و معما و موسیقی نیز آگاهی داشت و از اکثر علوم متداول بهره‌مند بود و علوم عقلی را نزد جمال‌الدین محمود شیرازی فراگرفت. در زمان سلطان ابراهیم میرزا، وی در کتابخانه‌ی آن شاهزاده‌ی هنرمند، به کتابت و تعلیم خط مشغول شد و هنگامی که شاهزاده‌ی صفوی در ۹۶۴ ق به مشهد رفت، مالک نیز همراه او بود. پس از یک سال و نیم اقامت در مشهد، شاه طهماسب وی را برای نوشتن کتیبه‌های عمارات دولتخانه‌ی قزوین احضار کرد و در آنجا مشغول کتیبه‌نگاری شد. از شاگردان وی، محمد حسین تبریزی، شاه محمد مشهدی، عیشی و قطب‌الدین یزدی را ذکر کرده‌اند. مالک تا آخر عمر خود در قزوین و در ملازمت شاه صفوی بود و در آن شهر درگذشت و همان جا دفن شد. از آثار وی: یک مرقع ممتاز، که به امر امیر حسین بیگ و به سرپرستی مالک دیلمی جمع‌آوری و تنظیم و تزیین شده و مالک خود بر آن مرقع دیباچه و مقدمه‌ای، در ذکر

ترجمه‌ی احوال خوشنویسان و نقاشان و مذهبان و دیگر هنرمندان انشاء کرده و به قلم نستعلیق دو دانگ عالی کتابت نموده است؛ یک نسخه رساله‌ی «حسن و دل» فتاحی نیشابوری، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «... سوده مالک، فی سنهٔ ۹۵۴»؛ یک نسخه «مناجات» حضرت امیر (ع)، به قلم سه دانگ و دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه... مالك الدیلمی... بدار السلطنهٔ تبریز، فی سنهٔ ۹۵۵»؛ قطعه‌ای از مرقع مذکور که غزلی از خود اوست، با رقم: «مشقه ناظمه، غفر ذنوبه»؛ یک قطعه، به قلم سه دانگ و کتابت خوش، که رقم آن به قلم رقاع کتابت عالی چنین است: «نمقه... مالك الدیلمی... سنهٔ تسع و ستین و تسعمائهٔ».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۱۲۰۱/ ۳)، احسن التواریخ (۱۴۲)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۳۴ -۱۱۳۳/ ۴، ۶۰۹ -۵۹۸/ ۳)، اطلس خط (۴۸۶ -۴۸۴)، تاریخ هنرهای ملی (۸۸۹ -۸۸۷ / ۲)، تذکره‌ی روز روشن (۷۰۳)، خوشنویسان و هنرمندان (۵۷)، دانشمندان آذربایجان (۳۲۳ -۳۲۲)، الذریعه (۹۵۲ -۹۵۱/ ۹)، روضات الجنان و جنات الجنان (۳۶۹/ ۱)، عالم آرای عباسی (۱۷۱ ، ۱۷۰ / ۱)، فرهنگ سخنوران (۷۹۳)، قزوین در گذرگاه هنر (۲۳۶)، گلستان هنر (پنجاه و هشت، پنجاه و نه، ۹۷ -۹۳)، مجمع الخواص (۲۰۸)، مناقب هنروران (۱۱۴، ۸۵، ۷۶)، هنر عهد تیموریان (۶۳۲، ۵۹۴، ۵۲۱، ۳۱۵، ۱۸۷ -۱۸۶).

ماه رخسار

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، شاعر، نقاش و خطاط. ملقب به فخرالدوله. وی خواهر محمد شاه و نوه‌ی فتحعلی شاه قاجار است که به همسری محمد حسن خان، سردار ایروانی درآمده و از زنان صاحب کمال و پراعتبار زمان خود بوده است. ماه‌رخسار زنی مدیر و مدبر بود و در هنر شعر و خط و نقاشی ماهر. او همچنین موقوفات و خیراتی نیز داشت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۸۷/ ۲)، خیرات حسان (۲۳/ ۳)، ریاحین الشریعه (۳۷/ ۵)، کارنامه‌ی زنان (۱۰۳ -۱۰۲)، مشاهیر زنان (۱۸۰).

ماهر دامغانی، علیقلی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف قبل از ۱۱۷۰ ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به ماهر. اهل دامغان و ساکن اردبیل بود. وی به شغل عطاری اشتغال داشت و در فن نقاشی و خوشنویسی تبحر داشت. بعد از مدتی به تبریز رفت و هنر نقاشی و قطاعی خود را به کمال رساند. ماهر در عین حال که سواد چندانی نداشت، شعر خوب می‌گفت و با قلم مو نیز خط نستعلیق را عالی می‌نوشت. صاحب «دانشمندان آذربایجان» نام او را محمد قلی عطار آورده است. برخی از تذکره‌ها نیز وی را اهل مغان و از ارادتمندان و شاگردان حاج ابراهیم اردبیلی دانسته‌اند. از آثارش: «دیوان» شعر.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۷۴/ ۲)، احوال و آثار نقاشان (۳۹۸/ ۱)، تاریخ نظم و نثر (۷۰۴)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۱۱۹ -۱۱۷/ ۱)، تذکره‌ی منصرآبادی (۱۴۲ -۱۴۱)، دانشمندان آذربایجان (۳۲۳)، الذریعه (۹۵۴ -۹۵۳، ۷۶۱/ ۹)، صبح گلشن (۳۵۹ -۳۵۸)، فرهنگ سخنوران (۷۹۴)، گلستان هنر (چهل و هشت).

مبارک میرزا قاجار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ق)، نقاش، قلمدان ساز، خطاط و شاعر. در چهره‌پردازی و سایه‌پردازی دقیق و نازک نگار بود و شیوه‌ی استاد صنیع‌الملک را دنبال می‌کرد. او با مکتبهای اروپایی آشنایی داشت و در قلمدان‌سازی و آبرنگ نیز با استعداد بود و شبیه‌سازی و تذهیب را خوب می‌دانست. مبارک میرزا در خوشنویسی نیز دست داشت و شعر هم می‌سرود. وی اواخر عمر خود را در قم گذرانده و همان جا درگذشته است. از آثار او «تصویر تمام قد و آبرنگی رضا قلی خان دیوان بیگی، در شیوه‌ی صنیع‌الملک، به خط نستعلیق زیبا، با رقم: «... مبارک ابن محمود القاجار سنه ۱۲۷۹»؛ تصویر آبرنگی یکی از رجال قاجاری، به نام هدایت که کلاه بوقی به سر دارد، با: «رقم مبارک بن محمود قاجار»؛ قلمدان پرکاری در شیوه‌ی آقا نجف که در وسط رویه آن، تصویر زن جوانی است که سگی را به بغل گرفته است، با رقم: «مبارک بن محمود».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۸۹ -۵۸۷/ ۲)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (۱۳۶ -۱۳۵).

متألهی اردکانی، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خوشنویس.

تولد: ۱۲۸۲، اردکان.

درگذشت: ۱۳۶۱.

محمدحسین متألهی اردکانی در سن هفت سالگی به مکتب رفت. نزد استاد مکتبخانه ملا علیرضا قاضی به فراگیری قرآن و دروس دیگر پرداخت. در همین زمان خط نسخ و نستعلیق را نزد پدرش که از خوشنویسان بنام اردکان بود تمرین کرد. در سن پانزده سالگی برای مطالعه دروس حوزه‌ی علمیه به یزد رفت و مدتی در مدرسه‌خان نزد اساتیدی چون آیت‌الله حاج سید یحیی مجتهد (آیت‌اللهی) و حاج شیخ محمود فرساد به مطالعه علوم قدیم پرداخت و سپس به اردکان مراجعت نمود و در حوزه‌ی علمیه‌ی این شهر نزد عموی خود آیت‌الله حاج ملا محمدحسین و آیت‌الله محمد حائری که از مجتهدین و مدرسین مدرسه‌ی علمیه‌ی اردکان بودند تحصیلات خود را ادامه داد.

محمدحسین متألهی اردکانی خوشنویسی را در از پدر خویش و همچنین از آقایان روحانی مانند محمدعلی محقق و محمد حایری و محمد حایریان (مدیر) فراگرفت.

وی امامت مسجد زیرده اردکان و نیز تدریس در مدرسه‌ی عملیه اردکان و تعلیم خوشنویسی را به عهده داشت.

از ایشان در زمینه‌ی خط نسخ و تستعلیق دست نوشته‌هایی به یادگار مانده است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

مترجم اصفهانی، محمد هادی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۲۰/ بعد از ۱۱۳۵ ق)، عالم دینی، فقیه و خطاط. به دلیل ترجمه‌ی قرآن و همچنین کثرت ترجمه‌هایش به فارسی، ملقب به مترجم و مشهور به آقا هادی مترجم شد. وی دخترزاده‌ی ملا محمد تقی مجلسی است. در دامن مادر دانشمندش، آمنه بیگم، تربیت یافت و در زمره‌ی علما و زهاد بنام زمان خود قرار گرفت. او از معاصران و در خطاطی، از پیروان شیوه‌ی آقا محمد ابراهیم قمی بود و در خط نسخ به خوشنویسی معروف. در اصفهان درگذشت و در کنار پدرش در بقعه مجلسی به خاک سپرده شد. بر سنگ قبرش تاریخ وفات وی ۱۱۲۰ ق ذکر شده اما از آنجایی که صاحب «روضات الجنات» او را تا زمان فتنه‌ی افغان زنده دانسته، وفات وی پس از ۱۱۳۵ ق صحیح‌تر به نظر می‌رسد. از آثارش: ترجمه‌ی قرآن مجید، به فارسی؛ حاشیه بر «تفسیر بیضاوی»؛ ترجمه و شرح «صحیفه‌ی سجادیه»؛ «شرح القواعد» یا شرح «قواعد الاحکام» علامه حلی؛ شرح «فروع الکافی»؛ «الحدود و الدیات»، به فارسی؛ ترجمه و شرح «شافیة» و «کافیة» ابن‌حاجب، به فارسی؛ شرح بر «شرح شمسیه» سید شریف جرجانی، به فارسی؛ شرح «تلخیص المفتاح»، به فارسی؛ ترجمه و شرح «معالم الاصول»، به فارسی؛ «انوار البلاغة»، در معانی و بیان؛ «الرسالة الرضاعیة»؛ رساله‌ی «رسم الخط». از دیگر آثارش: ترجمه و شرح «دعای صباح»، به قطع نیم ربعی، متن به خط نسخ و شرح، شکسته‌ی نستعلیق کتابت خفی متوسط، با رقم: «محمد هادی بن محمد صالح مازندرانی در قریه‌ی شریف آباد، سنه‌ی ۱۱۰۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۰۲/ ۴)، اطلس خط (۳۵۵)، تاریخ ادبیات در ایران (۴۱۴ –۴۱۳/ ۵)، تذکرة القبور (۳۸۵)، الذریعه (۳۱، ۲۸، ۲۳/ ۱۴، ۳۵۹، ۳۳۵، ۳۱۴، ۱۵۲/ ۱۳، ۲۳۱، ۱۹۴/ ۱۱، ۲۹۸، ۴۴/ ۶، ۱۳۷، ۱۲۹، ۱۲۸، ۱۲۷– ۱۰۸/ ۴، ۴۲۰/ ۲)، روضات الجنات (۱۱۷ –۱۱۶/ ۴)، ریحانه (۱۴۹ –۱۴۸/ ۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۸۰۶ –۸۰۵/ ۱۲).

مجد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، مذهب و خطاط. از آثار وی: نسخه‌ای به نام «رشف النصایح الایمانیه»، در کتابخانه‌ی گلستان تهران، با رقم: «تم الکتاب... فی سنه ۸۵۱ کتبه و ذهبه العبد الضعیف المذنب مجد المذهب غفر له».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۹۰/ ۲).

مجد الادبا، اسماعیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، منشی و خطاط. در زمان تألیف «المآثر و الآثار» (۱۳۰۶ ق)، منشی‌باشی کل خراسان بود. وی از علوم ادبی و عربی و همچنین علم حساب بهره‌مند بود و در خط تحریر نیز مهارت داشت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۵۲/ ۴)، المآثر و الآثار (۲۲۴).

مجد الاشراف شیرازی، جلال‌الدین محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۱/ ۱۳۳۰ -۱۲۴۹/ ۱۲۴۳ ق)، عالم دینی، حکیم، عارف، خطاط و شاعر، متخلص به قدسی شیرازی. ملقب به مجدالاشراف و جلال‌الدین. نسبش به سید شریف جرجانی می‌رسد. وی سر سلسله‌ی ذهبیه و متولی امامزاده شاهچراغ بود. مقدمات ادبیات عرب، اصول و کلام، حدیث و تفسیر، حکمت و فلسفه و ریاضی را در خدمت پدرش، میرزا ابوالقاسم راز مشهور به میرزا بابا، و میرزا حسن حکیم‌باشی فسایی، صاحب «فارسنامه‌ی ناصری»، و دیگر اساتید فراگرفت. او در برخی از دروس با صاحب تذکره‌ی «مرآت الفصاحه» همشاگردی بود. مجدالاشراف سپس به خراسان رفت و دروس خارج را در مشهد فراگرفت و به تکمیل فلسفه و حکمت در یزد پرداخت. وی همزمان با تحصیل علوم به سیر و سلوک و ریاضات نیز می‌پرداخت. او از خوشنویسانی بود که خطوط سه‌گانه (نسخ، نستعلیق و شکسته) را نیکو می‌نوشت. در شیراز درگذشت و در ایوان شاهچراغ به خاک سپرده شد. مریدان وی در مدحش اشعاری سرودند که در «رساله‌ی جلالیه» جمع‌آوری شده است. از آثارش: «تحفه الوجود»، در حکمت و عرفان؛ «تام الحکمهٔ» که دیباچه‌ی «قوائم الانوار و طوالع الاسرار» پدرش، میرزا ابوالقاسم راز شیرازی، می‌باشد؛ «خلاصهٔ الذهب»، تعریف سلسله‌ی ذهبیه رضویه؛ «قنوتیه»، فارسی و عربی؛ «تاریخ حیات قطب‌الدین شیرازی»؛ «مجلل الانوار» یا «کشکول سلسلهٔ الذهب»؛ «مرآت الکاملین»؛ «وصیت نامه»؛ «دیوان» شعر.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۴۴۸)، اعیان الشیعه (۲۰۲/ ۴)، حدیقهٔ الشعراء (۶۵۲/ ۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۳۲۰ -۳۱۳/ ۴)، الذریعه (۱۰۷/ ۲۵، ۲۸۲/ ۲۰، ۱۷۲، ۱۷۳/ ۱۷، ۹۶۰، ۳۴۶/ ۹، ۲۲۷/ ۷، ۴۸۰، ۳۰۰/ ۳)، ذهبیه (۴۰۲ -۳۸۵)، ریحانه (۱۸۵ -۱۸۴/ ۵)، شرح حال رجال (۶۹ -۶۸، ۳۱ -۳۰/ ۶)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۶۹/ ۱۳)، طرائق الحقائق (۴۵۷ -۴۵۶/ ۳)، فارسنامه ناصری (۹۴۸ -۹۴۷/ ۲)، مرآت الفصاحه (۴۹۹ -۴۹۷)، مؤلفین کتب چاپی (۲۷۷ -۲۷۵/ ۵).

مجد الکتاب، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۹۷ –۱۲۲۵ ش)، خطاط. وی نواده‌ی خاتم المجتهدین شیخ علی عبدالعال کرکی، از بزرگترین علمای شیعه در دوره‌ی شاه اسماعیل صفوی می باشد. مجد الکتاب در قزوین به دنیا آمد. تحصیلاتش را در زادگاهش گذراند. سپس به تهران آمد و نزد غلامرضا اصفهانی به فراگیری خط پرداخت. در ۱۳۲۰ ق به رشت رفت و مدرسه‌ای به نام مجدیه تأسیس نمود و به تعلیم و تربیت شاگردان پرداخت. در ۱۳۲۴ ق مدرسه‌ای در قزوین احداث کرد و خود ریاست آن را بر عهده گرفت. وی در قزوین درگذشت و در نجف اشراف، در گورستان وادی‌السلام به خاک سپرده شد. مجد الکتاب آثار خطی بسیاری از خود بر جای گذاشته است که از آن جمله‌اند: «گلستان» سعدی؛ دعای «صباح»؛ حدیث «کساء» و سرلوحه‌ی کاشی‌کاری ایوان شاهزاده حسین (ع) و سر در ورودی آنکه به سال ۱۳۰۷ ق نوشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۷۰ -۶۸)، قزوین در گذرگاه هنر (۲۵۵).

مجدالدین ابراهیم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۰۴ ق)، خطاط. اهل شیراز بود و خط تعلیق را به روش استادان شیراز می‌نوشت. مدتی وزارت شاهزاده پریخان خانم، دختر شاه طهماسب، را داشت و بعد از کشته شدن او، مدت بیست سال در دارالسلطنه‌ی قزوین عزلت اختیار کرد و به سختی روزگار می گذراند. وی در قزوین درگذشت و همان جا به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :گلستان هنر (۵۳ -۵۲).

مجدی، یوسف

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۹۵ ق)، خطاط. از آثار وی: یک لوحه ثلث دو دانگ عالی و نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «و انا المذنب یوسف المجدی سنهٔ ۱۱۹۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۳۶/ ۴).

مجرم شاملو، مرتضی قلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۲۰ ق)، خطاط، موسیقیدان و شاعر. از امیرزادگان و رؤسای ترک عهد صفویه بود. پدرش در زمان شاه عباس اول حاکم قزوین بود و بعد از فوت پدر، حکومت آن دیار به وی تفویض شد، ولی او نپذیرفت و از ملازمت کناره گرفت. مجرم در موسیقی و خطاطی ماهر بود. در ۱۰۱۳ ق به هندوستان رفت و جهانگیر پادشاه منصب دیوانی به او پیشنهاد نمود ولی وی نپذیرفت و به عزم زیارت بیت‌اللّه الحرام به سوی گجرات رفت، ولی در راه فوت شد و در احمدآباد دفن گردید. در مورد نام وی بین تذکره‌ها اختلاف وجود دارد. از آثارش «دیوان» شعری است که بنا بر وصیت خود او پس از فوتش به وسیله‌ی تقی اوحدی گردآوری شده و شامل اقسام شعر از جمله یک مثنوی در هجو شریفای خازن تبریزی می‌باشد. به آورده‌ی «کاروان هند» از قول «عرفات» وی به خط خود «دیوان» نوشته بود و ساز عود را به غایت خوش می‌نواخت تا جایی که استاد حسن طنبوری و استاد شمس شدرقویی (شتر غوهی)، که از استادان وی بودند، او را در مرتبه‌ی خود می‌دانستند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ موسیقی (۳۴۸/ ۱)، تاریخ نظم و نثر (۶۵۸)، الذریعه (۹۶۵ -۹۶۴/ ۹)، ریحانه (۱۸۹/ ۵)، صبح گلشن (۳۶۴)، فرهنگ سخنوران (۸۰۱)، فهرست نسخه‌های خطی فارسی (۲۵۱۱/ ۳)، کاروان هند (۱۲۱۹ -۱۲۱۴/ ۲).

مجموع الصنایع، محمد ابراهیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۶ ق)، نقاش. ملقب به مجموع الصنایع. ظاهرا این استاد در حرفه‌های دیگری نیز، مانند خط و قلمدان‌سازی و سایر حرفه‌های تزیینی آن دوران دستی داشته و به همین دلیل او را مجموع الصنایع لقب داده بودند. از وی تنها یک اثر آبرنگی دیده شده که در آن، شمایل مولای متقیان علی (ع) با حسنین (ع) تصویر شده و به شیوه‌ی اسماعیل جلایر عمل آمده است. زمینه‌ی تصویر، منظره‌ای از یک ساختمان قدیمی است و یک شیر نیز در روبروی ایشان نشسته است و رقم نهاده: «کلب آستان علی ابن ابیطالب محمدابراهیم ملقب بمجموع الصنایع فی شهر شعبان سنه ۱۳۰۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۳۵ -۶۳۴/ ۲).

مجنون چپ نویس

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۰۹ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به مجنون. نام اصلی وی را نه خودش نوشته و نه تذکره‌نویسان ذکر کرده‌اند. متأخرین او را با میر علی هروی خلط کرده و نامش را علی دانسته‌اند. اصل او را بعضی هروی و بعضی مشهدی گفته‌اند و لذا به مجنون هروی و مجنون مشهدی نیز معروف است. مسلم این است که خود و پدرش در هرات می‌زیسته و از خوشنویسان و معاریف این شهر

بوده‌اند. مجنون نستعلیق را نزد پدر یاد گرفت و گاهی به دست چپ کتابت می‌کرد و گاهی نیز کلمات را از چپ به راست و وارونه می‌نوشت و به همین دلیل به مجنون چپ نویس معروف بود. وی مخترع خطی است که از ترکیب کلمات آن صورت انسان و حیوان به هم می‌رسید و آن را توأمان نام نهاده بود. از تألیفات وی دو رساله‌ی منظوم با عنوان «رسم الخط» و «قواعد خطوط» و یک رساله‌ی منثور، به نام «خط و سواد» را می‌توان نام برد. از خطوط وی: یک قطعه از مرقع بهرام میرزا، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه مجنون الرفیقی»؛ یک قطعه از چپ نوشته شده (وارونه)، به قلم سه دانگ متوسط، با رقم: «لشاعر مجنون، حرره فی سنه‌ی ۹۰۲»؛ یک نسخه «غزلیات» جامی که دارای سرلوحه و جداول مذهب است. صاحب «پیدایش خط و خطاطان» گوید که وی در زمان غازان خان (۷۰۳ -۶۹۴ ق) و در خدمت او می‌زیست که به آورده‌ی بیانی در «احوال و آثار خوشنویسان» سهو فاحش است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۱۶ -۶۱۱/ ۳)، پیدایش خط و خطاطان (۱۵۳ -۱۵۲)، تاریخ نظم و نثر (۸۱۶، ۶۷۳ ، ۳۳۳)، تاریخ هنرهای ملی (۸۸۷ -۸۸۶ / ۲)، تحفه سامی (۱۴۲)، حبیب السیر (۳۶۲ / ۴)، الذریعه (۹۶۸ -۹۶۷ / ۹)، صبح گلشن (۳۶۶)، گلستان هنر (۸۶ -۸۵)، منظومه‌های فارسی (۵۱۳ -۵۱۲)، هنر عهد تیموریان (۶۸۲، ۵۸۳).

محبعلی نایی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۷۳ ق)، خطاط، نوازنده و شاعر، متخلص به هراتی. مشهور به نایی. وی شاگرد پدر خود بود و کتابدار سلطان ابراهیم میرزا صفوی و به همین سبب ابراهیمی رقم می‌کرد. پس از هشت سال که در خدمت این شاهزاده بود، شاه طهماسب او را به قزوین احضار کرد و مدتی در ملازمت سام میرزا بود. بعد از طرف شاه طهماسب ملازم سید منصور کمانه مشهور به سید بیگ شد. پس از مدتی به زیارت عتبات رفت و بعد به قزوین بازگشت. محبعلی خط نستعلیق جلی و خفی را خوش می‌نوشت و نام وی را جزو چهل تن خوشنویسان کتابخانه‌ی بایسنقر میرزا آورده‌اند. او نی را خوب می‌نواخت و به همین علت به نایی مشهور بود. وی در قزوین درگذشت و جنازه‌اش را به مشهد منتقل کردند و در جوار قبر پدرش به خاک سپردند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۱۷ -۶۱۶/ ۳)، تاریخ موسیقی (۳۱۹، ۲۴۶، ۲۴۴/ ۱)، تحفه سامی (۱۴۰)، پیدایش خط و خطاطان (۱۵۶ -۱۵۵)، خوشنویسان و هنرمندان (۴۳)، گلستان هنر (۱۰۰)، مناقب هنروران (۵۶).

محتشم اصفهانی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. وی در دربار شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۳۵ -۱۱۰۵ ق) عهده‌دار ترجمه‌نویسی مصاحف بود و به همین سبب کاتب السلطان رقم می‌کرد. از آثار وی: یک نسخه قرآن بدون رقم، با ترجمه، به قلم نستعلیق کتابت خفی متوسط، با رقم:

«تمت علی ید الکاتب... محتشم الاصفهانی... المدعو بکاتب السلطانی، ۱۱۲۸»؛ یک نسخه «گلستان» سعدی، بدون رقم، با ترجمه‌ی ترکی، به قلم نستعلیق کتابت متوسط، با رقم: «کاتبه الضعیف محتشم ترجمه‌نویس قرآن مجید ربانی»؛ یک نسخه ترجمه‌ی «صحیفه سجادیه»، به قلم نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «کاتبه الضعیف فی ترقیم هذه الترجمهٔ ملا محتشم اصفهانی»؛ یک نسخه راسله در وحدت وجود، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... کاتب السلطانی محتشم الاصفهانی... سنه‌ی ۱۱۱۲»؛ یک قطعه، به قلم دو دانگ و کتابت جلی متوسط، با رقم: «مشقه العبد الجانی محتشم».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۱۸/ ۳).

محرم شیرازی، علی محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۷۵ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به محرم. در شیراز به دنیا آمد و همان جا به تحصیل کمالات پرداخت. وی اغلب خطوط را خوش می‌نوشت و به عسرت روزگار می‌گذرانید. پس از چندی به عتبات رفت و مدتی در آنجا سکنی گزید. صاحب «حدیقهٔ الشعراء» درباره‌ی او آورده که حرکتش از شیراز در حدود ۱۲۶۵ ق بوده و از آن به بعد از حالش به تحقیق مطلع نشده، الا آنکه قریب ده سال می‌دانسته او زنده است، و ادامه می‌دهد که شعرای معاصرش او را شاعری مسلم می‌دانستند و او «دیوان» غزلی در حدود ده هزار بیت داشته است. از خطوط متنوعی که گفته‌اند خوش می‌نوشته است، جز نستعلیق، دو قطعه خط شکسته تعلیق موجود است که از روی خط خواجه اختیار منشی به خوبی نقل کرده و از خطوط نستعلیق او، یک نسخه «حفهٔ الوزراء»، به قلم دو دانگ متوسط موجود است که چنین رقم نهاده: «کتبه الفقیر علی محمد المحرم غفر ذنوبه و ستر عیوبه ۱۲۵۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۸۱ -۴۸۰/ ۲)، حدیقهٔ الشعراء (۱۵۴۹ -۱۵۴۶/ ۳)، الذریعه (۹۷۴ -۹۷۳/ ۹)، ریاض العارفین (۲۸۱)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۷۹ -۱۱۷۸/ ۲)، مرآت الفصاحه (۵۶۰ -۵۵۸)، یغما (س ۱۲، ش ۸، ص ۳۷۵ -۳۷۴، س ۱۲، ش ۱۰، ص ۴۵۷ -۴۵۵).

محمد بهرام

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۵۹ ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «اخلاق منصوری» غیاث منصور، به قلم کتابت خوش، به شیوه‌ی سلطان محمد نور، با رقم: «تمام شد کتاب... محمد بهرام سنه ۹۵۸»؛ یک نسخه «دیوان» امیر شاهی، به همان قلم، با رقم: «کتبه العبد المذنب محمد بهرام بمدینهٔ الشام فی تاریخ ۹۵۹»؛ یک نسخه «رسم الخط» مجنون چپ نویس و «قواعد خطوط» سلطانعلی مشهدی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «قد تم... محمد بهرام بمدینهٔ شام، فی سنه ۹۵۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۶۳/ ۳).

محمد تاج‌الدین حیدر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۰۰ ق)، مذهب و خطاط. از مذهبان شیرین قلم شیراز بود و در خط نستعلیق نیز دست داشت. از آثار رقم‌دار وی، که نمونه خط نستعلیق استادانه و همچنین صنعت تذهیب خود را یکجا ارائه داده، یک نسخه کلام‌اللّه مجید، به خط عبدالوهاب شیرازی و به سال ۱۰۰۰ قمری است، با رقم: «... بسعی و اهتمام العبد الاحقر، محمد تاج‌الدین حیدر مذهب شیرازی به نهایت رسید».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۹/ ۴)، احوال و آثار نقاشان (۶۷۲/ ۲).

محمد کاتب، حسن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. به خط وی یک نسخه «اخلاق محسنی»، در موزه‌ی هرات است، به قلم کتابت متوسط و با رقم: «تم الکتاب... کتبه العبد حسن محمد الکاتب عفی عنه فی سنه احدی و ستین و تسعمائه». ممکن است وی همان حسن کاتب، صاحب یک نسخه «دیوان» حافظ باشد که محمد، نام او است، مخصوصا که شیوه‌ی خط و تاریخ کتابت هم مطابقت دارد.[۱]

(س دهقم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. به خط وی یک نسخه «دیوان» حافظ در کتابخانه‌ی سلطنتی است، به قلم دو دانگ متوسط، با رقم: «تم الکتاب... علی ید الاحقر الافقر حسن الکاتب غفراللّه ذنوبه و ستر عیوبه. سنه ثلاث و ستین و تسعمائه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۴۷/۱).

محمد مؤمن

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۳۲ ق)، خطاط. معاصر محمد مؤمن هروی است. از آثار وی: یک نسخه «فرهنگ جهانگیری»، به قلم کتابت متوسط، با رقم:«کتبه العبد المذنب محمد مؤمن، بتاریخ شهر ربیع‌الاول سنه‌ی ۱۰۳۲»؛ یک نسخه «دیوان» بابافغانی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «حسب الامر میرزائی صاحبی مخدوم زادگی، میرزا ابوتراب، سلمه اللّه تعالی نوشته شد، حرره العبد محمد مؤمن».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۴۲ –۸۴۱/ ۳).

محمد نصیر

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۲۴ ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن نیم ورقی، جلد روغنی عالی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، نسخ کتابت خوش، با رقم: «حسب الحکم... عباس میرزا... محمد نصیر بن محمد ابراهیم فی شهر محرم‌الحرام من سنهٔ اربع و عشرین و مأتین بعد الالف... ۱۲۲۴».[۱]

اثر اوست: قرآن نیم‌ورقی، جلد روغنی عالی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، دو صفحه‌ی بعد حاشیه مذهب نسخ کتابت خوش با رقم: «حسب‌الحکم... عباس میرزا... محمد نصر بن محمدابراهیم...» «فی شهر محرم‌الحرام من سنهٔ اربع و عشرین و ماتین بعدالالف... ۱۲۲۴» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۰۱ –۱۲۰۰/ ۴).

محمد وسیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۸ ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «قاموس اللغهٔ» فیروزآبادی، وزیری بزرگ، جلد روغنی ممتاز، نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «لما تشرفت هذه الدیار کردستان... و انا العبد الداعی... محمد الوسیم ابن امرحوم المغفور الشیخ جلال‌الدین.. سنهٔ ۱۳۱۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۰۱/ ۴).

محمد هادی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۸۲ ق)، خطاط. به آورده‌ی میرزا سنگلاخ، وی شاگرد رشیدا و امیر خلیل هروی و در قطعه نگاری مشابه میرعماد بود و مجموعه‌ای در لغت و الحان تألیف کرده است. یک نسخه «عالم آرای عباسی» در کتابخانه‌ی سلطنتی موجود است که در قرن یازدهم قمری به قلم نیم دو دانگ خوش نوشته شده و رقم «محمدهادی» دارد، که اگر همان باشد که میرزا سنگلاخ از او یاد کرده، کاتب خوشنویسی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۵۸/ ۳).

محمد، افضل

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۹۹ ق)، مذهب و خطاط. تشعیرساز و حل کار عصر خود بود و آرایش و آذین نسخه‌های خطی و قرآنها را به عهده داشت. از آثار وی: تذهیب و کتابت قرآن خوش خطی که با ورقهای آبی‌رنگ تهیه گشته و صفحات اول و حواشی آن، به تردستی ترصیع شده است، با رقم: «کتبه و ذهبه محمد افضل بن محمدعلی سنهٔ ۱۰۹۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۴۹/ ۲).

محمدعلی مذهب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، مذهب، نقاش و خطاط. گلزارنویس با مهارتی بود و در تشعیر و تذهیب قلم هنرمندانه‌ای داشت. از آثار وی خط شش دانگ گلزاری است که جمله‌ی یا امیرالمؤمنین حیدر را به خط نستعلیق جلی نوشته و داخل آن را، در شیوه‌ی گلزاری تزیین نموده است و زمینه را نیز به تذهیب کاری آرایش داده و رقم «یا علی ادرکنی» دارد که سجع مخصوص محمدعلی مذهب می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۰۹ -۹۰۸/ ۲).

محمدکریم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۸۸ -۱۲۲۵ ق)، فقیه، محدث و خطاط. وی علاوه بر تحصیل عربی و ادبی، هنر خطاطی را نیز نزد میرزا محمدعلی اصفهانی فراگرفت. در کار نقاشی نیز پیشرفتی تمام کرد. حاج محمدکریم همچنین در علوم دینی شاگرد آقا سید زین‌العابدین مجتهد بود و مراحل تکمیلی آن را در محضر حاج سید کاظم رشتی گذراند و موفق به کسب اجازه از وی شد. او سرانجام هنگام عزیمت به بصره در بین راه درگذشت و در کربلا دفن شد. آثار بسیاری به زبان فارسی و عربی در موضوعات: حکمت طبیعی، اخبار فقه، فلسفه، ریاضیات، صرف و نحو، ادبیات و علوم متفرقه، از او به جای مانده است، برخی از آنها: «حقایق الطب»، «دقایق العلاج»؛ «فصل الخطاب کبیر»؛ «فصل الخطاب صغیر»؛ «جامع الاحکام»؛ «مرآة الحکمه»؛ «اسرار النقاط».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقهٔ الشعراء (۱۵۸۸ -۱۵۷۹ /۳)، الذریعه (۲۲۹/۱۶، ۲۳۵/۸، ۳۴/۷)، شرح حال رجال (۴ -۱ /۴)، طرائق الحقائق (۴۶۸ -۴۶۷ /۳)، المآثر والآثار (۲۰۱)، مکارم الآثار (۷۹۰ -۷۸۹ /۳)، یادگار (س ۵، ش ۴ و ۵، ص ۱۱۸ -۱۰۶).

محمدمحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۴۰ ق)، خطاط. از آثار وی: «تعلیقات نماز» نیم ربعی، دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مرصع، نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب محمدمحسن بن ملک احمد القاضی العسکر السلطانی فی سنهٔ ۱۲۴۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۹۷ -۱۱۹۶/ ۴).

محمدهاشم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن نیم‌ربعی، جلد روغنی عالی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، دو صفحه‌ی آخر مذهب عالی، نسخ کتابت خفی ممتاز با رقم: «... لامیر الاعظم... ابن الامیر المنصور علی مردان خان، امیر محمدخان ایده اللّه... و انا العبد الاثم محمدهاشم» «فی شهر رمضان‌المبارک اثنین و مأتین و الف» «۱۲۰۲» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

مختاری کوبنانی، حسین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. از آثار وی: یک نسخه «ظفرنامه‌ی تیموری» شرف‌الدین علی یزدی، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «قد تم تنمیق الکتاب...فی عشرین شعبان‌المعظم سنه ثلاث و ستین و ثمانمائه... حسین بن لقمان المختاری الکو [ه] بنانی...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۶۸ -۱۶۷ /۱).

مدرس همدانی، ابوطالب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۱ ق)، نقاش و خطاط. از اهالی همدان، و مدرس علوم دینی بود. تمام خطوط مخصوصا نسخ و رقاع را استادانه می‌نوشت و در نقاشی ابری و قلمدان سازی مبدع و استاد بود و ابتکارات جالبی نیز در رشته‌ی تذهیب و ابری داشت. او اسکلت مقوایی قلمدان را نیز خود می‌ساخت و بدین جهت قلمدان‌های وی از لحاظ زیبایی و استحکام نظیر ندارد. میرزا ابوطالب امضای خود را اغلب به طلا و خط رقاع می‌نوشت و حواشی اثر را به زیبایی تزیین می‌کرد و جلدها و قلمدان‌ها را در سبک ابر و بادی مخصوصی که خود اختراع کرده و به نام قیامت مشهور بوده، تصویر می‌کرده است. از آثار وی: قلمدان ساده و خوش قواره، با زمینه‌ی سبز رنگ پریده و خطوط تزیینی سفید که به خط رقاع رقم «ابوطالب مدرس ۱۲۷۹» دارد؛ قلمدان ابری فوق‌العاده زیبا، با رقم: «ابوطالب مدرس ۱۲۶۰»؛ قلمدان ابری رنگ جگری، در زمینه‌ی مرغش آلبالویی و حنایی که حواشی آن با تشعیر نقطه چینی دندانه‌ای، به شکل گل و برگ تزیین یافته است و به خط رقاع طلایی رقم «ابوطالب المدرس ۱۲۷۱» دارد. از این هنرمند بیش از بیست عدد قلمدان و جعبه و جلد رقم‌دار و بی رقم که اغلب زیبا و استادانه است، دیده شده است. از آثار خطوط او: ادعیه و سور قرآن، به خط نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «و قداتفق الفراغ... سنهٔ ۱۲۸۱... ابوطالب المدرس الهمدانی... ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴/ ۱۰۱۷)، احوال و آثار نقاشان (۱/ ۴۵)، گلستان هنر (پنجاه)، هنر قلمدان (۱۳۹ -۱۳۸، ۷۵).

مدنی کرمانی، جواد موسوی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۹ -۱۲۵۷ ش)، خطاط و شاعر. معروف به بنان الشریعه. در قریه‌ی سعادت‌آباد سیرجان به دنیا آمد. تحصیلات مقدماتی را همان جا گذراند و در سی سالگی سفری به عتبات عالیات نمود. وی مدتی در نجف اشرف به تحصیل علوم متداول عصر خود پرداخت و بعد از شش سال به کرمان بازگشت. در حدد ۱۳۰۷ ش به تهران آمد و وارد وزارت معارف شد و تا آخر عمر در این شهر سکنی گزید. او در نوشتن خط شکسته توانا و مبتکر بود و شیوه‌ی مخصوصی داشت. حاجی بنان علاوه بر مقالات متنوعی که نوشته است، طبع شعری نیز داشته و مضامین تازه‌ای به سلک نظم درآورده است. اشعارش به طور پراکنده باقی مانده و از آنها چیزی به چاپ نرسیده است. مدنی در سالهای ۱۳۱۰ تا ۱۳۱۴ ش، یک دوره‌ی کامل حکمت و عرفان را نزد استاد میرزا مهدی آشتیانی فراگرفته و در پایان دوره‌ی تحصیلات خود شرحی به دعای «صباح» نوشته که به خط خود گردآوری شده است. وی در ابن‌بابویه مدفون است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۹۸ -۹۶).

مدنی همدانی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۳۴۰ -۱۲۵۸ ش)، طبیب، خطاط، نقاش، موسیقیدان و شاعر، متخلص به صفاءالحق. وی گاهی در شعر صفا نیز تخلص می کرد. نسبش از جانب پدر به امام زین‌العابدین (ع) می‌رسد و از طرف مادر منسوب به علاءالدوله سمنانی است. در کردستان به دنیا آمد و در پنج سالگی همراه خانواده‌اش به همدان منتقل شد و مقدمات علوم فنون را نزد استادان آنجا آموخت. وی طبیعیات و الهیات و فلکیات را نزد مشکاهٔ الملک، محمدعلی میرزا پسر خسرو میرزا قاجار، و طب قدیم را نزد حاج میرزا حسین، نواده‌ی کوثر علیشاه، و نقاشی و تذهیب را نزد صنیع‌الملک و میرزا حسین، پسر سمیعای نقاش، و طب جدید را نزد میرزا محمد صحت بخش و دکتر نجفقلی خان عراقی و موسیقی را نزد میرزا حسینقلی و سید احمد خان ساوجی و عرفان را نزد حاج عبدالوهاب شوشتری فراگرفت. صفاءالحق در فاصله‌ی سالهای ۱۲۸۴ -۱۲۷۵ ش به ایرانگردی و سپس جهانگردی پرداخت و از مصر و سودان و عراق دیدن کرد و چند سال در بمبئی سکنی گزید و معلومات و تجربیات طبی خود را تکمیل کرد و در آنجا به سبک هندی شعر سرود و بعد از ۱۵۰ سال، که پیروی از این سبک در ایران منسوخ شده بود، آن شیوه را به این کشور بازگرداند. در واقع صفا مجدد غزل سبک هندی در ایران است. وی در هندوستان از محضر بزرگان اهل عرفان نیز بهره‌ها برد. پس از بازگشت از هند، با معلوماتی که از طب قدیم داشت و تجاربی که در معالجات جدید آموخته بود مطبی در همدان گشود. در ح ۱۲۹۳ ق وزارت معارف به وی گواهینامه‌ی طبیب مجاز اعطا کرد و او را به عنوان نماینده‌ی دولت جهت آبله‌کوبی منطقه‌ی اسدآباد و سپس ریاست بهداری آن منطقه اعزام نمود. او در موسیقی نیز دست داشت و سه تار را نیکو می‌نواخت. وی همچنین خط خوبی داشت و به فن نقاشی و سوزن‌دوزی آشنا بود. او «سفرنامه»ای به خط خود نوشته و آن را به نقاشی‌هایی از هنر خود مزین ساخته است. وی را در کنار مرقد باباطاهر، در همدان، به خاک سپردند. از دیگر آثارش: «رساله پدگجی» یا «پداگوژی»، در تربیت؛ رساله‌ی «نمکدان»، آمیزه‌ای از نظم و نثر و جد و هزل؛ مثنوی «پهلوی نامه»، در انتقاد بر حکومت رضاخان و مخالفت با کشف حجاب؛ رساله «بزبزگان»، در دامپزشکی؛ «کلیه» در پاسخ به سؤالات ادبی و کلام و مذهبی، که ناتمام است؛ قصاید و مثنویات و قطعات، که از جهت مواد تاریخ و فولکلور همدان دارای فواید است؛ «دیوان» غزلیات، که در آن بیشتر به صائب و سبک هندی نظر دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۳۱۸ -۳۱۵/ ۲)، کیهان فرهنگی (س ۵، ش ۱۰، ص ۴۰ -۳۹).

مدهوش گلپایگانی، محمدصادق

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۳۷ ق)، خطاط، ادیب و شاعر، متخلص به مدهوش. وی ملا باشی حیدرقلی میرزا، فرزند فتحعلی‌شاه و حاکم گلپایگان بود. در نظم و نثر تبحر داشت و عربی را خوب می‌دانست. مدهوش خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» خاوری، به قلم نستعلیق و شکسته نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه العبد محمدصادق الکلبایکانی فی ۱۲۳۵» و «حرره العبد الاقل محمدصادق کلبایکانی، المتخلص به مدهوش... سنه ۱۲۳۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۶۷ -۷۶۶/ ۳)، حدیقهٔ الشعراء (۱۶۲۸، ۱۶۲۷/ ۳)، الذریعه (۱۰۲۴/ ۹)، سفینهٔ المحمود

(۳۱۴–۳۱۱/ ۱)، فرهنگ سخنوران (۸۳۰)، مجمع الفصحا (۱۰۰۶/ ۶)، مصطبه‌ی خراب (۱۷۴ –۱۷۳)، نگارستان دارا (۲۵۱).

مذهب اصفهانی، محمدتقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۳ ق)، مذهب، نقاش، قلمدان‌ساز و خطاط. از شاگردان سید ابوالقاسم حسینی مذهب باشی اصفهانی بود و شیوه‌ی وی را پیروی می‌نمود. میرزا محمدتقی علاوه بر هنر تذهیب و مراحل مختلف آن، در تصویرسازی و چهره‌پردازی نیز مهارت داشت. عمده کار این استاد، تهیه جلد و قاب آینه و قلمدان و سایر کارهای روغنی بود که در کارگاه هنری مخصوص خود عمل می‌آورد. سمت سرپرستی استادان کارگاه بر عهده‌ی این هنرمند بود و پرداخت و اصلاحات پایانی را خود انجام می‌داد. او خط نسخ و رقاع را نیز خوش می‌نوشت و آثارش را به خطوط زیبا ترقیم می‌کرد. از آثار وی: جلد قرآن ممتازی که با گلهای افشان تذهیب و تشعیر شده، با رقم: «نقل من... سید ابوالقاسم مذهب باشی، عن العبد محمدتقی مذهب سنه ۱۲۷۸»؛ قاب آینه‌ی بسیار استادانه‌ای که تصاویر دختران را بر روی آن نقاشی کرده و کناره‌ها و حواشی را به تذهیب و تشعیر عالی آرایش داده، با رقم: «راقمه محمدتقی مذهب الاصفهانی ۱۲۸۱»؛ قاب روغنی قرآنی که در کمال زیبایی عمل آمده و جامع اقسام شیوه‌های تذهیب کاری در نقوش اسلیمی و سایر مراحل تذهیب است و به خط رقاع استادانه‌ای درج شده: «رقم میرزا محمدتقی مذهب ۱۲۹۳». سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۷۴ –۶۷۳/ ۲).

مذهب باشی شیرازی، محمود

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۹۸ ق)، مذهب، قلمدان‌ساز و خطاط. مذهب باشی شیراز بود و در تذهیب و زرافشانی و حل کاری مهارت داشت. او در چهره‌پردازی و شبیه‌سازی نیز قوی دست بود و همچنین انواع خطوط را خوش می‌نوشت. علینقی شیرازی، خوشنویس معروف، برادر کهتر وی بود. از آثار او: قلمدان پرمایه‌ای در زمینه‌ی مشکی که گلهای طلایی کم‌نظیری بر روی آن نقش بسته و حواشی و کناره‌ها نیز حل کاری شده است، با: «رقم احقر عبادالله محمود مذهب باشی ۱۲۸۰»؛ جلد طلایی و مذهبی که در زمینه مشکی تذهیب شده و دارای رقم «مذهب باشی» است؛ قلمدان مذهب و حل کاری شده که بر رویه و وسط آن تصویر زن جوانی است و کناره‌ها نیز، گل و مرغ و سایر گلهای تزیینی دارد، با: «رقم احقر عبادالله محمود مذهب باشی سنه ۱۲۹۸» .

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۴۸)، احوال و آثار نقاشان (۱۱۱۸ –۱۱۱۷/ ۳)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (۱۶۲).

مذهب کرمانی، مسعود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۴۴ ق)، مذهب و خطاط. اهل کرمان و طلانگاری به غیر از مسعود بن میرکی مذهب است. استاد مسعود، به غیر از هنر تذهیب که در ترسیم آنها مهارت تامی داشت، خط نستعلیق را نیز خوش می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه «مناجات» حضرت علی (ع)، به قلم نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «مشقه العبد المذنب مسعود المذهب الکرمانی... سنه ۹۴۴».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۰۳/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۱۴۹/ ۳).

مذهب مشهدی، غیاث الدین محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۴۲ ق)، نقاش و خطاط. وی واضع افشان بوده و امیر علیشیر نوایی، وزیر دانشمند سلطان حسین بایقرا، به این استاد ارادت داشت و او را مورد توجه و عنایت خود قرار می‌داد. او در تذهیب نیز مهارت داشت و در خوشنویسی شاگرد سلطانعلی مشهدی بود. غیاث‌الدین، در مشهد درگذشت و در جنب مزار مولانا سلطانعلی مشهدی دفن شد. از آثار وی: یک قطعه از مرقع سید احمد مشهدی، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه العبد ... غیاث‌الدین المشهدی المذهب غفر ذنوبه»؛ سه قطعه از مرقع بهرام‌میرزا، به قلم سه دانگ و دو دانگ و نیم دو دانگ و کتابت خوش و متوسط، با رقمهای: «العبد الفقیر المذنب غیاث‌الدین المذهب» و «مشقه العبد غیاث‌الدین مشهدی غفر ذنوبه» و «العبد المذنب غیاث المذهب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۵۹ / ۲)، احوال و آثار نقاشان (۴۱۵ / ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۴۹۱ / ۱)، گلستان هنر (چهل و چهار، ۱۴۵)، هنر عهد تیموریان (۵۹۸،۵۸۳).

مذهب هروی، محمود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۶۳ ق)، مذهب، نقاش، خطاط و شاعر. هنرمند ذوفنونی از دیار هرات است که به غیر از فن تذهیب، در چهره‌پردازی و ارائه مجالس پر ازدحام و تزیین و آرایش قصرها نقاشی پر اعتبار به شمار می‌آمد و پیرو مکتب بخارا و هرات بود. او خطوط نستعلیق و رقاع را خوش می‌نوشت و از شاگردان میرعلی هروی بود و شعر را نیز نیکو می‌سرود. عبداللّه سلطانی از شاگردان وی است. از آثار او: یک نسخه «سبحهٔ الابرار» جامی، با رقم: «کتبه العبد محمود المذهب الهروی... سنه ۹۵۱»؛ یک قطعه به قلم دو دانگ و کتابت خوش به سفیدآب، با رقم: «کتبه المذنب محمود المذهب...»؛ یک قطعه از مرقع شاه اسماعیل، به قلم دو دانگ خوش الوان، با رقم: «کتبه المذنب محمود المذهب...»؛ تصویر امیرعلیشیر نوایی به حالت ایستاده، با رقم: «عمل محمود مذهب» دارد؛ تصاویری در

نسخه‌ی «بوستان» سعدی که به ۹۶۳ ق کتابت شده و مینیاتورهای متعددی از «محمود مذهب» دارد. چندین اثر دیگر او در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۹۴/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۱۲۲ -۱۱۱۸/ ۳)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۰۴)، گلستان هنر (سی و سه)، هنر عهد تیموریان (۷۷۲، ۷۱۳، ۶۹۷، ۵۵۴- ۵۵۳، ۵۵۲- ۵۵۱، ۵۵۲، ۴۹۲، ۴۲۱).

مذهب هروی، یاری

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم و دهم ق)، مذهب، نقاش، خطاط و شاعر. وی پس از آموختن فنون نقاشی به صورت ابتدایی، به سفارش امیر علیشیر نوایی تحت تعلیم مذهبان بزرگ هرات قرار گرفت و در اندک زمانی در هنر نقاشی ماهر گشت. گویند مهر سلطان حسین بایقرا را با قلم مو تقلید کرده بود و بدین سبب به مرگ محکوم شد، اما به وساطت امیر علیشیر نوایی از قتل نجات یافت. یاری علاوه بر تذهیب، خط نستعلیق را عالی می‌نوشت و شعر نیز می‌گفت. از آثار او: دو قطعه از مرقع مالک دیلمی، که اشعاری از خود اوست، به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ عالی و خوش، با رقم: «المحرره یاری المذهب...» و «لمحرره... مشقه یاری»؛ یک قطعه از مرقع امیر غیب بیگ، به قلم نیم دو دانگ خوش رنگه محرر، با رقم: «لمحرره یاری المذهب»؛ تذهیب و طلاکاری نسخه‌ی «خمسه» امیر علیشیر نوایی، با رقم: «خمسه میر علیشیر نوایی به خط قبلة الکتاب مولانا سلطانعلی المشهدی و به مذهبی مولانا یاری...».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۶۷ -۹۶۶/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۴۲۴ -۱۴۲۱/ ۳)، تاریخ هنرهای ملی (۸۵۳/ ۲)، تذکره‌ی روز روشن (۹۳۹ -۹۳۸)، خوشنویسان و هنرمندان (۴۴)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۸۸۱ - ۸۸۰/ ۵)، الذریعه (۱۳۰۶/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۱۰۱۰)، کارنامه‌ی بزرگان (۴۴ -۴۳)، گلستان هنر (۱۴۵ -۱۴۴)، مجالس‌النفائس (۱۲۱ - ۱۲۰).

مذهب، کمال الدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۴۷ ق)، خطاط و نقاش. از مذهبان و محرران و قاطعان بود که در یکی از آثار خود چندین قطعه از خطوط میر علی هروی را بریده و یا اگر اصل خط به سفیداب یا زر نوشته شده بوده، آن را تحریر کرده است و رقم نهاده: «حرره کمال». از دیگر آثار وی: یک نسخه «سبحة الابرار» جامی، به خط نستعلیق که حواشی آن تذهیب شده است، به سال ۹۲۷ ق؛ یک نسخه «مفردات» میر علی تبریزی، به قلم نیم دو دانگ و کتابت جلی متوسط، با رقم: «کتبه سنه‌ی ۹۴۷ کمال، غفر ذنوبه»؛ یک قطعه از مرقع امیر غیب بیگ، به قلم چهار دانگ، به قلم زر تحریردار، با رقم: «حرره کمال‌الدین مذهب».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۹۰/ ۲)، احوال و آثار نقاشان (۵۵۱ - ۵۵۰/ ۲)، هنر عهد تیموریان (۷۵۰ -۷۴۹، ۶۲۴،

.(۵۷۸

مذهب، یوسف

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۸۱۰ ق)، مذهب و خطاط. مشهور به امیری. از آثار وی: کتابت و تذهیب «کلیله و دمنه» که در ۸۱۰ ق به پایان رسیده و نوزده تصویر آبرنگی در آن نقش نموده است که در ذیل بعضی از نقوش رقم «یوسف المذهب» دارد و در آخر نسخه رقم نهاده: «کتبه العبد یوسف المشهور به امیری».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۲۹/ ۳).

مراغه‌ای، عبدالقار

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عبدالقار مراغه‌ای ملقب به «حافظ» و «گوینده»، موسیقی‌دان معروف ایرانی (۸۳۷ ه.ق) وی در آغاز در خدمت سلطان احمد جلایر در بغداد و مورد لطف وی بود چندانکه شاه او را «یا عزیز» خطاب می‌کرد، سپس در سلک مصاحبان و ملازمان «میرزا میرانشاه» قرار گرفت. در سال ۸۰۲ چون بکرات امیرتیمور شنیده بود که میرانشاه همواره به شراب و صحبت ساقیان سیم اندام به سر می‌برد و از مملکت‌داری فارغ است، حکم کرد که ندما و ملازمان وی را جمله بر دار کشند و استاد «قطب‌الدین نایی» و «حبیب عودی» و «عبدالقادر» از آن جمله بودند، که هر سه در فن موسیقی و ادوار شهرت بسزا داشتند. دو تن اول را به دار کشیدند، ولی عبدالقادر مجالی یافت و بگریخت و چندی پنهان بود، تا پس از مدتی که در مجالس قلندران صرف کرد، نزدیک بارگاه تیمور آمد و به آواز بلند قرآن خواندن آغاز کرد و مورد عفو قرار گرفت. عبدالقادر مراغه‌ای پس از فوت امیر تیمور به ملازمت شاهرخ درآمد و از او نیز مهربانیها دید. وی در انواع فضایل و از جمله در علم موسیقی و ادوار کامل بود و چنانکه گفته‌اند هیچ یک از ابناء زمان به پای او نمی‌رسید. در علوم قرائت و شعر و کتابت و خط زحمات بسیار کشیده به کمال رسید. عبدالقادر کتابی درباره‌ی موسیقی به نام «مقاصدالالحان» نوشته و در کتاب دیگری به نام «کنزالالحان» نوشته بود و در آخر آن نغمات موسیقی را که خود ساخته با خطی مخصوص تحریر کرده بوده ولی از کل این کتاب متأسفانه اثری در دست نیست (کارنامه‌ی بزرگان ایران ۲۷ -۳۰۵).

(۸۳۹ / ۸۳۸ / ۸۳۷ -۷۵۴ ق)، موسیقیدان، شاعر و خطاط. معروف به عبدالقادر گوینده و عودی. پدرش، غیبی، از فضلا و موسیقیدانانی بود که در اغلب علوم دست داشت. عبدالقادر در مراغه به دنیا آمد. ولی ابتدا به تحصیل صرف و نحو و معانی و بیان همت گماشت و قرآن را حفظ کرد و چون به علم ریاضی و فن موسیقی بیش از دیگر علوم توجه داشت، به مطالعه‌ی کتابهای این رشته پرداخت و از تعالیم پدرش در این زمینه بهره‌مند شد. پس از مدتی در استنباط اوزان و استخراج الحان و تألیف نقرات و اختراع نغمات و ساختن تصنیف مهارت یافت و پرآوازه‌ترین موسیقی‌دان و موسیقی‌شناس عصر خود شد. او در جوانی از مراغه به تبریز رفت و مورد توجه شیخ اویس قرار گرفت و در دربار فرزندش، سلطان حسین جلایر، مقام و منزلت یافت. پس از تسخیر

آذربایجان به دست امیر تیمور، وی به بغداد، نزد سلطان احمد جلایر، رفت و بعد از فتح بغداد، امیر تیمور او و گروهی از صنعتگران و هنرمندان را روانه‌ی سمرقند کرد. عبدالقادر پس از ۸۰۰ ق به تبریز بازگشت و در سلک ندیمان و نوازندگان دربار میرانشاه درآمد و دوباره از آنجا به بغداد رفت. وقتی که امیر تیمور دیگر بار بغداد را به تصرف درآورد، او را زندانی کرد و فرمان قتلش را صادر نمود، اما او جان سالم به در برد. وی پس از مرگ تیمور (۸۰۷ ق) مدتی در سمرقند، در دربار سلطان خلیل بود و سپس به دربار شاهرخ پیوست. عبدالقادر تا آخر عمر در هرات و در دربار شاهرخ زیست و در حالی که بیش از هشتاد سال داشت، به مرض طاعون درگذشت.او احتمالا آخرین موسیقیدان بزرگ ایران است که در علم و عمل موسیقی و داشتن قریحه و هنر تألیف و ساختن آهنگ و تصنیف استادی بی‌مانند بود. آواز را خوش می‌خواند و عود را نیکو می‌نواخت و به همین سبب خط را خوب می‌نوشت. عبدالقادر را می‌توان در ردیف صفی‌الدین ارموی دانست. از تألیفات متعدد و پرارزش وی: «جامع الالحان»، که در ۸۱۶ ق برای فرزندش نورالدین عبدالرحمان تألیف و تنظیم کرده است؛ «مقاصد الالحان»، کتابی است مفید و مختصر در علم و عمل موسیقی قدیم ایران، با یک مقدمه و دوازده باب و چند فصل؛ «کنز الالحان فی علم الادوار» که اثری از این کتاب در دست نیست؛ «شرح ادوار»، که شرحی است بر «الادوار فی حل الاوتار» صفی‌الدین ارموی.[۱]

مراغه‌ای ملقب به «حافظ » و «گوینده»، موسیقی‌دان معروف ایرانی (ف. ۸۳۷ ه.ق.) وی در آغاز در خدمت سلطان احمد جلایر در بغداد و مورد لطف وی بود چندانکه شاه او را «یار عزیز» خطاب می‌کرد. سپس در سلک مصاحبان و ملازمان «میرزا میرانشاه » قرار گرفت. در سال ۸۰۲ چون به کرات امیر تیمور شنیده بود که میرانشاه همواره به شرب شراب و صحبت ساقیان سیم‌اندام و در مجلس موسیقی به سر میبرد و از مملکت داری فارغ است، حکم کرد که ندما و ملازمان وی را جمله بر دار کشند و استاد «قطب‌الدین نایی» و «حبیب عودی» و «عبدالقادر» از آن جمله بودند، که هر سه در فن موسیقی و ادوار شهرت بسزا داشتند. دو تن اول را به دار کشیدند، ولی عبدالقادر مجالی یافت و بگریخت و چندی نهان بود، تا پس از مدتی که در مجالس قلندران صرف وقت کرد، نزدیک بارگاه تیمور آمد و به آواز بلند قرآن خواندن آغاز کرد و مورد عفو قرار گرفت. عبدالقادر پس از فوت امیر تیمور به ملازمت شاهرخ درآمد و از او نیز مهربانیها دید. وی در انواع فضایل و از جمله در علم موسیقی و ادوار کامل بود، و چنانکه گفته‌اند هیچ یک از ابناء زمان به پای او نمی‌رسید. در علوم قرائت و شعر و کتابت و خط زحمات بسیار کشیده به کمال رسید. عبدالقادر کتاب خود «مقاصد الالحان» را که در موسیقی نوشته به نام سلطان مراد دوم پادشاه عثمانی اتحاف کرد و از سمرقند به آسیای صغیر رفت و در سال ۸۳۶ کتاب را بدو تقدیم نمود. وی در پایان حیات نزد شاهرخ تیموری میزیست و کتاب «جامع الالحان» را در سال ۸۱۸ به وی تقدیم داشت. کتاب دیگری در شرح «کتاب الادوار» صفی‌الدین نوشته (ظاهرا این آخرین تألیف اوست). از نوشته‌های او چنین بر می‌آید که وی کتابی به نام«کنز الالحان» نوشته بوده و در آخر آن نغمات موسیقی را که خود ساخته با خطی مخصوص تحریر کرده بوده، ولی از این کتاب اثری در دست نیست (کارنامه بزرگان ایران ۷ –۳۰۵).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] استادان موسیقی (۳۷ –۳۶)، ایضاح المکنون (۳۸۴ / ۲)، تاریخ موسیقی (۲۲۴ –۱۹۹ / ۱)، تاریخ نظم و نثر (۲۶۲ –۲۶۱)، تاریخ هنرهای ملی (۷۶۶ –۷۵۶ / ۲)، تذکره الشعراء (۳۷۹، ۳۴۲، ۲۵۱ –۲۵۰)، حبیب السیر (۱۴ –۱۳ / ۴)، دانشمندان آذربایجان (۲۶۴ –۲۵۸)، دایره‌المعارف فارسی (۱۶۷۰ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۶۱۸)، کارنامه‌ی بزرگان (۳۰۷ –۳۰۵)، کاروان هند (۶۷۰ / ۱)، کشف الظنون (۱۵۱۳)، لغت‌نامه (ذیل/ عبدالقادر گوینده)، معجم المؤلفین (۲۶۷ –۲۹۶ / ۵)، هدیه العارفین (۵۹۷ / ۱).

مراغی، حاجت قلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۹۹ ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. به خط وی یک نسخه «سلسلهٔ النسب صفویه» در کتابخانه‌ی ملی تهران است، به قلم کتابت متوسط، که چنین رقم دارد: «کاتب العبد حاجت قلی حکاک ابن‌استاد ملک دلاک مراغی، بتوفیق حق سبحانه و تعالی، در بلده‌ی طیّبه‌ی اهر. فی شهر رجل المرجّب باتمام رسید سنه‌ی ۱۰۹۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۳۳/۱).

مرتضی قلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۵۰ ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «دعای کمیل» نیم ربعی، جلد روغنی، سرلوح مرصع، دو صفحه‌ی اول و حاشیه‌ی تشعیرسازی مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم:

«چه گشت فتحعلیشاه جد پدر حیدر

بریخت از قلم مرتضی قلی گوهر»

«فی ۱۲۴۶»؛ یک قطعه نسخ کتابت خوش، با رقم:

«چو گشت فتحعلیشاه جد پدر حیدر

بریخت از قلم مرتضی قلی گوهر»

«سنه‌ی ۱۲۵۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۱۴/ ۴).

مرشد شیرازی، محمدهادی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۴۸- ح ۱۲۹۰ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به مرشد. به گفته‌ی صاحب «فارسنامه‌ی ناصری» در شیراز کسب کمالات کرد و با فقرا و گوشه‌نشینان مصاحبت داشت. درویشی دیندار و فقیری شب زنده‌دار و از مریدان رحمت علیشاه بود. در سخندانی و سخن‌گویی و خوشنویسی و شکسته تعلیق اقتدا به پسر عم خود مهدی حجاب کرده بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۷۷ / ۴)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۴۱۳ / ۴)، طرائق الحقائق (۴۷۲ / ۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۰۸۸ -۱۰۸۷/ ۲)، مرآت الفصاحه (۵۸۳)، مکارم الآثار (۱۳۳۹/ ۴).

مرشدی، ابوالمکارم

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از آثار وی: «قصیده برده» و ترجمه‌ی فارسی منظوم آن، به قطع نیم ربعی خشتی، جلد ضربی مذهب فرسوده، یک سر لوح مذهب مرصّع ثابت کتابت جلی عالی، به خط نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه الفقیر ابوالمکارم بن علی المرشدی فی حجه ثلاث و سبعین و ثمانمائه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۲۱ /۴).

مرعشی حسینی، اسداللّه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: قرآن نیم ورقی جلد روغنی دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب خوب نسخ کتابت جلی متوسط با رقم «قد فرغ من تسوید کتابت القرآن، ابن محمد شریف الحسینی المرعشی القاضی الشوشتری، العبد الاثم اسداللّه غفراللّه ذنوبهما» «سنهٔ ۱۲۶۷» متعلق به خانم سرهنگ مهدی افخمی (کراچی).

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

مرعشی، ابومحمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از او قرآن رحلی عظیم، نسخ کتابت جلی و رقاع خوش با رقم «قد شرفت من تحریر... فی اوایل شهر صفر المظفر سنهٔ ثمان و ستین و مائه بعد الاف (۱۱۶۵). و انا العبد المذنب... ابومحمد خان بن سید مرعش خان الحسینی المرعشی...» در اونیورسیته‌ی اسلامبول موجود است.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

مستوره‌ی کردستانی، ماه شرف

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۶۴ / ۱۲۶۳ - ۱۲۲۰ / ۱۲۱۹ ق)، خطاط، عارف و شاعر، متخلص به مستوره. در کردستان به دنیا آمد. وی که برادرزاده‌ی میرزا عبداللّه رونق سنندجی، صاحب «حدیقه‌ی امان اللهی»، و همسر خسروخان، والی کردستان بود، در فراگیری علم به مقدمات اکتفا نکرد و در زمینه‌ی علوم ادبی و دینی بر حسب سعی و پشتکار خود، توفیق حاصل نمود. وی خطوط را استادانه می‌نوشت. اشعارش نیز لطیف و دلنشین بود و بیشتر به فارسی شعر می گفت. «دیوان» مستوره در حدود بیت هزار بیت بوده که بسیاری از آن نابود شده و فقط قسمتی از اشعار وی، در حدود هزار بیت، در ۱۳۰۴ ش، به چاپ رسیده است. او با یغمای جندقی و ملا خضر نالی معاصر و معاشر بود. وی اشعاری نیز در مدح اهل‌بیت (ع) دارد که دارای مضامین عرفانی و اجتماعی است. مستوره در ۱۲۶۳ ق از وطن خود همراه عمو و سایر خویشاوندان خود به سلیمانیه‌ی عراق رفت و در آنجا درگذشت. از آثار وی: «تاریخ کردستان» یا «تاریخ اردلان»، به فارسی، در شرح حال و حکمرانی والیان اردلان کردستانی، از بدو تأسیس این سلسله تا قرن هشتم قمری؛ «معجم الادباء» یا «مجمع الادباء»؛ «رساله» در عقاید و شرعیات؛ «دیوان» شعر، حدود دو هزار بیت.[۱]

۱۲۶۴ / ۱۲۶۳ - ۱۲۲۰ / ۱۲۱۹ ق، ماه شرف خانم از زنان خوشنویس، عارف و شاعر. وی دختر ابوالحسن بیگ، فرزند محمد آقا کردستانی، ناظر صندوقخانه والیان کردستان و برادرزاده میرزا عبداللّه رونق، مولف تذکره حدیقه امان‌اللهی و همسرش خسرو خان، والی کردستان بود. خانواده‌اش معروف به قادری و پدرش از مقربین آن خاندان و از محترمین مردم کردستان بود. به نوشته تاریخ کرد و کردستان خسروخان پدر مستوره را که دایی او نیز بود به زندان انداخت و مبلغ زیادی از وی به عنوان جریمه گرفت و بعد به عنوان دلجویی و مصالحه دخترش مستوره را به زنی گرفت. او چهار سال پیش از آن، حسن جهان خانم متخلص به والیه، دختر فتحعلی شاه قاجار (۱۲۵۰ -۱۲۱۲ ق) را به همسری خود درآورده بود. خسروخان مردی عیاش بود از همین رو والیه و مستوره در اشعارشان از بی‌مهری و بی‌وفایی او شکوه کرده‌اند. وی در سال ۱۲۵۰ ق درگذشت و مستوره نیز تا سال ۱۲۶۳ در کردستان ماند تا اینکه در آن سال همراه عمو و سایر خویشاوندان خود به میان ایل بابان در شهر سلیمانیه عثمانی رفت و مدتی بعد در همانجا به سن ۴۴ سالگی درگذشت.

به نوشته مجمع‌الفصحا، مستوره زنی نجیب، عفیف، زیبا و دارای خصایل مردانه بود. میرزا علی‌اکبر صادق‌الملک، از عموزادگانش، در کتاب حدیقه ناصریه می‌نویسد: «مستوره صاحب فضل و کمال و خط و ربط و شعر و انشاء بوده و دیوان شعری مشتمل بر بیست هزار بیت غزل، قصیده و... دارد، اما اکثر آنها از بین رفته و مجموع اشعار دیوانش که در سال ۱۳۰۴ ش به چاپ رسیده از دو هزار بیت تجاوز نمی کند.»

از آثار دیگر مستوره کتاب تاریخ کردستان، به زبان فارسی در شرح حال و حکمرانی والیان اردلان کردستان از بدو تاسیس این سلسله در قرن هشتم هجری تا زمان حیات اوست. رساله‌ای در عقاید و شرعیات و کتابی نیز به نام معجم‌الادباء داشته است (سنندج، ۱۳۲۸ ش). مستوره با برخی از شعرای نامدار زمان خود مانند یغمای جندقی و ملاخضر نالی (شاعر کرد) در ارتباط شعری بوده است.

اشعار او در مدح اهل‌بیت (ع) بوده و دارای مضامین عرفانی و اجتماعی است و بیشتر بصورت غزل، قصیده، قطعه و رباعی است. از اشعار اوست:

رفتیم و پس از خود عمل خیر نهشتیم

با آب گنه توشه عقبی بسرشتیم

امروز بدین عالم خاکی به چه نازیم

فرداست که بینی همه خاک و همه خشتیم

بس کار مناهی که در این مرحله کردیم

بس خار معاصی که در این مزرعه کشتیم
از مسجد و محراب بدوریم و تو گویی
ما بنده‌ی پیران کلیسا و کنشتیم
در حشر ز نیک و بد ما دوست چه پرسد
نیکیم از اوییم و از اوییم چو زشتیم
المنهٔ لله که «مستوره» من و دل
جز یار بساط از همه دیار نوشتیم
من آن زنم که به ملک عفاف صدر گزینم
ز خیل پردگیان نیست در زمانه قرینم
به زیر مقنعه ما را سری است لایق افسر
ولی چه سود که دوران نموده خوار چنینم
مرا ز ملک سلیمان بسی است ننگ همیدون
که هست کشور عفت همه به زیر نگنیم
به معشر نسوان مر سپاس و حمد خدا را
همی سزد که بگویم منم که فخر زمینم
ز تاج و تخت جم و کی مراست عار ولیکن
به آستان ولایت کمینه خاک نشینم
علی عالی اعلی امیر صفدر حیدر
که هست راهنمای یقین و رهبر دینم
کمینه‌وار چو «مستوره» دل بدو بسپردم
هزار بنده به درگه ستاده همچو نگینم
مقیم کعبه گر بیند بت ترسایی ما را
کند روشن به قندیل حرم شمع کلیسا را
ز رخ چون پرده بگذارد ز سوزش شعله اندازد
عیان از آستین سازد ید بیضای موسی را
کشد گر خیمه حسنش بر این اقلیم «مستوره»
برد از خاطر مجنون خیال روی لیلی را
آن پری چهره که دوشینه به بزم ما بود
وصف او را نتوان گفت چسان زیبا بود
وه چه بزمی گل و شمع ونی و بربط همه جمع
خنده‌ی جام می و قهقهه مینا بود
سرخوش از باده من و ساقی و آن طرفه صنم
تا سحر قصه ز نقل و می و از صهبا بود

از وفاداری و از صبر و شکیبایی و عشق

هر چه زان جمله سخن رفت از این شیدا بود

زاهدالاف مزن نقد مسلمانی تو

خود بدیدم به کف مغبچه‌ی ترسا بود

هر که در مسجد و میخانه به چشم آوردم

همه را دامی از آن زلف سیه برپا بود

دی به غمزه صنمی سلسله مویی بگذشت

دل «مستوره» و جمعی به برش یغما بود

خسروان جای به مشکوی گزیدند و لیک

فقرا را به جهان سایه دیواری نیست

دعوی فضل تو «مستوره» مکن زانکه به دهر

فاضلان را به خدا پایه و مقداری نیست

در فرقت تو صبر و تحمل تا چند

نالان و غزلسرا چو بلبل تا چند

خون شد دلم از محنت ایام فراق

این جور و جفا با منت ای گل تا چند[۲]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] ارمغان (س ۶، ش ۳ و ۴، ص ۲۵۵ -۲۵۳)، از رابعه تا پروین (۲۴۱ -۲۱۲)، تاریخ مشاهیر کرد (۳۷۲ -۳۶۷/ ۱)، حدیقه‌ی امان اللهی (۴۵۷ -۴۳۵)، حدیقهٔ الشعراء (۲۱۹۷ -۲۱۹۴/ ۳)، الذریعه (۱۰۳۳/ ۹)، زنان سخنور (۱۹۲ -۱۷۵/ ۲)، کارنامه‌ی زنان (۹۷ -۹۵)، مجمع الفصحا (۹۵۳ -۹۵۲/ ۵)، مشاهیر زنان (۲۱۹ -۲۱۷)، مکارم الآثار (۱۷۲۴ -۵)، مؤلفین کتب چاپی (۱۶۷ - ۱۶۶/ ۶).

[۲] منابع: «پرده‌نشینان سخنگوی»، آریانا، سال دهم، شماره هفتم، ۵۰ -۴۹؛ از رابعه تا پروین، ۲۴۱ -۲۱۲؛ تاریخ کرد و کردستان، ۱۶۴ -۱۵۹ / ۲؛ تاریخ مشاهیر کرد، ۳۷۲ -۳۶۷ / ۱؛ حدیقهٔالشعرا، ۲۱۹۷ -۲۱۹۴ / ۳؛ حدیقه امان‌اللهی، ۴۵۷ -۴۳۵؛ حدیقه ناصریه، دیوان ماه شرف خانم کردستانی، اغلب صفحات؛ الذریعه، ۱۰۳۳ / ۹؛ کارنامه زنان مشهور ایران، ۹۵؛ مجمع الفصحا، ۹۵۲ / ۵؛ فهرست کتب چاپی فارسی و عربی، مؤلفین کتب چاپی فارسی و عربی، ۱۶۷ -۱۶۶ / ۶.

مستوفی اصفهانی، تقی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر. وی از نوادگان آقاشاه علی است که در اوایل جلوس شاه عباس بزرگ، مستوفی الممالک بود. میرزا تقی نستعلیق را خوش می‌نوشت و در این خط، شاگرد میرعماد بود. او مدتی وزارت لاهیجان را داشته و بعد وزیر اصفهان و مستوفی قورچیان شده و تا زمان مرگ همان سمت را داشته است. اگر چه وی در نظم اشعار دستی داشت، اما غزل را خوب

نمی‌گفت، چرا که وزن و قافیه غریب اختراع می‌کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰ -۱۰۹ /۱)، تذکره‌ی روز روشن (۱۵۵)، تذکره‌ی نصرآبادی (۸۴ -۸۳)، الذریعه (۱۷۴/۹)، صبح گلشن (۸۹)، فرهنگ سخنوران (۱۸۹).

مستوفی، علی محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۷۹ ش)، نقاش، خطاط و نوازنده. در نواختن تار از شاگردان آقا حسینقلی و آقا میرزا عبدالله و در نقاشی شاگرد کمال‌الملک بود. وی خط نستعلیق و تحریر را هم بسیار خوب می‌نوشت. علی محمد از مستوفیان معروف بود که در آخر عمر سفری هم به اروپا رفت و در آن جا نیز به نواختن ویولن آشنا شد. او قبل از این که به پنجاه سالگی برسد، در تهران درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ تحول ضبط موسیقی (۱۴۰)، تاریخ موسیقی (۵۶۵ / ۲)، تاریخ هنرهای ملی (۹۷۵ / ۲)، سرگذشت موسیقی (۱۲۴ / ۱).

مستوفی، علیرضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: کتیبه‌ی اشعار بالای ضریح حضرت معصومه (ع)، در قم که تاریخ ۱۲۷۵ ق دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۶۶ / ۲).

مستوفی‌زاده، علی‌اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۸ ش)، خطاط. در تفرش و در قریه بازرجان به دنیا آمد. وی اصول و قواعد خوشنویسی را از پدر خود آموخت و در خط نستعلیق و شکسته سرآمد شد. مستوفی‌زاده وکیل دادگستری بود و اوقات فراغت خود را صرف هنر خط می‌کرد. از آثار او، علاوه بر قطعاتی که بر جای مانده، کتاب «اندرزهای نظامی» است که خود استخراج نموده و با قلم درشت نوشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۱۶۱ -۱۵۹).

مسیح کاشانی، رکن‌الدین مسعود

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۶۶/ ۱۰۵۷ ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به مسیح. معروف به حکیم رکنای کاشانی. وی مسیحا و مسیحی نیز تخلص می‌کرد. اصلش از شیراز بود و در کاشان به دنیا آمد. از مشاهیر شعرای عصر خود و در طب و فلسفه و حکمت ماهر بود. خاندانش از دیرباز پیشه‌ی پزشکی داشتند و پدرش در عهد شاه طهماسب سه سال طبیب دیوان بود و مدتی نیز در دربار سلطان محمد خدابنده طبابت می‌کرد. مسیح کاشانی نیز از آغاز جوانی در طبابت و شاعری مشهور شد. وی از ملازمان و مقربان شاه عباس اول بود و در همین زمان به استقبال «خسرو و شیرین» حکیم نظامی، به نام شاه، منظومه‌ای سرود و نام آن را «مجموعه‌ی خیال» نهاد و در عین حال قصیده‌هایی نیز در مدح پیامبر و ائمه‌ی اطهار (ع) سرود. در «تذکره‌ی میخانه» آمده که شاه عباس سه روز در کاشان مهمان وی بوده و او در این ایام به امر شاه «دیوان» بابافغانی را غزل به غزل جواب گفته است. وی در هنر خوشنویسی نیز دست داشته و نستعلیق را خوش می‌نوشته است. رکن‌الدین مسعود پس از مدتی به هندوستان رفت و ملازم اکبرشاه گشت و سپس به اللّٰه‌آباد سفر کرد و ملازم و مداح جهانگیر پادشاه شد. بعد از آن به چند شهر دیگر هند سفر نمود و در نهایت دوباره به دربار جهانگیر پادشاه بازگشت و در زمان جلوس شاه جهان در خدمت وی به سر برد. در ۱۰۴۱ ق از دربار شاه جهان به زیارت خانه خدا رفت و ضمنا به مشهد مقدس مشرف شد. بعد از مدتی اقامت در مشهد به کاشان و اصفهان رفت و چون شاه صفی به او توجه ننمود به شیراز سفر کرد و آخرالامر به کاشان بازگشت و تا هنگام فوت در آنجا به سر برد. از شاگردان او می‌توان صائب تبریزی، شاعر معروف، را نام برد. از شاگردان او می‌توان صائب تبریزی، شاعر معروف، را نام برد. ملکشاه حسین سیستانی شاگرد دیگر مسیح است که بعد از ستایش استاد خود می‌گوید که وی در قصیده از خاقانی پیروی می‌کرده است. بطور کلی تذکره‌ها سروده‌های او را تا صد هزار بیت نوشته‌اند. از دیگر آثارش: مثنوی «قضا و قدر»؛ «ساقی نامه»؛ منظومه‌ای در برابر «مخزن الاسرار»؛ سه «دیوان» شعر، یکی در ایران و دو تا در هند، شامل قصیده و غزل و رباعی و قطعه. تقی‌الدین کاشی کتابی به نام «ضابطهٔ العلاج» را در طب، که به زبان عربی است، به او نسبت می‌دهد. تعدادی از تذکره‌ها او را مسیح ثانی نامیده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۰۲ -۹۰۱/ ۳)، ارمغان (س ۵، ش ۷ و ۸، ص ۴۳۸ -۴۳۷)، ایضاح المکنون (۵۳۰/ ۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۲۰۳ -۱۱۹۳/ ۵)، تذکره‌ی میخانه (۵۲۲ -۴۹۳)، تذکره‌ی نصرآبادی (۲۱۷ -۲۱۴)، الذریعه (۲۸۴، ۲۶۴/ ۱۹ ،۱۴۶/ ۱۷، ۱۱۵/ ۲۱ ،۱۰۴۳ -۱۰۴۱، ۳۸۳، ۳۸۲/ ۹)، ریاض العارفین (۲۳۲ -۲۳۱)، ریحانه (۳۱۳ -۳۱۲/ ۵)، سرو آزاد (۹۰ -۸۹)، صبح گلشن (۴۱۰ -۴۰۸)، فرهنگ سخنوران (۸۴۳ -۸۴۲)، فهرست نسخه‌های خطی فارسی (۲۵۲۸ -۲۵۲۷/ ۳)، کاروان هند (۱۳۰۵ ،۱۲۹۳/ ۲ ،۹۰ -۸۹/ ۱)، مجمع الخواص (۵۶ -۵۳)، منظومه‌های فارسی (۵۳۳ -۵۳۲)، نتایج الافکار (۶۴۳ -۶۴۰)، هفت اقلیم (۴۶۶ -۴۶۴/ ۲).

مشربی استرآبادی، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به مشربی. جوانی خوش فهم و با استعداد بود و خط را نیک می‌نوشت. در جوانی از دنیا رفت. از اوست:

مرا آمد نصیب از عشق خوبان داغ نومیدی

نصیب کس مبادا یا رب این داغی که من دارم

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تحفه سامی (۱۲۸)، الذریعه (۱۰۴۷)، شعرای مازندران و گرگان (۲۹۷ -۲۹۶)، صبح گلشن (۴۱۷)، فرهنگ سخنوران (۸۴۶).

مشکاهٔ تبریزی، علی‌اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۱ -۱۲۵۱ ش)، خط و شاعر، متخلص به مشکاهٔ. در شعر ابتدا هما تخلص می‌کرد. در تبریز به دنیا آمد. وی خطوط نستعلیق، نسخ، کوفی و رقاع را بخوبی می‌نوشت. به گفته‌ی میرزا محمدعلی صفوت «دیوان» شعری حدود ده هزار بیت دارد. از دیگر آثارش «معراج نامه» در شغر می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۵۹۵ -۵۹۴ / ۲)، شرح حال رجال (۱۶۶ / ۶)، فرهنگ سخنوران (۸۴۸)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۳۰۵۲/ ۲)، مؤلفین کتب چاپی (۵۴۳ -۵۴۲/ ۴).

مشکی کاشانی، محمد امین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۱۷ ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن نیم ربعی، نسخ کتابت و رقاع کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد الضعیف... محمد امین بن احمد المشکی الکاشانی سنه سبع عشر و الف ۱۰۱۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۴۸/ ۴).

مشکی کاشانی، محمدامین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن نیم‌ربعی، نسخ کتابت و رقاع کتابت ملیح خوش با رقم: «کتبه العبد الضعیف المحتاج الی رحمهٔاللّه الملک السبحانی محمد امین بن احمد المشکی الکاشانی. سنهٔ سبع عشر و الف ۱۰۱۷» در مجلس شورای ملی. (این برگه با اندک اختلاف تکرار شده است).

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

مشکین قلم اصفهانی، محمدحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۳۰ ق)، نقاش و طغرانویس. هنرمند پر ابتکار اصفهانی است که نقوش زیبایی را از تلفیق خط و نقاشی (نقاشیخط) عمل می‌آورد و به طلا- و سایر رنگهای تزیینی آرایش می‌داد. او در خارج از ایران وفات یافته و دفن شده است. از آثار وی: تصویر مرغ با حالتی که از تلفیق حروف، تشکیل یافته و رقم «بنده باب بهاء مشکین قلم سنه ۱۳۰۵» دارد؛ تصویر قرینه‌ای دو مرغ ایستاده که از ترکیبات کلمات تشکیل شده و حواشی آن، تذهیب و تشعیر فوق‌العاده‌ای دارد، با رقم: «بنده باب بهاء مشکین قلم سنه ۱۳۰۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۷۰۹ -۷۰۸/ ۲).

مشکین قلم شیرازی، محمدحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۱ ق)، نقاش و خطاط. طراح نقوش و ناخنی کار اهل شیراز و معاصر محمدحسین شیرازی کاتب السلطان بود که در کتابت خطوط نیز دست داشت و چند قلم را خوش می‌نوشت. از آثار ناخنی وی: یک قطعه به قلم نستعلیق دو دانگ خوش، با رقم: «هجدهم شهر ذی الحجهٔالحرام سنه ۱۲۵۶ المذنب محمدحسین الملقب بمشکین قلم»؛ تصویر زیبای زن فرنگی به شیوه‌ی ناخنی، با رقم: «محمدحسین شیرازی مشکین قلم ۱۲۷۹»؛ یک مرقع، که قطعاتی به خطوط نسخ و شکسته تعلیق و شکسته نستعلیق و نستعلیق چهار دانگ خوش دارد، با رقمهای: «المذنب الفقیر محمدحسین الشیرازی الملقب بمشکین قلم غفر له سنه‌ی ۱۲۷۹» و «محمدحسین الشیرازی الملقب بمشکین قلم، سنه‌ی ۱۲۷۹»؛ تصویر میرزا فضل‌اللّه طباطبایی، در شیوه‌ی ناخنی که هنر نقاشی و ناخنی را یکجا ارائه داده، با رقم: «محمدحسین شیرازی مشکین قلم ۱۲۸۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۹۵ -۶۹۴/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۷۰۹/ ۲).

مشکین قلم، جبار

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۱۱ ش)، خطـاط. در زنجـان به دنیـا آمـد. در جوانی به اکتساب علوم پرداخت و فنون خطی را نزد میرزا آقا، معروف به ملا آقا آموخت. وی برای تکمیل این هنر در محضـر خوشنویسان دیگر نیز به شاگردی پرداخت و به رتبه‌های عالی رسید. میرزا جبار را به صـفات پسـندیده سـتوده‌اند. او در زنجـان درگـذشت و همان جا به خاک سپرده شـد. قطعه‌ای از وی در تـذکره‌ی «خوشـنویسان معاصر» نقل شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۸۳).

مشهدی، ابوالقاسم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۰ ق)، خطـاط و شاعر. مسـتوفی آسـتانه‌ی قـدس رضوی بود. نسـتعلیق و شکسـته را خوش می‌نوشت و شـعر نیز می‌سـرود. از خطوط وی: کتیبه‌ی یک در نقره‌ی آستانه‌ی رضوی است که اشعار آن از ملک الشعراء صبوری است و چنین رقم دارد: «کتبه تراب اقدام الخدام، ابوالقاسم الخادم ۱۳۲۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱/ ۳۴)، تذکرهٔ الخطاطین (۴۵۸- ۱/ ۴۴۹).

مشهدی، احمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۸۶ ق)، خطاط و شاعر. اهل مشهد بود و پس از طی مراحل نخستین خوشنویسی از مشهد به هرات رفت و نزد میر علی هروی به فراگیری خط پرداخت و در کار خوشنویسی به پایه‌ی استاد رسید. پس از فتح هرات به دست عبیداللّه‌خان ازبک، به سال ۹۳۵ ق، و انتقال اجباری جمعی از هنرمندان از جمله میر علی به بخارا، سـید احمد نیز به دنبال اسـتاد خویش به آن شهر رفت و پس از مرگ میر علی جانشـین وی در کتابخانه‌ی عبدالعزیزخان ازبک، پسر عبداللّه‌خان، شد و به کتابت پرداخت. پس از مرگ عبدالعزیز خان به مشـهد بـازگشت. و پس از چنـدی به دربار شاه طهماسب صـفوی پیوست و کاتب ملازم و مورد توجه او شـد. اما سـرانجام نظر شاه نسـبت به او تغییر یـافت و گرفتار تنگـدستی گردیـد. میر مرادخان، حاکم مازنـدران، چون از حال سید باخبر شـد، او را نزد خویش خوانـد. سـید مـدتی در مازنـدران به کتابت پرداخت. از آثار او در این دوره یک نسـخه از «لوایح» جامی است که به تاریخ ۹۷۸ ق کتـابت شـده است. بـا مرگ میر مرادخـان به مشـهد بازگشت و د سال ۹۸۴ ق شـاه اسـماعیل دوم او را به قزوین فراخوانـد. امـا این دوره‌ی آسایش سـید احمـد نیز به درازا نکشـید. شاه اسـماعیل دوم درگـذشت و سـید ناچار دوباره به مازندران رفت و در همان جا وفـات یافت. سـید احمـد شـعر نیز می‌سـرود و اشـعاری از وی نقل شـده است که بعضـی از آنها به خط خود وی است. او شاگردان بسیاری را تربیت کرد که برجسـته‌ترین آنها حسـنعلی مشهدی و علیرضا مشهدی بودند؛ از دیگر شاگردان وی می‌توان از قاضی میر

احمد منشی، میر شیخ ثانی کرمانی، ملا حسین تبریزی، محمد رحیم مشهدی و ملاقانعی نام برد. از آثار او: یک نسخه «دیوان غزلیات» امیرشاهی سبزواری، قلم کتابت خفی عالی و تاریخ سال ۹۸۲ ق؛ یک نسخه «لوایح» جامی به قلم دودانگ خوش، با رقم: «جهت حضرت نواب... احمد الحسینی المشهدی الکاتب... فی شهور سنه ثمان و سبعین و تسعمائة»؛ یک نسخه «نزهة العاشقین»، به قلم کتابت جلی عالی، با رقم: «تمت... احمد الحسینی المشهدی... فی شهور سنه سبعین و تسعمائة» و مرقعات و قطعاتی که در کتابخانه‌های تهران، لنینگراد، استانبول و وین موجود است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۴ -۴۴ /۱)، پیدایش خط و خطاطان (۹۰ -۸۹)، تاریخ اصفهان (۳۱۰)، تاریخ نظم و نثر (۴۶۴)، تاریخ هنرهای ملی (۸۸۵ -۸۸۴ /۲)، تذکرة الخطاطین (۱۳۵ -۱۲۶ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۲۹۳ -۱۲۹۲ /۱۰)، سرآمدان فرهنگ (۴۹۶ -۴۹۵ /۱)، عالم آرای عباسی (۱۷۰ /۱)، کارنامه بزرگان (۱۴۳ -۱۴۲)، گلستان هنر (۹۱ -۹۰)، مناقب هنروران (۱۱۴، ۸۲، ۷۸، ۷۶).

مشهدی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

گروه : هنرشته : خوشنویسی والدین و انساب : سید احمد مشهدی از سادات حسینی مشهد است که پدرش به شغل شمع ریزی در آستانه رضوی مشغول بوده است.تحصیلات رسمی و حرفه ای : سید احمد مشهدی ابتدا در مشهد به آموزش خط پرداخت و پس از آن به هرات رفت و نزد میر علی هروی به تحصیل پرداخت.زمان و علت فوت : سید احمد مشهدی در سال ۹۸۴ در مازندران درگذشت.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : سید احمد مشهدی پس از آن که استادش میر علی هروی توسط ازبکان به بخارا فرستاده شد به آن سرزمی ن رفت و در کتابخانه عبدالعزیز خان ازبک به کتابت پرداخت. پس از مرگ عبدالعزیز خان به مشهد و سپس به درگاه شاه صفوی شاه تهماسب روانه شد و در آذربایجان ساکن گردید. مدتی در خدمت شاه صفوی بود تا بالاخره به مشهد بازگشت . ده سال بعد رهسپار مازندران شد و در آنجا به خدمت میرمراد خان والی درآمد. در مازندران کتاب لوایح جامی را برای خان کتابت کرد. اقامت وی در مازندران تا مرگ میر مراد خان بطول انجامید پس از آن به خراسان بازگشت تا این که شاه اسماعیل دوم در سال ۹۸۴ او را به قزوین فراخواند. او مدتی آنجا بود و پس از مرگ شاه اسماعیل به مازندران بازگشت . سید احمد مشهدی از ذوق ادبی نیز برخوردار بوده و شعر نیز می‌سرود.

آثار : کتابت دیوان غزلیات امیر شاه ویژگی اثر : یک نسخه دیوان غزلیات امیر شاه به تاریخ ۹۸۲ هجری قمری که در کاخ م.زه گلستان نگهداری می‌شود.[سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند. ۱۳۸۰]۲ کتابت لوایح جامی ویژگی اثر : این نسخه به تاریخ ۹۷۸ کتابت شده و در کتابخانه شچدرین لنینگراد موجود است.[سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند. ۱۳۸۰]۳ کتابت نزهه العاشقین ویژگی اثر : کتابت این اثر در تاریخ ۹۷۰ ثبت شده است محل نگهداری این اثر[سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند. ۱۳۸۰] منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

مشهدی، حسنعلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۰۳ ق)، خطاط و نقاش. وی شاگرد میر سید احمد مشهدی بود. خط خفی و جلی را خوش می‌نوشت و از اوان طفولیت استعداد خود را در این هنر نشان داد. به نقل از کتاب «مرآة العالم»، او پس از میرعلی هروی اسلوبی خاص آورد و پس از مرگ استاد، به هرات و نیشابور سفر کرد، سپس آهنگ عراق کرد و به زیارت عتبات رفت و حدود چهار سال در بغداد ماندگار شد. همچنین به زیارت حرمین شریفین شتافت و در همان جا درگذشت. حسنعلی از وراقی نیز سررشته داشت و آرایش و پیرایش مرقعات و صحافی و وصالی قطعات استادان را به تردستی انجام می‌داد و حواشی و کناره‌های تصاویر را به نیکوترین وجهی می‌آراست. از آثار وی: شش قطعه در مرقعهای مختلف، به قلمهای سه و دو و نیم دانگ و کتابت خوش، با رقمهای: «کتبه المذنب حسن علی المشهدی»؛ «در کربلا مرقوم گشت، کتبه المذنب حسن علی المشهدی»؛ «فقیر المذنب حسن علی، در کربلا نوشته شد»؛ و یکی که قطعه شعر معروف میر علی هروی است، با رقم: «کتبه المذنب سن علی غفراللّٰه ذنوبه و سترعیوبه» و «مشقه حسن علی»؛ آرایش حواشی قطعاتی از استادان خوشنویس ایران، که به انواع تشعیرها و اسلیمیهای گوناگون ترسیم شده و رقم «صاحبه و وراق حسنعلی غفرله» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۴۶/۱)، احوال و آثار نقاشان (۱۵۴/۱)، گلستان هنر (۹۱).

مشهدی، رجبعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۳ ق)، خطاط. از آثار وی: کتیبه‌ی مدخل حرم نو حضرت معصومه (ع)، به خط ثلث برجسته نیم‌دانگ کتیبه‌ی خوش، با رقم «کتبه رجبعلی الخادم»؛ دو کتیبه‌ی سر در ورودی صحن نو مزار حضرت معصومه (ع) در قم و کتیبه‌ی سر در ساعت امین‌السلطان، به خط ثلث سه دانگ کتیبه‌ی خوش، با رقم: «قد فرغ التسوید الخادم رجبعلی المشهدی سنه ۱۳۰۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۶۹/۴)، گنجینه‌ی آقار قم (۵۳۲، ۵۲۵ /۱).

مشهدی، سلطانعلی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۹۲۶ -۸۴۱ ق)، خطاط و شاعر. ملقب به قبله الکتاب و سلطان الخطاطین. در میان خوشنویسان نستعلیق، هیچ یک به اندازه‌ی سلطانعلی مشهدی، در دروه‌ی زندگی خود، شهرت کسب نکرده است. پدر و مادر وی ساکن شهر مشهد بودند و او در هفت

سالگی یتیم مانده و در حمایت و دامان تربیت مادر خود روزگار گذرانیده است. سلطانعلی از طفولیت به خشنویسی علاقه داشته و مدتها بدون معلم مشق کرده و در بیست سالگی به حدی رسیده بود که شهره‌ی شهر شده و عده‌ای از ترک و تاجیک برای تعلیم خط نزد وی می‌آمدند و او بدون اطلاع از قواعد خوشنویسی، به سلیقه‌ی خود، شاگردان را تعلیم می‌داده است. چون آوازه‌ی خوشنویسی سلطانعلی به اطراف خراسان رسید. سلطان حسین میرزا بایقرا وی را به هرات فراخواند و او را در کتابخانه‌ی خویش به کار گماشت و به همین علت، عنوان کاتب السلطانی رقم می‌کرد. او همچنین در آن جا با وزیر هنرپرور، امیرعلیشیر نوایی و نیز با عبدالرحمن جامی دوستی بهم زد و بسیاری از آثار جامی را کتابت کرد. سلطانعلی در غزلسرایی نیز دست داشته و منظومه‌ای در خط به نام «صراط السطور» سروده است. درباره‌ی استاد و معلم خط سلطان علی، غالب مورخان و تذکره‌نویسان گفته‌اند که اظهر تبریزی معلم وی بوده است ولی برخی نیز معتقدند که استاد بی‌واسطه‌ی او، حافظ حاجی محمد، شاگر اظهر بوده است. سلطانعلی در طول زندگی خود القاب مختلفی از جمله: قبله الکتاب، زبده الکتاب و سلطان الخطاطین داشته و در جایی نیز لقب نظام‌الدین با اسم او قرین شده است. او پس از مرگ سلطان حسین بایقرا، از هرات به زادگاه خود، مشهد، رفت و در همانجا انزوا گزید و سرانجام در سن هشتاد و پنج سالگی درگذشت و در مقابل پای مزار حضرت امام رضا (ع) به خاک سپرده شد. از شاگردان بی‌واسطه و معروف او سلطان محمد نور، سلطان محمد خندان، محمد ابریشمی و زین‌الدین محمود درخور ذکرند. آنچه از آثار خطوط وی اکنون بجای مانده سه قسم است: کتیبه‌ها، کتابها، قطعات و مرقعات. الف) کتیبه‌ها: کتیبه‌ای روی سنگ مرمر در طرف غربی مزار خواجه عبداللّه انصاری در بیرون شهر هرات که به قلم یک دانگ کتیبه است، با رقم: «این صفه بدیع البنیان... بتاریخ سال هشتصد و هشتاد و دو... حرره العبد سلطان علی مشهدی». ب) کتابها: یک نسخه «دفتر پنجم» از شش دفتر «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت خوش، با رقم: «سلطان علی المشهدی» و تاریخ جمادی الثانیه‌ی سنه‌ی ۸۶۵ یک نسخه «گوی و چوگان» (حالنامه‌ی عارفی) به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «وفق بکتابه هذه النسخه.. سلطان علی بن محمد المشهدی... سنه اربع سبعین و ثمانمائه بدارالسلطنه هراه...»؛ یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت خوش، با رقم: «سلطان علی الشمهدی» در سن پنجاه و پنج سالگی به تاریخ سال ۸۹۶؛ یک نسخه «تحفه الاحرار» جامی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد... سلطان علی المشهدی... سنه‌ی ۹۲۱». ج) مرقعات و قطعات: «۴۷۰ قطعه از مرقعات، به قلمهای پنج دانگ تا غبار عالی و خوش و متوسط، با تاریخهای سال ۸۸۵ تا ۹۰۳ ق». و چندین اثر دیگر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۶۶ –۲۴۱ /۱)، اطلس خط (۴۷۱ –۴۶۲)، پیدایش خط و خطاطان (۱۱۳ –۱۱۰)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۷۲/۴)، تاریخ موسیقی (۲۴۵/۱)، تاریخ نظم و نثر (۶۵۲، ۳۲۷ –۳۲۶)، تاریخ هنرهای ملی (۸۱۹ –۸۱۵ /۲)، تحفه سامی (۱۱۳)، تذکره الخطاطین (۹۵ –۸۳ /۱)، حبیب السیر (۳۵۲ –۳۵۱ /۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۳۴ –۳۳، ۸)، دایرةالمعارف فارسی (۱۳۲۵/۱)، الذریعه (۴۵۹ –۴۵۸ /۹)، ریحانه (۵۶ –۵۵ /۳)، سرآمدان فرهنگ (۴۷۳ –۴۷۲ /۱)، صبح گلشن (۲۰۷)، طرائق الحقائق (۱۲۰ –۱۱۹ /۳)، عالم آرای عباسی (۱۷۱/۱)، فرهنگ سخنوران (۴۶۳ –۴۶۲)، کارنامه‌ی بزرگان (۷۳)، گلستان هنر (۷۸ – ۵۹)، مجالس النفائس (۲۷۴ –۲۷۳، ۱۰۱ –۱۰۰)، مناقب هنروران (۷۴ –۷۲، ۶۲ –۶۱)، هنر عهد تیموریان (۷۳۸ –۷۳۷، ۶۲۳ –۶۲۲، ۵۰۶ –۵۰۵، ۳۱۳ –۳۱۲، ۲۹۷).

مشهدی، شرف‌الدین حسین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. از کاتبان و خوشنویسان زبردست دربار سلطان یعقوب آق‌قوینلو و یا پیربوداق قراقوینلو بوده و به همین مناسبت سلطانی رقم می‌کرده است. ممکن است که او، همان شرف‌الدین بن شهاب‌الدین باشد. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» امیری، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد... شرف‌الدین حسین...»؛ یک «مجموعه‌ی اشعار» حافظ و کمال و غیره، به قلم کتابت خوش، با رقم: «حرره العبد.. شرف‌الدین حسین سلطانی... فی تاریخ سنه ثمان و سبعین و ثمانمائه» (۸۷۸)؛ یک «ترجیع‌بند» معروف سعدی و سلمان ساوجی، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد...شرف‌الدین حسین المشهدی...» و دیگر قطعات مختلف.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۵۷ -۱۶۵ /۱)، هنر عهد تیموریان (۶۲۶، ۶۱۹).

مشهدی، عبدالرحیم

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نویسنده. از آثار وی: «مسالک الممالک» در جغرافیا.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۷۸۲)، الذریعه (۳۷۷ / ۲۰).

مشهدی، عبدالصمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۲۸ ق)، خطاط، نقاش و شاعر. وی از شاگردان سلطانعلی مشهدی بود. طبعی خوش داشت و شعر می‌سرود. امیر علیشیر نوایی (۹۰۶ -۸۴۴ ق) کتابت «دیوان» عبدالرحمان جامی را به وی واگذاشت و چون پس از اتمام، اشکالاتی در آن دید از جامی خواست تا خود این نسخه را مقابله کند. پس از این اتفاق او روی به افشانگری و سیاهی‌سازی و رنگ‌کاری آورد و در این فنون مهارت یافت. از آثار وی «دیوان» شعر می‌باشد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۰۲ / ۲)، احوال و آثار نقاشان (۳۲۹ / ۱)، تاریخ نظم و نثر (۳۲۹ -۳۲۸)، تاریخ هنرهای ملی (۸۵۵ / ۲)، الذریعه (۶۸۹ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۶۱۶)، گلستان هنر (۱۴۸ -۱۴۷)، مجالس النفائس (۱۵۰)، هفت اقلیم (۲۰۸ -۲۰۷/ ۲).

مشهدی، عبدالعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «نثر اللآلی» جلد روغنی،سرلوح مرصع، به خط نسخ کتابت خوش و با رقم: «جهه هدیه... علی ید العبد... عبدالعلی مشهدی، فی شهر ربیع الاولی من شهور سنه ۱۳۰۶...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۳ / ۴).

مشهدی، عبدالواحد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از شاگردان سلطانعلی مشهدی بود که از ایران به خاک عثمانی مسافرت کرد و در استانبول، به دربار سلطان سلیمان راه یافت. گویا وی در کوتاهیه در مدرسه‌ای ساکن بود که بعدها به واحدیه شهرت یافت. وی از علوم مختلفه بهره داشت و در شرح «نقایه» کتابی تألیف کرد به نام «نقایه الفقه الواحدیه» و نیز به درخواست فناری‌زاده، یکی از علمای ترک و رساله‌ای در فن اسطرلاب تألیف کرد. او در ۹۹۵ ق، تاریخ تألیف «مناقب هنروران»، در گذشته بود. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» سلطان سلیم عثمانی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «اقل عبادالله عبدالواحد»؛ یک نسخه مثنوی «روشنایی نامه» منسوب به ناصرخسرو، به قلم کتابت خوش، با رقم: «عبدالواحد المشهدی»؛ یک نسخه «بوستان»سعدی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «تمت الکتاب... عبدالواحد المشهدی غفر ذنوبه»؛ نسخه‌ی دیگر «روشنایی‌نامه»، به قلم کتابت خوش، با رقم: «تمت الکتاب... عبدالواحد مشهدی غفر ذنوبه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۱۸ -۴۱۷ / ۲)، پیدایش خط و خطاطان (۱۴۵)، مناقب هنروران (۶۷)، هنر عهد تیموریان (۶۸۸، ۶۳۵، ۵۳۹).

مشهدی، علیرضا

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. وی شاگرد میرزا سید احمد مشهدی بود و بسیار خوش می‌نوشت. بعد از سید احمد مدتی در مشهد زیست و همان جا درگذشت. از آثار وی: یک قطعه از مرقع سید احمد، به قلم پنج دانگ جلی و نیم دو دانگ عالی، با رقم: «العبد علی رضاء مشهدی»؛ یک قطعه از مرقعی دیگر، به قلم سه دانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد علی رضاء مشهدی...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۶۷ / ۲)، گلستان هنر (۹۲ -۹۱)، هنر عهد تیموریان (۶۸۹، ۵۹۸، ۳۲۷ -۳۲۶).

مشهدی، محمدرحیم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۹۳ ق)، خطاط. از شاگردان سید احمد مشهدی بود. صاحب «مناقب هنروران» دو سه قطعه از خطوط او را، در ۹۹۰ ق، در بغداد دیده است. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «تمت الکتاب... علی ید العبد الفقیر المذنب محمدرحیم... سنه‌ی ۹۹۳»؛ یک نسخه رساله‌ی «کنوز الرموز»، به طریق مرقع، به قلم نیم دو دانگ و کتابت جلی عالی، با رقم: «کتبه المذنب محمدرحیم...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۲۱/ ۳)، مناقب هنروران (۸۲).

مشهدی، محمدمهدی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن رقاع و نسخ نیم دو دانگ خوش با رقم: «حسب‌الفرموده‌ی نوردیده‌ی اهلیت و مردمی زیب مسند صورهٔ و معنی میرزا سلطان محمد المدعو منشی، علی یدالعبد الاقل محمدمهدی الکاتب المشهدی سنه‌ی ۱۰۱۱».

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

مشهدی، نعمت‌اللّه

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ح ۱۰۵۲ ق)، خطاط. اهل مشهد بود. پدرش از مقربان شاه عباس اول (۱۰۳۸-۹۹۶ ق) به شمار می‌آمد. وی در کودکی نزد سید احمد مشهدی به تعلیم خط پرداخت، بعدها به قزوین رفت و مدتی نزد علیرضا عباسی (ز ۱۰۲۵ ق) مشق خط کرد. پس از اینکه شاه عباس مشهد را تسخیر کرد نعمت‌اللّه به آنجا، که موطن اصلی وی بود، بازگشت. او در سرودن شعر نیز مهارت داشت. وی هنگام تألیف «گلستان هنر»، حدود ۱۰۵۲ ق، هنوز در قید حیات بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۴۵/ ۳)، اعیان‌الشیعه (۲۲۵/ ۱۰)، گلستان هنر (۱۲۷-۱۲۶)، مطلع الشمس (۴۴۹/ ۲).

مشهدی، یوسف

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۷۰۰ ق)، خطاط. وی یکی از شش تن شاگردان بزرگ یاقوت مستعصمی بود. در اواخر عمر از عراق عرب به آذربایجان

رفت و در شهر تبریز به کتابت و تعلیم پرداخت. از شاگردان او عبداللّٰه صیرفی است. از آثار یوسف مشهدی قرآنی در کتابخانه‌ی ایاصوفیه استانبول نشانی داده‌اند که تاریخ ۶۶۸ ق دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ هنرهای ملی (۷۸۵/ ۲)، گلستان هنر (۲۲).

مصاحب تبریزی، حسن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به مصاحب. در نوشتن خط خصوصا خط غبار مهارت داشت. از شاگردان میرعلی هروی بود. به آورده‌ی «احوال و آثار خوشنویسان» در تذکره‌ی «شعرای آذربایجان» آمده که میرزا حبیب، مؤلف «خط و خطاطان»، می‌گوید زمانی که ملا حسن به استانبول رفت به مصاحبت سلطان محمد ثالث (۱۰۱۲ -۱۰۰۳ ق) نایل شد و به همین علت مصاحب رقم می‌زد. وی در اواخر عمر به تبریز بازگشت و در همان جا درگذشت. اشعاری از او در تذکره‌ها آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۰۵/ ۳)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۵۹۶/ ۲)، دانشمندان آذربایجان (۳۴۷)، الذریعه (۱۰۵۳/ ۹)، صبح گلشن (۴۲۰)، فرهنگ سخنوران (۸۴۹).

مصحح مشهدی، ابوالقاسم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۳۳ ق)، خطاط. مصحح کتابخانه‌ی آستان رضوی بود و هفت خط را خوش می‌نوشت. استاد سید محمد تقی مدرس رضوی نزد وی تعلیم خط گرفته است. از آثار او: قطعه‌ای به خط نستعلیق کتابت خفی خوش، با رقم: «... ابوالقاسم مصحح، در شب جمعه‌ی چهاردهم رمضان المبارک... ۱۳۱۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۵ -۳۴ /۱).

مصحح، محمدصادق

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۴۲ ق)، خطاط. از آثار وی: مجموعه‌ی «اخلاق محسنی»، «اخلاق ناصری» و «اخلاق جلالی»، به قطع وزیری، پنج سرلوح مذهب عالی، جلد سوخت معرق، نسخ کتابت خوش، با رقم: «... و علی ید العبد... ابن حاجی محمد الحافظ، محمدصادق المصحح،

فی اول اللیل الاول من الاسبوع الاخر من الشهر الاخر من الربع الاول من السنهٔ الثانی فی العشر الخامس من المائهٔ الاول من الالف الثانی...» (۱۰۴۲).

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۸۱/ ۴).

مصور بدخشانی، میر منصور

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم و دهم ق)، نقاش، مذهب و خطاط. اهل بدخشان و پدر میر سید علی متخلص به جدایی بود. وی در بدایت حال، در خدمت شاه طهماسب صفوی (۹۸۴ -۹۳۰ ق) به خلق آثار ارزنده‌ای اشتغال داشت و از تصویرگران نامی آن دوران به شمار می‌آمد. به روایتی او فرزند روح‌اللّٰه میرک است، اما این فرضیه چون منطبق با اسناد قدیمی نیست، پایه و اساسی ندارد. میرمنصور از شاگردان بلاواسطه‌ی استاد بهزاد به شمار می‌آید و از شاگردان خود او نیز، فرزندش سید علی و استاد زین‌العابدین معروف هستند. میر مصور در تذهیب و تشعیر و هنر طلاکاری مهارت داشت و در کتابت اقلام مختلف بخصوص ثلث و رقاع و نستعلیق استاد بود. از آثار وی: تصویر خود نقاش در هیأت پیرمرد سپید مویی که عینک به چشم نهاده و عرضه داشتی به دست گرفته است؛ تصویر سرخان بیگ سفره‌چی که به خط نستعلیق رقم نهاده: «صوره میر مصور»؛ تصویر زخمی کردن شیری به دست بهرام چوبینه که بدون رقم است؛ تصویر کشته شدن دیو سپید به دست رستم نامدار که بدون رقم است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۵۴ -۱۳۴۳/ ۳)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۰۴، ۱۸)، گلستان هنر (چهل، چهل و یک، ۱۴۰ -۱۳۹)، مجمع الخواص (۹۷)، مناقب هنروران (۱۰۴)، هنر قلمدان (۲۴).

مصور تبریزی، محمد قاسم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۳۲ ق)، نقاش و خطاط. اهل تبریز بود که پس از درک مقدمات تصویرسازی، راهی اصفهان شده و در خدمت استادان نامی و پرآوازه آن سامان قرار گرفته است. وی بسان استاد محمدی و سایر پیشتازان این مکتب، تصویر می‌آفریده و در حد خود هنرمندی صاحب عیار بوده است. استاد محمد قاسم در سایه‌پردازی شیوه‌ی مخصوصی داشت و آنها را از قلم ریز گرفته تا ضربه‌های قلم درشت، پرداز می‌کرد و آثار خود را متمایز می‌ساخت. او در تذهیب و حل کاری نیز مهارت داشت و نستعلیق را استادانه می‌نوشت. از آثار وی: تصویر درویشی افتاده که به استادی نقش بسته، با رقم: «محمد قاسم ۹۸۹»؛ تصویر زن زیبایی که پیراهن سرخ رنگ پوشیده، با رقم: «محمد قاسم ۱۰۰۴»؛ تصویر فلک کردن شاگرد تنبلی با منظره‌ی درخت کهنسال و پربرگی که در زیر پای درخت رقم نهاده: «... محمد قاسم سنه ۱۰۱۴»؛ تصویر نشسته شاه عباس که به تنه‌ی درختی تکیه داده است، با رقم: «بتاریخ... سنه ۱۰۳۲، رقم کمینه خاکسار محمد قاسم مصور». نوزده اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۶۷ -۱۰۶۱/ ۳)، گلستان هنر (چهل و پنج).

مصور علی، علی‌اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، نقاش و خطاط. از هنرمندانی است که جزو اخوان صفا بوده و به ظهیرالدوله صفا ارادت خالصانه داشته است. وی در شبیه‌سازی استعداد فراوان داشت و اغلب رنگ روغن کار می‌کرد و خطوط را خوش می‌نوشت. یکی از آثار وی تصویر ظهیرالدوله و سایر ارادتمندان آن خانقاه است که به شباهت تمام و استادانه به نقش درآورده است. اثر دیگر وی که با کمک یکی از شاگردانش به اتمام رسانده، تصویر رنگ روغنی چهره‌ی پیرمردی است که کلاه دوره‌ی احمد شاهی به سر نهاده و به خط رقاع استادانه‌ای رقم نهاده: «به معاونت بنده ساخته شده، مصور علی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۶۲/ ۳).

مصور، ولی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم و دهم ق)، نقاش و خطاط. مشهور به ملا ولی قلندر. اهل هرات بود و علاوه بر نقاشی در نوشتن خطوط، بخصوص ثلث مهارت داشت. دوران حیات وی مصدف است با صدارت امیر علیشیر نوایی (۹۰۶ -۸۴۴ ق) و سلطان حسین بایقرا (۹۱۱ -۸۷۳ ق). از شاگردان وی در تذهیب و خط ثلث، روح‌اللّه میرک هروی است که در مواردی از روی کارهای استاد مشق می‌نموده است. از آثار وی: کتیبه سر در مسجد جامع زیارتگاه، در هرات که به خط ثلث است؛ تصویر پر مهارت سلطان حسین بایقرا در البسه سلطنتی که در بالای آن، شعری با خط نستعلیق نوشته شده و چنین رقم نهاده: «بنده ولی مصور»؛ جلد روغنی زیبایی در شیوه‌ی گل و مرغی دوره‌ی تیموری و سبک هراتی، با رقم: «عمل ملا-ولی»؛ تصویر سلطان حسین بایقرا در جوانی که بر روی قالیچه‌ای نشسته و در پایین تصویر نیز چند خط نوشته شده و رقم آن به خط تحریری چنین است: «تصویر سلطان حسین بایقرا- بنده ولی مصور»؛ تصویر شکارگاه سلطنتی که در گوشه چپ و پایین نقاشی به خط نستعلیق رقم نهاده: «عبده ولی مصور»؛ تصویر شتری که به زنجیری بسته شده، با رقم: «عبده ولی مصور».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۰۴ -۱۴۰۱/ ۳)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۳۲، ۱۰۰، ۹۹، ۱۶)، گلستان هنر (سی و سه، سی و نه)، هنر قلمدان (۲۱).

مصورزاده‌ی خویی، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۲۱ ش)، نقاش و تابلونویس. از تصویرسازان شهر خوی بود و در معیت پدر هنرمندش به نقش تصویر می‌پرداخت. محمدعلی در شبیه‌سازی صاحب قلم بود و طراحی‌های مدادی را خوب می‌دانست. وی در مقبره‌ی محله امامزاده‌ی خوی دفن شده است. از آثار بجا مانده‌ی او که در ترتیب و نقش آنها با سایر هنرمندان دیگر نیز همکاری نموده، دو تصویر بزرگ رنگ روغنی زیبایی است که در یکی از آنها، تصویر مهمانی مجللی است که انواع غذاهای ایرانی در آن دیده می‌شوند و در نوع خود جالب است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۱۲ -۹۱۱/ ۲).

مظفر علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۹ ق)، نقاش و خطاط. نگارگر شیرین قلم و خوشنویسی استاد، در شیوه‌ی ناخنی بود و در ولایت هند زندگی می‌کرد. از آثار وی، نسخه‌ی زیبایی به نام «پند نامه عرف کریما» است که در شیوه‌ی ناخنی عمل آمده و خط نستعلیق زیبایی دارد و کناره و سر صفحه‌های آن، از گلهای تزیینی ناخنی شده، با رقم: «... در تحریر ناخن مظفر علی بیك... سنه ۱۲۸۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۷۰/ ۳).

معدوم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۵۰ ق)، نقاش و خطاط. نقاش ناخنی دوره‌ی محمدشاه قاجار بود و جمله نقوش و خطوط را، به شیوه‌ی ناخنی استادانه عمل می‌آورد. از آثار وی گرفت و گیر و نزاع دو شتر عصبانی است که در شیوه‌ی ناخنی عمل آورده و رقم «معدوم ۱۲۴۹» دارد؛ دیگر از آثار ناخنی وی، مرقع خطوطی در نسخ و نستعلیق و شکسته تعلیق است که همه‌ی خطوط را استادانه نوشته و رقم «حرره معدوم ۱۲۵۰» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۷۲/ ۳).

معروف

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش و خطاط. از تصویرگران «شاهنامه‌ی» بایسنقری بود که در سال ۸۳۳ ق به دست جعفر بایسنقری کتابت شده و بعضی تصاویر «شاهنامه» را این استاد به فرجام رسانده است. ضمنا او در قطعه خطی که توسط پانزده تن از مشاهیر هنری آن عصر، تحت سرپرستی بایسنقر میرزا، کتابت شده و اکنون در موزه‌ی توپ قاپوسرای ترکیه می‌باشد، سطری نگاشته و رقم نهاده: «حرره معروف النقاش».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۷۳ -۱۱۷۲/ ۳)، هنر عهد تیموریان (۵۶۵، ۴۴۹).

معروف بغدادی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف بعد از ۸۳۰ ق)، خطاط و شاعر. در بغداد به دنیا آمد و در این شهر به کسب دانش و هنر پرداخت. برخی او را شاگرد سعدالدین عراقی و بعضی شاگرد شمس‌الدین قطایی می‌دانند. هنگامی که سلطان احمد جلایر، در ۷۸۴ ق قیام کرد و بر بغداد مستولی شد، معروف به دربار وی رفت و به امر کتابت مشغول گردید. پس از آن آهنگ اصفهان کرد و در دستگاه میرزا اسکندر گورکانی ملازم شد. در ۸۱۷ ق زمانی که شاهرخ تیموری به اصفهان آمد، هنگام بازگشت به هرات، معروف را همراه خود به آن دیار برد و او را کاتب خاص خود گردانید. وی در آنجا با بعضی از دانشمندان، از جمله تاج الائمه‌ی خوارزمی مصاحب بود و برخی از هنرمندان مانند شمس‌الدین هروی خوشنویس، استاد بایسنقر میرزا، شاگرد او بودند. معروف به غیر از هنر خوشنویسی، طبع شعری هم داشت و در جواب قصیده‌ی سلمان ساوجی، قصیده‌ای سروده است. در ۸۳۰ ق هنگامی که احمد لر به شاهرخ سوء قصد کرد، معروف را نیز چون از مصاحبان وی بود، متهم کردند که در این واقعه دست داشته است و چند بار او را به پای‌دار بردند ولی از قتلش چشم پوشیدند. سرانجام در قلعه‌ی اختیارالدین زندانیش کردند و معروف پس از اندك زمانی، در همان جا درگذشت. از آثار وی، اشعار متفرق و بعضی از اشعار خود اوست که متن آن را به قلم کتابت خفی متوسط و عنوانها را به قلم رقاع کتابت خوش نوشته است و رقم نهاده: «کتبه العبد... معروف، احسن‌اللّه حاله و الحمدللّه رب العالمین»، حدود ۷۸۸ -۷۸۴ ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۱۵ -۹۱۳/ ۳) تاریخ اصفهان (۱۹۸ -۱۹۷)، حبیب السیر (۱۹/ ۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۲۷ -۲۶)، گلستان هنر (۲۷ -۲۶)، هنر عهد تیموریان (۵۲۵ -۵۲۴).

معصومی زنجانی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۷ ش)، خطاط. در نجف اشرف به دنیا آمد و در مدرسه‌ی مرتضوی ایرانیان شروع به تحصیل نمود. وی خط ثلث را از میرزا عبدالعلی ثانی یزدی ملقب به اشرف الکتاب و خط نسخ را از استاد میرزا عبدالجواد محلاتی فراگرفت. این هنرمند خطوط مختلف از جمله، نسخ، ثلث، رقاع، کوفی، نستعلیق، شکسته و طغرا را خوش می‌نوشت. از شاهکارهای خطاطی او، کتیبه‌ی آرامگاه ابن‌سینا در همدان، کتیبه‌ی مسجد آئینه‌ی قم و خطوط ضریح مطهر حضرت امام رضا (ع)، سنگ مدفن نادرشاه در مشهد، کتیبه‌ی مسجد ماهان، خطوط ضریح حضرت رقیه (س) در سوریه، که همه به خط ثلث نوشته شده و کتابهای: «انوار المجالس»؛ «گنج جواهر دانش»؛ «رسائل» آیت‌اللّه بروجردی؛ کتاب «رجال ممقانی»؛ «مفاتیح الجنان»؛ «تفسیر گارز»؛ سه جلد «قرآن» و چندین کتاب درسی که در ایران و نجف به چاپ رسیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اطلس خط (۳۷۱)، پیدایش و سیر تحول هنر خط (۳۲۶)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۱۴۹ -۱۴۸).

معمایی هروی، جمشید

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۵۳ ق)، خطاط و شاعر. در هرات نشو و نما یافت و همان جا به خوشنویسی پرداخت. خط وی بسیار پخته و خوب بود. جمشید در فن شاعری، بخصوص معماگویی دستی قوی داشت و به همین دلیل به معمایی مشهور شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۹ -۱۲۸ /۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۵۲۲)، الذریعه (۲۶۷، ۲۰۵ /۹)، فرهنگ سخنوران (۲۲۴)، گلستان هنر (۹۰)، مجالس النفائس (۶۹).

معمایی، حمید

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۸۹ ق)، خطاط و شاعر. وی از خوشنویسانی است که در تاریخ تالیف تذکره‌ی ریحان نستعلیق (۹۸۹ ق)، می‌زیسته و شعر نیز می‌سروده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۷۰/۱).

معیر الممالک، دوستعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۹۰ -۱۲۳۶ ق)، نقاش و خطاط. ملقب به معیر الممالک. از شاهزادگان صاحب کمال قاجاری بود و بعدها به نظام‌الدوله ملقب شد. وی در تصویر آفرینی به شیوه‌ی رنگ روغن تبحر داشت و خط را نیز خوش می‌نوشت. از علوم ادبی بهره‌مند بود و مجموع مقالات و خاطرات خود را در دو کتاب «زندگانی خصوصی ناصرالدین‌شاه» و «رجال عصر ناصری» فراهم آورده است. از آثار نقاشی او: منظره‌ی زمستانی و پر برفی که چند درخت در وسط آن دیده می‌شود؛ تصویر چند گوسفندی که از شدت سرما، کنار هم به خواب رفته‌اند؛ دورنمای منظره‌ی زیبایی که در افق آن، تصویر درختان و مزارع و کلبه دهقانی جلوه‌گر است.[۱]

دوستعلی خان بسطامی نظام‌الدوله (و. ۱۲۳۶ ه.ق- ف. ۱۲۹۰ ه.ق) پسر حسین علی‌خان معیر و داماد فتحعلی شاه بود؛ به حکومت یزد و گیلان رسید و سمت خزانه‌داری یافت و به عضویت دارالشورائی که ناصرالدین شاه تشکیل داد نائل گشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار نقاشان (۱۱۷۴/ ۴)، شرح حال رجال (۱۵۷، ۹۳، ۴۱/ ۶).

مقبل، هادی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۰ ش)، خطاط. در تهران به دنیا آمد. پس از اتمام تحصیلات مقدماتی، به مدرسه‌ی آلیانس رفت و در ۱۳۰۲ ش با اخذ لیسانس علوم سیاسی وارد خدمت شد. وی در تمام دوران اشتغال به امور دولتی، به تحصیل علم و کمال نیز می‌پرداخت و یکی از استادانش آقا محمدتقی کمال بود که نزد وی هم خوشنویسی را فراگرفت و هم علوم عربی و ادبی را آموخت. از دیگر استادان وی در خط، میرزا حسین خوشنویسان تبریزی و علی مخصوص کاتب الخاقان بود و گاهی نیز از خطوط امیر نظام مشق می‌کرد. او را در ردیف استادان شکسته‌نویس می‌دانند. از آثار وی تحریر کتاب «پطرزبورغ تا قسطنطنیه» تألیف عبدالحسین هژیر است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۱۳۹ -۱۳۷).

مقصودی، فریبا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فریبا مقصودی کرمانشاهی در سال ۱۳۴۰ ، در کرمانشاه متولد گردید. وی از دانش آموزان ممتاز در دوران ابتدایی و متوسطه بود که از دبیرستان وابسته به دانشگاه رازی کرمانشاه در رشته ی ریاضی با معدل برتر و احراز رتبه ی ممتاز فارغ التحصیل شد ؛ همزمان با تعطیلی دانشگاه ها در ابتدای انقلاب به هنر خوشنویسی روی آورد و پس از استفاده از استادان صاحب نام ، در سال ۱۳۶۴ به دریافت گواهینامه ی ممتاز از انجمن خوشنویسان ایران نائل گردید. مقصودی پس از آنکه هنر خوشنویسی را با درجه ممتاز به پایان رساند به تدریس و تعلیم هنر خوشنویسی در انجمن خوشنویسان ایران و دانشگاه تهران و مراکز هنری و علمی دیگر اشتغال یافت.گروه : هنرشته : خوشنویسیوالدین و انساب : فریبا مقصودی کرمانشاهی ، فرزند کریم و طوبی از ایل گوران ، در سوم اسفند ۱۳۴۰ در کرمانشاه دیده به جهان گشود.تحصیلات رسمی و حرفه ای : فریبا مقصودی کرمانشاهی از دانش آموزان ممتاز در دوران

ابتدایی و متوسطه بود که از دبیرستان وابسته به دانشگاه رازی کرمانشاه در رشته ی ریاضی با معدل برتر و احراز رتبه ی ممتاز فارغ التحصیل شد ؛ همزمان با تعطیلی دانشگاه ها در ابتدای انقلاب به هنر خوشنویسی روی آورد و پس از استفاده از استادان صاحب نام ، در سال ۱۳۶۴ به دریافت گواهینامه ی ممتاز از انجمن خوشنویسان ایران نائل گردید.استادان و مربیان : فریبا مقصودی کرمانشاهی در زمینه ی خوشنویسی از استادانی چون ابوالفضل عطوفی کرمانشاهی ، عبدالله جواری کرمانشاهی ، رضا منوری یزدی ، معین الکتاب اصفهانی ، یدالله کابلی خوانساری ،کرمعلی شیرازی ، غلامحسین امیرخانی و آیت الله حاج سیدمرتضی نجومی استفاده های فراوان برد.فعالیتهای آموزشی : فریبا مقصودی کرمانشاهی پس از آنکه هنر خوشنویسی را با درجه ممتاز به پایان رساند به تدریس و تعلیم هنر خوشنویسی در انجمن خوشنویسان ایران و دانشگاه تهران و مراکز هنری و علمی دیگر اشتغال یافت.آرا و گرایشهای خاص : از آنجا که تحصیل هنری فریبا مقصودی کرمانشاهی در خوشنویسی ، در زمینه نستعلیق بوده و از آغاز کتابت ، نستعلیق را رشته اصلی خود قرار داده است ، زیرا معتقد می باشد که در طی قریب پانزده سال تلمذ و تعلیم به اعتلاء و جاودانگی و تاثیر فرهنگی و هنری کتابت ، بیش از گونه های دیگر خوشنویسی پی برده است.جوائز و نشانها : خوشنویسی مصحف شریف به خط نستعلیق براساس نسخه عقمان طه از جمله کارهای برجسته ی هنری خانم مقصودی می باشد که بعد از تایید استادان و کارشناسان هنری و با نظارت مصحیحن دارالقرآن ، به در مراسم اختتامیه مسابقات بین المللی حفظ و قرائت قرآن در پنچشنبه سیزدهم آذرماه ۱۳۷۶ ، به محضر مقام معظم رهبری اهداء و مورد تقدیر قرار گرفت. فریبا مقصودی کرمانشاهی در پنجمین نمایشگاه قرآن مجید ـ ۲۵ دی ماه ۱۳۷۶ ـ و مراسم تجلیل از خادمان قرآن معرفی و به دریافت لوح تقدیر از ریاست محترم جمهوری ایران ، نایل شد.

آثار : تاریخ شعر وادبیان محلی کرمانشاهان ویژگی اثر : این کتاب یک دوره ی پنج جلدی است.۲ دیوان پروین اعتصامی دیوان سید یعقوب ماهیدشتی کرمانشاهی شرح زیارت عاشورا کنز العرفان ویژگی اثر : دیوان میر محمد صالحی الحسنی نعمه اللهی ماهیدشتی ، معروف به حیران کرمانشاهی .۶ کوچه باغی ها مناسک حج یادنامه علامه طباطبایی یادنامه ی استاد شهید مرتضی مطهری

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

مقیم تبریزی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۶۴ ق)، خطاط. اصلا تبریزی و ساکن عباس‌آباد اصفهان بود. وی از شاگردان میرعماد به شمار می‌رفت و کتابت خفی را خوش می‌نوشت. محمد مقیم در زمان شاه عباس دوم کتابدار وی بود و تا ۱۰۶۴ ق در این سمت به سر می‌برد. سپس همراه فرزند خود، سید علی خان جواهر رقم، به هندوستان رفت و در دوره‌ی سلطنت شاه جهان (۱۰۶۹ -۱۰۳۷ ق) شهرت بسزایی یافت. از آثار او: یک قطعه، به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «بتاریخ بیست و دوم رجب نوشته شد، فقیر محمد مقیم»؛ یک قطعه در مرقعی که مقابل یک قطعه عالی از خطوط و رشیدا، سوره‌ی فاتحه را عینا نقل کرده است، با رقم: «کتبه العبد المذنب محمد مقیم الحسینی غفر ذنوبه»؛ یک قطعه، به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه الفقیر المذنب الراجی محمد مقیم الحسینی غفر ذنوبه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۴۰ -۸۳۹/ ۳)، اطلس خط (۵۴۰).

مقیم، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن جانمازی مذهب و تصحیف تازه به دست صحافی‌باشی آستانه‌ی قدس رضوی (که به خط تعلیق خوش این سعی را در آخر نوشته است) با رقم: «کتبه الاثیم. محمد مقیم ۱۱۲۳» نسخ کتابت خفی خوش. برای فروش نزد حاج ابوالقاسم.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

مقیمی ترکمان تبریزی، حسن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۱۴/ ۱۰۰۹ ق)، خطاط، موسیقیدان و شاعر، متخلص به مقیمی. معروف به حسن بیگ شکر اوغلی. از بزرگ زادگان تبریز بود. نسبش از جانب مادر به جهانشاه، پادشاه قراقویونلو، و از جانب پدر به علی شکر بیگ معروف، خطاط و موسیقیدان معروف که از بزرگان ایل بهارلو بود، می‌رسد. در زمان اکبر شاه (۱۰۱۴ -۹۶۳ ق) به هند رفت و ملازم عبدالرحیم خان، خان خانان، که در آن هنگام مأمور دکن بود، شد. گاهی در شعر حسن تخلص می‌کرد و لذا در «فرهنگ سخنوران» از او به عنوان حسن ترکمان نیز یاد شده است. وی در دکن درگذشت و در ولایت خاندیس به خاک سپرده شد. در شعر و خوشنویسی و موسیقی دست داشت و خط نستعلیق را نیکو می‌نوشت. از وی اشعاری نقل شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۸۸ -۸۷/ ۱)، تاریخ نظم و نثر (۵۰۵)، تذکره‌ی روز روشن (۷۶۱ -۷۶۰)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۶۲۷ -۶۲۲/ ۲)، دانشمندان آذربایجان (۱۱۵ -۱۱۴)، الذریعه (۱۰۹۴ -۱۰۹۳/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۸۷۲ -۸۷۱، ۲۵۷)، کاروان هند (۱۳۳۸ -۱۳۳۶/ ۲)، لغت نامه (ذیل/ مقیمی ترکمان)، مآثر رحیمی (۱۶۰۸ -۱۵۸۱/ ۴)، مجمع الخواص (۱۱۲ -۱۱۱)، نتایج الافکار (۶۳۱ -۶۳۰)، هفت اقلیم (۲۳۷ -۲۳۶/ ۳).

مکری، سهراب

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۰۸۹ ق)، خطاط. از آثار او کتیبه‌ی سردر مدرسه‌ی شاه سلیمان در مهاباد است که به خط رقاع بر روی سنگ مرمر نقر شده و چنین رقم نهده است: «.. وفقنی لاتمام هذه المدرسه الشریفه فی ایام دوله‌السلطان الاعدل شاه سلیمان الحسینی الموسوی الصفوی

بهادرخان خلداللّٰه تعالی ملکه فی سنه ۱۰۸۹، کتبه... سهراب المکری».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی (۱۳).

ملا آقابابا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۳ ق)، عـالم و خطـاط. در «فارسـنامه‌ی ناصـری» آمـده که در تمامی کمالات خصوصاً در خط تحریر و انشاء و نجوم به پـدر خویش اقتـدا کرده است. وی در ۱۲۹۳ ق هنگام تألیف «فارسـنامه» در قید حیات بود. آخوند آقابابا بیشتر در خط شکسـته و نستعلیق مهارت داشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۳۹ /۴)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۴۷۸ /۲).

ملک قاجار

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(س سـیزدهم ق)، شاعر و خوشنویس. وی دختر حسام السلطنه (م ح ۱۲۶۵ ق) و نوه‌ی فتحعلی‌شـاه قاجار بود. او شاعری با سواد و با ذوق بود و خط زیبایی داشت. از اوست:

در دیده‌ام آن شوخ ز هر عیب بری بود

این دلبر ما یا که ملک یا که پری بود

در یاری تو منت کس را نکشم هیچ

این کار خدا بود نه کار دگری بود

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :از رابعه تا پروین (۲۴۴)، ریاحین الشریعه (۷۵/ ۵)، زنان سخنور (۲۱۹ -۲۱۸/ ۲)، مشاهیر زنان (۲۲۴).

ملک‌الشعراء کاشانی، محمود

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۱ -۱۲۲۸ ق)، شاعر، ادیب، خطاط و نقاش. اصـلا کاشانی بود. پدر و جدش،فتحعلی خان صـبا، هر دو از شعرای نامی بودند و در دربار فتحعلی‌شاه لقب ملک‌الشـعرایی داشـتند. محمود خان در تهران به دنیا آمـد و علوم زمان خود را نزد عمویش، محمد قاسـم

خان فروغ آموخت. وی از اواخر عهد محمدشاه قاجار به کارهای دیوانی پرداخت و سپس در دربار ناصرالدین شاه عهده‌دار مشاغل مختلف دولتی بود و از نزدیکان و ستایشگران او شمرده می‌شد. محمود خان از فنون ادب و تاریخ و حکمت آگاهی داشت و در شعر تابع سخنوران قرن پنجم قمری بود و اغلب خطوط، بویژه نستعلیق و شکسته را استادانه می‌نوشت. او همچنین در تصویرسازی صاحب قلم و در چهره‌پردازی و شبیه‌سازی، نقاشی پر ابتکار بود و در مجسمه‌سازی و منبت‌کاری بر روی چوب و عاج و نیز قلمدان‌سازی مهارت داشت و تذهیب و تشعیر و روغن‌کاری را خود انجام می‌داد. محمود خان در تهران وفات یافت و در زاویه‌ی حضرت عبدالعظیم حسنی به خاک سپرده شد. از آثار قلمی وی: «منشآت»؛ «دیوان» شعر، حاوی پنجاه و هشت قصیده و قطعه و چند شعر پراکنده و ناتمام و چهارده بند مرثیه به سبک «دوازده بند» محتشم کاشانی. به آورده‌ی صاحب «المآثر و الآثار»، وی تاریخی نیز در تراجم ارباب القاب دوران سلطنت ناصرالدین‌شاه نگاشته است. از آثار خطی وی: یک نسخه «گلشن راز» شبستری، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... بقلم شکسته رقم اقل چاکران... محمود کاشانی... سنه‌ی یکهزار و دویست و هشتاد و یک اتمام پذیرفت»؛ یک مرقع مشتمل بر بیست و دو رقعه، به اقلام مختلف، از جمله نستعلیق پنج دانگ و دو دانگ و کتابت و غبار خوش، با رقم: «مشقه العبد الاقل محمود کاشانی غفر له» و تاریخ‌های ۱۲۸۹، ۱۲۸۸ و ۱۲۹۰ ق؛ مرقعی مشتمل بر سی و دو رقعه به اقلام مختلف، از جمله شکسته تعلیق، کتابت خفی خوش، با رقم: «مشقه العبد الاقل محمد کاشانی غفر له فی سنهٔ ۱۲۸۹» و «العبد الاقل الاثم الجانی محمود الکاشانی سنهٔ ۱۲۸۸» و قطعات مختلف دیگر. از آثار نقاشی وی: آبرنگ زیبا و استادانه‌ی شمس العماره، با رقم: «بنده درگاه محمود سنه ۱۲۸۵»؛ تصویر کاخ گلستان، در آبرنگ، با رقم: «بنده درگاه محمود سنه ۱۲۸۷»؛ قلمدان برازنده و شیوایی، با تصاویر مختلف، با رقم: «بنده درگاه محمود ۱۳۰۰»؛ تابلوی رنگ روغنی صحن مطهر حضرت امام رضا (ع)، با رقم: «بنده درگاه محمود ۱۳۰۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۷۸/ ۴، ۸۸۸ -۸۸۵/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۱۳۳ -۱۱۲۳/ ۳)، از صبا تا نیما (۱۳۰ -۱۲۷/ ۱)، تاریخ برگزیدگان (۴۹۲ -۴۹۰)، هنرهای ملی (۹۶۱ -۹۶۰/ ۲)، حدیقة الشعراء (۱۶۰۷ -۱۶۰۴/ ۳)، دایرةالمعارف فارسی (۲۷۰۲/ ۲)، الذریعه (۱۰۱۳/ ۹، ۳۱۲/ ۵)، شرح حال رجال (۲۸۳ -۲۸۱/ ۵)، فرهنگ سخنوران (۸۲۱)، کارنامه‌ی بزرگان (۳۸۲ -۳۸۰)، گلستان هنر (پنجاه و سه)، گنج سخن (۲۳۹ -۲۳۴/ ۳)، المآثر و الآثار (۱۹۷ -۱۹۶)، مجمع الفصحا (۹۱۹ -۹۰۷/ ۵)، مکارم الآثار (۷۵۹ -۷۵۸/ ۳)، مؤلفین کتب چاپی (۲۸ -۲۶/ ۶)، هنر قلمدان (۱۳۳ -۱۳۲).

ملک‌الکلامی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حاج میرزا عبدالحمید ملک‌الکلامی معروف به امیرالکتاب فرزند میرزا مجدالدین ملک‌الکلام کردستانی (و. سنندج ۱۲۶۲ ه.ش- ف. ۱۳۲۸ ه.ش) یکی از هنرمندان معروف معاصر ایرانی است. در شعر نیز دست داشت و در کلیه اقسام خط از نستعلیق، ثلث، نسخ، شکسته و رقاع از استادان مسلم عصر به شمار می‌رفت. گذشته از خوشنویسی در نقاشی، حکاکی روی فلز و رسامی و گراورسازی نیز استاد بود. از آثار برجسته او کتیبه‌های حجاری ملی و موزه‌ای ایران باستان و کتیبه‌های آرامگاه حافظ در شیراز است. پیش از مرگ کتیبه آرامگاه رضاشاه را در حال بیماری به خط ثلث نوشت.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

منجم تبریزی، جعفر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف پیش از ۱۳۰۶ ق)، خطاط و منجّم. وی پسـش از مرگ پدر سـمت استیفا یافت ولی پس از مدتی از آن شـغل منقطع و منزوی شـد. او در علم هیأت و نجـوم دسـتی قوی داشت و اسـتنباطها و دریافتهـای وی مطـابق می‌افتـاد و موجب شـگفتی می‌شـد، از جمله پیش گویی‌های وی شـکست مرو و وبال حال میرزا محمد قوام‌الدوله بود که در کلی و جزیی تخلف نداشت. وی در خط نسـتعلیق و شکسته استاد بود.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۵۹/۴، ۱۲۵/۱)، دانشمندان آذربایجان (۹۶ –۹۵)، المآثر والآثار (۲۰۸).

منشی استرآبادی، عبدالحی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۰۷ ق)، خطاط. در عصر سلطان ابوسعید گورکانی می‌زیست منشی دربار وی بود. عبدالحی مدتی هم در دربار اوزون حسن و سـلطان یعقوب اق قوینلو به کـار انشـاء مشـغول بود. از شـاگردان معروف وی، حـاج علی منشـی استرآبـادی، خواجه خان طغرایی قزوینی، شـیخ محمد تمیمی و میر محمد منشـی قمی است. از آثار وی چند قعطه در کتابخانه‌ی توپ قاپوسـرای ترکیه موجود اسـت که بیشتر به قلم تعلیق و بعضـی به قلم توقیع است و یکی از آنها تاریخ ۸۷۰ ق دارد. وی در تبریز درگذشت و در آرامگاهی مشهور به عبدالحیه دفن شد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :اطلس خط (۴۰۷)، حبیب السیر (۱۰۸ / ۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۸۰)، گلستان هنر (۴۳ –۴۲)، لغت‌نامه (ذیل/ عبدالحی).

منشی استرآبادی، علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از شاگردان خواجه عبدالحی در هرات، منشـی کپک‌میرزا، پسـر سلطان حسین بایقرا بود. وی به استرآباد رفت و بعضی اوقات سمت منشیگری حکام شیروان و گیلان را هم عهده‌دار بود.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :اطلس خط (۴۰۷)، گلستان هنر (۴۴ –۴۳).

منشی اصفهانی، حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. پدر و عمویش در سلسله‌ی حسن بیگ یوزباشی استاجلو وزیر و مستوفی بودند. وی چندی در دیوان انشاء خدمت کرد و بعد از مدتی به هند رفت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :گلستان هنر (۵۴).

منشی قمی، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از شاگردان سرآمد خواجه عبدالحی منشی بود و شکسته تعلیق را در غایت پختگی می‌نوشت. وی منشی رستم بیگ آق قویونلو بود و احکام و مناشیر آن امیر به خط اوست. پس از مرگ رستم بیگ ترک ملازمت کرد و در قم منزوی گشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۷۳ -۱۲۷۲/ ۴)، گلستان هنر (۴۶ -۴۵).

منشی، ابراهیم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: «یک نسخه‌ی نفیس از «اسکندر نامه» ترکی به قلم کتابت خوش، با رقم: «قد وقع الفراغ من تحریر هذا الکتاب... علی یدالعبد الفقیر... ابراهیم المنشی الحضرة الرضوی سنه‌ی ۹۳۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۱ /۱).

منشی، ابوالحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۷۲ ق)، خطاط. از آثار او: یک نسخه «دیوان» ناصرخسرو، به خط نستعلیق کتابت خوش که در کتابخانه‌ی سلطنتی موجود است. ابوالفضل بافقی او را از فحول نویسندگان و استادان خط می‌شمارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۶/۱).

منشی، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از اهالی هرات بود و شاگرد خواجه اختیار منشی هروی. وی در شکسته تعلیق مهارت داشت و مدت هشت سال در دیوان انشاء سلطان محمد خدابنده صفوی (۹۹۶ -۹۸۵ ق) خدمت کرد و سرانجام در جنگ ترکمان و تکلو با حمزه میرزا در صائین قلعه (شاهین دژ) ناپدید شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۸۰/ ۴)، گلستان هنر (۵۳).

منشی، محمد امین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۰۱ ق)، خطاط. تعلیق‌نویس دربار شاه طهماسب و نبیره‌ی مولانا ادهم منشی بود. در قزوین نشو و نما یافت و تعلیق را خوش می نوشت. صاحب «گلستان هنر» آورده که منشی بی قرینه و صاحب سلیقه بود و مدتها در دارالانشاء اوقات صرف نموده، مدار نوشتن کتابات روم ترکی و فارسی برو بود. دو سال انشاء شاه والاجاه شاه عباس نمود. در سنه‌ی احدی و الف در قزوین رحلت نمود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۶۷/ ۴)، عالم آرای عباسی (۱۷۳/ ۱)، گلستان هنر (۵۴).

منشی، نیشابوری، نصیر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۴۸ ق)، خطاط. وی در نوشتن اقسام خطوط دست داشت. در «احوال و آثار خوشنویسان» به نقل از سپهر، صاحب «تذکره‌ی خوشنویسان»، سال مرگ نصیر منشی ۹۶۲ ق ذکر شده است. از آثار او: سه قطعه از مرقع بهرام میرزا، به قلم نسخ و رقاع و نستعلیق دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «تحفه‌ی مجلس نواب جهانبانی (مقصود بهرام میرزا صفوی است) خلد اللّه تعالی ملکه،

مشقه الفقیر، نصیر غفر ذنوبه»، قطعه‌ای به قلم ثلث و نسخ و رقاع خوش، با رقم: «مشقه العبد المذنب... نصیر المنشی النیشابوری، فی شهور سنهٔ خمس و ثلاثین و تسعمائهٔ،...»؛ قطعه‌ای به قلم‌های ریحان و ثلث و نسخ و رقاع و توقیع و شکسته تعلیق و نستعلیق، با رقم: «مشقه العبد المذنب الغریب... النصیر المنشی،... سنه‌ی ۹۴۸، بدارالسلطنه اصفهان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۲۲/ ۴، ۹۴۱/ ۳)، تاریخ هنرهای ملی (۸۷۴/ ۲)، گلستان هنر (۴۹)، هنر عهد تیموریان (۵۳۳).

منظوری حقیقی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۲۹ -۱۲۶۷ ش)، خطاط و شاعر. در تفرش به دنیا آمد. از کودکی به آموختن خط پرداخت و در جوانی به خوشنویسی شهرت یافت و مورد توجه اولین استاد خود، سید حسین خوشنویس باشی قرار گرفت. پس از مدتی به تهران آمد و مقیم شد و به کتابت و قطعه‌نویسی و فرمان نگاری پرداخت. در ۱۳۰۰ ش، کارمند اداره‌ی مجلس شد و در آنجا با عماد الکتاب آشنا گردید و شیوه‌ی خود را به روش او- که خود پیرو میرزا رضای کلهر بود- گردانید. وی علاوه بر نستعلیق، خط شکسته تحریر را نیز خوش می‌نوشت و در کتیبه‌نویسی هم مهارت داشت. منظوری شعر می‌گفت و غزلهای عارفانه‌ی وی جمع‌آوری شده ولی به چاپ نرسیده است. از شاگردان او، فرزندش، عباس منظوری است. وی در صحن مزار حضرت معصومه (ع)، در قم مدفون است. از آثار او: یک دوره رسم المشق به عنوان «نگارش منظوری»، که سالها در مدارس ایران مورد استفاده بود؛ یک نسخه «گلستان» سعدی و یک نسخه «رباعیات» خیام، که به چاپ رسیده است؛ یک نسخه «بوستان» سعدی و «لیلی و مجنون» نظامی و منتخب «تفسیر منظوم» صفی علیشاه و جنگهای متعدد؛ یک نسخه منتخب «خمسه‌ی» نظامی، به قلم نستعلیق کتابت عالی، با رقم‌های: «هزاران شکر خدائی را که توفیق نوشتن عطا فرمود... در روز چهارشنبه بیست و ششم امرداد ماه یکهزار و سیصد و نوزده خورشیدی، وقتی که مرا عمر در حدود پنجاه و دو سال بود... علی منظوری پور شاه اویس...» و «تقدیم کتابخانه‌ی مجلس شورای ملی بنمود علی منظوری حقیقی ۱۳۲۰»؛ اثر گرانبهای او، کتیبه‌های سر در ورودی مقبره‌ی نور علیشاه، در صحن امامزاده حمزه، در شهر ری و چند کتیبه در مساجد و تکایا و بقاع اطراف تفرش.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۸۸ -۴۸۵/ ۲)، اطلس خط (۵۹۹ -۵۹۸)، پیدایش و سیر تحول هنر خط (۲۱۷ -۲۱۶)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۱۰۵ -۱۰۲).

منظوری، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۳۰۰ ش)، خطاط. در تهران به دنیا آمد و تحصیلات خود را در این شهر گذراند. وی از همان زمان تحصیل نزد پدر تعلیمات

و قواعد اولیه فن خط را آموخت و بعد از فوت او، برای تکمیل هنر خود مدتها در محضر میرزا تقی خان حاتمی و علی‌اکبر کاوه مشق کرد، تا آنجا که از استادان خود درگذشت و به مشق خط از روی خطوط عماد الکتاب و میرزای کلهر پرداخت. منظوری در نوشتن خط نستعلیق ماهر و توانا و شکسته تحریرش نیز زیباست. آثار خطی وی به چاپ رسیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اطلس خط (۵۹۹)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۱۸۱ -۱۸۰).

منعم شیرازی، محمد ابراهیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۹۷ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به منعم. مشهور به آقا. وی پیشخدمت خاصه‌ی حسینعلی میرزا فرمانفرما و از معاصرین فرصت شیرازی بود. از جوانی به تحصیل کمالات پرداخت و معیشت خود را به کتابت می‌گذرانید. منعم خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و شعر نیز نیکو می‌گفت. از آثار وی علاوه بر «دیوان» شعر، کتابت یک نسخه «دیوان» منچهری دامغانی، به خط نستعلیق است و همچنین کتابت یک نسخه «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «کاتبه منعم... سنه‌ی ۱۲۶۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۶۸)، احوال و آثار خوشنویسان (۶۲۷ -۶۲۶/ ۳)، حدیقة الشعراء (۱۷۳۸ -۱۷۳۴/ ۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۵۱ -۵۴۶)، الذریعه (۱۱۲/ ۹)، ریحانه (۱۸/ ۶)، طرائق الحقائق (۲۵۰ -۲۴۹/ ۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۳۲ - ۱۱۳۱/ ۲)، مجمع الفصحا (۹۵۵ -۹۵۴/ ۵)، مرآت الفصاحه (۶۱۸ -۶۱۶).

موسوی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام است که نام اصلی وی معلوم نیست. از آثار وی: دو قطعه از یک مرقع، به قلم سه دانگ خوش، با رقم: «مشقیه سید موسوی»؛ یک قطعه به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم؛ «کتبه سید موسوی، فی شهور سنه تسع و خمسین و الف».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۸۶/۱).

موسوی خوانساری، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۵۸ ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «زادالمعاد» وزیری، دوازده سرلوح مذهب عالی، نسخ و رقاع کتابت خفی خوش و نستعلیق کتابت خفی متوسط، با رقم: «اقل السادات محمد بن هاشم بن محمد الموسوی الخوانساری... تحریر پذیرفت فی شهر ربیع الثانی من شهور سنهٔ ۱۲۵۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۳۶/ ۴).

موسوی کجوری، ابوالفضل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سید ابوالفضل موسوی کجوری فرزند محمدباقر موسوی ، در سال ۱۲۹۴ ش. در قریه میر کلا کجور مازندران متولد شد. در سال ۱۲۹۴ شمسی جهت تحصیل به تهران رفت و در مدرسه سپهسالار به تحصیل علوم قدیمه پرداخت. در سال ۱۳۰۲ شمسی به خدمت عمادالکتاب رسید و به آموختن فن خط پرداخت. استاد موسوی در سال ۱۲۸۲ به خدمت عمادالکتاب رسید و به آموختن هنر خط مشغول گردید. او پس از ده سال هنر آموزی در مکتب عمادالکتاب ، از دست وی به دریافت گواهینامه خوشنویسی نائل آمد.گروه : هنررشته : خوشنویسیوالدین و انساب : سید ابوالفضل موسوی کجوری فرزند محمدباقر موسوی ، در قریه میر کلا کجور مازندران متولد شد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : سید ابوالفضل موسوی کجوری در سال ۱۲۹۴ شمسی جهت تحصیل به تهران رفت و در مدرسه سپهسالار به تحصیل علوم قدیمه پرداخت. در سال ۱۳۰۲ شمسی به خدمت عمادالکتاب رسید و به آموختن فن خط پرداخت.استادان و مربیان : سید ابوالفضل موسوی کجوری در سال ۱۲۸۲ به خدمت عمادالکتاب رسید و به آموختن هنر خط مشغول گردید. او پس از ده سال هنر آموزی در مکتب عمادالکتاب ، از دست وی به دریافت گواهینامه خوشنویسی نائل آمد.هم دوره ای ها و همکاران : استاد علی اکبر کاوه از جمله دوستان نزدیک سید ابوالفضل موسوی کجوری بود.فعالیتهای آموزشی : سید ابوالفضل موسوی کجوری در سال ۱۳۰۴ به توصیه کتبی عمادالکتاب وارد وزارت فرهنگ شد و با سمت به استخدام درآمد و درد دبیرستان های تهران ازقبیل حکیم نظامی ، راهنما ، دارالفنون ، علمیه ، پهلوی ، پانزده بهمن ، مروی ، امیرکبیر به تعلیم خط اشتغال ورزید.آرا و گرایشهای خاص : سید ابوالفضل موسوی کجوری در نوشتن خط نستعلیق و شکسته بسیار توانا است.

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

موسوی هندی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن وزیری نسخ و رقاع کتابت خوش با رقم: «... بیدالاقل محمد الموسوی الشهیر بهندی» (قرن ۱۳) در اونیورسیته اسلامبول.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

موسوی، ابوالحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان عصر قاجار بود. از آثار سید ابوالحسن موسوی دو رقعه، به خط نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «حرّره العبد الاقل ابوالحسن الموسوی فی شهر جمادی الاولی... ۱۲۴۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۱۶/۴).

موسوی، ابوالفضل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۲ ش)، خطاط. وی در قریه‌ی میر کلاکجور مازندران به دنیا آمد. در ۱۲۹۴ ش به تهران آمد و در مدرسه‌ی عالی سپهسالار به تحصیلات علوم قدیمه پرداخت. در ۱۳۰۲ ش به خدمت عماد الکتاب رسید و هنر خط را نزد این استاد فراگرفت و به دریافت گواهینامه‌ی خوشنویسی نایل آمد. در ۱۳۰۴ توسط عمادالکتاب به سمت دبیر خط در وزارت فرهنگ استخدام شد و در دبیرستان‌های مختلف به تعلیم خط اشتغال ورزید. علی راهجیری چند سالی شاگرد وی بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۱۴۴ -۱۴۳).

موسوی، ابوالقاسم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. شکسته‌نویس بود و به خط سید ابوالقاسم، مرقعی مشتمل بر شش قطعه، به قلم‌های مختلف از دودانگ تا کتابت خفی خوش که بعضی رنگه است و با رقمهای: «بتاریخ... سنهٔ ۱۲۵۷ در دارالخلافه تحریر شد»؛ «مشقه العبد الاقل سید ابوالقاسم الموسوی...»؛ «فی... سنه ۱۲۵۷ العبد ابوالقاسم الموسوی...»؛ «العبد... سید ابوالقاسم الموسوی فی سنهٔ ۱۲۵۷» و «در تاریخ... سنهٔ ۱۲۵۸ در دارالخلافه تحریر این صفحه شد».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۴۸ -۱۲۴۷ /۴).

موسوی، رضا

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه از مرقع رقاع دو دانگ جلی خوش، با رقم: «حرره اقل الاقلین و اول الاذلین ابن محمدرضا الشیف الموسوی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۷۰/۴).

مهاجر، قاسم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: سور قرآن، وزیری کوچک. کاغذ فرنگی آهار و مهره کشیده بین‌السطور طلاانـدازی، نسخ کتابت جلی متوسط با رقم: «کتبه العبد الاثم قاسم المهاجر» «سنهٔ ۱۲۸۴» در کتابخانه‌ی ملی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

مهام، فصیح الملوک

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۵۱ ش)، خطاط و شاعر. وی فارغ‌التحصیل مدرسه فرانکوپرسان و دارای تحصیلات عالی در رشته‌ی زبان خارجه از دانشکده‌ی ادبیات پاریس بود. او فقه و منطق و فلسفه و ادبیات فارسی و عربی را در محضر استادانی چون محمد حسین فاضل تونی، بدیع‌الزمان فروزانفر، جلال‌الدین همایی و ملک‌الشعرای بهار فراگرفت و چون علاقه‌ی زیادی به خوشنویسی داشت، به نزد میرعماد میر فندرسکی رفت و از وی اصول و قواعد این هنر را آموخت. مهام طبع شعری نیز داشت و به خاطر سرودن قصاید نغز بارها مورد تشویق قرار گرفته بود. وی چندین سال امتیاز مجله‌ی «تحفه نو» را عهده‌دار بود که دیری نپایید و به علت مضایق مالی تعطیل شد. فصیح الملوک در تأسیس مدارس چهل گانه‌ی دولتی، در ۱۳۰۰ ش، با بانوامیلی ریشارد، نایب رئیس تعلیمات نسوان، همکاری داشت و بعد مأمور تأسیس دارالمعلمات مرکزی شد. سپس برای تکمیل مطالعات خود به پاریس و منچستر رفت و بعد از بازگشت، مدت سه سال در دبیرخانه‌ی شورای عالی فرهنگ با سمت خوشنویس مشغول به کار شد. خطوط وی در زمان حیاتش، در خارج از ایران، از جمله پاریس و توکیو به معرض نمایش گذاشته شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۱۶۷ –۱۶۶)، کارنامه‌ی زنان (۱۸۱ –۱۸۰).

مهد علیا

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ششم ربیع‌الثانی، ۱۲۹۰ ق، جهان خانم ملقب به مهد علیا از زنان سیاستمدار، هنرمند و شاعر. وی نوه فتحعلی شاه قاجار (۱۲۵۰ – ۱۲۱۲ ق) و دختر قاسم خان قوانلوی قاجار بود. در سال ۱۲۳۴ ق با محمد میرزا نوه فتحعلی شاه و فرزند عباس میرزا (ولیعهد) ازدواج کرد. پس از مرگ فتحعلی شاه، محمد میرزا به سلطنت رسید (۱۲۵۰ ق). وی مردی بیمار، کم‌اراده و درویش مسلک بود. جهان خانم که زنی باهوش و جاه‌طلب بود با سوءاستفاده از گذشت و اغماض همسرش به مداخله در امور سیاسی می‌پرداخت و احکام عزل و نصب حکام صادر می‌کرد. وی در زمان حیات محمد شاه (۱۲۶۴ – ۱۲۵۰ ق) متهم به داشتن روابط پنهانی با میرزا آقا خان نوری بود. پس از مرگ محمدشاه و تا زمان جلوس ناصرالدین شاه به تخت سلطنت (۱۲۶۴ ق)، مهد علیا رتق و فتق امور را در تهران در دست داشت. پس از رسیدن ولیعهد به تهران و جلوس بر تخت، ناصرالدین شاه فرمان صدارت عظمای امیرکبیر را صادر کرد. امیرکبیر که صدر اعظمی مدیر، مدبر و قاطع بود، دست مهد علیا را از مداخله در امور سیاسی کوتاه نمود. همین امر موجب کینه و دشمنی مهد علیا با امیرکبیر گردید. مهد علیا با همدستی میرزا آقا خان نوری و تنی چند از درباریان معزول علیه امیرکبیر نزد شاه سعایت و توطئه‌چینی می‌کردند که در نهایت منجر به عزل و سپس قتل وی گردید (۱۲۶۸ ق). پس از امیرکبیر، به سفارش و خواهش مهد علیا میرزا آقا خان نوری به صدارت رسید. در دوران صدارت وی مهد علیا همانند گذشته در امور سیاسی مداخله می‌کرد و تا پایان عمر نفوذ و قدرتش در دستگاه دولت و دربار کم و بیش ادامه داشت.

وزارت مهد علیا را اعتضادالسلطنه فرزند فتحلعی شاه عهده‌دار بود.

به نوشته خیرات حسان، مهد علیا در خط و نقاشی مهارتی کامل داشت و به شعر و ادب نیز علاقه‌مند بود. وی در تهران درگذشت و جنازه‌اش را به قم منتقل کرده و در جوار حضرت معصومه (س) دفن کردند. ابیات زیر از اوست:

از مرد و زن آنکه هوشمند است

اندر همه حال سربلند است

بی‌دانش اگر زن است اگر مرد

باشد به مثل چو خار بی‌ورد[۱]

ملک‌جهان خانم (و. ۱۲۲۰ ه.ق ف. ۶ ربیع‌الثانی ۱۲۹۰ ه.ق) زن محمدشاه قاجار و مادر ناصرالدین شاه که در فاصله‌ی مرگ محمدشاه تا ورود ناصرالدین میرزا در تهران به رتق و فتق امور پرداخت و در سلطنت ناصرالدین شاه نیز در کارهای مملکتی مداخله داشت. عزل و قتل میرزا تقی‌خان امیرکبیر به اشارت وی بوده است.

(۱۲۹۰ – ۱۲۲۰ ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به جهان. ملقب به مهدعلیا. وی نوه‌ی فتحعلی شاه و همسر محمدشاه و مادر ناصرالدین شاه قاجار بود. جهان خانم در گلدوزی و نقاشی دست داشت و خط را نیز نیکو می‌نوشت. مهدعلیا بعد از مرگ همسرش، تا ورود ناصرالدین شاه به تهران، نایب‌السلطنه بود. همچنین او در به قتل رساندن امیرکبیر دست داشته است. ملک‌جهان در تهران درگذشت و در قم، در مقبره‌ی محمدشاه مدفون است. از آثار وی، گل نرگس زیبایی به آبرنگ که رقم «نقشه مهد علیا» دارد.[۲]

ز ۹۸۵ ق، ملقب به مهد علیا از زنان متنفذ و قدرتمند. وی دختر میر عبداللّه مرعشی، از سادات مازندران، و همسر سلطان محمد صفوی (۹۹۶ –۹۸۵ ق) بود. به دستور شاه طهماسب اول صفوی (۹۸۴ – ۹۳۰ ق)، محمد میرزا و همسر و دو پسرش: حمزه میرزا و عباس میرزا، و همسر و دو پسرش: حمزه میرزا و عباس میرزا، در هرات مرکز خراسان زندگی می‌کردند. پس از این که محمد میرزا

بر اثر شیوع آبله در خراسان نابینا گردید و بالطبع از نفوذ او در امور حکومت کاسته شد، به تدریج خیرالنساء بیگم قدرت‌نمایی کرد و با بزرگان خراسان درباره امور حکومت مذاکره و مکاتبه می‌کرد و دستوراتی صادر می‌نمود. به همین دلیل شاه طهماسب دستور داد تا حمزه میرزا در خراسان مانده و محمد میرزا و همسر و فرزند خردسالش، عباس میرزا، به فارس بروند؛ اما بر اثر پافشاری خیرالنساء بیگم، عباس میرزا در خراسان ماند و تنی چند از امرای خراسان سرپرستی او را برعهده گرفتند و محمد میرزا و خیرالنساء بیگم و حمزه میرزا به فارس رفتند. پس از این که محمد میرزا، با کمک پریخان خانم از فارس به قزوین آمد و بر تخت سلطنت نشست (۹۸۵ ق)، بلافاصله خیرالنساء بیگم دستور داد تا خلیل خان افشار پریخان خانم را به قتل رسانده و دارایی‌های او را به قاتلش بخشید و امیر اصلان افشار را مأمور کشتن دایی پریخان خانم به نام شمخال خان کرد و حکومت شکی را به عنوان پاداش به او داد. همچنین شاه شجاع فرزند شیرخوار شاه اسماعیل دوم صفوی (۹۸۵ -۹۸۴ ق) را به قتل رساند. این کشتارها در نخستین روز ورود سلطان محمد به قزوین صورت گرفت.

خیرالنساء بیگم، میرزا سلیمان جابری را که از رجال کاردان و دانای ایران و وزیر شاه اسماعیل دوم صفوی بود به صدرا عظمی برگزید و به او لقب اعتمادالدوله داد. مدتی بعد دولت عثمانی با استفاده از وضعیت پریشان کشور، قسمت‌هایی از قفقاز را تسخیر کرد. خیرالنساء بیگم که همسرش را ناتوان در اداره امور لشکر می‌دید، فرماندهی لشکر ایران را در دست گرفت و به جنگ با عثمانیان رفت و قسمت‌هایی از ولایت شیروان را تصرف کرد. مداخلات او بر بزرگان کشور گران آمد و در نتیجه تنی چند از درباریان متنفذ او را کشتند.[۳]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] منابع: «پرده‌نشینان سخنگوی»، آریانا، سال دهم، شماره ششم، ۵۵ -۵۴؛ از رابعه تا پروین، ۱۰۴ -۱۰۳؛ اعلام‌النساء، ۲۲۱ / ۱؛ امیرکبیر و ایران، ۶۷۶ -۶۶۶؛ پشت پرده‌های حرمسرا، ۳۶۵ -۳۵۹؛ تذکرةالخواتین، ۸۴ -۸۲؛ خیرات حسان، ۹۴ -۹۲ / ۱؛ لغت نامه دهخدا، ش ۱۷۶ ،۲۱۷، ناسخ‌التواریخ، دوره کامل تاریخ قاجاریه، ۳۰ -۴ / ۳.

[۲] احوال و آثار نقاشان (۱۳۹ -۱۳۸/ ۱)، خیرات حسان (۹۴ -۹۲/ ۱)، ریاحین الشریعه (۱۳۵ -۱۳۳/ ۴)، زنان سخنور (۱۶۷/ ۱)، شرح حال رجال (۳۲۹ -۳۲۶/ ۴)، فرهنگ سخنوران (۲۲۷).

[۳] منابع: پشت پرده‌های حرمسرا، ۲۹۶؛ تاریخ ادبیات ایران، ۱۰۹ -۱۰۸ / ۵؛ زنان نامی ایران و اسلام، ۲۲ -۱۶؛ کارنامه زنان، ۵۳.

مهدیزاده، مصطفی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مصطفی مهدیزاده در سال ۱۳۲۸ در مشهد دیده به جهان گشود. ایشان از سال ۱۳۴۷ به طور جدی کار خوشنویسی را آغاز کرد و در سال ۱۳۵۰ موفق به اخذ کارنامه ممتاز خوشنویسی از انجمن خوشنویسان گردید. وی در سال ۱۳۵۸ کانون خوشنویسان خراسان را به کمک تنی از چند از دوستان آغاز نمود و به عنوان سرپرست انجمن خوشنویسان خراسان و مسئول بخش هنری آستان قدس رضوی شروع به فعالیت نمود. وی نمایشگاه های مختلفی چه به صورت انفرادی چه به صورت دسته جمعی برگزار کرد.گروه : هنررشته : خوشنویسیگرایش : نستعلیقوالدین و انساب : نام پدر مصطفی مهدیزاده غلامحسین مهدیزاده می باشد که ایشان از صدای خوبی بهره مند بودند . پدر و مادر مصطفی مهدیزاده مشوق اصلی وی در امر هنر و خوشنویسی بودند.تحصیلات رسمی و حرفه ای : مصطفی مهدیزاده از سال ۱۳۴۷ به طور جدی کار خوشنویسی را آغاز کرد و در سال ۱۳۵۰ موفق به اخذ کارنامه ممتاز

خوشنویسی از انجمن خوشنویسان گردید.خاطرات و وقایع تحصیل : مصطفی مهدیزاده از دوران تحصیل خود اینطور نقل می کند که: « به یاد دارم مادرم تلاش زیادی کرد که من در دبیرستان شریعتی که آن زمان جزو یکی از مدارس خوب مشهد بود، ادامه تحصیل دهم. معدلم ۸/۱۹ بود. اما دو روز دیر رسیده بودیم و مرحوم زوار گفتند شما دیر آمده اید و باید به مدرسه دیگری بروید. قرار شد به مدرسه فیوضات بروم. همه می دانستند که مرحوم زوار آدم سختگیری بود، وقتی می گفت" نه "یعنی" نه. "کسی جرأت مخالفت با او را نداشت. ایشان قول داد سال بعد مرا در مدرسه خودش بپذیرد. بدین ترتیب، سال اول را در مدرسه فیوضات و سالهای بعد را در مدرسه شریعتی گذراندم.»فعالیتهای ضمن تحصیل : مصطفی مهدیزاده از سال ۴۶ یا ۴۷ آن موقع ۱۶ سال بیشتر نداشتند. برای یک گراورسازی کار می کرد و خط می نوشت؛ کاری مثل تهیه کارتهای عروسی و عزا. چیزی بیشتر از این هم نبود؛ اما در سالهای بعد که با استاد حسین میرخانی و استاد موسوی آشنا شد، می توانست کارهای سنگین تری را قبول کن، به طوری که در سال ۵۱ ادعیه قرآن کریم را همراه با ترجمه آن نوشت. همزمان با آن و شاید قبل از آن، کارهای سطحی دیگری چون پشت جلدنویسی کتاب و ... را انجام داده بود.از همان سالهایی که رتبه ممتاز را کسب کرد، کارش را به صورت حرفه ای تر ادامه و ترجیح داد.استادان و مربیان : از استادان مصطفی مهدیزاده می توان به حسین میرخانی و غلامحسین امیرخانی و استاد موسوی اشاره نمود.همسر و فرزندان : مصطفی مهدیزاده در سال ۱۳۵۱ وقتی ۲۳ سال سن داشت، در مشهد ازدواج کرد. همسرش تنها فرزند خانواده بود که با وی نسبت فامیلی داشتند. پدر ایشان چون تنها یک فرزند داشت، علاقه مند بود ایشان در شهر خودش زندگی کند اما بعدها سرنوشت چیز دیگری را برای هر دوی آنها رقم زد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : مصطفی مهدیزاده به عنوان سرپرست انجمن خوشنویسان خراسان و مسئول بخش هنری آستان قدس رضوی شروع به فعالیت نمود. وی از سال ۱۳۵۸ در انجمن خوشنویسان به شکل شورایی اداره شد، عضویت و سرپرستی شورا را تا سال ۱۳۷۰ عهده دار بود. پس از آن یعنی سال ۱۳۷۳ که به تهران آمد عضو شورای عالی و مدرس انجمن خوشنویسان ایران شد و این همکاری در حالی ادامه دارد که سرپرستی انجمن خوشنویسان ایران شعبه شمیرانات را که بزرگترین شعبه این انجمن در سراسر کشور است، عهده دار است.آرا و گرایشهای خاص : مصطفی مهدیزاده در رابطه به هنر می گوید: « هنر خوشنویسی چیزی است که هر فردی تا پایان عمر با آن رابطه نزدیک و مستقیم دارد، از این رو باید برای آن اهمیت قائل شد، و از آنجا که پایهٔ این هنر در مدرسه شکل می گیرد، نقش وزارت آموزش و پرورش در این مورد اهمیت بسیار می یابد و مسئولین باید با انتخاب افراد ذی صلاح به این امر مهم التفات بیشتری نشان دهند تا بتوانیم شاهد پیشرفت این هنر ارزشمندی اسلامی که بخش مهمی از میراث فرهنگی ما را در بردارد ، باشیم و درمیان جوانان و نوجوانانی که هم اینک به تحصیل این هنر مشغولند، میرعمادها بیابیم.»

آثار سنگ نوشته هایی که برای دانشگاه علوم اسلامی رضوی کتیبه سر در کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی کتیبه مقبره شهید مدرس کتیبه های درهای چوبی حرم مطهر امام هشتم(ع) منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

مهرو، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خوشنویس، شاعر.

تولد: ۱۳۰۰، بروجرد (آشخانه).

درگذشت: ۱۳۶۰.

علی مهرو، فرزند کریم، در نخستین دبستانی دولتی آشخانه به تحصیل پرداخت. خط نستعلیق را در همان مدرسه از میرزا فتح‌الله خوشنویس آموخت و نوازندگی دو تار را از عبدالله بخشی تعلیم گرفت. او از همان کودکی مطالعه را آغاز کرد.

شغل اصلی او کشاورزی و دامداری بود و تا ۴۵ سالگی خیاطی می‌کرد. بعد به نویسندگی عریضه و قباله روی آورد و یک چند کارگری و بنایی کرد و مدتی هم به باغداری و بزازی پرداخت.

مهرو از بانیان تعزیه و شبیه‌خوانی در آشخانه بود و نوحه‌هایی از او باقی مانده است. او با خوانین محلی در ستیز بود و به علت ناامنی منطقه و دور بودن خانه‌اش از روستا، از سر شب تا صبح بیدار می‌ماند تا دزدان از قصد حمله به خانه‌اش منصرف شوند. چنین بود که شب‌های بسیار را در زیر فانوس به مطالعه و نوشتن گذراند.

علی مهرو در سال ۱۳۶۰ درگذشت و در امامزاده دلاور آشخانه به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

مهرو، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

علی مهرو فرزند کریم ، در سال ۱۳۰۰ ه.ش، در آشخانه بروجرد متولد شد. وی در نخستین دبستان دولتی آشخانه به تحصیل پرداخت . خط نستعلیق را نزد میرزا فتح الله خوشنویس آموخت و نوازندگی دو تار را از عبدالله بخشی تعلیم گرفت . شغل اصلی مهرو کشاورزی و دامداری بود و نیزتا ۴۵ سالگی خیاطی می کرد .بعد به نویسندگی عریضه و قباله روی آورد و یک چند کارگری و بنایی کرد ومدتی هم به باغداری و بزازی پرداخت . او علاوه بر خوشنویسی ، از بانیان تعزیه و شبیه خوانی در آشخانه بود و نوحه هایی از او باقی مانده است .گروه : هنرشته : خوشنویسیگرایش : نستعلیقوالدین و انساب : علی مهرو فرزند کریم مهرو بود .تحصیلات رسمی و حرفه ای : علی مهرو در نخستین دبستان دولتی آشخانه به تحصیل پرداخت . خط نستعلیق را در همان مدرسه از میرزا فتح الله خوشنویس آموخت . نوازندگی دو تار را از عبدالله بخشی تعلیم گرفت . او از همان کودکی مطالعه را آغاز کرد .استادان و مربیان : علی مهرو نزد میرزا فتح الله خوشنویسی آموخت و نزد عبدالله بخشی نوازندگی دو تار را آموخت.وقایع میانسالی : علی مهرو در طول حیات خود همواره با خوانین محلی در ستیز بود و به علت ناامنی منطقه و دور بودن خانه اش از روستا ،از سرشب تا صبح بیدار می ماند تا دزدان از قصد حمله به خانه اش منصرف شوند .چنین بود که شب های بسیاری را در زیر فانوس به مطالعه و نوشتن گذراند.زمان و علت فوت : علی مهرو در سال ۱۳۶۰ در گذشت و در امامزاده دلاور آشخانه به خاک سپرده شد .مشاغل و سمتهای مورد تصدی : شغل اصلی علی مهرو کشاورزی و دامداری بود و تا ۴۵ سالگی خیاطی می کرد .بعد به نویسندگی عریضه و قباله روی آورد و یک چند کارگری و بنایی کرد ومدتی هم به باغداری و بزازی پرداخت .سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : علی مهرو از بانیان تعزیه و شبیه خوانی در آشخانه بود و نوحه هایی از او باقی مانده است .

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

مؤمن زکی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۲۴ ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «زادالمعاد» ربعی، جلد روغنی، سرلوح مذهب، دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط و شکسته و رقاع کتابت خفی متوسط، با رقم: «قد تم هذا الکتاب علی ید المذنب الاثم مؤمن بن الحاج محمد زکی فی... ۱۱۲۴».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۲۰/ ۴).

میان کوشکی، ابراهیم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۵۸ ق)، نقاش و خطاط ساده‌نگار. اهل قریه‌ی پارآو، قزوین بود که در حل کاری و نقش تصویر دست داشت. از آثار وی: نقاشی و کتابت «عجایب المخلوقات و غرایب الموجودات». در یکی از تصاویر نسخه، که به شیوه‌ی قزوین است، روباهی بالدار با خط رقاع نقش شده است، با رقم: «تمت الکتاب العجایب المخلوقات و غرایب الموجودات فی الاثنین سلخ شهر محرم الحرام فی یدالفقیر الحقیر داعی عباداله ابراهیم بن محمدجان میان کوشکی من محال پارآوی سنه ۱۰۵۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۳۶/ ۳).

میر محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۸۳ ق)، خطاط و مذهب. از آثار وی: کتابت قسمتی از قرآن وزیری، مذهب و مجدول سازی، دو سطر اول و آخر به قلم زر و خط رقاع جلی، متن به نسخ کتابت خفی یاقوتی خوش، با رقم: «کتبه العبد... میرمحمد بن محمدی التبریزی، تحریرا فی... سنهٔ ثلاث و ثمانین و تسعمائهٔ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۵۲/ ۴).

میرخانی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۶۹ -۱۲۹۱ ش)، خطاط، ادیب و شاعر، متخلص به بنده. ملقب به سراج الکتاب. در تهران به دنیا آمد. اصول خوشنویسی را نزد پدر خود آموخت و همه‌ی اقلام تداول، از قبیل نسخ و ثلث و تعلیق و شکسته و به ویژه نستعلیق، را از خفی و جلی نیکو می‌نوشت. استاد میرخانی از علوم ادبی بهره‌مند بود، شعر می‌سرود و مجموعه اشعارش موسوم به «دیوان بنده» منتشر شده است. او در تهران درگذشت. از آثار خطی وی: «کلیات» سعدی؛ «مثنوی» مولوی؛ «خمسه‌ی» نظامی؛ «دیوان» حافظ؛ «دیوان» بنده؛ گزیده‌ی «دیوان» شمس تبریزی؛ «ترانه»های بابا طاهر؛ «ترجیع‌بند» هاتف اصفهانی؛ «ترجمه‌ی نفس المهموم»؛ «داستان ملک جمشید»؛ «مجموعه هنر خط»؛ «نگارستان خط».[۱]

خوشنویس، ادیب، شاعر.

تولد: ۱۲۹۱، تهران.

درگذشت: ۵ آذر ۱۳۶۹، تهران.

سید حسن میرخانی ملقب به «سراج‌الکتاب»، فرزند سید مرتضی حسینی برغانی از خوشنویسان و از شاگردان میرزا رضا کلهر، در محضر پدر به فراگیری خط نستعلیق پرداخت. بیش از چهل کتاب و رساله که می‌توان به عنوان‌های زیر اشاره نمود: کلیات سعدی، مثنوی مولوی، خمسه نظامی، دیوان حافظ، دیوان بنده و گزیده دیوان شمس تبریزی، ترانه‌های طاهر عریان، ترجیع‌بند هاتف اصفهانی، دوازده امام خواجه نصیر طوسی، خلاصه شرح حال مولانا، ترجمه‌ی نفس المهموم، زبدهٔ‌الاسرار، دیوان وحدت کرمانشاهی، دیوان موافق میرزا علی اکبر ملقب به موافق علیشاه نعمهٔ‌اللهی چاپ سنگی، پندنامه سعدی، گزیده سعدی، گزیده شمس تبریزی مثنوی چاه وصال، قصیده انصافیه صدر الافاضل، گلچین معرفت، داستان ملک جمشید، منتخب‌اللغه، مجموعه هنر خط، نگارستان خط.

سید حسن میرخانی روز ۵ آذر ۱۳۶۹ پس از یک بیماری طولانی و به سبب سکته‌ی قلبی درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] اطلس خط (۵۹۶)، پیدایش و سیر تحول هنر خط (۲۴۱ -۲۳۸)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۱۷۵ -۱۷۴)، کیهان فرهنگی (س ۸، ش ۴، ص ۵۴).

میرخانی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۶۱ -۱۲۸۴ ش)، خطاط. در تهران به دنیا آمد. تعلیم خط را از پدر آموخت و چیزی نگذشت که به جرگه خوشنویسان پیوست. استاد میرخانی در تحریر خط نستعلیق، از ریز و درشت به ویژه، کتابت مهارت بسزایی داشت و در این فن سرآمد اقران بود. وی از ۱۳۲۹ ش در کلاسهای آزاد خوشنویسی مشغول آموزش و تربیت هنرجویان گشت. بسیاری از اساتید حاضر خوشنویسی از دست پرورد‌گان او محسوب می‌شوند. از خدمات مهم وی در جهت گسترش هنر خوشنویسی، پایه‌گذاری انجمن خوشنویسان ایران است. میرخانی به واسطه اشتغال به امر تعلیم، کمتر مجال کتابت می‌یافت. از آثار او دو مجلد قران کریم است که قرآن اولی با ترجمه‌ی فارسی و دومی بدون ترجمه به چاپ رسیده است. قطعات مختلف دیگری نیز از وی به جای مانده است.[۱]

خوشنویس.

تولد: ۱۲۸۴، تهران.

درگذشت: ۱۱ خرداد ۱۳۶۱.

سید حسین میرخانی، فرزند مرتضی حسینی برغانی، تعلیم خط را از پدر فراگرفت و طول نکشید که به جرگه‌ی خوشنویسان وارد به ویژه در تحریر خط نستعلیق از ریز و درشت و کتابت شد. میرخانی مدرس خط کلاس عمومی خوشنویس اداره‌ی هنرهای زیبا بود. از سال ۱۳۲۹ در انجمن خوشنویسان ایران و در کلاس‌های آزاد خوشنویسی مشغول تدریس شد و دیگر کمتر مجال کتابت یافت و آخرین کار ایشان کتاب مثنوی طبع حاج محمدکریم‌خان کرمانی است که در سال ۱۳۵۳ که برای تعلیم هنرجویان کلاس‌های خوشنویسی مشهد به آن آستان می‌رفت در مشهد نوشت. دو قصیده‌ی معروف قرآینه و خاتمیه اثر الهی قمشه‌ای از کارهای ایشان است. از آثار کتابت دیگر وی، دو مجلد قرآن کریم است که قرآن اول با ترجمه‌ی فارسی و قرآن دوم بدون ترجمه به چاپ رسیدند.

سید حسین میرخانی موفق به دریافت «نشان درجه‌ی یک هنر» و «نشان درجه‌ی سه خدمت» شد و تقدیرنامه‌ای از دانشگاه الزهرا که به مناسبت نوشتن اولین قرآن به ایشان اعطا شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آینده (س ۱۷، ش ۴ -۱، ص ۱۹۸)، اطلس خط (۵۹۶)، پیدایش و سیر تحول هنر خط (۲۳۷)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۱۶۲ -۱۶۱)، قزوین در گذرگاه هنر (۲۵۵).

میرعماد خطاط

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند سید ابراهیم حسنی حسینی سیفی قزوینی، ملقب به عماد الملک. ادیب شاعر خطاط مشهور، وی از جمله کسانی است که خط را فقط به خاطر هنر دوست می‌داشته، و برای دست یافتن به آن نهایت کوشش را مبذول داشته، در لطافت قلم، و قدرت دست، و خوش سلیقگی، و حسن ترکیب کلمات، و دیگر محسنات خط، مهارت و استادی داشته، به طوری که خط او ضرب‌المثل شده، و خط هر کس را که بخواهند تعریف کنند می‌گویند: مثل خط میر می‌نویسد.

از زمان او تاکنون خط احدی به پایه‌ی او نرسیده است. میر در نوشتن خط نستعلیق خفی و جلی اعجاز می‌نموده، و نسبت به بزرگان بی‌نهایت بی‌اعتنا بوده، و همین سرسنگینی او به قیمت جانش تمام شده، او را نزد شاه عباس به سنی بودن متهم کردند، و اشعار و حالات او را به بدترین وصفی توصیف نمودند، و شاه را نسبت به وی خشمگین ساختند، تا به اشاره‌ی او مقصود بیک مسگر با چند نفر از اوباش همدست شده، شبی او را به قتل رسانید.

مدفن او را برخی در بقعه‌ی جنب مسجد تکیه‌ی ظلمات که ساختمان آن منسوب به همین مقصود بیک ناظر شاه عباس اول و وزیر بیوتات اوست می‌دانند، و در کتاب خط و خطاطان گوید: در قبرستان مرزغان حوالی محله‌ی طوقچی مدفون گردید.

تولد میر، را در حدود ۹۶۱، و کشته شدنش را در شب جمعه سال ۱۰۲۴ می‌نویسند. وی صاحب دیوان اشعار است، و کتابی به نام «آداب المشق» به نام او به چاپ رسیده است.

پدر و جدش در دستگاه صفویه منصب کتابداری داشته، و جدش میر حسین علی از کتاب و نویسندگان و ساکن قزوین بوده است. استادان خط او را، عیسی رنگ نگار، مالک دیلمی و ملا محمدحسین تبریزی نوشته‌اند. پسرش میرزا ابراهیم، و دخترش گوهرشاد هر دو در خط نستعلیق استاد بوده‌اند.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

میرفندرسکی، عماد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۲۴ ش)، خطاط. در تهران به دنیا آمد. وی در نوشتن خطوط نستعلیق و شکسته تحریر توانا بود و در موسیقی نیز دست داشت. میرفندرسکی مدتی منشی و خوشنویس وزارت امور خارجه بوده است. او در تهران درگذشت و در امامزاده عبداللّه دفن شد. از آثار خطی وی، چند اثر به یادگار مانده که «گلستان» سعدی، به خط نستعلیق خفی در زمره‌ی آنهاست.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۱۰۲ -۱۰۰).

میرک خراسانی، روح‌اللّه

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۱۳ ق)، نقاش و خطاط. اهل خراسان و از سادات هرات بود. وی در ابتدای کار به قرائت کلام‌اللّه مجید و کتابت خطوط می‌پرداخت و پس از مدتی شوق تصویرسازی پیدا کرد و به دلیل پیگیری آن در تذهیب و نگارگری مهارت یافت. میرک پیرو مکتب احمد موسی و از شاگردان استاد ولی‌اللّه بود که بعدها همکار وی گردید. او مخترع شیوه‌ی گرفت و گیر حیوانات و جانورسازی است. مشهورترین شاگرد وی، استاد بهزاد هراتی است. از آثار وی: تصویر علی فارسی در دو صفحه‌ی جداگانه، با رقم: «عمل میرک خراسانی»؛ تصاویری در کتاب «گوی و چوگان» که در یکی از تصاویر، چهار فرشته‌ی پر حالت تصویر شده و زمینه‌ی اثر، تذهیب اسلیمی دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۱۱ -۲۰۹ / ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۸۲۷ / ۲)، حبیب السیر (۳۴۸ / ۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۲۷).

میرکلن، ابوالحسن

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. معروف به میرکلّن. از سادات رضوی بود و نیاکان او، از دو سه پشت، در دهلی توطن اختیار کرده بودند. در خط نستعلیق شاگرد محمدحفیظ خان بود. و به شیوه‌ی رشیدا می‌نوشت و کتابت بسیار می‌کرد. تاریخ مرگ وی معلوم نیست، ولی معلوم است که استاد وی، محمدحفیظ خان، به سال ۱۱۹۴ ق درگذشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۷ -۲۶ /۱).

میرکی شیرازی

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن عظیم رحلی. ریحان دودانگ عالی. خطاط و مذهب سید میرکی بن سید احمد الشیرازی در بقعه‌ی مولوی در قونیه.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

ناجی، محمد عسکر

قرن:۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: قطعه‌ای در یک مرقع، به قلم سه دانگ خوش، با رقم: «راقمه محمد عسکر ناجی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۸۷/ ۳).

نازکی تبریزی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط. اهل تبریز و مکتبدار بود. نازکی نستعلیق را خوش می‌نوشت و از هنرمندان خوشنویس کتابخانه‌ی بایسنقر میرزا به شمار می‌آمد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۳۶/ ۳)، مناقب هنروران (۵۶).

ناصح شیرازی، محمدعلی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۶۴ ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن نیم‌ربعی، جلد روغنی، نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «فرغ من تحریر هذا المصحف

المجید فی شهر شعبان‌المعظم سنهٔ ستین و اربع بعد الالف، کتبه العبد المذنب الراجی المتخلص بناصح الشیرازی در دارالسلطنهٔ اصفهان مرقوم قلم شکسته رقم گردید. ختم کتابت قرآن چهارم».[۱]

اثر اوست: قرآن، قطع نیم‌ربعی، جلد روغنی اعلی کار آقا فتح‌اللّٰه. نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «فرغ من تحریر هذا المصحف المجید فی شهر شعبان المعظم سنهٔ ستین و اربع بعدالالف. کتبه العبد المذنب الراجی المتخصص بناصح الشیرازی در دارالسلطنهٔ اصفهان مرقوم قلم شکسته‌ی رقم گردید. ختم کتابت قرآن چهارم» ۱۰۶۴ کتیبه‌ی جلد روغنی به خط رقاع خوش با رقم محمدعلی سلطان الکتابت. در مجموعه‌ی بیانی.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۲۱/ ۴).

ناصرالدین، علی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۰۸ ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «بهارستان» جامی، به قلم کتابت عالی، با رقم: «ناصرالدین علی سنه‌ی ۹۰۸»؛ یک قطعه از مرقعی، به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه ناصرالدین علی ببلدهٔ بخارا».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۳۷/ ۳).

ناصرالسلطنه تبریزی، نصراللّٰه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۴۰– ح ۱۳۱۲ ق)، خطاط. ملقب به دبیرالسلطنه و ناصرالسلطنه. وی مدتها عهده‌دار امور خالصه‌ی تهران و آذربایجان بود و در اواخر عمر از خاصان دربار مظفرالدین شاه گردید. ناصرالسلطنه از علوم ادبی بهره داشت و زبان فرانسه را نیک می‌دانست و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۴۰/ ۳)، شرح حال رجال (۳۴۹ –۳۴۸/ ۴).

ناطق شیرازی، مسیحا

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به ناطق. وی اشعاری نیکو می‌سرود و خط نستعلیق را خوش می‌نوشت، ولی با وجود وفور

هنر و کمال روزگارش به سختی می‌گذشت. ناطق در زمان تألیف «تذکره‌ی نصرآبادی» (۱۰۸۳ ق) دوران پیری خود را می‌گذرانید. مهدی بیانی در «احوال و آثار خوشنویسان» از قول محمدصالح اصفهانی (م ۱۱۲۶ ق) می‌گوید که ناطق جزو کاتبانی بوده که پس از میرعماد و در زمان ابوتراب اصفهانی (م ۱۰۷۲ ق) می‌زیسته است. اشعاری از وی در تذکره‌ها آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۰۴/ ۳)، تذکره‌ی نصرآبادی (۴۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۶۲۴ -۶۲۳/ ۵)، الذریعه (۱۱۶۰ -۱۱۵۹/ ۹)، لغت‌نامه (ذیل/ ناطق).

نامداری، علی‌محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۴۸ -۱۲۹۸ ش)، موسیقیدان، خطاط و نقاش. در قم به دنیا آمد. وی از همان کودکی زیر نظر پدرش- که یکی از خوشنویسان بنام بود- تعلیم خط گرفت و سپس نزد حسینعلی خوشنویس این هنر را تکمیل کرد. در نوجوانی به موسیقی علاقه‌مند شد و برای یادگیری آن به محضر حسین هنگ‌آفرین رفت. پس از مدتی در کلاس ابوالحسن خان صبا حضور یافت و نواختن ویولن را نزد آن استاد تکمیل نمود. در ۱۳۱۸ ش کلاس موسیقی تأسیس کرد و در ضمن به ساختن ساز، به ویژه سنتور، روی آورد. وی علاوه بر موسیقی و خوشنویسی، از مینیاتور و تذهیب نیز اطلاع کافی داشت و آثاری از خود باقی گذاشته است. او سالها دبیر خط و نقاشی و موسیقی بود. نامداری در ۱۳۱۹ ش وارد سازمان رادیو شد و ارکستری تهیه کرد و خود سرپرستی آن را به عهده گرفت. وی در نوشتن خط نت مهارت به سزایی داشت و به درخواست روح‌اللّه خالقی کتاب اول و دوم «تار» را با خط زیبای خود نوشت. از آهنگهای او «سفر برگرد» را می‌توان نام برد که خواننده‌ی آن حسن کاووسی است.[۱]

در تاریخ موسیقی کشورمان هستند بسیار اشخاصی که با تمام بزرگی و والایی، بی‌سر و صدا می‌آیند و در ناکامی به سر می‌برند و در گمنامی و بی‌سر و صدا از این جهان فانی رخت برمی‌بندند و می‌روند. یکی از این اشخاص، هنرمند شایسته شادروان علی‌محمد نامداری بود که به تاریخ ۱۲۹۸ در خلجستان شهرستان قم متولد شد و از همان کودکی زیر نظر پدرش که یکی از خوشنویسان به نام بود در این رشته از هنر کار کرد و بعد از آن نزد مرحوم حسینعلی خوشنویس این هنر را تکمیل کرد.

در سن چهارده سالگی بود که همراه خانواده به تهران آمد و به موسیقی علاقمند شد و نزد زنده‌یاد استاد حسین هنگ‌آفرین به فراگیری موسیقی و علم آن پرداخت و در سن بیست سالگی بود که به کلاس ابوالحسن‌خان صبا رفت و موسیقی و نواختن ویولن را نزد آن استاد بزرگ و دلسوز تکمیل نمود و خود در سال ۱۳۱۸ در سه‌راه ژاله قسمت شمالی ساختمان مجلس کلاس موسیقی جهت تعلیم و تربیت هنرآموز تأسیس نمود و در ضمن به ساختن ساز بخصوص سنتور روی آورد. علی‌محمد نامداری، علاوه بر موسیقی، خطاطی و نقاشی که آثار متعددی از وی به جای مانده و همگی از استادی و ذوق ظریف و خلاق آن شادروان حکایت می‌نماید، از هنر مینیاتور و تذهیب اطلاع کافی داشت و از جمیع جهات در این رشته استاد بود ولی آن طور که باید و شاید دستگاههای دولتی آن زمان و جو روزگار از این هنرمند بهره نگرفت.

در سال ۱۳۱۹ که تازه رادیو تأسیس یافته بود، وی وارد کار رادیو شد و ارکستری ترتیب داد و سرپرستی آن را به عهده گرفت که آهنگ‌ها و شعرهایی را که خواننده می‌خواند خود می‌ساخت و می‌سرود. علی‌محمد نامداری در نوشتن خط نت مهارت بسزایی داشت و همین امر موجب گشت تا شادروان استاد روح‌اللّه خالقی از ایشان خواست تا کتاب اول و دوم تار بنویسد و او با خط بسیار

زیبای خود این خواسته استاد را اجابت کرد.

نامداری سال‌های سال با رادیوهای تهران، ژاندارمری، نیروی هوایی و شهربانی همکاری کرد و هر هفته آهنگ‌ها و ترانه‌هایی برای اجرا در این فرستنده‌ها آماده با ارکستر اجرا می‌کرد. از آهنگ‌های خوب به یادماندنی وی باید از «سفر بر گرد» را نام برد که شهرت بسزایی به دست آورد و خواننده‌ی آن حسن کاووسی بود. علی‌محمد نامداری، سال‌ها دبیر خط و نقاشی و موسیقی چندین دبیرستان و دبستان تهران بود او چهار فرزند به نامهای شهلا، شهرام، بهرام و حسین به یادگار گذاشت و در سال ۴۸/۴/۱۲ بر اثر بیماری کبد و کلیه درگذشت، روانش شاد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] مردان موسیقی (۷۹ -۷۷/ ۲).

نامه نگار، شکرالله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. او و پدرانش از نویسندگان وزارت امور خارجه بودند. میرزا شکراللّه نستعلیق را به شیوه‌ی میرعماد خوش می‌نوشت و در شکسته‌نویسی هم دست داشت. از آثار وی: مرقعی مشتمل بر بیست رقعه، به قلمهای شش دانگ تا غبار خوش، با رقمهای مختلف: «مشقه شکراللّه ۱۲۶۸» و «بتاریخ جمادی‌الثانی سنه هزار و دویست و شصت و هشت تحریر شد» و «در عهد دولت ناصرالدین‌شاه قاجار... شکراللّه تنکابنی بنوشتن این مرقع قدم خدمت نهاد... سنه ۱۲۶۸»؛ یک لوحه‌ی اشعار در مدح ناصرالدین‌شاه، به قلم نستلعیق دو دانگ و نیم دو دانگ خوش و شکسته‌ی نستعلیق کتابت متوسط، با رقم: «... شکراللّه نامه‌نگار ابن مرحوم فتح علی خان تنکابنی...»؛ یک قطعه به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «... مشقه العبد المذنب شکراللّه غفر ذنوبه و ستر عیوبه، ۱۲۶۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۱۰/۲).

نایلی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: قرآن جانمازی، نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «علی نایلی ۱۲۶۷» در موزه‌ی اسلامی ترک.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

نایینی، عبدالعظیم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسانی است که بسیار ماهرانه و پخته می‌نوشته و از استادان خط نسخ بوده است. از آثار وی: یک قطعه نسخ کتابت خوش، با رقم: «کتبه ابن‌محمد رفیع، عبدالعظیم النائینی فی سنه اربع و تسعون و مائه بعد الالف ۱۱۹۴»؛ یک قطعه نسخ ممتاز، با رقم: «حرره عبدالعظیم نائینی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۲ / ۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۹۲).

نایینی، علی‌اکبر

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «تحفه المؤمنین»، به قلم نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «مرقوم قلم شکسته رقم اقل... علی‌اکبر النائینی گردید. تحریرا فی شهر رمضان المبارک من شهور سنه‌ی ۱۱۹۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۳۸ / ۲).

نایینی، غلامعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط و شاعر. از آثار وی: «دعای صباح» وزیری کوچک جلد روغنی، متن و حاشیه مذهب، نسخ کتابت و کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه العبد الجانی غلامعلی بن محمد النائینی... سنه ۱۳۱۴ ثلثمائه و اربع عشر بعد الالف»؛ یک صفحه قطعه‌سازی زیبا، نسخ کتابت و خفی متوسط، با رقم: «ناظم هذا الابیات... غلامعلی ابن محمد النائینی... سنه ۱۳۱۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۲۸ / ۴).

نایینی، مریم

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۲ ق)، خطاط. وی نواده‌ی حاج عبدالوهاب نایینی بود. در خط نسخ مهارتی بسزا داشت و مخصوصا آن را با قلم خفی خوش می‌نگاشت و از استادان مسلم این خط به شمار می‌آمد. از آثار او: قرآن وزیری جلد روغنی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، نسخ و رقاع کتابت خفی متوسط، با رقم: «... حرره مریم من نواده‌ی مرحوم حاج عبدالوهاب نائینی اعلی اللّٰه مقامه، فی... سنهٔ ۱۳۰۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۱۵/ ۴)، اطلس خط (۳۶۳)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۵۰ -۴۹).

نائینی، مریم

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ز ۱۳۰۲ ق، از زنان خوشنویس. قرآنی وزیری به خط نسخ و رقاع کتابت خفی متوسط از او موجود است که رقم «... کمینه کنیز دیرینه... که تکلیفش پنبه‌ریسی بود خیال خوشنویسی دامنگیر شد... مریم نواده مرحوم حاج عبدالوهاب نائینی اعلی الله مقامه» و تاریخ «جمادی‌الاولی من شهور سنهٔ ۱۳۰۲» را دارد.[۱]

اثر اوست: قرآن وزیری، جلد روغنی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع نسخ و رقاع کتابت خفی متوسط با رقم: «امروز که... سریر سلطنت دولت علیه ایران به وجود مبارک... ناصرالدین شاه... مزین است... این کمینه کنیز دیرینه را هم که تکلیفش پنبه‌ریسی بود خیال خوشنویسی دامن‌گیر شد... پیشکش نمود... حرره مریم من نواده‌ی مرحوم حاج عبدالوهاب نائینی اعلی اللّه مقامه» «فی شهر جمادی‌الاولی من شهور سنهٔ ۱۳۰۲» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :[۱] منبع: احوال و آثار خوشنویسان، ۱۲۱۵ / ۴ -۳.

نجات اصفهانی، عبدالعال

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۱۴۰/ ۱۱۲۶/ ۱۱۲۲ ق)، منشی و شاعر، متخلص به نجات. معروف به میر نجات. وی از سادات کهکیلویه فارس و ساکن اصفهان بود. پدرش مستوفی و نویسنده‌ای عالم و محاسب بود که میر عبدالعال، شغل پدر را در کارهای دیوانی دنبال کرد. در عهد شاه سلیمان صفوی (۱۱۰۵ -۱۰۷۷ ق) از منشیان دربار شاهی بود و در دوره‌ی شاه سلطان حسین (۱۱۳۵ -۱۱۰۵ ق) در کتابخانه‌ی سلطنتی به خدمت اشتغال داشت. نجات خط نستعلیق را خوش می‌نوشت، شعر نیز می‌سرود و مهارتش در سرودن غزل و مثنوی بود. او شاگرد صائب تبریزی و دوست و همنشین میرزا طاهر وحید قزوینی و میرزا طاهر نصرآبادی بود. برخی از مؤلفان معتقدند که «دیوان» میر نجات مشتمل بر حدود ده هزار بیت است و میرزا طاهر وحید بر آن دیباچه نوشته است، به آورده‌ی تعلیقات «تذکرهٔ المعاصرین»، گلچین معانی گوید": نسخه‌ای از دیوان او را که من دیده‌ام، فاقد دیباچه مزبور بوده و تمام آن دیباچه را در منشآت وحید می‌توان یافت ".نام وی را میر عبدالعالی و عبدالمعال و نسبتش را قمی نیز ذکر کرده‌اند. او در اصفهان درگذشت و در محوطه‌ی آرامگاه آقا حسین خوانساری دفن گردید. از آثارش: مثنوی «مسیر السالکین»، که در ۱۰۸۵ ق سروده شده و یک هزار و دویست بیت از آن باقی مانده است، مثنوی «گل کشتی»، در اصطلاحات ورزشی و فنون کشتی که در ۱۱۱۲ ق سروده شده است؛ «دیوان» شعر، در پنج هزار بیت.[۱]

میرنجات. عبدالعالی یا عبدالعال فرزند میرمحمد مؤمن حسینی شاعر قرن دوازدهم هجری. از معاصران حزین و نصرآبادی و از

منشیان و مستوفیان بنام عهد صفوی است. خط نستعلیق را خوب می‌نوشته و شعر بسیار هم گفته است.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آتشکده‌ی آذر (۱۰۳۳ -۱۰۳۲/ ۳)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۳۷۲ -۱۳۶۷/ ۵)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۶۵۶ -۶۵۴ / ۱)، تذکره‌ی روز روشن (۸۰۶ -۸۰۴)، تذکرۀالمعاصرین (۲۹۴ -۲۸۸ ،۱۶۱ -۱۵۷)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۴۲ -۳۴۰)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۶۵۶ -۶۵۳/ ۵)، دایرۀالمعارف فارسی (۳۰۱۰/ ۲)، الذریعه (۱۱۷۱/ ۹)، ریحانه (۱۳۳/ ۶)، فرهنگ سخنوران (۹۲۱)، فهرست نسخه‌های خطی فارسی (۲۵۶۷/ ۳)، لغت‌نامه (ذیل/ نجات)، منظومه‌های فارسی (۵۵۸ -۵۵۷)، یغما (س ۲۳، ش ۱۰، ص ۶۱۴ -۶۱۱).

نجفی زنجانی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خوشنویس.

تولد: ۱۲۸۷(۱۳۲۴ ق.)، نجف.

درگذشت: ۱۷ تیر ۱۳۶۱.

احمد نجفی زنجانی مشهور به «معصومی» یا «معصومی خوشنویس»، فرزند محمدحسین، در هفت سالگی در مدرسه‌ی مرتضوی ایرانیان در نجف اشرف مشغول به تحصیل شد. سپس به فراگیری فقه و اصول و نحو و صرف و ادبیات عربی و فارسی پرداخت. چون از کودکی به آموختن فنون خط علاقه داشت، ضمن تحصیل زیر نظر اساتید خط به استنساخ کتب دینی و اجتماعی اشتغال ورزید تا در بیست و پنج سالگی رسما در زمره‌ی خوشنویسان عصر درآمد و مشغول تحریر کتب مؤلفین و ناشرین شد. کار کتابت را از سال ۱۲۹۵ آغاز کرد. از همین زمان کتیبه‌نویسی را شروع نمود و از جمله آنها می‌توان به این موارد اشاره کرد: کتیبه‌های: درب طلای نقره‌ی حرم سامرا، ضریح آرامگاه حضرت مسلم (ع) در کوفه؛ ضریح آرامگاه حضرت عبدالعظیم؛ ضریح آرامگاه حضرت رقیه در شام؛ ضریح آرامگاه حضرت رضا (ع)؛ کتیبه‌های مسجد اعظم و مسجد آئینه و موزه‌ی قم؛ رواق آینه‌ی زنانه حضرت معصومه (ع)؛ گنبد خواجه ربیع در خراسان؛ صحن کهنه‌ی قم؛ شاه نعمت‌الله در ماهان کرمان؛ آرامگاه ابوعلی سینا در همدان؛ امامزاده سید محمد محروق در نیشابور؛ آرامگاه عمر خیام در نیشابور؛ آرامگاه شیخ فریدالدین عطار در نیشابور؛ مسجد شاه صفی در اردبیل مسجد جنت در اردبیل؛ بقعه‌ی طیبات در مرز افغانستان؛ آرامگاه نادرشاه افشار در مشهد؛ مجمسه‌ی فردوسی در ایتالیا، مهمانخانه‌ی و نمایشگاه سفارتخانه‌ی دولت ایران در واشنگتن، قسمتی از درب‌های آهنی مسجد شاه در تهران؛ مسجد سید عزیزالله؛ مسجد ملکه مادر؛ مسجد سبحان؛ مسجد آقا رضا شیشه؛ مسجد باب الحوائج؛ مسجد و محراب آشتیانی‌ها؛ محراب مسجد خلیل الرحمن؛ محراب مسجد کرمانی‌ها؛ سردری و محراب مسجد اردبیلی‌ها؛ محراب سید اربابی؛ مسجد هدایت؛ مسجد حاج آقا کمال مرتضوی؛ مسجد دولت‌آباد؛ مأذنه‌ی پامنار؛ مأذنه‌ی مسجد صدریه؛ مسجد کاظمین؛ مسجد خوانساری‌ها؛ مرقد و زیارتنامه‌ی امامزاده‌ی عبدالله در شهر ری؛ مدرسه‌ی مروی تهران؛ کتیبه‌ی و زیارتنامه‌ی بقعه‌ی امامزاده شکرکوه در مازندران؛ تجدید ضریح امامزاده نور در گرگان؛ کتیبه‌ی مسجد دانشگاه تهران به عرض یازده متر و سی سانتیمتر و به طول بیست متر با رقم و تاریخ ۱۳۸۵ ق. مرقوم کرده‌اند. علاوه بر این عموم اصلاحات کتیبه‌های تاریخی به دستور وزارت فرهنگ در سراسر ایران و شجره‌های انساب سادات و استنساخ کتب قیمتی و تکمیل قرآن‌های خطی و گرانبها نمونه‌هایی از آثار هنری این هنرمند است.

یکی از کارهای هنری و خطی این دقیق وی نوشتن سوره‌ی اخلاص روی یک دانه برنج با امضا و تاریخ است. از این نوع برنج‌ها چهار دانه در دسترس است که دو دانه‌ی آن در کتابخانه‌ی حضرت امیر (ع) در نجف زنجانی عبارت بودند از: در خط نسخ، میرزا عبدالجواد محلاتی، در خط ثلث: عبدالعلی ثانی یزدی ملقب به اشرف‌الکتاب، در خط نستعلیق، میرزا حسن زرین‌خط تهرانی. اجازات زنجانی توسط افراد زیر صادر شده است: محمدعلی فضلی بغدادی، حامد آمدی اسلامبولی، محمدهاشم بغدادی، بدوی دمشقی، حسن زرین‌خط تهرانی. وی از خوشنویسانی است که در نوشتن انواع خط از قبیل نسخ، ثلث، رقاع، کوفی، نستعلیق، شکسته، طغرا و غیره مهارت داشت.

وی در انجمن خوشنویسان ایران به سمت استادی در امر خط ثلث مشغول و تا پایان عمر در این خدمت بود.

از جمله کتاب‌هایی که کتابت کرده است می‌توان به این عنوان‌ها اشاره نمود: ریاض الجنان (۱۳۷۵ ق.)؛ انوار المجالس؛ گنج جواهر دانش؛ رسائل آیت‌الله سید حسین بروجردی؛ کتاب الطهاره تألیف آیت‌الله بروجردی در فقه؛ قرآن سه جلد (و از جمله قرآن رحلی مذهب با چاپ هفت رنگ، تهران)؛ تنقیح المقال فی احوال الرجال در سه جلد، تألیف آیت‌الله مامقانی؛ مفاتیح الجنان حاج شیخ عباس محدث قمی؛ تفسیر گازر؛ سفینهٔ البحار تألیف محدث قمی؛ مناسک حج آیت‌الله محمدحسین نایینی؛ مناسک حج شیخ علی مرندی؛ رساله نجاهٔ‌العباد تألیف آیت‌الله سید ابوتراب خوانساری؛ پنج دوره دیوان مصور خیام؛ یک جزوه قرآن برای مدرسین؛ چهار دوره رسم‌المشق؛ آثار جاویدان خط تألیف احمد زنجانی؛ چندین کتاب درسی نیز به خط او در ایران و عراق (نجف).

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

نجفی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

میرزا احمد نجفی زنجانی مشهور به « معصومی » یا « معصومی خوشنویس » فرزند محمد حسین ، در سال ۱۲۸۷ در زنجان به دنیا آمد. وی در سن هفت سالگی در مدرسه مرتضوی ایرانیان، در نجف اشرف مشغول به تحصیل شد. سپس به حوزه علمیه نجف اشرف رفته و هم زمان با تحصیل علوم دینی هنر خطاطی و خوشنویسی را نیز فرا گرفت . در سن بیست و پنج سالگی رسما در زمره خوشنویسان عصر درآمد و مشغول به تحریر کتب مولفین و ناشرین شد. استاد نجفی زنجانی در انجمن خوشنویسان ایران به سمت استادی در امر خط ثلث مشغول شدو تا پایان عمر در این خدمت بود. استاد سرانجام در روز پنج شنبه ۱۷ تیرماه ۱۳۶۱ در بیمارستان شاه رضای مشهد در اثر حمله قلبی درگذشت .گروه : هنرشته : خوشنویسیگرایش : نسخ و ثلثوالدین و انساب : احمد نجفی زنجانی فرزند محمد حسین زنجانی در زنجان به دنیا آمد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : احمد نجفی زنجانی در هفت سالگی در مدرسه مرتضوی ایرانیان در نجف اشرف مشغول به تحصیل شد. سپس به فراگیری فقه و اصول و نحو و صرف و ادبیات عربی و فارسی پرداخت. چون از کودکی به آموختن فنون خط علاقه داشت ، ضمن تحصیل، زیر نظر اساتید خط به استنتاخ کتب دینی و اجتماعی اشتغال ورزید.فعالیتهای ضمن تحصیل : احمد نجفی زنجانی هم زمان با تحصیل علوم دینی ، هنر خطاطی و خوشنویسی را نیز دنبال کرد.استادان و مربیان : احمد نجفی زنجانی تحریر خط را نزد : استاد میرزا عبدالعلی ثانی یزدی ملقب به (اشرف الکتاب) (خط ثلث) و استاد میرزا عبدالجواد محلاتی (خط نسخ) ، که هر دو از خوشنویسان طراز اول قرن پیش بودند ، آموخت و از دیگر استادان وی باید از استاد حامد آمدی استانبولی در کشور ترکیه و استاد هاشم بغدادی در عراق یاد کرد. خط نستعلیق را هم زیر نظر استاد بزرگ این خط مرحوم میرزا حسن زرین خط فرا گرفت.همسر و فرزندان : از مرحوم احمد نجفی زنجانی شش فرزند به جای

مانـد و تنها نوه دختری وی که شاگردش نیز بوده است در حال حاضـر راه اسـتاد را دنبال می کنـد.زمان و علت فوت : احمـد نجفی زنجانی در ماه رمضان برای زیارت عازم مشـهد مقـدس شد و روز پنجشـنبه ۱۷ تیر ماه ۱۳۶۱ در بیمارسـتان شاهرضای مشهد بر اثر حمله قلبی در گـذشت.فعالیتهـای آموزشـی : احمـد نجفی زنجـانی در انجمن خوشـنویسان ایران به سـمت اسـتادی در امر خط ثلث مشـغول شـد و تـا پایـان عمر در این خـدمت بود.سـایر فعالیتهـا و برنـامه هـای روزمره : احمـد نجفی زنجانی در زمینه تعلیم و تعلم ، مسافرتهـای متعـددی به کشورهـای اسلامی کرد و به طور کلی هر جـا که خـط بود اسـتاد زنجـانی هم در آنجا حضور داشت.آرا و گرایشـهای خـاص : از ویژگیهـای بـارز و اسـتثنایی احمـد نجفی زنجـانی تحریر یـازده نوع خـط: نسـخ، ثلث، نسـتعلیق، رقعه، رقـاع، شکسـته،ریحانی،دیوانی،جلی،طغرا، و کوفی بود.چگونگی عرضه آثار : در حال حاضـر آثار زیادی از احمـد نجفی زنجانی در اکثر کشورهای اسلامی و موزه های اروپا و آمریکا وجود داردو بخشی از مرقعات او را به موزه استالینگراد برده اند.

آثار : آثار جاویـدان خط انوارالمجالس پنج دوره دیوان مصور خیام تفسیـرگازر تنقیح المقال فی احوال الرجال ویژگی اثر : در سـه جلد , تالیف آیت الله مامقانی۶ چهار دوره رسم المشق رسائل , آیت الله سـید حسین بروجردی رساله نجاه العباد ویژگی اثر : تالیف آیت الله سـید ابوتراب خوانساری۹ سـفینه البحار ویژگی اثر : تالیف محـدث قمی ۱۰ قرآن ویژگی اثر : سـه جلـد (و از جملـه قرآن رحلی مـذهب با چاپ هفت رنگ ,تهران)۱۱ کتـاب الطهـاره ویژگی اثر : تالیف آیت الله بروجردی در فقه۱۲ کتابت ریاض الجنان گنـج جواهر دانش مفاتیـح الجنان , حاج شـیخ عباس محـدث قمی مناسک حج , آیت الله محمد حسـین نائینی مناسک حج , شـیخ علی مرندی یک جزوه قرآن برای مدارس

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

نجم مسعود یعقوبی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۸۹۷ ق)، خطـاط. از مردم سـاوه بود و در تبریز می‌زیست. وی خواهرزاده‌ی قاضـی عیسـی و از امرا و منشیان دربار سـلطان یعقوب آق قوینلو و استاد او بود و یعقوبی رقم می کرد. نجم مسعود در خط شکسته تعلیق مهارت بسزایی داشت و در شمار استادان این فن به حساب می‌آمـد. وی تا پایان سـلطنت سـلطان یعقوب بر سـر کار بود و حتی پس از مرگ او، همراه بایسنقر میرزا (۸۹۷ – ۸۹۶ ق) به شـروان رفت و در همان جا به دست بعضـی از امرا مسموم شد. از آثار او: یک قطعه از مرقعی، به قلم کتابت جلی ممتاز، بـا رقم: «کتبه الراجی الی عفو اللّه الغنی، نجم مسـعود، فی سـنهٔ اثنی و ثمـانین و ثمانمائـهٔ»، یک قطعه از مرقعی، به قلم نیم دو دانگ عالی، با رقم: «حرره نجم مسـعود الیعقوبی، بدار السـلطنهٔ تبریز، فی سـنهٔ ثمانین و ثمانمائهٔ»، یک قطعه از مرقع، به قلم کتابت جلی، با رقـم: «حرره الفقیر نجم مسـعود»؛ یـک قطعه از مرقعی، به قلم نیم دو دانـگ جلی عـالی، بـا رقم: «حرره اضـعف عبـاداللّه الغنی، نجم مسعود الیعقوبی فی سنهٔ ۸۸۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احسن التواریخ (۶۳۳، ۵۹۵)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۸۳ -۱۲۸۲/ ۴)، اسناد و مکاتبات تاریخی ایران (۴۱۲)، اطلس خط (۴۰۸)، حبیب‌السیر (۴۳۱/ ۴).

نجم‌آبادی، مرتضی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۲۶ -۱۲۵۳ ش)، خطاط. وی از خاندان بزرگ نجم‌آبادی و پدر دکتر محمود نجم‌آبادی است. آقا مرتضی در تهران به دنیا آمد و در این شهر به تحصیل علوم پرداخت و چون از همان کودکی به خوشنویسی علاقه‌مند شد، به محضر میرزای کلهر رفت و اصول و قواعد خط را نزد وی آموخت. او پس از آنکه از تحصیل مقدمات علوم فراغت یافت، به آموختن فقه و اصول پرداخت و بعد وارد خدمت عدلیه شد و تا مستشاری دیوان کشور ارتقاء یافت. وی در تهران درگذشت و در جوار مقبره‌ی حاج شیخ هادی نجم‌آبادی مدفون است. نجم‌آبادی آثار خطی زیادی از خود به یادگار گذاشته، که از آن جمله‌اند: «دیوان» هاتف اصفهانی؛ «دیوان» سرخوش اصفهانی؛ «نصایح‌الملوک»؛ داستان «ژرژ انگلیسی»؛ «تاریخ اسکندر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اطلس خط (۵۹۳)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۹۶ -۹۴)، زندگینامه‌ی آیت‌اللّه حاج شیخ هادی نجم‌آبادی (۶۱ -۶۰).

نجومی، مرتضی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سید مرتضی نجومی در سال ۱۳۰۷و در ۲۶ بهمن ماه در شهر کرمانشاه دیده به جهان گشود. وی تحصیلات آغازین خود را در مدرسه حاج شهبازی و نزد علمای آن دوران فرا گرفت و در همان ابتدای راه از پدر هنر خوشنویسی را آموخت .به علت علاقه وی به مطالعه ، کتابخانه هایی در شهر باختران و هم درشهر کرمانشاه که تمام کارهای آن به خصوص جلد وترمیم و صحافی کتابها به عهده او بود را تاسیس کرد .از وی آثار ی چون« بعد معنوی هنر خط» و« عرفان هنری انسان »به جا مانده است .گروه : هنرشته : خوشنویسیوالدین و انساب : سید مرتضی نجومی در سال ۱۳۰۷و در ۲۶ بهمن ماه در شهر کرمانشاه و درخانواده ای اهل علم و هنر دیده به جهان گشود. خاندان نجومی از سادات حسینی و از اولاد سادات که درزمان امام محمد باقر و امام صادق ساکن کوفه می باشند . سلسله نسب وی به جناب حسین ذی الدمعه فرزند شهید ،فرزند امام همام سید الساجدین و زین العابدین علی بن الحسین (ع) است .اجداد پدری و مادری او تا متجاوز از ۳۵۰ سال قبل همگی روحانی بودند و جد وی آقا میرزا اسمعیل هم از خوشنویسان بسیار خوبی بوده اند که انواع خطوط را هم بسیار استادانه می نوشته اند . مرحوم والده نجومی از علمای اتقیا وافاضل نادره شهرستان باختران بود. که درسال ۱۳۰۵ هجری قمری و ۱۲۶۵ شمسی متولد و ۱۳۷۸ مطابق به ۱۸ مرداد ۱۳۶۴ به رحمت ایزدی پیوست که صبح روز بعد با جمعیت بی نظیری که سالها چنین جمعیتی درباختران دیده نشده بود تشییع و توسط علمای متقی وبزرگوار شهر به قم منتقل و در آرامگاه ابوحسین غرفه بزرگ و مخصوص علما مدفون گردید . مرحوم والده نجومی از خوشنویسان بسیار عالی خط نسخ بودند .پدر نجومی استاد خوشنویسی بود و او هم بهره کافی از هنر پدر در این ایام برد .تحصیلات رسمی و حرفه ای : سید مرتضی نجومی در همان ایام کودکی با مجالست بزرگان و اهل علم و بدلیل مطالعه وی در

کتب و قصص دینی معلومات خوبی به دست آورد و جامع المقدمات و سیوطی و صمدیه مغن؟؟مطول و ....ر ادر مدرسه حاج شهباز خان کرمانشاه و نزد علمای آن زمان فرا گرفت شرح لمعه و قوانین را نزد آقا میرزا علی فلسفی و آقا میرزا احمد اردبیلی و بقیه دروس را هم نزد علمای نجف اشرف آموزش دید .استادان و مربیان : از استادان سید مرتضی نجومی که برای تمام مراحل او را همراهی کردند می توان از :آقا میرزا ابراهیم پور ، مرحوم والده نجومی که شرح لمعه و قوانین و صمدیه و سیوطی و حاشیه ملاعبد الله و مقداری سیوطی ومغنی و جامع المقدمات را نزد حاج آقاسید محمود معصومی لاری ، شرایع ر ا آقای حاج شیخ حسن حاج آخوند و حاج آقا مجتبی حاج آخوند ،شرح لمعه را نزد استاد آقا میرزا احمد اردبیلی و آقا شیخ علی کاشانی ،مبحث برائت را نزد حاج آقای علی بهشتی و سید محمد روحانی و سید احمد شکوری . مکاسب را نزد شیخ انصاری و مهذب الاحکام فی شرح العروه الوثقی را نزد استاد آیت الله آقا سید عبد الاعلی سبزواری و کفایه را جناب آقای سید محمد روحانی و سید عبد الاعلی سبزواری ، خارج محقق را آقا میرزا محمد باقر زنجانی وآقا عبد الهادی شیرازی را خارج فقه و محسن حکیم در س متاخر ممسک ر ا ، آقا سید محمود شاهرودی مباحثی در رابطه با حج را به ایشان آموختند .مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : ازمراکزی که سید مرتضی نجومی آن را تاسیس کردند کتابخانه ای است درکرمانشاه که حدود یک هزار جلد کتاب ارزنده که توسط خود استاد جلدو ترمیم و صحافی شده است در این کتابخانه جمع آوری شده است ، و همچنین تاسیس کتابخانه ای در شهر باختران که شامل هفت هزار کتاب که حدود هزار جلد آن به ترمیم و تجلید وی انجام گرفته است .سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : از فعالیت های سید مرتضی نجومی می توان به موارد زیر اشاره کرد . - تاسیس کتابخانه ای در کرمانشاه - تحریر آثار ارزنده به ویژه در زمینه خط ثلث - تحقیق و تدریس در علوم اجتهاد آرا و گرایشهای خاص : از نظرگاه سید مرتضی نجومی ،شخص هنر مند آنست که اصالت خود و ارزشهای اصیل انسانی و الهی خود را در یابد و اگر چنین دریافتی درونی پیدا کرد خود به خو؟؟؟الهی ،اصیل و ارزشمند پیدا می کند و برای چنین هنرمندی چراغ هدایت فرا راه او روشن است .چگونگی عرضه آثار : سید مرتضی نجومی که بغیر از نوشتن تقریرات دروس فقهی و اصول ،بعضی کتابها را به خط خود استنساخ کرده است مثل ریاض العلماء ، بناء العویه در نقض الرساله العثمانیه ،استخارات ، نشوه السلافه و محل الاضافه ، سلامه العصر فی اعیان العصر ، فصل القضاء فی الکتاب المشتهر بفقه الرضا . فروع علم اجمالی ،التعاد ، تحفه الحکیم و معاد .

آثار : بعد معنوی هنر خط عرفان هنری انسان منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

نحاس رازی اصفهانی، ابوالمعالی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۱۲ /۵۰۸ ق)، عالم، شاعر و خطاط. ازشعرای ایرانی دانشمند عهد سلاجقه‌ی بود و معاصر ابوالمفاخر رازی و منجیک. در خط و استیفا نیز سرآمد زمانه بود. بیشتر عمر خدمت سلاجقه کرد و منصب عارض سپاه داشت؛ مدتی نیز وزیر خلیفه وقت شد اما دولت او نپایید و بعد از یک ماه به حبس افتاد، از محبس به همدان گریخت و تا پایان عمر همان جا بماند. سال وفات را بین سالها ۵۰۸ تا ۵۴۱ ق نوشته‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :پیدایش خط و خطاطان (۸۴)، تاریخ نظم و نثر (۵۱)، تذکرهٔ الشعراء (۸۸)، تذکرهٔ القبور (۱۱۰)، دستور الوزراء (۹۱

–۹۰)، الذریعه (۱۱۷۸، ۵۰ /۹)، ری باستان (۳۹۸ –۳۹۷ /۲)، ریحانه (۲۷۰ /۷)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوالمعالی)، مجمع الفصحا (۱۹۷ – ۱۹۵ /۱)، المعجم فی معاییر اشعار العجم (۴۱۲)، هفت اقلیم (۳۵۹ –۳۵۸ /۲).

نحوی، محمد علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزنـد میرزا علی محمّـد. فاضل ادیب خطّاط، در یکی از مساجد محلّه شهشـهان، جنب کوچه بنّاها امامت می‌نمود. در ۲۱ ذی حجّهٔ الحرام ۱۳۸۱ به سنّ قریب به ۷۵ سالگی وفات یافته، در تکیه گلزار در تخت فولاد مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

ندیم الملک، حیدر علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابن‌میرزا مهدی بن ملا هاشم ندیم باشی، مصاحب محمد حسین میرزا ولی‌عهد بوده، و لقب ندیم الملک به وی داده بودند.

مردی فاضـل و ادیـب و سـخندان، و بلنـد طبع و کریـم النفس بـوده، خـط تحریری را خـوب می‌نوشـته، و زبـان فرانسه را نیز خـوب می‌دانسته.

کتب چندی تألف و از فرانسه ترجمه کرده است که نسخ آن در کتابخانه عمومی اصفهان موجود است.

۱- تاریخ اصفهان [مطبوع] ۲- ترجمه‌ی اقوم المسالک ۳- ترجمه‌ی مروج الذهب.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

نشاط اصفهانی، عبدالوهاب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۴۴ ق)، خطـاط و شاعر، متخلص به نشاط. ملقب به معتمدالـدوله. از سادات موسوی بود و در اصـفهان به دنیا آمـد. وی در زادگـاه خـود بـا شـعر و ادب فارسـی و عربی و دانش‌هـای مختلـف از جملـه ریاضـی و حکمـت الهی و منطق آشـنا شـد و در هنر خوشنویسـی نیز مهـارت یـافت. او خطـوط نسـتعلیق، شکسـته تعلیـق و به ویژه شکسـته نسـتعلیق را خـوش می‌نوشت و روش درویش عبدالمجید را اسـتادانه تقلید می‌کرد. نشاط یکی از دوسـتداران سـبک بازگشت ادبی بود و در آن زمان که شـهر اصفهان مرکز این جنبش و رسـتاخیز شعر و ادب بود، محفلش مجمع شـعرا و ظرفا بود. او در ۱۲۱۸ ق به تهران آمـد و به دربـار فتحعلی شاه قاجار راه یافت و سـمت دبیری و منشـی‌گری و لقب معتمدالدوله گرفت و پس از چندی به سـرپرستی دیوان رسائل گمارده شد. بیشتر احکام سلطنتی و فرامین رسـمی و نامه‌هـای خصوصـی شـاه و عقـدنامه‌ها و وصـیت‌نامه‌های افراد خانـدان سـلطنت بـا خط و انشای او تحریر

می‌شـد و تـا پایـان عمر عهـده‌دار این سـمت بود. وی یـک بـاراز طرف شاه به پاریس رفت و به حضور ناپلئون اول رسـید. نشاط به بیماری سل در تهران درگذشت. نشاط در سـرودن غزل، قصیده، ترکیب بند، مثنوی، قطعه، رباعی و ترانه توانا بود. مجموعه غزل‌ها، قصـیده‌ها، مثنوی‌هـا، رباعی‌هـا، قطعه‌هـا و تک بیت‌های او به چاپ رسـیده است. او همچنین در سـرودن شـعرهای عربی و ترکی نیز دسـت داشـت و قصـیده‌ها و غزل‌هـایی بـه ایـن دو زبـان سـرود. معروف‌تریـن اثر وی «گنجینـه» است که به نـام «گنجینه‌ی نشـاط» یا «گنجینه‌ی معتمـد» نیز شـهرت دارد. این کتاب حاوی پنج درج می‌باشد. منشأت و مکاتیب خصوصـی، رسـمی و حکومتی و فرامینی کـه برای فتحعلی شـاه انشاء شـده است بخش مهمی از ایـن اثر را تشـکیل می‌دهـد. از آنجـایی کـه «گنجینـه» پس از مرگ وی جمع‌آوری و تنظیم شـده و در هر چـاپ این مجموعه تغییراتی نمـوده است، یـک «گنجینه» مـدون و یـک شـکل وجود نـدارد. در «الذریعه» در کنار «گنجینه»، «دیوان» شعر و «ساقی‌نامه» نیز به وی نسبت داده شده است.[۱]

میرزا عبـدالوهاب ملقب به معتمدالدوله و متخلص به نشاط اصـفهانی (و. ۱۱۷۵ ه.ق ۱۷۶۱ م.- ف. ۱۲۴۴ ه.ق ۱۸۲۸ م.) شاعر عهد قاجاریه. وی از سال ۱۲۱۸ ه.ق به بعد در تهران می‌زیست و در دربار فتحعلی‌شاه قاجار صاحبدیوانی رسائل را به عهده داشت. نشاط در خـط و انشـاء و اطلاع از فنون ادب مشـهور بود. مجموعه‌ی آثـارش به نـام «گنجینه» شامل پنـج «درج» حاوی منشات و قصایـد و غزلیـات و قطعـات و مثنویهـای دلکش چنـد بـار به طبع رسـیده. نشـاط از جملهٔ‌ی بزرگترین شـاعران آغـاز دوره‌ی قاجار است و اثر نهضت بازگشت ادبی در اشعار وی به کمال آشکار است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشـنویسان (۴۱۹ -۴۱۸/ ۱)، از صبا تا نیما (۳۵ -۲۹/ ۱)، تاریخ ادبیات ایران، براون(۲۰۰/ ۴)، تذکره‌ی خوشـنویسان معاصر (۳۷ -۳۶)، حدیقةالشعراء (۱۸۸۳ -۱۸۷۱/ ۳)، الذریعه (۴۱/ ۲۳ ،۲۴۸/ ۱۸ ،۱۱۸۹/ ۹)، ریاض‌العارفین (۳۲۰ -۳۱۲)، ریحانه (۱۷۶ -۱۷۵/ ۶)، سبک‌شناسی (۳۳۲ -۳۳۱/ ۳)، سفینۀالمحمود (۷۴ -۴۹/ ۱)، شرح حال رجال (۳۲۰ -۳۱۸/ ۲)، صبح گلشن (۵۱۸)، طرائق‌الحقائق (۲۷۶ -۲۷۴/ ۳)، فرهنگ سخنوران (۹۳۲)، گنج سخن (۱۹۶ -۱۸۷/ ۳)، گنجینه دیوان نشاط اصفهانی (۳۰ -۶) لغت‌نـامه (ذیـل/ نشـاط)، مؤلفین کتب چاپی (۳۲ -۳۱/ ۴)، مجمع‌الفصحا (۱۰۶۳ -۱۰۵۴/ ۶)، مصطبه‌ی خراب (۱۸۸ -۱۸۴)، مکارم‌الآثار (۱۲۱۰ -۱۲۰۸/ ۴)، نگارستان دارا (۱۴۱ -۱۳۴).

نصرآبادی، اسماعیل

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر. وی عمه‌زاده میرزا محمد طاهر نصرآبادی است. صاحب «تذکره‌ی نصرآبادی» درباره‌ی او می گوید که از کمالات فی‌الجمله بهره‌ای داشت، چنـانچه شکسـته را خـوش می‌نـوشت و طبع نظمی هم داشت. چون عمویش، میرزا غیـاث، ملازم شاهزاده خرم (شاه جهان) بود، به هند رفت و ملازم مهابت خان شد و در اوایل جوانی در آنجا درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۵۳/ ۴)، تذکره‌ی نصرآبادی (۴۵۵ -۴۵۴)، کاروان هند (۵۴ -۵۳/ ۱).

نصرآبادی، امین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، شاعر، منجم و خطاط. وی داییزاده‌ی میرزا محمدطاهر، مؤلف «تذکره‌ی نصرآبادی» است و علی‌رغم آن که معلم نداشت در حساب و نجوم مهارت یافت. شخصی صالح و مقید بود. در لغز و معما مهارت داشت و در تاریخ اتمام یک نسخه‌ی شش دفتر «مثنوی» مولانا که خود کتابت کرده است، مصراعی سروده که در حقیقت از عجائب است و چهار تاریخ از آن برمی‌آید.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۰ -۷۹ /۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۶۲۸/۵)، تذکره‌ی نصرآبادی (۴۸۶، ۴۵۴- ۴۵۳)، الذریعه (۱۰۵/۹)، ریحانه (۱۷۹ -۱۷۷ /۶)، فرهنگ سخنوران (۹۷).

نصرت‌الدوله قاجار، فیروز

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۲ ق)، خطاط. ملقب به نصرت‌الدوله. وی نستعلیق را خوش می‌نوشت. از آثار او: یک مرقع مشتمل بر سی رقعه، به قلم پنج دانگ متوسط، با رقم: «حرره فیروز قاجار الملقب بنصرةالدوله، روز شنبه‌ی شهر رجب سنه‌ی ۱۲۸۲».[۱]

نصرةالدوله فیروز میرزا وزیر مالیه‌ی ایران در سال ۱۳۰۹ و نخستین وزیری است که در دوره‌ی مشروطیت به موجب قانون محاکمه‌ی وزیران محاکمه شد. او چندی زندانی و بعد تحت نظر بود و هنگامی که فوت کرد نیز در سمنان تحت نظر بود.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۹۴۱/ ۳).

نصیر، حافظ ملکی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط و شاعر. وی برای دیدار یاقوت به بغداد رفت و نزد او به مشق و تعلیم پرداخت، سپس به ایران آمد و زبان فارسی را فراگرفت و اشعار فارسی سرود. وی همچنین در خط نسخ و ثلث استاد بود. از خطوط او: «دیوان» حضرت علی بن ابی‌طالب (ع) به قطع بغلی خشتی، جلد روغنی جدید ناصری، دو صفحه‌ی اول مذهَّب و به خط نسخ ثلث آمیز یاقوتی کتابت خفی عالی، با رقم: «کتبه اضعف عبادالله الغنی نصیر الحافظ الملکی... فی شهور سنهٔ اثنین و خمسین و ثمانمائهٔ» (۸۵۲).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۲۲/۴).

نصیرالدین محمد

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۸۰۵ ق)، مذهب و خطاط. وی سرپرست مذهبان و نقاشان و خوشنویسان و دیگر هنرمندان کتابخانه‌ی دربار ابراهیم سلطان، فرزند شاهرخ بود. ابراهیم سلطان مقام هنر او را ارج نهاده و فرمانی در ۸۰۵، درباره‌ی کلانتری نصیرالدین محمد صادر نموده که این فرمان در «منشآت» شرف‌الدین علی یزدی قید گردیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۴۲/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۳۹۲ -۱۳۹۱/ ۳).

نصیری امینی، مجدالدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۳۰۸ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به مجدی. در تهران به دنیا آمد. پدرش از دانشمندان و خوشنویسان زمان خود بود و طبع شعری هم داشت و دانش تخلص می‌کرد. مجدالدین پس از فراگیری علوم ادبی و زبان فرانسه، چندی معلم زبان در مدرسه آلیانس فرانسه بود و به دلیل تخصص در شناسایی کتب و انواع عتیقات، کتابخانه معارف و اداره‌ی عتیقات به او سپرده شد. نصیری همچنین مدت‌ها در دبیرستان دارالفنون به تعلیم خط و ابیات مشغول بود. وی در نوشتن اقسام خطوط از جمله، کوفی، محقق، ریحان، ثلث، نسخ، توقیع، رقاع، تعلیق، نستعلیق و شکسته نستعلیق استاد بود و در شعر و ادبیات نیز دست داشت و «دیوان» شعری در حدود چهار هزار بیت دارد. از دیگر آثارش: رساله‌ی «کلید نگارش»، در اقسام خطوط اسلامی، با ذکر اسامی بعضی از اساتید هنر خط؛ «احیاءالرسوم»، شامل انواع خطوط که در ۱۳۳۷ ق تألیف کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۱۲۱ -۱۱۷).

نصیری منشی، محمد کاظم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان زبردست شکسته تعلیق بود. از آثار وی: قطعه‌ای از یک مرقع، به قلم نیم دو دانگ جلی، با رقم: «کمترین غلامان محمد کاظم نصیری منشی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۷۳/ ۴).

نظام اسکویی، نظام‌الدین احمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، شاعر و خطاط. از سادات حسینی اسکو، از توابع تبریز بود. به آورده‌ی صاحبان «الذریعه» و تذکره‌ی «تحفه سامی» او و برادرانش در خدمت شاه طهماسب صفوی (۹۸۴ -۹۳۰ ق) به سر می‌بردند. مؤلف «دانشمندان آذربایجان» معتقد است که وی همراه پسرانش در خدمت شاه طهماسب صفوی بوده است. نظام‌الدین در ابتدا کلیددار کتابخانه‌ی شاه طهماسب بود و بعدها به منصب وکالت نیز رسید. وی در نوشتن خط نسخ و تعلیق تبحر داشت. اشعاری از او در تذکره‌ها آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تحفه سامی (۵۸ -۵۷)، تذکره‌ی روز روشن (۸۲)، دانشمندان آذربایجان (۳۰۴ -۳۰۳)، الذریعه (۱۲۰۲ -۱۲۰۱/ ۹).

نظام اصفهانی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۹۲ ق)، خطاط. از اساتید خط ثلث و نسخ است. از آثار وی: لوحه‌ی مرمر، در ایوان تعمیری شاه سلیمان به نام ایوان شاگرد، در مسجد اصفهان و به خط ثلث و دو دانگ کتیبه‌ی خوش، با رقم: «... کتبه نظام الاصفهانی فی شهور سنهٔ ۹۹۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۵۸۹ ،۵۶۰)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۲۳ / ۴)، تاریخ اصفهان (۱۶۸)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۱۳۵ -۱۳۴).

نظام افشار، صدرالافاضل حبیب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۶ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به نظام. ملقب به صدرالافاضل. اصلش از قریه قراآغاج رضائیه بود. نظام افشار در صنایع خط ناخنی و کاغذ بریده و ابری‌سازی و علاقه‌بندی استاد بود و در هجو و هزل دست داشت. او به هنگام تألیف «المآثر والآثار» (۱۳۰۶ ق) در قید حیات بوده است. از آثار وی: «المقویم»، مهمل التقویم؛ مثنوی «مصاب»، در قبال «نصاب الصبیان» ابونصر فراهی، که این دو اثر نظام هزلیاتی انتقادی است؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴/ ۱)، دانشمندان آذربایجان (۳۷۹)، الذریعه (۱۲۶/ ۲۲ ،۲۹۶/ ۱۹ ،۱۲۰۲ ،۶۰۱ -۶۰۰/ ۹)، شرح حال رجال (۳۱۴/ ۱)، فرهنگ سخنوران (۹۴۰ -۹۳۹)، المآثر والآثار (۲۱۳).

نظام العلماء، جهانگیر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

جهانگیر نظام العلما در سال ۱۳۱۴ ، در تهران متولد گردید. دوره متوسطه را در دبیرستان دارالفنون به پایان رساند و او در سال پنجم ابتدایی با عشق و علاقه زاید الوصفی به خط و خطاطی گرایش پیدا کرد. وی پس از آنکه دوران تحصیلات متوسطه را به پایان رساند ، از تمرین و ممارست باز نایستاد و در هنرستان کمال الملک هنرهای زیبا به صورت علمی فن خوشنویسی را دنبال نمود. استادجهانگیر نظام العلما پس از فراغت از تحصیل ، در وزارت پست و تلگراف به سمت کارمند مشغول و همچنین در موسساتی مانند سازمان تبلیغات فاکوپا و روزنامه اطلاعات و کیهان به کار خط نویسی اشتغال ورزید.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

والدین و انساب : جهانگیر نظام العلما فرزند عباس نوه کمال الوزاره معروف می باشد

تحصیلات رسمی و حرفه ای : جهانگیر نظام العلما دوره متوسطه را در دبیرستان دارالفنون به پایان رساند و او در سال پنجم ابتدایی با عشق و علاقه زاید الوصفی به خط و خطاطی گرایش پیدا کرد. وی پس از آنکه دوران تحصیلات متوسط را به پایان رساند ، از تمرین و ممارست باز نایستاد و در هنرستان کمال الملک هنرهای زیبا به صورت علمی فن خوشنویسی را دنبال نمود.

خاطرات و وقایع تحصیل : جهانگیر نظام العلما چنان به هنر خوشنویسی عشق می ورزید که در کلاس سر مشق هایی را که معلم به شاگردان می داد ، هر سرمشقی را یک ریال از آنان می خرید و از روی آن مشق می کرد.

استادان و مربیان : جهانگیر نظام العلما در هنرستان کمال الملک هنرهای زیبا به شاگردی خطاط معاصر علی اکبر کاوه درآمد و رموز فن خط را از وی آموخت.

هم دوره ای ها و همکاران : از همدوره ای های جهانگیر نظام العلما میرزا رضاکلهر بود که تغییراتی در خط نستعلیق داد .

وقایع میانسالی : در نمایشگاه خطی که از آثار خوشنویسان معاصر در سال ۱۳۳۷ به همت وزارت فرهنگ فراهم شده بود و خطاطان مورد تشویق مسولان و مدیران فرهنگی قرار می گرفتند ، جهانگیر نظام العلما در نیز در سن بیست و سه سالگی به عنوان جوان ترین خطاط در این ایام شناخته شد و مورد توجه قرار گرفت.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : جهانگیر نظام العلما پس از فراغت از تحصیل ، در وزارت پست و تلگراف به سمت کارمند در موسساتی مانند سازمان تبلیغات فاکوپا و روزنامه اطلاعات و کیهان به کار خط نویسی اشتغال ورزید. منابع زندگینامه :تذکره خوشنویسان معاصر ، تالیف: علی راهجیری ، جلد اول ، تهران: انتشارات امیرکبیر ، ص۲۲۱۲فصل نامه هنر ، شماره ششم ، تابستان و پاییز سال ۱۳۶۳

نظام بخارایی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از اساتید خط ثلث بود و خطوط سته را خوش می‌نوشت. وی در کتابخانه‌ی بهرام میرزای صفوی مشغول کار بوده است. مولانا نظام خط ثلث را با انگشت نیز بسیار خوب می‌نوشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :گلستان هنر (۳۴ -۳۳).

نظام دستغیب شیرازی، نظام‌الدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۲۹ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به نظام. از سادات شیراز و مشهور به نظام دستغیب بود. وی در آغاز جوانی با دانش‌های زمان آشنا شد و در خط نستعلیق و علم موسیقی مهارت یافت. او در زمینه‌ی شاعری از شاگردان امیرمحمد مؤمن عزّی فیروزآبادی بود و در اثر تربیت استاد، در شهر مهارت یافت و در جوانی به شهرتی قابل توجه رسید. وی با نصرآبادی (ز ۱۰۸۳ ق) معاصر بود. نظام در شیراز درگذشت و مزارش در حافظیه است. برخی از تذکره‌نویسان، وفاتش را در سن جوانی و در زمان شاه عباس دوم (۱۰۷۷ -۱۰۵۲ ق) نوشته‌اند. بعضی از تذکره‌ها معتقدند که نظام‌الدین به هندوستان سفر کرده و تاریخ فوت وی را ۱۰۳۹ ق ذکر کرده‌اند. از آثار وی: «دیوان» شعر، شامل ساقی‌نامه، غزل، قصیده، ترجیعات و ترکیبات، در حدود سه یا چهار هزار بیت که شخصی به نام حیّان مالی آن را جمع‌آوری کرده و مقدمه‌ای بر آن نوشته است. قصاید نظام بیشتر در منقبت ائمه‌ی اطهار (ع) می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۱۰۱۶ -۱۰۱۲/ ۵)، تاریخ نظم و نثر (۴۴۶)، تذکره‌ی روز روشن (۸۳۲ -۸۲۹)، تذکره‌ی میخانه (۶۶۰ -۶۴۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۲۷۲ -۲۷۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۶۸۹ -۶۷۹/ ۴)، دویست سخنور (۴۳۳ - ۴۳۲)، الذریعه (۱۲۰۴/ ۹)، ریحانه (۲۲۱ -۲۲۰/ ۲)، سرو آزاد (۳۹ -۳۸)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۸۱/ ۲)، فرهنگ سخنوران (۹۴۱)، لغت‌نامه (ذیل/ نظام شیرازی)، مرآت‌الفصاحه (۶۶۱ -۶۵۹)، نتایج‌الافکار (۷۲۴ -۷۲۳).

نظام‌الدوله اصفهانی، علی‌محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط و ادیب. از معاریف دربار فتحعلی شاه قاجار (۱۲۵۰ -۱۲۱۲ ق) بود. وی در نظم و نثر و ادبیات فارسی و عربی دست داشت و از علوم ریاضی و دینی نیز بهره‌مند بود. او همچنین خط نستعلیق و نسخ را خوش می‌نوشت. در ۱۲۵۰ ق، پس از فوت فتحعلی شاه و سلطنت محمدشاه، چون نظام‌الدوله از مخالفین سلطنت محمدشاه بود، از ترس او به بین‌النهرین مهاجرت کرد و در عتبات مجاور شد. وی در نجف به حلقه‌ی درس شیخ مرتضی انصاری پیوست و تا پایان عمر در همان جا به سر برد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۸۵ -۴۸۴/ ۲)، تاریخ عضدی (۶۶ -۶۰)، شرح حال رجال (۴۸۴ -۴۸۳/ ۲).

نظام‌الدین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، شاعر، خطاط و مذهب. وی از هنرمندان پرمهارتی است که در تذهیب، صحافی و خوشنویسی توانا بوده و در نظم و نثر نیز دست داشته است. از آثار او نسخه‌ای از «تاج‌المآثر» صدرالدین حسن نظامی نیشابوری، در تاریخ هندوستان است که به خط خود برای یکی از وزیر زادگان به نام غیاث‌الدین عزت نوشته و آن را در ۸۲۸ ق به پایان رسانده است. وی در خاتمه‌ی این کتاب، رساله‌ای نوشته و اشعار خود را نیز آورده و تصریح کرده است که خط و انشاء و تذهیب این کتاب از اوست و در آغاز آن دو مجلس نقاشی خوب هم ساخته است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۹۲/ ۳)، تاریخ نظم و نثر (۳۳۶).

نظام‌السلطنه مافی، حسینقلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۲۶ -۱۲۴۸/ ۱۲۴۰ ق)، خطاط. ملقب به سعدالملک و نظام‌السلطنه. وی در جوانی به کسب علوم و کمالات پرداخت و از علوم تفسیر و فقه و اصول و ریاضی بهره‌مند بود. او خط نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت و در انشاء نیز مهارت داشت. مشاغل دولتی حسینقلی خان از زمانی که حکومت فارس و بوشهر به سلطان مراد میرزا حسام‌السلطنه داده شد، آغاز گردید و پیوسته مصدر مشاغل مهم بود که مهم‌ترین آنها حکومت یزد، خوزستان، لرستان و پیشکاری آذربایجان بوده است. مافی لقب سعدالملک را هنگام حکومتش در یزد گرفت و لقب نظام‌السلطنه را در حکومت خوزستان و بختیاری در ۱۳۰۵ ق از طرف ناصرالدین شاه دریافت کرد. در زمان مظفرالدین شاه به وزارت عدلیه، وزارت تجارت و وزارت مالیه منصوب شد و در زمان محمد علیشاه به ریاست وزراء رسید. از آثار وی: یک قطعه، به قلم نستعلیق شش دانگ عالی، با رقم: «العبد حسینقلی جهت نورچشمی حیدرقلی سنه‌ی ۱۲۷۹» و به خط دیگری یادداشتی دارد، به این مضمون: «نظام‌السلطنه مافی برای برادرش حیدرقلی خان برهان‌السلطنه نوشته است».[۱]

حسینقلی‌خان مافی (و. ۱۲۴۸ ه.ق- ف. ۱۳۲۶ ه.ق) منسوب به ایل مافی. منشی سلطان مراد میرزا حسام‌السلطنه، وزیر اصفهان در ۱۲۸۷. حاکم یزد در ۱۲۹۱. ملقب به سعدالملک، حاکم بوشهر و دشتی و دشتستان (۱۲۹۳ -۱۲۹۱). مأمور غلات دولتی (۱۲۹۹ - ۱۲۹۶). مأمور گمرکات بنادر (۱۳۰۰ -۱۲۹۹) حاکم خمسه در ۱۳۰۳. حاکم عربستان ایران (خوزستان) و ملقب به لقب نظام‌السلطنه در ۱۳۰۵. والی فارس در ۱۳۱۰. والی خوزستان بار دیگر از ۱۳۱۲ تا ۱۳۱۴ وزیر عدلیه و تجارت از ۱۳۱۴ تا ۱۳۱۶. وزیر مالیه در ۱۳۱۶. پیشکار آذربایجان در ۱۳۱۷. حکومت اصفهان و فارس در ۱۳۲۵. صدارت از ۱۳۲۶ -۱۳۲۵ (ه.ق). وی در سن ۷۸ سالگی (در تهران) درگذشت.

بر گرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۶۳ -۱۶۲/ ۱)، شرح حال رجال (۴۵۶ -۴۴۸/ ۱).

نظام‌الملک نوری، عبدالوهاب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۵ -۱۲۶۵ ق)، خطاط. ملقب به نظام‌الملک. وی منسوب به ابوصلت هروی و در نقد شعر و سخن‌سنجی ماهر بود.اشعار فارسی و تازی بسیاری در حفظ داشت و خطیبی زبردست به شمار می‌آمد. عبدالوهاب خان در ۱۲۹۰ ق نایب‌الحکومه‌ی یزد و در ۱۳۰۰ ق نایب وزارت لشکر بود. در ۱۳۰۷ ق، پس از مرگ پدر به نظام‌الملک ملقب و به وزارت کشور منصوب گردید و در ۱۳۱۳ ق، هنگام جلوس مظفرالدین شاه وزیر مالیه شد. نظام‌الملک خطوط نستعلیق، شکسته نستعلیق و سیاق را خوش می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۲۲/ ۲)، شرافت (۳۱ -۳۰)، شرح حال رجال (۳۲۳ -۳۲۰/ ۲)، مرآت الوقایع مظفری (۳۴۲ -۳۴۱، ۳۳۶، ۲۶۸، ۲۶۷، ۲۲۵، ۲۱۶، ۲۱۵ -۱۴۹، ۱۰۴)، یادداشتهای ملک المورخین (۵۴، ۴۶).

نعمت فسائی، محمود

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمود خان فسائی فرزند میرزا زین‌العابدین فرزند میرزا تقی فرزند میرزا محمدحسین معروف (به میرزا جانی) فسائی متخلص به «نعمت» از ادباء و شعراء معاصر و از سادات فسا و نسبش باسی و هفت واسطه به حضرت امیرالمؤمنین (ع) می‌رسد. پدر و اجدادش همه اهل فضل و دانش بوده‌اند.

وی که از دانشمندان و خوشنویسان و شعراء بوده در تاریخ ۱۲۷۱ قمری متولد گردیده و تا سال ۱۳۳۶ قمری زنده بوده و بعداً از دنیا رفته است.

کتابی منظوم به نام «بدیع التواریخ» دارد که در آن کلیه تواریخ فوت معاصرین خود را که ۵۸۵ قطعه است در تهران به نظم درآورده است.

میرزا فرصت در آثار عجم گوید: او را در فسا ملاقات کردم شخصی است خوش‌اخلاق کثیرالوفاق صاحب مقامات عالیه دارای کمالات صوریه و معنویه ابا عن جد حکمرانی شهر فسا و مضافات آن را داشته‌اند و سلسله نسبشان به مرحوم سید علیخان می‌رسد.

(۱۳۴۵/ ۱۳۴۲ -۱۲۷۱ ق)، شاعر، متخلص به نعمت. در فسا به دنیا آمد. نسبش به سید علی خان شیرازی،، صاحب «شرح الصحیفهٔ السجادیهٔ» می‌رسد. میرزا محمود خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و در ساختن ماده تاریخ تبحر داشت. وی همچنین به هندوستان و مصر و عثمانی سفر کرد. از آثارش: «بدیع التواریخ»، منظومه‌ای در تاریخ فوت معاصرین خود؛ «چار مینو»، شعر؛ «گنج زر»، شعر؛ «دیوان» شعر.[۱]

میرزای نعمت از شعرای شیراز است و در اواخر عمر در تهران می‌زیست و قسمتی از اشعار او با مقدمه‌ای که آقای ابوالحسن فروغی بر آن نوشته بطبع رسیده ولی بخش عمده‌ی اشعار که مشتمل بر غزلیات و قطعات است تاکنون چاپ نشده. کتاب دیگری دارد متضمن ماده‌ی تاریخ به علاوه تولد و فوت رجال و اشخاص که نیروی طبع و قریحه‌ی او را در این فن می‌نماید. دیوان او به خط خودش موجود است.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آثار عجم (۸۸ -۸۷)، اعیان‌الشیعه (۱۵۲/ ۸)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۷۰۲ -۶۹۱/ ۵)، الذریعه (۱۲۱۵/

۹، ۷۲/ ۳)، شرح حال رجال (۲۵۷/ ۶)، فرهنگ سخوران (۹۴۶)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۷۷۴/ ۲، ۱۰۹۴/ ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۱۰۴ -۱۰۳/ ۶)، یغما (س ۷، ش ۴، ص ۱۶۲).

نعیما

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. محمدصالح اصفهانی وی را از خوشنویسان بعد از دوره‌ی میرعماد و معاصر پدر خود، ترابای اصفهانی (م ۱۰۷۲ ق) می‌داند. از آثار وی: دو قطعه در یک مرقع، به قلم چهار دانگ و دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه نعیما مؤمنا».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۴۶/ ۳).

نغمه، عبدالوهاب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: زادالمعاد نیم ورقی دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مرصع متوسط تمام صفحات رطوبت دیده. نسخ کتابت عالی. ترجمه نستعلیق کتابت خفی با رقم: «حسب‌الفرمایش... (جای اسم خالی است) به تنمیق این کتاب مستطاب پرداخت و به دستیاری... حاج میرزا محمد... شیرازه اتمام ساخت. انا العبد الاقل الکتاب عبدالوهاب فی سابع شهر ذیقعدهٔ الحرام سنهٔ ستون و مأتان بعد الالف الهجرهٔ النبویه» ۱۲۶۰ در کتابخانه‌ی مجلس.

- قرآن رحلی کوچک روغنی عالی عمل لطفعلی شیرازی تاریخ ۱۲۶۹- شش صفحه‌ی اول تماماً مرصع ممتاز و تمام اوراق تا آخر مذهب ممتاز است. نسخ کتابت جلی خوش با رقم: «عبدالوهاب متخلص به نغمه...» سال ۱۲۶۹ در کتابخانه‌ی ملی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

نغمه‌ی خراسانی، عبدالوهاب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۶۹ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به نغمه. وی برادرزاده‌ی ملا لطفعلی خراسانی، ملقب به خاکی بود و در شیراز تحصیل نمود. او به وصال شیرازی (م ۱۲۶۳ ق)، که از فقها و عرفای آن روز بود ارادت داشت. عبدالوهاب خط نسخ و نستعلیق را نیک می‌نوشت. لازم به ذکر است که هدایت، صاحب «مجمع‌الفصحا»، از این شاعر تحت عنوان نغمه خراسانی یاد می‌کند. از آثار وی: «دیوان» شعر. از آثار خطی او: «زادالمعاد» نیم ورقی، نسخه کتابت عالی با ترجمه نستعلیق کتابت خفی متوسط، با رقم: «... و انا العبد الاقل

الکتاب عبدالوهاب... سنهٔ ستون و مأتان بعد الالف الهجرهٔ النبویه»، قرآن رحلی کوچک روغنی عالی، عمل لطفعلی شیرازی، نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «عبدالوهاب متخلص به نغمه...» ۱۲۶۹ ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۱۰ -۱۱۰۹ / ۴)، حدیقهٔالشعراء (۱۹۹۱ ،۱۹۰۳ -۱۹۰۲ / ۳)، الذریعه (۱۲۱۸ / ۹)، ریاض العارفین (۳۲۸ -۳۲۷)، صد سال شعر خراسان (۵۷۷ -۵۷۶)، مجمع‌الفصحا (۱۰۳۳/ ۶).

نقاش افشار، علی اشرف

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش، مذهب، خطاط و شاعر. از ایل معروف افشار ارومیه بود و چنین برمی‌آید که وی، برادر بزرگ اللهوردی نقاش باشد. علی اشرف شاگرد ممتاز استاد محمد زمان الو بود و برخی نیز او را شاگرد استاد محمد علی بیگ، نقاش‌باشی دربار نادرشاه، دانسته‌اند. وی با میرزا احمد نیریزی، خطاط معروف نسخ، دوست و همدم بود و در خلق بعضی از آثار همکاری داشته‌اند. علی اشرف در ارائه‌ی گل و مرغ و حالت پرندگان و حشرات مهارت داشت و در رنگ‌آمیزی و سایه‌پردازی آنها به پایه‌ی طبیعت، وسواس داشت. در چهره‌پردازی و شبیه‌سازی نیز،نقاش قوی‌دستی بود و به غیر از آنها در تذهیب و ترصیع و تشعیر و حل‌کاری و مرغش‌سازی و حتی کتابت خطوط نسخ و نستعلیق و شکسته نیز صاحب قلم بود و شعر را هم نیکو می‌سرود. سبک وی مورد تقلید عده‌ای از نقاشان بعد از او قرار گرفت و نقاشانی از جمله، استاد محمد نقاش، آقا باقر اول و آقا صادق اول پیرو او بودند و از شاگردان مهم وی به شمار می‌آمدند. از آثار او: جلد گل و مرغی قرآنی که در کمال لطافت و ملاحت است و به خط شکسته‌ی طلایی رقم «ز بعد محمد علی اشرفست ۱۱۳۵» دارد؛ قلمدان مرغشی قرمزرنگی که بر روی آن گل مرغ نقش شده،با رقم: «ز بعد محمد علی اشرف است ۱۱۵۹»؛ قلمدان شیوایی که تصاویر آن قصه‌ی معروف شیخ صنعان و دختر ترساست، با رقم: «ز بعد محمد علی اشرف است سنه ۱۱۶۱»؛ قاب آینه‌ی گل و مرغی دلنواز که به تردستی و مهارت انجام یافته، با رقم: «زبعد محمد علی اشرف است ۱۱۶۹». شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۷۳ -۳۶۸ / ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۹۳۳ -۹۳۲ / ۲)، کارنامه‌ی بزرگان (۳۱۱ -۳۱۰)، گلستان هنر (چهل و هشت، چهل و نه)، المآثر و الآثار (۲۱۹)، هنر قلمدان (۱۰۲ -۱۰۱).

نقاش، محمود

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش و خطاط. وی علاوه بر رسمی‌سازی و طراحی نقوش کاشیها که در مسجد جامع ورزنه و هم چنین بر روی شبستان خدابنده‌ی مسجد اصفهان به نقش درآورده، در خط ثلث نیز استاد بوده است. از آثار وی کتیبه‌ی سردر مذکور است که به خط ثلث معرق چنین کتابت شده: «امر به بناء هذه العماره... سنه‌ی احدی و خمسین و ثمنمئه (۸۵۱) کتبه سید محمود نقاش»؛ اثر

دیگر وی در مسجد جامع ورزنه که پیرایش و کاشی‌کاری نفیس آن مسجد است و به خط ثلث استادانه رقم «... سنه ۸۴۷ کاتبه سید محمود انقاش» دارد؛ کتیبه‌ی اصلی بقعه‌ی شهشهان، به خط ثلث گچ‌بری شده به سال ۸۵۱، با رقم: «کتبه العبد سید محمود نقاش».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۸۰۴، ۵۸۸، ۵۵۲)، احوال و آثار نقاشان (۱۱۳۸ -۱۱۳۷ /۳)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۱۲۲، ۱۲۳، ۳۳۸).

نقاشباشی اصفهانی، نجفعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۷۷ -۱۲۰۳ ق)، نقاش، قلمدان ساز و خطاط. معروف به آقانجف. در اصفهان متولد شد. وی از اساتید معروف فن قلمدان سازی در عصر قاجاریه بود. او علاوه بر آموختن نگارگری در نزد استادان اصفهان، از نقاشان اروپایی مقیم آن شهر نیز سود جسته و از روی باسمه‌های چاپی مذهبی و غیرمذهبی فرنگی نیز کپی کرده است. آقانجف در چهره‌پردازی و ارائه مجالس رزمی و بزمی و همچنین گل‌آرایی مهارت داشت و در تذهیب و گونه‌های مختلف آن نازک قلم بود. در ارائه آبرنگ‌ها نیز توانا بود و علاوه بر شیوه‌های گوناگون، در رنگ و روغن نیز از استادان بی‌نظیر به شمار می‌آمد. او در خطوط مختلف، از قبیل رقاع و بخصوص نستعلیق استادی تام‌العیار بود و در نظم شعر نیز دست داشت. آقانجف در اصفهان درگذشت و همان‌جا مدفون است. از آثار وی: قلمدان برازنده‌ای با مدالیونهای مختلف که رقم «یا شاه نجف ۱۲۲۷» دارد؛ تصویر آبرنگی محمدحسین خان صاحب اختیار که به خط نستعلیق رقم نهاده: «... سنه ۱۲۶۳، رقم کمترین نجفعلی»؛ قاب آینه‌ی زیبایی با تصاویری از افسانه‌ی شیخ صنعان و دختر ترسا، با رقم: «یا شاه نجف ۱۲۷۰»؛ قلمدان رزمی که لشگریان ترک و روس با یکدیگر مصاف می‌دادند و آرایش جنگی بسیار پراکنده‌ای داشتند و به خط رقاع استادانه رقم نهاده: «جنگ رومی با روس، یا شاه نجف فی سنه ۱۲۷۴». قاب آینه‌ی پرکاری با مدالیونهای مختلف که به خط نستعلیق رقم نهاده: «... شهر رجب ۱۲۷۴، یا شاه نجف». هشت اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۸۱ -۱۳۶۸ /۳)، تاریخ برگزیدگان (۵۲۹ -۵۲۴)، تاریخ هنرهای ملی (۹۹۹ -۹۹۷ /۲)، تذکرةُ القبور (۱۶)، گلستان هنر (چهل و نه)، هنر قلمدان (۱۱۷ -۱۱۶).

نقاشباشی شیرازی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۳۶ ق)، نقاش، خطاط و شاعر. اهل شیراز و از نقاشان معروف رنگ روغنی و آبرنگ دوران زندیه و فتحعلی‌شاهی بود که در شیوه‌های مختلف نقاشی مهارت داشته و نقاش باشی دوران فتحعلی‌شاه بوده است. این استاد در شبیه‌سازی و چهره‌پردازی دقیق و در ارائه مجالس بزمی و رزمی قوی‌دست بود و در سایه‌پردازیهای استادانه‌ای که در اغلب آبرنگها بکار برده، مهارت خاصی داشته

است. او مکتب انحصاری بخصوصی داشت که نقاشان بعد از وی، این شیوه را دنبال نموده و تا حدی تکامل بخشیده‌اند. میرزا باب در منظره‌سازی و ارائه دشت و دمن، دستی پرحلاوت داشت و در اجرای آنها، قوانین پرسپکتیو را مراعات می‌کرد، اما تا حدودی ضعیف بود. با این حال، در صنعت تذهیب و تشعیر استعداد شگرفی داشت و نقوش مینایی و پشت شیشه را ماهرانه عمل می‌آورد. این استاد در شعر نیز دست داشت و ابیاتی را که در ذیل آثار خود درج می‌نمود، شخصا می‌سرود و به خط زیبای نستعلیق و شکسته کتابت می‌کرد. از ابتکارات این نقاش، درج نام فتحعلی‌شاه به خط طغرایی است که در داخل ترنجی کتابت شده است. از شاگردان معروف او، مهرعلی نقاش‌باشی می‌باشد. از آثار وی: قلمدان استادانه و زیبایی که بر روی آن، صحنه‌ی جنگ معروف چالدران نقش بسته و رقم «میرزا باب ۱۲۰۰» دارد؛ تصویر سیمرغ و اژدها که به استادی عمل آمده و رقم «میرزا بابا ۱۲۰۳» دارد؛ تصویر آبرنگی فتحعلی‌شاه که دو زانو روی مسندی نشسته و گرز مرصعی بر روی دو پا نهاده و به خط شکسته رقم نهاده: «رقم کمترین غلام میرزا بابای نقاش باشی سنه ۱۲۱۷»؛ اثر مینایی وی، انفیه‌دان زیبایی است که تصویر یک پیرمرد و دو دختر بر روی آن نقش بسته و رقم «میرزا بابا ۱۲۲۴» دارد؛ قلمدان تابوتی ارزنده‌ای که برطرف راست رویه‌ی آن، شاهزاده‌ی جوانی مقابل مرشد پیر قرار گرفته و به خط نستعلیق رقم نهاده: «میرزا بابا سنه ۱۲۳۶». بیست اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۸۶ -۱۲۷۳/ ۳)، گلستان هنر (پنجاه)، هنر قلمدان (۱۱۰ -۱۰۹).

نقاشباشی، محمد اسماعیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۸ ق)، نقاش، قلمدان‌ساز و خطاط. وی از نوابغ و استادن عصر خویش بود و در ۱۲۷۵ ق از دربار ناصرالدین‌شاه قاجار به لقب نقاش‌باشی مفتخر گردید. این هنرمند در تصویر و شبیه‌سازی توانا بود و تذهیب و ترصیع و حل کاری را خوب می‌دانست و در نوشتن خطوط و سرودن شعر نیز دست داشت. محمد اسماعیل از استادن پیشگام در ایجاد سبک قاجار در نقاشی قلمدان است و او بود که ساختن قلمدان‌های هفت گنبد و کیانی و داستان‌های خسرو و شیرین و حکایات عرفانی و مجالس مربوط به رهبانیت و آیین مسیح را معمول و متداول ساخت. بیشتر کارهای او مجالس بزم است و صحنه‌های جنگ کمتر در آثار او دیده شده است. از آثار وی: قلمدان زیبایی که بر رویه آن تصاویری از رجال قاجاریه دیده می‌شود و به خط شکسته رقم «راقمه اسمعیل ۱۲۶۴» دارد؛ جلد قرآنی که در داخل آن شمایل حضرت علی و حسنین (ع) را درون ترنجی نقاشی کرده و رقم «۱۲۷۹ نقاشباشی اسماعیل» دارد؛ قاب آینه‌ی زیبایی با تصاویر رجال قاجاری و حاشیه و کناره‌ی پر گل و تذهیب، با رقم: «محمد اسماعیل نقاشباشی ۱۲۸۸». در «احوال و آثار نقاشان» به بیست و سه اثر دیگر وی اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۷۶ -۶۶/ ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۱۰۰۰ -۹۹۹/ ۲)، هنر قلمدان (۱۲۱۲ -۱۲۰).

نقاشباشی، مهر علی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۳۰ ق)، نقـاش، خطـاط و شـاعر. چهره‌پرداز و شبیه‌سـاز دوران فتحعلی‌شـاهی بـود کـه اغلـب از شـخص فتحعلی‌شـاه و سـایر فرمانروایان گذشـته ایران، شبیه‌سازی نموده و عمده‌ی مهارتش در شـیوه‌ی رنگ روغنی بود. مهر علی شاگرد استاد میرزا باب بود و بعضـی از شیوه‌های وی را مورد نظر قرار می‌داد و بعد از میرزا بابا سـمت نقاش باشـی دربار را داشته ولی در هیچ یک از آثار خود این امتیـاز را درج ننموده است. وی در جلـدسازی و آبرنـگ و سـیاه قلم نیز قوی‌دست بود و در نقاشـی‌های روی شـیشه‌ای مهـارت فراوانی داشت. مهرعلی در ترسـیم قـوانین پرسـپکتیو، از همه نقاشـان معاصـر خـود والا‌تر بـود و از جمله علائـم متمـایز او، نقوش و ترسـیمات معجرهـای چوبی و فرم و اسـکلت تـاج کیـانی و شـیوه‌ی سـایه‌پردازی و گـل‌آرایی البسه و طرز رنگ‌آمیزی و کتابت نام نقاش، به خط نسـتعلیق زیبا بود که اثر دست نقاش را ظاهر می‌ساخت. این هنرمند، در شـعر نی دستی داشت و اغلب اشـعاری که در وصف فتحعلی‌شاه و ذیل نام طغرایی وی درج می‌نمود، خود تنظیم می‌کرد و به خط نسـتعلیق زیبا می‌آراست. فرهاد میرزا، در کتاب «زنبیـل» خود، مهر علی را به نـام آقـا مهر علی اصـفهانی نقـاش معرفی نموده و وفـات وی را در ۱۲۵۰ ق دانسـته است. از آثـار وی: تصویر رنگ روغنی فتحعلی‌شاه در ایوان تخت مرمر که روی صـندلی نشسته، با: «رقم کمترین غلام مهرعلی فی سنه ۱۲۱۹»؛ تصویر آبرنگی فتحعلی‌شـاه در لباس سـلطنتی، با: «رقم کمترین مهر علی فی سـنه ۱۲۱۲»؛ تصویر افراسـیاب که دو زانو روی فرشـی نشسته و دست راست خود را بر روی سـینه نهـاده، بـا: «رقم کمترین غلام مهر علی ۱۲۱۸»؛ تصویر فتحعلی‌شـاه در آرایش و هیئت رزمی، بـا: «رقم کمترین غلام مهر علی فی سنه ۱۲۳۰». هفده اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۶۵ -۱۲۵۱/ ۳)، گلستان هنر (پنجاه).

نواب رضوی یزدی، محمد صادق

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سـیزدهم ق)، شاعر و خطاط. معروف به نواب صـفوی بزرگ. وی داماد عبـدالرضا خان امیر مؤید و از ممدوحان جیحون یزدی (م ح ۱۳۰۲ ق) بود. او به غیر از شاعری به خوشنویسی نیز می‌پرداخت. از وی اشعاری در تذکره‌ها آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی سخنوران یزد (۳۲۳ -۳۲۲)، الذریعه (۱۲۲۵/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۹۵۴).

نواب شیرازی، ابوطالب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۰۱ -۱۲۳۱ ق)، شاعر و خطاط. پدر وی مؤلف «تذکره‌ی دلگشا» و متخلص به بسمل شیرازی است. ابوطالب در شیراز متولد شد و در دامان تربیت پـدر پرورش یافت. خط تحریر و منشآت او معروف زمان بود. در اواخر زندگانی پدر، مدت شـش سال همه روزه به مجلس درس حجةالاسـلام حاج شـیخ مهدی مجتهد حاضـر شد، و علوم فقه و اصول ریاضی را تکمیل کرد. پس از مرگ پدر به

مسند تدریس نشست. در سفر و حضر محرم اسرار فرمانفرمایان فارس بود، چند سفر نیز به تهران رفت و ریاضتها کشید. در شیراز درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۴۱ /۴)، دانشمندان سخن سرایان (۱۳۵ /۱)، مکارم الآثار (۱۷۲۳ /۵).

نور علی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، قاطع. اهل بدخشان بود و در مشهد می‌زیست. صاحب «گلستان هنر» گوید... ": به غایت پیر نورانی با صفا بود، خط مولانا میرعلی را در نظر می‌نهاد و آنچنان می‌برید که هیچ فرقی و مزیتی میانه‌ی آن بریده و آن قطعه نبود. "وی در مشهد درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۸۳/ ۳)، تاریخ هنرهای ملی (۸۶۴ -۸۶۳/ ۲)، گلستان هنر (۱۵۶ -۱۵۵).

نورالدین

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن بغلی جلد روغنی، کاغذ خانبالغ مجدول مذهب. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع و یک سرلوح مذهب دو صفحه‌ی بعد متن و حاشیه مذهب. بین السطور طلااندازی، سر سوره‌ها تماماً مذهب. خط نسخ خفی غبار خوش با رقم: «کتبه العبد ابن سلطان محمد، نورالدین...» «سنه‌ی ۱۱۵۷».

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

نورای اصفهانی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۷۰ ق)، خطاط. به قول محمدصالح اصفهانی وی از شاگردان میرعماد و همردیف ترابای اصفهانی بود. به هندوستان رفت و به سلک شاگردان ملا سلیمان درآمد. میرزا سنگلاخ آورده که نورا فرزند صدرالشریعه اصفهانی و ملقب به مشکین قلم بوده و میرعماد خط او را به خط رشیدا ترجیح می‌داده است و نیز گوید که به امر شاه عباس «شاهنامه» ای نوشت و در اواخر عمر از شاه رنجیده شد و به هندوستان رفت و همان جا درگذشت. وی در بعضی از آثار خود نورالدین سام سوار رقم می‌نهاده است. از آثار او: کتیبه‌ای در داخل ایوان شرقی مسجد آقانور، در اصفهان که به خط نستعلیق نوشته شده و با ماده تاریخ (مسجد نور کعبه‌ی عجم

است)، ۱۰۳۴ ق، با رقم: «کتبه العبد نورا».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۵۱۵ -۵۱۴)، احوال و آثار خوشنویسان (۹۴۸ -۹۴۷/ ۳)، اطلس خط (۵۳۸)، پیدایش خط و خطاطان (۱۷۰ -۱۶۹)، تذکرهٔ الخطاطین (۳۶۴ -۳۴۶/ ۱)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۵۰۳ -۵۰۲).

نورای لاهیجی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نورالدین محمد لاهیجی معروف به «نورا» و ملقب به خوشنویس ایران، از شاگردان میرعماد بود و نستعلیق را از همه‌ی شاگردان میر به او شبیه‌تر می‌نوشت. هنگام قتل میرعماد نورا از اصفهان به لاهیجان رفت پس از اندک زمانی شاه عباس وی را به اصفهان خواست و دوباره او را به کار کتابت گماشت. از آثار شیوای نورا «جوامع‌الحکایات» عوفی است که در کتابخانه‌ی سلطنتی که به سال ۱۰۴۸ ه.ق کتابت ان را آغاز و در ۱۰۵۰ ه.ق یعنی آخرین سال حیات خود کتابت آن را ناتمام گذارده است.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

نورس دماوندی، محمدحسین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۰۵ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به نورس. در دماوند به دنیا آمد. در جوانی از زادگاهش به اصفهان رفت و به جرگه‌ی شاگردان صائب تبریزی وارد شد و به سفارش او به ملازمت محمد زمان خان درآمد. وی نستعلیق خفی را خوش می‌نوشت و قطعاتش تا ۱۱۰۵ ق دیده شده است. حزین لاهیجی در تذکره‌ی خود به نقل از میر نجات اصفهانی آورده که": خوشنویسان این را شاعر می‌دانند و شعرا این را خوشنویس ".دکتر صفا نسخه‌ی «دیوان» او را در کتابخانه‌ی موزه‌ی بریتانیا ملاحظه کرده و آورده است که این نسخه حاوی قصیده، ترکیب بند، غزل، مثنوی‌های کوتاه، قطعه، رباعی و قسمتی به نام مطالع و متفرقات و منشآت است و متجاوز از سه هزار و پانصد بیت می‌باشد. از خطوط وی: یک قطعه از مرقعی، به قلم دو دانگ و کتابت متوسط، با رقم: «... سنه‌ی ۱۰۹۰، تصویر و تحریر و تنظیم و تکمیل پذیرفته مرقوم قلم انقیاد و کلک اذعان، المتخلص بالنورس، محمدحسین دماوندی گردید»؛ یک نسخه قرآن مجید، به قلم نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد المتخلص بالنورس دماوندی، فی سنه ثلث و تسعین بعد الالف».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۰۸ -۷۰۷/ ۳)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۳۳۳ -۱۳۳۰/ ۵)، تذکره‌ی روز روشن (۸۵۲)، تذکرةالمعاصرین (۱۹۸ -۱۹۷)، تذکره‌ی نصرآبادی (۴۰۷)، الذریعه (۱۲۳۰/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۹۵۶)، لغت‌نامه (ذیل/ نورس).

نورهروی، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۹۴۰ -۸۷۷)، ق)، خطاط و شاعر. از مردم هرات و از ملازمان و کاتبان دستگاه امیرعلیشر نوایی و از شاگردان بنام سلطانعلی مشهدی بود و بسیار مورد توجه استاد خود. سلطان محمد با خواندمیر، صاحب «حبیب السیر»، ملاقات کرده و خواندمیر او را زبده‌ی اعیان شناخته و به حسن کردار و لطف گفتار ستوده است. او در کتابت بخصوص کتابت خفی استاد بوده و خط وی در نهایت ملاحت است. همچنین از اشعاری که سروده، معلوم است که در شاعری مرتبه‌ی متوسطی داشته است. بعضی او را «اظهر ثانی» لقب داده‌اند؛ زیرا که مزه‌ی خط اظهر و شیوه‌ی خط سلطانعلی مشهدی را به خوبی فراهم ساخته و با متانت و درستی آن را تکمیل کرده است. سطان محمد سفری به بخارا کرده و همان جا درگذشته است. از شاگردان وی در خط، خواجه ابراهیم و مولانا قاسم شادیشاه را ذکر کرده‌اند. از آثار او: یک نسخه «کلیله و دمنه»، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «سلطان محمد بن نوراللّه»؛ یک نسخه «گلستان» سعدی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه العبد سلطان محمد نور. سنه‌ی ۹۰۷»؛ یک نسخه‌ی «خمسه‌ی» نظامی، به قلم کتاب خوش، با رقم: «سلطان محمد نور سنه‌ی ۹۳۱»؛ سی قطعه از مرقع بهرام میرزای صفوی، به قلمهای سه دانگ تا غبار عالی و خوش، با تاریخهای ۹۳۵، ۹۳۴ و ۹۳۷ ق و بعضی رقمهای آنها: «عبده سلطان محمد بن نوراللّه» و «مشقه سلطان محمد نور، بمدینه هراه»؛ دو قطعه از مرقع سلطان مراد، به قلم کتابت و غبار خوش و رقمهای: «کتبه سلطان محمد نور» و «العبد الحقیر... سلطان محمد نور... سنه‌ی ۹۱۲» چندین اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۸۰ -۲۷۲ /۱)، اطلس خط (۴۷۳ -۴۷۱)، تاریخ ادبیات ایران (۱۷۲/۴)، تاریخ نظم و نثر (۳۴۵)، تاریخ هنرهای ملی (۸۲۱ -۸۲۰ /۲)، حبیب السیر (۳۶۳ -۳۶۲ /۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۳۷، ۳۵، ۹)، سرآمدان فرهنگ (۴۷۴/۱)، گلستان هنر (۸۶)، مجالس النفائس (۹۹)، مناقب هنروران (۱۱۴، ۶۵)، هنر عهد تیموریان (۷۴۳ -۷۴۲، ۶۴۱ -۶۴۰، ۵۸۶، ۵۸۰، ۳۱۳).

نوری، جعفر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۰ ق)، خطاط. ملقب به یمین‌الممالک. وی علاوه بر نستعلیق، شکسته را نیز خوش می‌نوشت. او در سال ۱۳۲۰ ق رییس تذکره‌ی دولتی (اداره گذرنامه) بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۵۹/۴، ۱۲۴/۱).

نوری، عباس

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۵۵ ق)، خطاط. وی در روستای تاکر، از توابع نور مازندران، به دنیا آمد و تحصیلات مقدماتی را در قریه‌ی کلاـکه گذراند. سپس به تهران آمد و در دستگاه امام ویردی میرزا، فرزند فتحعلی شاه قاجار، به خدمت منشی‌گری پرداخت. میرزا عباس در خوشنویسی استادی نداشت و از روی قطعاتی که از میرعماد به دست آورده بود، مشق می‌کرد تا اینکه در اندک زمانی در خط نستعلیق سرآمد شد. میرزا علاوه بر مشق و کتابت، در کتیبه‌نویسی نیز مهارت داشت و هفت قلم را خوش می‌نوشت. او به دلیل خط خوشی که داشت، از طرف فتحعلی شاه به میرزای بزرگ ملقب گردید. وی سرانجام در تهران درگذشت و جنازه‌اش را به نجف منتقل کردند و در قبرستان وادی‌السلام به خاک سپردند. از آثار او: ترجمه‌ی فارسی یک نسخه «زادالمعاد» محمدجعفر قمی، به قلم نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «حرره الفقیر عباس نوری، ۱۲۲۵»؛ یک نسخه کتاب فارسی، در اخلاق، تألیف محمد فاضل، به قلم نستعلیق نیم دو دانگ و چند صفحه‌ی آخر به قلم‌های ریحان و ثلث و نسخ و رقاع و شکسته نستعلیق عالی، با رقم: «لهذا این کمترین چاکران... عباس نوری... وقع الفراغ من تسوید هذا الرسالهٔ الشریفه فی... ۱۲۳۷...»؛ یک قطعه سیاه مشق، به قلم چهار دانگ و دو دانگ عالی، با رقم: «مشق فقیر عماد، در دارالخلافه تهران... عباس نوری از خط استادی میرعماد الحسنی رحمهٔ‌اللّه نقل نمود، سنه‌ی هزار و دویست و سی و هفت»؛ دو قطعه، به قلم نیم دو دانگ و کتابت جلی عالی، با رقم: «... بنده‌ی درگاه عباس نوری... سنه‌ی ۱۲۳۷»؛ یک قطعه‌ی بزرگ، به قلم شش دانگ و دو دانگ عالی، با رقم: «الفقیر الحقیر المذنب، عباس نوری غفر له سنه‌ی ۱۲۴۹». چهار اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۴۸ -۳۴۳/ ۲)، اطلس خط (۵۷۱ - ۵۷۰).

نیاز اصفهانی طباطبایی، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به نیاز. بعضی تخلص وی را نیازی نوشته‌اند. نیای او، میر شاه تقی جوشقانی، نزد شاه سلیمان صفوی معتبر بوده است. نیاز در زمان سلطنت فتحعلی شاه قاجار (۱۲۵۰ -۱۲۱۲ ق)، می‌زیست. مؤلف «حدیقهٔ‌الشعراء» از قول احمد بیگ گرجی، صاحب «تذکره‌ی اختر»، می‌گوید که نیاز از طالبان عالم است و در فقه و منطق و معانی و بیان مهارت دارد. احمد میرزا، مؤلف «مصطبه خراب»، نیز می‌گوید در دارالسلطنه اصفهان مکرر او را ملاقات کرده است. وی علاوه بر سرودن شعر، خط نسخ را نیز خوش می‌نوشت. برخی تذکره‌ها نام وی را حسن ذکر کرده‌اند. از آثارش: «دیوان» شعر. اثر خطی وی: سور قرآن، نیم ربعی، نسخ کتابت خوش، با رقم: «حرره الداعی... فتحعلی شاه قاجار... العبد الاقل سید حسین النیاز الطباطبایی فی ۱۲۰۴».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۶۲/ ۴)، حدیقهٔ‌الشعراء (۱۹۴۳ -۱۹۴۲/ ۳)، الذریعه (۱۲۳۹/ ۹)، ریحانه (۲۷۳/ ۶)، سفینهٔ‌المحمود (۳۳۲/ ۱)، طرائق‌الحقائق (۷۴۷/ ۳)، فرهنگ سخنوران (۹۶۰)، مجمع‌الفصحا (۱۰۳۵/ ۶)، مصطبه‌ی خراب (۱۹۷ - ۱۹۶)، مؤلفین کتب چاپی (۹۱۱/ ۲).

نیاز شیرازی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۶۳ -۱۱۹۷ ق)، خطاط، طبیب و شاعر، متخلص به نیاز. مشهور به خوشنویس. از سادات شیراز بود. طب و حکمت و سایر علوم را در محضر پدر آموخت و نزد دایی خود، حاج میرزا ابراهیم مجتهد، فقه و اصول را فراگرفت. وی در خط شکسته نیز ماهر بود و این فن را نزد خواجه ابوالحسن خوشنویس فسایی، شاگرد بلاـ واسطه‌ی درویش عبدالمجید طالقانی آموخت. او به سه شیوه می‌نوشت. یکی به شیوه‌ی خواجه ابوالحسن، دیگر به شیوه‌ی درویش عبدالمجید و سوم به شیوه‌ی خاصی که از ترکیب این دو به دست آمده بود. وی برای سیاحت به هندوستان رفت و دو سال در آنجا ماند. سپس به شیراز بازگشت و به علت اختلال در امرار معاش، مدتی خانه‌نشین شد و بعد به فسا رفت. پس از مدتی به شیراز مراجعت نمود و در آن شهر انزوا گزید. نیاز در زمان حیات خویش به شاعری معروف نبود، ولی بعد از فوت، اشعارش به دست آمد. از آثارش: حاشیه بر شرح قطب‌الدین شیرازی بر «کلیات قانون»؛ حاشیه بر شرح قرشی بر «تشریح قانون»؛ مثنوی «فیروز و نسرین»، مشتمل بر نکات حکمی، موعظه و نصیحت که در «مکارم‌الآثار» نام این مثنوی، «راز و نیاز» بر وزن «گلشن راز» ذکر شده است؛ «دیوان» شعر، در حدود پنج هزار بیت به همراه «ساقی‌نامه». از آثار خطی وی کتابت چند نسخه «دیوان» حافظ و «خسرو و شیرین» وحشی و «خمسه» نظامی و «شاهنامه» فردوسی را می‌توان نام برد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۴۵)، حدیقۀالشعراء (۱۹۴۷ -۱۹۴۳ / ۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۷۵۶ -۷۵۲/ ۵)، الذریعه (۱۲۴۰ -۱۲۳۹ / ۹)، ریحانه (۲۷۳ / ۶)، طرائق‌الحقائق (۳۳۳ -۳۲۲/ ۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۰۸ -۱۱۰۴/ ۲)، فرهنگ سخنوران (۹۶۱)، مرآت‌الفصاحه (۶۷۵ -۶۷۳)، مصطبه‌ی خراب (۱۹۴)، مکارم‌الآثار (۱۷۲۲/ ۵، ۶۰ -۵۷/ ۱).

نیاز شیرازی، محمدرضا

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۳۴/ ۱۲۲۴ ق)، خطاط و شاعر. در جوانی به کسب علم پرداخت. چند سالی در زمره‌ی اهل قلم و دبیران بود و در دیوان حسینعلی میرزا فرمانفرما، خدمت می‌کرد. وی پس از چندی از ملازمت دست کشید و گوشه‌نشینی و عزلت را برگزید. نیاز خط شکسته و نستعلیق را خوب می‌نوشت و در نظم و نثر نیز مهارت داشت. از آثارش: «دیوان» شعر. از اوست:

از دیر و حرم باشدشان روی به مقصود

زاهد ز رهی پیر خرابات ز راهی

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۳۷/ ۳)، حدیقۀالشعراء (۱۹۴۷/ ۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۷۵۲ -۷۵۱/ ۵)، الذریعه (۱۲۳۹ / ۹)، ریاض‌العارفین (۳۳۷ -۳۳۶)، ریحانه (۲۷۴ / ۶)، سفینۀالمحمود (۵۴۶/ ۲)، طرائق‌الحقائق (۲۲۰/ ۳)، فرهنگ سخنوران (۹۶۱)، لغت‌نامه (ذیل/ نیاز)، مجمع‌الفصحا (۱۰۳۷/ ۶)، مرآت‌الفصاحه (۶۷۶ -۶۷۵).

نیر تبریزی، محمدتقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۲ -۱۲۴۸ -۱۲۴۷ ق)، عالم دینی، فقیه، خطاط و شاعر، متخلص به نیر. مشهور به حجت‌الاسلام تبریزی. وی از مشاهیر فرقه‌ی شیخیه در آذربایجان بود. او و پدرش از اولین کسانی هستند که بر مسلک علی محمد باب ردیه نگاشتند. در تبریز به دنیا آمد و در همان جا نشو و نما یافت و مقدمات را فراگرفت. سپس به نجف رفت. پس از فراگیری فقه و اصول و حکمت و کسب فیض از محضر علما به تبریز بازگشت. او به واسطه‌ی پدرش از شیخ احمد احسایی و نیز از شاگردان سید کاظم رشتی روایت کرده است. در خوشنویسی متبحر بود و با شعرای زمان خود از جمله: ادیب‌الممالك فراهانی، حاج فضلعلی مولوی متخلص به صفا، میرزا محمد ملاـ باشی طسوجی، حاج میرزا کاظم طباطبایی معروف به حاج وکیل، میرزا علی منجم باشی و شریف‌العلمای اصفهانی مصاحبت داشت. در تبریز درگذشت و پیکرش به نجف منتقل و در وادی‌السلام دفن شد. از آثارش: «مفاتیح الغیب فی علم الائمهٔ (ع)»؛ رساله‌ی «علم‌الساعهٔ»، در کیفیت علم ائمه (ع)؛ تفسیر آیه (و ما خلقت الجن والانس)؛ رساله‌ی «نصرهٔ الحق»؛ رساله‌ی «لمح البصر»؛ «صحیفهٔ الابرار فی مناقب العترهٔ الاطهار (ع)»؛ «لالی منثورهٔ»؛ «لالی منظومه» یا «اللالی المنظومهٔ»؛ مثنوی «در خوشاب فی جواب قاردوشاب» که رساله «توحیدیه» آقا میرزا محمود خویی، معروف به اصولی، را نقد کرده و تخلص خود را در این منظومه عمیدا قرار داده است؛ «آتشکده»، در مراثی؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۲۶ -۱۷/ ۳)، دانشمندان آذربایجان (۳۹۰ -۳۸۹)، الذریعه (۱۷۵/ ۲۴، ۳۰۵/ ۲۱، ۱۷۶ -۱۷۵/ ۱۹، ۳۴۱، ۲۶۵، ۲۶۴/ ۱۸، ۳۲۱، ۱۶ -۱۵/ ۱۵، ۱۲۴۲ -۱۲۴۱/ ۹، ۳۳۲/ ۴، ۵/ ۱)، ریحانه (۲۹ -۲۸/ ۲)، سخنوران نامی معاصر (۳۷۶۷ -۳۷۶۰/ ۶)، شرح حال رجال (۳۲۵/ ۳)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۲۶۶/ ۱۴)، فرهنگ سخنوران (۹۶۲)، گلزار جاویدان (۱۶۷۴ -۱۶۷۳/ ۳)، المآثر والآثار (۱۷۵)، معجم رجال الفکر والادب فی النجف (۳۹۷ -۳۹۶/ ۱)، مکارم‌الآثار (۱۳۳۸ -۱۳۳۷/ ۴)، مؤلفین کتب چاپی (۲۴۷ -۲۴۶/ ۲).

نیریزی اصفهانی، احمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. وی از اساتید معروف خط نسخ و ثلث در زمان شاه سلطان حسین صفوی بود که شهرت و تسلطش در نسخ و ثلث مثل شهرت میر در نستلیق و درویش در شکسته و خواجه اختیار الدین منشی در تعلیق است و در اصطلاح خوشنویسان هر کجا میرزای مطلق می‌گویند همو مراد است. ظهور میرزای نیریزی در شیوه‌ی نسخ و ثلث تحوّل و نهضتی جدید به وجود آورد که دنباله‌اش تا قرن چهارده هجری امتداد داشت. از خصوصیت میرزای نیریزی در شیوه‌ی نسخ و ثلث این بود که مثل یاقوت مستعصمی شاگردان فراوان تربیت کرد و به خواص شاگردانش اجازه می‌داد ک به جای خود او امضاء کنند بدین سبب خطوط اصلی میرزای نیریزی مثل یاقوت کمیاب و پربها است. وی در خط نسخ شاگرد آقا ابراهیم قمی است. به شیوه‌ی ثلث علاءالدین تبریزی هم نظر داشت و از روی خطوط او مشق می‌کرد. وی از طرف پادشاه به ارجاع کتابت نسخ و ثلث اختصاص داشت و به

همین مناسبت گاهی در امضای خود کلمه‌ی سلطانی را بکار می‌برد. وی سفرهای بسیاری محض زیارت به عتبات عالیه کرد از یادگاریهای این مسافرت او قطعه‌ای است در مدیح حضرت رسول که به آب زر روی کاغذ خان بالغ به خط نسخ هنگام زیارت مدینه نوشته است. ابتدای ورودش به اصفهان مصادف با سنه‌ی ۱۱۰۰ ق اواخر سلطنت شاه سلیمان و عمده‌ی شهرت و جاه و عزّتش در عهد شاه سلطان حسین بوده و فتنه‌ی افغه را درک کرده است، اما معلوم نیست چگونه از این مهلکه جان بدر برده است. از مکتوباتی که به خط او دیده شد نود و نه مجلد قرآن است و هفتاد هفت صحیفه و بسیاری از ادعیه و مرقعات دیگر است. از آثار وی: قرآن رحلی دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب و نسخ کتابت عالی، با رقم: «... احمد النیریزی... سنه سبع و عشرین و مائهٔ بعد الالف ۱۱۲۷»؛ قرآن وزیری جلد روغنی ممتاز، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه‌ی مذهّب عالی و نسخ کتابت خوش، با رقم: «قد تشرفت بکتابهٔ هذا القرآن المجید فی شهر ربیع الثانی سنه احدی و اربعین و مائهٔ بعد الالف و انا العبد الاقل احمد النیریزی فی ۱۱۴۱»؛ «دعای کمیل» جانمازی، جلد روغنی سر لوح مرصع نسخ کتابت عالی، با رقم: «کتبه... احمد النیریزی السلطانی باصفهان... سنه سبع و مائهٔ بعد الالف ۱۱۰۷»؛ «صحیفه‌ی»؛ سجادیه وزیری، جلد ساغری ضربی مذهّب، دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهّب مرصع و نسخ کتابت عالی، با رقم: «تمت الصحیفهٔ الکاملهٔ]...[اقل عبادالله احمد نیریزی فی سنهٔ ۱۰۹۶»؛ صد و شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۴۱ -۱۰۲۹ /۴)، احوال و آثار نقاشان (۶۱ /۱)، اطلس خط (۳۵۵ -۳۵۳)، پیدایش خط و خطاطان (۹۲ -۹۰)، تاریخ اصفهان (۱۷۶ -۱۷۳)، تاریخ هنرهای ملی (۹۳۲ -۹۳۰ /۲)، خوشنویسان و هنرمندان (۲۹)، کارنامه‌ی بزرگان (۲۶۹ -۲۶۸)، گلستان هنر (نوزده).

نیریزی، ابوالقاسم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان دوره قاجاریه بود. از آثار وی: «صحیفه سجادیه»، به قطع وزیری کوچک که دو صفحه‌ی اول متن با حاشیه‌ی مذهب و جلد روغنی عالی به خط نسخ کتابت ممتاز و ترجمه‌ی نستعلیق کتابت خفی خوش، با رقم: «الآثم ابوالقاسم النیریزی سنه‌ی ۱۲۲۴».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۲۱ /۴).

نیریزی، ابوطالب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از او یک قرآن وزیری که دو صفحه‌ی اول آن متن و حاشیه‌ی مذهب عالی و دارای جلد روغنی عالی بود، با نسخ کتابت (خفی متوسط) و با رقم: «اقل دعاگویان حقیقی ابن حسین الحسینی، ابوطالب النیریزی... به استکتاب این کتاب اللّه پرداخت.» «به تاریخ

یوم الخمیس شهر جلیل‌القدر شعبان‌المعظم اتمام یافت سنهٔ ۱۲۸۴...» برای فروش دیده‌ام.

(ز ۱۲۸۴ ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن وزیری که دو صفحه‌ی اول آن و حاشیه مذهّب عالی است، با جلد روغنی و نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «اقل دعاگویان حقیقی، ابن حسین الحسینی، ابوطالب النیریزی... سنه‌ی ۱۲۸۴».[۱]

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۱۷ / ۴).

نیریزی، احمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از بزرگترین نسخ‌نویسان روزگار بود و چندی در خدمت آقا محمدصادق ارجستانی مشق کرد و بعد در سلک شاگردان آقا محمد ابراهیم قمی درآمد و پس از مرگ استاد از قم به نیریز رفت و به مشق پرداخت تا از استاد سرآمد و شیوه‌ی خاصی آورد. وی در حدود سال ۱۱۰۰ در اصفهان مقیم شد.

میرزا احمد عمر خود را به تحریر قرآن و ادعیه و صحایف اشتغال داشته است و بسیار پسندیده خصال بود و متورع و به مکه و مدینه و عتبات عالیات و مشهد مقدس به زیارت رفته است و از یادگارهای این مسافرت او قطعه‌ایست در مدیح حضرت رسول که به آب زر روی کاغذ خان بالغ به خط نسخ هنگام زیارت مدینه نوشته است... و بیت اول آن این است.

کفر و ایمان را هم اندر تیرگی هم در صفا

نیست دارالملك جز رخسار و زلف مصطفی

هر چه از مبالغ خطیر حق‌الکتابه به دست می‌آورد به اندکی قناعت می‌کرد و بقیه را انفاق فقرا می‌ساخت.

از آثاری که به خط او دیده شده نود و نه مجلد قرآن است و هفتاد و هفت صحیفه و بسیاری از ادعیه و مرقعات دیگر و در یکی از قطعات به خط او دیده شده که نوشته بود در مدت عمر شصت هزار تومان حق‌التحریر و حق‌الکتابه دریافت داشته‌ام. پس از مرگ جنازه وی را به کربلا انتقال دادند.

بعضی قطعات اشعار نیز به خط آن استاد دیده شده است. نستعلیق و شکسته را نیز خوش می‌نوشت و از این قبیل خطوط وی دیده‌ام:

قرآن: رحلی جلد ساغری دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی نسخ کتابت عالی نستعلیق کتابت خوش را رقم «قد تشرفت بکتابهٔ... فی یوم الاربعاء من شهر ربیع‌الاول فی سنهٔ احدی عشر و مائهٔ بعد الالف... احمد النیریزی ۱۱۱۱.خواص سور نستعلیق: «اسداللّه الشیرازی... فی شهر ربیع‌الثانی سنهٔ ۱۲۶۰... حسب‌الفرمایش میرزا آقا خان وزیر لشکر...» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

قرآن: رحلی بدون جلد دو صفحه‌ی اول مذهب. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع نسخ کتابت جلی ممتاز با رقم: «حسب‌الامر... شاه سلطان حسین الصفوی الموسوی الحسینی بهادرخان... احمد النیریزی مولدا الاصفهانی مسکنا...» «به اتمام رسید فی ۱۱۲۴ به محروسهٔ اصفهان...» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

قرآن: رحلی جلد روغنی عالی تمام صفحات متن و حاشیه مذهب. دو صفحه‌ی اول و آخر متن و حاشیه مرصع عالی نسخ کتابت جلی ممتاز با رقم: «و کان الفراغ من کتابته به حسن السعی... صفی قلی بیکا و قد کان اتمامه لعالی حضرهٔ... محمد ابراهیم بیکا یوزباشی و انا العبد المذنب المحتاج الی عفو ربه الغنی ابن شمس‌الدین محمد، احمد النیریزی عفی عنهما بالنبی والوصی». «و کان ذلک فی شهر شعبان المعظم من شهور سنهٔ سبع عشرهٔ و مائهٔ بعدالالف من المهاجرهٔ المقدسهٔ... سنهٔ ۱۱۱۷» (این نسخه به امر فتحعلی

شاه قاجار تذهیب و تجلید شده است) در کتابخانه‌ی سلطنتی.

قرآن: وزیری جلد روغنی ممتاز دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب عالی نسخ کتابت خوش با رقم: «قد تشرفت بکتابهٔ هذا القرآن المجید فی شهر ربیع‌الثانی سنهٔ احدی و اربعین و مائهٔ بعد الالف و انا العبد الاقل احمد النیریزی» «فی ۱۱۴۱» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

قرآن: نسخ کتابت جلی عالی و آخر رقاع خوش با رقم «قد تشرفت من تیمن هذا المصحف... فی سنهٔ خمس و عشرین و مائهٔ بعد الالف من الهجرهٔ المحترمهٔ بمحروسهٔ اصفهان... و انا العبد الاقل الداعی لابود السلطنهٔ... احمد النیریزی عفی یعنه» در کتابخانه‌ی مجلس به شماره‌ی ۴۱۲۵.

دعای صباح نیم‌ربعی نسخ و رقاع نیم دو دانگ جلی. عالی بلکه ممتاز جلد روغنی رقاع نیم دو دانگ سفیداب عالی نقش به شاخ و برگ موئی مذهب با رقم «... امتثالا لامر عالیجناب العام... مجتهد الزمان و عصره مولانا محمد باقرا زیدت فضائله و مکارمه و انا العبد الاقل الداعی لابود الدولهٔ القاهرهٔ الباهرهٔ تراب اقدام المؤمنین... احمد النیریزی... به محروسهٔ اصفهان صانها اللّه...» کتیبه‌ی جلد روغنی: «حرره العبد احمد النیریزی فی ۱۱۳۲» توسط دکتر خویی.

سور قرآن و ادعیه نسخ و رقاع نیم دو دانگ عالی با رقم «قد تشرف به تحریر هذه الادعیهٔ... لعالیجناب... خان بن الخان المدعو به اصلان خان... و انا العبد الاقل الداعی لدوام الدولهٔ القاهرهٔ تراب اقدام المومنین احمد النیریزی فی سنهٔ ۱۱۴۳» در مجموعه‌ی موقر منا (؟).

قرآن رحلی جلد روغنی عالی- دو صفحه‌ی اولی مذهب- دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع دو صفحه‌ی بعد حاشیه مذهب نسخ کتابت عالی با رقم «... احمد النیریزی...» «فی شهر جمادالاولی من شهور سنهٔ خمس و اربعین و مائهٔ (بعد) الالف... فی دارالسلطنهٔ اصفهان...» ۱۱۴۵، در کتابخانه‌ی سلطنتی.

قرآن وزیری کوچک: با جلد روغنی عالی و نسخه‌ی مذهب به قلم کتابت جلی و آخر رقاع خوش: با رقم: «قد تشرفت من تنمیق... سنهٔ خمس و عشرین و مائهٔ بعد الالف (۱۱۲۵)... و انا العبد الاقل... الحمد النیریزی عفی عنه» در کتابخانه‌ی مرحوم حاج سید نصراللّه تقوی.

قرآن وزیری نسخ کتابت خفی متوسط و قسمت آخر که به نظر می‌رسد فقط آن خط نیریزی باشد رقاع کتابت جلی عالی با رقم: «قد تشرف به تحریر هذا القرآن المجید والفرقان الحمید... و انا العبد الاقل الداعی لابود الدولهٔ القاهرهٔ الباهرهٔ تراب اقدام المؤمنین المتمسک بولاء المعصومین احمد النیریزی فی سنهٔ ۱۰۹۴ اربع و تسعون بعد الالف من الهجرهٔ المبارکهٔ المقدسهٔ».

سور و ادعیه وزیری جلد روغنی، سرلوح مرصع عالی نسخ کتابت عالی و نستعلیق کتابت خفی متوسط با رقم «کتبه الداعی لا بود الدولهٔ القاهرهٔ الباهرهٔ الحمد النیریزی... فی بلدهٔ اصفهان...» «فی سنهٔ عشر و مائهٔ بعد الالف ۱۱۱۰» در کتابخانه‌ی سلطنتی:

سورهٔ الفتح وزیری کوچک جلد روغنی عالی تماماً متن و حاشیه تشعیرسازی مذهب عالی نسخ کتابت به سفیداب عالی با رقم «کتبه المحتاج الی اللّه الملک الغنی الحمد النیریزی» «فی ۱۱۱۳» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

سور و ادعیه وزیری جلد روغنی عالی دو سر لوح مرصع عالی نسخ کتابت عالی با رقم «حرره... احمد النیریزی... به محروسهٔ اصفهان. سنهٔ تسع و عشرین و مائهٔ بعد الالف» و «انا العبد الاثم الجانی- ابن محمد صالح اللؤلؤی محمد هاشم الاصفهانی فی شهر رجب‌المرجب من شهور سنهٔ ۱۱۹۲ اثنی و تسعین و مائهٔ بعد الالف» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

ادعیه و تعقیبات نیم‌ربعی جلد روغنی ترنج و سرلوح مرصع نسخ کتابت خوش با رقم «... میرزا محمد رفیع مستوفی‌الممالک ایران... و کتب العبد... احمد النیریزی» «فی سنهٔ ۱۱۴۰ به محروسهٔ اصفهان» در کتابخانه سلطنتی.

سور و ادعیه نیم‌ربعی جلد روغنی عالی تمام متن طلا نسخ کتابت خوش با رقم «قد وفقت و تشرفت بتحریره... فی سنهٔ احدی و

اربعین و مائة بعد الالف... و انا العبد... احمد النیریزی...» ۱۱۴۱ در کتابخانه‌ی سلطنتی.

سور و ادعیه وزیری جلد روغنی عالی سرلوح مذهب به قلم زر و سفیداب و مرکب مشکی نسخ کتابت خفی متوسط با رقم «کتبهٔ العبد الاقل الداعی لابود السلطنهٔ البهیهٔ احمد النیریزی «فی سنهٔ ۱۱۴۶» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

دعای احتجاب وزیری جلد روغنی عالی سرلوح مذهب نسخ کتابت عالی با رقم «کتبه العبد المذنب احمد النیریزی... فی دارالسلطنهٔ اصفهان» «فی ۱۱۲۰» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

ادعیه نیم‌ربعی جلد روغنی سرلوح مرصع نسخ کتابت خفی متوسط با رقم «و انا العبد الاقل احمد النیریزی...» «فی سنهٔ ۱۱۴۹...» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

سور قرآن نیم‌ربعی جلد روغنی سرلوح مرصع دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب نسخ کتابت عالی با رقم «حرره... احمد النیریزی...» «فی سنهٔ ۱۱۲۸...» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

مرقع (۵۰ رقعه از اول قرآن) نسخ کتابت ممتاز با رقم (کتبه العبد احمد النیریزی فی ۱۱۳۰) در کتابخانه‌ی سلطنتی.

۴۴ رقعه (از مرقع) و سوره‌ی آل عمران و اعراف از قرآن نسخ کتابت ممتاز با رقم: «کتبه العبد احمد النیریزی فی ۱۱۳۰» و «کتبه العبد الاقل تراب اقدام المؤمنین احمد النیریزی فی سنهٔ ۱۱۲۲ «من الهجرهٔ» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

سور قرآن، ربعی قابسازی شده دو سر لوح مذهب بین‌السطور طلااندازی از بهترین خطوط نیریزی نسخ و رقاع کنایت ممتاز با رقم «کتبه تراب اقدام المؤمنین المحتاج الی اللّه الملک الغنی احمد النیریزی السلطانی فی دارالسلطنهٔ اصفهان صانها اللّه عن الحدثان ۱۱۱۶». «کتبه العبد المذنب احمد النیریزی فی ۱۱۱۹». یک صفحه‌ی آخر نسخ کتابت ممتاز با رقم: «راقمه الاثم محمدهاشم ۱۲۰۰ من الهجرهٔ» در کتابخانه‌ی مجلس.

سوره‌ی واقعه جلد روغنی حاشیه چند حدیث به خط رقاع رقم نیریزی تاریخ ۱۱۳۲ دارد مزین مرصع نسخ کتابت جلی و رقاع عالی با رقم «کتبه تراب اقدام المومنین احمد النیریزی فی ۱۱۳۲» در مجموعه‌ی مهدوی

از مجموع آثار قلمی این خوشنویس عالیقدر معلوم شد که نام پدر او «شمس‌الدین محمد و محل اقامت او اصفهان و اختصاص او به دربار شاه سلطان حسین صفوی و تقرب او به درجه‌ای بوده که رقم خود را «سلطانی» می‌نگاشته و آثار قلمی او در این مجموعه محصور بین ۱۰۹۴ و ۱۱۷۷ است که جمعا ۸۳ سال می‌شود و از این رو استاد هم عمر درازی یافته و هم از آغاز جوانی به خوشنویسی مشهور و ممتاز بوده است. رحمهٔ‌اللّه‌علیه.

احمد نیریزی یا میرزا احمد یا میراحمد خطاط مشهور قرن دوازدهم هجری در شیراز پرورش یافته و تعداد زیادی از آثارش باقی‌مانده و بسیاری از قرآن‌ها و ادعیه منسوب بدو است. نسخه‌ای از قرآن به خط او در کتابخانه‌ی ملی است که تاریخ تحریر آن سال ۱۱۱۷ ه.ق و نسخه‌ی دیگر قرآن در سال ۱۱۴۱ ه.ق به اتمام رسیده و از حیث شیوه و خط می‌توان آن را هم‌ردیف آثار یاقوت دانست و ظاهراً نیریزی سبک یاقوت را تقلید می‌کرده و این قرآن را به شیوه‌ی او نوشته است.

بر گرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

نیریزی، عبدالرشید

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: قرآن وزیری اوایل مذهب عالی: جلد روغنی ممتاز، حواشی و خواص سور شکسته‌ی کتابت خفی خوش. متن نسخ کتاب

پایان رقاع عالی با رقم: «فقد تشرفت بکتابة هذه القرآن... و انا العبد الداعی لابود الدولة القاهره تراب اقدام المؤمنین احمد النیریزی...» «فی شهر رفیع‌القدر ربیع‌الاول من شهور سنة ثمانو ثلثین و مائة بعد الالف (۱۱۳۸) من الهجرة بمحروسة اصفهان...» «لقد اشار الی من اشارته... معتمد الملک ان ارقم هذه الخواص السور القرآن... فرغت لامره المطاع و انا الراجی... عبدالرشید بیگدلی مستوفی» «فی شهر محرم‌الحرام سنة ۱۲۹۲» در کتابخانه‌ی مجلس.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

نیریزی، علاءالدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

معروف به ملا علاءبیک از استادان معروف تبریز بوده و مانند عبدالباقی تبریزی و علی‌رضا عباسی تربیت کرده است که هر یک از مشاهیر استادان خطند. علاء بیک از شاگردان شمس‌الدین محمد تبریزی نویسنده‌ی فرمان شاه طهماسب است. علی عسکر ارسنجانی و میرزا احمد نیریزی از خطوط او نقل کرده‌اند و من از خطوط او دیده‌ام: دو قطعه از مرقع نسخ و رقاع کتابت عالی با رقم: «العبد الفقیر الی رحمة ربه الولی علاءالدین محمد بن شمس‌الدین محمد الحافظ التبریزی فی شهر شعبان سنة ثمانین و تسعمائة (۹۸۰) و ثقلت من خطه و انا العبد احمد النیریزی فی سنة ۱۱۱۹. نقلت من خطه طاب ثراه العبد علی عسکر الارسنجانی سنة ۱۲۸۷» در مجموعه‌ی ضیاء لشکر.

– سوره‌ی کهف از قرآن وزیری مذهب، ثلث جلی عالی و نسخ خفی عالی با رقم: «کتبه العبد الفقیر علاءالدین التبریزی غفر ذنوبه» (به شیوه‌ی یاقوت) در کتابخانه‌ی سلطنتی.

– قرآن رحلی جلد معرق طلاپوش، رحلی جلد معرق طلاپوش، دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب نسخ کتابت و ثلث عال با رقم: «... علاءالدین... بن محمد الحافظ التبریزی...» سال ۹۶۴ در کتابخانه‌ی ملک.

– قرآن وزیری، جلد روغنی ممتاز. یک ترنج مذهب دو صفحه‌ی اول و دو صفحه‌ی آخر متن و حاشیه مذهب مرصع، نسخ کتابت عالی با رقم: «الحمد للّه الذی وفق به اتمام کتابته هذا المصحف المجید... العبد الفقیر الی رحمة ربه الولی، علاءالدین محمد بن شمس‌الدین محمد الحافظ التبریزی» «فی شهر شعبان سنة ثمانین و تسعمائة» «۹۸۰ در کتابخانه‌ی سلطنتی.

– قطعه دودانگ نسخ عالی با رقم: «نقلت من خط استادی یاقوت المستعصمی و انا العبد الضعیف علاءالدین النیریزی فی ۹۸۰» در مجموعه‌ی سید نصراللّه تقوی.

– کتیبه‌ی مسجد پشت (آلجاق مسجد) جنب مسجد جامع تبریز به فارسی خواب نامه‌ی شاه طهماسب و بخشودن قسمتی از مالیات. ثلث یکی دانگ کتیبه‌ی عالی با رقم و تاریخ: «فی عشر ثالث شهر شوال اودئیل اثنی و سبعین و تسعمائه. کتبه علاءالدین» شماره‌ی اول دوره‌ی ششم نشریه‌ی دانشکده‌ی ادبیات تبریز.

– قرآن وزیری، جلد روغنی مذهب ضربی. یک ترنج و دو صفحه‌ی بعد تمام مذهب یک سر لوح مذهب مرصع عالی، نسخ و رقاع کتابت عالی با رقم: «... العبد الفقیر علاءالدین بن شمس‌الدین محمد القاری التبریزی...» «فی سنة تسع و ثمانین و تسعمائة» ۹۸۹ در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

نیریزی، محمد صفی

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن نسخ و رقاع غبار متوسط با رقم: «محمد صفی بن... محمدباقر بن میرزا احمد نیریزی» نزد مهدیخان.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

نیریزی، محمدحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۴۴ ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «زادالمعاد»، نسخ کتابت خوش، با رقم: «قد تم الکتاب... فی شهر شوال المکرم، کتبه العبد الاثم الجانی محمدحسین النیریزی سنهٔ ۱۲۴۴».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۶۳/ ۴).

نیریزی، محمدکاظم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۴۸ ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه نسخ و رقاع کتابت جلی و کتابت خفی عالی، با رقم: «حرره فی یوم الاربعاء... ابن محمد رحیم النیریزی، محمدکاظم سنهٔ ۱۲۱۶ من الهجرهٔ النبویه»؛ صحیفه‌ی مذهب مرصع، نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «... و انا العبد... ابن محمد رحیم النیریزی، محمدکاظم فی نصف الاخر من العشر الاوسط من شهر رجب المرجب سنهٔ ۱۲۴۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۹۴/ ۴).

نیشابوری شریف، نعمت‌اللّٰه

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۸۷۰ ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «لباب الاختیار» به قلم کتابت ملیح، با رقم: «قد وقع الفراغ من انتساخه، ضحوهٔ الجمعهٔ الحادی والعشرین من ذی‌القعدهٔ المنتظم، فی شهور سنهٔ سبعین و ثمانمائهٔ هجریهٔ، کتبه الفقیر الحقیر، نعمهٔ‌اللّٰه بن محمد النیسابوری الشریف».

بر گرفته از كتاب :اثرآفرينان (جلد اول-ششم)

منابع زندگينامه :احوال و آثار خوشنويسان (۹۴۵/ ۳).

نيشابوری، عبدالجواد

قرن:۱۳

جنسيت:مرد

مليت:ايران

(س چهاردهم ق)، خطاط. از وی يک نسخه «طرائق الحقائق» به خط نسخ، در ۱۳۱۹ ق، در تهران به چاپ سنگی رسيده، که مقدمه‌ی آن را به قلم نستعليق كتابت خفی متوسط نوشته است.

بر گرفته از كتاب :اثرآفرينان (جلد اول-ششم)

منابع زندگينامه :احوال و آثار خوشنويسان (۳۶۹ / ۲).

نيشابوری، محمدرحيم

قرن:۱۱

جنسيت:مرد

مليت:ايران

اثر اوست: قرآن نيم‌ربعی، جلد روغنی. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشيه مذهب، نسخ كتابت خوش و رقاع خوش با رقم: («قد شرفت... فی يوم‌الاربعاء اربع و عشرين من ذی‌القعدة سنة سبع و سبعين بعد الالف... العبد الاثم محمدرحيم النيشابوری. «هذا القرآن السادس عشر» ۱۰۷۷ در كتابخانه‌ی سلطنتی.

بر گرفته از كتاب :قرآن نويسان و گزيده قرآنهای نفيس ايرانی

نيشابوری، محمدصالح

قرن:۱۱

جنسيت:مرد

مليت:ايران

اثر اوست: قرآن رحلی. جلد ساغری ضربی مذهب. چهار صفحه‌ی اول مذهب. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشيه مرصع عالی. نسخ كتابت جلی متوسط. با رقم: «... ابن غلامحسين محمدصالح الكاتب المنسوب الی النيسابور. و هذا هو المصحف الذی كتبه بعد ثمان والمائة» «فی شهر جمادی‌الاول من شهور سنة سادس و تسعين بعدالالف من الهجرة النبوية ۱۰۹۶» در كتابخانه‌ی سلطنتی.

بر گرفته از كتاب :قرآن نويسان و گزيده قرآنهای نفيس ايرانی

واثق نجفی، مهدی

قرن:۱۱

جنسيت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به واثق. اهل اصفهان و با صاحب «تذکره‌ی نصرآبادی» (ز ۱۰۸۳ ق) معاصر بود. وی به تحصیل پرداخت و در اکثر علوم مهارت یافت. واثق انواع خط، از جمله خط کوفی را خوش می‌نوشت. اشعاری از وی در تذکره‌ها آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی نصرآبادی (۲۰۴ -۲۰۳)، الذریعه (۱۲۴۵، ۱۱۳۶/ ۹)، صبح گلشن (۵۷۶)، فرهنگ سخنوران (۹۶۵).

واحد قمی، محمد علی

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شاعر فاضل ادیب، از شاگردان مولی عبدالرزاق کاشانی، ساکن اصفهان بوده، و در شعر «واحد» تخلص می کند. [به نوشته‌ی نصرآبادی:] در ترتیب نظم و حل معما دستی دارد، و خط نسخ تعلیق را خوب می‌نویسد، و بدین جهت، مواجب از سر کار پادشاه می گیرد. مثنوی گفته، از بس که خوب گفته شعرا آن را از وی نمی‌دانسته‌اند.

از اشعار اوست:

از غبارم شاخ گل بر سر ملایک می‌زنند

تا بتان از نقش پاگل بر مزارم ریختند

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

واشقانی، فتحعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

استاد فتحعلی واشقانی در سال ۱۳۰۹ در قریه واشقان از توابع فراهان اراک چشم به جهان گشود. در اوان کودکی نخست به فراگیری قرآن کریم و تحصیلات مکتبی و تمرین خوشنویسی پرداخت.اولین استاد او در خط، شادروان میرزا ذبیح ا..واشقانی بود که نسبتی نیز با فتحعلی جوان داشت. فتحعلی واشقانی در سال ۱۳۰۷ در کلاسهای آزاد خوشنویسی، نزد استاد سید حسن میرخانی به فراگیری خط نستعلیق مشغول شد. او در سال ۱۳۳۵ از واشقان به تهران مهاجرت کرد و در سال ۱۳۳۷ در کلاس های آزاد اساتید خوشنویس مرحوم «سید حسین و سید حسن میرخانی» به فراگیری خط نستعلیق مشغول شد.و به سرعت مدارج هنری و ظرافت ها و صلابت های خوشنویسی را آموخت و در اندک زمانی مورد تأیید اساتیدی چون «سید حسین میرخانی»، «سید حسن میرخانی» و «علی اکبر کاوه» قرار گرفت. وی در سال ۱۳۵۸ مقام استادی خط نستعلیق را خذ کرد و از بنیانگذاران انجمن خوشنویسان استان مرکزی است.گروه : هنررشته : خوشنویسیگرایش : نستعلیقخاطرات کودکی : استاد واشقانی فراهانی در اوان کودکی نخست به فراگیری قرآن کریم و تحصیلات مکتبی و تمرین خوشنویسی پرداخت.اولین استاد او در خط، شادروان میرزا ذبیح ا..واشقانی بود که نسبتی نیز با فتحعلی جوان داشت.نخستین سرمشق را میرزا ذبیح ا..بر لوح چوبین با عبارت: «اول کارها به نام خداوند» بر او تعلیم

کرد تحصیلات رسمی و حرفه ای : فتحعلی واشقانی فراهانی اصول اولیه خط را نزد میرزا ذبیح ا... واشقانی فرا گرفت و در ادامه با حضور در کلاسهای آزاد خوشنویسی استاد سید حسن میرخانی در سال ۱۳۰۷ مدارج عالی خوشنویسی را طی کرد و بعد از مهاجرت به تهران نیز از محضر استادانی چون سید حسن و سید حسین میرخانی نیز بهره برد. و مقام استادی خط نستعلیق رادر سال ۱۳۵۸ از انجمن خوشنویسان کسب کرد.استادان و مربیان : از استادان و مربیان فتحلعلی واشقانی فراهانی در زمینه خوشنویسی میتوان به : میرزا ذبیح ا... واشقانی ، سید حسن میرخانی و سید حسن میرخانی اشاره کرد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : او در سال ۱۳۷۱ به عنوان نماینده جمهوری اسلامی ایران جهت اشاعه هنر خوشنویسی به کشور یمن رفت و در سال ۱۳۷۵ نیز به همراه سایر استادان به کشور جمهوری آذربایجان سفر کرد.در طی این سالها نیز استاد واشقانی در کنار استاد غلامحسین امیرخانی، استاد کیخسرو خروش، استاد عباس اخوین، استاد محمد سلحشور، استاد صداقت جباری و...جزو هیأت داوران انجمن خوشنویسان ایران در زمینه خط نستعلیق بوده است.وی همچنین به عنوان مربی و معلم خط نستعلیق در کلاسهای انجمن خوشنویسان ایران از سال ،۱۳۴۶ نیز فعالیت کرده استفعالیتهای آموزشی : واشقانی از سال ۱۳۴۶ به عنوان مربی و معلم خط نستعلیق در کلاسهای انجمن خوشنویسان ایران به تعلیم هنر جویان پرداخت.این همکاری تاکنون بی وقفه ادامه داشته و عرصه تعلیم این هنر را به زادگاه خویش نیز کشانده است.در طول سالها تدریس، واشقانی هنرجویان بسیاری را تعلیم داده و بسیاری از او تعلیم دیده اند و مدارج عالیه را طی کرده و برخی نیزبه تعلیم شاگردانی همت گماشته اند.فتحعلی واشقانی در سال ۱۳۵۸ رسماً از سوی انجمن خوشنویسان ایران به مقام استاد نستعلیق نایل آمد. فتحعلی واشقانی پس از پیروزی انقلاب نیز در بهمن ماه ۱۳۵۹ با تأسیس کلاسهای رسمی خوشنویسی در شهرهای اراک، خمین، محلات، دلیجان، آشتیان و تفرش سطح خوشنویسی در این مناطق را ارتقا داد. او در سال ۱۳۷۱ به عنوان نماینده جمهوری اسلامی ایران جهت اشاعه هنر خوشنویسی به کشور یمن رفت و در سال ۱۳۷۵ نیز به همراه سایر استادان به کشور جمهوری آذربایجان سفر کرد. مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : استاد فتحعلی واشقانی از بنیانگذاران انجمن خوشنویسان استان مرکزی است که از بدو تأسیس تا کنون، زحمات فراوانی را در حفظ و تعالی تربیت هنر جویان متحمل شده وچونان چراغی روشنگر راه رهروان این هنر اصیل بوده است.جوائز و نشانها : در سال ۱۳۶۷ با استناد به آثار قلمی و نمایشگاه و فعالیتهای فرهنگی هنری که در این سالها از واشقانی به جای مانده بود، نشان درجه یک هنری توسط وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به استاد اعطا شد همچنین چندی پیش در کنار ۹ نفر از پیشکسوتان صنایع دستی استان مرکزی که زادگاه آنان در این استان است،از واشقانی هم تجلیل و قدردانی شد. این هنرمندان از سوی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان مرکزی مورد تقدیر قرار گرفته و لوح و تندیس نقره دریافت کردند.بی جهت نیست که خانه صنایع دستی و نگارخانه مهمی را در شهر اراک، به نام استاد «فتحعلی واشقانی» نامگذاری کرده اند.

آثار : تالیف آیت مهر تالیف چشمه خورشید کلک مشکین ویژگی اثر : تالیف جلد ۱ و ۲۴ نام حق جلی قلم و دیوان حافظ نگارش ترجمه کامل قرآن منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

واصلی شاهجهان آبادی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۰۰ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به واصلی. اصلا ایرانی بود و در دهلی به دنیا آمد. وی شعر می گفت و از موسیقی آگاه

بود و چون نسبت به شاه واصل ارادتی داشت، واصلی تخلص می‌کرد. از آثار وی: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۷/ ۱)، الذریعه (۱۲۵۰/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۹۶۹)، نتایج‌الافکار (۷۶۹ -۷۶۸).

واصلی شیرازی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۰۲ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به واصلی. وی خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و در سرودن شعر نیز دست داشت. صاحب «آثار عجم» آورده که اشعارش در حدود پنج هزار بیت و متفرق است و ماده‌ی تاریخ وفات او را چنین گفته:

کلک فرصت بهر تاریخش نوشت

«واصلی در قرب یزدان واصل است»

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۷۱)، احوال و آثار خوشنویسان (۶ -۵ / ۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۷۷۸/ ۵)، الذریعه (۱۲۵۰/ ۹)، مرآت‌الفصاحه (۶۸۲ -۶۸۱)، موادالتواریخ (۴۰۵ -۴۰۴).

واله اصفهانی، محمدکاظم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۲۲۹ -۱۱۵۲ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به واله. در اصفهان به دنیا آمد. در جوانی برای تکمیل تحصیلات به عراق رفت و پس از بازگشت به اصفهان، حجره‌ای برای خود ترتیب داد و بعد از ساخته شدن تکیه‌ی والهیه به دستور حاج محمد حسین خان نظام‌الدوله، به آنجا نقل مکان کرد و تا پایان عمر همان جا زیست. واله از مشاهیر ادبا و شعرا و خوشنویسان خط تعلیق بود که از فنون عربی و ادبی و حکمت و عرفان نیز بهره‌ی کافی داشت. وی در ایام پیری، زمان سلطنت فتحعلی شاه قاجار را درک کرد و نزد او و رجال دولت آن زمان صاحب شهرت و حرمت بود. بیانی در «احوال و آثار خوشنویسان» آورده است": محمدکاظم واله نستعلیق را نیز خوش و استادانه می‌نوشت ".اثر مهم وی که هم‌اکنون در میان سنگ نوشته‌ها بی‌نظیر است، سنگ مزار آرامگاه او در تخت فولاد اصفهان می‌باشد که به دست خود نوشته و حرکات و استواری خط او را نشان می‌دهد. گویند پس از مرگ واله دیگر قطعات خط تعلیق دیده نشده است و به تعبیر فضائلی در «اطلس خط"»: خط تعلیق در اصفهان به دست واله بر سنگ مزارش نقش بست و برای همیشه بر خاک واله نشست ".از آثارش: «دیوان» شعر. از آثار خطی وی: یک نسخه شش دفتر «مثنوی» مولانا، متن به قلم نستعلیق کتابت خوش و عنوانها به قلم رقاع کتابت عالی، با رقم: «انا العبد محمدکاظم الواله الاصفهانی»؛ یک نسخه «کلیات» سعدی، به قلم کتابت عالی که بر دیباچه‌ی آن چنین آمده است: «... در این عهد که عهد کاتب کتاب محمدکاظم متخلص به واله اصفهانی است...»؛ پنج قطعه به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه... محمدکاظم الواله الاصفهانی فی ۱۲۰۴ فی دارالسلطنه اصفهان» و «محمدکاظم الواله الاصفهانی فی ۱۲۲۵».[۱]

محمدکاظم واله‌ی اصفهانی یکی از هنرمندان و گویندگان اوایل عصر فتحعلی‌شاه می‌باشد که شهرتی پیدا کرد. از اعاظم و مشاهیر اصفهان بود، خط خوبی داشت و در علم ریاضی ماهر بود. سرجان‌ملکم سفیر کبیر انگلیس و مؤلف تاریخ ایران در یادداشتهای خود در باب ایران از واله‌ی اصفهانی به عنوان استاد و شاعر، حکیم و فرد کنجکاو و در باب مسائل سیاسی نام می‌برد. واله در ۱۲۹۹ ه.ق درگذشت و در تکیه‌ی والهیه (Valehiyya) که در اصفهان معروف است مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۷۵ -۱۲۷۳/ ۴، ۸۲۴ -۸۲۳/ ۳)، اطلس خط (۴۱۱ -۴۱۰)، تاریخ اصفهان (۱۲۵)، تذکرةالقبور (۴۶۵)، حدیقةالشعراء (۱۹۶۶ -۱۹۶۲/ ۳)، الذریعه (۱۲۵۵/ ۹)، ریحانه (۳۰۲ -۳۰۱/ ۶)، سفینةالمحمود (۲۲۳ -۲۱۱/ ۱)، شرح حال رجال (۲۵۸ / ۵)، فرهنگ سخنوران (۹۷۲)، گلزار جاویدان (۱۶۸۸ -۱۶۸۷ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل/ واله)، مجمع‌الفصحا (۱۱۵۶ -۱۱۵۵/ ۶)، مصطبه‌ی خراب (۲۱۲ -۲۱۰)، مکارم‌الآثار (۸۷۶ -۸۷۴/ ۳)، مؤلفین کتب چاپی (۴۶/ ۵)، نگارستان دارا (۲۷۷ -۲۷۵)، یادگار (س ۳، ش ۹، ص ۲۶ -۲۳).

والی، علی اشرف

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۹ ش)، نقاش، مذهب و خطاط. در کرج به دنیا آمد. پس از اتمام تحصیلات ابتدایی و متوسطه، وارد دانشکده‌ی هنرهای زیبا شد و از محضر استادانی چون: علی محمد حیدریان، رفیع حالتی، ابوالحسن صدیقی و اسماعیل آشتیانی بهره جست. او در به کار گرفتن طرح‌ها و رنگهای مختلف، استادی تمام عیار است. آثار وی در ۱۳۴۲ ش به نمایش گذاشته شد و مورد توجه علاقه‌مندان بسیاری در کشورهای اروپایی و برخی ملل آسیای غربی و شبه قاره هند قرار گرفت. والی علاوه بر نگارگری، در خوشنویسی و تذهیب و صفحه‌آرایی متبحر است و در خوشنویسی پیرو شیوه‌ی زرین خط. او آثار متعددی از خود به یادگار نهاده و اثر مهم وی، طرح کتاب «ترجمة الصلوة» ملا محسن فیض کاشانی است که به خط استاد حسن زرین خط نگاشته شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :کیهان فرهنگی (س ۴، ش ۲، ص ۴۸).

وجدی شیرازی، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۹۲/ ۲۹۱ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به وجدی. در شیراز به دنیا آمد. پدرش حاکم لارستان بود. وجدی خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود. اثر وی «دیوان» شعر است. از آثار خطی وی: یک نسخه «دیوان» ادیب صابر، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «حسب الفرمایش... بیوک خان افشار... سمت تحریر یافت، کتبه الحقیر الفقیر اقل السادات محمدعلی الحسینی المتخلص بوجدی، فی شهر صفر المظفر سنه‌ی ۱۲۸۴».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۷۲ -۵۷۱)، احوال و آثار خوشنویسان (۷۹۵/ ۳)، حدیقةالشعراء (۱۹۸۸ -۱۹۸۰/ ۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۷۸۵/ ۵)، الذریعه (۱۲۶۱/ ۹)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۸۲، ۹۷۱/ ۲)، مرآت‌الفصاحه (۶۸۴ -۶۸۲).

وجیه‌الدین، خلیل‌اللّه

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۰۰۴ -۹۳۲ ق)، خطاط. وی عموی قاضی احمد قمی، صاحب «گلستان هنر» بود. مطابق شرح حالی که از میر خلیل‌اللّه در این کتاب آمده است، او ابتدا به مشق شکسته تعلیق در شیوه‌ی درویش عبداللّه پرداخت و بعدها به نستعلیق توجه کرد و چون در ملازمت شاهزاده‌ی هنرمند صفوی، سلطان ابراهیم میرزا بود، در این فن از وی بهره‌ها برد. سپس به خدمت سید احمد مشهدی رسید و خط نستعلیق را نزد او تکمیل نمود. پس از قتل سلطان ابراهیم میرزا، ترک خدمت کرد و در قم عزلت گزید و تا پایان عمر در این شهر به عبادت و زراعت روزگار گذرانید. وجیه‌الدین شعر نیز می‌گفت و بسیاری از اشعار ابراهیم میرزا را تتبع کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۸۴/ ۴، ۹۵۴ -۹۵۳/ ۳)، گلستان هنر (۱۲۱ -۱۲۰).

وحدتی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن رحلی، نسخ نیم دو دانگ ترکی، ثلث سه دانگ عالی با رقم: «وحدتی ۱۳۰۴» در موزه‌ی اسلامی ترک.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

وحشت اردستانی، جمال‌الدین محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۰۳۴ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به وحشت. از سادات طباطبایی اردستان بود که در زواره به دنیا آمد. وی خطوط هفتگانه به ویژه نستعلیق را بسیار خوش می‌نوشت. به هندوستان مسافرت کرد و در ۱۰۷۳ ق به اصفهان مراجعت نمود. او پس از مدتی توقف در اصفهان و یک سال پیش از تحریر «تذکره‌ی نصرآبادی» (تألیف شده در ۱۰۸۳ ق) به هند بازگشت. از آثار وی: «دیوان» شعر، حدود بیست هزار بیت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۷۴/ ۳)، تذکره‌ی روز روشن (۸۹۶ -۸۹۵)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۴۳ -۳۴۲)، الذریعه (۱۲۶۳ -۱۲۶۲/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۹۷۸)، کاروان هند (۱۵۱۴ -۱۵۱۳/ ۲).

وحید قزوینی، عمادالدوله طاهر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم و دوازدهم ق)، مورخ، ادیب، خطاط و شاعر، متخلص به وحیـد. در قزوین به دنیا آمـد. در عهـد صـفویه می‌زیست و از شاعران و منشیان عصـر خود بود. وی پس از کسب دانش و مهارت در ادب و خوشنویسی و ترسل و سیاق، وارد خدمات دیوانی و از دفترنویسـان دیوان شـد. در زمـان شـاه عباس دوم (۱۰۷۷ -۱۰۵۲ ق) به منصب واقعه‌نویسـی انتخـاب شـد و در زمان شاه سـلیمان منصب وزارت یافت. در حاشـیه‌ی «آتشـکده‌ی آذر» آمـده که وحیـد با صائب تبریزی مصاحبت و دوستی داشت. در اوایل عهد شاه سلطان حسین (۱۱۳۵ -۱۱۰۵ ق) از کار کناره گرفت و چنـدی بعد درگذشت. در مورد تاریخ وفاتش در بین مؤلفان اختلاف اسـت و به تفاوت ۱۱۲۰، ۱۱۱۲، ۱۱۱۰، ۱۱۰۷، ۱۱۰۵ ق نوشته‌اند. از آثار وی: «خلوت راز»، در دو هزار و دویست بیت؛ «راز و نیاز» یا «ناز و نیـاز»، در دو هزار و دویست بیت؛ «عاشق و معشوق»، به وزن «لیلی و مجنون»، در یک هزار و سیصد بیت؛ «فتـح نامه قنـدهار»، در چهـار صـد و شـصت بیت؛ «آلات جنگ»، در هشـتصد بیت؛ «گلزار عباسـی»، در ششـصد و شـصت بیت؛ «ساقی‌نامه»؛ «عباسـنامه» یا «تاریخ شاه عباس ثانی» یا «تاریخ طاهر وحید»، در تاریخ دوران شاه عباس دوم؛ «منشآت»؛ مثنوی «شهر آشوب»؛ «دیوان» شعر.[۱]

عمادالـدین میرزا طـاهر بن میرزا حسـین‌خان قزوینی، متخلص به وحیـد و برادر محمـد یوسـف مؤلف «تاریـخ خلـد برین». حزین در تـذکره او را وحیـدالزمان خوانـده است و گوید از غایت اشـتهار بی‌نیاز از تعریف است و هدایت گوید: دیوانی مشـتمل بر نود هزار بیت ارد. وحیـد ابتـدا منشـی میرزا تقی وزیر شـاه صـفی و شاه عباس ثانی بود. تاریخی که نوشته عباس‌نامه یا تاریخ طاهر وحیـد یا تاریخ شاه عباس ثانی نام دارد. میرزا محمد وحید در عهد سلطنت شاه سلیمان از (۱۱۰۵ -۱۰۷۸ ه.ق) با لقب عمادالدوله وزیر اعظم شـد زندگانی گفت. از وی مجموعه‌ی منشاتی هم باقی مانده که اگر چه از لحاظ تاریخی حاوی مطالب مهمی است لیکن انشاء آن بسیار متکلفانه است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :[۱] آتشـکده‌ی آذر (۱۲۲۰ -۱۲۱۱ / ۳)، احـوال و آثـار خوشـنویسان (۷۸۴ / ۳)، ایضـاح‌المکنون (۵۳۷/ ۱)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۱۷۵/ ۴)، تاریـخ ادبیات در ایران (۱۳۵۱ -۱۳۴۶/ ۵)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۶۵۵ -۶۵۴/ ۱)، تذکره‌ی روز روشن (۹۰۵ -۹۰۱)، تذکرهٔ المعاصـرین (۲۷۴ -۲۶۲)، تذکره‌ی نصـرآبادی (۲۰ -۱۷)، دانشـمندان آذربایجان (۸۰)، دایرهٔالمعارف فارسی (۳۱۴۹/ ۲)، الذریعه (۱۸۵/ ۱۹، ۱۲۶۷ -۱۲۶۶/ ۹، ۲۰/ ۱)، ریحانه (۳۱۱ -۳۱۰/ ۶)، سبک‌شناسی (۲۷۶، ۲۵۹/ ۳)، سرو آزاد (۱۳۵ -۱۳۲)، فرهنگ سـخنوران (۹۸۰ -۹۷۹)، کتابشناسـی نظـامی گنجوی (۴۱۶)، کلمات الشـعراء (۱۹۰ -۱۷۸)، لغت‌نامه (ذیل/ وحید قزوینی)، مجمع‌الفصـحا (۱۰۵/ ۴)، منظومه‌های فارسی (۶۱۶ -۶۰۸)، مؤلفین کتب چـاپی (۵۹۱/ ۳)، مینودر (۸۷۴ -۸۷۲/ ۲)، نتایج‌الافکار (۷۴۳ -۷۴۰)، یادگار (س ۵، ش ۱ و ۲، ص ۱۲۰ -۱۱۸).

وراق غزنوی، ابوعمرو عثمان

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س پنجم ق)، مـذهب و خطاط. وی مـذهب نادره‌کار عصـر خویش بود که در خط و کتابت نیز دست پرقدرت و اسـتواری داشت. تنها اثر رقم‌دار وی، تذهیب و کتابت سی جزو قرآن مجید است که در کمال شیوایی تذهیب شده و در آغاز هر جزو و سر سوره‌ها، صفحـات تمـام تـذهیب و ترصیع در مقابـل هم قرار گرفته است. اسـامی سور و بسـمله، به خطوط و شـیوه‌ی معروف زمان و به خط کوفی و ثلث و رقاع کتابت شده و رقم هنرمند در صـفحه‌ی آخر جزو پنجم چنین است: «کتبه و ذهبه عثمان بن الحسـین بن ابی‌سهل الوراق غزنوی... فی سنه اربع و ستین و اربعمائه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۵۶ -۳۵۵ / ۱)، گلستان هنر (بیست و پنج).

وردی اصفهانی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش و خطاط. از هنرمندان گمنام و اهل اصفهان بود. تنها اثر وی، نسخه‌ای مصور است که جهت اسکندر سلطان ابن عمر شیخ به سال ۸۱۶ ق کتابت و مصور ساخته است. یک صفحه‌ی مصور این نسخه، تصاویری متنوع و اعجاب‌آور است که بعضی از افراد سوار شترمرغ و شیر و اژدها شده و در جای دیگر، یک انسان دو سـر و کسی که در انتهای دستش سر انسانی روییده است، دیـده می‌شود. و در ذیل هر تصویر، تعبیراتی یاد نموده که بعضـی از آنها، مثلا در تصویر کسـی که یک دسـتش سـر انسان روییده، نوشته شده: «صورت پر سیاوش، اما آن چه منجمان گویند که بر فلک‌البروج است از صورت قطب شمالی، سر بریده غولی بر دست چپ دارد...» و رقم نهاده: «کار شیخ وردی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۶۵/۳).

وشمگیر دیلمی، شمس‌المعالی، ابوالحسن قابوس

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۰۳ -۳۶۶ ق)، ادیب، دانشـمند، خطاط و شاعر. از سلسـله‌ی آل زیار و از پادشاهان ادب‌پرور زمان خود بود که بسیاری از شاعران فارسـی و عربی زبـان، حکمـا و دانشـمدان تحت حمـایت او به سـر می‌بردنـد. پایتخت او از مراکز علم و ادب آن روزگار به حساب می‌آمد و شـعرایی چون: خسـروی سرخسـی و قمری گرگانی و دانشـمندانی چون: ابوریحان بیرونی و ابوعلی سینا به درباش رفت و آمد داشتند. ابوریحان بیرونی کتاب معروف خود «آثار الباقیه» را در ۳۹۰ ق به نام قابوس تألیف کرد. قابوس به عربی و فارسی شعر می‌سـرود و در فن انشـاء نـثر عربی مهـارت داشت. در زمینه‌ی خـط نیز مـاهر بود و خـط ثلث و نسـخ او در نهـایت خوبی بود.گویند صاحب بن عباد هرگاه خط او را می‌دید به بال و پر طاوس تشبیه می‌کرد و می‌گفت: «هذا خط قابوس ام‌جناح طاوس». قابوس به نثر عربی رسـائلی دارد کـه ابـوالحسن علی بـن محمــد یزدادی آن را جمع‌آوری کرده و نـام آن را «کمـال البلاـغه»گذاشـته اسـت. ابن‌اسـفندیار در «تاریخ طبرسـتان» خود قطعاتی از آن را آورده است.وی عاقبت بر اثر شورش لشـکریان خود به زندان افتاد و چندی

بعد به قتل رسید. از شعر فارسی او تنها ابیاتی شامل: قطعه و رباعی در تذکره‌ها باقی است. در «ریحانه» کتاب «قابوس‌نامه»، که از آثار عنصرالمعالی کیکاوس بن اسکندر بن قابوس برای فرزندش گیلان‌شاه می‌باشد، به نام قابوس ذکر شده است.[۱]
(مقتول ۴۰۳ ق)، نویسنده، شاعر و خطاط. چهارمین امیر گرگان و طبرستان و گیلان و دیلمان و مردی ادیب و ادیب‌پرور بود. بزرگانی چون ابوعلی سینا، ابوریحان بیرونی و ابن‌هندو به دربار او راه یافتند، و ابوریحان کتاب «آثار الباقیه» را به نام او نوشت. گروه بسیاری از شعرا و سخنوران نیز او را ستوده‌اند. وی پس از پناه دادن به فخرالدوله‌ی دیلمی که از خویشان نزدیکش بود، مورد تهاجم برادران فخرالدوله، عضدالدوله و مؤیدالدوله قرار گرفت و شکست خورد و از سال ۳۷۱ تا سال ۳۸۸ ق به خراسان پناه برد، و با وجود مساعدت نوح بن منصور سامانی موفقیتی به دست نیاورد. در سال ۳۸۸ ق مجدداً بر گرگان و طبرستان و گیلان مسلط گشت و در سال ۴۰۳ ق به توطئه‌ی بعضی از سردارانش اسیر و مقتول شد و در اطراف گرگان به خاک سپرده شد. بعد از او پسرش، فلك المعالی منوچهر، جای او را گرفت. امیر قابوس از نویسندگان بزرگ عهد خود بود و رسائلی از او به عربی و اشعاری به عربی و فارسی باقی مانده است. مجموعه‌ی رسائل او را ابوالحسن علی بن محمد یزدادی گردآوری کرده است که به «کمال البلاغه» موسوم است و به چاپ رسیده است. خط نسخ را نیکو می‌نوشت و می‌گویند هرگاه صاحب بن عباد خط او را می‌دید می‌گفت: «هذا خط قابوس أم جناح طاووس».[۲]
(معمر. کاوس (ه.م)) ابن وشمگیر بن زیار مکنی به ابوالحسن و ملقب به شمس‌المعالی، از پادشاهان آل‌زیار (جل. ۳۶۶ ه.ق- عزل ۳۷۱ ه.ق جل. مجدد ۳۸۸ ه.ق- مقت. ۴۳۳ ه.ق). وی پس از برادر خود بیستون ابن وشمگیر بر تخت جلوس کرد. در همین سال رکن‌الدوله درگذشت و قلمرو او میان سه پسرش: عضدالدوله، مؤیدالدوله و فخرالدوله تقسیم شد. عضدالدوله و مؤیدالدوله در ملك فخرالدوله طمع کردند و جنگی درگرفت و سرانجام فخرالدوله به طبرستان گریخت و به قابوس- که شوهرخاله‌ی او بود- پناه برد. عضدالدوله و مؤیدالدوله به قابوس پیغام دادند که فخرالدوله را به ایشان تحویل دهد، ولی او نپذیرفت، در نتیجه بهانه‌ای برای لشکرکشی عضدالدوله به طبرستان و گرگان فراهم آمد، و چون قابوس تاب مقاومت نداشت، پس از مختصر جنگی در نزدیکی استراباد منهزم شد و با فخرالدوله به خراسان گریخت (سال ۳۷۱ ه.ق). حکومت خراسان از طرف سامانیان در این تاریخ به حسام‌الدوله تاش بود. وی از جانب نوح بن منصور سامانی مأموریت یافت که قابوس و فخرالدوله را مدد کند. حسام‌الدوله و امیر فائق گرگان را محاصره کردند، ولی مؤیدالدوله با دادن رشوه‌ی بسیار به فائق او را بفریفت تا در اثنای جنگ فرار کرد، و دیگران نیز تاب پایداری نیاورده شکست خوردند و لشکریان سامانی کاری از پیش نبردند. قابوس پس از چهار سال سلطنت، در حدود ۱۸ سال (۳۸۸ -۳۷۱ ه.ق) از امارت محروم بود و در این مدت در خراسان در پناه سامانیان می‌زیست. اما فخرالدوله چون برادرش عضدالدوله به سال ۳۷۱ ه.ق و برادر دیگرش مؤیدالدوله به سال ۳۷۳ مردند، به دعوت صاحب بن عباد وزیر مؤیدالدوله از خراسان به ری آمد و به جای برادر نشست، ولی گرگان را به جای آنکه به قابوس واگذار کند، به ابوالعباس حسام‌الدوله تاش واگذاشت، و آن ولایت همچنان تا سال ۳۸۸ در دست عمال آل‌بویه بماند. پس از مرگ صاحب بن عباد (۳۸۵) و وفات فخرالدوله (۳۸۷) در احوال دیلمیان عراق ضعف و ناتوانی ظهور کرد و جانشینی فخرالدوله به پسر خردسالش رسید. قابوس از فرصت استفاده کرد، و چون دیگر از یاری سامانیان- که خود گرفتار هرج و مرج بودند- مأیوس شد، درصدد برآمد که به یاران دیلمی و طبری خود متوسل شود و مستقیماً گرگان را از عمال آل‌بویه بازگیرد. نخستین کسی که به یاری او برخاست، اسپهبد شهریار بن شروین از اسپهبدان طبرستان بود، و او به سهولت بر برادران فخرالدوله پیروز شد و در قسمتی از طبرستان که تحت فرمان او بود بنام شمس‌المعالی خطبه خواند. آمل را هم دو تن دیگر از طرفداران قابوس تسخیر کردند و بر استرآباد دست یافتند و سرانجام گرگان را هم تسخیر نمودند. قابوس در شعبان ۳۸۸ به پایتخت خود برگشت و در دوره‌ی دوم سلطنت از طرف مغرب دامنه‌ی متصرفات خود را وسعت داد. وی مردی درشت‌خو، بیرحم، پرخشم و غضب بود و به آسانی حکم به کشتن می‌داد و به اندك سوءظنی دست

به قتل بیگناهان می‌زد. به همین سبب جمعی بسیار به دست او کشته شدند و کینه‌ی او در سینه‌ی غالب سران لشکری جا گرفت، تا وقتی که حاجب مخصوص خویش را که مردی بی‌آزار و محبوب لشکر بود کشت، لشکریان شورش کردند و او را به زندان انداختند و پسرش فلك‌المعالی منوچهر به جای او جلوس کرد، و سپس قابوس را کشتند. قابوس مشهورترین فرد از خاندان آل‌زیار است. مردی فاضل و ادیب و فضل‌دوست و خوش‌خط بود. گویند صاحب بن عباد هرگاه خط او را می‌دید می‌گفت: «اهذا خط قابوس او جناح طاوس». وی در نثر عربی با بهترین بلیغان زمان دم برابری می‌زد و در شعر پارسی و تازی دست داشت. بیرونی کتاب آثارالباقیه را به نام او تألیف کرده. ترسلات وی را ابوالحسن علی ابن محمد یزدادی جمع کرده و «کمال‌البلاغه» نامیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آتشکده‌ی آذر (۸۳ –۸۲ / ۱)، الاعلام (۴ –۳ / ۶)، از سعدی تا جامی (۳۰۱ –۳۰۰)، اعیان الشیعه (۴۳۴ –۴۳۲ / ۸)، تاریخ ادبیات در ایران (۶۴۱ –۶۴۰ / ۱)، تاریخ برگزیدگان (۷۱ –۷۰)، تاریخ گزیده (۴۲۰، ۴۱۵ –۴۱۴)، تذکره‌ی روز روشن (۶۴۳)، تذکره الشعراء (۵۷ –۵۵)، حبیب السیر (۴۴۲ –۴۴۰ / ۲)، الذریعه (۸۵۹ / ۹)، ریحانه (۲۵۲ –۲۵۱ / ۳)، شاعران بی‌دیوان (۳۸۰ –۳۷۸)، شخصیت‌های نامی (۳۸۷ –۳۸۶)، فرهنگ سخنوران (۷۲۸)، الکامل (۲۶۷ –۲۶۶ / ۷)، کشف الظنون (۱۵۰۹)، لباب الالباب (۳۰ –۲۹ / ۱)، لغت‌نامه (ذیل/ قابوس)، مجمع الفصحا (۱۰۸ –۱۰۷ / ۱)، معجم الادباء (۳۳۳ –۲۱۹ / ۱۶)، معجم المؤلفین (۹۱ / ۸)، النجوم الزاهره (۲۳۳ / ۴)، وفیات الاعیان (۸۲ –۷۹ / ۴)، هدیه العارفین (۸۲۵ / ۱)، هفت اقلیم (۹۷ –۹۶ / ۳).

[۲] آتشکده‌ی آذر (۸۳ –۸۲/ ۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۶۴۱ –۶۴۰، ۳۰۲، ۲۱۲/ ۱)، تاریخ گزیده (۴۲۰، ۴۱۵ –۴۱۴، ۳۸۸)، تذکرهٔ الشعراء (۵۷ –۵۵)، حبیب السیر (۴۴۳ –۴۴۰/ ۲)، الکنی والالقاب (۳۶۹ –۳۶۸/ ۲)، لباب الالباب (۳۱ –۳۰/ ۱)، لغت‌نامه (ذیل/ قابوس).

وصال شیرازی، محمد شفیع

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۶۲ –۱۱۹۷ ق)، عالم، ادیب، شاعر، عارف و خطاط. مکنی به ابواحمد. مشهور به میرزا کوچك. وی از هنرمندان ذوفنون بود که در شیراز به دنیا آمد. خاندانش در دوره‌ی صفویان و افشاریان و زندیان دارای مناصب دیوانی بودند و خود نیز از بزرگان دانش و ادب و هنر در دوره‌ی فتحعلی شاه و محمد شاه قاجار بود. او در آغاز جوانی به تحصیل دانش پرداخت و از علوم و فنون عصر خویش بهره‌ی کافی یافت و چون دارای ذوق و مشرب عرفانی بود، دل در صحبت مشایخ صوفیه بست و به میرزا ابوالقاسم سکوت سر سپرد. میرزا محمد شفیع در نوشتن خطوط سبعه استاد بوده و به ویژه، در نسخ و نستعلیق مهارت به سزایی داشته اشت. از شاگردان وی در خط نستعلیق، میرزا فتحعلی حجاب شیرازی است. در شعر، عمده‌ی شهرت او به واسطه‌ی غزلیات عارفانه و مراثی شورانگیزی است که به پیروی از محتشم کاشانی سروده است. همچنین قصایدی نیز در مدح شاهان قاجار و بزرگان شیراز دارد. وی در نخستین اشعار خود مهجور تخلص می‌کرد، اما پس از آشنایی با میرزا ابوالقاسم سکوت تخلص وصال را برگزید. وصال علاوه بر این فضایل، صدایی خوش داشت و مشهور است که سه تار نیز می‌نواخته است. وی گویا در نقاشی و تذهیب و صحافی متبحر بوده و آورده‌اند هنگامی که فتحعلی شاه برای بازدید خطه‌ی فارس به شیراز رفته بود، وصال قرآنی را که با هفت نوع خط نوشته و در تذهیب و تجلید آن هنرمندی بسیار به کار برده بود، به شاه تقدیم کرد و فتحعلی شاه نیز کمالات وی را ستود. از مصاحبان و معاشران او قاآنی شیرازی است. وصال در طول حیاتش، یك بار به عزم سفر هندوستان، از زادگاه خود به بوشهر رفت،

لیکن در آنجا از سفر خود منصرف شد و دوباره به شیراز بازگشت. وی در اواخر عمر نابینا شد و سپس در شیراز درگذشت و در بقعه‌ی شاهچراغ به خاک سپرده شد. از آثار او: مثنوی «بزم وصال»، در هفت هزار بیت؛ تکمیل «فرهاد و شیرین» وحشی بافقی؛ ترجمه‌ی «اطواق الذهب» زمخشری، به فارسی؛ «سفینه»، در تفسیر احادیث قدسیه؛ «صبح وصال»، به سبک «گلستان» سعدی؛ «دیوان» شعر. از خطوط او: یک نسخه «اوصاف الاشراف» خواجه نصیر، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «حرره العبد الاقل محمد شفیع المشهور بمیرزا کوچک، المتخلص بوصال سنه ۱۲۳۹»؛ ادعیه‌ی نیم ربعی، نسخ کتابت و نستعلیق کتابت خفی خوش، با رقم: «اقل... میرزا کوچک مسمی بمحمد شفیع متخلص بالوصال... ۱۲۴۳)؛ یک نسخه «کلیات» سعدی، به قلم نستعلیق کتابت خفی خوش، با رقم: «حرره العبد... میرزا کوچک ابن المرحوم میرزا محمد اسماعیل الشیرازی... سنه‌ی ۱۲۴۵»؛ یک نسخه دفتر اول «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم: «... محمد شفیع المشتهر به میرزا کوچک المتخلص بوصال فی دارالعلم شیراز ۱۲۴۶»؛ یک نسخه «حدیقةالحقیقه» سنایی، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد العاصی محمد شفیع متخلص بوصال الشیرازی... سنه‌ی هزار و دویست و پنجاه و پنج»؛ چند نسخه از کلام‌اللّه مجید، به خط نسخ و رقاع عالی و خوش، با تاریخ‌های ۱۲۵۵، ۱۲۵۴، ۱۲۳۶ و ۱۲۵۹ ق و قطعات مختلف دیگر.[۱]

میرزا محمدشفیع بن محمد اسماعیل شیرازی معروف به میرزا کوچک شاعر اوایل دوره‌ی قاجاریه (و. ۱۱۹۷ ه.ق- ۱۷۸۲ م- ف. ۱۲۶۲ ه.ق- ۱۸۴۵ م) خاندانش در دوره‌ی صفویان، افشاریان، زندیان به اعمال دیوانی مشغول بودند. وصال در دوره‌ی جوانی مدتی سرگرم تحصیل ادب، خط و هنرهای زیبا، موسیقی و سیر در مقامات عرفانی بود. دیوان اشعارش شامل قصاید، غزلیات و مثنویهای «بزم وصال» و تکمله‌ی فرهاد و شیرین وحشی بافقی است و نیز کتابی در ترجمه و شرح و نظم «اطواق‌الذهب» زمخشری دارد. پسران وصال یعنی وقار، حکیم، داوری، فرهنگ، توحید، یزدانی، همه از شاعران و هنرمندان عهد خود بودند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آثار عجم (۳۵۸)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۷۷ -۱۱۷۵/ ۴، ۷۶۲ -۷۵۵/ ۳)، از صبا تا نیما (۴۴ -۴۰/ ۱)، اطلس خط (۳۵۹ -۳۵۸)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۲۰۵ -۲۰۳/ ۴)، تاریخ موسیقی (۴۲۱، ۴۲۰، ۳۸۳ -۳۸۲/ ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۹۵۹ -۹۵۸/ ۲)، حدیقةالشعراء (۲۰۰۰ -۱۹۸۷/ ۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۸۱۳ -۸۰۳/ ۵)، دایرةالمعارف فارسی (۳۱۷۰/ ۲)، الذریعه (۱۹۰/ ۱۶، ۱۲۶۸/ ۹)، روضةالصفا (۱۳۲/ ۱۰)، ریاض‌العارفین (۳۵۰ -۳۳۷)، ریحانه (۳۳۰ -۳۲۱/ ۶)، سفینةالمحمود (۵۲۱ -۵۱۴/ ۲)، شرح حال رجال (۲۳۹ -۲۳۸/ ۶)، صبح گلشن (۵۹۲ -۵۹۱)، طرائق‌الحقائق (۳۷۰ -۳۶۵/ ۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۹۹۷ -۹۹۰/ ۲)، فرهنگ سخنوران (۹۸۱)، کارنامه‌ی بزرگان (۳۵۳ -۳۵۲)، گنج سخن (۲۰۰ -۱۹۷/ ۳)، مجمع‌الفصحا (۱۱۳۱ -۱۰۹۱/ ۶)، مرآت‌الفصاحه (۶۹۱ -۶۸۷)، مصطبه‌ی خراب (۲۰۶ -۲۰۲)، مکارم‌الآثار (۱۶۶۹/ ۵، ۶۶ -۶۱/ ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۴۳۴ -۴۳۳/ ۳)، نگارستان دارا (۲۷۵ -۲۷۳)، یادگار (س ۱، ش ۳، ص ۷۱ -۶۷).

وصالی تبریزی، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به وصالی. در تبریز به دنیا آمد. وی در کتابت نستعلیق متبحر بود و شعر نیز می‌سرود. او هنگام سفر به هند، در کاشان با تقی‌الدین کاشانی، صاحب «خلاصةُ الاشعار»، ملاقات نمود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۵۵ -۹۵۴/ ۳ -۲۸۱ -۲۸۰/ ۱)، تاریخ نظم و نثر (۷۰۷)، دانشمندان آذربایجان (۳۹۴)، الذریعه (۱۲۶۹/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۹۸۱)، کاروان هند (۱۵۲۰ -۱۵۱۹/ ۲).

وصفی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. وی همه اقلام را خوش می‌نوشت و از آثار او قطعه‌ای است به اقلام مختلف از جمله شکسته تعلیق نیم دو دانگ خوش، با رقم: «این صفحه مرقوم شد برسم مطالعه‌ی شریف اعلیحضرت... سلطان عادل، آنکه بود:

بود سلطان درویشان عالم

بدرویشی و سلطانی مسلم

خلد اللّٰه ایام حکومته و دولته الی یوم‌الدین کتبه الحقیر وصفی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۸۵ -۱۲۸۴/ ۴).

وفادار، مجید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۵۷ / ۱۳۵۴ -۱۲۹۱ ق)، موسیقیدان. در تهران به دنیا آمد. پدرش مدیریت کتابخانه‌ی مدرسه‌ی کالج را برعهده داشت و او نیز در همان مدرسه به تحصیل پرداخت. پس از اتمام دوره‌ی متوسطه، به موسیقی علاقه‌مند شد و در محضر حسین خان اسماعیل‌زاده نواختن ویولون را آموخت. سپس در کلاس رضا محجوبی پیش درآمدها و ضربها را فراگرفت و ردیف میرزا حسینقلی را نیز نزد علی‌اکبر شهنازی آموخت. بعدها به یادگیری نت علاقه‌مند شد و ابتدا نزد آلبریک، یکی از همشاگردی‌های ارمنی خود و بعد در محضر ابوالحسن صبا نت خوانی را فراگرفت. وفادار بعد از تأسیس رادیو در ۱۳۱۹ ش، همکاری خود را با این سازمان آغاز نمود و تا ۱۳۳۹ ش برای رادیو نوازندگی و آهنگ‌سازی کرد. وی در ضمن رهبری و ارکستری شماره‌ی سه را نیز در رادیو بر عهده داشت. ساخته‌های او بالغ بر سیصد آهنگ است، از جمله: «شب جدایی»؛ «گل اومد بهار اومد»؛ «یار نازنین»؛ «عشق تو»؛ «گلنار»؛ «آمدم، آمدم»؛ «مرا ببوس»؛ «گل سفید»؛ «صبا به یار عزیز».[۱]

مجید وفادار ۱۲۹۱ -۱۳۵۷، در حال حاضر که نوشتن سرگذشت هنرمندان موسیقی ایرانی رونق یافته و سعی می‌شود که نام و یاد آنان زنده نگهداشته شود، مجید وفادار از جمله کسانی است که بسیار مهجور واقع شده‌اند. او در زمان خود از مشهورترین نوازندگان و آهنگسازان بود و بسیاری از خوانندگان دهه‌های اخیر، شهرت خود را به ساخته‌های وفادار مدیونند. با این حال، وی عجیب نشناخته مانده است و بنده به جز یک مصاحبه کوتاه در مجله اطلاعات هفتگی سال ۱۳۳۷ که درباره ترانه‌سرایی، آهنگسازی و خوانندگی بود، اثر دیگری از او نیافتم. و این شرح حال نیز تلفیقی است از تکه‌های پراکنده‌ای که در نشریات قدیم سالهای (۱۳۱۰ -۴۰) درباره او خوانده‌ام.

مجید وفادار به سال ۱۲۹۱ در تهران زاده شد. پدر او «میرزا محمدخان وفادار» از فرهنگیان قدیم بود که سالها در مدارس تهران مانند: (ثروت، آلیانس، سلطانی و شرف) به تدریس ادبیات فارسی اشتغال داشت، مردی فرهیخته و متجدد بود و به سبب آشنایی به زبان انگلیسی، به مدیریت کتابخانه‌ی مدرسه آمریکایی در خیابان قوام‌السلطنه (سی تیر) منصوب شد و این شغل را تا آخر عمر داشت. کالج آمریکایی از مدارس معتبر آن دوران بود که بزرگانی چون: پروین اعتصامی، ابوالحسن صبا، روح‌اللّه خالقی و عبدالحسین صبا (برادر استاد صبا و نوازنده سه‌تار) نیز در آنجا درس خوانده‌اند میرزا محمدخان وفادار پدر (مجید و حمید)، در عین داشتن مطالعات فراوان و آشنایی با فرهنگ، هنر و ادب فرنگی، به موسیقی نیز شوقی زیاد داشت. هنرمندانی چون رضا محجوبی، حبیب سماعی و درویش‌خان مهمانان همیشگی او بودند. لیکن او نیز مانند کمال‌السلطنه (پدر ابوالحسن صبا) با همه علاقه‌اش به موسیقی، از این که فرزندان او این هنر را دنبال کنند جداً ابا داشت و آن را دور از شأن مردم باشخصیت می‌دانست مجید کوچک، در همان مدرسه به تحصیل مشغول شد. تا دوره‌ی متوسطه علاقه‌ی خاصی به موسیقی نشان نداد. دوره متوسطه را تمام کرد. مجید وفادار برای اولین‌بار در این مدرسه پیانو را دید و به آن علاقه یافت. موضوع را با پدرش در میان گذاشت و با مخالفت شدید او مواجه شد. وفادار دست به کاری عجیب زد، کاری که در زمان او در ایران شناخته شده نبود (و بیشتر مأخوذ از تأثیر همان فرهنگ اروپایی است که او با آن بزرگ شده بود)؛ دست به اعتصاب غذا زد و تا چند روز مقاومت کرد. بعد از چند روز برای رفع گرسنگی مخفیانه گچ و خاک می‌خورد تا بیمار شد! مساعی پدر برای کشف علت بیماری نتیجه نداد و عاقبت بعد از این که مدیر مدرسه به وفادار کوچک قول انجام هر کاری را که دلش می‌خواست داد، علت را فهمید. مجید به او گفت که عاشق نواختن پیانو است. مدیر مدرسه در نهایت مهربانی او را آزمایش کرد و ملاحظه شد که جثه‌ی کوچک و ریزنقش این طفل برای نواختن پیانو مساعد نیست. سپس ویولن مدرسه را که در اصل متعلق به شخصی به نام «آلک» بود زیر چانه‌ی او گذاشت و نتیجه همان بود. وفادار کوچک به سختی به گریه افتاد و مدیر مدرسه با مشاهده‌ی علاقه او به موسیقی، قول داد که اگر دست از اعتصاب غذا بکشد، برای او یک ویولن کوچک از خارج تهیه خواهد کرد. بعد از چهارماه، ویولن به ایران رسید.

شماتت پدر و نصیحت دیگران، جلودار این علاقه نشد. وفادار با اشتیاقی تمام به محضر استاد بزرگ موسیقی سنتی ایران «حسین‌خان اسماعیل‌زاده» شتافت. اسماعیل‌زاده بهترین استاد کمانچه بود و در زمان خود، همردیف اساتیدی چون: آقا میرزا حسینقلی، میرزا عبداللّه، سماع حضور و نایب اسداللّه اصفهانی بود. شاگردانی که نزد او ویولن می‌زدند، بعدها از مشهورترین نوازندگان شدند: (رضا محجوبی، حسین یاحقی و ابوالحسن صبا). روش تعلیم و ردیفها و همه کلیات و جزئیات همان کمانچه بود، با این تفاوت که روی ویولن نواخته می‌شد. بعد از چند سال، وارد کلاس درس بهترین شاگرد اسماعیل‌زاده شد که در آن ایام به «رضا ویولنی» معروف بود، رضا که بعدها برای خود نام «محجوبی» را برگزید، از مشهورترین نوازندگان دوره خود بود که به تعلیم موسیقی اشتغال داشت و کلاسش در لاله‌زار مرکز تجمع هنرمندان و شیفتگان موسیقی بود. در آن هنگام، روح‌اللّه خالقی که جوان نوخاسته‌ای بود نزد رضا محجوبی به یادگیری ویولن اشتغال داشت. شیوه‌ی تدریس رضا مانند استادش حسین‌خان اسماعیل‌زاده و مانند تمام اساتید موسیقی سنتی به طور سینه به سینه و گوشی (حضوری- شفاهی) بود. وی معتقد بود که نت موسیقی از ثبت حالات و ریزه‌کاریهای خاص موسیقی ایران عاجز است و برای شاگرد راهی نیست غیر از این که با ذوق سلیم و گوش حساس خود، این ظرایف را بیاموزد و اجرا کند.

وفادار چنان پیش رفت که در مدتی کوتاه، به سمت خلیفه‌ی کلاس رضا محجوبی تعیین شد. پیش‌درآمدها و ضربی‌ها را نیز از او آموخت. با این که روح‌اللّه خالقی در کتاب سرگذشت موسیقی ایران او را بهترین شاگرد رضا محجوبی می‌داند ولی صدای ساز و شیوه‌ی نواختن او، خاص خود او بود و از جهات رنگ‌آمیزی و خصوصیات دیگر، شباهتی به ساز رضا ندارد و در روالی دیگر است، که مطابق ذوق و سلیقه‌ی او بود و خواستاران فراوانی هم داشت. کلاس رضا محجوبی در ۱۳۰۳ به علت گرفتاریهای روحی

او تعطیل شد و وفادار، به کلاس علی‌اکبر شهنازی رفت تا ردیف میرزا حسینقلی را بیاموزد. وفادار عاشق و طلبه‌ای به تمام معنا در موسیقی بود و این خصلتی بود که در هنرجویان امروزه موسیقی ایرانی بسیار کمتر دیده می‌شود. در حقیقت، آموزش موسیقی وفادار، بیشتر به همان سنتی (شفاهی) بود و آشنایی او با مبانی نظری موسیقی، در سالهای بعد بود که جنبه‌ی تکمیلی داشت. علی‌اکبر شهنازی در کلاس، گوشه‌ها را با تار می‌نواخت و او با ویولن تقلید می‌کرد و بعد از دو سال، آن طوری که مطلوب خودش بود، مطالب را فراگرفت. و در همین حین تحصیلات خود را در مدرسه آمریکایی دنبال می‌کرد. به یادگیری «نت» علاقمند شد و ابتدا آن را نزد یکی از همشاگردیهای ارمنی خود موسوم به آلبریک (Albrik) شروع کرد. روزی به هم درس خود، ابوالحسن صبا برخورد که در آن وقت نزد بهترین اساتید موسیقی سنتی تعلیم دیده بود و به مبانی نظری موسیقی نیز آشنایی داشت. صبا با رغبت تمام قبول کرد که نت‌خوانی را به وفادار آموزش دهد و چنین نیز کرد. اولین ظهور او در عالم اجرا، سال ۱۳۰۶ بود. در این هنگام بعد از یک دوره فترت، کار ضبط صفحات ایرانی آغاز شده بود و هنرمندانی چون حبیب سماعی، قمرالملوک وزیری، مرتضی نی‌داود، علی‌اکبر شهنازی، موسی معروفی و مرتضی محجوبی و ظلی و بسیاری دیگر به ضبط آثارشان پرداختند. کمپانی پلیفون (و چند کمپانی دیگر بعد از آن) به خاطر ضبط صفحات متعدد از صدای قمرالملوک وزیری، تجهیزات خود را به تهران آورد. دیگر، هنرمندان برای پر کردن صفحه ناگزیر نبودند که به کشورهای خارج سفر کنند.

در سال ۱۳۰۶، علی‌اکبر شهنازی سرودی ساخت در وزن دو ضربی (با شعر «شمس ملک آرا») با این مطلع: «تا جوانان ایران ز جان نکوشید...» این سرود را در ارکستری مرکب از علی‌اکبر شهنازی (تار)، ابراهیم منصوری (ویولن) و حسین استوار (پیانو) می‌نواختند و مجید وفادار، «خواننده‌ی» آن بود. صفحه منتشر شد و عکس‌العمل شدید پدر را برانگیخت و دیگر خوانندگانی وفادار ادامه نیافت.

در دهه ۱۳۲۰، نوع جدیدی از موسیقی در ایران رواج یافت. کوشش‌های روح‌اللّه خالقی، تأسیس «انجمن موسیقی ملی» را در خیابان هدایت سبب شد. این انجمن، کلاسهایی برای آموزش موسیقی ترتیب داد که اکثر نوازندگان مشهور آن روز در آنجا تدریس می‌کردند و کنسرتهایی نیز برپا می‌داشت. وفادار در کلاسهای تئوری موسیقی که تحت تدریس روح‌اللّه خالقی بود حاضر می‌شد و هر وقت که دست می‌داد، به مطالعه می‌پرداخت. به زودی عنوان نوازنده (هرچند در مدتی کوتاه) وارد انجمن شد. در یکی از کنسرتها، وفادار روی صحنه به تنهایی ویولن نواخت و شیوه‌ی نواختن وی، مورد پسند کلنل وزیری واقع شد. وزیری که از ساز کسی تمجید نمی‌کرد و بس مشکل‌پسند بود، پس از اتمام کنسرت، روی او را بوسید و تشویق بسیار کرد. بعد از تأسیس رادیو در سال ۱۳۱۹ وفادار گاه و بی‌گاه در آنجا به کار می‌پرداخت. او از میان نوازندگان تمبک به مهدی غیاثی علاقه داشت و همراه او می‌نواخت. برادرش حمید وفادار نیز اهل موسیقی و ساز بود. این دو برادر همراه و همدم یارانی چون حسین قوامی (خواننده)، مرتضی محجوبی (نوازنده و آهنگساز)، اسماعیل نواب صفا (شاعر و ترانه‌سرا) بودند و عکسهایی از آن دوران به یادگار مانده است. وفادار کمتر صفحه پرکرد و بیشتر به نوازندگی در رادیو پرداخت. مدتی آهنگسازی کرد و مدتی نیز رهبری یکی از ارکسترهای رادیو را به عهده داشت. از لحاظ نوازندگی، با این که تعلیم یافته‌ی مکتب موسیقیدانان سنتی است، ولی نمی‌توان او را نوازنده‌ای سنتی دانست. وفادار از زمره‌ی شیرین‌نوازان است و از نخستین چهره‌های این موج می‌باشد. این شیوه که از سالهای ۱۳۱۰ به بعد متولد شد و رواج یافت مبتنی بر تغییراتی در روند و اجرای موسیقی سنتی بود؛ آرام شدن ریتمها، ورود سازهای فرنگی، پیدایش مالشها و ناله‌های مخصوص، اتکاء بر ذوق و حال به جای اجرای کلاسیک و مو به موی ردیف سنتی، پیدایش وزنهای دیگر (که برگرفته از موسیقی اروپایی و موزیک نظام بود)، اهمیت یافتن ترانه و ترانه‌سرایی و خصایلی دیگر، از ویژگیهای شیرین‌نوازی هستند. در حقیقت، بیش از دو سوم نوازندگان نیم قرن اخیر، از این گروه هستند.

اولین آهنگ مجید وفادار، «شب جدایی» بود که شعر آن از رهی معیری است (نت آهنگ و شعر آن در کتاب آزاده رهی چاپ

شـده است). این آهنگ که در مایه‌ی دشتی بود، در سال ۱۳۱۵ ساخته شد و مورد اسـتقبال فراوان واقع شد. ابتدا رضاقلی میرزا ظلی و بعـد روح‌بخش و بنان آن ترانه را خوانـد. آهنگهای وفادار باعث شـهرت بسـیاری از خوانندگان روز شد در حالی که خود وی از عایـدات این ساخته‌هـا، بی‌بهره بود. وفـادار یـار و دسـتگیر بسـیاری از جوانانی بود که سودای ورود به این عرصه را در سـر داشـتند. مرضـیه، دلکش، الهه، ناهید سـرفراز، روح‌بخش، پوران، آذر، فرح از این جمله هستند. در اوایل دهه ۱۳۳۰، داریوش رفیعی، جوانی که صـدای غم‌انگیز و گرفته‌ای داشت، با اجرای ساخته‌های وفادار و یاری او به شـهرت رسـید. رفیعی که (فرزنـد میرزا محمد رفیعی نماینده مردم بم در مجلس شورا بود) به موسـیقی علاقه داشت و نزد سید جواد بدیع‌زاده آواز فراگرفته بود و در زندگی شخصی نیز اخلاقی صمیمی و بی‌ریا، شوریده و وارسته داشت. هر چند که بعدها، قربانی اجتماعی شد که او را در سنین جوانی از میان برد.

ساخته‌های وفادار به حـدود ۳۰۰ عـدد آهنگ بالغ می‌شود. از جمله: «گل اومـد بهار اومـد»، «یار نازنین»، «عشق تو»، «شب جـدایی»، «گلنار»، «صبا به یار عزیز»، «گل سفید»، «ساقی امشب مرا دیوانه کردی»، «آمدم، آمدم». زمانی، روی شعر دکتر حیدر رقابی متخلص به «هاله» شـعری ساخت که با ویولن خودش و پیانوی روحانی و صدای حسن گلنراقی روی صـفحات گرامافون ضـبط شد و به «مرا ببوس» اشـتهار یافت. انتشار این صـفحه در آن زمان مصادف با اعدام یکی از افسران توده‌ای مصادف بود و داستانهایی که برای این شعر و آهنگ در بین افواه عامه رواج یافت، اسـتقبال از این صـفحه را دو چندان کرد. اسـتقبال شایان توجهی که خود وفادار، از آن نصـیبی نبرد. مجید وفادار، تا سال ۱۳۳۹، در عین نوازندگی و سازندگی برای رادیو، رهبری و سـرپرستی ارکستر شـماره ۳ را نیز در رادیو به عهـده داشت و سـرپرست برنامه موسـیقی کارگردان نیز بود و تا آنجا که بنـده اطلاع دارم از همین اداره نیز بازنشسـته شـد. سالهـای آخر عمر را به گوشه‌نشـینی گذرانـد و قبـل از انقلاب درگـذشت. وی به گفته دوسـتانش و آقای حسـین قوامی، مردی بود متواضع، مهربان، خوشرو و بسیار حساس و همین حساسیت در عین این که الهام‌بخش هنری و آثارش بود، بلای جانش هم بود و او را یک نفس تا آخر عمر آسوده نگـذاشت. از وفادار در ویولن شاگرد شـناخته شده‌ای باقی نمانده است. نت آهنگها و اشـعارش در مجلات موزیک ایران و موسیقی رادیو ایران به چاپ رسیده است.

برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد اول)

منابع زندگینامه :[۱] تاریخ تحول ضبط موسیقی (۳۲۵، ۳۱۰، ۳۰۹)، تاریخ موسیقی (۵۸۸/ ۲)، سرگذشت موسیقی (۴۵۷/ ۱)، سیمای هنرمندان (۳۸۶، ۱۷۲/ ۱)، مردان موسیقی (۲۵۴– ۲۴۸/ ۱).

وفای شیرازی، حسنعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۷۶– ۱۲۲۴ ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به وفا. مشهور به میرزا بزرگ طبیب. در شیراز به دنیا آمد. در خدمت پدر کسب کمـال کرد و در علم طب مهـارت یـافت. وی خط نسـتعلیق را خوب می‌نوشت و در زمینه‌ی شاعری نیز تبحر داشت. در ۱۲۵۴ ق به هندوسـتان مسـافرت کرد و از آنجـا به سـفر حـج رفت. وفـا در مـدح محمـد علی پاشا، خـدیو مصـر، که در مکه او را ملاقات کرد، قصـیده‌ای سـرود. از طریق مصر و اسکندریه برای تکمیل علم طب به اروپا رفت و مدتی در شهرهای پاریس و لندن مشغول تحصیل بود، سپس به هندوستان برگشت و چند سال در کلکته به تدریس طب اشتغال داشت. وی در راه بازگشت به ایران به منظور زیارت مشـهد رضوی، از کلکته به بمبئی رفت و در آنجـا درگـذشت. از آثـار وی: «دیوان» شـعر، شامل کلیات، قصایـد، غزلیات، قطعات و رباعیات، قریب پانزده هزار بیت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۰ –۹۹/ ۱)، حدیقةالشعراء (۲۰۰۹ –۲۰۰۷/ ۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۸۲۰ –۸۱۵ / ۵)، الذریعه (۱۲۷۲ / ۹)، صبح گلشن (۵۹۵)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۱۲ –۱۱۰۸ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۹۸۴)، مرآت‌الفصاحه (۶۹۴ –۶۹۳)، مصطبه‌ی خراب (۲۰۸ –۲۰۷).

وفای نایینی، حسینعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به وفا. وی برادر کوچکتر میرزا حسنعلی خان طایر، صاحب تذکره‌ی «نائین» است. در سنین جوانی، گلشن تخلص می‌کرد، سپس در حدود ۱۳۰۲ ق تغییر تخلص داد. وی با مقدمات عربی و ادبیات و طب آشنایی داشت. خط شکسته و نستعلیق را هم خوب می‌نوشت. از آثار او: شرحی بر قصیده‌ی «لامیة العجم» طغرایی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :حدیقةالشعراء (۲۰۲۰ –۲۰۱۹/ ۳).

وقار شیرازی، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۹۸ –۱۲۳۲ ق)، شاعر،ادیب و خطاط. وی فرزند بزرگ وصال شیرازی بود که در شیراز به دنیا آمد. بعد از فراگیری مقدمات به تحصیل فقه و اصول و حکمت الهی پرداخت و پس از اتمام تحصیل به تألیف و تصنیف همت گماشت. وی در اصناف شعر متبحر و در فن انشاء مهارت داشت. وقار در ۱۲۶۶ ق با برادر خود میرزا محمود حکیم به هندوستان رفت و در مدت توقفش در بمبئی، کتاب «مثنوی» مولوی را در مدت چهار ماه با خط خوش نوشت و به چاپ رسانید و سپس به زادگاه خود بازگشت. در ۱۲۹۰ ق به زیارت عتبات رفت و در راه بازگشت، به تهران آمد و مورد عنایت ناصرالدین شاه واقع شد. وقار علاوه بر نستعلیق، خطوط نسخ و رقاع و شکسته نستعلیق را استادانه می‌نوشت و به ویژه در خط نسخ کمتر نظیر داشت. وی در شیراز درگذشت و در جوار پدر خود به خاک سپرده شد. از آثار او: «انجمن دانش»، به سبک «گلستان» سعدی؛ «رموز الامارة»، ترجمه و شرح نامه‌ی حضرت علی (ع) به مالک اشتر؛ مثنوی «بهرام و بهروز»؛ «روزنامه‌ی خسروان پارسی»، که فرهنگ شیرازی آن را «تاریخ ملوک عجم» خوانده است؛ مثنوی «خضر و موسی»؛ «قانون الصدارة»؛ «مزغزار»، که نثری مسجع به روش «کلیله و دمنه» دارد؛ کتاب «مجالس السنة و محافل الازمنة»، به سبک «کشکول» شیخ‌بهائی؛ «عشره کامله»، در ذکر مصایب امام حسین (ع) و اصحاب و اولادش؛ رساله‌ای در تفسر آیه‌ی «لیغفر لک اللّه ما تقدم من ذنبک و ما تأخر»؛ «شرح شش رباعی محتشم»، در دوازده فصل؛ «تاریخ چهارده معصوم»، که توسط فرزندش، همت شیرازی، تکمیل شده است؛ «دیوان» شعر و چند رساله‌ی کوچک و ناتمام دیگر. از خطوط او: قرآن نیم ورقی، جلد روغنی کار علی اشرف، متن نسخ کتابت خوش و ترجمه نستعلیق کتابت خفی متوسط و پایان رقاع کتابت خوش، با رقم: «حرره... خادم الفقراء احمد المتخلص بوقار... ۱۲۸۱»؛ قرآن وزیری، نسخ کتابت خفی خوش و حواشی نستعلیق و شکسته خفی

خوش، سر سوره‌ها و آخر رقاع کتابت خوش، با رقم: «کتبه و حرره... احمد الشیرازی المتخلص بالوقار... ۱۲۷۸»؛ یک نسخه «صحیفه‌ی سجادیه»، نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «... احمد الوقار فی سنهٔ ۱۲۸۵»؛ یک نسخه «شرح اسماء قدسیه»، نسخ کتابت جلی و خفی و رقاع خوش، با رقم: «کتبه العبد... احمد الوقار ابن المرحوم الوصال الشیرازی فی سنهٔ ۱۲۷۴»؛ یک نسخه «دعای کمیل»، نسخ کتابت و رقاع خوش، با رقم: «... و انا العبد احمد الشیرازی المتخلص بالوقار... سنهٔ ۱۲۸۱».[۱]

نامش میرزا احمد، تخلصش وقار و نخستین پسر وصال شیرازی است (و. ۱۲۳۲ ه.ق- ف. شیرتز ۱۲۹۸ ه.ق) پدرش از هشت سالگی تربیت و تعلیم و ارشاد او را به عهده گرفت تا در فن خوشنویسی، شعر، معانی، بیان و فلسفه استاد گشت. پس از مرگ پدر در سال ۱۲۶۵ ه.ق به هندوستان سفر کرد و در آنجا به نوشتن و تصحیح کتاب مثنوی مولانا جلال‌الدین بلخی همت گماشت و آن کتاب را به خط نسخ در ۱۱۶ صفحه نوشت و تحشیه کرد و به چاپ رساند و هم در این سفر مثنوی «بهرام و بهروز» را سرایید و آن را در ربیع‌الثانی ۱۲۶۶ به پایان رساند. پس از بازگشت از هند مدت ۸ سال در شیراز ماند و پس از آن به تهران آمد. در سال ۱۲۷۴ گویا به وسیله‌ی صدراعظم به ناصرالدین شاه معرفی شد و پس از چند مسافرت به شیراز و تهران و کرمانشاه در سال ۱۲۹۸ پس از ۶۶ سال زندگی جهان را بدرود گفت. وقار از خاندان وصال دانشمندی بنام است و تألیفات فراوان دارد و از آن جمله است: اطواق‌الذهب که از نثر و نظم مرکب است- انجمن دانش در آداب و اخلاق. کتاب «شرح و ترجمه نامه‌ی علی (ع) به مالک اشتر» و «مثنوی بهرام و بهروز» و «مثنوی خضر و موسی» و «قانون الصداره» و «مرغزار» و «کتاب مجالس السنهٔ و محافل الازمنه» و «عشره کامله» و «ترجمه‌ی منظومه‌ی عربی حاجی ملا- هادی سبزواری» و «سیاحت‌نامه از شیراز تا بندر ابوشهر» و «اهبهٔ‌الادیب» و «ریحانهٔ‌الادب» و «تاریخ چهارده معصوم» و «رساله در علم بدیع» و غیره.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آثار عجم (۳۵۸ -۳۵۶)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۴۳ -۱۰۴۱/ ۴، ۵۶ -۵۵/ ۱)، اطلس خط (۵۶۴)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۲۰۵/ ۴)، تاریخ هنرهای ملی (۹۸۶ -۹۸۵/ ۲)، حدیقهٔ‌الشعراء (۲۰۴۰ -۲۰۲۸/ ۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۸۳۳ -۸۲۱/ ۵)، الذریعه (۳۱۱ -۳۱۰/ ۲۰، ۱۲۷۷ -۱۲۷۶/ ۹، ۱۶۵/ ۳ -۳۶۵/ ۲)، ریحانه (۳۳۸ -۳۳۶/ ۶)، شرح حال رجال (۲۶ -۲۵/ ۶)، صبح گلشن (۵۹۹)، طرائق‌الحقائق (۳۷۴ -۳۷۲/ ۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۰۰۵ -۹۹۷/ ۲)، فرهنگ سخنوران (۹۸۶)، المـاثر والآثار (۲۱۵)، مجمع‌الفصحا (۱۱۵۳ -۱۱۳۲/ ۶)، مرآت‌الفصاحه (۷۰۱ -۶۹۷)، مکارم‌الآثار (۹۵۰ -۹۴۹/ ۳)، مؤلفین کتب چاپی (۴۹۴ -۴۹۳/ ۱)، هدیهٔ‌العارفین (۱۸۹/ ۱).

وقار، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: صحیفه‌ی سجادیه قطع نیم‌ربعی نسخ کتابت خفی خوش (تند) با رقم «... در حضور... حرره الداعی لدوام الدولهٔ الناصریهٔ احمد الوقار فی سنهٔ ۱۲۸۵» نزد همشیره‌ی آقای سرهنگ حسینی.

یک قطعه نسخ نیم دو دانگ جلی و رقاع خوش با رقم: «حرره العبد... احمد الوقار ابن المرحوم الوصال فی ۱۲۷۴ در دارالخلافه‌ی تهران. در مجموعه‌ی حاج سید نصرالله تقوی.

شرح اسماء قدسیه وزیری کوچک جلد روغنی سرلوح مذهب نسخ کتابت جلی و خفی و رقاع خوش با رقم: «کتبه العبد الاقل الداعی لابود الدولهٔ القاهرهٔ العلیهٔ العالیهٔ الناصریهٔ... و انا العبد احمد الوقار ابن المرحوم الوصال الشیرازی» «فی سنهٔ ۱۲۷۴» در

کتابخانه‌ی سلطنتی.

دعای کمیل وزیری کوچک جلد روغنی سرلوح مذهب به قلم زر و الوان نسخ کتابت و رقاع خوش با رقم «حرره العبد... لداعی لابود الدولهٔ... الناصریهٔ... و انا العبد احمد الشیرازی المتخلص بالوقار ابن المرحوم المبرور والوصال طاب ثراه» «فی دارالخلافهٔ تهران– سنهٔ ۱۲۸۱» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

قرآن وزیری پنج صفحه‌ی اول تمام مذهب مرصع ممتاز بین السطور طلاانداز‌ی حواشی باریک تشعیرسازی مذهب جلد روغنی عالی تزیین عالی متن نسخ کتابت خفی خوش. حواشی نستعلیق و شکسته خفی خوش سر سوره‌ها و آخر رقاع کتابت خوش با رقم «کتبه و حرر امتثالا لامر... حسام‌السلطنهٔ العالیهٔ سلطان مراد میرزا... و کاتب هذا الکتاب الکریم والقرآن العظیم العبد الفقیر الحقیر الداعی الجانی ابن المرحوم المبرور الغفور الوصال طاب ثاره... العبد احمد الشیرازی المتخلص بالوقار غفراللّه» «فی العشر الثالث من الشهر الثامن من السنهٔ الثامنهٔ من العشرهٔ الثانیهٔ من المائهٔ الثالثهٔ من الالف الثانی من الهجرهٔ... ۱۲۷۸» (در پایان قرآن رساله «نکات القدرهٔ» که تالیف وقار و به امر حسام‌السلطنه تألیف شده به قلم نسخ خفی کتابت شده است). در کتابخانه‌ی مجلس.

قرآن وزیری جلد روغنی صفحات متعدد مذهب ممتاز تماماً طلااندازی و مذهب و سر سوره‌ها مرصع نسخ و آخر رقاع کتابت خفی عالی حواشی خواص سور نستعلیق و شکسته‌ی کتابت خوش پایان با رقم «... حسام‌السلطنهٔ العالیهٔ سلطان مراد میرزا... و کابت هذا الکتاب... ابن المرحوم المبرور والمغفور الوصال طاب ثراه و اسکنه اللّه فی جوار مولاه، العبد احمد الشیرازی المتخلص به وقار غفر له فی العشر الثالث من الشهر الثامن من السنهٔ الثامنهٔ من العشرهٔ الثامنهٔ من المائهٔ الثالثهٔ من الالف الثانی... ۱۲۷۸» در کتابخانه‌ی مجلس.

قرآن نیم ورقی چهار صفحه‌ی اول تمام مذهب مرصع ممتاز تمام صفحات جدول‌سازی مذهب ممتاز جلد روغنی کار علی اشرف تاریخ ۱۲۳۹ «زبعد محمدعلی اشرف است» متن نسخ کتابت خوش ترجمه نستعلیق کتابت خفی متوسط، پایان رقاع کتابت خوش با رقم «حرره امتثالا لامر الامیر... الحاج علیخان اعتماد السلطنه... و انا العبد الجانی الفانی... خادم الفقراء حمد المتخلص به وقار ابن المرحوم... استاد الکل و سیدالقوم الوصال اسکنه اللّه فی جناب الوصال». فی السنهٔ الاولی من العشرهٔ التاسعهٔ من المائهٔ الثالثهٔ من الالف الثانی من الهجرهٔ... ۱۲۸۱» در کتابخانه‌ی مجلس.

قرآن نستعلیق کتابت خوش نسخ رقاع شکسته، کتابخانه‌ی مجلس.

قرآن نستعلیق خفی خوش شکسته نسخ، کتابخانه‌ی مجلس.

قرآن نستعلیق خوش نسخ شکسته، کتابخانه‌ی مجلس.

میرزا احمد وقار شیرازی فرزند بزرگ میرزا کوچک وصال به سال ۱۲۳۲ در شیراز متولد شد و تحصیلات ابتدائی را در همانجا شروع کرد و در علوم ادبی و اقسام حکمت سرآمد. در اصناف شعر دست و در انشاء مهارت داشت.

وقار، پس از مرگ پدر با برادر کوچک خود میرزا محمود حکیم، به هندوستان رفت و سالی در بمبئی توقف کرد و همانجا کتاب مثنوی مولانا را در مدت چهار ماه با خط خوش خویش نوشت و به چاپ رسانید. وقار در بمبئی بود که فیروز میرزا نصرت‌الدوله فرمانفرمای فارس، او را به ایران بازخواند وقار در شیراز به خدمت فرمانفرما بود تا به سال ۱۲۷۴ به تهران آمد و به دربار ناصرالدین شاه راه یافت و مورد توجه واقع گردید و پس از اندک توقف معززاً به شیراز بازگشت و به سال ۱۲۹۰ ازراه بوشهر به زیارت عتبات رفت و در مراجعت از راه کرمانشاه به تهران آمد و مورد عنایت ناصرالدین شاه قرار گرفت و پس از سالی به شیراز بازگشت و همانجا می‌بود تا به سال ۱۲۹۸ درگذشت و در جوار پدر به خاک سپرده شد. نعمت فسائی ماده‌ی تاریخ مرگ او را چنین یافته است:

اکنون پی تاریخ آن، زد خامه‌ی نعمت رقم

(حشر و قار پاک بین، با احمد مرسل بود)

از مولفات منثور و منظوم وقار، در ترجمه‌ی احوالی که فرهنگ برادر کهتر او انشاء کرده و در فارسنامه‌ی ناصری مندرج است، هفده کتاب و رساله را ذکر کرده است.

وقار جز نستعلیق، خطوط نسخ و رقاع و شکسته نستعلیق را استادانه می‌نوشت و مخصوصا در خط نسخ به شیوه‌ی میرزا احمد نیریزی، در عصر خود کمتر نظیر داشت.

از خطوط نستعلیق وی، ترجمه‌ی فارسی چند قرآن است، از جمله ترجمه‌ی قرآنی است در کتابخانه‌ی مجلس که به قلم کتابت خوش نوشته است و چنین تمام می‌شود: «حرره امتثالاً لامر الامیر... الحاج علیخان اعتمادالسلطنه... و انا العبد احمد المتخلص به وقار ابن المرحوم... استادالکل و سید القوم الوصال، اسکنه اللّه فی جناب الوصال فی السنهٔ الاولی من العشر التاسعهٔ من المائهٔ الثالثهٔ من الالف الثانی من الهجرهٔ ۱۲۸۱».

بر گرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

وقوعی تبریزی، محمد شریف

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۱۸ ق)، خطاط و شاعر. اهل آذربایجان بود و از شعرای مکتب وقوع شمرده می‌شد و در زمینه غزلسرایی مهارت داشت. وی با تقی‌الدین اوحدی (۱۰۳۰ -۹۷۳ ق) و صادقی کتابدار (م ۱۰۱۸/ ۱۰۱۷ ق) معاصر بود. وقوعی مسافرت‌های زیادی کرد تا عاقبت به عتبات عالیات رسید و ساکن شد و همان جا درگذشت. از آثار وی: «دیوان» شعر، قریب به ده هزار بیت. گویند قصیده‌ای نیز در وصف گرگ به نام «گرگ‌نامه» داشته است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۱۴۵/ ۱)، تاریخ نظم و نثر (۵۱۳ -۵۱۲)، دانشمندان آذربایجان (۳۹۵ -۳۹۴)، الذریعه (۱۲۷۸/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۹۸۷)، مجمع‌الخواص (۱۹۴ -۱۹۲)، مکتب وقوع (۵۸۳ -۵۶۳).

وقوعی نیشابوری، محمد شریف

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۰۲ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به وقوعی. از سادات اسحاق‌آباد نیشابور و خواهرزاده‌ی امیر شاه میر معیر بود. تربیت و تحصیلاتش در خراسان صورت گرفت. او از شعرای مکتب وقوع و در زمان شاه طهماسب صفوی (۹۸۴ -۹۳۰ ق) از صاحب منصبان دیوان شاهی بود. از جوانی در بیشتر فنون، خاصه تاریخ، ادب و خط مهارت داشت، خط شکسته را خوب می‌نوشت و از این رو به محمد شریف شکسته‌نویس شهرت یافت. او در زمینه‌ی سرودن قصیده، غزل و رباعی نیز توانا بود. سپس به هند رفت و مدتها در ملازمت شهاب‌الدین احمدخان نیشابوری که از اعیان دربار اکبرشاه و از خویشانش بود، به سر برد. بعد از مرگ وی به درگاه عبدالرحیم خان، خان خانان پیوست و از مداحان خاص او شد و توسط او در ۹۹۸ ق به دربار اکبرشاه راه یافت. دکتر صفا

در «تاریخ ادبیات در ایران» آورده که وقوعی را به سبب اعتقادات خاصی که در مسائل دینی داشت کافر می‌دانستند. اما او قصیده‌هایی در ستایش ائمه اطهار (ع) سروده، که دلیل پایداریش در تشیع بوده است. وی در لاهور درگذشت. از آثار وی: «مجامع الاخبار» یا «مجمع الاخبار»، که تاریخ مجمل عالم است از آغاز خلقت تا سال هزار هجری؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۱۶۸۴ -۱۶۸۱/ ۵)، تاریخ نظم و نثر (۷۱۰، ۴۲۵ -۳۵۷)، تذکره‌ی روز روشن (۹۱۱ -۹۱۰)، الذریعه (۱۲۷۹ -۱۲۷۸/ ۹)، ریاض‌العارفین (۲۳۷)، فرهنگ سخنوران (۹۸۷)، کاروان هند (۱۵۳۵ -۱۵۳۱/ ۲)، مآثر رحیمی (۶۹۷ - ۶۸۷/ ۳)، مکتب وقوع (۵۸۹ -۵۸۴)، هفت اقلیم (۲۷۵ -۲۷۳/ ۲).

وکیل‌الملک، فضل‌اللّه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۹ ق)، خطاط. ملقب به وکیل‌الملک. از سادات آذربایجان و از خاندان میرزا رفیع نظام‌العلماء تبریزی و از پیشکاران و کارگزاران آن سامان و از منشیان دربار ناصرالدین شاه بود. وی خط نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. از آثار او: دو قطعه از دو مرقع، با رقم‌های: «بنده‌ی درگاه کیوان جاه فضل‌اللّه طباطبایی سنه‌ی ۱۲۸۱» و «برای یادگاری... آیای لسان‌الدوله... سنه‌ی ۱۳۱۹، فضل‌اللّه الطباطبایی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۷۲ -۵۷۱/ ۲).

ولیه فروغ‌الملوک

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ز ۱۳۳۶ ق، از زنان نقاش. وی دختر میرزا علی خان ظهیرالدوله (۱۳۴۲ -۱۲۸۱ ق) ملقب به صفاعلی شاه و خواهر محمدناصر خان ملقب به خانخانان بود. این بانوی هنرمند تا آخر عمر ازدواج نکرد و نزد اهل طریقت تقریبا مقام پدر را داشت و در نقاشی آبرنگ و فن‌پرداز مهارت داشت. او تصویری آبرنگی از برادرش کشید که شبیه کارهای صنیع‌الملک بود و در حراج کریستی ۱۱ آویل ۱۹۸۹ م در لندن به فروش رسید.[۱]

(ز ۱۳۳۶ ق)، نقاش. در آبرنگ مهارت داشت. از آثار وی: تصویر آبرنگی برادرش، محمد ناصرخان، خان خانان، که به شیوه‌ی صنیع‌الملک پرداخت شده و رقم: «ولیه ۱۳۳۶» دارد.[۲]

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :[۱] منبع: احوال و آثار نقاشان قدیم ایران، ۱۴۰۹ / ۳.

[۲] احوال و آثار نقاشان (۱۴۰۹/ ۳)، مشاهیر زنان (۲۴۵ -۲۴۴).

وهاب شیرازی، وهاب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۵۷ ق)، نقاش. وی در شیراز ساکن بود و در شیوه‌ی ناخنی دستی هنرمندانه داشت. از آثار گرانقدر وی، لوله‌ی خطی و ناخنی استادانه‌ای است که «زیارتنامه‌ی عاشورا» به خط ناخنی بر آن مشق شده و کناره‌های آن به جدول‌کشی کمندی و گلهای ناخنی ریزی آرایش یافته و در انتهای زیارتنامه، تصویر درخت سروری جلوه‌گر گشته است، با رقم: «این لوله زیارت عاشورا که به خط ناخن مشق شد، خط حقیر فقیر شیخ وهاب ولد عالیجناب مقدس القاب شیخ‌المشایخ شیخ محمد مؤمن شیرازی بتاریخ ۲۵ شهر شعبان المعظم من سنه ۱۲۵۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۴۰۹/ ۳).

هاشمی طالخونچه‌ای، علی اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عالم فاضل جلیل، و سید کامل عادل زاهد خلیق، در حدود ۱۳۱۰ در طالخونچه از قرای سمیرم متولد گردید، و در اصفهان و قم تحصیلات خویش را به پایان رسانید، در علم و کمال و خصوصا اخلاق، سرآمد علمای زمان به شمار می‌رفت. خط نستعلیق را در کمال استادی می‌نوشت.

سال‌ها در مولد خود مرجع امور شرعیه بوده، تا این اواخر به علت اختلافات محلی به اصفهان مهاجرت نموده، مورد توجه و عنایت واقع شده، در مسجد سلمان در خیابان شیخ بهائی امامت می‌فرمود.

در شب ۲ شنبه ۱۱ رمضان المبارک ۱۳۸۸ به عارضته سکته وفات یافته، در تخت فولاد مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

هاشمی، طاهر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۳۳۲ ق)، عالم دینی، فقیه شافعی، صوفی، مدرس، خطاط و شاعر. وی از فقها و علمای بزرگ شافعیه کردستان و مشایخ فرقه‌ی قادریه است. در دولت‌آباد روانسر به دنیا آمد و مقدمات علوم را در همان جا فراگرفت. سپس نزد ملا محمد رحیم سنندجی و بدیع‌الزمان سنندجی به تکمیل معلومات خویش پرداخت و از محضر اساتید دیگری مانند شیخ محمد نجیب کردانی و شیخ مصطفی نجیب و سید بابا رسول و شیخ حبیب‌اللّٰه کاشوری نیز بهره‌مند شد. وی درباره‌ی تاریخ ادبیات کردی و همچنین تاریخ تصوف و

فرق آن مخصوصا سلسله‌ی قادریه تحقیقات و تألیفاتی دارد. از آثارش: «مقامات الغوثیه»، در مناقب شیخ عبدالقادر گیلانی؛ «قرةالعین فی مناقب سیدنا شیخ حسین»؛ «مرآت‌الحق»؛ حاشیه و تعلیقات بر «سفرنامه‌ی» حاجی ملک‌الکلام مجدی؛ «دیوان» شعر. از آثار خطی وی: یک نسخه قرآن مجید؛ یک نسخه «صحیفه‌ی سجادیه»؛ یک نسخه «دلایل الخیرات».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :کیهان فرهنگی (س ۳، ش ۲، ص ۱۰ -۳).

هراتی، خلیل‌اللّه

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۳۵ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به خلیل. میر خلیل‌اللّه برادرزاده‌ی محمدحسین باخرزی و شاگرد سید احمد مشهدی بود. شعر می‌سرود و در خط نستعلیق از عموی خود برتری داشت و هنگامی که شاه طهماسب صفوی به مشهد آمد، از وی سرمشق گرفت و در مراجعت شاه به عراق، در ملازمت او به قزوین رفت. بعدها سفری به کاشان کرد و از آنجا به هندوستان رفت و در دکن اعتباری تمام یافت و ملقب به پادشاه قلم و ممدوح شعرا شد. از معاصران وی ظهوری ترشیزی (وف ۱۰۲۵ ق)، بود که او را به خوشنویسی مدایح بسیار کرده است. متاخرین تذکره‌نویسان میر خلیل‌اللّه را شاگرد محمود بن اسحاق شهابی و از مردم هرات دانسته و به او لقب قلندر نیز داده‌اند از آثار وی: چندین قطعه به قلم دودانگ خوش، با رقمهای: «مشقه العبد خلیل‌اللّه»؛ «فقیر المذنب خلیل‌اللّه»؛ «خلیل‌اللّه» و «کتبه خلیل‌اللّه الحسینی»؛ صفحه‌ی اول از «گلستان» سعدی، به قلم کتابت جلی عالی، با رقم: «کتبه الفقیر خلیل‌اللّه غفر ذنوبه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۸۰ -۱۷۷ /۱)، پیدایش خط و خطاطان (۸۷ -۸۵)، تذکره الخطاطین (۲۴۵ -۲۲۷ /۱)، خوشنویسان و هنرمندان (۴۸ -۴۷)، فرهنگ سخنوران (۳۱۷)، گلستان هنر، (۱۰۳ -۱۰۲).

هراتی، محمدمحسن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۹۰ ق)، نقاش و خطاط. وی اهل هرات بود و خط نستعلیق را استادانه می‌نوشت. از آثار خطی او: یک نسخه «دیوان» حافظ که به امر فریدون حسین میرزا، پسر سلطان حسین بایقرا، کتابت کرده و تصاویر و تذهیب‌های آن نیز کار خود اوست؛ مرقع زیبایی، از جمع خطوط و تصاویر گوناگون که دیباچه و خاتمه آن را نیز خود کتابت کرده، با رقم: «کتبه الفقیر المذنب محمد محسن... فی بلده هرات... سنه تسعین و تسعمائهٔ الهجریهٔ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۷۸/ ۳).

هرندی، عبدالجواد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزنـد میرزا عبدالحسـین، در ذی قعـده سال ۱۲۸۰ متولّـد، و در محرم ۱۳۰۵ در عنفوان جوانی وفـات یـافته، در سـر قبر آقا مـدفون گردید.

با وجودی که در جوانی از دنیا رفته، مقدّمات علوم را از صرف و نحو و معانی و بیان و فقه در نزد فضلای اصفهان تحصیل نموده، و خطّ نستعلیق را در کمال استادی می‌نوشه است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

هرندی، عبدالحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابن محمّـد تقی هرنـدی خوش نویس، از اساتیـد فنّ خـط بوده، و در سال ۱۲۵۳ متولّـد، و در ۱۳۲۶ وفـات یافته، در بقعه سـر قبر آقا مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

هروی، حافظ علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و شاعر. از مردم غوریان از توابع هرات بود. وی را به حدت ذهن و جودت شـعر سـتوده‌اند و در علم عروض و صنـایع اشـعار نیز تبحر داشت. حافظ علی از کاتبان کتابخانه‌ی بایسـنقر میرزا بود و با سـلطان حسـین بایقرا معاصـر. وی چنـدین سال منصب صـدارت و اسـتادی ابوتراب میرزا را داشت. تاریـخ درگـذشت او به درستی معلوم نیست ولی در زمـان تألیف «حبیب السـیر» (۹۳۰ ق)، ظاهراً در قید حیات بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشـنویسان (۵۱۷/۲)، تحفه سامی (۱۱۳)، حبیب السیر (۳۶۱ -۳۶۰ /۴)، الذریعه (۲۲۴/۹)، فرهنگ سخنوران (۲۴۲)، مجالس النفائس (۱۴۳)، مناقب هنروران (۵۶).

هروی، عبدالخالق

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی یک قطعه از مرقع ثلث دو دانگ خوش و نسخ و رقاع خوش، با رقم: «مشـقه العبد... عبدالخالق بن حبیب‌الله الهروی» تاریخ تحریر ۹۷۷ ق؛ سور قرآن وزیری، به خـط نسـخ کتابت خفی متوسط و ثلث و رقاع جلی خوش، با رقم: «... عبدالخالق بن حبیب‌الله هروی...» ۹۸۶ ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۹۹ / ۴)، هنر عهد تیموریان (۵۲۹، ۳۳۴).

هروی، عبدالّله

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: قرآن رحلی نسخ و رقاع کتابت عالی با رقم: «وفق به کتابها العبد الضـعیف عبدالّله بن سلطان محمد الهروی فی شهور سنهٔ ۹۸۹» در موزه‌ی اسلامی ترک.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

هروی، علاءالدین محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۰۹ ق)، خطاط. از مردم رزه‌ی باخرز است و شاگرد بی‌واسـطه‌ی سلطانعلی مشهدی. وی در کتابخانه‌ی امیر علیشیر نوایی پیوسته به مشـق اشـتغال داشت. از آثـار او: نسـخه‌ای از «خمسه‌ی» امیرخسـرو دهلوی که اکنون چنـد صـفحه‌ای از آن موجود است و به قلم کتابت خفی خوش نوشته شده و رقم «تمت علی ید اضعف... علاءالدین محمد الهروی فی شهور سنه‌ی تسع و تسعمائه...» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :احوال و آثار خوشـنویسان (۷۸۸ -۷۸۷ / ۳)، خوشـنویسان و هنرمندان (۳۶ -۳۵)، مناقب هنروران (۶۵)، هنر عهد تیموریان (۳۹۴).

هروی، علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۵۱ ق)، خطاط، ادیب و شاعر، متخلص به کاتب. از معروفترین اسـتادان خوشنویس خط نستعلیق است. وی از سادات حسینی هرات بود و به واسـطه‌ی کثرت اقامت در مشهد، بعضی او را مشهدی نیز خوانده‌اند. اینکه بعضی وی را اهل جام دانسته‌اند، اشتباه و

خلطی است که با پیر علی جامی، شاگرد سلطانعلی مشهدی کرده‌اند. میرعلی در هرات به تحصیل دانش و کسب هنر پرداخت و سپس در دارالانشاء حکام هرات، به امر کتابت مشغول شد. پس از آن، به دربار سلطان حسین میرزا بایقرا راه یافت و از مقربان دربار وی گردید و به عنوان سلطانی و کاتب السلطانی مفتخر شد. وی تا ۹۱۱ ق، زمان مرگ سلطان حسین بایقرا، در هرات می‌زیست و پس از آن، گاهی در مشهد و گاهی در هرات به سر می‌برد. در ۹۱۹ ق نزد کریم‌الدین حبیب‌اللّه ساوجی رفت و پس از قتل او، مدت سه سال در هرات بود. در ۹۳۵ ق، وقتی عبیداللّه خان ازبک به خراسان هجوم آورد و به شهر مسلط شد، جمعی از امرا و بزرگان و هنرمندان آن دیار، از جمله میرعلی را به بخارا کوچ داد و او را به معلمی عبدالعزیز خان، فرزند خود، و امر کتابت سرکاری گماشت. درباره‌ی استاد میر علی در خط نستعلیق، بین تذکره‌نویسان اختلاف است و آنچه مسلم است اینکه، وی به هنگام جوانی در هرات، شاگرد زین‌الدین محمود، شاگرد بی واسطه‌ی سلطانعلی مشهدی، بوده است. میرعلی در اقلام مختلف نستعلیق دست داشته و کتیبه‌نویسی نیز می‌کرده است. او را به حسن محاوره و شیرین سخنی نیز ستوده‌اند و گویند عبدالرحمان جامی به وی عشق می‌ورزیده است. میرعلی در نظم و نثر هم تبحر داشت و شعر فارسی و ترکی را نیکو می‌سرود و به آورده‌ی «احوال و آثار خوشنویسان»، از قول صاحب «ریاض الشعراء»، کاتب تخلص می‌کرد و «دیوان» شعری از او به جای مانده است. وی نثر را شیوا می‌نوشت و رساله‌ی «مداد الخطوط» او در آداب خوشنویسی، از معروفترین آثار خوشنویسی است که به چاپ نیز رسیده است. میر علی حدود شانزده سال در بخارا روزگار گذرانید و همان جا درگذشت و در صفه‌ی مولانا صالح، در جوار مزار شیخ سیف‌الدین باخرزی، به خاک سپرده شد. از شاگردان معروف وی: میر محمدباقر، خواجه محمد شهابی سیاوشانی، سید احمد مشهدی، مالک دیلمی، سلطان محمود بخاری و میر دوری هستند. بعضی از آثار خطی او: یک نسخه «بوستان» سعدی، به قلم کتابت عالی، با رقم: «تمت علی ید العبد... علی الحسینی الکاتب... سنهٔ ۹۱۹»؛ یک نسخه «هفت اورنگ» جامی، به قلم کتابت عالی، با رقم: «خدم بکتابتها العبد المذنب علی الحسینی الهروی... سنهٔ ثمان عشرین و تسعمائهٔ...»؛ یک نسخه «جام جم» اوحدی، به قلم کتابت ممتاز، با رقم: «کتبه العبد... علی الحسینی الکاتب... سنهٔ ثلثین و تسعمائهٔ، بدار السلطنهٔ هراهٔ»؛ «مناجات» خواجه عبداللّه انصاری، به قلم دو دانگ عالی، با رقم: «کتبه العبد... علی الکاتب، فی سنه ۹۳۵، بلدهٔ بخارا»؛ «گلستان» سعدی، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب میرعلی الکاتب»؛ یک ورق از یک بیاض کوچک، به قلم غبار ممتاز، با رقم: «تمت علی ید احقر الکاتبین علی الحسینی الکاتب، فی شهور سنهٔ خمس و ثلثین و تسعمائهٔ...»؛ قریب سیصد قطعه، به قلم‌های گوناگون، با تاریخ‌های ۹۲۵ تا ۹۵۱ ق، در کتابخانه‌ها و موزه‌های مختلف.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۱۶ -۴۹۳ / ۲)، اطلس خط (۴۷۸ -۴۷۳)، پیدایش خط و خطاطان (۱۲۵ -۱۲۳)، پیدایش و سیر تحول هنر خط (۱۳۹)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۷۲ / ۴)، تاریخ هنرهای ملی (۸۸۲، ۸۷۸/ ۲)، تحفه سامی (۷۴)، تذکره‌ی روز روشن (۶۶۹ -۶۶۸)، تذکره‌ی نصرآبادی (۵۲۵)، حبیب السیر (۶۱۸ -۶۱۷/ ۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۴۰ -۳۸)، دایرةالمعارف فارسی (۱۷۶۶/ ۲)، الذریعه (۲۳۵/ ۲۰ ،۷۶۵ -۷۶۴/ ۹)، ریحانه (۳۶۵ -۳۶۴/ ۶)، صبح گلشن (۴۸۱)، طرائق الحقائق (۶۸۳ -۶۸۲ ،۱۲۰/ ۳)، عالم آرای عباسی (۱۷۰/ ۱)، فرهنگ سخنوران (۶۵۰)، کارنامه‌ی بزرگان (۸۶ -۸۴)، گلستان هنر (۸۴ -۷۸)، لغت نامه (ذیل/ علی هروی)، مجالس المؤمنین (۴۹۱ -۴۹۰/ ۲)، مجالس النفائس (۲۶۲ ،۸۸)، مجمع الخواص (۹۰ -۸۹)، مطلع الشمس (۴۴۷ -۴۴۶/ ۲)، مناقب هنروران (۱۱۴ ،۷۹ -۷۲)، هنر عهد تیموریان (۷۴۲ -۷۳۸ ،۷۱۳ ،۷۰۱ ،۶۴۶ ،۶۱۷ ،۵۳۷ -۵۳۵ ،۴۸۶ -۴۸۵ ،۳۹۲ ،۳۵۲ ،۳۳۱ ،۳۰۰ -۲۹۹ ،۲۹۸)، یادگار (س ۱، ش ۳، ص ۳۱ -۱۷).

هروی، محمد ابراهیم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۵۶ ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه از مرقع مالک دیلمی، رقاع دو دانگ عالی، با رقم: «کتبه محمد ابراهیم بن حسن الهروی فی شهور سنهٔ ۹۵۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۳۷/ ۴).

هروی، محمد امین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۹۳ ق)، خطاط. وی معاصر محمد امین مشهدی بود. از آثار وی: یک نسخه «یوسف و زلیخا» و «تحفهٔ الاحرار» و «سبحهٔ الابرار» و «خردنامه‌ی اسکندری»، به قلم کتابت جلی متوسط، که چنین تمام می شود: «تمام گردید... کتبه الفقیر محمد امین الکاتب الهروی... سنه‌ی ۹۹۳»؛ قطعه ای از یک مرقع، به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه محمد امین الهروی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۵۱/ ۳).

هروی، محمد حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن وزیری، جلد ضربی مذهب، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی. نسخ کتابت خفی عالی با رقم: «... محمدحسین ابن محیی هروی...» سال ۹۴۴ در موزه‌ی ایران باستان.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

هروی، محمد عارف

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن وزیری، جلد روغنی جدید نسخ کتابت خفی خوش شبیه شیوه‌ی یاقوت با رقم: «کتبه العبد... محمد عارف الهروی» (قرآن ۹ -۸).

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

هروی، محمد مؤمن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۱۸ ق)، خطاط. وی برادر محمدحسین مجلد بود که سالها با برادر خود، در کتابخانه خان خانان به کارهای هنری اشتغال داشتند. محمد مؤمن نستعلیق جلی و خفی را استادانه می‌نوشت و کتابهای زیادی به خط خود در کتابخانه خان خانان به یادگار گذاشته است. او در هنگام تألیف «مآثر رحیمی»، ۱۰۲۵ ق، درگذشته بوده است. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» امیرشاهی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «تمت الکتاب... بتاریخ شهر محرم‌الحرام سنهٔ احدی و سبعین و تسعمائهٔ، علی ید العبد المذنب محمد مؤمن بن محمود الکاتب...»؛ یک نسخه «شاهنامه‌ی» فردوسی در دو مجلد، از سلسله کتابهایی که برای خان خانان نوشته است، به قلم کتابت عالی، با رقم: «محمد مؤمن بن شاه محمود الهروی، فی شهور سنه‌ی ۱۰۱۳»؛ یک نسخه رساله‌ی «موجودات و موجودیت فارسی»، از میر سید شریف، به قلم کتابت خفی، با رقم: «این نسخه‌ی شریفه فی شهور سنه ثمان عشر و الف هجریهٔ النبویهٔ... بمقام بلده‌ی برهان‌پور صورت اتمام پذیرفت، کتبه العبد محمد مؤمن الهروی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۴۷ -۸۴۶/ ۳)، مآثر رحیمی (۱۶۸۰/ ۴).

هروی، محمدباقر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۸۷ ق)، خطاط. وی شاگرد پدر خود بود. میرزا سنگلاخ و به تبعیت او سپهر و میرزا حبیب، وی را پدر میرعلی دانسته و به او لقب ذوالکمالین داده‌اند. محمد باقر جز نستعلیق، خط تعلیق را نیز خوش می‌نوشت. بنا به نوشته‌ی بعضی از تذکره‌نویسان در علم کلام و حکمت بی‌مانند بود و کتابی در رد «شرح اشارات» خواجه نصیرالدین طوسی تألیف کرده است. او به هندوستان سفر کرده و ظاهرا به دربار همایون‌شاه (۹۶۲ -۹۳۷ ق) راه یافته است. از شاگردان وی، محمدحسین هروی و محمد امین را نام برده‌اند. میرزا حبیب وفاتش را در هشتاد و هشت سالگی، در هندوستان دانسته است. از جمله بهترین آثار او مقدمه‌ای می‌باشد که بر مرقعی به خط پدر خود، میرعلی هروی، نوشته است، به قلم دو دانگ عالی، با رقم: «... فقیر بی‌بضاعت و حقیر بی‌استطاعت... محمدباقر بن علی الحسینی الکاتب...». از دیگر آثار وی: یک قطعه به قلم سه دانگ جلی و نیم دو دانگ عالی، با رقم: «کتبه العبد محمدباقر بن میرعلی...»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «فقیر محمدباقر بن میرعلی»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم سه دانگ خوش، به سفیداب، با رقم: «فی سنه‌ی ۹۸۲ باقر الهروی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۶۱ -۶۵۹/ ۳)، اطلس خط (۴۷۸)، پیدایش خط و خطاطان (۱۰۰)، تاریخ هنرهای ملی (۸۸۲/ ۲)، ریحانه (۲۷۰/ ۲)، گلستان هنر (نوزده)، مناقب هنروران (۱۰۳، ۸۲، ۷۶)، هنر عهد تیموریان (۶۲۴، ۵۲۲).

هروی، محمود

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۰۹ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به نجاتی. وی از شاگردان میرعلی هروی است که با استاد خود به بخارا رفته و آنجا مقیم شده است. بعید نیست که این سلطان محمود، همان محمود عیشی هروی، معصار امیرعلیشیر نوایی، باشد. او جز حسن خط نستعلیق، از تهیب نیز سررشته داشته است. از آثار او: قطعه‌ای به قلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد سلطان محمود غفر ذنوبه»؛ یک نسخه «مثنوی» مولوی، با رقم: «تمام شد دفتر اول مثنوی مولوی... سلطان محمود کاتب الهروی» و در دفتر دیگر، با رقم: «تمت الکتابه... سنه‌ی تسع و تسعمائه... سلطان محمود الکاتب... » و در دفتر دیگر، پس از رقم، «سنه‌ی نهصد و هفت».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۸۱/۱)، خوشنویسان و هنرمندان (۴۷)، الذریعه (۱۱۷۲/۹)، گلستان هنر (۴۸)، مناقب هنروران (۷۷)، هنر عهد تیموریان (۳۶۱ - ۳۶۰).

هروی، میرک

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(مقتول ۹۳۲ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به میرک. پدرش وزیر بدیع‌الزمان میرزا بود. میرک در حسن خط سرآمد اقران بود. او عاقبت به قتل رسید و در هرات مدفون گشت. اشعاری از وی در تذکره‌ها آمده است. از اوست:

بیا ساقی بده جامی به من از روی یاری‌ها

که دیگر نگذرد در خاطرم دنیا و مافیها

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۶۱)، تحفه سامی (۵۲)، الذریعه (۱۱۴۲/ ۹)، ریحانه (۷۸ -۷۷/ ۶)، صبح گلشن (۴۸۴ -۴۸۳)، فرهنگ سخنوران (۹۰۲ -۹۰۱)، لغت نامه (ذیل/ میرک).

هروی، یوسف شاه

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۸۵۱ ق)، خطاط. از آثار وی: کلمات حضرت امیر، ثلث سه دانگ جلی ممتاز و نسخ کتابت یاقوتی عالی، با رقم: «تم شعر الافوه علی ید العبد... یوسف شاه الهروی نقل من خط السلطان الکتاب یاقوت طیب اللّٰه مرقده»؛ یک صفحه از مرقع ریحان، ثلث سه دانگ جلی عالی، نسخ یاقوتی و رقاع کتابت خوش، با رقم: «مشقه العبد الضعیف المحتاج الی رحمهٔ اللّٰه الغنی یوسف شاه الهروی فی العشر الاخر من رمضان المبارک سنهٔ احدی و خمسین و ثمانمائهٔ ۸۵۱ الهجرهٔ النبویهٔ...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۳۶ -۱۲۳۵/ ۴).

هریسی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خوشنویس.

تولد: ۱۲۸۲، تبریز.

درگذشت: ۴ بهمن ۱۳۶۲، تبریز.

حسن هریسی، فرزند عبدالکریم، (که خود از روحانیون و مدرسین حوزه‌های علمیه بود) از سن دوازده سالگی به مدرسه طالبیه رفت. پس از فراگیری قرآن و گلستان سعدی و صرف و نحو و منطق و فقه و اصول، به خوشنویسی روی آورد. خط نستعلیق را در محضر اساتید خط نظیر سید علی‌نقی قاضی طباطبایی و ذبیح‌السلطنه باتمانقلیچ و باقر فخرالکتاب و خط نسخ را در حضور استاد احسن‌الخط (میر علی اهرابی) آموخت و آنگاه به تدریج در ردیف و رده‌ی استادان قرار گرفت.

استاد هریسی به سال ۱۳۰۷ در سن بیست و پنج سالگی به عنوان معلم خوشنویسی در مدارس تبریز خدمات فرهنگی خود را آغاز کرد و تا سال ۱۳۳۵ که بازنشسته گردید به این کار اشتغال داشت. پس از آن کار تعلیم را در منزل شخصی خود به طور خصوصی ادامه داد و از سال ۱۳۴۷ در خانه فرهنگ تبریز شروع به آموزش خوشنویسی کرد.

استاد علاوه بر کتابچه‌ها و جزوات رسم‌المشق از خود به یادگار نهاده است، کتاب‌های فراوانی از جمله سه نسخه قرآن مجید، سه نسخه مفاتیح‌الجنان، یک نسخه منتهی الامال، یک نسخه معراج السعاده، دو جلد غرر الحکم، یک جلد صحیفه سجادیه، ده جلد نهج‌البلاغه منظوم و منثور ترجمه‌ی محمدعلی انصاری و نزدیک به بیست جلد کتاب درسی و گلستان سعدی و مجموعه‌های مختلف نظم و نثر را نیز کتابت کرده است.

وی علاوه بر خوشنویسی، طراحی سر فصل کتاب‌ها نیز می‌کرد و نمونه‌اش در صفحات اول کتابت کلام‌الله مجید دیده می‌شود.

استاد در چهارم بهمن ۱۳۶۲ در هشتاد سالگی بر اثر سکته‌ی مغزی در تبریز درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

هما

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ز ۱۲۸۶ ق، از زنان خوشنویس و نقاش. وی در تصویرگری و خوشنویسی به شیوه ناخنی مهارت داشت. از آثار رقم‌دار ناخنی او دسته گل زیبایی با برگها و شاخه‌های فراوان است که در لابلای آنها، پروانه‌هایی نیز تعبیه کرده و به خط نستعلیق ناخنی «رقم هما، ۱۲۸۶» را امضا کرده است.[۱]

(ز ۱۲۸۶ ق)، نقاش و خطاط. وی تصویرگر و خوشنویس شیرین‌قلم و پرمهارت شیوه‌ی ناخنی است. از آثار او: دسته گل زیبایی که

به خط نستعلیق ناخنی چنین رقم نهاده: «رقم هما ۱۲۸۶».[۲]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[۱] منبع: احوال و آثار نقاشان قدیم ایران، ۱۴۱۸ / ۳.
[۲] احوال و آثار نقاشان (۱۴۱۸/ ۳).

همایون همدانی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، شاعر و خطاط. از اکثر علوم بهره داشت و بیشتر خطوط را خوب می‌نوشت. گویند در جوانی از دنیا رفت. از آثارش: «دیوان» شعر. به آورده‌ی «الذریعه»، میرزا سنگلاخ در «امتحان الفضلاء» می‌گوید که «دیوان» همایون را که به خط سلطان محمد نورا نوشته شده، دیده است. از اوست:
مجمع دهر به جمعیت مستان ماند
کاین یک از پای فتد آن دگری برخیزد
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (۹۳۵)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۲۴)، الذریعه (۱۲۹۹/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۱۰۰۳).

همایونی، غلامحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

غلامحسین همایونی، فرزند محمدطاهر بن عبدالعلی معروف به کاتب همایون از خوشنویسان عصر قاجار بود. وی پس از فراگیری خوشنویسی نزد پدر، سال‌ها به امر کتابت و تعلیم علاقه‌مندان به خوشنویسی اشتغال ورزید. کتاب‌های تحفة الرضوی و تحفة المؤمن از آثار خطی اوست. وی در تعلیق‌نویسی مهارت خاص داشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

همت شیرازی، علاءالدین حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۳۶ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به همت. ملقب به علاءالدین وی از نوادگان میرزا شفیع وصال است. هنگام تولدش در شیراز، بر اثر بیماری آبله از یک چشم نابینا شد. او در نزد پدر مراتب علمی را تحصیل نمود و خط نسخ و فن سخنوری را نزد عموی خود، ابوالقاسم فرهنگ، تکمیل کرد. در ادبیات عرب و ریاضیات نیز متبحر بود. همت خط نسخ را به شیوه‌ی علاءالدین

تبریزی مشق می‌کرد و از او ادعیه و قرآنهایی به خط نسخ به یادگار مانده است. او در شیراز درگذشت و در آستانه‌ی حضرت سید میرمحمد، در کنار عموهای خود، فرهنگ و یزدانی، دفن گردید. از آثارش: تکمیل «تاریخ چهارده معصوم» پدرش، وقار شیرازی؛ «دیوان» شعر بالغ بر پنج هزار بیت. از آثار خطی وی: یک نسخه ترجمه‌ی منظوم فرمان حضرت امیر به مالك اشتر (رموز الامارة) وقار شیرازی، نسخ کتابت خفی و رقاع کتابت جلی متوسط، با رقم: «حرره الداعی... انا العبد الاثم ابن الناظم والداعی التائب الجازم علاءالدین حسین المتخلص بالهمهٔ ابن الوقار فی شهر ربیع‌الاول من شهور سنهٔ ۱۲۹۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۳۶۳ -۳۶۲)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۶۱ / ۴)، حدیقهٔالشعراء (۲۱۰۴ -۲۱۰۰/ ۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۸۶۹ -۸۶۶/ ۵)، الذریعه (۱۳۰۰ / ۹)، ریحانه (۳۷۴ -۳۷۳/ ۶ ،۱۵۹/ ۴)، شرح حال رجال (۲۶/ ۶)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۸۲ ،۱۱۳۵ ،۱۰۲۰ -۱۰۱۹ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۱۰۰۴)، لغت‌نامه (ذیل/ همت)، مرآت‌الفصاحه (۷۱۵ -۷۱۳)، مکارم‌الآثار (۲۱۱۸ -۲۱۱۷/ ۶).

همتی بافقی، افضل

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به همتی. از خوشنویسان معروف عهد خود به حساب می‌آمد و در خط تعلیق شاگرد خواجه اختیار منشی (م ۹۹۰ ق) بود. وی همچنین در شعر، شاگرد حکیم شفایی و در بعضی علوم دیگر شاگرد ملا معزالدین یزدی بوده است. او چندی به تصدی موقوفات و میرابی یزد و استیفای محال خالصه‌جات یزد اشتغال داشت و با نواب میرزا حبیب‌اللّٰه صدر معاشر بود. از وی اشعاری در تذکره‌ها ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی نصرآبادی (۳۰۷)، الذریعه (۱۳۰۱ -۱۳۰۰ ،۸۵/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۱۰۰۴).

همدانی، حبیب‌اللّٰه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. در شکسته‌نویسی استاد بود. از آثار او: دو قطعه به قلم کتاب خوش، با رقم: «العبد الاقل حبیب‌اللّٰه غفر ذنوبه» و «اقل خلق اللّٰه حبیب‌اللّٰه غفر ذنوبه»؛ یک قطعه با رقم: «در روز جمعه بیست و ششم شهر شعبان المعظم بتاریخ هزار و دویست و هشتاد و پنج هجری... اقل خلق اللّٰه حبیب‌اللّٰه تحریر نمود».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۶۱ -۱۲۶۰ /۴)، المآثر و الاثار (۲۰۸).

همدانی، رحیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۸۵ ق)، خطاط. به نقل از سپهر، وی خط نستعلیق را خوش می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۰۷/۱).

همدانی، طاهر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۸ ق)، خطاط. اصل وی از قریه کاج دره گزین بود. میرزا طاهر نستعلیق را خوش می‌نوشت و یکی از کاتبان نسخه‌ی «نامه‌ی دانشوران» است. او از ۱۳۰۶ ق در دارالتألیف اداره‌ی انطباعات مشغول کتابت بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۳۴ -۳۳۳/ ۲)، المآثر و الآثار (۲۰۸).

همدانی، عبدالغفار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «شیر و شکر» شیخ بهایی، به قلم دو دانگ خوش و با رقم: «در دارالعلم شیراز... عبدالغفار همدانی، فی شهر محرم الحرام سنه‌ی هزار و دویست و هشتاد و نه هجری...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۰۶ / ۲).

همدانی، عبدالله

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هفتم و هشتم ق)، مذهب و خطاط. از اهالی همدان بود و در تذهیب و طلاکاری و کتابت خطوط مختلف از قبیل ریحان و ثلث و نسخ مهارت داشت. از آثار ارزنده‌ی وی، کتابت و تذهیب شش جزو از قرآن مجید است که جهت دارالخیرات و رشیدیه‌ی همدان کتابت شده، با رقم: «کتبه و ذهبه... عبدالله بن محمد بن محمود الهمدانی فی شهور سنه ۷۱۳... بدار الخیرات الرشیدیه همدان».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۱۳ -۳۱۲ / ۱)، گلستان هنر (پانزده).

همدانی، محمد بدیع

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۲۷ ق)، خطاط. از آثار وی: یک رقعه نسخ دو دانگ خوش، با رقم: «راقم الحروف محمد بدیع الهمدانی سنهٔ ۱۲۲۷».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۵۱/ ۴).

همگر یزدی، مجد

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۸۶ -۶۰۷ ق)، نویسنده، خطاط و شاعر، متخلص به مجد. ملقب به ملک الشعراء. معروف به ابن همگر و مجد همگر. وی گاهی رهی نیز تخلص می کرد. او بارها به نام خود، مجد و نام پدرش، احمد ملقب به همگر (رفوگر)، اشاره کرده است. محل تولد او را بعضی از تذکره‌ها یزد و بعضی شیراز و فارس دانسته‌اند، به همین علت او را مجد همگر شیرازی یا پارسی نیز می‌نامند. البته وی مدت زیادی از عمرش را در شیراز ساکن بوده است و علت اشتهار او به شیرازی هم ممکن است به این دلیل باشد. مجد همگر خود را از اعقاب خسرو انوشیروان ساسانی می‌دانست. او همزمان با اباقاخان و از معاصرین و اقران امامی هروی و همچنین سعدی شیرازی بوده است. وی نزد اتابکان فارس تقرب داشت و ملک‌الشعرای اتابک مظفرالدین ابوبکر بن سعد بن زنگی بود که ابوبکر و فرزندش، سعد بن ابوبکر، و فرزند سعد را مدح می گفت. بعد از انقراض اتابکان، وی از شیراز به کرمان رفت و ملازم پادشاهان قراختایی آنجا شد و عصمت‌الدین قتلغ، حاکم آن دیار، را ستود و تا انقراض قراختاییان به دست مغولان در پناه آنان به سر برد. سپس به اصفهان رفت و خاندان جوینی خصوصا بهاءالدین محمد صاحب دیوان، فرزند خواجه شمس‌الدین محمد، را مدح نمود. بعد از زوال خاندان جوینی و به قتل رسیدن شمس‌الدین صاحب دیوان در رثای او رباعی زیبایی سرود. از شاگردان او می‌توان از بدرالدین جاجرمی و فریدالدین احوال نام برد. همگر در پایان عمر گوشه‌ی انزوا گزید و در عزلت زیست تا از دنیا رفت. وی در شعر بیشتر پیرو شاعران خراسان بوده و خط خوبی نیز داشته است و «سلجوق نامه» را به خط خوش نوشته است. از آثارش: استنساخ «سلجوق نامه» به امر بهاءالدین، که گفته شده این کتاب در یک روز استنساخ شده است؛ استنساخ «قابوس نامه» عنصر المعالی، برای کتابخانه‌ی بهاءالدین؛ استنساخ «کلیله و دمنه»، برای شمس‌الدین محمد کیشی؛ «دیوان» شعر، حدود سه هزار بیت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :از سعدی تا جامی (۱۷۰ -۱۶۵)، تاریخ ادبیات در ایران (۵۴۵ -۵۲۳/ ۳)، تاریخ گزیده (۷۵۲ -۷۴۹)، تاریخ مغول (۵۳۷)، تاریخ نظم و نثر (۱۶۲)، تذکره‌ی روز روشن (۷۱۶ -۷۱۴)، تذکره‌ی سخنوران یزد (۲۷۶ -۲۷۰)، تذکرهٔ الشعراء (۱۹۷ - ۱۹۶)، جامع مفیدی (۴۲۳ -۴۲۲ / ۳)، حبیب السیر (۳۸۷، ۱۱۸ -۱۱۷ / ۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۳۳۹ -۳۲۸ / ۴)،

دایرةالمعارف فارسی (۲۶۵۸ / ۲)، الذیعه (۹۶۲ / ۹)، رباعی و رباعی‌سرایان (۲۵۷ ،۱۳۶)، ریحانه (۳۸۰ / ۶)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۷۸ / ۲)، فرهنگ ادبیات فارسی (۴۴۶)، فرهنگ سخنوران (۸۰۰)، فهرست نسخه‌های خطی فارسی (۲۵۱۰ -۲۵۰۹/ ۳)، گنج سخن (۱۷۴ -۱۷۰/ ۲)، لغت نامه (ذیل/ همگر)، مجمع الفصحا (۱۳۴۳ -۱۳۳۵/ ۳ ،۴۳۳/ ۱)، مرآة الخیال (۳۶)، مرآت الفصاحه (۵۵۲ -۵۴۹)، هفت اقلیم (۲۰۷ -۲۰۳/ ۱).

هوایی مشهدی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش، خطاط، مذهب و شاعر. بعضی منابع وی را برادر و بعضی دیگر او را از مصاحبان مشرقی مشهدی می‌دانند. هوایی در نقاشی کاشی دست داشت و در تذهیب و خوشنویسی نیز ماهر بود. گفته‌اند که به خط خویش، «دیوان» خود را می‌نوشته و پس از تذهیب می‌فروخته است. وی در هرات از دنیا رفت و در خواجه چهل گزی دفن شد. از آثارش: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۱۸/ ۳)، الذریعه (۱۳۰۳/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۱۰۰۷)، مجالس‌النفائس (۲۱۶ -۲۱۵ ،۴۳ -۴۲).

یاحقی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمداسماعیل یاحقی، مردی بود هنردوست که از میان تمام هنرها، به موسیقی علاقه‌ای خاص داشت و خودش هم از این هنر بی‌بهره نبود و همین علاقه موجب گشت تا دخترش فرخ‌لقا را که استعدادی فراوان در موسیقی داشت نزد چند استاد بزرگ جهت فراگیری فرستاد. فرخ‌لقا که خانمی محترم و استعدادی شگرف داشت به سرعت در یادگیری این هنر پیشرفت کرد ولی افسوس که او در جوانی رخت از این جهان فانی بربست و آن همه استعداد را با خودش برد. موسیقی‌دانان آن زمان گفته بودند اگر این خانم زنده می‌ماند از بزرگان به نام موسیقی می‌شد.

فرزند دیگر محمداسماعیل یاحقی، حسین یاحقی بود که به سال ۱۲۸۲ شمسی در تهران دیده به جهان گشود و حسین بنا به تشویقها و مساعدتهای همین خواهر بزرگ خود فرخ‌لقا بود که برای فراگیری موسیقی نزد حسین خان اسماعیل‌زاده که یکی از کمانچه‌کش‌های بزرگ و بنام اواخر دوره‌ی ناصری بود رفت. (حسین اسماعیل‌زاده یکی از آخرین و بزرگترین نوازنده‌ی کمانچه در دوران اخیر است که تکنیک درست کمانچه را تثبیت کرد و این از رنگها و مقدمه‌هایی که از وی به یادگار مانده می‌شود فهمید). به هر حال استعداد، دلگرمی‌ها و تشویقهای پدر و خواهر موجب شد تا حسین یاحقی در نواختن کمانچه پیشرفتهای فراوانی کرد و به زودی علاوه بر نواختن کمانچه، سنتور، سه تار و ویولن را نیز آموخت به طوری که آنها را به خوبی می‌نواخت ولی حسین یاحقی تنها شاگرد اسماعیل‌زاده بود که تا آخر عمر خود، علاوه بر ویولن و سه‌تار، کمانچه را زمین نگذاشت و نواخت و هیچگاه نگذاشت که این ساز ملی زمین‌گیر شود ولی حسین یاحقی به واسطه‌ی جو مخصوص دوران حیات خود به سوی ویولن بیشتر

کشانیده شد به طوری که ویولن ساز تخصصی وی شد و در ویولن سبکی تازه برای موسیقی ایران به ارمغان آورد.

مرحوم استاد حسین یاحقی مردی بود بسیار فروتن و دور از تکبر و تفرعن، خوش‌برخورد، مهربان، استادی دلسوز و با محبت با حوصله و با شاگردانش مانند پدری خونگرم و مهربان رفتار می‌کرد و بدون استثناء شاگردانش به این مسأله اذعان دارند و کلاسش یکی از پر شاگردترین کلاسهای موسیقی بود و شاگردان او هنوز از مهربانی‌ها و برخوردهای پدرانه‌ی استاد خود خاطره‌ها نقل می‌کنند. وقتی بعضی از دوستان وی، علت این همه توجه و حوصله را در تعلیم و تعلم شاگردان از وی جویا می‌شدند می‌گفت: «در حفظ و اشاعه و تعالی هنر موسیقی اصیل و سنتی ایران باید کوشا بود و به شاگردان، خوب گوشه‌ها و ردیفها را آموخت زیرا که در آینده، همین شاگردان امروز هستند که باید چراغ هنر و موسیقی ملی ایران را فروزان نگه داشته و آن را به پیش برند». استاد حسین یاحقی، علاوه بر سالیان متمادی که در کلاسهای خصوصی به تدریس شاگردان پرداخت، در هنرستان هنرهای زیبا نیز به تعلیم ویولن به هنرجویان و سعی در فراگیری آنان کوشش بسیار کرد. وی حدود پانصد آهنگ و پیش‌درآمد و رنگ ساخت که از بهترین آثار هنر موسیقی کلاسیک ایران به شمار می‌رود و در سال ۱۳۱۸ به منظور کنسرتی که برپا کرده بود دو آهنگ ساخت که اشعار آن را شادروان شاعر گرانمایه رهی معیری سروده بود که هر دو آنها بعداً به وسیله‌ی ارکستر «گلها» ضبط و پخش شد. او از میان آهنگهای خود به «برق غم»، «جوانی»، «بی‌خبر» و «گل مستان» که آن نیز در برنامه‌ی «گلها» اجرا شده، علاقمند بود و آن را بیشتر می‌پسندید ولی باید گفت که اکثر آهنگهای استاد حسین یاحقی جالب و افتخارانگیز است. روانش شاد.

منوچهر همایونپور که یکی از هنرمندان مطلع در موسیقی اصیل و صاحب‌نظر می‌باشد و سالیان دراز در منزل استاد رفت و آمد داشته، درباره‌ی استاد و خواهرزاده‌ی هنرمندش پرویز یاحقی می‌گوید:

«آنچه در این سطور به نظر خوانندگان عزیز می‌رسانم درباره‌ی اولین دیدار من با پرویز یاحقی است؛ اما شاید جالب باشد که ضمن شرح اولین دیدار من با پرویز که دومین ملاقات با استاد بوده است در مورد اولین دیدار با استاد هم که برای من واقعه‌ای شگفتی‌آفرین بوده است، درباره‌ی استادی که دارای سبک و روشی خاص در کار خود بوده است سخنی بگویم، که این هم گوشه‌ای از تاریخ موسیقی کشور ما است. داستان ارادت من به استاد ابوالحسن صبا و این که او در چه وضع و شرایطی در جلسه‌ی شورای موسیقی و در حالی که قرار بود از من برای آواز خواندن امتحان به عمل بیاورند و آن بزرگ‌مرد دور از تنگ‌نظری و حسادتهای رایج، با بزرگواری و حقیقت‌نگری دست یک جوان تازه‌کار را گرفت و از میان گرداب حسادتها و دسته‌بندی‌ها بیرون کشید و برکشید مفصل است و خود جا و زمان دیگری می‌طلبد. اما پس از پذیرفته شدن در ارکستر استاد و اجازه‌ی رفت و آمد در کلاس، برای دیدار و کسب فیض از آن وجود نازنین و بزرگوار، هنگام غروب و در اواخر کلاس خدمت ابتدا می‌رفتم و در کلاس سرپا می‌ایستادم و اگر دستور نشستن می‌داد با کمال ادب می‌نشستم. از دوستان من شاگردی در این کلاس بود به نام احمد فریدون‌فر که با پشت‌کاری عجیب تمام ردیفهای صبا را فراگرفت و اصرار و علاقه در پیروی از سبک استاد را داشت و در سالهای ۱۳۳۷ به بعد در رادیو شیراز چند سال تکنوازی می‌کرد و در پائیز سال ۱۳۶۶ بدرود حیات گفت.

من بیشتر در روزهای درس این دوست به زیارت استاد می‌رفتم. استاد کم‌کم به عشق و علاقه من آگاهی پیدا کرده بود، شبی در آخر تدریس از من سؤال کرد که: «امشب جایی دعوت داری؟» یا «از اینجا به جایی می‌خواهی بروی؟». از این سؤال من همه‌ی موضوع را فهمیدم و با آن شور و شوق جوانی و ارادتی که من به استاد داشتم، گویی دری از بهشت به رویم باز شده دعوت، مهمانی! با استاد! آن هم برای اولین‌بار. جواب من روشن بود، و گفت کمی اینجا باش تا با هم به منزل دوستی در این حوالی برویم. از شنیدن این حرف سر از پا نمی‌شناختم و مثل این که دیگر در روی زمین نیستم و در دنیایی غیر از این جهان سیر می‌کنم.

تابستان بود و کم‌کم سیاهی شب در رسید و خورشید جهانتاب روشنایی را به چراغ دل روشن‌دلان و شب زنده‌داران واگذاشت. کمی بعد استاد لباس پوشید- اما نه خیلی رسمی، آمد و در حالی که سه تار در دستش بود گفت: «برویم». من با اصرار جعبه‌ی

سه‌تار را گرفتم و پشت سر استاد راه افتادم. در حالی که همه‌ی دنیا و هرچه در آن بود در نظرم کوچک و حقیر می‌نمود، اولین شبی بود که این افتخار نصیب من شده بود و حدس نمی‌زدم که مردی بزرگ و متواضع به دیدن چه کسی خواهد رفت. از یکی از کوچه‌های شرقی کوچه‌ی ظهیرالاسلام گذشتیم و به خیابان خانقاه درآمدیم. در مقابل دری قدیمی‌ساز با همان گل میخ‌ها و کوبه‌ها توقف کردیم. استاد کوبه در را نواخت و پس از چند لحظه پیرمردی خمیده و شکسته حال در را باز کرد. با دیدن استاد چیزی نمانده بود که روی پای او بیفتد. خانه‌ای قدیمی ساز و معمولی بود، که بعد از گذشت آن شب برای من ثابت شد که آن منزل ظاهراً ساده و درویشانه گنجی را در خود نگهداری می‌کند. آخر نه این است که گنج در ویرانه است. «در عمارتها سگانند و عقور در خرابی‌هاست گنج عز و نور»، و «آن که آن داد به شاهان به گدایان این داد». «مرد را در لباس خلقان جوی- گنج در خانه‌های ویران جوی». خانه‌ی خود صبا هم در ظاهر و باطن دست کمی از خانه‌ی حسین یاحقی نداشت. این پیرمرد خمیده که من در سالهای بعد بسیار او را دیدم. عباس‌خان بود. عباس‌خان ما را هدایت کرد. تابستان بود و به روال زندگی آن روزها آقای یاحقی سور و ساط شبانه‌ی خود را به روی پشت‌بام ترتیب داده بود. مهدی غیاثی- یار غار و همدم یاحقی و یکی دو نفر دیگر در حضور یاحقی بودند. وارد شدن صبا در این چنین جمعی پیداست که چه وضع و حالتی ایجاد می‌کند. مرا معرفی کرد و یاحقی مرا شناخت. و معلوم شد با پدر و برادر من که مدتی شاگرد او بوده‌اند آشنایی نزدیک دارد. گفتند و شنیدند و شنیدیم. و من سراپاگوش در عین سکوت و انتظار که چه خواهد شد کم‌کم شب می‌رفت که به نیمه برسد. صبا با آن لحن مؤدبانه و مشحون از ادب و ظرافت به یاحقی گفت: «حسین جان چیزی برای ما بزن». من یک جوان تازه‌کار و نوخاسته حالا حیران و گیج که (حسین جان) چه باید بزند؟ پس از تعارفات و آن طرز بیان، یاحقی- که سمبل و نمونه‌ی ادب و ملایمت بود، بالاخره (حسین جان) ویولن را به دست گرفت و پرسید حضرت استاد «چی بزنم؟» این یکی استاد هم (صبا) که در ادب و نزاکت و نرمی و ملایمت زبانزد خاص و عام بود. گفت: «عزیزم هرچه دوست داری و حال داری». اما من هنوز گیج و سراپا حیرت و تعجب که مگر ممکن است که کسی دیگر هم آنقدر در نواختن ویولن چیره‌دست باشد که استاد نام‌آور و منحصر به فرد این آلت موسیقی به او پیشنهاد نواختن این ساز را بکند. در آن روزگار افراد دیگری هم این ساز را می‌نواختند و حتی در رادیو برنامه‌ی تک‌نوازی داشتند، اما نام و کار صبا همه‌ی نوازندگان این ساز را تحت‌الشعاع قرار داده بود؛ زیرا او اولین کسی بود که این آلت موسیقی را صحیح و بر اساس روش علمی و جهانی در ایران می‌نواخت و تدریس می‌کرد. برای من پذیرفتن این مسئله که کسی دیگر در حضور صبا توانایی و جسارت نواختن این ساز را داشته باشد غیرممکن می‌نمود. اما یاحقی ویولن را به دست گرفت و با کشیدن یکی دو آرشه چهار تا سیم این ساز وحشی و سرکش را کوک و درآمد افشاری را شروع کرد، با ضرب مهدی غیاثی چهار مضراب را با تهور و چیره‌دستی و شیرینی و ملاحتی که حاصل سبک خود او بود می‌نواخت. من بر سر یک دو راهی فکری سرگردان بودم، که یک راه آن حیرت و دیگر راه آن قبول بود. چهار مضراب تمام شد و من با خجالت و ترس دو سه بیت شعر خواندم و مهدی هم یک ضربی خواند و ویولن نواختن یاحقی به پایان رسید. شک و حیرت من تبدیل به قبول شد، و معلوم و مسلم شد که حسین یاحقی هم در کار خود استاد است و دارای روش و سبکی مخصوص به خود است. این آلت موسیقی در عین این که کاملترین ساز است، مشکل‌ترین آنها هم هست. این اسب وحشی کمتر سوارکاری را بر پشت خود جای می‌دهد، مگر سوارکاری بسیار ماهر باشد.

وقتی در محافل اهل دل می‌گویند فلان کس هم ویولن می‌نوازد و این ساز را به مجلس می‌آورند من موی بر اندامم راست می‌شود. کمتر کسی است که این ساز را بنوازد و دستش را در روی سیم‌ها به جایی بگذارد که گوش شنونده را آزار ندهد. نمی‌دانم که این نوشته تا چه حد برای خوانندگان و علاقمندان به تاریخ موسیقی ملی و سنتی ما قابل توجه باشد؟ اما به نظر من یک نکته‌ی لطیف دیگر در این برخورد بود که بالاتر از هنر این دو استاد بزرگوار بود. این شعر سنائی غزنوی را بخوانید تا منظورم را بیان کنم- «علم کز تو تو را بنستاند- جهل از آن علم به بود صد بار». علم و دانش و هنر همه به جای خود قابل احترام است، اما اگر

صاحبان آن مثل صبا و یاحقی به مقامی از انسانیت رسیده باشند که هنر آنها با همه‌ی عظمت تحت‌الشعاع انسانیت آنها قرار داشت. این مسأله قابل توجه است که صبا با ابرام دوستانه و پشت‌کاری که از بزرگواری و انسانیت او انتظار می‌رفت، خط موسیقی (نت) را بـا خواهش و اصـرار به یاحقی آموخته است. اسـتاد فقیـد روح‌اللّه خالقی در صـفحه‌ی ۴۶۱ جلد اول سـرگذشت موسـیقی ایران این موضوع را تذکر داده و ثبت کرده است. داسـتان را از زبان خود او در آن جا بخوانید: «در حالی که حبیب سماعی و بعضی دیگر از اسـتادان ایـن هنر از پـذیرفتن شـاگرد و یـاد دادن انـدوخته‌های خـود بـه دیگران خـودداری می‌کردنـد. و اصـلًا و ابـداً شـاگردی نمی‌پذیرفتند». ولی تنها نام نیک است که از انسانها باقی می‌ماند، یاد آن دو بزرگوار به خیر باد.

و اما اولین دیـدار من با پرویز یاحقی، در سال ۱۳۲۷ و در حـدود یک سال بعد طبق تصویب اداره‌کنندگان موسـیقی رادیو مرا برای آواز خواندن در ارکستر آقای حسـین یاحقی معرفی و تعیین کردند. پس از تماس با اسـتاد یک روز بعد از ظهر تابسـتان تیرماه برای تمرین و آشـنایی با اوضاع و احوال برنامه‌ی جدیـد به کلاس و همان منزل یاد شده رفتم. حالا دیگر بعد از آن شب فراموش نشدنی من پذیرفته بودم که این یکی استاد هم در کار خود دارای قدر و مقامی است. روز کلاس بود و استاد مشغول تعلیم و سخت گرفتار بود. پس از عرض سـلام و تعارفـات معمول و اظهار لطف و محبت خاصـی با آن همه ادب و نزاکت و نجابتی که در وجود آن مرد بزرگوار بود گفت: «من شاگرد دارم، اما الان ترتیب کار شـما را می‌دهم». استاد، عباس خان را فراخواند. گفت: «برای آقای... چای ببر و پرویز را هم صـدا کن»، عباس‌خان به خیابان رفت و چنـدبار با صدای بلند، پرویز را فراخواند. بیا دایی‌جان با تو کار دارد. پس از چند دقیقه یک پسر بچه‌ی ۱۳ ،۱۲ سـاله که پیراهن سرمه‌ای برق‌داری به تن داشت، با موهای کوتاه بچه‌های مـدرسه از در وارد هشـتی خـانه شـده چهره‌ی سبزه‌ی تنـدی داشت که معلوم بود در اثر آفتـاب خوردگی و شـیطنت در کوچه و خیابـان تیره شـده بود. چشـمانی درشت و سیاه که از هوش و درایت زایدالوصف و در عین حال شیطنت حکایت داشت که در اولین نگاه هوشمندانه خود به طرف مقابـل چیزی را القـا می‌کرد که این خاصـیت در دیگر چشم‌ها و نگاهها نبود. من پس از سالها زنـدگی و پست و بلنـدها و خاطراتی که با پرویز داشـته‌ام، گاه در اثر بعضـی کارها و شـیطنتهای او سـخت عصبانی شده‌ام و با خود می‌گفتم که اگر با او روبرو بشوم در فلان موضوع با خشونت و تنـدی از او بازخواست خواهم کرد، اما پس از آن که با او روبرو شـده‌ام، با همان چشم و همان نگـاه موضوع به صورتی دیگر درآمـده است و کار به شوخی و یادآوری خاطرات گذشـته مبـدل شـده است و گله و بازخواست به کلی فراموش شده است.

به هر تقـدیر، اسـتاد خطـاب به پرویز: «پرویز جـان این نت‌هـا را بگیر و برو تصـنیفها را بـا... همایونپور تمرین کن؛ مواظب باش! اگر اشـکالی داشتی بیا بپرس». از این دسـتور اسـتاد و تمرینی که من باید با این پسر بچه‌ای که تا لحظاتی پیش توی خیابان مشغول بازی بوده است بکنم، حیرت‌زده شـدم. با خود گفتم، نکند اسـتاد امروز کلاس دارد و می‌خواهد به نحوی مرا از سـر خود باز کند به قول معروف سـر مـا را بـه طـاق بکوبـد. خـوب به هر حـال روز اول و جلسه‌ی اول است و تنهـا در این جلسه احتمالاًـ تمرین مـا به جـایی نخواهـد رسـید و بایـد روزهای دیگر هم آمد. فعلًا باید سـکوت کرد و دسـتور اسـتاد را اجرا کرد. در آن ایام گاه برای فراگرفتن و اجراء یک آهنگ بایـد مدتها درآمد و رفت و تمرین بود. اوضاع و احو ال به صورت کنونی نبود. آیا این پسـربچه قبلًا این نت‌ها را دیـده است و بر روی آنها تمرین کرده است؟ یا اولین‌بار است و با روش کار دایی‌جان آشـنایی دارد. هزار فکر و اندیشه گوناگون، امـا چـاره نیست و بایـد صبر کرد و عاقبت کار را دیـد. پرویز مرا به اتاق دیگر کلاس هـدایت کرد. اتاق تمرین بود و یکی دو عـدد پوپیتر در آن به چشم می‌خورد. اولین گفتگو «آقـای همـایون‌پور اون پوپیتر را خواهش می‌کنم پـایین بکش». این پسـربچه قـدش به پوپیتر نمی‌رسـید. شگفت‌زدگی و استعجاب بیشتر از پیش مرا در خود می‌گیرد. آخر این پسربچه که قدش نمی‌رسد که خودش این پوپیتر را تنظیم کنـد این نت‌هـا را چگونه بـا من تمرین خواهـد کرد افسوس که خیلی چیزها و وقایع و اتفاقاتی که آدم در صـحنه‌ی زنـدگی می‌بیند به صورتی ضـبط کردنی نیست؛ و با نوک قلم و تعریف و توجیح نمی‌توان عین آن صـحنه را به دیگران نشان داد و

اگر این کار امکان داشت و از آن برخورد و صحنه فیلمی تهیه می‌شد، فیلمی مستند برای نشان دادن استعداد فطری و ذاتی انسانها بود. پرویز پوشه را باز کرد و نت‌ها را بر روی پوپیتر گذاشت، ورق زد و صفحه‌ی مورد نظر و احتیاج را با نوک آرشه نشان داده گفت: «خوب، این که پیش‌درآمد است و بعد دایی‌جان چهار مضراب می‌زند و شما می‌خوانید، این تصنیف اول شما است».

یک آهنگ محلی بود که شعر فارسی روی آن گذاشته بودیم. گفتنی است که آهنگهای آهنگسازان طراز اول در آن زمان در اختیار چند نفر بود و ما که تازه‌کار بودیم و اصلاً دستمان به آهنگهای بزرگان موسیقی نمی‌رسید. آهنگ دوم از استاد بود، روانش شاد و این اولین آهنگ یک آهنگساز معروف بود که من می‌خواندم. گفت حالا این تصنیف شما است. آهنگ اولی را من حفظ بودم و فقط باید با موزیک فواصل آن آشنا می‌شدم. اما این دومی را باید تمرین می‌کردیم. شعر در دست من. گفت: «حالا من یک دفعه از اول تا آخر می‌زنم گوش کنید»، چشم، اطاعت می‌شود بچه‌ی شیطان بازیگوش! معمولاً شعر ترانه را هم همراه و بالای نت می‌نوشتند. شعر ترانه از نواب صفا بود که من هنوز او را از نزدیک ندیده بودم. در سال‌های بعد او را دیدم و از یاران جلیس من با پرویز و دیگر دوستان شده عاشق حسین یاحقی بود و در ملاقاتهای اخیر ابوعطای او را که من با آواز همراهی کرده‌ام شنید و های‌های گریه کرد. چون از تک نوازیهای او فقط دو سه نوار به یادگار مانده است. پرویز در کمال قدرت و آگاهی و تسلط و دقت در ضرب (ریتم) و راهنمایی من تمرین را شروع کرد. اینجا شعر است. اینجا موزیک است. او زد و ما خواندیم. کار تمرین را استادانه اداره کرد و تمرین تمام شد و تردید و استعجاب من حالا تبدیل به یقین شده بود. او در همین سن و سال بیشتر از خیلی پیرمردها در کار موسیقی تبحر داشت، عجله داشت، بچه‌ها توی خیابان منتظر او بودند. با یک خداحافظی عجولانه از من پایان تمرین را به دایی‌جان اطلاع داد و به سراغ دوستان رفت.

حالا من حیرت‌زده از این پسربچه‌ی ۱۳، ۱۲ ساله که این همه دانش موسیقی و قدرت اجراء را با این سن و سال و در چه زمانی فراگرفته است. من قبل از این ملاقات اولین برنامه‌ها را در روزهای جمعه با ارکستر علی‌محمد نامداری اجرا کرده بودم. نوازندگان آن ارکستر همه هم‌سن و سالهای من و بعضی‌ها بزرگتر بودند. آقایان: علی تجویدی، عباس شاپوری، ناصر زرآبادی، یحیی نیک‌نواز و برادران مرتضی و مصطفی گرگین‌زاده و یک نوازنده‌ی تار، که در سالهای بعد همه از نام‌آوران موسیقی ما شدند. من و همه‌ی اینها بیش از ۱۳، ۱۲ سال با این پسربچه فاصله‌ی سنی داشتیم. اما این کار آن روز و امروز او، کار سن و سال و تمرینات عدیده نبود. طبیعت است و هر روز آدمی استثنایی به جامعه تحویل نمی‌دهد، باید سالها بگذرد تا در صحنه‌ی هنر و ادب و شعر و موسیقی کسی در جامعه علم شود و به قول باباطاهر: «به هر الفی الف قدی برآید».

(تو ۱۲۸۲ ش)، موسیقیدان. در تهران به دنیا آمد. ابتدا از شبیه‌خوانهای تعزیه بود. سپس کمانچه را نزد خواهر خود آموخت و بعد به محضر حسین خان اسماعیل‌زاده رفت و فن صحیح نواختن آن را از او فراگرفت و بعدها نت و اصول علمی موسیقی را نیز از صبا آموخت. یاحقی علاوه بر این ساز، به آموختن سه تار و ویولن پرداخت، به طوری که ویولن، ساز تخصصی وی گشت و در این ساز سبکی تازه برای موسیقی ایران به ارمغان آورد. او علاوه بر کلاسهای خصوصی، در هنرستان هنرهای زیبا نیز به تعلیم ویولن می‌پرداخت. یاحقی حدود پانصد آهنگ و پیش درآمد و رنگ ساخته که از بهترین آثار هنر موسیقی کلاسیک ایران به شمار می‌رود. بعضی از آثار وی: «برق غم»؛ «جوانی»؛ «بی‌خبر»؛ «گل مستان».[۱]

برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد اول)

منابع زندگینامه :[۱] استادان موسیقی (۷۲ –۷۱)، تاریخ موسیقی (۴۹۰/ ۲)، سرگذشت موسیقی (۴۶۲ –۴۵۹/ ۱)، مردان موسیقی (۲۲۷ –۲۱۹/ ۱).

یاری بخاری

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۵۹ ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه از مرقع بهرام میرزای صفوی، به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه العبد الفقیر یاری البخاری»؛ قطعه‌ای دیگر به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «تحریراً فی شهر سنه‌ی ۹۵۹، مشقه العبد الحقیر، یاری البخاری غفر ذنوبه».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۶۴/ ۳)، هنر عهد تیموریان (۵۸۵ -۵۸۴).

یاقوت مستعصمی

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

جمال‌الدین بن یاقوت مستعصمی که بعدها به وی لقب «قبلۀالکتاب» داده‌اند مردی ادیب و عالم و فاضل و شاعر بود و پایه‌ی خط را به جایی رسانید که قبل از وی کسی بدان نرسیده و بعدها نیز کمتر نظیر داشته است. یاقوت از غلامان «المستعصم باللّه» آخرین خلیفه‌ی عباسی (۶۵۶ -۶۴۰ ه.ق) و از دست پروردگان وی بود و به همین جهت خود را مستعصمی می‌خواند و خلیفه وی را می‌نواخت و از تربیت وی دقیقه‌ای فرونمی‌گذاشت. یاقوت ابتدا نزد «عبدالمؤمن» و بعد نزد «شیخ حبیب» مشق کرد و اینکه بعضی گویند از «زینب شهده» و «ولی عجمی» تعلیم خط گرفته است روا نیست زیرا که زینب به سال ۵۷۴ و ولی به سال ۶۱۸ درگذشته‌اند و در آن تاریخ‌ها یاقوت متولد نشده یا کودکی بوده است و اینکه وی را طویل‌العمر و بعضی گویند ۱۸۰ سال زیسته، سهو است و این اشتباه از آنجا حاصل شده که آثاری با رقم یاقوت دیده‌اند که تاریخ آن قدیم بوده و خواسته‌اند با حیات یاقوت مستعصمی وفق دهند در صورتی که این قبیل آثار از دو یاقوت دیگر است که مقدم بر یاقوت مستعصمی بوده‌اند. بعضی سن یاقوت را هشتاد و نه سال دانسته‌اند که همین صحیح است.

یاقوت نزد مستعصم بسیار معزز می‌زیست و کاتب دیوان او بود و در زمان خود شهرت فراوان یافت. او زمان هلاکو و اوایل دوران غازان خان را نیز دریافت و نزد خاندان جوینی منزلتی پیدا کرد و اتابک علاءالدین جوینی نیز وی را می‌نواخت و فرزندان خود و برادرش شمس‌الدین جوینی را برای تعلیم خط به وی سپرد و غالب اکابر بغداد فرزندان خود را برای تعلیم نزد او گذارده بودند.

تاریخ مرگ یاقوت را ۶۶۷ -۶۹۷ ه. ضبط کرده‌اند ولی اصح احوال سال ۶۹۸ هجری قمری است و همان است که ابوالفضل عبدالرزاق احمد معروف به «ابن الفوطی» صاحب کتاب «حوادث الجامعه» که مردی مورخ و ادیب و فاضل و خوشنویس معاصر یاقوت مستعصمی بوده نقل کرده و البته قول وی در این باب حجت است. وفات یاقوت در بغداد اتفاق افتاد و در جوار قبر احمد بن خلیل به خاک سپرده شد. یاقوت را علاوه بر خوشنویسی به تندنویسی نیز ستوده‌اند چنانکه بعضی گفته‌اند سیصد و شصت و چهارمین قرآن به خط وی را دیده‌ایم. با ظهور یاقوت مستعصمی خطوط متنوع اسلامی محدود و ثابت گردید، و اقلام مختلف در زمان او به شش خط منحصر و متداول شده (ثلث، نسخ، ریحان، محقق، توقیع، رقاع) که به خطوط اصول معروف گردید و از این زمان تا مدتی غیر از این اقلام شش‌گانه ذکری از قلم دیگر به میان نیامده است و از اقلام سته همه را به خط یاقوت دیده‌ایم و به گمان من خط ثلث و ریحان را به مراتب از سایر اقلام خوشتر می‌نوشته است. از آثار خطوط یاقوت مقدار زیادی از قرآن‌ها و کتابها

و قطعات و مرقعات در کتابخانه‌ها و موزه‌های ایران و کشورهای دیگر موجود است، از جمله در ایران: در کتابخانه‌ی ملک، کتابخانه‌ی سلطنتی، موزه‌ی ایران باستان، کتابخانه‌ی مجلس شورای ملی و کتابخانه‌ی آستان قدس رضوی مشهد و در خارج ایران. در بقعه‌ی مولانا جلال‌الدین بلخی در قونیه‌ی ترکیه، کتابخانه‌ی دانشگاه استانبول، موزه‌ی آثار اسلامی ترک، کتابخانه‌ی ایاصوفیه و استانبول و غیره و آنچه من از خطوط او دیده‌ام: ادعیه‌ی ایام هفته (۱۸ برگ) سلطانی. ثلث دو دانگ جلی ممتاز، نسخ کتابت عالی با رقم: «المفتقر الی رحمة ربه، یاقوت المستعصمی فی صفر سنة اثنین و ثمانین و ستعمائه (۶۸۲) والحمدلله وحده.

از آثار اوست: قرآن خشتی کوچک ثلث کتابت خفی عالی با رقم «یاقوت المستعصمی» در بقعه‌ی مولوی در قونیه.

– قرآن وزیری بزرگ، جلد ضربی ممتاز. تماما حواشی تشعیرسازی قرن ۹ و ۱۰ و مذهب، ثلث کتابت ممتاز با رقم: «کتبه العبد المذنب یاقوت المستعصمی» و در دو شمسه نوشته شده است: «به رسم کتابخانه‌ی نواب نامدار گردون وقار سپهر اقتدار اقبال پناه عالیجاه بهروز محمدخان خلداللّٰه تعالی فی دوام ایام عمر و دولته و رفقه و اقباله الی یوم‌الدین فی شهور سنة ت و سبعین و ستمائه (۷۶۷) در اونیورسیته‌ی اسلامبول.

– قرآن وزیری جلد روغنی قدیم دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی نسخ کتابت خوش با رقم: «کتبه الفقیر الی رحمةاللّٰه تعالی و عفوه یاقوت المستعصمی» «فی سلخ ذی‌الحجة المبارک من سنة اربع و سبعین و ستعمائه...» ۶۷۴ در کتابخانه‌ی سلطنتی.

– قرآن وزیری، جلد روغنی ممتاز جدید. چهار صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب عالی (جدید). خط نسخ خفی عالی. سر سوره‌ها ثلث و زر محرر ممتاز با رقم: «وقع الفراق من کتابة هذا القرآن المجید فی شهور سنة ثلاثین و ستعمائه علی یدالضعیف یاقوت المستعصمی و قد کتب فی هذا العام مستقیما فی مدینة المشرفه بعد ما قضیت ما فرض اللّٰه سبحانه و تعالی علی من حج بیته‌الحرام و مواظبا بکتابة هذا القرآن الحمید اطاعة لامر سیدی مولائی السلطان اللّٰه الاعظم و الخاقان الاکرم مالک رقاب الامم خلیفه اللّٰه المستعصم باللّٰه...» ۶۳۰ در کتابخانه‌ی سلطنتی.

– قرآن سلطانی مذهب (تذهیب جدیدتر از اصل) ریحان دو دانگ بزر محرر. سر سوره‌ها رقاع دو دانگ عالی با رقم: «... یاقوت المستعصمی...» در موزه‌ی اسلامی ترک.

– قرآن وزیری خشتی کوچک مذهب قدیم، نسخ کتابت خفی عالی. سر سوره‌ها تزیینی با رقم: «کتب یاقوت المستعصمی فی الاربعاء رابع شعبان المبارک سنة ثلث و تسعین و ستمائه (۶۹۳) حامدا للّٰه تعالی علی نعمه و مصلیا عی نبیه محمد و آله الطاهرین و مسلما» در موزه‌ی اسلامی ترک.

– قرآن خشتی جلد میشن عنابی منگنه. دو صفحه‌ی اول تمام مذهب عالی با رقم: «یاقوت مستعصمی...» سال ۶۸۰ در کتابخانه‌ی ملک.

– قرآن خشتی کوچک جلد سوخت معرق طلاپوش، دو صفحه اول تمام مذهب، ثلث جلی عالی (سر سوره‌ها) نسخ کتابت خفی خوش (متن) با رقم: «... یاقوت بن عبداللّٰه» سال ۶۶۸ در موزه‌ی ایران باستان.

– قرآن رحلی جلد سوخت معرق طلاپوش. دو صفحه‌ی اول تمام مذهب ممتاز ثلث کتابت عالی با رقم: «... یاقوت المستعصمی...» در تاریخ سال ۶۸۵ موزه‌ی ایران باستان.

– قرآن وزیری کوچک سوخت ذهیب برجسته‌ی مزین، نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «کتبه العبد اضعیف الی اللّٰه القوی یاقوت الملوک المستعصمی فی شهر ربیع‌الثانی شهور سنة ثلث و ثلثین و ستمائة مراعیا لا حسانه الشامل و لطفه الکامل. اللهم ابد خلیفة رسول رب العالمین المستعصم باللّٰه الملک الحق المبین». (قرآن را به شاه سلیمان تقدیم کرده‌اند و رقم یاقوت و تاریخ آن مشکوک و اصلی خط و نسبتش به یاقوت صحیح است). در مجموعه‌ی مهدوی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

یاقوت ملکی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن وزیری مذهب دوره‌ی شاه طهماسب اول. متن و حاشیه شده ثلث ریحان کتابت خفی و سر سوره‌ها ثلث محرر نیم دو دانگ عالی با رقم: «شرف به کتابهٔ هذا المصحف... یاقوت الملکی... فی سنهٔ ثلاث و تسعین و ستمائهٔ...» (ملکی را تراشیده و مستعصمی کرده‌اند ولی جای تراشیدگی (لام) و (کاف) و حتی سرکج که هنوز هست ثابت می‌کند که مستعصمی نیست و ملکی است. فقط اشکال در این است که گویا یاقوت ملکی در ۶۱۸ مرده است و تاریخ هم خدشه‌ای ندارد) نزد آقای آقا میرزا موسی خان پیرامون.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

یاقوت، محمد عارف

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن نیم‌ورقی، صفحات اول مذهب مزمن، جلد ساغری مشکی. مهر قمرالدین خان وزیرالممالک محمد شاه هندی دارد. نسخ کتابت جلی قدیم خوش با رقم: «کتبه العبد محمد عارف یاقوت» (رقم اطمینان ندارد) «فی ۶۷۰» در کتابخانه‌ی مجلس.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

یزدانی شیرازی، عبدالوهاب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۲۸ -۱۲۵۲ ق)، خطاط، موسیقیدان، ادیب و شاعر، متخلص به یزدانی. ششمین فرزند وصال است. وی در شیراز به دنیا آمد. او در ادبیات، ریاضیات، نجوم و نظم و نثر عربی توانا بود، شعر می‌گفت و از موسیقی نیز بهره‌ی تمام داشت و رباب را خوب می‌نواخت. یزدانی خط نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت و از شیوه‌ی میرعماد پیروی می‌کرد و کتیبه‌های اطراف حرم شاهچراغ و برادرش سید میر محمد در شیراز و همچنین کتیبه‌های قسمتی از رواق مطهر امام رضا (ع) به قلم اوست. عبدالوهاب در کهنه کردن کاغذ و مرکب دست داشت و فن نقاشی را خوب می‌دانست. یزدانی به همراه برادر خود، وقار، سفری به عتبات کرده و از آنجا به تهران آمده و سپس به زادگاه خود بازگشته است. او در شیراز درگذشت و در بقعه‌ی سید میر محمد، نزد برادرش، فرهنگ دفن شد. از آثار وی: کتابت و نقاشی «خسرو و شیرین» نظامی، که به امر ناصرالدین شاه انجام پذیرفته است؛ یک نسخه «دیوان» انوری، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... حرره العبد الاقل، عبدالوهاب بن وصال، طاب ثراه فی سنهٔ ۱۲۷۵»؛ یک نسخه «مناجات»

حضرت علی (ع)، به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «نمقه... عبدالوهاب المتخلص به یزدانی ابن مرحوم المغفور الوصال... فی شهر شعبان المعظم ۱۲۸۲»؛ یک قطعه به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «یزدانی»؛ قطعه‌ای دیگر، به قلم کتابت خوش، با رقم: «یزدانی».[۱]

میرزا عبدالوهاب متخلص به یزدانی ششمین پسر وصال شیرازی (و. ۱۲۵۲ ه.ق– ف. ۱۳۲۸ ه.ق) وی یکی از خوش‌نویسان و نقاشان و ادبای عصر خود به شمار می‌آمد، و آنچه از اشعار او در دست است ۷ قصیده و ۱۴ غزل می‌باشد و ضمناً کتیبه‌های دور حرم شاه‌چراغ و سید محمد به خط اوست و چند نسخه از کلیات سعدی و دیوان حافظ نوشته و از موسیقی نیز بهره‌ی کافی داشته و رباب خوب می‌نواخته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آثار عجم (۳۶۲ –۳۶۱)، احوال و آثار خوشنویسان (۴۲۰ –۴۱۹/ ۲)، احوال و آثار نقاشان (۳۵۳ –۳۵۲/ ۱)، اطلس خط (۵۶۷)، حدیقةالشعراء (۲۱۱۶ –۲۱۱۳/ ۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۸۹۲ –۸۸۸/ ۵)، الذریعه (۱۳۱۱/ ۹)، ریحانه (۳۸۹ –۳۸۷/ ۶)، طرائق‌الحقائق (۳۸۴/ ۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۰۱۹ –۱۰۱۶/ ۲)، فرهنگ سخنوران (۱۰۱۳)، مرآت‌الفصاحه (۷۲۴ – ۷۲۰)، مکارم‌الآثار (۱۴۱۳ –۱۴۱۲/ ۴).

یزدانی، سیف‌الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خوشنویس.

تولد: ۱۳۰۷، دامغان.

درگذشت: ۱۳۶۲.

سیف‌الله یزدانی در دوره‌ی تحصیلات ابتدایی علاقه‌ی خود به خوشنویسی را آشکار کرد و به تشویق دایی خود که از مجتهدین بود و از خط خوش بهره داشت، به خطاطی روی آزاد و بعدها در تهران و به ویژه در هنرستان آزاد کمال‌الملک زیر نظر علی‌اکبر کاوه به تکمیل هنر خوشنویسی خویش پرداخت.

وی سرانجام به درجه‌ی استادی خوشنویسی نایل آمد و به کتابت آثار ارزشمندی از جمله دیوان حافظ، ترجیع‌بند هاتف، شاهنامه بایسنقر و ترمه‌ی ایران (تهران، ۱۳۵۶)؛ پرداخت. دو اثر شمع جمع و رسم‌المشق یزدانی از آثار اوست. از همه مهم‌تر چون نستعلیق را کمال هنر خطاطی خود می‌دانست، به نگارش قرآن کریم به خط زیبای نستعلیق روی آورد و در آخرین روزهای حیات خود آن را به پایان برد که این مصحف بعدا انتشار یافت.

استاد یزدانی از سال ۱۳۵۸ تا پایان عمر خود سمت استادی و عضویت در شورای عالی انجمن خوشنویسان ایران را عهده‌دار بود و در سال ۱۳۶۲ در سن ۵۵ سالگی از سرای فانی به دیار باقی شتافت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

یزدی اشرفی محمدی، عبدالعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، خطاط. از خوشنویسان دروه‌ی متأخر است و کتیبه‌ی کاشی معرق ایوان شمالی مسجد وکیل شیراز را که اصل آن به خط حسین بن محمد شریف حکاک است، این خوشنویس تکمیل کرده که بعضی به خط ثلث و برخی به نستعلیق چهار دانگ کتیبه‌ی خوش است، با رقم: «... شرفنی بکتابه نواقص من کتیبه هذا البیت الجامع، و انا المذنب عبدالعلی الیزدی اشرف محمدی ۱۳۴۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۰۴ / ۲).

یزدی قلعه کهنه ای، عبدالحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی چهار نسخه کتاب «جنات الخلود» است که با رقم و تاریخهای مختلف نوشته و همه‌ی نسخه‌های به خط نسخ است و تاریخهای آن: ۱۲۶۰، ۱۲۵۹، ۱۲۵۰ و ۱۲۶۱ ق می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۹۸ / ۴).

یزدی، ابوالهادی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه تاریخ شاه اسماعیل و شاه طهماسب صفوی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «تمت التاریخ... ابن سیف الدین حسین، ابوالهادی یزدی فی ۱۰۹۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۶-۳۵ /۱).

یزدی، جعفر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. از خطوط وی: ادعیه‌ی نیم ربعی جلد روغنی، سرلوح مذهب مرصع، نسخ کتابت و رقاع کتابت خوش، با رقم: «... و انا العبد الاحقر حاجی جعفر الیزدای (کذا)... سنه ست و ثلاثون مأتین بعد الالف من الهجرهٔ...»؛ یک نسخه «زاد المعاد»

نیم ورقی جدول‌دار مذهب طلاندازی، نسخ کتابت خوش، با رقم: «... و انا العبد الاقل الداعی... حاجی جعفر الیزدی... سنه ۱۲۴۵ خمس اربعین مأتین بعد الالف...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۵۶/۴).

یزدی، شرف‌الدین علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «گوی و چوگان» عارفی، به خط نستعلیق که سرلوحه و خاتمه‌ی کتاب منقوش و مرصع و عناوین آن، نگارین و حواشی نیز، در مکتب هرات تشعیر و تذهیب شده و بدون تاریخ است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :هنر عهد تیموریان (۳۳۱ -۳۳۰).

یزدی، عبدالرحمان

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن وزیری کوچک، دو صفخه اول و سر سوره‌ها مذهب مرصع، به خط نسخ کتابت یاقوتی خفی خوش و عالی، با رقم: «قد وقع الفراغ... عبدالرحمن بن محمد بن ابی‌المفاخر التیمی محتدا الیزدی... سنه ثلث و خمسین سبعمائه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۹۹ / ۴).

یزدی، عبدالرحمن

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: قرآن وزیری کوچک دو صفحه‌ی اول و سر سوره‌ها مذهب مرصع خط نسخ کتابت یاقوتی خفی خوش بلکه عالی با رقم: «قد وقع الفراغ من کتبه هذا المصحف الشریف المبارک علی یدی اقل خلق اللّه و اضعفهم العبد المتخلص والداعی المختصص المحب لصاحبه اعز اللّه انصاره و متعه به دهراً طویلا عبدالحرمن بن محمد بن ابی المفاخر التیمی محتداً الیزدی مولداً ختم اللّه عاقبهٔ بالحسنی و جعل آخر له خیراً اللّه من الاولی فی منتصف محرم‌الحرام سنهٔ ثلث و خمسین و اربعمائهٔ» نزد آقای فروزانفر.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

یزدی، عبداللّه

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اوست: قرآن وزیری بزرگ. جلد روغنی عالی، دو صفحه‌ی اول مذهب، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب عالی، نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «کتبه اقل خلق اللّه ابن محمد محسن الیزدی عبداللّه». «فی سنهٔ تسع و سبعین بعد الالف ۱۰۷۹ من الهجرهٔ» در کتابخانه‌ی سلطنتی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

یزدی، محمد ابراهیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۵۱ ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه نسخ نیم دو دانگ و رقاع خوش، با رقم: «راقم الحروف محمد ابراهیم الیزدی فی ۱۲۲۵»؛ یک قطعه نسخ دو دانگ جلی و شکسته‌ی کتابت خفی خوش، با رقم: «العبد المذنب... محمد ابراهیم یزدی فی سنهٔ ۱۲۳۶»؛ مرقع «ادعیه و حرزها»، به خط نسخ و آخر رقاع نیم دودانگ عالی، با رقم: «بجههٔ اهداء حضور... آقا محمدعلی مذهب... و انا العبد الاقل الراعی محمد ابراهیم الیزدی فی سنهٔ ۱۲۴۸»؛ «دعای صباح»، نیم ربعی مذهب، نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، با رقم: «... محمد ابراهیم الیزدی فی سنهٔ ۱۲۴۸... محروسه اصفهان»؛ «ادعیه» وزیری کوچک، نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «... انا العبد الاثم محمد ابراهیم الیزدی فی ۱۲۵۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۳۹/ ۴).

یزدی، محمد اشرف

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۰۲ ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه تفسیر «مجمع‌البیان» وزیری، نسخ خفی نزدیک به غبار خوش، با رقم‌های: «فرغ من کتابهٔ العبد الاضعف محمد اشرف الیزدی، یوم الاربعاء الثمانیهٔ عشر من شهر صفر سنهٔ تسع و تسعین بعد الالف» و «... فرغ من نساخته افقر عباداللّه واحوجهم... فی شهر جمیدی الاولی سنهٔ اثنین و مائهٔ بعد الالف... و انا العبد الاضعف ابن محمدتقی الیزدی محمد اشرف».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۴۵/ ۴).

یزدی، محمد مهدی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، خطاط. اهل یزد و نقاشی ماهر بر روی فلزات سخت، به ویژه اسطرلاب بود. او از شاگردان محمد مقیم یزدی، طراح و نقاش و سازنده‌ی اسطرلاب‌ها، به شمار می‌آمد. از آثار وی: اسطرلابی زیبا، با رقم: «نقشه محمد مهدی الیزدی»؛ اسطرلابی که در بالای آن به خط عالی نوشته شته: «نقشه محمد مقیم الیزدی عفی عنه» و در زیر آن بین ترنج کوچکی، رقم نهاده: «نمقه محتاج الی اللّه الغنی محمد مهدی الیزدی»؛ اسطرلابی که با جواهرات گوناگون ترصیع شده و به شاه عباس هدیه گشته است؛ اسطرلابی که دستگیره دماغه آن، به نقوش کنده‌کاری اسلیمی ترتیب یافته و خطوط رویه آن با خط نسخ و رقاع کتابت شده، با رقم: «محمد مهدی بن محمد امین الیزدی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۸۹/ ۳).

یزدی، محمد هاشم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۹۰ ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن نیم ربعی، جلد ساغری مذهب، دو صفحه‌ی اول و افتتاح متن و حاشیه مذهب عالی، نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «... محمد هاشم یزدی» ۱۱۹۰ ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۰۸/ ۴).

یزدی، محمدجعفر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۳۸ ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «منتخب الاعمال» علینقی ابن ابی‌محمد استرآبادی، وزیری کوچک مذهب عالی، نسخ و رقاع خوش، با رقم: «حرره العبد الاقل... ابن محمدباقر، محمدجعفر... سنهٔ ۱۲۳۸ من الهجرد النبویهٔ»؛ ادعیه نیم ربعی، نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «فی شهر شوال المکرم... ابن محمدباقر، محمدجعفر فی ۱۲۲۴».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۵۶/ ۴).

یزدی، محمدصادق

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن روغنی عالی عمل وهاب تاریخ ۱۲۷۲ مذهب مرصع منقش نسخ کتابت خفی متوسط را رقم: «کتبه العبد تراب اقدام المؤمنین محمدصادق الحسینی الیزدی» «فی سنهٔ ۱۲۵۶» در مجموعه‌ی مهدوی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

یزدی، محمدهاشم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اثر اوست: قرآن نیم‌ربعی، جلد ساغری مذهب، دو صفحه‌ی اول و افتتاح متن و حاشیه مذهب عالی، صفحات آخر نیز مذهب مرصع عالی، نسخه تماماً مزین است. نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «... محمدهاشم یزدی» سال ۱۱۹۰ در کتابخانه‌ی ملی.

برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

یعقوبی هروی، محمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان زبردست گمنام است. از آثار وی: یک قطعه از مرقعی، به قلم چهار دانگ خوش، با رقم: «کتبه محمد هروی سنه‌ی ۱۱۲۲»؛ یک قطعه به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه محمد هروی سنه‌ی ۱۱۳۲»؛ یک قطعه از مرقع نستعلیق دو دانگ متوسط و رقاع کتابت خوش، بارقم: «کتبه شیخ محمد الیعقوبی...»؛ یک قعطه از مرقع نستعلیق کتابت و رقاع کتابت خوش، با رقم: «مشقه العبد... شیخ محمد الیعقوبی احسن‌اللّه احواله».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۰۸/۴، ۸۶۱/۳).

یغما جندقی، رحیم، ابوالحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۷۶ -۱۱۹۶ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به یغما. در خور، از توابع جندق و بیابانک، به دنیا آمد. نام اول وی رحیم بود و بعد از اینکه نزد معلمان دستگاه امیر اسماعیل خان علوم مقدماتی را آموخت، به ابوالحسن تغییر نام داد و تخلص شعریش را مجنون

انتخاب کرد و سمت منشی گری خان عامری و بعدها منشی گری سردار ذوالفقار خان را به خود اختصاص داد. وی به علت حسادت برخی افراد مورد خشم قرار گرفت و به اجبار در حضرت شاه عبدالعظیم شهر ری معتکف شد و تخلص خود را به یغما تغییر داد. یغما در قم به اتفاق میرزا محمدعلی مازندرانی و میرزا ملك‌الکتاب، داماد قائم‌مقام، انجمنی به نام انجمن مفاکهه تشکیل دادند که پس از مدتی انجمن منحل شد و یغما به مشهد رفت و در مدرسه‌ی علمیه‌ی میرزا جعفر ساکن شد. وی پس از چندی به اصرار حاجی میرزا آقاسی، صدر اعظم محمدشاه، به وزارت حکومت کاشان منصوب شد و مدتها با حاج ملا ـ احمد نراقی، صاحب «معراج‌السعاده»، دوستی و معاشرت داشت. وی به تصوف گرایش داشت، ولی گویند بعدها با خواندن کتاب «ارشاد العوام» حاج محمد کریم خان کرمانی، و همچنین به تشویق فرزند خود اسماعیل، متخلص به هنر، در سلك پیروان شیخیه درآمد. یغما به اصرار فرزندانش به زادگاهش بازگشت و در آنجا نیز درگذشت و در بقعه‌ی امامزاده داوود دفن شد. از تألیفات وی: «منشآت»، به نثر، شامل مکتوبات فارسی؛ «غزلیات»؛ «هجویات» مانند: «سرداریه»، «قصابیه»، «احمدا»، «خلاصهٔ الافتضاح»، «صکوك الدلیل» یا «شکوك الدلیل» و مثنوی «قاضی‌نامه»؛ «مراثی»؛ «ترجیعات»؛ «قطعات»؛ «رباعیات». از آثار خطی او: «برهان قاطع»؛ «المعجم فی معاییر اشعار العجم»؛ «دیوان» ظهیر فارابی؛ «کلیات» سعدی؛ «خمسه» نظامی؛ «مقامات» حمیدی؛ «دیوان» کمال‌الدین و جمال‌الدین عبدالرزاق اصفهانی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۷۱/ ۳)، ارمغان (س ۵، ش ۹ و ۱۰، ص ۵۰۱ –۴۸۵، ش ۱۱ و ۱۲، ص ۶۴۲ –۶۳۶)، از صبا تا نیما (۱۲۷ –۱۰۹/ ۱)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۲۲۲ –۲۱۷/ ۴)، تاریخ قومس (۵۰۴ –۴۹۷)، تذکره‌ی سخنوران یزد (۳۶۰ – ۳۵۶)، چهارصد شاعر برگزیده‌ی پارسی گوی (۱۱۹۷ –۱۱۹۶)، حدیقهٔالشعراء (۲۱۲۷ –۲۱۲۱/ ۳)، دایرهٔالمعارف فارسی (۳۳۶۱/ ۲)، الذریعه (۱۳۱۴ –۱۳۱۳/ ۹)، ریحانه (۳۹۹ –۳۹۸/ ۴)، سخنوران نامی معاصر (۳۹۷۶ –۳۹۷۲/ ۶)، سفینهٔالمحمود (۲۶۷ –۲۶۴/ ۱)، شرح حال رجال (۱۱ –۹ / ۵)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۱۹۵۹ –۱۹۵۸/ ۲، ۱۵۹۷/ ۱) لغت‌نامه (ذیل/ یغما)، مجمع‌الفصحا (۱۲۰۸ –۱۲۰۴/ ۶)، مجموعه‌ی آثار یغمای جندقی (مقدمه جلد یك و دو)، مصطبه‌ی خراب (۲۲۱ –۲۱۸)، مؤلفین کتب چاپی (۱۷۰ –۱۶۹/ ۱)، نگارستان دارا (۲۸۱ –۲۸۰)، یادگار (س ۵، ش ۱ و ۲، ص ۱۴۲ –۱۴۱)، یغما (س ۱، ش ۱، ص ۱۱۷ –۱۱۲).

نقاشی

اباالقاسم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۳۸ ق)، نقاش. نقاش نازك قلم و مذهّب بود که عمده‌ی آثار او در نقاشی‌های روغنی است. از آثار او، جعبه‌ی مذهَّب با زمینه‌ی مشکی و به انواع نقوش تذهیبی، با رقم: «عمل اباالقاسم ۱۲۳۸» است. جلد روغنی قرآنی به خط اشرف الکتاب اصفهانی که از آثار ممتاز وی می‌باشد و رویه‌ی آن به انواع تذهیب و تشعیر آرایش شده، با رقم: «اباالقاسم».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱ –۱۰/ ۱).

ابدال بیگ نقاش باشی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش. پدرش نقاش نومسلمان بود. نزد پدر آموزش نقاشی دید، و شیوه‌ی وی را که آمیزه‌ای از شیوه‌های ایرانی و هندی و اروپایی بود، دنبال کرد. این سبک ترکیبی را علیقلی بیک و محمدزمان ابداع کردند و بعدها محمد ابراهیم، محمدرفیع، محمدمحسن رضوی و محمدقاسم آن را ادامه دادند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱ /۱)، تاریخ اصفهان (۳۳۰)، تاریخ هنرهای ملی (۴۶۳ /۱)، گلستان هنر (چهل و هشت)، هنر قلمدان (۹۶، ۲۸).

ابراهیم علی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۳۲ ق)، نقاش. در اواخر دوره‌ی صفویه می‌زیست و در قاب آینه و قلمدان‌سازی مهارت داشت. تنها اثر رقم‌دار وی: قاب آینه‌ی زیبایی است، با رقم: «ابراهیم علی ۱۱۳۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۵ /۱).

ابراهیم میرزا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. از شاهزادگان قاجار و نواده‌ی فتحعلی‌شاه بود. در چهره‌سازی مهارت داشت و پردازهای ماهرانه به عمل می‌آورد. از آثار وی: تصویر استادانه‌ی ناصرالدین شاه، با رقم: «کمتر بن ابراهیم میرزا ولد نواب محمود میرزای قاجار»؛ تصویر آبرنگی دیگری از ناصرالدین شاه، با رقم: «کمترین ابراهیم میرزا قاجار ۱۲۷۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۸ -۱۷ /۱).

ابراهیمی، پروانه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

درگذشت: زمستان، ۱۳۶۶.

پروانه ابراهیمی نقاش بود. وی در حادثه‌ی سیل در تهران در زمستان ۱۳۶۶ درگذشت. موزه‌ی هنرهای معاصر در زمستان سال ۱۳۶۶ نمایشگاهی از آثار پروانه‌ی ابراهیمی برگزار کرد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

ابوالحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. پدر او نقاش معروف دوره‌ی فتحعلی شاه بود. از آثار وی: قلمدان تابوتی زیبایی است که تصویر محمدشاه با آرایش سلطنتی به روی آن نقش بسته و تزیینات لباس و نمایش جواهرات به نیکوترین وجهی مجسم گشته است. حواشی و کناره‌ی قلمدان، شکارگاه باصفایی را نشان می‌دهد که سواران شکارچی با اسبان خود به گشت و شکار مشغول هستند. در قسمت داخلی آن نیز، تصویر مردی جلب نظر می‌کند، «رقم ابوالحسن ۱۲۵۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۴/ ۱).

ابوالحسن ثالث، یحیی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۴ ق)، نقاش. وی پسر کوچکتر خانواده بود و به دستور ناصرالدین شاه به ابوالحسن ثالث ملقب گردید. در آبرنگ و رنگ و روغن شیرین قلم بود و علاقه‌ی زیادی به کپی کردن آثار مشاهیر داشت. از جمله کارهای مشهور او، کپی تابلوی معروف آتش‌سوزی رافائیل است. از دیگر آثارش: نقاشی میدان ارک، با: «رقم خانزاد میرزا ابوالحسن‌خان پسر صنیع‌الملک فی سنه ۱۳۰۳»؛ منظره‌ی داخلی تالار مخصوص همایونی، با رقم: «... بدست خانه‌زاد ابوالحسن‌خان تشکل یافت ۱۳۰۵»؛ تصویر آبرنگی مکتب خانه‌ای که شاگردان دور اطاق نشسته و کتابها را باز کرده و قرائت می‌کنند و رقم «یحیی» دارد. در «احوال و آثار نقاشان» به چهار اثر دیگر وی اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۳۸ -۱۴۳۷ /۳، ۲۲ -۲۱ /۱).

ابوالحسن میرزا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. از مردم آذربایجان بود و فاقد قدرت تکلم. گویا از مظفرالدین شاه لقب نقاش‌باشی داشته و در تبریز فعالیت می‌کرده است. این نقاش در قلمدان‌سازی و چهره‌پردازی صاحب قلم بوده است. تنها اثر وی: قلمدان ساده و بی‌پیرایه‌ای که در داخل سه مدالیون مختلف، تصاویر زیبایی از زنان قاجار تصویر شده و به گل و مرغ زیبا آرایش یافته است و بین گلهای کناره، منظره‌ای از شهر تبریز به استادی نقش بسته، با رقم: «ابوالحسن نقاش باشی ۱۲۹۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۷/۱).

ابوالقاسم حسینی اصفهانی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. وی از هنرمندان پرکاری بوده است که اغلب آثارش بر روی قلمدان، قاب آینه، قاب عکس، میز تحریر، جلد، سپر، حتی کاسه و بشقاب و سایر اشیاء تزیینی نیز مشاهده می‌شود. از آثار رقم دار او: جلد گل و مرغی قرآن مجید که در این اثر پرکار، تمام جلد به گل و مرغ آراسته گشته و به خط طلایی شکسته رقم «ابوالقاسم الحسینی اصفهانی سنه ۱۳۰۴» دارد؛ قاب عکس گل و مرغی شیرین و زیبا، با رقم: «عمل ابوالقاسم اصفهانی»؛ دو قاب عکس گل و مرغ متوسط که به خط نسخ رقم «ابوالقاسم اصفهانی ۱۳۱۸» دارد؛ میز خوب با تصاویر گل و مرغی که برای ناصرالدین شاه ساخته شده است، با: «رقم میرزا ابوالقاسم اصفهانی»؛ دو جعبه‌ی بزرگ، با گل و مرغ زیبا و درشت، با رقم: «عمل کمترین ابوالقاسم اصفهانی سنه ۱۳۲۰»؛ گل و بوته‌ی ممتاز و دلنواز که بری ناصرالدین شاه ساخته شده بود، با: «رقم میرزا ابوالقاسم اصفهانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۷ /۱).

ابوالمعصوم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۰۵ ق)، نقاش و چهره‌پرداز. میرزا ابوالمعصوم پسر دایی نواب سلطان محمّد، پادشاه صفوی بود. در تصویر دست داشت و در طراحی قرینه نداشت، همیشه اوقات او صرف هنر می‌گردید. در نقاشی، وصّالی، نقّاری، فصّالی، افشانگری، صحّافی، مقواسازی، حکاکی، خوان تراشی، قاشق تراشی، لاجوردشویی، و سنندروس تراشی و ترمیم و دیگر صنایع عدیل و نظیر نداشت. قاضی احمد مورخ او را ستوده است. نسب وی از جانب مادر به شاه محمد خدابنده می‌رسید. او در قم وفات یافت و در آستانه‌ی منوره معصومه سلام الله علیها دفن گردید.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۹ /۱)، تاریخ اصفهان (۲۹۳)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۹۹۴ /۷)، گلستان هنر (۱۴۹).

ابوطالب شیخ

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۵۳ ق)، خطاط، نقاش، مذهّب و شاعر. او از مشایخ و مجتهدان بود و هفت قلم را نیکو می‌نوشت و در نقاشـی و تذهیب نیز دست داشت. ابوطالب در ادبیات و زبان فارسی و عربی مهارت داشت و به هر دو زبان شعر می گفت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۸ –۲۷ /۱)، احوال و آثار نقاشان (۴۵ –۴۴ /۱).

ابوطاهر

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هفتم ق)، نقاش، طراح ظروف سـفالین و تزیینات کاشـی. در کاشان می‌زیست. از آثار رقم داروی: بشـقاب حنایی زیبایی که با پیرایش ساده نقاشی شده، و به خط کوفی پیرآموز تزیینی آرایش شده است، با رقم: «عمل ابوطاهر بن محمد حمزه بن الحسن».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۵ /۱).

احمدیه، اسفندیار

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اسفندیار احمدیه هجدهم اسفندماه ۱۳۰۷ در محله پامنار تهران متولـد شد. احمدیه از سال ۱۳۳۶ به انیمیشن روی آورد و موفق شد نخستین فیلم خود را در بـا عنوان" ملاـ نصـرالدین "بسـازد. امروز نـام احمـدیه علاـوه بر حـک شـدن زیر تابلوهـایش به عنوان یک انیمـاتور در تیتراژ فیلم هـا و آثـار مسـتقل انیمیشن به چشم می خورد. آخرین فیلم وی در سـال های اخیر اثر ۹۰ دقیقه ای" رسـتم و اسفندیار "است. این هنرمند پیشکسوت با وجود کهولت سن در حال حاضر به ساخت یکی دیگر از فیلم های انیمیشن خود پرداخته است.

گروه : هنر

رشته : انیمیشن

والدین و انساب : پدر اسفندیار احمدیه از سرشناسترین پزشکان طب سنتی و نخستین مشوق وی در امر هنر بود.

تحصـیلات رسمی و حرفه ای : اسفندیار احمدیه در دوران کودکی به رغم مشکلات در شنوایی و تکلم ابتدا به کودکستان و بعد به مدرسه معمولی رفته که موفق به اخذ مدرک شـشم ابتدایی میشود و بعد از مدتی ترک تحصیل ، در رشته نقاشی در هنرستان کمال

الملك ادامه تحصیل میدهد . از سال ۱۳۲۴ در هنرستان کمال الملك تحت نظر استادانی چون اصغر پتگر، حسین شیخ، آشتیانی و ... به فراگیری مبانی نقاشی پرداخت و به مرور زمان و به واسطه گرایش غریبی که به این هنر داشت توانست موفقیت هایی در این حیطه کسب کند.

استادان و مربیان : از استادان اسفندیار احمدیه می توان به اصغر پتگر، حسین شیخ، آشتیانی اشاره نمود.

هم دوره ای ها و همکاران : از همکاران اسفندیار احمدیه جناب آقایان، پرویز اصانلو، نصرت الله کریمی، بهروز یغمائیان و اسماعیل شرعی می باشند.

همسر و فرزندان : اسفندیار احمدیه در سال ۱۳۳۶ با خانم پروین مهاجر ازدواج کردند.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : از دیگر فعالیت های اسفندیار احمدیه میتوان به موارد زیر اشاره نمود: ۱- فعالیت در وزارت فرهنگ و هنر از سال ۱۳۳۶ که با فیلم ملانصرالدین انیمیشن را شروع میکند که سال تا ۱۳۵۵ ادامه دارد و در آن سال بازنشسته میشوند . همکاری با صدا و سیما از سال ۱۳۵۲ بصورت قراردادی .۲-همکاری با آقای بهروز یغمائیان که به مدت ۱۰ سال . در عین حال با صدا و سیما نیز همکاری داشته اند.۳- همکاری با شرکت فرهنگ هنری صبا از سال ۱۳۷۴ که هم اکنون ادامه دارد.

آرا و گرایشهای خاص : آنچه آثار اسفندیار احمدیه را متمایز و شاخص جلوه میدهد، استفاده از درونمایه های اجتماعی است. از زندگی مردم کوچه و بازار تا محله های قدیمی تهران دستمایه کار این هنرمند در حیطه نقاشی است.

جوائز و نشانها : در سال ۱۳۸۶طی مراسمی که در موزه هنرهای دینی امام علی(ع) بر پا شد از اسفندیار احمدیه تشکر و قدردانی شد.

چگونگی عرضه آثار : آثاری که امروزه از اسفندیار احمدیه در موزه هنرهای دینی امام علی (ع) از وی به نمایش گذاشته شده دارای سوژه ها و بن مایه های مذهبی سنتی و آئینی است.

آثار :

۱ خوشه گندم

۲ رستم و اسفندیار

ویژگی اثر : آخرین فیلم اسفندیار احمدیه رستم و اسفندیار میباشد.

۳ زاغی

۴ زندگی

۵ زیرك

۶ ملانصرالدین

ویژگی اثر : اسفندیار احمدیه درسال ۱۳۳۷ فیلم انیمیشن ۱۳ ثانیه ای به نام ملا نصرالدین را باهمان ابزار اولیه این هنر ساخت.

۷ موش و گربه

۸ نارنج و ترنج

احمدیه، اسفندیار

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اسفندیار احمدیه هجدهم اسفندماه ۱۳۰۷ در محله پامنار تهران متولد شد. احمدیه از سال ۱۳۳۶ به انیمیشن روی آورد و موفق شد نخستین فیلم خود را در با عنوان" ملاـ نصرالدین "بسازد. امروز نام احمدیه علاوه بر حک شدن زیر تابلوهایش به عنوان یک انیماتور در تیتراژ فیلم ها و آثار مستقل انیمیشن به چشم می خورد. آخرین فیلم وی در سال های اخیر اثر ۹۰ دقیقه ای" رستم و اسفندیار "است. این هنرمند پیشکسوت با وجود کهولت سن در حال حاضر به ساخت یکی دیگر از فیلم های انیمیشن خود پرداخته است.گروه : هنررشته : انیمیشنوالدین و انساب : پدر اسفندیار احمدیه از سرشناسترین پزشکان طب سنتی و نخستین مشوق وی در امر هنر بود.تحصیلات رسمی و حرفه ای : اسفندیار احمدیه در دوران کودکی به رغم مشکلات در شنوایی و تکلم ابتدا به کودکستان و بعد به مدرسه معمولی رفته که موفق به اخذ مدرک ششم ابتدایی میشود و بعد از مدتی ترک تحصیل ، در رشته نقاشی در هنرستان کمال الملک ادامه تحصیل میدهد . از سال ۱۳۲۴ در هنرستان کمال الملک تحت نظر استادانی چون اصغر پتگر، حسین شیخ، آشتیانی و ... به فراگیری مبانی نقاشی پرداخت و به مرور زمان و به واسطه گرایش غریبی که به این هنر داشت توانست موفقیت هایی در این حیطه کسب کند.استادان و مربیان : از استادان اسفندیار احمدیه می توان به اصغر پتگر، حسین شیخ، آشتیانی اشاره نمود.هم دوره ای ها و همکاران : از همکاران اسفندیار احمدیه جناب آقایان، پرویز اصانلو، نصرت الله کریمی، بهروز یغمائیان و اسماعیل شرعی می باشند.همسر و فرزندان : اسفندیار احمدیه در سال ۱۳۳۶ با خانم پروین مهاجر ازدواج کردند.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : از دیگر فعالیت های اسفندیار احمدیه میتوان به موارد زیر اشاره نمود: ۱- فعالیت در وزارت فرهنگ و هنر از سال ۱۳۳۶ که با فیلم ملانصرالدین انیمیشن را شروع میکند که سال تا ۱۳۵۵ ادامه دارد و در آن سال بازنشسته میشوند . همکاری با صدا و سیما از سال ۱۳۵۲ بصورت قراردادی .۲-همکاری با آقای بهروز یغمائیان که به مدت ۱۰ سال . در عین حال با صدا و سیما نیز همکاری داشته اند.۳- همکاری با شرکت فرهنگ هنری صبا از سال ۱۳۷۴ که هم اکنون ادامه دارد.آرا و گرایشهای خاص : آنچه آثار اسفندیار احمدیه را متمایز و شاخص جلوه میدهد، استفاده از درونمایه های اجتماعی است. از زندگی مردم کوچه و بازار تا محله های قدیمی تهران دستمایه کار این هنرمند در حیطه نقاشی است.جوائز و نشانها : در سال ۱۳۸۶طی مراسمی که در موزه هنرهای دینی امام علی(ع) بر پا شد از اسفندیار احمدیه تشکر و قدردانی شد.چگونگی عرضه آثار : آثاری که امروزه از اسفندیار احمدیه در موزه هنرهای دینی امام علی (ع) از وی به نمایش گذاشته شده دارای سوژه ها و بن مایه های مذهبی سنتی و آئینی است.

آثار : خوشه گندم رستم و اسفندیار ویژگی اثر : آخرین فیلم اسفندیار احمدیه رستم و اسفندیار میباشد.۳ زاغی زندگی زیرک ملانصرالدین ویژگی اثر : اسفندیار احمدیه درسال ۱۳۳۷ فیلم انیمیشن ۱۳ ثانیه ای به نام ملا نصرالدین را باهمان ابزار اولیه این هنر ساخت.۷ موش و گربه نارنج و ترنج

اربابی، شهلا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

شهلا اربابی (زاده ۱۳۲۳، شیراز) نقاش ایرانی.

شهلااربابی در سال ۱۳۲۳ در شیراز در خانواده‌ای اهل ادب و هنر متولد شد و در سن ۹ سالگی نقاشی را آغاز نمود. او از سال

۱۳۴۱ تا ۱۳۴۴ در مدرسه هنرهای زیبا در تهران به تحصیل پرداخت سپس به رم رفت و به مدت چهار سال در رشته هنرهای زیبا ادامه تحصیل داد.

اربابی در اواخر دهه ۱۳۶۰ و اوایل دهه ۱۳۷۰ مدرس دانشگاه تهران شد، سپس به آمریکا مهاجرت کرد و در سال ۱۳۵۸ در رشته نقاشی و در سال ۱۳۶۱ در رشته حکاکی از دانشگاه واشنگتن فارغ التحصیل شد.

نمایشگاه‌های بسیاری از آثار وی در اروپا و آمریکا برگزار شده‌است.و آثارش همواره مورد قدر دانی واقع شده‌است. آثار او موضوع مطالعه مقالات بسیاری در مورد نقاشی معاصر بوده‌است و برخی از آثارش به طور دایم در واشنگتن نگهداری می‌شود.[۱]

تولد ۱۳۲۳

شیراز زمینه فعالیت نقاش اهل شیراز سال‌های فعالیت ۱۳۴۴ تا کنون محل زندگی آمریکا

اردبیلی، برجعلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. از شاگردان برجسته و ممتاز سلطان محمد تبریزی بود. به همراه محمد بیگ و استاد حسین قزوینی، در کتابخانه‌ی شاهی افتخار شاگردی استاد سلطان محمد را داشتند و در آن کانون هنری، به خلق آثار بدیع و تصاویر زیبا می‌پرداختند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱/۱۰۰).

ارژنگی، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. معروف به میر مصوّر. وی برادر رسام ارژنگی است. در تبریز متولد شد و به روسیه رفت و هنر نقاشی را در شیوه‌های رنگ و روغن و آبرنگ و سیاه قلم از استادان آنجا فراگرفت و بعد از بازگشت در زادگاه خود، تبریز، می‌زیست و پس از چندی به رشت رفت. آثار به جا مانده از وی، اعم از رنگ و روغن و آبرنگ و سیاه قلم در بین علاقه‌مندان و مجموعه داران فراوان بوده و این مؤید زبردستی و هنرمندی نقاش است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۴۳ -۱۳۴۲ /۳).

ارسنجانی، علی عسکر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۰۲ ق)، ادیب، عارف، خطاط، نقاش و شاعر. از اهالی قصبه‌ی ارسنجان شیراز و مردی درویش مسلک بود که به ملااحمد ارسنجانی دست ارادت داده بود. از علوم رسمی و کمالات بهره داشت و خط نسخ را خوب می‌نوشت و در نقاشی و چهره‌سازی نیز دست داشت. وی در زادگاه خود بدرود حیات گفت. از آثار او: دعای صباح، جانمازی، دو صفحه‌ی اول مذهّب عالی نسخ و آخر رقاع کتابت خوش. ترجمه‌ی نستعلیق کتابت خفی عالی، حواشی شکسته خفی خوش، با رقم: «علی عسکر الارسنجانی الشیرازی ۱۲۹۲»؛ قرآن جلد روغنی، به خط نسخ و آخر رقاع کتابت خفی عالی، با رقم: «علی عسکر بن محمد شفیع الارسنجانی سنه ۱۲۵۳»؛ یک قطعه نسخ و رقاع کتابت عالی، با رقم: «وانا العبد الاقل علی عسکر الارسنجانی ۱۲۸۱».[۱]

علی عسکر ارسنجانی مشهور به میرزا آقا در هنر خطاطی و شعر از نوابغ بود. علی عسکر در شعر «الحان» تخلص می‌کرده است. قطعات بسیاری از مرحوم میرزا آقا به جای مانده است که از ذوق و ابتکار وی حکایت می‌کند.

علی عسکر در اوان جوانی چنان در هنر خط و نقاشی درخشید که شهرت جهانی یافت و از طرف دولت هندوستان به آن کشور دعوت شد. سپس از آن کشور بازگشت و در شیراز بدرود حیات گفت و در حرم مطهر امامزاده سید حاج غریب شیراز مدفون گردید.

دعای صباح، جانمازی، دو صفحه‌ی اول مذهب عالی نسخ و آخر رقاع کتابت خوش. ترجمه‌ی نستعلیق کتابت خفی عالی، حواشی شکسته خفی خوش با رقم:

«کتبه فی شهر ربیع‌الاول سنهٔ اثنی و تسعین و مأتین بعد الالف من الهجرهٔ علی عسکر الارسنجانی الشیرازی» «۱۲۹۲» در مجموعه‌ی آقای سلطان القرائی.

- قرآن جلد روغنی رقم «یا امیرالمؤمنین» نسخ و آخر رقاع کتابت خی عالی با رفم: «حسب‌الخواهش... میرزا عابد مستوفی شیرازی له الاعز... میرزا محمدرضا من شهور سنهٔ ثلث و خمسین و مأتین بعد الاف من الهجرهٔ... سمت اختتام پذیرفت. و انا العبد الاثم الخاطی الجانی العاصی الفانی علی عسکر ابن محمد شفیع الارسنجانی سنهٔ ۱۲۵۳».

- یک قطعه نسخ و رقاع کتابت عالی با رقم: «کتبه فی شهر ذی‌القعدهٔ‌الحرام سنهٔ احدی و ثمان و مأتین بعد الف من الهجرهٔ النبویهٔ المصطفویهٔ و انا العبد الاقل علی عسکر الارسنجانی ۱۲۸۱» در مجموعه‌ی بیانی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آثار عجم (۲۴۹ -۲۴۸)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۲۱ -۱۱۲۰ /۴)، حدیقهٔ الشعراء (۲۰ /۱)، ریحانه (۱۰۶ /۱)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (۷۰۷ /۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۲۵۱ /۲).

استاد آقا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. وی نقاش و آرایشگر جلد روغنی چهارمین مجلد، کتاب «الف و لیل» مشهور، در کتابخانه‌ی گلستان تهران است.ا ستاد آقا تزیین جلد را با همکاری غلامعلی نقاش به پایان رساند و در رویه‌ی جلد کتاب که مجلس بزم پر حلاوتی است، استادی و مهارت خود را به نیکوترین شکل ارائه داده و چنین رقم گذاشته است: «بدستیاری استاد کل فی الکل جان نثار درگاه جهان پناه استاد آقا سمت اتمام پذیرفت، العبد غلامعلی شهر جمادی الثانی سنه ۱۲۷۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲ /۱).

استاد محمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم و دوازدهم ق)، نقاش. از نقاشان گرانمایه در عهـد شاه‌سـلیمان و شاه‌سـلطان حسـین صـفوی بود، که در قلمـدان نگاری کارهای خوبی به ظهور رسانده است. از آثار او قلمدانی بر جای مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :هنر قلمدان (۹۹).

استرآبادی، عبدالحی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هتشم و نهم ق)، خطاط و نقاش. از اهالی استرآباد بود. در زمان علاءالدوله،پسـر بایسنقر میرزا (۸۶۵ -۸۲۰ ق)، می‌زیست. ولی در بغـداد نشوونما یافت. وی به امر امیر تیمور گورکانی در حـدود ۷۹۵ ق بعـد از فتخ بغداد به سـمرقند رفت و به خواجه عبدالحی هروی معروف شد. او پایه‌گذار سـبک تیموری در سـمرقند است که به همراه استادان تصویرساز نامی دیگر، مکتب ثانی بغداد را به سمرقند و سـپس به هرات برد و به وسـیله‌ی سـلطان ابراهیم میرزا شاهرخی به شـیراز برگشت و در آن دیار توسـعه یافت. از اسـتادان وی، خواجه تاج‌الدین سلمانی و استاد شمس‌الدین از همه معروفتر هستند و صاحب «مناقب هنروران» وی را در خط و نقاشی شاگرد محمد سـیمی نیشابوری ذکر کرده است. سلطان احمد بن اویس جلایر، پیر احمد باغ شمالی و محمد بن محمود خیامی از شاگردان مهم وی به شمار می‌آیند. از آثار منسوب به او: نسخه‌ی «دیوان» مصور خواجوی کرمانی، که در ۷۹۹ ق انجام یافته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۶۹ / ۳، ۳۲۴- ۳۲۲ / ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۳۳۵ -۳۳۴ / ۱)، گلستان هنر (سی و پنج، سی و شش، ۱۵۰)، مناقب هنروران (۹۸، ۵۷).

استرآبادی، محمدولی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. از اهالی استرآباد بود و در جانورسازی و گرفت و گیر حیوانات دست داشت. تنها اثری که از وی بر جا مانـده است، تصویر اژدهـای پرهیبتی است که در صـخره‌ی کوههـا جـا گرفته و اطرافیان را به وحشت انـداخته است و به خط نسـتعلیق رقم «مشق محمدولی (یا میرزا ولی) استرآبادی» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۹۷ -۱۰۹۶ /۳).

استرآبادی، ولی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش. از آثار او تصویر اژدهای سهمناکی است که در روی صخره‌ها قرار گرفته و عده‌ای تماشاچی، با ترس و حیرت تمام، به عظمت و دهشتناکی اژدها حیران گشته‌اند، با رقم: «اثر مولانا ولی استرآبادی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۰۱/ ۳).

اسدآبادی، ابوتراب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۰ ق)، نقاش. وی از نقاشان رنگ و روغن و اهل اسدآباد بود. او به شیوه‌ی مهدی نقاش‌باشی چهره می‌ساخت و تا حدی نیز موفق بوده است. از آثار وی: تصویر یکی از رجال قاجاری که با رنگ و روغن نقاشی شده است، با رقم: «ابوتراب اسدآبادی ۱۲۸۰».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۹ /۱).

اسرار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. سیاه قلم و قلمدان‌ساز گمنام دوره‌ی ناصری است. او به شیوه‌ی آقافتحعلی نقاش شیرازی نقاشی می‌کرد و رنگ‌ها را پریده و خوش حالت می‌ساخت. از آثار رقم‌دار وی: قلمدان گل و مرغی است که به رنگهای روشن نقاشی شده است و کناره‌های نقوش به سیاه قلم اصلاح گشته و در سمت راست رویه‌ی قلمدان به خط نسخ رقم «اسرار» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۵ -۶۴ /۱).

اسفراینی، محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش و فلزکار. اهل اسفراین و از استادان کوفتگر و فلزکار و طلاب‌کوب زمان خود بود. از آثار بی‌نظیر این هنرمند، پنجره‌ی بی‌نظیری است در آستانه‌ی قدس رضوی که به مهارت تمام شبکه و کنده‌کاری و طلاـکوبی شده و کتیبه‌های زرین و نقوش هندسی عالی دارد. این پنجره که روی سنگ مرمر نصب شده و فولادی و زرکوب است، با همکاری استادان نامی زمان اتمام یافته و رقم آن چنین است: «عمل حاجی محمد بن علی حافظ اسفراینی تحت شهور محرم ۸۱۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۳/۱).

اسلامیان، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نگارگر.

تولد: ۱۲۹۰، اصفهان.

درگذشت: ۱۲ فروردین ۱۳۶۰، تهران.

حسین اسلامیان، فرزند محمد قلمدان‌ساز بود که روزگار را به نقاشی و ساخت و تعمیر قلمدان و تابلوهای روغنی می‌گذراند. حسین اسلامیان در نه سالگی به کارگاه پدر رفت و به فراگیری نگارگری و بوم‌سازی و روغن‌کاری روی بوم پرداخت. در آستانه‌ی دوازده سالگی، به طور رسمی به کارگاه پدرش راه یافت. بیست سالی به شاگردی و یادگیری ظرایف و دقایق هنر نگارگری در مکتب استاد میرزا امامی پرداخت.

استاد حسین اسلامیان در سی سالگی کارگاه کوچکی برای خود آماه کرد. از آن پس به طور مستقل به کار هنری پرداخت. در سال‌های اوج فعالیتش به سبب شنیدن سخنی در باب حرمت صورتگری دست از کار هنر کشید و به کشاورزی روی آورد. چند سال بعد، به فتوای مجتهدی بار دیگر به عرصه‌ی هنر پا بازگشت. در سال ۱۳۲۶ راهی تهران شد و در سال ۱۳۳۴ به اداره‌ی هنرهای زیبا راه یافت.

حسین اسلامیان، در زمینه‌ی نگارگری، تذهیب، تعشیر، سوخت (نوعی تجلید چرمین)، قلمدان‌سازی، نقاشی زیرلاکی و روغنی، میناکاری، جلدسازی و ساخت انواع بوم مهارت داشت. یکی از آثار استاد، جلد آلبومی است که در مجموعه‌ی موزه‌ی هنرهای ملی ایران نگه‌داری می‌شود. تذهیب و نگارگری این جلد آلبوم به صورت نقاشی لاکی یا روغنی است. این اثر هنری، در پایان دهه‌ی ۱۳۳۰ و آغاز دهه‌ی ۱۳۴۰، در قطع ۲۲ ضرب ۳۲ سانتیمتر آماده شده است. اثر دیگر استاد، جلد روغنی مذهب با موضوع چوگان‌بازی است که در اندازه‌ی ۲۷ ضرب ۴۱ سانتیمتر در سال ۱۳۵۰ به اتمام رسید و در موزه‌ی هنرهای ملی ایران نگه‌داری می‌شود. وی در این اثر بیست و چهار حالت مختلف از چهره‌پردازی را نشان داده است و برای تذهیب تابلو از نگاره‌های مختلف انسانی- حیوانی و گیاهی استفاده کرده است. برخی از آثار وی در موزه‌ی هنرهای تزیینی حفظ و نگه‌داری می‌شود.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

اسماعیل زاده، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حسن اسـماعیل زاده در سال ۱۳۰۱ ه.ش در زنجـان به دنیا آمـد. مرگ پـدر پیش از تولـد ، خانواده وی را ناچار به عزیمت به سوی تهران نمود. طولی نکشید که استاد با شوق ذاتی و حمایت مادر به هنر نقاشی روی آورد . نزد استاد محمد مدبر به فراگیری این هنر پرداخت. او نقاشی را تا سرحد کمال دنبال نمود و به عنوان یکی از نگارگران « نقش های قهوه خانه ای » مطرح گردید.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

والدین و انساب : حسن اسماعیل زاده در سال ۱۳۰۱ در زنجان به دنیا آمد. مرگ پدرش پیش از تولد وی اتفاق افتاد.

اوضاع اجتماعی و شـرایط زندگی : حسن اسـماعیل زاده ، بازرگان زاده ای از شـهرزنجان بود که قبل از تولد ، پدر را از دست داده بود و همین امر خانواده را در تنگنا و شرایط بدی قرار داده بود ، لذا جلای شهر ودیار نموده و به تهران رهسپار شدند .

تحصـیلات رسـمی و حرفه ای : با توجه به عشق و علاقه ای که حسن اسـماعیل زاده به نقاشی داشت ، مادرش او را بعنوان شاگردی به اسـتاد محمـد مـدبرسپرد وهمـان شوق پس از چنـدی او را به اسـتادی صاحب قلم و خلاق بـدل ساخت . او خود درباره این دوره چنین می گوید : « وقتی به تهران آمدم ، برای شاگردی پیش اسـتاد محمد مدبر رفتم . هر روز روی سنگی که وسط آن گود بود به کمک یک تکه سـنگ کوچک ، رنگها را می – ساییدم و بعد از پشت الک رد می کردم . بعضی روزها همراه استادم به خانه های اشراف می رفتیم و گچبری ها را رنگ می زدیم و موقعی که این کارها نبود ، می رفتیم قهوه خانه و تابلو می کشیدیم . »

خاطرات و وقایع تحصیل : حسن اسماعیل زاده از دوران تحصیل خود چنین سخن می گوید : « آن روز آبرو و اعتبار یک قهوه خانه به نقاشـیهایش بود و نقـاش ، مقـامی در حـد یـک بزرگ محل را داشت. بخصوص مرشـد هم برای رونق محفلش از این نقاشـی ها شاهد می آورد . آن موقع عده ای می گفتند « صورت کشـی » حرام است .ولی من در زندگی همین یک عشق را داشـتم و دنبالش را هم گرفتم . وقتی در قهوه خانه مرشد نقل می گفت ، من از روی حرفهای او طرح می کشیدم . »

استادان و مربیان : یکی از استادان حسن اسماعیل زاده ، استاد محمد مدبر می باشد که او از این استاد تاثیر شگرفی پذیرفت.

زمـان و علت فوت : حـاج حسن اسـماعیل زاده (چلیپا)، نقاش پیشـکسوت قهوه‌خانه در روز جمعه ۲۰ بهمن ۱۳۸۵ دار فـانی را وداع گفت.

فعالیتهای آموزشی : حسن اسماعیل زاده مراجعین زیادی برای یادگیری « نقاشی های قهوه خانه ای » دارد.

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : حسن اسـماعیل زاده پس از مرگ اسـتاد مدبر ، کار نقاشی را در آب انبار سیداسماعیل و میدان مولوی ادامه داد . این زمانی بود که شور و حال قهوه خانه ها کاهش یافته و کار نقاشـی از رونق افتاده بود ، به همین جهت سفارش دهندگان کار نقاشی را تنها به عتیقه فروشی ها ، یهودی ها و خارجی ها می فروختند.

همفکران فرد : حسن اسماعیل زاده به اتفاق عباس بلوکی فر و حسین همدانی نگارگری در بخش « نقشهای قهوه خانه ای » را دنبال می نمایند .

آرا و گرایشـهای خاص : حسن اسـماعیل زاده یکی از نگارگران بزرگ « نقش های قهوه خانه ای » است که البته پیش از او حسـین قوللر و محمد مدبر نقشهای حماسی و مذهبی را به تصویر می کشیدند .

چگونگی عرضه آثار : حسن اسماعیل زاده چندین بار آثارش را به تماشای عموم گذاشته است : که نمونه های آن در خانه آفتاب ،گالری سیحون و همچنین به اتفاق ۱۵ هنرمند دیگر در بازار هنر پارک لاله بوده است . -----------------------------
----

آثار :

۱ التنقیح فی شرح العروه الوثقی . (مباحث اجتهاد و تقلید ، طهارت ، صلوه)

ویژگی اثر : توسط حاج میرزا علی غروی تبریزی که تا کنون ۹ جلد آن به چاپ رسیده است و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .(تقریرات آثاری هستند که توسط شاگردان معظم له نوشته شده اند .)

۲ الدررالغوالی فی فروع العلم الاجمالی

ویژگی اثر : توسط شیخ رضا لطفی و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

۳ تحریر عروه الوثقی

ویژگی اثر : توسط شیخ قربانعلی محقق کابلی و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

۴ رساله در خلافت

۵ فقه العتره فی زکاه الفطره

ویژگی اثر : توسط سید محمد تقی حسینی جلالی و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

۶ مبانی العروه الوثقی (مباحث مضاربه ، مزارعه ، شرکت ، ضمان ، حواله ، نکاح ، غصب)

ویژگی اثر : توسط سید محمد تقی خویی – فرزند آیت اله خویی – در ۴ جلد و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

۷ محاضرات فی الفقه الجعفری

ویژگی اثر : توسط سید علی حسینی شاهرودی در ۳ جلد و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

۸ مدارک العروه الوثقی = فقه شیعه (مباحث اجتهاد ، تقلید ، طهارت)

ویژگی اثر : توسط سید محمد مهدی خلخالی که تا کنون ۵ جلد از آن چاپ شده است و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

۹ مستند العروه الوثقی (مباحث صلوه ، خمس ، اجاره)

ویژگی اثر : توسط شیخ مرتضی بروجردی که تا کنون ۱۰ جلد از آن چاپ شده است و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

۱۰ معتمد العروه الوثقی (مبحث حج)

ویژگی اثر : توسط سید رضا خلخالی در ۵ جلد و ازتقریرات آیت اله خویی می باشد .

۱۱ ۲– قصیده در مدح امیرالمومنین علی (ع) در ۹۰۰ بیت ، این قصیده بوسیله علامه سید مهدی موسوی خراسانی در سه جلد شرح گردیده است .

۱۲ اجود التقریرات در ۲ جلد ،

ویژگی اثر : آیت اله خویی در این دو جلد دروس استاد خویش علامه نایینی را در علم اصول به رشته تحریر درآورده و هر دو جمله آن به امضا و تصویب استاد رسیده است

۱۳ از آتش گذشتن سیاوش

۱۴ ازاله المحاده عن ملک المنافع المتضاده

ویژگی اثر : این رساله در سال ۱۳۵۱ قمری به امر مرحوم آیت اله میرزا علی آقا شیرازی نوشته شده است .

۱۵ اضائه القلوب بتحقیق المغرب و الغروب

ویژگی اثر : این رساله در ۱۳۵۳ قمری نوشته شده است .

۱۶ الامر بین الامرین (در جبر و تفویض)

ویژگی اثر : توسط علامه شیخ محمد تقی جعفری و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

۱۷ البیان فی تفسیر القرآن

ویژگی اثر : این کتاب یکی از بهترین کتبی است که پیرامون علوم قرآنی نوشته شده و در آن پس از آوردن مقدمه ای پر بار که خود یکی از برترین نوشته های قرآنی است به تشریح و تفسیر فاتحه الکتاب تا آیه ششم پرداخته است . عناوین آورده شده در مقدمه این کتاب عبارتند از : فضیلت قرآن ، قرائت قرآن ، اعجاز و حقیقت آن ، اعجاز قرآن از دیدگاه های مختلف ، جاودانگی هدایت قرآن ، پاسخ به گفته های منکرین فضل قرآن ، بقیه معجزات پیامبر و عهدین ، قراء سبعه ، نزول قرآن بر ((سبعه احرف)) و اینکه قرائات هفتگانه به جز سبعه احرف می باشند ، مسئله تحریف قرآن و اثبات نادرستی آن ، گردآوری قرآن ، حجیت ظواهر کتاب ، مسئله نسخ و بررسی ۳۶ آیه که ادعای منسوخ بودن آنها شده است و اثبات عدم نسخ آنها ، و پس از آن مبحث بداء و دیدگاه شیعه و تفسیر آن و پاسخ منکران بداء ، حدوث و قدوم قرآن ، در جای جای این کتاب روح تحقیق ، ابتکار ، تتبع ، آشنایی با علوم اسلامی چون احکام ، فقه ، اصول ، حکمت و فلسفه ، تاریخ ، حدیث ، مناظره ، تراجم ، تفسیر ، ادب ، لغت و احاطه بکتب شیعه و سنی بچشم می خورد . در پیرامون این کتاب چند کار صورت گرفته است که عبارتند از : الف – ترجمه بخش اعجاز آن به فارسی ، ((مرزهای اعجاز)) وسیله حاج شیخ جعفر سبحانی ب – ترجمه و تلخیص به فارسی با عنوان ((شناخت قرآن)) وسیله محمد صادق نجمی . هاشم هریسی ج – ترجمه تمام البیان به فارسی به نام ((بیان در مباحث کلی قرآن)) بوسیله اساتید نامبرده

۱۸ الرای السدید فی الاجتهاد و التقلید

ویژگی اثر : توسط غلامرضا عرفانیان خراسانی و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

۱۹ المحاضرات (فی اصول الفقه)

ویژگی اثر : توسط محمد اسحاق فیاض در ۵ جلد و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

۲۰ المسائل المنتخبه

ویژگی اثر : این رساله به زبانهای عربی ، فارسی ، انگلیسی ، اردو ، فرانسوی ، اندونزیایی و ترکی منتشر گردیده است . این کتاب خلاصه ای از کتاب منهاج الصالحین است

۲۱ المسائل و الردود

ویژگی اثر : مجموعه فتاوی

۲۲ المعتمد فی شرح المکاسب

ویژگی اثر : توسط سید محمد رضا خلخالی در ۵ جلد و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

۲۳ تعارض الاستصحابین

۲۴ تعلیقه المنهج لاحکام حج

۲۵ تعلیقه بر عروه الوثقی

۲۶ تعلیقه علی المسائل الفقهیه

۲۷ تقریرات درس اصول مرحوم محقق اصفهانی

۲۸ تقریرات درس فقه مرحوم محقق اصفهانی

۲۹ تقریرات درس فقه مرحوم میرزای نایینی

۳۰ تکمله المنهاج الصالحین

ویژگی اثر : این کتاب مسائلی را که در منهاج الصالحین نیامده است را بصورت جداگانه آورده است

۳۱ تلخیص المنتخب

ویژگی اثر : این کتاب گزیده ای از ((المسائل المنتخبه)) است

۳۲ توضیح المسائل

۳۳ جنگ خیبر

۳۴ جواهر الاصول

ویژگی اثر : توسط شیخ فخر الدین زنجانی و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

۳۵ حاشیه بر مکاسب شیخ انصاری

۳۶ حاشیه بر وسیله النجاه

۳۷ خروج مختار

۳۸ دراسات فی الاصول العلمیه

ویژگی اثر : توسط سید علی حسینی شاهرودی و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

۳۹ رساله فی اللباس المشکوک

۴۰ رساله فی تحقیق الکر

۴۱ رساله فی حکم اوانی الذهب

ویژگی اثر : توسط سید مهدی حجازی شهرضایی و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

۴۲ رستم و سهراب

۴۳ فقه القرآن علی المذاهب الخمس

۴۴ قاعده التجاوز

۴۵ مبانی الاستنباط

ویژگی اثر : توسط سید ابوالقاسم کوکبی در ۴ جلد و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

۴۶ مبانی التکمله

ویژگی اثر : این کتاب مسائلی که در تکمله المنهاج وارد شده را بصورت استدلالی مطرح نموده است و در این جلد قسمتی از احکام مربوط به حدود و دیات و قضا و شهادات وارد شده که متن آنها در منهاج الصالحین وجود ندارد .

۴۷ مبانی منهاج الصالحین

ویژگی اثر : توسط سید تقی طباطبایی قمی در ۵ جلد (دو کتاب اخیر شرح منهاج الصالحین و مناسک است) و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

۴۸ مستحدثات المسائل

ویژگی اثر : شامل برخی از مسائل جدید و مورد ابتلاء که از ایشان پرسیده شده بود .

۴۹ مصابیح الاصول (مباحث قطع و ظن و شک ، تعادل و تراجیح)

ویژگی اثر : توسط سید علاء الدین بحر العلوم و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

۵۰ مصباح الاصول

ویژگی اثر : توسط سید محمد سرور بهسودی در ۲ جلد و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

۵۱ مصباح الفقاهه فی المعاملات (دوره مکاسب شیخ)

ویژگی اثر : توسط شیخ محمد علی توحیدی در ۷ جلد و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

۵۲ مصباح الناسک فی شرح المناسک

ویژگی اثر : توسط سید تقی طباطبایی قمی و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

۵۳ معجم الرجال الحدیث

ویژگی اثر : این کتاب یکی از کم نظیرترین کتب رجالی شیعه و در برگیرنده سرگذشت ۱۵۶۷۶ نفر است که با نگارش زیبا و ترتیب جالب و تحلیل و روش علمی در ۲۴ جلد به چاپ رسیده است . آیت اله خویی در این کتاب در ترجمه هر شخص ، تمام راویان از او ، و یا کسانیکه شخص راوی از آنان نقل می نماید را ذکر کرده و جای روایات وی را در کتب اربعه معین نموده و با این کار مشکل ((مشترکات)) را نیز حل کرده است ، علاوه بر این در احوال راوی دقت کرده و درستی و نادرستی طریق شیخ مفید یا طوسی را به او معلوم کرده است ، فایده این کار این است که شخصی تمام روایت کنندگان یک خبر را ملاحظه کرده و می بیند ، تمام آنها موثق هستند و حکم به درستی روایت می کند در حالی که غافل از آن است که طریق شیخ طوسی و یا مرحوم مفید با راوی ضعیف است و بنابر این روایت هم ضعیف می شود . جلد اول کتاب در برگیرنده شش مقدمه سودمند است . ۱- دلیل احتیاج به علم رجال و پاسخ منکرین این دانش . ۲- معیار های علمی که به کمک آن وثاقت و حسن احوال راوی ثابت می شود . ۳- بحث درباره توثیقات متاخرین همچون سید بن طاوس ، علامه حلی ، ابن داود و علامه مجلسی . ۴- مناقشه و بحث درباره سایر توثیقات عامه ۵- بحث درباره صحت روایت کتب اربعه ۶- بحث درباره اصول پنجگانه علم رجال و کتاب ابن عضائری این کتاب در ماه رمضان سال ۱۳۸۹ قمری به پایان رسیده و پیرامون آن دو کار انجام شده است . الف- مستدرک معجم رجال الحدیث نوشته خود آیت اله خویی ب- دلیل معجم رجال الحدیث نوشته آقای محمد سعید طریحی

۵۴ مناسک الحج

ویژگی اثر : به فارسی و عربی

۵۵ منتخب الرسائل

۵۶ منتخب توضیح المسائل

۵۷ منهاج الصالحین

ویژگی اثر : در دو جلد که یک دوره متن فقهی است .

۵۸ منیه السائل

ویژگی اثر : مجموعه فتاوی

۵۹ نفحات الاعجاز

ویژگی اثر : این کتاب که در بیست و پنج سالگی آیت اله خویی نوشته شده است پاسخی است به کتاب ((حسن الایجاز فی ابطال الاعجاز)) نوشته فردی آمریکایی به نام مستعار نصیرالدین ظافر ، آیت اله خویی با رد نوشته های ظافر ، جاودانه بودن قرآن ، بعنوان معجزه خاتم پیامبران را اثبات نموده است ، این کتاب به سال ۱۳۴۳ قمری در نجف اشرف به چاپ رسیده است .

۶۰ نموذج فی الفقه الجعفری (صلاه المسافر)

ویژگی اثر : توسط سید عباس مدرسی یزدی و از تقریرات آیت اله خویی می باشد . --

منابع :

۱ پاسخنامه جناب آقای سید صاحب خویی به پرسشهای شعبه آذربایجان غربی۲ دست نوشته حجت الاسلام و المسلمین سید اسمعیل رسول زاده پسر دایی آیت اله خویی پیرامون زندگی معظم له به در خواست شعبه آذربایجان غربی۳ غروب خورشید فقاهت نوشته حجت الاسلام غلامرضا اسلامی۴ فصلنامه تاریخ و فرهنگ معاصر شماره ۵ – زندگی نامه آیت اله خویی – بقلم استاد سید هادی خسرو شاهی۵ مجله نور علم دوره چهارم شماره ۱۱۶ معجم الرجال الحدیث ج ۲۲۷ مکتب اسلام شماره ۶ سال ۳۲ مهرماه ۱۳۷۱ مقاله مرجعیت در شیعه نوشته آیت اله حاج شیخ جعفر سبحانی۸ یادنامه آیت اله العظمی خویی

اسماعیل میرزا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. در زمان سلطنت محمدشاه قاجار متولد شد. به هنر تصویرسازی علاقه‌مند بود. از آثار رقم‌دار وی: قلمدان ابری خوبی است که در رویه آن تصویر بزمی است، با رقم: «اسمعیل میرزا» و دیگر، تصویر آبرنگی جوانی با حواشی مذهب و تشعیر استادانه و رقم: «اسمعیل میرزا».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۸۲/۱).

اشرف قمی، محمد یوسف

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم و دوازدهم ق)، نقاش. از آثار وی، تصویر آبرنگ گل و مرغ زیبایی در موزه‌ی هنرهای تزیینی تهران است، با رقم: «هو اشرف جان مشق کرد شعبان المعظم ۱۱۱۷ کمترین محمد یوسف». علاوه بر آن، اثر دیگری از او در یکی از مرقعات کتابخانه‌ی کاخ گلستان است که نام اصلی نقاش و تاریخ تصویر قید نشده، با تصویر پرندگانی از قبیل قرقاول، کبوتر، لک‌لک و مجموعه‌ای ماهرانه از گلهای الوان، با رقم: «هو– به رقم اقل خلق‌اله ابن محمد یوسف اتمام یافت».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۸۳–۸۲/ ۱).

اصطرلابی اصفهانی، مسعود

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم ق)، نقاش. نگارگر فلزات سخت بود و به نازک‌قلمی و دقت تمام هنر می‌آفرید. تنها اثر امضادار وی: قلمدان فلزی

استادانه‌ای است که در رویه دو دماغه طرفین آن، نقوش زیبای اسلیمی، که از چنگ و پیچک ختایی تشکیل شده و طرح قرینه‌ای و رفت و برگشت دارد، در وسط رویه قلمدان امضاء نهاده و چنین نوشته است: «مسعود بن حمید بن محمود الاصطرلابی الاصفهانی سنه ۵۸۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۴۸ /۳).

اصفهانی، بهرام

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۷۴ ق)، نقاش. آبرنگ‌ساز اهل اصفهان و به شیرین‌دستی و رنگ‌پردازی معروف بود. در مرقعی که در کتابخانه‌ی گلستان تهران موجود است، صحنه‌ها را ابوالحسن خان صنیع‌الملک به عهده داشته و پرداخت و رنگ‌آمیزی تصاویر را استاد بهرام اصفهانی انجام داده است. این نقاشی در سال ۱۲۷۴ ق به اتمام رسیده و منظره‌ی عمومی و رنگ‌آمیزی درختان و جمع آهوان با مهارت انجام گرفته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۵ -۱۰۴ /۱).

اصفهانی، جواد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۴ ق)، نقاش. اهل اصفهان بود. وی در نقاشیهای روغنی (لاکی) مهارت داشته و در تصاویر رزمی و بزمی و چهره‌پردازی و شبیه‌سازی شیرین قلم بوده است. از آثار وی: قلمدان گل و مرغ زیبایی که بر روی آن حیوانات مختلف تصویر شده و زمینه‌ی آن، پرگل و در حاشیه و کناره تذهیب زیبا دارد، با رقم: «راقمه جواد ۱۳۱۴»؛ قلمدانی به تصویر حضرت مسیح و مریم و یکی از حواریون در مدالیون بزرگی که تصاویری از گاو و گوسفند نیز در کناره‌ی آن دیده می‌شود، با رقم: «کمترین جواد»، قلمدان گل و مرغ که در چهار مدالیون منظم، تصاویری از زنان و مردان فرنگی نقش بسته و به خط نسخ رقم «جود من کان جواد» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۸/۱).

اصفهانی، حمید، محمود

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم ق)، نقاش. وی نقش آرای زیبانگار بر روی فلزات سخت بود که اغلب اسطرلاب می‌ساخت. از آثار هنرمندانه‌ی این استاد، اسطرلاب نفیسی است که رویه آن را به آثار کوفی و سایر تزیینات اسلیمی آرایش داده، با رقم: «حمید بن محمود الاصفهانی» حدود ۵۴۷ ه ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۸/۳).

اصفهانی، زین‌العابدین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۲ ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. معروف به میرآقا و میر زین‌العابدین. در اصفهان به دنیا آمد. وی جد حاج مصورالملکی اصفهانی بود و در قلمدان و قاب آینه‌سازی و آثار روغنی چابک دست و پرتوان. او همچنین در مرغش سازی رنگارنگ نیز مهارت داشت. این استاد گل و مرغ و تصاویر حیوانات بخصوص پرندگان را به حلاوت تمام رسم می‌کرد و در آرایش گلها و حل‌کاری آنها استادی بصیر به شمار می‌رفت. ادیب الممالک فراهانی در اشعار خود وی را ستوده است:

... خامه بر تارخ تصویرش رقم زد

نقش نقاشی نمود این صنع زیبا (۱۳۰۲)

از آثار او: قاب آیینه گل و مرغی با زمینه‌ی مرغش که حواشی و جداول آن به انواع گلها آرایش شده و شیوه‌ی گل و مرغها در بیک علی اشرف است، با رقم: «هو رقم کمترین زین‌العابدین اصفهانی ۱۲۷۵»؛ قلمدان گل و مرغ زیبایی که را وسط و رویه آن تصاویر ریز پروانه جلب نظر می‌کند، با رقم: «زین‌العابدین ۱۲۸۹»؛ قاب آینه مرغشی سبز رنگ که در رویه‌ی آن گل سرخ زیبایی جلب نظر می‌کند و به خط شکسته‌ی زیبا چنین رقم نهاده: «رقم کمترین زین‌العابدین اصفهانی سنه ۱۲۸۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۱۴/۱)، هنر قلمدان (۱۵۶).

اصفهانی، عبدالحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. نگارگر اصفهانی بود و در چهره‌سازی مهارت داشت. از آثار وی، تصویر حکیم زین‌العابدین شیرازی است که عمامه سفیدی بر سر نهاده و لباس و عبای تیره‌ای پوشیده و به نوشیدن قهوه مشغول است. در کنار دست وی، چند جلد کتاب و تصویر قلمدان نیمه‌باز و قلمهای دیگر دیده می‌شود، با رقم: «عمل حقیر فقیر آقا عبدالحسین الاصفهانی سنه ۱۲۸۵» و در طرف دیگر این چنین آمده، «راقمه حکیم زین العابدین شیرازی سنه ۱۲۸۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۶۸ / ۳).

اصفهانی، عبدالرزاق

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش، مذهب و خطاط. اهل اصفهان بود. وی آبرنگ‌کار بود و در ارائه‌ی چهره و شبیه‌پردازی مهارت داشت. او به غیر از آبرنگ، در کارهای روغنی و فن تذهیب نیز دست داشت و خط نستعلیق را هم نیکو می‌نوشت. وی در یکی از آثارش خود را عبدالرزاق مخترع نامیده است. از آثار وی: تصویر در آتش انداختن حضرت ابراهیم (ع) است که چنین برمی‌آید در زمان محمدشاه قاجار ترتیب یافته، با رقم: «حاجی عبدالرزاق مخترع نوظهور»؛ تصویر حمامی که به زیبایی، وضع داخلی حمامهای قدیم و شیوه‌ی استحمام و وسایل تنظیف و لوازم را در نهایت دقت، ظاهر ساخته و حواشی تصویر که به دست نقاش تذهیب شده و همچنین خطوطی که نقاش نوشته، در کمال مهارت است، با رقم: «فی سنه ۱۲۶۶... عبدالرزاق»؛ جلد بزرگی در شیوه‌ی لایه‌چینی که رویه‌ی آن از گل و مرغهای شیوا و نقش طاووس و تزیینات دیگر ترکیب یافته است؛ با رقم: «کارخانه‌ی حاجی عبدالرزاق مخترع نوظهور مبارکه تاریخ ۱۲۷۴»؛ جلد روغنی ارزنده‌ای که در رویه دو طرف جلد، مناظر رقص و شادمانی، در حضور شاه‌عباس و خلیفه سلطان، سفیر هند است، با رقم:«عمل حاجی عبدالرزاق اصفهانی ۱۲۷۶». مؤلف «احوال و آثار نقاشان» نام وی را در دو مدخل جداگانه آورده است که اشتباه به نظر می‌رسد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۷۰ / ۳، ۳۲۷ -۳۲۵ / ۱).

اصفهانی، عنایت‌الله

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. مشهور به آقاعنایت. از میناتورسازان عصر خویش بود. شیوه‌ی کار او در مکتب اصفهان بود و در آرایش و پرداخت تصاویر دست داشت. از آثار وی: تصویر اژدهای قوی هیکلی که از درخت خشک و تکیده‌ای بالا- می‌رود و زمینه‌ی میناتور، نقش کوهها و بیابان است که به شیوه‌ی خاصی انجام یافته و چنین رقم دارد: «رقم آقا عنایت‌الله اصفهانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۰۶ / ۱)، تاریخ اصفهان (۳۰۴)، هنر عهد تیموریان (۷۷۹).

اصفهانی، غفار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. استاد لایه‌چین و اهل اصفهان بود و در هنر خود مهارت تمام داشت. از آثار وی تصویر بزرگی است که

چنـد مجلس گوناگون را نشان می‌دهـد، مجلس اول نجات دادن یوسف از قعر چاه است و دومی یوسف در حضور پادشاه و سومی منظره‌ی مکتب‌خانه و چهارمی مجلس بزمی که حواشـی آن را تصاویر حیوانات و انسان مسـتور کرده، با رقم: «عمل غفار اصـفهانی ۱۲۰۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۰۹ -۴۰۸ / ۱).

اصفهانی، مصطفی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۵ ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. وی به غیر از اسـتاد مصـطفی امامی حسینی است. این هنرمند در شیوه‌ی آقا رحیم کار می‌کرده و در قلمـدان‌سازی دست داشـته است. از آثار او قلمـدان گل و مرغ خوش نقشـی به شـیوه‌ی سـیاه قلم که معیار هنری گل و مرغ‌ها، با آثـار مصـطفی امـامی تفـاوت زیـادی دارد. زمینه‌ی قلمـدان، حـل کـاری برگ و گل است و داخل و زیر آن تـذهیب شـده، با رقم: «حسب الفرمایش... رقم کمترین مصطفی اصفهانی سنه ۱۲۹۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۵۷/ ۳)، هنر قلمدان (۱۲۰ -۱۱۹).

اعتماد حضور

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سـیزدهم ق)، نقاش. از نقاشان گمنام عهد ناصری بود که در تصویرسازی با رنگ و روغن و آبرنگ دست داشت. از آثار وی: تصویر نیم‌تنه امین‌السلطان اتابک است، با رقم: «اعتماد حضور» بدون تاریخ؛ دومین اثر وی شمایل حضرت امیرالمومنین (ع) است با رنگ و روغن که قنبر در حضور مولا ایسـتاده و شـیر مستاصـلی را که به حضـرت پناه آورده و امان خواسـته است، نظاره می‌کنـد با رقم: «اعتماد حضور».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۸۳/۱).

افشار اموی، ابوالحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۰۴ ق)، نقـاش. از اهـال ارومیه بود و برادرزاده‌ی علی‌اشـرف افشـار، نقـاش معروف دوره‌ی صـفوی. وی در تبریز با سـمت

نقاشباشی گری و در جامه‌ی نظامی مشغول به کار شد. ابوالحسن از استادان برجسته در اوایل دوره‌ی قاجار بود، که در گل و بته‌سازی پیرو علی‌اشرف و استادان مکتب صفوی و در چهره‌سازی نیز تا حدی تحت تأثیر نقاشان اواخر صفوی بود. وی در تذهیب نیز دستی پرتوان داشت. صاحب کتاب «المآثر والآثار» در مورد وی چنین می‌نویسد: «آقا ابوالحسن نقاشباشی افشار ارموی خلف استاد اللّه وردی نقاش بود و در صنعت نقاشی و گل و بته‌سازی و رنگ‌آمیزی مابین قلمدانها و جلدهای کار او و کارهای عمش، علی‌اشرف نقاش افشار مشهور تمیزی ممکن نبود.... عزیزخان سردار از کارهای او بسیار بر سبیل هدیه برای اعیان به تهران فرستاد. قلمدان او هم به حیات خودش تا پنجاه تومان خرید و فروش به هم رسانید. «از آثار او: قلمدان گل و مرغ عالی که به طرز بدیع و پرامتیازی نقاشی شده، با رقم: «ابوالحسن افشار ارومیه ۱۲۸۰»؛ قلمدان سالم و پرآذین گل و مرغ بی‌همتا، که با رنگهای روشن تصویر شده است و چنین رقم دارد: «ابوالحسن افشار ارومیه»؛ اثری با رقم: «هو، ابوالحسن افشار سرباز قدیمی، به تارخی ۱۲۹۶» که در آن دو مرغ در نهایت استادی بر روی شاخه درختی تصویر شده است؛ قلمدان گل و بته به سبک اواخر صفوی، با رقم: «کمترین ابوالحسن»؛ یک عدد جلد عالی گل و برگ افشان و ریز که در زمینه‌ی مشکی، با طلا اندود شده با: «رقم ابوالحسن افشار ارومیه ۱۲۷۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۱ /۱)، تاریخ هنرهای ملی (۹۹۷ -۹۹۶ /۲)، دایرة المعارف فارسی (۲۴ /۱)، سرآمدان فرهنگ (۶۹ /۱)، المآثر والآثار (۲۱۹)، هنر قلمدان (۱۱۴ -۱۱۳).

افشار، ابوالحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۵ ق)، نقاش. از دودمان افشار بود. تنها اثر رقم‌دار وی کتاب خطی، و تصویری، زیبایی است که در مورد جغرافیا نگارش یافته و چهارده اثر در موضوعات مختلف دارد. در برابر یکی از ترسیمات، به خط شکسته‌ی زیبا چنین رقم نهاده: «ابوالحسن چاکرزاده ابن مرحوم علی نقی افشار ۱۳۰۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۳ /۱).

افشار، ابوالفیض محمد حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. در هنر تصویر سازی و شبیه پردازی مهارت داشت. ابوالفیض برادری به نام آقا بگلرافشار داشت که او نیز در هنر نقاشی صاحب قلم بود. تنها مدرکی که در آن از ابوالفیض یاد شده است، یکی از ارقام تصاویر اوست که جزو کارهای برادر او، آقا بگلر، است و در آن نسبت خود را با محمد حسن ذکر کرده است. در این مدرک چاپی چنین نوشته شده:«صورت سرکار مقرب الخاقان خداوندگاری فتح‌اللّه خان سرتیپ دام اجلاله»: عمل ابوالفیض ابن محمد حسن نقاشباشی افشار فی شهر ربیع

الثانی سنه ۱۲۷۷».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۳۶ /۳).

افشار، بهرام

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. از هنرمندان گمنام است. فقط یک اثر رقم‌دار از او به یادگار مانده و آثار دیگر وی مشاهده نشده است. این اثر به جا مانده، تصویری در یک نسخه‌ی «خمسه‌ی» نظامی، مضبوط در موزه‌های فرانسه است که به سال ۹۶۸ ق تصویر و تزیین شده، با رقم: «بهرام افشار». شیوه این اثر، در مکتب شیرازی است و مختصات بیشتر آن معلوم نیست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۵/۳).

افشار، بهرامقلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. از طایفه‌ی افشار و در نقاشی پیرو شیوه‌ی رضا عباسی بود. از آثار زیبای او تصویر استادانه‌ای در ترکیه است که «رقم بهرامقلی افشار» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۵/۱)، گلستان هنر (پنجاه).

افشار، زین‌العابدین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. از ایل افشار و معاصر فتحعلی‌شاه قاجار بود. از آثار وی: جلد روغنی کتابی که به زیبایی و مهارت تمام انجام یافته و بر رویه آن شیخی را نشان می‌دهد که با شاگردان خود نشسته و به بحث مشغول می‌باشند، با رقم: «کمترین زین‌العابدین افشار ۱۲۳۵». از حلاوت قلم معلوم می‌شود که او از شاگردان ممتاز محمد زمان ثانی بوده و شیوه‌ی وی را در امر تصویرسازی پیروی کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۱۵ -۲۱۴ /۱)، هنر قلمدان (۱۰۹ -۱۰۸).

افشانگر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. به نوشته‌ی مکتوبی از سلطانعلی مشهدی که به یکی از فرزندان سلطان حسین بایقرا ارسال شده، نام این هنرمند را نیز جزو اساتید زمان قید کرده و به نام استاد افشانگر معرفی نموده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۳۱/۱).

افصح الحسینی، افضل

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. زاده‌ی شهر تون (فردوس) و از نقاشان دوره‌ی شاه عباس دوم بود. او در ترسیم تصاویر پیرو مکتب رضا عباسی بود و از شیوه‌ی او پیروی می‌کرد. افضل در ترسیم نقوش بزمی و رزمی و ارائه تصاویر عاشقانه دست داشت و در رنگ‌آمیزی و زیبانگاری پر استعداد بود. از آثار وی: تصویر زیبای خفته که در زمینه‌ی آن، گلدان گل و کاسه و بشقاب نقاشی شده، با: «رقم کمینه میر افضل تونی»؛ تصویر مرد کشیش، با: «رقم افضل الحسینی»؛ مینیاتور رزمی زیبایی، با: «رقم کمینه افضل الحسینی سنه ۱۰۵۴»؛ تصویر دو دلداده با لباس دوره‌ی صفوی و رقم: «هو رقم کمینه افضل الحسینی سنه ۱۰۵۶»؛ تصویر درویش درمانده‌ای در مقابل آتش، با رقم: «مشق بنده اقل افضل».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۸۳/۱)، گلستان هنر (چهل و پنج).

الحسینی، اسحاق

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. هنرمند پر ابتکار و خیاط شیرین‌دستی بود. از آثار رقم‌دار وی: کلاه درویشی که به استادی تمام زینت شده و در کتیبه‌ها و ترنجهای گوناگون، اشعاری به خط نستعلیق در وصف حضرت امیرالمؤمنین علی (ع) درج شده است، با رقم «... حقیر اسحق الحسینی با تمام رسانید».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۲/ ۱).

الحسینی، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. از هنرمندان دوره‌ی فتحعلی‌شاه و محمدشاه قاجار بود که در هنر خود مهارت داشت. از آثار رقم‌دار این هنرمند، قلمدان گل و مرغی زیبایی در زمینه‌ی نخودی سیر است که در وسط و رویه‌ی آن قرنقل آبی خوشرنگی تصویر شده است و در طرفین نیز گلهای متنوع رنگینی است که بین آنها، پروانه‌ها و زنبورها دیده می‌شوند. تذهیب قلمدان نیز نارک قلم است، با رقم: «کمترین حسین الحسینی سنه ۱۲۵۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۵۶/۱).

الشریف، ابومحمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم و سیزدهم ق)، نقاش و مجلّد. وی از جمله استادان ممتاز گل و بوته‌سازی در اواخر دوران زندیه بود، که جلدهای رغنی در حد اعلای نفاست می‌ساخت. آثار بازمانده از وی: یک جلد زیبا است با تاریخ ۱۱۹۹ ق و همچنین یک جلد کتاب گلستان سعدی که زمینه‌ی آن مرغش آلبالویی زیبایی است، تصاویر گل و بلبل و پیچکهای ریز طلایی که به استادی نقاشی شده، با رقم: «عمل ابومحمد سنه ۱۲۰۱». احتمالا وی در قلمدان سازی نیز استاد بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۹ /۱)، هنر قلمدان (۱۰۶).

اللّه قولی خویی، اسماعیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۳ ق)، نقاش. درویش اهل خوی بود و در نقاشی دست داشت. از آثار وی: تصویر شمایل حضرت علی(ع) به آبرنگ، با رقم: «عمل کمترین اسماعیل خوئی اله قولی ۱۳۰۱»؛ تصویر دیگری از مولای متقیان و اصحاب نزدیک، با رقم: «انا العبد الخوئی اقل المشایخ استاد اللّه قولی فی شهر شوال سنه ۱۳۰۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان(۸۱ /۱).

اللّه‌وردی افشار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. برادر کوچک علی‌اشرف معروف و پدر ابوالحسن افشار، از طایفه‌ی افشار ارومیه که بنا به قول اعتمادالسلطنه، نقاش با کمال و صاحب هنر بود. او از نقاشان معتبر دوره‌ی زندیه و اوایل قاجاریه بود که در رنگ و روغن و آبرنگ مهارت داشت. تنها اثر رقم‌دار وی: تصویر عباس میرزای قاجار با صورت زیبا و سبک نقاشیهای دوران صفویه، با کلاه قرمز رزمی و کفشهایی شبیه نعلین است. پوشش و آرایش وی، در حد یک شاهزاده‌ی قاجاری است. در روی یکی از دیواره‌ها به خط نستعلیق زیبای تیره رنگ نوشته شده: «شبیه نایب‌السلطنه عباس میرزا دام‌اقباله»، با: «رقم کمترین اللّه‌وردی افشار ۱۲۳۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان(۸۴/ ۱)، گلستان هنر(پنجاه)، المآثر والآثار(۲۱۹).

الوانی قمی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و شاعر، متخلص به الوانی. هنرمند دوره‌ی صفوی و اهل تبریز بود که اجداد وی از شهر قم به تبریز آمده و در آن ولایت ساکن گشته‌اند. او در رمالی و طالع‌بینی و معرفت اسطرلاب نیز دست داشت و در شعر و شاعری شیرین کلام بود. شاه قولی شاگرد آقا میرک بود و در عمده‌ی آثار خود شیوه‌ی استاد را برگزیده و در کمال بصیرت و آراستگی از عهده‌ی انجام آن برآمده است. تاریخ تولد و درگذشت وی مکتوم است و آنچه از قراین برمی‌آید، شاه قولی در قرن دهم، در دیار عثمانی شهره بوده است. از آثار وی: تصویر اژدهایی با هیبت و استحکام کم‌نظیر در شیوه‌ی میرک که استادانه است و به خط نستعلیق رقم «عمل شاه قولی علی طریق المشق» دارد؛ تصویر پرندگان گوناگون که با چرخش استادانه‌ی مخصوص در کمال قدرت رسم شده و در حواشی نیز تصاویر و آرایش اسلیمی به طریق آثار میرک نقش شده و رقم «شاه قولی» دارد؛ تصویر فرشته‌ی خوش حالت بالداری که در حقیقت حامل آب حیات است و برای تقدیم آن به یک مرد روحانی در حال پرواز است و رقم «عمل شاه قولی» دارد.[۱]

شاه قلی تبریزی. نقاش معروف ایرانی عهد صفویه (قر. ۱۰ ه.) وی شاگرد آقامیرک نقاش مشهور بود و در دربار سلیمان خان قانوی سلطان عثمانی به نقاشی اشتغال داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار نقاشان (۲۳۹ -۲۳۷ /۱)، تحفه سامی (۳۷۲)، فرهنگ سخنوران (۸۵)، مناقب هنروران (۱۰۵)، هنر عهد تیموریان (۵۷۹).

الیاس

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. وی رسام نقشه‌های ولایات و تهران بود که در زمان ناصرالدین شاه فعالیت می‌کرد. از آثار به جا مانده‌ی این هنرمند، نقشه‌ی تهران در دو قسمت جداگانه، که در قسمت فوقانی دور حصار شهر تهران نقوش ترسیمی زیبایی نقش کرده و در ذیل ذو کتیبه نوشته شده: «تصویر دارالخلافه طهران پایتخت پادشاه عالم پناه شاهنشاه ناصرالدین شاه ابن محمدشاه» و در زیر نقشه رقم نهاده: «بسعی کمترین بندگان الیاس برهزین منقش شد»

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۳ /۳).

امامی اصفهانی نقاشباشی، محمدمهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۴ –۱۲۵۹ ش)، نقاش. در اصفهان به دنیا آمد و از سلسله سادات امامی اصفهانی بود. جد بزرگوارش میرزا نصراللّٰه امامی نقاش‌باشی است که در دوره‌ی ناصری، نقاش‌باشی عصر خود بوده است. میرزا آقا پس از مدتی به تهران رفت و در مجمع‌الصنایع دولتی که زیر نظر میرزا رضی صنیع همایون اداره می‌شد، به تحصیل پرداخت و کلیه رموز و فنون علم تصویر و تذهیب را فراگرفت. سپس رهسپار زادگاه خود شد و در آنجا، کارگاهی در سرای سنگ‌تراشان ملك تهیه کرد و عمده آثارش را در این کارگاه مصور ساخت، ولی در اواخر عمر انزوا گزید و در منزل مسکونی خود، به خلق آثار هنری پرداخت. او در چهره‌پردازی و جانورسازی و گل و مرغ و نماسازی و طراحی نقوش قالی و کارهای روغنی و تذهیب و تشعیر و سایر شیوه‌های این فن مهارت داشت و هنرمندی ذوفنون به شمار می‌آمد. میرزا آقا در رشته تخصصی هنر سوخت که یکی از شیوه‌های بسیار دشوار تصاویر چرمی به شمار می‌آید، استادی پیشرو بوده و احیاکننده‌ی این هنر فراموش شده محسوب گشته و به غیر از هنر سوخت، در رشته‌ی قلمدان و جلدسازی یعنی در شیوه‌ی روغنی نیز دست پر مهارتی داشته است. از شاگردان مشهور این هنرمند، استاد حسین اسلامیان، استاد حسین خطایی و استاد محمود فرشچیان درخور ذکر هستند. میرزا آقا در اصفهان درگذشته و همان جا به خاك سپرده شده است. از آثار وی: یك جفت در روغنی که از شاهکارهای وی است، با: «رقم کمترین میرزا آثا امامی»؛ تصویر استادانه پیرمردی که در مقابل او، جوانی را ترسیم نموده است، با رقم: «میرزا آقا امامی»؛ قاب آینه نفیسی که به تقلید از شیوه‌ی صفویه عمل آورده و بدون رقم است؛ مینیاتور ارزنده‌ای به تقلید از آثار استاد محمدی که تصویر دو دلداده است و بدون رقم.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۷۱ –۱۲۶۹/ ۳)، گلستان هنر (پنجاه و دو).

امامی اصفهانی، بابا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. از نقاشان اوایل دوران قاجاریه بود. در شبیه‌سازی و چهره‌پردازی و جانورسازی و سایه‌پردازی دست داشت. در گل و بوته سازمی و تصویر پرندگان پایه‌ای بلندتر و سبکی مخصوص داشته است. چندین اثر امضادار از وی بر جا مانده

است: تصویر آبرنگی مردی به شیوه قاجاری، با: «رقم کمترین میرزا بابا الحسینی الامامی فی شهر رجب من شهور سنه ۱۲۶۹»؛ تصویر آبرنگ حیواناتی از قبیل اسب و قاطر و بره در کشتزار، با رقم: «میرزا بابا الحسینی ۱۲۵۹»؛ تصویر نیم‌تنه‌ی حاج میرزا آقاسی با کلاه بوقی، با: «رقم کمترین بندگان میرزا بابا حسینی ۱۲۶۲» و تصویر ناصرالدین شاه در روی قلمدانی، با رقم: «کمترین میرزا بابا الحسینی ۱۲۷۳»؛ تصویر تمام قد میرزا آقاسی با کلاه بوقی، با رقم: «کمترین میرزا بابا الحسینی ۱۲۶۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۸۷ -۱۲۸۶ /۳)، هنر قلمدان (۱۱۹).

امامی اصفهانی، جواد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، نقاش. از هنرمندان خاندان امامی اصفهانی است که در گل و بوته و صورت‌سازی چیره‌دست بود. ولی در هیچ یک به پایه‌ی استادان طراز اول نرسیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :هنر قلمدان (۱۴۴).

امامی اصفهانی، غلامرضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش. از سادات اصفهان بود و در گل و بوته‌سازی و چهره‌پردازی و تذهیب و حل‌کاری و پرنده‌سازی دست داشت. در صورت‌سازی همانند عباس شیرازی کار می‌کرد. از آثار وی: قاب آینه ممتاز که انتخاب رنگها و پرداز سایه‌ها استادانه است و حواشی و اطراف آن تذهیب شده و به خط رقاع رقم «عمل الحقیر غلامرضای الامامی ۱۲۸۳» دارد؛ قلمدان درشتی که در رویه آن تصویر گل و بوته فندقی ترسیم شده، با رقم: «غلامرضا امامی ۱۲۹۰»؛ قلمدان زرافشان و گل مرغی که در زمینه‌ی سیر ترسیم شده، با رقم: «فرمایش جناب آقای ضیاءالملک رقم کمترین غلامرضا امامی ۱۳۰۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۱۱ -۴۱۰ /۱)، هنر قلمدان (۱۵۰).

امامی اصفهانی، محمدتقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. از سادات اصفهان و خاندان هنرمند امامی‌بود. این هنرمند در سطح میرزا نصرالله امامی‌نقش

می‌آفرید و شاید شاگرد وی بوده است. علاوه بر صنعت نقاشی، در رشته‌ی گل و بوته و پرنده‌سازی و جدول‌کشی نیز قلمی‌خوش داشت. خط رقاع را نیز خوب می‌نوشت. از آثار وی: قلمدان زیبایی است از گل و مرغ و در انتهای قلمدان به خط طلایی: «رقم محمدتقی الامامی۱۲۸۶» داشته که شباهت زیادی به کارهای میرزا نصرالله امامی‌دارد؛ قلمدانهای متعددی که جذاب و استادانه است، با رقم: «کمترین محمدتقی امامی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۷۵/۲)، هنر قلمدان (۱۵۱).

امامی اصفهانی، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش. وی به احتمال بسیار باید پدر میرزا آقا محمدمهدی متوفی به سال **۱۳۳۴** ش باشد. محمدحسین گل و بوته‌ساز دست داشت و از این رو به آقا محمدحسین گل و بوته‌ساز معروف بود. علاوه بر آن در رنگینه‌سازی و سیاه‌قلم مهارت داشت و آبرنگ‌های خوبی می‌ساخت. رقم هنری وی: «یا اباعبدالله الحسین» بود و در مواردی نام خودش، «محمدحسین اصفهانی». در علوم دینی و مذهبی نیز مقام ارجمندی داشت و حتی مدتی پیشنماز یکی از مساجد اصفهان بود. از آثار وی: قلمدانی است که در رویه‌ی آن انواع و اقسام گلهای با طراوت و کناره‌ها با گل و مرغ و دشت و دمن نقاشی شده، با رقم: «یا اباعبدالله الحسین»؛ قلمدانی با تصویر یک گل زنبق در شیوه‌ی آبرنگ سیاه‌قلم پرداز، با رقم: «حسین الامامی»؛ قلمدانی با تصویر یک گل و مرغ رنگینه با حواشی مذهّب، با رقم: «حسین الامامی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۷۰۲/۲)، گلستان هنر (پنجاه و یک)، هنر قلمدان (۱۴۳).

امامی اصفهانی، محمدصادق

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، نقاش. ظاهراً برادر نصرالله امامی نقاش‌باشی است که شیوه‌ی برادر را الگوی کار خود قرار داده و در گل و مرغ و بوته‌سازی دست داشته است. گل و مرغهای وی به شیوه‌ی آقا فتح‌الله بود که انواع گلها را در بستر یکدیگر، به شیوایی ترسیم می‌کرد و مرغهای رنگینی را لابه‌لای آنها جای می‌داد و منظره‌هایش طبیعی‌تر جلوه می‌نمود. وی قلمدانها و جلدهای روغنی خوبی برای سران نهضت مشروطه می‌ساخت و علاوه بر قلمدان‌سازی به آبرنگ و سیاه‌قلم نیز علاقه داشت و تذهیب و آرایش طلایی را خود انجام می‌داد. او در چهره‌سازی نیز استاد بوده است. از آثار وی: قلمدان سیاه قلمی، در مکتب آقا فتح‌الله، با: «رقم محمدصادق الامامی ۱۳۰۷»؛ جلد روغنی و رحلی بزرگ گل و مرغی قرآن مجید، با: «رقم محمدصادق امامی سنه ۱۳۱۳»؛ قلمدان خوش نقش و گل و مرغی که با خط رقاع سفید رقم داشت: «محمدصادق الامامی ۱۳۰۹»؛ قدیمی‌ترین اثر این هنرمند، قلمدان استادانه‌ای است که در کمال شیوایی عمل آمده و به خط طلایی رقم دارد: «رقم کمترین محمد صادق الامامی ۱۲۸۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۰۰ -۸۹۹ /۲)، هنر قلمدان (۱۴۴).

امامی اصفهانی، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. وی چهره‌پرداز و آبرنگ‌ساز و از سادات اصفهان بود. از آثار او: تصویر آبرنگ سهام‌الملک در لباس وزارت است، با رقم: «شبیه عالیجاه مقرب الخاقان میرزا ابراهیم‌خان سهام‌الملك به جهت پیشکش سمت اختتام پذیرفت. علی یدالعبد محمدعلی الامامی ۱۲۷۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۱۷ -۹۱۶ /۲).

امامی اصفهانی، محمدمهدی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. معروف به میرزاجان. این استاد جد اعلای خانواده‌ی هنرمندان اصفهانی است که عده‌ی زیادی از آنان در حسن خط و نقاشی استاد مسلم بوده و قلمدانهای بسیاری آراسته‌اند. محمدمهدی از هنرمندان گل و بوته‌ساز دوره‌ی فتحعلی شاه بود که در مکتب اصفهان آثار گرانبهایی از خود به جای گذاشته است. از آثار وی: «جلد زرنشان مرغوبی، با رقم: «میرزا جان سنه ۱۲۳۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۸۸/۳)، گلستان هنر (چهل و نه)، هنر قلمدان (۱۱۵ -۱۱۴).

امامی اصفهانی، نصراللّه

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۲۶ ق)، نقاش و خطاط. ملقب به نقاش‌باشی و از خاندان امامی اصفهان بود. در گل و بوته و پرنده‌سازی و هنرهای روغنی لاکی استدی مبرز به شمار می‌آمد. میرزا نصراللّه به غیر از قلمدان‌سازی در نقش جلدها و قاب آینه‌ها استعدادی وافر و شیوه‌ی مخصوص به خود داشت. سایه‌ها را در پردازهای درشت‌تر می‌زد و از ریزه‌کاریهای زیاده از حد احتراز می‌جست. رنگها را به عیار و برداشت ابتکاری خود انتخاب می‌کرد و جزئیات و آرایش آنها را تغییر می‌داد. سال دریافت لقب نقاش‌باشی نصراللّه دقیقاً معلوم نیست، ولی در قدیمی‌ترین آثار خود که لقب نقاش‌باشی را قید کرده سال ۱۲۹۰ ق است. بنابراین در آن سال و یا سالیانی قبل از

آن لقب نقاش‌باشیگری را از ناصرالدین شاه قاجار و یا ظل‌السلطان، حاکم اصفهان دریافت کرد. این نقاش بیش از چهل سال و اندی در خدمت هنر بوده و آثار بسیاری ارائه داده است. او همچنین در خطوط مختلفه، به خصوص خط شکسته مهارت زایدالوصفی داشت و گاهی به نظم شعر نیز، طبع‌آزمایی می‌کرد. از جمله آثار وی: تک گل قرنفل که برگهای موزون داشت، با رقم: «کمترین نصراللَّه نقاش‌باشی»؛ جعبه‌ی بزرگی که رویه کناره‌های آن گل سرخ داشت، با رقم: «نصراللَّه الحسینی الامامی فی سنه ۱۲۸۲»؛ قاب آینه گل و مرغی که در وسط رویه آن، یک گل درشت جلب‌نظر می‌کرد و به خط نستعلیق رقم: «نصراللَّه الحسینی الامامی سنه ۱۲۵۱»؛ قاب آینه چشم آذینی که رویه آن گلهای سرخ زیبا داشت، با: «رقم حقیر نصراللَّه حسینی ۱۲۸۱»؛ انفیه‌دان زیبایی به اندازه قوطی کبریت، با رقم: «کمترین نصراللَّه حسینی الامامی» و شش اثر رقم‌دار دیگر که از وی برجای مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۸۷ -۱۳۸۴ /۳)، هنر قلمدان (۱۵۶ -۱۵۵).

امامی اصفهانی، هاشم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهّب. از سادات امامی اصفهان بود که در صورت‌نگاری و منظره‌سازی به سبک اروپایی دستی قوی و مهارتی بسزا و در این زمینه شیوه‌ی خاصی داشت و تذهیب را نیکو می‌دانست. از آثار رقم‌دار وی: قلمدانی است که تصاویر زیبایی را به شیوه‌ی روسی عمل آورده است، با رقم: «هاشم الحسینی ۱۲۹۷»؛ قلمدانی با نقاشی گل و مرغ، با رقم: «سید هاشم»؛ قلمدانی با تصاویر چند زن و یک شاهزاده که حواشی قلمدان به مناظر شکار و درختان مصور بود، با رقم: «هاشم الحسینی ۱۲۹۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۱۷ -۱۴۱۶ /۳)، هنر قلمدان (۱۴۵ -۱۴۴).

امامی حسینی اصفهانی، ابوالقاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، نقاش. از سادات حسینی اصفهان بود و در نقاشی روغنی و تذهیب دست داشت. اغلب آثار وی بر روی قلمدان، قاب آینه، قاب عکس، میز تحریر، سپر، حتی کاسه و بشقاب و سایر اشیاء تزیینی است. از آثار رقم‌دار او: جلد گل و مرغی قرآن مجید که تمام جلد به آن آراسته شده، با رقم: «ابوالقاسم الحسینی اصفهانی سنه ۱۳۰۴»؛ قاب عکس گل و مرغی شیرین و زیبا، با رقم: «عمل ابوالقاسم اصفهانی»؛ دو قاب عکس گل و مرغ متوسط، به خط نسخ، با رقم: «ابوالقاسم اصفهانی ۱۳۱۸»؛ میز خوب، با تصویر گل و مرغ که برای ناصرالدین شاه ساخته شده، با رقم: «میرزا ابوالقاسم اصفهانی»؛ دو جعبه بزرگ، با گل و مرغ زیبا و درشت، با رقم: «عمل کمترین ابوالقاسم اصفهانی سنه ۱۳۲۰»؛ گل و بوته ممتاز و دلنواز که برای ناصرالدین شاه ساخته شده، با: «رقم میرزا ابوالقاسم اصفهانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۷/۱)، هنر قلمدان (۱۶۳).

امامی حسینی اصفهانی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. از سادات اصفهان بود و در کارهای روغنی از قبیل قاب آینه و قلمدان و انواع جلدها ذوق داشت. در زادگاه خویش کارخانه‌ی مجهزی دایر کرد و طراحی و اساس اولیه‌ی نقوش را خود انجام می‌داد و بقیه را به عهده‌ی شاگردان می‌گذاشت؛ سپس کارخانه را به تهران انتقال داد. در ترسیم مجالس بزمی و رزمی به شیوه‌ی دوران صفوی صاحب ابتکار بود و در ارائه گل و مرغ و مناظر پر طراوت و ترسیم حیوانات مهارت داشت. علاوه بر فنون یاد شده، خط نسخ و نستعلیق را خوش می‌نوشت. بین سالهای ۱۲۶۰ تا ۱۲۸۰ ق به خلق آثار زیبایی اشتغال داشته است. از آثار وی: یک جلد کتاب رحلی که حاشیه‌ی آن به خط نسخ معمولی است و در داخل جلد، تصویر مجلس بزمی است، با رقم: «در اصفهان در کارخانه جناب آقای سید محمد ۱۲۷۴ تمام شد»؛ قلمدان بزرگی که در وسط آن، گل و مرغهای خوشرنگی نقش بسته، با: «رقم کمترین سید محمد ۱۲۸۰»؛ یک جفت در اطاق مزین و منقش که مانند شیوه‌ی جلدسازی و قلمدان‌سازی روغنی گشته و در آن مجالس گوناگونی به شیوه‌ی دوران صفوی نقاشی شده، با: «رقم سید محمداصفهانی»؛ جلد کتابی که در داخل رویه‌ی آن، انواع گلها و طاووس و حواشی آن خطوط نسخ بود که با ابیات شعر پر گشته و رقم «عمل سید محمد امامی حدود سالیان ۱۲۸۰» دارد؛ قلمدان کیانی که از برگیرنده‌ی نزدیک پانصد چهره از قهرمانان «شاهنامه» و داستانهای «مثنوی» مولوی و «پنج گنج» نظامی با پرداز لطیف و حالات گوناگون است، با رقم: «سید محمدالحسینی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۵۱ -۶۵۰ /۲)، هنر قلمدان (۱۳۶).

امامی حسینی اصفهانی، محمدباقر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. از سادات امامی اصفهان بود که بنا بر پیشینه‌ی خانوادگی به حرفه‌ی نقاشی روی آورده بود. در رشته‌ی گل‌آرایی فعالیت داشت و عمده‌ی کارهایش در شیوه‌ی آبرنگ و سیاه قلم است. در تذهیب، تشعیر و جدول‌سازی نیز دست داشت. از آثار وی: قاب آینه گل و مرغی که با تذهیب تزیین شده و حواشی و متن قاب آینه نیز منبت‌کاری است، با: «رقم میرزا محمدباقر اصفهانی ۱۲۶۹»؛ تک شاخه گل سرخی با آبرنگ که در کمال شیوایی است، با: «رقم محمدباقر الامامی الحسینی ۱۲۶۰»؛ تصویر گل و برگ، با رقم: «محمدباقر الامامی الحسینی ۱۲۷۲» و گل و بوته‌سازی کناره‌ی قطعه‌ای به خط علی مذهب، با رقم: «کمترین محمدباقر الحسینی الامامی ۱۲۷۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۶۴ -۶۶۳ /۲)، هنر قلمدان (۱۳۷).

امامی حسینی اصفهانی، مصطفی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. از سادات اصفهان که در هنر خود متبحر و از نگارگران دوره‌ی ناصری بود. در تنوع گل و مرغها و ترتیب‌پردازی و انتخاب بجای رنگها و سایر ترفندهای گل‌آرایی به شیوه‌ی محمدزمان اول و علی اشرف به شمار می‌آمد و تذهیب و تشعیر و حل‌کاری را نیز نیکو می‌دانست. جلد و قلمدان می‌ساخت و آنها را به شیواترین وجهی آذین می‌کرد. از آثار وی: یک قلمدان با نقوش خوش منظره که در رویه قلمدان، دو شاخه گل فندقی و در حواشی آن همانند رویه، تصاویر گل فندقی و مرغ و بلبل است، با رقم: «مصطفی الامامی الحسینی ۱۲۹۲»؛ یک جلد قرآن، با تصاویر گل و مرغ که در رویه‌ی جلد دسته‌گلهای جمعی و در کناره‌های رویه جدول‌کشی و تذهیب و در داخل جلد یک ترنج بزرگ گل و مرغ و کناره‌ها و سایر زمینه‌ها با نقوش تذهیبی گوناگون از قبیل نقوش اسلیمی و تشعیر درشت و خنجری که به شکلهای نیم‌دایره‌ای قرینه‌سازی شده، و به خط رقاع رقم «بر حسب فرمایش مولائی آقا محمدالموتمن آقا محمد... به رقم کمترین مصطفی امامی ۱۲۸۷» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۵۸ -۱۱۵۷ /۳)، هنر قلمدان (۱۴۵).

امیرالکتاب ملک‌الکلامی، ابوسعید عبدالحمید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۶۸ -۱۳۰۲ ق)، خطاط، نقاش و شاعر، متخلص به شرقی. در سنندج متولد شد و همان جا به کسب علم و دانش پرداخت. به وساطت بیان‌السلطنه، ناصرالملک، والی کردستان امیرالکتاب را به دارالایاله فراخواند و به کار انشاء گماشت. بعد از انتصاب ناصرالملک به وزارت مالیه، در دفتر استیفا مشغول کار شد مدتی نیز منشی نخست‌وزیر بود. انواع خط را به خوبی می‌نوشت. در نقاشی آبرنگ تبحر داشت و از نقاری و حکاکی نیز بهره‌مند بود. در تاریخ و طب و گیاه‌شناسی و پرورش گلها و ریاحین مطالعات عمیق داشت. اغلب اشعارش انتقادی است و به همین جهت آنها را در دیوان خود ثبت نکرده است، اما خود همه آنها را از حفظ داشت و برای کسانی که طرف اعتمادش بودند می‌خواند. امیرالکتاب، در سن شصت و شش سالگی چشم از جهان فروبست و در امامزاده عبدالله دفن گردید. از شاگردان او می‌توان به مرتضی عبدالرسولی اشاره کرد. آثار وی در زمینه‌ی خطاطی: کتیبه‌ی ثلث دودانگ گلوگاه سر در موزه‌ی ایران باستان و پیشانی کتابخانه‌ی ملی و دارالفنون و غیره در تهران؛ کتیبه‌ی آرامگاه حافظ در شیراز، ابنیه‌ی جدید فرهنگی تبریز و دیگر شهرهای ایران که در دوره‌ی رضاخان برپا شده است؛ قطعه‌ای به قلم نیم دودانگ عالی، به خط نستعلیق، با رقم: «کتبه امیرالکتاب ۱۳۳۰»؛ قطعه شعری در مدح ناصرالملک، به همان قلم و رقم و تاریخ ۱۳۲۹؛ یک لوحه، به قلم شش دانگ و نیم دودانگ نستعلیق و دودانگ رقاع و ثلث عالی، با مضمون: «حضرت رییس الوزراء نجفقلی صمصام‌السلطنه، کتبه امیرالکتاب سنه‌ی ۱۳۳۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۷۶ -۳۷۱ /۲)، اطلس خط (۶۰۱ -۵۹۹)، تاریخ برگزیدگان (۴۷۴ -۴۷۳)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۱۱۲ -۱۰۹)، شرح حال رجال (۱۴۲/۵)، تاریخ مشاهیر کرد (۲۹۷ -۲۹۵ /۲).

امیرشاهی سبزواری، ملک

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۵۷ ق)، خطاط، نقاش، موسیقیدان و شاعر، متخلص به شاهی. از غزلسرایان معروف شیعه‌ی قرن خود بود و ظاهراً در شاعری، استاد عبدالرحمان جامی بوده است. در سبزوار به دنیا آمد و نیاکانش از امرای سربداری و خود خواهرزاده‌ی خواجه علی مؤید سربداری بود. علت اشتهار شاعر به امیر به همین سبب، و انتخاب تخلص شاهی هم ظاهراً به این دلیل است. وی در طلب علم و ادب به هرات رفت و در خدمت شاهزاده بایسنقر منصب تقرب و ندیمی یافت. بعد از مدتی از او رنجیده شد و از هرات به سبزوار رفت و در آنجا به کشاورزی پرداخت. در اواخر عمر برای نقاشی کوشک گل‌افشان که بابر میرزا در استرآباد ساخته بود، به آنجا رفت و همان درگذشت. جنازه‌ی او را به سبزوار انتقال دادند و در خانقاه مربوط به نیاکانش به خاک سپردند. امیرشاهی انواع خطوط را خوش می‌نوشت و نام وی را در زمره‌ی خوشنویسان کتابخانه‌ی بایسنقری آورده‌اند، ولی تاکنون نمونه‌ی خطی از وی دیده نشده است. امیر در فن نقاشی مصور و مذهب شهرت داشت و در موسیقی ماهر بود و عود می‌نواخت. از آثار وی: «دیوان شعر»، مشتمل بر دوازده هزار بیت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۴۰۴ -۴۰۰ /۱)، احوال و آثار خوشنویسان (۷۹ -۷۷ /۱)، احوال و آثار نقاشان (۹۲/۱)، از سعدی تا جامی (۷۲۶ -۷۲۳)، پیدایش خط و خطاطان (۸۴ -۸۳)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۱۴ -۳۱۰ /۴)، تاریخ موسیقی (۲۳۲/۱)، تاریخ نظم و نثر (۳۰۱)، تذکرهٔ الشعراء (۴۹۲ -۴۸۰)، حبیب السیر (۱۹ -۱۸ /۴)، الذریعه (۵۰۳ -۵۰۲ /۹)، ریحانه (۱۸۰ -۱۷۹ /۱)، سرآمدان فرهنگ (۱۹۵/۱)، صبح گلشن (۲۲۱)، لغت نامه (ذیل/ شاهی سبزواری)، مؤلفین کتب چاپی (۲۸۲/۶)، مجالس المؤمنین (۶۶۷ -۶۶۶ /۲)، مجالس النفائس (۲۴ -۲۳)، مجمع الفصحا (۴۴/۴)، مناقب هنروران (۵۸)، هفت اقلیم (۲۸۷ -۲۸۶ /۲).

امیرقاسم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش. آبرنگ‌سازی گمنام بود. از تنها اثر رقم‌داری وی به آبرنگ، معلوم می‌شد که از پیروان سبک محمدزمان بوده است. در این اثر، سوارکاری را نشان می‌دهد که کلاه رزمی به سر گذاشته و پارچه‌ی سرخی به شکل حمایل بر روی لباسها انداخته است، صورت سوارکار تا حدی نامعلوم است اما هیکل و اندام اسب و سایر ادوات رزمی در کمال قدرت نقاشی شده، با رقم: «عمل امیرقاسم».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۲/۱).

امیرکلهر، محمدمحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. از امرای کلهر و یا از طایفه ایل کلهر در دوره‌ی فتحعلی شاه قاجار بود که در میناسازی شهرت داشت. در تصویر و شبیه‌سازی استادی شیرین قلم، و در گل و مرغ و آرایش صحنه‌های تزیینی قوی‌دست و نازک قلم بود علاوه بر نقش تصویر و میناسازی، خط نستعلیق را نیز نیکو می‌نوشت. از آثار امضادار وی که در موزه‌ی جواهرات ایران به یادگار مانده است: قاب آینه‌ی مینایی نفیسی است که از نفایس صنعت میناسازی ایران به شمار می‌آید و در داخل قاب آینه که زمینه سبز سیر و نقوش گل و مرغی دارد، تصویر فتحعلی شاه ارائه شده و در حاشیه‌ی تصویر، گل و مرغهایی زیبایی در زمینه‌ی سفید به چشم می‌خورد و در چهار گوشه‌ی آن ابیاتی در وصف فتحعلی شاه قاجار دیده می‌شود، با رقم: «کمترین محمدمحسن امیرکلهر ۱۲۱۲»؛ جعبه گرد میناکاری که بر روی در آن، تصاویر شاهزادگان و رجال درباری و تصویر دو زن جوان و یک کودک خردسال نقش شده و دارای رقم است؛ جعبه گرد میناکاری که بر روی آن تصاویری از یک خانواده مذهبی ترسیم گشته و سال انجام کار، سنه ۱۲۲۵ ق است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۸۱ -۱۰۸۰ /۳).

امیری، قربان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

قربان امیری در سال ۱۳۲۷ در کرمانشاه و در یک خانواده مذهبی دیده به جهان گشود. وی پس از گذشت دوران نوجوانی در سن ۱۸ سالگی همزمان با آغاز خدمت سربازی به استخدام ارتش درآمد. قلم توانا وعشق ایشان به هنر های تجسمی در لحظه ی دوران خدمت همراه وی بود . آغاز جنگ تحمیلی و دوران دفاع مقدس ،عشق تازه ای به استاد بخشید وبا خلق آثار حماسی وتصاویر شهیدان والا‌ـ مقام توانست جایگاه ویژه ای برای هنر خویش پیدا کند.۸۵ ماه حضور مستقیم ومداوم در مناطق جنگی ومسئولیت توپخانه در جنوب وغرب کشور هدایت گلوله های سهمگین در دوران جنگ تحمیلی همراه با رنگ ،بوم وقلم ، نقاشی های بدیعی را خلق نمود وتا پایان جنگ تحمیلی یکی از یاران خستگی ناپذیر دفاع مقدس بود .ولی در دوران باز سازی نیز از پا ننشست ومشتاقانه قلم در راه زنده نگه داشتن حماسه ها و ایثارگریهای ۸ سال عشق وشهادت فرسود. اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی کرمانشاه در راستای تحقق اهداف هنری خطه غرب،با دعوت از اساتید هنر یک دوره کلاس آموزش تخصصی عالی در محل مجموعه فرهنگی شهید آوینی کرمانشاه زیر نظر اساتید مرکز هنرهای تجسمی ایران تشکیل وپس از گذشت ۲ سال استاد توانست با کسب بالا ترین رتبه ،مدرک عالی تخصصی رنگ روغن را از مرکز هنرهای تجسمی ایران أخذ نماید.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

والـدین و انسـاب : مرحوم میرزا عبـدا ...امیری پـدر قربان امیری از جمله معتمـدین وبزرگان بنام منطقه ی دینور بوده که مشکلات ومسائل موجود آن زمان با درایت وتدبیر ایشان حل وفصل میشد وهمیشه به عنوان بزرگ منطقه مورد احترام مردم بوده است .

خـاطرات کودکی : قربـان امیری از خـاطرات کودکی خود چنین میگویـد: برای اولین بـار در دوران نوجوانی،فردی در قبال نقاشـی عکس پدرش مبلغ ۴۰ تومان به من پیشـنهاد کرد ومن نیز با علاقه و اشتیاق فراوان کار را به اتمام رسانـده و به او تحویل دادم وبرای ۴۰ تومان اجرت برنامه های زیادی تـدارک دیدم اما هر بار که برای دریافت مبلغ فوق مراجعه می کردم خبری از فرد مذکور نبود و سر آخر نیز دست ما به ۴۰ تومان نرسید.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : الف)دورهٔ شیوه ی کار و تکنیک رنگ روغن (زیر نظر استاد رحیم نوه سی ـ۱۳۶۳) ب) دورهٔ عالی قوانین خوشنویسـی از انجمن خوشـنویسان ایران ـ تهران (زیر نظر اسـتاد علیرضا شـعاعی) ج) دورهٔ عالی تخصصی رنگ روغن (زیر نظر استاد نوروزی طلب ـ استاد درخشانی ـ استاد دکتر فدوی اساتید مرکز هنرهای تجسمی تهران)

خاطرات و وقایع تحصـیل : قربان امیری از خاطرات تحصیل خود چنین میگوید : اینجانب کلاس سوم در دبستان سوم اسفند مشغول به تحصـیل بودم،یکروز مجسـمه ای را ساخته وبه مـدرسه بردم یکی از معلمان به نام آقای حامـد با دیـدن مجسـمه فوق من را مورد تشویق فراوان قرار داد وبه منظور هدایت وشـکوفایی اسـتعداد هنری ام با آقای باقر پور سرپرست انجمن اسبق ایران وآمریکا که دفتر آن که در خیابان شـریعتی (پهلوی سابق) قرار داشت هماهنگی نمودم وقرار شـد من را به مرکز هنر های زیبا در تهران معرفی نمایند که متأسفانه به دلیل اوضاع نامناسب اقتصادی و دوری از زادگاه و سایر مشکلات ونیز سن کم نتوانستم به این مهم دست یابم.

فعالیتهای ضـمن تحصیل : قربان امیری در گوشه مغازه کوچک عمویش با استفاده از تکه های مقوا نقاشیهای مختلفی ترسیم مینمود وهر کدام را به قیمت ۵ یا ۱۰ ریال می فروخت تا بتواند بخشی از هزینه های تحصیل رافراهم کند .

استادان و مربیان : استاد رحیم نوه سی ـ استاد علیرضا شعاعی ـ استاد نوروزی طلب ـ استاد درخشانی ـ دکتر فدوی

هم دوره ای هـا و همکـاران : از جمله کسـانی که در دوران تحصـیل با قربان امیری همـدوره بودنـد: اساتیـد اخوان ناصـر وجمشـید خاورزاده ـ استاد سهراب هاشمی فر ـ استاد حشمت اله امیری ـ استاد جلیل حسین پورـ استاد حسین چاکرخ.

همسـر و فرزنـدان : خانم منیژه عسـگری همسـر قربان امیری ،بهترین ومؤثرترین مشوق وی بود. اسـتاد امیری دارای ۵فرزند دختر و ۱ فرزند پسـر به نام محمد رضا می باشد. ۳ دختر بزرگ اسـتاد پس از أخذ مدرک دیپلم، تشـکیل خانواده داده وپسر ایشان در مقطع کارشناسـی حسابداری دانشـگاه آزاد اسـلامی کرمانشاه مشـغول به تحصـیل می باشد و۲ دختـر کوچکتر در مقطع پیش دانشـگاهی وسوم دبیرستان در حال تحصیل می باشند.

مشاغـل و سـمتهای مـورد تصـدی : الف) رئیس توپ در منـاطق عملیـاتی جنوب وغرب کشور در طول ۸سال دفاع مقـدس (۸۵ ماه حضور مسـتقیم ومستمر در مناطق عملیاتی همزمان با پست معاونت فرماندهی آتش بار) ب) مسئول روابط عمومی وتبلیغات ع س ل ۸۱ زرهی کرمانشاه

فعالیتهای آموزشـی : الف) تشکیل کلاسهای آموزش هنری وفرهنگی ویژه نیروهای مسلح در پادگانها ومناطق عملیاتی. ب) تشکیل کلاسـهای آموزش هنر ویژه فرزندان نیروی مسـلح در منازل سازمانی. ج) تشـکیل کلاسـهای آموزش هنر در شهرسـتان اسـلام آباد غرب. د) تشکیل کلاسهای آموزش خوشنویسی ویژه بسیجیان کرمانشاه. ه) تأسیس آموزشگاه آزاد هنرهای تجسمی با نام عرفان.

مراکزی کـه فرد از بانیـان آن بـه شـمار می آیـد : تشـکیل کلاسـهای آمـوزش هنر ویژه نیرو هـای نظـامی وخـانواده هـای ایشـان در کرمانشاه

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : همکاری مستمر با واحدهای تبلیغاتی دانشکده علوم قرآنی ـ اداره کل اوقاف وامورخیریه استان ـ

جامعه قاریان وحافظان قرآن کریم ـ ارتش جمهوری اسلامی ل ۸۱ زرهی کرمانشاه ـ بنیاد جانبازان ـ بنیاد حفظ آثار وارزشهای دفاع مقدس نیروی انتظامی وسایر ادارات و ارگانهای استان کرمانشاه .

شاگردان : قربان امیری در طول دوران آموزش ،شاگردان فراوانی را تربیت نموده که از جمله ایشان : آقایان جلیل حسین پور ـ عبدالرضا شریفی ـ مهدی چلبی ـ احمد هدایتی و اصغر نظری در رشته رنگ روغن. حمید رضا گودینی در رشته مداد رنگی وخوشنویسی. وتعداد قابل ملاحظه ای از هنرجویان خانم می باشند

همفکران فرد : آقای استاد عبدالحسین محسنی کرمانشاهی ـاستاد منوچهر ملکشاهی ـ استاد جلیل حسین پور و حمید رضا گودینی

آرا و گرایشهای خاص : گرایش قربان امیری در رشته نقاشی رنگ روغن به سبکهای کلاسیک ـ رئالیسم و سورئالیسم می باشد.

جوائز و نشانها : الف) کسب مقام اول در مسابقه کشوری نقاشی بنیاد جانبازان (دریافت لوح تقدیرـ جوایز نقدی و سکه بهار آزادی) ب(کسب مقام ممتاز در نمایشگاه بین المللی تهران غرفه نیروهای مسلح (دریافت لوح تقدیرـ جوایز نقدی و سکه بهار آزادی) ج) کسب ۱۲ لوح تقدیر مختلف از (ستاد لشکر ۸۱ زرهی ـ ستاد مشترک ـ ستاد نیروی زمینی ـ دفتر فرماندهی کل قوا)در طول ۸ سال دفاع مقدس.

چگونگی عرضه آثار : تشکیل نمایشگاههای مختلف در تهران وکرمانشاه و برخی شهرستانهای استان .الف) آثار مختلف ومتعددی در نمایشگاهای ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران موجود می باشد. ب) هفت اثر حماسی موجود در بنیاد جانبازان در رابطه با جنگ تحمیلی و شاهنامه فردوسی . ج) پنج اثر از جنگ تحمیلی موجود در موزه بنیاد حفظ آثار وارزشهای دفاع مقدس. ه) دو اثر در عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی کرمانشاه د) یک اثر در جامعه قاریان و حافظان قرآن کریم و) و بسیاری آثار دیگر در زمینه های مختلف موجود در نمایشگاه وآموزشگاه هنرهای تجسمی عرفان

امین

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش گل‌ساز. از آثار وی، یک جلد روغنی کوچک گل و مرغی است که در آن زنبق پرحالتی در وسط جلد ارائه شده و کناره‌های آن به انواع شکوفه‌ها و گلهای وحشی و خوشه‌ای زینت یافته است. حواشی جلد تذهیب استادانه‌ای دارد، با: «رقم ذره‌ی بیقدر امین».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۲/۱).

امین، حبیب‌الله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نقاش، طراح.

تولد: ۱۲۸۲، ارومیه.

درگذشت: ۱۳۶۷، تبریز.

حبیب‌الله امین، فرزنـد امین امینی، بود. وی از هنرمنـدانی است که بر روی برخی از فرشـهای کاخ مرمر که در تبریز یافته می‌شد کار کرده است. از اسلایدهای باقیمانـده از فرش‌هـای او چنین به نظر می‌رسـد که بر طراحی سـنتی تسلط داشت است. سـبک کـار وی طراحی سنتی بوده است و علاوه بر نقشینه‌های رایج این طرح‌ها، از نقش‌ها و نقشینه‌های دوران باستان نیز استفاده می‌کرد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

امینه

قرن:۱۱

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(س یـازدهم ق)، نقـاش. در دوره صـفویه می‌زیست و در مینیاتور پیرو مکتب رضاعباسـی بود. تنها اثر رقم‌دار وی تصویر سه پیرمرد در مصاحبت همـدیگر است. در زمینه‌ی نقاشـی، منظره‌ی کوهی است که پشت صـخره‌های آن، قوچ شاخداری جلب‌نظر می‌کند، با رقم: «هو رقم کمینه امینه».[۱]

قرن یازدهم هجری، از هنرمنـدان نقاش. وی در مینیاتور پیرو مکتب رضا عباسـی، هنرمند معروف دوره صـفوی بود. از او تنها دو اثر مینیاتور باقی است: اثر اول، سه پیرمرد مست را در حال صحبت نشان می‌دهد و اثر دوم منظره‌ای است که قوچ شاخداری در پشـت کوه نمایان است.[۲]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار نقاشان (۹۲/۱)، مشاهیر زنان (۲۴ –۲۳).

[۲] منبع: احوال و آثار نقاشان قدیم ایران، ۹۲/۱.

امینی، جمشید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۲ ش)، نقاش و بافنـده‌ی قالی. در تهران متولـد شـد. از شاگردان کمال‌الملک بود. در حـدود پانزده سالکی وارد مـدرسه‌ی صنـایع مسـتظرفه شـد و بـه پیشـنهاد کمال‌الملـک، نقاشـی‌های او پرتره‌ی روبنس را روی قـالی آورد و بـافت. بعـدها در مـدرسه‌ی کمال‌ملـک به تـدریس بافت و نقشه‌های قالی اشـتغال یافت. پس از انقلاب از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسـلامی به نشان درجه یک هنری برابر با دکترا نایل گردید. آثار وی تاکنون در دو نمایشگاه انفرادی در بروکسل و ازمیر به تماشا گذاشته شده و از هر دو نمایشگاه مدال طلا گرفته است. هم‌اکنون اثارش در موزه‌ی هنرهای ملی، کاخ سعدآباد و کتابخانه‌ی رامبراند نگهداری می‌شود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :کیهان فرهنگی (س ۱۰، ش ۱، ص ۶۶).

امینی، جمشید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

استاد جمشید امینی(۱۲۸۲– ۱۳۷۷ هجری شمسی) از طراحان فرش نوین ایران بشمار می‌رود. وی اصولی نوین را در این هنر ایجاد کرد و با شیوه‌ای خاص چون بافندگی کوبلن به ابداع آثار هنری پرداخت. استاد امینی اولین کسی است که شیوه شبیه سازی را در فرش ایران متداول کرد. وی آخرین بازمانده از شاگردان استاد کمال الملك بود که احترام خاصی به استاد خود و اندیشه اش داشت.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : طراحی فرش

والدین و انساب : جمشید امینی در سال ۱۲۸۲ شمسی در روستای فشند از روستاهای ساوجبلاغ متولد شد.

اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : جمشید امینی از آغاز کودکی به نقش و رنگ علاقه داشت و در پنج سالگی به اتفاق خانواده به تهران آمد و در این شهر با بافندگی قالی آشنا شد.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : جمشید امینی در سال ۱۲۹۸ به مدرسه صنایع مستظرفه کمال المك راه یافت و استعداد وی مورد توجه استاد کمال الملك قرار گرفت و در آن مدرسه دار قالی برپا کرد.

استادان و مربیان : امینی طراحی را نزد کمال الملك آموخت .

همسر و فرزندان : یکی از فرزندان جمشید امینی که از شاگردان وی نیز می‌باشد استاد دکتر حسن امینی است که شیوه ابتکاری پدر را دنبال می‌کند.

زمان و علت فوت : جمشید امینی آخرین بازمانده از شاگردان کمال الملك و مکتب وی بود که در سن ۹۵ سالگی جهان را بدرود گفت و در روز سه شنبه ۲۲ دی ماه ۱۳۷۷ در میان اندوه هنرمندان بسیار و مردم زادگاهش فشند در این روستا به خاك سپرده شد.

آرا و گرایشهای خاص : جمشید امینی علاوه بر هنر طراحی، مرد عارف پیشه و اندیشمندی بود بطوری که شاگردان در اخلاق و اصول عارفانه انسانی او را چون مرادی می‌ستودند و استاد امینی نیز عاشق استاد خویش بود و در تمام عمر یاد استاد و مرادش کمال الملك را عزیز می‌داشت و هر گاه از او سخن می‌گفت قطرات اشك از چشمانش جاری می‌شد. استاد امینی یکی از هنرمندان مبتکر در شیوه بافندگی فرش است. او اصولی نوین را به هنر فرش ارائه داد و با شیوه خاص چون بافندگی کوبلن به ابداع آثار هنری پرداخت. وی اولین کسی است که شیوه شبیه سازی را در فرش ایران متداول کرد . از جمله توصیه های وی به شاگردانش، پاکی زبان و احترام به زن بود. او عقیده داشت مردان بزرگ را زنان پاکدامن شاختە‌اند، پس باید به ستایش مقام زن و مادر که منشاء همه بزرگی‌هاست پرداخته شود. --

----

آثار :

۱ تابلوی ضامن آهو

۲ تصویر کمال الملك

ویژگی اثر : از آثار بی نظیر استاد امینی است . این فرش آنچنان استادانه بافته شده که از فاصله نزدیك حتی با نقاشی تفاوتی ندارد. این اثر در موزه هنرهای ملی نگهداری می‌شود. --

----

منابع :

۱سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند.۱۳۸۰

ایرانی، محمد رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمـدرضا ایرانی در سـال ۱۳۳۳ ، در تـبریز دیـده به جهـان گشـود. تحصـیلات ابتـدایی را در دبسـتان جهانشـاه و بـدر و دوره اول دبیرسـتان را در دبیرسـتان تربیت و هنرسـتان هنرهای زیبای «میرک» و دبیرسـتان کوروش تبریز به پایان رساند. در سال ۱۳۵۳ بعد از اتمـام تحصـیلات متوسـطه و موفقیت در کنکور هنرهای زیبای دانشـگاه تهران ، شـروع به تحصـیل در این دانشـگاه کرد. او در سال ۱۳۵۹ موفق به اخـذ لیسـانس از دانشـکده هنرهـای زیبـای دانشـگاه تهران شـد. وی پس از آنکه تحصـیلات خود را به پایان برد ، به تـدریس طراحی در هنرستان هنرهـای زیبـای میرک تبریز پرداخت. استادایرانی طی سـال های ۶۳ تـا ۷۰ بـا مسـافرت به کشورهای مختلف نظیر آلمان ، ترکیه ، آذربایجان و شـرکت در نمایشـگاه های عمومی و انفرادی ، ضـمن نمایش تابلوهای خود ، بر انـدوخته های علمی و هنری اش افزود. محمدرضا ایرانی سرانجام در سال ۱۳۷۳ بر اثر تصادف دیده از جهان فروبست.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

اوضاع اجتماعی و شـرایط زنـدگی : محمـدرضا ایرانی در یک خانواده متوسط در کوچه سـید زاده تبریز متولـد شـد. وی تنها فرزند ذکور خانواده بود. پدرش در بازار تبریز به تجارت فرش و نخ اشتغال داشت.

تحصـیلات رسـمی و حرفـه ای : محمـدرضا ایرانی تحصـیلات ابتـدایی را در دبسـتان جهانشـاه و بـدر و دوره اول دبیرسـتان را در دبیرسـتان تربیت و هنرسـتان هنرهای زیبای «میرک» و دبیرستان کوروش تبریز به پایان رساند. در سال ۱۳۵۳ بعد از اتمام تحصیلات متوسـطه و موفقیت در کنکور هنرهای زیبای دانشـگاه تهران ، شروع به تحصیل در این دانشگاه کرد. او در سال ۱۳۵۹ موفق به اخذ لیسانس از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران شد.

فعالیتهای ضمن تحصیل : محمدرضا ایرانی همزمان با تحصیل در دانشگاه ، در سال ۱۳۵۸ اولین گالری نقاشی خود را دایر کرد.

زمـان و علت فوت : محمـدرضا ایرانی سـرانجام در سال ۱۳۷۳ روزی که برای خریـد وسایـل آتلیه و کلاس نقاشـی جدیـد خود در تهران به خیابان حافظ رفته بود ، در تصادف با اتومبیل به شدت مجروح شد و پس از سه روز در اثر ضربه مغزی در بیمارستان الوند تهران برای همیشه چشم ازجهان فروبست.

فعالیتهای آموزشـی : محمدرضا ایرانی پس از آنکه تحصـیلات خود را به پایان برد ، به تدریس طراحی در هنرسـتان هنرهای زیبای میرک تبریز پرداخت.

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : محمـدرضا ایرانی طی سال های ۶۳ تا ۷۰ بـا مسافرت به کشورهای مختلف نظیر آلمان ، ترکیه ، آذربایجان و شـرکت در نمایشـگاه های عمومی و انفرادی ، ضمن نمایش تابلوهای خود ، بر اندوخته های علمی و هنری اش افزود. این هنرمند در طول ۲۵ سال زندگی هنری اش ، افزون بر ۲۵۰۰ اثر از خود برجای گذاشت.

آرا و گرایشـهای خـاص : دکتر ابوترابی دربـاره محمـدرضا ایرانی چنین می نویسـد: « ایرانی ، حتی در مواردی که در شاهراه هنر پا

جای پای نقاشان بزرگ جهان می گذارد و با نگاه همه سو نگر ، الهامات و تاثیراتی از مشاهیر هنر زمان ها و مکان های دور و نزدیک می پذیرد ، باز به ابراز شخصیت هنری خویش و شیوه خاص کار خود به ویژه در آثار پایانی عمر خویش می اندیشد ، در واقع او بهترین راه پیوند میان گذشته و حال ، سنت نگری و نوگرایی ، هنر غرب و شرق را برگزیده است و این ویژگی روش ایرانی است که در کارهایش نه سبک نقاشی سنتی را یک سره نفی می کرد و نه به سبک های غربی به عنوان آخرین الگو در قلمرو نقاشی بها داده است ، امتیاز نقاشی وی در این بوده و هست که او از میراث هنری گذشته آنچه را ارزشمند و پویایی بخش یافته در تابلوهایش مورداستفاده قرار داده و از هنر امروزی جهانی نیز آنچه که در راه اعتلای هنرش می توانسته نقشی سازنده و موثر داشته باشد ، برگزیده و ارج نهاده است و بدین ترتیب از سبک های نقاشی گذشته عناصر زنده ، بالنده و پویا را گرفته و به خدمت اعتلای هنر نقاشی و نوآفرینی گمارده است و در این راه نه تنها از جذب عناصر پویای هنر نقاشی غرب لحظه ای غفلت نورزیده بلکه آنچه در رهگذر برای تسریع پیشرفت نقاشی خود ارج دار و سرنوشت ساز یافته ، مورد استفاده قرار داده است ، این « به گزینی » و تعادل جویی در نقاشی و اهمیت تعلیم و تعمیم آن تا آنجا در کار و اندیشه ایرانی برای خود میدان عمل وسیع گشوده و تاثیر ژرف و دیرپا نهاده است که حتی دیدگاه های هنری هنرآموزان جوانی را که وی عاشق آموزش نقاشی به آنان بود نیز تحت تاثیر قرار داده است.» وی در سال های پایانی عمرش ، گرایش بسیار زیادی به نظیره نگاری از آثار نقاشان معاصر «روشنگر» جهان پیدا کرده بود و این امر بی ارتباط با نظر و تایید هنرشناسان برجسته که در آینده نزدیک از او به عنوان یک نقاش روشنگر یادمی کردند ، نبود. وی در ماه های آخر زندگی چند اثر از نقاشان روشنگر آمریکایی ، آندرو وایت ، فرانک فرزتا و نورمن راکول را برای تمرین خود انتخاب نمود. اومعتقد بود چنین کارهایی به شخم زنی زمین هنر نقاشی ایران توسط وی کمک خواهد کرد. ایرانی «کمال الملک» را مظهر اصالت در نقاشی رئالیسم ایرانی ، «دلاکروا» را سمبل اصالت در نقاشی رمانتیسم ، «رپین» را به عنوان اصیل ترین و برجسته ترین نقاش تصویر ساز ، « مونه » را خالص ترین نقاش امپرسیونیست جهان و «ونگوک» را سمبل شور دیوانه وار نقاشی می دانست ، چنین دیدگاه های آرمان گرایانه ای بی شک پیامدهای تنش آلودی را در جامعه هنری به دنبال داشت و به همین دلیل نقاشی ها و طراحی های بی نظیر ایرانی حساسیت ها و کنجکاوی هایی را در جامعه هنری به دنبال داشت و کمتر کسی توانست در طول بیست سال حیات هنری وی حتی یک بار پشت سه پایه نقاشی اش برود و از رنگ های مرموز و خاص آن سردر آورد و به فکر و تکنیک های قوی کارش واقف شود. --

آثار :

۱ بازگشت رمه

۲ تابلوی گاوچران

منابع :

۱همشهری ، ۲۷ آذر ۱۳۷۹

ایرانی، محمدحسین

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(اوایل س سیزدهم ق)، نقاش. از ایرانیان مقیم هند بود که در آن دیار به کار هنری اشتغال داشته است. او شاگرد پدر خود بود و شیوه‌ی گل‌آرایی را بسان وی تصویر می‌نمود. تنها اثر رقم‌دار این هنرمند جعبه‌ی گل و مرغی است که تا حدی به خوش قلمی نقش گشته و رقم «محمدحسین ایرانی» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۷۰۳/ ۲).

ایلچی، ابراهیم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و خطاط. وی از جمله فضلا و ادبای عهد شاه‌محمد خدابنده صفوی (۹۹۶ -۹۸۵ ق)، و شاگرد میر معزالدین محمد کاشانی بود که در شهر قم حکمرانی داشت. این هنرمند در فن خط نسخ و تعلیق و رسامی و نقاشی و مذهَّب کاری یگانه‌ی زمان خود بود. شاه محمد خدابنده صفوی او را برای عرض تهنیت به دربار سلطان مرادخان سوم عثمانی به استانبول فرستاد. ابراهیم‌خان چون به دربار عثمانی رسید، سلطان عثمانی او را گنجینه‌ای یافت و از دولت ایران خواست تا او را در استانبول بماند و برخی کتابها را برای سلطان عثمانی خطاطی کند. اثر وی: «صحیفه‌ی سجادیه»ای است که به خط نسخ زیبا برای سلطان عثمانی نوشت و به انواع تذهیبات و نقوش زیبا آرایش داد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۲ /۱)، احوال و آثار نقاشان (۱۴ /۱)، مناقب هنروران (۸۶).

آباقاآن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. وی از هنرمندان دودمان قاجار بود و در تصویر و شبیه‌سازی و طراحی دست داشت. از آثار رقم‌دار وی: تصویر نیم تنه‌ی مردی در لباس تیره‌رنگ قاجاری است، با رقم: «مشقه آباقاآن».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱ /۱)، گلستان هنر (پنجاه و دو).

آذر

قرن:۱۲

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ز ۱۱۲۸ ق، از زنان هنرمند. وی در نقاشی منظره و چهره‌پردازی مهارت فراوان داشت. تنها اثر رقم‌دار این هنرمند قلمدان مصوری است که بر روی آن تصویر حضرت عیسی (ع) و زن و مردی که به حال احترام در برابر ایشان ایستاده‌اند نقاشی شده و بر روی دیگر (نشیمن قلمدان) تصویر گروهی به حال خضوع و خشوع در مقابل پروردگار نقش بسته است. از گوشه راست قلمدان، نور روشن و خیره کننده‌ای که در ضمیر نقاش، هاله‌ای از نور ایزدی بوده، به چهره مؤمنین تابیده و مجلس را روحانی‌تر نموده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: احوال و آثار نقاشان قدیم ایران، ۲/ ۱.

آذربد، افضل الدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۷ ش)، خطاط و نقاش. در تهران متولد شد. ابتدا در مدرسه‌ی فیضیه‌ی قم به تحصیل پرداخت، ولی پس از چندی به علت علاقه به تذهیب و نقاشی نزد استادانی چون میرزا ابوالقاسم اصفههانی تذهیب، و حسین بهزاد نقاشی را فراگرفت. پس از آن تعلیم خط گرفت و نوشتن خطوط کوفی، نسخ، ثلث، رقاع، طغرا، ریحان و تعلیق را خوب فراگرفت. مدتی در ارتش خدمت کرد. سپس در وزارت پیشه و هنر و سازمان برنامه مشغول به کار شد و چندی نیز در شرکت ملی نفت به امور دولتی اشتغال داشت. از آثار وی کتابی است تحت عنوان «مفتاح الخطوط» که انواع خطوط را در آن درج کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره خوشنویسان معاصر (۱۵۹ -۱۵۳).

آشتیانی، اسماعیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۴۹ -۱۲۷۱ ش)، نقاش و شاعر، متخلص به شعله. در تهران متولد شد. پس از تحصیل ابتدایی و متوسطه در خدمت استادانی همچون مصورالممالک میرمصور، میرزا حاج‌آقا نقاشباشی و شیخ‌المشایخ نقاشی را فراگرفت. وی در دارالفنون درس خواند و نزد کمال‌الملک، استاد نقاشی شد. او بزرگ‌ترین شاگرد کمال‌الملک بود چنان که در سال ۱۳۱۱ ش که کمال‌الملک از ریاست مدرسه‌ی عالی صنایع مستظرفه کناره‌گیری کرد او را به جانشینی خود انتخاب کرد. آشتیانی در چهره‌پردازی قویدست بود و علاوه بر رنگ و روغن، در آبرنگ و سیاه قلم نیز مهارت داشت. وی در سال ۱۳۲۴ ش با کمک عده‌ای از هنرمندان، انجمن هنرمندان ایران را بنیان نهاد و پس از مدتی به ریاست آن انتخاب شد، و نیز هنرستانی به نام هنرستان کمال‌الملک تأسیس نمود. دکتر میرزا اسماعیل آشتیانی در هنر شاعری نیز ورزیده بود. در تهران درگذشت و در صحن حضرت عبدالعظیم مدفون گشت. از آثار او: دو تابلوی «ترقی معارف ایران» و «حافظ». از تألیفات مهم وی: «مناظر و مرایای عملی یا چشم‌اندازها»؛ «مکتب کمال‌الملک»؛ «سفرنامه‌ی اروپا»؛ «نماز در اسلام»؛ «ادعیه‌ی قرآن»؛ «دیوان» اشعار؛ «تصحیح و تحشیه‌ی دیوان منوچهری دامغانی»؛ «منتخبات کاملی از دیوان خیام و باباطاهر و صائب و حافظ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۷۶ /۱)، تاریخ برگزیدگان (۵۰۳ -۵۰۱)، سخنوران نامی معاصر (۱۹۵۲ -۱۹۴۸ /۳)، سرآمدان فرهنگ (۱۶ /۱)، فرهنگ سخنوران (۵۰۵)، گلزار معانی (۳۸۳ -۳۷۱)، نام‌آوران فرهنگ (۳۳۷).

آشفته قاجار، رضاقلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۷۴ ق)، شاعر و نقاش. جد وی، فضلعلی‌خان، در جنگهای ایران و روس در زمان فتحعلی‌شاه شرکت داشت و پدرش هم حکومت شهرها و ایالات کوچک را دست داشت. آشفته در تحصیل مقدمات ادب کوشید و در فن نقاشی هم مهارت به دست آورد. وی شعر نیز می‌سرود. به آوردهٔ «گنج شایگان» آشفته در علم قافیه و عروض رساله‌ای داشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقهٔ الشعراء (۵۲ -۵۰ /۱)، فرهنگ سخنوران (۷)، گنج شایگان (۱۵۱ -۱۴۷).

آغداشلو، آیدین

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

آیدین آغداشلو (زاده ۸ آبان ۱۳۱۹ در رشت) نقاش، نویسنده و طراح هنرمند معاصر ایران است.

همسر شهره آغداشلو (۱۳۵۹-۱۳۵۱)

فیروزه اطهاری (تا کنون-۱۳۵۹) زندگی

آیدین آغداشلو سال ۱۳۱۹ خورشیدی در محله ی آفخرا ی رشت به دنیا آمد . پدرش از مهاجران قفقازی بود و در ۱۲ سالگی آیدین درگذشت و وی از آن زمان با مادرش زندگی می‌کرد. در جوانی با پری وزیری‌تبار (هنرپیشه تئاتر و سینما) که با شهرت هنری شهره آغداشلو نامبردار است، ازدواج کرد. ولی این ازدواج به جدایی انجامید و آیدین آغداشلو مجدداً در سال ۱۳۵۹ با فیروزه اطهاری (دانش‌آموخته رشته معماری) که از دانشجویان خود او بود، ازدواج کرد و صاحب یک دختر و یک پسر به نام‌های «تارا» و «تکین» شد. او در حال حاضر در تهران و خانواده اش در تورنتوی کانادا ساکن هستند.

آقا ابوالقاسم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش جلد و قلمدان‌ساز. در این رشته صاحب کارخانه‌ای نیز بوده است. تنها یک اثر معمولی بزمی از او دیده شده که عبارت است از: تابلوی بزرگ روغنی جوانی در حال خوردن غذا از روی میز بزرگی پر از خوردنی و نوشیدنیهای

گوناگون که در اطراف وی دختران جوان به طرب مشغول‌اند. این اثر بزمی با رنگهای زنده و شاد آرایش شده است، با رقم: «در کارخانه‌ی آقا ابوالقاسم سنه ۱۲۷۲».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۶ /۱).

آقا بیکلر افشار

قرن:۱۳
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. ملقب به بیگلرخان. از پدر خویش درس هنر آموخته و در آبرنگ و تصویر و چهره‌پردازی ماهر بود. از آثار رقم‌دار وی: تصویر خداقلی بیک یاور توپخانه است، با رقم «کمترین آقابکلر ولد عالیجاه محمدحسن آقای نقاش باشی لال افشار فی شهر شوال ۱۲۶۳» که در ۱۹۷۸ م. در لندن ب فروش رسید؛ صورت فتح‌اللّه خان سرتیپ، با رقم: «عمل ابوالفیض ابن محمدحسن خان نقاش باشی افشار... فی شهر ربیع‌الثانی سنه‌ی ۱۲۷۷»؛ صورت میرزا علی‌خان در سی و یک سالگی، با رقم: «عمل عالیجاه بیگلرخان لال نقاشباشی افشار سنه‌ی ۱۲۸۴»؛ شبیه امامقلی خان سرتیپ افشار در سی و هفت سالگی، با رقم: «آقا بیگلر نقاش سنه‌ی ۱۲۷۷».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۷-۶ /۱).

آقا سید حسین

قرن:۱۳
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۹ ق)، نقاش. وی نقاش و شبیه‌ساز متوسط رنگ و روغن بود. اثر رقم‌دار وی که در مقبره‌ی حسینقلی خان ایلخانی، در آرامگاه سران بختیاری، قرار دارد: تصویر کم‌مایه و متوسط شیخ بهایی و میرفندرسکی است که شیری در کمال استیصال به شیخ عارف پناه آورده و در کنار او آرام گرفته است. منظره‌ی حیاط و باغ و صحرا و خانه نه چندان به کمال انجام یافته، با رقم: «حسب الفرموده آقا جوهر خواجه حضرت ظل‌السلطانی عمل آقا سید حسین، ۱۲۹۹».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۵۶ /۱).

آقا صادق، جعفر

قرن:۱۳
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. وی از نقاشان پرابتکار و شیرن قلم دوره فتحعلی شاه است که رموز و فنون تصویرسازی را از پدر خود به ارث برده و در امر نگارگری به مهارت و استادی نایل شده است. او در تصاویر روغنی (لاکی) و رنگ و روغن پرمهارت و شیرین‌قلم بود و در چهره‌سازی و شبیه‌پردازی و ارائه مجالس بزمی دست پرتوانی داشت. از آثار وی: قلمدانی در نهایت استادی حواشی بیرونی آن تصاویر گوناگون دارد و حاشیه درونی آن زرین است، با رقم: «جعفر بن صادق ۱۲۳۱»؛ تصویر بزرگ فتحعلی شاه، با: «رقم چاکر دولت جعفر فی شهر رجب المرجب سنه ۱۲۳۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۰/ ۱).

آقا میرگلستان تبریزی، سید محسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۳۳۰ ق)، نقاش و شاعر، متخلص به سید. از مشاهیر نقاشان عصر خویش بود. آقا میر مصور و ارژنگ و رسام، هر سه برادرزاده‌های او می‌باشند. از آثار وی، منظومه‌ای است به نام «مرآت البکاء» در مراثی حضرت سیدالشهداء (ع) که در تبریز به چاپ رسیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۸ /۱)، دانشمندان آذربایجان (۱۲)، الذریعه (۴۸۲/ ۹)، مؤلفین کتب چاپی (۲۴۱/ ۵).

آقابالا نقاش

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۰ ق)، نقاش. وی آبرنگ و رنگ و روغن کار دوره‌ی ناصری بود. آقابالا با مسافرت به نواحی قفقاز، در رشته‌ی فرنگی‌سازی مهارت پیدا کرد و با قوانین مناظر و مرایا آشنا گشت. اثر رقم‌داری نیز از وی مربوط به آن دوران موجود است که تصویر کودکی عباس‌میرزا است با رقم «شبیه عباس‌میرزا، عمل آقابالای ایرانی سنه ۱۲۵۵» و در طرف راست به خط لاتین این امضاء به چشم می‌خورد: «AGA BALLA». وی گاهی در روی قلمدان نیز نقاشی می‌کرد و شیوه‌ای خاص خود داشت که چندان با مکتب قلمدان سازی آن عصر هماهنگی نداشت. از آثار رقم‌دار وی: تصویر جماعتی از ملل مختلف: روس، زنگی، چینی و تاتار بر زمینه‌ی زرد، با رقم «کمترین آقابالا ۱۳۰۰»؛ تصویر مردی با کلاه بوقی دوره‌ی ناصری و پالتوی کرکی قرمز در کتابخانه‌ی گلستان تهران؛ تصویر آبرنگی سردار کل عزیزخان با کلاه بوقی و حمایل طلایی، با رقم «هو، رقم بنده‌ی درگاه آقا بالا نقاش، فی شهر صفر المظفر سنه ۱۲۷۷»، در کتابخانه‌ی گلستان. هر چند «در احوال و آثار نقاشان» آقابالا- تحت دو عنوان آقابالای ایرانی و آقابالای نقاش آمده، ولی به نظر هر دو یکی می‌آیند و احتمالاً آقابالا نقاش در هنگام اقامت در قفقاز امضای آقابالای ایرانی را در نقاشیهای خود قید می‌کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳ /۱)، گلستان هنر (مقدمه، پنجاه و دو)، هنر قلمدان (۱۴۹).

آقاخان البرز

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. وی از اهالی تهران بود و به فرنگی‌سازی و کپی از روی آثار استادان معروف بوده است. از آثارش چنین برمی‌آید که در نقاشی رنگ و روغن متوسطالحال بوده است. دو اثر به جای مانده‌ی وی: یکی مجلس درباری سلاطین قدیم رومی با رقم: «کمترین میرزا آقاخان البرز»؛ دیگری صورت نیم تنه‌ی امین السلطان اتابک معروف، با رقم: «کمترین میرزا آقای البرز».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲ /۱).

آقاصادق اول

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(شکوفایی ۱۱۷۸ -۱۱۲۸ ق)، نقاش. از نقاشان دوره‌ی زندیه و از شاگردان استاد علی اشرف بود. در زمینه‌های مختلف چون تابلوهای آب و رنگ روغنی و نقاشی بر روی قاب آیینه و قلمدان کار می‌کرد. در کار کشیدن و طراحی کردن لباس از توانایی خاصی بهره‌مند بود. از آثار وی، تابلوهای پنجگانه‌ای است در تکیه‌ی هفت تنان شیراز در داخل طاقچه‌های ایوان باشکوه این محل. موضوع تابلوها عبارتند از: موسی (ع) در کار شبانی؛ تابلوی شیخ صنعان؛ ابراهیم خلیل (ع) و قربانی کردن حضرت اسماعیل (ع)؛ دو چهره از دو درویش جوان و پیر، و نیز قلمدانی با تاریخ ۱۱۷۵ ق. امضای او در پای کارهایش چنین دیده می‌شود: «یا صادق الوعد» و «صادق از لطف علی اشرف شد» که با ارائه این سجع از استادش، علی اشرف، سپاسگزاری می‌کند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۵۹ -۲۵۷ /۱)، تاریخ هنرهای ملی (۹۸۲ -۹۸۱ /۲)، گلستان هنر (چهل و نه)، هنر قلمدان (۱۰۵ -۱۰۴).

آقاصادق دوم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(شکوفایی ۱۲۱۰ -۱۱۶۰ ق)، نقاش، شاعر و خطاط. مشهور به صادق، آقاصادق و محمدصادق. وی سجعش را «یا صادق‌الوعد» می‌نوشت و یا تنها به ذکر نام ساده‌ی خود اکتفا می‌نمود. در رشته‌های گوناگون نقاشی، از قبیل آبرنگ و کارهای روغنی و ارائه تصاویر رنگ و روغنی و تذهیب و ترصیع و حل‌کاری صاحب ابتکار بود. آقاصادق در گل و مرغ و شبیه‌پردازی و تک چهره‌سازی

و مجالس پر جماعت رزمی و بزمی و شکار جانورسازی و حتی فرنگی‌سازی استاد بود و به رموز و دقایق نقش تصویر وقوف تمام داشت. وی به غیر از نقاشی در شعر و ادب نیز دست داشت و اغلب ارقام هنری خود را به نظمی مناسب به شعر درآورده و به خط زیبای خود کتابت می‌کرد. از آثار او: «اثر بزرگ رنگ و روغنی جنگ کرنال در کاخ چهلستون اصفهان، این اثر به امر آغا محمدخان قاجار ترسیم گشته و رقمش چنین است: «یا صادق‌الوعد»؛ اثر بزرگ رنگ و روغنی از جنگ نادرشاه با ترکان عثمانی در یکی از سالنهای کاخ گلستان تهران؛ دیگر اثر وی که در کتابخانه مجلس قرار دارد، تصویر رنگ و روغنی بهشت است به ابعاد تقریبی ۱۸۰ در ۲۸۰ سانتیمتر؛ و قلمدان گل و مرغی استادانه‌ای که در مدالیونهای مختلف حواشی قلمدان نیز مناظر شکار و تصاویر پر حالت دیگر نقش بسته و چنین رقم دارد: «یا صادق‌الوعد». در «احوال و آثار نقاشان» نوزده اثر دیگر از آقاصادق ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۶۴ -۲۵۹ /۱)، گلستان هنر (چهل و نه)، هنر قلمدان (۱۰۴ -۱۰۳).

آقاقاری، ابراهیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۲۶ -۱۲۹۳ ق)، نقاش و شاعر. وی نماینده‌ی پنج دوره‌ی اول مجلس شورای ملی بود و در نقاشی و تذهیب و همچنین در جفر و رمل نیز مهارت داشت. آقاقاری در پارک اتابک کشته شد. از وی اثری دیده نشده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴ /۱).

آقاکوچک نقاش

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش. وی در عهد قاجاریه می‌زیست. نقاش گمنام و آبرنگ ساز ساده‌ی شیرازی بود تنها اثر به جای مانده‌ی وی: تصویر زنی است که در سمت راست آن دخترانی چند در خدمت ایستاده‌اند. آرایش داخلی خانه و پنجره‌های اتاق ساده است با: «رقم کمترین آقاکوچک نقاش».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۴۸)، احوال و آثار نقاشان (۸ -۷ /۱)، گلستان هنر (پنجاه و دو).

آقامیرک اصفهانی، جلال‌الدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و خطاط. وی غیر از روح اللّه میرک هراتی است. آقا میرک از سادات اصفهان بود و در تبریز، در دربار شاه‌طهماسب اول مقام والایی داشت. وی از شاگردان مستعد استاد بهزاد به شمار می‌آمد و در تذهیب و ترصیع و نقوش ساختمانها و مهارت در تنوع آرایش طبیعت و ارائه چهره‌ها انگشت‌نما و پرمایه بود. همچنین در کتابت انواع خطوط نیز دست داشت و اغلب خطوط زیبای نستعلیق و ثلث تصاویر را خود می‌نوشت. خواجه عبدالصمد شیرازی ملقب به شیرین قلم از شاگردان او بود. از آثار وی، تصاویری است در نسخه‌ای از «خمسه‌ی» نظامی به خط شاه محمد نیشابوری که همراه با استادان نامی آن زمان نقش‌آفرینی کرده است و رقم «عمل آقا میرک» و «آقا میرک» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۵ –۱۳۲ /۱)، تاریخ اصفهان (۲۸۸)، تاریخ هنرهای ملی (۸۳۶ –۸۳۵ /۲)، تحفه‌ی سامی (۷۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۲۰، ۱۸)، گلستان هنر (۱۳۹).

آقامیری، سید رسول

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سید رسول آقامیری از نقاشان معاصر است . او اهل اصفهان بوده و درخانواده ای مذهبی و هنردوست رشد و نمو یافت . وی درنمایشگاه های انفرادی و گروهی شرکت داشته و درزمینه خوشنویسی به ویژه خط نستعلیق خوش درخشیده است .

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : خوشنویسی

والدین و انساب : پدر بزرگ سید رسول آقامیری ،سید عباس آقا میری از نقاشان معروف زمان خود بود. نقاشی های مدرسه چهار باغ اصفهان و پل خواجو از جمله کارهی سید عباس به شمار می آید.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : سید رسول آقا میری از سال ۱۳۷۴ فعالیت هنری را با گرایش به خوشنویسی براساس علاقه زیاد و همچنین تشویق های پدرو مادر و دایی اش آغاز کرد و تاسال ۱۳۷۶ هجری شمسی به طور ذوقی ازروی کتابهای خوشنویسی بدون استاد کار می کرد . درسال ۱۳۷۶ با ملاحظه چند پوستر کانون فرهنگی ـ هنری نور، به شیوه ای جدید درزمینه خط دست یافت .

استادان و مربیان : مهمتر ین سید رسول آقامیری، استاد علی فرزانه است که درسال ۱۳۷۷ هجری شمسی با هم آشنا شدند . وی تا سال ۱۳۷۸ هجری شمسی از محضر این استاد استفاده کرد.

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : درسال ۱۳۷۸ هجری شمسی ، سید رسول آقا میری موفق به اخذ مدرک ممتاز ازانجمن خوشنویسان شد و به عضویت انجمن خوشنویسان اصفهان درآمد . از سال ۱۳۷۹ فعالیت هنری خود را به طوررسمی شروع کرد و در همایشی که انجمن خوشنویسان ایران به مناسبت تکریم سال حضرت علی (ع) برگزار نمود شرکت کرد و دراولین حضور خود در عرصه رسمی هنر افتخار داشتن یک اثر درکنار آثارهنرمندان سراسر کشور را به دست آورد .

آرا و گرایشهای خاص : سید رسول آقامیری معتقد است که باید خط نستعلیق را که خط ملی و سنتی ما است و کمال خطوط می باشد . در قالبهای نو و بدیع به «دوستداران هنرو به خصوص خط نستعلیق ارائه کرد» . منابع زندگینامه : فصلنامه فرهنگ اصفهان ،شماره ۲۰ ، تابستان ۱۳۸۰ ، ص ۱۱۳

آلفته، عیسی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عیسی آلفته ، در بیرجند به دنیا آمد. پس از عزیمت به مشهد در سن پانزده سالگی ، شوق نقاشی در وجودش شعله ور شد و دست تقدیر او را به خدمت استاد بزرگ نقاشی خراسان ، محمدرضا قزلباش که سالیان طولانی در افغانستان و ایران کار کرده بود ، کشاند و مدت ها نزد آن استاد ، شاگردی کرد. استاد آلفته به دلیل جذبه و کشش آستان قدس رضوی و نیاز گنجینه ی عظیم کتابخانه ی آن ، در آنجا مشغول به کار شد و با عشق و علاقه ی بسیار شروع به مرمت و ساختن جلد کتاب های خطی کرد و بعدها با راهنمایی اساتید به کپیه برداری از نقاشی هنرمندان بزرگی که آثارشان زینت بخش کتاب های ذیقیمت آستان قدس بود ، پرداخت.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

تحصیلات رسمی و حرفه ای : عیسی آلفته ، پس از عزیمت به مشهد در سن پانزده سالگی ، شوق نقاشی در وجودش شعله ور شد و دست تقدیر او را به خدمت استاد بزرگ نقاشی خراسان ، محمدرضا قزلباش که سالیان طولانی در افغانستان و ایران کار کرده بود ، کشاند و مدت ها نزد آن استاد ، شاگردی کرد.

فعالیتهای آموزشی : عیسی آلفته ، پس از شاگردی در نزد استاد قزلباش ، به دلیل جذبه و کشش آستان قدس رضوی و نیاز گنجینه ی عظیم کتابخانه ی آن ، در آنجا مشغول شد و با عشق و علاقه ی بسیار شروع به مرمت و ساختن جلد کتاب های خطی کرد و بعدها با راهنمایی اساتید به کپیه برداری از نقاشی هنرمندان بزرگی که آثارشان زینت بخش کتاب های ذیقیمت آستان قدس بود ، پرداخت.

آرا و گرایشهای خاص : عیسی آلفته ، غیر از شیوه ی گل و مرغ ، در نقاشی آبرنگ ، تذهیب ، جلدسازی ، جلد روغنی و قاب آیینه نیز دستی قوی دارد و آثار باارزشی آفریده است که هم اکنون زینت بخش برخی از موزه های جهان می باشد.

جوائز و نشانها : عیسی آلفته ، در نمایشگاه های بسیاری شرکت کرده و جوایزی دریافت نموده است.

۲۱ مرداد ماه سال ۱۳۷۰هجری شمسی: استاد عیسی آلفته طراح و تذهیب کار پرآوازه ایرانی به دیار باقی شتافت.

منابع زندگینامه :عیسی آلفته و نقاشی بهار ، مجله ی کیهان فرهنگی ، ۱ فروردین ۱۳۶۵

بابا حاجی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش. وی در دربار سلطان حسین بایقرا به احترام زندگی می‌کرد. این بابا حاجی را نباید با بابا صدر، نقاش معروف مکتب بغداد، یکی دانست و اشتباه کرد. در «تاریخ رشیدی» از او چنین یاد شده: «دیگر استاد بابا حاجی است. در تصویر، قلم پخته دارد، اما اصل طرح وی، بی‌اندام است. در تمامی خراسان، در طراحی نقش و زغال گرفتن بی همتاست...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۳/۱).

باسو، احمد

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۷۰۴ ق)، طراح و نقاش. طراح و رسام اسطرلابهای قدیمی بود و در هنر خود دست داشت. از آثار رقم‌دار این استاد: اسطرلاب ارزنده‌ای است که در اسپانیا ساخته شده و جمله حروف و اعداد به خط کوفی پیرآموز و تزیینی عمل آمده و رقم «احمد بن حسین بن باسو ۷۰۴» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۲ /۳).

باغ شمالی، احمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش. از شاگردان سرآمد خواجه عبدالحی بود. وی شیوه‌ی استادش را رواج داد، اما زمانش چندان نپایید و در پنجاه سالگی درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۳/۱)، خوشنویسان و هنرمندان (۹۹)، گلستان هنر (سی و شش)، هنر قلمدان (۲۱).

باقر نقاش

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. هنرمند گمنام و آبرنگ‌ساز دوران فتحعلی شاه و محمد شاه قاجار بود. تنها اثر رقم‌دار وی، تصویر ارغون‌خان قاجار است که لباس اخوان صفا پوشیده و به سلک درویشان پیوسته است. رقم نقاش به خط شکسته‌ی زیبا چنین است: «ز کلک باقر نقاش نو شد- نشان نام ارغون‌خان قاجار ۱۲۴۴».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۶/۱).

باقر، ابوالحسن

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۲۷ ق)، نقاش. هنرمند گمنام دوره‌ی فتحعلی شاه قاجار بود که به شیوه‌ی آقا صادق توجه داشته است. از آثار وی تصویر خوش نقش آبرنگی مرد جوانی است که در حراج ساتبی ۱۹۷۶ م به فروش رسیده است. این اثر رقم «مشق کمترین باقر بن میرزا ابوالحسن ۱۲۲۷» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۵/۱).

باوردی، سلطانعلی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، مذهب و مصور. در تذهیب و تصویرسازی دست پر هنری داشت. متاسفانه احوال این هنرمند، در هیچ یک از تذکره‌های قدیمی یاد نشده است. از آثار وی: تصویر رزم‌آور قهرمانی که بر اسب خوش تراشی نشسته و نیزه‌ی بلند خود را به دهان اژدها فروبرده است، با رقم: «عمل العبد سلطانعلی»؛ نسخه‌ی مصوری که حدود بیست مینیاتور ماهرانه دارد که جهت یوسف شاه میر میران در تبریز تهیه شده است؛ مجلس مینیاتوری که به نازك قلمی عمل آمده و رقم دارد: «مذهبا و مصورها سلطانعلی الباوردی» در سنه‌ی ۸۵۰.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۵۹/۳)، هنر عهد تیموریان (۶۰۴ -۶۰۳).

بخاری، جهانگیر

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم و دهم ق)، نقاش. اهل بخارا بود و در نقاشی دستی به کمال داشت. این هنرمند در زمان خود شهرت بسزایی داشت و به عمدهٔ المصورین انگشت نما بود. پیر سید احمد تبریزی- که به روایتی معلم و استاد کمال‌الدین بهزاد بوده- از شاگردن همین جهانگیر بخاری است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۹/۱)، مناقب هنروران (۱۰۴).

بدرالدین

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هفتم ق)، نقاش. از معاصران خواجه نصیرالدین طوسی و مولوی بوده و در نقاشی دست داشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۹/۱)، گلستان هنر (سی و سه).

بدیع اسطرلابی، بدیع‌الزمان، ابوالقاسم هبهٔ الله

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۵۳۴ ق)، فیلسوف، طبیب، اخترشناس، نقاش و شاعر شیعی. نیاکانش احتمالاً ایرانی و از مردم اصفهان بودند. وی در بغداد زاده و در اصفهان بزرگ شد. او با ابزارهایی که خود ساخته بود سیر نور و اندازه‌ی آن را معلوم کرد و در اثبات درستی کارهای خود از براهین هندسی استفاده می‌کرد. بدیع در کره‌ی سماوی چیزی افزود و کار آن را که سالهای دراز ناقص مانده بود، کامل کرد. خط کشها و قرقره‌هایی که ساخته بود، کاربرد عمومی یافتند و از راه تجربه، سودمندی آنها به اثبات رسید. وی در کاخهای سلجوقی به ساختن جدولهای فلکی سرگرم بود و زیجی به نام «المعرب المحمودی» نوشت و به محمود سلجوقی هدیه کرد. بدیع به شعر حسین بن حجاج علاقه می‌ورزید و آنها را گردآوری کرد و آن را «درهٔ التاج من شعر ابن‌حجاج» نامید. از او «دیوان» شعری بر جای مانده که درونمایه‌ی بیشتر آنها هجو و لطیفه است. وی در بغداد درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۱۹/۳)، الاعلام (۵۸/۹)، تاریخ بغداد (۳۷۴/۱۵)، دایرهٔالمعارف فارسی (۳۹۶/۱)، الذریعه (۱۳۰/۹)، لغت‌نامه (ذیل/ هبهٔ الله)، معجم الادباء (۲۷۵ -۲۷۳ /۱۹)، وفیات الاعیان (۵۳ -۵۰ /۶).

برجی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. در تصویر و تذهیب مهارت داشت. از آثار رقم‌دار وی: مجلس شاهانه‌ای در کتاب «شاهنامه» که سلطان به تخت نشسته و رستم زال و کیکاوس و سایر مشاهیر زمان در مقابل وی قرار گرفته‌اند و در زمینه‌ی ساده مینیاتور، تصویر سیمرغ و اژدها نقش بسته و خارج از متن رقم «برجی» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۰/۱)، هنر قلمدان (۲۴).

بریرانی، صادق

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

صادق بریرانی از پیش کسوتان هنر گرافیک ایران است که در کنار ارائهٔ آثار گرافیکی به نقاشی نیز می پردازد.

صادق بریرانی در سال ۱۹۲۳(۱۳۰۲) در بندر انزلی زاده شد. در ۱۶ سالگی نقاشی را از درویشی به نام"زرین کلک "آموخت و در ۱۳۲۶ برای تحصیل در رشتهٔ نقاشی وارد دانشکدهٔ هنرهای زیبای دانشگاه تهران شد. سپس به آمریکا رفت و در دانشگاه ایندیانا تحصیل کرد. بریرانی از سال ۱۳۶۰ در دانشگاه‌های تهران گرافیک تدریس کرده است. او داور دو سالانهٔ گرافیک برنو،چکسلواکی در ۱۳۵۵ و دو سالانهٔ طراحی گرافیک تهران در ۱۳۷۱ بوده است و در نمایشگاه‌ها و دوسالانه‌های بسیاری شرکت کرده است.

با وجود این که در دوران تحصیل تأثیر زیادی از هنر اروپا و آمریکا گرفت ولی به بیان هنری ایرانی خود وفادار ماند. آثار وی در عین حال که از هنر خوشنویسی قدیمی ایرانی ریشه می گیرند، به گونه‌ای از نقاشی معاصر که" نقاشی حرکتی "نامیده می‌شود نیز تمایل دارند. او شیوه‌ای در خوشنویسی دارد که خاص خوداوست و بر مبنای حرکت آزاد قلم مو و بر هم ریختن کامل تناسبات و ساختار شکنی برای دستیابی به الفبایی جدید است. بریرانی معتقد است که فرم ظاهری کلمات تداعی کنندهٔ معنا و مفهوم هستند و پلی بین درون مفاهیم با دنیای خارج است. تلفیق نقاشی، گرافیک و شعر مشخصهٔ عمدهٔ کارهای اوست. وی به اصل بیان خودانگیخته و نشان‌گذاری‌های اتوماتیک هنری نزدیک می‌شود که روش سوررئالیست هاست، ولی نگرش او اصالتی شرقی دارد و مبتنی بر تعمق و نظاره است که از فلسفه شرق نشأت می گیرد.

بلوچ، ابراهیم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش. از مردم بلوچ بود که در استرآباد اقامت داشت. از آثار وی: تصویر مردی ترکمن به نام ولی، با ساز و برگ جنگی و کلاه ترکمانی، که به روی اسب نشسته و مشغول جدال است، با: «رقم کمترین خلق اللّٰه ابراهیم بلوچ سنه ۱۱۳۲، در استرآباد مشق شد، شبیه ولی کافر ترکمان است».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴/ ۱).

بناء اصفهانی، محمد امین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۱۲ ق)، نقاش، طراح و خطاط. اهل اصفهان و رسمی‌ساز نقوش مختلف و طراح خطوط کوفی تزیینی و پیرآموزی و بنایی بود و کاشی‌ها را با تزیینات گوناگون و خطوط شیوا می‌آراست. از آثار او پیرایش صفه‌ی استاد در مسجد جامع اصفهان است که اصل بنای اولیه‌ی آن، در دوران سلجوقی انجام پذیرفته و با تزیینات دوره‌ی صفویه تکامل یافته است. این بنا در ۱۱۱۲ ق ارایش و کاشی

کاری شـده و ارقام آن چنین است: «عمل ابن محمـد مؤمن، محمـد امین»؛ «عمل ذره‌ی بیمقـدار ابن محمـد مؤمن»؛ «محمد امین بناء اصفهانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :آثار ملی اصـفهانی (۵۵۱، ۵۴۹)، احوال و آثـار نقاشـان (۶۵۴/ ۲)، تاریخ اصـفهان (۳۶۰)، گنجینه‌ی آثـار تاریخی اصفهان (۱۱۰ -۱۰۹).

بهارجانی، حبیب

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش. وی نگارگر فلزات بود و در این هنر مهارت زیادی داشت. از آثار رقم‌دار وی، ظرف کوچک برنجی نقره‌کوبی در موزه ویکتوریا آلبرت لنـدن است که در قسـمت بالا و کناره گردن ظرف، به خط ثلث زیبای نقره‌کوب، الفاظ «لصابه السـعاده و سلامه و طول عمر...» نقش شده و در بالا و پایین بدنه‌ی ظرف، تزیینات هندسـی و اسلیمی خوش تراشی است که در کناره‌ی نقوش اشعار جلب نظر می‌کند، با رقم: «حبیب‌اللّه بن علی بهارجانی ۸۶۶» و در مشخصات ظرف نوشته شده است: «کار خراسان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴/۱).

بهارلو، سودابه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نقاش، مینیاتوریست، نگارگر.

تولد: ۲۸ بهمن ۱۳۲۸، تهران.

درگذشت: ۲۴ دی ۱۳۷۴، تهران.

سودابه بهـارلو پس از فراغت از تحصـیلات دبیرسـتانی به کـار هنری پرداخت و در سال‌هـای ۱۳۳۹ و ۱۳۴۹ از محضـر استاد حسین بهزاد و در سال‌های ۱۳۶۴ الی ۱۳۶۸ در محضـر اسـتاد علی مطیع به فراگیری هنر نقاشـی پرداخت. وی در نمایشگاه‌های زیر حضور داشـته است. نمایشگاه کنگره‌ی ششصدمین سال حافظ (شیراز، ۱۳۶۷)؛ نمایشگاه ۲۲ بهمن (موزه‌ی هنرهای معاصر، ۱۳۶۸، ۱۳۶۷)؛ نمایشـگاه مشترک با هنرمنـدانی چینی (موزه‌ی هنرهای معاصـر، ۱۳۶۸)؛ نمایشـگاه روز زن (موزه‌ی هنرهای معاصـر، ۱۳۶۹، ۱۳۶۸، مـوزه‌ی آزادی ۱۳۷۰)؛ نمایشـگاه سـیری در نگاره‌ی ایران (موزه‌ی هنرهای معاصـر، ۱۳۶۹)؛ نمایشـگاه کنگره‌ی فردوسی (دانشگاه تهران، ۱۳۶۹)؛ نمایشـگاه به مناسـبت زلزله‌ی زنجان و گلان (موزه‌ی هنرهای معاصـر، ۱۳۶۹)؛ نمایشـگاه تخصصی صادراتی هنری مینیاتور و تذهیب (نمایشـگاه بین‌المللی تهران ۱۳۷۰)؛ نمایشـگاه اختصاصی جمهوری اسلامی ایران (مکزیک، ۱۳۷۰، لیبی، ۱۳۷۰، بیروت ۱۳۷۱، سوریه ۱۳۷۱، فلورانس، ۱۳۷۱)؛ نمایشـگاه اولین دو سالانه‌ی نقاشان ایران (موزه‌ی هنرهای معاصر، ۱۳۷۰)؛ نمایشگاه گـل و گیـاه، بخش ویژه (نمایشـگاه بین‌المللی تهران، ۱۳۷۲)؛ نمایشگاه تخصصـی صادراتی نقاشـی و مینیاتور (نمایشگاه بین‌المللی

تهران، ۱۳۷۲).
سودابه بهارلو در سال ۱۳۷۴ درگذشت و پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی هنرمندان و نویسندگان (قطعه‌ی شماره‌ی ۸۸) به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

بهبود شاهنشاهی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، خطاط و نقاش وی شاگرد محمدحسین تبریزی و از بردگان شاه طهماسب اول صفوی بود که در حرم خاص او به کتابت اشتغال داشت. بهبود در خوشنویسی نستعلیق و نقاشی از بی‌بدیلان روزگار بود و کتابت و تزیین و تذهیب و تصویر کتابها را به عهده داشت. از آثار وی: یک قطعه از مرقع، به قلم دودانگ متوسط، با قرم: «مشق فقیر، بهبود».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۲/۱)، احوال و آثار نقاشان (۱۰۴/۱)، مناقب هنروران (۸۷).

بهرام قلی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۱۷ ق)، نقاش. از شاگردان برجسته و پرقدرت بهزاد معروف است. دو اثر ارزنده‌ی وی در یک کتاب خطی اشعار نظامی که به خط محمد بن علی بن درویشعلی سمرقندی به سال ۹۱۷ ق نوشته شده، موجود است که در یکی از تصاویر، ساختمان زیبایی است و شاه بر روی تخت نشسته و سه خدمه در حضورش به خدمت ایستاده‌اند؛ دیگر تصویر این کتاب، باغ درخت و سبزه‌ای است که دو آلاچیق زیبا در آن به چشم می‌خورد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۵/۱).

بهرام گور

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

یزدگرد سه پسر به جای گذاشت: شاهپور و رهرام (بهرام) و نرسی. شاهپور را پدر به پادشاهی بخشی از ارمنستان که از آن ایران بود برگمارد. ورهرام در نزد منذرین نعمان امیرعرب در حیره که خراجگذار شاهنشاه ایران بود پرورده می‌شد و به گفته‌ی طبری او را از کودکی بدانجا فرستاده بودند، تا در هوای خوش حیره پرورش یابد. بهرام از حیث حرکات و سکنات شباهت زیادی به عرب

پیدا کرده بود. گویا اقامت طولانی این شاهزاده در کشور حیره در حکم تبعیدی بوده است که در نتیجه‌ی اختلاف نظر بین یزدگرد و آن فرزند پیش آمده بود. مورخان نوشته‌اند که بهرام در کشور حیره در قصر خورنق، که بنای آن را به نعمان لخمی به دست معماری سنمار نام نسبت داده‌اند، می‌زیست. و مربی او منذر پسر نعمان بود.

این منذر از جانب یزدگرد ملقب به «رام اوزود یزدگرد» یعنی رام افزود یزدگرد، کسی که شادی یزدگرد را می‌افزاید؛ و نیز لقب مهشت یعنی اعظم بود.

اما نرسی پسر سوم یزدگرد که از زن یهودی او بود، ظاهراً در زمان مرگ پدرش صغیر بوده است. زیرا بهرام هم در آن تاریخ بیش از بیست سال نداشته است. پس از مرگ اسرارآمیز یزدگرد بزرگان و موبدان که از رفتار او در هنگام حیاتش راضی نبودند بر آن شدند تا همه پسران یزدگرد را از پادشاهی محروم کنند از این بزرگان نام و ستهم سپهبد بابل (کشور سواد) ملقب به هزا رفت، یزد گشنسب پاذکسبان، پرک از تخمه‌ی مهران، گودرز دبیر لشگر، گشنسب آذرویش ناظر مالیات ارضی، پناه خسرو روانگان دبیر (مدیر امور خیرات اموات) در کتاب اخبارالطوال دینوری دیده می‌شود.

با وجود آنکه یزدگرد بهرام را به سمت ولیعهدی خود تعیین کرده بود، پس از شنیدن خبر مرگ پدر شاهپور پادشاه ارمنستان برای گرفتن تاج و تخت به تیسفون شتافت، ولی بزرگان ایران او را گرفته کشتند و به جای او خسرونامی را که منسوب به شعبه‌ای از دودمان ساسانی بود بر تخت نشاندند. در این زمان بهرام از کشور دور بود، و در حیره می‌زیست، از پرورنده‌ی خود منذر برای گرفتن تخت شاهی یاری خواست، منذر که دو فوج سوار: یکی بنام دو سر از اعراب تنوخ و دیگری که مرکب از افراد ایرانی بود و سفید رخشان نامیده می‌شد نیرویی به سرداری پسرش نعمان با بهرام همراه کرد آنان را به سوی تیسفون فرستاد. بزرگان ایران به وحشت افتاده با بهرام و منذر به گفتگو پرداختند، عاقبت خسرو از سلطنت خلع و بهرام به پادشاهی نشست.

بنا به روایات ایرانی که به افسانه آمیخته است، بهرام نخست وعده داد که بدیهای پدرش یزدگرد را جبران کند و یکسال به عنوان آزمایش سلطنت نماید و سپس انتخاب پادشاه را به خواست خداوندی واگذار کند؛ یعنی تاج و قبای پادشاهی را در میان دو شیر گرسنه بگذارند. خسرو از گذراندن این امتحان سرباز زد. بهرام به میدان رفت و شیران را بکشت و تاج شاهی را بر سر نهاد. ظاهراً این افسانه را از آن جهت بایستی اختراع کرده باشند، تا این حادثه شرم‌آور را بپوشانند، که سپاهی حقیر از عرب توانسته است تصمیم بزرگان ایران را به هم زده پادشاهی را که مردود بزرگان بوده به تخت نشاند.

بهرام پنجم از پادشاهان محبوب ساسانی است. وی نسبت به همه کس نیکی روا می‌داشت، و قسمتی از مالیات اراضی را به مؤدیان بخشید. داستانهای بسیاری درباره‌ی جنگاوری و عشقبازیهای او در ادبیات فارسی و عرب آمده است که نمونه‌ای از آن هفت‌پیکر نظامی گنجوی است.

این داستانها نه فقط در ادبیات بلکه در نقاشی ایران هم رواج یافته است، و قرنهای متمادی موضوع نقش پرده‌های نقاشی و قالیها و انواع منسوجات گردیده است.

در تواریخ آمده که بهرام پادشاهی خوشگذران بود و دوست داشت که مردم هم در روزگار او به خوشی و شادمانی بگذرانند. نوشته‌اند که او به چندین زبان سخن می‌گفت و حتی به عربی هم شعر می‌سرود و به موسیقی علاقه‌ی بسیار داشت، بنا به یکی از داستانهای مشهور، این پادشاه گروهی از لوریان را که اجداد فیوج فعلی هستند از هند، به ایران خواند تا مردم عوام از لذتهای موسیقی بی‌بهره نمانند. طبع سرکش و بی‌آرام او باعث شد که او را ملقب به «گور» کردند. بعد این تسمیه را مربوط به این واقعه‌ای دانستند که روزی در شکار به یک تیر گورخر و شیری را که بر پشت او جسته بود به هم دوخت.

مورخان عهد ساسانی بهرام را از لحاظ شهوترانی و اسراف در ولخرجی و بی‌توجهی به امور کشور مورد ملامت قرار داده‌اند: ظاهراً این ایراد وارد است. زیرا او زمام امور را به بزرگان دولت واگذار کرد و مطبوع و محبوب نجبا و روحانیون شد شاید قسمتی از

شهرت عظیم او مربوط به همین محبوبیت او نزد بزرگان باشد.

وزرگ فرمذار (صدراعظم) آن زمان مهر نرسه پسر ورازگ بود که لقب هزار بندگ (خداوند هزاربنده) داشت.

وی از دو دهان سپندیاذ بود که یکی از هفت خانـدان برگزیده‌ی ایرانی بشـمار می‌رفتند. مورخان عرب او را مردی هوشـمند و دانا شمرده‌انـد، ولی نویسـندگان عیسوی از او بـا نفرت یـاد می‌کننـد، پیـداست کـه وی زردشـتی متعصـبی بـوده و نسبت بـه مسـیحیان سختگیری روا می‌داشـته است. وی مردی آبـادگر بـوده در زمینهـای وسـیعی که در بخشـهای اردشـیر خوره و شـاپور پـارس داشـت کاخهای بسیار بنا کرد و آتشگاهی ساخت که به نام او مهرنرسیان خوانده شد. و در نزدیکی زادگاه خود آبروان، در ناحیه‌ی اردشیر خوره، چهاردیه با آتشگاه بنا کرد: یکی برای خودش و سه تا دیگر را برای هر یک از سه پسرش: زرواداذ، ماه گشنسب و کاردار اختصاص داد، که ظاهراً تا روزگار طبری هنوز آباد بوده است.

در کنـار راه کاروانی که شـیراز را به دارابگرد و بنـدرعباس می‌پیوندنـد، ویرانه‌ی کاخی پیـداست که سروسـتان نام دارد. هرتسـفلد حدس می‌زند که آن از بناهای مهرنرسی باشد. سه پسر مهرنرسی در روزگار پدرشان دارای مشاغلی بزرگ بودند. چنانکه زرواداذ هیربدان هیربذ، ماه گشـنسب ملقب به واستریوشان سالار و در حکم مدیر کل امور مالی کشور، و کاردار ارتیشتاران سالاریا فرمانده کل قوا بود.

وضـع عیسویـان در زمـان بهرام پنجم خـوب نبـود و به طـور کلی از اواخر سـلطنت یزدگرد اول به طـوری که نوشـتیم بر اثر وقـاحت عیسویان سیاست ملایم دولت ایران نسبت به ایشان تغییر یافت. به طوری که پس از بر تخت نشسـتن بهرام سـکنه‌ی عیسوی ولایات مجـاور مرزهـای غربی دسته‌دسـته به کشـور روم می‌گریختنـد. مهر شـاهپور قبایـل عرب را بر ضـد آنـان تحریـک کرد و بسـیاری از عیسویان را به کشتن داد.

پس از مرگ شـاهپور برادر بهرام پنجم که پادشاه ارمنسـتان و فرمانبردار دولت ایران بود. آرتاشـس Artashes (اردشیر) اشکانی پسـر ورام‌شاپوه مدت ده سال بر بر تخت ارمنسـتان نشسـت. سپس به دست بهرام پنجم از حکومت برکنار شد و از آن پس ارمنستان یکی از ایالات ایران به شمار آمد. و یکی از بزرگزادگان ایران به نام ویه مهر شاهپور به مرزبانی آنجا برگزیده شد.

جنگ با روم.

جهـت این جنـگ را مورخـان آزار مسـیحیان مقیم ایران دانسـته‌اند که از بـدرفتاری ایرانیـان به روم می‌گریختنـد. بهرام از تئـودوس امپراطور روم استرداد آنـان را خواست. چون او از پس دادن ایشان سـرباز زد بهرام فرمان داد کارگران رومی را که در معادن طلا و نقره‌ی ایران کار می‌کردند حبس و اموال رومیان را توقیف کنند. سپس جنگ آغاز شد (۴۲۱ – ۴۲۰ م). فرماندهی سپاه ایران با مهر نرسـی بـود. رومیـان به سـرداری آردابوریوس Ardaburius از دجلـه گذشـته بـه بین‌النهرین حمله آوردنـد. سـپس به محاصـره‌ی نصیبین پرداختند، ولی چون بهرام به شخصه به میدان محار بشتافت، رومیان دست از محاصره کشیده عقب نشستند.

سپس بهرام تئودوسی پولیس Theodosipolis را که اکنون ارزروم نام دارد، محاصره کرد. اما یونومیوس Eunomius اسقف شهر از دفـاع فروگـذار نکرد، و مـدافعین را به دفـاع تشـجیع می‌کرد، و حـتی منجنیق بزرگی تعبیه کرده و یکی از شاهزادگـان را با سنگی به دست خود کشت. بالاخره بهرام به پروکوپیوس سـردار رومی پیغام داد که هر کـدام از طرفین پهلوانی به میدان بفرسـتند و پهلوان هر کـدام از دو طرف مغلوب شـد آن طرف جنگ را برده است اتفاقا پهلوان رومی فاتـح شـد و بهرام طبق قولی که داده بود دست از جنگ کشید و در سال ۴۲۲ م صـلحی بین دو دولت امضاء شد که به موجب آن ایرانیان در کشور خود به مسیحیان آزادی مذهب دادند و نظیر همین آزادی را هم رومیان درباره‌ی زرتشتیان مقیم بیزانس قائل شدند.

به قول گیبون مورخ انگلیسـی اسقف شهر آمد که آگاسیون نام داشت تمام ظروف طلا و نقره‌ی کلیسای حوزه‌ی خود را آب کرده و فروخت، و از پول آن هزار تن اسـیر ایرانی را بازخرید و برای نشان دادن حسن نیت و انسان دوستی از بند آزاد کرده، به نزد بهرام

فرستاد. بر اثر این صلح موافقت نامه‌ی بین ایران و روم که از زمان شاپور سوم برای حفظ دربند قفقاز در مقابل هجوم وحشی‌ها بسته بود تجدید شد، و ایران مأمور حفظ دربند قفقاز گردید؛ و بنا شد کما فی‌السابق دولت روم پرداخت قسمتی از مخارج آن را تعهد کند.

در زمان بهرام مسأله‌ی مسیحیان ایران حل شد. بر اثر اختلافی که بین مسیحیان افتاد دادیشوع که در ۴۷۱ م به مقام جاثلیقی انتخاب شده و در دفاع از خراسان بر ضد اقوام وحشی به شاهنشاه خدماتی کرده بود، در مجمعی که از کشیشان تشکیل داد کلیسای ایران را از تابعیت بیزانس جدا کرده مستقل ساخت بدین وجه به سوءظنی که نسبت به ایرانیان مسیحی در متهم ساختن ایشان به جاسوسی روم می‌رفت خاتمه داده شد.

نبرد بهرام با هونها- از حوادث زمان بهرام هجوم هیاطله یا هونهای سفید از مشرق به ایران است، این قوم در ۴۲۵ میلادی از جیحون گذشته به ایران حمله کردند، بهرام به ظاهر چنین وانمود کرد که از هجوم هیاطله خود را باخته است. وی با قوای کوچکی به قصد شکار بیرون شد، و به طرف آذربایجان رفت لکن خود را از راه البرز و طبرستان به خراسان رسانید و حرکت خود را از نظرها مخفی داشت چنانکه شبها راه می‌پیمود و روزها نهان می‌شد، چون دشمن غافلگیر شد، یکباره بر سر او تاخت و به سپاه هونها در مرزهای شرقی شبیخون زد، در این جنگ خاقان هونها کشته شد و زن او اسیر گشت و غنایم بسیاری به دست ایران افتاد. گویند که تاج خاقان که جزو غنایم جنگی بود زینت آتشکده‌ی آذر گشنسب در شهر شیز آذربایجان شد. در غیاب بهرام برادرش نرسی نیابت سلطنت ایران را داشت و پس از پیروزی بر خاقان نرسی به حکومت خراسان گمارده شد.

مرگ بهرام

بهرام پنجم در ۴۳۸ یا ۴۳۹ م به عقیده‌ی فردوسی به مرگ طبیعی درگذشت، ولی غالب مورخان اسلامی مرگ افسانه‌آمیز او را بر اثر شکار گورخر و با اسب فرورفتن در باتلاقی در میان اصفهان و شیراز دانسته‌اند. خیام گوید:

بهرام که گور می‌گرفتی همه عمر

دیدی که چگونه گور بهرام گرفت

ممکن است وفات پیروز که در گودالی افتاد سبب جعل این افسانه بوده، و همچنین شباهت دو کلمه‌ی گور به معنی قبر و گور به معنی گورخر که لقب بهرام بود در ظهور این افسانه دخالت داشته باشد. همه‌ی سکه‌های بهرام خشن و بدریخت است.

و عموماً این عبارت بر آنها ضرب شاه: «مزدیسن بگ و رهران ملکا». سر بهرام در جلو و عقب تاجی دندانه‌دار دارد. و میان جلو و عقب یک هلال و یک دایره است که علامت ماه و آفتاب می‌باشد.

مشهور به بهرام گور، پانزدهمین پادشاه سلسله ساسانی (جل. ۴۲۱- ف. ۴۳۸ م.). وی در دربار منذز از پادشاهان عرب تربیت شد و به طوری که مشهور است تاج سلطنت را از میان دو شیر ربود. این پادشاه تمامی ارمنستان را ضمیمه ایران ساخت و در ممالک تابعه آزادی مذهب داد.

(س پنجم م)، شاعر. وی از پادشاهان ساسانی و معروف به بهرام پنجم بود. از زندگی پر از تنعم و جنگاوریها و خوشگذرانیهای او داستانهای بسیار در کتابهای عربی و فارسی گرد آمده که قسمت بزرگی از آنها از کتب پهلوی نقل شده است. انتساب شعر عربی و یک بیت فارسی سرو دست شکسته به او هم، مثل رفتن به حیره و فراگرفته زبان عربی از قبیل افسانه‌هاست.[۱]

برگرفته از کتاب :ایران در عهد باستان

منابع زندگینامه :[۱] تاریخ ادبیات در ایران (۱۷۸ -۱۷۶/ ۱)، جواهر العجائب (۱۱۸ -۱۱۷)، دایرةالمعارف فارسی (۴۷۸/ ۱)، رباعی و رباعی‌سرایان (۲۱)، لغت‌نامه (ذیل/ بهرا گور).

بهزاد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نقّاش زبردست و معروف اصفهانی. مدتّی در دربار پادشاهان هند می‌زیسته. از آثارش مجلّدی است در کتابخانه سلطنتی که آن را موقّع گلشن گویند، شامل ۱۷۶ صفحه، به صورتهای گوناگون از حیوانات هند، و در صفحه هفتم آن به قلم و مهر و امضای جهانگیر پادشاه پسر اکبر شاه هندی در سال ۱۰۱۷ نوشته شده است: استاد بهزاد این مرقّع را به فرموده من ساخته است.

بر گرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

بهزادی، نینا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نینا بهزادی هنرمند معاصر ایران است . وی درزمینه نقاشی فعالیت می کند . او به سبک باتیک علاقمند بوده و آثار خودرا به این شیوه هنری می آراید . بهزادی معتقد است که سبک باتیک رهایی طرح و نقش را در برداشته و مراحل مختلفی را شامل می شود ."

گروه : هنر

رشته : گرافیک

گرایش : نقاشی

تحصیلات رسمی و حرفه ای : نینا بهزادی اگر چه رشته تحصیلی اش علوم تجربی بود اما به سبب علاقه ای که به مسائل هنری داشته دررشته هنرادامه تحصیل داد و تامرحله کارشناسی ارشد گرافیک پیش رفته است .

استادان و مربیان : نینا بهزادی به سبک باتیک را نزد استاد خاویان آموخته است .

وقایع میانسالی : نینا بهزادی معتقد است که نقاشی باتیک علاوه براینکه می تواند تابلو شود کاربردهای دیگری نیزدارد که می توان به استفاده از آن روی لباس ،روسری ، کلاهک آباژور ، پارتیشن ، رومیزی و پرده اشاره کرد . این امر مهمترین واقعه به وقوع پیوسته دردوران میانسالی بهزادی بود .

فعالیتهای آموزشی : مهمترین فعالیت نینا بهزادی نقاشی است که درآن میان او به سبک باتیک علاقمند است . رهایی طرح ها و نقش ها از کلیشه ها و قالبهای خاص ،درهم آمیختگی رنگها و ایجادبافتهای متنوع ازویژگی های بارز نقاشی باتیک می باشند .

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : مهمترین فعالیت روزمره نینا بهزادی درنقاشی باتیک خلاصه می شود . او مراحل کار این سبک را ، کشیدن پارچه برروی چارچوب ،پیاده کردن طرح روی پارچه ،موم گیری نقش بر پارچه ، رنگ آمیزی ، آب کردن موم توسط اتوی خشک و شستن نهای پارچه توسط بنزین می داند .

آرا و گرایشهای خاص : نینا بهزادی درمورد نقاشی باتیک براین عقیده است که باتیک دراصل از کشورهای اندونزی ، هند و چین آمده است . نقاش باتیک به وسیله قلم و موم گیری روی پارچه طرح می شود . دراین روش زمینه پارچه موم گیری می شود ، سپس نقاطی که مورد نظر است رنگ می شوند .

چگونگی عرضه آثار : اولین نمایشگاه آثار نینا بهزادی درموزه تماشاگه تاریخ برگزار شد . نمایشگاه بعدی او درنگارخانه سبز برپا گردید و آثارش را عرضه کرده است .

بیانی تبریزی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، شاعر و نقاش. در آغاز پیشه‌ی زرکشی داشت و سپس به کاغذبری و نقاشی پرداخت. وی غزلسرا نیز بود. از اوست:

مه من سوی مسکینان نگاهی می‌توان کردن

اگر هر روز نتوان، هر به ماهی می‌توان کردن

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۵۲۸)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۱۰۱/۲)، دانشمندان آذربایجان (۷۴)، الذریعه (۱۵۰/۹)، سخنوران آذربایجان (۲۴۸)، فرهنگ سخنوران (۱۵۲)، مجمع‌الخواص (۲۷۱).

پتگر، علی‌اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نقاش.

تولد: ۱۲۹۲، تبریز.

درگذشت: ۱۷ اردیبهشت ۱۳۷۱.

علی‌اصغر پتگر دوران مقدماتی نقاشی را نزد میرمصور ارژنگی گذارند. سپس به همراه برادرش، جعفر پتگر، بعد از به پایان رساندن تحصیلات متوسطه به تهران آمد و در هنرستان هنرهای متسظرفه (هنرهای زیبای کنونی) مشغول به تحصیل شد. در این هنرستان با آثار استاد کمال‌الملک آشنا شد و همچنین از حضور در کنار اساتیدی چون شیخ اسماعیل آشتیانی و علی‌محمد حیدریان بهره جست. پس از اخذ لیسانس تصمیم به تأسیس آموزشگاه آزاد هنر نقاشی گرفت. بدین ترتیب وی و برادرش نخستین آموزشگاه آزاد هنر نقاشی را در سال ۱۳۱۹ در تهران پایه‌گذاری کردند و تا پایان عمر به تدریس پرداختند. در خلال تدریس هنر نقاشی به خلاقیت هنری خود می‌پرداخت و آثار متعددی در شیوه‌ی رئالیسم با سبک کلاسیک و همچنین قلم آزاد و امپرسیونیستی را آفرید و تدریجا پایه‌گذار سبک و سیاق خاص خود شد.

علی‌اصغر پتگر همیشه موضوع آثارش را از میان مردم، کارگران، زحمتکشان، فروشندگان دوره‌گرد، رختشویان و پیشخدمت‌های خانه‌ها انتخاب می‌کرد. در این زمینه می‌توان از تابلوهای «محله‌ی گازران تبریز»، «روز رختوشیی»، «قاری» و «درویش» یاد کرد. او همچنین به خلق مناظر و پرتوهایی ساخته است که نزد برخی مجموعه‌داران موجود است.

آثار پتگر، در سال‌های ۳۴۶، ۱۳۴۳، ۱۳۲۴ و ۱۳۵۳ در نمایشگاه‌های مختلف به نمایش درآمد. گرچه از سال ۱۳۵۵ به بعد خاموشی

اختیار کرد و فعالیت نمایشگاهی خود را متوقف کرد ولی همواره به نقاشی و تدریس مشغول بود، آخرین باری که برخی از آثارش به معرض نمایش گذاشته شد، در پاییز سال ۱۳۷۰ در موزه‌ی هنرهای معاصر بود.

(۱۳۷۱ -۱۲۹۲ ش)، نقاش و شاعر. اهل تبریز بود و از همان سنین کودکی، توانایی خود را در نقاشی بروز داد. مراحل اولیه‌ی تحصیل این هنر را نزد استاد میر مصور ارژنگی گذراند و در سال ۱۳۱۲ ش به توصیه‌ی همان استاد، همراه برادرش، جعفر پتگر، از تبریز به تهران آمد و در مدرسه‌ی هنرهای مستظرفه مراحل عالی آموزش هنری را گذراند. وی پس از اخذ لیسانس، اولین آموزشگاه طراحی و نقاشی را افتتاح کرد و در آنجا به تعلیم زنان و دختران نیز پرداخت. نقاشیهای اولیه‌ی استاد متأثر از آثار کمال الملک، شیخ اسماعیل آشتیانی و علی محمد حیدریان است. وی از سال ۱۳۲۴ ش به بعد، به سوی قلمهای آزاد رفت و در مکتبهای رئالیسم و امپرسیونیسم و حال و هوای ویژه خودش، تنوع و تکامل ویژه‌ای به حرکتهای رئالیستی هنر نقاشی معاصر ایران بخشید. هنرمندان مشهور بسیاری از محضر استاد پتگر استفاده کردند، از آن جمله دو تن از فرزندان وی: نامی پتگر و نیما پتگر. وی علاوه بر نقاشی دارای قریحه‌ی شعر و غزلسرایی نیز بود. پتگر در سن ۷۹ سالگی بر اثر حمله قلبی درگذشت. از آثارش: تابلوهای «خیابان سرچشمه‌ی تهران»؛ «روز رختشویی»؛ «قاری»؛ «درویش»؛ «مجله گازران تبریز»؛ «بازگشت به ده» و همچنین مجموعه شعری به نام «رنگین کمان».[۱]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] کیهان فرهنگی (س ۹، ش ۴، ص ۴۹)، مجله‌ی زنان (س ۱، ش ۴).

پرویز

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. تنها اثر رقم‌دار وی که حاکی از ذوق و سررشته‌ی هنری او می‌باشد، تصویر ساقی دلربایی است که کلاه طلایی به سر گذاشته و لباس آبی به تن کرده است، با رقم: «عمل پرویز».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۳/۱).

پورصفا، عباسعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۳۰۰ ش)، نقاش. در اصفهان متولد شد. پس از گذراندن دوره‌ی تحصیلات ابتدایی به هنرستان هنرهای زیبای اصفهان وارد شد و به آموختن نقاشی رنگ و روغن در شیوه‌ی کلاسیک پرداخت. آنچه کار پورصفا را از دیگر هنرمندان نقاش متمایز می‌سازد، طرح صورت به شکل نقطه‌چین برای بافت فرش است که او از جمله بنیانگذاران آن هنر به شمار می‌رود. آثار این هنرمند بارها در شهرهای مختلف ایران از جمله تهران و آبادان، و نمایشگاه بین‌المللی بروکسل و نمایشگاه هنرهای زیبای ایران در رم به معرض دید علاقه‌مندان نهاده شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :کیهان فرهنگی (س ۴، ش ۶، پشت جلد).

پورصناعی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

هنرمند قلمکار.

تولد: ۱۲۹۰.

درگذشت: ۴ دی ۱۳۵۷.

حسن پورصناعی کار هنری را از پنج سالگی در محضر پدرش مرحوم مشهدی عبدالخالق شروع کرد و در زمانی کوتاه در زمره‌ی یکی از بهترین طراحان و نقش پردازان درآمد. پرده‌ها، کتیبه‌ها، خیمه‌ها، سجاده‌ها و مجالسی بسیاری از وی به جای مانده است. آثار وی همواره زینت‌بخش حسینیه‌ها، تکایا و اماکن مذهبی شهرهای ایران بوده است.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی از وی دعوت شد تا در دانشگاه به تدریس علمی هنرش بپردازد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

پورصناعی، حسین

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، نقاش. وی از هنرمندان زیبانگار قلم‌کار و پارچه بود. از آثار او: قلم کار زیبایی که قصه معروف یوسف و زلیخا را به زیبایی تصویر کرده است؛ قلم کار دیگری که وقایع جنگ چالدران را به نحو زیبایی نقاشی کرده است، با: «رقم حسین پور صناعی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۵۸/۱).

پیر نقاش

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. در زمان سلطنت شاه طهماسب اول می‌زیست. احوال و آثار رقم‌دار و بی‌قم وی تاکنون مشاهده نشده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۶۱/۳).

پیرامون، محسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نقاش، وصال.

تولد: ۱۲۸۸، تهران.

درگذشت: مهر ۱۳۶۴.

در ۱۲ یا ۱۴ سالگی در کارگاه دایی خود «موسی‌خان» به رموز و فنون نقاشی آشنا شد. با تأسیس موزه‌ی ایران باستان در سال ۱۳۱۶ پیرامون به عضویت اداره‌ی باستان‌شناسی موزه‌ی ایران باستان درآمد. وی در سال ۱۳۴۹ از خدمت بازنشسته شد و عمر خود را وقف بازسازی اشیاء عتیقه کرد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

پیربیگ غلام

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۰۹ ق)، نقاش. نام دیگر وی آقانویان بود که در حقیقت نام اصلی نقاش نبوده، بلکه یک نام توصیفی و یا لقب مرسوم درباری بوده که در آن زمانها به شاهزاده‌های پیر اطلاق می‌شده است. این نقاش که به نام آقانویان، در تاریخ هنری ایران معروف است، کسی جز نقاش پرمایه‌ای به نام پیربیگ یا غلام پارماک نمی‌تواند باشد، که چند اثر و از جمله یک مینیاتور رقم‌دار وی، در «شاهنامه‌ی» مضبوط در موزه‌ی متروپولیتن نیویورک موجود است. این «شاهنامه» به تاریخ ۱۰۷۹ ق کتابت شده و تصاویر آن ۲۵ سال بعد، بین سالهای ۱۱۰۴ و ۱۱۰۹ ق توسط مشاهیر نقاشان عصر، از قبیل محمد زمان، فضلعلی، علینقی بن شیخ‌زاده و پیربیگ غلام (آقانویان) اجرا شده است. تنها مینیاتوری که رقم پیربیگ غلام را دارد، تصویر زیبایی است از زال که سوار اسب شده و شکاری را نشانه گرفته است و آماده تیراندازی است منوچهر با خیل دلیران و رزم‌آوران نظاره‌گر در اطراف ایستاده‌اند. و رقم: «پیربیگ غلام ۱۱۰۹» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹ -۸ /۱).

پیرغلام مینوچهر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۱۲ ق)، نقاش. وی در تصویرسازی و چهره‌پردازی و ارائه مناظر زیبا دست پرتوان داشت. از آثار رقم‌دار وی، قلمدان

استادانه‌ای در شیوه‌ی صفوی است که مجلس مذهبی شیوایی بر آن نقش شده و فرشتگان بر روی ابرها مشاهده می‌شوند. در کناره و اطراف قلمدان، تصویر عده‌ای از بزرگان مذهبی و صحنه‌ی شکار به چابکدستی نقش شده و رقم «پیرغلام مینوچهر ۱۱۱۲ ق» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۴/۱).

پیرمحمد نقاش

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. هنرمند دوره‌ی شاه عباس دوم و پیرو شیوه‌ی رضا عباسی بود. از آثار وی: تصویر مردی که روی زمین نشسته و دستها را بر روی هم نهاده است و در زمینه نقاشی، برگهای سنبل و گیاهان وحشی ریز جلب‌نظر می کند، با رقم: «عمل پیرمحمد»؛ تصویر شترمرغ زیبایی، با رقم: «پیرمحمد نقاش».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۴/۱).

پیروی ساوجی، امیر بیگ

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و شاعر. از مردم ساوه بود و در تذکره‌ها به عنوان پیروی نقاش، پیروی ایرانی و پیروی مصور هم مذکور است. وی را نباید با حبیب‌الله ساوجی یکی شمرد. در عهد جلال‌الدین محمد اکبرشاه به هند رفته و مدتها در آن دیار به سر برده و همان جا درگذشته است. پیروی در غزلسرایی طبعی خوش داشت و در نقاشی نیز استاد بود. دوانی می‌نویسد: «پیروی نقاش- اکثر پیرو خواجه آصفی است. در تصویر دستی چابک داشت و از راه صورت پی به معنی می‌برد.» وی دارای «دیوان» شعر؛ و منظومه‌ای به نام «صورت و معنی» بود که مطلعش این است:

خداوندا ز معنی تنگدستم

ببخشایم که بس صورت پرستم

ز لطف خویشتن ای ایزد پاک

چنان سازی به صورتخانه‌ی خاک

که هر صورت مرا در دیده آید

به سوی معنیم رویی نماید

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۸۵/۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۴۵۷/۵)، تاریخ نظم و نثر (۴۳۱)، الذریعه (۱۶۲/۹)، صبح

گلشن (۷۷)، فرهنگ سخنوران (۱۷۳)، کاروان هند (۱۹۷ -۱۹۳ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/ پیروی)، مخزن الغرائب (۳۸۳/۱)، نشتر عشق (۲۳۴/۱).

پیری قاسمی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. هنرمند گمنام دوره‌ی شاه طهماسب صفوی بود. تنها اثر رقم‌دار وی، مینیاتور دلربایی است که درختی با زیبایی و شکوه تمام، تصویر شده و نردبانی به آن وصل است. گویا شاه طهماسب در جامه و تاج پادشاهی و آرایش سلطنتی کنار درخت ایستاده و چند تن از ملازمان همراه اویند، با رقم: «پیری قاسمی».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۵ -۱۲۴ /۱).

پیلارام، فرامرز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نقاش، خطاط.

تولد: ۱۳۱۶.

درگذشت: پاییز ۱۳۶۲.

فرامرز پیلارام پس از پایان تحصیلات ابتدایی و متوسطه وارد دانشکده‌ی هنرهای تزئینی شد و در سال ۱۳۴۷ موفق به دریافت درجه‌ی فوق لیسانس در رشته‌های معماری داخلی و نقاشی گردید.

پیلارام فعالیت‌های هنری خود را در زمینه‌ی نقاشی، با مکتب سقاخانه آغاز کرده و خط را به عنوان دست‌مایه‌ی اصلی با نقاشی درهم می‌آمیزد. او برای دست‌یابی به این امر تحصیلات خود در زمینه‌ی خط را در انجمن خوشنویسان به پایان می‌رساند و حتی برای مدتی در انجمن به تدریس می‌ورزد.

آثار پیلارام با شرکت در جشنواره‌های دو سالانه اول و دوم تهران جوایزی دریافت می‌دارد. سپس با شرکت در گروه آزاد نقاشان و پیکره‌سازان به تجربه‌های تازه‌تری دست می‌یازد. او در این گروه حرکت‌های تازه‌ای را تجربه می‌کند. هنرهای سنتی ایران نظیر کاشی‌کاری از جمله عوامل تأثیرگذار بر شیوه‌ی استفاده از رنگ و خط در تابلوهای پیلارام است. از ویژگی‌های دیگر آثار پیلارام اندازه‌های بزرگ تابلوهایش است. پیلارام همچنین پیکره‌سازی را در کنار نقاشی به خدمت می‌گیرد. از آثار او در این زمینه، اثری است به عرض ۲۵ متر و ارتفاعی حدود ۳ متر. این اثر با حرکت بر روی الوارهای صیقلی یافته ساخت شده است که در کل اندام خط نستعلیق را داراست.

بر گرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

تبریزی، جانی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۷۰ ق)، نقاش. اهل تبریز و از نقاشان آبرنگ‌ساز و سیاه‌قلم دوره‌ی افشاریه و زندیه بود. این هنرمند، در آبرنگ‌سازی و انتخاب رنگها مهارت داشت و سایه‌ها را به طرز مخصوصی حالت می‌داد. از آثار سیاه قلم وی، تصویر نادرشاه بر روی اسب است که سایه‌ها را به طرز خاصی حالت داده و ترسیم آن، استادانه است، با: «رقم میرزا جانی تبریزی ۱۱۷۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۸۹/ ۳).

تبریزی، ستار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش. اهل تبریز بود و در دوره ناصری می‌زیست. وی در نقاشیهای تزیینی دست داشت. از آثار او: تصویر شتری که از جمع حیوانات گوناگون عمل آمده و استادانه است. این اثر زیبا که در سیاه قلم نقاشی شده، دو نفر بر روی شتری نشسته‌اند و با همدیگر صحبت می‌کنند. حواشی تصویر گلهای الوان دارد، با: «رقم کمترین ستار نقاش تبریزی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۱۷/۱).

تبریزی، قوام الدین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، مجلد و نقاش. وی در تذهیب و تشعیر و طراحی و ترسیم نقوش و ارائه چرمهای سوخته و معرق و طراحی قالبهای مخصوص و سایر آرایش و پیرایش جلدسازی و فن نگارگری شهرت داشت و از استادان طراز اول دوران خود بود. صنعت معرق و مشبک و منبت‌کاری بر روی جلدها و سایر تزیینات جلدسازی از اختراعات ارزنده این استاد است. وی از استادان طراز اول جلدسازی به شمار می‌رود. وقتی آوازه‌ی شهرتش به دربار بایسنقر میرزا در هرات رسید، بایسنقر میرزا وی را به هرات دعوت کرد و او در کتابخانه بایسقنری به جمع استادان و هنرمندان پیوست و صنعت جلدسازی را در آن دیار رونق داد. جلد ماهرانه و استادانه «شاهنامه بایسنقری» اثر این هنرمند تبریزی است که با همراهی جمعی دیگر از هنرمندان نقاش تزیین یافته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۳۸ -۵۳۶ / ۲)، تاریخ هنرهای ملی (۳۳۹ / ۱)، خوشنویسان و هنرمندان (۹۹)، گلستان هنر

(سی و هشت)، هنر عهد تیموریان (۴۴۹، ۵۱، ۴۱، ۳۸).

تبریزی، محمدمحسن

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش، مذهب و معرق‌ساز. اهل تبریز بود و در نقوش اسلیمی، به شیوه سوخت و معرق، دستی بکمال داشت. از آثار امضادار این هنرمند جلد ضربی و سوخت معرقی است، در موزه ویکتوریا آلبرت لندن که جلد پرآرایش نسخه‌ی «نظامی» بوده و در زمینه‌های آبی و سبز و زرد و سرخ فرجام پذیرفته است، با رقم: «عمل محمد محسن تبریزی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۷۹ -۱۰۷۸ /۳).

تجویدی تاییدی، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۳۲۵ -۱۲۷۰ ش)، نقاش، موسیقیدان و شاعر، متخلص به تایب. وی بعد از طی مقدمات اولیه خطنویسی، زیر نظر استادان معروف آن زمان، آقا ابراهیم و میرزا احمد نقاش‌باشی به فراگیری رموز هنر پرداخت و مدتی بعد به همراه برادرش هادی، که او نیز از نقاشان معروف بود، به تهران آمد و در مجمع‌الصنایع هنری آن دوران مشغول کار شد و شهرتش بدان پایه رسید که جهت طراحی و ارائه نقوش تمبرهای پستی به چاپخانه مجلس راه یافت. تجویدی علاوه بر آن که در شبیه‌سازی و ارائه چهره‌ها و آبرنگ و سیاه قلم استعداد فراوان داشت، شعر نیز می‌سرود و در موسیقی نیز دست داشت. وی در تهران درگذشت و در ابن‌بابویه دفن شد. از آثار او: تصویر آبرنگ حمام قدیمی، با رقم: «مهدی تایب ۱۳۱۰»؛ تصویر زنبق زیبایی، با رقم: «مهدی تایب ۱۳۰۸ شمسی»؛ تصویر طبیبی در حین معالجه‌ی بیمار، با رقم نقاش.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۴۶ -۱۲۴۵ /۳).

تجویدی، هادی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۸ -۱۲۷۲ ش)، نقاش و نوازنده. در اصفهان متولد شد. پدر او از خوشنویسان و مذهبان اصفهان بوده است. تجویدی پس از فراگیری اصول اولیه نقاشی نزد پدر، از محضر استادانی چون: آقا میرزا احمد و استاد آقا محمدابراهیم نعمت‌اللهی، معروف به نقاش‌باشی، نیز بهره گرفت. وی بعدها به همراهی آقا محمدابراهیم نقاش‌باشی جهت افتتاح کارگاهی در مجمع‌الصنایع به تهران

آمد و مدتی با او و سایر هنرمندان همکاری کرد. سپس به دعوت حکیم‌الملک، وزیر فرهنگ، به سمت هنرآموز آبرنگ در مدرسه کمال‌المک، طبیعت و سایر مراحل نقاشی کلاسیک را تکمیل کرد؛ در نتیجه‌ی این اظهار لیاقتها به دریافت دیپلم صنایع مستظرفه جدید نایل شد و چون عمده‌ی علاقه وی میناتورسازی به شیوه رضاعباسی و معین مصور و شیوه اصفهانی بود، در مسابقه فن و تعلیم مینیاتور رتبه‌ی اول را کسب کرد و به سمت استادی مدرسه صنایع مستظرفه نایل آمد. استاد هادی در آبرنگ و نقاشی کلاسیک و مینیاتورسازی و شبیه‌سازی بسیار مهارت داشت و در ضمن تار را نیز خوب می‌نواخت و از شاگردان استاد غلامحسین درویش‌خان بود. از شاگردان وی: علی کریمی، محمد علی زاویه، ابوطالب مقیمی، زوار و عقیلی در خور ذکرند. از آثار معروف وی، بارگاه سلطان محمود غزنوی و «شاهنامه» آوردن فردوسی است که فردوسی در حضور سلطان محمود، بر روی صندلی قرار گرفته و دیگر شاعران و رجال درباری به روی زمین نشسته و آثار خود را عرضه می‌دارند، با رقم: «هادی تجویدی ۱۳۱۵»؛ دیگر اثر او، تصویر نیمه‌کاره‌ی تابلوی حضرت یوسف، به هنگام رسیدن به حضور حضرت یعقوب است که به علت مرگ استاد نیمه‌کاره مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۱۲ -۱۴۱۰ /۳).

تربتی، مظفر علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۹۹۰ ق)، نقاش، خطاط و شاعر. ملقب به نقاش شاهی. از ولایت تربت و خواهرزاده و شاگرد استاد بهزاد بود. وی در تصویرسازی و چهره‌پردازی ماهر و در ارائه جانوران و گرفت و گیر آنها، صورتگری استاد بود و در تذهیب و تشعیر مقام شایسته‌ای داشت. هنر رنگ روغنی این هنرمند، بیشتر بر روی جلدها و قلمدان‌ها بوده و در قطاعی نیز دست داشته است. مظفر علی در کتابت خط نستعلیق مهارت داشت و از شیوه‌ی سلطانعلی مشهدی پیروی می نمود و در شعر نیز، غزلسرایی ماهر بود. وی نزد شاه طهماسب معزز و محترم می‌زیست و اکثر تصاویر عمارت دولتخانه و چهل ستون این پادشاه در قزوین، از آثار اوست. مرگ مظفر علی در قزوین اتفاق افتاده و در مزار شاهزاده حسین دفن شده است. از آثار نقاشی وی: تصویر بهرام گور در شکارگاه که با یک تیر، پای آهویی را به گوشش دوخته و حیوان را از حرکت باز داشته است، با رقم: «عمل استاد مظفر علی»؛ تصویر نجات یوسف از چاه بدون رقم؛ تصویر دیدار مجنون از لیلی که در زیر یک چادر رنگین بزرگان قوم نشسته‌اند و با مجنون صحبت می کنند و لیلی با ندیمه‌اش در بیرون چادر دیده می‌شود، بدون رقم؛ تصویر رستم زال در نخجیرگاه، بدون رقم. از آثار خطی وی: دو قطعه از مرقع امیر غیب بیگ، به قلم سه دانگ و دو دانگ خوش، با رقم: «الفقیر مظفر علی» و «فقیر مظفر علی»؛ یک نسخه «گلستان» و «بوستان» سعدی، با رقم: «کاتب السلطانی مظفر علی» و تاریخ ۹۷۵ ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۱۲/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۱۷۱ -۱۱۶۴/ ۳)، تاریخ نظم و نثر (۵۲۵)، تاریخ هنرهای ملی (۸۳۵ -۸۳۴/ ۲)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۰۳)، الذریعه (۱۰۶۰/ ۹)، عالم آرای عباسی (۱۷۴/ ۱)، قزوین در گذرگاه هنر (۱۹۶)، کارنامه‌ی بزرگان (۱۲۳ -۱۲۲)، گلستان هنر (۱۴۱)، لغت نامه (ذیل/ مظفر علی)، مجمع الخواص (۲۵۶ -۲۵۵)، هنر عهد تیموریان (۷۷۸، ۶۶۹، ۶۷۰، ۵۷۸، ۴۰۴)، هنر قلمدان (۲۴).

ترکی شیرازی، محمدحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۳۰ ق)، نقاش و شاعر، متخلص به ترکی. شعل وی نقاشی بود از شیراز به هند سفر کرد و در بمبئی اقامت کرد. از آثار وی: «دیوان» کلیات ترکی شیرازی، شامل دو جلد در یک مجلد است به نامهای: «حدیقه البکاء» و «لاله‌زار»؛ «سفره در ذم ریا» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۴۸) دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۷ -۲۲ /۲)، الذریعه (۱۶۹/۹)، مولفین کتب چاپی (۱۸۸/۲)، مرآت الفصاحه (۱۱۷).

تصنیفی خوانساری

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، شاعر، نقاش و تصنیف‌ساز. اهل خوانسار بود. وی علاوه بر توانایی در سرودن شعر و قدرت شاعری در نقاشی و موسیقی و سایر فنون نیز دست داشته و بر اقران ممتاز بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۱۰۴۸/۳)، تاریخ موسیقی (۳۳۷/۱)، تذکره‌ی شعرای خوانسار (۴۰ -۳۹)، الذریعه (۱۷۲/۹)، صبح گلشن (۸۶)، فرهنگ سخنوران (۱۸۷)، مخزن الغرائب (۴۵۱ -۴۵۰ /۱)، هفت اقلیم (۴۸۸/۲).

تقوی، یحیی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۱ ق)، نقاش مذهب و قلمدان‌ساز. بنا به روایتی جد مادری او میرزا بابای اصفهانی نقاش‌باشی است که از نقاشان صاحب نام قاجار بوده است. تقوی یکی از استادان مشهور است که در چهره‌پردازی و انتخاب رنگها در آبرنگ دستی توانا داشت و تذهیب را به نازک قلمی و شیوا می‌ساخت. وی در تذهیب شیوه‌ای استادانه داشت و پیرو مکتب استادش، میرزا عبدالوهاب مذهب‌باشی بود. استاد دیگر وی سیدهاشم حسینی اصفهانی بوده و در بدایت حال، نزد آن استاد هنر آموخته است. فرزندانش، غلامحسین، غلامرضا و علی‌اکبر تقوی، هر سه هنرمند و از شاگردان وی بوده‌اند. از آثار امضادار این نقاش: آرایش و تذهیب کناره‌های قاب آینه صدفی استاد محمدصادق نقاش، با رقم: «جان نثار یحیی ۱۳۱۰»؛ قلمدان گل و مرغی خوش نقشی که کناره‌های قلمدان را تشعیر و تذهیب کرده و رقم نهاده است: «عمل یحیی ۱۳۱۱».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۲۵ -۱۴۲۴ /۳).

ثابت شیرازی، عبدالحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۳ ق)، نقاش و شاعر، متخلص به ثابت. وی از هنرمندان صورتگری بود؛ چندی به سیر و سلوک پرداخت و با صاحب «مرآت الفصاحه» آشنا شد و مدتی با او زیست.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۵۴)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۷۴/۲)، فرهنگ سخنوران (۱۹۸)، مرآت الفصاحه (۱۲۵).

جامی، غیاث الدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، طراح و نقاش. طراح نقوش احتمالا بافنده‌ی فرش نفیسی است که در وسط آن شمسه‌ی فوق‌العاده‌ای بافته شده و در متن آبی آن، مظنره‌ی شکارگاه جلب نظر می‌کند و تعدادی شکارچی و حیوانات به قرینه در آن بافته شده، با رقم: «شد از سعی غیاث‌الدین جامی- بدین خوبی تمام این کار نامی» سنه ۹۲۹.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۱۳ / ۱).

جباردار، علیقلی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم و دوازدهم ق)، نقاش و قملدان‌ساز. این هنرمند به نامهای علیقلی‌بیگ فرنگ و علیقلی جبه‌دار عباسی و علیقلی آرنااوت و علیقلی‌بیگ ارناوت نادری اصفهانی در هنر تصویرسازی ایران شهره بوده است. وی مسیحی و از مردم آرنااوت (آلبانی) بود که در زمان شاه‌عباس دوم صفوی (۱۰۷۷ -۱۰۵۲ ق) به ایران آمد و تغییر مذهب داد و در بدایت حال به جبه خانه (اسلحه خانه) دولتی راه یافت و مشغول کار شد. وی به سبک نقاشی اروپا آشنایی داشت و در تحول سبک، از مینیاتور صفوی به شیوه‌ی ایرانی‌سازی، در شمار پیشگامان است. وی در مکتب هند و ایران نیز دست داشت و آثاری در این مکتب از او به یادگار مانده است. علیقلی، تک صورت را بسیار لطیف می‌ساخت و عمارات تاریخی و منظره‌ها را با لطافت و رعایت نزدیک‌نمایی و دورنمایی استادانه وی به تصویر می‌کشید، علاوه بر این در تصویرسازی جانوران نیز توانا بود. قلمدانهای کار او از نوع بهترین قلمدانهای عصر صفوی محسوب می‌شود. عمده‌ترین آثار علیقلی در آبرنگ بوده، اما در آثار ورغنی نیز مهارت داشت. از آثار وی: تصویر اجتاع

دراویش و نوازندگان در مهتاب شبانه که در صحن باغی جمع شده‌اند و رقم «عمل علی قلی‌بیک جبادار» دارد؛ تصویر زن جوانی که نیم‌تاج جواهرنشانی به سر گذاشته و در روی چهارپایه‌ای نشسته است و چنین رقم دارد: «رقم علیقلی جبادار بتاریخ شهر صفر... در دارالسلطنه‌ی قزوین مرقوم شد. رقم کمترین غلامان علیقلی جبادار سنه ۱۰۸۵»؛ تصویر مجنون که در حالت افسردگی و خستگی است و چنین رقم نوشته: «رقم کمترین آرناوت ۱۰۹۹»؛ قلمدان نفیس و زیبایی که در زمینه‌ی زرد آن، تصویر دختر شاهزاده‌ای جلب نظر می‌کند، با رقم: «بر حسب امر اشرف اعلی علیقلی سنه ۱۱۱۷»؛ تصویر سفیر روسیه که کلاه پوست سموری به سر گذاشته است و چنین رقم نوشته: «رقم علیقلی سنه ۱۱۲۹». «در احوال و آثار نقاشان» به بیست اثر دیگر وی اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۷۳ / ۳، ۳۹۷- ۳۸۸ / ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۴۶۳ / ۱)، گلستان هنر (چهل و هشت)، هنر قلمدان (۹۶ -۹۵).

جدایی ترمذی، سیدعلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به جدایی. اصل وی از ترمذ بود. همراه پدرش به تبریز آمد و در کتابخانه‌ی شاه طهماسب به فعالیت هنری پرداخت. بعدها به هند رفت و در دربار جلال‌الدین اکبر شاه لقب نادرالملک همایون شاهی یافت. جدایی با غزالی مشهدی معاصر بوده و با وی مکالمات و مناقشات داشته است. مشهورترین همکاران یا استادان وی که مدتی با آنها همکاری داشته، استاد میرک و سلطان محمد تبریزی بوده‌اند. میر سیدعلی علاوه بر شیوه‌های متنوعی که در آرایش و تزیین و طراحی و تنظیم نسخه‌ی «حمزه‌نامه» به کار برده، در چهره‌پردازی، صنعت تذهیب، آبرنگ و نقاشیهای روغنی و بخصوص جلدسازی نیز مهارت والایی داشت. در خط نستعلیق و ثلث شیوا قلم بود و تزیینات خطوط کوفی را هم خوب می‌دانست. جدایی در غزلسرایی ماهر بوده و قصاید و مقطعات و رباعیان نیز داشته است. از شاگردان وی، دسونته، شیخ حسین، شیخ علی و شیخ هاطم (حاتم)، از همه معروفترند. میر سیدعلی و عبدالصمد شیرین قلم مکتب هنر نقاشی جدید را که مایه‌ی اصلی آن از ایران بود، در هند پایه‌گذاری کردند. از آثار گرانقدر او که زیر نظر و همکاری وی و در معیت سایر استادان ایرانی و هندی به نقش در آمده، نسخه‌ی «حمزه‌نامه» مصور است که حدود پانزده سال به طول انجامیده است. از دیگر آثار وی: تصویر شکار بهرام گور در معیت روزبه و همراهان؛ تصویر خطاط جوانی که رحل کوچکی به جلو نهاده و روی آن کتابی قرار دارد و مطالعه می‌کند، با رقم: «صوره سیدعلی نادرالمک همایونشاهی»؛ تصویر مجنون که زنجیری به گردن آویخته و به حضور لیلی آمده است، با رقم: «عمل میر سیدعلی»؛ مجمع روحانیون مسلمان، که قبل از سفر به هند تصویر کرده است و به خط نستعلیق رقم «کار میر سیدعلی» دارد. هشت اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۳۴ -۱۳۱۳ /۳)، تاریخ ادبیات ایران (۴۵۷/۵)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۳۸۸ -۳۸۶ /۲)، تاریخ نظم و نثر (۸۲۰، ۴۲۴)، تاریخ هنرهای ملی (۸۳۳/۲، ۴۵۲ -۴۵۱، ۴۴۸، ۴۲۲ /۱)، دانشمندان آذربایجان (۹۳)، الذریعه (۱۹۲ - ۱۹۱ /۹)، شام غریبان (۶۷ -۶۶)، صبح گلشن (۱۰۰)، کاروان هند (۲۷۵ -۲۷۲ /۱)، گلستان هنر (چهل، چهل و یک، چهل و پنج، ۱۴۰ -۱۳۹)، مجمع الخواص (۹۸ -۹۷)، مخزن الغرائب (۵۸۰ -۵۷۹ /۱)، هفت اقلیم (۹۴ -۹۳ /۲)، هنر قلمدان (۲۴).

جعفری، محمد ابراهیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد ابراهیم جعفری

تولد: ۱۳۱۹ ه.ش ، بروجرد – ایران

بیوگرافی :

۱۳۴۴موسس کانون اموزش اصول هنرهای تجسمی

۱۳۴۷ عضو رسمی هیئت علمی دانشگاه هنر

عضو افتخاری انجمن هنرمندان نقاش ایران

همکاری با فیروز شیروانلو در شکل گیری فرهنگسرای نیاوران"برنامه ریزی وطراحی اموزش هنر"

۱۳۵۳ – ۱۳۵۵ کار و مطالعه در کوی بین المللی هنرها پاریس

۱۳۷۲ همکاری اموزشی با دانشگاه نورویچ امریکا

همکاری اموزشی با دانشگاه های هنر" اصفهان. یزد. کرمان و دانشگاه ازاد تهران"

عضو هیئت انتخاب دوسالانه های نقاشی و طراحی و جهان اسلام

سخنرانی‌های متعدد در دانشگاه ها و مراکز فرهنگی در باره هنر خلاقییت و آموزش هنر

اجراهای فی البداهه با عنوان"صلح تن به تن "برای ایجاد ارتباط تبادل نظر نقد و گفتگو در ارتباط با نمایشگاه‌های هنرهای تجسمی

نمایشگاه‌های انفرادی

شرکت در نمایشگاه های متعدد فردی و گروهی در داخل و خارج از کشور از جمله

۱۳۴۸ دوسالانه پاریس

۱۳۵۳ نقاشان معاصر ایران در آلمان

۱۳۵۳ کانی سورمر فرانسه" جایزه ملی دولت فرانسه "۱۳۵۵ بال سویس

۱۳۵۵ هنرمندان منتخب ۳۸ کشور در پاریس

۱۳۵۶نقاشان پیشرو در واشنگتن"واش ارت"

نمایشگاه های هنرمندان معاصر ایران در" مراکش. لندن. مسکو. کانادا. اسپانیا. ارمنستان و ...

نمایشگاه‌های گروهی

۱۳۸۷ گالری ماه (۵۰ هنرمند)

جلایر، اسماعیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۹۰/۱۲۸۵ ق)، نقاش رنگ و روغن، قلمدانکار و خطاط. نقاشی را در مدرسه‌ی دارالفنون و زیر نظر زبده‌ترین استادان زمان خود آموخت. در اغلب رشته‌های هنری، از قبیل: آبرنگ و سیاه‌قلم و نقطه‌پردازی و شبیه‌سازی پراستعداد بود. آثار رنگ و روغنی خود را با رنگهای شاد و زنده تصویر می‌کرد و بعضی اوقات از رنگ سیاه و سفید استفاده می‌کرد و رنگ و روغن را به روش سیاه‌قلم می‌ساخت. وی زمینه‌ی آثار خود را با گل و برگهای شاد و زنده و ابتکار مخصوص پر می‌کرد. در خطاطی نیز روش خاصی داشت. و از روی خطوط میرزا غلامرضا خوشنویس باشی مشق و با قلم‌مو نقاشی می‌کرد. به خاطر اعتقاد باطنی خاصی که به حضرت علی (ع) داشت، موضوعات هنری را از بین اقطاب و اخوان صفا و قلندران پاکباخته انتخاب و ترسیم می‌کرد. وی شاگردان بسیاری را تربیت کرد و از آن جمله: علی‌اکبر مصور معروف به حجار. از آثار وی: تابلوی «ذبح اسماعیل»، در اندازه‌ی بزرگ که تصویر خیالی ابراهیم و اسماعیل و شماری چند از فرشتگان را نقش‌بندی کرده و با نبوغ هنری خود جنبه‌ی ملکوتی چشم‌گیری به آن تابلو داده است. و این اثر عالی جزو آثار فاخر تزیینی می‌باشد؛ مجلس چایخوری مانند، قصه‌ی معروف یوسف و زلیخا، با رقم: «اسمعیل- غرض نقشی است کز ما باز ماند»؛ دو تابلوی زیبا، به خط نستعلیق استادانه شش دانگ با نام والقاب امین‌السلطان اتابک، با رقم:«اسماعیل»؛ شمایل آبرنگ امیرالمؤمنین با حسنین، با: «رقم کمترین فدویان اسماعیل جلایر»؛ تصویر رنگ و روغن میرزا حسین‌خان سپهسالار بر روی اسب که صورت تصویر را در شیوه‌ی امپرسیونیسم و با تکه رنگهای گوناگون تصویر کرده است، با رقم: «عمل نقاش دولت علیه ایران اسمعیل بن المرحوم حاج زمان خان جلایر». در «احوال و آثار نقاشان» به پانزده اثر دیگر وی نیز اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۸۸ -۷۷ /۱)، تاریخ هنرهای ملی (۱۰۰۳ -۱۰۰۱ /۲)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (۱۲۷ -۱۲۶).

جمال حسن اصفهانی

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، نقاش و خطاط. در خراسان زندگی می‌کرده و به غیر از هنر نقاشی در ریخته‌گری نیز مهارت داشته و در خطاطی صاحب قلم بوده است. از آثار این استاد مفرغی هنرمندانه‌ای است که در مسجد جامع هرات قرار گرفته، با رقم: «عمل العبد حسن بن علی بن حسن ابن استاد علی صفاهانی المذکور به جمال حسن ۷۷۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۶/۳).

جمال نقاش

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، نقاش. وی غیر از هنر نقاشی در طراحی و رنگه‌نویسی و کاشی‌تراشی و گچ‌کاری نیز از معاریف کاشان بود. جمال از شاگردان و دستیاران استاد کاشی‌ساز محمد بن ابی‌طاهر است. از آثار رق رقم‌دار استاد جمال که به سال ۷۳۸ ق انجام گرفته، کاشی هشت گوش زیبایی است، با رقم: «کتبه عاشر بیع الاخر سنه ثمان و ثلثین و سبعمائه بمقام کاشان علی الغضائری عمل استاد الاجل المحترم استاد جمال نقاش»، در موزه‌ی قم.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۵/۱)، گنجینه‌ی آثار قم (۳۲۶/۲).

جمال‌پور، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: ۱۳۲۰، تهران.

درگذشت: ۱۳۵۸.

محمود جمال‌پور به هنر نقاشی اشتغال داشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

جنتی، حسن

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۰۲ ق)، نقاش. وی از ایران به عثمانی رفت و در آنجا ماندگار شد. از آثار رقم‌دار این نقاش، تصویر مکه و مدینه و نجف و کربلا است که در شیوه مهندسی و به اصطلاح رسمی‌سازی ترسیم شده است. در این تصویر، انواع ساختمانها و کشتیها و مقابر و معابر قدیمی به دقت تمام نقاشی شده و در سبک خاصی است که سایه‌ها را به کار نبرده است، با رقم: «نقش المکه والمدینه والنجف والکربلای معلی کاتب النقل سید حسن جنتی ۱۲۰۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۷/۳).

جنید سلطانی

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۸۰۸ ق)، نقـاش. وی زاده‌ی شـهر شـیراز بـود، ولی به علت اقـامت در بغـداد به جنیـد بغـدادی معروف شـد و چون مورد احـترام سلاطین بود، لقب سلطانی گرفت. به روایتی او از شاگردان استاد شمس‌الدین شیرازی است. جنید یکی از پایه‌گذاران اصلی مکتب ثـانی بغـداد است. از آثار وی: تصاویر صـفحات «دیوان» سـلطان احمـد، موجود در فریر گالری واشـنگتن که به سال ۸۰۸ ق تصویر شـده و رقم «جنیـد» دارد؛ «دیوان» مصور خواجوی کرمانی که در تاریخ ۷۹۹ ق و در شـهر بغـداد کتابت شده و تصایور آن را جنید رسم کرده است؛ تصویر بهزاد، در کتاب خوجوی کرمانی؛ مینیاتور عقد و عروسـی باشـکوهی که نمایانگر این واقعیت است که این استاد در تذهیب و ترسیم تصاویر هندسـی و کتابت خط رقاع و کوفی نیز چابک دست و نازک قلم بوده است، با رقم: «عمل جنید سلطانی»

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۸ -۱۳۷ /۱)، خوشنویسان و هنرمندان (۹۹، ۱۳)، گلستان هنر (سی و پنج).

جوادی پور، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمود جوادی پور در سـال ۱۲۹۹ در تهران به دنیا آمد. شـهریور ۱۲۹۹ در تهران به دنیا آمدو در دبسـتان سـلطانی و علامه و سپس هنرسـتان صنعتی ایران – آلمان – دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران – آکادمی هنرهای زیبا شهر مونیخ در کشور آلمان غربی در زمینه های نقاشـی و گرافیک درس خوانده است. از سال ۱۳۳۲ تا سال ۱۳۳۸ در دانشکده هنرهای زیبا – دانشکده هنرهای ترسیمی هنرسـتان هنرهـای زیبـا به تـدریس هنر پرداخت. آغـاز گر هنرهـای چاپی (گرافیک) در کشورم به آغاز گر چاپ رنگین در ایران بود. آغـاز گر گشـایش اولین مرکز هنرهـای تجسـمی، مولف کتابهای درسـی درزمینه های — بهـداشت — علمی- ادبیات فارسـی و قرائتی برای سالهای اول تا پنجم دبسـتان و دوران راهنمایی می باشد. بر پا کننده بیش از ۳۰ نمایشگاه فردی و ۴۰ نمایشگاه گروهی می باشد.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : هنرهای تجسمی – موسیقی

والـدین و انسـاب : پـدرمحمود جوادی پور، علینقی جوادی پور و مادرش از خانواده ابراهیمی بود در تهران به دنیا آمـده در حـدود امکانات زمان خودش درس خوانده بود به زبان فرانسه آشنایی داشته است.

خـاطرات کـودکی : محمود جوادی پور از دوران کودکی خود اینچنین یـاد می کنـد: از دوران کودکی خـاطرات بسیاری دارم. در خانه ما همیشه آرامش و صـلح و صـفا برقرار بود. پدر و مادرم هر دو خوشـخو و مهربان و دانا بودند. برادرم از من پنج سال بزرگتر بود و خواهرم پنج سال کوچکتر از من بود خواهر دیگری داشتم که ده سال از من کوچکتر بود و مدتی پیش در گذشت . برادرم و من از کودکی در یک اطاق زنـدگی می گردیم در اطاقمان انواع افزارهای آهنگری بخاری خراطی و انواع دیگر موجود بود و غالبا در همـان اطلاق به ساختن انواع و اقسام مسائلی که در ارتباط با درسـهای مـدرسه بود و یا جنبه های تفریحی داشت می پرداختیم و همیشه سرمان گرم بود.

اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : در خانواده محمود جوادی پور همیشه یگانگی و مهربانی حکمفرما بود . همیشه همراه برادرانش

مشغول ساختن چیزی بود که پدر و مادر مشوقشان بودند.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمود جوادی پور تحصیلات ابتدایی خود را در دبستان سلطانی و علامه و تحصیلات متوسطه را در هنرستان صنعتی ایران – آلمان آغاز کرد . از سال ۱۳۳۲ تا سال ۱۳۳۸دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران تحصیلات تکمیلی خود را آغاز نمود. همچنین در آکادمی هنرهای زیبا شهر مونیخ در کشور آلمان غربی در زمینه های نقاشی و گرافیک درس خوانده است.

خاطرات و وقایع تحصیل : محمود جوادی پور از خاطرات خود اینچنین یاد می کند: از دوران هنر آموزی در هنرستان صنعتی ایران و آلمان خاطرات بسیار خوب و دلپذیری دارم. استاد درس ادبیات ما نیما یوشیج بود. البته آن زمان نیما شهرت امروزیش را نداشت و مشهور نبود. روزی در کلاس دوم هنرستان مشغول گذراندن امتحان ادبیات فارسی بودیم، شاگردی که جلوی من نشسته بود تقلب می کرد. نیما متوجه شد از همان پشت میزش دفتر کلاس را که به طرف متقلب پرتاپ کرد و دفتر به او اصابت نکرد و محکم به من خورد. نیما خیلی ناراحت شد از من عذر خواهی کرد و متعاقبا ۵ نمره از امتحان او کم شد و ۴ نمره به نمره من اضافه شد.

فعالیتهای ضمن تحصیل : در تمام دروان زندگی محمود جوادی پور چه در دبستان چه در دوران متوسطه و دانشگاه همیشه در کنار تحصیل به کار نیز اشتغال داشت. در دوران ابتدایی با اولین گروهی که از کشور فرانسه برای تهیه فیلم های آموزشی به ایران آمده بودند کارکرد. با گروهی که برای اولین بار در ایران به ساختن سینمای پرداخته اند همکاری داشته است. مدتی بعنوان (آپاراتچی) نمایش دهنده فیلم های سینمایی به نمایش دادن فیلم های محکمی در سالن نمایش مدرسه دارالفنون کارکرده است – با کرایه بالا اطاقی بعنوان کارگاه به ساختن انواع آلات تزیینی با چوب برای خانمها پرداخته است. سالها با فروش آثار هنری اش در زمینه تامین هزینه تحصیل و زندگی اش فعالیت داشت. حتی در زمان گذراندن دوران تحصیلی اش در کنار تحصیل به کار پرداخت.

همسر و فرزندان : حاصل ازدواج موفق آقای محمود جوادی پور دو دختر به نام نیوشا و مانیا است که نیوشا در رشته آموزش هنر در آلمان درس خوانده و مانیا در رشته مهندسی معماری در کشور کانادا شهر تورنتو ادامه فعالیت دارد.

وقایع میانسالی : دور ماندن محمود جوادی پور و همسرش از فرزندانش مهمترین وقایع زندگی آنها به شمار می رود.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : از فعالیتهای محمود جوادی پور می توان شرکت در: دانشگاه تهران دانشکده هنرهای زیبا هنرستان صنعتی ایران و آلمان دانشکده هنرهای تزینی هنرستان هنرهای زیبای دختران همچنین در سال ۱۳۶۰ اقدام به بازگشایی کلاسی نمود که تا سال ۱۳۷۳ ادامه داشت. در این کلاس بیش از ۵۰۰ دانشجو یا هنرجوی کوچک و بزرگ داشت که بیشتر آنها به دانشکده های هنری راه یافتند.

فعالیتهای آموزشی : محمود جوادی پور استاد در رشته های نقاشی ، هنرهای چاپی در هنرستان هنرهای زیبای دختران، دانشکده هنرهای تزینی ، دانشکده هنرهای زیبا، دانشگاه تهران و همچنین در کلاس آزاد

مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : آغازگر هنرگرافیک در کشوراز سال ۱۳۲۲ آغاز گر و براه اندازی چاپ رنگی در ایران از سال ۱۳۲۳ آغاز گر تاسیس اولین مرکز هنرهای تجسمی بنام آپادانا کاشانه هنرهای زیبا در تهران سال ۱۳۲۸

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : از دیگر فعالیتهای محمود جوادی پور می توان به موارد زیر اشاره کرد: خلق آثار هنری در زمینه ی نقاشی و گرافیک مطالعه دایم در زمینه هنر تجسمی نوشتن مطالبی در مورد هنر و در ارتباط با هنرهای تجسمی کارهای مختلف برای تامین کمبود هزینه های لازم زندگی روزمره

آرا و گرایشهای خاص : گرایش محمود جوادی پور از آغاز طفولیت به خلاقیت بود . در وحله اول به هنر موسیقی و دوم به هنر نقاشی و بعد از این دو به هر کاری که در آن مسئله سازندگی و خلاقیت مطرح می شد .

جوائز و نشانها : تندیس با علامت خورشید سال ۱۳۸۴ بمناسبت دومین جشنواره تصویر سازی ، کتابهای درسی تندیس با پیکره

بزکوهی، سال ۱۳۸۴، بادمان پنجمین نمایشگاه سالانه کتابهای درسی تندیس با علامت خورشید سال ۱۳۸۴ اولین جشنواره کتاب کودک تندیس کره بلورین سال ۱۳۸۵ اولین بخش هنرمندان ایران، مجموعه فرهنگی تلاش وزارت کار لوح تقدیر پنجمین همایش، معرفی چهره های ماندگار تقدیر نامه از شورای کتاب کودک تقدیر نامه بمناسبت شرکت در نمایشگاه گل و گیاه از طرف شهرداری تهران لوح تقدیر از طرف وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی دکتر عطاء الله مهاجرانی بمناسبت فعالیتهای هنری لوح تقدیر بمناسبت چهره ماندگار از طرف ستاد چهره های ماندگار لوح سپاس بمناسبت شرکت در نمایشگاه بنیاد آفرینش های معنوی نیاوران لوح تقدیر بمناسبت فعالیتهای هنری از طرف سازمان صدا و سیما لوح تقدیر بمناسبت احراز مقام ریاست نمایشگاه از طرف رئیس فرهنگستان هنر تقدیر نامه بمناسبت طرح آرم شرکت ملی نفت ایران دریافت جایزه و مدال درمراسم تجلیل از اینجانب خرداد ماه سال ۱۳۸۶ از طرف فرهنگستان هنر

چگونگی عرضه آثار : آثار محمود جوادی پور در زمینه هنر نقاشی و هنرهای چاپی است که در نمایشگاههای مختلف گاهی بصورت فردی و زمانی بصورت گروهی عرضه می گردد. در مجلات و کتب هنری از آنها یاد می شود و در موزه ها و نزد کلیکتورها نگهداری می شود. از سال ۱۳۲۰ که رسما به فراگیری هنرهای تجسمی روی آورد بسیاری از آثار نقاشی اش توسط افراد هنر دوست، کلکتورها، موزه هنرهای تجسمی خریداری شد و یا به نقاط مختلف برده شد.

منابع زندگینامه : ۱تکمیل پرسشنامه فرهیختگان توسط استاد محمود جوادی پور بنا به درخواست بنیاد ایران شناسی ، پاییز ۱۳۸۶

جوان‌بخت قاجار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. از هنرمندان دوره‌ی ناصری بود که در آبرنگ و چهره‌سازی دست داشت. از آثار آبرنگی این هنرمند، تصویر کشیش‌های مسیحی است که لباس و لباده مخصوص به تن دارند. در این اثر زیبا، کلاه یکی از آنها به شکل گلهای نخل آرایش شده و بسیار خوش منظر و زیب‌افزاست و در سمت چپ به خط نستعلیق رقم «جوان بخت قاجار» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۸/۱).

جهانگیری دولت

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش. وی غلام جهانگیر بخاری نقاش بود. در تصویرآفرینی بسیار نازک قلم و دقیق بود. از آثار او تصویری از مولانا عبدالرحمان جامی است که آن را به شیوه‌ی استاد بهزاد آفریده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :خوشنویسان و هنرمندان (۱۰۸).

چهره‌گشا، قاسمعلی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم و دهم ق)، نقاش. در زمان سلطان حسین میرزا بایقرا می‌زیست. نقاشی را در کتابخانه‌ی امیرعلیشیر نوایی آموخت و جزو استادان این رشته شد. امیرعلیشیر، همیشه قاسمعلی را مورد محبت پدرانه‌ی خود قرار می‌داد. وی از زبده‌ترین شاگردان بهزاد بود و او در مکتب هرات اولین کسی است که آثارش به بهزاد شبیه است. قاسمعلی از آن جهت به چهره‌گشا ملقب شد که در رموز نگارگری، بخصوص چهره‌پردازی و شبیه‌سازی قدرت والایی داشت. وی همچنین با تذهیب و تشعیر و حل‌کاری نیز آشنایی داشت و در شیوه‌ی تذهیب، مکتب بخصوصی به وجود آورد و اغلب نقوش هندسی را که در عیار نقوش خاتم‌سازی بود به کار می‌بست. این استاد در جمله‌ی خطوط نیز، از قبیل خط کوفی، نستعلیق و بخصوص رقاع صاحب قلم بود و در ذیل آثار خود به کار می‌برد. از آثار رقم‌دار وی: تصاویر نسخه «خمسه‌ی» نظامی مضبوط در موزه بریتانیا، که از هفت تصویر، یکی از آنها رقم «قاسم علی نقاش» دارد، تصاویری در چهار نسخه‌ی «مثنوی» امیرعلیشیر نوایی که به سال ۸۹۰ تصویر شده است و در یکی از آنها امیرعلیشیر در حضور شاعران نامدار ایرانی، از جمله فردوسی، نظامی، سعدی، خاقانی و... نشسته و به بحث و فحص سرگرم هشتند، با رقم: «العبد قاسمعلی»؛ تصویر پادشاه و ملکه‌ی زیبایی در بیرون قصر، که ملکه سوار بر اسب شده و مناظر اطراف پرگل و سرسبز است، با رقم: «عمل قاسم‌علی چهره‌گشای».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۲۸ -۵۲۵ /۲)، تاریخ هنرهای ملی (۳۴۱/۱)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۰۳)، گلستان هنر (۱۳۳).

چهره‌نگار، جعفر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۲ ش)، نقاش. وی در آب‌رنگ و رنگ روغنی و شبیه‌سازی دست داشت. از آثار رقم‌دار او تصویر رنگ و روغنی ارباب کیخسرو است که رقم «جعفر» و تاریخ ۱۳۱۲ ش دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۱/۱).

حاجب شیرازی، حیدرعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۴ -۱۲۷۱ ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به حاجب. وی در کناره، از روستاهای مرودشت شیراز، به دنیا آمد. با پدرش به شیراز رفت و علوم ادبی و نقاشی و قلمدان‌سازی را در آنجا آموخت. حاجب در اواسط عمر به تهران آمد و ضمن تحصیل علوم ادبی و عربی، در هنر خط نستعلیق هم تبحر یافت. او در اواخر عمر در سلک صوفیان سلسله ذهبیه درآمد. وی در تهران درگذشت و پس از مرگ، جنازه‌اش را در خانقاه متعلق به وی به خاک سپردند. از وی «دیوان» اشعاری به جای مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن سرایان فارس (۱۸۵ -۱۷۷ /۲)، الذریعه (۲۱۶/۹)، سخنوران نامی معاصر (۱۰۴۵ -۱۰۴۰ /۲)، فرهنگ سخنوران (۲۳۶)، مؤلفین کتب چاپی (۹۷۷ -۹۷۶ /۲).

حاجی عباس

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. وی از رسامان و فلزکاران نامی شهر اصفهان بود که در هنر خود شهرت بسزایی داشت. از آثار او: جعبه‌ی فلزی زیبایی که بر رویه‌ی آن اسماء مبارکه و ادعیه به مشبک‌سازی پر مهارتی حکاکی شده و در سینه‌ی مقابل جعبه، الفاظ «انا مدینهٔ العلم و علی بابها» به استادی عمل آمده، با رقم: «عمل حاجی عباس»؛ کشکول فلزی فولادی که حواشی آن نقش اسلیمی پرمهارتی دارد و ادعیه و عباراتی به خط نسخ بر رویه‌ی آن می‌باشد، با رقم: «عمل فقیر حاج عباس»؛ بهترین و زیباترین اثر این هنرمند که گویا برای ناصرالدین شاه تهیه شده، طاووس فولادی پرمهارتی است که آرایش طلایی داشته و در نوع خود فوق‌العاده است، با رقم: «عمل کمترین حاجی عباس» ۱۲۹۲ ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۲/۱).

حاجی علی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۰۸ ق)، نقاش. از اسطرلاب سازانی بود که در تزیین و آرایش فلزات دست پرتوانی داشت. از وی اثری در موزه‌ی گرنویچ موجود است، با رقم: «عمل ثالث عشر صنعه حاجی علی ۱۲۰۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۲/۱).

حاجی مدنی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. از هنرمندان دوره‌ی شاهجهان و داراشکوه بود که به سبک ایرانی و هندی تصویر می‌ساخت. تنها اثر زیبای او، تصویر عروسی مجلل شاهانه شاهجهان و داراشکوه است، که در نوع خود بسیار بدیع است و به خط نستعلیق رقم «عمل حاجی مدنی» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۳/۱).

حاصل مسیحی، مراد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. وی از مسیحیان هنرمند و زرگر ایرانی بود که در مجمع الصنایع ناصری فعالیت هنری داشت و تصاویر و نقوش زیبایی را بر روی جواهرات و طلا و نقره آلات عمل می‌آورد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۴۲/۳).

حافظ، پیرمحمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. وی دنباله‌رو سبک اصفهان، بخصوص معین مصور و رضا عباسی بود. تنها اثر رقم‌دار وی، تصویر پهلوان باستانی ایران، رستم است که با آرایش رزمی روی زمین نشسته و گوسفندی را بر روی آتش کباب می‌کند، منظره‌ی کوهها و دشت و چمن ستودنی است، با رقم: «کمینه پیرمحمد الحافظ ۱۰۵۴».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۴/۱).

حسام‌الدین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. از هنرمندان دوره‌ی ناصری بود و به شیوه‌ی آقا نجف نقش می‌آفرید. در عین تقلید از استادان دوره‌ی زندیه، آثارش صبغه‌ی خاص داشت. از آثار وی قلمدان زیبایی است که بر رویه‌ی آن سایه‌پردازیهای ماهرانه‌ای عمل آمده و در شیوه‌ی آقا نجف است. طرفین قلمدان پر از گل و مرغهای چشم‌نواز و مناظری از شهر اصفهان و شیراز است و به خط نسخ

طلایی رقم «میر حسام‌الدین» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۶۷/۳)، هنر قلمدان (۱۴۸).

حسرت شیرازی، باقر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۳ -۱۲۵۳ ق)، نقاش و شاعر، متخلص به حسرت. در شیراز به دنیا آمد. پس از تحصیلات مقدمات، به فراگیری ادبیات فارسی و عربی و حکمت الهی و نقاشی و مجسمه‌سازی پرداخت و در اندک زمانی مهارت پیدا کرد. وی در زمان ناصرالدین شاه به تهران رفت و پس از آنکه تصویر جنگ رستم و افراسیاب را به نقش در آورد، مورد توجه شاه قرار گرفت. به پیشنهاد ناصرالدین‌شاه تخلص غازی را برای خود برگزید و به همین مناسبت بعضی از اشعار وی با این تخلص سروده شده است. او سپس به شیراز بازگشت و همان جا درگذشت و در دارالسلام شیراز دفن شد. فرصت شیرازی، صاحب «آثار عجم» در نقاشی، از شاگردان وی بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۴۸)، احوال و آثار نقاشان (۹۵/۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۴۵ -۲۴۳ /۲)، فرهنگ سخنوران (۲۵۵)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، مرآت الفصاحه (۱۵۷ -۱۵۶).

حسن الحسینی، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. از هنرمندان اوایل دوره‌ی قاجار است که در گل و بته و گل و مرغ چابکدست و توانا بود. از قلمدانهای وی نمونه‌هایی در دست هست که از قدرت هنر نقاشی او حکایت می‌کند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :هنرقلمدان (۱۱۲)

حسینی امامی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۸ ق)، نقاش. قلمدان‌ساز و میناساز. از سادات حسینی امامی و اهل اصفهانی بود که در آبرنگ و میناسازی و کارهای روغنی و قلمدان‌سازی و هنر تذهیب مهارت داشت. از آثار وی: قلمدان نفیس کیانی که تمام رویه و کناره‌ها، تصاویر پادشاهان قدیمی

ایران است و حواشی و کناره‌ها و مدالیون‌ها نیز به تذهیب حاشیه‌گیری شده، با رقم: «حاج محمد حسینی»؛ تصویر آبرنگی نیم تنه ناصرالدین شاه، با رقم: «عمل حقیر محمد الحسینی الامامی سنه ۱۲۷۸»؛ اثر مینایی این استاد، سر قلیان مینایی زیبایی است که گلهای برجسته و صورتهای پر حلاوت دارد، با رقم: «سید محمد ۱۲۹۸». سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۷۱۱ -۷۱۰/ ۲).

حسینی ساوجی، احمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. از شاگردان صنیع‌الملك غفاری بود و در آبرنگ‌سازی و سیاه‌قلم دستی پر هنر داشت. از آثار آبرنگی وی، تصویر سه نفر از رجال دوره‌ی ناصری است که در شبیه‌سازی و پردازش صورتها مهارت و ظرافت زایدالوصفی داشته است. با رقم: «اقل السادات احمد الحسینی شاگرد مقرب الخاقان صنیع الملك نقاشباشی»؛ دیگر اثر وی، طرح استادانه‌ای از جان محمدخان سرتیپ است که به حضور ناصرالدین‌شاه تقدیم داشته و خود را «احمد الحسینی ساوجی» خوانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۷/۱).

حسینی کاشانی، شمس‌الدین

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۶۰۷ ق)، نقاش. اهل کاشان و آرایشگر کاسه و بشقابهای لعابی بود. از آثار زیبای این هنرمند، بشقاب سفالی و لعابی منقش و تصویرداری است که در زمینه‌ی سیر عمل آمده و کناره‌های بشقاب به خط تعلیق قدیمی کتابت شده است. در زمینه‌ی بشقاب، تصویر اسب ابلقی دیده می‌شود و در وسط آن، تصویر زیبای خسرو و شیرین به ملاحت تمام تصویر شده است. در «احوال و آثار نقاشان» شرح حال وی در ذیل دو عنوان آمده که با التفات به تاریخ و رقم و نوع اثر، هر دو مدخل یکی هستند. رقمها از این قرارند: «صنعه السید شمس‌الدین الحسین فی جمادی‌الاخر سنه سبع و ستمائه» و «صنعه السید شمس‌الدین الحسنی الکاشانی فی جمادی‌الاخر سنه سبعین (؟) و ستمائه» ۶۰۷.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۶۴/۳، ۲۴۸ -۲۴۷ /۱).

حسینی مصور، محمد یوسف

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۶۸ ق)، نقاش. وی از شاگردان رضا عباسی بود و به شیوه‌ی وی و همچنین معین مصور نقش می‌کرد. در تصویرسازی و چهره‌سازی و چهره‌پردازی و ارائه مجالس رزمی و بزمی و تک چهره‌سازی مهارت داشت و گل و مرغ و پرنده‌ها را نیز نیکو عمل می‌آورد. از آثار او: نقش استادانه پادشاهان و پهلوانان قدیم ایران که در این صحنه تصویر بروز و افراسیاب به پرمایگی نقاشی شده، با رقم: «محمد یوسف ۱۰۵۸»؛ تصویر جوانی در صحرا که عمامه بزرگ و سایه‌داری به سر نهاده و البسه دوران صفوی پوشیده است، با رقم: «مشقه محمد یوسف ۱۰۶۶»؛ تصویر پر مهارت پیرمردی که عصا به دست گرفته و با زنی صحبت می‌کند، با رقم: «فی مشهد مقدس معلی مذکی، رقم کمینه خاکسار محمد یوسف مصور ۱۰۶۸»؛ تصویر دو دلداده‌ی جوان که زمینه‌ی اثر لاجوردی سیر است و به خط نستعلیق رقم نهاده: «رقم محمد یوسف الحسینی». در «احوال و آثار نقاشان» نه اثر دیگر از او ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۱۴ -۱۱۱۱/ ۳)، گلستان هنر (چهل و پنج)، هنر قلمدان (۷۳، ۱۷).

حسینی موسوی، اصفهانی، ابوالقاسم کوچک

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۲۳ ق)، نقاش و خطاط. ملقب به مذهب باشی. از سادات اصفهان و در خط شکسته و تعلیق استاد و در تذهیب و تصویر از نوادر بود. وی در دوران فتحعلی‌شاه به لقب مذهب باشی مفتخر شد. میرزا کوچک در تمم مراحل طلاکاری و در ارائه نقوش زیبا مهارت داشت. شاگرد معروف وی، میرزا محمدتقی مذهب اصفهانی است که از استادان ممتاز تذهیب دوره‌ی خود بوده است. از آثارش: جلد مقوایی روغنی طلایی با حواشی متن زر که به طرح کتیبه‌ای و برگ انگوری تذهیب شده، با رقم: «ذهبه اقل السادات ابوالقاسم الحسینی اصفهانی ۱۲۲۲»؛ متن و حواشی فرمانی است که تمام متن و حواشی آن و کناره مهر پادشاه را در نهایت استادی تذهیب کرده و به خط تعلیق رقم «مذهب... ابوالقاسم الحسینی الموسوی الاصفهانی ۱۲۲۳» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۸ -۴۷/ ۱).

حسینی، مهدی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۱ ق)، نقاش. هنرمند رنگ روغنی کار دوره‌ی ناصری بود و در کار تصویر سازی نیز دست داشت. از آثار رقم‌دار او تصویر رنگ روغنی و تا حدی شبیه ناصرالدین‌شاه قاجار است که لباس سلطنتی پوشیده و رقم نهاده: «غلام خانه‌زاد مهدی الحسینی ۱۳۰۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۴۵/ ۳).

حکاک باشی شیرازی، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۹۰ -۱۲۱۰ ق)، نقاش، حکاک و خطاط. وی اصلا شیرازی از منسوبان آقا محمد طاهر حکاک شیرازی بود. میرزا حسین به آذربایجان رفت و مدت چهل سال در تبریز زندگی کرد و همان جا درگذشت. او در خط نستعلیق و حک خواتم و عمل نقاری و کتیبه‌نگاری و سجع مهر و طغراسازی و ترکیب بندی در عصر خود بی‌نظیر بود. از آثار وی مهرهایی است که برای ناصرالدین‌شاه و بسیاری از شاهزادگان و بزرگان رجال به دست او حک شده و آنچه پول در دوره‌ی وی ضرب شده سر سکه‌ی آن را، او کنده است. لقب حکاک باشی به فرمان ناصرالدین به نام او صادر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۵۱/۱)، احوال و آثار نقاشان (۱۲۹۱/۳، ۱۵۹/۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۸۹/۲)، المآثر و الآثار (۲۲۰).

حکاک، حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش، حکاک و خطاط. وی برادر حاج میرزا حسین حکاک باشی و از خویشاوندان آقا محمدطاهر حکاک معروف بود. از مردم شیراز و معاصر ناصرالدین‌شاه قاجار بود. او در خط نستعلیق و تقلید آثار و حک مهر و نقاری و کتیبه‌نگاری و تربیت سجع مهر و طغراسازی، مانند برادرش، دست قوی داشت و هنگام تالیف «المآثر و الاثار» (۱۳۰۶ ق)، درگذشته بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۳۸ -۱۳۷ /۱)، احوال و آثار نقاشان (۱۵۲/۱).

حکاک، رجبعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و حکاک. از سنگتراشان و حکاکان نامی دوره ناصری بود و در آثاری که از زمان ناصرالدین‌شاه قاجار به یادگار مانده، نام این هنرمند نیز جزو مشغولان سرکاری درباری ثبت شده و مقرری مناسبی نیز جهت این حکاک تعیین گشته بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۸۱/۱).

حمزوی شیرازی، عبدالوهاب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. از سادات حمزوی شیراز بود و در چهره‌سازی گل و مرغ دست توانایی داشت. از آثار وی قلمدان زیبایی است که در وسط رویه آن، تصویر دختری با لباسهای رنگی ترسیم شده و پایین و بالای آن با گل و مرغ زیبا آراسته شده و حواشی قلمدان نیز منظره‌ی گل و مرغ ساده دارد، با رقم: «عبدالوهاب حمزوی شیرازی ۱۳۳۶».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۵۰ / ۱).

حیدریان، علی‌محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نقاش، پیکرتراش.

تولد: ۱۲۷۵، اصفهان.

درگذشت: شهریور ۲۴ شهریور ۱۳۶۹.

علی‌محمد حیدریان تحصیلات خود را در مدرسه‌های خرد و آلیانس (فرانسه) ادامه داد و در همان طفولیت پدر خود را از دست داد و تحت تکفل برادرش قرار گرفت.

از ابتدای تشکیل هنرستان نقاشی کمال‌الملک از نخستین هنرجویانی بود که نقاشی را از کمال‌الملک آموخت. وی بعدها در کنار استاد کمال‌الملک به تربیت شاگردان نقاشی پرداخت. وی همچنین از استادان مؤسس هنرکده‌ی نقاشی بود که پس از آن تبدیل به دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران شد. در آن زمان به وی بورسیه‌ای برای سفر به خارج و تکمیل مطالعات و هنر خود اعطاء گردید. در این سفر سه ماه در بروکسل (بلژیک) و سه ماه در پاریس (فرانسه) به سر برد و با آثار نقاشان بزرگ آشنا گردید و به کپی ازآنها پرداخت. بعد از شش ماه بورسیه را ناتمام گذاشت و از پاریس به ایران گشت و مجددا به کار در دانشکده و تعلیم مشغول شد. استاد در سال ۱۳۴۳ به سمت استاد تمام قوت در دانشکده‌ی هنرهای زیبا منصوب گردید و در تاریخ ۲۹ ماه ۱۳۴۶ با توجه به خدماتش به هنر ایران- به عنوان استاد ممتاز دانشکده‌ی هنرهای زیبا انتخاب شد. علی‌محمد حیدریان در تمام زندگی خود هرگز در هیچ نمایشگاه خصوصی شرکت ننمود و اگر هم در نمایشگاه‌های دسته جمعی شرکت می‌کرد با اصرار دوستانش بود. آثار باقیمانده از حیدریان را می‌توان در پنج دسته طبقه‌بندی نمود، تابلوهایی از صورت اشخاص (پرتره) تابلوهایی از مناظر (طبیعی یا فضاهای سربسته مانند اتاق)، تابلوهایی با عنوان طبیعت بی‌جان، تابلوهایی که از آثار نقاشان جهان کپی شده است (مانند کارهای رامبراند، لاسکوئر، رنوار، شیشکین و تی‌سین) و تابلوهای تخیلی استاد مانند تابلوی حضرت موسی (ع) یا تابلوی غدیر خم یا تابلوی حضرت مسیح. از جمله آثار وی می‌توان به این دو موارد اشاره نمود: کپی تابلوی چوپان «میله» (در مجموعه‌ی خانوادگی محفوظ است) و چهره‌ای از پروفسور پاستور (که در موزه‌ی مؤسسه‌ی پاستور پاریس محفوظ است). سبک کار حیدریان کلاسیک،

ناتورالیسم و گاهی با رگه‌هایی از تأثیرات قلم امپرسیونیست ها است.

علی‌محمد حیدریان تا سال ۱۳۶۷ در کارگاه نقاشی خود مشغول به کار بود و به تربیت نقاشان می‌پرداخت. کسانی چون جواد حمیدی، محمود جوادی‌پور، مرتضی ممیز، کیخسرو خروش، پرویز کلانتری و منیر فرمانفرمائیان و بسیاری دیگر از شاگردان وی بوده‌اند.

استاد در اسفند ۱۳۶۸ در خانه‌ی خود زمین خورد و پس از آن از صندلی چرخدار استفاده می‌کرد تا بالاخره در روز ۲۴ شهریور ماه ۱۳۶۹ دار فانی را وداع گفت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

خانی، محمدمحسن

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۵۹ ق)، نقاش. وی در مکتب اصفهان و شیوه‌ی رضا عباسی نقش تصویر می‌نمود. این استاد در نقش تصویر و به کار بردن رنگها، بخصوص رنگهای پریده قوی دست بود و در ارائه تناسب و جابه‌جا نمودن اشیاء و جزئیات تصویر مهارت بسزایی داشت. از آثار وی: تصویر آبرنگی دوشیزه‌ای در شیوه‌ی رضا عباسی و معین مصور، که سبویی به دوش نهاده، با رقم: «راقمه محمدمحسن ۱۰۵۹»؛ تصویر پیرمردی که در کنار درختی نشسته، با رقم: «راقمه محسن»؛ تصویر دیگری به همان شیوه که به خط نستعلیق رقم «راقمه میرزا محمدمحسن خانی» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۸۰ -۱۰۷۹/ ۳).

خراسانی، محمد معین‌الدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. اهل خراسان و شاگرد سلطان محمد معروف بود و در کارگاه هنری شاه طهماسب اول به نقش تصاویر اشتغال داشت. از او آثار رقم‌داری مشاهده نشده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۸۵/۳).

خراسانی، مظفر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. از هنرمنـدان صاحب قلم بود. ظهیرالـدین محمـد بابرشاه در «تزوک بابری» به تصویف هنری وی پرداخته و هنر او را ستوده و حتی بر بهزاد ترجیح داده است. شاه مظفر در دربار سلطان حسین بایقرا نگارگری می‌کرد و در بیست و چهار سالگی درگذشت. از آثار وی: تصویر حضـرت محمد (ص) که سوار بر براق است و در بالای تصویر به خط نستعلیق نوشته شده: «کار نادر العصری استاد شاه مظفر سیاه قلم نقاش خراسانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۱۴/۳، ۲۴۰/۱)، گلستان هنر (چهل).

خرسند صفایی، فریدون

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نقاش، طراح.

تولد: ۱۳۲۵، تهران.

درگذشت: ۴ خرداد ۱۳۶۳ تهران.

فریدون خرسند صـفایی پس از گذراندن دبستان و دبیرستان در سال ۱۳۴۵ موفق به اخـذ دیپلم در رشـته‌ی طبیعی گردید و پس از طی خـدمت نظام برای ادامه‌ی تحصـیل راهی انگلسـتان شـد و در سـال ۱۳۵۶ موفـق به دریـافت درجه لیسـانس در رشـته‌ی طراحی گرافیـک گردیـد. خرسـند در طول مـدت تحصـیل، از سوی دانشـگاه مربوطه جایزه‌ها و بورس‌های متعـددی را دریافت کرد. او هم چنین علاوه بر بر اخذ لیسانس در رشـته‌ی طراحی گرافیک، موفق به دریافت دیپلم از انجمن طراحان و هنرمندان صنعتی انگلستان و لیسـانس طراحی تبلیغـاتی نیز گردیـد و در طول تحصـیل به فعالیت‌هـای حرفه‌ای هم اشـتغال داشت که از این دوره آثـار زیـادی در دست است. خرسـند در اوایل سال ۱۳۵۷ به ایران مراجعت نمود و در مؤسـسه‌ی چاپ و نشـر دانش نو مشـغول به کار شـد و پس از انقلاب اسـلامی در مرکز هنرهای تجسمی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به کار طراحی پرداخت و تا پایان عمر در این مرکز ماند و آثاری را بر جا گذارد که از آن جمله می‌توان به پوسترهای «دومین سالگرد انقلاب اسـلامی»، «مدرسه‌ی فیضیه» و «سالگرد سیزده آبان» اشاره کرد.

فریدون خرسند صفایی به سبب ابتلاء به بیماری سرطان درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

خرمی نژاد، جمال الدین

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

جمال الدین خرمی نژاد

سال تولد: ۱۹۴۵

متولد: تهران

ساکن: تهران

رشته تحصیلی: نقاشی

پیشینه: فارغ التحصیل از دانشگاه هنرهای زیبای دانشگاه تهران هنرهای تجسمی-نقاشی ۱۳۴۹

تدریس در دانشگاه های علم و صنعت - الزهرا - مجتمع دانشگاهی هنر دانشگاه آزاد و دانشگاه تهران از ۱۳۶۵ تا کنون سمت های جنبی: دبیر جشنواره های تصویرگری کتاب کودک

دبیر نمایشگاه نقاشان رئالیست (موزه هنرهای معاصر)

هنرهای تجسمی جوانان کشور هنرهای تجسمی زنان کشور

عضو هیات انتخاب نمایشگاه دو سالانه کشور

معاون هنری فستیوال هنر ایران در دو سلدورف (آلمان) عضو هیات انتخاب و داوری گل و گیاه شهرداری

عضو هیات انتخاب نمایشگاه بوسنی و هرزگوین(فرهنگسرای نیاوران) عضو هیات انتخاب و داوری نمایشگاه توسعه صادرات ایران (سازمان نمایشگاه ها)

عضو هیات انتخاب بی نیال نگارگری ایران

موزه هنرهای معاصر

عضو هیاب انتخاب و داوری نمایشگاه های خیریه نمایشگاههای گروهی: در گالری های تهران و نمایشگاههای مختلف در موزه هنرهای معاصر فرهنگسرای نیاوران

مجموعه آزادی

کمک به زلزله زدگان شمال کشور

کنفرانس ادب و هنر ایران جمعا حدود ۲۵۰ نمایشگاه

پائیز ۱۳۸۳ تالار وحدت نمایشگاههای انفرادی: ۱۳۷۱ و ۱۳۷۲ گالری کلاسیک

۱۳۸۱ گالری والی

پائیز ۱۳۸۳ موزه هنرهای زیبا کاخ سعد آباد تهران نمایشگاههای خارج از کشور: نمایشگاه پوسترهای جهانگردی ایتالیا ۷۵-۱۹۷۴

بی نیال پوستر ورشو (لهستان) ۱۹۷۶

بی نیال بنگلادش ۱۹۸۶

نمایشگاه جهانی سالانه تصویرگری کتاب کودک بلونیا(ایتالیا) ۱۹۸۹

نمایشگاه بی نیال تصویرگری کتاب کودک براتیسلاوای چکسلواکی ۱۹۹۱

نمایشگاه خانه هنر ایران(پاریس) ۱۹۹۴

نمایشگاه اکراین ۱۹۹۵

نمایشگاه رومانی ۱۹۹۸

نمایشگاه آرت سود (پاریس) ۲۰۰۲

نمایشگاه انفرادی پاریس ۲۰۰۳

نمایشگاه انفرادی یونان ۲۰۰۴

نمایشگاه انفرادی سوئد ۲۰۰۴

نمایشگاه انفرادی لتونی(ریگا) ۲۰۰۴ جوایز: برنده جایزه پوسترهای جهانگردی از ایتالیا ۷۵-۱۹۷۴

برنده جایزه اول طراحی غرفه جهانگردی مکزیک (آکاپولکو) ۱۹۷۴

برنده جایزه اول پوستر دفاع مقدس (اولین بی نیال گرافیک , بخش جنگ) ۱۳۶۶

برنده جایزه و دریافت لوح زرین و دیپلم افتخار از رئیس جمهوری وقت (بمناسبت طراحی پوسترهای جنگ) ۱۳۶۷

برنـده جایزه لوح زرین و دیپلم افتخار از کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان ۱۳۶۸ آثار نگهداری شده: موزه هنرهای معاصر تهران

موزه مجموعه فرهنگی آزادی

موزه شهدای تهران

موزه امام علی

خسروی، خسرو

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خسـرو خسروی از نقاشان معاصر ایران است . او مدرس رشته هی طراحی و نقاشی است و در دانشکده های هنر تدریس می نماید . وی دارای سـبک خاصـی است که ضـمن تلاش برای ایجاد سبک های ترسیمی خلاق و بدیع دارای ویژگی های شخصـی و درعین حـال بـا جریـان تحول جهـانی هنرنقاشـی است . آثار وی در نمایشـگاه های متعـددی عرضه شـده است .گروه : هنررشـته : پژوهش هنرگرایش : نقاشیتحصـیلات رسـمی و حرفه ای : خسـرو خسـروی مدرک کارشناسـی خود را از دانشـکده هنرهای زیبای دانشـگاه تهران و کارشناسـی ارشـد را در رشـته پژوهش هنر از دانشـگاه هنر اخـذ کرد.وقایع میانسالی : ترسـیم نقوشـی نو از موضوعاتی مثل انسان ، حیوان ، گیاه و ترکیب بنـدی آنها درفضایی متحـد ومنطبق با هم ، با توجه به فضا سازی نقاشـی معاصـر از ویژگی های آثار جدید خسـرو خسروی است که دردوران میانسالی وی رخ داده است.فعالیتهای آموزشی : خسرو خسروی مدرس رشته های طراحی ونقاشـی در دانشـکده های هنری است .سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : خسـرو خسـروی ابتدا نقاشـی را با تمایل به واقع نمایی و شنـاخت تجسم واقعی آغـاز کرد. الگویی که او پیروی می کرد نه تنهـا درآثـارش متجلی بود، بلکه به عنوان یـک جریـان طبیعی از سوی بسـیاری از هنر جویـان نقاشـی دهه های پس از انقلاب تبعیت می شـد.آرا و گرایشـهای خاص : خسـرو خسـروی درفعالیتهای هنری تمـام انرژی خود را صـرف ایجـاد ساختارهـای جدیـد و مبتکرنه بـا لحـاظ نمودن تعـاریف عـام از گذشـته نموده است و باب هرگـونه تحول تصویری را که دردرون کلیت و اجزاء سـطح اثر رخ می دهـد بازگذاشـته است تـا از این راه هرگونه تحول دردرون خود را به درون اثر منتقل نماید. تلاش درجهت ترسـیمی نو از صور نقاشی سنتی با حفظ مضامین اساطیری و شاعرانه از جمله آرای هنری خسروی است که این هدف گاهی به صورت تطبیق نقاشی تجربی و تجسمی با الگوهای سنتی صورت گرفته است .

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

خلیفه، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. وی در تصویرآفرینی بی‌همتا و بی‌نظیر بوده است. در مرقع امیر غیب بیگ، نام این هنرمند چنین آمده: «و استادان فارس و عراق مثل استاد درویش و خلیفه محمد حیوۀ و میرمصور و پسر میرسید علی و خواجه عبدالرزاق و... که جمع اطوار و تمامی اطراز این فن بی بدل و به بی مثلی مثل است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۶۸ -۱۶۷ /۱)، گلستان هنر (چهل، ۱۳۳).

خلیلی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

احمد خلیلی درسال ۱۳۲۲ در شهر قزوین دیده به جهان گشود. ایشان هنرمند نقاش و نگاره های قهوه خانه یی، می باشد. ایشان در موضوعات مذهبی کار می کرد و همواره سعی داشت قلمی که روی بوم می گذارد حماسه و وقایعی همچون عاشورا را زنده کند. ایشان در ۲۱ تیرماه ۱۳۸۷ دار فانی را وداع گفت.گروه : هنررشته : هنرهای سنتیگرایش : نقاشی قهوه خانه یزمان و علت فوت : احمد خلیلی در ۲۱ تیر ماه ۱۳۸۷ دار فانی را وداع گفت و در قطعه هنرمندان بهشت زهرای تهران به خاک سپرده شد.

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

خواجوئی، ابوالقاسم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از نقاشان زبردست قرن سیزدهم هجری در اصفهان بوده، و تا سال ۱۲۸۸ حیات داشته است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

خویی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. اهل خوی و از نقاشان دوره‌ی ناصری بود. از آثار وی: تصاویر چاپی «شاهنامه» است که در دوره‌ی ناصری چاپ شده و در یکی از آن تصاویر، اسیر شدن خاقان چین را به دست رستم نشان می‌دهد و چنین رقم دارد: «رقم میرزا علی خویی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۹۷ / ۱).

خویی، مؤمن محمد

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۶۲۲ ق)، نقاش و خطاط. اهل خوی آذربایجان بود. مصور، و احیانا کاتب، نسخه‌ی ارزنده و نفیسی به نام «ورقه و گلشاه» عیوقی است. این نسخه کهن‌ترین نسخه‌ی خطی مصور موجود در سده‌های ششم و هفتم قمری است. اصل نسخه قدیمی در قرن پنجم قمری توسط عیوقی شارع به سلطان محمود غزنوی هدیه شده که عشق قبیله‌ای را در متن کتاب به رشته‌ی نظم درآورده است. شیوه‌ی تصاویر در مکتب تبریز نقش بسته و هفتاد و یک تصویر در هفتاد صفحه کتابت شده است. تاریخ اجرای مینیاتورها و کتابت آن در حدود ۶۲۲ ق انجام پذیرفته و جمله‌ی تصاویر، کتیبه‌ای نقش بسته یعنی از کنار صفحه به کنار دیگر صفحه امتداد یافته و اندازه‌ی مینیاتورها نیز کوچک است. شیوه‌ی اسلیمی و تذهیب نقاش بخصوص در روی چادرها ابتکاری و زیبا است و خط نسخی و تحریری و رقاعی موضوعات، استادانه است و اثر دست خود نقاش می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۴۲ -۱۲۳۶/ ۳).

خیام، محمد

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم و نهم ق)، نقاش و خطاط. از شیوه‌ی عبدالحی هروی پیروی می‌کرد و دنباله‌رو مکتب چینی نیز بود و در این زمینه از استاد سیاه قلم و استاد شیخی و فضل‌اللّٰه دیوانه درس می‌گرفت و در شیوه مخلوط ایران و چینی نقش می‌آفرید. استاد محمد در ارائه مجالس رزمی و چهره‌پردازی و پرنده‌سازی قدرت قلم داشت و در خط تعلیق و توقیع نیز ماهر بود. از آثار وی: تصویر سوارکار رزم‌آوری که خود و اسبش مسلح به زره فولادی بوده و با سوارکار دیگری به رزم و ستیز مشغول هستند، با رقم: «نقل از استاد عبدالحی نقاش کمترین بندگان محمد بن محمود الخیام»؛ تصویر قوی زیبایی که یک پای خود را بلند کرده است و به خط تعلیق رقم «محمد بن محمد الخیام» دارد؛ تصویر پهلوانی که سوار بر اسب شده و به اژدهای قوی هیکلی حمله می‌کند، با رقم: «محمد خیام». شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۳۰ -۶۲۸/ ۲).

خیرخواه، محمد پناه

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش. از هنرمندان دوره‌ی نادرشاه افشار و در آبرنگ و شبیه‌سازی پر مهارت بود. از آثار رقم‌دار او صورت نادرشاه است که با تمام آرایش و تزیین سلطنتی روی تشک گلدار زراندودی، دو زانو نشسته و به متکای زربفت زیبایی که به کله‌های حیوانات گوناگون مزین شده، تکیه داده است، با رقم: «تصویر شاهنشاه جم جاه نادرشاه بعمل خیرخواه محمد پناه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۶۸/۱).

داغستانی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۷۰ ق)، نقاش و شاعر. وی به سیاق علیقلی جبادار و محمد زمان نقش می‌آفرید و در صنعت چهره‌سازی قوی دست بود. صاحب «تذکره‌ی نصرآبادی» درباره‌ی وی آورده: از نجبای داغستانست. والد مشارالیه رستم بیک نام و در زمان شاه عباس ماضی کمال اعتبار داشت بعد از فوت او محمد خان بیک در خدمت شاه عباس ثانی نهایت قرب داشت... داغستانی در شعر نیز دست داشت و اشعاری از وی در تذکره‌ها باقی مانده است. از آثار نقاشی وی: تصویر علیقلی خان، یکی از رجال عهد صفوی، با رقم: «نمود معنی صورت بنطق خامه بیان- کمینه چاکر عباس شه محمد خان سنه ۱۰۷۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۷۱۲ -۷۱۱/ ۲)، تذکره‌ی نصرآبادی (۵۳۵ -۵۳۴، ۴۲)، الذریعه (۹۹۷/ ۹)، صبح گلشن (۳۷۶)، فرهنگ سخنوران (۸۱۱۳).

داوری شیرازی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۸۳/۱۲۸۲ -۱۲۳۸ ق)، خطاط، نقاش، ادیب و شاعر، متخلص به داوری. در شیراز به دنیا آمد. علوم ادبی و عربی و آداب سخنوری و خوشنویسی را در محضر پدر و برادر مهتر خود وقار، آموخت و فنون نقاشی و چهره‌نگاری و نیز زبان و ادبیات ترکی را از شخصی به نام حاجی اسداللّه فراگرفت. داوری در سرودن انواع مختلف شعری بویژه قصیده مهارت داشت. خطوط هفت گانه را خوش می‌نوشت و در نستعلیق قوی‌دست بود. صاحب «طرائق الحقائق» مدت دو ماه نزد وی تعلیم خط گرفته است. او همچنین در هنر نقاشی بخصوص آبرنگ، شیرین قلم و صاحب ابتکار بود و تذهیب و آرایش تصاویر را نیکو می‌دانست. دیوان بیگی، مولف «حدیقه الشعراء»، وی را «شمس القلاده‌ی» خاندان وصال دانسته است. از کارهای هنری این استاد، تذهیب و نقاشی «شاهنامه‌ی» فردوسی است که بعدها توسط لطفعلی خان شیرازی و میرزا آقای نقاش تکمیل شد. داوری در زادگاه خود درگذشت و در کنار میرزای سکوت، در حرم شاهچراغ به خاک سپرده شد. «دیوان» اشعار وی در حدود پانزده هزار بیت دانسته‌اند. در بعضی منابع «رساله‌ای در عروض» و کتابی در «معانی و بدیع» و «فرهنگ» بزرگی به زبان ترکی به وی نسبت داده‌اند. از آثار چهره‌پردازی وی: چهار قطعه تصاویر آبرنگی از قیافه رجال برجسته‌ی دوره‌ی ناصری که در مرقعی با خطوط متنوع ترتیب یافته است؛ تصویر محمد

شفیع وصال که بر روی تشکی نشسته است. از خطوط او: یک نسخه شش دفتر «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم:؛... و انا العبـد... محمد المتخلص بداوری ابن المرحوم وصال... سنه‌ی ۱۲۶۷»؛ یک نسـخه «لوایـح» جامی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «... فی سنه‌ی ۱۲۷۶... و انا العبد داوری بن وصال»؛ یک نسـخه «چهار مقاله‌ی» نظامی عروض، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... حرره داوری بن وصال غفر له، سنه‌ی ۱۲۷۹»؛ یـک نسـخه «سـحر حلال»، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... داوری بن وصال ۱۲۸۲». چهار اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.[۱]

محمد متلخص به داوری سومین پسـر وصال از شاعر از قرن سیزدهم (و. ۱۲۳۸– ف. ۱۲۸۲ ه.ق.). وی در ۱۲۷۹ در تهران بود و در شیراز به بیماری دق درگذشت و در بقعه شاه چراغ شیراز مدفون گردید.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آثـار عجم (۳۶۰ –۳۵۹)، احوال و آثـار خوشـنویسان (۷۱۶ –۷۱۲ /۳)، احوال و آثـار نقاشان (۷۱۵ –۷۱۳ /۲)، اطلس خط (۵۶۶ –۵۶۵)، بزرگان شیراز (۳۶۳)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۲۰۷ –۲۰۵ /۴)، تاریخ هنرهای ملی (۹۸۷/۲)، تذکره‌ی روز روشن (۲۵۷ –۲۵۶)، حدیقه الشـعراء (۶۱۳ –۶۰۴ /۱)، دانشـمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۱۷ –۵۰۶ /۲)، الذریعه (۳۲۰ –۳۱۹ /۹)، ریحانه (۳۲۷ –۳۲۶ /۶، ۲۱۲ /۲)، سرآمدان فرهنگ (۳۵۲ –۳۵۱ /۱)، شرح حال رجال (۱۸۸ –۱۸۶ /۶)، طرائق الحقائق (۳۷۹ – ۳۷۶ /۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۰۱۱ –۱۰۰۸ /۲)، فرهنگ سخنوران (۳۳۴)، لغت نامه (ذیل/ داوری شیرازی)، المآثر و الآثار (۲۰۵)، مؤلفین کتب چاپی (۷۸۲ –۷۸۱ /۵)، مجمع الفصحا (۲۹۹ –۲۹۳ /۴)، مرآت الفصاحه (۲۱۱ –۲۰۸)، مکارم الآثار (۱۰۷۰ –۱۰۶۹ /۴).

درب امامی، علی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سـیزدهم ق)، نقاش. از سادات هنرمند اصفهان بود و به علت همجواری با امامزاده درب امام به سید درب امامی معروف و شهر شـده بود. وی از پایه‌گـذاران و مبتکران مکتب کوبیسم که در آن زمانها ناشـناخته بوده، محسوب گشـته و به ابتکار و ارائه‌ی جوهر ذاتی خود، موفق به کشف مکتبی شـده که رقیبـان نوپرداز اروپـایی بعـد از گـذشت سالیان متمادی، انـدک مختصـری در این شـیوه اطلاع پیـدا کرده و به نـام مکتب نوپـای کوبیسم در دنیا پخش نمودهانـد. از آثار وی: دو تابلوی رقم‌دار که هر دو به یک سـبک و یـک موضوع ترسـیم شـده، مجلس بزم شاه عباس است و به رنگ و روغن تصویر شـده است و رقم «بزم شاه عباس، عمل سـید علی درب امامی ۱۲۰۷» دارد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۳۲/۱).

دردی، ابراهیم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، شاعر و نقاش. از قصـبه موسوم به «سـرکان» از توابع همـدان بود. در عنفوان جوانی برای تحصـیل به همـدان رفت و با

صادق بیگ افشار ارتباط یافت و به آموختن شعر و نقاشی پرداخت. در اندک زمانی تحصیل زیادی کرد و نقاشی خوب و شاعری مقبول شد. در کرمان در آستانه شاه‌ولی گوشه‌نشین شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۵ /۱)، مجمع الخواص (۹۲).

درودی، ایران

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران ایران دَرّودی (۱۳۱۵ -) نقاش برجسته معاصر ایران و جهان که به عقیده برخی پیرو مکتب فراواقع‌گرایی (سورئالیسم) است. او همچنین کارگردان، نویسنده، منتقد هنری و استاد دانشگاه رشته تاریخ هنر است.

همسر: پرویز مقدسی

ایران درودی از برجسته ترین و بزرگترین چهرهای معاصر هنر نقاشیِ ایران و جهان است. او در ۱۱ شهریور ۱۳۱۵ در مشهد به دنیا آمد. خانواده پدری، نسل در نسل از بازرگانان صاحب نام خراسان بودند و خانواده مادری از بازرگانان قفقاز که در اوایل انقلاب روسیه به ایران مهاجرت کرده بودند. وی در سال ۱۹۵۴ برای تحصیل در رشته نقاشی در دانشکده بوزار در پاریس به تحصیل مشغول می‌شود و در سالهای ۱۹۵۴ تا ۱۹۵۸ به یادگیری هنر در آموزشگاه‌ها و دانشکده‌های گونانگون پرداخت: مدرسه هنرهای زیبای پاریس (بوزار)، مدرسه لوور پاریس، دانشکده سلطنتی بروکسل (ویترای) ، انیستوی آر.سی.آی نیویورک (رشته تهیه و کارگردانی برنامه‌های تلویزیون).

خانم درودی همچنین کارگردان و تهیه‌کننده چند فیلم مستند و کوتاه برای تلویزیون بوده‌است. درودی در ۱۹۷۰ به

درویش

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. نام اصلی نقاش معلوم نیست و چه بسا ممکن است همان درویش محمد خراسانی باشد. سید احمد آهو چشم در مرقع امیر غیب بیک و در زمان شاه طهماسب اول از این هنرمند تصاویر و تذهیبات شایسته‌ای مشاهده کرده است. اثر رقم‌دار این هنرمند که در توپ قاپوسرای ترکیه موجود است، تصویر اژدهای قوی پیکر و سهمناکی به شیوه استاد میرک است که حواشی آن با تشعیر و حل کاری جانورانی از قبیل شیر و گاو ارائه شده و بسیار استادانه می‌باشد، در بطن کناره‌ها نیز تصاویر درختان سرسبز و مرغان خوش حالت نقش بسته و به خط قلم مویی رقم «عمل درویش» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۷۱ -۱۷۰ /۱)، گلستان هنر (۱۳۳).

درویش حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. از نقاشان خوش دست زمان خود بود. از آثار رقم‌دار وی: تصویر مردی در قیافه‌ی چینی‌ها در لباس رزمی، با رقم: «مشقه درویش حسین نقاش».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۷۱/۱).

درویش خراسانی، محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۲۸ ق)، نقاش و شاعر. در «تذکره‌ی مجالس النفائس» آمده: «از خراسان است و برادر محمد مومن میرزا، اول رنگ و روغن‌کاری می‌کرد، چون به ملازمت استاد بهزاد رسید، عشق تصویر و نقاشی پیدا کرد. و استاد نیز به تربیت او مشغول شد، و در اندک فرصتی کامل شد، طبع نیک دارد.» از اوست:

کجا مجنون چو من در عشق درد و محنتی دارد

که او از عاشقی چیزی که دارد، شهرتی دارد

تنها اثر رقم‌دار وی، تصویر دو رزم‌آور جنگی در کمال استواری و استادی است که به خط نستعلیق رقم نهاده: «عمل استاد درویش محمد».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۵۰ -۱۴۴۹ /۳ ،۱۷۲ -۱۷۱ /۱)، تذکره‌ی روز روشن (۲۶۰ -۲۵۹)، الذریعه (۳۲۴/۹)، فرهنگ سخنوران (۳۳۷)، مجالس النفائس (۱۵۴).

دکنی، رحیم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۲۶ ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. در زمان سلطنت فتحعلی‌شاه می‌زیست. از آثار وی: صورت نقاش، رحیم دکنی است، با رقم: «۱۵ ربیع‌الثانی ۱۲۲۶- شبیه خود را از دست خود کشیده غلام رحیم دکنی»؛ قلمدان نفیسی که تصاویر افرادی را در سه مدالیون مختلف نقاشی کرده و در بالاـ و پایین آنها مناظر دل‌انگیز و مجلس‌آرایی ارائه داده و حواشی قلمدان گل و مرغ ریز دارد، با رقم: «رحیم دکنی ۱۲۲۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۸۴/۱).

دمیرچی، اسماعیل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اسماعیل دمیرچی استاد چاپ و نشر در سال ۱۳۱۲ در تهران زاده شد .وی از سال ۱۳۳۱ به کار در چاپخانه‌های مختلف، از جمله چاپخانه‌های علمی، تابان، بانک ملی و روزنامهٔ اطلاعات پرداخت.در کنار فعالیت در عرصه چاپ ،آموزش و مشاوره در کارگاه های چاپ در سطح ایران را راه اندازی و تاسیس کرد. کتاب"آشنایی با صنعت چاپ "تالیف اسماعیل دمیرچی ، در دوره بیست و یکم انتخاب کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ،به عنوان کتاب سال برگزیده شد.گروه : هنررشته : چاپ و نشرتحصیلات رسمی و حرفه ای : اسماعیل دمیرچی تحصیلات دورهٔ ابتدایی را در تهران گذرانده است.فعالیتهای ضمن تحصیل : دمیرچی از سال ۱۳۳۱ به کار در چاپخانه‌های مختلف، از جمله چاپخانه‌های علمی، تابان، بانک ملی و روزنامهٔ اطلاعات پرداخت.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : اسماعیل دمیرچی در طول خدمت سربازی به جهت داشتن تجربه و تخصص در چاپخانهٔ ارتش مشغول به کار شد و سپس در سال ۱۳۳۹ در اولین مدرسهٔ چاپ و حروفچینی نوریانی استخدام گردید. ایشان در طی سالیان متمادی تلاش و تجربه، دارای فعالیت‌ها و خدماتی به شرح زیر بوده است: ـ تأسیس و راه‌اندازی، آموزش و مشاوره در کارگاه های چاپ در سطح ایران؛ ـ فعالیت در چاپخانهٔ روزنامهٔ کیهان و نوریانی، از سال ۱۳۴۰ تا ۱۳۵۹؛ ـ چندین مرتبه اعزام به خارج از کشور جهت گذراندن دوره¬های آموزشی؛ ـ آموزش بانوان در رشتهٔ حروفچینی به سبک نوری در روزنامهٔ کیهان (برای اولین بار). مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : تأسیس و راه‌اندازی، آموزش و مشاوره در کارگاه های چاپ در سطح ایران .جوائز و نشانها : کتاب"آشنایی با صنعت چاپ "تالیف اسماعیل دمیرچی ، در دوره بیست و یکم انتخاب کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ،به عنوان کتاب سال برگزیده شد.چگونگی عرضه آثار : از اسماعیل دمیرچی ده‌ها مقالهٔ فنی در مجلات تخصصی منتشر شده است.

آثار : آشنایی با صنعت چاپ ویژگی اثر : تالیف،این کتاب ، در دوره بیست و یکم انتخاب کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ،به عنوان کتاب سال معرفی و برگزیده شد.این کتاب ، در دوره بیست و یکم انتخاب کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ،به عنوان کتاب سال معرفی و برگزیده شد. آشنایی با کتاب: آشنایی با صنعت چاپ اسماعیل دمیرچی.ـ تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۱. مؤلف در این کار کوشیده است تا جای خالیِ کتابی ساده اما جامع را در زمینهٔ معرفی صنعت چاپ پرکند. وی در آغاز هر فصل، مجموعه‌ای از منابع مرتبط با موضوعات مطرح شده را برای مطالعهٔ بیشتر فهرست کرده است. همسویی و هماهنگی کامل تصویرها و جدول ها با موضوعات، نشان‌دهندهٔ دقت و اشراف مؤلف در به کارگیری صحیح این عناصر برای انتقال بهتر مفاهیم متن است. اندازه و مکان این عناصر در ترکیب با متن، صفحه‌آرایی جذّابی را فراهم آورده است. کتاب با بیانی گویا و موجز و به زبان سادهٔ علمی به قلم کشیده شده است. استفاده از منابع معتبر علمی و تصویری و نوآوری در شیوهٔ تدوین مطالب و صفحه‌پردازی از دیگر ویژگی‌های ممتاز این کتاب است. ۲ اینتر تایپ ذوب سرب کتاب‌های قزل قلعه، جا افتاده و آلبومی از صنایع چوب ویژگی اثر : در دست چاپ

دنیاداری، مه‌کامه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

تولد: ۹ اسفند ۱۳۴۸.

درگذشت: ۱۲ دی ۱۳۷۵.

مه‌کاه دنیاداری به کار نقاشی اشتغال داشت. پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی ۸۸ (هنرمندان و نویسندگان) مدفون است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

دوست محمد خان

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. در دوره شاه عباس دوم می‌زیست و از هنرمندان شبیه‌ساز بود. از آثار وی تصویر استادانه است که از صورت علی قلی خان سردار، معاصر شاه عباس دوم صفوی نقاشی کرده و حواشی این تصویر به خطوط متنوع نستعلیق پیراسته و به تذهیبات و نقوش رنگین آراسته شده است، با رقم:

«نمود معنی صورت به نطق خامه بیان

کمینه چاکر عباس شه محمد خان

سنه ۱۰۷۰»

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۷۵/۱).

دولتشاهی، یحیی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۶ ش)، نقاش. وی جهت هنرآموزی نقاشی به مدرسه کمال‌الملک رفت و ابتدا سیاه قلم را شروع کرد و پس از مدتی که تجربه پیدا کرد و رشته‌های گوناگون را یاد گرفت، در همان مدرسه به تعلیم نقاشی پرداخت و تا سال ۱۳۰۶ شمسی در آن مدرسه فعالیت می‌کرد. دولتشاهی دارای آثار زیادی است از آن جمله، «دوازده تصویر تخیلی برای شاهنامه فردوسی» است که موید هنرمندی وی و امر تصویرگری است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۲۵/۷).

دولت‌یار، امیر

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، نقاش. از غلامان سلطان ابوسعید ایلخان مغول و شاگرد استاد احمد موسی، و در سیاه‌قلمی مشهور بود. مولانا ولی‌اللّه که در عصر خویش بی‌نظیر بود از روی انصاف در مقابل امیر دولت‌یار اظهار عجز کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۲/ ۱).

دهلوی، میرحسن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق). نقاش و مذهب. وی شاگرد و دخترزاده سلطان محمد معروف بود که از شاگردان و همکاران بهزاد به شمار می‌آمد. او در تذهیب و چهره‌پردازی و سایر عوامل تصویرسازی دست پرتوان داشت و جزو نقاشان کتابخانه سلطنتی محسوب می‌شد. این هنرمند، در تربیت و آرایش تاج پادشاهی کوششها نموده و چون رضایت خاطر شاه را فراهم کرده، به دریافت انعام و مواجب کافی نایل شده بود. کریم‌زاده‌ی تبریزی نام وی را در کتاب «احوال و آثار نقاشان» در دو ذیل حسن دهلوی و میرحسین دهلوی آورده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۵۳/۱، ۱۲۶۷/۳)، گلستان هنر (۱۴۲).

دیهیم لاهیجی، علی‌اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۷۴ ق)، شاعر و نقاش. معروف به خان دیهیم محصص. در شهر لاهیجان دیده به جهان گشود او پس از طی دوره‌ی تحصیل ابتدایی در زادگاه خود و در دوره‌ی متوسطه در شهر رشت به تهران عزیمت کرد. در کالج آمریکایی نام نوشت، سپس در دانشسرای عالی و بعد در دانشکده حقوق به تکمیل تحصیلات پرداخت، پس در رشت اداره دارالانشاء انجمن شهر بر عهده‌اش گذاشته شد. در طی اقامت در تهران در دبیرستان نظام و دانشکده‌ی افسری و دانشگاه جنگ به کار و تدریس مشغول شد. وی در نقاشی و میناتور دست داشت و چند تابلو و میناتور بر عاج از او دیده شده است. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ «چکامه‌ی آذربایجان»؛ «کعبه‌ی عشاق».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۳۳۶/۹)، مؤلفین کتب چاپی (۵۱۵/۴)، نامها و نامدارهای گیلان (۳۴۶ –۳۴۵).

ذوالکفلی، شاهین

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شاهین ذوالکفلی نقاش معاصر استان گیلان است . وی در زمینه طراحی و پژوهش هنر فعالیت می کند . از او آثار جالب توجه ای ارائه گشته است که در نمایشگاه های متعددی عرضا شده اند .

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : نقاشی

تحصیلات رسمی و حرفه ای : شاهین ذوالکفلی پس از اخذ دیپلم دررشته علوم تجربی ، وارد دانشکده هنر های زیبای دانشگاه تهران گردید و دررشته نقاشی ادامه تحصیل داد . پس از فارغ التحصیل شدن درسال ۱۳۷۴ ه.ش درشته پژوهشی هنر درمقطع کارشناسی ارشد پذیرفته شده و چندی بعد ،از پایان نامه خود تحت عنوان «صورت و معنا درهنر » دفاع کرده است .

خاطرات و وقایع تحصیل : علاقه به نقاشی درنزد شاهین ذوالکفلی درسال پنجم ابتدایی ازخط خطی کردن حاشیه سفید کتابهای درسی شروع شد . وی به خاطر دارد که یک بارسرک کشیدن همکلاسی ها ،کنجکاوی وی معلم را برانگیخت و معلم دراینجا اورا با یک نصیحت تشویق کرد .

فعالیتهای ضمن تحصیل : شاهین ذوالکفلی درایام دانشجویی به تدریس مشغول بود . و ازسال ۱۳۶۸ شمسی درآموزشگاه های مختلف به تدریس طراحی و نقاشی پرداخته و هم اکنون درکارگاه هنر سروش و اداره ارشاد اسلامی صومعه سرا مشغول به تدرییس می باشد .

استادان و مربیان : شاهین ذوالکفلی دردورانی که کپی کار می کرد ،آقای بهزاد عدالتی تنها کسی بود که تجربه هایش را صادقانه به وی آموخت . بعد از آن دردوران دانشکده نیزاز محضر استادانی همچون نامی پتگر و خانم ایراندخت محصص استفاده کرده است .

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : شاهین ذوالفکلی درکارگاه هنر سروش و اداره ارشاد اسلامی صومعه سرا به تدریس مشغول است .

فعالیتهای آموزشی : فعالیت مهم شاهین ذوالکفلی درحیطه پژوهش هنر است . درآن راستا وی معتقد است که در تاریخ هنراستثنایی وجود دارد که ثابت می کند هنر اجتماعی و مردمی تناقضی بابیان هنری متعالی ندارد اما نکته ظریفی در اینجا نهفته است و آن هاله ابهام و ورمز و رازی است که هنرمند دربطن و اقعیت عرضه شده ،ایجاد می کند و اثررا از حوزه دلالت های خاص و مقطعی بیرون می آورد . به طوری که درهردوره ای می تواند مدلول های تازه ای پیدا می کند . بنابراین ، اجتماعی بودن هنر یقینا به مفهوم گویایی آن نیست .

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : شاهین ذو الکفلی بر این عقیده است که درزمینه شعرو خوشنویسی سیاه مشق هایی داشته و دارد . امارابطه اش با نقاشی درونی تر و حرفه ای تر است . درباره پیوند نقاشی ، با سایر هنرها وی براین نظر است که عناصر زیبا شناسانه هنر نقاشی قرینه هایی را درهنر موسیقی دارد و تناسب وریتم درهر دو هنر باعث ایجاد هارمونی (هماهنگی) می شود .

آرا و گرایشهای خاص : شاهین ذوالکفلی هنرهای تجسمی آثار شیوه سمبوسیم را به خاطر رمز مزگونگی آن بیش ازسایر شیوه ها می پسندد . هر چند از شیوه های دیگر نیز به برخی آثار گویا ، ال گرکو ، دلا کروا و گوستاو مورو علاقه دارد . وی براین باور است که وحدت درونی اثر و کمال نسبی آن درمقایسه با آثار مشابه مهمتر از آن است که نسبت به سبک خاصی تعصب داشته

باشیم . او معتقد است که هنر کنشی برای کشف زیبایی و مناسبات درونی واقعیت اسا . او براین باور است که هر تعریفی از هنر ، باید معطوف به عنصرذاتی هنرکه عامل ممیزه آن از غیر هنراست باشد .

جوائز و نشانها : شاهین ذوالکفلی درسال ۱۳۶۸ شمسی درجشنواره دانش آموزان کشور،مقام اول کشوری را دررشته طراحی کسب کرده و درسال ۱۳۷۲ نیز در جشنواره تجسمی جوانان کشوربه عنوان مقام نخست دررشته آبرنگ برگزیده شد .

چگونگی عرضه آثار : شاهین ذوالکفلی نمایشگاههای چندی بر پا داشته است که عبارتند از : ۱ـ نمایشگاه انفرادی در آبان ۱۳۶۸ در کتابخانه عمومی شهرستان صومعه سرا ۲ـ نمایشگاه انفرادی در مهر ۱۳۷۳ در مجموعه فرهنگی سردار جنگل ۳ـ نمایشگاه جمعی در آبان ۱۳۷۴ در مجموعه فرهنگی سردار جنگل ۴ـ نمایشگاه آثار دانشجویان کشور در دی ماه ۱۳۷۶ درمحل موزه هنرهای معاصرتهران .

منابع زندگینامه : ۱زهره صابری ، مصاحبه باهنرمند نقاش گیلانی شاهین ذوالکفلی ،فصلنامه فرهنگ گیلان ، سال اول ، شماره ۲و۳، بهار وتابستان ۱۳۷۸، ص ۶۱

ذهنی یزدی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و شاعر. در «تحفه سامی» آمده که: «از جمله‌ی خوش طبعان یزد است و سر حلقه ارباب سوز و درد، ذهنی صافی و سلیقه‌ای وافی داشت چنان که از این مطلع می‌توانست دانست:

بعد از وفات هر قلم استخوان ما

سربسته نامه‌ای است ز درد نهان ما».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۷۹/۱)، تحفه‌ی سامی (۲۴۵)، تذکره‌ی سخنوران یزد (۱۳۳)، جامع مفیدی (۴۶۴/۳)، الذریعه (۳۴۳/۹).

راضی اردستانی اصفهانی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۱۲ ق)، نقاش و شاعر، متخلص به راضی. به قولی از خطه اصفهان و به قول دیگر از اردستان بود که علاوه بر شاعری، در نقاشی نیز ماهر و به زمانای نقاش معروف بود. وی ابتدای امر انور تخلص می‌کرد و آخرالامر راضی تخلص می‌کرد. «دیوان» شعر و یک «مثنوی» دارد و از اوست:

گر وحشیانه از روش خلق می‌رمم

عذرم بسی به جاست که آدم ندیده‌ام

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۹۴۲/۳)، احوال و آثار نقاشان (۲۱۳ -۲۱۲ /۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۲۹۷ -۲۹۶)، الذریعه (۳۴۷/۹)، ریحانه (۲۹۱/۲)، صبح گلشن (۱۷۰)، لغت نامه (ذیل/ راضی اصفهانی).

رحمان قلی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. وی یکی از نگارگران شیرین قلم و پر استعداد کتاب «انوار سهیلی» بود. این کتاب در سال ۱۰۱۸ ق برای جهانگیر شاه و زیر نظر و مدیریت آقا رضا کاشانی تصویر شده است. از آثار وی: تصویر پادشاهی در کمال مهارت و تردستی است که در رختخواب خوابیده و مورچه‌ای در روی سینه‌اش به وضوح دیده می‌شود، با رقم: «رحمان قلی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۸۲/۱).

رخساز، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نقاش.

تولد: ۱۲۸۰، تهران.

درگذشت: ۲۶ آذر ۱۳۶۸، تهران، یوسف‌آباد.

علی رخساز، فرزند میرزا غلامرضا میناساز، در دوازده سالگی راهی مدرسه‌ی صنایع مستظرفه شد. در آنجا سال‌ها در محضر کمال‌الملک به فراگیری هنر نقاشی (رنگ و روغن) مشغول بود و پس از آن نیز به انتقال آموخته‌های خود به علاقه‌مندان پرداخت. او صاحب آثاری در زمینه‌ی رنگ و روغن و سنگ است که برخی از آنها آذین موزه‌های داخل و خارج کشور است. وی نقش‌پرداز حماسه‌های شاهنامه و مبتکر «تابلو سنگ» است. از جمله آثار وی تابلو «شکارچی» بود. از آثار دیگر اوست تابلو سنگ «آسیاب دولاب»، «باغ سعدی»، «گاو بالدار»، «امامزاده قاسم»، «خیام» (این تابلو سنگ در نمایشگاه جهانی بروکسل مدال طلا و دیپلم افتخار را از آن خود ساخت.)

(۱۳۶۸ -۱۲۸۰ ش)، نقاش. وی شاگرد کمال‌الملک بود. در سن دوازده سالگی وارد مدرسه صنایع مستظرفه شد تا اینکه در این هنر چندان رشد کرد که بعدها نقش‌پرداز زیباترین حماسه‌های «شاهنامه» و حتی مبتکر «تابلوی سنگ» گردید. رخساز هیچ‌گاه به قصد تجارت و فروش، قلم بر بوم ننهاد و عاقبت در یک سانحه تصادف در سن هشتاد و هشت سالگی چشم از جهان فروبست. از آثار وی: «تابلوی سنگ»؛ «تابلوی شکارچی‌ها»؛ «آسیاب دولاب»؛ «باغ سعدی» و همین تابلوی باغ سعدی بود که ناگهان او را به صفحه‌ی نخست روزنامه‌ها و محافل هنری آن روز کشانید؛ «گاو بالدار».[۱]

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

منابع زندگینامه :[۱] کیهان فرهنگی (س ۶، ش ۱۰، ص ۶۵ -۶۴).

رسا مذهب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۱ ق)، نقاش و مذهب. وی به شیوه کلاسیک اروپایی و ترکی نقاشی می‌کرد. از آثار او: حلیه‌ای بزرگ و مذهب و مزین که علاوه بر خط استادانه، تذهیبی در شیوه کلاسیک دارد، با رقم: «کتبه و ذهبه العاجز عبدکم رسا ۱۳۱۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۵۷/۳).

رسام ارژنگی، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، نقاش و شاعر. وی در آبرنگ و رنگ روغن مهارت داشت و در تصویر آفرینی گل ومرغ و مجالس بزمی و رزمی خلاق بود و اغلب در شیوه‌ی قاجاری تصویر می‌آفرید. او همچنین در ادبیات نیز دست داشت و شعر را نیکو می‌سرود. از آثار وی: تابلوی با شکوه نادرشاه افشار که در کمال قدرت تصویر شده و یکی از بهترین آثار وی به شمار می‌آید؛ تصویر دختر ایرانی که با حلاوت تمام بین گلهای سرخ جای گرفته و بهترین نمونه ذوقی و قدرت ابتکار نقاش می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۸۵ -۱۸۴ /۱).

رستم علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، نقاش. وی درویش مسلک بود و در هنر ناخنی دست پرقدرت داشت. از آثار وی: دسته گل زیبایی که در میانه‌ی آن مرغ درشت هیکلی با بالهای گسترده جلب‌نظر می‌کند و حواشی نیز نقشهای ناخنی دارد. در چهار گوشه‌ی تصویر صورت خورشید خانم دیده می‌شود، با رقم: «یا صاحب کرم رستم علی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۸۵/۱).

رسولی، محمد جلیل

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمـد جلیل رسولی در سال ۱۳۲۶ ه. ش در همـدان متولـد شـد. از همان کودکی به خوشنویسـی علاقه داشت. برای همین وقتی به تهران مهـاجرت کرد به صورت نیمه حرفه ای به این کـار پرداخت و تاکنون نزدیک به ۴۳ سال است که خوشنویسـی می کند. تا به حال حدود ۳۲ نمایشـگاه انفرادی در تهران داشـته و در کشورهـایی همچون انگلیس، ایتالیـا، آلمـان، چین، ژاپن و... هم نمایشـگاه هایی برپاکرده است. هم کار کلاسیـک انجام می دهدو هم کارِ مدرنِ نقاشـی ـ خط. اسـتاد ایشان در زمینه خوشنویسـی، سید حسن میرخـانی بودنـد که در سال ۱۳۶۷مـدرک اسـتادی را به وی ارائه دادنـد. به دلیـل این که از همـان کودکی عـاشق رنگ بود و آثار نقاشـی را به دقت بررسـی می کرد . او در زمینه خوشنویسـی از سـرآمدان نقاشـی ـ خط نیز محسوب می شود. نقاشی ـ خط یکی از شـاخه هـای هنر ایرانی است که سـابقه چنـدان طولاـنی نـدارد و نگـاهی نو به عنصـر خط درآثار نقاشـی ـ خط داشـته است. گروه : هنررشـته : خوشنویسیگرایش : نقاشـی – خطتحصـیلات رسـمی و حرفه ای : محمـد جلیل رسولی پس از مـدتی تحصـیل در زادگاه خودهمدان، به تهران آمد و ضـمن ادامه تحصـیل، به هنر خوشنویسـی و نقاشیخط علاقمند شد و به پیروی از سـبک اسـتادانی چون میرعمـاد قزوینی، میرخانی و عبـد المجیـد طالقانی پرداخت. تا آنجا که درسال ۱۳۶۸ مدرک اسـتادی درخط را از اسـتاد سید حسن میرخانی دریافت کرد.خاطرات و وقایع تحصـیل : محمد جلیل رسولی اولین نمایشگاه خوشنویسی خود را درسال ۱۳۵۲ برگزار کرد و پس از آن درنمایشـگاههای انفرادی و جمعی در داخـل و خـارج از کشور شـرکت کرد.فعالیتهـای ضـمن تحصـیل : محمـد جلیل رسـولی درحیـن هنر آموزی، در نمایشــگاههای انفرادی و جمعی هنری داخــل و خـارج از کشـور شــرکت نمـوده و شــرکت می نمایـد.اسـتادان و مربیـان : محمـد جلیل رسولی گرچه از سـبک میرعماد قزوینی و عبدالمجیـد طالقانی پیروی می کنـد، اما مهمترین اسـتاد وی سـید حسن امیرخانی به شمار می رود.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد جلیل رسولی به عنوان خوشنویس، چند اثر ادبی از جملـه ترجمـهٔ فارسـی نهـج البلاـغه، دیـوان امـام(ره) و شاهنـامه فردوسـی را کتـاب کرده است. وی عضـو فرهنگسـتان هنر جمهوری اسـلامی ایرامن نیز می باشـد.سـایر فعالیتهـا و برنامه های روزمره : محمـد جلیل رسولی به تمرین طولانی و ابـداع در زمینهٔ خوشنویسی و نقاشیخط می پردازد. و آثاری را در این زمینه خلق کرده است.آرا و گرایشهای خاص : محمد جلیلی رسولی در مورد نقاشـی–خط میگویـد: «نقاشـی ـ خط یکی از شاخه های هنر ایرانی است که سابقه چنـدان طولانی نـدارد و نگاهی نو به عنصـر خط درآثار نقاشی ـ خط داشته است. در این شیوه، هنرمند از انواع خطوط ایرانی مانند نستعلیق و شکسته نستعلیق، ثلث، نسخ و... استفاده می کند و حتی در این شـیوه بسـیاری از هنرمندان، از فرم های جدید و مدرن و ابتکاری در نقاشی ـ خط خود استفاده می کنند و با اسـتفاده از رنـگ هـا و ساختارهای گوناگون و مواد مختلف به خلق اثر می پردازنـد: «حقیقت این است که بزرگانی چون میرعماد، کلهر، درویش و... هنر خوشنویسـی کلاسیک را به حد اعلا رسانده اند و در واقع حرف اول و آخر را در این هنر آنها زده اند و جا برای کسی نگذاشته اند که بگوید من می توانم چنین تغییری در قالب خط یا اندازه حروف و... بدهم. البته، هنرمند خطاط می تواند صاحب سـبک باشـد و تقلیـد نکند. برای نمونه سوره حمد را به طریق دیگری غیر از آنچه کلهر نوشـته، بنویسد. به هر حال این کار هم سـخت است، چون ارزش و بهایی که خوشنویسـی در زمان گذشته داشت، اکنون ندارد و آن توجه ها و علاقه هایی که پیش از این وجود داشت، کمـتر هست. علت این که من به نقاشـی ـ خـط روی آوردم، یکی به همین دلیـل بود که حرف هـای نهـایی را در خط کلاسـیک، بزرگان ما زده اند. از طرف دیگر هنر خوشنویسـی با توجه به این نکته ها، به بن بست نرسیده؛ چون خودم به عنوان یک خطاط به بن بست نرسـیده ام و این راه را بسـیار وسـیع و باز می بینم، فقط باید زحمت کشـید و در این راه وقت صـرف کرد... همیشه بر این اعتقاد بوده ام که تمام هنرها به هم پیوسـته هسـتند و یک هنرمنـد زمانی پیشـرفت خواهـد کرد که به تمام هنرها توجه داشـته باشـد؛ زیرا تک بعدی نگاه کردن، فکر و ذهن انسان را محدود می کند. از طرف دیگر به نظر من اصل هنر، نوآوری است و

با نوآوری است که هنر یک هنرمند جاودانه می شود. جوائز و نشانها : محمد جلیل رسولی در سال ۱۳۵۷ در جشنوارهٔ خوشنویسی جهان اسلام در تهران برگزیده شد.چگونگی عرضه آثار : آثار ارزشمند و ماندگار محمد جلیل رسولی در زمینه خوشنویسی و نقاشیخط که در قالب ۳کتاب تحت عنوانهای : جان جانان، یادگار عشق و مرقع برگ سبز، و چهار فصل منتشر شده است. سرمشقی برای هنرجویان این هنر می باشد. گالری سیحون، ۱۳۵۲، نمایشگاه انفرادی. گالری سیحون، ۱۳۵۳، نمایشگاه انفرادی. لندن، ۱۳۵۵، نمایشگاه گروهی. تهران، ۱۳۵۶، نمایشگاه انفرادی. نگارخانه شیخ، ۱۳۵۷، نمایشگاه انفرادی. فرهنگسرای نیاوران، ۱۳۵۸، نمایشگاه انفرادی. موزه نگارستان، ۱۳۵۸، نمایشگاه انفرادی. انجمن فرهنگی فرانسه در تهران، ۱۳۵۹، نمایشگاه انفرادی. موزه هنرهای معاصر، ۱۳۶۰، نمایشگاه انفرادی. پاکستان، ۱۳۶۰، نمایشگاه انفرادی. برپایی نمایشگاه های متعددی در کشورهای ایتالیا، انگلستان، قطر، کویت، لبنان، سوریه، ترکیه، ژاپن و چین از ۱۳۶۲ اشاره کرد

آثار : ۱ جان جانان ۲ چهار فصل ۳ کتابت ترجمهٔ فارسی نهج البلاغه ۴ کتابت دیوان امام(ره) ۵ کتابت شاهنامه فردوسی ۶ یادگار عشق و مرقع برگ سبز

رسولی، محمد مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد مهدی رسولی نقاش معاصر است . دراغلب آثار وی ، انار به عنوان میوه بهشتی دیده می شود . او نقاشی را تنها به واسطه علاقه اش فرا گرفته و در کنار آن نیز به فیلم سازی نیز پرداخته است . وی آثار خودرا با نثری لطیف به تصویر می کشد .

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : نقاشی

خاطرات کودکی : محمد مهدی رسولی درباره کودکی اش نقل می کند : «ما بچه ها ،باید پدرو مادر م و گلدان سفال آبی و بلبل می شدیم نه نفر عید که می آمد، پدر، درجعبه های کوچک چوبی گل می کاشت . بنفشه های زرد وآبی و سرخ و سفید را با سلام وصلوات ،راهی باغچه های اول فروردین می کرد . او بنفشه ها را از چادر نماز مادرم الهام گرفته بود . »

تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد مهدی رسولی نقاشی را تنها به واسطه علاقه اش فرا گرفته است و درکنارآن نیز به فیلمسازی پرداخت . اوآثارش را با نثری لطیف به تصویر می کشد.

فعالیتهای ضمن تحصیل : محمد مهدی رسولی علاوه برنقاشی و فلیمسازی ازنثری قوی برخوردار است به گونه ای که هر کدام از آثارش را با نثری لطیف به تصویر کشیده است . این امور فعالیت های رسولی درحین تحصیل بوده اند.

وقایع میانسالی : محمد مهدی رسولی دراین مورد نقل می کند که « مادرم گاهی حرفهایی می زندکه گویی خدا را دیده است او می گوید چارقدش باهمان نقش های گلنار ، سالی یک باغ انار می دهد . من حرف مادرم را باور می کنم . او وقتی دختر بچه کوچکی بوده ،چارقدش رااز باد گرفته است «این سخنان رسولی است که درباره مادرش آورده است .محمد مهدی در این دوران بود که آثار هنری رابه طرز شدیدی پی گیری کرده است .

فعالیتهای آموزشی : مهمترین فعالیت محمد مهدی رسولی ،نقاشی است . رسولی درآثارش به دنبال حلقه مفقوده ای است که

طبیعت و سمبل رابا یکدیگر گره بزنند . اسبهای بالدار با صورت های زن و با نجابت مادر زمینی که زایش و برکت را درآغوش دارد ، نمایانگر این خصیصه درکارهای وی هستند . وی درکنار میل وی به نو آوری ، به هویت ملی و بومی و فرهنگی نیز پای بند است و مضامین دینی و اسلامی را درآثارش جلوه گر می نماید .

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : مهمترین فعالیتها و برنامه های روزمره محمد مهدی رسولی را نقاش وفیلمسازی تشکیل می دهند .

آرا و گرایشهای خاص : محمد مهدی رسولی با الهام از اشعار مولوی سعی دارد که سنت و طبیعت را به هم پیوند زند و برای رسیدن به این هدف از آب و بازی های مرکب برکاغذ خیس مدد می جوید . گل وگیاه نیزدر آثار روی همان نقشهای قالی و باغچه ای است که از کودکی برایش به یادگار مانده است .

چگونگی عرضه آثار : آثار محمد مهدی رسولی درنمایشگاه های متعددی همچون نمایشگاه انفرادی خانه آفتاب ،نگارخانه سبز ، نگارخانه رسولی و نمایشگاه های گروهی درایران ،ایتالیا ، مکزیک ،براتیسلاو ، ژاپن و بنگلادش درمعرض دید علاقه مندان قرار گرفته است .

منابع زندگینامه :منابع :

۱مریم دسترنج ،با هنرمندان/گفتگو بامحمد مهدی رسولی ، کیهان فرهنگی ،سال نوزدهم . تیر۱۳۸۱ ، پیاپی ۱۸۹، ص۸۲

رشید تبریزی، محمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۳۵ ق)، نقاش و خطاط. اهل تبریز بود و در گل و مرغ و چهره‌پردازی، قلمی پرمهارت داشت. وی خط شکسته را نیز خوش می‌نوشت. از آثار او: تصویر آبرنگی بنفشه‌ی کوهی و گل لاله، با رقم‌های: «محمد رشید خان تبریزی ۱۱۲۹» و «محمد رشید تبریزی ۱۱۲۹»؛ تصویر ملا محمدباقر مجلسی، با رقم: «محتاج التفات محمد رشید خان تبریزی ۱۱۳۰»؛ تصویر سه شاخه زنبق گل درشتی که پروانه‌ای را نیز به حالت پرواز در بالای گلها ارائه داده است، با رقم: «هو محتاج التفات محمد رشید خان تبریزی ۱۱۳۳»؛ تصویر گل سیب، با ساقه و بوته‌های زیبا که در سیاه قلم عمل آمده، با رقم: «هو در تبریز... محمد رشید خان تبریزی ۱۱۳۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۷۲۰ -۷۱۹/ ۲).

رضا قلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. وی در نقاشیهای روغنی و آبرنگ دست داشت و جانورسازی را نیک می‌دانست. از آثار وی: جعبه انفیه‌دانی به اندازه‌ی قوطی کبریت که در رویه آن تصویر شتری پر حالت نقش شده، با: «رقم رضا قلی سنه ۱۲۷۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۰۰/۱).

رضای قاجار

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. وی شاهزاده پر استعداد قاجاری بود و در شبیه‌پردازی و قلمدان‌سازی دستی بکمال داشت. از آثار او: قلمدان زیبایی که بر رویه آن تصویر بسیار شبیه مظفرالدین‌شاه قاجار نقش بسته و حواشی و جوانب آن از گل و مرغ پرمایه و رنگین آذین شده و حواشی قلمدان طلایی است، با رقم: «کمترین رضای قاجار».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۰۵/۱).

رضوی یزدی، محمدصادق

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۴۸ ق)، مذهب، نقاش و خطاط. هنرمند ذوفنون بود که خطوط نسخ و رقاع را استادانه می‌نوشت و در جلدسازی نیز تبحر داشت. وی جمله فنون کتابت را از قبیل خط و تذهیب و جدول‌سازی و حل کاری و حتی جلد روغنی و آرایش آن را خود انجام می‌داد و تمام رشته‌ها را پرمایه عمل می‌آورد. از آثار او: ادعیه‌ای به خط نسخ و جلد روغنی مذهب که حواشی آن به خط رقاع است، با رقم: «محمدصادق الرضوی سنه ۱۲۴۶»؛ جلد استادانه ادعیه‌ی نفیسی از «دعای کمیل» که تمام صفحات آن به شیوایی تمام تذهیب و حل کاری شده و به نسخ ممتاز کتابت گشته است، با رقم: «... ابن عبدالحی الرضوی، محمدصادق به محروسهٔ الیزد... سنه ۱۲۴۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۰۰/ ۲).

رضوی، محمد امیر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۷۴ ق)، خطاط، نقاش و مذهب. از معاصران و مصاحبان غلام محمد هفت قلمی بود. وی جوانی خوش اخلاق و خوش طبع و شیرین زبان بود که در هنر نقاشی، تذهیب، جدول‌کشی، صحافی، علاقه‌بندی و سنگ تراشی مهارت داشت. او نستعلیق را به شیوه‌ی قدما می‌نوشت و در خوشنویسی از روش رشیدا پیروی می‌کرد و خود مجموعه‌ی نفیسی از آثار رشید را جمع آورد و بیشتر آنها را تذهیب و تزیین کرد و کم‌کم شباهت خط او به رشیدا به آنجا رسید که بر خط خود رقم رشیدا می‌نهاد. وی در ماه محرم

مجلسی از خوشنویسان تشکیل می‌داد و در باب خط و خطاطان مباحثات و مذاکرات می کرد. رضوی در بلوای هندوستان هدف گلوله واقع شد و درگذشت. از آثار وی: یک قطعه در موزه‌ی باستان‌شناسی دهلی، به قلم دو دانگ و کتابت متوسط، با رقم: «مسوده محمد امیر، در سنه‌ی یکهزار و دوصد و پنجاه و هفت هجره النبویه تحریر یافت»؛ تصویر پر زیب و زینت که برای سلطان عالم تهیه کرده و مجموعه‌ی پرحلاوتی از هنر تذهیب و تشعیر است وی در آخر کتاب خود را عبداللطیف خوانده و رقم نهاده: «به تاریخ غره محرم‌الحرام سنه ۱۲۷۶ هجری»؛ از دیگر آثار این هنرمند کتابی زیبا که مینیاتور نیز دارد و یکی از آنها تصویر خود سلطان عالم بوده که در بالای تصویر نوشته شده: «شبیه دست در دست گرفته، فهمانیدن سلطان عالم نواب سرفراز مخلص صاحبه را سنه ۱۲۶۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۴۵ -۶۴۴ /۳)، احوال و آثار نقاشان (۶۵۲ -۶۵۱ /۲).

رضوی، محمد شفیع

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. وی سیاه قلم را خوش می‌ساخت و پرداز را استادانه می‌زد. در جانورسازی صاحب ابتکار بود و نستعلیق را خوش می‌نوشت. از آثار این هنرمند، تصویر گاوی است در سیاه قلم که کوهان برآمده داشته و تصویر مرد چوپانی نیز، همراه آن دیده می‌شود و به خط نستعلیق رقم «محمد شفیع رضوی» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۸۹۷/ ۲).

رضوی، محمدحسن

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. پیرو مکتب نوپای محمد زمان و علیقلی بیگ جبادار بود و به نقش تصویر اشتغال داشت. محمدحسن در قلمدان‌سازی و آبرنگ مهارت داشته و در شیوه‌ی محمد زمان نقش می‌آفریده است. از آثار وی قلمدان شکسته‌ای در شیوه‌ی صفوی است که در بالای آن، تصویر زن جوانی نقش بسته و حواشی و کناره‌های قلمدان پر از گلهای چشم آذین و گوناگون است، با رقم: «محمدحسن رضوی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۹۹/ ۲)، هنر قلمدان (۲۸).

رمزی کاشانی، محمدهادی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ح ۱۰۴۰ ق)، نقاش و شاعر، متلخص به رمزی. از مردم کاشان بود. نسب او به ابن‌بابویه قمی می‌رسد. در جوانی شاعری مشهور و صاحب «دیوان» و مدتی در دربار شاه عباس بود، ترک ملازمت سلطان گفت و در اصفهان زندگی پر آرامشی داشت. رمزی از معصاران داود قلی بیگ، مولف «قصص الخاقانی» و صاحب «تذکره‌ی نصرآبادی» بوده است. وی علاوه بر شاعری در فن نقاشی و چوب تراشی هم مهارت داشت. آثار وی: «دیوان» اشعار؛ مثنوی‌های: «رمز الحقایق»؛ «رمز الریاحین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۱۳۰۹ -۱۳۰۶ /۵)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۷۳)، الذریعه (۳۸۵ -۳۸۴ /۹)، ریحانه (۳۳۲ - ۳۳۱ /۲)، لغت نامه (ذیل/ رمزی)، منظومه‌های فارسی (۲۸۳ -۲۸۱).

رمضان، علی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش. این هنرمند در تصویرهای آبرنگی بخصوص در شبیه‌سازی دست داشت و در نقاشیهای تزیینی که از جمع حیوانات تشکیل می‌شد، ذوق و قریحه مخصوصی نشان می‌داد. از آثار وی: دو ملائکه زیبا که یکی سوار بر اسب است و دیگری دهنه‌ی آن را به دست گرفته که پخته و پسندیده است، با رقم: «عمل رمضان علی سنه ۱۱۹۰»؛ تصویر استادانه شتری که از جمع انسان و حیوان تشکیل یافته و بلقیس سوار بر شتر شده است و تاجی بر سر نهاده، با رقم: «بلقیس زن سلیمان پیغمبر، قله چهارم از کوه قاف، عمل رمضانعلی سنه‌ی ۱۱۹۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۰۹/۱).

روحانی وصال شیرازی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۲ -۱۲۵۷ ش)، خطاط، نقاش و شاعر. وی نواده‌ی وصال شیرازی است که در شیراز به دنیا آمد و در همان جا به کسب علوم قدیمی پرداخت و در فنون ادب مهارت پیدا کرد. او غیر از شاعری در نوشتن خطوط شکسته و نسخ و نستعلیق استاد، و در فن نقاشی از مهارت کافی برخوردار بود. دوبار در سالهای ۱۲۸۸ و ۱۲۹۷ ش به هندوستان سفر کرد و در آنجا کتابی به نام «سفرنامه» نوشت و سرانجام در سن هفتاد و پنج سالگی در شیراز درگذشت. دیگر از آثار وی: نظم «داستان بینوایان ویکتور هوگو»؛ «گلشن وصال»، در شرح حال و آثار دودمان وصال.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۳۶۴)، احوال و آثار خوشنویسان (۴۶۷/۲)، اطلس خط (۵۶۷)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۶۴۷ -

۶۴۰ /۲)، الذریعه (۲۲۹/۱۸، ۳۸۶/۹)، ریحانه (۳۳۷/۲)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۳۴۶/۳)، سخنوران نامی معاصر (۱۵۹۲ –۱۵۸۸ /۳)، شرح حال رجال (۱۶۴ –۱۶۳ /۶)، طرائق الحقائق (۳۸۴/۳)، لغت نامه (ذیل/ روحانی شیرازی)، مؤلفین کتب چاپی (۲۵۰/۴)، مرآت الفصاحه (۷۲۳).

روحبخش عینی، جعفر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نقاش.

تولد: ۱۳۱۷، تهران.

درگذشت: ۱۸ اردیبهشت ۱۳۷۵، تهران.

جعفر روحبخش عینی در کودکی و نوجوانی به هنر علاقه‌مند شد و به همین سبب، جهت‌گیری تحصیلی‌اش به سمت رشته‌های هنری سوق داده شد و پس از طی یک دوره‌ی ابتدایی تحصیل و سال‌های اولیه دبیرستان، به هنرستان هنرهای زیبای پسران تهران وارد شد و در سال ۱۳۳۹ با دریافت مدرک دیپلم به دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران راه یافت. در سال ۱۳۴۶ از بخش هنرهای تزئینی دانشکده‌ی هنرهای زیبا در رشته‌ی نقاشی تزیینی و معماری داخلی با درجه‌ی لیسانس فارغ‌التحصیل شد و سپس برای ادامه‌ی تحصیل در همان رشته‌ی آن دانشکده اقدام نمود و در سال ۱۳۴۸ به دریافت درجه‌ی فوق لیسانس نایل آمد. فعالیت هنری- نمایشگاهی وی به صورت گروهی در تالار رضا عباسی و تالار فرهنگ آغاز شد و در سال ۱۳۴۳ نخستین نمایشگاه انفرادی خویش را برگزار نمود و تا ابتدای سال ۱۳۷۵ در بیش از چهل نمایشگاه معتبر داخلی و خارجی به صورت انفرادی، اختصاصی و گروهی از تهران تا مادرید، برن، ژنو، زوریخ و پاریس شرکت جست.

روحبخش در سال ۱۳۷۱ با خطر از دست دادن بینایی مواجه شد و عمل جراحی پیوند قرنیه با عدم موفقیت روبرو شد و او مجبور به اقامت طولانی تحت نظر پزشک معالج در سوییس شد، اما علی‌رغم مشکل جدی بینایی، در این دوره نیز به مطالعه و خلق آثار همت گماشت، وی پیوسته در نمایشگاه‌هایی که در سوییس برگزار می‌شد شرکت می‌کرد. آخرین نمایشگاه وی در اواخر سال ۱۳۷۴ و اوایل سال ۱۳۷۵ در برن بود و برای سال ۱۳۵۷ نیز از ایشان دعوت شده بود تا در نمایشگاه‌هایی از جمله مونترال کانادا، نیویورک، و موزه‌ی آلبرت ویکتوریا در لندن شرکت نماید که از این پس نمایشگاه‌ها بدون حضور وی برگزار خواهد شد. روحبخش استاد رشته‌های طراحی، نقاشی و چاپ در دانشگاه هنر بود و در طول چهل سال فعالیت هنری و آموزشی شاگردانی را تعلیم داد. وی با الهام از نقوش و هنرهای سنتی ایرانی آثار متنوعی را به وجود آورده است. وی همچنین هنر خویش را علاوه بر نقاشی محض در رشته‌های مختلفی چون: نقش برجسته بر روی مس، مجسمه، نقاشی دیواری، نقاشی با شیشه رنگی و لیتوگرافی وسعت بخشید که تعدادی از این آثار در مجموعه موزه‌ها و مجموعه‌های معتبر جهان نگهداری می شود. نمایشگاه‌های جمعی و انفرادی استاد روحبخش به شرح زیر است: شرکت در دو نمایشگاه گروهی در تالار رضا عباسی و تالار فرهنگ (۱۳۳۸)؛ نخستین نمایشگاه انفرادی (۱۳۴۳)؛ نمایشگاه اختصاصی در سالن تلویزیون و دانشکده‌ی هنرهای تزئینی (۱۳۴۵)؛ شرکت در دو سالانه‌ی پاریس (۱۳۴۶)؛ نمایشگاه انفرادی در گالری بروجنی (۱۳۴۷)؛ شرکت در دو سالانه‌ی تهران (۱۳۴۸)؛ نمایشگاه انفرادی در گالری نگار (۱۳۴۹)؛ نمایشگاه در گالری مس (۱۳۵۰)؛ موزه‌ی ایران باستان (۱۳۵۱ تا ۱۳۵۳)؛ نمایشگاه اختصاصی گالری لوترک و گالری تهران (۱۳۵۲)؛ نمایشگاه در گراند پاریس (۱۳۵۳)؛ نمایشگاه به همراه آثار لیتوگرافی در بنادمگ- پاریس (۱۳۵۳ تا

۱۳۵۵)؛ شرکت در نمایشگاه گروه آسیایی (۱۳۵۴)؛ نمایشگاه اختصاصی در گالری سیروس- پاریس (۱۳۵۴)؛ نمایشگاه اختصاصی در گالری بل‌شازده- پاریس (۱۳۵۵)؛ نمایشگاه اختصاصی درگالری روجونگرو- مادرید (۱۳۵۵)؛ نمایشگاه در گالری شهر (۱۳۵۷)؛ نمایشگاه در لیتوگالری (۱۳۵۹)؛ نمایشگاه اختصاصی در محل انتشارات کتاب‌سرا (۱۳۶۱)؛ نمایشگاه در موزه‌ی هنرهای معاصر (۱۳۶۳)؛ نمایشگاه انفرادی در گالری سیحون (۱۳۶۵)؛ نمایشگاه اختصاصی در محل نشر نقره (۱۳۶۸)؛ نمایشگاه انفرادی در گالری نگار (۱۳۶۹)؛ نمایشگاه در مونترو (۱۳۷۱)؛ شرکت هر ساله (۱۳۷۲ تا ۱۳۷۵) در نمایشگاه بزرگ بین‌المللی «اوروآفت» و نمایشگاه اختصاصی هر ساله (تا ۱۳۷۴) در سالن آنتیکه لوزان؛ نمایشگاه اختصاصی در «آوشتات گالری» (گالری شهر برن) (۱۳۷۲)؛ نمایشگاه اختصاصی در گالری اقوم- نیون (۱۳۷۳)؛ نمایشگاه اختصای در برن (۱۳۷۴)؛ شرکت در نمایشگاه جمعی در برن، سوییس (تا ابتدای سال ۱۳۷۵).

جعفر روحبخش عینی به سبب سکته‌ی قلبی درگذشت و کالبد وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی ۸۸ مخصوص هنرمندان و نویسندگان به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

رهی مشهدی، محمود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و شاعر، متخلص به رهی. در مشهد مقدس اقامت داشت و شعر را به سبک قدما می‌سرود. رباعیاتی از او باقی مانده است. مولف «احوال و آثار نقاشان» وی را با شاه محمود نیشابوری، خطاط و شاعر معروف، اشتباه گرفته است. از او است:

تا عشق دو دیده بر تو سیمین بردوخت

بس دل که خدنگ آه بر اختر دوخت

بس رشته‌ی آه آتشین بافت دلم

تا وصل مرقع حیاتم بردوخت

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۴۰/۱)، تاریخ نظم و نثر (۵۲۶)، الذریعه (۳۹۵/۹)، مجمع الخواص (۲۶۴).

زرکوب، احمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش. وی در عصر شاهرخ و بایسنقر میرزا می‌زیست. او به دستور بایسنقر میرزا به ختای (چین) رفت تا طرح باغهای چینی را با خود به ارمغان آورد و به شیوه و هنر چینی آشنا شود. از آثار وی «سفرنامه»ای است که در ۸۲۲ ق به همراه سفرای منتخب فرمانروایان و شاهزادگان مختلف از قبیل میرزا بایسنقر والی هرات، میرزا الغبیگ والی سمرقند، میرزا سیورغتمش والی غزنه و هند، میرزا ابراهیم شاهرخ والی اصفهان و غیره به چین انجام یافته و پس از دو سال و ده ماه پایان یافته است. این کتاب متضمن

آگاهیهای زیادی دربارهٔ رسوم و آداب و ابنیه و البسهٔ چین است. پارچهٔ ابریشمی زیبایی در موزهٔ نیویورک موجود است که طبق روش چینی در مکتب هرات نقش شده و شاید از آثار این هنرمند باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۳۳ -۴۱۵ / ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۳۷۰، ۳۳۶ / ۱)، حبیب السیر (۵۵۴ / ۳)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۵)، گلستان هنر (سی و شش، سی و هشت)، هنر عهد تیموریان (۳۹۹ -۳۹۸).

زرین قلم، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط، نقاش و شاعر. خوشنویس تصویرگر بود که به هفت قلم خط و کتابت طغراهای تزیینی تسلط کامل داشت. او در ابتکار و تلفیق خطوط مهارت داشت و در بطن آنها تصاویر مذهبی به وجود می‌آورد آثار نقاشیخط وی بین رجال و اعیان آن دوره بسیار دیده شده است. زرین قلم شعر نیز می‌سرود. از آثار او: مرقعی به قلمهای نستعلیق و نسخ و ثلث و تعلیق و توقیع و طغرایی و شکسته، از شش دانگ تا غبار خوش و متوسط، با رقمهای: «کتبه حسن زرین قلم، شهر صفر سنهٔ ۱۳۰۱»، «حسن زرین قلم ۱۳۱۲، ۱۳۱۱، ۱۳۰۹، ۱۳۰۶»، «خانه‌زاد آستان همایون... حسن زرین قلم، مداح رکاب... ناصرالدین‌شاه»، «کتبه و مشقه... حسن زرین قلم... سنهٔ ۱۳۰۷» و «... شهر رجب ۱۳۱۴ حسن زرین قلم... در عهد دولت... مظفرالدین‌شاه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۶۱/۴، ۱۴۲ -۱۴۱ /۱)، احوال و آثار نقاشان (۱۵۳/۱).

زرین‌قلم، ابراهیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، نقاش. مردی دانش‌پیشه بود و در آبرنگ و سیاه‌قلم دست داشت. از آثار سیاه‌قلم وی: تصویر زیبا و استادانه‌ای که به قلم پرداز نقاشی شده که تصاویری از مریم و مسیح و کودک خردسالی است و اشعاری در حواشی نوشته، با رقم:

«خواست تا بگذارد از خود یادگاری زد رقم

کلک ابراهیم، دانش پیشه زرین‌قلم»

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۵ /۱).

زند، خداداد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. ملقب به میرزا حکیم. از هنرمندان دوره‌ی ناصری و از طایفه‌ی پر شهرت زند بود. وی به علت اطلاعاتی که در طب قدیم داشت، به حکیم معروف شد. خداداد در شبیه‌سازی و آبرنگ پر استعداد و در ارائه جزییات مهارت خاصی داشت. از آثار او: تصویر پر مهابت حضرت علی (ع) به آبرنگ، که با صلابت نشسته و شمشیر ذوالفقار را بر روی پاها قرار داده است. در پشت سر حضرت، دیوار ورودی مسجد و مناره‌ی مثلث شکل آن که به مساجد معمولی شباهتی ندارد، جلوه‌گر است، با: «رقم میرزا خداداد ۱۲۷۷»؛ دو تصویر آبرنگ، با رقمهای: «صورت جانفزای سرکار آقا میرزا خلیل، رقم میرزا خداداد حکیم ۱۲۷۷» و «رقم بنده درگاه شاهنشاه عالم پناه خداداد خان زند ۱۲۷۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۶۶/۱)، گلستان هنر (چهل و نه).

زنگنه، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

رضا زنگنه هنرمند معاصر بود. او درنقاشی و مینا کاری صاحب تبحربود . مرحوم زنگنه با علوم فقهی و شعر وادبیات نیزآشنا بود واز ایشان چند صد بیت شعرو تعدادی دست نوشته باقی ماند ه است .

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : نقاشی و مینا کاری

والدین و انساب : رضا زنگنه دریک خانواده روحانی به دنیا آمد. پدرش حاج محمد غروی اصفهانی معروف به حاج شیخ الرییس و مادرش خانم آغا زنگنه دختر مرحوم حاج ملاعباس معروف به احتشام الواعظین بود .

تحصیلات رسمی و حرفه ای : تحصیلات رضا زنگنه تا سطح سیکل یا سوم راهنمایی بوده ودروس حوزوی هم فراگرفته است . رضا زنگنه در۵ سالگی در محضر استاد شکرالله صنیع زاده ، نقاشی و مینا کاری را آموخت و تا ۴۰ سالگی به مینا کاری مشغول بود . وی درپی تحقیق وتفحص زیاد با استفاده از رکوردهای دست ساز خویش و امکانات محدود موفق به نقاشی روی بلور ،نشت رنگها برروی شیشه و درنهایت ذوب رنگ روی بلور گردید .

استادان و مربیان : رضا زنگنه دروس حوزوی را نزد حجه الاسلام احمدی گذرانیده است .

زمان و علت فوت : رضا زنگنه دروم مهر ماه ۱۳۷۹ شمسی بعد ازمدتی بیماری دارفانی را وداع گفت . او را بنا به وصیت خود در منطقه بیابانی زفره به خاک سپردند.

شاگردان : رضا زنگنه به علت خصوصیات و افکار خاص خود وبنا برحالت اعتکافی که همیشه داشت از پذیرفتن هنر جو و شاگرد خودداری کرده و متاسفانه هنر ایشان را کسی فرانگرفته است .

منابع زندگینامه : ۱هنرو هنرمندان ،فصلنامه فرهنگ اصفهان .شماره ۱۷و ۱۸ ، زمستان ۱۳۷۹ ، ص ۲۱۷

زنگنه، یعقوب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۸ ق)، نقاش. وی در رشته رنگ روغن و شبیه‌سازی دست داشت. از آثار او: چهره یک مرد قاجاری که گویا شبیه‌سازی شده، با رقم: «یعقوب زنگنه ۱۲۹۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۲۷/ ۳).

زینل‌العابدین اصفهانی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. اهل اصفهان و شاگرد زیبا نگار استاد مصور و استاد بهزاد بود. تنها اثر رقم‌دار وی، تصویر رزمی اسفندیار با تورانیان است که اسفندیار یکی از پهلوانان دشمن را به قتل رسانده و خیل رزم‌آوران و جنگجویان به مهارت و تردستی تمام تصویر شده، با رقم: «زینل‌العابدین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۱۶ -۲۱۵ /۱).

زینی بخاری

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، شاعر و نقاش. مولانا زینی بخاری مردی خوش طبع و نقاشی هنرمند بود غزل را نیکو می‌سرود. در جوانی وفات یافت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۲۸ -۶۲۷).

سالار السلطنه، نصرت‌الدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۳ -۱۲۶۰ ش)، نقاش. در نوجوانی با پیشکاری حسینقلی خان مافی به حکومت فارس فرستاده شد. دو سال بعد در سیزده سالگی والی خراسان گردید. در سال ۱۳۲۱ ق به حکومت همدان منصوب و دو سال بعد معزول گردید. پس از آن عازم اروپا شد و در مدت اقامتش در پاریس پرده‌های بسیار ساخت. وی مردی هنردوست بود و نیکو نقاشی می‌کرد و به سبکهای تازه نیز آشنایی

داشت. سالار السلطنه عاقبت به سرطان مغز مبتلا شد و پس از یک عمل جراحی در پاریس درگذشت.[۱]

نصرةالدین میرزا بن ناصرالدین شاه قاجار (ف. پاریس ۱۳۳۳ ه.ش.). وی در شعر و موسیقی دست داشت، و در پاریس پس از عمل جراحی خطرناکی درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار نقاشان (۱۳۸۷/۳)، شرح حال رجال (۳۱۷ -۳۱۶ /۵).

سالم کاشانی، عبدالغفار

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، شاعر و نقاش. از مردم کاشان بود. در صنعت تصویر و تذهیب دستگاهی کامل داشت این رباعی از اوست:

یک لحظه غم تو بی‌وفایی نکند

با غیر دل من آشنایی نکند

غم با دل خون گرفته عهدی کرده است

تا او باشد از او جدایی نکند

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (۳۴۵)، الذریعه (۴۲۱/۹)، فرهنگ سخنوران (۴۳۲)، لغت نامه (ذیل/ سالم).

سامی شیرازی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۶۴ ق)، شاعر و نقاش. وی در شیراز متولد شد. مدت چهل سال دبیر دبیرستانهای شیراز بود و اکثر جوانان تحصیل کرده امروزی شیراز ادبیات فارسی و تازی را از او آموختند. عمری را به پاکدامنی و صداقت در راه نشر معارف و ارشاد نوآموزان و دانشجویان صرف کرد. سامی در فن نقاشی مخصوصا هنر مینیاتور استاد بود. از آثار وی: «مقامات معنوی»؛ «ادبیات»، در دو مجلد؛ «دیوان» اشعار.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (۳۴۷)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۴۹ -۴۸ /۳)، مرآت الفصاحه (۲۶۹).

ساوجی، امیربیک

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، نقاش. وی به غیر از حبیب‌اللّه نقاش ساوجی است. در کتاب «اکبرنامه‌ی» خطی، راجع به این هنرمند چنین آمده: «ساوجی- امیربیک در نقاشی دستی داشت و گاهی شعر می‌سرود و این شعر از اوست»:

خداوندا ز معنی تنگ دستم

ببخشایی ک من صورت پرستم

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۸۵/۱).

ساوجی، حبیب‌اللّه

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. اهل ساوه و مردی درویش مسلک بود. به قم رفت و ملازم نواب حسین خان شاملو، حاکم قم شد. سپس با وی به هرات رفت و بعد از آن در سلک نقاشان خاصه شاه طهماسب قرار گرفت.او در تصویرسازی و شبیه‌سازی بی‌نظیر بود. از آثار وی: تصویر دو سوارکار که در نهایت استادی نقاشی شده و رقم «حبیب» دارد. تصویر نقش شتری در رنگ به پشت دارد. با رقمهای: «حبیب» و «عمل فقیر قلاش- حبیب نقاش».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۵ -۱۴۴ /۱)، گلستان هنر (۱۵۲ -۱۵۱)، هنر قلمدان (۲۴) .

سبزواری، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و خطاط. اهل سبزوار بود و ملازم سلطان ابراهیم صفوی شد و با او به عراق رفت. در زمان شاه اسماعیل دوم، در کتابخانه‌ی وی مشغول به کار شد، سپس به خراسان بازگشت و به خدمت شاه عباس درآمد، تا در همان جا درگذشت. شیخ محمد شاگرد استاد دوست دیوانه بود و در انواع تذهیب و تشعر و حل‌کاری مهارت داشت و طلای شفاف به کار می‌برد. در جانورسازی و تصویر حیوانات نیز صاحب قلم بود و مناظر بزمی و رزمی را با حالت می‌ساخت. از فرنگی سازی وی که در کتاب «عالم‌آرای عباسی» ذکر شده، اثری مشاهده نشده است. او در کتابت خطوط نیز صاحب قلم بود و نستعلیق را خوش می‌نوشت. از خطوط وی: قطعه‌ای از مرقع مالک دیلمی، به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ خوش که به مرکب الوان نوشته شده و رقم «... فقیر شیخ محمد بن شیخ کمال سبزواری... ۹۷۶» دارد. از آثار نقاشی وی: تصویر شتر و ساربانی که در کناره‌های آن، اشعار خود را درج نموده و در هر بیت آن، نام شتر و حجره گنجانده شده است، با رقم: «مصوره و محرره شیخ محمد فی شهور سنه ۹۶۴»؛ تصویر مجلس پر جلال معارفه‌ی یوسف است که برای ازدواج با زلیخا تشکیل یافته است و مستخدمان مشغول پذیرایی بوده و نقل و نبات در دستشان دیده می‌شود؛ تصویر اسکندر که در بستر مرگ افتاده و همراهان وی گریه‌کنان به سر و سینه‌ی خود می‌زنند و در افق تصویر درخت تنومند و کهنسالی با شاخه‌های شکسته و آتش گرفته دیده می‌شود؛ تصویر مردی که کلاهی به سر گذاشته و روی

آن شال پارچه‌ای بسته است در زمینه‌ی صفحه، تصاویر اسلیمی و برگ و گل و حل‌کاری ترسیم شده و تمام صفحه را در بر گرفته است و رقم «راقمه شیخ محمد» دارد. شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۴۲ -۷۴۱ /۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۴۶۵/۳، ۲۵۵ -۲۵۳ /۱)، تاریخ هنرهای ملی (۸۹۶ -۸۹۵ /۲)، عالم‌آرای عباسی (۱۷۶/۱)، گلستان هنر (۱۴۲)، هنر عهد تیموریان (۵۹۵).

سپهری، حمیده

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۵ ق)، شاعر، خطاط و نقاش. در خانواده‌ای درباری و روشنفکر تربیت شد. او همسر ملک‌المورخین، پسر ارشد محمدتقی لسان‌الملک سپهر، نویسنده‌ی «مرآت الوقایع مظفری» و «ناسخ التواریخ» بود. از روزگار کوکی هوش و حافظه‌ی نیرومندی داشته و تاریخ، ادبیات، خط و نقاشی را نزد همسر خود فراگرفت. وی همدوره‌ی پروین اعتصامی بود و در سرودن شعر طبع موزونی داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اندیشه‌نگاران زن در شعر مشروطه (۱۰۰ -۹۹)، زنان سخنور (۱۳۵ -۱۳۱ /۳)، مجموعه‌ی گلها (۳۸۰ -۳۷۸ /۱).

سپهری، سهراب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شاعر، نقاش.

تولد: ۱۵ مهر ۱۳۰۷، کاشان.

درگذشت: ۳ اردیبهشت ۱۳۵۹، تهران.

سهراب سپهری پس از طی تحصیلات شش ساله‌ی ابتدایی در دبستان خیام کاشان (۱۳۱۹) و متوسطه در دبیرستان پهلوی کاشان (خرداد ۱۳۲۲) و به پایان رساندن دوره‌ی دو ساله‌ی دانشسرای مقدماتی پسران (خرداد ۱۳۴۴)، در آذر ۱۳۲۵ به استخدام اداره‌ی فرهنگ کاشان درآمد. در شهریور ۱۳۲۷ در امتحانات ششم ادبی شرکت نمود و دیپلم دوره‌ی دبیرستان خود را دریافت نمود. سپس به تهران آمد و در دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران به تحصیل پرداخت و همزمان به استخدام شرکت نفت در تهران درآمد که پس از هشت ماه کار استعفا داد. سپهری در سال ۱۳۳۰ نخستین مجموعه شعر نیمایی خود را به نام مرگ رنگ انتشار داد در سال ۱۳۳۲ از دانشکده‌ی هنرهای زیبا فارغ‌التحصیل شد و به دریافت نشان درجه‌ی اول علمی نیز نایل آمد. در همین سال در چند نمایشگاه نقاشی در تهران شرکت نمود و نیز دومین مجموعه اشعار خود را با عنون زندگی خواب‌ها منتشر کرد. آنگاه به تأسیس کارگاه نقاشی همت گماشت. در آذر ۱۳۳۳ در اداره‌ی کل هنرهای زیبا (فرهنگ و هنر) در قسمت موزه‌ها شروع به کار کرد و در ضمن در هنرستان‌های هنرهای زیبا نیز به تدریس می‌پرداخت. در مهر ۱۳۳۴ ترجمه اشعاری ژاپنی از وی در مجله‌ی «سخن» به چاپ رسید. در مرداد ۱۳۳۶ از راه زمینی به کشورهای اروپایی سفر کرد و به پاریس و لندن رفت. ضمنا در مدرسه‌ی هنرهای زیبای

پـاریس در رشـته‌ی لیتوگرافی نام‌نویسـی نمود. وی همچنین کارهـای هنری خود را بـه معرض نمـایش گـذاشت. حضور در نمایشگاه‌های نقاشی همچنان تا پایان عمر وی ادامه داشت. وی سفرهای دیگری به کشورهای جهان نمود. از آن جمله است سفر به ایتالیـا (وی از پـاریس به ایتالیا می‌رود)، سـفر به ژاپن (توکیو در مرداد ۱۳۳۹) برای آمـوختن فنون حکـاکی روی چوب که موفق به بازدیـد از شـهرها و مراکز هنری ژاپن نیز می‌شـود، سـفر به هندوسـتان (۱۳۴۰)، سـفر مجدد به هندوسـتان (۱۳۴۲، بازدیـد از بمبئی، بنارس، دهلی، اگره، غارهای آجانتا، کشمیر)، سفر به پاکستان (۱۳۴۲، تماشای لاهور و پیشاور)، سفر به افغانستان (۱۳۴۲، اقامت در کابل)، سفر به اروپا (۱۳۴۴، مونیخ و لندن)، سـفر به اروپا (۱۳۴۵، فرانسه، اسپانیا، هلند، ایتالیا، اتریش)، سفر به آمریکا و اقامت در لانگ آیلند (۱۳۴۹ و شـرکت در یـک نمایشـگاه گروهی و سـپس سـفر به نیویورک)، سـفر به پاریس و اقامت در «کوی بین‌المللی هنرها» (۱۳۵۲)، سفر به یونان و مصر (۱۳۵۳).

سهراب سپهری مدتی در اداره‌ی کل اطلاعات وزارت کشاورزی با سـمت سرپرست سازمان سمعی و بصری در سال ۱۳۳۷ مشغول به کار شد. از مهر ۱۳۴۰ نیز شروع به تدریس هنرکده‌ی هنرهای تزیینی تهران نمود. در اسفند همین سال بود که از کلیه‌ی مشاغل دولتی به کلی کناره‌گیری کرد.

از جمله نمایشـگاه‌های نقاشـی که یا سـهراب سپهری در آنجا حضور داشت، یا نمایشـگاه انفرادی وی بودنـد، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: اولین دوسالانه تهران (فروردین ۱۳۳۷)، دوسالانه‌ی ونیز (خرداد ۱۳۳۷)، دوسالانه‌ی دوم تهران (فروردین ۱۳۳۹، برنده‌ی جـایزه‌ی اول هنرهای زیبا)، نمایشـگاه انفرادی در تالار عباسـی تهران (اردیبهشت ۱۳۴۰)، نمایشـگاه انفرادی در تالار فرهنگ تهران (خرداد ۱۳۴۱، دی ۱۳۴۱)، نمایشـگاه گروهی در گـالری گیـل گمش (تهران، ۱۳۴۲)، نمایشگاه انفرادی در استودیو فیلم گلستان (تهران، تیر ۱۳۴۲)، دو سالانه‌ی سان پاولو (برزیل، ۱۳۴۲)، نمایشگاه گروهی هنر معاصر ایران (موزه‌ی بندر لوهاور، فرانسه، ۱۳۴۲)، نمایشگاه گروهی گالری نیالا (تهران، ۱۳۴۲)، نمایشگاه انفرادی در گالری صبا (تهران، ۱۳۴۲)، نمایشگاه گروهی در گالری بورگز (تهران، ۱۳۴۴)، نمایشـگاه انفرادی در گـالری بورگز (تهران، ۱۳۴۴)، نمایشـگاه انفرادی در گـالری سـیحون (تهران، بهمن ۱۳۴۶)، نمایشـگاه گروهی در گـالری مس تهران (۱۳۴۷)، نمایشـگاه جشـنواره روایان (فرانسه، ۱۳۴۷)، نمایشـگاه هنر معاصـر ایران در بـاغ مؤسسه‌ی گوته (تهران، خرداد ۱۳۴۷)، نمایشگاه دانشگاه شیراز (شهریور ۱۳۴۷)، جشـنواره بین‌المللی نقاشی در فرانسه (وی در این جشنواره به اخذ امتیاز مخصوص نایل آمد، ۱۳۴۸)، نمایشگاه گروهی در بریج همپتن آمریکا (۱۳۴۹)، نمایشگاه انفرادی در گالری بنسن نیویورک (۱۳۵۰)، نمایشـگاه انفرادی در گـالری لیتو (تهران، ۱۳۵۰)، نمایشـگاه انفرادی در گالری سـیروس (پاریس، ۱۳۵۱، این نمایشـگاه در همین سـال به گـالری سـیحون تهران انتقـال یافت)، اولین نمایشـگاه هنری بین‌المللی تهران (دی ۱۳۵۳)، نمایشگاه انفرادی در گالری سـیحون (۱۳۵۴)، نمایشـگاه هنر معاصـر ایران در «بـازار هنر» (بال، سوییس، خرداد ۱۳۵۵)، نمایشگاه انفرادی در گالری سیحون (۱۳۵۷).

سهراب در آغاز کار شاعری زیر تأثیر شـعرهای نیما بود و این تأثیر در مرگ رنگ به خوبی مشهور است و در آثار بعدی او کم‌کم کارش شکل می‌گیرد و شعرش با دیگر شاعران هم دوره‌ی خویش ممتاز می‌گردد. از جمله مجموعه شعرهای دیگر سهراب سپهری می‌توان به این عنوان‌هـا اشـاره نمود: آواز آفتـاب (۱۳۴۰)؛ شـرق اندوه (۱۳۴۰)؛ حجم سـبز (۱۳۴۶)؛ هشت کتاب(۱۳۵۶). برخی از اشعار وی در سال‌های ۱۳۴۴ و ۱۳۴۵ در فصلنامه‌ی «آرش» به چاپ رسید.

سهراب سـپهری در اردیبهشت سال ۱۳۵۸ در بیمارسـتان پارس تهران به سـبب سرطان درگذشت. طبق وصیت خودش، پیکر وی در صحن شرقی امامزاده علی‌محمد باقر (ع) در قریه مشهد اردهال در کاشان (این صحن معروف به صحن سردار است) به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

سراجای گلپایگانی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، شاعر و نقاش. خواهرزاده‌ی ترابای خوشنویس بود. در بدو حال نقاشی می‌کرد، بعد نقاشی را ترک گفت و به شعر و عبادت پرداخت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی نصرآبادی (۳۹۵ -۳۹۴)، الذریعه (۱۲۱۹، ۴۳۶ /۹)، صبح گلشن (۵۳۵).

سراجای نقاش اصفهانی، محمد قاسم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، شاعر و نقاش. از مردم اصفهان و معاصر مولف «مآثر رحیمی» بود و در فن نقاشی مهارت داشت. در سال ۱۰۲۴ ق مامور جمع‌آوری «دیوان» عرفی شیرازی شد و توانست در یک سال از عهده‌ی این امر برآید و کلیاتی مشتمل بر چهارده هزار بیت از غزل و قصیده و رباعی و مثنوی و غیره فراهم آورد. سراجا در فن موسیقی نیز مهارت داشت و شعر نیز می‌سرود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۱۸ -۲۱۷ /۱)، تذکره‌ی روز روشن (۳۵۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۴۰ -۱۳۹)، الذریعه (۴۳۶/۹)، صبح گلشن (۵۳۶)، مآثر رحیمی (۱۳۶۰ -۱۳۵۴ /۴).

سفره‌کش، بهرام

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. پیرو شیوه‌ی محمدزمان و علیقلی جبادار بود. یگانه اثر رقم‌دار وی: زیباروی صفویه که به شکل و قیافه‌ی زیبارویان ازبک نقاشی شده است، با رقم: «بهرام سفره‌کش ۱۰۵۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۶/۱).

سلطان احمد جلایر

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۸۱۳ -۷۸۴ ق)، نقاش، مذهب، خطاط، موسیقیدان و شاعر. وی نزد پدر تعلیم دید و در خط نستعلیق دست داشت. در زمان پادشاهی او نقاشی مینیاتور به پایه‌های والاتری از ترقی رسید و نگارگران چیره‌دستی بوجود آمدند. سلطان احمد خود به عربی و فارسی شعر می‌سرود و در تصویر و تذهیب و خاتم‌بندی و موسیقی بی‌مانند بود و شش قلم را خوب می‌نوشت. او در نقاشی شاگرد خواجه عبدالحی بود و از او تصویر آموخت. وی بیست و هشت سال سلطنت کرد و در آخر کار، در جنگ با قرایوسف ترکمان قراقوینلو بر سر تصرف تبرز کشته شد. سلطان احمد از ممدوحان خواجه حافظ شیرازی بوده و از شاگردان و ملازما او می‌توان به خواجه عبدالقادر اشاره کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۷ -۵۶ /۱)، از سعدی تا جامی (۵۶۱، ۳۸۰، ۲۸۱، ۲۵۵)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۱۱۴، ۱۱۱۳، ۱۱۱۲، ۱۱۱۱، ۱۰۲۵ /۳)، تاریخ موسیقی (۲۲۵، ۲۲۴، ۲۱۹، ۲۰۰ /۱)، تاریخ نظم و نثر (۷۷۳)، تاریخ هنرهای ملی (۳۳۵ - ۳۳۴ /۱)، تذکره الشعراء (۳۴۳ -۳۴۱)، دانشمندان آذربایجان (۳۰)، الذریعه (۵۷ /۹)، روضه السلاطین (۶۵ -۶۳)، فرهنگ سخنوران (۴۳)، گلستان هنر (پانزده، سی و پنج، سی و شش، ۲۶)، مجمع الفصحا (۶ -۵ /۱)، هنر عهد تیموریان (۵۷۳)، هنر قلمدان (۲۰ - ۱۹).

سلطان اویس جلایر ایلکانی، معزالدین

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۷۷۶ -۷۳۹ ق)، شاعر، موسیقیدان و نقاش. او دومین سلطان جلایر از طایفه‌ی ایلکانان است. در نوزده سالگی، بعد از وفات پدر، در بغداد به تخت سلطنت نشست. اویس، سلطانی شاعر و شعر دوست و عارف مسلک و در سخن‌پردازی شاگرد سلمان ساوجی بود و به او علاقه‌ی مخصوصی داشت و سلمان نیز قصاید و چکامه‌های بسیاری در مدایح و فتوحات این سلطان به نظم آورده است. وی همچنین در انواع هنر اطلاعات کاملی داشت. نقاشی را خوب می‌دانست و از علم موسیقی نیز بهره‌ی کافی داشت. از معاصران او: عبید زاکانی، ناصر بخارایی، خواجوی کرمانی و خواجه حافظ شیرازی را می‌توان نام برد. تصانیف زیادی از وی نقل شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (۱۳۰۱، ۱۰۰۸، ۱۰۰۶، ۲۷۳، ۲۹ -۲۸ /۳)، تاریخ نظم و نثر (۲۰۰، ۱۹۸)، تذکره‌ی روز روشن (۹۳)، تذکره الشعراء (۲۹۳ -۲۹۲)، دانشمندان آذربایجان (۵۶)، الذریعه (۱۱۲/۹)، روضه السلاطین (۶۳ -۶۲)، فرهنگ سخنوران (۱۱۰)، گلستان هنر (۲۲)، مجمع الفصحا (۳/۱)، یغما (س ۳، ص ۵۲۸ -۵۲۳).

سلطانی کمال‌الدین، بهزاد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۹۴۲ -۸۵۴ /۸۴۴ ق)، نقاش، خطاط و شاعر. بنا به روایات متعدد در شهر هرات متولد شد و در آن شهر نشو و نما یافت. استاد از

روزگار طفولیت از مادر و پدر دور ماند و نزد میرک تربیت شد. وی از زمان سلطان حسین بایقرا تا زمان شاه طهماسب می‌زیست. بهزاد استاد مسلم و سرآمد مینیاتور ایرانی بود. او با برطرف کردن شیوه محدود و بی‌روح مغول، مکتب مجلس‌آرای پرغنای خود را که زاییده تصورات پرمایه و قدرت معجزنگارش بود، به دنیای تصویرها کشانید. و سبک حقیقت‌جویی (رئالیسم) را در نقش تصویرها عریان ساخت. وی شاگرد خاص سیداحمد تبریزی بود و فن تصویر را از خلیل میرزا آموخت و در زمان شاه اسماعیل ریاست کتابخانه‌ی سلطنتی را به عهده گرفت. در خط و شعر نیز دست داشت. از جمله شاگردان وی: جلال‌الدین میرک اصفهانی، میر مصور، ملا یوسف، مظفر علی، ملا درویش محمد نقاش خراسانی، رستم‌علی و حیدرعلی، خواجه عبدالعزیز، قاسم‌علی و سلطان محمد، تمراز و بهرامقلی و غیره بودند. برخی آثار رقم‌دار اصیل وی در کتاب «بوستان» سعدی مضبوط در کتابخانه‌ی قاهره مصر، عبارت‌اند از: «منظره مسجدی با گنبد سبز و کاشی‌کاری مزین و خطوط لاجوردی و طلایی که در کمال مهارت تصویر شده است»؛ «جلسه‌ی تدریس و بحث و مذاکره در مسجد»؛ «تصویر حکایت یوسف و زلیخا»؛ و از دیگر تصاویر او: «تصاویر خمسه نظامی که به سال ۹۰۰ یا ۸۹۶ ق تصویر شده است»؛ «تصویر جنگ بر روی جیحون»؛ «مجلس بزم سلطان حسین بایقرا»؛ «منظره‌ی قصر زیبایی در فصل زمستان»؛ «تصویر سلطان محمد خوارزم شاه»؛ «تصویر شیبک‌خان محمد شاه بخت‌خان شیبانی»؛ «تصاویر ظفرنامه‌ی تیموری به خط سلطان محمد نور». بیست و سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.[۱]

(بخش ۱) نقاش و مینیاتورساز مشهور اواخر عهد تیموری و اوایل دوره صفوی (و.

بین ۸۴۴ و ۸۵۵ ه.ق.) لقب وی کمال‌الدین و از مردم هرات و شاگرد پیر سید احمد تبریزی است. او نخست در دربار سلطان حسین بایقرا بود و امیر علیشیر نوائی وزیر مشوق و حامی او بود. بعدها شاه اسماعیل صفوی وی را از هرات به تبریز برد و او تا اوایل سلطنت شاه طهماسب اول (۹۸۴ -۹۳۰) حیات داشته و پادشاه اخیر نزد او نقاشی می‌آموخته است. مینایتورهای بسیاری به بهزاد منسوب است که اصالت غالب آنها مورد تردید است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار نقاشان (۱۲۰ -۱۰۶ /۱)، پیدایش خطاطان (۱۰۱)، تاریخ اصفهان (۲۸۸)، تاریخ برگزیدگان (۴۸۳ -۴۸۱)، تاریخ نظم و نثر (۳۳۸) تاریخ هنرهای ملی (۸۸۲ -۸۲۵ /۲، ۴۴۲، ۲۶۸ -۲۶۷ /۱)، حبیب‌السیر (۳۶۲/۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۰۳ -۱۰۰، ۱۸، ۱۶)، دایرۀالمعارف فارسی (۴۷۹ -۴۷۸ /۱)، سرآمدان فرهنگ (۲۳۸/۱)، شرح حال رجال و مشاهیر (۴۹۳ -۴۹۰)، کارنامه‌ی بزرگان (۱۱۲ -۱۱۱)، گلستان هنر (چهل، ۱۳۶ -۱۳۴)، مناقب هنروران (۱۲۱، ۱۰۴)، هنر عهد تیموریان (۶۰ -۵۲).

سلطانی، عبدالله

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. هنرمند پراعتباری بود و گویا در دربار پادشاهی قرب و منزلتی داشته که خود را سلطانی خوانده است. بیشترین آثار وی، در سبک بخارایی و شیوه‌ی خراسانی انجام یافته و در بعضی موارد با خط شاه محمود نیشابوری نیز همراه بوده است. از آثار وی، تصویر شاهزاده‌ی جوانی است که در باغی نشسته و منظره‌ی صحرا و درختان سرسبز و گلدار و کوهها و مناظر ابرها در زمینه‌ی لاجوردی جلوه می‌نماید، با رقم: «صوره عبدالله»؛ تصویر دو جوان که به گفتگو مشغول هستند، با رقم «عبدالله» تصویر پیرمردی که با زن محجبه‌ای مشغول صحبت است و در ۹۸۳ ق و در شیوه‌ی بخارایی عمل آمده است، با رقم: «عبدالله»؛ تصویر

دختری که لباس آبی گلداری به تن کرده و در حواشی، خطوط شاه محمود نیشابوری جلب‌نظر می کند، با رقم: «صوره عبدالله سلطانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۱۷-۳۱۵ / ۱).

سلیم تبریزی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۷۱ ق)، نقاش. اهل تبریز و از مینیاتورسازان شیرین قلم بود. از آثار وی: مجلس تصویرسازی و منظره‌پردازی زیبایی، در یک نسخه از «دیوان» حافظ که به سال ۱۰۴۹ ق کتابت شده و رقم این هنرمند را در بر دارد؛ ارائه‌ی تنه‌ی پر استقامت درختی که شاخه‌ها و شکوفه‌های سرسبز و زیبایی داشته و پرنده‌ای در بالای درخت به آوازخوانی مشغول است، با: «رقم ذره بیمقدار و کمینه خاکسار، محمد سلیم تبریزی سنه ۱۰۷۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۸۲۷/ ۲).

سلیم قلی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. از آثار وی دو تصویر از تصاویر کتاب «انوار سهیلی» است که در سال ۱۰۱۸ ق زیر نظر و مدیریت آقا رضا کاشانی تهیه شده که یکی تصویر سوارکاری است که شکارچی و شیر را با یکدیگر به قتل رسانده و به اجساد افتاده‌ی آنها نگاه می کند. زمینه‌ی نقاشی و مناظر درختان اطراف استادانه است و رقم «سلیم قلی» دارد؛ تصویر دوم: یکی از پادشاهان پر جلال هند که در آرایش سلطنتی تاجی به سر نهاده و به روی تخت نشسته است و مستخدم مخصوص مشغول بادزدن شاه است. در گوشه‌ی دیگر، دو شتر و یک فیل و یک اسب با سورچی‌های مخصوص دیده می‌شود. مناظر پر گل و ریحان و درختان زیبا و سرسبز باغ به استادی کامل ترسیم شده و رقم «سلیم قلی» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۲۶/۱).

سمرقندی، محمد مراد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. اهل سمرقند بود. در آن ولایت نشو و نما یافت و به خلق تصاویر اشتغال داشت. وی در منظره‌سازی و چهره‌پردازی و نقش جانوران و ارائه‌ی مجالس بزمی و رزمی خوش دست و شرین قلم بود و حاشیه‌گیری و گل‌آرایی کنار صفحات را نیز پر زینت می‌ساخت. از آثار وی: تصویر حواشی قطعه مینیاتور زیبایی است که منظره‌ی یک باغ مصفا را نشان می‌دهد، بارقم: «عمل محمد مراد سمرقندی»؛ تصویری در شیوه بخارا، که در این اثر پرکار منظره‌ی باغی است که حواشی قطعه نیز آرایش گل و برگ و تصویر افراد و پرندگان رادربر دارد، با: «رقم محمد مراد سمرقندی»؛ نقش فیل با فیل بان که جثه فیل را از اشکال انسان و حیوان و پرندگان، در جمع یکدیگر ترتیب داده و رقم نهاده است: «محمد مراد سمرقندی». چهار اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۸۳ -۱۰۸۲ /۳).

سمرقندی، محمد نادر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. از دوران کودکی و زندگی ایام جوانی وی که احتمالاـ در سمرقند سپری شده، اطلاع دقیقی در دست نیست، ولی آنچه مسلم است، او در اواسط قرن یازدهم قمری در هند اقامت داشته و در آن ولایت به نقش تصویر اشتغال داشته است. محمد نادر در شبیه‌سازی و چهره‌پردازی دقیق و ریزه‌کار بود و گل و مرغ را زنده و باطراوت می‌کشید. علاوه بر این، در صنعت تذهیب و تشعیر سررشته کامل داشت و آرایش و پیرایش حواشی را نیز شخصا انجام می‌داد. از آثار وی: تصویر تمام قد و طراحی استادانه خلیل‌اللّه خان، با رقم: «عمل محمدنادر السمرقندی»؛ تصویر شیخ محمد نواب، که ریش پرپشت و توپی داشته و حالت صورت و چهره‌سازی وی استادانه است، با رقم: «عمل محمدنادر السمرقندی»؛ تصویر طراحیهای بدن انسان و صورت عزت خان، با رقم: «عمل محمدنادر السمرقندی»؛ تصویر باز شکاری با چنگالهای بزرگ که در مقابل یک گل زیبا قرار گرفته است، با رقم: «عمل محمدنادر السمرقندی». هشت اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۹۰ -۱۰۸۹ /۳).

سمنانی، زین‌العابدین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۱ ق)، نقاش. وی نقاش ساده‌کار و متوسط سمنانی بود که در شیوه‌ی بخصوص خود و شیوه‌ی قهوه‌خانه‌ای تصویر می‌ساخت. از آثار وی: نقوش کاشیهای سر در بازار سمنان است با تصاویر دو شیر متقارن که شمشیر به دست گرفته و با تاج سلطنتی مظفری که در زیر آن ابیاتی به خط نستعلیق نوشته شده، با رقم: «عمل زین‌العابدین سمنانی ۱۳۲۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۵۹ –۱۴۵۸ /۳).

سمیرمی نقاشباشی، محمدباقر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۵۲ –۱۲۸۳ ق)، نقاش و شاعر، متخلص به صدقی. ملقب به نقاشباشی. وی در سمیرم به دنیا آمد و همان جا نشو و نما یافت. سپس برای کسب هنر مورد دلخواه خود به اصفهان آمد. سمیرمی که پدرش از باغبان ظل‌السلطان بود بااستعداد سرشاری که از نوجوانی در نقاشی داشت مورد تشویق آن شاهزاده قرار گرفت و از او لقب نقاشباشی دریافت کرد. این هنرمند در رشته‌های گوناگون نقاشی از قبیل: رنگ و روغن، آبرنگ، سیاه قلم، طراحی، شبیه‌پردازی، جانورسازی، گرفت و گیر حیوانات و منظره‌سازی و ابداع رنگهای متنوع و زیبا استعداد فراوان داشت. وی در قلمدان سبکی کاملا مشخص و ابتکاری دارد که به هیچ یک از استادان دیگر شبیه نیست. او اشعار را نیز نیکو می‌سرود و از اعضاء انجمن ادبی شیدا در اصفهان بود. صاحب «هنر قلمدان» آورده که سمیرمی در سال ۱۳۱۶ ش در قید حیات بوده است. از آثار وی: تصویر رنگ و روغنی آقا نجفی معمم اصفهانی که در کمال استادی است و رقم «احقر عباد میرزا محمدباقر نقاشباشی سمیرمی ۱۳۱۸» دارد؛ قاب آینه که مجالسی از تصاویر تمام قد اسفندیار و گشتاسب است که در محلی قرار گرفته و پشت سر آنان مناظر کوهها و درختان زیبا جلب نظر می‌کند، با رقم: «سمیرمی ۱۳۲۰»؛ قلمدان تصویر نورعلیشاه که در بالا ـ و پایین آن، پرندگان زیباو رنگینی نقش شده و آیتی از زیبایی است، با رقم: «۳۰۳ سمیرمی ۱۳۲۷». در «احوال و آثار نقاشان» به شش اثر دیگر وی اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۶۶ –۶۶۴ /۲)، تاریخ هنرهای ملی (۱۰۰۷ –۱۰۰۶ /۲)، تذکره‌ی شعرای معاصر اصفهان (۳۰۴)، الذریعه (۶۰۵/۹)، فرهنگ سخنوران (۵۵۵)، هنر قلمدان (۱۶۵ –۱۶۳).

سمیعا بروجردی، حسینعلی بیگ

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، نقاش. اهل بروجرد بود و در آبرنگ و طراحی دست داشت. تصویر اسب نحیف و لاغری از این هنرمند در کتابخانه گلستان مضبوط است که به سبک و ابتکار خاصی ترسیم شده و به خط شکسته غبار رقم «حسینعلی بیگ سمیعا بروجردی» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۶۱/۱).

سناءاللّه

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش. وی یکی از تصویرگران شصت و نه مینیاتور است که با عده‌ای دیگر از هنرمندان عصر برای سلطان یعقوب آق‌قوینلو و امیرعلیشیر نوایی در هرات ساخته شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :هنر عهد تیموریان (۵۷۳ -۵۷۲).

سهیل شیرازی، لطف‌اللّه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۳ ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به سهیل. در دوره‌ی ناصری می‌زیست و اهل فسا بود و به میرزا سهیل شیرازی شهرت داشت. وی در خوشنویی و شعر و نقاشی دست داشته است. از او آثاری در زمینه‌ی نقاشی دیده نشده است. این بیت از او ست:

گاه از هجر تو نالم، گهی از زاری دل

حال دل را به که گویم که کند یاری دل

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۵۹)، احوال و آثار نقاشان (۵۶۰/۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۰۸/۳)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، مرآت الفصاحه (۲۸۶ -۲۸۵).

سیدالشعراء

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۲ ق)، نقاش. نام اصلی این هنرمند معلوم نیست، زیرا در چند اثر گوناگون که از این هنرمند دیده شده، در تمام آنها خود را سیدالشعرا معرفی کرده و نام واقعی خود را ذکر نکرده است. او نقاشی آبرنگ کار بود و در سیاه قلم و رنگ روغنی دست داشت. از آثار وی: تصویر رنگ و روغنی یکی از رجال قاجاری، با رقم: «سیدالشعراء»؛ تصویر آبرنگی دختر جوان و شادابی که لباس ایرانی به تن کرده و مشغول نواختن ضرب است، با رقم: «سیدالشعراء»؛ اثر سیاه قلمی این هنرمند، تصویر شورش سپاه کابل بر ضد موژر کیوناری، سفیر انگلیسی، است که سربازان شورشی با تمام سورسات جنگی به سفارت حمله کرده و ماموران سفارت نیز به دفاع از خود برخاسته‌اند. منظره شهر کابل و قیافه سربازان دیدنی است و بر روی یکی از آجرهای سفارت رقم «عمل سیدالشعراء ۱۳۲۲» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۳۱ -۲۳۰ /۱).

سیدی احمد نقاش

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش. وی از نقاشان عهد تیموری بود. بایسنقر میرزا، وی را از تبریز به هرات فراخوانده و در کتابخانه‌ی خویش گمارده بود. او همچنین مورد تشویق سلطان حسین بایقرا و وزیرش، امیرعلیشیر نوایی، بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۳/۱)، تاریخ هنرهای ملی (۳۳۷/۱)، گلستان هنر (سی و هفت، سی و نه)، هنر قلمدان (۲۱).

سیفاء زرکش

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش و صوفی. صاحب «جامع مفیدی» درباره‌ی وی چنین آورده: «به جودت طبع وحدت ذهن شهرت تمام دارد در بدایت حال چندگاه به کسب زرکش اشتغال نموده در آن فن بی‌مثل گشت و بعد از آن اوقات به دانستن علم سیاق مصروف داشته مهارتی به هم رسانید و در اوایل ایام جوانی روش صوفیه را پیشنهاد همت ساخت و به اصفهان شتافت و دست ارادت به متابعت شیخ‌المشایخ خراسان شیخ محمدعلی صفوی مشهدی‌زده در سلک مریدان آن جناب انتظام یافت...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۳۵/۱)، جامع مفیدی (۵۱۰/۳).

سیمی نیشابوری، محمد، عبدالّله

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش، مذهب، خطاط و شاعر. وی در مشهد سکونت داشت و مکتب‌داری می‌کرد. سیمی از کاتبان دربار بایسنقر میرزا و شاگرد جعفر بایسنقری بود و هفت قلم را خوش می‌نوشت. شعر را نیز نیکو می‌سرود و در سرعت قلم بی‌نظیر بوده است. در معماری و رنگ‌آمیزی و مرکب‌سازی و افشان‌گری و تذهیب و رنگ کاری کاغذ سررشته داشت و در بعضی از این هنرها رسالاتی تالیف کرده و معمیات او متداول بوده است. از شاگردان وی عبدالحی منشی استرآبادی بود. بنا به روایتی در یک شبانه‌روز دو یا سه هزار بیت به نظم درآورد و یکصد و بیست مکتوب شد که هر یک ده سطر بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۵۰-۷۴۹ /۳)، احوال و آثار نقاشان (۸۸۷-۸۸۶ /۲)، اعیان ا لشیعه (۳۲۶/۷)، پیدایش خط و خطاطان (۱۳۶-۱۳۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۳۵-۲۳۴، ۱۹۴، ۱۷۱ /۴)، تاریخ نظم و نثر (۷۸۷، ۲۹۹)، تذکره الخطاطین (۱۶۹-۱۵۷ /۱)، تذکره‌ی روز روشن (۳۸۶-۳۸۵)، تذکره الشعراء (۴۶۹-۴۶۴)، جامع مفیدی (۸۳۶-۸۳۵ /۳)، حبیب السیر (۶۲/۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۳۳)، الذریعه (۴۸۹-۴۸۸ /۹)، طرائق الحقائق (۱۰۶/۳)، فرهنگ سخنوران (۴۸۳)، گلستان هنر

(سی و نه، ۵۹ –۵۸)، مطلع الشمس (۴۳۵ –۴۳۴ /۲)، مناقب هنروران (۱۱۴، ۵۸ –۵۷).

شادمان

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش. از هنرمنـدان زیبانگار عصـر خود بود. تنها اثری که از او دیـده شـده، تصویر آبرنگ دختر جوانی است که لباس گلداری به تن کرده، و به شیوه‌ی وهبی لونی، نقاش معروف عثمانی، نقاشی شده است، با رقم: «خواجه شادمان ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۶۸/۱).

شاذی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۶۰۷ ق)، نقاش فلزات. از آثار این هنرمند: قلمدان کشویی نقره‌کوب فولادی مثلثی شـکل، که رویه و زیر آن با ترسـیمان اسلیمی و دایره‌ای، اشـکال زیبایی ترسـیم شده و در کناره‌ها نیز جملاتی به خط کوفی تزیینی دیده می‌شود. در سینه‌ی روبرو و پشت قلمدان رقم «عمل شاذی نقاش فی شهور سنه سبعه و ستمائه» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۳۷/۱).

شاکر اصفهانی، محمد قلی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش و شاعر، متخلص به شاکر. وی ساکن عباس‌آباد اصـفهان بود و در فن زرگری و نقاشـی بی‌مانند. در سـرودن شعر طبعی موزون داشت. از اوست:

ای بدر مشوغره به این کهنه و نو

حسنی که نه قرار باشد به دو جو

اینست رسیده ماه من روی مساز

جوهری‌داری بایست باریک مشو

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۷۲/۳)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۹۲)، دانشمندان آذربایجان (۱۸۷ –۱۸۶).

شاملو، مرتضی قلی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۵۳ ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به مرتضی. از بزرگان طایفه‌ی شاملو بود که در زمان شاه صفی سمت ایشیک آقاسی باشی دیون و دیوان بیگی یافت و در زمان شاه عباس دوم به رتبه‌ی قورچی‌باشی رسید. بعد به علتی معزول و پس از مدتی انزوا به حکومت اردبیل معین شد. او همچنین در عصر شاه سلیمان صفوی به حکومت قم رسید. این هنرمند از پیشوایان خط شکسته نستعلیق بود و بنا به روایتی خط شکسته را از خط نستعلیق استخراج کرده و تصرفاتی در آن به عمل آورده است. وی را از استادان میرزا شفیعا می‌دانند. او دوستدار شاعران و معاشر آنان بود و خود نیز شعر می‌سرود و «دیوان» او قریب چهار هزار بیت است. از خطوط وی: یک قطعه به قلم کتابت خفی و غبار خوش، با رقم: «بتاریخ... سنه‌ی ۱۰۵۳ مرتضی قلی ابن‌حسن شاملو». از آثار نقاشی وی: تصویر شیر خوابیده‌ای، به سیاه‌قلم، با رقم: «مرتضی قلی شاملو»؛ تصویر شتری که به نازک قلمی عمل آورده و امضای طغرایی خود را ذیل آن قرار داده است؛ تصویر معلم و نوجوانی که تا حدی به شیوه‌ی رضا عباسی است، با رقم: «مرتضی قلی شاملو».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۸۷ –۸۶/ ۱)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۷۸/ ۴)، احوال و آثار نقاشان (۱۱۴۵ –۱۱۴۴/ ۳)، پیدایش خط و خطاطان (۱۶۲ –۱۶۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۳۰۷/ ۵)، تذکره‌ی روز روشن (۷۳۲ –۷۳۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۲۴ –۲۳)، الذریعه (۱۰۲۷/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۸۳۳)، مجمع الفصحا (۱۱۴/ ۱).

شاه قراتاش، احمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۱۲ ق)، نقاش. از اهالی قره‌داش قفقاز بود. وی در هنر تذهیب و نقاشی و جلدسازی مهارت داشت. از آثار این هنرمند: دو جلد قالبی چرمی که رویه‌ی هر دو، علاوه بر خط نستعلیقی که بر روی آن کتابت شده، انواع تزیینات گوناگون و گل‌های متفرقه نیز دیده می‌شود که در نوع خود استادانه است. یکی از آنها چنین رقم دارد: «عمل حاجی احمدشاه بن شیخ علی قراتاش ۱۲۱۲». با درج کلمه‌ی «عمل» معلوم می‌گردد که قالب فلزی جلد را نیز خود هنرمند ساخته و در حک و نقر فلزات سخت نیز، دستی پر قدرت داشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۲ /۳).

شاهرخشاهی، رضاقلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. از دراویش بود و از هنرمندان زبردست ناخنی به شمار می‌رفت. از آثار ناخنی وی: تصویر جنگ و گریز دو باز شکاری که پرهای سبک بال آنها در هوا پخش شده با رقم: «رضاقلی شاهرخ شاهی ۱۲۷۵»؛ یک مرقع ناخنی از تصاویر ممتاز و خطوط عالی، که خطوط آن به قلم شش دانگ و چهار دانگ عالی است، با: «رقم بنده‌ی کمترین درگاه، رضاقلی شاهرخشاهی ۱۲۷۶»، که ظاهرا باید از ملازمان دربار ناصرالدین‌شاه قاجار بوده باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۱۲ -۲۱۱ /۱)، احوال و آثار نقاشان (۲۰۰/۱).

شاهرخی، محمدعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: کرمان.

درگذشت: ۱۳۶۷، کرمان.

محمدعلی شاهرخی فرزند حسن‌خان، از پنجاه و دو سال پیش در کار نقاشی فرش بوده است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

شایسته، صدرالدین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نقاش، خطاط.

تولد: ۱۲۷۹، شیراز.

درگذشت: ۱۴ مرداد ۱۳۶۲، شیراز.

سید صدرالدین شایسته، فرزند سید علیرضا، علوم دینی را نزد پدر و علمای دیگر شیراز تا درجه‌ی اجتهاد آموخت. نزد سید میرزا محمدنصیر حسینی شیرازی معروف به فرصت شیرازی (ملقب به فرصت‌الدوله) حکمت و ادبیات و نقاشی و نزد میرزا محمدتقی مذهب‌باشی خط و تذهیب را فراگرفت.

سپس به تهران آمد و در مدرسه‌ی صنایع مستظرفه نزد کمال‌الملک به فراگیری نقاشی و مجسمه‌سازی پرداخت. پس از چند سال به دریافت پایان‌نامه و گواهی‌نامه از کمال‌الملک نایل آمد. پس از استعفای کمال‌الملک از مدرسه‌ی صنایع مستظرفه در سال ۱۳۰۶ به شیراز بازگشت. ابتدا در منزل به نقاشی و تعلیم آن پرداخت. سپس در سال ۱۳۰۸ در مدارس شیراز به هنرآموزی نقاشی مشغول شد. در سال ۱۳۰۹ مجددا به تعلیم نقاشی در منزل پرداخت. در سال ۱۳۱۶ به خدمت دائم تن داد و در وزارت فرهنگ مشغول به کار شد و به شغل دبیری اشتغال داشت. وی در بهمن ۱۳۴۱ بازنشسته شد.

شایسته در کلیه‌ی رشته‌های نقاشی از نقاشی هفت رنگ گرفته تا تذهیب و رنگ و روغن توانایی داشت و در نقاشی با آبرنگ نیز

تبحر داشت. مضامین تابلوهایش بیشتر رمانتیک تاریخی بود. از آثار اوست: تابلو «کریم‌خان و وزیرش آقا باباخان»، «شمایل کریم‌خان»، «شمایل آقا لطفعلی‌خان زند».

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

شبیه‌ساز، قدرت‌الله

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. از آثار وی تصویر زن جوانی است به نام ضیاءالسلطنه که کلاه مخصوصی به سر گذاشته و موی باریک و بلند خود را به طرز خاصی پیچیده و به گوشه کلاه آویزان کرده است. حواشی قطعه، تذهیبهای ساده‌ای دارد، با رقم: «عمل قدرت‌الله». به گفته صاحب «احوال و آثار نقاشان» این نقاش در قرن دهم هجری می‌زیسته، اما با توجه به لقب ضیاءالسلطنه و توصیف آرایش موی زن، انتساب این نقاش به قرن دهم قمری بعید می‌نماید.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۳۱ / ۲).

شرف الحسینی یزدی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۰۳ ق)، نقاش. اهل یزد و از نقاشان گمنام بود. از آثار رقم‌دار وی: تصویر جوان سوارکاری که از اسب پیاده شده و روی تکه سنگی نشسته و به نواختن سه‌تار مشغول است. شیوه‌ی تصویری نقاش در مکتب رضا عباسی و استاد محمدی است و به خط غبار ریز رقم «عمل فقیر... الراجی شرف الحسینی الیزدی سنه ۱۰۰۳» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۴۱/۱).

شریف شیرازی، محمد شریف

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۱۴ ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به فارسی. ملقب به امیرالامراء. وی به خواهش همایون پادشاه، با عده‌ای از هنرمندان ایرانی جهت اشاعه‌ی هنر تصویرسازی عازم هند شد و در آن ولایت متوطن گشت. و به منصب امیرالامرایی رسید. او صاحب «دیوان» است. از آثار رقم‌دار وی: مجلس شکار جهانگیر پادشاه که سوار بر اسب شده و در معیت همراهان و دوستان خود در کنار کوهی به شکار کردن مشغول است. منظره‌ی کوه و درختان و دمن ستودنی است و در بطن تصویر اشعاری به چشم می‌خورد که اثر

خود نقاش است و رقم «عمل مریـد در چهار مرتبه اخلاص پای برجا شـریف- بتاریـخ شـهر فروردین الهی مطابق نه صد و نود و نه» دارد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۴۳ -۲۴۱ /۱)، تاریخ نظم و نثر (۶۵۲، ۴۲۸)، تاریخ هنرهای ملی (۸۳۴ -۸۳۳ /۲)، تذکره‌ی روز روشن (۴۲۰)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۴۶ -۴۴ /۴)، الذریعه (۵۲۲/۹)، صبح گلشن (۲۲۳)، فرهنگ سخنوران (۵۰۳)، کاروان هند (۴۹ -۴۸ /۱)، مرآت الفصاحه (۲۹۹ -۲۹۸).

شریف شیرازی، مهدی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۰ ق)، نقـاش، خطاط و قاطع. خطاط و قاطع زبردست شـیرازی بود و در خط نسـتعلیق و تصویر طغرایی و برش و قطاعی آنها مهارت داشت. وی کتیبه‌نویس بسـیاری از کاشـی‌های طاقی کوچه‌ها و سـر در خانه‌ها بوده که بیشتر آنها رقم «کتبه مهدی الشریف» داشـته است. از دیگر آثارش: تصویر منظره‌ی گل و درخت و خانه که به نازک قلمی بریده شده و رقم «کتبه مهدی الشریف ۱۳۱۸» دارد؛ یک لوحه بریـده‌ی بزرگ حـدیث، به قلم پنـج دانگ نسـتعلیق و چهار دانگ ثلث عالی، بر روی کاغـذ مشـکی، با رقم: «کتبه مهدی الشریف ۱۳۱۹»؛ یک قطعه لوحه بریـده‌ی نسـتعلیق شـش دانگ عالی، با رقم: «کتبه مهدی ۱۳۲۰». از آثـار طغرایی او تصویر کله انسانی است که از تلفیق اسماء متبرکه عمل آورده و بدون رقم است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۲۷ -۹۲۶/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۲۴۷ -۱۲۴۶/ ۳).

شریف قاینی، محمدجعفر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سـیزدهم و چهـاردهم ق)، نقـاش و قلمـدان‌ساز. هنرمنـد شـهر قـاین بود که در مکتب پـدر سایر اسـتادان زمان، فن تصویرگری آموخت و خود از اسـتادان شـد. جعفر در چهره‌سـازی و مجـالس بزمی و گـل و مرغ و حل‌کـاری سررشـته داشت و آثار خود را پر آذین و چشم‌نواز ترسیم می‌کرد و دنباله‌رو سبک آقانجف بود. از آثار وی: قلمدانی در کمال زیبایی که رویه‌ی آن، منظره‌ی دریا و قایق است و طرفین قلمدان پر آذین و مذهب، با رقم: «چاکر آسـتان مبارک جعفر الشریف قاینی ۱۳۰۵»؛ قلمدان عکسی که حواشی آن گـل و مرغ اسـتادانه است، با رقم: «جعفر شـریف القاینی ۱۳۰۲»، قلمـدان مرغش طلاـیی که در رویه و در سه مـدالیون مختلف، تصاویری رسم کرده که به شیوه‌ی فرنگی است، با رقم: «کمترین محمدجعفر الشریف القاینی ۱۲۸۲».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۲ -۱۳۱ /۱)، هنر قلمدان (۱۴۲).

شریف قاینی، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. از این هنرمند دو قلمدان استادانه دیده شده که در شیوه‌ی آقانجف کار کرده و در یکی از این قلمدانها «محمدعلی شریف قاینی» و در دیگری «علی محمد شریف قاینی» رقم نهاده و تاریخها نیز تا حدی قرین بوده است. ممکن است که این دو نام، دو نقاش جداگانه باشند که در یک زمان فعالیت هنری داشته‌اند. به هر حال از آثار وی چنین برمی‌آید که استاد قاینی چهره‌پرداز و مجلس‌آرای خوبی بوده و در تذهیب و آرایش زمینه‌ها، استعداد وافری داشته است. از آثار او: قلمدان پر پیرایه‌ای که در رویه‌ی آن سه مدالیون بیضی شکل دیده می‌شود که در داخل مدالیون‌ها، قصه‌ی معروف شیخ صنعان و دختر ترسا نقش شده و کناره‌های قلمدان وزیر آن، تذهیب طلایی فوق‌العاده‌ای داشته است، با رقم: «عمل محمدعلی شریف قاینی ۱۲۸۲»؛ قلمدانی در شیوه‌ی آقانجف که بسان کارهای وی، تصویر یوحنا را به قدرت تمام تصویر نموده است. در پایین رویه‌ی قلمدان، منظره‌ی سی و سه پل اصفهان نقش بسته و در کناره‌ها نیز، تصاویر و مناظر مختلفی، بین شش کتیبه‌ی بیضی شکل نقش بسته است، با رقم: «الاقل علی محمد شریف القاینی ۱۲۷۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۲۶ -۹۲۵ /۲)، هنر قلمدان (۱۴۲).

شریف قاینی، محمود

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. اهل قاین بود. در شبیه‌سازی و چهره‌پردازی، در شیوه‌ی فرنگی‌سازی استاد بود و گل و مرغ و منظره‌سازی را خوب می‌دانست. به غیر از قلمدان‌سازی و کارهای روغنی (لاکی) در آبرنگ و سیاه قلم نیز سررشته داشت و فن تذهیب را نیکو عمل می‌آورد. از آثار وی: قلمدان پر مهارت تصویری که صورت امیرکبیر احتشام‌السلطنه را به شباهت تمام تصویر نموده و در حواشی آن، موضوعات مختلفی از قبیل قصه‌ی یوسف نجار و غیره را، به تردستی ترسیم نموده و رقم «محمود الشریف قاینی ۱۲۶۴» دارد؛ قلمدانی که در وسط رویه آن، تصویر یوحنا بسان کارهای آقانجف جلوه‌گر است و در قسمت بالای آن، منظره‌ی کشتیهای بادبانی در ساحل است که مسافرین را به ساحل پیاده می‌نمودند و رقم «الاقل محمود شریف القاینی ۱۲۷۵» دارد؛ تصویر آبرنگی نقش دهقانی در مزرعه است و پسری را به سختی کتک می‌زند و در کمال استادی ترسیم شده، با رقم: «محمود شریف».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۳۴/۳).

شریف، محمد مؤمن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(اوایل س دهم ق)، نقاش. مشهور به میرزا سید شریف. گویا در شهر اصفهان به کارهای هنری اشتغال داشته و در شیوه‌ی استاد محمدی و رضا عباسی تصویر می‌ساخته است. از آثار وی: تصویر جوانی با البسه و آرایشی به شیوه‌ی صفوی، با رقم: «مشقه محمد مؤمن مشتهر بمیرزائی سدی شریف»؛ تصویر جوان رزم‌آوری به شیوه‌ی استاد محمدی، با رقم: «محمد مؤمن سنه»، که متأسفانه تاریخ آن پاک شده است؛ تصویر منسوب به این هنرمند، نقش مردی است که ساز دهنی مخصوص به دهان نهاده و در شیوه‌ی استاد محمدی انجام یافته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۸۷ -۱۰۸۶/ ۳).

شریف، محمدعلی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۰۸ ق)، قلمدان‌ساز و نقاش. وی به غیر از محمدعلی شریف قاینی است. از آثار رقم‌دار او قلمدان گل و مرغی خوش نقشی است که جمع گلها را بر روی قلمدان ظاهر ساخته و جوانب آن را تذهیب کرده است، با رقم: «محمدعلی شریف ۱۲۰۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۲۴/ ۲).

شفیع عباسی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۸۵ ق)، نقاش و خطاط. اهل اصفهان و نقاش نازک قلم و پرمایه‌ی شاه صفی اول و شاه عباس دوم بود که در دستگاه پادشاهی آنان به عزت و احترام می‌زیسته است. محمد شفیع عاشق طبیعت و زیباییهای افسانه‌ای آن بود و در بیشترین آثار خود از حلاوت گلها و پرندگان به تردستی تمام هنرها آفریده و به نازک قلمی و قدرت تمام از عهده‌ی آنها برآمده است. از ارقام ذیل آثارش، معلوم می‌گردد که در خط نسخ و رقاع و نستعلیق نیز استادی شیرین قلم بوده است. به روایات مختلف گویا او به هند رفته و در شهر آگره درگذشته است. از آثار وی: تصویر شانه‌بسری که روی ساقه‌های پر گل نشسته و دور زنبور و یک پروانه در جوالی گلها دیده می‌شود، با: «رقم کمینه شفیع عباسی سنه ۱۰۴۴»؛ تصویر گل سنبل پر غنچه‌ای که دارای هفت یا هشت غنچه و گل است و به خط نستعلیق رقم نهاده. «رقم کمینه محمد شفیع اصفهانی، سنه ۱۰۵۰»؛ تصویر مرغ سینه سرخی که روی ساقه‌ی نرگس نشسته و آن را خم کرده است، با رقم: «در تاریخ... سنه‌ی ۱۰۶۲... کمینه شفیع عباسی»؛ تصویر کبک چاقی که روی شاخه‌ی گل سیب نشسته و مشغول آوازخوانی است؛ با رقم: «کمینه شفیع عباسی سنه ۱۰۶۶»؛ قلمدان گل و بوته‌ای، با رقم: «محمد شد شفیع هر دو عالم». در «احوال و آثار نقاشان» به هشت اثر دیگر وی اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۴۶ -۲۴۳ /۱)، تاریخ هنرهای ملی (۴۹۲/۱)، گلستان هنر (چهل و پنج)، هنر قلمدان (۹۹ ، ۲۵).

شفیع، عباس

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(بخش ۱) عباس بن رضا عباس نقاش معروف دوره شاه عباس دوم (نیمه دوم قر. ۱۱ ه.) (صفویان: هنر، نقاشی).

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

شفیعای هروی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۸۱ ق)، خطاط، نقاش، مذهب و شاعر، متخلص به شفیعا. مشهور به پیشوا. از سادات حسینی هرات بود و در خط شاگرد فصیحی شاعر است که در دستگاه مرتضی قلی خان شاملو بود. شفیعا خط نسخ و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت و خط شکسته را به جایی رساند که به نام وی، شفیعایی خوانده می‌شد و بعدها درویش عبدالمجید این خط را تکمیل کرد و به حد کمال رساند. وی همچنین در شعر و ادب و نقاشی و تذهیب و استادی بی‌مانند بود. سفری به هند کرد و در بازگشت مدتی در اصفهان به سر برد و در دربار شاه عباس دوم خوشنویس مقرر و موظف بود، چنانکه در بعضی قطعات عباسی رقم کرده است. سپس به هرات رفت و در سن هشتاد و پنج سالگی در مشهد درگذشت. قطعاتی با رقم «محمد شفیع الحسینی» دیده شده که در شیوه‌ی قدرت همانند خط شفیعا است و تاریخ ۱۰۹۲ و ۱۱۱۶ و ۱۱۲۴ و ۱۱۲۸ دارد و ممکن است که محمد شفیع الحسینی دیگری نیز پس از مرگ شفیعا وجود داشته که درست در خط شفیعایی همسنگ و برابر شفیعا بوده است. از شفیعا، قطعه‌ای مانده که در تاریخ وفات پدر خود سروده و به لوح مزارش، به خط نستعلیق ممتاز مکتوب نموده و رقم «کتبه العبد خادم المساکین محمد شفیع ابن میرحسن الحسینی ۱۰۴۲ ه» دارد. از دیگر آثار وی: یک قطعه از مرقع، به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ و کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب محمد شفیع»؛ یک قطعه به قلم پنج دانگ و کتابت متوسط، با رقم: «کتبه الحقیر محمد شفیع الهروی»؛ یک قطعه به قلم نیم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه العبد محمد شفیع غفر ذنوبه» و «مشقه العبد محمد شفیع».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۶۴ -۷۶۳ /۳)، احوال و آثار نقاشان (۸۹۱ -۸۹۰ /۲)، اطلس خط (۶۱۴ -۶۱۳)، پیدایش خط و خطاطان (۱۶۳ -۱۶۲)، تاریخ هنرهای ملی (۹۲۶ -۹۲۵ /۲)، تذکره‌ی روز روشن (۴۲۶ -۴۲۵)، تذکره‌ی نصرآبادی (۴۰۶)، خوشنویسان و هنرمندان (۸۵ -۸۲)، الذریعه (۵۳۱/۹)، ریحانه (۲۲۸/۳)، گلستان هنر (بیست)، هنر عهد تیموریان (۵۲۰).

شفیعه

قرن:۱۶

جنسیت:زن

ملیت:ایران

از زنان هنرمند. وی از زنان ایرانی بود که در هند می‌زیسته است. شفیعه بانو از نقاشان مرقع معروف گلشن بود و در اجرای بعضی تصاویر با هنرمندان تصویرساز دیگر همکاری می‌نمود.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: احوال و آثار نقاشان قدیم ایران، ۲۴۶ / ۱.

شمسای صفیر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، شاعر و نقاش. از غزل‌سرایان نکته‌سنج زمان خود بوده است. عده‌ای از تذکره‌نویسان وی را از شاعران تبریز و عده‌ای از شاگردان قم ذکر کرده‌اند. وی گویا در نواختن صفیر و نیز در نقاشی ماهر بوده. در فن نقاشی او را با استاد جمال‌الدین بهزاد برابر می‌دانستند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۱۲۶۶ -۱۲۶۴ /۳)، تاریخ نظم و نثر (۶۹۹)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۶۵)، الذریعه (۶۱۵/۹)، فرهنگ سخنوران (۵۶۳)، لغت نامه (ذیل/ صفیر).

شوشتری، سلطانعلی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش. اهل شوشتر و از نقاشان گمنام تیموری بود. تنها اثر رقم‌دار وی: تصویر مرغ ماهیخواری در حال پرواز که در کمال استادی ترسیم شده و یک ماهی به منقار گرفته است، با رقم: «مشقه العبد سلطان علی شوشتری».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۱۸/۱).

شهاب

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش. از هنرمندان صاحب کمال و در صورتگری و طلاکاری و منظره‌پردازی صاحب قلم بود. در عرضه داشتی که به

خط جعفر بایسنقری و در عهد بایسنقر میرزا انجام یافته، از این هنرمند چنین یاد شده است: «مولانا شهاب دیباچه و چهار لوح و شرف دیباچه صورتگری را طلاـ نهاده و هشت نعل شمسه میان دیباچه را تحریر کرده و حالی به یک موضعی دیگر از عمارت گلستان مشغول است».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۶۵/۳).

شهاب ترشیزی، عبداللّٰه

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۱۶/۱۲۱۵ -۱۱۶۷ ق)، شاعر، نقاش و منجم. اصلش از ترشیز خراسان بود. مدتی در عراق و فارس بسر برد سپس به خراسان رفت در هرات به دربار محمود خان درانی راه یافت و در مدح او قصایدی سرود و به منصب منجم باشی، ملک‌الشعرایی و رتبه‌ی خانی رسید. وی در هجو گفتن قدرت و مهارتی عجیب داشته است. «کلیات» اشعارش را تا بیست هزار بیت نوشته‌اند، اما «دیوانش» ده هراز بیت بیشتر ندارد. گویند در اواخر عمر از ملازمت درباریان کناره گرفته در تربت حیدریه انزوا گزید و در همان جا وفات یافت. از آثار او: مثنوی‌هایی به نامهای: «خسرو و شیرین»، در بحر «هفت پیکر» نظامی؛ «یوسف و زلیخا»؛ «بهرام نامه»؛ «تذکره الشعراء»؛ «عقد گهر»، در نجوم؛ «مرادنامه»؛ از آثار منثور او: «تذکره الوزراء»؛ «تاریخ مجدول».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ارمغان (س ۶، ص ۵۵۲)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۳۰۵ -۳۰۳ /۱)، حدیقه الشعراء (۹۱۱ -۹۰۵ /۲)، الذریعه (۵۵۳/۹)، ریاض العارفین (۲۶۲ -۲۶۱)، ریحانه (۲۶۴/۳)، سفینه المحمود (۶۱۱ -۶۰۴ /۲)، فرهنگ سخنوران (۵۱۸ -۵۱۷)، مجمع الفصحا (۵۴۶/۵)، مکارم الآثار (۵۷۶ -۵۷۴ /۲)، مصطبه خراب (۱۰۱ -۱۰۰)، نگارستان دارا (۲۱۳).

شهاب‌الدین، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. وی در آبرنگ و تصویر گل و مرغ دست شیرین و پر قوام داشت. از آثار آبرنگی وی، تصور گل سرخ با حلاوتی است که مرغی روی آن نشسته و رقم «شهاب‌الدین علی» دارد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۴۹/۱).

شهوق، چنگیز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

پیکرتراش، سفالگر، نقاش.

تولد: ۱۳۱۲، باکو (قفقاز).

درگذشت: ۲۱ شهریور ۱۳۷۵، تهران.

چنگیز شهوق فارغ‌التحصیل مدرسه‌ی هنرهای زیبای تهران بود. آثار وی در نمایشگاه‌های داخلی و خارجی در معرض دید عموم قرار گرفته بود و جوایزی را نصیب خود کرده بود. وی مؤسس اولین نگارخانه در تاریخ هنر ایران بود.

چنگیز شهوق در پی یک حمله‌ی قلبی درگذشت و پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی ۸۸ (هنرمندان و نویسندگان) به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

شیخ، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نقاش.

تولد: ۱۲۸۱، تهران.

درگذشت: ۲۰ مهر ۱۳۷۰، تهران.

حسین شیخ، فرزند میرزا محمدعلی‌خان زرگرباشی اهل شیراز، از هفت سالگی وارد مدرسه‌ی کمال‌الملک شد و سال‌ها در محضر وی به تلمذ پرداخت. او پس از کسب مهارت‌های لازم در عرصه‌ی نقاشی، به عنوان استاد در هنرستانی که به نام کمال‌الملک نام‌گذاری شده بود و بعدها در دانشکده‌ی هنرهای زیبا، به تدریس مشغول شد. وی همچنین مدتی سرپرست هنرستان کمال الملک بود. از نقاشی‌های معروف او می‌توان به این تابلوها اشاره نمود: «طبیب و بیمار»؛ «سفره‌ی هفت سین» (موجو در کاخ گلستان)؛ «سقا»؛ «میرزا»؛ «پیرمرد»؛ «استاد سهیلی»؛ «نقاش و بخاری» (موجود در موزه‌ی هنرهای معاصر، این اثر در برخی منابع چنین نامیده می‌شود: «استاد نجم‌آبادی در حال نقاشی کردن»).

استاد حسین شیخ در پی تصادف با اتومبیل مصدوم شد و درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

شیخی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و خطاط. وی در نقاشی ماهر بود و خط را نیز نیکو می‌نوشت، در مرقع بهرام میرزا قطعه خطی از این نقاش موجود است که به قلم نیم دو دانگ و کتابت خوش نوشته و چنین رقم دارد: «عرضه داشت بنده‌ی خاکسار شیخی بیک نقاش...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۳۲۳/۲)، احوال و آثار نقاشان (۲۵۵/۱)، هنر عهد تیموریان (۵۷۳، ۵۶۴).

شیخی، کرمانی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و شاعر. اهل کرمان بود و در نقاشی و شعر مهارت داشت. در «تحفه سامی» آمده: «درنقاش بی‌بدل بود و در ملایی مکمل». این مطلع از اوست:

طره‌ات مار خفته را ماند

چهره، ماه دو هفته را ماند

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۵۵/۱)، تحفه‌ی سامی (۲۷۷)، الذریعه (۵۶۵/۹)، فرهنگ سخنوران (۵۲۹).

شیخی، یعقوبی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش. از نقاشان دوره‌ی آق‌قوینلوها بود که در خدمت سلطان خلیل و سلطان یعقوب به احترام می‌زست و در مکتب تبریز و ترکمان تصویر می‌ساخت. اغلب کارهای وی شبیه کارهای استاد محمد سیاه‌قلم بوده و تزیینات و آرایش البسه‌ی نفرات تا حدودی به شیوه‌ی چینی می‌باشد. از آثار وی: تصویر دو زن چینی که روی صندوقچه‌ای نشسته‌اند و در جنب آنها نقش دو گل خوش حالت و با طراوت جلب نظر می‌کند و کناره‌های صندوق به شیوه‌ی ایرانی تذهیب شده و به خط نستلعیق رقم «عمل استاد شیخی نقاش» دارد؛ تصویر دسته‌ی دراویش و گدایان پابرهنه که در گذرگاهی اجتماع کرده و دو طلبه‌ی متفکر و خوش لباس به جمع آنها نظاره می‌کردند، با رقم: «عمل شیخی الیعقوبی». سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۵۶/۱).

شیرازی ایرانی، علی محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. هنرمند شیرازی بود که در هند به خلق آثار روغنی همت می‌گمات. وی شیوه‌ی ایرانی را با سبک خاص هندی درآمیخت. وی فرزندی به نام محمدحسین داشت که دنباله‌رو مکتب پدر بود و آثاری را نیز در شیوه‌ی پدر عرضه کرده است. از آثار وی: جعبه‌ی مدور و بیضی شکلی که به گل و مرغ پرآذین تصویر شده و در کناره‌ها و حاشیه‌های آن، اشعاری در

وصف گلها درج شده، با رقم: «عمل میرزا علی‌محمد ایرانی در سنه ۱۲۱۷»؛ قلمدان گل و مرغی زیبا در شیوه‌ی همان جعبه که رقم «علی‌محمد ایرانی» دارد؛ صراحی مقوایی زیبایی در زمینه‌ی تیره که در رویه آن، مجالس پر ازدحام ضیافت اعیان هندی نقش بسته است، با رقم: «علی‌محمد شیرازی ۱۸۲۰ م»، (۱۲۳۶ ق).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۰۱ -۴۰۰ / ۱).

شیرازی، آقابزرگ

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. ملقب به آقابزرگ نقاش‌باشی. از اهالی شیراز بود و از نقاشان درجه اول دوره‌ی محمدشاه و ناصرالدن شاه قاجار به شمار می‌رفت. در مجمع‌الصنایعی که خود تربیت داده بود به تربیت شاگردان اشتغال داشت و فن تصویر را به آنها تعلیم می‌داد. آقابزرگ در رشته‌های مختلف نقاشی، رنگ و روغن، آبرنگ، سیاه قلم و کارهای روغنی به خصوص قلمدان سازی استاد بود و در شبیه‌سازی و چهره‌پردازی و گل و بته‌سازی مهارت و ابتکاراتی داشت. از وی جلدهای بسیار نفیس روغنی که در تجلید قرآنهای خطی مورد استفاده قرار گرفته، دیده شده است. وی در شبیه‌سازی نیز بسیار ماهر و توانا بود. از آثار او: تصویر رنگ و روغن نیم تنه‌ی یکی از رجال دوره‌ی قاجاری، با رقم: «میرزا آقابزرگ نقاشباشی»؛ صورت نواب والا- سیف‌اللّه میرزا در چهل سالگی، با رقم: «مشهدی آقابزرگ شیرازی»؛ قلمدان زیبا که مناظر مختلفی از قصه‌ی معروف شیخ صنعان و دختر ترسا به حالات گوناگون بر روی آن ترسیم شده است؛ قلمدان تصویری که به فرمان نصرت‌الدوله فیروز میرزا فرمانفرما، والی فارس ترسیم شده و رجال و مشاهیر آن سامان بر روی آن ترسیم شده‌اند؛ تصویر نیم‌تنه‌ی ناصرالدین شاه به شیوه‌ی صنیع‌الملک غفاری، با رقم: «چاکر درگاه»؛ چهره‌ی حاج محمدرحیم امین‌التجار شیرازی؛ تصاویر هشت نفر از فرماندهان لشکر ایران در زمان ناصرالدین شاه، با رقم «میرزا بزرگ شیرازی، سنه‌ی ۱۲۸۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶ -۳ /۱)، گلستان هنر (پنجاه)، هنر قلمدان (۱۴۰ -۱۳۹).

شیرازی، جانی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۷ ق)، نقاش، طراح و قلمدان‌ساز. وی تحت تربیت پدر هنرمندش، در شیوه‌ی روغنی، بخصوص در جلدسازی و قلمدان‌سازی تصویر می‌آفرید و در ارائه گل و مرغ‌ها و مجالس رزمی و صنعت تذهیب دست پر هنری داشت. از آثار وی: طراحی و پرداخت جلد روغنی جلد پنجم نسخه «الف لیل»، با رقم: «هم از خامه میرزا جانی آمد- به جلدش ریاحین جنت مصور»؛ قلمدان استادانه‌ای که بر رویه آن، صحنه‌ی شکاری ترسیم گشته و کناره‌های قلمدان نیز پر از دسته گلهای زیباست، با رقم: «اقل کمترین میرزا جانی ابن احمد ۱۲۸۴»؛ قاب آینه‌ی هشت گوشی که بر روی آن گلهای گوناگونی نقش شده، با: «رقم کمترین میرزا جانی

ابن احمد ۱۲۸۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۸۹ -۱۲۸۸/ ۳).

شیرازی، حیدر علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۳ ق)، نقاش و طراح. اهل شیراز بود و در اواخر سلطنت ناصرالدین‌شاه می‌زیسته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۶۴/۱).

شیرازی، سیفعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. ملقب به سیفعلی. اهل شیراز بود و در خطوط و تصاویر ناخنی دست پر هنر داشت. از آثار وی: تصویر زن قاجاری که لباس بلندی پوشیده و خود را به جواهرات گوناگون آرایش داده است و در بالای تصویر، نقش چهار مرغ پر حالتی را ارائه داده که یک ماهی را به چنگال گرفته‌اند و رقم «نمقه درویش سیفعلی شاه شیرازی» دارد؛ تصویر گرفت و گیر دو شتر خشمناکی که به هم درآویخته‌اند و به ستیز مشغول می‌باشند. تزیینات درختان سرو و همچنین منظره‌ی چند پرنده که در حاشیه‌ی اثر، ناخنی گشته، استادانه است، با رقم: «درویش سیفعلی شاه شیرازی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۳۶/۱).

شیرازی، عباس

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. از هنرمندان دوره‌ی ناصری است. وی یکی از شاگردان برجسته‌ی دارالصنایع ابوالحسن‌خان غفاری صنیع الملک بود که برای تحصیل فنون نقاشی به اروپا رفت و سالها نقاشیهای نقاشان ایتالیا را تمرین و تتبع کرد، اما خود ابداع‌کننده‌ی سبکی متناسب با ذوق ایرانی بود. این هنرمند درتصویر و شبیه‌سازی و گل و مرغ و منظره‌پردازی مهارت وافر داشت و صنعت تذهیب را خوب می‌دانست. از آثار او برمی‌آید که از آقا لطفعلی شیرازی و علی اشرف و رافائل، نقاش ایتالیایی، تأثیر پذیرفته است. از شاگردان وی، آقا ابراهیم و مصطفی شیرازی بودند. از آثارش: قلمدان تابوتی بزرگی که پنج مدالیون در رویه و

چهار مدالیون در کناره‌ها دارد و در حواشی قلمدان، تصاویر دختران و پسران نقش بسته و در زمینه‌ی آنها گل و مرغ دیده می‌شود، و رقم نقاش چنین است: «رقم عباس شیرازی ۱۲۷۷»؛ قلمدانی که در وسط رویه آن، تصاویر مریم و مسیح (ع) است که صورت آنها در آینه نمودار شده، با رقم: «عمل عباس شیرازی سنه ۱۲۹۱»؛ قلمدان پرصورتی که تصاویر عرفا و شیوخ معروف، از قبیل شمس تبریزی و مولوی، در نهایت قدرت ترسیم شده و کناره‌های نقوش نیز به تذهیب استادانه‌ای آرایش یافته، و رقم نقاش چنین است: «رقم کمترین عباس شیرازی ۱۲۹۲». در «احوال و آثار نقاشان» به چهار اثر دیگر وی اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۹۵ -۲۹۳ / ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۱۰۰۴ -۱۰۰۳ / ۲)، گلستان هنر (پنجاه و یک)، هنر قلمدان (۱۳۰ -۱۲۹).

شیرازی، لطفعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۸۸ -۱۲۲۰ ق)، نقاش. اهل شیراز و به نقاش گلها مشهور بود و در چهره‌پردازی و شبیه‌سازی به شیوه‌ی ایرانی و فرنگی استادی یگانه بود، تا آنجا که می‌توان او را در ردیف نقاشان شبیه‌ساز و چهره‌پرداز آن زمان‌ها، از قبیل آقا صادق و آقا نجف دانست. لطفعلی در منظره‌پردازی و آرایش گلستان و دشت و دمن نیز هنرمندی چیره‌دست و در آبرنگ و سیاه قلم و کارهای روغنی (قلمدان و جلد سازی) و تذهیب و حل کاری و ساختن انواع مرغشها مهارت فوق‌العاده‌ای داشت. استاد محمد حسن، نقاش و مذهب نامی شیرازی، از استادان وی بود. او به نواحی قفقاز و گرجستان سفر کرد و آثاری هم در این سفرها از خود به یادگار نهاد. لطفعلی سالهای آخر عمر خود را به دلیل سرقت آثار گرانقدرش در ناراحتی و پریشانی گذراند و در شیراز درگذشت. از آثار وی: جلد گل و مرغی قرآن کوچکی، به خط محمد شفیع وصال شیرازی، که با خط طغرایی بسیار ریزی رقم نهاده: «راقمه العبد الاقل لطفعلی ۱۲۵۷»؛ قلمدان گل و بوته‌ای ظریفی، با رقم: «راقم العبد الاقل لطفعلی ۱۲۶۲»؛ تصویر دو دختر، در شیوه‌ی فرنگی، با رقم: «مشق حقیر لطفعلی الشیرازی سنه ۱۲۶۵»؛ تصویر دسته گل سرخی که به سیاه قلمی ساخته و با سایه‌های آبرنگی ترسیم نموده است، با امضای طغرایی و تاریخ ۱۲۶۷ ق؛ تصاویر «شاهنامه» فردوسی، به خط محمد داوری، که به غیر از چند تصویری که توسط داوری و فرهنگ، برادرش، ترسیم یافته، تماما به دست استاد لطفعلی فرجام پذیرفته است؛ قاب آینه مصوری که چهره‌پردازی و گل و مرغ سازی را یک جا عمل آورده و با تذهیب و آرایش استادانه‌ای به اتمام رسانده است و به خط طغرایی رقم نهاده: «راقم العبد الاقل لطفعلی ۱۲۸۲». در «احوال و آثار نقاشان» به سیزده اثر دیگر وی اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۴۸)، احوال و آثار نقاشان (۵۶۸ -۵۶۱/ ۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۸۷ -۲۸۳/ ۴)، شرح حال رجال (۱۸۳/ ۶)، هنر قلمدان (۱۴۲ -۱۴۰، ۷۵).

شیرازی، مانی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(مقتول ۹۲۷/ ۹۱۴/ ۹۱۳ ق)، نقاش و شاعر، متخلص به مانی. در دوره‌ی شاه اسماعیل اول (۹۳۰ - ۹۰۵ ق) می‌زیست. در ابتدا به برزگری روزگار می‌گذرانید و در اواخر به واسطه‌ی شهرت شاعری و لطف طبع نزد شاه مراتب عالی یافت. وی در خوشنویسی و نقاشی نیز مهارت داشت و نام او را جزو شاگردان سلطانعلی مشهدی آورده‌اند که احتمال دارد با صاحب عنوان یکی باشد. وی سرانجام به سعایت امیر نجم‌الدین زرگر مورد غضب شاه قرار گرفت و شاه حکم قتل او را صادر کرد. از آثارش: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۱۰/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۵۸۴/ ۲)، پیدایش خط و خطاطان (۱۵۲ -۱۵۱)، تاریخ نظم و نثر (۴۴۵)، تحفه سامی (۲۰۰ -۱۹۹)، تذکره‌ی روز روشن (۷۰۴ -۷۰۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۳۰۱ -۲۹۷/ ۴)، الذریعه (۹۵۲/ ۹)، روضات الجنان و جنات الجنان (۲۱۱/ ۱)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۷۸/ ۲)، فرهنگ سخنوران (۷۹۴)، فهرست نسخه‌های خطی فارسی (۲۵۰۷/ ۳)، کوی سرخاب (۴۲۰ -۴۱۴)، لغت‌نامه (ذیل / مانی شیرازی)، مرآت الفصاحه (۵۴۶ -۵۴۴)، هفت اقلیم (۲۲۹ -۲۲۸/ ۱).

شیرازی، محمدولی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. از اهالی شیراز بود و گل و مرغ و صورت‌سازی را استادانه انجام می‌داد. این هنرمند، قلمدان و جلد و قاب آینه می‌ساخت و در ارائه‌ی مجالس بزمی و رزمی و افسانه‌های ملی دست پرحلاوت داشت. وی علاوه بر فنون چهره‌پردازی، در تذهیب و طلاکاری و خط نستعلیق و شکسته نیز استاد بود و بسیار با سلیقه و هنرمندانه عمل می‌نمود. از آثار وی: قلمدان رزمی پرکاری که رزم‌آوران، البسه‌ی جنگی پوشیده و به حالت سواره، با یکدیگر مصاف می‌دهند و درحواشی قلمدان نیز، رستم مشغول تیراندازی است و در کناره‌ها اشعار رزمی شاهنامه، به خط نستعلیق سفید درج شده و بین آنها نیز تذهیب گشته و چنین رقم دارد: «بجهت پیش‌کش... حاجی معتمدالدوله... محمدولی بن جناب الصدر الشیرازی ربیع‌الثانی سنه ۱۲۹۷»؛ تصویر زن جوانی که به روی قلمدان نقش بسته و قلیانی به دست گرفته و در حواشی آن، مناظری از مسافران خوش‌گذرانی که با درشکه‌ها، به سیر و سیاحت می‌روند، جلب نظر می‌کند و رقم «راقمه محمدولی ۱۲۹۸» دارد؛ قمدان گل و مرغی پر مهارتی در شیوه‌ی لطفعلی، که دارای مناظر مختلفی است، با رقم: «محمدولی ۱۲۹۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۹۸ -۱۰۹۷/ ۳)، هنر قلمدان (۱۳۸).

شیرازی، مصطفی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۰ ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. وی به شیرازی موصوف بود و بعد از درک کمالات و اندوخته‌ی هنری به تهران آمد و در

مجمع‌الصنایع ناصری، کارگاه هنری دایر نمود. این هنرمند در تصویرسازی و چهره‌پردازی مهارت داشت و در فرنگی‌سازی و ارائه مناظر قوی‌دست بود. وی همچنین گل و مرغ را در شیوه‌ی کلاسیک و شیوه‌ی نقاشان روسی، طبیعی به عمل می‌آورد و تذهیب و آرایش جوانب قلمدان، و در مواردی حل کاریها را به نازک قلمی ترسیم می‌نمود. مولف «آثار عجم» در ذکر او گفته: «جز نقاشی به تحصیل حکمت الهی و ریاضی هم مشغول است». از آثار وی: تصویر سیاه قلمی گل سرخی که در کمال استادی و در شیوه‌ی لطفعلی است و رقم «عمل کمترین مصطفی ۱۲۸۷» دارد؛ قلمدان عالی گل و مرغی که در شیوه‌ی فرنگی‌سازی عمل آمده و در وسط رویه‌ی آن، تصویر حضرت مریم و مسیح (ع) جلب نظر می‌نمود، بار قم: «مصطفی شیرازی»؛ قلمدان مرغشی پرحلاوتی که در رویه‌ی آن، تصویر حضرت سلیمان در البسه و هیبت بخصوص بود، بار قم: «بنده مصطفی شیرازی ۱۳۲۰». پنج اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۴۸)، احوال و آثار نقاشان (۱۱۶۰ -۱۱۵۹/ ۳)، هنر قلمدان (۱۵۲، ۷۷، ۶۲).

شیرازی، یدالله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۰ ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. اهل شیراز و قلمدان‌ساز دوره ناصری بود و رد نقش گل و مرغ و چهره‌پردازی قلمی خوش داشت. نقش گلها در قلمدان‌های او ریز و درشت و ایرانی- فرنگی است و شباهت زیادی به شیوه فتح‌الله شیرازی دارد. از آثار وی: قلمدان گل و مرغی که در روی آن و در بین سه مدالیون متنوع آن، تصاویری از پریرویان ایرانی و فرنگی ترسیم شده، با: «رقم یدالله شیرازی ۱۲۹۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۲۶/ ۳)، هنر قلمدان. (۱۳۹).

شیرزاد، غلام

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و طراح. وی از طراحان و نقاشان و بافندگان بنام پارچه‌های حریر زمان خود بود. تنها اثر باز مانده وی، تصویر دو جوان است که به قرینه رو به روی یکدیگر نشسته‌اند. این نقاشی که بر پارچه اطلسی به رنگ سبز انجام پذیرفته، در حواشی و کناره آن تصویر درختان و گلها نقش بسته است و به خط رقاع قرمز چنین رقم دارد: «تقدیم آستانه مقدسه نمود غلام شیرزاد سنه ۹۷۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۱۱ / ۱).

شیرین قلم، عبدالصمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش، خطاط و شاعر. ملقب به شیرین قلم. هنگامی که همایون شاه در سال ۹۵۱ ق جهت سیاحت و دیدار شاه طهماسب به ایران آمد، از شاه صفوی خواست که تعدادی از هنرمندان را همراه وی روانه‌ی هندوستان سازد؛ این امر به دستور شاه طهماسب انجام گرفت، اما وی به عبدالصمد و میر سید علی اجازه‌ی این سفر را صراحتا اعلام ننمود؛ سپس در سال ۹۵۵ ق این دو و جمعی دیگر از هنرمندان بدون رخصت شاه صفوی جهت دیدار همایون شاه خود را به قندهار رساندند و سپس همراه او به هندوستان رفتند بدین ترتیب مکتب معروف هند و ایرانی پایه‌گذاری شد. شیرین قلم در زمان اکبرشاه، به منصب چهارصدی نایل شد و به سال ۹۸۵ ق امین دارالضرب فتح‌پور و به سال ۹۹۴ ق صاحب دیوان ولایت مولتان گردید. عبدالصمد در رشته‌های گوناگون تصویرسازی، از قبیل شبیه‌سازی و چهره‌پردازی و مجالس بزمی و رزمی و جانورسازی و گرفت و گیر و ارائه کوه و دشت و دمن قوی دست بود و خط نستعلیق را شیرین می‌نوشت و شعر نیکو می‌گفت. او در بعضی از آثار خود زرین قلم رقم زده است. شریف فارسی، ملقب به امیرالامراء، فرزند وی است. از آثار وی: تصویر مرد عمامه به سری که به همراه اسب خود در صحرا پیش می‌رود و در زمینه‌ی دوردست تصویر، منظره‌ی کوه و تک درخت تنومند جلب نظر می‌کند، با رقم: «عبدالصمد شرین قلم»، تصویر درویشی که در بیداری و هوشیاری نقش شده و گویا الهام پرمعنی نقاش از اشعار سعدی است که به استادی رقم گذاشته: «بنده شکسته رقم عبدالصمد شیرین قلم»؛ تصویر مجنون با حیوانات وحشی که در صحرا جمع گشته‌اند و در گوشه‌ی دیگر، تصویر جوانی است که دهنه‌ی اسب را گرفته و از آن محافظت می‌کند، با رقم: «عمل نوروزی مولانا عبدالصمد... ۹۶۵». ده اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۰۲ -۴۰۱/ ۲)، احوال و آثار نقاشان (۳۳۷ -۳۲۹/ ۱)، تاریخ نظم و نثر (۴۲۸)، تاریخ هنرهای ملی (۴۵۲ -۴۵۱، ۲۷۳ -۲۷۲/ ۱)، گلستان هنر (چهل، چهل و یک، چهل و پنج).

شیوا، قباد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

قباد شیوا، طراح گرافیك ایرانی، از سال‌های جوانی برای عرضه‌ی گرافیك بومی و برخاسته از فرهنگ ایرانی کوششی پی‌گیر داشته و اکنون در نگاه جهانیان به عنوان طراح گرافیك دارای سبك مطرح است. دانش‌نامه‌ی بریتانیکا در ویرایش ۲۰۰۷ میلادی در بخش گرافیك کشورهای در حال توسعه به معرفی او به نمایندگی از قاره‌ی آسیا پرداخته و پوستر بزرگداشت سعدی او را چاپ کرده است. شیوا نخستین طراح گرافیك معاصر ایران است که خط شکسته نستعلیق را نه به عنوان عامل فرعی و خبررسان، بلکه به عنوان یك عنصر گرافیکی در آثار خود به کار برده است. انجمن بین المللی طراحان گرافیك او را به عنوان یکی از ۱۲ طراح گرافیك برتر جهان برگزیده است.

زندگی‌نامه

قباد شیوا طراح در سال ۱۳۱۹ در شهر همدان چشم به جهان گشود. پدرش آشنا به شعر و عرفان و در نواختن تار زبردست بود و آوازی خوش داشت. مادری که او را پرورش داد در واقع نامادری مهربان و باهوشی بود که قباد و برادرانش را به مانند فرزندان خود دوست داشت. پدرش کارمند بود و برادر بزرگترش در بیمارستان آمریکایی‌ها در همدان کار می‌کرد. همین برادر بود که کارت‌های کریسمسی را که آمریکایی‌ها به او هدیه می‌دادند برای قباد به ارمغان می‌آورد و آن کارت‌ها گرایش به نقاشی را در قباد زنده کردند. کشیدن طرح‌های روی آن کارت‌ها نخستین تمرین‌های قباد در راه فراگیری هنر و مهارت نقاشی کردن بود.

در دوران دبیرستان در کلاس سیف الله گلپریان از سه‌لایی و مقوا و هر آن چه که می‌شد کاردستی درست می‌کرد. اما یک روز که همه‌ی دانش آموزان باید کاردستی‌های خود را تحویل می‌دادند، قباد کاری انجام نداده بود. هنگامی که استاد از قباد خواست کار خود را نشان بدهد، ترس سراپای قباد را فراگرفت اما ناگهان به یاد آورد که طرح یکی از کارت‌تبریک‌ها را روی فیبر با رنگ پودری کشیده و در جیبش گذاشته بود. به ناچار همان را به استاد نشان داد و منتظر توبیخ او شد. اما استاد گلپریان نقاشی را با علاقه نگاه کرد و پس از این که دریافت قباد آن را کشیده است، جلوی هم‌کلاسی‌ها از او و نقاشی‌اش بسیار تعریف کرد. این رویداد گرایش قباد را به نقاشی بیش از پیش افزایش داد.

به زودی قباد دریافت که سیف الله گلپریان کلاس نقاشی دارد. اما کلاسش ویژه‌ی دختران بود و پسرها را راه نمی‌دادند. با وجود این، قباد از پدرش خواست که از دوست دیرینش بخواهد پسرش را در کلاس نقاشی بپذیرد. گلپریان که به توانمندی قباد در نقاشی آشنا بود پذیرفت که او به عنوان دستیار به کلاسش راه پیدا کند. قباد در ساختن رنگ به استاد کمک می‌کرد و از او شیوه‌های رنگ‌گذاری و نقاشی را می‌آموخت. چندی نگذشت که قباد از ماندن در آن کلاس خسته شد، زیرا کار اصلی آن‌ها نسخه‌برداری از نقاشی‌های چاپ شده‌ی خارجی به‌ویژه روسی بود. از این رو، به دامن طبیعت پناه برد و تا پایان دوره‌ی دبیرستان به نقاشی از طبیعت پرداخت.

هنگامی که قباد تصمیم گرفت برای رفتن به دانشکده‌ی هنرهای زیبا خود را آماده کند با مخالفت خانواده رو به رو شد. پدر به دلیل وابستگی عاطفی به قباد مخالف رفتن او به تهران بود و دیگران معتقد بودند که با نقاشی نمی‌توان هزینه‌ی زندگی را فراهم کرد. این مخالفت‌ها باعث ناراحتی‌های روانی برای قباد شد و سرانجام او را به بیمارستان کشاند. پزشکان به خانواده‌ی قباد سفارش کردند که او را در کارهاش آزاد بگذارند و گر نه حال او بدتر می‌شود. به این ترتیب، قباد جواز رفتن به دانشگاه را پیدا کرد و پس از این که یک بار در کنکور دانشگاه پذیرفته نشد، سرانجام به آرزوی خود رسید و همراه بزرگانی چون عباس کیارستمی، فرشید مثقالی، آیدین آغداشلو و ابراهیم جعفری، دوره‌ی آموزشی خود را در دانشگاه تهران آغاز کرد.

زندگی در تهران دشواری‌ها خود را داشت و خانواده‌ی شیوا نمی‌توانست از پس هزینه‌های زندگی و تحصیل شیوا برآید. همین تنگنای مالی باعث شد که او به نقاشی تبلیغاتی(گرافیک) رو بیاورد. هر چند شیوا آن نخستین کارها را مزخرف دانسته است، اما همان کارها باعث چرخیدن نگاه‌ها به سوی او شد و کانون آگهی زیبا جایگاهی را برای او در نظر گرفت. کار شیوا شبیه کاری از نمونه‌های خارجی بود و این کار هر چند برایش خسته کننده بود، اما برای گذران زندگی با ناچار به آن تن داد.

هنگامی که از مجله‌ی تماشا، هفته‌نامه‌ی اطلاع رسانی صدا و سیما، به سراغ شیوا آمدند همه چیز دگرگون شد. آن مجله فرصتی برای نوآوری فراهم کرد و باعث آشنایی با نویسندگانی شد که او را به کارگزینی صدا سیما معرفی کردند و شیوا به عنوان یکی از کارکنان واحد دکور صدا سیما به طراحی دکور، پوسترهای اطلاع‌رسانی، از جمله پوسترهای جشن هنر شیراز، و روی جلد کتاب‌های انتشارات سروش پرداخت. او با کارهای برجسته و پسندیده‌ی خود مدیران تلویزیون را متقاعد کرد که واحد گرافیک صدا و سیما را راه‌اندازی کنند. سپس، شیوا تصمیم گرفت واحد گرافیک انتشارات سروش را راه‌اندازی کند و برای این که به چند کشور اروپایی سفر کرد تا ببیند واحدهای انتشاراتی در دنیا چگونه کار می‌کنند و با چرخه‌ی کار آشنا شود.

کارهایی که شیوا در آن سال‌ها انجام داد نه تنها او را به عنوان یکی از طراحان گرافیک ایرانی پرآوازه کرد بلکه جایزه‌های جهانی را نیز برایش به همراه داشت. او جایزه‌ی دوسالانه‌ی پوستر بورنو را برد، مجله‌های گرافیک کارهایش را چاپ می‌کردند و تا اندازه‌ی در جهان شناخته شده بود. با وجود این، احساس کرد که به فراگیری" علم گرافیک "نیاز دارد. از این رو، برای دانشگاه پرت(Pratt) نیویورک درخواست فرستاد و پذیرفته شد. زمانی که برای نام نویسی به آن دانشگاه رفت به او گفتند که باید با هیئت علمی مصاحبه کند. شیوا تصور می کرد که این مصاحبه بخشی از فرآیند پذیرش دانشجوی آن دانشگاه است. اما هنگامی که به جلسه‌ی مصاحبه رفت متوجه شد که آن‌ها تصور می‌کردند شیوا برای درس‌دادن درخواست داده است. هنگامی که فهمیدند او برای درس خواندن آمده است، شگفت زده شدند، چرا که از پیشینه‌ی کاری او بر می‌آمد که جوایز شناخته شده‌ای را برده است. آن‌ها گزینش واحدها را به خود شیوا سپردند و او فقط درس‌های پایه‌ای گرافیک را برگزید و این بار نیز همگان را شگفت‌زده کرد.

هنوز زمان زیادی از رفتن شیوا به آمریکا نگذشته بود که انقلاب اسلامی ایران به پیروزی رسید و همه چیز تا زمانی که چندان روشن نبود به صورت نامشخص درآمد و پولی برای او فرستاده نمی‌شد. از این رو، برای گذران زندگی خود و خانواده‌اش و فراهم کردن هزینه‌ی مواد و ابزار کارش به جست و جوی کار پرداخت و سرانجام در کارگاه گلیزر، از طراحان گرافیک سرشناس آمریکایی، پذیرفته شد. او به کمک گلیزر توانست به مدرسه‌ی هنرهای تجسمی نیویورک نیز راه یابد. سرانجام پس از فراهم شدن اندوخته‌ای ارزشمندی از دانش گرافیک در سال ۱۳۶۰ به ایران بازگشت.

شیوا پس از بازگشت به ایران تا زمان بازنشستگی در صدا و سیما کار کرد و در دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، دانشگاه الزهرا و دانشگاه آزاد به تدریس پرداخت. پس از بازنشستگی کارگاه شخصی خود را بر پا کرد و کار آموزشی را به شیوه‌ی دیگری پی گرفت. این بار به جای این که او به دانشگاه برود، از دانشجویان خواست به کارگاهش بیایند و دانش گرافیک را در عمل بیاموزند. اکنون قباد شیوا مدیر آموزشگاه فرهنگی هنری شیوا در تهران است و به آموزش گرافیک ایرانی به هنرآموزان جوان می‌پردازد تا ره‌پویان راه او گرافیک ایرانی را به پیش ببرند.

اندیشه‌های گرافیکی

قباد شیوا در چند دهه فعالیت هنری خود کوشیده است آثار گرافیکی نوین با روح و فرهنگ ایرانی پدید آورد و بر این باور است که ": ما باید با فرهنگ خودمان در گفت و گوی گرافیک جهانی حضور داشته باشیم ".او در گفت و گوهایی که با رسانه‌هایی گوناگون داشته، از کم توجهی هنرمندان معاصر ایران به فرهنگ خودی گلایه کرده و چنین گفته است ": ما غافلیم در کشوری زندگی می‌کنیم که آن چه در رابطه با ماست، یعنی هنر ما، از منابع نفتی سرشارتر است. متاسفانه در طول تاریخ معاصر هنرمندان هیچ نگاهی به این کشور عزیز ندارند و این جای تاسف است ".او به هنرمندان جوان سفارش می‌کند که به فرهنگ خود فکر کنند و آثاری پدید آورند که برخاسته از فرهنگ بومی باشد و راهکار دستیابی به این هدف را آزاد اندیشه از قید و بندهای مکتب‌های بیگانه می‌داند و حتی بر این باور است که ": ما باید برای رسیدن به یک شناسنامه‌ی فرهنگی، آن قدر بدون گرافیک باشیم تا گرافیک خودمان را به وجود آوریم ".

البته شیوا فقط به کار بردن عناصر هنر ایرانی مانند شمسه و ترنج را در یک اثر هنری کافی نمی‌داند، بلکه آن اثر باید بازتاب روح ایرانی باشد. به نظر او": وقتی اثری دارای روح ایران باشد به آن می گویند گرافیک ایرانی. همان گونه که وقتی دارای روح لهستانی یا آلمانی باشد به آن جا تعلق پیدا می‌کند ".او فرهنگ ایرانی را فرهنگ غیرمستقیم و رازآلود می‌داند و بر این باور است که ": اگر در آثار هنرمند رمز و راز وجود داشته باشد بدون هیچ گونه موتیف ایرانی، آن اثر شرقی و به طبع ایرانی است ".از سوی دیگر ممکن است در یک پوستر موتیف ایرانی یا خط ایرانی به کار رفته باشد، اما آن اثر ایرانی نباشد. چنان که خود او مثال

می‌زنـد": من یـک پوستر دارم از یـک گرافیست ژاپنی که با کتیبه‌ای به خط ایرانی کار شـده است اما هنوز هم این اثر بسـیار ژاپنی است ".

شیوا تقسـیم‌بندی گرافیـک را به تجاری و هنری چنـدان درست نمی‌دانـد و یادآور می‌شود که چنـد میلیون نفر در جای جای جهان هسـتند که روش‌هـا و ابزار گرافیـک را خـوب می‌شناسـند و می‌کوشـند نیـاز گرافیکی مردم را در حوزه‌هـای اجتمـاعی، فرهنگی یا اقتصـادی پاسـخ دهنـد. این دسـته نمایشـگاهی برای آثـار خود برگزار نمی‌کننـد، امـا کـار خود را درست انجام می‌دهنـد. اما در هر کشوری شـمار اندکی پیدا می‌شوند که " : در ضمن کاری که انجام می‌دهند خواستار این هستند که اندیشه، نگاه و حضور خود را در اثرشان بیان کننـد. این‌ها همان گرافیست‌های مولف هسـتند و دسـتاورد کار همین هنرمنـدان است که نمایانگر جامعه، فرهنگ و جغرافیای آنان است ".شیوا کوشیده است از این دسته باشد و خوشبختانه چنین است.

به نظر شـیوا کسـی که طراحی نمی‌دانـد، نمی‌توانـد گرافیست خوبی باشد. او با هنرجویان سـفارش می‌کند بسـیار طراحی کنند و از همان آغاز به گرافیک رایانه‌ای روی نیاورنـد بلکه آن را به خـدمت طراحی در بیاورنـد. شـیوا پیش‌بینی می‌کند که غربی‌ها کم کم رایانه را در کار گرافیکی کنار می‌گذارند و می‌گوید ": آن‌ها خودشان طراحی کامپیوتری را قبول ندارند و به افرادی که می‌نشینند رو به روی کامپیوتر و طراحی می‌کننـد به اصـطلاح می‌گوینـد: عروسک خیمه شب‌بازی. جالب اینجاست به تصاویری هم که با این سیسـتم بیرون می‌آیـد می‌گوینـد": فحشای تصویری. "غرب در حالی که خودش سازنـده کامپیوتر است اما در حال حاضر کوشـش می‌کند تا از آن فاصله بگیرد ".

نگاه شـیوا به هنر اسلامی نیز بسیار نو و آموزنده است. او دلیل نزدیکی هنر اسلامی به ریاضیات و هندسه را حقیقت‌گرایی هنرمندان مسـلمان می‌دانـد. او در این بـاره می‌گویـد ": تصـویر شـما، خـود شـما نیست، تصـویر شـما دروغی از شـما است. هر چقـدر تصویر مـاهرانه‌تر باشـد، دروغ مـاهرانه‌تری است. یک گل همان گل است، اما تصویرش نه. اما یک مربع همیشه مربع است و دیگر اشـکال هندسـی هم همین گونه است. به همین دلیـل هنرمنـدان اسـلامی رفتنـد سـراغ عناصـر بصـری که حقیقت دارد و این بـاعث شـد هنر اسـلامی، هندسـی شود و حالا در غرب می‌بینیم که پس از هجوم فیگور طی قرن‌های متمادی، در هنرهای تجسـمی بالاخره به انتزاع رسـیده‌اند، یعنی چه بخواهیم و چه نخواهیم آن‌ها به انتزاع رسـیدند، در صورتی که هنر اسـلامی از ابتدا چنین بود. برای مثال، میکل آنژ در خلق اثر «روز محشـر» بر سقف کلیسای سیستین خدا را یک پیرمرد ریش‌دار نشان می‌دهد، اما در هنر اسلامی خدا یک نقطه است که این به ذهنیت امروزه ما نزدیکتر است و بنابراین هنر خالص‌تری است ".

شیوا از درک نـادرست غربی‌هـا از هنر اسـلامی انتقاد می‌کنـد و می‌گویـد ": غربی‌ها چون این هنر را درک نمی‌کننـد، آن را تزئین نامیدنـد، درحـالی که این‌هـا بیـان است نه تزئین، بیـانی در قـالب ابزار خـالص که همان هنـدسه است. آن‌ها چه هنری را هنر تزئینی می‌گویند؟ از لحاظ علمی هنری که معماری را تغییر نمی‌دهد، تزئینی است. اما اگر شـما کاشیکاری‌های گنبد مسجد شیخ لطف الله را بردارید، دیگر آن جلوه پیشـین را ندارد. بنابراین هنر اسلامی هنری بیانگر است. در این هنر همه شکل‌ها دارای معنی است و فقط یک چیز تزئینی نیست. هنر اسلامی یکی از خالص‌ترین هنرهایی است که بشر به آن دست یافته است ".

او بر این بـاور است که هنر اسـلامی بسـیار نـو است و فقـط به دلیـل ناآگـاهی و کم توجهی مـا گرد کهنگی بر آن نشسـته است. او می‌گوید ":درست است که هنر اسـلامی طی قرن‌ها شـکل گرفته، اما بسـیار مدرن است. من پژوهشگر یا تاریخ نگار نیستم و اگر به ایـن هنر علاقه‌منـد شـدم، بـه این دلیـل است که حرف آن‌هـا پس از دویست سـال، هنـوز حرف امروز است و این یعنی مـدرنیته. ما مـدرنیته را از قـدیم داشـته‌ایم. به نظر من شاهکـار هنری، امضـایی است که من در مسـجد جـامع یزد دیـدم و آن هم شـکل و نحـوه قرارگیری امضای یک استاد کاشیکار بود که در یکی از طاقی‌ها نصب شده بود و هنگامی که من آن را با سواد امروز می‌بینم، فکر می‌کنم بسیار مدرن است. اگر خود من این کار را انجام بدهم، به من می‌گویند تو یک کانسپچوالیست مدرن هستی. صحبت اصلی

من در این است که ما تجلی هنرمندانه را از هزار سال پیش داشته‌ایم، اما چرا دیده نمی‌شود؟ شاید باید نیکلاس شیفری باشد که با حس کنجکاوی آن‌ها را ببیند و دوباره آن را عرضه کند تا ما آن را بفهمیم "؟

تعریف شیوا از مدرنیته نیز متفاوت از دیگران است. به نظر او ": مدرنیته خشت آخری است که باید روی خشت زیرین و با تکیه به آن نهاده شود. هر چند که این خشت آخر، شکل و ماده و اندازه‌ی خودش را داراست. تا طاقچه و سکو و زمینه‌ای نباشد، گلدان شما چگونه ایستایی خواهد داشت؟ گلدان معلق هم محکوم به سقوط و تکه تکه شدن است. سنت و میراث هم مثل پدیده DNA به چگونگی حضور جسمی و روحی ما شخصیت می‌دهند ".او افسوس می‌خورد که در جامعه‌ی ما" گذشته "را مترادف "کهنگی "می‌دانند و می گوید ": این شیوه از نگاه باید از اذهان محو شود. مادر کهنه نیست، مولوی کهنه نیست، مینیاتور کهنه نیست، خط و خطاطی کهنه نیست، آقا لطفعلی صورتگر شیرازی هم کهنه نیست، فرش هزار نقش ما هم کهنه نیست. سماور، حافظ و ابر و باد هم کهنه نیستند. این‌ها و خیلی چیزهای دیگر گوشت و استخوان و رگ و پی ما هستند. بازگشت به خودمان، بازگشت به کهنگی نیست ".

او نمونه‌های خوبی از تازگی فرهنگ دیرین ایران دارد و از جمله گفته است ": ژرژ براک وقتی حروف و نوشته‌ها را به عنوان فرم با تصویر همنشین کرد و پایه‌های مکتب کوبیسم پی‌ریزی کرد، همان موقع گفت که این تداخل تصویر و حروف را از دیر باز در مینیاتورهای ایرانی یافته است و ما می‌دانیم بین این کشف ژرژ براک در مکتب کوبیسم و میراث‌های مینیاتوری ما دست کم ۳۰۰ سال فاصله زمانی وجوددارد. پس باید به هوش باشیم و قدر میراث‌هایمان را بدانیم ".

سپاس گذاری جهانیان

به روزگاری که شیوا کار گرافیکی را آغاز کرد، گرافیک ایران تابع گرافیک لهستان بود. اما او همواره از خود می پرسید چرا می گویند گرافیک لهستان، گرافیک ژاپن و نمی گویند گرافیک ایران. از این رو تصمیم گرفت گرافیک ایرانی کار کند و برای نخستین بار از طغرانویسی و خط شکسته نستعلیق به عنوان یک عنصر گرافیکی در پوستر پنجمین جشن هنر شیراز بهره گرفت. شگفت این که همین نوآوری او بسیار به چشم آمد، آوازه‌ی او را در جهان فراگیر کرد و آن پوستر را به موزه‌های آمریکا و اروپا فرستاد. هر چند شیوه‌ی کار او در کشور خودش با بی‌مهری برخی از هنرمندان رو به رو شد، اما زمانی که در آمریکا بود با برگزاری نمایشگاه کوشید گرافیک ایرانی را به جهانیان معرفی کند و باز هم جای شگفتی است که ناایرانی‌ها بسیار زودتر از ایرانی‌ها به ارزش گرافیک ایرانی او پی‌بردند.

هنگامی که شیوا در دانشگاه پرت به فراگیری دانش گرافیک می‌پرداخت، خود دانشگاه نمایشگاهی بزرگ از آثار او برگزار کرد. برای آن که بازدیدکنندگان آشنایی چندانی با ایران و هنر آن نداشتند، شیوا عکس‌هایی از کتاب" ایران پل فیروزه‌ای "اثر رولف بنی را به صورت اسلاید در نمایشگاه به نمایش گذاشت و هر جا که نیاز بود به بازدیدکنندگان توضیح می‌داد که در کدام پوستر از آجرکاری یا نقش و نگار ساختمانی که در اسلایدها می‌بینند، بهره گرفته است. نمایشگاه بسیار پر شور بود و آوازه‌ی آن در نیویورک پیچید تا این که یک روز گروهی با دستگاه‌های عجیب و غریب به نمایشگاه آمدند و صدای قباد را به عنوان یک هنرمند برجسته ضبط کردند تا با موشک و دستگاه‌های ویژه به فضا بفرستند تا اگر در سیاره‌های دیگر حیات هوشمندی وجود داشته باشد، پیام نخبگان زمین را دریافت کنند.

انجمن بین المللی طراحان گرافیک(AGI)، که در برنامه‌ی تازه‌ای ۱۲ کتاب از آثار ۱۲ طراح گرافیک برتر جهان را با عنوان استادان بزرگ بین المللی طراحی گرافیک(International Masters of Graphic Design) منتشر کرد، یک جلد را به قباد شیوا اختصاص داد. این کار که حتی برای خود شیوا نیز شگفت‌انگیز بود با عث شد که شیوا با دفتر آن انجمن تماس بگیرد و دلیل گزینش خودش را به عنوان یکی از ۱۲ استاد برتر گرافیک معاصر جهان بپرسد. چنین پاسخ شنید": کارهای شما هویت

مستقل و خاص دارد و شاخص گرافیک ایران است ".آری، شیوا به هدفی که از سال‌ها جوانی پی گرفته بود، دست یافت، چرا که می‌خواست در کنار گرافیک آلمان، گرافیک لهستان و گرافیک ژاپن، از گرافیک ایران نیز سخن به میان آید.

سرانجام نام شیوا در ویرایش ۲۰۰۷ دانش‌نامه‌ی بریتانیکا به عنوان یکی از سه طراح گرافیک برجسته‌ی کشورهای در حال توسعه در کنار نام یک طراح گرافیک آفریقایی و یک طراح گرافیک آرژانتینی آمد. به نظر نویسندگان بریتانیکا، آثار این سه هنرمند پیام آور سنت و فرهنگ سرزمینی آن‌هاست. آن‌ها به تحلیل آثاری از شیوا پرداخته و پوستر بزرگداشت سعدی شیوا را نیز به عنوان نمونه‌ی برجسته‌ای از گرافیک ایرانی چاپ کرده‌اند. در بخشی از آن مقاله چنین آمده است:

"طراحان کشورهای در حال توسعه طرح‌های خود را اغلب با رویکردهایی برگرفته از کشورهای صنعتی پدید می‌آورند، اما برای برقراری ارتباط دیداری کارآمدتر آن را با سنت‌های محلی و ملی در هم می‌آمیزند. در سده‌ی بیستم میلادی قباد شیوا، طراح گرافیک ایرانی، جعبه رنگ نقاشی، خوشنویسی و صفحه آرایی نسخه‌های خطی را در کارهای گرافیکی خود وارد کرد. کارهای او از بسته‌بندی تا آگهی‌های تبلیغاتی و مجله‌ها و روزنامه‌ها تا پوسترهایی برای جشن‌ها و همایش‌ها گسترده است. برای مثال، پوستر او برای هشت‌صدمین سالگرد تولد شاعر نامدار ایرانی سعدی این مهارت او را در به کارگیری رنگ و توانایی‌اش را در آفریدن تصویری باطراوت به خوبی نشان می‌دهد. این تصویرسازی‌های سبک‌دار، ادامه‌ی سنت‌های کتاب‌های خطی ایران کهن است، اما در بافتی از ذائقه‌ی طراحی معاصر ".

شیوا در نگاه هنرمندان

علی‌اصغر محتاج، نقاش و طراح گرافیک، یکی از پوسترهای ارکستر مجلسی رادیو تلویزیون ایران را که در آن یک ویولون سل تکیه کرده بر صندلی با رنگ‌هایی در هم پیچیده و بسیار لطیف نمایش داده شده است" لبخند ژکوند "قباد شیوا می‌داند.

لیلی گلستان، نویسنده و مدیر گالری گلستان، نیز همین پوستر را بسیار زیبا و هوشمندانه و دوست داشتنی می داند و سنتی و مدرن بودن کارهای شیوا را این گونه بیان کرده است ": کارهایش به همان اندازه سنتی‌اند که مدرن. از عناصر سنت مثل درخت سرو، گل سرخ، خوشنویسی و گل و مرغ استفاده‌ی مدرن می‌کند و چه بجا. پس من ایرانی قرابت زیادی با اثر حس می‌کنم و اوی غیرایرانی هم رنگ و بوی اینجایی را خوب متوجه می‌شود ".

پرویز کلانتری، نقاش، اثرپذیری قباد شیوا را از فرهنگ ایرانی این گونه بیان کرده است":من با چشم خودم او را دیدم که روی فرشی که قالیچه‌ی حضرت سلیمان نبود بر فراز شهر به پرواز درآمد و در پروازش به انگلستان و فرانسه و آمریکا رفت و سر از نشریات بین المللی گرافیک درآورد. همان فرش خوش نقش و نگاری که همه‌ی عمرش از سال‌های کودکی تا هنوز هم روی آن می‌خوابد و نقش خواب‌هایش را روی پوسترها برای ما تعریف می‌کند ".

علی خسروی، طراح گرافیک، از نقش قباد شیوا در وارد کردن خط فارسی و موتیف‌های سنتی در طراحی گرافیک مدرن ایران چنین گفته است ": آن سال‌ها هنرمندان گرافیک با تصور مدرن شدن و مدرن بودن، عناصر تصویری سنتی را کنار گذاشته بودند. شیوا با نگاهی دوباره و مدرن از این عناصر تصویری استفاده کرد. از خط نستعلیق برای ساختن چند پوستر به بهترین شیوه استفاده برد، کاری که بعدها بسیاری از هنرمندان از آن تقلید کردند ".

کیوان سپهر، نویسنده و ناشر، این نوآوری شیوا را این گونه بیان کرده است ": شیوا پس از آن که برای نخستین‌بار در سال ۱۳۵۰ ابتکار به کارگیری خط شکسته نستعلیق فارسی را نه به عنوان عاملی فرعی و فقط اطلاع‌رسان، بلکه به سبب استفاده از توان گرافیکی و تصویری آن در یک اثر هنری کاربردی به خود اختصاص داد، این نگاه را همچنان پی گرفت و از انرژی و جوانی تنیده در تن بازمانده‌های هنر باستانی و قدیم ایرانی، که به ظاهر پیر و کهنه می‌نماید، بهره جست ".

محسن احتشامی، طراح گرافیک، مشخص‌ترین بخش فعالیت حرفه‌ای قباد شیوا را طراحی پوستر می‌داند و در این باره گفته است":

با وجود سفارش‌های متفاوت و موضوع‌های گوناگون طی سال‌ها، استمرار یک حرکت پی‌گیرانه و قابل لمس در کارهایش هویداست. رنگ نکته‌ی فراموش نکردنی کارهای اوست ... با وجودی که موضوع بسیاری از پوسترهای دهه‌ی ۱۳۵۰ قباد شیوا فرامنطقه‌ای است، اما استفاده از طرح‌های آزاد و کاربرد پاره‌ای نمادهای ایرانی همچون کار با جوهرهای دونده‌ی رنگی به مرور پوسترهای این دوره را را بومی‌تر و تغزلی‌تر کرده است ".

آیدین آغداشلو، نقاش و طراح گرافیک، شیوه‌ی خاص کارهای شیوا را این گونه بیان کرده است":شیوه کارش چنان واضح و مشخص است که بی‌تماشای امضای کارهایش راحت می‌فهمیدی که کار اوست و نگاهش به خوشنویسی سنتی ایرانی، به‌ویژه خط شکسته نستعلیق، او را در میان بنیادگذاران گرافیک معاصر ایران شاخص و خاص کرد ".

لئوناردو دسونولی درباره‌ی آثار شیوا گفته است ": من به تازگی طراحی گرافیک ایران را کشف کرده‌ام. در آن یک شگفتی زیبا و نیرو بخش و نفسی ناگهانی حضور دارد. در دنیای مغلوب پندارهای غربی، ما نیاز به همتایی داریم که ریشه در رسم و سنت خود داشته باشد. آثار شیوا به طور عمیق بر آمده از ذائقه پارسی است ".

منبع:

۱ . جعفری، مهشید. تا راه قلندری نپویی نشود(گفت و گو با قباد شیوا). نگاه نو، شماره‌ی ۷۲ ، بهمن ۱۳۸۵

۲ . رزمجو خوزانی، محسن. روح ایرانی شیوا. نگاه نو، شماره ی ۷۲ ، بهمن ۱۳۸۵

۳ . جلالی، رضا. وازارلی در بقچه مادربزرگ من است(گفت و گو با قباد شیوا). روزنامه‌ی ایران، شماره‌ی ۲۰۴۵ ، ۱۵ بهمن ۱۳۸۰

۴ . میرزایی، علی. درباره‌ی شیوا(نظر هنرمندان درباره‌ی شیوا). نگاه نو، شماره‌ی ۷۲ ، بهمن ۱۳۸۵

۵ . دالوند، احمدرضا. شیوا از سال‌های پیش تا هنوزهم. روزنامه‌ی ایران، شماره‌ی ۳۱۹۲ ، ۲۵ تیر ۱۳۸۴

صابری، فیروزه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نقاش.

تولد: ۱۳ فروردین ۱۳۲۵.

درگذشت: ۱۴ بهمن ۱۳۷۵، تهران.

فیروزه صابری، فرزند اسماعیل، تحصیلات ابتدایی خود را در دبستان همام (۱۳۳۸ -۱۳۳۱) و تحصیلات دبیرستانی را در دبیرستان دکتر فاطمه سیاح (۱۳۴۵ -۱۳۳۸) به پایان رساند. وی سپس در مدرسه‌ی آلیانس فرانسز پاریس زبان فرانسه را فراگرفت و در پس از بازگشت به ایران در دانشکده‌ی زبان‌های خارجی در تهران موفق به اخذ لیسانس در رشته‌ی ادبیات فرانسه شد.

از سال ۱۳۴۶ در شرکت بازرگانی دولتی ایران استخدام شد. فعالیت‌های هنری خود را از سال ۱۳۴۵ آغاز کرد. نمایشگاه‌های انفرادی به وی شرح زیر است: گالری خصوصی (مرداد ۱۳۶۵، کارهایی ملهم از موضوعات داستان‌های عامیانه هندی)؛ نگارخانه سبز (۵ تا ۱۳ شهریور ۱۳۶۹، تهران، کارهایی ملهم از داستان لیلی و مجنون نظامی)؛ کنگره‌ی بین‌المللی بزرگداشت نهمین سده‌ی تولد حکیم نظامی (دانشگاه تبریز، کارهایی ملهم ازداستان لیلی و مجنون نظامی)؛ نگارخانه سبز (۲۱ تا ۲۸ آذر ۱۳۷۱، تهران، کارهایی ملهم از حکایات مثنوی مولوی)؛ گالری هنرهای تجسمی فرهنگسرای بهمن (۱ تا ۱۵ اردیبهشت ۱۳۷۲، تهران، مجموعه‌ای

از آثارش در دوران‌های مختلف)؛ نگارخانه‌ی برگ (۳ الی ۱۳ تیر ۱۳۷۴، تهران، کارهایی ملهم از حکایت قرآنی یوسف و زلیخا). نمایشگاه‌های جمعی او به شرح زیر است: اولین نمایشگاه دو سالانه‌ی نقاشی ایران (۲۸ آبان تا آذر ۱۳۷۰، موزه‌ی هنرهای معاصر، در این نمایشگاه تابلوی «لیلی و مجنون» او برنده‌ی جایزه‌ی ویژه شد)؛ نمایشگاه آثار نقاشی هنرمندان معاصر ایران (۶ تا ۱۲ مرداد ۱۳۷۲، نگارخانه‌ی برگ)؛ دومین نمایشگاه دو سالانه‌ی نقاشی ایران (۶ آذر تا ۱۸ دی ۱۳۷۲، موزه‌ی هنرهای معاصر)؛ اولین نمایشگاه تجلی احساس (۱۳۷۳، فرهنگسرای نیاوران)؛ سومین نمایشگاه دو سالانه‌ی نقاشی ایران (۲۰ آبان تا ۲۹ دی ۱۳۷۴، موزه‌ی هنرهای معاصر)؛ دومین نمایشگاه تجلی احساس (۱۳۷۴، فرهنگسرای نیاوران)؛ نگارخانه‌ی کیش؛ نمایشگاهی به همراه آثار پریوش گنجه‌ای (جزیره‌ی کیش، اردیبهشت ۱۳۷۶).

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صادقی افشار

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۰۱۸ / ۱۰۱۷ -۹۴۰ / ۹۳۳ ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به صادقی. معروف به صادقی کتابدار. از بزرگان ایل خدا بنده‌لو بود که در نزدیکی محله‌ای به نام ورجو یا ویجویه‌ی تبریز به دنیا آمد. بیست ساله بود که پدرش کشته شد. پس از آن مدتی با امیرخان موصول و بدرخان و سکندر خان افشار به سر می‌برد. در عهد شاه اسماعیل دوم به کتابخانه‌ی دولتی راه یافت و در زمان سلطنت محمد خدابنده و شاه عباس کبیر منصب کتابداری را عهده‌دار بود. تا آن که علیرضا عباسی در حدود ۱۰۰۷ ق این منصب را از او گرفت، ولی صادقی تا آخر عمر، مواجب کتابداری را از دیوان اعلی دریافت می‌داشت. صادقی در نظم و نثر فارسی و ترکی مهارت داشت و از دوران جوانی نیز به هنر نقاشی و طراحی علاقه‌ی زیادی نشان می‌داد و از شاگردان استاد مظفر علی هروی نقاش محسوب می شد. وی در هنر خطاطی نیز دست داشت و به روایتی شاگرد میر علی هروی بود. او در ۱۰۱۰ ق، در اصفهان، تألیفات خود را جمع‌آوری و تدوین نمود و شرح حال مختصری بر آنها نوشت. اثر معروف وی «مجمع الخواص»، به زبان ترکی جغتایی است که شرح حال بسیاری از شاعران معاصر خود را در آن آورده و از آن معلوم می شود که سفرهای بسیاری به شهرهای مختلف کرده است. از دیگر آثار وی: «زبده الکلام»؛ مثنوی «فتح نامه‌ی عباس نامدار»؛ منظومه‌ی «قانون الصور»، در نقاشی؛ «دیوان» غزلیات پارسی و ترکی؛ مقالات و حکایاتی موسوم به «شرح حال منظوم»؛ مثنوی «سعد و سعید»؛ مجموعه‌ی «منشأت و مکاتبات»، به فارسی و ترکی؛ «تذکره الشعرا»یی مشتمل بر رباعیات معمایی؛ «حظیات». از آثار نقاشی او: تصویر مردی که در شیوه‌ی اصفهان ترسیم شده و در پشت سرش، درخت پرحالتی جلب نظر می کند، با رقم: «صادقی افشار»؛ تصویر زن زیبایی در شیوه‌ی فرنگی که دستاری از گردنش آویزان است، با رقم: «راقمه صادقی کتابدار ۱۰۱۵»؛ تصویر رستم، پهلوان قدیمی ایران، که کلاه پردار سفید به سر گذاشته و دیو تیره‌رنگ سهمناکی را به قتل می‌رساند و رقم «صادقی» دارد. در «احوال و آثار نقاشان» به هشت اثر دیگر وی اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۷۲ -۷۱ / ۱)، احوال و آثار نقاشان (۱۴۶۶ / ۳، ۲۸۳ -۲۶۵ / ۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۵۷۷ / ۵)، تاریخ اصفهان (۳۰۲ -۲۹۸)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۶۲۳ -۶۲۱، ۱۴۰ -۱۳۲ / ۲)، تاریخ نظم و نثر (۸۲۷، ۴۵۸ -۴۵۷)، تاریخ هنرهای ملی (۸۵۰ -۸۴۸ / ۲)، تذکره‌ی نصرآبادی (۴۱ -۳۹)، حماسه‌سرایی در ایران (۳۶۸)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۰۶)،

دانشمندان آذربایجان (۲۱۳ -۲۱۲)، دایره‌المعارف فارسی (۱۵۴۸/ ۲)، الذریعه (۳۱ / ۲۳ ۲۷، / ۲ ۲۰۵،/ ۱۹ ۱۰۹، / ۱۶ ۱۸۴، / ۱۳ ، ۵۸۲ -۵۸۱ / ۹)، ریحانه (۴۰۵ / ۳)، عالم‌آرای عباسی (۱۷۵ / ۱)، فرهنگ سخنوران (۵۳۹ -۵۳۸)، کارنامه‌ی بزرگان (۱۸۰ -۱۷۹)، گلستان هنر (۱۶۴ -۱۵۲)، لغت‌نامه (ذیل/ صادقی کتابدار)، مجمع الخواص (مقدمه، ۳۱۷ -۳۱۴)، مولفین کتب چاپی (۵۱۴ / ۳).

صباحی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۸۲ ق)، نقاش و طراح. هنرمند نازک‌قلم فلزات سخت بود که در ترسیم نقوش مختلف اسلیمی دست پرقدرت داشت. از آثار رقم‌دار وی، تزیین پرمهارت و استادانه‌ی جام مسی بزرگی است که به نقوش موزون و دقیق پرمایه انجام یافته و در حواشی و کناره‌ی بالایی آن، اشعاری به خط نستعلیق دیده می‌شود و در لبه‌ی جام رقم نهاده: «صاحبه محمد، عمل صباحی ۹۸۲).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۸۴ / ۱).

صبوری تبریزی، محمد حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، شاعر، نقاش و مذهب. وی از شاعران مکتب وقوع و از منجمان عهد شاه عباس صفوی (۱۰۳۸ -۹۹۶ ق) است که به حسن اشعار و مکارم اخلاق و طرز غزل از امثال خود ممتاز و در فن نقاشی و تذهیب نیز سرآمد بود. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ «رساله‌ای در تقویم»، در چهار فصل، که آن را برای پیر بداق‌خان پرناک و به نام شاه عباس صفوی تدوین کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۱۲۸ / ۱)، احوال و آثار نقاشان (۲۸۴ / ۱)، تاریخ نظم و نثر (۷۰۰)، دانشمندان آذربایجان (۲۲۸ - ۲۲۷)، الذریعه (۵۹۷ / ۹)، سخنوران آذربایجان (۴۸۲ -۴۷۷)، فرهنگ سخنوران (۵۵۱)، لغت‌نامه (ذیل/ صبوی)، مکتب وقوع (۲۷۷ -۲۶۹)، هفت اقلیم (۲۴۷ -۲۴۶ / ۳).

صحاف، محمد تقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

صحاف هنرمند که حقا صد مرد هنرمند در یک تن، و مجمع الصنایع هنر صحافی و نقاشی و طراحی و مذهبی و خوش‌نویسی و سوخت سازی و معرق سازی چرمینه، و ساختن فانوس‌های فنری قدیم، و تعبیه‌ی انواع رنگ و روغن‌های نقاشی و امثال آن بوده، و نمونه‌ی خطوط ثلث وی در سر درب مسجد صفا محله‌ی شهشهان مورخ ۱۲۹۰، و سر درب مسجد رکن‌الملک در تخت فولاد با

امضای محمدتقی بن محمد ابراهیم اصفهانی موجود است. وفاتش حدود سال ۱۳۳۷ می‌باشد.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

صحافباشی، فضل الله

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش و مذهب. ملقب به صحافباشی. از نقاشان عهد مظفرالدین‌شاه قاجار بود و شاید لقب خود را از او دریافت کرده باشد. در معرق‌سازی و تذهیب و نقوش ابتکاری و تجلید استادانه نسخه‌های خطی و تعمیر و ترتیب صفحات آب‌دیده و از بین رفته کتابها، مهارت استادانه‌ای داشت و صحاف‌باشی آستان قدس رضوی بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۱۵ / ۲).

صدیقی، ابوالحسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

طراح، نقاش، پیکرتراش.

تولد: ۱۲۷۶، تهران (محله‌ی عودلاجان).

درگذشت: ۲۰ آذر ۱۳۷۴، تهران بیمارستان آبان.

ابوالحسن صدیقی، فرزند میرزا باقر صدیق‌الدوله نوری، در هفت سالگی در مدرسه‌ی اقدسیه و پس از آن در مدرسه‌ی آلیانس تهران درس خواند. در آخرین سال تحصیلی به خاطر علاقه به نقاشی، مدرسه‌ی آلیانس را رها کرد و در مدرسه‌ی کمال‌الملک به فراگیری نقاشی پرداخت. وی از شاگردان کمال الملک در نقاشی بود که پس از پایان دوره‌ی نقاشی به مجسمه‌سازی روی آورد و خود به پیکرتراشی مشغول شد.

صدیقی در سال ۱۳۰۷ به اروپا رفت و بیش از چهار سال در مدرسه‌ی هنرهای زیبای پاریس در رشته‌ی پیکرتراشی به تحصیل مشغول شد. وی در سال ۱۳۱۱ پس از بازگشت به ایران، با حکم کمال‌الملک ریاست مدرسه‌ی صنایع مستظرفه را (که بعدها مدرسه‌ی هنرهای زیبا نام گرفت) بر عهده گرفت. بعد در ایجاد اولین مدرسه‌ی معماری در سال ۱۳۱۸ با کمک مدرسان خارجی در محل کنونی سازمان برنامه (میدان بهارستان) کوشش کرد و بعد با همکاری استاد علی‌محمد حیدریان و مهندس محسن فروغی و آندره گدار در نیمه‌ی دوم سال ۱۳۱۹ در ایجاد «هنرکده» در مدرسه‌ی مروی، واقع در نزدیکی میدان شمس‌العماره شرکت کرد. اما پیش از آن که هنرکده به محوطه‌ی دانشگاه تهران منتقل شود، از همکاری کناره‌گیری کرد و از آن پس تنها به کار پیکرتراشی پرداخت و علاوه بر مجسمه‌ی معاریف ایران، آثاری از صورت بستگان و نزدیکان خود (بین سالهای ۱۳۰۳ تا ۱۳۳۷) و همچنین نقش برجسته نمای وزارت دادگستری (۱۳۲۱)؛ صحنه‌هایی از شاهنامه‌ی فردوسی در زروخانه‌ی بانک ملی ایران (۱۳۲۵)؛ مجسمه‌ی عدالت در وزارت دادگستری (۱۳۳۳) و باز صحنه‌هایی دیگر را به وجود آورد. در بین طرح‌ها و نقاشی‌هایی که در کتاب آثارش

چاپ شده، چهره‌ای از حافظ نیز مشاهد می‌شود که به دلایلی به تندیس تبدیل نشده است.

از آثار دیگر اوست: مجسمه‌ی ایستاده‌ی سعدی در شیراز (۱۳۳۰)؛ مجسمه‌ی ایستاده از ابن سینا از سنگ مرمرین در همدان (۱۳۳۳)؛ مجسمه‌ی ایستاده‌ی فردوسی از سنگ مرمر در تهران (۱۳۱۲)؛ مجسمه‌ی نشسته‌ی فردوسی از سنگ مرمر در شهر توس (۱۳۴۷)؛ تندیس میرزا تقی‌خان امیرکبیر (۱۳۲۲ و ۱۳۵۵)؛ رستم (۱۳۲۵)؛ مجسمه‌ی نادر در باغ نادری در توس مشهد (۱۳۳۵)؛ کمال‌الملک (۱۳۴۷)؛ مجسمه‌ی نیم‌تنه از عمر خیام در پارک لاله تهران (۱۳۴۹ و ۱۳۵۴)؛ یعقوب لیث (۱۳۶۵) و سیاه نی‌زن یا حاج مقبل، دو نیم‌تنه چپ و راست از یک سیاه مراکشی؛ نیم‌تنه از یک دوره‌گرد پیر؛ نیم‌تنه ابوالقاسم مستخدم استاد کمال‌الملک، نیم‌تنه استاد کمال‌الملک، و تمام تنها از برادرزاده‌ی خود ایشان و نیم‌تنه‌ی ننه حسین خدمتکار. وی همچنین تندیس‌هایی را به سفارش برخی از نهادها از جمله بانک سپه، بانک ملی ایران، بانک مرکزی، دانشگاه تهران، سازمان تربیت بدنی، وزارت نفت، شهرداری تهران، جمعیت هلال احمر خلق نمود.

از جمله جوایز و نشان‌هایی که به وی اهداء شد، می‌توان از نشان درجه‌ی یک و لوح تقدیر انجمن شرق شناسان فرانسه (پاریس)؛ مدال طلای درجه یک هنر از دولت بلژیک (۱۹۵۷)؛ دیپلم افتخار و نشان هنر از سوی دولت فرانسه توسط رییس آکادمی فرانسه (۱۹۵۹)؛ نشان درجه‌ی یک هنر از رییس جمهوری ایتالیا (۱۷۹۲) نام برد. کیسیون ملی یونسکو نیز همت محمد پارسی و هادی سیف کتابی در سال ۱۳۷۳ در آخرین سال حیات او به پاس خدماتش چاپ و منتشر کرد و استاد در ۹۸ سالگی توانست پیش از فوت، آثارش را یک جا و در مجلدی مشاهده کند.

استاد صدیقی در ۲۰ آذر ۱۳۷۴ در بیمارستان آبان تهران درگذشت و در قطعه‌ی هنرمندان (قطعه‌ی شماره‌ی ۸۸) بهشت زهرا به خاک سپره شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صفایی قاینی، علیرضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۸ ق)، خطاط، نقاش، طبیب و شاعر، متخلص به صفایی. از سادات حسینی قاین بود که در اصفهان سکونت داشت. وی شعر می‌گفت و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. صفایی در نقاشی نیز دست داشت و در شیوه‌های ایرانی و فرنگی نقش می‌آفرید. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ یک نسخه غزلیات و، به قلم نستعلیق و شکسته نستعلیق خوش، با رقم: «بجهه تقدیم... علی‌رضا الحسنی القایینی الطبیب المتخلص به صفائی... سنه‌ی ۱۳۰۸»؛ جلد روغنی مثنوی زیبایی که خط آنرا برادرش،محمد علی قاینی به این رقم نوشته است: «رقم کمترین اقل السادات علیرضا بن محمد اسمعیل الحسنی القاینی». مولف «احوال و آثار نقاشان» قلمدانی از وی دیده است که در روی آن، تصویر کالسکه‌ای است، با رقم: «کمترین علیرضا الحسینی القاینی سنه ۱۲۰۵»، که احتمالا صحیح این تاریخ ۱۳۰۵ ق است. در «الذریعه» و «بزرگان قائن» تخلص صاحب عنوان، صفا ذکره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۶۳ / ۲)، احوال و آثار نقاشان (۳۸۴ / ۱)، بزرگان قائن (۲۷۹ -۲۷۷)، الذریعه (۶۰۹ / ۹).

صفر علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. هنرمند زیبانگار کاشیها بود و در زمان ناصرالدین شاه قاجار (۱۳۱۳ -۱۲۶۴ ق) فعالیت می‌کرد. از آثار وی، دو کاشی زیبا موجود است که به صورت برجسته و لعابی عمل آمده و بر روی یکی از کاشیها، تصویر چهار شاهزاده‌ی درباری که هر کدام به شیوه‌ی دوران صفوی لباس پوشیده‌اند، دیده می‌شود و بر روی کاشی دیگر، تصویر دو زن و مرد جوان که سوار بر اسبهای سفیدی شده و لباس دوران صفوی پوشیده‌اند، نقش بسته است، با رقم: «عمل استاد صفر علی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۶۶ / ۳).

صفوی، بهرام میرزای، ابوالفتح

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۹۵۶ /۹۵۵ -۹۲۳ ق)، خطاط، نقاش، موسیقیدان و شاعر. متخلص به بهرام و بهرامی. ملقب به ظهیرالدین. وی برادر کهتر شاه طهماسب اول و شاهزاده‌ای دانشمند و هنرمند و هنرپرور بود که در شیوایی کلام و شعر و معما سررشته داشت. از هنر نقاشی و موسیقی نیز بهره‌مند بود و از خطوط، نستعلیق را خوش می‌نوشت. بهرام میرزا، مدتی از جانب برادر حکمرانی همدان را داشت و در جوانی، در حالی که بیش از سی و سه سال نداشت، درگذشت. از آثار وی: یک قطعه نستعلیق سه دانگ جلی خوش، که عنوان یک تصویر است، با رقم: «برای فقیرالحقیر ساخته شد، العبد بهرام الحسینی»؛ یک قطعه به قلم دودانگ خوش، با رقم: «کتبه بهرام بن اسمعیل الحسینی، نقل از خط سلطان محمد نور»؛ یک عنوان تصویر دیگر، با رقم: «... کتبه العبد بهرام بن اسماعیل حسینی بدارالسلطنه تبریز فی سنه‌ی ۹۳۴»؛ قطعه‌ای در یک مرقع، به قلم نیم دودانگ خوش، با رقم: «کتبه بهرام»؛ قطعه‌ای در یک مرقع به قلم دودانگ و نیم دودانگ خوش، با رقم: «مشقه بهرام الصفوی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۴۹/۱)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۴ -۱۰۳ /۱)، احوال و آثار نقاشان (۱۰۶/۱)، پیدایش خط و خطاطان (۱۰۲ -۱۰۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۳۹/۴)، تاریخ موسیقی (۳۹۱/۱)، تاریخ نظم و نثر (۸۲۷، ۴۵۵ -۴۵۴)، تحفه سامی (۱۲ -۱۱)، تذکره‌ی روز روشن (۱۲۳)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۹۸ -۹۷ /۲)، دانشمندان آذربایجان (۷۳ -۷۲)، الذریعه (۱۴۷/۹)، روضة‌السلاطین (۷۳ -۷۱)، الذریعه (۱۴۷/۹)، روضة‌السلاطین (۷۲ -۷۱)، عالم آرای عباسی (۱۱۰، ۹۹، ۷۴، ۷۳، ۷۲، ۶۰، ۵۸، ۴۴ /۱)، فرهنگ سخنوران (۱۴۹ -۱۴۸)، کاروان هند (۹۷۳ -۹۷۲ /۲)، گلستان هنر (چهل و یک، ۱۳۹ -۱۳۸)، لغت‌نامه (ذیل/ بهرام میرزای صفوی)، مجمع‌الخواص (۲۲)، مجمع‌الفصحا (۳۰/۱).

صمیمی، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۶۹ -۱۲۹۳ ش)، نقاش. در مشهد به دنیا آمد. سالها در موناکو ساکن بود و به خلق آثار هنری اشتغال داشت و در مونت کارلو درگذشت. از آثار عالی این هنرمند، تصویر ملکه‌ی سابق موناکو است که خود نقاش نیز با قلم‌مو و تخته رنگ در کنار تصویر ملکه نقش شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۵۷ / ۳).

صنعتی، علی اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

استاد علی اکبر صنعتی در سال ۱۲۹۵ ش در کرمان به دنیا می آید وازآغاز کودکی تا اواخر زمان درگذشت خود یعنی بهار ۸۵ منشاءخدمات و آفرینش های بزرگ و ماندگار در فرهنگ و هنر ایران بود . علی اکبر از همان کودکی ذوق نقاشی را در خود احساس می کند. سرانجام پس از تحصیلات ابتدایی حاج اکبر او را نزد پسرش به تهران می فرستد. طی ۱۲ سال درمدرسه کمال الملك نزد استادان نام آوری چون ابوالحسن خان صدیقی ، علی محمد حیدریان ، حسین خانشیخی و علی رخسار آموزش می بیند.

در سال ۱۳۱۹ به درجه لیسانس در نقاشی نائل می شود در همان سال به کرمان می آید و برحسب وظیفه وادای دین نسبت به پرورشگاهی که در آن پرورش یافته بود تعداد ۴۰ تن از کودکان یتیم پرورشگاه راانتخاب نموده و به آنها تعلیم نقاشی می دهد که تعدادی از آنها در این زمینه به موفقیت دست یافتند. درسال ۱۳۲۴ به تهران می رود و با کوشش عبدالحسین صنعتی زاده موزه ای در میدان توپخانه ساخت هو به شیر خورشید واگذار می کند . این موزه به عنوان اولین موزه مردمی در سال ۱۳۲۵با برگزاری نمایشگاهی افتتاح و با استقبال بسیار زیادی روبرو گردید. مجموعه هایی از مجسمه های انسان و حیوان و اشیاء , در پرداختی واقع گرایانه و در اندازه هایی تا چندین برابر اندازه طبیعی , با شرح و تفسیر ونام ها روایات,اسطوره ها و قصه های بسیار مشهوری که الهام بخش آنها بوده اند از جمله آثار این موزه هستند . دیگری نیز در سال ۱۳۳۰ در خیابان کالج توسط وی دایر شد که تماماً اختصاص به نمایش آثار خود استاد داشت. که برخی از آن آثار در مهرماه ۱۳۵۶ جهت افتتاح موزه کرمان به این شهر منتقل شدند. در سال ۱۳۵۲ ش عبدالحسین صنعتی زاده پسر حاج اکبر از دنیا می رود و چهار سال بعد از مرگ وی با کوشش نوه حاج اکبر (همایون صنعتی زاده) و جمعی از دوستداران هنر موزه هنرهای معاصر (موزه صنعتی) افتتاح میگردد. در این موزه تعدادی از تابلوها ومجسمه های استاد نمونه های ارزنده دیگری از آثار هنرمندانی مانندکمال الملك و شاگردان او و همچنین سایر هنرمندان معاصر ایرانی و خارجی به صورت دائم به نمایش گذارده گردید. آنچه مسلم است به خاطر نیت پاك و خیرخواهانه و خدمات ارزنده و انسانی حاج اکبرصنعتی زاده و بزرگداشت و احترام نیم قرن هنرآفرینی و خلاقیت هنری استاد سیدعلی اکبر صنعتی این محل دائر می شود که هنوز هم با توجه وسیع شیفتگان استاد و هنر او مواجه است .

صنعی نیشابوری، میر صنعی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۷۶ ق)، خطاط، نقاش و شاعر. از سادات نیشابور بود. صادقی کتابدار از شاگردان صنعی در فن شعر است و در محضر وی رسائل شعر را آموخت. او در فن علاقه‌بندی استاد بود و از زنگ و افشان کاغذ و همچنین از سرنج و سفیداب و لاجوردشویی نیز اطلاع داشت و همه خطوط، بویژه نستعلیق را خوب می‌نوشت. مؤلف «فرهنگ سخنوران» صنعی را از شاگردان میر عبدالحی استرآبادی می‌داند و با «آتشکده‌ی آذر» سال فوت وی را ۹۷۲ ق نوشته‌اند. در «آتشکده‌ی آذر» نام وی میر صفی‌الدین آمده و شاید به این دلیل او را صفی نیشابوری هم گفته‌اند. صنعی در تبریز درگذشت و قبرش در جوار مسجد جهانشاه است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۶۹۵ -۶۹۴ / ۲)، احوال و آثار خوشنویسان (۳۳۱ / ۲)، احوال و آثار نقاشان (۲۸۷ / ۱)، تاریخ نظم و نثر (۵۰۲)، تحفه سامی (۳۸۳ -۳۸۲ ،۷۵)، تذکره‌ی روز روشن (۴۸۰)، الذریعه (۶۱۹ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۵۶۵ ،۵۶۲)، لغت‌نامه (ذیل / صنعی، صفی)، مجمع الخواص (۸۷ -۸۶، ۷۶ -۷۴)، مطلع الشمس (۱۸۲ / ۳، ۴۳۷ / ۲).

صنیع

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

درگذشت: ۱۴ اسفند ۱۳۶۶.

ملک صنیع از خوشنویسان و نقاشان و علاقه‌مند به شعر و ادب بود، او مردی روشن ضمیر بود و گاهی به هر یک از اعضای کانون، اثری از خط و نقاشی خود را به عنوان یابود، هدیه می‌داد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صنیع الزمان، محمد باقر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. ملقب به صنیع‌الزمان. وی مذهب نازک‌قلم و شیرین‌کار دوره‌ی ناصری بود. صنیع‌الزمان در تشعیر و حل‌کاری و ترصیع و گل‌آرایی مهارت داشت و انواع تزیینات متداوله را به خوبی انجام می‌داد. از آثار وی آینه‌ای است که به انواع آرایش تذهیبی جلب‌نظر می‌کند. در وسط قاب آینه، تصویر گل بزرگی است که به حل‌کاری انجام یافته و حواشی آن نیز، به انواع تذهیب و تشعیر زیبا آذین گشته با رقم: «ذهبه محمد باقر الموسوی الملقب به صنیع الزمان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۶۹/ ۲).

صنیع السلطان، عطاء الله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۶ ق)، نقاش. وی نقاش رنگ و روغن دوره‌ی مظفرالدین شاه بود، و ممکن است از طرف این پادشاه ملقب به صنیع‌السلطان شده باشد. صنیع‌السلطان در شبیه‌سازی دست داشت و صورت رجال و مشاهیر معاصر خود را به رنگ و روغن مصور می‌ساخت. از آثار وی: تصویر رنگ و روغنی جوانی کمال‌الملک است که شابهت زیادی به استاد دارد، با رقم: «عطاءاله صنیع السلطان ع- ۱۳۲۶ -۱»؛ دو تصویر رنگ و روغن از صورت حکیم تولوزان فرانسوی که رقم یکی بسان امضای تصویر کمال‌الملک است و دیگری رقم ساده‌ای دارد: «صنیع محرم ۱۳۲۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۵۷ / ۱).

صنیع الملک، ابوالحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۲۲۹ - ح ۱۲۸۳ ق)، نقاش. ملقب به نقاش‌باشی و صنیع‌الملک. مشهور به ابوالحسن ثانی. بزرگترین نقاش عصر قاجاریه است. وی نواده‌ی قاضی عبدالمطلب غفاری کاشانی است. پس از فراگرفتن هنر نقاشی در ایران، به تشویق حسینعلی‌خان نظام‌الدوله مشیرالممالک، به ایتالیا سفر کرد و چند سالی در موزه‌های فلورانس و رم به فراگیری نقاشی پرداخت و اغلب به کار کپی کردن آثار اساتید فن مشغول بود. پس از بازگشت در ۱۲۷۳ ق، هفت‌پرده نقاشی از صف سلام ناصرالدین شاه، شامل هشتاد و چهار صورت از شاهزادگان و رجال و غیره را به دستور میرزا آقاخان نوری در تالار نظامیه کشید. صنیع الملک مؤسس اولین مدرسه‌ی نقاشی در ایران است و چون در فن نقاشی و صنعت چاپ نیز مهارت بسزایی داشت، در ۱۲۷۷ ق ریاست‌دار الطباعه‌ی دولتی و انتشار روزنامه‌ی «وقایع اتفاقیه» را به وی محول نمود و صنیع الملک پس از مدتی عنوان روزنامه را به «روزنامه‌ی دولت علیه‌ی ایران» تغییر داد. ابوالحسن رد شبیه‌سازی و چهره‌پردازی دستی توانا داشته و در نقاشی قلمدان شیوه‌ی مخصوصی از خود نشان داده است. ناصرالدین شاه فن نقاشی را نزد او آموخت و کمال‌الملک غفاری، نقاش معروف، برادرزاده‌ی وی بود. از دیگر آثار این هنرمند: تصاویر کتاب «الف لیله و لیله» که از شاهکاری‌های اوست؛ پنج تصویر آبرنگ در کتاب مثنوی «شیرین و فرهاد» وحشی بافقی؛ شمایل حضرت علی (ع)؛ تصویر رنگ و روغنی محمدشاه، با رقم: «چاکر جان‌نثار ابوالحسن ثانی غفاری تاریخ ۱۲۵۸»؛ تصویر آبرنگی شبیه میرزا عبدالله‌خان متسوفی، با رقم : «اثر ابوالحسن نقاشباشی کاشانی غفاری ۱۲۷۳»؛ کارت پستال چاپی از عمله‌ی طرب که مرزا علی اکبر تارزن در وسط تار می‌زند و عده‌ای در اطراف دیده می‌شوند، با رقم: «صورت مجلس مرحوم آقا علی‌اکبر است که در ۱۲۷۳ میرزا ابوالحسن‌خان صنیع‌الملک کشیده»؛ تصاویر روزنامه‌ی «دولت علیه‌ی ایران»، که در دو سه جا با رقم «ابوالحسن» آمده. در «احوال و آثار نقاشان» به چهل اثر دیگر وی اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۴ -۲۳ / ۱)، تاریخ برگزیدگان (۴۸۹ -۴۸۸)، تاریخ جراید (۳۳۳ -۳۳۱ / ۴)، تاریخ هنرهای

ملی (۹۵۷ -۹۵۵ / ۲ ،۵۸۴ -۵۸۳ / ۱)، دایره‌المعارف فارسی (۳۰۳۷ ،۱۵۸۱ / ۲)، شخصیتهای نامی (۲۹۶ -۲۹۵)، شرح حال رجال (۴۲ -۴۱ / ۱)، فهرست روزنامه‌های موجود در کتابخانه‌ی مرکزی آستان قدس رضوی (۱۵۶ -۱۵۵)، کارنامه‌ی بزرگان (۳۴۴ - ۳۴۳)، گلستان هنر (پنجاه و یک)، هنر قلمدان (۱۲۹ -۱۲۸).

صنیع همایون اصفهانی، عبدالحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۴۰ -۱۲۷۶ ق)، نقاش، مذهب و قلمدان‌ساز. ملقب به صنیع همایون. وی نواده‌ی آقا نجفعلی نقاشباشی است که در اصفهان چشم به جهان گشود. او در ابتدای کار از پدر هنرمندش فیضها برد و بعد در خدمت میرزا آقا امامی و محمد باقر سمیرمی و سایر استادان دیگر به کس هنر اشتغال داشت. صنیع همایون در صورت‌سازی و چهره‌پردازی نازک‌قلم و در گل و مرغ و منظره‌پردازی پراعتبار بود و در تذهیب و آبرنگ مهارت داشت و اغلب قلمدان و قاب آینه و جلد کتاب می‌ساخت. سبک او متأثر از شیوه‌ی عباس شیرازی و محمد ابراهیم اصفهانی، ولی در عین حال متمایز از آن دو استاد است. از آثار وی: قلمدان تابوتی بزرگی که در داخل مدالیون رویه‌اش، تصویر زنی است که به متکایی تکیه داده و در دو دماغه قلمدان، صورت شیر ارائه شده، با رقم: «عبدالحسین صنیع همایون ۱۳۳۸»؛ قلمدانی با تصاویر دخترانی با آرایش زنان فرنگی، بر رویه‌ی قلمدان تصویر شده و در زمینه‌ی آن، منظره‌ی سرسبز درختان و کوهسارهای فرح‌افزا دیده می‌شود، با رقم: «عبدالحسین صنیع همایون ۱۳۲۴»؛ تصویر رنگ و روغنی مجلس پذیرایی شاه طهماسب از همایون شاه با رقم: «عمل کمترین صنیع همایون».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۲۱ -۳۲۰ / ۱)، تاریخ اصفهان (۳۳۷ -۳۳۵)، تاریخ هنرهای ملی (۱۰۳۰ / ۲)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (۱۵۸ -۱۵۷).

صنیع همایون، رضی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۲ ق)، نقاش و مذهب. ملقب به صنیع همایون. از اهالی طالقان بود که در مجمع‌الصنایع تهران حجره‌ای مخصوص به خود داشت و به خلق آثار بدیع می‌پرداخت. وی از هنرمندان طراز اول و بلندپایه‌ی زمان ناصرالدین شاه است که آثار بسیار خوبی در تذهیب و نقاشی پدید آورده و در هنر میناسازی نیز دست داشته است. میرزا رضی در آرایش و تلفیق گلها، با صورتهای انسانی و تصویر پرآذین جمع حیوانات به طلا- و حل کاری بی‌همتا بود و شبیه‌سازی و چهره‌پردازی را خوب می‌دانست. او تا زمان مظفرالدین‌شاه زنده بود. از آثار وی: میز فولادی نفیسی که از استادانه‌ترین آثار تذهیبی اوست و در رویه‌ی این میز که در شیوه‌های متنوع و پیچیده‌ی تذهیب ترسیم شده، با رقم: «اقل چاکران رضی»؛ قلمدان مذهب و عالی که تصویری در رویه دارد، با رقم: «رضی صنیع همایون»؛ جلد کتابی که در رویه‌ی آن، انواع تذهیبها به تردستی انجام یافته، با رقم: «در مجمع الصنایع دولتی مبارکه- اقل چاکران رضی مذهب سنه ۱۲۹۹»؛ شاهکار دیگر او که بر روی تخته اجرا شده، تذهیب زمینه و کناره خطوط مظفرالدین شاه است

که تذهیب اطراف به رنگ لاجوردی بوده و برگهای خوشه‌انگوری خوش منظر و گل و برگهای مزین در کنار دست‌نوشته‌ها جلب‌نظر می‌کند، با رقم: «اقل چاکران رضی صنیع همایون»، که اصل متن بر روی تخته چنین نوشته شده: «هو- این مشق را که روی این تخته نوشته می‌شود یادگار قصر صاحب قرانیه است... جمادی‌الثانیه ۱۳۲۲...». چهار اثر دیگر این هنرمند در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۰۷ -۲۰۶ / ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۱۰۰۱ -۱۰۰۰ / ۲)، گلستان هنر (پنجاه و سه)، هنر قلمدان (۱۲۵).

صنیع‌الملک

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ع. پرورده پادشاهی (کشور)) ابوالحسن بن (میرزا) محمد بن (میرزا) ابوالحسن بن قاضی عبدالمطلب غفاری کاشانی نقاش معروف ایرانی (ف. ۱۲۸۱ ه.ق.) جد وی ابوالحسن نقاش مؤلف «تاریخ گلشن مراد» است، و او چون علاقه و شوقی تام به نقاشی داشت، در اواسط سلطنت محمد شاه قاجار به یاری حسینعلی نظام‌الدوله به ایتالیا رفت و در آنجا به آموختن نقاشی پرداخت. در اواخر پادشاهی محمد شاه به ایران بازگشت و به سمت نقاشباشی دربار منصوب و مورد توجه گردید. در سال ۱۲۷۳ ه.ق. مورد تشویق ناصرالدین شاه واقع شد و یک جعبه سنگ نقاشی طلا که در وسط آن گل الماس گرانبهائی قرار داشت بدو اعطا شد. در سال ۱۲۷۷ ه.ق. به ریاست دارالطباعه دولتی منصوب گردید و روزنامه دولتی از این زمان به تصاویری به قلم ابوالحسن‌خان منتشر می‌شد. در سال ۱۲۷۸ لقب «صنیع‌الملک» یافت و مأمور تأسیس مدرسه نقاشی گردید. در سال ۱۲۷۹ با اعطای یک قطعه نشان سرتیپی و حمایل آن مفتخر شد و دو سال بعد در ۵۴ سالگی درگذشت. از آثار مهم او، صف سلام ناصرالدین شاه در تالار نظامیه است که تا چند سال پیش در سالن عمارت «لقانطه» نصب بود، و پس از خراب کردن آن عمارت به موزه ایران باستان منتقل شد (کارنامه بزرگان ایران)

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

صنیع‌الممالک زرگرباشی، علیقلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۳ -۱۲۵۸ ق)، نقاش و طراح. ملقب به صنیع‌الممالک. وی پدر دکتر شیخ محمدخان احیاءالملک است که در اوایل عمر از محصلین و طلاب و از شاگردان حاج شیخ عبدالنبی مجتهد نوری بوده و علوم قدیمه را خوب می‌دانسته است. در اواخر سلطنت ناصرالدین شاه، قسمتی از امور زرگری دولت به او محول شد و بعد ملقب به زرگرباشی و صنیع‌الممالک گردید. در زمان سلطنت مظفرالدین شاه تمام کارهای صندوقخانه که مربوط به جواهر و زرگری بود به او محول شد. صنیع‌الممالک در تهران درگذشت. از آثار وی شمشیر جواهرنشانی است که به سفارش امین‌السلطان اتابک و جهت تقدیم به ناصرالدین شاه قاجار، تهیه و مرصع گشته، با

رقم: «به مبارك و میمنت... در زرگرخانه مبارکه تمام شد. میرزا علینقی زرگرباشی ۱۳۰۶». در «احوال و آثار نقاشان» مدخلی تحت عنوان صنیع‌الممالك زرگرباشی آمده است که با توجه به اثر و زمان حیات وی، احتمال می‌رود که با صاحب عنوان یکی باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۰۳، ۲۸۷ / ۱)، شرح حال رجال (۵۰۱ -۵۰۰ / ۲).

صنیعی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. هنرمند گمنام دوره‌ی ناصری بود که در قلمدان‌سازی و کارهای روغنی دست داشت. از آثار وی قلمدان زیبایی است که در رویه‌ی آن تصاویر چند دختر جلب‌نظر می‌کند و فرشته‌ای با پرهای طلایی خود رد مقابل آنها نشسته و با آنها صحبت می‌کند. در طرفین صحنه وسط، دو درخت موزون که یکی برگهای سبز و دیگری زرد پاییزی دارد دیده می‌شود و در جنب آنها مجلس پرحالت شیخ صنعان و دختر ترسا در نازك‌قلمی استادانه تصویر شده، با: «رقم صنیعی ۱۲۷۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۸۸ -۲۸۷ / ۱).

طاهر علی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم ق)، نقاش فلزات. هنرمند نقش‌آفرین بر روی فلزات سخت بود. از آثار وی، آفتابه یا مشققه‌ی برنجی است که در رویه‌ی آن تزیینات متنوع اسلیمی با تلفیقی از خطوط کوفی ترتیب یافته، با رقم: «عمل طاهر علی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۶۷ / ۳).

طاهرزاده، بهزاد، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۳۱ ش)، نقاش. در تبریز به دنیا آمد و خود را از خاندان بهزاد می‌دانست.وی تا ۱۳۲۴ ش ریاست هنرهای ملی و کارگاهها را بر عهده داشت و خود، رشته‌ی نقاشی قالی و تذهیب و مینیاتور را تدریس می‌کرد و گاهی نیز به تعلیم نقاشی رنگ و روغن می‌پرداخت. او سپس به ترکیه رفت و در آکادمی هنرهای زیبای استانبول مشغول کار شد و بیشترین نسخه‌های خطی موزه‌ی توپ قاپوسرای ترکیه را که دارای مینیاتورهای فرسوده بود، تعمیر و بازسازی کرد. وی در تبریز مدفون است. از آثارش تابلوی رنگ و

روغنی است که برداشتی از بیت (بتی چون ماه زانو زد) است؛ مینیاتور شکارگاه خسرو پرویز؛ کپی استادانه‌ای از مینیاتورهای قدیمی‌عثمانی، با رقم: «حسن طاهرزاده».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۹ -۱۴۴۸ / ۳).

طباخ هروی، عبدالله

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۸۰ ق)، خطاط، نقاش و شاعر. در هرات به دنیا آمد. بدان جهت به او طباخ گفته‌اند که پدرش شغل آشپزی داشت و عبدالله در دکان پدر مشغول کار بود. اغلب تذکره‌نویسان او را در اقلام سته شاگرد جعفر تبریزی دانسته‌اند. در خط نستعلیق نیز مهارت داشت و در خط ثلث پیروی یاقوت می‌کرد. به قول مؤلف «گلستان هنر» وی در زرافشانی و وصالی نیز دست داشته و اکثر کتیبه‌های عمارات هرات، خصوصا گازرگاه و مشهد به خط اوست. گویند وی ابتدا در هرات به تحصیل علوم پرداخت، آن‌گاه به بغداد رفت و چون در آنجا نیز از کسب معلومات فراغت یافت به هندوستان رفت و در خدمت پادشاه زمان و وزرا مقامی عالی یافت و در شعر نیز قصیده‌سرا بود. مرگ عبدالله در هرات اتفاق افتاد. از شاگردان او، حافظ فوطه‌ای، محمود کاتب و عبدالله بیانی معروف به خواجه مروارید درخور ذکرند. از آثار او: یک قطعه به قلم نستعلیق کتابت متوسط، در ضمن سایر اقلام،با رقم: «مشقه العبد الراجی عبدالله هروی، فی سنه ست و اربعین و ثمانمائه...»؛ یک قطعه از مرقع بایقرا- طهماسب، به خط ریحان دو دانگ جلی و رقاع دو دانگ جلی و نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «کتبه... عبدالله الهروی.. سنه تسع و خمسین و ثمانمائه بدارالملک سمرقند...»؛ یک نسخه ادعیه، با عنوان «حفظ الآیات» در ضمن سایر اقلام، چند صفحه به قلم کتابت متوسط، با رقم: «خدم بکتابه هذه الدعوات... عبدالله الهروی... سنه ست و ستین و ثمانمائه بدارالملک هراه...»؛ یک قطعه از مرقع، به خط نسخ نیم دو دانگ جلی خوش، با رقم: «مشقه عبدالله الطباخ»؛ یک قطعه از مرقع ثلث سه دانگ جلی ممتاز و توقیع کتابت جلی و نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «مشقه العبد... عبدالله الهروی.. سنه ست و ستین و ثمانمائه...» (۸۶۶) و چندین اثر دیگر که در «احوال و آثار خوشنویسان» به آنها اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۹۵ -۱۰۹۳، ۱۰۸۱ / ۴، ۳۶۴ -۳۶۰ / ۲)، احوال و آثار نقاشان (۳۱۲ -۳۱۱ / ۱)، اطلس خط (۳۲۷ -۳۲۶)، پیدایش خط و خطاطان (۱۳۸ -۱۳۷)، تاریخ نظم و نثر (۳۴۱)، تاریخ هنرهای ملی (۸۰۱ -۸۰۰ / ۲)، حبیب السیر (۱۹ / ۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۲۶)، ریحانه (۴۸ / ۱)، گلستان هنر (۲۷)، مناقب هنروران (۱۱۴، ۴۴)، هنر عهد تیموریان (۴۹۷، ۵۸۶، ۵۸۹ -۵۹۰، ۵۹۷، ۷۸۵).

طباطبایی، حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سزدهم ق)، نقاش. وی گل و مرغ‌ساز پیرو شیوه‌ی نصراللّه امامی بود و در هنر خود دستی بکمال داشت. تنها اثر رقم‌دار وی،

جلد گل و مرغی پرحلاوت است که در محدوده بیضی شکلی انجام یافته و داخل آن تذهیب عالی دارد، با رقم نقاش به خط نستعلیق: «عمل الفقیر حسن الطباطبایی سنه ۱۲۹۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۵۴/۱).

طرب اصفهانی، ابوالقاسم محمد نصیر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۰ -۱۲۷۶ ق)، خطاط، نقاش و شاعر، متخلص به طرب. ملقب به ملک الشعراء. وی پدر استاد جلال‌الدین همایی است. او را متو افهانی شیرازی گفت، چرا که محل تولد و نشوونما و مدفن او در اصفهان بوه و به این اعتبار اصفهانی است، اما به رعایت نسب و نژاد پدر و اسلافش، اصلش شیرازی است. طرب چهارده ساله بود که پدرش درگذشت و عنقا، برادر بزرگتر وی، تعلیم و تربیت او را بر عهده گرفت. در حدود ۱۳۱۳ ق به تهران آمد و عضو انجمن ادب شد و در یکی از قصاید خود که آن را «قصیده‌ی انجمنیه» نامیده، نام شاعران آن زمان تهران را که عضو انجمن بوده‌اند، آورده است. از استادان وی می‌توان، آخوند ملاـ محمد کاشانی، میرزا محمد باقر چهارسویی و میرزا ابوالحسن جلوه را نام برد. او در خط شاگرد میراز عبدالرحیم افسر بود، اما در شیوه‌ی خط مدتها از روی خط میرعماد و محمد صالح و آقا محمد باقر سمسوری و رضا قلی ادیب شیرازی مشق می‌کرد، تا خود صاحب شیوه‌ای ممتاز گردید. در کتیبه‌نویسی هم مهارتی بسزا داشت و نمونه‌ی کتیبه نویسیهای او در مسجد رکن‌الملک تخت فولاد و مسجد آخوند ملا محمد حسین کرمانی و سرای ملک در بازار شاه اصفهان و غیره به یادگار مانده است و از خطوط چاپی او هم دو اثر باقی است: یکی «ترجیع بند» عرفانی خود اوست و دیگر چند قصیده و قطعه، از خود او که در اثناء و پایان «دیوان» پدرش، همای شیرازی ، در ۱۳۳۰ ق به چاپ رسیده است. طرب علاوه بر کتابت گوناگون، در مرکب‌سازی و ساخت جوهر قرمز دانه و حل‌کاری و طلاسازی و زرافشان کردن کاغذها و نیز در شناختن خطوط اساتید نستعلیق و تقویم قطعات و مرقعات و کتب نفیسه مهارت بسیار داشت و از وی «دیوان» شعری به جای مانده است. وی در اصفهان وفات یافت و در صحن امامزاده احمد، در جوار مزار پدرش، به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۵۹۳، ۴۱۱ -۴۱۰)، احوال و آثار خوشنویسان (۸۵۶ -۸۵۳ / ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۰۹۳ / ۳)، اطلس خط (۵۸۰)، تاریخ اصفهان (۱۰۴ -۱۰۳)، تذکره القبور (۴۰۰ -۳۹۹)، حدیقه الشعراء (۱۱۱۲ -۱۱۱۰ / ۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۲۴ -۵۲۱ / ۳)، دویست سخنور (۲۲۰ -۲۱۷)، الذریعه (۶۴۶ / ۹)، شرح حال رجال (۱۲ -۱۱ / ۶)، فرهنگ سخنوران (۵۸۸)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۸۳۵، ۸۱۶ -۸۱۲، ۸۱۰ -۸۰۸، ۶۷۶)، مؤلفین کتب چاپی (۶۰۱ -۶۰۰ / ۶).

طنبوره، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، نقاش، شاعر و نوازنده. از نوازندگان خوب طنبور در عصر شاه عباس اول است. مولدش در فارس بود و در قزوین نشوونما یافت. در اوایل جوانی، در ۱۰۱۴ ق راه هندوستان پیش گرفت و از ملازمان خواجه ویسی همدانی، از وزیران هندوستان، شد. پس از مدتی به دستگاه جهانگیر پادشاه گورکانی هند راه یافت و در سلک نقاشان دربار او قرار گرفت و در ۱۰۲۸ ق به شغل نقاشی مشغول شد. وی علاوه بر استادی در فنون نقاشی و موسیقی، در سرودن شعر نیز مهارت داشت. از آثار وی «دیوان» شعر می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ موسیقی (۳۳۷ / ۱)، تذکره‌ی میخانه (۹۱۶ -۹۱۴)، فرهنگ سخنوران (۸۱۵)، مینو در (۴۹۱ -۴۹۰ / ۲).

ظهیرالسلطان، محمد ناصر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۵ ق)، نقاش. مشهور به ظهیرالسلطان و خان خانان. از هنرمندان دوره‌ی ناصری و مظفری بود. وی در آبرنگ و رنگ روغن مهارت داشت و از شاگردان مهدی مصورالملک و امین بیگ به شمار می‌رفت. میرزا غلامحسین خان افضل الملک درباره‌ی او آورده که محمد ناصر خان از جانب پدر والامقام خود به منصب ایشیک آقاسی باشیگری دربار منصوب و به لقب نبیل ظهیر السلطان ملقب شد. این جوان بزرگ عقل با حداثت سن تکمیل بعضی از فنون کرده‌اند، بخصوص در فن نقاشی که از اساتید قابل این دوره‌اند و مصور الملک در صحت کارهای ایشان تصدیق دارد. از آثار وی: شبیه صفی علیشاه که سالها زینت‌بخش تالار انجمن درویشان بود؛ تصویر آبرنگی مظفرالدین شاه، با رقم: «خانه‌زاد محمد ناصرخان، خان خانان ۱۳۱۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۹۱/ ۳)، افضل التواریخ (۳۷۳، ۳۶۶، ۱۹۹).

عارف کرمانی، اسماعیل

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش و شاعر، متخلص به عارف. وی اهل کرمان بود در آنجا به صحافی اشتغال داشت. صوفی‌مشرب بود و در نقاشی و کاسه‌گری مهارت داشت. عارف قصیده‌ای در مدح حضرت علی (ع) سروده که مطلعش این است :

جهان و هر چه درو هست از صغار و کبار

شیمم خلق تواند ای گل همیشه بهار

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی نصرآبادی (۳۸۲)، صبح گلشن (۲۶۶)، فرهنگ سخنوران (۶۰۶).

عالی، ابوالفضل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابوالفضل عالی، نقاش و گرافیست متولد ۱۳۳۴ در تهران ، از فارغ‌التحصیلان ممتاز گرافیک از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران بود. پس از پیروزی انقلاب ، عالی فعالیت جدی خود را در عرصه گرافیک آغاز کرد و در این مسیر در پایگاه‌های مختلف حضور یافت ، اما درنهایت با پیوستن به جریان نوپای هنرمندان انقلابی در حوزه هنری و راه‌اندازی واحد گرافیک ، کار خود را درعرصه گرافیک انقلاب اسلامی بطور متمرکز ادامه داد که از این رو عالی را می‌توان در زمره بنیان گذاران حوزه هنری به شمار آورد. ایشان در اوایل آبان ۱۳۷۶ و درحین انجام مأموریت بر اثر یک سانحه رانندگی در ۴۲ سالگی دار فانی را وداع گفت.

گروه : هنر

رشته : گرافیک

زمان و علت فوت : ابوالفضل عالی در اوایل آبان ۱۳۷۶ و درحین انجام مأموریت بر اثر یک سانحه رانندگی در ۴۲ سالگی دار فانی را وداع گفت.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : مشاغل ابوالفضل عالی به شرح زیر می باشد: مسئول گروه تجسمی دانشکدهٔ صدا و سیما مسئول بخش گرافیک شبکهٔ دوم تلویزیون ازهمکاران حوزهٔ هنری سازمان تبلیغات اسلامی در واحد تجسمی عضو هیات علمی دانشگاه هنر بود و در دانشگاههای تهران عضویت در شورای تخصصی تألیف کتاب‌های درسی رشته هنر در آموزش و پرورش

فعالیتهای آموزشی : ابوالفضل عالی در موسسه سوره و دانشکده صدا و سیما به تدریس و آموزش هنرجویان و تقویت روح تفکر و اندیشه مقاومت در آثار تجسمی پرداخت.

مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : ابوالفضل عالی با حضور در کانون نهضت فرهنگ اسلامی از بنیانگذاران، شاخه تجسمی موزه اندیشه و هنر اسلامی نیز به حساب می آید.

چگونگی عرضه آثار : ابوالفضل عالی در سال ۱۳۵۸ در نمایشگاه جمعی حوزهٔ اندیشه و هنر اسلامی شرکت نمود و پس از آن در نمایشگاه جمعی پوستر موزهٔ هنرهای معاصر ۱۳۶۰، نمایشگاه هفتهٔ فرهنگی ایران در پاریس به همت سازمان یونسکو ۱۳۶۳، نمایشگاه جمعی خانهٔ سوره، نمایشگاه هنر گرافیک ایران در کراچی و نمایشگاه خانهٔ سوره از کارهای گرافیک و عکس و پوستر ۱۳۶۴ حضور یافت.

آثار :

۱ ده سال با طراحان گرافیک انقلاب اسلامی

۲ گالری صبا

ویژگی اثر : آثار عالی در گالری صبا مرکز فرهنگی هنری صبا همزمان با برپایی اولین دوسالانه بین المللی پوستر جهان اسلام به نمایش گذاشته شده است.

عباسی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. وی از پیشگامان تحول سبک در دوره‌ی شاه عباس دوم و از معاصران معین مصور بود که در شبیه‌سازی و چهره‌پردازی و نقش مجالس رزمی و بزمی و پرنده‌سازی دست پر حلاوت داشت. او بر روی قلمدان نیز نقش‌آفرینی می‌کرده است. از سجع انصاری وی، معلوم می‌گردد که در دستگاه شاهانه قرب و منزلتی داشته و لقب عباسی را از شاه صفوی دریافت کرده است. اغلب آثار این هنرمند در شیوه‌ی استادان نامی آن دوره، محمد زمان و علی قلی بیک جبادار است. از آثار وی: تصویر جلوس شاه عباس دوم که سفیر هند را به حضور پذیرفته و در قسمت انتهایی آن، منظره‌ی شهر و درختان و کوهها به حلاوت تمام نمودار گشته و رقم «بها گرفت چو گردید شیخ عباسی ۱۰۷۴» دارد؛ تصویر شاهزاده‌ی هندی که جام شراب به دست گرفته و البسه‌ی رزمی پوشیده است و در انتهای تصویر، منظره تپه و دشت و چمن و درختان است و به خط نستعلیق رقم «بها گرفت چو گردید شیخ عباسی» دارد؛ تصویر جمعی از درویشان و محفل اخوت که دور هم نشسته و به صحبت مشغول می‌باشند و قیافه و البسه‌ی درویشان در شیوه‌ی مغولی هندی است، با رقم: «بها گرفت چو گردید شیخ عباسی ۱۰۹۸». در «احوال و آثار نقاشان» به دو اثر دیگر وی اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۶۴/۳، ۲۵۲ -۲۵۱ /۱)، هنر قلمدان (۲۸، ۹۴).

عباسی، بهرام

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش. به روایتی شاگرد محمدزمان بود. از وی آثار رقم‌داری دیده نشده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۵/۱).

عباسی، رحیم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش. آبرنگساز دوره زندیه و اوایل قاجار بود که درگرفت و گیر حیوانات و نقش جانوران سررشته داشت. از آثار وی: تصویر شتری در حال استیصال که به چنگ اژدهای قوی هیکلی دچار گشته و در حال جان کندن می‌باشد. و رقم نقاش چنین است: «رحیم عباسی رقم شد».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۸۴/۱).

عباسی، رضا

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۰۴۴ –۹۸۰ ق)، نقاش. زندگانی وی برخلاف معاصرانش که کم و بیش در تواریخ نامی از آنان ذکر شده، هیچ روشن نیست. اما اطلاعات متفرقه و اندکی که در زیرنویسهای رقم‌دار آثار این هنرمند دیده می‌شود، مختصری از احوال رضا عباسی را برای ما آشکار می‌سازد. نام و احوال وی با دو هنرمند معروف معاصرش یعنی علیرضا عباسی، خوشنویس و مقرب شاه‌عباس، و آقا رضا کاشانی نقاش خلط شده و شبهه ایجاد کرده است. رضا عباسی نقاش مورد بحث سوای این دو است. وی قبل از دریافت لقب عباسی خود را به نام «مشقه رضا، رضا مصور، رضا، کمینه رضا» خوانده و بعد از دریافت لقب عباسی که از سال ۱۰۲۰ ق شروع شده، با رقم «رضا عباسی» یا «کمینه رضا عباسی» مرقوم داشته و به نام خود ثبت کرده است. او ممکن است یکی از شاگردان استاد محمدی هراتی و یا اینکه مقلد آثار او باشد.از خصوصیات نقاشیها و تصاویر وی دقت و ملاحظه در کلیه شئون زندگی است که دستی شیرین داشته و در گرفت و گیر و جانورسازی و آرایش مجالس رنگی به روی پارچه‌ها و کاشیها استاد نادری بوده است. همچنین با ترسیم خطوط دورانی و موزون ناپایدار خود که به استادی تمام بر روی کاغذها نقش می‌بست، تصاویر خیالی را با ابداعی بی‌همتا که با قدرت تکنیکی پر مهارتی همراه بوده ارائه داده و برتری هنر او را بر سایرین آشکار ساخته و اصل رااز بدل روشن کرده است. از شاگردان معروف وی که در حد خود از استادان طراز اول بوده، استاد معین مصور است و از دیگر شاگردان او می‌توان: شفیع عباسی، افضل مصور حسینی، شیخ محمود، حبیب‌اللّه مشهدی و شاه قاسم را نام برد. از آثار وی: تصور شیر نشسته به سیاه قلم که بسیار استادانه و پر مهارت است، با رقم: «هو- بجهت فرزندی اعزی معینا مشق شد. رقم کمینه رضا عباسی»؛ تصویر پر مهارت پیرمردی که روی زمین دراز کشیده و دست راست خود را به زمین تکیه داده است و در زمینه‌ی برگهای بزرگ چناری دیده می‌شود، با رقم: «در روز چهاردهم ذی حجةالحرام سنه‌ی ۱۰۳۱ باتمام رسید. رقم کمینه رضا عباسی»؛ تصویر قیافه‌ی پر حالت و لباس پر آرایش جوان خدمتکاری که قهوه درست می‌کرد و در مقابل سماور قهوه جوش جلب نظر می‌کند، با رقم: «هو- غره رجب المرجب ۱۰۳۹ باتمام رسید- رقم کمینه رضا عباسی»؛ تصویر مجنون در صحرا که با حیوانات محشور شده است و منظره‌ی کوه و درختان استادانه است و مجنون روی سنگی نشسته و خرگوشی به دست گرفته است، با رقم: «هو- روز چهارشنبه دوازدهم شهر ربیع‌الاول سنه‌ی ۱۰۳۸ این محلس باتمام رسید. رقم کمینه رضا عباسی عفی عنه»؛ تصویر جوانی که روی بالشی دراز کشیده و به سگ خود آب می‌دهد، با رقم: «هو- در روز پنجشنبه بیست و دوم شهر رمضان المبارک ۱۰۴۳ بجهت... باتمام رسید. برهنه پا و سر عشقم دواند. دوان کوچون غلامان فرنگی. چهل و شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۹۷ –۱۸۵ /۱)، تاریخ هنرهای ملی (۹۰۶/۲)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۰۷ –۱۰۶)، دایرةالمعارف فارسی (۱۰۸۹/۱)، سرآمدان فرهنگ (۳۹۱/۱)، کارنامه‌ی بزرگان (۲۲۲ –۲۲۱)، هنر عهد تیموریان (۵۹۲، ۵۹۰، ۳۱۱ –۳۱۰)، هنر قلمدان (۹۲).

عباسی، علیرضا

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش و مذهب. وی غیر از علیرضا عباسی، خوشنویس معروف، است. او در تذهیب و تشعیر، استاد نادره‌کاری بود

و در تصویر و چهره‌پردازی به شیوه‌ی ایرانی و هندی دست توانایی داشت و از آثار وی: قلمدان تابوتی زیبایی است که تذهیب پرمایه و چهره‌های طلایی دارد و در شیوه‌های متنوع تذهیب و آرایش گلهای اسلیمی و ختایی مکتب صفویه عمل آمده است، با رقم: «علی‌رضای عباسی»؛ قلمدانی که در رویه آن تصویر شاهزاده‌ای با کلاه عمامه‌ای دوران صفویه دیده می‌شود و کناره‌های قلمدان گلهای متنوع دارد با رقم: «علیرضا عباسی ۱۰۹۵» پنج قطعه مینیاتور در کتاب «سبحه الابرار» جامی که کتابت خطوط و قدرت تشعیر و استادی نقاش به طرز چشم‌گیری جلوه‌گر شده، با رقم: «کاتبه و صموره و مذهبه علیرضا عباسی فی بلده ساری ۱۰۲۲». در «احوال و آثار نقاشان» به چهار اثر دیگر وی اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۷۳ / ۳، ۳۸۶ -۳۸۵ / ۱).

عبدالائمه

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ع. عبدلائمهٔ، بنده امامان) سازنده اسرطاب و استاد رسم دوایر فلکی (قر. ۹ ه.) از ساخته‌های وی دو اسطرلاب بزرگ در تهران موجود است: یکی در مدرسه سپهسالار ناصری و دیگری در تصرف آقای سید جلال‌الدین تهرانی، و هیچ یک دارای تاریخ نیست و فقط به خط نسخ نوشته شده: صنعه عبدالائمهٔ.

(س دوازدهم ق)، نقاش فلزات و اسطرلاب‌ساز. وی در هنر خود شهرت داشت و به رموز و دقایق اسطرلاب واقف بود. او همچنین در علم هیئت و ستاره‌شناسی نیز صاحب کمال بود و در نقوش دقیق و ارائه‌ی محاسبات افلاکی و درج دوایر بروج به روی فلزات سخت، مهارت داشت. از شاگردان نامدار وی، استاد محمد طاهر بن محمد امین است که آثاری استادانه از خود به یادگار دارد. از آثار او: اسطرلاب نفیسی، با رقم: «صنعه عبدالائمه ۱۱۲۷»؛ اسطرلاب دیگری بار رقم «...صنعه عبدالائمه»؛ اسطرلاب نفیسی که در مرکز آن رقم «صنعه عبدالائمه» دارد؛ اسطرلابی که روی دایره‌ی انتهایی صفحه رقم «صنعه عبدالائمه» دارد.[۱]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار نقاشان (۲۹۸ / ۱).

عبدالشکور

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش. هنرمند گل و بوته‌ساز اواخر عصر صفوی بود. از آثار وی تصویر گل و بوته‌ای است، با رقم: «عمل عبدالشکور».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۲۹ / ۱).

عبدالمطلب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۲۱ ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. ملقب به مطلب‌خان و مستشار پستخانه. دختر وی یکی از زنان ناصرالدین‌شاه بود. در دوران کودکی از اصفهان به تهران آمد و تحت نظر استادان فن به تکمیل هنر پرداخت. ابتدا قلمدان‌سازی می‌کرد و گاهی آبرنگ نیز می‌ساخت و چون علاقه‌ی خود را به رنگ و روغن زیادتر دید، به این شیوه روی آورد و مورد توجه واقع شد. در ۱۲۷۵ ق به همراهی میرزا حسین‌خان مشیرالدوله و میزا علی‌اکبرخان، مزین‌الدوله، جزو چهل و دو نفر شاگردان انتخابی، به فرانسه اعزام شد و در سبک کلاسیک صاحب کمال گردید. پس از بازگشت به ایران، در ۱۲۹۵ ق در اداره‌ی پستخانه مشغول به خدمت شد و در ۱۳۰۹ ق مصنب سرتیپی به او محول گردید. وی تا ۱۳۱۷ ق در اداره‌ی پست به سمت مستشار و تحویلدار کل مشغول به کار بود. در ۱۳۲۱ ق، به همراه میرزا محمودخان حکیم‌الملک به رشت رفت و در آنجا درگذشت. از آثار وی: تصویر رنگ و روغنی باغی پردرخت که دیوارکشی شده و منظره‌ی کوه و فضای زمین وسیع در روبروی باغ دیده می‌شود، با رقم: «بنده‌ی درگاه میرزا مطلب»؛ تصویر مدادی میرزا حسین‌خان مشیرالدوله که بسان بهترین کارهای نقاشان اروپایی به فرجام رسیده، با رقم: «عمل کمترین میرزا مطلب اصفهانی در پاریس اتمام یافت ۱۲۹۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۷۰ / ۳، ۳۴۵-۳۴۴ / ۱)، شرح حال رجال (۱۵۲ -۱۵۱ / ۵)، گلستان هنر (پنجاه و سه).

عبدی مصور

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. هنرمند اهل هرات بود. ازآثار رقم‌دار وی، تصویر فرمانروایی است که کلاه سفید عمامه‌ای به سر گذاشته و به تمام سلاحهای جنگی مجهز است. در بالای تصویر به خط نستعلیق نوشته شده: «حسب الحکم حضرت نواب جهانبانی صورت تحریر یافت. بنده‌ی دولتخواه عبدی مصور بدارالسلطنه هراه... فی شهر محرم الحرام...». لازم به ذکر است به گفته‌ی صاحب «احوال و آثار نقاشان» تاریخ نقاشی به وضوح دیده نمی‌شده، ولی حدود ۱۰۵۸ ق به نظر می‌رسیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۵۳ / ۱).

عدالتجو، یدالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نقاش.

درگذشت: آبان ۱۳۶۳.

یدالله عدالتجو شاگرد حسین قوللر آقاسی و محمد مدبر بود. وی مدت چهل سال به کار مداوم در رشته‌ی نقاشی قهوه‌خانه پرداخت و در این راه از چشمانش نابینا گشت. در سال‌های آخر عمر خود در واحد فرهنگی بنیاد شهید فعالیت می‌کرد. وی همچنین استاد نقاشی ساختمان و رنگ‌آمیزی و رنگ‌کاری بنا بود.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

عراقی، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. در روایات مختلف، وی تبریزی، اصفهانی و یا هراتی معرفی شده و صاحب «گلستان هنر»، او را تبریزی دانسته است. بهترین دلیل عراقی (اراکی) بودن این هنرمند، امضای اصیل خود استاد می‌باشد که در ذیل دو اثر وی دیده شده است. سلطان محمد در دوره‌ی تیموری و صفوی در دربار سلاطین مزبور فعالیت داشته و به خلق آثار هنری مشغول بوده است. صاحب «مناقب هنروران» وی را از شاگردان آقا میرک و تبریزی دانسته است. او در بدایت حال در کتابخانه‌ی امیرعلیشیر نوایی به خدمت مشغول بوده و سپس به دربار سلطان حسین بایقرا راه یافته و بعد از انقراض تیموریان، به قزوین رفته است. پس از مدتی، اطراف شاه طهماسب به تبریز دعوت شد و در کتابخانه‌ی پادشاهی، مشغول ایفای وظیفه گشت. وی در تنوع آرایش و ارائه منظر بزمی و رزمی چابک قلم و در جانورسازی و منظره‌پردازی و تذهیب و تشعیر یگانه‌ی روزگار بود و به سبک قزلباش، بهتر از همه نقاشی می‌کرد. شهرت او تا جایی بود که معلم مخصوص تصویرسازی شاه طهماسب گشت و مورد الطاف شاه قرار گرفت. از شاگردان وی: محمدی بیک، استاد حسین قزوینی، برجعلی اردبیلی، محمد معین‌الدین خراسانی و میرزا علی، فرزند سلطان محمد، را نام برده‌اند. سلطان محمد، پس از مرگ استاد بهزاد، درگذشت و مقبره‌ی او در باغ شیخ کمال، کنار قبر استاد بهزاد، در تبریز است. اثر وی تصاویر بسیار ارزنده‌ی شاهنامه‌ی شاه طهماسبی است که از آن جمله‌اند: تصویر دادگاه کیومرث که در کمال زیبای تصویر شده است؛ مجلس شادمانی روز عید که سام میرزا روی تخت مزینی نشسته و تزیین لباسها و زینت داخل و خارج قصر استادانه بوده و در کمال امتیاز است، با رقم: «عمل سلطان محمد عراقی»؛ تصویر ملجس پر حلاوت عیش و طرب جماعتی بی‌پروا که در این صحنه سماع و سرمستی جماعتی عیاش را در کمال شادمانی ارائه داده و همچنین نقوش منظم و پر پیرایه ساختمان خانه که در هر گوشه‌ی آن، تصویر موضوع دیگری به ابتکار نقاش تجسم یافته است و رقم «عمل سلطان محمد عراقی» دارد. در «احوال و آثار نقاشان» بیش از بیست تصویر دیگر از وی ارائه شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۲۵ -۲۱۸ /۱)، تاریخ هنرهای ملی (۸۳۷ -۸۳۶ /۲)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۰۳)، گلستان هنر (۱۳۷)، مناقب هنروران (۱۰۵، ۱۰۴)، هنر عهد تیموریان (۷۷۲، ۷۲۱، ۷۰۱، ۶۹۹)، هنر قلمدان (۲۴، ۲۳، ۲۲).

عرب، سید شاهین

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سید شاهین عرب هنرمند معاصر ایران است . او در زمینه نقاشی و مینیاتور فعالیت می کند . وی مینیاتور راسبکی می داند که گنجایش بسیاری جهت عرضه و معرفی مفاهیم بشری دارد .

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : نقاشی

خاطرات کودکی : سید شاهین عرب دردوران کودکی علاقه فراوان به نقوش تزیینی مانند فرش داشت . به گونه ای که از روی فرشها و تابلو فرشهای مختلف طراحی می کرد . همچنین تصاویر کتب شعر خصوصا خیام و حافظ او را به خود جلب می کرد و اغلب اوقات درکتابخانه پدربزرگش به دنبال کتا بهای تصویری شعر می گشت .

تحصیلات رسمی و حرفه ای : سید شاهین عرب درسال ۱۳۶۶ وارد هنرستان هنرهای تجسمی شده و از آن سال به بعد به صورت حرفه ای این هنررا دنبال کرد و بعد از دوران هنرستان وارد دانشگاه شده ودر رشته نقاشی به تحصیل پرداخت. او تحصیلات خویش را تا سطح کارشناسی ارشد نقاشی ادامه داده است .

فعالیتهای ضمن تحصیل : سید شاهین عرب واسطه ارتباط مینیاتور با مسائل ادبی ، عرفانی ، مذهبی، فلسفی را دلیل رویکردش به این رشته تخصصی ذکر می کند .

وقایع میانسالی : سید شاهین عرب اعتقاد دارد که با توجه به اینکه هنرمینیاتور از گذشتگان و نیاکان ماسینه به سینه به دوران معاصر رسیده است ، هرهنرمندی وظیفه دارد که این هنررا به نسل های بعدی منتقل کرده و در اشاعه و توسعه آن بکوشد .

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : سید شاهین عرب درکنار خلق آثار ارزشمند خود ،مدرس مینیاتورنیز می باشد .

فعالیتهای آموزشی : سید شاهین عرب درکنار خلق آثارهنری و تدریس ، معتقد است که باتوجه به این که روشهای مختلفی رابرای آموزش این هنرتجربه کرده است مناسب ترین روش برای تدریس را همان روش آموزش سنتی می داند .

آرا و گرایشهای خاص : سید شاهین عرب معتقد است که مینیاتور سبکی است که گنجایش بسیاری برای عرضه و معرفی مفاهیم عالیه بشری دارد وبا توجه به ابعاد گسترده موضوعی مینیاتور مضمون بیشتر آثارش شامل تصویر سازی اشعار مولانا ، حافظ ، فردوس و دیگرشعرای ایرانی است . ضمن اینکه از آیات آسمانی قرآن مجید بسیار الهام گرفته اند.

جوائز و نشانها : سید شاهین عرب در سال ۱۳۷۴ بعنوان مینیاتوریست برگزیده ایران انتخاب شد و مقام اول مسابقات دانشجویی دررشته مینیاتور را دوبار از آن خود کرد .

چگونگی عرضه آثار : سید شاهین عرب بیش از ۲۰ نمایشگاه داخلی وخارجی برپارکرده است . ---

آثار :

۱ تکنیکها ووسایل نقاشی ایرانی

۲ فرش ـنقاشی برتاروپود

منابع زندگینامه : ۱مریم دسترنج ، با هنرمندان/گفتگوبا سید شاهین عرب ، کیهان فرهنگی ، سال هیجدهم ، مهرماه ۱۳۸۰، شماره ۱۸۰، ص۸۲

علویه

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ز ۱۳۱۳ ق، از زنـان هنرمنـد. وی نقـاش و خطاط ناخنی باذوقی بود که خطوط را به شـیوه ناخنی می‌نوشت و نقوش تزیینی را نیز به شیوه ناخنی به آن می‌افزود. از آثار امضاء دارش، مرقعی به خط نسـتعلیق شـش دانگ نسـتعلیق بود که به شیوه ناخنی عمل آورده و حواشـی صـفحات را بـا ترسـیمات ساده‌ای به شیوه‌ی ناخنی تزیین نموده و رقم نهاده بود: «علویه ۱۳۱۲». اثر دیگرش کـه در حراج کریستی ۱۱ آوریل ۱۹۸۹ و لندن به فروش رسـید مرقعی به خط نستعلیق شش دانگ بود که به خط ناخنی کتابت نموده و ترسیمانی نیز به آن علاوه کرده و به خط ناخنی رقم نهاده بود: «در ارض اقدس قم تحریر شد. کتبته علویه فی سنهٔ ۱۳۱۳».[۱]

(س سـیزدهم و چهـاردهم ق)، نقـاش و خطاط. از زنان هنرمنـد عصـر خود به شـمار می‌رفت. نقاش و خطاط ناخنی با ذوقی بود که خطوط را به شـیوه‌ی ناخنی کتابت می‌کرد و نقوش تزییناتی را نیز در همان شـیوه آرایش می‌داد. از آثار وی: مرقعی به خط نستعلیق شش دانگ، که به شـیوه‌ی ناخنی عمل آورده و حواشـی صـفحات را با ترسیمات ساده‌ای به شیوه‌ی ناخنی تزیین کرده و رقم نهاده: «علویه ۱۳۱۲»؛ مرقعی به خط نسـتعلیق شـش دانگ که به خط ناخنی کتابت کرده و ترسیماتی نیز به آن اضافه کرده و به خط ناخنی رقم نهاده: «در ارض اقدس قم تحریر شد. کتبه علویه فی سنه ۱۳۱۳».[۲]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] منبع: احوال و آثار نقاشان قدیم ایران، ۱۴۷۱ / ۳.

[۲] احوال و آثار نقاشان (۱۴۷۱ / ۳).

علی تقی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یـازدهم و دوازدهم ق)، نقـاش. آبرنگ‌سـاز زیبانگار و پرنـده‌ساز نازک قلم بود. از یادگارهای ارزنـده‌ی این هنرمنـد، پرنـده‌ی زیبایی است که بسیار هنرمندانه ترسیم شده و رقم «علی تقی سنه ۱۱۱۲» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۸۱ / ۱).

علی محمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم و سـیزدهم ق)، نقاش و مـذهب. هنرمنـد دوره‌ی فتحعلی‌شاه قاجار بود. از آثار وی، قلمدان تابوتی بزرگی که تذهیب اسـتادانه‌ای دارد و رویه‌ی آن، به گل و مرغ رنگی آذین شـده و در بین آنها پیکار بین شـیری و پلنگی به طرزی ماهرانه مصور شده

است. از حل‌کاری و طلاانـدازی و تاریـخ ۱۱۵۰ ق معلوم است که این قلمـدان از آثار مشاهیر هنرمنـدان صـفوی است و اسـتاد علی محمد حواشی و کناره‌ی آن را تعمیر کرده و رقم نهاده: «علی‌محمد ۱۲۲۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۰۲ / ۱).

عماد الکتاب، محمد حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۵ -۱۲۴۰ ش)، خطاط، نقاش و شاعر. ملقب به عمادالکتاب. در طایفه‌ی سیفی قزوینی، در قزوین به دنیا آمد و بیشتر عمرش را به نوشـتن و تعلیم خط گذرانید.وی ابتدا خوشنویسـی را با نسخ‌نویسـی آغاز کرد و سـپس به خط نسـتعلیق روی آورد و پیرو شیوه‌ی میرزا رضای کلهر شـد، طوری که او را به عنوان کامل‌کننـده‌ی شـیوه کلهر نام می‌برنـد. عمادالکتاب نه تنها در خط نسخ و نسـتعلیق اسـتادی توانا بود،بلکه شکسته و ثلث را نیز در کمال زیبایی می‌نوشت و با نقاشی سیاه‌قلم و آبرنگ نیز آشنایی داشت. عماد الکتاب بـا کمیته‌ی مجـازات همکـاری داشت و تحریرات بیانیه‌هـای کمیته به خط او بود. وی قبل از دوره‌ی مشـروطیت جزو کاتبان وزارت انطباعات و در دوره‌ی سـلطنت احمـدشاه قاجار، مـدتی در وزارت داخله، منشـی و همان اوقات معلم مشق خط سـلطان احمدشاه نیز بود. در چند سال اواخر عمر نیز در دربار پهلوی سـمت خوشنویسـی مخصوص داشت. وی قریحه‌ی شاعری نیز داشت و گاهی شـعر می‌سـرود. آثـار خوشنویسـی عمـاد الکتـاب قطعـات مختلـف سـیاه‌مشق است. همچنین یـک دوره «رسم المشـق» که برای نوآمـوزان دبسـتانها و دبیرسـتانها تـألیف کرد و به چـاپ رسانـد. وی شاگردان بسـیاری داشت، از جمله علی منظوری، ملک الخطاطین، حسـن زرین‌خـط، علی‌اکبر کـاوه و ابراهیم بوذری که هر یـک به مقـام اسـتادی رسـیده‌اند. عمادالکتاب در تهران می‌زیست و در همان جا درگذشت و در امامزاده عبدالله دفن شد. از دیگر آثار او: کتیبه‌ی سـردر مدخل سـپهسالار و لوحه‌ای بر آرامگاه فردوسـی در طوس؛ یک نسـخه «شاهنامه‌ی» فردوسی در ۱۳۳۶ ق؛ یک نسـخه «نامه‌ی دانشوران» ناصری در ۱۳۱۸ ق؛ نسخه‌ی نفیس «ترجیع‌بند» هاتف. از دیگر قطعات وی در «احوال و آثار خوشـنویسان» به آنها اشاره شـده است. از آثار نقاشـی وی: تصویر یکی از حواریون حضـرت مسیح که به خط شکسـته و تعلیق زیبا، با رقم: «در ماه رضـمان هزار و سـیصد و سی... العبد عماد السیفی قزوینی»؛ تصویر سیاه‌قلمی کریم‌خـان زنـد که کلاه مخصوصـی به سر نهـاده است؛ تصویر دستی که طرز صـحیح قلم به دست گرفتن و خـط نوشـتن را نشـان می‌دهـد...، بـا رقم: «عمـاد السـیفی»؛تصویر خود نقـاش به سـیاه قلم...، بـا رقم: «صورت عماد المتاب سـیفی که به دست خود ساخته است».[۱]

(ع. تکیه‌گاه کاتبان) (میرزا) محمد حسـین سـیفی قزوینی، خطاط معروف (و. ۱۲۴۵ ه. ش.- ف. تهران ۱۳۱۵ ه.ش.). وی در کمیته مجازات عضویت داشت و در آخر عمر به خدمت دربار درآمد. در خط نسـتعلیق استاد بود و ثلث و شکسته را هم نیکو می‌نوشت و از نقاشی آب و رنگ هم اطلاع داشته و شعر نیز می‌سروده. از آثار او یک دوره «رسم‌الخط» به طبع رسیده.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۲] احوال و آثار خوشـنویسان (۷۰۰ -۶۹۷ / ۳)، احوال و آثار نقاشان (۷۰۷ -۷۰۶ / ۲)، اطلس خط (۵۹۵ -۵۹۴)، تاریـخ برگزیدگان (۴۷۲ -۴۷۰)، تاریـخ هنرهـای ملی (۱۰۲۳ -۱۰۲۱ / ۲)، تذکره خوشـنویسان معاصـر (۳۳ -۲۷)، دایره‌المعارف فارسی (۱۷۶۷ / ۲)، شرح حال رجال (۳۸۳ -۳۸۲ / ۳)، قزوین در گذرگاه هنر (۲۵۰ -۲۴۷)، گلستان هنر (بیست و یک).

عودی، احمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش. شیخ احمد برادر باباحاجی صورتگر بود و در دوره‌ی سلطنت حسین بایقرا (۹۱۱ -۸۷۳ ق)، فعالیت هنری داشت. از آثار رقم دار این هنرمند که اصل آن گویا در مرقع فاتح استانبول است، تصویر مرد کوتاه قد مسلحی است که البسه و لوازم کامل جنگی به تن کرده و اسب خود را مهار نموده و اسب نیز دستها را بلند کرده است و به حالت وحشیانه‌ای با صاحب خود ستیز می‌نماید، و با خط زیبای نستعلیق رقم «عمل خواجه شیخ احمد عودی» دارد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۴۹ /۱).

عوفی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، طراحی و نقاش کاشی. وی سازنده‌ی کاشیهای تراش و معرق گنبد شیخ صفی‌الدین اردبیلی است که رقم نهاده: «عمل العبد الفقیر الراجی الی عفو صمد- عوض بن محمد...».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۷۴ / ۳).

غفاری کاشانی، اسدالله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. وی در مکتب هنری پدرش کسب کمال کرده است. از آثار وی: تصاویری از آقا رحیم علی‌بیگ، للهباشی امیر دوست محمدخان، و میرزا بیدل کرمانشاهی به آبرنگ، که در مرقعی جمع‌آوری شده و در ۱۲۸۳ ق انجام یافته است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۴ / ۱).

غفاری مستوفی کاشانی، ابوالحسن

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش. وی عموی پدر صنیع‌الملک و پدرش حکمران کاشان و نطنز بود که به نقاشی و تصویرگری علاقه‌ی زیادی داشت. خاندان وی طی قرون متمادی عهده‌دار مناصب و مشاغل حساس و امور قضا بوده‌اند، با اینکه پدرش او را از نقش تصویر منع می‌کرد، هنرمند شیرین قلمی بود. کتاب «گلشن مراد» که به نام علی‌مراد خان زند تألیف شده، از تحریرات ابوالحسن و محمدباقر غفاری است. ابوالحسن غفاری در آبرنگ و سیاه‌قلم دست داشته و در ارائه‌ی مجالس تصویری و چهره‌پرازی و شبیه‌سازی پرقدرت بوده است. او را می‌توان در اقتباس شیوه فرنگی و تمرین نقاشیهای ایتالیا و استفاده از موازین هنر اروپایی در آفرینش کارهای ایرانی، در شمار استادان صاحب سبک شناخت. از آثار وی: تصویر میرزا معزالدین محمد، که بر حاشیه‌ی آن به خط زیبای ثلث: «رقم بنده درگاه خلایق امیدگاه ابوالحسن غفاری المستوفی کاشانی ۱۱۹۶» دارد. تصویر دیگری از میرزا معزالدین محمد که بدون تاریخ و رقم است؛ تصویر قاضی عبدالمطلب جد پدری میرزا معزالدین محمد سابق الذکر، با رقم: «... میرزا ابوالحسن غفاری الکاشانی... ۱۲۰۹»؛ تصویر کریم‌خان زند در میدان نقش جهان اصفهان که به خط نستعلیق: «رقم بنده درگاه خلایق امیدگاه ابوالحسن الغفاری المستوفی فی شهر ۱۲۰۹» دارد؛ شمایل قاضی احمد جد نقاش، با «رقم کمترین ابوالحسن الغفاری المستوفی سنه ۱۲۱۲»؛ تصویر زیبا و استادانه‌ی شاه‌صفی با: «رقم بنده‌ی درگاه خلایق امیدگاه ابوالحسن الغفاری المستوفی الکاشانی ۱۲۰۸»؛ سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۷ –۳۴ /۱)، تاریخ اصفهان (۸۴)، گلستان هنر (چهل و نه)، هنر قلمدان (۱۰۷).

غفاری مسعود

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. از خاندان معروف و هنرمند غفاری بود و در رنگ و روغن و آبرنگ و سیاه‌قلم دست داشت و پیرو سبک کلاسیک بود. اغلب آثار این هنرمند، کپی از تابلوهای اروپایی است که به سلیقه خود مصور ساخته و در بعضی موارد امضای لاتین نیز در ذیل آنها درج نموده است. تصاویر سیاه‌قلمی او که در کتاب «یخچالیه» در ۱۲۹۰ ق چاپ شده، نام وی را در ردیف اولین کاریکاتورسازان ایرانی قرار داده است. غفاری از روی طبیعت نیز نقاشی می‌کرد و در منظره‌سازی و مجلس بزمی و رزمی مهارت داشت. از آثار وی: تصویر رنگ و روغنی عمارت شهرستانک، با رقم: «مسعودی غفاری ۱۲۹۶»؛ تصور دختری که از آثار اروپایی کپی کرده، با رقم: «مسعود غفاری»؛ تصویر حضرت مسیح (ع) در اوان کودکی که با بره زیبایی بازی می‌کند. زیر این اثر زیبا که شاید کپی استادانه‌ای از کارهای اروپایی باشد، به خط فرانسه و فارسی رقم نهاده: «مسعود غفاری ۱۲۸۰»؛ تصاویر مرکبی آثار قدیم شیراز که از روی طبیعت نقش کرده و در کتاب «فارسنامه‌ی ناصری» به چاپ رسیده است، با رقم: «عمل حقیر مسعود».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۴۹ –۱۱۴۸ / ۳).

غفاری، ابوتراب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۰۷ -۱۲۸۰ ق)، نقاش. در کاشان متولد شد و پس از مدتی به تهران آمد. او برادر بزرگ محمدخان غفاری، کمال‌الملک معروف، و برادرزاده‌ی ابوالحسن‌خان، صنیع‌الملک غفاری نقاش باشی معروف، بود. تحصیلات خود را در مدرسه‌ی دارالفنون گذرانید. در سال ۱۳۰۰ ق، که روزنامه‌ی «شرف» دایر شد، ابوتراب خان تصویرهای آن را می‌کشید او در ۲۷ سالگی خودکشی کرد. از آثار وی: یک نقاشی چاپی مدادی خوب، از فتح‌اله خان شیبانی، با رقم: «ابوتراب»؛ نقاشی از صورت اعتمادالسلطنه، با رقم «ابوتراب»؛ تصویر علینقی حکیم‌الممالک، با رقم: «ابوتراب»؛ تصویر ناصرالدین شاه، با رقم: «ابوتراب»؛ تصاویر روزنامه‌ی «شرف» و بعضی از تصاویر روزنامه‌ی «وقایع اتفاقیه» که امضاء او را دارد؛ سه تصویر استادانه با پرداز غنی و ممتاز به اندازه‌های مختلف از صورت ناصرالدین شاه قاجار، با رقم: «ابوتراب»؛ تصویر مدادی ساختمانی در وسط باغ و جوی آب که گویا از صفحات شمال ایران نقاشی شده است، با رقم: «میرزا تراب خاکپای اقدام فقرا سنه‌ی ۱۳۰۲» و پنج اثر دیگر وی که در کتاب «احوال و آثار نقاشان» ذکر گردیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۰ -۱۹ /۱)، شرح حال رجال (۷۲ -۷۱ /۱)، گلستان هنر (پنجاه و یک).

غلام قاجار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و طراح. وی رسمی‌ساز ترسیمات نقوش منظم هندسی و اسکلت اولیه صنعت تذهیب بود. تنها اثری که از وی در دست است، انواع ترسیمات هندسی و متنوع و احیانا ابتکاری اوست که در یک لوله‌ی کاغذی ترسیم نموده و رقم نهاده است: «غلام بن محمد علی قاجار ۱۲۱۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۷۵ / ۳).

غلامرضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزده و چهاردهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. وی در آبرنگ مهارت داشت و در گل و مرغ و مرغش‌سازی و حل‌کاری پراستعداد بود. از آثار وی: تصویر گل و مرغی شیوایی در سبک سیاه‌قلم، با رقم: «مشق غلامرضا ۱۳۱۵»؛ قلمدان مرغش عنابی که در رویه‌ی آن ساقه بلند و افشان خوشه انگوری به حل‌کاری استادانه‌ای انجام یافته و کناره‌ها نیز با زنجیره‌ی طلایی محدود شده است، با رقم: «غلامرضا ۱۳۱۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۱۰ / ۱).

غیاث شیرازی، غیاث‌الدین علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش، هنرمند و شاعر. اهل شیراز بود و به قولی از نوادگان سعدی. وی در دوره‌ی شاه‌عباس اول (۱۰۳۸ -۹۹۶ ق) می‌زیست. صاحب «مجمع الخواص» که او را دیده وی را شیرازی و از اولاد سعدی دانسته است. در یزد سکونت داشت و سپس به اصفهان رفت. وی در مخمل و پارچه‌بافی از مشاهیر زمان خود به شمار می‌آمد و پارچه‌های حریر را نقشبندی می‌نمود. او در کمان‌گیری هم استاد بود. غیاث طبع بسیار روانی داشت، چنان که گاهی صد بیت بدیهه پی‌درپی می‌گفت و در غزلسرایی نیز ماهر بود و همه گونه شعر می‌سرود. از آثار وی: زری اطلسی که تصاویری از شتر و کجاوه دارد و ساربانی مشغول هدایت است، با رقم: «عمل غیاث»؛ روپوش زری صندوقی که در حواشی آن ادعیه‌ای به خط ثلث زیبا درج شده و در وسط آن گلهای ختایی استادانه‌ای جلوه‌گر است، با رقم: «غیاث»، بافت یزد؛ زری ابریشمی قرینه‌ی چهارتایی و دو تایی الوان سبز و سفید و گلی که در متن آن، نقوش ترنج مانندی بافته شده، با رقم: «عمل غیاث»، بافت یزد؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۱۵ -۴۱۴ / ۱)، تاریخ نظم و نثر (۵۱۲)، تذکره‌ی روز روشن (۵۹۰ -۵۸۹)، تذکره‌ی سخنوران یزد (۲۳۴ -۲۲۷)، تذکره‌ی نصرآبادی (۵۰ -۴۹)،جامع مفیدی (۴۳۱ -۴۲۶ / ۳)، حبیب السیر (۲۸۳ -۲۸۲ / ۳)، الذریعه (۷۹۶ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۶۷۵)، لغت‌نامه (ذیل/ غیاث نقشبند)، مجمع الخواص (۱۸۸ -۱۸۶)، نتایج الافکار (۵۱۲ -۵۱۱)، هفت اقلیم (۱۶۰ -۱۵۹ / ۱).

غیاث مجلد اصفهانی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، خطاط و نقاش. اهل اصفهان و مقیم عثمانی بود. وی در خط نستعلیق نیز مهارت داشت. از آثار وی: یک نسخه «لمعات» عراقی، به قلم نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «... غیاث المجلد الاصفهانی... سنه احدی و ثمانین و ثمانمائه بقسطنطنیه»؛ یک نسخه «دیوان» فارسی و ترکی قبولی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «... غیاث المجلد الاصفهانی بدار السلطنه قسطنطنیه... فی شهور سنه ثمانین و ثمانمائه الهجریه»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم نیم دو دانگ جلی و کتابت متوسط، با رقم: «العبد الحقیر غیاث المجلد الفقیر... سنه‌ی ۸۷۹ بقسطنطنیه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۶۰ -۵۵۹ / ۲)، احوال و آثار نقاشان (۴۳۴ / ۱).

غیاث‌الدین، احمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش. بیشتر آثار وی بسیار صدمه دیده و شکسته است. از آثار او: قلمدان تابوتی گل و گلزاری که به شیوه‌ی برجسته لایه‌چینی عمل آمده و کناره‌های قلمدان با لولا ـ و زنجیر بخصوصی به هم وصل شده است، با رقم: «میرزا احمد- غیاث‌الدین- ۱۱۲۲»؛ قلمدانی به شیوه لایه‌چینی که برجستگی‌های آن زیاد معلوم نیست و رویه و کناره‌های آن نیز به اقسام گل و برگها آرایش شده، با رقم: «غیاث‌الدین احمد ۱۱۴۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۷۲ / ۳).

غیاثی فراهانی، شاهرخ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مجسمه‌ساز، نقاش، بازیگر سینما.

تولد: شهریور ۱۳۳۱.

درگذشت: آبان ۱۳۷۵، تهران.

شاهرخ غیاثی فراهانی فارغ‌التحصیل رشته‌ی سینما از دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک بود. وی مدتی به بازیگری در تئاتر و عروسک‌گردانی پرداخت و از سال ۱۳۶۳ آموزش نقاشی را نزد استادش آیدین آغداشلو آغاز کرد. اولین حضور در سینما، بازی در فیلم «موج طوفان» (۱۳۶۰) بود. او سال‌ها بعد با بازی در فیلم «بلندی‌های صفر» ساخته‌ی حسینعلی فلاح لیالستانی توانایی خود را در بازیگری نشان داد.

«ماه مهربان» ساخته‌ی قاسم جعفری آخرین تجربه‌ی حضور او در سینما بود.

زمینه‌ی اصلی فعالیت شاهرخ غیاثی، نقاشی و مجسمه‌سازی بود و نخستین بار در سال ۱۳۶۸ در یک نمایشگاه جمعی در موزه‌ی هنرهای معاصر برای حمایت از زلزله‌زدگان رودبار شرکت کرده بود.

شاهرخ غیاثی فراهانی بر اثر سانحه حین تمرین فیلم سینمایی درگذشت. پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی هنرمندان و نویسندگان به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

فاریابی، رضا

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. تصویرساز و شبیه‌پرداز عصر خود بود. از آثار وی «تصویر کامران شاه هراتی» است که اکنون در کتابخانه

ملی قاهره مضبوط است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۹۹/۱).

فخاری، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۳۷۰ ق)، نقاش. از هنرمندان شیرین قلم اصفهانی بود که در نقاشیهای رنگ و روغنی و تصاویر قلم‌کاری دستی پر مهارت داشت. وی در زادگاهش درگذشت. از آثار این هنرمند، تصاویر زیبایی است که یکی از آنها، تصویر وقایع روز عاشوراست و در نوع خود از نفایس هنری قلم‌کاری محسوب می‌شود، با رقم: «اصفهان ساخت حسین فخاری».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۵۹/۱).

فخر جهان

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، خطاط. نقاش. ملقب به فخرالدوله. وی ششمین دختر فتحعلی‌شاه قاجار و خواهر تنی شعاع‌السلطنه و همسر میرزا محمدخان، پسر عمویش، بود. وی در گل‌آرایی و تصویرسازی و کتابت خطوط به شیوه ناخنی مهارت داشت. از آثار او:یک مرقع خطوط و کار ناخنی به خطوط نستعلیق، شکسته تعلیق، نسخ، شکسته نستعلیق خوش و متوسط، با رقم: «حرره اقل خادمه‌الدوله القاهره الباهره، فخر جهان»؛ تصویر ناخنی تمام‌قد محمدشاه قاجار در لباس و کلاه و آرایش سلطنتی، با رقم: «فخر جهان ۱۲۶۰»؛ تصویر ناخنی دسته گل سرخ محمدی که یک گل درشت در وسط آن جلب نظر می‌کند. حواشی اثر، تذهیب طلاکاری دارد و زیر ساقه‌های گل به خط ناخنی رقم «فخر جهان نور جهان» دارد.[۱]
ز ۱۲۶۰ ق، ملقب به فخرالدوله از زنان هنرمند. وی ششمین دختر فتحعلی شاه قاجار (۱۲۵۰ -۱۲۱۲ ق) و خواهر تنی شعاع‌السلطنه بود. وی با میرزا محمدخان، پسر عمویش ازدواج نمود. ولی پس از نه سال زندگی با حالت بکارت طلاق گرفت و دیگر ازدواج نکرد. فخرالدوله نزد پدر و همه‌ی شاهزادگان احترام و تقرب خاص داشت. از آثار هنری او یک مرقع خطوط و کار ناخنی به خطوط نستعلیق، شکسته تعلیق، نسخ، شکسته نستعلیق خوش و متوسط است که چنین رقم دارد. «حرره اقل خادمهٔ الدولهٔ القاهره الباهره، فخر جهان». دیگر تصویر ناخنی تمام‌قد از محمد شاه قاجار (۱۲۶۴ -۱۲۵۰ ق) در لباس و کلاه و آرایش سلطنتی به تاریخ ۱۲۶۰ ق است. تصاویر دیگری از گل و گیاه به سبک ناخنی از او موجود است.[۲]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار خوشنویسان (۵۶۷ / ۲)، احوال و آثار نقاشان (۵۰۱ / ۲)، تاریخ عضدی (۳۱۷ ،۲۱)، خیرات حسان (۲۲ / ۳)، گلستان هنر (پنجاه و یک)، مشاهیر زنان (۱۸۲).

[۲] منابع: احوال و آثار خوشنویسان، ۱ و ۵۶۷ / ۲؛ احوال و آثار نقاشان قدیم ایران ۵۰۱ / ۲؛ تاریخ عضدی، ۲۱؛ خیرات حسان، ۲۲ / ۳؛ گلستان هنر. پنجاه و یک؛ ناسخ‌التواریخ، دوره کامل قاجاریه.

فرخ زند، محمد حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(مقتول ۱۲۴۳ ق)، خطاط و شاعر، متخلص به فرخ. مشهور به خانلرخان و معروف به فرخ زند. از نوادگان دختری محمد حسن‌خان قاجار بود. پس از فتح شیراز و قتل‌عام طایفه‌ی زند به دست آغامحمدخان قاجار، به دلیل خویشاوندی نزدیک از قتل رهید و بعدها در دربار آغا محمدخان و فتحعلی‌شاه مقرب شد، تا آنجا که در شورش عباسقلی‌خان، پسر ابراهیم‌خان، در کرمان از طرف فتحعلی‌شاه مأمور شد، که به کرمان رود و عاقبت کار را به او گوشزد نماید. وی سرانجام در هنگام بازگشت از کرمان در منطقه‌ای به نام باغین، در نزدیکی کرمان، توسط افراد عباسقلی‌خان به قتل رسید. در بیشتر مأخذ وفات فرخ در ۱۲۳۷ ق ذکر شده که ظاهرا اشتباه است. از آثار وی «دیوان» شعر می‌باشد. به گفته‌ی محمودمیرزا قاجار در «سفینه المحمود»، فرخ زند بر علوم ریاضی و هندسه نیز مسلط بوده و به حکم فتحعلی‌شاه کتابی در این زمینه تألیف نموده است. همچنین گفته، که فرخ در طبابت نیز دست داشته است. از دیگر آثار وی می توان به مثنوی «جمشید و خورشید» اشاره کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۱۳۱۲ -۱۳۰۸ / ۲)، الذریعه (۸۱۹ -۸۱۸ / ۹ ،۱۳۳ / ۵)، ریحانه (۳۱۸ -۳۱۷ / ۴)، سفینه المحمود (۱۲۳ -۱۱۷ / ۱)، شرح حال رجال (۹۲ / ۵)، مجمع الفصحا (۸۰۷ -۸۰۶ / ۵)، مصطبه‌ی خراب (۱۴۰ -۱۳۹)، نگارستان دارا (۱۲۰ - ۱۱۸ / ۱).

فرشچیان، محمود

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمود فرشچیان به سال ۱۳۰۸ شمسی در اصفهان ، دیده به جهان گشود . پدرش ، حاج غلامرضا فرشچیان ، از تجار فرش بود و در کار هنر قالی بافی دست داشت . این زمینه مساعد برای پرورش ذوق و شوق او در راه آشنایی با هنر موثر افتاد . از سالهای پیش از مدرسه از روی نقشه های قالی طرح میزد ، تا به تدریج دستش در کار نقش پردازی روان گردید . فرشچیان در طی تحصیلات مقدماتی در محضر استاد میرزاآقا امامی اصفهانی هنرمند چیره دست و پرآوازه دیار اصفهان ، به آموختن نقاشی دلبستگی تمام پیدا کرد و دل در گرو نقشهای زیبا بست . او از کار هنر احساس رضایت و شادمانی داشت . از کلاس هفتم دبیرستان فرشچیان قدم به هنرستان هنرهای زیبای اصفهان گذاشت و چهار سال در آن جایگاه عاشقی ، زیر نظر استاد عیسی بهادری ، استاد نابغه و توانمند نقاشی قالی ، مینیاتور ، نقاشی رنگ و روغن ، به فراگیری اصول و مبانی طراحی نقوش سنتی (نقشه قالی ، تذهیب ، مینیاتور) پرداخت .

بدون شک نقش استاد عیسی بهادری در پرورش و خلاقیتهای محمود فرشچیان نقشی فوق العاده ارزشمند بود .استاد در بیان

احساس و تجسم شعرگونه عواطف ، به شیوه ای کاملا جدید موفق به هماهنگی و همگامی میان مضمون و محتوا و شکل و فرم نقاشی هایش گردید و این مشخصه اصلی کار او در نقاشی شد . فرشچیان در جوانی بسیار پرتلاش و خستگی ناپذیر به کار و طراحی نقوش مختلف میپرداخت . او در مطالعه آثار تاریخی شهر اصفهان (چهل ستون ، عالی قاپو ، مسجد شیخ لطف الله و ... طرحهای اسلیمی و ختایی کاشیکاری های بی نظیر آن آثار سر از پا نمیشناخت و چون محققی موشکافانه این نقش ها را مطالعه میکرد . فرشچیان حتی در دوره سربازی نیز دست از قلم و رنگ برنداشات و آثاری دیدنی آفرید که مورد تشویق مقامات قرار گرفت .

گرمای عشق ۱۳۷۸ محمود فرشچیان

سال ۱۳۲۹ بعد از ۶ سال فعالیت و کسب هنر در هنرستان هنرهای زیبای اصفهان ، فرشجیان به کسب دیپلم عالی نائل آمد . آثار سالهای شاگردی ایشان هنوز در مرکز هنرستان ، موجود است . او در طراحی و شناخت و بکارگیری رنگها فوق العاده قدرتمند و قوی است . این قدرت قلم و صلابت و استواری خطوط قلم گیری است که از او هنرمندی پرآوازه و مشهور ساخته است . از نظر محتوا و مضمون ، آثار استاد عمدتا با الهام از ادبیات عرفانی و باورهای مذهبی ساخته و پرداخته شده اند . سخن آخر اینکه امروز استاد فرشچیان از پس نزدیک به پنجاه سال کسب هنر و مهارت در کار نقاشی و خلق نقشهای دلنشین و جشم نواز ، هنرمندی است که به جرآت میتوان او را صاحب سبک جدید در نقاشی ایرانی (مینیاتور) دانست . برخی آثار

«ضامن آهو»: طرحی از شمایل امام رضا

«پنجمین روز آفرینش»: در این تابلو همهٔ مخلوقات زمینی و آسمانی به ستایش پروردگار مشغول‌اند.

«عصر عاشورا»: استاد در مورد نحوه طراحی این اثر جاویدان میگوید:

«سه سال پیش از انقلاب روز عاشورا مادرم مرا نصیحت کرد و گفت: به روضه گوش کن تا چند کلمه حرف حساب بشنوی. و من با ایشان گفتم: من اول در اتاقم کاری دارم بعد خواهم رفت. حال عجیبی به من دست داد. وارد اتاق شدم، قلم را برداشتم و تابلوی عصر عاشورا را شروع کردم. قلم را که برداشتم تابلویی شد که الآن هست بدون هیچ تغییری».این اثر توسط استاد به موزه آستان قدس رضوی اهدا شد.

طراحی ضریح امام رضا

آخرین تابلوی او «کوثر» به نام خانم فاطمه زهرا (س) می‌باشد.

منتخبی از جوایز

۱۳۷۹: انضمام نام هنرمند در فهرست روشنفکران قرن بیست و یکم

۱۳۷۲: نشان درجه یک هنر

۱۳۶۴: تندیس طلایی اسکار ایتالیا

۱۳۶۳: نشان هنر نخل طلایی ایتالیا

۱۳۶۳: تندیس طلایی اروپایی هنر، ایتالیا

۱۳۶۲: دیپلم آکادمیک اروپا، آکادمی اروپا، ایتالیا

۱۳۶۱: دیپلم لیاقت دانشگاه هنر، ایتالیا

۱۳۶۰: مدال طلای آکادمی هنر و کار، ایتالیا

۱۳۵۲: جایزهٔ اول وزارت فرهنگ و هنر، ایران

۱۳۳۷: مدال طلای جشنوارهٔ بین‌المللی هنر، بلژیک

۱۳۳۱: مدال طلای هنر نظامی، ایران

فرصت شیرازی، محمد نصیر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۹ -۱۲۷۱ ق)، نویسنده، نقاش و شاعر، متخلص به فرصت. ملقب به میرزا آقا و فرصت‌الدوله. در شیراز به دنیا آمد. در همان شهر علوم مداوله از جمله صرف و نحو، معانی و بیان و منطق و حکمت را تحصیل کرد و از شیخ مفید بیش از دیگر اساتیدش دانش آموخت. او در شعر و شاعری نیز مشهور بود. وی به زبان انگلیسی و فرانسه و پهلوی آشنایی و در فن نقاشی و موسیقی شهرتی به‌سزا داشت. مدتی از عمر خود را در هندوستان و عراق به سیر و سیاحت گذراند و هنگام بازگشت به شیراز به اتفاق شعاع السلطنه، حاکم فارس، به تهران آمد و نزد مظفرالدین شاه رفت و لقب فرصت‌الدوله یافت. در اوان مشروطیت به سمت نخستین رییس معارف و اوقاف فارس مصنوب گریدد. وی تا پایان عمر مجرد زیست. مدفن او در حافظیه شیراز است. از آثار وی: «آثار عجم» یا «شیرازنامه»؛ «اشکال المیزان»، در علم منطق؛ «بحور الالحان»، در علم موسیقی و عروض؛ «جغرافیای هندوستان»؛ «صرف و نحو خط آریا»؛ «دبستان الفرصه»؛ «دیوان» شعر؛ «منشآت» فرصت؛ «مقالات علمی و سیاسی»؛ «دریای کبیر»؛ «شطرنجیه».[۱]

(بخش ۱) شیرازی ملقب به فرصهٔالدوله، شاعر و ادیب و موسیقی‌دان معروف ایرانی. (و. ۱۲۷۱ ه.ق- ف. ۱۳۳۹ ه.ق) از خانواده‌ای ادب‌پرور در شهر شیراز پا به عرصه‌ی وجود گذاشت. از کودکی علاقه‌ی خاصی به تحصیل علوم و فنون مختلف داشت. در آغاز جوانی در صرف و نحو و منطق و حکمت و حساب و هیأت و هندسه و اسطرلاب سرآمد اقران بود و به زبان انگلیسی آشنایی داشت. بنا به نوشته‌ی خود او در سی و دو سالگی به دیدار سید جمال‌الدین اسدآبادی نایل شد و او را در بوشهر ملاقات کرد و دیدارهای بعد موجب دوستی آن دو گردید. پاره‌ای سخنان گرانبهای سید جمال‌الدین در یادداشت‌های او منقول است. هنگامی که شعاع‌السلطنه فرزند مظفرالدین شاه از شیراز به تهران بازگشت فرصت را با خود به دربار آورد و معلم و ندیم خود ساخت و چون در دربار تقرب یافت شاه او را لقب فرصهٔالدوله داد. هنگام انقلاب مشروطیت فرصت در تهران بود و در سازمان جدید وزارت معارف که پس از مشروطیت به وجود آمد او را به ریاست معارف فارس گماشتند و وی در این سمت به خوبی خدمت کرد. بار دیگر هنگام تأسیس دادگستری او را رئیس عدلیه‌ی فارس کردند و سپس دوباره شغل ریاست معارف و فوائد عامه و مدتی هر دو شغل فرهنگ و دادگستری را بدو سپردند. فرصت سراسر منطقه‌ی فارس و بنادر را در مدتی دراز نقطه به نقطه پیمود و اوضاع جغرافیایی هر نقطه را به رشته‌ی تحریر درآورد. نام این اثر خود را «آثار عجم» نهاده است. آثار دیگر فرصت، غیر از «آثار عجم» عبارتند از: ۱- اشکال‌المیزان در علم منطق. ۲- دریای کبیر مشتمل بر علوم مختلف به زبان عربی و فارسی. ۳- بحورالالحان در علم موسیقی و عروض. ۴- منشات نثر. ۵- رساله‌ی شطرنجیه. ۶- مثنوی هجونامه. از همه مهمتر دیوان اشعار او مشتمل بر قصاید، غزلیات، ترجیعات، مسمطات، رباعیات، مثنویات، مراثی، تواریخ و پیوستی از منشات منثور اوست. فرصت بر اثر یک بیماری ۱۳۳۹ ه.ق برابر با اول آبان ماه ۱۲۹۹ ه.ش در خانه‌ی شخصی خود در شیراز چشم از جهان فروبست و بنا بر آرزوی دیرینه‌اش در کنار آرامگاه لسان‌الغیب حافظ به خاک سپرده شد و سنگی را که زیر نظر خود او برای مزارش تراشیده بودند بر گور او نهادند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آثار عجم (۵۹۶، ۵۹۴، ۹۱ -۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۱۲۵ -۹۴ / ۴)، الذریعه (۸۲۴ / ۹، ۵۰ / ۳، ۸ / ۱)، ریحانه (۳۳۰ -۳۲۹ / ۴)، سخنوران نامی معاصر (۲۶۶۶ -۲۶۶۰ / ۴)، شرح حال رجال (۱۵ / ۴)، لغت‌نامه (ذیل/فرصت)،

مرآت الفصاحه (۶۷۱ -۴۶۷)، مکارم الآثار (۲۰۰۰ / ۶)، مؤلفین کتب چاپی (۶۰۳ -۶۰۱ / ۶)، یادداشتهای قزوینی (۲۲۰ / ۸)، یادگار (س ۲، ش ۷، ص ۲۸).

فرهنگ اصفهانی، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۸ ق)، نقاش، مذهب، نویسنده و شاعر، متخلص به فرهنگ. وی شاعری توانا و در انشاء نیز مسلط بود. در ابتدا بهار تخلص می‌کرد ولی بعدها تخلص خود را به فرهنگ تغییر داد. شغلش تذهیب «کلام‌الله مجید» بود. از آثار امضادار او جلد روغنی مذهب و ممتازی است که بهترین معرف او در امر طلاکاری است. رقم این اثر «محمدعلی مذهب» و سال اتمام آن ۱۲۹۸ ق است. وی در اصفهان درگذشت. از آثار قلمی او: «مدایح معتمدی»، در شرح حال شعرایی که معتمدالدوله منوچهرخان گرجی حاکم اصفهان را مدح کرده‌اند؛ تذکره‌ی «یخچالیه»؛ «طرب الاحباب»؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۲۸ -۹۲۷، ۹۱۷ / ۲)، حدیقه الشعراء (۱۳۶۰ -۱۳۵۹ / ۲، ۲۷۱ -۲۶۲ / ۱)، الذریعه (۸۲۹، ۱۴۵ -۱۴۴ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۷۰۴ -۷۰۳)، لغت‌نامه (ذیل/ فرهنگ اصفهانی)، المآثر و الآثار (۲۱۳)، مجمع الفصحا (۸۴۰ / ۵)، مؤلفین کتب چاپی (۱۰۲ / ۴).

فضل‌الله

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. لقب دیوانه که در ذیل رقم این هنرمند دیده می‌شود این تصور را پیش می‌آورد که این نقاش یا دیوانه بوده یا به علت درویش مسلکی و قلندری و احیانا ارائه تصاویر غیرمعمول که در آن زمان‌ها باب روز نبوده، به نام دیوانه معرفی شده است. این نقاش در شیوه استاد محمد سیاه قلم و استاد شیخی تصویر می‌نمود و کارهایش شباهت زیادی به شیوه اویغوری و چینی داشته است. وی در زمان فرمانروایی سلطان یعقوب و سلطان خلیل آق قویونلو در آذربایجان فعالیت هنری داشت و پس از ۹۰۷ ق که بساط حکومت آق قویونلوها، به دست شاه‌اسماعیل صفوی برچیده شد به جمع هنرمندان تبریز پیوست. وی در جانورسازی مهارت داشت. از اثارش: جمع سرها و کله‌های حیوانات و نقوش انسانها و سر و کله و حرکت دست‌های آنهاست؛ تصویر کله و صورت چند نفر، با کلاه‌های گوناگون و در تصویر تمام قد، با رقم: «عمل فضل‌الله دیوانه»؛ تصویر زن و مرد چینی که شبیه کارهای محمد سیاه‌قلم و استاد شیخی است، با رقم: «کار فضل‌الله دیوانه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۱۷ -۵۱۶ / ۲).

فضلعلی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. شاگرد معین مصور بود. این هنرمند در شیوه رضا عباسی و معین مصور تصویر می‌ساخت و در زمان خود از معاریف تصویرسازان به شمار می‌رفت. وی در چهره‌سازی و منظره‌پردازی و ترسیم مجالس بزمی و رزمی مهارت داشت و با ارقام «رقم کمینه فضل علی» و «ز عصیان امیدم به فضل علی است» امضاء می‌نهاد. عمده آثار این استاد، تصاویری است در نسخه «شاهنامه» که در ۱۰۷۹ ق و به خط ابن شمس‌الدین شیخ محمد، فرجام پذیرفته است. این کتاب که با همکاری نقاشان بنام آن دوره، از قبیل محمد زمان و علینقی بن شیخ عباسی و پیر بیگ غلام (آقانویان) مصور شده، هیجده اثر رقم‌دار است که از ۱۱۰۴ تا ۱۱۰۹ ق به نقش درآمده است. از آثار وی: تصویر حضرت خضر (ع) که سوار بر قاطر شده، با: «رقم کمینه فضلعلی»؛ نقش بهرام‌گور که دیوی را به وسیله تیر و کمان به قتل رسانده و چنین رقم نهاده: «رقم فضل علی»؛ تصویر دختری به شیوه صفوی با رقم: «ز عصیان امیدم به فضل علی است».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۱۸ -۵۱۷ / ۲).

فضلی هروی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۴۷ ق)، نقاش و شاعر. اهل هرات و معاصر و معارض با مولانا گلچین در عصر سلطان حسین بایقرا بود. ابتدا نقاشی می‌کرد و در آن تبحر داشت. بعد از مدتی نقاشی را کنار گذاشت و به شعر روی آورد. در «مجالس النفائس» یکبار تحت عنوان فضلی هروی و بار دیگر تحت عنوان فیضی هروی آمده است. از اوست:

زاهد بیار خرقه و رهن شراب کن

بنیاد زهد و خانه تقوی خراب کن

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۸۵۵، ۳۸۷ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۷۱۳)، مجالس النفائس (۲۵۷ -۲۵۶، ۸۲).

قاطعی هروی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۰۲۴ ق)، نقاش و شاعر، متخلص به قاطعی. اهل هرات بود و به همین نام شهرت داشت. وی در تذهیب و حل‌کاری و رنگ‌آمیزی و جلدسازی استاد بود و در قطاعی و برش کاغذ و چرم مهارت داشت و شعر نیز می‌سرود. او از هرات به آگره رفت و به دربار نورالدین جهانگیر پادشاه گورکانی (۱۰۳۷ -۱۰۱۴ ق) راه یافت و در کتابخانه آن پادشاه مشغول به کار شد. وی شاگرد

مولانـا قـاسم کـاهی میانکالی بود و صـنعت قطاعی را نزد او فراگرفت. قاطعی نزدیک به یکصـد و پنـج سال زنـدگی کرد و در هند وفات یافت. از آثار وی تذکره‌ای است به نام «مجمع الشـعرای جهانگیر شاهی»، که قسـمتی از کتاب بزرگ «شرح احوال» است. این تذکره مشتمل بر احوال متوسطین و متأخرین از شعرایی است که جهانگیر شاه را مدح کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۳۰ / ۲)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۱۴۳ -۱۴۲ / ۲)، کاروان هند (۱۰۸۶ -۱۰۸۵ / ۲).

قانع، علی محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش. از هنرمند دوره‌ی ناصری بود که در آبرنگ و قلمدان‌سازی دستی با حلاوقت داشت. صاحب «احوال و آثـار نقاشان» او را شاعر و متخلص به قانع می‌دانـد. از آثار رقم‌دار وی، تصویر درویش پابرهنه‌ای به آبرنگ است، با رقم: «علی محمد ۱۳۱۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۰۲ / ۱).

قزوینی، صدرالدین محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۰۰۸/ ۱۰۰۷ -۹۴۵ ق)، خطاط، نقاش، موسـیقیدان و شاعر. از سادات سـیفی قزوین بود که در رنگ‌آمیزی و تذهیب و وصالی نیز مهـارت داشت. وی در خط و موسـیقی از شاگردان مالك دیلمی بود و خط را به شـیوه‌ی سـلطانعلی مشـهدی می‌نوشت و در اواخر عمر به جهت ضـعف بینـایی ترک مشق کرد. میر صدرالـدین محمـد شـعر را نیکو می‌سـرود و از موسـیقیدانهای بزرگ عصـر خود محسوب می‌شـد. او آهنگسـازی بنـام بوده و رسـاله‌ای در موسـیقی تـألیف کرده است. وی در سـفری که در ملازمت شاه عباس به خراسان می‌رفت، در بسطام درگذشت. از دیگر آثار او: «تذکرهٔ الشعراء».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشـنویسان (۷۸۱/ ۳)، احوال و آثـار نقاشان (۱۳۳۵/ ۳)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۶۲۱ -۶۲۰/ ۲ ، ۲۶۹ -۲۶۷/ ۱)، تاریخ موسـیقی (۳۲۵ -۳۲۴/ ۱)، تاریـخ هنرهای ملی (۹۱۲/ ۲)، ریحانه (۴۲۶/ ۳)، عالم آرای عباسـی (۱۷۱/ ۱)، قزوین در گذرگاه هنر (۲۲۰)، گلستان هنر (۹۹ -۹۷).

قزوینی، یحیی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. اهل قزوین بود. وی در وصالی، رنگ‌آمیزی، ساختن کاغذهای ابری، تذهیب، جدول‌کشی و افشان مهارت داشت و در ایران نخستین کسی است که ابری را به روش محمد طاهر ساخته است. از شاگردان معروف او تذهیبی اصفهانی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۲۶ -۱۴۲۵/ ۳)، گلستان هنر (چهل و دو).

قمصری، باقر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. از خاندان سادات قمصر کاشان بود و در فنون نقاشی آب و رنگ و تذهیب و قلمدان‌سازی مهارت بسزایی داشت. وی برای تزیین رواق توحیدخانه‌ی آستان قدس رضوی، سفری به مشهد کرد و چنان از عهده‌ی آن برآمده که حکیم قاآنی شیرازی وی را ستوده است. حاجی سید باقر در سال ۱۲۵۰ ق، پس از پایان یافتن کارهایش در آستان قدس رضوی، به زادگاه خود بازگشت و سرپرستی تزیین و نقاشیهای سقف و ستون و کتیبه‌های مسجد و مدرسه‌ی آقابزرگ را عهده‌دار شد. از شاگردان مستعد وی، میرزا بزرگ غفاری و میرزا عبدالوهاب غفاری می‌باشند. فرزندش، علیرضا قمصری، نیز از تربیت‌یافتگان پدر بود و در قلمدان‌سازی و نقاشی آبرنگ مهارت داشت. از دیگر آثار او، قاب آینه زیبایی است که بر رویه آن، زنبق زیبایی با چند شاخه گل نرگس و برگهای پر طراوت آراسته شده و رقم «کمترین باقر سنه ۱۲۶۰» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۵ -۹۴ /۱)، آثار تاریخی شهرستانهای کاشان و نطنز (۳۶۸ -۳۶۵).

قمصری، علیرضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. در کاشان ساکن و نقاش آبرنگ‌کار دوره‌ی ناصری بود و اغلب به شیوه‌ی پدر نقش می‌آفرید. از آثار وی قلمدان مرغش ساده‌ای است که به طلای ناب، تصاویر گل و مرغی دارد، با رقم: «علیرضا ۱۳۱۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۸۷ -۳۸۶ / ۱).

قنبرعلی شیرازی

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، نقاش. اهل شیراز بود. تنها اثر رقم‌دار وی تصویر خیالی شیطان است که گویا از آثار چینی اقتباس شده و با تزیینات ایرانی عمل آمده است، با رقم: «عمل قنبر علی شیرازی فی المدینه المصر ثلاثین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۳۶ -۵۳۵ / ۲).

قوام‌الدین مسعود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، مذهب، نقاش و خطاط. از تذهیب‌کاران و تصویرگران بود و در خط نستعلیق نیز مهارت داشت. این هنرمند برادری نیز به نام کمال‌الدین عبدالوهاب مشهور به خواجه کاکا داشت که به شغل اجدادی خود علاقه‌مند بود و در شیراز زندگی می‌کرد. از آثار تذهیب و خطی وی، قطعه خط گلزاری است که به شیوایی تمام تزیین شده، با رقم: «مشقه العبدا المذنب مسعود بن میرکی المذهب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۵۰ -۱۱۴۹ / ۳)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۰۴ ، ۲۰)، گلستان هنر (چهل)، هنر عهد تیموریان (۵۹۳، ۵۸۹، ۴).

قوللر آقاسی، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش . وی از پیشگامان نقاش قهوه‌خانه‌ای به شمار می‌آمد. از آثار او، تیر زدن رستم به سینه اشکبوس چکمه‌ای سنگینی به پا کرده و قدرت حرکت ندارد. در این تصویر هیکل او بیش از جثه اسبش تصویر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۴۱ -۵۳۹ / ۲).

کاتب السلطان قمی، محمد ابراهیم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۰۶ ق)، نقاش و خطاط. در شهر قم به دنیا آمد. در دوره‌ی جوانی به اصفهان رفت و در این شهر با استادان نامی آشنا شد. وی سپس به دربار شاه سلیمان صفوی (۱۱۰۵ -۱۰۷۷ ق) راه یافت و به لقب کاتب السلطانی مفتخر گردید. کاتب السلطان در صنعت تذهیب و گل آرایی و قلمدان سازی مهارت داشت و در خطوط نستعلیق و نسخ و رقاع و شکسته، استادی صاحب قلم بود. بعضی از

هنرشناسان، استاد حاجی محمد، برادر کوچکتر محمد ابراهیم کاتب السلطان، را با این هنرمند یک نفر به حساب آورده و دو اسم متفاوت برای یک نفر در نظر گرفته‌اند در حالی که آنها، دو نقاش جداگانه و برادرانی از سلاله حاج یوسف قمی بوده‌اند. از شاگردان وی، میرزا احمد نیریزی را ذکر کرده‌اند. از آثار او: نسخه‌ی پراعتبار «صحیفه‌ی سجادیه»، که کتابت و آرایش آن را خود انجام داده است، با رقم: «... ابن‌حاجی یوسف، محمد ابراهیم... سنه ۱۰۹۲...»؛ قطعه خطی در شیوه‌ی نسخی که زمینه‌ی آن، انواع حیوانات و پرندگان زیبا به شیوه‌ی حل کاری آرایش یافته، با رقم: «مشقه العبد... محمد ابراهیم المذهب القمی... به محروسه اصفهان ۱۱۰۳»؛ قلمدان زیبایی که به خط و تذهیب آراسته شده، با رقم: «کتبه اقل عباد اللّٰه محمد ابراهیم الکاتب السلطانی فی شهور سنه ست و مائهٔ بعد الالف». پنج اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۴۸ -۶۳۸/ ۲)، اطلس خط (۳۵۲)، گلستان هنر (نوزده، چهل و هشت)، هنر قلمدان (۹۹ ، ۷۳).

کاشانی، ابوزید

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۶۰۹ ق)، نقاش و کاشی کار. از هنرمندان طراح و کاشی کار است. ابوزید همکار کاشی تراش و کچ کار نامی، استاد محمد بن ابی‌طاهر بود. از آثار وی: کاشیهای کتیبه‌ی محراب حرم مطهر امام رضا (ع)، در مشهد که تاریخ ۶۰۱ ق دارد؛ یک مجموعه‌ی کاشی، با تاریخ ۶۰۹ ق؛ کاشی طلایی ستاره شکل تصویردار، با تاریخ ۶۰۰ ق؛ بدنه‌ی مرقد شریف حضرت ستی فاطمه، از چهارسو، با قطعات بزرگ و کوچک کاشی و در بالا و پایین آن و دو کتیبه‌ی پهن بر خشتهای بزرگ، به خط ثلث، با رقم: «... کتبه ابوزید فی الثانی من رجب سنهٔ ۶۰۲» و دیگر آثار وی که در مساجد و بقاع متبرکه‌ی اصفهان به یادگار می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۴ /۱)، تاریخ هنرهای ملی (۷۴۹ -۷۴۸ /۲)، تربت پاکان (۴۹ /۱)، سرآمدان فرهنگ (۱۰۹ /۱)، کارنامه‌ی بزرگان (۷۲).

کاشانی، اسماعیل

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم و دوازدهم ق)، نقاش. از استادان نقش‌آفرین بر روی پارچه بود. از آثار نفیس و رقم‌دار او: علم پارچه‌ای زیبایی است که در وسط آن سوره‌ی اذا جاء نصراللّٰه... به شیواترین خطی بافته شده و رقم «عمل‌العبد اسماعیل کاشانی» دارد. در حاشیه ترنج، این بیت ماده تاریخ‌دار زیر نوشته شده است:

رایت فتح ابد گردید تاریخ شروع (۱۱۰۶)

«رایت نصر من اللّٰه» بهر اتماش علم (۱۱۰۷)

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۸۲/۱).

کاشانی، حیدر

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم و دهم ق)، نقاش و شاعر. وی از موطن خود به هند رفت و در دربار یوسف عادلشاه (۹۱۶ -۸۹۵ ق)، در بیجاپور می‌زیست. حیدر بیشتر غزل می‌سرود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۷۵).

کاشانی، رحیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۰ ق)، نقاش. وی نقاش رنگ و روغن و آبرنگساز و از مردم کاشان بود. او تصاویر خود را در سبک مخصوصی پرداز می‌زد و در شبیه‌سازی دستی پرمایه داشت. از آثار وی: شمایل حضرت محمد (ص) و عموی آن حضرت و خواجه عبداللّه انصاری که به سبک مخصوصی چهره‌سازی شده، با رقم: «فرمایش قبله‌گاهی عبدالرحیم عطار. عمل کمترین رحیم کاشانی ۱۳۱۰»؛ تصویر رنگ و روغنی ناصرالدین‌شاه که سوار بر اسب شده و تا حدودی استادانه است، با: «رقم خلق‌اللّه رحیم کاشانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۸۴/۱).

کاشانی، رضا

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۹۷۰- وف بعد از ۱۰۳۰ ق)، نقاش. پدرش نیز از اساتید و بزرگان نقاش زمان خود به شمار می‌رفت و در نزد سلطان ابراهیم میرزا مقرب بود. آقارضا کودکی در دامن پدر هنرمند خود و عبدالصمد شیرازی پرورش یافته و پیرو مکتب استاد محمدی هراتی بوده و در آرایش تصاویر و ارائه زیباییهای طبیعت و چهره‌پردازی مهارت بسزایی داشته است. چون به مرور ایام، مهارت و استادی وی در امر چهره‌سازی و خوش قلمی انگشت نما گردید، پادشاه صفوی او را مصور خاصه‌ی خود کرد. اما بعد از مدتی کارش به کاهلی و مفلسی افتاد. آخرالامر این هنرمند گرانمایه که روزی پادشاه صفوی به احترام بوسه بر دستش زده بود مجبور به جلای وطن گردید و به همراهی فرزند خردسالش ابوالحسن- که در آنجا ملقب به نادرالزمان شد- به هندوستان سفر کرد و مورد توجه پادشاهان

هنرشناس هند، جلال‌الدین اکبر و فرزدش نورالدین جهانگیر واقع گردید. به علت شباهت، کارهای اولیه این استاد با تصاویر ارزشمند رضا عباسی مخلوط شده و اغلب هنرشناسان را به اشتباه انداخته است. از آثار وی: تصویر جوان ایستاده‌ای که عبایی زیبا به دوش انداخته و کلاه عمامه‌ای صفوی به سر گذاشته است، با رقم: «مشق کمترین آقا رضا»؛ تصویر پیرمردی به سیاق کشیشان اروپایی که کاغذی به دست گرفته و روی آن نوشته شده: «غلام با اخلاص شاه سلیم آقای رضای مصور در بلده آگره فی تاریخ رمضان ۱۰۰۸»؛ تصویر آهوی خوش‌تراشی که با شاخهای بلند نقاشی شده و شاهزاده‌ی جوانی که به آهو غذا می‌دهد، با رقم: «مشق کمترین رضا»؛ تصویر نشسته شاهزاده‌ی جوانی که باز شکاری به دست گرفته و دو زانو در مقابل پیرمرد محترمی قرار گرفته است، با رقم: «در سن شصت سالگی ساخته شد ۱۰۳۰ عمل مرید با خلاص آقارضا جهانگیر پادشاهی». هجده اثر دیگر وی در کتاب «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۰۵ -۲۰۰ /۱)، تاریخ هنرهای ملی (۵۳۱ /۱)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۰۸ -۱۰۷)، شخصیتهای نامی (۳۲۰ -۳۱۹)، عالم آرای عباسی (۱۷۶ /۱)، کارنامه‌ی بزرگان (۲۳۵ -۲۳۴)، گلستان هنر (۱۵۲ -۱۴۹).

کاشانی، عبدالعزیز

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و شاعر. اهل کاشان بود و در چهره‌پردازی و منظره‌سازی مهارت داشت و از نقاشان کتابخانه‌ی شاه طهماسب اول صفوی (۹۴۸ -۹۳۰ ق) به شمار می‌رفت. او همچنین در تصویر گل و گیاه و منظره‌ی دشت و صحرا و حتی در تذهیب و تشعیر نیز ماهر بود. خواجه عبدالعزیز از شاگردان استاد کمال‌الدین بهزاد بود.از شاگردان و همکاران او، استاد کمال مصور کاشی و میرزا محمد اصفهانی در خور ذکرند. او همچنین دارای ذوق و قریحه‌ی شاعری بود و غزلسرایی می‌کرد. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ تصویر پسر میرزا محمد قباحت که چهره‌پردازی استادانه‌ای دارد، با رقم: «عمل... خواجه عبدالعزیز...»؛ تصویری از «شاهنامه»طهماسبی که اردشیر بر روی تخت نشسته و رجال و ندیمان در اطراف او قرار گرفته‌اند؛ تصویر زال فرزند سام که عریان و با موهای سفید در بالای کوه نشسته و به سیمرغ عظیم‌الجثه‌ای می‌نگرد؛ تصویر شاهزاده‌ی جوانی که کلاهی به شیوه‌ی قزلباشها بر سر گذاشته و لباس سرمه‌ای رنگ به تن دارد، با رقم: «صوره کمینه شاگرد استاد بهزاد، خواجه عبدالعزیز».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۴۰ -۳۳۷ / ۱)، تاریخ نظم و نثر (۵۲۵ -۵۲۴)، تاریخ هنرهای ملی (۸۴۵ -۸۴۴ / ۲)، الذریعه (۶۸۹ / ۹)، گلستان هنر (۱۴۱ -۱۴۰)، مجمع الخواص (۲۵۵ -۲۵۴)، هنر قلمدان (۲۴).

کاشانی، عبدالوهاب

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. اهل کاشان و پدر عبدالعزیز نقاش بود. سید احمد آهوچشم، در مرقع امیر غیب‌بیگ که در زمان شاه طهماسب

اول ترتیب یافته، هنر این پدر و پسر را ستوده است. از آثار وی «دیوان» شعر می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۵۱ / ۱)، گلستان هنر (۱۴۰).

کاشانی، کاظم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۱ ق)، نقاش. اهل کاشان بود و به میرزا کاظم خان شهرت داشت. این هنرمند در چهره‌پردازی و فرنگی‌سازی و آبرنگ و سیاه قلم دستی توانا داشت و منظره‌پردازی و جانورسازی را خوب عمل می‌آورد. از آثار وی: نقاشی آبرنگ زن جوانی در شیوه فرنگی، با رقم: «حسب الفرمایش... محمد یوسف خان، فدوی بنده جان نثار کاظم کاشانی»؛ منظره فرح‌افزا و پرطراوتی به آبرنگ که مناظر کوهها و ساختمان قدیمی و دشت و دمن به لطافت تمام نقش شده، با: «رقم کمترین بنده درگاه کاظم کاشانی... ۱۲۸۱».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۴۳/ ۲).

کاشی پز اصفهانی، علی محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش و کاشی‌کار. اهل اصفهان و نقاش کاشی‌کار بود که در نزدیکی دروازه شاه عبدالعظیم تهران کارخانه‌ی کاشی‌پزی داشت. از آثار رقم‌دار وی که به تزیینات زیبایی آراسته شده، کاشی بزرگی است که نقوش متنوعی دارد و در وسط آن، تصویر کلنل رابرت مورداک اسمیت جلب نظر می‌کند. حواشی کاشی به نقش و نگار ساده آذین شده، با رقم: «علی‌محمد کاشی‌پز اصفهانی در دارالخلافه ناصره تهران ۱۳۰۴، کارخانه‌ی کاشی در دروازه‌ی شاه‌زاده عبدالعظیم».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۰۲ / ۱).

کاشی، شمس‌الدین محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. از تصویرسازان گمنام بود که در آبرنگ سازی دست داشت. تنها اثر رقم‌دار وی که در کتابخانه‌ی گلستان قرار گرفته، تصویر آبرنگی مردی است که چاقو به دست گرفته و مشغول بریدن خربزه می‌باشد و رقم «شمس‌الدین محمد کاشی ۱۰۴۱» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۴۸/۱).

کاشی، علی خان

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۶ ق)، نقاش. وی شاگرد دارالفنون بود و در کنار پدر به اکتساب علوم و فنون تصویرسازی نیز می‌پرداخت. علی‌خان در آبرنگ و رنگ و روغن ماهر بود و در دوره‌ی ناصرالدین شاه قاجار مواجبی کافی داشت و جزو حقوق بگیران رسمی دولتی به شمار می‌آمد. از آثار او: تصویر آبرنگ امامزاده قاسم که در دامنه‌ی کوهی نقاشی شده و رقم «خانه‌زاد علی ولد محمودخان ملك الشعراء» دارد؛ تصویر رنگ و روغنی کبک شکار شده‌ای که به وسیله‌ی نخی از دیوار آویزان شده، با: «رقم بنده‌ی فقیر علی ۱۳۲۴»؛ تصویر ساده از ملایی که با فرزند خود نشسته و به خوردن چای مشغول‌اند، با رقم: «العبد علی ملك الشعراء ۱۳۲۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۸۳-۳۸۲ / ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۹۶۱ -۹۶۰ / ۲)، هنر قلمدان (۱۳۴ -۱۳۳).

کاشیان، حسین

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حسین کاشیان از نگارگرانی است که به درك واقعی رنگها و تصاویر پرداخته و دراین زمینه هنوز به جستجو مشغول است . او دارای درجه ممتاز از انجمن خوشنویسان ایران می باشد . وی در نمایشگاههای مختلفی به عرضه آثار خویش پرداخته است .

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : نقاشی

تحصیلات رسمی و حرفه ای : حسین کاشیان از نوجوانی به هنرروی آورده و عشق و علاقه اش به جنبه های مختلف هنری باعث شد که خوشنویسی رابیاموزد . او به حدی به این هنرعلاقمند بود که آن را تا اخذ درجه ممتاز از انجمن خوشنویسان ایران ادامه داد.

استادان و مربیان : مهمترین حسین کاشیان درزمینه خوشنویسی ،سید حسین میرخانی بود . او درزمینه نقاشی نیز محمود فرشچیان بود . او همچنین درمحضر حسین هم طراحی و شیوه رنگ و روغن را آموخته است .

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : حسین کاشیان کارشناسی هنر در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است . او عضو هیات موسس انجمن هنرهای تجسمی نیز بوده و درمدیریت موزه هنرهای معاصر خدمت می نماید.

فعالیتهای آموزشی : مهمترین فعالیت آموزشی حسین کاشیان درزمینه هنری محدود می شود . اوبراین باور است که هدف از هنرهمان آفرینش و پالایش درون است و تمامی شیوه ها و صورتها و مکاتب هنری ، بهانه ای است برای آن هدف .

آرا و گرایشهای خاص : حسین کاشیان درباره روی آوردن خود به هنرنقل می کند : که خلوص و انتزاع و شان و صفای

خوشنویسی ، ترکیب و گوناگونی رنگهای درخشان . قلم گیری روان و سیال نقاشی ایرانی ، همچنین واقعگرایی طراحی و رنگ و روغن برای بیان موضوعات رئالیسم وواقعی گونه ، اورا براین داشت که درتمامی این زمینه ها به تفحص و جستجو بپردازد .

جوائز و نشانها : درسال ۱۳۴۶ حسین کاشیان به دریافت درجه ممتاز از انجمن خوشنویسان ایران نایل آمد.

چگونگی عرضه آثار : حسین کاشیان دربیست نمایشگاه فردی و جمعی شرکت داشته و آثار خودرا عرضه کرده است . او همچنین درده نمایشگاه خارجی نیز شرکت داشته است .

کاظم قلی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. هنرمند شیرین قلم و زیبانگاری بود که در شیوه‌ی هرات نقش می‌آفرید. از آثار وی، تصاویری است که در نسخه‌ای از «شاهنامه» به خط علیجان بن حیدر قلی هروی، به نقش درآمده و عمده‌ی تصاویر این کتاب، از کارهای اوست. کاظم قلی در ارائه‌ی مجالس رزمی و بزمی استادی پرمایه بود و در تصویر و چهره‌نگاری و جانورسازی دستی قوی داشت. یکی از این تصاویر که رقم صریح این هنرمند را دارد، تصویر رستم نامدار است که با یکی از همراهان صحبت می‌کند، با رقم: «کاظم قلی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۴۳ -۵۴۲/ ۲).

کاظمی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

درگذشت: خرداد ۱۳۷۵، پاریس.

ابداعات‌اش در نقاشی معاصر ایران از دهه‌ی سی به بعد نقش و تأثیری به یادگار گذاشته است. کاظمی کوشید تلفیقی از سنت‌های زبان تجسمی ایران و دست‌آوردهای نقاشی معاصر جهان به دست دهد. پرتره‌های او به ویژه پرتره‌یی که از صادق هدایت نقش زده، از مشهورترین آثار او است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

کاووس

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۶۹ ق)، نقاش، مذهب و خطاط. از آثار وی: دو کتیبه در مسجد جامع قزوین، به قلم سه دانگ کتیبه‌ی متوسط، با رقم‌های: «بتوفیق... ابوالمظفر شاه عباس الحسینی الموسوی الصفوی... مطابق سنه‌ی تسع و ستین و الف من الهجرهْ... کتبه العبد کاووس نقاش»

و «کتبه الفقیر کاوس مصور».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۸۸/ ۲)، احوال و آثار نقاشان (۵۴۴/ ۲)، قزوین در گذرگاه هنر (۱۹۸).

کاهی کابلی، نجم‌الدین، ابوالقاسم محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۹۸ / ۹۸۸ / ۹۸۳ ق)، عالم، نقاش و شاعر، متخلص به کاهی. از ساداتی بود که در میانکال- میان بخارا و سمرقند- به دنیا آمده است. وی معروف به ملاـ قاسم، اهل کابل و از شاگردان عبدالرحمان جامی بود که علوم ظاهری را نزد او آموخت و بعد از مدتی به آن قانع نشد و به فراگیری علوم باطن پرداخت. سپس به بدخشان رفت و در ملازمت میرزا عسکری، برادر همایون پادشاه، درآمد. بعد به هند رفت و در آنجا از مریدان سید محمد شاه جهانگیر هاشمی کرمانی صاحب «مظهر آثار» شد و از بزرگان سلسله‌ی نعمت‌اللهی گردید و سرانجام به دربار اکبر شاه رفت. مدتی در بنارس و آگره نیز اقامت داشت. به آورده‌ی «ریحانهٔ الادب»، از تذکره‌ی «علمای هند»، وی در علم تفسیر، هیئت، کلام و تصوف دست داشت. کاهی در فن موسیقی و نقاشی نیز ماهر و در قطاعی و تذهیب کم نظیر و استاد بود آن‌گونه که قاطعی هروی از شاگردان او به حساب می‌آید. مرگ وی در آگره روی داد. از آثارش: مثنوی «گل نشان» یا «گل افشان»، در جواب «بوستان» سعدی؛ منظومه‌ای در معما بر وزن «حدیقه» سنایی؛ «دیوان» شعر به نام «رفیع الدرجات».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۳۰/ ۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۷۶۰ -۷۵۵/ ۵)، تذکره‌ی نصرآبادی (۵۲۰، ۴۷۰ -۴۶۹)، الذریعه (۲۳۱/ ۱۸، ۲۴۵/ ۱۱، ۹۰۷ -۹۰۶، ۸۶۴/ ۹)، ریاض العارفین (۱۲۷)، ریحانه (۳۸ -۳۷/ ۵)، فرهنگ سخنوران (۷۶۰)، لغت‌نامه (ذیل/ قاسم کاهی)، منظومه‌های فارسی (۴۹۲)، نتایج الافکار (۶۰۱ -۵۹۹)، هفت اقلیم (۳۸۳ -۳۷۶/ ۳).

کپک هراتی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. اهل هرات و در مشهد ساکن بود. قاضی احمد منشی درباره‌ی وی آورده: مولانا کپک از هرات بود. عکس را خوب می‌ساخت و در مشهد مقدس معطر معتکف بود و در مدرسه‌ی شاهرخیه به سر می‌برد. اختراعات و تصرفات در آن فن نموده، به غایت نقش‌های غریب و طرح‌های عجیب و رنگ‌آمیزی طرفه ابداع نموده و عکس‌های او مردم را از افشان فارغ ساخت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۴۶ -۵۴۵/ ۲)، گلستان هنر (۱۵۸ -۱۵۷)، هنر عهد تیموریان (۵۸۵، ۵۷۴).

کرمانشاهی، بهرام

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۴ ق)، نقاش. اهل کرمانشاه بود و در دوره‌ی ناصری می‌زیست. به زعم عده‌ای به خارج از ایران سفر کرد و مراحل هنری شیوه کلاسیک را در آن دیار فراگرفت. اعتمادالسلطنه در روزنامه «ایران» سال ۱۲۹۹ ق از حجره استاد بهرام در مجمع‌الصنایع یاد کرده و نوشته که تصاویر ناصرالدین شاه در شکارگاه همایونی در پرده‌ی تصویر مبارک و نقاشی‌های دیگری را در حجره وی دیده است. استاد بهرام، در نقش تصویر بر روی دیوارها با ابعاد بزرگتر نیز مهارت داشت. از آثار وی: شمایل رنگ و روغنی حضرت محمد (ص)، با رقم: «کمترین بهرام کرمانشاهی»؛ تصویر نیم‌تنه رنگ و روغنی کاملا شبیه میرزا حسین‌خان سپهسالار که رقم «عمل بهرام سنه ۱۲۹۲» دارد؛ «نقش انواع و اقسام درنده و چرنده و پرنده که بر بدنه حوضخانه کوچک شمالی قصر سلطنت‌آباد ترسیم شده»؛ تصویر رنگ و رغنی تمام قد مردی در هیئت حیوان، با رقم نقاش به خط نستعلیق: «عمل کمترین بهرام ۱۳۰۴»؛ «بیست و شش مجلس گوناگون و چهار تصویر از زنان زیبا در تالار باغ معیر» که اکنون از وجود آنها اطلاعی در دست نیست.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۶ -۱۰۵ /۱).

کرمانی، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۱۸ ش)، نقاش و مجسمه‌ساز. طراح هنرمند اهل کرمان و سازنده‌ی سردر زیبا و استادانه‌ی باغ ملی تهران بود. این در از برنز ساخته شده و پس از ریخته‌گری ابتدایی، بر روی آن طلای مخصوصی که به آن طلای ملقمه می‌گفتند، کشیده شده است. وی در هشتاد سالگی در تهران وفات یافته و در همین شهر دفن شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۲۸/ ۲).

کریمی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۲ ش)، نقاش. در تهران به دنیا آمد. پس از گذراندن دوران ابتدایی و متوسطه، راهی مدرسه‌ی کمال‌الملک شد که در آن هنگام زیر نظر استاد اسماعیل آشتیانی قرار داشت. رشته‌ی مینیاتور و نگارگری را در مدت شش سال در هنرستان هنرهای زیبا فراگرفت. بعد از گرفتن مدرک فوق لیسانس، در همان هنرستان با سمت استادی به کار پرداخت و بعد به عنوان رئیس هنرستان پسران برگزیده شد. از استادان وی آشتیانی، حیدریان، رخساز، وزیری و تجویدی را می‌توان نام برد. وی سبک و تکنیک جدیدی در هنر مینیاتور به وجود آورد و موضوع تابلوها را که تا آن زمان در نهایت به عهد صفویه محدود می‌شد، به عصر جدید و دوران

معاصر کشاند و به آفرینش آثاری در این زمینه پرداخت. آثار وی در نمایشگاه‌های انفرادی و گروهی متعدی در کشورهای مختلف آسیا، اروپا و آمریکا به نمایش گذاشته شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :کیهان فرهنگی (س ۴، ش ۴، ص ۴۸).

کله گوش، علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. اهل کاشان و از نقاشان دوره‌ی شاه‌طهماسب (۹۸۴ -۹۳۰ ق) بود.در ماجرای تقلید مهرشاه طهماسب، وی نیز مجازات شد و گوش و بینی خود را از دست داد. او قبل از آن، در کتابخانه‌ی شاهزاده ابراهیم‌میرزا، در مشهد مشغول کار بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۶۴ / ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۸۵۲ / ۲)، گلستان هنر (۱۴۴).

کمال تبریزی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. اهل تبریز و از شاگردان میرزا علی و شاهقلی و از هنرمندان مکتب بهزاد بود. وی به عثمانی مهاجرت کرد و به دربار سلطان سلیمان قانونی (۹۷۴ -۹۲۶ ق) راه یافت. او در چهره‌سازی و ارائه حالات پرندگان قوی‌دست بود و در طراحی و زمینه‌سازی بعضی از کارهای میرزا علی مشارکت داشت. از آثار وی: تصویر شاهزاده جوانی که کلاه پرداری به شیوه صفوی به سر گذاشته و شاهین زیبایی را با دستکش مخصوصی به دست گرفته، با رقم: «عمل کمال تبریزی سلمه اللّه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۵۱/ ۲)، مناقب هنروران (۱۰۴).

کمال‌الملک، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۳۵۹ -۱۲۶۴ ق)، نقاش. ملقب به کمال‌الملک. از احفاد قاضی عبدالمطلب غفاری بود که در کاشان چشم به جهان گشود. تا دوازده سالگی تحصیلات خود را در زادگاهش گذرانید و سپس به تهران آمد و توسط دایی خود، میرزا علی محمد خان مجیرالدوله، جهت تحصیل هنر نقاشی به دارالفنون رفت. در هجده سالگی به دستور ناصرالدین‌شاه وارد دربار شد و در آنجا به تکمیل هنر خود پرداخت خود ناصرالدین شاه نیز چندی نزد وی به فراگرفتن نقاشی پرداخت و با دیدن نبوغ خارق‌العاده‌اش به او

لقب کمال‌الملک داد. تابلو معروف «تالار آینه» که وی مـدت پنج سال بدان پرداخت، اولین تابلویی است که با امضاء کمال‌الملک تهیه شد. کمال‌الملک در چهره‌پردازی و شبیه‌سازی و منظره‌آرایی و تصویر دشت و دمن و طبیعت زنده متبحر بود و در رنگ روغن و آبرنگ نیز مهارت بسزایی داشت و در رنگ آمیزی و عمق سایه‌ها و پیرایش تزئینات از استادان طراز اول ایتالیایی پیروی می‌نمود. در مجسـمه سازی نیز قوی دست بود ولی کمتر به آن می‌پرداخت. از آثار مجسـمه‌سازی وی، قیافه‌ی تخیلی فردوسـی، شاعر نامـدار است که در انـدازه‌ی بزرگتر از طبیعی ساخته شده است. او در ۱۳۱۴ ق جهت تکمیل اطلاعات هنری به اروپا رفت و مدت سه سال در موزه‌های فلورانس، لوور و ورسای به مطالعه‌ی نقاشی پرداخت. در ۱۳۲۹ ق مدرسه‌ی صنایع مستظرفه را تأسیس کرد و در همین دوره بود که هنر وی به اوج کمال رسید. کمال‌الملک در خوشنویسی نیز دست داشت و خط شکسته را استادنه می‌نوشت. به شعر و موسیقی نیز علاقه‌منـد بود. وی در اواخر عمر به صورت تبعیـد از تهران به نیشـابور منتقـل گشت و در حسین آباد آن شـهر سـکنی گزیـد و در همـان جـا نیز درگـذشت و در کنـار آرامگـاه عطـار نیشـابوری به خـاک سپرده شـد. از شـاگردان معروف او، اسـماعیل آشتیـانی، ابوالحسن صـدیقی، حسـین خـان شیخ، حسـنعلی خـان وزیری و صـنیع السـلطان در خور ذکرنـد. آثـار کمال‌الملـک بالغ بریکصد و هفتاد اثر می‌باشد. بعضـی از آثار او: تصویر رنگ روغنی حوضـخانه‌ی صاحب قرانیه، با رقم: «خانه زاد میرزا محمد خان نقاش باشـی غفاری سنه ۱۳۰۰ ق»؛ تصویر دو دختر گـدا که از مـدلهای اروپایی کپی شـده، با رقم: «کمال‌الملک ۱۳۱۹ ق»؛ تصویر رنـگ روغنی میـدان کربلاـ بـا رقم: «... محمـد غفـاری کمال‌الملـک ۱۳۲۰ ق»؛ تصـویر رنـگ روغنی دهکـده‌ی دماونـد، بـا رقم: «کمال‌الملک ۱۳۳۳ ق»؛ پرتره‌ی خود نقاش، در آبرنگ، با رقم: «کمال‌الملک ۱۳۳۶ ق»؛ تصویر دورنمای تهران، حدود شمیرانات، در رنگ روغن، با رقم: «محمد غفاری کمال‌الملک».[۱]

محمـد غفـاری (منسوب به ابوذر غفـاری) ابن میرزا بزرگ کاشانی، از مفاخر هنر نقاشـی ایران (و. قریه‌ی کله (کاشان) ۱۲۶۴ ه.ق-ف. نیشـابور ۲۷ مرداد مـاه ۱۳۱۹ ه.ش). وی پس از طی تحصـیلات مقـدماتی در کاشـان بـه تهران عزیمـت کرد و در مـدرسه‌ی دارالفنون به کسب دانش پرداخت و در نقاشـی که هنر مورد علاقه‌اش بود به موفقیت‌های بزرگی نایل آمـد. محمد غفاری به دربار ناصـرالدین شاه راه یافت و مدتها در کاخ گلسـتان به تهیه‌ی تابلوها و ایجاد آثار نفیس پرداخت و بر اثر استعداد شگرفی که از خود نشان داد در سال ۱۳۱۰ (ه.ق) به لقب کمال‌الملـک مفتخر گردیـد. کمال‌الملک با هزینه‌ی شخصـی به اروپا مسافرت کرد و پس از سه سال مطالعه در آثار نقاشان اروپا به ایران برگشت. وی در سال ۱۳۲۹ ه.ق مدرسه‌ی صنایع مستظرفه را در تهران افتتاح کرد و در آن مدرسه شاگردان هنرمندی پرورش داد. در سال ۱۳۰۷ ه.ش از کار کناره گرفت و به ملک شخصی خود حسین‌آباد نیشابور رفت و تـا آخر عمر به انزوا گذرانیـد و در آنجا از یک چشم نابینا شـد. مـدفن وی در جوار آرامگاه شـیخ عطار در نیشابور است. از آثار مهم او تابلوهـای: «یهودی فـالگیر بغـدادی»، «زرگر بغـدادی و شـاگردش»، «میـدان کربلا»، «عرب خوابیـده»، «صورت سـردار اسـعد بختیاری»، «صورت خود نقاش»، «نوازندگان دربار قاجار»، «شکارچی»، «باغچه و حوض کاخ گلستان» را باید نام برد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثـار نقاشان (۱۰۵۹ -۱۰۳۱/ ۳)، تاریخ برگزیدگان (۵۰۰ -۴۹۳)، تاریخ هنرهای ملی (۱۰۱۹ -۱۰۱۳/ ۲)، دایرهٔ المعارف فارسـی (۲۲۶۱ -۲۲۶۰/ ۲)، زنـدگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۲۱ -۱۴/ ۵)، شخصیت‌های نامی (۴۱۳ -۴۱۰)، شرح حال رجال (۲۶۷ -۲۶۳/ ۳)، کارنامه‌ی بزرگان (۴۱۰ -۴۰۸)، گلستان هنر (پنجاه و یک، پنجاه و سه)، لغت‌نامه (ذیل/ کمال‌الملک)، مکارم الآثار (۱۷۴۶ -۱۷۴۵/ ۵)، یادداشتهای قزوینی (۲۲۷/ ۸)، یادگار (س ۲، ش ۸، ص ۷۱ -۶۲)، یغما (س ۳، ش ۸، ص ۳۴۲ -۳۳۸).

کهر، ابراهیم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۰۸ ق)، نقاش. از تصاویر تخیلی وی: تصویر رب‌النوع باد است که به صورت میمونی درآمده و پادشاه را از تخت روان به زیر افکنده است. در مقابل وی، فرد سیاه چهره‌ای با او صحبت می‌کند. این تصویر که از قصه‌های تاریخی هند برداشت شده، به تاریخ ۱۰۰۸ ق به نقش درآمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۳۵ /۳).

کیهان، سعید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند مطلب شاعر، نقاش، موسیقی‌دان، در سال ۱۲۷۷ متولد شد. تحصیلات ابتدائی و متوسطه را در مدارس علمیه و سن‌لوئی و دارالفنون باتمام رسانید و وارد مدرسه‌ی قزاقخانه قشون شد و دوره‌ی سه ساله‌ی مدرسه‌ی ژاندارمری را نیز طی کرد. در ۱۳۰۱ با درجه‌ی افسری وارد قشون متحدالشکل سردار سپه شد. در ۱۳۰۲ از طرف قشون برای ادامه تحصیلات عازم اروپا گردید و دوره‌ی دانشکده‌ی پیاده نظام سن‌سیر را در پاریس گذرانید و به تهران بازگشت و مأمور خدمت در دانشکده‌ی افسری شد. در ۱۳۱۰ درجه‌ی سروانی گرفت و در ۱۳۱۳ به درجه‌ی سرگردی نائل آمد و فرماندهی گردان در دانشکده‌ی افسری را عهده‌دار گردید. در ۱۳۱۷ با درجه‌ی سرهنگ دومی وارد دانشگاه جنگ شد و دوره‌ی دو ساله‌ی دانشگاه جنگ و فرماندهی و ستاد را گذرانید و در ۱۳۱۹ درجه‌ی سرهنگی دریافت کرد. در ۱۳۲۷ پس از ۸ سال توقف در درجه‌ی سرهنگی، سرتیپ شد و در ۱۳۳۲ درجه‌ی سرلشکری گرفت. اهم مشاغل وی در دوران خدمت عبارتند از: فرماندهی آمادگاه لشکر اصفهان، رئیس اداره باربری ارتش، مدیر دروس و معادن دانشگاه جنگ با سمت استادی پیاده نظام، معاونت دانشکده افسری با حفظ سمت فرماندهی دانشکده افسری احتیاط، رئیس رکن یکم ستاد ارتش، بازرس ویژه ستاد ارتش، معاون دادرسی ارتش، رئیس دادگاه تجدید نظر ارتش .

کیهان در سال ۱۳۳۲ بازنشسته شد. وی افسری تحصیلکرده بود و غالبا در ارتش مشاغل علمی به وی سپرده می‌شد.

برگرفته از کتاب :شرح حال رجال سیاسی و نظامی معاصر ایران (جلد سوم)

گرجستانی، سیاوش

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۱۵ ق)، نقاش. وی برادر فرخ بیگ نقاش و از خدمتگزاران شاه طهماسب بود که شاه صفوی از طفولیت او را به نقاشخانه فرستاد و مدتی نزد استاد مظفرعلی شاگردی کرد و در تصویرسازی سرآمد شد. از دیگر استادان وی حسینعلی مصور، استاد حسن بغدادی و خواجه عبدالحی بودند. سیاوش بیگ در چهره‌سازی و مجالس بزمی و رزمی و آرایش طلایی و حل‌کاری و جانورسازی

دست پر قدرت داشت. او در زمان شاه اسماعیل دوم از اصحاب کتابخانه‌ی همایون شد و در عهد سلطان محمد با برادرش فرخ بیگ در سلک معتمدان و مقربان سلطان حمزه میرزا التزام یافت، و در زمان شاه عباس اول صفوی افتخار ملازمت داشت. از شاگردان وی: شاهزاده سلطان ابراهیم میرزا، که با تعلیم وی نقشگری سحرساز و رسامی خوش طرح و ممتاز شد، ولی جان تبریزی، محراب علی و محمد هراتی. از آثار او: تصویر دو جوان که زیر درختی در صحرا نشسته‌اند و یکی ساز می‌زند و آن یکی کتاب به دست دارد آواز می‌خواند، با رقم: «غلام شاه ولایت سیاوش نقاش»؛ تصویر سیاوش و گرسیوز، با رقم: «سیاوش»؛ تصویر صحنه جنگی اسفندیار با دیو قوی هیکل، با رقم: «غلام شاه ولایت سیاوش نقاش»؛ رفتن کیخسرو پیش کیکاووس، با رقم: «سیاوش». چهار اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۶۱/۳، ۲۳۰ -۲۲۸ /۱)، تاریخ اصفهان (۲۹۳)، تاریخ هنرهای ملی (۸۵۷ -۸۵۶ /۲)، عالم آرای عباسی (۱۷۶/۱)، گلستان هنر (۱۴۹ -۱۴۸)، مناقب هنروران (۱۰۷، ۱۰۶، ۱۰۴)، هنر قلمدان (۲۴).

گل محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. وی در تذهیب و چهره‌سازی و شبیه‌پردازی به شیوه‌ی فرنگیها، استادی ماهر بود و در آرایش و تزیین کناره‌های تصویر نیز دست پرحلاوتی داشت. از آثار وی تصویر ملکه‌ی جوانی است، که به لباس‌های منقش و جواهر آلات زینتی آرایش یافته، با «رقم گل محمد».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۵۵/ ۲).

گلدوزباشی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۰ ق)، نقاش و طراح. وی نقاش و طراح گل و مرغ و سایر نقوش دیگر بر روی پارچه و مخملها بود. از آثار او پرده‌ی بزرگی در زمینه‌ی تیره‌ای از مخمل است که بر روی آن، انواع و اقسام گلها و شکوفه‌ها، به اصطلاح رشتی دوزی شده و رقم «محمد گلدوز باشی ۱۳۲۰» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۰۸/ ۲).

گورکانی، ابراهیم

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۸۳۸ -۸۱۲ ق)، خطاط، نقاش و شاعر. او برادر بایسنقر میرزا و از هنرمندان و هنرپروران عصر خود محسوب می‌شد. در هفت سالگی به فرمانروایی فارس منصوب شد، و در آنجا پیر محمد شیرازی خط آموخت. در فن شعر و حسن خط و هنرهای متعلق به خط رتبه‌ای بلند داشت. وی از خطوط یاقوت مشق می‌کرد و خطش بسیار شبیه خط او بود و تمیز آنها بسیار مشکل بود. سلطان ابراهیم همچنین با تعلم از استاد سیاوش گرجی، نقشگری سحرساز و رسامی خوش طرح و ممتاز شد. از آثار او: یک جزو از قرآن رحلی عظیم، با جلد روغنی عالی، به خط ثلث حلی و ثلث سه دانگ جلی، به قلم زر محرر و با رقم: «کتبه... ابراهیم سلطان بن شاهرخ بن تیمور گورکان... فی سنه سبع و عشرین و ثمانمئه الهجریه...»؛ کتیبه‌ی سنگی سر در مدخل صحن میر علاءالدین در شیراز، به خط ثلث کتیبه‌ای سه دانگ عالی، با رقم: «کتبه ابراهیم سلطان»؛ یک صفحه از مرقع، به خط ثلث دو دانگ جلی ممتاز و نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، به قلم زر محرر و با رقم: «کتبه... ابراهیم سلطان بن شاهرخ بن تیمور گورکان... فی سنه اثنی و عشرین و ثمانمائه» (۸۲۲)؛ کتیبه‌ی سردر صفه‌ی مقبره سعدی در شیراز که در سال ۸۳۵ ق نوشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۱۴ -۱۰۱۳ /۴)، پیدایش خط و خطاطان (۸۲)، تاریخ اصفهان (۲۲۲)، تاریخ هنرهای ملی (۸۱۰ -۸۰۹ /۲)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۲۷)، گلستان هنر (۳۱ -۲۹، ۲۴)، مناقب هنروران (۱۰۶، ۴۹).

گیلانی، بهاءالدین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. اهل گیلان بود و در شیوه‌ی مغول مهارت بسیار داشت. تنها اثر رقم‌دار این هنرمند که در حراج سال ۱۹۷۸ م کریستی لندن به فروش رسید، مینیاتور پخته‌ی مرد کشیشی است بدون کلاه و با ریش و سبیل توپی، با رقم: «در سنه ستین و الف به اتمام رسید. بهاءالدین گیلانی ۱۰۶۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۳/۱).

لایق بلخی، حکیم لایق

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، شاعر و نقاش. در زمان سلطنت شاه عباس اول (۱۰۳۸ -۹۹۶ ق) می‌زیست و معاصر یگانه بلخی و مفید بلخی (م ۱۰۹۰ / ۱۰۸۵ ق) بود و با ایشان در خدمت امامقلی خان، امیر الامرای فارس، به نقش تصویر و آرایش کتاب‌ها اشتغال داشتند. وی در بلخ درگذشت. از اوست:

پا به دامان گرچه پیچیدیم همچون گردباد

دل به وادی‌ها فتاد و سر به صحراها زدیم

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۵۸/ ۲)، تذکره‌ی نصرآبادی (۴۴۱)، الذریعه (۹۴۰/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۷۸۶).

لسان‌الملک کاشی، هدایت‌اللّه

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، ادیب، شاعر، خطاط و نقاش. وی نواده‌ی دختری فتحعلی خان صبا ملک‌الشعراء بود. بعد از مرگ پدر، ملقب به لسان‌الملک شد. خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و اشعار فارسی و عربی را نیکو می‌سرود. لسان‌الملک همچنین از ادبیات و انواع علوم بهره داشت و در فن ترسل ماهر بود و نقاشی نیز می‌کرد. او در جوانی منشی مجلس مصلحت خانه دولتی ناصرالدین شاه بود و در تألیف کتاب «ناسخ التواریخ» با پدر همکاری داشت و پس از مرگ او، تألیف بقیه‌ی مجلدات کتاب را به عهده گرفت. از دیگر آثار وی: تذکره‌ی «خوشنویسان»، مشتمل بر نام عموم خوشنویسان و سال درگذشت آنان؛ «منشآت»؛ «دیوان» شعر، به فارسی و عربی، حدود یازده هزار بیت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۶۳ -۹۶۲/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۴۱۷/ ۳)، ریحانه (۱۳۱/ ۵)، شرح حال رجال (۳۱۹/ ۳).

مازندرانی، محمدباقر

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش. اهل مازندران و هنرمند گل‌آرا و جانورسازی بود که از قدمت و شیوه‌ی کارهایش معلوم می‌گردد که در اواخر قرن دوازدهم قمری فعالیت هنری داشته است. از آثار او: تصویر شیر و اژدهای سهمناکی که روبروی هم قرار گرفته‌اند، با رقم: «در بلده ساری مشق شد. کمترین محمدباقر»؛ تصویر سیاه قلم و آبرنگی یک گل سرخ و شکوفه‌ها، با رقم: «کمترین محمدباقر در ساری مازندران ساخته شد»؛ تصویر سیاه قلم و آبرنگی اسبی نحیف در حالت ایستاده، با رقم: «کمترین محمدباقر».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۶۹ -۶۶۸/ ۲).

ماه رخسار

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، شاعر، نقاش و خطاط. ملقب به فخرالـدوله. وی خواهر محمـد شاه و نوه‌ی فتحعلی شاه قاجار است که به همسری محمد حسن خان، سردار ایروانی درآمده و از زنان صاحب کمال و پراعتبار زمان خود بوده است. ماه‌رخسار زنی مدیر و مدبر بود و در هنر شعر و خط و نقاشی ماهر. او همچنین موقوفات و خیراتی نیز داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۸۷/ ۲)، خیرات حسان (۲۳/ ۳)، ریاحین الشریعه (۳۷/ ۵)، کارنامه‌ی زنان (۱۰۳ -۱۰۲)، مشاهیر زنان (۱۸۰).

مبارک میرزا قاجار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ق)، نقاش، قلمدان ساز، خطاط و شاعر. در چهره‌پردازی و سایه‌پردازی دقیق و نازک نگار بود و شیوه‌ی استاد صنیع‌الملک را دنبال می‌کرد. او بـا مکتبهـای اروپـایی آشـنایی داشت و در قلمـدان‌سازی و آبرنـگ نیز بـا اسـتعداد بـود و شبیه‌سـازی و تـذهیب را خوب می‌دانست. مبـارک میرزا در خوشنویسـی نیز دست داشت و شـعر هم می‌سـرود. وی اواخر عمر خـود را در قم گذرانـده و همـان جا درگذشـته است. از آثار او «تصویر تمام قـد و آبرنگی رضا قلی خان دیوان بیگی، در شـیوه‌ی صـنیع‌الملک، به خط نسـتعلیق زیبا، با رقم: «... مبارک ابن محمود القاجار سنه ۱۲۷۹»؛ تصویر آبرنگی یکی از رجال قاجاری، به نام هدایت که کلاه بوقی به سـر دارد، با: «رقم مبارک بن محمود قاجار»؛ قلمدان پرکاری در شـیوه‌ی آقا نجف که در وسط رویه آن، تصویر زن جوانی است که سـگی را به بغل گرفته است، با رقم: «مبارک بن محمود».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۸۹ -۵۸۷/ ۲)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (۱۳۶ -۱۳۵).

مثقالی، فرشید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرشید مثقالی متولد ۱۳۲۲ شـهر اصـفهان است. وی نقاشـی را در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران آغاز کرد و در سال ۱۳۵۰ در رشته نقاشی فارغ التحصیل شد. کار حرفه ای او با مجله نگین در سال ۱۳۴۳ سپس در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان بـا تصویر گری چنـد کتاب کودک تا ساخت فیلم‌های انیمیشن و طراحی پوستر فیلم ادامه می‌یابـد و با کسب چنـد جایزه به شـهرت جهانی میرسـد. کارهای گرافیکی وی با مجسـمه سازی در مـدت اقامت در فرانسه و کارهای گرافیکی در مدت یازده سال (از سال ۱۳۶۵ تا ۱۳۷۳) اقامت در آمریکا استمرار پیدا میکند. مثقالی دهه اخیر را در ایران گذرانده است.

گروه : هنر

رشته : گرافیک

گرایش : تصویرگری، فیلم سازی

تحصیلات رسمی و حرفه ای : فارغ التحصیل رشته نقاشی از دانشگاه تهران ۱۳۵۰ در حضور کسانی چون «علی محمد حیدریان»، «محمود جوادی پور» و «جواد حمیدی»

فعالیتهای ضمن تحصیل : آغاز کار حرفه ای فرشید مثقالی اما به همکاری با مجله «نگین» و در سال های ۴-۱۳۴۳ برمی گردد. مجله ای که هنرمند تصویرگری و تنظیم صفحات آن را به عهده می گیرد. کار در مجله نگین با چند سال فاصله مقدمه ای می شود برای همکاری مثقالی با کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، که مهمترین منبع تولید ایده و فکر برای گروه های سنی پائین به حساب می آمد. تصویرگری چند کتاب کودک، که «عمو نوروز» نخستین آنها به شمار می رفت، حاصل این دوره از همکاری هنرمند با کانون بود. دوره ای دو سه ساله که تصویرگری «ماهی سیاه کوچولو» هم در آن جای می گیرد و جایزه اول بی ینال «بولونیا»ی ایتالیا را در سال ۱۳۴۸ نصیب او می کند. جایزه ای که در همان سال با افتخار بی ینال «براتیسلاوا» چکسلواکی و برای همان کتاب همراه می شود. فعالیت با کانون که بلافاصله مزیت های خود را نشان داده و به درخشش یکجا و یکباره نقاشی در سطحی جهانی انجامیده است، باعث می شود مثقالی در سال ۱۳۴۹ به کانون بپیوندد تا به همراه «آراپیک باغداساریان» بخش فیلم های کارتونی این نهاد خلاق را بنیان بگذارند. فیلم های «آقای هیولا» و «سوءتفاهم» ساخته های نخست تصویرگر جوان به شمار می آیند که باز هم به درخشش او می انجامند و در فستیوال فیلم های کودک تهران جایزه مخصوص و دیپلم افتخار را به دنبال می آورند.

هم دوره ای ها و همکاران : از همکاران فرشید مثقالی میتوان به مرتضی ممیز و علی اصغر معصومی و آراپیک باغداساریان اشاره کرد.

وقایع میانسالی : بخش دیگر از زندگی حرفه ای فرشید مثقالی را باید در آمریکا پی گرفت. بخشی که با اقامت او در کالیفرنیا و در سال ۱۳۶۵ آغاز می شود و با راه اندازی یک استودیوی شخصی گرافیک به نام «دسک تاپ استودیو» ادامه می یابد. اقامت در کالیفرنیا و انجام کارهای گرافیکی هم بالاخره در سال ۱۳۷۳ به اقامت در شهر سانفرانسیسکو و تولید آثار مالتی مدیا و طراحی و ساخت فضاهای ویرچوال رئالیستی برای اینترنت منجر می شود.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : و اما اگر بخواهیم به فعالیت های هنری فرشید مثقالی بپردازیم، باید به سرپرستی قسمت گرافیک کانون و تأسیس آتلیه گرافیک «چهل و دو» در سال ۱۳۴۸ نیز اشاره ای داشته باشیم. . علاوه براین، مثقالی داور چندین جشنواره داخلی و خارجی نیز بوده است، که از میان آنها نیز می توان به داوری در بی ینال های تصویر گری «براتیسلاوا» و «بولونیا»، فستیوال فیلم کودک تهران و فستیوال فیلم انیمیشن «انسی» فرانسه اشاره کرد. وی عضو هیأت داوران چند بی ینال و جشنواره جهانی بوده است. فرشید مثقالی دهه اخیر را در ایران گذرانده است و مگر در چند نمایشگاه و چند داوری و... خیلی خود را بروز نداده است. حضور سنگین و سکوت ثقیل او که اصلاً و انگار ربطی به آن آدم پرهیاهوی چند دهه قبل ندارد، حالا و همچنان ما را به گذشته های هنرمند و آثار درخشان او پیوند می زند. آثاری که به قول مرتضی ممیز – دوست دیرین مثقالی – راه خود را چندان راحت باز نکرده اند و اگر تأیید جشنواره های جهانی نبود، همچنان با مخالفت های زیادی مواجه می شدند.

مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : تأسیس آتلیه «چهل و دو» با مرتضی ممیز و علی اصغر معصومی در سال ۱۳۴۸ بنیانگذار بخش فیلم های انیمیشن کانون به همراه آراپیک باغداساریان راه اندازی یک استودیوی شخصی گرافیک به نام «دسک تاپ استودیو» در کالیفرنیای آمریکا ۱۳۶۵

جوائز و نشانها : و جایزه اول بی ینال «بولونیا»ی ایتالیا را در سال ۱۳۴۸ برای تصویر گری کتاب ماهی سیاه کوچولو نصیب فرشید مثقالی می کند. جایزه ای که در همان سال با افتخار بی ینال «براتیسلاوا» چکسلواکی و برای همان کتاب همراه می شود. و در سال ۱۳۵۰ جایزه افتخار بی ینال کتاب «بولونیا» (ایتالیا) را برای تصویرگری کتاب «قهرمان»، در سال ۱۳۵۱ جایزه «سیب طلا» بی ینال

«براتیسلاوا» (چکسلواکی) را برای تصویر گری کتاب «آرش کمانگیر» و بالاخره جایزه «هانس کریستین انـدرسون» (نوبل ادبیات کودکان و نوجوانان) را در سال ۱۳۵۳ برای مجموعه آثار تصویر گری کودکانش دریافت می کند. این جایزه اخیر را که هنوز هیچ کس از خیل تصویر گران ایرانی کتاب های کودک و نوجوان حتی بدان نیندیشیده و مثقالی را در دنیای تصویر گری کتاب کودک دنیا تثبیت کرد، هنرمند طی مراسمی در شهر «ریودوژانیرو» برزیل می گیرد. جایزه مخصوص فستیوال فیلم «ونیز» ایتالیا برای فیلم «پسر و ساز و پرنده» (۱۳۵۲)، جایزه مخصوص فستیوال فیلم «مسکو» برای فیلم «دوباره نگاه کن» (۱۳۵۴)، جایزه بزرگ فستیوال فیلم کودک «جیفونی» ایتالیا برای فیلم «دوباره نگاه کن» (۱۳۵۴)، جایزه مخصوص نمایشگاه کتاب «لایپزیک» برای کتاب «مارمولک اتاق من» (۱۳۵۴)، سومین جایزه بی ینال پوستر «ورشو» لهستان (۱۳۵۶) و جایزه «نوا» از ژاپن برای کتاب «من و خارپشت و عروسکم» (۱۳۶۴) مجموع جوایزی به شمار می روند که او در سال های قبل و بعد از انقلاب با آفرینه های همگون و همخونش نصیب خود می کند.

چگونگی عرضه آثار : یکی از ویژگی های بنیادی و بکر در اغلب آفرینه های فرشید مثقالی، استفاده و کنش آزاد در برابر توان فرهنگ غنی ایرانی است. به طوری که او بیشتر این فرهنگ و آرایه های آن را به عنوان دستمایه آثار خود برگزیده و در برگردان امروزی آن نیز تا حدود زیادی موفق بوده است همکاری با مجله «نگین» و در سال های ۴-۱۳۴۳ که هنرمند تصویر گری و تنظیم صفحات آن را به عهده می گیرد. کار در مجله نگین با چند سال فاصله مقدمه ای می شود برای همکاری مثقالی با کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، که مهمترین منبع تولید ایده و فکر برای گروه های سنی پائین به حساب می آمد. تصویر گری چند کتاب کودک، که «عمو نوروز» نخستین آنها به شمار می رفت، حاصل این دوره از همکاری هنرمند با کانون بود. دوره ای دو سه ساله که تصویر گری «ماهی سیاه کوچولو» هم در آن جای می گیرد و جایزه اول بی ینال «بولونیا»ی ایتالیا را در سال ۱۳۴۸ نصیب او می کند. مثقالی در سال ۱۳۴۹ به کانون بپیوندد تا به همراه «آراپیک باغداساریان» بخش فیلم های کارتونی این نهاد خلاق را بنیان بگذارند. فیلم های «آقای هیولا» و «سوءتفاهم» ساخته های نخست تصویر گر جوان به شمار می آیند که باز هم به درخشش او می انجامند و در فستیوال فیلم های کودک تهران جایزه مخصوص و دیپلم افتخار را به دنبال می آورند. و اما مثقالی که حالا (۱۳۴۹) ذوق خود را در سینمای انیمیشن نیز آزموده و به موفقیت هایی نیز دست یافته است، ضمن تولید فیلم های دیگر به طراحی پوستر برای فیلم های کانون و فستیوال فیلم کودک کانون می پردازد. مثقالی مدتی نیز در پاریس مشغول نقاشی و مجسمه سازی می شود. مجسمه ها و نقاشی هایی که البته بیش تر از جنس ولحن تصویر های ساده و رؤیایی او به حساب می آیند و علاوه بر تنوع رنگ از مواد اولیه نامرسومی چون چسب و چوب و کاغذ تشکیل می شوند. نمونه ای از مجسمه های مثقالی را می شد چند سال پیش آویزان از سقف موزه هنرهای معاصر تهران دید. اثری که او در نمایشگاه «باغ ایرانی» و در کنار مجسمه جنبای «الکساندر کالدر» و بالای حوض روغن هنرمند ژاپنی شرکت داده بود. از مجسمه های او که در همان سال های اقامت در پاریس درگالری «سامی کینکز» به نمایش درمی آمد، میان کتاب «مجسمه های کاغذی» هنرمند نیز می توان سراغی گرفت و دید. کتابی که با قطع کوچک خود خیلی جدی نمی نماید، اما تداعی همان کتاب های کودک را می کند که او تصویر گری کرده است. یک بخش دیگر از زندگی حرفه ای مثقالی را باید در آمریکا پی گرفت. بخشی که با اقامت او در کالیفرنیا و در سال ۱۳۶۵ آغاز می شود و با راه اندازی یک استودیوی شخصی گرافیک به نام «دسک تاپ استودیو» ادامه می یابد. اقامت در کالیفرنیا و انجام کارهای گرافیکی هم بالاخره در سال ۱۳۷۳ به اقامت در شهر سانفرانسیسکو و تولید آثار مالتی مدیا و طراحی و ساخت فضاهای ویرچوال رئالیستی برای اینترنت منجر می شود. از کارهای این دوره ۱۱ ساله مثقالی متأسفانه و انگار هنوز چیزی در ایران و در سال های بعد از بازگشت اش منتشر نشده که در معرض دید و داوری قرار بگیرد و کتابی هم که به منتخب آثار گرافیکی و تصویر گری او می پردازد، در واقع بیشتر مروری بر فعالیت های حرفه ای پیش از انقلاب و نمونه های پراکنده ای از آفرینه های بعد از انقلاب وی

دارد. این جاگیری سخت و این جریان ناهموار برای هنر ماندگار مثقالی را برای مثال می توان در مراجعه به تصویرگری او از شعرهای «نیما یوشیج» یا کتاب هایی چون «می تراود مهتاب» و «آفرینش ایرانی» که در دهه پنجاه به طور مشخص دید و دریافت کرد. آثاری که از کلاژ همزمان ذهنیت های کودکانه و بزرگسالانه به وجود آمده اند و به طور ضمنی جدال هنرمند با دنیای اطراف را نیز نشان می دهند. این جدال که بیشتر با سکوت و از سکوت آغاز و دامنه های آن تا شعر سپید و گاه نیمایی نیز کشیده می شود، در بازخورد کودکانه اش انقلابی تصویری و تجسمی است و در تأویل و تحویل به دنیای آدم بزرگ های این سرزمین بسیار خشک و خشن و بی روح به حساب می آید. اینجاست که همین آفرینه ها راه خود را به سرزمین های دیگری می گشایند و در متن بهتر و بزرگتری به سنجش در می آیند و جواب می گیرند.

آثار :

۱ آرش کمانگیر

ویژگی اثر : تصویر گری کتاب، جایزه «سیب طلا» بی ینال «براتیسلاوا» (چکسلواکی) را برای تصویرگری این کتاب در سال????

۲ آقای هیولا

ویژگی اثر : فیلم کودک

۳ آیا می دانید چطور؟

ویژگی اثر : فیلم، کانون فکری کودکان و نوجوانان

۴ بهتر، بیشتر

ویژگی اثر : فیلم، کانون فکری کودکان و نوجوانان

۵ پسر و ساز و پرنده

ویژگی اثر : فیلم، کانون فکری کودکان و نوجوانان

۶ تصویر گری شعرهای نیما یوشیج، کتاب می تراود مهتاب و کتاب آفرینش ایرانی

۷ دوباره نگاه کن

ویژگی اثر : فیلم، کانون فکری کودکان و نوجوانان

۸ سوئ تفاهم

ویژگی اثر : فیلم کودک

۹ شهر خاکستری

ویژگی اثر : فیلم، کانون فکری کودکان و نوجوانان

۱۰ عمو نوروز

ویژگی اثر : تصویر گری کتاب

۱۱ قهرمان

ویژگی اثر : تصویرگری کتاب، جایزه افتخار بی ینال کتاب «بولونیا» (ایتالیا) در سال ۱۳۵۱ برای تصویرگری این کتاب

۱۲ کرم خیلی خیلی خوب

ویژگی اثر : فیلم، کانون فکری کودکان و نوجوانان

۱۳ ماهی سیاه کوچولو

ویژگی اثر : تصویر گری کتاب

۱۴ یک قطره خون، یک قطره نفت

ویژگی اثر : فیلم، کانون فکری کودکان و نوجوانان

مجرد تاکستانی، اردشیر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اردشیر مجرد تاکستانی متولد ۱۳۲۸ در استان گیلان است ؛ متولد شهر رشت . اردشیر مجرد تاکستانی بعد از پایان تحصیلات ابتدایی با توجه به گرایش های درونی و استعداد و توانایی ذاتی اش، راه هنر را در پیش می گیرد و به هنرستان هنرهای تجسمی می رود. او نگارگری را گرچه نزد ناصر استاد محمود ، معیری عباس مقیمی ، ابوطالب محمد ،محمود فرشچیان و...آموخته ،اما استاد حقیقی او همانا آثار و میراث نگارگری استادان قدیم این هنر متعالی بوده است، چه؛ اردشیر مجرد تاکستانی با اشتیاق فراوان آموختن و با میل باطنی پرداختن به تحقیق ،از این گنجینه غنی بهره های فراوان برده و از آن بسیار آموخته است.و حاصل همین آموختن ها و پرداختن ها بوده که اردشیر مجرد تاکستانی را از تمامی هم نسلان خویش در زمینه هنر نگارگری جدا کرده و از او هنرمندی محقق و پژوهنده ای ارزنده در زمینه هنر عمیق و ریشه دار نگارگری و تذهیب و تشعیر ایرانی ساخته است. خوشبختانه حاصل پژوهش های او در این زمینه ها در طول سالیان گذشته به صورت آثار آموزشی و پژوهشی فرصت انتشار یافته اند. «شیوه تذهیب» یکی از این آثار است.گروه : هنررشته : نگارگریگرایش : تذهیب و تشعیرتحصیلات رسمی و حرفه ای : اردشیرمجرد تاکستانی درسال ۱۳۴۷ به توصیه برادرش وارد هنرستان نقاشی شران شد و از آنجایی که به نقاشی سنتی علاقمند بود بیشتر به این رشته پرداخت . او درسال ۱۳۵۱ از هنر ستان فارغ التحصیل شده و پس از آن به صورت آزاد به نقاشی پرداخته است .استادان و مربیان : اردشیر مجرد تاکستانی درسن ۱۸سالگی فراگیری نقاشی سنتی ایرانی رانزد برادرش آغازکرد . او وقتی وارد هنرستان شد ابتدا ۴ ماه شاگرد استاد ابوطالب مقیمی تبریزی بود و پس از فوت او به شاگردی استاد عباس معیری درآمد . یکسال و نیم نزد او آموزش دید و بعد تا پایان سال۱۳۵۱ شاگرد استاد محمود فرشچیان بود . وی بعدا از راهنمایی های استادانی چون استاد علی مطیع و استاد جبار بیک و استاد سوس بادی و استاد الطافی و محمود فرشچیان سود برده است .وقایع میانسالی : اردشیر مجرد تاکستانی همچنان که به کهنگی ها و میراث کهن فرهنگی ایران می اندیشد،دغدغه های امروزی در حاشیه پیرامون این هنر مانده از گذشته را نیز از یاد نبرده است.چند سال پیش، او بخشی از این نگرانی ها را درحاشیه دوسالانه نگارگری،در قالب یادداشتی به روزنامه ایران سپرد و گوشه ای از نگاه انتقادی اش به جریان های پشت پرده این هنر را با صفا و صداقتی که از هنرش آموخته بود، با مخاطبان نیز در میان گذاشت: «از نخستین دوسالانه، خاطره ای را به خاطرم آورد، تلخ و فراموش نشدنی. بخاطرم آمد، در دوسالانه اول، بنده ناقابل هم داور بودم و بسیار خوشحال از اینکه می توانم خدمتی انجام دهم و دلهایی را شاد سازم، دلیل این شادی آن بود که، همیشه حق خودم ضایع شده بود، دلم می خواست در این فرصت قضاوتی جانانه داشته باشم هر چند که علاقه مند بودم بدون داوری تمامی آثار به نمایش گذاشته شود ولی، چاره ای جز همراهی با دیگران را نداشتم. وقتی آثار همگی فرستاده شد، قرار شد استادان را دعوت کنند تا آثار فرستاده شده را مورد داوری قراردهند. یک عده مسئول انتخاب آثار و عده ای برای جدا کردن بهترین ها! در آنجا بود که فهمیدم مانند این که مسابقه دوو میدانی شروع شده نه قضاوت آثار. بدون این که به زحماتی که دیگران در شهرستانها، بدون امکانات کشیده اند دقت داشته باشند، فقط برای اول، دوم و سوم کردن شاگردان خود از یکدیگر سبقت می گرفتند، منظره ای بسیار نامناسب و البته به یاد ماندنی! به هر حال به این نتیجه رسیدم که کاری از من ساخته نیست و

بسیار اشتباه کردم که داخل این معرکه شدم. ناگفته نماند، آثار فرستاده شده خوب بود و بعضی از آنها در حد بسیار عالی می نمود. جاهل فراز مسند و عالم برون در جوید به حیله راه و به دربان نمی رسد. هر چه از جوانمردی و مردانگی، عشق و محبت، هنر و دوستی نصیحت کردیم نتیجه نداد که نداد. به هر حال سرتان را درد نیاورم در نمایشگاه های بعد برخی شرکت نکردند، بنده هم به همین ترتیب در پنجمین دوسالانه هم شرکت نکردم، اثری در موزه بود که هدیه کرده بودم، آن را به نمایش گذاردند. در پنجمین نمایشگاه دوسالانه مینیاتور برخی از آثار که قبلًا با نام دیگری در کتاب سالهای قبل به چاپ رسیده، به نام شخص دیگری به نمایش گذاشته شده است. به گفته برخی از داوران بعضی از آثار در موقع داوری وجود نداشت، ولی به معرض نمایش درآمد! برخی از آثار بطور کلی قلم استادان است نه شاگردها و معلوم است مانند سابق توافقی در بین بوده است مشاغل و سمتهای مورد تصدی : اردشیر مجرد تاکستانی سالهای استادی هنرستان پسران ودختران را دررشته نقاشی به عهده داشت . او درحال حاضر این رشته را درهنر ستان دختران تدریس می کند. - سرپرست کارگاه هنری مینیاتور وتذهیب موزه شهدا - از داوران نخستین دوسالانه نگارگری ایران فعالیتهای آموزشی : - تدریس مینیاتور در هنرستانهای گرافیک - تدریس در دانشگاه تهران ازسالهای ۱۳۵۴ تا ۱۳۶۱ - چاپ مقالاتی در زمینه ابروباد در دایرهٔ المعارف بزرگ اسلامی و تاریخچه تذهیب در دایرهٔ المعارف بزرگ شیعه سرپرست کارگاه مرمت و صحافی سنتی نسخه های خطی و نفیس آستانه مقدسه حضرت معصومه (س) از دیگر فعالیتهای اموزشی وی میتوان نام برد سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : اردشیر مجرد تاکستانی گرچه سالهاست از تهران دور شده و در شهر قم به بهانه پذیرش سرپرستی کارگاه مرمت و صحافی سنتی نسخه های خطی و نفیس آستانه حضرت معصومه (س)، به گوشه عزلت نشسته است ،اما در آن شهر و دیار نیز، به جد جهد، عرصه علم و عمل را با هم در آمیخته و به خلق و تألیف آثار ارزنده در هنر دیرپای نگارگری پرداخته است.آرا و گرایشهای خاص : اردشیر مجرد تاکستانی اما در این حوزه دست به ابداعات و طرح های تازه زده و هنر تشعیر و تذهیب را با هم در آمیخته است: «در زمینه آثار تذهیب، عقیده ام بر این بود که باید فرمی به آن بدهم تا به صورت مستقل به یک تابلوی هنری تبدیل شود. چون تذهیب از قدیم الایام غالباً در کنار کتاب آرایی و کتابت به کار برده می شود و تا زمانی که چنین است، اصطلاحاتی مانند ترنج، لچک، واگیره، شمس و... دارد. این اصطلاحات در جاهای مختلفی که لازم باشد، استفاده می شوند. حال من سعی کرده ام با طراحی قوی تر، تذهیب و تشعیر را توأم کنم تا این دو هر کدام به طور مستقل یک تابلو باشند.» تاکستانی درباره هنر نگارگری دیدگاه های ارزنده ای دارد که حاصل نگاه نظری و تجربه عملی مستمر او در این حوزه است:« ما این نوع نقاشی، حجم سازی و مجسمه سازی را قبل از دوره ساسانی و قبل از دوره اسلامی داشته ایم. وقتی به نقش برجسته های تخت جمشید و مجسمه های دوره اشکانی و آثار ساسانی مراجعه می کنیم، متوجه می شویم این نوع نقاشی، تذهیب و پیکره سازی در این دوره ها وجودداشته است. بعد از حکومت اسلامی در ایلام، مسأله شرقی بودن و شرقی نبودن تصاویر مطرح می شود که بر این اساس، هنرمندان باید نقاشی و یا مجسمه ای را عرضه می کردند که شبیه به انسانی که خداوند خلق کرده است، نباشد. این هنرمندان نیز ابتکاری به خرج دادند که آثارشان، عین مخلوقات نباشد. در آثار هنرمندان اروپایی نیز که شما به آن اشاره کردید، باید گفت که تا قبل از «چیوتو» نقاشی به همان روالی بود که ما در قدیم داشتیم و بعد از «بوتیچلی» به تدریج تحولی ایجاد شد. در واقع همان تخیلاتی که هنرمند اروپایی داشت، هنرمندان ما هم داشتند. مثلاً در مورد «بروگل» در هلند، همه فکر می کردند که وی نقاشی سوررئالیست است. در حالی که چنین نبوده و اگر تاریخ را بخوانیم اصلاً رئالیست بوده، چون شرایط زمانه خویش را مطرح می کرده است. اشکالی هم که ما در نقاشی مینیاتور خود داشته ایم، این است که به طرح مسائل زمان خود نپرداخته ایم. چرا که این نقاشی در اختیار همه نبوده و اکثریت آن را حرام می دانسته اند و فقط پادشاهان و کتابخانه های سلطنتی از آن دفاع می کرده اند. پس از این ها، موضوع های رزم و بزم در کار آورده شد. یعنی نسخه های خطی از این نوع کارها تشکیل می شد و بسیار هم رواج یافت. نسخه های مذهبی بسیار مثل قرآن کریم و دیوان شعرا چنین بودند که در ارائه آنها نهایت زیبایی از

این رشته نقاشی به کار برده شده است. از اواخر دوره صفویه نیز تغییراتی حاصل می شود، به این ترتیب که نقاشان اروپایی به ایران و نقاشـان ایرانی به اروپا رفت و آمـد می کننـد و این تبادل فرهنگی قـدری باعث می شود که نقاش ایرانی حس کنـد می توانـد در کارش نوآوری هایی به وجود بیاورد. این موضوع به خصوص در مورد هنرمندانی صدق می کند که در دوره صـفویه به هندوستان رفته انـد. دربار مغولی هند در اصل، مأمن بزرگترین هنرمندان و دانشـمندان بوده است و نزدیکترین نقاشـی مینیاتور به طبیعت را در نقاشـی مغولی هند شاهد هستیم که بسیار هم زیباست. سپس نقاشان دیگری می آیند تا دوره اواخر قاجاریه و اوایل پهلوی و سپس در دوره معاصر، مرحوم حسین بهزاد می آید و قالب های گذشته را می شکند. یعنی آن آناتومی که در باطن کار وجود داشت، در ظاهر کار نیز مشـخص می شود. اکنون نیز هنرمنـدانی که در این زمینه مشـغول کار هسـتند، چه بخواهند و چه نخواهند، همه مدیون مرحوم حسـین بهزاد هسـتند.هر چنـد که آثار دوره صـفویه از نظر فرهنگی میراث ماست، ولی به هر حال، اکنون زمانه تغییر کرده و خیلی چیزهـا روان تر شـده و مـا بهـتر می توانیم از نظر تصویری بـا مردم ارتبـاط برقرار کنیم. چگونگی عرضه آثـار : اردشـیر مجرد تاکسـتانی که یکی از شـاگردان اسـتاد محمـود فرشـچیان بـود در اعتلای مینیـاتور نقش مهمی داشـته است . به طور کلی شـاگردان فرشـچیان خودرا مکلف و ملزم به تصویر گری محض ادبیات ـاعم از شعرو نثر ـنساخته به این هنر ، با مفهومی جدای از رابطه درون مایه ای سـنتی و عرفی اش با شـعر و ادب نگریسـته انـد . موضوع تک کاری های مجرد تاکسـتانی شبیه به انسانهای دردمنـد و حزن انگیز و اندوهبار و مصـیبت ومعصـیت زده نقاشان اکسپرسـیونست است . این امر از ویژگی های شاگردان اسـتاد فرشـچیان است که ازسـویی کارهایشـان مقیـد و محـدود بـه تصـویر گر ی یـک هنر دیگر یعنی ادبیـات نیست وازسـویی دیگر هنرهـای بصـری اعم از کاریکاتور وطراحی و گرافیک و حتی «تصویر برای موضوع »را در قالب مینیاتور آورده اند . کارهای تاکستانی از نظر شکل و بافت و پرداخت به کاریکاتور نیز شـباهتهایی می یابـد .چهره پردازی ها و خاصه نحوه نگرش نقاش به آدمیان با اغراق و مبالغه ای که در چهره هـاست کاراو را به قلمرو کاریکاتور نزدیک می کنـد و این همان آزاد انـدیش و نادیـده گرفتن قیود مخل درمینیاتور معاصـر است . تاکسـتانی در کنار تحقیق و تفحص، هنرمندی ممتاز و توانا در هنر نگارگری ایران نیز هست. برپایی ده نمایشگاه انفرادی در زمینه نگارگری وبرگزاری بیش از بیست نمایشـگاه گروهی وحضور پیاپی در چنـدین نمایشـگاه خارجی و... نشان از کار مسـتمر و خلق آثار تازه در هنری دارد که نیک آموخته است.مبانی نقاشی ایران یا راهنمای آموزش مینیاتور ایرانی نیز از آثار دیگر تاکستانی است.

آثار : آدمیانی که به دار آویخته شده و یا چشم بسته درانتظار شـیری از آسمان هستند خود آموز مینیاتور ویژگی اثر : کتاب در سه جلد۳ کتـاب ایرانی تجسـمی هنرهای مبانی کتاب تشـعیر (آموزش طراحی حیوانات) کتاب راهنمای نقاشـی و کتاب آرایی در ایران کتاب شـیوه تـذهیب کتاب مقدمه تشـعیر مبانی نقاشـی ایران یا راهنمای آموزش مینیاتور ویژگی اثر : مبانی نقاشـی ایران یا راهنمای آموزش مینیاتور ایرانی نیز از آثار دیگر تاکستانی است.کتاب از چند فصل اصلی تشکیل شده،در فصل نخست کتاب، نحوه طراحی و نوع به کـارگیری خـط و اصول نقاشـی ایرانی آموزش داده شـده است.مطـالب فصـل دوم به اختصار به موارد اسـتفاده از نقطه در طراحی ایرانی می پردازد.در فصل سوم همراه با مثال ها و نمونه های متعدد، شـیوه طراحی مناظر مختلف اعم از کوه، سـنگ، گل و بـوته، ابر، آب، درخت، و حیوان در نقاشـی ایرانی تشـریح شـده و در فصـل پایـانی مطالبی دربـاره داغ یـا چگونگی برگردان آثـار اسـتادان نقاشـی قدیم ایران آمده است.نگارگری ایرانی چندین مکتب بنیادین دارد؛ مکتب بغداد یا عباسـی که در قرن هفتم هجری در دوره عباسـی و با تصویر سازی کتب و ترجمه شـده از پهلوی، یونانی سانسـکریت به عربی رایـج شد.مکتب سـلجوقی که در آن نقش هـا و تزئینـات بر روی متن رنگ آمیزی شـده، نقاشـی می شدنـد.چهره ها با چشم های بادامی و شبیه به نژاد زرد و لباس ها با گل و گیاه و نقوش اسـلیمی تزئین می شد .مکتب مغول که در قرن هفتم هجری قمری و پس از استیلای مغول بر ایران با نام مکتب

مغول تبریز پی ریزی شد و مکتب هرات که در زمان حکومت شاهرخ پسر تیمورو در زمانی که پایتخت و مرکز تجمع هنرمندان شهر هرات بود ، شکل گرفت.در این دوره نگارگری به شکوفایی و عالی ترین درجه خود رسید.هنر این دوره هنری واقعی، ملی و موافق با طبع و روحیه ایرانی است.کمال الدین بهزاد در این دوره تحولاتی شگرف در هنر نگارگری به وجود آورد.مکتب تبریز نیز با به حکومت رسیدن اسماعیل صفوی و انتقال پایتخت به شهر تبریز شکل گرفت.بسیاری از هنرمندان از جمله بهزاد به تبریز دعوت شدند که موجب حرکت فرهنگی و هنری و به وجود آمدن شیوه نوینی در نقاشی ایران شد و این شیوه از ترکیب سنت قدیمی نقاشی تبریز و مکتب هرات و روش شخصی بهزاد پدید آمد.نقاشان تبریز به سرپرستی بهزاد معروف ترین شاهنامه این مکتب به نام شاهنامه شاه طهماسبی را مصور ساختند.شاه عباس صفوی نیز پس از انتخاب اصفهان به پایتختی و ساخت بناهای مجلل، رابطه خود را با کشورهای خارجی بهبود بخشید.از همین جا نگارگری ایرانی از موضوعات نقاشی غربی تأثیر پذیرفت.در این دوره چهره نگاری و تک چهره سازی گسترش بیشتری یافت و کم کم حالتهایی از طبیعت گرایی در آثار نقاشان ایرانی پیدا شد.در دوره قاجاریه بار دیگر نقاشی تک شخصیت باب شد، ولی ویژگیهایی که نقاشان در این دوره به کار خود دادند، تفاوتهای زیادی در نقاشی نسبت به دوره صفویه دیده می شود.در این آثار همان ویژگی های اغراق آمیز و ترکیب رخ و نیمرخ نمایی چهره ها و پیکره ها با هم دیده می شود که با استفاده از رنگهای اروپایی کشیده شده اند.۹ مردی که کلاهی باستانی بر سر دارد مردی مصلوب ویژگی اثر : که کنایه ای است ازبه صلیب کشیدن حضرت عیسی منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

محمد پناه

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۳۰ ق)، نقاش. وی در چهره‌سازی و نقش تذهیب و آرایش تصاویر مهارت داشت. از آثارش: تصویر نادرشاه افشار که به متکای پر نقش و نگاری تکیه داده است، با رقم: «تصویر شاهنشاه جم جاه نادرشاه به عمل خیرخواه محمد پناه سنه ۱۲۳۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۷۲/ ۲).

محمد تقی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۵۶ ق)، نقاش. وی در شیوه‌ی پدر نامدار خود و محمد زمان معروف، نقش تصویر می‌کرده است. محمدتقی در چهره‌پردازی و ارائه دشت و دمن و تزیین البسه و نقش ساختمانها مهارت داشته و پرسپکتیو را تا حدودی مراعات می‌کرده است. از آثار رقم‌دار او تصویر دختر زیبایی است که به متکایی تکیه داده و منظره‌ی درختان سرسبز و عمارت به زیبایی ترسیم شده است، با رقم: «محمدتقی بن شفیع عباسی ۱۰۵۶». اثر دیگر وی، که در شیوه‌ی محمد زمان کار کرده، تصویر مردی است که کلاه رگه‌دار رنگی به سر نهاده، با رقم: «محمدتقی بن شفیع عباسی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۷۶/ ۲).

محمد صابر

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۳۰ ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. وی پیرو شیوه‌ی محمد زمان اول بود. محمد صابر در انواع تذهیب و حل کاری دست داشت و در چهره‌پردازی و منظره‌سازی قوی دست بود. شیوه‌ی وی مخلوطی از هند و ایرانی بود که به مهارتی خاص تلفیق شده است. از آثار او: قلمدان زیبایی که تصویر زن جوانی در شیوه‌ی صفویه بر روی آن نقش شده و منظره‌ی بناهای تاریخی در زمینه‌ی آن ترسیم گشته است، با: «رقم کمینه محمد صابر ۱۱۳۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۸۹۸ -۸۹۷/ ۲).

محمد عبید

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. وی بسان پدر و برادرش، ابوالحسن نادرالزمان، هنرمندی صاحب قلم بوده است. محمد عبید پیرو مکتب پدر و برادر خود بوده و در شبیه‌سازی و چهره‌پردازی و ارائه مجالس رزمی و بزمی قلم پر قدرتی داشته است. از آثار وی: دو تصویر از شاه جهان، با رقمهای: «رقم ولد آقا رضا عبید» و «رقم عبید برادر نادرالزمان مشهدی، در سنه ۶۰(۱۰) باتمام رسید».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۵۳/ ۱).

محمد، امین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. وی در شیوه‌ی رضا عباسی و مکتب اصفهان نقش‌آفرینی می‌کرد. از آثار وی تصویر درویشی است که دو زانو نشسته و پوستینی به روی یکی از شانه‌ها انداخته و بر روی سینه‌اش گره زده است و در روبرو کشکولی نیز دیده می‌شود. در زمینه‌ی اثر، منظره‌ی ابرهایی در شیوه‌ی رضا عباسی و رشته‌های نهال گل و سبزه جلوه‌گر است و رقم «محمد امین» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۵۲/ ۲).

محمد، تاج هراتی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش، مذهب و دانشمند. وی اهل هرات بود و در دوره تیموری زندگی می‌کرد و در شیوه هراتی نقش می‌آفرید. تاج‌محمد علاوه بر اینکه در صنعت تذهیب و گونه‌های مختلف آن دستی به کمال داشت، در علم حیل «جرّ اثقال» و مکانیک و چینی‌سازی و نقش و نگار ظروف چینی نیز اطلاعات و تبحر فراوان داشت و ابتکاراتی از خود نشان می‌داد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۵/۳، ۶۲۱/۲).

محمدجعفر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(اواخر س دهم ق)، نقاش. در شیوه‌ی استاد محمدی نقش می‌ساخت و صورتها را بسان هنرمندان چینی می‌کشید. وی علاوه بر چهره‌پردازی در صنعت تذهیب و تشعیر نیز استادی نازک قلم بود و مراحل اسلیمی و سایر نقوش بسیار دشوار آن را صحیح عمل می‌آورد. تنها اثری که از او دیده شده، تصویر شاهزاده‌ی جوانی است که بر روی صخره‌ی سنگی نشسته و ساز می‌نوازد. لباس سبز شاهزاده کاملا تذهیب و طلاکاری شده و رقم «مشقه محمدجعفر» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۷۹ -۶۷۸/ ۲).

محمدرحیم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۲۰ ق)، نقاش و مذهب. استاد لایه چین در زمان شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۳۵ -۱۱۰۵ ق) بود و در این شیوه‌ها نقش تصویر می‌نمود. وی در چهره‌سازی و مجلس‌آرایی و صنعت تذهیب دستی قوی داشته و شیوه‌ی لایه‌چینی را خوب می‌دانسته است. از آثار وی: تصویر شاه عباس کبیر با لباس زربفت، با رقم: «محمدرحیم ۱۱۲۰»؛ تصویر لایه‌چینی روغنی بزرگی که مجلس شاه طهماسب صفوی را مجسم ساخته و اعیان و رجال و سایر مهمانان در حضور شاه جلوس نموده‌اند، با رقم: «سلطان شاه تهماسب صفوی حسینی ۱۱۲۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۷۱۹ -۷۱۸/ ۲).

محمدعلی مذهب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، مذهب، نقاش و خطاط. گلزارنویس با مهارتی بود و در تشعیر و تذهیب قلم هنرمندانه‌ای داشت. از آثار وی خط شش دانگ گلزاری است که جمله‌ی یا امیرالمؤمنین حیدر را به خط نستعلیق جلی نوشته و داخل آن را، در شیوه‌ی گلزاری تزیین نموده است و زمینه را نیز به تذهیب کاری آرایش داده و رقم «یا علی ادرکنی» دارد که سجع مخصوص محمدعلی مذهب می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۰۹ -۹۰۸/ ۲).

محمدعلی نقاش

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۲ ق)، نقاش. گویا اهل تبریز بوده که به ولایت قفقاز مهاجرت کرده و در آن دیار به تکمیل هنر مورد علاقه خود پرداخته و به نقاشی کلاسیک تمایل یافته است. از آثار وی: تصویر مجلس عروسی زن و مردی از مشرق زمین با جماعت مختلف مردم که حالات گوناگون چهره‌ها و رنگ‌آمیزی لباسها استادانه است، با رقم: «محمدعلی نقاش»؛ تصویر مجلس زنانه‌ای که به زیبایی تمام در یکی از اطاقهای خانه برگزار شده است، با رقم:«محمدعلی نقاش ۱۳۲۲».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۱۴ -۹۱۳/ ۲).

محمدی هروی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۸۹ ق)، نقاش. از تصویرگران چابک قلم شهر هرات بود و در هنر خود ابتکارات جالب و پرمایه‌ای داشت. عده‌ای از محققین استاد محمدی را فرزند سلطان محمد عراقی دانسته‌اند. تا آنجا که معلوم است وی از شهر و کاشانه‌ی اجدادی خود جدا شده و به استعداد ذاتی‌اش وارد نگارخانه‌ی شاه طهماسبی در تبریز گردیده و در آنجا مفتخر به شاگردی استاد سلطان محمد- که دوران پیری خود را سپری می‌کرده- گردیده است. استاد محمدی در تبریز موفق به ارائه مکتب نویافته‌ای شد که بعدها پیروانی مانند رضا عباسی و معین مصور و محمد یوسف و محمد قاسم و سایرین پیدا کرد و این مکتب، تلفیقی استادانه از مکتب تبریز و هرات بود که با مهارت زیرکانه‌ای درهم آمیخته و شیوه‌ی جدیدی را ارمغان آورده است. این هنرمند در چهره‌سازی و مجلس‌آرایی و بسط و آذین مناظر طبیعی مهارت داشت و هیچ‌گونه تجملات و زیاده‌روی‌های تزیینی را در آثارش به کار نمی‌برد و با ارائه سادگی‌ها و

مهارت عمیقانه‌ای که به تصویر می‌داد، آن را به طبیعت نزدیک می‌ساخت. او همچنین صنعت تذهیب را خوب می‌دانست و در آرایش تصاویر و پیرایش کناره‌ها استفاده می‌نمود. استاد محمدی جزو اولین هنرمندانی است که بعد از استاد بهزاد خواسته است عمده مهارت خود را در چهره‌پردازی و بخصوص چهره‌های بزرگتر به کار برد و حالات و سکنات صاحب چهره را به استادی عیان سازد. عمده تصویرهای وی، مجالس مردمی و شلوغ و درهم است و هر اجتماع را در جای خود نقش نموده و از افکار تخیلی و عارفانه دوری جسته است. از آثار وی: تصویر مجلس بزمی که شاهزاده‌ای بر روی کرسی در باغی نشسته و مستخدمان از وی پذیرایی می کنند، با رقم: «عمل استاد محمدی»؛ تصویر بزمی سماع و رقص درویشان، با رقم: «عمل استاد محمدی هروی»؛ تصویر پرکار زندگی روستایی، با رقم: «قلم فقیر الداعی محمدی مصور فی شهور سنه ۹۸۹». پانزده اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۱۰ -۱۱۰۳/ ۳)، گلستان هنر (سی و نه، چهل)، هنر عهد تیموریان (۷۸۰، ۷۰۲ -۷۰۱، ۴۴۲ -۴۴۱).

محمدی، اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نقاش، طراح، مجسمه‌ساز.

تولد: ۱۸ شهریور ۱۳۱۷، بروجرد.

درگذشت: ۱۹ اسفند ۱۳۶۶.

اصغر محمدی در سال ۱۳۴۰ به دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران راه یافت و تحصیل در رشته‌ی نقاشی را آغاز نمود. یک سال بعد، به مطالعه و پژوهش در زمینه‌ی آموزش و پرورش هنری کودکان و نوجوانان پرداخت و در عین حال به امر آموزش هنرهای نقاشی در مدارس رو آورد. این تلاش وی منجر به برگزاری یک سلسله نمایشگاه‌های متعدد از بهترین آثار نقاشی کودکان و نوجوانان در دانشگاه تهران، مؤسسه‌ی کیهان، پارک‌ها، مدارس و کانون‌های مختلف دیگر در سال ۱۳۴۲ بود. در سال ۱۳۴۴ به عنوان هنرآموز هنرهای تجسمی به استخدام وزارت فرهنگ و هنر سابق درآمد و یک سال بعد از دانشکده‌ی هنرهای زیبا فارغ‌التحصیل گردید.

در سال ۱۳۴۶ نخست به آموزش چهار دوره معلیمن کودکستان (وابسته به اداره‌ی کل تعلیمات ابتدایی) پرداخت و آنگاه به تربیت پنجاه نفر دانش آموختگان هنرستان‌های وزارت فرهنگ و هنر سابق، برای آموزش همت گماشت. در همین سال به تدریس هنرهای تجسمی در مؤسسه‌ی (انستیتو) تربیت مربیان امور هنری که شامل یک دوره‌ی فوق دیپلم برای معلمان امور تربیتی مدارس بود، روی آورد. محمدی به سال ۱۳۴۷ گردآوری و تدوین بخشی از کتاب راهنمای نقاشی کودکان را به انجام رسانید و دو سال بعد تدریس رشته‌ی آموزش و پرورش هنری در مدرسه‌ی عالی پاریس را نیز بر دامنه‌ی فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی خویش اضافه کرد.

به سال ۱۳۵۰ به منظور مطالعه و پژوهش و شناخت بیشتر مسائل هنری، به ایتالیا و دیگر کشورهای اروپایی سفر کرد. پس از بازگشت به ایران در سال ۱۳۵۲ به تدریس رشته‌ی «دکوراسیون» در مؤسسه‌ی تکنولوژی تهران و همچنین تدریس رشته‌ی هنر و

کاردستی در دانشگاه مکاتبه‌ای و یک سال بعد به تدریس رشته‌ی طراحی در دانشکده‌ی معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی و پیکره‌سازی در دانشکده‌ی هنرهای تزئینی پرداخت. در سال ۱۳۶۹ به دوره‌ی دکترای دانشگاه سربن در رشته‌ی تاریخ هنر راه یافت و پس از بازگشت به ایران در سال ۱۳۵۸ مجددا به سرپرستی هنرستان هنرهای تجسمی پسران برگزیده شد و از سال ۱۳۶۲ تدریس در مجتمع دانشگاهی هنر را نیز بر عهده گرفت.

آثار وی در جشنواره‌ها و نمایشگاه‌های زیر شرکت داشته است: چهارمین دو سالانه‌ی منطقه‌ای تهران (۱۳۴۳)؛ نمایشگاه «۲۵ سال آفرینش هنری» موزه‌ی ایران باستان (۱۳۴۷)؛ ششمین دو سالانه‌ی پاریس (۱۳۴۸)؛ نمایشگاه روز جهانی حقوق بشر (۱۳۴۹)؛ نمایشگاه انفرادی تندیس در خانه آفتاب (۱۳۵۰)؛ جشنواره‌ی بین‌المللی نقاشی (کانی سورمر) فرانسه (۱۳۵۱)؛ نمایشگاه گروهی در اصفهان (۱۳۵۳)؛ نمایشگاه دهمین سال افتتاح گالری قندریز (۱۳۵۳)؛ اولین نمایشگاه بین‌المللی هنر تهران (۱۳۵۳)؛ شرکت در نمایشگاه فضا و حجم انجمن ایران و آمریکا (۱۳۵۴)؛ نمایشگاه «نگرش به پنجاه سال هنر ایران» (۱۳۵۵)؛ نمایشگاه گروهی «خانه بین‌المللی هنر» پاریس، نمایشگاه نقاشی و تندیس در گالری «ورکامر» پاریس (۱۳۵۶).

اصغر محمدی سرانجام در نوزدهم اسفند سال ۱۳۶۶ درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

محمودای نقاش

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۱۱ ق)، نقاش. وی پیرو شیوه‌ی اصفهانی بود و در سبک رضا عباسی و معین مصور نقش تصویر می‌ساخت. از آثار او تصویر پیرمرد چوپانی است که در شیوه‌ی رضا عباسی نقش نموده و چوپان پیر به چوبدستی خود تکیه داده و در محلی ایستاده است، با رقم: «به جهت دوست عزیزی سمت تحریر پذیرفت... ۱۰۱۱، الهی عاقبت محمود گردان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۳۹ -۱۱۳۸/ ۳)، تاریخ هنرهای ملی (۴۹۲/ ۱)، جامع مفیدی (۵۱۱/ ۳)، گلستان هنر (چهل و پنج).

مختار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. هنرمند دوره‌ی ناصری است. تنها اثر وی قلمدان گل و مرغی زیبایی است که بر رویه آن، دو پرنده تنها جلب نظر می‌کند و رقم «کمترین مختار» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۳۹/ ۳).

مدرس همدانی، ابوطالب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۱ ق)، نقاش و خطاط. از اهالی همدان، و مدرس علوم دینی بود. تمام خطوط مخصوصا نسخ و رقاع را استادانه می‌نوشت و در نقاشی ابری و قلمدان سازی مبدع و استاد بود و ابتکارات جالبی نیز در رشته‌ی تذهیب و ابری داشت. او اسکلت مقوایی قلمدان را نیز خود می‌ساخت و بدین جهت قلمدان‌های وی از لحاظ زیبایی و استحکام نظیر ندارد. میرزا ابوطالب امضای خود را اغلب به طلا و خط رقاع می‌نوشت و حواشی اثر را به زیبایی تزیین می‌کرد و جلدها و قلمدان‌ها را در سبک ابر و بادی مخصوصی که خود اختراع کرده و به نام قیامت مشهور بوده، تصویر می‌کرده است. از آثار وی: قلمدان ساده و خوش قواره، با زمینه‌ی سبز رنگ پریده و خطوط تزیینی سفید که به خط رقاع رقم «ابوطالب مدرس ۱۲۷۹» دارد؛ قلمدان ابری فوق‌العاده زیبا، با رقم: «ابوطالب مدرس ۱۲۶۰»؛ قلمدان ابری رنگ جگری، در زمینه‌ی مرغش آلبالویی و حنایی که حواشی آن با تشعیر نقطه چینی دندانه‌ای، به شکل گل و برگ تزیین یافته است و به خط رقاع طلایی رقم «ابوطالب المدرس ۱۲۷۱» دارد. از این هنرمند بیش از بیست عدد قلمدان و جعبه و جلد رقم‌دار و بی رقم که اغلب زیبا و استادانه است، دیده شده است. از آثار خطوط او: ادعیه و سور قرآن، به خط نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «و قداتفق الفراغ... سنهٔ ۱۲۸۱... ابوطالب المدرس الهمدانی... ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴/ ۱۰۱۷)، احوال و آثار نقاشان (۴۵ /۱)، گلستان هنر (پنجاه)، هنر قلمدان (۱۳۹ -۱۳۸، ۷۵).

مدنی همدانی، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۱۳۴۰ -۱۲۵۸ ش)، طبیب، خطاط، نقاش، موسیقیدان و شاعر، متخلص به صفاءالحق. وی گاهی در شعر صفا نیز تخلص می‌کرد. نسبش از جانب پدر به امام زین‌العابدین (ع) می‌رسد و از طرف مادر منسوب به علاءالدوله سمنانی است. در کردستان به دنیا آمد و در پنج سالگی همراه خانواده‌اش به همدان منتقل شد و مقدمات علوم فنون را نزد استادان آنجا آموخت. وی طبیعیات و الهیات و فلکیات را نزد مشکاهٔ الملک، محمدعلی میرزا پسر خسرو میرزا قاجار، و طب قدیم را نزد حاج میرزا حسین، نواده‌ی کوثر علیشاه، و نقاشی و تذهیب را نزد صنیع‌الملک و میرزا حسین، پسر سمیعای نقاش، و طب جدید را نزد میرزا محمد صحت بخش و دکتر نجفقلی خان عراقی و موسیقی را نزد میرزا حسینقلی و سید احمد خان ساوجی و عرفان را نزد حاج عبدالوهاب شوشتری فراگرفت. صفاءالحق در فاصله‌ی سالهای ۱۲۸۴ -۱۲۷۵ ش به ایرانگردی و سپس جهانگردی پرداخت و از مصر و سودان و عراق دیدن کرد و چند سال در بمبئی سکنی گزید و معلومات و تجربیات طبی خود را تکمیل کرد و در آنجا به سبک هندی شعر سرود و بعد از ۱۵۰ سال، که پیروی از این سبک در ایران منسوخ شده بود، آن شیوه را به این کشور بازگرداند. در واقع صفا مجدد غزل سبک هندی در ایران است. وی در هندوستان از محضر بزرگان اهل عرفان نیز بهره‌ها برد. پس از بازگشت از هند، با معلوماتی که از طب قدیم داشت و تجاربی که در معالجات جدید آموخته بود مطبی در همدان گشود. در ح ۱۲۹۳ ق وزارت معارف به وی گواهینامه‌ی

طبیب مجاز اعطا کرد و او را به عنوان نماینده‌ی دولت جهت آبله‌کوبی منطقه‌ی اسدآباد و سپس ریاست بهداری آن منطقه اعزام نمود. او در موسیقی نیز دست داشت و سه تار را نیکو می‌نواخت. وی همچنین خط خوبی داشت و به فن نقاشی و سوزن‌دوزی آشنا بود. او «سفرنامه»ای به خط خود نوشته و آن را به نقاشی‌هایی از هنر خود مزین ساخته است. وی را در کنار مرقد باباطاهر، در همدان، به خاک سپردند. از دیگر آثارش: «رساله پدگجی» یا «پداگوژی»، در تربیت؛ رساله‌ی «نمکدان»، آمیزه‌ای از نظم و نثر و جد و هزل؛ مثنوی «پهلوی نامه»، در انتقاد بر حکومت رضاخان و مخالفت با کشف حجاب؛ رساله «بزبزگان»، در دامپزشکی؛ «کلیه» در پاسخ به سؤالات ادبی و کلام و مذهبی، که ناتمام است؛ قصاید و مثنویات و قطعات، که از جهت مواد تاریخ و فولکلور همدان دارای فواید است؛ «دیوان» غزلیات، که در آن بیشتر به صائب و سبک هندی نظر دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۳۱۸ -۳۱۵/ ۲)، کیهان فرهنگی (س ۵، ش ۱۰، ص ۴۰ -۳۹).

مذهب اصفهانی، ابوطالب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. از هنرمندان اوایل عهد قاجار بود که سردودمان خاندانی است که پشت در پشت به هنر تذهیب و نقاشی اشتغال داشته و این فن را در اصفهان رونق بخشیده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :هنر قلمدان (۱۱۱).

مذهب اصفهانی، محمدتقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۳ ق)، مذهب، نقاش، قلمدان‌ساز و خطاط. از شاگردان سید ابوالقاسم حسینی مذهب باشی اصفهانی بود و شیوه‌ی وی را پیروی می‌نمود. میرزا محمدتقی علاوه بر هنر تذهیب و مراحل مختلف آن، در تصویرسازی و چهره‌پردازی نیز مهارت داشت. عمده کار این استاد، تهیه جلد و قاب آینه و قلمدان و سایر کارهای روغنی بود که در کارگاه هنری مخصوص خود عمل می‌آورد. سمت سرپرستی استادان کارگاه بر عهده‌ی این هنرمند بود و پرداخت و اصلاحات پایانی را خود انجام می‌داد. او خط نسخ و رقاع را نیز خوش می‌نوشت و آثارش را به خطوط زیبا ترقیم می‌کرد. از آثار وی: جلد قرآن ممتازی که با گلهای افشان تذهیب و تشعیر شده، با رقم: «نقل من... سید ابوالقاسم مذهب باشی، عن العبد محمدتقی مذهب سنه ۱۲۷۸»؛ قاب آینه‌ی بسیار استادانه‌ای که تصاویر دختران را بر روی آن نقاشی کرده و کناره‌ها و حواشی را به تذهیب و تشعیر عالی آرایش داده، با رقم: «راقمه محمدتقی مذهب الاصفهانی ۱۲۸۱»؛ قاب روغنی قرآنی که در کمال زیبایی عمل آمده و جامع اقسام شیوه‌های تذهیب کاری در نقوش اسلیمی و سایر مراحل تذهیب است و به خط رقاع استادانه‌ای درج شده: «رقم میرزا محمدتقی مذهب ۱۲۹۳». سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۷۴ -۶۷۳/ ۲).

مذهب باشی شیرازی، عبدالوهاب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش، مذهب و قلمدان‌ساز. هنرمند ماهر شیرازی بود که از طرف ناصرالدین شاه مفتخر به لقب مذهب‌باشی شد. وی در تمام شیوه‌های طلاکاری و تذهیب و تشعیر و افشان و حل‌کاری و ترصیع الوان سرلوحها، استادی تمام عیار بود. همچنین در آبرنگ و قلمدان و جلدسازی نیز استاد بود و در گل و مرغ و تصویر و شبیه‌پردازی دستی موزون داشت. از آثار وی، قلمدان زیبایی که در انواع شیوه‌های طلاکاری تصویر شده و در وسط رویه آن، گل و مرغ جلب نظر می‌کند و در کناره‌ها رقم «یا وهاب ۱۲۷۱» دارد؛ تذهیب و آرایش قرآنی که به خط میرعلی کاتب شیرازی است، با رقم: «قد فرغ من تذهیب القرآن... عبدالوهاب ۱۲۷۷»؛ جلد قرآنی با تذهیبهای انبوه و افشان گل گشنیزی که در حواشی کناره‌ها،نقوش اسلیمی جلوه‌گر است، با رقم: «ذهبه العبد المذنب عبدالوهاب ۱۲۸۲»؛ قلمدانی که به انواع نقوش اسلیمی ترصیع و تذهیب شده و در وسط رویه آن، دسته گل الوانی به نازک‌قلمی تصویر گشته و در کناره‌ها رقم «یا وهاب ۱۲۸۹» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۵۲ -۳۵۱ / ۱)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (۱۳۴).

مذهب باشی نقاشباشی، محمدباقر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۴ ق)، نقاش و مذهب. از آثار او: قاب آینه زیبا و استادانه‌ای که بر روی آن، تصویر زن جوانی با لباسهای اروپایی نقش بسته و بچه خردسال خود را در بغل گرفته است، با رقم: «کمترین اقل الحاج میرزا محمدباقر مذهب باشی نقاشباشی آستان قدس ۱۳۱۴».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۵۵/ ۲).

مذهب شیرازی، اسدالله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. وی برادر میرزا محمود مذهب باشی و در تذهیب و زرنشان استاد بوده و بر روی قلمدانها هنرنمایی کرده است. از آثار وی: یک قلمدان گل و مرغ به سبک علی اشرف است که رقم ندارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۴۸)، احوال و آثار نقاشان (۶۴/ ۱)، هنر قلمدان (۱۶۳ -۱۶۲).

مذهب شیرازی، عبدالله

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و مذهب. وی در تذهیب و ترتیب سرلوح‌ها و شمسه‌ها دستی توانا داشت. رنگ روغن را به مهارت کار می‌کرد و مدت بیست سال در کتابخانه‌ی شاهزاده سلطان ابراهیم میرزا به مشهد رفت و در آن شهر ساکن شد و همان جا درگذشت. از آثار وی: تذهیب نسخه‌ی «دیوان» سلطان ابراهیم میرزا متخلص به جاهی، که جمال مشهدی خط آن را نوشته است، با رقم: «در مشهد مقدس... مولانا عبدالله المذهب الشیرازی صورت اتمام یافت فی شهور سنه ۹۸۹ کتبه جمال المشهدی...»؛ دو تصویر شیوا و پرمایه که یکی از آنها، تصویر شاهزاده‌ای است که در آلاچیق مزین و الوانی نشسته و به پذیرایی مهمانان اشتغال داشت و دیگری تصویری از جمع مهمانان همان شاهزاده است با رقم: «عمل عبدالله مذهب»؛ تصویر مرد رهگذری که کلاه ساده‌ی نمدی به سر گذاشته و لباسی بسان شیوه‌ی دوران صفوی به تن کرده است، با رقم: «عمل عبدالله مذهب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۱۴ -۳۱۳ / ۱)، تاریخ اصفهان (۲۹۳) تاریخ هنرهای ملی (۸۵۶ / ۲۲)، عالم‌آرای عباسی (۱۷۷ / ۱)، گلستان هنر (۱۴۸)، هنر قلمدان (۲۵).

مذهب مشهدی، غیاث الدین محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۴۲ ق)، نقاش و خطاط. وی واضع افشان بوده و امیر علیشیر نوایی، وزیر دانشمند سلطان حسین بایقرا، به این استاد ارادت داشت و او را مورد توجه و عنایت خود قرار می‌داد. او در تذهیب نیز مهارت داشت و در خوشنویسی شاگرد سلطانعلی مشهدی بود. غیاث‌الدین، در مشهد درگذشت و در جنب مزار مولانا سلطانعلی مشهدی دفن شد. از آثار وی: یک قطعه از مرقع سید احمد مشهدی، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه العبد ... غیاث‌الدین المشهدی المذهب غفر ذنوبه»؛ سه قطعه از مرقع بهرام‌میرزا، به قلم سه دانگ و دو دانگ و نیم دو دانگ و کتابت خوش و متوسط، با رقمهای: «العبد الفقیر المذنب غیاث‌الدین المذهب» و «مشقه العبد غیاث‌الدین مشهدی غفر ذنوبه» و «العبد المذنب غیاث المذهب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۵۹ / ۲)، احوال و آثار نقاشان (۴۱۵ / ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۴۹۱ / ۱)، گلستان هنر (چهل و چهار، ۱۴۵)، هنر عهد تیموریان (۵۹۸،۵۸۳).

مذهب هروی، محمود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۶۳ ق)، مـذهب، نقـاش، خطـاط و شاعر. هنرمنـد ذوفنونی از دیار هرات است که به غیر از فن تـذهیب، در چهره‌پردازی و ارائه مجالس پر ازدحام و تزیین و آرایش قصـرها نقاشـی پر اعتبار به شـمار می‌آمد و پیرو مکتب بخارا و هرات بود. او خطوط نستعلیق و رقاع را خوش می‌نوشت و از شاگردان میرعلی هروی بود و شعر را نیز نیکو می‌سرود. عبداللّه سلطانی از شاگردان وی است. از آثار او: یک نسـخه «سـبحهٔ الابرار» جامی، با رقم: «کتبه العبد محمود المذهب الهروی... سـنه ۹۵۱»؛ یـک قطعه به قلم دو دانگ و کتابت خوش به سـفیدآب، با رقم: «کتبه المذنب محمود المذهب...»؛ یک قطعه از مرقع شاه اسماعیل، به قلم دو دانگ خوش الوان، با رقم: «کتبه المـذنب محمود المـذهب...»؛ تصویر امیرعلیشـیر نوایی به حـالت ایسـتاده، بـا رقم: «عمـل محمود مـذهب» دارد؛ تصـاویری در نسخه‌ی «بوستان» سعدی که به ۹۶۳ ق کتابت شده و مینیاتورهای متعددی از «محمود مذهب» دارد. چندین اثر دیگر او در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :احوال و آثار خوشـنویسان (۸۹۴/ ۳)، احوال و آثـار نقاشـان (۱۱۲۲ -۱۱۱۸/ ۳)، خوشـنویسان و هنرمندان (۱۰۴)، گلستان هنر (سی و سه)، هنر عهد تیموریان (۷۷۲، ۷۱۳، ۶۹۷، ۵۵۴- ۵۵۳، ۵۵۲- ۵۵۱، ۵۵۲، ۴۹۲، ۴۲۱).

مذهب هروی، یاری

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم و دهم ق)، مذهب، نقاش، خطاط و شاعر. وی پس از آموختن فنون نقاشی به صورت ابتدایی، به سفارش امیر علیشیر نوایی تحت تعلیم مذهبان بزرگ هرات قرار گرفت و در اندک زمانی در هنر نقاشـی ماهر گشت. گویند مهر سلطان حسین بایقرا را با قلم مو تقلیـد کرده بود و بدین سـبب به مرگ محکوم شد، اما به وساطت امیر علیشـیر نوایی از قتل نجات یافت. یاری علاوه بر تذهیب، خط نسـتعلیق را عالی می‌نوشت و شـعر نیز می‌گفت. از آثار او: دو قطعه از مرقع مالک دیلمی، که اشعاری از خود اوست، به قلم سه دانـگ و نیم دو دانـگ عـالی و خوش، بـا رقم: «المحرره یـاری المـذهب...» و «لمحرره... مشـقه یاری»؛ یک قطعه از مرقع امیر غیب بیـگ، به قلم نیم دو دانـگ خوش رنگه محرر، با رقم: «لمحرره یاری المـذهب»؛ تـذهیب و طلاکاری نسـخه‌ی «خمسه» امیر علیشـیر نوایی، با رقم: «خمسه میر علیشیر نوایی به خط قبلهٔ الکتاب مولانا سلطانعلی المشهدی و به مذهبی مولانا یاری...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۶۷ -۹۶۶/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۴۲۴ -۱۴۲۱/ ۳)، تاریخ هنرهای ملی (۸۵۳/ ۲)، تذکره‌ی روز روشن (۹۳۹ -۹۳۸)، خوشنویسان و هنرمندان (۴۴)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۸۸۱ -۸۸۰/ ۵)، الذریعه (۱۳۰۶/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۱۰۱۰)، کارنامه‌ی بزرگان (۴۴ -۴۳)، گلستان هنر (۱۴۵ -۱۴۴)، مجالس‌النفائس (۱۲۱ -۱۲۰).

مذهب یزدی، ابوالقاسم

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، نقاش و مذهِّب. سید ابوالقاسم از اهالی یزد بود و در هنر حل کاری و آرایش طلایی شیرین قلم. چهره را نیز خوب می‌ساخت و پرداز را نیکو می‌زد. از آثار باقی مانده‌ی وی: شمایل مولای متقیان، علی (ع)، به آب و رنگ که به استادی تصویر شده و حواشی آن را با دقت پر وسواسی تذهیب کرده، با رقم: «سید ابوالقاسم مذهب یزدی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۸ /۱).

مذهب، جعفر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهِّب. از هنرمندان دوره‌ی ناصری بود که در ترسیم و تذهیب و حل کاری و طلاندازی دستی پراستعداد داشت. از آثار وی: قلمدان فوق‌العاده‌ای که به تذهیب و آرایش طلایی نقش شده و به خط رقاع استادانه رقم «ذهبه سید جعفر ۱۲۸۵» دارد؛ جلد قرآن مذهب و مرصع که سرلوحها و حواشی آن پرتشعیر و زرین و ترنج‌سازی آن بی‌نظیر است، با رقم: «ذهبه سید جعفر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۳۱/۱)، هنر قلمدان (۱۶۲).

مذهب، حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. وی در هنر خود مهارت داشت و تنها یک اثر رقم‌دار از او به جای مانده و آن، جلد قرآن کریم است که خط آن را میرزا شریف کتابت کرده و میرزا رشیدا نیز ماده تاریخی به نظم درآورده و نام مذهب را نیز جزو ابیات یاد کرده است:

حبذا این محکم تنزیل کز حسن خطش

احمد و یاقوت هر دو واله‌اند و مستهام...

هست تذهیبش از آن نقاش مانی فی حسن

آنکه در صنعت بود از مانیش برتر تمام...

زد رقم تاریخ اتمامش رشید نکته‌سنج حمدلله شد ز یوسف این کلام‌اللّٰه تمام

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۹۱ -۱۲۹۰ /۳).

مذهب، حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. از هنرمندان شیرین نگار زمان خود بود. از آثار ارزشمند او، تصاویری در نسخه‌ی «خمسه‌ی» نظامی مضبوط در توپ قاپو است با تاریخ ۹۴۵ ق و به خط زیبای مرشد الکتاب شیرازی. این اثر ارزنده که دارای بیست تصویر پرحلاوت است، یکی از آنها رقم «مذهب حسین» دارد با تاریخ ۹۴۷ ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۶۰/۱).

مذهب، علی‌اصغر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، مذهب و نقاش، مذهب شیرین‌نگار اهل قزوین و از شاگردان خواجه عبدالعزیز اصفهانی بود و در کتابخانه‌ی شاه‌طهماسب صوفی (۹۸۴ -۹۳۰ ق) به خلق آثار هنری اشتغال داشت. تنها اثر به جا مانده‌ی وی، تصویر برازنده‌ای است که در متن نسخه‌ی «تیمورنامه‌ی» هاتفی جلب‌نظر می‌کند و در آن، نقش دو دختر که با پسر جوانی سرگرم صحبت هستند و زمینه‌ی اثر، با طلای ناب، حل‌کاری شده و رقم «صوره ملا علی‌اصغر» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۰۴ / ۳)، مناقب هنروران (۱۰۶ -۱۰۵).

مذهب، قاسم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و مذهب. وی حدود ۹۵۵ ق به همراه میرسید علی و خواجه عبدالصمد شیرین‌قلم و سایر هنرمندان ایرانی به دعوت همایون پادشاه به هند رفت و جزو مذهبان عالی مقام کتابخانه سلاطین هندی درآمد. این هنرمند شخصیتی والا و در دربار اکبری احترام فراوانی داشت و همیشه به همراهی میر سیدعلی و عبدالصمد شیرازی و دوست مصور، ملتزم رکاب شاه بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۲۲ / ۲)، تاریخ هنرهای ملی (۴۸۱ / ۱)، گلستان هنر (چهل و یک، ۱۴۰).

مذهب، کمال الدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۴۷ ق)، خطـاط و نقاش. از مـذهبان و محرران و قاطعان بود که در یکی از آثار خود چنـدین قطعه از خطوط میر علی هروی را بریـده و یا اگر اصل خط به سـفیداب یا زر نوشـته شـده بوده، آن را تحریر کرده است و رقم نهاده: «حرره کمال». از دیگر آثار وی: یک نسـخه «سبحهٔ الابرار» جامی، به خط نستعلیق که حواشی آن تذهیب شده است، به سال ۹۲۷ ق؛ یک نسـخه «مفردات» میر علی تبریزی، به قلم نیم دو دانگ و کتابت جلی متوسط، با رقم: «کتبه سـنه‌ی ۹۴۷ کمـال، غفر ذنوبه»؛ یک قطعه از مرقع امیر غیب بیگ، به قلم چهار دانگ، به قلم زر تحریردار، با رقم: «حرره کمال‌الدین مذهب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشـنویسان (۵۹۰/ ۲)، احوال و آثار نقاشان (۵۵۱ -۵۵۰/ ۲)، هنر عهد تیموریان (۷۵۰ -۷۴۹، ۶۲۴، ۵۷۸).

مذهب، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یـازدهم ق)، نقـاش. از هنرمنـدان بخارا و هرات بود و در تصویرسازی ماهر. مولف «احوال و آثار نقاشان» شـرح حال وی را در ذیـل دو نـام جـداگانه آورده اسـت کـه بـه احتمـال بسـیار هر دو یکی است. از آثـار رقم‌دار وی: تصـویر شـاهزاده‌ای که کلاهخود مخصوص به سر گذاشته و گلدان گلی به دست گرفته است، با رقم: «راقمه رقم‌خان محمد»؛ تصویر جوانی که گل به دست دارد، با رقم: «خان محمد مذهب»؛ تصویر جوانی که لباسـهای هندی به تن کرده و در دست خود، گلدان سه دسته‌ای گرفته، که چند شاخه گل لاله در آن جلوه‌گر است، با: «رقم خان ممحمد مذهب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۲۹/۳، ۱۶۶/۱).

مذهب‌الدوله، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۳۸ ق)، نقـاش. معروف به مذهب‌الـدوله. نگـارگر گـل و مرغ‌سـاز بود. از آثار وی: قلمـدان ساده و گل و مرغی، که تـذهیب متوسط دارد، با رقم: «میرزا محمـد مذهب‌الدوله ۱۳۳۰»؛ قلمدان گل و فندقی خوش نقشـی که با رنگهای روشن عمل آمده، با رقم: «کمترین محمد مذهب‌الدوله ۱۳۳۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۸۲ -۱۰۸۱/ ۳).

مراد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۱۱ ق)، نقاش. وی احتمالا اهل قزوین بوده و در زمان سلطنت شاه عباس کبیر به تصویرسازی و ارئه مجالس مختلف مشغول بوده است. یکی از آثار این هنرمند، در ذیل نسخه‌ای از «شاهنامه» تصویر شده و شاهنامه‌ی مذکور نیز در شهر قزوین و در ۱۰۱۱ ق کتابت گشته، با رقم «مراد بن علی». از آثار منسوب به وی: تصویر بیژن نامدار، که سوار بر اسبی شده، با رقم: «مراد»؛ دسته گل پر برگ گل پامچال که بیش از سی گل و غنچه بر روی برگهای آن تصویر نموده و رقم نهاده: «عمل استاد مراد».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۴۳/ ۳).

مراغی، احمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش و مجلد. از معاریف زمان خود و اهل مراغه بود و ساکن عثمانی. از آثار گرانقدر وی: جلد روغنی استادانه‌ای است که در کتاب «الفوایـد الغیاثیه» (تاریخ ۱۴۶۸ میلادی) قرار گرفته و به طلا آرایش شده. داخل جلد به رنگ ارغوانی و نقوش آن تحسین‌انگیز است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۸/ ۱).

مرتضی قاجار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. از خانواده قاجاری در دوره‌ی ناصرالدین‌شاه بود و در حرفه نقاشی و قلمدان‌سازی مهارت داشت. از آثار وی: قلمدان گل و مرغی زیبایی که کناره‌ها را با دسته گلها و مناظر گوناگون آرایش داده و بر رویه قلمدان و وسط آن، تصویر چاپی ناصرالدین شاه را چسبانده و کناره‌ها و اطراف قلمدان نیز تذهیب شیوایی دارد، با رقم: «خانزاد مرتضی قاجار».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۴۴/ ۳)، هنر قلمدان (۱۵۰ -۱۴۹).

مروارید

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. آبرنگ‌ساز دوره‌ی ناصری و پیرو شیوه‌ی استاد لطفعلی شیرازی بود و در عین حال سبک مخصوص خود را دنبال می‌کرد. تنها اثر آبرنگی این هنرمند، تصویر یک دسته گل سرخ و زنبق است که در کنار هم به نقش درآورده و سایه‌پردازی شده و دو بلبل خوش نقش نیز بر روی گلها ترسیم شده است، با رقم: «مروارید».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۴۵/ ۳).

مزین‌الدوله نطنزی کاشانی، علی‌اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۱ –۱۲۲۲ ش)، مترجم، موسیقیدان و نقاش. ملقب به نقاش باشی. وی جزو اولین دانش‌آموزانی بود که در دوره‌ی ناصرالدین‌شاه و به سال ۱۲۷۵ ق برای فراگرفتن فن نقاشی به پاریس اعزام شده بود. مزین‌الدوله پس از مراجعت از اروپا، بیش از پنجاه سال، معلم فرانسه در دارالفنون و مدرسه علمیه و مدرس موسیقی و نقاشی بود که آنها را از روی اصول علمی‌آن تعلیم می‌داد و چندین کتاب نیز در مورد نقاشی به چاپ رسانده است. کمال‌الملک از شاگردان وی بود. مزین‌الدوله اولین کسی در ایران بود که با افتتاح تماشاخانه‌ی دارالفنون، دست به ترجمه هم زده و آن ترجمه‌ها را نیز در تماشاخانه به اجرا درآورده است. گذشته از آن، گفته می‌شود که «طبیب اجباری» مولیر را نیز نخستین بار ترجمه و خود هم آن را در تماشاخانه دارالفنون اجرا کرده است. نخستین کتاب موسیقی نظری جدید به نام «تعریف علم موسیقی»– که از نوشته‌های موسیو لومر فرانسوی بوده– توسط مزین‌الدوله به فارسی برگردانده شده است. از دیگر آثار او: ترجمه‌ی «صرف افعال»؛ «مزین اللغه»، لغت نامه‌ای از فرانسه به فارسی. از آثار نقاشی وی: تصویر نیم تنه‌ی شعاع‌السلطنه به سیاه قلم که نقطه‌پردازی پرمایه‌ای دارد، با رقم: «خانه زاد علی‌اکبر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۷۸ –۳۷۷/ ۱)، ادبیات نمایشی (۳۴۱، ۳۳۸، ۳۱۲ –۳۰۹/ ۱)، تاریخ تحول ضبط موسیقی (۱۳۸)، تاریخ موسیقی (۷۳۴، ۵۸۹، ۴۳۷/ ۲)، تاریخ هنرهای ملی (۶۱۶، ۵۸۴/ ۱)، شرح حال رجال (۴۲۶/ ۲)، گلستان هنر (پنجاه و سه)، مؤلفین کتب چاپی (۵۵۰/ ۴).

مستوفی، علی محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۷۹ ش)، نقاش، خطاط و نوازنده. در نواختن تار از شاگردان آقا حسینقلی و آقا میرزا عبدالله و در نقاشی شاگرد کمال‌الملک بود. وی خط نستعلیق و تحریر را هم بسیار خوب می‌نوشت. علی محمد از مستوفیان معروف بود که در آخر عمر

سفری هم به اروپا رفت و در آن جا نیز به نواختن ویولن آشنا شد. او قبل از این که به پنجاه سالگی برسد، در تهران درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ تحول ضبط موسیقی (۱۴۰)، تاریخ موسیقی (۵۶۵ / ۲)، تاریخ هنرهای ملی (۹۷۵ / ۲)، سرگذشت موسیقی (۱ / ۱۲۴).

مسکینه

قرن:۱۱

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن یازدهم هجری، از زنان نقاش. وی در شبیه‌سازی و تصاویر حیوانات چیره‌دست بود. از آثار زیبای او دو تصویر شبیه‌سازی در یکی از مرقعات سلطنتی ایران بوده که در یکی از آنها مرد درویشی را زیر درختی ترسیم نموده و تصویر دیگری، نقش مرد عابد یا ساحری است که شیر رام شده‌ای در کنار او آرمیده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: احوال و آثار نقاشان قدیم ایران، ۱۱۵۲ / ۳.

مشکین قلم اصفهانی، محمدحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۳۰ ق)، نقاش و طغرانویس. هنرمند پر ابتکار اصفهانی است که نقوش زیبایی را از تلفیق خط و نقاشی (نقاشیخط) عمل می‌آورد و به طلا و سایر رنگهای تزیینی آرایش می‌داد. او در خارج از ایران وفات یافته و دفن شده است. از آثار وی: تصویر مرغ با حالتی که از تلفیق حروف، تشکیل یافته و رقم «بنده باب بهاء مشکین قلم سنه ۱۳۰۵» دارد؛ تصویر قرینه‌ای دو مرغ ایستاده که از ترکیبات کلمات تشکیل شده و حواشی آن، تذهیب و تشعیر فوق‌العاده‌ای دارد، با رقم: «بنده باب بهاء مشکین قلم سنه ۱۳۰۷».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۷۰۹ –۷۰۸/ ۲).

مشکین قلم شیرازی، محمدحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۱ ق)، نقاش و خطاط. طراح نقوش و ناخنی کار اهل شیراز و معاصر محمدحسین شیرازی کاتب السلطان بود که در کتابت خطوط نیز دست داشت و چند قلم را خوش می‌نوشت. از آثار ناخنی وی: یک قطعه به قلم نستعلیق دو دانگ خوش، با رقم: «هجدهم شهر ذی الحجهٔالحرام سنه ۱۲۵۶ المذنب محمدحسین الملقب بمشکین قلم»؛ تصویر زیبای زن فرنگی به شیوه‌ی ناخنی، با

رقم: «محمدحسین شیرازی مشکین قلم ۱۲۷۹»؛ یک مرقع، که قطعاتی به خطوط نسخ و شکسته تعلیق و شکسته نستعلیق و نستعلیق چهار دانگ خوش دارد، با رقمهای: «المذنب الفقیر محمدحسین الشیرازی الملقب بمشکین قلم غفر له سنه‌ی ۱۲۷۹» و «محمدحسین الشیرازی الملقب بمشکین قلم، سنه‌ی ۱۲۷۹»؛ تصویر میرزا فضل‌اللّه طباطبایی، در شیوه‌ی ناخنی که هنر نقاشی و ناخنی را یکجا ارائه داده، با رقم: «محمدحسین شیرازی مشکین قلم ۱۲۸۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۹۵ -۶۹۴/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۷۰۹/ ۲).

مشهدی مانی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(مقتول ۹۲۳ ق)، نقاش و شاعر، متخلص به مانی. در زمان امیر علیشیر نوایی (م ۹۰۶ ق) در مشهد می‌زیست و پدرش شغل کاسه‌گری داشت و خود نیز به آن کار مشغول بود و در نقش و تصویر بر روی کاسه‌ها تبحری خاص داشت. او همچنین در سرودن شعر دارای طبعی روان بود و پس از چندی به خدمت محمد محسن میرزا، فرزند سلطان حسین بایقرا، درآمد و از جمله مقربان وی گردید. مانی در مشهد محمد محسن میرزا به دست ازبکان کشته شد. از او اشعاری در تذکره‌ها نقل شده است. مؤلف «تاریخ نظم و نثر» وی را از مردم مازندران می‌داند که در مشهد و هرات می‌زیسته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۵۰۰ -۴۹۹/ ۲)، احوال و آثار نقاشان (۵۸۵ -۵۸۴/ ۲)، تاریخ نظم و نثر (۳۱۳ -۳۱۲)، تحفه سامی (۲۰۰۲ -۲۱۰)، تذکره‌ی روز روشن (۷۰۵)، الذریعه (۹۵۳/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۷۹۴)، مجالس النفائس (۲۴۱ -۲۴۰، ۶۷)، مطلع الشمس (۴۴۲/ ۲)، هفت اقلیم (۲۰۸/ ۲).

مشهدی، حسنعلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۰۳ ق)، خطاط و نقاش. وی شاگرد میر سید احمد مشهدی بود. خط خفی و جلی را خوش می‌نوشت و از اوان طفولیت استعداد خود را در این هنر نشان داد. به نقل از کتاب «مرآة العالم»، او پس از میرعلی هروی اسلوبی خاص آورد و پس از مرگ استاد، به هرات و نیشابور سفر کرد، سپس آهنگ عراق کرد و به زیارت عتبات رفت و حدود چهار سال در بغداد ماندگار شد. همچنین به زیارت حرمین شریفین شتافت و در همان جا درگذشت. حسنعلی از وراقی نیز سررشته داشت و آرایش و پیرایش مرقعات و صحافی و وصالی قطعات استادان را به تردستی انجام می‌داد و حواشی و کناره‌های تصاویر را به نیکوترین وجهی می‌آراست. از آثار وی: شش قطعه در مرقعهای مختلف، به قلمهای سه و دو و نیم دانگ و کتابت خوش، با رقمهای: «کتبه المذنب حسن علی المشهدی»؛ «در کربلا مرقوم گشت، کتبه المذنب حسن علی المشهدی»؛ «فقیر المذنب حسن علی، در کربلا نوشته شد»؛ و یکی که قطعه شعر معروف میر علی هروی است، با رقم: «کتبه المذنب سن علی غفراللّه ذنوبه و سترعیوبه» و «مشقه حسن علی»؛

آرایش حواشی قطعاتی از استادان خوشنویس ایران، که به انواع تشعیرها و اسلیمیهای گوناگون ترسیم شده و رقم «صاحبه و وراق حسنعلی غفرله» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۴۶/۱)، احوال و آثار نقاشان (۱۵۴/۱)، گلستان هنر (۹۱).

مشهدی، عبدالصمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۲۸ ق)، خطاط، نقاش و شاعر. وی از شاگردان سلطانعلی مشهدی بود. طبعی خوش داشت و شعر می‌سرود. امیر علیشیر نوایی (۹۰۶ -۸۴۴ ق) کتابت «دیوان» عبدالرحمان جامی را به وی واگذاشت و چون پس از اتمام، اشکالاتی در آن دید از جامی خواست تا خود این نسخه را مقابله کند. پس از این اتفاق او روی به افشانگری و سیاهی‌سازی و رنگ‌کاری آورد و در این فنون مهارت یافت. از آثار وی «دیوان» شعر می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۰۲ / ۲)، احوال و آثار نقاشان (۳۲۹ / ۱)، تاریخ نظم و نثر (۳۲۹ -۳۲۸)، تاریخ هنرهای ملی (۸۵۵ / ۲)، الذریعه (۶۸۹ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۶۱۶)، گلستان هنر (۱۴۸ -۱۴۷)، مجالس النفائس (۱۵۰)، هفت اقلیم (۲۰۸ -۲۰۷/ ۲).

مشهدی، محمد زمان

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۵۱ ق)، نقاش و طراح فلزات. اهل مشهد و نگارگر روی فلزات سخت و سازنده‌ی اسطرلابها و کرات جغرافیایی بود. وی در هیئت افلاک نیز اطلاعات جامعی داشته و صنعت اسطرلاب را به خوبی می‌دانسته است. از آثار رقم‌دار وی، کره‌ی جغرافیایی دقیقی است که علائم کواکب و رئوس سلسله، بر آن نقش بسته و رقم «محمد زمان در مشهد ۱۰۵۱» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۸۲۴/ ۲).

مصدق زاده، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حسین مصدق زاده هنرمند کاشیکاروطراح معروف کاشی از هنر مندانی است که توانسته است با درک محضر بهترین و شایسته

ترین استاد این فن یعنی پدرمرحومش و نیز با اتکای به استعداد خدادادی و درسایه لیاقت وپشتکار ،درطول بیش از شش دهه آثاری به وجود آورد که به حق ،هریک دنیایی زیبا و رمز و راز و ابتکار و خلاقیت را در خود نهفته دارند . وی را می توان آخرین بازمانده خاندانی دانست که از دوران صفویه در اصفهان آن روزگار کاشیکاربودند و باشیوه های مختلف این هنر بدیع ،بناهای مذهبی و سایر آثار ایران ودیگر ممالک را زینت می بخشیدند .

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : کاشیکاری

والدین و انساب : پدر حسین ، مرحوم استاد عبد الغفارمصدق زاده بود که اونیزفرزند مرحوم استاد محمد مصدق زاده ،کاشیکار برجسته عصر قاجاربود . پدران استادحسین از دوران صفویه از استادان بی بدیل هنر کاشیکاری بوده اند که هریک دردوران خود از شهرت و آوازه چشمگیری برخوردار بوده اند و هم اینک نام اکثر آنان بر کتیبه های مساجد و بناهای اصفهان و دیگر شهرها مخلد است .

خاطرات کودکی : حسین مصدق زاده دردوران کودکی بود که کاشیکاری را فرا گرفت . طوری که دورا ن کودکی حسین درحالی می گذشت که پدرش کاشیهای معرق سردر مسجد امام (مسجد شاه آن زمان)را مرمت می کرد و در ضمن رموز و دقایق کاررا نیز به او و فرزند دیگرش (مرحو م استاد محمد مصدق زاده)می آموخت .

استادان و مربیان : اولین حسین مصدق زاده ، پدرش عبد الغفار بود . عبد الغفار به اندازه ای به این هنر علاقمند بود که وصیت کرد تا فرزندانش هنر کاشیکاری را فرا گیرند . حسین ۱۲ ساله بودکه پدرش را از دست دادو حاج ید الله مغزی را که خویشاوندش بود به استادی برگزید .

همسر و فرزندان : حسین مصدق زاده نیز همچون پدر مرحومش ،فرزند ان خود را به فراگیری هنر کاشیکاری تشویق و ترغیب کرده است . به طوری که دو پسران او که درسن ۴۰تا۴۲ سالگی هستند زیر نظر وی به کار مشغول می باشند.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : خلاقیت و ابتکار حسین مصدق زاده و برادرش محمد مصدق زاده باعث شد تا از وجود آنان جهت تدریس درهنرستان هنرهای زیبا استفاده کنند . مصدق زاده از بدو تاسیس اداره باستان شناسی که بعدا فرهنگ و هنر شد و سپس به سازمان میراث فرهنگی تغییرنام داد ، بااین دستگاه همکاری داشته است .

چگونگی عرضه آثار : حسین مصدق زاده درطول بیش از شصت سال کار مداوم خدمات بسیاری به هنر کاشیکاری ایران کرده است . او درطول حیات پر، خویش ، کاشیکاری ۶۲ محراب ، ۳۳ سردر مسجد ، ۱۸ منار، ۹ گنبد را طراحی و اجرا کرده است . ---
----

آثار :

۱ تعمیر بارگاه امام کاظم (ع) و امام جواد (ع) درکاظمین

۲ تعمیر کاشی های مدرسه چهار باغ امام صادق اصفهان

۳ تعمیرمسجد حاج محمد جعفر آباده ای اصفهان

۴ سردر برخی ادارات در عمان

۵ سردرامامزاده اسماعیل اصفهان

۶ سردرخانه هنرمندان اصفهان

۷ سردرورودی بانک خون تبریز

۸ طراحی بیمارستان هلال احمر دردوبی

۹ طراحی سردرامامزاده گوگد گلپایگان

۱۰ طراحی سردرورودی امامزاده زید اصفهان

۱۱ طراحی کاشیکاری ۴ سردربازار امام خمینی لار

۱۲ طراحی کاشیکاری آرامگاه رودکی درتاجیکستان

۱۳ طراحی کاشیکاری حسینه محله منصوریه کویت

۱۴ طراحی کاشیکاری سقاخانه حضرت ابوالفضل

۱۵ طراحی کاشیکاری محراب مسجد حاجی درگلپایگان

۱۶ طراحی کاشیکاری مسجد آقا مسیح گلپایگان

۱۷ طراحی کاشیکاری مسجد امیرالمومنین درلار

۱۸ طراحی کاشیکاری مسجد جامع خوانسار

۱۹ طراحی کاشیکاری مضیف خانه خوانسار

۲۰ طراحی محراب مسجد لار

۲۱ کاشیکاری آرامگاه خیام درنیشابور

۲۲ کاشیکاری حرم امام علی (ع) درنجف

۲۳ کاشیکاری صحن آستانه حضرت معصومه درقم

۲۴ کاشیکاری صحن امام خمینی حرم امام رضا (ع) درمشهد

۲۵ کاشیکاری گنبد شاهچراغ (احمد بن موسی) درشیراز

۲۶ کاشیکاری مسجد کبود ایروان

۲۷ مرمت حرم حضرت رقیه (س) درسوریه

۲۸ مرمت سردر امیر چخماق یزد

۲۹ مرمت صحن حرم امام حسین (ع) درکربلا

۳۰ مرمت کاشی های مسجد جامع کبیریزد

منابع زندگینامه :حسین مصدق زاده ،آخرین بازمانده این خاندان هنرمند ، فصلنامه فرهنگ اصفهان ،شماره ۲۰ ، تابستان ۱۳۸۰ ، ص ۷۷

مصور اصفهانی، عبدالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۳۵۰ ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. در اصفهان به دنیا آمد و همان جا درگذشت. وی در قلمدان‌سازی و آبرنگ و در رنگ و روغن و تذهیب‌کاری مهارت داشت. از آثار او: تصویر حضرت علی (ع) به رنگ و روغن، با رقم: «عبدالله مصور ۱۳۳۰»؛ قلمدان جعبه‌ای که در رویه آن و رد داخل مدالیونهای متعدد، تصاویری از عرفا و دراویش را تصویر کرده و کناره‌ها را با مناظر دریا و کوه

و دشت و صحرا آرایش داده و رقم گذاشته است: «رقم عبدالله مصور»؛ منظره‌ی غدیرخم که پیامبر اکرم (ص) روی چند جمازه‌ی شتر رفته و حضرت علی (ع) را به جماعت مؤمنین معرفی می‌نماید، با رقم: «کمترین عبدالله مصور اصفهانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۱۵ -۳۱۴ / ۱).

مصور اصفهانی، محمدعلی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. در اصفهان به دنیا آمد و در شیوه‌ی محمدقاسم و معین مصور نقش تصویر می‌کرد. وی ابتدا شاگرد پدر خود بوده و بعدها به خدمت استاد معین مصور رسیده است. محمدعلی در تک چهره‌پردازی و ارائه مجالس گوناگون و جانورسازی مهارت داشت. از آثار او: تصویر جون بلند قامتی، در شیوه‌ی اصفهان، با رقم: «محمدعلی»؛ تصویر پیرمردی در شیوه‌ی رضا عباسی که دو زانو نشسته و حواشی نقاشی را گل و برگهای سنبلی طلایی پر کرده است، با رقم: «مشقه محمدعلی مصور بن ملک حسین اصفهانی»؛ چند تصویر آبرنگی زیبا در اندازه‌های کوچک، با موضوعات مختلف و رقم: «مشقه محمدعلی مصور». در «احوال و آثار نقاشان» به پنج اثر دیگر وی اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۱۱ -۹۰۹/ ۲).

مصور الملک، مهدی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۲ ق)، نقاش. ملقب به مصورالملک. وی در آبرنگ و سیاه قلم و نقوش رنگ روغنی مهارت داشت و شبیه‌سازی و چهره‌پردازی را خوب می‌دانست. میرزا مهدی مورد توجه ناصرالدین شاه بود و در زمان مظفرالدین شاه نیز لقب مصورالملکی یافت و حتی زمان سلطنت محمدعلی شاه را نیز درک کرد. او مصور تصاویر روزنامه‌ی «شرافت» بود که به سیاه قلم و هاشور ماهرانه ترسیم می‌کرد. از شاگردان مصورالملک، محمدناصر خان ظهیرالسلطان است که به خان خانان معروف بوده است. از آثار وی: تصویر رنگ روغنی میرزا علی‌اصغر خان اتابک که در سنین جوانی است، با: «رقم کمترین مهدی ۱۲۹۷»؛ منظره‌ی دکان کله پاچه‌ای، در رنگ روغن، با رقم: «خانه‌زاد مهدی نقاشباشی ۱۳۰۹»؛ تصویر رنگ روغنی کیمیاگران که در کنار آنها وسایل کیمیاگری دیده می‌شود، با رقم: «مهدی ۱۳۱۱»؛ تصویر یک شخصیت قاجاری که کلاه پوست بره‌ای به سر نهاده، با رقم: «راقمه مهدی مصورالملک ۱۳۲۲». در «احوال و آثار نقاشان» چند اثر دیگر از وی آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۵۱ -۱۲۴۷/ ۳)، افضل التواریخ (۹۷)، شرح حال رجال (۳۰۲/ ۵)، گلستان هنر (پنجاه و سه).

مصور الملکی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، نقاش. اهل اصـفهان و یکی از فرارویان مشـهور هنر نقاشی ایران بود. این هنرمند در اغلب رشته‌های هنری دستی بکمال داشت و از شاگردان زبـده‌ی آقا ابراهیم نقاشباشـی به شـمار می‌رفت. از بهترین آثار این هنرمند، صـحنه‌ی اسب دوانی میدان شاه در مقابل عالی‌قاپو است که بسیار ستودنی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱/۱۶۰).

مصور بدخشانی، میر منصور

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم و دهم ق)، نقـاش، مـذهب و خطـاط. اهـل بـدخشان و پـدر میر سـید علی متخلص به جـدایی بود. وی در بـدایت حال، در خـدمت شاه طهماسب صـفوی (۹۸۴ -۹۳۰ ق) بـه خلـق آثـار ارزنـده‌ای اشـتغال داشت و از تصـویرگران نـامی آن دوران به شـمار می‌آمد. به روایتی او فرزند روح‌اللَّه میرک است، اما این فرضیه چون منطبق با اسناد قدیمی نیست، پایه و اساسی ندارد. میرمنصور از شاگردان بلاواسـطه‌ی اسـتاد بهزاد به شمار می‌آید و از شاگردان خود او نیز، فرزندش سید علی و استاد زین‌العابدین معروف هستند. میر مصور در تذهیب و تشـعیر و هنر طلاکاری مهارت داشت و در کتابت اقلام مختلف بخصوص ثلث و رقاع و نسـتعلیق اسـتاد بود. از آثـار وی: تصویر خود نقـاش در هیـأت پیرمرد سپیـد مویی که عینـک به چشم نهاده و عرضه داشتی به دست گرفته است؛ تصویر سرخان بیگ سـفره‌چی که به خط نستعلیق رقم نهاده: «صوره میر مصور»؛ تصویر زخمی کردن شیری به دست بهرام چوبینه که بدون رقم است؛ تصویر کشته شدن دیو سپید به دست رستم نامدار که بدون رقم است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منـابع زنـدگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۵۴ -۱۳۴۳/ ۳)، خوشـنویسان و هنرمندان (۱۰۴، ۱۸)، گلسـتان هنر (چهل، چهل و یک، ۱۴۰ -۱۳۹)، مجمع الخواص (۹۷)، مناقب هنروران (۱۰۴)، هنر قلمدان (۲۴).

مصور تبریزی، محمد قاسم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۳۲ ق)، نقاش و خطاط. اهل تبریز بود که پس از درک مقدمات تصویرسازی، راهی اصـفهان شده و در خدمت اسـتادان نامی و پرآوازه آن سامـان قرار گرفتـه اسـت. وی بسـان اسـتاد محمـدی و سـایر پیشـتازان ایـن مکتب، تصـویر می‌آفریـده و در حـد خـود

هنرمندی صاحب عیار بوده است. استاد محمد قاسم در سایه‌پردازی شیوه‌ی مخصوصی داشت و آنها را از قلم ریز گرفته تا ضربه‌های قلم درشت، پرداز می‌کرد و آثار خود را متمایز می‌ساخت. او در تذهیب و حل کاری نیز مهارت داشت و نستعلیق را استادانه می‌نوشت. از آثار وی: تصویر درویشی افتاده که به استادی نقش بسته، با رقم: «محمد قاسم ۹۸۹»؛ تصویر زن زیبایی که پیراهن سرخ رنگ پوشیده، با رقم: «محمد قاسم ۱۰۰۴»؛ تصویر فلک کردن شاگرد تنبلی با منظره‌ی درخت کهنسال و پربرگی که در زیر پای درخت رقم نهاده: «... محمد قاسم سنه ۱۰۱۴»؛ تصویر نشسته شاه عباس که به تنه‌ی درختی تکیه داده است، با رقم: «بتاریخ... سنه ۱۰۳۲، رقم کمینه خاکسار محمد قاسم مصور». نوزده اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۶۷ -۱۰۶۱/ ۳)، گلستان هنر (چهل و پنج).

مصور حجار، علی‌اکبر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، حجار و نقاش. وی همکار اسماعیل جلایر و در ابتدا از شاگردان او در مدرسه‌ی دارالفنون بود . این هنرمند با کمال‌الملك به اروپا رفت و صنعت تصویر و مجسمه‌سازی را در فرانسه تکمیل کرد و به ایران بازگشت. استاد علی‌اکبر در طراحی و شیوه‌ی کلاسیک، نقاشی تیزبین دقیق بود و رنگ و روغن را بسیار خوش می‌ساخت. از آثار وی: تصویر تمام‌قد رنگ و روغنی ناصرالدین شاه قاجار که کلاه بوقی به سر نهاده و در سمت راست تصویر، نقاشی کوچکی بر روی دیوار دیده می‌شود که یکی از تصاویر اسماعیل جلایر است، با رقم: «عمل بنده درگاه علی‌اکبر مصور مشهور به حجار شاگرد استاد المصورین میرزا اسماعیل جلایر سنه ۱۲۶۳»؛ مجسمه‌ی برنزی ناصرالدین شاه سوار بر اسب که از کارهای عمده‌ی اوست.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۷۹ -۳۷۸ / ۱)، تاریخ برگزیدگان (۵۳۰ -۵۲۹)، تاریخ هنرهای ملی (۱۰۰۹ -۱۰۰۸ / ۲)، گلستان هنر (پنجاه و دو).

مصور حضور

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزده و چهاردهم ق)، قلمدان‌ساز. هنرمند اواخر دوره‌ی ناصری است که در گل و مرغ دستی داشته و به تذهیب نیز آشنا بوده است. از آثار وی قلمدان گل و مرغ شیرینی است که انواع گلها را بر روی قلمدان نقش نموده و رقم «کمترین مصور حضور» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۷۷/ ۳).

مصور علی، علی‌اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، نقاش و خطاط. از هنرمندانی است که جزو اخوان صفا بوده و به ظهیرالدوله صفا ارادت خالصانه داشته است. وی در شبیه‌سازی استعداد فراوان داشت و اغلب رنگ روغن کار می‌کرد و خطوط را خوش می‌نوشت. یکی از آثار وی تصویر ظهیرالدوله و سایر ارادتمندان آن خانقاه است که به شباهت تمام و استادانه به نقش درآورده است. اثر دیگر وی که با کمک یکی از شاگردانش به اتمام رسانده، تصویر رنگ روغنی چهره‌ی پیرمردی است که کلاه دوره‌ی احمد شاهی به سر نهاده و به خط رقاع استادانه‌ای رقم نهاده: «به معاونت بنده ساخته شده، مصور علی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۶۲/ ۳).

مصور فرهاد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش. وی گویا از اهالی شیراز بوده و این حدس از آنجا مایه گرفته است که میناتورهای او به شیوه‌ی مکتب ترکمن در شیراز پرداخت شده است. مهمترین اثر این نقاش نسخه‌ی تصویری «خاوران‌نامه» ابن‌حسام است که ظاهرا پرداخت آن از ۸۸۱ تا ۸۹۲ ق به طول انجامیده است. آنچه به شیوه‌ی کار فرهاد نقاش امتیازی بخشیده است یکی، شیوه اوست در مجلس‌آرایی و ارائه درختان سرو و گیاهان نواحی گرمسیری و ترسیم حیوانات دریایی و مناظر کشتی‌ها و ساحل کناره‌ها و نقوش روی کشتیها و اسلیمی گل اناری و دیگر، شیوه‌ی تذهیب و تشعیر صفحات اولیه و آخر کتاب در مکتب شیراز و نقش تاجهای کیانی و رگه‌های مارپیچی ظروف ساسانی و شیوه‌های ختایی و نقوش در و دیوار ساختمانها و لباس و قیافه زنان و کلاههای نمدی عیاران شیرازی دراویش، که این شیوه حدس شیرازی بودن وی را تقویت می‌کند. یکی از این نقاشیها رقم «کمترین بندگان فرهاد ۸۸۲» دارد؛ اثر دیگر وی، شاهی است که بر تخت نشسته و دو زن چادر به سر در اطراف نشسته‌اند، با رقم: «کمترین بندگان فرهاد ۸۸۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۱۴-۵۱۱ / ۲)، هنر عهد تیموریان (۴۰۰-۳۹۹).

مصور کاشی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف بعد از ۱۰۵۵ ق)، نقاش و شاعر. اهل کاشان و داماد آقا رضای کاشانی، نقاش معروف بود و از وظیفه بگیران ساروتقی، وزیر مازندران، به حساب می‌آمد. پس از مرگ ساروتقی به سال ۱۰۵۵ ق، او نیز درگذشته است. از وی اشعاری در تذکره‌ها باقی مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۶۳/ ۳)، تذکره‌ی روز روشن (۷۴۲ -۷۴۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۴۱۴)، الذریعه (۱۰۵۶/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۸۵۱).

مصور کاشی کمال

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. اهل کاشان و شاگرد عبدالعزیز نقاش بود. وی در مکتب اصفهان و به شیوه‌ی استاد محمدی کار می‌کرد و در تصویر و مجلس‌آرایی شیرین قلم بود. گویا این هنرمند نیز در قضیه جعل مهر شاه طهماسب صفوی (۹۸۴ -۹۳۰ ق) که به وسیله‌ی استادش، عبدالعزیز انجام یافته، شرکت داشته و تنبیه گشته است. از آثار او: تصویر زن جوانی، با رقم: «عمل کمال»؛ تصویر جوانی که بر روی بدن خود میخهایی فروبرده است، با رقم: «کمال ۶۰»، که گویا تاریخ تصویر ۹۶۰ ق است؛ تصویر رزم‌آوری رستم با یکی از شاهان ترک که حواشی اثر تذهیب شده و رقم «قلم کمال» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۵۲ -۵۵۱/ ۲).

مصور مشهدی، علیقلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۲۷ ق)، نقاش، قلمدان‌ساز و شاعر، متخلص به مصور. وی در تهران به دنیا آمد و در مشهد سکنی گزید. مصور در فن نقاشی و شبیه‌سازی مهارت داشت و قلمدان و قاب آینه نیز می‌ساخت. او همچنین دارای طبع شعر بود و بعضی از اشعارش در تذکره‌ها بر جای مانده است. صاحب عنوان تا ۱۲۹۴ ق در قید حیات بود. از آثار وی تصویر پیرمرد چوپانی به آبرنگ است که به عصایی تکیه داده و چند گوسفند را مراقبت می‌کند، با رقم: «عمل علی مصور تخلص»؛ قلمدان زیبایی، با تاریخ ۱۲۹۴ ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۷۳، ۱۱۶۴/ ۳، ۳۹۹/ ۱)، حدیقهٔ الشعراء (۱۶۶۲ -۱۶۶۰/ ۳)، الذریعه (۱۰۵۷ -۱۰۵۶/ ۹)، گنج شایگان (۴۳۲ -۴۲۶)، المآثر و الآثار (۲۱۴)، مجمع الفصحا (۹۵۲/ ۵)، هنر قلمدان (۱۳۸ -۱۳۷).

مصور مقصر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۷۸ ق)، نقاش. نام اصلی این هنرمند معلوم نیست ولی در ذیل تنها تصویری که از وی بجای مانده، خود را مقصر نامیده است.

این تصویر آبرنگی، نقش جوانی است که دو زانو نشسته و عصایی بر روی پاها نهاده است و به خط شکسته رقم «... در خراسان مصور مقصر فی ۱۲۷۸» دارد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۶۴/ ۳).

مصور، حسینعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و شاعر، متخلص به مصور. اهل خمسه و آبرنگ‌ساز دوره‌ی فتحعلی‌شاه قاجار بود. وی گویا همان حسینعلی میرزا، فرزند فتحعلی‌شاه است که به تصویرسازی و صورت‌پردازی علاقه وافری داشت. از آثار رقم‌دار این هنرمند، تصویر زن زیباروی ایرانی است در شیوه‌ی آقا صادق معروف، که به خط شکسته زیبا رقم «حسینعلی المتخلص به مصور ۱۲۴۴» دارد؛ یادگار دیگر وی، نقش درویشی به حال ایستاده است که در دست راست او چوب مطلایی که در انتهای آن نام مبارک حضرت علی علیه‌السلام نصب شده جلب نظر می‌کند، با: «رقم حقیر حسینعلی مصور تخلص سنه ۱۲۳۸».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۶۱/۱)، فرهنگ سخنوران (۸۵۱)، مصطبه‌ی خراب (۱۶۲).

مصور، فرخ

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۹۵۴ ق)، نقاش. وی گرجی‌زاده تازه‌مسلمانی بود که از گرجستان به ایران آمده بود و در هنر مورد علاقه خود پیشرفت فراوان کرد. وی با برادرش سیاوش‌بیگ تحت حمایت شاه‌طهماسب قرار گرفت و در دربار سلطنتی اجر و قربی پیدا کرد و سپس در جرگه معتمدان سلطان حمزه میرزا ولیعهد درآمد. وی گویا در ۹۹۶ ق به هند رفت و چون نقاش زبردستی بود در دربار سلطنتی اکبرشاه نیز راه یافت.در زمان جهانگیر نیز مورد اعزاز و احترام بود و ریاست نقاشخانه سلطنتی را بر عهده داشت. فرخ‌بیگ در کهنسالی نیز تصویرگری می‌کرد و تا متجاوز از هفتاد سالگی قدر قلمش پایدار بود. از شاگردان معروف وی فرخ چیله و فرخ خرد بودند. فرخ‌بیگ در شبیه‌سازی قدرت تمام داشت. در هنر چهره‌پردازی نیز ماهر بود. عمده کارهای وی تک چهره‌سازی و شبیه‌پردازی بود و در جانور و پرنده‌سازی و ارائه دشت و دمن و گل و گلزار و تذهیب و حل‌کاری و آرایش صحنه‌ها و نقاشی، تیز قلم بود. فرخ بیگ در ۱۰۲۴ ق هنوز می زیست. از آثار او: تصویر شاهزاده جوانی که کلاه عمامه‌ای پردار به سر گذاشته، با رقم: «کمترین بنده‌ها فرخ مصور»؛ تصویر استادانه درویش پیری که عبای تیره و بلندی به تن کرده و چنین رقم نهاده: «رقم فرخ‌بیک در سن هفتاد سالگی کشیده»؛ تصویر شاهزاده هندی که در یک دست طوطی گرفته و در دست دیگر گلی را نشان می‌دهد، با رقم: «عمل فرخ‌بیک»؛ مینیاتور استادانه و پرمهارت تصویر پیرمردی که روی صندلی بافت حصیری نشسته است، با رقم: «عمل نادر العصر فرخ بیک در سن هفتاد سالگی مرقوم ساخت... در سنه ۱۰ جلوس ۱۰۲۴ هجری». سیزده اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۰۹ -۵۰۳ / ۲)، عالم‌آرای عباسی (۱۷۶، ۱۰۴ / ۱)،گلستان هنر (چهل و پنج، ۹ ۱۴۹، هنر قلمدان (۲۴).

مصور، محمود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف بعد از ۹۳۲ ق)، نقاش. از هنرمندان مکتب هرات و معاصران بهزاد بود. از آثار وی: چهل و سه تصویر نسخه‌ی «بوستان» سعدی، که پیش از ۹۰۸ ق، توسط شهسوار کاتب کتابت شده است؛ دو تصویر از نسخه‌ی «کلیات» سعدی، که به تاریخ ۹۳۲ ق، توسط مرشد کاتب شیرازی کتابت شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۳۵، ۱۱۲۳/ ۳)، هنر عهد تیموریان (۷۷۱، ۷۶۷ -۷۶۶).

مصور، مهدی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۳۷ ق)، نقاش. وی در تصویرسازی و گل و مرغ و صنعت تذهیب قوی‌دست بود. از آثار او جعبه‌ی روغنی شیوایی است که به تذهیبهای گوناگون ترسیم شده و رقم «عمل مهدی ۱۱۳۷» دارد. اثر آبرنگی او تصویر نسترن پریده رنگی است که به مهارت نقش یافته و رقم نهاده: «ز مهدی مصور شده این اثر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۴۷/ ۳).

مصور، ولی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم و دهم ق)، نقاش و خطاط. مشهور به ملا ولی قلندر. اهل هرات بود و علاوه بر نقاشی در نوشتن خطوط، بخصوص ثلث مهارت داشت. دوران حیات وی مصدف است با صدارت امیر علیشیر نوایی (۹۰۶ -۸۴۴ ق) و سلطان حسین بایقرا (۹۱۱ -۸۷۳ ق). از شاگردان وی در تذهیب و خط ثلث، روح‌اللّه میرک هروی است که در مواردی از روی کارهای استاد مشق می‌نموده است. از آثار وی: کتیبه سر در مسجد جامع زیارتگاه، در هرات که به خط ثلث است؛ تصویر پر مهارت سلطان حسین بایقرا در البسه سلطنتی که در بالای آن، شعری با خط نستعلیق نوشته شده و چنین رقم نهاده: «بنده ولی مصور»؛ جلد روغنی زیبایی در شیوه‌ی گل و مرغی

دوره‌ی تیموری و سبک هراتی، با رقم: «عمل ملا ـ ولی»؛ تصویر سلطان حسین بایقرا در جوانی که بر روی قالیچه‌ای نشسته و در پایین تصویر نیز چند خط نوشته شده و رقم آن به خط تحریری چنین است: «تصویر سلطان حسین بایقرا- بنده ولی مصور»؛ تصویر شکارگاه سلطنتی که در گوشه چپ و پایین نقاشی به خط نستعلیق رقم نهاده: «عبده ولی مصور»؛ تصویر شتری که به زنجیری بسته شده، با رقم: «عبده ولی مصور».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۰۴ -۱۴۰۱/ ۳)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۳۲ ، ۱۰۰ ، ۹۹، ۱۶)، گلستان هنر (سی و سه، سی و نه)، هنر قلمدان (۲۱).

مصورالممالک

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۵ ش)، نقاش. در رشته‌های رنگ روغنی و سیاه قلم و آبرنگ مهارت داشت. وی سالها در مدارس مختلف، سمت استادی نقاشی را داشته و شاگردان زیادی را تعلیم داده است. از آثار وی تصویر رنگ روغنی ونوس در کنار چشمه است که به استادی و حالت تمام نقاشی شده، با رقم: «مصورالممالک صمصام ذوالفقاری ۱۳۱۵ شمسی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۸۷ -۲۸۶/ ۱).

مصورزاده‌ی خویی، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۲۱ ش)، نقاش و تابلونویس. از تصویرسازان شهر خوی بود و در معیت پدر هنرمندش به نقش تصویر می‌پرداخت. محمدعلی در شبیه‌سازی صاحب قلم بود و طراحی‌های مدادی را خوب می‌دانست. وی در مقبره‌ی محله امامزاده‌ی خوی دفن شده است. از آثار بجا مانده‌ی او که در ترتیب و نقش آنها با سایر هنرمندان دیگر نیز همکاری نموده، دو تصویر بزرگ رنگ روغنی زیبایی است که در یکی از آنها، تصویر مهمانی مجللی است که انواع غذاهای ایرانی در آن دیده می‌شوند و در نوع خود جالب است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۱۲ -۹۱۱/ ۲).

مظفر علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۹ ق)، نقاش و خطاط. نگارگر شیرین قلم و خوشنویسی استاد، در شیوه‌ی ناخنی بود و در ولایت هند زندگی می‌کرد. از آثار وی، نسخه‌ی زیبایی به نام «پند نامه عرف کریما» است که در شیوه‌ی ناخنی عمل آمده و خط نستعلیق زیبایی دارد و کناره و سر صفحه‌های آن، از گلهای تزیینی ناخنی شده، با رقم: «... در تحریر ناخن مظفر علی بیك... سنه ۱۲۸۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۷۰/ ۳).

مظفرعلی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ف. قزوین ۹۹۰ ه.ق) از نقاشان معروف و خواهرزاده کمال‌الدین بهزاد (ه.م) است که در خدمت او این هنر را کسب و به مرتبه عالی رسید. طراح و صورت‌ساز بی‌نظیر بود و در خطاطی و شطرنج نیز به غایت استاد و گاهی شعر می‌گفت. پدر او حیدرعلی از اهل تربت بوده است به همین جهت او را تربتی نوشته‌اند. ولی نشو و نمایش در تبریز و قزوین است. مظفرعلی نزد شاه طهماسب معزز و محترم بود و تصاویر عمارت دولتخانه و چهل ستون در قزوین اکثراً از اوست.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

معدوم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۵۰ ق)، نقاش و خطاط. نقاش ناخنی دوره‌ی محمدشاه قاجار بود و جمله نقوش و خطوط را، به شیوه‌ی ناخنی استادانه عمل می‌آورد. از آثار وی گرفت و گیر و نزاع دو شتر عصبانی است که در شیوه‌ی ناخنی عمل آورده و رقم «معدوم ۱۲۴۹» دارد؛ دیگر از آثار ناخنی وی، مرقع خطوطی در نسخ و نستعلیق و شکسته تعلیق است که همه‌ی خطوط را استادانه نوشته و رقم «حرره معدوم ۱۲۵۰» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۷۲/ ۳).

معروف

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش و خطاط. از تصویرگران «شاهنامه‌ی» بایسنقری بود که در سال ۸۳۳ ق به دست جعفر بایسنقری کتابت شده و

بعضی تصاویر «شاهنامه» را این استاد به فرجام رسانده است. ضمنا او در قطعه خطی که توسط پانزده تن از مشاهیر هنری آن عصر، تحت سرپرستی بایسنقر میرزا، کتابت شده و اکنون در موزه‌ی توپ قاپوسرای ترکیه می‌باشد، سطری نگاشته و رقم نهاده: «حرره معروف النقاش».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۷۳ -۱۱۷۲/ ۳)، هنر عهد تیموریان (۵۶۵، ۴۴۹).

معمار، ابوالحسن

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم ق)، نقاش. از هنرمندان عصر خود بود. از باقیمانده‌ی آثار وی، بنای رباط شرف در خراسان نزدیک راه مشهد به سرخس است که از ابنیه‌ی بسیار زیبای دوران سلجوقی و دارای آجر کاری و گچبری عالی است که به سال ۵۴۹ ق و به نام سلطان سنجر پایان یافته است. کتیبه‌ی آن به خط کوفی ابومنصور اسعد بن محمّد طرایفی سرخسی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :کارنامه‌ی بزرگان (۵۵).

معیر الممالک، دوستعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۹۰ -۱۲۳۶ ق)، نقاش و خطاط. ملقب به معیر الممالک. از شاهزادگان صاحب کمال قاجاری بود و بعدها به نظام‌الدوله ملقب شد. وی در تصویر آفرینی به شیوه‌ی رنگ روغن تبحر داشت و خط را نیز خوش می‌نوشت. از علوم ادبی بهره‌مند بود و مجموع مقالات و خاطرات خود را در دو کتاب «زندگانی خصوصی ناصرالدین‌شاه» و «رجال عصر ناصری» فراهم آورده است. از آثار نقاشی او: منظره‌ی زمستانی و پر برفی که چند درخت در وسط آن دیده می‌شود؛ تصویر چند گوسفندی که از شدت سرما، کنار هم به خواب رفته‌اند؛ دورنمای منظره‌ی زیبایی که در افق آن، تصویر درختان و مزارع و کلبه دهقانی جلوه‌گر است.[۱]

دوستعلی خان بسطامی نظام‌الدوله (و. ۱۲۳۶ ه.ق- ف. ۱۲۹۰ ه.ق) پسر حسین علی‌خان معیر و داماد فتحعلی شاه بود؛ به حکومت یزد و گیلان رسید و سمت خزانه‌داری یافت و به عضویت دارالشورائی که ناصرالدین شاه تشکیل داد نائل گشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار نقاشان (۱۱۷۴/ ۴)، شرح حال رجال (۱۵۷، ۹۳، ۴۱/ ۶).

معین مصور

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۰۰ ق)، نقاش. معروف به آقا معین و آقا معینا. از مشهورترین استادان مینیاتورسازی در میانه‌های دوران صفوی است. متأسفانه با همه شهرت و سوابق درخشانی که در صنعت تصویر داشته، هیچ یک از تذکره‌نویسان و تاریخ‌نگاران آن دوره، کوچکترین اشاره‌ای در مورد احوال وی نکرده‌اند. وی از شاگردان با استعداد رضا عباسی بوده و گویا همه‌ی عمر خود را در شهر اصفهان گذرانده است. معین مصور، اولین نقاشی است که در ذیل اغلب آثار خود، نام و تاریخ اجرای تصویر را به روشنی عیان ساخته و حتی بعضی از مشخصات دیگر نقش را نیز، بر آن علاوه نموده است. او در شبیه‌سازی و چهره‌پردازی استادی چیره‌دست بود و در ارائه‌ی مجالس بزمی و رزمی و مناظر گوناگون، نقاشی پر مایه به شمار می‌آمد. چهره‌پردازیهای وی در شیوه‌ی اصفهانی و حال و قیافه‌ی آن سامان بود و از شیوه‌ی مغولی و چینی در آثار او، چیزی به چشم نمی‌خورد. در شیوه‌ی حل کاری و تذهیب زمینه و اطراف قدرت قلم داشت و نقش جانوران و دشت و دمن و سایر شیوه میرکی را به استادی انجام می‌داد. معین مصور یکی از پیشگامان قلمدان‌سازی در عیار کارهای روغنی است، اما در تصویرسازی اغلب آبرنگ کار می‌کرد و هیچ‌گاه از شیوه‌ی اصفهانی و مکتب رضا عباسی عدول نکرد. به غیر از استاد رضا عباسی که در خدمت وی بوده، از آثار دیگر هنرمندان سابق نیز از جمله استاد بهزاد و استاد محمدی و صادقی بیگ و چه بسا سایر استادان دیگر مشق کرده و در تکمیل بعضی کارهای نیمه تمام آنها کوشا بوده است. او شاگردان زیادی داشته و نام بعضی از آنها را در ذیل آثار خود آورده است. استاد شفیع عباسی نیز از دوستان و معاصران وی بوده است. از آثارش: تصویر پیرمردی که به عصای خود تکیه داده است، با رقم: «پیر سرکار به دست گمراه- رقمش کرد معینا این را سنه ۱۰۴۲»؛ تصویر جوان زیبایی، در شیوه‌ی بخصوصی که خروس جنگی با حالتی را بغل کرده، با رقم: «معین مصور ۱۰۷۳»؛ تصویر شاه عباس کبیر که پیاله دارو یا شراب را، به حکیم شمسا محمد تحویل می‌دهد، با رقم: «... سنه ۱۰۸۲ باتمام رسید»؛ تصویر مرغ زیبایی که بر روی سنگی نشسته با رقم: «... سنه ۱۱۰۰ باتمام رسید. مشقه معین مصور». شصت اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۹۹ -۱۱۷۴/ ۳)، تاریخ هنرهای ملی (۴۹۲/ ۱)، گلستان هنر (چهل و پنج)، هنر قلمدان (۹۳/ ۹۲).

معین‌الدین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. از هنرمندان دوره‌ی شاه عباس اول (۱۰۳۸ -۹۹۶ ق) است. تنها اثر رقم‌داری که از وی به جای مانده تصویر درویشی است که روی تخته سنگی نشسته و دستهای خود را در آستین بلند لباس خود مخفی کرده است، با رقم: «عمل معین‌الدین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۷۴/ ۳).

مغل تبریزی، علی محمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۰۱ ق)، قلمدان‌ساز و نقاش. از اهالی تبریز بود که در هند اقامت داشت. وی چهره‌پرداز بود و در گل و مرغ و تذهیب دارای تبحر بود. از آثار او: قلمدان گل و مرغی که رویه و کناره‌ها، با گل و مرغ شیوه‌ی هندی نقش بسته و کناره‌ها نیز تذهیب شده است، با رقم: «عمل مغل تبریزی ۱۲۰۱»؛ جعبه‌ی مدور روغنی که رویه و کناره‌ها را به انواع گلهای زینتی و در شیوه و عیار هندی عمل آورده، با رقم: «عمل علی محمد مغل تبریزی»؛ قلمدان چهره‌پردازی که بر رویه آن، شاهزاده خانمی هندی بر روی صندلی نشسته و خدمه و دوستانش در کنار وی دیده می‌شوند، با رقم: «علی محمد مغل».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۹۹/ ۳).

مفتاح، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۸ ش)، موسیقیدان، نقاش و شاعر. در تهران به دنیا آمد. از کودکی به موسیقی علاقه داشت و برای اغنای ذوق خود به نی‌لبک روی آورد و بعد به نواختن نی پرداخت و سپس به قره نی علاقه‌مند شد و همه‌ی اینها را بدون معلم تمرین می‌کرد. پس از آن نیز، برای فراگیری ویولن نزد استاد ابوالحسن صبا رفت. فعالیتهای او از دوران تحیل در هنرستان شروع شد. وی غیر از استفاده و کسب فیض در محضر صبا، به همراه تنی چند از هنرمندان صفحاتی پر کرد. مفتا علاوه بر موسیقی، به شعر و نقاشی نیز علاقه‌مند بود و توسط پسر عمه‌اش، نیما یوشیج، نزد رسام ارژنگی به فراگیری نقاشی پرداخت. او پس از اخذ لیسانس، وارد وزارت فرهنگ شد و از ۱۳۲۰ ش در رادیو به نوازندگی پرداخت و در سالهای بعد، رهبر و سرپرست ارکستر شماره‌ی یک رادیو ایران شد. مهم‌ترین اقدام مفتاح، تحقیق و مطالعه درباره‌ی ساز قانون بوده و از وی مقالاتی درباره‌ی قانون در مجله «موزیک ایران» به چاپ رسیده است. از آثار وی، غیر از تکنوازیها و همنوازیهای او، تصانیفی است که به وسیله‌ی ارکسترهای رادیو اجرا شده و استاد بنان آن را خوانده است. از آثار ارکستر او: «پرواز»؛ «راز دل»؛ «به امید دیدار».[۱]

از میان تمام کسانی که در دوره‌ی دوم ضبط صفحات موسیقی در ایران به پر کردن صفحه پرداخته‌اند، ۳ نفر بیشتر در حال حاضر در قید حیات نیستند (دوره دوم ضبط در ایران از سال ۱۳۰۶ آغاز شد): ملکه حکمت شعار، ملوک ضرابی کاشانی و مهدی مفتاح، اولی و دومی به سبب حرفه خاص خویش و موقعیت خود، در پنجاه سال اخیر از شهرت بسزایی برخوردار بودند و هستند لیکن مفتاح کمتر شناخته شده است و این اشکال بافت فرهنگی در جامعه ما بوده است که اهل ذوق و طرب را بیشتر از اهل علم و تتبع خوش دارند. مفتاح فرزند محمودخان مفتاح‌الملک، در تهران متولد شد. در پنج سالگی پدر را از دست داد و تحت تکفل برادران ارشد خود قرار گرفت. از کودکی به موسیقی علاقه داشت. برادر بزرگتر او، علی مفتاح به نواختن تار و ویولن آشنا بود. مهدی کوچک برای اغنای ذوق خود، نی‌لبکی تهیه کرده، نزد خود به فراگیری آن پرداخت. بعد از دو سال، به نواختن نی هفت‌بند روی آورد و بعد از آن نیز به قره‌نی علاقمند شد و همه اینها را نزد خود و بدون معلم تمرین می‌کرد. سرانجام به ویولن روی آورد و بعدها نزد بزرگترین نوازنده‌ی آن دوران، ابوالحسن صبا به شاگردی رفت. در همین بین تحصیلات خود را تا کلاس دهم در

مدرسه آمریکایی سپری کرد. عشق وی تنها به موسیقی نبود، بلکه به شعر و نقاشی نیز شوق بسیار داشت. پسر عمه او، نیما یوشیج شاعر معروف بود که توسط او به «رسام ارژنگی» نقاش نامی آن دوران معرفی شد. رسام ارژنگی انگیزه‌ی تأسیس یک مدرسه رسمی نقاشی را داشت و مفتاح نیز تا یکسال در نگارستان ارژنگی مشغول هنرآموزی بود، لیکن پس از آن به مدرسه‌ی دولتی موسیقی (هنرستان عالی موسیقی سال‌های بعد) مراجعه کرد و از همان مدرسه دیپلم گرفت. فعالیتهای موسیقیایی مهدی مفتاح از دوران تحصیل او در هنرستان شروع شد. غیر از استفاده و کسب فیض در محضر صبا، از سال ۱۳۰۶ به بعد که بازار ضبط صفحات ایرانی دوباره پس از یک دوره فترت رونق یافت، وی به همراه تنی چند از هنرمندان صفحاتی پر کرد. مشهورترین آنها دو صفحه است که کمپانی انگلیسی «هیزماسترزویس» از ویولن تکنوازی وی به همراه آواز روح‌انگیز پرکرده است. اولی صفحه‌ای است در سه‌گاه که یک روی آن تصنیف «عهدشکن» (در سه‌گاه) است، اثر پرویز ایرانپور با ارکستر خود وی و با صدای روح‌انگیز و روی دوم، ویولن مفتاح است که ابتدا قطعه‌ای کوتاه را نواخته سپس روح‌انگیز با این شعر وی را همراهی می‌کند: «همه روز باز نمانم که ببینم از تو رویی»... دومی صفحه‌ای است که هر دو روی آن آواز دشتی است و در ابتدای آن، مفتاح چهار مضرابی نواخته و پس از آن روح‌انگیز با شعر: «دل خون شد از امید و نشد یار یار من» آواز می‌خواند. این دو صفحه در زمان خود مورد استقبال واقع شد و آواز روح‌انگیز در صفحه دوم در سالهای بعد مورد تقلید بسیاری از خوانندگان دیگر زن واقع شد (از جمله خانم مرضیه). مفتاح در سال ۱۲۸۸ متولد و پس از طی مراحل تحصیلات ابتدایی به سال ۱۳۱۹ تحصیلات خود را در دانشسرا به پایان رسانید و لیسانس گرفت. سپس وارد وزارت فرهنگ شد. از سال ۱۳۲۰ نیز در رادیو به نوازندگی پرداخت و در سالهای بعد، رهبر و سرپرست ارکستر شماره ۱ رادیو ایران شد. مفتاح مشاغل متعددی تا به حال داشته است که مهمترین آنها عبارتند از: تصدی مجله موسیقی اداره موسیقی کشور- دبیری دبیرستانها و دانشسرای عالی و هنرستان عالی موسیقی- ریاست دفتر اداره موسیقی کشور و هنرستان عالی موسیقی- معاون هنرستان موسیقی ملی. آثار موسیقیایی وی بر چهار دسته است: ۱- تکنوازی‌ها و همنوازی‌های او (که بیشتر در صفحه ضبط شده یا در سالیان اولیه‌ی تأسیس رادیو از آنجا پخش شده است). ۲- تصانیف او که به وسیله‌ی ارکسترهای رادیو اجرا شده و بنان آن را خوانده است (از آن جمله است: سکوت شب، بخت بازآید، نغمه‌ی سحر، شوق زندگی). ۳- آثار ارکستری (از آن جمله است: پرواز، راز دل، به امید دیدار). ۴- آثار مدرسه‌ای که شامل تمریناتی است برای ویولن که در کتابهای آموزش ویولن هنرستان موسیقی ملی به چاپ رسیده است.

از نظر موسیقیایی، مهدی مفتاح در گروه موسیقیدانانی است که پس از ایجاد موسیقی نوین توسط کلنل وزیری پا گرفتند و با تغییراتی چند در اصول کاریشان هنگام کار در رادیو، در حول و حوش همان مکتب به کار پرداختند. چنانچه آثار و تصانیف او نیز دارای خصوصیات و حالات همین شیوه است و خدمات مفتاح در هنرستانها نیز دنباله‌ی منطقی همین راه می‌باشد.

مهمترین اقدام مفتاح، تحقیق و مطالعه درباره ساز «قانون» است که هر چند در فرهنگ سازهای سنتی و موسیقی سنتی ما جدایی ندارد با توجه به این که ریشه‌ای ایرانی دارد. این ساز را در ایران رحیم قانونی و پسرش جلال قانونی می‌نواختند ولی شیوه‌ی نوازندگی آنان بر پایه‌ی موسیقی عربی بود. مفتاح از سال ۱۳۲۸ به یادگیری قانون اقدام کرد و بعد از چند سال برای تحقیقات بیشتر در زمینه‌ی تکنیک این ساز به عراق و کشورهای دیگر سفر کرد. وی درصدد نوشتن دستوری برای قانون بود که تا آنجا که بنده اطلاع دارم هنوز به چاپ نرسیده است ولی مقالاتی از او درباره‌ی قانون در موزیک ایران به چاپ رسیده است.

مفتاح مردی است مهربان، مؤدب و خوش محضر، کهنسالی و سالیان متمادی کار در موسیقی ایران، از ویژگی‌های مثبت اخلاقی وی می‌باشد. صحبتهای او می‌تواند گوشه‌هایی از تاریخ معاصر موسیقی‌مان را که تا به حال پنهان مانده است، آشکار کند.

موسیقیدان.

تولد: ۱۲۸۸.

درگذشت: ۱۳۷۵.

مهدی مفتاح نوازنده‌ی قانون و ویولن بود. نزد ابوالحسن صبا ویولن را آموخت و موسیقی را در هنرستان عالی موسیقی و مدرسه‌ی موسیقی وزیری فراگرفت.

در سال ۱۳۱۹ با افتتاح رادیو در گروه موسیقی نوین به رهبری وزیری به همکاری پرداخت. و قبل از آن نیز آثاری در صفحه‌ی گرامافون ضبط نموده بود. با دریافت لیسانس از دانشسرای عالی، به خدمت فرهنگ درآمد. وی نخستین مدرس و نویسنده‌ی روش جهت معرفی و نواختن قانون به حساب می‌آید و مدرس انجمن موسیقی ملی و سرپرست و نوازنده‌ی گروه موسیقی سازهای ملی مدرس هنرستان موسیقی بود.

در ۱۳۳۱ نظامت هنرستان موسیقی را عهده‌دار داشت. وی همچنین ناظر و سرپرست آتلیه‌ی معماری و نقاشی دانشکده‌ی هنرهای زیبا در دانشگاه تهران بود و در سال ۱۳۲۳ به اداره‌ی موسیقی کشور انتقال یافت.

از جمله آثار قلمی وی می‌توان به کتاب متد قانون و آهنگ‌هایی برای این ساز را نام برد.

مهدی مفتاح در سال ۱۳۷۵ درگذشت و پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی ۸۸ (هنرمندان و نویسندگان) مدفون است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] تاریخ تحول ضبط موسیقی (۳۱۴، ۳۱۲)، تاریخ موسیقی (۵۲۵ -۵۲۴/ ۲)، سرگذشت موسیقی (۱۹۶ -۱۹۵/ ۱)، مردان موسیقی (۶۵ -۶۳/ ۱).

مقصود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. از شاگردان استاد بهزاد است که در مجلس‌آرایی و تصویرگری مهارت داشته و در چهره‌پردازی و منظره‌سازی پر استعداد بوده است. از آثار معروف وی که در ذیل مرقع گلشن به طبع رسیده، تصویر ارزنده‌ای در نسخه‌ی «جامع التواریخ» است که پادشاه و رجال در بزم مفرحی نشسته‌اند و رامشگران به طرب مشغول هستند و حواشی تصویر، تذهیب و تشعیر استادانه دارد، با رقم: «عمل مقصود شاگرد استاد بهزاد». دیگر اثر او تصویری در نسخه‌ی جامی است که خود را شاگرد استاد بهزاد معرفی نموده و تصاویری از سلطان محمد و حیدرعلی و قاسم علی و مظفر علی را نیز در بر دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۰۱/ ۳).

مقصود علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، طراح و نقاش. از هنرمندان اوایل دوره‌ی صفوی است. وی سازنده‌ی صندوق نفیس مقبره‌ی شاه اسماعیل صفوی (۹۳۰ -۹۰۵ ق) در اردبیل است که از گل و بوته‌های برجسته‌ی عاج و خاتم کاری بسته شده و با مفتولهای نازک و فیروزه‌ای ریز

تزیین یافته است، با رقم: «عمل استاد مقصود علی...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۹۹/ ۳).

مقیمی، ابوطالب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۱ ش)، نقاش. در تهران به دنیا آمد. از دوران کودکی علاقه زیادی به خط و نقاشی داشت و روی این علاقه پس از آنکه مقدمات کار و مراحل اولیه‌ی هنر را فراگرفت، برای تکمیل آن وارد مدرسه‌ی کمال‌الملک گردید. مقیمی در مینیاتورسازی به شیوه‌های گوناگون شیرین قلم بود و آثار زیادی از خود به یادگار گذاشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۵/ ۱).

ملازاده

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۸۴ ق)، قاطع. نگارگر تصاویر و سایر تزیینات دیگر و خطوط بود و در هنر خود مهارت تامی داشت. از آثار قطاعی وی که به تیز قلمی انجام داده، قطعه خطی از میرعلی هروی است که به دقت و وسواس تمام قطاعی کرده و رقم نهاده: «قاطعها ملازاده سنه ۹۸۴».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۰۳/ ۳).

ملک‌الشعراء کاشانی، محمود

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۱۱ -۱۲۲۸ ق)، شاعر، ادیب، خطاط و نقاش. اصلا کاشانی بود. پدر و جدش،فتحعلی خان صبا، هر دو از شعرای نامی بودند و در دربار فتحعلی‌شاه لقب ملک‌الشعرایی داشتند. محمود خان در تهران به دنیا آمد و علوم زمان خود را نزد عمویش، محمد قاسم خان فروغ آموخت. وی از اواخر عهد محمدشاه قاجار به کارهای دیوانی پرداخت و سپس در دربار ناصرالدین شاه عهده‌دار مشاغل مختلف دولتی بود و از نزدیکان و ستایشگران او شمرده می‌شد. محمود خان از فنون ادب و تاریخ و حکمت آگاهی داشت و در شعر تابع سخنوران قرن پنجم قمری بود و اغلب خطوط، بویژه نستعلیق و شکسته را استادانه می‌نوشت. او همچنین در تصویرسازی

صاحب قلم و در چهره‌پردازی و شبیه‌سازی، نقاشی پر ابتکار بود و در مجسمه‌سازی و منبت‌کاری بر روی چوب و عاج و نیز قلمدان‌سازی مهارت داشت و تذهیب و تشعیر و روغن‌کاری را خود انجام می‌داد. محمود خان در تهران وفات یافت و در زاویه‌ی حضرت عبدالعظیم حسنی به خاک سپرده شد. از آثار قلمی وی: «منشآت»؛ «دیوان» شعر، حاوی پنجاه و هشت قصیده و قطعه و چند شعر پراکنده و ناتمام و چهارده بند مرثیه به سبک «دوازده بند» محتشم کاشانی. به آورده‌ی صاحب «المآثر و الآثار»، وی تاریخی نیز در تراجم ارباب القاب دوران سلطنت ناصرالدین‌شاه نگاشته است. از آثار خطی وی: یک نسخه «گلشن راز» شبستری، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... بقلم شکسته رقم اقل چاکران... محمود کاشانی... سنه‌ی یکهزار و دویست و هشتاد و یک اتمام پذیرفت»؛ یک مرقع مشتمل بر بیست و دو رقعه، به اقلام مختلف، از جمله نستعلیق پنج دانگ و دو دانگ و کتابت و غبار خوش، با رقم: «مشقه العبد الاقل محمود کاشانی غفر له» و تاریخ‌های ۱۲۸۹، ۱۲۸۸ و ۱۲۹۰ ق؛ مرقعی مشتمل بر سی و دو رقعه به اقلام مختلف، از جمله شکسته تعلیق، کتابت خفی خوش، با رقم: «مشقه العبد الاقل محمد کاشانی غفر له فی سنهٔ ۱۲۸۹» و «العبد الاقل الاثم الجانی محمود الکاشانی سنهٔ ۱۲۸۸» و قطعات مختلف دیگر. از آثار نقاشی وی: آبرنگ زیبا و استادانه‌ی شمس العماره، با رقم: «بنده درگاه محمود سنه ۱۲۸۵»؛ تصویر کاخ گلستان، در آبرنگ، با رقم: «بنده درگاه محمود سنه ۱۲۸۷»؛ قلمدان برازنده و شیوایی، با تصاویر مختلف، با رقم: «بنده درگاه محمود ۱۳۰۰»؛ تابلوی رنگ روغنی صحن مطهر حضرت امام رضا (ع)، با رقم: «بنده درگاه محمود ۱۳۰۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۷۸/ ۴، ۸۸۸ -۸۸۵/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۱۳۳ -۱۱۲۳/ ۳)، از صبا تا نیما (۱۳۰ -۱۲۷/ ۱)، تاریخ برگزیدگان (۴۹۲ -۴۹۰)، هنرهای ملی (۹۶۱ -۹۶۰/ ۲)، حدیقهٔ الشعراء (۱۶۰۷ -۱۶۰۴/ ۳)، دایرهٔالمعارف فارسی (۲۷۰۲/ ۲)، الذریعه (۱۰۱۳/ ۹، ۳۱۲/ ۵)، شرح حال رجال (۲۸۳ -۲۸۱/ ۵)، فرهنگ سخنوران (۸۲۱)، کارنامه‌ی بزرگان (۳۸۲ - ۳۸۰)، گلستان هنر (پنجاه و سه)، گنج سخن (۲۳۹ -۲۳۴/ ۳)، المآثر و الآثار (۱۹۷ -۱۹۶)، مجمع الفصحا (۹۱۹ -۹۰۷/ ۵)، مکارم الآثار (۷۵۹ -۷۵۸/ ۳)، مؤلفین کتب چاپی (۲۸ -۲۶/ ۶)، هنر قلمدان (۱۳۳ -۱۳۲).

ملک‌الکلامی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حاج میرزا عبدالحمید ملک‌الکلامی معروف به امیرالکتاب فرزند میرزا مجدالدین ملک‌الکلام کردستانی (و. سنندج ۱۲۶۲ ه.ش- ف. ۱۳۲۸ ه.ش) یکی از هنرمندان معروف معاصر ایرانی است. در شعر نیز دست داشت و در کلیه اقسام خط از نستعلیق، ثلث، نسخ، شکسته و رقاع از استادان مسلم عصر به شمار می‌رفت. گذشته از خوشنویسی در نقاشی، حکاکی روی فلز و رسامی و گراورسازی نیز استاد بود. از آثار برجسته او کتیبه‌های حجاری ملی و موزه‌ای ایران باستان و کتیبه‌های آرامگاه حافظ در شیراز است. پیش از مرگ کتیبه آرامگاه رضاشاه را در حال بیماری به خط ثلث نوشت.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

منیر حسام

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. تصویرگر و شبیه‌ساز دوره‌ی ناصری بود که در گل و مرغ نیز مهارت داشته و صورت سازی را خوب می‌دانسته است. از آثار رقم‌دار وی قلمدان گل و مرغی است که رویه و جوانب آن را با گل و مرغ متنوع مستور کرده و صورتهایی نیز بر رویه آن به نقش درآورده است، با رقم: «کمترین منیر حسام».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۳۳/ ۳).

موسوی لاهیجانی، ابوالقاسم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۲۳ ق)، نقاش. تصویرگر ساده‌نگاری از شهر لاهیجان بود و در نقاشی روغنی و جلدسازی مهارت داشت. از آثار این هنرمند، جلد قرآنی است که به گل و مرغ آراسته شده و در شیوه‌ی بخصوصی عمل آمده است، با رقم: «ابوالقاسم موسوی لاهیجانی فی سنه ۱۲۲۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۳۶/ ۳).

موسوی، میرحسین

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

زندگی نامه میرحسین موسوی : میرحسین موسوی متولد خامنه سال ۱۳۲۰ است. کاسب زاده آذری سالهای پرافتخاری را پیش و پس از انقلاب در کارنامه کاری خود به ثبت رسانده است. سالهایی که از عالم هنر به سیاست آمد و از سیاست به هنر بازگشت.و اینک بار دیگر به عالم سیاست باز گشته است. میرحسین موسوی، اگر چه فوق لیسانس معماری دارد اما بیش از انکه در عرصه معماری شناخته شده باشد، چهره ای سیاسی است.

هرچند او به عنوان آخرین نخست وزیر نظام جمهوری اسلامی ایران (پس از مهدی بازرگان، محمدعلی رجایی، محمدجواد باهنر و محمدرضا مهدوی کنی) پس از اتمام دوره خدمتش در این منصب، عطای سیاست را به لقایش بخشید و به عالم هنر بازگشت.

او که مدرکش را در بهار سال ۴۸ از دانشگاه ملی (شهید بهشتی) در رشته معماری و شهرسازی اخذ کرد، طرح اداره مرکزی آب و فاضلاب اصفهان را در سال ۱۳۴۸ نوشت و تا سال ۵۰ آن را اجرا کرد. سپس طرح مجموعه کانون توحید را در سال ۱۳۵۰ اجرایی کرد تا آثاری ماندگار در معماری سیاسی ایران برجای گذارد. چرا که کانون توحید چه پیش از انقلاب و چه پس از ان مرکز تجمع سیاسیون منتقد بوده و هست. چه ان زمان که مطهری در آنجا سخنرانی می کرد و چه در سالهای اخیر.

از آثار معماری مهندس معمار در سالهای پس از انقلاب نیز می توان به طراحی ساختمان مزار شهدای هفت تیر، طرح مرکز

مطالعات، طرح دانشگاه شاهد، طرح تکیه شهدای اصفهان، طرح بنای یادبود شهید خرازی، طرح مجموعه فرهنگی تجاری بین‌الحرمین شیراز و طراحی سایت دانشگاه علامه طباطبایی در سالهای دهه دوم انقلاب اشاره کرد. موسوی در دهه های بعد از فعالیت خود کاست تا جایی که ساخت مسجد سلمان فارسی نهاد ریاست جمهوری در سال ۱۳۷۶ تنها نماد فعالیت او در سالهای اخیر است. البته میرحسین در طول این سالها بیشتر به نقاشی روی آورد و چندین نمایشگاه نقاشی انفرادی و جمعی را برپا نمود. ۲فرزند نتیجه زندگی مشترک میرحسین موسوی با زهرا رهنورد است.

مسئولیت‌های اجرایی :

۱- عضو شورای انقلاب اسلامی ۱۳۵۹-۱۳۵۸

۲-عضو شورای مرکز ی حزب جمهوری اسلامی ۱۳۶۱-۱۳۵۷

۳- رییس دفتر سیاسی حزب جمهوری اسلامی ۱۳۶۰-۱۳۵۸

۴- قائم مقام دبیرکل حزب جمهوری اسلامی ۱۳۶۰-۱۳۵۸

۵- سردبیر روزنامه جمهوری اسلامی ۱۳۶۰-۱۳۵۸

۶- وزیر امور خارجه ۱۳۶۱-۱۳۶۰

۷- نخست وزیر ۱۳۶۸-۱۳۶۰

۸- رییس ستاد انقلاب فرهنگی ۱۳۶۰

۹- رییس شورای اقتصاد ۱۳۶۸-۱۳۶۰

۱۰- رییس بنیاد مستضعفان ۱۳۶۸-۱۳۶۰

۱۱- رییس ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح

۱۲- عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام ادامه دارد-۱۳۶۸

۱۳- عضو شورایعالی انقلاب فرهنگی ادامه دارد-۱۳۷۵

۱۴- مشاور سیاسی رییس جمهور ۱۳۷۶-۱۳۶۸

۱۵- مشاور عالی رییس جمهور ۱۳۸۴-۱۳۷۶

۱۶- رییس شورای هنر - ادامه دارد-۱۳۷۸

۱۷- رییس فرهنگستان هنر - ادامه دارد-۱۳۷۸

فعالیت های دانشگاهی:

موسوی در دانشگاه تربیت مدرس دروسی چون مسائل ایران و ریشه‌های انقلاب را تدریس کرده و در دیگر دانشگاه ها نیز به شکل پراکنده تدریس هایی داشته است. از جمله تدریس تاریخ تمدن و فرهنگ و معماری در دانشگاه ملی در سالهای ۱۳۵۷-۱۳۵۴. او در این سالها رساله های بسیاری را راهنمایی کرده که از جمله آنها می توان به این موارد اشاره کرد:

۱-مقایسهٔ آرای سیدقطب و دکتر شریعتی استاد راهنما-کارشناسی ارشد

۲- مقایسهٔ آرای امام خمینی(ره) و آیت‌ا... نائینی استاد راهنما-کارشناسی ارشد

۳-استراتژی امنیت ملی استاد مشاور-دوره دکتری

۴-کاریزما در مدیریت استاد مشاور-دوره دکتری

۵-چالش‌های مردم‌سالاری در ایران استاد راهنما-کارشناسی ارشد

۶-نفت و سیاست خارجی در دوران پهلوی۲ استاد راهنما-کارشناسی ارشد

۷-نفت و سیاست خارجی در دهه اول انقلاب استاد راهنما-دورهٔ دکتری

۸- چرایی به قدرت رسیدن دولت مطلقه نوگرا در ایران استاد راهنما-دورهٔ دکتری

۹- امنیت ایران در عصر جهانی شدن،چالش‌ها و سیاستها استاد مشاور-دورهٔ دکتری

۱۰- توسعهٔ مرکز شهر اردبیل استاد راهنما-کارشناسی ارشد

۱۱- طرح دانشگاه هنر اسلامی تبریز استاد راهنما-کارشناسی‌ارشد

۱۲- دولت رانتیر و جامعه مدنی در ایران (۱۳۷۶-۱۳۵۷) استاد راهنما-کارشناسی‌ارشد

۱۳-تأثیر ایدئولوژی سیاسی بر رفتار سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران و آفریقای جنوبی استاد مشاور-دورهٔ دکتری

۱۴- الگوی مدیریت تکنوکراتیک و تأثیر آن بر موقعیت طبقهٔ متوسط جدید ایران استاد مشاور- کارشناسی ارشد

۱۵- بسترهای همکاری و رقابت روسیه و ایالات متحده در آسیای مرکزی استاد راهنما-کارشناسی ارشد

کتاب ها و تالیفات:

موسوی که در سالهای ۵۸ تا ۶۰ سرمقاله های روزنامه جمهوری اسلامی را می نوشت، آثار مکتوب بسیاری در حوزه فرهنگ و سیاست دارد، از جمله « فرهنگ و واژگان علوم سیاسی در اسلام » انتشارات قلم ۱۳۵۶، «تحلیلی بر دو مفهوم قرآنی» انتشارات قلم ۱۳۵۶، « پنج گفتار دربارهٔ انقلاب و جامعه» تألیف دفتر نشر فرهنگ اسلامی۱۳۷۷-۱۳۷۵

موسی، احمد

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هفتم و هشتم ق)، نقاش. این هنرمند در چهره‌سازی و تصویرکشی پیشقدم بود و در هنر خود مهارت داشت. احمد موسی شاگرد پدر خود بود و از شاگردان خود او، یکی شمس‌الدین ولی اللّه است و دیگری امیر دولت یار، غلام ابوسعید. از آثار شناخته و منسوب وی: تصویر شمایل حضرت محمد (ص)، با ملائکه‌های زیبا در اطراف، با رقم: «کار استاد احمد موسی است»؛ تصاویر کتاب «جامع التواریخ» که به سال ۷۰۷ ق مصور گشته است؛ تصویر رزمی جنگ آوران، با رقم: «کار احمد موسی»؛ منظره‌ی بیابانی با چند درخت خشکیده، با رقم: «کار احمد موسی»؛ تصویر تهمینه و رستم، با رقم: «کار استاد احمد موسی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۱ -۵۹ /۱)، گلستان هنر (سی و سه).

مهد علیا

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ششم ربیع‌الثانی، ۱۲۹۰ ق، جهان خانم ملقب به مهد علیا از زنان سیاستمدار، هنرمند و شاعر. وی نوه فتحعلی شاه قاجار (۱۲۵۰ - ۱۲۱۲ ق) و دختر قاسم خان قوانلوی قاجار بود. در سال ۱۲۳۴ ق با محمد میرزا نوه فتحعلی شاه و فرزند عباس میرزا (ولیعهد) ازدواج کرد. پس از مرگ فتحعلی شاه، محمد میرزا به سلطنت رسید (۱۲۵۰ ق). وی مردی بیمار، کم‌اراده و درویش مسلک بود.

جهان خانم که زنی باهوش و جاه‌طلب بود با سوءاستفاده از گـذشت و اغماض همسـرش به مـداخله در امور سیاسـی می‌پرداخت و احکام عزل و نصب حکام صادر می‌کرد. وی در زمان حیات محمد شاه (۱۲۶۴ -۱۲۵۰ ق) متهم به داشتن روابط پنهانی با میرزا آقا خان نوری بود. پس از مرگ محمدشاه و تا زمان جلوس ناصرالدین شاه به تخت سلطنت (۱۲۶۴ ق)، مهد علیا رتق و فتق امور را در تهران در دست داشت. پس از رسـیدن ولیعهـد به تهران و جلوس بر تخت، ناصـرالدین شاه فرمان صدارت عظمای امیرکبیر را صادر کرد. امیرکبیر که صـدر اعظمی مـدیر، مـدبر و قاطع بود، دست مهد علیا را از مداخله در امور سیاسـی کوتاه نمود. همین امر موجب کینه و دشـمنی مهد علیا با امیرکبیر گردید. مهد علیا با همدستی میرزا آقا خان نوری و تنی چند از درباریان معزول علیه امیرکبیر نزد شاه سـعایت و توطئه‌چینی می‌کردنـد که در نهایت منجر به عزل و سـپس قتل وی گردید (۱۲۶۸ ق). پس از امیرکبیر، به سـفارش و خواهش مهـد علیا میرزا آقا خان نوری به صـدارت رسـید. در دوران صـدارت وی مهد علیا همانند گذشـته در امور سیاسـی مداخله می‌کرد و تا پایان عمر نفوذ و قدرتش در دستگاه دولت و دربار کم و بیش ادامه داشت.

وزارت مهد علیا را اعتضادالسلطنه فرزند فتحعلی شاه عهده‌دار بود.

به نوشته خیرات حسان، مهد علیا در خط و نقاشی مهارتی کامل داشت و به شعر و ادب نیز علاقه‌مند بود. وی در تهران درگذشت و جنازه‌اش را به قم منتقل کرده و در جوار حضرت معصومه (س) دفن کردند. ابیات زیر از اوست:

از مرد و زن آنکه هوشمند است

اندر همه حال سربلند است

بی‌دانش اگر زن است اگر مرد

باشد به مثل چو خار بی‌ورد[۱]

ملک‌جهـان خانم (و. ۱۲۲۰ ه.ق ف. ۶ ربیع‌الثـانی ۱۲۹۰ ه.ق) زن محمـدشاه قاجـار و مـادر ناصـرالدین شـاه که در فاصـله‌ی مرگ محمدشاه تا ورود ناصرالدین میرزا در تهران به رتق و فتق امور پرداخت و در سلطنت ناصرالدین شاه نیز در کارهای مملکتی مداخله داشت. عزل و قتل میرزا تقی‌خان امیرکبیر به اشارت وی بوده است.

(۱۲۹۰ -۱۲۲۰ ق)، نقـاش، خطـاط و شـاعر، متخلص به جهـان. ملقب به مهـدعلیا. وی نوه‌ی فتحعلی شاه و همسـر محمـدشاه و مادر ناصـرالدین شـاه قاجـار بـود. جهـان خـانم در گلـدوزی و نقاشـی دست داشت و خـط را نیز نیکـو می‌نوشت. مهـدعلیا بعـد از مرگ همسـرش، تا ورود ناصـرالدین شاه به تهران، نایب‌السـلطنه بود. همچنین او در به قتل رساندن امیرکبیر دست داشته است. ملک‌جهان در تهران درگـذشت و در قم، در مقبره‌ی محمدشاه مدفون است. از آثار وی، گل نرگس زیبایی به آبرنگ که رقم «نقشه مهد علیا» دارد.[۲]

ز ۹۸۵ ق، ملقب به مهـد علیا از زنان متنفـذ و قدرتمنـد. وی دختر میر عبداللّه مرعشـی، از سادات مازندران، و همسـر سـلطان محمد صفوی (۹۹۶ -۹۸۵ ق) بود. به دسـتور شاه طهماسب اول صفوی (۹۸۴ -۹۳۰ ق)، محمد میرزا و همسـر و دو پسـرش: حمزه میرزا و عباس میرزا، و همسر و دو پسرش: حمزه میرزا و عباس میرزا، در هرات مرکز خراسان زندگی می‌کردند. پس از این که محمد میرزا بر اثر شیوع آبله در خراسان نابینا گردید و بالطبع از نفوذ او در امور حکومت کاسته شد، به تدریج خیرالنساء بیگم قدرت‌نمایی کرد و با بزرگان خراسان درباره امور حکومت مذاکره و مکاتبه می‌کرد و دسـتوراتی صادر می‌نمود. به همین دلیل شاه طهماسب دسـتور داد تـا حمزه میرزا در خراسـان مانـده و محمـد میرزا و همسـر و فرزنـد خردسـالش، عبـاس میرزا، به فارس برونـد؛ اما بر اثر پافشاری خیرالنساء بیگم، عباس میرزا در خراسان مانـد و تنی چند از امرای خراسان سـرپرستی او را برعهده گرفتند و محمد میرزا و خیرالنساء بیگم و حمزه میرزا به فـارس رفتنـد. پس از این که محمـد میرزا، بـا کمک پریخان خانم از فارس به قزوین آمـد و بر تخت سـلطنت نشست (۹۸۵ ق)، بلافاصله خیرالنساء بیگم دستور داد تا خلیل خان افشار پریخان خانم را به قتل رسانده و دارایی‌های او را به قاتلش

بخشید و امیر اصلان افشار را مأمور کشتن دایی پریخان خانم به نام شمخال خان کرد و حکومت شکی را به عنوان پاداش به او داد. همچنین شاه شجاع فرزند شیرخوار شاه اسماعیل دوم صفوی (۹۸۵ -۹۸۴ ق) را به قتل رساند. این کشتارها در نخستین روز ورود سلطان محمد به قزوین صورت گرفت.

خیرالنساء بیگم، میرزا سلیمان جابری را که از رجال کاردان و دانای ایران و وزیر شاه اسماعیل دوم صفوی بود به صدرا عظمی برگزید و به او لقب اعتمادالدوله داد. مدتی بعد دولت عثمانی با استفاده از وضعیت پریشان کشور، قسمت‌هایی از قفقاز را تسخیر کرد. خیرالنساء بیگم که همسرش را ناتوان در اداره امور لشکر می‌دید، فرماندهی لشکر ایران را در دست گرفت و به جنگ با عثمانیان رفت و قسمت‌هایی از ولایت شیروان را تصرف کرد. مداخلات او بر بزرگان کشور گران آمد و در نتیجه تنی چند از درباریان متنفذ او را کشتند.[۳]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] منابع: «پرده‌نشینان سخنگوی»، آریانا، سال دهم، شماره ششم، ۵۵ -۵۴؛ از رابعه تا پروین، ۱۰۴ -۱۰۳؛ اعلام‌النساء، ۲۲۱ / ۱؛ امیرکبیر و ایران، ۶۷۶ -۶۶۶؛ پشت پرده‌های حرمسرا، ۳۶۵ -۳۵۹؛ تذکرةالخواتین، ۸۴ -۸۲؛ خیرات حسان، ۹۴ -۹۲ / ۱؛ لغت نامه دهخدا، ش ۱۷۶ ،۲۱۷، ناسخ‌التواریخ، دوره کامل تاریخ قاجاریه، ۳۰ -۴ / ۳.

[۲] احوال و آثار نقاشان (۱۳۹ -۱۳۸/ ۱)، خیرات حسان (۹۴ -۹۲/ ۱)، ریاحین الشریعه (۱۳۵ -۱۳۳/ ۴)، زنان سخنور (۱۶۷/ ۱)، شرح حال رجال (۳۲۹ -۳۲۶/ ۴)، فرهنگ سخنوران (۲۲۷).

[۳] منابع: پشت پرده‌های حرمسرا، ۲۹۶؛ تاریخ ادبیات ایران، ۱۰۹ -۱۰۸ / ۵؛ زنان نامی ایران و اسلام، ۲۲ -۱۶؛ کارنامه زنان، ۵۳.

مؤید پردازی، حسینعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۴۸ ش)، نقاش. وی طراح نخستین اسکناسهای ایرانی و اولین تمبر هوایی ایران است که طبق روایت نقاش (در روزنامه‌ی اطلاعات مهرماه ۱۳۴۸ ش) در طرح اسکناسها، یک طرف آنها، نقش‌هایی از آثار ملی و کوه نبشته‌ها و حجاریهای ابنیه باستانی بوده و طرف دیگر، نقش رضاشاه و شیر و خورشید کشیده شده است. او از شاگردان کمال‌الملک به شمار می‌رفت و آثار متنوع وی به گونه‌های مختلف موجود است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۴۳/ ۳).

میان کوشکی، ابراهیم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۵۸ ق)، نقاش و خطاط ساده‌نگار. اهل قریه‌ی پارآو، قزوین بود که در حل کاری و نقش تصویر دست داشت. از آثار وی: نقاشی و کتابت «عجایب المخلوقات و غرایب الموجودات». در یکی از تصاویر نسخه، که به شیوه‌ی قزوین است، روباهی بالدار با

خط رقاع نقش شده است، با رقم: «تمت الکتاب العجایب المخلوقات و غرایب الموجودات فی الاثنین سلخ شهر محرم الحرام فی یدالفقیر الحقیر داعی عباداله ابراهیم بن محمدجان میان کوشکی من محال پارآوی سنه ۱۰۵۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۳۶ /۳).

میر حسینی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش. از تصویرگران دوره‌ی زندیه بود و در آبرنگ و شبیه‌سازی دست داشت. از آثار وی تصویر آبرنگی کریم خان زند (۱۱۹۳ -۱۱۷۶ ق) است که کلاه مرصع و جواهر و جواهر نشانی به سر نهاده و به عبای بوته جیقه‌ی پشمی به تن کرده است و به خط رقاع زیبا رقم نهاده: «تمثال کریم خان زند رقم میرالحسینی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۶۶/ ۳).

میر محمدطاهر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، نقاش. وی در صنعت ابری‌سازی مهارت داشت و شیوه‌های مختلف آن را زیبا و پر مهارت عمل می‌آورد. برخی عقیده دارند که این هنرمند در زمان شاه طهماسب (۹۸۴ -۹۳۰ ق) از ایران به هندوستان رفته و در آنجا هنر ابری‌سازی را اختراع نموده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۴۲ -۱۳۴۰/ ۳)، تاریخ هنرهای ملی (۴۸۸ -۴۸۷/ ۱)، گلستان هنر (چهل و دو).

میر مصور حسینی، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۰ ق)، نقاش. معروف به میر مصور. از استادان مجهول القدر هنر نقاشی است که تحصیلات خود را در روسیه، ایتالیا و فرانسه به پایان رسانده و مدتی در شهر تبریز به سرمایه خود، هنرکده‌ای به نام دارالصنایع مستظرفه میر مصور بنا نهاده و شاگردان و علاقه‌مندان را تعلیم نقاشی می‌داده است. از آثار رقم دار وی تصویر میرزا یوسف خان با لباس رسمی است که در محلی ایستاده، با رقم: «میر مصور حسینی ۲۵ وطن ۱۳۰۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۵۵ -۱۳۵۴/ ۳).

میرزا جانی، عبدالمحمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم و سیزدهم ق)، نقاش. هنرمند دوره‌ی زندیه و اوایل قاجاریه بود که در سیاه‌قلم و آبرنگ‌سازی سلیقه‌ی نیکو داشت. از آثار وی: تصویر گل و مرغی شیوا به آبرنگ که رقم «کمترین عبدالمحمد» دارد؛ تصویر دسته گلی پرآرایش با رقم: «کمترین عبدالمحمد میزاجانی ۱۲۰۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۴۳ / ۱)، گلستان هنر (چهل و نه).

میرک

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

آقا میرک اصفهانی، از نقاشان و هنرمندان دوره‌ی صفوی. وی شاگرد کمال‌الدین بهزاد بود و از سبک وی در نقاشی پیروی می‌کرد. آثار زیبایی از او به یادگار مانده است که پرده‌ی «مجنون در میان وحوش» از جمله‌ی آنهاست.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

میرک خراسانی، روح‌اللّه

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۱۳ ق)، نقاش و خطاط. اهل خراسان و از سادات هرات بود. وی در ابتدای کار به قرائت کلام‌اللّه مجید و کتابت خطوط می‌پرداخت و پس از مدتی شوق تصویرسازی پیدا کرد و به دلیل پیگیری آن در تذهیب و نگارگری مهارت یافت. میرک پیرو مکتب احمد موسی و از شاگردان استاد ولی‌اللّه بود که بعدها همکار وی گردید. او مخترع شیوه‌ی گرفت و گیر حیوانات و جانورسازی است. مشهورترین شاگرد وی، استاد بهزاد هراتی است. از آثار وی: تصویر علی فارسی در دو صفحه‌ی جداگانه، با رقم: «عمل میرک خراسانی»؛ تصاویری در کتاب «گوی و چوگان» که در یکی از تصاویر، چهار فرشته‌ی پر حالت تصویر شده و زمینه‌ی اثر، تذهیب اسلیمی دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۱۱ -۲۰۹ / ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۸۲۷/ ۲)، حبیب السیر (۳۴۸/ ۴)، خوشنویسان و

هنرمندان (۲۷).

میرمصطفائی، علیرضا

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

علیرضا میر مصطفائی متولد ۱۳۲۸ ایران مشهد.

ایشان فارق التحصیل انستیتو هنر تهران و دارای درجه دو هنری هنرمندان نقاش ایران میباشد. مدرس هنر نقاشی دبیران هنر (کلاسهای ضمن خدمت) بوده و داوری مسابقات هنری آموزشگاه های استان خراسان را (در حدود ۲۰ سال) بر عهده داشته است .سر گروه هنر استان و داور مسابقات جوانان بوده. عضو هیئت موسس انجمن آموزشگاههای ارشاد میباشند.

وی نقاشی را از سن ۱۴سالگی و با طراحی و پاستل شروع کرده . بعد از آن نقاشی را به صورت زنده از طبیعت و روستاها با سبک امپرسیونیست ادامه داد . سپس زندگی مردم روستا را مورد بررسی قرار داده و از زندگی ساده روستایی تابلوهایی را به صورت اثر تهیه نمود.وی در ادامه تابلوهایی را به صورت ذهنی (سورئالیس-متارئالیسم)کار کرد.

همچنین چندین نمایشاه جمعی و انفرادی در مشهد , تهران وخارج از کشور از اثار رنگ روغن و آبرنگ خود بجا گذاشته است . و در اولین دو سالانه ایران شرکت کرد و اثرش در مجموعه منتخب هنرمندان به چاپ رسید.

چندین مصاحبه از طریق هفته نامه ها و سیمای مرکز خراسان داشته است.

وی در کنار آثارش چندین کار کپی نیز از آثار نقاشان برجسته ایران وجهان (برای کسب تجربه بیشتر) بجای گذاشته است.

او مردم را بسیار دوست دارد وپیام آنها را با گوش جان منتقل میکند. ومعتقد است که طبیعت زیباست و نگرش در آن عمیق , که این عمق وزیبایی انسان را به خدا نزدیک میکند.هنر نمایش بیرونی احساسات درونی و هنر هنرمند به عمق و به معنا رسیدن است.

هنرمند در جامعه در راس هرم قرار گرفته است پس باید با زبان جامعه اشنا شود

میرمصور

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حسین میرمصور ارژنگی (و. ۱۳۰۰ ه.ق- ف. ۱۳۴۲ ه.ش)، نقاش ایرانی. در تبریز متولد شد. از ده سالگی شروع به نقاشی کرد و در طول عمری متجاوز از ۸۰ سال، تابلوهای متعدد با رنگ و روغن و آب رنگ بوجود آورد. از معروفترین آنهاست: «حمله‌ی نادر به هندوستان»، «شاپور و اسیری والرین»، «امیرکبیر» و تابلوهای «رضاشاه کبیر».

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

میناساز، تقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. از استادکاران و میناسازان ماهر دوره فتحعلی شاه قاجار بود. از آثار مینایی این استاد سر قلیان مینایی پرآذینی است که تصاویر گل و بلبل دارد و در داخل آرایش گلها، تصاویری است که به تردستی نقاشی شده است با رقم: «کمترین تقی ۱۲۲۵».[۱]

(س سیزدهم ق)، میناساز. به روایتی وی فرزند محمدحسن میناساز بوده است. از آثار مینایی این استاد، سر قلیان مینایی پرآذینی است که، تصاویر گل و بلبل دارد و در داخل آرایش گلها، تصایور زیبایی به تردستی نقاشی شده و رقم «کمترین تقی ۱۲۲۵» دارد.[۲]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار نقاشان (۱۲۷/۱).

[۲] احوال و آثار نقاشان (۱۲۷/۱).

میناساز، محمدباقر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش، میناساز و شاعر. از هنرمندان میناکار دوره‌ی فتحعلی‌شاه و محمدشاه قاجار بود. وی در ارائه گل و مرغ و زیبایی‌های طبیعت شیرین قلم بود و چهره‌پردازی و صورت سازی را به شیوه‌ی اروپایی و ایرانی قوی و با حالت می‌ساخت. در نظم شعر نیز دست داشت و سروده‌های خود را با موضوعات نقوش تطابق می‌داد. محمدباقر در صنعت ترسیم و نقوش علمی و ستاره‌شناسی و نقوش اسطرلابی نیز صاحب مقام بود، به طوری که در ترسیم بروج دوازده‌گانه و متعلقات آن، هنرمندی ماهر و آگاه بوده است. از آثار وی: ظرف مینایی سرپوش‌دار نفیسی که با بشقاب و قاشق مینا و مطلایی یکدست کرده و به نقوش گوناگون تصویر نموده است، با رقم: «غلام خانه‌زاد باقر»، ۱۲۳۶ ق؛ کارد گل و مرغی مینایی با تصاویر ماهرانه که تمام زیرسازی و فلزکاری اولیه آن، به طلای ناب ساخته شده و به رنگهای مختلف تزیین شده است، با رقم: «عمل کمترین محمدباقر شهر ذیحجه ۱۲۵۹»؛ آبرنگ سیاه قلمی گل کوکب پرپری که با سه برگ شیوا و آراسته همراه است، با رقم: «عمل کمترین محمدباقر میناساز سنه ۱۲۶۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۵۸ -۶۵۶/ ۲).

نادر تبریزی، کلبعلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، نقاش و شاعر، متخلص به نادر. اهل تبریز بود و در شیوه استاد محمدی نقش تصویر می‌ساخت. بعضی وی را اصفهانی و برخی یزدی دانسته‌اند. نادر شعر نیز می‌سرود و صاحب «دیوان» شعر بود. از آثار نقاشی او: تصویر زن و مردی، به

شیوه استاد محمدی که در کمال قوی‌دستی و شیرین‌قلمی انجام یافته، با رقم و تاریخ: «در فرح‌آباد شعبان ۱۰۱۲- در محرم سنه ۱۰۰۹ مشق شد، نادر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۴۹ -۵۴۸ / ۲)، تذکره‌ی روز روشن (۷۸۹)، تذکره‌ی سخنوران یزد (۳۲۶)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۹۳)، دانشمندان آذربایجان (۳۶۸)، الذریعه (۱۱۴۷/ ۹)، صبح گلشن (۴۸۹)، فرهنگ سخنوران (۹۰۶)، لغت‌نامه (ذیل/ نادر تبریزی).

نادرالزمان مشهدی، ابوالحسن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و شاعر. جد او علی‌اصغر کاشانی است. ابوالحسن در کودکی با پدر خود به هندوستان رفت و در آنجا به لقب نادرالزمان مفتخر شد. وی در ارائه مجالس رزمی و بزمی مهارت داشت و در منظره‌سازی و تذهیب و تشعیر و آرایش جوانب تصویر قوی‌دست بود. در سرودن شعر نیز توانایی داشت و سروده‌های خود را ندرتاً در ذیل آثارش درج می‌کرد. از آثار وی: منظره‌ی به تخت نشستن جهانگیر در سال ۱۰۱۴، با رقم: «عمل کمترین خاکسران ابوالحسن جهانگیر شاهی»؛ تصویر کودکی دومین پسر شاه جهان که نشسته و بر روی دامن خود میوه‌های مختلفی ریخته است، با: «رقم بنده با اخلاص نادرالزمان؛ تصویر کالسکه‌ای که به دو گاو بسته شده و به تذهیب استادانه‌ای مزین گشته، با رقم: «راقمه ابوالحسن». بیش از ده اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۰/۳، ۴۴ -۳۷ /۱).

نادره بانو

قرن:۱۱

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. وی به همراه پدر خود به هند سفر کرد و فن تصویر را در آنجا فراگرفت. نادره بانو از شاگردان آقا رضا کاشانی بود و به سبک او نقش‌آفرینی می‌کرد. از آثارش: تصویر مرد روحانی مسیحی که کتابی به دست گرفته، با رقم: «بنده پادشاه سلیم عمل نادره بانو شاگرد رضا دختر میرتقی»؛ تصویر مرد مقدسی که مشغول مطالعه است، با رقم: «عمل نادره بانو بنت میرتقی شاگرد آقا رضا».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۵۷/ ۳).

نامداری، علی‌محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۴۸ -۱۲۹۸ ش)، موسیقیدان، خطاط و نقاش. در قم به دنیا آمد. وی از همان کودکی زیر نظر پدرش- که یکی از خوشنویسان بنام بود- تعلیم خط گرفت و سپس نزد حسینعلی خوشنویس این هنر را تکمیل کرد. در نوجوانی به موسیقی علاقه‌مند شد و برای یادگیری آن به محضر حسین هنگ‌آفرین رفت. پس از مدتی در کلاس ابوالحسن خان صبا حضور یافت و نواختن ویولن را نزد آن استاد تکمیل نمود. در ۱۳۱۸ ش کلاس موسیقی تأسیس کرد و در ضمن به ساختن ساز، به ویژه سنتور، روی آورد. وی علاوه بر موسیقی و خوشنویسی، از مینیاتور و تذهیب نیز اطلاع کافی داشت و آثاری از خود باقی گذاشته است. او سالها دبیر خط و نقاشی و موسیقی بود. نامداری در ۱۳۱۹ ش وارد سازمان رادیو شد و ارکستری تهیه کرد و خود سرپرستی آن را به عهده گرفت. وی در نوشتن خط نت مهارت به سزایی داشت و به درخواست روح‌اللّه خالقی کتاب اول و دوم «تار» را با خط زیبای خود نوشت. از آهنگهای او «سفر برگرد» را می‌توان نام برد که خواننده‌ی آن حسن کاووسی است.[۱]

در تاریخ موسیقی کشورمان هستند بسیار اشخاصی که با تمام بزرگی و والایی، بی‌سر و صدا می‌آیند و در ناکامی به سر می‌برند و در گمنامی و بی‌سر و صدا از این جهان فانی رخت برمی‌بندند و می‌روند. یکی از این اشخاص، هنرمند شایسته شادروان علی‌محمد نامداری بود که به تاریخ ۱۲۹۸ در خلجستان شهرستان قم متولد شد و از همان کودکی زیر نظر پدرش که یکی از خوشنویسان به نام بود در این رشته از هنر کار کرد و بعد از آن نزد مرحوم حسینعلی خوشنویس این هنر را تکمیل کرد.

در سن چهارده سالگی بود که همراه خانواده به تهران آمد و به موسیقی علاقمند شد و نزد زنده‌یاد استاد حسین هنگ‌آفرین به فراگیری موسیقی و علم آن پرداخت و در سن بیست سالگی بود که به کلاس ابوالحسن‌خان صبا رفت و موسیقی و نواختن ویولن را نزد آن استاد بزرگ و دلسوز تکمیل نمود و خود در سال ۱۳۱۸ در سه‌راه ژاله قسمت شمالی ساختمان مجلس کلاس موسیقی جهت تعلیم و تربیت هنرآموز تأسیس نمود و در ضمن به ساختن ساز بخصوص سنتور روی آورد. علی‌محمد نامداری، علاوه بر موسیقی، خطاطی و نقاشی که آثار متعددی از وی به جای مانده و همگی از استادی و ذوق ظریف و خلاق آن شادروان حکایت می‌نماید، از هنر مینیاتور و تذهیب اطلاع کافی داشت و از جمیع جهات در این رشته استاد بود ولی آن طور که باید و شاید دستگاههای دولتی آن زمان و جو روزگار از این هنرمند بهره نگرفت.

در سال ۱۳۱۹ که تازه رادیو تأسیس یافته بود، وی وارد کار رادیو شد و ارکستری ترتیب داد و سرپرستی آن را به عهده گرفت که آهنگ‌ها و شعرهایی را که خواننده می‌خواند خود می‌ساخت و می‌سرود. علی‌محمد نامداری در نوشتن خط نت مهارت بسزایی داشت و همین امر موجب گشت تا شادروان استاد روح‌اللّه خالقی از ایشان خواست تا کتاب اول و دوم تار را بنویسد و او با خط بسیار زیبای خود این خواسته استاد را اجابت کرد.

نامداری سال‌های سال با رادیوهای تهران، ژاندارمری، نیروی هوایی و شهربانی همکاری کرد و هر هفته آهنگ‌ها و ترانه‌هایی برای اجرا در این فرستنده‌ها آماده با ارکستر اجرا می‌کرد. از آهنگ‌های خوب به یادماندنی وی باید از «سفر بر گرد» را نام برد که شهرت بسزایی به دست آورد و خواننده‌ی آن حسن کاووسی بود. علی‌محمد نامداری، سال‌ها دبیر خط و نقاشی و موسیقی چندین دبیرستان و دبستان تهران بود او چهار فرزند به نامهای شهلا، شهرام، بهرام و حسین به یادگار گذاشت و در سال ۴۸/۴/۱۲ بر اثر بیماری کبد و کلیه درگذشت، روانش شاد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] مردان موسیقی (۷۹ -۷۷/ ۲).

نبی قاجار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۴ ق)، نقاش. ملقب به منصورالممالک. از خاندان قاجاری بود که در چهره‌سازی و شبیه‌پردازی در شیوه رنگ روغن مهارت داشت.از آثار وی: چهره میرزا هدایت وزیر دفتر که شبیه‌سازی نموده، با رقم: «کمترین بنده آستان نبی‌خان قاجار سنه ۱۲۸۵»، تصویر دورنمای دهی که منظره‌ی برداشت محصول انگور در آن نقش شده، با رقم: «عمل کمترین نبی‌خان ۱۲۸۵»، تصویر چهره‌ی مرد میان سالی به رنگ و روغن، با رقم: «خانزاد نبی‌خان قاجار»، تصویر رنگ روغنی پیرمردی، با رقم: «بنده آستان میرزا نبی‌خان منصورالممالک ۱۳۰۲»، تصویر یکی از رجال ناصری، با رقم: «خانزاد نبی‌خان منصورالممالک ۱۳۰۴».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۶۸/ ۳).

نجار ساروی، حسین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش و منبتکار. از هنرمندان رسام و نجار اهل ساری مازندران بود. از آثار این استاد، در منبتکاری دقیق و پر اسلوب زیبایی به جای مانده که به خط ثلث مشبکی رقم «علم استاد حسین بن احمد نجار ساروی بتاریخ ۸۷۳» دارد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۵۶/۱).

نجار لواسانی، حبیب

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۰۲ ق)، طراح و نقاش. وی در طراحی و ترسیم نقوش و آثار گوناگون بر روی چوب مهارت داشت و از نجاران بنام شهر لواسان به شمار می‌رفت. از آثار به جا مانده‌ی وی که با همکاری برادر خود احمد، به فرجام رسانده صندوق عتیقه و منبت امامزاده زید واقع در بازار شهر تهران است که آیاتی از کلام‌اللّٰه و حدیث نبوی را به خط ثلث و نسخه استادانه‌ای به روی چوب کنده‌کاری نموده و حواشی بر جوانب آن را نیز به تزیینات اسلیمی آرایش داده است، با رقم: «عمل زیدتی الصناعین استاد حبب و استاد احمد نجار الباسانین... سنه‌ی ۹۰۲ ه ق».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۷/۳).

نجار لواسانی، حسین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش و نجار. در شهر لواسان زندگی می‌کرد. وی طراح ترسیمات هندسی بر روی چوبها بود و از نجاران معروف دوران خود به شمار می‌رفت. از آثار به جای مانده از این استاد، در چوبی بقعه سید اسماعیل در محله‌ی چاله میدان تهران است که به هنرمندی فرجام پذیرفته، با رقم: «عمل استاد حسین بن حسن نجار لباسانی ۸۸۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۸/۳).

نجاران لواسانی، احمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۰۲ ق)، طراح و نقاش. از اهالی لواسان بود. وی و برادرش، حبیب نجاران، از استادان نجاری بودند که در طراحی و ترمیم نقوش و خطوط گوناگون به روی چوب مهارت داشتند. از آثار به جا مانده از این دو برادر: صندوق عتیقه و منبت امامزاده زید، واقع در بازار شهر تهران است، که آیاتی از کلام‌اللّٰه و حدیث نبوی را به خط ثلث و نسخ استادانه‌ای بر روی چوب کنده‌کاری نموده و حواشی و جوانب آن را نیز به تزیینات اسلیمی آرایش داده‌اند و چنین رقم دارد: «عمل زیدتی الصناعین استاد حبیب و استاد احمد... سنه ۹۰۲ ه ق».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۷ /۳).

نجفی، مصطفی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نقاش، آهنگساز.

تولد: ۱۲۹۸، تهران.

درگذشت: آبان ۱۳۷۶، تهران.

مصطفی نجمی، واپسین شاگرد کمال‌الملک، در محله‌ی سنگلج تهران به دنیا آمد. وی از دوران جوانی به تصویرگری شوق داشت و به موازات کار نقاشی، تدریجا به موسیقی (نواختن ویولن و پیانو) پرداخت. وی بعدا به اتفاق شاگردان کمال‌الملک در آخرین مراحل حیات ایشان یا در محضر استاد وزیری به تعلیم نقاشی روی آورد. بعدا در نقاشخانه‌ی سید رسول الحسینی به ادامه‌ی هنر

نقاشی پرداخت. سپس در دبیرستان نظام و اکثر دبیرستان‌های تهران از جمله دارالفنون به تعلیم دانش‌آموزان در علم نقاشی مشغول شد.

مصطفی نجمی در سال ۱۳۵۲ عازم فرانسه شد تا علاوه بر عرضه‌ی آثار نقاشی خود، در معرفی موسیقی ایرانی بکوشد. آنگاه به عضویت انجمن آهنگسازان فرانسه درآمد. طولی نکشید که به دعوت دانشگاه جنگ در دانشگاه افسری به تعلیم دانشجویان آن دانشگاه مشغول شد. مصطفی نجمی در مسابقه‌ی جهانی آثار نقاشی توانست با کشیدن تابلوی «منظره‌ی اوشان» موفقی درخشان کسب کند.

تابلوهای نقاشی مصطفی نجمی که موقعیت خاصی به دست آورند، عبارتند از: «تابلوی قیام سی تیر»، «منظره‌ی میگون»، «رودسر»، «نانوایی در دهات»، «تجسم یک معتاد»، «امامزاده‌ی ابراهیم» و تابلوهای دیگری است که در نمایشگاه‌های مختلف به نمایش درآمده است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

نخجوانی تبریزی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، نقاش. اهل تبریز و از آبرنگ‌سازان دوره احمد شاه قاجار (۱۳۴۴ -۱۳۲۶ ق) بود که به کربلا رفت و به خلق تصاویر مذهبی اشتغال ورزید. از آثار وی: تصویر آبرنگی بزرگی بر روی پرده پارچه‌ای که در رویه آن، بارگاه معظم حضرت امام حسین (ع) و حضرت ابوالفضل (ع) را به طلاکاری پرمایه تصویر کرده و رقم نهاده است: «نخجوانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۸۲/ ۳).

نشاط اصفهانی، شمس الضحی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۷۹/۱۲۷۸ ش)، نقاش و شاعر، متخلص به شمس و نشاط. وی در تهران متولد شد. پس از گذراندن دوره‌ی ابتدایی و متوسطه، به استخدام وزارت فرهنگ درآمد و با سمت دبیر هنرهای زیبا در دبیرستانها و هنرستانها به تعلیم هنرجویان پرداخت. او در سال ۱۳۰۵ ش به امریکا مسافرت کرد و در آنجا به دریافت مدال طلا از دانشگاه هاروارد نایل گردید. شمس به زبانهای فرانسه و انگلیسی آشنایی داشت و از بانوان هنرمند در فن نقاشی و خامه‌دوزی بود. از شاعران خوش ذوقی بود که قریحه‌ی شاعری را از پدر ادیب و شاعر خود به ارث برده بود. سروده‌های او حدود دو هزار بیت است. «دیوان» شعر وی منتشر نشده، اما بعضی از شعرهای وی در مجموعه‌ای به نام «اسرار خلقت» چاپ شده است. شرح حال وی در کتابهای «الذریعه» و «تذکره‌ی شعرای معاصر اصفهان» ذیل نشاط آورده شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای معاصر اصفهان (۵۱۰ -۵۰۹)، الذریعه (۱۱۸۹/۹)، سخنوران نامی معاصر (۲۰۱۳ -۲۰۱۰ /۳)، زنان سخنور (۳۰۲ -۲۸۹ /۱).

نصرالله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۰ ق)، نقاش. وی در دوره‌ی ناصری می‌زیست و هنر خود را برای تصویر کتابهای چاپی آن دوره به خدمت می‌گرفت. از آثار رقم‌دار او که در ۱۳۱۰ ق فرجام پذیرفته، تصاویر گوناگون و پرکاری است که در کتاب «حمله حیدری» به چاپ رسیده و در ذیل چند تصویر رقم نهاده است: «عمل میرزا نصراللَّه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۸۴/ ۳).

نصراللَّه قاجار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۵۶ ق)، نقاش. از شاهزادگان قاجار بود و در آبرنگ و سیاه قلم دست داشت. از آثار وی: دو تصویر آبرنگی که در یکی از آنها مرغی بر روی شاخه‌ی درخت ترسیم شده و دیگری تصویر مرد معممی است، با رقم: «نصراللَّه قاجار ۱۲۵۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۸۷/ ۳).

نظام بندگیر تبریزی

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، نقاش. گچ‌بر و نگارگر و رسمی‌ساز محراب مسجد جامع مرند است که آن را در کمال استواری بنا نهاده و در فاصله دو سر ستون آن نام سازنده آن چنین درج شده: «عمل عبدالفقیر نظام بندگیر تبریزی». این بنا، به امر ابوسعید بهادر خان در ۷۳۱ ق فرجام پذیرفته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۹۲/ ۳).

نظر علی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش. تصویرساز دوره زندیه و اوایل قاجاریه بود که در مجالس بزمی و چهره‌سازی مهارت داشته است. از آثار وی: قاب آینه پرحلاوتی که مجلس یوسف و زلیخا بر روی آن نقش شده و حواشی را با گلهای ریز و شاداب آرایش داده است و به خط نستعلیق رقم نهاده: «رقم نظر علی بیک».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۹۳ -۱۳۹۲/ ۳).

نظیری قمی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و شاعر. وی در کتابخانه‌ی شاه طهماسبی و تحت نظر نقاشان و خوشنویسان مشهور، نقاشی و خط می‌آموخت و سپس کلیددار کتابخانه شاهی شد و در مواقعی نیز با شاه به نقاشی می‌پرداخت. نظیری شعر هم می‌سرود. این مطلع از اوست:

عشق بت صورتگیری افکند شوری در سرم

خلقی به صورت عاشق و من عاشقی صورتگرم

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۹۳/ ۳)، تاریخ اصفهان (۲۹۰ -۲۸۹)، تاریخ هنرهای ملی (۸۴۲ -۸۴۱/ ۲)، تحفه سامی (۳۱۰)، الذریعه (۱۲۱۳/ ۹)، گلستان هنر (۱۳۹).

نقاش افشار، علی اشرف

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش، مذهب، خطاط و شاعر. از ایل معروف افشار ارومیه بود و چنین برمی‌آید که وی، برادر بزرگ اللهوردی نقاش باشد. علی اشرف شاگرد ممتاز استاد محمد زمان الو بود و برخی نیز او را شاگرد استاد محمد علی بیگ، نقاش‌باشی دربار نادرشاه، دانسته‌اند. وی با میرزا احمد نیریزی، خطاط معروف نسخ، دوست و همدم بود و در خلق بعضی از آثار همکاری داشته‌اند. علی اشرف در ارائه‌ی گل و مرغ و حالت پرندگان و حشرات مهارت داشت و در رنگ‌آمیزی و سایه‌پردازی آنها به پایه‌ی طبیعت، وسواس داشت. در چهره‌پردازی و شبیه‌سازی نیز،نقاش قوی‌دستی بود و به غیر از آنها در تذهیب و ترصیع و تشعیر و حل‌کاری و مرغش‌سازی و حتی کتابت خطوط نسخ و نستعلیق و شکسته نیز صاحب قلم بود و شعر را هم نیکو می‌سرود. سبک وی مورد تقلید عده‌ای از نقاشان بعد از او قرار گرفت و نقاشانی از جمله، استاد محمد نقاش، آقا باقر اول و آقا صادق اول پیرو او بودند و از شاگردان مهم وی به شمار می‌آمدند. از آثار او: جلد گل و مرغی قرآنی که در کمال لطافت و ملاحت است و به خط شکسته‌ی

طلایی رقم «ز بعد محمد علی اشرفست ۱۱۳۵» دارد؛ قلمدان مرغشی قرمزرنگی که بر روی آن گل مرغ نقش شده،با رقم: «ز بعد محمد علی اشرف است ۱۱۵۹»؛ قلمدان شیوایی که تصاویر آن قصه‌ی معروف شیخ صنعان و دختر ترساست، با رقم: «ز بعد محمد علی اشرف است سنه ۱۱۶۱»؛ قاب آینه‌ی گل و مرغی دلنواز که به تردستی و مهارت انجام یافته، با رقم: «زبعد محمد علی اشرف است ۱۱۶۹». شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۷۳ -۳۶۸ / ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۹۳۳ -۹۳۲ / ۲)، کارنامه‌ی بزرگان (۳۱۱ -۳۱۰)، گلستان هنر (چهل و هشت، چهل و نه)، المآثر و الآثار (۲۱۹)، هنر قلمدان (۱۰۲ -۱۰۱).

نقاش باشی اصفهانی، عبدالرحیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش و میناساز. اهل اصفهان بود. در قلمدان‌سازی و میناسازی و پخت آن نیز صاحب ذوق بود. وی ابتدا معلم نقاشی قورخانه بود و لقب نقاش‌باشی داشت. از آثار او قلمدان تابوتی است که مجلس عقد و عروسی به زیبایی نقش شده و عروس نیم‌تاج مرصعی به سر گذاشته و خود را به شیوه‌ی قاجاری آرایش داده است، با رقم: «عبدالرحیم اصفهانی ۱۳۳۲»؛ از آثار مینایی وی، سر قلیان مینایی طلایی است که در زمینه‌ی گل و مرغ استادانه‌ای عمل آمده و تصاویر زن و مرد جوانی را به مهارت در داخل مدالیونها نقش کرده است و رقم نهاده: «رقم عبدالرحیم».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۲۸/ ۱).

نقاش باشی، عباس

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. هنرمندان پراستعدادی بود که به دستور عباس میرزا برای یادگیری هنر نقاشی به ایتالیا رفت و در شهر رم ساکن شد و به کار نقاشی پرداخت، سپس با همسر ایتالیایی خود به ایران بازگشت و لقب نقاش‌باشی را از عباس میرزا گرفت و معلم نقاش‌خانه‌ی دولتی بود. میرزا عباس در طراحی و آبرنگ و رنگ و روغن به شیوه‌ی کلاسیک مهارت داشت و در مواردی نیز از روی آثار مشاهیر معروف اروپایی کپی می‌کرد. وی در واخر عمر به هند رفت و در آنجا درگذشت. تنها اقر رقم‌دار وی، تصویر کپی شده‌ای از روی کارهای رافائل معروف است که در این تابلو، حضرت مریم و مسیح (ع) روی ابرها قرار گرفته‌اند و پشت سر مریم، درخشندگی پر نور آفتاب جلب نظر می‌کند. در بالای تابلو، جماعت حواریون در اطراف حضرت مسیح ایستاده‌اند و فرشته‌ای میان آنها قرار گرفته است و به خط نستعلیق زیبا رقم نهاده: «رقم میرزا عباس که از روی پرده بزرگ عمل رفائیل نقل نموده است سنه ۱۲۷۸، نقاشخانه‌ی دولتی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۹۷ -۲۹۶ / ۱).

نقاش باشی، عبدالله

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و معمار. ملقب به معمارباشی و نقاش‌باشی. هنرمند پراعتباری بود که در دستگاه فتحعلی‌شاه و محمدشاه و اوایل سلطنت ناصرالدین شاه قاجار مقام والایی داشت. از آثار او معلوم است که در موردی شیوه‌ی مهرعلی نقاش‌باشی را دنبال کرده و چه بسا که شاگرد او نیز بوده است. عبدالله‌خان در چهره‌سازی و شبیه‌پردازی دقیق و پرمایه بود و در رنگ و روغن و آبرنگ و نقش تصویر بر روی مینا مهارت داشت. همچنین در طراحی و آرایش داخلی و خارجی قصرهای سلطنتی و سایر عمارات نیز مقامی درخور تحسین دارد. از آثار وی: تابلوی رنگ و روغنی بزرگ و طویل صف سلام فتحعلی‌شاه که اصل تابلو از میان رفته و فقط نشانه‌هایی از آن به یادگار مانده است؛ تصویر تمام قد عباس‌میرزا که لباس سرخ رنگی به تن کرده و تاج مرصع و کنگره‌داری بر سر گذاشته است و به خط نستعلیق زیبا رقم نهاده: «زد رقم بنده شه عبدالله فی سنه ۱۲۲۲»؛ تصویر آبرنگی شاهزاده خانمی که در داخل دایره‌ای نقش بسته و به خط نستعلیق زیبا «رقم عبدالله نقاش‌باشی» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۱۱ -۳۰۱ / ۱)، گلستان هنر (پنجاه).

نقاش تبریزی، عبدالمومن

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هفتم ق)، نقاش و طراح. نگارگری بامهارت بود که در گچ‌بری و طراحی نقوش هندسی و شیوه‌های اسلیمی مهارت فوق‌العاده‌ای داشت. از آثار به جا مانده‌ی این استاد، طراحی و گچ‌بری محراب مسجد جامع رضائیه است که در زمان ایلخانی آباقاخان مغول ساخته شده و به خطوط و ادعیه‌ی کوفی آرایش یافته و زمینه‌ی خطوط سوزن‌کاری شده و رقم نقاش به خط ثلث رقاعی چنین است: «عمل عبدالمؤمن بن شرفشاه النقاش التبریزی فی شهر ربیع الاخر سنه ست و سبعین ستمائه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۴۶ / ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۴۰۰ / ۱)، فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی (۱۰).

نقاش شیرازی، مهدی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۸ ق)، نقاش. از تصویرگران شیوه‌ی رنگ روغنی بود که گویا مجالس متنوع مذهبی را نقش می‌کرده است. از آثار رقم‌دار

وی تابلوی رنگ روغنی بزرگی است که وقایع روز عاشورا را به دقت تمام تصویر کرده و رقم نهاده: «عمل کمترین میرزا مهدی نقاش شیرازی ۱۲۸۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۱۰/ ۳).

نقاش، اسماعیل

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، نقاش. از نقاشان بنام عصر خود بود و علاوه بر نقاشی در کارهای روغنی، در جلد و قلمدان‌سازی نیز دستی توانا داشت که آن را از سجع انحصاری نام نقاش در ذیل جلد کتابی که از وی به یادگار مانده است، می‌توان فهمید. در رویه‌ی جلد آن، گل سرخ خوشرنگی با غنچه‌ها و برگهای سبز نقش شده است و حواشی آن با تذهیب استادانه‌ای حل‌کاری گردیده و رقم آن به خط زیبای نستعلیق چنین است: «و اذکر فی الکتاب اسمعیل».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۶ -۶۵ /۱).

نقاش، حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. از اهالی هرات و در فن نقاشی از نوادر روزگار خود بود. به فرمان محمدخان شرف‌الدین اوغلی تکلّو (ز ۹۴۲)، از امرای خراسان در عهد سلطنت شاه طهماسب صفوی، اندرون روضه مقدسه رضوی را نقاشی کرده و این بیت را مناسب احوال و حسب حال در برابر ضریح مبارک بالای محراب نوشته:

حسن به گرد درت گشته بر طریق طواف

تو کعبه وار همه حاجتش روا کرده

وی در دارالسلطنه هرات و در جنب مزار پیر هرات خواجه عبداللّه انصاری مدفون است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۶ /۱)، گلستان هنر (۱۴۲ -۱۴۱).

نقاش، علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. هنرمند پر مهارت و گمنامی بود که در شیوه‌ی استاد میرک هراتی نقش می‌آفرید. از آثار وی جلد روغنی خوش منظری است که در نوع خود پر آذین بوده و در زمینه‌ی رنگ اناری و روی چرم عمل آمده است و حواشی آن تزیینات خرطوم فیلی و حل کاری گلهای گوناگون دارد. این اثر زیبا که جلد منقش «دیوان» ترکی امیرعلیشیر نوایی است، پخته و دلفریب است و کناره‌های تمام تصاویر طلاکاری و حل کاری گشته، با رقم: «عمل بنده درگاه شاه، سید علی نقاش».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۳۲/۱).

نقاش، محمود

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش و خطاط. وی علاوه بر رسمی‌سازی و طراحی نقوش کاشیها که در مسجد جامع ورزنه و هم چنین بر روی شبستان خدابنده‌ی مسجد اصفهان به نقش درآورده، در خط ثلث نیز استاد بوده است. از آثار وی کتیبه‌ی سردر مذکور است که به خط ثلث معرق چنین کتابت شده: «امر به بناء هذه العماره... سنه‌ی احدی و خمسین و ثمنمئه (۸۵۱) کتبه سید محمود نقاش»؛ اثر دیگر وی در مسجد جامع ورزنه که پیرایش و کاشی کاری نفیس آن مسجد است و به خط ثلث استادانه رقم «... سنه ۸۴۷ کاتبه سید محمود انقاش» دارد؛ کتیبه‌ی اصلی بقعه‌ی شهشهان، به خط ثلث گچبری شده به سال ۸۵۱، با رقم: «کتبه العبد سید محمود نقاش».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۸۰۴، ۵۸۸، ۵۵۲)، احوال و آثار نقاشان (۱۱۳۸ -۱۱۳۷ /۳)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۱۲۲، ۱۲۳، ۳۳۸).

نقاشباشی اصفهانی، نجفعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۷۷ -۱۲۰۳ ق)، نقاش، قلمدان ساز و خطاط. معروف به آقانجف. در اصفهان متولد شد. وی از اساتید معروف فن قلمدان سازی در عصر قاجاریه بود. او علاوه بر آموختن نگارگری در نزد استادان اصفهان، از نقاشان اروپایی مقیم آن شهر نیز سود جسته و از روی باسمه‌های چاپی مذهبی و غیرمذهبی فرنگی نیز کپی کرده است. آقانجف در چهره‌پردازی و ارائه مجالس رزمی و بزمی و همچنین گل‌آرایی مهارت داشت و در تذهیب و گونه‌های مختلف آن نازک قلم بود. در ارائه آبرنگ‌ها نیز توانا بود و علاوه بر شیوه‌های گوناگون، در رنگ و روغن نیز از استادان بی‌نظیر به شمار می‌آمد. او در خطوط مختلف، از قبیل رقاع و بخصوص نستعلیق استادی تام‌العیار بود و در نظم شعر نیز دست داشت. آقانجف در اصفهان درگذشت و همان‌جا مدفون است. از آثار وی: قلمدان برازنده‌ای با مدالیونهای مختلف که رقم «یا شاه نجف ۱۲۲۷» دارد؛ تصویر آبرنگی محمدحسین خان صاحب اختیار که به خط نستعلیق رقم نهاده: «... سنه ۱۲۶۳، رقم کمترین نجفعلی»؛ قاب آینه‌ی زیبایی با تصاویری از افسانه‌ی شیخ صنعان و دختر ترسا، با رقم: «یا شاه نجف ۱۲۷۰»؛ قلمدان رزمی که لشگریان ترک و روس با یکدیگر مصاف می‌دادند و آرایش جنگی بسیار

پراکنده‌ای داشتند و به خط رقاع استادانه رقم نهاده: «جنگ رومی با روس، یا شاه نجف فی سنه ۱۲۷۴». قاب آینه‌ی پرکاری با مدالیونهای مختلف که به خط نستعلیق رقم نهاده: «... شهر رجب ۱۲۷۴، یا شاه نجف». هشت اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۸۱ -۱۳۶۸ /۳)، تاریخ برگزیدگان (۵۲۹ -۵۲۴)، تاریخ هنرهای ملی (۹۹۹ -۹۹۷ /۲)، تذکرهٔ القبور (۱۶)، گلستان هنر (چهل و نه)، هنر قلمدان (۱۱۷ -۱۱۶).

نقاشباشی شیرازی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۳۶ ق)، نقاش، خطاط و شاعر. اهل شیراز و از نقاشان معروف رنگ روغنی و آبرنگ دوران زندیه و فتحعلی‌شاهی بود که در شیوه‌های مختلف نقاشی مهارت داشته و نقاش باشی دوران فتحعلی‌شاه بوده است. این استاد در شبیه‌سازی و چهره‌پردازی دقیق و در ارائه مجالس بزمی و رزمی قوی‌دست بود و در سایه‌پردازیهای استادانه‌ای که در اغلب آبرنگها بکار برده، مهارت خاصی داشته است. او مکتب انحصاری بخصوصی داشت که نقاشان بعد از وی، این شیوه را دنبال نموده و تا حدی تکامل بخشیده‌اند. میرزا باب در منظره‌سازی و ارائه دشت و دمن، دستی پرحلاوت داشت و در اجرای آنها، قوانین پرسپکتیو را مراعات می‌کرد، اما تا حدودی ضعیف بود. با این حال، در صنعت تذهیب و تشعیر استعداد شگرفی داشت و نقوش مینایی و پشت شیشه را ماهرانه عمل می‌آورد. این استاد در شعر نیز دست داشت و ابیاتی را که در ذیل آثار خود درج می‌نمود، شخصا می‌سرود و به خط زیبای نستعلیق و شکسته کتابت می‌کرد. از ابتکارات این نقاش، درج نام فتحعلی‌شاه به خط طغرایی است که در داخل ترنجی کتابت شده است. از شاگردان معروف او، مهرعلی نقاش‌باشی می‌باشد. از آثار وی: قلمدان استادانه و زیبایی که بر روی آن، صحنه‌ی جنگ معروف چالدران نقش بسته و رقم «میرزا باب ۱۲۰۰» دارد؛ تصویر سیمرغ و اژدها که به استادی عمل آمده و رقم «میرزا بابا ۱۲۰۳» دارد؛ تصویر آبرنگی فتحعلی‌شاه که دو زانو روی مسندی نشسته و گرز مرصعی بر روی دو پا نهاده و به خط شکسته رقم نهاده: «رقم کمترین غلام میرزا بابای نقاش باشی سنه ۱۲۱۷»؛ اثر مینایی وی، انفیه‌دان زیبایی است که تصویر یک پیرمرد و دو دختر بر روی آن نقش بسته و رقم «میرزا بابا ۱۲۲۴» دارد؛ قلمدان تابوتی ارزنده‌ای که برطرف راست رویه‌ی آن، شاهزاده‌ی جوانی مقابل مرشد پیر قرار گرفته و به خط نستعلیق رقم نهاده: «میرزا بابا سنه ۱۲۳۶». بیست اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۸۶ -۱۲۷۳/ ۳)، گلستان هنر (پنجاه)، هنر قلمدان (۱۱۰ -۱۰۹).

نقاشباشی مزین‌الدوله، علی‌اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

میرزا علی‌اکبرخان نقاشباشی (مزین‌الدوله) در بیستم ربیع‌الثانی ۱۲۶۳ ق. در نطنز کاشان به دنیا آمد. به سن دوزاده سالگی، در زمان

ناصرالدین شاه، جزو نخستین دسته‌ی محصلین اعزامی، به پاریس رفت و از مدرسه‌ی هنرهای زیبا موفق به اخذ دیپلم شد. پس از پایان تحصیلات، مدتی نزد «انگر» به تکمیل هنر نقاشی پرداخت.

مزین‌الدوله پس از بازگشت به ایران، از طرف ناصرالدین شاه قاجار مأمور تدریس زبان فرانسه، موسیقی با نت و نقاشی در دارالفنون شد. کمال‌الملک غفاری و مصورالملک از جمله شاگردان وی در این زمان بودند.

مزین‌الدوله بنا به دستور ناصرالدین شاه مأموریت یافت تا برای نخستین بار تئاتری به شیوه‌ی اروپایی در ایران دایر کند. او برای این منظور تالار دارالفنون را انتخاب کرد. در همین دوره «مزین‌الدوله» نمایشنامه‌ی «مردم گریز» از مولیر را به روی صحنه آورد. ناصرالدین شاه در شب‌های نمایش برای تماشا به تالار نمایش می‌آمد.

مزین‌الدوله به ادبیات فرانسه آشنایی کامل داشت و در آکادمی فرانسه عضو بود. وی به دستور ناصرالدین شاه مأمور به ترجمه‌ی کتاب لغت فرانسه موسوم به «دیامان» به فارسی شد. این فرهنگ دارای پنجاه هزار لغت بود و پس از سی سال زحمت، در زمان سلطنت احمدشاه قاجار به پایان رسید، ولی به سبب فقر مالی ایران، موفق به چاپ آن نشدند. سفیر فرانسه در ایران تقاضا کرد تا فرهنگ را برای چاپ و استفاده در مدرسه‌ی زبان‌های شرقی، به فرانسه فرستند. این کتاب لغت به «مزین‌اللغة» موسوم است.

مزین‌الدوله به سال ۱۳۱۲ شمسی در سن ۸۹ سالگی در تهران درگذشت. از آثار نقاشی مرحوم مزین‌الدوله در موزه‌ی کاخ گلستان نگهداری می‌شود. بعضی از نشان‌های وی که از کشورهای خارج دریافت کرده، در زیر می‌آید: نشان درجه یک لژیون دونور، نشان بزرگ زیتون فرانسه از ناپلئون سوم، صلیب آبی از ویلهلم پادشاه آلمان، «سنت استانیلاس» از تزار روسیه، نشان ویکتوریا از پادشاه انگلستان، نشان درجه یک علمی از فرانسوا ژوزف پادشاه اتریش.

مزین‌الدوله را باید نخستین معلم زبان فرانسه، موسیقی با نت و نقاشی با اصول اروپایی و بنیانگذار تئاتر به شیوه‌ی غربی در ایران دانست.

میرزا علی‌اکبرخان مزین‌الدوله، تعداد دو جلد کتاب مربوط به هارمونی و تئوری موسیقی که نوشته‌ی لومر فرانسوی است به فارسی ترجمه کرد که در چاپخانه دارالفنون به چاپ رسید، و این نخستین کتاب تئوری موسیقی است که به فارسی برگردانده شده است.

برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد دوم)

نقاشباشی، اصفهانی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. زاده‌ی اصفهان و از شاگردان معروف عباس شیرازی بود. مدتی به روسیه رفت و از استادان آن دیار فنون نقاشی را فراگرفت. وی همچنین در میناسازی، مجلدسازی، قاب آینه، مصورسازی کتب و مرقعات و تصویر پارچه‌های قلم‌کار مهارت داشت. از شاگردان معروف او هادی تجویدی است که در سال ۱۲۸۷ ش، با استاد خود از اصفهان به تهران آمد و در مجمع الصنایع به کارهای هنری مشغول شد. ابراهیم در مکتب شمایل‌سازی نیز آثار جالبی پدید آورده و چون در سلک درویشان نعمت‌اللهی بوده، از اقطاب این سلسله، شبیه‌هایی ساخته است. تاریخ دقیق تولد و وفاتش در دست نیست، ولی فعالیت هنری عمده‌ی وی بین سالهای ۱۳۳۰ – ۱۲۹۰ ق است. از آثار وی: قلمدان نیمه‌کاره، با تصویر جنگ ایران و روس، با: «رقم ابراهیم ۱۳۲۵»؛ تصویر سه دختر ایرانی در حال نواختن ساز و تصویر مادر و طفلی خردسال که طفل گربه‌ای را در آغوش کشیده و زنی ایشان را نگاه می‌کند، با رقم «عمل ابراهیم»؛ چهار تصویر آبرنگی از شانزده تصویر«کلیات» سعدی، به خط فتح‌اللّٰه جلالی که

رقم وی را دارد؛ تصویر نشسته‌ی عباس‌میرزا با آبرنگ، روی جلد کتاب «سفرنامه‌ی خسرومیرزا»، با رقم «ابراهیم اصفهانی»؛ قلمدانی، با رقم: «سلام علی ابراهیم»؛ از آثار مینایی آقاابراهیم نیز، یکی سرقلیان گل و مرغی، با تصویر مادر جوانی که بچه‌ی خود را در آغوش گرفته است، با رقم: «ابراهیم»؛ دیگری تصاویر زنان قاجار بر روی قلمدان با: «رقم ابراهیم».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴ -۱۲ /۱)، هنر قلمدان (۱۴۸ -۱۴۶).

نقاشباشی، حاجی‌آقا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۴ ق)، نقاش. وی برخلاف داشتن لقب نقاشباشی، آثارش از لحاظ هنری چندان مهم نیست و تعدادشان نیز اندک است. از آثار رقم‌دار وی، تصویر حاجی میرزا عبدالباقی حکیم‌باشی است که چندان استادانه ساخته نشده است، با: «رقم میراز حاجی‌آقا نقاشباشی ۱۳۱۴ ه ق».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۲/۱).

نقاشباشی، کریم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش. مشهور به میرزا کریم نقاش. وی در کار خود شیوه‌ی پدر هنرمند خود، استاد آقا ابراهیم را پیروی می‌کرد. از آثار وی. تصویر شمایل زیبایی، با رقم: «کریم بن محمد ابراهیم نقاشباشی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۴۸/ ۲).

نقاشباشی، محمد ابراهیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۲۶۷ ق)، نقاش. از هنرمندان اوایل سلطنت ناصرالدین‌شاه قاجار بود و گویا لقب نقاش‌باشی را از محمدشاه قاجار دریافت داشته است. وی در شبیه‌سازی قوی دست بوده و بدین جهت تصویر شخص اول دولتی علیه ایران به عهده‌ی این نقاش واگذار شده است. این تصویر که چهره‌ی منحصر به فرد و پر شباهت محمدتقی خان امیرکبیر است، به استادی و رنگ روغن ترسیم شده و امیرکبیر را با کلاه بوقی مخصوص و پوستین بوته جیقه‌ای خزداری مرصع به انواع جواهرات نشان داده است و رقم نهاده «... جان

نثار محمد ابراهیم نقاشباشی ۱۲۶۵».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۳۷/ ۲).

نقاشباشی، محمد اسماعیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۸ ق)، نقاش، قلمدان‌ساز و خطاط. وی از نوابغ و استادن عصر خویش بود و در ۱۲۷۵ ق از دربار ناصرالدین‌شاه قاجار به لقب نقاش‌باشی مفتخر گردید. این هنرمند در تصویر و شبیه‌سازی توانا بود و تذهیب و ترصیع و حل کاری را خوب می‌دانست و در نوشتن خطوط و سرودن شعر نیز دست داشت. محمد اسماعیل از استادن پیشگام در ایجاد سبک قاجار در نقاشی قلمدان است و او بود که ساختن قلمدان‌های هفت گنبد و کیانی و داستان‌های خسرو و شیرین و حکایات عرفانی و مجالس مربوط به رهبانیت و آیین مسیح را معمول و متداول ساخت. بیشتر کارهای او مجالس بزم است و صحنه‌های جنگ کمتر در آثار او دیده شده است. از آثار وی: قلمدان زیبایی که بر رویه آن تصاویری از رجال قاجاریه دیده می‌شود و به خط شکسته رقم «راقمه اسمعیل ۱۲۶۴» دارد؛ جلد قرآنی که در داخل آن شمایل حضرت علی و حسنین (ع) را درون ترنجی نقاشی کرده و رقم «۱۲۷۹ نقاشباشی اسماعیل» دارد؛ قاب آینه‌ی زیبایی با تصاویر رجال قاجاری و حاشیه و کناره‌ی پر گل و تذهیب، با رقم: «محمد اسماعیل نقاشباشی ۱۲۸۸». در «احوال و آثار نقاشان» به بیست و سه اثر دیگر وی اشاره شده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۷۶-۶۶/ ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۱۰۰۰-۹۹۹/ ۲)، هنر قلمدان (۱۲۱۲-۱۲۰).

نقاشباشی، محمدحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۳ ق)، نقاش. اهل تبریز است و در زمان ولیعهدی مظفرالدین‌شاه قاجار از او لقب نقاش باشی گرفت و یک سال بعد نیز ملقب به خانی شد. از آثار وی: تصویر آبرنگی و گل و مرغی (مرغ یا بسم‌اللّه) که بسم‌اللّه در در حالت طغرایی و تزیینی نقاشی کرده است، با رقم: «مرغ بسم‌اللّه به جهت تیمن... کمترین محمدحسن ۱۲۹۳»؛ تصویر گل و بوته شیوایی به سبک سیاه قلم که به استادی نقش بسته، با رقم: «محمدحسن».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۹۳-۶۹۲/ ۲)، گلستان هنر (پنجاه و یک).

نقاشباشی، مهر علی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۳۰ ق)، نقاش، خطاط و شاعر. چهره‌پرداز و شبیه‌ساز دوران فتحعلی‌شاهی بود که اغلب از شخص فتحعلی‌شاه و سایر فرمانروایان گذشته ایران، شبیه‌سازی نموده و عمده‌ی مهارتش در شیوه‌ی رنگ روغنی بود. مهر علی شاگرد استاد میرزا باب بود و بعضی از شیوه‌های وی را مورد نظر قرار می‌داد و بعد از میرزا بابا سمت نقاش باشی دربار را داشته ولی در هیچ یک از آثار خود این امتیاز را درج ننموده است. وی در جلدسازی و آبرنگ و سیاه قلم نیز قوی‌دست بود و در نقاشی‌های روی شیشه‌ای مهارت فراوانی داشت. مهرعلی در ترسیم قوانین پرسپکتیو، از همه نقاشان معاصر خود والاتر بود و از جمله علائم متمایز او، نقوش و ترسیمات معجرهای چوبی و فرم و اسکلت تاج کیانی و شیوه‌ی سایه‌پردازی و گل‌آرایی البسه و طرز رنگ‌آمیزی و کتابت نام نقاش، به خط نستعلیق زیبا بود که اثر دست نقاش را ظاهر می‌ساخت. این هنرمند، در شعر نی دستی داشت و اغلب اشعاری که در وصف فتحعلی‌شاه و ذیل نام طغرایی وی درج می‌نمود، خود تنظیم می‌کرد و به خط نستعلیق زیبا می‌آراست. فرهاد میرزا، در کتاب «زنبیل» خود، مهر علی را به نام آقا مهر علی اصفهانی نقاش معرفی نموده و وفات وی را در ۱۲۵۰ ق دانسته است. از آثار وی: تصویر رنگ روغنی فتحعلی‌شاه در ایوان تخت مرمر که روی صندلی نشسته، با: «رقم کمترین غلام مهرعلی فی سنه ۱۲۱۹»؛ تصویر آبرنگی فتحعلی‌شاه در لباس سلطنتی، با: «رقم کمترین مهر علی فی سنه ۱۲۱۲»؛ تصویر افراسیاب که دو زانو روی فرشی نشسته و دست راست خود را بر روی سینه نهاده، با: «رقم کمترین غلام مهر علی ۱۲۱۸»؛ تصویر فتحعلی‌شاه در آرایش و هیئت رزمی، با: «رقم کمترین غلام مهر علی فی سنه ۱۲۳۰». هفده اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۶۵ -۱۲۵۱/ ۳)، گلستان هنر (پنجاه).

نقدی بیگ

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و مذهب. وی در ارائه مجالس بزمی و چهره‌پردازی و ارائه حالات گوناگون نفرات، بخصوص در چهره‌آرایی و زیبانگاری دست پرحلاوتی داشت و در امر تذهیب و ترسیم اشکال هندسی نیز ماهر بود و شیوه‌های مختلف آن را نیکو می‌دانست. از آثار وی: تصویر مجلس خواستگاری جندل از دختران شاه یمن، که در یکی از نسخه‌های «شاهنامه» در ۹۸۴ ق نقش پذیرفته است، با رقم: «نقدی»، تصویر جلسه معارفه‌ی زال و رودابه که تصاویر حیوانات گوناگونی را نیز در زمینه‌ی آن به شیوه‌ی استاد محمد سیاه‌قلم و شیخی عمل آورده است، تصویر ناله و زاری گودرز و گیو بر سیاوش با تذهیب و آرایش متنوع و با رقم: «نقدی»؛ تصویر دادخواهی زنی که به حضور پادشاه رفته و عده‌ای از وزرا و شاهزاده‌ها و رجال در حضور شاه ایستاده‌اند، با رقم: «نقدی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۹۵ -۱۳۹۳/ ۳).

نقشبند، سیف‌الدین محمود

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. در کتاب «جامع مفیدی درباره‌ی وی چنین آمده: «آن جناب نسبت قرابت قریبه با عندلیب بوستان فصاحت و شیرین کلامی خواجه غیاث‌الدین علی نقشبند یزدی داشت و در اقسام کمالات و هنر و کیاست یگانه روزگار و وحید اعصار بود. در اصابت رای و وقوف و مهارت در امر نقشبندی شبیه و نظیر نداشت. لاجرم کمالات او در السنه و افواه دایر گشته شمه‌ای از آن به عرض خاقان زمان و زمین سلطان شاه صفی مافی موسوی صفوی رسیده، قامت قابلیت او به تشریف خلعت آراسته، در زمره‌ی بندگان انتظام فرمود و به آن التفات پایه‌ی قدر و منزلت آن جناب روی در تزاید نهاده...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۳۵/۱)، جامع مفیدی (۷۰۱، ۴۹۵- ۴۹۴ /۳).

واحد شیرازی، لطف‌اللّٰه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۰ ق)، نقاش، قلمدان‌ساز و شاعر، متخلص به واحد. مشهور به میرزا لطف‌اللّٰه مستوفی. اهل شیراز بود. وی در چهره‌پردازی و شبیه‌سازی دستی قوی داشت. گل و مرغ و منظره‌سازی را خوب می‌دانست و در تذهیب و گونه‌های مختلف طلاکاری ماهر بود. علاوه بر آن، در سیاه قلم و آبرنگ و کارهای روغنی نیز دست داشت و خط نستعلیق را نیکو می‌نوشت. فرصت شیرازی در «آثار عجم» گوید": در رسائل و مکاتیب بی‌نظیر است و در نقاشی شهیر. گاهی شعر می‌گوید "...از آثار او: قلمدانی با زمینه‌ی نخودی کمرنگ که در رویه آن، تصاویر گل و مرغ است، با رقم: «لطف‌اللّٰه الحمزوی»؛ قلمدان زیبایی که تصویر زنی در شیوه‌ی فرنگی بر روی آن نقش بسته و بالا و پایین آن در شیوه‌ی روسی تذهیب شده و به خط نستعلیق رقم نهاده: «لطف‌اللّٰه الحمزوی سنه ۱۳۱۵»؛ تصویر سیاه قلمی دسته گلهای متنوعی که به شیوه‌ی آقا لطفعلی شیرازی عمل آمده، با رقم: «لطف‌اللّٰه الحمزوی ۱۳۱۸»؛ قلمدان استادانه‌ای که در حواشی و اطراف آن مناظر زیبایی دارد، با رقم: «لطف‌اللّٰه الحمزوی ۱۳۲۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۴۸، ۵۴۱)، احوال و آثار نقاشان (۵۶۰ -۵۵۹/ ۲)، الذریعه (۱۲۴۷/ ۹)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (۱۵۵ -۱۵۴).

والی، علی اشرف

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۹ ش)، نقاش، مذهب و خطاط. در کرج به دنیا آمد. پس از اتمام تحصیلات ابتدایی و متوسطه، وارد دانشکده‌ی هنرهای زیبا شد و از محضر استادانی چون: علی محمد حیدریان، رفیع حالتی، ابوالحسن صدیقی و اسماعیل آشتیانی بهره جست. او در به

کار گرفتن طرح‌ها و رنگهای مختلف، استادی تمام عیار است. آثار وی در ۱۳۴۲ ش به نمایش گذاشته شد و مورد توجه علاقه‌مندان بسیاری در کشورهای اروپایی و برخی ملل آسیای غربی و شبه قاره هند قرار گرفت. والی علاوه بر نگارگری، در خوشنویسی و تذهیب و صفحه‌آرایی متبحر است و در خوشنویسی پیرو شیوه‌ی زرین خط. او آثار متعددی از خود به یادگار نهاده و اثر مهم وی، طرح کتاب «ترجمهٔ الصلوهٔ» ملا محسن فیض کاشانی است که به خط استاد حسن زرین خط نگاشته شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :کیهان فرهنگی (س ۴، ش ۲، ص ۴۸).

وداد، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: ۱۳۰۶، بجنورد.

درگذشت: ۱۳۶۶، بجنورد.

عباس وداد فرزند محمدحسین وداد، وکیل مجلس دوره‌ی اول مجلس شورای ملی و یکی از شعرای بجنورد، بود. او تحصیلات خود را تا کلاس هشتم دبیرستان در بجنورد ادامه داد و با فوت پدر، سرپرستی و تأمین معاش خانواده بر دوش او قرار گرفت و به همین دلیل از ادامه‌ی تحصیل باز ماند.

وی از کودکی استعداد خود را در زمینه‌های هنری (نقاشی، خط و تئاتر) بروز داد و نقاشی‌هایی از شخصیت‌های معروف بجنورد را به تصویر کشید. در سال‌های ۱۳۳۰ تا ۱۳۳۲ در زمینه‌ی تئاتر در شهر بجنورد فعالیت‌های گسترده‌ای داشت.

بعدها وداد تحصیلات خود را تا مقطع لیسانس ادامه داد و در شهرهای مشهد، سرخس و نیشابور در سمت دبیری و ریاست دبیرستان، در همه جای مشوق و راهنمای کارهای هنری (نقاشی، خط و تئاتر) دانش‌آموزان بود و به چیزی جز رشد و ترقی آنها نمی‌اندیشید.

عباس وداد پس از سی و یک سال خدمت، در سال ۱۳۶۶ درگذشت. از وی آثار متعددی در زمینه‌ی سیاه‌قلم به یادگار مانده است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

وردی اصفهانی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش و خطاط. از هنرمندان گمنام و اهل اصفهان بود. تنها اثر وی، نسخه‌ای مصور است که جهت اسکندر سلطان ابن عمر شیخ به سال ۸۱۶ ق کتابت و مصور ساخته است. یک صفحه‌ی مصور این نسخه، تصاویری متنوع و اعجاب‌آور است که بعضی از افراد سوار شترمرغ و شیر و اژدها شده و در جای دیگر، یک انسان دو سر و کسی که در انتهای دستش سر انسانی روییده است، دیده می‌شود. و در ذیل هر تصویر، تعبیراتی یاد نموده که بعضی از آنها، مثلا در تصویر کسی که یک دستش سر انسان روییده، نوشته شده: «صورت پر سیاوش، اما آن چه منجمان گویند که بر فلک‌البروج است از صورت قطب شمالی، سر بریده غولی بر دست

چپ دارد...» و رقم نهاده: «کار شیخ وردی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۶۵/۳).

ولی‌جان تبریزی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش. اهل تبریز و از شاگردان سیاوش بیگ گرجی بود، وی در شبیه‌سازی و آرایش البسه و زرافشانی و سرلوحه‌سازی و حل‌کاری مهارت داشت و تا حدی به اصول پرسپکتیو آشنا بود. ولی‌جان در تذهیب و اسلیمی‌سازی سیاه قلمی نیز دست داشت و در فن تذهیب شیوه‌های ابتکاری به کار می‌برد. از آثار او: شبیه‌سازی شاهزاده‌ای که کلاه عمامه پرداری بسر نهاده، با رقم: «قلم ولی‌جان»؛ تصویر شیری که به روی زمین دراز کشیده و در بالای تصویر به خط نستعلیق رقم نهاده: «ولیجان استاد»؛ تصویر فرشته‌ای که خود را آرایش کرده و نوارهای البسه وی به اطراف گسترده شده، با رقم: «ولی‌جان بن قاسم»؛ تصویر آبرنگی جوانی در شیوه‌ی لونی و استاد محمدی، که لباس بلندی با پیراهن گلدار پوشیده و به خط نستعلیق غبار چنین رقم نهاده: «ولی»؛ تصویر یک مرد فرنگی که البسه مخصوص زمان خود را پوشیده و کلاهی به سر نهاده و مشغول نواختن سازی است، با رقم: «ولیجان». در «احوال و آثار نقاشان» نوزده اثر دیگر این نقاش ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۰۹ -۱۴۰۴/ ۳)، مناقب هنروران (۱۰۷ -۱۰۶)، هنر عهد تیموریان (۵۸۸ -۵۸۷).

ولیه فروغ‌الملوک

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ز ۱۳۳۶ ق، از زنان نقاش. وی دختر میرزا علی خان ظهیرالدوله (۱۳۴۲ -۱۲۸۱ ق) ملقب به صفاعلی شاه و خواهر محمدناصر خان ملقب به خانخانان بود. این بانوی هنرمند تا آخر عمر ازدواج نکرد و نزد اهل طریقت تقریبا مقام پدر را داشت و در نقاشی آبرنگ و فن‌پرداز مهارت داشت. او تصویری آبرنگی از برادرش کشید که شبیه کارهای صنیع‌الملک بود و در حراج کریستی ۱۱ آویل ۱۹۸۹ م در لندن به فروش رسید.[۱]

(ز ۱۳۳۶ ق)، نقاش. در آبرنگ مهارت داشت. از آثار وی: تصویر آبرنگی برادرش، محمد ناصرخان، خان خانان، که به شیوه‌ی صنیع‌الملک پرداخت شده و رقم: «ولیه ۱۳۳۶» دارد.[۲]

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :[۱] منبع: احوال و آثار نقاشان قدیم ایران، ۱۴۰۹ / ۳.

[۲] احوال و آثار نقاشان (۱۴۰۹/ ۳)، مشاهیر زنان (۲۴۵ -۲۴۴).

هراتی، محمدمحسن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۹۰ ق)، نقاش و خطاط. وی اهل هرات بود و خط نستعلیق را استادانه می‌نوشت. از آثار خطی او: یک نسخه «دیوان» حافظ که به امر فریدون حسین میرزا، پسر سلطان حسین بایقرا، کتابت کرده و تصاویر و تذهیب‌های آن نیز کار خود اوست؛ مرقع زیبایی، از جمع خطوط و تصاویر گوناگون که دیباچه و خاتمه آن را نیز خود کتابت کرده، با رقم: «کتبه الفقیر المذنب محمد محسن... فی بلده هرات... سنه تسعین و تسعمائة الهجریة».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۷۸/ ۳).

هرتمنی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خلاصه : احمد هرتمنی معروف به ارجنگ (۱۲۹۳- ۱۳۶۹ شمسی) هنرمند نقاش و طراح فرش اصفهانی است. وی استعداد شگرفی در طراحی داشت ، وی نزد برخی از استادان بنام اصفهان از آن جمله استاد غلامحسین اسلیمی طراح فرش و نصراله دخانی (معروف به گچکار) تلمذ نمود. از وقایع مهم و تاثیر گذار در زندگی وی همراهی او با پرفسور پوپ بود که این فرصت برای هنرجوی جوان پیش آمد تا در نقش و نگارهای صفوی دقت نماید و با طرح‌های آنها آشنا گردد. استاد ارژنگ در دو مسابقه در کنار استادان بنام طراحی شرکت نمود و در هر دو طرح برگزیده را ارائه داد.

گروه : هنر

رشته : فرش

گرایش : طراحی و بافت

والدین و انساب : احمد هرتمنی در اصفهان و در خانواده‌ای مذهبی در سال ۱۲۹۳ شمسی بدنیا آمد. پدرش مردی روحانی به نام شریعتمدار بود و مادرش نیز در هنر تذهیب دستی داشت.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : احمد هرتمنی در ابتدا برای آموزش سواد به مسجد میرزا باقر واقع در بیدآباد اصفهان فرستاده شد. توجه وی به دستگاه قالیبافی و ساخت یک نمونه از آن ، مورد توجه خانواده قرار گرفت و موجب شد که او را نزد استاد غلامحسین اسلیمی هنرمند قالیباف بفرستند و احمد یک هفته نزد وی تعلیم گرفت. در این مدت کم او توانست استعداد خود را آشکار سازد. پس از آن نزد استاد گچکار با رنگ و نقطه گذاری آشنا شد.

خاطرات و وقایع تحصیل : زمانی که احمد هرتمنی برای یادگیری سواد به بیدآباد اصفهان می‌رفت روزی بجای نوشتن مشق بر روی لوح حلبی تصویر معلم را کشید و به خاطر این کار تنبیه گردید. از آن پس نقاشی کششی خاص برای او ایجاد کرد ، بطوری که همهٔ وقت بیکاری خود را به نقاشی گذراند . وی در یکی از تعطیلات به کارگاه قالیبافی میرزا مهدی کازرونی رفت و با دیدن دستگاه های بافت قالی و نقشه های فرش ذوق این هنر در وی زنده شد بطوری که پس از بازگشت یک دستگاه بافندگی درست

کرد. احمـد در کارگاه اسـتاد گچکار مشـغول بکار بود که روزی پرفسور پوپ از آن کارگاه دیـدن می‌کنـد و کار احمـد ارچنگ مورد توجه وی قرار می‌گیرد. پوپ از احمـد می‌خواهـد که در نـدت سه مـاهی که در اصـفهان است همراهش باشـد. این ملازمت موجب می‌شود احمد با بسیاری از طرح‌های هنر ایران آشنا شود. در سال ۱۳۱۳ در مسابقه ای که از طرف باستان شناسی برای طرح کاشیکاری پشت و بغل میـدان نقش جهان اصـفهان برگزار شـد ، شـرکت می کنـد و برنـده مسابقه می‌شود. با برگزیده شدن طرح فرش وی در مسابقه تهران ، از شـهرت بسـیاری نزد هنرمندان برخوردار می شود و این معروفیت در تهران موجب دعوت های متعدد از وی می شود ولی ارژنگ در تهران نمی ماند و به اصفهان باز می‌گردد.

فعالیتهای ضمن تحصیل : احمد هرتمنی پس از پایان دوره سربازی عازم تهران شد تا در مسابقه‌ای که برای طراحی فرشی که توسط شرکت فرش بـافته می شـد شـرکت نمایـد. این مسـابقه زیر نظر اسـتاد حسـین طـاهرزاده بهزاد اجرا می‌شـد و اسـتادان بنامی شـرکت داشتند، طرح احمد ارژنگ برگزیده شد.

اسـتادان و مربیان : احمد هرتمنی ارچنگ پس از آموزش مقدماتی که نزد میرزاباقر در مسجد بیدآباد اصفهان فرا گرفت. به قالیبافی روی آورد و اسـتاد وی در این زمینه غلامحسـین اسلیمی بود. پس از آن نزد استاد نصراله دخانی معروف به گچکار با رنگ و نقطه گذاری آشنا می شود.

هم دوره ای هـا و همکاران : احمـد هرتمنی در کنار اسـتادان به نام آن زمان از جمله اسـتاد مصورالملکی، اسـتاد سـید هاشم نقاش، استاد صانعی و استاد دخانی در مسابقه طرح کاشیکاری میدان نقش جهان شرکت نمود. همچنین در مسابقه طرح فرش در تهران در کنار اسـتادانی چون میرزا آقا امامی، حاج میرزا عبدالرحیم امامی و برادرش، حاج مهدی خان حقیقی صـفدری قالیباف ، حاج احمد عجمی قالیباف ، عبدالخالق شورشی قرار گرفت.

همسر و فرزندان : احمد هرتمنی ارچنگ صاحب نه فرزند شد که هر کدام خود از استعداد پدر بهره‌ای بردند.

زمان و علت فوت : احمد هرتمنی ارژنگ در روز دوشنبه ۱۷ اردیبهشت ۱۳۶۹ به دیار باقی شتافت.

مشاغـل و سـمتهای مـورد تصـدی : احمـد هرتمنی پس از موفقیـتی کـه در ارائـه طرح برای شـرکت فرش کسـب نمـود، فرش را در اصفهان بافت و در سال ۱۳۲۱ شمسی به پایان رساند. فرش به وسیله فرماندار اصفهان به تهران فرستاده شد و سخت مورد توجه قرار گرفت.

آرا و گرایشـهای خاص : احمد هرتمنی ارچنگ در اصـفهان بناها و طرح های زیبای صفوی را مورد توجه قرار داد و مبتکر شیوه‌ای شد که هنر دلنشین ایرانی را عرضه می دارد. شیوه کار وی شیوه‌ای است برداشته از طرح های صفوی و شامل لچک و ترنج. آثار :
۱ طرح و نقشه های فرش

ویژگی اثر : از اسـتاد احمـد ارژنگ صـدها طرح نفیس و نقشه های ارزشـمند فرش بافی باقی مانـده است که امروز الگو و سرمشـق اکثر نقاشان این هنر می باشد. [سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند.۱۳۸۰]

منابع زندگینامه: http://iranologyfo.com/

هروی، جلال‌الدین یوسف

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، مذهب و نقاش. از مردم هرات و در چهره‌پردازی و تذهیب نازک قلم بود. صاحب «تاریخ رشیدی» او را ملایوسف و

از شاگردان بهزاد نقاش معرفی کرده است. در تـذکره‌ها و تاریخهای قـدیمی از جمله در کتاب «بدایع الوقایع» واصـفی وی را مولانا جلال‌الدین یوسف نقاش معرفی کرده و بعضی از آثارش از جلمه، صحنه نبرد نوجوانی با ببر پرهیبتی را تشریح کرده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۳۴ -۱۴۳۳ /۳).

هروی، حسام‌الدین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم و دهم ق)، نقاش. اصل وی از هرات بود و در دوره‌ی سـلطنت سـلطان حسـین میرزا می‌زیست. او غـداره‌گر و طراح عاج و فلزات بود و در شمشیرسازی و تزیین قبضه‌ها و غلاف آن نیز مهارت داشت.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۶/۱).

هما

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ز ۱۲۸۶ ق، از زنـان خوشـنویس و نقاش. وی در تصویرگری و خوشنویسـی به شـیوه ناخنی مهارت داشت. از آثار رقم‌دار ناخنی او دسـته گل زیبایی با برگها و شاخه‌های فراوان است که در لابلای آنها، پروانه‌هایی نیز تعبیه کرده و به خط نستعلیق ناخنی «رقم هما، ۱۲۸۶» را امضا کرده است.[۱]

(ز ۱۲۸۶ ق)، نقاش و خطاط. وی تصویرگر و خوشنویس شیرین‌قلم و پرمهارت شیوه‌ی ناخنی است. از آثار او: دسته گل زیبایی که به خط نستعلیق ناخنی چنین رقم نهاده: «رقم هما ۱۲۸۶».[۲]

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] منبع: احوال و آثار نقاشان قدیم ایران، ۱۴۱۸ / ۳.

[۲] احوال و آثار نقاشان (۱۴۱۸/ ۳).

همدانی، علیقلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سـیزدهم ق)، نقاش و مذهب. اهل همدان و نقاش گل و مرغ دوره‌ی ناصری و مظفری از پیروان مکتب ابوطالب مدرس بود که در تصویر و شبیه‌سـازی نیز دست داشت و در جانورسازی و نقش ساختمانها ماهر بود. از آثار او، قلمـدان گل و مرغی زیبایی اسـت

که در رویه آن تصویر یکی از رجال قاجاری که گویا سفارش‌دهنده‌ی قلمدان بوده نقش بسته است و رقم «علیقلی همدانی» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۹۹ / ۱)، هنر قلمدان (۱۴۹).

همدانی، نورالله

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۰۸ ق)، نقاش. اهل همدان بود و قاب آینه می‌ساخت. از آثار وی: قاب آینه‌ی تخته‌ای محکمی که در دو طرف آن، دو تصویر از مجلس یوسف و زلیخا و در داخل آن، یک تصویر از مجلس شیخ صنعان و دختر ترسا نقش بسته و به مهارت عمل آورده است، با رقم: «رقم نوراللّه همدانی ۱۲۰۸».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۰۰ -۱۳۹۹/ ۳).

هوایی مشهدی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش، خطاط، مذهب و شاعر. بعضی منابع وی را برادر و بعضی دیگر او را از مصاحبان مشرقی مشهدی می‌دانند. هوایی در نقاشی کاشی دست داشت و در تذهیب و خوشنویسی نیز ماهر بود. گفته‌اند که به خط خویش، «دیوان» خود را می‌نوشته و پس از تذهیب می‌فروخته است. وی در هرات از دنیا رفت و در خواجه چهل گزی دفن شد. از آثارش: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۱۸/ ۳)، الذریعه (۱۳۰۳/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۱۰۰۷)، مجالس‌النفائس (۲۱۶ -۲۱۵، ۴۳ -۴۲).

یزدی، معزالدین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش. وی در هنر طراحی و نقشبندی صاحب استعداد بود و بسان پدر هنرمندش، در حرفه‌ی خانوادگی فعالیت می‌کرد. از آثار رقم‌دار وی زری ابریشمی ارزشمندی است که در شهر یزد بافته شده و به گلهای اسلیمی و انواع تزیینات ختایی و شاه عباسی آراسته گشته و رقم «ابن‌غیاث» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۷۳/ ۳).

یوسف آزاد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش. وی در چهره‌سازی به شیوه فرنگی مهارت داشت، ولی بیشتر در شیوه صفوی کار می‌کرد. از آثار او: قلمدان شیرین‌قلمی است است که در رویه آن، تصاویر زنان ایرانی جلب نظر می‌کند و در مدالیون بزرگتر، تصویر زنی است که کلاه خالدار به سر نهاده و البسه سبک زمان صفوی را به تن کرده است. در بالا ـ و پایین رویه قلمدان و در داخل دو مدالیون کوچکتر، رقم نهاده:

«ز کلک یوسف آزاد این صورت هویدا شد

گلستان ارم بتخانه چین باز پیدا شد»

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۳۱/ ۳).

معماری

احصایی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد احصائی ، در تیرماه ۱۳۱۸ شمسی در قزوین دیده به دنیا گشود. احصائی ، سال های نخست زندگی را در قزوین گذراند و سپس تهران را برای سکونت برگزید. در ابتدای راه زندگی هنری خویش ، آثار استاد عمادالکتاب قزوینی را سرمشق قرارداد تا سرانجام به حضور استاد سیدحسین میرخانی رسید و از تعلیمات ایشان بهره جست. آنگاه به دانشسرای تهران راه یافت و پس از آن بیش از ده سال را به تجربه و تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا و حضور در نمایشگاه های هنری سپری کرد تا سرانجام موفق به ارائه ی هنر « نقاشیخط » شد. وی پس از سال های ۱۳۳۸ به بعد ، توجه خود را بر روی آثار میرعماد قزوینی متمرکز نمود و بعدها هنر خط را در دوره ی قاجار کاوید. احصائی ، گرافیست ، خوشنویس ، مؤلف و کارشناس هنر ، عضو شورایعالی هنرهای تجسمی کشور ، عضو شورایعالی انجمن خوشنویسان ، ادیتور کتاب های هنر در سازمان کتاب های درسی ایران و احیاگر کاربرد خطاطی در معماری اسلامی می باشد.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد احصائی ، سال های نخست زندگی را در قزوین گذراند و سپس تهران را برای سکونت برگزید. در ابتدای راه زندگی هنری خویش ، آثار استاد عمادالکتاب قزوینی را سرمشق قرارداد تا سرانجام به حضور استاد

سیدحسین میرخانی رسید و از تعلیمات ایشان بهره جست. آنگاه به دانشسرای تهران راه یافت و پس از آن بیش از ده سال را به تجربه و تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا و حضور در نمایشگاه های هنری سپری کرد تا سرانجام موفق به ارائه ی هنر « نقاشیخط » شد. وی پس از سال های ۱۳۳۸ به بعد ، توجه خود را بر روی آثار میرعماد قزوینی متمرکز نمود و بعدها هنر خط را در دوره ی قاجار کاوید.

خاطرات و وقایع تحصیل : محمد احصائی ، با ذکر خاطره ای از دوران تجربه اندوزی های خود می گوید : « در بهار ۱۳۵۴ ، در روزه داری های ادواریم ، در یک حالتی از مواجهه ی شدید عاطفی با کلام « الله » ، که یکسره ذهن و دل مرا به تصرف گرفته بود ، حدود دویست قطعه کار انجام شد که تکنیک اجرای آن ، حضور دائم و آمادگی شدید روحی را می طلبید ؛ ضرباهنگی که هدایت قلم را « قلب » به عهده داشت ».

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد احصائی ، مشاور رئیس مؤسسه ی مطالعات و تحقیقات فرهنگی در قسمت چاپ و انتشارات می باشد.

فعالیتهای آموزشی : محمد احصائی ، سال ها به عنوان آموزگار ادبیات فارسی و خط در دبستان های جهان تربیت و شهر ری ، مدرس گروه هنرهای تجسمی دانشکده هنرهای زیبا ی دانشگاه تهران و دانشگاه هنرهای تزئینی و عضو رسمی هیئت علمی دانشگاه تهران به فعالیت های آموزشی اشتغال داشته است.

مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : محمد احصائی ، عضو هیئت مؤسس « انجمن هنرمندان نقاش ایران » می باشد.

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : محمد احصائی ، گرافیست ، خوشنویس ، مؤلف و کارشناس هنر ، عضو شورایعالی هنرهای تجسمی کشور ، عضو شورایعالی انجمن خوشنویسان ، ادیتور کتاب های هنر در سازمان کتاب های درسی ایران و احیاگر کاربرد خطاطی در معماری اسلامی می باشد. وی در بیست سال اخیر ، به جمع آوری و مطالعه ی عمیق روی کارهای اساتید متقدم خویش پرداخته و قلم « محقق » و « ریحان » – که در جهان اسلام به قلم های ایرانی مشهورند – دستاورد کار مداوم او در این سال ها است.

آرا و گرایشهای خاص : نستعلیق محمد احصائی ، آمیزه ای از شیوه ی « میر » و « میرزا غلامرضا اصفهنی » و « میرحسین » با بعضی ملاحظات امروزی است و کاربرد گرافیکی در خوشنویسی وی ، از وجوه مشخصه ای است که موجب تفاوت فاحش از دیگر خوشنویسان معاصر شده است. کارهای « کلام الله » احصائی به چهار گروه تقسیم بندی می شوند که عبارتند از : نقاشی خط ها ، الله ها ، کارهای در ارتباط با معماری ، و احیای قلم محقق و ریحان. وی در حوزه ی « نقاشی خط » با قلم « ثلث » و « محقق » با یاری گرفتن از « کلام الله » ، به خلق آثار بدیعی دست زده است.

جوائز و نشانها : محمد احصائی ، در هفتمین نمایشگاه بزرگ قرآن کریم تهران در سال ۱۳۷۸ ، به جهت « خوشنویس ممتاز آیات قرآنی » در قطعات و کتیبه ها ، به ویژه احیای خطوط ریحان و محقق ، و بهره گیری مناسب از خط و گرافیک و نقاشیخط در آثار خود ، همچنین استفاده از کلمه ی مبارکه ی الله به صورت های متنوع در آثار و کتیبه نگاری ، به عنوان « خادم برگزیده » شناخته شد.

چگونگی عرضه آثار : محمد احصائی در زمینه ی تشکیل نمایشگاه های مختلف در ایران و خارج از کشور نیز فعالیت دارد که دستاورد آن ، ارائه ی آثاری متفاوت در زمینه ی خط است که در گرافیک و معماری کاربرد فراوانی دارد. نمونه هایی از این نمایشگاه ها عبارتند از : نمایشگاه گالری سیحون ، فستیوال بین المللی نقاشی در کانی سومر فرانسه ، نمایشگاه جمعی جهان در بال سوئیس ، نمایشگاه هنرمندان ایرانی در پکن و شانگهای جمهوری خلق چین ، نمایشگاه جمعی در دانشکده هنرهای زیبای ایران و ... .

آثار :

۱ تحریر قرآن مجید به قلم « محقق »

۲ خوشنویسی سوره علق به ابعاد ۱۲۰ × ۱۱۰ سانتی متر با رنگ و روغن روی بوم

ویژگی اثر : این اثر ، اکنون جزء گنجینه ی آثار مجموعه ی موزه ی هنرهای معاصر تهران قرار دارد.

۳ کتیبه ای به قطع ۴۰۰ مترمربع واقع در دانشکده الهیات

۴ کتیبه ی سردر ورودی موزه ملی ایران (ایران باستان)

ویژگی اثر : این اثر ، آیه ای از قرآن مجید به شیوه ی « محقق » و « برجسته » با لعاب زر است.

۵ مجموعه ی « الله »

اردستانی، حیدرعلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، معمار. وی در طراحی نقوش مساجد و معماری و آرایش داخلی و خارجی بقاء متبرکه دست پرقدرتی داشت. از آثار این هنرمند، تزیینات و ساختمان زیبای ایوان شرقی مسجد گز در اصفهان است، با رقم: «عمل العبد... الی اللّٰه الغنی حیدر علی بن ذوالفقار المعمار الاردستانی سنه ۹۵۲» و همچنین ساختمان و تزیینات مسجد جمعه اردستان که در گچ‌بری نفیس داخل ایوان رقم نهاده:

«لافتی الاعلی لا سیف الا ذوالفقار

عمل حیدرعلی معمار اردستانی سنه ۹۴۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۸۷۶، ۸۳۴ -۸۳۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۶۳/۱)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۲۱۹، ۱۹۰).

اصفهانی، شجاع

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، معمار. از آثار وی: حیاط گوشه‌ی جنوب غربی مسجد شاه اصفهان که به امر شاه سلیمان صفوی به تاریخ ۱۰۷۸ ق بنای آن را به پایان رسانیده و کتیبه‌ی آن به خط محمدرضا امامی است؛ بنای «مصلی» در امتداد خیابان مشهد که تاریخ اتمام بنای آن، سال ۱۰۸۷ ق و کتیبه‌ی آن به خط محمدحسین بن عنایت‌اللّٰه است؛ کاشیکاری سردر مدرسه‌ی سلیمانیه در اصفهان، با رقم: «عمل فقیر شجاع بن مرحوم استاد قاسم بناء اصفهانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۴۷۲ -۴۷۱)، احوال و آثار نقاشان (۲۴۱/۱)، تاریخ اصفهان (۳۵۴)، تاریخ هنرهای ملی (۹۳۷/۲)، کارنامه‌ی بزرگان (۲۴۶)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهانی (۴۵۷).

اعتصام، ایرج

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: معماری و شهرسازی، دانشکده: هنرهای زیبا، دانشگاه: تهران

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

تحصیل در دانشگاههای تهران و فلورانس آمریکا و اخذ دکترای معماری و شهرسازی.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۹، استاد دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۶ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

معماری و شهرسازی، مرمت شهری بافت‌های قدیمی، ساختمانهای آموزشی، فرهنگی، مذهبی، طرح جامع و تفصیلی شهری و منطقه‌ای، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵۰ پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: ۲

زمینه علمی تألیفات:

معماری معاصر، مسکن (برنامه‌ریزی و طراحی)، معماری بومی ایران.

مقالات

تعداد مقالات بزبان فارسی: ۲۷، تعداد مقالات بزبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

ارائه تئوریها و طراحی معماری (معماری جهان، معماری اسلامی، معماری بومی ایران)، بررسی‌های فرهنگی اجتماعی اقتصادی و کالبدی در شهرسازی و طراحی محیطی در ایران و جهان، طراحی و برنامه‌ریزی تطبیقی مسکن (مقایسه مسائل مسکن در ایران و جهان).

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

افهمی، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

دکتر رضا افهمی در سال ۱۳۵۳ در کرمان بدنیا آمد. وی در سال ۱۳۸۲ وارد مقطع دکتری رشته پژوهش هنر دانشکده هنر و معماری دانشگاه تربیت مدرس شده و در سال ۱۳۸۵ به دریافت این درجه با نمره عالی نایل شده است.ایشان در سال ۱۳۸۶بعنوان برگزیده جوان جشنواره فارابی در زمینه تاریخ، جغرافیا و باستانشناسی انتخاب شده است. نامبرده در حال حاضر نیز ضمن ادامه کار

علمی خود، بـه عنـوان هیأت علمی گروه پژوهش هنر دانشـکده هنر و معمـاری دانشـگاه تربیـت مـدرس بـه تـدریس مشـغول می باشـد.گروه : هنررشته : پژوهش هنرگرایش : تئوری هنروالـدین و انساب : پـدر : مهدی افهمی ، فرزند امیر، معلم بازنشسـته ، میزان تحصیلات : فوق دیپلم مـادر: نرجس‌خـاتوان بنی اسـدی نژاد، فرزنـدابوطالب، مـدیر بازنشسـته، میزان تحصیلات لیسـانس خاطرات کودکی " : دوران کودکی اینجانب اشغال شـده از گفتمان خانوادگی است. عقیده دارم که در هر خانواده‌ای گفتمانی غالب وجود دارد که می‌تواند اقصاد، پزشکی و یا همچون محیط رشد من هنر باشد. خوشبختانه در میان خانواده‌ای زیستم که از کودکی باوجوه گوناگون هنر آشنا شـدم. پدر بزرگ و دایی بزرگوارم از کارمندان سازمان میراث فرهنگی بودند و این به معنای نزدیک بودن من بـه فضـای هنرهـای سـنتی ایران و بـویژه معمـاری بـود. در فضـای خـانه از سال‌هـای دور همـواره بـوی رنـگ و روغـن و تابلوهـای امپرسیونیست پدر به مشام می‌رسید و شاید جالب باشد، که عشق من به نقاشی شاید از لذت استشمام بوی رنگ باشد . باری یاد آن سال‌ها پشت بوم‌های پدر نقش بسته‌است. من با مداد رنگی نقاشی کودکانه نمی‌کشیدم و اولین نقاشی که به یاد دارم نیز خانه نبود، درخت انـار بود. در کنـار پـدری سـخت دلبسته ساخت آثـار حجمی و یـا قطعات کاربردی ابتکاری و یا ابزار بازی دست‌ساز بود؛ آموختم که کار با مواد یعنی چه و چگونه می‌توان ایده‌ها را شـکل داد، آنها را سُـفت و به عمل در آورد. در کنار دایی بزرگوارم با سینما و عکاسـی آشـنا شدم و تجارب من در این زمینه عرصه دیدن دنیا از پس چشـمی هدایت شده و هدفمند بود. تمامی این بستر ارزشـمند و در کنـار آن گفتمـان غالب آن سال ها از من آدمی ساخت که بیش ازر تجارب هنری سـخت دلبسـته اندیشـیدن به هنر شود. تجربیـات اشباع آن سال‌ها مرا آزموده نگاه به هنرهای مختلف و آماده باریک‌بینی و دقت در آنها ساخت و از دل تمامی آنها نه یک هنرمند، که یک تحلیلگر برخاست ، زیرا در سویه دیگر خانواده، مادرم آدمی اهل ساحت اندیشه و تدقیق در امور بود و این امر پیونـدی بود میان سویه‌های احساسـی دریافت هنر و تعالیم اندیشـمندانه پدر و واشـکافی و تعمق مادرم که مرا سـفت و به شـکل امروزین در آورد ".اوضاع اجتماعی و شـرایط زندگی : رضا افهمی از شرایط و اوضاع احتماعی و خانوادگی خود چنین می گوید : "شاید این گفته بسیار آشنا باشد که بسیاری خود را محصول خانواده خود و تربیت آنها می‌دانند، اما من خود را بیشتر مرهون چیزی می‌دانم که خود آن را دگردیسـی می‌نـامم. در دگردیسـی، این شـرایط نیست که شـخص را می‌سـازد و آموزه‌هـا نیز دخیل نیسـتند، دگردیسـی جـاییست که در آن خـود فرد دگرگـون و متکامـل می‌شود و هر تغییری ریشه در سـرشت شخصـی او و نه محرک‌هـای بیرونی دارد. من در خـانواده‌ای زیسـتم که دو مؤلفه مشـخص داشت، اینکه هیچگاه از روح نقادی فروگـذار نکرد ، این روحیه را از مـادر به ارث برده‌ام که در هر مورد شک و دگراندیشـی و دوری از تراز عمومی حتی اگر در تراز درون پنهان باشـد، بی‌بـدیل‌ترین سرشت سـاخت ایـده‌هاست و در سـایه این روح نقادانه که رگه‌های ظریفی از روشـنفکری را نیز در درون خود داشت، آموختم که تعلق به مکان امری بی معناست و از اینرو همواره در سویه‌های فکری خود فروگذار فیزیک تعلق بوده‌ام و همواره این غریبگی ناشی از تمـامی تعلقـات مکـان به من فرصت داده تـا بهتـر بـا موضـوع روبرو شـوم و از سـوی دیگر همواره آموخته‌ام که بـا زمـان زیسـتن ارزشـمند ترین عنصر است و تلاش برای فراروی از زمان چیزیست که در درون خود انگاره درست اندیشیدن را پنهان ساخته است.

"دکتر رضـا افهمی در تاریـخ ۶/۲۰/ ۱۳۵۳ بعنوان فرزنـد اول خـانواده‌ای که اهتمـام خود را بر ترویـج فرهنـگ و آموزش دانایی به دیگران قرار داده‌بودند؛ بدنیا آمد.تحصـیلات رسـمی و حرفه ای : رضا افهمی سالیان دبسـتان را از ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۴ و در دبستان‌های هفده شهریور و صادقیه شهر کرمان و در حدفاصل سال ۱۳۶۴ تا ۱۳۶۷ در مدارس راهنمایی آیت‌الله سعیدی و شهید نواب صفوی و دوران دبیرستان را تا سال ۱۳۷۱ در دبیرسـتان‌های آیت‌الله مطهری، ارشاد و وحدت شـهر کرمان گذراند، در همان سال با قبولی در کنکور وارد رشـته کارشناسـی ارشد پیوسـته معماری در دانشگاه یزد شده و در سال ۱۳۷۸ با ارایه پایان‌نامه " مـدارس پیش‌ساخته" فارغ‌التحصیل گردید.در سال ۱۳۸۲ وارد مقطع دکتری پژوهش هنر دانشـگاه تربیت مـدرس شـده و در سال ۱۳۸۵ با ارایه رساله نهایی با عنوان " فرهنگ بصری حاکم بر بازنمایی در هنر هخامنشـی "فارغ‌التحصـیل شـد.خاطرات و وقایع تحصـیل : شاید برای هر

کسی خاطرات دوران تحصیل در کلاس روی داده باشد و یا در رویدادی که از آن بهره‌ای علمی برده باشد، اما برای من این اتفاق در خارج از آن و در مناسبت میان تحصیل و زندگی روی داد. در دوران دانشجویی در شهر یزد و در مجتمع هنر آن ، بواسطه آموزه‌های آن سال‌ها برای من زیست تؤام با تحصیل و امتزاج میان آن دو به تجربه‌ای بدیع بدل گشت که در آن تحصیل امری مانند معماری به نوعی در تجربه زیستی آن سال‌ها نیز دخیل بود و ساخت بخشیدن به زندگی ، طراحی دوباره تمامی امور و کنش واقعی بسیاری تجارب، به پیوند خوردن تحلیل هنر و تجربه دنیای واقعی منجر گشت و آن را نهایی‌ترین بخش ساخت فکری خود قلمداد می کنم.فعالیتهای ضمن تحصیل : دکتر افهمی در ضمن تحصیل در دانشگاه سال‌ها بعنوان استادیار تحقیقات و ارایه دهنده سمینار به تدریس اشتغال داشته و در سال‌های نهایی تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد به تدریس در دانشگاه‌های آزاد اسلامی کرمان و دانشگاه شهید باهنر کرمان و ... و همزمان با آن نیز به ترجمه کتاب و در دوره دکتری نیز در کنار تجارب پیشین به کار حرفه‌ای درزمینه معماری اشتغال داشته‌است.استادان و مربیان : دکتر رضا افهمی از اساتید و مربیان خود چنین یاد می کند": ضمن قدردانی از تمامی اساتید بزرگوار خود ، از مهمترین اساتید دوره تحصیل در رشته معماری می‌توانم از استاد گرانقدر، دکتر سید حسین معینی نام ببرم که بسیاری از آموزه‌های اخلاقی و دانش خود پیرامون تئوری هنر را مرهون او هستم. در دوره دکتری نیز فرصت همراهی با دو تن از بزرگواران ومفاخر عرصه ادب و هنر این سرزمین را داشته‌ام. دکتر محمود طاووسی و دکتر حبیب‌الله آیت‌اللهی که همواره شاگردی ایشان و توجه و عنایتشان به فعالیت‌های بنده مایه افتخار من بوده‌است". همسر و فرزندان : دکتر رضا افهمی متاهل و دارای همسر بنام سرکار خانم ، دکتر فریناز فربود است. او با همسر خود در سال ۱۳۸۶ ازدواج کرده است. "ایشان علاوه بر دارا بودن برترین خصوصیات والای انسانی پژوهشگری اندیشمند و صاحبنظر در زمینه طراحی منسوجات در هنر ایران هستند". وقایع میانسالی : وقایع در هر عرصه بیشمارند، اما پیشامد هر واقعه‌ای در عالم فیزیکی می‌آموزد که باید تجارب زندگی واقعی را ارزشمندتر از چیزهایی دانست که در ساحت اندیشه روی می‌دهد. شاید مهمترین واقعه‌ای که در زندگی برای انسان رخ می‌دهد پی بودن به پیچیدگی‌هایی است که زیست انسان بر زمین دارد و این امر با پیچیده‌تر شدن کنش‌های انسانی در زندگی و بسط آنها اهمیت بیشتری می‌یابد.فعالیتهای آموزشی : دانشگاه یزد، مجتمع هنر و معماری، ۷۶-۱۳۷۵ دانشگاه آزاد اسلامی کرمان، دانشکده معماری، ۱۳۸۷-۱۳۷۶ دانشگاه شهید باهنر کرمان، دانشکده هنر و معماری، ۱۳۸۲- ۱۳۸۰ دانشگاه آزاد اسلامی بندر عباس، گروه معماری، ۱۳۸۷-۱۳۸۶ دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده هنر و معماری، گروه پژوهش هنر، ۱۳۸۷ تا کنون مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : - مهندسین مشاور معمار و شهرساز فرا دیزَین معاصر - انتشارات نسل باران سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : همکار با مراکز پژوهشی گوناگون فعالیت در زمینه تخصصی معماری و شهرسازی شاگردان : رضا افهمی درباره شاگردان و دانش آموخته گان خود چنین اظهار نظر می کند: شاگردان اینجانب در عرصه معماری بی‌شمارندو مایه مباهات من مجموعه‌ای از دانشجویان قدیمی من است که امروزه همکار اینجانب هستند و این مایه مباهات برای من به شمار می آید. در مورد آرا و عقاید ، در عرصه معماری همواره سعی نموده‌ام تا نوعی زیبایی‌شناسی عینیت‌گرا در عرصه کاربرد مصالح و ابتنای آن به تحلیل بصری و معناشناختی مصالح را پی‌ریزی نمایم. در عرصه پژوهش هنر نیز صاحب تئوری تراز آگاهی و ساحت بصری در تحلیل موارد فرهنگی هستم که به پژوهش‌های میان رشته‌ای در عرصه هنر و تحلیل آن اختصاص دارد. در این زمینه‌ها نیز بسیاری از دانشجویان پیشین من درحال تجارب پژوهشی یا طراحی هستندآرا و گرایشهای خاص : دکتر رضا افهمی صاحب اولین پژوهش در زمینه فرهنگ بصری در ایران و وارد کننده این شیوه پژوهش میان‌رشته‌ای به ساخت پژوهش کشور و صاحب تئوری تراز آگاهی و بنیان‌های معرفتی و ارتباط آن با مقوله قدرت و بازنمایی بودند که در قالب پژوهش پیچیده و جامع پیرامون بنیان‌های قدرت و مشروعیت در ایران و سازمان بازنمایی آن از طریق تصاویر در ایران باستان و نحوه دگرگون سازی تراز آگاهی در این دوره به رشته تحریر در آمده است.جوائز و نشانها : برگزیده جوان اولین دوره جشنواره بین‌المللی فارابی در گروه جغرافیا، تاریخ و

باستان‌شناسی (لوح تقدیر رییس جمهور، لوح یونسکو و آیسسکو) برگزیده جشنواره پایان‌نامه برتر، فرهنگستان هنر چگونگی عرضه آثار : رضا افهمی مقالات علمی در کنفرانس‌های گوناگون در عرصه معماری و پژوهش هنر ، ارایه مقالات پژوهش در مجلات داخلی و خارجی ، ارایه کرده است. از دیگر فعالیت های پژوهشی و تحقیق دکتر افهمی می توان به نشر مقالات تخصصی در مجلات و ایراد سخنرانی در مجامع تخصصی، سردبیر ویژه برخی مجلات تخصصی، ترجمه کتب تخصصی در عرصه معماری و طراحی صنعتی و انجام قراردادهای پژوهشی با سازمان‌های مرتبط با مسایل فرهنگی یا پروژه‌های زیربنایی در زمینه معماری اشاره کرد.

آثار : فرهنگ بصری حاکم بر بازنمایی در هنر هخامنشی ویژگی اثر : این اثر به بررسی بنیان‌های قدرت و مشروعیت در ایران باستان و تأثیرات آن بر تراز آگاهی و معرفت در این دوره و تغییر دادن بینش حاکم بر محیط در تراز گفتاری و انعکاس آن در ارتباطات بصری به مثابه بخشی از فرآیند ارتباطی و کنش دانش موجود برای همراهی با بینش می‌پردازد.۲ مقاله تناسبات انسانی در هنر هخامنشی ویژگی اثر : این مقاله به بررسی طراحی نسبت‌های انسانی در هنر هخامنشی در تخت جمشید و سیستم طراحی پیکره انسان دراین هنر و سرچشمه‌های این شیوه طراحی می پردازد.۳ مقاله تناسبات در خط فارسی باستان ویژگی اثر : این مقاله که در مجله Iranica Antiqua منتشر شده، به بررسی سیستم طراحی خط فارسی باستان و واکاوی هنر طراحی فونت‌ها در این دوره و سازمان هندسی حاکم بر آن می‌پردازد.

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

امام قاینی، امامقلی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، معمار و شاعر. وی در فن معماری آگاهی و تجربه و بصیرتی بتمام داشت. مظفر حسین میرزا تیموری، در ساختن ارگ قندهار، او را به سمت میر عمارت مقرر داشته بود و او به حسن لیاقت و کاردانی، در شاهزاده نفوذی کامل یافته بود. امامقلی به دلبری زیباروی عاشق شد و سرانجام در فراق دلدار، جنونی بهم رساند و در این عوالم از دنیا رخت بربست. از اوست:

صحبت غیر عذاب است تو هم می‌دانی

دل از این غصه کباب است تو هم می‌دانی

با رقیبان به ضرورت سخنی می گویم

خامشی ور نه جواب است تو هم می‌دانی

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان قاین (۵۴)، تاریخ نظم و نثر (۶۷۰)، تذکره‌ی روز روشن (۷۸)، الذریعه (۹۳ /۹)، فرهنگ سخنوران (۸۶).

امانت، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حسین امانت (تولد ۱۳۲۱) طراح و معمار و از بهائیان[۱][۲][۳] کانادائی-ایرانی است. او معمار برج آزادی[۴][۵][۶][۷][۸][۹] که نمادی از نماد «ایران مدرن» و نشان «دروازه تمدن بزرگ» در قرن بیستم[۱۰] است، و همچنین ساختمان‌های اولیهٔ دانشگاه صنعتی شریف می‌باشد.[۱۱]. پس از پروژه موفقیت آمیز برج آزادی و دانشگاه شریف، نظارت و سرپرستی ساخت موزه بزرگ پاسارگاد در نزدیکی آرامگاه کوروش کبیر به او واگذار شد.[۱۲] امانت همچنین معمار و طراح تعدادی چند از مراکز صنایع دستی، مدرسه، کتابخانه و حتی یک شهرک تفریحاتی در ساحل دریای خزر بوده‌است. او بعدها با بسط دادن کار خویش بناهایی در خارج از کشور را نیز طراحی نمود، از آنجمله، بنای سفارت ایران در شهر پکن، پایتخت جمهوری خلق چین که متمایزترین سفارتخانه ناحیه دیپلماتیک در پکن است.[۱۳]

امانت دانش‌آموخته دانشگاه تهران است.[۱۴]

از دیگر سازه‌های طراحی شده توسط وی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱.دانشگاه صنعتی شریف (آریامهر).[۱۵]

۲.دو مرکز بهائی (به انگلیسی: Bahai Center) در ویرجینیا و تگزاس [۱۶]

۳.ساختمان مقر بیت العدل اعظم، از ساختمانهای حول مقام اعلی، مرقد باب در حیفا[۴]

۴.دارالتبلیغ بین‌المللی از ساختمان‌های حول قوس مقام اعلی

۵.محفظه آثار بهائی از ساختمان‌های حول قوس مقام اعلی

۶.مشرق‌الاذکار ساموآ

اولائی، جواد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: ۲۰ بهمن ۱۳۲۹.

درگذشت: ۲ بهمن ۱۳۷۳، تهران.

سید جواد اولائی فرزند سید خلیل، هنرمند میراث فرهنگی واستاد مرمت بود. وی در کاخ مرمر فوت کرد و پیکرش در قطعه‌ی ۸۸ بهشت زهرا مدفون است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

آجرتراش، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۲۷ ق)، معمار و طراح. معروف به آجر تراش. از آثار وی بنای درب امام اصفهان است که کتیبه‌ی اول این سر در به خط

نستعلیق چنین نوشته شده: «عمل استاد محمد بن محمد غدیر آجر تراش ۱۱۲۷». سردر اصلی این بنا در دوره‌ی جهانشاه قراقوینلو، در ۸۵۷ ق ساخته شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۷۶۷)، تاریخ هنرهای ملی (۷۷۷/ ۲)، کارنامه‌ی بزرگان (۱۴۹)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۳۴۵).

آقاجان اصفهانی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، طراح و معمـار. طراح نقش آفرین و معمـار و رسام دوره‌ی فتحعلی شاه و محمـدشاه قاجار بود. او در طرح نقشه و ایجاد ساختمانهای آن دوره، صاحب ابتکار بود و در آرایش و پیرایش داخلی و خارجی قصرها و ابنی، دست پر کمال داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۷ /۱).

آقاجونی اصفهانی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، معمار. برطرفین ایوان جنوبی مسجد رحیم‌خان اصفهان به خط نستعلیق اشعاری نوشته شده و در بالای مصراع ما قبل آخر آن نام معمار مسجد به خط نستعلیق ریز چنین رقم‌زده شده است: «معمار استاد آقاجونی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۷۹۸).

بنای اصفهانی، محمدرضا

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۲۸ ق)، طراح و معمار. از زبردست‌ترین معماران صـفویه بود. وی طراح نقشه و معمار مسـجد معروف شـیخ لطف‌اللَّه است که به امر شاه عباس اول ساخته شد. این بنای با عظمت و پر امتیاز، یکی از شاهکارهای معماری و کاشـی کاری اسـتاد محمدرضا است که ساخت آن شانزده سال به طول انجامیـده و در داخل محراب کاشـی کاری معرق مسـجد، به خط نسـتعلیق چنین رقم نهاده است: «عمل فقیر... محمدرضا بن استاد حسین بناء اصفهانی ۱۰۲۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۷۰۰، ۶۹۷)، احوال و آثار نقاشان (۷۲۱/ ۲)، تاریخ اصفهان (۳۵۳)، تاریخ هنرهای ملی (۹۳۶/ ۲)، سرآمدان فرهنگ (۱۶۰ -۱۵۹/ ۱)، کارنامه‌ی بزرگان (۲۱۲ -۲۱۱)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۴۰۲).

بنای یزیدی، حسین معمار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، معمار و شاعر، متخلص به بنا. وی در کار بنایی بسیار توانا بود و در سرودن شعر نیز هم از همین رهگذر به بنایی اشتهار یافت و در تذکره‌ها اشعاری از وی ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی سخنوران یزد (۶۲)، الذریعه (۱۴۱/۹)، سفینه المحمود (۱۷۹/۱)، فرهنگ سخنوران (۱۴۱)، مجمع الفصحا (۱۸۲/۴).

بنایی یزدی، علی اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، شاعر و معمار. کار وی عمران و آبادی بناها بود و در سرودن شعر نیز توانا. شعرهای وی بیشتر در قالبهای قصیده و غزل و در موضوعهای توحید و مدیحه و مصیبت است. از آثار وی: «گلستان راز»، شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی سخنوران یزد (۶۱ -۶۰)، مؤلفین کتب چاپی (۴۵۴ -۴۵۳ /۴).

پیرنیا، محمد کریم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد کریم پیرنیا در سال ۱۲۹۹ شهر یزد متولد شد . وی پس از اخذ دوره دبستان و دبیرستان با یک آزمو ن در دانشکده هنر های زیبا در رشته معماری قبول شد و شرو ع به کسب علم نمود .

گروه : هنر

رشته : معماری

والدین و انساب : محمد کریم پیرنیا در سال ۱۲۹۹ از پدری نائینی و مادری یزدی درشهر یزد متولد شد .

اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : محمد کریم پیرنیا دردورا ن کودکی به این علت که پدرش به یزد تبعید شده بود و اجازه خروج از این شهر را نداشتند تا بعد که این امکان فراهم شد وبرای کارهایی که باید انجام می دادبه اکثر نقاط کشور مسافرت کرد . یزد

زمستانهای بسیار سرد وتابستانهای گرمی دارد . درآن زمان مردم اعم از اعیان و طبقه پایین از پانزدهم اردیبهشت به کوهستانهای اطاف می رفتند که هوای مطلوبی دارد و تا آخر تابستان آنجا می ماندند . اکثر مردم از خودشان جایی برای این مدت اسکانشان نداشتند و معمولاـ باغهایی را اجاره می کردند . پدر بزرگ او هم مثل سایر مردم باغی را اجاره می کرد وبه آنجا می رفتند .یزد واقعا یکی از شهر های آرام دنیاست ، اما به علت کمبود آب دراین منطقه ، بین مردم در گیری پیش می آمد و حتی گاهی قتل هایی هم اتفاق می افتاد . در همان باغی که اجاره می کردند ، کنار جوی آب ، چاهی درست کرد و به تقلید از قناتها ی یزد ،با درست کرد ن چند پشته ، آب را به بالا می کشاند و به قول مقنی ها ،آ ب آفتابی شد . در آنجا باغ و خیابانی درست کرده بود و به جای درخت ،عدس کاشت و با قوطی کبریت شروع به خشت زدن کرد و با همین خشت ها استخری درست کرد .به قدری این عمل مورد توجه قرار گرفت که مردم برای تماشای آن می آمدند . اواخر تابستان هم که ما باغ را ترک می کردند ، صاحب باغ اطراف مزرعه ای را که اومی ساخت ،خارکریز کرد تا آب آن را از بین ببرد . خلاصه طوری بود که علاوه بر بچه ها ،بزرگتر ها هم از این کار او خوششان می آمد .

تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد کریم پیرنیا دوران دبستان را درمدرسه اسلام و بعد از تاسیس مدرسه دولتی به دلیل با لا بودن کیفیت این گونه مدارس نسبت به مدرسه های قدیمی ، «در مدرسه نمره دو »ادامه تحصیل داد . دوران تحصیل را در «دبیرستان ایرانشهر » یزد که فقط دوره علمی داشت گذراندم . بعد از طی دوره علمی دریزد برای ادامه تحصیل به تهران آمد .در کنکور اولین دوره «دانشکده هنرها زیبا » به دلیل علاقه ای که به هنر معماری کشور خود داشت شرکت کرد و قبول شد .

خاطرات و وقایع تحصیل : تمام دوستان محمد کریم پیر نیا که در دانشگاه با وی بودند بعد ها جزو هنرمندان ممتاز نه تنها ایران ، بلکه در جهان بودند .محل دانشکده آن موقع در «مدرسه هروی » (علوم قدیمه) و مدرسه سپهسالار بود . این دو مدرسه را با تغییراتی که در آنها انجام شده بود ، به دانشکده هنر های زیبا تبدیل کرده بودند . دانشکده هنرهای زیبا در آن سالها فقط سه رشته معماری ، نقاشی ،مجسمه سازی داشت و برای شرکت در دوره معماری ، دیپلم کامل متوسطه لازم بود اما برای رشته نقاشی و مجسمه سازی سیکل اول متوسطه کافی بود .مجسمه سازی به دلیل اینکه داوطلب زیادی نداشت ، به تدریج تعطیل شد . باوقوع مسائل شهریور ۲۰ دانشکده به زیر زمین دانشکده فنی منتقل وبعد ها به ساختمان فعلی انتقال داده شد که البته سا ختمان آن هنوز تکمیل نشده وبه شکل فعلی که وجود دارد ، نبود . شخصی بودبه اسم استاد مندلی که چون با سواد بود به او مندلی می گفتند . ایشان اهل میبد بود . ملا مندلی اطلاعات عجیب و غریبی درسینه اش داشت . بعد ازاینکه از مدرسه بر می گشتنددور ایشان جمع می شدندو اوبه قول خودش «نکیر » می کرد ، یعنی با سر انگشت یا چوب خطهایی روی زمین می کشید و توضیحاتی خاصه در مورد «هنجار »می داد . هنجار واقعا مثل یک کامپیوتر کارهای عجیب و غریبی می کرد .به هر حال از ملا مندلی کسب اطلاعات می کردو گاهی هم می شد که پاسبانی می آمد و جمع آنهارابه هم می زد و ازملامندلی می خواست که دیگر معرکه نگیرد ولی هیچ کس اجازه نمی داد و درمکانی دیگر جمع شان را تشکیل می دادند و از وجود ملامندلی استفاده می کردند . وی وقتی که همین موضوع هنجارو کاربرد آن را برای مرحوم دکتر محسن هشترودی گفت ایشان خیلی تعجب کرد و می دانید که ایشان هم به ریاضیات غربی و هم ریاضیات شرقی مسلط بود . دکتر هشترودی می گفت که چنین چیزی رانه در ریاضیات غرب و نه درشرق ندیده است ،و این رامختص معماران قدیمی ایران می دانست که سینه به سینه نقل شده است .ایشان علاقمند بود که برای به جاماندن هنجار ،به طور مشترک کاری انجام دهند ولی متاسفانه به علت فوت ایشان این کار میسر نشد . بعد از این باز هم به دنبال کسی بود که اینکار را پی گیری کند تا دکتر پیرنیا ی ریاضی دان ، برای این کار اعلام آمادگی کرد ولی متاسفانه ایشان هم مرحوم شد .

هم دوره ای ها و همکاران : از همدوره ایهای محمد کریم پیرنیا می توان به مهندس زهره بزرگمهر و مهندس معماریان که زحمت

چاپ بعضی از کتابهای او را کشیده بودند اشاره کرد .
وقایع میانسالی : محمد کریم پیرنیا از این دوران چنین یاد می کند: بعد از بازنشسته شدن تجربیات و تحقیقات چندین ساله ام را خواستم روی کاغذ بیاورم ، ولی متاسفانه به علت لرزش دست و بعد هم از کار افتادن آن ، میسر نشد .اما تعدادی زیادی از نوارهای صحبتهای بنده در دانشگاههای تهران ، شهید بهشتی و فارابی و «میراث فرهنگی » موجود است که دوستان زحمت پیاده کردن آنها را کشیده اند .
زمان و علت فوت : محمد کریم پیرنیا درسال ۱۳۷۶ دارفانی را وداع گفت .
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد کریم پیرنیا مدتها معاونت «حفاظت آثر باستانی »را به عهده داشتم و کار ترمیم و تعمیر آثارباستانی بود .
جوائز و نشانها : گرفتن سه مدال که در طول دانشگاه به دلیل نوشتن سه رساله گرفته بود . ---------------------------
----
آثار :
۱ آشنایی با معماری اسلامی ایران « ساختمان درون شهری و برون شهری»
ویژگی اثر : این اثر در ۱۳۷۱ انتشارات دانشگاه علم وصنعت ایران به چاپ رسیده است این کتاب شامل ده بخش و پنج پیوست است همراه با واژه نامه و فهرست منابع . که این مجموعه ای از سخنرانیها، مقالات و مواد درسی استاد است که توسط غلامحسین معماریان جمع آوری و تنظیم وتدوین شده است .
۲ اثر
ویژگی اثر : این فصلنامه علمی ، فنی ، هنری سازمان میراث فرهنگی کشور شماره ۲- زمستان ۱۳۷۰ به چاپ رسیده است . این فصلنامه بیستمین شماره است و استاد مطالب خود را به تقریرات استاد کریم پیرنیا درزمینه معماری سنتی و هنر های وابسته اختصاص داده است . مطالب این کتاب که در خقیقت سلسله درسهای استاد در طول سالیان متمادی برای دانشجویان واهل فن بوده، تحت عنوان «گنبد های ایران » جمع آوری شده است . در یک بخش به چگونگی ساخت گنبد ها و در بخش دیگر به طرح خصوصیات هندسی وفنی گنبد ها اشاره شده است .
۳ اثر
ویژگی اثر : درفصلنامه علمی ، هنری سازمان میراث فرهنگی کشور پائیز۱۳۷۳به چاپ رسیده است . بیست و چهارمین شماره اثر . سومین دفتر از تقریرات استاد پیرنیا درزمینه معماری است که توسط زهره بزرگمهر تنظیم و تدوین شده است . مطالب این مجموعه «چفدها و طاقها » بخشی دیگراز مبحث «ساخت وسازه »و روش عملی کاربست آن در معماری ایرانی است .
۴ ارمغانهای ایران به جهان معماری «جناغ وکلیل »
ویژگی اثر : این اثر در مجله هنر ومردم به شماره ۱۴۲ در سال دوازدهم ۱۳۵۳ به چاپ رسیده است که این مقاله تحت عنوان شرح تاثیرات معماران ایرانی است در کار معماران خارجی .
۵ ارمغانهای ایران به جهان معماری گنبد
ویژگی اثر : این اثرد ر مقاله هنر ومردم به شمارهای ۱۳۶و۱۳۷ در سال ۱۲به چاپ رسیده است . دراین مقاله به شیوه های کار معماران ایرانی درساخت گنبد و کاربردو ویژگیهای بناهای گنبدی پرداخته و در ادامه تاثیرات این گونه معماری را درروند کار معماران خارجی مورد بررسی قرار می دهد .
۶ ارمغانهای معماری ایرا ن به جهان معماری «پادیاو»

ویژگی اثر : این اثر در هنر و مردم در سال ۱۲ و شماره ۱۳۹، ۱۳۵۳به چاپ رسیده است که در رابطه با مکانی برای شست وشوی و طهارت بود که به آن پادیاو می گفتند و طشت آب که در آن شست شوی انجام می شد پادیاب دان می نامیدند .

۷ بادگیر و خیشخان

ویژگی اثر : این در مجله هنر و معماری به شماره ۱۰ و ۱۱ به چاپ رسیده است . این مقاله ،به بررسی جنبه های تاریخی و نیز کیفیت فنی بادگیر و نقش آن در زندگی مردم نواحی مختلف ایران می پردازد .

۸ بازار ایران

ویژگی اثر : این اثر در باستان شناسی و هنرایران به شماره ۳ درسال۱۳۴۸ به چاپ رسیده است که در باره خصوصیات نیکو و پسندیده پیشه وران و بازاریان و زندگی و کسب مسالمت آمیز آنها در کنار هم و مشخصات معماری و ساختمان بازارهای ایرانی و بر شمردن ویژگیهای منحصربه فرد هر دکان که کالایی خاص را به فروش می رساند ه است .

۹ بناهای تاریخی هر کشور درحکم شناسنامه های فرهنگی است

ویژگی اثر : در مجله هنر و معماری شماره ۱۷ این اثر استاد به چاپ رسیده است .در این مقاله ،بناهای تاریخی و معماری اصیل ایرانی را از دیدگاه هویت فرهنگی مورد بررسی قرار داده است .وی ضمن بر شمردن برخی از خصوصیات معماری ایرانی و تناسب آن با شرایط اجتماعی ، اقلیمی و فرهنگی مردم ، آثار مثبت این قرابت را در تاریخ معروفی چون مساجد ، کاخها ، آتشکده ها ،مزارها و .... اشاره شده و دروصف هرکدام از آنها به تفضیل سخن رانده شده است .

۱۰ بیماری بو لو ار

ویژگی اثر : این مقاله در مجله هنر ومردم در سال ششم به شماره ۶۹ به چاپ رسیده است که دریک کلام شکوائیه نویسنده از تخریب بناهای سنتی و زیبا که هر کدام انبوهی از خاطرات تلخ وشیرین را با خود دارند و رشد بی رویه بلوارها و خیابانها و آسمان خراشها است که با ویرانی و نابودی بناهای کهن ، ابزار وجود می کنند .

۱۱ تویزه ـ قوس ـدور

ویژگی اثر : این اثر در هنر ومعماری درشماره ۸ و در سال ۱۳۴۹ به چاپ رسیده است. مطالب آن تحت عنوان بررسی نقاط ضعف و قوت سبکهای قدیم پارتی و پارسی و سبکهای جدید خراسانی و رازی و آذری و اصفهانی که با ذکر دلیل در رابطه با هر کدام بررسی های انجام داده است

۱۲ خیز و اندام گنبد های ایرانی

ویژگی اثر : در مجله هنر و معماری شماره ۱۰و ۱۱ به چاپ رسیده است . در این مقاله به بررسی ویژگیهای گنبد و خصوصیات آن و نیز انواع مختلف گنبد درسیر تاریخی زندگی مردم ایران پرداخته شده است و در جای جای مقاله مثالهای ازگنبد های معروف ایرانی چون گنبد : حرم مطهر امام رضا (ع) ، آرامگاه سلطان محمد خدابنده در سلطانیه ، مقبره شاه نعمت الله ولی در ماهان کرمان ، جامع قزوینی و. ..... همراه با تصاویری از این مکانها آورده شده است .

۱۳ در درگاه و کتیبه آستانه حضرت عبدالعظیم (ع)

ویژگی اثر : در باستان شناسی و هنر ایران در شماره دوم و در سال ۱۳۴۸ بهار به چاپ رسیده است . که دررابطه با تاریخ و قدمت این بنای معماری است

۱۴ درو پنجره درمعماری ایران

ویژگی اثر : این مقاله در بهار ۱۳۴۸ و شماره ۲ و در مجله باستان شناسی و هنر ایران تحت عنوان چگونگی استفاده معماران از در و پنجره در معماری بنا ها اشاره رفته است .

۱۵ راه و رباط

ویژگی اثر : این اثر وی درانتشارات امین ، تابستان ۱۳۷۰ به چاپ رسیده است. راه و رباط در دوبخش یکی راه و بناهای وابسته به آن در دوره پیش از اسلام و در بخش دوم راه ورباط های دوره های اسلامی مورد بررسی قرار گرفته است .

۱۶ سبک آذری

ویژگی اثر : این اثردرفرهنگ ومعماری ایران درسال ۱۳۵۴ به شماره اول به چاپ رسید ه است که دارای خصوصیات و نشانه هایی است که نگارنده مقاله ، به شکلی مبسوط به آنها پرداخته و با در نظر گرفتن تمامی جووانب ، به شرح آن مبادرت کرده است .

۱۷ شیوه های معماری ایرانی

ویژگی اثر : موسسه نشر هنر اسلامی وابسته به معاونت امور فرهنگی اجتماعی و هنری بنیاد مستضعفان و جانبازان ، در هشت بخش ، که چاپ اول در زمستان ۱۳۶۹ است . این کتاب دررابطه به منطق و حکمت کارهایی که در زمینه معماری در طول تاریخ انجام شده است و نیز تحولاتی که درمدت سه یا چهارهزار سال ، این پدیده دستخوش آن بوده و همچنین نقاط اوج ، فواید ، ایرادها و ...پرداخته شود .و بخشهای هشت گانه آن عبارتند از : ـ اصول معماری ایرانی – شیوه های معماری ایرانی – شیوه اصفهانی –شیوه های پارسی – شیوه های پارتی – شیوه های آذری – شیوه های خراسانی ـ شیوه های رازی

۱۸ طاق گنبد

ویژگی اثر : این مقاله که در حقیقت ادامه ای بر مقاله« خیز و اندام گنبد های ایرانی »استاد می باشد ، به مساله طاق گنبد توجه کرده و اقسام مختلف طاقهای ایرانی را از لحاظ شکل و طرز اجرا بر می شمارد .

۱۹ طاق و چف

۲۰ مردم ورای در معماری ایران

ویژگی اثر : در فرهنگ و زندگی به شماره ۲۴ و در سال ۱۳۵۵ تحت عنوان خصوصیات مردم ورای درمعماری ایران که نویسنده به جوانب آن اشاره کرده است.

۲۱ مروری بر کتاب (نظری اجمالی بر شهر نشینی و شهر سازی ایران)

ویژگی اثر : که این مقاله در مجله اثربه شماره ۱ درسال ۱۳۵۸ به چاپ رسیده است . در این مقاله استاد به چگونگی و ویژگیهای معماری ایران د ر رابطه با خصوصیتهای اجتماعی مردم می پردازد .

۲۲ مساجد

ویژگی اثر : این مقاله در خصوص معرفی مسجد به عنوان یک مرکز مهم مردمی و همچنین مشخصات مساجد اسلامی از بدو پیدایش و سیرتحولی آنها در طول زمان نگاشته شده است . دراین مقاله همچنین قسمتهای مختلف یک مسجد بصورت تفکیکی مدرد بررسی قرار گرفته و در هر مورد مثالهایی پیرامون مساجد معروف اسلامی به میان آورده شده است .

۲۳ معماری مساجد ایران راهی به سوی ملکوت

ویژگی اثر : این اثر در فصلنامه هنر و به شماره سوم درسال ۱۳۶۲ به چاپ رسیده است که عنوان این مقاله است سیر مسجدسازی در ایران و ویژگیهای معماری هر مسجد در ادوار مختلف و جمع بندی خصوصیات تمامی مساجد ، مطلبی است که نویسنده در این مقاله بازبانی روان و سلیس و دیدی مو شکافانه و دقیق و تحلیل به آن پرداخته است .

۲۴ هندسه در معماری ایران

ویژگی اثر : این کتاب در اسفند ماه سال ۱۳۶۰ در نشریه سازمان ملی حفاظت آثار باستانی ایران به چاپ رسیده است .

تبریزی بناء، شمس‌الدین محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، معمار. از بناهای وی، مسجد شاه مشهد است که دارای گنبد بزرگ کاشی‌کاری و ایوان و دو مناره می‌باشد. از متن کتیبه‌ی ایوان بنا معلوم است که ساختمان آن در ماه رجب سال ۸۵۵ هجری پایان یافته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی (۷۲).

توسلی، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: شهرسازی، دانشکده: هنرهای زیبا، دانشگاه: تهران

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد در رشته معماری از دانشگاه تهران، معادل کارشناسی ارشد در رشته برنامه‌ریزی از دانشگاه ادیمبورد اسکاتلند، کارشناسی ارشد هنر در طراحی شهری از دانشگاه منچستر انگلستان.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

شهرسازی به طور عام، معماری شهرسازی در ارتباط با اقلیم، شهرسازی ایران، طراحی فضای تهران، تدریس دروس مختلفی در زمینه معماری شهرسازی در دانشگاه تهران، انجام نخستین بررسی درباره مطالعات اقلیم و معماری و ساخت شهرهای ایران در مناطق گرم و خشک، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر تعداد زیادی پایان‌نامه کارشناسی و کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فاری: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:–

زمینه علمی تألیفات:

هندسه احجام، معماری و شهرسازی در ارتباط با مسائل اقلیمی، طراحی شهری و طراحی فضای شهر ایرانی.

مقالات

تعداد مقالات بزبان فارسی: ۸، تعداد مقالات بزبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

معماری ایران، شهرسازی ایران، طراحی شهری و بحث شهر اسلامی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

چلبی تبریزی، محمدحسین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، شاعر و معمار. از بزرگان تبریز و در محله‌ی عباس‌آباد اصفهان که مرکز تبریزیان بود مسکن داشت. چلبی در نظم و نثر توانا بود. مجلس او هیچ وقت از علما و شعرا و فضلا و اربابان کمال خالی نمی‌شد. وی سفری به هندوستان داشت و در دربار جهانگیر پادشاه مجالست یافت. چلبی حمام و مسجد و بازاری در جنب خانه خود ساخت که به... او مشهور است. از وی «دیوان» شعری بر جای مانده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۲/۱۶۰)، تذکرهٔ القبور (۳۲۶-۳۲)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۱۸)، دانشمندان آذربایجان (۱۰۶)، الذریعه (۲۵۱، ۲۱۵/ ۹)، سخنوران آذربایجان (۳۰۶-۳۰۴)، کاروان هند (۳۱۱-۳۰۹ /۱).

حاتمی، جواد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مهندسی معماری، دانشکده: هنرهای زیبا، دانشگاه: تهران

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

درجه دیپلم مهندسی در رشته معماری از دانشکده معماری دانشگاه کارلدرهم آلمان غربی.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مشارکت در طراحی فولاد شهر اصفهان، مشارکت در طرح یک شهرک مسکونی در هامبورگ، طراحی تالار شهر رشت، طرح اداره مرکزی فولاد مبارکه اصفهان، بازسازی محله قلعه، احیاء بافت شهری و معماری آن در ارتباط با مسکن و خدمات شهری و شبکه ارتباطات، برنده جایزه در طرح نمازخانه در دوران تحصیل در شهر کارلدرهم آلمان غربی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۷ پایان‌نامه کارشناسی و کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جایگاه‌ها در استادیوم ورزشی، کار کارگاهی، مسکن، خدمات، ارتباطات در بافت شهری، نظری تصویری بر طراحی معماری و مسکن.

مقالات

تعداد مقالات بزبان فارسی: ۳، تعداد مقالات بزبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

معرفی یک روش تنظیم‌کننده عملکردی، ساختاری و فضائی در معماری و طراحی بافت شهری، نظری بر تئوری معماری، پیش‌ساختگی و خصوصیات معماری صنعتی شده.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

حافظی، محمدحسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

معمار.

تولد: اول فروردین ۱۳۰۹، تبریز.

درگذشت: ۱۴ دی ۱۳۶۲، تهران.

محمدحسن حافظی تحصیلات ابتدایی را در تبریز و تحصیلات متوسطه را در تهران به پایان رساند. سال ۱۳۳۲ تحصیلات عالی را در رشته‌ی معماری دانشکده‌ی هنرهای زیبا در دانشگاه تهران آغاز کرد. در دی ۱۳۴۱ به دریافت درجه‌ی مهندسی معماری با رتبه‌ی عالی نایل شد. موضوع پایان‌نامه‌ی فارغ‌التحصیلی او (کشتارگاه و سردخانه)بود. بورس تحصیلی دولت فرانسه برای دانشجوی رتبه اول معماری به او تعلق گرفت. مدت پنج سال در مدرسه‌ی عالی هنرهای زیبای پاریس به تحصیل در رشته‌ی معماری در شهرسازی ادامه داد. سال ۱۹۶۹ به دریافت مدرک دکترای معماری نایل شد. مدت نه ماه در آمریکا در دانشکده‌ی هنرهای زیبا در دانشگاه تهران اشتغال داشت. در سال تحصیلی ۱۳۵۹ –۱۳۵۸ بار دیگر تدریس معماری در دانشکده‌ی هنرهای زیبا پرداخت. از سال ۱۳۵۳ به کار حرفه‌ای مهندسی مشاور معماری و شهرسازی اشتغال داشت.

از آثار اوست: ترجمه‌ی کتاب هستی، فضا و معماری (نوشته کریستن نوربرگ شولتز، ۱۳۵۳)؛ تاریخ جهانی معماری و شهرسازی مدرن (نوشته‌ی میشل راگون، دو جلد، ۱۳۶۱).

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

حبیبی، محسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: شهرسازی، دانشکده: هنرهای زیبا، دانشگاه: تهران

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد شهرسازی از ایران در سال ۱۳۵۵، کارشناسی ارشد در رشته شهرسازی و تحرک فضائی از فرانسه در سال ۱۳۵۷، دکترا در شهرسازی و ساماندهی فضائی از فرانسه در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

شهرسازی و معماری شهری، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر بیش از ۱۸ رساله کارشناسی ارشد در هر سال.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

شهرسازی و معماری، ساختمانهای آموزشی معلولین و الگوی ساخت مسکن در شهرهای خوزستان.

مقالات

تعداد مقالات بزبان فارسی: ۳، تعداد مقالات بزبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

شهرسازی، جامعه‌شناسی شهری و معماری شهری.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

دیبا، داراب

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مهندسی معماری، دانشکده: هنرهای زیبا، دانشگاه: تهران

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

رازجویان، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: معماری، دانشکده: معماری و شهرسازی، دانشگاه: شهید بهشتی

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد پیوسته معماری از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۴، کارشناسی ارشد معماری (M.ARCH) از دانشگاه پنسیلوانیای

آمریکا در سال ۱۳۴۹، دکترای معماری از دانشگاه پنسیلوانیای آمریکا در سال ۱۳۵۸ و نشان SCHENCK COMPETITION از دانشگاه پنسیلوانیا در زمینه طراحی معماری.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه شهید بهشتی از سال ۱۳۵۲ تا سال ۱۳۶۹ و دانشیار دانشگاه شهید بهشتی از سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

هندسه و معماری، نما، تقویم نیاز به سایه و آفتاب شهرهای ایران، آسایش در فضاهای باز و معابر، تدریس طراحی معماری، مبانی نظری معماری و روش تحقیق در دانشگاه شهید بهشتی، تدریس طراحی معماری در دانشگاه یزد و استاد راهنما در ۴ پایان‌نامه تحقیقاتی کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اقلیم و معماری، خورشید و جهت گیری ساختمان، اقلیم منطقه مبارکه، معماری مناسب آب و هوای بستان، اقلیم دشت آزادگان، آسایش بوسیله معماری همساز با اقلیم، معماری مرحله تحول.

مقالات

تعداد مقالات بزبان فارسی: ۵۳، تعداد مقالات بزبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

هنر، بحثی پیرامون نمود خلاقیت، تقویم نیاز به سایه و آفتاب شهرهای ایران و طراحی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

زارع، کیخسرو

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

معمار.

تولد: ۱۲۹۳، تهران.

درگذشت: ۵ دی ۱۳۷۲، آلمان.

کیخسرو زارع در تهران در خانواده‌ی سنتی زرتشتی به دنیا آمد. موفقیت درسی او در دبیرستان باعث شد که موفق به دریافت بورس تحصیلی برای اروپا بشود. در پاییز ۱۳۱۲ عازم انگلستان شد. بعد از یک سال زندگی در لندن در خانه‌ی یک کشیش مسیحی عازم شهر لیورپول شد تا معماری بخواند. در بازیهای المپیک سال ۱۳۱۵ در برلین از دانشجویان ایرانی بود که به دعوت آلمان به برلین رفتند و در همان مسافرت مقدمات ادامه‌ی تحصیل او در آلمان فراهم شد. در سال ۱۳۱۶ در دانشگاه برلین شروع به تحصیل کرد و در سال ۱۳۲۰، یعنی دو سال پس از آغاز جنگ جهانی دوم، فارغ‌التحصیل شد.

در طول جنگ جهانی دوم، در برلن به عنوان معمار (آرشیتکت) کار کرد و بعد از پایان جنگ در همان شهر یک شرکت

مقاطعه‌ای تأسیس کرد. ولی ایرانیانی که مجبور شده بودند جنگ را در آلمان بگذرانند مایل به بازگشت به ایران بودند و مهندس زارع در سال ۱۳۲۶ موفق به بازگشت به کشور شد.

در تهران به ریاست اداره‌ی ساختمان دانشگاه تهران منصوب شد. عملیات ساختمانی زایشگاه مادران و نوزادان شیر و خورشید سرخ را در جنوب تهران به پایان رساند و در ۱۳۳۹ برای شرکت در یک سمینار ساختمان‌های ضد زلزله به ژاپن رفت.

با تجربیات حاصله از این سمینار است که در عملیات بازسازی ده‌رودک را که در زلزله‌ی ۱۳۴۱ خراب شده بود، اداره کرد. در زلزله‌ی سال ۱۳۶۹ این خانه‌ها خراب نشد و بدین واسطه مورد قدردانی کشاورزان واقع شد.

در نیمه‌ی دوم دهه‌ی ۱۳۴۰، بیمارستان حمایت مادران و نوزادان رشت را ساخت. همچنین قسمت جدید بیمارستان میرزایی تهران و مسجد کارخانه‌ی سیمان آبیک. در سال‌های پس از انقلاب اسلامی به تدوین روزنامه‌ی خاطرات پدرش پرداخت. سه جلد خاطرات مرحوم اردشیر زارع در مرکز زرتشتیان کرمان و بنیاد نیشابور تهران موجود است.

مهندس زارع در سال ۱۳۶۸ به فرزندانش در برلین ملحق شد. بیماری‌های وی باعث گردید در آلمان خانه‌نشین شود. برای تحمل این خانه‌نشینی به مکاتبه با افراد زیادی پرداخت. در نتیجه‌ی این مکاتبه‌های با دکتر کروپ، رییس سمینار تاریخ خاور نزدیک دانشگاه هامبورگ آشنا می‌شود. این آشنایی به همکاری نزدیکی می‌انجامد که حاصل آن تأسیس موزه‌ی ایران در آلمان بود. در نوروز سال ۱۳۷۲ این موزه افتتاح شد. اما مهندس زارع به دلیل ضعف ناشی از بیماری موفق نشد در جلسه حضور داشته باشد و در پنجم دی ۱۳۷۲ درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

زکایی، عبدالرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عبدالرضا زکایی از معماران معاصر ایران است. وی متولد ۱۳۱۹ بوده و سال ۱۳۴۸ از دانشگاه ملی در رشته معماری بادرجه عالی فارق التحصیل گردید. زکایی یکی از آرشیتکتهای فعال در زمینه معماری به حساب می‌آید. او تا سال ۱۳۵۷ در دفتر مشاور سردار افخمی و همکاران بعنوان طراح و مدیر پروژه مشغول به کار بود. از پروژه‌هایی که او در آن نقش داشت می‌توان به دانشگاه صنعتی آریامهر . ساختمان مجلس شورای ملی اشاره نمود. وی از سال ۱۳۵۸ تا کنون بعنوان موسس و مدیر عامل مهندسین مشاور پل میر بوده و کارهای با ارزشی را طراحی و اجرا نموده‌است. از کارهای وی می‌توان به مراکز تحقیقات سازمان انتقال خون ایران، ساختمان مجلس شورای اسلامی ایران و باغ کتاب تهران اشاره نمود.

زمرشیدی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

استاد حسین زمرشیدی در ۱۳۱۸ در مشهد به دنیا آمد و تحصیلات ابتدایی را در همان شهر به پایان برد. سپس همراه پدرش حاج محمد معمار که از اساتید بنام خراسان بود به فراگیری شغل پدری در بنای خواجه ربیع پرداخت. پس از طی مراحلی در نوجوانی به

حق استادی سرآمد در معماری اسلامی گردید. آثار فراوانی از معماری و کاشی کاری در بقعه خواجه ربیع، گنبد سبز مشهد، بقعه امام زاده محمد محروق و شیخ عطار در نیشابور و بقعه شیخ احمد جامی در تربت جام از یادگارهای استاد زمرشیدی است. زمر شیدی پس از معماری اسلامی به بنایی روی آورد و چندی نگذشت که در زمینه ساختمان سازی استادی ماهر شد. او شب ها به تحصیل علم پرداخت و تا سوم متوسطه را در مشهد سپری کرد. سپس به تهران آمد و پس از آزمون رشته استاد کاری توسط هیئت آلمانی در هنرستان صنعتی تهران سابق (ایران و آلمان) به عنوان استاد کار آموزشی استخدام شد و هم زمان در رشته ساختمان نیز ادامه تحصیل داد و در سال ۱۳۵۰ فارغ التحصیل شد. سپس به آلمان رفت و در رشته های عمومی ساختمان و تربیت دبیر فنی رشته ساختمان در دانشگاه برلین ادامه تحصیل داد. پس از بازگشت به وطن به عنوان هنرآموز رشته ساختمان در هنرستان تهران به کار ادامه داد و ۱۶ جلد کتاب درسی سال های اول تا چهارم رشته ساختمان را برای هنرستانهای کشور تالیف کرد.از نظام پنجساله در رشته عمران نیز چهار جلد کتاب درسی برای هنرستانها تالیف کرده است . حسین زمرشیدی از جمله معمارانی است که به معماری غنی ایرانی عشق می ورزد و به همین دلیل تالیفات با ارزشی در معماری سنتی و اسلامی به جامعه علمی ایران تقدیم داشته است. که مورد توجه بسیار فراوان سایر کشورهای مسلمان از جهت کاربرد در آثار معماری اسلامی آنها نیز واقع شده و تعدا آنها به ۱۰ جلد می رسد . نامبرده هم اکنون در دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی با رتبه علمی دانشیاری به تدریس و تحقیق مشغول می باشد. گروه : هنررشته : معماری سنتیگرایش : هنرهای قدسیوالدین و انساب : پدر حسین زمرشیدی حاج محمد معمار ،معماری زبردست از مردم مشهد بوده است و نام مادر محترمشان حاجیه خانم مریم بهاریان شرقی است.ایشان یک برادر بنام مهندس علی زمرشیدی و دو خواهر بنامهای مهری و نسیرین زمرشیدی دارد.خاطرات کودکی : حسین زمر شیدی از دوران کودکی خود چنین یاد می کند": ده ساله بودم که پدرم تابستان مرا با خود به بقعه خواجه ربیع برد.زلزله گنبد آسیب فراوانی به آن رسانده بود.بطوری که شکستهایی به آن داده بود و قرار بود که توسط پدرم بازسازی شود وقتی پوشش گنبد به ختم شانه رسیده بود پدرم کوزه ای و بطری کوچکی در دست داشت .همه کارگران و استادان را که حدود ۲۴ نفر می رسید جمع کرد و کاغذ تا شده ای را درون بطری انداخت و سر آنرا چوب پنبه گذاشت و لاک ذوب شده ای سر آن ریخت و در کوزه را با پوست گوسفند بست و کوزه را درون پوشش گنبد گذاشت و با رعایت فاصله ای دور و اطراف آن را چیدند.بعد از اتمام کار از پدر سوال کردم ،این کار یعنی چه؟ پدر چوا ب داد هر وقت گنبد را خراب کنند ،کوزه و محتوای آن یاد آور تاریخ ساخت قبلی آن است".اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : حسین زمرشیدی در سال ۱۳۱۸ه.ش در خانواده معماری پیشه زاده شد. او از کودکی در فضایی که ارتباط مستقیمی با معماری اسلامی داشت پرورش یافت تشویقها ومهارت پدر ، در پیشرفت های بعدی استاد زمرشیدی بسیار موثر افتاد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : حسین زمرشیدی فنون معماری اسلامی را در کنار پدر خود در نماسازی گنبد و بقعه خواجه ربیع و نیز ساخت گنبد و تزیینات شیخ مومن استرآبادی و ... آموخت. زمر شیدی پس از معماری اسلامی به بنایی روی آورد و چندی نگذشت که در زمینه ساختمان سازی استادی ماهر شد. او شب ها به تحصیل علم پرداخت و تا سوم متوسطه را در مشهد سپری کرد. سپس به تهران آمد و پس از آزمون رشته استاد کاری توسط هیئت آلمانی در هنرستان صنعتی تهران سابق (ایران و آلمان) به عنوان استاد کار آموزشی استخدام شد و هم زمان در رشته ساختمان نیز ادامه تحصیل داد و در سال ۱۳۵۰ فارغ التحصیل شد. سپس به آلمان رفت و در رشته های عمومی ساختمان و تربیت دبیر فنی رشته ساختمان در دانشگاه برلین ادامه تحصیل داد.خاطرات و وقایع تحصیل : حسین زمرشیدی در دوره دیپلم ساختمان همواره شاگردی ممتاز بود.وی با وجود داشتن همسر و فرزند و زندگی که تا حدودی سخت بود ولی به درس خواندن خود ادامه داد و در آلمان نیز بعلت علاقه فراوان به تحصیل از شاگردان ممتاز آنجا بوده و این امر باعث حسادت دانشجویان آلمانی می شد چرا که در درس رسم فنی و قشه بدون ادعا فوق العاده بود و همیشه موردتوجه اساتید آلمانی خود قرار می گرفت.فعالیتهای ضمن تحصیل : حسین زمرشیدی علاوه بر تحصیل، به تحقیق نظری و عملی (اجرای

طرحها و بناهای در معماری) اسلامی ایران می پرداخت.استادان و مربیان : اساتید و مربیان حسین زمرشیدی به قرار زیر می باشند: زنده یادان : پدر بزرگوارش، استاد مهدی تشکری اصفهانی ،استاد جواد تقوایی ،استاد علی ناجی ،استاد غلامحسین یزدی ،استاد علی خالو . مهندس دارا بهشتی (در دوران تحصیل) و پروفسور میتچ (از اساتید آلمانی)هم دوره ای ها و همکاران : مهندس رضا دهشیدی (معاون عمران سابق بارگاه حضرت رضا (ع))،دکتر علی اصغر وطنی اسکویی ،دکتر موسی مظلوم و دکتر غلامحسین معماریان از همدوره ایها و همکاران حسین زمر شیدی می باشند.همسر و فرزندان : حسین زمرشیدی متاهل است وی خود را مدیون همسر ش که همپای وی در طول تحصیل و زندگی اش بوده می داند.وقایع میانسالی : حسین زمرشیدی پس از فراغت از تحصیل و بازگشت از آلمان، عضو هئیت علمی دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی شد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : حسین زمرشیدی پس از بازگشت از آلمان به عضو یت هئیت علمی دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی در آمد که اکنون به عنوان دانشیار در دانشگاه مذکور مشغول به فعالیت است. وی علاوه بر آن عضو هئیت تحریریه بسیاری از مجلات معتبر معماری و میراث فرهنگی و نیز عضو مجامع علمی مختلف از جمله فرهنگستان هنرایران می باشد.فعالیتهای آموزشی : حسین زمرشیدی پس از اخذ فوق لیسانس معماری از دانشگاه برلین و بازگشت به ایران، به عضویت هئیت علمی دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی در آمد و از آن پس به تدریس و تالیف و تحقیق می پردازد.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : حسین زمرشیدی علاوه بر تدریس، به مطالعه، تحقیق و تالیف آثاری در زمینه معماری سنتی اسلامی ایران و جهان و همچنین به عکس برداری از آثار معماری ایران و مکانها و بنا های ارزشمند معماری از جهات مختلف (تاریخ ،طرح و اجراو غیره) می پردازد.ایشان به ورزش در روزانه بصورت پیاده وری نیز علاقه دارد.همفکران فرد : حسین زمرشیدی با مرحوم دکتر محمد کریم پیرنیا ، دکتر محمد مهدی هراتی ،دکتر حسین یاوری و دکتر منصور فلامکی از همفکری نزدیکی برخوردار است.آرا و گرایشهای خاص : حسین زمرشیدی در معماری، به معماری سنتی اسلامی در ایران توجه ویژه ای دارد و اجزایی چون طاق و قوس و گره چینی را مورد پژوهش قرار داده است.جوائز و نشانها : حسین زمرشیدی درسال ۱۳۸۱ دردومین همایش چهره های ماندگار، به عنوان چهره ماندگار در عرصه معماری سنتی برگزیده و معرفی شد.از دیگر جوایز وی می توان به چند مورد زیر اشاره کرد: - نشان درجه سه دانش در سال ۱۳۸۳ از سوی ریاست محترم جمهوری جناب آقای خاتمی به همراه ۵۰ سکه تمام بهار آزادی - چاپ تمبر در سال ۱۳۸۲ - دریافت لوح تقدیر و جایزه از سوی مسئولین و چندین وزیر برای ۶۹ بار - برزگداشت از طرف سازمان فرهنگی و هنری شهرداری تهران در سال ۱۳۸۰ - بزرگداشت در روز معلم در سال ۱۳۸۰ از طرف دانشگاه شهید رجایی - بزرگداشت در سال ۱۳۸۴ از طرف سازمان اوقاف و امورخیریه - هزینه سفر به چهار کشور آسیای میانهچگونگی عرضه آثار : حسین زمرشیدی مقالات علمی و کتب فراوانی درزمینه اسلامی نگاشته است و تعدادی تابلو از نقوش و کاشی معرق از دیگر آثار وی بشمار می رود. آثار حسین زمرشیدی به شرح زیر است: - ۲۲ جلد کتاب های درسی رشته عمران از مقطع هنرستان تا دانشگاه - ۱۱ جلد کتاب ارزشمند معماری سنتی و خصوصااسلامی که عموما نفیس و رنگی می باشند. - ۶۸ مقاله بلند ارزشمنددر زمینه عمران و معماری که تعدادی از آنها چاپ و برخی آماده چاپ می باشند. - خلق ۳۰ تابلو از هنرهای قدسی معماری اسلامی ایران به شکل تابلوی معرق و غیره که وقف موزه سعد آباد شده است.

آثار : ۱ ۱۶جلد از کتب درسی ۲ اجرای ساختمان (عناصر و جزئیات) ۳ پیوند و نگاره در آجر کاری ۴ تعمیر و نگهداری ساختمان ۵ رسم فنی و نقشه کشی جامع عمران ۶ طاق و قوس در معماری ایران ۷ کاشیکاری در ایران ۸ گره چینی در معماری سلامی و هنرهای دستی ۹ مسجد معماری در ایران ۱۰ معماری ایران ۱۱ معماری ایران، اجرای ساختمان با مصالح سنتی ۱۲ معماری ایران، مصالح شناسی سنتی ۱۳ مقالات عملی و کتب فراوان دیگر در زمینه اسلامی ۱۴ نقش آجر و کاشی در نمای مدارس ۱۵ کارگاههای رشته عمران و خودکفائی نظام پنجساله ۱۶ کارهای عمومی

ساعد سمیعی، اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مهندسی معماری، دانشکده: هنرهای زیبا، دانشگاه: تهران

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

سیدالروسا، قاسم

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم ق)، معمار. وی بانی مسجد و منازه‌گاری است در مشرق اصفهان که تاریخ بنای آن به سال ۵۱۵ ق است. این نبا از ساختمانهای دوره‌ی سلجوقی به شمار می‌رود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی (۱۷).

شعرباف، محمدغلامعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

معمار.

درگذشت: ۱۳۷۴.

محمدعلی شعرباف وی از نه سالگی به معماری روی آورده بود و بیش از هشتاد سال در زمینه‌ی تعمیر و احیای آثار تاریخی و هنری به ویژه مساجد تلاش کرد. او همچنین در ساخت گلدسته‌ها، هشتی‌ها، ایوان‌ها، سردرها، شبستان‌ها و نقشه‌های مساجد فعالیت داشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

شماعی، حسین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، معمار. از بناهای وی مدرسه‌ی خان شیراز است که به دستور اللّه وردیخان و امامقلی خان، والی فارس، در سال

۱۰۲۴ ق بنا شده و سپس در زمان قاجاریه تعمیر و مرمت گردیده است. بنای مدرسه شامل سردر بلند و مقرنس سازی عالی است و راهرو و هشت ورودی آن مزین به کاشی کاری معرق ممتاز می‌باشد. نام معمار در پایان کتیبه‌ی دهلیز چنین آمده: «استاد بنا حسین شماعی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی (۹۹).

شیرازی، محمدقلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، معمار. از بناهای وی، مسجد حاج رجبعلی در تهران است که دارای صحن وسیع و شبستان است و این شبستان از نظر هنر معماری و تزیینات کاشی‌کاری دوران قاجار بی‌نهایت زیبا و حائز اهمیت است. همچنین طاقنماهای دو طرف ایوان و دو گوشواره فوقانی آن دارای طاق‌بندی و کاشی‌کاری ممتاز می‌باشد. در وسط دایره‌ی کاشی ایوان نام کاشی‌کار و استاد بنا چنین آمده: «عمل کمترین استاد محمد قلی شیرازی سنه ۱۲۶۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی (۱۵۶).

صنیع الملک معمار باشی، ابوالحسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۰۵ -۱۲۴۵ ق)، معمار. ملقب به صنیع‌الملك. وی از محمد ابراهیم‌خان معمارباشی وزیر نظام و حاکم تهران لقب معمار باشیگری سلطنتی یافت. از آثار خیریه‌ی وی، بنای مسجد و مدرسه‌ای عالی در نزدیکی امامزاده یحیی تهران است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :شرح حال رجال (۳۵ -۳۴ / ۱).

طاهر بنا

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ولد استاد رضای بنای اصفهانی، از معماران معروف زمان شاه سلیمان صفوی است. از آثارش ساختمان کاروان سرای شیخ علی خان زنگنه در سال ۱۰۹۸ می‌باشد.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

غازی اصفهانی، محمود

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم ق)، معمار. معروف به غازی. از آثار وی، طراحی و بنای مسجد جامع اردستان است که ابوطاهر حسین بن غالی، بانی آن بوده است. کتیبه‌ی گنبد و محراب مسجد به خط ثلث است و چنین رقم دارد: «... امر ببناء هذه القبه... ابوطاهر الحسین بن غالی بن احمد... علی یدی الاستاد محمود الاصفهانی المعروف بالغازی فی سنه ثلث و خمسین و خمسمائه ۵۵۳ ق». از آثار منسوب به او نیز مسجد زواره است که از مشابهات بین دو مسجد جامع اردستان و زواره و وجود کلمه‌ی «احمد» بعد از «امر ببناء» که ذکر شده، می‌توان احتمال داد که بنای آن را نیز استاد محمود اصفهانی معروف به غازی انجام داده باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۸۸۳ -۸۸۲)، احوال و آثار نقاشان (۱۱۳۵ / ۳)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۲۳۱، ۲۱۲ - ۲۱۱).

فرمانفرمائیان، عبدالعزیز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عبدالعزیز فرمانفرمائیان از فرزندان عبدالحسین میرزا فرمانفرما یکی از رجال اواخر دوره قاجار و از برجسته‌ترین معماران وشهرسازان ایران است.

وی فارغ التحصیل دانشکده بوزار پاریس بوده و از مهم‌ترین پروژه‌های معماری وی می‌توان به طراحی ساختمانهای «شرکت نفت»، «وزارت کشاورزی»، بورس تهران، «ساختمان اداری صدا و سیما»، کاخ نیاوران، کاخ مادر سعدآباد، فرودگاه مهرآباد، مجموعه ورزشی آزادی، مسجد دانشگاه تهران و نیز از مهم‌ترین پروژه‌های شهرسازی وی می‌توان به «طرح جامع شهر تهران» اشاره نمود که در قالب یک کتاب چاپ شد.

فلامکی، محمدمنصور

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: استاد، رشته: معماری، دانشکده: هنرهای زیبا، دانشگاه: تهران

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

فارغ‌التحصیل دارالفنون در سال ۱۳۳۲، دکترای معماری در دانشگاه ونیز در سال ۱۳۴۲، تخصص در شهرسازی از دانشگاه پلی

تکنیک شهر میلان ایتالیا، تخصص در مرمت بناها و شهرهای تاریخی از دانشگاه رم ایتالیا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده هنرهای زیبا در رشته معماری و شهرسازی در سال ۱۳۴۸، استاد گروه معماری دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بازشناسی معماری و شهرسازی حاشیه‌های شمالی و غربی کویر مرکزی ایران، طرح مرمتی بازشناسی میان دانشی و بناها و شهر دامغان، معماری و موسیقی، معماری بومی، سامانـدهی فضاهای شهری در ایران، طراحی در فضای تاریخی شهرها، طراحی میان شالوده‌های مدرن شهری، طراحی متکی بر سنت‌های محلی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

معماری، شهرسازی، اندیشه‌های مدنی، شهر در ایران، نظریه‌پردازی در معماری، شهرسازی جهانی، بررسی‌های میان دانشی سرزمینی، مرمت بناها و شهرهای تاریخی.

مقالات

تعداد مقالات بزبان فارسی: ۵۳، تعداد مقالات بزبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

مرمت بناهای تاریخی، مرمت یا باز زنده‌سازی شهری، بازشناسی شهرها (مشکلات و ویژگیها)، ویژگیهای فنی معماری ایران، ویژگی‌های شالوده‌ای شهرهای ایران، شناخت شهرهای جهان، فنون ساختمان و مرمت.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

کاشف اصفهانی، اسماعیل

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، معمار و شاعر، متخلص به کاشف. در دوره‌ی شاه عباس اول (۱۰۷۷-۱۰۵۲ ق) می‌زیست. آباء و اجداد او از معماران دوره‌ی صفوی بودند، خود او نیز در فن کاشی تراشی تبحر داشت. بعد از مدتی این فن را رها کرد و به شعر روی آورد. تمایل وی، در اقسام نظم، به هجو بیشتر بود و در غزل نیز دست داشت. از آثارش: «تحفۀ الاقالیم»، مثنوی عشقی عرفانی در بحر «تحفۀ العراقین»، که در ۱۰۷۰ ق به پایان برد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی نصرآبادی (۳۶۱ -۳۶۰)، صبح گلشن (۳۳۶)، فرهنگ سخنوران (۷۵۴)، لغت نامه (ذیل/ کاشف)، منظومه‌های فارسی (۴۹۱).

گچ بر، علی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم ق)، معمار و گچبر. از آثار به جا مانده‌ی وی، آجرکاری و گچبریهای متنوع مسجد فریومد در ناحیه‌ی میامی، از توابع شهرستان شاهرود است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ هنرهای ملی (۷۴۸ / ۲)، کارنامه‌ی بزرگان (۳۳).

مجتهدزاده، غلامحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: شهرسازی، دانشکده: هنرهای زیبا، دانشگاه: تهران

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد معماری در سال ۱۳۴۷ و دکترا در رشته معماری در سال ۱۳۵۴.

مرتبه علمی:

درجه استادیاری در سال ۱۳۵۸ و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

برنامه‌ریزی مسکن و شهرسازی منطقه‌ای، زیرساخت‌ها در شهرسازی، تکنیک‌های برنامه‌ریزی، اصول و مبانی معماری و شهرسازی، پروژه تحقیقاتی درباره مشکلات جمع‌آوری آبهای سطحی تهران و ارائه راه‌حل، ارزیابی طرح جامع لوشان، بررسی مشکلات جنوب تهران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴ پایان‌نامه کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی منطقه‌ای، مبانی برنامه‌ریزی شهری.

مقالات

تعداد مقالات بزبان فارسی: ۳، تعداد مقالات بزبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

مشکلات مسکن در ایران، مشکلات مسکن در تهران، طراحی مسکن و عوامل هفتگانه آن.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

محمد رضا بنا

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند محمد حسین. از زبردست ترین هنرمندان قرن دهم و یازدهم هجری است، و اثر او بنای مسجد شیخ لطف الله، یعنی زیباترین بنای تاریخی اسلامی جهان است که از سال ۱۰۱۲ تا ۱۰۲۸ در عهد شاه عباس بزرگ صفوی ساخته شده است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

مصدق زاده، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حسین مصدق زاده هنرمند کاشیکاروطراح معروف کاشی از هنر مندانی است که توانسته است با درک محضر بهترین و شایسته ترین استاد این فن یعنی پدرمرحومش و نیز با اتکای به استعداد خدادادی و درسایه لیاقت وپشتکار ،درطول بیش از شش دهه آثاری به وجود آورد که به حق ،هریک دنیایی زیبا و رمز و راز و ابتکار و خلاقیت را در خود نهفته دارند . وی را می توان آخرین بازمانده خاندانی دانست که از دوران صفویه در اصفهان آن روزگار کاشیکاربودند و باشیوه های مختلف این هنر بدیع ،بناهای مذهبی و سایر آثار ایران ودیگر ممالک را زینت می بخشیدند .

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : کاشیکاری

والدین و انساب : پدر حسین ، مرحوم استاد عبد الغفارمصدق زاده بود که اونیزفرزند مرحوم استاد محمد مصدق زاده ،کاشیکار برجسته عصر قاجاربود . پدران استادحسین از دوران صفویه از استادان بی بدیل هنر کاشیکاری بوده اند که هریک دردوران خود از شهرت و آوازه چشمگیری برخوردار بوده اند و هم اینک نام اکثر آنان بر کتیبه های مساجد و بناهای اصفهان و دیگر شهرها مخلد است .

خاطرات کودکی : حسین مصدق زاده دردوران کودکی بود که کاشیکاری را فرا گرفت . طوری که دورا ن کودکی حسین درحالی می گذشت که پدرش کاشیهای معرق سردر مسجد امام (مسجد شاه آن زمان)را مرمت می کرد و در ضمن رموز و دقایق کاررا نیز به او و فرزند دیگرش (مرحو م استاد محمد مصدق زاده)می آموخت .

استادان و مربیان : اولین حسین مصدق زاده ، پدرش عبد الغفار بود . عبد الغفار به اندازه ای به این هنر علاقمند بود که وصیت کرد تا فرزندانش هنر کاشیکاری را فرا گیرند . حسین ۱۲ ساله بودکه پدرش را از دست دادو حاج ید الله مغزی را که خویشاوندش بود به استادی برگزید .

همسر و فرزندان : حسین مصدق زاده نیز همچون پدر مرحومش ،فرزند ان خود را به فراگیری هنر کاشیکاری تشویق و ترغیب کرده است . به طوری که دو پسران او که درسن ۴۰تا۴۲ سالگی هستند زیر نظر وی به کار مشغول می باشند.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : خلاقیت و ابتکار حسین مصدق زاده و برادرش محمد مصدق زاده باعث شد تا از وجود آنان

جهت تدریس درهنرستان هنرهای زیبا استفاده کنند . مصدق زاده از بدو تاسیس اداره باستان شناسی که بعدا فرهنگ و هنر شد و سپس به سازمان میراث فرهنگی تغییرنام داد ، بااین دستگاه همکاری داشته است .

چگونگی عرضه آثار : حسین مصدق زاده درطول بیش از شصت سال کار مداوم خدمات بسیاری به هنر کاشیکاری ایران کرده است . او درطول حیات پر، خویش ، کاشیکاری ۶۲ محراب ، ۳۳ سردر مسجد ، ۱۸ منار، ۹ گنبد را طراحی و اجرا کرده است . --

آثار :

۱ تعمیر بارگاه امام کاظم (ع) و امام جواد (ع) درکاظمین

۲ تعمیر کاشی های مدرسه چهار باغ امام صادق اصفهان

۳ تعمیرمسجد حاج محمد جعفر آباده ای اصفهان

۴ سردر برخی ادارات در عمان

۵ سردرامامزاده اسماعیل اصفهان

۶ سردرخانه هنرمندان اصفهان

۷ سردرورودی بانک خون تبریز

۸ طراحی بیمارستان هلال احمر دردوبی

۹ طراحی سردرامامزاده گوگدگلپایگان

۱۰ طراحی سردرورودی امامزاده زید اصفهان

۱۱ طراحی کاشیکاری ۴ سردربازار امام خمینی لار

۱۲ طراحی کاشیکاری آرامگاه رودکی درتاجیکستان

۱۳ طراحی کاشیکاری حسینه محله منصوریه کویت

۱۴ طراحی کاشیکاری سقاخانه حضرت ابوالفضل

۱۵ طراحی کاشیکاری محراب مسجد حاجی درگلپایگان

۱۶ طراحی کاشیکاری مسجد آقا مسیح گلپایگان

۱۷ طراحی کاشیکاری مسجد امیرالمومنین درلار

۱۸ طراحی کاشیکاری مسجد جامع خوانسار

۱۹ طراحی کاشیکاری مضیف خانه خوانسار

۲۰ طراحی محراب مسجد لار

۲۱ کاشیکاری آرامگاه خیام درنیشابور

۲۲ کاشیکاری حرم امام علی (ع) درنجف

۲۳ کاشیکاری صحن آستانه حضرت معصومه درقم

۲۴ کاشیکاری صحن امام خمینی حرم امام رضا (ع) درمشهد

۲۵ کاشیکاری گنبد شاهچراغ (احمد بن موسی) درشیراز

۲۶ کاشیکاری مسجد کبود ایروان

۲۷ مرمت حرم حضرت رقیه (س) درسوریه

۲۸ مرمت سردر امیر چخماق یزد

۲۹ مرمت صحن حرم امام حسین (ع) درکربلا

۳۰ مرمت کاشی های مسجد جامع کبیریزد

منابع زندگینامه :حسین مصدق زاده ،آخرین بازمانده این خاندان هنرمند ، فصلنامه فرهنگ اصفهان ،شماره ۲۰ ، تابستان ۱۳۸۰ ، ص ۷۷

معمار تبریزی، غلامرضا

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، معمار، رسمی‌ساز و رسام نقوش هندسی و معماری و از اهالی تبریز بود که با خانواده‌ی زندیه نسبت سببی داشت و به امر کریم‌خان زند، ارگ تهران را ساخت و پسر او، حاج جعفرخان، از معماران مشهور دوران فتحعلی‌شاهی تا اوایل سلطنت ناصری است که بعضی ساختمانهای قدیم آن دوران، اثر این معمار است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۷۵ / ۳).

معمار شیرازی، قوام الدین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۴۴ ق)، معمار. وی رسمی‌ساز و طراح و رسام و معمار دوران شاهرخ تیموری بود. از آثار ارزنده‌ی وی رسمی‌سازی و طراحی و آرایش تزیینات داخلی و خارجی بناها و مساجد جامع شهرهای هرات و مشهد، از جمله مسجد گوهرشاد است. این بنا که به امر و هزینه گوهر شاه‌بیگم به پایان رسیده، از نظر معماری سبک خاص خراسانی و تزیین و کاشی‌کاری و خطاطی در زمره‌ی دوازده بنای بسیار عالی تاریخی دنیا محسوب است. تاریخ اتمام بنا ۸۲۱ ق است و کتیبه زیبای بایسنقر به خط ثلث بر سردر مسجد از این تاریخ حکایت می‌کند. مدرسه غیاثیه در خرگرد خراسان هم احتمالا از ساختمانهای اوست که در تاریخ ۸۴۸ ق به دستیاری شاگرد خود، استاد غیاث‌الدین شیرازی، به اتمام رسانده و گفته‌اند که معمار مسجد تایباد خراسان نیز وی بوده است. به گفته صاحب «حبیب السیر» او در علم نجوم نیز مهارت داشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۳۶ / ۲)، تاریخ هنرهای ملی (۷۷۵ / ۲ ،۳۹۹ / ۱)، تذکره الشعراء (۳۷۹)، حبیب السیر (۱۵ - ۱۴ / ۴)، کارنامه‌ی بزرگان (۱۳۴)، گلستان هنر (سی و هفت، ۲۹)، هنر عهد تیموریان (۹۳ -۹۲).

معمار قمی، حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، معمار. اهل قم و سازنده و طراح نقوش ساختمانها بود. از آثار وی دو بنا به جا مانده که بین تاریخ ساخت آنها اختلاف نسبتا زیادی است. یکی ایوان آیینه حضرت معصومه (ع) که با همکاری استادان نامی آن زمان انجام پذیرفته است و دیگری، صحن مقبره‌ی علی‌اصغر خان اتابک در قم. که اولی به سال ۱۲۲۵ ق است و دومی به سال ۱۳۰۳ ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۷/۱)، تربت پاکان (۶۸/۱)، گنجینه‌ی آثار قم (۵۹۲، ۴۹۸/ ۱).

معمار، حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

از اساتید هنرمند اصفهان در قرن دهم بوده، از آثار وی ساختمان بقعه‌ی هارون ولایت در اصفهان است که به امر شاه اسماعیل در تاریخ ۹۱۸ بنای آن به پایان رسیده است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

معماران بنام، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

معمار.

تولد: ۱۲۸۲.

درگذشت: ۱۳۷۴، تبریز.

رضا معماران بنام بیش هفتاد سال در زمینه طراحی تعمیر و احیاء آثار تاریخی و هنری داشت. طراحی و اجرای نزدیک به دویست حمام قدیمی را در تهران، تعمیر و مرمت نزدیک به پنجاه حمام قدیمی، تعمیر مرمت مساجد قدیمی و بازار قدیمی شهر تبریز، طراحی و اجرای سد سنگی در حوالی شهرستان تکاب، طراحی و اجرای پل سلامت‌آباد در بیجار، تعمیر و مرمت دهانه‌ی مرکزی پل دختر میانه، طراحی و اجرای گنبد مرکزی مسجد کبود و طراحی و اجرای گنبد دانشگاه صنعتی شریف در تهران از جمله کارهای اوست. وی در سال‌های آخر عمر هم اجرا و نظارت مسجد حضرت رضا (ع) در جاده‌ی ایل گولی تبریز را عهده‌دار بود. وی در اردیبهشت ماه سال ۱۳۷۴، همزمان با بزرگداشت هفته‌ی میراث فرهنگی نشان عالی لیاقت را از دست معاون اول ریاست جمهوری دریافت کرد و در ماه‌های آخر عمر نیز از سوی استاندار آذربایجان شرقی لوح «افتخار آفرینان آذربایجان» به وی اهدا گردید.

استاد رضا معماران بنام به سبب بیماری و کهولت در سن ۹۲ سالگی درگذشت و پیکر ایشان در تبریز تشیع و در قطعه‌ی مشاهیر و هنرمندان وادی رحمت این شهرستان به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

موسوی، میرحسین

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

زندگی نامه میرحسین موسوی : میرحسین موسوی متولد خامنه سال ۱۳۲۰ است. کاسب زاده آذری سالهای پرافتخاری را پیش و پس از انقلاب در کارنامه کاری خود به ثبت رسانده است. سالهایی که از عالم هنر به سیاست آمد و از سیاست به هنر بازگشت.و اینک بار دیگر به عالم سیاست باز گشته است. میرحسین موسوی، اگر چه فوق لیسانس معماری دارد اما بیش از انکه در عرصه معماری شناخته شده باشد، چهره ای سیاسی است.

هرچند او به عنوان آخرین نخست وزیر نظام جمهوری اسلامی ایران (پس از مهدی بازرگان، محمدعلی رجایی، محمدجواد باهنر و محمدرضا مهدوی کنی) پس از اتمام دوره خدمتش در این منصب، عطای سیاست را به لقایش بخشید و به عالم هنر بازگشت.

او که مدرکش را در بهار سال ۴۸ از دانشگاه ملی (شهید بهشتی) در رشته معماری و شهرسازی اخذ کرد، طرح اداره مرکزی آب و فاضلاب اصفهان را در سال ۱۳۴۸ نوشت و تا سال ۵۰ آن را اجرا کرد. سپس طرح مجموعه کانون توحید را در سال ۱۳۵۰ اجرایی کرد تا آثاری ماندگار در معماری سیاسی ایران برجای گذارد. چرا که کانون توحید چه پیش از انقلاب و چه پس از ان مرکز تجمع سیاسیون منتقد بوده و هست. چه ان زمان که مطهری در آنجا سخنرانی می کرد و چه در سالهای اخیر.

از آثار معماری مهندس معمار در سالهای پس از انقلاب نیز می توان به طراحی ساختمان مزار شهدای هفت تیر، طرح مرکز مطالعات، طرح دانشگاه شاهد، طرح تکیه شهدای اصفهان، طرح بنای یادبود شهید خرازی، طرح مجموعه فرهنگی تجاری بین‌الحرمین شیراز و طراحی سایت دانشگاه علامه طباطبایی در سالهای دهه دوم انقلاب اشاره کرد. موسوی در دهه های بعد از فعالیت خود کاست تا جایی که ساخت مسجد سلمان فارسی نهاد ریاست جمهوری در سال ۱۳۷۶ تنها نماد فعالیت او در سالهای اخیر است. البته میرحسین در طول این سالها بیشتر به نقاشی روی آورد و چندین نمایشگاه نقاشی انفرادی و جمعی را برپا نمود.

۲فرزند نتیجه زندگی مشترک میرحسین موسوی با زهرا رهنورد است.

مسئولیت‌های اجرایی :

۱- عضو شورای انقلاب اسلامی ۱۳۵۹-۱۳۵۸

۲-عضو شورای مرکز ی حزب جمهوری اسلامی ۱۳۶۱-۱۳۵۷

۳- رییس دفتر سیاسی حزب جمهوری اسلامی ۱۳۶۰-۱۳۵۸

۴- قائم مقام دبیرکل حزب جمهوری اسلامی ۱۳۶۰-۱۳۵۸

۵- سردبیر روزنامه جمهوری اسلامی ۱۳۶۰-۱۳۵۸

۶-وزیر امور خارجه ۱۳۶۱-۱۳۶۰

۷- نخست وزیر ۱۳۶۸-۱۳۶۰

۸- رییس ستاد انقلاب فرهنگی ۱۳۶۰

۹- رییس شورای اقتصاد ۱۳۶۸-۱۳۶۰

۱۰- رییس بنیاد مستضعفان ۱۳۶۸-۱۳۶۰

۱۱- رییس ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح

۱۲- عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام ادامه دارد-۱۳۶۸

۱۳- عضو شورایعالی انقلاب فرهنگی ادامه دارد-۱۳۷۵

۱۴- مشاور سیاسی رییس جمهور ۱۳۷۶-۱۳۶۸

۱۵- مشاور عالی رییس جمهور ۱۳۸۴-۱۳۷۶

۱۶- رییس شورای هنر - ادامه دارد-۱۳۷۸

۱۷- رییس فرهنگستان هنر - ادامه دارد-۱۳۷۸

فعالیت های دانشگاهی:

موسوی در دانشگاه تربیت مدرس دروسی چون مسائل ایران و ریشه‌های انقلاب را تدریس کرده و در دیگر دانشگاه ها نیز به شکل پراکنده تدریس هایی داشته است. از جمله تدریس تاریخ تمدن و فرهنگ و معماری در دانشگاه ملی در سالهای ۱۳۵۷-۱۳۵۴. او در این سالها رساله های بسیاری را راهنمایی کرده که از جمله آنها می توان به این موارد اشاره کرد:

۱-مقایسهٔ آرای سیدقطب و دکتر شریعتی استاد راهنما-کارشناسی ارشد

۲- مقایسهٔ آرای امام خمینی(ره) و آیت‌ا... نائینی استاد راهنما-کارشناسی ارشد

۳-استراتژی امنیت ملی استاد مشاور-دوره دکتری

۴-کاریزما در مدیریت استاد مشاور-دوره دکتری

۵-چالش‌های مردم‌سالاری در ایران استاد راهنما-کارشناسی ارشد

۶-نفت و سیاست خارجی در دوران پهلوی۲ استاد راهنما-کارشناسی ارشد

۷-نفت و سیاست خارجی در دهه اول انقلاب استاد راهنما-دورهٔ دکتری

۸- چرایی به قدرت رسیدن دولت مطلقه نوگرا در ایران استاد راهنما-دورهٔ دکتری

۹- امنیت ایران در عصر جهانی شدن،چالش‌ها و سیاستها استاد مشاور-دورهٔ دکتری

۱۰- توسعهٔ مرکز شهر اردبیل استاد راهنما-کارشناسی ارشد

۱۱- طرح دانشگاه هنر اسلامی تبریز استاد راهنما-کارشناسی‌ارشد

۱۲- دولت رانتیر و جامعه مدنی در ایران (۱۳۷۶-۱۳۵۷) استاد راهنما-کارشناسی‌ارشد

۱۳-تأثیر ایدئولوژی سیاسی بر رفتار سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران و آفریقای جنوبی استاد مشاور-دورهٔ دکتری

۱۴- الگوی مدیریت تکنوکراتیک و تأثیر آن بر موقعیت طبقهٔ متوسط جدید ایران استاد مشاور- کارشناسی ارشد

۱۵- بسترهای همکاری و رقابت روسیه و ایالات متحده در آسیای مرکزی استاد راهنما-کارشناسی ارشد

کتاب ها و تالیفات:

موسوی که در سالهای ۵۸ تا ۶۰ سرمقاله های روزنامه جمهوری اسلامی را می نوشت، آثار مکتوب بسیاری در حوزه فرهنگ و سیاست دارد، از جمله « فرهنگ و واژگان علوم سیاسی در اسلام » انتشارات قلم ۱۳۵۶، «تحلیلی بر دو مفهوم قرآنی» انتشارات قلم ۱۳۵۶، « پنج گفتار دربارهٔ انقلاب و جامعه» تألیف دفتر نشر فرهنگ اسلامی۱۳۷۷-۱۳۷۵

مویدعهد، پرویز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

دکتر پرویز موید عهد در سال ۱۳۰۸ در تهران متولد شد. وی دارای دکتری معماری و شهر سازی از دانشگاه سوربن پاریس ۱۳۳۶، عضو هیئت علمی دانشگاه تهران و رئیس دفتر فنی اداره ساختمان دانشگاه از ۱۳۳۶ است . دکتر مویدعهد در سالهای ۱۳۳۶ و ۱۳۴۳ به مراتب دانشیاری و استادی رسید . وی علاوه برتدریس در دانشگاه شهید بهشتی و دانشکده ساختمان پلی تکنیک ریاست دانشکده هنرهای تزیینی وزارت فرهنگ و هنر را نیز بر عهده داشته است.گروه : هنررشته : معماری و شهر سازیتحصیلات رسمی و حرفه ای : دکتر پرویز موید عهد پس از گذراندن تحصیلات ابتدایی و متوسطه درزادگاه خود، وارد دانشگاه تهران شد و پس از اخذ لیسانس معماری به فرانسه عزیمت کرد و در سال ۱۳۳۶ با اخذ مدرک دکتری رشته معماری و شهر سازی از دانشگاه سوربن پاریس به ایران بازگشت.خاطرات و وقایع تحصیل : سالها اقامت و تحصیل درشهر پاریس از وقایع مهم زندگی علمی استاد دکتر پرویز موید عهد بود که در شکل دهی فکر و تجارب وی بسیار موثر افتاد.فعالیتهای ضمن تحصیل : مطالعه، تحقیق و انجام تحقیقات علمی در رشته معماری و شهرسازی همواره از امور مورد علاقه استاد دکتر پرویز موید عهد بوده است.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : مشاغل و مسئولیت های استاد دکتر پرویز موید عهد عبارت بوده اند از : عضو هیئت علمی دانشگاه تهران (گروه معماری و شهر سازی) از سال ۱۳۳۶ رئیس دفتر فنی اداره ساختمان دانشگاه تهران ۱۳۳۶ دانشیار گروه معماری و شهر سازی دانشکده هنر دانشگاه تهران ۱۳۳۷ استاد گروه معماری و شهر سازی دانشکده هنر دانشگاه تهران ۱۳۴۳ مدرس در دانشگاههای شهید بهشتی و پلی تکنیک رئیس دانشکده هنرهای تزیینی وزارات فرهنگ وهنر فعالیتهای آموزشی : استاد دکتر پرویز موید عهد از سال ۱۳۳۶ به عنوان عضو هیئت علمی دانشگاه تهران استخدام شد. وی در دانشکده هنرهای تزئینی وزارت فرهنگ و دانشکده معماری دانشگاه شهید بهشتی و دانشکده ساختمان پلی تکنیک به تدریس دروس مربوط به تاریخ و اصول معماری پرداخته است.مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : استاد دکتر پرویز موید عهد بناهای ارزشمندی را در داخل و خارج از کشور طراحی کرده است که از آن جمله می توان به محوطه نمایشگاه بین المللی تهران، مرکز تحقیقات دارویی و پیش دارویی ، طرح خاتم کاری تالار بزرگ و تزئینات کاخ گلستان، مرمت و بازسازی وزارت آموزش و پرورش و مرحله اول مصلای بزرگ امام خمینی اشاره کرد.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : مطالعه، تحقیق و تالیف آثار در زمینه معماری و شهر سازی به ویژه طرح های مجموعه های کلان شهری در تهران و حتی در خارج از کشور از جمله اموری است که دکتر پرویز موید عهد بدان اشتغال داشته است. ....۰آرا و گرایشهای خاص : استاد دکتر پرویز موید عهد عمدتا به طرحهای تحقیقی جهت کاربردهای عملی در بنای ساختمانها و مجموعه های عمومی مهم علاقمند است.

آثار : ۱ طرح خاتم کاری تالار بزرگ و تزیینات کاخ گلستان ۲ طرح عمومی مرحله اول مصلای بزرگ امام خمینی در تهران ۳ طرح محوطه نمایشگاه بین المللی تهران ۴ طرح مرکز تحقیقات دارویی و پیش دارویی ۵ طرح مرمت و بازسازی وزارت آموزش و پرورش

میرحیدر، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حسن میرحیدر، معمار برجسته ایرانی، پس از اخذ فوق لیسانس از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران، درجه M.Ph خود را از موسسه معماری لندن در برنامه ریزی و طراحی شهر گرفت.

وی به عنوان طراح معماری و مسئول پروژه از سال ۱۳۳۸ تا سال ۱۳۵۰ در مهندسین مشاور امیر نصرت منقح، یوسف شریعت زاده و همکاران، از سال ۱۳۵۰ تا ۱۳۶۰ به عنوان عضو هیات مدیره و قائم مقام مدیرعامل مهندسین مشاوربنیان و از سال ۱۳۶۲ تا کنون به عنوان مدیرعامل مهندسان مشاور پیرراز مشغول به کار بوده‌است.

وی عضو شورای گروه معماری جامعه مهندسان مشاور ایران ازسال ۱۳۷۰ تا ۱۳۷۲، عضو کمیته عالی و تخصصی تدوین مقررات ملی ساختمان از سال ۱۳۷۱ تا سال ۱۳۷۳، عضو شورای برنامه ریزی و هماهنگی جامعه مهندسان مشاور ایران از سال ۱۳۷۲ تا ۱۳۷۴، عضو هیات موسسین انجمن صنفی مهندسان مشاور معمار و شهرساز در سال ۱۳۷۵، عضو اولین هیات مدیره کانون مهندسان معمار دانشگاه تهران از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۷۷ و عضو انجمن صنفی مدیران فنی و اجرایی می‌باشد.

وی سابقه تدریس در درس اقتصاد شهری برای دوره دکترای شهرسازی دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران در سال تحصیلی ۵۲-۵۳ و درس اقتصاد شهری و منطقه‌ای برای دوره کارشناسی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران را در سال تحصیلی ۵۰-۵۱ را دارد.

از پروژه‌های تحت مدیریت و سرپرستی وی می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود: ساختمان وزارت کار و امور اجتماعی، کاخ جوانان، سینما صحرا، ساختمان‌های دانشگاه کرمان، چاپخانه اسکناس بانک مرکزی (قبل از انقلاب) و بیمارستان آموزشی کرمان، پروژه ساختمان اجلاس سران کشورهای اسلامی، ساختمان کتابخانه ملی ایران، ساختمان مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه، توسعه قسمت جنوبی حرم مطهر حضرت معصومه (س) (بعد از انقلاب)

میرکیانی، مهرداد

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مهرداد میرکیانی، چهره‌پرداز ایرانی است. وی پس از اخذ مدرک دیپلم در رشته اقتصاد، در دوره چهره‌پردازی زیر نظر جلال معیریان و مسعود ولدبیگی در سال ۱۳۶۳ شرکت کرد. فیلم سینمایی وکیل اول (جمشید حیدری) آغاز فعالیت سینمایی وی با عنوان چهره‌پرداز به حساب می‌آید.

طراح چهره‌پرداز:

۱.سریال راه بی‌پایان (۱۳۸۶)

۲.سریال صاحب‌دلان (۱۳۸۵)

۳.پاداش سکوت (۱۳۸۵)

۴.خواب لیلا (۱۳۸۵)

۵.خون بازی (۱۳۸۵)

۶.نسل جادویی (۱۳۸۵)

۷.چهارشنبه سوری (۱۳۸۴)

۸.خانه روشن (۱۳۸۴)

۹.زیر درخت هلو (۱۳۸۴)

۱۰.ستاره‌ها؛ سه جلد: ستاره می‌شود، ستاره است و ستاره بود، (۱۳۸۴)

۱۱.عصر جمعه (۱۳۸۴)

۱۲.اسپاگتی در هشت دقیقه (۱۳۸۳)

۱۳.تنهام نگذار (۱۳۸۳)

۱۴.جایی برای زندگی (۱۳۸۳)

۱۵.خواب‌گاه دختران (۱۳۸۳)

۱۶.سالاد فصل(۱۳۸۳)

۱۷.گیلانه (۱۳۸۳)

۱۸.آفتاب‌گردان‌های وحشی (۱۳۸۲)

۱۹.روایت‌های سه‌گانه؛ اپیزود سوم، ننه گیلانه، (۱۳۸۲)

۲۰.سیمای زنی در دوردست (۱۳۸۲)

۲۱.شهر زیبا (۱۳۸۲)

۲۲.قدمگاه (۱۳۸۲)

۲۳.روز کارنامه (۱۳۸۱)

۲۴.کلاه قرمزی و سروناز (۱۳۸۱)

۲۵.ارتفاع پست (۱۳۸۰)

۲۶.ایستگاه متروک (۱۳۸۰)

۲۷.آخر بازی (۱۳۷۹)

۲۸.موج مرده (۱۳۷۹)

۲۹.شوخی (۱۳۷۸)

۳۰.مومیایی ۳ (۱۳۷۸)

۳۱.افسانه پوپک طلایی (۱۳۷۷)

۳۲.داستان‌های جزیره؛ اپیزود سوم، باران و بومی،(۱۳۷۷)

۳۳.روبان قرمز (۱۳۷۷)

۳۴.آژانس شیشه‌ای (۱۳۷۶)

۳۵.جهان پهلوان تختی (۱۳۷۶)

۳۶.شبیخون (۱۳۷۶)

۳۷.برج مینو (۱۳۷۴)

۳۸.بوی پیراهن یوسف (۱۳۷۴)

جوایز:

•برنده تندیس زرین بهترین چهره‌پردازی (یک بوسه کوچولو) در دهمین جشن خانه سینما (مسابقه)، ۱۳۸۵

•برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره‌پردازی (خون بازی) در بیست و پنجمین جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران)، ۱۳۸۵

•کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره‌پردازی (عصر جمعه) در بیست و چهارمین (مسابقه سینمای ایران)، ۱۳۸۴

•برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره‌پردازی (به نام پدر) در بیست و چهارمین (مسابقه سینمای ایران)، ۱۳۸۴

•دومین چهره‌پردازی سال (شهر زیبا) در نوزدهمین منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین‌های سال)، ۱۳۸۳

•برنده تندیس زرین بهترین چهره‌پردازی (گیلانه) در هشتمین دوره جشن خانه سینما، (مسابقه سال)،۱۳۸۳

•برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره‌پردازی (قدمگاه) در بیست و دومین جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران)، ۱۳۸۲

•کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (گیلانه) در بیست و دومین جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران)، ۱۳۸۲

•بهترین چهره‌پردازی سال (رقص در غبار) در هجدهمین منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین‌های سال)، ۱۳۸۲

•کاندید تندیس زرین بهترین چهره‌پردازی (رقص در غبار) در هفتمین جشن خانه سینما (مسابقه)، ۱۳۸۲

•دومین چهره‌پردازی سال (ارتفاع پست) در هفدهمین منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین‌های سال)، ۱۳۸۱

•کاندید تندیس زرین بهترین چهره‌پردازی (ارتفاع پست) در ششمین جشن خانه سینما (مسابقه)، ۱۳۸۱

•کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره‌پردازی (ارتفاع پست) در بیستمین جشنواره فیلم فجر مسابقه سینمای ایران)، ۱۳۸۰

•کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (مومیایی ۳) در هجدهمین جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران)، ۱۳۷۸

•بهترین چهره‌پردازی سال (روبان قرمز) در چهاردهمین دوره منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال)، ۱۳۷۸

•کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره‌پردازی (روبان قرمز) در هفدهمین جشنواره فیلم فجر مسابقه سینمای ایران)، ۱۳۷۷

•کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره‌پردازی (آژانس شیشه‌ای) در شانزدهمین جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران)،۱۳۷۶

•کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره‌پردازی (چشم شیطان) در دوازدهمین جشنواره فیلم فجر مسابقه سینمای ایران)، ۱۳۷۲

•۱۳۸۶ – تندیس بهترین چهره‌پردازی برای قاعده بازی. برای خون‌بازی هم نامزد بود.

میرمیران، هادی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مهندس سید هادی میرمیران استاد دانشگاه و معمار ایرانی بود.

او چهار دهه فعالیت حرفه‌ای کرد. از میان آثار وی می‌توان به ساختمان کانون وکلای دادگستری مرکز، ساختمان کنسولگری ایران در فرانکفورت، ساختمان مرکزی بانک توسعه صادرات ایران، ساختمان مجموعه ورزشی رفسنجان، طرح ساختمان کتابخانه ملی ایران (اجرا نشده) ، طرح ساختمان فرهنگستان های جمهوری اسلامی ایران (اجرا نشده) و طرح ساختمان موزه ملی آب (اجرا نشده) اشاره کرد.

ویژگی میرمیران در حفظ پیوستار و روح معماری کهن ایران با روش‌های نوین طراحی است.

سید هادی میرمیران حرفه مهندس معمار تاریخ تولد ۲۷ اسفند ۱۳۲۳ محل تولد قزوین ، ایران تاریخ مرگ ۲۹ فروردین ۱۳۸۵ محل مرگ برلین ، آلمان

زندگی

سید هادی میرمیران در ۲۳ اسفند ۱۳۲۳ در شهر قزوین به دنیا آمد. تحصیلات خود را در رشته مهندسی معماری در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران به انجام رساند و با ارزشیابی عالی فارغ‌التحصیل شد. از سال ۱۳۴۳ تا سال ۱۳۵۷ در دفتر فنی شرکت ملی فولاد ایران مشغول به کار گردید. پس از انقلاب از سال ۱۳۵۸ با عنوان مدیر طراحی در شرکت خانه‌سازی ایران (اصفهان) به

طراحی پروژه‌های شهرسازی پرداخت. در سال ۱۳۶۴ به همراه گروهی از همکارانش شرکت مهندسان مشاور نقش جهان-پارس را تاسیس نمود و تا واپسین روزهای حیات در این شرکت مشغول به کار بود. وی در شامگاه ۲۹ فروردین ۱۳۸۵ پس از یک دوره ده ساله نبرد با بیماری سرطان، درگذشت.

•استاد معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران، ۱۳۷۱ تا ۱۳۸۵

•استاد معماری، دانشکده معماری، دانشگاه علم و صنعت ایران، ۱۳۶۹ تا ۱۳۷۵

•استاد معماری، دانشکده معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شیراز و همدان از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵ افتخارات• معمار برگزیده سال ۱۳۷۹ در اولین دوره اعطای نشان معماری ایران (استاد پیرنیا)

•دریافت لوح تقدیر جامعه مهندسان مشاور ایران برای شناسایی و معرفی معماری ایران در سال ۱۳۸۵

•برنده جایزه بزرگ معمار - سال ۱۳۸۰

•کسب جایزه مهراز - سال ۱۳۸۱

•انتخاب شده به عنوان پیشکسوت معماری توسط سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور - سال ۱۳۸۱

•دریافت لقب شهروند افتخاری اصفهان - سال ۱۳۸۳

•دریافت لوح تقدیر و تندیس از جامعه مهندسان مشاور ایران - سال ۱۳۸۳

•دریافت نشان دولتی درجه یک فرهنگ و هنر - سال ۱۳۸۳

ندیمی، هادی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: ۱۳۲۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مهندسی معماری، دانشکده: معماری و شهرسازی، دانشگاه: شهید بهشتی

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد معماری از دانشگاه شهید بهشتی در سال ۱۳۵۲ و دکترای معماری از دانشگاه مطالعات فلورانس در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مقدمه‌ای بر طرح شوراهای روستایی، طرح معماری روستاهای کوهپایه کرکس، بررسی روستاهای حاشیه ارومیه، مقدمه‌ای بر سازماندهی فضایی دفاعی کشور، معماری و حفظ ارزشهای جهاد، معماری و موسیقی، مبانی طراحی فضاهای امن، تدریس دروس معماری و حکمت هنر اسلامی در دانشگاه شهید بهشتی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۸ پایان‌نامه کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات بزبان فارسی: ۶، تعداد مقالات بزبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

مدخلی به روشهای آموزش معماری، سیاست برخورد با مسائل مختلف هنر در کشور، مدخل اساسنامه سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، برنامه‌ریزی دانشکده معماری و شهرسازی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

نقاش باشی، عبدالله

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و معمار. ملقب به معمارباشی و نقاش‌باشی. هنرمند پراعتباری بود که در دستگاه فتحعلی‌شاه و محمدشاه و اوایل سلطنت ناصرالدین شاه قاجار مقام والایی داشت. از آثار او معلوم است که در موردی شیوه‌ی مهرعلی نقاش‌باشی را دنبال کرده و چه بسا که شاگرد او نیز بوده است. عبدالله‌خان در چهره‌سازی و شبیه‌پردازی دقیق و پرمایه بود و در رنگ و روغن و آبرنگ و نقش تصویر بر روی مینا مهارت داشت. همچنین در طراحی و آرایش داخلی و خارجی قصرهای سلطنتی و سایر عمارات نیز مقامی درخور تحسین دارد. از آثار وی: تابلوی رنگ و روغنی بزرگ و طویل صف سلام فتحعلی‌شاه که اصل تابلو از میان رفته و فقط نشانه‌هایی از آن به یادگار مانده است؛ تصویر تمام قد عباس‌میرزا که لباس سرخ رنگی به تن کرده و تاج مرصع و کنگره‌داری بر سر گذاشته است و به خط نستعلیق زیبا رقم نهاده: «زد رقم بنده شه عبدالله فی سنه ۱۲۲۲»؛ تصویر آبرنگی شاهزاده خانمی که در داخل دایره‌ای نقش بسته و به خط نستعلیق زیبا «رقم عبدالله نقاش‌باشی» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۱۱ -۳۰۱ / ۱)، گلستان هنر (پنجاه).

وزیری فراهانی، بهرام

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مهندسی معماری، دانشکده: معماری و شهرسازی، دانشگاه: تهران

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

وزیری‌فراهانی، پرویز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مهندسی معماری، دانشکده: معماری و شهرسازی، دانشگاه: تهران

گروه خبرگان بدون مدرک

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

نگارگری

اجلی، قربانعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

قربانعلی اجلی به سال ۱۳۱۸ درشهرستان میانه تولد یافت . پدر قربان علی فرهنگی و مادرش معلم قرآن بود .

تحصیلات رسمی و حرفه ای : قربانعلی اجلی تا پایان دوره اول متوسطه درمیانه بود و پس از آن برای اتمام تحصیلاتش به تهران آمد. پس از پایان دوره متوسطه دردانشکده هنر های تزیینی پذیرفته شد و پس از اخذ لیسانس دررشته معماری داخلی به دوره فوق لیسانس درهمین رشته راه پیدا کرد و دوره فوق لیسانس را نیز به پایان رساند .

استادان و مربیان : قربانعلی اجلی از محضر استادانی بزرگی چون استاد سید حسن میرخانی ، استاد علی اکبر کاوه ، مرحوم استاد سید حسین میرخانی .استاد احمد نجفی زنجانی و استاد ابراهیم بوذری به آموختن خطوط نستعلیق و نسخ و ثلث پرداخت . ضمن تلمذ در محضر این اساتید ، در آثار بزرگان خط ،چون میر عماد، میرزا رضا کلر ،میرزا غلامرضا ، استاد عبد المجید درویش ، استاد مسلم شکسته نستعلیق به تفحص وتحقیق پرداخت .همچنین زیر نظر استاد شیخ ، استاد کاتوزیان ، بهزاد و مصیری و اولیاء به آموزش طراحی و نقاشی رنگ روغن پرداخت .

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : قربانعلی اجلی ازهمان سالهای اولیه تدریس عضو انجمن های ادبی تهران شد .

فعالیتهای آموزشی : قربانعلی اجلی به علت علاقه زیاد به آموزش به استخدام دولت درآمده و درد‌بیرستانهاو مدارس عالی به تدریس مشغول شد . سپس از طرف دانشکده هنر های تزیینی بعنوان مدرس دعوت شسد وبتدریس شیوه های گوناگون خط پرداخت و مدت ۲۲ سال درامرتدریس روزگار سپری کرد .

آرا و گرایشهای خاص : قربان علی اجلی معتقد است که :« هنر مند با رسالت کسی است که بمانند معلم ، انواع آن چه را آموخته و خودش هم گاهی خالق آن است به جامعه ای که نیاز مند است بیاموزد ،متاسفانه در جوامع امروزی آنطور که باید ،به هنرمندان توجه نمی شود و این عامل باعث می شود که هنر مند به جهات اقتصادی ناچار با یک عده سود اگر آثار هنری سروکار پیدا کرده و ارزش کارهایش تا سرحد امکان تنزل پیدا کند چرا که هنر را با هیچ معیاری از مادیات سنجش هنر با پول باشد آن هنر رکود پیدا کرده و می میرد و از سوی دیگر هنر نمی بایستی فرمایشی باشد بلکه هنرمند می بایست درزمینه کار خود آزاد باشد و با توجه به نیاز های جامعه ای که در آن زندگی می کند به خلق اثر بپردازد .

چگونگی عرضه آثار : بسیاری از تابلوهای قربانعلی اجلی نه بصورت معمولی است ، که از ویژگی خاصی برخوردار است . مجموعه حروف شکلی از اشکال طبیعتند و یا شاید طبیعت به شکل حروف ، . دراین سبک تازه که خود او آنرا گلگشت نامیده است خط و طبیعت به همراه یکدیگر ارائه می شود بطوریکه انتخاب کلمات و حروف و نحوه قرار گرفتن آنها در یکدیگر از اهمیت فوق العاده ای برخورداراست . به بیان دیگر باید گفت دراین سبک ، خط و نقش مکمل یکدیگرند و رابطه خط با طبیعت و طبیعت با خط زمینه و هم آهنگی کلی کار از نظر رنگ و فرم ، ملموس بودن عناصری که به خدمت گرفته می شوند مورد توجه

خاص سازنده اثر است . اهمیت دیگراین سبک داشتن بعد معنوی آن است که مطالب آموزه ومفید ، درتهیه آن انتخاب می شود و تعهد و مسئو لیت سازنده آنرا نسبت به جامعه نشان می دهد . سبک گلگشت ، فرم و فضاهای تازه ای را برابر بیننده قرار می دهد که تجسس و حس کنجکاوی اورا برانگیزد .

منابع زندگینامه :فصلنامه هنر ، شماره ۵ ،زمستان و بهار ۶۳-۶۲

احد الحسینی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(اوایل س سیزدهم ق)، نگارگر فلزات و شمشیر ساز. از آثار رقم‌دار وی: قمه‌ی زیبا و استادانه‌ای است در موزه‌ی ویکتوریا آلبرت لندن، با رقم «ابن عبداللّه احد الحسینی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱/ ۵۰).

احصایی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد احصائی ، در تیرماه ۱۳۱۸ شمسی در قزوین دیده به دنیا گشود. احصائی ، سال های نخست زندگی را در قزوین گذراند و سپس تهران را برای سکونت برگزید. در ابتدای راه زندگی هنری خویش ، آثار استاد عمادالکتاب قزوینی را سرمشق قرارداد تا سرانجام به حضور استاد سیدحسین میرخانی رسید و از تعلیمات ایشان بهره جست. آنگاه به دانشسرای تهران راه یافت و پس از آن بیش از ده سال را به تجربه و تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا و حضور در نمایشگاه های هنری سپری کرد تا سرانجام موفق به ارائه ی هنر « نقاشیخط » شد. وی پس از سال های ۱۳۳۸ به بعد ، توجه خود را بر روی آثار میرعماد قزوینی متمرکز نمود و بعدها هنر خط را در دوره ی قاجار کاوید. احصائی ، گرافیست ، خوشنویس ، مؤلف و کارشناس هنر ، عضو شورایعالی هنرهای تجسمی کشور ، عضو شورایعالی انجمن خوشنویسان ، ادیتور کتاب های هنر در سازمان کتاب های درسی ایران و احیاگر کاربرد خطاطی در معماری اسلامی می باشد.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد احصائی ، سال های نخست زندگی را در قزوین گذراند و سپس تهران را برای سکونت برگزید. در ابتدای راه زندگی هنری خویش ، آثار استاد عمادالکتاب قزوینی را سرمشق قرارداد تا سرانجام به حضور استاد سیدحسین میرخانی رسید و از تعلیمات ایشان بهره جست. آنگاه به دانشسرای تهران راه یافت و پس از آن بیش از ده سال را به

تجربه و تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا و حضور در نمایشگاه های هنری سپری کرد تا سرانجام موفق به ارائه ی هنر « نقاشیخط » شد. وی پس از سال های ۱۳۳۸ به بعد ، توجه خود را بر روی آثار میرعماد قزوینی متمرکز نمود و بعدها هنر خط را در دوره ی قاجار کاوید.

خاطرات و وقایع تحصیل : محمد احصائی ، با ذکر خاطره ای از دوران تجربه اندوزی های خود می گوید : « در بهار ۱۳۵۴ ، در روزه داری های ادواریم ، در یک حالتی از مواجهه ی شدید عاطفی با کلام « الله » ، که یکسره ذهن و دل مرا به تصرف گرفته بود ، حدود دویست قطعه کار انجام شد که تکنیک اجرای آن ، حضور دائم و آمادگی شدید روحی را می طلبید ؛ ضرباهنگی که هدایت قلم را « قلب » به عهده داشت ».

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد احصائی ، مشاور رئیس مؤسسه ی مطالعات و تحقیقات فرهنگی در قسمت چاپ و انتشارات می باشد.

فعالیتهای آموزشی : محمد احصائی ، سال ها به عنوان آموزگار ادبیات فارسی و خط در دبستان های جهان تربیت و شهر ری ، مدرس گروه هنرهای تجسمی دانشکده هنرهای زیبا ی دانشگاه تهران و دانشگاه هنرهای تزئینی و عضو رسمی هیئت علمی دانشگاه تهران به فعالیت های آموزشی اشتغال داشته است.

مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : محمد احصائی ، عضو هیئت مؤسس « انجمن هنرمندان نقاش ایران » می باشد.

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : محمد احصائی ، گرافیست ، خوشنویس ، مؤلف و کارشناس هنر ، عضو شورایعالی هنرهای تجسمی کشور ، عضو شورایعالی انجمن خوشنویسان ، ادیتور کتاب های هنر در سازمان کتاب های درسی ایران و احیاگر کاربرد خطاطی در معماری اسلامی می باشد. وی در بیست سال اخیر ، به جمع آوری و مطالعه ی عمیق روی کارهای اساتید متقدم خویش پرداخته و قلم « محقق » و « ریحان » - که در جهان اسلام به قلم های ایرانی مشهورند - دستاورد کار مداوم او در این سال ها است.

آرا و گرایشهای خاص : نستعلیق محمد احصائی ، آمیزه ای از شیوه ی « میر » و « میرزا غلامرضا اصفهنی » و « میرحسین » با بعضی ملاحظات امروزی است و کاربرد گرافیکی در خوشنویسی وی ، از وجوه مشخصه ای است که موجب تفاوت فاحش از دیگر خوشنویسان معاصر شده است. کارهای « کلام الله » احصائی به چهار گروه تقسیم بندی می شوند که عبارتند از : نقاشی خط ها ، الله ها ، کارهای در ارتباط با معماری ، و احیای قلم محقق و ریحان. وی در حوزه ی « نقاشی خط » با قلم « ثلث » و « محقق » با یاری گرفتن از « کلام الله » ، به خلق آثار بدیعی دست زده است.

جوائز و نشانها : محمد احصائی ، در هفتمین نمایشگاه بزرگ قرآن کریم تهران در سال ۱۳۷۸ ، به جهت « خوشنویس ممتاز آیات قرآنی » در قطعات و کتیبه ها ، به ویژه احیای خطوط ریحان و محقق ، و بهره گیری مناسب از خط و گرافیک و نقاشیخط در آثار خود ، همچنین استفاده از کلمه ی مبارکه ی الله به صورت های متنوع در آثار و کتیبه نگاری ، به عنوان « خادم برگزیده » شناخته شد.

چگونگی عرضه آثار : محمد احصائی در زمینه ی تشکیل نمایشگاه های مختلف در ایران و خارج از کشور نیز فعالیت دارد که دستاورد آن ، ارائه ی آثاری متفاوت در زمینه ی خط است که در گرافیک و معماری کاربرد فراوانی دارد. نمونه هایی از این نمایشگاه ها عبارتند از : نمایشگاه گالری سیحون ، فستیوال بین المللی نقاشی در کانی سومر فرانسه ، نمایشگاه جمعی جهان در بال سوئیس ، نمایشگاه هنرمندان ایرانی در پکن و شانگهای جمهوری خلق چین ، نمایشگاه جمعی در دانشکده هنرهای زیبای ایران و ... ---

آثار :

۱ تحریر قرآن مجید به قلم « محقق »

۲ خوشنویسی سوره علق به ابعاد ۱۲۰ × ۱۱۰ سانتی متر با رنگ و روغن روی بوم

ویژگی اثر : این اثر ، اکنون جزء گنجینه ی آثار مجموعه ی موزه ی هنرهای معاصر تهران قرار دارد.

۳ کتیبه ای به قطع ۴۰۰ مترمربع واقع در دانشکده الهیات

۴ کتیبه ی سردر ورودی موزه ملی ایران (ایران باستان)

ویژگی اثر : این اثر ، آیه ای از قرآن مجید به شیوه ی « محقق » و « برجسته » با لعاب زر است.

۵ مجموعه ی « الله »

اخوین، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عباس اخوین در سال ۱۳۱۶ ، در مشهد چشم به جهان گشود. دوره دبستان و دبیرستان را در زادگاه خود طی نمود. سرانجام در دانشسرایعالی تهران به ادامه تحصیل پرداخت و در رشته شیمی فارغ التحصیل گردید. چون ضمن تحصیل استعداد فن خط را از خود بروز داده بود در این وقت هرجا قطعه های زیبایی از خطوط خوشنویسان را می دید با اشتیاقی فراوان به مشق از روی آن می پرداخت و از ظرافتکاری های خطاطان به حد کافی استفاده می کرد وتلاش او دردرک قواعد و رموز زیبایی و نکات عمده خط، وجود هنری اش را جلاـ بخشید و با درک محضر خوشنویسان بزرگ مشهد و بر قواعد فنون خطاطی اشراف یافت و با حضور درکلاس آزاد خوشنویسی هنرهای زیبا به دیگر تکنیکهای این هنردست یافت.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

والدین و انساب : عباس اخوین فرزند علی اصغر می باشد.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : عباس اخوین دوره دبستان و دبیرستان را در زادگاه خود طی نمود. سرانجام در دانشسرایعالی تهران به ادامه تحصیل پرداخت و در رشته شیمی فارغ التحصیل گردید. چون ضمن تحصیل استعداد فن خط را از خود بروز داده بود درین وقت هرجا قطعه های زیبایی از خطوط خوشنویسان را می دید با اشتیاقی فراوان به مشق از روی آن می پرداخت و از ظرافتکاری های خطاطان به حد کافی استفاده می کرد و سعی می نمود قواعد و رموز زیبایی و نکات عمده خط را دریابد. در سال ۱۳۳۴ از مشهد به تهران رفته و چون احساس کرد که باید از محضر استادی کسب فیض کند و اصول قواعد فنون خطاطای را بیاموزد از سال ۱۳۳۷ خورشیدی در کلاس آزاد خوشنوبسی هنرهای زیبا کشور شرکت نمود و هنر خود را دنبال کرد.

استادان و مربیان : عباس اخوین پس از آنکه تصمیم گرفت هنر خوسنویسی را به طور جدی و علمی دنبال نماید ، درکلاس آزاد خوشنویسی هنرهای زیبا شرکت کرد و در آنجا از خوشنویس محضر علی آقا حسینی ظرف مدت دو سال تعلیم خط قرار گرفت. –

آثار :

۱ التفاصیل

۲ پویه و رها

ویژگی اثر : مجموعه ای از منظومات فریدون توللی می باشد.

ارچنگ، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نگارگر.

تولد: ۱۲۹۳.

درگذشت:-

احمد ارچنگ، فرزند حاجی ملا محمد هرتمنی، از طراحان قالی و تذهیب بود و بیشتر کسانی که بعد از او در اصفهان به طراحی قالی و تذهیب اشتغال داشتند از شاگردان این استاد بوده‌اند.

بعد از اتمام کلاس پنجم دبستان، مدیر مدرسه وی را به کارگاه قالیبافی معرفی کرد. در آنجا قالیبافی و سپس نقشه‌خوانی را یاد گرفت. سپس مشغول ساختن نقشه‌های فرش شد. مشوق وی در این کار غلامحسین اسلیمی استاد قالیبافی بود که وی را برای رنگ‌آمیزی و نقطه‌چینی طرح‌های استاد نصرالله رفابیل (گچکار) به باغ ملی برد. در آنجا شخصیت‌هایی چون پوپ به دیدار کارش می‌آمدند. تشویق وی باعث شد که به کار از روی بناهای تاریخی روی آورد. سپس برای کارگاه مهدی‌خان حقیقی، کارگاه شورشی، کارگاه انصاری و کارگاه براسور (کاردار فرانسه) شروع به نقشه‌کشی کرد. اولین نقشه‌ای که طرح کرد، طرح گنبد مسجد امام (شاه سابق) بود. در سال‌های ۱۳۱۳ -۱۳۱۲ از طرف شهرداری اصفهان، طراحی کاشی‌های میدان نقش‌جهان زیر نظر آندره گدار سرپرست باستان‌شناسی به مسابقه گذارده شد. وی در آن مسابقه اول شد. لذا طراحی پشت و بغل‌های میدان نیز به احمد ارچنگ واگذار گردید و به این ترتیب زمینه‌ی مساعدی برای کار و تجربه روی طرح‌های مختلف ایرانی برایش به وجود آمد. از شاگردان وی می‌توان به عباس کرباسیون، اکبر میناییان و فرزندش اشاره نمود.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

اصفهانی، عزالدین

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، نگارگر فلزات. از آثار وی که در ۷۹۲ ق انجام پذیرفته، شمعدان مفرغی مرصعی است که جهت امیر تیمور گورکانی عمل آورده و نام خود را ذیل اثر یاد کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۷۱ / ۳).

الطافی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نگارگر.

تولد: ۱۲۸۵، تهران.

درگذشت: ۱۳۵۸، آمریکا.

حسین الطافی بعد از دوران تحصیل مقدماتی نزد استاد حسین بهزاد در مدرسه‌ی کمالیه و دارالفنون به مدت سه ماه مشغول گرفتن هنر نقاشی بود. الطافی در سال ۱۳۰۶، تابلوی نگارگری از فرش بهارستان در قطع ۶۰ ضرب ۴۰ کشید. پس از پایان خدمت نظام به هنرستان عالی هنرهای ایرانی رفت و از آنجا در سال ۱۳۱۹ با دریافت لیسانس هنرهای زیبا فارغ‌التحصیل شد. آنگاه به آفرینش آثار هنری خود پرداخت و در کنار آن به مدت یازده سال در کانون کار و آموزش به تعلیم نگارگری اشتغال ورزید. در دی ماه ۱۳۳۴ کار تدریس در هنرستان‌های وابسته به مرکز هنرهای زیبا را آغاز کرد. آثار «گل و مرغ» وی در نمایشگاه‌هایی در داخل و خارج از کشور به نمایش درآمده است، از جمله در نمایشگاه جهانی سال ۱۹۵۸ در بروکسل به دریافت دیپلم افتخار و مدال نقره نایل آمد. آخرین نمایشگاه حسین الطافی در آمریکا برگزار شد.

حسین الطافی در خلق آثارش، به مکتب هرات و صفوی گرایش داشت. درخشندگی رنگ‌ها، لطافت در طراحی و قلم‌گیری و پردازهای یک دست از ویژگی‌های کلی آثار الطافی به شمار می‌آید. وی علاوه بر سبک هرات و صفوی، به شیوه‌ی قاجار نیز توجه نشان می‌داد.

دو اثر حسین الطافی تابلوی نگارگری «لیلی و مجنون»- با الهام از میر سعید علی، نگارگر عصر صفویه- و «شبان و گوسفندان» (۱۳۱۶، تذهیب حاشیه‌ی این نگارگری اثر محمدعلی رهبری است، ۲۵ ضرب ۲۹ سانتیمتر) در موزه‌ی هنرهای ملی ایران نگهداری می‌شود. برخی از آثار دیگرش در مجموعه‌های خصوصی و تعدادی نیز در مجوعه‌های شخصی و خانوادگی فرزندش نگهداری می‌شود.

استاد الطافی در سال‌های آخر عمر به خود به واسطه‌ی پسرش که در کشور آمریکا به طبابت اشتغال داشت، راهی آن کشور شد. سرانجام در سال ۱۳۵۸ درگذشت و پیکرش در گورستان مسلمانان به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

امامی، میرزا آقا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نگارگر.

تولد: ۱۲۶۰.

درگذشت: ۱۳۵۶.

میرزا آقا امامی از استادای نقاشی، تذهیب و سوخت است. شاگردانی نیز در محضر وی تربیت شده‌اند. آثار وی در موزه‌های ایران و دنیا نگه‌داری می‌شود.

میرزا آقا امامی به دستور میرزا حسین صنیع همایون برای تعمیر مینیاتورهای کهنه‌ی عهد صفوی در اصفهان مشغول کار شد. از وی آثار دیگری نیز بر جای مانده است، از جمله روی نقوش فرش هم کار می‌کرد. یکی از آثار میرزا آقا امامی در زمینه‌ی طراحی

فرش «مادر وطن» نام دارد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

امینی، جمشید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

استاد جمشید امینی(۱۲۸۲– ۱۳۷۷ هجری شمسی) از طراحان فرش نوین ایران بشمار می‌رود. وی اصولی نوین را در این هنر ایجاد کرد و با شیوه‌ای خاص چون بافندگی کوبلن به ابداع آثار هنری پرداخت. استاد امینی اولین کسی است که شیوه شبیه سازی را در فرش ایران متداول کرد. وی آخرین بازمانده از شاگردان استاد کمال الملک بود که احترام خاصی به استاد خود و اندیشه اش داشت.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : طراحی فرش

والدین و انساب : جمشید امینی در سال ۱۲۸۲ شمسی در روستای فشند از روستاهای ساوجبلاغ متولد شد.

اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : جمشید امینی از آغاز کودکی به نقش و رنگ علاقه داشت و در پنج سالگی به اتفاق خانواده به تهران آمد و در این شهر با بافندگی قالی آشنا شد.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : جمشید امینی در سال ۱۲۹۸ به مدرسه صنایع مستظرفه کمال المک راه یافت و استعداد وی مورد توجه استاد کمال الملک قرار گرفت و در آن مدرسه دار قالی برپا کرد.

استادان و مربیان : امینی طراحی را نزد کمال الملک آموخت .

همسر و فرزندان : یکی از فرزندان جمشید امینی که از شاگردان وی نیز می‌باشد استاد دکتر حسن امینی است که شیوه ابتکاری پدر را دنبال می‌کند.

زمان و علت فوت : جمشید امینی آخرین بازمانده از شاگردان کمال الملک و مکتب وی بود که در سن ۹۵ سالگی جهان را بدرود گفت و در روز سه شنبه ۲۲ دی ماه ۱۳۷۷ در میان اندوه هنرمندان بسیار و مردم زادگاهش فشند در این روستا به خاک سپرده شد.

آرا و گرایشهای خاص : جمشید امینی علاوه بر هنر طراحی، مرد عارف پیشه و اندیشمندی بود بطوری که شاگردان در اخلاق و اصول عارفانه انسانی او را چون مرادی می‌ستودند و استاد امینی نیز عاشق استاد خویش بود و در تمام عمر یاد استاد و مرادش کمال الملک را عزیز می‌داشت و هر گاه از او سخن می‌گفت قطرات اشک از چشمانش جاری می‌شد. استاد امینی یکی از هنرمندان مبتکر در شیوه بافندگی فرش است. او اصولی نوین را به هنر فرش ارائه داد و با شیوه خاص چون بافندگی کوبلن به ابداع آثار هنری پرداخت. وی اولین کسی است که شیوه شبیه سازی را در فرش ایران متداول کرد . از جمله توصیه های وی به شاگردانش، پاکی زبان و احترام به زن بود. او عقیده داشت مردان بزرگ را زنان پاکدامن شاختهاند، پس باید به ستایش مقام زن و مادر که منشاء همه بزرگی‌هاست پرداخته شود. --

----

آثار :

۱ تابلوی ضامن آهو

۲ تصویر کمال الملک

ویژگی اثر : از آثار بی نظیر استاد امینی است . این فرش آنچنان استادانه بافته شده که از فاصله نزدیک حتی با نقاشی تفاوتی ندارد. این اثر در موزه هنرهای ملی نگهداری می‌شود. ---

منابع :

۱سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند.۱۳۸۰

آبکار، کلارا

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

نگارگر.

تولد: ۱۲۹۴، تهران.

درگذشت: ۱ فروردین ۱۳۵۷، تهران.

کلارا آبکار در هنرستان بانوان تهران مکتب نگارگری اسلامی- ایرانی را نزد هادی تجویدی و علی درودی تحصیل کرد. در سال ۱۳۱۷، دیپلم رشته‌ی مینیاتور را از آن خود کرد. مضامین هنر آبکار در مینیاتور بیشتر برگرفته از ادبیات ایران است. وی در محضر حسین کاشی‌تراش به تعلیم طرح و رسم گره و گره‌چینی پرداخت. وی در سال ۱۳۲۰ از طرف وزارت پیشه و هنر، گواهی‌نامه درجه‌ی اول مینیاتور را به خود اختصاص داد و در سال ۱۳۶۸ گواهی‌نامه‌ی درجه‌ی یک هنرمندی- معادل رتبه‌ی استادی- را از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دریافت کرد. در بهمن ۱۳۷۱ نمایشگاهی از مجموعه‌ی آثار آبکار در موزه‌ی هنرهای ملی ایران برگزار شد و همین امر انگیزه‌ای شد تا به او پیشنهاد شود که آثارش را به سازمان میراث فرهنگی کشور اهداء کند. بعد از گذشت اندك زمانی در همان سال، وی خانه و آثارش را به سازمان میراث فرهنگی کشور اهداء کرد. براساس تصمیم این سازمان، خانه‌ی مسکونی این هنرمند تبدیل به موزه‌ی استاد آبکار شد، اما به دلیل کوچك بودن منزل، تصمیم بر این شد تا در مجموعه‌ی کاخ موزه‌های سعدآباد موزه‌ای از آثار استاد برپا شود و خانه‌ی مسکونی هنرمند به صورت کلاس‌های آموزشی برای اعتلای هنر نگارگری درآید. موزه‌ی مینیاتور کلارا آبکار در هفته‌ی میراث فرهنگی و روز جهانی موزه (۲۸ اردیبهشت ۱۳۷۳) افتتاح شد.

کلارا آبکار در اول فروردین ۱۳۷۵ درگذشت و در قبرستان ارامنه مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

آقا نجف نقاش

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

آقا نجف فرزند آقا بابا، نقّاش قلمدان ساز معروف عصر قاجاریّه در اصفهان است. وی از اساتید معروف فنّ قلمدان سازی است.

قلمدان‌های او عموماً به تقلید نقّاشان ایتالیایی اغلب تصاویر حضرت عیسی و مریم را نقاشی نموده و اکنون بسیار نایاب است و خارجی ها به قیمت گزاف آن را می‌خرند.

امضای آقا نجف که روی قلمدان‌ها می‌نوشته «یاشاه نجف» است. کارهای او صرف نظر از جنبه هنری، در ظرافت نیز بی‌نظیر است. کارهای او از سال ۱۲۳۰ تا ۱۲۷۲ (یعنی چهل و دو سال) تاریخ دارد.

صاحب عنوان در سال مرقوم به سنّ قریب به هفتاد سالگی وفات یافته است. شرح حال و نمونه آثارش در کتاب تاریخ برگزیدگان(:۵۲۴) گراور شده است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

آلفته، عیسی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عیسی آلفته ، در بیرجند به دنیا آمد. پس از عزیمت به مشهد در سن پانزده سالگی ، شوق نقاشی در وجودش شعله ور شد و دست تقدیر او را به خدمت استاد بزرگ نقاشی خراسان ، محمدرضا قزلباش که سالیان طولانی در افغانستان و ایران کار کرده بود ، کشاند و مدت ها نزد آن استاد ، شاگردی کرد. استاد آلفته به دلیل جذبه و کشش آستان قدس رضوی و نیاز گنجینه ی عظیم کتابخانه ی آن ، در آنجا مشغول به کار شد و با عشق و علاقه ی بسیار شروع به مرمت و ساختن جلد کتاب های خطی کرد و بعدها با راهنمایی اساتید به کپیه برداری از نقاشی هنرمندان بزرگی که آثارشان زینت بخش کتاب های ذیقیمت آستان قدس بود ، پرداخت.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

تحصیلات رسمی و حرفه ای : عیسی آلفته ، پس از عزیمت به مشهد در سن پانزده سالگی ، شوق نقاشی در وجودش شعله ور شد و دست تقدیر او را به خدمت استاد بزرگ نقاشی خراسان ، محمدرضا قزلباش که سالیان طولانی در افغانستان و ایران کار کرده بود ، کشاند و مدت ها نزد آن استاد ، شاگردی کرد.

فعالیتهای آموزشی : عیسی آلفته ، پس از شاگردی در نزد استاد قزلباش ، به دلیل جذبه و کشش آستان قدس رضوی و نیاز گنجینه ی عظیم کتابخانه ی آن ، در آنجا مشغول شد و با عشق و علاقه ی بسیار شروع به مرمت و ساختن جلد کتاب های خطی کرد و بعدها با راهنمایی اساتید به کپیه برداری از نقاشی هنرمندان بزرگی که آثارشان زینت بخش کتاب های ذیقیمت آستان قدس بود ، پرداخت.

آرا و گرایشهای خاص : عیسی آلفته ، غیر از شیوه ی گل و مرغ ، در نقاشی آبرنگ ، تذهیب ، جلدسازی ، جلد روغنی و قاب آیینه نیز دستی قوی دارد و آثار باارزشی آفریده است که هم اکنون زینت بخش برخی از موزه های جهان می باشد.

جوائز و نشانها : عیسی آلفته ، در نمایشگاه های بسیاری شرکت کرده و جوایزی دریافت نموده است.

۲۱ مرداد ماه سال ۱۳۷۰هجری شمسی: استاد عیسی آلفته طراح و تذهیب کار پرآوازه ایرانی به دیار باقی شتافت.

منابع زندگینامه :عیسی آلفته و نقاشی بهار ، مجله ی کیهان فرهنگی ، ۱ فروردین ۱۳۶۵

باقری، عبدالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نگارگر (تذهیب و تشعیر).

تولد: ۱۲۹۲، تهران.

درگذشت: ۱۴ خرداد ۱۳۶۸، تهران.

عبدالله باقری (فرزانه‌پور) چون پدرش در اراک در مأموریت اداری بود، تحصیلات ابتدایی را در آنجا به پایان برد و سپس در سال ۱۳۰۵ به تهران آمد و در سیزده سالگی در هنرستان صنایع قدیمه و مستظرفه (هنرهای زیبای فعلی) که به همت حسین بهزاد پای گرفته بود، مشغول به تحصیل شد. در این هنرستان رسم بر این بود که هر کارآموزی نخست با تمام هنرها آشنا می‌شد و سپس در رشته‌ی تخصصی خود را انتخاب می‌کرد. عبدالله باقری نقش قالی و کاشی و هنر تذهیب را به عنوان هنرهای تخصصی خود برگزید. وفای کاشانی در آن هنگام استاد نقش قالی، هادی تجویدی استاد میناتور و علی درودی استاد تذهیب هنرستان بودند. استادان دیگر ایشان غلام حسین اسکندلی و حمید رهبری بودند. عبدالله باقری در کنار کار هنری، بلافاصله پس از پایان دوره‌ی هنرستان (۱۳۱۹) خود به آموزش و تربیت شاگردان همت گذاشت و در هنرستان‌های کشور شروع به تدریس کرد. تعداد آثار وی به گفته‌ای به بیست هزار اثر می‌رسد که اکثرا تذهیب است و بسیاری از آنها را در موزه‌ای متعدد می‌توان دید. از جمله دو هزار اثر از کارهای وی را استاد طاهرزاده‌ی بهزاد در همان زمان که رییس هنرستان بود، با خود به ترکیه برد و بسیاری از آنها امروزه در موزه‌ی توپکایی استانبول نگهداری می‌شود. استاد باقری مجموعا بیست سال از عمر خود را به آموزش هنرآموزان و تدریس در هنرستان‌های مختلف، موزه‌ها و دانشگاه‌ها پرداخت که از آن میان می‌توان به هنرستان‌های دختران و پسران تهران و هنرستان تبریز نام برد و در اواخر عمر به علت کهولت سن و بیماری اغلب شاگردان خود را در منزل خود می‌پذیرفت. تعدادی از این نقش قالی‌ها در موزه‌ی هنرهای ملی نگهداری می‌شد که بعدها به موزه‌ی فرش ایران انتقال یافت و برخی از آنها به وسیله‌ی هنرمندان قالیباف روی قالی پیاده شدند. وی در هنر تذهیب شیوه‌ای نو پدید آورد و این هنر را که بیشتر برای زینت بخشیدن به کار یک خوشنویس یا شعر یک شاعر به کار می‌رفت، شخصیتی مستقل بخشید تا جایی که تذهیب بتواند خود به عنوان تابلویی قابل ارائه باشد. به طور کلی می‌توان گفت که پس از دوران صفویه، به همت او و استاد نصرت‌الله یوسفی بود که تذهیب در ایران اصالت دیرین را بازیافت. آثار و طرح‌های استاد باقری یک بار در اردیبهشت ۱۳۶۵ و بار دیگر در اردیبهشت ۱۳۶۸ در موزه‌ی فرش ایران در نمایشگاه‌هایی به معرض تماشا گذاشته شد.

از وی مجموعه‌ای به نام گلزار باقری (۱۳۶۶) حاوی تصاویر تعدادی از آثار قدیمی وی به همت شاگردان چاپ شده است. از آثار دیگر اوست: طراحی و نقاشی درها، دیوار و ستون‌های موزه‌ی هنرهای ملی سابق، طراحی کاشی‌های بلند کاخ مرمر که از روی گنبد مسجد شیخ لطف‌الله اقتباس شده است، تعداد تذهیب و حاشیه که در موزه‌های هنرهای ملی و هنرهای تزئینی نگه‌داری می‌شود که از جمله معروف‌ترین آن تابلو «گل و مرغ» است که در موزه‌ی هنرهای معاصر نگهداری می‌شود، حاشیه و تذهیب «خدا را فراموش نکن» با خط «عبدالرسولی» حاشیه و تذهیب «بسم‌الله الرحمن الرحیم» با خط «عبدالرسولی»، تذهیب و حاشیه کتاب عمر خیام اسفندیاری، تذهیب چند قرآن که معروف‌ترین آنها قرآنی است با خط سید حسن میرخانی.

استاد عبدالله باقری پس از یک بیماری طولانی سرطان کبد، در سن ۷۶ سالگی در تهران بدرود حیات گفت. پیکر وی در امامزاده ابن‌بابویه در تهران به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

بهرامیان، محمد حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد حسین بهرامیان هنرمند و مجسمه ساز در سال ۱۳۵۰ به دنیا آمد.وی دارای مدرک فوق تخصص زیبایی‌شناسی هنر (D.E.A) از دانشگاه سوربن پاریس است. او در سال ۱۳۸۴ برای اعتراض به موزه لوور به زندگی خود پایان داد.محمد حسین بهرامیان یا به قول دوستاناش بهرام، یکی از ۵ مجسمه‌ساز برتر معاصر ایران و البته به خاطر تخصصی و سبک کارهایش علمی‌ترین آنهاست که به دلیل دوری از وطن، تنها میان متخصصان و همکاران اش نام‌آشناست.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

تحصیلات رسمی و حرفه ای : اخذ لیسانس مجسمه‌سازی از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران ۱۳۴۷ کسب مدرک تخصصی مجسمه‌سازی از دانشگاه سوربن پاریس عنوان رساله تخصصی: هنر مجسمه‌سازی معاصر در ایران (امید که روزی چاپ شود) گرفتن مدرک فوق تخصص زیبایی‌شناسی هنر (D.E.A) از دانشگاه سوربن پاریس عنوان رساله فوق تخصص: مناسبات در ساختار اجتماعی و جغرافیایی شهر: نصب مجسمه‌های مختلف در شهر تهران یک سال تدریس در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران

وقایع میانسالی :

زمان و علت فوت : مسئولان موزه لوور پاریس ـ که برچسب آثار ایرانی موزه را مثل نام خلیج فارس به عربی تغییر داده بودند ـ در آتلیه مولاژ موزه لوور، اسم و امضای بهرامیان را از پای آثارش حذف کردند و تمام حقوق مادی و معنوی را زیر پا گذاشتند. او همه وقت و دارایی‌اش را برای پیگیری این پرونده در مراجع قضائی فرانسه صرف کرد. هزینه این کارها برای شهروندان فرانسوی ارزان بود اما برای او ـ که با وجود سال‌ها تحصیل، زندگی و کار در فرانسه حاضر به پذیرفتن شهروندی آنجا و گرفتن اوراق هویت فرانسوی نشده و ایرانی مانده بود ـ کلی آب می‌خورد. تا روزی که چیزی برای ادامه راه در کار نبود. یک روز با دعوت از همه رسانه‌ها و خبرنگاران و بازگو کردن داستان، با پریدن از بام موزه لوور، به قصه پایان داد و شاید با این کار، پیگیری کار را به رسانه‌ها سپرد.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : وی متخصص بخش مولاژ در مجموعه موزه‌های ملی فرانسه بوده است.

فعالیتهای آموزشی : یک سال تدریس در سال ۱۳۵۸ در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران را محمد حسین بهرامیان در کارنامه دارد.

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : ترمیم بسیاری از مجسمه‌های باستانی و ساخت مولاژ از آنها، نوآوری در ساخت مجسمه و استفاده از مواد در کار ساخت و اصلاح روش‌های قبل از فعالیتهای وی میباشد.

جوائز و نشانها : کسب عنوان مجسمه‌ساز حرفه‌ای در موزه لوور در ۱۹۹۱ برنده نشان طلا و دیپلم افتخار بیست و هفتمین نمایشگاه اختراعات هنری ژنو سوئیس برای پازل سه بعدی در ۱۹۹۹ کسب نشان نقره و دیپلم افتخار بیست و هفتمین نمایشگاه اختراعات هنری ژنو سوئیس برای طراحی نوعی قالب برای ساخت مجسمه به تعداد زیاد بدون افت کیفیت در ۱۹۹۹ پازل توپ چهل تکه‌ای از کره زمین؛ برنده مدال طلای نمایشگاه اختراعات هنری ژنو

چگونگی عرضه آثـار : ابتکـار بهرامیـان با ساخت پازل از اشـیای باسـتانی ایران، هنر و تاریـخ را از موزه‌ها به درون خانه‌ها می‌برد و کودکان را در حس ساخت اشیای باستانی، با هنرمندان چند هزار سال قبل، سـهیم می‌کند. آشـنایی با هنر باسـتانی بخشـی از بازی کودک می‌شود و هر کس می‌توانـد یک کپی مثل اصل را در خانه داشته باشد؛ مانند پازل وزنه قوی هخامنشـی. ساخت پازل‌هایی از آثار باستانی ایران و اهرام مصر، ۲ جایزه برتر نمایشـگاه اختراعات هنری سوئیس را برای او به ارمغان آورد. در حال حاضر، موزه لوور – که یک هرم شـیشه‌ای در حیاط مقابلش ساخته انـد– درآمـد هنگفت این امتیاز را به جیب می‌زند. اثر دیگر بهرامیان" جنگ شاهین و مار "در بانک ملی دوبی؛ باز هم ساکنان آن سوی خلیج فارس. یک مجسـمه او در یکی از پارک‌های تهران در غیابش به اسم یکی از همکاران ثبت و مجسمه دیگرش هم در پارک دانشجو ناپدید شد. ----------------------------------
----

آثار :

۱ اسب آبی جای فرعون خوابیده

ویژگی اثر : پوستر پازل سه بعدی بهرامیان از هرم مصری و اسب آبی فیروزه‌ای مصر باستان که در دل پازل قایم شده.

۲ جنگ شاهین و مار

ویژگی اثر : مجسمه، در پارک دبی

۳ دو زیبای خفته

ویژگی اثر : این دو تـا قوی طلایی زیبای خفته، ۲ مدل از وزنه‌های ترازوی زمان هخامنشـی است که در شوش کشف شده. ساخت مولاـژ یـا شبیه‌سـازی آثار باسـتانی، یکی از تخصـص‌های بی‌بـدیل بهرامیان بود؛ تخصصـی که علاوه بر ذوق هنری نیاز به مهارت و دانش زیادی دارد.

۴ ماهی‌های در هم

ویژگی اثر : این دو ماهی در هم پیچیده با فواره‌هایشان، در ساحل خلیج‌فارس و خاطره بازدیدکنندگان جا خوش کرده‌اند؛ تا حدی که بسـیاری با دیدن عکس، محل آن در دوبی را به جا می‌آورند. بهرامیان با هنر وشـناختش نسبت به فضای نصب اثر، یک مجسمه محیطی بسیار عالی خلق کرده بود.

منابع زندگینامه : روزنامه همشهری، ۱۳–۱۱–۱۳۸۶"، مجسمه سازی که شکست"

تجویدی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نگارگر.

تولد: ۱۳۰۳، تهران.

درگذشت: ۱۳۷۳.

محمد تجویدی، فرزند محمدهادی تجویدی، اسـتاد نقاشی هنرهای زیبا و از شاگردان کمال‌الملک بود. وی پس از پایان تحصیلات متوسـطه در هنرسـتان هنرهای زیبا به فراگرفتن نقاشـی پرداخت و موفق به دریافت درجه‌ی لیسانس شد. سـپس در امتحانات ورودی دانشـگاه، به عنوان استاد هنرستان انتخاب شد. پس از فوت استاد حسین بهزاد، در سال ۱۳۴۲ تدریس و تعلیم در هنرستان را ترک و

به خلق آثار هنری پرداخت. اندکی بعد، خود کارگاهی در خارج از محیط هنرهای زیبا ایجاد کرد و شخصا به تربیت شاگرد پرداخت.

محمد تجویدی حدود صد و بیست جلد کتاب ازدیوان‌های شعرای ایران همچون سعدی، حافظ، بابا طاهر عریان، فردوسی و دیگران را به تصویر کشیده است. از جمله این آثار می‌توان به گل‌های رنگارنگ که منتخبی از غزلیات مولوی و عطار و فخر هراتی است ۱۳۳۶ برای نخستین بار به چاپ رسید. وی طی سالیان متمادی به بسیاری از کشورهای جهان برای مطالعه در زمینه‌ی هنر نقاشی سفر کرده است. تجویدی آثار برخی از شاعران معاصر را نیز در قالب‌های نو و امروزین و به سبک گرافیکی به تصویر درآورد. تجویدی تصاویر کتاب حماسه‌ی هیزم‌شکن اثر بسیج خلخالی را بهترین اثر خود می‌انگارد. وی در سفری به فرانسه آثارش را همراه با آثار سهراب سپهری در یک گالری به نمایش گذاشت.

محمد تجویدی در تهران درگذشت و پیکر وی در قطعه‌ی ۸۸ بهشت زهرا مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

جعفری، محمد ابراهیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد ابراهیم جعفری

تولد: ۱۳۱۹ .ش ، بروجرد – ایران

بیوگرافی :

۱۳۴۴موسس کانون اموزش اصول هنرهای تجسمی

۱۳۴۷ عضو رسمی هیئت علمی دانشگاه هنر

عضو افتخاری انجمن هنرمندان نقاش ایران

همکاری با فیروز شیروانلو در شکل گیری فرهنگسرای نیاوران"برنامه ریزی وطراحی اموزش هنر"

۱۳۵۳ – ۱۳۵۵ کار و مطالعه در کوی بین المللی هنرها پاریس

۱۳۷۲ همکاری اموزشی با دانشگاه نورویچ امریکا

همکاری اموزشی با دانشگاه های هنر" اصفهان. یزد. کرمان و دانشگاه ازاد تهران"

عضو هیئت انتخاب دوسالانه های نقاشی و طراحی و جهان اسلام

سخنرانی‌های متعدد در دانشگاه ها و مراکز فرهنگی در باره هنر خلاقییت و آموزش هنر

اجراهای فی البداهه با عنوان"صلح تن به تن "برای ایجاد ارتباط تبادل نظر نقد و گفتگو در ارتباط با نمایشگاه‌های هنرهای تجسمی

نمایشگاه‌های انفرادی

شرکت در نمایشگاه های متعدد فردی و گروهی در داخل و خارج از کشور از جمله

۱۳۴۸ دوسالانه پاریس

۱۳۵۳ نقاشان معاصر ایران در آلمان

۱۳۵۳ کانی سورمر فرانسه" جایزه ملی دولت فرانسه "۱۳۵۵ بال سویس

۱۳۵۵ هنرمندان منتخب ۳۸ کشور در پاریس

۱۳۵۶نقاشان پیشرو در واشنگتن"واش ارت"

نمایشگاه های هنرمندان معاصر ایران در" مراکش. لندن. مسکو. کانادا. اسپانیا. ارمنستان و ...

نمایشگاه‌های گروهی

۱۳۸۷ گالری ماه (۵۰ هنرمند)

حلیمی، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد حسین حلیمی درسال ۱۳۱۹ درشهر همدان به دنیا آمد .وی پس از ورو د به مدارس جدید و اتمام دوره دانشسرای مقدماتی همدان و اخذ مدرک متوسطه در رشته ادبیات فارسی به معلمی پرداخت . او در دانشکده هنرهای زیبا در رشته نقاشی به تحصیل پرداخت . به منظور ادامه تحصیل و کسب اطلاعات جدید عازم فرانسه شد . وی با ورود به دانشکده هنرهای تزیینی پاریس (آردکو) و همچنین در دوره فوق لیسانس هنرهای تجسمی دانشگاه سوربن تجربیات تازه ای را شروع کرد . ابتدا از دوره فوق لیسانس رشته گرافیک (کمونیکاسیون ـ ویزوئل) فارغ التحصیل شد ، پس از آن فوق لیسانس هنر های تجسمی و بعد دکتر ای سیکل سوم را از دانشگاه سوربن در سال ۱۳۶۰ به اتمام رساند و بلافاصله به ایران مراجعه کرد .نامبرده در حال حاضر دانشیار دانشکد ?هنرهای زیبای دانشگاه تهران می باشد . کتاب"اصول و مبانی هنرهای تجسمی"تالیف،محمد حسین حلیمی ، در دوره دوازدهم کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان کتاب سال برگزیده شد.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : گرافیک

والدین و انساب : محمد حسین حلیمی درسال ۱۳۱۹ درشهر همدان به دنیا آمد . وی در یک خانواده سنتی و مذهبی چشم به جهان گشود و از هفت سالگی نزد پدر بزرگش مرحوم میرزا غلامحسین اسلامبوالچی که در انواع علوم و فنون وارد بود پرورش یافت .

اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : محمد حسین حلیمی در۱۳۱۹ ه.ش درهمدان متولدشد . دوران کودکی وی مصادف با آخرین سالهای حکومت رضا شاه و روی کار آمدن محمد رضا شاه پهلوی بوده است . درآن روزگار بسیاری از دانشجویان و هنرمندان ایرانی برای تحصیل به اروپا ، به ویژه فرانسه می رفتند . نظام علمی و فرانسه بردانشگاههای کشورنیز اثر گذار بوده است .

تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد حسین حلیمی پس از ورو د به مدارس جدید و اتمام دوره دانشسرای مقدماتی همدان و اخذ مدرک متوسطه در رشته ادبیات فارسی به معلمی پرداخت . پس از وقفه ای چند ساله برای تکمیل معلومات خود به دانشگاه را ه پیدا کرد و در دانشکده هنرهای زیبا در رشته نقاشی به تحصیل پرداخت و از آنجا فارغ التحصیل شد . پس از آن مجددا در چند

مرکزهنری بـه تـدریس پرداخت . بـا وجـود در آمـد خـوبی که کسب می کرد ،از سـال ۱۳۵۴ جهت مطالعه و ادام ?تحصـیل مقیم پاریس گردید و درج ?کارشناسـی ارشد در دو رشت ?هنرهای تجسمی و گرافیک را به ترتیب از دانشگاه سوربن و مدرس ?عالی هنرهـای تزئینی پـاریس اخـذ نمود و در سـال ۱۳۶۰ تز دکـترای خـود را در زمین ?زیبـایی شناسـی و علـوم هنر در دانشـگاه سوربن گذراند

استادان و مربیان : محمد حسین حلیمی یکی از یگانه معلم خود را ، پدربزرگش مرسوم میرزا غلامحسین اسلامبوچی می داند که به وی خوشنویسـی و برخی از فنون را آموخت . وی در مدرسه آر-دکو ، رنگ شناسـی را زیر نظر یکی از اسـتادان صاحب نام »« ژان فیلیپ لانـکلو » تحقیـق می نمـود و ارزشـهای زیبـایی شناسـی خـط اسـلامی را در دانشگاه سوربن تحت نظر «الکسانـدرپاپادوپولو » تکمیـل می کرد .وی همچنین از محضـر اساتیـد و هنرمنـدان بزرگی همچون مرحوم حسـین زرین خـط و مرحوم میرخانی و مرحوم یحیی کارگر و شماری دیگر از اساتید هنرمند ایرانی و خارجی استفاده نموده است.

وقـایع میانسـالی : محمـد حسـین حلیمی در پـاریس در دو زمینه تحقیقـاتی فعـالیت می کرد . یکی از زمینه هـای کـار ایشـان «رنگ شناسـی » بود که در مدرسه آر٠دکو زیر نظر یکی از اسـتادان صاحب نام با عنوان «شـعررنگ درمعماری اسـلامی ایران » انجام می شود . تحقیقـدیگر در رابطه با ارزشـهای زیبایی شناسـی خط اسـلامی بود که به طور گسترده برروی عملکرد زیبایی شناسیخط در مسجد جامع اصفهان در دانشگاه سوربن انجام می گرفت .

مشاغل و سـمتهای مورد تصـدی : محمد حسـین حلیمی به غیر از تدریس به فعالیتهای گرافیکی و عکاسـی که خود آموخته بود می پرداخت و نیر بـا فعالیتهـای گرافیکی ،نقاشـی و عکاسـی زنـدگی خود را اداره می نمود .نامبرده در حال حاضـر دانشـیار دانشـکد? هنرهای زیبای دانشگاه تهران می باشند

فعالیتهای آموزشی : محمد حسین حلیمی پس از اخذ دیپلم متوسطه در رشته ادبیات فارسی پرداخت .همچنین پس از دریافت درجه لیسـانس در دانشـکده هنرهای تزیینی ، انسـیتو تربیت مربیان هنری و مـدرسه عالی ساختمان به تـدریس پرداخت . دکتر حلیمی پس ازمرجعت از فرانسه به ایران نیز در دانشگاه فارابی ، مجتمع دانشگاهی هنر و بالاخره دانشکده هنرهای زیبا به تدریس ادامه داد .

سـایر فعالیتها و برنامه های روزمره : مطالعه و تحقیق درباره زیبایی شناسـی و نظریات مربوط به آن از مشـغولیت های اساسـی محمد حسین حلیمی بوده است .

شاگردان : بسیاری از فارغ التحصیلان رشته هنرهای تجسمی از دانشگاه تهران ،شاگردان محمد حسین حلیمی می باشند .

آرا و گرایشـهای خاص : محمد حسین حلیمی معتقد است ویژگی های ارتباط تصویری در عالم سیاست ، اقتصاد، فرهنگ مذهب و افکـار و عقایـد مختلف امکـان سازنـدگی و تخریب را بصورت گسـترده در اختیـار دارد .در واقع این زمینه هنری و فنی به مصـداق اسـلحه ای است که با آن مبارزه نامرئی انجام می شود . برای مقابله با این اسلحه باید همان اسلحه را بنحو بهتر شناخت وبرای مقابله بکار برد . درنتیجه رشـته معلمی ، هنری گرافیک یابا عنوان جدیدش «کمونیکاسـیون ویزوئل »اهمیت مشـخص (در عرصه تبلیغات) پیـدا می کنـد . وظیفه یک هنرمند گرافیست را جامعه و نظام اجتماعی و فکری و عقیدتی که درآن حاکم است مشـخص می کند . برخلاف یک هنر منـد نقاش که می تواند برای خود کارکند ، یک گرافیست اگر به این شـکل کار کند ممکن است مورد اسـتقبال جـامعه قرار بگیرد و یـا نگیرد و در هر صورت جامعه تکلیفش را روشن می کنـد . در هنر گر افیک دو عامل را می توان دیـد ، اول این است که هنرمنـد به مراحـل بالایی از تواناییهای فنی ،فرهنگ و هنری رسـید ه باشـد و عامل دوم هم این است که جامعه توانایی اسـتفاده از آن را داشـته باشد ،زیرا اگر چنین رشدی نباشد هنرمند به میل خود و با باورهای خود کار می کند و نتیجه کارش بهمان اندازه که تصور می شود مفید و سازنده است برعکس می تواند مضر و مخرب هم باشد . دکتر حلیمی نقاشی را حرفه اول خود می داند و مایل است تا آثاری را که ارتباط مستقیم با فکر و عقیده و دل دارد از طریق نقاشی مطرح نماید .

جوائز و نشانها : کتاب "اصول و مبانی هنرهای تجسمی "تالیف،محمد حسین حلیمی ، در دوره دوازدهم کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان کتاب سال برگزیده شد. --

آثار :

۱ اصول و مبانی هنرهای تجسمی

ویژگی اثر : تالیف،این کتاب در دوره دوازدهم کتاب سال جمهوری اسلامی ایران ،از طرف وزرات فرهنگ و ارشاد اسلامی معرفی و برگزیده شده است.آشنایی با کتاب:«اصول و مبانی هنرهای تجسمی»: اصول و مبانی هنرهای تجسمی (جلد اول)؛ دکتر محمدحسین حلیمی؛ تهران: ۱۳۷۲. امروزه هنرهای تجسمی را یکی از بهترین و مؤثرترین وسیله های ارتباطی می شناسند و آن را به صورت زبان همگانی و بین المللی در آموزش و پرورش، در زمینه های فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، صنعتی و به طور کلی در تمامی فعل و انفعالات فکری مورد استفاده قرار می دهند. هنرهای تجسمی عالی ترین تجلیات زبان بصری شمرده می شود که با آن می توان فراتر از زمان سیر کرد و آینده و افقهای دور را تجسم و تصویر نمود. در این کتابب با معرفی عناصر اولیه تجسمی و بررسی آنها، برخی مثالهای طبیعی یا آثار هنری برای نمونه برگزیده و ارائه شده است. سپس اصول و قواعد را که حاکم بر آثار هنری می باشد حتی المقدور معرفی و با بیان امکانات شکل پذیری و شکل آفرینی عناصر، خصوصیات بصری و بیان تصویری هر کدام مطرح شده است. شاید بتوان گفت که تاکنون در این زمینه کتاببی به این جامعیت منتشر نشده است و اولین کتابب علمی و آموزشی هنر می باشد که با آثار دانشجویان ایرانی منتشر می شود. این امر می تواند برای دانشجویان عامل محرک و بسیار خوبی باشد و از سویی برای نویسندگان سرمشقی مناسب. کتابب حاضر با توجه به نیازهای دانشجویان ایران در دو جلد تدوین شده است و می تواند در رفع نیاز جامعه و مراکز آموزش عالی مورد استفاده قرار گیرد.

۲ سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی

۳ سمبل کتاب درخت زندگی حضرت رسول «ص»

۴ شهر اسلامی

ویژگی اثر : ترجمه

۵ شیوه های نقاشی

۶ طراحی آرم دانشگاه علوم پزشکی همدان

۷ طراحی آرم مرکز هنرهای تجسمی

۸ طراحی آرم نمایشگاه بین المللی کتاب تهران

۹ طراحی پوستر اولین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران ۱۴-۲۲ آبان ۱۳۶۶

۱۰ طراحی پوستر کنفرانس بازسازی مناطق

۱۱ مرکز فرهنگی امیر المومنین

۱۲ هنر و رنگ

ویژگی اثر : ترجمه

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

منابع زندگینامه :

۱www.ketabesal.ir۲مصاحبه با دکتر محمد حسین حلیمی ، هنرهای زیبا ،آبان و آذر ۱۳۶۸۳مهدی پروین زاد ، شهید

چمران هنری مردعرصه ای دانش و حماسه وعرفان ، ماهنامه کیهان فرهنگی ، سال بیستم ، خرداد ۱۳۸۲ ، شماره ۲۰۰ ، ص۱۴

خلیلی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

احمد خلیلی درسال ۱۳۲۲ در شهر قزوین دیده به جهان گشود. ایشان هنرمند نقاش و نگاره های قهوه خانه یی، می باشد. ایشان در موضوعات مذهبی کار می کرد و همواره سعی داشت قلمی که روی بوم می گذارد حماسه و وقایعی همچون عاشورا را زنده کند. ایشان در ۲۱ تیرماه ۱۳۸۷ دار فانی را وداع گفت.گروه : هنررشته : هنرهای سنتیگرایش : نقاشی قهوه خانه یزمان و علت فوت : احمد خلیلی در ۲۱ تیر ماه ۱۳۸۷ دار فانی را وداع گفت و در قطعه هنرمندان بهشت زهرای تهران به خاک سپرده شد.

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

داریوش، غلامعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

درگذشت: ۱۲ اسفند ۱۳۶۸.

غلامعلی داریوش استاد کارگاه خاتم‌سازی میراث فرهنگی بود. از آثار عمده‌ی او اتاق خاتم مجلس شورای ملی سابق است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

رائض، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نگارگر.

تولد: ۱۲۹۸، اصفهان.

درگذشت: ۱۳۷۲.

احد رائض از دوازده سالگی به آموختن نقاشی و تذهیب و مینیاتور پرداخت. او مدت‌ها نزد استادان هنر تذهیب و تشعیر و مینا و مینیاتور، نظیر میرزا رضا اسلامی و روحانی کار کرده بود و توشه اندوخته بود.

در اوان جوانی در کارگاه مینیاتور و مینای سازمان میراث فرهنگی مشغول به کار شد و بعد از سی سال خلق آثار که در موزه‌های ملی نگهداری می‌شوند بازنشسته شد. وی سال‌ها سرپرستی این کارگاه را به عهده داشت.

وی موضوع مینیاتورهای خود را از خمسه نظامی انتخاب می‌کرد و یکی از آثار وی تابلو مینیاتور «۱۴۵ چهره» بود که در موزه‌ی سوییس نگهداری می شود.

بر گرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

رستمیان، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عباس رستمیان از جمله هنرمندانی است خوش ذوق اصفهان است که دررشته نگارگری از استعداد سرشار برخورداراست . او محیط خانوادگی و شهر و زادگاهش را درساخت شخصیت هنری خود موثر می داند . در کنار تابلوهایی زیبایی رستمیان سیاه قلم هایی نیز با حفظ معیارها وموازین نقوش سنتی به چشم می خورد . آثار رستمیان درنمایشگاههای متعددی عرضه شده است .گروه : هنررشته : نگارگریاوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : عباس رستمیان درخانواده ای هنردوست پرورش یافت. پدرش او اهل هنربود و عمرش را در راه تراشیدن صدف به شکل گل و گیاه برای کار معرق روی چوب سپری نمود.تحصیلات رسمی و حرفه ای : عباس رستمیان دوران تحصیل خود را تا پایان دوره متوسطه در اصفهان گذراند. درسال ۱۳۴۶ وارد دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران شد و پس از مدتی با موفقیت تحصیلات خود را به پایان رسانید .وقایع میانسالی : پرداختن به نگار گری واقعه مهم این دوران است . عباس رستمیان چنین عقیده دارد که هنرمند باید رها و آزاد باشد و بی هیچ قید وبندی کارکند و نباید سلیقه راحتی در کسوت معلم هنری به شاگرد تحمیل کرد . اینکه ما بکوشیم شاگردانمان را ملزم به رعایت سلیقه خودمان کنیم ،راهی به خطا رفته ایم چون وقتی پای اجرای فرمان و سلیقه پیش می آید خلاقیت از میان می رود.فعالیتهای آموزشی : عباس رستمیان ابتدا دریزد به عنوان معلم نقاشی به تدریس پرداخت .سپس درهنرستان هنرهای زیبای اصفهان به تعلیم هنرجویان همت گماشته است .سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : مهمترین فعالیت آموزشی عباس رستمیان ، نگارگری(مینیاتور) است . او براین نظر است که آنچه درنقاشی ایرانی سزاوار حفظ و امانتداری است اصول و قواعد است نه موضوع نقش .آرا و گرایشهای خاص : عباس رستمیان درباره هنرنگارگری (مینیاتور) و سبک کار خودبراین باور است که اصل حاکمیت خیال پردازی و رویا قاعده مهم و همیشگی نگارگری است . رستمیان بیشتر تمایل به نشان دادن زندگی مردم ، معماری زمان و حال وهوای چشمگیر روستایی داشته است.چگونگی عرضه آثار : آثارعباس رستمیان درنمایشگاههای مختلف داخلی و خارجی عرضه شده است و هنر دوستان بسیاری را به خود جلب نموده است از جمله : نمایشگاه دهلی ، نمایشگاه پکن ، نمایشگاه آتن ، نمایشگاه ایران در ارمنستان ، نمایشگاه ورشو . نمایشگاه ویلینیوس ، نمایشگاه لندن ،نمایشگاه منچستر ، نمایشگاه دورهام و نمایشگاه دوسالانه موزه هنرهای معاصر درتهران و اصفهان .

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

رشتیان، جعفر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نگارگر، مدرس، رسام.

تولد: ۱۳۰۴، اصفهان.

درگذشت: تیر ۱۳۶۷، اصفهان.

سید جعفر رشتیان نزد دایی‌های خود و نیز دایی مادرش به فراگیری هنر نقاشی پرداخت. سابقه نقاشی و طراحی در خاندانش به چهارصد سال تا عصر صفوی می‌رسد. وی در زمینه‌های مینیاتورسازی نقاشی طبیعت و معماری سنتی نظیر طرح و اجرای مقرنس گنبدها کار کرده است. یکی از نمونه‌های آثارش در زمینه‌ی معماری سنتی، طرح و اجرای گنبد و صحن امامزاده‌ای است موسوم به آقاعلی عباس واقع در شهر نطنز که امور معماری آن زیر نظر وی انجام پذیرفت. کار دیگر وی طراحی داخلی هتل عباسی شهر اصفهان است. اولین نمایشگاه آثار او در اصفهان شکل گرفت. آثار وی همچنین به صورت گروهی بارها در موزه‌ی هنرهای معاصر به نمایش درآمد. آخرین نمایشگاه وی، همزمان با دهه‌ی فجر ۱۳۶۶ بود که قالی «ثارالله» در تالار وحدت به نمایش گذاشته شد. قالی «ثارالله» اثری است برجسته از استاد رشتیان که در حاشیه‌ی فرش، نمایی از شهرهای بزرگ مذهبی مسلمانان به چشم می‌خورد و در میان فرش، عبارت «ان الحسین مصباح الهدی و سفینة النجاة» نقش بسته است.

سید جعفر رشتیان در سال ۱۳۶۷ به علت سرطان حنجره در اصفهان درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

زاویه، محمدعلی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نگارگر، تذهیب نگار قرآن.

تولد: ۱۲۹۱، تهران.

درگذشت: ۱۱ تیر ۱۳۶۹، تهران.

محمدعلی اسماعیل زاویه پس از گذراندن تحصیلات ابتدایی در سال ۱۳۰۸ به هنرستان صنایع مستظرفه رفت (بعدها این هنرستان، کمال‌الملک خوانده می‌شد) و رشته‌ی مینیاتور و تذهیب را برای آموزش برگزید. پس از چندی در سال ۱۳۱۹ در رشته‌ی مینیاتور با درجه‌ی ممتاز فارغ‌التحصیل شد. وی در همین رشته در مدت شصت سال کار بیش از دو هزار عکس، نقاشی و تذهیب ساخته است. استاد زاویه چگونگی و ساخت رنگ‌های طبیعی کارهای خود را مرهون دو استاد خود هادی تجویدی در مینیاتور و علی درودی در تذهیب می‌داند. استاد یکی از سرآمدان تذهیب‌نگار کلام‌الله مجید است و در این زمینه کار کرده است و چندین قرآن را تذهیب نموده است. وی در تذهیب شیوه‌ای خاص داشت و از رنگ‌هایی خاص استفاده می‌کرد.

وی در بین سال‌های ۱۳۲۷ -۱۳۲۶ ریاست موزه‌ی هنرهای ملی را بر عهده گرفت و در همین دوران به منظور برگزاری نمایشگاه‌های متعدد به خارج از کشور سفر کرد و در این فرصت از اکثر موزه‌های بزرگ جهان دیدار به عمل آورد و موفق به اخذ مدال طلا در رشته‌ی مینیاتور از نمایشگاه بین‌المللی بروکسل و نشان هنر از وزارت فرهنگ و هنر و دیپلم «گراندپری» شد. وی در سال ۱۳۳۹ بازنشسته گردید و در کارگاه شخصی خود به انجام کارهای هنری پرداخت. از آثار برجسته‌ی او می‌توان «خسرو و شیرین»، «نمایی از قصر سلیمان»، «هفت گنبد بهرام»، «چوگان‌بازی هنرمندان در دربار شاه‌عباس» را نام برد. آثار این نقاش در موزه‌ی هنرهای ملی حفظ می شود.

استاد زاویه در ۱۱ تیر ۱۳۶۹ به علت سکته‌ی مغزی درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

زنگنه، رضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

رضا زنگنه هنرمند معاصر بود. او درنقاشی و مینا کاری صاحب تبحربود . مرحوم زنگنه با علوم فقهی و شعر وادبیات نیزآشنا بود واز ایشان چند صد بیت شعرو تعدادی دست نوشته باقی ماند ه است .

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : نقاشی و مینا کاری

والدین و انساب : رضا زنگنه دریک خانواده روحانی به دنیا آمد. پدرش حاج محمد غروی اصـفهانی معروف به حاج شـیخ الرییس و مادرش خانم آغا زنگنه دختر مرحوم حاج ملاعباس معروف به احتشام الواعظین بود .

تحصیلات رسمی و حرفه ای : تحصیلات رضا زنگنه تا سطح سیکل یا سوم راهنمایی بوده ودروس حوزوی هم فراگرفته است . رضا زنگنه در۵ سالگی در محضر استاد شکرالله صنیع زاده ، نقاشی و مینا کاری را آموخت و تا ۴۰ سالگی به مینا کاری مشغول بود . وی درپی تحقیق وتفحص زیاد با استفاده از رکوردهای دست ساز خویش و امکانات محدود موفق به نقاشی روی بلور ،نشت رنگها برروی شیشه و درنهایت ذوب رنگ روی بلور گردید .

استادان و مربیان : رضا زنگنه دروس حوزوی را نزد حجه الاسلام احمدی گذرانیده است .

زمان و علت فوت : رضا زنگنه دروم مهر ماه ۱۳۷۹ شمسی بعد ازمدتی بیماری دارفانی را وداع گفت . او را بنا به وصیت خود در منطقه بیابانی زفره به خاک سپردند.

شاگردان : رضا زنگنه به علت خصوصیات و افکار خاص خود وبنا برحالت اعتکافی که همیشه داشت از پذیرفتن هنر جو و شاگرد خودداری کرده و متاسفانه هنر ایشان را کسی فرانگرفته است .

منابع زندگینامه : ۱هنرو هنرمندان ،فصلنامه فرهنگ اصفهان .شماره ۱۷و ۱۸ ، زمستان ۱۳۷۹ ، ص ۲۱۷

ژرفی، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نگارگر.

تولد: ۱۳۲۰ ق.، اراک.

درگذشت: ۱۳۶۷، تهران.

مهدی ژرفی پس از گذراندن مراحل تحصیلی به تدریس ریاضی در دبیرستان‌های اراک پرداخت. پس از آن به ترتیب تصدی مشاغل مختلفی را عهده‌دار شد. وی در طول سال‌های ۱۳۴۴ تا ۱۳۴۸ با شرکت فرش همکاری داشت. از جمله کارهای او طرح گنبد کاخ مرمر است. علاوه بر طراحی نقشه‌ی فرش، وی به کارهای هنری دیگر نظیر نواختن تار و سه‌تار در دستگاه‌های موسیقی

ایرانی و حتی ساخت دستی این گونه آلات می پرداخت. وی در سال ۱۳۶۷ درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

ساعت‌ساز، مهدی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۵ ق)، نگارگر فلزات. از هنرمندانی بود که در مجمع‌الصنایع تهران به کارهای هنری اشتغال داشت. از آثار او ساعت بزرگ زنگی عمارتی است که تمام اسباب آن در تهران ساخته شده و به وسیله‌ی وی به فرجام رسیده است. اثر دیگر این استاد قفلهایی است به شکل مرغ مصنوعی و ساعتهای دیوارکوب متفرقه که نوسازی و مرمت شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۴۴/ ۳).

صانعی نقاش‌زاده، نصرالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نگارگر.

تولد: ۱۲۷۵، کاشان.

درگذشت: ۱۳۵۹.

میرزا نصرالله صانعی نقاش‌زاده، فرزند میرزا احمد، نزد پدر به درجه‌ی استادی رسید. در طرح‌های او عدم تقارن یا عدم تناسب دیده نمی‌شود. طرح شناخته شده‌ی لچک ترنج افشان کاشان که با استفاد از طرح‌های سنتی ایران تهیه شده است. یکی از متداول‌ترین طرح‌های مورد استفاده در فرش کاشان است، از کارهای اوست.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صدیق اسکندانی، غلامحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نگارگر.

تولد: ۱۲۸۰، تبریز.

درگذشت: ۱۳۶۵.

غلامحسین صدیق اسکندانی پس از تحصیلات مقدماتی به تهران آمد و در مدرسه‌ی صنایع مستظرفه زیر نظر کمال‌الملک و همراه

هنرمندان دیگری چون اسماعیل آشتیانی، حسن بهزاد، محمدعلی زاویه و عبدالله باقری به فراگیری هنرهای سنتی و اسلامی پرداخت.

وی برای کسب معلومات بیشتر به اصفهان رفت تا از روی نقوش و تصاویر و کاشی‌کاری‌های مساجد و بناهای اصفهان نسخه‌پردازی کند. وی در سال ۱۳۱۹ از هنرستان فارغ‌التحصیل شد و سپس در سمت استاد طراحی در هنرهای تزیینی در هنرستان پسران و دختران وابسته به اداره‌ی هنرهای زیبا (از جمله در هنرستان صنایع قدیمه) استخدام شد. پس از بازنشسته شدن در قسمت فرش طراحی به کار تعلیم طراحی و نقطه‌چین و همچنین رسم نقشه مشغول بود.

او هنرمندی پرکار بود و در هنرهای تذهیب، طراحی، نقش قالی و کاشی، منبت‌کاری و پارچه و نوآوری‌هایی از خود به جای گذاشت. تجربه‌هایی در زمینه‌ی چاپ روی پارچه داشت. تجربه‌ها و تحقیقاتی از او در زمینه‌های بازشناسی نقوش و عناصر هنر اسلامی به جای مانده است.

آثار او در نمایشگاه‌های مختلف جهانی عرضه شده است. شرکت فرش ایران نیز آثار بسیاری از ایشان را به روی قالیهای نفیس منتقل کرده است که از آن جمله مهمترین آنها عبارت است از بازسازی قدیمی‌ترین قالی جهان موسوم به «قالی پازیریک». باستان‌شناسان روسی عکس‌هایی از قسمت‌های باقیمانده‌ی این قالی مندرس را به ایران فرستادند. استاد اسکندانی نواقص این قالی را طراحی و رنگ آمیزی کرد و آنگاه این نقش توسط شرکت فرش ایران بافته شد. پازیریک نام محلی است که قالی مذکور در آنجا پیدا شده است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صنیع خاتم، محمد حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۱ -۱۲۶۲ ش)، خاتم‌کار. ملقب به امین الصنایع. در شیراز به دنیا آمد. خاتم‌سازی را، در شیراز، نزد پدر فرا گرفت و هنگام سلطنت رضاخان به تهران آمد و مأمور کارهای خاتم‌کاری کاخهای سلطنتی گردید و به کمک جمعی از خاتم‌سازان ماهر، تالار خاتم را در ضلع شرقی کاخ مرمر پدید آورد. از ۱۳۱۰ ش تا پایان عمر به سمت استاد خاتم‌سازی در اداره هنرهای زیبا اشتغال داشت. اهل فن، اصالت کارهایش را ستوده‌اند. وی در شیراز درگذشت و در همان جا دفن شد.[۱]

(از ع. خاتم ساز) محمد حسین بن محمد کاظم خاتم ساز (و. شیراز ۱۲۶۲- ف. شیراز ۱۳۲۹ ه.ش.). وی در خانواده‌ای خاتم ساز متولد شد و خود از سال ۱۳۱۰ ه. ش. تا پایان عمر سمت استادی خاتم‌سازی در اداره هنرهای زیبای کشور را داشت. از آثار مهم او تالار خاتم‌کاری کاخ مرمر است (به طول ۸ متر و عرض ۶ متر). دیوارها و سقف و اثاثه این تالار همه از خاتم عالی ساخته شده. وی در ۱۳۳۶ ه.ق. به امین‌الصنائع ملقب گردید و علاوه بر مهارت در خاتم سازی، خطوط شکسته و نستعلیق را خوب می‌نوشته و گاه شعر می‌سروده.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار نقاشان (۷۰۶ / ۲)، تاریخ برگزیدگان (۵۳۵ -۵۳۳)، دایرەالمعارف فارسی (۱۵۸۱ / ۲).

صنیع‌زاده، شکرالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

استاد میناکار.

تولد: ۱۵ بهمن ۱۲۸۵(۲۰ ذی‌الحجه ۱۳۲۴ ق.)، اصفهان.

درگذشت: ۲۵ بهمن ۱۳۶۲، اصفهان.

شکرالله صنیع‌زاده فرزند عبدالمحمود غفاریان و نواده‌ی هنرمند نقاش و قلمدان‌ساز آقا میرزا عبدالحسین نجف‌پور ملقب به «صنیع همایون» در محله‌ی درب امام اصفهان دیده به دنیا گشود. دوران تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در مدرسه‌ی اقدسیه اصفهان سپری نمود و با ترک تحصیل، نزد پدربزرگ مادری‌اش عبدالحسین صنیع همایون نقاش و میناتورساز دوره‌ی قاجاریه شروع به آموختن میناسازی و مینیاتور نمود. وی همچنین از محضر استاد مصورالملکی، نقاش و مینیاتوریست معاصر، بهره برد و در فنون تذهیب، تشعیر، میناتور، نقاشی، طبیعت، صورت‌سازی، و گل و مرغ و بوته‌پردازی آشنایی و تبحر یافت. اما تخصص ویژه‌ی ایشان میناسازی بود.

در ابتدای راه، با مهندس هنردوست آلمانی معروف به مسیو شونمان که برای راه‌اندازی بعضی کارخانجات صنعتی در اصفهان به سر می‌برد، موجب گردید تا از کمک او برای وارد نمودن رنگ‌های لازم و کوره و ابزار مناسب استفاده نماید و کار میناسازی را به رونق برساند.

«نگارستان صنیع‌زاده» در اصفهان به عنوان نمایشگاه و فروشگاه دائمی استاد صنیع‌زاده بود. وی در نمایشگاه بین‌المللی بروکسل نیز شرکت جست و از آنجا دیپلم افتخار و مدال برنز به ارمغان آورد. همچنین تقدیرنامه‌ای از حضرت آیت‌الله العظمی حاج سید محسن حکیم دریافت نمود.

از این استاد آثار گوناگونی نیز باقی مانده است که در قالب تابلوهای بزرگ و برجسته‌ی مینایی، تقویم، ساعت و بشقاب‌های بزرگ دیواری، گلدان، جعبه‌ی قرآن، تمثال مبارک مولای متقیان و... است. یکی از برجسته‌ترین آنها تمثالی از کودکی حضرت عیسی (ع) در آغوش مادر بزرگوارشان حضرت مریم (س) است که از نظر نوع نقاشی و کیفیت میناسازی از بی‌نظیرترین آثار مینایی جهان محسوب می گردد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

عتیقی، محمدهادی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد هادی عتیقی ،صحاف و تذهیب کارقرآن کریم است . او درزمینه صحافی و جلد سازی سنتی فعالیت می کند . وی هنر صحافی و مرمت آثار هنری را هنر صیانت و حفظ و نگهداری حرمت و ارزش کتاب قدیمی می داند. آثار وی ازنمایشگاههای گوناگون کریم فراروی پیروان این کتاب قرار گرفته است .گروه : هنررشته : هنرهای سنتیوالدین و انساب : پدر محمد هادی عتیقی ، محمد حسین عتیقی مقدم از استادان زبر دست درامر صحافی وتذهیب کاری قرآن بود.مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : موسسه صحافی سنتی عتیقی ، مرکزی است که توسط ملا حسین صحاف باشی و پسرش محمد حسین عتیقی مقدم (پدر

محمـد هـادی عتیقی) بنیـان نهـاده شـده است.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : مهمترین فعالیت محمـد هادی عتیقی ، صـحافی و تـذهیب کاری است . اوبراین باور است که «لذتی که از نجات یک کتاب کهنه و بویژه یک قرآن قدیمی را نابودی به انسان دست می دهـد به هیـچ وجه نمی توان وصف کرد . تنهـا بایـد عاشق باشـی تا بتوانی ساعتها برای نجات یک ورق پاره تلاش کنی. »آرا و گرایشـهای خـاص : محمـد هـادی عتیقی درباره اهمیت هنر صـحافی بیان می دارد که هنر صـحافی و مرمت آثار هنری در واقع هنر ضیـافت وحفـظ و نگهـداری مرمـت و ارزش کتـاب قـدیمی است . کسـی که به این هنر روی می آورد بایـد شـیفته و دلبـاخته همه هنرهای ایرانی باشد .

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

عرب، سید شاهین

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سیـد شـاهین عرب هنرمنـد معاصـر ایران است . او در زمینه نقاشـی و مینیـاتور فعـالیت می کنـد . وی مینیاتور راسـبکی می دانـد که گنجایش بسیاری جهت عرضه و معرفی مفاهیم بشری دارد .

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : نقاشی

خـاطرات کـودکی : سیـد شـاهین عرب دردوران کودکی علاقه فراوان به نقوش تزیینی ماننـد فرش داشت . به گونه ای که از روی فرشـها و تـابلو فرشـهای مختلف طراحی می کرد . همچنین تصـاویر کتب شـعر خصوصـا خیام و حافظ او را به خود جلب می کرد و اغلب اوقات درکتابخانه پدربزرگش به دنبال کتا بهای تصویری شعر می گشت .

تحصـیلات رسـمی و حرفه ای : سید شاهین عرب درسال ۱۳۶۶ وارد هنرسـتان هنرهای تجسـمی شده و از آن سال به بعد به صورت حرفـه ای این هنررا دنبـال کرد و بعـد از دوران هنرسـتان وارد دانشـگاه شـده ودر رشـته نقاشـی به تحصـیل پرداخت. او تحصـیلات خویش را تا سطح کارشناسی ارشد نقاشی ادامه داده است .

فعالیتهای ضـمن تحصـیل : سـید شاهین عرب واسـطه ارتباط مینیاتور با مسائل ادبی ، عرفانی ، مذهبی، فلسـفی را دلیل رویکردش به این رشته تخصصی ذکر می کند .

وقایع میانسالی : سید شاهین عرب اعتقاد دارد که با توجه به اینکه هنرمینیاتور از گذشتگان و نیاکان ماسینه به سینه به دوران معاصر رسیده است ، هرهنرمندی وظیفه دارد که این هنررا به نسل های بعدی منتقل کرده و در اشاعه و توسعه آن بکوشد .

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : سید شاهین عرب درکنار خلق آثار ارزشمند خود ،مدرس مینیاتورنیز می باشد .

فعالیتهای آموزشـی : سید شاهین عرب درکنار خلق آثارهنری و تدریس ، معتقد است که باتوجه به این که روشهای مختلفی رابرای آموزش این هنرتجربه کرده است مناسب ترین روش برای تدریس را همان روش آموزش سنتی می داند .

آرا و گرایشـهای خاص : سـید شاهین عرب معتقد است که مینیاتور سـبکی است که گنجایش بسـیاری برای عرضه و معرفی مفاهیم عـالیه بشـری دارد وبـا توجه به ابعـاد گسترده موضوعی مینیـاتور مضـمون بیشتر آثـارش شامـل تصویر سـازی اشـعار مولانا ، حافظ ، فردوس و دیگرشعرای ایرانی است . ضمن اینکه از آیات آسمانی قرآن مجید بسیار الهام گرفته اند.

جوائز و نشانها : سید شاهین عرب در سال ۱۳۷۴ بعنوان میناتوریست برگزیده ایران انتخاب شد و مقام اول مسابقات دانشجویی دررشته میناتور را دوبار از آن خود کرد .

چگونگی عرضه آثار : سید شاهین عرب بیش از ۲۰ نمایشگاه داخلی وخارجی برپارکرده است . --

آثار :

۱ تکنیکها ووسایل نقاشی ایرانی

۲ فرش ـنقاشی برتاروپود

منابع زندگینامه : ۱مریم دسترنج ، با هنرمندان/گفتگوبا سید شاهین عرب ، کیهان فرهنگی ، سال هیجدهم ، مهرماه ۱۳۸۰، شماره ۱۸۰، ص ۸۲

فیض الهی، غلامحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران غلامحسین فیض الهی در سال ۱۳۰۷ در چادگان متولد شده و در هجده سالگی به خاطر علاقه ای که به هنر مینا سازی داشته است به اصفهان عزیمت کرده است و سپس ۲۵ سال تمام نزد استاد صنیع زاده استاد مسلم مینا سازی به هنر آموزی پرداخته است.

گروه : هنر

رشته : مینا ساز

خاطرات و وقایع تحصیل : غلامحسین فیض الهی از دوران تحصیل خود اینطور یاد می کند: « وقتی با استاد صنیع زاده کار می کردم . ابتدا فقط کار مینا محدود به تزئین نگین انگشتری یا اطراف دستبند و گردنبند طلا بوده است و با زحمت ومشقت فراوان ادامه دادیم تا به حال رسید که می بینید و این فقط با تجربه و زحمت میسر است ، من شبانه روز زحمت می کشیدم، پای کوره می نشستم انواع رنگها را آزمایش می کردم، با ترازو وزن می کردم ، درصد مواد را یادداشت می کردم و همراه نمونه رنگ تهیه شده داخل یک قوطی می گذاشتم تا در آینده به دردم بخورد، در سابق استادها سخت می گرفتند، یادم هست استاد بهادری، تابلوی آقای فرشچیان را که فقط یک اشکال کوچک داشت در آتش انداخت و گفت این کار باید سوخته شود و هنر اصلی کار شود.ولی امروزه هر کس کمی کار یادگرفته، شروع به کار می کند و هنر را بد نام می کند. چرا نباید کسی به این کارهای رسیدگی کند و کیفیتها را بررسی کند تا هنر دستی زیر سوال نرود؟»

همسر و فرزندان : غلامحسین فیض الهی داری سه فرزند میباشد دو پسر و یک دختر. دو پسر به نامهای غلامرضا و غلامعلی که حرفه پدر یعنی مینا کاری را پیشه خود ساختند و دخترش زهره نگارگری سنتی را ادامه داد.

زمان و علت فوت : غلامحسین فیض الهی در سال ۷۶ در هشتم آذرماه دار فانی را وداع گفتند.

آثار :

۱ حاشیهٔ گنبد حرم حضرت عباس (ع)

ویژگی اثر : این حاشیه به طول ۵۲ متر می باشد.

۲ سه، چهار جفت درب برای حرم حضرت سید الشهدا(ع)

ویژگی اثر : به همراه استاد صنیع زاده

۳ ضریح امام رضا (ع)

ویژگی اثر : به همراه استاد صنیع زاده

۴ ضریح شاهچراغ

۵ ضریح قم

۶ ضریح کاظمین

۷ کتیبه های دور ضریح حضرت زینب (س) درسوریه

کاسی، جلال‌الدین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقـاش. از نگارگران دربار بایسـنقر میرزا (۸۳۷ -۸۰۲ ق) در هرات بود و در کتابخـانه‌ی آن شـاهزاده با تـدبیر، به خلق آثار استادانه اشتغال می‌ورزید. از این هنرمند اثر رقم‌دار و یا منسوبی دیده نشده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۲/۳).

کاشانی، علی‌اشرف

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نگارگر.

تولد: ۱۲۸۰، کاشان.

درگذشت: ۱۳۶۱.

علی اشـرف کاشانی پس از پایان تحصـیلات ابتـدایی به تـذهیب و طراحی فرش علاقه‌مند شد و مدت چهار سال زیر نظر محمدتقی مصـطفوی اصول رنـگ‌آمیزی و نقطه‌چین و سـپس زیر نظر میرزا محمودخان مصوری اصول طراحی را فراگرفت. سـپس در اداره‌ی شرق به استخدام مؤسسه‌ی قالی درآمد و به تهران آمد.

وی ابتدا برای ایجاد شـعبه نقشه‌کشـی قالی به قم و سـپس به دعوت فرماندار قزوین برای نقشه‌کشـی و بهبود قالی بدانجا رفت. دامنه این فعالیت‌ها تا سال ۱۳۰۸ در گیلان نیز ادامه یافت. در سال ۱۳۱۷ به کانون اسـتادان و هنرمندان اداره‌ی هنرهای زیبا پیوست و زیر نظر درودی به آموزش تذهیب پرداخت. در همین دوران طرح‌هایی برای قالی‌های کاخ اختصاصی و تذهب اوراق احکام تهیه کرد.

از این هنرمند، آثاری در موزه‌ی هنرهای ملی محفوظ است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

مجرد تاکستانی، اردشیر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اردشیر مجرد تاکستانی متولد ۱۳۲۸ در استان گیلان است ؛ متولد شهر رشت . اردشیر مجرد تاکستانی بعد از پایان تحصیلات ابتدایی با توجه به گرایش های درونی و استعداد و توانایی ذاتی اش، راه هنر را در پیش می گیرد و به هنرستان هنرهای تجسمی می رود. او نگارگری را گرچه نزد ناصر استاد محمود ، معیری عباس مقیمی ، ابوطالب محمد ،محمود فرشچیان و...آموخته ،اما استاد حقیقی او همانا آثار و میراث نگارگری استادان قدیم این هنر متعالی بوده است، چه؛ اردشیر مجرد تاکستانی با اشتیاق فراوان آموختن و با میل باطنی پرداختن به تحقیق ،از این گنجینه غنی بهره های فراوان برده و از آن بسیار آموخته است.و حاصل همین آموختن ها و پرداختن ها بوده که اردشیر مجرد تاکستانی را از تمامی هم نسلان خویش در زمینه هنر نگارگری جدا کرده و از او هنرمندی محقق و پژوهنده ای ارزنده در زمینه هنر عمیق و ریشه دار نگارگری و تذهیب و تشعیر ایرانی ساخته است. خوشبختانه حاصل پژوهش های او در این زمینه ها در طول سالیان گذشته به صورت آثار آموزشی و پژوهشی فرصت انتشار یافته اند. «شیوه تذهیب» یکی از این آثار است.گروه : هنررشته : نگارگریگرایش : تذهیب و تشعیرتحصیلات رسمی و حرفه ای : اردشیرمجرد تاکستانی درسال ۱۳۴۷ به توصیه برادرش وارد هنرستان نقاشی شران شد و از آنجایی که به نقاشی سنتی علاقمند بود بیشتر به این رشته پرداخت . او درسال ۱۳۵۱ از هنر ستان فارغ التحصیل شده و پس از آن به صورت آزاد به نقاشی پرداخته است .استادان و مربیان : اردشیر مجرد تاکستانی درسن ۱۸سالگی فراگیری نقاشی سنتی ایرانی رانزد برادرش آغازکرد . او وقتی وارد هنرستان شد ابتدا ۴ ماه شاگرد استاد ابوطالب مقیمی تبریزی بود و پس از فوت او به شاگردی استاد عباس معیری درآمد . یکسال و نیم نزد او آموزش دید و بعد تا پایان سال۱۳۵۱ شاگرد استاد محمود فرشچیان بود . وی بعدا از راهنمایی های استادانی چون استاد علی مطیع و استاد جبار بیک و استاد سوس بادی و استاد الطافی و محمود فرشچیان سود برده است .وقایع میانسالی : اردشیر مجرد تاکستانی همچنان که به کهنگی ها و میراث کهن فرهنگی ایران می اندیشد،دغدغه های امروزی در حاشیه پیرامون این هنر مانده از گذشته را نیز از یاد نبرده است.چند سال پیش، او بخشی از این نگرانی ها را درحاشیه دوسالانه نگارگری،در قالب یادداشتی به روزنامه ایران سپرد و گوشه ای از نگاه انتقادی اش به جریان های پشت پرده این هنر را با صفا و صداقتی که از هنرش آموخته بود، با مخاطبان نیز در میان گذاشت: «از نخستین دوسالانه، خاطره ای را به خاطرم آورد، تلخ و فراموش نشدنی. بخاطرم آمد، در دوسالانه اول، بنده ناقابل هم داور بودم و بسیار خوشحال از اینکه می توانم خدمتی انجام دهم و دلهایی را شاد سازم، دلیل این شادی آن بود که، همیشه حق خودم ضایع شده بود، دلم می خواست در این فرصت قضاوتی جانانه داشته باشم هر چند که علاقه مند بودم بدون داوری تمامی آثار به نمایش گذاشته شود ولی، چاره ای جز همراهی با دیگران را نداشتم. وقتی آثار همگی فرستاده شد، قرار شد استادان را دعوت کنند تا آثار فرستاده شده را مورد داوری قراردهند. یک عده مسئول انتخاب آثار و عده ای برای جدا کردن بهترین ها! در آنجا بود که فهمیدم مانند این که مسابقه دوو میدانی شروع شده نه قضاوت آثار. بدون این که به زحماتی که دیگران در شهرستانها، بدون امکانات کشیده اند دقت داشته باشند، فقط برای اول، دوم و سوم کردن شاگردان خود از یکدیگر سبقت می گرفتند، منظره ای بسیار نامناسب و البته به یاد ماندنی! به هر حال به این نتیجه رسیدم که کاری از من ساخته نیست و بسیار اشتباه کردم که داخل این معرکه شدم. ناگفته نماند، آثار فرستاده شده خوب بود و بعضی از آنها در حد بسیار عالی می نمود. جاهل فراز مسند و عالم برون در جوید به حیله راه و به دربان نمی رسد. هر چه از جوانمردی و مردانگی، عشق و محبت، هنر

و دوستی نصیحت کردیم نتیجه نداد که نداد. به هر حال سرتان را درد نیاورم در نمایشگاه های بعد برخی شرکت نکردند، بنده هم بـه همین ترتیب در پنجمین دوسالانـه هم شـرکت نکردم، اثری در مـوزه بـود که هـدیه کرده بـودم، آن را به نمـایش گذاردنـد. در پنجمین نمایشـگاه دوسالانه مینیاتور برخی از آثار که قبلًا با نام دیگری در کتاب سالهای قبل به چاپ رسیده، به نام شخص دیگری به نمایش گذاشـته شده است. به گفته برخی از داوران بعضـی از آثار در موقع داوری وجود نداشت، ولی به معرض نمایش درآمد! برخی از آثـار بطور کلی قلم اسـتادان است نه شاگردها و معلوم استماننـد سابق توافقی در بین بوده است مشاغل و سـمتهای مورد تصدی : اردشـیر مجرد تاکسـتانی سالهای اسـتادی هنرسـتان پسران ودختران را دررشته نقاشی به عهده داشت . او درحال حاضر این رشـته را درهنر سـتان دختران تدریس می کند. – سرپرست کارگاه هنری مینیاتور وتذهیب موزه شهدا – از داوران نخستین دوسالانه نگـارگری ایران فعالیتهای آموزشـی : – تـدریس مینیاتور در هنرسـتانهای گرافیک – تـدریس در دانشـگاه تهران ازسالهای ۱۳۵۴ تا ۱۳۶۱ – چـاپ مقالاـتی در زمینـه ابربـاد در دایرهٔ المعـارف بزرگ اسـلامی و تـاریخچه تـذهیب در دایرهٔ المعـارف بزرگ شـیعه سرپرست کارگاه مرمت و صـحافی سنتی نسخه های خطی و نفیس آستانه مقدسه حضرت معصومه (س) از دیگر فعالیتهای اموزشی وی میتوان نـام برد سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : اردشـیر مجرد تاکسـتانی گرچه سالهاست از تهران دور شـده و در شـهر قم به بهانه پـذیرش سـرپرستی کارگاه مرمت و صـحافی سـنتی نسـخه های خطی و نفیس آسـتانه حضـرت معصومه (س)، به گوشه عزلت نشسـته است ،امـا در آن شـهر و دیار نیز، به جـد جهـد، عرصه علم و عمل را با هم در آمیخته و به خلق و تألیف آثار ارزنـده در هنر دیرپای نگارگری پرداخته است.آرا و گرایشهای خاص : اردشیر مجرد تاکستانی اما در این حوزه دست به ابداعات و طرح های تازه زده و هنر تشـعیر و تـذهیب را بـا هم در آمیخته است: «در زمینه آثار تـذهیب، عقیـده ام بر این بود که بایـد فرمی به آن بـدهم تا به صورت مسـتقل به یـک تـابلوی هنری تبـدیل شود. چون تـذهیب از قـدیم الایام غالباً در کنار کتاب آرایی و کتابت به کار برده می شود و تا زمانی که چنین است، اصـطلاحاتی ماننـد ترنـج، لچک، واگیره، شـمس و... دارد. این اصـطلاحات در جاهای مختلفی که لازم باشـد، استفاده می شونـد. حال من سـعی کرده ام با طراحی قوی تر، تـذهیب و تشـعیر را توأم کنم تا این دو هر کـدام به طور مستقل یک تابلو باشند.» تاکستانی درباره هنر نگارگری دیدگاه های ارزنده ای دارد که حاصل نگاه نظری و تجربه عملی مستمر او در این حوزه است:« ما این نوع نقاشـی، حجم سازی و مجسـمه سازی را قبل از دوره ساسانی و قبل از دوره اسلامی داشته ایم. وقتی به نقش برجسـته های تخت جمشـید و مجسمه های دوره اشکانی و آثار ساسانی مراجعه می کنیم، متوجه می شویم این نوع نقاشی، تذهیب و پیکره سازی در این دوره ها وجودداشته است. بعد از حکومت اسلامی در ایلام، مسأله شرقی بودن و شرقی نبودن تصاویر مطرح می شود که بر این اساس، هنرمندان باید نقاشی و یا مجسمه ای را عرضه می کردند که شبیه به انسانی که خداوند خلق کرده است، نباشـد. این هنرمنـدان نیز ابتکاری به خرج دادنـد که آثارشان، عین مخلوقات نباشد. در آثار هنرمندان اروپایی نیز که شـما به آن اشاره کردیـد، بایـد گفت که تا قبل از «چیوتو» نقاشـی به همان روالی بود که ما در قـدیم داشتیم و بعـد از «بوتیچلی» به تـدریج تحولی ایجاد شـد. در واقع همان تخیلاتی که هنرمنـد اروپایی داشت، هنرمندان ما هم داشـتند. مثلاً در مورد «بروگل» در هلند، همه فکر می کردند که وی نقاشـی سوررئالیست است. در حالی که چنین نبوده و اگر تاریخ را بخوانیم اصلاً رئالیست بوده، چون شرایط زمانه خویش را مطرح می کرده است. اشـکالی هم که ما در نقاشـی مینیاتور خود داشته ایم، این است که به طرح مسائل زمان خود نپرداخته ایم. چرا که این نقاشـی در اختیار همه نبوده و اکثریت آن را حرام می دانسته اند و فقط پادشاهان و کتابخانه های سـلطنتی از آن دفاع می کرده اند. پس از این ها، موضوع های رزم و بزم در کار آورده شد. یعنی نسخه های خطی از این نوع کارها تشکیل می شد و بسیار هم رواج یافت. نسخه های مذهبی بسیار مثل قرآن کریم و دیوان شعرا چنین بودند که در ارائه آنها نهایت زیبایی از این رشته نقاشی به کار برده شده است. از اواخر دوره صفویه نیز تغییراتی حاصل می شود، به این ترتیب که نقاشان اروپایی به ایران و نقاشـان ایرانی به اروپا رفت و آمـد می کننـد و این تبادل فرهنگی قـدری باعث می شود که نقاش ایرانی حس کنـد می توانـد در

کارش نوآوری هایی به وجود بیاورد. این موضوع به خصوص در مورد هنرمندانی صدق می کند که در دوره صفویه به هندوستان رفته انـد. دربار مغولی هند در اصل، مأمن بزرگترین هنرمندان و دانشمندان بوده است و نزدیکترین نقاشـی مینیاتور به طبیعت را در نقاشـی مغولی هند شاهد هستیم که بسیار هم زیباست. سپس نقاشان دیگری می آیند تا دوره اواخر قاجاریه و اوایل پهلوی و سپس در دوره معاصر، مرحوم حسین بهزاد می آید و قالب های گذشته را می شکند. یعنی آن آناتومی که در باطن کار وجود داشت، در ظاهر کار نیز مشخص می شود. اکنون نیز هنرمنـدانی که در این زمینه مشغول کار هستند، چه بخواهند و چه نخواهند، همه مدیون مرحوم حسین بهزاد هستند.هر چند که آثار دوره صفویه از نظر فرهنگی میراث ماست، ولی به هر حال، اکنون زمانه تغییر کرده و خیلی چیزها روان تر شده و ما بهتر می توانیم از نظر تصویری با مردم ارتباط برقرار کنیم. چگونگی عرضه آثار : اردشیر مجرد تاکستانی که یکی از شاگردان استاد محمود فرشچیان بود در اعتلای مینیاتور نقش مهمی داشته است . به طور کلی شاگردان فرشچیان خودرا مکلف و ملزم به تصویر گری محض ادبیات ـاعم از شعرو نثر ـنساخته به این هنر ، با مفهومی جدای از رابطه درون مایه ای سنتی و عرفی اش با شعر و ادب نگریسته انـد . موضوع تک کاری های مجرد تاکستانی شبیه به انسانهای دردمنـد و حزن انگیز و اندوهبار و مصیبت ومعصیت زده نقاشان اکسپرسیونست است . این امر از ویژگی های شاگردان استاد فرشچیان است که ازسویی کارهایشان مقید و محدود به تصویر گر ی یک هنر دیگر یعنی ادبیات نیست وازسویی دیگر هنرهای بصری اعم از کاریکاتور وطراحی و گرافیک و حتی «تصویر برای موضوع »را در قالب مینیاتور آورده اند . کارهای تاکستانی از نظر شکل و بافت و پرداخت به کاریکاتور نیز شباهتهایی می یابد .چهره پردازی ها و خاصه نحوه نگرش نقاش به آدمیان با اغراق و مبالغه ای که در چهره هاست کاراو را به قلمرو کاریکاتور نزدیک می کنـد و این همان آزاد انـدیش و نادیده گرفتن قیود مخل درمینیاتور معاصر است . تاکستانی در کنار تحقیق و تفحص، هنرمندی ممتاز و توانا در هنر نگارگری ایران نیز هست. برپایی ده نمایشگاه انفرادی در زمینه نگارگری وبرگزاری بیش از بیست نمایشگاه گروهی وحضور پیاپی در چنـدین نمایشگاه خارجی و... نشان از کار مستمر و خلق آثار تازه در هنری دارد که نیک آموخته است.مبانی نقاشی ایران یا راهنمای آموزش مینیاتور ایرانی نیز از آثار دیگر تاکستانی است.

آثار : آدمیانی که به دار آویخته شده و یا چشم بسته درانتظار شیری از آسمان هستند خود آموز مینیاتور ویژگی اثر : کتاب در سه جلد۳ کتاب ایرانی تجسمی هنرهای مبانی کتاب تشعیر (آموزش طراحی حیوانات) کتاب راهنمای نقاشـی و کتاب آرایی در ایران کتاب شیوه تذهیب کتاب مقدمه تشعیر مبانی نقاشـی ایران یا راهنمای آموزش مینیاتور ویژگی اثر : مبانی نقاشـی ایران یا راهنمای آموزش مینیاتور ایرانی نیز از آثار دیگر تاکستانی است.کتاب از چند فصل اصلی تشکیل شده،در فصل نخست کتاب، نحوه طراحی و نوع به کارگیری خط و اصول نقاشـی ایرانی آموزش داده شـده است.مطالب فصل دوم به اختصار به موارد استفاده از نقطه در طراحی ایرانی می پردازد.در فصل سوم همراه با مثال ها و نمونه های متعدد، شیوه طراحی مناظر مختلف اعم از کوه، سنگ، گل و بوته، ابر، آب، درخت، و حیوان در نقاشـی ایرانی تشریح شـده و در فصـل پایـانی مطالبی دربـاره داغ یـا چگونگی برگردان آثـار استادان نقاشـی قدیم ایران آمده است.نگارگری ایرانی چندین مکتب بنیادین دارد؛ مکتب بغداد یا عباسـی که در قرن هفتم هجری در دوره عباسـی و با تصویر سازی کتب و ترجمه شـده از پهلوی، یونانی سانسکریت به عربی رایـج شد.مکتب سلجوقی که در آن نقش هـا و تزئینـات بر روی متن رنگ آمیزی شـده، نقاشـی می شدنـد.چهره ها با چشم های بادامی و شبیه به نژاد زرد و لباس ها با گل و گیاه و نقوش اسلیمی تزئین می شد .مکتب مغول که در قرن هفتم هجری قمری و پس از استیلای مغول بر ایران با نام مکتب مغول تبریز پی ریزی شـد و مکتب هرات که در زمـان حکومت شـاهرخ پسـر تیمورو در زمانی که پایتخت و مرکز تجمع هنرمنـدان شهر هرات بود ، شکل گرفت.در این دوره نگارگری به شکوفایی و عالی ترین درجه خود رسید.هنر این دوره هنری واقعی، ملی و

موافق با طبع و روحیه ایرانی است.کمال الدین بهزاد در این دوره تحولاتی شگرف در هنر نگارگری به وجود آورد.مکتب تبریز نیز با به حکومت رسیدن اسماعیل صفوی و انتقال پایتخت به شهر تبریز شکل گرفت.بسیاری از هنرمندان از جمله بهزاد به تبریز دعوت شدند که موجب حرکت فرهنگی و هنری و به وجود آمدن شیوه نوینی در نقاشی ایران شد و این شیوه از ترکیب سنت قدیمی نقاشی تبریز و مکتب هرات و روش شخصی بهزاد پدید آمد.نقاشان تبریز به سرپرستی بهزاد معروف ترین شاهنامه این مکتب به نام شاهنامه شاه طهماسبی را مصور ساختند.شاه عباس صفوی نیز پس از انتخاب اصفهان به پایتختی و ساخت بناهای مجلل، رابطه خود را با کشورهای خارجی بهبود بخشید.از همین جا نگارگری ایرانی از موضوعات نقاشی غربی تأثیر پذیرفت.در این دوره چهره نگاری و تک چهره سازی گسترش بیشتری یافت و کم کم حالتهایی از طبیعت گرایی در آثار نقاشان ایرانی پیدا شد.در دوره قاجاریه بار دیگر نقاشی تک شخصیت باب شد، ولی ویژگیهایی که نقاشان در این دوره به کار خود دادند، تفاوتهای زیادی در نقاشی نسبت به دوره صفویه دیده می شود.در این آثار همان ویژگی های اغراق آمیز و ترکیب رخ و نیمرخ نمایی چهره ها و پیکره ها با هم دیده می شود که با استفاده از رنگهای اروپایی کشیده شده اند.۹ مردی که کلاهی باستانی بر سر دارد مردی مصلوب ویژگی اثر : که کنایه ای است ازبه صلیب کشیدن حضرت عیسی منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

مصدق زاده، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حسین مصدق زاده هنرمند کاشیکاروطراح معروف کاشی از هنر مندانی است که توانسته است با درک محضر بهترین و شایسته ترین استاد این فن یعنی پدرمرحومش و نیز با اتکای به استعداد خدادادی و درسایه لیاقت وپشتکار ،درطول بیش از شش دهه آثاری به وجود آورد که به حق ،هریک دنیایی زیبا و رمز و راز و ابتکار و خلاقیت را در خود نهفته دارند . وی را می توان آخرین بازمانده خاندانی دانست که از دوران صفویه در اصفهان آن روزگار کاشیکاربودند و باشیوه های مختلف این هنر بدیع ،بناهای مذهبی و سایر آثار ایران ودیگر ممالک را زینت می بخشیدند .

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : کاشیکاری

والدین و انساب : پدر حسین ، مرحوم استاد عبد الغفارمصدق زاده بود که اونیزفرزند مرحوم استاد محمد مصدق زاده ،کاشیکار برجسته عصر قاجاربود . پدران استادحسین از دوران صفویه از استادان بی بدیل هنر کاشیکاری بوده اند که هریک دردوران خود از شهرت و آوازه چشمگیری برخوردار بوده اند و هم اینک نام اکثر آنان بر کتیبه های مساجد و بناهای اصفهان و دیگر شهرها مخلد است .

خاطرات کودکی : حسین مصدق زاده دردوران کودکی بود که کاشیکاری را فرا گرفت . طوری که دورا ن کودکی حسین درحالی می گذشت که پدرش کاشیهای معرق سردر مسجد امام (مسجد شاه آن زمان)را مرمت می کرد و در ضمن رموز و دقایق کاررا نیز به او و فرزند دیگرش (مرحو م استاد محمد مصدق زاده)می آموخت .

استادان و مربیان : اولین حسین مصدق زاده ، پدرش عبد الغفار بود . عبد الغفار به اندازه ای به این هنر علاقمند بود که وصیت کرد تا فرزندانش هنر کاشیکاری را فرا گیرند . حسین ۱۲ ساله بودکه پدرش را از دست دادو حاج ید الله مغزی را که خویشاوندش بود

به استادی برگزید .

همسر و فرزندان : حسین مصدق زاده نیز همچون پدر مرحومش ،فرزند ان خود را به فراگیری هنر کاشیکاری تشویق و ترغیب کرده است . به طوری که دو پسران او که درسن ۴۰تا۴۲ سالگی هستند زیر نظر وی به کار مشغول می باشند.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : خلاقیت و ابتکار حسین مصدق زاده و برادرش محمد مصدق زاده باعث شد تا از وجود آنان جهت تدریس درهنرستان هنرهای زیبا استفاده کنند . مصدق زاده از بدو تاسیس اداره باستان شناسی که بعدا فرهنگ و هنر شد و سپس به سازمان میراث فرهنگی تغییرنام داد ، بااین دستگاه همکاری داشته است .

چگونگی عرضه آثار : حسین مصدق زاده درطول بیش از شصت سال کار مداوم خدمات بسیاری به هنر کاشیکاری ایران کرده است . او درطول حیات پر، خویش ، کاشیکاری ۶۲ محراب ، ۳۳ سردر مسجد ، ۱۸ منار، ۹ گنبد را طراحی و اجرا کرده است . ---
----

آثار :

۱ تعمیر بارگاه امام کاظم (ع) و امام جواد (ع) درکاظمین

۲ تعمیر کاشی های مدرسه چهار باغ امام صادق اصفهان

۳ تعمیرمسجد حاج محمد جعفر آباده ای اصفهان

۴ سردر برخی ادارات در عمان

۵ سردرامامزاده اسماعیل اصفهان

۶ سردرخانه هنرمندان اصفهان

۷ سردرورودی بانک خون تبریز

۸ طراحی بیمارستان هلال احمر دردوبی

۹ طراحی سردرامامزاده گوگد گلپایگان

۱۰ طراحی سردرورودی امامزاده زید اصفهان

۱۱ طراحی کاشیکاری ۴ سردربازار امام خمینی لار

۱۲ طراحی کاشیکاری آرامگاه رودکی درتاجیکستان

۱۳ طراحی کاشیکاری حسینه محله منصوریه کویت

۱۴ طراحی کاشیکاری سقاخانه حضرت ابوالفضل

۱۵ طراحی کاشیکاری محراب مسجد حاجی درگلپایگان

۱۶ طراحی کاشیکاری مسجد آقا مسیح گلپایگان

۱۷ طراحی کاشیکاری مسجد امیرالمومنین درلار

۱۸ طراحی کاشیکاری مسجد جامع خوانسار

۱۹ طراحی کاشیکاری مضیف خانه خوانسار

۲۰ طراحی محراب مسجد لار

۲۱ کاشیکاری آرامگاه خیام درنیشابور

۲۲ کاشیکاری حرم امام علی (ع) درنجف

۲۳ کاشیکاری صحن آستانه حضرت معصومه درقم

۲۴ کاشیکاری صحن امام خمینی حرم امام رضا (ع) درمشهد

۲۵ کاشیکاری گنبد شاهچراغ (احمد بن موسی) درشیراز

۲۶ کاشیکاری مسجد کبود ایروان

۲۷ مرمت حرم حضرت رقیه (س) درسوریه

۲۸ مرمت سردر امیر چخماق یزد

۲۹ مرمت صحن حرم امام حسین (ع) درکربلا

۳۰ مرمت کاشی های مسجد جامع کبیریزد

منابع زندگینامه :حسین مصدق زاده ،آخرین بازمانده این خاندان هنرمند ، فصلنامه فرهنگ اصفهان ،شماره ۲۰ ، تابستان ۱۳۸۰ ، ص ۷۷

نجار، احمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(اوایل س یازدهم ق)، نجار، طراح و نگارگر. از آثار رقم‌دار این استاد، درب چوبی کم نظیر و پر مهارت یکی از بقاع متبرکه است که به نقوش اسلیمی و ترنجی مشبک پیراسته گشته است و در نوع خود زیبا و استادانه است. در بالا ـ و داخل مربعات کوچکتر، نقوشی از ترکیب چهار علی، به خط تزیینی کوفی و در دو مربع بزرگتر چپ و راست، تعاریف: «ناد علیا... الی آخر» به خط ثلث عالی کنده کاری شده است، در قرینه‌ی پایین‌تر، ادعیه دیگری کنده‌کاری شده و به خط رقاع چنین رقم دارد: «عمل احمد بن عبدالغنی نجار» و در مقابل آن، رقم کاتب چنین نوشته شده: «کتبه العبد میر علی بن محمد ۱۰۰۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۸/ ۱).

نظام بندگیر تبریزی

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، نقاش. گچبر و نگارگر و رسمی‌ساز محراب مسجد جامع مرند است که آن را در کمال استواری بنا نهاده و در فاصله دو سر ستون آن نام سازنده آن چنین درج شده: «عمل عبدالفقیر نظام بندگیر تبریزی». این بنا، به امر ابوسعید بهادر خان در ۷۳۱ ق فرجام پذیرفته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۹۲/ ۳).

نقشه چی، محمد حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد حسین نقشه چی در سال ۱۲۸۳ ه.ش، در فراهان متولد شد . پس از طی دوران مدرسه به تدریج در کنار پدر خود به رموز کار نقشه قالی آشنا شد و اصول طراحی و رنگ آمیزی را فراگرفت . وی پس از آنکه به تهران رفت ، در سال ۱۳۰۹ ه.ش وارد مدرسه ی صنایع قدیمه شد و تا سال ۱۳۱۳ ه.ش به تحصیل پرداخت و در طراحی و ساخت و ساز رنگ مهارت یافت . سپس به صورت قردادی به استخدام وزارت پیشه و هنر ، اداره ی هنرهای ملی ، به عنوان طراح و نقشه کش در آمد . وی تا سال ۱۳۲۶ه.ش به کار خود ادامه داد تا در این سال به استخدام رسمی اداره ی هنرهای زیبا کشور درآمد ، و در سال ۱۳۴۱ه.ش پس از بیست و هشت سال فعالیت بازنشسته شد و پس از آن به کار خوشنویسی پرداخت . وی تا سال ۱۳۶۷ه.ش ، یعنی تا سال درگذشت وی ، نقش ها و طرح های مدادی و رنگی قالی و نقاشی خط ساخته و پرداخته است که اغلب این آثار نزدخانواده وی نگهداری می شود .

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : تذهیب

والدین و انساب : محمد حسین نقشه چی در سال ۱۲۸۳ متولد شد . پدرش کارگاه قالی بافی داشت .

اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : محمد حسین نقشه چی از همان اوان کودکی با شانه زنی فرش درکارگاه قالی بافی پدرش آشنا شد. و در طی تحصیل در مدرسه در کنار پدر هنرمندش به رموز طرح و رنگ پی برد.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد حسین نقشه چی پس از طی دوران مدرسه به تدریج درکنار پدر با رموز کارنقشه قالی آشنا شد و اصول طراحی و رنگ آمیزی را فراگرفت .همان سالها در اراک مدتی نیز زبان فرانسه آموخت . بعد از مهاجرت به قم رهسپار تهران گردید و در سال ۱۳۰۹ ه.ش به مدرسه صنایع قدیمه راه یافت . محمد حسین نقشه چی درمدرسه صنایع قدیمه ،درمحضر میرزا علی درودی در رشته های نقشه قالی ،تذهیب ،نقشه کاشی ،نقش گره تا سال ۱۳۱۳ ه.ش ه تحصیل پرداخت و در طراحی و ساخت و ساز رنگ مهارت یا فت .

فعالیتهای ضمن تحصیل : در هفده سالگی به قم مهاجرت نمود و چند صباحی در آن شهر به طراحی نقش قالی پرداخت .

زمان و علت فوت : محمد حسین نقشه چی در سال ۱۳۶۷ در گذشت .

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : به صورت قرار دادی به استخدام وزارت پیشه و هنر ،اداره هنرهای ملی ،به عنوان طراح و نقشه کش در آمد .وی تا سال ۱۳۲۶ ه.ش به کارخود ادامه داد تا در این سال به استخدام رسمی اداره هنرهای زیبا کشور در آمد .

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : او در سال ۱۳۴۱ ه.ش پس از بیست و هشت سال فعالیت بازنشسته شد . پس از بازنشستگی به کار خوشنویسی ادامه داد .

جوائز و نشانها : به سبب درخشش آثارش در این نمایشگاه از سوی وزیر اقتصاد ملی وقت در تاریخ ۴ تیر ۱۳۲۶ تقدیر نامه ای دریافت می کند .

چگونگی عرضه آثار : نقشه قالی های تمام رنگ استاد نیز ردیف برترین آثار نقش قالی معاصر ،درموزه فرش ایران به نمایش در آمده است و در همان جا نیز نگهداری می شود . نقشه قالی های تمام رنگ استاد نیز در ردیف برترین آثار نقش قالی معاصر ،در موزه فرش ایران به نمایش در آمده است و در همان جا نیز نگهداری می شود . در سال ۱۳۲۶ وی در نمایشگاه هنرهای زیبا ی

معاصر شرقی ،در دهلی نو ،شرکت داشت . ---

آثار :

۱ دفتر یادبودی که متجاوز از سی طرح تذهیب رنگ شده استاد

ویژگی اثر : برای امضای شخصیتهای جهانی که از موزه هنرهای ملی بازدید داشته اند ،ساخته شده که در موزه فوق الذکر محفوظ است .

۲ طراحی نقش کاشی های کاخ گلستان سابق

ویژگی اثر : اعزام او به اصفهان برای طراحی نقش کاشی ها در سال ۱۳۳۸

۳ طراحی و تعمیر کاشی های سقف مسجد جامع کابل

ویژگی اثر : اعزام به مدت شش ماه به افغانستان -۱۳۲۲

۴ فعالیت در طراحی نقوش دیوار و سقف گنبدی شکل کاخ مرمر

ویژگی اثر : با همکاری اساتیدی چون عبدالله باقری ،حسین جاسبی منابع زندگینامه :

انجمن آثار و مفاخر فرهنگی ،گلزار مشاهیر ، زندگی نامه درگذشتگان مشاهیر ایران ۱۳۵۸-۱۳۷۶ ه.ش ، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی ، ص ۴۶۹۲عباس سرمدی، دانشنامه هنرمندان ایران و جهان اسلام. تهران،هیرمند.۱۳۸۰

فرش

امینی، جمشید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۸۲ ش)، نقاش و بافنده‌ی قالی. در تهران متولد شد. از شاگردان کمال‌الملک بود. در حدود پانزده سالکی وارد مدرسه‌ی صنایع مستظرفه شد و به پیشنهاد کمال‌الملک، نقاشی‌های او پرتره‌ی روبنس را روی قالی آورد و بافت. بعدها در مدرسه‌ی کمال‌ملک به تدریس بافت و نقشه‌های قالی اشتغال یافت. پس از انقلاب از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به نشان درجه یک هنری برابر با دکترا نایل گردید. آثار وی تاکنون در دو نمایشگاه انفرادی در بروکسل و ازمیر به تماشا گذاشته شده و از هر دو نمایشگاه مدال طلا گرفته است. هم‌اکنون اثارش در موزه‌ی هنرهای ملی، کاخ سعدآباد و کتابخانه‌ی رامبراند نگهداری می‌شود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :کیهان فرهنگی (س ۱۰، ش ۱، ص ۶۶).

بهادری، عیسی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

طراح فرش، نگارگر.

تولد: ۱۲۸۴، اراک (در بخش پرچللو).

درگذشت: ۱۳۶۵، پاریس.

عیسی بهادری در یکی از بخش‌های تابعه‌ی اراک به نام بزچللو در مزرعه‌ی خانوادگی به نام آقچه کهریز متولد شد. پس از پایان تحصیلات راهی تهران شد و در مدرسه‌ی کمال‌الملک به کار طبیعت‌سازی مشغول شد. در سال ۱۳۱۵ در اصفهان، سرپرستی هنرستان جدیدالتأسیس را پذیرفت. استاد بهادری در خلق نقشه‌های فرش، ماهر بود. فرش «بشریت» او همراه با چند اثر دیگر در موزه‌ی هنرهای ملی و همچنین موزه‌ی هنرهای زیبای اصفهان و موزه‌ی فرش ایران موجود است. طرح «تولد انسان» طرحی برای فرش است که در اداره‌ی فرهنگ و هنر (سابق) بافته شده است. این فرش در موزه‌ی هنرهای ملی نگه‌داری می‌شود. یکی از تابلوهای او به نام «مجلس ابن سینا» در موزه‌ی لوور پاریس می‌باشد. از ابتکارات او، استفاده‌ی هنرمندانه از طرح‌های گل و برگ و پرنده، به جای اشکال هندسی بر روی «میز خاتم» (به صورت معرق) است. ترمیم کاشی دور مجسد شاه را که قسمتی از آن ریخته بود، از جمله فعالیت‌های اوست. از کارهای دیگر او، کاشی‌کاری نمای هنرستان هنرهای زیبا و طرح کاشی و گلدسته حرم حضرت سیدالشهداء (ع) را می‌توان نام برد.

عیسی بهادری نشان‌های هنری از نمایشگاه‌های دنیا دریافت کرده است، از جمله دیپلم «دونور» و مدال طلا از نمایشگاه جهانی بروکسل و نشان علم و هنر از فرانسه.

عیسی بهادری در سال ۱۳۶۵ در فرانسه درگذشت و در گورستان پرلاشز پاریس به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

بیات زنجانی، عباس

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

درگذشت: ۳ شهریور ۱۳۷۳.

عباس بیات زنجانی هنرمند ملیله کار و نقره کار بود.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

پرستش کاشانی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۳ ش)، شاعر و نقاش قالی. وی در کاشان متولد شد و تحصیلات مقدماتی را در همان شهر گذراند، آنگاه به کار نقاشی قالی اشتغال ورزید، پس از چندی به اصفهان رفت و در آنجا ساکن شد. پرستش از قریحه‌ی شعری خود در راه بیداری و بهبود زندگی کارگران مدد گرفت. او به زبان مردم شعر می‌گفت و اشعارش ساده و بی‌تکلف بود. از آثار وی: «نقاشی قالی»؛ «من و خیام»؛ «صدف بسته».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای معاصر اصفهان (۱۰۶ –۱۰۵)، سخنوران نامی معاصر (۷۶۱ –۷۵۵ /۲)، فرهنگ سخنوران (۱۶۵)، مؤلفین کتب چاپی (۳۴۷ –۳۴۶ /۵).

تقدیری آذر، لطیف

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

لطیف تقدیری آذر در سال ۱۳۰۶ در شهر اردبیل به دنیا آمد وی از کودکی به آموختن قالی‌بافی و گلیم بافی نزد استادان مجرب این رشته پرداخت و طی سالهای متمادی به آثار گرانبهایی از این هنر خلق کرد. وی دارای نشان درجه یک هنری در رشته هنری قالی و گلیم دیواری است.گروه : هنررشته : قالی بافیگرایش : قالی و گلیم بافیاوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : زندگی دشوار کودکی لطیف تقدیری آذر و از پی امرار معاش خانوادگی، از ۶ سالگی در کارگاه قالیبافی استاد صانعی فر در اردبیل مشغول به کار می شود و ضمن آموختن هنری که همه زندگی او را در بر می گیرد، با همه کودکی کمک خرج خانواده نیز به حساب می آید. تقدیری آذر را شاید تقدیر راهی تهران می کند تا خیلی زود به جمع شاگردان استاد صاحبنام زمانه جمشید امینی بپیوندد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : لطف تقدیری آذز آموختن هنر قالی و گلیم بافی از شش سالگی درکارگاههای این رشته نزد استادانی مانند استاد صانعی فر در اردبیل شروع کرد و در ادامه او سال ۱۳۲۲ به تهران مهاجرت کرده و در سال ۱۳۳۵ در کارگاه گلیم و قالیبافی اداره هنرهای زیبای وزارت فرهنگ و هنر، زیر نظر استاد جمشید امینی به بافت قالی پرداخت. از سال ۱۳۳۵ بافت «تاپستری» یا «گلیم های تصویری» در کارگاه بافت میراث فرهنگی (اداره کل هنرهای سنتی)، آغاز و در حقیقت پس از سه قرن این هنر قدیمی دوباره احیا می شود. در این کارگاه به آن نوع بافت «گوبلن بافی» می گفتند. بافندگان ماهری چون «جمشید امینی» و « لطیف تقدیری آذر » به بافت آثار نقاشانی چون کمال الملک و ملک الشعرای صبا همت گماردند و در این کارگاه بود که آثاری از نقاشان معاصر چون بهرام عالیوندی، جلیل ضیاء پور و منوچهر شیبانی نیز بافته شد.(۲)استادان و مربیان : از استادان لطیف تقدیری آذر در هنر قالی و گلیم بافی میتوان به استاد صانعی فر همینطور استاد جمشید امینی نام برد. امینی از شاگردان کمال الملک و از فارغ التحصیلان مدرسه صنایع مستظرفه بود که گوبلن بافی را نیز در ایران به اوج رساند و از دست کمال الملک در این رشته درجه استادی گرفت و گوبلن های او زینت بخش بسیاری از موزه های جهان شد، و هم او بود که لطیف تقدیری جوان را با هنر خویش آشنا کرد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : لطیف تقدیری آذر در سال ۱۳۴۹ به سرپرستی کارگاه قالی و گلیم بافی انتخاب شد و سرانجام در سال ۱۳۶۰ از کار در کارگاه میراث بازنشسته شدفعالیتهای آموزشی : لطیف تقدیری آذر بعد از بازنشستگی پیوسته به آموزش، بافت و مرمت قالی پرداخته است.جوائز و نشانها : لطیف تقدیری آذر دارای نشان درجه یک هنری در رشته هنری قالی و گلیم دیواری است.چگونگی عرضه آثار : خلاقیت و چیره دستی لطیف تقدیری آذر در بافت قالی فارس و ترکی بافی و نیز گلیم، گوبلن و رنگرزی الیاف، موجب پدید آمدن آثار منحصر به فردی شده است. بافت قالیچه های بسیاری با نقشه های استاد فرشچیان، گلیم، گوبلن های حکیم باشی (نقاشی استاد کمال الملک ــ) ملک الشعرا ــ حضرت مریم و مسیح ــ مولانا ــ دو کله قوچ ــ دختر ترکمن و آموزش هنرجویان از نمونه فعالیت های ایشان در این دوره است.

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

حکمت نژاد، حسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حسن حکمت نژاد معروف به مجنونی (متولد ۱۳۰۳ ه.ش.) از طراحان و قالیبافان صاحب سبک ایران به شمار می رود. هنر قالیبافی میراثی از پدران اوست و صفت مجنونی به دلیل شیدایی است که در این حرفه از خود بروز دادند. از ویژگیهای هنر این خاندان استفاده از رنگهای گیاهی با تنوع و تعدد بسیار زیاد, استفاده از نقوش سنتی و اصیل ایرانی و دقت در بافت ریز و ازدیاد گره در بافت می باشد. از جمله آثار وی , بافت قالیچه موسوم به ؛؛ ستا ره دنبا له دار ؛؛ است که دارای طرحی واحد اما رنگهای متنوع می باشد. برخی دیگر از آثار وی نیز به نامهای بازگشت (با ا لهام از هنر سوزن دوزی) , اعجاز (قالی دو رو) , شال کشمیر , هدهد, ستایش , همراه, سماع, شیرین و ... می باشد.گروه : هنررشته : قالی بافیگرایش : طراحیوالدین و انساب : پدرحسن حکمت نژاد ، محمد کاظم از جمله قالیبافان مشهور و صاحب نام بود. وی نیز صنعت قالیبافی و طراحی نقش قا لی را از پدرش موسوم به ؛؛ احمد بیگ ؛؛ به ودیعت برده بود. احمد بیگ جد حکمت نژاد از صاحب منصبان دربار ظل ا لسلطان بود که در اواخر عمر , به دلیل علاقه و عشق به قالی و قالیبافی یکباره به شغل خویش پشت ژا زد و پای دار قا لی نشت. در اوان جوانی (محمد کاظم) رویداد وصلت او با حاجیه خانم زهرا, در رواج و رونق کار محمد کاظم تاثیری به سزا گذاشت , چرا که همسر جوان با یادگیری این فن شوی خویش را همرامی کرد.اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : در سال ۱۳۲۰ با عزیمت پهلوی دوم و حضور سران متفقین به ا یران , نشانه های نا امنی و فقر هر روز بیشتر و آشکارتر می شود. این مهم در جریان استمرار هنر آفرینی و قالیبافی این خاندان آمچنان آشکار می شود که محمد کاظم مجنونی چونان سایر همکاران خویش ایامی را به خانه نشینی می گذراند. حاصل ازدواج محمد کاظم چهر پسر می باشد که در این میان حسن , بار رسالت خطیر قا لیبافی را در خاندان مجنونی ها بعد از مرگ پدر به دوش گرفت.خاطرات و وقایع تحصیل : پس از به قتل رساندن محمد کاظم مجنونی توسط رقبای خود در عرصه قالی اصفهان , فقر و ناداری دامان خانواده را رها نمی کند. در این ایام است که حسن حکمت نژاد , با شور و عشق بسیار آستین بالا می زند و به تعبیر دیگر به گرفتن انتقام خون پدر می پردازد و این سرآغاز عمده و مهمی در سرنوشت قالی مجنونی ها می آید. حسن به ناگزیر کار در داروخانه را رها می کند تا از یک سو به جبران دیون و بدهکاریهای پدر بپردازد و از سوی دیگر رونقی به توسعه قا لیبا فی بخشد.استادان و مربیان : بنا به میل پدر و مادر قا لیباف, حسن آرام آرام کنار دست آنها به راز قا لیبافی آشنا شد. حسن حکمت نژاد در شش سا لگی اولین گره بر گره تار قا لی می نشاند.وقایع میانسالی : نزدیک به سال ۱۳۴۵ حسن حکمت نژاد از پس نیم قرن تلاش بی وقفه آرام آرام در میانسالگی از فعالیت بی وقفه دست می کشد.این مهم , جدا از نبود تاب و توان لازم , معلول عوامل دیگری در از جمله سر خوردگیهای او در بازار قالی , نبود و ندید تجلیل از سالیان سال تلاش و نثار جوانی و عمر , این سخت کوش قا لیباف را به گوشه نشینی وا می دارد. همین است که با سفربه کشور های اروپایی و امریکا و ژاپن رایزنی لازمی را در زمینه آشنایی و ارتباط هر چه بیشتر با مراکز عمده تجاری و اقتصادی قا لی ایرانی شروع می کند. همگام با پیروزی انقلاب اسلامی به سال ۱۳۵۷ , مجنونی سالدیده بار دیگر مختصر فعالیت پرثمری را در عرصه بافت قا لی و طراحی نقش قا لیچه آغاز میکند. این بازگشت دوباره , حکایت از تحولی معنوی , همگام با تحولات سیاسی و اجتماعی در ذهن مجنونی دارد. حاصل این تحول بافت قا لیچه هایی است که گویی سر فصل نوینی را در کار آشکاری ارزشهای نقش و رنگهای قا لیچه های مجنونی ها گشوده است.در چنین رجعتی است که قا لیچه های ستاره دنبا له دار بافته می شود, یک طرح واحد و بافت هفت قالیچه در زمینه های گوناگون رنگهای نوین.در سال ۱۳۶۷ عارضه سکته قلبی مجنونی را به انزوا ی ناگزیر وا می دارد. مجنونی را دیگر نای این مختصر فعالیت

هم نمی ماند.فعالیتهای آموزشـی : به دلیل نبود امکان بر پایی دار قالی در منزل حسن حکمت نژاد , حسن کارگاهی مستقل در قلب شهر اصفهان بر پا می کند.در این کارگاه او با استخدام تنی چند از دختران قالیباف جوان , به سر پرستی سا لدیده بی بی به اسم بی بی سـکینه , جانانه و عاشقانه به کار ادامه می دهد. همین است کهحسن یکباره نهصتی ماندگار را در عرصه قا لی بر پا می کند.آرا و گرایشـهای خاص : ویژگی قا لی خاندان مجنونی (حسن حکمت نژاد) را می توان به طور خلاصه در چند عامل مهم و سرنوشت ساز شـرح داد ؤ اسـتفاده از رنگهای گیاهی ؤ این مهم بنا به وصیت وتوصیه محمد کاظم از جمله شاخص های قا لی مجنونی است . ۲- کـاربرد منطقی نقوش سـنتی و اصـیل هنر ایران در قـالی ؤ از جمله این نقوش می توان به اسـلیمی هـا و ختـاتی هـا وگلهـای شاه عباسـی و به ویژه برگردان منطقی از نقوش کاشیکاری های خانه های خدا , به ویژه مسـجد شـیخ لطف اله و سـقف این مسجد در اغلب قالی و قا لیچه های مجنونی ها اشاره کرد. ۳- دقت در بـافت ریز و افزودن گره در قا لی و قا لیچه های مجنونی ها ؤ این دقت تا "نجا آشکار استکه گاه قا لی یا قا لیچه ای از مجنونی ها به نازکای پارچه ای قابل تا شدن است.

آثار : ۱ قا لی یاد ابعاد ۳ در ۴ متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۲ قا ل ی سـتاره دنبا له دار (آرام) ابعاد ۱/۶۵ در ۱/۶۵ متر ویژگی اثر : طراح حسـن حکمت نژاد۳ قا لی سماع ابعاد ۲/۵ در ۱/۶۰ مـتر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۴ قا لی آرزو ابعاد ۲/۵ در ۲/۵ متر ویژگی اثر : طراح حـاج عباس کر باسـیون۵ قـا لی اعجـاز (فرش دورو) ابعاد ۲/۶۰ در ۱/۸ مـتر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۶ قا لی بازگشت (سوزن دوزی) ابعاد ۱ در ۱/۲۰ متر ویژگی اثر : الهام از هنر سوزن دوزی- حسن حکمت نژاد۷ قا لی پرنـده بهشتی ابعاد ۱۶۰ در ۲/۴۸ مـتر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۸ قا لی راز ابعاد ۱/۱ در ۹۰ متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۹ قـا لی زردیس ا بعاد ۲/۵ در ۳/۵ مـتر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۱۰ قا لی سپیـده ابعاد ۱۶۰ در ۲/۴۸ متر ویژگی اثر : طراح رضا حکمت نژاد۱۱ قا لی سـتاره دنبا له دار (نیلا) ابعاد ۱/۶۵ در ۱/۱۵ متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۱۲ قا لی سـتاره دنبا له دار (سپهر) ابعاد ۱/۶۵ در ۱/۱۱۵ مـتر ویژگی اثر : طراح حسـن حکمت نژاد۱۳ قا لی سـتاره دنباله دار (وقار) ابعاد ۱/۶۵ در ۱/۱۵ مـتر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۱۴ قا لی سـتاره دنباله دار (فتنه) ابعاد ۱/۶۵ در ۱/۱۵ متر ۱۵ قا لی سـتاره دنباله دار (لیلا) ابعاد ۱/۶۵ در ۱/۱۵ مـتر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۱۶ قا لی سـتاره دنباله دار (خورشید) ابعاد ۱/۶۵ در ۱/۱۵ مـتر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۱۷ قا لی سـتاره دنباله دار (فتنه) ابعاد ۱/۶۵ در ۱/۱۵ متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۱۸ قا لی سـتایش ابعاد ۱/۸ در ۱/۷۵ مـتر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۱۹ قـا لی شاخ گوزن ابعاد ۹۰ در ۵۳متر ویژگی اثر : طراح محمد کاظم مجنونی۲۰ قا لی شاخ گوزن ابعاد ۶۰ در ۱/۱۰ متر ویژگی اثر : طراح رضا حکمت نژاد۲۱ قا لی شال کشـمیر ابعاد ۱/۶۵ در ۲/۷۳ مـتر ویژگی اثر : طراح حسـن حکمت نژاد۲۲ قـا لی شب نما (سـلام) ابعاد ۱۶۰ در ۲/۴۸ متر ویژگی اثر : طراح حسـن حکمـت نژاد۲۳ قا لی شـکوه ابعاد ۹۹ در ۲/۱۶ متر ویژگی اثر : طراح استاد رفیعی۲۴ قا لی شـیدایی ابعاد ۲/۴۵ در ۱/۵۵ متر ویژگی اثر : طراح محمد کاظم مجنونی۲۵ قا لی شیرین ابعاد ۲ در ۳ متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۲۶ قـا لی عقیق ابعاد ۳ در ۴ مـتر ویژگی اثر : طراح محمـد کـاظم مجنونی۲۷ قـا لی فیروزه ابعاد ۲ در ۳ مـتر ویژگی اثر : طراح حسـن حکمت نژاد۲۸ قا لی قهر و آشتی ابعاد ۳/۱۸ در ۱/۱۸ متر ویژگی اثر : طراح استاد رفیعی۲۹ قا لی گردانی ابعاد ۳×۲ متر ویژگی اثر : طراح محمـد کاظم مجنونی۳۰ قـا لی گلـدانی ابعاد ۹۰ در ۵۳متر ویژگی اثر : طراح محمـد کـاظم مجنونی۳۱ قـا لی مجبوب ابعاد ۱/۸۵ در ۱/۲۵ متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۳۲ قا لی محرمان ابعاد ۲/۲۸ در ۱/۵۵ متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۳۳ قـا لی میراث (مـاهی درهم یـا زنبوری) ابعاد ۲/۳۰ در ۱.۵۰ متر ویژگی اثر : طراح محمـد کـاظم مجنونی۳۴ قـا لی نقش در نقش ابعاد ۱/۶۵ در ۱/۱۷ مـتر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۳۵ قا لی هاله ابعاد ۲/۴۰ در ۱/۴۵ متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۳۶ قا لی هدهد ابعاد ۱/۵۵ در ۱/۸ متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۳۷ قا لی هما هنگ ابعاد ۱/۸۰ در ۱/۲۲ متر

ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۳۸ قا لی همراه ابعاد ۲/۲۸ در ۱/۵۵ متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۳۹ قا لی یاقوت ابعاد ۴ در ۶ متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۴۰ قالی پیام ابعاد ۲/۲۸ در ۱/۵۵ متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد۴۱ قالی ستاره دنباله دار (نور باران) ابعاد ۱/۶۵ در ۱/۱۵ متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

زیدی لطیفی، ابوالفتح

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سید ابوالفتح زیدی لطیفی ؛؛معروف به رسام عرب زاده (۱۳۷۶-۱۲۹۳ه.ش) از طراحان و نقش آفرینان صاحب سبک ایران است . وی ابتدا در مکتب پدر (حسین زیدی لطیفی) که خود از هنر آ موختگان مکتب کمال الملک بود و سپس در هنرستان تبریز (رسام ارژنگ) و مدرسه صنایع قدیمه تهران به یادگیری فنون قا لیبافی, طراحی, مینیاتور, مجسمه سازی و ... پرداخت. همزمان با آن ایام به خاق آثاری چون طراحی نقش کاشی ساختمان مجلس شورا و فرش رقص فرشتگان دست زد. عرب زاده با آثار خود بافت پرتره ها , تصاویر بناهای تاریخی , طرحهای مینیاتوری را ترویج نمود. از ابتکارات وی, بافت آرم شرکتهای تجاری و «« گره آویز »» در بافت قا لی است.گروه : هنررشته : قالی بافیگرایش : طراحیوالدین و انساب : پدر رسام عرب زاده ؛؛ حسین زیدی لطیفی ؛؛ معروف به ؛؛ سید عرب ؛؛ بود. اجداد پدری وی از اعراب زیدی بودند که بنا روایت خود , سه نسل قبل از تولدش از حجاز مهاجرت کرده و روی به سرزمین ایران نهادند. بدین سبب فامیل ؛؛ عرب زاده ؛؛ را بر خود نهادند.خاطرات کودکی : خاطرات دوران کودکی رسام عرب زاده با گسترش جنگ جهانی اول و آشفتگی سیاسی کشور رقم می خورد.به ویژه آ نکه شهر و دیار وی آذربایجان و تبریز در سال ۱۲۹۹ شمسی (هفتم آوریل ۱۹۲۰) با قیام دموکراتهای آذربایجان به سرکردگی محمد خیابانی و تشکیل دو لت موقت خیابانی شرایطی نابسامان تر از دیگر شهر های ایران پیدا کرد.اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : پدر رسام عرب زاده از یاران و هنر آموختگان ؛؛ کمال الملک ؛؛ بود که در عرصه نقاشی خیالی ساز قهوه خانه وطراحی نقش فرش صاحب ذوق و شیوه و نگرشی ویژه بود. در سال ۱۲۹۹ هجری شمسی گسترش فقر وبیکاری در تبریز , پدرش سید عرب را چونان بسیاری دیگر از مردم ناگزیر به ترک شهر و دیار کرده و راهی پایتخت نمود.تحصیلات رسمی و حرفه ای : رسام عرب زاده بعد از اتمام تحصیلات دبستانی به هنرستان تبریز که به همت ؛؛ رسام ارژنگی ؛؛ بر پا شده بود وارد می شود و در رشته مینیاتور مشغول تحصیل و یادگیری می شود. پس از آن وارد مدرسه صنایع قدیمه تهران به ریاست ؛؛ طاهر بهزاد ؛؛ می شود. پس از ورود به این مدرسه روزها به آموختن می پرداخت و دیگر اوقات را همچنان به کار طراحی نقش کاشی مشغول می شود.ایامی بعد از تحصیل در مدرسه صنایع قدیمه رسام با دایر نمودن کلاس نقاشی به طور مستقل وارد عرصه کار هنری گشت و به تعلیم هنر آموزان مشغول شد.خاطرات و وقایع تحصیل : نخستین حادثه جدی در زندگی هنری رسام عرب زاده را می توان ورود به هنرستان تبریز که به همت ؛؛ رسام ارژنگ ؛؛ پایه گذاری شده بود , دانست. واقعه دیگر در شانزده سالگی روی می دهد, زمانی که مادرش از دنیا می رود و تنهایی و غم مادر از یک سو و ازدواج مجدد پدرش , او را وا می دارد که تن به وصلت بسپارد. حاد ثه ای که از شوریدگی و دستیابی وی به آرزوهای هنری اش می کاهد.فعالیتهای ضمن تحصیل : رسام عرب زاده در تابستانها به طور جدی نقاشی را در دکه پدر دنبال می کند. پدر رسام , پسر را آرام آرام در نقاشخانه اش مسوول جوابگویی به مشتریها و همکاری جدی در تمام کردن رنگ آمیزیها و نقاشی هایش می سازد.پس از مهاجرت تهران برای ورود به مدرسه صنایع قدیمه تهران طرح و نقشه کاشی ساختمان مجلس شورای ملی

سابق را می آفریند.استادان و مربیان : اولین استادو مربی دوران کودکی رسام عرب زاده , پدرش بود که اصول نقش آفرینی را نزد او آموخت.وقایع میانسالی : مسافرت به بن آلمان برای شرکت در سمیناری در زمینه فرش و بافت آن.زمان و علت فوت : رسام عرب زاده در سال ۱۳۷۶سرانجام چشم از جهان فروبست.مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : رسام عرب زاده در اواخر عمر با اهدای اغلب فرشهای نفیس خود به مردم , با همکاری شهرداری تهران بنیاد فرش رسام عرب زاده را سبب ساز شد. این بنیاد گذشته از ارایه فرشهای او با بر پایی کارگاههای قالیبافی و تعلیم این صنعت اصیل و پر ارزش ایرانی توسط دخترش ژیلا عرب زاده که راه پدر را ادامه می دهد, گامی مؤثر در تعلیم و رواج فرش ایرانی بر داشت.آرا و گرایشهای خاص : رسام عرب زاده بر خلاف سنتهای رایج در بافت فرش , به کار طرحهای پرتره و تصاویر بنا های تاریخی و نقاشی مینیاتور ایرانی می پردازد و از جمله ابتکارات او در این زمینه بافت آرم شرکتهای تجاری بر قالی است.رسام با تجاربی که در زمینه بافت قالی به دست می آورد , نوآوری را پیشه می کند و به رواج و بافت پرتره مشغول می شود. که از جمله آثار او در این زمینه فرش رقص فرشتگان است.چگونگی عرضه آثار : در سال ۱۳۴۵ در کارگاه خصوصی , نمایشگاهی از فرشها و طراحی نوین خود بر پا می کند که نام او و هنر او را پر آوازه می سازد. در سال ۱۳۵۲ در خانه آفتاب و در سال ۱۳۵۳ در انستیتو گوته دوستداران فرش شاهد ابتکارات وی در عرصه بافت و طرح های نوین وی می شوند. رسام در سال ۱۳۵۶ با بر پایی موزه فرش , همکاری جدی و پر دامنه ای را در کارشناسی و انتخاب فرشهای نفیس برای موزه آغاز می کند. رسام عرب زاده در اغلب سمینار ها و گردهماییهایی که در داخل و خارج کشور بر پا می شد, شرکت کرده که از مهمترین آنها باید به سمیناری که در شهر بن آلمان برپا شده اشاره کرد که با ادامه نظریه های سودمندی در زمینه رنگرزی و لزوم استفاده از رنگهای گیاهی ,رفو گری و بافت فرش , بسیاری از دوستداران فرش را مورد تاثیر و تشویق گفته های خویش قرار داد.

آثار : طراحی چهره عارف قزوینی ویژگی اثر : با گذشت مدتی از تحصیل در مدرسه صنایع قدیمه به مجسمه سازی می پردازد , ؛؛ طراحی چهره عارف قزوینی ؛؛ از جمله کارهای وی در این دوران است.۲ طراحی نقش کاشی مجلس شورای ملی سابق ویژگی اثر : در زمانی که رسام برای ورود به مدرسه صنایع قدیمه به تهران مهاجدرت نمود و به دلیل مشکلات مالی در کارگاه طراحی نقش کاشی مشغول کار شد, ؛؛طراحی نقش کاشی مجلس شورای ملی سابق ؛؛ را انجام داد که از اوبهیادگار مانده است.

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

صدیق اسکندانی، غلامحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نگارگر.

تولد: ۱۲۸۰، تبریز.

درگذشت: ۱۳۶۵.

غلامحسین صدیق اسکندانی پس از تحصیلات مقدماتی به تهران آمد و در مدرسه‌ی صنایع مستظرفه زیر نظر کمال‌الملک و همراه هنرمندان دیگری چون اسماعیل آشتیانی، حسن بهزاد، محمدعلی زاویه و عبدالله باقری به فراگیری هنرهای سنتی و اسلامی پرداخت.

وی برای کسب معلومات بیشتر به اصفهان رفت تا از روی نقوش و تصاویر و کاشی کاری‌های مساجد و بناهای اصفهان نسخه‌پردازی کند. وی در سال ۱۳۱۹ از هنرستان فارغ‌التحصیل شد و سپس در سمت استاد طراحی در هنرهای تزیینی در هنرستان پسران و دختران وابسته به اداره‌ی هنرهای زیبا (از جمله در هنرستان صنایع قدیمه) استخدام شد. پس از بازنشسته شدن در قسمت فرش طراحی به کار تعلیم طراحی و نقطه‌چین و همچنین رسم نقشه مشغول بود.

او هنرمندی پرکار بود و در هنرهای تذهیب، طراحی، نقش قالی و کاشی، منبت کاری و پارچه و نوآوری‌هایی از خود به جای گذاشت. تجربه‌هایی در زمینه‌ی چاپ روی پارچه داشت. تجربه‌ها و تحقیقاتی از او در زمینه‌های بازشناسی نقوش و عناصر هنر اسلامی به جای مانده است.

آثار او در نمایشگاه‌های مختلف جهانی عرضه شده است. شرکت فرش ایران نیز آثار بسیاری از ایشان را به روی قالیهای نفیس منتقل کرده است که از آن جمله مهمترین آنها عبارت است از بازسازی قدیمی‌ترین قالی جهان موسوم به «قالی پازیریک». باستان‌شناسان روسی عکس‌هایی از قسمت‌های باقیمانده‌ی این قالی مندرس را به ایران فرستادند. استاد اسکندانی نواقص این قالی را طراحی و رنگ آمیزی کرد و آنگاه این نقش توسط شرکت فرش ایران بافته شد. پازیریک نام محلی است که قالی مذکور در آنجا پیدا شده است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صوتی، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: کرمان.

درگذشت: ۱۳۶۵، کرمان.

علی صوتی از طراحان و نقاشان قدیمی کرمان است که با شرکت فرش نیز همکاری داشت. وی از سال ۱۳۰۸ در کار ساختن نفش فرش بوده است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

طریقی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

هنرمند هنرهای دستی، نقشبند و زری‌باف.

تولد: ۱۲۹۲، کاشان.

درگذشت: مرداد ۱۳۶۰.

محمد طریقی، از سال ۱۳۰۹ با پدرش حبیب‌الله طریقی از کاشان به تهران آمد و از سال ۱۳۱۱ به تعلیم این فن پرداخت. خاندان طریقی خود را از احفاد غیاث‌الدین نقشبند یزدی زری‌باف عصر شاه‌عباس می‌دانند.

محمـد طریقی کوشـش‌های هنری خود را در کارگاه زری‌بافی مؤسسه‌ی قالی ایران زیر نظر پدر و با عنوان معاونت کارگاه متمرکز ساخت و ضمن اشتغال به کار، تحصیلات خود را در زمینه‌ی طراحی پارچه ادامه داد و به اخذ لیسانس در رشته‌ی مزبور نایل آمد. وی سال‌های بسیاری در وزارت فرهنگ و هنر، این هنر را سرپرستی می‌کرد. طریقی از نمایشگاه بین‌المللی بروکسل نشان درجه‌ی یک طلا دریافت کرده است. وی از طرف اداره‌ی هنرهای زیبا به منظور مطالعه و تحقیق در رشته‌ی زری‌بافی و مخمل‌بافی و مقایسه طرز بافندگی زری در ایران با مناطق دیگر مسافرت‌هایی به کشورهای سوریه، لبنان، فرانسه، سوییس و هندوستان داشته است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

عرب‌زاده، ابوالفتح

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

طراح فرش.

تولد: ۱۲۹۳، تبریز.

درگذشت: ۲۰ بهمن ۱۳۷۵.

سیـد ابوالفتـح عرب‌زاده که به او لقب «پـدر فرش نو ایران» را داده‌انـد، مشـهور به «رسام» فرزند حسـین زیدی لطیفی ملقب به «سید عرب» (از شاگردان کمال‌الملک که با نقاشی و طراحی فرش روزگار می‌گذرانید) از همان کودکی با طرح‌ها و رنگ‌ها آشنا شد و هنر پدر را فراگرفت و به قالیبافی روی آورد.

دوران کودکی رسام در مکتبخانه سپری شد. وی مقاطع دبستان و هنرستان را در تبریز به پایان رساند و برای ادامه‌ی تحصیل راهی تهران شد و در هنرستان صنایع مستظرفه (هنرهای زیبا) در رشته‌ی نگارگری و چهره‌پردازی به تحصیل پرداخت. وی در تبریز نقاشی و طراحی روی فرش و در تهران نقاشـی و طراحی بر روی کاشـی را دنبال کرد. رسام پس از اتمام تحصیلات به تبریز بازگشت و به نقاشـی چهره پرداخت و سـپس طراحی و نقش‌پردازی فرش را با شیوه‌ای متفاوت که شامل آفرینش طرح‌های خاص خود بود، پیشه کرد. شیوه‌های رایـج بـافت پاسخگوی نقش پردازی‌های وی نبود. لـذا از گروهایی خاص طراحی‌های خود به کار گرفت (کاربرد چهـار گره به جای یک گره). علاوه بر طراحی فرش، به هنرهای دیگری چون موسیقی، نمایشنامه، مجسمه‌سازی، خطاطی طراحی کاشی، نقاشی رنگ و روغن و کاریکاتور نیز علاقه داشت، اما محور اصلی فعالیت‌های وی همان هنر طراحی فرش بود.

رسـام عرب‌زاده در سال ۱۳۷۳ با اهـدای ۶۶ قطعه فرش نفیس از مجموعه دست بافته‌هـای خود پایه‌هـای اولیه تشـیکل بنیـادی تحت عنوان «بنیـاد فرهنگی و هنری فرش رسـام عرب‌زاده» را با همکاری حوزه‌ی معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شـهرداری تهران ایجاد کرد.

از آثار طراحی فرش اوست: «دربار سلطان محمود»؛ «مرغان دربندش»؛ «قفس رنگ ها»؛ «برگ ریزان»؛ «خم معرفت»؛ «هنر در هنر»؛ «نقش کاشـی»؛ «بهرام به شـکار»؛ «ساحل خیال»؛ «پنجره‌ی خیال»؛ «دختران قاسم‌آبادی»؛ «در خلوت رندان»؛ «سـبوی اندیشه»؛ «رقص باده»؛ «باده‌خواران عشق» و «فتح سومنات».

اسـتاد همزمـان با آخرین روز از ماه رمضان بر اثر ایست قلبی روز درگـذشت و در بهشت زهرا در قطعه‌ی هنرمنـدان به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

عقیله

قرن:۲

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن اول و دوم هجری، وی از زنان و موسیقیدان ایرانی بود. اطلاع دیگری از زندگی او در دست نیست.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: تاریخ هنر و هنرمندان ایرانی، ۱۳۷ / ۱.

کاشانی، بی‌بی

قرن:۱۳

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ز ۱۲۷۵ ق، از زنـان هنرمنـد. وی از اهالی کاشان بود و در حرفه زردوزی و مرواریـد و گلابتون‌دوزی مهارت فراوان داشت. از آثار هنری او ضـریح‌پوش مخملی مشکی کاشان می‌باشد که در سال ۱۲۷۵ ق مروارید و گلابتون‌دوزی ممتاز و برجسـته‌ای شده و سپس مهد علیا (مادر ناصرالدین شاه قاجار)، آن را به آستان قدس رضوی اهدا کرده است. در میان کتیبه‌های آن نیز اشعاری در مدح ائمه اطهار (ع) با مروارید و گلابتون به خط نستعلیق زیبا، زردوزی شده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: دایرۀالمعارف تشیع، ۵۴۸ / ۳.

ندیمی، محمود

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سـیزدهم ق)، رسام. وی مصور و ترسـیم‌کننده نقش قالیها در دیار عثمانی بود. از آثار وی: قالیچه نفیس ابریشمی که کناره‌های آن به تزیینـات و اشـعار ترکی آراسته گردیـده و در وسـط قالیچه، نام نامی حضـرت محمـد (ص) و حضـرت علی (ع) به خط طغرا نوشـته شـده و در کناره‌ها و بالای آن، نقش گلهای متنوع و رنگین ترسـیم یافته و در انتهای قالیچه به خط زیبای نسـتعلیق رقم نهاده است: «رسمه محمود ندیمی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۳۶/ ۳).

هرتمنی، احمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

خلاصه : احمد هرتمنی معروف به ارچنگ (۱۲۹۳- ۱۳۶۹ شمسی) هنرمند نقاش و طراح فرش اصفهانی است. وی استعداد شگرفی در طراحی داشت ، وی نزد برخی از استادان بنام اصفهان از آن جمله استاد غلامحسین اسلیمی طراح فرش و نصراله دخانی (معروف به گچکار) تلمذ نمود. از وقایع مهم و تاثیر گذار در زندگی وی همراهی او با پرفسور پوپ بود که این فرصت برای هنرجوی جوان پیش آمد تا در نقش و نگارهای صفوی دقت نماید و با طرح‌های آنها آشنا گردد. استاد ارژنگ در دو مسابقه در کنار استادان بنام طراحی شرکت نمود و در هر دو طرح برگزیده را ارائه داد.

گروه : هنر

رشته : فرش

گرایش : طراحی و بافت

والدین و انساب : احمد هرتمنی در اصفهان و در خانواده‌ای مذهبی در سال ۱۲۹۳ شمسی بدنیا آمد. پدرش مردی روحانی به نام شریعتمدار بود و مادرش نیز در هنر تذهیب دستی داشت.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : احمد هرتمنی در ابتدا برای آموزش سواد به مسجد میرزا باقر واقع در بیدآباد اصفهان فرستاده شد. توجه وی به دستگاه قالیبافی و ساخت یک نمونه از آن ، مورد توجه خانواده قرار گرفت و موجب شد که او را نزد استاد غلامحسین اسلیمی هنرمند قالیباف بفرستند و احمد یک هفته نزد وی تعلیم گرفت. در این مدت کم او توانست استعداد خود را آشکار سازد. پس از آن نزد استاد گچکار با رنگ و نقطه گذاری آشنا شد.

خاطرات و وقایع تحصیل : زمانی که احمد هرتمنی برای یادگیری سواد به بیدآباد اصفهان می‌رفت روزی بجای نوشتن مشق بر روی لوح حلبی تصویر معلم را کشید و به خاطر این کار تنبیه گردید. از آن پس نقاشی کششی خاص برای او ایجاد کرد ، بطوری که همهٔ وقت بیکاری خود را به نقاشی گذراند . وی در یکی از تعطیلات به کارگاه قالیبافی میرزا مهدی کازرونی رفت و با دیدن دستگاه های بافت قالی و نقشه های فرش ذوق این هنر در وی زنده شد بطوری که پس از بازگشت یک دستگاه بافندگی درست کرد. احمد در کارگاه استاد گچکار مشغول بکار بود که روزی پرفسور پوپ از آن کارگاه دیدن می کند و کار احمد ارچنگ مورد توجه وی قرار می گیرد. پوپ از احمد می‌خواهد که در مدت سه ماهی که در اصفهان است همراهش باشد. این ملازمت موجب می‌شود احمد با بسیاری از طرح‌های هنر ایران آشنا شود. در سال ۱۳۱۳ در مسابقه ای که از طرف باستان شناسی برای طرح کاشیکاری پشت و بغل میدان نقش جهان اصفهان برگزار شد ، شرکت می کند و برنده مسابقه می‌شود. با برگزیده شدن طرح فرش وی در مسابقه تهران ، از شهرت بسیاری نزد هنرمندان برخوردار می شود و این معروفیت در تهران موجب دعوت های متعدد از وی می شود ولی ارژنگ در تهران نمی ماند و به اصفهان باز می گردد.

فعالیتهای ضمن تحصیل : احمد هرتمنی پس از پایان دوره سربازی عازم تهران شد تا در مسابقه‌ای که برای طراحی فرشی که توسط شرکت فرش بافته می شد شرکت نماید. این مسابقه زیر نظر استاد حسین طاهرزاده بهزاد اجرا می‌شد و استادان بنامی شرکت داشتند، طرح احمد ارژنگ برگزیده شد.

استادان و مربیان : احمد هرتمنی ارچنگ پس از آموزش مقدماتی که نزد میرزاباقر در مسجد بیدآباد اصفهان فرا گرفت. به قالیبافی روی آورد و استاد وی در این زمینه غلامحسین اسلیمی بود. پس از آن نزد استاد نصراله دخانی معروف به گچکار با رنگ و نقطه گذاری آشنا می شود.

هم دوره ای ها و همکاران : احمد هرتمنی در کنار استادان به نام آن زمان از جمله استاد مصورالملکی، استاد سید هاشم نقاش،

استاد صانعی و استاد دخانی در مسابقه طرح کاشیکاری میدان نقش جهان شرکت نمود. همچنین در مسابقه طرح فرش در تهران در کنار استادانی چون میرزا آقا امامی، حاج میرزا عبدالرحیم امامی و برادرش، حاج مهدی خان حقیقی صفدری قالیباف ، حاج احمد عجمی قالیباف ، عبدالخالق شورشی قرار گرفت.

همسر و فرزندان : احمد هرتمنی ارچنگ صاحب نه فرزند شد که هر کدام خود از استعداد پدر بهره‌ای بردند.

زمان و علت فوت : احمد هرتمنی ارژنگ در روز دوشنبه ۱۷ اردیبهشت ۱۳۶۹ به دیار باقی شتافت.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : احمد هرتمنی پس از موفقیتی که در ارائه طرح برای شرکت فرش کسب نمود، فرش را در اصفهان بافت و در سال ۱۳۲۱ شمسی به پایان رساند. فرش به وسیله فرماندار اصفهان به تهران فرستاده شد و سخت مورد توجه قرار گرفت.

آرا و گرایشهای خاص : احمد هرتمنی ارچنگ در اصفهان بناها و طرح های زیبای صفوی را مورد توجه قرار داد و مبتکر شیوه‌ای شد که هنر دلنشین ایرانی را عرضه می دارد. شیوه کار وی شیوه‌ای است برداشته از طرح های صفوی و شامل لچک و ترنج. آثار :

۱ طرح و نقشه های فرش

ویژگی اثر : از استاد احمد ارژنگ صدها طرح نفیس و نقشه های ارزشمند فرش بافی باقی مانده است که امروز الگو و سرمشق اکثر نقاشان این هنر می باشد. [سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند. ۱۳۸۰]

منابع زندگینامه :http://iranologyfo.com/

تندیس

اسماعیلی، توکل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

پیکره‌ساز.

تولد: ۱۳۰۲، قزوین.

درگذشت: ۸ آبان ۱۳۷۳، تهران.

توکل اسماعیلی مشهور به «مش اسماعیل» با مستخدمی در کارگاه مجسمه‌سازی دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران (از سن بیست و پنج سالگی) توانست تجربه‌های مفیدی بیاندوزد. در مدت کوتاهی به درجه‌ای از مهارت رسید که بدون گواهینامه‌ی رسمی دانشگاهی به تعلیم دانشجویان در دانشگاه تهران مشغول شد. تندیس‌های ساخت اسماعیل در پارک‌های بزرگ تهران دیده می‌شوند.

او در رده‌ی نخستین هنرمندانی است که آهن را در مجسمه‌سازی جانشین گل و رس و سنگ نمود. آثار مش اسماعیل در نمایشگاه‌های متعدد گالری‌های داخل کشور، گالری‌های سیحون، لیو، خانه آفتاب، قندریز، مهرشاه، تهران، کلاسیک و... به نمایش درآمده است. از جمله آثار وی مجسمه‌ی رستم و دیو سفید است که در ورزشگاه بزرگ آزادی نصب شده و تندیس فلزی سه ایرانی که پرچم جمهوری اسلامی را به دوش دارند (نصب شده در پارک آل‌احمد). وی بیش از صد و پنجاه اثر از خود به جای گذاشته است.

بر گرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

بدرالدین، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۳۹ ق)، حکاک. ملقب به مرصع رقم. وی شاگرد شیخ محمدیار و از هنرمندان عصر خود بوده و در حکاکی مهارت داشته است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱/۹۹).

بهرامیان، محمد حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد حسین بهرامیان هنرمند و مجسمه ساز در سال ۱۳۵۰ به دنیا آمد.وی دارای مدرک فوق تخصص زیبایی‌شناسی هنر (D.E.A) از دانشگاه سوربن پاریس است. او در سال ۱۳۸۴ برای اعتراض به موزه لوور به زندگی خود پایان داد.محمد حسین بهرامیان یا به قول دوستان‌اش بهرام، یکی از ۵ مجسمه‌ساز برتر معاصر ایران و البته به خاطر تخصصی و سبک کارهایش علمی‌ترین آنهاست که به دلیل دوری از وطن، تنها میان متخصصان و همکاران اش نام‌آشناست.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

تحصیلات رسمی و حرفه ای : اخذ لیسانس مجسمه‌سازی از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران ۱۳۴۷ کسب مدرک تخصصی مجسمه‌سازی از دانشگاه سوربن پاریس عنوان رساله تخصصی: هنر مجسمه‌سازی معاصر در ایران (امید که روزی چاپ شود) گرفتن مدرک فوق تخصص زیبایی‌شناسی هنر (D.E.A) از دانشگاه سوربن پاریس عنوان رساله فوق تخصص: مناسبات در ساختار اجتماعی و جغرافیایی شهر: نصب مجسمه‌های مختلف در شهر تهران یک سال تدریس در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران

وقایع میانسالی :

زمان و علت فوت : مسئولان موزه لوور پاریس ـ که برچسب آثار ایرانی موزه را مثل نام خلیج فارس به عربی تغییر داده بودند ـ در آتلیه مولاژ موزه لوور، اسم و امضای بهرامیان را از پای آثارش حذف کردند و تمام حقوق مادی و معنوی را زیر پا گذاشتند. او همه وقت و دارایی‌اش را برای پیگیری این پرونده در مراجع قضائی فرانسه صرف کرد. هزینه این کارها برای شهروندان فرانسوی ارزان بود اما برای او ـ که با وجود سال‌ها تحصیل، زندگی و کار در فرانسه حاضر به پذیرفتن شهروندی آنجا و گرفتن اوراق هویت فرانسوی نشده و ایرانی مانده بود ـ کلی آب می‌خورد. تا روزی که چیزی برای ادامه راه در کار نبود. یک روز با دعوت از همه رسانه‌ها و خبرنگاران و بازگو کردن داستان، با پریدن از بام موزه لوور، به قصه پایان داد و شاید با این کار، پیگیری کار را به رسانه‌ها سپرد.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : وی متخصص بخش مولاژ در مجموعه موزه‌های ملی فرانسه بوده است.

فعالیتهای آموزشی : یک سال تدریس در سال ۱۳۵۸ در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران را محمد حسین بهرامیان در کارنامه دارد.

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : ترمیم بسیاری از مجسمه‌های باستانی و ساخت مولاژ از آنها، نوآوری در ساخت مجسمه و استفاده از مواد در کار ساخت و اصلاح روش‌های قبل از فعالیتهای وی میباشد.

جوائز و نشانها : کسب عنوان مجسمه‌ساز حرفه‌ای در موزه لوور در ۱۹۹۱ برنده نشان طلا و دیپلم افتخار بیست و هفتمین نمایشگاه اختراعات هنری ژنو سوئیس برای پازل سه بعدی در ۱۹۹۹ کسب نشان نقره و دیپلم افتخار بیست و هفتمین نمایشگاه اختراعات هنری ژنو سوئیس برای طراحی نوعی قالب برای ساخت مجسمه به تعداد زیاد بدون افت کیفیت در ۱۹۹۹ پازل توپ چهل تکه‌ای از کره زمین؛ برنده مدال طلای نمایشگاه اختراعات هنری ژنو

چگونگی عرضه آثار : ابتکار بهرامیان با ساخت پازل از اشیای باستانی ایران، هنر و تاریخ را از موزه‌ها به درون خانه‌ها می‌برد و کودکان را در حس ساخت اشیای باستانی، با هنرمندان چند هزار سال قبل، سهیم می‌کند. آشنایی با هنر باستانی بخشی از بازی کودک می‌شود و هر کس می‌تواند یک کپی مثل اصل را در خانه داشته باشد؛ مانند پازل وزنه قوی هخامنشی. ساخت پازل‌هایی از آثار باستانی ایران و اهرام مصر، ۲ جایزه برتر نمایشگاه اختراعات هنری سوئیس را برای او به ارمغان آورد. در حال حاضر، موزه لوور - که یک هرم شیشه‌ای در حیاط مقابلش ساخته اند- درآمد هنگفت این امتیاز را به جیب می‌زند. اثر دیگر بهرامیان" جنگ شاهین و مار "در بانک ملی دوبی؛ باز هم ساکنان آن سوی خلیج فارس. یک مجسمه او در یکی از پارک‌های تهران در غیابش به اسم یکی از همکاران ثبت و مجسمه دیگرش هم در پارک دانشجو ناپدید شد. --

آثار :

۱ اسب آبی جای فرعون خوابیده

ویژگی اثر : پوستر پازل سه بعدی بهرامیان از هرم مصری و اسب آبی فیروزه‌ای مصر باستان که در دل پازل قایم شده.

۲ جنگ شاهین و مار

ویژگی اثر : مجسمه، در پارک دبی

۳ دو زیبای خفته

ویژگی اثر : این دو تا قوی طلایی زیبای خفته، ۲ مدل از وزنه‌های ترازوی زمان هخامنشی است که در شوش کشف شده. ساخت مولاژ یا شبیه‌سازی آثار باستانی، یکی از تخصص‌های بی‌بدیل بهرامیان بود؛ تخصصی که علاوه بر ذوق هنری نیاز به مهارت و دانش زیادی دارد.

۴ ماهی‌های در هم

ویژگی اثر : این دو ماهی در هم پیچیده با فواره‌هایشان، در ساحل خلیج‌فارس و خاطره بازدیدکنندگان جا خوش کرده‌اند؛ تا حدی که بسیاری با دیدن عکس، محل آن در دوبی را به جا می‌آورند. بهرامیان با هنر وشناختش نسبت به فضای نصب اثر، یک مجسمه محیطی بسیار عالی خلق کرده بود.

منابع زندگینامه : روزنامه همشهری، ۱۳-۱۱-۱۳۸۶"، مجسمه سازی که شکست"

تبریزی، عبدالعزیز

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، حکاک و فلزکار. از آثار رقم‌دار وی، جام فلزی پایه‌دار برنزی است که در اسلیمی‌های گوناگون، تصویر و حکاکی شده و با خطوط ثلث و کوفی تزیینی، آرایش شده است، با رقم: «عمل عبدالفقیر الی الله الغنی استاد عبدالعزیز بن استاد شرف‌الدین تبریزی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۳۷ / ۱).

جزایی، محمدباقر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۲۴ ق)، طراح و رسام فلزات. وی در ساختن اسطرلاب مهارت داشت. از آثار رقم‌دار این هنرمند که به همکاری برادرش انجام پذیرفته، اسطرلاب نفیسی است که برای شاه سلطان حسین صفوی ساخته شده و چنین رقم نهاده: «صنعه اقل الطلبه عبدالعلی بن محمد الجزائی، نمقه اقل الطلبه اخ الصانع محمدباقر ۱۱۲۴».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۶۹/ ۲).

جزمی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حجار.

تولد: ۱۲۵۶(۱۳۰۶ ق.)، بجنورد.

درگذشت: ۱۳۶۷، بجنورد.

حسین جزمی از معماران و حجاران بجنورد بود که حرفه‌ی نقاشی ساختمان و سنگ‌تراشی را در عشق‌آباد (شوروی سابق) آموخت. نقوش «رستم»، «سهراب» و «اسفندیار» در سر در مغازه‌های جنب مسجد جامع بجنورد و پل قدیم باباامان از جمله کارهای اوست.

حسین جزمی در سن صد و دوازده سالگی در بجنورد درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

جلال یزدی، ابراهیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۴۵ -۱۲۸۳ ق)، حکاک، خطاط و شاعر، متخلص به جلال. از نوادگان میرزا علینقی. در قریه‌ی نبادک سادات یزد متولد شد. در نوجوانی ضمن کار حکاکی به تحصیل پرداخت و در ۲۶ سالگی ابتدا به اصفهان و سپس به تهران رفت و توسط میرزا علی‌اصغر اتابک به دربار مظفرالدین شاه قاجار وارد شد و به دلیل بلاغت گفتار لقب افصح‌الملک یافت. وی در سرودن غزل، مثنوی و قصیده، بویژه قطعه، مهارت داشت. وی در یزد وفات یافت و در جوار حرم امامزاده جعفر، دفن شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی سخنوران یزد (۴۲۶ -۴۲۲)، الذریعه (۲۰۱/۹)، ریحانه (۱۵۷/۱)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۵ -۱۳ /۳)، فرهنگ سخنوران (۲۱۷).

جوهری، محمود

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هفتم ق)، حکاک و خطاط. معروف به رشید حکاک. اصلاً نیشابوری بود و در حکاکی و کتابت خطوط به روی سنگها مهارت داشت. از آثار ارزنده‌ی وی، حکاکی قطعه سنگ سیاهی است به حالت طبیعی، که برای سلطان جلال‌الدین ابوالمظفر منکبرنی تهیه شده و بر روی آن جملاتی به خط کوفی تزیینی، ثلث، نسخ و رقاع حکاکی کرده، با رقم: «عمل العبد... محمود بن محمد الجوهری یعرف بر شید الحکاک النیشابوری فی المحرم سنه ثمان و عشرین و ستمائه (۶۲۸ ه ق...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۳۷/۳).

حجار اصفهانی، اسماعیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۹ ق)، خطاط و حجّار. از آثار وی: حجاری ستون سنگی سمت چپ ایوان شمالی مسجد سید اصفهان است که به خط نستعلیق چنین نوشته شده: «حاجی اسمعیل حجار، التماس دعا دارم سنه ۱۳۰۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۶۵۲)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۷۶۹).

حکاک باشی اصفهانی، محمدطاهر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، حکاک. معروف به آقا طاهر. در تذهیب و تشعیر و نقوش اسلیمی و خوشنویسی مهارت داشت و در اصفهان و تهران می‌زیست. این هنرمند در نقش و تزیین مهرها استاد و از حکاکان تیزنگار زمان خویش بود. وی در حدود نود سالگی در اصفهان وفات یافت و همان جا نیز دفن شد. از آثار ارزنده‌ی او که برای ناصرالدین‌شاه قاجار به فرجام رسانده، تسبیح صد دانه‌ای از لعل بدخشانی است که کلیه دانه‌های آن گرد و دایره‌ای شکل است و در یک طرف آن نام اللّه و در طرف دیگر نام محمد حکاکی شده و رقم «یا طاهر» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۰۴ -۹۰۳/ ۲).

حکاک باشی شیرازی، حسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۹۰ -۱۲۱۰ ق)، نقاش، حکاک و خطاط. وی اصلا شیرازی از منسوبان آقا محمد طاهر حکاک شیرازی بود. میرزا حسین به آذربایجان رفت و مدت چهل سال در تبریز زندگی کرد و همان جا درگذشت. او در خط نستعلیق و حک خواتم و عمل نقاری و کتیبه‌نگاری و سجع مهر و طغراسازی و ترکیب بندی در عصر خود بی‌نظیر بود. از آثار وی مهرهایی است که برای ناصرالدین‌شاه و بسیاری از شاهزادگان و بزرگان رجال به دست او حک شده و آنچه پول در دوره‌ی وی ضرب شده سر سکه‌ی آن را، او کنده است. لقب حکاک باشی به فرمان ناصرالدین به نام او صادر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۵۱/۱)، احوال و آثار نقاشان (۱۲۹۱/۳، ۱۵۹/۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۸۹/۲)، المآثر و الآثار (۲۲۰).

حکاک تهرانی، علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۷۵ ق)، حکاک و خطاط. وی نستعلیق را نیکو و محکم می‌نوشت و در فن حکاکی مهارت کامل داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۴۷۳/۲).

حکاک، امرالله

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، حکاک. از اهالی خراسان و در حکاکی و نگین‌تراشی در عصر خود مشهور بود. در کتاب «بدایع الوقایع» آمده است که: «مولانا دوست محمد خراسانی فرمودند که به خواجه امراللّٰه حکاک که در خراسان به فهم و هنرمندی مشهور است، از این فقیر مکتوبی نویسند».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۸۴/۱)، بدایع الوقایع (۷۸/۱).

حکاک، حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش، حکاک و خطاط. وی برادر حاج میرزا حسین حکاک باشی و از خویشاوندان آقا محمدطاهر حکاک معروف بود. از مردم شیراز و معاصر ناصرالدین‌شاه قاجار بود. او در خط نستعلیق و تقلید آثار و حک مهر و نقاری و کتیبه‌نگاری و تربیت سجع مهر و طغراسازی، مانند برادرش، دست قوی داشت و هنگام تالیف «المآثر و الاثار» (۱۳۰۶ ق)، درگذشته بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۳۸ -۱۳۷ /۱)، احوال و آثار نقاشان (۱۵۲/۱).

حکاک، رجبعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و حکاک. از سنگتراشان و حکاکان نامی دوره ناصری بود و در آثاری که از زمان ناصرالدین‌شاه قاجار به یادگار مانده، نام این هنرمند نیز جزو مشغولان سرکاری درباری ثبت شده و مقرری مناسبی نیز جهت این حکاک تعیین گشته بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۸۱/۱).

حکاک، نصراللّٰه

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۱۲۹۰ ق)، حکاک. وی نواده‌ی محمد طاهر حکاک معروف بود و خود نیز حکاکی می‌کرد. میرزا نصراللّٰه در خط نستعلیق، شاگرد میرزا محمدرضا کلهر بود و اوست که شیوه‌ی میرزا را در حکاکی وارد کرد. وی بعد از چهار پنج سال که نزد میرزا مشق کرد، درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۳۸/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۳۸۷/ ۳).

حلیمی، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد حسین حلیمی درسال ۱۳۱۹ درشهر همدان به دنیا آمد .وی پس از ورو د به مدارس جدید و اتمام دوره دانشسرای مقدماتی همدان و اخذ مدرک متوسطه در رشته ادبیات فارسی به معلمی پرداخت . او در دانشکده هنرهای زیبا در رشته نقاشی به تحصیل پرداخت . به منظور ادامه تحصیل و کسب اطلاعات جدید عازم فرانسه شد . وی با ورود به دانشکده هنرهای تزیینی پاریس (آرےکو) و همچنین در دوره فوق لیسانس هنرهای تجسمی دانشگاه سوربن تجربیات تازه ای را شروع کرد . ابتدا از دوره فوق لیسانس رشته گرافیک (کمونیکاسیون ـ ویزوئل) فارع التحصیل شد ، پس از آن فوق لیسانس هنر های تجسمی و بعد دکتر ای سیکل سوم را از دانشگاه سوربن در سال ۱۳۶۰ به اتمام رساند و بلافاصله به ایران مراجعه کرد .نامبرده در حال حاضر دانشیار دانشکد ?هنرهای زیبای دانشگاه تهران می باشد . کتاب"اصول و مبانی هنرهای تجسمی"تالیف،محمد حسین حلیمی ، در دوره دوازدهم کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان کتاب سال برگزیده شد.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : گرافیک

والدین و انساب : محمد حسین حلیمی درسال ۱۳۱۹ درشهر همدان به دنیا آمد . وی در یک خانواده سنتی و مذهبی چشم به جهان گشود و از هفت سالگی نزد پدر بزرگش مرحوم میرزا غلامحسین اسلامبوالچی که در انواع علوم و فنون وارد بود پرورش یافت .

اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : محمد حسین حلیمی در۱۳۱۹ ه.ش درهمدان متولدشد . دوران کودکی وی مصادف با آخرین سالهای حکومت رضا شاه و روی کار آمدن محمد رضا شاه پهلوی بوده است . درآن روزگار بسیاری از دانشجویان و هنرمندان ایرانی برای تحصیل به اروپا ، به ویژه فرانسه می رفتند . نظام علمی و فرانسه بردانشگاههای کشورنیز اثر گذار بوده است .

تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد حسین حلیمی پس از ورو د به مدارس جدید و اتمام دوره دانشسرای مقدماتی همدان و اخذ مدرک متوسطه در رشته ادبیات فارسی به معلمی پرداخت . پس از وقفه ای چند ساله برای تکمیل معلومات خود به دانشگاه را ه پیدا کرد و در دانشکده هنرهای زیبا در رشته نقاشی به تحصیل پرداخت و از آنجا فارغ التحصیل شد . پس از آن مجددا در چند مرکزهنری به تدریس پرداخت . با وجود در آمد خوبی که کسب می کرد ،از سال ۱۳۵۴ جهت مطالعه و ادام ?تحصیل مقیم پاریس گردید و درج ?کارشناسی ارشد در دو رشت ?هنرهای تجسمی و گرافیک را به ترتیب از دانشگاه سوربن و مدرس ?عالی هنرهای تزئینی پاریس اخذ نمود و در سال ۱۳۶۰ تز دکترای خود را در زمین ?زیبایی شناسی و علوم هنر در دانشگاه سوربن گذراند

استادان و مربیان : محمد حسین حلیمی یکی از یگانه معلم خود را ، پدربزرگش مرسوم میرزا غلامحسین اسلامبوچی می داند که به وی خوشنویسی و برخی از فنون را آموخت . وی در مدرسه آر-دکو ، رنگ شناسی را زیر نظر یکی از استادان صاحب نام » ژان فیلیپ لانکلو « تحقیق می نمود و ارزشهای زیبایی شناسی خط اسلامی را در دانشگاه سوربن تحت نظر »الکساندرپاپادوپولو «

تکمیـل می کرد .وی همچنین از محضـر اساتیـد و هنرمنـدان بزرگی همچون مرحوم حسـین زرین خـط و مرحوم میرخانی و مرحوم یحیی کارگر و شماری دیگر از اساتید هنرمند ایرانی و خارجی استفاده نموده است.

وقـایع میانسـالی : محمـد حسـین حلیمی در پـاریس در دو زمینه تحقیقـاتی فعـالیت می کرد . یکی از زمینه هـای کـار ایشـان «رنگ شناسـی » بود که در مدرسه آر٠دکو زیر نظر یکی از اسـتادان صاحب نام با عنوان «شـعررنگ درمعماری اسـلامی ایران » انجام می شود . تحقیقـدیگر در رابطه با ارزشـهای زیبایی شناسـی خط اسـلامی بود که به طور گسترده برروی عملکرد زیبایی شناسیخط در مسجد جامع اصفهان در دانشگاه سوربن انجام می گرفت .

مشاغل و سـمتهای مورد تصـدی : محمد حسـین حلیمی به غیر از تدریس به فعالیتهای گرافیکی و عکاسـی که خود آموخته بود می پرداخت و نیر بـا فعالیتهـای گرافیکی ،نقاشـی و عکاسـی زنـدگی خود را اداره می نمود .نامبرده در حال حاضـر دانشـیار دانشـکد? هنرهای زیبای دانشگاه تهران می باشند

فعالیتهای آموزشی : محمد حسین حلیمی پس از اخذ دیپلم متوسطه در رشته ادبیات فارسی پرداخت .همچنین پس از دریافت درجه لیسـانس در دانشـکده هنرهای تزیینی ، انسـیتو تربیت مربیان هنری و مـدرسه عالی ساختمان به تـدریس پرداخت . دکتر حلیمی پس ازمرجعت از فرانسه به ایران نیز در دانشگاه فارابی ، مجتمع دانشگاهی هنر و بالاخره دانشکده هنرهای زیبا به تدریس ادامه داد .

سـایر فعالیتها و برنامه های روزمره : مطالعه و تحقیق درباره زیبایی شناسـی و نظریات مربوط به آن از مشـغولیت های اساسـی محمد حسین حلیمی بوده است .

شاگردان : بسیاری از فارغ التحصیلان رشته هنرهای تجسمی از دانشگاه تهران ،شاگردان محمد حسین حلیمی می باشند .

آرا و گرایشـهای خاص : محمد حسین حلیمی معتقد است ویژگی های ارتباط تصویری در عالم سیاست ، اقتصاد، فرهنگ مذهب و افکـار و عقایـد مختلف امکـان سازنـدگی و تخریب را بصورت گسـترده در اختیـار دارد .در واقع این زمینه هنری و فنی به مصـداق اسلحه ای است که با آن مبارزه نامرئی انجام می شود . برای مقابله با این اسلحه باید همان اسلحه را بنحو بهتر شناخت وبرای مقابله بکار برد . درنتیجه رشـته معلمی ، هنری گرافیک یابا عنوان جدیدش «کمونیکاسـیون ویزوئل »اهمیت مشـخص (در عرصه تبلیغات) پیـدا می کنـد . وظیفه یک هنرمند گرافیست را جامعه و نظام اجتماعی و فکری و عقیدتی که درآن حاکم است مشـخص می کند . برخلاف یک هنر منـد نقاش که می تواند برای خود کارکند ، یک گرافیست اگر به این شـکل کار کند ممکن است مورد اسـتقبال جـامعه قرار بگیرد و یـا نگیرد و در هر صورت جامعه تکلیفش را روشن می کنـد . در هنر گر افیک دو عامل را می توان دیـد ، اول این است که هنرمنـد به مراحـل بالایی از تواناییهای فنی ،فرهنگ و هنری رسـید ه باشـد و عامل دوم هم این است که جامعه توانایی اسـتفاده از آن را داشـته باشد ،زیرا اگر چنین رشدی نباشد هنرمند به میل خود و با باورهای خود کار می کند و نتیجه کارش بهمان اندازه که تصور می شود مفید و سازنده است برعکس می تواند مضر و مخرب هم باشد . دکتر حلیمی نقاشی را حرفه اول خود می داند و مایل است تا آثاری را که ارتباط مستقیم با فکر و عقیده و دل دارد از طریق نقاشی مطرح نماید .

جوائز و نشانهـا : کتـاب"اصول و مبـانی هنرهـای تجسـمی"تـالیف،محمـد حسـین حلیمی ، در دوره دوازدهم کتـاب سـال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان کتاب سال برگزیده شد. ---

آثار :

۱ اصول و مبانی هنرهای تجسمی

ویژگی اثر : تـالیف،این کتـاب در دوره دوازدهم کتـاب سـال جمهـوری اسـلامی ایران ،از طرف وزرات فرهنـگ و ارشـاد اسـلامی معرفی و برگزیـده شـده است.آشـنایی با کتاب:«اصول و مبانی هنرهای تجسـمی»: اصول و مبانی هنرهای تجسمی (جلد اول)؛ دکتر

محمدحسین حلیمی؛ تهران: ۱۳۷۲. امروزه هنرهای تجسمی را یکی از بهترین و مؤثرترین وسیله های ارتباطی می شناسند و آن را به صورت زبان همگانی و بین المللی در آموزش و پرورش، در زمینه های فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، صنعتی و به طور کلی در تمامی فعل و انفعالات فکری مورد استفاده قرار می دهند. هنرهای تجسمی عالی ترین تجلیات زبان بصری شمرده می شود که با آن می توان فراتر از زمان سیر کرد و آینده و افقهای دور را تجسم و تصویر نمود. در این کتاب با معرفی عناصر اولیه تجسمی و بررسی آنها، برخی مثالهای طبیعی یا آثار هنری برای نمونه برگزیده و ارائه شده است. سپس اصول و قواعد را که حاکم بر آثار هنری می باشد حتی المقدور معرفی و با بیان امکانات شکل پذیری و شکل آفرینی عناصر، خصوصیات بصری و بیان تصویری هر کدام مطرح شده است. شاید بتوان گفت که تاکنون در این زمینه کتابی به این جامعیت منتشر نشده است و اولین کتاب علمی و آموزشی هنر می باشد که با آثار دانشجویان ایرانی منتشر می شود. این امر می تواند برای دانشجویان عامل محرک و بسیار خوبی باشد و از سویی برای نویسندگان سرمشقی مناسب. کتاب حاضر با توجه به نیازهای دانشجویان ایران در دو جلد تدوین شده است و می تواند در رفع نیاز جامعه و مراکز آموزش عالی مورد استفاده قرار گیرد.

۲ سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی

۳ سمبل کتاب درخت زندگی حضرت رسول «ص»

۴ شهر اسلامی

ویژگی اثر : ترجمه

۵ شیوه های نقاشی

۶ طراحی آرم دانشگاه علوم پزشکی همدان

۷ طراحی آرم مرکز هنرهای تجسمی

۸ طراحی آرم نمایشگاه بین المللی کتاب تهران

۹ طراحی پوستر اولین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران ۱۴-۲۲ آبان ۱۳۶۶

۱۰ طراحی پوستر کنفرانس بازسازی مناطق

۱۱ مرکز فرهنگی امیر المومنین

۱۲ هنر و رنگ

ویژگی اثر : ترجمه

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

منابع زندگینامه :

۱www.ketabesal.ir۲مصاحبه با دکتر محمد حسین حلیمی ، هنرهای زیبا ،آبان و آذر ۱۳۶۸۳مهدی پروین زاد ، شهید چمران هنری مردعرصه ای دانش و حماسه وعرفان ، ماهنامه کیهان فرهنگی ، سال بیستم ، خرداد ۱۳۸۲ ، شماره ۲۰۰ ، ص۱۴

رحیم‌زاده‌ی ارژنگ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۸ -۱۲۷۹ ش)، مجسمه‌ساز. در کودکی همراه خانواده‌اش از آذربایجان شوروی به مشهد رفت. پس از مدتی برای آموختن

مجسمه‌سازی و نقاشی مجددا به آذربایجان آمد، سپس در بیست سالگی به مشهد بازگشت و به شغل دبیری منصوب شد. در سال ۱۳۰۷ ش به تهران آمد و در شهرداری، در بخش زیباسازی شهر مشغول به کار شد. پس از مدتی از سوی رضاشاه به فرانسه اعزام شد و در آنجا به مدت دو سال به آموختن پرداخت و علاوه بر آن بر ساختن چهار مجسمه‌ای که بعدها در میدان سپه، راه‌آهن و بهارستان و در اصفهان نصب شد، نظارت کرد. او اولین مجسمه‌ساز واقع‌گرا در ایران بود و به دلیل فعالیتهای هنری به اخذ دو مدال هنری نایل آمد و سرانجام به علت سکته قلبی درگذشت. از آثار وی: «نمای خارجی کاخ دادگستری»؛ «مجسمه‌ی قدیم فردوسی در میدان فردوسی.»

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۲۹۴/۳).

سراج

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هفتم و هشتم ق)، حجار. از آثار وی: کتیبه‌ی هلال دوم اطراف دیوار مشبک بقعه‌ی پیربکران در اصفهان، به خط ثلث برجسته که در اطراف سنگ «آیةالکرسی» و بر جانب غربی آن «صلوات بر دوازده امام» حجاری شده، با رقم: «... فی لیله الثلثا عاشر شهر ربیع‌الاول، ثلث و سبعمائه عمل سراج» (۷۰۳ ق). آرامگاه پیربکران- از زهاد قرن هشتم هجری- مشتمل بر رواق و صحن و سردر و مقبره می‌باشد که این بنا در دوره‌ی الجایتو ایلخان مغولی (۷۱۶ -۷۰۳ ق) بنا شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۸۵۲)، احوال و آثار نقاشان (۲۱۷/۱)، فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی ایران (۲۰)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۲۶۳).

سراج اصفهانی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، شاعر و حکاک. وی در فن حکاکی خاتم بی‌نظیر بود و شعر نیز می‌سرود. او به حسن اخلاق نیز معروف بود. در اصفهان درگذشت. از اوست:

از ضعف به هر جا که نشستم وطن شد

از گریه به هر سو که گذشتم چمن شد

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۹۴۶/۳)، احوال و آثار نقاشان (۲۱۷/۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۴۴ -۱۴۳)، الذریعه (۴۳۶، ۲۶۰ /۹)، فرهنگ سخنوران (۴۴۴)، لغت نامه (ذیل/ سراج حکاک).

سعیدای گیلانی، محمد سعید

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، حکاک، خطاط و شاعر. معروف به سعیدا و بی‌بدل خان. او از خاندان بازرگانان و متمکن بود. در فن نقاشی و طراحی، طلا و نقره و جواهرشناسی عدیل نداشت. شعر و بخصوص ماده‌ی تاریخ را بسیار خوب می‌گفت. سعیدا در زمان جهانگیر پادشاه به هند رفت و به داروغگی زرگرخانه‌ی شاهی منصوب شد و در عهد شاه جهان نیز همان خدمت را بر عهده داشت و بی‌بدل خان ممتاز شد. تخت مرصع شاهجهانی معروف به تخت طاووس در مدت هفت سال به سرپرستی وی ساخته شده است. زندگیش تا سال ۱۰۴۷ ق، که ماده‌ی تاریخ بنای مسجدی را در قطعه شعری آورده است، معلوم است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۴۶ -۷۴۵ /۳)، احوال و آثار نقاشان (۸۲۵ -۸۲۴ /۲)، تذکره‌ی روز روشن (۳۵۷)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۷۷)، الذریعه (۴۵۲/۹)، فرهنگ سخنوران (۴۵۸ -۴۵۷)، کاروان هند (۵۶۰ -۵۵۸ /۱)، نامها و نامدارهای گیلان (۲۵۵).

سنگ تراش، صدرالدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، حجار. از آثار وی: کتیبه‌ی فوقانی سنگ آرامگاه قاضی صفی‌الدین محمد، در اصفهان، که به خط ثلث برجسته حجاری شده و چننی رقم نهاده:«وفات العالم الربانی... محمد ابن عمده لقضاه ... فی منتصف شهر شعبان المعظم سنه خمس و تسعین و تسعمائه... عمل صدرالدین سنگ‌تراش». به خط نستعلیق برجسته بر جانب جنوبی سنگ آرامگاه، سال وفات قاضی صفی‌الدین محمد و بر جانب شمالی سنگ آرامگاه اشعاری حجاری شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۷۶۱ -۷۶۰)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۵۳۵ -۵۳۴).

سیاه، اسماعیل

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، حکاک. حکاک و نگین‌تراش معروف دوره ناصری بود. از سال ۱۲۶۰ تا ۱۲۸۰ ق به حکاکی و نگین‌تراشی اشتغال داشت. بهترین و زیباترین آثار نگین‌تراشی این زمان، اثر دست این هنرمند معروف است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۸۲-۸۱ /۱).

صدیقی، ابوالحسن

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

طراح، نقاش، پیکرتراش.

تولد: ۱۲۷۶، تهران (محله‌ی عودلاجان).

درگذشت: ۲۰ آذر ۱۳۷۴، تهران بیمارستان آبان.

ابوالحسن صدیقی، فرزند میرزا باقر صدیق‌الدوله نوری، در هفت سالگی در مدرسه‌ی اقدسیه و پس از آن در مدرسه‌ی آلیانس تهران درس خواند. در آخرین سال تحصیلی به خاطر علاقه به نقاشی، مدرسه‌ی آلیانس را رها کرد و در مدرسه‌ی کمال‌الملک به فراگیری نقاشی پرداخت. وی از شاگردان کمال الملک در نقاشی بود که پس از پایان دوره‌ی نقاشی به مجسمه‌سازی روی آورد و خود به پیکرتراشی مشغول شد.

صدیقی در سال ۱۳۰۷ به اروپا رفت و بیش از چهار سال در مدرسه‌ی هنرهای زیبای پاریس در رشته‌ی پیکرتراشی به تحصیل مشغول شد. وی در سال ۱۳۱۱ پس از بازگشت به ایران، با حکم کمال‌الملک ریاست مدرسه‌ی صنایع مستظرفه را (که بعدها مدرسه‌ی هنرهای زیبا نام گرفت) بر عهده گرفت. بعد در ایجاد اولین مدرسه‌ی معماری در سال ۱۳۱۸ با کمک مدرسان خارجی در محل کنونی سازمان برنامه (میدان بهارستان) کوشش کرد و بعد با همکاری استاد علی‌محمد حیدریان و مهندس محسن فروغی و آندره گدار در نیمه‌ی دوم سال ۱۳۱۹ در ایجاد «هنرکده» در مدرسه‌ی مروی، واقع در نزدیکی میدان شمس‌العماره شرکت کرد. اما پیش از آن که هنرکده به محوطه‌ی دانشگاه تهران منتقل شود، از همکاری کناره‌کیری کرد و از آن پس تنها به کار پیکرتراشی پرداخت و علاوه بر مجسمه‌ی معاریف ایران، آثاری از صورت بستگان و نزدیکان خود (بین سالهای ۱۳۰۳ تا ۱۳۳۷) و همچنین نقش برجسته نمای وزارت دادگستری (۱۳۲۱)؛ صحنه‌هایی از شاهنامه‌ی فردوسی در زروخانه‌ی بانک ملی ایران (۱۳۲۵)؛ مجسمه‌ی عدالت در وزارت دادگستری (۱۳۳۳) و باز صحنه‌هایی دیگر را به وجود آورد. در بین طرح‌ها و نقاشی‌هایی که در کتاب آثارش چاپ شده، چهره‌ای از حافظ نیز مشاهد می‌شود که به دلایلی به تندیس تبدیل نشده است.

از آثار دیگر اوست: مجسمه‌ی ایستاده‌ی سعدی در شیراز (۱۳۳۰)؛ مجسمه‌ی ایستاده از ابن سینا از سنگ مرمرین در همدان (۱۳۳۳)؛ مجسمه‌ی ایستاده‌ی فردوسی از سنگ مرمر در تهران (۱۳۱۲)؛ مجسمه‌ی نشسته‌ی فردوسی از سنگ مرمر در شهر توس (۱۳۴۷)؛ تندیس میرزا تقی‌خان امیرکبیر (۱۳۲۲ و ۱۳۵۵)؛ رستم (۱۳۲۵)؛ مجسمه‌ی نادر در باغ نادری در توس مشهد (۱۳۳۵)؛ کمال‌الملک (۱۳۴۷)؛ مجسمه‌ی نیم‌تنه از عمر خیام در پارک لاله تهران (۱۳۴۹ و ۱۳۵۴)؛ یعقوب لیث (۱۳۶۵) و سیاه نی‌زن یا حاج مقبل، دو نیم‌تنه چپ و راست از یک سیاه مراکشی؛ نیم‌تنه از یک دوره‌گرد پیر؛ نیم‌تنه ابوالقاسم مستخدم استاد کمال‌الملک، نیم‌تنه استاد کمال‌الملک، و تمام تنها از برادرزاده‌ی خود ایشان و نیم‌تنه‌ی ننه حسین خدمتکار. وی همچنین تندیس‌هایی را به سفارش برخی از نهادها از جمله بانک سپه، بانک ملی ایران، بانک مرکزی، دانشگاه تهران، سازمان تربیت بدنی، وزارت نفت، شهرداری تهران، جمعیت هلال احمر خلق نمود.

از جمله جوایز و نشان‌هایی که به وی اهداء شد، می‌توان از نشان درجه‌ی یک و لوح تقدیر انجمن شرق شناسان فرانسه (پاریس)؛ مدال طلای درجه یک هنر از دولت بلژیک (۱۹۵۷)؛ دیپلم افتخار و نشان هنر از سوی دولت فرانسه توسط رییس آکادمی فرانسه

(۱۹۵۹)؛ نشان درجه‌ی یک هنر از رییس جمهوری ایتالیا (۱۷۹۲) نام برد. کیسیون ملی یونسکو نیز همت محمد پارسی و هادی سیف کتابی در سال ۱۳۷۳ در آخرین سال حیات او به پاس خدماتش چاپ و منتشر کرد و استاد در ۹۸ سالگی توانست پیش از فوت، آثارش را یک جا و در مجلدی مشاهده کند.

استاد صدیقی در ۲۰ آذر ۱۳۷۴ در بیمارستان آبان تهران درگذشت و در قطعه‌ی هنرمندان (قطعه‌ی شماره‌ی ۸۸) بهشت زهرا به خاک سپره شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صنعتی، علی اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

استاد علی اکبر صنعتی در سال ۱۲۹۵ ش در کرمان به دنیا می آید وازآغاز کودکی تا اواخر زمان درگذشت خود یعنی بهار ۸۵ منشاءخدمات و آفرینش های بزرگ و ماندگار در فرهنگ و هنر ایران بود . علی اکبر از همان کودکی ذوق نقاشی را در خود احساس می کند. سرانجام پس از تحصیلات ابتدایی حاج اکبر او را نزد پسرش به تهران می فرستد. طی ۱۲ سال درمدرسه کمال الملک نزد استادان نام آوری چون ابوالحسن خان صدیقی ، علی محمد حیدریان ، حسین خانشیخی و علی رخسار آمورش می بیند.

در سال ۱۳۱۹ به درجه لیسانس در نقاشی نائل می شود در همان سال به کرمان می آید و برحسب وظیفه وادای دین نسبت به پرورشگاهی که در آن پرورش یافته بود تعداد ۴۰ تن از کودکان یتیم پرورشگاه راانتخاب نموده و به آنها تعلیم نقاشی می دهد که تعدادی از آنها در این زمینه به موفقیت دست یافتند. درسال ۱۳۲۴ به تهران می رود و با کوشش عبدالحسین صنعتی زاده موزه ای در میدان توپخانه ساخت هو به شیر خورشید واگذار می کند . این موزه به عنوان اولین موزه مردمی در سال ۱۳۲۵با برگزاری نمایشگاهی افتتاح و با استقبال بسیار زیادی روبرو گردید. مجموعه هایی از مجسمه های انسان و حیوان و اشیاء , در پرداختی واقع گرایانه و در اندازه هایی تا چندین برابر اندازه طبیعی , با شرح و تفسیر ونام ها روایات,اسطوره ها و قصه های بسیار مشهوری که الهام بخش آنها بوده اند از جمله آثار این موزه هستند . دیگری نیز در سال ۱۳۳۰ در خیابان کالج توسط وی دایر شد که تماماً اختصاص به نمایش آثار خود استاد داشت. که برخی از آن آثار در مهرماه ۱۳۵۶ جهت افتتاح موزه کرمان به این شهر منتقل شدند.

در سال ۱۳۵۲ ش عبدالحسین صنعتی زاده پسر حاج اکبر از دنیا می رود و چهار سال بعد از مرگ وی با کوشش نوه حاج اکبر (همایون صنعتی زاده) و جمعی از دوستداران هنر موزه هنرهای معاصر (موزه صنعتی) افتتاح میگردد. در این موزه تعدادی از تابلوها ومجسمه های استاد نمونه های ارزنده دیگری از آثار هنرمندانی مانندکمال الملك و شاگردان او و همچنین سایر هنرمندان معاصر ایرانی و خارجی به صورت دائم به نمایش گذارده گردید. آنچه مسلم است به خاطر نیت پاک و خیرخواهانه و خدمات ارزنده و انسانی حاج اکبرصنعتی زاده و بزرگداشت و احترام نیم قرن هنرآفرینی و خلاقیت هنری استاد سیدعلی اکبر صنعتی این محل دائر می شود که هنوز هم با توجه وسیع شیفتگان استاد و هنر او مواجه است .

غفور

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۵۵ ق)، حکاک. مشهور به سید غفور نظام‌الدینی حکاک‌باشی. وی اهل تبریز و یکی از سنگ‌تراشان نامی آن دیار بود. از آثار او: سنگ‌نوشته‌ی یکی از خیابانهای تبریز، با رقم: «... سید غفور حکاک ۱۳۰۶ ش». تاریخ مرگ وی در «مواد التواریخ»، در قطعه‌ای که رضایی، شاعر آذری، برای او سروده چنین است:

... مرسال وفات را رضائی

خود جست هم از (غفور حکاک) ۱۳۵۵

به نظر می‌رسد که شاعر حرف مشدد را بر خلاف معمول، حساب کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۰۹ / ۱)، مواد التواریخ (۳۳۰).

قطاعی شیرازی، محمدطاهر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۴۶ ق)، قاطع، مذهب، طراح و رسام. از آثار وی قطاعی کتیبه‌ای در مشهد مقدس است. در این اثر استادانه، ابیاتی به نستعلیق زیبا بر روی فولاد سخت قطاعی شده و زمینه‌ی آن، با تزیینات دایره‌ای و اسلیمی مدور، به زیبایی تمام به کناره‌ها وصل گشته است و کاتب آن چنین رقم نهاده: «... قطاعی آن بید اهتمام محمدطاهر ولد استاد مسیح شیرازی به اتمام رسید ۱۱۴۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۰۵ -۹۰۴/ ۲).

کرمانی، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۱۸ ش)، نقاش و مجسمه‌ساز. طراح هنرمند اهل کرمان و سازنده‌ی سردر زیبا و استادانه‌ی باغ ملی تهران بود. این در از برنز ساخته شده و پس از ریخته‌گری ابتدایی، بر روی آن طلای مخصوصی که به آن طلای ملقمه می‌گفتند، کشیده شده است. وی در هشتاد سالگی در تهران وفات یافته و در همین شهر دفن شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۲۸/ ۲).

کمال‌الدین محمود

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۰۸ ق)، حکاک. از طراحان پرمهارت فلزات سخت بود که در نقش تصویر و حکاکی بر روی فلزات، دستی با حلاوت داشت و خط نستعلیق را نیز نیکو می‌نوشت. از آثار وی قطعه فولادی است که طلاکوبی گشته و حواشی آن به نقوش اسلیمی آراسته شده و با برشهای استادانه‌ای عمل آمده، با رقم: «عمل کمال‌الدین محمود ۱۱۰۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۵۰/ ۲).

محمدی، اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نقاش، طراح، مجسمه‌ساز.

تولد: ۱۸ شهریور ۱۳۱۷، بروجرد.

درگذشت: ۱۹ اسفند ۱۳۶۶.

اصغر محمدی در سال ۱۳۴۰ به دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران راه یافت و تحصیل در رشته‌ی نقاشی را آغاز نمود. یک سال بعد، به مطالعه و پژوهش در زمینه‌ی آموزش و پرورش هنری کودکان و نوجوانان پرداخت و در عین حال به امر آموزش هنرهای نقاشی در مدارس رو آورد. این تلاش وی منجر به برگزاری یک سلسله نمایشگاه‌های متعدد از بهترین آثار نقاشی کودکان و نوجوانان در دانشگاه تهران، مؤسسه‌ی کیهان، پارک‌ها، مدارس و کانون‌های مختلف دیگر در سال ۱۳۴۲ بود. در سال ۱۳۴۴ به عنوان هنرآموز هنرهای تجسمی به استخدام وزارت فرهنگ و هنر سابق درآمد و یک سال بعد از دانشکده‌ی هنرهای زیبا فارغ‌التحصیل گردید.

در سال ۱۳۴۶ نخست به آموزش چهار دوره معلیمن کودکستان (وابسته به اداره‌ی کل تعلیمات ابتدایی) پرداخت و آنگاه به تربیت پنجاه نفر دانش آموختگان هنرستان‌های وزارت فرهنگ و هنر سابق، برای آموزش همت گماشت. در همین سال به تدریس هنرهای تجسمی در مؤسسه‌ی (انستیتو) تربیت مربیان امور هنری که شامل یک دوره‌ی فوق دیپلم برای معلمان امور تربیتی مدارس بود، روی آورد. محمدی به سال ۱۳۴۷ گردآوری و تدوین بخشی از کتاب راهنمای نقاشی کودکان را به انجام رسانید و دو سال بعد تدریس رشته‌ی آموزش و پرورش هنری در مدرسه‌ی عالی پاریس را نیز بر دامنه‌ی فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی خویش اضافه کرد.

به سال ۱۳۵۰ به منظور مطالعه و پژوهش و شناخت بیشتر مسائل هنری، به ایتالیا و دیگر کشورهای اروپایی سفر کرد. پس از بازگشت به ایران در سال ۱۳۵۲ به تدریس رشته‌ی «دکوراسیون» در مؤسسه‌ی تکنولوژی تهران و همچنین تدریس رشته‌ی هنر و کاردستی در دانشگاه مکاتبه‌ای و یک سال بعد به تدریس رشته‌ی طراحی در دانشکده‌ی معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی و پیکره‌سازی در دانشکده‌ی هنرهای تزئینی پرداخت. در سال ۱۳۶۹ به دوره‌ی دکترای دانشگاه سربن در رشته‌ی تاریخ هنر راه یافت و پس از بازگشت به ایران در سال ۱۳۵۸ مجددا به سرپرستی هنرستان هنرهای تجسمی پسران برگزیده شد و از سال ۱۳۶۲ تدریس در مجتع دانشگاهی هنر را نیز بر عهده گرفت.

آثار وی در جشنواره‌ها و نمایشگاه‌های زیر شرکت داشته است: چهارمین دو سالانه‌ی منطقه‌ای تهران (۱۳۴۳)؛ نمایشگاه «۲۵ سال آفرینش هنری» موزه‌ی ایران باستان (۱۳۴۷)؛ ششمین دو سالانه‌ی پاریس (۱۳۴۸)؛ نمایشگاه روز جهانی حقوق بشر (۱۳۴۹)؛ نمایشگاه انفرادی تندیس در خانه آفتاب (۱۳۵۰)؛ جشنواره‌ی بین‌المللی نقاشی (کانی سورمر) فرانسه (۱۳۵۱)؛ نمایشگاه گروهی در اصفهان (۱۳۵۳)؛ نمایشگاه دهمین سال افتتاح گالری قندریز (۱۳۵۳)؛ اولین نمایشگاه بین‌المللی هنر تهران (۱۳۵۳)؛ شرکت در نمایشگاه فضا و حجم انجمن ایران و آمریکا (۱۳۵۴)؛ نمایشگاه «نگرش به پنجاه سال هنر ایران» (۱۳۵۵)؛ نمایشگاه گروهی «خانه بین‌المللی هنر» پاریس، نمایشگاه نقاشی و تندیس در گالری «ورکامر» پاریس (۱۳۵۶).

اصغر محمدی سرانجام در نوزدهم اسفند سال ۱۳۶۶ درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

محمود علی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۱۶ ق)، طراح فلزات. طراح و نقاش و طلاـکوب و اسلیمی کار بر روی فلزات سخت بود. از آثار رقم‌دار وی، طاس فلزی و مزینی با نقش‌های اسلیمی است که در بین کتیبه‌های مستطیل مانند آن، اشعاری به خط زیبا درج شده، با رقم: «عمل استاد محمود علی سنه ۹۱۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۳۵ -۱۱۳۴/ ۳).

مصور حجار، علی‌اکبر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، حجار و نقاش. وی همکار اسماعیل جلایر و در ابتدا از شاگردان او و در مدرسه‌ی دارالفنون بود . این هنرمند با کمال‌الملک به اروپا رفت و صنعت تصویر و مجسمه‌سازی را در فرانسه تکمیل کرد و به ایران بازگشت. استاد علی‌اکبر در طراحی و شیوه‌ی کلاسیک، نقاشی تیزبین دقیق بود و رنگ و روغن را بسیار خوش می‌ساخت. از آثار وی: تصویر تمام‌قد رنگ و روغنی ناصرالدین شاه قاجار که کلاه بوقی به سر نهاده و در سمت راست تصویر، نقاشی کوچکی بر روی دیوار دیده می‌شود که یکی از تصاویر اسماعیل جلایر است، با رقم: «عمل بنده درگاه علی‌اکبر مصور مشهور به حجار شاگرد استاد المصورین میرزا اسماعیل جلایر سنه ۱۲۶۳»؛ مجسمه‌ی برنزی ناصرالدین شاه سوار بر اسب که از کارهای عمده‌ی اوست.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۷۹ -۳۷۸ / ۱)، تاریخ برگزیدگان (۵۳۰ -۵۲۹)، تاریخ هنرهای ملی (۱۰۰۹ -۱۰۰۸ / ۲)، گلستان هنر (پنجاه و دو).

منعم شیرازی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، شاعر و حکاک. اهل شیراز و ساکن هندوستان بود. به شغل حکاکی اشتغال داشت. به گفته‌ی «الذریعه»، محمد افضل سرخوش، مولف «کلمات الشعراء»، در خردسالی نزد وی مشق می‌کرد. منعم در اوایل جلوس شاه اورنگ زیب (۱۱۱۹ -۱۰۶۹ ق) در هندوستان درگذشت. از آثار وی: «مثنوی»، در وصف اکبرآباد یا اکبرشاه؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (۷۷۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۴۵ / ۴)، الذریعه (۱۱۱۲ ،۲۶۰ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۸۸۴)، کاروان هند (۱۳۶۹/ ۲)، کلمات الشعراء (۱۷۶)، مرآت الفصاحه (۶۱۵).

نظام بندگیر تبریزی

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، نقاش. گچ‌بر و نگارگر و رسمی‌ساز محراب مسجد جامع مرند است که آن را در کمال استواری بنا نهاده و در فاصله دو سر ستون آن نام سازنده آن چنین درج شده: «عمل عبدالفقیر نظام بندگیر تبریزی». این بنا، به امر ابوسعید بهادر خان در ۷۳۱ ق فرجام پذیرفته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۹۲/ ۳).

هراتی، محمود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۵۷۷ ق)، حکاک. وی از نگارگران و حکاکان زبردست هرات بود. از آثارش: ابریق نفیسی، که به تصریع نقره و مس و در شیوه‌ی خراسانی عمل آمده و در بدنه‌ی آن نقوش مختلف طراحی و نقش بسته، با رقم: «محمود بن محمد هراتی» ۵۷۷ ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۳۵/ ۳).

همدانی، منتجب‌الدین، ابویوسف

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۶۴۳ ق)، مقری و نحوی. شیخ القراء زنجیلیه‌ی دمشق بود. از ابن طبرزد و کندی روایت نمود و قرآن را بر ابی‌الجود غیاث بن فارس نحوی قرائت کرد و در فراگیری «شاطبیه» از سخاوی بهره گرفت. صائن واسطی و نظام تبریزی قرآن را بر او قرائت نمودند. از آثارش: شرح «المفصل» از زمخشری، در نحو؛ شرح قصیده‌ی «حرز الامانی و وجه التهانی»، مشهور به «الشاطبیهٔ»، در قراآت که آن را «الدرهٔ الفریدهٔ» نامید؛ «الفرید» یا «المفید»، در اعراب قرآن کریم.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۲۲/ ۸)، سیر النبلاء (۲۲۰ -۲۱۹/ ۲۳، ۴۷۳/ ۲۱)، شذرات الذهب (۲۲۷/ ۵)، کشف الظنون (۱۷۷۶، ۱۲۵۹، ۱۲۵۸، ۶۴۸)، معجم المؤلفین (۷/ ۱۳)، هدیهٔ العارفین (۴۷۲/ ۲).

یزدی، محمد مقیم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۵۷ ق)، حکاک فلزات. او نگارگری استاد و هنرمندی نازک قلم به شمار می‌آمد که در تصویر و ترسیم نقوش هندسی بر روی فلزات قوی دست و پر مهارت بود. وی پیچش و تزیینات دقیق دوایر و هلالی‌های صفحات اسطرلاب را به زیبایی می‌ساخت. از آثار وی: اسطرلاب نفیسی که جهت شاه عباس ثانی تهیه کرده، با رقم: «قد امر السلطان... ابوالمظفر شاه عباس الثانی... و قد صنعه محمد مقیم یزدی فی سنه غنز الهجریه ۱۰۵۷»؛ اسطرلاب کوچک و کم‌کاری که رقم محمد مقیم یزدی را دارد و سال اجرای آن ۱۰۵۲ ق می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۸۶/ ۳).

قرآن

ابن بُندار یزدی، ابوذر، اسعد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ح ۵۸۰ ق)، قاری. از مردم یزد بود. در اصفهان به تحصیل پرداخت و مؤذن مسجد جامع آنجا بود و چندی نیز به قضاوت پرداخت. از آثار وی: «غایهٔ المنتهی و نهایهٔ المبتدی»، در قراآت، که ابن جزری آن را دیده و بسیار ستوده؛ «المنتقی»، در قراآت دهگانه.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۹۳/ ۱)، معجم المؤلفین (۲۴۶/ ۲).

ابن‌بَوّاب، ابوالحسن علی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۲۳ /۴۱۳ ق)، خطاط مذهّب، حافظ، قاری، ادیب و شاعر شیعی. مشهور به ابن‌بواب یا ابن‌ستری و ملقّب به علاءالدین و قبلهٔالکتاب. پدرش پرده‌دار دستگاه آل‌بویه بود و شهرت وی هم از این رو است. ابوالحسن نیز یک چند در خدمت بهاءالدوله‌ی دیلمی سرپرستی کتابخانه‌ی بهاءالدوله را در شیراز بر عهده داشت. خوشنویسی را از ابن‌اسد کاتب آموخت، برخی او را شاگرد حسن بن مقله و بعضی شاگرد محمد بن مقله دانسته‌اند. خط نسخ را به شیوه‌ی خود می‌نوشت و اصولی نیز برای آن وضع کرد. وی را پایه‌گذار شیوه‌ی ریحانی و محقق نیز دانسته‌اند. آموزشگاهی برای تعلیم خط تأسیس کرد که تا ۶۹۸ ق برجا بود. شصت و چهار نسخه قرآن به خط خود نوشته بود. ابن‌بواب به خدمت فخرالملک، ابوغالب محمد بن علی بن خلف واسطی، والی عراق، از جانب بهاءالدوله، درآمد و ندیم وی شد. در بغداد درگذشت و در جوار امام احمد حنبل به خاک سپرده شد. آثاری از وی در مجموعه‌ی چستربیتی لندن و کتابخانه لاله لی استانبول باقی است. نسخه قرآن کتابخانه چستربیتی به امضای او و به تاریخ ۳۹۱ ق است که هم از نظر خط و هم از تذهیب مجلل است. اشعاری نیز در فن خط و لوازم آن سروده که ادیبان «القصیدهٔ الرائیهٔ» او را در نهایت بلاغت دانسته‌اند. شهرت او در تکمیل و تنقیح شیوه‌ی ابن‌مقله است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اطلس خط (۳۰۸ -۳۰۰)، الاعلام (۱۸۳ /۵)، پیدایش خط و خطاطان (۷۵ ،۷۴ -۷۰)، تاریخ گزیده (۶۹۶)، تاریخ هنرهای ملی (۷۴۴ -۷۳۹ /۲)، خوشنویسان و هنرمندان (۲۲)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۴۵۴ /۳)، دائرهٔالمعارف البستانی (۴۱۱ -۴۱۰ /۱)، ریحانه (۴۲۴ -۴۲۲ /۷)، سرآمدان فرهنگ (۳۶ -۳۵ /۱)، سیر النبلاء (۳۲۰ -۳۱۵ /۱۷)، کارنامه‌ی بزرگان (۲۴)، کشف الظنون (۱۳۳۹)، الکنی والالقاب (۲۳۴ /۱)، گلستان هنر (۱۹ ،۱۸ ،۱۲)، مجالس المؤمنین (۴۸۸ /۲)، معجم الادباء (۱۳۴ -۱۲۰ /۱۵)، معجم المؤلفین (۲۵۸ /۷)، مناقب هنرمندان (۱۱۳ ،۴۲ ،۳۸ -۳۷)، نامه‌ی دانشوران (۱۰۵ -۹۱ /۵)، وفیات الاعیان (۳۴۴ -۳۴۲ /۳)، هدیهٔ الاحباب (۵۱).

ابن‌تانه خرجانی، ابونصر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۷۵ ق)، محدث و قاری. از مردم اصفهان بود. در بغداد از ابوعلی بن شاذان و همتایان او و در اصفهان از ابوبکر بن مردویه و همطبقه او حدیث شنید. وی در اصفهان مجلس املای حدیث داشت. سرانجام در اصفهان درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دائرهٔالمعارف البستانی (۴۱۲ /۲).

ابن‌حبیب نیشابوری، ابوالقاسم حسن

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۰۶ ق)، مفسر، قاری، واعظ، مورخ، ادیب و نحوی. از اصم و ابوالحسن کارزی و ابوحاتم بن حِبّان و ابوزکریا عنبری حدیث شنید. ابوالقاسم ثعلبی از خواص شاگردان وی بود. نخست مذهب کرامی داشت، اما بعدها به مذهب شافعی گروید. در علوم و معانی قراآت مختلف امام عصر خود بود و در نیشابور سرچشمه علم به حساب می‌آمد. وی در آنجا به تدریس مشغول بود و گروه فراوانی از مجلس درس او بهره‌مند گردیدند. ابوبکر حیری واعظ و محمد فرغانی و حسین سکّاکی از وی روایت کرده‌اند. ابن‌حبیب در مغازی، قصص و سیر نیز پیشگام بود. از آثار وی: «تفسیر النیسابوری‌القدیم» یا «تفسیر قرآن مجید»؛ «عقلاء المجانین». از وی آثاری در آداب و مواعظ و نیز اشعاری پراکنده بر جای ماند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریحانه (۲۷۸ /۶)، سیر النبلاء (۲۳۸ -۲۳۷ /۱۷)، کشف الظنون (۴۶۰)، لغت‌نامه (ذیل/ حسن)، معجم المؤلفین (۲۷۸ /۳)، الوافی بالوفیات (۲۴۰ -۲۳۹ /۱۲)، هدیة العارفین (۲۷۴ /۱).

ابن‌رزین رازی اصفهانی، ابوعبداللّه محمد

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۵۳ ق)، قاری، نحوی و محدث. اصل وی از اصفهان بود. در ری متولد شد. نزد نُصیر و خلّادبن خالد قرآن آموخت. در عربیت و قراآت استاد و راوی حدیث بود. از آثار وی: «الجامع»، در قرائت، «رسم القرآن»؛ «العدد»؛ کتابی در «جواز قراءة القرآن علی طریق المخاطبه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۱۳ /۷)، ری باستان (۳۷۸ /۲)، معجم المؤلفین (۱۰۳ /۱۱)، الوافی بالوفیات (۲۹۴ /۴).

ابن‌کثیر داری، ابومعبد، ابوبکر عبداللّه

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۰ -۴۵ ق)، قاری و محدث. در مکه‌ی معظمه متولد شد. او از نوادگان ایرانیانی بود که پادشاه ایران آنان را با کشتی به یمن فرستاد. وی از موالی عمرو بن عَلقَمه‌ی کنانی بود. ابن‌کثیر یکی از قراء هفتگانه بود که اصول قرائت را از مجاهد و دِرْباس (مولی ابن‌عباس) از ابن‌عباس از امیرالمؤمنین (ع) اخذ کرد. به احتمالی وی بر عبداللّه بن سائب مخزومی نیز قرائت کرده است. او از ابن زبیر و عکرمه و دیگران حدیث شنید. گرچه قلیل الحدیث است اما به گفته ابن‌مدینی و ابن‌سعد و نسائی از راویان موثق به حساب می‌آید. ایوب، ابن‌جُریج، جریر بن حازم، سفیان بن عُیَینه و شبل بن عباد و دیگران از وی روایت کرده‌اند. وی پیشه‌ی عطرفروشی داشت و نسبت دارین او به جهت همین پیشه بود، ولی عده‌ای نوشته‌اند که او منسوب به دار بنی‌لخم است. محمد بن عبدالرحمان

مخزومی ملقب به قنبل و ابن ابی بَزّی فارسی، قاری مکه، از شاگردان و راویان قرائت ابن‌کثیر می‌باشند. ابوعمرو بن علاء و معروف بن مُشکان و اسماعیل بن قُسطنطین و بسیاری دیگر بر وی تلاوت کردند. قاضی اهل جماعت مکه بود. و در همان جا از دنیا رفت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۵۵ /۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۶۸ /۱)، تاریخ الاسلام (حوادث ۴۰۲ -۴۰۱ /۱۲۰ -۱۰۱)، التاریخ الکبیر (۱۸۱ /۵)، تهذیب التهذیب (۳۲۶ -۳۲۵ /۵)، الجرح والتعدیل (ج ۲، ق ۱۴۴ /۲)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۰۵ -۸۰۴ /۶)، دائرةالمعارف البستانی (۶۶۰ /۱)، ریحانه (۱۶۷ /۸)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۴۹)، الکنی والالقاب (۳۹۳ /۱)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌کثیر)، وفیات الاعیان (۴۲ -۴۱ /۳)، هدیة الاحباب (۸۴ -۸۳).

ابوالقاسمی، احمد

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

آقای احمد ابوالقاسمی در ۱۰ خرداد ماه سال ۱۳۴۷ هـ‌ش در شهر تهران و در خانواده ای مذهبی به دنیا آمد. جوّ مذهبی خانواده و همت پدر و مادر ایشان باعث شد که او از همان آغاز کودکی به قرآن و تالوت آن علاقه خاصی پیدا کند. احمد ابوالقاسمی در سن ۸ سالگی در مسجد امام جعفر صادق (ع) شهر تهران با شنیدن تلاوت قرآن از یک نوجوان ایرانی که به تقلید از استاد عبدالباسط سوره های آخر قرآن را تلاوت می کرد مجذوب قرائت قرآن شد و پس از شنیدن نوارهای تلاوت عبدالباسط عشق و علاقه اش به امر تلاوت قرآن دو چندان شد.

آقای احمد ابوالقاسمی در سال ۱۳۶۲ مشغول تحصیل در مقطع متوسطه شد. او تحصیل در رشته الکترونیک در هنرستان راهیان قدس تهران برگزید اما حضور در جبهه های جنگ حق علیه باطل را بر تحصیل ارجعیت دارد و پس از احمد ابوالقاسمی افراد و عوامل مؤثر در امر تربیت و آموزش قرآن خود را پدر و مادرش و استادان محمد غفاری، محمد رضا ابوالقاسمی و سید محسن خدام حسینی معرفی می کند و معتقد است مهمترین عامل پیشرفت من انگیزه قوی و پشتکار بوده است حقیقتاً می خواستم بهترین قاری در سطح جهان بشوم.

آثاس احمد ابوالقاسمی آموزش جدی صوت و لحن و علوم مختلف قرآنی را بطور رسمی از سال ۱۳۶۱ آغاز کرد و قبل از آن با شنیدن تلاوتهای زیبای اساتید مصری، مقدمات این آموزش را برای خودش فراهم کرده بود اما با توجه به علاقه اش به علوم قرآنی در سال ۱۳۷۸ از دانشکده الهیات دانشگاه تهران موفق به اخذ لیانس علوم قرآنی شد. ابوالقاسمی در ابتدا بیشتر از اساتید مصری بخصوص مرحوم شعبان عبدالعزیز صیاد تقلید می کرد و معتقد است از نوارهای قاریان باید در حوزه مسائل لحن باشد حاج احمد ابوالقاسمی در سال ۱۳۷۲ ازدواج کرد و یک فرزند دختر دارد. همسر ایشان نیز به قرآن و تلاوت ان علاقه مند است و حافظ ۲ جزء قرآن کریم می باشد. احمد ابوالقاسمی از میان رشته های هنری به خط و از رشته های علمی به فیزیک و از رشته های ورزشی به شنا علاقه مند است.

احمد ابوالقاسمی که به تازه گی حفظ قرآن را شروع کرده است توانسته است در مدت ۱۸ ماه ۷ جزء قرآن را حفظ نماید. او در سال ۱۳۶۵ در مسابقات مربوط به جلسات قرآنی شهر تهران رتبه دوم را کسب کرد و در سال ۱۳۶۹ در مسابقات نیروهای بسیجی کشور رتبه اول را کسب کرد و در سال ۱۳۷۱ موفق به کسب عنوان اول مسابقات قرآن جانبازان کشور شد و در همین سال در مسابقات سراسری حفظ اوقاف توانست رتبه سوم را کسب کرد و به مسابقات بین المللی مالزی در همان سال اعزام شد و توانست با

افتخار تمام مقام اول مسابقات را کسب کند. و برای نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران افتخار بیافریند.

احمد ابوالقاسمی در مناسبات و مراسم بسیاری به اجرای تلاوت پرداخته و شنوندگان را از صدای دلنشین زیبای خود بهره مند ساخته است.

او به مدت ۴ سال در سازمان تبلیغات در قسمت دارالقرآن و چند سال نیز در امور فرهنگی قرآنی حرم حضرت عبدالعظیم (ع) مشغول فعالیت بوده است. و از سال ۱۳۷۹ مسئولیت مؤسّسه قرآن را در کشور آلبانی عهده دار شده است و هم اکنون نیز فعالیتهای قرآنی را بداین کشور سازماندهی می کند. وی مؤلف جزوه آموزش قرآن کریم است که به زبان آلبانیایی ترجمه شده و به همراه ۴ نوار در دسترس مسلمانان آلبانیایی است.

آقای احمد ابوالقاسمی در جلسات قرآنی بسیاری بعنوان مربی مشغول آموزش صوت و لحن بوده است اما از جلساتش در حرم حضرت عبدالعظیم بعنوان مؤثرترین جلسات یاد می کند.

او همچنین در چند دوره متوالی به عنوان مربی دانشجویان تربیت معلم به تدریس اشتغال داشته است.

آقای احمد ابوالقاسمی در مسابقات فراوانی به عنوان داور رشته صوت و لحن حضور داشته است که بهترین آنها داور مسابقات قرآن ارتشهای جهان در سال ۷۸ در تهران است. او به ابتهال و تواشیح علاقه مند است و معتقد است که اگر ابتهال با صدای استاد سید محمد نقش بندی یا استاد محمد عمران باشد بسیار شنیدنی است او از اساتید؛ عبدالفتاح شعشاعی، محمد صدیق منشاوی و عبدالباسط به عنوان سه قاری برتر کشور مصر از ابتدا تا کنون یاد می کند و معتقد است که استاد شحات محمد انور و استاد راغب مصطفی غلوش دو قاری برتر کشور مصر یاد می کند.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net/

ابهری، ابوبکر محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۷۵ -۲۸۹ /۲۸۷ ق)، قاضی، قاری، محدث و فقیه مالکی. در ابهر تولد یافت و ساکن بغداد شد و در آنجا از ابوعمر محمد بن یوسف قاضی و فرزندش ابوالحسین فقه آموخت. و از ابوبکر باغندی و ابوالقاسم بغوی و عبداللّه بجلی و ابن تمّام بهرانی و محمد اشنانی و دیگران در عراق و شام و جزیره حدیث شنید. دارقطنی از او حدیث نقل کرده و او را ستوده و گفته که او امام مالکیان در عصر خود بود و از اندلس و مغرب و گوشه و کنار دنیا به سویش می‌شتافتند. از وی آثاری بر جای مانده است که به گفته‌ی قاضی عیاض تصانیف از در شرح مذهب مالکی و ردّ مخالفین است. از جمله آثار وی : «الاصول»، در فقه؛ «الرد علی المزنی»؛ «شرح کتاب ابن عبدالحکم الصغیر» و «شرح کتاب ابن عبدالحکم الکبیر»؛ «فضل المدینه علی مکهٔ».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۹۸ /۷)، تاریخ الاسلام (حوادث ۵۸۲ -۵۸۰ /۳۸۰ -۳۵۱)، تاریخ بغداد (۴۶۳ -۴۶۲ /۵)، ریحانه (۷۲ /۱)، سیر النبلاء (۳۳۴ -۳۳۲ /۱۶)، الفهرست لابن الندیم (۲۸۳)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۳۷۵)، معجم البلدان (۱۰۶ /۱)، معجم المؤلفین (۲۴۱ /۱۰)، الوافی بالوفیات (۳۰۸ /۳)، هدیهٔ العارفین (۵۰ /۲).

ارفع، محمدکاظم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سید محمد کاظم ارفع ، فرزند سید ناصر الدین ارفع ، در سال ۱۳۲۳ در تهران به دنیا آمد . دوران تحصیلی دبیرستان را ناتمام رها کرد و به تشویق پدر و شوق خود ، روی به آموزش حوزوی آورد . او در حوزه ی علمیه ای در تهران (خیابان ری ، بازارچه ی نایب السلطنه) به درس و بحث طلبگی اشتغال یافت . پس از چهار سال طلبگی در آن مدرسه ی علوم اسلامی که برجسته ترین استادش حاج آقا مجتهدی بود ، در سال ۱۳۴۲ به حوزه ی علمیه ی قم مهاجرت کرد . استادان بزرگ او در این حوزه عبارت بودند از: آیت الله فاضل لنکرانی ، مرحوم آیت الله سلطانی ، آیت الله نوری همدانی و مرحوم دکتر مفتح .

پس از درگذشت پدر گرانمایه اش ، ناچار شد برای سرپرستی خانواده ، از قم به تهران بازگردد و باز همچنان به آموختن علوم و معارف اسلامی ، این بار نزد استادان : آیت الله حاج میرزا علی آقا فلسفه در مسجد لرزاده و آیت الله میرزا باقر آشتیانی در مدرسه ی مروی پرداخت . در عین حال ، چه قبل و چه بعد از انقلاب اسلامی ، به وعظ و تبلیغ متعهدانه ی انقلابی روی آورد .

مترجم گرامی صاحب بیش از پنجاه کتاب اعم از تالیف و ترجمه است و اغلب و بلکه همه ی آنها در زمینه ی علوم و معارف اسلامی و نشر و ترویج فرهنگ اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) است . ایشان بر وفق سنتی مرضیه به ترجمه ی قرآن کریم و نهج البلاغه و صحیفه ی سجادیه توفیق یافته است .

برگرفته از کتاب :بررسی ترجمه های امروزین فارسی قرآن کریم

اعمش، ابومحمد سلیمان

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۴۸ -۶۱ ق)، قاری، حافظ و محدث شیعی. اصل او از نواحی ری بود و در قریه‌ی امه طبرستان، در روز عاشورا، به دنیا آمد. در کودکی او را به کوفه آوردند. شیخ طوسی او را از اصحاب امام صادق (ع) شمرده و ابن شهرآشوب او را از خواص اصحاب امام خوانده است. علمای عامه نیز او را از شاگردان امام صادق (ع) دانسته و برتری او را بر دیگران در قرائت قرآن و علم به فرائض و حفظ حدیث پذیرفته و تجلیل و تعظیم کرده‌اند. ابن ابی‌لیلی، قاضی کوفه، اعمش را سرور و بزرگ کوفه معرفی می‌کرد و یحیی بن قطان گیود که از علامه اسلام بود و عجلی گوید که او در عصر خود محدث کوفه بود و چهار هزار حدیث از او نقل شده، لیکن کتابی از وی در دست نیست. ذهبی از او به عنوان شیخ قاریان و شیخ محدثان نام می‌برد و او را یکی از ائمه ثقات می‌داند. حمزه و زائده بر وی قرائت کرده‌اند و کسائی بر زائده به قرائت اعمش قرائت کرده است. حکم بن عتبه و ابواسحاق سبیعی و ابان بن تغلب و ابوحنیفه و اوزاعی و جریر بن عبدالحمید و حفص بن غیاث و سفیان بن عیینه و سفیان ثوری و یحیی بن سعید قطان و شعبه و ابونعیم و خلق بسیاری از اعمش حدیث شنیدند. بخاری و مسلم و ترمذی و ابوداوود و نسائی و ابن ماجه در «صحاح» ششگانه خود از او حدیث نقل کرده و ابن معین و نسائی و عجلی او را توثیق نموده‌اند. میرداماد در «رواشح السماویه» به شرح حال او پرداخته و شیخ بهائی در «توضیح المقاصد» گوید که او شیعه امامی و از زهاد و فقهای عصر خود بود و از تواریخ چنین برمی‌آید که او شیعه امامی است. به گفته عیسی بن یونس او با این که بسیار فقیر بود اما اغنیا و سلاطین در چشمش بسیار حقیر بوند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اصحاب امام صادق (ع) (۲۴۷ -۲۳۱)، اعیان الشیعه (۳۱۸ -۳۱۵ /۷)، تذکره الحفاظ (ج ۱، ط ۱۵۴/۴)، تقریب التهذیب (۳۳۱/۱)، تنقیح المقال (۶۶ -۶۵ /۲)، تهذیب التهذیب (۲۰۴ -۲۰۱ /۴)، رجال الطوسی (۲۰۶)، سیر النبلاء (۲۴۸ -۲۲۶ /۶)، الکنی والالقاب (۴۷ -۴۵ /۲)، لسان المیزان (۳۷۸/۸)، المعارف (۲۶۸)، الملل و النحل (۱۵۰)، میزان الاعتدال (۲۲۴/۲)، النجوم الزاهره (۱۰ -۹ /۲)، الوافی بالوفیات (۴۳۱ -۴۲۹ /۱۵)، وفیات الاعیان (۴۰۳ -۴۰۰ /۲).

امام جمعه، عباس

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عباس امام جمعه سال ۱۳۴۵ در تهران به دنیا آمد و تحصیلات ابتدایی خود را در محله قنات آباد تهران آغاز کرد و در همان دوران نوجوانی با تشویق پدر و مادر خود به قرآن روی آورد. وی سپس در جلسات قرآنی شرکت کرد و روخوانی قرآن را نزد استاد مولایی فرا گرفت و به دلیل داشتن استعداد و جدّیت و پشتکار علم قرائت را نیز آموخت.

وی در مسابقات مختلف قرائت قرآن شرکت کرده و مقام‌هایی را به دست آورده است مثلاً ـ رتبه اول مسابقات بین المللی مالزی سال ۱۳۶۸ و رتبه دوم مسابقات بین المللی عربستان سعودی سال ۱۳۷۰.

او همچنین با اهداف قرآنی به کشورهای مختلف مانند عربستان، سوریه، لبنان، انگلستان، چین، و مالزی سفر کرده است.

امام جمعه هم اکنون دانشجوی رشته الهیات و معارف اسلامی است و در شورای عالی قرآن صدا و سیما ـ که زیر نظر مقام رهبری است ـ نیز خدمت می کند.

منابع زندگینامه: http://st-golbangenamaz.ir

امامی، ابوالقاسم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عنوان : دکتر ابوالقاسم امامی

آقای دکتر ابوالقاسم امامی از فضلای کم کار اما گزیده کار و دقیق النظر امروز ایران است و در ادبیت و عربیت و اغلب دانش ها و معارف اسلامی ، هم در حوزه و هم در دانشگاه ، به مدارج والای علمی دست یافته است . او متولد بیست و سوم دی ماه ۱۳۱۳ ش در روستای گز (وابسته به بندر گز ، جزو استان گلستان امروز) است . پدرش اهل علم و از شاگردان مرحوم آیت الله سید ابوالحسن اصفهانی بود . تا سال ۱۳۲۸ تحصیلات ابتدایی را در گز و بندر گز به پایان رساند . سپس بر وفق علاقه و ارشاد پدر ، به تحصیلات حوزوی (در بهشهر ، گرگان ، و سرانجام و بیش از همه در مشهد) روی آورد ، و استادان فرزانه ای داشت از جمله ادیب نیشابوری ، و میرزا جواد آقا تهرانی . مدتی کوتاه نیز به حوزه ی علمیه ی قم رفت و سپس به تهران آمد . در سال ۱۳۳۹ از کسوت روحانی بیرون آمد و تحصیلات دانشگاهی جدید را در پیش گرفت . یک چند با مجله ی عربی الاخاء همکاری داشت . پس از طی دوره ی لیسانس حقوق سیاسی (۱۳۴۸) در دانشگاه تهران ، دوره ی فوق لیسانس زبان و ادبیات عربی را با احراز رتبه ی اول گذراند (۱۳۵۱) و دوره ی دکتری در رشته ی فرهنگ عربی و علوم قرآنی را با نگارش رساله ای به نام تصحیح و تحقیق

در متن تجارب الامم ، نیز تالیف رساله ای در زندگینامه و کارنامه ی ابوعلی مسکویه در دانشکده ی ادبیات و از سال ۱۳۶۰ در دانشکده ی الهیات همان دانشگاه به تدریس پرداخت . از سال ۱۳۵۵ تا ۱۳۶۹ (که بازنشسته شد) ، از سر ویراستاران و صاحب نظران مسائل کتاب و نشر در انتشارات صدا و سیما (سروش) بود . از سال ۱۳۷۱ به عضویت هیئت علمی دانشکده ی الهیات و ادبیات عرب دانشگاه آزاد اسلامی ، واحد کرج ، در گروه علوم قرآن و حدیث درآمد . همچنین با بعضی نهادهای علمی ـ انتشاراتی نظیر دفتر نشر میراث مکتوب و انجمن آثار و مفاخر فرهنگی ، همچنان ، و به موازت کار تدریس و مسئولیت دانشگاهی همکاری دارد . مقالات علمی بسیاری به عربی و فارسی نوشته است . آثار کتابی چاپ شده یا در دست چاپ ایشان از این قرار است :

۱ ـ ترجمه ی قرآن کریم که به توصیف اجمالی آن می پردازیم (چاپ اول ، نگار ، ۱۳۷۰ ؛ چاپ دوم ، اسوه ، ۱۳۷۸)

۲ ـ تصحیح متن عربی تجارب الامم اثر هفت جلدی ابوعلی مسکویه (مشکویه رازی) که دو جلد آن (سروش ، ۱۳۶۶) منتشر شده و کار بر روی باقی مجلدات ادامه دارد .

۳ ـ ترجمه ی تجارب الامم پیش گفته (جلد اول ، سروش ، ۱۳۶۹)

۴ ـ تصحیح ترتیب السعادات ، اثر مسکویه (آماده ی چاپ)

۵ ـ رسائل پراکنده ی مسکویه (نزدیک به پایان)

۶ ـ رساله فیماهیه العدل (آماده ی چاپ)

۷ ـ تصحیح متن الفوز الاصغر (آماده ی چاپ)

۸ ـ تصحیح کیمیای سعادت (که ترجمه ای است از طهاره الاعراق / تهذیب الاخلاق اثر ابوعلی مسکویه ، به قلم میرزا ابوطالب زنجانی . چاپ تهران ، انتشارات نقطه با همکاری « میراث مکتوب » ، ۱۳۷۵)

۹ ـ تصحیح و ترجمه ی دیوان امام علی (تهران ، اسوه ، ۱۳۷۰ ، ۱۳۷۳) .

برگرفته از کتاب :بررسی ترجمه های امروزین فارسی قرآن کریم

اهوازی، ابوعلی حسن

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۴۶ –۳۶۲)، متکلم، قاری و محدث. معروف به ابن یزداد. در اهواز به دنیا آمد. و در سال ۳۹۱ ق به شام رفت و تا آخر عمر آنجا بود. ابوعلی در علم قراآت مشهور بود و قرآن را به روایات بسیار قرائت می‌کرد و سرآمد قاریان شام بود. وی بر علی بن حسین غضائری و برشنبوذی و ابوحفص کتانی قرائت کرده بود و هذّلی و غلام هرّاس و احمد سمرقندی و ابوالحسن مصیّنی و دیگران بروی قرائت کرده‌اند. او همچنین از نصر بن احمد مرجی حدیث شنید و افرادی همچون خطیب بغدادی از وی حدیث روایت کرده‌اند. در دمشق درگذشت. کتاب «الاقناع» را در قراآت شاذ پرداخت. او را کتب دیگری نیز هست مانند: «الایضاح فی القراآت»؛ کتاب «البیان فی شرح عقود اهل الایمان»؛– «الفوائد و العوائد» یا «الفوائد و القلائد»، در نصیحت پادشاهان؛ «قراءة الحسن البصری»؛ «النیر الجلی فی قراءه زید بن علی»؛ «الوجیز فی القراآت الثمانیه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۱۸ /۲)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۰۷۳ /۸)، سیر النبلاء (۱۸ – ۱۳ /۱۸)، کشف الظنون (۲۰۰۴، ۱۹۹۴ ،

۱۷۷۳، ۱۳۲۳، ۱۳۰۳، ۲۱۱، ۱۴۰)، لسان المیزان (۴۴۲ –۴۳۹ /۲)، معجم الادباء (۳۹ –۳۴ /۹)، معجم المؤلفین (۲۴۸ –۲۴۷ /۳)، الوافی بالوفیات (۱۲۲ /۱۲)، هدیهٔ العارفین (۲۷۶ –۲۷۵ /۱).

آزادانی، ابوعبدالرحمان قتیبهٔ

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سوم ق)، استاد قرائت قرآن و محدث. از اهالی آزادان، قریه‌ای در اصفهان بود. وی شاگرد و راوی علی بن حمزه‌ی کسائی در قرائت بود. آزادانی گوید: یک بار قرآن را از ابتدا تا انتها بر کسائی قرائت کردم و کسائی نیز قرآن را از ابتدا تا انتها بر من قرائت کرد. او از لیث بن سعد و شُعبه و دیگران حدیث شنیده و یونس بن حبیب از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۳ /۱)، دائرةالمعارف البستانی (۶۹ /۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۲ /۱)، معجم البلدان (۷۲ /۱).

باطرقانی اصفهانی، ابوبکر احمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۶۰ –۳۷۲ ق)، قاری و محدث. شیخ القراء زمان خود بود. نسبتش به باطرقان از توابع اصفهان می‌رسد. قرآن را با روایات مختلف بر بزرگان قرائت، تلاوت کرد، و از ابوعبدالله بن منده و ابراهیم بن خرشید قوله و ابومسلم بن شهدل و ابوجعفر ابهری و بسیاری دیگر حدیث شنید. ابوعلی حداد و عبدالعزیز نخشبی و ابوعلی وخشی از او روایت کرده‌اند. سالیانی امام مسجد بزرگ شهر بود. سعید بن ابی رجاء و حسین بن عبدالملک ادیب و محمد دقاق و عبدالسلام بن محمد حسن‌آبادی و دیگران از شاگردان وی در قرائت بوده‌اند. از آثار وی: «طبقات القراء» و «الشواذ» در قرآت؛ کتاب «المسند»، در حدیث.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۸۶/۱)، ایضاح المکنون (۷۹/۲)، سیر النبلاء (۱۸۳ –۱۸۲ /۱۸)، معجم الادباء (۱۰۲ –۱۰۰ /۴)، الوافی بالوفیات (۲۸۸/۷)، هدیهٔ العارفین (۷۳/۱).

بخارایی، ابراهیم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۰۴ ق)، حافظ، قاری و شاعر. وی خطیب مسجد جامع بخارا و از مریدان مولانا خواجگی کاشانی بود، پس از مرگ او مدتی از ملازمان خواجه ابواسحاق جویباری گشت. ابراهیم قرآن را از برداشت و با صدایی خوش می‌خواند و در سرودن قصیده، غزل، رباعی و قطعه نیز توانا بود. یک «مثنوی» در طریقه‌ی سلسله‌ی خواجگان و سه «دیوان» شعر سروده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۵۸۸ -۵۸۷).

بروجردی، ابوحفص عمر

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، محدث و قاری. علوم ابتدایی را در زادگاهش، بروجرد، به پایان برد، سپس برای تکمیل به بغداد رفت و در آنجا ساکن شد و در محضر استادان زمان به فراگیری حدیث پرداخت. او به مصر نیز مسافرت کرد و از رجال علمی آنجا نیز بهره گرفت. از جمله استادان وی ابوالحسن محمد بن محمد بن عبدالله باهلی است. حسین بن شیرک یا شریک بن عبدالله آدمی، از علمای قرائت، نیز از استادان بروجردی است. ابوحفص از مشاهیر محدثان زمان خود شد و خواستاران حدیث و قرائت در مجلس درس وی حاضر شدند. از جمله شاگردان وی ابوالعباس احمد بن محمد جرجانی و جعفر بن محمد بن فضل مارستانی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بروجرد (۲۱ -۱۹ /۲)، تاریخ بغداد (۲۵۴/۱۱).

بهرام پور، ابوالفضل

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابوالفضل بهرام پور از قرآن پژوهان کوشای معاصر است که از سالهای پیش از انقلاب در تالیف کتب درسی با شادروانان شهید آیت الله محمد حسین بهشتی و شهید باهنر در زمینه ی مسائل قرآنی و دینی همکاری داشته است . کوشش و هدف اعلای ایشان ناظر به آسان سازی فهم قرآن برای عامه ی مردم است . دارای تحصیلات حوزوی و دانشگاهی (فوق لیسانس ادبیات و علوم قرآنی از دانشگاه تهران) است . ایشان یک سلسله تفسیرهای تک سوره ای آموزشی کم حجم دارد . از جمله ی سوره ی محمد ، سوره ی فتح ، سوره ی حجرات ، سوره ی « ق » ، سوره ی ابراهیم ، سوره ی ملک ، سوره ی جمعه ، سوره ی منافقون و سوره ی حجر . این آثار به نحوی تدوین شده که علاوه بر قابلیت مطالعه ی فردی ، جنبه ی درسی و خودآموزی هم دارد . در هر بخش ، اول لغتها ، سپس ترجمه ی آیات و بعد از آن تفسیر و برداشتها ، و در آخر بعضی ریزه کاریهای لفظی و نکات زبانی و ادبی به دست داده شده است .

اثر قرآن پژوهی دیگر او روش روخوانی قرآن است . کتاب دیگر ، روش تدریس ترجمه ی تفسیی قرآن است . اثر دیگر تفسیر سوره ی یس است . دیگر تفسیر نسیم حیات که تفسیر جزء سی ام است .

فهرست آثار چاپ شده یا در دست تدوین ایشان در پایان ترجمه آمده است .

برگرفته از کتاب :بررسی ترجمه های امروزین فارسی قرآن کریم

بهشتی، حسین

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم و دهم ق)، قاری، عالم و متکلم امامی. از مشاهیر عصـر شاه اسماعیل بود. آنگونه که از «ریاض» نقل شده وی عالمی فاضل و متکلمی برجسته و از شاگردان شمس‌الدین محمد، پسر سیدشریف جرجانی، بود. از آثار وی: کتاب «تجوید القرآن»؛ «کتاب الحساب».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (۱۵۹/۶)، الذریعه (۶/۷، ۳۶۶/۳/)، ریحانه (۲۹۸/۱)، لغت‌نامه (ذیل/ حسین بهشتی).

بیهقی، ابوالقاسم اسماعیل

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم و پنجم ق)، لغوی، نحوی، فقیه و قاری. معروف به شـمس بیهقی. ملقب به شـمس الائمه. او جامع علوم و فنون بود و در مرو مسکن داشت. از آثارش: «نقض الاصطلام»؛ «سمط الثریا»، در معانی غرائب حدیث؛ کتابی در «لغت».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (۶۷۵/۲)، معجم الادباء (۱۴۱ - ۱۴۰ /۶)، معجم المؤلفین (۲۶۴/۲).

پرهیزگار، شهریار

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

استاد شهریار پرهیزکار، در ۲۵ مرداد ماه سال ۱۳۴۳ هـ‌ش در شهر تهران دیده به جهان گشود. اشتیاق خود او به آموختن قرآن و نیز جوّ مـذهبی خـانواده، یکی از عوامـل اصـلی در گرایش قرآنی او شـد. خود او می گویـد: میـل و اشتیـاق درونی به شـنیدن نغمـات روحـانی، اعم از دعـا و قرآن که بویژه توسـط مـادرم در برخی مواقع به شـکلی محزون تلاوت می شـد مرا ترغیب می کرد. یکی از تفریحـات کـودکی من این بـود که گوشه ای می نشسـتم و مسـابقه ای قرانی برای خودم ترتیب می دادم و خود را قـاری تجسم می نمـودم و احسـاس می کردم که از من دعوت شـده برای اجرای برنـامه و در شـروع مسـابقه بایـد من بخوانم بعـد هم بـا یـک لحن و وضـعیت خاصـی شـروع می کردم به خوانـدن و خـانواده این را دیدنـد بیشتر توجه شـان جلب شـد و مرا به جلسـات قرآن راهنمایی کردند، اسـتاد شـهریار پرهیزکار، در سال ۱۳۵۲ که ۹ سـال بیشتر نـداشت، با شـنیدن پخش چنـد تلاوت زیبا از مسابقات جهانی در مالزی که از طریق تلویزیون پخش می شـد، مجذوب تلاوت قرآن شد و بخصوص تلاوت اسـتاد محمد تقی مرّوت که رتبه نخسـت آن سال را در مسابقات مالزی را کسب کردند، بر او اثری ویژه گذاشت و زندگی آینده اش در مسیر قرآن رقم زد.

آقـای شـهریار پرهیزکـار، روخوانی و روانخوانی و مباحث اجمالی در زمینه تجویـد مقـدماتی را در محضـر اسـتاد ادیب و تجویـد و صوت و لحن قرآن کریم را همزمان در جلسات اسـتاد مروت آغاز کرد. و سـپس با راهنمایی اسـتاد و مروت به جلسات درس استاد

مولائی حضور یافت و بـدین ترتیب، حفظ قرآن را نیز آغاز نمود. اسـتاد پرهیزکار، اولین بار بصورت رسـمی در مسابقات قرآنی که در سال ۱۳۵۶ در مسـجد لاله زار و در مقابله با رژیم طاغوت برگزار شد به تلاوت پرداخت در این مراسم که بسیار با شکوه برگزار شد آیاتی از سوره مبارکه یوسف را به زیبائی تلاوت کردند.

آقای پرهیزکار پس از دریافت دیپلم در سال ۱۳۶۰، در دانشگاه شهید بهشتی تهران و در رشته کامپیوتر و نرم افزار تحصیل خود را آغاز کرد و مـدرک کارشناسـی را دریافت نمود. آقای پرهیزکار در سال ۱۳۶۹ ازدواج کرد که ثمره این ازدواج دو فرزنـد بنامهای فاطمه و مهدیه است.

اسـتاد پرهیزکـار قرآن کریم را در طول سه سـال در جلسـات حفـظ اسـتاد مولاـئی از حفظ نمود او همچنین در بسیاری از مسابقات داخلی در کشور شـرکت کرده و رتبه هـای ممتاز کسب نموده است. در سال ۱۳۶۲ در مسابقات بین المللی جمهوری سـلامی ایران در حفظ ۱۵ جزء رتبـه نخست را کسب کرد همچنین در سـال ۱۳۶۴ در حفظ ۲۰ جزء رتبه دوم را در کشور عربسـتان بدست آورد در سال ۶۶ هم اسـتاد پرهیزکار در رشته حفظ کل قرآن در مسابقات بین المللی ایران شرکت کرد و رتبه نخست را در این مسابقات از آن خود سـاخت. او علاـوه بر آن، در سـال ۷۱ نیز به رتبه نخست مسابقـات کشور عربسـتان در رشـته حفـظ کل دست یافت. وی شیرین ترین خاطرات فراموش نشدنی خود را دستبوسی حضرت حضرت امام خمینی (ره) و تفقد و صمیمیت ایشان را با خود دانسته و خاطره دیگر را ورودشان به داخل کعبه پس از انجام مسابقات عربسـتان، در سال ۶۶ می داند. دوره کامل تلاوت ترتیلی با صدای اسـتاد پرهیزکار که از سالها پیش و به برکت نظام مقدس جمهوری اسـلامی ایران ضـبط شده است همه ساله از شـبکه های مختلف رادیو و تلویزیون جمهوری اسـلامی ایران پخش می شود. که بسـیار مورد توجه دوستداران و علاقه مندان به قرآن قرار گرفته است. نوار کاست با تکرار تلاوت ترتیل با صـدای اسـتاد پرهیزکار برای علاقه منـدان به حفظ قرآن کریم تـدوین شده است و در دسترس علاقه منـدان است. آقای پرهیزکار ماننـد بسـیاری دیگر از اساتیـد و صاحبظران امر تلاوت معتقدنـد که قاری قرآن شایسـته است در ابتـدای کار از یک قاری مصـری برجسـته تقلیـد کند و در این مرحله باید از هرگونه ابداع و ابتکار سـبک نوین پرهیز کند او معتقد است پس از سپری کردن این دوره می توان سبکی نو، ابداع کرد به همین دلیل خود او نیز در ابتدا از مرحوم استاد عبدالباسط سپس مرحـوم منشـاوی و پس از آن از مصـطفی اسـماعیل تقلیـد نموده است. آقـای پرهیزکـار به قاریـان جوانی که در ابتـدای راه هسـتند سفـارش می کنـد که در شـنیدن تلاوتهـا برای یادگیری توجه و دقت بالایی را مبـذول دارنـد؛ یعنی بصورت تفننی به تلاوت گوش ندهند بلکه به تمام ظرایف و ریزه کاری های تلاوت قاری مورد تحقیق گوش بسـپارند. استاد پرهیزکار تا کنون در جلسات مختلفی در سـطح تهران و یـا در دبیرسـتانهای مختلف در زمینه ای قرآنی تـدریس کرده انـد ایشـان هم چنین در دانشـکده الهیات و معارف اسـلامی دانشگاه تهران دو واحد درس آوا شناسی را تدریس نموده است. آقای پرهیزکار در زمینه فعالیت های قرآنی خود در دوره های تربیت مربی قرآن، در سپاه پاسداران و تصمیم گیری جلسات برخی از نهادهای کشور حضوری فعال داشته است. او در طول ۸ سـال دفاع مقـدس که دل و جان نیروهای رزمنـده لبریز از معنویت بود، در ایامی که مجاهـدان این مرز و بوم با عشق به قرآن و اهل بیت (ع) لحظـات را سپری می کردنـد حضور قاریان برجسـته کشور در جمع آنان تأثیری بسـزا داشت، از این رو اسـتاد پرهیزکار نیز مانند بسیاری از برادران قاری در جمع رزمندگان اسلام در جبهه های مختلف حاضر می شد و با تلاوت آیات وحی دل و جان آنها را از عشق حق حیاتی دوباره می بخشید.

آقای پرهیزکار معتقـد است که حضور قرآن در جامعه موجب طراوت بخشـیدن به زندگی مردم و ایجاد امید به رحمت پروردگار و در نتیجه ایجـاد آرامش و ممـانعت از انحرافـات فکری و اعتقـادی در جـامعه است. او در کنـار انس بـا قرآن به مطاله نیز اهتمام می ورزد و علاوه بر مطالعه تفسـیرهای قرآن به ترجمه کتاب در زمینه کامپیوتر پرداخته است. او کتابی نیز در زمینه حفظ قرآن به رشـته تحریر در آورده است که در این کتاب به نکات خاصـی در زمینه حفظ قرآن کریم اشاره شده است. او علاوه بر اوقاتی که در کنار

سایر فعالیتها به خانواده اختصاص داد، به بسیاری از کشورها برای تبلیغ قرآن نیز سفر نموده است. از جمله این کشورها می توان عربستان، لیبی، سوریه، مالزی، تانزانیا، و اطریش را نام برد که در تمامی این کشورها تلاوتهایش مورد استقبال مسلمانان قرار گرفته است. آقای پرهیزکار از اساتید؛ رفعت، شعشاعی، مصطفی اسماعیل و شعیشع به عنوان قاریان برتر پیشکسوت در کشور مصر یاد می کند. او همچنین در میان اساتید حاضر در کشور مصر از اساتید: شحات محمد انور، اللّیثی و نعینع به عنوان قاریان برتر کشور مصر نام می برد. آقای شهریار پرهیزکار که تا کنون بارها و بارها در مسابقات بین المللی در کشورمان و نیز در مسابقات بین المللی کشور مالزی به قرائت پرداخته است معتقد است که: فعالیتهای قرآنی در کشور باید از حالت ضعیف، پراکنده و غیر تشکیلاتی خاج شود و مورد توجه مسئولان قرار گیرد او همچنین به همدلی واقعی در میان عناصر قرآنی کشور به عنوان یکی از عوامل مهم برای گسترش فعالیتهای قرآنی کشور نام می برد او به دلسوزان مسائل قرآنی در کشور سفارش می کند تا در موضعگیری های خود همواره تمایلات معنوی را مدّ نظر بگیرند و از هرگونه نفسانی عمل کردن در این زمینه بپرهیزید او هم چنین از برگزاری مسابقات قرآن کریم در سطح داخلی به عنوان یکی از اقدامات مؤثر در زمینه نشر فرهنگ قرآنی یاد می کند و معتقد است که باید تشکیلات مستقل و منظمی در سازمان اوقاف باشد تا امر مسابقات قرآن سازماندهی شود. وی در توصیه های خود به جوانان معتقد است که فعالیت در امر قرآنی به یک اشتیاق و علاقه خاصی نیازمند است و صرف دوست داشتن را کافی نمی داند؛ باید عشق و علاقه در خود ایجاد کرد تا بتوان با این موتور محرکه که از درون ما را سوق می دهد به سمت انس هر چه بیشتر با قرآن در این عرصه موفق باشیم.

پورزرگری، محمدرضا

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

آقای حاج محمدرضا پورزرگری در ۲۸ شهریور سال ۱۳۴۹ هـش در شهر تهران و در خانواده ای مذهبی دیده به جهان گشود. محیط مذهبی خانواده و اشتیاق پدر برای تربیت معنوی فرزندش، از همان آغاز بستر مناسبی برای فراگیری قرآن، فراهم ساخت و زمزمه تلاوت قرآن، فراهم ساخت و زمزمه تلاوت قرآن پدر در سحرگاهان، اشتیاق محمدرضا را برای تلاوت قرآن دو چندان ساخت. البته جدّه مکرمه او، اولین و مؤثرترین عامل در گرایش آقای پورزرگری به این راه بود. از دیگر عوامل تأثیر گذار در حیات قرآنی محمدرضا پور زرگری، باید به استادان و مربیان دوره دبستان، بویژه استادش آقای مصطفی اسلامی اشاره کرد. آقای پورزرگری از خاطرات خوش نخستین سالهایی که در ایام کودکی در جوار حرم مقدس رضوی تلاوت آیات وحی را شنیده بود بسیار یاد می کند و یکی از عوامل علاقه مندی خود به تلاوت قرآن را حال و هوای آن لحظات مقدس می داند آقای پورزرگری از کلاس دوم ابتدایی در ساعات درس قرآن اشتیاق بسیار از خود نشان می داد به همین دلیل نیز پس از پیروزی انقلاب اسلامی و آشنایی با استاد مصطفی اسلامی در دبستان علوی شماره ۲ به این دبستان رفت و با اشتیاق، پشتکار و اهتمامی بسیار به تمرین و اجرای همخوانی قرآن کریم بر اساس تلاوت سوره حشر استاد عبدالباسط پرداخت.

آقای محمدرضا پورزرگری آموزش روخوانی قرآن کریم را در کلاس چهارم دبستان و زیر نظر استادش آقای فتحعلی و آموزش مقدماتی تجوید و صوت و لحن را، زیر نظر استادش آقای مصطفی اسلامی در کلاس پنجم ابتدایی به پایان رساند و پس از آن با حضور جلسات استاد محسن موسوی نکات تجویدی و صوت و لحن را در سطح بالاتر همراه با مفاهیم قرآنی فرا گرفت.

او همزمان با فراگیری تجوید و صوت و لحن در جلسات درس آیت الله ضیاء آبادی و حجت الاسلام قرائتی به فراگیری مفاهیم

آیات قرآن کریم نیز پرداخت.

آشنائی با مؤسسه دارالتحفیظ قرآن کریم، نقطه عطفی در زندگانی قرآنی پورزرگری شد. در همین مکان او با کلاسهای آموزشی تجوید استاد محسن موسوی آشنا شد و در جلسات این استاد که در بعد از ظهرهای تابستان برگزار می شد، بهره های فروان برد.

آقای محمدرضا پورزرگری نخستین بار در یکی از هیئتهای مذهبی که به همت آموزش و پرورش برگزار می شد بصورت رسمی به تلاوت قرآن پرداخت. او همچنین نخستین بار در سال ۱۳۶۱ همراه با استاد علی اربابی و جمعی از قاریان مؤسسه دارالتحفیظ قرآن کریم در تلویزیون به اجرای چند برنامه همخوانی پرداخت.

حاج محمدرضا پورزرگری نیز در ابتدای کار تلاوت خویش همچون سایر قاریان به تقلید از قاریان مشهور مصری نظیر استادان عبدالباسط، صیاد، علی البنّاء و مصطفی اسماعیل پرداخت. او معتقد است که مؤثرترین مسئله در زمینه تلاوت قرآن برای تمامی قاریان در ابتدای کار تقلید از استادان برجسته مصری است.

آقای پورزرگری معتقد است که قاریان تازه کار و کسانی که در ابتدای امر تلاوتند باید علم تجوید را از مراحل ابتدایی تا سطوح عالی زیر نظر استادان، با دقت کامل فرا بگیرند و با یادگیری ترجمه کلمات قرآن با مفاهیم آن آشنا شوند. او همچنین قاریانی را که در ابتدای مسیر تلاوتند به یادگیری صرف و نحو زبان عربی و نیز فراگیری مفاهیم و تفاسیر آیات قرآن سفارش می کند.

آقای محمدرضا پورزرگری در سال ۱۳۷۵ ازدواج کرد که ثمره آن یک فرزند پسر است. او در مسیر زندگی قرآنی خود از همان آغاز به آموزش قرآن کریم به علاقه مندان پرداخت و از همان دوران تحصیل در دبیرستان، به تهیه و تنظیم جزواتی در خصوص آشنایی با قرآن، اقدام کرد. او همچنین در سال ۱۳۶۴ بصورت رسمی در دارالتحفیظ و علاوه بر آن تمام سالهای دفاع مقدس را در پایگاه های مقاومت بسیج اقدام به برگزاری جلسات قرآن کریم نمود. آقای پورزرگری علاوه بر تدریس در زمینه های مختلف قرآن در برخی از مدارس تهران در حدود ۱۵ سال به آموزش قرآن در حسینیه محبان الحسین (علیه السلام) پرداخت او همچنین در سال ۱۳۶۳ در مسابقات قرآن کریم که سازمان تبلیغات اسلامی برگزار کرد رتبه سوم و در سال ۱۳۷۳ در مسابقات سراسری قرآن کریم که به همت سازمان اوقاف در سمنان برگزار شد رتبه نخست را از آن خود ساخت و در همان سال، در مسابقات بین المللی قرآن کریم که در حسینیه ارشاد برگزار شد مقام نخست این دوره از مسابقات را کسب کرد.

در میان خانواده آقای پورزرگری باید به برادر بزرگوار او شهید حمید رضا پورزرگری اشاره کرد. که در زمینه های مختلف قرآنی فعالیت داشت. در محضر استاد مولوی فراگیری نکات مختلف قرآنی پرداخته و چهره های فعال در زمینه های قرآنی به حساب می آمد.

آقای پورزرگری در سالهای ۶۳ و ۶۲ در ایام ریاست جمهوری حضرت آیت الله خامنه ای مدظله العالی، از جلسات درس تفسیر ایشان، بهره ها گرفت. در این جلسات که صبحهای جمعه در همان مکان ریاست جمهوری برگزار می شد قاریان و علاقه مندان بسیاری حضور می یافتند آقای پورزرگری نیز از جمله این مشتاقان بود که در این جلسات در حضور آیت الله خامنه ای به تلاوت قران می پرداخت و مورد تفقد و تشویق ایشان قرار می گرفت.

او همچنین از قاریانی است که همه ساله به همراه کاروان قاریان قران برای تبلیغ به کشورهای مختلف اعزام شده اند که از جمله این کشورها می توان به ماداگاسکار، اتیوپی، هند، سوره و افریقای جنوبی، پاکستان، امارات، غنا، اردن، و انگلیس اشاره کرد.

آقای حاج محمدرضا پورزرگری علوه بر قرائت بر قرآن کریم و اجرای اذان به اجرای برجسته تواشیح و همخوانی در کشور است که از سال ۶۸ فعالیت خود را آغاز کرد.

آقای پورزرگری علاوه بر داوری مسابقات داخلی یکبار نیز در کشور هند در مسابقات سارسری قرآن کریم که در شهر حیدر آباد این کشور برگزار شد داوری کرده است.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

ثعلبی، ابواسحاق، احمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۳۷/۴۲۷/۴۲۶ ق)، قاری، مفسر، حافظ، مورخ، فقیه، ادیب و محدث. از اهالی نیشابور بود. وی از ابوطاهر بن خزیمه و ابوبکر بن مهران مقری و ابومحمد مخلدی و همطبقه‌ی آنان روایت کرده است. استادان بسیار دیده و احادیث بسیار شنیده است. ابوالحسن واحدی تفسیر را از او روایت کرده است. در علم قرآن او را یگانه‌ی زمان خود می‌دانستند. از آثار وی: «عرایس المجالس فی قصص الانبیاء»؛ «الکشف و البیان فی تفسیر القرآن» معروف به «تفسیر کبیر» یا «تفسیر ثعلبی»؛ «تاج العرایس»؛ «ربیع المذکرین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۰۶ -۲۰۵ /۱)، دایره‌المعارف فارسی (۷۱۳/۱)، الذریعه (۶۷ -۶۶ /۱۸ ،۲۴۳ -۲۴۲ /۱۵)، روضات الجنات (۲۵۷ -۲۵۵ /۱)، ریحانه (۳۶۸ -۳۶۷ /۱)، سیرالنبلاء (۴۳۷ -۴۳۵ /۱۷)، کشف الظنون (۱۴۹۶ ،۱۱۳۱)، الکنی و الالقاب (۱۳۱/۲)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم الادباء (۳۸ -۳۶ /۵)، الوافی بالوفیات (۳۰۸ -۳۰۷ /۷)، وفیات الاعیان (۸۰ -۷۹ /۱)، هدیه العارفین (۷۵/۱).

جزری، شمس‌الدین، ابوالخیر محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۸۳۴/۸۳۳ ق)، محدث، متکلم شافعی، قاری و مورخ. معروف به ابن جزری. در دمشق به دنیا آمد و همان جا نشو و نما یافت. وی در زهد و تقوی معروف بود و در سیزده سالگی قرآن را حفظ کرد و بعد از آن اوقات خود را صرف تحصیل حدیث کرد. جزری در نوزده سالگی به قاهره رفت و در سیزده قسم قرائت، مهارتی به دست آورد. از ابوالفدا و ضیاءالدین و شیخ‌السلام بلقینی اجازه‌ی فتوی گرفت. او در دوره‌ی تیموری به سمرقند دعوت شد و تا زمان امیرتیمور در ماوراءالنهر ماند و بعد از مرگ وی به دارالسلطنه هرات شتافت و در آخر عمر به شیراز رفت و متصدی قضاوت شیراز شد و همان جا درگذشت. برخی از آثار وی: «المقدمه الجزریه»، در تجوید؛ «التمهید فی علم التجوید»؛ «النشر فی القرآت العشر»؛ «غایه النهایه فی طبقات القراء»؛ «اسنی المطالب فی مناقب علی بن ابی‌طالب»؛ «الهدایه فی علم الروایه»؛ «المصعد الاحمد فی ختم مسند الامام احمد»، در حدیث؛ «التاریخ»؛ «عقداللألی فی الاحادیث المسلسلة العوالی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۷۵ -۲۷۴ /۷)، ایضاح المکنون (۷۲۳، ۵۴۴، ۴۸۱، ۴۴۷، ۲۲۷، ۱۱۰ /۲، ۵۳۹، ۳۱۵، ۱۶۸، ۱۵۱، ۸۱، ۲۶، ۸ /۱)، حبیب السیر (۵۴۸/۳)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۴۷۶ -۴۷۵ /۳)، دایرةالمعارف الاسلامیه (۱۲۰ -۱۱۸ /۱)، روضات الجنات (۱۰۷ -۱۰۶ /۸)، ریحانه (۴۱۰ -۴۰۸ /۱)، کشف الظنون (۲۰۴۲، ۲۰۲۸، ۱۹۵۲، ۱۸۵۹، ۱۸۰۳، ۱۷۹۹، ۱۶۹۹، ۱۴۹۷، ۱۳۲۳، ۱۱۵۰، ۱۱۳۲، ۱۱۱۸، ۱۱۰۵، ۷۴۳، ۶۶۹، ۶۲۱، ۵۲۰، ۴۸۴، ۴۲۱، ۳۸۹، ۲۹۵، ۲۹۰، ۲۷۷، ۲۱۱، ۲۰۰، ۱۵۲، ۱۵۰، ۱۲۸، ۱۱۴، ۵۳)، الکنی و

الالقاب (۱۴۶/۲)، لغت‌نامه (ذیل/ جزری)، معجم الموفین (۲۹۲ –۲۹۱ /۱۱)، هدیه الاحباب (۱۱۹)، هدیه العارفین (۱۸۸ –۱۸۷ /۲).

جعفری تبار، مجید

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حجهٔ الاسلام والمسلمین استاد مجید جعفری تبار در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی در شهر مقدس قم در خانواده‌ای روحانی چشم به جهان گشود و از همان خردسالی تحت تربیت پدر بزرگوارشان مرحوم آیت الله حاج شیخ محمود جعفری تبار خواندن قرآن را آموختند.

ایشان قرائت و تحقیق مصطلح قرآنی را از سن ۱۰ سالگی آغاز نموده و انس و ممارست زیاد با آیات و کتب تفسیری باعث شد تا بتواند کل قرآن کریم را با ۲۰ روایت ـ۱۴ روایت مشهور و ۶ روایت غیر مشهور ـحفظ نماید.

استاد جعفری‌تبار در زمینه تفسیر، علوم و معارف قرآنی، صاحب آثار متعددی می‌باشند و همین احاطه به علوم قرآنی باعث گردیده تا سبک زیبای تلاوت ایشان مبتنی بر «تطابق لحن با معنی» استوار گردد و همین امر موجب گردیده تا شنونده در هنگام شنیدن تلاوت ایشان به درک عمیق‌تری از آیات الهی نایل گردد. تأثر شدید مستمعین در جلسه تلاوت آیات آخر سوره بقره که در شب شهادت حضرت علی(ع) ـمصادف با چهلمین شب درگذشت پدر استاد جعفری تبار ـ اجرا شده تأیید کننده این مطلب است. این تلاوت و نیز تلاوت سوره توحید که به وجوه مختلف تلاوت شده است از زیباترین تلاوت‌های ایشان می‌باشد.

ایشان در شهرهای مختلف ایران به تلاوت پرداخته ولی عمدتاً جلسات تلاوت خود را در مسجد رفعت قم برگزار می‌کند. جلسات مرکزی فنون قرائت و معارف قرآنی در سال ۱۳۶۹ زیر نظر ایشان تأسیس شد.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

جعفری تبار، مجید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حجهٔ الاسلام والمسلمین استاد مجید جعفری تبار در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی در شهر مقدس قم در خانواده‌ای روحانی چشم به جهان گشود و از همان خردسالی تحت تربیت پدر بزرگوارشان مرحوم آیت الله حاج شیخ محمود جعفری تبار خواندن قرآن را آموختند.

ایشان قرائت و تحقیق مصطلح قرآنی را از سن ۱۰ سالگی آغاز نموده و انس و ممارست زیاد با آیات و کتب تفسیری باعث شد تا بتواند کل قرآن کریم را با ۲۰ روایت ـ۱۴ روایت مشهور و ۶ روایت غیر مشهور ـحفظ نماید.

استاد جعفری‌تبار در زمینه تفسیر، علوم و معارف قرآنی، صاحب آثار متعددی می‌باشند و همین احاطه به علوم قرآنی باعث گردیده تا سبک زیبای تلاوت ایشان مبتنی بر «تطابق لحن با معنی» استوار گردد و همین امر موجب گردیده تا شنونده در هنگام شنیدن تلاوت ایشان به درک عمیق‌تری از آیات الهی نایل گردد. تأثر شدید مستمعین در جلسه تلاوت آیات آخر سوره بقره که در شب شهادت حضرت علی(ع) ـمصادف با چهلمین شب درگذشت پدر استاد جعفری تبار ـ اجرا شده تأیید کننده این مطلب است. این

تلاوت و نیز تلاوت سوره توحید که به وجوه مختلف تلاوت شده است از زیباترین تلاوت‌های ایشان می‌باشد.
ایشان در شهرهای مختلف ایران به تلاوت پرداخته ولی عمدتاً جلسات تلاوت خود را در مسجد رفعت قم برگزار می‌کند. جلسات مرکزی فنون قرائت و معارف قرآنی در سال ۱۳۶۹ زیر نظر ایشان تأسیس شد.
منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

حافظ هروی، کمال‌الدین حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۹۷۴ /۹۷۳ ق)، خطاط و قاری. معروف به واحدالعین. اصل وی از هرات بود ولی، به مشهد رفت و از آنجا به قم و به اردوی شاه طهماسب صفوی پیوست. او در خواندن قرآن در خراسان شهرت فراوانی داشت و مورد توجه بزرگان و پادشاهان بود. کمال‌الدین جز نستعلیق، انواع خطوط را ماهرانه و استادانه می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه کلمات قصار حضرت امیرالمؤمنین (ع) و دو قطعه به قلم ثلث نیم دو دانگ و نسخ کتابت ممتاز و عالی، با رقم: «... کمال‌الدین حسین الحافظ الهروی فی المشهد المقدس بتاریخ سنه‌ی ثلث و ثلاثین و تسعمائهٔ» و «مشقه الفقیر کمال‌الدین حسین الحافظ الهروی»؛ کتیبه‌ی صفه‌ی صاحب در مسجد جامع اصفهان، به قلم ثلث سه دانگ کتیبه‌ی عالی، با رقم: «انجام یافت فی تاریخ سنه ثمان و ثلاثین و تسعمائهٔ کتبه کمال‌الدین حسین الحافظ الهروی»؛ یک قطعه از مرقع سید احمد مشهدی، به قلم ثلث سه دانگ جلی و نسخ و رقاع کتابت ممتاز، با رق: «مشقه العبد کمال‌الدین حسین حافظ هروی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۵۳۸ -۵۳۷)، احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۶۳/۴، ۱۶۹ -۱۶۸ /۱)، اطلس خط (۳۳۵)، پیدایش خط و خطاطان (۱۵۰)، تاریخ اصفهان (۲۳۳)، تاریخ موسیقی (۳۱۹ -۳۱۸)، تاریخ هنرهای ملی (۸۷۳ -۸۷۲ /۲)، خوشنویسان و هنرمندان (۲۸)، گلستان هنر (۱۰۴ -۱۰۳)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۹۴ -۹۱).

خاکی شیرازی، محمد ابراهیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۸۶ ق)، قاری و شاعر. وی مردی با تقوا و مطلع از علم قرائت و جفر بود. صاحب تذکره «مرآت الفصاحه» ملا محمد ابراهیم را مکرر می‌دید. خاکی در سرودن مرثیه استاد بود. وی در نجف اشرف دفن است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۵۲۳ -۵۲۲ /۱)، فرهنگ سخنوران (۲۹۵)، مرآت الفصاحه (۱۷۹ -۱۷۸) .

خاکی، رحیم

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

آقای رحیم خاکی در ۳۰ خرداد ماه سال ۱۳۵۱ هـ‌ش در شهر مراغه در استان آذربایجان شرقی در میان خانواده ای مذهبی و اهل علم پا به عرصه وجود نهاد. جو مذهبی خانواده و علاقه بسیار به فراگیری قران و مسائل دینی زمینه بسیار مناسبی برای علاقه مندی او به مسائل قرآنی شد. اهتمام خانواده بخصوص پدربزرگ ایشان که حافظ برخی سور مختلف قرآن بوده و با صوتی زیبا به تلاوت آیات قرآن می پرداخت یکی از عوامل مهم تربیت قرآن ایشان بود. پدر او آقای کریم خاکی که مدیر دبستان بود و سالها در مسجد محله قدیمی به تدریس قرآن و احکام می پرداخت تمام تلاش خویش را برای پرورش مذهبی فرزندش بکار بست. خود او درباره نخستین طلیعه های این پرورش قرآنی می گوید: بی شک همان تربیتی که پدر بزرگم به هنگام تولد در کامم نهاد و همان آیاتی که در گوشم زمزمه کرد اولین نشئه جان بخشی خواهد بود که تا ابد جان و روحم را سیراب خواهد نمود.

رحیم خاکی نخستین آموخته های قرآنی را به هنگام برگزاری جلسات قرآنی که در منزلشان برگزار می شد دریافت نمود در همین جلسات بود که در کنار پدر به استماع آیات قرآن گوش جان فرا می داد و نخستین تلاوتهایی که او را مجذوب نمود، تلاوتهای مرحوم استاد عبدالباسط بود که به تقلید از او تلاوت سوره مبارکه ضحی را در بسیاری از مراسم شهر مراغه اجرا می کرد و مورد استقبال قرار می گرفت. در مدرسه به او لقب عبدالباسط کوچک دادند.

او پس از مدت ۵ سال به تقلید حرف از استاد مرحوم منشاوی پرداخت زیرا به عقیده او بدون تقلید نمی توان از چهار چوب تلاوت آگاهی پیدا کرد. در یکی از مساجد شهر مراغه اولین جلسه عشق به قرآن به صورت جدی در جانش زده شد و بدین سان آموزش قرآن را برای نخستین بار در کلاسهای انجمن اسلامی مکتب قرآن زیر نظر استاد اصغر محمد نژاد فرا گرفت. خاطره ای شنیدنی از تلاوت او در ۶ – ۵ خالی از لطف نیست: او می گوید ۶ – ۵ سالم بود که در یک محفلی از من خواستند که قرآن بخوانم و منکه دو سه آیه اول سوره ناس را بواسطه والدینم یاد گرفته بودم با یک صدای بلند و جیغ مانندی شروع به خواندن کردم. پس از این خواندن مورد تشویق حضار قرار گرفتم که از خجالت از مسجد فرار کردم.

حاج رحیم خاکی در سال ۱۳۶۱ در سن ده سالگی نخستین تلاوت رسمی خود را شامل تلاوت سوره های ضحی و انشراح به سبک مرحوم عبدالباسط و در مراسم رژه نیروهای مسلح مراغه اجرا نمود. او تحصیلات ابتدایی تا اخذ دیپلم را در فاصله سالهای ۱۳۵۸ – ۱۳۷۰ در شهرستان مراغه به پایان رساند. پس از آن با پذیرفته شدن در رشته زبان و ادبیات فارسی تحصیلات خود را در مقطع کارشناسی در دانشگاه علامه طباطبائی به پایان رساند و در حال حاضر نیز در مقطع کارشناسی ارشد در رشته زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران در حال تحصیل است.

رحیم خاکی در سال ۱۳۵۶ در سن ۵ سالگی آموزش روخوانی و روانخوانی قرآن را در شهر مراغه آغاز نمود که این دوره تا سال ۱۳۶۰ ادامه یافت. او از سال ۱۳۶۰ دوره آموزش تجوید مقدماتی را آغاز نمود و پس از فراگیری دوره تجوید مقدماتی قرآن، از سال ۱۳۶۷ تا سال ۱۳۶۹ دوره تجوید عالی و از سال ۱۳۶۷ تا ۱۳۷۰ دوره آموزش صوت و لحن مقدماتی قرآن کریم را به پایان رساند او پس از آن در سال ۱۳۷۱ – ۱۳۷۰ در حضور استاد حنیفی دوره عالی آموزش صوت و لحن را در دانشگاه تهران تکمیل نمود.

رحیم خاکی از اساتید انجمن اسلای مکتب قرآن شهر مراغه از جمله شهید حمید پرکار، شهید نادر قادری شهید الله یاری بعنوان اولین اساتید خویش یاد می کند از جمله اساتید و دیگر معلمان او شهید دوستان و شهید عادل نسبت هستند که در مسیر تربیت قرآنی او بسیار تلاش کردند همچنین او از استاد حنیفی در دانشگاه تهران و استاد خدام حسینی در مسجد ابوذر تهران نکات بسیاری را در زمینه صوت و لحن و مسائل قرآنی فرا گرفته است.

آقای رحیم خاکی در سال ۱۳۷۴ با یکی از اقوام ازدواج نمود همسر ایشان نیز خانه دار است و نسبت به فراگیری علوم قرآنی و پرورش قرانی فرزندشان بسیار مشتاق است. آقای خاکی بسیار از موفقیتهای خود را مرهون زحمات همسرش می داند.

رحیم خاکی چند سال در مسجد کوی دانشگاه تهران به تدریس اشتغال داشته است همچنین در مسجد امام صادق محله صادقیه نیز جلسات قرآن را برگزار نموده است. او به خوشنویسی، نقاشی و موسیقی سنتی و موسیقی های اصیل مصر علاقه دارد و در زمینه ای ورزشی به فوتبال، ورزشهای رزمی و تنیس روی میز علاقه مند است. او از اساتید؛ محمد رفعت، عبدالفتاح شعشاعی، مصطفی اسماعیل، کامل یوسف و محمد صدیق منشاوی بعنوان ۵ قاری برتر کشور مصر از آغاز تا کنون نام می برد.

او تا کنون به کشورهای زیادی از جمله اطریش، کوروواسی، بوسنی و هرزوگوین، ترکیه، سوریه، عراق، ترکمنستان، امارات و غنا سفر نموده که با استقبال گرم مردم این کشورها مواجه شده است.

آقای خاکی در سال ۱۳۷۰ رتبه نخست دانش آموزی را در آذربایجان شرقی و در سال ۱۳۷۳ رتبه نخست دانشجویان کشور را در شهر مقدس مشهد کسب نمود در سال ۱۳۷۶ پس از کسب عنوان نخست در مسابقات کشوری در کرمانشاه به مسابقات بین المللی ایران راه یافته و در یان مسابقات رتبه دوم قرائت را از آن خود ساخت.

رحیم خاکی از اساتید؛ شحات محمد انور، ابوالعینین شعیشع و عبدالعزیز حسان بعنوان قاری بزرگ مصر که هم اکنون در قید حیاتند یاد می کند. او علاقه ویژه ای به ابتهال و مو شحات مصری دارد بخصوص اجراهای محمد عمران، کامل یوسف بطحینی، طه الفشمی و محمد نقش بندی و محمد طوخی.

او در گروه تواشیح شهر مراغه، گروه تواشیح دانشگاه تهران عضویت داشته و از سال ۱۳۷۲ هم عضو گروه تواشیح پر افتخار " قدر "است و در برخی اجرا ا نقش تکخوان را داشته است. آقای رحیم خاکی در سال ۱۳۷۰ همکاری خود را بصورت افتخاری با جهاد دانشگاهی تهران آغاز نمود و پس از آن نیز چند سال در سمت مسئول قرآن با آن نهاد همکاری داشته است. او اکنون بعنوان کارشناس مسئول در دبیرخانه دائمی فعالیتهای قرآنی دانشگاهها وابسته به جهاد دانشگاهی مشغول به فعالیت است او بسیاری از موفقیتهای خود را مرهون همکری و حمایتهای مسئولان این نهاد شریف می داند.

توصیه او به جوانان این است که در یادگیری حوصله داشته و در پیشرفت عجله نکند و قدم به قدم از حفظ قرآن شروع کند و تجوید و صوت و لحن را از اساتید گرانقدر فرا بگیرند و برای خودشان سبکی نو ابداع نمایند.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

خسروشاهی، هادی

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سید هادی خسروشاهی (متولد ۱۳۱۷ ش)، با همکاری آیهٔ اللّه جعفر سبحانی از محققین معاصر.

این تفسیر در یک جزء به زبان فراسی و شیوه ادبی و استدلالی شامل بخشی از قرآن کریم است.

مؤلفان قسمتی از آیات مورد نظر خویش را گردآوری نموده سپس به شرح و تفسیر و تاویل آن پرداخته اند.

آقای بهاءالدین خرمشاهی در منشا و سبک این تفسیر در تفسیر و تفاسیر جدید آن را نقد و ردی بر آیات مشکله حاج یوسف شعار توصیف کرده است.

این کتاب در تهران چاپ و منتشر شده است.

منابع زندگینامه :منابع : تفسیر و تفاسیر جدید, ۳۷ ;فهرست کتابهای چاپی فارسی، ۱/۱۳۸۵ ;مؤلفین کتب چاپی فارسی و عربی، ۶/۷۲۰.

رازی، ابوالفضل عبدالرحمان

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۵۴ ق)، مقری. از آثارش کتاب «اللوامح»، در قرآات است. پاره‌ای از تذکره‌نویسان وی را با عبدالرحمان بن احمد بن حسن ابوالفضل عجلی رازی مقری، صاحب «جامع الوقوف»، یکی دانسته‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ری باستان (۳۱۸/۲)، کشف الظنون (۱۵۶۷)، معجم المؤلفین (۱۳۴/۵)، هدیه العارفین (۵۱۷/۱).

راستگو، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

دکتر سیدمحمد راستگو ، در سال ۱۳۳۵ ش در کاشان به دنیا آمد.ایشان دارای مدرک دکترای رشتهٔ قرآن و حدیث از دانشگاه تهران می باشد.وی سالهاست که در حوزه‌های ادبیات فارسی و عربی، علوم قرآنی، فلسفه و عرفان در حال پژوهش است.نامبرده یکی از مترجمان کتاب «بررسی تاریخی قصص قرآن»- برگزیده انتخاب کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در دوره بیست و سوم – می باشد. گروه : علوم انسانیرشته : علوم قرآنیتحصیلات رسمی و حرفه ای : سید محمد راستگو در سال ۱۳۶۲ لیسانس خود را از مدرسهٔ عالی قم گرفت. دورهٔ کارشناسی ارشد را در دانشگاه تهران گذراند و دکترای خود را در سال ۱۳۸۱ در رشتهٔ قرآن و حدیث از همان‌جا گرفت.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : سید محمد راستگو سالهاست که در حوزه‌های ادبیات فارسی و عربی، علوم قرآنی، فلسفه و عرفان در حال پژوهش است.جوائز و نشانها : کتاب " بررسی تاریخی قصص قرآن "ترجمه سید محمد راستگو، در دوره بیست و سوم انتخاب کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ،به عنوان کتاب سال برگزیده شد.چگونگی عرضه آثار : حاصل تحقیقات سید محمد راستگو دهها مقاله چون: «احوال و آثار شیخ جام»، «نگاهی به شعر سبزواری»، «نگاهی نو به تأویل»، «راز هنری گونه‌گون خوانی‌های قرآن» «تفسیر عرفانی امام صادق (ع)» می‌باشد.

آثار : ایهام در شعر فارسی بررسی تاریخی قصص قرآن ویژگی اثر : ترجمه،این کتاب ، در دوره بیست و سوم انتخاب کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ،به عنوان کتاب سال معرفی و برگزیده شد. آشنایی با کتاب بررسی تاریخی قصص قرآن بررسی تاریخی قصص قرآن / تألیف محمد بیومی مهران؛ ترجمهٔ سیدمحمد راستگو و مسعود انصاری. – تهران: انتشـــارات علمی و فرهنگی، ۱۳۸۳،۴ جلد، کتابنامه. یکی از زمینه‌های قرآن‌پژوهی که از دیرباز کسان بسیاری بدان پرداخته‌اند و از دیدگاه‌های گوناگون دربارهٔ آن پژوهش‌های بسیار کرده‌اند و کتاب‌های پرشماری نوشته‌اند، داستان‌های قرآن است؛ و به سخن درست‌تر، رویدادهایی تاریخی که در قرآن کریم از آنها یاد شده یا بدانها پرداخته شده است. با این همه در زمینهٔ

قرآن‌پژوهی – همچون دیگر زمینه‌های آن – پیمانهٔ پژوهش هنوز پر نشده و ناگفته‌ها و روشن ناشده‌ها کم نیست. یکی از استوارترین گام‌هایی که در ایران راه برداشته شده و یکی از بهترین و گسترده‌ترین کارهایی که در این زمینه انجام گرفته، بی گمان تألیف دکتر محمد بیومی مهران است. او که استاد تاریخ دانشگاه اسکندریه است و دربارهٔ تاریخ کهن شرق به‌ویژه مصر و سرزمین‌های عربی دست توانا دارد و پژوهش‌های چندی انجام داده است، رویدادهای تاریخی قرآن کریم را به گستردگی و بایستگی به پژوهش گرفته است و کاری در خور و شایستهٔ پیشکش خوانندگان عرب زبان کرده است. او در این پژوهش برای هر چه آشکارتر ساختن رویدادهای تاریخی قرآن، با کوشش و کاوشی بسیار پردامنه و حوصله سوز، افزون بر قرآن کریم، کتاب‌های پرشمار تفسیری، حدیثی، تاریخی اسلامی – عربی، پژوهش‌های فرنگیان که بیشتر بر سنگ‌نوشته‌ها و کتیبه‌های کهن استوارند، و نیز نوشته‌های کهن یونانی و رومی و همچنین تورات و انجیل را کاویده است، و با بهره‌گیری از این همه منابع گوناگون شرقی و غربی به‌ویژه سنگ نوشته‌ها و کتیبه‌ها و پژوهش‌های باستان شناسانه، توانسته است دربارهٔ رویدادهای تاریخی قرآن کاری شگرف را سامان دهد و روشنایی بسیاری بر آنها بتاباند. از بخش‌های بسیار خوب و خواندنی کتاب، که هم در پژوهش جداگانه و هم به مناسبت در جای جای کتاب بدان پرداخته است، سنجش‌ها و مقایسه‌هایی است که میان داستان‌های قرآن و آنچه در آن باره‌ها در تورات و انجیل آمده انجام داده است و دوگانگی‌ها و ناسازی‌های آنها را باز نموده است و از این راه آشکار کرده است که سخنان آنان که گفته‌اند داستان‌های قرآن از تورات و انجیل گرفته شده، بسیار بی‌پایه است و به هیچ روی نمی‌تواند درست باشد. نویسنده رویدادهای تاریخی قرآن را از دیدی جغرافیایی بخش‌بندی کرده و رویدادهای هر منطقهٔ جغرافیایی را در جلدی جدا آورده است؛ رویدادهای جزیرةالعرب را در نخستین جلد، رویدادهای مصر را در دومین جلد، رویدادهای عراق را در سومین جلد و رویدادهای شام را در چهارمین جلد، و بررسی زندگی و تاریخ پیامبر (ص) را نیز به جلد پنجم وانهاده است ۳ تجلی قرآن و حدیث در شعر فارسی تصحیح و تعلیق دیوان حافظ تلخ و خوش راز جاودانگی سکوک عارفانه عرفان در غزل فارسی منابع زندگینامه http://www.iranologyfo.com/:

رضائیان، حسن

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

آقای حسن رضائیان در ۷ مهرماه سال ۱۳۳۴ هـ‌ق در شهر تهران در خانواده ای مذهبی دیده به جهان گشود. استماع صوت زیبا و روح بخش مرحوم استاد عبدالباسط، با تلاوت سوره های حشر و تکویر، نخستین بارقه عشق به تلاوت آیات روحی را در نهاد او تاباند و از این رو از همان سنین نوجوانی، به تلاوت و تقلید از این استاد پرداخت که تاکنون نیز ادامه دارد. جوّ قرآنی و مذهبی خانواده آقای حسن رضائیان، و اهتمام بسیار پدر به امر تلاوت قرآن، پرورش قرآنی او را چنان سرعت بخشید ك در فاصله کوتاهی در شمار خیلی قاریان قرآن قرار گرفت چرا که پدرش نیز خود قاری قرآنی بود و بر تلاوت فرزندش بسیار مشتاق. آقای رضائیان مراحل ابتدائی تلاوت قرآن را به کمك والدینش در سن ۱۲ سالگی آغاز کرده، با کوشش و تلاش خود و تمرین در زمینه تلاوت به موفقیتهایی در این زمینه دست یافت. او در ابتدای کار به تقلید از استاد مرحوم عبدالباسط پرداخت و آنچنان در تقلید از این استاد مرحوم پیش رفت که صدای او با سبك تلاوت مرحوم عبدالباسط، عجین شد. از این رو، اگر چه گاهی از سبك اساتیدی چون غلوش، مصطفی اسماعیل و منشاوی تقلید می کند اما بطور کلی تلاوتهای او رنگ و بوی تلاوتهای استاد عبدالباسط را دارد. او نیز چون بسیاری از قاریان برجسته معتقد است که قاری در ابتدای امر تلاوت باید به تقلید محض از قاریان مشهور

مصری بپردازد. و پس از آن برای خود سبکی را برگزیند. آقای حسن رضائیان در بسیاری از مسابقات سراسری قرآن کریم شرکت کرده و رتبه های برتری را از آن خود ساخته است. او در مسابقات جهانی مالزی رتبه سوم و در مسابقات بین المللی قرآن کریم در آفریقای جنوبی رتبه نخست را کسب نمود. آقای رضائیان در بسیاری از استانهای کشور به تلاوت پرداخته، و همچنین بعنوان داور در بسیاری از مسابقات استانی قرآن کریم حضور داشته است.

حاج حسن رضائیان در سال ۱۳۶۰ ازدواج نمود که ثمره آن دو فرزند است ـ فرزند اوان کودکی به تلاوت اشتغال داشته و در حال حاضر در شمار قاریان می باشد آقای رضائیان نخستین برنامه رسمی تلاوت خود را در مسجد دارالسلام تهران اجرا کرد. او در این برنامه آیاتی از سوره مبارکه ابراهیم را تلاوت نمود. آقای رضائیان علاوه بر اجرای تلاوت قرآن جلساتی نیز جهت آموزش تجوید و صوت و لحن تشکیل داده که در حال حاضر نیز این جلسات ادامه دارد و به تدریس در این جلسات می پردازد.

آقای رضائیان در راستای فعالیتهای قرآنی خود، به بسیاری از کشورهای جهان سفر نموده است او دو مرتبه به کشور هندوستان سفر نمود که در اکثر استانهای شمالی و شهرهای تابعه آن، به تلاوت قرآن پرداخت. در این جلسات مردم با شور و اشتیاق، تا پاسی از شب تلاوت او را و برخی دیگر از قاریان ایرانی حاضر در جلسه، گوش جان می سپردند و حتی اگر قاریان دچار تأخیر یک ساعته می شوند مردم همچنان در مسجد با اشتیاق فراوان، در انتظار می ماندند. آقای حسن رضائیان در صحبتهای خود به خاطرات سفرش از کره چنین اشاره می کند: در کره جنوبی هنگامی که ما قرآن تلاوت می کردیم، مردم می گریستند و اشتیاق عجیبی داشتند. در سفر به کانادا و تلاوت در این کشور، مردم چنان به وجد می آمدند که او را برای مراسم افطاری به منزلشان دعوت می کردند. او همچنین به کشورهای دیگری چون ژاپن، ترکیه، پاکستان، بنگلادش، امارات متحده عربی، تانزانیا، آفریقای جنوبی، عربستان و استرالیا سفر کرده است.

آقای حسن رضائیان نخستین بار در سال ۱۳۵۸ در سیمای جمهوری اسلامی ایران به تلاوت پرداخت و تا کنون بارها تلاوتهای او از شبکه های مختلف صدا و سیما به سمع دوستداران تلاوتهای او رسیده است؛ تلاوتهایی که خاطره خوش تلاوتهای مرحوم عبدالباسط را در اذهان تداعی می کند. آقای رضائیان اذان را نیز به زیبائی اجرا کرده است که از سالها قبل در صدا و سیما پخش می شود. او به قاریانی که در ابتدای راه هستند توصیه می کند که ابتدا به حفظ قرآن همت گمارند، پس از آن احکام تجویدی از استادی که خود قاری باشد، بیاموزند. او معتقد است که این افراد پس از یادگیری صوت و لحن و پس از مدتی تقلید از یکی از قاریان مشهور می توانند، به ترکیب خوانی بپردازند او همچنین به قاریان قرآن سفارش می کند که اعمال و کردار خود را با قرآن بیامیزند. آقای حسن رضائیان در دوران ۸ سال دفاع مقدس بارها در جبه های حق علیه باطل حضور یافت و با برپائی مراسم های شبی با قرآن در تقویت روحیه معنوی رزمندگان اسلام، قدم برداشت او معتقد است که به برکت خون شهیدان است که قرآن این گونه جایگاه بالایی یافته است و انقلاب اسلامی ما، راه را برای جوانان هموار کرده است. آقای رضائیان اساتید عبدالباسط، غلوش، مصطفی اسماعیل، محمد صدیق منشاوی بعنوا قاریان برتر مصر از آغاز تا کنون یاد می کند او همچنین از قاریان کنونی مصر اساتید غلوش، شحات انور و سید متولی عبدالعالی را برترین می داند آقای رضائیان می گوید: من زندگیم را با قرآن و عترت عجین شده یافتم زیرا از هنگامی که خود را شناختم در خانواده ای بودم که با تلاوت قرآن مأنوس بود. آقای رضائیان در حال حاضر به عنوان ست اندر کار تهیه و توزیع داروهای گیاهی می باشد.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net/

رضیعی، قاسم

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

آقای قاسم رضیعی در ۸ فروردین ماه سال ۱۳۴۹ شمسی در شهر ازنا در استان لرستان در خانواده ای مذهبی دیده به جهان گشود در سال ۱۳۵۹ همزمان با تحصیل در مقاطع ابتدائی صحنه تشویق یکی از همکلاسیانش او را به تلاوت قرآن بسیار علاقه مند ساخت زیرا تلاوت سوره حمد به شیوه استاد عبدالباسط توسط همکلاسی اش مورد توجه معلم دینی و قرآن گرفته بود دیدن این صحنه قاسم رضیعی را متوجه توانایی هایش کرد و پی برد که او بهتر از همکلاسی اش می تواند تلاوت کند بهمین دلیل او نیز به تلاوت پرداخت و بسیار مورد تشویق قرار گرفت امری که باعث شد قاسم رضیعی به طور جدی به تلاوت به تلاوت قرآن بپردازد.

قاسم رضیعی از جذابیت و اعجاز لفظی قرآن کریم به عنوان مهمترین عامل در تربیت و پرورش قرآنی خود یاد می کند. حمایتهای والدین و جوّ مذهبی خانواده اش عامل دیگری در پیشرفت قرآنی آقای رضیعی شد. او همچنین از معلمان و برخی دوستان قرآنی که باعث پیشرفت و تشویق او شدند به عنوان عوامل دیگر در تربیت و آموزش قرآنی خود اشاره می کند. آقای رضیعی آموزش صوت و لحن را همزمان با هم آغاز کرد و تا کنون نیز در این زمینه مداومت دارد. او نخستین تلاوت رسمی خود را در مسابقات دانش آموزی سراسر کشور در شهر رامسر اجرا کرد. همچنین آقای دکتر رضیعی در سال ۱۳۷۰ برای اولین بار بصورت فنی در محفل انس با قرآن شهر کاشان تلاوت کرد که مورد استقبال حاضران قرار گرفت.

حاج قاسم رضیعی در سال ۱۳۶۸ تحصیلات خود را در رشته پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی آغاز کرد و در سال ۱۳۷۵ موفق به اخذ درجه دکترا شد. پس از آن او با ادامه تحصیل در این رشته در سال ۷۷ مدرک دکترای تخصصی در رشته پزشکی هسته ای را از دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی دریافت کرد. او در کنار امر تحصیل در زمینه تلاوت قرآن نیز تلاش می کرد و بر آن مداومت داشت. و در دوره های مختلف مسابقات قرآن رتبه های برتری را کسب کرد. آقای دکتر قاسم رضیعی در سال ۱۳۶۴ در مسابقات سراسری دانش آموزان کشور، رتبه نخست را بدست آورد او در سال ۱۳۷۰ در مسابقات سراسری دانشجویان علوم پزشکی مقام اول را ر کشور بدست آورد و در سال ۱۳۷۹ در مسابقات سراسری جانبازان کشور نیز حائز رتبه نخست شد و در سال ۱۳۸۰ در مسابقات سراسری اوقات و امور خیریه در شهر اردبیل موفق به کسب مقام سوم در رشته قرائت شد.

آقای دکتر رضیعی در زمینه فعالیتهای قرآنی خود علاوه بر موفقیت هایی که در مسابقات داخلی کشور کسب کرد در سال ۷۳ در سومین دوره مسابقات بین المللی بنگلادش رتبه نخست را بدست آورد، و پس از آن نیز در سال ۱۳۷۷ در مسابقات بین المللی کشور سوریه در قرائت رتبه اول را از آن خود کرد. دکتر قاسم رضیعیی که زندگیش با تحصیل و عشق به قرآن بهم آمیخته است از جمله کسانی است که در کنار تحصیل در جامعه پزشکی و دریافت درجات بالای آن به امر تلاوت قرآن نیز پرداخته و در این زمینه نیز از قاریان برجسته کشور است. او مجموعه مقالاتی در مباحث تجوید و صوت و لحن تحریر کرده که از سوی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی منتشر شده است قاسم رضیعی که در زمینه طب و پزشکی به تحصیل پرداخته، در دانشگاه عبور پزشکی شهید بهشتی در دانشکده های پزشکی، پرستاری و مامایی به امر آموزش در زمینه های مختلف قرآنی پرداخت. او علاوه بر این، در دانشکده های برق و عمران خواجه نصیر الدین طوسی و مسجد علی ابن ابیطالب تهران نیز جلساتی در زمینه آموزش تجوید و صوت لحن داشته است.

دکتر قاسم رضیعی، همچون دیگر قاریان برجسته تلاوت معتقد است که یک فرد قاری در ابتدای کار با تقلید از قاریان مشهور جهان، باید شیوه خود را در تلاوت برگزیند. او معتقد است برای ابتدای راه تقلید تنها وسیله است. او خود نیز در ابتدای کار از اساتیدی چون مرحوم عبدالباسط، مرحوم منشاوی، مرحوم مصطفی اسماعیل تقلید کرد پس از آن نیز به تقلید از اساتیدی چون کامل یوسف، عبدالفتاح شعشاعی، محمود رمضان، حسّان و شحات محمد انور پرداخت. پرداختن به مفاهیم آیات شریف قرآن در

کنار امر تلاوت، یکی از نکات بسیار مهمی است که باید مورد توجه قرار گیرد از این رو آقای قاسم رضیعی به قاریانی که در ابتدای راه قرار دارند توصیه می کند که در جلسات قرآن، علاوه بر پرداختن به فنون قرائت، با مفاهیم قرآن نیز آشنا شوند او برای دستیابی به این هدف، توضیح خواستن از اساتید راه حل خوبی می داند. او همچنین به قاریان قرآن سفارش می کند که با ضبط نوار تلاوت خود برای شناسائی نقاط ضعفشان تلاش کنند.

آقای دکتر قاسم رضیعی در سال ۱۳۷۷ ازدواج کرد که ثمره این ازدواج یک فرزند پسر است. همسر ایشان نیز پزشک است و به مسائل قرآنی علاقه دارد. آقای رضیعی آیات قرآن را بصورت موضوعی حفظ کرده است و برای تبلیغ این کتاب عظیم بر تلاوت قرآن از حفظ اهتمام دارد. آقای رضیعی تا کنون به کشور های مختلفی برای تلاوت قرآن سفر کرده است. از جمله کشورهای بنگلادش و ترکیه وی در سال ۱۳۷۴ بهمراه آقایان سید حسین موسوی و محمد تهرانی به کشور ترکیه سفر کرد و در شهرهای استامبول و آنکارا به تلاوت قرآن پرداخت. او در سال ۱۳۷۵ بهمراه جناب آقای علی اکبر حشمتی، سفری به کشور نامیبیا داشت و در میان استقبال مردم آن دیار، آیات و کلمات وحی را تلاوت کرد. از دیگر سفرهای دکتر رضیعی که به منظور آشنا ساختن هر چه بیشتر مسلمانان جهان با کتاب آسمانی قرآن است باید به سفر ایشان به کشور روسیه اشاره کرد که در سال ۷۶ بهمراه آقای اصغر شعاعی در این کشور به تلاوت پرداخت. همچنین او در سال ۱۳۷۷، بهمراه آقایان علّامی، ستوده نیا، دولتی، و امام جمعه برای اجرای تلاوت قرآن، به کشور سوریه اعزام شد. قاسم رضیعی در سفرهای تبلیغی خود به خارج از کشور در سالهای ۷۸ و ۷۹ به کشور های هندوستان و اتیوپی نیز سفر کرد و در آن کشورها، آیات قرآن را تلاوت نمود.

دکتر قاسم رضیعی هم اکنون به عنوان متخصص پزشکی هسته ای در بیمارستان آیت الله طالقانی تهران مشغول به فعالیت است. وی معتقد است انسان باید همواره قرآن را در محضر خود ببیند. او می گوید: هدف و غایت نهایی از تلاوت ظاهری قرآن، مانند حفظ و قرائت این است که ما بتوانیم مقیاس خوبیها و بدیهای خود را از مفاهیم آیات قرآن در یابیم. آقای رضیعی از اساتید بزرگ همچون مصطفی اسماعیل، رفعت، عبدالفتاح، کامل یوسف، حسّان، محمد صدیق منشاوی و عبد الباسط به عنوان برترین اساتید تلاوت قرآن در مصر یاد می کند.

دکتر قاسم رضیعی چندین بار در دیدار رهبر معظم انقلاب با قاریان و حافظان قرآن در حضور ایشان به تلاوت پرداخته اند و از رهنمودهای ارزنده ایشان، بهره ها گرفته اند. آقای رضیعی که خود نیز به ابتهال و مناجات علاقه دارد، برخی از ادعیه مفاتیح الجنان را اجرا کرده است که از سوی مؤسّسه امام رضا علیه السلام در یک لوح فشرده با عنوان مفاتیح مورد استفاده علاقه مندان است. او به قاریان توصیه می کند که همیشه عظمت کلام الهی را در نظر داشته باشند که این امر باعث تواضع بیشتر انسان مقابل کلام الهی می شود و در تلاوتش هم بروز خواهد کرد یعنی توجه به عظمت قرآن، تلاوتهای بهتری را نیز در دل خواهد داشت.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net/

رکنی، محمدمهدی

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

دکتر محمد مهدی رکنی (زنده در ۱۳۶۸ ش) از علما و محققین معاصر.

این تفسیر در یک مجلد به زبان فارسی و شیوه عرفانی شامل بخشی از قرآن کریم است و مؤلف تفسیر رشیدالدین میبدی را به مذاق خود تلخیص کرده و مطالب مورد نظر خود را از آن گردآوری نموده است.

این تفسیر مکررا طبع گردیده است. منابع زندگینامه :منبع : تفسیر لطایفی از قرآن کریم.

سالکی، بهرام

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بهرام سالکی خطاط معاصر ایرانی قرآن کریم را به خط زیبلی ریحان کتابت کرده است. این مصحف شریف توسط مجید دوخته چی تذهیب شده و توسط انتشارات مبلغان نشر شده است.

خط ریحان یکی از رایج ترین و در عین حال باشکوه ترین و عظیم ترین سبک های خوشنویسی است.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

سبزعلی، محمدحسین

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حاج محمد حسین سبزعلی در اول آبان ماه سال ۱۳۳۵ در شهر تهران چشم به جهان هستی گشود تولد او در خانواده ای مذهبی، زمینه ساز پرورش در مسیر پربرکت قرآن کریم شد. شنیدن تلاوت قرآن توسط یکی از اعضای هیئت محله اولین بارقه های عشق و علاقه به تلاوت قرآن را در او ایجاد کرد. پس از آن آشنایی با یک قاری به نام حاج محمد ثابتی و شرکت در کلاسهای آموزش او، اشتیاق آقای سبزعلی را به امر تلاوت قرآن دو چندان نمود محمد حسین سبز علی از پدر و مادرش، آقای محمد ثابتی و نیز استاد ابراهیم پور فرزید به عنوان افراد مؤثر در امر تربیت و آموزش قرآن خود یاد می کند. او توصیه های مقام معظم رهبری از سال ۱۳۵۲ و همچنین شرکت در جلسات قرآن مسجد علی ابن موسی الرضا علیه السلام را بد این مسیر بسیار مؤثر می داند. آقای سبزعلی آموزش علوم مختلف قرآنی را از سال ۱۳۵۰ در تهران آغاز کرد. آقای سبزعلی دارای دیپلم طبیعی است. او در سال ۱۳۶۰ ازدواج کرده و سه فرزند دارد.

فرزندان و اعضای خانواده او نیز در قرائت قرآن تلاش خوبی دارند و در این راه از راهنمائیهای ارزشمند پدر، بهره ها می گیرند. محمد حسین سبزعلی برای اولین بار در سال ۱۳۵۹ موفق شد در رادیو سراسری تلاوت کند. او می گوید اولین بار که صدای خود را از رادیو شنیدم، باورم نمی شد و خیلی منقلب شده و تصمیم گرفتم تا آخر عمر این راه نورانی و جذاب را ادامه دهم.

حاج محمد حسین سبزعلی در امر تلاوت قرآن در ابتدا از استاد عبدالباسط سپس از محمود علی البنّاء تقلید می کرد.

و بمدت دو سال از مرحوم شعبان محمود عبدالعزیز صیاد و آنگاه از مرحوم مصطفی اسماعیل تقلید می کرد او در زمینه تقلید از قاریان مشهور کشور مصر معتقد است: باید از بزرگان و مشاهیر قرائت قرآن در جهان که قدمت بسیار دارند تقلید نمائیم و تلاش کنیم با قاریان کنونی کشور مصر به رقابت بپردازیم.

آقای سبزعلی توجه به قاریان جوانی را که در ابتدای راه تلاوت قرآن هستند به ۴ نکته جلب می کند:

اول اینکه هر روز هر نوار یک قاری که انتخاب نموده اند گوش کنند دوم در جلسات قرآن اساتید شرکت کنند و تلاش کنند جلسه ای که می روند از بهترین ها باشد سوم هر روز ۲ یا ۳ مرتبه تمرین تلاوت قرآن داشته باشند و چهارم اینکه امور اجتماعی و

اخلاقی باید در حد عالی باشد تا با شخصیت قرآنیش تعادل داشته باشد. حاج محمد حسین سبزعلی همراه دیگر قاریان، به کشورهای مختلفی سفر کرده و در آنجا به تلاوت قرآن پرداخته که با استقبال گسترده حاضرین مواجه شده است. از جمله به کشورهای عربستان سعودی، سوریه، اندوزنزی، مالزی، تایلند، چین، غنا، نیجریه، آفریقای جنوبی، بنگلادش، ایالیا، فرانسه، پاکستان و هندوستان سفر کرده است.

آقای محمد حسین سبزعلی نخستین بار در سال ۱۳۵۲ در مسجد کرامت مشهد مقدس در جلسه آقای فاطمی در محضر مقام معظم رهبری به تلاوت پرداخت و معظم له که همواره با رهنمودهای خویش، قاریان قرآن را مورد عنایت قرار داده اند، او را تشویق نمودند. او تا کنون بارها در حضور معظم له به تلاوت قرآن پرداخته است. آقای سبزعلی قرآن را راه رهایی از مفاسد اجتماعی می داند و معتقد است که باید جاذبه ها در این مسیر که در برابر جذبه های دیگر جامعه بیش از پیش رهنما باشد.

حاج محمد حسین سبزعلی علاوه بر تلاوت قرآن در محافل و مجالس مختلف، به تدریس در دبیرستان نیز اشتغال داشته، در شورای عالی قرآن بعنوان کارشناسی مشغول همکاری است.

او از اساتید: مصطفی اسماعیل، غلوش و منشاوی به عنوان برترین اساتید مصر از آغاز تا کنون نام می برد و همچنین معتقد است که اساتید شحات محمد انور، اللّیثی و دکتر نعینع از قاریان برتر کشور مصر در حال حاضر هستند. آقای سبزعلی از سال ۱۳۶۰ تا کنون بارها در مسابقات مختلف قرآن در استانها و شهرهای مختلف به داوری پرداخته است.

آقای سبزعلی در بسیاری از مسابقات قرآن شرکت نموده است. در سال ۱۳۶۰ مقام دوم استان تهران و نیز مقام دوم مسابقات بین المللی اوقاف را کسب نموده و همچنین در سال ۱۳۷۵ در مسابقات بین المللی کشور مالزی شرکت نموده و مقام دوم این دوره از مسابقات را به خود اختصاص داد. او از سال ۱۳۵۰ به تدریس در زمینه های مختلف قرآنی در حسینه ها، مساجد، جلسات و هیئتهای مذهبی مبادرت ورزیده است.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

سبزواری، حسن

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۸۶ ق)، قاری، خطیب و شاعر. معروف به خطیب قاری سبزواری. وی در عصر شاه سلیمان صفوی از خطیبان مشهد رضوی به شمار می‌رفت. او در علم حروف و اعداد تبحر و به عرفان تمایل داشت. از آثار وی: «مطالع الاسرار»، در شرح «مشارق الانوار» شیخ حافظ رجب برسی، که به دستور شاه سلیمان صفوی نوشته شد؛ «ابواب البیان»، فارسی، در خطب و مواعظ که در ۱۰۸۶ ق نگارش یافته؛ شرح «حدیث الاسماء و بیان حدوثها» یا شرح «حدوث الاسماء المروی فی الکافی»؛ «الخطب» به عربی و فارسی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۱۰۱ -۱۰۰ /۵)، الذریعه (۱۴۲ -۱۴۱ /۲۱ ،۱۸۷/۱۳ ،۱۸۴/۷ ،۷۴/۱)، ریاض العلماء (۳۰۸/۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۴۲/۱۱)، معجم المؤلفین (۲۲۷/۳).

سجستانی، ابوحاتم سهل

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۵۵ -۲۴۸)، نحوی، لغوی، قاری، محدث و شاعر. وی شاگرد ابوزید انصاری و ابوعبیده بن مثنی و اصمعی و ابوعامر عقدی و دیگران بود. او قرآن را از یعقوب حضرمی فراگرفت. «کتاب» سیبویه را دو مرتبه بر اخفش خواند. در زمره‌ی شاگردانش از ابن‌درید و ابوالعباس مبرد یاد شده است. رشته‌ی اصلیش آثار شاعران قدیم و اصطلاحات و عروض و لغت و غرائب و علوم قرآنی بود. محدثینی چون ابوداوود و نسایی در «سنن» خود و ابوبکر بزاز در «مسند» خود و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند بطوری که هر روز دیناری به تصدق می‌داد و هر هفته قرآنی ختم می‌کرد. وی شعر را نیکو می‌سرود. دارای سی و هفت کتاب است که از آن جمله: «اعراب القران»؛ «اختلاف المصاحف»؛ «الاضداد»، کتاب «المعمرین من العرب»؛ «ما یلحن فیه العامه»؛ «المقصور و الممدود»؛ «المقاطع و المبادی»؛ «القراآت»؛ «الفصاحه»؛ کتاب «خلق الانسان»؛ «المذکر و المونث»؛ کتاب «الطیر»؛ «الوحوش»؛ «الحشرات»؛ «النبات»؛ «النخله»؛ «الشوق الی الوطن».[۱]

(ع. سیستانی) ابوحاتم سهل بن محمد بن عثمان بن یزید جشمی، عالم لغوی، نحوی و مقری (ف. ۲۵۵ ه‍.ق./ ۸۶۴ م.). او در بصره میزیست و از علوم قرآنی و عروض اطلاع وافی داشت. الکتاب سیبویه را نزد اخفش آموخت و از اصمعی و ابویزید انصاری و ابوعبیده معمر بن مثنی روایات بسیار در لغت و اقسام ادب دارد. ابن درید و مبرد شاگرد اویند. او راست: کتاب الشمس و القمر، کتاب فی النحو، کتاب الشوق الی الوطن، کتاب الوصایا، کتاب مایلحن فیه العامهٔ، کتاب الطیر، کتاب المذکر و المؤنث. (سهل)

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الاعلام (۲۱۰/۳)، ایضاح المکنون (۳۵۱ ، ۳۵۰، ۳۴۲، ۳۲۲، ۳۰۷، ۲۹۲ ، ۲۹۰، ۲۸۹، ۲۸۵، ۲۶۲ /۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۲۴/۱)، تهذیب التهذیب (۲۳۴ -۲۳۳ /۴)، الجرح و التعدیل (ج ۲، ق ۲۰۴/۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۰۲۲/۸)، روضات الجنات (۹۰ -۸۸ /۴)، ریحانه (۴۴۴ -۴۴۳ /۲)، سرآمدان فرهنگ (۱۰۳ -۱۰۲ /۱)، سیر النبلاء (۲۷۰ -۲۶۸ /۱۲)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۱۰۰)، کشف الظنون (۱۷۸۱ ،۱۵۷۷ ،۱۴۶۹ ،۱۴۶۶ ،۱۴۶۲ ،۱۴۵۷ ،۱۴۵۴ ،۱۴۵۲ ،۱۴۵۲ ،۱۴۴۹ ،۱۴۴۶ ،۱۴۳۹ ، ۱۴۳۶ ،۱۴۲۹ ،۱۴۲۳ ،۱۳۸۸ ،۱۳۸۷ ،۱۳۸۳ ،۱۱۸۹ ،۱۲۳ ،۱۱۵ ،۳۳)، الکنی و الالقاب (۴۵ -۴۴ /۱)، لغت نامه (ذیل/ ابوحاتم)، معجم الادباء (۲۶۵ -۲۶۳/۱۱)، معجم المؤلفین (۲۸۶ -۲۸۵ /۴)، وفیات الاعیان (۴۳۳ -۴۳۰ /۲).

سلطان القراء تبریزی، عبدالرحیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۶ -۱۲۵۵ ق)، قاری و عالم. وی در تبریز به دنیا آمد. در خانواده‌ای اهل علم برآمد و در جوانی برای دریافت درجات عالیه قرائت از تبریز به کشورهای مختلف مسافرت کرد و در خیوه‌ی ازبکستان در خدمت حاج شیخ محمد کسب علم کرد و با شیخ شامل داغستانی در نهضتی اسلامی علیه روسها شرکت کرد و پس از پیروزی مدتی در داغستان اقامت کرد. سپس به عربستان و مصر رفت. پس از دوازده سال به تبریز بازگشت و به آموزش علم تجوید و قرائت قرآن پرداخت و بزرگانی چون آقا شیخ میرزا فرج‌اللّه تبریزی و فاضل ایروانی و دیگر علماء از تلامذه‌ی وی بودند. وی را بنابر وصیتش در صفه الصفا در دامنه کوه سرخاب تبریز به خاک سپردند. پدرش مشهور به قاری بود و کتابخانه‌ای در تبریز بناء نمود که پس از وی در اختیار فرزندش قرار گرفت، و سلطان القراء به نوبه‌ی خود در تکمیل این کتابخانه کوشید و پس از وی به فرزندش شیخ ابوالقاسم سلطان القراء رسید. از آثارش:

«الـدر المنثور»، در علم تجویـد؛ «دسـتور تجوید»، در علم تجوید، به فارسـی؛ حاشـیه‌ای بر «مقدمه منظومه فی التجوید» محمد جزری شافعی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زنـدگینامه :الذریعه (۱۵۲، ۷۵ /۸، ۲۱۶/۶)، ریحانه (۶۱ –۶۰ /۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۱۰۲ –۱۱۰۱ /۱۴)، مکارم الآثار (۱۴۸۹/۵)، یادگار (س ۵، ش ۱ و ۲، ص ۱۰۵ –۱۰۴).

شاهین، داریوش

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شـادروان داریوش شاهین یکی از دین پژوهان متجـدد و امروزین و راسـخ در عقیـده و علم و ایمان بود . در سال ۱۳۷۶ این بنده در گرماگرم تدوین دانشـنامه ی قرآن و قرآن پژوهی بودم که با وزیدن نفحات توفیق رحمانی ، در سال ۱۳۷۷ از سوی نشر دوستان در ۲ جلد ، مشـتمل بر ۳۶۰۰ مقـاله از جمله بالغ بر نزدیک به ۸۰۰ زندگینامه ی قرآن پژوهان از قاری و مقری و مفسـر و خوشـنویس و غیره منتشر شد . با بنده ۱۶ ـ ۱۷ مولف جوان همکاری می کردند که اگر یاری الهی به صورت یاری بندگان پاکدلش در نمی آمد ، تدوین و جمع و نشر آن مرجع مشکل گشا ممکن نبود . یکی از مشکل گشاییهای ساده ی این مرجع کوتاه اما جوابگو این بود که شرح حال خود نوشت دست کم دویست تن از مترجمان و مفسران و سایر قرآن پژوهان را در برداشت . به یادم هست که دو سه بار به منزل آقای داریوش شاهین تلفن زدم که لطف کنند و زندگینامه ی خود نوشتی برای درج در آن دانشـنامه بنویسند ، بی علاقگی و اکراه از لحنش آشـکار بود . زیرا در سالها شایـد دهه ها پیش که من بچه بودم ، روزی در پشت ویترین کتابفروشـی ها ترجمه ای از قرآن کریم دیـدم که ترجمه ای گسـترده و آزاد بـود که انگلیسـی هـا به آن نوع ترجمه Para phrase یا نقل به معنا ، بـدون قـابلیت مطـابقه ی واو به واو بـا متن اصـلی که برای رسایی بیشتر و همه فهمی و مردم پسـندی است ، گوینـد؛ و ایشان رو ی جلـد و صفحه ی عنوان ترجمه ی خود از قرآن کریم نوشـته بودنـد : « ترجمه و نگـارش داریوش شـاهین » ، بنـده و شایـد بسـیاری ها تکان خورده بودند که مگر قرآن کریم می تواند نگارش کسی جز خداوند باشد ؟ و بنده اشاره وار در یکی از مصاحبه ها و مقالات خود از این مسئله به شگفتی یاد کرده بودم که ایشان آن را حمل بر تمسخر کرده بودند .

همین است که به درخواست من پاسـخ مثبتی ندادنـد و حاصـل این شـد که تهیه ی یک صـفحه شـرح حال از ایشان برای جامعه ی علمی دشوار است .

خوشـبختانه ، هنگامی که این بزرگ مرد پرکار با کارنامه ی فرهنگی پربارش درگـذشت (چهارم آبان ماه ۱۳۸۰) یک زندگینامه ی کوتـاه و پر اطلاـع نیز همراه بـا آگهی نـامه ی مربوط به اعلاـم وفـات او منتشـر شـد ، که در آن چنین اطلاعـاتی آمـده است : از داریوش شـاهین بیش از ۳۰۰ جلـد تالیف ، ترجمه ، مجموعه های مختلف و داسـتان در عرصه ی ادبیات ، شـعر و مـذهب به یادگار مانـده است . در بخش مـذهب شـادروان شاهین به ترجمه ی نهـج البلاغه به زبان انگلیسـی توفیق یافت . کتابی به نام یکصـد گوهر شامـل کلمات قصار حضـرت علی (ع) ، به انتخاب و کوشـش او تـدوین و به پنـج زبان ترجمه شـده است . او چنـدین دهه هم برای رادیـو نویسـندگی و تهیـه ی مطلب می کرد . دیگر از آثـار او تاریـخ ایران در یکصـد قرن است که نه صـرفاً تاریـخ سیاسـی ، بلکه اجتماعی و هنری و فرهنگی ده هزار ساله ی ایران است و به انگلیسی هم ترجمه شده است . در عین حال و این همه پرکاری قلمی ، آن بزرگوار به مدت سی سال در مرکز توسعه ی صادرات ایران خدمت کرد و از همان جا پس از ۳۰ سال بازنشسته شد .

بر گرفته از کتاب :بررسی ترجمه های امروزین فارسی قرآن کریم

شیبانی، بصیرالملک

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

میرزا محمد طاهر شیبانی مستوفی کاشانی ملقب به بصیر الملك ، فرزند میرزا احمد ادیب شیبانی است . وی به سال ۱۲۴۶ در کاشان به دنیا آمد . تحصیلات خود را در کربلا و نجف به اتمام رساند و به درجات عالیه ی علمی رسید . پس از بازگشت به ایران به دربار ناصر الدین شاه راه یافت . به سبب خط خوشی که داشت به منصب استیفا و مستوفی عالی رسید و سالها ریاست خازنی بیوتات سلطنتی از قبیل کتابخانه ، اسلحه خانه ، بلورخانه و غیره را عهده دار بود و نیز ممیزی مالیه ی بعضی از ولایات را انجام می داد . وی مردی معتقد به شعائر اسلامی و اجرای مراسم مذهبی بود . از کارهای فرهنگی بصیرالملك تصحیح مثنوی مولوی است که به سال ۱۳۱۴ ق در تهران با کشف الابیات که ابتکار خود او بود با چاپ سنگی منتشر کرد . این مثنوی به چاپ علاء الدوله معروف است . دیگر قرآن مترجم فارسی با کشف الآیات با چاپ سنگی است . این قرآن به چاپ بصیر الملکی معروف است . دیگر از کارهای وی یادداشت های روزانه ی وقایع سالهای ۱۳۰۱ ـ ۱۳۰۶ ق (که چاپ حروفی شده و اصطلاحات گمگشته که حاوی اصطلاحات فراموش شده ی حرفه ها و دانشهای دیگر است . (دایره المعارف تشیع ، ذیل « خاندان شیبانی » ج ۷ / ص ۵۰) . بر گرفته از کتاب :بررسی ترجمه های امروزین فارسی قرآن کریم

صیاد، عبدالعزیز

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شعبان عبدالعزیز صیّاد

استاد صیاد از جمله قاریان بنام کشور مصر می‌باشد. وی در کودکی موفق به حفظ کل قرآن گردید و مدارج و طبقات قرآنی را با موفقیت پشت سر گذاشت و در عنفوان جوانی جهت قرائت قرآن به رادیو مصر دعوت شد، وی از جمله قاریانی است که به سبک خاص خود تلاوت می‌کند و در این زمینه صاحب سبک می‌باشد.

استاد در قرائات سبعه تبحّر خاصی دارد، به خصوص قرائت حفص از عاصم و ورش از نافع که در این دو قرائت از اساتید بنام خود اجازه قرائت دارد.

وی به کشورهای مختلف دنیا سفر کرده است که از آن جمله سفر به کشور جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۷۰ ه.ش می‌باشد.

ایشان به مناسبت سالگرد رحلت بنیانگذار جمهوری اسلامی، حضرت امام خمینی (ره)، به دعوت رادیو قرآن به ایران آمد و در شهرهای تهران، مشهد، قم، اصفهان و رشت، دل‌های مشتاقان به قرائت قرآن را لبریز از نور معرفت الهی نمود.

از استاد صیاد تلاوت‌های مشهور بسیاری از جمله تلاوت سوره‌های فرقان، کهف، نجم، قمر، إسراء و آل عمران به جای مانده است.

منابع زندگینامه :http://st-golbangenamaz.ir

طاووس یمانی، ابوعبدالرحمان طاووس

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۰۶ -۳۳ ق)، مفسر، قاری، فقیه، محدث، زاهد و صوفی. اصلش ایرانی است، در یمن به دنیا آمد. ابن‌جوزی اسم او را ذکوان و لقب او را طاووس آورده و گوید از آنجا که او طاووس القراء بود به طاووس مشهور شد. او از بزرگان تابعین و از راویان ابن‌عباس و ابوهریره و فقیهی گرانمایه به شمار می‌آید. مجاهد و عمرو بن دینار از وی حدیث روایت کرده‌اند. در وعظ خلفا و سلاطین بسیار بی‌باک بود. ابن‌عیینه گوید: سه تن، از سلاطین به دور بودند: ابوذر، طاووس و ثوری. گفته‌اند که او چهل مرتبه حج کرد و چهل سال نماز صبح را با وضوی نماز عشاء خواند. شیخ طوسی او را از جمله اصحاب امام سجاد (ع) ذکر کرده، زیرا که وی راوی بعضی از ادعیه آن حضرت است. ابن‌قتیبه در «المعارف» به تشیع وی تصریح کرده و صاحب «روضات الجنات» او را در عداد فقهای شیعه شمرده، اما محدث نوری در «مستدرک الوسائل» آن را رد کرده و گوید که از هیچ یک از علما مطلبی دال بر شیعه بودن وی نقل نشده است. طاووس در مراسم حج، روز ترویه، درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۲۲ / ۳)، اعیان الشیعه (۳۹۶ -۳۹۵ / ۷)، التاریخ الکبیر (ج ۲ ق ۳۶۵ / ۲)، تهذیب التهذیب (۱۰ -۹ / ۵)، الجرح و التعدیل (ج ۲ ق ۵۰۱ -۵۰۰ / ۱)، حلیه الاولیاء (۲۳ -۳ / ۴)، رجال طوسی (۹۴)، روضات الجنات (۱۳۹ -۱۳۶ / ۴)، ریحانه (۲۳ -۲۱ / ۴)، سیر النبلاء (۴۹ -۳۸ / ۵)، شذرات الذهب (۱۳۴ -۱۳۳ / ۱)، طبقات ابن‌سعد (۷۰ -۶۶ / ۶)، العبر (۹۹ / ۱)، الکنی و الالقاب (۴۴۱ -۴۳۹ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل/ طاووس)، المعارف (۲۶۸)، النجوم الزاهره (۳۳۱ / ۱)، وفیات الاعیان (۵۱۱ -۵۰۹ / ۲).

طاهر اصفهانی، طاهر

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۷۸۶ ق)، قاری و شاعر. معروف به استادالقراء اصفهانی. از آثار وی: قصیده‌ی «طاهریه» در قراآت دهگانه به روایت شاطبیه؛ «نظم الجواهر» قصیده‌ای در«اختلافات الآیات»، بر وزن شاطبیه «نظم الجواهر»، قصیده‌ای در رؤوس آیات. آقا شیخ آقا بزرگ تهرانی در «طبقات اعلام الشیعه» و جای جای «الذریعه» و به تبع ایشان صاحب «تذکره القبور»، صاحب عنوان را تحت نام طاهر بن عرب بن ابراهیم اصفهانی، ملاـ فخرالدین ابوالحسن معروف به حافظ طاهر در ذیل علمای سده‌ی نهم قمری ذکر کرده و او را از شاگردان محمد بن محمد جزری و استاد نجم‌الدین محمد سعدی حموی شمرده و کتابهای بسیاری از جمله «الدر فرید»، در قواعد تجوید و «تجوید القرآن»، به فارسی را بدو نسبت داده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره القبور (۳۹۶ -۳۹۵)، الذریعه (۶۹ -۶۸ / ۸ ،۳۶۹ -۳۶۸ / ۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۷۱ / ۹)، کشف الظنون (۱۹۶۱ ،۱۳۴۳ ،۱۳۴۱)، معجم المؤلفین (۳۸ / ۵)،هدیه‌العارفین (۴۳۱ / ۱).

طاهری قزوینی، علی اکبر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مهندس علی اکبر طاهری قزوینی متولد سال ۱۳۱۱ در قم تحصیلات ابتدایی و متوسطه را به ترتیب در قم و تهران گذراند . سپس در دانشگاه تهران ، دانشکده ی فنی ، رشته ی مهندسی معدن را به پایان رساند . در حدود سال ۱۳۳۴ در کلاس خصوصی متشکل از ده / دوازده نفر از دانشجویان دانشگاه تهران در جلسات هفتگی درس تفسیر شرکت کرد ، که حدوداً یک سال ادامه داشت . استاد این کلاس ، شادروان آیت الله مرتضی مطهری بود و محل تشکیل کلاسها ، در مدرسه ی مروی و متن درسی ، جلد اول تفسیر المیزان ، اثر روانشاد علامه محمد حسین طباطبایی ، به عربی بود . در آن ایام هنوز این تفسیر گرانسنگ نه متنش به پایان رسیده بود و نه به فارسی ترجمه شده بود . دو تن از همدرسان نامدار آقای مهندس طاهری در این درس تفسیر قرآن ، شادروانان دکتر چمران و دکتر سامی بودند . پس از آن با همدرسان بیشتر در جلسات تفسیری روانشاد آیت الله سید محمود طالقانی در مسجد اسلامبول حضور یافت . این کلاس ، به دلیل اشارات و فعالیتهای سیاسی مرحوم آیت الله طالقانی ـ که امروزه اسناد آن به صورت کتاب دو جلدی مفصلی انتشار یافته است ـ پس از مدتی تعطیل شد ، و مرحوم آیت الله طالقانی دستگیر و زندانی شد . سالها بعد ، یعنی حدوداً دو سال پس از پیروزی انقلاب اسلامی در سومین دوره و جلسات تفسیر هفتگی که این بار استاد آن ، مرحوم مهندس بازرگان بود ، شرکت جست که بسی بیشتر از دوره ی یک ساله ی پیشین ، به مدت ۱۴ سال دوام یافت . مهندس طاهری علاوه بر شرکت در این جلسه ی قرآن پژوهی و تفسیر ، خود در ایام فراغت به مطالعه ی کتب قرآن شناسی به ویژه تفاسیر پرداخته و چون درک و دریافت عمیق و دقیق کلام الله ، نیاز به اطلاعات کافی در زمینه ی زبان و حتی ادب عربی دارد ، لذا دوره ی کاملی از دروس و کلاسهای عربی آموزی دارالعلوم العربیه را که مدیریت آن با دکتر نجفی بود ، با موفقیت طی کرد و از آن پس ، رفته رفته اندیشه ی اقدام به ترجمه ی جدید و امروزینی از قرآن مجید به فارسی ، به خاطر او راه می یابد . برگرفته از کتاب :بررسی ترجمه های امروزین فارسی قرآن کریم

طفال نیشابوری، ابوالحسن محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۴۸ -۳۵۹ ق)، قاری، مسند و محدث. معروف به ابن‌طفال. اصل وی از نیشابور است.پدرش در مصر سکونت گزید و او در مصر به دنیا آمد. طفال فرشنده‌ی نوعی گل است.او از قاضی ابوطاهر احمد ذهلی و ابوالحسن بن حیویه نیشابوری و ابومحمد حسن بن رشیق و احمد بن محمد بن سلمه خیاش و عبدالواحد بن احمد بن ابی‌محمد بن قتیبه و احمد بن محمد بن هارون اسوانی و ابوطیب عباس بن احمد هاشمی حدیث روایت کرده است. سهل بن بشر اسفرانیی و ابوصادق مرشد بن یحیی مدینی و ابوعبدالله محمد بن احمد رازی و ابومحمد عبدالعزیز نخشبی و خفره، دختر مبشر بن فاتک، از وی حدیث روایت کرده‌اند. سلفی گوید که وی در مصر از مشاهر راویان ثقات تایید شده بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۸ / ۴)، سیر النبلاء (۶۶۵ -۶۶۴ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۷۸ / ۳)، العبر (۲۹۳ -۲۹۲ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل / طفال).

طوسی، ابوابراهیم اسحاق

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۵۵ -۵۶۴ ق)، قاری، محدث، ادیب و دانشمند. در مراکش ادب آموخت. قسمتی از «صحیح» مسلم را از دایی مادرش، ابوعبدالله بن زرقون، استماع کرد و قراآت هفت‌گانه را نزد علی بن هشام جذامی آموخت. او از ابومحمد بن عبیدالله حدیث شنید و از ابوعبدالله بن خلیل قیسی، آخرین شاگرد ابوعلی غسانی، اجازه روایت داشت. ابوجعفر بن زبیر از شاگردان وی بود. طوسی هر روز قرآنی ختم می‌کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۳۰۱ -۳۰۰ / ۲۳)، الوافی بالوفیات (۳۹۸ / ۸).

طوسی، رضی‌الدین، ابوالحسن مؤید

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۶۱۷ -۵۲۴ ق)، قاری، مسند و محدث. «صحیح» مسلم را از فراوی و «صحیح» بخاری را از وجیه و ابوالمعالی فارسی و عبدالوهاب بن شاه و «الموطأ» را از هبه‌الله سیدی و «تفسیر ثعلبی» را از عباسه عصاری و «الوسیط» واحدی را از عبدالجبار خواری و «الغایه» ابن‌مهران را از زاهر بن طاهر و «الاربعین» حسن بن سفیان را از فاطمه دختر زعبل و همچنین «جزء» ابن‌نجید را استماع کرد. او را ثقه‌ای نیکوکار و قاری درست‌کرداری توصیف کرده‌اند. گروه بسیاری از دانش‌پژوهان به سویش آمدند. علامه جمال‌الدین محمود ابن حصیری و ابن‌صلاح و قاضی خویی و ابن‌نقطه و برزالی و ابن‌نجار و ضیاء و مرسی و صریفینی و مجد اسفراینی و علی بن یوسف صوری و شمس‌الدین زکی بیلقانی و مفضل قرشی و احمد بن عمر باذبینی و کمال بن طلحه و گروهی دیگر از وی حدیث شنیدند. تاج‌الدین عصروی و ابن‌عساکر و عبدالواسع ابهری و زینب کندیه از وی اجازه روایت داشتند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۱۰۷ -۱۰۴ / ۲۲)، العبر (۱۷۶ / ۳)، النجوم الزاهره (۲۲۲ / ۶)، وفیات الاعیان (۳۴۶ -۳۴۵ / ۵).

طوسی، سعید

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمّد گندم نژاد طوسی، مشهور به سعید طوسی در سال ۱۳۴۴ شمسی در مشهد مقدس متولد شد. وی از پنج سالگی شروع به آموختن قرآن کریم نمود. ابتدا در یکی از مکتب‌خانه‌های مشهد که قرآن را به سبک هجی تدریس می‌نمودند، به مدت یک سال شرکت کرد و سپس در جلسات قرائت به طور مستمر حضور داشت.

ایشـان از سال ۱۳۷۲ در مسابقـات سازمـان حـجّ و اوقاف شـرکت کرد و تا سال ۱۳۷۷ حـائز رتبه‌های مختلفی شـد. در مسابقات بین المللی حفـظ و قرائت قرآن کریم در سال ۱۳۷۲ در سوریه و در سـال ۱۳۷۳ در عربسـتان سعودی به نمایندگی از جمهوری اسلامی ایران شرکت داشت. سرانجام در سال ۱۳۷۷ در مسابقات بین المللی مالزی، در میان سی کشور جهان، رتبه اول را به دست آورد.

ایشان جهت نشر و اشاعه فرهنگ قرآن کریم، نه بار به حج مشرف شده و به کشورهای سریلانکا، چین، کویت، امارات، بنگلادش، پاکستان، آذربایجان شوروی و سوریه سفر نموده است.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

عباسی، محمد

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

آقای محمد عباسی در ۲۵ اسفند ماه سال ۱۳۴۵ هـش در شهر تهران در خانواده ای مذهبی دیده به جهان گشود جوّ مذهبی خانواده و اشتیاق پدر و مادر برای پرورش قرآنی این کودک، نخستین بارقه عشق به قرآن را در نهاد ایشان به ودیعه نهاد از این رو به تدریج شعله و این اشتیاق در درونش وسعت می گرفت و او را به جلسات و محافل انس با این کتاب سعادت می کشاند. در سالهای ۵۳ تا ۵۴ هـش پدر ایشان تمامی فرزندانش، از جمله محمد را در فصل تابسـتان به مسجد محل خودشان یعنی مسجد موسی بن جعفر (ع) می بـدر تـا فرزنـدانش نخستین الفبای فراگیری کتاب خـدا را بیاموزنـد و محمـد که اشتیاق زایـد الوصـفی در فراگیری کتاب وحی داشت در جلسـات درس می درخشـید. اسـتعداد ایشـان در این مسـیر آن چنان بود که اسـتاد جلسات از او می خواست تا در غیابش کلاس درس را اداره کنـد و او هم که کودکی بیش نبود برنامه تـدریس را از جزء سـی ام قرآن دنبال می کرد. در همان ایام محمد عباسـی بنا به توحیـد اسـتاد روحانی اشان در مسابقه ای شـرکت کرد و با عنایت الهی جزء نفرات برتر انتخاب شـد و عکسـش را در یکی از مجلات فرهنگی آن زمان به چاپ رساندنـد و بـدین سان موفقیت او در امر فراگیری قرآن روز بروز چشـمگیرتر از گذشـته می شد.

در سال ۵۷ در همان ایام اوج درگیریهای مردم با رژیم طاغوت، محمد عباسی بهمراه تنی چند از دوستانش در مسجد محل گرد هم می آمدنـد و آیات الهی را تلاوت می کردنـد در این جلسات ایشان با تقلید از نوارهای مرحوم عبدالباسط گامهای اولیه تلاوت طی می کرد و بتدریـج با اجازه امام جماعت مسـجد و مسئول بسـیج مسـجد آقای عباسـی قبل از نماز مغرب و عشاء، بصورت زنـده در مسجد به تلاوت قرآن می پرداخت. همین تلاوتها و گفتن تکبیر و اذان استعداد نهفته ایشان را بارور کرد.

اقای عباسـی در کنار فعالیتهای معمولی از سال ۱۳۶۰ تا کنون به تدریس قرآن نیز اشـتغال دارد. ایشان بنابه توصـیه استادانش، استاد خدام حسـینی، نسبت به یادگیری موضوعی و تفسیر مفاهیم قرآن هم وارد این زمینه شد و در همین ایام مدرک کارشناسی خود را در رشته علوم قرآنی و حدیثی از دانشگاه تهران دریافت کرد. آقای محمد عباسی همچنین از سال ۱۳۶۵ بمدت دو سال به فراگیری دروس حوزوی در مـدرسه علمیه آیت الله مجتهـدی پرداخت آقای عباسـی علاوه بر این دارای مدرک ممتاز خوشنویسـی در رشـته خط نستعلیق از انجمن خوشنویسان تهران نیز هست و در این زمینه از استاد هاشم زمانیان بسیار یاد می کند.

آقای محمـد عباسـی در سال ۱۳۶۸ ازدواج کرد و ثمره ایـن ازدواج دو فرزنـد اسـت و ایشـان از همسـرشان بعنـوان یکی از عـوامل پیشـرفت و موفقیت خود در مسـیر تلاوت یاد می کندو معتقد است که با همیاری و همفکری و کمکهای همسـرش توانسته است در مسیر فعالیتهای قرآنی موفق باشد. آقای محمد عباسی در آغاز کار تلاوت بمدت ۳ سال از استاد عبدالباسط تقلید کرد پس با توصیه

استادش به تقلید از استاد مرحوم، منشاوی و مرحوم استاد مصطفی اسماعیل پرداخت و کمتر از حدود ۶ سال به صورت تقلید از این اساتید به تلاوت ادامه داد.

سپس به تلفیق الحان اساتید برجسته ای چون مصطفی اسماعیل، کامل یوسف البطئینی و شعیشع پرداخت و با ترکیب الحان تلاوت این اساتید سبکی ویژه برای خود برگزید.

بهمین دلیل آقای عباسی نیز چون سایر اساتید تلاوت به قاریان قرآن سفارش می کند که در ابتدای کار با تقلید از تلاوت قاریان برجسته مصری به تلاوت بپردازند و به تدریج برای خود سبکی برگزینند تا بتوانند از استعدادهای خود در مسیر تلاوت به خوبی بهره بگیرند. در سال ۱۳۶۰ مسابقه ای از سوی اوقاف برگزار شد که آقای محمد عباسی در این دوره ا مسابقات به عنوان نفر چهارم برگزیده شد در این سال برای اولین بار قاریان برتر به تعداد ۷۲ نفر به حج اعزام شدند و آقای عباسی نیز جزء این گروه بود.

آقای عباسی در سال ۶۷ در مسابقات سراسری قرآن که در کرمان و از سوی اوقاف برگزار شد با کسب رتبه سوم به هندوستان اعزام شد ولی در مسابقات بین المللی قرآن کریم هندوستان رتبه نخست را از آن خود نمود ایشان همچنین در سال ۷۱ در مسابقات سراسری طلاب علوم دینی در قم و نیز در مسابقات بین المللی ایران نفر اول و در مسابقات بن المللی قرآن در کشور مالزی در سال ۷۳ رتبه دوم را بدست آورد.

آقای محمد عباسی نخستین تلاوت رسمی خودش را در سال ۱۳۵۸ در مسجد قنات اباد تهران اجرا کرد که این تلاوت از سیمای جمهوری اسلامی ایران پخش شد پس از بازگشت از مسابقات کشور هندوستان در سال ۶۷ خدمت حضرت امام خمینی (ره) مشرف شد و او با قرائت در مقام معظم رهبری که در آن سال ریاست جمهوری را بعهده داشت مورد تفقد معظم له قرار گرفت. آقای محمد عباسی هم چنین به مدت ۱۶ سال در برنامه قرآن صبحگاهی رادیو به تلاوت می پرداخت که این تلاوت از ساعت ۶ صبح از رادیو پخش می شد آقای محمد عباسی در حال حاضر کارشناس ارتباطات و صنعت هوایی در داشکده صنعت هواپیمایی کشوری و نیز مدیر روابط عمومی این دانشکده است جلسات تلاوت و تدریس آقای عباسی از سال ۵۸ تا ۶۷ در مسجد حضرت ابوالفضل (ع) تهران و از سال ۷۲ تا کنون در مسجد نظام مافی واقع در خیابان آیت الله کاشانی در روزهای شنبه بعد از نماز مغرب و عشاء تشکیل می شود.

یکی زا ویژگیهای جلسات آقای عباسی توجه همزمان به مفهوم آیات در هنگام تلاوت و آموزش اصول صوت و لحن است علاوه بر این ترجمه آیات و احادیثی در رابطه با آن در جلسات مطرح می شود.

آقای عباسی علاوه بر تلاوت به ابتهال و مدیحه خوانی هم علاقه دارند و در برخی از اجراهای استاد آذر در دعا و در کرهای دسته جمعی گروه ایشان به تک خوانی هم پرداخته است مثل اجرای ربنا که در ایام ماه مبارك رمضان پخش شده است.

آقای عباسی ضمن تلاوت در شهرهای مختلف کشور تا کنون به ۱۷ کشور جهت اجرای تلاوت سفر کرده است.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

عجلی رازی، ابوالفضل عبدالرحمان

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۵۴ –۳۷۰ ق)، قاری، ادیب و شاعر. معروف به ابن‌بندار و مشهور به شیخ‌الاسلام.در مکه به دنیا آمد و قرآن را بر ابوعبدالله

مجاهدی و علی بن داوود دارانی و ابوالحسن حمامی قرائت کرد. عجلی حدیث را در مکه و بغداد و دمشق و بصره و کوفه و حمص و مصر و اصفهان و ری و تستر و فساء و نیشابور و نساء و گرگان از محدثین بزرگ فراگرفت. مستغفری و ابوبکر خطیب و ابوصالح موذن و نصر شیرازی و ابوعلی حداد و محمد دقاق و ابوسهل بن سعدویه و فامطه بنت بغدادی حدیث از وی روایت کرده‌اند. عجل پدر یک شهر مدت طولانی اقامت نمی‌کرد و به شهرهای بسیاری سفر می‌نمود و در هر شهر در مسجد خراب آن سکنی می‌کرد و چون شناخته می‌شد به مکانی دیگر می‌رفت. وی سرانجام در نیشابور درگذشت. او اشعاری در زهد سروده است. از آثارش: «جامع الوقوف»؛ کتابی در «فضائل القرآن». پاره‌ای از رجال‌نویسان وی را همان ابوالفضل رازی، عبدالرحمان بن حسن، صاحب کتاب «اللوامح»، در قراآت، می‌دانند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۶۵ / ۴)، ری باستان (۳۱۸ / ۲)، سیرالنبلاء (۱۳۸ -۱۳۵ / ۱۸)، العبر (۳۰۲/ ۲)، کشف الظنون (۱۲۷۷)، معجم المؤلفین (۱۱۶ / ۵).

عسال اصفهانی، ابواحمد محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۴۹ -۲۶۹ ق)، قاضی، حافظ، محدث، قاری، مفسر، فقیه و مورخ. از شیوخ خود: پدرش و ابومسلم کجی و محمد بن ایوب بن ضریس رازی و ابوبکر بن ابی‌عاصم و محمد بن اسد مدینی و حسن سری و ابراهیم حلوانی و بکر بن سهل دمیاطی و همچنین از شیوخ شهرهای اصفهان و همدان و بغداد و کوفه و بصره و حرمین و واسط و ری و خوزستان حدیث شنید. قرآن را بر استاد ابوعبدالله محمد بن علی اصفهانی تلاوت کرد. پسرش ابوعامر عبدالوهاب که از بزرگان اصفهان بود بر پدر خود ابواحمد عسال تلاوت نمود. عسال سفری به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت. فرزندان محدثش به نامهای: ابوجعفر احمد و ابواسحاق ابراهیم و ابوالحسین عامر و ابوبکر عبدالله از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن‌عدی و ابن‌مردویه و ابن‌منده و ابن‌مقری نیز از راویان او هستند. او را یکی از پیشگامان حدیث توصیف کرده‌اند. خودش گفته که در قراآت قرآن پنچاه هزار حدیث در حفظ داشته است. گفته‌اند که او «تفسیر» بزرگی را از حفظ املاء کرد، و همچنین در اردستان چهل هزار حدیث را از حفظ املا کرد و چون به شهر خویش بازگشت و مقابله کرد املای خویش را صحیح یافت. ابن‌منده گوید که دوبار دور دنیا را گشته اما مانند عسال ندیده است. او مدتی عهده‌دار منصب قضای اصفهان بود. از آثارش: «تفسیر القرآن»؛ «التاریخ»؛ «المعرفه فی السنه»؛ «الامثال»؛ «مسند الابواب»؛ «الابواب»، در «غریب الحدیث»؛ «احادیث مالک»؛ «الرقائق»؛ «کرامات الاولیاء»؛«معجم الشیوخ»؛ «غسل الجمعه»؛ «القراآت».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۰۱ / ۶)، انساب سمعانی (۱۹۰ -۱۸۹ / ۴)، تاریخ بغداد (۲۷۰ / ۱)، سیر النبلاء (۱۵ -۶ / ۱۶)، شذرات الذهب (۳۸۱ -۳۸۰ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۶۳ -۳۶۲)، العبر (۸۲ / ۲)، معجم المؤلفین (۲۲۶ / ۸)، الوافی بالوفیات (۴۱ / ۲)، هدیه العارفین (۴۳ / ۲).

غزال زعفرانی اصفهانی، ابوعبدالله محمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۳۶۹ ق)، حافظ، محدث، قاری و نویسنده. از مقلب به شیخ القراء. وی از محمد بن علی فرقدی و عبدان اهوازی و محمد بن زبان و علی بن احمد علان قاسم بن عصار دمشقی و دیگران حدیث شنید. ابوسعد مالینی و ابونعیم حافظ و ابوبکر احمد بن محمد بن حارث ادیب و عبدالعزیز بن احمد بن فاذویه از وی حدیث شنیدند. گفته‌اند که او صاحب تصانیف در قراآت و حدیث بوده است. از آثارش کتاب «الوقف و الابتداء» است. در «شذرات الذهب» وفات وی را در ۳۶۳ ق ذکر کرده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره الحفاظ (۹۶۵ -۹۶۴ / ۳)، سیر النبلاء (۲۱۷ / ۱۶)، شذرات الذهب (۴۷ / ۳)، طبقات الحفاظ (۳۸۶ -۳۸۵)، معجم المؤلفین (۱۴۲ / ۱۰)، هدیه العارفین (۴۹ / ۲).

فارسی، جلال الدین

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

آقای جلال الدین فارسی از اسلام پژوهان و مبارزان عصر جدید در راه تحقق و استقرار انقلاب / حکومت / جمهوری اسلامی بوده اند ، و بیش از یک اهل قلم عادی در این راه تلاش کرده اند . او متولد ۱۳۱۲ ش در مشهد مقدس است . در حدود سالهای ۱۳۳۲ ـ ۱۳۳۳ ش نخستین اثر خود را که ترجمه بود منتشر ساخت و با شرکت در حوزه های مخفی نهضت مقاومت ملی ، به بحث درباره ی مسئله ی « کلیسا » و رابطه ی دین و دولت / سیاست / حکومت و پس از آن به تدریس دو اثر انقلابی خود به نامهای نهضت های پیامبران ، و تکامل مبارزه ی ملی پرداخت . سالهای ۱۳۴۰ ـ ۱۳۴۱ را در زندان قزل قلعه سپری نمود و در قیام ۱۵ خرداد سال ۱۳۴۲ نیز نقشی فعال داشت . کتاب حقوق بین المللی اسلامی را در سال ۱۳۴۵ ، و ترجمه ی کتاب مشهور تکامل انقلابی اسلام را در سال ۱۳۴۹ منتشر کرد . در خلال همین سالها به لبنان هجرت کرد و با همکاری با جنبشهای انقلابی و آزادی بخش منطقه در حرکت مبارزه ی مسلحانه ی داخل کشور نقش مهمی ایفا نمود . دوره ی درسهایی درباره ی مارکسیسم به دو زبان فارسی و عربی و واحدهای بشری و ترجمه ی ۵ جلد (از ۱۱ جلد منتشر شده) الغدیر و شهدای راه فضیلت هر دو اثر شادروان علامه عبدالحسین امینی ، از آثار فرهنگی ارزشمند دوران هجرت اوست .

در تابستان ۱۳۵۷ از طرف امام خمینی (ره) ، به تنظیم رابطه ی سازمان آزادی بخش فلسطین با انقلاب اسلامی ایران همت گماشت و سال بعد به نمایندگی در مجلس خبرگان انتخاب گردید . مسئولیت دیگر وی عضویت در ستاد انقلاب فرهنگی بود . وی سپس به عنوان نماینده ی مردم تهران در دوره ی دوم مجلس شورای اسلامی مشغول انجام وظیفه گردید . آثار دیگر او که در سالهای اخیرتر منتشر شده عبارتند از : ترجمه ی قرآن کریم که به آن بیشتر می پردازیم ؛ فلسفه ی انقلاب اسلامی ؛ استراتژی بین المللی ؛ پیامبری و جهاد و حکومت ، پیامبری و انقلاب که این سه کتاب ، یک دوره سیره ی نبوی است به استناد ترتیب نزول قرآن و محتوای آیات تاریخی . یکی از آثار مفید دیگر ایشان واژه های انقلاب اسلامی ایران است که چند سال پیش منتشر شده است ، و به کار ایران شناسان و اسلام شناسان و محققان انقلاب اسلامی و تاریخ عصر جدید ایران می آید .

بر گرفته از کتاب :بررسی ترجمه های امروزین فارسی قرآن کریم

فروغی، جواد

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

جواد فروغی سال ۱۳۵۸ در شهر مقدس مشهد دیده به جهان گشود.

وی در دو سالگی با حفظ سوره حمد و اخلاص کار قرآن را شروع کرد و از سه سالگی با قرائت قرآن آشنا شد. اساتید وی حاج حسین علمی، و حاج سید مرتضی سادات فاطمی بوده‌اند.

سبک وی در قرائت قرآن تقلیدی است، و از راه گوش دادن نوار قاری و تکرار آن (گاهی تا ۵۰ بار) به فراگیری سبک، نغمه و آهنگ قاری می‌پرداخته است. از سه سالگی تا یازده سالگی به روش عبدالباسط قرائت کرده و طی دو سال بعد از آن، سبک‌های دیگری همانند شحّات محمد انور و متولّی عبدالعال را فرا می‌گیرد.

جواد فروغی از آن‌جا مشهور شد که قرآن را به سبک قاری مشهور جهان، عبدالباسط قرائت کرد و با صدای بچه‌گانه و دل‌پذیری که داشت شنونده را به وجد می‌آورد.

ایشان تاکنون علاوه بر شهرهای ایران به کشورهایی مانند مالزی، سوریه، عربستان، سنگاپور، ترکمنستان و انگلستان سفر کرده و به قرائت قرآن پرداخته است.

منابع زندگینامه :http://st-golbangenamaz.ir

قاری رمجاری نیشابوری، ابومحمد اسماعیل

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۳۱ -۴۳۹ ق)، مسند، محدث و قاری. نسبتش به رمجار از توابع نیشابور می‌رسد. او از ابوالحسین عبدالغافر فارسی «صحیح» مسلم و احادیث یحیی بن یحیی تمیمی را شنید و همچنین از ابوحفص بن مسرور صوفی، از خدمتگزاران ابوالقاسم قشیری، چند جزئی را شنید. ابوالعلاء عطار و ابوالقاسم بن عساکر و ابوسعد سمعانی و حسن بن محمد قشیری و زینب شعریه و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن‌نقطه گوید که ابوسعد حسن بن محمد بن محسن قشیری از وی «صحیح» را روایت کرده است ذهبی گوید که: ابوالقاسم بن حرستانی از وی اجازه‌ی روایت داشته است. سمعانی گوید که وی شیخی صالح و عفیف و صوفیی پاک بود که خدمت استاد ابوالقاسم قشیری را نمود. قاری در نیشابور درگذشت. در «شذرات الذهب» به جای قاری، غازی آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (۳۵۳ / ۱)، سیر النبلاء (۲۰ -۱۹ / ۲۰)، شذرات الذهب (۹۷ / ۴)، العبر (۴۴۰ -۴۳۹ / ۲)، معجم البلدان (۷۸ / ۳).

قاری مشهدی خراسانی، ابوالقاسم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۸۳ ق)، قاری و شاعر. در مشهد به دنیا آمد و در شیراز سکنی گزید، لذا به او قاری شیرازی نیز گفته‌اند. محمد بن شمس‌الدین قاری کاظمی در شیراز علم قرائت و تجوید را در محضر وی فراگرفته است. سید ابوالقاسم از قاریان مشهور عهد شاه‌عباس صفوی است. از آثار وی: «اللؤلؤئیه» یا «نظم اللئالی»، منظومه‌ای فارسی در «تجوید قرآن»، که در ۱۰۶۱ ق آن را به اسم شاه‌عباس ثانی سرود و مکررا به طبع رسید، و مدرس تبریزی، صاحب «ریحانه الادب» شرحی به نام «نثر اللئالی» بر آن نگاشته است. نسخه‌ای از کتاب «اللؤلؤئیه»، در زمان حیات مؤلف،در ۱۰۸۳ ق، توسط شاهمیر بن عبدالجبار نوشته شده است. اثر دیگر وی «دیوان» شعر است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (۲۲۶ -۲۲۵ / ۲۴ ،۳۷۸- ۳۷۷ / ۱۸ ،۲۲۱ / ۱۱ ،۸۶۰ / ۹ ،۳۶۵- ۳۶۴ / ۳)، ریحانه (۳۹۵ / ۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۵۴ -۴۵۳ / ۱۱)، مؤلفین کتب چاپی (۲۷۷ / ۱).

قراب سرخسی هروی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(بعد از ۴۱۴ -۳۳۰ ق)، حافظ، محدث، فقیه، زاهد، مقری و ادیب. وی برادر ابویعقوب اسحاق قراب است. از منصور بن عباس و ابوبکر اسماعیلی و ابواحمد بن غطریفی و ابوعمر بن حمدان و ابواحمد حاکم و مخلد بن جعفر باقرحی و بشر بن احمد اسفراینی و علی بن عیسی عاصمی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. در بغداد نزد امام عبدالعزیز دارکی فقه آموخت. ابوعطا عبدالاعلی بن عبدالواحد ملیحی و شیخ‌الاسلام عبدالله بن محمد انصاری و دیگران از وی حدیث شنیده‌اند. وی در بسیاری از علوم همچون قرائت و حدیث و فقه و معانی قرآن و ادب پیشرو و سردسته زاهدان و متألهان بود. از آثارش: «درجات التائبین و مقامات الصدیقین»؛ «الکافی فی علم القرآن»، در قرآآت سبع، در چندین مجلد؛ «الجمع بین الصحیحین»، جمع بین «صحیح» بخاری و «صحیح» مسلم؛ کتابی در «مناقب الامام الشافعی»؛ «الشافی» در قرآآت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (۳۸۱ -۳۷۹ / ۱۷)، کشف الظنون (۱۸۳۹ ،۱۳۷۹ ،۱۰۲۳ ،۷۴۵ ،۵۹۹)، معجم المؤلفین (۲۵۶ / ۲)، هدیه العارفین (۲۰۹ / ۱).

قره شیخ لو، مهدی

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

آقای حاج مهدی قره شیخ لو در ۳۱ شهریور ماه سال ۱۳۴۷ هـش در منطقه امامزاده حسن تهران دیده به جهان گشود. ولادتش در میان خانواده ای مذهبی و مقید به آداب اسلامی، نوید بخش آینده ای قرآنی برای او بود و پس از آنکه بصورت اتفاقی در جلسه آموزش قرآن محل شرکت نموده و بذر عشق و اشتیاق در دلش جای گرفت پدر و مادر در شمار نخستین حامیان و مشوقان او را

در مسیر قرآن رهنمون گشتند و در مرحله دوم معلم قرآن، دوره راهنمایی او و نیز حضور در جلسات درس جناب آقای توپچی زمینه را برای آموخته شدن هر چه بیشتر روح و جانش با کلام پروردگار هموار ساخت، آقای قره شیخ لو روخوانی و روانخوانی قرآن کریم را در سال ۱۳۶۱ تجوید را در فاصله سالهای ۱۳۶۲ الی ۱۳۶۴ و صوت و لحن قرآن کریم را بصورت کلاسیک از ۱۳۶۴ آغاز کرده است و ممارست در این زمینه مشغول است. آقای قره شیخ لو علاوه بر فعالیتهای قرآنی تحصیلات خویش را در رشته علوم قرآن و حدیث در دانشگاه تهران ادامه دارده و مدرک کارشناسی این رشته را در سال ۱۳۷۷ اخذ نمود. او در سال ۱۳۶۸ ازدواج کرده و ثمره این ازدواج سه فرزند است. و از آنجا که همسرش نیز از معلمان قرآن کریم فرزندانش نیز در یادگیری مباحث قرآنی مشغولند. او در سال ۱۳۷۱ در مسابقات کشوری اوقاف و نیز در مسابقات سراسری سازمان تبلیغات، رتبه اول را بدست آورد. پس از آن در سال ۷۱ در نهمین دوره مسابقات بین المللی قرآن کریم در کشور نیز مقام نخست را از آن خود نمود. آقای قره شیخ لو در راستای فعالیتهای قرآنی خود مسافرتهای بسیاری نیز به کشورهای مختلف جهان داشته است. از جمله می توان کشورهای سوریه و لبنان را اشاره کرد. او همچنین در سال ۱۳۶۸ به کشورهای امارات متحده عربی و پاکستان سفر نموده، در این کشورها به تلاوت پرداخت آقای قره شیخ لو در فواصل سالهای ۶۸ تا ۸۰ به کشورهای چین، سودان، آفریقای جنوبی، موزامبیک، فیلیپین، تایلند، ایتالیا، هند، سریلانکا، و آذربایجان سفر نمود. آقای قره شیخ لو همچنین ۹ بار توفیق سفر به مکه مکرمه و مدینه منوره را داشته است او می گوید: در تمامی این سفرها با استقبال بی سابقه مردم مواجه می شدیم و به طور کلی در تمامی کشورها از تلاوت قاریان ایرانی استقبال می شود که این موضوع باعث شگفتی است. آقای قره شیخ لو بارها در صداو سیما به تلاوت پرداخته است او از تلاوتش در برنامه بسوی نور که در سن ۱۳ سالگی در سیما یاد می کند. آقای قره شیخ لو تا کنون چندین بار توفیق تلاوت در محضر مقام معظم رهبری را داشته است. از جمله در مراسم اختتامیه پنجمین دوره مسابقات بین المللی قرآن کریم و یا در ایام ماه مبارک رمضان که موفق به تلاوت در حضور معظم له شده است.

آقای قره شیخ لو در ابتدای کار تلاوت از قاریانی چون مرحوم استاد منشاوی، استاد محمود علی البنّاء و استاد مصطفی اسماعیل تقلید می کرد و مانند بسیاری از قاریان معتقد است که تقلید از قاریان مصری به عنوان نخستین مرحله ز یادگیری صوت و لحن، از جایگاه بسیار ارزشمندی برخوردار است. او در حال حاضر در دوره ای تخصصی مراکز چون تربیت معلم، و تربیت داور در سازمانها و نهادهای مختلف تدریس می کند او اساتید مصطفی اسماعیل، محمد صدیق منشاوی و عبدالباسط را سه قاری برتر مصر از ابتدا تا کنون می داند و در میان قاریان عصر حاضر نیز اساتید حسّان، شحات محمد انور و اللیثی را از قاریان برتر کنونی مصر بر می شمارد. آقای قره شیخ لو از جمله قاریانی است که سالهای دفاع مقدس را با تمام وجود درک کرده و در برخی عملیاتها حضور داشته است او در سالهای ۱۳۶۳ و ۱۳۶۴ جزو نیروهای فرهنگی با نام معلم قرآن در جبهه جنوب و مناطق پاسگاه زید، جفیر و مهران مشغول به خدمت شد آقای قره شیخ لو دوبار نیز در شمار نیروهای رزمی در سالهای ۱۳۶۵ الی ۱۳۶۷ در منطقه جنوب و در عملیاتهای کربلای ۵ و مرصاد شرکت نمود آقای قره شیخ لو زندگی شخصی اجتماعی و خانوادگی خود را مرهون قرآن می داند و می گوید: کسی که با قرآن همنشین شد در تمامی ابعاد زندگی موفق خواهد شد و به همین دلیل نیز همواره در تلاش بوده تا بتواند آنچه را که در سایه سار کلام وحی آموخته در جلسات به دوستداران قرآن بیاموزد. در سال ۱۳۶۶ تا ۱۳۷۳ در دار القرآن سازمان تبلیغات اسلامی و دو سال نیز در کانون علوم پزشکی تهران به فعالیت پرداخت و هم اکنون نیز جانشین مسئول کمیته قرآن شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی است و علاوه بر این از سال ۱۳۷۷ تا کنون در بسیاری از مسابقات قرآن کریم داوری کرده است.

آقای مهدی قره شیخ لو معتقد است که فعالیتهای قرآنی در کشور پاسخگوی نیاز جامعه نیست و به رغم اقدامات بسیاری که انجام شده ضعفهائی نیز وجود دارد. او در توصیه اش به جوانان می گوید: تا آنجا که می توانند وقتشان را برای قرآن صرف بکنند و سعی نمایند که با قرآن مأنوس شوند چون هر چه که ما برای قران وقت بگذاریم جز خیر و برکت، چیزی نخواهد بود و جوانان بهتر

است که بهترین لحظات عمرشان را که همان جوانی است در جلسات پر نشاط و شاداب قرآنی صرف بکنند و بتوانند در آن لحظات از قرآن بهره بگیرند و تا آنجا که می توانند با قرآن مأنوس شوند.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net/

قزوینی فارسی، سراج‌الدین، ابوحفص عمر

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۷۴۵ ق)، مفسر و قاری. او بر قوام‌الدین شیرازی قرائت کرد. از علوم مختلف بهره‌ها داشت، بویژه در عربیت ماهر بود. وی در جوانی قبل از چهل سالگی درگذشت. از آثار وی: «الکشف علی الکشاف» یا «الکشف عن مشکلات الکشاف»، در تفسیر که حاشیه‌ای بر «کشاف» زمخشری است؛ «نصیحه السملم المشفق لمن ابتلی بحب المنطق».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۰۸ / ۵)، شذرات الذهب (۱۴۴ -۱۴۳ / ۶)، کشف الظنون (۱۹۵۸، ۱۴۸۰)، معجم المؤلفین (۲۸۹ / ۷)، مینودر (۸۷۱ / ۲)، هدیه العارفین (۷۸۹ / ۱).

کازرونی، ابوعبداللّه محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۵۵ ق)، فقیه شافعی، محدث و مقری. وی شیخ شافعیه و ساکن آمد و فقیه آنجا بود. او از احمد بن حسین بن صیاح بلدی و قاضی ابوعمر هاشمی و ابن‌رزقویه و ابوالفتح بن ابی الفوارس بغدادی حدیث شنید. قرآن را نزد ابوالحسن علی بن احمد بن عمر بغدادی حمامی خواند. فقیه نصر مقدسی به نزد وی رفت و در محضرش فقه آموخت و فقیه ابوعلی فارقی قرآن را بر او قرائت کرد. کازرونی در دمشق، پیش از تشرف به حج، حدیث گفت و ابوغانم عبدالرزاق معری و عبداللّه بن حسن نحاس و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. از آثارش: «الابانهٔ»، در فقه شافعی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیرالنبلاء (۱۷۲ -۱۷۱/ ۱۸)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۱۸۰/ ۲)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۱۲۳ -۱۲۲/ ۴)، کشف الظنون (۱)، معجم المؤلفین (۵۷/ ۱۰، ۱۲۰/ ۹)، هدیهٔ العارفین (۷۱/ ۲).

کاشفی، امیرمحمود

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

استاد دکتر حاج امیر محمود کاشفی در شهر زاهدان پا به عرصه وجود نهاد. ولادت او در خانواده ای مذهبی و معنوی، نخستین

بـارقه پرورش الهی او شـد. پـدرش مرحوم حاج محمـد زمان، از فضـلای زمان، بر تربیت معنوی و مـذهبی فرزنـدش اهتمامی بسـیار داشـت. و در ایـن راه از هیـچ کوشـش فروگـذار نمی کرد. به همین سـبب نیز نخسـتین طلیعه هـای عشـق به قرآن و فراگیری آن، به تشویق پدر در زندگی اسـتاد کاشفی درخشیدن گرفت. شنیدن برخی آوازهای مذهبی که در نظام طاغوت، از رادیو پخش می شد، یکی دیگر از عوامل تعقیب کاشفی به نغمات و الحان قرآن کریم شد.

پس از آن، در طول مدت سـکونت استاد کاشفی در شهر اهواز و شنیدن تلاوتهای استاد عبد الباسط از رادیوی عراق که در آنجا به خوبی شنیده می شد، عزم او در فراگیری الحان قرآنی، صد چندان شد.

اسـتاد کاشفی، در منزلی بزرگ در اهواز، فارغ از هرگونه هیاهو و یا مانعی، به تلاوت و تمرین آنچه شنیده بود می پرداخت و بدین سـان حیـات قرآنی او رنگی تـازه به خود گرفت. اسـتاد کاشـفی نخستین بار صورت رسـمی در کلاس چهارم ابتـدایی در حالی که توانایی خود را در زمینه تلاوت از همگان مخفی داشـته بود؛ به تلاوت سوره مبارکه شـمس پرداخت، چنان تلاوتی که همگان زبان به تحسـین او گشودنـد. از آن پس اسـتاد کاشـفی قـاری مـدرسه شـد و به صورت رسـمی به تلاوت پرداخت. مسیر آموزش دکـتر کاشـفی، بـا تقلیـد از اسـتاد عبـدالباسط و اسـتاد منشـاوی ادامه یـافت و پس از آن با تقلیـد از قرائتهای مرحوم اسـتاد شـیخ مصـطفی اسـماعیل، تکمیل شد. اسـتاد کاشـفی در زمینه علوم مختلف قرآن از اسـتادان: آیت الله حایری شـیرازی و آیت الله معرفت بهره های بسیاری گرفتند.

اسـتاد دکتر امیر محمود کاشفی در سال ۱۳۶۴ در مسابقات سراسـری قرآن دانشـجویان دانشگاه تهران شرکت کرد و حایز رتبه اول شد. او همچنین در مسابقات جهانی قرآن کریم در کشور مالزی رتبه سوم را از آن خود ساخت.

اسـتاد کاشـفی در ادامه فعالیتهای قرآنی خود، در طول سالهای جنگ تحمیلی با بسـیاری از برادران و قاریان برجسـته دانشگاه تهران در محل تالار امیر کبیر این دانشـگاه به برپائی جلسات قرآن کریم پرداخت و این جلسات را سالها تداوم بخشـید. اسـتاد امیر محمود کاشـفی که در ابتـدا با نام کاشـی ساز پور در جامعه قرآن کشور به فعالیتهای قرآنی می پرداختنـد که این کتاب را سـروش به چاپ رسانـده است اسـتاد کاشـفی در کنـار فعالیتهـای قرآنی خود به امر تحصـیل نیز اهتمـام بسـیار داشت او تحصـیلات خود را در مقطع دکترای زبان و ادبیات عرب دانشگاه تهران به اتمام رسانده است. و در حال حاضر به تدریس در دانشگاه تهران اشتغال دارد و عضو هیأت علمی این دانشـگاه است. مقالات علمی این اسـتاد ارجمند همواره در مجله دانشـکده ادبیات و علوم انسانی دانشـگاه تهران به چاپ رسیده و مورد استفاده علاقه مندان دوره است.

اسـتاد امیر محمود کاشـفی سه فرزنـد به نامهای مریم، ابوالحسن، و فاطمه دارد و با توجه به فعالیت و علاقه بسـیار او به تربیت قرآنی فرزندانش، آنها نیز اشتیاق بسیاری به فراگیری علوم قرآنی دارند.

اسـتاد کاشـفی برای تبلیغ و ترویـج فرهنگ قرآنی به کشورهای مختلفی چون عربسـتان، سوریه، مالزی، هنـد و پاکسـتان سـفر کرده است. او در سال ۱۳۶۴ در محضر مقام معظم رهبری که در ان زمان ریاست جمهوری را عهده دار بودند به تلاوت قرآن پرداخت و مورد تفقـد و ارشاد معظم له قرار گرفت. اسـتاد کاشـفی از اسـتادان مصـطفی اسـماعیل، عبـدالباسط و عبد الفتاح شـعشاعی به عنوان قاریان برجسـته کشور مصـر یاد می کند. استاد کاشفی علاوه بر تلاوت قرآن در زمینه خوشنویسی فعالیت داد و به مرحله استادی در انجمن خوشنویسان دست یافته است او همچنین به برخی رشته های ورزش نیز علاقه دارد.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

کرمی، حسین

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

آقای حسین کرمی روز اول فروردین سال ۱۳۴۲ در شهر اردبیل در خانواده ای مذهبی و متوسط دیده به جهان گشود. جدّ مذهبی خانواده از همان آغاز، بر عشق و اشتیاق به قرآن را در ژرفای وجود او نشاند و ایشان را در جرگه عاشقان و دوستداران این کتاب انسان ساز قرار داد. و به این ترتیب او که خانه دلش از شنیدن تلاوت قرآن از رادیوی قاهره در ۸ سالگی به قرائت قرآن علاقه مند شد و به جلسات قرآن شهر اردبیل رفت. دکتر حسین کرمی از همان سن ۸ سالگی با شرکت در جلسات قرآن شهر اردبیل و همزمان با تحصیل و تجوید به فراگیری مقدمات تلاوت قرآن هم پرداخت و با گوش دادن به نوارهای تلاوت اساتید مشهور مصری توانایی خودش را در مسیر تلاوت بیشتر کرد. او با تقلید از تلاوت های استاد منشاوی در آغاز کار و بقیه اساتید در ادامه کار، اولین گامها را در مسیر تلاوت برداشت و توانست به موفقیتهای چشمگیری در مسیر تلاوت دست پیدا کند.

دکتر کرمی از جمله قاریانی است که علاوه بر فعالیت در زمینه های قرآنی و تلاوت به فراگیری علم و دانش نیز اهتمامی وافر دارد. به همین دلیل هم تحصیلات خود را تا مقطع فوق تخصص جراحی کلیه ادامه داده و د حال حاضر دارای مدرک دکترای فوق تخصص جراحی کلیه است. دکتر حسین کرمی به موسیقی عرفانی وهم چنین از میان رشته های ورزشی به فوتبال علاقه دارد. وی علاوه بر مدارای بیماران کلیوی در بیمارستان شهدای تجریش عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی نیز می باشد.

رتبه هایی که تا کنون آقای حسین کرمی در مسابقات مختلف بدست آورده است عبارتند از:

۱ـ رتبه نخست در مسابقات کشوری که در شهر مقدس قم برگزار شد.

۲ـ رتبه نخست در سال ۱۳۷۸ در شانزدهمین دوره مسابقات بین المللی قرآن کریم در تهران.

۳ـ رتبه دوم در سال ۱۳۷۲ در مسابقات جهانی قرآن کریم در کشور مالزی.

۴ـ رتبه نخست در سال ۱۳۷۷ در کشور سوریه و در مسابقات قرآنی.

آقای حسین کرمی در سال ۱۳۷۸ ازدواج کرد و یک فرزند بنام امیر علی دارد و همسرشان دارای مدرک دکترا در رشته زنان و زایمان است و ایشان هم به مسائل مختلف قرآنی علاقه وافر دارند. دکتر حسین کرمی نیز مثل بسیاری از قاریان برجسته در ابتدای کار از سبک قاریان مصری مثل استاد منشاوی تقلید کرده است امّا اعتقاد دارد که هر قاری قرآنی در ابتدای کار تلاوت باید از قاریانی مثل منشاوی، عبدالباسط، مصطفی اسماعیل، شحات محمد انور و متولی عبد العالی تقلید نماید و بعد از طی مراحل ابتدایی باید از تقلید محض خارج شود و با تسلط بر الحان و موسیقی عربی و قرآن به تلاوت بپردازد و میان معنا و الفاظ آیات در تلاوتهایش پیوند برقرار نماید. ایشان تا کنون به کشورهای زیادی همچون مالزی، سنگاپور، هند، بنگلادش، سوریه و ترکیه برای تلاوت قرآن سفر کرده و بیش از ده ها بار برای انجام مناسک سیاسی عبادی حج به عنوان قاری اعزام شده است. آقای دکتر حسین کرمی از اساتیدی مثل مصطفی اسماعیل، عبد الباسط و منشاوی به عنوان بهترین و برترین قاریان عصر طلائی تلاوت در مصر یاد می کند و همچنین از اساتیدی مثل شعیشع، شحات محمد انور و احمد نعینع به عنوان قاریان برتر کنونی در مصر نام می برد. دکتر کرمی که خود از قاریان برجسته کشور است و بارها در محضر مقام معظم رهبری به تلاوت پرداخته است به قاریان ایرانی سفارش می کند که برای موفقیت در امر تلاوت ابتدا به فراگیری تجوید و اصول صحیح آن از اساتید برجسته فن تجوید بپردازند و بعد از آنکه تجوید را تکمیل کردند به مسائل دیگر روی بیاورند و برای فراگیری لحن خوش و مطابق با آیات، بسیار به نوارهای مختلف اساتید قرآن گوش جان بسپارند و نکات لازمه آن را از تلاوتهای مختلف فرا بگیرند.ایشان همچنین تقلید را در ابتدای امر تلاوت لازم و ضروری می دانند آنرا باعث خلاقیت در انسان می شمارد زیرا هنگامی که انسان به طور کامل تقلید از یک قاری را انجام داد باید تقلید را کنار بگذارد و تمام آنچه را که از تقلید آموخته و بدست آورده در تلاوتهای خود به نحو بدیع بکار برد و او آخر

سفارش می کند که قاریان قرآنی اخلاق و رفتار قرآنی را رعایت کنند و به آن ملزم باشند و به پیش کسوتان در امر تلاوت احترام بگذارند و به آیات قرآن عمل کنند.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

کسایی، ابوالحسن علی بن حمزهٔ بن عبداللّه بن بهمن بن فیروز اسدی فارسی

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۸۹ ق)، قاری، ادیب، لغوی و نحوی. یکی از قراء سبعه است. اصلش از ایران بود که در یکی از روستاهای کوفه به دنیا آمد و در بغداد سکنی گزید. وی در تلاوت مدتی شاگرد حمزه یکی دیگر از قراء سبعه بود و موافق حمزه قرائت می کرد، ولی عاقبت قرائت مخصوصی اتخاذ نمود. حفص و ابوعمر دوری از راویان مشهور قرائت او هستند. جمعی دیگر نیز همچون نصیر رازی و قتیبهٔ بن مهران اصفهانی و احمد بن ابی‌سریج و عیسی بن سلیمان شیزری و ابوحمدون طیب نیز قرائت او را روایت کرده‌اند. کسائی از شاگردان امام جعفر صادق (ع) شمرده شده و از اعمش و سلیمان بن ارقم و سفیان بن عیینه و ابوبکر بن عیاش حدیث روایت کرده است. او در ادبیات و نحو و لغت نیز از پیشگامان عراق بود. نحو را از معاذ هراء و یونس نحوی و خلیل بن احمد عروضی فراگرفت. فراء و ابوعبید قاسم بن سلام و جمعی دیگر از شاگردان او به حساب می‌آیند. شافعی گوید که هر که خواهد در نحو متبحر شود پس باید که بر سفره‌ی کسایی نشیند. هارون الرشید احترام ویژه‌ای برای او قائل بود و دو پسرش امین و مأمون را به دست وی سپرد تا ادب آموزند. با هارون الرشید به ایران آمد و در ری در قریه‌ی ارنبویه درگذشت. در سال مرگ وی اختلاف است و سالهای ۱۹۳ ، ۱۸۵، ۱۸۳، ۱۸۲ ، ۱۸۰ و ۱۹۷ ق به عنوان سال وفات ذکر شده است. از آثارش: «معانی القرآن»؛ «القراآت»؛ «النوادر» کبیر، اوسط و اصغر؛ مختصری در نحو؛ «المصادر»؛ «الوقف و الابتداء فی القرآن»؛ «متشابه القرآن»؛ «مقطوع القرآن و موصوله»؛ «الحروف»؛ «العدد»؛ «اختلاف العدد»؛ «الهجاء»؛ «اشعار المعایات و طرائقها»؛ «الهاآت المکنی بها فی القرآن»؛ «لحن العامه»؛ «نسب رسول‌اللّه (ص)».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۹۴-۹۳/ ۵)، اعلام بوفیات الاعلام (۱۲۲/ ۱)، اعیان الشیعه (۲۳۴-۲۳۳/ ۸)، ایضاح المکنون (۳۴۵، ۳۵۰ ، ۳۳۶ ، ۳۳۲، ۳۲۲، ۳۱۳، ۲۸۹/ ۲ ،۴۸/ ۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۲۶ ،۶۸/ ۱)، تاریخ بغداد (۴۱۵ -۴۰۳/ ۱۱)، تهذیب التهذیب (۲۶۷/ ۷)، دایرهٔ المعارف فارسی (۲۲۱۹/ ۲)، الذریعه (۱۳۹/ ۲۴ ،۱۵/ ۱۹)، روضات الجنات (۱۸۹ -۱۸۶/ ۵)، ری باستان (۴۱۹/ ۲ ، ۴۳۹ -۴۳۸/ ۱)، ریحانه (۵۶ -۵۲/ ۵)، سیر النبلاء (۱۳۴ -۱۳۱/ ۹)، الفهرست ابن الندیم، ترجمه (۱۱۲-۱۱۱ ،۶۴ ،۶۰ ،۵۳ -۵۲)، کشف الظنون (۱۷۳۰)، الکنی و الالقاب (۱۱۳ -۱۱۲/ ۳)، لغت‌نامه (ذیل/ علی، کسائی)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۱۸۹)، معجم الادباء (۲۰۳ -۱۶۷/ ۱۳)، معجم المؤلفین (۸۴/ ۷)، وقایع السنین و الاعوام (۱۵۳)، هدیهٔ العارفین (۶۶۸/ ۱)، هفت اقلیم (۱۱۴/ ۱).

کلابی نیشابوری، ابومحمد عمرو

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۳۸ ق)، فقیه، محدث و قاری. نزد علی بن حمزه کسائی تلاوت آموخت و از هشیم بن بشیر و عبدالوارث ثقفی و ابوبکر بن عیاش و ابوعبیده حداد و قاسم بن مالک مزنی و یحیی بن زکریا بن ابی‌زائده و عبدالعزیز بن ابی‌حازم و سفیان بن عیینه و زیاد بن عبداللّه بکائی و ابن علیه و معاذ عنبری و همطبقه آنان حدیث شنید. نسائی او را مورد اعتماد دانسته و ابن‌حبان می گوید که شیوخ نیشابوری ما از وی تمجید می کردند. بخاری و مسلم و نسایی و محمد بن یحیی ذهلی و ابومحمد دارمی و ابراهیم بن ابی‌طالب و حسن بن سفیان و ابوالعباس سراج و مسدد بن قطن قشیری نیشابوری و ابوعمار حسین بن حریث مروزی و احمد بن سیار مروزی و احمد بن سلمه نیشابوری و جعفر بن محمد بن حسین نیشابوری معروف به ترک و داوود بن حسین بیهقی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب (۱۱۷ / ۵)، التاریخ الکبیر (۳۳۲ / ۶)، تهذیب التهذیب (۳۱ -۳۰ / ۸)، تهذیب الکمال (۲۲۶ -۲۲۵ / ۱۴)، الثقات (۴۸۷/ ۸)، الجرح و التعدیل (ج ۲۳۳/ ۳)، سیر النبلاء (۴۰۷ -۴۰۶/ ۱۱)، شذرات الذهب (۹۰/ ۲)، العبر (۳۳۶/ ۱).

گرگانجی مروزی، ابونصر، ابوحامد محمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ح ۴۸۴/ ۴۸۱ -۳۹۰ ق)، مسند، عالم علوم قرآنی و قاری. شیخ القراء در خراسان و اهل مرو بود. لیکن مدتی ساکن گرگانج، از نواحی خوارزم شد لذا به گرگانجی مشهور شد. او در طلب علوم قرآنی و قرائت بر مشایخ مسافرت‌ها کرد. قراآت و آداب را در مرو از ابوحسین عبدالرحمان بن محمد دهان فراگرفت. او در نیشابور بر ابوعبداللّه محمد علی خبازی و ابوعثمان سعید بن محمد معدل قرآن را خواند. در بغداد به ابوالحسن علی بن احمد بغدادی حمامی ملحق شد و بر وی و نیز بر ابوعلی حسین بن علی رهاوی سلمی در دمشق و ابوالقاسم علی شریف زیدی حرانی در حران و جماعتی از بزرگان قرآن را قرائت نمود تا به امامت در قرائت نایل شد. در مرو درگذشت. از آثار وی «التذکرة لاهل التبصرة» در علوم قرآنی می‌باشد، که به آورده‌ی حموی «التذکرة لاهل البصرة» است. از دیگر آثارش: «المعول»، در علوم قرآنی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۲۰۸/ ۶)، انساب سمعانی (۵۵/ ۵)، سیر النبلاء (۶۰۱ -۶۰۰/ ۱۸)، شذرات الذهب (۳۷۲/ ۳)، العبر (۳۴۸/ ۲)، لب اللباب (۲۰۶/ ۲)، معجم الادباء (۲۳۳ -۲۳۰/ ۱۷)، معجم البلدان (۵۱۳/ ۴)، معجم المؤلفین (۲۹۵/ ۸)، المنتظم (۶۳۹/ ۹)، النجوم الزاهرة (۱۳۰/ ۵)، الوافی بالوفیات (۸۹ -۸۸/ ۲).

گوستاو، فلوگل

قرن:۱۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

گوستاو فلوگل یکی از خاور شناسان بنام آلمانی است خدمات شایانی به علوم اسلامی داشته از جمله سبب اتصال شرق با غرب در جهت دست یابی آسان تر به قرآن و استخراج کلمات و آیات آن گشته او در کتاب تجوم الفرقان فی اطراف القرآن به این مهم

دست یافت و در ضمیمه کلام الله مجید در سال ۱۸۴۲ م به طبع رساند . این دانشمند شهیر در سال ۱۸۷۰ م در گذشت.

لطفی نیا، محمود

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

آقای محمود لطفی نیا در ۲۰ اردیبهشت ماه سال ۱۳۴۳ شمسی در شهر لاهیجان از توابع استان گیلان دیده به جهان گشود. ولادت او در خانواده ای کم درآمد و در عین حال سرشار از جاذبه های معنوی بود آقای لطفی نیا همچون بسیاری دیگر از قاریان قرآن بانوای دلنشین و روح انگیز استاد عبدالباسط در وادی تلاوت گام نهاد و نخستین بار در سال ۱۳۵۴ هـش جهت آموختن تکالیف دینی به مسجد محل قدم گذارده در جلسات قرآن استاد علیزاده شرکت نمود. او که متأثر از صوت گرم مرحوم عبدالباسط اشتیاقی وصف ناپذیر نسب به تلاوت قرآن در خود یافته بود زندگی قرآنی خود را به این ترتیب آغاز نمود او از مادرش، استاد حاج آقا علیزده و استاد محمد پُر دل به عنوان عوامل اصلی در امر پرورش قرآنی خود یاد می کند. حاج محمود لطفی نیا در ابتدای امر از استاد مرحوم عبدالباسط و سپس استاد مرحوم مصطفی اسماعیل تقلید می کرد که مدت ۶ سال به طول انجامید پس از آن برای یافتن شیوه مستقلی در امر تلاوت به طور متناوب به تقلید از قاریان دیگری چون محمد عبدالعزیز حسّان، کامل یوسف البطئینی، محمد محمود رمضان، سید محمد نقش بندی، محمد عمران، محمد رفعت، عبدالفتاح شعشاعی پرداخت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی و ساماندهی فعالیتها بویژه آموزشهای قرآنی در شهرستانها، اجرای تلاوتهای او به تقلید از قاریانی چون عبدالباسط و شرکت در جلسات سنتی به مسابقات مختلف قرآن کریم کشیده شد و به این وسیله به سنجش آموخته های خود پرداخت. آریالای لطفی نیا همچنین از محضر اساتیدی چون شهیدی و رنجبر نیز در امر تلاوت بهره گرفت او تحصیلات خود را در رشته ادبیات عرب مقطع کارشناسی ارشد در رشته علوم و قرآن و حدیث دانشگاه تهران به ادامه تحصیل پرداخت او علاوه بر تحصیلات دانشگاهی به تحصیل دروس حوزوی در شهرستان کاشان پرداخت و در فاصله سالهای ۱۳۶۲ تا ۱۳۷۰ در مدرسه علمیه مرحوم حاج آقا رضا مدنی تحصیل خود را در حدود اتمام رسائل در مکاسب ادامه داد. آقای محمود لطفی نیا در سال ۱۳۶۹ ازدواج نمود و یک فرزند او به نام محمد حسین شیفته تلاوت قرآن و اجرای اذان است. همسرش نیز که از دبیران معارف اسلامی است با قرآن مفاهیم عالی آن مأنوس است. و در مسابقات قرآن دوران تحصیل نیز رتبه هایی به دست آورده است.

آقای محمود لطفی نیا علاوه بر امر تلاوت در زمینه خوشنویسی نیز توفیقاتی بدست آورده است او در رشته های خوشنویسی چلیپا، کتابت، و نسخ درجه ممتازی را کسب نموده است. آقای لطفی نیا نخستین تلاوت رسمی خود را در مسابقات سراسری قرآن کریم در مدرسه علمیه شهید مطهری در سال ۱۳۵۹ اجرا نمود حاج محمود لطفی نیا در سال ۱۳۵۹ در مسابقات استانی رشت رتبه برتر دور مسابقات کشوری قرآن کریم در مدرسه عالی شهید مطهری رتبه سوم را از آن خود ساخت در سال ۱۳۷۵ در مسابقات قرآن کریم دانشجویان کشور در تبریز رتبه نخست این دوره از مسابقات را از آن خود نمود. در همان سال نیز در مسابقات کشوری اوقات در شهر ارومیه رتبه نخست را بدست آورد و بداین ترتیب در مسابقات بین المللی قرآن کریم در سال ۱۳۷۵ در حسینیه ارشاد رتبه برتر را کسب کرد. آقای لطفی نیا علاوه بر تلاوت قرآن و شرکت در مسابقات قرآن کریم به امر داوری نیز پرداخته است از جمله آنها در سال ۱۳۶۸ به کشورهای امارات، اتیوپی و ماداگاسکار سفر نمود. در سال ۱۳۶۹ به پاکستان و در سال ۱۳۷۵ به لبنان و در سال ۱۳۷۹ نیز به تایلند مسافرت داشته است. آقای لطفی نیا در ایام و دوران دفاع مقدس چندین ماه در جبهه های نبرد حق علیه باطل حضور داشته است او معتقد است که تمامی زندگیش در معیت قرآن رنگی دیگ داشته و آشنائیش با کلام وحی را از

همان آغاز طفولیت از برکات الهی می داند او به قاریان قرآن نیز توصیه می کند که عوامر تلاوت ابتدا به رفتار و اخلاقشان بنگرند و با قران منطبق کنند که آیا رفتاری در شأن کلام وحی دارند یا خیر؟ او که سالها علاوه بر تلاوت قرآن به امر تدریس در زمینه های مختلف چون صوت و لحن پرداخته، به قاریان قرآن سفارش می کن که در ابتدای امر تلاوت به تقلید از یکی از قاریان برجسته مصری بپردازند و به تدریج خود سبکی برگزینند. او همچنین توصیه می کند که قاریانی که در ابتدای راه هستند به امر تجوید بیشتر وجه کنند تا آنرا بکار ببندند. آقای لطفی نیا تاکنون در متعددی بتدریس صوت و لحن قرآن پرداخته است از جمله تربیت مربی حوزه علمیه قم، دوره های کانون قرآن دانشگاه آزاد اسلامی، دوره های منطقه تربیت قرآن سازمان تبلیغات اسلامی و حوزه های عالی آموزش تخصصی قاریان نوجوان و جوان شورایعالی قرآن او همچنین در زمینه های مختلف تلاوت به گرد آوری جزواتی پرداخته که در آینده نزدیک به چاپ خواهد رسید.

آقای حاج محمود لطفی نیا از سال ۱۳۶۰ تا کنون به تدریس جلسات مختلف پرداخته است که نخستین جلسه رسمی او در سال ۱۳۶۴ در شهر کاشان تشکیل شد که یکسال به طول انجامید آقای لطفی نیا در حال حاضر دبیر آموزش و پرورش گیلان می باشد و همزمان نیز به تحصیلات علوم قرآن و حدیث دانشگاه تهران ادامه می دهد. آقای لطفی نیا از اساتید رفعت، عبدالفتاح شعشاعی و مصطفی اسماعیل به عنوان قاریان برتر مصر از ابتدا تا کنون یاد می کند. و در میان قاریان عصر حاضر نیز اساتید شعیشع، غلوش و حسان را برترین می داند او از جمله قاریانی است که علاوه بر تلاوت به امر ابتهال و تواشیح نیز اهتمام می ورزد، اشتیاق به ابتهالات دینی باعث شده تا در محافل مذهبی، قرآنی و نیز صدا و سیما به اجرای ابتهال نیز بپردازد او در توصیه اش به جوانان و نوجوانان تأکید دارد بر استماع مداوم قرائت استادان مصری که جوانها می خواهند آنرا الگو خود قرار دهند و در غیر اینصورت خیلی دیر نتیجه خواهند گرفت بخصوص اگر تحت نظر استاد نباشند.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

محقق، محمدباقر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمدباقر محقق در سال ۱۲۹۸ ، در رشت به دنیا آمد.وی پس از گذراندن دوره ابتدایی ، علوم قدیمه را در حوزه علمیه زادگاه خود گذراند و در پانزده سالگی در حوزه علمیه قم دنبال نمود و از محضر اساتید آنجا استفاده برد. وی پس از اخذ دیپلم متوسطه ، تحصیلات خود را در دانشکده الهیات (معقول و منقول) ادامه داد و با کسب رتبه اول موفق به اخذ درجه لیسانس گردید . پس از آن دوره دکترا با رساله « حقوق مدنی زوجین ، در زمان زنا شویی دائم از نظر قرآن » با موفقیت طی نمود. استادمحمدباقر محقق در کسوت قرآن پژوه،مفسر، فیلسوف، مورخ و مترجم شناخته شده است و آثاری به طبع رسانده است.

گروه : علوم انسانی

رشته : حقوق

والدین و انساب : محمد باقر محقق ، فرزند شیخ علی در رشت به دنیا آمد.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمدباقر محقق پس از به پایان بردن دوران ابتدایی ، علوم قدیمه را در حوزه علمیه رشت گذراند. در پانزده سالگی به حوزه علمیه قم رفت و از محضر اساتید آنجا استفاده برد. بعد ازشش سال تحصیل در حوزه علمیه ، رهسپار تهران شد. و پس از اخذ دیپلم متوسطه ، تحصیلات خود را در دانشکده الهیات (معقول و منقول) ادامه داد. در سال ۱۳۳۴ با

کسب رتبه اول موفق به اخـذ درجه لیسانس گردید و جهت ادامه تحصیل بار دیگر عازم قم شد. پس از این دوره او برای گذراندن دوره دکترا در سال ۱۳۴۴ به تهران بـازگشت و با طی نمودن این دوره ، رساله دکترای خود را در « حقوق مـدنی زوجین ، در زمان زنا شویی دائم از نظر قرآن » نوشت.

استـادان و مربیان : محمدباقر محقق علوم قدیمه را ابتدا نزد شـیخ مهدی سبط در حوزه علمیه رشت فراگرفت ، سپس به حوزه علمیه قم رفته و نزد امام خمینی (ره) ، آیت الله مرعشـی نجفی ، آیت الله سیدمحسن حکیم کسب فیض نمود.استادان وی در دانشگاه آیت الله محمود شـهابی ، آیت الله سـیدمحمد مشـکاه ، استاد بدیع الزمان فروزانفر ، آیت الله ذو المجدین و آیت الله مهدی الهی قمشه ای بودند.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمدباقر محقق پس از انقلاب در مشاغل مختلف علمی خدمت کرد که اهم آن عبارت است از : معاونت آموزشی دانشگاه علامه طباطبایی ، عضویت در ستاد انقلاب فرهنگی و ریاست دانشکده ادبیات و علوم انسانی .

فعالیتهای آموزشـی : محمـدباقر محقق با اخـذ مـدرک لیسانس و کسب علوم حوزوی مـدتی به تـدریس در ادبیات و علوم دینی در رشت اشتغال ورزید. او پس از انقلاب مدتی در مشاغل مختلف انجام وظیفه نمود ، سپس از مسوولیت های اداری کناره گیری کرد و به تدریس اشـتغال ورزید. تفسیر المحقق در دو مجلد به زبان فارسی و به شیوه ادبی و استدلالی شامل بخشی از قرآن کریم است. مؤلف در مقـدمه اثر دربـاره خصوصـیات قرآن، و نامهـای قرآن، معنـای سوره و آیه، و اسـتعاذه، و تعـداد سوره و آیات قرآن بحث کرده است. سپس به تفسیر سوره حمد می پردازد. مجلد دوم شامل تفسیر سوره های علق، مدثر, فلق، ناس است. مؤلف پس از ذکر آیه به بحثهای تحلیلی از نظر لغت و صرف و نحو و معانی و بیان مبادرت می کند سـپـس اخبـار و روایـات طـریـقـین عامه و خاصه را بیان می کنـد و به طور مفصل به تفسـیر آیه می پردازد. این تفسـیر در تهران به طبع رسـیده است. مؤلف همچنین اثر قرآن پژوهی دیگری به نام دایرهٔ الفرایـد در فرهنگ قرآن دارد. --

----

آثار :

۱ تفسیر المحقق

۲ جداول ارث

ویژگی اثر : ترجمه- شیخ حر عاملی

۳ دایره الفرائد

ویژگی اثر : در فرهنگ قرآن؟، بیست و پنج مجلد

۴ رساله ای در تاریخ فقه و فقها

۵ رساله علم منطق و متدولوژی

۶ رساله فلسفه اسلامی

۷ رساله مبانی فلسفه

۸ قرآن و امام حسین(ع)

۹ کنز العرفان فی فقه القرآن

ویژگی اثر : ترجمه- فاضل مقداد

۱۰ گنجینه احکام قرآنی

۱۱ ناسخ و منسوخ

ویژگی اثر : ترجمه- ابن متوج بحرانی

۱۲ نمونه بینات در شان نزول قرآن

مدنی ثانی

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نافع بن عبدالرحمن بن ابی‌نعیم تابعی اصفهانی مکنی به ابوالحسن یا ابوعبداللّٰه یا ابونعیم یا ابوعبدالرحمن یا ابورویم و مشهور به مدنی ثانی (ف. ۱۵۹ تا ۱۶۹ ه.ق) یکی از قراء سبعه بوده است.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

مروزی، ابومعاذ فضل

قرن:۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۲۱۱ ق)، محدث، نحوی و مقری. از عبداللّٰه بن مبارك و داوود بن ابی‌هند و عبید بن سلیم/ سلیمان روایت کرد. اهل مرو و محمد بن علی بن حسن بن شقیق از وی روایت کرده‌اند. ابومنصور ازهری در کتاب «تهذیب اللغهٔ» خود از وی بسیار روایت کرده است. از آثارش کتاب «القراآت»، در قرآن است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نیشابور (۷۷)، الثقات (۵/ ۹)، طبقات المفسرین داودی (۲۹ -۲۸/ ۲)، کشف الظنون (۱۴۴۹)، معجم الادباء (۲۱۴/ ۱۶)، معجم المؤلفین (۶۷/ ۸).

مسیبی، علی

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران آقای علی مسیبی در ۲۶ بهمن سال ۱۳۴۷ دوش در فریدون شهر اصفهان پا به عرصه وجود نهاد. ولادتش در خانواده ای از نظر مادی اما با گرایشهای مذهبی بسیار قوی بود و این امر از همان اوان کودکی، زمینه رشد و پرورش قرآنی این کودك را فراهم نمود. صوت خوش پدر، نخستین گرایشهای علی مسیبی به تلاوت و صوت خوش قرآن بود تا آنکه روزی در کنار دکه کوچك نوار فروشی، تلاوتی زیبا با صوت دلنشین مرحوم عبدالباسط را شنید و او که کودکی ۵ ساله بود چنان مجذوب شد که زندگی قرآنیش رقم خورد. آنچه که در سرگذشت قاریان بیش از هر چیز بارز است. نقش سرنوشت ساز خانواده و ایجاد جاذبه های قرآنی در کودکی بوده است. علی مسیبی که نخستین بارقه عشق به قرآن را از خانواده خود دریافته بود، از محضر استاد مرحوم مجتبی غضنفری نکات لازمه بسیار فراگرفت؛ او از همان ابتدا در جلسات هفتگی این استاد در مسجد قنات آباد حضور می یافت و دانسته های خویش را افزون می ساخت، آقای علی مسیبی در سن ۱۱ سالگی تجوید، صوت و لحن و مقدماتی در زمینه صرف و

نحو زبان عربی را از کتاب جامع المقدمات در محضر استاد مرحوم غضنفری فرا گرفت زیرا آگاهی به صرف و نحو زمینه لازمی برای فهم و درک ایات در هنگام تلاوت قرآن است.

دکتر مسیبی در سال ۶۵ موفق به اخذ دیپلم تجربی شد و پس از آن به اتمام دوران سربازی در سال ۶۹ در دانشگاه علوم پزشکی تهران در رشته پزشکی پذیرفته شد او پس از اتمام دوره تحصیلی در سال ۷۶ مدرک دکترای عمومی را دریافت نمود و از مهرماه سال ۷۷ در رشته دکترای تخصصی پوست مشغول به تحصیل شد. نخستین تلاوت رسمی در مسجد قنات آباد تقطه عطفی در زندگی مسیبی شد. زیرا او آن شب چنان مورد تشویق اساتید قرار گرفت که شور و حال زاید الوصفی وجود او را گرفته، و به ادامه این راه امیدوار ساخت.

آقای مسیبی معتقد است که تقلید در ابتدای کار امری بسیار لازم چرا که قاری اگر مقلد نباشد قادر به پیشرفت در کار خود نخواهد بود. از این رو باید از سبک مناسبی تقلید کرد تا خلاقیت لازم در تلاوت به دست آید او به قاریانی که در ابتدای راه هستند توصیه می کند که به فراگیری جنبه هایی مختلف قرآنی بپردازند و همراه با قرائت قرآن به یادگیری مفاهیم و دانسته هایی در زمینه های مختلف قرآن بپردازند زیرا از یک قاری برجسته انتظار دریافت مفاهیم قرآن، انتظاری بجاست. دکتر مسیبی خود نیز علاوه بر تلاوت قرآن در خصوص علوم مختلف قرآنی، تفسیر و نهج البلاغه به مطالعه می پردازد و در این راستا از کتبی چون مثنوی معنوی، غزلیات مولانا و حافظ و سعدی بهره می گیرد آقای دکتر مسیبی در زمینه ورزش به پیاده روی و کوه نوردی علاقه بسیاری دارد و در زمینه آوازهای سنتی نیز تلاش کرده و به اجرای قطعاتی در این زمینه می پردازد.

دکتر مسیبی در سالهای ۶۴ و ۶۵ به کشور عربستان سفر نمود و در مسجد الحرام و مسجد النبی به تلاوت پرداخت و در هشتمین دوره مسابقات بین المللی قرآن در این کشور رتبه نخست را کسب نمود.

آقای مسیبی ضمن تلاوت در بسیاری از شهرهای کشور بارها در مسابقات مختلف قرآنی شرکت نموده و رتبه هایی را کسب کرده است. او در سال ۶۳ در مسابقات قرآن ساتان تهران رتبه اول را کسب نمود و در شهرهای مختلف کشور به داوری مسابقات پرداخته است.

دکتر مسیبی زندگی خویش را با عشق قرآن عجین می داند. او قرآن را منشأ تمامی برکات زندگی فردی و اجتماعی خود دانسته و می گوید: الا بذکر الله تطمئن القلوب کلامی است که در مسیر زندگی قدرت، استقامت و اراده و آرامش را از آن دریافت نمودم. دکتر مسیبی در برنامه های روزانه خود به حفظ آیاتی از قرآن، تلاوت قرآن و مطالعه اشاره دارد. او در دوران ۸ سال دفاع مقدس بارها در مجامع مختلف رزمندگان اسلام در جبهه های جنوب کشور به تلاوت قرآن پرداخت او همچنین دوباره در سالهای ۶۵ و ۷۹ در حضور مقام معظم رهبری به تلاوت قرآن کریم پرداخته است. آقای مسیبی به ابتهال و تواشیع نیز علاقه بسیاری داشته و در این جلسات از استاد قیم بهره ها برده است. او اشتیاق به شنیدن ابتهال را بزرگترین عامل یادگیری آوازها و موسیقی سنتی ایران می داند زیرا معتقد است که با یادگیری این گوشه ها می توان نعماتی را در ابتهال اجرا نمود. او از اساتید: عبدالباسط، مصطفی اسماعیل، و منشاوی به عنوان بزرگترین اساتید مصر یاد می کند و قاریان برتر حاضر در کشور مصر را استادان شعیشع و غلوش و عبدالعال می داند. منابع زندگینامه: http://www.ommolketab.net

مفید رازی، ابوالوفاء عبدالجبار

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س پنجم و ششم ق)، عالم امامی، فقیه و قاری. اصل وی از نیشابور بود. سپس ساکن ری گردید. او از بزرگان علمای شیعه و فقیه ری و به قاری رازی یا مقری رازی مشهور بود. از شاگردان قاضی ابن البراج (م ۴۸۱ ق) و شیخ سلار بن عبدالعزیز دیلمی (م ۴۴۸ ق) و شیخ جعفر بن محمد دوریستی و ابوالجوائز حسن باری کاتب و شیخ نجاشی، صاحب «رجال»، و شیخ طوسی (م ۴۶۰ ق) بود و تمامی تصنیفات و تألیفات شیخ طوسی را از خود شیخ روایت نموده است. علما و بزرگان در حوزه‌ی درسش حاضر می‌شدند. سید فضل‌اللّه راوندی و رشیدالدین علی بن زیرک قمی و ابوهاشم مجتبی بن حمزه از وی روایت کرده‌اند. صاحب تصنیفات و تألیفات بسیاری در فقه، به عربی و فارسی است که شیخ ابوالفتوح رازی تمامی آنها را از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (۴۳۴ -۴۳۳/ ۷)، ریاض العلماء (۷۱/ ۳)، ریحانه (۳۶۰/ ۵ ،۲۸۵/ ۲)، طبقات اعلام الشیعه (۱۵۳ -۱۵۲/ ۶)، فهرست منتجب‌الدین (۱۰۹ -۱۰۸)، الکنی و الالقاب (۱۹۹/ ۳)، لغت نامه (ذیل/ رازی)، هدیة الاحباب (۲۴۴).

موذن زاده، رحیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

استاد مرحوم رحیم مؤذن زاده که به خاطر اذان مشهور و تاریخی اش در حافظه جمعی ایرانیان و بسیاری از مسلمین جای دارد، در سال ۱۳۰۴ در استان اردبیل در خانواده ای متولد شد که شاید بیش از یک قرن به فعالیت های مذهبی می پرداخته اند...

پدرش، مرحوم شیخ عبدالکریم اردبیلی، مؤذن بود و زمانی که در مسجد امام تهران اذان می خواند، صدایش به طور زنده از رادیو پخش می شد. شیخ عبدالکریم اردبیلی، تا سال ۱۳۲۲ در منطقه اردبیل به وعظ و اذان گویی مشغول بود و نخستین بار به خاطر اذانی که در این سال در رادیو گفته بود، شهرت پیدا کرد و سپس تا سال ۱۳۲۶ برنامه سحری رادیو را به صورت زنده، از طریق مسجد امام (مسجد شاه سابق) اجرا می کرد و در سال ۱۳۲۹ از دنیا رفت.

در خانواده مؤذن زاده که اغلب به فعالیت های مذهبی و اذان گویی پرداخته اند، رحیم مؤذن زاده، فرزند ارشد شیخ عبدالکریم است، راه پدر را با جدیت بیشتر پی گرفت و عملاً پس از درگذشت پدرش به جای او قرائت اذان را ادامه داد.

اذان مشهور مؤذن زاده که در گوشه روح الارواح آواز بیات ترک (زند) خوانده شده است، اذانی است که رحیم مؤذن زاده در سال ۱۳۳۴ در میدان ۱۵ خرداد در استودیوی ۶ خوانده است.

به روایت خود مؤذن زاده، او در حالی که روزه‌دار بوده می‌خواسته است اذانی بگوید تا برای فرهنگ ایران و اسلام یادگاری ارزنده باشد. مؤذن زاده برای ضبط این اذان گوشه‌های مختلفی را می‌آزماید، اما هیچ کدام مورد پسندش واقع نمی‌شود، تا این که مناسب ترین گوشه را برای قرائت اذان، روح‌الارواح می‌بیند. ایشان بارها گفته است": از ضبط این اثر همیشه یک احساس غرور معنوی در طول سال‌های گذشته با من همراه بوده است و اگر تنها همین ثروت معنوی باقی بماند برای من کافی است. "

استاد موذن زاده در روزهای پایانی حیات خود، زندگی‌اش را اینگونه توصیف کرده بود:

«من سال ۱۳۰۴ در اردبیل به دنبال آمدم، در آن دوران ما عوض دبیرستان مکتب می‌رفتیم. همه هم متدین بودند. خانواده‌ها در دوره‌ی ما در ابتدای امر بچه‌ها را با قرآن مانوس می‌کردند. ما هم پس از طی این مرحله به مدرسه حاج ابراهیم آمدیم. طلبه بودیم به اصطلاح امروز، ولی در حین طلبگی، این اذان با ما همراه بود. صبح و ظهر و عصر و شب در مسجد و اماکن مذهبی هر روز اذان

می‌خواندیم، تا اینکه یک شب که پدرم در خیابان ایران اردبیل ساکن شد. او عادت داشت هرکجا که میهمانی هم برود صبح پشت بام رفته و اذان بگوید، صبح آن روزی که پدرم اذان گفت: امام جمعه‌ی اردبیل گفته بود که من صدای ملکوتی می‌شنوم، ببینید این صدا از کجا می‌آید. آن‌ها همه خانه‌ها را گشته بودند تا اینکه صاحب خانه‌ی ما گفته بود شیخ عبدالکریم اردبیلی اینجا آمده و اوست که اذان گفته است. ما را خواستند و آوردند در مسجد و در داخل مسجد به ما ۲ تا اتاق دادند. مرحوم پدرم سال ۱۳۲۲ برای نخستین بار اذان را در رادیو گفت و همین طور تا ۱۳۲۶ که برنامه‌ی سحری را به صورت زنده اجرا می‌کرد. او در سال ۱۳۲۹ سکته کرد و من قبول کردم جای او اذان بگویم تا الآن که با این سن و سال هنوز مشغولم و افتخار دارم که با گفتن آن یک اذان، برای اسلام ومملکتم کاری کرده‌ام. ما که نه ثروت داریم و نه مکنت و همین یک اذان برایمان بهترین خیر است.

هر روز تلفن می‌زنند و می‌گویند که این اذان خیلی زیبا گفته شده است، می‌دانید چرا؟ من جوابتان را می‌دهم برای این که باطن – اشاره به قلب– خوشگل است، برای این که این اذان را با دهن روزه پر کردم تا قربه الی الله باشد. این یک کار مادی نبود بلکه معنوی بود نتیجه‌اش را هم می‌بینید. واعظ تهرانی درجایی گفته بود اذان همه قبول باشد اذان است اما این اذان موذن‌زاده آدم را وادار می‌کند که به مسجد بیاید.

البته این اذان گفتن در خانواده‌ی ما موروثی است. ۱۵۰ سال است که خانواده‌ی ما اذان می‌گویند. حتی زمانی که در اردبیل آن موقع‌ها شناسنامه می‌دادند به تناسب شغل و حرفه نام خانوادگی انتخاب می‌کردند. به بابایم هم گفته بودند تو چیکاره‌ای؟ گفته بود موذن. گفته بودند نام خانوادگی شما موذن است. زمانی که سال ۱۳۲۹ پدرم فوت کرد و من جای او رفتم. گوینده‌ها می‌گفتند اذان، اذانی که به وسیله استاد موذن "، زاده اردبیلی "گفته شده است. لذا این" زاده اردبیلی "از آن موقع به اسم ما اضافه شد. یک روزی هم تصمیم گرفتم تا یک اذان یادگاری را بگویم. در استودیوی ۶ صدا و سیما هر گوشه‌ای انداختم نشد تا اینکه آن را در روح‌الارواح آواز بیات ترک به این شکل که بیش از ۵۰ سال پخش می‌شود گفتم. ما ایرانی هستیم و اذان ما باید برخاسته از خودمان باشد. الان اذان خوان‌هایی هستند که تقلید می‌کنند از عربستان و این پسندیده نیست و خود ما باید ابتکار به خرج دهیم. الآن ۵۰ سال است که کسی نتوانسته روی این اذان من اذان بگوید حتی برادرم سلیم که آن صدای گیرا و زیبا را دارد و این خواست خداست. همان خدایی که می‌گوید اگر با من یک‌صدایی کنید، محبت شما را به قلوب همه می‌اندازم. البته ۲۰ سال پیش می‌خواستم یک اذان دیگر به مدت ۱۵ دقیقه که در وسط آن دعا است را پر کنم اما نگذاشتند و گفتند که اذان ۶ دقیقه بیشتر نمی‌شود. ولی در کل می‌خواهم بگویم در هر کاری که خدا و اخلاص در نظر گرفته شود آن کار جواب مثبتی خواهد داشت.»

مؤذن زاده اردبیلی که زمانی در اردبیل زندگی می‌کرد، بعدها به مهر شهر کرج کوچید و در آنجا ساکن شد. این اذان گوی سرشناس ایرانی، در سن هشتاد سالگی بر اثر بیماری روز پنجشنبه ۵ خرداد ۸۴ در تهران دعوت حق را لبیک گفت.

روحش شاد...

موسوی بلده، محسن

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

استاد سید محسن موسوی بلده ۱۹ شهریور ماه ۱۳۳۲ شمسی در شهر تهران دیده به جهان گشود. ولادت او در خانواده ای مذهب، اولین طلیعه آشنایی او با کتاب انسان ساز قرآن شد جو مذهبی خانواده و اشتیاق قرآنی اقوام مادری، عامل دیگری در تربیت قرآنی او شد زیرا علاقه اقوام مادریش بخصوص دائیهایش او که همگی از ذاکران اهل بیت (علیه السلام) بودند اشتیاق او را نسبت به

فراگیری قرآن دو چنـدان ساخت. بهمین دلیل پیش از ورود به دبسـتان بـذر عشق به قران در نهادش جای گرفت وبتدریـج باور شـد پس از آن بود که با تشویق والدین و نزدیکان، زندگی قرآنیش رقم خورد. اسـتاد موسوی علوه بر والدینش از استادش وطنی بعنوان کسـی که نقش تعیین کننـده در پرورش قرانی او داشـته یـاد می کنـد خود او در این بـاره می گویـد جنـاب آقـای وطنی معلم قرآن کلاس چهـارم دبسـتان، بـود. او علاـوه بر ظـاهری بسـیار مرتـب و منظـم، تـدریس بسـیار خـوب و منظمی داشـت. در آن زمـان که کلاسـهای قرآن مدارس و حتی هیئتهای مذهبی، وضع منظمی نداشت او با روش ویژه در آهنگین خواندن استفاده و با لحن خواندن آیات تمام شاگردان را به پیروی از سبکش موظف می ساخت.

اسـتاد سید محسن موسوی در مراحل مختلف آموزش و فراگیری قرآن از محضر اساتیدی چون استا محمد تقی مروت بهره گرفت و علم تجویـد را نزد او فرا گرفت. از دیگر اساتیـد او مرحوم دکتر سـید ابراهیم مفیـدی جراح و متخصـص بیماریهـای زنـان بود که از محضـر او بهره هـا برد. اگر چه پیش از انقلاـب و حتی سالهای قبل از آن جلسات قرآن و فراگیری ان ماننـد امروز منظم و دقیق نبود مباحث چون آموزش صوت و لحن مانند امروز وجود نداشت، با وجود این در اطراف و اکناف شـهر تهران جلساتی به شیوه سنتی و هیئتی برقرار بود که بسـیاری از قاریان برجسـته کشور در این جلسات به فراگیری قرآن پرداختنـد. حاج محسن موسوی بلده در سال ۱۳۳۸ هـش تحصیلات ابتدایی خود را در دبستان محمودیه اسلامی که آغاز کرد.

و در سـال ۱۳۴۴ به پایـان رسانـد. پس از آن در همـان سـال در مـدرسه امیرکبیر تحصـیلات دوره راهنمایی را آغاز کرد. و در سال ۱۳۵۰ دیپلم طبیعی را زا دبیرسـتان جعفری اسـلامی گرفت و از آنجـا که به تحصـیل و فراگیری علم و دانش علاقه وافری داشت در میان تمامی دبیرستانهای منطقه ۱۷ آموزش و پرورش آن زمان رتبه ممتاز را کسب نمود. که او عشـقی بی نهایت به قرآن داشت در تمامی این سالها در کنار درس و تحصـیل به فراگیری قرآن نیز می پرداخت و بـدین ترتیب آینده اش در جوار این کتاب انسان ساز رقم خود. او در سـال ۱۳۵۰ در رشـته فیزیوتراپی در دانشـگاه تهران پذیرفته شد و در سال ۱۳۵۴ به دریافت مدرک کارشناسـی این رشته نائل شد و پ از انجام خدمت نظام وظیفه در سال ۱۳۵۶ در مرکز پزشکی شهدای هفتم تیر شهر ری مشغول به کار شد.

آقـای سـید محسن موسوی یکی از قاریان برجسـته کشور در سال ۱۳۵۷ بـا خـانم روحـانی منش ازدواج نمود که او نیز معلم قران و مسئول بخش فرهنگی اداره دارالتحفیظ قرآن کریـم است و علاـقه و اشتیـاق وافری به علـوم قرآنی دارد ثمره این ازدواج سه فرزند دختر است از آنجا که اسـتاد موسوی و همسـرش از علاقه مندان و مشـتاقان این کتاب الهی اند و در این زمینه فعالیت دارند عشق به قرآن در تمامی خانواده دیـده می شود و فرزنـدان اگر چه قاری قرآن محسوب نمی شونـد اما آشـنایی کامل با تجویـد قرائت دارند ودر این زمینه فعالیت دارند. اسـتاد سید محسن موسوی در ابتدا به سبک استاد مرحوم عبدالباسط تلاوت می کرد پس از آن از سال ۱۳۴۸ تـا به تلاوتهای مرحوم علی البنّاء علاقه منـد شـد و به سـبک او روی آورد خود او در این باره می گویـد: من با تلاوت اسـتاد مرحوم علی البنّاء آشـنا شدم و آنچنان شیفته تلاوتهای این استاد بودم که چه شبها و روزها که نوار تلاوت علی البنّاء را می شنیدم و یا با برنامه هایی که بصورت زنده از تلاوتهای این اسـتاد، سـبک تلاوت مرا تفسیر داد. در آن زمان استاد موسوی با پیروی از سبک مرحوم علی البنّاء سـبکی نو برای تلاـوت خود برگزیـده بود. پس از آن تلاوتهـای اسـتا احمـد شبیب و مـدتی هم تلاوتهـای اسـتاد برجسته شیخ محمد عبدالعزیز حسان، آقای موسوی را به سمت خود جذب کرد.

استاد سید محسن موسوی بلده از جمله قاریانی است که اگر چه مدتهای مدید از تلاوت قاریان برجسته ای چون مرحوم عبدالباسط، مرحوم منشاوی، احمـد شبیب و عبـدالعزیز حسان بهره ها گرفتن هرگز به تقلید محض توجه نداشت و همواره سـعی می کرد سـبک این اساتید برجسته را اقتباس کند و هرگز به تقلید از حرف از آنها نپردازد ایشان در همین زمینه به قاریان قرآن سفارش می کنند که در آغاز کار از اسـتادی مشـخص شـروع کنند، نوارهای این استاد را آنقدر بشنوند و تقلید کنند تا زیر ساخت قوی برای نحو بدست آیـد پس از آن در دومین مرحله از اسـتادی دیگر چنـد نوار تقلیـد شود تا به تدریـج امر تلفیق در سـبکها تلاوت بـدست آید اسـتاد

موسوی به قاریان ایرانی سفارش می کند که در مرحله تلفیق تلاوتهای اساتید مختلف باید در تلاوتها چنان ذوب شوند تا همه آن را فرا بگیرند و نیز قاریانی که در ابتدای راه هستند باید حتما تلاوتهای خود را ضبط کنند و بشنوند و ایرادات آنرا برطرف کنند. توصیه ای که نه تنها برای برای ابتدای راه بلکه سازمانی که تلاوت انجام می شود باید آنرا در نظر داشت ایشان همچنین به قاریان قرانی سفارش می کنند که از تمرکز بر تجوید و صوت و لحن در ابتدای کار باید پرهیز کنند و تنها باید به مفهوم و معنای آیه پرداخت زیرا اگر تلاوت بر اساس مفهوم و معنا انجام شود لحن تلاوت هم طبیعی و جذاب خواهد شد. استاد سید محسن موسوی از جمله قاریان و اساتیدی است که علاوه بر داخل کشور سفرهایی نیز به نشر فرهنگ قرآنی به برخی از کشورها داشته و در آنجا به تلاوت پرداخته است. او در سال ۱۳۵۷ قبل از پیروزی انقلاب اسلامی در قالب گروهی اعزامی از دار التحفیظ قرآن کریم به مکه معظمه و مدینه منوره سفر کرد. او همچنین بهمراه اقایان مرتضی رهنما، ذبیح الله تمرکزن امیر محمودیون و احمد و احمد زرنگار به کشور سودان سفر کرده است. از جمله کشورهای دیگری که استاد مولوی در آنها به تلاوت پرداخته می توان به کشورهای مالزی، فرانسهن بنگلادش، امارات متحده عربی، برزیل آراژانتین، سنگاپور، آلمان و ترکیه اشاره کرد که تلاوت ایشان ر این کشورها با استقبال پرشور مردم مواجه بوده است:

یکی از خدمات ارزنده قرآنی استاد سید محسن موسوی به جامعه قرآن دوست کشور، کتاب دو جلدی حلیه القرآن در خصوص قواعد تجوید به روایت حفص از عاصم است که تا کنون با تیراژ سه میلیون استاد سید محسن موسوی تا کنون در بسیاری از مراکز قرآنی به تدریس تجوید قرآن کریم پرداخته که از آن جمله می توان به تدریس دوره ای و مقطعی در آموزش و پرورش، تدریس تجوید در ارتش جمهوری اسلامی، جهاد سازندگی، سازمان تبلیغات اسلامی، دار التحفیظ القرآن الکریم و نیز جلسات آموزش تجوید خواهران که از سالها قبل در منزل ایشان برگزار می شود و خدمت بزرگی به جامعه قرآنی خواهران است، اشاره کرد.

استاد سید محسن موسوی از پیش از پیروزی انقلاب اسلامی در محضر مقام معظم رهبری به تلاوت پرداخته و نیز در اولین مراسم حج تمتع پس از پیروزی انقلاب اسلامی در معیت آن حضرت به حج تمتع مشرف شده است و هم اکنون به عنوان مسئول بخش فیزیولوژی مرکز پزشکی شهدای هفتم تیر تهران به فعالیت مشغول است.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net/

مولوی شیرازی، علی‌اکبر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۰۷ ق)، فقیه، عالم دینی، قاری، زاهد و شاعر، متخلص به مولوی. در علم تجوید و قرائت قرآن مجید متبحر بود. او در شیراز درگذشت و در تکیه‌ی حافظیه به خاک سپرده شد. از آثارش: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۴۳۹)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۶۳/ ۵)، الذریعه (۱۱۲۴/ ۹)، ریحانه (۲۹/ ۶).

مهرانی نیشابوری، ابوبکر احمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۳۸۱ -۲۹۵ ق)، محدث، مقری، زاهد و عابد. معروف به ابن‌مهران. اصلش از اصفهان و ساکن نیشابور و شیخ‌الاسلام آنجا بود. ابوعبداللّٰه حاکم نیشابوری گوید که وی امام عصرش در قراآت بود. در طلب اسانید قراآت به عراق و شام مسافرت نمود. در عراق قرآن را بر زید بن ابی‌بلال و ابوحسین بن بویان یا ثوبان و ابوبکر نقاش و ابوعیسی بکار و ابن مقسم و در دمشق بر ابوالحسن محمد بن نضر خرم تلاوت نمود. مهدی بن طراره و جماعتی بر او قرآن را تلاوت نمودند. در نیشابور از ابوبکر محمد بن اسحاق بن خزیمه و ابوالعباس سراج ثقفی و ابوالعباس ماسرجسی و مکی بن عبدان و جماعتی دیگر حدیث شنید. حاکم ابوعبداللّٰه حافظ و ابن‌مسرور و ابوسعد کنجرودی و عبدالرحمان بن علیک و ابوسعد احمد بن ابراهیم مقری از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: «الغایهٔ فی القراءات»؛ «الشامل فی القراءات»؛ «سجود القرآن»؛ «غرائب القرآن»؛ «الاتفاق و الانفراد»؛ «اختلاف عدد السور»؛ «الوقف و الابتداء»؛ «وقوف القرآن»؛ «رؤوس الآیات»؛ «آیات القرآن».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۱۲/ ۱)، انساب سمعانی (۴۱۳ -۴۱۲/ ۵)، تذکرهٔ الحفاظ (۹۷۵/ ۳)، سیر النبلاء (۴۰۷ -۴۰۶/ ۱۶)، شذرات الذهب (۹۸/ ۳)، العبر (۱۵۸ -۱۵۷/ ۲)، کشف الظنون (۱۴۲۴، ۱۰۲۵)، معجم الادباء (۱۵ -۱۲ / ۳)، النجوم الزاهرهٔ (۱۶۳/ ۴)، هدیهٔ العارفین (۶۷/ ۱).

نافع

قرن:۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

ابن عبدالرحمن بن ابی‌نعیم مکنی به ابورویم (مقت. ۱۶۹ ه.ق) امام اهل مدینه و یکی از قراء بود، اصلاً از مردم اصفهان است و علم قرائت را از ابومیمونه فراگرفت.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

نیشابوری، قطب‌الدین، ابوجعفر محمد

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س ششم ق)، محدث، مقری و نحوی. از علمای امامیه در قرن ششم قمری است. او از شیخ ابوعلی بن شیخ طوسی روایت کرده است. کتاب «المجالس»، در حدیث از اوست و ابن شهرآشوب در «مناقب» خود از آن بسیار نقل کرده است. وی از مشایخ روایی سید ضیاءالدین ابوالرضا فضل‌اللّٰه بن علی راوندی و امام قطب‌الدین راوندی (م ۵۷۳ ق) بود. قطب‌الدین نیشابوری «الندبهٔ» امام زین‌العابدین (ع) را از حاکم حسکانی از صدوق ابن‌بابویه روایت کرده و علامه حلی در «اجازه‌ی» کبیره خود به این مطلب اشاره کرده است. از دیگر آثارش: «التعلیق»؛ «الحدود»؛ «الموجز فی النحو».[۱]

محمد بن علی بن حسن مقری نیشابوری ملقب به (قطب‌الدین) مکنی به ابوجعفر عالمی موثق و استاد سید ابی‌الرضا فضل‌اللّٰه راوندی و شیخ ابی‌الحسن قطب راوندی و صاحب تعلیق الحدود الموجز در نحو بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :[۱] الذریعه (۲۵۱/ ۲۳ ،۳۵۶/ ۱۹ ،۲۲۱/ ۴)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۲۷۲/ ۶)، فهرست منتجب‌الدین (۱۵۸– ۱۵۷)، فوائد الرضویه (۵۵۹)، معجم‌المؤلفین (۳۱۸– ۳۱۷/ ۱۰).

هروی، ابوبکر احمد

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۴۸۹– ۴۰۵ ق)، مقری. اصلش از هرات و عالم به قراآت بود. در اواخر عمر به سوی بلاد غربی عالم اسلام سفر کرد. به دمشق رفت و نهایتاً در قدس درگذشت. از آثارش: «التذکرة فی القراآت الثمان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح‌المکنون (۲۷۶/ ۱)، معجم‌المؤلفین (۱۳۶/ ۲)، هدیة‌العارفین (۸۱/ ۱).

همدانی، ابوالعلاء حسن

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۶۹– ۴۸۸/ ۴۸۳ ق)، مقری، حافظ، محدث، مفسر، ادیب، نحوی، لغوی و زاهد. شیخ همدان و امام العراقین در قراآت بود. در همدان به دنیا آمد. در طلب علم مسافرت‌های بسیاری نمود. علم قرائت را نزد ابوعلی حداد اصفهانی و ابوالعز قلانسی و ابوعبداللّه بارع حسین دباس و ابوبکر مزرفی فراگرفت و در همدان از عبدالرحمان بن حمد دونی و در اصفهان از محمود اشقر و ابوعلی حداد اصفهانی و در بغداد از ابوالقاسم بن بیان و ابن‌حصین و ابوعلی ابن مهدی و ابوعلی بن نبهان و در خراسان از ابوعبداللّه فراوی حدیث شنید. آنگاه به همدان بازگشت و تا پایان عمر در این شهر زندگی نمود. او در علم تفسیر، حدیث، انساب و تاریخ متبحر بود. ابواحمد بن سکینه و ابوالحسن ابن دباس و محمد بن محمد بن کیال علم قرائت را در نزد وی فراگرفتند. شیخ منتجب‌الدین، صاحب «الفهرست»، نیز از شاگردان وی بود و کتاب «الهادی» را نزد او خواند. منتجب‌الدین استادش ابوالعلاء را صدرالحفاظ و در علم حدیث و قرائت علامه معرفی کرده است. فرزندانش، احمد و عبدالبر و فاطمه، و نوادگانش، قاضی علی و محمد و عبدالحمید پسران عبدالرشید بن علی بن بنیمان، و ابوالمواهب ابن صصری و عبدالقادر حافظ و یوسف بن احمد شیرازی حافظ و محمد بن محمود حمامی و عتیق بن بدل مکی و جماعتی دیگر از وی حدیث شنیدند. ابوالحسن ابن المقیر از وی اجازه‌ی روایت داشت و شیخ هاشم بن محمد در «مصباح‌الانوار» خویش از وی روایت کرده است. در «معجم‌الادباء» وفات وی ۵۹۹ ق آمده است. از آثارش: «زاد المسافر»، در پنجاه مجلد؛ «غایة‌الاختصار»، در قراآت دهگانه؛ «الهادی الی معرفة المقاطع والمبادی»، در وقوف قرآن؛ «الانتصار فی معرفة قراء المدن والامصار» که «طبقات القراء» است؛ «مفردات القراء»؛ «مولد امیرالمؤمنین (ع)»؛ کتاب «الادب فی حسان الحدیث».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۱۹۵/ ۲)، اعیان‌الشیعه (۶۳۴/ ۴)، ایضاح‌المکنون (۷۱۵/ ۲ ،۶۰۶/ ۱)، بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۱۲۸ –

۱۲۶/ ۱)، تذکرةالحفاظ (۱۳۲۸ -۱۳۲۴/ ۴)، الذریعه (۱۵۱ -۱۵۰/ ۲۵ ،۸/ ۱۲)، روضات‌الجنات (۸۷ -۸۶/ ۳)، ریحانه (۲۰۶/ ۷)، سیرالنبلاء (۴۷ -۴۰/ ۲۱ ،۳۰۴/ ۱۹)، شذرات‌الذهب (۲۳۲ -۲۳۱/ ۴)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۵۴ -۵۳/ ۶)، طبقات الحفاظ (۴۹۸ - ۴۹۷)، طبقات المفسرین داودی (۱۳۱ -۱۲۸/ ۱)، العبر (۵۶/ ۳)، فهرست منتجب‌الدین (۶۶ -۶۵)، الکامل (۱۲۹/ ۹)، کشف‌الظنون (۲۰۲۶، ۱۷۷۳، ۱۳۸۷، ۱۱۸۹، ۱۱۰۶، ۹۴۶، ۱۱۴)، معجم‌الادباء (۵۲ -۵ / ۸)، معجم رجال الحدیث (۲۸۴ -۲۸۳/ ۴)، معجم‌المؤلفین (۱۹۸ -۱۹۷/ ۳)، المنتظم (۵۱۸/ ۱۰)، هدیةالعارفین (۲۸۰/ ۱).

همدانی، ابوالفرج حمد

قرن:۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ح ۴۰۰ ق)، مقری و شاعر. در علم قراآت متبحر بود. وی صاحب کتاب «کنز المقرئین فی الوقف والابتداء» است که آن را از کتابهای مهم در زمینه‌ی قراآت به شمار آورده‌اند. در حاشیه‌ی «الوافی بالوفیات» به نقل از «طبقات القراء» آمده که جزری وی را زنده‌ی حدود ۴۰۰ ق می‌داند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (۳۰۳/ ۲)، دمیةالقصر (۵۲۳ -۵۲۲/ ۱)، معجم‌المؤلفین (۷۴/ ۴)، الوافی بالوفیات (۱۵۷/ ۱۳).

یزدی، ابوالحسن علی

قرن:۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۵۵۱ -۴۷۴/ ۴۷۳ ق)، فقیه شافعی، مقری و محدث. معروف به ابن‌محمویه. در یزد به دنیا آمد و ساکن بغداد بود. قرآن را در اصفهان بر ابوالفتح حداد و ابوسعد مطرز تلاوت نمود و حمزة بن قبیطی و عبدالعزیز بن ناقد و علی بن دباس بر وی تلاوت نمودند. او در بغداد، شهر دون، همدان، اصفهان، بصره، کوفه و مکه از حسین بن حسن بن جوانشیر و ابوالمکارم محمد بن علی بن حسن فسوی مقری و محمد بن حسین بن بلوک صوفی و غیاث بن ابومضر اصفهانی و محمد بن محمود ثقفی و ابن‌طیوری و ابن‌خشیش و ابوالحسن بن علاف و ابوالقاسم ربعی و ناصر بن مهدی و احمد بن محمد بن مردویه و جماعتی دیگر حدیث شنید. وی «سنن» نسائی را از عبدالرحمان بن حمد استماع نمود. ابواحمد بن سکینه و ابن‌اخضر از وی روایت کرده‌اند. فقه را در واسط از ابوعلی فارقی و در بغداد از ابوبکر شاشی فراگرفت. وی صاحب تصانیفی در زمینه فقه و حدیث می‌باشد و در زهد نیز صاحب اثر است. در «طبقات الشافعیه» اسنوی تحت نام علی بن حسین بن احمد یزدی و در «شذرات‌الذهب» تحت عنوان بزدی آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (۶۹۰/ ۵)، سیرالنبلاء (۳۳۶ -۳۳۴/ ۲۰)، شذرات‌الذهب (۱۵۹/ ۴)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۳۱۹/ ۲)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۲۱۱/ ۷)، العبر (۱۵ -۱۴/ ۳)، معجم‌المؤلفین (۱۴/ ۷)، النجوم الزاهرة (۳۱۰/ ۵)، هدیةالعارفین (۶۹۸/ ۱).

طراحی

احصایی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد احصائی ، در تیرماه ۱۳۱۸ شمسی در قزوین دیده به دنیا گشود. احصائی ، سال های نخست زندگی را در قزوین گذراند و سپس تهران را برای سکونت برگزید. در ابتدای راه زندگی هنری خویش ، آثار استاد عمادالکتاب قزوینی را سرمشق قرارداد تا سرانجام به حضور استاد سیدحسین میرخانی رسید و از تعلیمات ایشان بهره جست. آنگاه به دانشسرای تهران راه یافت و پس از آن بیش از ده سال را به تجربه و تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا و حضور در نمایشگاه های هنری سپری کرد تا سرانجام موفق به ارائه ی هنر « نقاشیخط » شد. وی پس از سال های ۱۳۳۸ به بعد ، توجه خود را بر روی آثار میرعماد قزوینی متمرکز نمود و بعدها هنر خط را در دوره ی قاجار کاوید. احصائی ، گرافیست ، خوشنویس ، مؤلف و کارشناس هنر ، عضو شورایعالی هنرهای تجسمی کشور ، عضو شورایعالی انجمن خوشنویسان ، ادیتور کتاب های هنر در سازمان کتاب های درسی ایران و احیاگر کاربرد خطاطی در معماری اسلامی می باشد.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد احصائی ، سال های نخست زندگی را در قزوین گذراند و سپس تهران را برای سکونت برگزید. در ابتدای راه زندگی هنری خویش ، آثار استاد عمادالکتاب قزوینی را سرمشق قرارداد تا سرانجام به حضور استاد سیدحسین میرخانی رسید و از تعلیمات ایشان بهره جست. آنگاه به دانشسرای تهران راه یافت و پس از آن بیش از ده سال را به تجربه و تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا و حضور در نمایشگاه های هنری سپری کرد تا سرانجام موفق به ارائه ی هنر « نقاشیخط » شد. وی پس از سال های ۱۳۳۸ به بعد ، توجه خود را بر روی آثار میرعماد قزوینی متمرکز نمود و بعدها هنر خط را در دوره ی قاجار کاوید.

خاطرات و وقایع تحصیل : محمد احصائی ، با ذکر خاطره ای از دوران تجربه اندوزی های خود می گوید : « در بهار ۱۳۵۴ ، در روزه داری های ادواریم ، در یک حالتی از مواجهه ی شدید عاطفی با کلام « الله » ، که یکسره ذهن و دل مرا به تصرف گرفته بود ، حدود دویست قطعه کار انجام شد که تکنیک اجرای آن ، حضور دائم و آمادگی شدید روحی را می طلبید ؛ ضرباهنگی که هدایت قلم را « قلب » به عهده داشت ».

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد احصائی ، مشاور رئیس مؤسسه ی مطالعات و تحقیقات فرهنگی در قسمت چاپ و انتشارات می باشد.

فعالیتهای آموزشی : محمد احصائی ، سال ها به عنوان آموزگار ادبیات فارسی و خط در دبستان های جهان تربیت و شهر ری ، مدرس گروه هنرهای تجسمی دانشکده هنرهای زیبا ی دانشگاه تهران و دانشگاه هنرهای تزئینی و عضو رسمی هیئت علمی دانشگاه تهران به فعالیت های آموزشی اشتغال داشته است.

مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : محمد احصائی ، عضو هیئت مؤسس « انجمن هنرمندان نقاش ایران » می باشد.

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : محمد احصائی ، گرافیست ، خوشنویس ، مؤلف و کارشناس هنر ، عضو شورایعالی هنرهای

تجسـمی کشور ، عضو شورایعالی انجمن خوشـنویسان ، ادیتور کتاب های هنر در سازمان کتاب های درسـی ایران و احیاگر کاربرد خطاطی در معماری اسلامی می باشد. وی در بیست سال اخیر ، به جمع آوری و مطالعه ی عمیق روی کارهای اساتید متقدم خویش پرداخته و قلم « محقق » و « ریحان » – که در جهان اسلام به قلم های ایرانی مشهورند – دستاورد کار مداوم او در این سال ها است. آرا و گرایشـهای خاص : نسـتعلیق محمد احصائی ، آمیزه ای از شیوه ی « میر » و « میرزا غلامرضا اصفهنی » و « میرحسین » با بعضی ملاحظـات امروزی است و کـاربرد گرافیکی در خوشنویسـی وی ، از وجـوه مشـخصه ای است که مـوجب تفـاوت فـاحش از دیگر خوشـنویسان معاصـر شده است. کارهای « کلام الله » احصائی به چهار گروه تقسـیم بندی می شوند که عبارتند از : نقاشی خط ها ، الله هـا ، کارهـای در ارتبـاط بـا معمـاری ، و احیای قلم محقق و ریحان. وی در حوزه ی « نقاشـی خط » با قلم « ثلث » و « محقق » با یاری گرفتن از « کلام الله » ، به خلق آثار بدیعی دست زده است.

جوائز و نشانها : محمد احصائی ، در هفتمین نمایشـگاه بزرگ قرآن کریم تهران در سال ۱۳۷۸ ، به جهت « خوشنویس ممتاز آیات قرآنی » در قطعـات و کتیبه ها ، به ویژه احیای خطوط ریحان و محقق ، و بهره گیری مناسب از خط و گرافیک و نقاشیخط در آثار خود ، همچنین اسـتفاده از کلمه ی مبارکه ی الله به صورت های متنوع در آثار و کتیبه نگاری ، به عنوان « خادم برگزیـده » شـناخته شد.

چگونگی عرضه آثـار : محمـد احصـائی در زمینه ی تشـکیل نمایشـگاه هـای مختلف در ایران و خارج از کشور نیز فعالیت دارد که دسـتاورد آن ، ارائه ی آثـاری متفـاوت در زمینه ی خـط است که در گرافیـک و معمـاری کـاربرد فراوانی دارد. نمونه هـایی از این نمایشـگاه ها عبارتند از : نمایشگاه گالری سیحون ، فستیوال بین المللی نقاشی در کانی سومر فرانسه ، نمایشگاه جمعی جهان در بال سوئیس ، نمایشـگاه هنرمندان ایرانی در پکن و شانگهای جمهوری خلق چین ، نمایشـگاه جمعی در دانشکده هنرهای زیبای ایران و ... ––

آثار :

۱ تحریر قرآن مجید به قلم « محقق »

۲ خوشنویسی سوره علق به ابعاد ۱۲۰ × ۱۱۰ سانتی متر با رنگ و روغن روی بوم

ویژگی اثر : این اثر ، اکنون جزء گنجینه ی آثار مجموعه ی موزه ی هنرهای معاصر تهران قرار دارد.

۳ کتیبه ای به قطع ۴۰۰ مترمربع واقع در دانشکده الهیات

۴ کتیبه ی سردر ورودی موزه ملی ایران (ایران باستان)

ویژگی اثر : این اثر ، آیه ای از قرآن مجید به شیوه ی « محقق » و « برجسته » با لعاب زر است.

۵ مجموعه ی « الله »

امینی، جمشید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

استاد جمشید امینی(۱۲۸۲– ۱۳۷۷ هجری شمسـی) از طراحان فرش نوین ایران بشمار می‌رود. وی اصولی نوین را در این هنر ایجاد کرد و با شـیوه‌ای خاص چون بافندگی کوبلن به ابداع آثار هنری پرداخت. اسـتاد امینی اولین کسی است که شیوه شبیه سازی را در فرش ایران متـداول کرد. وی آخرین بازمانـده از شـاگردان اسـتاد کمـال الملک بود که احترام خاصـی به اسـتاد خود و انـدیشه اش

داشت.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : طراحی فرش

والدین و انساب : جمشید امینی در سال ۱۲۸۲ شمسی در روستای فشند از روستاهای ساوجبلاغ متولد شد.

اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : جمشید امینی از آغاز کودکی به نقش و رنگ علاقه داشت و در پنج سالگی به اتفاق خانواده به تهران آمد و در این شهر با بافندگی قالی آشنا شد.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : جمشید امینی در سال ۱۲۹۸ به مدرسه صنایع مستظرفه کمال الملک راه یافت و استعداد وی مورد توجه استاد کمال الملک قرار گرفت و در آن مدرسه دار قالی برپا کرد.

استادان و مربیان : امینی طراحی را نزد کمال الملک آموخت .

همسر و فرزندان : یکی از فرزندان جمشید امینی که از شاگردان وی نیز می‌باشد استاد دکتر حسن امینی است که شیوه ابتکاری پدر را دنبال می کند.

زمان و علت فوت : جمشید امینی آخرین بازمانده از شاگردان کمال الملک و مکتب وی بود که در سن ۹۵ سالگی جهان را بدرود گفت و در روز سه شنبه ۲۲ دی ماه ۱۳۷۷ در میان اندوه هنرمندان بسیار و مردم زادگاهش فشند در این روستا به خاک سپرده شد.

آرا و گرایشهای خاص : جمشید امینی علاوه بر هنر طراحی، مرد عارف پیشه و اندیشمندی بود بطوری که شاگردان در اخلاق و اصول عارفانه انسانی او را چون مرادی می‌ستودند و استاد امینی نیز عاشق استاد خویش بود و در تمام عمر یاد استاد و مرادش کمال الملک را عزیز می‌داشت و هر گاه از او سخن می گفت قطرات اشک از چشمانش جاری می‌شد. استاد امینی یکی از هنرمندان مبتکر در شیوه بافندگی فرش است. او اصولی نوین را به هنر فرش ارائه داد و با شیوه خاص چون بافندگی کوبلن به ابداع آثار هنری پرداخت. وی اولین کسی است که شیوه شبیه سازی را در فرش ایران متداول کرد . از جمله توصیه های وی به شاگردانش، پاکی زبان و احترام به زن بود. او عقیده داشت مردان بزرگ را زنان پاکدامن شناخته‌اند، پس باید به ستایش مقام زن و مادر که منشاء همه بزرگی‌هاست پرداخته شود. --

آثار :

۱ تابلوی ضامن آهو

۲ تصویر کمال الملک

ویژگی اثر : از آثار بی نظیر استاد امینی است . این فرش آنچنان استادانه بافته شده که از فاصله نزدیک حتی با نقاشی تفاوتی ندارد. این اثر در موزه هنرهای ملی نگهداری می‌شود. --

منابع :

۱سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند. ۱۳۸۰

آبان، محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نساج و طراح. در هنر خود شهره و هم عیار نساجان و طراحان معروف زمان خود، از قبیل غیاث، حسین عبداللّه، یحیی و معزالدین بود و استادی چیره‌دست به شمار می‌آمد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱ /۱).

آقاجان اصفهانی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، طراح و معمار. طراح نقش آفرین و معمار و رسام دوره‌ی فتحعلی شاه و محمدشاه قاجار بود. او در طرح نقشه و ایجاد ساختمانهای آن دوره، صاحب ابتکار بود و در آرایش و پیرایش داخلی و خارجی قصرها و ابنی، دست پر کمال داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۷ /۱).

آلفته، عیسی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عیسی آلفته ، در بیرجند به دنیا آمد. پس از عزیمت به مشهد در سن پانزده سالگی ، شوق نقاشی در وجودش شعله ور شد و دست تقدیر او را به خدمت استاد بزرگ نقاشی خراسان ، محمدرضا قزلباش که سالیان طولانی در افغانستان و ایران کار کرده بود ، کشاند و مدت ها نزد آن استاد ، شاگردی کرد. استاد آلفته به دلیل جذبه و کشش آستان قدس رضوی و نیاز گنجینه ی عظیم کتابخانه ی آن ، در آنجا مشغول به کار شد و با عشق و علاقه ی بسیار شروع به مرمت و ساختن جلد کتاب های خطی کرد و بعدها با راهنمایی اساتید به کپیه برداری از نقاشی هنرمندان بزرگی که آثارشان زینت بخش کتاب های ذیقیمت آستان قدس بود ، پرداخت.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

تحصیلات رسمی و حرفه ای : عیسی آلفته ، پس از عزیمت به مشهد در سن پانزده سالگی ، شوق نقاشی در وجودش شعله ور شد و دست تقدیر او را به خدمت استاد بزرگ نقاشی خراسان ، محمدرضا قزلباش که سالیان طولانی در افغانستان و ایران کار کرده بود ، کشاند و مدت ها نزد آن استاد ، شاگردی کرد.

فعالیتهای آموزشی : عیسی آلفته ، پس از شاگردی در نزد استاد قزلباش ، به دلیل جذبه و کشش آستان قدس رضوی و نیاز گنجینه ی عظیم کتابخانه ی آن ، در آنجا مشغول شد و با عشق و علاقه ی بسیار شروع به مرمت و ساختن جلد کتاب های خطی کرد و

بعدها با راهنمایی اساتید به کپیه برداری از نقاشی هنرمندان بزرگی که آثارشان زینت بخش کتاب های ذیقیمت آستان قدس بود ، پرداخت.

آرا و گرایشهای خاص : عیسی آلفته ، غیر از شیوه ی گل و مرغ ، در نقاشی آبرنگ ، تذهیب ، جلدسازی ، جلد روغنی و قاب آیینه نیز دستی قوی دارد و آثار باارزشی آفریده است که هم اکنون زینت بخش برخی از موزه های جهان می باشد.

جوائز و نشانها : عیسی آلفته ، در نمایشگاه های بسیاری شرکت کرده و جوایزی دریافت نموده است.

۲۱ مرداد ماه سال ۱۳۷۰هجری شمسی: استاد عیسی آلفته طراح و تذهیب کار پرآوازه ایرانی به دیار باقی شتافت.

منابع زندگینامه :عیسی آلفته و نقاشی بهار ، مجله ی کیهان فرهنگی ، ۱ فروردین ۱۳۶۵

باغداساریان، آراپیک

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: ۱۳۱۸.

درگذشت: ۱۳۶۴.

آراپیک باغداساریان در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به کارهای مختلفی نظیر گرافیک، نقاشی و غیره مشغول بود. از آثار اوست: شیوه طراحی با قلم و مرکب (نوشته خوزه پارامان، ۱۳۶۵)؛ شیوه یادگیری طراحی (۱۳۶۵).

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

بناء اصفهانی، محمد امین

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۱۲ ق)، نقاش، طراح و خطاط. اهل اصفهان و رسمی‌ساز نقوش مختلف و طراح خطوط کوفی تزیینی و پیرآموزی و بنایی بود و کاشی‌ها را با تزیینات گوناگون و خطوط شیوا می‌آراست. از آثار او پیرایش صفه‌ی استاد در مسجد جامع اصفهان است که اصل بنای اولیه‌ی آن، در دوران سلجوقی انجام پذیرفته و با تزیینات دوره‌ی صفویه تکامل یافته است. این بنا در ۱۱۱۲ ق ارایش و کاشی کاری شده و ارقام آن چنین است: «عمل ابن محمد مؤمن، محمد امین»؛ «عمل ذره‌ی بیمقدار ابن محمد مؤمن»؛ «محمد امین بناء اصفهانی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهانی (۵۵۱، ۵۴۹)، احوال و آثار نقاشان (۶۵۴/ ۲)، تاریخ اصفهان (۳۶۰)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۱۱۰ -۱۰۹).

بنای اصفهانی، محمدرضا

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۲۸ ق)، طراح و معمار. از زبردست‌ترین معماران صفویه بود. وی طراح نقشه و معمار مسجد معروف شیخ لطف‌اللّه است که به امر شاه عباس اول ساخته شد. این بنای با عظمت و پر امتیاز، یکی از شاهکارهای معماری و کاشی کاری استاد محمدرضا است که ساخت آن شانزده سال به طول انجامیده و در داخل محراب کاشی کاری معرق مسجد، به خط نستعلیق چنین رقم نهاده است: «عمل فقیر... محمدرضا بن استاد حسین بناء اصفهانی ۱۰۲۸».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۷۰۰، ۶۹۷)، احوال و آثار نقاشان (۷۲۱/ ۲)، تاریخ اصفهان (۳۵۳)، تاریخ هنرهای ملی (۹۳۶/ ۲)، سرآمدان فرهنگ (۱۶۰ -۱۵۹/ ۱)، کارنامه‌ی بزرگان (۲۱۲ -۲۱۱)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۴۰۲).

جامی، غیاث الدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، طراح و نقاش. طراح نقوش احتمالا بافنده‌ی فرش نفیسی است که در وسط آن شمسه‌ی فوق‌العاده‌ای بافته شده و در متن آبی آن، مظنره‌ی شکارگاه جلب نظر می‌کند و تعدادی شکارچی و حیوانات به قرینه در آن بافته شده، با رقم: «شد از سعی غیاث‌الدین جامی- بدین خوبی تمام این کار نامی» سنه ۹۲۹.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۱۳ / ۱).

جوادی پور، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمود جوادی پور در سال ۱۲۹۹ در تهران به دنیا آمد. شهریور ۱۲۹۹ در تهران به دنیا آمدو در دبستان سلطانی و علامه و سپس هنرستان صنعتی ایران - آلمان - دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران - آکادمی هنرهای زیبا شهر مونیخ در کشور آلمان غربی در زمینه های نقاشی و گرافیک درس خوانده است. از سال ۱۳۳۲ تا سال ۱۳۳۸ در دانشکده هنرهای زیبا - دانشکده هنرهای ترسیمی هنرستان هنرهای زیبا به تدریس هنر پرداخت. آغاز گر هنرهای چاپی (گرافیک) در کشورم به آغاز گر چاپ رنگین در ایران بود. آغاز گر گشایش اولین مرکز هنرهای تجسمی، مولف کتابهای درسی درزمینه های — بهداشت — علمی- ادبیات فارسی و قرائتی برای سالهای اول تا پنجم دبستان و دوران راهنمایی می باشد. بر پا کننده بیش از ۳۰ نمایشگاه فردی و ۴۰ نمایشگاه گروهی می باشد.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : هنرهای تجسمی – موسیقی

والدین و انساب : پدرمحمود جوادی پور، علینقی جوادی پور و مادرش از خانواده ابراهیمی بود در تهران به دنیا آمده در حدود امکانات زمان خودش درس خوانده بود به زبان فرانسه آشنایی داشته است.

خاطرات کودکی : محمود جوادی پور از دوران کودکی خود اینچنین یاد می کند: از دوران کودکی خاطرات بسیاری دارم. در خانه ما همیشه آرامش و صلح و صفا برقرار بود. پدر و مادرم هر دو خوشخو و مهربان و دانا بودند. برادرم از من پنج سال بزرگتر بود و خواهرم پنج سال کوچکتر از من بود خواهر دیگری داشتم که ده سال از من کوچکتر بود و مدتی پیش در گذشت . برادرم و من از کودکی در یک اطاق زندگی می گردیم در اطاقمان انواع افزارهای آهنگری بخاری خراطی و انواع دیگر موجود بود و غالبا در همان اطلاق به ساختن انواع و اقسام مسائلی که در ارتباط با درسهای مدرسه بود و یا جنبه های تفریحی داشت می پرداختیم و همیشه سرمان گرم بود.

اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : در خانواده محمود جوادی پور همیشه یگانگی و مهربانی حکمفرما بود . همیشه همراه برادرانش مشغول ساختن چیزی بود که پدر و مادر مشوقشان بودند.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمود جوادی پور تحصیلات ابتدایی خود را در دبستان سلطانی و علامه و تحصیلات متوسطه را در هنرستان صنعتی ایران – آلمان آغاز کرد . از سال ۱۳۳۲ تا سال ۱۳۳۸دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران تحصیلات تکمیلی خود را آغاز نمود. همچنین در آکادمی هنرهای زیبا شهر مونیخ در کشور آلمان غربی در زمینه های نقاشی و گرافیک درس خوانده است.

خاطرات و وقایع تحصیل : محمود جوادی پور از خاطرات خود اینچنین یاد می کند: از دوران هنر آموزی در هنرستان صنعتی ایران و آلمان خاطرات بسیار خوب و دلپذیری دارم. استاد درس ادبیات ما نیما یوشیج بود. البته آن زمان نیما شهرت امروزیش را نداشت و مشهور نبود. روزی در کلاس دوم هنرستان مشغول گذراندن امتحان ادبیات فارسی بودیم، شاگردی که جلوی من نشسته بود تقلب می کرد. نیما متوجه شد از همان پشت میزش دفتر کلاس را که به طرف متقلب پرتاپ کرد و دفتر به او اصابت نکرد و محکم به من خورد. نیما خیلی ناراحت شد از من عذر خواهی کرد و متعاقبا ۵ نمره از امتحان او کم شد و ۴ نمره به نمره من اضافه شد.

فعالیتهای ضمن تحصیل : در تمام دروان زندگی محمود جوادی پور چه در دبستان چه در دوران متوسطه و دانشگاه همیشه در کنار تحصیل به کار نیز اشتغال داشت. در دوران ابتدایی با اولین گروهی که از کشور فرانسه برای تهیه فیلم های آموزشی به ایران آمده بودند کارکرد. با گروهی که برای اولین بار در ایران به ساختن سینمای پرداخته اند همکاری داشته است. مدتی بعنوان (آپاراتچی) نمایش دهنده فیلم های سینمایی به نمایش دادن فیلم های محکمی در سالن نمایش مدرسه دارالفنون کارکرده است – با کرایه بالا اطاقی بعنوان کارگاه به ساختن انواع آلات تزیینی با چوپ برای خانمها پرداخته است. سالها با فروش آثار هنری اش در زمینه تامین هزینه تحصیل و زندگی اش فعالیت داشت. حتی در زمان گذراندن دوران تحصیلی اش در کنار تحصیل به کار پرداخت.

همسر و فرزندان : حاصل ازدواج موفق آقای محمود جوادی پور دو دختر به نام نیوشا و مانیا است که نیوشا در رشته آموزش هنر در آلمان درس خوانده و مانیا در رشته مهندسی معماری در کشور کانادا شهر تورنتو ادامه فعالیت دارد.

وقایع میانسالی : دور ماندن محمود جوادی پور و همسرش از فرزندانش مهمترین وقایع زندگی آنها به شمار می رود.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : از فعالیتهای محمود جوادی پور می توان شرکت در: دانشگاه تهران دانشکده هنرهای زیبا هنرستان صنعتی ایران و آلمان دانشکده هنرهای تزینی هنرستان هنرهای زیبای دختران همچنین در سال ۱۳۶۰ اقدام به بازگشایی کلاسی نمود که تا سال ۱۳۷۳ ادامه داشت. در این کلاس بیش از ۵۰۰ دانشجو یا هنرجوی کوچک و بزرگ داشت که بیشتر آنها به دانشکده های هنری راه یافتند.

فعالیتهای آموزشی : محمود جوادی پور استاد در رشته های نقاشی ، هنرهای چاپی در هنرستان هنرهای زیبای دختران، دانشکده هنرهای تزینی ، دانشکده هنرهای زیبا، دانشگاه تهران و همچنین در کلاس آزاد

مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : آغازگر هنرگرافیك در کشوراز سال ۱۳۲۲ آغاز گر و براه اندازی چاپ رنگی در ایران از سال ۱۳۲۳ آغاز گر تاسیس اولین مرکز هنرهای تجسمی بنام آپادانا کاشانه هنرهای زیبا در تهران سال ۱۳۲۸

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : از دیگر فعالیتهای محمود جوادی پور می توان به موارد زیر اشاره کرد: خلق آثار هنری در زمینه ی نقاشی و گرافیک مطالعه دایم در زمینه هنر تجسمی نوشتن مطالبی در مورد هنر و در ارتباط با هنرهای تجسمی کارهای مختلف برای تامین کمبود هزینه های لازم زندگی روزمره

آرا و گرایشهای خاص : گرایش محمود جوادی پور از آغاز طفولیت به خلاقیت بود . در وحله اول به هنر موسیقی و دوم به هنر نقاشی و بعد از این دو به هر کاری که در آن مسئله سازندگی و خلاقیت مطرح می شد .

جوائز و نشانها : تندیس با علامت خورشید سال ۱۳۸۴ بمناسبت دومین جشنواره تصویر سازی ، کتابهای درسی تندیس با پیکره بزکوهی، سال ۱۳۸۴، بادمان پنجمین نمایشگاه سالانه کتابهای درسی تندیس با علامت خورشید سال ۱۳۸۴ اولین جشنواره کتاب کودك تندیس کره بلورین سال ۱۳۸۵ اولین بخش هنرمندان ایران، مجموعه فرهنگی تلاش وزارت کار لوح تقدیر پنجمین همایش، معرفی چهره های ماندگار تقدیر نامه از شورای کتاب کودك تقدیر نامه بمناسبت شرکت در نمایشگاه گل و گیاه از طرف شهرداری تهران لوح تقدیر از طرف وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی دکتر عطاء الله مهاجرانی بمناسبت فعالیتهای هنری لوح تقدیر بمناسبت چهره ماندگار از طرف ستاد چهره های ماندگار لوح سپاس بمناسبت شرکت در نمایشگاه بنیاد آفرینش های معنوی نیاوران لوح تقدیر بمناسبت فعالیتهای هنری از طرف سازمان صدا و سیما لوح تقدیر بمناسبت احراز مقام ریاست نمایشگاه از طرف رئیس فرهنگستان هنر تقدیر نامه بمناسبت طرح آرم شرکت ملی نفت ایران دریافت جایزه و مدال درمراسم تجلیل از اینجانب خرداد ماه سال ۱۳۸۶ از طرف فرهنگستان هنر

چگونگی عرضه آثار : آثار محمود جوادی پور در زمینه هنر نقاشی و هنرهای چاپی است که در نمایشگاههای مختلف گاهی بصورت فردی و زمانی بصورت گروهی عرضه می گردد. در مجلات و کتب هنری از آنها یاد می شود و در موزه ها و نزد کلیکتورها نگهداری می شود. از سال ۱۳۲۰ که رسما به فراگیری هنرهای تجسمی روی آورد بسیاری از آثار نقاشی اش توسط افراد هنر دوست، کلکتورها، موزه هنرهای تجسمی خریداری شد و یا به نقاط مختلف برده شد.

منابع زندگینامه : ۱تکمیل پرسشنامه فرهیختگان توسط استاد محمود جوادی پور بنا به درخواست بنیاد ایران شناسی ، پاییز ۱۳۸۶

حلیمی، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد حسین حلیمی درسال ۱۳۱۹ درشهر همدان به دنیا آمد .وی پس از ورو د به مدارس جدید و اتمام دوره دانشسرای مقدماتی همدان و اخذ مدرك متوسطه در رشته ادبیات فارسی به معلمی پرداخت . او در دانشکده هنرهای زیبا در رشته نقاشی به تحصیل پرداخت . به منظور ادامه تحصیل و کسب اطلاعات جدید عازم فرانسه شد . وی با ورود به دانشکده هنرهای تزیینی پاریس (آرـدکو) و همچنین در دوره فوق لیسانس هنرهای تجسمی دانشگاه سوربن تجربیات تازه ای را شروع کرد . ابتدا از دوره فوق لیسانس رشته گرافیك (کمونیکاسیون ـ ویزوئل) فارغ التحصیل شد ، پس از آن فوق لیسانس هنر های تجسمی و بعد دکتر ای

سیکل سوم را از دانشگاه سوربن در سال ۱۳۶۰ به اتمام رساند و بلافاصله به ایران مراجعه کرد .نامبرده در حال حاضر دانشیار دانشکد ?هنرهای زیبای دانشگاه تهران می باشد . کتاب"اصول و مبانی هنرهای تجسمی"تالیف،محمد حسین حلیمی ، در دوره دوازدهم کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان کتاب سال بر گزیده شد.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : گرافیک

والدین و انساب : محمد حسین حلیمی درسال ۱۳۱۹ درشهر همدان به دنیا آمد . وی در یک خانواده سنتی و مذهبی چشم به جهان گشود و از هفت سالگی نزد پدر بزرگش مرحوم میرزا غلامحسین اسلامبوالچی که در انواع علوم و فنون وارد بود پرورش یافت .

اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : محمد حسین حلیمی در۱۳۱۹ ه.ش درهمدان متولدشد . دوران کودکی وی مصادف با آخرین سالهای حکومت رضا شاه و روی کار آمدن محمد رضا شاه پهلوی بوده است . درآن روزگار بسیاری از دانشجویان و هنرمندان ایرانی برای تحصیل به اروپا ، به ویژه فرانسه می رفتند . نظام علمی و فرانسه بردانشگاههای کشورنیز اثر گذار بوده است .

تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد حسین حلیمی پس از ورو د به مدارس جدید و اتمام دوره دانشسرای مقدماتی همدان و اخذ مدرک متوسطه در رشته ادبیات فارسی به معلمی پرداخت . پس از وقفه ای چند ساله برای تکمیل معلومات خود به دانشگاه را ه پیدا کرد و در دانشکده هنرهای زیبا در رشته نقاشی به تحصیل پرداخت و از آنجا فارغ التحصیل شد . پس از آن مجددا در چند مرکزهنری به تدریس پرداخت . با وجود در آمد خوبی که کسب می کرد ،از سال ۱۳۵۴ جهت مطالعه و ادام ?تحصیل مقیم پاریس گردید و درج ?کارشناسی ارشد در دو رشت ?هنرهای تجسمی و گرافیک را به ترتیب از دانشگاه سوربن و مدرس ?عالی هنرهای تزئینی پاریس اخذ نمود و در سال ۱۳۶۰ تز دکترای خود را در زمین ?زیبایی شناسی و علوم هنر در دانشگاه سوربن گذراند

استادان و مربیان : محمد حسین حلیمی یکی از یگانه معلم خود را ، پدربزرگش مرسوم میرزا غلامحسین اسلامبوچی می داند که به وی خوشنویسی و برخی از فنون را آموخت . وی در مدرسه آر-دکو ، رنگ شناسی را زیر نظر یکی از استادان صاحب نام »« ژان فیلیپ لانکلو « تحقیق می نمود و ارزشهای زیبایی شناسی خط اسلامی را در دانشگاه سوربن تحت نظر «الکساندرپاپادوپولو » تکمیل می کرد .وی همچنین از محضر اساتید و هنرمندان بزرگی همچون مرحوم حسین زرین خط و مرحوم میرخانی و مرحوم یحیی کارگر و شماری دیگر از اساتید هنرمند ایرانی و خارجی استفاده نموده است.

وقایع میانسالی : محمد حسین حلیمی در پاریس در دو زمینه تحقیقاتی فعالیت می کرد . یکی از زمینه های کار ایشان «رنگ شناسی » بود که در مدرسه آر۰دکو زیر نظر یکی از استادان صاحب نام با عنوان «شعررنگ درمعماری اسلامی ایران » انجام می شود . تحقیقدیگر در رابطه با ارزشهای زیبایی شناسی خط اسلامی بود که به طور گسترده برروی عملکرد زیبایی شناسیخط در مسجد جامع اصفهان در دانشگاه سوربن انجام می گرفت .

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد حسین حلیمی به غیر از تدریس به فعالیتهای گرافیکی و عکاسی که خود آموخته بود می پرداخت و نیر با فعالیتهای گرافیکی ،نقاشی و عکاسی زندگی خود را اداره می نمود .نامبرده در حال حاضر دانشیار دانشکد? هنرهای زیبای دانشگاه تهران می باشند

فعالیتهای آموزشی : محمد حسین حلیمی پس از اخذ دیپلم متوسطه در رشته ادبیات فارسی پرداخت .همچنین پس از دریافت درجه لیسانس در دانشکده هنرهای تزیینی ، انسیتو تربیت مربیان هنری و مدرسه عالی ساختمان به تدریس پرداخت . دکتر حلیمی پس ازمرجعت از فرانسه به ایران نیز در دانشگاه فارابی ، مجتمع دانشگاهی هنر و بالاخره دانشکده هنرهای زیبا به تدریس ادامه داد .

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : مطالعه و تحقیق درباره زیبایی شناسی و نظریات مربوط به آن از مشغولیت های اساسی محمد حسین حلیمی بوده است .

شاگردان : بسیاری از فارغ التحصیلان رشته هنرهای تجسمی از دانشگاه تهران ،شاگردان محمد حسین حلیمی می باشند .

آرا و گرایشهای خاص : محمد حسین حلیمی معتقد است ویژگی های ارتباط تصویری در عالم سیاست ، اقتصاد، فرهنگ مذهب و افکار و عقاید مختلف امکان سازندگی و تخریب را بصورت گسترده در اختیار دارد .در واقع این زمینه هنری و فنی به مصداق اسلحه ای است که با آن مبارزه نامرئی انجام می شود . برای مقابله با این اسلحه باید همان اسلحه را بنحو بهتر شناخت وبرای مقابله بکار برد . درنتیجه رشته معلمی ، هنری گرافیك یابا عنوان جدیدش «کمونیکاسیون ویزوئل »اهمیت مشخص (در عرصه تبلیغات) پیدا می کند . وظیفه یك هنرمند گرافیست را جامعه و نظام اجتماعی و فکری و عقیدتی که درآن حاکم است مشخص می کند . برخلاف یك هنر مند نقاش که می تواند برای خود کارکند ، یك گرافیست اگر به این شکل کار کند ممکن است مورد استقبال جامعه قرار بگیرد و یا نگیرد و در هر صورت جامعه تکلیفش را روشن می کند . در هنر گر افیك دو عامل را می توان دید ، اول این است که هنرمند به مراحل بالایی از تواناییهای فنی ،فرهنگ و هنری رسید ه باشد و عامل دوم هم این است که جامعه توانایی استفاده از آن را داشته باشد ،زیرا اگر چنین رشدی نباشد هنرمند به میل خود و با باورهای خود کار می کند و نتیجه کارش بهمان اندازه که تصور می شود مفید و سازنده است برعکس می تواند مضر و مخرب هم باشد . دکتر حلیمی نقاشی را حرفه اول خود می داند و مایل است تا آثاری را که ارتباط مستقیم با فکر و عقیده و دل دارد از طریق نقاشی مطرح نماید .

جوائز و نشانها : کتاب"اصول و مبانی هنرهای تجسمی"تالیف،محمد حسین حلیمی ، در دوره دوازدهم کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان کتاب سال برگزیده شد. ---

آثار :

۱ اصول و مبانی هنرهای تجسمی

ویژگی اثر : تالیف،این کتاب در دوره دوازدهم کتاب سال جمهوری اسلامی ایران ،از طرف وزرات فرهنگ و ارشاد اسلامی معرفی و برگزیده شده است.آشنایی با کتاب:«اصول و مبانی هنرهای تجسمی»: اصول و مبانی هنرهای تجسمی (جلد اول)؛ دکتر محمدحسین حلیمی؛ تهران: ۱۳۷۲. امروزه هنرهای تجسمی را یکی از بهترین و مؤثرترین وسیله های ارتباطی می شناسند و آن را به صورت زبان همگانی و بین المللی در آموزش و پرورش، در زمینه های فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، صنعتی و به طور کلی در تمامی فعل و انفعالات فکری مورد استفاده قرار می دهند. هنرهای تجسمی عالی ترین تجلیات زبان بصری شمرده می شود که با آن می توان فراتر از زمان سیر کرد و آینده و افقهای دور را تجسم و تصویر نمود. در این کتابب با معرفی عناصر اولیه تجسمی و بررسی آنها، برخی مثالهای طبیعی یا آثار هنری برای نمونه برگزیده و ارائه شده است. سپس اصول و قواعد را که حاکم بر آثار هنری می باشد حتی المقدور معرفی و با بیان امکانات شکل پذیری و شکل آفرینی عناصر، خصوصیات بصری و بیان تصویری هر کدام مطرح شده است. شاید بتوان گفت که تاکنون در این زمینه کتاببی به این جامعیت منتشر نشده است و اولین کتابب علمی و آموزشی هنر می باشد که با آثار دانشجویان ایرانی منتشر می شود. این امر می تواند برای دانشجویان عامل محرك و بسیار خوبی باشد و از سویی برای نویسندگان سرمشقی مناسب. کتابب حاضر با توجه به نیازهای دانشجویان ایران در دو جلد تدوین شده است و می تواند در رفع نیاز جامعه و مراکز آموزش عالی مورد استفاده قرار گیرد.

۲ سازمان مدارك فرهنگی انقلاب اسلامی

۳ سمبل کتاب درخت زندگی حضرت رسول «ص»

۴ شهر اسلامی

ویژگی اثر : ترجمه

۵ شیوه های نقاشی

۶ طراحی آرم دانشگاه علوم پزشکی همدان

۷ طراحی آرم مرکز هنرهای تجسمی

۸ طراحی آرم نمایشگاه بین المللی کتاب تهران

۹ طراحی پوستر اولین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران ۱۴-۲۲ آبان ۱۳۶۶

۱۰ طراحی پوستر کنفرانس بازسازی مناطق

۱۱ مرکز فرهنگی امیر المومنین

۱۲ هنر و رنگ

ویژگی اثر : ترجمه

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

منابع زندگینامه :

۱www.ketabesal.ir۲مصاحبه با دکتر محمد حسین حلیمی ، هنرهای زیبا ،آبان و آذر ۱۳۶۸۳مهدی پروین زاد ، شهید چمران هنری مردعرصه ای دانش و حماسه وعرفان ، ماهنامه کیهان فرهنگی ، سال بیستم ، خرداد ۱۳۸۲ ، شماره ۲۰۰ ، ص۱۴

رحیم بهارلو، عبدالرحیم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۰۳۶/۱۰۳۲ -۹۶۴ ق)، ادیب و شاعر، متخلص به رحیمی. در لاهور هندوستان متولد شد. وی معاصر شاه طهماسب بو و جلال‌الدین اکبرشاه او را تحت حمایت خود قرار داد. و پس از رشد، خطاب میرزاجانی را به او داد. وی مدارج مختلفی را طی کرد و بالاخره به خان خانان ملقب گردید. در جنگهای فراوانی شرکت کرد، از جمله در فتح سند و گجرات. وی در جهت ترغیب و یاری شاعران و رشد ادب تاثیر بسزایی داشت. وی بالاخره در لاهور درگذشت. از جمله آثارش: ترجمه‌ی «واقعات بابری» از ترکی به فارسی؛ «دیوان» شعر؛ وی در احمدآباد کتابخانه بزرگی تاسیس کرد و از هرگونه کتاب در آنجا جمع کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۶۱ -۵۹ /۱)، از سعدی تا جامی (۵۴۹، ۳۸۸)، تاریخ ادبیات در ایران (۴۷۵ -۴۷۱ /۵)، تاریخ نظم و نثر (۳۶۲ -۳۶۱)، تذکره‌ی شعرای پنجاب (۱۵۹)، تذکره‌ی میخانه (۳۰۴ -۳۰۳)، تذکره‌ی نصرآبادی (۵۶ -۵۵)، الذریعه (۳۵۷ ، ۲۸۶ /۹)، فرهنگ سخنوران (۳۷۱)، لغت نامه (ذیل/ خان خانان)، مؤلفین کتب چاپی (۸۲۲/۳)، مجمع الفصحا (۵۶/۱)، هفت اقلیم (۴۶۴ -۴۶۱ /۱).

شیرازی، جانی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۷ ق)، نقاش، طراح و قلمدان‌ساز. وی تحت تربیت پدر هنرمندش، در شیوه‌ی روغنی، بخصوص در جلدسازی و قلمدان‌سازی تصویر می‌آفرید و در ارائه گل و مرغ‌ها و مجالس رزمی و صنعت تذهیب دست پر هنری داشت. از آثار وی: طراحی و پرداخت جلد روغنی جلد پنجم نسخه «الف لیل»، با رقم: «هم از خامه میرزا جانی آمد- به جلدش ریاحین جنت مصور»؛ قلمدان استادانه‌ای که بر رویه آن، صحنه‌ی شکاری ترسیم گشته و کناره‌های قلمدان نیز پر از دسته گلهای زیباست، با رقم: «اقل کمترین میرزا جانی ابن احمد ۱۲۸۴»؛ قاب آینه‌ی هشت گوشی که بر روی آن گلهای گوناگونی نقش شده، با: «رقم کمترین میرزا جانی ابن احمد ۱۲۸۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۸۹ -۱۲۸۸/ ۳).

شیرازی، حیدر علی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۳ ق)، نقاش و طراح. اهل شیراز بود و در اواخر سلطنت ناصرالدین‌شاه می‌زیسته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۶۴/۱).

شیرزاد، غلام

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و طراح. وی از طراحان و نقاشان و بافندگان بنام پارچه‌های حریر زمان خود بود. تنها اثر باز مانده وی، تصویر دو جوان است که به قرینه رو به روی یکدیگر نشسته‌اند. این نقاشی که بر پارچه اطلسی به رنگ سبز انجام پذیرفته، در حواشی و کناره آن تصویر درختان و گلها نقش بسته است و به خط رقاع قرمز چنین رقم دارد: «تقدیم آستانه مقدسه نمود غلام شیرزاد سنه ۹۷۹».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۱۱ / ۱).

صباحی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۸۲ ق)، نقاش و طراح. هنرمند نازک‌قلم فلزات سخت بود که در ترسیم نقوش مختلف اسلیمی دست پرقدرت داشت. از آثار رقم‌دار وی، تزیین پرمهارت و استادانه‌ی جام مسی بزرگی است که به نقوش موزون و دقیق پرمایه انجام یافته و در حواشی و کناره‌ی بالایی آن، اشعاری به خط نستعلیق دیده می‌شود و در لبه‌ی جام رقم نهاده: «صاحبه محمد، عمل صباحی ۹۸۲).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۸۴ / ۱).

صنیع‌الممالک زرگرباشی، علیقلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۳ -۱۲۵۸ ق)، نقاش و طراح. ملقب به صنیع‌الممالک. وی پدر دکتر شیخ محمدخان احیاءالملک است که در اوایل عمر از محصلین و طلاب و از شاگردان حاج شیخ عبدالنبی مجتهد نوری بوده و علوم قدیمه را خوب می‌دانسته است. در اواخر سلطنت ناصرالدین شاه، قسمتی از امور زرگری دولت به او محول شد و بعد ملقب به زرگرباشی و صنیع‌الممالک گردید. در زمان سلطنت مظفرالدین شاه تمام کارهای صندوقخانه که مربوط به جواهر و زرگری بود به او محول شد. صنیع‌الممالک در تهران درگذشت. از آثار وی شمشیر جواهرنشانی است که به سفارش امین‌السلطان اتابک و جهت تقدیم به ناصرالدین شاه قاجار، تهیه و مرصع گشته، با رقم: «به مبارک و میمنت... در زرگرخانه مبارکه تمام شد. میرزا علینقی زرگرباشی ۱۳۰۶». در «احوال و آثار نقاشان» مدخلی تحت عنوان صنیع‌الممالک زرگرباشی آمده است که با توجه به اثر و زمان حیات وی، احتمال می‌رود که با صاحب عنوان یکی باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۰۳، ۲۸۷ / ۱)، شرح حال رجال (۵۰۱ -۵۰۰ / ۲).

عوفی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، طراحی و نقاش کاشی. وی سازنده‌ی کاشیهای تراش و معرق گنبد شیخ صفی‌الدین اردبیلی است که رقم نهاده: «عمل العبد الفقیر الراجی الی عفو صمد- عوض بن محمد...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۷۴ / ۳).

غلام قاجار

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و طراح. وی رسمی‌ساز ترسیمات نقوش منظم هندسی و اسکلت اولیه صنعت تذهیب بود. تنها اثری که از وی در دست است، انواع ترسیمات هندسی و متنوع و احیانا ابتکاری اوست که در یک لوله‌ی کاغذی ترسیم نموده و رقم نهاده است: «غلام بن محمد علی قاجار ۱۲۱۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۷۵ / ۳).

قطاعی شیرازی، محمدطاهر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۴۶ ق)، قاطع، مذهب، طراح و رسام. از آثار وی قطاعی کتیبه‌ای در مشهد مقدس است. در این اثر استادانه، ابیاتی به نستعلیق زیبا بر روی فولاد سخت قطاعی شده و زمینه‌ی آن، با تزیینات دایره‌ای و اسلیمی مدور، به زیبایی تمام به کناره‌ها وصل گشته است و کاتب آن چنین رقم نهاده: «... قطاعی آن بید اهتمام محمدطاهر ولد استاد مسیح شیرازی به اتمام رسید ۱۱۴۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۰۵ -۹۰۴/ ۲).

کاشی‌ساز، مهدی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۸ ق)، طراح کاشی. نقاش و طراح نقوش کاشی‌ها در عهد ناصرالدین شاه قاجار بود که به دستور امین‌الملك و به همراهی استاد صادق کاشی‌های برجسته راهرو و طبقه دوم کاخ ابیض تهران را ساخت و نصب نمود، با رقم: «... عمل جان نثاران مهدی و صادق کاشی ۱۳۰۸»؛ دیگر از آثار وی: کاشی‌های زمینه لاجوردی ایوان بزرگ بقعه امامزاده زید (ع) در تهران، با رقم: «عمل استاد مهدی ولد استاد علی کاشی پز سنه ۱۲۹۷»؛ کاشی کاری مدرسه عالی سپهسالار در تهران که با همکاری استاد محمدصادق کاشانی، نقوش و طراح آنها را ترسیم نموده و در ۱۳۰۲ ق به پایان رسانده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۴۵/ ۳).

کرمانی، یوسف

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۳ ق)، طراح فرش. اهل کرمان بود. او را در طراحی و بافت فرش، هنرمندی صاحب ذوق و دقیق دانسته‌اند. از آثار وی: فرش خوش‌نقش و ریزبافی که در صحنه داخلی آن، دسته گلهای زیبایی در نقش فرنگی‌سازی ترسیم گشته و کناره‌ها نیز دارای گلهای متنوع است. در قسمت بالای فرش به خط زیبای نستعلیق رقم نهاده: «عمل استاد یوسف کرمانی ۱۲۸۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۳۲/ ۳).

گلپایگانی، بهزاد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

نقاش، گرافیست.

تولد: ۱۳۱۷، تهران.

درگذشت: دی ۱۳۶۴.

بهزاد گلپایگانی فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی هنرهای تزیینی از دانشگاه تهران است. سپس به فرانسه رفت و به تحقیق درباره‌ی نقاشی و طراحی پرداخت. وی در چندین نمایشگاه فردی و جمعی شرکت داشته است، نقاشی‌هایش سال‌ها زینت‌بخش کتاب‌های درسی مدارس بود.

وی به سبب سکته‌ی قلبی پس از یک دوره بیماری طولانی درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

گلدوزباشی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۰ ق)، نقاش و طراح. وی نقاش و طراح گل و مرغ و سایر نقوش دیگر بر روی پارچه و مخملها بود. از آثار او پرده‌ی بزرگی در زمینه‌ی تیره‌ای از مخمل است که بر روی آن، انواع و اقسام گلها و شکوفه‌ها، به اصطلاح رشتی دوزی شده و رقم «محمد گلدوز باشی ۱۳۲۰» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۰۸/ ۲).

محیط

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، طراح و نقاش. هنرمند دوران فتحعلی‌شاه قاجار بود و در عاج‌تراشی مهارت اشت. از آثار وی تصویر یکی از رجال قاجاری بر روی چوب سیگاری از عاج و یا عقیق سفید است که به مهارت تمام عمل آوره و رقم نهاده: «قلم محیط».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۳۹/ ۳).

مصدق زاده، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

حسین مصدق زاده هنرمند کاشیکاروطراح معروف کاشی از هنر مندانی است که توانسته است با درک محضر بهترین و شایسته ترین استاد این فن یعنی پدرمرحومش و نیز با اتکای به استعداد خدادادی و درسایه لیاقت وپشتکار ،درطول بیش از شش دهه آثاری به وجود آورد که به حق ،هریک دنیایی زیبا و رمز و راز و ابتکار و خلاقیت را در خود نهفته دارند . وی را می توان آخرین بازمانده خاندانی دانست که از دوران صفویه در اصفهان آن روزگار کاشیکاربودند و باشیوه های مختلف این هنر بدیع ،بناهای مذهبی و سایر آثار ایران ودیگر ممالک را زینت می بخشیدند .

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : کاشیکاری

والدین و انساب : پدر حسین ، مرحوم استاد عبد الغفارمصدق زاده بود که اونیزفرزند مرحوم استاد محمد مصدق زاده ،کاشیکار برجسته عصر قاجاربود . پدران استادحسین از دوران صفویه از استادان بی بدیل هنر کاشیکاری بوده اند که هریک دردوران خود از شهرت و آوازه چشمگیری برخوردار بوده اند و هم اینک نام اکثر آنان بر کتیبه های مساجد و بناهای اصفهان و دیگر شهرها مخلد است .

خاطرات کودکی : حسین مصدق زاده دردوران کودکی بود که کاشیکاری را فرا گرفت . طوری که دورا ن کودکی حسین درحالی می گذشت که پدرش کاشیهای معرق سردر مسجد امام (مسجد شاه آن زمان)را مرمت می کرد و در ضمن رموز و دقایق کاررا نیز به او و فرزند دیگرش (مرحو م استاد محمد مصدق زاده)می آموخت .

استادان و مربیان : اولین حسین مصدق زاده ، پدرش عبد الغفار بود . عبد الغفار به اندازه ای به این هنر علاقمند بود که وصیت کرد تا فرزندانش هنر کاشیکاری را فرا گیرند . حسین ۱۲ ساله بودکه پدرش را از دست دادو حاج ید الله مغزی را که خویشاوندش بود به استادی بر گزید .

همسر و فرزندان : حسین مصدق زاده نیز همچون پدر مرحومش ،فرزند ان خود را به فراگیری هنر کاشیکاری تشویق و ترغیب کرده است . به طوری که دو پسران او که درسن ۴۰تا۴۲ سالگی هستند زیر نظر وی به کار مشغول می باشند.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : خلاقیت و ابتکار حسین مصدق زاده و برادرش محمد مصدق زاده باعث شد تا از وجود آنان جهت تدریس درهنرستان هنرهای زیبا استفاده کنند . مصدق زاده از بدو تاسیس اداره باستان شناسی که بعدا فرهنگ و هنر شد و سپس به سازمان میراث فرهنگی تغییرنام داد ، بااین دستگاه همکاری داشته است .

چگونگی عرضه آثار : حسین مصدق زاده درطول بیش از شصت سال کار مداوم خدمات بسیاری به هنر کاشیکاری ایران کرده

است . او درطول حیات پر، خویش ، کاشیکاری ۶۲ محراب ، ۳۳ سردر مسجد ، ۱۸ منار، ۹ گنبد را طراحی و اجرا کرده است . ---
----

آثار :

۱ تعمیر بارگاه امام کاظم (ع) و امام جواد (ع) درکاظمین

۲ تعمیر کاشی های مدرسه چهار باغ امام صادق اصفهان

۳ تعمیرمسجد حاج محمد جعفر آباده ای اصفهان

۴ سردر برخی ادارات در عمان

۵ سردرامامزاده اسماعیل اصفهان

۶ سردرخانه هنرمندان اصفهان

۷ سردرورودی بانک خون تبریز

۸ طراحی بیمارستان هلال احمر دردوبی

۹ طراحی سردرامامزاده گوگدگلپایگان

۱۰ طراحی سردرورودی امامزاده زید اصفهان

۱۱ طراحی کاشیکاری ۴ سردربازار امام خمینی لار

۱۲ طراحی کاشیکاری آرامگاه رودکی درتاجیکستان

۱۳ طراحی کاشیکاری حسینه محله منصوریه کویت

۱۴ طراحی کاشیکاری سقاخانه حضرت ابوالفضل

۱۵ طراحی کاشیکاری محراب مسجد حاجی درگلپایگان

۱۶ طراحی کاشیکاری مسجد آقا مسیح گلپایگان

۱۷ طراحی کاشیکاری مسجد امیرالمومنین درلار

۱۸ طراحی کاشیکاری مسجد جامع خوانسار

۱۹ طراحی کاشیکاری مضیف خانه خوانسار

۲۰ طراحی محراب مسجد لار

۲۱ کاشیکاری آرامگاه خیام درنیشابور

۲۲ کاشیکاری حرم امام علی (ع) درنجف

۲۳ کاشیکاری صحن آستانه حضرت معصومه درقم

۲۴ کاشیکاری صحن امام خمینی حرم امام رضا (ع) درمشهد

۲۵ کاشیکاری گنبد شاهچراغ (احمد بن موسی) درشیراز

۲۶ کاشیکاری مسجد کبود ایروان

۲۷ مرمت حرم حضرت رقیه (س) درسوریه

۲۸ مرمت سردر امیر چخماق یزد

۲۹ مرمت صحن حرم امام حسین (ع) درکربلا

۳۰ مرمت کاشی های مسجد جامع کبیریزد

منابع زندگینامه :حسین مصدق زاده ،آخرین بازمانده این خاندان هنرمند ، فصلنامه فرهنگ اصفهان ،شماره ۲۰ ، تابستان ۱۳۸۰ ، ص ۷۷

معمار، خلیل

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، طراح، نقشه‌کش و رسمی‌ساز. وی بخشی از زیارتگاه حضرت معصومه (ع) در قم را طراحی و نقشه‌کشی کرده و به خط طلایی نستعلیق، به روی مرقد مطهر، چنین رقم گذاشته است: «کرده معماری این جنت سرابیگ خلیل».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۷۳/۳).

مقصود علی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، طراح و نقاش. از هنرمندان اوایل دوره‌ی صفوی است. وی سازنده‌ی صندوق نفیس مقبره‌ی شاه اسماعیل صفوی (۹۳۰ -۹۰۵ ق) در اردبیل است که از گل و بوته‌های برجسته‌ی عاج و خاتم کاری بسته شده و با مفتولهای نازك و فیروزه‌ای ریز تزیین یافته است، با رقم: «عمل استاد مقصود علی...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۹۹/ ۳).

مقصود، کاشانی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مقصود بیک کاشانی. وی قالی معروف به اردبیلی را بافته و در کنار آن این بیت خواجه حافظ را نگاشته است:

جز آستان توام در جهان پناهی نیست

مرا بجز این در حواله‌گاهی نیست

این قالی را در سال ۹۴۶ ه.ق در زمان سلطنت شاه طهماسب صفوی بافته و اینک در موزه ویکتوریا و آلبرت نگهداری می‌شود.

(ز ۹۴۶ ق)، نقاش، طراح و رسام قالی. وی نقاش قالیها بود و در بافت و عمل آورد فرشهای بزرگتر نیز، استادی هنرمند به شمار می‌رفت. از بهترین آثار وی که شهرت بین‌المللی داشته، فرش معروف اردبیل است که در زمان شاه طهماسب صفوی به فرجام رسیده و نام بافنده‌ی آن چنین درج شده است: «عمل بنده درگاه مقصود کاشانی سنه ۹۴۶».[۱]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] احوال و آثار نقاشان (۱۲۰۰/ ۳).

ممیز، مرتضی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مرتضی ممیز متولد ۴/۶/۱۳۱۵ تهران، میدان مولوی و فرزند محمدعلی و خانم کوچک، سرانجام در شب ِ ۴/۸/۱۳۸۴ چشم از جهان گرافیکی خود فرو بست. جهانی که خود ساخت و ساخت و به اتمام رساند. مرتضی ممیز در سال ۴۴ از دانشکده هنرهای زیبای تهران فارغ التحصیل شد و سه سال بعد گواهینامه ی طراحی غرفه و ویترین و معماری خود را از مدرسه عالی هنرهای تزیینی ِ پاریس دریافت نمود. گفتنی است دوره اخذ لیسانس ممیز ۱۱ سال به طول انجامید و ممیز در این دوره به کارهای مختلفی چون کار در آتلیه گرافیکی و... مشغول بود. سیمای کاریش در این دوره در آثار متعدد روی جلد و پوستر نمایان می نمود. آثارش در این زمان نگاهی نخبه گر و پیشرو داشت. همچنین درگیری های فکری ممیز با نسل قدیمی که گرافیك را در آثاری خرد و همه فهم ِ لاله زار درك می کردند باعث گردید تا همواره با نظام گرافیکی ِ کم توانی در جامعه مواجه گردد که در آن گرافیست، تکنیسین خوانده می شد و اعتبار وی تنها به پول درك می گردید. شاید همین نظام کم توان باعث شد تا در سال ۴۸ پیشنهاد ایجاد رشته گرافیك را به دانشکده ی هنرهای زیبا بدهد. بنیانگذاری این رشته برای دانشجویان هنر باعث گردید تا سیستم ناقص گرافیك که بدست ناتوان(و یا کم توان) نقاشان اداره می شد و می رفت به سمت انحطاط برود، جان بگیرد و تلاشی را برای پا گرفتن در خشکزارِ این سرزمین آغاز کند و در ادامه گرافیستهایی نوجو پدید آیند و برگ تازه ای از آثار گرافیك را بازگشایی نمایند.

تا این زمان(۱۳۴۸) مرتضی ممیز به غیر از طراحی گرافیك برای کتابها و پوسترها، تلاشی را تحت عنوان مدیرهنری در مجلاتی چون ایران آباد(۳۹) کتاب و کیهان هفته(۴۰و۴۱)، فرهنگ(۴۰) کاوش(۴۲و۴۳)، نگین(۴۴) آغاز نمود. مجلاتی که نحوه و سبك کاری ممیز را در جامعه تثبیت و معرفی نموده است. آثار ممیز در این دوره در کتاب هفته به چنان پرکاری و دوره ی خلاقی بدل می گردد که نام ممیز را به عنوان گرافیستی مولف و کم نظیر بر سر زبانها می اندازد. همچنین ادامه کار ممیز در نشریات فرهنگ و نگین، راه را برای ورود گرافیستهای جوان و نوجوی دهه ی ۴۰ مانند فرشید مثقالی باز می نماید. آثار روی جلد ممیز برای نشریه کتاب هفته نمونه هایی از چاپ (سیلك و لیتوگرافی) موفق و خلاقانه ای است که ارزشهای گرافیکی بسیار مفیدی را با خود به همراه دارد. تصویرسازی های درون کتاب نگاه نوجو و بی قرار او را که کمی متاثر از آثار گرافیکی اروپای شرق به خصوص لهستان و شوری سابق می نمود را داراست. این نگاه چنان از فیلتر مرتضی ممیز گذشت که تاثیر آن را بر جریان گرافیك و آثار گرافیستها می توان مشاهده نمود. روی جلدها در نگین و فرهنگ و زندگی نمونه ی برخورد خلاق و گرافیکی با موضوعاتی چون مشاهیر و ادبا می باشد که اگر چاپ نا مرغوب آن زمان را در دست پر خمیر ممیز، جذاب و حتی شاهکار بدانیم، کم بیجا نگفته ایم. در این دوره، صنعت چاپی که جای چندانی برای مانورِ تونالیته ها و رنگها ندارد با طراحی و شگردهای ممیز به دوره ای از کارهای خلاق و متفاوت بدل گردیده است و راه را برای ورود آثارِ آوانگارد در گرافیك می گشاید. می بایست به یاد آوریم در این دوره گرافیست از مرز برش کاغذ خود هم مطمئن نبودند و حاصل چاپ شده آثارشان معمولا فرق زیادی با نمونه طراحی شده داشته است ولی ممیز با مصالحه، سعی در ایجاد فضای کاری خلاق و پویا به نفع خویش می نماید. ممیز در این آثار به هیچ وجه

گرفتار تولید آثاری صرفاً تکنیکی نگردیده و همواره ابزار را در راه بیان ایده ها و افکارش به کار بست.

چندان مبالغه نخواهد بود اگر بگوییم واژگان گرافیکِ آکادمیکِ امروز، عمری به اندازه ی مرتضی ممیز دارد یا شاید بهتر بگوییم عمری وابسته ی به مرتضی ممیز دارد. همچنین او از سال ۴۸ تاکنون با تربیت خیل بسیاری از دانشجویان گرافیک تاثیر مثبتی بر ارتقاء و شناخت گرافیک در بین جامعه ی ایرانی داشت. ممیز علاوه بر دانشکده ی هنرهای زیبا در دانشکده ی هنرهای تزیینی و دانشگاه فارابی نیز تدریس نمود و رییس انتخابی کمیته هنرهای تجسمی یونسکو در تهران بوده است. عضو International Advertising Association نیویورک تا سال ۵۴ بوده است و از سال ۵۶ تاکنون نیز یکی از اعضای انجمن بین المللی طراحان گرافیک محسوب می گردد. علاوه بر اینها وی عضو موسس و رییس هیات مدیره انجمن صنفی طراحان گرافیک ایران و مشاور هنری و داور چندین بینال و نمایشگاه در داخل و خارج از ایران محسوب می گردد.

در ادامه فعالیت مرتضی ممیز در دهه چهل، وی مدیر هنری نشریاتِ فرهنگ و زندگی(۴۸تا۵۷)، رودکی(۵۰ تا۵۷)، سینما(۵۳و۵۴)، معماری و هنر ایران(۶۶)، کلک(۶۹تاکنون)، نگاه نو(۷۰تا۷۸)، شریف(۷۲تا۸۰)، تصویر(۷۱) ، Silk Road(۷۳و۷۴)، فصلنامه خاورمیانه(۷۳)، گفتگو(۷۳تاکنون)، پیام امروز(۷۳تا۷۹)، زمان(۷۳تا۷۹) و جشنواره ی جهانی فیلم تهران(۵۲تا۵۶) نیز به شمار می آید.

در حوزه ی تئاتر نیز با آثار «دیکته و زاویه» نوشته غلامحسین ساعدی و کارگردانی رشیدی در سال۴۷ آغاز به کار نمود و طراحی صحنه ی این کار را بر عهده داشت و در ادامه طراحی صحنه هایی چون پرواربندان(ساعدی)، لئوکادیا(ژان آنوی- سمندریان)، وای بر مغلوب(ساعدی-رشیدی)، بازرس(گوگل-انتظامی) و...و همچنین طراح نورِ بازگشتی نیست(گلچهره سجادیه)، دندون طلا(داود میرباقری) و... را خلق نموده است. او علاوه بر آثار پوستر فیلم مانند ستارخان(علی حاتمی)، طبیعت بی جان(سهراب شهیدثالث)، مادر(علی حاتمی)، هامون(داریوش مهرجویی) و... سه انیمیشن کوتاه با عنوانهای: آنکه عمل کرد و آنکه خیال بافت(۵۰)، یک نقطه ی سبز(۵۱) و سیاه پرنده(۵۲) را در پرونده خویش دارد. همچنین تصویرگر کتابهای بسیاری برای کودکان و نوجوانان محسوب می شود که مطرح ترین آنان مانند «اینک خورشید» نگاهی بسیار خلاق و جذاب در مقوله تصویر دارد، نگاهی پویا به پدیدآوری تصویرسازی کتاب کودک با مصالح تکرارشونده و درک مناسب از ویژگی های تصویر در خدمت متن. در تصاویر این کتاب با استفاده از فنون دستگاه کپی تصاویر طراحی شده توسط خود ممیز تکرار و کنار یکدیگر کلاژ گردیده است. آثار این کتاب نشان از هوش بالای طراح در گزینش و استفاده از تکنینک دارد. همچنین کتاب «قصه های قرآن» که یکی از معروفترین آثار وی با تکنیک «اسکراچ برد» به حساب می آید راهی تازه در تهیه ی تصویر سیاه و سفیدِ کتابهای نوجوانان می باشد. اتفاقی که تاثیر آن را در آثار تصویرگران هم نسل و بعد از خود به صورتی جدی می توان پیدا نمود. تمام آثار چاپ شده و فعالیتهای گذشته وی در اعتلای گرافیک و گذر از «کم دانسته ها» موثر و توانا بوده است.

مرتضی ممیز علاوه بر دهها عنوان مقاله، نقد و گفتگو، آثاری را در هیبت کتاب به طبع رسانیده است که از جمله آنها می توان طراحی و نقاشی(وزارت آموزش و پرورش-۵۱)، Graphic art in iran(شورای عالی فرهنگ و هنر-۵۳)، طرح تزیینی و نقشه کشی (وزارت آموزش و پرورش-۵۴)، نشانه ها(چهاررنگ-۶۲)، طراحی اعلان(ویلهم-۱۹۸۴-آلمان)، تصویر و تصور(اسپرک-۶۸)، طراحی روی جلد(ماه ریز-۸۰)، طراحی اعلان جلد۲(مرکز-۸۱)، طراحی نشانه جلد۲(ماه ریز-۸۱) را ذکر نمود.

اگرچه در سالیان اخیر چندان کار گرافیک نمی کرد و شاید بهتر بگوییم آثار چندان خوبی نداشت(آنطور که مرتضی ممیز را می شناختیم) ولی در شکلی تازه (به قول قباد شیوا) دیپلمات فرهنگی شده بود و سعی بسیاری در تشکیل انجمن صنفی و ایجاد بستری برای حضور گرافیست ها از خود نشان داد که نتایج آن در شکل گیری نهادهای مختلف و گروههای هنری می توان جستجو کرد و فضای راکد گرافیک با تک عنوان نشریه گرافیکی و یک بینال دست و پا شکسته را (به همراه هم نسلان دیگر) تبدیل به جریانی از

گروههای مختلف گرافیکی، بینالها و نمایشگاههای متعدد نمود که نیاز است تا از طرف نسل حاظر ادامه یابد. جریاناتی چون بینال پوستر، نمایشگاه روی جلد کتاب، پوسترهای تجربی و نمایشگاه تایپو گرافی و.... وی با برپایی و تشویق مجلات مختلف گرافیک و چاپ و معرفی هنرمندان و هنر گرافیک ایران به جهان راهی را به جوانمردی در زند گی طی نمود.

چندان مبالغه نخواهد بود اگر بگوییم واژگان گرافیکِ آکادمیکِ امروز، عمری به اندازه ی مرتضی ممیز دارد یا شاید بهتر بگوییم عمری وابسته ی به مرتضی ممیز دارد. همچنین او از سال ۴۸ تاکنون با تربیت خیل بسیاری از دانشجویان گرافیک تاثیر مثبتی بر ارتقاء و شناخت گرافیک در بین جامعه ی ایرانی داشت. ممیز علاوه بر دانشکده ی هنرهای زیبا در دانشکده ی هنرهای تزیینی و دانشگاه فارابی نیز تدریس نمود و رییس انتخابی کمیته هنرهای تجسمی یونسکو در تهران بوده است. عضو International Advertising Association نیویورک تا سال ۵۴ بوده است و از سال ۵۶ تاکنون نیز یکی از اعضای انجمن بین المللی طراحان گرافیک محسوب می گردد. علاوه بر اینها وی عضو موسس و رییس هیات مدیره انجمن صنفی طراحان گرافیک ایران و مشاور هنری و داور چندین بینال و نمایشگاه در داخل و خارج از ایران محسوب می گردد.

در ادامه فعالیت مرتضی ممیز در دهه چهل، وی مدیر هنری نشریاتِ فرهنگ و زندگی(۴۸تا۵۷)، رودکی(۵۰ تا۵۷)، سینما(۵۳و۵۴)، معماری و هنر ایران(۶۶)، کلک(۶۹تاکنون)، نگاه نو(۷۰تا۷۸)، شریف(۷۲تا۸۰)، تصویر(۷۱) ، Silk Road(۷۳و۷۴)، فصلنامه خاورمیانه(۷۳)، گفتگو(۷۳تاکنون)، پیام امروز(۷۳تا۷۹)، زمان(۷۳تا۷۹) و جشنواره ی جهانی فیلم تهران(۵۲تا۵۶) نیز به شمار می آید.

در حوزه ی تئاتر نیز با آثار «دیکته و زاویه» نوشته غلامحسین ساعدی و کارگردانی رشیدی در سال۴۷ آغاز به کار نمود و طراحی صحنه ی این کار را بر عهده داشت و در ادامه طراحی صحنه هایی چون پرواربندان(ساعدی)، لئوکادیا(ژان آنوی- سمندریان)، وای بر مغلوب(ساعدی-رشیدی)، بازرس(گوگل-انتظامی) و...و همچنین طراح نورِ بازگشتی نیست(گلچهره سجادیه)، دندون طلا-(داود میرباقری) و... را خلق نموده است. او علاوه بر آثار پوستر فیلم مانند ستارخان(علی حاتمی)، طبیعت بی جان(سهراب شهیدثالث)، مادر(علی حاتمی)، هامون(داریوش مهرجویی) و... سه انیمیشن کوتاه با عنوانهای: آنکه عمل کرد و آنکه خیال بافت(۵۰)، یک نقطه ی سبز(۵۱) و سیاه پرنده(۵۲) را در پرونده خویش دارد. همچنین تصویرگر کتابهای بسیاری برای کودکان و نوجوانان محسوب می شود که مطرح ترین آنان مانند «اینک خورشید» نگاهی بسیار خلاق و جذاب در مقوله تصویر دارد، نگاهی پویا به پدیدآوری تصویرسازی کتاب کودک با مصالح تکرارشونده و درک مناسب از ویژگی های تصویر در خدمت متن. در تصاویر این کتاب با استفاده از فنون دستگاه کپی تصاویر طراحی شده توسط خود ممیز تکرار و کنار یکدیگر کلاژ گردیده است. آثار این کتاب نشان از هوش بالای طراح در گزینش و استفاده از تکنینک دارد. همچنین کتاب «قصه های قرآن» که یکی از معروفترین آثار وی با تکنیک «اسکراچ برد» به حساب می آید راهی تازه در تهیه ی تصویر سیاه و سفیدِ کتابهای نوجوانان می باشد. اتفاقی که تاثیر آن را در آثار تصویرگران هم نسل و بعد از خود به صورتی جدی می توان پیدا نمود. تمام آثار چاپ شده و فعالیتهای گذشته وی در اعتلای گرافیک و گذر از «کم دانسته ها» موثر و توانا بوده است.

مرتضی ممیز علاوه بر دهها عنوان مقاله، نقد و گفتگو، آثاری را در هیبت کتاب به طبع رسانیده است که از جمله آنها می توان طراحی و نقاشی(وزارت آموزش و پرورش-۵۱)، Graphic art in iran(شورای عالی فرهنگ و هنر-۵۳)، طرح تزیینی و نقشه کشی (وزارت آموزش و پرورش-۵۴)، نشانه ها(چهاررنگ-۶۲)، طراحی اعلان(ویلهم-۱۹۸۴-آلمان)، تصویر و تصور(اسپرک-۶۸)، طراحی روی جلد(ماه ریز-۸۰)، طراحی اعلان جلد۲(مرکز-۸۱)، طراحی نشانه جلد۲(ماه ریز-۸۱) را ذکر نمود.

اگرچه در سالیان اخیر چندان کار گرافیک نمی کرد و شاید بهتر بگوییم آثار چندان خوبی نداشت(آنطور که مرتضی ممیز را می شناختیم) ولی در شکلی تازه (به قول قباد شیوا): دیپلمات فرهنگی شده بود و سعی بسیاری در تشکیل انجمن صنفی و ایجاد بستری

برای حضور گرافیست ها از خود نشان داد که نتایج آن در شکل گیری نهادهای مختلف و گروههای هنری می توان جستجو کرد و فضای راکد گرافیک با تک عنوان نشریه گرافیکی و یک بینال دست و پا شکسته را (به همراه هم نسلان دیگر) تبدیل به جریانی از گروههای مختلف گرافیکی، بینالها و نمایشگاههای متعدد نمود که نیاز است تا از طرف نسل حاظر ادامه یابد. جریاناتی چون بینال پوستر، نمایشگاه روی جلد کتاب، پوسترهای تجربی و نمایشگاه تایپوگرافی و.... وی با برپایی و تشویق مجلات مختلف گرافیک و چاپ و معرفی هنرمندان و هنر گرافیک ایران به جهان راهی را به جوانمردی در زندگی طی نمود

ممیز در سال ۱۳۴۴ از دانشگاه تهران، دانشکده هنرهای زیبا فارغ‌التحصیل شد و سه سال بعد گواهینامه طراحی غرفه و ویترین و معماری خود را از مدرسه عالی هنرهای تزیینیِ پاریس دریافت کرد. دوره اخذ لیسانس ممیز ۱۱ سال به طول انجامید و ممیز در این دوره به کارهای مختلفی چون کار در آتلیه گرافیکی و... مشغول بود.

از دوستان بسیار صمیمی و هم‌رشته‌ی او می‌توان به آقای محمود جهان پناه اشاره کرد. در سال ۱۳۴۸ پیشنهاد ایجاد رشته گرافیک را به دانشکده هنرهای زیبا ارائه نمود. بنیانگذاری این رشته برای دانشجویان هنر باعث گردید تا سیستم ناقص گرافیک جان بگیرد و تلاشی را آغاز کند. تا این سال ممیز به‌غیر از طراحی گرافیک برای کتاب‌ها و پوسترها، تلاشی را تحت عنوان مدیر هنری در مجلاتی چون ایران آباد، کتاب هفته، کیهان هفته، فرهنگ، کاوش، نگین آغاز نمود. مجلاتی که نحوه و سبک کاری ممیز را در جامعه تثبیت و معرفی نموده‌است.

آثار ممیز در این دوره در کتاب هفته به چنان پرکاری و دوره خلاقی بدل می‌گردد که نام ممیز را به عنوان گرافیستی مولف و کم نظیر بر سر زبانها می‌اندازد. همچنین ادامه کار ممیز در نشریات فرهنگ و نگین، راه را برای ورود گرافیستهای جوان و نوجوی دهه ۴۰ مانند فرشید مثقالی باز کرد.

آثار روی جلد ممیز برای نشریه کتاب هفته نمونه‌هایی از چاپ (سیلک و لیتوگرافی) موفق و خلاقانه‌ای است که ارزشهای گرافیکی بسیار مفیدی را با خود به همراه دارد. وی در همان سالها یکی ازمهم‌ترین اثر مدرن تاریخ معاصر را با طراحی چاقوهای واژگون شکل داد. اثر چاقوهای او اجتماعیترین اثر است که از دهه ۴۰ به بعد پدید آمده‌است.

مرتضی ممیز در طول نیم قرن فعالیت هنری خود در ایران و عرصه هنر بین‌المللی، در احیا و ابداع هنر گرافیک در ایران و پیشبرد و گسترش فرهنگ ملی و سنت‌های هنری نقش بارزی داشت. وی آذرماه سال ۱۳۸۳ به‌عنوان استاد برجسته فرهنگستان هنر، در مراسمی، ازسوی سیدمحمد خاتمی (رئیس جمهور وقت) تجلیل شد.

ممیز در سالهای پایانی عمر خویش با بیماری سرطان دست و پنجه نرم می‌کرد و از ۲۳ آبان‌ماه ۱۳۸۴ برای تازه‌ترین دور شیمی‌درمانی، در بیمارستان آبان تهران بستری شده بود که چند روز بعد حالش رو به وخامت نهاد و سرانجام در سن ۶۹ سالگی روز شنبه پنجم آذر ماه ۱۳۸۴ برابر ۲۶ نوامبر ۲۰۰۵ درگذشت. پیکر مرتضی ممیز، هفتم آذرماه، تشییع و در باغبان‌کلا، واقع در کردان کرج، به‌خاک سپرده شد. آیا مرتضی پدر گرافیک ایران است؟

«سال ۴۸ یا ۴۹ بود که با پیشنهاد مرتضی، تغییر رشته دادم و از یک دانشجوی نقاشی، تبدیل به دانشجو و استاد گرافیک رشته تازه‌تاسیس دانشکده هنر شدم»؛

این جمله را محمد احصایی با یادآوری خاطراتش از مرتضی ممیز در حالی بیان می‌کند که نم اشکی در چشمانش حلقه زده و گاهی میان حرف‌هایش در توصیف مرتضی‌خان سکوت می‌کند؛ سکوتی که در پس آن، یادآوری خاطره‌های شیرین و تلخ گذشته او و ارتباطش با مرتضی‌خان نهفته است.بیان دیدگاه احصایی در بیان زوایای شخصیتی مرتضی‌خان از منظر تکنیک گرافیک و شخصیتی، شاید یکی از شفاف‌ترین نقطه‌نظرها درباره او باشد.مرتضی‌خان را نه امروز و دیروز بلکه باید از خلال سال‌هایی به یاد آورد که با کشیدن تابلوی «عروسی ونوس» به عنوان پایان‌نامه نقاشی، پای به عرصه حرفه‌ای می‌گذارد؛ سال‌هایی

که به عنوان یک هنرمند پیشرو، چاقوهایی را در گلدان می کارد.
یکی از دلایل نامیدن مرتضی با چنین لقبی، فعالیت‌های بسیار زیاد او در تبیین راهکارهایی برای توضیح و توصیف گرافیک در نگاه فرهنگی مدیران دولتی بود.
تشکیل انجمن گرافیک و برگزاری دوسالانه‌ها و نمایشگاه‌های بین‌المللی گرافیک، بخشی از شکل گیری خود را مدیون حضور مرتضی‌خان هستند. چندی پیش از درگذشت او به دیدارش رفته بودیم. هر چند شیمی‌درمانی می کرد اما با روحیه‌ای خوب، با تکیه بر عصاهای آلومینیومی و پشتوانه عمری تلاش راسخ و استوار، خودش به استقبال ما آمد و پس از چند ساعت گفت‌وگو، تنها با یک جمله بدرقه‌مان کرد: «جوان یادت نرود اگر مصاحبه چاپ شد، چند نسخه از روزنامه را برایم بفرست...».
واسته‌ای که هیچ‌گاه به سبب سهل‌انگاری‌ام اجرا نشد. روز خاکسپاری‌اش در دامنه تپه قبرستان یکی از توابع کردان، ترجیح دادم میان آن سیل جمعیت سرگردان در نبود مرتضی‌خان، به جای خواندن فاتحه، از او و یادش طلب بخشش کنم برای حقی که به گردن من داشت.مرتضی‌خان رفت؛ یک سال است که رفته. خیلی‌هایی را که آن روز در کردان دیدم، شاید دیگر یادی از او نکنند اما خاطره‌اش حتی اگر در ذهن‌هایمان نباشد، در میان طرح‌های او که هر روز می‌بینیم، روبه‌روی‌مان قرار دارد. مرتضی ممیز به رود می ماند

بعضی آدمها به اخگر می مانند؛ بعضی به تندر و رگبار؛ بعضی به درخت می مانند یا کوه؛ مرتضی ممیز به رود می ماند.
حتی اگر پدر گرافیک ایران نامیده نشود، به رود می ماند. نمی دانم چرا بعضی را خوش نمی آید از اینکه این لقب را به مرتضی ممیز منسوب می کنند. درست است که محمد بهرامی و محمد جوادی پور قبل از ممیز به گرافیک نوین پرداختند؛ درست است که مدرسه هنرهای تزئینی قبل از دانشگاه تهران رشته گرافیک را در برنامه تدریس داشت و حتی اگر آیدین آغداشلو نخستین پوستر نو سینمای نوین ایران را کشیده باشد باز هم این لقب برازنده ممیز است، چرا که تداوم و جریان داشتن است که مهم است، و این خاصیت رود است. حرکتهای تصادفی، منفرد و بگو حتی شاهکاری یکه، کافی نیست. نمی شود این لقب را به جای نیمای یوش به هوشنگ ایرانی نسبت داد، چرا که نوجویی و نو آوری پیاپی است که مهم است: نیاز حرفه را درک کردن، مسیری تازه جست و جو کردن و یافتن و باز جریان داشتن، از هر شیب راهی سرازیر شدن و رویاندن.
اگر تعداد کارهایی را که ممیز در هر رشته طراحی و اجرا کرده به شمار نیاوریم و فقط بعضی از آنها را ملاک گیریم، طراحیهای متفکر و خلاق در هر یک از این گزیده انگشت شمار حتی کافی است که ذهن مدرن ممیز را آشکار کند. این شفافیت نمایان، خصلت رود است.
رشد کلاسهای درس، تعداد شاگردان حرفه ای، بنیان گذاشتن رفتارهای حرفه ای و صنفی و از همه مهم تر کسب اعتبار روز افزون برای حرفه گرافیک مدیون حرکتهای آرام و گاه خروشان است. کدام خانواده است که امروز یکی از اعضای جوان آن به جای دکتر و مهندس شدن نمی خواهد گرافیست شود؟ این اعتبار قطعا از شائبه درآمد فراوان این حرفه نیست. بلکه به سبب جایگاه اجتماعی آبرومندی است که تلاشهای ممیز در ساختن آن سهم به سزایی دارد. سنگها را آرام صیقل دادن، ریشه ها را آب دادن، نهالها را درخت تناور کردن؛ این خاصیت رود است. گرافیک بعد از ممیز: دعوا بر سر ارثیه ی.... پدری
اگرحتی عده ای مرتضی ممیز را به عنوان پدر گرافیک مدرن در ایران نپذیرند، بدون شک نمی توانند او را در رأس ساختارهای اجتماعی و فعالیت های مدنی طراحان گرافیک ایران نادیده بگیرند.
۱. اغلب چارچوب های مدنی در حوزه ی گرافیک در سه دهه ی گذشته به همت و هدایت مرتضی ممیز شکل گرفته اند، جریان های هنری با مدیریت یا حمایت او برگزارشده اند و سیاست های کلان کشوری (همان اندکی که سراغ داریم) با مشاوره ی او به سرانجام رسیده اند

۲. به تعبیر من و از منظری متفاوت «پدر گرافیک ایران» لقبی درخور شأن و مقام مرتضی ممیز در گرافیک ایران است. سال ها حضور ممیز در رأس گرافیک ایران وجهه ای پدرانه به او داده بود. مرتضی ممیز گرافیک ایران را بر پایه ی نظام های پدرسالارانه هدایت می کرد. اما نمی توان به راحتی در این باره قضاوت کرد. شاید هدایت جامعه ای از این دست و با این کیفیت، به غیر از اعمال هدایت های پدرسالارانه غیرممکن می نمود. در واقع صحبت در این باره ما را به جامعه شناسی جوامع و توده ها در ایران می کشاند که هم از حوصله ی بحث ما خارج است و هم از حوزه ی تخصص من. به هر تقدیر فارغ از چرایی و چگونگی اش، فضای گرافیک ایران در سه دهه ی گذشته در سایه ی مناسبات پدرسالارانه قرار داشته است

۳.بدلیل نقش محوری پدر، بنیان نظام های پدرسالارانه با رفتن او به خطر می افتد. پس از او وارثان به سهم خواهی از میراث پدر روی خواهند آورد و نزاع ها و تفرقه ها شالوده ی جامعه را به خطر می اندازد. اکنون مرتضی ممیز پدر گرافیک ایران از میان ما رفته است. درست از لحظه ی درگذشت مرتضی ممیز، دندان تیزکردن ها برای تصاحب ارثیه پدری آشکار شد، اگرچه مدت ها پیش آغاز شده بود. آنها برای رسیدن به اهداف خود از جنازه ی ممیز هم نگذشتند. اکنون ما شاهد اجتماع ازهم پاشیده ی طراحان گرافیک۴ هستیم که دو راه در پیش رو دارد: یا فرد دیگری را در جایگاه ممیز قرار دهد و یا دست به تجربه ی ساختار جدیدی در مدیریت مدنی طراحان بزند.

مورد اول در موقعیت کنونی منتفی به نظر می رسد مگر آن که اهرم های نه چندان مدنی دست به کار این امر شوند چراکه شخصی که جامعیت و مقبولیت ممیز را برای قرار گرفتن در چنین جایگاهی داشته باشد، وجود ندارد. مورد دوم دست کم به عنوان تجربه های مقدماتی یک نظام دموکراتیک مبتنی بر همکاری های مدنی محتمل تر به نظر می رسد اگر چه نمی توان بر روی پا ایستادن اش را پیش بینی کرد.

اما بدون شک ادامه ی نزاع های جاه طلبانه درلایه های بالای مدیریت مدنی طراحان گرافیک و مدیریت فرهنگی کشور، بیشترین ضربه را به بدنه گرافیک ایران خواهد زد که نهمین بینال گرافیک تهران جدی ترین و مهم ترین قربانی این نزاع خواهد بود. نزاعی که در آن سهم خواهی ها و قدرت طلبی های شخصی و جاه طلبی های کور به قیمت از بین رفتن بزرگ ترین اتفاق گرافیک ایران، حیثیت و اعتبار بین المللی و مهم تر از همه از هم پاشیدگی اجتماع طراحان گرافیک ایران تمام خواهد شد.

اما نکته ی امیدوارکننده شکل گیری روزافزون خرده نظام ها در آتلیه ها و جمع های شخصی تر و کوچک تر است و همین طور گسترش رسانه ها و بسترهای فعالیت های تئوریک و آکادمیک که زیرساخت های گرافیک ایران را تقویت خواهند کرد. اگرچه نظام های پدرسالارانه هم چنان در ایران جواب می دهد، اما روز به روز با اقبال کمتری مواجه خواهند بود. اکنون شاهد شکل گیری گروه های متعددی در میان طراحان جوان تر هستیم که به شکل گیری نظام های مدنی بزرگ تر کمک خواهند کرد. اگرچه بعضی از همین جمع های کوچک هنوز در سایه ی رفتارهای پدرسالارانه هدایت می شوند اما بدون شک نمی توان یک شبه انتظار دگرگونی نظام های فکری و اجتماعی را داشت ولی می توان به تغییرات تدریجی امیدوار بود.

نسل جدید با فعالیت های جمعی و گروهی بیشتر خو گرفته اند و توانایی بیشتری در تبدیل فضای رقابت مبتنی بر قدرت خواهی به فضای همکاری و رشد جمعی دارند. سطح سواد عمومی بالا رفته است و دیگر نمی توان به اداره ی اجتماع جوانان با روش های سنتی و پدرسالارانه امیدوار بود. فضای مجازی اینترنت بستر مناسبی برای تجربه های گروهی و جمعی نسل جدید بوده است و توسعه و همگانی شدن نظام های اطلاع رسانی به گسترش ساختارهای دموکراتیک کمک کرده است. بدون شک آنهایی که به دنبال جاه طلبی ها و منفعت های شخصی به اهرم های سنتی حفظ قدرت روی می آورند به آینده خواهند باخت. آینده متعلق به کسانی است که دوستی های گسترده تر و همکاری های جدی تری داشته باشند و موفقیت خود را در گروی رشد جمعی ببینند.

حرف آخر

۱- «پدر گرافیک» از آن جایی که عبارتی استعاری و مبهم است، به طبع محل تفسیرهای متعدد است، اما می توان با توجه به سندها و ملاحظات تاریخی قضاوت دقیق تر و قابل استنادی از جایگاه ممیز در گرافیک ایران بدست آورد.

۲-برخی از فعالیت های اجتماعی مرتضی ممیز از این قرار است:

بانی رشته ی گرافیک در دانشکده هنرهای زیبا، دانشگاه تهران، ۱۳۴۸/ بانی و دبیر اجرایی بینال هنری گرافیک آسیا، ۵۶-۵۸/ عضو انجمن بین المللی طراحان گرافیک، ۱۳۵۶-۱۳۸۴/ بانی بینال هنر گرافیک ایران، ۶۶/ رئیس هیأت مدیره ی انجمن صنفی طراحان گرافیک ایران، ۷۶-۸۴ و ...

۳- در این جا تذکر دو نکته ضروری می رسد. اول این که منظور من از به کار بردن واژه ی نظام پدرسالارانه، ارزش گذاری یک منش فردی نیست بلکه تعریف یک مکانیزم کنترل اجتماعی است. و دوم اینکه اگر به شرح و بسط مناسبات پدرسالارانه در گرافیک ایران نپرداختم از آن جهت است که بدلیل عرف کلاسیک حاکم بر مناسبات حرفه ای در ایران، کمتر در جایی به صورت مکتوب به موضوعاتی از این دست پرداخته شده است و استناد من بیشتر به نقل قول های شفاهی و بررسی جریان های سه دهه ی اخیر حوزه ی گرافیک است. جالب این که در میان این قحط الرجالی بهترین اسناد مکتوب همه خود به دست ممیز نگاشته شده اند، به همین دلیل مجموعه مقالات مرتضی ممیز، خود معتبرترین سند مکتوب برای نقد گرافیک ایران است.

میر محمود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، طراح کاشی. وی رسمی‌ساز و آرایشگر کاشی‌ها و استاد نگاره‌های بیرونی مسجد شفادران اصفهان است که کاشی کاری سر در آن، در زمان شاه طهماسب صفوی (۹۸۴ -۹۳۰ ق)، به دست این هنرمند انجام یافته و رقم نهاده: «داده این زیب را بعون علی- میرمحمد بن میرعلی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (۸۳۰ -۸۲۹)، احوال و آثار نقاشان (۱۳۴۱/ ۳)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (۸۶۰).

نجار لواسانی، حبیب

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۰۲ ق)، طراح و نقاش. وی در طراحی و ترسیم نقوش و آثار گوناگون بر روی چوب مهارت داشت و از نجاران بنام شهر لواسان به شمار می‌رفت. از آثار به جا مانده‌ی وی که با همکاری برادر خود احمد، به فرجام رسانده صندوق عتیقه و منبت امامزاده زید واقع در بازار شهر تهران است که آیاتی از کلام‌اللّٰه و حدیث نبوی را به خط ثلث و نسخه استادانه‌ای به روی چوب کنده‌کاری نموده و حواشی بر جوانب آن را نیز به تزیینات اسلیمی آرایش داده است، با رقم: «عمل زیدتی الصناعین استاد حبب و استاد احمد نجار الباسانین... سنه‌ی ۹۰۲ ه ق».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۷/۳).

نجار، احمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(اوایل س یازدهم ق)، نجار، طراح و نگارگر. از آثار رقم‌دار این استاد، درب چوبی کم نظیر و پر مهارت یکی از بقاع متبرکه است که به نقوش اسلیمی و ترنجی مشبک پیراسته گشته است و در نوع خود زیبا و استادانه است. در بالا ـ و داخل مربعات کوچکتر، نقوشی از ترکیب چهار علی، به خط تزیینی کوفی و در دو مربع بزرگتر چپ و راست، تعاریف: «ناد علیا... الی آخر» به خط ثلث عالی کنده کاری شده است، در قرینه‌ی پایین‌تر، ادعیه دیگری کنده‌کاری شده و به خط رقاع چنین رقم دارد: «عمل احمد بن عبدالغنی نجار» و در مقابل آن، رقم کاتب چنین نوشته شده: «کتبه العبد میر علی بن محمد ۱۰۰۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۸ /۱).

نجاران لواسانی، احمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۰۲ ق)، طراح و نقاش. از اهالی لواسان بود. وی و برادرش، حبیب نجاران، از استادان نجاری بودند که در طراحی و ترمیم نقوش و خطوط گوناگون به روی چوب مهارت داشتند. از آثار به جا مانده از این دو برادر: صندوق عتیقه و منبت امامزاده زید، واقع در بازار شهر تهران است، که آیاتی از کلام‌اللّه و حدیث نبوی را به خط ثلث و نسخ استادانه‌ای بر روی چوب کنده‌کاری نموده و حواشی و جوانب آن را نیز به تزیینات اسلیمی آرایش داده‌اند و چنین رقم دارد: «عمل زیدتی الصناعین استاد حبیب و استاد احمد... سنه ۹۰۲ ه ق».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۷ /۳).

ندیمی، محمود

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، رسام. وی مصور و ترسیم‌کننده نقش قالیها در دیار عثمانی بود. از آثار وی: قالیچه نفیس ابریشمی که کناره‌های آن به تزیینات و اشعار ترکی آراسته گردیده و در وسط قالیچه، نام نامی حضرت محمد (ص) و حضرت علی (ع) به خط طغرا نوشته شده و در کناره‌ها و بالای آن، نقش گلهای متنوع و رنگین ترسیم یافته و در انتهای قالیچه به خط زیبای نستعلیق رقم نهاده

است: «رسمه محمود ندیمی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۳۶/ ۳).

نظرانی، امیر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۲۲ ق)، طراح کاشی. سازنده‌ی کاشیهای معرق بسیار عالی و تزیینات گوناگون بود. از آثار وی رواق گنبد اللّه‌وردی خان از امرای شاه‌عباس اول است که به وسیله‌ی آن امیر ساخته شد و طراحی و نقش و سایر لزومات فنی آن، توسط این استاد فرجام یافته و پس از جملات فراوان و درج ماوقع ترتیب رواق، چنین رقم نهاده است: «عمل امیر بن حاج محمود نظرانی ۱۰۲۲ هق».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۳/۳).

نقاش تبریزی، عبدالمومن

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هفتم ق)، نقاش و طراح. نگارگری بامهارت بود که در گچ‌بری و طراحی نقوش هندسی و شیوه‌های اسلیمی مهارت فوق‌العاده‌ای داشت. از آثار به جا مانده‌ی این استاد، طراحی و گچ‌بری محراب مسجد جامع رضائیه است که در زمان ایلخانی آباقاخان مغول ساخته شده و به خطوط و ادعیه‌ی کوفی آرایش یافته و زمینه‌ی خطوط سوزن‌کاری شده و رقم نقاش به خط ثلث رقاعی چنین است: «عمل عبدالمؤمن بن شرفشاه النقاش التبریزی فی شهر ربیع الاخر سنه ست و سبعین ستمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۴۶ / ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۴۰۰ / ۱)، فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی (۱۰).

والی‌پور، سیامک

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: شهریور ۱۳۲۴.

درگذشت: بهمن ۱۳۷۵.

سیامک والی‌پور هنرمند و طراح گرافیک بود. پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی ۸۸ (هنرمندان و نویسندگان) مدفون است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

تذهیب

ابن‌بَوّاب، ابوالحسن علی

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۴۲۳ /۴۱۳ ق)، خطاط مذهّب، حافظ، قاری، ادیب و شاعر شیعی. مشهور به ابن‌بواب یا ابن‌ستری و ملقّب به علاءالدین و قبلهٔالکتاب. پدرش پرده‌دار دستگاه آل‌بویه بود و شهرت وی هم از این رو است. ابوالحسن نیز یک چند در خدمت بهاءالدوله‌ی دیلمی سرپرستی کتابخانه‌ی بهاءالدوله را در شیراز بر عهده داشت. خوشنویسی را از ابن‌اسد کاتب آموخت، برخی او را شاگرد حسن بن مقله و بعضی شاگرد محمد بن مقله دانسته‌اند. خط نسخ را به شیوه‌ی خود می‌نوشت و اصولی نیز برای آن وضع کرد. وی را پایه‌گذار شیوه‌ی ریحانی و محقق نیز دانسته‌اند. آموزشگاهی برای تعلیم خط تأسیس کرد که تا ۶۹۸ ق برجا بود. شصت و چهار نسخه قرآن به خط خود نوشته بود. ابن‌بواب به خدمت فخرالملک، ابوغالب محمد بن علی بن خلف واسطی، والی عراق، از جانب بهاءالدوله، درآمد و ندیم وی شد. در بغداد درگذشت و در جوار امام احمد حنبل به خاک سپرده شد. آثاری از وی در مجموعه‌ی چستربیتی لندن و کتابخانه لاله لی استانبول باقی است. نسخه قرآن کتابخانه چستربیتی به امضای او و به تاریخ ۳۹۱ ق است که هم از نظر خط و هم از تذهیب مجلل است. اشعاری نیز در فن خط و لوازم آن سروده که ادیبان «القصیدة الرائیة» او را در نهایت بلاغت دانسته‌اند. شهرت او در تکمیل و تنقیح شیوه‌ی ابن‌مقله است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اطلس خط (۳۰۸ -۳۰۰)، الاعلام (۱۸۳ /۵)، پیدایش خط و خطاطان (۷۵، ۷۴ -۷۰)، تاریخ گزیده (۶۹۶)، تاریخ هنرهای ملی (۷۴۴ -۷۳۹ /۲)، خوشنویسان و هنرمندان (۲۲)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۴۵۴ /۳)، دائرةالمعارف البستانی (۴۱۱ -۴۱۰ /۱)، ریحانه (۴۲۴ -۴۲۲ /۷)، سرآمدان فرهنگ (۳۶ -۳۵ /۱)، سیر النبلاء (۳۲۰ -۳۱۵ /۱۷)، کارنامه‌ی بزرگان (۲۴)، کشف الظنون (۱۳۳۹)، الکنی والالقاب (۲۳۴ /۱)، گلستان هنر (۱۹، ۱۸، ۱۲)، مجالس المؤمنین (۴۸۸ /۲)، معجم الادباء (۱۳۴ -۱۲۰ /۱۵)، معجم المؤلفین (۲۵۸ /۷)، مناقب هنرمندان (۱۱۳، ۴۲، ۳۸ -۳۷)، نامه‌ی دانشوران (۱۰۵ -۹۱ /۵)، وفیات الاعیان (۳۴۴ -۳۴۲ /۳)، هدیهٔ الاحباب (۵۱).

ابوطالب شیخ

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۵۳ ق)، خطاط، نقاش، مذهّب و شاعر. او از مشایخ و مجتهدان بود و هفت قلم را نیکو می‌نوشت و در نقاشی و تذهیب نیز دست داشت. ابوطالب در ادبیات و زبان فارسی و عربی مهارت داشت و به هر دو زبان شعر می‌گفت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۲۸ -۲۷ /۱)، احوال و آثار نقاشان (۴۵ -۴۴ /۱).

اصفهانی، عبدالرزاق

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش، مذهب و خطاط. اهل اصفهان بود. وی آبرنگ‌کار بود و در ارائه‌ی چهره و شبیه‌پردازی مهارت داشت. او به غیر از آبرنگ، در کارهای روغنی و فن تذهیب نیز دست داشت و خط نستعلیق را هم نیکو می‌نوشت. وی در یکی از آثارش خود را عبدالرزاق مخترع نامیده است. از آثار وی: تصویر در آتش انداختن حضرت ابراهیم (ع) است که چنین برمی‌آید در زمان محمدشاه قاجار ترتیب یافته، با رقم: «حاجی عبدالرزاق مخترع نوظهور»؛ تصویر حمامی که به زیبایی، وضع داخلی حمامهای قدیم و شیوه‌ی استحمام و وسایل تنظیف و لوازم را در نهایت دقت، ظاهر ساخته و حواشی تصویر که به دست نقاش تذهیب شده و همچنین خطوطی که نقاش نوشته، در کمال مهارت است، با رقم: «فی سنه ۱۲۶۶... عبدالرزاق»؛ جلد بزرگی در شیوه‌ی لایه‌چینی که رویه‌ی آن از گل و مرغهای شیوا و نقش طاووس و تزیینات دیگر ترکیب یافته است؛ با رقم: «کارخانه‌ی حاجی عبدالرزاق مخترع نوظهور مبارکه تاریخ ۱۲۷۴»؛ جلد روغنی ارزنده‌ای که در رویه دو طرف جلد، مناظر رقص و شادمانی، در حضور شاه‌عباس و خلیفه سلطان، سفیر هند است، با رقم:«عمل حاجی عبدالرزاق اصفهانی ۱۲۷۶». مؤلف «احوال و آثار نقاشان» نام وی را در دو مدخل جداگانه آورده است که اشتباه به نظر می‌رسد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۷۰ / ۳ ،۳۲۷ -۳۲۵ / ۱).

امامی اصفهانی، هاشم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهّب. از سادات امامی اصفهان بود که در صورت‌نگاری و منظره‌سازی به سبک اروپایی دستی قوی و مهارتی بسزا و در این زمینه شیوه‌ی خاصی داشت و تذهیب را نیکو می‌دانست. از آثار رقم‌دار وی: قلمدانی است که تصاویر زیبایی را به شیوه‌ی روسی عمل آورده است، با رقم: «هاشم الحسینی ۱۲۹۷»؛ قلمدانی با نقاشی گل و مرغ، با رقم: «سید هاشم»؛ قلمدانی با تصاویر چند زن و یک شاهزاده که حواشی قلمدان به مناظر شکار و درختان مصور بود، با رقم: «هاشم الحسینی ۱۲۹۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۱۷ -۱۴۱۶ /۳)، هنر قلمدان (۱۴۵ -۱۴۴).

انجدانی فراهانی، ابوالقاسم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۲ ق)، مـذهِّب و زرنشان ساز. از اهالی فراهان بود و در اواخر دوره‌ی قاجار می‌زیست. در تذهیب نقش و گل و مرغ مهارت داشت. از آثار او: قلمـدان تـذهیبی زیبا با زمینه‌ی قرمز که بر رویه‌ی آن گل و مرغ طلایی و حل کاری افشان تصویر شـده است، با: «رقم حقیرفانی. ابوالقاسم انجدانی فرهانی ۱۳۱۲».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۶/ ۱)، هنر قلمدان (۱۶۱).

ایواوغلی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، مـذهب، خطاط و شاعر. از اهالی قصـبه‌ی ایواوغلی، از توابع شـهر خوی و از قورچیان سـلطان حمزه میرزا (م ۱۰۶۹ ق)، نواده‌ی شاه طهماسب، بود. در خوشنویسی و تذهیب و طلاکاری مهارت داشت و بیشترین کارهای این هنرمند، تذهیب و تزیین و حاشـیه‌بندی قطعـات و نسـخه‌های خطی بـود و چـون در صـنعت شـعر نیز دست داشت، اغلب سـروده‌های خود و سـایر شـاعران را تذهیب می‌کرد. وی اشعار فارسی و ترکی را خوب می‌سرود. از آثار او: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منـابع زنـدگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۵۴/ ۲)، تاریـخ نظم و نثر (۵۰۷)، دانشـمندان آذربایجان (۳۲۹)، الذریعه (۹۹۲، ۱۱۵/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۸۱۲)، مجمع الخواص (۱۲۶ -۱۲۵).

بابا تبریزی

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، مـذهب. در تبریز اقامت داشت و در تـذهیب قوی‌دست بود. از آثار این هنرمند تذهیب و آرایش قرآنی است که خط آن را مقصود علی‌الشـریف تبریزی نوشته است. تذهیب کناره‌ها، به طلای کم عیار و اسلیمی‌های گوناگون و گلهای تزیینی شیوایی انجام گرفته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۳/۳).

باباجان تربتی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۱۱ ق)، مذهب، موسـیقیدان، و شاعر. از هنرمندان با کمال عصـر خود بود و در موسـیقی و شـعر مهارت بسـزایی داشته است. از

وی آثار رقم‌داری مشاهده نشده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۳/۱)، پیدایش خط و خطاطان (۱۷۷)، فرهنگ سخنوران (۱۱۵).

باوردی، سلطانعلی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، مذهب و مصور. در تذهیب و تصویرسازی دست پر هنری داشت. متاسفانه احوال این هنرمند، در هیچ یک از تذکره‌های قدیمی یاد نشده است. از آثار وی: تصویر رزم‌آور قهرمانی که بر اسب خوش تراشی نشسته و نیزه‌ی بلند خود را به دهان اژدها فروبرده است، با رقم: «عمل العبد سلطانعلی»؛ نسخه‌ی مصوری که حدود بیست مینیاتور ماهرانه دارد که جهت یوسف شاه میر میران در تبریز تهیه شده است؛ مجلس مینیاتوری که به نازک قلمی عمل آمده و رقم دارد: «مذهبا و مصورها سلطانعلی الباوردی» در سنه‌ی ۸۵۰.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۵۹/۳)، هنر عهد تیموریان (۶۰۴ -۶۰۳).

بخاری، عضد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۳۵ ق)، مذهب. از تذهیب کاران دوره‌ی استاد بهزاد بود و در مواردی نیز با وی همکاری می‌کرد. صاحب «مناقب هنروران» وی را از مذهبان اهل بخارا و از شاگردان عبدالرحیم انیسی خوارزمی ذکر کرده است. از آثار وی یک نسخه «ظفرنامه‌ی» تیموری است که خط آن را سلطان محمد نور نوشته و نقاشی ها را استاد بهزاد انجام داده و تذهیب آن بر عهده‌ی میرعضد بوده است، با رقم: «کتبه سلطان محمد نور و ذهبه عضد و صوره بهزاد ۹۳۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۳۶/ ۳)، مناقب هنروران (۱۰۷ ،۹۰)، هنر عهد تیموریان (۴۹۱).

بغدادی، حسن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش، مذهب و شاعر. بغدادی الاصل و مقیم تبریز بود که در هنر خود سرآمد مستعدان و رموز و دقایق آن شهره شهر به شمار می‌رفت. در بدایت حال به تهذیب و آرایش روضه‌ی مطهره‌ی امام حسین (ع) مفتخر شد و در نزد شاه طهماسب اول

قـدر و منزلت والاـیی کسب کرد. به همین دلیل فرمان ریاست جماعت هنرمنـدان شـهر تبریز به وی تعلق یافت. با این حال بهترین و ارزنـده‌ترین آثـار این هنرمنـد، تـذهیب بی‌نظیر و اسـتادانه‌ی قرآنی به خط نسـتعلیق عالی شاه محمود نیشابوری است که تاریـخ ختم قرآن به سـال ۹۴۵ ق است و تـذهیب و آرایش آن به قلم اسـتاد حسن چنین رقم دارد: «ذهبها فقیر المـذنب حسن بغـدادی المـذهب غفراله ذنوبه و ستر عیوبه فی شهور سنه سبعین و تسعمائه من الهجریه»، در کتابخانه توپ قاپو سرای استانبول.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۵۱ -۱۴۸ /۱)، تاریخ هنرهای ملی (۸۵۴/۲)، الذریعه (۲۴۵/۹)، عالم آرای عباسی (۱۷۷/۱)، گلستان هنر (۱۴۶ -۱۴۵)، مجمع الخواص (۲۵۸ -۲۵۷)، مناقب هنروران (۱۰۷).

بنیادی تبریزی

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، خطـاط و مـذهب. از آثار وی قطعه‌ای است که با همکاری عبـداللّه شـهابی به انجام رسانـده و آن قطعه، به خط نسـتعلیق گلزار چهار دانگ کتابت خوش است و در متن آن، سوره‌ی یس به خط نسـخ غبار نوشـته شده و چنین رقم نهاده‌اند: «بنده آل علی بنیادی تبریزی» و «کتبه المذنب عبداللّه شهابی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۸۹/۴).

پروانه شیرازی، تقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سـیزدهم و چهاردهم ق)، شاعر و مـذهب. از سادات شـیراز بود که در فن تذهیب اسـتاد بود و شـعر را نیز به نیکی می‌سـرود. از اوست:

به دوئیت نتوان قائل از آن شد که به سیف

فرقه‌ای تیغ بگویند و گروهی شمشیر

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقهٔ الشعراء (۳۱۸ -۳۱۷ /۱)، فرهنگ سخنوران (۱۶۶)، مرآت الفصاحه (۱۰۷)، مصطبه‌ی خراب (۲۵).

تبریزی، زین‌العابدین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، مذهب. معروف به میر زین‌العابدین. اهل تبریز و از مذهبان نازک قلم دوره‌ی شاه عباس بود. نسخه کتابی به خط علیرضا عباسی به تاریخ ۱۰۱۰ ق موجود است که حواشی آن را این استاد تذهیب کرده و رقم نهاده: «زین‌العابدین مذهب تبریزی»؛ از آثار منسوب وی، حواشی و حل کاری و تزیینات شاهنامه‌ی زیبایی است که در آن تصاویری از رضا عباسی و صادقی بیک افشار دیده می‌شود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۱۵/۱).

تبریزی، محمدصالح

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(اواخر س دهم ق)، مذهب و مجلد. اهل تبریز بود و در تذهیب و حل کاری و سوخت سازی مهارت داشت. از آثار گرانقدر وی جلد سوخت ممتازی است که در وسط آن، تصاویر گل و مرغ‌ها و نقوش همطراز اسلیمی به قوی دستی ارائه شده و رقم نهاده: «عمل محمدصالح التبریزی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۰۲ -۹۰۱/ ۲).

تبریزی، محمدمحسن

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش، مذهب و معرق‌ساز. اهل تبریز بود و در نقوش اسلیمی، به شیوه سوخت و معرق، دستی بکمال داشت. از آثار امضادار این هنرمند جلد ضربی و سوخت معرقی است، در موزه ویکتوریا آلبرت لندن که جلد پرآرایش نسخه‌ی «نظامی» بوده و در زمینه‌های آبی و سبز و زرد و سرخ فرجام پذیرفته است، با رقم: «عمل محمد محسن تبریزی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۷۹ -۱۰۷۸ /۳).

تذهیبی، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۱۲ ش)، مذهب و خطاط. معروف به آقا محمدعلی. وی نوه‌ی استاد محمدعلی بهار، فرزند میرزا ابوطالب مدرس است که در صنعت تذهیب دستی داشته و در زمان خود از تذهیب کاران شیرین قلم بوده است. آقا محمدعلی علاوه بر زرنشان کردن

قلمدان، در حواشـی نقاشـی‌های میرزا آقا امامی، هنرمند معاصـر خود، تذهیبهای جالبی کرده است. او در شـعر و شاعری نیز صاحب قریحه بـود و از خوشنویسـی و علـوم دینی سررشـته داشت. وی در ۱۳۱۰ ش در مـدرسه‌ی کمال‌الملک، به عنوان معلم نقاشـی قالی استخدام شد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۳۰/ ۲)، هنر قلمدان (۱۶۷ -۱۶۵).

تسلی شیرازی، رجبعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، مـذهب و شاعر. اهل شـیراز بود و شـغل وی مـذهبی. او در تذهیب اوراق دست توانایی داشت و جدول‌کشـی نیز می‌کرد. منزل وی محل اجتماع ادیبان و ظریفان بود. گاهی نیز شعر می‌گفته و صاحب دیوان بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (۳۳۵ -۳۳۴ /۱)، سفینه المحمود (۵۵۷/۲)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۶۱/۲)، مجمع الفصحا (۱۸۴/۴)، مرآت الفصاحه (۱۱۹ -۱۱۸)، مصطبه‌ی خراب (۳۵)، نگارستان دارا (۱۷۴).

تقوی، یحیی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۱ ق)، نقاش مذهب و قلمدان‌ساز. بنا به روایتی جد مادری او میرزا بابای اصفهانی نقاش‌باشی است که از نقاشان صاحب نام قاجار بوده است. تقوی یکی از اسـتادان مشهور است که در چهره‌پردازی و انتخاب رنگها در آبرنگ دستی توانا داشت و تذهیب را به نازک قلمی و شـیوا می‌ساخت. وی در تذهیب شـیوه‌ای اسـتادانه داشت و پیرو مکتب استادش، میرزا عبدالوهاب مذهب‌باشی بود. اسـتاد دیگر وی سیدهاشم حسینی اصفهانی بوده و در بدایت حال، نزد آن استاد هنر آموخته است. فرزندانش، غلامحسین، غلامرضا و علی‌اکبر تقوی، هر سه هنرمند و از شاگردان وی بوده‌اند. از آثار امضادار این نقاش: آرایش و تذهیب کناره‌های قاب آینه صدفی استاد محمدصادق نقاش، با رقم: «جان نثار یحیی ۱۳۱۰»؛ قلمدان گل و مرغی خوش نقشی که کناره‌های قلمدان را تشعیر و تذهیب کرده و رقم نهاده است: «عمل یحیی ۱۳۱۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۲۵ -۱۴۲۴ /۳).

تکلو، احمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۳۳ ق)، مذهّب، خطاط و شمشیرساز. هنرمند ذوفنونی از محل تکه ترکمان، نزدیک مشهد بود که در هنگام حمله سلطان سلیم به ایران و فتح تبریز، از موطن اصلی خود رخت بربسته و در دربار سلطنتی پادشاه عثمانی به کار هنری مشغول گشته بود. از آثار این استاد که در سال ۹۳۳ ق به پایان رسانده: شمشیر منقش و استادانه سلطان سلیمان قانونی است که در قبضه عاجی آن، انواع نقوش قرینه‌ای و سایر تزیینات اسلیمی، در کمال ریزنگاری انجام پذیرفته و بر روی تیغه به خط ثلث طلا-کوبی رقم «احمد تکلو قارا باجک» دارد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۱ - ۱۴۴۰ /۳).

تهرانی حائری، محمدجعفر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۱ ق)، مذهب و خطاط. وی مذهبی نازک قلم بود و در خط نسخ نیز قلمی شیوا داشت. تنها اثر وی رساله‌ی دینی و احکام شرعی است که علاوه بر تذهیب و آرایش صفحات و جداول کناره‌ها، متن اصلی رساله را نیز به خط نسخ شیوای خود کتابت کرده است و حواشی نسخه با تذهیبهای زیبا و گلهای الوان و کتیبه‌های مذهب و گنبدی آرایش یافته و رقم نهاده: «قد فرغ من تسوید هذه الرساله... تماما من حیث الخط و الجدول و التذهیب الحقیر... الشیخ محمدجعفر الطهرانی الحائری فی سنه ۱۲۸۱».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۸۰ -۶۷۹/ ۲).

حجاب شیرازی، فتحعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۶۹ ق)، خطاط، مذهب و شاعر، متخلص به حجاب. وی شاگرد وصال شیرازی بود. در سال ۱۲۶۶ ق با پسران وصاف به هندوستان رفت و دو سال بعد به شیراز بازگشت. حجاب انواع نستعلیق را از شش دانگ تا غبار استوار و عالی می‌نوشت و در سرودن شعر نیز مهارت داشت. صاحب «حدیقه الشعراء» آورده: «... در رسوم شاعری هم بین‌الاقران ممتاز بود. دیوانش قریب شش هزار بیت است...»، او در شیراز درگذشت و در بقعه‌ی شاهچراغ دفن شد. از خطوط تذهیبی وی اثر رقم‌داری دیده نشده است. از آثار او: یک نسخه شش دفتر «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم: «تمت الکتاب... کتبه فتح علی الشیرازی المتخلص به حجاب، سنه‌ی ۱۲۶۳»؛ یک نسخه «لوایح» جامی، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «.... اقل الکتاب فتح علی الشیرازی متخلص به حجاب تحریر نمود...»؛ یک نسخه «تاریخ معجم»، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «... اقل الکتاب فتح علی الحجاب، گردید» و چند قطعه‌ی دیگر که در احوال و آثار خوشنویسان» به آنها اشاره شده است.[۱]

فتحعلی بن محمد جعفر شاعر، خطاط شیرازی (ف. شیراز ۱۲۶۹ ه.ق.). وی در خط نستعلیق مهارت داشت. پس از مرگ او را در

بقعه شاه‌چراغ دفن کردند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[۱] آثار عجم (۵۴۵ -۵۴۴)، احوال و آثار خوشنویسان (۵۶۷ -۵۶۵ /۲)، احوال و آثار نقاشان (۵۰۰/۲)، اطلس خط (۵۶۸ -۵۶۷)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (۵۷)، حدیقه الشعراء (۴۲۲ -۴۱۷ /۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۳۴ -۲۳۳ /۲)، الذریعه (۲۳۲/۹)، ریحانه (۲۲/۲)، شرح حال رجال (۱۷۶ -۱۷۵ /۶)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۶۴/۲)، فرهنگ سخنوران (۲۴۸)، لغت نامه (ذیل/ حجاب شیرازی)، مرآت الفصاحه (۱۵۵ -۱۵۴)، مکارم الآثار (۱۹۳۶/۶).

حکیم الهی، علینقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۴۴ -۱۲۹۳ ق)، خطاط، مذهب، مترجم و شاعر، متخلص به حکمت. معروف به موتمن دیوان مشیر الکتاب. در تهران متولد شد. نزد پدر تحصیل علم کرد و نزد میرزا علی محمد صفا به فراگیری خط پرداخت. وی در تهران درگذشت و در صفاییه دفن شد. الهی، نسخ و ثلث را خوب می‌نوشت و در تذهیب و نقاشی و حجاری و نجاری نیز مهارت داشت. حکیم الهی در سالهای ۱۳۱۵ - ۱۳۱۴ ق بنا به دستور وزیر علوم، دو نسخه از ترجمه‌های کتب خارجی را برای کتابخانه‌ی سلطنتی نوشت. وی طبع شعر نیز داشت و بیشتر اشعارش به صورت قصیده و اغلب در مدح ائمه (ع) بود. اثر به جای مانده از وی: «لطیفه العرفان، الهی نامه»، شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۲۲/۳)، مولفین کتب چاپی (۶۰۹ -۶۰۸ /۴).

دهلوی، میرحسن

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق). نقاش و مذهب. وی شاگرد و دخترزاده سلطان محمد معروف بود که از شاگردان و همکاران بهزاد به شمار می‌آمد. او در تذهیب و چهره‌پردازی و سایر عوامل تصویرسازی دست پرتوان داشت و جزو نقاشان کتابخانه سلطنتی محسوب می‌شد. این هنرمند، در تربیت و آرایش تاج پادشاهی کوششها نموده و چون رضایت خاطر شاه را فراهم کرده، به دریافت انعام و مواجب کافی نایل شده بود. کریم‌زاده‌ی تبریزی نام وی را در کتاب «احوال و آثار نقاشان» در دو ذیل حسن دهلوی و میرحسین دهلوی آورده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۶۷/۳، ۱۵۳/۱)، گلستان هنر (۱۴۲).

رسا مذهب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۱ ق)، نقاش و مذهب. وی به شیوه کلاسیک اروپایی و ترکی نقاشی می‌کرد. از آثار او: حلیه‌ای بزرگ و مذهب و مزین که علاوه بر خط استادانه، تذهیبی در شیوه کلاسیک دارد، با رقم: «کتبه و ذهبه العاجز عبدکم رسا ۱۳۱۱».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۵۷/۳).

رضوی یزدی، محمدصادق

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۴۸ ق)، مذهب، نقاش و خطاط. هنرمند ذوفنون بود که خطوط نسخ و رقاع را استادانه می‌نوشت و در جلدسازی نیز تبحر داشت. وی جمله فنون کتابت را از قبیل خط و تذهیب و جدول‌سازی و حل کاری و حتی جلد روغنی و آرایش آن را خود انجام می‌داد و تمام رشته‌ها را پرمایه عمل می‌آورد. از آثار او: ادعیه‌ای به خط نسخ و جلد روغنی مذهب که حواشی آن به خط رقاع است، با رقم: «محمدصادق الرضوی سنه ۱۲۴۶»؛ جلد استادانه ادعیه‌ی نفیسی از «دعای کمیل» که تمام صفحات آن به شیوایی تمام تذهیب و حل کاری شده و به نسخ ممتاز کتابت گشته است، با رقم: «... ابن عبدالحی الرضوی، محمدصادق به محروسهٔ الیزد... سنه ۱۲۴۸».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۰۰/ ۲).

رضوی، محمد امیر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۷۴ ق)، خطاط، نقاش و مذهب. از معاصران و مصاحبان غلام محمد هفت قلمی بود. وی جوانی خوش اخلاق و خوش طبع و شیرین زبان بود که در هنر نقاشی، تذهیب، جدول‌کشی، صحافی، علاقه‌بندی و سنگ تراشی مهارت داشت. او نستعلیق را به شیوه‌ی قدما می‌نوشت و در خوشنویسی از روش رشیدا پیروی می‌کرد و خود مجموعه‌ی نفیسی از آثار رشید را جمع آورد و بیشتر آنها را تذهیب و تزیین کرد و کم‌کم شباهت خط او به رشیدا به آنجا رسید که بر خط خود رقم رشیدا می‌نهاد. وی در ماه محرم مجلسی از خوشنویسان تشکیل می‌داد و در باب خط و خطاطان مباحثات و مذاکرات می‌کرد. رضوی در بلوای هندوستان هدف گلوله واقع شد و درگذشت. از آثار وی: یک قطعه در موزه‌ی باستان‌شناسی دهلی، به قلم دو دانگ و کتابت متوسط، با رقم: «مسوده محمد امیر، در سنه‌ی یکهزار و دوصد و پنجاه و هفت هجره النبویه تحریر یافت»؛ تصویر پر زیب و زینت که برای سلطان عالم تهیه کرده و مجموعه‌ی پرحلاوتی از هنر تذهیب و تشعیر است وی در آخر کتاب خود را عبداللطیف خوانده و رقم نهاده: «به تاریخ غره محرم‌الحرام سنه ۱۲۷۶ هجری»؛ از دیگر آثار این هنرمند کتابی زیبا که مینیاتور نیز دارد و یکی از آنها تصویر خود

سلطان عالم بوده که در بالای تصویر نوشته شده: «شبیه دست در دست گرفته، فهمانیدن سلطان عالم نواب سرفراز مخلص صاحبه را سنه ۱۲۶۲».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۶۴۵ -۶۴۴ /۳)، احوال و آثار نقاشان (۶۵۲ -۶۵۱ /۲).

زبور، ابراهیم

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، طغراساز و مذهِّب. از آثار رقم‌دار وی طغرای زیبایی است که در یکی از حراجهای لندن به فروش رفت، با رقم: «ابراهیم زیور».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۵ /۱).

زوشکی، شمس‌الدین

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۶۹۷ ق)، مجلد و مذهب. از این هنرمند، اثری بر جای مانده، که در داخل یک شمسه‌ی تودرتوی شکل گنبدی است و به خط رقاع رقم دارد: «رسم شمس‌الدین بن ضیاءالدین الزوشکی ۶۹۷».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۴۸/۱).

زینل

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، مذهب. از تذهیب‌کاران نادره کار عصر شاه عباس اول بود که در هنر تذهیب دست داشته و در حل‌کاری نیز صاحب قلم بوده است. آثار رقم‌داری از وی دیده نشده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۱۶/۱).

سرابی، ابراهیم

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۷۹۸ ق)، مذهب و خطاط. ملقّب به شیخ. از هنرمندان گمنام بود. تنها اثر رقم‌دار وی: کتابت و تذهیب «مثنوی معنوی» است که در آخر جلد سوم چنین رقم زده: «... قدوقع الفراغ فی اواخر شهر المحرم عظم اللّه حرمته سنه ثمان و تسعین و سبعمائه برابر است ۷۹۸ کتبه و ذهبّه عبدالضعیف والحقیر الفقیر ابراهیم الملقب به شیخ ابراهیم السرابی حامداً و مصلیا علی نبیه محمد و آله اجمعین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۳۵ /۳).

سلطان احمد جلایر

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۸۱۳ -۷۸۴ ق)، نقاش، مذهب، خطاط، موسیقیدان و شاعر. وی نزد پدر تعلیم دید و در خط نستعلیق دست داشت. در زمان پادشاهی او نقاشی مینیاتور به پایه‌های والاتری از ترقی رسید و نگارگران چیره‌دستی بوجود آمدند. سلطان احمد خود به عربی و فارسی شعر می‌سرود و در تصویر و تذهیب و خاتم‌بندی و موسیقی بی‌مانند بود و شش قلم را خوب می‌نوشت. او در نقاشی شاگرد خواجه عبدالحی بود و از او تصویر آموخت. وی بیست و هشت سال سلطنت کرد و در آخر کار، در جنگ با قرایوسف ترکمان قراقوینلو بر سر تصرف تبرز کشته شد. سلطان احمد از ممدوحان خواجه حافظ شیرازی بوده و از شاگردان و ملازما او می‌توان به خواجه عبدالقادر اشاره کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۷ -۵۶ /۱)، از سعدی تا جامی (۵۶۱ ، ۳۸۰ ، ۲۸۱ ، ۲۵۵)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۱۱۴ ، ۱۱۱۳ ، ۱۱۱۲ ، ۱۱۱۱ ، ۱۰۲۵ /۳)، تاریخ موسیقی (۲۲۵ ، ۲۲۴ ، ۲۱۹ ، ۲۰۰ /۱)، تاریخ نظم و نثر (۷۷۳)، تاریخ هنرهای ملی (۳۳۵ - ۳۳۴ /۱)، تذکره الشعراء (۳۴۳ -۳۴۱)، دانشمندان آذربایجان (۳۰)، الذریعه (۵۷ /۹)، روضه السلاطین (۶۵ -۶۳)، فرهنگ سخنوران (۴۳)، گلستان هنر (پانزده، سی و پنج، سی و شش، ۲۶)، مجمع الفصحا (۶ -۵ /۱)، هنر عهد تیموریان (۵۷۳)، هنر قلمدان (۲۰ - ۱۹).

سیمی نیشابوری، محمد، عبداللّه

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش، مذهب، خطاط و شاعر. وی در مشهد سکونت داشت و مکتب‌داری می‌کرد. سیمی از کاتبان دربار بایسنقر میرزا و شاگرد جعفر بایسنقری بود و هفت قلم را خوش می‌نوشت. شعر را نیز نیکو می‌سرود و در سرعت قلم بی‌نظیر بوده است. در معماری و رنگ‌آمیزی و مرکب‌سازی و افشان‌گری و تذهیب و رنگ کاری کاغذ سررشته داشت و در بعضی از این هنرها رسالاتی

تالیف کرده و معمیات او متداول بوده است. از شاگردان وی عبدالحی منشی استرآبادی بود. بنا به روایتی در یک شبانه‌روز دو یا سه هزار بیت به نظم درآورد و یکصد و بیست مکتوب شد که هر یک ده سطر بوده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۵۰ -۷۴۹ /۳)، احوال و آثار نقاشان (۸۸۷ -۸۸۶ /۲)، اعیان ا لشیعه (۳۲۶/۷)، پیدایش خط و خطاطان (۱۳۶ -۱۳۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۳۵ -۲۳۴، ۱۹۴، ۱۷۱ /۴)، تاریخ نظم و نثر (۷۸۷، ۲۹۹)، تذکره الخطاطین (۱۶۹ -۱۵۷ /۱)، تذکره‌ی روز روشن (۳۸۶ -۳۸۵)، تذکره الشعراء (۴۶۹ -۴۶۴)، جامع مفیدی (۸۳۶ -۸۳۵ /۳)، حبیب السیر (۶۲/۴)، خوشنویسان و هنرمندان (۳۳)، الذریعه (۴۸۹ -۴۸۸ /۹)، طرائق الحقائق (۱۰۶/۳)، فرهنگ سخنوران (۴۸۳)، گلستان هنر (سی و نه، ۵۹ -۵۸)، مطلع الشمس (۴۳۵ -۴۳۴ /۲)، مناقب هنروران (۱۱۴، ۵۸ -۵۷).

شرف یزدی

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، مذهب. وی برادر قطب‌الدین یزدی، خطاط معروف و از مذهبان و حل‌کاران نامی عصر بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۴۱/۱)، مناقب هنروران (۱۰۷).

شفیعای هروی، محمد

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۰۸۱ ق)، خطاط، نقاش، مذهب و شاعر، متخلص به شفیعا. مشهور به پیشوا. از سادات حسینی هرات بود و در خط شاگرد فصیحی شاعر است که در دستگاه مرتضی قلی خان شاملو بود. شفیعا خط نسخ و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت و خط شکسته را به جایی رساند که به نام وی، شفیعایی خوانده می‌شد و بعدها درویش عبدالمجید این خط را تکمیل کرد و به حد کمال رساند. وی همچنین در شعر و ادب و نقاشی و تذهیب و استادی بی‌مانند بود. سفری به هند کرد و در بازگشت مدتی در اصفهان به سر برد و در دربار شاه عباس دوم خوشنویس مقرر و موظف بود، چنانکه در بعضی قطعات عباسی رقم کرده است. سپس به هرات رفت و در سن هشتاد و پنج سالگی در مشهد درگذشت. قطعاتی با رقم «محمد شفیع الحسینی» دیده شده که در شیوه‌ی قدرت همانند خط شفیعا است و تاریخ ۱۰۹۲ و ۱۱۱۶ و ۱۱۲۴ و ۱۱۲۸ دارد و ممکن است که محمد شفیع الحسینی دیگری نیز پس از مرگ شفیعا وجود داشته که درست در خط شفیعایی همسنگ و برابر شفیعا بوده است. از شفیعا، قطعه‌ای مانده که در تاریخ وفات پدر خود سروده و به لوح مزارش، به خط نستعلیق ممتاز مکتوب نموده و رقم «کتبه العبد خادم المساکین محمد شفیع ابن میرحسن الحسینی ۱۰۴۲ ه» دارد. از دیگر آثار وی: یک قطعه از مرقع، به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ و کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب محمد شفیع»؛ یک قعطه به قلم پنج دانگ و کتابت متوسط، با رقم: «کتبه الحقیر محمد شفیع الهروی»؛ یک قطعه به قلم نیم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه العبد محمد شفیع غفر ذنوبه» و «مشقه العبد محمد شفیع».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۷۶۴ -۷۶۳ /۳)، احوال و آثار نقاشان (۸۹۱ -۸۹۰ /۲)، اطلس خط (۶۱۴ -۶۱۳)، پیدایش خط و خطاطان (۱۶۳ -۱۶۲)، تاریخ هنرهای ملی (۹۲۶ -۹۲۵ /۲)، تذکره‌ی روز روشن (۴۲۶ -۴۲۵)، تذکره‌ی نصرآبادی (۴۰۶)، خوشنویسان و هنرمندان (۸۵ -۸۲)، الذریعه (۵۳۱/۹)، ریحانه (۲۲۸/۳)، گلستان هنر (بیست)، هنر عهد تیموریان (۵۲۰).

شیخی، مذهب

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، مذهب. وی از مذهبان شیرین قلم و نادره کار روزگار خود بود. یگانه اثر وی: تصویر دو عاشق در کنار هم و زن چادر به سری که صراحی شراب به دست گرفته و به دیگری عرضه می‌کند، با رقم: «مشقه شیخی مذهب فی سنه ۹۴۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۵۶ -۲۵۵ /۱).

شیرازی، عبدالصمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، مذهب و خطاط. کاتب و مذهب قرآنی است. از آثار وی، قرآنی به خط نسخ خوش و سرلوحها و سرسوره‌ها تذهیب گردیده، با رقم: «... خدمه به تذهیبه و تحریره عبدالصمد شیرازی سنه ۹۴۳».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۷۰ / ۳).

شیرازی، میرکی

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، خطاط و مذهب. از آثار وی: قرآن عظیم رحلی، به خط ریحان دو دانگ عالی، با رقم: «خطاط و مذهب سید میرکی بن سید احمد الشیرازی»، در بقعه‌ی مولوی در قونیه.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۲۱/ ۴).

صبوری تبریزی، محمد حسین

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، شاعر، نقاش و مذهب. وی از شاعران مکتب وقوع و از منجمان عهد شاه عباس صفوی (۱۰۳۸ -۹۹۶ ق) است که به حسن اشعار و مکارم اخلاق و طرز غزل از امثال خود ممتاز و در فن نقاشی و تذهیب نیز سرآمد بود. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ «رساله‌ای در تقویم»، در چهار فصل، که آن را برای پیر بداق‌خان پرناک و به نام شاه عباس صفوی تدوین کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (۱۲۸ / ۱)، احوال و آثار نقاشان (۲۸۴ / ۱)، تاریخ نظم و نثر (۷۰۰)، دانشمندان آذربایجان (۲۲۸ - ۲۲۷)، الذریعه (۵۹۷ / ۹)، سخنوران آذربایجان (۴۸۲ -۴۷۷)، فرهنگ سخنوران (۵۵۱)، لغت‌نامه (ذیل/ صبوی)، مکتب وقوع (۲۷۷ -۲۶۹)، هفت اقلیم (۲۴۷ -۲۴۶ / ۳).

صحاف، محمد تقی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

صحاف هنرمند که حقا صد مرد هنرمند در یک تن، و مجمع الصنایع هنر صحافی و نقاشی و طراحی و مذهبی و خوش‌نویسی و سوخت سازی و معرق سازی چرمینه، و ساختن فانوس‌های فنری قدیم، و تعبیه‌ی انواع رنگ و روغن‌های نقاشی و امثال آن بوده، و نمونه‌ی خطوط ثلث وی در سر درب مسجد صفا محله‌ی شهشهان مورخ ۱۲۹۰، و سر درب مسجد رکن‌الملک در تخت فولاد با امضای محمدتقی بن محمد ابراهیم اصفهانی موجود است. وفاتش حدود سال ۱۳۳۷ می‌باشد.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

صحافباشی، فضل الله

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، نقاش و مذهب. ملقب به صحافباشی. از نقاشان عهد مظفرالدین‌شاه قاجار بود و شاید لقب خود را از او دریافت کرده باشد. در معرق‌سازی و تذهیب و نقوش ابتکاری و تجلید استادانه نسخه‌های خطی و تعمیر و ترتیب صفحات آب‌دیده و از بین رفته کتابها، مهارت استادانه‌ای داشت و صحاف‌باشی آستان قدس رضوی بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۱۵ / ۲).

صندل، ابوبکر

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۷۰۰ ق)، مذهب. از هنرمندان زبردست عصر خود بود. و در حرفه‌ی خود کمال مهارت داشت. از آثار رقم‌دار وی کلام اللّه مجیدی است که تذهیب‌های آن، به دست وی آرایش شده است. صفحات اولیه و سر سوره‌ها، در شیوه‌ی مملوکی مصر تذهیب شده و انواع شیوه‌ها و شگردهای اسلیمی، در بطن تذهیب ارائه گشته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۳۷ /۳).

صنیع الزمان، محمد باقر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. ملقب به صنیع‌الزمان. وی مذهب نازک‌قلم و شیرین‌کار دوره‌ی ناصری بود. صنیع‌الزمان در تشعیر و حل‌کاری و ترصیع و گل‌آرایی مهارت داشت و انواع تزیینات متداوله را به خوبی انجام می‌داد. از آثار وی آینه‌ای است که به انواع آرایش تذهیبی جلب‌نظر می‌کند. در وسط قاب آینه، تصویر گل بزرگی است که به حل‌کاری انجام یافته و حواشی آن نیز، به انواع تذهیب و تشعیر زیبا آذین گشته با رقم: «ذهبه محمد باقر الموسوی الملقب به صنیع الزمان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۶۹/ ۲).

صنیع همایون اصفهانی، عبدالحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۴۰ -۱۲۷۶ ق)، نقاش، مذهب و قلمدان‌ساز. ملقب به صنیع همایون. وی نواده‌ی آقا نجفعلی نقاشباشی است که در اصفهان چشم به جهان گشود. او در ابتدای کار از پدر هنرمندش فیضها برد و بعد در خدمت میرزا آقا امامی و محمد باقر سمیرمی و سایر استادان دیگر به کسب هنر اشتغال داشت. صنیع همایون در صورت‌سازی و چهره‌پردازی نازک‌قلم و در گل و مرغ و منظره‌پردازی پراعتبار بود و در تذهیب و آبرنگ مهارت داشت و اغلب قلمدان و قاب آینه و جلد کتاب می‌ساخت. سبک او متأثر از شیوه‌ی عباس شیرازی و محمد ابراهیم اصفهانی، ولی در عین حال متمایز از آن دو استاد است. از آثار وی: قلمدان تابوتی بزرگی که در داخل مدالیون رویه‌اش، تصویر زنی است که به متکایی تکیه داده و در دو دماغه قلمدان، صورت شیر ارائه شده، با رقم: «عبدالحسین صنیع همایون ۱۳۳۸»؛ قلمدانی با تصاویر دخترانی با آرایش زنان فرنگی، بر رویه‌ی قلمدان تصویر شده و در زمینه‌ی آن، منظره‌ی سرسبز درختان و کوهسارهای فرح‌افزا دیده می‌شود، با رقم: «عبدالحسین صنیع همایون ۱۳۲۴»؛ تصویر رنگ و روغنی مجلس پذیرایی شاه طهماسب از همایون شاه با رقم: «عمل کمترین صنیع همایون».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زنـدگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۲۱ -۳۲۰ / ۱)، تاریخ اصفهان (۳۳۷ -۳۳۵)، تاریخ هنرهای ملی (۱۰۳۰ / ۲)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (۱۵۸ -۱۵۷).

صنیع همایون، رضی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۲۲ ق)، نقـاش و مـذهب. ملقب به صـنیع همایون. از اهالی طالقان بود که در مجمع‌الصـنایع تهران حجره‌ای مخصوص به خود داشت و به خلق آثار بـدیع می‌پرداخت. وی از هنرمنـدان طراز اول و بلنـدپایه‌ی زمان ناصـرالدین شاه است که آثار بسـیار خوبی در تذهیب و نقاشـی پدید آورده و در هنر میناسازی نیز دست داشـته است. میرزا رضـی در آرایش و تلفیق گلها، با صورتهای انسانی و تصـویر پرآذیـن جمـع حیوانـات بـه طلاـ و حل کـاری بی‌همتـا بـود و شبیه‌سـازی و چهره‌پردازی را خـوب می‌دانسـت. او تـا زمـان مظفرالدین‌شاه زنده بود. از آثار وی: میز فولادی نفیسی که از استادانه‌ترین آثار تذهیبی اوست و در رویه‌ی این میز که در شیوه‌های متنوع و پیچیده‌ی تذهیب ترسـیم شده، با رقم: «اقل چاکران رضی»؛ قلمدان مذهب و عالی که تصویری در رویه دارد، با رقم: «رضی صنیع همـایون»؛ جلـد کتـابی که در رویه‌ی آن، انواع تـذهیبها به تردستی انجام یافته، با رقم: «در مجمع الصـنایع دولتی مبارکه- اقل چاکران رضی مذهب سنه ۱۲۹۹»؛ شاهکار دیگر او که بر روی تخته اجرا شـده، تذهیب زمینه و کناره خطوط مظفرالدین شاه اسـت که تـذهیب اطراف به رنـگ لاـجوردی بـوده و برگهـای خوشه‌انگوری خوش منظر و گـل و برگهـای مزین در کنـار دست‌نوشـته‌ها جلب‌نظر می‌کند، با رقم: «اقل چاکران رضی صنیع همایون»، که اصل متن بر روی تخته چنین نوشته شده: «هو- این مشق را که روی این تخته نوشـته می‌شود یادگـار قصـر صـاحب قرانیه است... جمادی‌الثانیه ۱۳۲۲...». چهـار اثر دیگر این هنرمنـد در «احـوال و آثـار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منـابع زنـدگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۰۷ -۲۰۶ / ۱)، تاریـخ هنرهای ملی (۱۰۰۱ -۱۰۰۰ / ۲)، گلسـتان هنر (پنجـاه و سه)، هنر قلمدان (۱۲۵).

عباسی، علیرضا

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، نقاش و مذهب. وی غیر از علیرضا عباسـی، خوشنویس معروف، است. او در تذهیب و تشعیر، استاد نادره‌کاری بود و در تصویر و چهره‌پردازی به شـیوه‌ی ایرانی و هنـدی دست توانـایی داشت و از آثـار وی: قلمـدان تابوتی زیبایی است که تـذهیب پرمایه و چهره‌های طلایی دارد و در شـیوه‌های متنوع تـدهیب و آرایش گلهای اسـلیمی و ختایی مکتب صـفویه عمل آمـده است، با رقم: «علی‌رضـای عباسـی»؛ قلمـدانی که در رویه آن تصویر شـاهزاده‌ای بـا کلاه عمامه‌ای دوران صـفویه دیـده می‌شود و کناره‌های قلمـدان گلهـای متنوع دارد با رقم: «علیرضا عباسـی ۱۰۹۵» پنـج قطعه مینیـاتور در کتـاب «سـبحه الاـبرار» جامی که کتابت خطوط و قـدرت تشـعیر و اسـتادی نقـاش به طرز چشم‌گیری جلوه‌گر شـده، با رقم: «کاتبه و صـموره و مـذهبه علیرضا عباسـی فی بلـده ساری

۱۰۲۲». در «احوال و آثار نقاشان» به چهار اثر دیگر وی اشاره شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۷۳ / ۳، ۳۸۶ -۳۸۵ / ۱).

عریضی اصفهانی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۵۵ ق)، مذهب و قلمزن. اهل اصفهان بود. این استاد، در تذهیب و طراحی و شیوه‌های مختلف آن دست پرقدرتی داشت و صاحب ابتکار بود. از آثار وی سینی نقره‌ای پرکاری است که به انواع تزیینات اسلیمی و شیوه‌ی اصفهانی عمل آمده و در وسط آن، تصویر فردوسی نقش شده است، با رقم: «عمل حاج سید محمد قلمزن عریضی اصفهانی ۱۳۵۵ ق». اثر دیگر وی ساخت درب مطلای حرم مطهر حضرت امیرالمؤمنین علی (ع) است. او این درب را که اشعاری بر روی آن حک شده، به اتفاق همکارانش ساخته است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۰۷/ ۲)، تاریخ اصفهان (۳۵۲).

علی محمد

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم و سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. هنرمند دوره‌ی فتحعلی‌شاه قاجار بود. از آثار وی، قلمدان تابوتی بزرگی که تذهیب استادانه‌ای دارد و رویه‌ی آن، به گل و مرغ رنگی آذین شده و در بین آنها پیکار بین شیری و پلنگی به طرزی ماهرانه مصور شده است. از حل‌کاری و طلاندازی و تاریخ ۱۱۵۰ ق معلوم است که این قلمدان از آثار مشاهیر هنرمندان صفوی است و استاد علی محمد حواشی و کناره‌ی آن را تعمیر کرده و رقم نهاده: «علی‌محمد ۱۲۲۵».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۰۲ / ۱).

فرهنگ اصفهانی، محمدعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۸ ق)، نقاش، مذهب، نویسنده و شاعر، متخلص به فرهنگ. وی شاعری توانا و در انشاء نیز مسلط بود. در ابتدا بهار تخلص می‌کرد ولی بعدها تخلص خود را به فرهنگ تغییر داد. شغلش تذهیب «کلام‌الله مجید» بود. از آثار امضادار او جلد روغنی مذهب و

ممتازی است که بهترین معرف او در امر طلاکاری است. رقم این اثر «محمدعلی مذهب» و سال اتمام آن ۱۲۹۸ ق است. وی در اصفهان درگذشت. از آثار قلمی او: «مدایح معتمدی»، در شرح حال شعرایی که معتمدالدوله منوچهرخان گرجی حاکم اصفهان را مدح کرده‌اند؛ تذکره‌ی «یخچالیه»؛ «طرب الاحباب»؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۲۸ -۹۲۷، ۹۱۷ / ۲)، حدیقه الشعراء (۱۳۶۰ -۱۳۵۹ / ۲ ،۲۷۱ -۲۶۲ / ۱)، الذریعه (۸۲۹، ۱۴۵ -۱۴۴ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۷۰۴ -۷۰۳)، لغت‌نامه (ذیل/ فرهنگ اصفهانی)، المآثر و الآثار (۲۱۳)، مجمع الفصحا (۸۴۰ / ۵)، مؤلفین کتب چاپی (۱۰۲ / ۴).

قطاعی شیرازی، محمدطاهر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۴۶ ق)، قاطع، مذهب، طراح و رسام. از آثار وی قطاعی کتیبه‌ای در مشهد مقدس است. در این اثر استادانه، ابیاتی به نستعلیق زیبا بر روی فولاد سخت قطاعی شده و زمینه‌ی آن، با تزیینات دایره‌ای و اسلیمی مدور، به زیبایی تمام به کناره‌ها وصل گشته است و کاتب آن چنین رقم نهاده: «... قطاعی آن بید اهتمام محمدطاهر ولد استاد مسیح شیرازی به اتمام رسید ۱۱۴۶».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۰۵ -۹۰۴/ ۲).

قمصری، باقر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. از خاندان سادات قمصر کاشان بود و در فنون نقاشی آب و رنگ و تذهیب و قلمدان‌سازی مهارت بسزایی داشت. وی برای تزیین رواق توحیدخانه‌ی آستان قدس رضوی، سفری به مشهد کرد و چنان از عهده‌ی آن برآمده که حکیم قاآنی شیرازی وی را ستوده است. حاجی سید باقر در سال ۱۲۵۰ ق، پس از پایان یافتن کارهایش در آستان قدس رضوی، به زادگاه خود بازگشت و سرپرستی تزیین و نقاشیهای سقف و ستون و کتیبه‌های مسجد و مدرسه‌ی آقابزرگ را عهده‌دار شد. از شاگردان مستعد وی، میرزا بزرگ غفاری و میرزا عبدالوهاب غفاری می‌باشند. فرزندش، علیرضا قمصری، نیز از تربیت‌یافتگان پدر بود و در قلمدان‌سازی و نقاشی آبرنگ مهارت داشت. از دیگر آثار او، قاب آینه زیبایی است که بر رویه آن، زنبق زیبایی با چند شاخه گل نرگس و برگهای پر طراوت آراسته شده و رقم «کمترین باقر سنه ۱۲۶۰» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۵ -۹۴ /۱)، آثار تاریخی شهرستانهای کاشان و نطنز (۳۶۸ -۳۶۵).

قوام‌الدین مسعود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، مذهب، نقاش و خطاط. از تذهیب‌کاران و تصویرگران بود و در خط نستعلیق نیز مهارت داشت. این هنرمند برادری نیز به نام کمال‌الدین عبدالوهاب مشهور به خواجه کاکا داشت که به شغل اجدادی خود علاقه‌مند بود و در شیراز زندگی می‌کرد. از آثار تذهیب و خطی وی، قطعه خط گلزاری است که به شیوایی تمام تزیین شده، با رقم: «مشقه العبدا المذنب مسعود بن میرکی المذهب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۵۰ -۱۱۴۹ / ۳)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۰۴، ۲۰)، گلستان هنر (چهل)، هنر عهد تیموریان (۵۹۳، ۵۸۹، ۴).

کاووس

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۶۹ ق)، نقاش، مذهب و خطاط. از آثار وی: دو کتیبه در مسجد جامع قزوین، به قلم سه دانگ کتیبه‌ی متوسط، با رقم‌های: «بتوفیق... ابوالمظفر شاه عباس الحسینی الموسوی الصفوی... مطابق سنه‌ی تسع و ستین و الف من الهجرهٔ... کتبه العبد کاوس نقاش» و «کتبه الفقیر کاوس مصور».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۵۸۸/ ۲)، احوال و آثار نقاشان (۵۴۴/ ۲)، قزوین در گذرگاه هنر (۱۹۸).

کرمشاه تبریزی

قرن:۷

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هفتم ق)، خطاط و مذهب. وی در حل کاری و تحریر خطوط و تذهیب گوناگون استاد بود. از آثار وی: قرآن بزرگ و نفیسی که سر سوره‌ها با نقوش اسلیمی تذهیب شده و نام سوره‌ها به خط محقق کتابت گشته است، با رقم: «ذهبه کتبه کرمشاه تبر...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۴۷ -۵۴۶/ ۲).

ماه پاره

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم و دهم ق)، مجلد و مذهب. از یاران و همردیفان استاد سلطانعلی مشهدی و نگارگر تزیینات بر روی جلدها بود. سلطانعلی مشهدی در نامه‌ای که به یکی از فرزندان سلطان حسین میرزا مرقوم داشته، نام این جلدساز را جزو استادان نامی آن دوره، از قبیل سید بابا افشانگر، عبدالله قاطع و سایرین درج کرده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۸۶ -۵۸۵/ ۲).

مجد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، مذهب و خطاط. از آثار وی: نسخه‌ای به نام «رشف النصایح الایمانیه»، در کتابخانه‌ی گلستان تهران، با رقم: «تم الکتاب... فی سنه ۸۵۱ کتبه و ذهبه العبد الضعیف المذنب مجد المذهب غفر له».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۹۰/ ۲).

محرم یزدی، محمدعلی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۲۳۱ ق)، مذهب و شاعر، متخلص به محرم. پدر وی نسخ‌نویس معروف اصفهانی و مشهور به صائغ است. براساس شهرت پدر او را محرم اصفهانی نیز خوانده‌اند. میرزا محمدعلی مدتی در شیراز ساکن بوده و با داوری شیرازی، فرزند وصال، ملاقات داشته است. سپس به یزد رفته و به تذهیب و تزیین نسخه‌ها و قطعات اشتغال داشته و همان جا درگذشته است. از آثار وی: «دیوان» شعر.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۳۴/ ۲)، تذکره‌ی سخنوران یزد (۲۹۶ -۲۹۵)، حدیقهٔ الشعراء (۱۵۵۵/ ۳)، الذریعه (۹۷۳/ ۹)، سفینهٔ المحمود (۳۰۴ -۳۰۳/ ۱)، فرهنگ سخنوران (۸۰۸)، گلستان هنر (پنجاه)، مجمع الفصحا (۹۳۲/ ۵)، یغما (س ۱۲، ش ۱۰، ص ۴۵۷ -۴۵۵).

محمد تاج‌الدین حیدر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۰۰ ق)، مـذهب و خطاط. از مـذهبان شـیرین قلم شـیراز بود و در خط نسـتعلیق نیز دست داشت. از آثار رقم‌دار وی، که نمونه خط نسـتعلیق اسـتادانه و همچنین صنعت تذهیب خود را یکجا ارائه داده، یک نسخه کلام‌اللّه مجید، به خط عبدالوهاب شیرازی و به سال ۱۰۰۰ قمری است، با رقم: «... بسعی و اهتمام العبد الاحقر، محمد تاج‌الدین حیدر مذهب شیرازی به نهایت رسید».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۰۹/ ۴)، احوال و آثار نقاشان (۶۷۲/ ۲).

محمد، افضل

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۹۹ ق)، مذهب و خطاط. تشعیرساز و حل کار عصر خود بود و آرایش و آذین نسخه‌های خطی و قرآنها را به عهده داشت. از آثار وی: تذهیب و کتابت قرآن خوش خطی که با ورقهای آبی‌رنگ تهیه گشـته و صـفحات اول و حواشـی آن، به تردستی ترصـیع شده است، با رقم: «کتبه و ذهبه محمد افضل بن محمدعلی سنهٔ ۱۰۹۹».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۴۹/ ۲).

محمد، تاج هراتی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقـاش، مـذهب و دانشـمند. وی اهل هرات بود و در دوره تیموری زنـد گی می‌کرد و در شـیوه هراتی نقش می‌آفریـد. تاج‌محمـد علاـوه بر اینکه در صـنعت تـذهیب و گونه‌هـای مختلف آن دستی به کمال داشت، در علم حیل «جرّ اثقال» و مکانیک و چینی‌سازی و نقش و نگار ظروف چینی نیز اطلاعات و تبحر فراوان داشت و ابتکاراتی از خود نشان می‌داد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۴۵/۳، ۶۲۱/۲).

محمدجواد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۸۶ ق)، قلمدانساز و مذهب. از معاصـران دوره‌ی ناصرالدین‌شاه و مظفرالدین‌شاه قاجار و سازنده‌ی اسکلت مقوایی و نقاش و مـذهب قلمـدان‌ها بود. وی در مقواسـازی قلمـدان‌ها و صـنعت ابری و تـذهیب، از شاگردان ابوطالب مـدرس به شـمار می‌آمـد و در قلمدان‌هایی که اسکلت مقوایی آن، به دست او انجام پذیرفته، عموما دارای مهر چهارگوش طلایی رنگ است و رقم «عبده الراجی

محمدجواد ۱۲۸۶» دارد. زیباترین قلمدان این استاد، تذهیب و نقوش ابری قلمدان بزرگی است که داخل آن به دو قسمت مجزا تقسیم گشته و تمام نشیمن داخل و بیرونی قلمدان، ابری‌سازی شانه‌ای شده است و رقم مخصوص نقاش را دارد. از دیگر آثار وی قلمدان بزرگی است که رویه آن به تذهیب ساده و زنجیره‌ای استادانه عمل آمده و کناره‌ها نیز در زمینه‌ی تذهیبی، شش ترنج ابری قهوه‌ای دارد و زیر قلمدان ابری سرخ است و مهر چهارگوش طلایی نقاش جلب نظر می‌کند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۸۴ –۶۸۳/ ۲) گلستان هنر (پنجا و سه)، هنر قلمدان (۴۱).

محمدرحیم

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۱۲۰ ق)، نقاش و مذهب. استاد لایه چین در زمان شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۳۵ –۱۱۰۵ ق) بود و در این شیوه‌ها نقش تصویر می‌نمود. وی در چهره‌سازی و مجلس‌آرایی و صنعت تذهیب دستی قوی داشته و شیوه‌ی لایه‌چینی را خوب می‌دانسته است. از آثار وی: تصویر شاه عباس کبیر با لباس زربفت، با رقم: «محمدرحیم ۱۱۲۰»؛ تصویر لایه‌چینی روغنی بزرگی که مجلس شاه طهماسب صفوی را مجسم ساخته و اعیان و رجال و سایر مهمانان در حضور شاه جلوس نموده‌اند، با رقم: «سلطان شاه تهماسب صفوی حسینی ۱۱۲۰».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۷۱۹ –۷۱۸/ ۲).

محمدعلی مذهب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، مذهب، نقاش و خطاط. گلزارنویس با مهارتی بود و در تشعیر و تذهیب قلم هنرمندانه‌ای داشت. از آثار وی خط شش دانگ گلزاری است که جمله‌ی یا امیرالمؤمنین حیدر را به خط نستعلیق جلی نوشته و داخل آن را، در شیوه‌ی گلزاری تزیین نموده است و زمینه را نیز به تذهیب کاری آرایش داده و رقم «یا علی ادرکنی» دارد که سجع مخصوص محمدعلی مذهب می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۹۰۹ –۹۰۸/ ۲).

مذهب اصفهانی، ابوطالب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. از هنرمندان اوایل عهد قاجار بود که سردودمان خاندانی است که پشت در پشت به هنر تذهیب و نقاشی اشتغال داشته و این فن را در اصفهان رونق بخشیده‌اند.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :هنر قلمدان (۱۱۱).

مذهب اصفهانی، رضا

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، مذهب. از مذهبان نادره کار و چیره‌دست اصفهان بود که در تذهیب قرآنها و کتابها و فرامین و مرقعات دست پرقدرت داشت. وی فرزندی به نام میرزا عبدالعلی داشته که او نیز در هنر خود سرآمد بوده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۰۵/۱).

مذهب اصفهانی، محمدتقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۹۳ ق)، مذهب، نقاش، قلمدان‌ساز و خطاط. از شاگردان سید ابوالقاسم حسینی مذهب باشی اصفهانی بود و شیوه‌ی وی را پیروی می‌نمود. میرزا محمدتقی علاوه بر هنر تذهیب و مراحل مختلف آن، در تصویرسازی و چهره‌پردازی نیز مهارت داشت. عمده کار این استاد، تهیه جلد و قاب آینه و قلمدان و سایر کارهای روغنی بود که در کارگاه هنری مخصوص خود عمل می‌آورد. سمت سرپرستی استادان کارگاه بر عهده‌ی این هنرمند بود و پرداخت و اصلاحات پایانی را خود انجام می‌داد. او خط نسخ و رقاع را نیز خوش می‌نوشت و آثارش را به خطوط زیبا ترقیم می‌کرد. از آثار وی: جلد قرآن ممتازی که با گلهای افشان تذهیب و تشعیر شده، با رقم: «نقل من... سید ابوالقاسم مذهب باشی، عن العبد محمدتقی مذهب سنه ۱۲۷۸»؛ قاب آینه‌ی بسیار استادانه‌ای که تصاویر دختران را بر روی آن نقاشی کرده و کناره‌ها و حواشی را به تذهیب و تشعیر عالی آرایش داده، با رقم: «راقمه محمدتقی مذهب الاصفهانی ۱۲۸۱»؛ قاب روغنی قرآنی که در کمال زیبایی عمل آمده و جامع اقسام شیوه‌های تذهیب کاری در نقوش اسلیمی و سایر مراحل تذهیب است و به خط رقاع استادانه‌ای درج شده: «رقم میرزا محمدتقی مذهب ۱۲۹۳». سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۷۴ -۶۷۳/ ۲).

مذهب اصفهانی، محمدجعفر

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، مذهب و شاعر، متخلص به مذهب. اصل او از قهپایه بود و در اصفهان به دنیا آمد. در هنر تذهیب ماهر بود و شعر نیز می‌گفت. ظاهرا وی در زمان تألیف «تذکره‌ی نصرآبادی» (۱۰۸۳ ق) زنده بوده است، چون نصرآبادی از وی به صورت فردی معاصر با خود، صحبت می‌کند. تذکره‌ها صاحب عنوان را تحت نام جعفر زرکوب و محمد جعفر زرکوب نیز آورده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (۱۶۹)، تذکره‌ی نصرآبادی (۴۱۸)، الذریعه (۱۰۲۵، ۱۹۴/ ۹)، صبح گلشن (۳۹۹)، فرهنگ سخنوران (۸۳۱).

مذهب اصفهانی، محمدحسین

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، مذهب و قلمدان‌ساز. نواده‌ی آقا ابوطالب مدرس بود. وی تذهیب را نزد آقا محمدجواد مذهب آموخت و در این هنر مشهور شد. محمدحسین ابری‌سازی و قلمدان‌سازی را خوب می‌دانست و در حل کاری و زرینه‌سازی و نقوش اسلیمی و سایر مراحل فنون طلاکاری نیز استاد شیرین قلمی به شمار می‌آمد. آثار رقم‌دار وی مشاهده نشده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۷۰۸/ ۲)، هنر قلمدان (۱۳۷).

مذهب السلطان، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۶۴ ق)، مذهب. ملقب به مذهب‌السلطان. از آثار این هنرمند تذهیب سر سوره‌ها و آرایش مختلف کلام‌اللّه مجید است که در ۱۲۶۴ ق فرجام پذیرفته و رقم «سید محمد مذهب السلطان» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۰۸۲/ ۳).

مذهب باشی شیرازی، ابوالقاسم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، مذهب. از مشاهیر شیراز بود که در تذهیب و حل کاری قلمی پر هنر داشت. از آثار رقم دار و نفیس وی: جلد

مذّهب و ادعیه‌ی خوش خط سرا پا طلایی است که رویه‌ی آن به طرز پر مهارتی تذهیب شده است، علاوه برخط زیبا و استادانه‌ای که دارد، متن و حواشی تمام صفحات به طرز بارزی تذهیب و ترصیع گشته، سر لوح‌ها و خواص صور نیز تحریر طلایی شده است. این اثر که در نوع خود شاهکار مذهّب باشی شیرازی است، در داخل یکی از ترنج‌های صفحات اول رقم «ابوالقاسم» دارد و در آخر جزوه، رضی صنیع همایون، به خط خود نوشته است: «این تذهیب، از کارهای ممتاز میرزا ابوالقاسم مذهب باشی است که از تعریف مستغنی است و من قیمت و ارزش برای او نمی‌توانم تعیین بکنم؛ رضی مذهّب» و بعد زیر نوشته را مهر زده:«صنیع همایون ۱۳۱۴».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۸ /۱)، گلستان هنر (پنجاه و دو).

مذهب باشی شیرازی، عبدالوهاب

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش، مذهب و قلمدان‌ساز. هنرمند ماهر شیرازی بود که از طرف ناصرالدین شاه مفتخر به لقب مذهب‌باشی شد. وی در تمام شیوه‌های طلاکاری و تذهیب و تشعیر و افشان و حل کاری و ترصیع الوان سرلوحها، استادی تمام عیار بود. همچنین در آبرنگ و قلمدان و جلدسازی نیز استاد بود و در گل و مرغ و تصویر و شبیه‌پردازی دستی موزون داشت. از آثار وی، قلمدان زیبایی که در انواع شیوه‌های طلاکاری تصویر شده و در وسط رویه آن، گل و مرغ جلب نظر می‌کند و در کناره‌ها رقم «یا وهاب ۱۲۷۱» دارد؛ تذهیب و آرایش قرآنی که به خط میرعلی کاتب شیرازی است، با رقم: «قد فرغ من تذهیب القرآن... عبدالوهاب ۱۲۷۷»؛ جلد قرآنی با تذهیبهای انبوه و افشان گل گشنیزی که در حواشی کناره‌ها،نقوش اسلیمی جلوه گر است، با رقم: «ذهبه العبد المذنب عبدالوهاب ۱۲۸۲»؛ قلمدانی که به انواع نقوش اسلیمی ترصیع و تذهیب شده و در وسط رویه آن، دسته گل الوانی به نازک‌قلمی تصویر گشته و در کناره‌ها رقم «یا وهاب ۱۲۸۹» دارد.

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۵۲-۳۵۱ / ۱)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (۱۳۴).

مذهب باشی شیرازی، محمدتقی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۳۹ ق)، مذهب. وی از طرف ناصرالدین‌شاه و مظفرالدین‌شاه قاجار لقب مذهب باشی داشت و در تذهیب و حل کاری استاد بود. از آثار وی: قاب آینه مذهب و پر پیرایه‌ای که تمام نقوش و مراحل مختلف صنعت تذهیب در آن اجرا شده، با رقم: «محمدتقی مذهب باشی»؛ آرایش و پیرایش متنوع و با حلاوت ابیاتی که برای پرنس ارفع‌الدوله کتابت شده و در نوع خود بسیار پر آذین است، با رقم: «عمل آقا میرزا محمدتقی مذهب باشی شیرازی، حرره عبدالعلی اشرف الکتاب شیرازی ۱۳۳۹».

بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۴۹ –۵۴۸)، احوال و آثار نقاشان (۶۷۴/ ۲)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (۱۶۲ –۱۶۱).

مذهب باشی شیرازی، محمود

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۹۸ ق)، مذهب، قلمدان‌ساز و خطاط. مذهب باشی شیراز بود و در تذهیب و زرافشانی و حل کاری مهارت داشت. او در چهره‌پردازی و شبیه‌سازی نیز قوی دست بود و همچنین انواع خطوط را خوش می‌نوشت. علینقی شیرازی، خوشنویس معروف، برادر کهتر وی بود. از آثار او: قلمدان پرمایه‌ای در زمینه‌ی مشکی که گلهای طلایی کم‌نظیری بر روی آن نقش بسته و حواشی و کناره‌ها نیز حل کاری شده است، با: «رقم احقر عباداللّٰه محمود مذهب باشی ۱۲۸۰»؛ جلد طلایی و مذهبی که در زمینه مشکی تذهیب شده و دارای رقم «مذهب باشی» است؛ قلمدان مذهب و حل کاری شده که بر رویه و وسط آن تصویر زن جوانی است و کناره‌ها نیز، گل و مرغ و سایر گلهای تزیینی دارد، با: «رقم احقر عباداللّٰه محمود مذهب باشی سنه ۱۲۹۸» .

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۴۸)، احوال و آثار نقاشان (۱۱۱۸ –۱۱۱۷/ ۳)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (۱۶۲).

مذهب باشی شیرازی، یوسف

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف ۱۳۰۰ ق)، مذهب. مشهور به میرزا یوسف مذهب. از اساتید فن تذهیب در شیراز بود. فرزندان وی نیز هنرمند و به شغل تذهیب و صنعت خط اشتغال داشته و در زمان خود معروف بوده‌اند. میرزا یوسف در شیراز مدفون است. از آثار وی: تذهیب یک نسخه «تحفهٔالحسن» که تزیینات صفحه اول و دوم و سایر تذهیب‌های داخلی آن، اثر دست میرزا یوسف است و جلد روغنی نسخه که در اندازه رحلی است، به انواع نقوش تذهیبی آراسته شده و یکی از بهترین تذهیب‌های روغنی نقاش به شمار می‌آید، با رقم: «این کتاب مستطاب... سنه ۱۲۷۵ در خطه شیراز...– حرره محمد حسن مؤلف هذا الکتاب»؛ تذهیب صفحه اول و دوم نسخه «دیوان» حافظ که با ترصیع و تذهیب عالی فرجام پذیرفته و رقم «عمل میرزا یوسف مذهب باشی ۱۲۹۵» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۳۰ –۱۴۲۹/ ۳)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (۱۵۸).

مذهب باشی نقاشباشی، محمدباقر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۱۴ ق)، نقاش و مذهب. از آثار او: قاب آینه زیبا و استادانه‌ای که بر روی آن، تصویر زن جوانی با لباسهای اروپایی نقش بسته

و بچه خردسال خود را در بغل گرفته است، با رقم: «کمترین اقل الحاج میرزا محمدباقر مذهب باشی نقاشباشی آستان قدس ۱۳۱۴».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۵۵/ ۲).

مذهب باشی، محمد

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۲۶۰ ق)، مذهب. از مذهب باشیهای تبریز بود که در هنر خود استعداد وافری داشت. از آثار وی تذهیب نسخه‌ی «جنات الخلود» است که به دست محمدتقی ابن‌محمد زمان کتابت شده و تذهیب و آرایش آن را، استاد محمد مذهب باشی به اتمام رسانده است و چنین رقم دارد: «... بسعی... آقا محمد مذهب باشی و ابن‌محمد زمان، محمدتقی صورت اتمام یافت... سنهٔ ۱۲۶۰».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۵۴/ ۴)، احوال و آثار نقاشان (۶۳۱/ ۲).

مذهب شیرازی، اسدالله

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. وی برادر میرزا محمود مذهب باشی و در تذهیب و زرنشان استاد بوده و بر روی قلمدانها هنرنمایی کرده است. از آثار وی: یک قلمدان گل و مرغ به سبک علی اشرف است که رقم ندارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (۵۴۸)، احوال و آثار نقاشان (۶۴/ ۱)، هنر قلمدان (۱۶۳ -۱۶۲).

مذهب شیرازی، عبدالله

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و مذهب. وی در تذهیب و ترتیب سرلوح‌ها و شمسه‌ها دستی توانا داشت. رنگ روغن را به مهارت کار می‌کرد و مدت بیست سال در کتابخانه‌ی شاهزاده سلطان ابراهیم میرزا به مشهد رفت و در آن شهر ساکن شد و همان جا درگذشت. از آثار وی: تذهیب نسخه‌ی «دیوان» سلطان ابراهیم میرزا متخلص به جاهی، که جمال مشهدی خط آن را نوشته است، با رقم: «در مشهد مقدس... مولانا عبدالله المذهب الشیرازی صورت اتمام یافت فی شهور سنه ۹۸۹ کتبه جمال المشهدی...»؛ دو تصویر شیوا و پرمایه که یکی از آنها، تصویر شاهزاده‌ای است که در آلاچیق مزین و الوانی نشسته و به پذیرایی مهمانان اشتغال داشت و دیگری تصویری از جمع مهمانان همان شاهزاده است با رقم: «عمل عبدالله مذهب»؛ تصویر مرد رهگذری که کلاه ساده‌ی نمدی به

سر گذاشته و لباسی بسان شیوه‌ی دوران صفوی به تن کرده است، با رقم: «عمل عبدالله مذهب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۱۴ -۳۱۳ / ۱)، تاریخ اصفهان (۲۹۳) تاریخ هنرهای ملی (۸۵۶ / ۲۲)، عالم‌آرای عباسی (۱۷۷ / ۱)، گلستان هنر (۱۴۸)، هنر قلمدان (۲۵).

مذهب شیرازی، نجم‌الدین محمود

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، مذهب و شاعر. معروف به صاحب‌اللوح. از شعرای نامی فارس بود و انواع شعر را خوب می‌سرود. در «صبح گلشن» آمده": در جنگ بین شاه شجاع مظفری (۷۸۶ -۷۵۹ ق) و شاه منصور مظفری (۷۹۵ -۷۹۰ ق) به قتل رسید ".صاحب «احوال و آثار نقاشان» به مذهبی به نام نجم‌الدین محمود مذهب اشاره می‌کند که در قرن هشتم قمری می‌زیسته و در ۷۸۲ ق نیز زنده بوده است. از وی اشعاری در تذکره‌ها نقل شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۸۲/ ۳)، تاریخ نظم و نثر (۲۱۵)، صبح گلشن (۳۸۶)، فرهنگ سخنوران (۹۲۴ -۹۲۳).

مذهب کرمانی، مسعود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۴۴ ق)، مذهب و خطاط. اهل کرمان و طلانگاری به غیر از مسعود بن میرکی مذهب است. استاد مسعود، به غیر از هنر تذهیب که در ترسیم آنها مهارت تامی داشت، خط نستعلیق را نیز خوش می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه «مناجات» حضرت علی (ع)، به قلم نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «مشقه العبد المذنب مسعود المذهب الکرمانی... سنه ۹۴۴».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۰۳/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۱۴۹/ ۳).

مذهب هروی، محمود

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۶۳ ق)، مذهب، نقاش، خطاط و شاعر. هنرمند ذوفنونی از دیار هرات است که به غیر از فن تذهیب، در چهره‌پردازی و ارائه مجالس پر ازدحام و تزیین و آرایش قصرها نقاشی پر اعتبار به شمار می‌آمد و پیرو مکتب بخارا و هرات بود. او خطوط نستعلیق و رقاع را خوش می‌نوشت و از شاگردان میرعلی هروی بود و شعر را نیز نیکو می‌سرود. عبداللّه سلطانی از شاگردان وی است. از آثار

او: یک نسخه «سبحة الابرار» جامی، با رقم: «کتبه العبد محمود المذهب الهروی... سنه ۹۵۱»؛ یک قطعه به قلم دو دانگ و کتابت خوش به سفیدآب، با رقم: «کتبه المذنب محمود المذهب...»؛ یک قطعه از مرقع شاه اسماعیل، به قلم دو دانگ خوش الوان، با رقم: «کتبه المذنب محمود المذهب...»؛ تصویر امیرعلیشیر نوایی به حالت ایستاده، با رقم: «عمل محمود مذهب» دارد؛ تصاویری در نسخه‌ی «بوستان» سعدی که به ۹۶۳ ق کتابت شده و مینیاتورهای متعددی از «محمود مذهب» دارد. چندین اثر دیگر او در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۸۹۴/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۱۲۲ -۱۱۱۸/ ۳)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۰۴)، گلستان هنر (سی و سه)، هنر عهد تیموریان (۷۷۲، ۷۱۳، ۶۹۷، ۵۵۴- ۵۵۳، ۵۵۲، ۵۵۱- ۵۵۲، ۴۹۲، ۴۲۱).

مذهب هروی، یاری

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم و دهم ق)، مذهب، نقاش، خطاط و شاعر. وی پس از آموختن فنون نقاشی به صورت ابتدایی، به سفارش امیر علیشیر نوایی تحت تعلیم مذهبان بزرگ هرات قرار گرفت و در اندک زمانی در هنر نقاشی ماهر گشت. گویند مهر سلطان حسین بایقرا را با قلم مو تقلید کرده بود و بدین سبب به مرگ محکوم شد، اما به وساطت امیر علیشیر نوایی از قتل نجات یافت. یاری علاوه بر تذهیب، خط نستعلیق را عالی می‌نوشت و شعر نیز می‌گفت. از آثار او: دو قطعه از مرقع مالک دیلمی، که اشعاری از خود اوست، به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ عالی و خوش، با رقم: «المحرره یاری المذهب...» و «لمحرره... مشقه یاری»؛ یک قطعه از مرقع امیر غیب بیگ، به قلم نیم دو دانگ خوش رنگه محرر، با رقم: «لمحرره یاری المذهب»؛ تذهیب و طلاکاری نسخه‌ی «خمسه» امیر علیشیر نوایی، با رقم: «خمسه میر علیشیر نوایی به خط قبلة الکتاب مولانا سلطانعلی المشهدی و به مذهبی مولانا یاری...».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۶۷ -۹۶۶/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۴۲۴ -۱۴۲۱/ ۳)، تاریخ هنرهای ملی (۸۵۳/ ۲)، تذکره‌ی روز روشن (۹۳۹ -۹۳۸)، خوشنویسان و هنرمندان (۴۴)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۸۸۱ -۸۸۰/ ۵)، الذریعه (۱۳۰۶/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۱۰۱۰)، کارنامه‌ی بزرگان (۴۴ -۴۳)، گلستان هنر (۱۴۵ -۱۴۴)، مجالس‌النفائس (۱۲۱ -۱۲۰).

مذهب یزدی، ابوالقاسم

قرن:۱۶

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(؟)، نقاش و مذهِّب. سید ابوالقاسم از اهالی یزد بود و در هنر حل کاری و آرایش طلایی شیرین قلم. چهره را نیز خوب می‌ساخت و پرداز را نیکو می‌زد. از آثار باقی مانده‌ی وی: شمایل مولای متقیان، علی (ع)، به آب و رنگ که به استادی تصویر شده و حواشی آن را با دقت پر وسواسی تذهیب کرده، با رقم: «سید ابوالقاسم مذهب یزدی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۸ /۱).

مذهب، جعفر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهِّب. از هنرمندان دوره‌ی ناصری بود که در ترسیم و تذهیب و حل کاری و طلااندازی دستی پراستعداد داشت. از آثار وی: قلمدان فوق‌العاده‌ای که به تذهیب و آرایش طلایی نقش شده و به خط رقاع استادانه رقم «ذهبه سید جعفر ۱۲۸۵» دارد؛ جلد قرآن مذهب و مرصع که سرلوحها و حواشی آن پرتشعیر و زرین و ترنج‌سازی آن بی‌نظیر است، با رقم: «ذهبه سید جعفر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۲۳۱/۱)، هنر قلمدان (۱۶۲).

مذهب، حسن

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. وی در هنر خود مهارت داشت و تنها یک اثر رقم‌دار از او به جای مانده و آن، جلد قرآن کریم است که خط آن را میرزا شریف کتابت کرده و میرزا رشیدا نیز ماده تاریخی به نظم درآورده و نام مذهب را نیز جزو ابیات یاد کرده است:

حبذا این محکم تنزیل کز حسن خطش

احمد و یاقوت هر دو واله‌اند و مستهام...

هست تذهیبش از آن نقاش مانی فی حسن

آنکه در صنعت بود از مانیش برتر تمام...

زد رقم تاریخ اتمامش رشید نکته‌سنج حمدلله شد ز یوسف این کلام‌اللّه تمام

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۹۱ -۱۲۹۰ /۳).

مذهب، علی‌اصغر

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، مذهب و نقاش، مذهب شیرین‌نگار اهل قزوین و از شاگردان خواجه عبدالعزیز اصفهانی بود و در کتابخانه‌ی

شاه‌طهماسب صوفی (۹۸۴ -۹۳۰ ق) به خلق آثار هنری اشتغال داشت. تنها اثر به جا مانده‌ی وی، تصویر برازنده‌ای است که در متن نسخه‌ی «تیمورنامه‌ی» هاتفی جلب‌نظر می‌کند و در آن، نقش دو دختر که با پسر جوانی سرگرم صحبت هستند و زمینه‌ی اثر، با طلای ناب، حل کاری شده و رقم «صوره ملا علی‌اصغر» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۲۰۴ / ۳)، مناقب هنروران (۱۰۶ -۱۰۵).

مذهب، علینقی

قرن:۱۲

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دوازدهم ق)، مذهب. هنرمند دوره‌ی افشاری و زندیه بود و در هنر خود مهارت داشت. از آثار وی: تذهیب برازنده و پرمایه قرآنی است که به حسن سلیقه تمام آرایش و تذهیب شده، با رقم: «تم التذهیب علی نقی المذهب سنه ۱۱۵۷».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۴۰۵ / ۱).

مذهب، قاسم

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و مذهب. وی حدود ۹۵۵ ق به همراه میرسید علی و خواجه عبدالصمد شیرین‌قلم و سایر هنرمندان ایرانی به دعوت همایون پادشاه به هند رفت و جزو مذهبان عالی مقام کتابخانه سلاطین هندی درآمد. این هنرمند شخصیتی والا و در دربار اکبری احترام فراوانی داشت و همیشه به همراهی میر سیدعلی و عبدالصمد شیرازی و دوست مصور، ملتزم رکاب شاه بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۲۲ / ۲)، تاریخ هنرهای ملی (۴۸۱ / ۱)، گلستان هنر (چهل و یک، ۱۴۰).

مذهب، لطف الله

قرن:۱۱

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۰۳۴ ق)، مذهب. از آثار وی: یک نسخه «خمسه‌ی» نظامی مزین که با شیرین قلمی و شایستگی تذهیب کرده و رقم نهاده: «تمت هذا الکتاب بعون اللّه الملک الوهاب فی سنه ۱۰۳۴ فی دارالفیض شیراز... لطف‌اللّه مذهب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۵۵۸/ ۲).

مذهب، محمدباقر

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۰۴ ق)، مـذهب. از مـذهبان و حـل کـارانی بود که در آبرنـگ و سـیاه‌قلم نیز دست داشت. از آثار وی: تصویر سـیاه‌قلمی مرد معممی که صورت آن به سـایه‌پردازی و در شـیوه‌ی صـنیع الملکی انجـام یـافته، بـا رقم: «سـید باقر بن میرطاهر ۱۲۹۸»؛ جلد روغنی مذهب و افشانی که گلهای متنوعی به شـیوه‌ی حل کاری انجام داده، با رقم: «ذهبه محمدباقر بن میرطاهر مذهب ۱۳۰۱»؛ تصویر گل و مرغ زیبایی با پرداز شایسته، با رقم: «سید باقر مذهب ۱۳۰۴».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۶۷۰/ ۲).

مذهب، یوسف

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۸۱۰ ق)، مـذهب و خطاط. مشـهور به امیری. از آثار وی: کتابت و تـذهیب «کلیله و دمنه» که در ۸۱۰ ق به پایان رسـیده و نوزده تصویر آبرنگی در آن نقش نموده است که در ذیـل بعضـی از نقوش رقم «یوسف المـذهب» دارد و در آخر نسـخه رقم نهاده: «کتبه العبد یوسف المشهور به امیری».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۲۹/ ۳).

مصور بدخشانی، میر منصور

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم و دهم ق)، نقـاش، مـذهب و خطـاط. اهـل بـدخشان و پـدر میر سـید علی متخلص به جـدایی بود. وی در بـدایت حال، در خـدمت شاه طهماسب صـفوی (۹۸۴ -۹۳۰ ق) بـه خلـق آثـار ارزنـده‌ای اشـتغال داشت و از تصـویرگران نـامی آن دوران به شـمار می‌آمد. به روایتی او فرزند روح‌اللّه میرک است، اما این فرضیه چون منطبق با اسناد قدیمی نیست، پایه و اساسی ندارد. میرمنصور از شاگردان بلاواسـطه‌ی اسـتاد بهزاد به شمار می‌آید و از شاگردان خود او نیز، فرزندش سید علی و استاد زین‌العابدین معروف هستند. میر مصور در تذهیب و تشـعیر و هنر طلاکاری مهارت داشت و در کتابت اقلام مختلف بخصوص ثلث و رقاع و نسـتعلیق اسـتاد بود. از آثـار وی: تصویر خود نقـاش در هیـأت پیرمرد سپیـد مویی که عینـک به چشم نهاده و عرضه داشتی به دست گرفته است؛ تصویر سرخان بیگ سـفره‌چی که به خط نستعلیق رقم نهاده: «صوره میر مصور»؛ تصویر زخمی کردن شیری به دست بهرام چوبینه که بدون

رقم است؛ تصویر کشته شدن دیو سپید به دست رستم نامدار که بدون رقم است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۵۴ -۱۳۴۳/ ۳)، خوشنویسان و هنرمندان (۱۰۴، ۱۸)، گلستان هنر (چهل، چهل و یک، ۱۴۰ -۱۳۹)، مجمع الخواص (۹۷)، مناقب هنروران (۱۰۴)، هنر قلمدان (۲۴).

معصومعلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۱۳۳۰ ق)، مذهب. هنرمند دوره‌ی مظفرالدین‌شاه و محمدعلی شاه قاجار بود و سر سوره‌ها و قطعات خطی را آرایش می‌داد. از آثار وی قباله‌ی ازدواج مزینی است که به نقوش تذهیبی تزیین یافته و کناره‌های مهرهای شاهدین عقد را به زیبایی تذهیب نموده است، با رقم: «حرره و ذهبه معصوم علی ۱۳۳۰».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول–ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۱۷۳/ ۳).

مهرآیین جاسبی، حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: ۱۲۹۵.

درگذشت: ۱۳ بهمن ۱۳۷۴، تهران.

میر حسین مهرآیین جاسبی از پیشکوستان هنر تذهیب بود. برخی از آثار وی علاوه بر موزه‌ی فرش ایران، در یکی از موزه‌های ترکیه در معرض دید هنردوستان قرار دارد.
مهرآیین جاسبی این استاد تذهیب و مینیاتوریست، چهره‌نگار، و نقاش قالی در سال ۱۳۷۴ درگذشت و پیکرش در بهشت زهرا در قطعه‌ی ۸۸ (هنرمندان و نویسندگان) به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

میر محمد

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(ز ۹۸۳ ق)، خطاط و مذهب. از آثار وی: کتابت قسمتی از قرآن وزیری، مذهب و مجدول سازی، دو سطر اول و آخر به قلم زر و خط رقاع جلی، متن به نسخ کتابت خفی یاقوتی خوش، با رقم: «کتبه العبد... میرمحمد بن محمدی التبریزی، تحریرا فی... سنهٔ ثلاث

و ثمانین و تسعمائة».
بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۱۱۵۲/ ۴).

نصیرالدین محمد

قرن:۸
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز ۸۰۵ ق)، مذهب و خطاط. وی سرپرست مذهبان و نقاشان و خوشنویسان و دیگر هنرمندان کتابخانه‌ی دربار ابراهیم سلطان، فرزند شاهرخ بود. ابراهیم سلطان مقام هنر او را ارج نهاده و فرمانی در ۸۰۵، درباره‌ی کلانتری نصیرالدین محمد صادر نموده که این فرمان در «منشآت» شرف‌الدین علی یزدی قید گردیده است.
بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (۹۴۲/ ۳)، احوال و آثار نقاشان (۱۳۹۲ -۱۳۹۱/ ۳).

نقاش افشار، علی اشرف

قرن:۱۲
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش، مذهب، خطاط و شاعر. از ایل معروف افشار ارومیه بود و چنین برمی‌آید که وی، برادر بزرگ اللهوردی نقاش باشد. علی اشرف شاگرد ممتاز استاد محمد زمان الو بود و برخی نیز او را شاگرد استاد محمد علی بیگ، نقاش‌باشی دربار نادرشاه، دانسته‌اند. وی با میرزا احمد نیریزی، خطاط معروف نسخ، دوست و همدم بود و در خلق بعضی از آثار همکاری داشته‌اند. علی اشرف در ارائه‌ی گل و مرغ و حالت پرندگان و حشرات مهارت داشت و در رنگ‌آمیزی و سایه‌پردازی آنها به پایه‌ی طبیعت، وسواس داشت. در چهره‌پردازی و شبیه‌سازی نیز،نقاش قوی‌دستی بود و به غیر از آنها در تذهیب و ترصیع و تشعیر و حل‌کاری و مرغش‌سازی و حتی کتابت خطوط نسخ و نستعلیق و شکسته نیز صاحب قلم بود و شعر را هم نیکو می‌سرود. سبک وی مورد تقلید عده‌ای از نقاشان بعد از او قرار گرفت و نقاشانی از جمله، استاد محمد نقاش، آقا باقر اول و آقا صادق اول پیرو او بودند و از شاگردان مهم وی به شمار می‌آمدند. از آثار او: جلد گل و مرغی قرآنی که در کمال لطافت و ملاحت است و به خط شکسته‌ی طلایی رقم «ز بعد محمد علی اشرفست ۱۱۳۵» دارد؛ قلمدان مرغشی قرمزرنگی که بر روی آن گل مرغ نقش شده،با رقم: «ز بعد محمد علی اشرف است ۱۱۵۹»؛ قلمدان شیوایی که تصاویر آن قصه‌ی معروف شیخ صنعان و دختر ترساست، با رقم: «ز بعد محمد علی اشرف است سنه ۱۱۶۱»؛ قاب آینه‌ی گل و مرغی دلنواز که به تردستی و مهارت انجام یافته، با رقم: «زبعد محمد علی اشرف است ۱۱۶۹». شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
بر گرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۷۳ -۳۶۸ / ۱)، تاریخ هنرهای ملی (۹۳۳ -۹۳۲ / ۲)، کارنامه‌ی بزرگان (۳۱۱ -۳۱۰)، گلستان هنر (چهل و هشت، چهل و نه)، المآثر و الآثار (۲۱۹)، هنر قلمدان (۱۰۲ -۱۰۱).

نقدی بیگ

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، نقاش و مذهب. وی در ارائه مجالس بزمی و چهره‌پردازی و ارائه حالات گوناگون نفرات، بخصوص در چهره‌آرایی و زیبانگاری دست پرحلاوتی داشت و در امر تذهیب و ترسیم اشکال هندسی نیز ماهر بود و شیوه‌های مختلف آن را نیکو می‌دانست. از آثار وی: تصویر مجلس خواستگاری جندل از دختران شاه یمن، که در یکی از نسخه‌های «شاهنامه» در ۹۸۴ ق نقش پذیرفته است، با رقم: «نقدی»، تصویر جلسه معارفه‌ی زال و رودابه که تصاویر حیوانات گوناگونی را نیز در زمینه‌ی آن به شیوه‌ی استاد محمد سیاه‌قلم و شیخی عمل آورده است، تصویر ناله و زاری گودرز و گیو بر سیاوش با تذهیب و آرایش متنوع و با رقم: «نقدی»؛ تصویر دادخواهی زنی که به حضور پادشاه رفته و عده‌ای از وزرا و شاهزاده‌ها و رجال در حضور شاه ایستاده‌اند، با رقم: «نقدی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۳۹۵ -۱۳۹۳/ ۳).

نقشه‌چی، محمدحسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تذهیب‌کار.

تولد: ۱۲۸۳، فراهان.

درگذشت: ۱۳۶۷.

محمدحسین نقشه‌چی پس از طی دوران مدرسه به تدریج در کنار پدر با رموز کار نقشه‌ی قالی آشنا شد و اصول طراحی و رنگ‌آمیزی را فراگرفت. همان سالها در اراک مدتی نیز زبان فرانسه آموخت. در هفده سالگی به قم مهاجرت نمود و چند صباحی در آن شهر به طراحی نقش قالی پرداخت. سپس رهسپار تهران گردید و در سال ۱۳۰۹ به مدرسه‌ی صنایع قدیمه راه یافت. محمدحسین نقشه‌چی در مدرسه‌ی صنایع قدیمه در محضر میرزا علی درودی در رشته‌های نقشه‌ی قالی، تذهیب، نقشه‌ی کاشی، نقش گره تا سال ۱۳۱۳ به تحصیل پرداخت و در طراحی و ساخت و ساز رنگ مهارت یافت. سپس به صورت قراردادی به استخدام وزارت پیشه و هنر، اداره‌ی هنرهای ملی، به عنوان طراح و نقشه‌کش درآمد. وی تا سال ۱۳۲۶ به کار خود ادامه داد تا در این سال به استخدام رسمی اداره‌ی هنرهای زیبای کشور درآمد. در همین سال آثار وی در نمایشگاه هنرهای زیبای معاصر شرقی، در دهلی نو، شرکت داشت. به سبب درخشش آثارش در این نمایشگاه از سوی وزیر اقتصاد ملی وقت در تاریخ ۴ تیر ۱۳۲۶ تقدیرنامه‌ای دریافت می‌کند. او در سال ۱۳۴۱ پس از بیست و هشت سال فعالیت بازنشسته شد. پس از بازنشستگی به کار خوشنویسی ادامه می‌دهد.

از جمله فعالیت‌های وی می‌توان به این موارد اشاره نمود: فعالیت در طراحی نقوش دیوار و سقف گنبدی شکل کاخ مرمر با

همکاری اساتیدی چون عبدالله باقری، حسین جاسبی و...؛ اعزام وی برای مدت شش ماه به افغانستان برای طراحی و تعمیر کاشی‌های سقف مسجد جامع کابل در سال ۱۳۲۲؛ طراحی نقش کاشی‌های کاخ گلستان سابق؛ و اعزام او به اصفهان برای طراحی نقش کاشی‌ها در سال ۱۳۳۸؛ نقشه‌چی تا سال وفات مدت بیست و شش سال نقش‌ها و طرح‌های مدادی و رنگی قالی و نقاشی خط ساخته و پرداخته است که اغلب این آثار نزد خانواده نگهداری می‌شوند؛ دفتر یادبودی که متجاوز از سی طرح تذهیب رنگ شده‌ی استاد برای امضای شخصیت‌های جهانی که از موزه‌ی هنرهای ملی بازدید داشته‌اند، ساخته شده که در موزه‌ی فوق‌الذکر محفوظ است، نقشه‌ی قالی‌های تمام رنگ استاد نیز در ردیف برترین آثار نقش قالی معاصر، در موزه‌ی فرش ایران به نمایش درآمده است و در همان جا نیز نگهدای می‌شود.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

والی، علی اشرف

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ۱۲۹۹ ش)، نقاش، مذهب و خطاط. در کرج به دنیا آمد. پس از اتمام تحصیلات ابتدایی و متوسطه، وارد دانشکده‌ی هنرهای زیبا شد و از محضر استادانی چون: علی محمد حیدریان، رفیع حالتی، ابوالحسن صدیقی و اسماعیل آشتیانی بهره جست. او در به کار گرفتن طرح‌ها و رنگهای مختلف، استادی تمام عیار است. آثار وی در ۱۳۴۲ ش به نمایش گذاشته شد و مورد توجه علاقه‌مندان بسیاری در کشورهای اروپایی و برخی ملل آسیای غربی و شبه قاره هند قرار گرفت. والی علاوه بر نگارگری، در خوشنویسی و تذهیب و صفحه‌آرایی متبحر است و در خوشنویسی پیرو شیوه‌ی زرین خط. او آثار متعددی از خود به یادگار نهاده و اثر مهم وی، طرح کتاب «ترجمهٔ الصلوهٔ» ملا محسن فیض کاشانی است که به خط استاد حسن زرین خط نگاشته شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :کیهان فرهنگی (س ۴، ش ۲، ص ۴۸).

وراق غزنوی، ابوعمرو عثمان

قرن:۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س پنجم ق)، مذهب و خطاط. وی مذهب نادره‌کار عصر خویش بود که در خط و کتابت نیز دست پرقدرت و استواری داشت. تنها اثر رقم‌دار وی، تذهیب و کتابت سی جزو قرآن مجید است که در کمال شیوایی تذهیب شده و در آغاز هر جزو و سر سوره‌ها، صفحات تمام تذهیب و ترصیع در مقابل هم قرار گرفته است. اسامی سور و بسمله، به خطوط و شیوه‌ی معروف زمان و به خط کوفی و ثلث و رقاع کتابت شده و رقم هنرمند در صفحه‌ی آخر جزو پنجم چنین است: «کتبه و ذهبه عثمان بن الحسین بن ابی‌سهل الوراق غزنوی... فی سنه اربع و ستین و اربعمائه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۵۶-۳۵۵ / ۱)، گلستان هنر (بیست و پنج).

هاشمی اصفهانی، شمس‌الدین محمد

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، شاعر و مذهب، متخلص به هاشمی. ملقب به صدر جهان. وی از سادات اصفهان بود. در ابتدا به شغل تذهیب اشتغال داشت. سپس به دکن رفت و ملازم عادل شاه (۹۱۶ -۸۹۵ ق) گردید و از جانب او خطاب صدر جهان یافت. طبع شعر خوبی داشت و اشعاری از وی در تذکره‌ها ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (۶۴۷)، الذریعه (۱۲۸۸/ ۹)، صبح گلشن (۶۰۵)، فرهنگ سخنوران (۹۹۵)، کاروان هند (۱۵۳۶/ ۲)، هفت اقلیم (۴۰۷ -۴۰۶/ ۲).

هروی، جلال‌الدین یوسف

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، مذهب و نقاش. از مردم هرات و در چهره‌پردازی و تذهیب نازك قلم بود. صاحب «تاریخ رشیدی» او را ملایوسف و از شاگردان بهزاد نقاش معرفی کرده است. در تذکره‌ها و تاریخهای قدیمی از جمله در کتاب «بدایع الوقایع» واصفی وی را مولانا جلال‌الدین یوسف نقاش معرفی کرده و بعضی از آثارش از جلمه، صحنه نبرد نوجوانی با ببر پرهیبتی را تشریح کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۳۴ -۱۴۳۳/ ۳).

همدانی، عبدالله

قرن:۸

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هفتم و هشتم ق)، مذهب و خطاط. از اهالی همدان بود و در تذهیب و طلاکاری و کتابت خطوط مختلف از قبیل ریحان و ثلث و نسخ مهارت داشت. از آثار ارزنده‌ی وی، کتابت و تذهیب شش جزو از قرآن مجید است که جهت دارالخیرات و رشیدیه‌ی همدان کتابت شده، با رقم: «کتبه و ذهبه... عبدالله بن محمد بن محمود الهمدانی فی شهور سنه ۷۱۳... بدار الخیرات الرشیدیه همدان».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۱۳ -۳۱۲ / ۱)، گلستان هنر (پانزده).

همدانی، علیقلی

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. اهل همدان و نقاش گل و مرغ دوره‌ی ناصری و مظفری از پیروان مکتب ابوطالب مدرس بود که در تصویر و شبیه‌سازی نیز دست داشت و در جانورسازی و نقش ساختمانها ماهر بود. از آثار او، قلمدان گل و مرغی زیبایی است که در رویه آن تصویر یکی از رجال قاجاری که گویا سفارش‌دهنده‌ی قلمدان بوده نقش بسته است و رقم «علیقلی همدانی» دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۳۹۹ / ۱)، هنر قلمدان (۱۴۹).

هوایی مشهدی

قرن:۹

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س نهم ق)، نقاش، خطاط، مذهب و شاعر. بعضی منابع وی را برادر و بعضی دیگر او را از مصاحبان مشرقی مشهدی می‌دانند. هوایی در نقاشی کاشی دست داشت و در تذهیب و خوشنویسی نیز ماهر بود. گفته‌اند که به خط خویش، «دیوان» خود را می‌نوشته و پس از تذهیب می‌فروخته است. وی در هرات از دنیا رفت و در خواجه چهل گزی دفن شد. از آثارش: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۴۱۸/ ۳)، الذریعه (۱۳۰۳/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۱۰۰۷)، مجالس‌النفائس (۲۱۶ -۲۱۵، ۴۳-۴۲).

یسائی، شاجانیان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

درگذشت: ۱۳۶۶.

یسائی شاجانیان از استادان هنر تذهیب بود و این رشته را در هنرستان نقاشی اصفهان و دانشگاه پردیس تدریس می‌کرد. وی در سال ۱۳۶۶ دار فانی را وداع گفت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

هنرمند مطلق

احصایی، محمد

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد احصائی ، در تیرماه ۱۳۱۸ شمسی در قزوین دیده به دنیا گشود. احصائی ، سال های نخست زندگی را در قزوین گذراند و سپس تهران را برای سکونت برگزید. در ابتدای راه زندگی هنری خویش ، آثار استاد عمادالکتاب قزوینی را سرمشق قرارداد تا سرانجام به حضور استاد سیدحسین میرخانی رسید و از تعلیمات ایشان بهره جست. آنگاه به دانشسرای تهران راه یافت و پس از آن بیش از ده سال را به تجربه و تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا و حضور در نمایشگاه های هنری سپری کرد تا سرانجام موفق به ارائه ی هنر « نقاشیخط » شد. وی پس از سال های ۱۳۳۸ به بعد ، توجه خود را بر روی آثار میرعماد قزوینی متمرکز نمود و بعدها هنر خط را در دوره ی قاجار کاوید. احصائی ، گرافیست ، خوشنویس ، مؤلف و کارشناس هنر ، عضو شورایعالی هنرهای تجسمی کشور ، عضو شورایعالی انجمن خوشنویسان ، ادیتور کتاب های هنر در سازمان کتاب های درسی ایران و احیاگر کاربرد خطاطی در معماری اسلامی می باشد.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد احصائی ، سال های نخست زندگی را در قزوین گذراند و سپس تهران را برای سکونت برگزید. در ابتدای راه زندگی هنری خویش ، آثار استاد عمادالکتاب قزوینی را سرمشق قرارداد تا سرانجام به حضور استاد سیدحسین میرخانی رسید و از تعلیمات ایشان بهره جست. آنگاه به دانشسرای تهران راه یافت و پس از آن بیش از ده سال را به تجربه و تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا و حضور در نمایشگاه های هنری سپری کرد تا سرانجام موفق به ارائه ی هنر « نقاشیخط » شد. وی پس از سال های ۱۳۳۸ به بعد ، توجه خود را بر روی آثار میرعماد قزوینی متمرکز نمود و بعدها هنر خط را در دوره ی قاجار کاوید.

خاطرات و وقایع تحصیل : محمد احصائی ، با ذکر خاطره ای از دوران تجربه اندوزی های خود می گوید : « در بهار ۱۳۵۴ ، در روزه داری های ادواریم ، در یک حالتی از مواجهه ی شدید عاطفی با کلام « الله » ، که یکسره ذهن و دل مرا به تصرف گرفته بود ، حدود دویست قطعه کار انجام شد که تکنیک اجرای آن ، حضور دائم و آمادگی شدید روحی را می طلبید ؛ ضرباهنگی که هدایت قلم را « قلب » به عهده داشت ».

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد احصائی ، مشاور رئیس مؤسسه ی مطالعات و تحقیقات فرهنگی در قسمت چاپ و انتشارات می باشد.

فعالیتهای آموزشی : محمد احصائی ، سال ها به عنوان آموزگار ادبیات فارسی و خط در دبستان های جهان تربیت و شهر ری ، مدرس گروه هنرهای تجسمی دانشکده هنرهای زیبا ی دانشگاه تهران و دانشگاه هنرهای تزئینی و عضو رسمی هیئت علمی دانشگاه تهران به فعالیت های آموزشی اشتغال داشته است.

مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : محمد احصائی ، عضو هیئت مؤسس « انجمن هنرمندان نقاش ایران » می باشد.

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : محمد احصائی ، گرافیست ، خوشنویس ، مؤلف و کارشناس هنر ، عضو شورایعالی هنرهای تجسمی کشور ، عضو شورایعالی انجمن خوشنویسان ، ادیتور کتاب های هنر در سازمان کتاب های درسی ایران و احیاگر کاربرد خطاطی در معماری اسلامی می باشد. وی در بیست سال اخیر ، به جمع آوری و مطالعه ی عمیق روی کارهای اساتید متقدم خویش پرداخته و قلم « محقق » و « ریحان » – که در جهان اسلام به قلم های ایرانی مشهورند – دستاورد کار مداوم او در این سال ها است.

آرا و گرایشهای خاص : نستعلیق محمد احصائی ، آمیزه ای از شیوه ی « میر » و « میرزا غلامرضا اصفهنی » و « میرحسین » با بعضی

ملاحظات امروزی است و کاربرد گرافیکی در خوشنویسی وی ، از وجوه مشخصه ای است که موجب تفاوت فاحش از دیگر خوشنویسان معاصر شده است. کارهای « کلام الله » احصائی به چهار گروه تقسیم بندی می شوند که عبارتند از : نقاشی خط ها ، الله ها ، کارهای در ارتباط با معماری ، و احیای قلم محقق و ریحان. وی در حوزه ی « نقاشی خط » با قلم « ثلث » و « محقق » با یاری گرفتن از « کلام الله » ، به خلق آثار بدیعی دست زده است.

جوائز و نشانها : محمد احصائی ، در هفتمین نمایشگاه بزرگ قرآن کریم تهران در سال ۱۳۷۸ ، به جهت « خوشنویس ممتاز آیات قرآنی » در قطعات و کتیبه ها ، به ویژه احیای خطوط ریحان و محقق ، و بهره گیری مناسب از خط و گرافیک و نقاشیخط در آثار خود ، همچنین استفاده از کلمه ی مبارکه ی الله به صورت های متنوع در آثار و کتیبه نگاری ، به عنوان « خادم برگزیده » شناخته شد.

چگونگی عرضه آثار : محمد احصائی در زمینه ی تشکیل نمایشگاه های مختلف در ایران و خارج از کشور نیز فعالیت دارد که دستاورد آن ، ارائه ی آثاری متفاوت در زمینه ی خط است که در گرافیک و معماری کاربرد فراوانی دارد. نمونه هایی از این نمایشگاه ها عبارتند از : نمایشگاه گالری سیحون ، فستیوال بین المللی نقاشی در کانی سومر فرانسه ، نمایشگاه جمعی جهان در بال سوئیس ، نمایشگاه هنرمندان ایرانی در پکن و شانگهای جمهوری خلق چین ، نمایشگاه جمعی در دانشکده هنرهای زیبای ایران و ... ---

آثار :

۱ تحریر قرآن مجید به قلم « محقق »

۲ خوشنویسی سوره علق به ابعاد ۱۲۰ × ۱۱۰ سانتی متر با رنگ و روغن روی بوم

ویژگی اثر : این اثر ، اکنون جزء گنجینه ی آثار مجموعه ی موزه ی هنرهای معاصر تهران قرار دارد.

۳ کتیبه ای به قطع ۴۰۰ مترمربع واقع در دانشکده الهیات

۴ کتیبه ی سردر ورودی موزه ملی ایران (ایران باستان)

ویژگی اثر : این اثر ، آیه ای از قرآن مجید به شیوه ی « محقق » و « برجسته » با لعاب زر است.

۵ مجموعه ی « الله »

آبنوسی، نریمان

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

یکی از صنعتگران هنرمند کشور، نریمان آبنوسی است که در سال ۱۳۰۲ در شهرستان ساوه متولد شد. وی از سن ۸ سالگی به موسیقی روی آورد و به آن علاقه‌ای وافر پیدا نمود. پس از چندی اقدام به ساختن سازی محلی به نام «چگور» کرد، این ساز ۹ سیمه می‌باشد و دارای صدایی خوش است.

نریمان آبنوسی از آنجا که به ایران و ایرانی عشق می‌ورزید برای زنده کردن هنر و صنعت ایران، در سال ۱۳۲۸ اولین ساز «عود» را که همان «بربط» ساز ایران باستان است ساخت و به قدری آن را خوب و خوش صدا از کار درآورد که شهرت آن از مرزهای کشور گذشت و به سراسر شیخ‌نشین‌های خلیج‌فارس و از آنجا به عراق، لبنان، سوریه و مصر کشیده شد از جمله یکی از استادان «عود» نواز مصر از طرف محمد عبدالوهاب نزد وی می‌آید عود را می‌بیند و بسیار مورد توجه او واقع می‌گردد. از این زمان به بعد

نریمان ایرانی این ساز ایرانی را برای کشورهای عربی می‌سازد تا جلوه گر موسیقی آنها شود ولی متأسفانه در ارکسترهای ایرانی از آن یا استفاده نمی‌شد یا اگر هم می‌شد کمتر میدانی به نوازنده‌ی آن می‌دادند.

نریمان آبنوسی، علاوه بر ساختن «عود»، «سه تار» و «سنتور» نیز می‌ساخته والحق هم خوب از عهده‌ی کار برمی‌آمده ولی عود کار دست وی چیز دیگری بوده. وی مدتی بنابه دعوت وزارت فرهنگ و هنر وقت به آن اداره رفت و در کارگاه آنجا مشغول کار شد ولی بنابر اختلافی که با رؤسای آنجا پیدا نمود از این وزارتخانه قهر کرد و دیگر به آنجا نرفت و تا پایان عمر در کارگاه خصوصی خود مشغول فعالیت بود، نریمان سازهای خود را بیشتر از چوب‌های افرا و گردو می‌ساخت و خشک کردن چوب طرز مخصوص خود او بود.

نریمان در ساختن «عود»، استاد یحیای دوران خود بود و بهترین و زیباترین «عود»ها را ساخت. «سه تار»ها «چگور»ها و «تنبور»های وی نیز بسیار مشهور و کمیاب می‌باشد. مرحوم نریمان سازهای دیگری چون «تار»، «قانون» و «سنتور» نیز می‌ساخت و در درزگیری و وصل قطعات ساز بخصوص «عود» از استادان بی‌نظیر بود، روانش شاد، از وی، دو پسر و سه دختر به جای مانده که همگی ایشان هنرمند می‌باشند، آمو آبنوسی در رشته پیانو از انگلستان فارغ‌التحصیل گردیده، دختران هم با پیانو و نواختن آن آشنایی کامل دارند و پسر بزرگ وی، ساهاک آبنوسی است که با نواختن تمام سازها آشنایی دارد و بخصوص یکی از «عود»نوازان خوب به شمار می‌آید ولی بیشتر فعالیت وی در ساختن ساز در کارگاه پدر صرف می‌شود.

برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد دوم)

بنای اصفهانی، یوسف

قرن:۱۰

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند تاج‌الدین معمار، از هنرمندان قرن دهم هجری در اصفهان است (صفه‌ی صاحب) مورخ به سال ۹۳۸ کتیبه‌های آن به خط کمال‌الدین حسین حافظ هروی و تاج‌الدین معلم اصفهانی است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

بهرامیان، محمد حسین

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمد حسین بهرامیان هنرمند و مجسمه ساز در سال ۱۳۵۰ به دنیا آمد.وی دارای مدرک فوق تخصص زیبایی‌شناسی هنر (D.E.A) از دانشگاه سوربن پاریس است. او در سال ۱۳۸۴ برای اعتراض به موزه لوور به زندگی خود پایان داد.محمد حسین بهرامیان یا به قول دوستان‌اش بهرام، یکی از ۵ مجسمه‌ساز برتر معاصر ایران و البته به خاطر تخصصی و سبک کارهایش علمی‌ترین آنهاست که به دلیل دوری از وطن، تنها میان متخصصان و همکاران اش نام‌آشناست.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

تحصیلات رسمی و حرفه ای : اخذ لیسانس مجسمه‌سازی از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران ۱۳۴۷ کسب مدرک تخصصی مجسمه‌سازی از دانشگاه سوربن پاریس عنوان رساله تخصصی: هنر مجسمه‌سازی معاصر در ایران (امید که روزی چاپ شود) گرفتن مدرک فوق تخصص زیبایی‌شناسی هنر (D.E.A) از دانشگاه سوربن پاریس عنوان رساله فوق تخصص: مناسبات در ساختار اجتماعی و جغرافیایی شهر: نصب مجسمه‌های مختلف در شهر تهران یک سال تدریس در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران

وقایع میانسالی :

زمان و علت فوت : مسئولان موزه لوور پاریس ـ که برچسب آثار ایرانی موزه را مثل نام خلیج فارس به عربی تغییر داده بودند ـ در آتلیه مولاژ موزه لوور، اسم و امضای بهرامیان را از پای آثارش حذف کردند و تمام حقوق مادی و معنوی را زیر پا گذاشتند. او همه وقت و دارایی‌اش را برای پیگیری این پرونده در مراجع قضائی فرانسه صرف کرد. هزینه این کارها برای شهروندان فرانسوی ارزان بود اما برای او ـ که با وجود سال‌ها تحصیل، زندگی و کار در فرانسه حاضر به پذیرفتن شهروندی آنجا و گرفتن اوراق هویت فرانسوی نشده و ایرانی مانده بود ـ کلی آب می‌خورد. تا روزی که چیزی برای ادامه راه در کار نبود. یک روز با دعوت از همه رسانه‌ها و خبرنگاران و بازگو کردن داستان، با پریدن از بام موزه لوور، به قصه پایان داد و شاید با این کار، پیگیری کار را به رسانه‌ها سپرد.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : وی متخصص بخش مولاژ در مجموعه موزه‌های ملی فرانسه بوده است.

فعالیتهای آموزشی : یک سال تدریس در سال ۱۳۵۸ در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران را محمد حسین بهرامیان در کارنامه دارد.

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : ترمیم بسیاری از مجسمه‌های باستانی و ساخت مولاژ از آنها، نوآوری در ساخت مجسمه و استفاده از مواد در کار ساخت و اصلاح روش‌های قبل از فعالیتهای وی میباشد.

جوائز و نشانها : کسب عنوان مجسمه‌ساز حرفه‌ای در موزه لوور در ۱۹۹۱ برنده نشان طلا و دیپلم افتخار بیست و هفتمین نمایشگاه اختراعات هنری ژنو سوئیس برای پازل سه بعدی در ۱۹۹۹ کسب نشان نقره و دیپلم افتخار بیست و هفتمین نمایشگاه اختراعات هنری ژنو سوئیس برای طراحی نوعی قالب برای ساخت مجسمه به تعداد زیاد بدون افت کیفیت در ۱۹۹۹ پازل توپ چهل تکه‌ای از کره زمین؛ برنده مدال طلای نمایشگاه اختراعات هنری ژنو

چگونگی عرضه آثار : ابتکار بهرامیان با ساخت پازل از اشیای باستانی ایران، هنر و تاریخ را از موزه‌ها به درون خانه‌ها می‌برد و کودکان را در حس ساخت اشیای باستانی، با هنرمندان چند هزار سال قبل، سهیم می‌کند. آشنایی با هنر باستانی بخشی از بازی کودک می‌شود و هر کس می‌تواند یک کپی مثل اصل را در خانه داشته باشد؛ مانند پازل وزنه قوی هخامنشی. ساخت پازل‌هایی از آثار باستانی ایران و اهرام مصر، ۲ جایزه برتر نمایشگاه اختراعات هنری سوئیس را برای او به ارمغان آورد. در حال حاضر، موزه لوور – که یک هرم شیشه‌ای در حیاط مقابلش ساخته اند– درآمد هنگفت این امتیاز را به جیب می‌زنند. اثر دیگر بهرامیان" جنگ شاهین و مار "در بانک ملی دوبی؛ باز هم ساکنان آن سوی خلیج فارس. یک مجسمه او در یکی از پارک‌های تهران در غیابش به اسم یکی از همکاران ثبت و مجسمه دیگرش هم در پارک دانشجو ناپدید شد. ----------------------------------

----

آثار :

۱ اسب آبی جای فرعون خوابیده

ویژگی اثر : پوستر پازل سه بعدی بهرامیان از هرم مصری و اسب آبی فیروزه‌ای مصر باستان که در دل پازل قایم شده.

۲ جنگ شاهین و مار

ویژگی اثر : مجسمه، در پارک دبی

۳ دو زیبای خفته

ویژگی اثر : این دو تـا قوی طلایی زیبای خفته، ۲ مدل از وزنه‌های ترازوی زمان هخامنشـی است که در شوش کشف شده. ساخت مولاژ یـا شبیه‌سـازی آثار باسـتانی، یکی از تخصـص‌های بی‌بـدیل بهرامیان بود؛ تخصصـی که علاوه بر ذوق هنری نیاز به مهارت و دانش زیادی دارد.

۴ ماهی‌های در هم

ویژگی اثر : این دو ماهی در هم پیچیده با فواره‌هایشان، در ساحل خلیج‌فارس و خاطره بازدیدکنندگان جا خوش کرده‌اند؛ تا حدی که بسـیاری با دیدن عکس، محل آن در دوبی را به جا می‌آورند. بهرامیان با هنر وشـناختش نسبت به فضای نصب اثر، یک مجسمه محیطی بسیار عالی خلق کرده بود.

منابع زندگینامه : روزنامه همشهری، ۱۳-۱۱-۱۳۸۶"، مجسمه سازی که شکست"

بیچاره، اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اصغر بیچاره (زاده� ۲۲ خرداد ۱۳۰۶ در تهران) عکاس، بازیگر و کارگردان ایرانی است. از او به عنوان قدیمی‌ترین عکاس سینمای ایران یاد می‌شود. بیچاره در حال حاضـر بزرگترین آرشـیو عکس ایران را در اختیار دارد. او از ۱۱ سالگی به عنوان کارگر ساده در عکاسـی به کار مشغول شد، پس از چند سال در لاله‌زار تهران مغازه‌ای باز کرد که به زودی تبدیل به پاتوق هنرمندان و نویسندگان معروف آن زمـان شـد. نخستین بـار بـا گرفتن کپی از تمـام عکس‌های فیلم دختر لر برای عبدالحسـین سـپنتا فیلمنامه‌نویس این فیلم، رسـما وارد دنیای هنر شد. سپس با آشـنایی با تئاتر، افزون بر عکاسـی از نمایش‌ها، گاه در بعضی از آنها هم به بازی پرداخت. چند سال بعـد با گروه دوبله مرتضـی حنانه و حسـین سـرشار در ایتالیا همکاری کرد. او عکاسـی را از سال ۱۳۲۳ آغاز کرد. فعالیت‌های عکاسـی : بیچـاره در نمایشـگاه‌های مختلف عکس و عکاسـی در ایران و دیگر کشورهـای جهـان حضور داشـته است. او بزرگترین آرشـیو عکس سـینما و تئـاتر ایران را در خـانه خود گرد آورده است. او در موزه� شخصـی‌اش دوربین‌هـایی از قـدیمی‌ترین عکاسان ایرانماننـد دوربین «ماشـاءالله خـان عکاسباشـی» (نخستین عکـاس ایران) را نگهـداری می‌کنـد. بیچاره ۳ جلـد کتـاب درباره تاریخ سینمای ایران نگاشته است.

او افزون بر عکاسیِ ۳۸ فیلم، سـابقه بازی در ۲۳ فیلم را نیز دارد.فیلم‌هـایی که بیچـاره در آن‌هـا به بازی پرداخته است: ۱. دم صبح (۱۳۸۴)

۲. بانوی من (۱۳۸۱)

۳. زیستن (۱۳۸۰)

۴. مزاحم (۱۳۸۰)

۵. نان و عشق و موتور ۱۰۰۰ (۱۳۸۰)

۶. بوی کافور، عطر یاس (۱۳۷۸)

۷. جنگجوی پیروز (۱۳۷۷)

۸. چهره (۱۳۷۴)

۹. افسانه دو خواهر (۱۳۷۳)

۱۰. ای ایران (۱۳۶۸)

۱۱. ناخدا خورشید (۱۳۶۵)

۱۲. امشب اشکی می‌ریزد (۱۳۵۷)

۱۳. کلام حق (۱۳۵۶)

۱۴. کوسه جنوب (۱۳۵۶)

۱۵. رفیق (۱۳۵۴)

۱۶. عمو فوتبالی (۱۳۵۴)

۱۷. قفس (۱۳۵۳)

۱۸. تنها مرد محله (۱۳۵۱)

۱۹. قلندر (۱۳۵۱)

۲۰. زمین تلخ (۱۳۴۱)

۲۱. گربه وحشی (۱۳۴۱)

۲۲. یکی بود یکی نبود (۱۳۳۸)

۲۳. لیلی و مجنون (۱۳۳۵)

اصغر بیچاره، نویسنده و کارگردان فیلم «سَینَد زنده» در سال ۱۳۵۹ بوده است. او همچنین در سینمای ایران به عنوان تهیه‌کننده، فیلم‌بردار و سایر بخش‌ها نیز فعالیت داشته است

تفکری، اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۳۹ –۱۲۹۰ ش)، هنرمند. مشهور به تفکری. وی در تهران متولد شد و از همان نوجوانی به هنر بازیگری علاقه‌مند شد و کار هنری خود را با پیش پرده‌خوانی آغاز کرد. حاجی اسماعیلی پس از آن در نمایشهای مختلف شرکت کرد و کار جدی خود را از سال ۱۳۰۶ ش با گروه هنری خیرخواه شروع کرد. تفکری از سال ۱۳۳۰ ش با شرکت در فیلم «شکار خانگی» به سینما روی آورد و بعد از آن در فیلمهای «دستکش سفید»؛ «مشهدی عباد»؛ «میلیونر»؛ «آقای اسکناس» و همچنین در نمایشنامه‌هایی چون «جناب میرزا»؛ «مردی از آن دنیا» و «انگلهای اجتماع»، نقش ایفا کرد. وی در تهران درگذشت و در امامزاده عبدالله به خاک سپرده شد.[۱]

مرحوم اصغر تفکری که نام اصلی او، اصغر حاجی اسماعیلی بود، در سال ۱۲۹۰ شمسی در تهران متولد شد و در نقش‌ها کمدی (خنده‌آور) باز می‌کرد و یکی دیگر از پیش‌پرده‌خوانان تئاترهای تهران بود.

وی کار بازیگری در تئاتر را از سال ۱۳۰۶ با گروه خیرخواه آغاز کرد سپس با شرکت در پیس‌های: «اسرار حرم»، «جناب میرزا»، «حافظ»، «شوهرهای عوضی»، «مردی از آن دنیا»، «بازرس»، «انگل‌های اجتماع»، «خروس بی‌محل»، «نامزد عوضی»، «دختر شکلات فروش» رسماً به حرفه‌ی بازیگری پرداخت.

شادروان اصغر تفکری در سال ۱۳۳۰ با شرکت در فیلم «شکار خانگی» با شرکت خانم عزت روح‌بخش به سینما روی آورد و پس از آن در فیلم‌های: «دستکش سفید»، در سال ۱۳۳۰ با شرکت ناهید سرفراز و حمید قنبری، «مشهدی عباد» سال ۱۳۳۲ با شرکت تقی ظهوری، علی تابش، معصومه خاکیار، رضا کریمی، «نقلعلی» محصول استودیو ارتش رنگی در سال ۱۳۳۳، «میلیونر» سال ۱۳۳۳، «آقای اسکناس» سال ۱۳۳۷، «آقای شانس» سال ۱۳۳۸، «آقا جنی شده» سال ۱۳۳۸، «در جستجوی داماد» سال ۱۳۳۹ و «فریاد نیمه‌شب» در سال ۱۳۳۴ متناوباً شرکت کرد. اصغر تفکری در سال ۱۳۳۹ به رحمت ایزدی پیوست، خداوند رحمت کند وی را.

برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد دوم)

منابع زندگینامه :[۱] ادبیات نمایشی (۱۱۰/۲)، تاریخ سینمای ایران (۳۱۷، ۳۰۶، ۲۳۱)، سیمای هنرمندان (۳۴۴ –۳۴۳ /۱)، مردان موسیقی (۲۹۲ –۲۹۱ /۲).

جوادی پور، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمود جوادی پور در سال ۱۲۹۹ در تهران به دنیا آمد. شهریور ۱۲۹۹ در تهران به دنیا آمدو در دبستان سلطانی و علامه و سپس هنرستان صنعتی ایران – آلمان – دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران – آکادمی هنرهای زیبا شهر مونیخ در کشور آلمان غربی در زمینه های نقاشی و گرافیک درس خوانده است. از سال ۱۳۳۲ تا سال ۱۳۳۸ در دانشکده هنرهای زیبا – دانشکده هنرهای ترسیمی هنرستان هنرهای زیبا به تدریس هنر پرداخت. آغاز گر هنرهای چاپی (گرافیك) در کشورم به آغاز گر چاپ رنگین در ایران بود. آغاز گر گشایش اولین مرکز هنرهای تجسمی، مولف کتابهای درسی درزمینه های — بهداشت — علمی- ادبیات فارسی و قرائتی برای سالهای اول تا پنجم دبستان و دوران راهنمایی می باشد. بر پا کننده بیش از ۳۰ نمایشگاه فردی و ۴۰ نمایشگاه گروهی می باشد.

گروه : هنر

رشته : هنرهای تجسمی

گرایش : هنرهای تجسمی – موسیقی

والدین و انساب : پدرمحمود جوادی پور، علینقی جوادی پور و مادرش از خانواده ابراهیمی بود در تهران به دنیا آمده در حدود امکانات زمان خودش درس خوانده بود به زبان فرانسه آشنایی داشته است.

خاطرات کودکی : محمود جوادی پور از دوران کودکی خود اینچنین یاد می کند: از دوران کودکی خاطرات بسیاری دارم. در خانه ما همیشه آرامش و صلح و صفا برقرار بود. پدر و مادرم هر دو خوشخو و مهربان و دانا بودند. برادرم از من پنج سال بزرگتر بود و خواهرم پنج سال کوچکتر از من بود خواهر دیگری داشتم که ده سال از من کوچکتر بود و مدتی پیش در گذشت . برادرم و من از کودکی در یك اطاق زندگی می گردیم در اطاقمان انواع افزارهای آهنگری بخاری خراطی و انواع دیگر موجود بود و غالبا در همان اطلاق به ساختن انواع و اقسام مسائلی که در ارتباط با درسهای مدرسه بود و یا جنبه های تفریحی داشت می پرداختیم و همیشه سرمان گرم بود.

اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : در خانواده محمود جوادی پور همیشه یگانگی و مهربانی حکمفرما بود . همیشه همراه برادرانش مشغول ساختن چیزی بود که پدر و مادر مشوقشان بودند.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمود جوادی پور تحصیلات ابتدایی خود را در دبستان سلطانی و علامه و تحصیلات متوسطه را در هنرستان صنعتی ایران – آلمان آغاز کرد . از سال ۱۳۳۲ تا سال ۱۳۳۸دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران تحصیلات تکمیلی خود را آغاز نمود. همچنین در آکادمی هنرهای زیبا شهر مونیخ در کشور آلمان غربی در زمینه های نقاشی و گرافیک درس خوانده است.

خاطرات و وقایع تحصیل : محمود جوادی پور از خاطرات خود اینچنین یاد می کند: از دوران هنر آموزی در هنرستان صنعتی ایران و آلمان خاطرات بسیار خوب و دلپذیری دارم. استاد درس ادبیات ما نیما یوشیج بود. البته آن زمان نیما شهرت امروزیش را نداشت و مشهور نبود. روزی در کلاس دوم هنرستان مشغول گذراندن امتحان ادبیات فارسی بودیم، شاگردی که جلوی من نشسته بود تقلب می کرد. نیما متوجه شد از همان پشت میزش دفتر کلاس را که به طرف متقلب پرتاپ کرد و دفتر به او اصابت نکرد و محکم به من خورد. نیما خیلی ناراحت شد از من عذر خواهی کرد و متعاقبا ۵ نمره از امتحان او کم شد و ۴ نمره به نمره من اضافه شد.

فعالیتهای ضمن تحصیل : در تمام دروان زندگی محمود جوادی پور چه در دبستان چه در دوران متوسطه و دانشگاه همیشه در کنار تحصیل به کار نیز اشتغال داشت. در دوران ابتدایی با اولین گروهی که از کشور فرانسه برای تهیه فیلم های آموزشی به ایران آمده بودند کارکرد. با گروهی که برای اولین بار در ایران به ساختن سینمای پرداخته اند همکاری داشته است. مدتی بعنوان (آپاراتچی) نمایش دهنده فیلم های سینمایی به نمایش دادن فیلم های محکمی در سالن نمایش مدرسه دارالفنون کارکرده است – با کرایه بالا اطاقی بعنوان کارگاه به ساختن انواع آلات تزیینی با چوب برای خانمها پرداخته است. سالها با فروش آثار هنری اش در زمینه تامین هزینه تحصیل و زندگی اش فعالیت داشت. حتی در زمان گذراندن دوران تحصیلی اش در کنار تحصیل به کار پرداخت.

همسر و فرزندان : حاصل ازدواج موفق آقای محمود جوادی پور دو دختر به نام نیوشا و مانیا است که نیوشا در رشته آموزش هنر در آلمان درس خوانده و مانیا در رشته مهندسی معماری در کشور کانادا شهر تورنتو ادامه فعالیت دارد.

وقایع میانسالی : دور ماندن محمود جوادی پور و همسرش از فرزندانش مهمترین وقایع زندگی آنها به شمار می رود.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : از فعالیتهای محمود جوادی پور می توان شرکت در: دانشگاه تهران دانشکده هنرهای زیبا هنرستان صنعتی ایران و آلمان دانشکده هنرهای تزینی هنرستان هنرهای زیبای دختران همچنین در سال ۱۳۶۰ اقدام به بازگشایی کلاسی نمود که تا سال ۱۳۷۳ ادامه داشت. در این کلاس بیش از ۵۰۰ دانشجو یا هنرجوی کوچک و بزرگ داشت که بیشتر آنها به دانشکده های هنری راه یافتند.

فعالیتهای آموزشی : محمود جوادی پور استاد در رشته های نقاشی ، هنرهای چاپی در هنرستان هنرهای زیبای دختران، دانشکده هنرهای تزینی ، دانشکده هنرهای زیبا، دانشگاه تهران و همچنین در کلاس آزاد

مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : آغازگر هنرگرافیک در کشوراز سال ۱۳۲۲ آغاز گر و براه اندازی چاپ رنگی در ایران از سال ۱۳۲۳ آغاز گر تاسیس اولین مرکز هنرهای تجسمی بنام آپادانا کاشانه هنرهای زیبا در تهران سال ۱۳۲۸

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : از دیگر فعالیتهای محمود جوادی پور می توان به موارد زیر اشاره کرد: خلق آثار هنری در زمینه ی نقاشی و گرافیک مطالعه دایم در زمینه هنر تجسمی نوشتن مطالبی در مورد هنر و در ارتباط با هنرهای تجسمی کارهای مختلف برای تامین کمبود هزینه های لازم زندگی روزمره

آرا و گرایشهای خاص : گرایش محمود جوادی پور از آغاز طفولیت به خلاقیت بود . در وحله اول به هنر موسیقی و دوم به هنر نقاشی و بعد از این دو به هر کاری که در آن مسئله سازندگی و خلاقیت مطرح می شد .

جوائز و نشانها : تندیس با علامت خورشید سال ۱۳۸۴ بمناسبت دومین جشنواره تصویر سازی ، کتابهای درسی تندیس با پیکره بزکوهی، سال ۱۳۸۴، بادمان پنجمین نمایشگاه سالانه کتابهای درسی تندیس با علامت خورشید سال ۱۳۸۴ اولین جشنواره کتاب

کودک تندیس کره بلورین سال ۱۳۸۵ اولین بخش هنرمندان ایران، مجموعه فرهنگی تلاش وزارت کار لوح تقدیر پنجمین همایش، معرفی چهره های ماندگار تقدیر نامه از شورای کتاب کودک تقدیر نامه بمناسبت شرکت در نمایشگاه گل و گیاه از طرف شهرداری تهران لوح تقدیر از طرف وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی دکتر عطاء الله مهاجرانی بمناسبت فعالیتهای هنری لوح تقدیر بمناسبت چهره ماندگار از طرف ستاد چهره های ماندگار لوح سپاس بمناسبت شرکت در نمایشگاه بنیاد آفرینش های معنوی نیاوران لوح تقدیر بمناسبت فعالیتهای هنری از طرف سازمان صدا و سیما لوح تقدیر بمناسبت احراز مقام ریاست نمایشگاه از طرف رئیس فرهنگستان هنر تقدیر نامه بمناسبت طرح آرم شرکت ملی نفت ایران دریافت جایزه و مدال درمراسم تجلیل از اینجانب خرداد ماه سال ۱۳۸۶ از طرف فرهنگستان هنر

چگونگی عرضه آثار : آثار محمود جوادی پور در زمینه هنر نقاشی و هنرهای چاپی است که در نمایشگاههای مختلف گاهی بصورت فردی و زمانی بصورت گروهی عرضه می گردد. در مجلات و کتب هنری از آنها یاد می شود و در موزه ها و نزد کلیکتورها نگهداری می شود. از سال ۱۳۲۰ که رسما به فراگیری هنرهای تجسمی روی آورد بسیاری از آثار نقاشی اش توسط افراد هنر دوست، کلکتورها، موزه هنرهای تجسمی خریداری شد و یا به نقاط مختلف برده شد.

منابع زندگینامه : ۱تکمیل پرسشنامه فرهیختگان توسط استاد محمود جوادی پور بنا به درخواست بنیاد ایران شناسی ، پاییز ۱۳۸۶

زکریا، سحر

قرن:۱۴

جنسیت:زن

ملیت:ایران

بیوگرافی و توضیحات: نام: سحر زکریا با بازی در مجموعه تلویزیونی در پناه تو (در نقش دخترعموی رامین) وارد دنیای بازیگر شد. سپس توانایی خود را در بازی در نمایشها و تله تئاترهای مختلف آزمود. اما شاید از بازی در فیلم مردی از جنس بلور بود که دیده شد و بار دیگر به تلویزیون بازگشت و نقشهای نچندان مهمی در چند مجموعه بازی کرد. بازی در نقش همسر رابین هود در مجموعه طنز قطار ابدی تا حدودی او را به شهرت رساند، اما شاید او با برنامه طنز پاورچین بود که هم استعدادهای نهفته بازی در نقش کمدی خود را بروز داد و هم توانست به محبوبیت دست یابد.

فیلمشناسی

در پناه تو (مجموعه، حمید لبخنده، ۱۳۷۳)

مردی از جنس بلور (سعید سهیلی، ۱۳۷۷)

کاشانه (مجموعه، قاسم جعفری، ۱۳۷۷)

همسفر (مجموعه، قاسم جعفری، ۱۳۷۸)

دنیای شیرین دریا (مجموعه، بهروز بقایی، ۱۳۷۸)

پسران مهتاب (مهدی ودادی، ۱۳۷۹)

قطار ابدی (مجموعه ، ۱۳۷۹)

باران عشق (مجموعه، احمد امینی، یک قسمت، ۱۳۸۰)

پاورچین (مجموعه، مهران مدیری، ۱۳۸۱)

فرشچیان، محمود

قرن:۱۵

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

محمود فرشچیان به سال ۱۳۰۸ شمسی در اصفهان ، دیده به جهان گشود . پدرش ، حاج غلامرضا فرشچیان ، از تجار فرش بود و در کار هنر قالی بافی دست داشت . این زمینه مساعد برای پرورش ذوق و شوق او در راه آشنایی با هنر موثر افتاد . از سالهای پیش از مدرسه از روی نقشه های قالی طرح میزد ، تا به تدریج دستش در کار نقش پردازی روان گردید . فرشچیان در طی تحصیلات مقدماتی در محضر استاد میرزاآقا امامی اصفهانی هنرمند چیره دست و پرآوازه دیار اصفهان ، به آموختن نقاشی دلبستگی تمام پیدا کرد و دل در گرو نقشهای زیبا بست . او از کار هنر احساس رضایت و شادمانی داشت . از کلاس هفتم دبیرستان فرشچیان قدم به هنرستان هنرهای زیبای اصفهان گذاشت و چهار سال در آن جایگاه عاشقی ، زیر نظر استاد عیسی بهادری ، استاد نابغه و توانمند نقاشی قالی ، مینیاتور ، نقاشی رنگ و روغن ، به فراگیری اصول و مبانی طراحی نقوش سنتی (نقشه قالی ، تذهیب ، مینیاتور) پرداخت .

بدون شک نقش استاد عیسی بهادری در پرورش و خلاقیتهای محمود فرشچیان نقشی فوق العاده ارزشمند بود .استاد در بیان احساس و تجسم شعرگونه عواطف ، به شیوه ای کاملا جدید موفق به هماهنگی و همگامی میان مضمون و محتوا و شکل و فرم نقاشی هایش گردید و این مشخصه اصلی کار او در نقاشی شد . فرشچیان در جوانی بسیار پرتلاش و خستگی ناپذیر به کار و طراحی نقوش مختلف میپرداخت . او در مطالعه آثار تاریخی شهر اصفهان (چهل ستون ، عالی قاپو ، مسجد شیخ لطف الله و ... طرحهای اسلیمی و ختایی کاشیکاری های بی نظیر آن آثار سر از پا نمیشناخت و چون محققی موشکافانه این نقش ها را مطالعه میکرد . فرشچیان حتی در دوره سربازی نیز دست از قلم و رنگ برنداشات و آثاری دیدنی آفرید که مورد تشویق مقامات قرار گرفت .

گرمای عشق ۱۳۷۸ محمود فرشچیان

سال ۱۳۲۹ بعد از ۶ سال فعالیت و کسب هنر در هنرستان هنرهای زیبای اصفهان ، فرشجیان به کسب دیپلم عالی نائل آمد . آثار سالهای شاگردی ایشان هنوز در مرکز هنرستان ، موجود است . او در طراحی و شناخت و بکارگیری رنگها فوق العاده قدرتمند و قوی است . این قدرت قلم و صلابت و استواری خطوط قلم گیری است که از او هنرمندی پرآوازه و مشهور ساخته است . از نظر محتوا و مضمون ، آثار استاد عمدتا با الهام از ادبیات عرفانی و باورهای مذهبی ساخته و پرداخته شده اند . سخن آخر اینکه امروز استاد فرشچیان از پس نزدیک به پنجاه سال کسب هنر و مهارت در کار نقاشی و خلق نقشهای دلنشین و جشم نواز ، هنرمندی است که به جرآت میتوان او را صاحب سبک جدید در نقاشی ایرانی (مینیاتور) دانست . برخی آثار

«ضامن آهو»: طرحی از شمایل امام رضا

«پنجمین روز آفرینش»: در این تابلو همهٔ مخلوقات زمینی و آسمانی به ستایش پروردگار مشغول‌اند.

«عصر عاشورا»: استاد در مورد نحوه طراحی این اثر جاویدان میگوید:

«سه سال پیش از انقلاب روز عاشورا مادرم مرا نصیحت کرد و گفت: به روضه گوش کن تا چند کلمه حرف حساب بشنوی. و من با ایشان گفتم: من اول در اتاقم کاری دارم بعد خواهم رفت. حال عجیبی به من دست داد. وارد اتاق شدم، قلم را برداشتم و تابلوی عصر عاشورا را شروع کردم. قلم را که برداشتم تابلویی شد که الآن هست بدون هیچ تغییری».این اثر توسط استاد به موزه آستان قدس رضوی اهدا شد.

طراحی ضریح امام رضا

آخرین تابلوی او «کوثر» به نام خانم فاطمه زهرا (س) می‌باشد.

منتخبی از جوایز

۱۳۷۹: انضمام نام هنرمند در فهرست روشنفکران قرن بیست و یکم

۱۳۷۲: نشان درجه یک هنر

۱۳۶۴: تندیس طلایی اسکار ایتالیا

۱۳۶۳: نشان هنر نخل طلایی ایتالیا

۱۳۶۳: تندیس طلایی اروپایی هنر، ایتالیا

۱۳۶۲: دیپلم آکادمیک اروپا، آکادمی اروپا، ایتالیا

۱۳۶۱: دیپلم لیاقت دانشگاه هنر، ایتالیا

۱۳۶۰: مدال طلای آکادمی هنر و کار، ایتالیا

۱۳۵۲: جایزهٔ اول وزارت فرهنگ و هنر، ایران

۱۳۳۷: مدال طلای جشنوارهٔ بین‌المللی هنر، بلژیک

۱۳۳۱: مدال طلای هنر نظامی، ایران

عکس

اقبال‌السلطنه رضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۰۷ -۱۲۵۹ ق)، عکاس. از پیشخدمتان حضور ناصرالدین شاه بود. در سال ۱۲۸۰ ق لقب عکاس‌باشی یافت و سپس به سمت خازن مصرف جیب‌شاه منصوب شد. وی همراه شاه به اروپا رفت و در سال ۱۲۹۰ ق به سمت آجودان مخصوص منصوب گشت و در سال ۱۳۰۳ ق ملقب به اقبال‌السلطنه شد. وی علاوه بر سمت وزارت قورخانه، رییس توپخانه نیز بود. آقارضاخان به مرگ ناگهانی در آجودانیان شمیران درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان(۱۹۹ -۱۹۷ /۱).

بهروزان، اسدالله

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

تولد: ۱۳۰۸، شمیرانات.

درگذشت: ۱۳۶۶، اتریش.

اسدالله بهروزان دوره‌ی تحصیل مقدماتی را در دبستان و دبیرستان شرف پشت سر گذاشت و در دانشکده‌ی هنرهای زیبا تحصیلات دانشگاهی خود را در رشته‌ی نقاشی دنبال کرد اما نیمه کاره رها نمود و عازم آمریکا شد. در بازگشت در پایه‌گذاری دانشکده‌ی هنرهای تزئینی شرکت داشت و بعدها تا پایان عمر در آنجا و دانشکده‌های دیگر مشغول تدریس بود.

آثار هنری اسدالله بهروزان عکس‌هایی است که از مناظر طبیعی و آثار باستانی ایران برداشته است و نمونه‌هایی چند از آن به صورت پوستر توسط سازمان جلب سیاحان به چاپ رسیده است. وی مدتی نیز با آرتور پوپ همکاری داشت.

اسدالله بهروزان پیش از درگذشت در دانشگاه اصفهان تدریس می‌کرد. وی برای معالجه‌ی چشم به اتریش رفت و همانجا درگذشت.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

بهشتی، هوشنگ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بازیگر.

تولد: ۱۳۰۲، تهران.

درگذشت: ۱۲ آبان ۱۳۷۰.

هوشنگ بهشتی فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران در سال ۱۳۲۰ بود. سپس دوره‌ی دو ساله‌ی مدرسه‌ی تئاتر را در سال ۱۳۲۲ طی نمود و در سال ۱۳۵۰ در رشته‌ی سینما از دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک فارغ‌التحصیل شد.

از سال ۱۳۲۳ بازی در تئاتر را آغاز کرد. نمایش‌های عمده‌ای که در آنها ایفای نقش کرده است، عبارتند از: «نافرمانی»، «میشل استروگوف»، «شفای بیمار»، «خانم گلفروش»، «عروسک پشت پرده»، «خانه عروسک»، «شوهرهای مریم خانم»، «خسیس»، «خروس بی‌محل». از سال ۱۳۳۰ بازی در نمایش‌های رادیویی را شروع کرد. اولین حضورش جلوی دوربین سینما، بازی در فیلم «جدال با شیطان» (۱۳۳۱، حسین مدنی) بود و در طول فعالیتش در بیش از پنجاه فیلم بازی کرد. آخرین حضورش ایفای نقش در مجموعه‌ی تلویزیونی «این خانه دور است» بود که هنگام بازی در آن دار فانی را وداع گفت. از فیلم‌های دیگر وی می‌توان به عناوین زیر اشاره نمود: «گرداب» (۱۳۳۲)؛ «سرنوشت در را می‌کوبد» (۱۳۳۳)؛ «کینه» (۱۳۳۳)، «پایان رنج‌ها» (۱۳۳۴)؛ «بازگشت به زندگی» (۱۳۳۶)؛ «دست تقدیر» (۱۳۳۸)؛ «گوهر لکه‌دار» (۱۳۳۸)؛ «بیم و امید» (۱۳۳۹)؛ «گرگ صحرا» (۱۳۴۰)؛ «لاشخورها» (۱۳۴۲)؛ «نیرنگ دختران» (۱۳۴۳)؛ «زندگی دوزخی» (بازیگر، تهیه‌کننده با مشارکت سعید نیوندی، ۱۳۴۳)؛ «هه سر حریف» (۱۳۴۴)؛ «حاتم طلایی» (۱۳۴۵)؛ «جهان پهلوان» (۱۳۴۵)؛ «ایمان» (۱۳۴۶)؛ «کوه زاد» (۱۳۴۶)؛ «نیم وجبی» (۱۳۴۶)؛ «ولگردها» (۱۳۴۶)؛ «معجزه» (۱۳۴۶)؛ «من شوهر می‌خواهم» (۱۳۴۷)؛ «دزد سیاهپوش» (۱۳۴۷)؛ «ستاره‌ی هفت آسمون» (۱۳۴۷)؛ «تکخال» (۱۳۴۸)؛ «قاتلین هم می‌گریند» (۱۳۴۸)؛ «قلب‌های طلایی» (۱۳۴۸)؛ «پهلوان پهلوانان» (۱۳۴۸)؛ «دنیای پر امید» (۱۳۴۸)؛ «گناه مادر» (۱۳۴۸)؛ «اجل معلق» (۱۳۴۹)؛ «قسمت» (۱۳۴۹)؛ «پایان تاریکی» (۱۳۴۹)؛ «دنیا مال منه» (۱۳۵۰)؛ «مرد افکن» (۱۳۵۰)؛ «مبارزه با شیطان» (۱۳۵۰)؛ «احمد چوپان» (۱۳۵۱)؛ «قربون هر چی خوشگله» (۱۳۵۲)؛ «فرار از بهشت» (۱۳۵۳)؛ «کمال‌الملک» (۱۳۶۲)؛ «میرزا کوچک‌خان» (۱۳۶۲)؛ «سردار جنگل» (۱۳۶۳)؛ «گال» (۱۳۶۵)؛ «شناسایی» (۱۳۶۶)؛ «پنجره» (۱۳۶۶)؛ «دو سرنوشت» (۱۳۶۷)؛ «دلشدگان»

(۱۳۷۰)؛ «آتش درون» (۱۳۷۰). اسامی مجموعه‌های تلویزیونی که وی در آنها ایفای نقش کرده است، به این شرح هستند: «تلخ و شیرین» (۱۳۵۵)؛ «طلاق» (۱۳۵۶)؛ «غارتگران» (۱۳۵۶)؛ «امیر کبیر» (۱۳۶۵)؛ «کوچک جنگلی» (۱۳۶۵)؛ «این خانه دور است» (۱۳۷۰- ۱۳۷۴)؛ «ماشاءالله پر شمشیر» (از مجموعه مش خیرالله صندوقچه‌ی اسرار، ۱۳۷۱).

متولد: ۱۳۰۲ تهران- متوفی: ۱۳۷۰ تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران ۱۳۲۰- فعالیت در تلویزیون- فعالیت در رادیو از ۱۳۳۰- فعالیت در دوبله- بازی در تئاتر از ۱۳۲۳، شروع بازیگری: جدال با شیطان (۱۳۳۱)

عمده‌ی فیلمها:

گرداب (۱۳۳۲)، سرنوشت در را می‌کوبد (۱۳۳۳)، کینه (۱۳۳۳)، پایان رنجها (۱۳۳۴)، فرزند گمراه (۱۳۳۴)، مهتاب خونین (۱۳۳۴)، بازگشت به زندگی (۱۳۳۶)، دست تقدیر (۱۳۳۸)، گوهر لکه‌دار (۱۳۳۸)، بیم و امید (۱۳۳۹)، گرگ صحرا (۱۳۴۰)، لاشخورها (۱۳۴۲) نیرنگ دختران (۱۳۴۳)، زندگی دوزخی (تهیه‌کننده: بازیگر- ۱۳۴۴)، حاتم طایی (۱۳۴۵)، جهان پهلوان (۱۳۴۵)، گدایان تهران (۱۳۴۵)، دروازه تقدیر (۱۳۴۶)، ایمان (۱۳۴۶)، دروازه تقدیر (۱۳۴۶)، خوشگل و قهرمان (۱۳۴۶)، کوه زاد (۱۳۴۶)، چرخ فلک (۱۳۴۶)، داش احمد (۱۳۴۶، نیم وجبی (۱۳۴۶)، ولگردها (۱۳۴۶)، معجزه (۱۳۴۶)، من شوهر می‌خواهم (۱۳۴۷)، ستاره هفت آسمون (۱۳۴۷)، تکخال (۱۳۴۷)، دزد سیاهپوش (۱۳۴۷)، قلبهای طلایی (۱۳۴۸)، قاتلین همه می گریند (۱۳۴۸)، پهلوان پهلوانان (۱۳۴۸)، دنیای پر امید (۱۳۴۸)، گناه مادر (۱۳۴۸)، قسمت (۱۳۴۹)، پایان تاریکی (۱۳۴۹)، اجل معلق (۱۳۴۹)، مبارزه با شیطان (۱۳۵۰)، مرد افکن (۱۳۵۰)، احمد چوپان (۱۳۵۱)، قربون هر چی خوشگله (۱۳۵۲)، فرار از بهشت (۱۳۵۳)، کمال‌الملک (۱۳۶۲)، میرزا کوچک خان (۱۳۶۳)، سردار جنگل (۱۳۶۳)، گال (۱۳۶۵)، شناسایی (۱۳۶۶)، پنجره (۱۳۶۷)، دو سرنوشت (۱۳۶۸)، دلشدگان (۱۳۷۰)

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

بیچاره، اصغر

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

اصغر بیچاره (زاده ۲۲ خرداد ۱۳۰۶ در تهران) عکاس، بازیگر و کارگردان ایرانی است. از او به عنوان قدیمی‌ترین عکاس سینمای ایران یاد می‌شود. بیچاره در حال حاضر بزرگترین آرشیو عکس ایران را در اختیار دارد. او از ۱۱ سالگی به عنوان کارگر ساده در عکاسی به کار مشغول شد، پس از چند سال در لاله‌زار تهران مغازه‌ای باز کرد که به زودی تبدیل به پاتوق هنرمندان و نویسندگان معروف آن زمان شد. نخستین بار با گرفتن کپی از تمام عکس‌های فیلم دختر لر برای عبدالحسین سپنتا فیلمنامه‌نویس این فیلم، رسما وارد دنیای هنر شد. سپس با آشنایی با تئاتر، افزون بر عکاسی از نمایش‌ها، گاه در بعضی از آنها هم به بازی پرداخت. چند سال بعد با گروه دوبله مرتضی حنانه و حسین سرشار در ایتالیا همکاری کرد. او عکاسی را از سال ۱۳۲۳ آغاز کرد. فعالیت‌های عکاسی : بیچاره در نمایشگاه‌های مختلف عکس و عکاسی در ایران و دیگر کشورهای جهان حضور داشته است. او بزرگترین آرشیو عکس سینما و تئاتر ایران را در خانه خود گرد آورده است. او در موزهٔ شخصی‌اش دوربین‌هایی از قدیمی‌ترین عکاسان ایران مانند دوربین «ماشاءالله خان عکاسباشی» (نخستین عکاس ایران) را نگهداری می‌کند. بیچاره ۳ جلد کتاب درباره تاریخ سینمای ایران نگاشته است.

او افزون بر عکاسیِ ۳۸ فیلم، سابقه بازی در ۲۳ فیلم را نیز دارد.فیلم‌هایی که بیچاره در آن‌ها به بازی پرداخته است: ۱. دم صبح

(۱۳۸۴)

۲. بانوی من (۱۳۸۱)

۳. زیستن (۱۳۸۰)

۴. مزاحم (۱۳۸۰)

۵. نان و عشق و موتور ۱۰۰۰ (۱۳۸۰)

۶. بوی کافور، عطر یاس (۱۳۷۸)

۷. جنگجوی پیروز (۱۳۷۷)

۸. چهره (۱۳۷۴)

۹. افسانه دو خواهر (۱۳۷۳)

۱۰. ای ایران (۱۳۶۸)

۱۱. ناخدا خورشید (۱۳۶۵)

۱۲. امشب اشکی می‌ریزد (۱۳۵۷)

۱۳. کلام حق (۱۳۵۶)

۱۴. کوسه جنوب (۱۳۵۶)

۱۵. رفیق (۱۳۵۴)

۱۶. عمو فوتبالی (۱۳۵۴)

۱۷. قفس (۱۳۵۳)

۱۸. تنها مرد محله (۱۳۵۱)

۱۹. قلندر (۱۳۵۱)

۲۰. زمین تلخ (۱۳۴۱)

۲۱. گربه وحشی (۱۳۴۱)

۲۲. یکی بود یکی نبود (۱۳۳۸)

۲۳. لیلی و مجنون (۱۳۳۵)

اصغر بیچاره، نویسنده و کارگردان فیلم «سَپَند زنده» در سال ۱۳۵۹ بوده است. او همچنین در سینمای ایران به عنوان تهیه‌کننده، فیلم‌بردار و سایر بخش‌ها نیز فعالیت داشته است

خادم، علی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عکاس.

تولد: ۱۲۹۶.

درگذشت: اسفند ۱۳۷۰، تهران.

علی خادم دیپلمه‌ی ادبی است و کار مطبوعاتی را از سال ۱۳۲۸ با سمت خبرنگار عکاس برای مطبوعات آغاز کرد. در طول خدمت مطبوعاتی خود دوازده بار از دولت ایران و دولت‌های خارجی نشان و مدال افتخار گرفت. پدر ایشان نیز از عکاسان بزرگ زمان خود بود.

علی خادم مجموعه‌ی بزرگ و نفیسی از عکس فراهم آورد که تعداد پانزده قطعه عکس در آن موجود است. چندین مجموعه عکس از کارهای خادم به چاپ رسیده است. که تهران در تصویر یکی از آنهاست.

علی خادم با زبان فرانسوی آشنا بود و به بیشتر کشورهای جهان سفر کرد.

علی خادم در سال ۱۳۷۰ درگذشت و پیکرش در بهشت زهرا به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

سخایی، شاهرخ

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

شاهرخ سخایی عکاس سینمای ایران روز سوم فروردین بر اثر حمله قلبی درگذشت. او فارغ التحصیل رشته عکاسی و طراحی از انستیتو طراحی و عکاسی دنور بود و فعالیت در زمینه ی عکاسی در سینمای ایران را در سال ۱۳۶۴ با فیلم مادیان آغاز کرد. او هم چنین در رشته های اقتصاد در انگستان، و جامعه شناسی در سوئد نیز تحصیل کرده بود و در سال های ۱۳۶۳ تا ۶۶ مسؤولیت کارگاه عکس و اسلاید و آرشیو موزه ی شهدا را بر عهده داشت و یک سال نیز، سرپرستی کارگاه عکس و آرشیو هنرمندان بنیاد فارابی با او بود. مرحوم سخایی درکنار عکاسی، گاهی نیز در برخی از فیلم ها به عنوان بازیگر حضور داشت. در مهمان مامان نیز سخایی نقش پزشکی را بازی می کند که پس از دیدن نوار قلب مادر، به او دلداری می دهد. آخرین فیلمی که در آن نقش کوتاهی داشت و موقع مرگش همچنین روی پرده ی سینماها بود، دایره زنگی است.

عکاس:

پرونده هاوانا (۱۳۸۴)، رستگاری در ۸/۲۰ دقیقه (۱۳۸۳)، تب (۱۳۸۲)، مهمان مامان (۱۳۸۲)، به من نگاه کن (۱۳۸۱)، بمانی (۱۳۸۰)، سگ کشی (۱۳۷۹)، سیب سرخ حوا (۱۳۷۷)، مرسدس (۱۳۷۶)، راز مینا (۱۳۷۸)، عشق گمشده (۱۳۷۸)، قانون (۱۳۷۴)، جنگ نفتکشها (۱۳۷۲)، لبه تیغ (۱۳۷۱)، پرنده آهنین (۱۳۷۰)، دادستان (۱۳۷۰)، دو فیلم با یک بلیت (۱۳۶۹)، عروس حلبچه (۱۳۶۹)، نقش عشق (۱۳۶۹)، الماس بنفش (۱۳۶۸)، تمام وسوسه های زمین (۱۳۶۸)، طپش (۱۳۶۷)، خارج از محدوده (۱۳۶۶)، محموله (۱۳۶۶)، روزهای انتظار (۱۳۶۵)، آن سوی مه (۱۳۶۴)، تفنگ شکسته (۱۳۶۴)، مادیان (۱۳۶۴).

بازیگر: دایره زنگی (۱۳۸۶)، مهمان مامان (۱۳۸۲)، مرد عوضی (۱۳۷۶)، دو فیلم با یک بلیت (۱۳۶۹). منابع زندگینامه :سالنامه فیلم – ش ۱۸.

سعیدی، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مهدی سعیدی در سال ۱۳۵۸ در تهران متولد شد و در رشته گرافیک از هنرستان هنری مالک اشتر و پس از آن در رشته هنر و طراحی از انگلیس فارغ‌التحصیل شد.

وی عضو انجمن طراحان گرافیک ایران و هنرهای تجسمی است و همکاری خود را با مراکز مهم فرهنگی از جمله موزه هنرهای معاصر تهران، فرهنگستان هنر و مراکز موسیقی و فیلم آغاز کرد.

وی همچنین در بیش از ۶۸ بی‌ینال و نمایشگاه معتبر در سراسر دنیا از جمله بی‌ینال تهران، بی‌ینال ورشو- لهستان ، بی‌ینال برنو - جمهوری چک ، و ... شرکت داشته و جوایز مهم داخلی و جهانی را که از آن جلمه جایزه اول بی‌ینال بین‌المللی پوستر جهان اسلام، جایزه ویژه هفتمین بی ینال بین‌المللی پوستر پوستر مکزیک، جایزه سومین سه سالانه بین‌المللی خارک، اکراین، جایزه رییس ایالت ترانـاوا از سه سالانه بین‌المللی پوستر اسلوانی، جایزه بزرگ از بی‌ینال بین‌المللی پوستر دعوتی کلرادو آمریکا و جایزه بزرگ ۱۰۰۰۰ دلاری از بی‌ینال بین‌المللی پوستر تایوان برای اثری با عنوان«خانم‌ها آقایان معرفی می کنم نماد جدید صلح» و بورسیه مطالعاتی و تحقیقاتی به پاریس برای نوآوری در مجموعه پوسترها از طرف موزه هنرهای معاصر تهران را از آن خود کرد.

عکاسباشی، ابراهیم

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۲۹۴ -۱۲۵۳ ش)، عکاس، فیلمبردار و مترجم. وی در تهران به دنیا آمد. پدرش عکاس‌باشی دربار ناصرالدین‌شاه بود. او از نوجوانی تحصیلات خود را در هنر عکاسی و گراورسازی در پاریس آغاز کرد. پس از مدتی همراه پدر به تهران آمد و ملتزم مظفرالدین‌شاه شد و در ۱۲۷۷ ش، لقب عکاس‌باشی گرفت. میراز ابراهیم‌خان نخستین فیلم را در استاند بلژیک در مراسم جشن گلها فیلمبرداری کرد و سپس همراه شاه به تهران بازگشت. عکاس‌باشی ضمن نمایش فیلم در دربار، گاهی نیز به فیلمبرداری می‌پرداخت. در «تاریخ سینمای ایران» محل وفات وی چابکسر قزوین ذکر شده که به نظر اشتباه می‌رسد و باید چابکسر لاهیجان باشد. از دیگر آثار او، ترجمه‌ی «رساله‌ی لکه‌گیری» از فرانسه به فارسی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ سینمای ایران (۲۲ -۲۱)، مؤلفین کتب چاپی (۷۴ / ۱).

عکاسباشی، رضا

قرن:۱۳

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(۱۳۰۷ -۱۲۵۹ ق)، عکاس. او در آغاز کار از پیشخدمتان حضور ناصرالدین‌شاه بود و سپس در سال ۱۲۸۰ ق به لقب عکاسباشی مشهور شد و به سمت خازن صرف حبیب شاه (از مشاغل درباری) ملقب گردید. در سال ۱۳۰۱ ق رییس و وزیر قورخانه شد و در سال ۱۳۰۲ ق ملقب به اقبال‌السلطنه گردید. او به مرگ ناگهانی در باغ شخصی در آجودانیه شمیران فوت کرد. علت مرگ وی را در کتاب «احوال و آثار نقاشان» سکته و در کتاب «شرح حال رجال» مسمویت ناشی از طرف دربار ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (۱۹۹ -۱۹۷ /۱)، شرح حال رجال (۵۱۶ -۵۱۳ /۱).

هاشمی، ابراهیم

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

عکاس.

تولد: ۲۱ خرداد ۱۳۱۱.

درگذشت: ۲۱ خرداد ۱۳۷۴، تهران.

ابراهیم هاشمی با مجله‌ی «عکس» همکاری داشت وی در اولین نمایشگاه سالانه‌ی عکس ایران که در موزه‌ی هنرهای معاصر در سال ۱۳۶۶ برگزار شد در بخش اجتماعی به سبب عکس «زنی در نمکزار» به عنوان عکاس منتخب هیئت دوران انتخاب شد. همچنین در دومین دوره‌ی تقدیر و تجلیل از خادمان و پدیدآورندگان کتاب که در سال ۱۳۷۳ برگزار شد، در گروه صنعت چاپ (در بخش صنعت چاپ و لیتوگراف) برگزیده اعلام شد. کتاب ترجمه‌ی سرآغاز و عکاسی در ایران (دانا استاین، ۱۳۶۸) از آثار اوست.

ابراهیم هاشمی در خرداد ۱۳۷۴ درگذشت و پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی ۸۸ (هنرمندان و نویسندگان) مدفون است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

مداحان اهل بیت

حدادیان، سعید

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سعید حدادیان

همه او را مداح موفق اهل بیت (ع) می شناسند که صدای گرم و دلنشین اش هر اهل دلی را خیلی زود مهمان سفره ی اشک میکند . مداحی بزرگترین افتخار برای حاج سعید حدادیان که مسئول دفتر ادبیات و هنر نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه تهران است ، محسوب می شود . او قرآن را با صوتی زیبا می خواند و وجودش با کلام خدا انس و الفتی شیرین دارد . در میان هنرهای فراوانی که در وجود ایشان یافت می شود می توان به " شاعر " بودن ایشان اشاره کرد . حاج سعید حدادیان شاعر توانایی است که شعر را خوب می شناسد و خوب می سراید . خواندن اشعاری از ایشان لطف دیگری دارد

سلحشور، مهدی

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

مهدی سلحشور، متولد ۱۳۴۹ است؛ از ۹ سالگی، درست یکسال پس از پیروزی انقلاب، در گروه سرود مسجد علی‌اکبر تهران شروع به خواندن کرد. اولین نغمه‌هایش برای شهدا بود. تک‌خوان یک گروه نوجوان چهل نفره، که نیمی از آنها بعدها شهید شدند.

حاج مهدی در سال ۶۹ به سمت طلبگی و سربازی امام زمان آمد، دوستان او می‌دانند که تقریباً خوب و حرفه‌ای می‌خواند، او معتقد است باید از تقلید شروع کرد، تا صدا کم‌کم شکل بگیرد.

پراکنده گوش دادن به شکل‌گیری صدا لطمه می‌زند. باید هم‌خوانی صدا در تقلید رعایت شود. مقام‌ها و اوج و فرودها، تحریرها و کشیدگی‌ها از موارد تقلید است، در محتوا هم شیوه‌ای ارایه‌ی شعر و پرورش آن به سبک مجلس‌داری و آداب و فنون را باید آموخت. او درباره‌ی ذوق «سبک‌سازی» و مداحی‌اش می‌گوید:

اعتقادم این است که مداحی ذوق صرف است مثل شعر گفتن؛ به قول معروف، باید در خون شخص باشد و خمیرمایه‌اش اکتسابی نیست؛ بلکه می‌توان به مرور زمان رشدش داد.

یادم هست هنگامی که آیتا... صدوقی شهید شد، به یزد رفتیم؛ شعری را خواندم که هنوز سبکش یادم هست، سبک آن را خودم ساختم؛ آن موقع ۱۲ سال داشتم.

ای شهیدان سر برآرید از تراب

روی زیبا را نمی‌زیبد به حجاب

هان به پا خیزید وقت خواب نیست

زیر گِل منزلگه مهتاب نیست

کریمی، محمود

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بیوگرافی:محمود عباس کریمی فرزندنقی که در سال ۱۳۴۷ در یکی از محله های مذهبی تهران به دنیا آمد.شغل ایشان آزاد ومرتبط با فعالیت های صنعتی می باشد.ایشان درسال ۱۳۷۰ ازدواج نمود واکنون دارای دو فرزند می باشدیک پسر و یک دختر.

.

پدر ایشان درسال۱۳۶۱ درعملیات فتح المبین دردشت عباس مفقودالاثر شدند وبرادر ایشان ابولفضل کریمی نیز در کربلای ۵ شلمچه در سال۱۳۶۵ به درجه شهادت نائل شد ایشان سه برادر به نامهای احمد،محمد وحسین دارد.

ایشان بعد از رفتن پدرشان به جبهه درکناردرس کارهم می کرددند وهم مداحی. کار در کارهایی همچون نجاری وبنایی و...

تحصیلات ایشان دانشجوی مدیریت صنعتی در دانشگاه علامه طباطبائی بوده وتعداد۷۴ واحد درسی نیز گذرانده است اما از آنجاییکه حضور در جبهه فرهنگی رامقدم تر می دانسته به سراغ مطالعات مرتبط با بحث های فرهنگی وبه ویژه مداحی رفت و در این زمینه به کسب معارف اسلامی پرداخت.

ایشان اهل ورزش نیز بوده چننانکه دارای کمربند مشکی دان دو دررشته جودو می باشد ودر رشته شین ذن کاراته نیز کمربند سیاه،

دان پنج داشته و به شنا خیلی علاقه دارد.

اولین بار مداحی را در سن خردسالی روی پای مرحوم کافی شروع نمود و از چهار سال پیش در جلسات هفتگی ماه رمضان هیات رزمندگان شمیرانات شرکت نموده و تا امروز همکاری می کند

گفتنی است دکتر محمود احمدی نژاد((رئیس جمهور محبوب)) تا به امروز چندین دفعه در هیئت رایهٔ العباس واقع در تهران-شمیران-امام زاده علی اکبر چیذر شرکت کرده است

هلالی، عبدالرضا

قرن:۱۴

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

بیوگرافی حاج عبدالرضا هلالی

هیئت الرضا میدان امام حسین خ دماوند قاسم آباد حسینه صباقچی متولد ۱۳۶۰ , اصالتا خرمشهری است و بزرگ شده تهران است ,متاهل و دارای دو کودک , دیپلمه نقشه کشی ساختمان و دانشجوی انصرافی حقوق قضایی , در حال حاضر در تهران پارس سکونت میکند.در سن, ۱۲ ۱۳ سالگی در هیئت الرضا قاری قرآن بود و در همان سنین با شرکت در مجالس حاج منصور ارضی تقریبا آداب مداحی را آموخت , تا قبل از سال ۱۳۷۹ تنها اهالی منطقه محله مجیدیه او را به عنوان مداحی جوان میشناختند , اما از سال ۱۳۸۲ با برپایی هیئت الرضا در مسجد جامع ابوذر نام او نیز به عنوان مداحان سرشناس اضافه شد , از سال ۱۳۸۳ هیئت الرضا به حسینیه قهرودی ها نقل مکان کرد و شاید بتوان گفت بهترین و مساعدترین شرایط برای هیئت فراهم شده بود چرا که بعد از محرم ۸۴ دشمنی ها علیه اهل بیت علیهم السلام خیلی جدی آغاز شد , تا آنجا که چندین بار هلالی را در خیابان و حتی یکبار در حسینیه . . . جلوی چشم خلق الله به باد کتک گرفتند , و یا از بدترین نامروتی ها و دشمنیها می توان به پخش کردن فیلم خصوصی عبدالرضا هلالی در بین عموم اشاره کرد , که او به خاطر شرایط روحی بدی که داشت هیئت را برای مدتی تعطیل کرد اما از آنجا که همه چیز به ضرر او تمام می شد و نیز با اصرار و نامه های برخی مراجع تقلید برای ادامه مجدد کار , او بار دیگر با استمداد از اهل بیت علیهم السلام با برگزاری رمضان ۱۳۸۵ در حسینیه شهدای صباغچی فراغت خود از این جامعه نا آگاه را ثابت کرد.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحیم

جاهِدُوا بِأَمْوالِکُمْ وَ أَنْفُسِکُمْ فی سَبِیلِ اللَّهِ ذلِکُمْ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السّلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن

خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :

الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه

ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...

د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز)طراحی سیستم های حسابداری ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و...

ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت : ۲۳۷۳ شناسه ملی : ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵(۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق

روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳ ، شماره کارت :۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳و شماره حساب شبا : -IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱ ۵۳-۶۰۹۰به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج – به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».